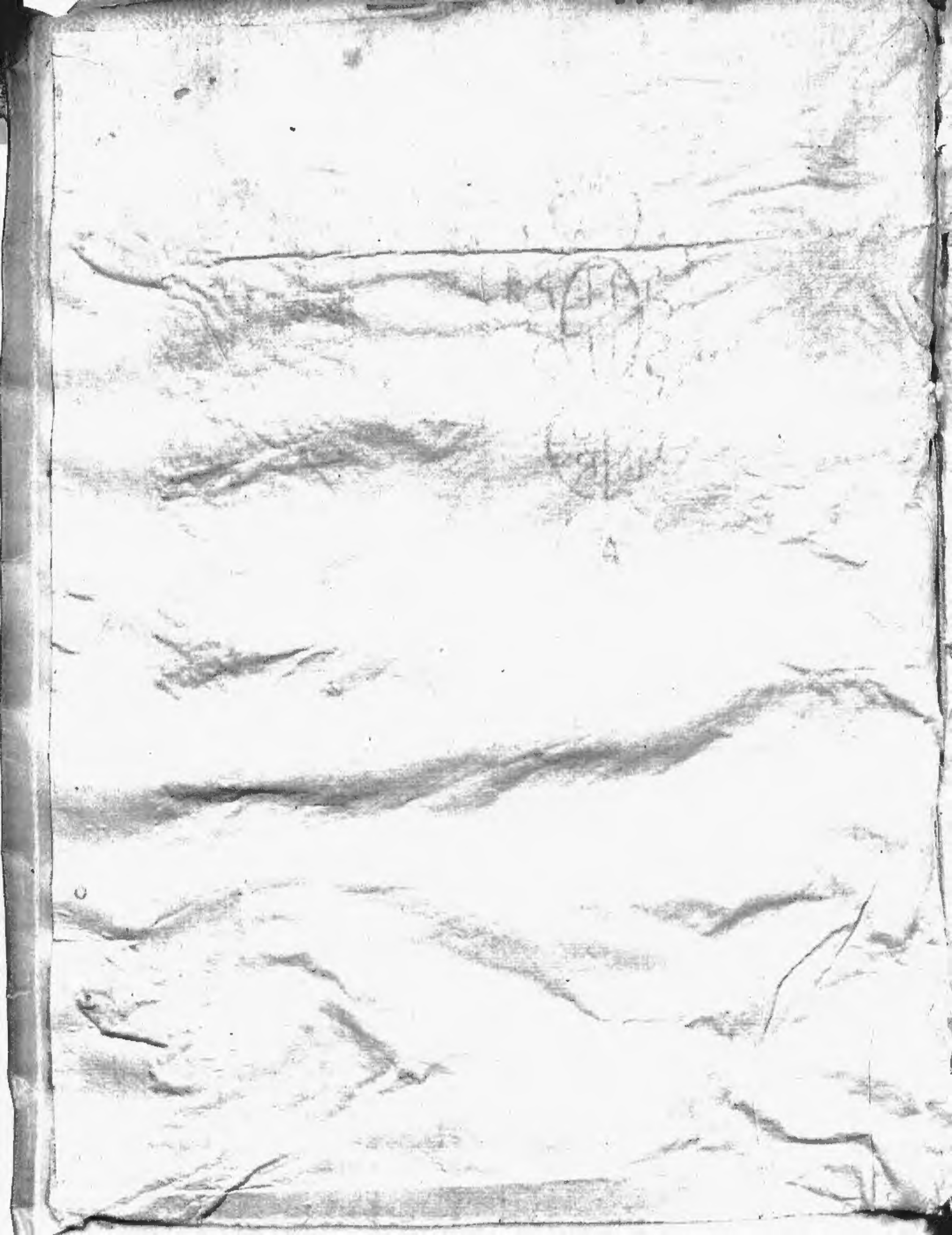






Ave Maria Gra. plena

Ad usum[?] ... de licentia ... Prelati
fr. Joseph Lopez a[?] ... 1687.

Sermones discipuli.

... Conv. S. Pauli

De la libreria del R.l Conv.to de S.n Pablo
de Sevilla
Ord. Pred.

fr. Domingo de los Reyes
Lib.o año de 17...



Tabula presentis operis incipit.

Natus est xp̃s de

virgine triplici de causa.sermone.cclvi.F.

Actus mulieris

Explicit tabula sermonum discipuli de tē pore.per circulum anni secundum ordinē al phabeti.

Tabula de decem preceptis incipit.



Non adorabis

deos alienos.Contra hoc p̄mum preceptum vigintiquattuor ge nera hominum peccant hoc quere sermone. xli.G.Item.cxlij.R.

Non assumes nomen dei tui in vanū.Con tra hoc preceptum decem genera hominum peccant.quere sermone.xlij.U.Item.cxxiij. F.Item.cxlij.S.T.

Memento vt diem sabbati sanctifices.Cir ca hoc preceptum quattuor sunt dicenda.Pri mo quare sabbatum translatum est in diem dominicam.Secundo quomodo festorum ce lebratio octo modis transgredit.Tercio quā do festum est incipiendum et quando termi nandum.Quarto quomodo puniātur a deo qui non celebrant festa.Hoc quere sermone. cxvij.A.Item.cxlij.U.

Honora patrem.et matrem.Circa illud p̄ ceptum tria sunt dicenda.Primo quomodo filij tenentur ser suis parentibus et sic hoc p̄ ceptum filij sex modis transgrediuntur.Se cundo quomodo mali filij puniuntur a deo. Tercio exemplum.Hoc quere sermone.xxiij S.et.cxlij.X.

Non occidas.de hoc precepto quere sermo ne.cxlij.Y.

Non mechaberis.Circa hoc preceptum est dicendum quomodo actus luxurie extra ma trimoniū est peccatum mortale et talis actus luxurie committitur sex modis et semp vnus actus est grauior alio sermone.lxxxv.D.Itē cxliij.A.

Non furtum facies.contra hoc preceptū fa ciunt tredecim genera hominum.hoc q̄re ser. cxiij.F.et.cxliij.B.

Non falsum testimonium dices.Con tra hoc preceptum faciunt octo genera ho minum. Hoc quere sermone.xcvi.P.et cxliij.D.

Non concupisces rem proximi tui.Cir

ca hoc pceptū est dicendū quō auari pcupiscē do temporalia peccēt decem modis ⁊ quando est veniale et quando mortale. Hoc quere sermone. cxviij. I. et. cxliij. G.

Non pcupisces vxorem ⁊c. Circa hoc pceptū est dicendū quō luxuria sine actu pmittit decemmodis. ⁊ quando est mortale et quādo veniale. Hoc quere sermōe. lxxvi. S. Itē cxliij. G.

De nouem peccatis alienis sermōe. cxliij. ⁊ sequenti.

Tabula de septem peccatis mortalibus.

S Uperbia. hic de

superbia exteriori dicenda sunt tria. Primo ꝙ quattuor modis est rephensio circa vestes. Secundo quomodo quis sex modis potest peccare mortaliter p ornatū corporis. Tercio exemplum. Ista quere sermone. lxxiij. G.

Auaricia. Hic est dicendum quomodo per auariciam peccat quis quattuor modis. Primo concupiscēdo. Hoc quere sermone. cxviij. I. Secundo acquirendo res iniustas. De hoc quere sermone. ciij. F. Tercio male expēdendo. de hoc quere sermone. cxli. K. Quarto nimis auare possidendo sermone. lxxij. C. D. Exemplum. Item. lxxix. P.

Gula. Hic de gula tria sunt dicēda. Primo ꝙ quinq sunt rephensibilia comedēdo ⁊ bibendo sermone. xcviij. F. Secundo ꝙ quinq modis peccat qs mortaliter in comedendo ⁊ bibendo sermone. xcix. M. Itē. cxli. Z. Tercio exemplum. xcij. P.

Luxuria. Hic tria sunt dicenda. Primo quomodo actus luxurie committitur sex modis ⁊ quomodo semp vnus actus est grauior alio. sermone. lxxv. O. Secundo quomodo luxuria sine actu committitur decem modis ⁊ qñ est mortale ⁊ quando veniale sermo. lxxvi. S. Tercio ꝙ quilibet potest actum luxurie p cauere ⁊ caste viuere sermone. lxxxvi. D. Exemplum.

Ira. Hic est dicendum ꝙ ira octo modis cōmittitur ⁊ qñ est venialis ⁊ quando mortale sermone. xcv. G. Item. cxli. N.

Inuidia. Hic tria sunt dicēda. Primo ꝙ inuidia tribus modis cōmittitur ⁊ qñ est mortale et quando veniale sermone. cxli. O. Secundo que debēt nos inducere ad postponēdum inuidiam ⁊ rancorē contra p̄ximū sermone. cxx. S. Tercio ꝙ quilibet tenetur quinq modis indulgere suis inimicis si vult saluari sermone. cxx. Y.

Accidia. Hic tria sunt dicenda. Primo qñ tedium boni est mortale vel veniale. sermoe. cxli. P. Secundo ꝙ quattuor sunt que si diligenter considerantur tunc erimus pni ad bona opera sermone. ciij. A. Tercio qualis lect⁹ pparatus sit accidiosis in inferno. sermone. ci. H. Exemplum.

Tabula de septem sacramentis.

B Aptismus. circa

hoc sacramentū tria sunt dicēda. Primo alique qstiones mouent circa sacramentum baptismi sermone. lxxvi. U. Secundo nouem effectus baptismi sermone eodem. X. Item. cxlviij. S. Tercio signa que fiunt ante baptismum ⁊ post quid significent sermone. lxxvij. B.

Confirmatio est secundū sacramentum de hoc quere sermone. cxlviij. T.

Penitentia. Hic est dicendū de his q pertinent ad sacramentum penitentie scilicet de cōtritione ⁊ confessione ⁊ satisfactione ⁊ de penitentia vera et falsa. Ista quere sermo. xliij. V. Item. xliiij. R.

Eucharistia. Circa hoc sacramentū tria sūt dicenda. Primo ꝙ idem xp̄s iesus qui natus est de vgine maria continetur in hoc sacramēto ⁊ q̄ bonus sit digne communicare sermo. xlvij. C. Secundo quare hoc sacramentū datur homini in agone mortis ⁊ quare hoc sacramentum institutum sit ser. lxxviij. F. Tercio quomodo quattuor genera hominū manducant hoc sacramentum spiritualiter sermone. lxx. Q.

Extrema vnctio. de hoc quere ser. cxliij. X.

Ordo. de hoc sacramento quere ser. cxi. T.

Matrimoniū. De hoc sacramēto tria sunt dicenda. Primo ꝙ in matrimonio constituti debent septem habere vt in statu matrimonij saluentur sermone. xxv. B. Secundo ꝙ septē de causis in matrimonio aliquibus no pspere succedit sermone. xxvi. N. Tercio exemplū de probo rustico. xxvi. U.

Septem sunt dona spūsancti p q septem vitia capitalia expelluntur. Istum sermonem quere sermone. lxxiij. A.

Sex sūt opa mie de his q̄re ser. lxxxix. O. P.

Expositionē sup pr noster. q̄re ser. lxv. Q.

est dicendum q xp̄s in pueritia sua sanguinem suū fudit. et vt daret exemplum pueris q a pueritia debent deo seruire. Istum sermonē quere sermone xx. Z.

In epyphania dn̄i.

Ecce magi venerunt ab oriente hierosolimā. Mathei. ij. Circa illud thema tria sūt dicenda. Primo de prudentia illoꝝ triū regum Secundo de eorum inquisitione τ oblatōne Tercio quare pauperes reuerentius se habēt ad deum q̄ diuites. Istum sermonem quere sermone. xxi. K.

De eodem.

Uidentes stellam magi gauisi sunt gaudio magno. Mathei. ij. Hic tria sūt dicēda. Primo que requiruntur ad socium vt virtuose fiat Secundo quot modis potest q̄s peccare mortaliter in socio. Tercio exemplum. Istum sermonem quere sermone. xxi. A.

De conuersione sancti Pauli.

Domine quid me vis facere. Actuū. ix. Hic tria sunt dicenda. Primo quare merito debemus facere voluntatem dei. Secundo in q̄bus consistit voluntas dei. Tercio exemplum. Istum sermonem quere sermone. cij. J.

In festo purificatōis btē Marie.

Postq̄ impleti sunt dies purgationis marie. Luce. ij. Maria purgari voluit que tamē non indiguit. sed vt nos humilitatē doceret. Unde hic tria sunt dicenda. Primo de humilitate marie ser. clxiij. P. Secundo quō maria est in exemplum pauperibus. tristibus. τ diuitibus. ser. cxij. R. Tercio exemplum de ancilla ad quam venit beata virgo in obitu. sermone. xxxiij. J.

In cathedra sancti Petri.

Exaltaui electum meum de plebe mea. ps lxxxviij. Hic tria sunt dicenda. Primo de dignitate sacerdotum. Secundo q̄ grauiter illi peccant qui sacerdotibus detrahunt. Tercio q̄ periculose stant mali sacerdotes scilicet concubinarij τ fornicarij. Istum sermonem q̄re sermone. cxi. T.

De sancto Mathia apostolo.

Discite a me quia mitis sum τ hūilis corde Mathei. xi. Circa hoc thema tria sunt dicenda. Primo de quattuor generibus hominū se humiliantium. Secundo de nouem gradibus humilitatis. Tercio exemplum. Istū sermonem quere sermone. xxxi. J.

De eodem.

Uenite ad me omnes qui laboratis τ onerati estis. Mathei. xi. Hic est dicendum qualiter bona opa fieri debent vt p ea saluentur. τ quō homines dampnantur etiam cū bonis opibus. Istū sermonē quere ser. cxl. A.

De sancta Kunegunde.

Despondi enim vos vni viro virginem castam exhibere xp̄o. ij. Cor. xi. Hic tria sunt dicēda. Primo quō anima similiter τ virgo casta dicatur sponsa xp̄i. Secundo q̄ debet in se habere vt sponso suo placeat. Tercio legēda de sancta Kunegunde. Istum sermonem quere sermone. cxxiiij. R. τ. cvij. D.

In festo annunciationis beate marie virginis.

Aue gratia plena dn̄s tecum. Luce. i. Circa illud thema tria sunt dicenda. Primo ex quo maria hodie mater xp̄i effecta est tunc querit q̄ sunt iste virtutes q̄ fecerunt eam dignā matrem xp̄i fieri. Hoc quere sermo. clxiij. N. Secundo quotiens maria locuta sit put ex dictis euangelioꝝ colligi potest. hoc quere sermone cxvi. K. Tercio exemplum de virgine q̄ clamauit. Aue maria. hoc quere sermone. cxij. M. aliud exemplum ibidem.

De sancto Georgio Marco ambrosio. τ sic de alijs sanctis infra pasca τ penthecosten.

Labora sicut bonus miles xp̄i iesu. ij. thi. ij. Hic est dicendum de septem temptatiōib9 bonoꝝ hominum. Istū sermonem quere sermone. xl. A. E. cliij. B. cx. lv. Y.

Ego sum vitis vera τ vos palmites. q̄ manet in me: τ ego in eo. hic fert fructum multū. Johannis. xv. Sicut palmites gerunt fructus annuatim sic τ nos quottidie debemus ferre fructum τ mereri cum rebus cum corpe τ cum aīa. Hic tria sunt dicenda. Primo q cū reb9 temporalibus quinq3 modis possum9 mereri vitam eternam. Secundo q cum corpe trib9 modis possumus mereri vitā eternā. Tercio q cum anima etiam tribus modis possum9 mereri. Istos duos sermones bonos τ vtiles pro populo communi quere sermone. d. M. cx. A.

Sine me nihil potestis facere. Johannis. xv. ex his verbis iam dictis patet q sine gratia dei nullum opus meritorium vite eterne possumus facere sed q2 scd̄m. Augusti. Nullū bonum irremuneratum τ nullum malū impunitū manebit. Tūc h̄ est dicendū de septē

bonis que prouenuint ex his opibus q̄ sunt in peccato mortali. Istum sermonem quere sermone.xcij.L.

Si quis in me nō mānserit mittetur foras sicut palmes qui arescat: et colligent eū et in ignem mittent ⁊ ardebit. Joh.xv. Ubi sacerdotem ꝙ excōicati sunt sicut palmites arasi. Unde de excōmunicatione hic tria sunt dicēda. Primo quomodo excōmunicatio est duplex. scʒ maior ⁊ minor. Secundo ꝙ excōicatio ꝓpter quinqʒ est valde timenda. Tertio qn̄ quis incurrit excōmunicationē. Istuʒ sermonem quere sermone.lxix.V.

De eodem euāgelio. Ego sum vitis vera. Manete in dilectione mea. Johannis.xv. Hic de dilectione dei quattuor sunt dicēda. Primo quare merito debemus deum diligere. hoc quere ser.cij.O. Item.cix.P. Secundo quomodo scd̄m ordinē charitatis quinqʒ sunt diligenda. Tertio que sunt per q̄ q̄s cognoscere potest an deum diligat. Quarto que sit differentia inter amorem diuinum ⁊ carnalē. Istum ser. quere ser.cxix.L.

Adhuc de eodem euangelio.

Si precepta mea seruaueritis manebitis in dilectione mea. Joh.xv. Hic est dicenduʒ de preceptis dei. Istos sermones bonos et vtiles populo cōmuni quere ser.cxiij.Q.

Hec locutus sum vobis vt gaudiū meuʒ in vobis sit: ⁊ gaudium vestrum plenuʒ sit. Joh.xv. In verbis premissis xp̄s loquit̄ de duplici gaudio bonorū hominū. Primū est gaudiuʒ spūale quod boni percipiunt in presenti. Ergo dicit: vt gaudium meuʒ in vobis sit. ⁊ de hoc gaudio quere ser.ix.R. Iteʒ.xx.R. Secundum gaudium est eternum quod percepturi sunt in celo. De hoc quere sermone.liij.P. Exemplum.

De sanctis phylippo ⁊ iacobo ap̄lis.

In domo patris mei mānsiones multe sūt Johannis.xiiij. Omnes homines de numero saluandorum peruenient ad nouem choros angelorum. Unde hic est dicendum qui ad primuʒ chorum ⁊ ad secundum: ⁊ qui ad tertium peruenient. Istum sermonem quere sermone.lxxxviij.L.

De eodem festo.

Uado parare vobis locum. Joh.xiiij. hic est dicenduʒ de nouem gaudijs celi que xp̄s nobis preparauit. Istum sermonem quere sermone.lxxxiij.R. Exemplum.

De inuentione sancte crucis.

Mihi autē absit gloriari nisi in cruce domini nostri ihesu xp̄i. Gal.vi. Hic dicenduʒ est ꝺ cruce spirituali que quattuor partes debet habere. Istum sermonem quere sermone.ciij.P.

De sancto vito.

Memento creatoris tui in diebus iuuentutis tue. Eccl.xij. Iuuenes exemplo beati viti in iuuentute debent incipere deo seruire et hoc propter sex bona que inde proueniūt ipsis. Istum sermoneʒ quere sermone.xx.I.

De sancto Johanne baptista.

Elisabeth impletum est tempus pariendi et peperit filium. Luce.i. Hic de partu mulierum tria sunt dicenda. Primo de gestibus quos mulieres habēt tempe part᷒. Secūdo de dolore parturientium. Tertio de labore quē habent parentes cū pueris nutriendis. Istum sermonem quere sermone.lii.R.

Johannes habebat vestimentuʒ de pilis camelorum. Math.iij. Hic tria sunt dicenda. Primo q̄ reprehensibilia sunt circa vestes. Secūdo quomodo q̄s sex modis potest peccare cum ornatu vestium. hoc quere sermone lxxiij.B. Tertio de vtilitate aspere vestis. hoc quere sermone.vij.S. Exemplū.

Da mihi in disco caput Johis baptiste. Mar.vi. Ista verba protulit filia herodiadis: que fuit saltatrix. Ubi de chorea tria sūt hic dicēda. Primo quō xp̄s in chorea irridetur ⁊ cōtēnit̄. Secūdo qn̄ chorizare sit pctm̄ mortale. Tertio de circunstantibus choreā. Istum sermonem quere sermone.xxxvij.P.

In festo petri et pauli.

Tibi dabo claues regni celorum. Mathei.xvi. Hic est dicendum ꝙ sunt nouem genera hominū quibus celum reseratum est. Istos sermones quere sermone.xiij.P.

Quodcunqʒ ligaueris super terram erit ligatū et in celis. Mathei.xvi. Ista potestas intelligitur de excōmunicatiōe. Unde hic de excōmunicatione tria sunt dicenda. Primo quare excōmunicatio est timenda. Secūdo qn̄ q̄s incidit in excōmunicationem. Tertio alique q̄stiones de excōmunicatione. Istum sermonem quere sermone.lxix.V.

In festo visitationis.

Beatam me dicent omnes generationes. Luce primo. Secūdū ꝙ beata virgo est laudanda a nobis propter adiutoriuʒ quod ab

ea habemus. Unde quinq; sunt hic dicēda. Primo q̃ efficaciter beata virgo nos adiuuat. Secūdo vnde habet ꝙ tam potens est. Tertio qualiter nos adiuuat. Quarto ꝑpter quid nos adiuuat. Quinto exemplum. Hunc sermonē bonū et vtilē de beata virgine quere sermone. clx. T.

De sancto Kiliano et socijs eius.

Stabūt iusti in magna cōstantia. Sap. v. Hic est dicendum ꝙ quattuor sunt que debent nos inducere ad sustinendū et laborandum libenter cum beato Kiliano ꝑpter deū et propter salutē nostrā. Istum sermonē quere sermone. cliij. A.

De sancto Henrico imperatore.

Beatus est diues qui inuentus est sine macula. Eccl. xxxi. Hic est dicendum de septē generibus diuitū quoꝝ quattuor genera damnantur: et tria genera saluantur. Istum sermonem quere sermone. lxxij. L.

Homo quidam nobilis abijt in regionem longinquam accipere sibi regnum. Luce. xix. Ex quo hodie est festum sancti Henrici imperatoris q̄ nobilis fuit tunc in ꝑsenti sermone tria sunt notāda. Primo vnde nobilitas habuit ortum. Hoc quere sermone. cxxvij. F. Secundo q̄ sunt signa nobilitatis. Hoc quere sermone. cxxvij. E. Tertio legenda.

De sancta Margaretha.

Simile est regnum celorum thesauro abscondito in agro. Mathei. xiij. Thesaurus est virginitas. Unde hic tria sunt dicenda. Primo de dignitate virginitatis. Secundo que xp̄us requirit in suis virginibus. Tertio legenda de sancta Margaretha. Istum sermonem quere sermone. clvij. G.

In diuisione apostolorum.

Euntes in mundum vniuersum predicate euangelium omni creature. Marci. xvi. Hodie est diuisio apostoloꝝ: ergo hic est dicendum de duodecim articulis fidei: quos ipsi duodecim apostoli composuerunt: et quem articulum vnusquisq; ponit. Istos duos sermones quere sermone. cxlvi. B.

De beata Maria magdalena.

Dimissa sunt ei peccata multa. supple per veram penitentiam quam egit. Luce. vij. Hic est dicendum de decem generibus hominū qui agunt penitentiā: quoꝝ solū vnū genus egit veram penitentiam cum beata Maria magdalena; sed alij falsam. Istum sermonē quere sermone. xliij. K.

De sancto Jacobo apostolo.

Dic vt sedeant hi duo filij mei: vnus ad dexteram: et alius ad sinistram. Math. xx. Mater illoꝝ. scilicet apostoloꝝ sancti Johannis et Jacobi habuit sollicitudinē de pueris suis: et sic parentes debent esse solliciti de pueris vt sic educantur: vt magni efficiantur in regno celorum. Unde hic est dicendū quomodo parentes tenentur sex filijs suis. Istū sermonem quere sermone. xxiij. H.

Potestis bibere calicem quem ego bibiturus sum. Mathei. xx. Hic est dicendū ꝙ tribulationes erunt nobis leues et dulces: si illa quattuor diligenter pensamus. Istum sermonem quere sermone. diij. A.

De sancto dominico.

Qui custos est dn̄i sui glorificabitur. Prouer. xxvij. Sanctus dominicus pater noster custodiuit dn̄m in se. qz nunq̄ peccauit mortaliter: sz innocentiā suā seruauit vsq; ad mortē. Unde hic dicendū est ꝙ sex sunt q̄ homo quottidie debet cogitare ne peccet. Istum sermonem quere sermone. liij. N.

Adducam eū in sollicitudinē tibi loquar ad cor eius. Osee. ij. Sollicitudo est sancta religio. scilicet ordo predicatoꝝ quē ipse sanctus pater dominicus instituit. Unde hic est dicendū quō vita religiosa cōparatur vite celesti: et hoc in septē ꝓprietatibus quas habet. Istum sermonē quere sermone. cxxi. D.

De sancto Laurentio.

Qui vult venire post me abneget semetipsum: et tollat crucem suam et sequatur me. Mathei. xvi. Hic est dicendum de cruce spirituali quam debemus portare in presenti. Istum sermonem quere sermone. dij. P.

Nisi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit: ipsum solum manet. si autem mortuum fuerit fructum multum affert. Johannis. xij. Sciendum ꝙ granum frumenti est xp̄us qui est mortuus et multū fructum contulit: quia totum mundū redemit. Unde hic est dicendum de duodecim fructibus quos confert deuota meditatio passionis xp̄i. Istum sermonem quere sermone. xlviij. I.

Dispersit dedit pauperibus: iusticia eius manet in seculū seculi. ps. cxi. Hic de elemosina tria sunt dicenda. Primo que incitant hominē ad dandum elemosinam. Secundo

Tabula sup sermones per quadragesimã
Sermo communis per quadragesimam.

Penitentiam agite

appropinquabit enim regnum celorum. Math. iij. Circa illud thema est dicendum q decem genera hominũ agunt penitentiã: quorũ solũ unum genus hominum agit veram penitentiã: sed alij falsam. Istum sermonẽ bonũ et utilẽ pro communi populo quere sermone .xliij. R.

In die cinerum.

Convertimini ad me in toto corde vestro in ieiunio et fletu et scindite corda vestra et nõ vestimenta vestra. Johel. ij. Hic est dicendum quomodo fecerunt illo die que alijs diebus non fiunt. Istum sermonem quere sermone .xxxviij. G.

Thesaurizate vobis thesauros i celo. Mathei. vi. Istum thesaurum debemus nobis thesaurizare cum bonis operibus. Istum sermonem quere sermone .cxl. A.

Feria quinta.

Dispone domui tue: quia morieris. Esaie xxxviij. Hic est dicendũ q propter quinque debemus nos quotidie disponere ad mortem. Istum sermonem quere ser. clvi. E.

Filius meus iacet in domo paraliticus et male torquetur. Mathei. viij. Infirmitates sunt patienter sustinende propter septem bona que inde proveniunt. Istum sermonẽ quere sermone .cxxviij. I.

Feria sexta post cinerum.

Clama ne cesses: quasi tuba exalta vocem tuã et annũcia pplo meo scelera eorum. Esa. viij. Hic est dicendũ de septẽ peccatis mortalibus. Istum sermonẽ quere ser. cxli. I.

Diligite inimicos vestros: et bñfacite his qui oderunt vos. Mathe. v. Sciendum q inimicos nostros tenemur quinque modis diligere et eis indulgere. Istum sermonẽ quere sermone .cxxx. V.

Sabbato post cinerum.

Cõfidite ego sum nolite timere. Mar. vi. Hic tria sunt dicenda. Primo quare sabbatum est marie dedicatũ. hoc quere sermone clxiij. A. Secũdo de quadruplici cõfidentia quã debemus habere ad deũ. hoc quere sermone .cxxij. R. Tertio exemplum de latrone qui ieiunavit sabbatum marie virgini. Hoc quere sermone .clxiij. C.

Dominica prima Invocavit.

Cũ ieiunasset quadraginta dieb⁹ et q̃draginta noctib⁹ etc. Math. iiij. sermonem bonũ et utilẽ de ieiunio quere ser. xxxix. V.

Et accedens tẽptator dixit: si filius dei es Math. iiij: Hic est dicendũ de septem tẽptationibus bonorũ hominũ. Istum sermonem quere sermone .xl. A.

Feria secunda post Invocavit.

Cũ venerit filius hois in maiestate sua et oẽs angeli cũ eo tunc sedebit sup sedẽ maiestatis sue. Math. xxv. sermonẽ bonũ de iudicio quere sermone .iij. O.

Esurivi et non dedistis mihi manducare: sitivi etc. Math. xxv. sermonẽ de sex opibus misericordie bonũ et utilem p cõmuni pplo quere sermone .lxxxix. D.

Tertia feria post Invocavit.

Non enim cogitationes mee cogitatões vestre. Esa. lv. Hic est dicendum de cogitationibus. illũ sermonẽ quere ser. cxxxviij. A.

Eijciebat vendentes et emẽtes de templo Mathei. xxi. hic est dicendum q duodecim genera mercatorum dãnantur. illum sermonem quere sermone .cvi. A.

Quarta feria post Invocavit.

Ecce ad caput suũ subcinericius panis et et vas aque comedit g̃ et bibit. iij. Regũ. xix. Hic est dicendum quõ homo peccat in comedendo. hoc quere sermone .xcviij. F.

Quicunque fecerit volũtatẽ patris mei q̃ in celis est ipse me⁹ frat et soror et mr̃ est. Math. xij. sermonẽ de voluntate dei q̃re ser. cij. I.

Quinta feria post Invocavit.

Anima q̃ peccaverit ipsa morietur. Ezechie. xviij. Hic est dicendũ q mors aĩe in septem assimilatur morti corpis. Istum sermonem quere sermone .cxxix. P.

Mẽdax est et pr̃ ei⁹. Joh. viij. hic est dicẽdũ quare mendaciũ est detestandũ: et qñ est mortale. Istũ sermonẽ quere ser. cxxviij. I.

Sexta feria post Invocavit.

Fili⁹ nõ portabit iniq̃tatem pr̃is. Ezech. xviij. hic est dicendũ quõ filij debẽt se habere ad parẽtes: et ecõuerso quõ parẽtes ad filios. Istos duos sermones bonos et utiles quere sermone .xxij. V. Exempla. Itẽ. xxiij. S. Exemplum.

Erat dies festus iudeorum. Joh. v. Vel illud thema. Sabbatum est: non licet tibi tollere grabatum tuum. hic dicendũ est de celebra-

corripe eũ int te ⁊ ipm. Math. xviij. Hic est dicendũ de fraterna correctione. Istum sermonem quere sermone .lxiij. D.

Dñe quotiẽs peccabit in me frater meus et dimittã ei. Math. xviij. Hic est dicendũ quomodo tenemur indulgere inimicis. Istũ sermonem quere sermone .cxxx.

Quarta feria post Oculi.

Honora prẽs ⁊ matrẽ vt sis longeu⁹ sup terrã. Exo. xx. Hic est dicendũ quõ filij tenentur ser parentibus suis. Istum sermonẽ quere sermone .xxiij. S.

Sine cã colũt me. Math. xv. Hic est dicẽdũ ꝙ opa que fiunt in pctõ mortali nõ sunt meritoria. Istum sermonẽ quere ser. xcij. R.

Quinta feria post Oculi.

Nolite cõfidere in verbis mendacij. Iere. xvij. Hic est dicendũ de locutione. Istum sermonẽ bonũ ⁊ vtilem quere sermo. cxxii. K.

Socrus aũt symonis tenebaẗ magnis febribus. Luce. iiij. Hic est dicendũ ꝙ infirmitas corporis est patiẽter sustinẽda ppẗ septẽ. Istum sermonem quere sermone .cxxviij. I.

Sexta feria post Oculi.

Non enĩ coutunt iudei samaritanis. Ioh. iiij. sicut iudei quondã habuerunt se ad samaritanos: sic xpiani iam illis tribus debẽt etiã se hr̃e ad iudeos. Uñ in p̃senti sermone tria sunt dicẽda. Primo quare ecclesia pmittit iudeos viuere. Secũdo quõ iudei et xpiani debẽt habere inter se decẽ. Tertio exemplũ de iudeis. Istum sermonẽ quere ser. cv. O. P.

Si scires donũ dei. Ioh. iiij. Hic dicendũ est de septẽ donis spũssancti. Istum sermonem quere sermone .lxxij. A.

Sabbato post Oculi.

De⁹ q̃ noscis oĩa antequã fiũt tu scis: qm̃ falsum cõtra me tulerũt testimoniũ. Dan. xiij. Hic est dicendũ de falso testimonio: et quõ quis ledit ꝓximũ suum verbis octo modis. Istum sermonẽ quere ser. xcvi. P.

Magister modo hec mulier dephensa est in adulterio. Ioh. viij. Hic est dicendũ ꝙ adulteriũ est grãde pctm̃: qd in quattuor ostenditur. hoc quere sermone .lxxxv. Q.

Dominica quarta Letare.

Illa que sursum est ihrl'm libera est: que est mater nostra. Gal. iiij. Hic est dicendum de nouem gaudijs celi. Istum sermonẽ quere sermone .lxx.iij. R. L.

Est puer hic q̃ hꝫ q̃nq; panes hordeaceos Ioh. vi. hic est dicendũ de cõtritione: cõfessione: ⁊ satisfactione. Hoc quere sermo .xliij. I.

Feria secunda post Letare.

Audiuit oĩs isrl' iudiciũ ꝙ iudicasset rex ⁊ timuerunt regẽ. iij. Regũ. iij. Si ppl's israel timuit regẽ Salomonẽ in iudicando multo plus timẽdus est xp̃s qui est iudex viuorũ ⁊ mortuorũ. ⁊ hoc ꝓpter districtã rõnem quã reddituri sumus in iudicio extremo. Istum sermonem quere sermone .iij. P.

Tertia feria post Letare.

Nolite iudicare sc'dm faciẽ: sꝫ iustũ iudiciũ iudicate. Ioh. vij. Iudiciũ temerariũ ꝯtigit septẽ modis. Istũ sermonẽ quere ser. xc. U.

Feria quarta post Letare.

Auferte malũ cogitationũ vrãrũ ab ocl'is meis. Esa. i. Hic est dicẽdũ de mal' cogitationibus. Hoc quere sermone .cxxxviij. A.

Nõ est hic hõ a deo q̃ sabbatũ nõ custodit Ioh. ix. Hic est dicendũ quõ celebratio festorũ octo modis transgreditur. ser. cxvij. C.

Feria quinta post Letare.

Ecce defunct⁹ efferebaẗ fili⁹ vnic⁹ matris sue. Luce. vij. hic est dicendũ ꝙ hoĩ morientĩ contingunt septẽ sermone .cxv. F.

Feria sexta post Letare.

Lazarus mortu⁹ est. Ioh. xi. Hic est dicẽdũ ꝙ morientes tẽptat dyabol⁹ p q̃nq;. Hoc quere sermone .cxxiiij. S. Et sex interrogationes que debẽt fieri homini in agone mortis. Istum sermonẽ quere ser. cxxxv.

Sabbato post Letare.

Qui sequitur me nõ ambulat in tenebris: sꝫ hẽbit lumẽ. Ioh. viij. hic ẽ dicẽdũ quõ i sp tẽ debem⁹ seq̃ xp̃m. istũ sermo. q̃re ser. xv. N.

Dñica quinta. scꝫ Iudica.

Sanguis xp̃i enim dabit cõsciam nr̃aꝫ ab operibus mortuis ad seruiendũ deo viuenti. Hebre. ix. Hic est dicendũ de q̃druplici cõsciencia: et vbi causaẗ erronea cõsciencia. Istũ sermonẽ quere ser. ix. F. G.

Tulerunt lapides vt iacerent in eũ. Ioh. viij. Hic est dicẽdũ quot modis q̃sierũt iudei ihm interficere. Istum ser. quere ser. xlv. G.

Secunda feria post Iudica.

Modicũ tp̃s vobiscũ sum. Ioh. vij. Hic dicendũ est ꝙ modicũ est ⁊ breue tẽpus vite nostre. Istum sermonem quere ser. lx. N.

Si quis sitit veniat ad me. Ioh. vij. Hic dicẽdũ est de gr̃a spũssctĩ q̃ opaẗ in pctõrib⁹ penitentib⁹ ⁊ iustis. Istũ ser. q̃re ser. lxxi. T.

Feria tertia post Judica.

Surgēs dauid comedit. Dañ.xiiij. hic est dicendum quō quis peccat in comedendo et bibendo. quere sermone.xcix. M.

Nō pōt mūdus odisse vos: me aūt odit qz testimoniū phibeo de illo. qz opera eius mala sunt. Joh. vij. Hic est dicendū q mūdus ꝑpter septē nō est diligēdus. Hoc quere sermone.cxxvi. F. et qñ amor mundi est peccatum mortale sermone. clij. R.

Feria quarta post Judica.

Nō facietis furtū: nō mentiemini: nec decipiet vnusquisqz ꝓximū suū. Leui.xix. Hic est dicendū de tredecim generibus boīm qui lucrantur res iniustas et decipiunt proximos. Istum sermonē quere ser. ciiij. F.

Non maledices surdo detrahēdo s. proximo tuo in occulto. Hic est dicendū de detractione q septē modis cōmittit. Istum sermonem quere sermonē. xci. M.

De ope bono nō lapidam⁹ te: sed de blasphemia. Johan. x. Hic est dicendum de blasphemia. Istum ser. quere ser. ciij. A.

Feria quinta post Judica.

In aīo cōtrito et spū hūilitatis suscipiamr. Dañ. iij. Hic est dicendū de nouē gradibus humilitatis. Istū sermonē quere ser. xxxi. L.

Dimissa sunt ei pctā multa qm̄ dilexit multum. Luce. vij. Hic est dicendum de his qui agunt verā pñiam et qui falsam. Istū sermonem quere sermone. xliiij. R.

Feria sexta post Judica.

Induc super eos diē afflictiōis et duplici cōtritione cōtere eos dñe de⁹ nr̄. Jere. xvij. Hic est dicendū de ferculis et potu et balneo dānatoꝝ quō eternaliter puniuntur in corpe et anima sermone. ci. E. F. G.

Expedit vob vt vn⁹ moriaṫ hō pro pplo. Joh. xi. Hic est dicēdū de malo ꝯsilio et cōiecter de nouē alienis peccatis. Istum ser. qre ser. cxliij. D.

Sabbato p⁹ Judica.

Uenite percutiam⁹ eum lingua. Jere. xviij. hic est dicēdū de octo generib⁹ boīm q v̄bis offendunt ꝓximos. Istū ser. qre ser. xcvi. R.

Hec est aūt vita eterna vt cognoscat te solū veꝝ deū et quē misisti ihm xp̄z. Joh. xvij. Hic est dicendū quō in celo habebimus fercula magna: multa: et dulcia: et p̄ciosa. Hoc quere sermone. liij. P.

In dominica palmarū.

Exinaniuit semetipm formam serui accipiens in similitudinē hoīm factus. Philipēs. ij. Hic est dicendū de decē defectib⁹ humani generis quos xp̄s in humanitate assumpsit. Istum sermonem quere ser. [illegible]

Bñdict⁹ q venit in noīe dñi. Math. xxi. Hic est dicendum de festo palmarū: et de indigne cōmunicantibus. Istū sermonē quere sermone. xlvi. O. P.

Si quis mihi ministrauerit honorificabit eū pr̄ me⁹. Joh. xij. Hic est dicendū quare tenemur deo seruire: et in quib⁹ ei seruire debemus. Istum sermonē quere ser. clv. R.

Feria secūda post dñicā palmarū.

Nunc aīa mea turbata est. Joh. xij. hic ē dicendū quō xp̄s maximā tristiciā habuit tempore sue passionis. hoc quere ser. xlv. I.

Feria tertia post palmarum.

Ego quasi agn⁹ mās uetus qui portaṫ ad victimā. Jere. xi. Hic est dicendū quō xp̄us docet nos septem in sua passione. Istum sermonem quere sermone. xlix. U.

Feria quarta post palmarum.

Ipe aūt vulneraṫ⁹ est ꝑpter iniq̄tates nostras: et attrit⁹ est ꝑpter scelera nr̄a. Esa. liij. Hic est dicendum q passio xp̄i fuit amarissima. Istum sermonē quere ser. xlix. S.

In cena domini.

Probet autē seipm hō: et sic de pane illo edat et de calice bibat. Cor. xi. Hic dicende sunt alique q̄stiones de sacramento eucharistie: et etiam de vtilitate digne cōicantium. Hoc quere sermone. xlvij. S.

Dñs ihs in q nocte tradebatur accepit panē grās agens freg. et dixit. Accipite et mãducate hoc est corp⁹ meū. i. Cor. xi. hic est dicendū de institutione huius sacramenti: et de his qui in agone digne cōicant: et de his q pdunt vsum rōnis in agone. Istuz sermonem quere sermone. lxxix. I.

Qui mãducat hunc panē viuet ineternuz. Joh. vi. Hic est dicendū de quattuor generibus hoīm q spūaliter cōicant. Istum sermonem quere sermone. lxxx. D.

In die parasceues.

O vos oēs q trāsitis p viā attendite et videte si est dolor sicut dolor meus. Threñ. i. Hic est dicendum de duodecim fructib⁹ qui proueniunt homini ex deuota meditatione passionis xp̄i. Istum sermonē quere sermone. xlviij. I.

Inclinato capite emisit spiritum. Joh. xix.

Vic est dicendum quare xps habuit caput inclinatū manus extensas pedes cōfixos & latus aptū. Istū sermonē quere ser. xlv. O. P.

Invigilia pasce.

Descendit ad inferiores ptes terre. Glosa id est ad inferos. Eph. iiij. Sicut eñ xps descendit ad infernū vt suos liberaret sic et nos debemus eis subuenire qui sunt in purgatorio. Hic est dicendum de suffragiis animarū & quare libenter debemus animabus defunctorū subuenire. Istū sermonē qre ser. xlv. V.

Tabula de exemplis que habentur in his sermonibus. Incipit.

Abstinentia.

Abstinens mulier quedam portauit loricam ad carnē. [illegible] Item virgo que xxxviij. annis in spelunca fuit & comedit de herba radicib' et fructibus arborum sermone. vij. V. X.

Adulterium.

Quidam adulterium commisit occulte et intrans ecclesiam sanctorum Geruasij & Prothasij obsessus est a diabolo et punitus & sic expirauit sermone. lxxxv. Q.

Quidam vidit virum & vxorem vivam puniri in cuppa ignea propter adulteriū. ibidē

Amici.

Amici duo quorum vnus pro alio mortuus fuit sermone. cxx. G.

Aqua benedicta.

Quidam cum aspersisset aqua benedicta infirmum quomodo diaboli suffocati sunt. sermone. c. S.

Blasphemia.

Blasphemus quidam tempore Moysi ex iussu dei lapidatus est sermone. cxxiij. V.

Puer quinque annorum quem diaboli propter blasphemiam dilacerauerunt. sermone cxxiij. V.

Sanctus Ludonicus qui fecit kauterium ciui parisiensi ꝓpter verba blasphemie. sermone. cxxiij. B.

Comedere.

Quidam volebant carnes comedere tercia feria post mediam noctem in carnisprivio & inuenerunt in pullo bufonem pro intestinis sermone. xxxvi. M.

Cinis.

Carnifices q̄ deriserunt susceptionē cinerū in die cinerum sermone. xxxviij. G.

Chorea.

Choream quidam iuuenis dixit esse portā consolationis quem postmodum quidam lapis angularis cadēs super eū occidit sermone. cliij. G.

Virgo quedam in chorea cecidit & subitanea morte obijt sermone. lx. Q.

Virgo que in chorea rapta est a turbine in aera & a demonibus flagellata postmodum cecidit mortua sermone. cliij. G.

Quidam chorizauerūt vsque ad genua postmodum vsque ad femora in terram. sermone. xxvij. A.

Qui erexerunt arietes in chorea quomodo tempestas vastauit segetes circūquaque in omnibus illis villis circumiacentibus. sermone. xxxvij. X.

Cogitatio.

Iuuenis qui meruit septem coronas vna nocte resistendo cogitationibus ser. cli. E.

Quidam habuit malas cogitatões & diabolus associauit se ei. sermone. cxxxviij. I.

Confessio.

Filia regis que a scriptore suo concepit et puerum negauit & hoc nephas semper in confessione obticuit & sic dampnata est. sermone. xliij. T.

Mulier que non plene confessa fuit quomodo post mortem visa est equitare dracone & serpentes habuit in collo suo & canes mordebant brachia eius sermone. cxxv. E.

Mulier que ferrum vendidit & in confessione dixit sua bona opera tantummodo de malis nihil falsa sermone. cvi. C.

Consuetudo.

Consuetudo deponitur successiue. Exemplum de illo qui abstinuit primo a peccatis per tres dies & postmodū per quattuor dies & sic deinceps sermone. cxxi. V.

Correctio.

Duo fratres erant in monasterio vnus fuit gratiosus & acceptus alius semper accusabatur & corrigebatur in capitulo & post obitum iuit ad celum & alter in purgatorium. sermone. lxiij. V.

Quidam raptus est & vidit duos prelatos accusari & vnus ex correctione emendauit se alter spreuit admonitionem & subitanee defūctus est sermone. lxiij. E.

Damnatio.

Decanus qui vigintiquinque annos i heremo mansit et post mortē apparuit epō et dixit .q.xxx. milia hoim illo die obierūt. et duo ad celū. et tres ad purgatoriū. alij aūt oēs ad infernū descenderunt sermone.cxlix. Z.

Desperatio.

Quidā dixit in agone impossibile ē q deus ignoscat mihi peccata mea sermone.cxxxi. P

Quidā reputabat quasi sctūs et tn in agone desperauit et sic dānatus est ser.cxxxiij. Z.

Quidā voluit absq pctō viuere et cū non potuit desperauit sed tandē tamen ecōuerso resipuit sermone.ix. N.

Heremita q reduxit desperatū et sic meruit duplicem coronam ser.xxx. D. Derisio.

Carnifices q deriserūt et nihili fecerūt susceptionē cinerū in die cinerū ser.xxxviij. G.

Detractio.

Duo socij et vnus erat detractor pessimus quē in extremis vidit albatos sive candidos manus extendētes et conqrentes de eo et sic desperauit. sermone.xci. D.

Epūs punitus est i purgatorio p fetorē famuli sui q ardebat in inferno q audiuit detractiones huius famuli et cū non corripuit ser.xci. J.

Quidā detractor diffamauit sacerdotes et religiosos et eius lingua nō potuit putrescere ibidem. Discordia.

Diabolus pmisit antiq vetule duos calceos vt faceret discordiā inter virum et vxorem qui .xxx. annis simul pacifice vixerunt sermo. xcvi. R. Ebrietas.

Briosus nomine Udo q frequēter iuit ad tabernas cū ad ecclesiam ire deberet qualem potū et qualē lectū et quale balneū iam habs in inferno sermone.lxij. Y.

Miles q appuit post mortē filie sue cum crusibulo in quo erat sulphur ser.xxix. P.

Bibulus q tenuit cyphū in manu et dixit tres soluit et sic subitanee obijt ser.lx. Q.

Qui in taberna vendidit aīam suā quomodo diabolus eum rapuit cū corpore et anima sermone.cxxxij. D.

Hospitē quem diabolus cū corpe et anima rapuit ser.cxliij. N. Elemosina.

Petrus theloneanus q primo panē sait et postmodū seipm vendi fecit et pciuum dari in elemosinam pauperum ser.lxxi. B.

Senex cum iuuene habuit ɔmunē vitā et senex semp plus habuit quantūcunq pauperibus dedit sermone.d. Z.

Mechanicus q tantū vnū denariū habuit volens aliqd emere p prandio quē tandē dedit cuidā pauperi ppter deum et angelus posuit sibi .xx. solidos sermone.ciij. A.

Mulier q dedit paupeti denariū dicēs plus sibi dedi q deus mihi dedit sermone.d. P.

Eucharistia.

Quidam vidit aliquos nigros aliquos sanguinolentos. aliquos ignitos. aliquos claros et splendidos ad sacramentum eucharistie accedere sermone.xlvi. K.

Quidā cognouit sabbato pasce vxorē ppriā et in die pasce qn cōicare voluit corpus xpi exiliuit ex ore ipsius sermone.xlvij. D.

Qui post ɔmunionē ad tabernam iuerunt quomodo suffocati sunt in sanguine proprio sermone.lij. M.

Quidā habuit magnā deuotionem ad sacramentū et in agone non audebat sumere ppter vomitū et petiuit eucharistiā sibi poni super pectus suum sermone.lxxx. Q.

Meretrix q cecidit p lutū et adorauit eucharistiā et xpus dixit ei de pixide. Ego ignosco tibi peccata tua sermone.lxxx. P.

Miles q adorauit sacramētū cū quē pater nr q p triduū vixit in patibulo ser.lxx. U.

Excommunicatio.

Comes q ɔtempsit excōicationē quomodo abbas panē album excōmunicauit. in aspectu illius q factus est niger et nusad. sermone.lxx. J.

Papa Gregorius excōmunicauit quendā et aconie nidos suos de domo illus transtulerūt ad aliā domū et post absolutionē redierūt sermone.lxx. M.

Quidā epūs excōmunicauit passeres q maculauerunt ecclesiam sancti vincentij et q̄cito aliquis passer importatur ad ecclesiam statim moritur. ibidem.

Sacerdos cōcubinarius q ɔtempsit suspēsionem et excommunicationē et q̄cito accessit ad celebrādū tūc diabolus suffocauit cū sermōe cxi. D. Excusatio.

Uirgo que iuit ad castrum et diabolus dissuasit ei sermone.cxxxi. R.

Exemplum bonum.

Latro cui iuuenis monachus seruiuit in claustro et comedit panem et aquam in psentia istius latronis quomodo propter exem

Duo frēs vn⁹ multū erat religiosus: et alter seruiebat fidelit̄ infirmis: ꝛ ille fuit acceptior deo ser.cxxviij.O. Indulgere.

Miles quidā indulsit alteri militi de occasione patris sui propter passionē xpi. sermone.cxxx.T.

Filius comitis dānat⁹ est q: nō indulsit offensoribus suis ser.cxxx.E.

Mulier iracunda quō in agone vertit facies ad parietē qn eucharistiā recipe deberet et dixit dānata sum ꝑpter iracundiā meam ser.xcv.N. Innocentia.

Puer q libauit, aīas matris: ꝛ epūs in capitu vidit cū piscari ꝛc. ser.xx.M.

Puer q seruauit ordinem minoꝝ ꝛ noluit tangere pecuniam ꝙ feliciter vixit: et ꝙ saluabiliter obijt ser.xx.Q. Jocus ꝛ ludus.

Miles qui visus est in purgatorio: et habuit auem q eū mordebat ꝛ lacerabat: q: venationi deditus erat ser.xxiij.E.

Nobilis qui venationibus semꝑ in dieb⁹ festiuis insistebat: ꝛ vxor eius peperit ei monstrum sermone.xxiij.D.

Nobilis q in venatione secut⁹ est feram ꝑ nunꝙ ampli⁹ est visus ser.xxij.A. Judei.

Judei imaginē crucifixi dehonestauerant et clauis affixerūt: ꝛ lācea pforauerūt: ꝛ beata virgo cōquesta est de his ser.cv.U.

Quidaꝫ impregnauit filiā iudei: ꝛ dixit ꝙ messiam cōcepisset ser.cv.O.

Judicium ꝛ suspicio.

Quidā rapuit monialē ꝛ frēs iudicauerūt eū: quib⁹ btūs Johēs dixit, frēs duo pctā iā cōmittitis ser.liij.T. Item.xc.E.

Senex q duxit meretricē secū ad heremū: et inuenerūt pueꝝ in capella quō postmodū portauit carbones in sinu suo illesis vestib⁹ sermone.xc.D. Judicium dei.

Quidā fuit citat⁹ vt cōpareret coraꝫ summo iudice infra.xl.dies quō i quadragesimo die subitanee obijt ser.vi.P.

Qui in agone ad iudiciuꝫ dei raptus quō districtā rationeꝫ exegit xpūs ab eo ser.ix.P. Item.cxxix.R. Jurare.

Qui iurādo obligauerūt se vnus ad penā lepre: alter ad ignē beati Antonij nisi sic facerent vt promiserant: ꝛ ambobus sic accidit. sermone.xlij.B.

Quidā iurauit sup sepulcrū beati Pancratij: ꝛ manus adhesit sepulcro ser.xlij.C.

Quidā recepit iuramētū falsum et raptus ad iudiciū dei quō plagat⁹ est ser.xlij.G.

Quidā voluit peierare et bina vice genua flectens obmutuit ser.xlij.X. Loqui.

D quētibus bo-

na ꝛ deifica assunt angeli: sed loquētibus mala assunt diaboli. sermone xcviij.D.

Sanctus Ignatius semper noīauit ihm̄ et hoc nomen habuit scriptū in corde sermone.xcvi.T. Lusores.

Lusor qui iurauit per oclos dei excecatus est sermone.xij.J.

Ruffus discipul⁹ beati Cyrilli epi dānat⁹ est propter ludum ser.xij.M.

Miles erat lusor magn⁹ quē dyabol⁹ de ludo abstulit: ꝛ cū corpore ꝛ aīa adduxit quī amplius nō est visus ser.xij.O.

Xpian⁹ lusit cum iudeo et iudeus blasphemauit xp̄m et mariā matrē eius: ꝛ subitanee obijt, xpian⁹ aūt amēs effactus est ꝛ postmodum vitam dira morte miserabiliter finiuit. sermone.xij.R. Luxuria.

Miles qui violauit virgines quō in cruribus punitus est: ꝛ bufonem igneū pendentem vsqꝫ ad genua sustinuit ser.xcvi.U.

Quidā vidit vicinū et vxorem alteri⁹ viri puniri in inferno propter adulterium sermone.lxxxv.Q.

Beat⁹ Bñdictus proiecit se inter spinas: et btūs Bernardus in aquā gelidā immersit vt sic domarent carnem ser.lxxxvi.D.

Maledicere.

Maledixerunt pa-

rentes ꝑprio puero et dyabol⁹ rapuit eundē pueꝝ ser.xxiij.N.

Mulier nobilis q maledixit pueris suis proprijs quō tremuerūt toto corpe et omnibus membris ser.xxiij.M.

Marit⁹ qui dixit ad vxorem propriaꝫ vade in noīe diaboli: q obsessa est ser.xcv.Z.

Quidam dixit ad famuluꝫ: veni dyabole extrahe mihi caligas ser.xxiij.B.

Maria.

Uirgo erat in quadam villa ad quā venit beata vgo qn̄ mori debuit cū exercitu angelorum sanctoꝝ ser.xxiij.J.

Peccator qui iuit ad peccandū et flectendo genua ante quoddaꝫ altare vidit pueruꝫ ihm̄ cruentare: quomodo beata virgo mul-

Juuenis vidua cui apparuit btūs petrus apl'us in agone ser.cxvi.X.

Uoluntas.

Latro qui in bona volūtate ad heremitā venit et ipse sprecuit eum: ꝛ quō arbor occidit eum et statim euolauit ser.cli.O.

Latro qui orauit vnū pater noster corā crucifixo: ꝛ sic saluatus est ser.xlix.R.

Uoluptas carnis.

Quidā voluptuose vixit et nihil sibi ꝓpter deū subtraxit: ꝛ tn̄ bona opa fecit ieiunādo: elemosinas dando ꝛc. quō postmodū a xp̄o iudicatus fuit ser.iiij.C.

Usurarius.

Usurarius quidā tria facere debuit: s. cōteri: cōfiteri: ꝛ restituere: vt sic saluaretur sermone.cxviij.

Usurari⁹ quē asinus portauit infra patibulum et ibi sepultus est. ser.cxviij.B.

Usurari⁹ qui in agone sibi apportari fecit vasa aurea: sed eius anima recreari his nō potuit: sed dolor augmentabatur. tunc recōmendauit eam demonibus sermone.cxviij.Z.

i: Ypocrita est sicut

simea. Exemplū de sutore ꝛ simea. que sibiipsi collū absciādit ser.c.U.

Isti sunt casus papales.

m Manus violentas

in clericū vel etiā in acolitū vel in religiosū seu cōuersum iniiciens. excōmunicat⁹ est: et mittendus ad papam.

Qui hoc mandat vel post factum eius nomine ratū habet excōicat⁹ est ꝛ mittēdus ad papam.

Incēdiarij vel fractores eccl'iaꝝ seu locoꝝ religiosoꝝ aut cimiterioꝝ excōicati sūt ipso facto: ꝛ añ denunciatione ab epo absoluunt: post denunciationem non nisi a papa.

Incēdiarij aliarū domoꝝ vel religiosarū excōicandi sunt. si excōicati sunt et denunciati mittantur ad papam pro absolutione.

Qui occasione sñie excōicationis: suspēsionis ꝛ interdicti late in eos seu suos subditos aut eoꝝ rusticos dederunt licentiā grauandi eos. Judices qui tulerūt sententias: vel iudicū seruos qui portant litteras. vel etiā actores occasione quoꝝ late sunt sñie in bonis vel in psonis leserunt: nisi re integra licentiā hmōi reuocauerint. vel si aliquo casu rapuerint de pdictis. et si infra octo dies non reddiderint ad dñm aplicū mittendi sunt.

Dnō illi q̄ p se vel p aliū seu alios quascūq3 personas ecclesiasticas seu seculares ad romanā curiam sup eoꝝ causis ꝛ negocijs recurrētes. in eaq3 curia eas causas psequētes aut pcuratores seu iudices super dictis causis ꝛ negocijs deputatos. occasione causarum vel negociorū hmōi verberāt: mutilāt: vel occidūt: cuiuscūq3 pditōis vel dignitatis fuerint excōicati sunt: et dūtaxat p sedē aplicā absoluendi.

Qui cogunt ꝛ coegerunt celebrare in loco interdicto: vel ad audiēdū diuina cōuocant excōicatos seu interdictos ad papā mittendi sunt.

Qui prohibēt excōicatis ꝛ interdictis ne moniti exeant eccl'iā ad papā mittēdi sunt.

Suspēsi vel interdicti si moniti a celebrāte missam nō exeunt ecclesiaꝝ excōicati sunt. et p absolutōne ad papā mittendi sunt. Secus est de pturbante alias horas canonicas in ecclesia. Clerici et sacerdotes seculares: et etiā religiosi qui inducunt ad vouendū: iurādum: vel promittendum: ne de eligendo apud eos sepulturā: vel iā electā vlterius nō immutēt ad papā mittendi sunt.

Abbates: priores: ppositi: decani: magistri: abbatisse: priorisse: aliq3 plati regulares quocunq3 nomine censeantur: et eoꝝ officiales quarūcūq3 ecclesiaꝝ: monasterioꝝ: ordinū: et religionū: a volentib⁹ ingredi eoꝝ religiones. ecclesias vel monasteria: in earū psonarū receptione: aut añ. vel post quocunq3 pacto prandia siue cenas: pecuniā: iocalia: aut res alias: etiā ad eccl'siasticā: vel quēuis alium pium vsū deputata seu deputanda directe vel indirecte petentes vel exigētes singule psone. tam dātes: q̄ recipientes excōicationis sententiā incurrunt. Capitulū vo ꝛ cōuent⁹ suspēsionis sententiā incurrunt ipso facto: a quib⁹ preterq̄ in articulo mortis absolui nō pnt absq3 sedis apostolice licentia speciali.

Religiosi q̄ sine licētia speciali ꝓprij sacerdotis solēnizauerunt matrimonia: aut ministrauerunt eucharistie aut sacre vnctionis sacramenta mittantur ad papam.

Religiosi qui excōmunicatos a canone in casibus a iure nō cōcessis: aut a sententijs p statuta prouincialia aut synodalia promulgātis aliquos absoluerunt a papa tantum absoluendi sunt.

Religiosi q̄ aliquē vel aliquos a pena et a culpa absoluerūt: ad papam mittendi sunt.

Cleric⁹ pticipās scienter et spōte excōicato

a papa i diuinis excommunicatus est. et dū- tatat a papa absoluendus.

Qui falsificant bullam vel litteras apostolicas ad papā mittēdus est.

Heretici gazarij ante ldiste defensores receptores & fautores eorum ad papā mittendi sūt.

Qui i terra sua noua pedagia iposuerit absq licētia principis ad papam mittendi sunt

Qui ferrum arma vel alia necessaria ad pugnandū ɔtra xp̄ianos deferūt hereticis vł paganis vel q̄ dant eis ɔsiliū vel auxiliū ad papam mittendi sunt.

Isti sunt casus episcopales.

Blasphematores

dei & sanctorū qui iurando blasphemant deum & sanctos. similiter qui maledicunt deo & sanctis.

Fractores votorum.

Periurus in iudicio & q̄ recepit iuramētum ab illo quem scivit falsum iurare.

Carminatrices hominum & pecorū.

Qui demones inuitant p futuris reuelandis. Similiter q̄ vadunt ad phitonissas & pro talibus eos interrogant.

Sacrilegi q̄ furant in sacris locis. Similiter & ille cuius negligentia commissum est sacrilegium in ecclesia.

Qui abusus est i sacro chrismate seu eucharistia seu aqua baptismi vel alia re sacra.

Qui luxuriant in ecclia vel alio loco sacro

Incendiarius domorum ante denūciationem

Adulteri similiter mulier deputans filiū in heredem quem de adulterio concepit.

Qui machinatus est in mortem legittime sue & econuerso.

Mulier cognita a viro religioso siue a sacerdote.

Defloratorum virginum.

Que ɔtraxit mrimoniū p⁹ votū castitatis.

Qui ɔtraxit matrimoniū post sponsalia facta cum alia persona.

Qui clādest. ne ɔtraxerunt vel ecōtra interdictū eccl̄e. p quo sciendū q̄ ē differētia inter matrimoniū legitimū et cladestinū. legitimū fit qn̄ ab his qui sup feminā sunt & ptātem habere vident viros petit & a parētib⁹ desponsatur & a sacerdote vt mos est bñdicit. ac solenniter accipitur vt dr̄ in decret. xxx. q. v. Aliter non fit. et. c. se. Nullus fidelis.

Clādestinū mrimoniū duob⁹ modis fit vno mō qn̄ occulte & sine pñtia testium ɔtrahit ita vt exinde legittima pbatio non appareat.

Alio modo cū ɔtrahitur sine solennitatib⁹ consuetis in facie ecclesie.

Item sciendum q̄ neqꝫ vir neqꝫ mulier ad secundas nuptias transeuntes vel ɔuolātes sunt bñdicendi ne bñdictio reiteret. Nam quicunqꝫ sacerdos bñdixerit secundas nuptias ab officio & bñficio est suspensus. vt patet extra de secū. nup. c. Si vir.

Qui coeunt cum iudea vel cum sarracena & econuerso.

Qui peccauit peccato sodomitico cū seipso vel cum ppria vxore vel cum alia psona. vel etiam cum bruto animali.

Parentes q̄ ex negligētia pueros pmittūt cadere in ignem vel aquam vel etiam qui opprimunt pueros in lecto.

Parētes q̄ ex negligētia sua nimis differūt baptismū circa pueros ita q̄ moriant sine baptismo. silr̄ pueros extinctos nondū baptisatos clam in cemiterijs sepeliunt.

Que pcurant aborsum vel sterilitatem in se vel in alijs.

Qui ɔmisit incestū cū ɔsanguineis vł affinibus. vñ sciendū q̄ si qs peccaret cū muliere vna vel virgine vna & postmodū duceret ɔsāguineā ei⁹ vel ecōuerso qn̄ ipa peccaret cū viro & postmodū ɔtraheret cū ɔsanguineo istius. tunc ɔmittitur incest⁹ q2 ibi est affinitas. Vñ dicitur in decret. Affinitas tam p fornicariā copulam q̄ p legittimam ɔtrahitur. xxxv. q. ij. Non omnis.

Malefici q̄ faciūt ne ɔiuges possit sił coire.

Similr̄ q̄ conant facere odiū vel amorem inordinatum inter homines.

Qui tenēt fatū. sicut cū q̄s suspenditur vel submergit vel ɔburit. tūc dicūt. de⁹ sic voluit sic oportuit fieri quia ad hoc natus est.

Qui somnia aduertunt & seruant. & alijs hominibus somnia exponunt.

Qui auguriū obseruat qd̄ auguriū attenditur in gestu & in cantu & volatu auium.

Percussor parentum.

Falsarij monetarum & litterarum & sigillorum.

Qui cecidit in hereticā prauitatē absoluendus est quo ad petm̄ sed nō ab excōicatōe nisi a papa vel ab alio cuius tñ licētia phabita.

Qui crimē ɔmisit qd̄ totā ɔmouit vrbē. p quo etiā nō nisi ab epo ē solēnis pñia iungēda.

Membrorum mutilatores.

Vagi qꝫ relictis curatoꝛ vbi nō supplūt, veri be

Qui pedagiū recipiūt a clericis ... redeꝫ. vł a personis religiosis tales excommunicati

⁊ tenentur ad restitutionem.

Qui faciũt statuta ɔtra libertatẽ ecclesie sicut q̄ introducũt aliq̄s seu alios intromittũt ne oblationes ad altaria offerant ⁊ ne decedentium anniuersaria paciant. ⁊ ne sup sepulturis fiat ɔmemoratio defunctor. Silr qui ꝓhibẽt subditis suis ne p̄sbiteris molant vendant ⁊ panes pinsant ⁊c. tales sunt excommunicati.

Qui sententiant sup vsuram soluendam iudeis vel xp̄ianis vsurarijs.

Usurari⁹ cui⁹ pctm̄ nõ dimittit̃ nisi restituat ablatum. Qui vendunt venenũ aut ɔficiunt ad interficiendũ homines

Qui ꝓpriũ suum dñm traderet.

Qui ẽ homicida volũtari⁹ siue casualis.

Casus ep̄ales expliciunt.

Iste sunt inhibitiões a sacra cõmunione.

Infra scripti quos

i noiabo ꝓhibeo a cõione eucharistie nisi contriti ⁊ confessi fuerint ⁊ absoluti ⁊ satisfecerint vel adhuc satisfacere velint iuxta consilium suorum confessorum.

Pueri ⁊ carẽtes vsu rõis s; i qua etate pueri accedere debeãt. hoc q̄re ser. xlvij. S.

Qui ãnos discretõis hñt ⁊ nolũt addiscere pat nr̃ ⁊ symbolũ. vñ legit̃ in dec. Paruuli facti adulti tenent̃ ad fidẽ quã p eis spopõderũt offerentes ⁊ illi debẽt eos docere symbolum ⁊ dñicam orõem. de cõse. distin. iiij. Uos ante omnia.

Dñs non hñtes fidẽ sicut iudei sarraceni ⁊ etiã infideles xp̄iani q̄ non credũt ibi eẽ verũ corpus. Quõ aũt xp̄s sit in hoc sacramẽto hoc quere sermone. lxx. S.

Sortilegi ⁊ carminatrices hoim̃ etiã; pecorũ q̄ carminãt capita oclos ⁊ dẽtes hoim. ⁊c. Et etiã qui tenet somnia ⁊ fatũ ⁊ dies egyptiacos. Et similiter q̄ vadũt ad phitonissas ⁊ interrogant eas de rebus occulte furatis. Et illi qui portant litteras ad collum contra dolorem dentium. vel etiam oculorum. et sic de alijs.

Blasphemi qui iurant ꝑ membra xp̄i ⁊ vulnera ⁊ sanguinem xp̄i ⁊ non sunt confessi nec intendunt dimittere.

Qui iurãt falsu; testimoniũ in iudicio. Et etiã ille q̄ scienter recipit iuramẽtũ ab illo quẽ scit falsum iurare. Silr illi q̄ quottidie iurant in v̄bis suis mendacia ꝑ deũ ⁊ sup omnes sanctos. ⁊ q̄n talis quottidiana iuramenta sint pctm̄ mortale. hoc q̄re ser. xlij. C.

Maledici q̄ maledicũt suis vxorib⁹ pueris ⁊ famulis ⁊ etiã alijs hoib⁹ nisi sint ɔtriti ⁊ ɔfessi ⁊ velint se emendare.

Qui in illicito amore stãt ad viros vel ad mulieres. Similiter ⁊ q̄ nitunt̃ facere amorẽ illicitũ vel etiã odiũ inter hoies ⁊ etiã mediatrices q̄ portãt litteras vel dona taliũ personar ⁊ iuuant eas v̄bis vel factis vt simul cõueniant in illicito opere.

Qui ɔtra ɔtẽptu festa non celebrant s; laborant seu vecturam exercent ꝓ pecunia.

Silr q̄ vadũt ad nũdinas ⁊ emũt cũ lucri i diebus festiuis ⁊ ꝓpter hoc subtrahunt se a diuinis. ⁊ de hoc quere ser. xvij. D.

Qui ex ɔtẽptu soluũt ieiunia ab eccl'a instituta ⁊ q̄ sine cã comedũt in q̄dragesima lacticinia. ⁊ q̄n tales peccẽt mortalit̃. hoc q̄re ser. xxxix. K. L. M.

Qui ɔtẽnunt dñicis dieb⁹ audire vnã integrã missam sine causa ⁊ necessitate. sicut illi q̄ stant i cemiterio vel circueunt eccl'as. vl' stãt in foro ⁊ sic negligũt missam vel sermonem. vñ dr̃ i dec. Dñica die missa ds audiri ab omnib⁹ de ɔse. dist. i. Missas. Itẽ dr̃ in decret. Die dñico ꝑpl's de misse egredi nõ ds an̄ b̄ndictionem. de cõse. dist. i. Missas.

Bibuli q̄ se scienter inebriant ⁊ in ebrietate sua deum blasphemant nisi sint confessi ⁊ velint desistere.

Fistulatorib⁹ ⁊ figellatorib⁹ q̄ ad choreas publicas fistullãt. ⁊ illi q̄ in dieb⁹ festiuis chorizãt. ⁊ q̄n tales peccent mortalr̃. hoc q̄re ser. xxxvij. S. Oẽs fornicatores qui vadũt ad publicas meretrices. silr ⁊ illi q̄ tenẽt ɔcubinas secũ i domib⁹ suis nisi sint ɔfessi ⁊ velint desistere. Defloratores v̄ginũ.

Oñs adulteri ⁊ adultere. Qui scienter res furtiuas possidẽt ⁊ retinẽt. Et hoc etiã intelligitur de paruis rebus sicut q̄ intulerunt dãna p̄ximis i pratis in graminib⁹ i segetib⁹ agror in vineis in fructib⁹ sicut in pomis i pirus ⁊ sic de alijs quõ aũt restitutio debeat fieri de rebus occultis ⁊ de debitis et etiam de paruis rebus. hoc quere sermone. xliiij. X.

Qui res inuẽtas habẽt. Quõ ⁊ q̄bus res inuẽte sũt restituẽde. hoc q̄re ser. xliij. R.

Qui non dant plene decimas ⁊ redditus ⁊ offertoria ⁊ alia iura parrochialia.

Usurarij q̄ de decẽ florenis annuatim recipiunt ⁊ vnũ p vsura. Similiter q̄ ɔcedũt pecuniã sup ciuitates vel castra vel sup villas ⁊ recipiũt fructus vsq; dũ alius restituat ipsis pe

cuniã. Et etiã illi q̄ chari⁹ vendunt ꝓpter di-latõnē: vel etiã q̄ ꝓ prōpta pecunia emunt ⁊ immediate multo chari⁹ vendunt ꝓpter di-lationem: et sic de alijs. De hoc quere sermo-ne. cxiiij. L.

Lusores qui et auaricia ludunt ⁊ pecuniã lucratã in ludo retinent: ⁊ qui in sacris nocti-bus ⁊ diebus luserunt. Et q̄ cōmittūt in ciui-tatib⁹ talibus lusorib⁹ officia. videlicet appo-nendi taxillos vel cartas. Unde dicit̄ in de-cretis. Pari pena puniēdi sunt agentes ⁊ cō-sentiētes. xviij. q. iiij. Offis. Simili͛ q̄ hospi-cio recipiunt lusores ⁊ permittunt eos in do-mibus suis ludere: ⁊ hoc faciunt propter lu-crum temporale.

Mechanici q̄ falsificant sua artificia scien-ter ⁊ dolose: ⁊ q̄ nō laborāt sua artificia sicut ꝓmiserunt vel iurauerūt cōsilio ciuitatis. ta-les coram deo sunt periuri.

Raptores: fures: ⁊ q̄ sciēter emerūt rē rap-taꝫ: vel etiã scienter comederūt de rapina vel furto; quia tales tenentur ad restitutionem.

Qui damnū intulit ꝓximo sciēter et ex in-uidia. s. cū suo malo cōsilio. vel etiã cum suo falso testimonio. Similiter q̄ ipediūt ex inui-dia aliq̄d munus ꝓximi qd̄ sibi licite fuisset datū ⁊ hmōi. Un̄ d͛r in decre. Interēs dam-nū nō est absoluēdus nisi damno scd̄m arbi-triuꝫ lesi restituto. xxiij. q. viij. Pessimã. xiiij. q. vi. Si res.

Qui dilatant agros suos et agros vicino-rū diminuunt cū aratro: vel etiã q̄ lapides ia-ciūt de agris suis ⁊ ꝓijciūt eos sup agros vi-cinoꝝ. simil͛r et illi q̄ cū aratro suo diminuūt planiciē aliqu⁹ cōmunitatis: vel ciuitatis.

Mercatores q̄ iurando ⁊ mētiendo sciē-ter decipiunt ꝓximos vēdendo malū ꝓ bo-no: siue sint rustici: siue ciues: siue ista decep-tio fiat in re parua siue in re magna. De hoc quere sermone. cvi. A.

Pincerne q̄ nō dāt iustã mēsurã nec plenã mēsurã: ⁊ etiã q̄ vinū ꝑparāt cū nociuis pre-paramētis. vel etiã q̄ aquã fundunt in vinū et sic vendunt aquã ꝓ vino. Sil͛r pincerne q̄ in domib⁹ suis ꝑmittūt hoīes deū blasphe-mare: ludēre: chorizāre: fornicari: ⁊ sic d̄ alijs. Qui in hospicio retinēt illos sciēter q̄ nō sūt ꝯfessi i q̄dragesima nec tpe pasche cōicauert. Sil͛r q̄ i dom. b⁹ suis retinēt suspectas ꝑso-nas ad q̄s alij accedunt ⁊ cū ip̄is fornicāt. Uel etiã q̄ hospicio recipiūt histriones q̄ secū ducūt concubinas ⁊ sic ꝑmittūt eos sil͛ peccare.

Carnifices q̄ sciēt carnes ĩnuiculosas ꝓ bonis carnib⁹ vēdūt. Uiri ⁊ mlieres q̄ i actu mrīmonij auertūt ordinē. qꝛ h⁹ ē pessimū pec-catū. vñ d͛r i decre. Hoc viciū mai⁹ ē q̄ si ma-trē suã q̄s cognosceret. xxxij. q. vij. Adulteri. Et de hoc pessimo vicio quere ser. xxxv. R.

Uxor q̄ furat̄ marito ꝓpo ⁊ male expēdit. scꝫ ludēdo: spōsando: vel etiã supbas vestes emēdo: vel crapulose viuēdo: ⁊ se inebriādo: et sic de alijs. Et q̄n vxor sic furando peccat mortaliter. Hoc quere sermone. xxv. K.

Mariti ⁊ vxores q̄ se mutuo odiūt: ⁊ sil͛ di-scordāt. sic isti mali ⁊ iracūdi viri q̄ ex rācore et sine cā pcutiūt vxores suas. et etiã iracūde mlieres q̄ cōtēnūt viros suos: ⁊ maledicunt ip̄is. nisi sint ꝯfessi ⁊ amodo sil͛ pacifice velit viuere. De hoc quere sermone. xxv. E.

Qui i nocte natiuitatis xp̄i ꝓ offertorio lu-serūt. ⁊ etiã q̄ feria tertia i carnispriuio vl͛ me-diã noctē carnes comederūt. Uiri ⁊ mu-lieres ⁊ etiã v͛gines q̄ ꝑ ornatū vestiū ⁊ ꝑ pul-critudinē corpis. s. faciei vel criniū alios sciē-ter iduxerūt i malas cōcupiscētias. Sil͛r q̄ ꝑ vi-suꝫ vl͛ ꝑ tact⁹ ⁊ amplex⁹ vel ꝑ v͛ba illicita ir-ritauerūt seipos vl͛ alias ꝑsonas ad cōcupi-scētias malas nisi sint ꝯfessi ⁊ vel in desistē.

Mulieres q̄ destruūt ptū cū herbis ⁊ pcu-rant sterilitatē ne mulier possit concipere.

Parentes quoꝝ negligētia pueri ãn bap-tismū decedunt. sicut quando in vtero mrīs suffocantur.

Similiter parentes qui ex negligentia per-mittunt pueros cadere in ignē: vel in aquã: vel etiam qui locant pueros suos secū in le-cto: quos dormiendo opprimunt.

Parentes q̄ ꝑmittūt pueros suos blasphe-mare deū: et etiã maledicere hoīb⁹. ⁊ etiã q̄ ꝑ-mittūt eos ludere cū taxillis. fornicari. chori-zare. ⁊ etiã hoīb⁹ dãna inferre in graminib⁹ ⁊ segetib⁹. in pratis. pomis. in hortis. ⁊ sic de alijs: ⁊ eos nō corrigunt. qꝛ talia peccata ca-dunt in parentes nisi sint confessi.

Percussores parentum: et etiam filij pro-terui ⁊ rebelles qui maledicunt parentibus: et ip̄sis ptinaciter inobediētes sunt: nisi sint confessi et velint se emendare.

Que cōtraxit mrīmoniū p⁹ votū castitatis.

Similiter q̄ cōtraxit mrīmoniū post spon-salia facta cū alia ꝑsona etiaꝫ q̄ clandestine contraxit: vel contra interdictum ecclesie.

Inhibitões

Mulieres que vestes virorum induerūt in carnisprivio: vel ecōverso. similiter qui vestes monachorum induerunt et in ipsis chorizauerunt.

Qui mendaciter abstulerunt famā proximi nisi sint confessi et velint revocare. Unde Nero. Nō facilis venia p̄us dixisse de rectis.

Servi ꝛ ancille qui bona dn̄oꝝ suoꝝ furtive subtrahunt ꝛ nō servant eis fidelitatē quam eis promiserunt. Similiter ꝛ officiales ꝛ servitores nobilium qui infideles sunt in recipiendo et expendendo bona dominiorum suorum.

Domini ꝛ domine qui famulis et famulabus ꝛ alijs mercennarijs suis nō plene persoluunt mercedem: sed protrahunt ꝛ defraudant eos in precio suo quod meruerunt fideliter serviendo ipsis.

Qui rancorē ꝛ inimicicias retinent in cordibus suis ꝛ nolunt indulgere offensoribus suis.

Quomodo autem quilibet tenetur indulgere inimicis. hoc quere sermone. xxx. V.

Prelati ꝛ superiores qui aggravant contra deum ꝛ contra iusticiam census ꝛ redditus.

Similiter ꝛ illi qui faciunt exactiones indebitas in suos subditos. Nam tales dn̄i et p̄lati tenent̄ ad restitutionē oīm p̄dictoꝝ. Et de hoc quere sermone. lix. I.

Sacrilegi q̄ furant̄ in ecclesijs vel in alijs sacris locis. Similiter ꝛ illi qui furantur bona sacerdotum ꝛ religiosarum personarum.

Incendiarij ecclesiarum ꝛ monasterioꝝ: et etiam aliarum domoꝝ.

Violatores ecclesiarum cū effusione sanguinis vel etiam seminis.

Qui pedagium recipiunt a clericis: et personis religiosis.

Qui faciunt statutā contra libertatem clericoꝝ: sicut qui interdicunt subditis ne oblationes ad altaria offerāt et anniversaria peragant: et ne presbyteris molant vendant: ꝛ panes pinsant.

Qui iudicem spiritualem impediūt in suo iudicio: et nuncios ipsius qui portāt litteras capiunt spoliant et eis aures abscindunt.

Qui falsificant monetas: litteras: sigilla: et qui falsum instrumentum conficiunt.

Falsi iudices ꝛ falsi causidici ꝛ falsi testes.

Qui sententiant super usuram soluendam iudeis sive xp̄ianis usurarijs.

Qui recipiunt bona et propria a iudeis quia tales tenentur illis a quibus ipsi iudei per usuram extorserunt vel heredibus ipsoꝝ: sed si nō sciunt heredes tunc debēt dare pauperibus.

Famuli ancille et nutrices puerorum que iudeis serviunt et morantur cum ipsis in domibus. similiter ꝛ xp̄iani qui locant domos suas iudeis ad inhabitandum.

Qui filios vel filias suas cū pacto tradunt ad monasteria: quia tales committunt symoniam.

Qui participant cum publicis excommunicatis in loquendo: comendo: hospitando contra prohibitionē ecclesie. Nam tales nō debent ad eucharistiam accedere nisi sint prius absoluti a minori excōmunicatione quā incurrunt in participando cum excommunicatis.

Qui vota deo et sanctis promissa non servant.

Qui non sunt integraliter et plene omnia peccata sua confessi que habent in memoria sed scienter propter verecundiam aliqd̄ peccatum obticuerunt: vel etiam qui stant in proposito iterum peccandi mortaliter.

Qui penitentiam eis in confessione iniunctam non perfecerunt: nec intendunt perficere: sed obliti sunt penitentiaꝫ eis prius in cōfessione iniunctā: quia tales oportet confessionem prius factā reiterare. de hoc quere sermone. xliij. N.

Sciendū q̄ quilibet plebanus potest pro quolibet peccato mortali suo subdito inhibere excommunicationem. Unde quilibet plebanus potest addere vel diminuere istis articulis scd̄m q̄ sibi videbitur populo suo expedire. Et utile est istos articulos populo pronunciare. scilicet in principio quadragesime et in medio: ꝛ in fine quadragesime: ut ipsi simplices homines addiscāt sua peccata cognoscere et ea confiteri.

Expliciunt inhibitiones a communione tempore pasche.

Sermones discipuli de tempore per circulum anni incipiunt. Dominica prima aduentus domini. Sermo primus de aduentu xpi in carnem.

Ecce rex tuus venit ti

bi mansuetus &c. Zach. ix. Math. xxi. Marci xi. Luce. xix. Joh. xij. Egregius doctor noster sanctus Tho. de aquino dicit q nulla actio sit pfecta siue meritoria nisi fuerit p gratiaz dei illuminata. Quoniam sicut sol est ca omnium generabiliu & corruptibiliu. sicut dicit Aristo. in .ij. libro phisicor. vbi dicit sic. Homo generat hoiem & sol. sic scz q homo generet a patre & matre sol cooperatur. sic verus sol iusticie xps ihesus est ca oim gratuitaru actionum. Ideo dicit Isidorus. O homo in omni ope tuo auxiliu dei posce, qm sine ipo nulla bona opa possumus pficere. Ipsa veritate attestante que dicit Joh. xv. Sine me nihil potestis facere. Pro gra igitur impetranda matrem gratie salutemus &c. Ecce rex tuus vt supra. Hodie mater ecclesia incipit tepus aduentus xpi sicut incarnatus e & descedit de celis pp ter nostra salutem. Unde Bern. Uenit medicus ad egrotos. redemptor ad venditos. ad erraties via. ad mortuos vita. venit qui sanat oes infirmitates. Ergo dicitur. Ecce rex tuus venit. qa de aduentu dni dies festiuat hodierna. Ideo est sciendu q est quadruplex aduentus dni. A Primus est in mundu: per carnis assumptoem. Unde Joh. i. Uerbum caro factum est. Et de illa agitur in pma dominica. Secundus est ad iudicium. p meritor discussiones. De quo Esaie. iij. Dominus ad iudiciu veniet cum senioribus populi sui & principibus eius. nunc vt habetur Luce. xxi. Uidebunt filium hominis venientes cu potestate magna & maiestate. qm scdm ps. xcv. Judicabit orbez terrarum in iusticia: & populos in equitate. De quo agitur in secuda dominica. Tercius e in anima: p gratie infusionem. Sap. vij. In animas sanctas se transfert. Joha. xiiij. Si quis diligit me vsq ad eum veniem & mansionez apud eu faciemus. De quo agitur in tercia dominica. Quartus est aduentus christi ad mortem hominis. Unde Luce. xij. Estote parati. qz qua hora non putatis filius hominis veniet. De quo agitur in quarta dominica. Ad primu domini aduentuz redeo de ipo non subtilia sed simplicia vt discipulus pscribendo. Unde in presenti sermone tria sunt dicenda. Primo de illo tpe aduentus. & quare institutum sit ab ecclesia. Secundo quomodo incarnatio xpi facta sit: et quare natura nostra mundior sit seruanda pp incarnationem. Tercio exemplum. B Quatum ad primu sciendum. q pns tepus medio modo se tenet ad tpa totius anni. quia partim leticia cotinet & partim tristiciam. Deponit eni sancta mater ecclesia cantica leticie. s. Te deuz laudamus: in matutinis. Gloria in excelsis: in missa. sed alleluya no deponitur. In quadragesima oma ista deponit ecclesia. Item in aduentu ieiunatur cum lacticiniis: sed i quadragesima cu oleo Et hoc ex pcepto vt habet in decretis. In quadragesima est ieiunandu a lacticiniis. dist. iiij. Deniq. Sed quare hoc tempus aduentus domini institutu sit ab ecclesia: Respondetur. Primo ad memorandu beneficiu qd dominus contulit humano generi in incarnatione sua. Nam in hoc honorauit nos super angelos. Noluit eni xps parentela contrahere cu angelica natura: sed cu humana. Heb. ij. Nusq apphedit angelos sz seme abrahe. Ex quo habetur q inter deuz et hoies e maior fraternitas q inter deum & angelos Et fraternitas quidem que tantu causatur ex altero parentum firma est. sed que causat ex vtroq: firmissima est. Angelus est frater xpi tm ex pte patris eterni qui etia est pater xpi p eternam generatonem. & angelor per creatonem. Homo vo est frater christi ex pte patris eterni qui est pater christi p eterna generatonem. & hominis per creatioem. Ex

parte matris. qr virgo beata est mater christi et nostra. Unde xps nuq vocat angelos suos fres sicut hoies dicens illud ps. Narrabo nomen tuu fratribus meis. Ergo de misericordia saluatoris multu confidam attendentes qr caro et frater noster est. Gen. Pnto me iam spernere no poterit xps os de ossib meis et caro de carne mea. Et exquo xps dicsus est frater noster tuc vult nobiscu pie et misericorditer agere. ac amicabiliter et vt frater cu fratre nobiscu conuersari. Qui eni oli erat leo seuerus: modo factus est vt homo mansuetus. Legitur eni q vnicornis nulla violentia capi pot: sed in sinu virginis reqescit et masuescat. Sic et deus fortissimus in sinu virginis reqescens factus e agnus masuet. Ite legit Gen. xliii. q Joseph in suo conuiuio maiorem dedit ptez Beniamin qui frater suus erat ex vtroq parente: q ceteris qui tm fratres eius erant ex altero parente. Sic xps duplice refectioez dabit hoi. s. in sua diuinitate et in sua huanitate. Angelos autez in sua diuinitate solu reficiet. Secundo io hoc tps institutum e vt de tato beneficio gaudentes vana mudi gaudia respuam. Un ia de illo tepe sacro non debemus vane gaudere. In signu huius canonici cappas sicut in quadragesima induunt. Aug. Hec gaudia velut venenu dyaboli repudiare debemus. qa no solu corpus: sed etiam aiam necare festinant. Qr gaudia ista necat hoiem et gaudija celi priuant ostendit Greg. in quadaz omelia dicens. Nemo pot hic gaudere cum hoc seculo et illic regnare cu deo. Idez. Presentia gaudia sequutur ppetua lamenta. Ergo gaudere debemus in deo et no in hoc seculo. Un aplus ad Philip. iiij. Gaudete in dno semp iterp dico gaudete. Un Zach. ix. ante illud. Ecce rex tuus venit tibi mansuetus: dicit. Exulta captiua filia syon iubila filia ierlm. Nonne gaudere debemus cu ille venit nobis pntialiter illo tpe que antiqui expectabat et desiderabant logo tpe. Un Esa. lxiiij. dixit. Utinam dirumperes celos et descenderes. Aggei. ij. dixit. Ueniat desideratus cunctis gentibus. Moyses Exo. iiij. dixit. Mitte dne que missurus est. Dau. d ps. cxliij. dixit. Inclina dne celos et descede. In signu huius xps dixit discipulis suis Lu. x. Dico vobis q multi pphete et reges voluerunt videre que vos videtis et no viderunt. audire que vos auditis et no audierut. ¶ Tertio institutu est vt preparemus nos ipsi digne in die natiuitatis suscipiendo. Unde secudu Guil. lugd. Temp hoc deputatu preparationi solennitatis natal. scz aduent breuius est. qr vix est medietas temporis deputati preparatoni solenitat pasce. Ideo nec dilationi nec negligentie locus debetur. Unde in epistola hodierna legit. Dies appropinquabit, id e in pxio erit dies natalis scz que fecit verus sol nasces in mudo isto. Abijciamus ergo opera tenebraru et induamur arma lucis. Un quibet peccator iam illo sacro tempore debet a peccato cessare: et pterita peccata deplagere et pure confiten. Un Ambrosius in libro de paradiso. Non eni quisq a peccato iustificari poterit nisi pctu ati cofessus fuerit. Unde si supbus fuisti per integru annu tunc abijcere debes modo opera tenebraru id est supbiam: et induere arma lucis. i. humilitatem. Si luxuriosus fuisti: tunc castus esse debes. Si auarus fuisti et res iniuste acquisisti, tunc iam res iniustas debes restituere: et de iustis elemosinas dare. Si gulosus fuisti et ebriosus: tunc iaz abstinere et ieiunare debes isto sacro tempore. Si iracundus et maledicus: iam pius et benignus. Si piger et accidiosus: iam ad queq opa bona promptus et paratus sis. Un scdm Guil. Lugd. Illi qui in hoc sacro tempe a peccato no cauent: saluatorem aduenteté quasi manibus a se repellunt dum immudicia operum suorum aduetum illius ad se impediunt. Murum etiam faciut inter se et saluatorem dum peccata peccatis addut. Esa. lix. Iniquitates vestre diuiserunt inter vos et deum vestru. Tales multum dolere possent et deberent. Nam ille qui aliorum est saluator: eorum erit damnator. Alij etiaz possent dicere. Saluatorem expectamus et c. vt habet Philip. iij. Ipi vo dicere habent damnatorem expectamus. Si duo sunt in vno carcere quorum alter probabiliter sperat se liberandum cu dominus carceris venerit. Reliquus vo credat q condemnabitur: et dicatur vtriq. Cras dominus carceris veniet. Sicut vnus habet materia gaudij: sic alter doloris. In vitaspatru dixit abbas Amon cuida fratri interrogati sermone aliquem. Uade et fac tales cogitatonem tua quale faciunt isti qui sunt in carcere. Isti eni interrogant hoies vbi est

iudex ⁊ quãdo veniet: ⁊ in expectatõe pena rum suarũ plorãt. Sic precipue facere debẽt qui in peccato mortali sunt cum adventum dei audiunt. Item alia materia doloris est ꝙ cum boni facturi sunt festũ nativitatis in leticia magna. Tunc ipsi pueri facturi sũt festum nativitatis horribile in amaritudie cõscientie sicut isti cum quibus dyabolus erit. Job .xx. Vadẽt ⁊ venient sup eos horribiles Item alia materia doloris est cum considerent quid facturi sunt in secũdo adventu quo xp̃s iudicare venturus est vivos ⁊ mortuos. vbi vindicet contumelias suas sibi ab iudeis illatas. Esa. x. Quid facietis in die visitationis vestre ⁊ calamitatis desuper venientis? Et hoc quãtum ad primam partem huius sermonis. D Quãtum ad secundam partem istius sermonis queritur quomodo incarnatio xp̃i facta sit. Respondetur ꝙ postquã Gabriel archangelus fuit missus ad beatã virginem vt habetur Luce .i. ⁊ Maria credidit ⁊ consensit. tunc spiritussanctus supervenit in eam ⁊ eam sanctificavit ⁊ fecũdavit: formavitque in instanti de purissimo sanguine virginis Marie: vel vt alij dicunt de purissimis eius humoribus corpus christi. et in eodem instanti in quo formatum est corpus creata est anima de nihilo. et hec anima in eodem instanti cõiuncta est corpori organizato. ⁊ illa duo corpus ⁊ anima simul mox erant deitati vnita in dei filij persona. Unde duo notantur hic secundum Holgot super lib. sapien. Primũ ꝙ nunquã fuit aliquis ita parvus puer sicut xp̃s fuit. quia embrio in matrice prius vivit vita animali quã vita hominis secundum Aristot. ix. de animalibus. Augustinus aũt dicit. Formatio corporis xp̃i fuit perfecta in principio sue conceptionis quãtum ad omnia liniteamenta membrorum. sed quãtum ad debitam corporis quãtitatem perficiebatur successive sicut corpora puerorũ augmentãtur a tempore figurationis vsque ad perfectam nativitatem. Secundo ꝙ nunquã fuit aliquis puer ita diu in vtero matris sicut xp̃us fuit. nisi esset monstruose natus: vel violenter impeditus. Igitur corpus xp̃i in quadraginta sex diebus attigit quantitatem talem in qua alijs embrionibus fit figuratio. E Itẽ sciendum secundum Henricũ de Urimaria ꝙ tota trinitas illam incarnatõnem opata ẽ. quia opera trinitatis ab extra sunt indivisa. Nam ibi fuit potentia patris qui statim corp⁹ formavit et animam creavit: et illa duo divinitati vnivit in illo momento cum beata virgo dixit. Ecce ancilla domini. Hec non potest facere potentia alicuius creature. quia omnis creatura in sua opatõne requirit tp̃s. sicut firmamentũ requirit diem vt moveatur ab oriẽte in occidẽs. Luna ad cõplemẽtũ sui cursus requirit mensem. Sol integrum annũ. Homo in determinato tempore formatur in vtero matris In conceptõne autẽ xp̃i opata est potentia patris. quia in instanti conceptõnis cõpleta fuit Itẽ opata ẽ ibi sapientia filij. quia corp⁹ optime disposuit ⁊ oĩa membra decenter ordinavit. ps. Speciosus forma pre filijs hominum. Item opata est ibi gratia spiritussancti q̃ conceptione illam mũdam ab omni peccatõ reddidit: quod nunquã factum est in aliquo puro homine: licet enim aliqui nati sunt sine peccato ⁊ sãctificati in vtero matris: sicut beata virgo maria. Johannes baptista. Jeremias. in vtero tamen in peccatõ originali sunt cõcepti: ⁊ secundum rationem seminalem descenderũt ab adam. xp̃s autẽ non solum natus sed etiã fuit sine peccato conceptus. Augustinus. Solius redẽptoris est esse sine peccato. Hec Henricus de Urimaria sup symbolum. F Queritur an conceptio xp̃i potius attribuitur spiritui sancto? Respondeo secundum Henricum de Urimaria ꝙ intentio denominat opatiõem. xp̃us aũt hac intentione ⁊ operatione carnem assumpsit vt miseris ⁊ afflictis subveniret. Et quia bonitas ⁊ misericordia attribuitur spiritui sancto. ideo de spiritusancto concept⁹ est vt p hanc excludantur carnales commixtiões Unde cantatur. Non ex virili semine sed mistico spiramine verbum ⁊c. Item sciendũ ꝙ quãvis tota trinitas operata sit in incarnatione. solus tamen filius est incarnatus. Unde dicit Augustinus in libro de fide ad Petrum. Et ipse augustinus ponit tale exemplum. Si tres puelle tenerent vnam tunicam: ⁊ vna ex illis indueretur: ⁊ tunc illa indutio fieret a tribus puellis: ⁊ vna illarum sola indueretur. Item alius doctor ponit tale exemplum. Si tres scilicet Petrus. Andreas ⁊ Johãnes simul agerent rubricando Andream: rubricatio Andree fieret ab hijs tribus: attamen solus andreas rubricaretur. G Item sciendum secundum Bul. lugdõ. ꝙ magis debemus esse solliciti naturã

humanā mūdā a peccō seruare p⁹ incarnatio nem filij dei ꝙ ante. qꝛ añ incarnatiōē erat causa vna quare hūana natura munda erat seruāda. s. dignitas ipius. qꝛ ymago dei est in ꝙtum deus ipam creauit. Unde Gen. i. Faciam⁹ hoiem ad ymaginē ꝛ silitudinē nostrā. Uñ si imago hec ꝟginis munda seruat quā pictor siue artifex fecit: valde mūda seruāda ē ymago dei quā ipemet ipsi ꝑficit ꝛ fecit. Ista cā innuit Ecc. x. Fili in māsuetudie serua aīam tuā ꝛ da ei honorē scḋm meritū suum. i. scḋm dignitatē suā. Alie ȯ ꝟo sunt due alie cāe. Una ē. qꝛ ꝯiūcta ē hūanitas ī vna ꝑsona diuinitati. ꝛ q̄si inseparabilr. Si igitur cruci xp̄i in qua pependit defert honor. sꝫ ꝙ munde ꝛ honorifice seruetur. qꝛ ei ꝑuo tēpore ꝯiuncta fuit diuinitas multū deferēdū ē hūane nature. Alia cā est. qꝛ mūdicia hūane nature sanguine xp̄i compata ē. Apoc. i. Qui dilexit nos ꝛ lauit nos a pctīs nr̄is in sanguine suo. multū seruanda est mundicia illa quā xp̄s ita care emit. Et hec ꝙtum ad secūdam ptem istius sermonis. Ꝟ Quātū ꝟo ad terciā ptem ē sciendū ꝙ illi scḋm apostolū rursum xp̄m crucifigūt q̄ ad peccā redeunt. Unde legiē ꝙ tpe beati Frācisci cū diuina pietas pmū ordinis minoꝝ taceret fūdamenta: q̄dam de fratribus redire ad seculū temptabat. Tandē accedens ad btm̄ Frāciscum rogare cepit vt a religiōis vinculo absolueret. eo ꝙ nulla rōne poterat in ordine ꝑmanere. Cui cum beatus Frāncisc⁹ nec posse nec velle se facere rñderet: ad dn̄m hostiensem accessit ꝛ ab eo silr rñsum accepit. videns ꝙ sup hoc dispēsatōnem obtinere nequiret spū temptatōis impulsus dedit in cōmotionē pedes suos. Cūqꝫ paululū discessisset: q̄dam sibi obuiauit ꝛ ab eo quo tēderet requisiuit. Cui cū furiosa voce diceret: quid ad te de facto meo? ille statim latus exhibuit. man⁹ extendit ꝛ pedes in quibus quinqꝫ vulnera recentia cruoꝛis nō modicū effundebāt. Et adiecit. tu vulnera mea renouas. tu me iterum crucifigis. Quo viso ꝓstrat⁹ ad pedes ei⁹ lectū lacrimis procit: sibiqꝫ vt ignosceret rogauit. statimqꝫ xp̄s qui visus fuerat ab oculis eius ē elapsus. Tunc ille ad btm̄ Frāciscum rediens visa ꝑ ordinem retulit. ꝛ vsqꝫ ad finē vite deuotius in religione ꝑmansit.

De eadem dominica sermo secūdus ꝙ nunc est surgendum ꝛ diuinitus vocandum.

Hora est iam nos de somno surgere. Ro. xiij. Boetius in de consolatōne phie dicit. Unicuiqꝫ viro bono inserta est naturalis cupiditas boni. Uerū autē bonū in quo solū q̄etatur animi appetitus est deus. Iuxta dictū Aug. io li. ꝯfessio. Fecisti nos dn̄e ad te ꝛ inq̄etum est cor nostrū donec q̄escat in te. Et illud bonū acq̄ritur cum bonis exercitijs ꝛ opibus virtuosis: ꝛ non cū somnolētia et pigricia. Uñ Leo papa in quodā sermone. Nō dormientibus ꝓuenit regnum celoꝝ. nec ocio nec desidia torpentibus beatitudo eternitatis repromittitur. Uñ in verbis ꝓmissis hortatur nos apl̄s surgere a pigricia ꝛ inchoare bōa opa dicēs. Hora est iā nos de somno surgere. i. a pigricia ꝛ inchoare bōa opa ꝛc̄. Uñ in p̄nti sermone tria sunt dicēda. Primo quō antiqui olim in peccatis dormierut. Scḋo quō surgere debem⁹ a somno corpali ꝛ spūali. Tertio exemplum. I. Quātum ad primū sciendum ꝙ olim fere homines in peccatis dormierunt ꝛ a bono ope torpebant. nec mirū. qꝛ in nocte erant. In nocte q̄dem tria sunt que dormire faciunt ꝛ somnū inducunt. s. obscuritas. frigiditas. ꝛ humiditas. Nox q̄dem naturaliter est obscura. frigida ꝛ humida. Obscuritas q̄dem somnū inducit. Uñ hoies q̄dem dormire volentes loca obscura q̄runt. Frigiditas etiā inducit somnum. Uñ in hyeme ꝛ in frigida complexiōe somnus ꝓfundus laudabilis est. in ꝯtrario ꝟo suspectus. Humiditas etiā inducit somnum. Nam scḋm p̄hm. Uapor humidus a cibis resolutus dū in cerebrū ascendit somnum inducit. Hinc est ꝙ pueri magis dormiunt ꝙ senes. qꝛ plus abundāt in humiditate. Non fuit igitur mirū si antiqui sic dormierunt. qꝛ erant in obscuritate ignorātie. in frigiditate dilectionis diuine. ꝛ in humiditate carnalis ꝯcupiscentie. Sed illa nox iam recessit. dies aūt appropinquauit. et iō iam non est dormiendū: sꝫ vigilandum. Aduenit enī vera lux que obscuritatē ignorātie expulit ꝛ splēdorē sapie adduxit. Esa. ix. Popul⁹ qui ambulabat in tenebris vidit lucem magnam. Aduenit diuinus ignis qui frigiditatem fugauit: ꝛ totū mundū dei amore accēdit. Luce xij. Ignē veni mittere in terram et quid volo nisi vt ardeat. Aduenit ꝟo

sol qui oēm nebulam carnalis ɔcupiscentie exsiccauit. Eccl. xliij. Aperti sunt thesauri .i. solares radij ꝛ euolauerunt nebule sicut aues ꝛc̄. ℞ Quātum ad secūdam ptem huiꝰ sermonis dicenduꝫ scđm mgr̄m Hūber. sup regulam Augu. De mane libenter debemus surgere a corpali somno: ꝛ deū laudare. In signū huius aues incipiunt valde mane cātare. quod est ɔtra inuerecundiā hoīs pigritantis in lecto. Ambro. de offi. Quis xp̄ianus non erubescat sine psalmoꝝ modulatione diem trāsire cum minutissime aues solenni deuotōne ortum diei ꝓueniunt. August. Indecens ē ꝙ sol inueniat xp̄ianum iacentem in lecto. Bern. dicit. ꝙ homo somno deditꝰ ē quasi ymago mortis. Uñ nimia somnolentia nocet corpi ꝛ anime. sed mane surgere non solū est ꝓ salute aīe: sed etiā pro sanitate mētis ꝛ corpis. Uñ phs. Surgere đ nocte ad sanitatē ꝛ bonam dispositiōem est vtile. Itē quia vigilie matutinales faciunt orōnes citius ꝛ leuius exaudiri. Unđ psal. Qm̄ ad te orabo dn̄e mane exaudies vocem meam. Insuper dulcedinē diuine consolationis frequētius de mane surgētes recipiūt. Unde manna qđ xp̄m signat de mane colligebatur vt habet Exo. xvi. O quot dulcedines negligūt ꝙ̄ plures accidiosi. quas illi de mane surgētes accipiunt. Unde Basilius. O dulcedo meliflua. dulcedo miranda. ꝙ̄ dulcis es in meditatōne: sed dulcior in oratione: dulcissima in contemplatione: sed superdulcissima in beatitudine. Item quia đ mane deus citius inuenitur. Nam sicut ꝗs de mane citius inuenitur in domo sua. sic et deus in corde hoīs. Nam tūc aīa hꝫ maiorē limpiditatem: ꝛ ɔsequēter aptior ē ad cōtemplandū. Etiā illa hora aptior ē ad erigendū cor ad deū anteꝙ̄ aīa distrahatur ad diuersa ꝑ occupationes. vel impediatur a fantasmatibus collectis. Propter qđ dicitur đ iusto Eccl. xxxix. Tradidit cor suū ad vigilandum diluculo ad deum q̇ fecit illū. Notandum ꝙ scđm eundem Hūbert. libenter ē orandū de mane ꝛ de sero. L Primo qꝛ ꝓdicta tp̄a apta sunt orōnibꝰ. qꝛ matutinū ꝓcedit occupatōnes diurnas. vesptinū vero seq̄tur. Et scđm Bern. sup cant. Aptius est ad orandum. ꝛ iō non sunt ꝑtermittēda illa tempa quin semp in illis oremus. Sic etiā faciebat xp̄s: nos suo exemplo ꝓuocās orabat mane. Marc. i. Diluculo valde consurgens egressus abijt in desertum locū: ibiq̄ꝫ orabat. Itē Mat. xiiij. Ascendit in montem solus orare. vespere autem facto solus erat ibi. Sic exemplo xp̄i orandū ē nobis de mane ꝓpter futura: ꝛ de sero propter preterita. Hiero. contra Iouinianū li. pmo. Precepta sūt hec duoꝝ. s. tempoꝝ maxime habendaꝫ curam. s. mane ꝛ vespi secꝫ eoꝝ que acturi sumus ꝛ que gessimus. Et iō orandū ē de mane vt futura bene fiant. ꝛ orandū est de sero vt preterita mala facta remittātur. Item orandum est specialiter mane ꝛ sero vt primordia ꝛ vltima actionū nostraꝝ offeremus illi qui est alpha ꝛ o principium ꝛ finis debitas primicias inchoatōnis ꝛ decimas cōsummatōnis persoluamus eidē. Uñ Humber. Quotidie mane surgētes cūcta deo que facturi estis offeratis ꝛ finito die cōuocatis cogitatōnibus. locutōnibus ꝛ opatōnibꝰ illa die commissis ipsi capitulū teneatꝰ. Unđ etiam Chryso. in sermo. Quādo occupaueris sup stratum tuū ꝛ neminē infestū patiens anteꝙ̄ veniat tibi somnus ꝓfer in medium codicem consciam tuā. reminiscere peccata tua si quid in verbo. ī facto. siue cogitatōne peccasti. Uñ etiam Gre. in li. mora. Iusti viri cū districtiōem venturi iudicis contēplantur: peccata sua ad memoriā inducunt. deflentesq̄ꝫ quod cōmiserunt. districte se iudicant ne iudicētur. M Item sciendū ꝙ non solum surgenduꝫ est a somno corporali: sed etiam spūali. i. a peccato. Nam ꝑ somnum intelligitur peccatuꝫ scđm Guil. lugđ.

Primo quia sicut se ad dormiendū quis voluntarie deponit. sic homo ad peccatum. Unde Augusti. Omne peccatū est voluntarium: ꝛ adeo volūtarium. qꝛ si nō volūtariū non esset peccatum. Unde etiā habet in decreto. Nemo efficit seruus dyaboli nisi propria volūtate. xv. q. i. Non ē. Secūdo ꝗa homo dormiens est semimortuus. Sic peccator mortuus ē vita spūali: sꝫ viuit adhuc vita corpali. immo nisi esset spes resuscitatōnis spūalis melius esset sibi si mortuꝰ esset: immo bonū esset ei ꝙ nūꝙ̄ natꝰ fuissꝫ. Bernar. Uita sine fructu grauior est morte. Deniq̄ꝫ duo parātur arbori infructuose. s. securis ꝛ ignis. Unde Ambrosius super Lucam Melius est peccatoribus male agentibus mori ꝙ̄ ꝙ in peccatis diu vescentur Ter

tio quia si quis tenet gladiū euaginatū sup dormientē non timet: sed si sompniat aliqua terribilia: timebit corā illis. Sic etiā peccatores nō timent iusticiā dei. nec pdicatores scripturarum futura mala annūciantes. sz presentem tribulatōem timent. Nā mortē tpalez timent que est transitoria: sed mortē eternā nō timent que ē perpetua. Augustinus. Uera mors quam hoīes nō timent ē separatio anime a deo que ē vita aiarum. Unū Grego. in li. mora. Mortē carnis omnis homo timet. mortē anime pauci. Item paupertatez tpalē timent: et paupertatem inferni non timet. vbi vna gutta aque haberi non pōt. Ibi enī p defectu bonorum mors desiderabit: sed mors fugiet ab eis. Unde Augustī. in quodā ser. Quare mors queritur et nō inuenitur? Quia quibus in hoc seculo vita offertur et nolunt recipe in inferno tūc querent mortem: et non possunt inuenire. Quarto sicut sompnia sompniantibus debent p oppositū exponi. Sic q habent hic honores mūdanos. diuitias temporales. et delitias corporis. et gaudia mūdi. ista omnia sunt quasi quedaz sompnia. et vertuntur p oppositum in tribulatōem et paupertatem et amaritudinem maximā. Unde Grego. Unde caro ad tempus suauiter viuit: inde spūs in eternū torquebitur et ingemiscet. Unde Hiero. in quadā epistola. Difficile imo impossibile ē vt pñtibus qs et futuris fruatur bonis. vt hic ventrem et ibi mētem impleat. et de delitijs trāseat ad delitias. et in vtroqz seculo primus sit: vt in terra et in celo appareat gloriosus. Quinto sicut sompniās habet sensus ligatos. sicut ipi nō meritorie operātur existētes in peccato mortali. Unde dicitur in decre. Opa bona extra charitatem facta nō valent ad salutē. xxiiij. q. i. Omi. Unde quilibet homo hoc sacro tēpore debet a sompno peccati surgere ad reuerentiam dei et pp̄ter gaudium angelorum et omniū electorum in celo existentiū. Unde Luc. xv. Gaudium est angelis dei super vno peccatore penitentiam agēte. ¶ Quātum ad secundā ptem istius sermonis tunc quilibet homo debet de deo cōfidere: et se in hoc sacro tempore ad deuz conuertere. quia ipe est paratus vnicuiqz petenti omnia peccata etiam quātumcūqz grauia indulgere. Unde exemplum in vitaspatrum libro tercio. Frater quidam impugnabatur a fornicatōne et videns sacerdotis paganorum in egypto filiā adamauit eā et dixit pri eius. Da mihi filiam tuā i vxorē. Ille vero dixit ei. Nō possum tibi dare eā nisi prius introgauero deum meum. et surgēs abijt ad demonē et dixit ei. Monachus qdam vult accipe filiā meā i vxorē: dabo eā illi vel nō? Rñdit ei demō dicēs. Si negat deū suū baptisma et ppositum monachi: da eā illi. Ueniēs aute sacerdos locutus ē eadē verba ad monachū. q statim consensit et mox quasi columba exijt de ore eius spūs et volauit ad celū. Pergēs aūt sacerdos ad demonē dixit. Ecce pmisit se monachus illa tria que pcepas factuz. Et rñdens dyabolus dixit. Non des illi filiā tuaz. qz deus eius non discessit ab eo: sed adhuc adiuuat eū. Quod cū audisset monachus ille: ingemiscens dixit in semetipo. Si tantā bonitatē ostendit in me deus meus: cum ego infelix negauerim eū. et baptismū et ppositum monachi: et adhuc adiuuat me. cur recedā ab eo? et recepit monitis cū celeritate venit ad heremum ad quēdam magnū senē: et narrauit ei oīa. Cui senex dixit. Jeiunia tres ebdomadas continuas: et ego deprecabor deū p te. Et cū completa fuisset ebdomada prima introgauit fratrem illū senex dicens. Uidisti aliqd? Respōdit. Uidi columbā in altitudine celi sup caput meū stantez. Et dixit ei senex. Attende tibimetipsi et depcare deū. Secūda vero ebdomada impleta iterum venit senex et dixit ei. Uidisti aliqd? Et rñdens frater dixit illi. Uidi colūbam venientē iuxta caput meū. Iterum copleta tertia ebdomada venit ad eū pat et interrogauit eū si aliqd plus vidisset. Et rñdit ille. Uidi colūbā q venit et stetit sup caput meū: et dum vellem tenere eam intrauit i os meū. Tūc senex grās egit deo et dixit fri. Ecce deus iam suscepit pniam tuā. de cetero attēde temetipm et esto sollicitus. Et rñdens frater dixit. Ex hoc te iam nō derelinquā: sz tecū ero donec moriar. Adduc de eodē. Abiiciamus ergo opa tenebrarum. i. petā mortalia. Unū hic ē dicendū de septem peccatis mortalibus. Istuz sermonē quere infra sermōe. cxli.

Dñica secūda in aduentu Sermo. iij. De reddenda rōne in iudicio.

Erunt signa in sole et luna et stellis etc. Luc. xxi. Mar.

xiii. Math. xxiiii. Aristo. iii. thopice. Ju est deo iusticiã facere. Si ergo corpora q̃ hic castigãtur diversis plagis vt exerceant̃ i bonis opibus nisi et bona que hic perfecerunt in corpore manẽtes remunerarentur in futuro: et multi qui ñrque agũt nisi punirentur i futuro nõ esset deus iustus. Cõñ quod dic ps. Justus dñs in oĩbus vijs suis. ergo resurrectio mortuoꝝ erit tã bonoꝝ q̃ maloꝝ. Tunc eni manifestabũtur oĩa abscõdita. q̃a scd'm dictũ xp̄i. nihil opertum qd̃ non reuelet Tunc reddi. turi sumus rõem vnusq̃sq; ꝑut gessit in corpe suo siue bonũ siue malum: et pe illo erunt signa in sole et luna. In pcedẽti dominica actum ẽ de adnẽtu xp̄i in carnem q̃ est aduentus amoris. In hac aũt dominica agitur de aduentu xp̄i ad iudiciũ: q̃ ẽ aduẽtus timoris. vt amor nos ad bonũ inuitet: et timor nos a malo reuocet. Uñ in p̄nti ser mone tria sunt dicenda. Primo de loco et tẽpore generalis iudicij. Secũdo de q̃b' nos oportet reddere rõnem. Tertio exemplum.

Q Uantũ ad primũ sciendũ q̃ iudiciũ est duplex. s. particulare et generale. Particulare contingit in morte hoĩs. Ecclẽ. xii. Hoc iudiciũ a deo oĩsu erunt. Unde Inno. de vilitate humane conditiõis li. iij. dicit q̃ tã bonus q̃ malus anteq̃ aĩa egrediatur de corpore videt xp̄m quasi in cruce positũ. Malus ad confusionem vt erubescat se non esse redemptũ: et sua culpa sanguinẽ xp̄i fructuȝ redemptionis nõ habere. Unde de malis dicit̃. Uiderũt in quem pupugerunt. Qð intelligit̃ de xp̄i aduentu ad iudiciũ et aduẽtu ad diẽ mortis. Hec ille. Uñ Luce. xij. Estote parati q: qua hora nõ putatis filius hoĩs veniet. Generale iudiciũ est in quo oẽs homines simul iudicabunt̃. ij. Chor. v. Oĩs nos manifestari oꝫ ante tribunal xp̄i vt referat vnusq̃sq; ꝓpria ꝑut gessit in corpe suo: siue bonũ siue malũ. Locus aũt extremi iudicij erit vallis Josaphat in aere sup locuȝ in quo xp̄s ascendit in celum. Uñ Johelis. iij. Congregabo oẽs gentes et adducã eas i vallem Josaphat: et ibi sedebo vt iudicem oẽs gentes. Tempus extremi iudicij erit in fine seculi. De die autẽ et hora incertũ ẽ. Mat. xxiiij. De die autẽ illa nemo scit. Unde sciendum q̃ certam et determinatam horã nemo scire põt: nisi cui solus deus vult reuelare. Quidam tamen dicunt extremũ iudiciuȝ in media nocte fieri scd'm illud Mathei. xxv. Media nocte clamor factus est. ecce spõsus venit exite obuiam ei. Quidam dicunt extremum iudicium fieri de mane. s. in aurora: allegãtes illud dictum psal. In matutino interficiebam oẽs peccatores terre. Sed beatus Augusti. dicit. q: veniet quãdo nõ sperabitur. Unde xp̄s dicit Mat. xxiiij. Uigilate ergo q: nescitis diem neq; horã.

P Sed q̃tum ad scd'am ptem istius sermõis ẽ sciendum q̃ extremũ iudiciũ valde ẽ timẽdum ꝓpter rõnem districtã quã in eo reddituri sumus. Nam pmo reddituri sum' rõnẽ de cogitatõibus. Unde Sap. i. In cogitationibus impij interrogatio erit. Unde gregori'. Sic deus vias nostras ꝯsiderat et cũctos gressus dinumerat vt nec minutissime cogitatõnes que apud nos ex vsu viluerũt: eius iudicio indiscusse remaneãt. O qui tot vindicatõnes et luxuriosas et alias p̄uas cogitationes in corde cũ delibratõne et ꝓposito tenuerunt quõ respõdebũt? Ergo q̃libet debet custodire cor suũ a p̄uis cogitatõnibus: sp cogitans deo se esse de eis redditurũ rõnem. Hiero. in ep̄la. Quicq̃d pudet dicere pudeat et cogitare. Nã sicut q̃s verecundat̃ in factis corã hoĩbus: sic in cogitatõibus verecundari debet corã deo. Unde. i. Reg. xvi. Homo videt ea que parent: deus aũt intuetur cor. Unde dicit etiam Salomõ ꝓuer. iiij. Cor tuũ omni custodia serua: q: ex ipso vita ꝓcedit. Secundo reddituri sumus rationem de verbis. Mathei. xij. De omni verbo ocioso quod locuti fuerint hoĩes super terrã reddent rationem in die iudicij. Sed si diceres. Quid est verbum ociosum? Respondeo scd'm Hiero. Uerbum ociosum est quod sine vtilitate loquentis vel audientis profertur. Unde etiam Gregorius in moralibus. Ociosum quippe verbum est quod aut ratione iuste necessitatis: aut intentiõe pie vtilitatis caret. O quid tunc dicturi sunt homines iracundi: qui ex ira et vindicta maledixerunt proximis. De quibus apostolus. Neq; maledici neq; raptores regnum dei possidebunt. Similiter detractores qui famam proximi denigrauerunt. De quibus dicitur Prouerbiorum xxiiij. capitulo. Cum detractoribus ne commiscearis: quia repente consurget perditio eorum. Item quid dicturi sunt homines mendaces qui ꝓximos suos

decepernt pp̄s. Perdes oēs qui loquūt mē-
dacium. Itē blasphemi q̄ p vulnera et san-
guinem xp̄i iurauerūt. Sic ⁊ illi qui per no
men dei vane ⁊ quicq̄ mendaciter iurauerūt
Contra quos dicitur Eccle.xxiij. Iurationi
non assuescat os tuū. multi enī casus in illa
Ergo dicit xp̄s Mathi.v. Sit sermo vester
est: est. non: non. Unde memoria extremi iu-
dicij debet esse custos lingue. Nam quilibet
debet cogitare q̄ oportet eū de verbis suis
deo rōnem reddere. Q Tertio redditu-
ri sumus rōnem de operibus ipsius corporis.
Uñ Eccle. vlti. Cūcta que fiūt adducet deus
ad iudiciū p̄ oī errato siue bonū siue malū
sit. Uñ de cunctis gressib⁹ pedū ⁊ saltibus
redditurī erimus rōem. Job.xxxi. Nonne vi
as meas ipse considerat ⁊ cūctos gressus me-
os ipse dinumerat? Hoc nō attēdunt chori-
santes ⁊ sup̄be incedētes. Similiter d̄ tacti
bus illicitis manuū ⁊ illicito visu oculoꝝ et
auditu auriū. Hoc illi nō attēdunt q̄ illicite
se ⁊ alios tāgunt osculādo ⁊ amplexando.
Similiter redditurī sumus rōnem de dono
corporis. s. de fortitudine: iuuētute: sanitate ⁊
pulchritudine. Sicut de actibus ipsius corporis
scz quotiens inebriatus fuisti: quotiēs actū
luxurie extra matrimoniū p̄petrasti. quot cho
reas chorizasti. quotiēs vxorem p̄priam: vel
alios homies ex ira vel vindicta percussisti vel
lesisti ⁊c. R Quarto redditurī sum⁹ ra-
tionē de rebus t̄palibus tripliciť. P̄rio quō
q̄libet lucratus sit oīa t̄palia q̄ in hac vita
possedit vsq̄ ad vnū denariū: vtrū iuste vel
iniuste. O sicut iam cursus mūdi ē ad t̄palia
lucrandū tunc iam vix sine peccato mortali
lucrantur. Unde ap̄ls. Qui volūt diuites fi
eri incidunt in laqueū dyaboli. Scdō reddi
turus ē vnusq̄sq̄ rōez de t̄palibus: quomō
ista expēdit vsq̄ ad minimū denariū. Hoc
illi gulosi ⁊ ebriosi attēdere deberēt: qui tot
denarios immo grossos ⁊ florenos sup̄flue
expendūt q̄ q̄nq̄ a mane vsq̄ ad vesperam
i no q̄nq̄ p integrā noctē in tabernis sedēt
⁊ se cū vino sup̄flue replent ⁊ inebriant. De
q̄bus oibus denarijs stricte redditurī sūt rō
nem. Ergo quilibet xp̄ianus timens deum:
nūq̄ sine causa ⁊ necessitate ⁊ vtilitate debe
ret bibere vnū haustū: sed sp̄ in comedendo
⁊ bibēdo deberet querere sustentatōnem et
confortatōnem nature. Uñ Aug. de verbis
dñi. Si quid māducas ⁊ bibis ad refectio-
nem ⁊ recuperatōnem membroꝝ ⁊ deo gra
tias agis: tunc tuus cibus ⁊ potus laudat
deum. Similiť superbi. q̄ in sup̄bia ⁊ super
fluitate vestiū expendūt bona sua. scissuras
⁊ caudas faciendo. ⁊ multa paria vestiū p̄-
curando. Similiť ⁊ lusores q̄ p̄ludūt bona
sua cū peccato ⁊ c̄ deū. de q̄bus oibus reddi
turi sunt rōem. Nā q̄libet xp̄ianus sic male
expendēs bona sua p̄pter ea pōt damnari.
etiam si nulla t̄palia iniuste acquisiuit. Exē-
plum de epulone. vt habeť Luce.xvi. vbi di
citur q̄ erat q̄dam diues q̄ epulabať quoti-
die splendide: ⁊ induebať purpura et bysso
⁊c. Ibi nō fit mētio q̄ erat vsurari⁹ vel raptor
s3 q̄ bona sua male expēdit: ⁊ q̄ paupi La-
zaro non subuenit. iō sepultus ē in inferno.
Chrysos. sup Mat. Diuitias accepisti nō vt
lasciuie consumas: sed vt in elemosynis expen
das. Que etsi habeo pauperū sunt: s3 tibi cre
dita sunt etiā si ex laboribus iustis ⁊ heredi
tate paterna possesses coꝝ factus es. Uñ ha-
betur in decre. Non est minus petiti auferre
hñti q̄ denegare indigētibus. dis.xlvij. Sic h3
Uñ etiam Ambro. in quodā sermone. No
minoris ē criminis habēti tollere q̄ cū possees
indigentibus denegare. Uñ etiā Basilius.
Nonne inq̄t spoliator est q̄ dispensanda susce
pisti p̄p̄ria reputādo? Est enī cibus famelici
quē tu tenes. nudi tunica quā tu conseruas
seruas: discalceati calcei q̄ penes te marce-
scunt. indigentis argentū qd̄ possides huma-
tum. S Tertio redditurus es rationez
quō heredibus dimisisti bona tua. q2 ex eis
p̄uenire p̄nt lites que p̄nt esse p⁹ mortē tu
am inter heredes p̄pter bona tua. q2 meli⁹
esset nullū denariū post mortē relinquere q̄
cām litis heredibus ministrare. q2 ille q̄ non
facit posse suū ordināndo bona sua quecūq̄
mala ⁊ peccata siue lites siue piuria siue ini-
micitie ex talibus bonis inter heredes fiūt q̄
mala p̄uenire potuit ⁊ noluit: sibi in aīa sua
nocebut. q2 priuabiť suffragijs consanguineo
rū suoꝝ. ⁊ etiam iō punieť q̄ ex paruitate et
auaritia sua noluit ea ante disponere. Ergo
quilibet hō t̄palia sua bona possides debet
aduertere dictū Esa. p̄phete qui dixit ad re-
gem ezechiam. Dispone domui tue. q2 mo-
rieris tu ⁊ non viues. T Quinto reddi
turi sumus rationem de tempore quo viui-
mus in presenti mundo. Bernardus. Omne
tēpus nobis impēsum a nobis exigeť qua-

liter sit expensum. Unde quilibet redditurus est rationem de omnibus membris: annis: septimanis: diebus. horis: ⁊ minutis: quibus vixit. Sed forsitan. xxx. annis vixisti ⁊ nunquam deo per tres annos fideliter seruiuisti. quid faciendum est: Respondeo quod debes de preterito tempore dolere ⁊ confiteri quod tempus tuum sic vane expendisti. ⁊ sic est dicendum ad singula puncta vbi quis se reum inuenerit. Item sciendum quod quilibet debet tempus suum vtiliter expendere. Bern. Nil preciosius tempore ⁊ heu nil hodie eo vilius inuenitur. transeunt dies salutis ⁊ nemo recogitat. Unde legitur exemplum quod quidam deuotus homo quando audiuit horologium sonare: semper cogitauit ⁊ dixit ad deum. O deus iam iterum vnam horam temporis vite mee consumpsi de qua tibi redditurus sum rationem quomodo eandem expendi. Sic quilibet homo deberet se ipsum attendere ⁊ semper de sero cogitare quomodo diem transactum expenderit. nam damnati in inferno de hoc signanter conqueruntur quod tempus gratiam inutiliter expenderunt. Unde Huber. in tractatu de septuplici timore dicit quod quidam deuotus homo existens in deuotionibus ⁊ orationibus suis audiuit quandam vocem lugubrem. ⁊ quesiuit quid esset: Respondit: ego sum vna anima damnata. Cui ille cur tam amare fles: Respondit illa. Ego ⁊ ceteris anime damnate de nulla re tantum dolemus: sicut de tempore gratie quod inutiliter expendimus ⁊ peccando consumpsimus. vbi in vna hora potuissemus de peccatis nostris penituisse ⁊ eternam penam quam nunc patimur euasisse.

Continuatio precedentis sermonis. sermo .iiii.

Tunc videbunt filium hominis venientem in nube cum potestate magna ⁊ maiestate. Luc. xxi. Johannes de sancto geminiano dicit quod sicut equus duobus calcaribus tangit latere et melius ⁊ fortius viam currat. ita anima hominis duabus affectionibus sollicitatur: videlicet amore ⁊ timore. Siquidem amore premiorum ad bonum prouocatur: ⁊ timore suppliciorum a malo reuocatur. Unde Bern. Nulla res ita nos conseruat ab omni peccato immunes sicut terror suppliciorum siue iudicii: ⁊ amor dei. Unde euangelium hodiernum legitur de aduentu christi ad iudicium. vt nobis incutiatur timor propter districtam rationem quam redditur sumus in districto iudicio extremo. Unde in presenti sermone prosequar illa quinque de quibus est reddenda ratio que in precedenti sermone dimisi propter prolixitatem.

U Pro quo sciendum est quod sexto modo redditur sumus rationem de animabus quas traximus ad peccandum verbo vel exemplo. vel pulcritudine vel ornatu corporis. Ergo si aliquis sciret vel intelligeret aliquem hominem esse captum in mala concupiscentia propter ornatum vel pulcritudinem vel gestus suos. de hoc ex corde deberet dolere ⁊ penitere. nam sicut maximum sacrificium ⁊ zelus animarum quo quis promouet proximi salutem. Sic econuerso maxime offendit deum cum quis proximum verbo vel exemplo trahit. nam talis est homicida proximi ⁊ persecutor christi. Unde Bern. in sermone. Nonne videtur tibi grauiorem ab eo ipse sustinere persecutionem qui suggestione maligna exemplo pernicioso scandali ab eo peruertit animas quas redemit. quam a iudeo qui sanguinem istum fudit. Nec mirum: quia in tantum diligit christus vnam animam vt pro ea si necesse esset paratus esset iterum mori: ne traderetur faucibus dyaboli. immo celestis curia tristatur cum quis ad peccandum trahitur. Unde Ambro. An non angelos ingemiscere credimus cum homo penitens ad peccatum trahitur ⁊ reuertitur. ⁊ tales sunt rei in animabus istis quas sic ad peccatum trahunt: quasi eas propriis manibus occidissent. Unde habetur in decretis. Dantes occasionem scandali rei sunt peccatorum. .ii. q. .i. Hii quos. Unde de hoc maxime esset dolendum: quia si animam vnam cum proposito a deo traxisti anima tua erit pro anima illius. O quid dicturi sunt in iudicio qui quinque in vna chorea cum ornatu ⁊ pulcritudine corporis decem vel viginti animas trahunt a deo. Bern. Totus mundus ille precium vnius anime estimare non potest. Si enim quis .x. florenos perdidisset de hoc doleret multo plus est dolendum de animabus. Unde dicitur in decre. flere debemus quia proximum malo exemplo corrumpimus. de pe. dis. .i. ¶ Septimo redditurus sumus rationem de officiis ⁊ artificiis. quasi christus in iudicio diceret. Intellectum tibi concessi ⁊ illud artificium didicisti. redde rationem quomodo illud laborasti. Verbi gratia. Sicut sutores de sutoria. O quid tunc dicturi sunt qui corium cremant: ⁊ fictum artificium sic ter falsificant. sartores ⁊ sartorice: qui vestes superbas preparant: ⁊ nouas adinuentiones vestium adinueniunt. Pistores ⁊ fabri qui similiter sua artificia falsificant. Institores qui male ponderant: ⁊ malum pro bono scienter vendunt. Pincerne qui mensuras non replent. Pannicide qui loca obscura querunt vt sic proximos decipiant

piant. Pānifices em pānos ultra mensuras trahūt ⁊ dilatāt. Carnifices qui malas carnes vēdūt. Rustici q̄ lac ⁊ butirū falsificāt. Et agricole q̄ infideliter agros colūt. Carpētarij ⁊ alij q̄ p̄ pcio diurno seruiūt: ⁊ ad tres dies laborāt qd̄ in duob⁹ pficere possent. Similiter serui ⁊ ancille qui infideliter dn̄is ⁊ dn̄abus seruiūt. nā quilibet sic deberet proximo laborare sicut sibi vellet fieri. Vn̄ Math. vij. Omnia queciq̄ vultis vt faciant vobis hoīes ⁊ vos eadē facite illis. Unde Thob. iiij. Qd̄ ab alijs nolueris tibi fieri: nec tu alijs facias.

Y Octauo reddituri sumus rōnem de subditis nobis cōmissis. Unde de p̄latis queritur Primo quomō intrauerūt p̄laturā: an per se vel vocati a deo. Ad Heb. v. Nemo assumat sibi honorē: sed q̄ vocatur a deo tanq̄ aarō. Secūdo quō rexerūt suos subditos. Jere. xiij. Ubi est grex qui datus est tibi. Unde prelatura nō est desideranda propter districtā rōnē. Sap. vi. Judicium durissimum fiet his qui presunt. Onus eīm est rñdere pro oīb⁹ subditis ⁊ periculosum. Ezech. xxxiij. Sanguinem vero impij de manu speculatoris requirā. Nā quilibet prelatus pro qualibet aīa sibi cōmissa ponit animam propriam p̄ pignore: sic dicat dn̄s cuilibet p̄lato illud dictū Ezechie. Custodi virum istū: qui si lapsus fuerit erit aīa tua p̄ aīa illius. Jtē illud Gen. xliij. Non videbitis faciem meā: nisi adduxeritis fratrē vestrū minimū. Nā oīa petā que subditi cōmittūt redundāt in p̄latos. Roma. i. Digni sunt morte nō solū q̄ faciūt: sed q̄ cōsentiunt facientibus. Vn̄ etiā dr̄ in decret. Facientem ⁊ cōsentientē par pena cōprehendit. xxi. q. iij. Ortis. Et hec notanī non solū de magnis prelat' sed etiā de paruis. Sicut ciuis ⁊ ciuissa reddituri sunt rōem de familia. parētes de pueris. maritus de vxore. Similiter hospites q̄ pmittūt in domib⁹ suis ludere: chorizare: blasphemare: hoīes inebriari. ⁊ in hospicijs recipiūt histriones cum meretricibus. ⁊ hoc propter lucrū tpale. tales faciūt se participes oīm peccatorū que in potestate ipsorum committuntur. Sed queritur verum petere se appetere vel laborare p̄ p̄latura. Rn̄deo q̄ sic. Unde Chriso. sup Math. ⁊ ponitur in decretis. Quicunq̄ desiderauerit primatum in terra: inueniet confusionem in celo. dis. xl. ca. finali.

A Nono quilibet homo redditurus est rōnē de statu suo in quo stat. Verbi gratia. Sicut illi qui in matrimonio sunt Primo reddent rōem quō matrimonium inchoauerunt: an causa plis: an causa libidinis. Secundo an se mutuo dilexerunt ⁊ pacifice vixerunt. Tertio an tps debitum in actu matrimonij cōseruauerunt. Quarto quō pueros educauerūt: informando eos pater noster: et simbolū fidei: ⁊ precepta dei. Similiter vidua reddet rōem de viduitate: ⁊ virgo de statu virginitatis. Similiter religiosi quō seruauit cadinē ⁊ regulā suā. s. paupertatem: castitatē. ⁊ obedientiā.

B Decimo reddituri sumus rōem de omissione bonorū q̄ facere debuim⁹ ⁊ non fecimus. Uerbi grā. Unusquisq̄ cognoscit quot dies ieiuniorū nō soluit: cū bñ ieiunare potuit. Similiter quotiens dies festiuos non celebrauit: ⁊ quot missas sine causa ⁊ ex pigritia neglexit. Jtem quot opa misericordie nō exhibuit pauperibus. Nā tpe iudicij corripiet hec opa mīe a quolibet hoīe dicens illud Math. xxv. Esuriui ⁊ nō dedistis mihi manducare. sitiui ⁊ nō dedistis mihi bibere hospes erā ⁊ nō collegistis me. Jtē maledicti in ignē eternū. Queritur si quis a malo se abstineret nec bonū faceret: an saluaret? Respondeo q̄ nō. Vn̄ dr̄ in decretis. A malo abstinere non sufficit: nisi faciat quis qd̄ bonū est: de pe. ca. cupientes. in cle. Unde etiam. ps. Declina a malo ⁊ fac bonū. Unde etiā Job. ix. Oportet opari dū dies est. venit enī nox in qua nemo opari pōt. Nec etiam voluntas sufficit: nisi sequatur opus. Plures enī in inferno sunt qui etiā bonā voluntatē habuerunt: sed nō ope pfecerunt. Vn̄ dicit in decre. Non est satis bene velle: sed etiam bene facere. dis. lxxxvi. Non satis. Ergo debemus nō solū mala vitare: sed etiā sollicite bona opa operari ⁊ corpus nostrū ieiunijs ⁊ abstinētia castigare. Vn̄ Bern. sup Canti. Qō qui nō satis elegit qd̄ carni molestius est illud ergo vtil⁹ illud etiā magis eligendū est. Et quisquis illud docet vel suadet ab eo tanq̄ a persecutore cauendū est.

C Unde legitur exēplū q̄ quidam homo misericors propter suā misericordiā raptus est: ⁊ ostensa sunt ei demōcia. Nā plures vidit p̄sentari iudicio: ⁊ vnus ptulit elemosinas quas propter deum dedit. Alius orationes quas deo obtulit. Alius vestes quibus pauperes vestiuit. Alius opera misericordie quibus pauperes hospicio recepit. Et ille hec videns cogitabat intra se.

tu plura et maiora opera misericordie exercui
sti: ergo bene habebis cũ iudice illo. ꝛ cũ eũ
ordo tangeret. tunc iudex non dixit ad eum
quot opa mĩe tu fecisti. sed dixit: q̃s delicias
ꝛ quas voluptates ꝑpter me vnq̃ subtraxi-
sti tibi? Et ille obmutuit. q2 semꝑ in delicijs
vixit. ꝛ iudex dixit ei. Nunquid audi. sti me in
euãgelio dixisse q̄ arta est via q̃ ducit ad vitã
i. ad regnum celorum. Et ille imediate cõuer
tit se ad beatã virginẽ Mariã ꝛ ad illos san
ctos quos in spãli veneratione ꝛ reuerentia
habuit, vt ꝑ eo intercederẽt: q̃tinus modo vitã
eius emendare ꝛ in abstinẽtia ꝛ maceratõne
carnis ammodo deo seruire proposuit. Qđ
ꝛ factum est. nã intercessione beate ṽginis
marie ꝛ sanctorum ad seipm̃ reuersus est, et
postmodum oĩbus diebus vite sue corpus
suum macerauit. ꝛ in magna abstinentia vi-
xit, ꝛ supra modũ plus q̄ prius paupib' mi-
sericors fuit ꝛ vitã suã in bono finiuit. Unde
verificatum est ei dictũ beati Hiero. qui dicit
in quadã epistola ad nepotianũ. Non memi
ni me legisse mala morte mortuum qui libẽ
ter opa pietatis exercuit. Habet enĩ multos
intercessores. ꝛ impossibile est preces multo
rum non exaudiri.

De septem tonitruis. Sermo. v.

Unc videbũt fi

liũ hoĩs ꝛc. Sciẽdũ fratres cha-
rissimi ex symbolo sacre fidei. q̄
dñs nr̃ ihs xp̃s vẽturus est ad iudiciũ iudica
re viuos ꝛ mortuos. bonos ꝛ malos ꝛ secu-
lum ꝑ ignẽ. In quo iudicio vnicuiq3 datur'
est iuxta meritũ ꝛ demeritũ siue bonum siue
malũ. Et hoc erit cũ veniet fili' hoĩs cũ ptã
te magna vt loquit̃ p̃sens euangelium. Sci
endũ q̄ Johes vidit vt in Apoca. x. hr̃ ãge-
lum dei forte descendẽtẽ de celo qui pedum
suũ dextrũ posuit super mare. sinistrũ sup ter-
rã collocauit. ꝛ iurauit ꝑ viuentẽ in secula se-
culoꝝ. q̄ nõ erit vltra tp̃s. Glosa tempus mi
sericordie. sed tp̃s iudicij ꝛ iustitie. Et locuti
sunt ei septẽ tonitrua. Quid ergo ista septem
tonitrua sunt. nisi septẽ calamitates que su-
pra pctõres in fine seculi ꝯsummabunt. D

Per primum tonitruum possumus recipe
re mortuoꝝ resuscitatõem. Unn ad Thessal.
Canet enĩ tuba ꝛ mortui resurgent incorrup
ti. Quã horribilit̃ enĩ hec tuba sonabit. Hie-
ronimus dicit. Siue dormio siue vigilo siue
aliquid aliud facio. semꝑ illa vox nouissime
tube sonat in auribus meis. Surgite mortui
ꝛ venite ad iudiciũ. Unn holgot sup librum
Sap. Uox tube erit sonus q̃dam sensibilis ꝛ
impium vocale xp̃i quo precipiet mortuis re
surgere. Iuxta illud Joh. v. Mortui audi-
ent vocẽ filij dei ꝛ q̃ audierint viuent. De qua
voce dicit chrisosto. Uere vox magna. Uox
tube horribil' cui oĩa obediũt elementa q̃ pe-
tras scindit. inferos aperit. portas ereas frã-
git. vincula mortuoꝝ dirũpit ꝛ de profundo
abyssi animas liberatas corꝑibus suis assignat
Itẽ hec vox vt dicit Chriso. audietur in celo
Et tunc videbũt filiũ hoĩs venientẽ in nubi
bus celi. Tunc illuc veniet adã cum omnib'
suis in deũ credẽtib' ꝛ eũ colentib'. Abraã
cum omnib' bonis patriarchis. Esaias cum
omnib' viris ꝑphetis. Dauid cum omnibus
regibus bonis. Janitor celi petr' cũ oĩbus
apostolis ꝛ euãgelistis. Stephanus ꝛ laurẽ
tius cũ oĩbus q̃ suũ innocentẽ effuderunt
sanguinẽ. Nicolaus ꝛ martin' cũ oĩbus ꝯfes
soribus. Katherina cũ oĩbus ṽginib'. Elisa
beth cũ oĩbus viduis. Anna cũ oĩbus cõiu
gatis. Regina celi cũ oĩbus sacerdotib' ꝛ re-
ligiosis q̃ vsq3 ad mortẽ in eius obsequio ꝑ
manserunt. Item vox huius tube audietur
in inferno. Ut ait Chrysostom'. Et tunc Lu
cifer. Sathanas. Asmode'. Beelzebub veni
ent cum omni exercitu infernoꝝ. Iterum au-
dietur vox huius tube per totũ mundũ ab
oriente vsq3 ad occidentem ꝛ resurgent om-
nes homines pariter quorum corpora in ter
ra quieuerunt. Ueniet illuc Cayn qui fratrẽ
suum occidit cũ oĩb' homicidis. Judas cũ
traditorib'. Pilatus cũ oĩbus iniustis iudi-
cibus. Herodes puerorum necator cum om
nibus iniquis regibus ꝛ principibus. Bar-
rabas latro cum omnibus latronibus Za-
meth cum omnibus adulteris. Nemroth
cum omnibus vsurarijs: ꝛ Giezi cum om
nibus iniustis et falsis mercatoribus. Si-
mon cum omnibus symoniacis. Athalia cũ
omnibus puerorum necatoribus. Iesabel
cum omnibus meretricibus: ꝛ sic de alijs.
Johannis. v. Procedent qui bona fecerunt
in resurrectionem vite: qui vero mala egerũt
in resurrectionem iudicij. E Per secũ-
dum tonitruum accipere possumus separatiõ
nem omnium ibi congregatorum. et separa-
buntur omnes in quattuor ordines, quia

vnus ordo sedebit sup sedes iudicii cum dño ad iudicādū. nō vt sententiā det. sed vt sententiam datā a dño cōfirmet. Augu. Tunc cū dño iudices venient: q̄ nūc p deo iniuste iudicant. Sicut illi q̄ oia que hēre poterant in hoc seculo p dño reliquerunt τ paupertatē xp̄i paupēs secuti sunt. Sicut petrus τ paulus τ alij discipuli xp̄i τ viri boni τ religiosi. De quibus dicit Math. xix. Vos q̄ reliq̄stis oīa τ secuti estis me sedebitis sup sedes iudicantes duodecim tribus isrl. Secūdus ordo iudicabit τ saluabitur vt sunt fideles xp̄i q̄ precepta dei seruauerūt τ sex opa mie exercuerunt τ quibus dr illud Math. xxv. Esuriui τ dedistis mihi manducare. sitiui τ dedistis mihi bibere. hospes erā τ collegistis me. nudus erā τ cooperuistis me. infirmus eram τ visitastis me τc. Tertius ordo iudicatur τ cum sententia cōdēnatur vt sunt fideles qui fidē habuerunt. nec tñ pcepta dei seruauerūt. nec opera mie ad paupes exercuerūt. Quibus dicet illud Math. xxv. Esuriui τ nō dedistis mihi manducare. sitiui τ non dedistis mihi bibere. hospes erā τ nō collegistis me. Tūc dicēt O dñe qñ vidimus te sitientē τ esurientē τ peregrinū τ nudū. τ nō ministrauimus tibi: Rñdet Qd vni ex minimis meis nō fecistis nec mihi fecistis. Ite maledicti in ignem eternum.

Quartus ordo statim sine mia dyabolo traditur. sicut iudei pagani τ heretici q̄ fidē nō receperunt. Vñ Job. iij. Qui non credit iam iudicatus est. Qualiter aūt sepent᷒ ab inuicē ostēdit Math. xiij. vbi dr. Exibūt angeli τ sepabunt malos de medio iustorū τ mittent eos in caminū ignis ardētis. ibi erit fletus τ stridor dentiū. tūc sepabitur frater a fratre. fili᷒ a patre. filia a matre. vxor a viro. vir ab vxore fratr a sorore: vnusquisq̄ scdm opa sua: τ q̄ hic. xxx. ānis τ ampli᷒ simul fuerūt sepabunt se τ se ampli᷒ nūq̄ se revidebūt. s. quātū ad malos. Math. xxiiij. Tunc erit tribulatio talis q̄lis nūq̄ fuit ab inicio. Nā duo erūt in lecto vno. vn᷒ erit de dānandis τ alius de saluandis. Et est sciendū q̄ null᷒ tūc tpis intercedet p alio. Ergo illi errant q̄ depingūt beatā virginē τ sanctū iohannē baptistā ad dextram τ ad sinistrā. Vñ Job. ix. Deus cui᷒ ire nemo resistere potest. Et ipse iudex dicit p pphetā dauid. Cum accepero tpus ego iusticias iudicabo. Vñ Chry. Nec pderūt diuitie diuitibus nec parētes filijs. nec angeli ibi pderūt τ ego dico nec oēs sancti. nā si oēs sancti p ala dānata intercederēt. nec xp̄s ei suam miaz exhiberet. Vñ Grego. li. xij. mora. Nequaq̄ vltra mia peenitis liberat: quos semel in locis penalibus iusticia iudicāt o dānat. Vñ etiaz Aug. Ille iudex nec gra fuenit nec mia iam flectit. nec pecunia corrūpit. nec satisfactiōne vel pena mitigabitur. Ergo hic dū tps habetur agat q̄libet p se q̄ diu est locus misericordie. q̄ ibi erit locus iusticie ¶ Per tertium tonitruū demōstratio signoꝝ passionis xp̄i designat q̄ fit in publico tremēdo iudicio. Cum celestis rex τ iudex oīm hoim in vallem iosaphat potēter descēdens passionis sue in signia radijs solis lucidiora ostēdet. Vñ Chryso. super Math. Crux xp̄i τ cicatrices xp̄i radijs solis erūt lucidiores. Et hec ideo ostendet vt videāt reprobi q̄ iuste dānentur q̄ tantū preciū sui sanguinis p̄ciosissimi cōtempserunt. Tunc enī vt ait Christus exprobrans eis dicens. Ego pp̄ter vos factus sum homo pp̄ter vos alligat᷒ sum. pp̄ter vos illusus sum pp̄ter vos in crucis patibulo mortuus sum. Ecce preciū sanguinis mei qd dedi p vobis. Vbi est ergo seruitus vestra quā mihi p precio sanguinis mei reddidistis. Et tūc plangent se sup se oēs tribus terre. Chryso. Plangent seipsos τ super oēs iudei τ pagani. q̄ eum viderint q̄ suis manibus tam turpiter tractauerūt. τ ipsum fide pueritatis bestialiter impugnauerūt. Plangent se xp̄iani peccatores sup eo q̄ propter hec a eis facta sibi mala reddiderunt. Augustinus. Et fortasse dominus in corpe suo cicatrices seruauit vt vulnera cordium discipulorum suorum sanaret τ vt in iudicio hostibus exprobraret: vt conuincens eos dicat Ecce hominem quem crucifixistis. Ecce deum τ hominem quem credere noluistis. Videte vulnera que fecistis. agnoscite latus quod pupugistis. Quoniam propter vos apertum est: nec tamen intrare voluistis. Discedite ergo maledicti: et cetera. Festinet ergo vnusquisq̄ vt peniteat dum hic viuit. Vt precio sanguinis redimetur. Ne dum inuentus non fuerit in numero redemptorum fiat de numero perditorum. Queritur qualiter τ quibus christus signa passionis sue in iudicio ostensurus sit: Respondeo q̄ bonis ad gaudium et honorem. Malis autem ad iusticiam et terrorem. Nam prima vulnerum suorum cicatrices osten-

det ingratis. Unde quilibet deberet omni die regra
tiari et memorari passionē xpi. Un̄ Ambro.
Plus eni dñe ihesu debeo tuis iniurijs quib⁹
redempt⁹ sum: q̄ tuis operib⁹ q̄bus creat⁹ sū.
Non enī hoc p̄desset nisi redimi p̄fuisset. Ideo
meditatio passionis xpi est deo valde accep-
ta et hoi fructuosa. Bern̄. Quid est magis ef
ficax ad curandū p̄scientie vulnera: q̄ vulnerum
xpi sedula meditatio. Secundo ostēdet co
ronā spineā sup̄bis: qui cum coronis: peplis:
capitijs: et crinibus xpm offenderūt. Hoc ta
les sup̄bi cogitare deberent cū caput suū sup
be ornāt. Et sic dicendū est de alijs pōpis in
fra posit̄. Tertio lanceā ostēdet iracūdis et
invidiosis: q̄ se et alios turbauerūt: et p̄ximos
odio habuerūt: gaudētes de aduersitate. et
dolētes de p̄speritate p̄ximorum. Unde seneca.
Utinā inuidi oculos haberēt in oibus locis:
vt de oib⁹ felicitatibus torq̄rent̄. Naz quāta
felicium sunt gaudia: tanti inuidorum sunt gemi
tus. Quarto clauos manuū ostēdet auaris
q̄ nunq̄ saciant̄ nec contentant̄. Cōtra quos
dicit ap̄ls. Habētes alimēta et quibus tega
mur hijs cōtenti sum⁹. Quinto clauos pe
dū ostendet chorizantib⁹. Quid enī tūc deo
r̄ndere possunt quē chorizādo et saltādo se-
pius offenderūt Aug̃. Ois mot⁹ petulātie: sal
tus est in p̄fundū doace. Sexto crucē ostē-
det pigris q̄ nihil arduū aggredi nec q̄cq̄ ad-
uersitatis pati volūt. Cōtra quos dicit Greg̃.
Si illic dulcia appetim⁹ necesse est vt hic a-
mara tolleremus. Contra q̄d plures faciūt q̄
volūt regnare cum xpo sz nō pati cū eo. Unde
versus. Omnes nos cupim⁹ adire regna celorum.
Dura pati fugim⁹: nec opus sufferre laborum.
Septimo flagellū ostendet luxuriosis q̄ vo
luptatibus corporis satisfecerunt: et corpus et
aiam coinquinauerūt. i. Cor. vi. Omne pec-
catū quodcūq̄ facit homo extra corpus est.
q̄ aūt fornicat̄ in corpus suū peccat. Un̄ dicit̄
in decretis. Pollutio carnalis lascivie pl⁹ inq̄
nat hoiem inter septem pctā mortalia. xxxij.
q. vij. Non solum. Unde etiam Aristo. de re-
gi. et princi. Coitus est destructio corporis:
abbreuiatio vite. Octauo vestem purpuream
qua eum pylatus induit: et vestē albā in qua
derisus fuit ab herode ostēdet sup̄bis: q̄ cum
sassinis et lōgis caudis et manicas et sup̄fluita
te vestiū xpm offenderūt: ornantes se ad alli
ciendū: aspicientes ad malas p̄cupiscentias.
Unde Chriso. Si mulier decorauerit se et ad
se visus hoium prouocauerit: eternam vindictam
sustinebit. Nono pannum grossum cum quo
oculi xpi erant ligati: ostendit falsis et men-
dacib⁹ hoib⁹ et mercatorib⁹. Nā tales oculos
dñi oia aspicientis conantur velare: qui ma-
lum pro bono nitunt̄ vēdere dare vel mutua
re. Decimo funes cū quib⁹ xp̄us ligat⁹ fuit
manib⁹ et brachijs ostēdet illis q̄ amplexan-
do: osculando se et alios ad malas libidines
prouocauerūt. Undecio fel et acetū cū quo xps
potatus fuit ostendet gulosis et ebriosis qui
h in sacietate et ebrietate vixerūt. De q̄b⁹ di-
cit xps Luc. vi. Ue vobis q̄ nūc saturati estis.
Un̄ Hiero. in ep̄la. Impossibile est hic iple-
re ventrē: et ibi mentē. Un̄ Bern̄. Qui carna
libus q̄dem voluptatib⁹ pascitur: eternarum
epularum delicijs indignus habet̄. Un̄ Am
bro. in li. de penitentia. Ebriosus confundit
naturā: amittit grām: perdit gloriā: incurrit
dānationē eternā. Duodecimo sputum cum
quo facies xpi defedata est: ostēdet illis qui
facies suas decorant aliter q̄ creati sunt. Un
de Ambro. Deles picturā dei si vultū tuum
naturali cādore obnubilas et exquisito rubo
re p̄fundis. Et de illo dicit p̄pheta. Omnes
vult⁹ redigent̄ in ollā. Nam tales vult⁹ sic hic
in p̄senti decorati denigrabūtur et punientur
īfernali igne Bern̄. In quo aūt mēbro crea-
tor magis offendit̄: in eodem pctōr magis
torquebit̄. Decimotertio crines q̄ xpo extra
cti sunt tpe passionis: ostendit illis viris et
mulierib⁹ qui cū crinibus ipm offenderūt fa
cientes sibi glaucos et crispos et coloratos cri-
nes. Similit̄ et mulieres q̄ discoopertis capiti
bus incesserunt: et cū ornatu crinium alios ho
mines ad peccandū prouocauerūt. B De-
cimoquarto taxillos ostendet lusoribus qui
ex auaritia et causa lucri luserūt. Naz talis lu
dus est quedam expoliatio: ideo non pōt q̄s
licite p ipm aliq̄d acq̄rere: nec etiam retinere.
Sed queritur vtrum ludus sit peccatū morta
le: Respondetur scd̄m Guil. q̄ sic. Etiā si hō
non ducit in cōsuetudinem mortaliter peccat
Et intellige quando ex auaritia ludit: quia
auaritia est de se peccatū mortale. Ex iam di
cto patet q̄ in periculoso statu sunt lusores
qui bona per ludū acquisita possident et non
restituunt scd̄m consilium sui confessoris.

Decimoquinto denarios pro quibus chri
stus venditus fuit: ostendet vsurarijs et om-
nibus qui scienter res iniustas possiderunt

ꝛ nō restituerūt. Quid enī tales dicturi sunt
in extremo iudicio. cū iudas istos trigīta de-
narios restituit iudeis ꝓ quibus xp̄m vendi
dit. Et ipsi res iniustas ꝛ furatas ꝛ vsuras re
stituere noluerunt. Unī dr̄ in decretis. Usu-
rarius nō vere penitet nisi pri⁹ vsuras restitu
at. xiiij. q. iiij. Quid dicā. Et ratio hui⁹ est qꝛ
sc̄dm Aug. Pctm̄ nō dimittit̄ nisi restituat̄
ablatū. H Per quartum tonitruū intel
liguntur testes quos pctōr contra se habebit
in iudicio. Pro quo sciendum ꝙ primus ac-
cusator siue testis sunt pctā nostra ꝓpria. Je
remie. ij. Arguet te malicia tua. opa enī ma-
loꝝ eos p̄sequa. [illegible] In opibus manuū sua
rū cōprehensus est pctōr. Hern. Tunc loqu
tia vniuersa pctōris opera sic dicent. Tu nos
egisti: opera tua sumus. velis nolis hoc die
nos abscondere nō poteris: qꝛ te non desere
mus: sed tecū ad iudiciū pgemus. accusabi
mus te tecū [illegible] crimi[illegible]: imo ꝓ-
pria cōsciētia hoīs erit testis sue dānatōnis.
Roma. ij. Testimoniū reddente illis cōscien-
tia ipoꝝ. Secūdus accusator erit diabol⁹ reci
tans oīa mala q̄ fecim⁹: ꝛ de q̄bus pniaꝫ nō
egimus. Aug. Presto erit dyabolus recitās
q̄cquid fecerimus: quo die: qua hora: ꝛ quo
loco. tunc obijciet pctōri cogitatōnes mali-
gnas: luxuriosas: ꝛ rācorosas. Similiter q̄c-
quid peccauit loquendo: blasphemando: de
trahēdo: maledicēdo: mentiendo: peierādo:
deridendo ꝓximū: ꝛ ip̄m ad iraꝫ prouocādo.
Silr oīa opa corpis: gressus. [illegible] visus ta-
ctus: ꝛ oēs act⁹ luxuriosos. Silr accusabit
de omissione. s. quot missas. quot sermones
sine cā neglexisti. quot dies ieiunij soluisti: ꝛ
quot dies festiuos non celebrasti: ꝛ quot o-
pera in te exercere potuisti ꝛ nō fecisti. ꝛ sic de
alijs. Tunc dicturus est ille malignus aduer
sarius. O equissime iudex iudica istū esse me
um p culpā qui tuus esse noluit p grām. tibi
fuit inobediens: mihi obediēs. tuam vestem
amisit cū mea veste huc venit. Tertius accusa
tor erit totus mūdus ꝛ oēs creature. Grc.
Si q̄ris q̄ te accusabūt: dico tot⁹ mūdus: qꝛ
dicet terra. O pctōr maledicte: pedib⁹ tuis su
per me ambulasti: fruct⁹ meos mādncasti: ꝛ
deū q̄ te creauit dereliq̄sti. Redde ergo rōem
de omnibus. Tunc aqua dicet. Ego te pota
ui: sordes laui. pisces tibi ministraui. redde
ergo rationem. Sol: ego te letificaui: luce il-
lustraui. redde rationem. Chriso. In die illa
nihil est q̄d respondebimus: vbi celum: sol:
luna: terra: dies: ꝛ noctes: ꝛ totus mundus
stabunt aduersus peccatorem in testimoni-
um: imo numerus pisciū: numerus annoꝝ: ꝛ
numerus omniū creaturarū ꝛ beneficioꝝ dei
que tibi exhibita sunt: quorum visum habui-
sti apparet quasi p̄sentes sint: ꝛ de his reddi
turus es rationē. Hoc quilibet homo cogita
re deberet cum in presenti visum creaturarum
ꝛ beneficiorum dei habet. J Per quin-
tum tonitruum accipere possumus vocifera
tionē iniquorū. Nam ipsi iniqui maledicent
sibijpsis clamando illud Apoca. Ue ve ve.
q. d. Ue vobis pedes mei maledicti. quid mi
hi misero imputastis: ꝙ per malū gressum ꝛ
saltus illicitos celi ianuā mihi serastis. inge
dimini modo portas inferni: que nunꝙ vo-
bis amplius aperientur. Ue vobis manus
cur p malū tactū corona glīe me p̄uastis: [illegible]
propter vos induitar ad ignē de quo amplī
nunꝙ egrediar. Ue tibi cor maledictus quī
imputasti ꝙ tuis cogitatōnibus malis ꝛ de
lectatōnibus me gaudijs celi priuasti: iaꝫ in
cipit tua tristicia: quā nunꝙ sequet̄ aliqua le
ticia. O maledicta lingua quanta mala mihi
fecisti ꝙ tot turpia verba protulisti: ideo os
meū mille ānis ꝛ amplius clamabit nec vnū
inueniet qui adiuuabit. O maledicti oculi
nunꝙ pro peccatis meis vnam lachrimam
fudistis coram sacerdotibus. Jam incipit fle
tus vester intollerabilis coram demonibus
ꝛ cum mille milia annorum merorem habue
ritis: nunꝙ inde consolatorem habebitis.
Quid plura. Tunc dicēt montibus cadite su
per nos: ꝛ collibus cooperite nos a facie se
dentis in throno. K Per sextum
tonitruum intelligere possumus sententiam
dannatorum: ꝛ vocationem electorum. Tūc
enim dicet rex his qui a sinistris eius erunt.
Discedite a me ab omni leticia mea ꝛ a meis
angelis quorum consilia sprevistis: quibus
presentibus nullam reuerentiam exhibuistis.
Discedite vt vos amplius non custodiant:
sed in manibus inimicorum vestrorum vos
desolatos relinquant. Discedite a sanctis me
is quorum conuersationem imitari noluistis
ꝛ quorum festa non coluistis. Discedite a
mea dilecta matre de cuius familia esse no-
luistis: cui nunꝙ honorem impendistis. de
cuius presentia gaudet omnis celi curia. Di-
scedite a me vt aures vestre nunꝙ dulcem

vocē meam audiāt. Nec manꝰ vestre nunꝙ̄
coronā glorie recipiant a me. Nec oculi vestri
amplius faciem meā videāt. Discedite ergo
maledicti a celo: quia nunꝙ̄ amplius aliqđ
bonum aīabus vestris de celo descēdet. Di-
scedite maledicti a terra: qꝛ de ipa corporibꝰ
vestris nunꝙ̄ aliqđ bonū ꝓueniet. Discedite
maledicti ad infernū: quia vtrūqꝫ tam cor-
pus ꝙ̄ aīa ibi sine fine cruciabitur. Per sep-
timum tonitruum accipere possumus multi-
plicitatem supplicij malorum post hanc vitā
⁊ magnitudinem gaudij beatorum. Hec pa-
tent infra sermone. lij. D. P.

De eadē dominica. Sermo sextus de qn-
decim signis ante iudicium.

Kunt signa in so-
le ⁊ luna ⁊ stellis ⁊c. Scire debetis
filij karmi: qꝛ sicut mira ⁊ stupenda
plura xpī aduentū in carnē quo venit nos sal-
uaturus ab initio mūdi ꝓcesserūt signa. sicꝰ vl-
timū aduētū ipiꝰ quo veniet nos iudicaturꝰ
ꝓcedēt ⁊ mira ⁊ mirabilia signa. ꝗ dic. Erūt
signa in sole ⁊ luna. Vñ in pñti sermone tria
sunt dicēda. Pmo ꝗ sunt signa ꝗ erūt in sole
⁊ luna. Scđo ponēde sunt aliq̄ questiones.
Tertio exemplū. Pmo ꝗrit ꝗ sunt signa il-
la ꝗ erūt in sole ⁊ luna ⁊ stellis? Rńdetur vt
habet Johel. ij. Sol conuertet in tenebras: ⁊
luna in sanguinē anteꝙ̄ veniat dies dñi ma-
gnus ⁊ horribilis. Vñ etiā Apoc. vi. dicitur
Sol factꝰ est niger qsi saccus ciliciꝰ: ⁊ luna
facta est sicut sanguis: ⁊ stelle cadēt sup ter-
rā. id est fulgura ignea dabūt i terrorē hoim
ad iudiciū citatoꝝ Aug. Tā seua erunt iudi-
cia dei ꝙ etiā sol ipm inspicere nō audebit. vñ
etiā Mat. xxiij. Erit tunc tribulatio qualis nū-
ꝙ̄ fuit ab initio mūdi vsqꝫ mō: nec postea fi-
et. Vñ etiā Dan. xij. Veniet tale tps quale
nō fuit ab eo ex quo gētes ceperūt eē vsqꝫ ad
tpūs illud. Itē sciendū ꝙ btūs hiero. in an-
nalibꝰ iudeoꝝ inuenit signa. xv. ꝓcedentia ex-
tremū iudiciū. sꝫ vtꝝ ꝯtinue futura sint an in-
terpolatim nō expressit. Primum si-
gnū est ꝙ mare se eriget. xl. cubitis sup latitu-
dines montiū aqs stantibꝰ: ⁊ in nullā ptem
declinātibꝰ tanꝙ̄ murꝰ: vt verificet illđ ps.
Mirabiles elationes maris. ⁊ hoc cōtinget
in penā ⁊ terrorē supboꝝ. Cor supbi est qua-
si mare feruēs qđ nō qescit: discordia nāqꝫ ex
supbia orit Puer. xiij. Inter supbos semp
iurgia sunt. qꝛ supbꝰ. vult altior esse. qꝛ mo-
dicū qđ factū sibi reputat magnū ⁊ reputat
se iniuste pati ⁊ reputat se dignū multo ho-
nore. igit semp feruet ⁊ nūqꝛ satiat honore.
Vñ dr in decre. Elatus in supbia in iudiciū
cadet dyaboli. lxxxiij. dis. Qui. Sꝫ inter hu-
miles est semp pax. qꝛ hūilis reputat se vilē
⁊ subijcit se alijs. Vñ dr in decre. Seruꝰ dei
non qrit quō alijs appareat maior: sed quō
oībus inferior videatur. dis. xl. Quicunqꝫ
Secundū signū est ꝙ secunda die tantum
in abyssum demergetur ipm mare vt vix vi-
deri possit. vñ Nau. i. Increpans mare ⁊ exic-
cans illud. In signum ꝙ supbi ⁊ voluptuo-
si qui se exaltauerunt ⁊ p dignitatibus ⁊ ho-
nore mūdano ⁊ ptātibus laborauerūt ⁊ sub-
ditos suos ⁊ paupes supplantauerunt tunc
humiliant ⁊ deprimūtur Luc. xiiij. Omnis q
se exaltat humiliabit. Vñ Prouer. xxix. Su-
perbū sequit humilitas. Tertium signum est
ꝙ oēs bestie ⁊ belue marine cōgregabunt
sup pelagus ⁊ dabūt mugitus vsqꝫ ad celū
⁊ coꝝ mugitꝰ solꝰ deꝰ intelligit. vñ Job. xij.
Loq̄re terre ⁊ annūciabit tibi ⁊ enarrabunt
pisces maris. ⁊ hoc in terrorē illoꝝ q in cho-
reis: in cithariis: in fistulis: ⁊ alijs musicalibꝰ
instrumentis nimis delectati sunt ⁊ plusꝙ̄ in
deo. qꝛ tunc clamor ⁊ risus illoꝝ in fletū con-
uertet Luc. vi. Ve vobis qui nūc ridetis: qꝛ
lugebitis. O ꝙ̄ securi tunc erunt q nunꝙ̄ illi-
cite hic gauisi sunt: sed in pñti seculo cū xpo
tristes fuerūt. ⁊ sicut xps fleuit sic ⁊ ipi salu-
briter fleuerunt. Luce. vi. Beati q nūc fletis
Vñ etiā Greg. Presentia gaudia sequuntur
perpetua lamenta. Quartū signum ꝙ mare ⁊
oēs aque ardebūt. ⁊ hoc in opprobrium
luxuriosorum ⁊ adulterorū qui hic in dele-
ctatiōibus carnalibus natauerunt ⁊ libidi-
ni sue contra deum satisfecerunt. qm tales in
futuro ardebunt in igne ⁊ sulphure Apocal.
xxi. Erit pars eorum in igne ⁊ sulphure. Nā
pro qualibet vice sicut hic in luxuria delecta-
ti sunt in futuro spālem eternam penam ha-
bebunt. Apocalipsis. xviij. Quantum in de-
licijs fuit tantum date illi luctum ⁊ tormen-
tum. Quintum signum est: ꝙ ligna sil-
uarum et olera herbarum et omnes arbo-
res dabunt sudorem sanguineū sicut sibil-
la predixit. vt habetur Johelis. ij. In die-
bus illis dabo prodigia in celo: et in ter-
ra sanguinem ⁊ vaporem fumi. Et hoc

ↄtinget in terrorē homicidarū qui crudeliter occiderūt et vulneraverūt proximos. Nā hoc est unū de quattuor peccatis clamātibus in celum. s. fundere sanguinē innocentem. Unde Gen. iiij. Vox sanguinis fratris tui Abel clamat ad me de terra.

Sextum signū est q̄ oīa volatilia celi congregabunt se in locū unum adinvicē flentes et ululantes: nō gustātes cibū neq̄ bibētes. et hoc ↄtinget in terrorē gulosorū et ebriosorū q̄ hic semp in saturitate et ebrietate vixerūt: q2 tales in futuro habebūt famē et sitim. ps. Mors depascet eos. de potu dic. ps. Ignis sulphur spūs procellarū pars calicis eorū. Ibi enī dānati guttā aq̄ habere nō poterunt. sicut patet in epulone q̄ guttā aq̄ petiuit nec eā obtinuit. Septimū signū est: q̄ tūc ruēt oīa edificia. Mat. xxiiij. Nō relinquetur lapis sup lapidē qui nō destruatur. Et hoc ↄtinget in terrorē illorū qui hic plus solliciti fuerūt in edificiis terrenis: et plus dilexerūt pulcra edificia: q̄ ut in celo p̄pararent sibi mansiones delectabiles. Ioh. xiiij. In domo patris mei multe mansiones sunt. O q̄ plures sunt tales qui plus ornāt domos in quibus corpus morari debz: q̄ aīam in qua deus habitare debz. Unde Esaias p̄pheta. Ve qui ↄiungitis domū ad domū. et agrū agro copulatis usq̄ etc̄. Dives hō cū videret pulcrā domū suā cogitare deberet. O si ita pulcrā habitatōem p̄parassem aīe mee in celo: et cū tāta sollicitudie et labore et expēsis: sicut corpori meo in hoc seculo p̄paravi: quā fortassis corpus meū breve tempus inhabitat. Octavū signū ē q̄ ignee fulmina surgent ab occasu solis cōtra faciē firmamenti usq̄ ad ortū solis occurrētia. In signū q̄ iracundia dei se extēdet in iracundos homines q̄ hic proximos tribulaverūt maledicendo et verberādo. Nā fulgura et tonitrua sunt terribilia. q̄ p̄ ea significat ira dei ↄtra malos et iracundos. Math. v. Oīs qui irascit fratri suo reus erit iudicio. Quō et tūc nō reus erit qui alios turbavit et fecerit ad iracundiā provocavit. Sed mansuetis ostēdet se p̄pitium mitē et benignū. Mat. v. Beati mites etc̄. Et ps. Mansueti hereditabunt terrā etc̄. Nonū signū est q̄ petre adinvicē se collidēt: et in quattuor partes scindent. et unaq̄q̄ pars ut ita collidet alteras: nescient hō sonitū illū nisi solus deus. sicut factū est in passione xp̄i ut habet. Math. xxvij. Petre scisse sunt. Et hoc cōtinget in terrorē obstinatorū q̄ sūt duriores lapidibus quos nec miseria nec iudicium extremū: nec gaudia celi nec passio xp̄i pōt emollire: cū tamē petre in passione xp̄i scisse sint. sic ipsi nō possunt frangi ad penitentiā. Decimū signū est generalis motus terre: qui a deo erit magnus. ut dicitur q̄ nullus hō nullūq̄ aīal stare poterit. sz ad terrā p̄sternēt. Apoc. xvi. Et factus est terremotus magnus qualis nō fuit ex quo homines esse ceperūt. Et hoc in signū q̄ terra amodo non vult portare pctōres nec abscondere: sz oportet ut appareāt corā summo iudice. vñ Gregorius. O q̄ anguste erunt tūc vie reproborū cū superius viderint iudicē tremebundus. inferius chaos horrendū. a dextris peccata accusantia: a sinistris infinita demonia: eos ad inferna trahentia. intus consciā accusātē foris mūdus ardens. miser pctōr sic deprehensus quo fugiet: latere enī impossibile: apparere intollerabile. tunc dicent illud Apoc. vi. Montes cadite super nos: et abscōdite nos a facie sedentis sup thronū et ab ira agni etc̄.

Undecimum signū est q̄ omnes montes et colles in pulverē redigentur: et oīs terra equabitur. Unde Esa. xl. Omnis vallis implebitur et omnis mōs et collis humiliabitur. Et hoc continget in terrorem nobilium qui seipsos in presenti extulerunt: et alios homines spreverunt: q2 tunc cognoscent q̄ omnes erimus similes. et deus unūquēq̄ indifferenter scd̄m merita sua iudicabit. Math. xvi. Filius hominis reddet unicuiq̄ scd̄m opera sua. Et hoc sine acceptione personarū. Nam dominum iudicabit sicut servum: dominam sicut ancillam: regem sicut rusticum. Unde ps. Cū accepero tempus ego iusticias iudicabo. Itē in eodem ps. Deus iudex hunc humiliat et hunc exaltat. Duodecimum signum est q̄ etiam homines pro tunc viuētes exibunt de cavernis in quibus latitabant: et ibunt velut amentes. nec mutuo sibi loqui poterunt. Et hoc cōtinget in signū q̄ nullus excusare se poterit in extremo iudicio: nec aliquis sanctorum pro quocunq̄ peccatore intercedet.

Decimumtertium signū est q̄ omnia sepulchra ab ortu solis usq̄ ad occasum aperientur: et ossa mortuorum stabunt super sepulchra sua. Unde Ezech. xxxvij. Ecce ego aperiam tumulos vestros. Et hoc cōtinget in signū q2 oīa occulta et peccatores occulte peccantes manifestabuntur et confundentur. Unde xp̄s dicit in evangelio. Nihil opertū q̄d nō revelabitur: nec absconditum q̄d non sciatur:

Decimūquartū signū est q̄ stelle cadēt d̄ celo. Math. xxiiij. Stelle cadēt de celo ꝛ virtutes celoꝝ mouebuntur. Nam omnia sidera erratica et stationaria spargēt ex se igneas comas. In eodem die vt dicitur oīa aīalia venient ad campū mugiētia ꝛ nō gustātia cibum nec bibētia. Sciendū q̄ stelle cadent. hoc cōtingit in terrorē illoꝝ q̄ a fide cecide‑runt. vel quos prosperitas vel aduersitas a deo retrahit. Decimūquintū signū ē q̄ homines viuētes ꝓtinꝰ oēs morient: ꝛ cū mortuis resurgent q̄ lōge añ fuerūt mortui. Nota q̄ celū ꝛ terra nō renouabūtur nec purificabunt̄ p ignē: nisi pꝰ ablatōem maloꝝ hoīm post iudiciū. Queritur hic. vtrū oīa corpora redigent̄ in cineres? Et videt̄ q̄ nō. qa aliqui morient̄ q̄ immediate añ iudiciūm ꝛ ante resurrectōem mortuoꝝ vixerūt: sed corpus hoīs non maceratur nisi p magnū tp̄s pꝰ mortē hoīs. ergo saltē talia corpa nō incinerātur post mortē ipoꝝ. R̄ndet Holgot super li. sap. ꝛ dicit q̄ tales resoluent̄ per ignē q̄ cōcremabit mūdū ante diem iudicij. et sic soluent̄ cito ꝛ cito reparabunt̄. Ad hoc idē respondet Haymo q̄ oēs hoīes q̄ sunt nati in peccato originali tenet hec s̄nia Gene. iij. Pulvis es ꝛ in puluerē reuerteris. Itē sciendū vtrū illi dies continui sint vel interpolati? Hiero. non exprimit. Et etiā q̄ talia signa fient apocrÿphū est. Quedā tñ ex eis vel etiā quasi oīa vt patuit ex scripturis sacris ꝓbāt̄. Et hoc q̄tum ad p̄mā ptem huiꝰ sermonis.

Sz q̄tum ad scd̄am ptem tūc ponēde sunt alique q̄ōnes. Et p̄mo queritur. vtrū xp̄s in iudicio in forma humanitatis gloriosa apparebit? R̄ndet be. Tho. de aquino sup. iiij. li. senté. dis. xlviij. q̄ sic. Nam xp̄s in forma hūanitatis videri pōt: ꝛ videbit̄ ab oībus tā bonis q̄ malis. tñ sciendū q̄ nō equaliter videbit̄ a bonis ꝛ a malis. Vñ Gre. sup Ezech. Redemptor hūani generis cū iudex apparuerit ꝛ speciosus iustis: ꝛ terribilis erit iniustis. Quē eñ mansuetum inspiciēt electi: hunc eundē pauendū atq̧ terribilē respiciēt reprobi. ¶ Secūdo querit̄ vtrū culpe omniū hoīm manifestabūtur in iudicio omībꝰ hoībus? Dicendū q̄ de ista materia pulchre scripsit be. Tho. sup. iiij. sen. ꝛ Richar. d̄ sancto Victore dicentes. Oportet q̄ in vltimo ꝛ cōmuni iudicio diuina iusticia oībus euidēter appareat. sententia aūt condemnans vel p̄miās iusta esse non pōt: nisi scd̄m merita vl̄ demerita ꝓferatur. Et ideo sicut oportet q̄ iudex ꝛ assessores iudicis merita vel demerita agnoscant ad hoc q̄ s̄nias ꝓferant: ita oꝫ ad hoc q̄ iusta cetereis iudicij sententia appareat vt oībus sentētiam cognoscentibus merita vel demerita innotescāt: vt sic cuilibet nota erit sua p̄miatio: ꝛ sua damnatio: ita et sibi et alijs innotescet. Et iō oꝫ q̄ sicut deus cuilibet sua merita vel demerita reducet ad memoriam. ita etiā alterius cognitioni subiaceant. Et hec est ꝓbabilior ꝛ opīo cōmunior. q̄uis mḡr senten. ꝯtrarium dicat. s. q̄ peccata p p̄niam deleta in iudicio alijs n̄ patebunt. qꝛ scd̄m be. Tho. intelligendū est q̄ peccata iustoꝝ non venient ad noticiam alioꝝ vt peccata: sed vt dimissa sunt. Sicut eñ consideratōni cuiuslibet occurrent: et ex hijs non seq̄tur iustis pena: sed gloria. Dicitur eñ peccata commissa tegi in q̄tum deus ea non videt ad puniendū. sicut dicit glo. super illud quod dr̄ in ps̄. Beati quoꝝ remisse sunt iniquitates ꝛ quoꝝ tecta sūt peccata. Et p̄dictis concludi pōt q̄ corā iusto iudice ꝛ oībus angelis ꝛ hoībus manifesta erūt cuiuslibet hoīs merita ꝛ demerita. ꝛ quibus iusta sententia ab ip̄o iudice ꝓferri pōt qꝛ vt ait ps̄. lxi. Unicuiq̧ reddet scd̄m opa sua. Et hꝰ fit q̄si dñs deꝰ iustꝰ iudex dicet hijs qui a dextris eius erunt. Uenite benedicti: possidete regnū vobis paratū ab origine mūdi. Esuriui ꝛ dedistis mihi mādūcare ꝛc. Qd̄ vni ex minimis meis fecistis: mihi fecistis. Et hijs q̄ a sinistris eiꝰ erūt cū suis peccatis oībus hoībus manifestis in valle Josaphat dicēs ꝓferens cōtra eos iustam sententiam q̄ quasi gladiꝰ bis acutꝰ exibit d̄ ore eius. vt hr̄ Apoc. i. Et vere bis acutꝰ. qꝛ interemit corpꝰ ꝛ aīam. diuidēs totū hoīem a vita eterna. sentētiās eū ad gehēnā ignis dicēs Mat. xxv. Ite maledicti in ignē eternū q̄ paratus ē diabolo ꝛ angelis. i. hoībus eis ad malū ꝛ in malo imitantibus. Esuriui ꝛ nō dedistis mihi manducare ꝛc. Vñ aug. de verbis dñi. Si in ignem eternū mittitur qui non dedit rem ꝓpriam: vbi putas mittēdus erit qui inuasit alienam? Si cū dyabolo ardere debet q̄ nudum nō vestiuit. vbi putas arsurus erit qui vestitum spoliauit? ¶ Tertio queritur vtrū ignis p̄cedet aduentū iudicis? R̄ndet be. Tho. iiij. di. xlvi. Sic. Et

sic ascēdet iste ignis sicut ascēderūt aq̄ diluuij. xv. cubitos sup oēm terrā. pō. Ignis aūt ipm pcedet. Et ideo ignis scd̄m sanctū Tho. cremabit corpa eoꝝ aū iudiciū q̄ tūc viui reperient. siue sint boni siue sint mali. Sz malis infliget penā seruus. bonis aūt ī q̄bus nil inueniet purgandū nō infliget aliquē dolorē. sicut nec ignis caminī infligit aliquē d̄ tribus pueris. Dan. iij. Bonis aūt in q̄bus purgādū aliq̄d inueniet infliget dolorē scd̄z magis ꝛ minus. sicut plus vel minus purgādus habebūt: agēte sic diuina iusticia. cito aūt poterit purgari q̄cq̄d purgandū erit. q̄r recupabit i intentiōe qd̄ amittit in duratōe. Et idē be. Tho. dicit q̄ ignis ille post iudiciū inuoluet reprobos: ꝛ qrens ad calidū ꝯtinuū: ꝛ quātum ad illud qd̄ erat grossū i eo ad infernum descēdet ad penā dānatorū. Qd̄ vero in eo est subtile ꝛ lucidū remanebit supius ad gloriam electoꝝ. Et idē dicit. Non enī cōplebit mundi renouatio: nisi expulsio pctōre ex mūdū. ꝛ in infernū. Sic igitur pꝫ q̄ ignis ille aduētum iudicij pcedet: cōcomitab. ꝛ sequet. Itē quarto querit vtꝝ elemēta renouabunt p receptione alicui⁹ claritatis: Rñdet Tho. in. dis. xlviij. sic. Terra ei vt dr erit in supficie exteriori pura ꝛ pspicua sicut vitrū. aq̄ sicut cristallū. aer sicut celū. ignis vt luminaria celi.

Itē querit vtꝝ aīalia bruta plante ꝛ corpora mixta remanebūt ī illa innouatōe: Rñdet scd̄m Tho. q̄ nō. Nā bruta aīalia ꝛ plāte ꝛ corpa mixta corrūpunt scd̄m totū. i. ex pte materie que formā amittit: ꝛ ex pte forme q̄ actu nō manet. Nā hoīes vlterius nō indigēt aīalibus ꝛ plant⁹ sicut iā vekunt et iuuant p illa. Et hoc q̄tū ad scd̄am ptē h⁹ sermonis. Quātū ad tertiā ptē istius sermonis ē notandū. q̄ q̄libet ds formidare vindictam iudicij diuini. Legit in lib. de apibus. Erat monasteriū sancti Iacobi apd̄ leodiū. vbi ibidem q̄dā adolescēs cōsobrin⁹ ppositi maioris ecclie cū deuotōnis religionē intrauit. Qd̄ vt audiuit ppositus indigne tulit mādauit p clericos p̄sobrinū extrahi. renuit ille. Tūc ppositus forti manu collecta multitudine satelitū. intrauit violenter cenobiu: rapuit iuuenē. ꝛ nudato sancto habitu: induit eum habitu sclari. Abbas g̃ monasterij collectis maiorib⁹ ciuitatis epō cōquerit ꝛ totus clerꝰ p tāta iniuria interpellant. Dūc cum ... ignāter vix audire vellet epus: ꝛ abbatez pōt⁹ impetaret durius q̄ bis: flectis genib⁹ abbas cū moderamine hoc ꝛ dixit. Iudicem q̄ te o preposite in terra hre nō possum. ꝯ te deū summū iudicē interpello vt infra xl. dies vterq̄ nrm̄ cō pareat corā illo sniam iudicis p meritis accepturus. Ad hoc ppositus cachinnās cū suis irrisit hec eiq̄ atq̄ spreuit et repulit exprobratū. Quid plura: Quadragesima aūt die circa nonā mortu⁹ ē pdict⁹ abbas. Et cū p illo solēniter pulsaret: sedens ī balneo ppositꝰ: quesiuit circūstātib⁹ q̄d hoc esset. mox q̄dā ingrediēs ꝛ requisitus de sonitu cāpanaꝝ rñdit abbatē sancti iacobi iā defūctum: ꝛ p eo pulsatiōes fieri tā solēnē. Illico recordatus ppositus q̄dragesimā diē esse q̄ se citatū corā iudice summo audierat ab abbate: cōtristatus aīo dixit suis. Cito videte q̄d ego faciā mortu⁹ sū. ꝯparere me oꝫ hodie a pspectib⁹ iudicis sine mora. Cū post hec balneū egredi festinaret in astātiū manꝰ cum dira eiulatu ꝛ vocib⁹ exspirauit. Ibi pculdubio cōpulsus rñdere vbi causaꝝ strepit⁹ cessant nusq̄ per toꝝ aduocatis ptiteses. vbi nec precꝰ nec pciū liberabūt. vbi nec intercessiōnā iudicis sniam prelabunt.

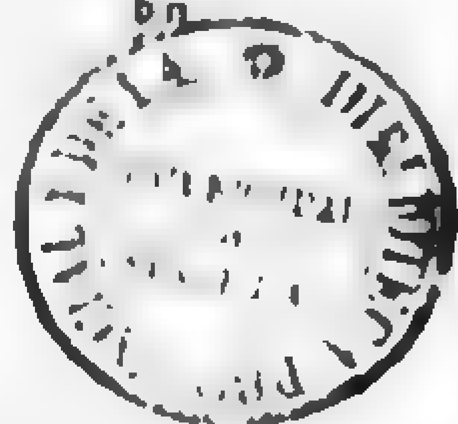
Dñica tertia. sermo. xij. de aduētu spūali

Vtes qui venturus

es an aliuz expectam⁹? Mathei. xi. Phs dicit in li. phisicoꝝ q̄ forme nō introducunt nisi materia prius disposita sit sicut pꝫ de puero cuius in vtero matris aīa nō infundit nisi aū materia ad modū corpis sit disposita. Sic grā nō dat hoī: nisi disponat se ad grāꝫ recipiēdā. Mō ō g: p t hū dei dispo nū hō ad spūalē aduentū grē ꝑcipiendū. tūc rogemus nrm̄ grē ꝛc. Tu es q̄ ventur⁹ es ꝛc. P Notādū q̄ de⁹ venit in pterito. venit in pñti. veniet in futuro. Scd̄m pteritū xp̄s venit p carnis assumptiōem. scd̄m pñs xp̄s venit in nos p grē infusiones. sed scd̄m futuꝝ xp̄s veniet i die iudicij iudicare viuos et mortuos. De primo aduētu actum est i pma dñica aduēt⁹. de scd̄o aduētu. s. ad iudiciū actū ē i scd̄a dñica: sꝫ in hodierna dñica agit de aduētu xp̄i i nos p grē infusiones vñ i hodierna collecta i missa petim⁹ vt mētis nr̄e tenebras grā sue visitatōis illustret. Et euāge. hodier. dic de scō iohe bap. q̄ intpretatur grā sine i quo ē grā. vñ in pñti ꝑtia sut diceda. Pmo q̄ uō ille aduēt⁹ spūalis

ꝑcellit alios duos aduēt9. Scḋo q̄re ille spi
ritualis aduēt9 ē desiderādus. Tertio de cu
ritia vestiū ꝯcludēdo cū vno exēplo. Q
Quātū ad p̄m ē sciendū q̄ ille aduētus xp̄i ī
mentē ꝑcellit alios duos aduēt9 .s. in carne
ꝛ in iudiciū. Primo q2 cū aduētus xp̄i ī car
nē sit solius filij ī carne mortali apparentis.
ꝛ aduēt9 ad iudiciū sit etiam tm̄ filij ī carne
gloriosa apparent9. Aduēt9 aūt ī mētē dei ē
totius trinitat9. Joh. xiiij. Ad eū veniem9 ꝛ
māsionē apḋ eū faciem9. Scḋo q2 cū aduē
tus ī carne ꝛ aduētus ad iudiciū cōes sūt bo
nis ꝛ malis. Nā boni viderūt eū in mūdo ex
istentē. similit ꝛ mali sic̄ pharisei. pylatus et
herodes viderunt xp̄m in carne. sic illū ī iu
dicio extremo tā boni q̄ mali vidēbūt xp̄m
venientē ī nube. Sȝ aduēt9 spūalis ī mētē ē
tm̄ bonoꝝ q̄ preparant se nō eīn hitabit ī cor
pore sb̄dito peccatis. Unū Dar. sup Job. Dum
deū tuū susceptur9 ī hitaculū cordis tui emū
da ꝯsciam tuā ab opibus mortuis ꝛ supflu
is ꝛ imūdis cogitatōibus. q2 mūd9 inhabi
tatoꝝ mūdā q̄rit domū. Unū Bern. sup cāt.
Grā balsamū purissimū ē. ꝛ iō puꝝ ꝛ soli
dū vas reqrit. Tertio q̄ illi duo aduētus .s.
ī carne ꝛ ad iudiciū sūt ad nos. sȝ ille spūalis
aduētus ē in nos. In p̄mo aduētu saluator
ad nos venit ad celū rediturus ī mētē ḋo ve
nit in nobis māsurus: nisi eū ītrō ad. ea ē p̄m
nroꝝ q̄si ppriis manibus eū expellamus. vn̄
vocat emanuel qḋ interp̄tat nobiscū deus.
Unū Joh. xiiij. Uos cognoscetis eū: q2 apud
vos manebit ꝛ in vob erit. Sen. Prope est
deus tecū ē. ī te ē. Unū mag̃ securitas ē hoī
deū hr̄e ī se. nā magnū thesauꝝ hȝ q̄ deū hȝ.
ꝛ q̄ deū hȝ in se verisimile ē q̄ nō sit sine con
solatione. Apoc. iij. Si q̄s audierit vocē me
am ꝛ apuerit mihi ianuā intrabo ad eū ꝛ ce
nabo cū illo ꝛ ipe mecū. Bern. Cibus aīe est
grā dei dulcissimus sane ꝛ oēm hn̄s ī se sua
uitatē ꝛ delectamētū saporis. Unū etiā basili.
O dulcedo mellisflua dulcedo mirāda q̄ dul
cis es ī meditatōe: sȝ dulcior ī orōne: dulcis
sima in cōtēplatōe. sȝ supdulcissima in bea
titudine. ꝛ hoc q̄tū ad p̄mā ptē illius sermo
nis. R Sȝ q̄tū ad secūdā sciendū ē q̄
sunt sex scḋm Guil. lugḋ. q̄ si cogitāt valēt
ad hoc vt ille q̄ p pctm̄ mortale deseruit deū
eius spūalē aduētū desideret. Primū ē q̄ re
cogitet. s. quē reliq̄t. s. prēm suū celestē. Deu
tro. xxxi. Deū q̄ te genuit dereliq̄sti. Natura

lis ē amor filij ad prēm. naturalis dolet de
eius offēsa sȝ maior hȝ eē de offēsa pris cele
stis. Aug. Amādus ē gn̄ator: sȝ p̄ponēdus
ē creator. Insup p̄rēm suū negauit qḋ ē ma
gnū obprobriū corā deo: ꝛ etiā corā hoīb9
negare spūalē p̄rēm. Insup vel postremo de
reliq̄t liberatorē suū de quo multū dolere dȝ
q̄ recessisse se videt ab eo qui morte sp̄ā eū
a morte eterna liberauit. Eccl. xxix. Ingratus sē
su derelīq̄t liberantē se. Refert enī leonem
quē quidā miles a serpēte liberauit adhesis
se ꝛ separabilit. vsq̄ ad mortē liberatoris sui.
E cōtrario multi relicto dn̄o suo adherēt ser
penti infernali qui nihil hȝ dare nisi q̄ sic ꝑ
possidet eternā dānatōem. Judith. ix. Eruit
vos de manu eoꝝ ꝛ tm̄ vos dereliquistis me
Jere. xvij. Dn̄e oēs qui te derelīquūt cōfun
dent. Scḋo cogitare dȝ cāz q̄re derelīq̄t deus
Jere. ij. Quid inuenerūt ī me p̄res vri iniq
tatis: q2 elōgauerūt a me ꝛ ābulauerunt p9
vanitatē ꝛc̄. Unū Hol. sup li. sap. dic. Si bn̄
ficia xp̄i cogitem9 ꝛ nr̄am malignitatē pōde
remus nō ē dubiū sivsum rōis hēmus quin
occasionē pnīe sentiem9. Unū poete scribunt
q̄ arpia auis ē hn̄s faciē hoīs. sȝ est auis val
de crudelis intātū q̄ interdū fame stimulāte
hoīem inuadit ꝛ occidit. sitiēs aūt extūc cuꝫ
ad aquā volat vt bibat vbi faciē suā intuēs
ꝛ se sibi similē nup occidisse recolēs tm̄ do
lorem patit q̄ inde cito moritur. Quid ḡ nos
rōne vigētes faciem9 q̄n deū nr̄m ꝛ frēz no
strū q̄tū nr̄a interfuit nos occidisse cognosci
mus. Hoc aūt videm9 exp̄sse cū verbū dei au
dimus vel scripta sanctoꝝ legimus deuote.
Et quicūq3 non penitet de pctīs ꝛ desiderat
aduētū grē ista recogitās nō ē pfect9 xp̄ian9
nec euāgelio dei credit. Et iō signanter dicit
Mar. i. Penitemini ꝛ credite euāgelio. Ter
tium ē q̄ cogitet q̄d eū eo reliquerit. q2 oīs
hoi ut Aug. Tale bonū de9 ē vt nemini eū
deserēti bn̄ sit. Quidenī erit boni peccanti:
erque ꝑ se sibi malus ē hic ꝑ m occidēdo. Sap.
xvi. Hō p maliciā aīam suā occidit. Seneca
Nihil ē hoī bonū sine se bono. Unde Hol.
Merito dolere deberemus pro gratia quā
amisimus. efficimur enī per culpam de filijs
dei filij dyaboli. de familiaribus dei hostes
ꝛ proditores et emuli christi. ꝛ de regni cele
stis heredibus etiam nos exules et proscripti.
Unde legitur in libro de natura reꝝ q̄ q̄daꝫ
auis est que vocatur auis padisi que ppter



insignē pulchritudinē sic vocat. Est eni tāte pulchritudinis q̄ nullꝰ color sibi deesse credatur. Color eni eius ē ita dulcis ⁊ pia q̄ pt̄ de nonoṅ ⁊ gaudia excitare. Hec aūt si capta fuerit ⁊ illaqueata irremediabiliter gemit ⁊ plāgit. nec vnq̄ plāgere desinit donec reddita fuerit libertati. Moraliter ista auis ē alahaudia. hec q̄n est in gr̄a ē auis pulcherrima qr̄ in ea relucet ymago sancte trinitat' naturaliter ei impssa. hn̄s oēs colores .i. virtutes Unde Hiero. in ep̄la. Oēs virtutes sibi cohe rent vt q̄ vna caruerit oībus careat. ⁊ qui vnam hꝫ. oēs hꝫ. Ista capit laqō demoniꝰ q̄n peccat. Quid ḡ restat ei facere nisi plāgere ⁊ incessanť penitere donec p gr̄am recōsiliatōnis in statu p̄stinū reducat: ⁊ de seruo dyaboli fiat denuo auis paradysi. Sic plāxit et gemuit sanctus latro iuxta xp̄m suspēsus donec a fonte gr̄e obtinuit ⁊ audiuit illō Luc. xxiij. Amē dico tibi hodie mecū eris i paradyso Et idō oībus petōr. hꝰ dicat a xp̄o vt habet Mat. iiij. Penitentiā agite appropinquabit eni regnum celorum. Quarto vt cogitet cui adhereat. Job. vi. dixit petrus ad x̄p̄m. Dn̄e ad quē ibimus? Greg. Stultū ē seruire diabolo ex̄ senso q̄ nullo placat obsequio. Bern. in psona dn̄i. Quid cause ē q̄ inimico meo v̄ro q̄ potius seruire vultis q̄ mihi? Stulticia eni maxima ē ab illo recedere q̄ dat regnū celorū et eterna gaudia ⁊ inextēsas diuitias p seruitio transitorio: ⁊ seruire illi q̄ nihil hꝫ dare nisi eternam mortē: eternū ignē. eternas penas. Sed heu plures seruitores hꝫ diabolus i mundo isto q̄ xp̄s. Nā oēs supbi. luxuriosi. iracūdi auari. mēdaces. ⁊ p̄iuri sunt i seruitio diaboli. sed humiles. casti. abstinentes ⁊ pacifici. veraces. mites ⁊ obedientes sunt i seruitio dei Sꝫ heu plures sunt mali q̄ boni. Un̄ .i. Job. v. Totꝰ mūdus in maligno positꝰ ē Aristo. v. Ethi. Hoīes vt plurimū sūt mali. i paucioribus vo sunt boni. Quītū est vt cogitet q̄ nisi adueniat deꝰ nō recedet diabolꝰ ps. xxiij Ad nihilū deductus ē in p̄spectu eius malignus. Nō simul habitāt deus ⁊ diabolus. sicut nec lux ⁊ tenebre Nā q̄to lux solis intrat tāto tenebre fugātur. Sic est de deo ⁊ diabolo .ij. Cor. vi. Que puētio xp̄i ad belial. Sextū ē vt cogitet hō q̄ nō poterit ire ad gloriā dei nec ad ipm deū i futuro. nisi deꝰ ad hoīem veniat in p̄nti p gr̄am. Unde aug. Nullus possidet deū in futuro nisi q̄ h possidet a deo. Idē aug. Desiderate intelligēre quā soli hoīes liberat a malo. sine q̄ nullū p̄sꝰ siue cogitādo siue volēdo siue agēdo faciūt bonū. qr̄ nullꝰ sine gr̄a saluat. hꝰ iacere nos hꝫ vt desideremus aduentū xp̄i i nos qr̄ p nos ⁊ p naturalia nō possumꝰ ascēdere ḡ meritō gr̄am dei toto corde debemꝰ desiderare. Un̄ Augꝰ. in li. de natura ⁊ gr̄a xp̄i. Gr̄a sine qua nec infans nec iam etate grādeuus saluꝰ fieri p̄t. Et q̄tum ad tertiū secūdū circa hoc q̄ xp̄s in hodierno euāgelio commendat Johannē bap. de asperitate vestiū dicēs. Quid existis i desertō videre hominē mollibꝰ vestitū. q.d. vestꝭ iohis ē de pilis camelor. Ubi notanduꝫ q̄ vestis aspa p̄fert hoī quinq̄ bona. ¶ Primo vitia carnis domat. ps. xxxiiij. Ego aūt cū mihi molesti essent sꝫ demones p infestatōnem carnis: induebar cilicio. Exemplū de Judith vidua q̄ portauit die nocteq̄ ciliciū ad domādū corpus suū. sed mollis vestis administrat fomitem carnis. Bern. Mollia indumenta mollitiē aīe inducunt. Un̄ etiā Cyprianꝰ. Serico et purpura induti xp̄m induere non p̄nt. Un̄ d etiā Greg. in quadā omel. Quid ē hō p̄ciose ornatus nisi sepulchrꝫ foris dealbatū: intus aūt plenuꝫ spurcitia. Scd̄o. vestis aspera hoīem ab imminente tribulatōe liberat. Hec p3 in Niniuit' q̄bus dn̄s p Jonā p̄phetā minatꝰ est .d. Post .xl. dies niniue subuertetur. Audiētes hoc verbis rex ⁊ oīs populus induerunt se saccis ⁊ sparserunt cineres sup capita eoꝝ: ⁊ ieiunauerunt: ⁊ deū inuocauerunt ⁊ auersus ē furor dei ab eis ⁊ misertꝰ ē eoꝝ. Sꝫ ecōuerso vestis mollis ⁊ p̄ciosa iraꝫ dei ⁊ plagā puocat. Un̄ legit in gestis romanoꝝ q̄ ille q̄ p̄mo inter eos vestem purpureā induit: a fulgore pcussus est: ⁊ sic interiit. Tertio vestis aspa facit orōnem exaudiri. Un̄ olim antiqui induebant se saccis cū a deo aliquid impetrare voluerūt. ps. i. Respexit in orationem humiliū ⁊c. Ecc. xxxv. Oro humiliantis se nubes penetrat donec appropinquat ad dn̄m. nō cōsolabitur ⁊ nō discedet donec altissimus aspiciat. Et ecōuerso vestis mollis ⁊ p̄ciosa impedit orōem. Nā supbus habitus nō impetrat a deo q̄d petit. Unde Jaco. Supbis resistit deus. Un̄ Hiero. in q̄dā epistola. Qua fiducia erigis ad celū vultum quē cognitor nō agnoscit. Quarto vestis aspera liberat hoīem a veste calamitatis.

qua dānati vestiunt. ps. Induātur sicut di-
ploide cōfusiōe sua. Nā dānati ɔfundunt i
corpe ⁊ aīa. Unū dicit dñs p pphaʒ. Glam
coꝝ in ignominiā ɔmutabo. Sic econuerso
pōposi tas ⁊ vanitas vestiū varietat pene
rū idacit. qꝛ quot tunicas, quot pallia. quot
colores. quot sissuras ꝑ supbꝰ et supbia idu
it: tot penas ꝑ hijs in futuro habebit. T
Quinto aspa vestis impetrat hoi stolā glie
claritatis eterne. Apoc. vi. Date sunt illi sin
gule stole albe. Nā vestis glorie excellit clari-
tatē solis. Mat. xiij. Fulgebūt iusti tāq̄ sol
De hac claritate loqtur Ansel. In illa vita
pulchritudo iustoꝝ solis pulchritudini: q̄ se
ptepliciter q̄ est mō hic splēdidior: adeq̄ bit
Nā si celū apiretur totus mūdꝰ ille vnꝰ cor-
poris claritatē gloriosi sustinere non posset.
Corpus eni illud qđ alicis induit ⁊ sacco te
gitur: septepliciter clarꝰ erit q̄ sol iā ē. sic iā
paruit ꝑ autoritate Ansel. Et sup hoc aīa
hois implebitur ineffabili claritate. Unde
Bern. Putas qualis tūc erit splēdor aīaꝝ
qñ solis habebit splēdorem lux corpoꝝ. Ex
hoc elicit q̄ q̄libet dꝫ corpus suū castigare cū
abstinentia cice ⁊ potꝰ inq̄tū valitudo per
mittit. ⁊ domare carnē suā cū cilicio vel alio
aspo indumēto: vt ad talē claritatē puenire
valeat. Unū Hiero. in epla. Nullus labor du
rus. nullū tps lōgū videri dꝫ quo gloria eter-
ne claritatis acq̄ritur. Unū etiā Chriso. de re-
cupatōe lapsi. Si quotidie opteret nos tormē
ta pferre ⁊ ipā in gehennā puo tpe tolerare:
ꝑ eo q̄ xp̄m videre possemꝰ in gloria venien-
tē ⁊ scōꝝ eius nūero sociari: nō erit dignus
pati omē qđ triste ē mōꝛ, vt tāti boni tāteq̄
glorie pticipes haberem. Insup libēter qui-
libet dꝫ carere delectabilibꝰ carnis ⁊ gaudijs
mundi. vt sic possit puenire ad gaudia celi.
Unū aug. de lib. arbi. Tāta ē pulchritudo iu
sticie tāta est iocūditas eterne lucis vt etiaꝫ
si nō liceret in ea ampliꝰ manere q̄ vnꝰ diei
hora: ppter hoc solū innumerabiles āni hu
ius vite pleni diuitijs: ⁊ etiā cū oī affluētia
tpaliū bonoꝝ recte merito q̄ ɔtēnerent. Idē
aug. li. ij. de ciui. dei. Deus erit finis deside-
rioꝝ nostroꝝ q̄ sine fine videbit. sine fastidio
amabit. sine fatigatōe laudabit. hoc munꝰ.
hic affectus. hec actio pfecto erit oībus cōis
sicut ipa vita eterna cōis ē. U Ultimo
nota vnū exemplū de aspitate vestiū ⁊ absti
nentia. Et legitur in li. d apibus q̄ erat que

dam mulier in ptibus brabātie reclusa i p-
ne tauguro q̄ loricā ferreā portabat ad car-
nē. ⁊ sup loricā ferreā ex setis piloꝝ cilicium
quo ꝑ mediū lorice caro pūgebat. sup nudā
terram ⁊ sup durissimos lapides recūbebat
ter tm̄ in ebdomada pane in dimidia parte
mixto cineribꝰ i mēsura ⁊ pōdere vescebat.
X Itē aliud exemplū legit q̄ qdā ⱱgo an-
nicula fuit in heremo q̄. xxxviij. annis i vna
spelūca mansit: ⁊ deo ibidē deuote seruiuit.
⁊ nisi de radicibus ⁊ herbis ⁊ fructibꝰ arbo
rū cibū sumpsit ⁊ nūq̄ i illo lōgo tpe hoiē ꝫ
vidit. ⁊ postmodū duo heremite ex impro-
uiso ad eius speluncā venerunt. ⁊ ipaꝫ defū-
ctam inuenerūt. ⁊ sic eā sepulture tradiderūt.

De eadem dominica Sermo. viij. de pre
paratione cordis.

Fili pbe mihi cor
tuū ⁊c. Prouer. xxiij. Ex quo in psiti
ofīcia agit de spūali aduentu xp̄i i cor
hois. in signū huius tūc ipa veritas petit si-
bi prepari ⁊ pberi cor. nā ipe paratꝰ est illud
implere cū suo spūali aduentu. Unū aug. libꝫ
iij. de pe. Presto sp̄ ē gratia q̄ nūq̄ deficit ni
si ꝑus expulsa cōtinue necessario qđ suū est
inspirat si est q̄ recipiat. q̄ ipe petit cor cuius
libet hois dicens. Fili pbe mihi cor tuum ⁊c.
Sciendū q̄ in psiti sermone tria sunt dicē-
da. Primo q̄re xp̄s petit cor hois ⁊ qualiter
sibi dandū e. Secūdo que causent mundiciā
cordis. Tertio quō cor mundū cognoscatur
⁊ quō custoditur. A Quātū ad primum
sciendū q̄ deus petit cor ⁊ nō aliud mebrū
tripliciter roē. Prio rō qꝛ est spāle hospitiuꝫ dei
in quo quiescere cupit. rō cor interptatur q̄si
camera oipotentis regis. Nā rex celestis dele-
ctatur inhabitare cor. Unū ꝓuer. Delitie mee
cū filijs hoim. Scđo petit rō. qꝛ cor est princi
piū oim mebroꝝ. Unū Aristo. xij. li. ani. Cor
est pncipiū vite: ⁊ oīa motꝰ corpis ⁊ sensus
⁊ cōsequēter totū hoiem petit deus i hoc q̄
petit cor. Et merito totū hoiem exigit q̄ to-
tum corpus suū ⁊ oīa mebra sua in passio
ne sua ꝑ ipo hoie exposuit. Tertio q̄ cor est
plenū sanguine. ideo pater petit cor vt suū
filium sanguineū illuc ponat. Nā scđm Aris-
to. viij. ethi. Simile diligit simile. Unū qui
libet dꝫ in corde suo ihm cū suis vulneribus
sanguineis locare: meditando passionem

eꝰ. Unū Bern. in ꝑsona dñi ī quodā ser. O hō vide que ꝑ te patior: nō ē dolor sicut quo pro te crucior. ad te clamo q̄ ꝓ te morior. vide penas q̄bus afficior. vide clauos qbꝰ cōfodior: cū sit dolor tantꝰ exterior: interior est planctus grauior: cū te tam ingratum experior. Unū et ī Viero ī epistola. Cōspui voluit vt velamē culpe ⁊ ignorātie cordibꝰ nr̄is auferret. In capite ꝑcussus: vt caput nostrū ad ē q̄ sanitati restitueret. Colaphis cesus ⁊ verbis derisus: vt nos et labijs ⁊ manibꝰ. i. verbis ⁊ opibꝰ applaudamꝰ. B Itē sciēdū q̄ deꝰ vult cor sibi dari. nō mutuari nec vendi. Unū Vol. sup li. sap. Illi deo mutuāt sua corda q̄ ꝓ tp̄ali ꝓsperitate deo seruiūt. nā cū ista ꝓsperitas eis subtrahitur: tūc ⁊ ipi subtrahūt deo corda sua: q̄ antea sibi in ꝓsperitate mutuauerūt. Unū ps̄. Confitebit̄ tibi cū bn̄fecerit ei. s; nō ē deo seruiendū ꝑncipaliter ꝓ tp̄ali remuneratōe. Unū dr̄ ī decre. Remuneratiōem tp̄ale nō dz q̄s q̄rere ꝓ bono qd̄ agit. vt pz de peni. di. iq. c. q̄ q̄. s; illi vendunt q̄ deo seruiūt ꝓ mercede eterna. Nam spes retributōis hz q̄ ē mercenarꝰ. s; illi ꝗ īt corda sua deo q̄ ex mera bonitate deo seruiunt. ⁊ hoc desiderat ip̄e deꝰ. Unū dicit ī verbo ꝓmissio. Fili ꝑbe mihi cor tuū. q. d. scđs bol ꝗt. fili mi ꝑ creatōem. fili mi ꝑ redēptōem: ꝑbe mihi cor tuū ꝑ dilectōem ⁊ deuotōem. Unū Chryꝰ sesti. Mercedis maior tibi augetur q̄n nō spe mercedis ꝑaris: s; studio placēdi. Itē sciendū q̄ ip̄e deꝰ nō petit ꝑtē cordis s; totū cor vult integraliter hr̄e. Unū Mathei xxij. Diliges dn̄m deū tuū ex toto cor. ⁊c. Nā falco ē auis generosa cū dn̄s voluerit ꝓ preda cor ꝓ mercede reqūt. Falco xp̄s ē q̄ ꝓ te volauit de celo in vterū virginis. de vtero virginis in mūdū. de mundo ad crucē. de cruce ad limbū. ⁊ ecōuerso de mūdo ad celū. ꝗ ī bi cor tuū recte vēdicat. C Quātū ad scđz sciendū q̄ tria causāt mūdiciā cordis. Primū ē vt quotidie videamus opa nr̄a ⁊ totā ꝯuersatōnem nr̄az bene consideremus si aliquid sit in eis repꝛehensibile vel deo cōtrariū. Nā hō q̄ vult mūdū cor acq̄rere dz diligēter verba facta ⁊ ꝯuersatōes suas cōsiderare ⁊ cognoscere. q̄ initiū salutis cognitio est sui. Secūdū qd̄ causat mūdiciā cordis ē q̄ q̄cq̄d hō inuenit in quo deū offēdit: vt de hoc verā pn̄iam agat. ⁊ illa vera pn̄ia ꝯsistit ī tribus. Pmo in contritōe vera. Unū ī in decre. Sine cōtritōe nullū pctm̄ dimittit̄. de pen. di. i. ꝓ cōtritōem. Et illa cōtritio dz ex vero ⁊ amaro corde ꝓcedere. Unū Iere. vi. Luctum vnigeniti fac tibi planctū amarū. Unū etiā Grego. Illā que cōspicis delicta fletu delere in cōspectu deitatis nō dubites miam ꝯseq̄. Unū scđm Petrū de rebaran. Contritio perfecte efficax q̄ totū reatū delevet. i. culpā ⁊ penā. Scđo vō pn̄ia ꝯsistit in ꝯfessiōe. Unū Ambrosiꝰ. Nemo enī ꝗ̄s a pctō iustificari potest nisi ꝑ̄s pctm̄ ante ꝯfessus fuerit. Nā pudor que q̄s hz in confessiōe ē mag̃ ps satisfactionis. Unū Bern. Iō confiteri iubeī ut peccata vt erubescēs. q̄ habeamus ꝓ pena. Nā cōfessio ē pctōꝝ multū vtil̄. vt hr̄ in decre. Cōfessio a morte aiam liberat. aꝑit paradisum. spem saluādi tribuit. de pe. di. i. Ex his. Tercio pn̄ia cōsistit in satisfactōe q̄ cōiter attendēda ē in peccatis. vt cōfessor pēset qualia pctā cōfitēs cōfitet̄: vtꝝ venialia vel mortalia. an peccauit ex ignorātia vel ex infirmitate. aut scienter ⁊ ex certa malicia. Itē pēsare dz numerū peccatoꝝ mortaliū vtꝝ decem viginti vel centū confitear̄. vel vtrū vnū tm̄ vl duo vel tria peccata cōmiserit. Itē pensare dz q̄ diu talis in pctis iacuit: an a iuuentute an triginta annis. vel ꝑ tres ānos in his peccatis vixit. Et scđm has cōsidera. ōes cōmensurande sunt satisfactiōes. Unū dr̄ in decret. Pn̄ia dz īponi scđm quātitatē delicti. xxvi. q. v. Excōicatoꝝ. Unū dicit̄ Deutro. xxv. Scđm mēsurā pcti erit modꝰ plagaꝝ. si nō hic tūc in purgatorio dn̄s exiget satisfactōēs q̄ nullū pctm̄ dimittit̄ sine pena. Unū dicitur in decre. Pluribus modis pctā remittunt̄. sed non absq̄ pena. de pe. di. i. Mēdiciane. Tertiū quod causat mūdiciā cordis est q̄ hō cum summo studio ⁊ deuotis orōibꝰ a deo postulet vt eū custodiat ab illis qui sibi displicēt ps̄. Nisi dn̄s custodierit ciuitatē ⁊c. Nā difficultas ꝑsistēdi in bono pz ex hoc q̄ lucifer cecidit de celo. adā de paradiso. Iudas de numero aploꝝ. Quid tūc ꝗ̄ nos qui sumus de hoc mūdo ⁊ sumus infirmi ⁊ debiles ad resistēdū sic q̄ q̄n̄q̄ per vnū solum verbū ꝓuocari ad iracūdiā vel impatientiā. Ergo necesse est nos semꝑ in timore dei stare ⁊ ꝓtectorē ī estrū deū exorare ⁊ inuocare. Unū Eccle. xxvij. Si nō in timore domini tenueris te instanter subuertet͛ dom⁹ tua cito. Unū etiā Bern. in tractatu de sep tē

den.s. Cōnexa sunt q̄ dē timor ⁊ religio nec manere pōt alter͛ sine altero. D. Quātū ad tertiū q̄ cor mūdū tribus signis cognoscat̄ que similitudinaliter inueniūtur ī vino claro existēte in vitro mūdo. Primo q̄ vinū clarū in mūdo vitro ē ꝑspicuū. ita q̄ bñ modicū q̄d īmūdicie cernitur ī eo. Sic ē de mūdo corde quod in se cito cognoscit modicā culpam. Sic ⁊ in albo panno pua macula cito cognoscit̄ que in immūdo ⁊ in nigro non cognoscatur. ergo clara cognitio ꝓpriorū defectuum ē puri cordis signū. Vñ Gre. xxiv. moral. Quāto quis maioris grē lumē percipit: tāto amplius repbensibile se cognoscit. Nā boni clarius in se cognoscūt pua pctā q̄ mali hoīes bñtes in se etiā magna pctā. ⁊ plꝰ flent boni ⁊ puniūt se ꝓ puis culpis q̄ etiā q̄nq̄ mali hoīes ꝓ magnis delictis. Unde etiā Greg. sup Ezech. Quāto plus proficimꝰ in cognitōe tāto nobis indignamur āplꝰ d̄ puerso ope. Secūdo clar͛ vinū in puro vitro nō turbat̄ neq̄ maculatur q̄ñ tāgit̄ sine mouet̄. Sic est de puro corde ⁊ pura cōsciā. Prouer. xij. Non cōtristabit iustū quicq̄d ei acciderit. Ergo si patiens inueniaris ī aduersitatibus ⁊ infirmitatibus corpis ⁊ infortunijs rex puri cordis est signū. Vñ Greg. in moral. Nēo nisi inter aduersa cognoscat quātū ꝓficit. boni eñ ideo patiētes inter aduersa sunt. q̄r oīa a deo in bono recipiūt scientes q̄ deus nihil pmittit sup eos sine cā. Job. v. Nihil fit in terra sine cā. Ergo q̄ñ deꝰ punit aliquē hoc facit ꝓpter aliquā cām. Vñ aug. in li. de ciui. dei. Deus cū aduersis rebꝰ exagitat. aut merita examinat. aut pctā castigat aut mercedē eternā ꝓ toleratis malis tpalibꝰ seruat. Vñ etiā dicit̄ in decre. Nūq̄ punitur q̄s sine cā. di. vi. Qui in aliquo. Sz sciendū q̄ hoīes impatiētes ⁊ cōtra deū murmurātes ⁊ ipm in factis suis rephendētes nō sūt boni. Vñ Hugo de sancto Vic. Ois eñ qui murmurat venenū in lingua sua portat. Nā ꝓprium malorū ē in aduersitatibus murmurare ⁊ deū blasphemare: sz ꝓpriū bonorū est deū in aduersitatibus laudare. Vñ aug. i li. de ciui. dei. Afflictiōem mali deū detestātur atq̄ blasphemāt. ergo qui vnū verbū sibi cōtrariū sustinere non pñt veri boni non sunt. Gregꝰ. sup Ezech. Bonus nō fuit q̄ malos tolerare recusauit. Tertio vinū purū cū infunditur ad vitrū clarum: tunc saltat sup. Sic boni ⁊ mūdi cū fatigantur tribulatōnibus et ꝑsecutōnibus siue in rebus, siue in persona siue in verbis. siue factis tūc erigūt cor suum ad deū ⁊ etiā ista que patiuntur offerunt. et hoc erit eis valde meritorium. Insup super oīs cogitatōnes verba ⁊ opa ⁊ etiā corporales labores ad dei ꝓferunt laudem ⁊ salutē ꝓpriam in hijs querūt. Vñ Gre. Oē bonū quod agimus sp per intentiōem ad celestia erigamus. Ultimo sciendum q̄ nō sufficit se cognoscere hre cor mūdū nisi illd̄ custodiat̄. E. Pro quo sciendū q̄ tria valent ad custodiā cordis. Primū ē timor dei. vt hō deū sibi sp p̄sitem habeat ⁊ ipsū cognoscere secreta cordis ppendat. Nā multa peccata opez cauentur ꝓpter timorem hoīm. Quis enim turpitudinē cōmittere vellet ī p̄sentia hominū. multomagis timere debet hō presentiam dei. qui p̄sens est ⁊ cognoscit oīa cogitatōnes cordis. locutōnes oris. ⁊ opera corpis. Vñ Greg. in li. mora. Si deū p̄sentem ⁊ oīa videntem ⁊ iudicantē crederemus: credo q̄ nunq̄ vel raro peccaremus. Unde Boe. de conso. phie. Magna vobis si dissimulare non vultis insita est necessitas ꝓbitatis cū oīa ante oculos agitis iudicis cuncta cernentis. Secundū est custodia sensuum vt homo sollicite custodiat suos oculos ⁊ alios quattuor sensus. Unde Greg. Nō eñ eua lignū cōtigisset nisi prius incaute respexisset. et ergo diligenter custodiendi sunt oculi ⁊ similiter alij sensus. Tertiū est fuga ocij. vt sp aliquid boni facias siue laborando siue meditando. Unde Hieron. in epla. Sp aliq̄d boni opis facito: vt te dyabolus semper inueniat occupatū. Und̄ Hiero. Non eñ facile capitur a dyabolo qui bono vacat exercitio. Unde Cassio. Mens ociosi nihil aliud cogitat p̄terq̄ de vētre ⁊ libidine. Cuius ratio est. Cor eñ cum sit in continuo motu semper vult circa aliq̄d occupari. Et quia cor pronus est ad malū q̄ ad bonū Gene. vi. Ideo nisi occupetur circa bonum semper versatur circa malum. Unde legitur in vitaspatrū q̄ hō ociosus mille hz demones eum impugnātes. sed homo occupatus aliquo bono exercitio vix hz vnū demonem eū impugnantē. ⁊ hoc q̄tū ad tertiū mēbrū istius sermonis. Itē aliū sermonē quō sapiē sunt que ꝑparant hoīem ad spūalē aduētū gre. Require infra ser. lxviij. F.

Dñica.iiij. Sermo.ix.de conscientia.

Tu quis es. Et

Job.i. In hac dñica agit̃ de q̃rto aduentu qui erit ad mortẽ cuiuslibet hoïs. ad quẽ aduentũ singulis dieb' p̃parati eẽ debent'. Un̄ Luc.xij. Et vos estote parati. quia q̃ hora nõ putat' filius hoïs veniet. Un̄ etiã Bern. in meditatõibus. Certũ ẽ q̃ morier': incertũ aũt qñ aut quõ aut vbi. qñ vbiq3 te mors expectat. tu q̃ si sapiẽs fueris vbiq3 eã expectab. Jdẽ in sermõib'. Quid ĩ reb' humanis certius morte. qd hora mortis incertius inuenit'. Un̄ quilibet d3 sic viuere singulis diebus quo ad pctã vitãda ⁊ ad bõa opera facienda q̃si cras deberet mori. Un̄ Senec in epistola. Oẽs dies velut vltimus ordinãdi sunt. qr de felicitate hoïs vltima dies iudicat. vñ q̃libet singulis diebus d3 se p̃mi interrogare ĩ cõsciẽtia sua dicẽdo. Tu q̃s es. Un̄ in p̃nti ser. tria sunt dicenda. Primo de q̃ntuplici cõsciẽtia ⁊ de effectibus ip̃ius cõsciẽ. Scdo q̃ causat errorẽ cõsciẽ. Tertio exẽplũ. Quãtũ ad p̃mũ sciendũ q̃ q̃ntuplex ẽ cõsciẽtia. q̃ꝝ q̃tuor mala sunt ⁊ q̃nta bõa. ¶ Prima ẽ cõsciẽtia dilatata quã h̃nt isti hoïes q̃ nõ pẽdunt nisi grossiora pctã mortalia: ⁊ de cõibus pctĩs nõ curat. Un̄ q̃dã ita dilatata cõsciẽtia nõ curat nisi sit p̃mus leuiter iurare manum ponẽdo sup reliq̃as sctõꝝ vel sup sctũ euãgeliũ. Que nt biꝫ iurare p deũ sup pctõ mortale: h̃ns dicit scdm scẽm Tho.ij.ij.q.xcviij. Quicunq3 iurat sctẽr mẽdaciter h̃ excusat a pctõ mortali. De hoc etiã q̃re ser.xij. Etiã tales luxuriã nõ h̃nt p mortali pctõ nisi q̃s cõmittat adulteriũ cũ tñ scdm scripturã sacrã eis oẽ luxuriae extra matrimoniũ ẽ pctm̃ mortale. Etiam isti ebrietatẽ non reputãt pctm̃ mortale nisi vomitus sequat'. cũ tñ scdm scripturã eis ebrietas q̃ ex p̃posito ẽ. ẽ pctm̃ mortale. Jtẽ effectũ ad iracũdiã nõ pẽdũt nisi q̃s vulnerasset aut occidisset ip̃m. cũ tñ Math.v. dicatur. Qui ĩrascit' frãtri suo reus erit iudicio. ⁊ q̃ dixit frãtri suo fatue. s. cũ cõfundẽdo. reus erit gehẽne ignis. Etiã' tñc erit reus q̃ ex inuidia ⁊ ira ledit p̃ximũ verbis dicendo. Tu fur tu nequã. tu latro. tu adulter. vel etiã facto p̃ximũ trudẽdo percutiendo. vel p crines trahẽdo. Jtẽ leuiter reputat sabbato. tabernas visitãdo. choreizãdo ⁊ sĩmilia ⁊ ieiunia ab ecclesia instituta. ac sũt vigilie apl̃oꝝ ⁊ hec tẽpora ⁊ q̃tuor tẽpora. ⁊ angarias. s. ⁊ q̃dragesimã nõ curãt. Jtẽ tales etiã nõ h̃nt cõsciẽtiam sup hec se ostẽdẽdo in gestib' faciliis ad allicẽdũ alios hoïes ad malas cõcupias. Jtẽ aliq̃ nõ h̃nt cõsciẽtiam vsuram cõmittere ⁊ cũ fraude vel dolo emere vel vẽdere. ⁊ sic de aliis. Oẽs isti h̃nt cõsciẽtiam dilatatã. ⁊ stãt in p̃iculoso statu. Nã p quolibet pctõ mortali etiã p minimo dãnatur quis tã bene sicut p maximo. Unde habet' in decre. Uno pctõ mortali pdidit vitã eternã. de pe. di. v. ꝶ fratres. q̃ uis pena maior debet' maiori peccatori. Un̄ habetur in decre. Pena sc̃d quãtitatem pcti. xxiiij. q.i. Nõ afferam'. ¶ Scda cõsciẽtia que etiam mala est: est cõsciẽtia infirma ⁊ nimis stricta. quã h̃nt illi q̃ faciunt sibi pctã vbi nulla sunt peccata. ⁊ hoc accidit ex instigatõne dyaboli. q̃ñ dyabolus nõ pñt tales inducere ad manifesta pctã mortalia sicut ad blasphemiã. luxuriã. gulã. ⁊ ebrietatem. tunc nititur eos inducere p cõsciẽtiã erroneam in p̃plexitatem. Queritur h̃ vtrũ cõsciẽtia erronea liget. Rñdetur q̃ sic. Un̄ Aug. Quicq̃d sit contra cõsciẽtiã edificat ad gehennam. Licet scdm eundem omne peccatum est dictum vel factum contra lege dei. tñ quia aliq̃ re non sunt contra legem dei. vt leuare festucã de terra. vel calcare sup̃ calamum p modum crucis in terra positũ vel verbum ociosũ. vel similia. Tamen si tale q̃d apprehenditur a cõsciẽtia vt contra legem dei existens: ⁊ sic voluntarie in ipsum fertur manifestum est q̃ voluntarie fertur per se loquendo. ⁊ formaliter in illud quod est contra legem dei. Et sic cõsciẽtia erronea facit peccatum: cum diffinitiue iudicat aliquid esse peccatum. ⁊ contra hoc facit quod in se nullum est peccatum vel nisi veniale. Unde sciendũ q̃ sicut valde periculosum est habere nimis latam cõsciẽtiam: sic iniquum est habere nimis strictam. Nam tales dyabolus inquietat ⁊ impedit in bonis operibus. sic q̃ nec orare nec contemplari nec studere nec quicq̃ boni libeat eos facere. quia parua peccata faciunt sibi magna ⁊ timent vbi nõ ẽ timendum. Un̄ ps. Trepidauerũt timore vbi non erat timor. vñ mediũ tenere est optimũ. Un̄ Ezech. xxvi. Ponã i medio vestri spũm meũ. Unde Aristo. in etbi. Mediũ in omnibus est laudabile. Unde Salo. Qui ambulat simpliciter ambulat cõfidenter. sed timet

debeam⁹ vt non ɔtingat nos faciliter cadere
in peccatū. D Un̄ querit. vtrū hō faciliē
possit cadere in pctm̄ mortale. rn̄deo q̄ hō q̄
hȝ bonū ꝓpositū cauēdi oīa pctā mortalia ⁊
deo seruiēdi talis nō facilr̄ peccat mortalr̄.
Nā deus ex sua bonitate nō ꝑmittit talē fa-
ciliter cadere in pctō mortali. Unde Rich.
Mortale quātū mihi videtur nō pōt ɔmit
ti sine grandi corruptōne sui. sine graui lesio-
ne ꝓximi. ⁊ sine magno cōtemptu dei. Sed
illi qui sine timore dei viuūt faciliter peccāt ⁊
mortaliter. nā si bibūt nō curant bibere vsq̄
ad ebrietate si vinū haberent. Si temptātur
per iram omnino se vindicarēt si possent. Si
habet vēdere vel emere: nō curarēt nec habe-
rent consciētiā si deciperent si possent. tales
q̄ sic sine timore dei ⁊ sine cōsciētia viuunt
plura pctā mortalia verbis et factis loquen-
do ⁊ laborando. comedēdo ⁊ bibendo. emē-
do ⁊ vendendo ɔmittūt. Ergo nō habere de
bem⁹ dilatatā cōsciētiā nec etiā nimis strictā
formando nobis peccatū mortale. qđ vix est
veniale. Sed talis qui hȝ nimis strictam cō-
sciētiā tenet̄ sibi eligere discretū confessorē
⁊ districtū. ⁊ eum sequi in q̄bus eum infor-
mat. nā de hoc requirit̄. Tertia cōsciētia est
ɔsciētia ꝑturbata. ⁊ illā habēt illi qui volūt
de peccatis suis desperare ⁊ de mīa dei ⁊ ta-
lis desꝑatio est pessimū peccatū. Un̄ Isido.
de sum. bo. Desperatio est peior omni pctō.
Un̄ Hiero. Judas plus offendit deū despe-
rādo q̄ xp̄m tradēdo. vnde nullus desperare
debet de peccatis suis etiam q̄ntūcunq̄ ma-
gna sint. Unde Bern. Maior est dei pietas
q̄ quevis iniquitas. nā misericordia dei ē in
finita. Un̄ dr̄ in decre. Nec debemus mensuras
possum⁹ ponere nec tpa diffinire. xxvi. q. vi.
Uis qui. Qualē cōsciētiā etiam habet illi q̄
crebro in peccata eadē redeunt ⁊ q̄ quā pe-
nitēant. sed ꝓpter relapsus frequētiā ꝓpe q̄n
dam desperatōnis impulsum incurrūt ⁊ tur
bātur quos xp̄s aīe medic⁹ cōsolatur cū pe-
tro querēti quotiēs in me peccabit frater su
ple de die ⁊ dimittā ei. rn̄dit non dico tibi se-
pties sed septuagies septies. ⁊ scđm oēs ca
tholicos doctores totiēs quotiēs penitebit
etiā si quis mille milia pctā haberet si conte-
ntur deꝰ ignoscit ei. Un̄ Ezech. xviij. Quacū
q̄ hora peccator ingemuerit oīm peccatorū
eius amplꝰ nō recordabor. Sed qui nō hēt
cōfidentiā in deo q̄uis q̄sq̄ cōterit̄ ⁊ cōfi-
teatur si nō confidit mīe dei: peccata sibi non
dimittuntur. Un̄ Ambro. Non pōt agere pe-
nitentiā qui non sperat indulgentiam. Aug.
Penitentia que ex fiducia no procedit inuti-
lis ⁊ sterilis manet ⁊ sine fructu. I
Quarta cōsciētia q̄ etiā mala est: est cōsciētia ꝑ
uersa quā habent illi qui pctā parua pōderāt
magna nō pōderāt neq̄ curāt. talē cōsciā
habuerūt pharisei quib⁹ xp̄s maledixit. vt hr̄
Math. xxiij. Ue vobis pharisei q̄ decimat̄
mētam anetū ⁊ rutā ⁊ oē olus orti. ⁊ gra
uiora legis preterimittitis. Similē ɔsciētiam
habent ille psone que nō verentur ꝓximis de
trahere lites ⁊ discordias seminare ⁊ se super
alios in superbia mētis extollere ⁊ sic de alijs
Sed de puis sicut de verbis ociosis risibus ⁊
iocis. ⁊ de lotōne manuū cū nimiū de aqua
suꝑfundunt de his confitētur: ⁊ de magnis
obliuiscūtur. K Quīnta est cōsciētia lau
dabilis ⁊ illā habent boni homīes qui habēt
bonā rectā ⁊ tranquillā securā: puram quie
tā ⁊ mundā consciētiā ⁊ tales habent con-
tinuū gaudium Prouer. xv. Mens secura q̄
si iuge conuiuiū. Hoc sic patet. Nam si vidēt
supra se vidēt deū cū oculis mentis quē nū
q̄ offenderūt. ⁊ si offenderunt. tamē penitue
runt ⁊ spem de remissione pctōꝝ suoꝝ habent
⁊ hoc cōfert eis gaudium. Si vident infra se
tunc cognoscūt infernū ad quē nullus virtuo-
sus sine virtus penitēs ꝑueniet. ⁊ ipsi sperāt
se nunq̄ illuc venturos. Si retro se vident co
gnoscūt tp̄s preteritū qđ in seruicio dei expē-
derunt. Si ante se vident: cognoscunt futuꝝ
tempus qđ in seruicio dei expendere intēdūt
q̄diu viuūt. Si ad sinistrā tunc cognoscūt de
mones qui nunq̄ potestatem suꝑ eos habe-
bunt nisi velint seipsis cū libera potestate ⁊
volūtate peccādo subijcere. Si ad dexteram
tūc cognoscūt āgelos qui ei seruiūt in omni lo
co ⁊ tpe vsq̄ ad morte: ⁊ ab insidijs diaboli
ꝓtegūt ⁊ post hāc vitā aīas eoꝝ ad celū ꝑdu
cūt vbi cū xp̄o ⁊ btā Maria ⁊ cū oībus san-
ctis eternaliter regnabūt. Ista oīa id est inume
rata cōferūt gaudiū bonis in p̄nti vita. Un̄
Isido. de sum. bo. Uis nunq̄ esse tristis viue
bene. bona cōsciētia sp̄ gaudiū hȝ. Math. v.
Beati mūdo corde qm̄ ipsi deū videbūt. Et
nō solum erūt beati in futuro: sed etiam sunt
beati in p̄nti: q̄ nulli hoīm in hac vita est me
lius q̄ hoī virtuoso qui cum pura consciētia
deo seruit. Unde Grego. in moral. Absit q̄

tanta sit delectatio in vicijs quam in virtutibus
Bern. Magne diuitie sunt bona consciencia. et re
vera quid in rebus melius: quid in terra quieti
us: quid securius bona consciencia. Sed mali qui habent
lesas consciencias nunquam sunt leti. Nam synderesis
semper remordet eos qui conuertuntur ad cor et vide
ant se in tali statu in quo non possunt saluari. vnde
Isido. de sum. bo. Nulla pena grauior quam ma
la consciencia. Unde etiam Aug. Iussisti domine et ita
factum est quod pena sit sibi omnis animus inordinatus
Unde etiam Boe. in de conso. phi. Sicut probis
probitas ipsa est premium: ita improbis nequitia ip
sa est supplicium. Et hoc quantum ad primum mem
brum. L Quantum ad secundum sciendum quod er
ror consciencie contingit septem modis. Primo propter
ignorantiam quando nescit quid eligendum sit vel ad
quam partem declinandum. In tali casu homo debet habe
re recursum ad deum et ad passionem xpi. et dicere
cum psalmista. Doce me facere voluntatem tuam. Unde
ij. Paral. xx. Cum ignoremus quid agere debea
mus. hoc solum habemus residui: vt oculos no
stros dirigamus ad te. M Secundo contingit error con
sciencie ex negligentia scilicet cum quis negligit conscien
tiam discutere vel cum nescit se expedire: negligit
tamen ab alijs querere et interrogare. Unde qui se ne
scit in sua consciencia expedire tenetur alios scien
tificos et conscientiosos interrogare et ipsis su
am conscienciam denudare, sicut nicodemus fecit
veniens in nocte ad ihesum volens in sua consciencia
informari, vt habetur Joh. iij. N Tertio cau
satur error consciencie ex superbia, vt quando quis non
humiliat intellectum suum. scilicet vt melioribus et lit
teratis velit credere. contra quos dicit apostolus
Captiuantes autem intellectum vestrum in obsequium
hoc est quod quilibet in credendis articulis plus debet
consentire fidei quam sibi. Nam vt dicitur in decre. fru
des comprehendit que sunt supra rationem. xxiiij. q. i.
Non turbat. Et in agendis et dimittendis homo debet
plus credere alijs discretis et litteratis quam sibi
Sic Aug. fecit, prout de se dicit in li. confessi. quoni
am omnes septem artes liberales per se vltra omnes
suos coetaneos didicisset et propter suas rationes
quas allegauit in suis erroribus seipsum de cre
dendo deum credere et baptisare distulisset tamen in
predicatione beati ambrosij se humiliauit et capti
uauit etiam suum intellectum praebuit saluberrime.
Nam beatus ambrosius conuertit beatum Aug. ab er
roribus suis et cum baptisauit quamuis ipse beatus
Aug. erat tante sciencie in artibus quod nec similis ei
vnquam fuit: tamen plus credidit ambrosio quam sibi: et sic
conuersus est. qui nisi hoc fecisset in erroribus
suis permansisset nec vnquam ad fidem et ad salutem
peruenisset. vnde qui non vult errare: nihil debet ex se
et ex proprio motu facere sed cum informationi
bus et consilijs aliorum illa facere in quibus pos
set errare. Nam tales proponere debent suis di
scretis confessoribus ea que facere intendunt. Unde
Eccl. xxxij. Fili mi sine consilio nihil facies et
post factum non penitebis. Quarto contingit er
ror consciencie ex singularitate quando homo sequens pro
prium sensum non conformat se alijs. nec sequitur vi
as communes aliorum bonorum hominum. psalmista. Singu
laris ferus depastus est eam. Qualis fuit ille elatus
phariseus qui dixit. Non sum sicut ceteri homines. ie
iuno enim bis in sabbato. Sed quilibet bonus
homo debet fugere singularitatem et elationem sui ipsi
us in verbis et factis. in moribus. in vigilijs. in
ieiunijs. et orationibus. et debet se conformare alijs bo
nis hominibus et communem viam tenere exemplo bonorum
hominum. Hugo dicit quod vndecimus gradus humilitatis
est cum quis non declinat ad ea que est extra com
munem sensum vel cursus ordinis quod eum faceret red
dere notabilem. Huic contrarius est gradus superbie
cum quis singularem vitam vult ducere. psalmista. Neque am
bulaui in magnis: neque in mirabilibus super me
Prouer. x. Qui ambulat simpliciter ambulat confi
denter. O Exemplum legitur quod quidam volens sin
gularem vitam ducere. et immunem se esse etiam ab om
nibus peccatis venialibus et cum vidit quod non potuit
vincere sine peccatis venialibus incidit in indi
scretam tristiciam. et consequenter in desperationem sed
postmodum adiutus orationibus et informationibus
discretorum surrexit de illa desperatione: et humi
liter cognouit se sine venialibus non posse viue
re. Unde salomon. Non est homo iustus in terra. qui
faciat bonum. et non peccet. Idem Prouer. xxiiij.
Septies enim in die cadet iustus et resurget. Idem
Noli esse iustus nimis. ecclesiastes vij. Quinto
contingit error consciencie ex affectu inordinato. quia
affectus inclinat conscienciam ad illud quod homo appe
tit inordinate et facit errare eam et deuiare a re
ctitudine. Seneca. Perit omne iudicium cum res trans
sit in affectum. Exemplum de eua que errauit in con
sciencia sua. quia concupiuit scientiam dei. dicente
serpente. Eritis sicut dij scientes bonum et malum.
Unde Criso. Nimius amor et nimium odium om
ne peruertunt iudicium. Unde etiam Aristo. in iij.
de ala. Appetibile semper mouet intellectum
sub ratione boni. siue hoc bonum sit apparens si
ue existens. Unde diligenter cauendum est cui
libet ne inordinatum affectum habeat ad cor
poralia res. et sic erret et incidat in peccatum

Uñ pu͛er. xviij. Errant qui cꝑantur malum
Sexto ↄtingit error cõsciẽ ex ꝑusillanimitate
s. qñ q̃s timet nõ timenda: vel plus timet q̃
dꝫ. ps. Trepidauerũt timore vbi non fuit ti-
mor. Nam timor indiscretus facit hoiem. pu-
sillanimẽ. Cõtra qḋ dr̃ Ecc. vij. Pusillanimis
esse noli in aio tuo: qꝛ dĩc Esa. Dicite pusilla
nimis nolite timere. Talis pusillanimitas
qñ separat hoiem tunc ducat eum in despera-
tionẽ. Ergo q̃ nõ vult errare i. de desꝑare de-
bet deo ↄfidere ꝛ seipm cõfortare. ps. Uiriliẽ
agite ꝛ cõfortet cor vestrũ. Idem ps. Mise
ricordia dñi plena est terra. Et nullũ nisi mi-
sericordiã dei debet hõ sꝑare. vñ. ps. Speran-
tẽ aũt in dño misericordia circũdabit. O
Septio ↄtingit error conscie ex ꝑplexitate q̃
hõ credit se inf duo peẽã posi: tu: quoꝝ alterũ
īpossibile sit cũ posse vitare. Uñ q̃rit an ꝑple
xitas sit aliqḋ de necessitate: Rñdeo q̃ ꝑple-
xitas põt esse q̃d. s. scḋm erroneã conscieam q̃
deposita liberatus erit. Et sciendũ q̃ ꝑplexi-
tas est multũ nociua. nã hoiem sepe ad inter
itum demergit ps. Nisi dñs adiuuisset me:
paulominꝰ habitasset aia mea in iferno. Idẽ
Abissus abissum inuocat. vñ Ide. de sunt.
ho. Abissus male cõscie ꝛ erronee abissum in
uocat dãnatõnis eterne. Ergo quilibꝫ depo
nere dꝫ ꝑplexitam ꝛ erroneã cõsciam scḋm cõ-
silium discreti cõfessoris. ꝛ talis erroneus in
cõscia sua tenetur sequi informationẽ discre-
toꝝ confessoꝝ. nã deus hoc req̃rit. Uñ legiẽ
q̃ innocentius papa cuidã religioso consuluit
vt deponeret suã indiscretã ꝛ erroneam cõsci
entiã. qḋ ꝛ fecit. Sic ꝛ cũ tibi cõsulitur tunc
deponere debes ꝛ deum inuocare vt te adiu-
uet ad eã deponendã. nã talis ↄscĩa impedit
hoiem a ꝑfectu v̄tutũ: ꝛ facit eũ distractum
ꝛ inabile ad q̃cũq; bona opa. Et hoc quan-
tũ ad secundum. P Quantum ad tertium
nõ exemplũ de aduentu xp̃i ad mortem hoīs
qḋ legit in vita fratꝝ ordis p̄dicatoꝝ. fuit in
ꝓuincia anglie in ↄuentu derbie frater q̃dam
iuuenis valde deuotꝰ: q̃ in villa quadam ad
quã exierat in domo fratꝝ minoꝝ infirmatꝰ
ad mortẽ p̄ntibus tribꝰ fratribꝰ nostris: ꝛ du
obus minoꝝibus: manu sua oculos clausit ꝛ
pleno ore subrisit. Cui subꝑor astãs dixit cur
risisset. ait ille. qꝛ venit hanc mundꝰ rex noster
ꝛ martir. ꝛ ecce tota domꝰ replet ãgelis. Et
iterum intẽtius risit dicens. Dña nostra ad
uenit: salutemus eam. Cũq; dixissent omẽs
Salue regina ꝛc̃. Ait infirmꝰ. O q̃ gratãter
accepit btã v̄go hanc salutationẽ: ꝛ ipsa gau-
dẽs subrisit. post hoc frat̃ infirmꝰ oculos ad
cęlũ dirigẽs vultu mutato in pallorem ait.
Modo dñs noster ihs xps venit ad iudicã
dum me. Et factꝰ in agonia tanq̃ ductus ad
iudiciũ in oibus mẽbris prius emortuꝰ tan-
tũ cõtremuit ꝛ in tantũ sudauit. vt sicut testa
tus fuit p̄dictꝰ subprior vix ad tergẽdũ sudo
re valꝰ illius sufficeret. ꝛ quasi coram iudice
cõstitutus cũ oĩni timore disceptabat dicẽs
aliq̃n verũ est: aliq̃n nõ est ita. Aliq̃n beatam
virginẽ interpellans ne discederet ab eo ali-
quãdo accusantes ↄstanter redarguens. O
inquit inter cetera bone ihs condona mihi
hoc modicũ. Cui subprior ait. quid est frater
karissime: cõputãtur ne peẽã modica inf ma
gna: Uere inquit ita ꝛ grauissime gemens. Cũ
autem moneretur a subpriore q̃ nullo modo
diffideret: etiam si angelus de celo aliud sua
deret q̃a saluator noster misericors est. Re-
spondit infirmus vultu hilarato. Reuera mi-
sericors est. Et gratias agens beate marie v̄
gini ꝛ sanctis qui sibi astiterant: ꝛ pro eo a-
pud xp̃m intercesserunt fideliter: ꝛ post mo-
dicum expirauit: ꝛ in pace quieuit.

Sermo. x. de Antichristo.

Eleuabitur iniquꝰ

sex antixp̃s: cuiꝰ aduentꝰ erit scḋm
opatõem sathane. ij. Thes. ij. In
p̄cedent. duo sermonibꝰ dictũ est de quadru-
plici aduentu christi. Nunc autẽ restat dicere
de aduentu antichristi. Et primo dicendum
est quando veniet: ꝛ de ortu eius. Secundo
quomodo in mundo conuersabitur. Tertio
de eius persecutione. Quarto de eius dura-
tione. Quinto de occisione. Sexto de eiꝰ
pena. Q Quantũ ad primum scien-
dum. Quod scḋm Holgot super librum Sa
pi. Hoc generaliter credimus ꝛ tenemus q̃
nõ erit aduentus xp̃i in iudicium anteq̃ an-
tixp̃s aduenerit: cuius aduentus nobis om-
nino incertus est. Act. i. Non est vestrũ nosse
tp̃a vel momenta q̃ p̄r posuit in sua potesta-
te. Uñ etiã apl's ait. Rogamus vos per ad-
uentũ dñi nr̃i ihu xp̃i: vt non cito moueami-
ni neq; terreamini quasi instet dies domini.
scilicet iudicij: ne quis vos seducat vllo mo-
do: quoniam nisi venerit discessio primum ꝛ
reuelatus fuerit filius perditõis. Glo. suple

dñs nō venit ad iudiciū. Ubi glosa sup pau lum: nisi venerit illa que dr discessio. ponit tria que sunt ante aduentū antixpi. Primo discessio gētium a romano imperio. q: ante illud tps diuidet romanum imperiū in decē regna. sicut hab. Dan. vij. in figura bestie habentis de cē cornua. Secūdo discessio ecclesiarum particulariu ab obedientia romane ecclie: q etiā hic dñs predixit. Tertio discessio quorūdam xpianoꝝ a fide catholica que fiet illo tempore. vt. i. Thimo. iiij. In nouissimis tpib⁹ discedent quidā a fide. Et quartū signū supaddit quidā alius doctor dicens q ipe antixps veniet in tpe abundantie peccatoꝝ. De quo Danielis. Cum venerint iniquitates cōsurget rex impudicus Glo. omniū iniquitatū plenus. Et dignum est vt iniquus princeps veniens primo in mundo ibidem inueniat iniquitates. t nō vnā. sed plures. Uñ Osee. iiij. dr q tpe antixpi p⁹ıus q prius homicidiū. mendacium: adulteriū. furtū. inundabunt in terra. sanguis sanguinē tanget. i. vnū peccatu aliud implet: t vnū aliud replebit. Et tunc veniet antixps iniquus rex sup malos subditos. q: scdm Grego. Scdm merita subditoꝝ tribuūtur a deo psone regētes. Uñ etiā de hoc dr in decre. Prelatus malus qñq datur pp pcta popul. vi. q. i. Ex merito. Ideo de tempore illo dr Math. xxiiij. Abūdabit iniqtas t refrigescet multoꝝ caritas. Quis dubitat iam preterito tpe ex iā ex mala cōsuetudine quasi infinita mala fiunt. que parentu nostroꝝ tempibus non modica fuissent dedecori: que nunc aliter facta cōputantur honori sicut habere amasias t hospitatrices. cū mēdacio mercari t sine timore dei tracte superbire. t sic de aliis. Sed querit vbi antixpus nascet. Rñdeo scdm Remigium sup Apoc. q antixps nascet in babilone ex iudeis de tribu dan. Iuxta illā pphetiā Gen. xlix. Fiat dan coluber in via. Sicut xps de tribu iuda natus est. sic antixps de tribu dan nascetur. Et sicut xps in bethleem pua ciuitate est natus. sicut ppheta predixit. Et tu bethleē in terra iuda nequaq minima es in principib⁹ iuda. ex te em exiet dux qui regat populum meum israel. Sic antixps nascetur in babilone. Uñ apoca. xiij. Ascendet de mari. i. de babilone que iacet secus mare. ℟ Sed queritur a qua matre nascetur: Rñdeo scdm Damasce. q nascetur ex dānato coitu q est bastardoꝝ. Uñ antixps i vtero matris mere mias adhuc positus replebitur spū diaboli. Iuxta illud aposto. Cuius scz antixpi aduētus est scdm opationem sathane. Uñ etiam de hoc loquitur magr in cōpendio theo. veritat. Post conceptum descendet spūs malign⁹ in vterū matris eius. cuius virtute t operatiōne deinceps puer nascetur t aletur: t ppt hoc filius pditiōnis dicetur. scdm Bertrandum nc. q: de alioꝝ perditiōne erit sollicitus. Et q̄ his dictis sequit q illi errāt q dicūt antixpm nasciturum de virgine: qd est falsissimum. Tā q etiā alicui virgini collatum sine datum est in preterito sive in presenti: nec conferetur sive dabitur in futuro q aliqua virgo sit mater t virgo simul sine conceptiōne seminis virilis. sola maria virgine excepta: que de spiritu sancto cōcepit t virgo pmansit. Unde cantatur de ea. Quia nec primā similē visa est: nec habere sequentem. Ideo noiatur ipa in sacra scriptura virgo singularis. Quantū ad tertiū scdm sciendū. s. quō in mudo pseruabit t vbi nutrietur. Sciendum q antixps nutrietur in ciuitatib⁹ corozaim t bethsaida. q qsi t forte ad hoc malum in pdicatiōne xpi dūtaxat malerut. De qbus t dñs Math. xi. dicit. Ue tibi corozaim: t ve tibi bethsaida. q: si in tyro t sidone: que ciuitates gētiliū erant facte fuissent virtutes q facte sunt in vobis olim in cilicio t cinere penitentiam egissent. Post hoc antixps scdm Berta. veniet in hierlm: in templū tunc tpis a iudeis reedificatū: t circūcidet se dicens iudeis. Ego sum xps vobis in lege pmissus. Tunc iudei suscipient eū tanq messiā suū t credent in eū. Et tunc sedebit in templo dicēs mēdaciter se esse deum: q: deceptus a diabolo credet se esse deum. Et hoc est q xps iudeis predixit. vt habet Ioh. v. Ego veni in nomine patris mei t nō accepistis me. Alius autem veniet in noīe suo t illi credetis. Uñ Haymo sup apoca. dicit q plebs iudaica specialiter adherebit antixpo. Et est sciendū q ipe antixps in vita sua replebit viciis. Uñ dr antixps quasi cōtrarius xpo. q: sicut xps est vas oium virtutum. sic antichristus erit vas omnium viciorum. Nam xps venit humilis. ipse autem superbus. Xpus venit humiles exaltare t peccatores iustificare. t antixpus humiles deiiciet t peccatōres magnificabit. t iustos t bonos psequetur: t gloriam propriam queret. Nā antixps erit superbissim⁹. Uñ aplus. Et

tollitur super omne quod dicitur christus. aut quod colitur ita quod in templo dei sedebit in hierusalem ostendens se tanquam ipse sit deus. Nam antichristus erit pessimus: quia caput omnium malorum. Danielis .xi. Elevabitur et magnificabitur adversus omnem deum. Ut dicit Glosa. Ecce maior superbia antichristi quam luciferi quia lucifer nisi deo voluit assimilari. sed iste super deum extolli. Ad maiorem igitur contumeliam faciet homines imaginem suam adorare. et omnes suos signari suo caractere propterea destruet signa crucium. et imaginem suam statuet adorare. Sicut legitur Danielis .iii. de Nabuchodonosor. qui precepit exterminare omnes deos terre ut ipse solus deus diceretur. et sic faciet antichristus. ut dicitur Apocalypsis .xiii. Item antichristus erit supra modum luxuriosus. Unde dicitur Danielis .xi. quod erit in concupiscentiis feminarum. tunc enim erit periculosissimum tempus. Unde apostolus. In novissimis diebus instabunt tempora periculosissima. Glosa. In adventu antichristi ita manifeste peccabunt homines quod non erubescent adulterari sicut iam loqui vel comedere. Nam alii in peccatis gloriantur in suis maliciis. et isti sunt precursores antichristi. Nam sicut christus fuit castus et speculum castitatis. Sic et ipse antichristus erit luxuriosissimus. Et sicut christus habuit iohannem baptistam qui fuit precursor suus in omni humilitate castitate et sanctitate. sic luxuriosi et adulteri erunt precursores antichristi. Item sicut christus fuit pauper in nativitate sua sic et in vita. Unde Matthei .viii. vulpes foveas habent. filius autem hominis non habet ubi caput suum reclinet. Sic per oppositum antichristus erit multum dives. dominabitur enim in thesauris auri et argenti et in omnibus preciosis egipti. Item deum et sanctos blasphemabit. Unde Danielis .xi. Adversus deum deorum loquetur blasphemiam et omnes blasphemi sunt precursores antichristi. ¶ Quantum ad tertium secundum .s. de persecutione. Notandum quod ipse antichristus excitabit persecutionem sub omni celo super christianos. Ne autem subito et improvise antichristus veniens totum humanum genus perderet et errore deciperet. duo magni prophete in mundum mittentur. quos misericordia deus ad succurrendum mundo preservavit. s. enoch. et helias. qui iam sunt in paradiso: qui tunc venient de paradiso. et predicabunt et convertent iudeos. qui tunc erunt ad fidem christi. Unde iudei et christiani qui nunc inter se discrepant: pari tunc religione in christo consentient. Et hoc est quod dicitur per prophetas. In diebus illis salvabitur iuda et israel habitabit confidenter. supple simul in christum credentes et tunc erit unum ovile et unus pastor. ut habetur. Johannis .x.

Isti duo enoch et helias predicabunt omni populo Apocalypsis .xi. Dabo duobus testibus meis .s. enoch et helie ipsum veritatis et prophetabunt mille diebus ducentis et sexaginta. Glosa .i. tribus annis cum dimidio. Sicut christus predicavit. amicti saccis. Glosa .i. predicantes penitentiam et eandem ostendentes. Tunc antichristus faciet contra eos bellum .s. in disputationibus in quibus eos non vincet. quia ipsi veri testes erunt. Ideo postmodum per tyrannidem suam eos occidet corporaliter et corpora eorum insepulta iacebunt in plateis civitatis ierusalem per dies tres et dimidium. nec sinentur poni in monumentis propter timorem antichristi. et propter odium populi christiani. ut quicumque eos vident timeant eis conformari. Tandem post tres dies et dimidium. ut habetur Apocalypsis .xi. Spiritus vite a deo intrabunt in eos et stabunt supra pedes suos viventes iam et impassibiles. et timor magnus cadet super eos qui videbunt illos ita glorificatos et audient vocem de celo dicentem illis. Ascendite huc .i. ad consortium angelorum et sanctorum. et ascendent ad celum in nube: sicut christus ascendit. Ut habetur Actuum .i. Et iustum est ut qui christum imitati sunt in tribulatione passione et predicatione conformentur illi in ascensione. Iuxta illud Luce .xiiii. Qui se humiliat exaltabitur et tunc sequetur gravissima persecutio christianorum. Sciendum quod antichristus quatuor modis persequetur electos et bonos. Primo per callidam eius persuasionem et predicationem. quia predicabit legem novam et pravam. et ad peccandum multos lactabit. Quia sicut lex veritatis et salutis peccatum prohibet: sic sua lex iniquitatis et falsitatis suadebit peccare. In cunctis civitatibus hanc legem male predicabit: contempta lege christi. Unde psalmus .ix. Constitue domine legislatorem super eos .i. antichristum prave legislatorem. Dicit enim magister in summa theologice veritatis quod antichristus predicabit et confirmabit falsis probationibus ante se nullum fuisse christum. sed deum antichristum fuisse. propter quod predicatores sui discurrent per universas mundi partes eandem suam falsam doctrinam predicantes. Impediet nihilominus antichristus ne sacra scriptura secundum veritatem exponatur a catholicis doctoribus. Tunc ut habetur in psalmo .xi. diminute sunt .i. diminuentur veritates a filiis hominum. Tunc ut dicitur Esaie .lix. Corruet veritas in plateis. Unde Danielis .viii. Prosternetur veritas in terra. Item predicatores et apostoli

antixpi ea q̄ hoīes libēter audiūt pdicabunt voluptuosa: i. carnalia: cōsolatoria: ad que hoīes ꝓni sunt. Un̄ sicut xp̄s dicit Math. vij. Arta est via q̄ ducit ad vitā. Ita xp̄s vbi dicit. Contendite intrare p angustā portā. Sic ip̄se antixp̄s oppositū pdicabit. s. mollia ⁊ lenia. Jdeo multos audientes habebit. Unde ap̄ls. Erit tempus cū sanā doctrinā non sustinebūt sed ad sua desideria coaceruabūt sibi magistros prurientes aurib⁹ ⁊ a veritate quidē auditum auertent: ad fabulas aūt cōuertētur. Secundo antixp̄s decipiet multos p ostēsionē miraculoꝝ. Unde ap̄ls. Cuius aduentus est s̄cdm operationē sathane in om̄i virtute ⁊ signis ⁊ p̄digijs mēdacib⁹. Un̄ signa q̄ faciet antixp̄s fallacia erūt q: faciet ea arte magica. ⁊ etiā dicuntur mendacia q: p illa mēdaciter decipiet hoīes. Un̄ Apoc. xiij. Seducet habitantes in terra ppter signa que data sunt illi. Nam antixp̄s faciet signa magna ad cōsummatōem peruersitatis: ⁊ falsi dogmatis. ⁊ faciet arbores florere subito ⁊ arescere Jtem faciet imagines loqui ⁊ futura predicere. Jtem faciet mare turbari ⁊ subito tranquillari. Jtem aquarum ordines ⁊ cursus aquarum conuerti faciet retrorsum. Jtem aera, vētoꝝ cōmotionibus agitari faciet ⁊ tonitrua ⁊ fulgura coruscari. Jtē mortuos fallaciter faciet resurgere: q: maligni sp̄us corpora mortuoꝝ intrabūt vel assumēt sibi corpora in sp̄e hoīm vt aliquā dormierunt in quibus quasi qui a mortuis resurrexissent apparebunt per que corpora ⁊ in quib⁹ corporibus dicet se ab antixp̄o resuscitatos. Jtem ignem faciet descendere de celo. Glosa. i. malignū spiritū faciet super eos descendere. vt loquātur varijs linguis. quicquid enī antixp̄s ⁊ sui nuncij predicabūt male interpretando scripturā per miracula cōfirmabūt. sicut de ap̄lis dicit Marci. vlti. Jlli aūt pfecti pdicauerunt vbiqꝫ dn̄o cooperante ⁊ sermonē confirmante sequētib⁹ signis. Nā tāta miracula antixp̄s ⁊ sui discipuli facturi sunt ita vt etiā si fieri posset ducerētur in errores electi. ⁋ Querit quare demones ⁊ seruitores demonum deus permittit talia miracula facere? R̄ndetur s̄cdm August. li. xx. de ciui. dei. c. xix. q̄ ppter tria. Primo vt fallantur fallaces. Secūdo vt excecantur boni. Tertio vt boni ad talia nō aspirent. Et sciendum q̄ tempe antixp̄i boni nō facient miracula ⁊ in hoc apparebit eoꝝ constantia. Unde Greg. in li. moral. Pensemus tunc quāta humane mētis illa temptatio erit. q̄n pius martir corpus tormētis subijcit. ⁊ tn̄ tortor ante oculos eius miracula facit. Tertio antixp̄s decipiet hoīes p munera nā dyabolus ostendet antixp̄o thesauros maloꝝ iā in terra absconditos p quos ad sequēdum se plurimū inclinabit. Nam primo attrahet sibi magnates ⁊ potentes per munera ⁊ postmodū consequenter alios homines. Hoc ostēditur Dan. xi. vbi dicitur. Diuidet terrā gratuito. Un̄ etiā ps. Sedet cū diuitibus in occultis vt interficiat innocentem. Glosa. Cum diuitibus hui⁹ seculi quos ditabit. ⁊ q̄ muneribus sibi adunabit. Tunc si aliq̄s hodie vellet pdicare heresim: bene admitteret a dn̄is terraꝝ si daret eis aurū ⁊ argentum: Sic antixp̄s ⁊ sui nūcij dabūt dn̄is terraꝝ munera: ideo de facili admittētur. nā quibꝫ dare hꝫ regnare. Pecunie enī obediūt oīa ⁊ munera etiā excecant oculos sapientum. Quid enī facerēt vsurarij qui sup vsurā pcedūt. ⁊ ppter dilationē charius vendūt: similr̄ raptores: lusores. mercatores. qui cū fraude malū p bono vendunt. Mechanici qui infideliter sua artificia laborāt. Fures qui bona primorū furantur ⁊ sic de alijs. Quia timendū est q̄ quasi tot⁹ mund⁹ sequeretur eū. quia quasi oēs hoīes honores appetūt ⁊ ditari querunt Jere. vi. A minori vsqꝫ ad maiorē omnes student auaritie. Nā malicia ip̄ius antixp̄i [illegible] ip̄a munera. tam in maioribus q̄ in minorib⁹. tā litteratis q̄ illitteratis. tā nobilibus q̄ ignobilib⁹. tā in diuitibus q̄ pauperibus. Un̄ ps. Regnū ip̄sius oībus dn̄abitur. Quarto cōpellet hoīes p tormētorū fatigationes. quia quos predictis tribus modis [illegible] uertere non poterit: illos diuersis supplicijs puniet. Nā antixp̄s multa genera tormētorū excogitabit cōtra bonos vt eos a fide reuocare [illegible] Dan. xij. Erit tēpus quale non fuit ab eo tempe ex quo gētes ceperūt esse vsqꝫ ad tempus illud. Maxime tūc impugnabit religiosos ⁊ sacerdotes sicut dicit glo. sup illud ps. Oculi eius in pauperem respiciūt. Glosa [illegible] ⁊ pauperes spiritu impugnabit ⁊ persequitur. ergo persecutores istorū clericoꝝ ⁊ religiosorum sunt precursores antixp̄i. Jtem sciendum q̄ tpe antixp̄i erit persecutio grauior q̄ [illegible] tempe martirū. q̄uis enī martires multas persecutiones passi sunt. tamen tempore

antixp̄i boni maiores pſecutores patientur.
Unde magr̄ in cōpen. theo. veri. dicit q̄ tūc
tēpis nec emet a bonis: nec vendet eis: nisi
habeant caracterem antixp̄i. i. signum q̄ ad-
hereāt antixp̄o. Nā sicut antixp̄us crudelior
erit oībus pſecutorib⁹. ita sancti tunc tempꝰ
fortiores erunt oībus retro martiribus. Tūc
etiā de⁹ magnā grām cōferet suis fidelibus
per quā poterunt illas tribulatōnes sufferre.
Abachuc. iij. Cum irat⁹ fueris mīe recorda-
beris. Math. xxiiij. Erunt tunc tribulatōnes
quales nō fuerunt ab initio vsq̄ nunc neq̄
fient. O q̄ stulti sunt qui optant q̄ possent
viuere vsq̄ ad illud tp̄s ꝛ dicūt. si tunc viue-
rent q̄ vellent magna sustinere p̄ xp̄o: q̄ for-
te ad minimā pſecutionē xp̄m deserer̄et. Sa-
ne fateor quotiēs de illo tp̄e cogito corde cō-
tremisco. Considera quid euenerit petro in p-
secutōne ꝛ sp̄ tenebris. Petr⁹ eñ xp̄o se cōmo-
riturū p̄misit: sed veniēte pſecutōne xp̄m ter
negauit. Quis eñ poterit securus esse quan-
do erit tāta tribulatio q̄nta nunq̄ fuit in mun-
do. V Quantū ad quartū. s. de ei⁹ dura-
tōne sciendū q̄ antixp̄s regnabit tres annos
cū dimidio. vt habet Dan. xij. vbi dr̄ q̄ dura-
bit p̄ tp̄s: duo tp̄a ꝛ dimidiū temp̄is. Et il-
lud tp̄s breue ordinatū est a deo. qr̄ vt dicit
Math. xxiiij. Nisi abbreuiati fuissent dies il-
li nō fieret salua oīs caro. i. oīs homo. Et
est sensus scd̄m Nico. de lyra. Oīs caro non
fieret salua. i. nullus hō q̄ tunc viueret fieret
salu⁹. si esset longū p̄dicte tribulatōnis tp̄us
Illos ergo dies misericorditer deus abbre-
uiabit. ꝛ ideo q̄nto hec pſecutio ceteris est gra-
uior: tāto breuitate temp̄is est moderatior.
Quantū ad q̄ntū. s. de morte antixp̄i sciē-
dū q̄ antixp̄s finget se mortuū. vt habet A-
poc. xiij. vbi dicit. Uidi vnū de capitib⁹ suis
s. antixp̄m quasi occisum ꝛ fingentē se tanq̄
mortuū. ꝛ latens p̄ triduū: postea apparebit
dicēs se resuscitatū. ꝛ tunc discipuli siue apo-
stoli eius resurrectionem suam predicabunt
iniq̄s. sup̄ quos missurus est sp̄us malignus
in specie ignis. Et applicabunt eis plurimi:
quia voce diaboli loquent̄ varijs linguis. si-
cut apostoli ex spiritu sancto loquebant̄. Tūc
vt habetur Dan. xi. Ueniet antixp̄s in mul-
titudine magna ꝛ figet tabernaculum suum
i. thronum soliū sui super montem oliueti. qr̄
antixp̄o de tali mōte. vt dicit glosa super A-
poc. Arte magica ꝛ v̄tute diabolica ascendet
in aerē. vt symō magus fecerit. h⁹ cū demoni-
bus. Tunc scd̄m ap̄lm. Reuelabitur ille ini-
qu⁹. Glosa. i. iniq̄tas eius: ꝛ falsitas detege-
tur: quē dn̄s ihs interficiet sp̄ū oris sui. i. v-
tute spiritussancti. ꝛ hoc in loco illo circa quē
dn̄s ascendit. Notandum est q̄ antixp̄s mo-
rietur mala morte. Primo qr̄ morietur pla-
ga subitanee mortis. Secundo morietur in
peccatis mortalibus. p̄s. In operibus manuū
suarum cōprehensus est peccator. Quo interfe-
cto non statim veniet xp̄us ad iudicium. sed
scd̄m glo. Dan. xi. Concedētur quadraginta
dies ad refrigerium sanctor: ꝛ ad penitentiā
peruersor qui tunc cognoscent se esse decep-
tos per antixp̄m. Sed tamen post hos dies
vsq̄ ad finem mundi spaciū nemo scit sed in
eius dispositione est qui ea hora ꝛ tempore
seculum iudicabit qua ante secula iudican-
dum esse preuidit. X Quantum ad sex-
tum qualiter post mortē punietur. Nota q̄
pena sua erit intollerabilis ꝛ sensibilis pro-
pter tria. Prima causa: quia visione dei pri-
uabitur. Esaye. Iniq̄ue gessit nō videbit glo-
riam dei. Et hec est maxima pena damnat⁹.
sicut Chrysostom⁹ dicit. Secūda causa qr̄ cr-
udeliter cruciabitur. Job vicesimo. Luet om-
nia que fecit: nec tamen consummabitur. Et
quāuis in eternitate pena sua sit similis pe-
ne aliorum damnatorum. acerbitate tamen
pena eius excellet multū penam aliorum. A-
pocalipsis. xviij. Quantum se glorificauit ꝛ
in delicijs fuit tantum date ei tormentum ꝛ
luctum. Tertia quia cum demonibus mora-
bitur: quorum vultus horribiles sunt. Ma-
thei. xxv. Ite maledicti in ignem eternum: q̄
preparatus est dyabolo et angelis eius.

In die natiuitatis xp̄i. Sermo. xi.

Ecce euangelizo

vobis gaudium magnum q̄d erit
oīm populo qr̄ natus est nobis
saluator mundi. Luce. ij. Inter oīa festa le-
tabunda totius āni hoc festū natiuitatis est
tanto letius: quanto hoc festum pueritie ihū
xp̄i est suaui⁹. Unde dies hodierna ex salua-
toris nostri natiuitate redditur gaudiosa.
Unde Leo papa. Nec phas est ibi locum es-
se tristicie: vbi natalis est vite. Ideo angelus
dixit pastoribus. Ecce euangelizo vobis
gaudium magnum ꝛc. Unde in p[...]

ti sermone tria sunt dicenda. Primo de hy-
storia litterali istius euãgelij. Scõo de gau-
dio isti.us festi. Tertio de paupertate xpi et ma
tris matris ei⁹. A Quantu ad pmũ sciem
dũ q loquendo de euangelio quãtũ ad illud
vbi dicitur. Exijt edictum a cesare Augusto.
Primo volo ponere fundamẽtũ litterale. nã
de isto edicto scribit in hysto. sco. q octauia-
nus regnauit .xlij. ãnis. et in duodecimo an-
no ante mortem suã fecit tantã pacem in omni-
bus regionibus romano imperio subiectis:
q ad litteram videtur impletum illud quod
dicit. Esa. ij. Conflabunt gladios suos in vo
meres: et lanceas suas in falces. Et ibidem.
Non leuabit gens contra gentem gladium.
Et istud fuit tempus quo saluator oim nasci
debuit in mundum. vt dauid predixit in. ps.
lxxi. dicens. Orietur in diebus eius iusticia et
abundantia pacis. Quare hoc aũt tpe pacis
nasci voluit. Beda ostendit dicens. Nascitur⁹
in carne dei filius. sicut de virgine natus virgi
nitatis dec⁹ sibi ostẽdit esse gratissimũ. sic pa
catissimo tpe seculi. precatur qui pacẽ quere-
re docuit: et pacis sectatores p gratiam suã visi
tare dignatur. Unde cum talis et tanta esset
pax p vniuersum mundũ. tunc octauianus im
perator roman⁹ voluit scire numerũ regionũ:
et numerũ oppidorũ: ciuitatũ: castrorũ: et villa
rum. Itẽ voluit scire numerũ oim hominum
sibi subiectorũ. Ideo dicit euangelista. Exijt
edictum a cesare augusto. vt describeret̃ id est
in scripto redigeret̃ vniuersus orbis. i. omẽs
hoies tam nobiles q ignobiles. tam diuites
q pauperes. tam ciues q rustici q sue subderẽ
dñationi. et ibat vnusquisq ad ciuitatem suã
Dicit notanter vnusquisq nullo penitus ex-
cepto. Pro capite suo. hoc est ut capite pina
retur solueret vnum nummũ argenteum va-
lentem decem nũmos vsuales. vt sic profite-
retur non tantũ ore: sed oblatione se esse sub
ditũ romano imperio: et accepta pecunia no
men cuiuslibet describebat: vt scripta nomina
romam delata cesari legerentur et posset scire
dignitatem et meritã plenaũ: et per consequẽs
suã potentiam. Unde symon de cassia scribit
super Lucam q octauianus in superbiam ela-
tus et elato corde precepit vniuersum orbem
describere. et magis peccauit in illa descriptiõ
ne: q dauid qui fecit ppl'm israel describere.
vt habet. ij. Regũ. xxiiij. Et ideo ipe dauid et
ppl's israel fuit a deo valde plagatus. Un-

de querit symon de cassia. Quare etiam non
ille imperator punitus a deo fuit. sicut dauid
punitus fuit: cum tamen grauius peccauit.
Rñdet q: gentilis et indignus psitẽ correctiõe
erat. Sed dauid dñs deus sicut filium punire
voluit vt nõ eternalis ob eo puniret̃. Sic eni
teste beato aug. aliqui indigni plenti puni-
tiõne quorũ dãnatio erit eterna. Et ideo certũ
signum est eterne dãnatiõnis successus conti
nuus et fortunatus tpalis. hĩ ualter peteĩ.
sicut aug. in li. de ciui. dei probat de assuero
cui semper bene succedebat in rebus tempo-
ralibus. Et in Vester cui male succedebat i tem
poralib⁹ rebus. et quasi semp in luctu et gemitu
p se et p populo suo fuit. B Quantum
ad secundum sciendũ q illud gaudiũ quod
ãgelus gabriel de xpi natiuitate nũciauit
fuit maximũ gaudiũ totius mũdi. Nec mirum
q: natus est nobis saluator qui est xpus dñs
Nã nõ solũ terrigene: sed etiã celestes spũs
de hoc gaudio letificati. sicut cantamus in
hac nocte. Hodie lux vera de celo descendit
hodie p totũ mundũ melliflui facti sunt celi.
Christo. Gaudere debet quilibet iustus q
natus est sue iusticie remunerator. Gaudeat
quilibet peccator qui de suis cõtritus est pec
catis. q a hac nocte xpus nat⁹ est qui venit a
saluandũ cõtritos corde. Si enĩ marie vir-
ginis natiuitas gaudium annũciauit vniuerso
mundo. multo verius ihesu xpi dei et hominis
natiuitas. ergo angelus dixit. Euãgelizo vo-
bis gaudium magnum. Nam illud gaudiũ
fuit tam magnum q vsq ad celos ascendit
et deum et ãgelos letificauit. Unde hodie an-
geli tanto gaudio sunt repleti q de celo de-
scenderunt: et suũ gaudiũ mundo reuelarunt
sicut homo plenus gaudio nõ se potest contine
re quin aliis nunciet et reuelet. Itẽ fuit tam ma
gnum gaudiũ q illud hodie infernũ penetra
uit: et sctõs q in lim.bo erant inenarrabili gau
dio repleuit. Itẽ tam magnum erat gaudium
q extendebatur vsq ad orientem. Unde ma
gi qui erãt in oriẽte tanto gaudio sunt repleti
ti q sua regna reliquerunt: et ad puerũ natũ
occurrerũt. Extendebatur etiam ad occiden
tem. Unde rome visa est mulier virgine in
circulo solẽ: et tanto gaudio august⁹ est perfusus
et thura obtulit. et ara dei⁹ vocata fuit.
Hab. iij. Attingit a fine vsq ad finẽ forti-
ter. Itẽ gaudium hodiernũ factus est tam
magnũ q repleuit totũ mundũ. hoc ostenditur

in eo q dies nō suff icit: sed tota nox in gau/
dio occupat. Nūq eni in anno tres misse ce
lebrātur nec sic i nocte aliqua missa celebrat
nisi hodie. Unde Guil. vi. lib. rō. diui. dicit
q Thelesphor⁹ papa istituit illa die tres mis
sas celebrari: ad ostēdēdū q xp̄i natiuitas saluauit
p̄res ante legē ⁊ patres sub lege: ⁊ p̄res p⁹
legem. ¶ Secūdū vt estimo nō fuit ho
die aliqs fideliū de numero p̄destinatorū in
toto mūdo qui nō huiⁿ diei aliquā ab intra
sātē cordialiter sensit sibi eciā nouā leticiā.
Sic ecōuerso merito q̄dam sunt qui debent
esse cōtristati qui istā noctē in ludo consum/
pserunt. nec aliqd deuotiōis seruitiu₃ nato
puero impēderūt. Sicut illi qui in crapula et
ebrietate vixerūt: aut qui mutāt se in demo/
nes: aut in bruta aīalia laruas induendo: et
queq̄ v'sum discurrendo. ostendētes hoies
deo seruire cupientes. Itē q infideliū⁹ suis
sortilegijs ⁊ in ceteris incrudelitatibus suis
xp̄s illud sacramentū cōsumit. Et q in his
duodecim noctibus sequētibus multas va
nitates exercent. Et q deam quā quidā dia/
nam noiant dicunt cum suo exercitu ambu/
lare. Item qui cumulos salis ponūt ⁊ p hoc
futura p̄nosticant. Item qui calceos per ca
put iaciunt. similiter qui arbores cingunt: ⁊
sic de alijs. Et signāter qui cū micis ⁊ frag/
mētis que tolluntur de mēsa in vigilia nati
uitatis xp̄i sua sortilegia exercēt. Oēs tales
merito sicut noctue excecati ⁊ maledicti in/
cedunt hodie in tam clara huius diei luce.
Quare cōsulo q oēs p̄dicta exercētes studeāt
ad cōfessores suos accedere: ⁊ se de his accu
sare ⁊ confiteri ⁊ penitere. Itē legitur deu₃
hac nocte oēs sodomitas occidisse et eos
subitanea morte interijsse: scdm illō ps. In
matutino interficiebā oēs peccatores terre.
Beat⁹ aug. Deo veniēte in carne oēs hostes
nature: sodomitas intellige. morte reproba
⁊ subito perierūt. Itē Hiero. dicit. Propter
hoc malū vitiū filius dei multo tpe distulit
incarnari. De hoc vitio quere infra ser. lxxxv
R ¶ Item sciendū q quilibet hō spūaliter
gaudere debet. Primo qz deus factus ē hō
vt homo fieret deus. Scdo quia factus est
seruus vt seruus fieret dn̄s ⁊ rex celi. Tertio
quia de⁹ de celo descendit vt homo de terra
ad celos ascēderet. Quarto qz deus factus
ē filius vt hō fieret filius dei. Quinto qz im/
mortalis deus factus est mortalis vt homo

mortalis fieret immortalis. Sexto deus di
ues factus est paup vt homo paup fieret di
ues. Unde apls. Cum eēt diues fact⁹ ē egen⁹
vt illius inopia diuites essemus. ¶ Quā
tum ad tertiū. s. de natiuitate ⁊ paupertate xp̄i
Sciendū q xp̄s in sua natiuitate paupertatē
suā ostēdit in quatuor. Primo eni fuit pau
per in hospicio. Unde cant. Stabulo im/
ponitur qui continet mundū. Unde Bern.
Unde qualiter p te factus est rex. vbi regia
aula. vbi thronus sublimitas: p̄sepe est. Unde
sciendū q ille locus vt dicit historia vbi xp̄s
natus ē coopertus fuit inter duas domos in
publica via ad receptōem trāseuntiū tpe ca/
lido vel pluuiali. ⁊ fuit in ea quoddā para/
tum presepe p aial. bus. Et hec dom⁹ habu
it ab vtraq̄ pte introitū ⁊ exitū clausura ca
rentē. Uel dici pōt qd veritati cōsonū ē q io
seph hoc p̄sepe preparauit p boue et asino:
quos secū duxerat. asinū in adiutoriū pegri/
nationis beate v̄ginis q̄ p̄gnans erat. bouē
vo p tributo ⁊ expēsis p virgis puerperio.
In qd p̄sepe v̄go ⁊ mater bndicta filiū suū
reclinauit corā boue ⁊ asino. qd fieri voluit
supna puidentia vt impleretur p̄phia Abac.
iij. scdm aliam trāslatōem. In medio duum
aialiū cognosceris. Et dicunt aliq q bos ⁊ a/
sinus xp̄o genuflexerūt. seruitiu₃ ei sicut suo
creatori exhibētes. vt impleretur illō Esa. Co/
gnouit bos possessorē suū. ⁊ asin⁹ p̄sepe dn̄i sui
Isrl' aūt me nō cognouit. ⁊ cognoscere nolu
it. Si diceres quare eu₃ reclinauit i p̄sepio:
Ad hoc r̄ndet q nō erat ei loc⁹ i diuersorio.
Et in hoc loco nasci voluit scdm glo. vt i h⁹
mūdo se nō diu pmāsurū ostēderet: ⁊ nos ei⁹
exemplo estimemus nos esse peregrinos in
hoc mūdo. Unde apls. Non habem⁹ hic ma/
nentē ciuitatem. Unde etia₃ ps. Aduena ego
sum apud te ⁊ peregrinus sicut oēs p̄res mei
Item i hoc rep̄henditur fatuitas illorū qui
eis preparant magnas ⁊ latas dom⁹ in q̄bus
breue tps pmāsuri sunt. De domo aūt cele/
sti modicū vel nihil curāt. si eni tantā sollici
tudinē haberēt d̄ celestib⁹ māsiōib⁹: magni
ciues celestis patrie fierent. Insup aliq ma/
gnas ⁊ latas dom⁹ possidēt. nec tñ vnū pau
perē ꝓpter xp̄m hospitarēt. Isti eciā timere de
berent illam sniam extreīni iudicij vbi xp̄us
dictur⁹ ē. Hospes erā ⁊ nō collegistis me. ite
maledicti i ignē eternū. Scdo xp̄s paup erat
in strato, quia locatus fuit sup feniū: nec ha/

bu. t puluinar vbi caput suum reclinaret. Un̄
quidā doctor dicit. O inestimabil' paupertas
fili' passione nasal: t cussinus de plumis et
substernit fili' dei nascentur t ad cuz ꝑsepe
reclinat. Un̄ ps. Paup sum ego t i laborib'
a iuuentute mea. In hoc docet nos xp̄s su-
pfluitatē vitare lectisternio t. Nam ꝑ ꝓ hoc ista
tē rephendūt pānicali viles xp̄i. me. i. c. re-
ꝑhendit fenū ꝗ pcz i quo xp̄s iacuit. magni
tudinē t latitudinē rephēdit arctū ꝑsepe xp̄i
Hoc illi si attēdut ꝗ tres lectos sub se stern ut
tres cussinos sub capite ponūt: t in hoc sa-
tisfaciut suis voluptatibus t delitiis corpo
ris: isti non vadunt p artam viam que ducit
ad vitam. Tertio xp̄s paup fuit in cibo. Un̄
cantur de eo. Paruoqꝫ lacte pastus ē. Ubi
beata virgo docet mulieres suos paruulos
p se lactare. Unde dicitur in decre. Mulie-
res ꝓprios filios lactare debēt: nec alijs tra
dere ad lactendum. disti. v. Ad eius p. Quar
to xp̄s paup fuit in vestimēto. Nam vilibus
pannis fuit inuolutus. Pro quo sciendum ꝙ
beata virgo concepit xp̄m in . viij. Kal. aplis.
t natus ē. viij. Kal. Januarij. et sic in vtero
matris fuit. cclxxvi. diebus. Quia igit tanto
tpe xp̄s in marie vtero habitauit nimirū ꝙ
factus est eius vterus fons pietatis. specu-
lum puritatis. vas castitatis. Itē notādūz
ꝙ cetere mulieres ante ptuz hn̄t timorē. q̄a
multe periclitantur in partu. t habēt etiam
in partu magnū dolorē: t post ptum lāguo
rem. sed beata virgo expers fuit illaz penal-
litatū. Non eni timere debuit. q2 filiu dei in
vtero portauit. Similiter in partu dolorem
nō habuit. tum q2 xp̄s illū dolorē sibi reser-
uauit vsqꝫ in suā passionē. tum q2 sine pctō
concepit: q2 ꝓpter peccatū mulier illi dolori
subiecta fuit. Unde Gen. iij. In dolore pa-
ries tc. Post ptum lāguorē non habuit. q2a
medicinā generauit. i. filiū dei qui sanat oēz
languorē t oēm infirmitatē. Itē sciendū ꝙ
beata virgo pepit media nocte die dominica
filiū suū vnigenitū. t videns puerū natum
sibi se statim cognouit cū esse deū t suū filiū
quē de spūsancto conceperat. vñ statim ipsum
quē genuit adorauit. Post hec virgo t mat
accipiens puez pānis cū inuoluit. i. vil. bus
t inueterat'. Et dicit pluraliter pānis vt oste
deret virginis paupertatē. Nō eni habuit vnū
pannū ad puerum suū inuoluendū sufficien
tem. iō ipm pannis inuoluit. s. p scissuras. q2a

nulla mulier digna fuit ipm in ꝯcipere: cōcipe
portare: t nobis ipm parere ad salutē. t pro
ter hoc improbatur t reprobatur falsitas
dicentiū obstetrices mariam virginē habu
isse. que partui virginis necesse nō fuerunt:
q2 virgo et ꝑ d ta in pariendo omino nō sensit
dolorē. Unde Hiere sic. Nulla omino obstetrix
nulla mulierz sedulitas intercessit. Ipa sola
mater t obstetrix fuit. Beda. Qui totū mun
dum vario vestit ornatu ob matris paupta
tē pānis inuoluit. vt p eam primā quaz pec
cando pdidimus innocētie stolā recipe pos-
simus. Itē sciendū ꝙ mulieres in suo partu
requirūt seruientiū pentiā pannoz copiam.
ignis p̄sitiam. ciboz abundantiam: camere
pulchritudinē. t lecti molliciē. Reqrunt eni
seruientium pñtiā vt habeāt pedisseqs et
domicellas q sibi assistāt t puez suscipiat t
huius reddi aut seruitia ipa non habuit: sed
ipm et pannis cū inuoluit: t in ꝑsepe recli
nauit. Nulla eni forsitan etiā si indiguisset
assistere voluisset paupcule pegrine i diuer
sorio posite in media nocte. loco aūt domi-
cellaz habuit bouē t asinū. Secūdo requi-
runt pannoz copiam qbus se contegāt t pu
erū inuoluant. Hec aūt pānos habuit pau
cos t viles t vetustos. Bern. Cū tanta eēt
necessitas nullā audio de pellibus fieri mē
tionem. Tertio requirūt ignis p̄sitiaz t ma
xime in hyeme t in nocte. t hoc ꝓpter illūi
nationē t calefactōem: mēbroruqꝫ cōsolida
tionem. In ptu aūt virginis lz nox eēt t fri-
gus: nulla tn̄ fit mētio de igne. Quarto
reqrunt ciboz abundantiam. vnaz late vo
lunt puideri cibis t puero subueniri de cu-
ra nutricis. Hec aūt cum eēt paupcula t p-
ce viuebat: puerū suū ꝓprijs vberib' nutrie
bat. Unde cantat. Ipm regem angeloz sola
virgo lactabat vbere de celo pleno. Quīto
reqrūt camere pulchritudinē. hec āt habuit
stabulum quod nō est habitaculū hominū:
sed iumentoz. Sexto requirunt lecti mol
liciem. hec aūt puez in ꝑsepio t super fenuz
posuit. Hos aūt defectus pati voluit vt su-
biam hominū cōfunderet: t vt exemplū hūili
tatis nobis daret: ne vnqꝫ supbiremus in ve-
stibus nostris t deum offenderemus. Quō
autē quis peccet in vestibus quere infra ser.
lxxxiij. J E Ultimo nota exemplum de
infantia xp̄i. Legitur ꝙ quedam monialis exi-
cns ordinem facta est publica meretrix post

multos annos rediens ad monasterium de
dit se ad penitentiam. Cum aūt de dei iudi-
cio ꝛ iusticia cogitaret. ꝛ de penis inferni: de
sperabat se veniam posse cōseq̄ ꝓpter magni
tudinē ꝛ multitudinē suoꝝ peccatoꝝ. Cum
etiā cogitaret de gaudijs celi diffidebat sa-
ciens ꝙ nullus immūdus ꝛ inquinatus celū
intraret. Cum autem cogitaret de passione
xp̄i cogitabat quāta xp̄s ꝑ ea passus fuisset
flens clamabat ꝛ dicebat. Quid retribuam
dn̄o ꝓ oībus que retribuit mihi? In qdam
aūt solēnitate natalis dn̄i recogitare cepit ꝙ
puer natus esset nobis. ꝛ quia ꝑ modico pu
er placatur cum offēditur: tunc corā imagi-
ne beate virginis marie habētis puerū iesū
in sinu cepit cogitare de infantia saluatoris
ꝛ tota ꝑfusa ē lachrymis ex vera contritōe
cordis quā xp̄s puerulus ei cōcessit: tūc ipsa
obnixe ꝛ ex intimis cordis sui visceribꝰ sup
plicauit ꝙ ꝓpter suā benignā infantiam qua
venit in hūc mūdum pctōres saluos facere
sui misereretur. Tunc audiuit vocem dicētem
sibi ꝙ ꝓpter benignitatem infantie illiꝰ quā
ipsa allegabat seruet oīa peccata sibi cē dimis
sa. que postea vitā suam realiter emendauit
ꝛ eam in bono finiuit. ¶ Itē postremo
sciendū ꝙ qui vouerūt in sexta feria se absti-
nere a lacticinijs. vel quartis ferijs se absti-
nere a carnibus: vel vouerūt ieiunare in eis-
dem ferijs obligātur etiā in die natiuitatis
eadem vota ꝑsoluere: nisi excepissent diē na
tiuitatis xp̄i illa hora qua illud votū vouerāt
vt ps; in iure cano. vbi habet ꝙ hijs q̄ voto
vel regulari obseruātia sunt astricti nō licet
comedere carnes in die nat. xp̄i. ex̄ de obser.
ieiu. ca. vltimo.

De eodem Sermo. xij. de lusoribus.

Annuncio vobis

gaudiū magnū q̄d erit oī ꝑplo. Luc
ij. Scire debetꝭ i xp̄o dilectissimi ꝙ dies ho
dierna et saluatoris nostri natiuitate reddit
gaudiosa. q̄ ideo natus est vt hoīem ꝑditum
ad regna celestia reuocaret: vnde peccando
ceciderat. ꝛ vt ꝑ hoīem ruinā angeloꝝ repa-
raret. Unde exercitus celoꝝ i celo gaudebat
ꝛ vnus eoꝝ hoc de celo afferebat dicēs an-
nuncio vobis gaudiū magnū q̄d erit omni
populo. sed hoc gaudium isti lusores q̄ ist̄ā
sacratissimā noctem in ludo consum̄ ꝑdunt
ꝛ pueꝝ natuꝝ plurimis iuramētis ꝛ blasphe
mijs offenderūt non ꝑcipiūt. sed heu ꝙ q̄
iam ex mala consuetudine voluerit ꝙ plures
hac sacratissima nocte assueti sunt ludere: id
in ꝑsenti sermone de ludo quinq̄ sunt dicēda
Primo taxilli quid significet. Secūdo quō
in his sedecim peccata mortalia cōmittunt
Tertio quid lusores oporteat facere vt sal-
uentur. Quarto que requirūtur ad hoc vt lu
dus possit fieri licite ꝛ sine pctō. Quinto exē
plum. ¶ Quātum ad primū tunc que-
ritur. vtrum ludus sit peccatū mortale? Respō-
detur scdm Guil. ꝙ sic. etiam si homo non
duxerit in consuetudinē: adhuc mortaliť pec
cat. Et intellige quādo ex auaritia ludit. q̄a
auaritia de se est peccatum mortale. Sed ꝙ
magnū peccatū sit: ꝛ ꝙ detestabilis ludus:
q̄ periculose viuant: ꝛ quid cogitare debeāt
cū taxillum ad manū recipiunt: vt sic retra-
hantur a ludo: patet ex descriptione taxilli.
Nam taxillum recipiēs ad manū ad ludēdū
ex auaritia ꝛ cupiditate: si iactat vnū oculū
ꝑ hoc intelligere debet ꝙ priuatur regno ce
lesti q̄d deus oīpotens daturus est omnibus
suis electis: cū in iudicio dicet illud Math.
xxv. Uenite benedicti possidete regnū para
tum vobis ab origine mundi. Ubi loquitur
dicendo regnū in singulari ꝛ non in plurali.
quia oēs sancti ꝛ electi vnum regnū possidebunt.
q̄d condiuidēt sibi inuicem ex charita-
te. Nam in celo nosciemus ꝛ diligemus nos
inuicem. Item Guil. Unusquisq̄ tātū gau
det de alterius gaudio q̄tum de suo ꝓprio
ꝛ hoc ideo fit. quia ibi vnusquisq̄ ꝑfecte di
ligit suum ꝓximum sicut seipm̄. Si autē du-
os oculos iactat. ꝑ hoc intelligere debet ꝙ
corpe ꝛ aīa eternaliter dānabitur. quia hō
est compositus ex corpore ꝛ anima. sꝫ i mor
te cum anima separatur a corpore tunc ani-
ma peccatoris sola punietur vsq̄ ad nouissi
mum diem: ꝛ in resurrectōne tunc anima et
corpus econuerso simul cōiungūtur: tūc pec
cator cum eodem corpore et anima: ꝛ cum
eisdem membris cum quibus peccauit eter
naliter damnatur. Unde Bernardus. In
quo autem membro magis creator offendi-
tur i eo peccator grauius torquetur. Si au-
tem tres oculos iactat: ꝑ hoc intelligere de-
bet ꝙ eternaliter separabitur a visione san-
cte trinitatis. scilicet patris et filij et spiritus
sancti: que visio est merces ꝛ premium ele-
ctorum. Unde Job. xvij. Hec ē vita eterna

vt cognoscāt te solū deū ⁊ quē misisti iesuȝ xp̄m filiū tuū. Et ꝙ iocūda sit ista visio ostē-dit ꝓpheta Dauid in ps̄. Auerte oculos tuos tāꝙ dies hesterna q̄ pteriit. Si au-tē quattuor oculos iactauerit: p hoc intelli-gi debet, ꝙ sepabitur a quattuor ordinibus sanctoꝝ noui testamēti, in quo testamento tam sanctus .s. ab aplis, martyribus, cōfesso-ribus ⁊ virginibus. Isti sunt quattuor ordi-nes noui testamēti generaliter loquēdo. Si aūt quinqȝ oculos iactauerit p hoc intelligi de-bet ꝙ ois salus que fluxit ex quinqȝ vulne-ribus ihū xp̄i in eo frustrabit. g de tal' h° cō-queritur in psona xp̄i ꝓpheta dicēs. Nōne sa-tis ꝓpter te vulneratus sum: n̄ūquid p iniqui-tate tua afflict⁹ sum: addis afflictiōem afflī-cto. magis me aggrauāt vulnera tui pecca-ti ꝙ vulnera corporis mei. Si aūt sex oculos iactauerit. p hoc intelligi dz ꝙ deus i iudicio requiret ab eo quō sex opa misericordie exercuit dicens illud Math. xxv. Esuriui ⁊ nō dedi-stis mihi mādūcare. Sitiui ⁊c. Et tunc sub-iunget talibus sniam illā horribilē dicens. Ite maledicti in ignē eternū qui paratus est dyabolo ⁊ angelis eius. Ista horribilis sen-tentia intelligi debet p sex oculos. V

Quātum ad secūdū sciendū ꝙ vndecim pctā mortalia contingunt in ludo. Primū pecca-tū est ydolatria. qd̄ est ꝯ primū pceptum vbi dicitur. Non adorabis deos alienos. Sz lu-sor taxillos tanqȝ ꝓponit deo ⁊ facit eū de-um suū. Unde Aug. Hoc ab hoie colitur qd̄ p ceteris diligitur. hoc patet. quia ipse ad pre-ceptum taxilli largitur qd̄ nō largiretur ad pceptum dei. qz si paup ꝓpter deum pete-ret denariu. forte vix sibi daret vnū obulum sed ꝓpter pceptū taxilli largior est ꝙ̄ fuerat beatus Martinus ad pceptum dñi. Ipse eni ei nō solū dat medietatē pallij. imo totū pallium ⁊ interdū tunicā ⁊ camisiā. ⁊ nudus sequitur dñm suū .s. diabolum. Et in hoc ap-paret magna stulticia ipsius lusoris ꝙ se vi-lissime seruituti subiicit dum ipsi taxillus do-minū suū constituit. ⁊ ad hoc se astringit vt faciat quod ipse iusserit. Unde merito deriden-dus ē talis lusor. Unde Seneca. Si videas mercem diuitem aliquid niti ne quid nisum teneret: quāto magis ridiculum ē ꝙ os parentis qd̄ est maioris valoris ꝙ n aliquo homini obicitur.

Sciendum autem qz sicut deus dedit. xxi. literas codicibus suis quibus tota scriptura scribitur p quam volūtas dei fidelibus insi-nuatur Sic taxillus habet. xxi. puncta qui-bus lusor cognoscit voluntatē dei sui. Se-cundū peccatum est execrabilis iuratio ⁊ bla-sphemia que in talibus ludis frequēter i de-um ⁊ sanctos refundi tur. Hoꝝ em̄ iurame-toꝝ ⁊ blasphematōnū pncipes sunt qui ta-libus hospitium concedūt vel qui vendūt mē-sa vel pecuniā delusas diuidūt vel cū ipsis se-militant bibūt. Nam si lusor ꝓprietaret de lu-cro vini talis non deberet bibere nec ꝓpriū recipe ab eo. Item q̄ ab ipsis sortem luminis recipiunt. qd̄ dupl'r intelligitur. Primo q̄ vi-dent de lumine illo aliqualiter: equalit pec-cant. Secūdo qui denarios illos recipiūt q̄ dantur ad lumen: sicut cū quotiens quis iu-ratur totiens dat vnū denariū ad lumē. er-go qui tales denarios recipiunt ⁊ eis ad lu-dum luminant tenentur ad restitutionem. Et sic blasphemare est contra pceptū secundum vbi dicit. Non assumes nomē dei tui ⁊c. I Uñ etiam q̄nqȝ dñs in psenti de lusorib⁹ vin-dictā accepit. Unde legit de quodā milite q̄ dū occasione ludi p oculos dei iuraret pro-prij oculi eius a capite exilierunt ⁊ in alea ceciderunt. Item quidā sagittari⁹ cum iratus esset valde ex hoc ꝙ in ludo pdidisset sagit-tam direxit versus celū quasi vellet feriendo (?) care de deo. ⁊ mox reuersa sagitta ante facies iacentis sanguine recēti totaliter infecta re-perta est. Qui ex hoc contritus ⁊ cōfessus vi-tam suā cū mira penitētia ⁊ correctōe emē-dauit. Itē cauere debet quilibet homo ne taxillos vel alia necessaria ad ludum locet. Nec quis debet querere taxillos cū eos luso-res ex motione ire abiiciunt. nec q̄s debet te-nere ad ludendum lumē. Nam oēs tales et hmōi consentiētes ad pena iudicant. Ter-tium peccatum ē fractio solēnitatū. vt i sa-cris diebus ⁊ noctibus ludēdo. quod est ꝯ tertium pceptum vbi dicit. Sabbata sancti-fices. qz scdm Aug. In pcipuis solen-nitatibus cōsueuerunt lusores ludere nō at-tendentes illud quod legit Nu. xv. de eo qui collegerat ligna in sabbato quando ait do-minus ad Moysen. Morte moriatur ho-mo ille ⁊ lapidibus obruat eum omnis po-pulus. Constat aūt peius esse cum blasphe-mijs ⁊ piurijs in festiuis diebus ludere ꝙ̄ in hijs diebus ligna colligere. Quar-tum peccatum est inobediētia parentum.

qz quilibet tenetur obedire parentibus ī licitis ⁊ bonis ⁊ in salutaribus pceptis. et hoc etiam ē cōtra quartū pceptum. Honora patrē ⁊ matrē. Quintū ē homicidiū qz interdū ɔtingit q vnus lusor p vno denario interficit aliū. ⁊ hoc est cōtra quintū preceptū. Nō occides. Sextum peccatū ē furtū. quia tales lusores q̄ñq postmodū efficiunt̄ fures. ⁊ sic aliqñ suspedunt̄. ⁊ hoc ē cōtra sextū pceptū Non furtum facies. Septimū est falsū testimoniū. qz sepius cōtingit in ludo q vnus falsum testimoniū phibet dicens aliū lucratum esse cum tamē pdiderit. ⁊ hoc est cōtra septimum pceptū. Non falsum testimonium dices. Ubi notandum q sanctus Tho. secūda secūde q. lxx. dicit q falsus testis peccat mortaliter ⁊ tenet̄ ad restitōnem damni: qđ alius incurrit. Octauū peccatū est cupiditas lucrandi q̄ est radix oīm maloꝝ vt dicit̄ .i. Thimo. vi. quod ē contra nonū pceptum. Non concupisces rem pximi tui. Unde lusor nūq̄ luderet si rem pximi non cōcupisceret. Nonū peccatū est immisericordia. qz vnus lusor aliū spoliare vellet vsq ad camisiā si cōmode fieri posset. ⁊ si in tanto impiosspatur pludendo. s. q non hz soluere: tunc suffocat eum ⁊ ponit in carcerē quousq satagendo reddet. Et ergo sicut scđm dictum xp̄i misericordes sunt beati sic ecōuerso immisericordes sunt infelices. Unde Jaco. ij. Judiciū eñi fiet ei sine miscđia qui hic non facit misericordiaz Decimū peccatum ē vsura maxima: q̄ scđm Hen. de vsuraria non attendit̄ solum in anno vel mēse: sed etiam in eadē hora. extra đ exces. pla. Inter dilectos. Undecimū scđm Hen. de vsuraria ē contēptus phibitōnis sancte matris ecclesie. Nam glo. dicit q huiusmodi ludi sunt phibiti ⁊ nō tm̄ dissuasi. Et hoc idē allegat in summa Johā. li. ij. ti. viij. q. xxi. Duodecimū est scandalū proximorū. Corrumpunt̄ eñi multi q̄ ad ludū ɔspiciendū de mala cōsuetudine cōueniūt. Unđ Math. xviij. Ue homini illi p quē scādalum venit. Decimūtertium peccatū est mendacium ⁊ piuriū. Sepe eñi mentitur lusor se lucratum eē dicens: cum in veritate tñ pdiderit. Decimū quartum peccatum ē odiuz. Nā ille qui pdidit accendit̄ odio contra illū qui lucratus est. ⁊ etiam ad illos qui alijs plus fauent q sibi. Decimūquintum ē infidelitas ⁊ deceptio que cōmittitur male numerādo: male cōputādo. false iactādo. Decimūsextū est ira ⁊ cōminatio. qz lusor q̄ñq puocatur ad irā: ⁊ sic multotiēs maledicit deo ⁊ beate marie ⁊ sanctis ⁊ q̄ñq sibiipsi: ⁊ multotiens lusor inimat̄ ⁊ maledicit pximis. ⁊ qđ grauius est q̄ñq verberāt ⁊ vulnerant se. et trahunt se p crines. ⁊ post q̄ lusor ad ppriā domū veniēt tūc ɔturbat ⁊ totē pueros ⁊ familias. si attēdentes illud dictum xp̄i Math. v. Ois qui irascitur fratri suo reus erit iudicio. ℞ Exemplum. legitur in li. de apib⁹ q in quadam villa in campanie partib⁹ quidam iudeus cum xp̄iano lusit. Cūq iud' ille multas pecunias perderet ⁊ ex impatientia turbaretur. tandem in xp̄m retorquēs muriam blasphemauit: ⁊ mox cum ad iactandū tasseres collegisset: manus ei⁹ cum tasserib⁹ fuit ɔtracta. qui reprobo furore succensus cū ipa cōtracta manu mensam lusoriā pcutere nitebatur: iterato in xp̄m ⁊ matrem ei⁹ blasphemiā turpissimā euomēs: statim euersis mirabiliter oculis cecidit ⁊ expirauit. xp̄ian⁹ vero collusor ei⁹ in amētiam pauore nimio versus elāguit ⁊ vitā miserā dira morte finiuit. ℤ Quātum ad tertium scđm q oportet lusores res lucratas restituere si volunt saluari. nam quicūq ludit ex auaritia. s. cā lucrādi quicquid lucratur tali intētione: siue paruum siue magnū tenet̄ restituere. verbi grā. Si q̄s luderet ex cupiditate etiā cū intētiōe lucrandi multū: ⁊ si tal' solū quatuor denarios lucraret̄ tenet̄ restituere. rō ē. qz scđm Henri. de vsu. lud⁹ cum sit q̄dā expoliatio nō pōt q̄s licite per ipsum aliq̄d acq̄rere: ⁊ sic nec pōt libi licite aliq̄d retinere. Si querit̄ quib⁹ lusor restituere debeat ipsa q̄b⁹ lucrat⁹ ē vel alijs? Ad hoc rñdetur scđz doctores p̄mo scđm Ray. Si cū filio alicui⁹ patris lusisti q̄ non hz peculiū castrēse ⁊ q̄ adhuc ē sub obediētia patris tunc restituere teneris patri eius. Secūdo si cum vxore alicuius mariti lusisti et lucratus es q̄ nō hz res parafernales: tūc teneris restituere marito eius. Tertio si lusisti cū religioso: tūc teneris restituere plato ei⁹ vel monasterio. Quarto si cum sacerdote: tunc scđm consiliū sacerdotis ɔfessoris tui dādus est paupibus. qz bona sacerdotū sunt bona paupeꝝ. Quinto si lusisti cum illis qui sūt mēte capti: surdi muti. ceci. ⁊ q̄ morbo pptuo laborant: qz tales rebus suis pesse non possunt. ergo qui a talib⁹ euicit: tenet̄ restituere

nō de eo illi q̄ amisit: sed tutori τ procuratori suo. Sed si tales antedicti lucrarentur: tūc nō tenētur restituere tibi, qz nō dign⁹ es rehabere, qz quātum in te fuit eos spoliare voluisti. nec etiā possūt sibi licite retinere: sed scd̄m cōsilium confessoris tenentur pauperibus talia erogare. Sexto quicūq̄ trahunt aliquē ad ludū: tenentur sibi restituere quicquid emerunt scd̄z Tho. scd̄a scd̄e. q. xxxij. Et no q̄ illa attractio largē intelligitur. s. quocūq̄ mō verbis vel factis induxit eum: cū ille alias nō erat lusurus. Itē siue adduxerit in principio siue in medio ludi cū ille vellet desistere. Si aūt lucratꝰ ab eo q̄ ipsum inuitū attraxit ad ludū: hic non tenetur sibi restituere: sed debet scd̄m cōsiliū confessoris pauperibus erogare. Hec Ray. Inno. τ Tho.

Septimo qui fraudulenter ludit scd̄m be. Tho. vbi supra. tenetur fraudato restituere. Et intellige siue cōmisit fraudē ante ludū puta qz fingebat se quasi nescire ludū: τ q̄ homine q̄ posset decipi. cum tn̄ deciperet inde: etc. siue cōmisit fraudem in ipso ludo. vt submittēdo taxillos falsos: seu etiam veros male τ fraudulose iactando: seu mendaciter dicendo se obtinuisse: seu malā pecuniam immiscendo seu male numerādo, vel alio quouis modo proximū decipiendo. Octauo quādo voluntarius cū voluntario ludit. τ qui habet propria bōna que potest alienare: tūc non tenetur sibi illa restituere: nec etiā illa sibi retinere debet. rō qz cum ludus sit quedā expoliatio nō pōt quis licite per ipsm aliqd acqrere. τ sic non pōt retinere. sed nec illi debet reddere. qz ille nō ē dignus rehabere. qz inquātū in eo fuit, proximū expoliare conabatꝰ. Ista supradicta collegi ex summa pisani. et ex summa Job. ¶ Quod autē nullꝰ cuz deo pōt possidere res in ludo acqsitas: sz debeat eas restituere sicut iam dictum ē si vult saluari: patet per tale exemplū. Nam tpe beati Cyrilli epi fuit quidā adolescēs cōsanguineus beati Cyrilli epi Rufus noīe q̄ fuit in eiꝰ seruitio. τ cum eps̄ diuina celebraret adolescens ille iuit ad tabernas τ ad suos consodales: τ ibi cum eis ludum exercuit. Pꝰ aliquod vo tps̄ infirmatus ē vsq̄ ad mortem: τ sic in tali infirmitate defunctꝰ ē: tūc eps̄ petiuit suffragia pro eo fieri cōtinua a pplo sibi subiecto quod populus gratanter acceptauit. qz ado lescens ille satꝰ laudabiliter viuit quo ad populum. τ ideo diligebatur cōmuniter ab eius populo. Quodam aūt die cum eps̄ salutare sacrificium obtulisset pro aīa defuncti: τ esset post missam in orone τ deuotōne: apparuit ei defunctus ille totus ignitus. Cū quereret quis esset. rn̄dit. Ego sum aīa consanguinei tui pro q̄ instanter oras: qz eternaliter dānatus sum. Tunc eps̄ perterritus dixit. Quō ergo hec meruisti. cum tū satis laudabiliter vixisti et ego sperabā te adhuc habere virginalem innocentiam? Qui rn̄dit. sic est. qz adhuc virgo sum: sed propter hoc solū dānatus sū. qz habui in consuetudine de mane infra diuina vestra ire τ visitare tabernas ad consodales meos. τ sic ibi cum eis lusi. τ quicquid lucratꝰ fui mihi seruaui. τ fui eis q̄sq̄ occasio ire et blasphemie dei. τ de hoc non feci mihi conscientiam. nec egi de hoc pniam: q̄uis q̄nq̄ monitus fui in sermonibus τ ab alijs bonis hoībus: sed ben hoc non curaui τ in hoc nō emēdaui. ergo eternaliter dānatus sū. Et hanc visionem scripsit beatus Cyrillus beato Augustino. ¶ Quātum ad quartū sciendum. s. ad hoc q̄ ludus possit fieri licite sine peccato quatuor requirūtur. Primo requiritur congruitas psone. Clericis enim in alea ludere nō licz. Vn̄ hr̄ in decre. q̄ ludere in alea nō dz eps̄. presbyter, dyaconꝰ. di. xxxv. Epūs. Scd̄o reqritur congruitas materie. Vn̄ p esculēto τ poculēto aliqꝰ q̄s ludere pt. Tertio requiritur tempꝰ cōgruum. s. q̄ non ludatur tēpore ieiunij τ penitentie vel communionis. Quarto requiritur q̄ non faciat contra legem ludi: vt q̄ male non cōputet: nec ludentes puocet ire ex cupiditate ludendi sed solum pro recreatione animi. Item sciendum q̄ quādo propter deductōnem temporis vel recreatōnem ludit: id qd̄ sic lucratꝰ scd̄m Hosti. τ scd̄m Tho. dādū ē pauperibꝰ. Et Raymūdus dicit saltē in iudicio anime. Ultimo sciendum q̄ quocunq̄ locorū lusor vertens oculos videre pōt que dissuadent sibi ludum q̄ ex auaritia fit. Si em lucratus sit: tūc cogitare debet q̄ cum illa pecunia sibi eternam damnatōnem acquisiuit. Si autē perdidit. tunc cogitare debet q̄ cum illa pecunia perdidit deum τ celeste regnū. τ insuper societatem marie τ oīm patriarchaz prophetaz. aplōrum. martyrū. confessorū. virginū τ oīm electorum. Et insuper lusor est in societate demonū. qz vbi non est deus ibi est dyabolus. sed deus non est cum talibus lusoribus

igitur ec. Et p ludum alee intelligitur omis ludus qui fit ex cupiditate et cã lucri. vt habetur in iure canonico. Nam omnis ludus alee et omnis ludus qui innititur fortune, pbibitus est etiam scdm leges ne fiat. vt patz in summa Pisani, et in summa Joh. lib. ij. ti. viij. q. xxi. O Exemplum quomodo lusores sunt in potestate dyaboli et qualiter ipe ptãtem suam in eis exercebit cum de9 pmiserit. Legitur i dia. cesar. q in ciuitate Xuzati dyocesis Colonien. miles quidam habitabat qui sic totus deditus erat ludo tasserum vt nec die nec nocte quiesceret saccu lum cum nũmis semp secum ferebat vt secũ volentibus ludere obuiaret. In ludis autez ita expeditus et fortunatus erat vt vix aliqs ab illo sine damno recederet. Ut autem posteris et psentibus ostenderetur, quãtuz deo displicent tales ludi in quibus ire. inuidie. rixe. et damna suscitantur: peccaticq3 vba obprobriosa que rotãtur contraria forent: permissum est dyabolo cum eo ludere qui multos illuserat ac euisceraverat. et qui multoꝝ marsupia euacuauerat. Nocte igitur quadã dyabolus domũ eius in specie cuiusdaz ludere volentis intrans: sacculũq3 nũmis refertum sub ascella portans: ad tabulam consedit: denarios liberaliter apposuit: tasseres iactauit: et multum in breui de pecunijs militis illius acquisiuit. Cui cum iam prospere succederet et multa iam pecunia quam miles apposuerat defuisset: iratus ait. Nũquid nõ dyabolus es tu? Et ille respõdit. Nunc satis est. appropinquat enĩ matutinale tempus: oportet nos ire. Tollensq3 illum per tectum traxit. cuius viscera tegulis retrahentib9 mirabiliter excussit. et quid de corpore factũ sit; vel in quem locum illud piecerit vsq3 hodie a cunctis qui ipm nouerant ignoratur. mane vo viscerum eius reliquie tegulis inherentes reperte sunt: et in cimiterio sepulte. Ecce hoc vno exemplo ostenditur q diabolus suos ministros sinit ad tempus bene psperari: et qualiter eos in fine remunerat. s. occidedo. animas vo in penas ppetue secum cruciandas detrudendo.

De sancto Stephano. Ser. xiij.
M nouẽ generib9 hoim celũ ẽ aptum

Tephan9 vidit celos aptos. Act. vij. Aristo. i. ethic. finis p quẽ oĩa desiderant et sperãtur optimus ẽ. et hic finis ẽ beatitudo celest9: que ostensa est btõ Stephano i tẽpe sue mort9. qñ dixit. Ecce video celos aptos et ihm stantez a dextris virtut9 dei. Uñ in psñti ser. tria sunt dicenda. Primo qbus hoib9 celũ apit. Secũdo dignitates bti Stephani. Tertio exẽplum. P Quãtũ ad pmũ sciendũ q nouẽ generib9 hoim celũ apit: vt q cito moriũtur statim euolare pñt ad celuz sine purgatorio. Pmo apit pual p baptismũ in quo ipi i pũli directe passioni xpi cõfiguratur. Circa qd q̃ritur vtr baptism9 digne suscipiẽtib9 deleat oẽs culpã et penã. Rñdeo scdm Bonauẽ. sup. iiij. dis. iiij. q sic. qz quãtũ ẽ ex se tũc baptismus delet oẽs culpã originalẽ. mortalẽ. et venialẽ. et restituit pmariã innocẽtiã quo ad aiam. Et hoc pbatur. qz si baptizatus sic moreref statim euolaret ad celũ: sz hoc nõ fieret nisi oĩ culpa et pena deleta. q̃ celũ sp est aptũ tali hoi q adhuc seruat innocẽtiã baptismalẽ. In signũ h9 xpo baptizato apti sũt celi. vt hr Mat. iij. Qñ aũt puer morit i innocentia: de hoc parẽtes non dñt dolere. Et hoc q̃re infra ser. cxlviij. S. Q Secũdo celũ apitur p martyriũ et in signũ huius tũc sanctus stephan9 vidit celos aptos et iesũ instantẽ nã hoc e pulegiũ martyꝝ q q sustinẽt mortẽ pter xpm in terris inueniẽt vitã in celis. Uñ Aug. Qui orat p martyre: iniuriam facit martyri. R Sed queritur ex quo iam nostris tpib9 nõ martyrizãtur homines: q nob facieda sũt vt martyres xpi efficiam? Rñdeo scdm Greg. triplex ẽ spũale martyriũ. Primũ ẽ seruare patiam veram in aduersis. Uñ Greg. Sine effusiõe sanguinis martyres esse possum9 si patiam veraciter i aĩo custodim9. Et q̃nto maior ẽ aduersitas in q patiam seruanr9. tanto mai9 pmium ab ipo deo recipim9. Nã plus ẽ stinue in tribulationib9 et aduersitatib9 patiam seruare q̃ semel caput amputare. pñt enĩ dicere illi qui sunt in stinuis tribulatõib9 et psentib9 illud ps. Qm pter te mortificamur tota die. Itẽ sciẽdũ q patiam hre in tribulatõibus et aduersitatib9 ẽ mai9 signuz grẽ q̃ mortuos suscitare: vel cecos illũiare. vl leprosos mũdare. Grego. Patiam maiorẽ reputo signis et miraculis. nã natura nõ dat patiam i aduersitatibus sed grã. Unde Aristo. viij. eth. Triste fugit natura: sed impaciẽtes ostẽdũt se

vacuos esse a grā p murmuratōnem suam.
Greg. Qualis vnusq̄sq; apud se lateat illa
ta ɔtumelia pbat. Secundū est cōpassio af
flictoꝝ. Greg. Qui dolorē exhibet in alienis
necessitate: crucē portat in mēte. sic maria in
tra crucē martyr effecta ē. q̄ oia vulnera que
filius eius sustinuit in corpe: ipa i aia, ⁊ mē
te suscepit. Sic tu si cōpassiōes habes cum
paupib' q̄ sustinēt corpis infirmitatē vl ho
minū psecutōem vel sitim vel famē vl nudi
tatē. ⁊ cū tribulatis q̄ spoliāt i rebus ⁊ affli
gūtur in corpe. vel qñ vides aliquē manife
ste peccare. s. iurare. blasphemare. adulte
rari. inebriari. supbire. vel qñ audis mala d
ꝓximis ⁊ eis cōpateris: signū ē bonitat'. et
q̄ sis mēbꝝ xp̄i Greg. Nō aliter redēptoris
nr̄i mēbra efficimꝰ nisi adherēdo ⁊ cōpatien
do ꝓximis. Et quāto q̄s pl' dolores ꝓxioꝝ
sentit: tāto melior corā deo erit. Gre. Quāto
q̄s pfectior erit tāto perfecti' alienos dolores
sentit. Vn̄ aplŝ. Quis infirmat ⁊ ego nō in
firmor? Tertiū ē dilectio inimicoꝝ. Grego.
ꝑferre ɔtumeliā ⁊ odientē diligere. martyri
um ē in occulta cogitatōe. Nā magnū boni
tatis signū est fauere ⁊ optare illi bonū qui
tibi optat malū: et sic facit si pōt. Sic tu dili
gere illū qui te odit ⁊ orare ꝓ illo qui te ꝑse
quitur: Vn̄ Mat. v. Diligite inimicos vros
⁊ bn̄facite illis q̄ vos oderūt ⁊ orate ꝓ ꝑse
quētibus ⁊ calūniantib' vos vt sitis filij pa
tris vri q̄ in celis ē. Nā inimicos diligere et
iniuriantibus ex corde indulgere ē valde ac
ceptum deo ⁊ hoi fructuosum. Greg. Qui i se
peccāt. h' demēter indulsit. nullū pcti vesti
giū i ei' aia remanebit. Vn̄ aug. in ser. de be
ato. Stephano. Per amorē hoīs inimici ef
ficieris amicus dei. ¶ Itē secundū q̄
fc̄dm be. Bern. etiam triplex ē martyriū sine
effusione sanguis. Primum ē parcitas i vber
tate. Vn̄ Bern. Qd martyriū grauius q̄
inter epulas esurire. inter vestes algere. inf
diuitias paupertatē sustinere. Nā videre dele
ctabilia ⁊ non gustare cū possis ē satis graue
nā ibi vincit natura: q̄ fz appetit delectabi
lia. verbi grā. sicut dux est in stramib' iacere
cū posses bene tres lectos hr̄e. aquā bibere
cū bene posses bonū vinū bibere. pulmētū
ꝓ carnibus comedere. hoc sine spali grā vix
pōt haberi. Sic tamē qs sibi subtrahit q̄ cū
pctō posset habere si deum vellet offendere
sicut sup hoc exemplificando. actum luxurie exer

citando. vestes supbas portādo: cū in hijs et
ceteris delectatōnibus hz oportunitatē: tñ
ꝓpter deum ab huiōi delectatōib' abstinet.
Vn̄ Ecc. xxxi. Qui pōt trāsgredi ⁊ nō ē trāf
gressus. facere mala ⁊ non fecit. hic q̄s ē et lau
dabimus eū? Sic tu etiam quibus subtrahit
pua delectabilia vt poma. pira. ⁊ ceteros fru
ctus: in hoc meretur. Et quāto mīa ei ē op
portunior: tanto maius est ꝑmiū. Vn̄ hugo d
san. Vict. Gaudeat q̄ pōt pcc vincere. parci
cū vita occidit vicia. libidinē extinguit. vir
tutem nutrit. aim roborat. mentē ad celestia
eleuat. ¶ Secūdū ē largitas i paupertate. hāc
habuit illa vidua quē obtulit duo era: de q̄
xp̄s dicit in euāgelio. Hec vidua ceteris pl'
obtulit. qz oia q̄ habuit dedit. Vn̄ exēplo il
lius vidue paupes debēt addiscere paupen
bus erogare cū magno affectu pl' faciendi si
facultas adesset. ⁊ sic paup pōt dare vnū de
nariū ita q̄ maius ꝑmiū habebit inde: q̄ si
diues daret integꝝ florenū. Vn̄ in decre. dī.
Affectus effectiūs plus placet deo q̄ mun'
effectiūs. xj. q. vij. In grauioribus ⁊ i grāl
illa elemosyna deo placet quā q̄s tribuit de
suo iusto labore. Vnde August. in li. de vita
xp̄iana. Illam elemosynā de' approbat quā d
iustis laborib' ministrat. Vn̄ etiā in decre. dī.
Deus plus respicit ad pferētē q̄ dat elemosy
nam q̄ datū. xiij. q. v. scriptū ē. ¶ Ter
tium ē castitas i iuuētute. nā castitas hec est
deo tā accepta q̄ ꝓ martyrio spūali reputat
⁊ hoc ꝓpter graues impugnatōes carnis quā
iuuenis ꝑsone sustinet. vñ cōmūit dī q̄ cō
plexio iuuenū ē calida ⁊ humida: senū autē
frigida ⁊ sicca. vñ iuuenes q̄ caste viuere vo
lunt oportet eos carne suā cū abstinētia do
mare. Vn̄ Aristo. in xboē. Temperantia ma
gis ē eligēda in iuuenib' q̄ in senib'. q̄ a iu
uenes plus cōcupiscentijs molestatur. Qd
autē castitas virginū ꝑcellat castitatē ange
loꝝ ostēdit Ambro. in li. de offi. dicens. Ma
ior est victoria virginum q̄ angeloꝝ. Angeli
ei sine carne viuūt: virgines vo i carne triūphāt.
Unde etiam Augustin. in quodam sermone.
Inter oīa certamina xp̄ianoꝝ duriora sūt
plia castitat'. Nā cōtinua pugna: ⁊ rara vi
ctoria. Vn̄ etiam Bern. in epistola. Sola ē
castitas q̄ i hoc mortali loco ⁊ tpe statū quē
dā imortal' glīe repsētat. ¶ Tertio celū a
perit his q̄ plenariā īdulgētiā ɔsequūt. Cir
ca qd̄ qrit quibus indulgētie ꝓsunt: Respon

deo q illis q disposita sunt. et faciūt ea ꝓpter
q indulgentie date sunt. Unde sciendū q quat-
or sunt īpedimēta indulgētiarū. Primum est
defect⁹ credēdi. vñ qui nō h3 fidē q talia sibi
ꝓficiāt nō cōsequit indulgentias. Unde Aug.
de doctrina xp̄iana. Xp̄s dedit claues eccl̄ie.
vt qui nō crederet in eis pctā ei nō dimitterē-
tur. et qui crederet indulgentiam perciperet.
Secundum impedimentū est qñ quis nō est
in gratia: sed in mortali pctō: vel etiā qñ est
excōmunicatus: talis nō cōsequitur indulgen-
tias. Ratio huius est. q: est sicut membrū ab-
scisum a corpore et sicut palmes abscisus a
vite. Tertiū impedimentū est. qñ quis non
est cōfessus. nam cōmuniter oēs indulgētie
dātur ptritis et cōfessis et vere penitētib⁹. ¶
Pro quo sciendū q qñ quis est vere cōtri-
tus et habet ꝓpositū cōfitēdi et satisfaciēdi
tūc de⁹ ī illa vera contritiōne dimittit sibi oīa
peccata sua. Unde dī Ezech. xviij. Quacūq3
hora peccator ingemuerit omniū peccatorū
ei⁹ ampli⁹ non recordabor. Et quecūq3 bona
opa talis sic cōtritus facit in illo bono ꝓposi-
to: etiā anteq̄ ad confessionem veniat talia
opa oīa sunt deo accepta et sibi meritoria ad
vitā eternā. Sed indulgentias nō potest cō-
sequi quis nisi sit cōfessus. ergo quicūq3 vult
peregrinari antea debet confiteri et tunc cum li-
cētia sui presbiteri iter arripere. Quartum im-
pedimentum est qñ quis non facit ea ꝓpter
que indulgentie date sunt. quia etiā quis es-
set confess⁹ et per oīa ad indulgentias di-
spositus: et si nō faceret ea ꝓpter que indulgē-
tie date sunt. Tunc nullo modo scḋm beatū
thomā indulgentias consequeret. Unde quē-
ritur: si quis indulgentiā plenariā consequere-
tur et sic moreretur. quid de eo sentiendū esset
Respōdeo scḋm Hostien. q talis statim euo-
laret ad celum q: nullū impedimētū ascēdēdi
in celū h3 q̄s ex quo moritur in gratia nisi solu-
tionē pene. Et est sciendū scḋm sanctū tho.
sup. iiij. di. xx. vbi dicit q qui indulgētias su-
scipit non absoluitur simpliciter loquendo a
debito pene. sed datur sibi de thesauro eccle-
sie vñ debitū soluat. ergo cum remissa est pe-
na illa tota p indulgētiā3 est ac si esset soluta
et sic iustitie dei satisfactū est eius ex thesauro
eccl̄ie illa pena soluta est. ¶ Quarto ce-
lū aperit p ingressus religionis approbate et bñ
regulariter viuit. Circa qḋ querit. Utrū qs
p ingressum religionis cōsequat plenariam
remissionem oīm pctōrū? Rñdeo scḋm beatū
tho. ij. ij. q. vlt. Rationabiliter pōt dici q sic si-
cut p assumptione crucis. nam hoc est holo-
caustū maximū quo quis se totaliter diuinis
officijs mācipat p religionis. s. ingressum. qḋ
excedit omne genus satisfactiōis. vt hr̄ in de-
cre. xvi. q. i. Admonere. Nā3 religiosus offert
deo oēs res tēpales. imo totū mundū ꝓpter
deū relinquit. et hoc per votū paupertatis. ita
modo nunq̄ ꝓpriū denariū possidēdo. Unde
dī in decre. In religiōe existēs non debet ha-
bere denarios. Si nō vult perire cum anima. xij.
q. i. dilectissimi. Unde Greg. Obolū habens mo-
nachus nō valet obolū. Itē offert deo corp⁹
voto castitatis et abstinentie. ad quas se obli-
gat per ingressum religionis. sicut abstinere a
carnib⁹. ieiunare. in straminib⁹ iacere. media
nocte surgere. et corp⁹ cū vestibus laneis ma-
cerare. Itē religiosus offert deo ꝓpriā volū-
tatem. et hoc per votum obedientie et hoc est ma-
ximū sacrificiū cū ꝓpter deū resignat suā ꝓ-
priā volūtatē. et subijcit voluntatē suā volun-
tati prelati sui. Unde Bern. loquēs de religio-
ne dicit. Religio paupertate fundat. erigit obe-
dientia. dedicat castitate. custodit humilita-
te perficitur charitate. ¶ Item sciendum
q in vitaspatrū legit q eandē grām cōsequū-
tur ingredientes religionē et ꝓfitentes quā cō-
sequūtur baptizati. Itē sciendū scḋm beatum
Tho. q si p ingressum religionis nō absoluere-
tur ab omni reatu pene nihilominus ingressus
religionis vtilior est q peregrinatio terre san-
cte ad ꝓmotionē ad bonū qḋ ꝓpōderat abso-
lutioni a pena. Et Henri. de gan. dicit q qñ
q ꝓfitet. tunc ꝓmo indulgentiā cōsequitur.
Et intelligit si intendit obseruare ea que in ꝓ-
fessione ꝓmittit. s. regulam et ordinem suum
Nam si non intenderet seruare ea que ꝓmit-
tit professione sua ipso facto sic promittendo
peccaret mortaliter et non esset filius regni ce-
lestis. sed filius ignis gehenne. et tales qñq3
postmodū pessimi erunt. Unde Augu. et ponit
in decre. Difficile sum expertus meliores q
qui in monasterijs profecerunt: nec sum pe-
ores expertus q qui in monasterijs defecerunt
dis. xlvij. Quantumlibet. Unde etiā Bern. qui
in loco ordinis sine ordine viuunt ad illum de-
uenient ordinem vbi nullus ordo. sed sempi-
ternus horror inhabitat.

Continuatio et prosecutio precedentis ser-
monis. Sermo. xiiij.

Ecce video celos apertos &c. Prosequēdo sermonē iā inceptū. Sextū sciendū q̄ quinto celū apitur p intensam cōtritionē qua quis ex intimis cordis sui visceribus dolet de peccatis cōmissis. ¶ Circa qd̄ queritur. Utrū contritio possit tollere totū reatū pene? Rn̄deo scd̄m petrum sup. iiij. di. xvi. Cōtritōnis intētio pōt attendi dupl'r. vel ex pte charitatis que causat displicētiam pctī: vel ex parte doloris qui ex intensiua excitatur charitate. Et vtroq̄ modo pōt tantū intendi cōtritio q̄ tota pena remittatur. sicut patet de latrone qui cum xp̄o pependit in cruce. cui dictū est. hodie mecū eris in paradiso. Unde etiā exemplū legitur in libro de apib⁹. q̄ quidā in gallie ptibus venit ad illū venerabilē virū magistrū petrū de corbecl senonensis archiep̄m et cōfessus est q̄ ppriā filiā violēter oppressit. et cū magna et mirabili cōtritōne et lachrimis qsiuit si vnq̄ posset vllo dolore vel pena a dn̄o veniam impetrare. Cui presul. ita inquit indubitāter si penitentiā subire volueris tanti mali. Et ille vehemēter exclamās, volo inq̄t: et si mille mortes me sustinere volueris. Collachrimans ergo in felix imo iā felicissimo peccatōri ep̄s dixit ei. Septēnē tm̄ pniam pene impono tibi. tūc ille. quid est ait qd̄ tantū septēnē pniam mihi flagiciosissimo iniūgitis: qui si viuere vsq̄ ad finē mundi tantum facinus penis innumerabilib⁹ diluere non valerem. Cui presul. vade inquit et tres dies in pane et aqua tantum ieiuna. Tunc amplius ille plorans et cōtundens se rogabat vt penitētiam sibi iniungeret salutare. Supra modū ergo admiratus et exhortat⁹ et ebulārat⁹ ep̄s tandē diffinitiue pcepit hoīe vt abiret. et vnū tātum pater noster diceret. sacerdos q̄ p certo patiēs iā sibi esse dimissum. Nec mora. In illa hora ille dirū eiulatū emisit: et in terrā pcidēs expirauit. Nec dubia fides est sicut deo dign⁹ idē ep̄s p̄dicauit q̄ in idem penitens q̄ sic sine vlla alia purgatorij pena vitam validissima ptritōne finiuit purgatus ad glīaz euolauit. ¶ Sexto apitur celū per frequētes cōfessionē qua q̄s cum magna verecūdia pctā cōfitet: nam verecundia est magna ps satisfactōnis. vt̄ dic. Bern̄. Ideo iubemur cōfiteri pctā: vt erubescētiā p pena habeam⁹. Circa qd̄ queritur vtrū vnum pctm̄ debeat q̄s sepi⁹ cōfiteri? Rn̄deo q̄ de necessitate nō opoiteret vt quis vtrū pctm̄ sepius cōfiteatur a quo est absolut⁹. Sz tn̄ bene. tho. dicit sup. iiij. di. xvij q̄ q̄to q̄s pluribus sacerdotibus vnū pctm̄ cōfitetur: tāto plus ei de pena diminuitur. tū ppter erubescentiam tū ex vi clauiū. Un̄ toties posset quis confiteri q̄ ab oīm pctō liberaretur. Itē sciēdū q̄ cōfitētes nō debēt habere nimiā familiaritatē ad suos cōfessores. qz ex tali familiaritate verecundia q̄ est in confessione habenda diminuitur: qd̄ est nociuū cōfitēti. Unde Ber. Sunt qdā q̄ cōfitēdo sicut fabulā pctōz suorum narrāt hystoriā. et egritudies aie sue sine cōfessione dinumerāt. Itē q̄ peius est aliq̄ qd̄ verecūdātur cōfiteri vni transferētes se ad aliū currunt. et sic cōfessionē diuidunt. Unde Augu. Cautus sit penitens ne verecūdia ductus diuidat apd̄ se cōfessionē: vt diuersa diuersis velit manifestare sacerdotib⁹: qdaz eñ vni celāt q̄ alij manifestanda cōseruāt: qd̄ est se laudare et ad ypocrisim tēdere. Septimo celū apit p attētam orōnem corā sacramēto eucharistie. Nam q̄nq̄ q̄s citius impetrat ibi q̄ in alio loco. sicut cū stat circa missas vel alias in pn̄tia sacramēti. Unde etiā Vernerus de bassia. Sicut eñ confessio et attrita dispositiue sufficeat ad salute latroni associato xp̄o quādo p̄sentialiter cōn oziebatur i cruce que ei nō suffecisset aut nō in tm̄ valuisset in carcere. Ita videt q̄ nō minus nūc pctōr humiliter hic veniē assistens sacramētali oblatōni veniā cōsequat. aut abūdanti⁹ grē collatōem recipiat q̄ si similiter in alio loco se haberet. Itē cū xp̄s in terra degēs nulli sanitatem denegauerat ex fide petenti. nūq̄d eq'e vel maius est nūc inuisibilē fide credere p̄ntem in eucharistia. Et hoc idē vult illud dictū euāgelij. Beati q̄ nō viderūt et crediderūt. Quid ergo refert ad veniā cōsequendā tam corde cōtrito et humili eucharistie interesse immolatōni: aut visibilit' ad eius p̄ntiam assistere et ipsam honorificare aut olim oblatōni eius in cruce interfuisse sicut latro vel honorē xp̄o corporaliter viso exhibuisse vt magdalena q̄ lachrimis lauit pedes ih'u et tersit capillis et vnguēto vngebat et osculabat. videt q̄ nihil refert quo ad effectū gratie et venie cōsequēde. hec ille. Item sciendū q̄ multū salubre est deuote genua infra missas flectere: et signāter ab hora consecrationis vsq̄ ad cōmunionē. Item sciendum q̄ illi qui nō

possent nisi certe cerelle qñ tales audiũt vel ã vel cāpanā q pulsatur infra eleuationē corporis xpi debent genua sua deuote flectere & ihm xpm qui ibi in missa eleuatur humiliter & cum cõtrito corde inuocare. siue sit in cāpo siue in domo. siue in quocūq loco vel labore.

V Exemplū habem⁹ de hoc q fuit quedā mulier tristata valde & a diabolo multū temptata q sibi laqueū ad suspendendā seipsam preparauit. q dum cepta conaret perficere. ecce pro eleuatione corporis xpi iuxta morem campanulā audiuit: tunc flexis genibus sicut a iuuentute in cõsuetudine habuit orauit & dixit. Dñe ihu xpe fili dei viui miserere mei. Et ecce mox trabs & funis suspendij cõfracte sūt demonibus fugientib⁹ & dicentib⁹: q: virt⁹ presentie corporis ihu xpi te liberauit a temporali & eterna morte. I Octauo celū aperitur aliquibus p certe elemosyne dationem Unde Dañ. iiij. c. Peccata tua elemosynis redime. Bernar. Tantum posset hõ dare de tpalibus pro elemosina q oia peccata sua redimeret a pena. Unde etiā magr Johānes de Ruisin in tractatu de audientia confessionū. Dū infirm⁹ esset petēs in amicis & rebus & cõfessor iuxta quantitatē pctõꝝ taxaret penā. p quā si solueretur ipse estimaret totā penam expletā esse seu pueniā seu solutā. puta tot dies ieiunādo: tot missas & orõnes & suffragia ordinādo: tot elemosinas erogando & q tunc ipso infirmo in sua adhuc vita existente pene ille p multos exoluerent: nam illis sic exolut⁹ si pene fuissent sufficiēter taxate talis sic decedēs nunq̄ intraret purgatoriū supposita cõtritiōne: vel si decederet ante penarum illaꝝ exolutionē ipsis solutis mox a purgatorio liberaretur. Hec ille. Unde dicit beatus Tho. de aquino q vnus pōt p alio satisfacere: dūmodo ille p se non pōt pniam pficere. Item sciendū q peccata signāter dimittuntur quo ad penam per dimissionē iniuriaꝝ que est maxima elemosina. Unde Augu. in sermone. Multa sunt genera elemosinarum quas cū facim⁹ adiuuāt vt dimittātur peccata nostra. sed ea nihil est maius q̄ cū ex corde dimittim⁹ qđ in nos quisq peccauit. Nā tanta posset esse offensio & tā liberaliter & ex corde posset indulgeri q ex hoc daretur omnium peccatorum remissio. Unde Augusti. Unusquisq talē indulgentiā accepturus est a deo: qualem & ipse dederit proximo. Unde Grego. Qui in se peccatū clementer indulsit: peccati vestigiū in aīa eius nō remanebit.

K Nono celū aperitur illis qui p opa penalia satisfactione peccatoꝝ suorū impleuit. vñ Bern. Quantucūq magn⁹ sit pctõr in penitentia tamē pōt tantā penā in mūdo sustinere q dimittatur ei tota pena ad quā est obligatus. Sciendum q penitentia satisfactoria semper debet fieri p contrarium. Unde Aristo. v. ethi. Medicine fiunt per cõtrarium sed penitentia est medicina spualis: g debet fieri p cõtrarium. Uñ Grego. in omel. Quot habuit in se maria magdalena oblectamenta: tot de se inuenit holocausta. conuertit ad numerū virtutū numerū criminū: ita q totum seruiret deo in penitentia quicquid deum in se cõtēpserat p culpā. Sciendum q inquantum opus bonū est penale: intantū est satisfactorium. Ergo cuilibet peccatori iniungēda est penitentia. i. satisfactio p contrarium. Verbi gratia. Ut si peccator in delicijs vixit & deum in gula offendit oportet q satisfaciat ieiunādo & corp⁹ castigando. Si inebriat⁹ fuerit q p satisfactiōne bibat aquā. Si luxuriosus q corp⁹ virgis flagellet. Si cum vestib⁹ mollibus & preciosis deum offendit: pro satisfactione ciliciū vel aliam vestē asperam induat. Si in mollibus lectisternijs pigritiam exercuit: pro satisfactione est ei iniungendum vt in straminibus iaceat. & mane surgat. Si in superbia contra deum & proximum se exaltauit: pro satisfactione debet se humiliare coram deo: & proximo se subijcere. Si fuit auar⁹ & deum cū iniustis rebus acquirendis offendit pro satisfactiōne debet iniustas res restituere & de iustis rebus pauperibus subuenire. Si accidiosus pro satisfactione debet mane surgere & ecclesias frequentare: genua flectere et deuote orare. Deutro. xxv. Pro mensura peccatorum erit & plagarum modus: quod intelligitur hic aut in futuro. Pro quo sciendū q penitentia et satisfactio que iniungitur aut est maior aut est minor aut equalis. Si maior est penitētia quā peccata requirunt: tunc superfluum illud cedit homini in premium. Si minor: tunc residuum īplebit in purgatorio. Si equalis: tunc statim euolat.

L Quantum ad secundū sciendum q sanctus stephanus habet plures dignitates. Prima est q dicitur prothomartyr. id est primus martyr q: post ascensionem christi primus pro fi-

delapidat⁹ est et occisus. Secūda ex dō ple-
nus grā. et hoc sibi accidit ppter suā pfundā
humilitatē. Nā supbis resistit deus. humilib⁹
aūt dat grām. Ergo si volumus grām dei im
petrare debem⁹ nos cū sancto stephano hu-
miliare. Tertia q vidit celos aptos tpe sue
mortis. qz dixit. Ecce video celos apertos: et fi
lium hois stantē a dextris virtutis dei. Quar-
ta q p inimicis suis rogauit exēplo xpi. Vñ
Beda. Btūs stephan⁹ stando p se orauit. sz
p inimicis suis flexis genib⁹ interpellauit di
cens. Dñe ne statuas illis hoc peccatū ꝛc.
Quinta q eius passio cōformis est passioni
xpi. nā sicut falsi testes contra xpm insurre-
xerunt: sic et contra beatū stephanū. Itē sicut
xps extra ciuitatē est crucifixus: sic et btūs ste
phanus extra ciuitatez est lapidatus. Itē sic
xps dixit. In man⁹ tuas dñe cōmendo spm̄
meū. sic et btūs stephan⁹ dixit. Dñe ihu susci
pe spm̄ meum. Sexta q habz tres coronas
Primo habz coronā martirū. secundo virgi-
nū. tertio pdicatoꝝ. Septima est miraculoꝝ
operatio. Vñ btūs aug. dicit btm̄ stephanum
innumeris claruisse miraculis. Mortuos se
ptē suis meritis suscitasse. multosqz a varijs
languorib⁹ curasse. preter hec et alia refert di
gne memorie cōmendanda. Ait etiaz q flo-
res sup altare scti stephani ponebātur et inde
ablati sup infirmos ponebātur: q statim mi
rabilit curabātur. Pāni etiam de eius altari
sumpti et sup egros positi multis contulerant
infirmantib⁹ ad medelā. Nā sic idē ait in lib.
xxij. de ciui. dei. Flores de altari scti stephani
sumpti cuiusdā mulieris cece oculis impositi
sunt: et illa pstinum lumē recepit. Refert etiaz
in eodē libro q cū qdaz vir primarius ciuita
tis noie marcialis infidelis esset et nequaq̄
conuerti vellet: cū tñ plurimū egrotaret: ge-
ner su⁹ valde fidelis ad ecclām sancti stepha
ni venit: et de ipsis floribus q sup altare erāt
accipiens et subter caput soceri sui ipsos flo-
res latenter posuit: sup quos dū ille dormi-
uisset. pmus ante diluculuz clamauit vt ad
epm mitteret. cuz aūt epus abesset sacerdos
ad eū venit: q cum se credere diceret baptiza-
uit eū. Hic q̄diu vixit hoc verbuz semp in ore
suo habuit. Xpe accipe spm̄ meum. cū tñ hec
beati stephani verba vltima fuisse nesciret.
M Quantum ad tertium nota exemplum
aliud apud cesareā capadocie. Quedam no-
bilis matrona erat viro qdem destituta sola-
tio sed nobili vallata multitudine puerorum.
Nā pueros decē habuisse dīr: quorū septē ma
sculi et tres femine fuisse phibent. Quadam
aūt vice qz mater ab eis offenditur. maledi-
ctionē suis filijs imprecatur. subito maledictiō
nē matris vindicta diuina subseqtur: et omēs
pena simili et horribili feriunt. nā ōmis tremo
re mēbroꝝ eius sunt horribiliter percussi. quas
ppter nimiuz dolentes et suoꝝ ciuiū oculos
nō ferētes p totū orbē vagari ceperūt: et quo
cūqz ibant omniū in se vertebant aspectum.
Ex his aūt duo frater et soror paulus et palla
dia ypponā venerūt: et ipsi augustino ibidem
epo q sibi ptigerant narrauerunt. Cum ergo
quindecim diebus ante pasca ecclām sancti
stephi frequētantes sanitatē ab ipso martyre
multis precib⁹ postulassent: in ipso die pasce
cum frequens pplus presens esset: vnus ex
eis. scz paulus repente cancellum introiuit et
ātealtare cū multa fide et reuerentia se in ora
tōne prostrauit. Et cuz astantes rei exitum ex
pectarent subito surrexit san⁹ a tremore corpo
ris deinceps alienus. Cuz aūt ad augustinū
ductus fuisset: ipse eum ad populum protu-
lit et deo et sancto stephano gratias egit. Cū
aūt sic ad pplm loqueretur: et soror illius ibi
dē oibus mēbris tremens assisteret: surgēs
de medio cancellos sancti stephani intrauit
et statim velut obdormiens subito sana sur-
rexit. Ipsa similiter in medium producitur et
de vtriusqz sanitate deo et btō stephano im-
mense gratie referuntur.

De sancto Johanne euangelista. Ser. xv.

Sequere me Jo
han. xxi. Verba pposita sūt a xpo
btō petro dicta et idē dicūtur cuili
bet hoi volēti saluari q xpm dz imitari. Nā
nullus est ver⁹ xpian⁹ nisi q xpm imitat. Vñ
Isid. Ille est xpian⁹ qui factis se xpianū ostē
dit: ambulans sicut xpūs ambulauit a quo
nomen contraxit. Ex quo patet q qui xpm
nō sequitur nō est verus xpianus: q uis no-
men habeat. Unde Augu. in li. de vita xpia
na. Xpiani nomen ille frustra sortitur q xpm
minime imitatur. Unde etiam Cyprianus
de duodecim abusionibus. Xpianus non e
recte dicitur: nisi qui xpo in moribus coequa
tur. Et in signum huius xpūs dicit cuilibet
christiano verbum propositum. Sequere
me. Unde in presenti sermone tria sunt di-

cenda. Primo quare quilibet xpianus meri-
to debeat sequi xpm. Secundo in quibus eu3
sequi debeamus. Tertio alique questiones
de sancto iohanne. Quantum ad primum
sciendu q merito sequi debem⁹ dnm nostru3
ihm xpm ꝛ hoc triplici ratone. ¶ Prio
ratone honoris: qꝛ est valde honorificu3 seq
dnm Eccl. xxiij. Gloria magna est seq dnm
lõgitudo enī dieꝝ assumet ab eo. Contra h⁹
faciunt aliqui qui in bonis operibus imitari
xpm erubescut de quib⁹ dicit xps in euange-
lio. Qui me erubuerit coram hominibus hunc
filius hominis erubescet corã patre celesti ꝛ an
gelis ei⁹. Ite3 Greg. sup Ezech. Qui erube-
scat bona facere a statu rectitudis cadit. atq3
ad dãnatõem tendit. hoc illi nõ attendunt q
hũiliter incedere in vestib⁹ suis erubescunt q
nis enī a pdicatorib⁹ se male agere intelligut
tñ pp̄ter verecundiã humanã vestes supbas
sc3 caudatas lõgas ꝛ scissuras inutiles depo-
nere nolut. qꝛ seruire mundo ꝛ diabolo in sup
bia videtur eis honor. sed deus illoꝝ gloriam
in ignominiam cõmutabit. Ergo quilibet nõ
deb3 verecundari xpm sequi: qꝛ est salubre ꝛ
honorificu. Joh. xij. Si quis mihi ministrau
rit honorificabit eu3 pater me⁹ qui in celis est
Secundo libẽter debem⁹ sequi xpm rõne vtili-
tatis. Joh. viij. Qui sequit me non ambulat
in tenebris: sed habebit lumẽ vite. Tertio de
bemus sequi xpm. nã ad hoc obligamur rõ-
ne exemplaritatis. qꝛ xps pp̄ter hoc in mun-
du venit. vt exẽplu3 viuendi nobis demõstra-
ret. Vñ Aug. de vera. reli. Tota vita xpi in
terris q per hoiem gessit disciplina moꝝ fuit.
vñ etiã Greg. Ois xpi actio nr̃a est instructio
¶ Quantu ad scðm. s. in qbus debem⁹ imi
tari xpm sciendu q signanter in septẽ nobis
exemplu relinqt in qbus eu sequi debem⁹. Pri
mo in abstinentia carnis: nã in ingressu mun-
di vsq3 ad finẽ vite sue semp in duritia vixit.
nã in natiuitate duritia3 sustinuit. qꝛ in hye-
me ꝛ in media nocte nat⁹ est: ꝛ in p̄sepio po-
sit⁹: ꝛ inolut⁹ pãniculis sup fenu iacere voluit
Vñ Bern. Qui nõ fallit elegit qð carni mo-
lesti⁹ est. id ergo vtili⁹: id etiã magis eligẽdu3
ꝛ quisqs aliud docet vl̄ suadet ab eo tanq a
seductore cauendu est. Vocilli xpiani atten-
dãt q vix vna nocte pp̄ter deu dure iacere vo
lunt cu enī xps dicit cuilibet homi. Sequere
me. ¶ Secundo debem⁹ eu3 sequi in hu
militate. Vñ Mt. Math. xi. Discite a me qꝛ
mit⁹ su3 ꝛ hũilis corde. Vñ Aug. de ver. dñi
ser. xij. Discite inquit a me ait dñs: non mun-
du creare: non visibilia ꝛ inuisibilia cũcta cre-
are: nõ in isto mũdo miracula facere vl̄ mor-
tuos suscitare. sed qꝛ mitis su3 ꝛ humilis cor
de. ergo exemplo xpi debemus humilitatem in
vestibus seruare. nã xps portauit veste3 sim-
plicẽ. s. tunicã incõsutilẽ ꝛ incessit xpus ihus
dñs ꝛ redẽptor noster discooperto capite ꝛ nu
dis pedibus. Item in die palmaꝝ equitauit
asinu. ꝛ in parasceue baiulãs sibi crucẽ exiuit
in caluarie locu. Insuper ex sua pfundissima
humilitate assimilauit se vermi dicens illð.
ps. Ego sum vermis ꝛ nõ homo opprobri-
um ꝛc. Modo xpus dicit cuilibet hoi. Seq
re me. Ergo boni xpiani imitant xpi humili-
tatem in terris: vt ab eo exaltentur in celis.
Vñ aug. de verb. dñi ser. xxix. Vis capere cel
situdine3 dei: cape prius humilitatem dei: di
gnare humilis esse propter deu qꝛ de⁹ dignat⁹
tus est hũilis esse pp̄ter te. Vñ etia3 beatus
Ambrosius sup. ps. Beati immaculati ꝛc.
Quanto enī quis est abiectior in hoc seculo
tanto magis exaltabitur in futuro. Sed op-
positum exẽplo xpi plures tenet xpiani qui se
in hac vita supbe extollũt. Verbi grã. Xp̄us
inclinato capite pepẽdit in cruce. s3 tu supbe
erigis te contra xpm erecto collo. Xps coro-
nam spineam sustinuit in capite ꝛ tu supbe of
fendis eu cum peplis ꝛ crinalib⁹ cui caput tu
ꝛ nimis exaltãdo te ↄtra xpm. Itẽ xps por-
tauit vestẽ purpureã quã sibi induit pilatus
ꝛ vestem albã quã sibi herodes induit in si-
gnu derisionis ꝛ fatuitatis. Et tu supbe xpia
ne ornas te cu p̄ciosis ꝛ mollibus vestib⁹ tu-
is q habent scissuras multas ꝛ caudas lon-
gas ꝛ varios colores: ꝛ hoc facis in contem
ptum christi: ꝛ in dispendium salutis tue.
Item christus in humilitate captus ꝛ liga-
tus est funibus. et hoc in humilitate et cha-
ritate. Et tu vis habere cingulum argente-
um vel deauratum in superbia ꝛ elatione.
Item christus in dorso suo crucem portauit
ꝛ omnem fortitudinem suam consumpsit in
passione vt te redimeret. Et tu consumis for-
titudinem tuam corizando. torneamenta exer
cendo. ꝛ hoc in ipsius contemptum qui pro
nobis mortuus est in humilitate et chari-
tate. Ex his patet q multi sunt qui christia-
ni solo nomine sunt. Unde Cyprianus. Ne-
mo christianus recte dicatur: nisi qui christo

in moribus coequatur. Q Tertio debemus eũ sequi in paupertate. Nam ipse pauper fuit in natiuitate: in vita τ in morte. Unde Versꝰ. Pauper natus pauper vixit. τ pauper obijt. hoc patet quia in stabulo τ nõ palatio natus fuit. Similiter τ in vita nunq̄ propriã domũ habuit: sed tanq̄ peregrinus in hoc mundo vixit. Vocilli semper cogitare debẽt qui proprias domos nõ habẽt sed cũ alijs hospitantur: q̄ xp̄s nunq̄ propriã domũ habuit. sed cũ alijs hospitatus fuit. Similiter in morte pauperrimus fuit. qꝛ nudus in cruce pependit. τ vbi caput suũ reclinaret nõ habuit. Et quare sic pauper fuit? R̄ñ. deo vt paupertatis sue exemplum nobis cõmendaret. Sed oppositũ exemplo xp̄i faciunt qui nunq̄ cõtentãtur nec deo regratiantur: sed totũ cor suum apponũt ad diuitias τ quõ seipsos in hac vita extollant. Nam tales nõ ponderãt nec aduertũt exẽplum xp̄i Uerbi gratia xp̄s natꝰ est in stabulo τ hõ auarꝰ non contentatur in vna domo. Xp̄s positꝰ est in artum presepe τ super fenum inuolutꝰ panniculis τ homo deliciosus vult habere lectos molles τ preciosos. Xp̄s in paupertate vixit. τ homo xp̄ianus nititur magnas habere diuitias. non attendens illud dictum euangelij. q̄ difficile est diuitem intrare regnũ dei. R Quarto debemus eũ sequi in abstinentia cibi τ potus. nã ipse in terra ieiunauit quadraginta diebꝰ τ noctibus sine omni cibo. Similiter τ in cruce fel τ acetum bibit. Unde ps. Dederũt in escã meã fel. τ in siti mea potauerunt me aceto. In his enĩ docet nos abstinentiã dicẽs vnicuiq̄ nostrum. Sequere me. Hugo de san. victo. Gaudeat qui potest parce viuere. Parca enĩ vita libidinẽ extinguit. virtutẽ nutrit. animũ roborat. mentem ad celestia eleuat. imo abstinẽtia valet pro sanitate corporis τ pro longitudine vite. Eccl. xxxvij. Qui abstinens est adijciet vitam. Unde etiã Aristo. de regi. prin. Abstinere a comestionibus nimijs τ superfluitate nimia est summa medicina. Unde carnẽ nostrã exẽplo xp̄i debemꝰ domare cum abstinentijs. Apostolꝰ. Si spiritu facta carnis mortificaueritis viuetis. Sed oppositum exemplo xp̄i plures faciunt. Nã xp̄s ieiunauit quadraginta diebus. τ aliqui volunt vix vna die ieiunare pro deo Christus ter esurijt. vt patet in euangelio. et gulosi semper volunt esse pleni. Christus sitiuit in cruce sed bibuli viuunt in ebrietate. Christus bibit fel τ acetum in cruce: sed deliciosi volunt habere quinq̄ fercula: τ multiplicia pocula ad satisfaciendum suis concupiscentijs. Et de istis scribit apostolus dicens. Quorum deus venter est. Et tales nõ imitantur christum pauperem: sed diuitem epulonem q̄ epulabatur quotidie splendide: τ sepultus est in inferno. sic τ illis continget. Unde Apostolus. Si secundum carnem vixeritis moriemini. Unde etiam Hieronimus in epistola. Difficile imo impossibile est vt presentibus quis et futuris fruatur bonis. vt hic ventrem τ ibi mentem impleat. et de delicijs transeat ad delicias. Nam tales sunt maledicti a christo. vt habetur Luce. vi. Ue vobis qui nunc saturati estis. Nam tales in futuro sustinebunt famem τ sitim. vbi nec vnam guttam aque habere poterunt. De quibus dicit Johan. Apocalipsis. xvi. Manducabunt linguas suas pre dolore. Sed de bonis qui christum sequuntur in abstinentijs dicitur Luce. i. Esurientes impleuit bonis. ps. Saciabor cum apparuerit gloria tua. Nam tales sunt beati hic et in futuro. Unde Luce. vi. Beati qui nũc esuritis τc̄. S Quinto debemus christum imitari in patientia. Nam christus patienter sustinuit verba et verbera. Nam iudei dicebant. Ecce vorator τ potator vini τ amicus publicanorum. Item dicebant vt habetur Johan. viij. Tu testimonium perhibes de teipso. testimonium tuum non est verum. Item dicebant demonium habet et insanit. Item dicebant eum seductorem populi. Et in his verbis contumeliosis semper habuit patientiam. i. Petri. ij. Cum malediceretur: non maledicebat. cum pateretur: non comminabatur. Similiter in verberibus τ plagis patientiam habuit. Nam captus et ligatus est alapis et colaphis cesus est conspuitus et velatus est. flagellatus et coronatus est. Ad Pylatum et Herodem et ad locum caluarie ductus est: et dominum clauis cruci affixus est. Et in omnibus istis iniurijs tanq̄ ouis mansuetus fuit. Ergo dicit ad quelibet nostrum. Sequere me. Sed oppositum exemplo xp̄i ostendunt qui nec vnum verbum nec vnã iniuriam sustinere volunt cum tamen sit valde meritorium iniurias patiẽter sustinere propter deũ. Unde Luce. xxi. In pacientia vr̄a possidebitis aĩas vr̄as Unde xp̄s dicit in euangelio. Si quis te per

cusserit ad vnā maxillā ꝓbeat illi et alterā. Et qui vnum verbum p̄ni cētra nō sustinet: quō verbera sustinebit? Unde Grego. in li. xvi. moral. Qui a statu patientie per linguarum vulnera corruit ipse sibi testis est qd̄ contra manifeste ꝑsecutōis gladios non subsisteret. Unde vt patientiam acquiramus necesse est vt passionē xp̄i ad memoriam reducamus. Unde Grego. Si passio xp̄i ad memoriam reduceretur. nil tam durum est qd̄ non equo aīo tolleraret. Uñ etiam Bern. Quid est qd̄ tibi nō suaue videtur si collegeris et memorateris omnes amaritudines saluatoris. Uerbi gratia. Si pauper es et contemneris vel irrideris a diuitibus: cogita quomodo xp̄us derisus fuit quando velabāt sibi faciem et percutiendo eum dixerunt. Prophetiza nobis xp̄e quis est qui te percussit. Similiter quando coronatus fuit. tunc ip̄si flectendo genua cum arundine percutiebant caput eius. et expuentes in eum dicebant. Aue rex iudeorum. Similiter quādo in cruce pependit. tūc ab astantibus derisus fuit. Naz aliqui de numero iudeorū mouentes capita sua dicebant Uach qui destruis templum dei. alios saluos fecit: seipsum saluare non potest. Si rex israel es descende nunc de cruce. Item si xp̄ianus spoliatur in rebus temporalibus: tunc cogitare debet quomodo xp̄us spoliatus est vestimentis suis: et nudus pependit in cruce corā omni populo. Item si xp̄ianus verberatur et leditur in corpe: tūc reducere debet ad memoriam xp̄m flagellatum: cōsputū: et coronatū. Uñ Hiero. in ep̄la. Conspui voluit vt nos saluaret. velari voluit: vt velamē culpe et ignorantie a cordibus nostris auferret. in capite percuti: vt caput nostrum. i. adam sanitati restitueret. colaphis cedi et verbis derideri: vt nos et labijs et manibus: v̄bis et operibus applauderemus. ¶ Sexto xp̄m sequi debemus in prolatione verborum. Nā sicut eius opera sunt nobis in exemplum: sic et eius verba. Unde Augu. Tota vita xp̄i et q̄ in terris pro homine gessit disciplina moruz fuit. Pro quo sciendum q̄ xp̄us tria in verbis suis habuit. Primo veritatē Johannis. xiiij. Ego sum veritas. Sic quilibet xp̄ianus debet esse verax in verbis. tunc enī diligetur a deo et hominibus. ps. l. Ecce enī veritatem dilexisti et cē. Sed oppositum facit homo mendax: qui et oditur a deo et hominibus. Unde

Prouer. xij. Mendacia labia abhominatio dn̄o. Nam talis mendax non imitatur xp̄m sed diabolum. De quo dicitur Johānis. viij. Ipse mendax est et pater eius. Secundo xp̄us habuit in verbis suis vtilitatem. Nunq̄ enī aliquod verbum ociosum aut superfluuz locutus est. Unde quilibet xp̄ianus exemplo xp̄i debet verba vtilia et necessaria proferre. semper cogitans illud dictum Mathei. xij. De omni verbo ocioso qd̄ locuti fuerint homines reddent rationem in die iudicij. Hoc illi non attendunt qui proximos cum malis verbis offendunt. s. detrahendo: maledicendo: irridendo: conuitiando: subsannando proximos suos. Similiter iurando et blasphemando contra deum. Tertio xp̄us habuit moderantiam in verbis. Tacuit enī coram pylato et coram herode: et cum accusaretur in multis nihil respondit: sed tanq̄ ouis et agnus innocens obmutuit. Sic exemplo xp̄i quilibet xp̄ianus debet pauca verba habere et tacere vsq̄ dum interrogatus fuerit. Unde Eccle. xxxij. Adolescens loquere in causa tua vix cū necesse fuerit. Si bis interrogatus fueris caput tuum habeat responsuz. Unde Ambro. in libro de offi. Quā plures vidi incidisse peccatū loquendo. vix autē quēq̄ tacendo. Hoc aūt exemplum xp̄i illi multiloqui non attendunt q̄ plura v̄ba et quasi innumerabilia in ventū ꝓferūt et ꝓ̄ promittunt anteq̄ interrogantur. Prouer. xviij. Qui prius r̄ndet q̄ audiat stultum se esse demonstrat: et confusione dignū. Et tales qui non refrenant linguā nunq̄ ad statū perfectōis perueniunt. Uñ Jacobi. i. Si quis putat se religiosum esse et nō refrenat lingua suā huius vana est religio. Uñ Grego. in moral. Multiloquio deditus seruicem rectitudinis in silentio tenere nō potest. ¶ Septimo xp̄us tristis fuit et honores fugit in quo imitandus est a quolibet xp̄iano. Primo enī tristiciā habuit. Unde Math. xxvi. Tristis est anima mea vsq̄ ad mortē et cē. Unde Bernardus. Lego xp̄m fleuisse nunq̄ risisse. Sic et homo flere debet hic cum xp̄o in p̄nti: et tunc cū beatis reputētur. Unde Mathei. v. Beati qui nunc lugetis. Apostolus. Est tempus flendi suple in presenti: et tempus ridendi suple in futuro. Similiter quilibet xp̄ianus debet honores presentes fugere et futuros honores in celo appetere. Unde augustinus in libro de ciui. dei. Disce christiane

a xp̄o fugere gloriā mūdi. qui vocatus ad re gnū fugit. vocat⁹ vero ad patibulū humiliter ꝛ benigne se obtulit. Opposituꝫ exēplo xp̄i ostēdunt illi q̄ volūt in p̄nti letari. Unde Grego. in omel. Presentia gaudia sequunt̄ ꝑpe tua lamēta. Unī xp̄s in euāgelio dicit. Ue vo bis qui nunc ridetis. O xp̄iane attende quō imitans exēplo xp̄i. ip̄e em̄ fleuit ꝛ tandem: ꝛ in tristicia triginta tribus annis vixit. ꝛ tu le tans in illicitis ꝛ vanitatib⁹ huius mundi. Unī Grego. in omel. Nemo pōt hic gaudere in hoc seculo ꝛ illic regnare cū deo. Itē xp̄us fugit qn̄ popul⁹ volebat eū facere regē. vt hr̄ Joh. vi. In hoc eū sequi debet quilibet xp̄ia nus q̄ nō debꝫ appetere: vel laborare: vel de siderare prelaturam in p̄nti vita. de hoc quere ante ser. iiij. A. X Quantum ad terti um tunc querit̄ quare xp̄s spālīter dilexit io hannē: R̄ndetur ꝑpter tria. Primo ꝑpter pu ritatē ei⁹. qꝛ tales xp̄s multū diligit. Prouer. xxij. Qui diligit cordis mundiciā habebit re gem amicū. Secūdo ꝑpter eius festinā con uersionē: qꝛ in sua iuuentute ad xp̄m conuer sus fuit. ꝛ tales xp̄s multū diligit. qd̄ inuenit̄ Math. xix. vbi dr̄ q̄ xp̄s paruulos amplexa tus fuit manus eis imposuit: ꝛ benedixit ip sis. nunq̄ em̄ alicui seni talem charitatē ostē dit. Tertio ꝑpter ip̄ius iohis feruentem dile ctionē. De⁹ em̄ diligit diligētes se. Prouer. viij. Ego diligētes me diligo. Quarto ꝑpter ip̄i⁹ dignitatē: qꝛ ip̄e oīm sanctoꝝ ꝑfectōes habuit. De q̄bus singularē scd̄m status sui preeminētiā oēs magnā grām reputauerūt sibi factā. vt Esaias Dauid ꝛ Jeremias q̄ deus fecit eos prophetas suos Jacobus qn̄ fecit eum apl̄m Lucas ꝛ Marcus quando fecit eos euangelistas. Laurentius ꝛ stepha nus qn̄ fecit eos martires. Nicolaus ꝛ Domi nicus qn̄ fecit eos confessores. Katherina ꝛ Barbara qn̄ fecit eas virgines ꝛ sponsas su as. In iohe aūt hec oīa reperiunt̄: qꝛ prophe ta in Apoca. Apl̄us in epistolis. Euangeli sta i euāgelio. Martir aūt in quātum fuit oleo adustus ꝛ minime lesus. Nā in actibus aplo rū legit̄ q̄ oēs apostoli erant flagellati. Con fessor qꝛ doctor. Uirgo ꝛ sponsus xp̄i. Y Ultimo queritur que sit differētia dilectio nis xp̄i ad petrum ꝛ iohēm. ꝛ videt̄ q̄ pl⁹ di lexit iohēm q̄ petrū: ꝛ tn̄ petr⁹ videt̄ plus di lexisse xp̄m q̄ iohes. Circa qd̄ sciendū q̄ tri plex est dilectio. Una q̄ consistit in familiari tatis ostensione. et in ista magis dilexit iohā nem q̄ petrum. qꝛ maiora signa familiarita tis sibi ostendit. et eo q̄ supra pectus suuꝫ re cubuit: ꝛ matrem suaꝫ sibi cōmendauit. Se cunda dilectio est que cōsistit in donoꝝ attri butiōne. ꝛ in ista magis dilexit petrum: qꝛ ma iora dona sibi concessit. qꝛ principem aposto lorum ipsum fecit. suum vicarium eum relin quit. claues regni celorum sibi dedit. Tertia dilectio est que consistit in precordiali amore ꝛ in ista vtrunq̄ equaliter dilexit. Ambos enim equaliter dilexit affectione: quia ambo apud deum sunt equalis meriti.

De innocentibus. Sermo. xvi.

Iratꝰ herodes

occidit oēs pueros q̄ erāt in beth leem: ꝛ in oib⁹ finib⁹ ei⁹. Mat. ij. Et quo hodie peragit̄ festum illoꝝ puerorum innocentum qui ab iniquo herode interfecti sunt. Tunc in presenti sermone tria sunt vi da. Primo quō aliqui parentes pueros suos spiritualiter occidunt. sicut herodes corpora liter occidit. Secundo de solēnitate presentis festi. Tertio exemplum. A Quantum ad primū sciendū q̄ sunt sex genera parentū q̄ occidūt suos pueros: ꝛ sic dānant̄ ꝑpter ea. Primi q̄ faciūt ꝛ ei sunt q̄ pueri in vtero ma tris sine baptismo decedunt. Et hoc est va de graue homicidiū: qꝛ ibi corpus ꝛ aīa oc ditur. Aug. Maius est dānum in amissi one vnius aīe q̄ mille corporum. Bern. Totus mū dus ille p̄ciū vnius aīe estimare nō pōt. Er go mater que est pregnās sollicitudinē debet habere de thesauro quē portat in vtero: ne fi at occasio damnationis illi puero. Simili ter viri debent parcere mulieribus: nec eas terrere nec turbare nec verberare. imo sibi ip̄i subtrahere in commedendo atq̄ bibendo: et impartiri suis mulieribus pregnantibus: ꝛ hoc propter fetum. imo quilibet homo de seruire mulieri in pregnatione. exemplo marie tribus mensibus seruiuit elizabeth. Con tra hoc faciunt illi qui vxores suas pregnan tes percutiunt: trahunt: calcant: trudunt: ꝛ ipsis maledicunt: ꝛ sic rei erunt necis in pue ris. Similiter peccant ille mulieres que si per hoc remittunt q̄ pregnantes sunt: ꝛ co enter offendūt maritos suos. Similiter pec cant grauiter ille antique vetule que aborsum vel sterilitateꝫ procurant in aliquam

lière vel virgine. Similiter ille anallē q̄ cuȝ
peccato ⁊ scandalo ↄcepit ⁊ postmodū ꝓ
pter verecundiā humanā eosdem pueros sci
enter occidunt. q̄d animal irrōnale non face
ret. B Secūdi parētes sunt illi qui pu
eros suos nimis diligūt. Sed diceres: non
debeo diligere puerū meū? Rūdeo nimio de
bes diligere puerū cū est naturale: sȝ ordina
te ⁊ infra deum debes diligere. Nā aliq̄ pu
eros suos vltra deū diligūt: ⁊ habēt maio
rem complacētiam in pueris q̄ in deo om̄i
potenti: ⁊ potius ⁊ libētius vidēt pueros q̄
deum. Et qui sic pueros supra deū diligūt
eosdem pueros suū deū faciūt. Aug. Hoc ab
hoīe colitur quod p̄ ceteris diligitur. Et de⁹
quādoq̄ ex sua bonitate subtrahit eis illos
pueros: vt ip̄i parentes cor suū ecōuerso ad
deum erigant ⁊ eum diligant. Et est ḡ vna
rō quare illi pueri q̄ sunt multum effabiles ⁊
prudentes ⁊ pulchri cito moriūtur. q̄r parē
tes eosdem cū nimio affectu diligūt: ⁊ cum
nimia sollicitudine eos scd̄m cursuȝ mundi
nutriūt ⁊ educant. Uerbi grā: qn̄ et ip̄is vo
lunt facere magnos dn̄os: rectores ciuitatū
⁊ magnas diuitias sup eos hereditare: ⁊ di
uitibus eos desponsare: non curantes an ista
bona sponsalia sint iuste vel iniuste acquisi
ta. Et ꝓpter illā etiā curiositatē ⁊ sollicitudi
nem quam habēt ad pueros ornādo eos ī ve
stibus obliuiscūtur quādoq̄ deū: ⁊ seipsos
negligunt in his que spectāt ad salutē ani
marum. Et sic ꝓpter nimiam dilectōem pu
eroȝ quādoq̄ offendūt deum ⁊ seipsos dā
nant. Mat. x. Qui amat filiū vel filiā super
me non est me dignus. Tertij parētes sunt
q̄ informāt pueros suos in malis: sicut ebri
zare. supbe in vestibus incedere. faciē depin
gere. crines crispos facere. Et ip̄i parētes rei
erunt oīm peccatoȝ que ex mala informati
one vel malo exemplo filij sic addiscūt: ⁊ p⁹
modū faciūt. Uerbi gratia. Qui te primitus
supbiam docuit: particeps erit oīm pctōȝ tuoȝ
que cum superbia ꝑpetrabis vsq̄ in finem
vite. ⁊ sic de alijs peccatis. Quarti parentes
sunt qui pueros nō corrigunt cuȝ delinquūt.
Nam parentes tenentur pueros corrigere.
Unde dicitur in decre. Pater debet filios ca
stigare non semp osculari. v. q. v. Non oscu
latur. ⁊. xxiij. q. v. Non putes. ⁊ extra de re
scrip. Si quando. ⁊. c. dis. Contra morem.
C Queritur quomodo parentes debent

corrigere pueros? Respondeo si sunt boni et
quādoq̄ fragilitate excedūt: tūc cū benigni
tate sunt corrigendi. exemplo Marie: q̄ di
xit ad filium suū postq̄ inuenit eum in tem
plo post triduū. Fili quid fecisti nobis? pa
ter tu⁹ ⁊ ego dolētes querebam⁹ te. Si aūt fi
lij sunt ꝓterui ⁊ rebelles: tunc corrigēdi sunt
cum virgis ⁊ disciplinis. Un̄ Prouer. xxiij.
Noli puero subtrahere disciplinā. Si cuȝ ꝑ
cusseris cum virga nō morietur: ⁊ aīam eius
de inferno liberabis. Et talis correctio erit
meritoria ip̄is parētibus. Naȝ quot plagas
ip̄i in pueris sic dabūt: tot merebunt coronas.
Itē sciendū q̄ parētes non debēt puer⁹ ma
ledicere. De hoc quere ser. xiij. M. Quinti
parētes sunt q̄ malum exemplū p̄bēt filijs:
⁊ ꝓpter hoc spūaliter eos occidunt. Augu.
Qui in conspectu ꝑpli male viuit quātuȝ in
illo est eū a quo attenditur occidit. Pueri enī
illa que vident a parentibus cōiter imitātur
siue bonū siue malum. Si vident eos ieiuna
re: libēter orare: ecclesias frequētare: miseri
cordes esse: veritatem loqui: deū benedice
re: pacem cū familia habere: eos imitantur.
Si autem vidēt eos ieiunia ab eccl'ia insti
tuta soluere. festa nō celebrare. raro eccl'iam
visitare. ad tabernas ire. supbe incedere. cho
rizare. blasphemare. maledicere: etiā imitan
tur eos. Et ꝓ his malis exemplis parentes
puniētur grauiter. Und̄ Gre. in mora. Tot
mortibus dignus est quot exēpla prauī
tatis in posteros relinquit. Sexti sunt qui
scienter res iniustas lucrātur ad ditandū pu
eros suos. naȝ quot denarios pueris sine re
linquūt: tot gladiis eos trāsfigunt. Aliq̄ be
ne cogitant se habere res iniustas: ⁊ ne filij
exheredītētur potius volunt cū ip̄is dānari.
D Quātum ad secundū nota q̄ festum in
nocentū ⁊ eoȝ martyriū solenniter est pagē
dum. Et hoc ꝓpter tria. Primo ꝓpter tp̄us.
Nā ip̄i p̄mi martyres sunt q̄ ꝓ xp̄o post eius
natiuitatem martyrizati sunt. Pro quo sciē
dum q̄ triplex est martyriū. Primū ē volun
tatis ⁊ operis: sicut beati Stephani ⁊ Lau
rentij. Secundū volūtatis ⁊ non operis. sicut
beati Iohānis euāgeliste ⁊ beati mart ini ⁊
Nicolai. q̄ habuerunt voluntatē ⁊ affectum su
stinendi martyriū: q̄uis passi non sint. Ter
tium martyriū opis ⁊ nō volūtatis: sicut in
nocentes vsum rationis non habentes: qui
deum non loquendo sed moriendo: et cum

sanguine suo confessi sunt. et sic in sanguine
suo baptizati sunt. Et propter illud triplex
martyriū illa tria festa sunt imediate post fe
stum natiuitatis instituta. Primo festū bea
ti Stephani q̄ est martyr volūtate et ope. Se
cundo festum beati Johis q̄ est martyr vo
luntate et non ope. Tertio festū hodiernum
innocētum q̄ sunt martyres ope et nō volū
tate. Secundo martyriū et festū innocen
tū est cōmendabile ppter numerū. qz tot sūt
q̄ numerus eorū incert⁹ ē. Sed ecclesia pera
git numerū eorū scdm visionē quā Joh. vidit
vt habetur Apoca. xiiij. Uidi agnū stantem
supra montē syon et cum eo centūquadragi
taquatuor milia habētes nomen eius et no
men patris eius scriptum in frontibus suis.
Modo si laus vnius sācti vel angeli vel ho
minis vnius est laudabilis et accepta coram
deo: que tunc erit laus tot sanctorū innocen
tum? Item si deus exaudit preces vni⁹ sanc
ti vel oratione duorū vel triū cōgregatorū in
nomine ipsius: quid tūc vbi tot scti sūt simul
cōgregati? Item si vnus sanctus est venerā
dus: nonne tunc tot milia sanctorum sunt ve
nerandi? Nūq̄ enī in anno tot sanctorū festū
peragitur pter festum oīm sanctorū sicut hodi
erna die peragitur. ¶ Tertio ppter locum
qz in bethleem occisi sunt vbi xp̄s natus est
ergo in verbis pdictis dictum est. Mittens
herodes occidit omnes pueros etc̄. Ubi scien
dum scdm glo. q̄ occisio puerorū facta est p⁹
annum et tres dies post natiuitatem xp̄i. Di
stulit enim ppter moram Rome cōtractam
q̄uit enim romam a cesare citatus: et sic fere p
annum impeditus fuit. Tunc prophetia im
pleta ē Rachel plorās filios suos. Jere. xxxi.
Quare Rachel et nō Jacob plorat? Respon
deo q̄ matres sunt magis passibiles et ma
ioris pietatis scdm Aristo. Ergo plus com
patiuntur pueris. Item quia plus diligūt pu
eros. ergo plus dolent de aduersitat. h⁹ pue
rorū. Ut autem mater plus diligit filium q̄
pater ostenditur triplici ratione. Prima est:
quoniam mater plus dat de substantia filio
q̄ pater. et ideo maiorem partem videtur ha
bere in puero. Secunda quia mater plus la
borat circa filium q̄ pr. et circa qd̄ pl⁹ labo
ramus plus diligimus. Tertia quia mater
plus est certa de puero q̄ pater. et ideo ma
gis diligit filium tāq̄ rem certam. Pater ve
ro minus diligit tanq̄ rem dubiam. Unde
Aristo. viij. ethi. Matres enī plus diligunt
filios q̄ patres. quia certiores sunt de eis et
labores maiores habent circa eos. Queritur
quare hodie etiam subticet ecclesia cantica
laudis et letitie. scz Te deum laudam⁹. Glo
ria in excelsis deo. et alleluya etc̄. Responde
tur q̄ hoc fit propter tria. Primo in signum
fletus quem matres habuerunt de occisiōe
puerorū suorum. Secundo in signum status
q̄ ipsi pueri post occisionem in limbū descen
derunt. Tertio quia virgo maria et puer hie
sus et Joseph fugiendo in egyptum in exi
lium iuerunt. Magna igitur compassio ē eis
exhibenda: tum ppter pueri tenerem etatē
tum ppter puerperij nouitatem. tum ppter
Joseph senectutem. ¶ Quātum ad ter
tium nota exemplum de his qui filios suos
non corrigunt cum delinquūt. Legit̄ de quo
dam patre visitante tabernas et ludos. qui
cum duceret paruulum filium suū secū: ille fili
us factus grandis postmodum ita assuetus
fuit ludis et tabernis q̄ non poterat inde re
trahi. et postq̄ pecunia deficit: cepit furari.
Primo patri. deinde vicinis. nec pater suus
corrigebat eum acriter: sed q̄n q̄ leniter eum
admonuit: sz ista admonitio nihil in eo pfe
cit. Et cum factus eēt magnus vir: semel et
bis dep̄hen̄sus est in furto. sz pater data pe
cunia bina vice liberauit eum a suspendio: et
tertia vice dep̄hensus in furto: et iudicatus et
ductus ad suspendiū: rogauit ppter deum vt
adduceretur ei pater suus. q̄ cum flens aduc
nisset. rogauit eum filius suus vt oscularet
eum et remitteret ei iniurias. quod cum face
ret pater eius: filius eum ita momordit: vt
amputaret ei nasum. Et cum de hoc fili⁹ ar
gueretur: eo q̄ pater bina vice liberasset eum
a suspendio data pecunia p eo: et iam tertia
vice iterum libenter liberasset si potuisset. Re
spondit filius. Ego bñ egi et iuste feci. quia
ipse est causa suspendij mei: eo q̄ a iuuentute
pmisit me scdm ppriam voluntatem viuere
nec me aliquādo correxit ppter excessus me
os quos commisi. Et in signū huius pue.
xxix. dicitur. Puer qui dimittitur voluntati
sue cōfundit matrē suā. imo parētē et omnes
cognatos suos. Ergo Salomon dicit. Qui
parcit virge odit filium suū.

Dominica infra octauā natiuitatis chri
sti. Sermo. xvij. Quare christus factus sit
paruulus.

Puer autem crescebat et confortabatur plenus sapientia Luce. ij. Ex quo in presenti euangelio fit mentio de puero nobis recenter nato: ideo in presenti sermone tria sunt dicenda. Primo quare christus paruulus factus est. Secundo quomodo debemus nos habere ad istum paruulum puerum ihesum christum. Tertio exemplum. **G** Quantum ad primum sciendum quod christus paruulus factus est puer triplici ratione. Primo in signum quod faciliter potest placari ab his qui offenderunt eum. Nam sicut olim cum pomo inobedientie offensus fuit: sic iam puer factus faciliter quasi cum pomo placari potest. Secundo ideo puer factus est ut faciliter a nobis decipi possit. Olim christus vendidit regnum suum sic quod nullus sibi illud conquirere potuit etiam quantumcumque sanctus et perfectus fuerat. quod patet in Johanne baptista cuius cibus erant locuste et mel silvestre. qui et habuit vestem de pilis camelorum. nec vinum nec siceram bibit: sed sola aqua contentus fuit. Et ultimo pro veritate decapitatus est. nec tamen sic celum intrare potuit. Item in prophetis sicut in Esaia. quem secauerunt cum serra lignea et precepto Manasse regis Juda. Item patet in Zacharia quem rex Joas lapidari iussit inter templum et altare. Item patet in Jeremia. qui a populo iudeorum lapidatus est. Item patet in Amos quem Ozias rex per tempora transfixit. Ymo omnes cum omnibus martyribus que sustinuerunt celum intrare non potuerunt usque dum christus per mortem suam ianuam celi aperuit. Sed christus puer nobis natus modo tam misericors factus est quod aliquibus dat regnum celorum pro omnibus suis rebus. sicut apostolis: qui omnia pro christo reliquerunt. Aliquibus pro medietate rerum suarum. sicut Zacheo qui dixit. ut habetur Luce. xix. Ecce dimidium bonorum meorum do pauperibus. Aliquibus pro his rebus que superflue sunt. ut habetur Luce. xi. Quod superest date elemosynam et omnia munda erunt vobis. Aliquibus etiam pro duobus obulis. sicut vidue que obtulit deo duo era. Aliquibus pro hausta aque. Mathei. x. Quicumque potum dederit uni ex minimis istis calicem aque frigide non perdet mercedem suam. Aliquibus dat pro bona sua voluntate. quod est quasi pro nihilo dare. Psalmus. Pro nihilo saluos facies illos. Item pro nihilo habuerunt terram desiderabilem. Ubi etiam augustinus. Coronat deus intus voluntatem ubi non inuenit facultatem. Tertio christus puer factus est in signum quod debemus eum spiritualiter concipere per bonum propositum. parere. per bona opera. per perseuerantiam nutrire. per patientiam portare.

H Quantum ad secundum sciendum quod maria mater christi nouem beneficia exhibuit puero suo iesu christo: que etiam nos isto sacro tempore ei spiritualiter exhibere debemus. Primo concepit puerum iesum quando angelus dixit ei. Aue gratia plena. et sic nos per bonam voluntatem ipsum concipere debemus. Unde Chrisosto. super Mat. Voluntates bone sic suaues sunt apud deum quemadmodum odoriferi flores. Sed aliqui sunt sicut steriles mulieres: qui obstinati sunt in peccatis nec habent voluntatem se emendandi. Similiter et illi qui stare in malis proposuerunt malefaciendi. tales sunt qui christum non concipiunt sed dyabolum: et tales sunt in periculoso statu. Unde dicitur in decre. In maliciis voluntas pro opere reputatur de pe. di. i. Omnino. Si quis haberet voluntatem ultra decem annos vel viginti annos aliquod mortale peccatum committere. et si infra illud tempus sic moreretur: propter malam voluntatem eternaliter damnaretur. Ergo tales conuerti debent ad christum per bonam voluntatem. Unde Bernhardus. Cum per bonam voluntatem incipimus esse dei: desinimus esse dyaboli. Secundo maria peperit Jesum. Unde Luc. ij. Impleti sunt dies eius ut pareret et peperit filium suum primogenitum. Sic et nos cum bonam voluntatem opere impleuerimus: tunc christum spiritualiter generamus. **J** Ubi sciendum quod quidam suffocant fetum spiritualem: ut sunt illi qui suffocant bonam voluntatem in semetipsis. et numquam vel raro opere perficiunt: sed continue bonis voluntatibus et inspirationibus resistunt. Item quidam portant fetum spiritualem decem vel viginti annis: cum tamen mulier portat puerum suum vix nouem menses quem a marito suo concepit: sed isti portant bonam voluntatem per decem vel viginti annos antequam eam opere impleant. Item quidam pariunt monstra. **K** Nam legitur quod tempore Augustini homo quidam natus est qui habuit duo capita. duo pectora. quatuor manus unum ventrem. et duos pedes. Sic peccator quando perpetrat peccatum mortale: tunc spiritualiter generat monstrum. Unde albertus magnus. Anima parit monstrum que peccata gignit. Numquid monstrum fecit qui facem

retro tergum ante haberet. talis est peccator qui faciem retro habet: mundum per amorem respiciendo: et tergum ante. s. deum obliviscendo. Iere. ii. Verterunt ad me terga et non faciem. Item monstrum foret qui oculos et os in pedibus haberet. talis est avarus quem nisi delectat in terram videre. ps. Oculos suos statuerunt declinare in terram. et nisi delectatur loqui de terrenis. Ioh. iii. Qui de terra est de terra loquitur. Item monstrum foret qui caput deorsum haberet terram amando. et pedes sursum in superbia contra deum recalcitrando. Sed sunt quidam qui pariunt scilicet qui bonam voluntatem opere perficiunt. Et illi sunt fratres sorores et mater christi. Math. xii. Qui fecerit voluntatem patris mei qui in celis est ipse meus frater soror et mater est.

Tertio Maria cibavit filium suum. Unde canitur. Parvoque lacte pastus est. Sic debemus pascere iesum. et hoc facimus cum opera misericordie pauperibus exhibemus. Unde dicitur in evangelio. Quod uni ex minimis meis fecistis mihi fecistis. Item in iudicio dicturus est. Esurivi et non dedistis mihi manducare. sitivi et cetera. Quotiens ergo opus misericordie exerces. s. elemosynam dando. sitientem potando: totiens puerum iesum pascis.

Quarto Maria balneavit iesum puerum suum. Sic et nos debemus sibi balneum preparare. L

Sed diceres. ubi aquam recipiam? Videto quod in figura huius balnei legitur Gen. ii. quod in medio paradisi est fons qui dividitur in quatuor partes: et irrigat omnem terram. sic aqua in qua christus balneandus est haurienda est ex quatuor. Primo ex memoria propriorum peccatorum cum contrito corde. Sic Maria magdalena hausit aquam lachrimarum cum qua christo pedes lavit. Sic beatus Petrus post trinam negationem exivit et flevit amare. Sic David qui dixit. Lavabo per singulas noctes lectum meum. Secundo haurienda est ex compassione de malis proximorum. Sic christus flevit super civitatem ierusalem dicens. Si cognovisses et tu. Tertio ex ferventi desiderio videndi deum in celo. ps. Fuerunt mihi lachrime mee panes die ac nocte dum dicitur mihi ubi est deus tuus. Unde etiam Paulus. Cupio dissolvi et esse cum christo. Quarto haurienda est ex devota memoria passionis christi. Unde Albertus magnus. Simplex recordatio seu meditatio passionis christi plus valet quam si integrum annum ieiunaret quis in pane et aqua. vel si quotidie virgis et flagellis cederetur usque ad effusionem sanguinis. vel si quotidie legeret unum psalterium. Quinto Maria involvit iesum. unde Luc. ii. Pannis involvit eum et reclinavit eum in presepio. Maria involvit eum pannis. et hoc significat humilitatem. et Ioseph ab arimathia quando mortuus est iesus tunc involvit eum in syndone munda. et hoc significat castitatem sive munditiam. In signum quod qui volunt accedere ad sacramentum eucharistie: debent iesum cum mundo et humili corde suscipere. Item sciendum quod quando illi qui sunt in matrimonio constituti veraciter se humiliant: tunc iesum cum maria involvunt panniculis. et virgines et vidue que in pura castitate vivunt et deo serviunt: iesum cum ioseph in syndone munda involvunt. Sexto debemus iesum cum maria calefacere. nam oportet recentem puerum calefieri. et iste ignis est charitas dei et proximi. et quomodo ille ignis debeat incendi in corde hominis: quere infra ser. xxx. Septimo Maria locavit puerum ad dormiendum. Sic et nos facere debemus. hoc fit quando pacem diligimus. ps. In pace factus est locus eius. Quidam enim sunt qui nullam quietem christo puero tribuunt. ut avari qui die noctuque se occupant et pro divitiis acquirendis laborant. Similiter et superbi qui totis conatibus nituntur quomodo exaltentur. Similiter etiam luxuriosi. qui quotidie laborant quomodo suam libidinem expleant. Unde Esa. lvii. Cor impii quasi mare fervens quod quiescere non potest. Item alii perturbant iesum in lecto sibi preparato ab aliis. ut iracundi. litigiosi. luxuriosi. et sic de aliis qui ad iram alios provocant: et sic iesum in illis inquietant. et quandoque eum a se repellunt. scilicet quando aliquis homo bonus nimis impatiens efficitur et nititur se vindicare verbis et factis. Item alii preparant sibi lectum et eum recipiunt: sed non diu eum apud se quiescere permittunt: sicut recidivantes qui iam isto sacratissimo tempore se preparaverunt et eucharistiam sumpserunt. sed finito festo et ante carnisprivium econverso dant se ad vanitates huius mundi. s. superbiendo. choreizando. gulose vivendo et comedendo. luxuriando. et seipsos inebriando. et sic iesum expellunt. Et tunc tales peius faciunt quam ante fecerunt iesum sic expellendo. Sicut qui pauperes hospitio reciperet: et eos postmodum contumeliter expelleret. Item alii preparant sibi lectum et eum recipiunt. simul et quiescere permittunt: sicut illi qui penitentiam egerunt et eucharistiam sumpserunt et in pura usque ad finem perseverabunt. De illis dicit ps. Hec requies mea in seculum seculi: hic habitabo quoniam elegi eam. Octavo maria po-

tauit iesum in brachijs suis. sic et nos. Non enim ihesus semper dormit: sed oportet eum aliquando tolli de lecto et portari. Hoc fit quando homo aduersitates et infirmitates que deus mittit super eum patienter sustinet. Item quando homo propter christum corpus suum castigat. similiter quando quis exercet corpus et membra in bonis operibus. Nam cum quo membro deo seruis vel patienter dolores sustines vel corpus affligis cum eodem christum portas. Apostolus. Glorificate et portate deum in corpore vestro. Sed sciendum quod aliqui portant christum solum in dextera manu. sicut illi qui regratiantur deo et laudant deum quando ipsis prospere succedit. ps. Confitebitur tibi cum benefeceris ei. Alij in sinistra manu. qui patientes sunt in grauis aduersitatibus. sed boni debent portare puerum vtraque manu et ad pectus suum eum applicare. Hoc fit quando quis equo animo suffert bonum et malum siue sanus siue infirmus siue diues siue pauper tristis siue letus. Unde Boe. de consola. philo. Beatus est homo ille qui equo animo patitur bonum et malum. M Nono debemus puero ihesu cantare. sicut matres pueris suis faciunt. Et hoc fit quando deuote oras vel aliquid bonum legis. Unde Aug. super ps. lxxxv. Oratio tua locutio est ad deum. quando legis deus tibi loquitur. quando oras cum deo loqueris. similiter quando deum laudas et ei regratiaris. et hoc est opus angelorum et sanctorum in celo existentium. ps. Qui habitant in domo tua domine: in secula seculorum laudabunt te. Bernar. Discamus in terris quas facturi sumus laudes in celis. Nihil ita proprie in terris celestis habitationis statum representat sicut alacritas laudantium deum. Aug. in li. de ci. Uere felix esset qui posset diuine laudi semper insistere. Quantum ad tertium sciendum est vnum exemplum quod gratie agende sunt deo de omnibus que videntur. Cum quidam frater dixisset nihil se conspicere quo non edificaretur. alius ait. Quid tibi nunc confert edificationis visio bufonis. Ait ille. certe multum: quia nihil merui quare me deus fecit hominem et non bufonem et quotiens bufonem video totiens hoc beneficium ad mentem reuoco et gratias ago ei qui me non necomiento ad tam execrabile formam non effigiauit. sed speciem pulcerrimam et imaginem regalem mihi tribuit.

De eadem dominica. Ser. xxiij. quod impedimenta profectus sunt septem.

Puer autem crescebat etc. Sicut puer ihesus creuit corporaliter. Ita et nos crescere debemus spiritualiter. Unde Aug. de verbis apostoli. Semper ambula. semper proficere. noli in via deficere. noli retroire. noli deuiare. remanet qui non proficit. retrocedit qui ad ea reuoluitur. Unde iam recesserat deuiat qui apostatat. Unde etiam Bern. Nunquam iustus arbitratur se comprehendisse. nunquam dicit satis est. quia semper esurit et sitit iusticiam. ita vt si semper viueret semper quantum in se est iustior esse contenderet. et semper de bono in melius proficere totis viribus conaretur. ergo sicut puer ihesus crescebat corporaliter sic et nos spiritualiter. N Unde in presenti sermone dicenda sunt septem impedimenta que impediunt hominem a profectu spirituali. sic quod nunquam proficiat spiritualiter homo nec vnquam profectus erit. Primum impedimentum est defectus desiderij proficiendi. Nam qui habet verum desiderium proficiendi vtique in aliquo de die in diem se emendaret. sed qui non habet verum desiderium proficiendi non proficit. quamuis etiam confiteatur. tamen quia non habet feruens desiderium proficiendi ideo in nullo se emendat. hodie enim facit sicut heri. cras sicut hodie. Sed diceret aliquis vnde prouenit hoc quod homo non habet feruens desiderium proficiendi. Dicendum quod hoc causatur ex presumptione sciencie et probitatis. vt cum homo reputat se aliquid esse cum nihil sit. Unde Sene. Ideo meliores fieri nolumus. quia optimos nos esse putamus. Augusti. Oportet tibi displicere quod es si vis peruenire ad illud quod non es. Ergo qui vult proficere habet feruens desiderium proficiendi habere. et estimare quasi nunc adhuc inceperit deo seruire. ps. Dixi nunc cepi. Bern. Minime profecto bonus est qui melior esse non vult. et vbi incipis nolle fieri melior desinis esse bonus. ergo vt habeatur Matth. v. Beati qui esu. et siti. iustit. Unde Aug. Tota vita christiana desiderium est. O Secundum impedimentum est nimia diuisio animi circa exteriora et mundana. Osee. glix. Effusus es vt aqua ne crescas. Modo sicut aqua fluit hincinde et dispergitur. sic animus nimis dispersus non proficit. Oportet enim habere quietem cordis secum et cum alijs vt caueat sibi a varijs perturbationibus. a superfluis et non necessarijs occupationibus. Primo a varijs perturbationibus. quia sunt nonnulli quibus cura est de omnibus qui omnia volunt arguere que vident: si secundum suum affectum non fiunt etiam si bona sunt ad singula mouentur garriunt. contendunt. nil pati equanimiter volunt

Secũe a superfluis occupationibus. q2 sũt nõ
nulli q2bus non sufficit de pluribus esse sol
licitos. sed etiã sibi et suis velũt p lõgis tpi
bus futuris puidere. quasi de⁹ de cetero bo
minibus curã se eximere vellet. et terra cessaret
fructus necessarios gignere. Isti enĩ homines
deũ a se elongãt pter cordis inquietudinẽ
q2 deus quietũ cor desiderat vbi quiescat. si
cut deus pater q̃rit dicẽs. Sup quẽ quiescet
spũs meus nisi sup humilẽ et quietũ. Beñ.
Colũba cũ non inueniret vbi quiesceret pes
eius reuersa est in archã ad noe. Sic spũs san
ctus vbi nõ inuenit cor quietũ reuertit̃ ad cõ
gregatõem sctõꝝ in celũ vbi est pax cõtinua
Vñ Aug. Nõ põt aia nisi in eo qui diligit q̃
escere. Eterna aũt requies nõ datur ei nisi in
dilectione et delectatõe dei qui solus etern⁹
est. Vñ etiã dani. li. iiij. Quid enĩ pciosi⁹ q̃
in manu dei esse? Vita enĩ est deus et lux. q̃ i
manu dei sunt in vita et luce existũt. P
Tertiũ impedimentũ est defectus sapie et di
scretiõis. Discretio enĩ est mater virtutũ. In
discretũ feruorẽ virtutib⁹ diabolus q̃nq3 sug
gerit artiorem vitã vt eos deficiãt. Tales qui
q3 in infamiã incidunt. et inutiles fiũt sibi deo
et pximo. Et postmodũ qñ debilitãtur tũc q̃
runt recreatões et eciã de dissolutões exinit.
Vñ cassia. in colla. patrũ scribit q̃ antiq̃ pa
tres ad anthoniũ adeũtes q̃rebant q̃ nã vir
tus hoiem ad pfectõem recto tramite veheret
diaboli nisi dyas euitaret? Quisq3 dixit. Pri
mus inq̃t docui vigiliarũ et ieiuniorũ attenu
atione cõsistere q2 his corpus attenuatũ fa
cilius spiritui obedireẽt. Alius in paupertate eo
q̃ familiarius tales deo inherere possent. a
lij in opibus mie. q2 sola talia xpus in iudi
cio dixit remunerari. Demũ beat⁹ anthonius
dixit. Hec oia bona et necessaria sunt. s3 his
specialẽ pfectõem attribuere casus multorũ
nõ sinunt. Sola ergo discretio virtus pncipa
lis est q̃ oim virtutũ generatrix custoditrix et
cõsumatio existit. Q Et narrauit eis exẽ
plũ de quodã antiquo patre hero noie qui. l.
an. in heremo cõmoratus magne abstinẽtie
fuit. qui tandẽ angelũ sathane p angelo lucis
suscipiens. et suis suasionibus acquiescens
se in puteũ pfundum piecit ex iussu sathane
quẽ angelũ dei credebat. et ipse antiqu⁹ pat
credebat se illesum exire de puteo. put diabo
lus ei pmiserat. Extractus itaq3 a fratrib⁹ iu
cet semimanus: credere tñ noluit se esse dece
ptum. sicq3 mortuus est. et a presbitero sepul

turam difficillime et rogatu fratrũ obtinuit.
Vñ Bern. Discretio omnibus virtutib⁹ or
dinem ponit. tolle hanc et virtus viciũ erit.
Queritur quõ discretio acquirit. Rñdit Cas
sia. q̃ sola humilitate cuius pmũ indiciũ est
omnes cogitatões spũali patri reuelare a q̃
posset informari. R Item sciendũ q̃ qli
bet deuotus oia cũ consilio discretorũ virorũ
debet facere in quibus est dubius et alijs di
scretis viris plus credere debet quãm q̃ si
bi ipsi et debet ea sequi q̃ iubent et vitare q̃ p
hibent fieri. Vñ Eccl. xxxij. Fili mi sine con
silio nihil facias. et post factũ non penitebis
nullus enĩ sibi ipsi sufficit. vult enĩ deus igno
rantes doceri ab alijs. Vñ dñs misit paulũ
ad ananiam vt eũ instrueret. Item sciendũ
q̃ sanctitas vite non cõsistit in ieiunijs et vi
gilijs et exercitijs. sed cõsistit in virtutib⁹. s. in
humilitate. paciencia. castitate. mia. et obe
diencia. s. q̃ hõ frangat ppriam volũtatem.
et hoc pz in diabolo qui sp ieiunat et duram
vitam hz. et tñ non est sanctus. q2 caret vir
tutibus. s. humilitate. et charitate. z sic de alijs
Vnde ista exteriora exercitia michi sunt lau
dabilia inq̃tũ hoiem disponũt ad virtutes.
S Quartum impedimentũ est verbositas
que impedit pfectũ spũalem ipius hominis
Job. Nũq̃ verbosus iustificabitur. Vñ Gre
go. Multiloquio quisq3 seruus rectitudi
nem iusticie tenere non põt pẽ. Vir linguo
sus nõ diriget in terra. Vñ sciendũ q̃ qlibet
religiosus et hõ deuotus qui vult in bono p
ficere dz studere ad refrenandũ linguam suam
p silẽcio et inutilibus vbis. Hõ humo. q2 p vi
ciũ loquacitatis nimie pdit hõ deuotõem et
religiositatem. Vñ Ja. i. Si quis putat se
religiosum esse et nõ refrenans linguã suam
huius vana est religio. ergo verbosus hõ nũ
q̃ veraciter pficit in sanctitate et virtutibus
Unde arsenio dictũ est. fuge. tace. quiesce.
Vñ Jaco. i. Sit omnis homo velox ad au
diẽdũ. tard⁹ ad loquẽdũ. modicũ loq est si
gnũ sanctitatis et pbitatis. Vñ Esa. In silẽ
tio et spe erit fortitudo vestra. Jaco. iij. Si
quis in vbo nõ offendit hic pfectus ẽ vir. vn
de religiosi qui tenentur tẽdere ad pfectõem
hñt ex cõstitutõibus suis in quibus locis et
tpibus debeant seruare silẽtiũ. vt si linguã
suam refrenat vt eo melius et fortius in de
uotione interiori pficiant. T. Vñ legit
in vitaspatrũ q̃ quidam heremita tribus an
nis lapidẽ gestabat in ore vt sic addisceret si

lentiū seruare. Quintū impedimentū ē mu
tabilitas q̄ hō iam vult vnū et postmodum
aliud. iam incepit illud bonū agere. et p⁹ duo
os dies incipit aliud bonū agere. et sic nō cō
tinuat bonū inceptū. sed de die in diem mu
tatur de vno in aliud et ppter istam mutabi
litatem nō pficit. Bern. Qui alicubi tēdit si
vnā et rectā tenuerit viam cito puenit quo tē
dit et itineris et laboris aliqn̄ facit finē. Si ve
ro multas aggreditur vias errat. nec labo
rū aliqn̄ facit finē. quia error nō hz finē. Se
xtū impedimentū est cū quis nō curat venia
lia peccata dimittere. Vñ puer. Qui minima
negligit paulatim defluit. Vñ etiā Greg. in
pasto. Qui minima peccata flere ac deuitare
neglexerit a statu iusticie nō quidē repēte sed
partim cadit. Sed diceres quō venialia impe
diūt pfectū hois? Rñdeo q̄ pfectus hominis
cōsistit in feruore charitatis. Sz venialia fer
uorē charitatis diminuūt sicut aq̄ feruorem
ignis. Sed mortale peccatū extinguit totaz
charitatē, vñ aliq̄ pdūt deuotōnem et tepe
scūt notabiliter. Et rō huius est. q̄z nō curāt
dimittere venialia. ergo qui vult veraciter p
ficere curam diligenter dz apponere vt nō so
lum vitet peccata mortalia. sed etiam parua
peccata et venialia inq̄tum potest, q̄uis ex
toto non possit quis omnia peccata venia
lia vitare q̄z scḋm Salo. puer. xxiiij. Septi
es in die cadit iustus et resurgit. Tñ hō de
bet se moderare et venialia q̄tum pōt cauer̄
et curare. Vñ Iero. in epla. Mens xp̄o de
dicata sic cauere debet minora quō etiā maio
ra. q̄z venialia multa plicita grauāt. Vñ Au
gusti. sup Ioh. Minuta sūt peccata ad mo
dū arene grauia. sed si multa arena ponat p̄
munt et opprimunt. Vñ etiā Greg. Vitasti grā
dia vide ne obruaris arena. ¶ Septi
mū impedimētū est amor inordinatus ad p
priū corpus. et inde fit hō pusillanimis. et pu
sillanimitas assimilat hyemi non pmittenti ex
ire gramen vel flores ab arboribus. sic multi
non audent facere bona opa q̄z intm̄ timent
sustinere aliquid aduersitatis et asperitatis. p
uerb. xviij. Pigrū deijcit timor. Pro quo
sciēdū q̄ caro ppria non est inordinate dili
genda. sed potius odienda tripliciter. Pri
mo q̄z est inimica aīe. et qui corpus suū amat
inimicū aīe sue diligit. Vñ Gal. v. Caro con
cupiscit aduersus spm̄. Scḋo q̄z caro est cor
ruptio aīe. Sap. ix. Corpus qḋ corrumpitur

aggrauat animam. Surgeret em̄ sepius aīa
ad orandū et vigilandum. sed corp⁹ grauat
et impedit eam. Tertio q̄z amor sui est radix
oim maloz. Unde aplus. Erunt homines se
ipsos amantes. Nam de inordinato amore
quem homo habet ad ppriū corpus orit' gu
la. accidia. luxuria zc̄. Nam q̄ talis nō ieiu
nat ieiunia pcepta ab ecclesia cum bene pos
set hoc venit et inordinato amore. q̄z timet
corpus nimium grauari. Similiter q̄ de ma
ne non surgit sed diu dormit. et q̄ nūq̄ non
vult asperam vestem induere. nec dure iacere
nec orare. nec genuflectere. nec corpus discipli
nare. nec sibi in cōmedendo. vel bibendo aliq̄
qua delectabilia subtrahere. totum causatur
ex nimio amore quem hō habet ad pprium
corpus. Sic et q̄ homo satisfaciat suis carna
libus cōcupiscētijs. s. crapulose viuendo. lu
xuriando. sepius inebriando. causatur ex inor
dinato amore corpis. et talia omnia impedi
unt pfectum hominis et influxum diuine gra
cie. quia tales non sentiunt dulcedinem diui
ne consolationis. Unde Aug. li. v. de cōfes.
Gaudiū diuine consolationis non degustas
si carnali delectatione cor maculas. ¶ R
Ultimo queritur vtrū amor sui sit pctm̄ mor
tale? Rñdeo scḋm Vermanū de sebilditz q̄
non etiam si plus quis se amet q̄ expedit. sz
tamen si amor sui crescat in cōtemptum dei
tunc erit peccatum mortale. Verbi grā. Ut
si quis nollet ieiunare et tenet ex precepto ec
clesie et bene posset sed nō vult corpus suum
aggrauare. Similiter nec vult surgere domi
nica die ad missam audiendam pur quilibz
hō tenetur ex pcepto ecclesie vt habetur in de
cre. Dñica em̄ die debet missa audiri ab om
nibus. de conse. dis. i. Missas. Et breuit' qñ
cunq̄ quis paratus est transgredi pceptū dei
et ecclesie ppter illicitum sui amorem tunc e
rit peccatum mortale. Idipsum dicendū etiā
si amor inordinatus sui huius vergat in iniu
riam proximi sui q̄ tunc est mortale secūduz
mensuram iniurie nisi iniuria esset minima.
tunc em̄ esset veniale zc̄.

In circūcisione domini. Ser. xix.

Postquam consu
mati sunt dies octo vt circumcidere
tur puer. vocatum est nomē ei⁹ ihūs
et cetera. Luce secundo. Infans octo dierum
circūcidetur. Gen. xvij. Solent homines in no

no anno sibi innicē munuscula dare. Seneca in li. de clementia ad neronē. Bñficiū acce-pit qui digne dedit. Macrobius. Indign⁹ est olio dādis. qui de bñficio dato est ingra-tus. Varro in sententiis. Bñficiū qui dare ne-scit iniuste petit. Tullius ꝯ salustiū. Bñficiū nihil ē aliud q̄ beniuola actio. Sic saluator nr̄ in carne nat⁹ hodie fidelib⁹ suis tribuit ac-ceptabile et gratuitū donū. s. sanguinē suū pro-fusū quē hodie fudit in circūcisiōe vt euāgelius testat̄ vbi dr̄. Postq̄ ꝯsūmati sunt dies octo Unde et hodierno euāgelio colligit̄ q̄ ille q̄ ē interminabilis et eternus hodie in euange-lio octo dierū scribitur. Et ille qui est impassi-bilis et indiuisibilis. q̄ est patri cōsbāl hodie pati⁹ ꝯ diminuit̄ et circūcidit̄. Et ille qui ē ineffabilis et a cuius narratione deficiūt lin-gue. hodie noiat̄ et nomē ei imponit̄. Hec tria tāguntur in euangelio hodierno. Unde in p̄nti sermone tria sunt dicēda. Primo q̄re hodierna dies ē multū celebris. Scdo quo-modo xp̄s sanguinē suū fudit. Tertio de spi-rituali circūcisione. A Quantū ad p̄mū sciendum q̄ hodierna dies est multum cele-bris. Primo et eo q̄ est octaua dies natiui-tatis xp̄i. Si eñi aliorum sanctorum octaue solēnes sunt. q̄to magis octaua dies sancti-ficatorum a quo oēs h̄nt q̄ sancti sunt debet solenniter celebrari. Scdo ꝑpter impositio-nem nominis noui. q̄ vocatum est nomen eius ihesus. De quo nomine dicit apostolus q̄ tota salus nostra consistit in hoc noīe ihe Ihesus eñi interpretatur saluator. Xp̄s inter-p̄tatur vnctus latine. B Circa q̄d queri-tur cum ihesus est ꝓpriū nomē eius: q̄re nos non nominamur a ihū saluati. sicut a xp̄o noia-mur xp̄iani. Videtur q̄ illa duo noīa ihesus xp̄us sibi conueniunt. Primū scʒ ihs ratione ꝑsone scdm deitatem. Scdm scʒ xp̄us ē no-men dignitatis scdm humanitatem. Ideo au-tem a noīe xp̄i q̄d est nomen dignitatis scdꝫ dum humanitatem nos nominamur christia-ni in p̄senti. q̄ debemus esse reges regentes nosmetipsos et sacerdotes spirituales hosti-as offerentes. Apoc. i. Fecit eñi nos deo no-stro regnū et sacerdotes. Sed ve illis qui so-lam habent nomen q̄ xp̄iani sunt et op̄a nō habent. q̄ ex hoc grauius damnant̄. Unde Aug. in li. de vita xp̄iana. Nō in hoc nob̄ tm̄ q̄ xp̄iani dicamur blandimur. sed ꝑpter hoc etiam nos iudicandos esse credamus si nomē frustra vendicemus alienū. Unde etiā Iñ. in li. ethimol. Non se glorietur xp̄ianū q̄ no-men habet et facta non habet. Certissime il-le est xp̄ianus qui factis se xp̄ianum⁹ ostēdit et ambulat sicut ille ambulauit a quo nomē contraxit. sed in futuro nominamur a nomie ihesu saluati q̄d amplius nunq̄ possum⁹ a-mittere. Unde Esa. li. Salus mea in sempi-ternum erit. C Item sciendum q̄ h⁹ no-men ihesus multiplicem confert bonum gra-tiam. Primo quicq̄d homo petierit in nomi-ne ihesu hoc obtinebit. Joh. xv. Quicq̄d pe-tieritis patrē in noīe meo dabit vobis. Uñ omnes misse et oēs orōnes et hore canonice concludūtur hoc nomine ihesu. Videm⁹ eñi q̄ pauperes petunt in nomine sancti Nico-lai. vel alicuius sancti. et q̄nq̄ obtinent q̄d petūt. Unde hodie in nouo anno petere de-bemus in hoc nomine ihesu remissionē om-nium peccatorꝫ nostrorꝫ. Unde Actu. x. Hu-ic omnes ꝓphete testimonium ꝑhibēt remis-sionem peccatorum accipere per nomen eius. Ergo p̄o-phetis crede. nec despera in omnibus tuis peccatis. etiam si tot essent quot sunt capil-li capitis tui. p̄s. Multiplicati sunt super ca-pillos capitis mei. vel si tot essent q̄ numerꝫ arene maris excederent. ij. Paralip. vlt. dicit Manasses. Peccaui sup numerū arene ma-ris. Si ergo multum et grauiter peccasti nō despera. sed dic cum p̄s. Propter nomen tuū domine ꝓpiciaberis peccato meo: multū est enim. Unde Versi. Omnia peccata venialia originalia. criminalia. ab origine mundi vs-q̄ ad finem commissa diuine misericordie cō-parata sunt quasi sola gutta contra pelagus totius maris. Nam omnia peccata sunt fini-ta. sed misericordia dei est infinita. Uñ Aris-to. viij. ethi. finiti ad infinitū nulla ē ꝓpor-tio. Secundo in hoc nomine ihesu vincimus diabolū. Lu. x. Demonia etiam domine sub-ijciuntur nobis in nomine tuo. Uñ xp̄s dicit Marci. xvi. In nomine meo eijcient demōia Hoc figuratū est in dauid et golia. vt habet i. Reg. xvij. vbi dicit dauid. Tu venis ad me cum gladio: ego autem venio ad te in nomi-ne dñi exercituū. Dauid eñi audaciam suam in nomine dei israel posuit. Unde valerius. in li. viij. Mos erat rhomanorꝫ vt nullus ad imperiale solium extolleretur nisi ꝑ animositate et audacia et ceteris innueretur virtutib⁹ precellere. Golias autem in virtute et

fortitudinis sue p̄sumptione. Vñ Orige. lu
de decalogi preceptis. Vere q̄ diaboli p̄sum
ptio tā audax sic deū offēdere. Sz prorsus
nil eo detestabili⁹ q̄ si in peccatis suis quis eu
sus fuerit p̄manere. Golias diabolū signi
ficat cuius gladius est carnalis temptatio.
Clypeus quo se abscondit est simulatio bo
ni. Nam sub specie boni occultat malum ⁊
sic decipit illos quos cum manifestis pecca
tis non pōt decipere. Dauid significat fide
lem xp̄ianū qui in inuocatione nois dñi in
orōne ⁊ baculo crucis. ⁊ cū quinq̄ lapid. h⁹
id est cū recordatōne quinq̄ vulnerū xp̄i vi
cit goliā. i. diabolū. ps. In noīe tuo sper
nemꝰ īsurgētes in nobis. Tertio in noīe ih̄u cō
sequimur vitā eternā. nō eñ est aliud nomē
sub celo i quo saluemur. ps. In noīe dei no
stri magnificabimur. Ergo ob reuerentiam
eiusdē nois omne genu flectatur. celestium
terrestriū ⁊ infernoꝝ. Ergo quādocunq̄ ali
quis xp̄ianorum audit hoc in missa nomen
ibus notare debet deuote genua sua flectere
⁊ dicere. O dñe saluū me fac ꝓpter nomē san
ctum tuū. Tertio dico ista celebratur ꝓpter
effusionem sanguinis ih̄u xp̄i. Hodie eñ ince
pit ꝓ nobis effundere sanguinē suum. quem
tñ postea crescēte etate ꝓ nobis largius effū
debat. D Modo quātū ad secundū scīē
dū q̄ xp̄s sanguinē suū septies fudit. vt nos
a septē peccatis mortalibus mundaret. Pri
mo in circumcisione contra peccatū luxurie que
in ōmo hoīe in illo mēbro pullulauit. Ergo
si offendisti deū cū peccato luxurie noli despa
re sed cū ꝯtrito corde inuoca miām dei. vt ꝓ
pter suā amarā mortē ⁊ passionē ⁊ sanguinē
quē in circumcisione fudit tibi ignoscat. Et sic
de aliis punctis infra positis dicendū est. Se
cundo in sudore fudit sanguinē suū quādo
in mōte oliueti orauit ⁊ hoc cōtra peccatum
gule. Nā ex gula nascūtur mali humores qui
exiccantur ꝑ xp̄i amorē. Tercio in flagellatio
ne cōtra peccatū inuidie. Inuidi eñ sut. i. ca
nes mordētes. Si eñ leo timet quando ca
nis flagellatur corā eo: multo fortius isti ca
nes timere debēt quādo vident leonē. i. xp̄m
flagellatū esse. Quarto in manuū ꝑforatiōe
contra peccatū auaricie. Ostēdit eñ se libera
lē esse in manuū extēsione: aptione ⁊ ꝑfora
tione. Nam manus habuit in cruce extēsas:
vt daret vniuersis. habuit aptas vt daret li
beraliter. habuit ꝑforatas vt daret totaliter

Nota de auaricia sicut spina in sua punctura
sanguinē non elicit nec effundit. ⁊ ideo vul
dius ipsum vuln⁹ intumescere facit. Similimo
do auaricia dū mentē pungit sanguinē scele
ris ⁊ peccati nō effundi sinit ꝑ penitentiam
satisfactoriā: sed vulnus magis intumescere
facit. q2 auarus q̄to plus habet: tanto plus
cupit. Quinto in pedū affictōne: contra pec
catum accidie. Pedes eñ aie sunt intelligen
tie ⁊ affectus qui sepe sunt pigri ad bonū. sz
quādo in xp̄i sanguine intinguntur tunc velo
citer currunt ad deū et ad omne bonū. ps. In
tingat pes tuus in sanguine. Sexto in capi
te cōtra peccatū supbie. Nam sicut dicit Au
gu. Sub spinoso capite non decet membrū
fieri delicatum. sicut non debet caput esse hu
mile ⁊ membrū supbū. Vñ iterū Aug. in ser.
Erubesce hō esse supbus vbi humilis factus
est deus. Septimo in corde cōtra peccatum
ire. Nam scd̄m aristo. i. de aia. Ira est accen
sio sanguinis circa cor. Quantum ad tertiū
sciendū q̄ circumcisio olim fiebat cōtra pec
catū originale. sicut iam fit baptismus. In
peccato eñ originali quattuor sunt. sz cul
pa. fomes. priuatio gratie. et carentia visio
nis dei. In circumcisione aūt auferebatur cul
pa. debilitabatur cōcupiscētia. ⁊ ꝯferebatur gra
tia. tollebaturq̄ diuine visionis carētia. Sz
quia ianua nondū erat aperta: et sic nō pote
rant frui diuina visione. Xp̄us autem nō in
digebat circumcisione: quia in ipso nulla fuit
originalis culpa. nec in carne sua aliquis fo
mes: aut cōcupiscentia. nec habuit priuatio
nem gratie: sed plenitudinē gratie. et in ter
ra degens fruebatur diuina visione. E
Voluit tñ circumcidi triplici ratione. Primo
ratione sui vt verā carne humanā se assump
sisse demonstraret. Secūdo ratōne iudeorū:
vt inexcusabiles essent. Si enim circumcisus
non fuisset potuissent se iudei excusare et di
cere. ideo eum non recepimus: quia legē nō
seruauit. Unde ipse xp̄us dicit Mathei. v.
Non enim veni soluere legē aut prophetas:
sed implere. Tertio ratione nostri: vt nos sal
uaret quemadmodum enim fit cauterius in
vno membro vt totum corpus sanetur. Pa
pias dicit cauterius esse ferrum quo infirmi
vtuntur siue malefica: sic xp̄s voluit portare
cauterium circumcisionis vt sic totū corpus. i.
genus humanū saluaret. Etiā ideo circumci
di voluit: vt nos spūaliter circumcidi debere

mōstraret. ¶ Quō aūt spūaliter circūci
di debeam⁹. sciendū q̄ sex modis nos spūa-
liter circūcidere debem⁹. Primo circūcidere
debem⁹ cor a maliciosis inuidiosis vindica-
tiuis cogitationibus. Iere. iiij. Laua a mali
cia cor tuū vt salu⁹ fias. vsq̄ quo morabun
tur in te cogitationes noxie. Itē a cogitatio
nibus luxurio sis ⁊ immūdis: q2 null⁹ req̄e
scet in mōte sancto dei: nisi qui sine macula
cordis ingredit. Vñ ps. xxiij. Quis ascēdet
in montē dñi: aut q̄s stabit in loco scō ei⁹.
Innocēs manib⁹ ⁊ mūdo corde. Vñ Cesa-
ri⁹. Inceptam⁹ cogitationes bonas diligere
et statim ab illis q̄ male sūt nos dignabatur
dñs liberare. Secūdo debem⁹ oculos circū-
cidere ab illicito visu. Iere. ix. Ascēdit mors
p fenestras nr̃as. Corp⁹ nostrū est dom⁹. fe-
nestre oculi sūt. inhabitator aia est. qn̄ nō cu
stodim⁹ oculos: tūc mors intrat ⁊ aias occi-
dit. Vñ Math. vi. Si ocul⁹ tu⁹ fuerit neq̄
totum corpus tuū tenebrosum erit. Augu.
Impudicus ocul⁹ impudici cordis est nun-
ci⁹. Tertio aures a detractiōe. Prouer. xxiiij.
Cū detractorib⁹ ne cōmiscearis: q2 repēte
consurget pditio eoꝝ. Vñ Bern. Detrahere
aut detrahentē audire. qđ horū dānabilius
sit nō facile dixerim. Item aures auertere de
bes ab auditu turpiū verborū ⁊ cantuū lasci
uorum. Eccl. xxviij. Sepi aures tuas spinis
et noli audire linguā neq̄. Quarto linguā
circūcidere debem⁹ a turpi locutiōe. Eph. v.
Omnis immūdicia nec nominetur in vobis:
sicut decet sanctos. aut turpitudo aut stul-
tiloquiū aut scurrilitas. Itē a mēdacio. Eph.
iiij. Deponētes omne mēdaciū loq̄mini veri
tatē vnusquisq̄ cū proximo suo. Itē ab irrisio
nib⁹ bonorū hoim. Vñ ps. Qui habitat in
celis irridebit eos: et dñs subsannabit eos.
Imo boni honorādi sunt sicut filij dei. Nam
qui filiū honorat: honorat et patrē ei⁹. Sic
et qui honorat bonum hominē: honorat et
deū. Itē a verbis maledictis. Apostol⁹ Ro
ma. xij. Bñdicite ⁊ nolite maledicere. q2 cū
maledicant prima incurrūt istā maledictio
ne dei quā dictur⁹ est in iudicio. De q̄ habet
Math. xxv. Ite maledicti in ignē eternum.
Itē a verbis iuratorijs. Eccl. xxiij. Vir mul
tū iurās implebitur iniquitate. Unde dicit
xp̄s in euāgelio Math. v. Sit sermo vester
est est: nō nō. Quādo autē iurare per deū sit
mortale vel veniale peccatū. quere infra ser.
cxliij. L. Quarto manus circumcidere debe

mus ab illicito tactu. Nā tact⁹ et amplexus
q̄ fiūt ad irritādū se ⁊ alios sunt peccā morta-
lia. sic man⁹ circūcidende sunt a rapina. fur
tis. a ceci. b⁹ ⁊ turpitudo: ⁊ ad sola dei opera
pagēda aptāde. Sexto circūcidere debem⁹
pedes ab illicitis gressib⁹ qui fiunt in chorizā
sādo. supbe icedēdo. ⁊ ad loca illicita eūdo.
Vñ Job. xxxi. Cūctos gressus meos ipse di-
numerat. ¶ Ultimo nota exemplū de
illo noie ihū. Legit q̄ dū morat⁹ fuit quidā
homo cū vxore sua in magna pace ⁊ sanctita
te ⁊ illa similiter cū eo. immisit aūt diabolus
tēptatiōnes i eos vt suspēderēt se: vt sic eua
derēt pñtes miserias. Cū ergo vterq̄ ex hac
improba ⁊ īportuna tēptatione tristes effi-
cerentur vt nec somnū caperent: nec comede
rent: quesiuit alter de altero causas tante tri
stic. Rñdit vir q̄ sup oīa haberet volūtatē
magnā suspēdēdi se. Mulier rñdit illud cō-
simile esse desideriū suū. consentientes autē
ambo in idipm laqueos parāt vt se suspen-
derēt. Tūc mulier dixit viro suo. O dñe con
sulerē q̄ pri⁹ biberem⁹ amores iobis mutuo
de illo optimo vino nostro qđ preciosum se
uauim⁹ de illa vinea nostra de qua nondum
gustauim⁹: nec sani⁹ q̄ē adhuc sit vt potan
tes mortiamur. placuit viro. vinū affert qđ
cū vellet bibere sicut cōsueuerat signauit vi
nū cū signo crucis dicēs. In noie ihū xp̄i bi
bamus. ⁊ bibit. dedit q̄ mulieri. Cū autē bi
bissent vinū cruce signatū: ita fugit dyabol⁹
q̄ oīa tēptatio de tota mente eoꝝ tolleretur
vt h⁹ qđ facere cogitauerāt noluerīt postea
adimplere: sed contriti ad cōfessionē cō fuge
rūt: ⁊ vitā in bono finierūt. ¶ Itē exē-
plū aliud de noie ihū. Fuit quidā hō pri⁹ q̄
hanc cōsuetudinē habuit q̄ quotiēscunq̄ si
bi dyabol⁹ ingerebat aliquā tēptatiōnē ius
ad locū oratiōnis ⁊ inuocauit deū dicens. O
ihū dulcis miserere mei ⁊ adiuua me: ⁊ cō-
tinuo dyabol⁹ recessit ab eo. Et semel audiui
vn⁹ sctūs pater q̄ demon dicebat q̄ ipsi dia
boli maxime expellerētur ab hoc noie ihū.

In eodem festo sermo. xx. Qđ iuuenes de
bent a iuuentute deo seruire.

Ostquā cōsum

mati sūt dies octo ⁊c. Lu. ij. ¶
Sciendū q̄ xp̄s die octaua circūcisus est ⁊
sanguinē suū fudit. ⁊ hoc ad nr̃aꝫ instructiōē
vt in pueritia ei seruire mcbocem⁹. Qđ facere
debem⁹ principaliter sex de causis sine prop

ſex fruct⁹ q̄ inde ꝓueniūt illis q̄ a iuuentute
deo ſeruire incip iūt. Prim⁹ eſt qꝛ bonitas
ꝓfundi⁹ infigit̄ ſibi iuuentute eo ꝙ̄ inuenit ſubie
ctū magis tenerū. Vñ Ariſto. iij. de aīa. Aīa
pueri eſt ſicͣ tabula raſa in q̄ nihil ē depictū.
et hoc in ꝑncipio ſue infuſionis. Itē aīa pue
ri eſt ſicͣ pergamenū bñ preparatū: et q̄cq̄d in
eo ſcribit̄ vix deletur. ⁊ ſi deletur adhuc ma-
nēt ibi aliq̄ veſtigia. Sic eſt de iuuene q̄cq̄d
ſibi ꝑmit⁹ imprimit̄ ad hoc ſemꝑ inclinatꝰ ſiue
ſit bonū ſiue malū. Itē puer eſt ſicͣ virgula q̄
faciliter flecti pōt ad dexterā ſiue ad ſiniſtrā:
et quocū flectit̄ illuc et creſcit. Sed trabs
iā deſiccata ſi curua ē impoſſibile eſt eā ad recti
tudinē duci. Vñ Volgetꝰ ſuꝑ li. Sap. Omne
pctm̄ incurabili⁹ eſt in ſene ꝙ̄ in iuuene. vñ
Eccl. vij. Filij ſi tibi ſint erudi illos a pueri-
cia ſua. Secūd⁹ fruct⁹ qꝛ iocūdū eſt vincere
homini tali q̄ in ꝑncipio deo ſeruire ſtuduit.
Sap. Optima forma viuēdi eligēda eſt quā
iocūda reddet ꝯſuetudo. R Querit̄ hic
q̄b⁹ in hac vita meli⁹ ſit. Rñdeo ꝙ̄ illis q̄ pu
ro corde ⁊ pura ꝯſcīa deo ſeruiunt. Prouer.
xv. Mēs ſecura quaſi iuge ꝯuiuiū. Hoc ſic
patet. Nā ſi ſupra vides ⁊c. quere ſup: ſer. ix.
R. ibi. Quinta eſt ꝯſcīa. Itē ſciendū ꝙ̄ ali
qui mali infernū maiori labore ſibi acquirūt
ꝙ̄ aliq̄ boni regnū celeſte. Qđ duob⁹ modis
intelligit̄. Primo q̄ntū ad interiorē remorſū
ꝯſcīe. Unde Ambro. in li. de offi. Que pe-
na grauior eſt ꝙ̄ interioris vulu⁹ ꝯſcientie.
nōne hoc magis fugiēdū ē ꝙ̄ mors: ꝙ̄ diſpē-
diū: ꝙ̄ exiliū: ꝙ̄ debilitatis dolor. Vñ Isid.
de ſum. bo. Oīa fugere poteſt hō preter cor
ſuū. Nō eñ pōt a ſe quiſꝙ̄ recedere. vbicū
eñ abierit reat⁹ ſui ꝯſcīa illū nō derelinquit.
Secūdo mō intelligit̄ quo ad exteriora exer
cicia. vñ Volgot. Via pctōꝝ eſt mlto magis
laborioſa ꝙ̄ via ſanctoꝝ. Famul⁹ eñ quāto
plurib⁹ dñis habet ſeruire: tāto cū maiori la
bore. Sed pctōꝛ vult ſeruire mundo: dyabo
lo: ⁊ carni ſue. ⁊ ideo neceſſe ē eū multiplicit̄
laborare. Iere. ix. Vt iniq̄ agerent laboraue
rūt. Nā durioꝛa ſeruicia q̄ñ hñt ſerui dya
boli ꝙ̄ ſerui dei. ſicut patet in haſtiludijs et
choreis ⁊ actib⁹ luxurioſis: in diuitijs ꝯgre
gād' ⁊ ſuꝑbis veſtib⁹ portādis: et in prelatu
ris acquirēdis. Vñ Volgot. Multo forti⁹
laborāt hoīes circa mūdana et trāſitoria: ꝙ̄
circa eterna. ⁊ magis circa voluptates ꝙ̄ cir
ca virtutes. L Terti⁹ fruct⁹ eſt ꝙ̄ grati⁹

eſt ſeruiciū eoꝝ deo q̄ cito ad deū conuertun
tur. Illi eñ de puro ⁊ optimo vite ſue qua-
ſi de flore ⁊ vigore deo offerūt. Qui aūt tar
de volūt ꝯuerti quaſi feces deo reſeruāt re-
ſpectu iuuenū qui in iuuētute deo ſeruire in-
cipiūt. Illi eñ antiqui de vita ſua primo id
qđ pulcri⁹ ⁊ meli⁹ eſt offerūt mūdo ⁊ diabo
lo. reliq̄as vero volūt offerre deo. illud. ſ. de
quo mund⁹ nō curat. i. ſeniū. cū tñ ſcđm ſcri
pturā. bona ⁊ optima deo offerēda ſūt. Nu-
meri. v. Omnia q̄ offertis deo optima ⁊ electa
erūt. Itē illi q̄ expectant vſ ad ſeniū ⁊ alios
ꝯſumut iuuētute ⁊ fortitudine corporis in ſer
uicio mūdi ⁊ diaboli. Et cū iā ſeneſcūt tunc
ceſſant ab aliquib⁹ pctīs: cum eadē peccata
iam ampli⁹ ꝑpetrare nō poſſunt. Vñ Aug.
Si vis facere penitētiā cum iam peccare nō
potes. pctā te dimiſerūt: nō tu illa. Sed cū
hō aptus eſt ad peccandū ⁊ poſſet ⁊ habet
occaſionē. ſ. pulcritudinē. diuicias. ⁊ iuuen-
tutē. ⁊ dimittit ꝑpter deū hoc eſt deo valde ac
ceptū. Nam ſubtrahere ſibi delectabilia car-
nis cū oportunitatē habet perficiendi quaſi
ſpūale martiriū eſt corā deo. Vñ ſcriptū eſt.
Qui potuit trāſgredi ⁊ nō eſt trāſgreſſ⁹: face
re mala ⁊ nō fecit: q̄s ē hic ⁊ laudabim⁹ eū.
Vñ Aug. Dico tibi qꝛ ſecur⁹ es ſi penitētiā
egiſti eo tempore quo peccare potuiſti. Item
ſciendū ꝙ̄ ſūme placet deo ſeruiciū iuuenū
innocentū. Nunꝙ̄ pr̄ de filio tñ gaudiū ha-
buit ſiue rex ſiue epūs ſiue papa elect⁹ fuerit
ſicut de⁹ gaudiū habet de bono ope qđ q̄s
deo offert in ſua innocētia. In ſignū hui⁹ di
cit xp̄s in euāgelio. vt habet̄ Math. xix. Si
nite paruulos venire ad me et nolite ꝓhibe
re eos: taliū eñ ē regnū celoꝝ. Itē cū pueri
clamarēt in templo ⁊ ꝓpterea pharifei indi
gnarent̄. dixit eis ihs vt habet̄ Math. xxi.
Nunꝙ̄ legiſtis: Ex ore infantū ⁊ lactentiū
perfeciſti laudē. M Qꝛ multū valeat
oratio innocentū puerorꝝ ſiue ꝓ viuis ſiue ꝓ
mortuis patet per tale exemplū qđ legit̄ tur.
Quidā epūs deuot⁹ vidit in ſomnis puerū
piſcantē de puteo cum hamo aureo ⁊ linea
argentea: ⁊ inde extrahebat vnam pulcram
mulierē. Et euigilans vidit eundē puerum
in cimiterio ſuper vnam tumbā orantem. ⁊
queſiuit ab eo quid hic faceret. Reſpōdit ꝓ
anima mřis dico Pater nr̄ et Miſerere. Et
intellexit vir ſanctus ꝙ̄ anima illi⁹ mulieris
liberata eſſet a purgatorio ꝑcibus illi⁹ pue-

ri. Et pater noster est hamus aure⁹: et misere re est linea argentea. N Quartus fruct⁹ q: bō certius meretur in certitudine spei sue salutis. Unde Aug. de disciplina xpiana. Non pōt male mori q bene vixit. Sic econtra q male vivunt et tardant converti usq ad finē vite vix bene moriunt. Unde Aug. Vix bene moritur q male vixit. Unde Aristo. iii. ethicorum. Qualis unusquisq est talis videt sibi finis. Unde etiā Aug. Si quis positus in ultima necessitate sue egritudinis voluerit accipere penitētiā et accipit: mox reconciliabitur et hinc vadit. fateor vobis nō illi negamus qd petit. sz nō presumimus q hinc bene exeat: si securus hinc exit ego nescio. penias dare possumus: securitatē aut nō. nunquid dico dānabit: sed nec dico liberabit. Vis ergo a dubio liberari. tene certū et dimitte incertū. Age penitētiā dum sanus es. si sic agis dico tibi securus es. Qui enim nō volunt in sanitate querere deū. sed scienter et pertinaciter contra deū facere: graviter peccant. Sepius contingit q in infirmitate constituti nō possunt se veraciter ad deū cōvertere et penitere. Unde dicit in decre. Qui cū potuerunt cōverti et noluerunt: in fine nō facile acquirunt quod volunt. de pen. dis. vii ti. c. Nullus expectet. Ergo illi boni qui a iuuētute deo servierūt magis feliciter moriuntur. ps. Preciosa in conspectu dñi mors sanctorum eius. O Unde exemplū legitur q quidam pauper vir degebat in quadā villa: qui cū exigeret stipendia quotidiana p labore et mediatatē sibi acquirebat: et tñ sanctā dei genitricē mariā put poterat honorabat: et quicq de elemosinis q ei dabantur p amore dei genitricis aliis pauperibus cōdividebat. Hic cū moreretur cepit sanctā dei genitricē rogare ut ei⁹ misereri dignaretur: et heibus suis etiam civitatē paradisi largiretur. tunc ipsa sancta maria mater mue ei assistēs dixit. Veni et sicut petisti possidebis regnū paradisi. Hanc vero vocē audierunt plures qui in illa domo erāt qd et mors effect⁹ ostēdit. Cūq eius aīa esset a corpe egressa statim pducta est ab angelis in paradisum. et sic pmiserat beata virgo letatur cū iustis sine fine. Quintus fruct⁹ qui seqtur ex hoc qm quis a iuventute servit deo est q purgatorium eius minuetur. Nā si tales intrabunt purgatoriū tunc ibi parvo tpe puniuntur respectu illorū q hic multa pctā cōmiserūt et tarde penituerunt nec cōdignā penias exerunt. Unde scribitur ab greg. in dialo. q quedā aīa in umbra una punita fuit pter mediatatē pene quā habuit exolvere. Nā si quis haberet solū unū peccatū veniale cū illo nō posset deū videre. nisi p eo satisfaceret vel hic in mūdo vel in purgatorio. Unde Huber. Nunq enim a quoq dei facies videbit. donec p penā venialiū pctōr quadrāns minimus persolvat. De pena purgatorii quere infra ser. cvi. D. Exemplū ibidē. P Sext⁹ fruct⁹ q premiū mai⁹ in celo habebūt q a iuvētute servierūt deo. Habet enim de⁹ unde remuneret illos q tarde ad ipsm cōvertunt et illos q a iuvētute sibi serviunt. Unde Joh. xiiii. In domo patris mei multe mansiones sunt. Nā valde dissimiles sūt in remuneratione ille q uno āno ante mortē suā solū servit deo et ille q a iuvētute servivit ei. Apls. Reddet unicuiq iuxta opa sua. Nā si quis cognosceret distantiā glorie q est inter primū et secūdū choros angelorū. ille libenter deberet centū annis durā vitā ducere. imo qd plus est centum martiria et centum mortes pati: ut de primo choro angelorū ad secundū posset pervenire: et iterū tm pati ut de secūdo in tertium. et sic de aliis. Minus enim adhuc dixi. Unde apls. Non sunt cōdigne passiones hui⁹ tpis ad futurā gloriā q revelabit in nobis. Unde reprehendit dē dia nra: q: uno āno possumus mereri ut usq ad quartū vel quintū vel ad sextū chorū angelorū possem⁹ pervenire: sz hoc negligim⁹ pter nostrā pigritiā et cecitatē. Unde Hiero. Nul⁹ labor dur⁹ nullū tpus lōgū videri debet quo gloria eternitatis acquirit. Similiter et libēter debem⁹ carere oib⁹ delectationib⁹ et gaudiis et honorib⁹ hui⁹ mūdi: ut ad tale gaudiū pvenire possem⁹. Unde Aug. Tāta est pulcritudo iustitie tanta est iocūditas lucis eterne: ut etiā si nō liceret in ea amplius manere q uni⁹ die horā pp hoc solū innumerabiles ānī hui⁹ vite plenis delitiis et oi affluētia tpaliū bonorū recte meritoq contēnerent. Q Ultimo notandū est exemplū de quodā puero innocenti q innocētiā baptismalē servavit. Et legitur in li. de ap.b⁹ q quidā puer annorū qnq de honestis valde parentib⁹ fuit ort⁹. q primo visis fratrib⁹ ordinis minorū a parētib⁹ suis petivit ut ipsorū habitu vestiret. Sed cū illi quasi puerile dictū estimarent postmodū advertērut cum diligentia. q: puer cepit cōsuetudines ordinis minorū servare. incidere

nudis pedib⁹ et dura corda precingi argentū et aurū summopere vitabat attingere. Et in hoc articulo casus accidit rarus et mi⁹ valde. Duo negociatores quidā ad hospiciū patris eius venerūt. Qui videntes in tali puero habitum talem mirati sunt. Et cū intellexissent puerum omnē vitare pecuniā vnū nummū in profundum vasis quo bibebant latēter iniecerūt. et cū modico vino puero poculum porrexerunt Qui vt exhausto vino nummum vidit exclamans horrifice vas piecit tentisq; in celū oculis et manib⁹ dixit. Tu nosti deus omnipotēs q; inscius meum ordinem violaui. Hinc tremebundus expalluit et quasi ad mortē tēdēs nigredo faciem eius occupauit. Quod vidēs eius pater expauit. et currēs pro sacerdote adduxit eum. Qui puero absoluto manū imponēs cū a dolore et pena mitigauit. in platea puer sedens pueros vicinoꝝ diebus solemnibus cōuocabat vt eos si distorti essent in moribus. si superbi. si ornatis vestibus incederent argueret. bonis vero pueris celorum gloriam promittebat. interdū eos docebat orationē dominicā. s. pater noster. et q̄ bonū esset matri xp̄i in angelica salutatione et genuflexionibus seruire. ad has pueri cōuocatōnes et exhortatōnes senes xp̄i cum minorib⁹ cōcurrebant et miro modo delectabātur in prudentia et responsis eius. Patrē propriū iurantes vel leues in gestibus vel ebriosum si qn̄ videbat ei cōpaciendo et quasi cū lachrimis arguebat dicēs. Pater charissime: nunqd p̄sbiter noster in ecclesia dicit q; qui talia agūt regnū dei non possidebunt. Matrē quoq; que cū in solennitate quadam optimis scarlatis et rubicundis vestibus vteretur cum graui merore corripuit in ecclesia coram cōsedentibus dicēs. digitoq; demonstrans imaginē crucifixi. Intuere mater intuere. et vide dn̄m nr̄m Ihm xp̄m nudū in cruce pendētem sanguine rubricatum. et tu te in cōtumeliā ipius vestibus scarlatis adornasti. Caue mater caue charissima ne p̄ rubore vestiū penas eternales incurras. Nec mora mr̄ verba filij nō mōi cum abhorrescens vestes tales deposuit et talibus amplius. vti penitus denegauit. Mores vero et gestus ipsius pueri perfectionem virtutum et gratiam dei in eo ostendebant. Nondum puer etatem septennem impleuerat et mortuus est. Appropinquās ergo morti cōfessus sacerdoti et sacramentum corporis xp̄i postulauit. sed sacerdos propter puerilē etatē sibi denegauit. Puer autē cū mira orōis gr̄a extensis manibus in celū dixit. Tu nosti dn̄e Ihu q; summū desideriū meū est te habere. petiui te: feciq; quod debui. et spero cōfidenter q; tua p̄n̄tia non frustrabor. His dictis parentes circūsedentes et flētes consolatus est eos puer ille. et ad meliora puocās inter verba exhortatōnis orōnis et laudis sp̄m deo reddidit impolutū et statim habitus ordinis fratrū minoꝝ tunica cū assuto caputio q̄ sup cū extēsa iacebat repēte disparuit. et nū q; postmodū visa fuit. Igitur post mortem eius cū ad sepulcrū illi⁹ vbi sepeliendus erat stantes quidā ex fratribus minoribus psalmū scz De profundis dicere voluissent nullo conatu et nulla reiteratione hūc psalmū dicere potuerūt. vn̄ per hoc dabatur intelligi. illā sanctā aiam nullis oratōnibus indigere. Parentes vero post mortē pueri: intantū exemplo tilij. p̄fecerunt vt oīa oblectamenta seculi deserentes pater ordinē predicatorū. mater autē cistercienium ordinē. eisdē temporibus intrauerunt. et deo feliciter seruierunt.

In epiphania dn̄i. Sermo. xxi.

Ecce magi venerūt ab oriēte hierosolimā dicētes Ubi ē q̄ nat⁹ ē rex iudeoꝝ. Mat. ij. Hodierne diei festiuitas magna ē. Unū merito dicit̄ appariio. Un̄ canit̄. Dies santificatus illuxit nobis venite gētes et adorate deū Et in signū hui⁹ dīr in tribus p̄missio. Ecce magi ab oriente venerūt ꝛc. Consuetudo est q; qn̄ aliq̄s rex vadit sibi accipe regnū tūc veniūt milites curie sue vt de sua solēnitate ipsi regi cōgaudeant et grās deo referāt. Ueniūt etiā populares vt eoꝝ dn̄m recognoscāt. Ueniūt tandē principes et barones vt ei munera deferant et fidelitatē faciant. Xp̄us habet duo regna. s. celeste et terrestre. regnū celeste pacifice obtinebat. Regnū autē terrestre diabolus vsurpauerat. Et iō xp̄s venit in mundū vt diabolum de regno suo eiceret. et ipse regnum suū recuperaret. Un̄ Joh. xij. dicit̄ Nunc iudicium est mundi. Uenerūt igitur p̄mo ipsū visitantes milites sue curie celestis de sua sublimatōne in regnum: grās deo referentes et dicentes. Gl'ia in altissimis deo. Uenerūt populares. s. pastores. et ipm dominum recognoscētes visitauerunt. et multi de

sua sublimitate grãs deo egerunt. Uñ dicit. Reuersi sunt pastores glorificãtes deuz. Ho die venerunt pñcipes τ barones vt fidelitatē sibi facerent. τ ideo pcidentes adorauerũt eum. τ apertis thesauris suis obtulerunt ei munera. Uñ in pñti sermone tria sunt dicē da. Primo de sapientia illoꝝ triũ regũ. Secundo de eoꝝ inquisitõne τ oblatõne. Tertio qre paupes reuerentius côuet se habere ad deuz ꝙ̃ diuites. R Quantum ad primum notanduz ꝙ isti tres reges cõmendantur in sapie magnitudine. ergo dicunt magi i. sapiētes. qz in sydere xp̃m cognouerũt quē iudei a lege τ pphetis edocti agnoscere contēpserunt. Nam ex hoc ɔfundit pigritia τ infidelitas τ malicia iudeoꝝ. Nam illi agi vni pphete crediderũt. iudei vero pluribus credere noluerũt. Illi q̃sierũt regē alienũ: isti vero nõ quesierũt propriũ. Illi venerut ex longinquo. Isti vero nõ venerunt ex ppinquo. Hec Remigius. Uñ scḋm Greg͂ in omel. hodierna. Oĩa elemēta auctorē suũ venisse testata sunt vt de his quodamodo usu humano loquar. Celi hunc cognouerunt. qz ptin⁹ stellã miserũt. Mare cognouit. qz se calcabile sub plantis eius prebuit. Terra cognouit. qz eo moriente cõtremuit. Sol cognouit. quia lucis sue rad. in morte ipsius abscondit. Saxa cognouerũt: qz tpe mort⁹ sue scissa sũt. Infernus cognouit qz quos captiuos tenebat reddidit. Iudeoꝝ vero corda saxis duriora eũ cõfiteri nolũt quē elementa testantur. Sciendũ ꝙ nos xp̃iani exẽplo illoꝝ triũ regũ debem⁹ deũ in vera fide veraciter cognoscere. Uñ Hiero. Absqz notitia creatoris sui oĩs bõ pec⁹ est. S Pro quo sciendum ꝙ illi xp̃iani nõ in vera fide cognoscunt deum qui fatũ tenēt qui fundãt se sup constellationes planetaꝝ quos beat⁹ Greg͂. in omel. hodierna reprobat τ pbat esse hereticos τ pusillanimes qui dicunt fatuz seu cõstellatões sub quibus nascuntur hoĩes regere τ dirigere quelibet ad officia peragenda q̃ eis influũt vt pote qui sub libra cãpsores efficiũtur sub aquario piscatores. τ sic de alijs. Et ibi beat⁹ Grego. ponit reprobatõis huius cuidens exemplum. ꝙ multe sunt terre q̃ cãpsores nõ habẽt. Aque q̃ piscatores nesciunt et getulia: τ tamen ibi sunt τ oriunt cõstellatões recte. sicut alijs loc⁹. Et subdit hec. Greg͂. Absit inquit a fidelib⁹. vt esse aliquid fatũ dicãt. vt tñ dñi hoĩm sol⁹ hũc cõditor qui creauit administrat. nõ eñi pper stellas hõ sed stelle pper hoĩes facte sunt. hec ille. Si quis eñi non furaret nõ suspēderetur. Et sic est etiam de alijs. Cõtra tales qui dicunt suavitia aut virtutes se habere a cõstellatõibus. Christ. super Math. arguit τ improbat hoc mõ. Primo si aliquis adulter vel homicida fieret per stellas magna esset iniquitas stellarũ. nã cũ pscius futuroꝝ sit deus ex quo tanta iniqtas p stellas fit si noluerit emendare nõ esset bonus. si aũt voluerit τ nõ potest nõ esset oĩpotens sed impotēs. que ãbo manifeste sunt cõtra fidē xp̃ianam. Primo ex eo qz deus est summe bonus p̃s. Cõfitemini dñio qm̃ bonus. Uñ etiã Aristo. xi metha. Deus est optimũ τ sempiternũ. Itez scḋo ex fide τ sacra scriptura habem⁹ ꝙ deus est oĩp̃s. p̃s. Cũ que cũqz voluit deus fecit in celo τ in terra. Uñ dicim⁹ in symbolo fidei catholice. Credo in deũ patrē oĩpotētez. Secũdo sic iprobat. si stelle hoc faciũt: ꝙ sum⁹ boni aut mali nec bonũ nostrũ laudandũ est: qz in nobis nõ est voluntari⁹ actus. Uñ Hugo de sancto vic. Nemo unqz bene agit etiã si bonũ ē qḋ agit. Uñ dr̃ in decre. Nullũ bonũ nisi voluntariũ xv. q. iii. Presentia τ xxiij q. v. Ad fidem τ q vi. c. i. Uñ etiã Arist. v. ethi. Sine voluntate nõ põt quis bonũ opari. Item nec malũ nostrũ vituperandũ est. qz in nobis nõ est voluntarius actus. vt quid eñi mali mei penã sustinerē: qḋ nõ voluntate sed necessitate cõmisi. Uñ Bern. cõtra hoc loquit in quodã sermone dicēs. Quid odit aut qḋ punit de⁹ preter ppriã voluntatē? Cessat eñi ppria voluntas τ infernus non erit. In qḋ eñi ille ignis deseuiet. nisi in ppriam voluntatē. Tertio hunc insipientiam τ errorem destruũt mãdata dei que data sunt hoĩb⁹ ne peccẽt. Itez sermones pp. τ sacre scripture que exhortantur hoĩes vt faciãt bonũ. hãc insipiẽtiã τ hunc errorẽ destruunt. Quis eñi phiberet aliquẽ ne faceret malũ. qḋ non posset declinare: aut qḋ faceret bonu ad qḋ non posset peruenire. modo in preceptis papitur. Non mechaberis. Non furtuz facies. Non assumes nomen dei in vanũ. Nec iurando nec blasphemando et sic de alijs preceptis. Modo si dicas ꝙ de⁹ precepit tibi qḋ nõ potes implere: timere ẽ tibi τ incurris maledictionem dei. Hiero. Maledictus qui dicit deum precepisse im

possibile. Item xp̄us dicit Math. xi. Jugum
enim meū suaue est: et onus meū leue. Quarto
iprobat qr p hoc tolleref liberū arbitriū: qḋ
tn necessariu est in nobis cū quo nos de⁹ priui
legiauit. qr ante hoīem sunt ignis et aqua: et
ad quodcuq̄ voluerit porriget manus. Scie
dum q̄ aug. dicit q̄ bene nra aīalis sensuali
tas inclinatur plus ad vnum viciū in vna cō
stellatione q̄ in alia: et sic etiā intelligitur de
virtutib⁹. vt pote nat⁹ sub venere ad luxuri
am. sub marte ad bellū. sub virgine ad casti
tatem. Unde Aristo. iiij. ethi. In desiderijs
naturalibus pauci peccant. Item teste Pto
lomeo. Sapiens dominabitur astris. Et Au
gu. in regula sua ad fratres in heremo dicit.
Quādo diabol⁹ scrutatur nos prius ad vicia
p tales nostras naturales inclinatōnes per
ea vicia nos solet sepi⁹ temptare ad que nos
sentit magis inclinatos fore. Unde Gene. iiij.
dicit deus ad Cayn iratum volentes fratrem
suū occidere. subt⁹ te erit appetitus tuus et tu
dn̄aberis ei⁹. Non enim cōstellatōnes regere
possunt nostras voluntates. ergo peccāt q te
nent fatum et dicūt q̄ de necessitate oportuit
eos hoc malū facere: qr de⁹ voluit et ordina
uit sic fieri: et sic retorquent culpas suas in de
um qui est innocēs. Unde Ambro. Malum
est peccare. pei⁹ ē in pctis pseuerare: pessimū
et perniciosius est se defendēdo in deū culpam
suam refundere. ¶ Quantū ad secundū
scz quō isti tres reges cōmendant ex feruore
inquisitionis et oblatōnis. nā statim visa stel
la iter arripuerūt et ibīm puer diligenter inq̄
sierunt cum spirerunt. Ubi est qui nat⁹ est rex
iudeoꝝ: vidim⁹ enim stellā eius in oriēte et ve
nim⁹ adorare eū. Unde sciendum q̄ sicut ha
bet in longa legēda colonie. Isti tres reges
fuerūt sectatores ꝓphete balaam: qui ꝓphe
tisauit vt habet Nume. xxiiij. Orief stella ex ia
cob et hgo pariet saluatorē. De quo etiā di
cit Crisos. sup Math. q̄ quidam populi ele
gerant duodecim ex eis. ita vt vno decedente
alius in locū ei⁹ surrogaret. Qui ascendētes
sup montē excelsū illo tpe orauerut ad deum
vt ostēderet eis stellā quā balaam pdixerat.
Aduenie te aūt tpe natiuitat⁹ xp̄i in ipa hora
noctis medie apparuit sup ipsos in aere stel
la pfulgida et pulcerrima. In cuius summi
tate erat imago pueri paruuli secum ferentis
imaginē crucis. Ex cuius aspectu valde fac
tunt gauisi eo q̄ suis temporibus meruerūt
illud videre. Et vox audita est. Ite in iudeam
et regem quē queritis natū inuenietis. Tunc
statim isti tres reges Caspar: Balthasar: et
Melchior: cum suis iter arripuerunt et hiero
solimam venerunt. ¶ Queritur quare
hierosolimam venerunt: cum tamen ibi na
tus non fuit rex quem quesierunt. Responde
tur scdm Remigium. q̄ magi tpus natiuita
tis xp̄i in stella cognouerunt: sed natiuitatis
locum ignorauerunt. Cum autē hierusalem
erat ciuitas regalis et ciuitas oblatōnis et sa
crificiorum opinati sunt q̄ tam egregius puer qui
erat rex iudeoꝝ: cui et ibi munera offerre vo
lebant solum in ciuitate regali et oblatiōe cō
grua nasci deberet. Sed diceres. Quomo
do in tredecim diebus hierosolimam ab ori
ente venire potuerunt: cum tamen hierusa
lem est in medio terre. Respondeo scdm Re
migium. q̄ puer qui tunc natus est in tā bre
ui spacio de vltimis finibus terre ad se ma
gos perducere potuit. Unde scdm Hiero. Isti
tres reges venerunt in Dromedarijs: qui
sunt animalia velocissimi cursus que tantū
vno die currunt quantū equus validus in tri
bus diebus posset currere. Sed in pdicta le
genda habetur q̄ lux ibi cōtinue lucebat vbi
equitabant nec ipsi nec iumēta esuriebāt nec
comedebant: sed die noctuq̄ equitabant. Et
notandum q̄ magis hierosolimam intranti
bus ipsa stella disparuit: q̄ diuina dispositō
ne factum est: vt sic de loco natiuitatis inter
rogare cogerentur: et sic certificarentur nō so
lum per stellam: sed etiā per ꝓphetie dictum
Unde cum venissent hierosolimam statim ac
cesserunt ad herodem dicentes. Ubi est. id est
in qua ciuitate. vel in quo loco est qui natus
est rex iudeorum: id est qui debet esse rex iude
orum. Nota xp̄us natus specialiter dictus est
rex iudeorum: quanq̄ sit rex celi et terre. et do
minus angelorum et hominum triplici ratio
ne. Primo ideo: quia fuit specialiter iudeis
promissus scdm illud Malach. vltī. vobis
timentibus nomen meum orietur sol iusti
cie. Secundo qr ipse principaliter missus est
eis: sicut ipse saluator per semetipsum testa
tur in euangelio Mathei. xv. Non sum mis
sus nisi ad oues que perierunt domus israel.
Tertio qr cum eis nutritus et cōuersatus est
scz in nazareth. vt habetur Luce. iiij. Si ali
quis ipsis magis dixisset. Unde satis regem
iudeorū natum dixissent. Nos existentes in

oriente vidimus stellā ei9. Unde et Fulgētius. Puer natus nouā stellā fabricauit. Un beatus Aug. in sermone hui9 festi. Ipse nouam stellā creauit nat9 qui antiquū solē obscurauit occasus. Sciendū q stella que apparuit in trib9 distabat ab aliis stellis. Primo in situ quia nō in celo sita erat: sed in aere prope terram. Secūdo in lumine: q2 tante claritatis fuit q die et nocte splenduit: sic q sol non potuit preoccupare splendorē eius. Tertio in creatione: q2 alie stelle in principio vniuersi sunt create. ista vero nascēte xpo apparuit et completo cursu suo rediit in materiā preiacentē. Tamen quidā dicunt illā stellā angelum fuisse q pastoribus nūciauit natiuitatē xpi. Sed sciendum q Chriso. hic querit. Nunquid sciebāt magi q in hierlm regnabat herodes? nunquid non intelligebāt magi legis iusticiā et prescriptionē: vt quicūq viuēte rege aliū regem prenunciaret aut adoraret q quasi tyrannus puniretur in sanguine. Et reddit Chriso. Xpus firmauerat quos attrahebat: et ideo non timebant. q2 dū cōsiderabāt regem futurū nō timebāt presentē. nā si de morte timuissent nunq ad herodē ausi venire fuissent. et cum adhuc nō viderant xpm: parati tū erāt mori p xpo. Herodes aūt rex audiēs hoc turbat9 est valde: ex eo q2 fuit alienigena. timens ne regno ad iudeos reuoluto ipse cum oīm semine suo expelleretur a regno et ideo scdm Chriso. Herodes libros in qbus genealogia regū iude tenebat cremauerat: vt obliuioni tradi deberet regū ordo. Exeūtes aūt magi hierosolimā: ecce stella quā viderāt in oriēte antecedebat eos vsq dū veniens staret supra domū et locum vbi erat puer. Legit enī in legenda predicta q reges postq exierūt de hierlm videntes stellā gauisi sunt gaudio magno valde et ad pastores venerūt: qui pastores claritatē stelle vidētes occurrerūt et interrogauerunt quid nā hoc esset. Audiētes q puerum natū quererēt. dixerūt eis pastores qualē angelus apparuit eis in nocte natiuitatis xpi cum magna claritate dicēs. Annūcio vobis gaudiū magnū qd erit omni populo: q2 hodie natus est saluator qui est xps in ciuitate dauid: et quō in ciuitatē ingressi inuenerunt puerū iacentē in presepio et pānis inuolutū. His auditis tres reges gauisi sunt valde. Et ecce stella antecedebat eos vsq dū veniens staret supra domū vbi erat puer. Et intrātes domū. i. diuersoriū vbi puer nat9 erat. inuenerunt puerū aspectu pulcrū pānis vilibus inuolutū. Si ergo magi reges terrenū querere venissent, magis fuissent cōfusi q gauisi: q tanti itineris labores sine causa suscepissent. Nūc aūt celestē regē querebāt et sic nihil regale videbant, in cor solius tū stelle testificatione contenti. gaudebāt oculis eorū cōtemptibilem puerū. s. in bonis tēporalibus cōspicere: q2 spūs sanctus in cordibus eorū terribilē eum monstrabat. quē puerū inuenerunt cū maria matre eius. Un Chriso. Nō diademate coronatum aut in lecto aureo recubentem: sed vix vnā tunicā habentē. nō ad ornamentum corporis: sed ad tegumentū nuditatis: qualem habere poterat vxor carpentarii peregre constituta. Dispositiōe aūt diuina factū est vt dicit Rabanus q tūc ioseph aberat: ne aliqua male suspitionis eo presente gentib9 daretur occasio. Itē inuenerunt puerū cū maria matre ei9: q2 dū ioseph bēā magnū viderat in diuersoriū comitatū recepit puerū suū desipio in gremiū suū et in virginea brachia sua vt ipsa se pueri matrē ostenderet esse. Un Chriso. Magi viso puero lumine vere fidei illuminati crediderunt et cum mundi esse saluatorem: ac eundem quē tanta sollicitudine sierūt: et quē stella annunciauerat. Nec ab hac fide matris paupertas nec pueri imbecilitas retraxerat. Ideo dicit euāgeliū. Procidentes sup terrā et sup facies suas adorauerūt adoratōne latrie vt verū deū. Ubi dicit glo. Hoiem viderunt et deū esse crediderunt et cognouerūt: et iō adorauerūt sic vt qlibet eorum deposita corona sua flexis genib9 et capite terra demisso cum magna cordis deuotione et oris prolata oratione ipm in natiuitate laudauerunt: et mundi saluatorē eum esse dixerunt. et de beneficio q stella eis ad ipm perduxerat grās egerunt. Hec glosa. Et apertis thesauris suis obtulerunt ei munera. Aurū: Thus: et Mirram. Remigius. Unusquisq tū hec tria mūera obtulit: vt vnū q eū cum suis muneribus verum deum et hominē mortalē predicaret. Unde Bern. Dr magi obtulerūt aurū hoc fuit ad paupertati cum matre sustentatōem. Thus propter stabuli fetorem. Mirram propter membrorū [illegible] bilitas pueri confortatione. Legit enim in legenda predicta q post oblatōem pueri [illegible] etā isti tres reges ceperunt esurire: et [illegible]

milia τ iumenta eoꝝ. tunc comederūt τ dor mierunt. Et tunc responso accepto in somnis ne redirēt ad herodem ꝑ aliā viā reuersi sunt in regionē suā. Post q̄ aūt reuersi fuerūt in regionē suā τ ꝓpria attigerunt manserunt in fide magis deū q̄ ante colentes: τ quod viderūt aliis ꝑdicauerūt: τ multos erudierūt τ ad fidē quantū in eis fuit disposuerūt. Deinde cū btūs Thō. apl's venisset ad illā prouinciam ab eo baptizati sunt. τ cū eo facti sunt adiutores τ ꝑdicatores xp̄i. Itē habetur in legenda q̄ post recessum regum tumultus ꝑpli factus est ad mariā τ pueꝝ eiꝰ ꝑpter miraculā Et maria timēs occasionem pueri latēter ad domū cuiusdā paupis confugit: q̄ eam cum puero occulte in celario recepit. vbi maria super lapidē sedit τ puerum lactauit: τ cecidit lac sup lapidē. q̄d vsq̄ hodie inquantū plus tāgitur. intantū clariꝰ τ cādidius efficitur: τ vsq̄ hodie q̄sq̄ oñditur pro reliquijs. Maria etiā camiseam τ pānos aliquos simul inuolutꝰ quoꝝ τ oblita est in diuersorio. τ tandiu ibi ꝑmanserūt vsq̄ ad tēpus helene sine veneratione. q̄z locus vbi xp̄us natus est abhomiabilis a iudeis habitus est: vt nullū hoiem neq̄ bruta aīalia intrare ꝑmitterent: sed obstruxerūt locū cū lapidibus. Sed helena postmodum illuc veniens locum aperuit τ illa inuenit. Similiter τ fenū in presepe in quo xp̄s iacuit secū detulit. τ quod fenū adhuc in roma habet. Et hoc quātu ad secūdā ꝑteꝝ istius sermonis. ✠ Quantū ad tertiū sciendū q̄ isti tres reges docent nos humiliari coram xp̄o. Nam ipi ꝓcidētes in facies suas adorauerunt eū humiliter τ deuote. Unde Henricus de hassia sup Geñ. querit q̄re pauperes plus statꝰ homiles reuerētius se habere solent ad deum. vtpote orare flexis genibus: ꝓstratis corporibus: eleuatis manibꝰ: percussis pectoribus. Alij aūt magni τ diuites nō sic: sed stātes orant τ erectis ceruicibus. Ad hoc rn̄det Henricus de hassia: dicens q̄ ꝓpter q̄nq̄ causas. Prima causa est sup biaꝫ q̄z prosperitas τ felicitas tēpaliū ceruicē erigit. supbire faciens τ humiliari erubescens: Aug. Difficile est q̄ non sit supbus: q̄ diues est. tolle superbiam τ diuitie non nocebunt. Sed paupes vt in plurimum sunt humiles Grego. Paupertas mēbris bonis esse solet custos humilitatis. Secūda causa ne genibus terram tangentes vestimenta ꝓciosa maculent quibus induūtur τ sic preponunt dilectionē vestiū ne maculent honori quem exhibere deberent creatori suo: q̄ non pepercit filio suo vnigenito: sed ꝓ nobis oībus tradidit illū. Tertia causa est ne nimis fatigēt corpora delicata que gerunt. Nam delicate nutrierūt seruum suū. id est corpus ab infantia. τ non sunt assueti exercere se in aliquibus laboribus duris. τ ideo postmodū inueniunt corpus suū contumax τ rebellans exercitijs asperis. Sed pauperes assueti sūt dura τ laboriosa sustinere: ideo minus curant se humiliare deo τ flectere genua. q̄nq̄ etiā per totā missam. q̄d aliq̄ diuites abhorrēt facere vsq̄ dū eleuat corpus xp̄i in missa. Quarta causa est. q̄z genuflectere non p̄nt ipediti rostris calcaꝝ longissimis. Itē quidam nō audent se curuare: nec ꝓsternere in terram sz nec q̄sq̄ paululū inclinare. q̄z timent ne appareat erubescibile quid in vestibꝰ sic turpissime accurtatis. Similr mulieres ꝓpt̄ pepla breuissima nō audent caput deo oīpotenti inclinare: ne indecens aliquid in crinibus videatur: cum tn̄ xp̄us in cruce pro eis inclinato capite emisit spm̄. Itē quidā nō possūt se inclinare deo impediti ligaturis caligarū rigidissimis. q̄bus manus ligant manicas strictis corpus singulis latis τ deargentatꝰ. pedes calcis strictꝰ. crura τ genua ligaturis colligatum. Istis perpetuo timendum est illō dictum. Math. xxij. Ligatis manibus τ pedibus mittite eum in tenebras exteriores. q̄a tales sic se et superbia ligantes tradent se demonibus sic ligatos. Un̄ Aug. Qui peccatū peccato addit funem nectit cum quo ligetur Hec meditanda sunt superbis. Quinta causa est: q̄z credunt se nō multū indigere deo ex quo abūdant in bonis tempalibꝰ: in honoribꝰ τ delicijs: sed desideria τ paupertas: τ necessitas ad deuꝫ recurrere faciunt pauperes. Unde. Esaie xxvi. Domine in angustia que sierunt te. Unde etiam Grego. Mala que nos hic premunt ad deum ire compellunt.

De eodem festo. Sermo. xxij.

Identes stellam

magi gauisi sunt gaudio magno valde. Glo. Non satis fuit dicere euāgeliste gauisi sunt. sed addidit gaudio magno valde. Unde dicit Criso. Gauisi sunt propter male societatꝰ. scꝫ herodis euasionē. Sꝫ gaudi

q: spes eo℞ nō fuit frustrata: sed confirmata
sed gaudio magno: q: ad laborez tanti itine
ris quem susceperunt stellam antecedentē re
cuperauerunt. Sed valde magno gaudio.
q: natum regem quē querebant inuenerunt
Sed equo hoīes in p̄senti festo ⁊ in p̄cce
dentibus diebus diuersos iocos ⁊ ludos et
diuersa gaudia / in diuersis locis ⁊ partibus
mundi exercent. ideo p̄ p̄senti sermone tria
sunt dicenda. Primo vtrum in iocis ⁊ ludis
possit esse virtus. ⁊ q̄ requiritur ad hoc q̄ io
cus virtuose fiat. Secundo quot modis in io
cis ⁊ ludis aliquis possit peccare mortaliter.
Tertio exemplū. A Quantum ad p̄mū
sciendū q̄ hic queritur vtrū in iocis ⁊ ludis
possit esse virtus ⁊ que req̄ritur ad hoc q̄ io
ci virtuosi fiāt. R̄ndeo scd̄m btm̄ Tho. ij. ij. q.
clxviij. Sicut hō indiget corp̄ali refectiōne
one. q: nō p̄ōt continue laborare. ita etiaz ex
parte anime indiget quiete ⁊ solatio: qd̄ fit p̄
puleta vel iocosa verba. Vñ sciendū q̄ triples
ces homines inueniūtur circa hoc. Quidā eñ
sunt sicut cibus nihil hñs de condimento. nū
q̄ exercentes iocum vel ludum: sed semp̄ du
ri ⁊ aspeꝛi. Nam contra humanā ratione ē: vt
aliquis se onerosum exhibeat. puta cum ni
hil delectabile exhibet ⁊ delectatiōnes alio℞
impedit. Seneca. Sic te regas sapienter vt
nullus te habeat tanq̄ aspe℞: neq̄ꝫ p̄tēnat
te quasi vilē. Quidā vo quēadmodū cibi ni
mis conditi ⁊ nimis salsi: sic illi qui excedūt
in ludo. Quidā sunt sicut cibus temperate sic
vt decet cōditus. scꝫ q̄ vtūtur ioco ⁊ ludo ad
virtutē. Pro quo sciendū scd̄m Holgot sup̄
li. Sap. tria req̄runt̄ ad hoc q̄ iocus fiat vir
tuose. Primū ē q̄ iocus sit simplex ⁊ inocēs
⁊ innocuus: ne aliq̄s inde ledat. Sunt enim
aliq̄ q̄ nihil curāt quid dicāt. siue offensionez
siue placitā siue honestū. siue inhonestū: duz
modo tn̄ p̄uocent risum Et tales diligenter
explorant defectus p̄ximo℞: quos possunt
recitare ad risum causandū in alijs ⁊ in ip̄is
erubescentiā. talis iocus nō est virtuosus: q:
ad ludū virtuosū req̄r. ẽ q̄ loquāt̄ placita et
honesta ⁊ nō nociua ⁊ illicita. Secundū qd̄
req̄ritur est honestatis p̄decētia. vt ludus tal̄
deceat p̄sonā ludentē siue iocantē. ⁊ etiā p̄so
nas assistētes. Vñ alius ioc⁹ p̄uenit clerico
vel p̄lato vel religioso. ali⁹ seculari. ali⁹ seni
ali⁹ iuueni. ali⁹ viro. alius mulieri. ali⁹ famu
lo. alius virgini. Consideret ergo ludens p̄i
mo persone sue conditionez ⁊ honestatem ⁊

nihil attemptet qd̄ eum vel statū suum de
decoret: ⁊ sup̄ oīa turpia deuitet que aliq̄
modo hominem ad peccata inducunt. Vnde
Seneca de quattuoꝛ virtutibus cardinalib⁹
Oīa credibilia p̄ter turpitudinem crede.
Secundo consideret tempus. q: vno tēpo
re licet iocari ⁊ alio nō sicut tēpore lamētati
onis ⁊ tp̄e deuotōis ⁊ orōis leuitates hoīm
nō decent. Item consideret circunstātias: q:
alius iocus licet corā p̄sonis secularib⁹. al⁹ no
corā religiosis. ali⁹ corā senib⁹. ali⁹ corā iuue
nibus. alius coram p̄latis. ali⁹ corā equalib⁹
vel subditis. Tertiū qd̄ requiritur est carētia
superfluitatis ne vel nimis frequenter vel ni
mis continue. Tulli⁹ eñ dicit. Ludo quodꝫ
⁊ ioco vti licet sicut sōno ⁊ quiete. Est enim
ludus necessarius ad vitam. sicut quedaz re
quies mentis. Sicut eñ fatigatio corporalis
soluitur p̄ quietē corp̄is ita ep̄tz q̄ fatigatio
aialis soluat̄ per quietem aie. q: si mens hu
mana semp̄ extenderet̄ circa seria: hebetaret̄
⁊ fatigaret nimis. ⁊ iō cōueniens ē q̄ p̄ loca
⁊ tp̄e habeat requiem q̄ fit p̄ ludum ⁊ iocū
q̄ est animi delectatio. Cauenda tn̄ maxime
est abundantia. Vñ Aristo. x. ethi. q̄ paꝝ
delectatiōis sufficit ad vitā quasi p̄ cōdimēto
sicut paꝝ de sale sufficit pro cibo. modicū eñ
de sale sufficit ad quātitatē cibi magnā. Vñ
si secūda vl̄ quarta ps foret de sale nihil vale
ret eodē mō modicū de ioco sufficit ad q̄etē
⁊ recreatiōem mētis. Exēplū de beato Anto.
Vñ rep̄hendūtur illi q̄ maiorē p̄tē tp̄is exp̄
dunt in ludis ⁊ iocis ⁊ risib⁹ ⁊ in alijs vanita
tib⁹ mūdi: sic ludēdo in alea ⁊ scaco℞ ludo ⁊
in cart. ludis: ⁊ sic de alijs ludis de q̄b⁹ veri
ficat̄ illud. Sap. xv. Estimauerūt vitā nr̄am
esse ludū. Quantū ad secundū sciendum q̄
quinq̄ꝫ modis quis peccat mortaliter in ioc
⁊ ludis. Primo scd̄m Herminū de schild. q:
si ex leuitate animi ludo vel ioco ita grauis
cōtumelia fieret q̄ hoīs honorē totaliter au
ferret peccaret mortaliter. Similiter si quis
ex leuitate animi hoīem grauiter vulneraret
vel lederet in corpore mortalit̄ peccaret. Ita
non est dubium quin grauiter animum ho
minis conturbans honorem eius vel famaz
ex leuitate animi auferendo mortaliter pecca
Sunt tn̄ alia commica scd̄m Aristo. in ethi
cis de leuib⁹ que apud virtuosos ludos con
uenienter dici possunt. vel p̄pter delectationē
vel emendationem. ⁊ de talibus bene non lo
quitur. sed de istis hoc intelligitur: queꝫ

non nisi graviter hominis animū cturbādo fiunt. s. auferendo famā ei⁹ vel cmitando ei⁹ psonam. Secundo cū qs in ioco mendacium loquitur. et illud secuter cū iuramento confirmat. Unde sanctus Tho. ii. ii. q. xcviij. dicit nō excusat a mortali peccato qui ioco se periurat. quia non euitat diuinā irreuerentiā. imo quantum ad aliquid adauget. hec et alia verba dicendo mendaciter et in ioco trufando aliam personam. vt scilicet per deum ille sonat expectans te: vel ipse vult tibi hoc dare. vel ibi inuenies eū. vel ipse dixit michi sic. et sic de aliis. Sed si loqueretur in ioco mendacium sine iuramento. tunc solum esset veniale Tercio cū quis in ioco proximū suū scienter et ex pposito ad iracūdiā puocat. Nā oīs pctōr que ille sic puocatus in tali ira committit siue in vbis siue in factis ille puocans erit reus Hoc illi non attendūt qui anniosos hoīes deridēt et puocāt. vel alios hoīes passionatos q subito puocantur ad irā. et in hoc volunt recreari. qd tamen vergit in periculū animarum suarū et grauiter in futuro p talibus solaciis et risibus punientur. quia omnes maledictōnes et blasphemias. cōminationes et iuramenta que prouocatus profert ipsi lugebūt quia est regula iuris. Qui occasionem damni dat. damnū dedisse videtur Quarto ppter malum finem quem quis in illo ioco intēdit vt iocando cum muliere vel virgine. tangendo vel amplexando eam. loquendo. et arridēdo ea intentione vt eam ad malum actum alliceat. vel scd̄z btm̄ Thomā de aquino. Cum quis ad iocum sumit turpia verba vel facta que de se sunt peccata mortalia peccat mortaliter. Quinto ppter complacentiam vel vehementiam affectus ad iocum ita qr quis cōtra preceptum dei et ecclesie in locis et tēporibus sacris vti non recuset. et tali modo potest quis peccare mortaliter. Sed cū quis non tantum afficitur ad ludum qr ppter hoc vellet aliquid contra deū committere: sic solum esset veniale. Item ppter nimiā cōplacētiam quā quis habet in iocis. Unde Augustinus. Nullū peccatū adeo veniale quin fiat mortale dum placet. Et quanto maiorē delectationem et complacentiam quis habet i aliquo peccato: tāto maiorem penam sustinebit p illo in futuro. Apoc. xviij. Quantum in deliciis fuit tantum date illi tormenta et luctū Ex his patet qr arguēdi sūt qui qnq̄ i iocis ridēt vsq̄ ad effusionem lacrimarū Et si quis qr aliquis nimiam complacentiam habet i aliquo peccato quod ē de se veniale adhuc tamen propter securitatem debet confiteri. Quantum ad tercium est sciendum qr illi grauiter in futuro punientur qui hic excedunt in vanitatibus. et iocis. lud⁹s. et venationibus auium et ferarum C Deinde nota exēplū secundū Vamber. in de abundātia exēp. lex. Legit qr quidā vir deuotus i raptu vidit quēdā militē in purgatorio qui fuit castus. bon⁹ hospitalis et bone vite. sed ludo auiū nimiū deditus. Qui propter huiusmodi ludum habebat quasi auem in manu. cum in facie et humeris et brachiis corrodentem frustratim et mirabiliter affligentem. et requisitus ab illo deuoto cur hec pateret cū tā bone vite fuisset Rn̄dit precepta dei seruaui nec vnq̄ viuū denariū contra deū recepi. sz qr nimiū deditus fui ludo auiū et cū canib⁹ venādo ideo hāc penā hic i purgatorio sustinebo donec purgat⁹ ero sz tu ora deū p me et annūcia filiis meis cognatis meis vt michi cū suffragiis subueniat. quia valde cruciar in hac pena. qui postmodū in breui per suffragia et orationes bonorū liberatus est a purgatorio D Item aliud exemplū in li. apum qr fuit i theutonie ptibus quidā miles venationibus tantū deditus vt nullo sabbato vel dn̄ica die missam audiret. sed semper venationibus intēt⁹ erat corripiebat autē eū frequenter vxor sua deuota deo. Et ille mulieris sue monita non curauit. Accidit autem vt ipsa vxor post multos ptus editos pregnans peperisset abortiuum habentē caput venatici canis pendentib⁹ auribus Confusa ergo coram matre et multis nobilibus matronis que astabant: quarum consilium oīm fuit vt terra citius ptus obrutus tegeretur. Veniente aūt a venatione marito quesiuit qualis puer eēt quē editū huisset Dissimulātibus oībus cū pudore istat miles extracto gladio vt ei partus ostendatur et mox timore compulsa eijci de terra iubet triste spectaculum et monstruosum dicens. Ecce qr manifesto pdigio insipientiā tuā vindicauit omīps. quia nullum honorem sacris diebus et nullam reuerentiam sacramentis corporis christi tribuisti. sed magis vanis ludis venationum in his sacris diebus institisti. hec vt vidit nobilis digne se correxit. et penitentiam egit de commissis. E Item

legit i libro apu. q̄ qdam potentissimus dn̄s cū multos ex subditis suis cogeret secū vaca re quottidie et venatōnibus insudare: et post hoc plerasqȝ culturas agro᷑: et alia negotia di mittentes ad paupertatem et inopiā cū vxori bus et filiis deuenerunt. Accidit autē vt vna dierum cū prefata familia domus sue miles ingressus nemora ferā impeteret. et agitanti bus canibus equo residens insequeretur. at cum nihil perficeret tota die. sed semper ferā videret ante se profugā i amentiā versus feram de nocte secutus est. et ex illa die nullus hoim vidit aut sciuit quid de eo factum sit aut eue nerit. dixerunt nonnulli et bene credim⁹ q̄ sicut dathan et abyron a terra viui absorpti sunt. et ad inferos transmissi: sic et illi accidisse.

Dn̄ica infra octauas epiphanie. Sermo xiiij. Quod parentes ad sex tenentur filiis

Um factus esset

ihs annorū duodeci. ascēdentib⁹ parē tib⁹ eius hierosolimā ṡc̄ Luce. ij. In p̄senti euangelio instruit maria parentes qualiter se debeant habere ad filios i hoc q̄ dixit iesuȝ secū in templū cū annorū xij. esset. Unde in p̄ senti sermone tria sunt dicenda. Primo sunt aliqua declaranda de euangelio presenti. Se cundo de instructione puerorū. Tertio exēpla

Quantum ad primum sciendum super il lo verbo. Cū ihs factus esset anno᷑ xij. F. Sciendum q̄ quinqȝ differentie temporū leguntur de xp̄o. Prima enī differentia q̄ legi tur fuisse vnius diei qn̄ scȝ de virgine maria natus fuit. Unī Luce ij. Natus est nobis ho di e saluator. Secundo legit fuisse octo dierū qn̄ scȝ fuit circūcisus. Luce ij. Postq̄ cōsūma ti sūt dies octo vt circūcideret puer. vocatum ē nomē eius ihs. Tertio legit fuisse. xl. dieruȝ qn̄ a matre in tēplū fuit presentatus De quo habet. Luce ij. Postq̄ ipleti sunt dies purga tionis marie scdm legē moysi tulerūt ihm in hierusalē vt sisterēt eum domino. Quarto le gitur fuisse duodecī anno᷑ sicut i euāgelio ho dierno habetur. Quinto legitur fuisse trigita anno᷑ scȝ cū a Iohēne i iordane baptizaret De quo habetur Luce iij. Ipse iesus erat inci piens quasi anno᷑ triginta G Sciendū q̄ de tota vita xp̄i scd̄ȝ Criso. nullū miraculū legit dn̄ȝ i pueritia fecisse preter hoc vnū qd̄ ponit lucas q̄ cum esset anno᷑ duodeci suaȝ sapientiam manifestauit Unde dicitur in ho dierno euangelio. Stupebāt autē omēs qui eū audiebant sup prudentia et respōsis eius Itē sciendū q̄ de tota vita xp̄i nihil habetur in euangelio ab anno. xij. etatis sue vsqȝ ad xxx. nisi hoc q̄ descendit cum eis nazareth. et erat subditus illis. In hoc enī medio tpe la borauit ip̄e manibus suis p̄ necessitate parē tū. Unī Basilius. Ab ip̄a primeua etate parē tib⁹ obediēs quelibet laborem corporalē ha buit. et reuerenter sustinuit. Cum enī homines essent honesti. iusti. egeni. et penuriā patiētes teste presepio manifestum est q̄ sudores cor poreos laborando continue frequentabant necessaria vite sibi querentes. Iesus autē obe diens illis vt scriptura testatur in sustinendo laborem plenariam subiectionem ostēdebat Ex hoc dicto colligitur xp̄m nunq̄ mēdicasse post xij annū sue etatis. sed proprijs mani bus laborasse. Ambro. Non vtiqȝ infirmita tis sed pietatis est illa subiectio qua christus etiam parentibus obediens fuit vsqȝ ad cor poreum laborem. Unde Mathei xiij. A su is emulis faber vocabatur. nec antea vel in pueritia vel in infantia quia si hic maxime hoc videretur fecisse per triduū remansionis sue i hierlm. De qua dicitur q̄ beatus bernardus optat vesci de buccellis quas dulces puer per triduum hoc mendicauit: sed hoc nō est ve᷑ non est enī verisimile q̄ talis pueritia sapiē ter interrogans et respondēs in medio docto rū ita vt mirarētur et stuperēt sup prudentia et respōsis eius ab ip̄is pmitteretur mendi care: cū adhuc nullā inuidiā contra eū conce pissent: ip̄isqȝ a deo i lege scriptum esset. Om nino indigens et mendicus non erit inter vos ṡc̄. sicut legit Deut. xv. Ad dictū aūt btī ber nardi dicendū q̄ hoc dixit plus motus deuo tione q̄ hystorie vel veritatis narratōe. Nec etiam christus mendicauit tēpore predicatō nis sue. Qd̄ p̄batur ex eo q̄ nunq̄ legitur men dicasse Et valet consequentia. qȝ in sacra scri ptura tenet loc⁹ ab autoritate negatiue scd̄m hilud hiero. Quidqd̄ dr̄ et sacre scripture au ctoritate nō p̄batur ea benignitate p̄temnit q̄ p̄batur D Quantum ad secundū scien dū q̄ parētes i sex tenētur filiis suis. Primo debēt iformare pueros suos quomodo se de beant habere ad deum. Et hoc in trib⁹. Primo debent eos ad hoc inducere vt offerant deo innocentiam et puritatem suam cū pueris in nocentibus qui sanguinem suū propter xp̄m

fuderunt. ꝛ hoc fit qñ pueri in pueritia incipiunt deo seruire. Threno. iij. Bonū est viro cū portauerit iugū dñi ab adolescentia sua. Hugo in didasco. li. iij. Nullus tam prudēs tāquā sapiens habetur. qui ad plenū adolescentis animū perscrutatur: ꝛ hoc ideo: quia bonitas infigitur in cor pueri. ideoqꝫ habet tener subiectū. Vñ Aristoteles dicit ꝙ aīa pueri est tāquā tabula rasa in qua nihil est depictū: apta tñ depingi. Et ergo quicquid in se primitꝰ recipit puer ad hoc semp postmodū idinat: siue sit bonū siue sit malū. Exemplum reale de testa vel apho: in quē si primitus infunditur liquor preciosus. scꝫ balsamꝰ saporē illū semper tenet. si aūt primitus fetor infundit. tūc eūdem semper retinebit. Item anima pueri est tanquā cera mollis. in qua species sigilli facilr imprimitur. Item est sicut virgula recens: que faciliter flectitur ad quācūqꝫ ptem. Secundo informare eos debent in bonis salutaribus. sicut sunt pater noster: ꝛ simbolū precepta dei quō ea seruare oportet vnūquēqꝫ q̄ saluari vult. Vñ Math. xix. Si vis ad vitam ingredi serua mandata dei. Et in signū huiꝰ tunc precepta sunt scripta in manibus ꝛ pedibus nostris: scꝫ p decem digitos ꝛ p decem pedicas: ne obliuiscamur eoꝝ. Tertio informādi sunt vt ecclesias libenter visitent: exēplo pueri xpi: qui cū esset annoꝝ. xij. ascendit cū parētibus suis in ihrlm. ꝛ ibi debent audire missam ꝛ sermonē. Tullius in tuscula. questōne Statim in adolescentia cernimus cuiꝰ moris aūs nature: vel cōsuetudine in posteꝝ quisqꝫ sit futurꝰ. vñ. Grego. Cibus mentis est verbū dei. qꝛ sine fructu nō cedet. vñ pphe. Esa. lv. Verbū meū non reuertetur ad me vacuū. Ex isto seqtur ꝙ vix vel nunꝙ ita puersi sunt q̄ a iuuētute audiūt verbum dei. sicut illi q̄ sic educātur: nec de deo audiant: nec etiam quicꝙ salutis eoꝝ addiscant. qꝛ tales nihil vt cōmuniter opantur: nisi q̄ ab alijs fieri vident. Sed heu multo plura mala exēpla vident ꝙ bona ergo in peius pficiunt Et sciendum ꝙ puer q̄ libenter audit verbum dei signum est ꝙ deus est in eo. ꝛ ad deum pertinet. Joh. viij. Qui ex deo ē verba dei audit. Sic econuerso qñ quis nō potest de deo audire loqui: signum est ꝙ expulit deum a se. Item sciendum ꝙ seruitiū talium iuuenum innocentū qui nondū mortaliter peccauerūt est deo multum acceptum. quia illi qui deo innocentiam offerunt: vinū purum bonū et optimū deo offerunt. Sꝫ inueterati dieꝝ feces deo offerunt respectu iuuenū. Sed tamē dñs easdē feces non spernit ex sua misericordia ꝛ bonitate. Salustius in iugur. Cū de virtutibus agitur nulla excellentior cernitur: ꝙ illa que in castis adolescentibus inuenitur.

I Queritur hic qñ puer pōt peccare mortaliter. Rñdet ꝙ qñ vsū rōnis habet: sic ꝙ discernit bonū ꝛ malū: ꝛ pōt scire ꝛ intelligere quid sit phibitū in preceptis: tunc pōt peccare mortaliter. Vñ Augustinus. Quando incipit homo precepti esse capax ex illo ꝛ posse peccare incipit. sed ꝙ diu vsum rōnis nō habet secure viuit. qꝛ nullo modo pōt peccare mortaliter nec perdere vitam eternā. vñ Ber. Nihil est qđ timeamus donec facultatem ꝛ voluntate deliberandi renatus quisꝙ recipiat. antea enī a caritate xpi diuino non poterit separari: sed securus interim degit sub ptectione ꝛ aduocatione dñi dei sui. Similiter est intelligēdum de naturalir stultis q̄ nūꝙ vsū rationis habuerunt: tales oīs habebūt vitam eternam ex merito xpi ꝛ participatione bonoꝝ ecclīe. Sed diceres et quo nullū malū manet impunitū. q̄s tūc illa mala luget? que isti pueri ꝛ naturaliter stulti cōmittunt? Rñdet ꝙ ille qui sciēter eis occasionē dat ad talia mala opa. Verbi grā. Qui scienter stultum puocat ad iram. similiter qui ip̄m stultū inebriat ex pposito: vel qui iubet eum quodcunqꝫ malum facere reus erit. Sꝫ qñ puer incipit vsum rōnis habere ꝛ discernere bonuꝫ a malo tunc pōt peccare. Sed quia vnus citius vsum rōnis acqrit ꝙ alius: ergo nō scđm etatem sed discretionem hoc ppendit: ꝛ qñ incipit peccare: tunc peccat venialiter primo Unde Isi. de sum. b. Quēadmodum ad virtutum culmen tendentes nō a summis inchoant: sꝫ a medijs: vt sursum ad altiora pertingant. Ita etiam qui dilabuntur ad vitia nō statim a maximis criminibus incipiunt: sꝫ a medios: ꝛ sic assuescunt ꝙ ꝛ tandē in maxima corruunt. Vñ. Gregorius in morali. In vno quoqꝫ lapsu a minimis semp incipitur: ꝛ sic succrescentibus defectibus ad grauiora pueniitur. Secundo parentes debent eos informare quomodo se debeant habere quo ad proximos quibus tria tenentur. Primo ꝙ eos diligant ꝛ fraternam fidelitatem eis exhibeāt. ꝛ si tales sunt pauperes vt eis sint

misericordes & eis cōpatiuntur. Mathi. v. Beati misericordes: qm̄ ipsi misericordiā consequentur. Unde Hiero. Nō memini me legisse mala morte mortuū q̄ libenter opa pietatis exercuit. Secūdo tenentur proximis vt eis dāna nō inferant neq̄ in rebus neq̄ i fama qz quicunq̄ infert proximo suo damnū in rebus siue in fama tenetur ad restitutiōe3. & hoc nō solū intelligitur de rebus magnis in quātitate: sed etiā in paruis rebus. Vbi gr̄a. Si misisses ad pratū proximi tui & recepisses ei cōtra volūtate suā vnū pannū plenū cū graminib⁹: tūc si vere penitens teneris satisfacere eius tui cōfessoris consilio. Ergo parentes debēt informare filios ne dāna inferant proximis suis: siue in pratis siue in segetibus cū pecorib⁹: vel siue: siue etiam in fructibus sicut pomis: pirisculis: cerasis rapiēs: & sic de alijs. Unde Augustin⁹. & ponitur in decre. Non dimittis peccatum nisi restituatur ablatum. dist. liij. Generalis. Item informandi sunt ne detrahāt proximis denigrando famā eorū qz tales tenētur ad restitutionē. sicut isti q̄ habent res iniustas. ergo ista duo pctā scz rex iniustarū ablatio & fame detractio magis difficulter dimittūtur. quia non sufficit contritio nec confessio sicut in alijs pctis: nisi fiat restitutio secundū possibilitate. Vn̄ Hiero. nō facilis venia praua dixisse de rectis. Tertio tenētur proximis indulgere offensas & oīa dubia i meliorē ptē interpretari. Et breuiter informandi sunt vt proximis faciant sicut sibi velint fieri. Unde Math. vij. Oīa quecunq̄ vultis vt faciant vobis homines & vos facite illis. & illud Thob. iiij. Quod ab alijs oderis tibi fieri ne tu alijs facias. Tertio tenentur parētes eos informare quō se habere debeāt quo ad ad seipos: scz vt corpus suū mūde teneant & caste viuant vt dixit Thobias filio suo. Attēde filimi ab oīn fornicatione. Et ratio hui⁹ est: qz oīs fornicatio preterq̄ in matrimonio semp est pctm̄ mortale. Vn̄ aplūs. Oīs fornicator aut immūdus nō habet ptē in regno dei. ergo pueri debent seruare virginitatē suā vsq̄ ad matrimoniū. vt in virginitate simul puenīant. In signū hui⁹ adā & eua qn̄ matrimoniū inchoabant virgines fuerūt & tales pueri sic caste viuentes ducunt angelicā vitam. Lactātius li. iij. de falsa iusticia. Tūc adolescētia p̄aciter ppēdit dignitatē si in facie venustatē & in mēte pferūt puritatē. vn̄ Ambro. Qui nō nubūt & vxores nō ducūt sicut angeli in terra sunt. R Quarto parētes tenentur filijs dare bonū exēplū. & hoc ē valde vtile. vn̄. Grego. Nūq̄ peccatores ad lamētū pnie redirent si nulli essent bonorū exempla que eorū mentē traherēt. Ergo communiter loq̄ndo qn̄ parētes bonū exēplū prebent filijs suis. tunc filij tales magis efficiūtur virtuosi: & p hoc tales parentes multum merentur. Vn̄ Cesa. Quantis exēplum verbi humilitatis & pietatis caritatis ostēderis cum ipsis: & p tantis eterna pmia possidebis. Sed heu aliq̄ parētes informant filios suos ad malū verbo & exemplo in quo deum grauiter offendūt. Vbi gr̄a. Sicut chorizare superbe incedere: & deū blasphemare & sic de alijs. Et tales rei erunt oim pctōr illorū que ex mala informatiōe seu exēplo filij sic addiscūt. ergo q̄ te superbi chorizando & pompose incedendo pmitus docuit pinceps erit oim peccatorū illorū q̄ chorizando siue alias superbe incedēdo pptrab; & sic de alijs pctis. Damasce. li. iij. Ubi vnū adolescentulū videris virtutibus effulsisse ibi mille reppies perijsse. Item de illis parentibus q̄ vestes pomposas filijs suis emūt. dicit Guil. lugd. Qui filias suas ornant: vt eas ad choreas mittāt quasi vestam vngunt vt eo melius ardeat. Item aliq̄ parētes faciūt pueros ebriosos potādo eos cum vino. Cōtra qd̄ Aristo. vij. politicorum dicit. Iuuenes maxime ab ebrietate custodiri oportet. Idē Iuuenes esse sine vino bonū est qz tales postmodū efficiūtur bibuli & lusores & mali hoīes quib⁹ parentes sunt occasio p suā malā informationē & mala exēpla. Vn̄ Grego. in moral. Tot mortib⁹ ē̄s dignus est quot exēpla prauitatis in posteros relinq̄t. O quot mortes merentur tales qui tot mala exēpla reliq̄runt in posteros. L Quinto parētes tenentur filios corrigere. qz nō sufficit q̄ informant eos in bono: sed oportet eos etiā corrigere qn̄ excedunt. qz oīa peccata q̄ filij ppetrant sub obedientia parentum debis parentes r̄ndebunt in die nouissimo. ergo aduertite parentes q̄ etiam si sancte viueritis. tn̄ propter filios vros damnari poteritis Nā vt dr̄ ad Ro. i. Non solum digni sūt morte q̄ faciunt: sed etiā q̄ cōsentiūt facientibus. Ubi gr̄a si pater & mater nunq̄ peccassent mortaliter: & tn̄ pueros suos nō corrigūt. sed tacendo consentiunt. & sic sine penitentia de negligentia huiōi moriuntur eternaliter cū pueris talibus dānabuntur. sicut Iunio centurio

Grego. Cyrillus. Ysidorus. August. alij eius concorditer dicunt de Heli sacerdote: vt habetur i. Regum. ij. Qui audiuit quod filij sui inhoneste se habebant in templo. quia ibi dormiebant cum vxoribus suis Legitur enim quod tepide arguebat eos ergo si damnatus est non est alia causa. nisi quod non aciter et seriose correxit filios suos. Unde dicitur in decre. Pari pena puniendi sunt agentes et consentientes. xxij. q. iij. Omnes. Item et hoc habetur in decre. Resistere posse puerisque et non facere est eis consentire. xxiij. q. iij. Qui potest. ¶ Sed diceres quomodo pueri corrigendi sunt. Respondeo si sunt filij boni et ex fragilitate quandoque delinquunt prout salomon dicit Non est homo iustus in terra qui faciat bonum et non peccet. s. venialiter. tunc tales pueri cum benignitate sunt corrigendi. exemplum marie que dixit ad filium suum. vt habetur in euangel. Luce ij. Fili quid fecisti nobis sic: Pater tuus et ego dolentes querebamus te. Si autem sunt proterui et correctio dulcis non proficit: tunc corrigendi sunt cum aspera virga Prouer. xxiij. Noli subtrahere puero disciplinam. Si enim percusseris eum virga non morietur. et animam eius de inferno liberabis Ergo quando audis puerum tuum iurare. et deum blasphemare. tunc accipe debes virgam et eundem puerum bene disciplinare. in hoc letificabis deum et beatam mariam virginem. et omnes sanctos. et mereris tibiipsi coronam vite cum puerum ea intentione percusseris vt se emendet et creatorem suum amplius non offendat taliter. s. blasphemando. iurando. vel alio modo peccando. Item sciendum quod oportet quod pueri corrigantur. quia natura humana infecta est per originale peccatum et prona ad malum ab adolescentia sua et quia puer agit secundum inclinationem nature tunc assuescat et consuetudine in malis. et postmodo vix potest illud deponere. Verbi gratia. Sicut cum semel vsatur et postmodum iterum. si tunc assuescat ita quod efficitur homo iracundus Sic etiam si puer secundum propriam voluntatem viuit et discurrit et petit et sic cum alijs pueris. tunc erit vagus et idoneus. Sic similiter si mendax in pueritia. si superbus. si blasphemus. vel etiam si furatur in pueritia et non corrigitur. tunc postmodum prauus efficitur. ergo ab illo malo incepto oportet puerum talem retrahi per verbera et flagellationes. Ambro. li. de offi. Hic leone fortior approbatur qui suis in adolescentia motibus dominatur. Ad colocenses tercio cap. Filij obedite parentibus per omnia. Hoc enim placitum est domino Sidonius in epistolam. In periculosa semper ipsa adolescentia castimonia sal Nunc enim fluctuando diuersimode producitur nunc tumultuando ad vanitates innumerabiles inuitatur. Sed sunt aliqui parentes qui ex inordinato amore pueros suos nolunt corrigere. nec volunt quod aliquis alter eos corrigat. et sic peruersos pueros educant. et tales pueros suos plus odiunt quam diligunt. Unde prouer. xiij. Qui parcit virge odit puerum suum Item sunt aliqui qui pueros suos calcant pedibus et trahunt per aures vel crines manibus ad caput percutiunt et sic eos infatuant. Item sunt aliqui qui pueris suis maledicunt et in hoc grauiter deum offendunt: et puerum et hoc nichil proficit sed plus eis obest quam prodest ¶ Exemplum habetur in Cesario in puero quem dyabolus cum corpore et anima abstulit propter maledictionem parentum sic quod amplius parentes illum puerum non viderunt. Et hoc deus permisit in terrorem aliorum parentum ne filijs suis sic maledicant sed potius cum aspera virga corripiant. imo maledicere non licet alicui irrationabili creature in quantum dei creatura est. quia omnis creatura dei bona est. vt patet Gen. i. Vidit deus cuncta que fecerat: et erant valde bona. Ex isto patet quod si non licet equo vel asino. vel cani vel boui maledicere. multominus licet hominibus maledicere Contra quod faciunt aliqui parentes qui maledicunt propriis filijs. et etiam peruersi sunt qui et sepius ex ira vel vindicta maledicunt propriis vxoribus De illis maledicentibus dicit apostolus quod neque maledici neque rapaces regnum dei possidebunt Sciendum quod parentes qui filios suos educant tali intentione vt efficiantur boni christiani et famuli dei. quidquid erga filios suos faciunt totum eis erit meritorium cum in gratia sunt et sine peccato mortali. Ergo mater quotiens inquietatur a puero: et quotiens portat vel balneat. vel quecunque puero ministrat meretur. Unde apostolus ad Romanos quoniam diligentibus deum omnia cooperantur in bonum ¶ Ex quibus patet quod parentes possunt mereri in pueris suis eternam gloriam. vel etiam in eternam damnationem Ergo pueri a parentibus informandi sunt et corrigendi sunt vt iam dictum est. quod si sic fieret. proculdubio non essent tot mali homines: et peccatores in mundo. Hoc etiam quilibet potest cognoscere in seipso. quia si a pueritia fuisses debite informatus. et in timore dei educatus vtique melior esses.

sed heu quia a pueritia nutritus es in supbia
in gula. in luxuria. et in aliis vicijs. ergo tā p
uersus es iam in vita tua. Seneca in hercule
furente. Tunc adolescens omni substernitur
vanitati cum sue vane admittitur libertatis
grani adijcitur voluptati P Exemplū
de parentibus qui filios suos non instruūt ī
bono nec corrigūt cū delinquūt. Legitur ꝙ q̄
dā pater ex inordinato amore non correxit fi
lium suum sed duxit eum secum in tabernas
q̄ exemplo patris postmodū factus est pota-
tor. lusor. et blasphemator. Contigit in breui
prēm et filiū postmodū mori mala morte. et
q̄dam homo bonus ī raptu vidit filiū ꝛ prēꝫ
suum qui in inferno se inuicem mordentes. ꝛ
filius maledixit patri qꝛ cū nō correxit nec ad
bonū instruxit. ꝛ ꝙ sibi malū exemplū ꝓbuit
Item aliud exēplū de illo qui patri morsu ab
scidit nasū. Quere ali. sermone. xvi. ff. Q
Sexto tenentur parentes filijs suis heredi
tare res iustas. quia melius est modicum iu
sto super diuitias peccatoꝝ multas. Cōtra hoc
faciunt aliqui q̄ tam inordinatum amorē ha
bēt ad filios ꝙ quāuis bene cognoscant ꝙ nō
habēt neqꝫ possidēt res iustas tū nolūt eas
restituere ne filij depauperentꝰ. ꝛ sic seipsos ꝛ
filios ꝯdemnāt. Itē aliqū vnus parētū ma-
net in viduitate nō ꝓpter deū nec amore ca-
stitatis: sed ne filios exheredidet. et tū nō in-
tendit caste viuere. Et talis parens plus dili
git filios q̄ deum et ꝓpriam salutem et potiꝰ
vult damnari q̄ filios suos hereditare. Itēꝫ
sciendū ꝙ filij conquerunt de talibꝰ parētibꝰ
tanq̄ de suis occasoribus. Nā quot denarios
eis scienter delinquūt de rebus iniuste acquisi
tis tot gladijs pueros suos transfigūt. Nā si
ipsi heredes sic illas res iniuste acq̄sitas scientes
possident tunc damnanf cū parentibꝰ. Eccli
xli. De prē impio ꝯqueruntf filij. qm̄ ꝓpē ipsū
sunt in opprobriū R Unde exemplū le-
gitur ꝙ q̄daꝫ vsurarius habuit duos filios:
quoꝝ vnus cōpunctus in sermone quodā di
xit patri suo. pater si morimur ī hac vita tūc
morimur in corpore et anima ergo reuertere
et redde vnicuiqꝫ qd̄ debes. Cui pater ꝛ aliꝰ
frater indignanter responderunt. debes tu es
se noster confessor? vade si mori volueris: et
nos ꝑmanebimus in bonis nris. Qui taciut
et iuit in heremū et pauperē vitā ibidē duxit
seruiendo deo. tandē pater moriebatf sunt et
frater. Cum iste bonus heremita intellexisset
patrē et fratrē mortuos: nimia motus deside
rabat statū eoꝝ sibi notificari. Tandē deū pe
tijt vt mereretur eos videre: vna aūt dierū cū
esset in orōne sua venit angelus dñi et dixit ei
fiat tibi qd̄ petisti. ꝛ arripuit eū cū manu dicēs
Ueni et ostendā tibi eos. ꝛ duxit eū quo ipse
nesciebat. Tandē veniebat ad montem vnū
ꝛ dixit ei angelus Uis videre et audire prēm
tuū et fratrē? Qui respondit. Uolo. Et vidit
vallē vnā diuersis tormentoꝝ generibꝰ reple
tā: ꝛ audiuit miserabilē vocē. viditqꝫ primo
patrē bullientē in igne sicut vnū pisum in vna
magna olla. qui dicit. ve. ve. ve. maledicta sit
hora ī q̄ cōceptus sū: maledictus sit venter q̄
me portauit. Quē cum audisset heremita tre
muit et dixit O pater es tu hic. Qui dixit sug
dilectissime fili Benedictus sis quia timuisti
deū et cauisti speluncam ꝛ penam istā horri-
bilē: sed caue tibi vt seruias deo. Et interim
cum sic loquebatur venit et frater sicut et pat
in bullienti igne natando infra et supra sicut
pisum in olla. et cepit filius maledicere patri
in penis dicens. Maledictus sis tu pater in
eternum. quia iniuste acquisita super me her
ditasti: et sic me damnasti. Et econuerso pa
ter ad filium dixit. Maledictus sis tu fili:
quia propter te talia iniuste acquisiui et sicut
tuum sic meipm omni bono priuaui. et ꝓpt
ea in hanc penam descendi. Quibus dixit fi
lius viuens. possunt ne vobis aliqua suffra
gia iuuare. vel prodesse? Qui dixerunt nō. qꝛ
in inferno nulla est redemptio. Et cū videret
ꝙ in eis nō esset aliqua spes. recessit. et deo fi
deliꝰ seruiuit q̄ ātea vnq̄ fecit. Et sic saluatꝰ ē

In eadem dominica sermo. xxiiij. Quo
modo et filij in fer tenentur parentibus

Descendit cū eis

ꝛ venit nazareth ꝛc̄ Luce ij. Aug.
Non solū xp̄i v̄ba sunt nobis ī documentū
sed etiā xp̄i facta sūt nobis ī exēplū. Unū xp̄s
ad parentes suos karnales habuit se hūiliter
ꝛ obedienter. ergo dr̄ Erat subditꝰ illis Bo.
Quis quibus Deus hoībus. Unū etiā Aug.
Erubescat homo esse supbus. qꝛ humilis factꝰ
est deus. Unde etiā refert Johannes de vil
la in hystorijs fuisse quendam paruū fontē
siue puteum ad quem sepiꝰ saluator veit hau
rire aquam deferens eā benedicte matri sue

Unde Ambro. Non vtiq infirmitatis: sz pietatis est illa subiectio. qua christus obediens parentibus suis fuit vsqz ad corporeum laborem: et hoc fecit vt pueros, et iuuenes suo exemplo instrueret. vt se humiliter et obedientes habeant ad suos parentes. Unde in presenti sermone tria sunt dicenda. Primo que filii tenentur parentibus suis facere. Scdo quomodo filii proterui puniunt a deo hic et in futuro propter inhonorationē parentū. Tertiū exemplū

S Quantū ad primū sciendū qȝ filij in ser tenētur parentibus suis siue adhuc sint viui siue mortui. Primo tenetur eis seruire corporaliter scilicet cū proprio suo corpore qd vnusqsqz a parentibus habet. s. ducendo eos si ceci sūt et portādo eos si infirmi sūt et dando vel aliter seruiendo eis exhibendo lauando. s. et lectū eorum preparando eos tegendo. vel vestib9 suis induendo. et sic de aliis. Eccli. vij. Honora patrem tuū et gemitus matris tue ne obliuiscaris. memento quoniā nisi per ipsos nō fuisses. Unde sciendū qȝ tria nobilissima recepimus a parentibus nostris. scilicet esse. nutrimentum. et doctrinam. quorum nullum sufficienter eis cōpensare possumus. vn̄ Arist. ix ethicorū. Magistris diis et parentib9 non pōt reddi equiualens Ergo deo qui nos creauit. Magistris qui nos docuerunt. Et parētibus qui nos genuerunt non possumus facere dignā recōpensationē. ergo qlibet nrm̄ ppēdere debet cū quāto labore educat9 ē et quāta sollicitudie et inquietudie et dolore genitus et nutritus sit. vn̄ Thob. iiij. Honore habebis matrē tuā omnibus dieb9 vite tue Memento quāta pressa est in vtero suo propter te. sic quislibet pater debet puerū suū ad hoc tenere et eū iformare vt matrē honoret. Sicut ille bonus Thobias docuit filiū suū et simili modo quilibet mater debet puerū suū ad hoc tenere vt patrē in reuerentia habeat. Ecclesia. iij. Qui honorificat patrē suū vita viuet lōgiori Scdo tenent filij parētes eorū diligere et corde Contra hoc faciūt qui parētes odiūt et optant eis mortem vt eorz hereditatem participant. aut sine reprehensione scdm motum proprie volūtatis viuāt qd ē valde reprehensibile et graue petū qd probatur sic. Nam beatus Johēs dicit. Qui nō diligit fratrem suū manet in morte. hoc intelligitur de proprio Quid tunc dicendum est de illis qui parentes suos odiunt. quos multo plus diligere tenentur.

T Uñ queritur vtrū parentes filios aut filii plus parentes diligere debeant. Respōdet qȝ parentes naturaliter plus diligunt filios Un̄ Arist. viij. ethicorum. Parentes plus diligunt filios qȝ ecōuerso eo qȝ magis sciunt parentes qȝ filii qȝ ab eis sunt geniti. hoc tn̄ intelligendum est naturaliter et communiter. licet quandoqz fallat. ergo merito parētes diligendi sunt viceuersa a filiis quos ipsi tā tenerrime diligūt. vn̄ Basili9 parentes nostros vt propria viscera diligamus. Tertio tenētur parentibus dulciter et reuerenter respondere cum ab ipsis corripiantur Contra hoc faciūt qui dure inhoneste iracunde et pertinaciter respondent suis parentibus. quia in hoc grauiter deliquūt. vt habetur Mathei. v. Qui dixerit fratri suo fatue reus erit gehenne ignis Hoc itelligitur confundendo. dehonestādo. deridendo. et paruipendēdo fratrem suum. O cuius tūc reus erit qui patrē suū nominat antiquum fatuus. vel ei maledicta verba improperat. Un̄ Eccli. iij. Quā male fame est q relinquit patrem. et est maledictus a deo qui exasperat matrem suam. Quarto tenentur filij parētibus itpalibus et corpalib9 necessitatibus subuenire et ad hoc quilibet tenet propter donū quod ab ipsis parentibus recepit. scilz corporale nutrimentū quia parentes nutriūt filios de sua carne. filii autem nutriunt parentes de substantia aliena. Et ideo filij qui parentibus in necessitate subueniunt non peccant mortaliter. Quod patet per glo. Exodi. xx. que dic. t. qȝ hic precipitur qȝ filij honorēt parentes officio pietatis. ipsis. s. in eorz necessitatibus subueniendo. Un̄ Eccli. iij. Elemosina patris non erit in obliuione Et possum9 in hoc vti exemplis inter que precipuum est exemplum christi qui cum esset in angustia passionis tamen non est oblitus matris sue immo curam eius habuit et iohanni eam commendauit. vt habet Joh. xix. Item etiā ipsa animalia irrationabilia de hoc nobis dāt exemplum Dicitur enim de gruibus qȝ cum pater et mater eorum depilati sunt. filij eis querunt necessaria donec recrescāt eius pilli. vel vsqz moriantur. Itē ad ostēdēdū qȝ debem9 parentib9 subuenire qñ sunt in senectute constituti. ostēditur in exemplo ciconiarū. De quib9 legitur qȝ cū ciconie senescūt filij parentes suos in nido ponūt. et velut infantes iuxta pectus suū collocāt: fouēt et nutriunt. Soli vel

tares parentes suos fame mori permittunt. Unde
sciendum quod valde ingratus videtur qui paren-
tibus suis non providet quando ipsi non possunt sibi ip-
sis providere cum tamen ipsi sibi providerunt in pue-
ritia eius quando nec ipse sibi valuit providere poterat.
Ideo dicit apostolus. Ephe. vi. Filii reddite vicem
parentibus vestris. quia hoc est acceptum coram
deo. ¶ Exemplum scribit Valerius ubi
ostendit quod debemus parentibus subvenire quando
sunt in necessitate posita. Recitat enim quod cum quedam
nobilis mulier ob quoddam flagitium fuisset mor-
ti adiudicata. noluit eam iudex aliqua morte pu-
blica punire propter honorem parentele sed in-
clusa est in carcere et ibi fame periret. Filia ve-
ro eius que erat nupta de licentia iudicis ma-
trem suam in carcere quotidie visitabat. prius
tamen diligenter perscrutabatur ne quid come-
stibile illi afferret. illa vero extracto ubere sin-
gulis diebus lacte proprio matrem alebat.
Cum vero iudex miraretur quod tanto tempore supervive-
ret repertum est quid agebat a filia. tunc pietate
motus matrem filie donavit. Quinto filii tenen-
tur parentibus obedire in his que ad bonum et
ad salutem ipsorum pertinent. Ad hoc Christus proprio suo
exemplo nos inducit qui suis parentibus sub-
ditus fuit ut habetur Luce. ii. Et erat subditus
illis. Unde sciendum quod quilibet obedire debet pa-
rentibus suis licet. scilicet quando aliquid iubent quod bonum est et
pro salute anime sue. ut ad missam et ad ecclesiam ire
et verbum dei audire vel tacere vel sedere vel dor-
mire vel surgere vel laborare et sic de aliis. Ut
quando prohibent pueris aliquod malum sicut
non chorizare. non ludere. vel de domo non
exire circa noctem. vel ad aliquem locum inho-
nestum non accedere. et sic de aliis. Et quicumque
eorum quis scienter et pertinaciter et ex contemptu
contra preceptum aliquod predictorum facit peccat et
deum offendit graviter. ¶ Sexto tenentur filii
parentibus defunctis subvenire et animas paren-
tum suorum cum missis elemosinis et orationi-
bus de purgatorio liberare. et de filiis contra-
rium facientibus conqueruntur parentes. Unde
Job. Quare persequimini me sicut deus et car-
nibus meis saturamini. Nonne quando multa bo-
na a patre suo accepisset. scilicet cc. vel. ccc. florenos
et videret eum in angustia et paupertate esurientem
sitientem: nudum: et sibi in nullo subveniret
cum bene posset: merito infidelis esset censen-
dus. similiter et in proposito. Unde sciendum quod qui-
libet tenetur subvenire illis animabus quorum bona ip-
se possidet. nam ipse anime defuncte specialiter conque-
runtur de filiis et heredibus qui eis subvenire
de illis bonis que ipsis in mundo reliquerunt. quia
ipsi filii et heredes reddituri sunt rationem deo
quod ipsis non subvenerunt. ¶ Quantum ad
secundum sciendum quod cor filiorum perforat quodammodo
a hasta divine ultionis qui suos parentes per-
turbant vel eorum indigentias non subveniunt
aut eorum mandatis pertinaciter recalcitrant. Pri-
mo puniuntur in rerum temporalium subtractione.
Nam divino iudicio digne talibus infortunia
rerum eveniunt. qui suis parentibus contra pre-
ceptum divinum in suis indigentiis non succurrunt. er-
go tales mali filii sepe et frequenter depauperantur
et divitiis suis privantur et hoc demeruerunt in
parentibus quia tales filii quandoque captivantur vel quan-
doque etiam spoliantur a raptoribus. vel etiam quandoque bo-
na ipsorum igne comburuntur. vel etiam equi vel vacce
moriuntur illis. Secundo puniuntur in filiis pro-
priis et hoc dupliciter. Primo quia ipsi filii fre-
quenter moriuntur propter inhonorationem parentum.
Exemplum legitur in dyalo. cesarii. De viro qui
inhonoravit matrem suam cum et omnes pueri eius
in brevi defuncti sunt. Secundo si filii super-
fuerint tunc contingit quandoque quod talis in senectu-
te sua pueros suos sibi duros inveniat et hoc
multotiens iudicio permittitur. Tertio puniuntur
in corpore proprio et quandoque tales filii incurrunt ce-
citatem. Unde Grego. Meretur cecitatis pe-
nam subire supplicium qui parentum vultus protervo vi-
su respexit et elatis oculis lesit pietatem. Item
quandoque incurrunt claudicationem ariditatem et infir-
mitates diversas: quia non servierunt parentibus
cum corpore quod ab ipsis receperunt. Quarto quandoque
puniuntur per abbreviationem vite temporalis. Nam
sicut premium parentes honorantium est vite longe-
vitas. ut habetur Eccl. iii. Qui honorat patrem suum
iam vita vivet longiori. Unde etiam dicitur Exo. xx. Ho-
nora patrem tuum et matrem tuam ut sis longevus super terram. Sic
a sensu contrario ipsos dehonorantes privat vite lon-
gevitas. quia plurimum tales filii propter eorum improvi-
sa et subitanea morte moriuntur. Unde ps. Su-
bito defecerunt et perierunt propter iniquitatem
suam. Quinto puniuntur eterna morte hoc est
malum super omne malum. Unde Exodi. xxi.
Qui maledixerit patri vel matri morte moriatur
supple eterna. nec mirum si tales reputantur in-
digni vita presenti que eis divino iudicio repente
subtrahitur cum tamen aliis peccatoribus vita ad peni-
tentiam conceditur et hoc potest rationabiliter
colligi quantus sit reatus transgressionis illius
quam precepti ubi deus precepit parentes honorare.

Nā tales parētes suos dehonorātes ꝛ infi-
delitatē ipīs ostēdentes qñq3 puniunt a deo:
hic in pñti vita. ¶ Unde legitur i dialo-
go cesary ꝙ quidā dives cū vxore sua cessit
oibus bonis vnico ei⁹ filio: vt ille spōsā3 du
ceret ditiorem: ꝛ illius pmisit patri ꝛ mri ꝙ
ipīs abūdanter q̄ diu viuerēt puideret vel-
let. ꝛ tn̄ p⁹ aliqd tps postq̄ desponsasset alı-
quā iuuenculā ipa cepit habere displicentia3
de āiquo p̄re ꝛ m̄re mariti ipius: ꝛ induxit
maritū suū vt locaret parētes suos extra do
mū separatim. Sic itaq3 p̄re ꝛ m̄re separati
habitātib⁹ pmo satis abūdāter puidit ipīs
filius tandē clausit viscera pietatis nimisq3
tenaciter eis puiauit. Quodā igitur die dñi-
co vidit mater carnes ferri i domū filij: ꝛ ma
rito dixit: diu ē ꝙ parū comedisti de carnib⁹
transi hodie in domū filij tui: ꝛ inuenies ibi
bonā assaturam ꝛ bonū prandiū. Tempore
igit prādij p̄r venit pulsans ad ostiū. statim
q3 fili⁹ impijssim⁹ assaturā quā iā ad comē-
dendū in pīco dimiserat: infra mensa3 abscō
dit. Intrāte aūt p̄re interrogauit fili⁹ qd vellet
q̄ ait. volebā hic prandere. putans hic aliqd
boni paratū esse. ait fili⁹. vides quid hic ha-
bemus. accipe duos denarios: ꝛ eme tibi et
matri mee vt comedatis. Exeunte autē p̄re
ostiū clausum ē: assatura reposita est ad mē-
sam: cui⁹ tructū cū ad mādūcandū ori appli
caret: versum ē in bufonē insilientē in facie3
ei⁹: ꝛ sic ei adhesit vt pedes superiores cū du-
obus maxillis vna caro fierēt ꝛ reliquū corp⁹
bufonis coram ore ipius dependeret. Stati
q3 vocato presbitero indicauit sibi plagas dei:
qui presbyter presentauit eum archiepo. cui
pcussi suum cōtrictus ꝛ rem gestam p ordinē
narrās archieps iniūxit ei pro penitentia vt
pgeret ad oēs maiores villas ꝛ ciuitates frā
cie ꝛ conuocatis iuuenibus ꝛ pueris factum
narraret ne quisq̄ de cetero auderet parētes
cōtemnere: sed sicut precepit dñs i quarto p̄
cepto eos honorent: nec inde bufo recessit. s.
a facie sua ꝛ collo suo: sed cum comedente
comedebat: ꝛ quotiens ei cibaria subtrahe-
bantur vel adhibebatur instrumēta quibus
deponi posset collū ei⁹ stringebat: ꝛ intume-
scente iam facie oculi ei⁹ de sedib⁹ suis moue
bātur. Tredecim aūt annis sic vixit. nec libera
ri potuit. Eo quoq3 tempore frater iohānes
de magno ponte ordinis pdicatoꝝ vid. talū
parisius cū alijs multis pueris ꝛ hominibus.

Dñica pma post oct. epiphie. Sermo. xxv.

Nuptie facte sūt in

chana galilee ꝛ erat mat ihū ꝛc. Joh.
ij. Quanuis heretici miseri mentiantur dicē-
tes. s3 carnale matrimonū esse illicitum. tn̄
eoꝝ falsitas manifeste apparet. Si enī illici-
tū esset: nec deus ipm in paradiso instituisset
nec de virgine matre desponsata nasci volu-
isset: nec ipm sua ꝛ matris sue ꝛ discipuloꝝ
suoꝝ presentia ꝛ miraculo decorasset. Unde
Beda. Dñs īteresse voluit nuptijs vt statu3
matrimonialem sua presentia comprobaret
Approbauit aūt statū ipm virginalem in eo
ꝙ de intemerata virgine nasci voluit. appro
bauit: ꝛ statū vidualē. in eo ꝙ ab āna vidua
benedici dignatus fuit. nec restabat aliud ni
si vt statu cōiugalem similiter approbaret. vt
p hoc daretur intelligi ꝙ in quolibet istorum
statuum pōt saluari hō. Et tn̄ gradus i istis
trib⁹ statibus scd̄m Bedā inueniūtur. bona
est inqt castitas coniugalis. melior continen-
tia vidualis. optima pfectio virginalis. sed
p̄sens euangeliū dicit de statu matrimoniali.
Uñ in pñti sermone tria sunt dicenda. Pmo
quō deus matrimoniū honorauit. Secundo
quō illi viuere debent qui sunt in matrimo-
nio cōstituti. Tertio exemplū. ¶ Quantū
ad pmū sciendū ꝙ deus matrimoniū hono-
rauit. Primū in hoc ꝙ ipse p se instituit. ꝛ q̄
tum ad hoc tunc ordo matrimonialis p̄cellit
alios ordines. Nam sicut sanctus Benedict⁹
instituit ordinē nigrū: ꝛ sctūs franciscus ordi-
nē minoꝝ: ꝛ sctūs dominicus ordinē pdicatorum:
sic deus instituit matrimoniū. Et nota scd̄m
quosdam duo esse genera monachoꝝ. s3 albū
ꝛ nigrū. Secūdo instituit matrimoniū in lo-
co digniori qui sub celo est. hoc est in paradi
so q̄ est locus amenissim⁹. Tertio istituit ma
trimoniū in statu solenniori. s3 in statu īnno
centie. Quarto honorauit matrimoniū i hoc
ꝙ nasci voluit de btā virgine q̄ fuit in matri-
monio cōstituta. Quinto in hoc ꝙ presens
esse voluit in nuptijs cū matre ꝛ discipulis
suis. Unde introduc istu tertium euangeliū. Et
ibi ostendit potentiā sue diuinitatis mutan-
do aquam in vinum in conspectu suorum di
scipulorum. Sexto honorauit matrimoniū
in hoc ꝙ est vnum sacramentum de septem
sacramentis ecclesie. ꝛ quia deus matrimo-
nium tam solenniter honorauit expedit om-

nũo ꝙ hoīes qui in statu matrimonij ad re
gnũ celoꝝ desiderant venire deũ in matrimo
nio rehonorẽt. B Pro quo sciendũ quã
tũ ad secundã ptẽ istius sermonis ꝙ septem
debẽt habere viuentes in mrimonio: vt sal
uētur in statu mrimonij. Primo debẽt habe
re dilectionem ad seuiĩcẽ. Ephe. v. Uiri dili
gite vxores vr̃as sicut ⁊ xp̃s dilexit ecclam:
⁊ seipm̃ tradidit pro ea vt illã sctificaret. Sed
queritur qualis debet esse dilectio inter virũ
⁊ vxorem suã. Rñdeo ꝙ dilectio viri ad mu
lierem ⁊ econuerso debet excedere oẽm dile
ctionẽ huiꝰ mũdi. ⁊ hoc significatur in anuli
subarratione. Ille eñ anulꝰ significat cõiun
ctionẽ viri ⁊ mulieris ⁊ amorẽ eorundem. de
bet eñ anulꝰ ille esse aureus ⁊ rotundꝰ ⁊ in
quarto digito positꝰ. Aureus ideo debet esse
qꝛ sicut aurũ excedit oĩe metallum: sic amor
ille ceteros amores huiꝰ mũdi debet excedere
Unde. Geñ. ij. dr̃ ꝙ Adam post creationeꝫ
eue dixit. Hec nũc os ex ossibꝰ meis. q̃obrẽ
relinquet homo patrẽ ⁊ matreꝫ ⁊ adherebit
vxori sue. Queritur vtrũ vir teneatur plus dili
gere vxorẽ ꝙ parentes: Rñdetur ꝙ sic. ſꝫ plꝰ
debet honorare parẽtes. Secundo anulus
debet esse rotundus ad ostendendum ꝙ amor
ille debet habere perpetuitatem: sic ꝙ nunq̃
finiaẽ nisi ꝑ mortẽ. imo etiã pꝰ mortẽ debẽt
se diligere sic ꝙ vnꝰ subueniat alteri ꝑ suffra
gia. Tertio in q̃rto digito dꝫ esse positus: vt
ostendatꝰ ꝙ amor ille debet habere ꝑ cordialita
tem. Dicunt eñ phisici ꝙ quedã vena proce
dit a corde in quartũ digitum. ergo anulus ille
ponitur in quartũ digitũ vt amor ꝯiugaꝫ sit
fidelis ⁊ cordialis. C Sed diceres in qͦ
vir debet ostẽdere dilectionem vxori: Rñdeo
pͥmo in hoc ꝙ neuter ꝯiugum debet alteruꝫ
iniuste ꝑturbare nec verbo nec facto. i. Pe. iij. Uiri
similiter cohabitantes scḋm scientiam quasi
infirmiori vasculo muliebri impartientes ho
norem tanq̃ ⁊ coheredibus gr̃e vite vt non
impediãtur oratiões vr̃e. Unde aplus ad col. iij.
Uiri diligite vxores vr̃as ⁊ nolite amari esse
ad illas. Contra hoc faciunt qui raro vel nũ
q̃ aliqḋ verbum amicabile loquuntur suis
vxoribus. Item secundo in hoc ꝙ ip̃a vxor
in oĩbus debet ita bene habere potestatẽ
quo ad necessaria vite sicut ip̃e vir. quia scḋꝫ
dictũ xp̄i iam non sunt duo: sed caro vna. Et
sicut membrũ vnũ condolet alio. sic vir
cũ vxore: ⁊ econuerso imo cũ ip̃a mulier pre

gnãs est vel in puerperio iacens: tũc vir debe
ret sibiipsi subtrahere ⁊ vxori subuenire. Et
hoc ꝓpter puerũ quẽ lactare debet. Sꝫ dice
res. quõ vxor debet ostẽdere caritatẽ viro suo.
Rñdeo pͥmo in hoc ꝙ ip̃a debet honorare
eum ꝑ exemplũ marie. vt habetur. Luce. ij. vi
bi dixit maria ad puerũ ihm̃ qñ inuenit eum
in tẽplo. Ecce pater tuus ⁊ ego dolentes que
rebamus te. vbi pͥmo noiauit ioseph ip̃m ho
norãdo: vt in hoc exemplũ daret vxoribꝰ ho
norandi viros suos. Contra hoc faciunt ille
vxores q̃ contemnunt viros suos vel ꝓpter
antiquitatẽ: vel ꝓpter infirmitatẽ: vel ꝓpter
paupertatẽ ⁊ sic de alijs. Sꝫ ip̃a btã virgo q̃
uis esset iuuenis ⁊ pulcra ⁊ nobilis: tñ ip̃a ho
norauit ioseph qui erat paup. Secũdo in hoc
ꝙ debent obedire suis maritis in oibꝰ. i. Pe
tri. iij. Mulieres subdite sint viris. Item di
xit dñs ad euam Geñ. iij. sub potestate vi
ri eris. Ergo mulier existens inobediens viro
suo pertinaciter ⁊ ex contemptu grauiter pec
cat. Unde dr̃ in decre. Uxor sit subdita viro.
xxxiij. q. v. Hec imago. D Secundã qḋ
debent habere in matrimonio constituti est
ꝙ pacifice debent simul viuere: sicut angeli in
celo. ⁊ hoc est valde acceptum coram deo et
hoibus ⁊ ip̃is vtile. nam deus habitat ibi.
Psal. In pace factus est locus eius. Math.
xviij. Ubi duo vel tres congregati fuerint in
nomine meo ibi in medio eorum sum ego. Et
prosperabuntur in oibus inquantum est ꝓ
salute aie. Si aũt litigãt insimul tunc diabo
lus habitat cũ eis ⁊ regit eos ⁊ infortunia ac
cedũt. Nã vbi nõ ẽ deꝰ ibi nulla salꝰ. Si aũt
ꝯiugũ est malus ⁊ iracũdꝰ ⁊ impatiẽs: vene
nosus vt serpẽs: discors vt diabolus in infer
no: tunc alter debet esse patiens ⁊ deo offer
re patientiã suã ꝓ peccatis suis. ⁊ sic ille ma
los purgabit cũ a peccatis suis: ⁊ erit hic diabo
lus illius: vt in inferno alij diaboli nullã po
testatem in eo exerceant: qꝛ scrptũ est. Non
puniet deus bis in idip̃m. Unde etiã dñs dicit
ꝑ ꝓphetam. Affligi te. scꝫ in p̃senti. nõ affligã
te vltra. scꝫ in futuro. Unde sciendum ꝙ mu
lieres habent voces lenes ⁊ ligant colla eaꝫ
peplis mollibꝰ in signũ ꝙ dulciter respõdere
debẽt suis iracundis viris ⁊ tẽperare cũ mol
libꝰ suis rñsis maliciã ⁊ iracũdiã suorum ma
lorum virorum. quia quicquid ꝓbꝰ et bene
ista mulier sustinet a ꝑuo marito suo patien
ter. erit ei meritoriũ apud deum. Math. v.

gaudete in illa die: q̄ñ merces vestra copiosa
est in celis. Nam quot plagas vel etiam ma-
la verba patienter sustinet: tot coronas habe
bit. Si aūt est peruersa et rebellis ⁊ iracūda: et
vir bonus ⁊ pius: tūc ip̄a cū demonib⁹ torq̄e-
bit in inferno. Et vir bonus et pius regnabit⁊
est cū suis i celo. Nā ē graue pondus sustinere
mulierem litigiosam. Eccli. xxv. Non ē ira su-
per iram mulieris. Si aūt ābo sūt i culpa ⁊ ā-
bo litigiosi et iracundi: ambo damnabunt ⁊
dyabolus hic habitat cum eis. et ipsi in futu-
ro habitabunt cū eo in inferno qui hic simul
viuūt in matrimonio, sicut canis et catt⁹: gal
lus cū gallo. q̄ tñ q̄sq̄ mansuefacit ex ꝯtinua
cohabitatione: ita q̄ postmodū q̄sq̄ pacifi-
ce stant. Sz illi q̄uis rōe careant: ⁊ q̄uis soci-
ale aial sit hō: tñ p̄ lōgū tps aliq̄ñ. s. p̄ tres ꝟ
quattuor annos nō pōt māsuefieri nec addi-
scere pacifice viuere. Et sic q̄ñ illi in matrimo
nio simul constituti litigant: de hoc letantur
demones qz nihil similius actib⁹ demonū q̄ꝫ
litigare. et tales durā vitā ducūt ⁊ infelices sūt
hic et in futuro. Unde puer. xvij. Melior est
bucella sicca panis cū gaudio: q̄ꝫ domus ple
na victimis cum iurgio E. Ultimo queri-
tur vtrū vir percutiēs vel maledicēs vxori sue
peccet mortaliter. Rñdeo si causa correctio-
nis est bona et iusta et tūc moderate eā pcus-
serit non peccat mortaliter: quia superior ha-
bet corrigere inferiorē. sed vir est caput mulie-
ris ⁊ nō econuerso. Un̄ in Gen̄. dixit dn̄s ad
eā. Sub potestate viri eris et ipse dn̄abitur
tibi. Un̄ etiam in decre. Maritus debet vxo-
ri correctionem siue disciplinam et dilectiōes
xxxv. q. vi. c. vlti. Si autem maritus ex vindi-
cta et ira et sine causa iusta eam percutit gra-
uiter peccat. sicut illi qui cū offensi sunt ab ali-
js siue in tabernis. siue alias et non possūt se
vindicare in eis: tunc vindictā talem inferunt
suis vxoribus sñ causa: et grauiter in hoc deū
offendunt. Similiter q̄ñ maritus maledicit
vxori sue ex ira et vindicta. Et etiā q̄ñ mulier
maledicit viro suo in occulto vꝉ manifesto p⁹
q̄ eā pcusserit: ambo grauiter peccant. Unde
Aposto. i. Cor. vi. Neq̄ꝫ maledici neq̄ꝫ rapa-
ces regnum dei possidebūt. Un̄ Gen̄. xxvij.
Qui maledixerit tibi sit ille maledictus. Un̄
exemplū q̄ viri nō debent maledicere ꝓpriis
vxoribus nec econuerso vxor marito. Refert
eñi cesarius in dyalo. Q̄d q̄dā vir ex vindicta
et ira dixerit vxori sue: vade in nomie dyabo

li: et⁹ dyabolus statim i eā intrauit: ⁊ eā gra-
uiter vexauit. De quo vir multum ꝯtristatus
fuit ⁊ āplius se nūq̄ꝫ vxori vel alicui homini nec
alicui creature maledicere pmisit. Tertiū q̄d
debent in matrimonio habere est: q̄ vn⁹ non
declinat ab alio nec frangat fidelitatē ⁊ pmis-
sum committēdo adulteriū. Quam autē ma-
gnū peccatū sit adulteriū ⁊ quō puniuntur a-
dulteri. q̄re infra ser. lxxxv. D Quartum
q̄d debent habere in matrimonio ē. q̄ debēt
esse patientes i laborib⁹. vt. s. vn⁹ iuuet aliū
vt iusta bona cū suis laborib⁹ acq̄rāt ⁊ possi-
deant. Ideo simul i iuuētute ꝯueniūt vt for-
titer laborēt p̄ victualibus ⁊ necessariis. ⁊ sic
laborādo sunt bn̄dicti a dn̄o. Un̄ ps. Labo-
res manuū tuarū qz manducabis ⁊c. Itē in
educatōe filiorū debēt esse patiētes ⁊ se inui-
cē iuuare F Un̄ q̄rit vtrū labor meritorius
sit. s. quē parētes habēt cū pueris. Rñdeo q̄
sic dūmodo talis intentio sit in parentibus q̄
intendūt pueros nutrire ad honorem dei: vt
boni christi serui fiant. ⁊ cū ip̄i parentes sunt
in gratia: tunc omnes labores quos. habent
cum pueris cedūt eis ad meritum. s. lactādo
balneando. portando ⁊ inuoluendo lauādo
abluendo: vigilando: informando ⁊ corrigēdo.
q̄ñ delinquūt ne deū amplius offendat. ista
oia erūt eis meritoria. Similiter et pater qui
sollicitudinem et laborē sustinet p̄ vxore ⁊ pue-
ris nutriendis: oia talia sunt sibi meritoria
ad vitā eternā. Un̄ apl's. Scim⁹ q̄ñ diligēti-
bus deū ⁊c. G Quintum q̄d debent ha-
bere in matrimonio est tēꝑantia et honestas
in actu ꝯiugali. Pro quo sciendū q̄ act⁹ cōiu-
galis siue matrimonialis fit per sex modos.
Primo fit causa prolis procreande ad cultū
dei et hoc est opus pietatis: et nullū in peccatū:
sed potius meritorium. Un̄ Gen̄. ij. dixit do-
minus ad adā et euam Crescite et multiplica-
mini. Scđo fit causa reddendi debitū. ⁊ hoc
est actus iusticie. Un̄ apl's. Uxori vir debitū
reddat. qz q̄libet i matrimonio ꝯtitus tenet
reddere debitum cum ab eo exigitur pro loco
et tp̄e. Et si hoc ex ꝯtemptu dimitteret graui-
ter peccaret: et tali modo actus matrimonia-
lis scz ad reddēdū debitū p̄ loco et tp̄e nullū
est peccatū. sz potius meritoriū. Tertio fit cau-
sa fornicatōis vitāde: nō in festis in tp̄a ꝯiuge
et hic act⁹ etiā ē licitus ⁊ nullū peccatū. nō tñ vi-
detur habere rationē meriti. et isto modo pa-
tres antiqui vsi sunt actu cōiugali cū magno

timore dei ⁊ cū magna mentis puritate solū
intendentes in eo diuini cultus ꝓpagationē;
Quarto fit causa delectationis. ⁊ tunc distin
guitur. q2 vel illā delectationē exercet affectu
matrimoniali: aut fornicario. si matrimonia
li: vt puta si delectatio sistat infra terminos
matrimonii: ita ꝙ eam nō cognosceret si vxor
eius non esset. sic solum peccat venialiter Si
autē fornicario vt puta ꝙ affect⁹ delectatōis
et ꝯcupiscētie fertur extra terminos matrimo
nii: ita ꝙ eā cognoscere vellet etiā si vxor eius
non esset: tūc peccat mortaliter. q2 amor isti⁹
delectatōis ꝑponit̄ ipi deo Quinto cōmitti̇t̄
actus matrimonialis qui dicitur impetuos⁹
et est ille actus q̄ ex sola libidīe ꝓueniens me
tas honestatis ⁊ rōnis trāscēdit: qd̄ fit ꝓmo
tatione faciendi libidinē p meretricias blādi
tias. aut cā explende libidinis: vt cū q̄s vīr
calidis et incētiuis vt potentior fiat i actu vl̄
cū conatur facere vt multū appetat. tunc cre
do eum mortaliter peccare. xxxij. q. iiij. Orig
go. Sexto cū contra naturā vel vsum natura
lē cognoscit vxorē suā: ⁊ tūc mortalissīe pec
cat. q2 omne aīal naturā suā seruat sic etiā de
bet homo Non eīn debet hō esse sicut mulus
⁊ equus ⁊c. Istud est maximū peccatū. ita ꝙ p
dicator ꝓpter sui turpitudinē nō audet, tale
noiare. imo inter oēs species luxurie ē pessima
Nā q̄nq3 sunt species luxurie. s. simplex forni
catio. stuprū adulteriū. incestus. ⁊ peccatū ꝯtra
naturā qd̄ est pessimū peccatū. Unde Grego.
Grauissime peccant adulteri. s3 grauius ince
stuosi. et oīus transcendunt contra naturam
delinquentes Augu. Ualde detestabile esset
ꝙ mulier eēt armata gladio: ꝙ viri fuso. Istd̄
peccatū clamat in celū ꝓpter sui enormitatem
et ē maius ꝙ̄ si quis cum propria matre pec
caret. Unde caute est de peccato isto loquen
dum ne quis in hoc scandalizetur. D
Item sciendum ꝙ quinq3 sūt tempora in q̄
bus ab actu matrimoniali abstinendum est
Primū est tempus quadragesimale ante pas
cha: q2 tūc legitur in capite ieiunij. Egrediat̄
sponsus de cubili suo. Et merito. q2 sicut q̄s
ieiunat a cibo corporali sic etiā debet se absti
nere a delectatione carnali. Uñ vt ipi peccatō
a deo dimittatur quod illicite cōtra deum p
totū annū viuēdo cōmisit p illud sacrū tēp⁹
sibi etiā abstrahere debet licita. Unde etiam
Ber. in ser. de scificatōe ieiunii. Nam s̄ eo ꝙ
ab ipsis licitis abstinem⁹ ea nobis illicita, cō
donantur que prius commisimus: vñ Amb
Nullus cius i q̄dragesima vxori sue ali ceca
nas pasche iūgatur Scd̄m tp̄s est quattuor
tempor ⁊ dies rogationū. q2 tūc rogat scta ec
clesia ꝓ magnis et arduis causis. Primo ro
gat deū vt bella sedat que in vere frequenter
incipiunt. Secundo rogat vt teneres fructus
deus nobis conseruet et multiplicet. Tertio
vt ad receptionem spūssācti habiliteniur Au
gust. Tp̄e ꝓcessionū ⁊ ieiuniorū non licet cō
gibus ꝯuenire. q2 tūc a licitis abstinendū est
vt facilius impetretur quod postulatur I
Tertiū tp̄s sacrorū dierū et noctiū. Unde
Grego. in li. dyalo. dicit: ꝙ quedā legitur
a viro suo in sabbato de nocte cognita. ⁊ cū
die dominico processioni se cōiungeret a dya
bolo arripiebatur corā oī populo: et multum
torquebat̄ ⁊ vexabat̄ ab eo. Quartū est tēp⁹
infirmitatis sciāt. i. tp̄e menstrui: quia vt di
cit Hiero. Sepe tūc ꝯcipiunt̄ pueri membris
ꝯdemnati vel leprosi: ⁊ in illis tūc patebant
peccata parentū. Unde etiā dicitur in decr.
Uxor non debet cognosci tempore mēstrue
vel ante purificationē puerperii. di. v. Ad ei⁹
Quintū est tp̄s pregnatōis. s. qñ mulier est
circa partum: ⁊ infra dies purificatōis. Unde
queritur vtrū liceat debitū reddere vel exige
re tēpore pregnatōis. Respondeo scd̄3 petrū
Si esse potest sine periculo abortus reddi po
test: etiā sine petō mortali exigi potest. q2 vt
matrimoniū non tantū in officiū est: sed etiā
in remediū. Si vero esset periculū puero in
vtero existēti: nō debet exigi nec reddi. quia i
matrimonio principalior institutio ē plus in
officiū ꝙ̄ in remedium. Similiter post partū
id est ante purificationē non licet eos conueni
re. Unde Augu. Si quis mulier ꝯmiscetur i
puerperio peccatum valde magnum ꝑpetrat
quia mulieres q̄sq3 ex hoc non pariunt ipsi⁹
quia semen viri cū sanguine mortificatur: et
hoc maxime contingit si infra decem dies cō
uenit. O quot pueri sic negligūtur De q̄bus
parentes tales reddituri sunt rationē. Et val
de absurdū est ꝙ homines rationales hoc tē
pus nō seruāt. cū bestie irrationales illud ser
uāt. Uñ Arist. li. q. de aīalibus dicit ꝙ femina
elephantis impregnata a masculo: ōino nec
tāgit: ⁊ post ꝑtū quiescit per triennū. Idem
Nullū aīal post conceptū fetū admittit coitū
preter mulierem et equam, Uñ etiā dicit Au
gust. ꝙ qui tp̄a p̄dicta non seruat: ꝙ tunc

les pueri q̄ tunc concipiuntur: effiaūt epilentici:
ceci: claudi. surdi: et stulti: et tunc patebūt pec
cata parentū istoꝝ in puerio. Queritur vtruȝ
peccent coniuges exigendo vel reddēdo debitū
in solemnitatibus et ieiunijs. Rn̄deo scḋm
Ray. Exactus debet reddere. nisi caute et si
ne periculo possit differre. Exigere tn̄ non debet
in predictis tēporibus. i. Cor. vij. Nolite frauda
re inuicē nisi forte ad tēpus de consensu: vt va
cetis orōni. Nam per dies processionis et ieiuni
orum conuenire non debent. quia etiam a licitis
abstinendū est: vt facilius impetrari possit qḋ
postulatur. xxxiij. q. iiij. de priano. Item dici
tur de tēporibus festiuis. xxxiij. q. iiij. Quotiēs
cūqȝ. Itaqȝ q̄ reddit illis tēporibus nō peccat
sed qui exigit aliqua infirmitate. vtputa con
cupiscentia ductus sine cōtēptu tēporis sacri
seu ecclesiastice exhortationis vel ordinatio
nis venialiter tantū peccat. Concordat cum
his sanctus Tho. Sed et istis dicta potest qꝫ
qui pertinaciter vel ex contēptu tēporis sacri
vel ordinationis ecclesie exigit debitum pec
cat mortaliter. sed non ille qui reddit debitū
cum tn̄ potius ob reuerentiam dei et sancto
rum abstineret. Ergo acriter arguendi sunt:
illi protinaces et obstinati qui temere exigūt de
bitum illis dieb⁹ sine omni timore dei. Sex
tum est qꝫ debent sibimuicem esse fideles in
tēporalibus. Ambo enim debent esse dn̄i su
arum rerum. exemplo apostoloꝝ xp̄i de qb⁹
legit act. ij. Et erāt illis oīa cōmunia. Itēȝ si
cut angeli in celo habēt omnia cōmunia: sic et
illi in matrimonio constituti debent habere
omnia cōmunia. quia sicut xp̄s dicit in euāge
lio. Math. xix. Iā non sunt duo: sed vna ca
ro. sc̄ȝ vir et vxor. Nō ergo tēporalia inter ipsos
debēt esse diuisa. Cōtra hoc faciunt ille muli
eres q̄ furātur viris suis: et illa sic furata expē
dunt. sc̄ȝ in superbia: vt in peplis et in cingulis
et in alijs ornatibus. Et q̄n ipse vir ē in remo
tis partibus. sc̄ȝ in mercātijs vel in alijs suis ne
gocijs. tūc ipsa vxor in domo interest cōuiuijs.
R Circa qḋ queritur vtruȝ mortalit̄
peccet vxor furando aliquid marito suo. Rn̄
deo si mulier expendit illud ad aliquod o
pus peccandi. sicut si daret viri hoc. causa alli
ciendi eū ad turpē actū: sic peccaret mortalit̄.
Et ille qui sic recipit talia munuscula ꝓpter
talem turpem actum a tali muliere tenetur
in foro conscientie restituere marito ipsi⁹ mu
lieris. Et contra hoc faciunt illi mariti qui p

ludunt bona sua: vel in tabernis se inebriant
et sic male expēdunt bona sua: de quib⁹ vxor
cum pueris suis viuere deberet. Sed non sic
faciendum est. probo et honesto et discreto vi
ro: sed debet secum ferre vinū vel aliqḋ simi
le ad domū et bibere cū vxore sua ꝓpria: et
post hoc regraciari deo omnipotenti qui eū
sic potauit et cibauit. Itēȝ reprehendendi sūt
illi parci viri qui recludunt omnia bona sua
ab vxoribus suis. nullam eis potestatem p
mittentes. tanq̄ sint ancille vel famule dom⁹.
Hoc illi facere deberent qui habēt vxores ta
les super quales haberēt occasionē suspitōis
male faciēdi. Sȝ q̄ probas et honestas et deū
omnipotentē timentes et probatas vxores
habēt illis nō ē facienda talis reclusio. Z
Unde queritur si talis proba et cōscientiosa
mulier aliquid furatur tali parco viro suo: an
etiam grauit̄ peccet: Rn̄deo si ipsa bona vxor
illa bona furata vtiliter expendit. sc̄ȝ ad vtili
tatem domus sue vel alias ad dei omnipotē
tis honorē. nō oportet eā habere cōscientiaȝ
in hoc si aliqḋ furatur. qḋ tn̄ nō est notabile
nec infert dānū notabile ipsi marito. Septi
mū qḋ debent habere illi qui sunt in matrimo
nio est debita et honesta educatio filioꝝ: vt e
os ad bonū et ad virtutes instruant: et si q̄n
qȝ excedunt qꝫ eos corrigant. De hoc quere
infra ser. xxij. Z Et videāt signant̄ qꝫ iu
stas res ipsis filijs relinquāt. Nam qui iniu
stas res ipsis filijs relinquunt nō solum dā
nant seipsos. sed etiā heredes cū filijs et filia
bus qui scienter illas res iniustas possident.
M Unde Arnoldus in narratorio suo di
cit qꝫ fuit miles quidaȝ satis bone et honeste
vite qui intermatus obijt. Et quidam homo
raptus in extasi vidit eundē militē stantē in
quadā scala in inferno locata: et q̄ sunt ab eo
cur in talibus penis staret: cū tn̄ libenter ieiu
nasset: orasset: et laudabile testamentū post
se reliquisset: Rn̄dit qꝫ solum propter aliqua
bona. que ab antiquis parentibus essent ab
ecclesia parrochiali alienata per suos antecel
sores: et q̄a illa bona ecclesie non restituit: sed
ea scienter possedit. ideirco damnatus esset et
decimus in ordine in hanc scalā locat⁹: et ad
didit: quotquot de parentela mea illa bona
scienter possident ad hanc scalam peruenien
t. vbi nulla est redēptio: sed eterna damnatio.
De eadē dn̄ica. Sermo. xxvi. Quare a
liquibus ꝑsp̄e non succedit in matrimonio

Nuptie facte sunt

in chana galilee. Et erat mater Jhesu
ibi. Uocatus est autē ihs et discipuli eius ad
nuptias. Joh. ij. Ex quo euāgelium hodier-
num mentionē facit de matrimonio et nup-
tijs in quibus deus et hō xpūs ihs saluator nr̄
cū beata virgine maria matre sua presentiali-
ter existens cum vinū deficeret: aquam in sex
ydrijs xpūs ihs in vinum conuertit. Unde
Beda. Discūbente ad nuptias dn̄o vinuz de-
fecit: vt vinum melior per ipm̄ facto ob ma-
trīs honorē et sponsi cōsolatonē manifesta-
tur gloria latentis dei in hoīe. Un̄ sicut iam
in precedenti sermone dictuz est quō se habe-
re debeant q̄ sunt in matrimonio constituti:
vt eternam beatitudinem puenire valeāt: sic
in presenti sermone dicendū est quare aliqui-
bus non bene succedit in matrimonio cōsti-
tutis. ¶ Pro quo sciendū q̄ huiꝰ septē
sunt cause. Prima causa est quādo quis con-
trahit matrimoniū nō habēs rectā intentio-
nem. Sed diceres. Que est recta intentio vel
causa matrimonij. Rn̄deo q̄ matrimonium
quadruplici de causa vel intentione homines
cōtrahunt: quaꝝ sunt tres cause licite et bone
sed quarta est mala et diabolica. Primi con-
trahunt causa prolis: et illa intentio ē bona et
debet esse principalior. Un̄. Gen̄. i. Crescite
et multiplicamini. Et etiā dr̄ in decre. Matri-
monij prima causa debet esse intentio prolis
xxxij. q. ij. Pudor. Secundi cōtrahunt pp̄t
solatium et adiutorium. tamen sine cōmixtio-
ne corporū. sicut maria et ioseph cōtraxerūt ma-
trimoniū. et ista intentio etiam bona est. Ter-
tij contrahunt propter remediū. vt q̄ naturali-
ter inclinati sūt ad luxuriā: et nolūt caste viuere
illi possunt cōtrahere matrimoniū propter pec-
catum luxurie vitādū. Nā quotiēs extra ma-
trimoniū actū luxurie ppetrāt totiēs mortali-
ter peccant. Un̄ apls. Propter fornicationē
suple vitandam vnusquisqꝫ habeat suā vxo-
rem. Item dicit. Melius est nubere q̄ vri.
Hic notatur infidelitas puerorū et heredum q̄
q̄nqꝫ dissuadēt parentibus ne contrahāt. ne
ipi tēporalibus rebꝰ priuentur: cū tn̄ sciūt q̄ pa-
rentes nolunt caste viuere: nec intēdūt serua-
re statum viduitatis sue. tales pueri peccant
mortaliter: qꝛ plus diligunt illa temporalia:
q̄ alas parentum suorū. et potius volunt q̄
parētes multa peccata mortalia faciāt q̄ pri-
uari illis bonis tēporalibꝰ. Et stultꝰ est pa-
ille qui scit se nō posse caste viuere: et tn̄ non
vult propter pueros contrahere matrimoniū.
Quid enī tibi pficit q̄ in inferno eternali-
ter crucians propter pueros tuos? ¶ Unde
legitur exēpluz de quodā diuite qui multas
res mundanas possedit et volens experiri fideli-
tatē filij sui petiuit ab eo vt amore ipsius di-
gitū suū ad ignem poneret: donec vnū salu-
Aue maria gra tē. diceret: vt sic cognoscere
posset vtrū euz paternē diligeret. et filiꝰ cepit
hoc attēptare: et q̄cito ardorem ignis sen-
digitū retrahebat. dicens ad patrem. quid
hoc iuuaret q̄ totū corpus meū cremaretur.
et pater ad filiū. q̄d nūc te iuuaret q̄ ppt te
naliter dānarer? sic ordinatio iusta restituit
tam in bono sunnit. Quarti contrahunt cau-
sa satiande libidinis. nec deū attendunt: ne
salutem propriam nec prolē: sꝫ solummodo
libidini satisfaciant. et cum illis est diabo-
Unde dicit angelus raphael vt habet. To-
bie. vi. Qui ita coniugia suscipiunt vt deū
a sua mente excludant et sue libidini vacēt
cut equus et mulus: super hos demonium
bent potestatem. et talibus qui sic causa li-
dinis contrahunt. vix bn̄ succedit in matri-
monio. vt habet in decre. Uix bono peragun-
tur que malo inchoata sunt principio. d.
Miramur ergo quicunqꝫ in matrimonio
stitutus tali intentione contraxisset conte-
ri deberet. vt sic deū placaret: vt deus plagā
iracundie sue ab eo auerteret. Et sic est d-
dum de alijs pūctꝰ istra positis. vbi q̄s se
inuenerit. Secunda causa est qn̄ q̄s nō a-
mit sibi parē in matrimonio. sicut qn̄ nob-
ducit ignobilē iuuenis antiquā. diues pau-
perem in matrimonium. et illi q̄sqꝫ raro con-
cordant propter inequalitatē. ḡ quilibet debe-
sibi assumere sibi similem. Un̄ Aristo. i. de
gene. et cor. Similia se bn̄ cōpatiuntur. Un̄
sciendum in illo casu qn̄ iuuenis debet con-
trahere cū sene tūc melius est q̄ senex con-
trahat cum muliere iuueni q̄ econuerso. et hoc
propter prolem: talis mulier honorare debe-
maritū propter senium. exēplo marie virginis
ioseph antiquū et pauperē lignifabrū honora-
uit: nec eū ppt̄ seniū despexit. ¶ Tertia
causa est qn̄ quis cū illa cōtrahit q̄ virginitatē
deo vouit. qꝛ tunc ipa sponsa xp̄i effecta est
quē pelegit p oibꝰ maritis et nō spernit
scꝫ ihm marie filiū quē tn̄ ante pelegit. q̄ est

eũ in nullo offendit: sed ei oīa bona fecit. In super ipse ē pulcherrim⁹ ditissim⁹: potētissim⁹ mãsuetissim⁹ ⁊c̃. Et sic ꝑ ꝯ quoq̄ ꝑmittit: ꝙ talis virgo q̄ sibi infringit votū ꝓmissū habebit viruꝫ iracūdū. difformē litigiosū: ebriosum. lusorē: ⁊ blasphemū. ⁊ hoc ei in penā cōtingit: qꝛ spnit illum xp̄m pulcherrimū. mitissimū pulcherrimū iocundissimū: ⁊ misericordissimū ⁊c̃. Itē sciēdū ꝙ q̄ scienter ꝯtrahit cū tali virgine q̄ virginitatē deo vouit peccat mortaliter: ⁊ oēs q̄ dant ꝯsiliū ⁊ auxiliū: vel fauorē ad hoc scienter ꝑncipes erūt illi⁹ criminis Quarta cā ē qñ q̄s ꝯtrahit tēpore interdicti vt habet. xxxiii q. iiii. Non oportet. Q Pro quo sciendū ꝙ tria sunt tp̄a in anno in quibus ꝓhibitū est nuptias celebrare. Primū est a dñica ꝑma aduēt⁹ dñi vsq̄ ad octauas epp̄hie. Secundū est a septuagesima vsq̄ ad octauas pasche. Tertiū est a tribus dieb⁹ ante ascensionē dñi vsq̄ ad octauas penthecostes. Qui aūt cōtrariū facit peccat mortaliter si hoc facit ex cōtēptu ⁊ sine dispensatione. Et qꝛ nō pōt decan⁹ in hoc dispēsare scḋm iura canonica ergo multominus pleban⁹. Quinta cā est qñ quis ꝯtrahit cū vna q̄ verū matrimoniū ꝯtraxit cū alio ⁊ sibi negauit. ⁊ p iuramētū falsū hoc cōfirmauit. ⁊ hoc ē valde magnū peccatum. ⁊ tales in ꝑiculosissimo statu existūt. qḋ tribus modis ꝓbatur. Primo qꝛ quotiens actū matrimonij faciūt totiēs adulteriū ꝯmittūt. saltē q̄ scienter sic ꝯtraxerūt Secundo qꝛ oēs pueri de ipsis nati sunt spurij ⁊ illegitimi. Tertio qꝛ talis persona nunq̄ pōt absolui a petis suis nisi in articulo mortis: q̄ occulte cū aliquo verū matrimoniū ꝯtraxit ⁊ postmodū negauit ⁊ aliū duxit. imo Guil. dicit ꝙ tal ꝯpellend⁹ ē ad ꝑmū redire Et in signū hui⁹ clādestina matrimonia sūt ab ecclīa ꝓhibita. R Pro quo sciendū scḋm doc. ꝙ clādestina matrimonia duob⁹ mōis fiunt vno modo cū q̄s occulte ⁊ sine p̄ntia testiū ꝯhit: ita vt exinde legitima ꝓbatio nō appareat. ergo spōsalia nō debēt ꝯtrahi in stabulo: vel in horto vel in alio loco occulto. imo q̄ sic matrimoniū ꝯmiserūt occulte ⁊ sine testib⁹ cōfiteri debēt. ⁊ penitere. Alio mō dicitur clādestina. cū sine solēnitatib⁹ ꝯsuetis in facie ecclīe ꝯtrahūt. Ideo aūt clādestina ꝯiugia ꝓhibētur qꝛ sic clam ꝯtrahentes discordes fierent: ⁊ cohabitare sibinuicem nollent ecclīa eos ꝯpellere ad cohabitādū nequiret. Ex his patet ꝙ periculosum est cōtrahere cū illa persona que illi peierauerat cum quo ante matrimoniū ꝯtraxit. Sexta cā qñ vxores ducūt cū rebus iniustis. vel econuerso ipsa maritū vsurariuꝫ vel alias possidentes scienter res iniustas. S Pro quo sciendū ꝙ quōdā consuetudo fuit qñ quis filiā suā despōsare volebat tunc ꝑncipaliter tria interrogauit. Primo vtrū de bonis ⁊ honestis parentibus natus esset spōsus ille Secūdo vtrū ille spōsus eēt virtuosus vl̄ viciosus: humilis vl̄ sup̄b⁹. mitis vel mãsuet⁹. vtrū lusor vel potator. blasphemus mendax vel verax: an timoreꝫ dñi p̄ oculis haberet ieiunando dieb⁹ ieiuniorū: ⁊ festa celebrādo. Tertio quō bona dotalia lucrata essent iuste aut iniuste. Sic similiter modo cū q̄s filiā alicui⁹ in matrimoniū ducere debuit ille etiā diligenter tria interrogauit ⁊ signāter interrogauit quales ꝯditōes mater illius filie haberet: an esset iracūda beniuola vel ꝯsuetis fati sic de alijs. Nam filie cōiter imitant mores matris sue: siue in bono: siue in malo. Sed heu iā malus modus in mundo inoleuit: sic ꝙ aliq̄ hoies vendunt pueros suos tanq̄ mangones vendunt equos. nihil querētes nisi diuitias. vt dicēdo. Inquantū dabis filio tuo ego intantū dabo filie mee. Nō enī querūt quō illa bona lucrata sunt. sꝫ solūmodo querunt inquantū habeat dare. Sed sciendū ꝙ quicūq̄ filias suā desponsat vni vsurario scienter. tradit illā filiā cū oībus suis hered. b⁹ ad eternā dānatiōnē. dum sal tē istas iniustas res scienter postmodū possedent. Vn̄ diuex potius deberet tradere filiā pauꝑi mechanico qui de iustis laboribus suis nutrimenta haberet q̄ tali diuiti qui sic iniustas res male acq̄sitas possideret ꝓs. Vnde lius est modicū iusto sup̄ diuitias peccatorū multas. Nam cum quis principaliter querit diuitias qualitercunq̄ lucratas. tunc ex permissione diuina talis habebit plura infortunia: sic qñq̄ de magnis diuitijs in breui ad paupertatem deueniet. T Septima cā est qñ q̄s ꝯtrahit matrimoniū in pctō mortali. Nam ante inchoationē nuptiaꝝ spōsus et spōsa diu deberēt se ꝑparare ꝑ contritioneꝫ ⁊ ꝯfessionē: vt digne hoc sacrm̄ inchoarent. ⁊ susciperēt. Nā matrimoniū est tā bñ sacrm̄ sicut eucharistia: ergo sicut hoies se preparant tp̄e pasche ad perceptōem eucharistie: sic ⁊ inchoatione matrimonij debet ꝑcedere digna

preparatio. Et ratio huius est. q2 quicunq3 vnus
de septē sacramentis recipit in peccato mor-
tali peccat mortaliter vt patz dist. xl. Multi. z
i. q. iij. Audi. Similiter sacerdos q porrigit
aliquod sacramentū in peccato mortali: peccat
mortaliter. Itē nota q matrimoniū est deuo-
te inchoandū z cū timore dñi. Unde Thobie.
vi. dicit angelus raphael ad Thobiam iunio-
rē. Accipias virginē tuā cū timore dñi: amo-
re filiorum magis q libidine ductus. Et cū
matrimonium inchoatur: tunc per tres dies z
noctes debent se continere ab actu matrimo-
niali: z hoc docuit angelus raphael Thobiā
iuniorē qui debuit cōtrahere matrimonium
cum Sara virgine dicens. Cumq3 ingressus
fueris ad virginem tuam per tres dies conti-
nens esto ab ea. Sic parentes debent infor-
mare filios suos z filias qui debent contrahe-
re matrimoniū. sicut angelus Raphael docu-
it Thobiam iuniorem z Saram. z hoc erit
valde bonū matrimoniū: z deo valde acceptū
cumq3 scz deū in hoc deuotant subtrahendo
sibi illā delectationē ob reuerētiā dei per tri-
duum. z si non volunt se abstinere per tri-
duum: tunc tamen ad minus per vnam no-
ctem se abstineāt. Unde dz in decre. Coniuges
debēt se prima nocte continere ppt reuerentiā
sacramenti. dist. xxxiij. Sponsus. Itē nuptie
celebrande sunt cum bonis z honestis perso-
nis z deuotis. Et ad cōuiuiū nuptiarū inuitā-
di sunt etiam pauperes: ceci: z claudi: vt inter-
cedant pro sponso z sponsa. Tunc xps muta-
uit aquam in vinum. idest vitā hanc in sapi-
entiam z celestē scientiam. Unde dicit in euāgelio
Nuptie facte sunt in chana galilee: z erat ma-
ter z c. Et hoc fit in pauperib9. Unde dic xps de
pauperibus. Qui vos recipit me recipit: qui
vos spernit me spernit. Uideant non attēdāt
qui pauperes de domo expellant: z foris ia-
nuam stare permittunt: z personas inhonestas
scz histriones z ridiculos: z tibicines introe-
ducunt. Xps enim dicit in euāgelio. Luce. xiiij.
Cum facis conuiuium tuū voca pauperes z c.
Et si pauperes verecundantur intrare: tunc dic
xps. Compelle intrare. Sed heu iam oppo-
situm fit a pluribus qui compellunt pauperes
ad manendū foris. Ultimo sciendum q isti
qui in peccato mortali matrimonium contra-
hunt z nuptias sine timore dei inchoant cum
fistulis: tabis; z histrionib9: z qd peius est q
ad pretorium vadunt z chorizant: cella z ca-
pita sua decorādāt z corp9 suū cū vestib9 largis
z angulis decurtatis: cum manicis z caudis
longis ornāt z aīas aspicientium inflamant
z sauciant per malas concupiscentias: grauis
peccant: z in talibus nuptijs nō est xpus pre-
sens sicut fuit presens in nuptijs in chana gali-
lee: z sic quisq3 tales contrahentes habebunt
infortunia in penam suorum pctōrum. q2 se an-
te non preparauerunt ad nuptias salubriter
inchoādas. ¶ Nota exemplū de quodam
rustico in mrīmonio cōstituto. Legit in colla-
tionibus patrū li. xiij. q cū quidā adduxisset ad
abbatē Johēm virū magne scitatis z etiā
miraculis illustratū hoiem habētē demonē fe-
rocissimū adiurat9 noluit ab eo exire: sed cōtē-
ptibiliter cōtēpsit. Adueniēte aūt quodam rustico
in habitu sc̄ar agricola existēte q primitias fru-
ctuū suorum monachis deportabat. territ9 de-
mon ad eius aduentum fugit: nec ausus fuit
eius presentiam sustinere. hic adiurat9 a btō iube-
re vt vitā suā diceret. hic licet inuit9: dixit q
esset hō agricola q nunq3 proponere pluerat
fructus laboris sui: quin prius plene dedisset de-
cimas z primicias. z q nunq3 deduxisset bo-
ues per fundū aliene culture nisi prius ligasset o-
ra eorum ne aliquod nocumentum inferrent: z q
nunq3 iret ad agriculturā nisi prius iret ad eccle-
siam: grās referens omni bonorum largitori. z
idē semp faciebat quū de sero redibat. Et adiun-
xit q cū eēt puer z volebat monach9 fieri fu-
it preuentus a parentibus qui vxorem sibi de-
derunt. quo suscepta in virginitate permanens
eā virginē custodiuit deo vsq3 ad mortē. qd au-
diēs Johannes admirans gratias egit deo.

Dnica. ij. p9 octauas epiphanie ser. xxij.

Cum descendisset

ihūs de monte secute sunt z c. Math.
viij. Sciendū q hyeronimo dicit. Mons in quo
de9 sedet celū intelligit. Hic est mōs de quo
ps dicit. Mons dei. idest celum. mons pin-
guis. idest omni felicitate plen9. Hic est mons
in quo beneplacitū est deo inhabitare. Sz qn
dñs in celo sedit z nondū humanat9 habitare
lucē inaccessibilē: z tunc null9 hoim eū sequi
potuit. At vero dum de monte sue diuinita-
tis descendisset z humanitatis nrē defectus
assumpsisset magna turba secuta est eum.
Ergo dicit Math. Cum descendisset ihesus
de monte z c. Unde in presenti sermone dicendum
est de humane nature defectibus quos xpus

assumpsit cū ꝓpter nos in hunc mūdū venit
A Pro quo sciendū q̄ duodecim sunt de-
fectus cōmunes omnibus hominibus quo
rū xp̄s decem assumpsit. Primus defectus ē
pati frigus. et iste defectus cōis est oib⁹ hoī-
bus. Istū defectū habuit xp̄s in primordio
sue natiuitatis. Nam natus fuit in media no
cte. in media hyeme. et in frigido stabulo. et
vilibus pannis inuolutus. et in presepio re-
clinatus. et ante bouem et asinū collocatus.
Non in calida stuba vel in calido balneo po
situs: sed frigus sustinuit. In quo ostēditur
magna paupertas xp̄i. Un̄ ii. Corinth. viii.
Scitis gratiā dn̄i nostri iesu christi. q̄m ꝓpt
nos egenus factus est cū esset diues vt illi⁹ in
opia diuites essemus supple in sp̄ualibus et
eternis. Adeo enim paup fuit xp̄s vt vbi ca-
put suū reclinaret non habuit. Math. viii.
Uulpes foueas habent ꝛc. Bern. Magna
paupertas filius pastoris nascitur. ꝛ eius cunis⁹
de plumis substernitur. filius aūt dei nascit
ꝛ ad durum presepium reclinatur. Ergo quo
ciens cunq̄ sustines aliquod frigus illud xp̄o
offeras ꝛ rememorare nuditatem illā quam
ipse habuit in natiuitate sua. Secundus defe
ctus est sustinere calorē. Hic defectus cōmu
nis est oibus hoībus. Nā sicut in hyeme pa
timur frigus. sic et in estate patimur calores.
ꝛ ecce illū defectū xp̄s habuit in vltima die vi
te sue qn̄ ad calorem solis tpe meridiano in
crucis patibulo suspensus fuit. ps. Aruit tan
q̄ testa ꝛc. B Tercius defectus ē fames
Hic defectus etiā cōis ē omnibus hoībus tā
diuitibus q̄ paup̄ibus q2 postq̄ saciati sunt
postmodū iterum in breui esuriunt. Hunc de
fectum xp̄s habuit qn̄ quadraginta diebus
ieiunauit ꝛ post esuriit qn̄ dyabolus ei dixit
Si filius dei es dic vt lapides isti panes fiat.
Item proxima die post diem palmarum qn̄
ad arborem fici venit querens fructū in ea ni
hil reperit nisi folia ꝛc. Unde qn̄ esurim⁹ tūc
cogitare debem⁹ q̄ ille qui pascit aues i aere
pisces in mari. vermes ꝛ oia animalia i terris
famē sustinuit vt nos ad satietatē illā addu
ceret de qua dicit ps. Saciabor cū apparuerit
gloria tua. Quartus defectus est sitis quem
omnes sustinemus tam sani q̄ infirmi. tam
senes q̄ iuuenes. Et hunc defectum xp̄s ha-
buit i cruce qn̄ dixit Sitio. Un̄ notādum q̄
xp̄s iesus cupiebat potari ꝛ refrigerari in lin
gua qn̄ circūdatus fuit doloribus mortis et
dixit Sitio: nec vinū nec ceruisiā: nec medo
nē: nec alios quoscūq̄ liquores preciosos pe
tebat. sed indifferenter dicebat. Sitio: ne ins
det excusationē haberēt non dādi sibi: et eo
q2 preciosa peteret. Un̄ amatores passionis xp̄i
cogitare debet q̄ de oib⁹ liquoribus mundi
qui in eius potestate erant: nec potū aque ha
bere potuit. nec sua dilectissima mater ei haustū
aque dare potuit: nec quisq̄ ali⁹ sui misereri
voluit. Et quis tam infirmus ꝛ tam desolat⁹
ē qui haustū aque non habere poterit? Itē
sciendū etiā q̄ nō tm̄ naturalr̄ siciuit: sed etiā
plus sp̄ualiter. Ambros. Magna causa sitis
fuit: ꝓpter inflāmatā dilectōem sui. ipse enī
sitiuit nostrā salutē spiritualiter. vn̄ Bernar.
O bone iesu cur de cruce taces: et de siti cla
mas? vt sitis plus te cruciat q̄ crucis suppli
ciū? Et quid o bone iesu sitis? an ignoras q̄
cruciaturi et potaturi erant de aceto et felle?
Et respōdit bern. in persona xp̄i dicens. Si
tio q̄dē vestrā salutē. vestram fidē. vestrū gau
diū. plus anxie vestra q̄ corporis mei crucia
tus me tenet. ꝛ non i recōpensā illi⁹ debem⁹
nobis cibo ꝛ potu ꝓpter ihm xp̄m subtra-
here. Et signāter i sextis ferijs abstinēdū ꝛ ie
iunādū ē ꝓpter ieiuniū xp̄i q̄d in cruce habu
it. de quo ipse dicit p ps. Dederūt in escā meā
fel: et in siti mea potauerunt me aceto. et hoc
debet esse consolatio pauperū qui famem ꝛ si
tim sustinēt. q2 in hoc imitant xp̄m q̄ pro eis
non solū famem ꝛ sitim s3 etiā amare mortes
sustinuit. Et ipsi habebunt illud regnum vbi
amplius non esurient neq̄ sitient. Quintus
defectus est lassitudo corporis: vt patet com
muniter in oibus q̄ montē excelsū vel gradū
altū ascendunt. q2 tunc fatigabunt. Hunc de
fectum christus habuit qn̄ iux̄ ꝯ fontē sedit.
vt habetur Johannis iiii. Jesus fatigat⁹ ex
itinere sedebat super fontem. et erat ꝛc. Itē
quando crucem portauit. quia tunc fatigat⁹
crucem ad locum caluarie portare nō potuit
ergo angariauerunt quendam symonem ve
nientem de villa vt tolleret crucem ihesu. Et
hoc debet esse consolatio his qui fatigant ex
bonis operibus vel ex laboribus corporalibus
quos faciunt pro necessitate corporis: velut
aīa antiquis qui faciliter fatigantur eundo
ad ecclesiam vel ascendendo gradum. et ta-
les offerre debent christo suas fatigationes.
quibus fatigatus est pro ipsis. Et sicut chri
stus consumpsit vires corporis sui in nostro

seruitio. sic etiā nos vires nostras debem⁹ ex-
pendere i suo seruitio. Sextus defectus ē, tri-
sticia q: oī die aliq̄d triste accidit. et maxime no
strō tēporī plus q̄ aliq. Hūc defectū xp̄s ha
buit vt i agonia cū dixit. Tristis est aīa mea
vsq3 ad mortē. imo sup oēs dolores xp̄s i sua
morte maiorē tristiciā habuit. q: cognouit et
doluit passionē suā in plurib⁹ frustrari hoīb⁹
sicut conqueritur per prophetam. In vacuū
laboraui et vires ꝯsumpsi. hoc patet ex eo q̄
etiā multi homines sunt ingrati xp̄o non regra
tiando ei. s. de sua amarā morte et passionē quā
p̄ eis sustinuit. Septim⁹ defectus est timor
et terror: nā in presenti vita oportet nos sp̄ ti-
mere in v̄bis et factis. q: ignoram⁹ an in grā
dei sumus an nō. Insup nescim⁹ finē nostrū
ergo sp̄ in timore dei stare debem⁹. vñ Eccli.
xxvij. Si non i timore dei tenueris te instant
subuertetur domus tua cito. Hunc defectū
xp̄s habuit qñ in monte oliueti incepit pauē-
re et tedere et sanguinē sudare. ℭ Ubi scī
endū q̄ duo sunt genera hoīm q̄ habēt timorē
Primi timēt tm̄ pctā mortalia. s3 venialia nō
timēt admittere. hi glutiūt camelū s3 culicē
colāt. s3 hoc est imperfectorū et insipientiū. Se
cūdi sunt qui nō solū timēt mortalia et venialia
sed etiā timēt bona opa sua. qlis fuit Job q̄
dixit. Uerebar oīa opa mea. sciēs q̄ nō parc-
res delinquēti et hoc ē pfectorū et bonorū quos de
us ex sua bonitate sic pmittit i tīore stare ne
eleuentur in elatione mentis. Uñ Ber. Con
nexa sunt q̄dē timor et religio nec manere pōt
alterū sine altero. Octauus defectus est vere
cūdia q̄ ex pctō originali originē habet vt in
adā et eua q̄ post trāsgressionē precepti vere-
cūdabant̄ et fecerūt sibi pyzomata. et hūc defe
ctū xp̄s habuit qñ nudus ad crucē stetit: et i
cruce nudus exaltatus fuit. vñ illd̄ Job dice
re poterat. Nudus egressus sū ex vtero matris
mee. nudus et c̄. Q̄d xp̄s verecūdiā habuit nō
mirū fuit. quia iudei illa ei intulerunt de q̄b⁹
homo verecundat̄. s. irrisiones et cōtumelias
Nam derisus fuit p̄mo a iudeis qñ faciē eius
velabāt et eū colaphizātes dicebāt pphetiza
nobis xp̄e q̄s est q̄ te percussit. Secūdo deris⁹
fuit ab herode et suo exercitu. qñ veste alba
Indutus fuit et remissus ad pylatū irrisione du
ctus. Tercio derisus fuit. qñ imposuerunt ei
coronā spineā et cū arūdine in capite percussus
fuit. Nam flectebāt genua et expuētes i faciē
eius dicebant. Aue rex iudeorū. Quarto de-
risus fuit cū xp̄us in cruce pependit. qñ iudei
ei cōtumeliose dixerūt. Uah q̄ destruis tem-
plum dei. Alios saluos fecit et c̄. Ex hoc debe
mus sumere documētū q̄ ille felix ē q̄ hic cū
xp̄o deridetur dū hoc patienter sustinet. Uñ
Paulus. Exeam⁹ ad eū improperium eī⁹ por-
tantes. Uñ etiā Seneca in li. de moribus.
Nondū felix es si te turba nō irriserit. Et q̄-
cūq3 hic pro xp̄o sustinuerit verecūdiā tanto
maiorē in celo habebit gloriā. Sed heu plu-
res sunt q̄ verecundant̄ bona opa ope͂ari et se
corā deo humiliare. et de his xp̄s dicit in euā
gelio. Qui me et sermones meos erubuerit
hūc filius hoīs erubescet corā deo et angelis
ei⁹. Uñ etiā Greg. sup Ezech. Qui erubescit
bōa facere a statu rectitudinis cadit et ad dā
nationē tēdit: Nonus defectus ē infirmitas
et dolor quē sustinemus in p̄nti vita. Hunc
defectū xp̄s habuit qñ ādo multos dolores
pro nobis sustinuit. Uñ Esa. liij. Uere lan-
guores nr̄os ip̄e tulit et dolores et c̄. Pro quo
sciendū q̄ oīa nobis cōtraria deo offerre de-
bemus: vt quando hic in p̄nti dolores cor-
poris sustinemus. s. dolorem oculorū capitis
vl̄ pedū q: xp̄s multo plura pro nobis susti-
nuit in corpore et i mēbris suis oībus. Nā do-
lorē capitis ip̄e sensit in coronatione. dolorē
manuū et pedū in clauorū transfixione amari-
tud nem oris in fellis et aceti potatione. do-
lorem corporis in flagellatione. Unde. Esa.
Ipse vulneratus est propter iniquitates nr̄as.
Decim⁹ defectus est mors. Et iste defect⁹
est cōmunis oībus hominibus tā nobilibus
q̄ ignobilib⁹. tam regibus q̄ principibus
tam rusticis q3 ciuib⁹. Unde apostolus. Ꝯ-
stitutū est oībus hominib⁹ semel mori. Uñ
etiā Ber. Certū est q̄ moriens incertum est
quando et quomodo aut vbi. quoniā vbi-
q3 te mors expectat. tu q3 si sapiens fueris vbi-
q3 eā expectabis. Idem quis in rebus hūanis
certius morte. quid hora mortis incertius in-
uenitur. ℭ Sed queritur vnde mors ori-
tum habet. Respōdetur q̄ a pctō originali.
Nam quo ad creationem homo fuit immorta-
lis creatus. s. quo ad corpus et aīam. Unde
Grego. Ad hoc in parad̄iso homo posit⁹ est
vt si se ad conditoris sui obediētiā vinculis
charitatis constringeret: ad celestem patri-
am angelorum quandoq3 sine morte carnis
transiret. sic namq3 immortalis conditus est
vt si non peccasset etiam mori non potuisset

Uñ cum cogitare eius mortem xp̄i rememo-
rare debes magnā charitatē suā: q2 ipse immor-
talis: p nobis mortalis fieri z mori voluit.
Uñ. Joh. xv. Maiorē charitatem nemo ha
bet vt aiaʒ suā ponat q̄s zc. Et in illa medi-
tatione orare debes dñm pro bono fine vite
tue. q2 certus es q̄ mori te oportet: sʒ an bñ
vel male dubiū est. Undecimus defectus
quē nos habemus z quē xp̄us nō assūpsit est
ignorantia. Nam adā in sua creatiōe sapien
tissim⁹ fuit. q̄a naturas oim creaturarū cogno
uit: ergo singulis rebus noīa imposuit scd̄m
pprietatē ip̄aꝝ rerū. Insuper deū clarius co-
gnouit: quā nos iam. sed nō ita clare sicut sā
cti in vita beata. Ergo sanctus Tho. dicit
q̄ adā mediū tenuit inf nos z btōs. Et hunc
defectum xp̄s nō assumpsit: q2 in instāti sue
pceptōis oīa nouit. Si quare nō assumpsit.
R̄ndeo: q2 eū nō decuisset: necnō ꝑfuisset.
Duodecim⁹ defectus est petīn: z hunc defe-
ctum patimur oēs. Uñ. ps. Ecce enī in iniq-
tatibus pceptus sum. Uñ etiā. Eccl. vij. Nō
est hō iustus in terra q̄ faciat bonū z nō pec-
cet. scʒ venialiter. Uñ pver. xxiiij. Septies
in die cadit iustus z resurgit. Unde etiā dr̄ in
decre. Oīs homo habet peccata venialia.
de pe. dist. iij. Opponitur. Sed sine peccato
mortali quilibʒ viuere pōt. Uñ dicitur ibidē
Oīe peccatū adeo volūtariū est q̄ nullo mō
esset petīn nisi esset voluntarium. xv. q. i. c. i.
Quia nemo per peccatum efficitur seru⁹ dia-
boli. scʒ p mortale nisi p ppria volūtate. vt dicit
in decre. xv. q. i. Non est zc. Isydo. de sum. bo
no. Nequaq̄ sibi caro ad libitū dimittatur:
mors enī p fenestras ingreditur: nisi ratōnis
freno caro ab illicitis restringatur. Seneca i
li. de clementia ad neronem. Sic caro nec as-
sumitur z teneatur si vestre semp vinculis ra-
tionis mancipetur. Boetius in epl̄a ad regi-
nā virginē. Adhuc vnū tibi superest. tene car
nem ad nutum rationis z vere beata eris.

In eadē dñica sermo. xxviij. de honore.

Go veniam z cu

rabo eū. Math. viij. In his verbis
notat magna humilitas xp̄i q̄ seruū centurio
nis dignatus est visitare. z ad filiū reguli no
luit venire ne diuitias honorare videret. f. vñ
in pn̄ti sermone tria sunt dicenda. Primo q̄
re aliquis honorandus sit. Secundo quot
modis peccat quis circa honores. Tertio po

nitur exemplum. ¶ Quantū ad primū
sciendū q̄ cause quare quis sit honorandus
sunt multiplices scd̄m btm̄ Thomā de aqui
no z scd̄m Joh de geminiano. z scd̄m Hol-
got sup li. Sap̄. Prima causa quare q̄s sit
honorandus sunt virtutes. Uñ Aristo. iiij.
ethicoꝝ. Honor est premiū virtutis. Uñ q̄n
aliq̄s cognoscat aliquis virtuosus. tunc habʒ
causam quare merito sit honorandus. verbi
grā. Si q̄s est humilis vel cast⁹ vel misericors
vel obediens vel paciens vel veridicus.
Uñ Aristo. iiij. ethicoꝝ. Uirtuti pfecte nō fit
condignus honor simpl' in pn̄ti. modo scd̄ʒ hol
got. sup li. Sapien. Nos honori dignificari
debem⁹. Et scd̄m eundē. Uera via ad hono-
res est sola virtus. Nā solus virtuosus dign⁹
est honore z null⁹ ꝑus inquātū prau⁹. Uñ
scd̄m Aristo. iiij. ethicoꝝ. Scd̄m veritatē so-
lus virtuosus est honorandus. Unde Aug̃.
dicit q̄ antiquitus romani colebāt virtutem
z honorem pro diis. Unde duo templa con-
struxerunt sic sita: q̄ nullus intrare poterat
templum honoris nisi primo ptransisset tē-
plum virtutis. Ad significandum q̄ null⁹ ho
noraretur nisi meruisset honorem aliqua vir
tute. Pro quo sciendum q̄ valde laudabile ē
z salubre hoiem esse virtuosum. Uñ Aristo.
i. ethicoꝝ. Felicitas est pmiū virtutis. Idem
Uirtuosi beatissima est vita. Uñ Seneca.
Nulla possessio: nulla vis auri z argenti: pl⁹
q̄ virtus estimanda est. Unde sciendū est q̄
q̄ virtuosos hoies diligit: fouet z honorat. si
gnū est q̄ ipse p se ē virtuosus. Seneca. Sa-
cis cum multis virtutibus abundare q̄ alie-
nas virtutes amat. ¶ Secunda causa q̄
re quis est honorandus est ppter dignitatē
z potestatem: sicut principes z prelati hono-
rantur a subditis. vñ dicitur in decretis. Re
uerentia exhibetur alicui ratione dignitatis
eius. xvi. q. ij. Uisis. Unde etiam Jobes de
sancto geminiano dicit q̄ prelati honorandi
sunt etiam si sint mali. non quidē rōne malu
ticie: sed inquantū gerunt vocē dei z cōmuni
tatis: cui preferuntur. Unde. i. Petri. ij. De-
um timete regem honorate. Unde etiā Au-
gusti. Honorare prelatos nō difficile sit vob
Pro quo sciendum q̄ quanto maiores sunt
prelati: tanto magis honorandi sunt. sicut
papa in toto mundo: episcopus in dyocesi
sua. plebanus in parrochia sua. rex in regno
princeps in dominio. magister discipulis in sua

ciuitate τ sic de alijs. Similiter vxores tenentur honorare maritos. q2 caput ei9 est vir τ ei obedire in licitis. vñ. Gen. iij. Sub potestate viri eris. Similiter seru9 tenet honorare dñm τ ancilla dñam τ religiosus abbatē vel priorē τ sic q̄libet subditus suū superiorē loco dei honorare debet τ ei obedire. Unde apl'us ad Roma. xiij. Nō est ptās nisi a deo: τ q̄ resistit ptāti: dei ordinationi resistit. Tertia causa ē qre quis sit honorandus scđm beatū Thomā de aquino est propter participationē diuine dignitatis. sic honorandi sunt parentes qui repñtant dei honorē τ dignitatē eius qui est pater oīm τ a quo sunt oīa. Unde secundum q̄ quilibet ex precepto dei tenetur honorare parentes. Unde Exo. xx. Honora patrē τ matrē vt sis longeuus sup terrā. Unde dr Eccl. iij. Honora patrē tuū vt superueniat tibi benedictio. Unde etiā Aristo. ix ethico2. Magistris dijs τ parentibus nō pōt dari equiualens. Sed filij q̄ non honorāt suos parentes. sed eos vituperant: maledictōem dei incurrunt. Unde Deut. xxvij. Maledictus homo qui non honorat patrē τ matrē. Unde Eccl. iij. Maledictus est a deo qui exasperat matrē. ¶ Quarta causa propter antiquitatem sicut seniores τ antiquiores propter senium honorādi sunt. Leuit. xix. Corā cano capite consurge τ honora psonam senis. Ratio est q2 senectus ē signū bonitatis τ virtutis. licet hoc q̄nq3 fallat. vñ dr in decre. De senibus psumendū est bonū xc. dist. De q̄bus ergo iuuenes honorare debent senes τ seniores. Unde apl's. i. ad thimo. v. Seniorem ne increpaueris. sed obsecra vt patrē. Unde Sap. iiij. Senectus eñ venerabilis est. nā seniores debēt studere virtutes. sez patientiā hūilitatē. castitatem: τ sic de alijs. Unde dr in decre. Quāto seniores sunt moribus via maiores tanto debēt esse puriores. dist. lxxxvi. Tanta. Unde etiā Eccl. xxv. Corona senum in multa peritia τ gl'ia illo2 timor dñi. ¶ Quinta causa propter misteriū. sic sacerdotes τ religiosi honorādi sunt. q2 ministri xp̄i τ deo sanctificati sunt. Pro quo sciēdū q̄ sacerdotes τ religiosi merito sūt ab oīb9 honorādi propter dignitatē quā a deo hñt. nā3 deus dedit eis ptatem ligandi τ soluendi. vñ Math. xviij. Quecunq3 ligaueritis sup terrā τc. τ quecūq3 solueritis sup terrā τc. Nam sacerdos aliquo mō est similis Marie virgini. τ hoc ostēditur ex trib9. Primo sicut btā virgo p quinq3 v̄ba concepit xp̄m. vt habetur. Luce i. Fiat mihi scđm v̄bū tuū. Sic sacerdos ɔficit p quinq3 verba vez corpus xp̄i. Et sicut imediate post ɔsensum marie fuit xp̄s totus in vtero eius. sic imediate post plationē v̄bo2 ɔsecratōis transubstantiatur panis in verū corpus xp̄i. Secundo sicut btā virgo post partū xp̄s portauit in manibus suis τ in presepe collocauit sic sacerdos post consecratōem leuat corpus xp̄i τ locat τ portat τ tractat cum in manib9 suis. Tertio sicut btā virgo fuit sanctificata in vtero anteq̄ cōcepit xp̄m. sic sacerdos ordinatur τ inungitur anteq̄ ɔsecrat. q2 sine ordine nihil ɔsecraret ergo laic9 quātūcunq3 sanct9 nihil ageret etiā si v̄ba ɔsecratiōis pferret. vñ secundum q̄ dignitas sacerdotū aliquo modo precellit dignitatem angelo2: q2 nulli angelorum data est ptās ɔficiendi corpus xp̄i. vñ Minim9 sacerdos in terra pōt hoc qđ nō potest maxim9 τ supmus angelus in celo. Unde Ber. O veneranda dignitas sacerdotum in quo2 manib9 deus filius tanq̄ in vtero virginis incarnat. Unde Aug. dicit q̄ in ɔsecratōne hostie facte. tota celestis curia sibi seruit τ dñs celi ad eū descendit. Unde Amb. sup Lucam. Non dubites assistere āgelos qñ assistit xp̄s in altari. Unde sacerdotes honorandi sunt pre oībus regib9 principib9. militibus: τ nobilib9 Nam sacerdos est altior regibus: felicior angelis. creator sui creatoris: quare merito ē honorandus. Unde dicitur in decre. Sacerdos in psona dei honorat. Et etiam in casu q̄ sacerdos esset malus adhuc esset honorād9: propter dignitatē sacerdotij. Unde dr in decre. Sacerdotes licet mali sint: tñ eos honorare debemus propter sacramentū. j. q. i. Sacra. ¶ Sexta cā q̄re q̄s sit honorandus est prosperitas q̄ maiorē locū hz in cōitate. τ plus pōt cōmunitati pdesse q̄ ali9. Unde btūs tho. ij. q. lxiij. dicit q̄ diuites sunt honorādi propter hoc q̄ maiorē locū in cōitate obtinent. Si aūt solum intuitu diuitiarum honorarentur. tūc esset acceptō psona2. Si eñ diuites preponeres τ meliorem estimares ideo q2 diues est pau. :i q2 paup est acceptō psona2 esset. vñ iohēs de sācto geminiano. Nusq̄ legit q̄ propter diuitias diues sit honorād9 τ paup propter paupertatem sit ɔtēnendus. Unde etiā glo2a super ep'las Jaco. ij. c. dicit. Preferre diuitē paupi in exhibitione alicui9 reuerētie pctīn est. sz q̄ assurgat diuiti τ nō paupi: iudicet sed dum

dicet illud. Esa. xxxviij. Audiui vocem tuā & vidi lacrimas tuas. Ps. Clamauit ad me & ego exaudiam eum &c. Tertio orauit ꝓ nobis cum effusione sanguinis sui. Ad Hebr. xij. Accessistis ad sanguinē melius loquentē ꝙ sanguis abel. Sanguis enī abel petebat vindictā sup carnē: sed sanguis xpi petit miaȝ. ergo quotiens xps sanguinē suū fudit: totiens ꝓ nobis orauit cū vulneribus & sanguine suo

Quarto orat ꝓ peccatoribus cicatricū ostensione quia eas patri representat: vt nobis eum reconciliet. Cicatricū enī representatio est quedā apud patrē ꝓ nobis aduocatio. Sicut enim miles tacens ab imperatore impetrat qui vulnera que pro eo pertulit demonstrat. Legitur ī historia scolastica ꝙ antipater idumeus magni herodis pater in quodā prelio in seruitio imperatoris multis vulneribus confossus ē: qui tandem ab emulis accusatus reiectis vestib9 dixit. Ego nolo me verbis excusare apud te; sȝ ista vulnera q̄ suscepi ꝓ te loquantur ꝓ me si ego diligo te: tunc cesar ipsū in grām suscepit sic xps vulnera patri ostendit: vt insinuet quantum nos dilexit. Bern. O homo securū accessum habes ad deū: vbi habes matrem ante filiū: & filiū ante patrē. mater ostēdit filio pectus & vbera. filius ostendit patri latus & vulnera. quō poterit ibi esse repulsa: vbi tot concurrūt charitatis insignia. Vñ etiā Apls. Ro. viij. Qui ē ad dexterā dei q̄ etiā ꝓ nobis interpellat. Itē. i. Joh. ij. Si quis peccauerit aduocatum habemus apud patrem ihm xpm iustū: & ipse est ppitiatio ꝓ peccatis nostris. Vñ ps. Respice in faciē xpi tui &c. Deus pater respiciens ꝙ charitate ecclesia filio suo coniūxit: parcit ecclesie sue. Sexto cicatrices obseruauit: vt non obliuiscatur nostri. scripsit enim nos in triplici parte corporis. In manib9 vt nos velit in oib9 necessitatibus ad iuuare. In pedibus: vt nunq̄ velit a nobis separari. sed sp nobiscum manere. In corde: vt sēp velit memor nostri esse: & bonū nobis optare: & si mater obliuiscatur filij sui: qui dormit. vel aliq̄d aliud opus facit. tū xps nunq̄ obliuiscetur nri. Et in signū recompensationis tunc sepi9 & frequentius debem9 etiam cogitare de christo. & memorari suam amarā passionem & sibi cōpati. qr hoc est ei valde acceptū & nobis valde meritoriū. Vñ Alber. mag. Simplex recordatio seu meditatio passionis xpi plus valet ꝙ si integrū annū ieiunaret in pane: et aqua: vel si quotidie virgis vel flagellis cederetur vsq̄ ad effusionē sanguinis: vel si quotidie legeret vnū psalteriū. Septimo seruauit cicatrices vt eas in iudicio malis ostēdat vt mali videāt ꝙ iuste sint dānati. Unde dicet eis hec verba: vt dicit Criso. sup Math. Ego ppter vos hō factus sum. ppē vos alligatus sum: delusus: cesus: crucifixus: vbi est tātaȝ iniuriaȝ meaȝ fruct9. ecce ꝓciū sanguinis mei quē dedi in redēptionē animaȝ vrarum. vbi est seruitus mihi impensa quā ꝓ p̄cio sanguinis mei mihi debuistis. ego super gloriam meā vos habui cū essem de9 apparēs hō & vilior ē me oib9 reb9 vestris fecisti o nī oēm rem vilissimā terre amplius dilexistis ꝙ iusticiā meā & fidē. Secūdū ꝙ demonstratio signoȝ fiet in publico in extremo iudicio. cū celestis rex descēdet in vallem iosaphat patenter ostēdet passionis insignia radius solis [illegible] vt videāt oēs reprobi ꝙ iuste puniuntur. qr tantū ꝓciū sui ꝓciosi sanguinis contēpserunt. Augu. forte dñs in corpore suo cicatrices seruauit vt vulnera cordiū discipuloȝ suoȝ sanaret: & vt i iudicio hostib9 exprobraret. Octauo etiam seruabit cicatrices in iudicio propter bonos & iustos: qr & ipi videant ꝙ misericorditer sunt redēpti per passionem xpi: & ppterea de hoc gaudeāt: & deū ippetuū laudēt. Nono post iudiciū in celo cicatrices seruabit ad maiorē gl'am bonoȝ. Si nullā gl'am habituri essemus in celo pter illā quā habebim9 de q̄ntitate cicatricib9 vulnerū xpi nunq̄ sufficienter possemus deo hic regratiari & deseruire. etiā si mille annos hic viueremus & deo fideliter & laudabiliter seruirem9. qr cicatrices sunt in xpo nō in deformitate: sed ad magnā pulcritudinē & decorē Vñ dicit Criso. ꝙ sup radios solis erunt lucidiores. Secundū ꝙ in celo habebim9 accidētale gaudiū de cicatricib9 vulnerū etiā martyrum. Vñ Aug. in li. de ciui. dei. Nescio quō sic afficiamur amore martyȝ brōȝ. vt velimus in illo regno videre vulnerū cicatrices q̄ ꝓ xpi noīe ptulerūt & fortasse videbim9 nō enī deformitas in eis: sed dignitas & plenitudo erit

De eadem dominica. Sermo. lviij. de istis qui sepius recidiuant.

Respōdit thomas dñs me9 & de9 me9. Joh. xx. Verba pdicta q̄libet pōt dicere qui digne in

hoc sacro tpe cōmunicauit. ⁊ adhuc non reci
diuauit. Secūdū q illi q post pniam ⁊ sacrā
cōmunionē redeunt ad peccata sunt sicut ser
pentes euacuantes venena: ⁊ iterū resumētes
⁊ sunt sicut canis reuertens ad vomitū suū
vt dr Prouer. xxvi. Et licet oēs homines nequi
ter faciant q recidiuāt. tñ spāliter octo genera
hoim sunt q pre alijs citius ⁊ peius recidiuare
consueuerunt. ¶ Primi sunt tyranni seu
oppressores pauperū: vt magnates q postq
cōsueuerit subditos ⁊ paupes exactionare ⁊
ab eis seruitia extorquere difficile est eis hoc
dimittere: ⁊ tales raro verā pniam faciūt licet
q̄nq̄ cū deus pmiserit sup eos infirmitates vel
aliquā aliā plagā. pnīam agant ⁊ pmittant
amplius paupes nō grauare ⁊ eis rest tuere.
tñ statim vt deus cessat a plaga ⁊ gladiū vlti
onis suspendit: quo eos pcusserat statim oblis
uiscūtur ⁊ redeunt ad pctā consueta. Qd hoc
sit verū patet i pharaone quē decem plagis
pp̄ter opp̄ssionē ⁊ flagellationē hebreorū qui
bus eos angariauit edificando illas ciuita
tes Phiton ⁊ Ramasses: ⁊ sepius illis plagis
monitus pnias egit: sed statim. qz cessante pla
ga recidiuauit. Cū aūt Moyses ⁊ Aarō sibi
⁊ terre sue vltimā plagā inferrent dixit Pha
rao. Ite rogate p me. ¶ Finaliter eis recedentib⁹
psecutus est eos ⁊ sic in recidiuo pctī submer
sus est. Sic timēdū est de illis qui sepe recidi
uant ne ⁊ illi submergātur ⁊ moriātur in pec
cat⁹. Et tales q sic subditos suos opprimūt ⁊
indebitas exactiones in eos faciunt: tenent
corā deo ad restitutionem ipsis subditis si vo
lunt saluari. Secūdi sunt vsurarij lusores:
⁊ falsi mercatores. fures: ⁊ deceptores: ⁊ sic
de alijs. illi vix agunt verā pnias: ⁊ sepius. ⁊
frequētes redeūt ad peccatum. Tales enī q i
quadragesima pmiserunt restituere q sunt a
liorum. ⁊ iterū post pascha vsurā ⁊ iniusta lu
cra recipiunt. Qui enī sic diuitias amāt simi
les sunt iude: q vt dr occidit propriū patrē: ⁊
accipiens matrē in coniugem peccauerat Et
post egit pniam relictis diuitijs: quas male
acquisierat seruiendo pylato. Postea recidi
uauit furando decimā partem de pecunijs
xpī ⁊ discipulorum eius: ⁊ sic pp̄ter auariciā
vendidit xp̄m ihm: ⁊ recidiuans desperauit:
⁊ laqueo se suspendit. Caueant enī sibi omnes
auari ne sic sine pnia decedāt ⁊ sic damnent
cū iuda. qz si saluari volunt oportet de neces
sitate vt oia bona iniuste restituant. Vñ au
gu. Peccatū nō dimittitur nisi res ablata re
stituatur. Tertij sunt sortilegi icātatores: ⁊
inuocatores demonū. nigromantici supsti
osi: carmiatrices ⁊ phitonisse: q vt in plurimū
reuertūtur ad pctīi. vt patet in illa phitonis
sa ad quā accesit rex saul: rogans vt sibi susci
taret samuelē pphetā qui mortu⁹ fuerat sicut
scribitur. i. regū. xxviij. Illa enī mulier simul
cū alijs mulieribus phitonissis phibita fuit
ab incantationibus. Et tūc ad rogatū regis
saul ipa recidiuauit. Cuz enī saul desideraret
hoc ab ipa fieri ⁊ mutata veste veniēs roga
ret eam vt suscitaret samuelē. Tūc rndit muli
er. ecce tu nosti quāta fecerat saul ⁊ quō era
dicerit magos ⁊ ariolos de terra. quare ḡ insi
diaris aie mee vt occidar. ⁊ iurauit ei saul di
cēs. Viuit dñs. qz nō eueniet tibi qcq̄ mali
pp̄ter hanc rē. Et prius saul deleuit phitones
⁊ diuinos: ⁊ cum dñs recessisset ab eo dereli
quit deū ⁊ veritatē a mortuis quesiuit p phi
tonissam ⁊ incantatricem. Et sic ipe saul tūc
cum filijs suis interfectus est a philisteis in
bello. Sic isti digni sunt morte qui accedunt
ad phitonissas contra pcepta dei ⁊ eccle. ⁊
etiam ipe incantatrices q sic recidiuant post
modum de facili sine pnia decedunt. Secū
dum q multi sunt qui post pniam qñ infir
mātur in corpe accedunt ad incantatrices: ⁊
carmiatrices: faciunt se carmiari qd est gra
de pctīi mortale. Item aliq parentes ferūt
pueros suos infirmos ad tales incātatrices
portāt: ⁊ hi similiter grauiter peccant. Item
aliq cū infirmātur accedūt ad iudeos pro me
dicinis: qd phibitū est ab eccl̄ia. ergo q infir
mantur debet accedere ad xp̄ianos medicos
⁊ vti medicinis eorū: qz qcquid naturalē effe
ctum habet hoc licitū est: sicut de herbis ⁊
medicina. qz altissimus de terra creauit medi
cinā. Quarti sunt detractores q consueuerūt
infamare pximos verbis suis. tales vix vere
penitent: ⁊ multotiens recidiuant. sicut enī
serpēs qñ grauat veneno. tunc sumit herbā
amarā p quā euomit venenū: sed postea ite
rum comedit res venenosas qbus occidit ho
minē quem mordet. Sic ⁊ isti detractores ve
nenum emittunt dum penitent: sed iterum
venenosas cogitationes in cor assumunt qñ
mala de pximis iudicāt. ⁊ tunc iterū linguis
venenosis mordent pximos qñ eis occulte
obloquūtur ḡ qlibet debet se cauere a detra
ctione pximi. vñ Hiero. Noli diligere detra

bere ne eradicer]. pauci eñi sunt q̄ huic vicio plene renunciēt. Itē q2 talē pctīn vix dimit tit. Hiero. Nō facilis venia praua dixisse de re ctis. Quīti sūt luxuriosi et adulteri et sodo mite q̄ ꝯ facili recidiuāt. sicut vxor loth q̄ dele ctabat manere in sodomis. ꝛ ideo p̄sumit ꝙ non ob aliā cām introspexit nisi forte q2 liben ter vixisset vltra cū eis: et doluit de ꝑditōe et subuersione illoꝝ. Non eñi rōnabile est ꝙ de us mutasset eā i statuā salis ꝑpter solā retro spectionē. nisi ex animo voluisset redijsse scḋz illud euāgelij. Nemo mittēs manū ad aratrū et respiciens retro aptus ē regno dei. Nō eñi intelligitur ibi corꝑalis retrospectio. q2 hō a rando et retrospiciendo pōt regnū dei obtine re: etiam si oculo corꝑali ad diuitias respexe rit quas dimisit. Sed itelligitur de retrospe ctione mētis et ꝯsensus quo quis affectat re dire ad ea q̄ dimisit. Niniuite voluptuosi ꝛ lu xuriosi licet ꝑpter predicatōez Ione penitē tiā egerūt. tñ postea recidiuauerūt. sꝫ aliq̄ di cunt se non posse diu ꝯtinere ab actu luxurie qḋ est simpliciter falsuz q2 ex hoc sequeretur ꝙ deus p̄cepisset nobis aliq̄d qḋ eēt īpossibi le nobis adimplere. vñ Ber. Maledict⁹ hō qui dicit deū p̄cepisse impossibile. Vñ si talis haberet tantā voluntatē cōtinēdi q̄tā habet vinū suum in vase custodiendi et cū tanta di ligentia obstrueret sensus corporis cū sentit se ꝑ occasionez sensuū temptari carnaliter cū q̄āta diligentia obstruit foramē vasis reple ti cum vino cū sentit vinū exire vel stillare de illo. de facili contineret. hoc ptꝫ etiam ex hoc ꝙ si cum vno actu luxurie deberet ꝑdere om nia bona tp̄alia sua. vel sciret se amissurū pe dem vel manū vel ambos oculos vel sciret si bi preparatū igneū lectū in quo deberet cre mari sicut btūs laurētius i craticula oīno ab stineret. et nunq̄ vsq3 ad mortē aliquē actuz luxurie sciēter et voluntarie ꝑpetraret. Sex ti sunt gulosi in delicijs assueti et nutriti a iu uentute. tales etiam vt frequenter recidiuant hoc ptꝫ in filijs israel quos dñs pauit i deser to manna et dixerūt. Anima nr̄a nauseat su per cibo isto da nobis carnes. ꝛ etiā murmu rantes dixerūt. Nume. xi. Recordamur piscū quos comedebamus in egypto ꝛ peponū et cepaꝝ allei et porri ꝛc̄. Et cupierūt ea q̄ reliq̄ rant exeūdo de egypto. ꝛ ideo occisi sunt i de serto. ps. Adhuc esce coꝝ erāt i ore ipoꝝ ꝛ ira dei ascendit sup eos et vocauit moyses locū illum sepulturam ꝯcupiscentie. Ibi eñi sepe liuit moyses ꝑplm̄ q̄ desiderauit carnes. sic ti mēdū est de gulosis qui modo redeūt ad cra pulam ꝛ ebrietatem suam. sicut illi q̄ in. xl. pe nituerūt ꝛ i pasca cōicauerūt: et iā econuerso ad tabernas vadunt et se inebriant ꝛ sic deū expellunt. vñ Ambro. in li. de penit. Ebriosus ꝯfundit naturā. amittit grām. ꝑdit glīam. in currit damnationē eternā. Septimi sunt q̄ assueti sunt iurare et blasphemare. tales et si q̄ñq3 peniteant tñ cito recidiuāt. vñ Aris. vij ethi. Difficile est resistere consuetudini q̄ assi milatur nature. Vñ idē. ij. ethi. Ex actu mul totiens iterato fit habitus. et tales sic iurātes ꝛ blasphemātes replebunt̄ oīsi iniq̄tate. vñ Eccli. xxiij. Vir multū iurans replebitur iniq̄ tate: et non recedet a domo eius plaga. ¶ Octaui sūt supbi q̄ etiā vix vel nunq̄ supbiaz deponūt. ꝛ si q̄ñq3 ad tp̄s deponūt tñ s̄ bire assumūt vt ptꝫ i illis q̄ i. xl. deponūt supbuz habitū. s. lōgas manicas et scissuras: sꝫ post festū pasche imediate reassumūt. Vñ dixit q̄ dā mulier ad quēdā bonū virū. dñe ad q̄d va let ꝯfessio mea: ego ꝯfiteor de supbo habitu et tñ easdē vestes adhuc in camera ꝛ i cista re tineo ꝛ desistere nō itēdo. ꝛ talis ꝯfessio nihil ꝑdest que nō fit cū firmo ꝑposito emēdādi: ꝛ ista octo genera hominū vix vel raro se emen dant.

Dominica prima post octauas pasce ser mo. lix. de prelatis et subditis.

e Go sū pastor bo

n⁹. Ioh. x. Sciēdū ꝙ ꝑ pastorē i ꝑ̄senti euāgelio itelligit̄ p̄lat⁹: ꝛ ꝑ oues itelligunt̄ subditi. Vñ h̄ tria sūt dicēda. ¶ Prīo q̄d tenēt̄ p̄lati subdit'. Scḋo quō oēs hoīes sūt siles. Tercio q̄d subditi tenent̄ p̄la tis. Quātū ad p̄mū sciēdū ꝙ p̄lati tenēt̄ tria subditis. Primū ē vt terrā suā ꝛ subditos su os defēdāt. q2 gladi⁹ datus ē eis ad h° vt vin dicēt ꝑplos et subditos et terminos a deo sibi ꝑmissos sollicite ꝛ ꝑposse defēdāt: ꝛ hoīes pa cifice viuere ꝯpellant: defendēdo ecclīam ex terius a paganis: et ab infidelib⁹ ac hereticis interius a ꝑdonibus. maleficiis et hmōi. Itē ꝑtegēdo viduas et orphanos: ꝛ sacerdotes ꝛ religiosos q̄ seipsos tueri nō possūt. Unde. ij. Macha. vlti. Uidit machabeus extendisse manū Ieremiā et dedisse gladiū aureuz. In de dicentem sibi. Accipe gladium sanctum

minutis a deo. quos deiiciam aduersarios po-
puli mei israel. Dicit enim gladium sanctū. nō q
gladius sit letius. sꝫ sancta facit bn̄ vtētes. vt
Carolū. Henricū. Ludouicum. et sic de alijs.
Sc̄dō q rectores ad hoc statuti sūt vt vnus
quisqꝫ terram sibi subiectā i pace teneat. q2 si
esset terra alicuius pncipis ita ampla q et vl
tra mare se extenderet. tūc de oibus peccatis
q̄ fiunt i ea p raptores et alios malefactores
q̄bus resistere posset reddituru᷑ eēt rōem deo.
Uñ si psidentes possūt phibere mala et non
faciūt dānabunt. hoc merito aduertere debe
rent isti plati et presidentes q̄ de sua potētia
⁊ dignitate nesciūt nisi gloriari tota die. occu
pantes se in torneamentis venatōib᷑. et pota
tionib᷑. et sic de alijs mūdi vanitatibus. nū
q̄ vel raro se occupantes circa paupeꝝ. vidua
rum. clericoꝝ. religiosoꝝ. orphanoꝝ. ⁊ huius-
modi ptectionem. Cū tn̄ nulla alia de causa
deus eis ptulerit talē ptātem nisi p tuitiōe ec
clesie ⁊ pauperū. Nu. xxv. dicit dñs ad moy-
sē. tolle cunctos pncipes ppli et suspēde eos
ptra solē in patibulis. Et hoc dico h̄ꝫ glosā
q2 vel erant auctores illi᷑ pctī ppli vel q2 non
phibuerūt. Secundū est in quo tenentur dñi
subditis si saluari volunt vt sint i ꝑos clemen
tes. sicut deū volunt sibi habere clementē q2
si quis cupit deū sibi esse ppiciū nō crudelem
ita ipe suo subdito esse db̄. vn̄ Sene. Sic cū
inferiori viuas quēadmodū sup ꝍē tecū vi
uere velis. Uñ btūs iohes bap. req̄sit᷑ a mili
tibus quid facere deberent. Rn̄d. t. Neminē
concutiatis. neminī calumniā faciatis: ⁊ esto
te contenti stipendijs vestris. ¶ Quer. t
vtrum dñs possit aliquid vltra censū debitū
a subditis exigere vel recipe. Rn̄dō q ex cau
sis rōnabilibus pōt vltra censum debitum pe
tere moderatū auxiliū et subsidiū a subditis
dūmodo hoc petat sīn coactōe. Prima cā ēp de
fēsione patrie. vt cū patria iniuste ab hostibus
i uad t. tūc enī subditi nō solū tenēt res suas
impartiri. s ētiā tenent ad hoc corpalit labo
rare. Scd̄a si sit captiuus in iusto bello. Ter-
cia si ex iussu pncipis vel pape debeat ire con
tra hereticos vel paganos. Quarta cā est si de
beat vel velit filiū militare vel filiā desponsare
In oibus his et similib᷑ pōt licite a subditis
petere subsidiū moderatū. Sꝫ si dñs vult lu
dere in aleis vel se exercere in alijs vanitatib᷑
ppter tales casus non licet quicqꝫ exigere: et
si exigit tenetur restituere scdm guil. extra de

censuc. in fine. Secundū q qui vltra debitū
cēsum accipiūt a subditis nisi in casib᷑ cōces
sis et iam enumeratis pdictores dicunt. Et ra
tio est. q2 eādē fidē dñs dꝫ subdito quā sub-
ditus dño. sed si subditus capi faceret domi
nū vel aliud malū ei inferret diceret᷑ pditor si
est et de dño quo ad deū. Sꝫ diceret. si nō d
set meus subditus facerē. Rn̄sio. Ideo non es
tibi cōmissus a dño vt eū spolies et exactōes
sed vt eum ptegas. et talis est dn̄atio dyabo
lica que attingit subditos suos sibi ſcmentes
Item tales iudicium dei sine mia merent. q2
talem se exhibet eis dn̄s iesus qles ipi exhi
buerunt se suis subditis. vn̄ Luce. vi. Eadē
mensura qua mēsi fueritis remetietᷣ vobis. ¶
Exemplum legitur q quidam miles habēs
patrem ⁊ matrē qui multū fuerunt misericor
des et timentes deum. sed defūctis parētib᷑
filius eius effectus est oppressor subditoꝝ ⁊ pau
perū. et cū argueret᷑ ab amicis et religiosis q̄
se intantū spoliaret suos subditos. Respōdit.
Oues nostre sunt. ideo debem᷑ eas tondere
et vti eis. Tandē deus volēs eū ab hoc errore
reuocare. ppter seruitiū qđ in iuuētute deo ex
hibuit misit ad eum angelū q̄ rapto eo ostēde
ret palaciū pulcrū in quo erāt homines vestiti
regijs vestibus et cantabant dulcissime et om-
nia genera organoꝝ audiebantur in illo pala
tio. Qui audiens tantū gaudiū palatiū vole
bat intrare: et repulsus est a custode porte di
cente. quomodo vis intrare illud tā mūdū ⁊ ma
gnum palatium ⁊ pulcerrimū cū habeas vestem san
guinolentā. qui cū respexisset vidit se respsum
sanguine: cui angel᷑. iste est sanguis et labor
pauperū quem tu violenter et sine iure exacti
onando a subditis accepisti. Si igit᷑ vis intra
re illud palatium reddas a te istam vestē. q͛
ad se rediens vitā in melius ꝯmutauit. ⁊ oia
iniuste accepta restituit. et postea multū mi
sericors fuit. ⁊ tandem vitam in bono fini
uit. Terciū est q debent esse timentes deum.
et humiles. ad pmū. dico q multū debēt timere
deū ipi prelati. quia quando subditi peccant
tunc puniūtur in pñti. p suis excessib᷑ sꝫ nul
lus est q̄ dñis et prelatis audet veritatē dice
re vel eoꝝ excessus punire. sed omnia districtis
simo dei iudicio reseruantur. Sap. vi. Iudiciū
durissimū fiet his qui presunt. Ratio. q2 tunc
deus nichil curat de dignitate aut nobilitate
aut potestate sicut nec de infirmo leproso. q2
deus nō est acceptor psonaꝝ: sꝫ vnūquēqꝫ in

dicat scd'm opa sua et merita: sed quantū ad
animos et subditos plati debēt esse humiles: sic
q̄ nō debent spnere subditos ppt' paupertatē.
Unū Grego. Oēs fratres sum⁹ vni⁹ ipatoris
ptāte cōditi et sāguine redēpti. et ideo frēs
nros q̄tūlibet paupes et abiectos i nullo de
spicere debem⁹. ¶ Sed quātū ad scd'z
sciendū q̄ hoies tam nobiles q̄ ignobiles:
tam iuuenes q̄ senes sunt siles in quattuor
et ista silitudo dz esse cā dilectōis ad inuicem
Primo qz deus nos oēs creauit. p̄s. Ipse fecit nos
et nō ipi nos. Ergo de⁹ est pater oīm nostrūz
scd'm dictū xpi in euangelio vbi dicit. Unus
enī est pr̄ vr̄ rc̄. Itē in euangelio iohis dicit
Oēs enī vos frēs estis. Itē ab Adā oēs nati
sum⁹: et de eodē limo oēs formati sum⁹. Se
cundo. qz nudi nati sum⁹. Job. i. Nud⁹ egres
sus sum de vtero matris mee rc̄. Ditissimus
rex mūdi paupior nat⁹ ē q̄ paupimus hoīs
mūdi. mortuus sit. hoc pbat: q̄ q̄ntumcūq̄
paup moritur aliqd p⁹ se relinqt. imo ad minus
pāniculos aliquos qb⁹ tegebat nuditatem
suā: vel stramina aliq sup qbus dormiebat: sz
ditissim⁹ rex mundi nullū hoz secū portauit:
sz nud⁹ de vtero mr̄is hūc mūdū intrauit. ḡ
oēs quo ad natiuitatē sum⁹ siles et pseqnter
frēs. Tertiū est q̄ oēs sum⁹ breuis vite iob
xiiij. Breues dies hois sunt Uoc itē' ligitur
de diuitib⁹ q̄ de paupib⁹. qz q̄tūcūq̄ qs sit
diues siue nobil'. siue potēs sup alios. tn̄ nō
hz securitatē vite q̄uis' q̄sq̄ existimet se ha
bere. Luce. xij. Stulte hac nocte repetēt aiaz
tuā' a te rc̄. Et insup oēs eūdē finē hēbūt. qz
oēs tā diuites q̄ paupes erūt cib⁹ vermiū: et
erunt in' cadauer fetidū. Si h° vis pbare, va
de ad ossa mortuoz et ostēde mihi q̄ sunt no
biliū vel rusticoz: sz nulla ē differētia. qz oēs
hēbim⁹ eundē finē. Quartū q̄ oēs homines
tā diuites q̄ paupes tam dn̄i q̄ subditi: tam
dn̄e q̄ ancille: et tam dn̄i q̄ serui stabūt ante
tribunal xpi. Aplſ. Oēs nos manifestari o
portet an̄ tribunal xpi vt' referat vnusq̄sq̄' p
ut gessit i corpe suo siue bonū siue malū. Ex
his pz q̄ oēs sum⁹ frēs. ḡ fratna dilectio et
fidelitas dz esse inter nos ex q° oēs frēs sum⁹
Sz ḡ h° faciunt q̄ paupes ppter paupertatem
despiciūt: vel defectuosos subsannant. q̄ ani
hoc deū offendūt multum. Mathi. xxv. Qd̄
vni ex minimis meis fecistis mihi fecistis.
Exēplū de quodā diuite q̄ spnebat pauperes
Legit' q̄ qdā diues aduocat⁹ q̄ de paupertate
deuenit ad maximas diuitias tāte sup'bie fuit
q̄ ppt' suā sublimitatē et sup'biā loq̄ de pau
perib⁹ dedignabatur. Qui diuino iudicio ad
tantā deuenit miseriā q̄ in summat⁹ se visit. tib⁹
risū dabat se eē cattū. Unī etiā scip̄m sub lec
to et sub scāpno abscōdebat sicut cattus. Et
qn̄ interrogatus fuit cur hoc faceret. Rn̄dit
Ego sum cattus. Et sic sine ol' pfessiōe et pcē
sione obijt. ¶ Sed quātū ad tertiū sci
endū q̄ subditi. tenent' suis dn̄is. Primo vt
sint eis fideles in corpe ne eos tradant. Nam
hoc esset peccū iude q̄ xp̄m dn̄m suū tradidit
Itē debet eis esse fideles i reb⁹ tpalib⁹, vt p
uentāt dāna dn̄oz suoz vbi pūt: et bona eo
rū eis augmētent. Itē in aia debent ipis esse
fideles ne aliqd malū ipis cōsulant. Contra
qd faciunt illi q̄ pſulūt dn̄is vn̄ ledunt alii in
reb⁹: et tales tenētur ad restitutōem: si alias
nō fuisset factū illud malū sine eoz consilio
etiā si nullū ex hoc emolumentū pſecuti sunt.
Job. xviij Precipitabit ipsū cōsiliū suū. Boni
consiliarij sunt vt angeli q̄ semp bona consu
lunt: et tales boni consiliarij habebunt' ma
gnā' gloriā cū angelis in celo: qz se eisdem an
gelis siles fecerunt dando bonū pſiliū. Ma
li vero consiliarij sunt vt angeli mali q̄ semp
pſulunt mala et nociua. et tales mali cōsiliarij
ppt' talia mala pſilia ardebūt cū demonib⁹
in inferno. Scd'm qd subditi tenētur suis
dn̄is' est vt sint eis obedientes in licitis et in
qbus tenentur eis obedire: qz scd'm beatum
Tho in seculari ptāte obediendū est in licitis
qz oīs ptās a deo est: et q̄ ptāti resistit. ordi
nationi dei resistit. Ex hoc sumitur q̄ vxor te
netur obedire marito suo in oīb⁹ licitis' et ho
nestis. Unī Geñ. iij. dixit de⁹ ad Euā. Sub
ptāte viri eris et ipe dn̄abit' tui. Simuliter pu
eri debēt' obedire suis pentib⁹ in licitis et ho
nestis. sic etiā serui et ancille tenētur obedire
dn̄is suis: et pſequēter eīī. a subditi: siue sint
ciues siue rustici tenentur obedire suis superi
oribus in omnibus licitis et honestis. Unde
Bern. Quicquid vice dei precipit hō qd non
sit certum displicere deo hoc sic no est accipien
dum quasi p̄cipiat' deus. Itē Bern. Obediē
tia que maioribus prebetur deo exhibetur.
Tertiū qd subditi tenētur dn̄is suis vel su
per' oribus est q̄ de debitis redditib⁹ siue de
rebus dn̄oz nihil auferre nihil q̄ detinere de
bent: sed plene et integre psoluere' oīa. Con
tra hoc faciunt illi subditi q̄ sciēter subtrahūt

⁊ nõ plene ꝑsoluũt decimas ⁊ reddit⁹ suis su‑
perioꝛib⁹: ⁊ tales moꝛtaliter peccãt ⁊ tenẽtur
satisfacere suis supioꝛib⁹ si volũt cõsequi re‑
missionẽ oĩm pctõꝝ ⁊ eucharistiã digne reci‑
pe. Itẽ ꝯ h⁹ faciũt officiales dñoꝝ q̃ q̃sicꝫ ex
vna pte extoꝛquẽt a subditis: ⁊ ex alia parte
nõ dant dñis: sed sp partem vel totũ sibi re‑
seruãt: ⁊ tales etiam tenẽtur ad restitutionez

De eadem dominica.

Ego sum pastoꝛ bon⁹. Hic xp̃s seipz
cõmendat. Vñ hic est dicendum qñ
q̃s põt se licite cõmendare. Et qñ est veniale
⁊ quando etiam moꝛtale; vel etiam nullũ pec
catum. Hoc quere infra sermone. cvij. R.

De eadem dominica.

Animã meã pono pro ouibus meis.
Hic est dicẽdũ de charitate dei quaz
habet ad nos. Et etiaz de charitate quã nos
ad ip̃m habere debemus. Istũ sermonẽ que
re infra sermone. cxx. P.

Dñica. ij. post octauas pasche. Sermo. lx
quare antiq patres tãdiu olim vixerũt.

Modicũ ⁊ iaz nõ

videbitis me Joh. xvi. Hec verba
locutus est dñs ih̃s añ passionez
suã p⁹ cenã ĩ illo sermõe quẽ fecit discip̃lis q̃
incipit. Nõ turbet̃ coꝛ vr̃m ⁊c̃. Legit̃ aũt h⁹ euã
geliũ hodie. in quo dñs paucis v̑bis annũ‑
ciat suis ap̃lis tria. s. moꝛtẽ: resurrectõez: ⁊ a‑
scẽsionẽ ad patrẽ. De p̃mo ait. Modicũ ⁊ iã
nõ videbitis me. scꝫ post moꝛtẽ vna die ⁊ du
ab⁹ noctib⁹ dũ fuero in sepulchro. De secũ‑
dõ subdit. Iterũ modicũ ⁊ videbitis me. scꝫ
post resurrectionẽ. xl. dieb⁹ q̃b⁹ app̃ebo vob
De tertio addit. Quia vado ad patrẽ. Sciẽn
dũ q̃ in euãgelio septies repetitur modicũ. q2
in hac vita ⁊ iam nr̃is tẽpoꝛibus septem eta
tes hoĩs sunt breues ⁊ modice. N Q̃d
eñi vita nr̃a tam in p̄nti sit modica ⁊ breuis:
ostẽdit̃ multipliciter. P̃rimo p sacrã scripturã in
Job. xiiij. Hõ natus de muliere breui viuẽs
tẽpoꝛe replet̃ multis miserijs. Itẽ breues dies
hoĩs sunt. Vñ Jaco. iiij. Que est eñi vita ve
stra: vapoꝛ est ad modicum parens. Sap. v.
Nos nati ꝯtinuo desiuim⁹ esse. Secundo ostẽ
ditur q̃ vita nr̃a sit breuis: in hoc q̃ vita cõ‑
paratur reb⁹ q̃ sunt breuissime p̃manẽtie. P̃ri‑
mo ꝯparatur feno. ps. Omĩs caro fenũ ⁊c̃.
Nam sicut hodie fenũ viret ⁊ cras in clibanũ
mittitur: sic hõ hodie viuit ⁊ cras moꝛit̃ ⁊ se‑
pelitur: ⁊ sic̃ flos hodie floret ⁊ cras decidet
⁊ arescet: sic homo in iuuentute floꝛet ⁊ in se‑
nio arescit: sed in moꝛte decidet ⁊ in puluerez
reuertetur. Itẽ vita nostra est tanq̃ flumen
ptrãsiẽs: ⁊ tanq̃ nauis p̃currẽs. Grego. i reg
gis. Nostra vita nauiganti similis est. Is nã
q̃ q̃ nauigat stet; sedeat: iaceat: semp vadit.
q2 ip̃ulsu nauis ducitur. Ita ẽ ⁊ nos sumus
q̃ siue doꝛmiẽtes: siue vigilantes: siue tacen‑
tes: siue ambulantes: siue volẽtes: siue nolẽ‑
tes: p momenta tẽpoꝛũ sp ad finẽ ducimur
Aug. Vita nr̃a nihil nisi cursus ad moꝛtẽ in
quo nemo: nec diues: nec paup̃: nec nobilis:
nec ignobilis stare p̃mittitur: sed semper di‑
tam vitam quolibet die quisqꝫ nostrum hic
Itẽ vita nostra cõparatur vmbre. Hoc patet si
habeatur respectus ad pene inferni eternitã‑
tẽ. Vñ dicũt dãnati in inferno illud. Sap. v.
Trãsierũt oĩa illa tãq̃ vmbra. Et post sub
ditur. Nos nati ꝯtinuo desiuimus esse. Itez
vita nostra est tanq̃ ventus. Vñ Job. vij.
Memento mei dñe. q2 ventus est vita mea.

Tertio ostẽditur cõparando vitã nostram ad
vitã antiquoꝝ patrũ q̃ in p̃ncipio mundi vi‑
xerũt. Vñ iam est dicendũ q̃ diu patres antiq
qui vixerũt quare ⁊ quõ postmodũ diluuiũ
exoꝛtũ sit. Pro quo sciendũ q̃ Adã postq̃ ip‑
se expulsus fuit de paradiso cognouit vxorẽ
suã Euam. ⁊ peperit ei Cayn. Rursum post
peperit Abel. Cayn agricola fuit. ⁊ Abel pa
stoꝛ ouiũ. Factũ est post multos dies vt offer‑
ret Cayn de fructibus terre munera dño. A‑
bel vero obtulit de melioꝛibus gregis sui. Et
respexit dñs ad abel ⁊ ad munera eius. Ad
cayn vero ⁊ ad munera eius nõ respexit. Ira
tusqꝫ est cayn vehementer ⁊ dixit ad abel fra
trem suum. Egrediamur foras. Cumqꝫ essent
in agro consurrexit Cayn aduersus Abel fra‑
trem suum ⁊ occidit eũ. Et ait dñs ad Cayn
Vbi est Abel frater tuus? Qui respondit ne
scio. Nunq̃d custos fr̃is mei ego suz. Dixitqꝫ
de⁹: Quid fecisti: vox sanguis fr̃is tui Abel
clamat ad me de terra. Nunc autẽ maledict⁹
eris tu in ope tuo q̃ apuit os suũ: ⁊ suscepit
sanguinem fr̃is tui de manu tua. Dixit autem
Cayn ad dominũ. Maioꝛ est iniquitas mea
q̃ vt veniã merear. Et post hoc Adã vixit cẽ‑
tumtriginta annis: ⁊ genuit filiuz ⁊ vocauit
nomen eius Seth. Legitur in hystoꝛia scola
stica q̃ post moꝛtem Abel Adam non voluit
ãmodo vxoꝛem cognoscere: sed deo iubente

p angelū frēgit rotū et cognouit eā ꝛ genuit Seth. et dixit Posuit michi deus semē aliud p Abel quē occidit Cayn. Uixit aūt Adā post ꝙ genuit Seth octingentis annis ꝛ genuit filios ꝛ filias. Dicit aūt i scolastica hystoria adā habuisse triginta filios et tot filias pter Cayn et Abel. Et factū ē oē tps q̄ vixit Adā nōgēti et triginta āni ꝛ mortu⁹ est. Uixit quoqꝫ Seth centū quiqꝫ annis: et duxit vxorē cū q̄ genuit primogenitū suū Enos. Uixit quoqꝫ Seth post ꝙ genuit Enos octingentis septē annis. genuitqꝫ filios et filias. Et facti sūt oēs dies Seth nongenti duodecim anni: et mortuus est. Uixit vero Enos nonaginta annis: et genuit Caynan Post cuius ortum vixit octingentis quindecim annis: et genuit filios et filias. Factiqꝫ sunt omnes dies Enos nongenti quinqꝫ anni. et mortuus est. Uixit quoqꝫ Caynan septuaginta annis et genuit Malaleel. Et vixit Caynan postꝙ genuit Malaleel octingentis quadraginta annis et genuit filios ꝛ filias. Et facti sunt omnes dies Caynan nōgenti decem anni et mortuus est. Uixit autē Malaleel sexaginta quinqꝫ annis: et genuit Jared. Et vixit Malaleel postꝙ genuit Jared octingentis triginta annis: et genuit filios et filias. Et facti sunt omnes dies Malaleel octingenti nonagintaquinqꝫ anni et mortuus est. Uixit Jared centum sexaginta duobus annis et genuit Enoch. Et vixit Jared postꝙ genuit Enoch octingentis annis et genuit filios et filias. Et facti sunt omnes dies Jared nongenti sexagintaduo anni: et mortuus est. Porro Enoch vixit sexagita quinqꝫ annis: et genuit Mathusalem. et ambulauit Enoch cū deo. Uixit autē Enoch post ꝙ genuit Mathusalem trecentis annis: et genuit filios et filias. Et facti omnes dies Enoch trecenti sexagintaquinqꝫ anni. et ambulauit cum deo ꝛ non apparuit quia tulit eū de⁹. Uixit quoqꝫ Mathusalē centū octuaginta septem annis: et genuit Lamech. et vixit Mathusalem postꝙ genuit Lamech septingentis octogintaduobus annis: et genuit filios et filias. Et facti sunt omnes dies Mathusalem nongenti sexagintanouem anni et mortuus est. Uixit autem Lamech centū octuagintaduob⁹ annis et genuit Noe. Uixit Lamech postꝙ genuit Noe quingētis et nonagintaquinqꝫ annis et genuit filios et filias. Et facti sūt oēs dies Lamech septingenti septuagintaseptem anni et mortuus est. Noe vero cū quingentorum esset ānoꝝ genuit Cham ꝛ Sem et Japhet. Et cum multiplicati sunt homines et malicia hoim super terram tunc dn̄s iussit Noe fabricare archam. et cū Noe eēt q̄ngentorū annoꝝ iussus est fabricare archā. ꝛ cū eēt sexcentoꝝ annoꝝ tunc intrauit cū trib⁹ filijs suis et cum trib⁹ vxoribus filioꝝ suoꝝ et cū vxore sua. Tunc apte sunt cataracte celi et factū est diluuiū. xl. dieb⁹ et noctib⁹. et eleuauerunt archā ꝛc. Operueruntqꝫ aque diluuij terras centum quinquaginta diebus post centum quinquaginta dies decrescebāt. Post quadraginta dies aperiens Noe fenestrā arce emisit coruū qui non est reuersus: sꝫ mansit cū cadauere viuo. Post emisit columbā que est reuersa: quia non inuenit vbi pes eius quiesceret. Post septem dies iterū emisit columbā que desero reuersa est portans ramū oliue i ore suo. Iterū post septem dies emisit columbā q̄ nō est reuersa. Tunc intellexit Noe ꝙ exiccata est terra. Tunc dixit dn̄s ad Noe. Egredere de arca tu ꝛ vxor tua ꝛ filij tui et vxores eoꝝ. Et post dixit eis. Crescite et multiplicamini et replete terrā. Et edificauit Noe altare dn̄o et obtulit ei sacrificiū. Tunc Noe plantauit vineā: et cum creuisset vinum bibit de illo et inebriatus est. Quia non nouit fortitudinem vini. Uixitqꝫ Noe post diluuium trecentis quinquaginta annis. Et totum tempus Noe fuerunt nongenti quinquaginta anni. Et ab adam vsqꝫ ad diluuium fuerunt mille ducenti quadragintaduo anni. Sed post diluuiū homines tam diu non vixerunt sicut ante diluuium quia tunc debilitate sunt vires herbaꝝ et fructuum. ¶ Queritur quare antiqui patres tā diu vixerunt et iam hoies nris temporibus decrescunt. ita ꝙ raro inueniuntur aliqui q̄ perueniant vsqꝫ ad septuagesimū ꝛ octuagesimū annū. sꝫ q̄ i oēs moriunt i iuuentute. Videtur ꝙ sunt octo cause. Prima ē ex ꝑte generationis ꝛ sup Geñ. qr ipsorum complexio erat ꝓpinquior Ade nobilissimo viro a deo solo creato. sed nos sumus concepti de fragili et corrupta materia igitur ꝛc̄. Et cum hoc sumus elongati a principio nostro. i. ab Adā p multū tempus. Exemplū de fonte ꝛ riuulo eius. Nam quanto riuulus est ꝓpinquior fonti tāto magis est aqua recentior et melior sed in fonte est optima. Et quanto remotius fluit a fonte tanto magis tepida erit. Item

qz deus est creator ade. et deus est perfectior in opi
bus quam creatura possit esse in suis operibus. Deu.
xxxij. Dei perfecta sunt opera. Adam enim fuit pul
cer fortis et sapiens. qz filii naturaliter assimilant
parentibus. Et si natura potest hoc. quid tunc deus a
quo. Adam immediate fuit creatus. imo Adam ha
buit cognitionem et notitiam dei. cuius presentiam quo
dam interiori aspiratione contemplabatur. non tamen
ita excellenter vt sancti iam in patria nec ita in
enigmate vt nos iam modo in via. Item adam no
uit res factas qz eis nomina imposuit Et secundum sanctum
Tho. de aquino. Nomina naturis rerum congruere
debent. Ergo Adam sciuit naturas omnium animalium
et herbarum. Secunda causa est consimilis quia
plante et animalia erant fortioris nature et ma
ioris quantitatis. Unde Gen. vi. dicitur Erant autem
gigantes super terram illis diebus. et Numeri. xiij
Mencio fit de ingenti botro apportato de ter
ra promissionis ad ostendendum moysi et filijs israel
qui erant in deserto. Et si in botro etiam non in
alijs segetibus et alijs fructibus sic fuit Ma
nifeste enim apparet iam semper de die in diem fructus
decrescere qz ante centum annos fructus maio
res et meliores fuerunt. Quod probatur testimo
nio antiquorum antecessorum nostrorum. Ergo iam
finis mundi appropinquat. Apostolus Nos sumus
in quos fines seculorum deuenerunt. vnde etiam Ari
sto. viij. phi. Venio dicimus mundus etc. Si
cut ergo homo quando incipit senescere tunc deficit.
sic et mundus quanto magis fini appropinquat tan
to plus incipit deficere in fructibus et segeti
bus. Tercia causa. qz nutrimentum antiquorum erat
simplicius quale natura optimum fecit. et non
tam artificiale sicut modo fit. quod non tam salu
bre quam delectabile fit per ingenio alicuius ar
tis coquinarie. Quod cum appetitum effrenem ad ex
cessum prouocat vires eneruat. morbosque mul
tiplicat et consequenter vitam minuit. Gen. f
epistola. Multos morbos : multa fercula fece
runt. P Unde macrobius probat per quinque
quod multiplicitas ferculorum nocet non solum anime:
sed etiam corpori. Primo probat per hoc quia
animalia et frequenter sunt sana qz vtuntur simplici
cibo et assueto sue nature conuenienti. Nul
lo modo libenter vtuntur illis que sunt contraria
sue nature. Cuius oppositum homo rationalis sepe
facit comedendo et bibendo ea que non competunt
sue nature. sed solum vt satisfaciat delectatio
ni et appetitui. Secundo probat hoc per artem
medicinalem. qz medici suadent infirmis come
dere et bibere simplicem cibum et potum et non di
uersa fercula. scilicet assata vel frita. Et racio huius est
quia simplex cibus et potus magis est digesti
uus. Et etiam quando aliquis nimis repleuerit se diuer
sis cibarijs. Et secundum Arist. ij. ethi. Medicine
fiunt per contraria ergo oportet eos postmodum
abstinere et simplicem cibum sumere. Tercio pro
bat per hoc. verbi gratia. Si duo homines eiusdem com
plexionis biberent eandem mensuram: et vnus bi
beret diuersa vina simul et semel. tunc citius
infirmaretur et minus competeret sue nature ta
le multiplex potus quam iste qui biberet simpli
cem potum. cum tamen eandem mensuram biberunt quantum ad
quantitatem. Sic simile est de cibo intelligendum
Quarto probat per hoc. Si quis infirmatur tunc
medici possunt eo facilius cognoscere vnde ha
beat illam infirmitatem quam si diuersa cibaria co
medisset: vel diuersa pocula bibisset. Quinto
probat per hoc. quia natura est vniformis in ope
ratione sua. Cum autem diuersa et multa plura fer
cula homo comedat tunc natura digerit illum
cibum qui magis est digestiuus. remanente
illo cibo qui est minus digestiuus in stoma
cho. Et cum homo gulosus superaddit iterum aliud ci
bum super cibum comedendo et replendo se ante dige
stionem. tunc ille cibus qui manet in stomacho indige
stus fit putridus sic stomachus corrumpitur et con
sequenter homo infirmatur et quandoque moritur. vnde
Gen. Multa fercula morbos multos fecerunt
vnde etiam Sap. dicit quod gula plures interficit quam
gladius. Ex his omnibus patet quod vtilius et salubrius est
etiam quantum ad corpus comedere simplicem cibum
et bibere simplicem potum et assuetum quam inconsuetum
Sed abstinentia in cibo et potu est sanitas cor
poris et prolongatio vite. Eccli. xxxvij. Qui ab
stinens est adijciet vitam. vnde etiam Arist. de regi
mine. Abstinere a comestionibus nimijs et a
superfluitate est summa medicina. Hoc patet
non solum in antiquis patribus qui ante dilu
uium fuerunt: sed etiam in illis qui post christum
vixerunt. vnde Johannes euangelista vixit nona
ginta nouem annis. et vixit a passione christi sexa
ginta sex annis. Item beatus Hieronimus vixit
nonaginta octo annis. Item beatus Anthonius
fuit viginti annorum quando heremum intrauit. et in he
remo vixit octuaginta quinque annis. et sic totius
temporis vite sue fuerunt centum quinque anni. Item
beatus Paulus primus heremita fuit. xvi. anno
rum quando heremum intrauit. et in heremo vixit
nonaginta septem annis. et sic totum tempus
vite sue fuerunt centum tredecim anni. Item
patet hoc in religiosis sicut in carthusiensibus

et alijs q̄ ppter abstinētiā diuti⁹ viuūt q̄ isti diuites seculares q̄ sp sunt in delicijs et voluptatib⁹. Nā tales gulosi occidūt seipsos. Nā plures diuti⁹ viuerēt si in abstinētia viuerent Itē plures incurrūt diuersas īfirmitates. s. q̄ aliq̄ efficiunt̄ ptracti. aliq̄ ydropici. aliq̄ paralitici. et sic de alijs. et hoc ppter voluptatē carnis Un̄ Hiero. i epla. Mater sanitatꝭ abstinētia mater egritudis voluptas Quarta cā secūdū Vaincu de bassia ē. qꝛ antiq̄ morari solebāt i aere puro. Non enī tot ciuitates et castella cōpacta fuerūt. hoc iā ptꝫ etiā in q̄busdā ciuitatib⁹ vbi in plateis est magnus fetor. de q° fetore plures infirmātur et eo citi⁹ moriuntur Et ergo ciuitates mūde seruande sūt q̄d valꝫ p sanitate et plongatiōe vite. Quita causa ē qꝛ antiq̄ magis casti fuerūt hoc ptꝫ qꝛ cū fuerunt octuaginta vel nonaginta ānoꝝ. tūc p̄mo matrimoniū ptraxerunt. Sed in nostris tpibus pauci caste viuūt ideo citius moriuntur. Un̄ Arist. de regimine prin. Coitus ē destructio corpis et abbreuiatio vite. Itē cōmētator de breuitate et lōgitud. ne vite dicit. Qui multū coiūt parū viuunt. vn̄ etiā Greg. i moral. Per luxuriā natura corrūpitur: senectus inducit̄. vita minuitur morti appropinquatur Sexta causa est infectio et corruptio elementoꝝ ex peccato iā augmētato et in futuro augmētando. qꝛ iniq̄tas quottidie supabūdat i mundo. vnde homo cōpositus ē ex quattuor elementis. Nam elementū aque manifestatur in ipsis humoribus. elementū ignis in calore naturali et in luce visiua. elementū aeris in respiratiōe flatus. elemētū vero terre i carne et ossibus. Et qn̄ pugna fit in hoie inter quatuor elementa ex qb⁹ ho ē piunct⁹: tūc homo distemperat̄ et infirmatur et morit̄. Septia cā est forte ex infectiōe malaꝝ influētia planetarū Et et eadē causa olim pestilētie nō tā crebre fuerūt vt mō sūt. Nā scd̄m Vencu de bassia. Astra diuersimode ī terris influunt scd̄z q̄ homines bene vel male se hūt ad deū. Octaua cā pōt esse qꝛ vnus puer generat aliū. qꝛ iam adolescētes in matrimoniū cōueniunt. siue cū mascul⁹ ē decē et octo annoꝝ. et puella. xv. tunc possunt contrahere scd̄m scripturā matrimoniū etiā sine pctō. Sed olim diu expectauerūt. sicut Seth qui fuit centū et q̄nq; annoꝝ qn̄ genuit suū pmogenitū. s. Enos Sed Enoch qui adhuc viuit et raptus est in paradisum fuit sexaginta et quinq; annoꝝ. qn̄ genuit suū primogenitū. s. Mathusalē. Sed qꝛ iā nostris tpibus parētes q̄si in adolescētia peruениunt. et adhuc debiles et defectuosi sunt sic et pueri erunt. Ergo primogeniti talium raro supuiuūt nec antiqui efficiunt̄. Quarto ostenditur breuitas vite nr̄e pparando eā ad eternitatē. Minus enī est vita nostra respectu eternitatis q̄ gutta respectu maris. vel etas momentū oculi. Un̄ Remigi⁹ sup eplaꝝ ad phil. Tps nostrū in cōparatione eternitatis aut nihil est aut hora breuissima. ¶ Queritur quare tūc diligitur p̄sens vita tam momētanea. Rn̄detur q̄ carnales hoīs breuitatē ipsius non ppendunt. vn̄ Greg. in moral. Carnales mētes idcirco p̄sentia diligūt qꝛ vita carnis q̄ fugitiua sit minime attēdunt. Nā si velocitatē trāsitus eius aspicerēt hāc etiā pspe ritatē minime amarēt. Et hec est etiā causa q̄re mali hoīes sine omni timore ppetrāt multa mala. Grego. li. xiij. moral. Reprobi idcirco multa nequiter agunt: qꝛ se diutius viuere arbitrantur. sed diceret quis. Iuuenis sum lōgo tpe viuere valeo. et in senectute vitā emēdabo. Rn̄detur scd̄m Isid. q̄ in rebus hūanis nihil certius morte est. et hora mort' nihil incertius inuenit̄. q̄d si scire desideras: vade ad scām o iuuenis in extremis iā laborātem et queras an pposuit mori in tali statu. Rn̄debit non pposui. sed in senio. et sic decipiunt̄ plures. Exemplū habemus in iuuencula q̄ i chorea cecidit et mortua est. que non pposuit mori qn̄ ad chorea accessit. sꝫ chorizare pposuit. Aliud exemplū de bibulo. qui cyphuꝫ in manu tenens et globū rotās dixit: tres soluat: et post ludi interdictionē subitanea morte mortuus est. Et alius dixit. Certe tibi ludum dimitto.

De eadē dn̄ica Ser. lx. de ptu mulierum

Mulier cum parit tristitiā hꝫ. Joh. xvi. Ex quo i hic pmissis fit mētio de ptu mulieꝝ. Tūc in presenti sermone tria sunt dicēda. Primo de gestib⁹ quos mulieres hnt in ptu. Scd̄o de dolore ptuientū et de his q̄ moriunt̄ in ptu. Tercio de labore quē habent parentes cū pueris. ¶ Quantum ad primū sciendū q̄ inuenio quinq; gestus quos mulieres habent tpe partus quos xp̄s etiā habuit in cruce parturiens et redimens nos p passionem suā. Primo vestes denudans pre dolore

partus. Sic xp̄s expoliatus et mundat⁹ ē i cru
ce vt nobis stolā glorie mereret. Et talia cogi
tare debēt mulieres s. quō xp̄s extēsis venis
ꝛ expāsis brachijs plus⁹ vulnerib⁹ et sāguino
lent⁹ et denudat⁹ pepēdit i cruce ꝛ sic offerre
dolores suos ipi xp̄o. Secūdo mulieres extē
dūt man⁹ supra capita ꝑ dolore pt⁹. Sic i cru
ce brachia xp̄i extracta sūt sup caput ei⁹ qz ex
pāsis brachijs pepēdit i cruce. Et hoc ī scd̄ʒ
qd̄ mulier ꝑturiēs dʒ cogitare vt i paciā ma
neat. Tercio mulieres ꝑturiētes naturalr sitiū
unt. Sic xp̄s sitim habuit. qñ obtulerūt ei ace
tū ad bibēdū cū felle mixtū. Hoc mulier ꝑtu
riēs cogitare debʒ quō xp̄s i cruce sitiuit. nec
haustū aque habere potuit et cū quāto deside
rio desiderauit ꝛ sitiuit nr̄am salutē. Et sic dʒ
esse patiēs et offerre deo dolorē suū. Quarto
qz mulier ꝑgnās et ꝑturiēs plena ē dolorib⁹
et pre angustia doloris clamat. Sic xp̄s ꝑtu
riēs nos in cruce clamauit pre dolore ob cui⁹
clamorē et dolorem petre scisse sunt. terra mo
ta est: et sol obscuratus. Quare xp̄s clamauit
Rn̄deo vt nos ꝑ clamorem suum ad ꝑpacun
dū sibi excitaret. Treñ. i. O vos omēs q̄ tran
sitis ꝑ viam attendite et videte ꝛc. Quinto ꝙ
mulier parturiens caput inclinat et amare flet
sic xp̄s inclinato capite pependit in cruce. et
lacrimosis oculis fleuit. vt nobis insinuaret
suam amarā passionē et dolorē. ꝛ vt nob osn̄
deret ꝙ ꝑ tristiciam et fletū intraturi erimus
in celum. Math. v. Bti q̄ lugēt ꝛc. S
Quātū ad scd̄am ptē ser. tūc p̄mo q̄rit. vtrum
dolor ꝑturientiū sit vehemēs? Rn̄detur ꝙ sic
ꝛ ꝑbatur ꝑ dauid q̄ dicit de penis iferni. Ibi
dolores vt ꝑturiētis. nō ꝙ sit nō maior pena
gehenne ignis: sʒ talis pena cōparat dolori
ꝑturientiū ꝑpter vehementiā doloris qr̄ in vit
ita vehemens dolor inuenitur in ꝑsēti et do
lor ꝑturientiu. vñ Arist. ix. aial. um. Mulieri
bus tpe partus accidit fortissim⁹ dolor. Tñ
talis dolor non est equalis oibus mulierib⁹.
qz vna maiore dolorē sētit ꝙ alia. Itē q̄ritur
vñ originē habet ille dolor. Rn̄detur a super
bia prime matris nostre eue. que occasionalr
eiecit Adam de ꝑadiso. et vitaʒ abstulit mū
do. et totum genus humanū obligauit ad in
fernum. Et hoc totū ꝑcessit ex supbia. qz eua
credidit serpenti. et appetijt similitudine dei.
sed adam non credidit sed experiri voluit: ꝛ
complacere mulieri. et ideo recepit ꝛ comedit
Secūdu ꝙ adā i in duob⁹ peccauit. s. in come

dendo contra preceptū dei de fructu vetito: ꝛ
sic inobediens fuit deo. Scd̄o excusando se ꝛ
inculpando deum et mulierem dicēs. Muli
er quam dedisti mihi sociam ꝛc. Eua autem
in quattuor peccauit. Primo deitatem rape
re voluit: secundo fructum ꝑhibitū comedit.
tercio virū ad peccandū ꝑuocauit. quarto cul
pam suā defendit. et se excusauit: et serpentē
inculpauit dicens. Serpens decepit me. Itē
q̄rit q̄re date sunt tales erūne mulierib⁹ i ꝑtu
cāꝫ. Rn̄r ꝙ he pene date sūt mulierib⁹ et sic eis
admonitiōes ne de cetero supbiāt Vñ sciēdū
ꝙ valde deus detestatur supbiā mulierū: et
econuerso valde diligit humilitatem earum:
qd̄ sic ꝑbatur. qz nanꝙ aliqued peccatū ita
punitum est in mundo vt peccati eue. qd̄ ante
sex milia annoꝝ perpetrauit. et adhuc hodie
vsqꝫ in finem mundi in filiabus eue ista sup
bia punietur. sic ꝙ nec mulieres iudicia secula
ria exercent. nec testimoniū ꝑferre possūt. nec
sacros ord. nes suscipere nec predicare: nec au
dire confessionē. Itē ꝙ viris suis subdite sūt
et pueros suos cum pondere portant. et cum
dolore ꝑturiūt. ꝛ sic de alijs. Hec penalitates
date sunt mulierib⁹ ꝑ q̄dā ammonitiōe. ne a
liqua femina de cetero ꝯtra deū supbiat. Vñ
que mulier amplius ꝯtra deū supbit talē mu
lierem deus punire vult post hec tormentis i
fernali. Vñ Ber. dicit ꝙ scītilla gehēne ignis
plus ledit peccatorē ꝙ si vna dn̄a in labore
et in ꝑtu prolis ꝑseuerando duraret mille an
nis. Item sciēdū ꝙ humilitas mulierū valde
placet deo. vñ pre omibus ꝟtutibus oim sā
ctoꝝ humilitatē vnius femine plus remune
rauit. s. humilitatē beate Marie ꝟginis. imo
etiam oib⁹ virtutib⁹ ipius Marie virgis hu
militatem quodammodo pretulit sicut ipsa
de se testatur dicens. Respexit huil. ancil. sue
qz ꝑ hac humilitate i matrem eam elegit ꝛ ꝑ
hac virtute eam sup omnes angelos et scōs
in celo exaltauit. Item pro hac ꝟtute lauda
tur ab angelis et sanctis in celo et ab homini
bus in terris. Luce. i. Fecit mihi magna qui
potens est. Et sequitur post. Ecce enī ex hoc
btām me dicent oēs generationes. Et q̄ mu
lier est magis humilis. beate Marie virgini
i celo viciniōr erit. et que mulier est superbior
erit a remotior. et lucifero in inferno ꝑpinqui
or. T Item queritur qñ mulier in partu
moritur vel immediate post partu. vtrū deo
cedat in salutē a.c. Rn̄detur ꝙ q̄tū ad hoc q̄ ē

in puerperio nihil ei obest si alias bñ disposi ta est: uno ei melius est cõiter loquẽdo: quia oẽs se pparãt per ptritionẽ: pfessionẽ: ⁊ sacramenti pceptõem ante partu. Ergo illi errant q dicunt q mulier in puerpio decedens per vdaniem dei faciẽ videt. Et est cõtra apsm q dic. Nos deũ videbim' in celo facie ad facie Quid eni in celo haberet si facie dei careret. Vñ Aug. Dãnati potius vellent esse in inferno ⁊ videre faciẽ dei. q in celo ⁊ eius visione carere. Joh. xvij. Hec ẽ vita eterna vt cognoscant te solũ verũ deũ. Item aliqui antiq vetule dicunt. Si mulier in puerperio moritur ⁊ cadauer ante sepulturã in ecclesiam nõ introducitur. q noceat ei in aia qd est falsissimum ⁊ supsticiosum. Sciendũ tñ q si mulier i partu moriens adhibuisset fidẽ supstitionib' q contingũt circa mulieres parientes hoc ei pculdubio noceret in aia. Verbi grã. Sicut q mulierẽ difficultatẽ hñtẽ in pariendo cucingunt cũ cingulo viri vt eo levius pariat Itẽ q cũ gladio euaginato bñdicunt mulieres in puerpio: ⁊ etiam lu it cãdelas accendas: in faciẽ eius: qd est supsticiosum Itẽ q ponũt puerũ infra scãpnũ ⁊ ponũt scobam infra lectum mulieris que oĩa sũt supsticiosa. Sz si thus ibi adoletur: siue accenditur lumen cosecratũ: vel aqua benedicta ibi aspargitur: vl signũ crucis ibi habetur: talia licẽt ⁊ simulia Queritur qñ mulier aborsum patitur an noceat ei. Rñdetur q si ipa non est rea ⁊ fecit diligentiam suam custodiendo se, ppterea nõ dãnabitur. tñ ppter cautelam ptẽri: ⁊ psiteri debet si põt: ne ex negligentia eius ptigerit: vel ne occasionẽ sibi ipi dederit: sz latos cingulos portando: vel tunicas strictis seipsam stringendo: vel chorizando: vel eqtãdo: ⁊ sic de aliis. Vñ Albert' magn' sup Lucã dicit. q motus mulieris duobus tẽporibus nociuus est. sz postq noviter cõcepit: tũc est valde mollis materia ⁊ faciliter ledit. Secũdo qñ est vicina partui. tũc posset seipam p motũ ledere. ⁊ sic fetum occidere. sed si vir reus erit de puero q ante baptismũ morit sz verberãdo vel trudẽdo: vel verbis vel factis perturbando vxorẽ suam grauiter peccat. Et etiam mulieres non debent se sup hoc remittere re q sint impgnate: ⁊ ppterea viros suos ad iracundiã, puocare: sed viros suos debẽt honorare ⁊ eis spõte obedire. Vñ dixit dñs ad Euam. Geñ. iij. Sub potestate viri eris ⁊c.

Et mulier existens pertinaciter inobediẽs viro suo in licitis contemnens preceptum eius in his in quibus tenetur sibi obedire peccat mortaliter ⁊ offendit deum grauiter. Ergo debent simul pacifice viuere tunc deus moratur cum eis. ps. In pace factus est locus ei'. Sic econuerso cum simul litigant: tunc diabolus habitat cum eis. Item ille grauit peccant q occidunt pueros in vtero matris sicut ter: sicut ille meretrices q gerunt se, p virginibus cum impregnate fuerint ⁊ tunc fetum in vtero occidunt. Ve eis ⁊ illis antiquis vetulis que talibus dant auxilium vel consilium ad occidendum tales pueros in vtero matris quod est maximum peccatum: quia quo ad aliquid excepat homicidium cuiuscunq, pximi baptizati. Et ratio ẽ: quia in puero illo occiditur anima cum corpore. sed in homine baptizato occiditur solum corpus. Vñ Mathei. x. Nolite timere eos qui occidunt corp' ⁊c. Et vna anima preciosior ẽ q mille corpora. Augu. Maius damnũ est in amissione vnius anime q mille corporum. Item vir ⁊ mulier tempore puerperij abstinere debent ab actu matrimoniali: ⁊ etiam ante partum quando vxor est vicina partui: ⁊ etiam tempe menstrui: ⁊ sacris diebus ⁊ noctibus quia vt dicit Piero. Tũc cõcipiuntur pueri membris condemnati ⁊ leprosi: ⁊ sic tunc patebunt peccata parentum. Vñ etiam Aug. Si qs mulieri in puerperio cõmiscetur peccatum valde magnũ perpetrat. quia mulieres qñq non pariunt tunc amplius quia semen viri commiscetur cum sanguine mortuo.

Ultimo queritur vtrum meritoriũ sit mulieribus q cũ tanto grauamine ⁊ sollicitudine pueros portant: ⁊ cum dolore pariunt: ⁊ cuz labore nutriunt. Respondeo q quis talis dolor mulierũ parturientiũ sit naturalis. tamen si mater ordinat hunc dolorez in deũ ⁊ cum patientia, cordis offert pressuras doloris deo omnipotenti: ⁊ libenter suffert talem dolorẽ propter deum. sperãdum est q per talẽ dolorem meretur augmentũ meriti ⁊ diminutionem pene purgatorij. Vñ exemplum. Matrona quedã nobilis instabat pcib' vt deus daret sibi hanc gratiã q eadem die ⁊ eadem hora qua xpũs pro salute nostra mori dignatus est ⁊ ipa moreretur tantaq penam sustineret quantam post eum vnq aliquis hoinum sustinuisset: quia ipa specialem gratiam

τ deuotionē habuit ad passionē xpi: q2 qin-tis feriis absente marito suo nō iacuit in plu-mis. Et sextis ferijs cū nō audebat nudis pe-dibus incedere ob reuerentiā nobilitatis sue paruos lapillos ad calceos posuit: vt sic trā-seundo seipsam lederet: τ in hoc passionē xpi honoraret. Contigit aūt eadē hora τ eadem die qua xps in cruce mortuus est ipa pgnās pturiendo puerū tantā penā passa est vt iudi-cio spectantiū sua penas alap pgnantiū ex-cederet τ fiepre nimio dolore defuncta ē: sed puer quem genuit supuixit. Frater aūt ordis predicatorū q pfessor eius extiterat in sabba-to sancto pasche: missam sibi pro defunctis dicere pponebat. Cū aūt ast altare pnolutus τ ad missā se prepararet fatigat⁹ vigilijs ob-dormiuit: cui apparuit matrona supradicta: dicens ei. Nō cantabis mihi missam p defū-ctis. sed gloria in excelsis: q2 iam sum in reqe beatorū. Euigilās frater fidē noluit sōno ad-hibere volēs missam p defunctis celebrare. Misit aūt prior ad ipm vt p se missam diei i cōuentu diceret. q2 ipse esset extiturus. Qui dū instanter peteret: vt illam missam alij iniun-geret nolujt prior: dicens. vt missam diei illo in cōuentu diceret. Qđ cū faceret scdm verbū matrone q sibi in somnis apparuerat conti-git. Non em p defunctis cātabat: sed gloria in excelsis deo. ¶ Tertio et vltimo que-ritur vtrum labores quos habent parentes: in educādo τ nutriēdo pueros sint eis meri-torij. Rñdeo q parētes q filios suos educāt tali intētiōe vt efficiantur boni xpiani τ famuli dei quicqđ tūc erga illos faciūt totum erit eis meritoriū: si tamen in grā sunt τ sine peccato mor-tali. Ergo mater quotiens lactat puerū suū τ quotiens inquietatur a puero: τ quotiens portat vel balneat: vel q̄cūq3 puero adminis-strat sp meretur. Vñ apls. Scimus qm dili-gentibus deū oia coopant in bonū. Ex qbus pz q parētes pñt mereri in suis filijs gloriam sempiternā vel etiā eternā dānationem. Ergo pueri a parentibus informandi sunt in bis q spectant ad salutē. scz Pr̄ nr̄. Aue maria τ sim-bolo τ decē pceptis τ q ecclias visitēt: τ dili-genter missas τ verbū dei audiāt: τ sic de a-lijs. Et si pueri excedunt tunc a parentib⁹ cor-rigendi sunt. q2 oia pctā q pueri pmittūt i pa-rentes redūdabūt si eos nō corrigūt. vñ apls Ro. i. Digni sūt morte nō solū q faciūt. sz etiā qui psentiūt facientibus. Et signāter matres debent lactare pprios filios exēplo marie q beā dicta est. vt habetur. Luce. xj. Btūs vēter q te portauit τc. Itē pter meritū. q2 quoti-ens mater puerū lactat. toties meret eternā gliā. Et si mr̄ ex i firmitate nō pōt lactare pu-erū suū: tunc debet honestā τ pudicā nutricē q̄rere. q2 pueri vt cōiter imitātur naturā nutri-cis. Exēplū legit q q̄dā nobilis mulier pepe-rit simul τ semel duos filios: vnū p se nutri-uit τ aliū nutrici pmisit. q2 nō poterat ābos nutrire. Et nutrix nō habuit sufficiens lac de la-cte q puerū posset bn̄ nutrire nec etiam libē-ter resignauit puerū pter nutrimentū qđ ipa a parētib⁹ habuit τ posuit puerū ad por-cum vt eū nutriret. Qui puer nutritus a por-co creuit vsq3 dū ablactatus fuerat Et cū am-bo fratres creuissent: τ ad pfectā etatē puenis-sent. tūc ad curiā regis sunt pmoti: Et primus erat valde curialis. sz secundus erat valde ru-sticalis τ grossus: τ q2 in mēsa vasa effunde-bat τ sine coclearib⁹ ex scutellis bibebat. τ qn pambulabat viā lutosam equitando cū alijs tunc descendit de equo τ intrauit lutū: τ ibi supra modū delectabat. Qđ rex admirans cū essent duo germani similiter τ parentes q hoc cognouerunt quesierunt a nutrice τ nu-trix fatebatur veritatem. Et tūc cognouerūt causam hui⁹ rei. q2 de porco fuit nutritus.

De eadem dominica.

Os aūt cōtristabimini. Hic est dicē-dū q̄re de⁹ pmittit aliquos bonos hoies ita acerbissime tribulari in pñti. Istū sermonē quere ante sermone. xxix. D. τ. E.

De eadem dominica.

Undus aūt gaudebit. Hic est dicē-dū quare gaudium mūdi est fugiē-dū: τ quando est mortale. Et istum sermonē quere ante sermone. xxxvi. D. τ. I.

Dominica tertia post octauas pasche. de credentibus in deum. Sermo. lxij.

Rguet mundum de pctō. q2 nō credūt in me⁹ Joh. xvi. Sciedū q plura sūt gñra hoim q dicūt se vbis credere i deū τ sctorum q̄ vole-cut⁹ ē p se τ scōs suos: τ tn̄ fact̄ oppositū cū dūt. q merito arguēdi sūt. apls. Cōfitent ex se nosse deū. fact̄ aūt negāt. ¶ Primi sūt q nimia sollicitudie tpalia q̄rūt τ sp timēt sibi deficere τ q̄si adhuc fame pire deberēt q2 nō credūt vbis xpi ptz Mat. vi. vbi dic. No-lite ē solliciti eē dicentes: qđ manducabimus aut qđ bibem⁹: aut q° operiemur. Qui dicū

enim̄ curā et solicitudinē habēt sup̄ tp̄alia
cōtinue cogitando quō tp̄alia ɔgreget. Et ta
lis solicitudo facit xp̄ianu simile pagano. vñ
dicit xp̄s. Hec enim oīa gētes requirunt. Sed
xp̄ian⁹ p̄mo deꝫ requirere regnū dei scḋm dictū
xp̄i. Sꝫ multi sūt q raro missas audiunt nisi
forte ī dieb⁹ festiuis. cū tñ q̄libꝫ dies natura
lis habeat. xxiiij horas. et cū expēdit. xxiij. p
corpe. minimā vnā horā in die deberet expēde
re p salute aie sue. scꝫ audiēdo missā. et tūc p
speraretur sibi ī cib⁹ faciēdis et omittendis.
Est ergo laudabilis ɔsuetudo q̄ q̄libet siue
sit in via siue in peregrinatōe vel in ciuitate. vel
vbicūqꝫ locoꝝ. q̄ omi die si aliquo modo po
test vnam missam integram audiat. et se deo
cum omnib⁹ suis negotijs recōmendet. vt sit
ipse adiutor et protector eius. Scit enim pater
noster celestis quibus indigemus. et potest
subuenire nobis et vult subuenire. q2 bonus
et fidelis pater est omn nostrū. Et hec ꝑpendi
potest in sarracenis ꝛ iudeis qui a lege natu
rali edocti filijs suis ꝑuident et etiā bruta a
nimalia fetibus suis ꝑuident. Quō ergo pat
nr filijs suis non ꝑuideret. Ergo q̄ filios
israhel pauit in deserto cum manna qđ pluit
de celo. Et qui pauit helyā p coruum ferentē
ei panes. vt hetur iij. Regū. xvij. Ille etiam
te pascet si sibi confidis. ps. Iacta cogitatū
tuū in dn̄o. et ipse te enutriet. j. Petri. v. Oēm
solicitudinem vestrā ꝓijcientes in eū ipsi enim
cura est de vobis. Nostrū enī est deo fideliter
seruire: et ad deū spectat nobis de necessarijs
ꝑuidere. Rabanus. Serui est solicitū eē quō
dn̄o suo seruiat. dn̄i vero est cogitare vt seru⁹
suus necessaria habeat. Sꝫ si seruus de seip
so cogitat et non de dn̄o non est mirū si dn̄s
ei non ꝑuideat. Sic et nobis continget si vo
lumus dn̄m deum nostrū deserere nosipos
querere. Secundi sunt qđ peius est qui iniu
stas res scienter possident. vñ xp̄s dicit ī euā
gelio. Facilius est camelū p foramē acus trā
sire q̄ diuitem regnū celoꝝ intrare. qui .s. iniu
stas res possidet. Aug. Peccatū non dimitti
tur: nisi ablatū restituat. Si tales veraciter cre
derent vtiqꝫ crederent q̄ q̄diu iniustas res
possident priuati sunt oīm bonoꝝ q̄ in prelēs
ti ab omnibus fidelib⁹ in ecclesia fiunt: ꝛ q̄ ī
futuro carebunt deo et societate oīm sāctoꝝ
et insuper post hanc vitā eternā paupertatē
incurrent. Quis sane mētis pro tp̄e velit hic
esse diues; et in futuro seculo paup̄ fieri eter
naliter. Et nullo modo remediari sibi potest
nec p cōtritōem nec p ɔfessionē nec p aliquā
penitentiam. nec etiā p quecūqꝫ bona opa ni
si iniustas res restituat. Licet tales se verbis
dicāt credere q̄ cū iniustis reb⁹ nullus salua
tur. tñ factis oppositū ostendūt cum iniustas
res restituere nolunt et tamē saluari intēdūt.
Tercij sunt gulosi et ebriosi qui in delicijs coꝛ
poris viuunt q̄uis dicant q̄ credunt verbis
xp̄i et sacre scripture. tamen factis oppositū
ostendunt: cum in crapulis et ebrietatib⁹ vi
uunt. Hoc patet q2 xp̄s dicit Luce. vi. Ve vo
bis qui saturati estis. Item dicit p ꝓphām.
Ve vobis qui potentes estis ad bibendū vi
num vsqꝫ ad ebrietatē. Si tales crederent q̄
gulosi ꝛ ebriosi sunt a deo maledicti. quō au
derent amplius viuere in crapulis et ebrietati
bus. Job. Quis gustare pōt qđ gustatū con
fert mortē. q. d. Nullus qui hoc sciret ꝛ firmi
ter crederet. q̄ ex hoc cibo vel potu incurreret
mortē. Item Salomō dicit. Per que homo
peccat per hec et punietur. Sed tales qui pec
cant cum crapula et ebrietate punient cūꝫ fa
ma et siti perpetua. vñ ps. Famē patient vt
canes. Esaie lxv. Serui mei comedent ꝛ vos
esurietis. Imo talem esuriem sustinebunt q̄
scḋm dictū ꝓphete. vnusquisqꝫ carnē brachij
sui comedet. Item ebriosi sustinebunt etiā
sitim. Patet Luce xvi. De diuite qui guttā a
que petiuit dicens. Pater abraham miserere
mei et mitte lazarū. vt extremū digiti sui itin
gat in aquam vt refrigeret linguam meā. Et
iam vltra mille annos p vna gutta aque pe
tiuit nec tamē vnq̄ obtinebit. Quis aūt pot⁹
coꝝ erit qui hic in ebrietatib⁹ viuūt ostendit
dauid dicens. Ignis sulphur spūs ꝓcellarum
pars calicis eoꝝ. ¶ Vñ etiā legit q̄ q̄dā
noie Udo quasi quottidie inebriabatur et in
voluptatibus carnis sue vixit. scꝫ in bene cō
ditis dapibus et preciosis potibus. attamen
aliq̄n aliq̄ bona opa fecit ꝓpt̄ que bona opa
deus misit angelū ad eū. qui admonuit eū se
mel et bis de emendatione vite quia sic nul
lo modo saluari posset. Et tercio admonuit eū
angelus et supaddidit. Si te non emēdaue
ris in breui malā mortem sustinebis. Et sic
angelus disparuit. Qui tñ se nihil emendauit
sꝫ ī peccatis suis vt prius ꝑseuerauit ꝛ vna no
cte ebrius dormitū iuit. ꝛ famulus suus q̄ bo
nus hō fuit. vidit de nocte aiaꝫ dn̄i sui a demo
nib⁹ de corpe extrahi. ꝛ ad penas iferni deduci

Et princeps demonū surrexit et obuiā illi ru-
it et eū fecit collocare sup sedē ignitā. ꝛ iussit
ferre potū cū sulphure ꝛ igne mixtū ꝛ dedit ei
bibere dicēs. Qz in ebrietate vixisti h pot⁹ tu
us erit. Et cogerūt eū bibere et tm̄ potū ebibe
re nō potuit qz vas illud imediate econuerso
repletū fuit. Post pnceps demonū fecit ei p-
parare balneū de igne pice et sulphure mixtū
in quo ille miser balneatus est. Et dixit ei pn
ceps demonū. Hoc balneū tuū erit qz creato
rē tuū balneando et in delicijs viuendo sepi
us offendisti. Tercio fecit sibi preparare lectū
et tunc fuit piectus in pfundā foueā que fuit
plena igne fumo et sulphure et fetore. Et pri
ceps dēonū dixit ei. Nūqd legisti ꝛ audisti ꝙ
dn̄s p pphā amos dic̄. Ue q̄ dormit[is] i lect[is]
eburneis et lasciuitis in stratis vestris. Sed
qz tu talis fuisti hec erit requies tua. s. illa fo
uea in seculum seculi. A Quarti q̄ arguē
di sunt ꝙ non credūt v̄bis xp̄i q̄uis ore pfi-
teant̄. tm̄ factis oppositū ostēdunt sunt supbi
qui hic honores et exaltatōem querūt. Nam
xp̄s dicit i eu̅gelio. Luce xviij. Ois qui se ex
altat hūilia. ꝛc. Itē dicit p pphām. Gloriā
eoꝝ in ignominiā cōmutabo. Itē dicit contra
supbiam vestium cōminādo eisdē. vt habetur
Sophe. i. Uisitabo sup oēs pueros regis et
super oēs qui induti sūt veste pegrina. Itē
scd̄m dictū xp̄i vt hētur Math. vi. Nēo pōt
duob⁹ dn̄is seruire. s. deo et mūdo. qz nemo
pōt huic mundo placere et xp̄o. vn̄ aplūs. Si
adhuc huic mundo placerē seru⁹ xp̄i nō essē
Imo scd̄m btm̄ Jacobū. Amicicia hui⁹ mū-
di inimica est deo. vn̄ Criso. sup Matheum
O ꝙ miserrimus ē mūd⁹ ꝛ miseri q̄ eū sequū
tur. Item de supbis dicit Aug. in ep̄la. Quē
supbum videris filiam esse dyaboli nō dubi-
tes. Item de illis qui querūt ꝛ desiderāt prīa
tam et ptātem sup alios habere. dicit Cris. su
per Matheū. Quicūqz desiderauerit prima-
tum in terra inueniet cōfusionē in celo. nec iter
seruos xp̄i cōputabitur qui de primatu tracta
uerit qm̄ non qui maior fuerit in honore ille
iustior est. sed qui iustior fuerit ille maior est.
Et qui iam predicta firmiter et v̄aciter crede-
ret. quō auderet āplius supbire vel honores
querere Quinti qui arguendi sūt ꝙ nō credūt
v̄bis xp̄i q̄uis ore pfitentur se credere tm̄ in
opibus oppositum ostendūt. vt qui nō refre
nant linguā suā. Hoc ptz qz xp̄s dicit i euāge
lio vt hēar Math. xij. De omni v̄bo ocio
so qd̄ locuti fuerint hoīes reddent rationē in
die iudicij. et qui hoc firmiter crederet vtiqz
a multiloquio et inutilibus v̄bis sibi caueret
imo non solū ab inutilib⁹ sed multomagis a
nociuis et a scādalosis v̄bis sibi caueret. Quō
aūt blasphemi et maledici q̄ primus suis ma
ledicūt et iuratores qui sine causa iurāt. et mē
daces qui cum magnis mēdacijs proximos
suos decipiunt. et eis damna inferunt qui⁹
tenentur restituere et etiam luxuriosi qui v̄
ba scurrilia et luxuriosa proferunt cū qui⁹ se
et alios ad malū prouocāt. Item irrisores q̄
pximos derident seu despiciūt et subsannāt
Item detractores qui famā pximi denigrāt
et sic de alijs Si isti iam predicta firmit crede
rent et attente aduerterēt dictū xp̄i. ꝙ de om
ni v̄bo ocioso reddituri sunt ratōes. vtiqz sibi
a talibus v̄bis nociuis cauerēt. Sexti qui ar
guendi sunt ꝙ non credunt v̄bis xp̄i. sūt gau
dentes in hoc seculo. similiter choreizantes ꝛ
saltantes. et sic de alijs Quāuis tales dicant
ꝙ credunt v̄bis xp̄i et v̄bis sacre scripture. tm̄
oppositum ostendūt in factis. qz xp̄s dicit
hēt Lu. vi. Ue vob q̄ nūc ridetis qz lugebi[tis].
Itē de gaudentibus i hoc seculo dicit. Gre
in quadā omel. Nemo pōt et hic gaudere in
hoc seculo et illic regnare cū deo. Itē de cho
reizantib⁹ dicit aug. Ois motus petulātie sal
tus est in pfundū cloace quis sane mētis qui
hoc firmiter crederet et diligēter attēderet. au
deret hic breui tpe ridere et gaudere vel chor
zare vn̄ eternam tristiciā incurreret. vn̄ greg.
Presentia gaudia sequūtur ppetua lamēta.
ergo v̄aciter stulti sunt qui illicite gaudent in
hoc seculo. vn̄ Hiero. Ridere et gaudere i h⁰
seculo non est hominis sensati sed dementis.
quia mundū cor non cum hoc seculo. sed cū
deo letum est et iocundum. B Septimi
sunt qui arguendi sūt ꝙ non credūt v̄bis xp̄i
sunt illi qui inhonorāt parentes suos sicut f
lij inobediētes ꝛ pterui. q̄uis tales se creder
dicāt deo et sacre scripture tm̄ oppositū ostē
dunt in hoc q̄ parentes inhonorāt. vt ptz Ex
odi. xxi. Qui maledicit patri vel matri mort
moriat̄. vn̄ dicit glo. morte. s. eterna q̄s aūt
mentis compos ppter inhonoratōem pare
tū vellet priuari honore ppetuo et carere eter
na gloria. Un̄ ps. Gloria et honore coronā
sti eum domine. Et insuper incurrere maledi
ctōem et mortē eternā. Un̄ legit ꝙ q̄dā filius
matrē suā dehonestando et cōtristando plu
mū pturbauit. tandē illa demencia ē et sepul
ta in ecclia, qz diues fuit. Unde in nocte ea

dite sunt voces terribiles: et custodes ecclesie viderunt eā eadē nocte exhumari et a duobus demonib⁹ extra ecclesiam trahi. et audierūt eā clamantē et dicentē. Ue mihi qz in aīa et corpore eternaliť dānata sum ꝑpť dehonestationem parentū meoꝝ: et de mane extra ecclesiā: et extra cemiteriū inuētū est cadauer illud. videat ergo q̄libet hō ꝙ honoret parentes suos et eis obediat in huius exēplo xp̄i q̄ subdit⁹ fuit ioseph et marie matri eius. Luce.ij. Et erat subdit⁹ illis. L Octaui et vltimi qui arguēdi sunt ꝙ nō credunt verbis xp̄i et sacre scripture q̄uis se dicant verbis credere: tñ factis oppositū ostēdunt. sunt illi qui in p̄nti vita nihil volunt pati. Et hoc patet: qz xp̄s dicit in euangelio. Arta est via que ducit ad vitam. Itē Luce.xiij. dicit. Cōtendite intrare p angustā portā. Itē Actuū.xiiij. Per multas tribulationes oportet nos intrare regnū celoꝝ. Si tales firmiter crederent ꝙ aliť nō intrabūt in celū nisi p tribulatiōes: tūc libenter aduersa paterētur si saltē saluari vellent. Un̄ Hiero. in ep̄la. Libēs nūc tormēta patior vt futura glīa mihi seruetur. Un̄ Isid. de sum. bo. Qui vite future p̄mia diligenter excogitat, mala oīa vite p̄ntis equaīmiter portat: q̄si ex illius dulcedine huiꝰ amaritudinē tēperat. Itē per infirmitates corporis retrahimur a malis. Un̄ Hugo. li. iij. de aīa. Quosdā p̄sciens deꝰ multū peccare posse flagellat eos in infirmitate corpis ne peccent: vt eis vtilius sit frāgi laboribus ad salutē q̄ remeare icolumes ad dānationē: vñ habetur exēplum. Quidā laborans grauit et longa infirmitate rogauit sanctū quēdā ꝑpť sam sanitatē quam habebat ad ipm et dilectiōez: vt sibi ipetraret a dño ꝙ a sua ifirmitate curaret. et facta orōe stati sensit se curatū: et cū postmodū se sentiret se magis p̄nū ad peccādū cepit cogitare ꝙ forte esset sibi magis vtil' ifirmitas q̄ sanitas ad custodiā sui a pctō et ad augmētū meriti et ꝙ factuꝰ erat q̄si simpliciter petierat illā liberatiōez ab egritudine. Un̄ econuerso rogauit sanctuz illū vt rogaret deū vt daret sibi ꝙ magis expediret sibi vel sanitatē vł ifirmitatē. et statiz reuersa est p̄stina infirmitas quā ip̄e gratanter accepit tanq̄ donū dei: cogitans eā sibi esse vtilē ad custodiā sui: et ad augmētū meriti.

Decadē dn̄ica. Ser.lxiiij. de correctione.

Arguet mundū de

peccato. Job. vi. Sciendū ꝙ sicut deus arguet peccatores de suis excessibus in futuro: sic nos debemus corripere et admonere nr̄os p̄ximos in fraterna admonitione de eorum excessibus. Un̄ in p̄nti sermōe tria sunt dicenda. Primo quō debeat fieri fraťna correctio. Secūdo declarāde sunt aliq̄ questiōes de fraťna correctiōe. Tertio exēplum. D

Quantū ad p̄mū sciendū ꝙ fraterna correctio debet fieri ex charitate non indignatione vel ex contemptu et debet fieri cū vtilitate illius quē corripis: sic ꝙ non queras ostētationem tue potestatis: sed illius vtilitatē. Itē talis correctio debet fieri cū lenitate non clamore: alias plus esset confusio q̄ correctio. Math.xviij. Si peccauerit in te frater tuus corripe eū inter te et ip̄z soluz. ꝙ aūt correctio fraterna fiat cū lenitate et charitate tunc ille q̄ vult corrigere aliū debet quatuor consideratiōnes seruare: quaꝝ tres ponit Aug. sup Mat. a cb.vij. Hipocrita eijce p̄mo trabem de oculo tuo. Reliquas duas ponit Grego. in moral. Prima est ꝙ debet cōsiderare seip̄m si est ei similis. i. si est in eodē pctō vel equali: vł maiori. tunc maxime si peccatū est notoriuz nō debet eū corrigere: sz seip̄m debet p̄us emendare et tunc ad p̄niam cōmonere. alias possz sibi dici: vt dr̄ Roma.ij. Qui aliū doces teip̄z nō doces. Aug. Iudex in nullo corpe sit iudicandus q̄ in alio iudicare est paratus q̄ enim ex officio tenetur corrigere delinquentes non debet hoc facere in pctō mortali: sz ad minus debet p̄us cōteri de pctīs suis. Si aūt nō est ei silis: tunc debet secundo ꝯsiderare si aliq̄n fuit ei silis: et tunc sicē nolebat despici: sz ꝯpassionē sibi ipendi: sic nec ip̄e debet fratrē suuz peccantē et penitentez despicere: sz ꝯpassionē et mīam ei exhibere. Eccl.viij. Ne despicias hoīez se auertentē a pctō: neqz improperes ei memēto ꝙ oēs sumꝰ in correptiōe. si aūt nō es ei silis: nec aliq̄n fuisti ei silis: tunc debes tertio cogitare ꝙ posses ei fieri silis in futuro et rōe talis dubij nō debes supbire: sz delinquētibꝰ ꝯdescēdere. i. Cor.x. Qui se existimat stare videat ne cadat. Aug. Nemo ē q̄ securꝰ esse possit in hac vita q̄ tota tēptatio noīatur. Si aūt nō est ei silis: nec vnq̄ fuisti ei silis. et de dei bonitate confidis ꝙ nunq̄ eris ei similis. tunc debes quarto videre si ille qui sic est reprehensibilis sit in aliquo commendabilis si scz ille qui habet tot defectus etiaz habeat aliquos pfectus: et tunc ratione illoꝝ bonorum que habet debes supportare eum in his

quem min⁹ habet. Uñ Apoc.ij. volens aplus reprehendere eþm ephesiorum primo posuit quoddã viciũ qđ habuit dicens. Habeo aduersum te pauca qꝛ charitatẽ tuã p̃mã reliquisti sed statim ponebat quoddã bonũ qđ habebat dicens. sed hoc habes bonũ qđ odisti facta nicolaitarum q̃ ⁊ ego odi. Similiter volens reprehendere eþm sardis. Primo ponit quẽdam suũ defectũ dicens. Nõ inuenio opa tua plena coram deo meo. Deinde ponit statim quendã suũ pfectũ dicens: sed habes pauca nõia in sardis q̃ nõ coinquinauerunt vestimenta sua. Ecce postq̃ aplus posuit illa in q̃bus illi epi erant reprehẽsibiles statim subiunxit illa in q̃bus erãt commendabiles. ad innuendã q̃ si aliq̃s ppt̃ aliqđ viciũ est reprehẽdend⁹. si tñ habet aliqđ bonũ in se est nihilominus⁹ supportãdus. Dato aũt q̃ aliq̃s videatur oĩno esse malus: nec habere aliqđ bonum propter qđ sit tollerand⁹. tũc debet cogitare q̃nto q̃ ille q̃ sic videt eẽ malus: forte in cõspectu dei est sibi i merito p̃ferẽd⁹. Uñ ponit exẽplum sanct⁹ Grego. de sancto stephano ⁊ de sancto paulo. Nã cum sctũs stephanus cõsentẽte ⁊ adiuuãte paulo lapidaretur. tũc stephanus oĩno erat bon⁹, ⁊ paul⁹ oĩno videbatur esse mal⁹ ⁊ tñ in cõspectu dei paulus q̃ sic erat malus stephano in merito ⁊ p̃mio fuit preponẽdus. E Quantũ ad secũdã ptẽ illi⁹ sermonis q̃ritur vtrũ correctio fraterna sit in precepto. R̃ñdeo scđm sanctũ Tho. ij.ij.q.xxxiij. q̃ i p̃cepto est sed p̃ceptũ est affirmatiuũ ideo nõ obligat ad semper: sꝫ p loco ⁊ tẽpe. Uñ ⁊ omissio eius vno mõ est pctm̃ mortale. scꝫ cũ formidat̃ iudiciũ vulgi vel carnis cruciat o vel quodcũqꝫ tẽporale cuꝫ tñ hoc ita dñetur in animo q̃ fratris charitati p̃ponatur. Secundo mõ omittitur cũ pctõ veniali: q̃ñ scꝫ timor ⁊ cupiditas facit tardiorẽ ad corrigẽdũ delictũ fratris: nõ tñ ita q̃ si cõstaret ei q̃ fratrem posset a peccato retrahere dimitteret p pter timorẽ vel cupiditatẽ quia in nõ i animo p̃ponit charitatẽ vt dicit btũs Aug. Tercio fraterna omittit̃ correctio sine omni pctõ immo meritorie vt q̃ñ q̃s oportunũ tps inq̃rit: vel q̃ñ de ipis metuit ne deteriores fiant: vel ad bonã vitã alios impediant ⁊ hmõi. Itẽ sciẽdũ q̃ q̃uis correctio fraterna sit sub p̃cepto ⁊ ad hanc oẽs teneantur pro loco ⁊ tpe: sicut iam dictũ est sunt tñ quinqꝫ casus in quibus cessat iam hoc p̃ceptũ. Primus casus cũ nõ est spes correctionis. Uñ. Prouer ix. Noli arguere irrisorem ne forte odiat te. Secundus cũ timetur defectus pbationis. vt cũ q̃s de crimine corripitur: qđ nõ põt pbari tunc enĩ corripiens obligaretur ad talionẽ. si deficeret in pbatione. Tertius cũ p̃lato tanq̃ iudici notũ est factũ. Quartus cũ meliori operi vel eq̃ bono vacare q̃s intendit. Quintus cũ multitudo ⁊ potestas est in culpa. tunc enĩ correctio plus noceret q̃ pdesset. qꝛ multitudo difficulter corrigitur. ⁊ potestas. Querit̃ vtrum subditi teneantur p̃latos corrigere. R̃ñdetur scđm Tho.ij.ij.q.xxxiij. Subditi nõ tenentur p̃latos corrigere nec debent corrigere p̃latos correctione illa q̃ est iusticie per correctionem pene tenentur tñ correctione illa q̃ est charitatis: si in eis est aliqđ corrigibile. ita tñ q̃ non sit proterua: sed cũ mansuetudine ⁊ reuerentia Corrigũtur enĩ ⁊ aliq̃ñ aliq̃ p monitiones sibi factas a bonis viris. Uñ exẽplum legitur Conuersus quidã valde religiosus ⁊ contemplatiuus rapt⁹ ad iudicium vidit duos viros magnos. vnus erat comes. ali⁹ erat magnus p̃latus valde accusari corã dño. Cõtra quos licet multũ videret̃ dñs irat⁹. tñ ad p̃ces aliquorum de illa curia distulit sententiam dicens, illi conuerso: q̃ p abbatem suũ faceret illos moneri de correctione. qđ ⁊ factum est. Comes. q̃ se corrigẽs timore visionis ⁊ in bona penitentia moriens. Prelatus aũt paruipendens visionẽ ⁊ monitionẽ: nec se corrigens in lecto suo subitanea morte mortu⁹ ẽ. Querit̃ an liceat causa correctionis alicui conuicium dicere. R̃ñdetur scđm btũm Tho. ij.ij.q.lxxij. Sicut licitum est aliquẽ verberare: vel in rebus dampnificare causa disciplinae. sic etiã ipõt aliq̃s alteri quẽ corrigere debet aliquod verbum cõuiciosum dicere. Et hoc mõ dñs conuiciando vocauit discipulos illos: q̃ iuerant in emaus: q̃bus apparuit in via post resurrectionẽ stultos dicens eis. O stulti ⁊ tardi corde ad credendũ ⁊c̃. Nõne sic oportuit xp̃m pati ⁊ ita ⁊c̃. vt habetur. Luce vlti. Similiter ⁊ aplus paulus galathas noiauit insensatos. dicens. O insensati galathe. Tamen sicut dicit Aug. Ex magna necessitate obiurgationes sunt adhibende: ⁊ non leniter sunt proferende. F Item queritur vtrum homo debeat contumelias sibi illatas sustinere. R̃ñdeo scđm beatũ Thomã vt supra. Sicut in aliquo iniurijs: sic ⁊ in verbis cõtumeliosis

tenentur habere animū preparatū ad tollerā
tiam si expediens fuerit. Nūq̃ tamē oportet
vt cōtumeliam repellam⁹. Et hoc ꝓpter tria
Primo quidē ꝓpter bonū eius q̄ contumeliā
infert. vt videlicet eius audatia reprimatur:
vt de cetero talia nō attemptet. Secūdo ꝓ-
pter famā nostrā. q2 q̄libet tenetur defendere
famā suā. quia scd̄m Augu. Qui famam suā
negligit crudelis est. q2 scd̄m Salo. Melius
est nomen bonū q̄ diuitie multe. Tertio ꝓ-
pter bonū multorum quorum profectus pro
pter contumelias nobis illatas impediretur.
vn̄ Augu. Duo sunt tibi necessaria. scȝ cōsciē-
tia ꝛ fama. Cōscientia ꝓpter te. Fama ꝓpter
proximū. ¶ Sciendū q̄ p̄lati ꝛ alij presi
dentes q̄ hn̄t subditos tenentur eos corrige-
re si delinquūt. alias dānarentur vna cum sub
ditis. Vn̄ legitur de sacerdote heli. i. Regum
iij. Qui quia non correxit filios suos inique
agentes punitus est hic per mortē tēporalē
q2 fractis ceruicib⁹ cadens de sella retrorsum
expirauit: ꝛ si est in inferno nō inuenimus a-
liam cām nisi q̄ filios suos nō correxit vt de
buit. ꝓpter quod dn̄s eum subitanea morte
interfecit. Vn̄ cū filij a pc̄tis⁹ suis ꝛ laici a p̄-
latis suis reprehēdūtur. nequaq̄ ipi filij ꝛ sub
diti indignari dn̄t. Nā ad hoc tenētur p̄lati:
alias cū subditis dānarent. vn̄ Eze. iij. Si di
cēte me ad impiū morte morieris. scȝ p tua
superbia: auaricia. luxuria ꝛc. Et tu nō annun
ciaueris ei neq̄ locutus fueris vt auertatur a
via sua ipia: ꝛ viuat ipe ipius in iniq̄tate sua
morietur sanguinem ei⁹ de manu tua req̄ram.
Oīa pc̄tā q̄ p̄lati pn̄t corrigere ꝛ non corri-
gūt ipis iputabūt ꝛ p eisdē dānabūtur. ergo
Sap. vi. dr̄. Judiciū durissimū fiet his q̄ pre
sunt. Vn̄ Grego. i registro. Cū q̄ i subdito pec
catū nō corrigitur. in eos q̄ p̄sunt sinarecto-
q̄tur. Vn̄ itē Greg. Tot psonas occidim⁹
quot ad mortē ire quotidie tepidi ꝛ tacētes
videmus. ¶ Vltimo sciendū q̄ quilibȝ
subditus libenter ꝛ patienter debet sustine-
re correctionē p suis excessib⁹. q2 p hanc pur
gatoriū ipiusȝ diminuit. Vn̄ exemplū. Erant
duo fratres in monasterio vno. vn⁹ erat gra
tiosus abbati ꝛ ceteris fratrib⁹. alter aūt nō
erat gratiosus ꝛ q̄cq̄d deliq̄t. immediate ab
abbate punitū fuit. sed alij frequēter. pepcit
ipe abbas in suis negligentijs. q2 gratiosus
erat oīb⁹. Cōtigit aūt q̄ illi ambo morerē-
tur. Apparuit autē ille qui gratiosus abbati

fuit. dicēs se esse in magnis penis. Et abbas
vbi est tūc ille infelix q̄ plures negligētias q̄
tu pmisit? Et ille. O pr̄ ipe nō est infelix nec
miser. quia iam est in clara visione dei: q2 q̄c
quid hic cū negligentia deliquit: immediate
hic punitū fuit: ꝛ sic satisfecit. sed mihi pater
sepius pepcisti in meis negligētijs eo q̄ gra
tiosus fui tibi ꝛ ceteris fratrib⁹. ergo ii grauit
torq̄or i purgatorio: sȝ pr̄ scē ora deū p me ꝛ
recomēda me ceteris frīb⁹ meis in suis missis
ꝛ oratōib⁹: q2 valde affligor in purgatorio.

De eadem dominica.

Arguet mundum de peccato. Glo. suple
quod habet. Unde hic dicendū est, quo
modo quis committit septem peccata mor-
talia. Quere infra sermone. cxli. J.

De eadem dominica.

Arguet mundū de iusti. Glo suple quaȝ
nō habet. Vn̄ dicendū est hic quō hō
iustus debet inueniri si vult saluari. Jstum
sermonem quere infra sermone. cliiij. E.

Dn̄ica rogationū de orōne. Sermo. lxiiij.

Petite ꝛ accipie

tis. Joh. xvi. Benignitas saluato
ris dei nr̄i maior ē i exaudiendo
petitiones filiorū suorū q̄ cuiuscūq̄ filij respe
ctu matris vel ecōtra mr̄is ad filiū. ergo si a-
liq̄d petierim⁹ a p̄re celesti vel a xp̄o vtiq̄ ipe
exaudiet. Vn̄ dicit. Petite ꝛ accipietis. Sȝ q̄
uis sp̄ sit orandū scd̄m illud. Lu. xviij. Opor
tet semp orare ꝛ nō deficere. sp̄aliter tn̄ tp̄us
orādi est ab hac dn̄ica vsq̄ ad festū penthe-
costes ꝛ in his dieb⁹ qui sūt añ ascēsionē hoc
patet. q2 vocātur dies rogationū. Jn quibus
iplorare debem⁹ dei auxiliū ꝛ suffragia san-
ctorū. Primo vt deus bella sedeat q̄ in vere
frequēter fiūt. Secūdo vt teneres fructus cō-
seruet ꝛ multiplicet. Tertio vt ad receptiōēȝ
sp̄ūssancti habilitemur. Jn die enī ascensio-
nis tp̄s orādi est. Cōsueuerūt enī p̄ncipes et
reges cū de nouo recipiūt t̄ras suas liberali-
tatē suā ostēdere ꝛ magna dona militib⁹ suis
dare. Jn die g̃ ascensionis cū scdȝ repn̄tatio-
nē ecclie rex regū regnūȝ suū suscepit liberali
tatem suā ostēdit orātes exaudiēdo. ps. Dn̄s
exaudiet me cū clamauero ad eū. Post ascen-
sionē vero in orōne expectand⁹ est sp̄ūssctūs
sicut discipli xp̄i fecerūt. vn̄. Act. i. Hi oēs vna
nimit̄ erāt pseuerātes in orōe cū mulieribus
ꝛ maria mr̄e ihū ꝛ frīb⁹ ei⁹. sic ꝛ nos orare

debem⁹ post ascensionē vt spūsancto repleamur. Et post penthecosten tunc orōnes τ letania sunt instituta vt de⁹ munera nobis collata custodiat. ps. Cōfirma hoc de⁹ qđ operat⁹ es in nobis. Diuisio hui⁹ sermonis consistit in duobus. Primo exaltaẜ pietas huana cū dr. Petite τ fiducia ꝯfirmatur cū dr accipietis. Non aūt hortaretur vt peterem⁹ nisi τ exaud̄ re nos vellet: vt acciperemus. dic ḡ petite τ accipietis. hic ostē ꝯ liberalitas diuina q̄ ad petēdū nos inuitat dicēs petite. Pauci eni sunt q̄ inuitāt. vt ab eis petaẜ. Aug. Nō eni hortaretur vt peterem⁹. nisi vellet dare. erubescat huana pigritia. qꝛ plus vult ille dare: q̄ nos accipere. plus vult ille misereri q̄ nos a miseria liberari. Vñ loquēdo de orōne tunc qttuor sunt hic dicēda. Primo quō orō ꝑcellit elemosinā τ ieiuniū. Scđo qñ orandū sit. Tertio vbi orāda sit. Quarto quō orādū sit. τ q̄ sunt īpedimenta orōis. ¶ Quātū ad primum sciendū q̄ sut tria q̄ ꝯmēdantur maxime a deo. scꝫ. elemosina. ieiuniū. τ orō. tn̄ orō ꝑcellit alia duo Primo in facilitate. quia debilis nō pōt ieiunare. nec pauꝑ elemosinā dare. sꝫ qlibet pōt orare. ps. Apud me oratio mea est semp. Isid. Oratio est cordis non labiorꝫ. nō eni verba deprecātis de⁹ attēdit. sꝫ orātis cor inspicit. ergo mut⁹ pōt orare τ etiā hō in agone mortis ꝯstitutus. qꝛ si nō ore tn̄ corde. Vñ qritur vtrū orō debeat esse vocalis. Rñsio scđm btm̄ Tho. ij. ij. q. lxxxiij. dicēdū q̄ duplex ē orō. s. cōis τ singularis. Cōis orō est q̄ ꝑ ministros ecclie in ꝑsona toti⁹ fidelis ppli deo offerẜ. τ ideo oportet q̄ talis oratio innotescat toti pplo ꝑ q°⁹ offert. qđ nō possꝫ fieri. nisi esset vocalis. Et ideo rōnabiliter institutū est vt ministri ecclie hmōi orōes etiam alta voce ꝓnuncient vt ad noticiā oim puenire possint. Orō vero singularis est q̄ offertur a singulari ꝑsona. τ de hmōi orōis necessitate nō est q̄ sit vocalis. adiūgitur tn̄ vox tali orationi triplici rōne. Primo qđem excitando interiorē deuotionē qua mens orātis eleuet̄ i deū. qꝛ ꝑ exteriora signa siue vocū siue aliorū factorꝫ. vt sunt genuflexiōes. eleuatio manuū ꝓstratio corporis τ sic de alijs que extra fiunt mouetur mens hois ad ampliorē deuotionē. Et ideo in singulari orō tn̄ est vocibus τ hmōi signis vacandū quantū ꝓficit ad excitandū interi⁹ mētem. Si vero mēs ꝑ hec distrahatur vel qualitercūqꝫ īpediatur a talib⁹ est cessandū. Qđ ꝓcipue ꝯtigit in illis hoīb⁹ quorꝫ mens sine hmōi signis est sufficienter ad deuotionē pparata. Secundo adiūgitur vocalis orō quasi ad redditionē debiti. vt. s. hō deo seruiat scđm totū illud qđ hꝫ a deo. s. non solū mēte: sꝫ etiā corpe seruiat deo. vñ Osee vlt̄. Reddam⁹ vitulos labiorꝫ nostrorꝫ.

Tertio additur vocalis orō ex quadā redūdantia ab aia in corpus ex vehementi affectione scđm illud ps. Letatū est cor meū τ exultauit lingua mea. Tamē sciēdū q̄ si qs obligaretur ad aliquā orōem ex voto: vel ex satisfactione iniuncta sibi in confessione ꝑ penitētie talē orōem deberet orare vocaliter ꝓpter pleniorē satisfactionis exhibitione. Scđo orō ꝑcellit ieiuniū τ elemosinā in iocūditate τ honorabilitate. qꝛ nihil delectabili⁹ vel honorabilius q̄ loq̄ cū deo. Vñ Augustin⁹ sup ps. lxxxv. Oratio tua locutio est ad deū. Cū eni legis deus tibi loq̄tur. qñ oras cū deo loqueris. ergo in signū huius mira sunt officia q̄ aliquibus nobilibus cederent in dedecus sicut arare in agro vel fodere. sed orare cedit hominibus ad magnū honorē q̄tūcūqꝫ nobiles sit. Ergo debemus cū magna reuerētia orare quasi locuturi cū rege celesti. Tertio oratio etiam precellit in dignitate. quia si orō eo modo fiat quo dꝫ ē exeniū deo valde gratū τ ministerio angelorꝫ valde dignū. vñ Thob. xij dixit āgel⁹ ad Thob. Qñ orabas cū lachrimis ego obtuli orōem tuā dn̄o. Nō debet homini graue esse tale exeniū mittere deo cū angelis: nō sit graue offerre. imo qđ plus est ipse xp̄s in quantū hō offert orōem nostram deo patri qđ signaẜ in hoc q̄ diaconus thuribulū tradit sacerdoti. τ sacerdos thurificat. sic xp̄s orōes ecclie deo patri ꝑsitat q̄ ꝑsitatio multū facit eas valere. Quo eni hoc a deo contēneretur quod a tanto mediatore ei ꝑsitatur.

Quarto orō ꝑcellit elemosinā τ ieiuniū in approximatōe ad deū. qm̄ q̄ orat facie ad faciē an̄ deū se ꝯstituit. ps Respice in me τ miserere mei. Elemosina eni ꝑ manus paupis mittitur deo. Ieiuniū ꝑ afflictionē corporis deo ostēdiẜ. sed orō imediate deū ꝑsētem alloquitur. Quinto ꝑcellit oratio ieiuniū τ elemosinā. qꝛ est valde lucrosum τ vtile orare quod pōt ex hoc ostēdi q̄ nihil est ad quod orō valere nō possit. vñ ij. Paral. xx. cū ignoramus quid agere debeamus. hoc solum habem⁹ residui. vt oculos nros dirigam⁹ ad te τ hoc

officiū ex quo hō pōt lucrari oī tpe ī hyeme et
ī estate ī sereno τ ī pluuiali tpe. de nocte et de
die festiuis dieb⁹ et ferialib⁹. in ifirmitate τ ī
sanitate. ī iuuētute τ senectute. stādo τ eūdo.
ī domo τ extra domū. τ qñqꝫ vna hora lucra
tur hō plus orādo q̄ regnū vnuꝫ. qr modica
orōe cū deuota est lucrat̄ hō regnū celoꝝ. qñ
qꝫ aūt añq̄ icboet orō ē hō in statu dānatio
nis et anteq̄ finiat̄ orō erit ī statu saluatōis.
Hoc patꝫ ī publicano q̄ pctōr ad tēplū accef
sit τ iustificat⁹ de tēplo recessit. q̄ p ꝯtritiones
et deuotā orōem q̄ñ dixit. De⁹ ꝓpici⁹ esto mi
hi pctōri. obtinuit remissionē oīm pctōꝝ. Itē
patet in latrone q̄ cū xp̄o pependit in cruce q̄
ꝑadisū meruit orōe illa q̄ dixit Memēto mei
dñe dum veneris in regnū tuū. nā responsum
est ei a xp̄o. Hodie mecum eris in paradiso.
Quantū igr̄ ad secūdū scꝫ quando orandus
sit. Sciendū q̄ tp̄s orandi dñs determinat.
Luce. xviij. Oportet sp orare et non deficere.
sicut non dꝫ miles deponere interim q̄ bellū
durat. ita nec ab orōe cessādū est vsqꝫ ad mor
tem. qr bellū durat vsqꝫ ad mortē. Vñ Job.
Milicia est vita hoīs sup terrā. Cōtinue enī
indigemus dei adiutorio et qr nunq̄ in pñti
deest miseria. ideo ꝯtinue indigemus dei mia
ideo si fieri posset continue esset orandus. Et
sup illud. i. Thes. v. Sine itermissione orate.
dicit glo. Sp orat qui semp bene agit. Just⁹
nunqꝫ desinit orare nisi desinat esse iust⁹. K
Sed quia alijs oportet nos etiam intendere
que sunt corporis. ergo sciendū q̄ orationi p̄
opus intēdēdū est vel cū maior est necessitas
vel maior tpis oportunitas. maior necessitas
orandi est cū aliq opa facturi sum⁹. vñ Hie
ad paulā. In pncipio cuiuslibet opis pmitte
dñicam orōem et signū crucis in fronte. τ sic
ꝯmitte te diuino auxilio τc. Sicut militē sine
armis exire ad bellū nō conuenit. ita homini
xp̄iano procedere ad q̄cūqꝫ opa sine orōe nō lꝫ
ergo opa nfa orō. dꝫ preuenire vt deus det no
bis bonū effectū et ꝓsperitatē. et gratiarum
actio debet subseq̄ vt deo laudes de adiutorio
nobis collato. Itē necessitas orādi est cū immi
net nobis tribulatio vel etiā ꝓximis nostris.
Vñ dñs iminēte passiōe sua ter orauit ī mō
te oliueti. Tp̄s aut orādi ꝑsonis secularib⁹ ex
tra illas horas de q̄bus dauid in p̄s. Septi
es in die laudem dixi tibi. est tempus matuti
nū aut vespertinū, aut medie noctis sacrificiū
ad orandū mane monemur, exemplo domini
Mar. i. Diluculo valde surgens iesus egress⁹
abijt in desertum locū ibiqꝫ orabat. ad orādū
vespere. Mat. xiiij. Et dimissa turba ascen
dit in montē solus orare. vespere aūt facto so
lus erat ibi. ad orandū nocturno tpe dat no
bis xp̄s exemplū vt habet̄ Luce. vi. q̄ erat ꝑ
noctans in orōe. Itē his trib⁹ tpibus ad ora
dum monemur exemplo dauid q̄ dicit in p̄s.
Vespere et mane et meri. enarrabo et exau
diet vocē meā. Idē. Media noc. sur. ad cōfi
ti. Modo dauid erat rex sup cunctū populuꝫ
isrl. et in diuersis occupat⁹. tñ illa tria tpa pn
cipaliter in orando seruauit. Et signāter q̄ fre
quēter media nocte surrexit et deū laudauit⁹
ergo quō tu te potes excusare q̄ deū his tri
bus tpibus nō laudas. Itē ī solēnitatib⁹ τ ī
dieb⁹ festiuis est magis oportunū tp̄s orādi.
Cōsueuerūt enī principes ī magnis festis ma
gna munera dare petētib⁹ se. L Quo ad
terciū. s. vbi orandū sit. Notādū q̄ vbiqꝫ orā
dū est. cū vbiqꝫ sint pericula et vbiqꝫ auxilio
dei indigem⁹. i. Thimo. ij. Volo ergo viros
orare ī omī loco leuātes puras man⁹ sine ira
et disceptatiōe. similiter et mulieres ī habitu
ornato cū verecūdia sobrietate ornātes se nō ī
tortis crinib⁹. aut auro. aut margaritis. vl' ve
ste p̄ciosa sꝫ qd̄ decet mulieres ꝓmittētes pie
tate ꝑ opa bona. Mulier in silētio discat cuꝫ
omni subiectione. Docere aūt mulieri non ꝑ
mitto neqꝫ dñari ī virū: sed esse ī silentio τc.
Ex quo patꝫ q̄ hō pōt orare ī omni loco. ī do
mo. in agro. in mensa. in lecto. et sic de alijs.
Dicit tñ sctūs Tho. ij ij. q̄ determinat⁹ locus
eligitur ad orandū non ꝓpter deū qui adora
tur quasi loco ꝯcludatur. sed ꝓpter ip̄os oran
tes. Et hoc triplici ratione. Primo q̄dem pro
pter loci consideratōem ex quo spāle deuotio
nē concipiunt orantes vt magis exaudiātur
Secundo ꝓpter sacra mysteria et alia sancti
tatis signa que ibi cōtinent̄. Tercio ꝓpter cō
cursum multorꝫ adorantium. et quo fit ora
tio magis exaudibilis. scd̄m illud. Mathei
xviij. Ubi duo vel tres consenserint super ter
ram de omni re quācunqꝫ petierint fiet illis a
patre meo qui in celis est. M Quo ad
quartū scilicet quomodo orandū sit et q̄ sint
impedimenta orationis. Sciendū q̄ q̄nqꝫ re
quirunt̄ ad hoc. scꝫ vt oratio nostra exaudiat̄
et sic per oppositum sunt quinqꝫ impedimen
ta quare oratio nostra non exaudiatur.

Primum impedimentum orationis est

petiti orantis. Esa. i. Cū multiplicaueritis orō
nes vestras nō exaudiā vos. q2 man⁹ vestre san
guine plene sūt. ps. Si videbā iniquitatē in corde
meo nō exaudiet dn̄s. Joh. ix. Scim⁹ q2 pctōres nō
exaudit de⁹. Uñ q̄rit̄ vtrū de⁹ exau
diat pctōres. Rn̄sio scdm Tho. ij. ij. q. lxxxiij.
Peccator dupliciter ɔsiderat. Primo inquan
tū peccator. et sic de⁹ nō exaudit eū. q2 de⁹ odit
peccatores. ps. Iniquos odio habui. i. pctō
res. Secūdo ɔsiderat quantū ad naturā: q2 ē
homo est et sic cū petit aliqd salutare hūiliter
tunc etiā exauditur a deo q̄uis hoc nō me
reat apud deū. Sed pctōr q̄ petit iuuari a deo
cū pponit malefacere vel luxuriari vel spolia
re. et sic de alijs. tale adiutoriū petere a deo ē
petiti q2 talis vult deum inuoluere suis delic
tis q2 si deus eum iuuaret tunc peti fuit reus
esset. Ergo deus non iuuat ad malefaciendū
sed bene pmittit fieri malum. q2 dedit homi
ni liberū arbitriū. Criso. sup Math. Colon⁹
dei consiliū dyaboli non requirit. Colon⁹ autē
dyaboli et si dei auxiliū querit nō inuenit
vt si fur orat vt nō deprehendatur. Et fornicator sibi si
gnum crucis facit vt non deprehendatur. tā
to citius capitur. q2 nescit deus patrocinium
dare criminib⁹. Ergo ex iā dictis habet q2 pri
mū qd requiritur ad hoc vt orō nostra exau
diatur est vt sit pura et munda. Secundū im
pedimentū orōnis est q2 homo cū pposito
non attente orat. Non enī sufficit sine pecca
to orare nisi et homo attente et deuote orat.
i. Petri iiij. Uigilate in orationibus. vbi dicit
glo. Ne animus cogitet aliud preter illud solū
qd precatur. Aug. i regula. Hoc verset i corde qd
pfertur in ore. Math. vi. Orātes nolite mul
tū loqui. q2 vnū Pater noster cū attentione
plus valet q̄ mille sine attentione. Isid. Ora
tio sine deuotione est quasi mugitus boum.
¶ Uñ q̄ritur vtrū de necessitate orationis
sit q2 sit attenta. Pro quo sciendū scdm Tho.
in oratione vocali est triplex effectus. Prim⁹
effectus est mereri a deo. et ad hunc effectum
non de necessitate requirit q2 attentio assit ora
tōni p totū sed vis pme intentiōis q̄ aliquis ad
orandū accedit ea scz intentiōne vt velit deuo
te orare. talis intentio reddit totā orōem me
ritoriā q̄uis homo vltra voluntatē distrahat.
Secundus effectus orationis est impetrare a
deo et ad hunc etiā effectū sufficit pma inten
tio quā deus principaliter attendit. Terci⁹ effe
ctus quē oratio etiā principali efficit est quedā
spūalis refectio mentis. Et ad hunc effectū
de necessitate req̄rit in orōe attentio. Uñ dr.
i. Cor. xiiij. Si orem lingua mens mea sine
fructu est. Ergo q2 homo vult consequi spūa
lem dulcedinem in suis orationibus tūc opor
tet q2 p totam orationem habeat attentionē
et deuotionē. sed quantū ad merendū et ad i
petrandum tunc sufficit prima intentio. Si
aut prima intentio deest orationi neq3 meri
toria neq3 impetratiua. Illā enī orationē de⁹
non exaudit cui ille qui orat non intendit. sed
quando prima intentio orantis est q2 libent
vellet deuote orare et ea intentione icipit. tūc
valet illa oratio ad merendū et ad impetran
dū a deo. ergo sūt aliq̄ q̄ q2 nō habet deuo
tionē tūc volūt desistere ab orōe. qd nullo
modo faciendū ē. Etiā si hō mētē distraheret
q2 e poster3 cū vnū Pater nr̄ deuote iciperet ad
huc deberet idē Pater nr̄ dicere et pficere. q2
de⁹ respicit pmā intentionē quā habuit qū i̇c
pit orare. q2 scz libent deuote orare vellet. Sed
qū q̄s cū pposito indeuote orat tūc enī nō i
petrat nec meretur. vñ dicit dn̄s p pphaꝫ. Po
pulus hic labijs me honorat. cor aūt eorū lon
ge est a me. sicut heu pleriq3 sūt q̄ cū corpe stant
in ecclia et orāt sz cor dispsū est q2 p totū mū
dū. vñ Isid. Quid prodest strepit⁹ labiorū vbi
cor est mutū ergo hoc ē scdm qd requirit ad
orationē vt oratio fiat cū attentione et deuo
tione. ¶ Terciū impedimētū q2 orō nō
exaudit est q2 petitur qd nō ē expediens peti
ti. Uñ scdm aug. tria sūt genera bonorū. s. bo
na ifima media. et sūma. bona infima sūt tē
poralia q̄ q2 nihil sūt. Jere. iiij. Aspexi terrā
et ecce vacua erat et nihil. et talia tpalia aut
nō debem⁹ petere aut cū ɔditiōe et cū modera
mine. Ber. in quodā ser. In petēdo tpalia ca
uēda est supfluitas et voluptas. Salo. prou.
xxx. Mēdicitatē et diuitias ne dederis mihi:
sed tm̄ victui meo tribue necessaria. Apls.
Thi. vi. Hn̄tes alimēta et qb⁹ tegamur his
contenti sim⁹. De cōditiōe ponēda qū tpalia pe
timus dicit aug. Qui a deo petitis tpalia cū
moderamine petite et cum timore illi ɔmit
te vt si prodesse det. si sciat obesse nō det. qd
obsit vel psit nouit medic⁹ nō egrot⁹. Ergo
qdcūq3 petim⁹ illa que sūt trāsitoria sicut res
tpales. sanitatē corpis. vel liberatiōes a pssu
ris tribulatiōib⁹. semp debem⁹ petere cū ɔ
ditione. q2 hō petit quiq3 aliquid a deo si cō
cederetur ab eo esset sibi nociuū et dānabile.

Sicut paup̃ q̃ ꝓpter paupertatẽ suã saluabit: q̃ si diues fuisset forte dãnat⁹ esset. Similr infirm⁹ q̃sq̃ cũ infirmitatib⁹ suis saluabitur si de⁹ cũ exaud[illegible] quã ꝓ sanitate corꝑis petit forte dãnat⁹ fuisset. ⁊ sic de aliis. Bona media sunt spũalia. et ista petẽda sunt cũ attentione: q2 tanto maiora sunt respectu tpaliũ q̃to mõs excedit granũ lapidẽ: ⁊ q̃to sol excedit stellas ⁊ hmõi. Ut sũt remissio peccatoꝝ virtutes. grã. ⁊ hũilitas. charitas. patientia. pax. ⁊ mĩa. ⁊ cui de⁹ talia ꝯcederit mai⁹ ẽ q̃ si totũ mũdũ sibi daret. Exemplum de btõ petro ⁊ de maria magdalena ⁊ de latrone q̃ receperũt indulgentiã peccatoꝝ ꝓ toto mũdo. nec mir. Cui enĩ talia bona dantur: si ꝯseruantur nequaq̃ dãnabitur. ⁊ amicu dei ꝯstituũt: ⁊ ab inferno liberãt. Ecce q̃tũ differũt ꝓmis a bonis. idest tpalib⁹. q2 cũ ꝓmis. i. tpalib⁹ multi dãnantur cũ scd̃is bonis. i. virtutib⁹. null⁹ dãnabitur. bona sup̃ma sunt bona celestia. ⁊ illa nõ solũ petenda sunt cũ attẽtiõe ⁊ feruore: sicut spũalia: sed etiã cũ hũilitate ⁊ sine ꝑsumptione. Cum hũilitate petũt q̃ de suis meritis nõ ꝯfidũt: s3 in miam ⁊ bonitatẽ dei. Bern. In petendo beatitudinem elatio est cauẽda ne tãq̃ ex ꝓpꝛioꝝ meritoꝝ fiducia req̃rat. Unde dñs noster ihs xp̃s dicit Luc. xvij. Cũ oĩa feceritis q̃ p̃cepta sunt vobis. dicite serui inutiles sum⁹ qd̃ debuim⁹ facere fecim⁹. Cauenda ẽ etiã ꝑsũptio ne sine nostro labore gl'iaꝫ velimus habere. De tali ꝑsumptione reprehendũtur filij zebedei q̃ sine labore ⁊ passione volebãt cũ xp̃o regnare. Math. xx. Nescitis q̃d petatis. Potestis bibere calicẽ quẽ ego bibiturus sum. Tertiũ qd̃ req̃ritur ad hoc q̃ orõ nostra exaudiatur est vt petamus ea q̃ sũt salutis. q2 nõ sufficit q̃ homo petat sine peccatis ⁊ attente ⁊ cũ deuotione nisi petat ea q̃ decet xp̃m dare ⁊ expediat homĩ recipere. Quartũ impedimentũ orõnis est qñ quis cũ hesitatione petit ⁊ sic nihil impetrat. Quia q̃libꝫ q̃ vult ĩpetrare a deo cũ bona fiducia debꝫ sibi supplicare. Marci. xi. Oĩa q̃cunq̃ orantes petitis credite ⁊ accipietis. Jaco. i. Postulet in fide nihil hesitãs. q̃ enim hesitat similis est fluctui maris q̃ a vento mouet̃ ⁊ circũfertur. Nõ ergo estimet hõ ille q̃ accipiat aliq̃d a dño. q2 debem⁹ deũ cũ bona fiducia inuocare in nostris necessitatib⁹. ⁊ tunc vult nobis subuenire in oĩ necessitate ⁊ tribulatiõe vñ. Ps. Cũ ipõ sũ in tribulatiõe eripiã eũ ⁊c.

Idẽ [illegible] dñm cũ tribularer clamaui ⁊ exaudiuit me. In signũ hui⁹ tunc xp̃s in cruce habuit man⁹ ꝑforatas dando nobis bona spũalia ⁊ eciã fortificando ⁊ adiuuando ⁊ ꝯseruãdo nos in bono. Quintũ impedimentũ orõnis est defect⁹ ꝑseuerãtie in orõe. Jaco. v. Multum enĩ valet deprecatio iusti assidua. Aplus ad Rho. xij. Orõib⁹ instãtes. ergo ꝑseuerare debemus in orõibus nr̃is: ⁊ tunc obtinebimus. Luce xi. Si ꝑseuerauerit pulsans ⁊c. ¶ Sꝫ q̃ritur quare q̃sq̃ de⁹ nõ exaudit orões bonoꝝ hoim. Rñdetur q̃ hoc facit ꝓpter tria. Primo vt ꝓbet patiẽtiã ipoꝝ: sicut fecit multis martyribus q̃ petiuerũt vt mortẽ ab eis auferret. ⁊ sctũs paul⁹ q̃ rogauit dñm ter vt auferret ab eo stimulũ carnis. Rñdit ei. Sufficit tibi grã mea. Scd̃o vt desideriũ excitet. Facit enĩ sicut auceps q̃ subtrahit escam volucri. sic etiã fecit mulieri chananee Grego. Differt dñs dare qd̃ petit̃ vt dilatũ petat ardẽtius ⁊ habeat̃ gratius ⁊ hũilius. Tertio vt meliora q̃ petant ꝓuideat. Quia facit sic p̃r qui denariũ denegat puero, cui postmodum totam hereditatem dabit. q2 forte expenderet ad peccandũ. Jsid. Multi petentes non exaudiũtur. q2 ꝓuidet illis meliora q̃ petũt.

De eadem dominica ⁊ de oratione dominicali siue Pater noster. Sermo. lxv.

Petite et accipie

tis. Joh. xvi. Ex quo dñs nr̃ ihs xp̃s in v̾bis p̃missis inuitat nos ad orandũ: tũc dicitũ q̃rit̃: q̃ orõ sit magis salutifera. Rñdet̃ q̃ orõ dñicalis. Unde dicta in p̃nti sermõe sunt dicẽda. Primo quõ orõ dñicalis p̃cellit alias orõnes. Scd̃o restat declarare septem petitiones inclusas in dñicali orõne. Tertio q̃ requiruntur ad hoc q̃ oratio facta ꝓ aliquo exaudiat̃. ¶ Quantũ ad p̃mũ scd̃ũ q̃ orõ dñicalis p̃cellit alias orõnes in quattuor. Primo in auctoritate: quia xp̃s eã fecit ⁊ ordinauit q̃ est sum⁹ magister ⁊ dñs oĩm. Secũdo p̃cellit in breuitate. Sꝫ q̃rentur quare eã tam breuẽ fecit. Rñdet̃ q̃ spãliter ꝓpter tria. Primo vt faciliter posset capi ⁊ intelligi ⁊ melius retineri ⁊ tardius obliuisci. Secundo vt frequentius posset dici ⁊ reiterari. ⁊ ne dicentibus fastidiũ generaret. Tertio vt nullus se posset excusare ab oratiõne. q2 q̃libet homo rõnalis potest eã addiscere ⁊ oĩni die dicere. Cõtra hoc faciũt

nisi q̄ quis p̄ vnū vel duos dies ꝓpter occupationes exteriores obliuiscitur dicere vnū Pater noster: sed q̄ ꝑtinent ad necessitatem corporis nō obliuiscitur. q2 nunq̄ fuit talis occupatio q̄n ꝑ̄s illud sibi assumit vt cibū corporalē nō negligāt sed q̄ ad aīam ꝛ ad deum ꝑtinēt sepi9 negligūt. ꝛ hoc est signū ꝑui pēcionis dei: ꝛ etiā salutis ꝓprie. Vñ Arist. q. rhetori. Obliuio est signum paruipēdentie.

Tertio excedit orō dñicalis ī exaudibilitate. Est eñi orō dñicalis magis exaudibilis q̄ aliqua alia orō. Ratio: q2 petitionē quam quis ordinauit ꝛ fecit ipse non pōt repellere. xp̄us aūt hanc orōem fecit ꝛ ordinauit. vñ Crisos. sup Math. Pater illā orōem nō libenter exaudit quā filius nō dictauit. Quarto precellit in fecunditate. Nā oīa necessaria corporis ꝛ aīe tam in p̄nti vita quā etiā in futuro in ista orōne includuntur. vt patebit in'ra in declaratione pater noster. Quantū ad secundū tunc p̄mo q̄ritur quare xp̄s sic inchoauit orōnem dñicalē dicēdo Pater noster. Et nō dñe vel deus vel creator. R̄ndetur q̄ talia noīa sunt noīa timoris sed pater est nomē amoris. Sz q2 diligit nos paterne ꝛ vult a nobis etiā filialiter diligi. ideo dicit Pater noster. Et i hoc noīe patris memorari debem9 vt sim9 filij ei9 si orōes nostrā salubriter deo offerre volum9. Vñ ꝛ. Joh. iij. Vide quā cē charitatē dedit nobis pater vt filij dei nominemur ꝛ sim9 q3 si filij dei ꝛ heredes. heredes quidē dei coheredes aūt xp̄i. ad Rho. viij. Sed noster dr̄ ꝛ vt nos doceat humiliari. vt nullus se de nobilitate generis iactet ꝛ sic alios spernat. Vñ Augu. Monētur diuites ꝛ nobiles nō superbire minoribus vel contra minores. Nō eñi vere possunt dicere pater noster nisi fratres. Scd̄ū q̄ oēs hoīes tam nobiles q̄ ignobiles. tam iuuenes q̄ senes. tam diuites etiam q̄ paupes in quattuor sunt similes. q2 re merito sunt frēs. Hoc quere ī sermo. l. ꝛ. l. Quīto ī celis. q̄ritur quare hoc dicit. Math. cū tñ vbiq; est deus scd̄m deitatē. in terra per miam in inferno ꝑ iustitiā. in celo ꝑ gloriam. R̄ndetur p̄mo ideo vt doceret nos celestia ꝛ nō terrena appetere. iuxta ꝯsiliū apl̄i. Col. iij. Que sursum sunt q̄rite. Et nō q̄ sunt sup t̄rā. Scd̄o vt ostēdat nobis locū ad quē creati ꝛ redempti sum9: ꝛ ad quē oīs oēs etiā ductas facere debem9. vñ. Joh. xiiij. In domo patris mei mansiones multe sunt. vñ etiā aplus ad Hebre. xiij. Nō habem9 hic manentē ciuitatem. sed futurā inq̄rim9. Sctificetur nomē tuū. Hec est p̄ma petitio in qua petimus: vt nomē ei9 sanctificetur. q2 p̄ oīb9 honorē dei desiderare debem9. Sed diceret q̄s. Videtur q̄ hec petitio sit incōueniēs. q2 semp nomen ei9 est sanctū. ergo ei9 sanctificatio hic nō oꝑtet. R̄ndet̄ q̄ nō petim9 ip̄m nomē dei in se sctificari. q2 sic nullo mō est possibile magis sanctificari. sz petim9 in nobis sctificari. i. q̄ in nobis sanctū habeat̄ ꝛ tanq̄ sanctū honoretur ī corde credēdo ꝛ amādo. ī ore ip̄m laudando ꝛ p̄dicādo in opē bn̄ viuendo. Sed heu iā a plurib9 xp̄ianis nomē dei blasphemat̄ potı9 q̄ sctificet̄. Vñ de hoc ꝯquerit̄ p Esa. lij. dicēs. Jugiter tota die nomē meū blasphemat̄. vn̄ ad Rho. ij. Nomē dei ꝑ vos blasphemat̄. Hoc iā dicī pōt multis peccatorib9 deū blasphemātib9 ꝛ q̄ ꝯ̄ p̄ceptū diuinū iurādo nomē dei assumunt in vanū. Adueniat regnū tuū. Scd̄ū q̄ scd̄z q̄ p9 honorē dei nobis desiderandū est regnū celeste vt illuc ꝑueniam9. ꝛ hoc petim9 in ista scd̄a petitōe dicēdo. adueniat regnū tuū. i. ad nos ꝛ in nos scz. vt tu regnes ī nobis. Luc. xvij. Regnū dei intra vos ē. ꝛ vt nos in futuro tecū regnem9 cū dicatur9 eis electis tuis illud Math. xxv. Venite bn̄dicti pa. pos. reg. ꝑpa. vo. ab. ori. mun. vñ. etiā Aug. q. de ciui. dei. O charē illā vitā āplectī debuisti vbi ē vita sine morte. lux sine tenebris iuuentus sine senectute. pax sine discordia. volūtas sine iniuria. regnū sine ꝯmutatione. q2 nō amittit̄. Fiat volūtas tua. sicut ī celo ꝛ ī terra. Vbi notandū scd̄m Hesi. de. xxiiij. ꝑ celū intelligunt̄ iusti. ꝑ terrā vo peccōres vel e contra. q̄ sic volūtas tua fit in bonis ꝛ iustis hoīb9. tibi fideliter obsequētib9 ita etiā fiat ī terra. i. in ip̄is peccōrib9. vt scz ad te ꝯuertant̄ ꝛ tibi seruiāt. ꝯ hoīes orātes p̄ īn signanti ī hac clausula dīnt dirigere intentōes suam ad deū ꝑ̄tādo oīb9 peccōrib9 veniā grās ꝛ iustificatōem ꝑ petīs vt ꝛ ip̄i volūtatē dei sc̄ ꝛ iusti salubriter ꝑficere valeat. sz scd̄z sanctū Tho. ꝑ celū intelliguntur sctī ꝛ angeli in celo existēs ꝛ ꝑ terrā hoīes viuētes in terra: vt sit sensus Sicut in ciuib9 celi. sic ꝛ in ciuib9 terre. hoc est sicut sancti ꝛ angeli ꝯformāt volūtatē suā diuine volūtati ī celis sic hoīes etiā faciūt in terra. Sed ꝯ̄ hoc faciunt q̄ murmurāt ꝯ̄ deum in tribulatōib9. ꝛ hoc ē signū carentie diuine grē. sicut vas vacuū magnā resonātiā facit ꝛ currus nō munctus cū clamore incedit. sicut talis. vñ. Greg. Regnū celoꝝ null9 murmurans

ribus accipit nec ullus qui accipit murmurare pot. Quare tales sic murmurant: qr nõ aduertunt q deus et sua bonitate homines i psenti afflixit suis tribulatõibus. Greg. I mora. Ille te lus de flagello murmurat qui animi passionem ignorat. Aug. Tanto minus de flagello quo castigamur murmurare debemus quãto certius in eo pignus patrie dilectiõis tenemus. Uñ dr apocal iij. Ego quos amo arguo et castigo sed bonitate suas deo conformis exemplo xpi qui dixit. nõ mea volũtas fiat sz tua. ergo dicamus fiat voluntas tua rc. R. Panem nrm quotidianũ da nob hodie. Hic petimus necessaria. p sustẽtatiõe vite. nã p panẽ oĩa necessaria intelligunt Eccli. xxix. Initiũ vite hoĩs panis et aq. necessaria em in sp̃ãda et petẽda sũt a deo quia ipse dat escã omni carni. ps. Oculi oĩz i te sperant qr tu das escã rc. Ad deum aũt aliq̃ petere debemus vt temporalia nob puidere i ista petitiõe mõstratur. nã hũiliatur q a nob tolli d3 sibi supfluitas Jõ dicit panẽ. Qñ deus tibi aliqd vltra panẽ largit tũc plus tibi dedit q petisti. ergo cũ magna gratiaz actiõe debes accipe. Itez dicit. Da. vbi ostẽditur q nihil habemus a nob nisi a deo nob def. aplus. Quid habes qd nõ accepisti. Itẽ p hoc q dicit da. isinuat nobis q nõ debemus p nos recipe tpalia. s3 a datore omnĩ a deo hũiliter petere. nec eni p se recipit q iniuste lucrat. qr hic deus nõ sibi dat s3 p se rapit. qñ ergo orat vsurarij fures. raptores. et ceteri q iniuste lucrant cũ dicũt da. cũ ipsi p seipsa deũ et salutẽ ppriã talia recipiãt. Itẽ dicit nobis. p hoc insinuãs vt nullus sibi tpalia approprietet s3 cũ idigẽtibus cõicet ea q deus sibi tribuit. vñ Aug. De meo vtiq̃ qro ait xps. Da mihi et reddã tibi. habuisti me largitorez fac me debitorẽ. pauca mihi das plura vtiq̃ tibi reddã. terrena mihi das. celestia vtiq̃ reddaz tpalia das eterna restituã. memetipm etiaz restituã tibi. Itẽ dicit hodie. volẽs a nob tollere supfluam et nimiã solicitudinẽ tpaliũ. vñ Math. vi. Nolite eẽ soliciti i crastinũ. cõtra hoc faciũt illi qui ad ãnos plimos hoc petunt et cum nimia solicitudie illa tpalia colligũt velut iste diues de quo i euãg. dr q dixit. Anima mea habes multa bona i ãnos plurimos. Et dictũ ẽ ei. Stulte ac nocte. ani. tu. a te. et que cõ. cui erit. Dimitte nobis debi. no. Hec ẽ qnta petitio in q petimus remissionẽ peccatoz nroz i quibus incurrimus et nnos sumus. Querit qre xps dixit. Dimitte nob debita nostra et nõ petã nra. Rñdet scdo3 Uẽ. de primo q xps nõ dixit debita nostra q si dixisset dimitte nobis petã nra. nã plus petimus dicẽdo dimitte nob debita nra q dicẽdo dimitte nob petã nrã. nã i p̃mo petimus nobis dimitti taz culpã q penã quã tenemur exsoluere p petis. qd non fieret i scdo. l. dicẽdo peccata. qr qñq̃ dimittitur petm quãtũ ad culpã et tñ manet reatus qtũ ad penã. Sicut et nos dimittimus debi. no. hoc signat additur qr aliãnõ fieret remissio petõz. sicut dare pt3 i euãg. vbi xps dicit Cũ stabit ad orãdũ dimitt. te si q̃d habet aduersus aliquẽ vt pat vr dimittat vob petã vestra. qd si nõ dimiseritis nec pr vester celestis dimittet vobis petã vrã. vñ Ber. Si vis vt petã tibi a deo dimittant oĩs rãcor et indignatio a corde tuo euellatur. Et ne nos inducas i temptatõem. Hec est sexta petitio i qua petimus pseruari a futuris malis et a petis. sicũt ea i quita petitiõe petimus nobis idulgere petã pterita. sic h' in sexta pseruari debemus a futuris petis dicẽdo. et ne nos iducas i temptationẽ. Scĩẽdũ q i hac petitiõe nõ petimus vt simpliciter nõ tẽptemur s3 ne iducamur i tẽptatões. Ille eni inducit i tẽptatões q supat et capitur vt piscis i rethi. Xps eni fuit teptatus s3 nõ i teptatões3 duct9. Sciẽdũ etiã q necessaria ẽ q tẽptemur: qr magna pars meriti nostroz psistit i sustinẽdo tribulatões et i vicẽdo tẽptatões. qr alia opa nra modica sunt. Aug. Nullus hoiz ẽ tãta iustitia pditus cui non sit necessaria tribulatõis tẽptatio ad pficiendũ. vñ Ber. Quotiens restiteris toties corõaberis. Permittunt eni sup nos tẽptatiões a deo vt temptati resistamus. resistẽdo vincamus. vincẽdo mereamur vitã eternã. ergo oportet nos certare ptra mũdũ. dyabolũ et ppriã carnẽ. qr scdm aplm. Nullus coronabit nisi qui legitime certauerit. Sed libera nos a malo. Hec est septima et vltima petitio i qua dñice orõis. in q petimus ab ei presenti malo liberari et merito. qr totus mundus est plenus piculis et iõ vndiq̃ sumus circũdati multiplicibus laqis. A supra habemus timorẽ inordinatũ ab infra amorẽ inordinatũ. ab ante volũtatẽ peruersam. a retro peccatoz preteritoz delectatõem a sinistris ipacientiã in aduersis. a dextris extollentiã in psperis. Sic ergo quocũq̃ vertimus nos dyabolum insidiantem nobis habemus. Ergo merito et libenter dicere et clamare debemus. Libera nos a malo.

¶ Quantū ad terciū sciendū q̄ q̄ petit orōnes sctōꝝ in celo vel etiā bonoꝝ hoīm in mūdo q̄ttuor in se debet habere vt orōes p eo facte exaudiantur. Primo debet desideranter illud concupiscere p quo vult pro se orari ab alijs hominibus bonis p̄a. Desideriū pauperum exaudiuit dñs Iere. xxix. Cum quesieritis me in toto corde vestro inueniar a vobis. Secūdo vt ip̄e sit i bono ꝓposito se emendandi: qr si staret in malo proposito scꝫ peccandi deus orationes que pro eo fiunt non exaudiret. Iere. xv. Si steterint moyses et samuel corā me non erit aīa mea ad pplm istum. Ergo orōes facte nihil ꝓsunt damnatis nec etiā demonibus: qr ip̄i sunt in malo ꝓposito et in malis obstinati. Ergo cum petis orari p te tunc debes habere bonam voluntatem. Unde legit in vitasp atrū. q̄ q̄dā relinquēs seculū iuit i heremū et factus est heremita ꝓbatissim9. Qd audiēs seculāris q̄ fuerat sodalis eius visitauit eū ferēs panes in sacco rogās q̄ deū oraret p eo q̄ daret ei grām abstinendi a pctis. quod ille cū ꝓmisisset rogauit vt post. xv. dies rediret ad eū. et cum hoc fecisset quesiuit si adhuc placeret ei pctm̄ suū sicut primo. Rn̄dit q̄ deterius erat ei peccatū q̄ ante. Tūc heremita rogauit vt iterū post. xv. dies rediret ad eū et tūc forti9 se p eo affligit et orauit p eo. Cū aūt rediisset et q̄ sibi deteri9 eēt ei e iterū attēdēs heremita q̄ hoc ꝓpter eius negligētiā esset: q̄a delectabatur i hoc pctō et nō restitit delectationi. tūc heremita accepit saccū in quo sibi panes detulerat et īpleuit arena. rogās vt humeris suis imponeret et portaret. Qd cū ille facere attēptaret. heremita retrahebat iteru9 qd cū ille aduerteret dixit. nō possū illd on9 subleuare. qr tu deorsū trahis: tūc ille. trahe sup te et ego iuuabo te. Qd cū vterq̄ faceret facillime onus sup humeros ip̄ius posuerūt. tūc heremita. sic ego nō possū te iuuare qr tu niteris ꝯtrariū. s. retrahere deorsū temetip̄m i culpā et in prauā delectatōem. sed appone manum tuā et adiuua me. s. resistendo pctō huic et auerte te ab eo. tūc valebit adiutoriū dei et meum. Tercio vt reputet se indignū corā deo stare et ꝓ seip̄o orare et indignū se a deo exaudiri et aliū ad quē accedit reputare dignū a deo exaudiri. Iob. xlij. Seruus me9 iob orabit p vobis: et ego faciē eius suscipiā. vnde Greg. i pasto. Talis requirēdus ē ad orādū q̄ sit ydoneus ad placandū. qr cū is q̄ displicet ad intercedēdū mittit. irati anim9 ad deteriora ꝓuocatur. Quarto vt bona et iusta et q̄ erunt salutaria petat sibi a deo ipetrari. Criso. Illa pete a deo que tibi expediat accipe et que illum deceat dare. Sciendū q̄ qū sumus in tribulationib9 et anxietatibus vel pctis tūc debemus desiderare p nobis fieri cōem orōem sicut cōiter fit finito sermone qr hoc est valde vtile. Unde scriptum est. impossibile est preces multoꝝ non exaudiri. Et xp̄s in euāgelio dicit. Si duo ex vobis consenserint sup terram de omni re quacūq̄ petierint fiet illis a pr̄e meo. Quanto magis vbi quīq̄ ducēti q̄dringenti vel quandoq̄ mille homines cōgregati et cōmunē orōem p aliqua causa faciūt. Et q̄libet debet libenter p alijs orare. et cōem orōes facere: qr hec est elemosina spūalis: et deo valde placet. Unde Criso. sup Math. Pro se orare necessitas cogit. pro alijs autē caritas fraternitatis hortatur. Dulcior autem est ante deum oratio non quam necessitas transmittit. sed quam caritas fraternitatis cōmēdat.

In festo ascensionis Sermo. lxvij

Postquā locutus

est eis assumptus ē i celū: et sedet a dextris dei. Mar. xvi. Sciēdū q̄ ab origie mūdi nō fuit tale festū i celo nec erit q̄ vsq̄ post iudiciū erit cū xp̄s redierit cū bonis et electis eos ducēdo i celos. Unde leo papa in sermone de ascensione domini. Sicut in solennitate pascali resurrectio dn̄i nobis causa fuit letandi. ita ascensio eius i celos ꝑfitiū nobis est materia gaudiorum recolentib9 illū diem nec colentibus quo natura nostre hūanitatis in xp̄o sup omēs ordines angeloꝝ et vltra oēs celoꝝ altitudinē potestatū ad dei patris ē ꝓuecta ꝯsessum. Itē aug. i sermone de ascēsione. Resurrectio domini spes nostra est. Ascensio glorificacio nostra. Si ergo recte si fideliter si deuote ascensionem domini celebramus ascendamus cum illo et sursum corda habeamus. Ambro. i li. de offi. Sicut xp̄s in sua resurrectione resurgendum esse a peccatis edocuit ita sua ascensione ascensione quandā anime esse indicauit. Bern. sup Cāti. Mēte igitur in contemplatione celestium ascendamus vt saltem aut sic hora videamus et timētes cadere ad deum fideliter accedamus. Sciendū q̄ festiuitas hodierna est fcā omnium festiuitati. Quia ꝓpter hec incarnatus est. et. xxxiij annis in mūdo isto laborauit. deinde passus

est et sustinuit mortē et celū nobis apuret q̄d hodie p̄fectū est. q̄n xp̄s celos ascēdit. vn̄ dicit Greg. i ser. de ascēsione. Nos xp̄i mors viuificauit nos. xp̄i resurrectio erexit. nos xp̄i ascēsio cōsecrauit. q̄z nobis sp̄m̄ de celo tribuit. Ergo festiuitas hodierna ē cōclusio oīū festiuitatū xp̄i. s. annūciatōis natiuitatis: circūcisiōis: passiōn et resurrectōis. Cū oīa hec p̄fecit. tunc hodierna die celos ascēdit. Itē hodiernū festū p̄pter solēnitatē et dignitatē pōt etiā nominari festū oīū angelorū. q̄z hodie corū ruina cepit reparari. q̄n xp̄s cū electis suis celos ascēdit. Si sup vno peccatore se cōuertēte gaudium est angelis. s. q̄ hic penitētiā agit vel si de vno scō q̄ ad celū euolat. vel de vna aīa q̄ de purgatorio liberatur. q̄d tūc q̄n tot milia. s. omnes electi ab initio mundi cū xp̄o celū ascenderūt. Itē festū hodiernū est festū p̄phetarū: patriarcharū et oīm electorū ab origine mundi. q̄ hodie oēs cū xp̄o ascenderūt. Et si de vno sancto festū fit cū euolat ad celum et illa dies appropriatur sibi. nōne tūc hodierna dies pōt appropriari p̄phetis et patriarchis q̄ oēs hodie cū xp̄o ascenderūt. Itē hodiernū festū pōt dici festū btē Marie q̄z carnē filii sui quam a se assumpsit hodie exaltari super oēs celos vidit. Imo est festū totius humane nature q̄ hodie in xp̄o exaltata est. Iob. xxiiij. Si diligenter me q̄sieris [illegible] vsq̄ ad p̄cem. Grego. i omelia hodierna. Illa cui natura dictū fuerat. terra es: et in terrā ibis. hodie in celū iuit. Itē notandū q̄ hodierna die non solum xp̄s corporaliter ascēdit sz etiā multi qui cum xp̄o surrexerunt hodie cū xp̄o vt creditur corporaliter ascēderunt. Vn̄ aug. in ser. de resurrec. Quorū sepulcra in passione dn̄i fuit patefacta. horū corpora xp̄o resurgēte de puluere sunt suscitata. Decebat eniz vt primus ille resurgeret. deinde illi vt dicit ap̄ls. Ipse resurrexit a mortuis primitie dormientiū. Et sicut cū dn̄o resurrexerunt. ita cū eo ascēdisse creduntur. Quantū ad secundū sciendū q̄ hodierna die xp̄s tria signa dilectōnis ostēdit apostolis. Primo comedit cū discipulis sicut amici faciunt cum ab inuicem recedere volūt. Actuum. i. Et cōuescens precepit eis ab hierosolimis ne decederent. sed expectarent p̄missionem patris. Scd̄o benedixit illis sicut homo valedicit suis caris amicis cum ab eis recedit. Tercio locutus est cum eis increpando eos de incredulitate quā āt habuerunt. non

q̄ iam ad hoc illa die increduli fuerunt. sz q̄a ante tarde crediderunt his qui viderunt eum resurrexisse. Hec. Aud. xp̄m discipulos increpantē ea hora q̄n subtracturus erat p̄sentiam suam. ergo non dedignemis cum a p̄rimo tuo vel a vicario christi arguaris. Itē locutus est eis v̄ba instructionis dicens. Euntes i mundū vniuersū p̄dicate euāg. oī crea. Querit q̄re omni creature iussit euangeliū predicari. nūquid lapidibus et brutis animalibus et volucribus p̄dicandū ē euāgeliū: R̄n̄deo p̄mo q̄z homo est microcosmus. vn̄ Aug. viij. [illegible] Hō dicitur minor mundus. q̄z conuenientiā hz cū omnibus creaturis. Ergo xp̄s dixit p̄dicate euāgeliū omni creature id ē hoī q̄ hz esse cū oī creatura. s. cū lapidib⁹ viuere cū plātis. sētire cum aīalib⁹ irrationabilib⁹. et itelligere cū angelis Scd̄o q̄z p hoc q̄ dicit omni creature ostēdit q̄ vult omnes hoīes saluos fieri. pauperes et diuites. nobiles et ignobiles. rusticos et ciues et nullū spernit. q̄z non est acceptio p̄sonarū apud deū. Tercio i hoc q̄ dicit omni creature ostēdit q̄ homo est dn̄s oīm creaturarū. Ps. Oīa subiecisti sub ped. ei⁹ tc. Hebr. i. Dn̄ā omni piscib⁹ maris. volucrib⁹ celi. et cūct' aīantib⁹ terre. Item dicit in euangelio. Qui crediderit et baptizatus fuerit salu⁹ erit. Vbi queritur vtrum fides req̄ratur in baptizādis: R̄n̄deo s̄m Petru de tharan. sup. iiij. sen. dist. vi. In paruulis et naturaliter stultis non requiritur p̄pria fides sed sufficit aliena. Nā pueri in fide parentum vel patrinorū vel ecclesie baptisantur. In adultis et in discretis hoībus qui habent rationē requiritur fides propria. non quidem ad susceptionē sacramenti. quia etiam sine ea reciperent caracterem sacramenti. sed quantū ad susceptionē rei sacramēti. i. gratie. ¶ Item queritur. vtrū oīb⁹ paruulis eq̄lis grā detur in baptismo: R̄n̄deo s̄m Bonauē. i. iiij. di. iiij. sic. Quātū ē de se eq̄lis gratia datur i baptismo paruulis. et hoc quātum est de lege cōmuni. Primo ratione morbi. i. peccati originalis. qui morb⁹ est equalis in omnibus paruis. Scd̄o q̄z omnes sūt eq̄liter dispositi. nec plus nec minus vn⁹ q̄ alter q̄z nullu habet pctm̄ actuale sed solum originale. Tercio q̄z sacramentū vnū et eq̄le est i se ergo equaliter operatur i paruulis Deus tn̄ q̄ nō alligauit suā potentiā sacramentis pōt viuificare plus vel minus si vult. Item queritur an in adultis baptizatis sit equalis effectus

baptismi. Rūdet scđs Bon. in 4. vbi sup̄ q̄ tri
plex est effect⁹ baptismi. Prim⁹ caracteris im
p̄ssio. scđs restitutio innocētie. Et q̄° ad illos
duos effectus ē equalis effectus baptismi in
oibus digne suscipientib⁹. Tercius effectus ē i
fusio gratie. Et hic effectus ē maior in illis a
dultis qui magis sunt dispositi. q: q̄ se plus
disponit pl⁹ recipit de gr̄a. Et ideo quo ad h°
non oportet q̄ sit equalis effectus in omni
bus baptismū suscipientibus. Si vis plus di
cere de baptismo. quere infra sermone. lxxvi.
et sermone. lxxvij. B.

In eodem festo Sermo. lxvij. de signis
veri christiani

Signa autem eos

q̄ crediderit hec sequētur. Marc. vl.
Quamq̄ nesciat de quoq̄ homine an
saluet: an dānet. Sūt tn̄ qnq̄ signa q̄ dn̄s h
ponit valde expssiua salut⁹. et q̄ nob i vltimo
recessu p mem̄oriali reliqt p q̄ cognoscūtur ve
ri fideles a nō veris. Ois igitur fidelis saluari
volēs, vt hec qnq̄ habeat. necesse ē ad mi
nus scđm explicatōez spūalē. Dicūtur enī hec
signa dupliciter. corpaliter et spūaliter. Apli et alij
q̄dā sci in p̄ncipio eccl̄ie habuerūt illa signa
vtroq̄ modo. et hoc necessariū tūc erat qm⁹
apli p illa signa hoies ad fidē p̄uerterēt. et iō
hec signa corpalit̄ ipēdebant hoibus. X
Spūaliter vero hec quinq̄ signa nos habere
oportet. et sunt certa signa salutis. quia mira
cula corpalia ostendūt hoiem esse sanctū. sed
non efficiunt. sed illa efficiūt et ostēdūt. Pri
mū signū est q̄ demonia eijciant. Hoc apli et
alij sancti fecerūt corpaliter eijciendo demo
nia ab obsessis: et p hoc ostenderūt se esse di
scipulos xp̄i. Sic nos spūalit̄ dēonia. i. pecca
ta eijcere debem⁹ p penitētiā: q̄ qui hoc facit ve
re est xp̄ianus. Dns enim q̄ nō mētitur dicit
Signa aūt eos qui crediderit hec sequentur.
In noie meo. i. p salute eterna. demonia eij
cient. i. peccata mortalia. Quot aūt quis in se
habet pctā mortalia. tot diabolic etiā aias ei⁹
possidēt. Vn̄ legitur Marc. xvi. Mariam
magdalenā septem demonia habuisse. q̄d ex
ponit Greg. et dicit. Maria septē demonia
habuit: que vniuersis plena vicijs fuit. Et illa
pctā que in nobis cognoscimus imediate per
veram p̄tritōem eijcere debemus. Y Sz
queritur vtrū quis imediate teneatur cōfiteri
Rūdeo q̄ ad p̄tritōez tenet hō q̄ cito recogno
scit se peccasse mortaliter. sed ad cōfessionem
faciendā imediate nō tenetur. nisi tpe pasche
vel etiam qn̄cūq̄ alias vult sacramentū eucā
ristie accipere q̄uis periculosum sit confessio
nē diu differre. Ergo consulendū esset cuilibz
seculari q̄ ad minus in qualibet angaria con
fiteretur sua pctā. quia p hoc retraheretur a
multis pctīs que alias cōmittit quando i an
no nisi semel confitetur. Et insup talis hō ef
ficeretur tunc zelosus q° ad deū. et etiā se recogno
sceret et ppēderet suos pprios defect⁹. Sed
isti qui raro confitētur plura pctā obliuiscunt
quod valde periculosum est ideo bonū est fre
quēs cōfiteri. Vn̄ Ber. in epl̄a. Ama cōfessio
nem si affectas decorem. Reuera vbi cōfessio
ibi pulcritudo et decor. Si ergo imediate pec
cata eijceris cū peccasse te cognoueris signū
est salutis. vn̄ Criso. in ser. Peccare est huma
nū. permanere autē in pctīs est dyabolicum.
Ergo eijcienda sunt pctā p confessionē nō so
lum magna. sed etiā p̄ua. Vn̄ Greg. i moral
In vnoquoq̄ lapsu a minimis semp incipit
et succrescentib⁹ defectibus ad grauiora p̄ue
nitur. Et enim quis non curat cauere p̄ua pec
cata faciliter labitur in maiora. Vn̄ aug. i li.
de penitentia. Nullū est pctī a deo paruum
q̄d non crescat neglectū. vn̄ etiā Isid. de sū.
bo. Quēadmodū ad v̄tutē culmē tendentes
non a summis inchoāt. sz a modicis vt sēp ad
altiora p̄tingāt. ita et qui dilabentur ad vitia
non statim a magnis criminib⁹ incipiunt. sed
a modicis assuescunt et sic cum maximis cor
ruūt. A Secundū signū fideli necessariū
est vt noua lingua loquatur deserendo anti
q̄ quam dyabolus ab initio adinuenit. atq̄
homines mali. i. Regum. ij. Recedāt vetera
de ore vestro. Lingua enim vetus: est iracūde
et dure proximis respondere et insuper ipsis
maledicere et eos ad iracundiam prouocare.
et hoc est valde periculosum quia oia pecca
ta que ille sic ad iracundiā p̄uocatus cōmittit
oim peccatoꝝ illoꝝ ille qui eū cōcitat ad iram
p̄ticeps erit. Sz queritur an hō sustinere de
beat maledictōez sibi a malis hoib⁹ p̄latā
Rūdeo q̄ bonus hō nō debz curare tales ma
ledictiones: sed eas patienter sufferre quia si
bi nihil obsunt. Vnde Augu. super. ps. Qui
iniustus ē et maledicatur premiū ei p maledictō
ne redditur. ps. Maledicent illi et tu benedi
ces. Item vetus lingua est blasphemare et
iurare. Eccli. Vir multū iurās replebit̄ ini

qualitate. Itẽ lingua vetus est adulari ꝛ vba
adulatoria loq. vñ Hiero. Nihil ẽ qḋ tam
facile corrũpat mentes hoim sicut adulatio.
Plus enim nocet lingua adulatoris ꝙ gladi⁹
psecutoris. Itẽ lingua vet⁹ est impudica: et
luxuriosa verba pferre. Et talia verba sunt
signa mali ꝛ impudici cordis vñ. Math.
xij. Ex abundantia cordis os loquitur. Vñ Ari-
sto. iiij. ethico. Qualiscũq; quisq; est taliter
dicit ꝛ taliter operatur ꝛ taliter viuit. Itẽ lingua
vet⁹ ẽ loq̃ vba detractoria. ꝛ denigrare famã
proximi. Vñ Hiero. Nõ facilis venia prauam di-
xisse de recto. Itẽ lingua vetus est iactanter
loq̃ ꝛ seipm in peccatis suis commendare. Vñ Au-
gu. Nulla iactantia tam abhominabilis deo ẽ: ꝙ
preterea peccata vitiaq; nostra dimissa rememi-
scendo gaudere ꝛ inde exultare. Item vetus
lingua est loq̃ verba mendacia in dãnum sui
proximi. Vñ ps. Perdes oẽs q̃ loquũtur men-
daciũ. Itẽ lingua vet⁹ est loq̃ vba ociosa ꝛ in-
utilia. Vñ Math. xij. De omni vbo ocioso ꝛc̃.
Itẽ lingua vetus est libenter loq̃ de mundanis
ꝛ transitorijs. Vñ Joh. iij. Qui de terra est, de
terra loquitur. Itẽ. i. Joh. iiij. Ipsi de mũdo sũt
ideo de mũdo loquũtur. ꝛ mundus eos audit.
Sed noua lingua est loqui mansuete pudice
ꝛ verifice. Item informare proximũ ꝛ corrige-
re ꝛ ammonere proximũ fraterna admonitiõe.
Item libenter orare. deo regratiari. ꝛ libẽter
confiteri. ꝛ sic de alijs bonis ꝛ honestis ꝛ edifi-
catiuis verbis. Tertiũ signũ est ꝙ serpentes tol-
lunt. i. malas suggestiones: siue a diabolo si-
ue a proximo immissae sint imediate expel-
lunt. ... a diabolo immittuntur suggestiones
male ꝛ cogitationes praue: quib⁹ homo im-
mediate resistere debet ꝛ eas violenter expel-
lere. Vñ Greg. Non est cogitatio tam imũ-
da que mentẽ polluat: si ratio nõ consentit.
Vñ etiã Bern. Demoniũ est malas cogitati-
ones ingerere. nostrum est illis nõ consentire.
Nã quotiens resistimus totiens diabolũ sup-
amus. angelos letificam⁹. deũ honoramus.
Ergo qñcunq; sentis te diabolũ temptare p
malas suggestiones. ꝛ si immediate repellis
iam serpẽtes tollis: ꝛ tibi nõ nocebũt. Unde
Bern. Põt inimic⁹ excitare temptatõis mo-
tum. sed in te est si volueris dare: vel negare
consensum. Item serpentes tollere est videre
malã vitã ꝛ malũ exemplum proximi: ꝛ tñ suo
malo exẽplo nõ corrũpi nec velle suã malam
vitã seq. Verbi grã. Diues qui videt superbiã
aliorũ in vestibus ꝛ moribus ꝛ si vel⁹ est etiam
se tali modo extollere in vestibus ꝛ moribus
posset. qz diues ꝛ iuuenis ꝛ pulcher est: ꝛ tñ
se propter deũ ꝛ salutẽ aie sue humiliat: ille serpẽ-
tes tollit spũaliter. Itẽ alius diues videt alio-
rũ tpalia querere cũ vsuris mẽdacijs ꝛ frau-
dibus. ꝛ ipse posset simili modo ditari si vellet
ꝛ tñ ppt deũ omittit talia: offerẽs ista deo of-
fert. q sic iniuste lucrari potuit. sed nõ voluit.
Greg. Hec auru deo obtulisti qḋ contra eius
voluntatẽ accipere noluisti. Itẽ iuuenis qui in
iuuẽtute caste viuit. ꝛ tñ temptatões carnis
sustinet. sed tñ nõ consentit serpentes tollit.
Itẽ pulcher homo q̃ videt alios hoies choreiz-
are ꝛ illic gaudere: ꝛ tñ sibi ipsi resistit. ꝛ sic
propter deũ quẽ nõ vult puocare hoc dimittit
et se vincit serpentes tollit ꝛ sic de alijs. Et
qñ maiorẽ occasionẽ qs habuit ꝛ sibi resistit. ꝛ
ꝛ ppt deũ facere noluit tanto maiori honore
dign⁹ est corã deo. Unde scriptũ est. Qui po-
tuit transgredi ꝛ non est trãsgressus. facere
mala ꝛ non fecit. Unde Bern. in li. de libe.
arbi. Posse enim peccare datum est homini nõ
vt proinde peccaret. sed vt gloriosior appare-
ret si non peccaret cum peccare posset. B

Quartum signum est si mortiferum quid bi-
berint non eos nocebit. Unde sciendum ꝙ
mortiferum siue venenum bibere significat ma-
gna incommoda sustinere siue in verbis irrise-
onis maledicendo siue in rebus spoliando. si-
ue in propria persona percutiẽdo: siue infirmi-
tates corporis sustinendo. ꝛ sic de alijs. Si
illa pdicta oporteat hoiem bibere. i. tollerare
ꝛ pati: nec tamen sibi noceãt ꝙ videlicet per
impatientiam eum nõ corrumpunt. hoc est
signũ salutis ꝛ vite eterne. Et quanto mortif-
erũ tale siue incõmodũ ẽ forti⁹ si nõ corrumpit
aut inflatur aut per ipatientiã tãto est lau-
dabilius signũ. Vñ dicit Greg. Ego patien-
tie virtutẽ maiorẽ signis ꝛ miraculis credo. q̃
igit patiẽtes sunt in magnis infortunijs ꝛ tri-
bulatõib⁹ ꝛ infirmitatib⁹ hñt quartũ signum
ꝙ vere filij dei sunt. Greg. Qualis vnusquis-
q; apud se lateat illata contumelia pbat. Ex
hoc sequitur ꝙ illi non habent hoc signũ qui
non solum magna incommoda: sed nec vnũ
verbũ sibi ptrariũ sustinere volunt. Unde
Gregorius. xvi. mor. Qui a statu patientie
per linguarum vulnera corruit. Ipse sibi te-
stis est ꝙ contra manifeste persecutionis
gladios nõ subsisteret. C Item sciẽdũ

q patientia in adversis est nobis multũ necessaria: q2 dupliciter mereri oportet vitã eternã. scz sustinẽdo mala et operãdo bona. Sz qz opa nr̃a bona sunt adhuc modica et parva. ideo plus mereri debem⁹ in sustinendo patienter adversa vt recompẽsem⁹ mediocritatẽ nostrorũ bonorũ operũ. q2 in hoc cõsistit paciẽtia: vt mala ab alijs nobis illata pacienter sustineamus et deo de tribulationib⁹ grãs agam⁹. Vñ Grego. in omelia sup euangeliũ. Cũ audientibus ꝓ sua. paciẽtia est aliena mala equanimiter ꝑpeti. Cõtra cũ q, eorũ q ei mala irrogat nullo dolore moueri. Cassio. sup illud ps. voluntarie sacrificabo tibi. Voluntarie deo sacrificat q inter angustias passionũ iugiter gratias agit. Exẽplum de paciẽtia in collatõibus patrũ li. xii legit. Q2 qdã vetula religiosa alexadrie: petijt ab epõ q ei multũ familiaris fuit. et eã ꝓpter sanctitatẽ suã multũ diligebat. vt traderet sociã ei aliquã q esset cũ ea in solatiũ. Et epõ tradidit ei viduã honestã virtutibus pollentẽ mitẽ et dulcẽ in orõe ꝑseuerantem. obedientem et sibi fideliter seruientẽ. Que cũ q̃sita est epõ q ea nõ esset vtilis. Qui dedit ei aliã duram. verbosam. litigiosam. et rebellẽ. et cã multis cõuicijs afficientẽ de q nõ est cõquesta. sed paciẽter sustinuit vl' quoqʒ cũ ea exercitata eius iniurijs addisceret ꝑfectã paciẽtiã. Pro quo admiratã epõ ei quereret quõ esset ei. ipsa rñdit q melius esset ei cũ illa q cũ prima. Quia ꝑma fuisset ita dulcis et pacifica q nihil lucrabatur eius paciẽtia. Cum secũda exercitata multis iniurijs ꝑfectã didicerat paciẽtiã. D Quintũ signũ est sup egrotos manus imponent et bene habebunt. Duo sunt gña egrotorũ adiutorio nr̃o indigentiũ Quidã ẽ qui exterioꝛ indigẽt adiutorio in corpore. vt paupes vel ĩfirmi qb⁹ bñ facere debem⁹. exhibẽdo eis opa mie: vt esurientẽ alebem⁹. sitientẽ potem⁹. nudũ tegam⁹. et peregrinũ ad hospitiũ recipiam⁹. et sic de alijs. Et qñ hec opa facim⁹ tũc spũaliter man⁹ sup egros ponimus et melius habebũt. Et qcqd ipsis fecim⁹. hoc xp̃s reputat sibi esse factũ. Vñ Math. xxv. Qd vni ex minimis meis fecistis mihi fecistis. Et in iudicio dicet dñs electis suis q hec opa mie exercuerunt. Esuriui et dedistis mihi manducare. Sitiui et dedistis mihi bibere. Nudus et cẽ. Venite bñdicti patris mei. Vñ etiã Ambro. Nil ita cõmendat xp̃iani aiam quẽadmodũ mia. Ergo si volum⁹ dei miam ꝓmereri. tunc debemus cũ paupibus opa mie exercere. Vñ Grego. Dei miaz nõ põt ꝓmereri: q hic misericors non fuerit. Unde Leo papa in sermone. Mie virtus est tanta: vt sine illa cetere virtutes et si sint prodesse nõ possunt. Exẽplum legitur de sancta elizabeth q in hospitali in Marckburg. qd cõstruxerat. Erat quidã infirm⁹ et leprosus tã immũdus et fetidus: et tã horribilis aspectu q eũ oẽs ancille et serui abhorrebãt nec ei seruire volebant. Beata elizabeth vidit eũ cõtẽptũ ab alijs et ipsa cũ magna hũilitate et diligentia ministrabat ei. Caput ei lauabat et eũ balneabat: et ipsũ ꝓprijs hũeris et brachijs portabat: et in gremio suo eũ q̃escere faciebat et hoc seruitiũ ei quattuor diebus exhibebat. Postea infirmus disparuit. Quita vero die cum sancta elizabeth esset in orõne: xp̃us ei apparuit dicens. ego sum xp̃s filius Marie cui seruiuisti illis diebus. Et qa mihi ꝓuidisti in forma leprosi habebis mecũ eternũ gaudiũ. Secũdi infirmi sunt infirmi in anima vt pctõres qui te offenderũt. Et sup illos debes manus imponere. i. ipsis indulgere. et ei hoc bñ habebit. Et hoc ẽ deo valde acceptũ et homĩ multũ meritoriũ. scz inimicos diligere et ipsis indulgere. Vñ Augu. in sermone de sancto stephano. Per amorem hominis inimici efficeris amicus dei. Unde Augusti. in Enchiridion. Ea elemosina nihil est maius qua ex corde dimittim⁹. quod in nos quisqʒ peccauit. Hec sunt quinqʒ signa vite eterne: et veri xp̃ianismi que ipse dñs iam ad celum ascẽsurus oĩbus fidelib⁹ suis predicauit. Que signa postq̃ dixit statim assumptus est in celum. In hoc innuendo q hec obseruantes similiter assumuntur in celũ. Que signa postq̃ dixit sancti apostoli exterius in signum habuerunt et ostenderunt in exemplum. Unde sequitur. Illi autem profecti predicauerunt vbiqʒ domino cooperante et sermonem confirmante sequentibus signis.

De ꝑparatione ad gratiã. Sermo. lxix.
In dñica infra octauam ascensionis.

Cum venerit paraclit⁹ quẽ ego mittã vobis Joh. xv.

Sicut in dñica ꝑxime veteri recolitur spũssancti missio. sic hodie in euangelio recolit spũssancti promissio. vt animus noster ꝑparetur ad suscipiẽdũ ipsum. Legitur

q tpe medio .s. iter ascēsionē xpi et missionē
spūssancti fuerūt discipuli cū mulierib⁹ et ma-
ria matre iesu et frīb⁹ e ius sil. Exēplo ergo il-
lo℞ debēt eē fideles tpe isto i pparatione sui
et expectatione spūsscti intēti. Preparat⁹ eīm
deb to mō dabitur spūsscrūs ad illō ad qō i
digebit .a. Co℞ xij. Unicuiqȝ eīm datur mani
festatio spūs ad vtilitatē. Criso. i ser. Nunq̄
deus defuit cōsolator. vbi psenerās e deuct⁹
fuit creator. Itē Orige. sup Cāt. Oīs e tor-
mentū cedit nobis i gaud. v bū nobis supest
diuine consolationis refugiū. Sciendū q i p
senti sermone tria sunt dicenda. Primo q de-
bent mouere ad pparandū nos ad susceptio
nem spūssancti. Secūdo q̄ sunt illa q̄ nos p
parant ad susceptionē spūssancti. Tercio exē-
plum de spūsancto. Quantū ad primū sciē-
dum q tria debent nos mouere ad pparādū
nos diligenter ad susceptionem huius hospi
tis .i. spūssācti. Primū est huius hospit sublī
mitas. Hospes ille .s. spūssanctus cui nos p-
parare debemus hospiciū est deus sicut pat
et filius. Et ideo cū magna diligētia pparan
dū ē ei hospitiū. Et ideo illi nō videtur crede-
re spūssctm esse equalē filio. qui asi pascha di
ligenter pparanerut filio hospitium. et asi pē
thecostes nullā pparationē faciunt spūscto.
De talibus posset facere derisionē spūssāctus
cum post in futuro festo inuocabunt eum di-
centes. Ueni sancte spūs. Quale est hoc. ad
hospitium vocare tm̄ dñm cuius pñtia indi-
gnus est. vñ Dāz mo sup Jaco. Dñm deum
tuū suscepturus i habitaculo cordis tui emū
da consciētiā tuā ab operibus mortuis e co
gitationibus sez fluis et immūdis. q: mūd⁹
inhabitator mūdā querit domū. Ber. sup Cā
ti. Gratia spūssancti balsamū purissimū est.
et ideo purū solidū et pfundum vas requirit
Utilitas vero huius hospitis innuitur nobis
Sap. xij. vbi dr. O q̄ bonus o q̄ suauis est
dñe spūs tuus in nobis. Bonitas siue vtili-
tas eius i nobis. primo apparet ex hoc q abs
qȝ eo etiam ad momentum aīa viuere nō pōt
sicut nec corpus nisi spm̄ .i. anhelitum attra-
hat. ps. Os meū aperui et attraxi spm̄. Et iō
frequenter attrahendus est spūssctūs p sctm
desideriū. vñ Aug. Desiderate auxiliū gratie
qua sola homines liberantur a malo sm̄ qua
nullum prorsus cogitando siue volendo: et
amando siue agendo faciūt bonū. ¶
Itē vtilitas spūscti appet i hoc q psolat nos

e hoc fit tripliciter. Primo tēptatōes mitigā-
do. Esa. xliij. Cū trāsieris p aquas tecū ero et
flumina non operient te cū ambulaueris in
igne nō combureris. p aquā que hz mollicie
intelligitur temptatio psperitatis. In igne
intelligitur temptatio vel aduersitatis Dan.
iij. Fecit medium fornacis quasi ventū ror-
flantem. vñ Aug. sup ps. Diabolus plen iu
q vult nocere et non pōt. q: ptā eius est sb
potestate dei. Nam si tm̄ posset nocere diabo
lus q̄ cum vellet aliquis iustus nō remaneret. ¶
Secundo spūssanctus psolatur dando vtutē
resistendi temptationibus. vñ Luce. vl. Se-
dete i ciuitate donec indu. vtu. ex alto. i. Co℞
x. Fidelis est deus qui non patietur vos tēp-
tari sup illud quod potestis. sed faciet etiā cū
tēptatōe pventū vt possitis sustinere Isi.
de sum. bo. Non amplius tēptat electos dia
bolus: q̄ dei voluntas permittit. Tercio con
solatur spūssanctus infundendo dulcedinem
Eccli. xxiiij. Spūs meus super mel dulcis.
Aug. Gustato spiritu desipit oīs caro Unde
spūssanctus tantam suauitatē offert: vt totū
mundū homini desipere faciat. et hoc ptz spi
ritū sanctū esse deum. et sup oēm creaturam.
Ber. Quid nō tēperabit dulcedo illa q̄ mor-
tes quoqȝ facit dulcissimā que resistere pōt. si
asperitas vincit om illi. Rich. de s. vic. Q est
cor tam durū vel lapideum qō diuina pñtia
sua benignitate non emolliat: et sua dulcedie
non allicat. De malignitate vero alteri⁹ hos-
pitis .s. dyaboli qui necessario adest si spūss
ctus desit. satis patere potest p hoc q ipe oēs
hospites suos iugulat: et omnib⁹ bonis spo-
liat. Jeremie. vi. Crudelis est et nō miserebit
Greg. Nihil se fecisse estimat cum aīas non
sauciat. vñ Augu. de ciuit. dei. Diabol⁹ oīm
discutit consuetudines ventilat curas scrutat
affectus: et ibi querit causas nocendi vbi qrē
libet videt studiosius occupari. Ista tria d-
bēt nos mouere ad pparandū nos ad susce
ptionem spiritussancti. ¶ Sz quātū ad
secūdū sciēdū q septē sūt q̄ pparāt ad susce-
ptionē spūscti. Primū est euacuatio a petis
p verā cōtritōem et humilē confessionē. Non
eīm habitabit spūssanct⁹ i corpe subdito pec
catis nec in corde immūdo. hoc figuratū est
Gen. viij. Ubi noe emisit colūbā de archa q̄
cū nō inuenisset vbi qesceret pes eius propter
inūdationē aq̄ reuersa ē ad archā. Per Noe
intelligitur de⁹ pater q̄ emittit colubā .i. spm̄

scriñ. de archa. i. de regno celoꝝ. q̄ cū nō iucit vbi qescat ꝓpter diluuiū aq̄ꝝ. i. peccatoꝝ reuertitur ad archā. i. ad regnū celoꝝ. Nō enī imergebat se colūba i aq̄s diluuij sic nec spūssctūs intrat vbi ē diluuio peccatoꝝ. Uasi enī inmūdo. i. cordi vicijs pleno nō infūdet deꝰ pater balsamū spūssancti siue ꝯsolatōem eius. Aug. sup Luc. In corde mūdo ꝯsciētia bona et fide non ficta habitat deꝰ. ergo ꝑparare nos debemꝰ ad susceptionē spūssancti sicut tpe pasce ꝑparamus nos ad susceptionē sacramenti eucaristie. Sacerdos ergo bonū est confiteri in qualibz angaria. q2 multa pctā multiplicantur et cumulantur in hijs qui raro ꝯfitentur. et de multis peccatis obliuiscuntur que dyabolus bñ considerat vt in agone mortis eadez peccata sic ex negligentia oblita eis obijciat. et si talē hominē qui in omni angaria ꝓponit confiteri: diabolus retraheret et vellet impedire. tūc talis posset se per votum astringere. vt si vltra angariam confessionem differret q̄ tam diu a carnibus vel a vino abstineret donec ꝯfiteretur. Attamen si q̄s in futura angaria confiteri vellet. tunc melius ē q̄ iā ani festū penthecostes confiteatur ꝓpter susceptionē spūssancti. Secundū q̄d ꝑparat ad susceptiōem spūssctī est oratio deuota. Qz sicut aliq̄s libēter declinat ad hospitiū in quo sat desiderari aduentū suū precipue cum dns hospicij multū sup hoc eum rogat. Sic spūssanctus ad eos venit qui aduentū eius ex corde desiderant et cum eius deuotis oratōibus inuitāt. Aia q̄ est sponsa xp̄i inuitat spūmsctm̄ p deuotā orōez. Cāti. v. Ueniat dilectus meus in ortū suū ꝛc. Unde oratio est vnū illoꝝ q̄ maxime ꝑparat hoiem ad susceptiōem spūssctī. Sap. Preoccupat eos qui se concupiscūt. ps. Prope est dn̄s oībus inuocātibꝰ eū. Sap. vij. Uocaui ꝛ venit in me spūs sapie. Unde in exemplū nostrum omnes apl̄i cū mulieribus erat ꝑseuerantes i oratione. Vñ cantꝰ. Oratibꝰ aplis deū vcisse nunciāt. Cassio sup ps. Oratio serenat cor abstrahit a terrenis: mūdat a vicijs: subleuat ad celestia. reddit capacius et dignꝰ ad spūalia bona accipienda. Terciū est ieiuniū. Unde apostoli credunt tali tpe ieiunasse. scdz illud Math. ix. Nunq̄d possunt filij sponsi lugere q̄diu sponsus est cum illis venient aūt dies cum auferetur ab eis sponsus et tunc ieiunabūt. Unde laudabilis est consuetudo eoꝝ q̄ aliquā spālez abstinētiā faciunt hoc sacro tpe

nam spūssanctus ignis est sicut ergo ligna cū exiccant et humiditas i eis cōsumit. ꝑpar ē ad susceptionē ignis spūssancti p ieiuniūz et abstinētiā. vñ Ber. in ep̄la. Castra nob sūt nostra ieiunia. q̄ nos a diabolica īpugnatōe defendūt ad vtutes disponūt. et ideo nos sāctificant ad ignem ꝑducunt. In signū huius tunc vigiliā penthecostes tenemur ieiunare ex ꝑcepto ecclie. Sed heu plures sūt q̄ eandē vigiliam non ieiunāt q̄d est satis piculosūz. q2 nulla dies a festo pasce vsqz ad festū penthecostes ita districte ꝑcipitur scdm ius canonicūz ad ieiunandūz sicut illa dies. Quartū q̄d disponit ad susceptiōem spūssancti est hūilitas que notat in hoc q̄ aplis sedētibꝰ datꝰ ē spūssanctus. Vñ Gl'o. Sessio indiciū est humilitatis. non vult spūssanctꝰ intrare aliq̄d hospitium nisi vbi honorandus sit. Hūilitas vero deum honorat. Eccli. iij. Magna potētia solius dei est et ab humilibꝰ honorat. Gre. Speciēt et diuine gratie eē familiaris humilitas. Nō veniet ergo spūssanctus ad eū q̄ nō ē hūilis. Jaco. iiij. Supbis resistit deꝰ: hūilibꝰ aūt dat grām. Hec est causa q̄re Maria facta est mr̄ xp̄i et repleta spūsctō. s. ꝓpter hūilitatem eius. Luce. i. Respexit hūilitatē ꝛc. vñ Aug. in ꝯfes. O q̄ excelsus es dn̄e hūilia corda sūt domus tue. Quintum est vnitas in caritate. Unde discipuli erant pariter in eodē loco cū spūsctm̄ receperunt. sicut erāt in vno loco corporaliter. sic et spū aliter habētes cor vnum et aiam vnā in dn̄o. Qui vult ergo spūsctm̄ accipe. odiū siue discordiā a se remoueat. Spūs enī hoīs non viuificat mēbra corporis nisi sint vnita. sic spūssanctus in corpe ecclesie viuificat illos qui vniti sunt in bono. Itē sicut ignis in diuisione lignoꝝ extinguit sic ignis spūssancti in hoībꝰ p discordiā extinguit. vñ Grego. i pasto. Sicut nihil est preciosiꝰ deo vtute dilectionis. ita nihil est desiderabilius diabolo extinctione caritatis. Ber. Parum timet diabolus vigilantes: ieiunantes: continētes. q2 de istis omnibus multos trarit in laqueum ruine. sed concordes et vnanimiter viuentes in domo dn̄i ꝯiuncti deo et sibi p vinculum caritatis. hi dolorē. hi liuorē. hi timorem diabolo inferūt. ꝛ sicut concordia diabolo displicz sic concordia placet deo. Eccli. xxv. In tribꝰ beneplacitum est spūi meo: q̄ sunt pbata coram deo ꝛ hoībꝰ cōcordia fratrum. amor proximoꝝ vir et mulier sibi consentientes. Ubi ci

q̄ ergo hoīes sūt vniti ⁊ pacifici insimul i deo ibi deus in medio eorū morat. ps. In pace factus est locus eius. Apls. Diligite pacem ⁊ deus pacis erit vobiscū. Et tales vocātur filij dei. Mat. v. Beati pacifici quoniā filij dei vocabūtur.

G Sextū qd̄ disponit ad susceptōem spiritussancti ē audire vbū dei. vn̄ bonū ē illo tpe signāter audire sermones. Vn̄. Actuū. x. Adhuc loquēte petro cecidit spūssctūs sup oēs q̄ audierūt. s. vbū. sꝫ dei. Multi ergo sunt cōuersi ⁊ grām spūsscti susceperūt p vbū dei sicut patet in beato petro aplo. q̄ tria milia hoim̄ cōuertit in vno sermōe. qꝛ in auditione verbi dei datur hoi grā p quā a pctis mūdat. ⁊ cognitio pctī q̄ est initiū salutis. Quia sicut in speculo facies corporis hois speculatur. sic facies aīe in vbo dei. Joh. xv. Iā mūdi estis ppt sermonē quē locutus sum vobis. ps. Eloquium dn̄i inflāmauit eū. O quot pctōres inflamati sunt p vbū dei ad pniaꝫ. Vn̄ etiam legitur. q̄ fuit qdā comes lubricus supbus ⁊ maliciosus. q ⁊ in talibus pctis diu vixit. Contigit aūt vna dieꝝ eū ecclesiam intrare ⁊ sermonē audire. ⁊ audiuit pdicare illō dictū Ezech. In quacūq̄ hora pctōr ingemuerit ⁊c. Et ad seipꝫ reuersus in. ploraūit dei miam: vt sibi sua pctā idulgeret. qꝛ āplius ei vsq̄ ad mortē seruire vellet. Et postmodū mūdū deseruit ⁊ religionē intrauit ⁊ deo fideliter seruiuit. Et post mortē ipius inuentus est sup sepulcrū eius scriptū litteris aureis illud dictū. ps. Misit dn̄s verbū suū ⁊ sanauit eū. Septimū qd̄ disponit ad susceptōem spūssancti est q̄ homo se exercere debet in actiua ⁊ contēplatiua vita. In actiua hoc ostēsum ē i hoc qd̄ in impositione manuū aploꝝ homines acceperūt spiritūsanctum. Actuum. viij. Tūc imponebāt manus sup illos ⁊ accipiebant spiritūsanctum. Qui ergo regē summū accipere vult ad hospitiū debet ei fercula preparare. ⁊ illa fercula sunt bona opa: qꝛ tot fercula pparat quot bona opa facit. Et signanter illo tpe dꝫ se q̄s exercere in opibus mie. quia spūsctūs donum dei ē. ergo dando bn̄ficia meremur ipꝫ recipe. Luce. vi. Date ⁊ dabitur vobis. Itē in contēplatiua vita se exercere dꝫ. Et hoc ostēsum est in hoc q̄ spūsctūs datus est aplis in supiori cenaculo. Quia illi q̄ volunt recipere spiritūsanctū debēt cor suū leuare p cōtēplatōem p hoc ergo vadūt obuiam spūsctō. Itē debet se abstrahere a carnalibus desiderijs. ⁊ a vanis gaudijs mūdi. Vn̄ Augu. li. v cōf. Haud ū diuine dulcedinis nō degustas si carnali delectatione cor maculas. Bern. Delicata est diuina consolatio nec datur admittentibus alienam. Et quādo homo abstrahit se a carnalibus delicijs. tūc erit dignus recipere diuinā consolationē. Exemplū huius patet in filijs israel qui non receperūt mānna durante farina egyptioꝝ ⁊ q̄ diu fuerūt in egypto: sed in deserto deficiente eis farina receperunt māna.

Item in eadē dn̄ica. Sermo. lxix. De excōmunicatione maiore ⁊ minore.

Absq̄ sinagogis

facient vos. Joh. xv. Sciēdū q̄ sicut iudei olim tenuerūt se ad discipulos xpi sepādo eos a participatōe ⁊ cōione ipoꝝ sic nos iā tenere debemus quo ad iudeos ⁊ etiam signanter quo ad excōicatos maiori excōmunicatōe. a quoꝝ pticipatōe ⁊ cōione: nos abstrahere debemus. Pro quo sciēdū q̄ hic i pn̄ti sermōe tria sūt dicēda. Primo q̄ excōicatio est duplex: ⁊ qre timēda sit. Scdo in qbus casibus incidit q̄s in maiorē excōicationē. Tertio declarāde sunt aliq̄ q̄stiones de excōicatis. scꝫ. in q̄bus casibus q̄s licite cū excōicato potest cōicare. ⁊ sic de alijs. D Quantū ad primum est sciendū q̄ excōicatio est duplex. scꝫ maior ⁊ minor. Minor sepat a sacramentis ecclie. qꝛ nullū sacramentū ecclie accipiēdum est in minori excōicatōe: nec etiaꝫ osculum pacis. Quā minorē excōicatōem q̄s incurrit q̄n scito sciēter ꝯ phibitōem cōicat cum excōicato. loquendo. comedēdo. emendo. vēdendo. ⁊ sic de alijs. Et ab ista minori excōicatione pōt absoluere q̄libet sacerdos q̄ talē potestatē habet sup talē hoiem q̄ possit eū absoluere a peccato mortali. Et ista absolutio fit solo verbo dicendo. Ego absoluo te a sententia excōicationis quā incurristi cōicando cū tali excōicato in loquēdo siue comedēdo: ⁊ sic de alijs. Et etiā diligenter est aduertēdū q̄ plures laici sunt tam viri q̄ mulieres q̄ nō curant vitare excōicatos: sed pticipāt cū ipsis q̄n confitētur dꝫ ꝯfitētem ad cautelā pmo absoluere a minori excōicatōe ⁊ postmodum a pctis: vt sic dicendo. Ego auctoritate dei absoluo te a vinculis excōicatōis minoris si ligatus. ⁊ ab oībus pctis tuis mihi ꝯfessis ⁊ contritis ⁊ oblitis. In noie prīs ⁊ filij ⁊ spiritussancti. Sed in oppositum plures sacerdotes faci

unt dicentes in ↄfessionib⁹ sacramentalibus Ego autoritate dei absoluo te a peccatis. et postmodū subiūgunt a vinculis excōicatōis. qḋ tñ nō dȝ fieri. q2 scḋȝ Petrū de paulde sup li. sen. Absolutio minoris excōicatōis in ↄfessione sacramentali debet pcedere absolutōnē a pctis. Et ista absolutio etiā pōt fieri sine sacramentali ↄfessione sic ꝗ ipse excōicatus tali excōicatōe minori exhibeat se et fateatur se cōicasse cū excōicato in loquendo vel comedendo: et sic de aliis. Secūdū ꝗ maior excōicatio separat ab ingressu ecclesie et cōione fideliū et a sacramentis ecclesie. et talis excōicatio timēda est merito a quolibet xp̄iano ppter quinqȝ rōnes. Primo q2 p ip̄am excōicatus talis excluditur a consortio oīm fideliuȝ in terra viuentiū: et a cōsortio dei et beatoꝝ in eterna felicitate existentiū. ergo cōparatur leproso q̄ habet morbū infectiuū: q̄ a ↄsortio hoīm eijcit. Ideo lepra corpalis ab hoībus multū timet eo ꝗ est morbus contagiosus. Et multi sunt homines q̄ alias infirmitates potius sustinerēt: ꝙ leprā eo ꝗ ab hominibus separat. Sed multo fortius timenda est excōicatio: q2 est ictus gladij spūalis q̄ magis timēdus est ꝙ gladius corpalis. Vñ Aug. d. ē de illo q̄ excōicatur ꝗ grauius est hocilli ꝙ si feriret gladio: et a fenadeuoraret. aut in flamma cruciaretur. Secūdo timenda est excōicatio. q2 est valde damnosa. Aufert enī hoī partē suā de oīb⁹ missis orōnibus et elemosinis. et alijs bonis opibus q̄ fiunt in ecclia dei. qḋ nō est paruū dānū. quis enī digne sufficeret estimare valorē vni⁹ misse. q̄ tunc de oībus missis q̄ celebrantur p totum mundū et de oībus bonis q̄ fiūt oīb⁹ hoībus quoꝝ pticipatione ex toto caret: et priuatus est. ꝙ diu in tali excōicatōne pdurat Tertio timenda est. q2 ille q̄ excōicatur sathane tradit et etiā scḋȝ Henricū de vrimaria. Excōicatus a potestate dei et si loqui liceat etiā de defensione sanctoꝝ angelorum eripitur: et tam in aīa ꝙ in corpore in potestate diaboli traditur. Quarto timenda est excōicatio. q̄a excōicatus est velut mēbrū abscisum a corpe qḋ amplius nullius valoris est. q̄d enī valet man⁹ abscisa a corpe vel pes vel auris. sic ille excōicatus abscisus est a deo et sanctis eius: et nullius valoris est. et sic sup oīa timenda est abscisio mēbri a corpe hominis. Sic nihil magis debet timere xp̄ianus ꝙ separari a corpore xp̄i mistico. quod est ecclia sancta. Vñ Aug. sup Job. Nihil tam debet formidare xp̄ianus ꝗ separari a corpe xp̄i. q2 xp̄s ē caput oīm fideliū et oēs fideles in gr̄a existētes sūt sibi inuicem mēbra. sed qñ q̄s excōicatur tūc a capite. i. a xp̄o et a membris. i. fidelib⁹ abscinditur. et nullā influentiā diuine gr̄e deinde habet: ꝙ diu sic abscisus est sed arescit. Quinto q2 excōicat⁹ ad nihilū valet nisi ad eternū ignem. hoc pbatur in euangelio Joh. vbi dicit xp̄s. Ego sum vitis vera et vos palmites sed hō q̄ ē excōicat⁹ sum lis ē palmiti absciso a vite. q̄ sic abscisus ad aliud nō valet nisi vt ad ignē ponatur et cōburatur. Ex alijs ramis abscisis multa vtilia possunt fieri: sed non sic ex palmite absciso. Vñ Ezech. xv. Fili hominis quid fiet de ligno vitis ex oībus lignis nemoꝝ q̄ sunt inter ligna siluarū. Nunqd tollet de eo lignū vt fiat op⁹ aut fabricabitur de eo paxillus vt dependeat in eo quodcunqȝ vas. Ecce igni datū est in escā. ¶ Item sciendū ꝗ ab illa maiori excōicatōe nemo pōt absoluere nisi papa vel ep̄s vel aliq̄s de autoritate ipoꝝ. et talis absoluēdus est cū miserere et virga. ꝗ aūt potestas ecclesie et platorū ligandi et soluendi q̄ eis a xp̄o est tradita habeat magnā efficatiā. hoc possumus cognoscere p tale exēplū. Fuit quidā comes tholosan⁹ fautor et receptor hereticoꝝ et omnis talis ipso facto est excōicatus vna cū hereticis. Et quidam sctūs abbas fuit ad eundem comitē missus ad monendū eū q̄ cum viro scō nollet acq̄escere nec excōicatōem timeret. Sciens vir sctūs ꝗ cor pucsum nō erudit̄ur verbis dixit comiti. vt tu et tui videant factis ꝙ tum infecta sit aīa q̄ excōicatōis vinculo est innodata volo mihi apportari album panem. Quo sibi abbati dixit. O panis licet tu nō merueris tñ vt in te ostēdatur veritas fidei nostre et maledictō aīe excōicatōem nō ptimescentis excōico te. Quo dicto panis qui inter man⁹ ei⁹ erat candidus: mox niger factus est: quē precepit in duas ptes diuidi: et intus similiter apparuit niger musid⁹ et corrupt⁹. tūc subiūxit vt etiā sciatis virtutē absolutōis. Accepto pane absoluit eū q̄ in priorem speciem et cādorem est reuersus. ¶ Quantum ad secundum est sciendū ꝗ nō solū illi q̄ denūciātur in ambone sunt excommunicati. sed etiam in pluribus casib⁹ scḋȝ ius canonicum. q̄s incidit in excōicatōem maiorē. Primo qui manus violentas in clericum vel alium religiosum mittit.

Item qui hoc mandat: vel post factū ratum habet. xvii q. iiii. Si quis suadente. Secundo cū quis mouet in heresim. similiter et receptores et fautores hereticorū. Tertio cū quis participat excō municato in crimine: propter quod quis excōicatus est dando ei cōsiliū. auxiliū. vel fauorē. Quarto cū quis incēdit vel frangit ecclesiam: vel iubet vel consulit. vel in ecclesia committit aliquod enorme peccatū. vt capiendo corpus christi. vel destruendo altare crucē vel simile. et sic de aliis. Quinto cū quis abutitur litteris apostolicis. Sexto principes vel illustres qui inhibent subditis ne vendant personis ecclesiasticis vel molant vel pistent vel alia seruitia faciant. Septimo qui pedagiū vel teloneū recipiūt a personis ecclesiasticis. et tales nō debent absolui nisi restituāt ea que ab ipsis sic receperūt. Octauo consules ciuitatū rectores et alii potestatē habentes qui faciunt statuta contra libertatē ecclesie et scriptores eorum. et etiam qui seruant talia statuta et cōsuetudines et secundū ea iudicāt eo ipso iam predicti sunt excōicati. Nono potestates. rectores. consules. iudices. officiales qui statuta faciunt scribunt. dictant per quę cōpellatur quis soluere vsuras. vel nō repetere iam solutas. aut qui obseruant illa statuta et secundū ea iudicant sunt excōicati. Decimo qui impediūt iudiciū cuiuscūque iudicis ecclesiastici vel impediunt volentes recurrere ad forū ecclesiasticū in causis ad ipsum pertinentibus. Item qui occasione sētentie excōicationis suspensionis et interdicti late in eos vel suos subditos aut eorū rustici eos dederunt licentiā grauandi eos qui tulerūt sententias. aut iudices seruos qui litteras tulerunt nisi licentiā huiusmodi reuocauerint. Et etiam qui hoc proprio motu attēptare presumpserunt. vel si in aliquo processu aliqua rapuerunt de predictis nisi reddiderint infra octo dies excōicati sunt. et sic de aliis casibus quos in iure poteris inuenire. ¶ Quo ad tertiū sciendū quod in quinque casibus quis licite pōt cōicare excōmunicato. Primo quā loquitur ei in his que pertinent ad absolutionē vel alias ad salutē aie licet alia verba miscēter inponat vt magis proficiat. Secūdo quicūque orator cū oratōibus vadens. aut peregrinus. aut viator in terrā excōicatorū deueniret vbi nō posset emere. vel si non habet alias vbi emat. tali datur licentia ab excōicatis accipiendi propter necessitatē. Tertio vxor excōicati excusatur a participatōne mariti excōicati. Quarto filii excusantur a participatiōe patris excōicati. Et intelligatur secundū Guil. de filiis qui adhuc sunt in patria potestate et cōmensales patris. Alii vero filii extra domū patris existentes nō excusantur. Similiter serui et ancille: qui et ante excōicatōem fuerūt in seruitio illius dñi excōicati et adhuc sunt. Quinto propter ignorantiā cū quis ignorat illū esse excōicatum actu et cōicat cum eo. Quid aūt si scio habitu aliquem esse excōicatum. sed actu nō et cōico ei. Rńdeo secundū Guil. si hoc facio subito et non aduerto niche secundū credo quod nō pecco nec excōicatōem incido. Queritur si excōicatus intret ecclesiam. an alii teneantur exire vel procurare quod ille exeat. Rńdetur secundū Ray. Si manifestum est eū esse excōicatū: tunc vel alii exire tenentur vel procurare quod ille exeat. xi. q. iii. Sicut apostolus. Quid si excōicatus intrat ecclesiam et sacerdos iam incepit missam. Rńdetur secundū Ray. Si est occultū nō debet dimittere officiū. si vero manifestū moneat eū publice vt exeat. Et si ille quidem nō vult exire et sacerdos nō inchoauit canonē nō debet procedere sed dimittere missam. si vero prius quā ille ecclesiam intraret vel prius quā sacerdos eū videret iam canonem inchoauit debet sacerdos procedere in officio. ita tamen quod finito canone et sumpto sacramento antequam dicat post cōmunionē moneat illū vt exeat: quod si nō vult: pōt sacerdos eum eiicere et si nō potest eiicere in sacristiam rediens dicat postcommunionē et quecūque canonē restabant. Item queritur si aliquis assurgat vel reuerentiā exhibeat excōicato. vel inclinet ei salutanti se. aut moueat labia quasi resalutādo eū cum tamen nihil dicat. quid de illo. Rńdeo secundū Guil. Non incurrit excōicatōem: quia pene nō sunt extendende sed restringende. Unde etiam sciendū quod si verbo salutatur ab excōicato nō debet resalutare eū. sed pōt ei dicere. deus te emendet et huiusmodi. Item si rex vocet excōicatum ad mensam. nūquid vxor potest ad ipsam mensam comedere. Respōdeo secundū Guil. Credo quod non. sed tamen potest ad aliam mensam in eadem domo ita remote comedere quod merito posset dici quod non comedit simul. Item queritur vtrū excommunicatis posset aliquid dari. Respondeo secundū Guil. quod potest. et hoc causa humane sustentationis: quādo scilicet indigentes sūt. Et intelligo solū quo ad necessaria vite: vel alimenta. vestes. et hospicia. sic tamen quod propter hoc non dimittant laborare pro absolutione. Secus si petunt alia vtensilia, vt securim.

vel fossoriū ⁊ hmōi q̄ nō sunt eis cōcedenda xi.q.iij. Quā multos. Ad Ultimo sciendū q̄ illi q̄ participāt cū excōicatis scienter ⁊ ptinaciter grauiter peccant sicut illi q̄ cū eis comedunt. bibūt. emunt. vel vendunt. ⁊ sic de alijs. Hoc patet. quia talis cōicans excōicato contra ꝓhibitōem sui p̄lati peccat in seip̄m: q̄ nō cauet sibi ab eo q̄ habet morbū contagiosum. in quo videtur minus amare aīaȝ suam q̄ corpus. Quia si sciret se incurrere leprā corporis ꝓpter vnā comestionē vel locutōeȝ q̄ cito accederet ad excōicatū caueret sibi oīno a participatōe excōicatoꝝ. sed leprā aīme. id est minorē excōicatōem quā incurrit participādo cū excōicato nō curat. que tñ periculosior est q̄ lepra corporis. Itē temporalia p̄ponit talis aīme sue. q̄ si ꝓhibitū sibi esset sub pena vnius floreni ne loqueretur illi excōmunicato caueret sibi de dāno temporali inquantū possibile esset. Sed de grā xpi: ⁊ de aīma sua nō curat: ⁊ talis excōmunicato cōmunicans potius vult priuari mensa dei. id ē sacramento altaris. q̄ mensa excōicati: cum quo in cōmedendo participat. q̄ talis nō debet cōicare nec aliq̄d sacramentū accipere. nisi sit absolut⁹ ab illa minori excōicatione: quā incurrit comedendo vel loquēdo cū illo excōicato. Itē talis cōicans excōicato potius vult habere societatē illius excōicati q̄ societatē filioꝝ dei q̄ in celo sunt ⁊ in mūdo. Jō merito talis in inferno erit socius diaboli: et oīm dāpnatoꝝ si sic ptinaciter decedit. q̄ si aliquis scienter ⁊ ptinaciter in contemptū ꝓhibitōis eccl̄ie participat excōicato mortaliter peccat. Iteȝ sententia p̄latorum valde timēda est cuilibet xp̄iano. q̄ xp̄s dedit sacerdotibus potestatē ligandi ⁊ soluendi dicēs. Quecūq̄ ligaueris sup terrā erit ligatū ⁊ in celis. ⁊ quecūq̄ ⁊c. Unde tale exēplum de excōicatione. Legitur q̄ papa gregori⁹ nonus quēdam diuitē excōicauit. Qui cū contēneret excōicatione pape. sic miraculo dei ciconie q̄ nidificauerāt sup domū ei⁹ a domo eius recesserunt ⁊ nidū transtulerūt ad domū alterius. Q̄d videns dictus cōtumax ⁊ admonitus a cognatis suis q̄ hoc idē considerauerunt ⁊ ciconijs: postea humiliauit cor suū petens absolutōeȝ. Et q̄ cito fuit absolutus a snīa illa tunc dicte ciconie redierunt: ⁊ nidū supra domū ipsius reportauerunt. Item aliud exemplum. Legitur q̄ in eccl̄ia sancti vincentij martyris nisi passeres solebant intrare ⁊ fedare ecclesiam: ⁊ diuinū officium impedire. Cum autem nō possent excludi episcopus illius loci eos excōmunicauit. mortem comminans eis si ecclesiam deinceps intrarēt ⁊ defedarent. qui ab ecclesia recedentes nunq̄ animodo ecclesiam intrauerunt. imo si aliquis aliquem capiat: et violenter in ecclesiam ponat statim moritur

In festo penthecostes. Sermo. lxx.

Ad eum veniemus

⁊ mansionē apud eū faciem⁹. Joh. xiiij. N Sciendū q̄ hodierna festiuitas inter alia festa singularē obtinet dignitatē. Est enī festū liberalitatis. q̄ rex regū celi ⁊ terre ascēdēs in regni soliū ꝓfusa liberalitate dona ꝓtulit militibus suis. iuxta illud. ps. Ascēdēs in altū captiuā duxit captiuitatē dedit dona hoīb⁹. Quō aūt dedit dona ponit Act. ij. ibi. Repleti sunt oēs spū sancto. Itē secūdo est festū exultatōis. vñ hodie cantatur in missa. q̄ ꝓfusis gaudijs tot⁹ in orbe terraꝝ mūdus exultat. Unde hodie oībus hoībus gaudendū est. Primo nanq̄ debent gaudere hoīes tristes. q̄ spūsanctus hodie datur ad consolandū. sēs suaȝ dulcedinē nobis infundendo. Unde Augu. in quodā sermone. Talis est grā spiritussancti vt sicut ignis cordis tristitiam inueniat cōsumit ⁊ dissoluit. Itē secūdo debēt gaudere peccatores: q̄ in peccatis mortalibus fuerunt: q̄ hodie spūsanctus dat ad viuificandū. Joh. vi. Spūs est q̄ viuificat. Ezech. xxxvij. Ecce ego mitto in vos spiritū ⁊ viuetis. Itē tertio debent gaudere iusti. q̄ spūsanctus datur ad saluandū iustos. vñ Augu. Grā xp̄i sine qua nec infantes nec etate grandes salui fieri possunt nō meritis redditur. sed gratis datur: ꝓpter quod gratia vocatur. Itē Augu. in li. cōfessionū. Est gaudiū q̄d nō datur impijs: sed eis q̄ te colunt diligenter quoꝝ gaudiū tu ipse es: ⁊ ip̄a est beata vita in terris. Itē tertio est festū sanctificatōis. quia hodie xp̄s sanctificauit ecclesiā suā: ⁊ adhuc sanctificat hodie corda fidelium per infusionem spiritussancti. ps. Sanctificauit tabernaculum suum altissimus. Item quarto est festum amoris. quia spiritussanctus qui ē amor prīs ⁊ filij hodie mittit. Idcirco hodie legitur euangeliū in quo agitur de dilectōne quā deus nobis infundit p spiritūsanctū. Ergo dicitur in euangelio hodierno. Si q̄s diligit me. q.d. Pauci sūt q̄ me vere diligunt. Nam

superbi diligunt honores et prelationes, luxuriosi delectationes et voluptates, avari divitias et possessiones. Esa. i. Omnes diligunt munera. Sequitur in textu promissio. s. ad deum veniemus et mansionem ⁊c. Secundo sciendum quod triplices sunt homines. Primi sunt ad quos spiritussanctus numquam venit ut sunt indurati peccatores qui semper in malo stant proposito. ut superbi, avari, luxuriosi, iracundi, et gulosi, quia tales spiritui sancto resistunt in hoc quia penitere nolunt. De quibus dicitur Actuum vij. Dura cervice et incircumcisi cordibus et auribus vos semper spiritui sancto restitistis. Glo. quia numquam penitentiam agentes. Et licet spiritussanctus pulset ad corda eorum, tamen in tantum sunt indurati quod nolunt aperire. Apoca. iij. Ego ad ostium sto et pulso ⁊c. Misericordia ergo dei magna est que ita diu pulsat ad cor peccatorum et magna est malitia peccatoris qui aperire non vult ei. Greg. Debemus misericordiam dei erubescere si eius iusticiam nolumus formidare. Gratia dei se habet ut radius solis, aperi ei fenestram cordis et intrabit. Hebre. xij. Contemplantes ne quis desit gratie dei. i. Pe. i. Sperate in eam que vobis offertur gratiam. Qui igitur gratie dei nolunt cor aperire videntur peccare in spiritumsanctum ingrati de bonitate dei quam contemnunt. Item peccator induratus multum est reprehensibilis quia se videt peccatis inquinatum et deo et sanctis angelis abominabilem factum, iuxta illud ps. Corrupti sunt et abhominabiles facti sunt in iniquitatibus suis. et tamen ad aquam gratie sine qua mundari non potest non recurrit. Item videns se igne infernali succensum. s. igne malarum concupiscentiarum, et tamen pro aqua gratie qua ignis iste extinguitur non clamat. Ex magna enim negligentia videtur esse in hominibus defectus gratie isto tempore, cum tamen habeant in proprio varios fontes gratiarum. s. sacramenta penitentie et eucaristie ⁊c. Unde Cris. dicit quod tempus auxilij est nunc quia tempus meritorum bonorum. Ergo qui isto tempore gratie sunt aridi a gratia et se non disponunt sunt similes eis qui iacent circa fontes et nolunt se applicare ad bibendum et propterea sic siti moriuntur. sic etiam tales sunt reprehensibiles. Secundi homines sunt ad quos spiritus sanctus venit sed mansionem non facit. ut sunt illi qui secundum Greg. in omel. Hodierna compunguntur et a peccatis suis se vertunt. sed tempore temptationis hoc de quo compuncti fuerant obliviscuntur et sic ad perpetrata peccata redeunt acsi hec minime planxissent; et sic extinguunt gratiam dei in seipsis. Contra quos dicit apostolus Spiritum nolite extinguere. Tercij sunt ad quos spiritussanctus venit et mansionem facit ut qui digni sunt recipere spiritumsanctum et post receptionem spiritussancti a peccatis se custodiunt. ne e converso spiritumsanctum a se repellant et sic in bono perseverant usque ad finem vite sue. Aug. libro iij. de pe. Presto semper est gratia que numquam deficit nisi prius repulsa. continue necessario quod suum est inspirat si est qui recipiat. Item aug. O quam felix est anima illa que ita vitam suam gubernare studet auxiliante deo quod christum hospitem et inhabitatorem mereatur accipere. O Quantum ad secundum sciendum quod septem sunt genera hominum ad quos spiritus sanctus venit et mansionem ibi facit. Primi sunt qui consolationes mundi propter deum spernunt. ps. Renuit consolari anima mea. Exemplum habemus in beato Johanne euangelista qui ante visiones quas vidit missus fuit in exilium ubi nullam consolationem mundanam habuit ⁊c. et merito tales consolantur a deo qui hic consolationes spernunt carnales. Deut. viij. Afflixit te penuria et dedit tibi manna. Sed qui hic in mundo consolantur et querunt consolationes corporales non sunt digni consolari a spiritusancto. Unde Ber. in epla. Qui carnalibus voluptatibus pascitur eternarum deliciarum epulis indignus habetur. Idem Ber. Quemadmodo ignis et aqua simul esse non possunt. sic spirituales et carnales delitie in eodem se non compatiuntur. P Sed tamen sciendum quod sunt quattuor genera hominum qui carent omni consolatione tam temporali quam spirituali. Et ideo merito tales sunt pauperrimi. Primi sunt qui in obedientia sunt restricti ad religiosam vitam, et tamen corde in seculo vagantur. et tales duram vitam gerunt. Nam grave est eis quicquid ad dei servicium spectat. et quicquid faciunt hoc coacte et ex timore faciunt. nullam spiritualem dulcedinem sentiunt. nec carnalem etiam dulcedinem et seculi consolationem habere possunt. Et hoc contingit quandoque illis pueris qui contra voluntatem suam traduntur ad monasteria, vel quia pater est pauper. vel quia puer defectuosus est. vel quia pater multos pueros habet vel quia cum pacto et symoniace talem puerum dedit ad monasterium. et sic de aliis. Ergo nulli consulendum est quod puerum suum ad aliquod monasterium tradat contra voluntatem suam. vel etiam ubi non servatur religio. et private

paliter illa tria substantialia scilicet paupertas et cō
munitas. obediētia et castitas. et ad illa tria
seruāda obligatur omnis religiosus professus
cuiuscūq; ordinis sit. Et quicūq; religiosus illa
tria non seruat non est in statu saluādo. et
melius esset q̄ esset bubulcus vel q̄ q̄ sit re-
ligiosus malus et proprietarius. vel nō castus.
et sic de aliis. Secundi q̄ carēt omni cōsolatiōe
tā tēpali q̄ spūali sūt homines seculares et mundi
sectatores. Illi aliquā recipiūt tēpalē cō solatio
nē sed cum amaritudine cordis. q̄ cognitōes
hūt q̄ ista vita in qua viuūt eos nō saluat. qui
sunt superbi. luxuriosi. auari. et res iniustas pos
sidentes. lusores. blasphematores. iracundi.
et inuidiosi. et sic de aliis. Et cū tales habeāt
lesam cōsciētiā et hoc q̄ seipsos sic recogno
scunt. ergo nūq̄ possunt realiter gaudere. vñ
Aug. Inordinatus animus sibi ipsi ē pena.
Isid. de sū. bo. Nulla pena grauior e mala cō
sciētia. Ambro de offi. Que pena grauior ē
q̄ interioris vulnus cōsciē. Nonne hoc magis
fugiendū est q̄ mors q̄ dispendiū. q̄ exiliū
q̄ debilitatis dolor. Sic ecōuerso bona et se
cura consciētia semp gaudiū habet. Salomō. Se
cura cōsciētia q̄si iuge cōuiuiū. Isid. de sū. bo.
Uis nunq̄ esse tristis bñ viue. reus nanq;
animus non est securus. bona uero cōsciētia sem
per gaudiū habet. Tercij q̄ carent omni cōso
latione sunt hypocrite. q̄ corpus suū a solacijs
retrahunt et tñ in hoc deū non pretendunt. q̄
uis multum vigilent ieiunēt. corpus suū casti
gant. tñ non sunt serui xpi sz martires dia
boli. Et possunt dicere ad dñm suū dyabolū
illud ps. Qm̄ ppter te mortificamur tota die
Et tales carent omni consolatiōe: q̄ subtra
hunt sibi consolationē mundi et etiam carēt
consolatione dei. ergo sunt miserrimi et a xpo
multipliciter maledicti. Quarti q̄ omni cōso-
latione carent sunt īpatientes in aduersitati-
bus et in infirmitatibus. Et tales q̄ sicut tribu
lationibus suis contra deū murmurant et im-
patienter ferunt habēt duplicē infernū. quia
hic puniūtur p tribulatiōes et infirmitates. et
ppter īpatientiā suā in futuro puniuntur a demo
nibus. q̄ sicut p paciēm homo custodit ani-
mā suam. sic p impatienciā potest perdere a-
nimā suam. Luce. xxi. In paciētia vrā possi
debitis animas vestras. Sed qñ homo infir
mus et tribulatus patiens est. tunc dñs p in
teriorem consolatiōem tēperat exteriorem tri
bulationē. ps. Cum ipso sum in tribulatiōne

Secundi ad quos spūssanctus venit et man
sionem facit sunt qui lugent in seipsis que co-
gnoscūt deo displicere. q̄ q̄ homo cognoscit
mala sua est bonum signum in hoīe. Sene.
Argumentū est in melius translati animi q̄
vitia sua que vsq; huc ignorabat videt. Qui
sic lugent sunt beati. Math. v. Bti q̄ lugēt.
Uñ Cris. sup Math. Nihil ita conglutinat et
vnit hoīem deo vt penitentie lacrime. Isid.
de sum. bo. Lacrime penitentiū apud deum
p baptismate reputantur. Sic lugentes me-
rito sunt beati. quia impetrant a deo quicqd
volunt. Uñ Cris. in sermo. Nemo ad deū ali-
quando flens accessit q̄ nō quod postulauit
accepit. et tales dñs vult consolari. Iere. xxxi
Conuertā luctum eorum in gaudium. Sed sūt
qui ppter damna tēpalia supra modū tristant
non consolant. q̄ plus tristant de bonis amis
sis tēpalibus q̄ de datore quem sepius peccan
do offenderunt. Queritur vtrū sit peccatū quādo
homo nimis de damnis tēpalibus tristat. Uiu
detur q̄ sic. q̄ est signū q̄ ista tēpalia cū ma
gno affectu cordis diligit. Uñ Gre. xxx mo
ral. Sine dolore amittit quicquid sine amo
re possidetur. Que vero ardenter diligimus ha
bita grauiter suspiramus ablata. Ergo om-
nia dāna tēpalia deo offerre debemus cū pacien
tia cordis. et dñs retribuet nobis et recōpēsa
bit in eterna vita. Tercij ad quos spūssanctus
venit et mansionem facit sunt illi. qui strēue
et viriliter temptationibus resistunt. Apoca.
ij. Uincenti dabo mā. abscon. i. grat. q̄ dici
tur abscondita quia non videtur. Ergo viriliter
resistere debemus dyabolo. et hoc in princi-
pio tēptationis: quia dyabolus est serpēs lu
bricus. et vbi caput posuerit ibi statim totus la
bitur. vñ Isid. de sum. bo. Dyabolus est ser
pēs lubricus cuius si capiti. i. prime suggestiōi
non resistitur totus in interna dum nō sentit
illabitur. Uñ Ber. sup epistolam Jacobi. Non
enī cōtristari debem si in tēptationes inci-
dimus. sed si in tēptationibus superati fueri-
mus. Greg. Tēptatio cui non consentit nō
est peccatū: sed est materia exercende virtutis.
Quarti ad quos spūssanctus venit sunt q̄ cū
affectant p feruens desideriū. et est valde di-
gnum vt spūssanctus p sua bonitate et chari
tate feruenter desideret ab hoīe. Aug. Totum
ta xpiani ē sanctū desideriū. quod aut deside
ras nondum vides: sed desiderando capax
efficeris. Ergo affectus et appetitus desideri

datus est homini vt magis debeat deside-
ret hec sunt dona grē in p̄senti ⁊ glie in fu-
turo. Ergo ex corde affectare debemus grāꝫ
spūssancti: ⁊ eū inuitare p deuotā orōem. qa
qñ deuote oram⁹. tunc spūsctm̄ inuitamus
⁊ ip̄e paratus est ad nos intrare. qꝛ stat ante
ostium ⁊ pulsat ⁊ expectat. q̄ aūt orādo acce
ptum sumus spūsctm̄ hoc docet nos xp̄us.
Joh. xiiij. Rogabo patrē meū ⁊ aliū paclitū
dabit vobis. Itē docet hoc actus aplōꝝ qui
īnt ascensionē ⁊ pentechosten orōi instabāt.
vt spūsanctū acci̅pe mererentur. Act. i. Hi
oēs erāt p̄seuerātes vnanimiter in orōe. Itē
hoc docet vniuersalis ecclia que hodie cātat
⁊ clamat. Ueni sancte spūs. Ergo dauid orā
do dicit. Cor mundū crea in me. d. ⁊ s. re in
v. ē. Quinti ad quos venit spūsctūs sunt hūi
les. qꝛ humilitas est vas ⁊ receptaculū grati
arum ⁊ virtutum. Jaco. iiij. Humilibus aūt
dat grām. Sicut aqua fluit ad loca humilia
sic grā replet corda humiliū. Augu. Alta sic
cantur. ima replētur. Hanc humilitatē debet
habere ois xp̄ianus ad celestē glīam puenir
re volens. Bern. in ser. Per humilitatē ascen
datur ad sublimitatē. quia hec est via ⁊ nō a-
lia. Job. xxij. Qui humiliatus fuerit erit ī glo
ria. Et hoc merito. qꝛ hūiles deū hic ad hospi
tiū recipiūt. quare de⁹ eos merito recipiet in
futuro. Prouer. xxix. Hūilē spū suscipiet glia
Sexti ad quos spūsctūs venit ⁊ māsionē fa
cit sunt illi q̄ habet cor q̄etū ⁊ pacificū. Quili
bet eñ libēter vadit ad hospiciū vbi q̄etē in
uenit. sic ⁊ spūsctūs. Math. v. Bti pacifici
Abijcere ḡ debemus discordias ⁊ inimicias
⁊ ignoscere iniurias nobis illatas ⁊ pacem ⁊
charitatē habere ad oēs hoies. Aplus. Pacē
habete ⁊ de⁹ pacis erit vobiscū. Q Se-
ptimi ⁊ vltimi sunt qui v̄bū dei audiūt ⁊ illō
custodiūt ⁊ retinent. Uñ xp̄s dicit in euange
lio hodierno. Si quis diligit me: sermonem
meū seruabit: ⁊ pater meus diliget eū ⁊ ad
eū veniemus: ⁊ mansionem apud eum facie
mus. Ideo libenter debemus audire verbū
dei ꝓpter tria. Primo quia est cibus anime.
Math. iiij. Non in solo pane viuit hō: sed in
omni v̄bo qd̄ p̄cedit de ore dei. Gregorius.
Cibus mentis est verbum dei. Secundo: qꝛ
mentē illuminat. ps. Lucerna pedibus meis:
verbū tuū ⁊ lumen semitis meis. Si q̄s do
leret oculos vel si eēt corꝑaliter cecus. libēter
iret per decem miliaria vbi posset illuminari

Multo magis hoc facere debemus p spūa-
li illuminatione. Tertio qꝛ ab eterna morte li
berat Joh. viij. Qui sermonē meū seruauerit
nō gu. m. ieter. Sicut eñ aia viuificat corp⁹
vita nature: sic spūssanctus aiam cui inuitur
viuificat vita grē. Unde Joh. vi. Spūs est
q̄ viuificat. Qd̄ etiā referri potest ad verbum
dei. Exēplum de grā spūssancti ⁊ quō verbū
dei illuminat aiam. ⁊ ab eterna morte liberat
Quidā miles multis vitijs plenus fuit: ⁊ di-
abolus p peccata cor suū excecauerat q̄ oib⁹
dieb⁹ vite sue nūq̄ nisi semel fuit ɔfessus. Cō
tigit eñ semel vna dieꝝ penthecosten ad ec-
clesiā eū venerit tr re: ⁊ nō eā deuotōis. sed
ꝓpter hūanā ostentationē: qꝛ eadem die no
uas ⁊ preciosas vestes induit. Qui audiēs a
sacerdote vt dñs mitteret spūsctū qui mū
daret corda oiū petōꝝ a vitijs. mox ille ad locū
secretum iuit rogans deum. dicens. Dñe de⁹
ego proch dolor sum petōr qui multa vitia
ꝑpetraui: rogo te ꝓpter miam tuā vt hodie
mihi spūsctm̄ mittas qui cor meum purget
⁊ illuminet. Statim cum dñs exaudiuit: et
spūsctm̄ emisit q̄ cor eius mūdauit p veraꝫ
ɔtritionem ⁊ post p purā confessionē. Et sic
spūsctūs ad eum venit ⁊ mansionem apud
eum fecit q̄ amplius nunq̄ mortaliter pecca
uit. ⁊ satis condignam pniam de preteritis
peccatis fecit: ⁊ finē suū in bono terminauit.
Itē ali⁹ sermo de sctō spū. Sermo. lxxi.

Repleti sunt oēs

spūsctō. Act. ij. Aristo. ix. metha.
Cōtraria nō sunt in eodē. Cum ḡ
spūsctūs intrat in cor hoīs: tūc peccā ⁊ vitia
expellit ⁊ vitā hoīs scīficat. Hoc factū ē aplis
qñ in die penthecostes repleti sunt omēs spū
sancto. Sciendū q̄ in presenti sermone tria
sunt dicenda. Primo q̄ spūssanctus quat
tuor facit in anima que anima naturaliter fa
cit in corpe. Secundo qñ spūsctūs datus ē
aplis. Tertio que sunt signa spūssancti quo
ad incipientes: ꝓficientes ⁊ perfectos. R
Quātū ad primū sciendū q̄ sicut spūs cor-
poralis. id est anima quattuor facit ī corpore
sic spūsctūs similitudinarie q̄ttuor facit in a-
nima spūaliter. Primo spūs idest aīa ɔser
uat corpis decorē. qꝛ sicut sine aia corpus est
pallidū nigrū ⁊ deforme: sic aīa non habet
decorē conscientie: nec colorem conuersatio-
nis honeste sine gratia spūssancti. sed anima

p eius aduentū renouatur. reformatur z orna
tur. ps. Emitte spūm tuū z creabuntur zc.
Secundo aīa est caloris nutritio. Uñ q̄diu
est anima in corpore tandiu ibi est calor na
turalis: sed aīa recedente corpus frigescit. ita
spūsscūs dat aīe calorem dilectionis diuine:
Roma. v. Charitas dei diffusa est in cord. h⁹
nostris. Tertio anima corpus confortat. qz
sine aīa corp⁹ subsistere nō pōt: nec se defen
dere q̄ oīa būi pōt ea pūte. Sic sine grā spūs
sancti hō nō pōt tēptatōibus diaboli resiste
re nec se defendere. Roma. viij. Spūs adiu
uat infirmitatē nostrā. Quarto corpus sine
aīa caret motu: sic aīa sine spūsctō nec moue
ri in virtutib⁹ nec opari pōt. sed deficere eam
oportet. Ezech. viij. Spūs eleuauit me. S
Quantu ad secundus sciendu q̄ spūsscūs
trib⁹ vicib⁹ dat⁹ est aplis. Primo ante passi
onē xpi. z hoc ad faciendū miracula. qn eos
ad pdicandu misit z sup oīa demonia z vt lā
guores curarēt eis potestatē dedit. hec enim
miracula p spūsctm̄ fiunt. scdm q̄ dicitur.
Math. xij. Non tn̄ consequēs est vt q̄cunq
habeat spūsctm̄ q̄ ille miracula faciat. qz sic
ait Grego. Miracula hoiem nō sanctū faci
unt sed ostendunt: nec quicūq facit miracu
la spūsctm̄ habet. Hoc patet i icantatorib⁹
Secundo dedit eis spūsctm̄ post resurrecti
onem: z hoc vt sacramenta ɔferrent quando
insufflauit in eos dicens. Accipite spūsctm̄
quorum remiseritis peccata zc. Hoc idem cau
tur qn̄ sacerdotes ordinant q̄ sunt sectatores
aplorum. Tertio dedit eis post ascensionem in
die penthecostes: z ex hoc corda eorum ita so
lidata fuerunt. vt amplius de tormentis ni
hil timerent. ps. Spū oris eius omnis virtus
illorum. Et in psiti festo repleti sunt oēs spūsan
cto. In quo ostendit magna liberalitas dei.
qz magnu z preciosum donū dedit. z hoc patz
in dignitate. qz hoc donum est ipemet deus.
Aug. Magna clementia est q̄ dat donū equa
le sibi. Et si vnam guttam grē daret homini:
plus esset q̄ si daret sibi totu mūdu. Modo
abundanter grām spūsancti eis dedit. qz re
pleti sunt oēs spūsancto. Hodie enī apli rece
perunt bonam mensurā grē spūsancti. z hoc
in suam sanctificationem. Item receperunt
mensuram confertā. z hoc in eloquentia oīm
linguarum. Unde canitur in ecclesia. Loque
bant varijs linguis apli. Et h⁹ donū fuit eis
datum vt petōres puerterent. qz si in mundo
predicare deberent oportuit q̄ vbiq intellige
rentur. Item receperunt mensuram coagita
tā. qz ɔfirmati fuerunt in grā q̄ amplius nun
q̄ mortaliter peccauerunt: nec peccare potue
runt. Item mensuram effluentē. qz p flumē
spūsancti totum mundū irrigabant. sed riuu
li istius fluminis fuerunt sancti doctores: vt
Ambrosi⁹. Augustin⁹. Gregori⁹. z Hieroni
m⁹ zc. Stillicidiu hoc riuulorum sunt docto
res moderni temporis. ps. In stillicidijs ei⁹
letabitur germinans. ¶ Quo ad tertiuz
scz que sunt signa spūsancti sciendus q̄ ma
sunt signa spūsancti quo ad incipientes. Pri
mū est dolor de culpa preterita. Bern. Spūs
ritusscūs odit sordes nec habitare pōt in cor
de subdito peccatis. Cui enī pprium ē peccata
repellere. eius etiam pprium est odire peccata
nec in vno domicilio pariter morantur tanta
mundicia z tanta immundicia. Exemplum de
luce z tenebris que non compatiuntur se in
eodē emisperio: sed mutuo se expellunt: sic z
hic. Ergo cōpunctū esse de peccatis est signū
presentie spūsancti. Secundū signū scdm
Bern. est firmum propositum cauendi futu
ra petā cu effectu z emendādi pterita. qd nul
latenus pōt haberi conatu pprio sine spūsā
cto infirmitatē nrām adiuuante z p gratiam
assistente. vñ Aug. in li. retrac. Uoluntas hūa
na nisi grā spūscti liberaliter assistēte nō li
berat a seruitute qua facta est serua peti. Uñ
etiā Seneca. Magna ps bonitatis est velle
fieri bonu. Tertiu signū est si hō mouet ab
intra ad bona opa. Nam scdm Greg. Amor
dei nō est ociosus. opatur enim magna si est.
Bern. in sermo. de festo penthe. Ad bonum
faciedu spūsscūs monet nos z docet. Mo
net memoriā. docet rōnem z voluntatē. Prō
pta igitur boni operatio signum est spiratus spi
ritussancti: z hoc quo ad incipientes. Nam pu
er in vtero mris p motū cognoscitur: sic si hō
mouetur ab intra spualiter. Is quo ad pficien
tes sunt alia signa in q̄bus spūsctm̄ in eis i
habitare cognoscit. Primū ē frequēs z instā
pleie conscientie examinatio nō solū de pec
catis mortalib⁹. imo de venialibus. Cui⁹ rō
est. qz sicut spūsscūs opponitur peccato mor
tali vt sic feruor charitatis q̄ est a spūsācto op
ponitur petō veniali: vt ipm ab aīa euellat
ne spūsancto displiceat: q̄ oēs aie officinas
mūdificat: z minimā peccati paleaz intra cor
qd possidet no patit possidere: sed statī igne

subtilissime circũspectõis exurit spũs suauis
et dulcis. vñ dicit Gre. i moral. Cũ igitur fre
quẽs cõscie examinatio fiat a spũscto p feruo
rẽ caritatis signũ est adesse spũsctm̃. Ergo si
post dictũ vel factũ vel cogitatũ hõ discutit
vtrũ in aliquo deliquit. hoc est signũ spũscti.
Apls. Si nosmetipõs iudicaremꝰ nõ vtiqꝫ
iudicaremur. Ber. Diligit deꝰ illã animã q̃ i
cõspectu eius sine intermissione se cõsiderat
et sine dissimulatõe diiudicat semetipsam. Se
cundũ signũ est sitis mundane cõcupiscentie
extinctio siue diminutio. Quanto eñ magis
caritas augetur sequit̃ ꝙ concupiscẽtia semp
in eis minuatur. Vñ Aug. sup Joh. i omel.
viij. Radix omniũ bonorũ est caritas Et radix
omniũ malorũ est cupiditas. Et ille due simul
esse non possunt. quia nisi vna radicitus euul
sa fuerit alia plantari non potest. Caritas er
go roborata non cessat concupiscentiaꝫ radi
citus extirpare. vñ Aug. dicit ꝙ caritatis ve
nenum est concupiscentia corporaliũ. et nutri
mentum caritatis diminutio cupiditatꝭ. De
hac extinctione sitis dr̃ Joh. iiij. Si q̃s bibe
rit ex aqua quam ego dabo non sitiet amplꝰ
Cris. Non est super terrã quod amet q̃ donũ
dei inuentate gustauerit. vñ Aug. Qui bibe
rit de fluuio paradisi cuius vna gutta est ma
ior q̃ occeanus. seq̃tur vt sitis eius sit extincta
miru eñ esset si homo totum mare bibisset et
sitis eius non esset extincta. Vñ apli. postꝙ̃
de fluuio spiritussancti biberunt omnia ppt
xp̃m reliquerũt. Ergo est signũ spiritussancti
si cor tuum antea ad tpalia inclinatum fuerit
si modo ad celestia erigitur. Math. vi Ubi
est thesaurus tuus ibi est et cor tuum. Terciũ
signum est si parcis lesis ex corde q̃tũcunqꝫ
offensus sis vel offendaris: in futurum tamẽ
paratus es indulgere et habes cor pacificum
ad omnes homines est signũ spũsancti. Sed
iracundi et litigiosi habẽt signũ spũs maligni.
vñ Gre. Si filij dei vocitur q̃ pacem faciunt
procuidubio filij sathane sunt q̃ illã confundant
Amb. sup Lucã. Pax est dux ad vitã eternaꝫ
Sunt etiã tria signa spũssancti quãtũ ad pfe
ctos. Primũ est ꝙ homo nil timeat nisi deũ.
i. Joh. iiij. Perfecta caritas forꝭ mittit timo
rem. Item. ij. Chor. iij. Ubi spiritus dñi ibi
libertas. Unde apli et martires nullũ regem
nec aliquem presidem nec tyrannũ quẽcunqꝫ
timuerunt preter solum deum. Unde Greg.
Nullum genus mortis bono homini t recte
viuenti metuendum est. Seneca. Tutissima
res est nihil timere nisi deuꝫ. Ergo si nec pau
pertatem times nec infirmitatem nec aliquã
aduersitatem signũ est pfectõnis. Secũdũ si
gnũ est non resonare nec remurmurare in ad
uersis. vt dicere possit cum. ps. Quõ ego i fla
gella paratus sum. Et illd̃ Mat. v Si q̃s te
percusserit i dexterã maxillã tuã pbe illi et alte
rã. Inis tribulatõnes et aduersitates sunt ei
dulces. Unde scriptũ ẽ de beato stephão. La
pides torrentis ei dulces fuerunt. ideo canit̃
de martiribꝰ. Non murmur resonat non que
rimonia. Legitur etiã de aplis Act. v. Ibãt
apli gaudentes a conspectu cõsilij. q̃m digni
habiti sunt p noie iesu cõtumeliã pati. Unde
Greg. Qui signa degustat isenera cõtinuit
tolerat. Terciũ signũ est desideriũ dissoluen
di ab hoc mundo. sic ꝙ totus mundus est si
bi quasi crux et omnia terrena postponit nisi
inquãtum necessitas reqrit. Vñ apls. Cupio
dissolui et esse cũ xp̃o. Et illd̃ ps. Sitiuit aĩa
mea ad deũ fõtẽ viuũ. Itẽ illd̃ ps. Heu mihi
q2 ĩco. meꝰ plõ. ẽ. Exemplũ de desiderio cele
stis patrie. Legitur ꝙ q̃dã mulieres tã speci
ali et mirabili amore in diuina affectõne reso
lute fuerunt vt pre desiderio languerent: nec
de lecto p multos annos nisi raro surgere pos
sent. nullam aliã infirmitatem habentes nisi
illam cuius desiderio earum anime liquefa
cte cũ domino suauiter quiescentes. quanto
spũ confortabantur tanto plus corpe ĩfirma
bantur. Et sic habemus ꝙ spiritussanctꝰ cpa
tur tria in incipientibus. tria in pficientibus.
et tria in perfectis.

De eadem festiuitate. Ser. lxxij. quare deꝰ
subtrahit gratiam homini.

Spiritus meus su
per mel dulcis. Eccli. xxiiij. U

Ex quo spũsscts ẽ fõs totiꝰ dulcedi
nis lũc q̃rit̃ q̃re deꝰ q̃nqꝫ dilectis suis i pfcti
subtrahit cõsuetã grãm et spualẽ cõsolatõeꝫ
et pmittit eos q̃nqꝫ diu stare in ariditate et a
maritudine cordis. Rñdet ꝙ deꝰ hoc facit mlt
tiplici ratione. Pria rõ vt hõ de seipo nõ cõ
fidat. nec de scitate sua ne reputet se esse ali
quid cum nihil sit. quia qui reputat se aliq̃d
esse seipm seducit. Sctĩ eñ viri quãto pfectõ
res et sanctiores sũt tãto humiliores sũt et de
bẽt eẽ. sicut legit̃ de scõ frãcisco q̃ dixit ꝙ essꝫ
maximus peccator totius mundi. Et hoc co

tingit ei eo q̄ seipsos cognoscit. ⁊ q̄to plus
seipsos cognoscit tāto magis īdignos se dep̄
hēdūt. vii greg. ī mora. Sctī viri quo alti⁹ a
pud deū v̄tutū dignitate p̄ficiūt. eo subtilius
īdignos se esse dep̄hendūt q₂ dū luci p̄ximio
res fiūt q̄cquid ī seipis latebat inueniūt. Ne er
go bon⁹ hō cadat ī sp̄ūalē sup̄biā q̄ aliqñ pe
ior est et magis nociua q̄ secularis pōpa tūc
deus subtrahit sibi qñq₃ sp̄ūalē consolatōē₃
et etiā ne hō credat a seipo habere illā grām
vel ex suis meritis. et sic cognoscat q̄ ista grā
datur sibi ex sola dei bonitate et liberalitate ⁊
nō ꝓpter sua merita. Nā minimā guttā grē
et bonitatis dei nō possum⁹ mereri a nobisip
sis. Nam si semp̄ hō deuotōēm et gratiam ⁊
sp̄ūalem cōsolatōēm ad libitū haberet forte
crederet hoc esse a natura q̄d est a sola dei gra
tia. Secūda ratio est q₂ de⁹ vult p̄bare hoīe₃
vtrum velit abire et consolatōēm ī creaturis q̄
rere. qñ nō habet a deo diuinā consolatione
Sicut sponsus vult p̄bare cōstantiā sponse.
id est fidem et dilectōē₃. verbi grā. Ut si mer
cator simularet se ire ad nūdinas: et tñ se ab
scondēdo ī domo maneret. volens videre q̄d
vxor faceret eo absente vel q̄d de eo loq̄ vellz
vel si de recessu eius doleret et de reditu gau
deret. Sic x̄p̄s tardat aliqñ venire cū sua dul
cedine vt p̄bet constantiā fidelis aīe an velit
alium virum accipere eo absente. vel an velit
se continere ꝓpter eū. hoc est vtrum velit con
solationem alienam in creaturis querere. vel
vtrū velit libenter sine consolatione creatura
rū ꝓpter eū esse. vel vtrū velit firmiter stare ⁊
non recedere ab eo. Sed aīa que cōsolatiōē₃
in creaturis querit postq̄ diuinam dulcedinē
amisit. facit sicut mulier que absente viro p̄
p̄rio ad alium se transfert. Debet aūt aīa que
est sponsa x̄p̄i facere sicut turtur que postq̄ p̄
dit suum maritum nō vult aliū recipere neq₃
amodo sup̄ ramū viridē sedere sed sēp̄ gemit
post maritum suū. Sic et aīa hoīs d₃ geme
re post x̄p̄m cum suam dulcedinē amisit ⁊ ge
miendo expectare donec veniat et redeat. Ter
cia ratio est: vt homo in timore dei maneat ⁊
timeat ne forte sponsum suū. s. x̄p̄m offende
rit p̄ aliquam causam vel negligentiā ꝓpter
quam consolationē sp̄ūalem ei subtraxit. Sed
tñ iste timor d₃ esse moderat⁹ ne desperet. De
bet eñi esse timor filialis et nō seruilis. sicut
puer timet prēm et tñ eū cū hoc diligit. Nam
stulta est illa vxor q̄ statim credit de viro suo
quotiens de domo exit q̄ velit eā relinquere
p̄ alia vxore. Sic facit aīa q̄ nimi⁹ x̄p̄m diligit
Et nota q̄ in recessu viri de domo et si secum
tollat letitiā quā vxor habet de p̄sentia ei⁹: nō
tñ tollit grām nec post recessus mutua dilige
re₃ plus diligit: ⁊ insup̄ magis accendit ⁊ inflā
matur. Et hoc est q̄d Greg. dicit sup̄ Canti.
Sponsus abscondit se aliqñ ab aīa sponsa
sua. vt ardētius eū ecōuerso querat. et dū eū₃
inuenerit ecōuerso diligēti⁹ ⁊ cauti⁹ custodiat
Anima eñi deb₃ esse sollicita ne eū perdat. et
dū eū p̄diderit magis sollicite debet eū q̄rere
Et dum eū ecōuerso inuenerit magis diligēt
debet eū custodire. Et sic qñq₃ ꝯtingit q̄ x̄p̄s
cū maiori gratia redibit q̄ antea fuit cū₃ ista
anima. Tunc ergo in quocūq₃ gradu p̄fectio
nis eo. Unde Ber. Scriptū est. Simon in ti
more dñi te tenueris instanter cito subuertet
domus tua. Omne nāq₃ v̄tutū edificiū illico
r̄git in precipitiū si huius gratie auferis p̄sidi
um. Itē Ber. Cōnexa sunt quidē timor et re
ligio: nec manere pōt alterū sine altero. Quar
ta causa est ne homo seip̄m destruat et corp⁹
suum nimiū debilitet. q₂ si homo sp̄ haberet
istam grām et sp̄ūalem dulcedinē semp̄ vellz
ieiunare: orare: vigilare. et alios labores face
re. q₂ q̄dquid facit semper est sibi dulce. et to
tum delectabile stante illa gratia ⁊ cōsolatōē
Ut ergo aīe obsequiū sit rōnabile: tunc deus
quādoq₃ subtrahit homini sp̄ūalē dulcedinē₃
Sunt eñi aliqui in p̄ncipio ita feruentes q̄
se nimium destruūt ⁊ faciunt sibi capita debi
lia et vacua. q̄ modicum vel nihil postmodū
possūt. Sed obsequiū hominis scd̄m ap̄lm
debet esse ratōābile vt homo sic asinum suū₃
id est corpus suum nutriat vt saccos portat.
id est labores sustineat et sic eum domet dis
crete cum abstinentijs et vigilijs ne lasciuiat
et pondus p̄iciat. Deus etiā hoc facit vt hō
suam p̄priam infirmitatē cognoscat. Nā cū₃
x̄p̄s presens ē p̄ suā sp̄ūalē dulcedinem videt
homini q̄ fortis sit ad totum onus laboris:
scilicet mane surgere. orare. legere. ieiunare. ⁊
male comedere. et p̄clamare. et vilipendi. et
quicquid ei iniūgitur leue est et eū nō grauat
Et quare hoc: quia dñs supponit manū suā
et subleuat totum onus. Sed subtracta grā
tia totum graue erit q̄d antea leue fuit. Ap̄ls
Omnia possum ī eo qui me confortat. Sed
econuerso x̄p̄s dicit vt habetur Johannis
xv. Sine me nihil potestis facere. Quas

ta ratio est. ne hō alios despiciat et ꝓpter hoc
alios de facili iudicet s; et alios stimulis cōpa
tiaf. Sūt enī aliq̄ q̄n de⁹ eis aliquā grām fa
cit. tūc stati iudicāt despiciūt alios q̄ forte si
haberēt illā grām plus facerēt q̄ ipsi. Luc. vi
Nolite iudicare ⁊ nō iudicabimi. nolite cōdē
nare et non cōdēnabimi. Gre. Uera iustitia
cōpassionē habet. Ergo cōpati debem⁹ debi
lioribus et iperfectis. Uñ greg. In tāto q̄sq̄
pfect⁹ ē in quāto pfecte sentit dolores alienos
Sexta rō ē: ꝓpter tepiditatē. s. q̄ hō nō vult
feruēter et fortiter opari et vti illa grā sibi da
ta. sed q̄n ita tepide opaf. tūc de⁹ q̄nq̄ illam
grām datā sibi subtrahit. Igif admonēs nos
apl's dicēs. Hortamur vos ne inuacuū grām
dei recipiatis. Qui ergo vult eē inutilis seruus
et non laborare cum bonis sibi commissis a
dño: dignū est vt dñs sibi econuerso recipiat
bona ꝓmissa. Sicut dicit euāgeliū de isto ser
uo qui habuit vnū talentū et fuit piger et ab
scondit illud: igif fuit sibi ablatū et alteri da
tū. Si enī volum⁹ vti gratia virtute ⁊ fortitu
dine quā iam habem⁹: tūc de⁹ augmētat no
bis istā grām habitā. s; si volum⁹ negligēter
agere tūc de⁹ aufert a nob grām quā iā dedit.
Unde ⁊ scriptum est. Maledict⁹ hō qui fac
opus dei negligenter. Ergo cū deus subtra
hit tibi grām. tunc cogitare debes q̄ de⁹ hoc
facit ꝓpter tepiditatē et lassitudinē tuā. q2 si
alius talem grām habuisset multo feruētius
deo seruiuisset. Septima rō est ꝓpter pecca
ta venalia a quib⁹ se nō cauet. Sūt enī pctā
venialia sicut gutte aq̄. q̄ licz nō possūt ignē
totaliter extinguere caritatis. tñ faciūt q̄ ignis
non pōt ita feruenter ardere et ita virtuose opa
ri. Quia quicūq̄ debz sibi acq̄rere gratiam ⁊
cōsolatōēs ac dulcedinē de q̄b loq̄mur opor
tet hoc fieri ꝑ magnos labores. Sed q2 venia
lia impediūt q̄ homo ita fortiter non potest
operari ⁊ cōsequēter ꝓpter venialia impedif
hō ne ad tantā dulcedinē ꝑueniat. ergo ani
ma debet esse sollicita nō solū se cauere a pec
catis mortalib⁹: sed etiā venialibus inq̄tum
potest. Etiā dulcedo gratie amittitur q̄nq̄ ꝑ
immūdas et importunas cogitatōēs quib⁹
homo nō tā cito resistit. sed in eisdē aliq̄liter
delectatur. Eccl. x. Musce morientes comede
runt suauitatē vnguēti. Sz q̄ritur an cogita
tiones q̄ homini incidūt cōtra volūtatē suā:
noceāt. Rñdetur q̄ nō signāter cū nō delecta
tur ī eisdē: nec dat eis cōsensū. Gre. Nō ē co

gitatio tam immūda q̄ mentē polluat si rat
non consentit. Octaua rō est ꝓpter nimiam
sollicitudinem et occupatōem tpalium: vt cū ho
mo se nimiū occupat et sollicitat circa ista tē
poralia et mundana sicut conq̄rebatur btūs
Gregorius in dyalo. q̄ quādo fuit in mona
sterio abstractus a secularibus negocijs et li
ber in corde ab illis. tunc magis fuit quietus
in corde et pacificus cum deo q̄ quādo fuit ī
officio cure pastoralis. s. quādo sublimat⁹ fuit
in papā. Quia deus vult habere liberū ⁊ mū
dum cor ab oībus curis ⁊ sollicitudinib⁹ mū
danis. Uñ dicit p̄ ꝓphām. Ducā eū in soli
tudinē et ibi loquar cū eo. Ideo petit dauid
dicens. Quis dabit mihi pēnas sicut colūbe
et volabo et requiescā. Nona cā est ꝓpter hoc
q2 q̄n quis querit cōsolatōem et delectōnem
in istis delectatōibus mundi et cōsolatōibus
creaturaꝝ. tunc non potest habere cōsolatōēs
diuinā. quia sunt contraria. Ber. Delicata est
cōsolatio diuina: et nō datur admittētibus
alienam. Exemplum huius habemus in tri
bus regib⁹ quos stella ad dñm ab oriente ꝑ
duxit. que dum intrauerūt hierusalē ⁊ quesie
runt de rege iudeoꝝ vbi natus esset ꝑdiderūt
stellā. Sup quo dicit Greg. Qz dū magi q̄
sierunt consiliū humanū ꝑdiderunt consiliū
diuinū. Quidam in isto mundo volunt dele
ctari in cibo et potu et vestibus preciosis ī a
micis in vxore in filijs. et in gaudijs munda
nis et cum hoc querūt etiā consolatōēs diui
nas in presenti. sed decipiunt seipos. vñ Au
gu. x. cōfes. Gaudium diuine dulcedinis nō
degustas si eam illi delectatōne cor maculas
Decima ratio est propter nimiā reuelati
onem. s. quando homo nimis reuelat gratī
am sibi a deo datam et iactat se inaniter de
donis diuinis. Exemplum legitur de quodā
conuerso fratre qui post longos labores: ora
tiones et ieiunia meruit q̄ in susceptione ve
nerabilis sacramenti sensit inenarrabilē dul
cedinem et delectationem in ore et ī toto cor
pore suo. ita q̄ ista delectatio et dulcedo fuit
sibi super omnē humanā estimationē et dul
cedinem mundi. Qui veniens ad quendam
fratrem petiuit sibi dari osculum ab illo pu
tans q̄ ille etiam deberet sentire illam dulce
dinem. Tunc statim illa dulcedo euanuit. et
postea eam nunq̄ habere potuit. Ergo quā
do homo sentit dulcedinem diuine gratie,
tunc debet se humiliare et deo in humilitate

cordis gratiaꝝ actiones referre. qꝛ supbia et elatio spūalis est valde nocua. Unde Isido. de sū. bo. Non te arroges non te iactes. non te i solenter extollas. nihil de te presumas. nihil boni tibi tribuas. Unde exemplū. Fuit quidam frater in monasterio quodā multū verbosus. et semel accidit q̄ loquebatur de nō sibi cōmissis. Tūc abbas dixit sibi seorsū. Uade et tace. Q̄ recedens ab abbate et cordi suo imprimens ista verba abbatis. āplius in isto monasterio sp̄ silentiū tenuit. Et cū sic tacuit tūc ab intra in spū diuin⁹ spirat q̄ de⁹ sibi q̄dā secreta reuelauit. Et alij fratres mirabāt de taciturnitate sua. Accidit aūt q̄ quidā heremita in silua nō longe a monasterio infirmabat. q̄ misit ad abbatē vt ad eum veniret. et sibi ecclīastica sacramenta porrigeret. Tunc abbas sumpsit secū illū taciturnum. et iuit cum sacramentis ad prefatū heremitā. Et in via quidam latro audiēs campanā prāmissam secut⁹ est eos vsq̄ ad cellam heremite et mansit foris reputans se indignū q̄ deberet intrare cellam tam sancti viri. Sed postq̄ heremita cōfess⁹ est et cōicatus. tunc latro stans prope ianuam cū hūilitate cordis sui dixit. O si essem talis q̄lis tu es. Et heremita in elatione mentis et cōplacentia suiipsius dixit. hoc libēter deberes velle. q̄ esses talis qualis ego sum. Tūc frater ille taciturnus cepit flere amare Et postq̄ abbas et frater ille recesserūt. tunc latro a remotis cucurrit post eos. et inuocauit deum vt sibi daret contritiōem veram et vite emēdationē qꝛ iam proponeret illi abbati confiteri. et āpli⁹ nunq̄ peccare velle. et sic in veloci cursu cecidit et mortuus est immediate. Q̄d vidēs ille frater cepit letanter ridere. Sed postq̄ abbas cum isto fratre ad cenobiū rediit quesiuit ab isto fratre quare sic taceret. Et rn̄dit. Pater semel dixisti ad me. Uade et tace. Ab illo die sp̄ tacui nisi interrogatus fuissē. Tūc abbas dixit. Quare tu fleuisti cū illum sanctum heremitā cōicaui, et quare tu risisti cum ille mal⁹ latro post nos cucurrit volēs nos spoliare vel occidere. et sic peccando in pctīs suis obijt. Tūc frater rn̄dit. Pater causa fletus mei fuit ista qꝛ cū cōicastis illum heremitā infirmum. tunc latro stetit foris ianuam dicens ex hūilitate cordis. O si essem talis qualis tu es. Et heremita rn̄dit in elatione mentis. Hoc posses libenter velle. Et sic mortuus est et dānatus, ideo fleui. Sed latro qui post nos cucurrit habuit firmū propositum confitendi et nō spoliandi nos nec occidendi. Et sic currēs cecidit et obijt. Et angeli ei⁹ animā rapuerūt et ad celum cum gaudio deduxerūt. quia sua contritio fuit tanta q̄ deleuit penā et culpā ideo risi.

Ad idē festū Ser. lxxiij. de donis spūsscti.

Epleti sunt oēs

r spūscto. Actuū. ij. Ex quo iā istis sacris dieb⁹ spūsscti missio patet. Tūc aliq̄d de donis spūsscti post sermone dicēdū est. Unde sciendū q̄ septē sūt dona spūs scti q̄ ideo sunt septē qꝛ per ea septē vitia capitalia expellunt. A Primū donū ē timor dn̄i de quo dr̄. Eccli. i. Timor dn̄i initiū sapientie. Quod donū cordi nostro adueniēs multa bona nobis confert. Primo docet preterita mala emendare Eccl. i. Timor dn̄i expellit pctm̄. Secundo docet bona operari. Eccli. xv. Qui timet deū faciet bona. i. q̄ timet deū nihil negligit. Tercio timor conseruat hoīem i bono. Eccli. xxvij. Si in timore dn̄i nō tenueris te instanter. cito subuertetur domus tua. Ber. in tractatu de septem donis. Connexa sunt quidē timor et religio: nec manere pōt alterum sine altero. Ber. In veritate ita nihil valet ad grām promerendam conseruandā et recuperandam q̄ si videaris non alta sapere sed semper timere. Quarto timor dn̄i mīam meretur. ps. Quō miseretur pater filioꝝ misertus est dn̄s timētib⁹ se. Quinto timor cōfert hominū prolongatōes vite et tpaliū possessiones. Prouer. x. Timor dn̄i apponit dies. ps. Timete dn̄m omnes scti ei⁹. q̄m non est inopia timentib⁹ eū. Sexto facit orōem exaudiri. ps. Uoluntatē timentiū se faciet et deprecationes eoꝝ exaudiet et saluos faciet eos. Septimo gl'iam eternā meretur. Prouer. xxviij. Beat⁹ homo qui semp est pauidus. Eccli. xxv. Beatus vir cui donatū ē habere timorē dei. Ore. Ubi timor nō est ibi salus nō erit. Vi sunt septē fructus quos confert donū timoris quod est primum donū spiritussancti. Et hoc primū donum timoris expellit primū peccatū mortale, scꝫ supbiam. Nā timor dn̄i homines humiliat supbia vo eleuat. Eccli. Odibilis ē corā deo et hoīb⁹ supbia. Et quāto hō se hic magis exaltat. tanto magis in futuro humiliabitur. Luce. xviij. Ois q̄ se exaltat, hūiliabitur. Ergo vt in futuro exaltemur humili

emꝰ hic nos coꝛā deo in timore dñi. i. Petri.
v. Humiliamini sub potēti manu dei vt vos
exaltet in die visitationis. Bern. Sola humili
tas est que exaltat: sola q̄ ducit ad vitā. Se
cunda donū est donū pietatis. Unī sciendum
q̄ triplex pietas est habenda. Prima ad de
um. ꝛ ista debet esse in bona ꝯfidentia quaꝫ
habere debemꝰ ad deū. Primo in tēporali
ꝓuisione. ps. Jacta cogitatū tuū in dño. et
ipse te enutriet. Idē. Nunq̄ vidi iustū dereli
ctū. Hec ꝯfidentia tollit nimiā ꝛ superfluā curā
ꝛ sollicitudinē tēporaliū quā illi auari habēt: q̄
nunq̄ satiantur: sꝫ semꝑ timent sibi deficere
ꝛ cū magna sollicitudine ꝓcurāt sibi tēporalia:
quasi semꝑ deberent viuere: ꝛ forte in breui
moriunt. Luce. xij. Stulte hac nocte repetent
aiam tuā ꝛc. Contra quos dicit xp̄s Math.
vi. Nolite solliciti esse dicentes. Quid mādu
cabimus aut quid bibemus. Nōne aīa plus
est q̄ esca: ꝛ corpꝰ ē plus q̄ vestimentū. q. d.
Si dat maiora. i. vitā ꝛ corpus etiā dat mino
ra. i. cibū ꝛ vestimentum. Secundo in spūa
libus. scꝫ quantū ad aiam. ps. Sperantē au
tē in dño. mi. cir. Et sic tollit despatio q̄ est pe
ioꝛ oīm peccato. Isid. de sum. bo. Desperatō
auget pctīn. Desperatio est peioꝛ oīm pecca
to. Criso. in sermo. Nihil enī sic deū offendit
quantū desperatio. Tertio in eternis. i. in re
muneratione celestiū bonoꝝ. Luce. xij. Noli
te timere pusillus grex. Cōplacuit enī pri vro
vobis dare regnū. hanc fiduciam non debe
mus habere ex nostris meritis: sed ex meri
tis ihesu christi qui est redemptoꝛ noster quē
pater nobis dedit. Romano. viij. Quomo
do non etiam cum illo oīa nobis donauit.
In signū huius xp̄s habuit in cruce latus a
pertum. quia per eum regnum celoꝛum intra
mus. Ipse enim nobis per suam passionem
ianuā celi reserauit. Contra hoc sunt illi pusil
lanimes qui q̄n audiunt aliquid de diuina
iusticia immediate perterriti dicunt. ego nun
q̄ saluaboꝛ. ꝛ sic diffidere de eterna saluatio
ne est diabolicum. quia omni spe salutis ēnis
diabolus priuatus est: sꝫ nos xp̄iani firmiter
in deum sperare debemus. qꝛ ipse est qui sal
uos facit sperantes in se. Secunda pietas est
quo ad seipm: ꝛ illa debet esse in miseratione
aie ꝓpꝛie. Eccl. xxx. Miserere aie tue placēs
deo. B Unde sciēdū q̄ sex opa mie de
bemus exhibere aie nr̄e. Primo debemꝰ eaꝫ
cibare. ꝛ hoc fit pmo q̄n digne cōicamꝰ sacra
mētū eucharistie. vel etiā q̄n deuote audimꝰ
ꝟbū dei. Math. iiij. Nō in solo pane viuit
hō: sꝫ in oī ꝟbo qḋ ꝓcedit de oꝛe dei. Grego.
Cibꝰ mētis est ꝟbū dei. Sꝫ heu plures sūt q̄
corpꝰ oī die cibāt: sꝫ aīam raro cibāt audiēdo
ꝟbū dei qḋ est malū signū. Joh. viij. Qui ex
deo est verbū dei audit: propterea vos nō au
ditis: qꝛ ex deo nō estis. Secundo debemꝰ
eam potare cum calice tribulationis ꝛ patien
tie quē xp̄s p se bibit ꝛ ꝓpinauit nob. Ma
thei. xx. Potestis bibere calicē quem ego bi
biturus sum. Tertio vestire cū caritate dei:
ꝛ ꝓximi: qꝛ hec est vestis nuptialis vite eter
ne. Math. xxij. Amice quō huc intrasti non
habens ve. nup. p quam v. Item cognoscun
tur filij dei. Joh. xiij. In hoc cognoscent ho
mines. qꝛ estis mei discipuli: si dilectionē ha
bueritis adinuicem. Quarto hospitare quod
fit p pniam. quā agimus p peccatis nostris.
qꝛ cū hō est in peccato mortali tūc facit man
sionē in inferno. ps. Appropinquauerūt vsq̄
ad portas mortis: sed q̄n pniam agit tūc pre
parat sibi mansionē in celo. Mathei. iiij. Pe
nitentiam agite ap. enī re. ce. Quinto debe
mus aiam nostrā visitare. ꝛ hoc fit q̄n fragi
litatē nr̄am ꝑsamꝰ: ꝛ pctā nr̄a cum amari
tudine cordis recolimus vt cū ꝓpheta dicere
possimꝰ. Recogitabo tibi oēs annos meos. in
amaritudine aie mee. Sexto debemꝰ eam de carce
re huius mūdi educere: ꝛ hoc p des. deria su
pnoꝝ. Unī apls. Que sursum sunt q̄rite: non
q̄ sup terrā. Itē nostra ꝯuersatio in celis est.
C Tertia pietas ē qꝰ ad ꝓximū. ꝛ ista pmo
exhibet in dādo. Eccl. xiiij. Añ moꝛtē bñ fac
amico tuo. i. xp̄o. q̄ elemosina in vita multo
melioꝛ est q̄ post moꝛtē. qꝛ vnꝰ denarius da
tus pro deo in vita est melioꝛ q̄ centum post
moꝛtē. Secūdo exhibetur pximo cōmodan
do. ps. Miseret ꝛ cōmodat ꝛ semen illius i
bñdictione erit. ꝛ de hoc gaudet xp̄us ꝛ tota
celi curia: qꝛ sumꝰ mēbra. ꝛ erit bonū valde
meritoꝛū. Luce. vi. Mutuū dantes nihil in
desperantes. Tertio in dimittendo ꝓximo.
Luce. vi. Dimittite ꝛ dimittemini. Aug. in en
chiridion. Ex elemosina nihil est maius qua
ex corde dimittimus qḋ in nos quisq̄ pecca
uit. Quarto facta ꝓximi nō in mala iudi can
do sꝫ semꝑ ad ptē meliorē interpretando. vñ
Augustinus super illo verbo. Math. Nolite
iudicare ꝛ non iudicabimini. Hoc loco nihil
aliḋ ꝓcipi est mō: nisi vt ea facta q̄ dubia sūt

quos a nobis fiant in meliorē ptem interp̄tentur. Ubi notandū q̄ quilibet tenetur oīa dicta ꝛ facta, proximi in meliorē ptē interpretari. nisi sint manifesta mala. Apls. Quo iudicas aliū iu dicas teip̄m condēnas. Sed diceres. Unū oritur q̄ aliq̄ om̄ia q̄ vident vel audiunt de proximis semp in malum interp̄tantur. Rn̄deo q̄ ex duob⁹ pueniunt. Primo q̄z ip̄i mali sunt. Criso. Om̄is hō scdm̄ se estimat alterū. Idē. Sicut difficile aliquē suspicatur malū q̄ bon⁹ est sic difficile suspicatur aliquē bonū q̄ malus ē Secūdo q̄z male amatur ad illū quē iudicat Aug. Certū ē q̄ de malo incerto neminē iudicare quē tāq̄ metip̄z diligerē. sed ꝛ defendere ꝛ excusarē q̄ diu in publicaz nō prodiret. Sz q̄z charitatē pdidimus: faciliter alterutrū iudicamus. ꝛ ergo om̄is qui aliū iudicat ostēdit se vacuū a grā dei: ꝛ charitate proximi. Sed q̄ bona suspicatur de proximis est signū pfectionis, ꝛ bonitatis. Greg. in moral. Quāto vos in bono pficitis tanto etiaz bona de aliis sentitis. ¶ Tertiū donū est donū sciētie q̄d donū tria docet. Primo docet te cognoscere teip̄m. scz q̄d es: q̄d fuisti: ꝛ q̄d eris. Ber. Cogita ergo vn̄ veneris: ꝛ erubesce: vbi es ꝛ ingemisce quo pperas ꝛ primesce. Itē cognosce te p culpā actualem fieri deo exosū. Sap. xiiij. Odio sunt deo impius ꝛ impietas eius. Eccli. xij. Altissimus odio habet petōres Itē p culpā eris maledictus. ps. Maledicti q̄ declinant a mādatis tuis. Et insup debitor mortis eris nō solū tpalis sz iminentū. Ezech. xviij. Anima q̄ peccauerit ip̄a morietur. Sed econuerso cognosce q̄ grā facit hoīes filiū dei ꝛ heredē. Romā. viij. Si filij ꝛ heredes. Itē facit hoīem beatū ps. Btūs. po cui est dn̄s deus ei⁹ Itē grā facit hoīeз eniā eē bn̄dictū. Deut. xxviij. Si p̄cepta mea audieris: bn̄dictus tu in ciuitate: ꝛ benedictus tu in agro. Et ergo hoc nomie deus bonos noīabit q̄ erūt. ad dexteraz eius dicens. Math. xxv. Uenite bn̄dicti patris mei. Secundo donum scientie docet cognoscere deū. Primo inquantū est creator tuus ꝛ tu creatura ei⁹. ps. Ip̄e fecit nos ꝛ nō ip̄i nos. Et sic teneris ei obedire tanq̄ creatori tuo. Secūdo inq̄tū est dn̄s tu⁹ ꝛ tu seru⁹ ei⁹ ꝛ sic teneris ei fideliter seruire tanq̄ seru⁹ fidelis dn̄o. Tertio inquantū est pater tu⁹. tu filius ei⁹. ꝛ sic teneris ei exhibere honorē ꝛ reuerentiā. Quarto inquantū est redēptor tuus ꝛ sic teneris eū diligere. Joh. xv. Maiorē charitatem nemo habet ꝛc. Quinto inq̄tum est futur⁹ iudex tu⁹. ꝛ sic teneris eū timere in oībus v̄bis ꝛ factis siue comedēdo siue bibendo siue dormiendo siue vigilando. ¶ Tertio docet donū scientie cognoscere proximos. scz quō oēs hoīes tam diuites q̄ pauperes, tā nobiles q̄ ignobiles sunt siles in q̄ttuor. Primo eīn hoīes sunt similes ex pte p̄ncipij q̄z oēs ab vno deo. ꝛ ab eodem luto formati sunt. ꝛ oēs nudi ꝛ paupes nati. Job. xxxiij. Ecce ꝛ me sicut ꝛ te fecit deus: ꝛ de eodē luto ego quoq̄ format⁹ sum. Sap. vij. Nemo ex regib⁹ aliud habuit natiuitatis initiū. Secūdo sum⁹ similes ex pte medij q̄z oēs mortales ꝛ breuis vite sumus taz diuites q̄ paupes. Eccli. x. Om̄is potentatus breuis vita. Job. xiiij. Breues dies hoīs sunt. Tertio ex parte finis. q̄z oēs hoīes in eādē morte ꝛ putredinē reducuntur. Job. xvij. Putredini dixi pater meus es tu ꝛc. Hoc patet in ossibus mortuoꝝ: q̄z ibi nulla est distinctio inter nobiles ꝛ ignobiles. Quarto ex pte iudicij q̄z oēs sub vno iudice rationē reddere compellimur ij. Cor. v. Om̄s nos manifestari oportet ante tribunal xp̄i ꝛc. ꝛ Act. x. Ip̄e est q̄ constitutus est a deo iudex viuoꝝ ꝛ mortuoꝝ. Et cū hanc equalitatem cognoscimus tunc nos mutuo diligere debem⁹. ꝛ vn⁹ aliū nō spernere. Unā Greg. Om̄s fratres sumus vnius in patonis ptāte cōditi ꝛ sanguine ip̄ius redempti. Et idcirco fratres nostros: quis paupes ꝛ abiectos in nullo despicere debem⁹. Aug. de doc. xp̄ia. Ego vero interrogo te senecatus ꝛ pauperē pānosum nō quales in vest. h⁹ sit sed quales nati fuerunt certe ambo nudi. ambo infirmi. ambo vitā miserimā inchoantes ꝛ ab hoc ambo plorantes q̄n nascebantur infantes. ꝛ illud donum expellit inuidiā q̄ contraria est charitati. q̄z gaudet de malo: ꝛ contristatur de bono: q̄d est diabolicū. ergo inuidi sunt a deo maledicti. Esa. v. Ue q̄ dicitis bonū malū. ꝛ malū bonuz. ꝛ tales inuidi sūt filij diaboli: q̄z sicut charitas est signum filiorum dei. Joh. xiij. In hoc cognoscent oēs q̄z mei estis discipuli si dilectōem habueritis ad inuicem: sic inuidia est signum filiorum diaboli. Quartum donum est donum fortitudinis. Ubi sciendum q̄ deus non querit fortitudinem corporis sed spiritus. Neemie. viij. Gaudiū eīn dn̄i est fortitudo nostra. ¶

Est ergo sciendum q̄ sp̄ussctūs per donum

fortitudis tripliciter ꝯfortat hoies. Primo i tol
lerãdo aduersitates paciēter. Thessal. iiij. Pa
tiētes estote ad omēs. Secūdo ꝯfortat nos
spūssctus p donū fortitudis ad vincēdū dya
bolū. Jaco. iiij. Resistite dyabolo et fugiet a
vobis. Tercio cōfortat ad opandū bona opa
Joh. ix. Operari oportet donec dies est. q2 ve
niet nox cū nemo opari pōt. Aug. Inutilr in
hoc tpe viuitur nisi ad acquirendū meritum
laboretur quo i eternitate remuneretur. quia
bona opa ornant et comitātur aiam cū oēs
amici eā deserunt. Apoca. xiiij. Opa eñi illoꝝ
sequūtur illos. et tūc p his remunerātur i vi
ta btā. Hiero. Unusquisqꝫ scḋz opa sua mer
cedem accipiet. ¶ Quintū est donū con
silij. Nota ꝙ spūssāct⁹ vult ꝙ a trib⁹ debem⁹
querere ꝯsiliū. Primo a deo. Thobie. iiij. Bñ
dic deum et pete ab eo vt vias tuas dirigat ꝛ
omnia cōsilia tua in ipo pmaneāt. Eccli. In
omnibus deprecare consiliū altissimi. Scḋo
querere debemus consiliū a p̄rimo nostro cō
sciencioso et discreto: et timēti deū ꝙ hūt sciē
tiā et vitam. et non ab aliquo qui est dissolu
tus et male vite. vñ Ambro. in li. ij. de offic.
Quis vtilē iudicet aliene cause quē vidz inutilē
vite sue. Eccli. xiiij. Qui sibi est nequā cui bo
nus erit. Tercio q̄rere debem⁹ consiliū a ppa
consciencia. Eccli. xxxij. Oīa fac cū consilio: ꝛ
post factum non penitebis. q2 sicut q̄s vellet
alijs cōsulere sic et sibiipsi debz facere. Et illḋ
donum spūssancti expellit auariciam. et hoc
fit cum spūssanctus p donum consilij cōsulit
terrena despicere et celestia appetere. q2 terre
na modicū valent in p̄senti vita. q2 solum ad
sustentationē corpis et in morte nihil psunt
Prouer. xi. Non pderunt diuitie in die vltōis
Itē q2 non possunt transferri ad aliud seculū
Job. Diues cum dormierit nihil secū auferet.
Item post mortē sepius nocēt multis qñ red
dituri sunt rōem de ipis tpalibus quomodo
lucratā sunt quō possessa et quō expēsa sint.
ad minimū quadrātē. Sed spūalia bona sūt
appetenda. q2 valent in vita et hoc fit cum fa
ciunt opera nostra meritoria. Item in morte
q2 faciūt hoiem feliciter mori Itē post mortē
q2 etnā vitā tribuūt. Ber. i epła. Bona mors
iusti ppter requiē: melior ppter nouitatē. op
tima ppter securitatē. Damasc. li. iiij. Mors
sanctoꝝ sōnus magis ē ꝙ mors. Laborauē
runt eñi in p̄senti seculo vt viuant in seculum
Sextū donū est itellect⁹ p illḋ donū spūscūs
docet nos itelligere deū in nobis et in creatu
ris. Nam p magnitudinē et latitudinē huius
mundi potentia dei agnoscimus. q2 ipē ē oēps
quod in hoc patet cum posset adhuc infinitos
mundos ex sua potentia creare. Itē p decorē
celi et mundi creaturaꝝ sapientiam dei intel
ligimus. Item p bonitatē et vtilitatē creatu
rarum dei bonitatem intelligimus. Ergo qñ
vides aliqua pulcra et dulcia gustas, p hoc
intelligere et cogitare debes celestia. Bernar.
Dulcedo oīz creaturaꝝ si quis iuste aduertit
nihil aliud est nisi ꝙ ad istam dulcedinē eter
nam nos inuitat. et illud donū expellit pctm̄
gule. quia p donū intellectus sumimus cibū
et potū et vtimur creaturis dei ad honorē ipi
us et ad vtilitatē nostrā et sic resecat supflui
tas gule. Septimū donū est donū sapientie.
Sciendū ꝙ sapiētia dicitur quasi sapida sciā
q2 per hoc donū spūssanctus dat nobis sape
re celestia que dulcedo p̄cellit omnē dulcedi
nem huius mundi. Uñ Basili⁹. O dulcedo
melliflua: dulcedo miranda ꝙ dulcis es i me
ditatione. sed dulcior in oratione. dulcissima
in contemplatione. sed supdulcissima i bea
titudine. imo tanta dulcedo est in eterna pa
tria quod est inexplicabilis et interminabilis
Unde tanta est dulcedo ꝙ si celuz aperiretur
et minimū gaudiū alicuius parui sancti vide
retur: ꝙuis a nobis remote sint. tñ tot⁹ mun
dus sufferre non posset hoc gaudiū. Si autē
possibile esset ꝙ sufferre posset tunc nullum
cor est adeo triste quin letificaretur. nec aliq̄
pena est tam amara quā homo sentiret siue
ignē siue aquā bullientē. imo nec ipam mor
tem corpalē. quid tūc erit cū nos illuc veneri
mus: et cū deo et cū omnib⁹ scīs gaudebim⁹.
Deum videre est ita delectabile ꝙ aug. dicit.
ꝙ potius vellet esse in inferno et deū videre:
ꝙ i celo ꝛ eius visione carere. vñ. ps. Quoniā
mille anni ante oculos tuos ꝛc. Et illud do
nū expellit pctm̄ luxurie. q2 scḋm Greg. Gu
stato spū desipit omnis caro. Aug. Gaudiū
diuine dulcedinis non degustas si carnali de
lectatione cor maculas.

De vocatione hois ad grām. Ser. lxxiiij.

Nemo pōt venire

ad me nisi pr̄ q̄ misit me traxerit eū
Joh. vi. Sciēdū ꝙ circa vba p̄dicta
tria sūt dicēda. Primo quō de⁹ trahit et vocat
hoiem multipliciter. Scḋo quō aliq̄ non audi

unt ⁊ aliq̄ audiūt sȝ nō apetiūt. Itē aliq̄ audiunt ⁊ apetiūt. sȝ cū diu nō retinēt. aliq̄ audiunt ⁊ apetiūt. et cū secū pmanere pmittunt. Tertio q̄d sentiēdū sit de pdcīs narrāe. D

Quantū ad pmū sciēdū q̄ de⁹ trahit et vocat ad se nos multipliciter. Primo p internā īspirationē ps. Audiā quid loquat ī me de⁹. q2 bone īspiratōes sūt a deo. Apłs. Nō sum⁹ sufficiētes cogitare aliq̄d quasi a nobis. Uñ quotiens cogitatōes bonas habuisti. totiēs vocattus es a dño. sed nunq̄ vel raro est aliq̄ dies q̄n homo habeat plures bonas cogitatiōes ergo nunq̄ est dies quin deus trahat et vocat nos ad se. Job. xiiij. Vocabis me ⁊ ego resp. tibi. Hec rsio nihil aliud ē nisi q̄ qn hō habet bonā cogitationē q̄ intelligat eā esse diuinaȝ vocationē et ei acq̄escat. Scd̄o vocat hoīeȝ p pdicationē exteriorē q̄d cōtingit cū l ore pdicatoris ponit vba vite q̄ licet sonāt ex ore predicatoris sunt tamen vba dei. Math. x. Nō enī vos estis q̄ loquimi. sȝ spūs pris vestri qui loquitur in vobis. et Luce. x. Qui vos audit me aud. t. Et enī xp̄s pdicatores tanq̄ nuncios mittat vocare inuitatos ad nuptias pȝ Math. xxij. vbi dr. Misit seruos suos vocare ad nup. inuit. In qua vocatione relucet sup nos magna et singularis dei mīa quia multis in incredulitate sua dimissis vocat nos singulariter Et ideo si hac gratia vocatōis abutimur euāgelio non credentes et gratiā vocationis cōtemnentes grauius his quibus non ē missa talis vocatio condemnabimur. Joh. xv. Si non venissem et eis locutus fuissem peccm nō haberēt. nūc aūt excusatōem de pctō suo nō habent. ergo talis vocatio ad nos missa p pdicatores cū omni reuerentia et deuotione ē audiēda tanq̄ verū vbu dei. Aug. i li. de doc. xpiana. Christ⁹ est q̄ docet aud. animus. timeamus. faciam⁹. Uñ glo. sup illud Luc. Beati q̄ audiunt vbū dei Beati q̄ audiūt vbuȝ dei et mēte recōdūt et ope cōplent vt possideant vitam eternam. J Tercio vocat p exēpla sctōȝ et bonoȝ hoim ergo quotiēs audis vel vides hoīem vtuosum toties pulsat et vocat te xp̄s ad bonā ⁊ vtuosam vitā. Et sic mlti puersi et mali trahunt ad deū p exēpla bonoȝ hoim q̄ vident vel audiūt. Greg. Nūq̄ pctōres ad lamentū penitētie redirēt si nulla eēnt bonoȝ exempla q̄ eoȝ mentē traherent. Exēplū. erat quidā secularis q̄ tpe medie noct⁹ audiuit fratres ordi. pdi. alacriter cātare matutinas sabbato die de beata vgine et cogitauit. qualiter tu iaces miser homo cum isti iā deū suū laudant et sic cōpunctus ordinē postmodum intrauit. et in eo p multos annos laudabiliter vixit. Quarto vocat p beneficia quottidiana. scȝ p sanitatē corporis. p diuitias q̄s dei largitur. p honores. p cibum p potuȝ. q2 dat homini aues in aere. pisces in aq̄s. aīalia ī siluis in cibum. et sic de alijs. et p talia bnficia de⁹ nititur nos ad se trahere. vt. s. cogitem⁹ si tāȝ in p̄nti benefacit nobis cum adhuc sum⁹ peccatores et inimici ipius. q̄d tunc faciet nobis ī futuro cum erimus amici ipius. Bernar. loquēs d dei bnficijs dic. Celū tibi seruit p suū motū. celi luminaria p suum fluxū. sol causat tibi diem luna illuminat tibi noctem. ignis tēpat aeris frigiditatē. aer tibi mitigat ignis caliditatem. aqua mundat tibi fetorem. mitigat tibi sitis ardorem. et fecundat tibi terre rigorem. terra vero te sustentat sua soliditate recreat sua fecunditate. delectat sua amenitate. ps. Quid retrib. dño p oi. q̄ retri. mihi. Quinto vocat p flagella. qn̄ enī hō nō vult aduertere bonas inspirationes nec curat sermones nec exempla nec beneficia dei possūt eū emollire. tunc deus ex sua bonitate flagellat hominē vt tn̄ se cōuertatur ad eū. Gre. Mala que nos h pmūt ad deū ire compellunt ergo quotiēs aliquē aduersitatē sustinuisti omnibus diebus vite sue. totiens vocat⁹ fuisti a deo ad emendatōem vite sed heu plures hoc non intelligūt. ps. Noluit intelligere vt bene ageret cū tn̄ iumentū cognoscit cum percutitur si errat vt ad viā rectā redeat. sed hō rōnalis hoc non vult intelligere. ps. Uir insipiēs nō cognoscet hec. Ergo cum deus affligit te cuȝ infirmitate corporis. q2 scilȝ dentes: oculos: caput doles. intellige hāc esse vocem domini Itē similiter si paupertate vel infortunio: vl aduersitate qualicūq̄ grauaris. tūc suscipe domini nunciū et cōuertere a peccatis tuis. ps. Multiplicate sunt infirmitates eorū postea accelerauerunt. Esa. xxvi. Dñe in angustia q̄sierunt te. Luce. xiiij. Cōpelle intrare. Glo. q̄ hic aduersitate frangunt ad deū ire cōpellūt Greg. Felix necessitas que cōpellit ad meliora. Idē Gre. Misericorditer adhibet de⁹ tpalem seueritatē. ne eternā inferat vltōem: ideo h q̄busdā pcit vt eos ī ppetuū feriat adeo hic ferit nō pcedo vt ī eternū pcat. Sexto vocat nos per bonoȝ pmissionem in futuro. Eccli.

mi ij. Venite ad me omēs q̄ oneratis estis me.
Math. xi. Venite ad me om̄s q̄ la. τ one. e-
stis, τ ego reficiā vos. In hac vocatione pro
mittit seipm̄ eternalit̄ fruēdū Gen. xv. Ego
ero merces tua magna nimis. Itez angelos
τ sanctos in fratres τ btām virginē in matrē
τ oim̄ electoꝝ gaudia τ merita in possessionē
Greg. in moral. Quis enarrare sufficiat q̄tū
gaudiū q̄libet aīa suscipiat de sanctorū patri
archaꝝ hūilitate τ simplicitate ꝓphetarum
credulitate τ felicitate aplāꝝ charitate, τ ma
gna diligentia. De martyꝝ stabilitate τ paci
entia. Cōfessoꝝ pietate τ clementia. virginū
castitate τ continētia. Reuera lingua τ vox
deficit. q̄z intellectus capere nō sufficit quan-
tū sit gaudiū choris angeloꝝ interesse presen
tem dei vultum videre. nullo metu mortis
affici. icorruptōis ꝑpetuo munere letari. ergo
quotiēs occurrit memorie de gaudijs celi. to-
tiens intellige vocē dei te vocantem. Se-
ptimo vocat ꝑ maloꝝ cōminatōem in futu-
ro. Ber. Deus volēs nobilē creaturā. scz ho-
minē reuocare inq̄t. Si inuitū coegero asinū
habeo. nunq̄d asinus dabo regnū meū. Sed
q̄d faciā. homo timidus est terrebo eū si for-
te sic conuertatur τ viuat τ cōminat᷑ est acer
biora q̄ excogitari possūt tenebras scz etiam
vermes imortales: ignē inextinguibilē Aug.
Ve illis q̄bus ꝓpatur dolor vermium: ardor
flāmaꝝ: sitis sine potu: fletus τ stridor denti
um. vbi mors optatur τ nō dabitur vbi nul-
lus ordo: sed sempiternus horror inhabitat. g
quotiēs occurrerit memorie tue pena dānato
rū. totiens xp̄s trahit te τ vocat te. R Octa
uo trahit τ vocat nos ꝑ suā amarā passionē
Joh. xij. Si exaltatus fuero a terra oīa tra-
hā ad meipm̄. In signū huius tunc septē sua
uitates circa passionē xp̄i inuenim᷑. scz capi-
tis inclinatōem ad osculū in signū nr̄e recōci
liationis. brachioꝝ extensionem ad amplex-
xum receptōis ad grām de pctō redeūti. late
ris aptōez ꝓpt̄ effusionē pcij nr̄e redēptōis.
τ ablutōis. Exiuit eñi sāguis in signū redē-
ptōis. τ aqua in signū ablutōis clauoꝝ i ma
nibus τ pedibus infixionē ꝓpter memoriaz
recordatōis. Esa. xlix. Nunq̄d mat̄ obliuisci
pōt infantē τc. corpis denudatōez in exēplū
nr̄e cōfessionis. q̄ scz debet esse nuda. crucis
portatōem in exēpluz nr̄e imitatōis. corone
impositōem in figurā nr̄e glificatōis. Hec
oīa frequētas memoriter sic tunc incipis ꝓfi-
cere de virtute in virtutē. ⁋ Quantum

ad scōm dicēdū q̄ q̄uis dn̄s multiplicit̄ tra-
hit τ vocat sicut dictū est. tñ q̄dā sunt q̄ pul-
santē nō audiūt nec aperiūt nec resident vt ob
stinati τ indurati q̄ nec ꝑ inspiratōem nec ꝑ
ꝑdicatōem nec ꝑ blādicias nec ꝑ exempla. nec
ꝑ flagella nec ꝑ passionē xp̄i nec ꝑ gaudia ce
li: nec ꝑ penas inferni emollire possunt. Ta-
les duri sunt vt adamas. qui nec malleo: nec
igne emolliri pōt. Zach. vij. Cor suū posue-
runt vt adamātē. imo tales obstinati duriores
sūt q̄ adamas. q̄z quis adamas nō pōt cōfri
gi cū malleo: nec igne cōburi: tñ cū calido sā
guine hirci emollitur. sed isti duri τ obstinati
nec malleis inferni: nec celi gaudijs: τ q̄d pl᷑
ē nec sāgue hirci. i. xp̄i emolliri possūt Ber.
in ser. Putas ne filiū dei reputat ill’m quisq̄s
est iste hō q̄ ipius nō terretur cōminationib᷑
nec attrahitur ꝓmissionibus nec ꝑceptis ob
tēperat nec consilijs acquiescit. Et si fatetur
se ore cognoscere deum factis tñ negat. Se-
cundi sunt q̄ xp̄o vocanti humiliter respōdēt
sed tñ faciūt cū abire nec ei aperiūt vt sunt il-
li q̄ se pctōres. hūiliter ꝯfitētur. sz adhuc non
habēt volūtatē deserendi pctā: nec se ex toto
emendādi. Et tales sunt siles illis q̄ ad cenā
vocati venire noluerūt: sz hūiliter se excusari
rogauerūt dicētes. Rogo te habe me excusatū.
Grc. Hūilitas sonat i voce. sed dū venire cō
tenūt sup̄bia est in actōne. τ si tales aliq̄ñ in
aliquo se emendant. scz in vno peccato nō tñ
in alio. τ in hoc volunt seruire duob᷑ dn̄is.
scz deo in illo i quo se emēdāt. τ diabolo in il
lo in quo se nō emendant vbi gr̄a. Quādoq̄z
q̄s se emendat q̄ amplius nō vult fornicari:
nec inebriari τc. sed sup̄biā nō vult dimittere
Itē in futuro nō vult amplius vsurā recipere
sed vsurā iā receptā nō vult restituere τ sic de
alijs. Vñ augu. in ep̄la. Si res aliena ꝓpter
quā peccatū est cū reddi posset nō redd. t. nō
ag. t peni. s; f. ng. f: q̄ñ nō dimittit pctm̄ nisi
restituat ablatū si restitui pōt. Tertij sunt q̄
xp̄m audiūt. i. ꝑdictas admōitōes: τ resident
q̄z recognoscūt τ ꝯfitētur se pctōres τ apiūt
q̄z auertūt se a pctīs. ꝑ cōtritōem ꝯfessionē τ
satisfactōem sz nō diu xp̄z retinēt: nec eū diu
apud se residere ꝑmittūt. quia alijs hospiti-
bus supuenientib᷑ eū quasi pauperē ejiciūt.
aut certe q̄z domus multis vtēsilib᷑ ineptis
plena est nō inuenit vbi caput suum reclinet
Vtēsilia que xp̄m inquietant sunt occupatio
nes superflue reꝝ tꝑalium. Greg. in morali.
Sollicitudo tꝑaliū mors est τ excecatio spi

ritnalnū. Ber. in ser. Pzecempatio in secula
rib⁹ desiderijs aias setiam declinat. nec misce
ri poterūt vana veris eterna caducis spūalia
corpalibus summa imis: vt parit sapias q̄
sursū sunt τ q̄ sup terrā. Vespites vero xp̄m
expellētes sunt tēptatōes vel tribulatōes. vel
etiā carnales delectatōes. qz vbi ista sūt xp̄s
desere nō pōt siquidē qñ hō supatur a tali
b⁹: tūc xp̄s expellitur. Vñ multi qñ audiūt in
sermone de dāna peccatoꝝ. scꝫ sapbie. luxu
rie τc̄ tūc cōpungūtur. τ sic audiūt xp̄m τ ape
riūt sibi p contritōem ɔfessionē τ pniam: sꝫ nō
diu cū deserere pmittūt. qz qñ tēptatōnes vel
tribulatōes vel delectatōes eis econuerso ma
nifestāt. tūc redeūt ad eadē quasi nunq̄ ea de
reliquissent. Similiter in sacris tpib⁹. scꝫ in ad
uentu τ. xl. puertūtur: sed sacris dieb⁹ elapsis
ad eadē pctā redeūt τ recidiuāt. Cōtra quos
dr Gen̄. xix. Salua aiam tuā τ noli respicere
post tergū. Luc. ix. Nemo mittēs manum in
aratrū τ respiciēs retro apt⁹ est regno dei. Ita
libus sc̄ xp̄m expellētib⁹ p recidiuationē dice
re pōt xp̄s illud. ij. Regū. xiij. M maius est hoc
malū qd̄ nūc agis q̄ ante fecisti. sicut q̄ pau
pes hospicio de sero acciperet τ eos de nocte
contēptibiliter eijceret. sic talis xp̄o facit q̄ eū
de die. i. in grā recipit: τ postmodū de nocte
i. p culpā econuerso eijcit: vñ Criso. in omel.
O hō cogita grauiorē esse culpam post veni
am. Greg. Minoris excessus est veritatem
nō agnoscere q̄ in ea agnita non manere.
M Quarti sunt q̄ xp̄s audiūt. scꝫ in admo
nitōib⁹ p̄dictis τ apiūt p pniam τ deserere eū
nō pmittūt p pseuerātiam: et bonū q̄ pseuerant
in bono incepto τ nulla occasione a deo sepa
ri volūt. qz nec vtilitas nec dānū nec mors
nec vita neqꝫ tribulatio neqꝫ paupertas τc̄.
eos separe pōt a xp̄o. Sic q̄libet xp̄ian⁹ stare
debet q̄ poti⁹ vellet mēdicare τ oīa sua pde
re τ vt cōiter loquēdo oēm penā poti⁹ sustinere:
imo poti⁹ vitā suā pdere q̄ deū scienter cum
vno pctō mortali offendere. Et si quāqꝫ pec
cat ex infirmitate. statim p verā cōtritōem et
pniam resurgere dꝫ. Ezech. xviij. In quacūqꝫ
hora pctōr īgemuerit τc̄. Et cū talib⁹ xp̄us
sciētia mānsionē facit. Greg. Qui vere deū dili
git τ mādata ei⁹ custodit in ei⁹ cor venit dñs
τ mānsionē apud eū facit. τ illi saluī fiunt. qui
sic in bono pseuerāt. qz multoꝝ est incipere
paucoꝝ aut finire. Quia iā plures in inferno
dānati sunt q̄ quāqꝫ bonā vitā inceperūt: sꝫ qz
nō pseuerauerūt. ideo dānati sunt. Vñ Isi.
de sum. bo. Salus inc̄pientib⁹ pmittit̄ τ p̄
miū pseuerātib⁹ datur. Ber. Perseuerantia
est sine qua nemo videt deū. Vñ q̄ pse
uerat in fine hic salu⁹ erit. Vñ exēplum. Cō
tigit q̄. xl. xp̄iani erāt captiuati p gētiles: et
positi fuerūt tpe hiemali in vnū doliū plenū
aqua. τ cū sic martyrizarētur. q̄dā gētilis vi
dit. xl. angelos. xl. coronas tenētes sup capi
ta eoꝝ. Tandē vnus ex eis dixit. fidem xp̄ia
nā se negaturꝫ. dūmodo exponerētur de do
lio. τ cū fuisset exposit⁹ vn⁹ angelus cū vna
corona volauit in celū. Qd̄ iste gentilis vidēs
dixit. τ ego credo in illū p quo isti patiuntur
hanc penā. τ posit⁹ fuit in locū illius. Et iste q̄
fuerat exposit⁹ q̄sitū ab eo q̄s tam subito eū
cōuertisset. Ille dixit ei q̄ viderat. τ sic iste co
ronā amisit. qz in bono nō pseuerauit. q̄uis
bñ iñcepit. τ iste gētilis q̄ pseuerauit in pena
cū aliis accepit coronā eternā. Ber. in sermōe
Vitā ego puto esse bonam mala pati: τ bo
na facere τ sic pseuerare vsqꝫ ad mortē. N
Sed quantū ad terciū sciendū q̄ multi in
sipientes dicunt q̄ p̄destinat⁹ est ad vitā peri
re nō pōt quare frustra conabor qd̄ futuru est
fiat. Ecce q̄ta dementia nullus vulneratus
aut eger dicit q̄ equid medicus facit frustra ē
qd̄ futuꝝ est fiat. Ecce nolunt aie sue dare le
gem quā corpi tribuūt. dicūt enī nolite cōmo
ueri si deus vult saluabimur. τ tñ nō dicunt.
nolite cibum parare. nolite vestimenta facere
si de⁹ vult pascit τ vestit nos. nunq̄d sine stu
dio eterna habere possunt sicut τ temporalia.
Rndetur q̄ nō. imo deus req̄rit studiū nr̄m
in illis q̄ ait. Math. vi. Primū q̄rite regnū
dei. Et hec oīa adiicientur vobis. p̄scientia dī
nō īfert aliquā necessitatē. nullꝰ enī dānat̄ n̄ si
p illis q̄ sunt in libero arbitrio. Deus nō cō
pellit ad bonū vel ad malū. sed in hoīe est se
q̄ deū vel diabolū. τ cū dñs aliquos ad se tra
hit. hoc est ex mera diuina grā. imo de⁹ pater
oēs trahit. qz oīb⁹ auffert grām nō tñ omēs
trahūtur vel veniūt ad xp̄m qz si oīb⁹ ofe
ratur grā. nō tñ oēs recipiunt. Attende hō
Ecce si modo igne vel aqua aut hostibus re
pleta esset: hec ciuitas vel vallis vna τ nullo
modo euadere posses. nisi in turrim altissi
mam traheris. τ amicus tuus stans sup tur
rim fune inferius demisso paratus esset te et
quēlibet volentem trahere sursum. si ḡ tu fu
nem manu nō apprehenderes. vel si iam trahe

teris ⁊ in media via funē relinquēs caderes.
certe culpa esset tua q̄ non euaderes. Sic ē
de fune grē ⁊ charitatis per quē deus q̄ est ve-
rus amicus paratus est nos oēs retrahere ad al
ta. Sciendū q̄ licet pdestinatio sit vera ⁊ certa
⁊ mutari nō pt quo ad deū. tn̄ liberū arbitriū
q̄tum ad nos manet ad vtrūlibet. ad hoc pōt
adduci exēplū naturale. Si video cecū aliquē
in biuio loco q̄ si tendit p viā q̄ ducit ad fouē
am cadit in eam. si vero vadit p viā rectā eu-
adit eā quātū visus meus cpat ad viā cecitā
tū ad dīnatōez bōis psciā di. excepto q̄ ego
non possū scire quā viā tenebit cecus. Exēplū.
fuit qdā deuotus vir in mōasterio cui sepe re
uelatōes fuerūt diuinitus. Qd qdā frater
alterius monasterii sciēs misit ⁊ apud eundem
vt deū oraret q̄tinus ei dignaret ostēdere si ip
se eēt i nūero saluādoꝝ. ⁊ cū ille vir sepius vi-
ctus eius instando hoc a deo postularet ostē-
sum ē sibi q̄ iste frater eēt in nūero dānatoꝝ.
vn̄ timēs frēz illū turbare p aliquos dies hoc
sibi celauit. sȝ tandē ei reqrenti inuitus aperuit
Ille aūt hoc audiēs ⁊ scripturas intelligens
fratri rn̄dit. bn̄dictus dn̄s deus. nec tn̄ sic despa
bo. sȝ pniam quā p īgressū religionis assum-
psi duplicabo ⁊ triplicabo donec veniā gras
⁊ miam apud altissimū q̄ pius ē in ecernū. Et
post in breui reuelatū est eidē fratri q̄ iste fra
ter eēt de nūero saluādoꝝ. Qd cū eidē fratri
retulissȝ iste letus effectus de reuelatōe fortior fa
ctus in ope acviriliter agēs ⁊ de vtute in vtu
tē pgrediēs in bono pseuerauit sine cessatōe

In festo sancte trinitatis. Sermo. lxxv.

Altitudo diuiti
arū sapie ⁊ sciē dei q̄ incōprehēsi-
bilia sūt iudicia eius ⁊ investigabi-
les vie eius. q̄m ex ipo ⁊ p ipm ⁊ in ipo sūt oia
ipi honor ⁊ gła in secula sclōꝝ amē. Roma.
xi. Sciēdū q̄ hodie festū scē trinitatis istitu-
tū ē vt oēs fideles agnoscāt vnā simplicē diui
nitatē ⁊ trinitatē psonaꝝ. Nam celebram⁹ fe
stū de prē in natiuitate: sic pr̄ misit filiū suū
vnigenitū vt oīs q̄ i eū cred. ⁊ nō pereat. Nā
misit in natiuitate xp̄i ⁊ conceptōe. Celebra
mus festū de filio in resurrectione ⁊ ascensio-
ne. sicut xp̄s resurrexit a mortuis ⁊ ascendit
ad celos. Celebram⁹ de spūsctō in festo pen-
the. sicut missus ē spūsctūs discipulis: sȝ ho-
die celebram⁹ festū trinitatis. scȝ. prīs ⁊ fi. ⁊
sp̄. vt oēs fideles agnoscāt vnā simplicē deita

tem ⁊ trinitatē psonaꝝ. Qui cū aplūs raptus
fuerit vsq ad tertiū celū: ⁊ ibi audierit diuina
⁊ pfunda misteria. tn̄ nō fuit ausus misteriū
scē trinitatis curiose inuestigare sed in verba
admiratōis ⁊ laudis prumpēs dixit. O alti
tudo ⁊c. In qbus vbis tria ponit Primo q̄
btā trinitas ⁊ vnitas q̄ est deus nō dz curiose
inuestigari. cū dicat. o altitudo diuitiaꝝ. Se-
cūdo q̄ fideli ē credēda. cū dic. qm̄ ex ipo et
p ipm ⁊c. Tertio q̄ ipa btā trinitas deuote
est adorāda ⁊ glificāda. q̄ dic. Ipi ho. ⁊ glo
in sc. ⁊c. O Sciēdū q̄ festū trinitatis sic
gnāter ⁊ pncipaliter ppē tria est institutum.
Primo vt oēs fideles agnoscāt vnā simplicē
deitatē ⁊ trinitatem psonaꝝ prīs ⁊ fi. ⁊. spir.
Modo ad pmendā fidem nr̄am tunc de
trinitatis pōt pbari. Primo p autoritatem
diuinā. scȝ sacrā scripturā. Gen. i. Faciam⁹
hoiem ad ymaginē ⁊ similitudinē nostrā. qd
est vbū prīs ad filium ⁊ ad spm̄sctm̄. Qz er-
go dicit faciam⁹ indicat pluralitatem psona
rū. qz si nō esset pluralitas in psonis nō dice
ret faciam⁹. sed faciā nec diceret nostrā sȝ me
am. Qz vo dicitur ad ymaginē ⁊ similitudi-
nē ptinet ad vnitatē substantie. qz si ibi non
esset vnitas substatie nō diceret ad ymaginē
⁊ similitudinē. sed ad ymagines ⁊ similitudi
nes. Secūdo ostenditur beata trinitas te-
stimonio angeloꝝ. Nam sicut habetur Esa.
vi. Angeli quottidie clamant ⁊ dicunt. San
ctus sctūs sctūs dn̄s deus sabaoth plena est
oīs terra glia eius. Qz dicit ter sctūs respicit
trinitatē psonaꝝ. ⁊ semel dn̄s deus respicit
vnitatē substātie. Tertio ostēditur autoritate
dicētis. ps. Bn̄dicat nos deus deus noster bn̄
dicat nos deus ⁊ metuāt eū oēs fines terre. in
hoc q̄ dz ter deus ostēditur trinitas psonaꝝ. ⁊
q̄ dz in singulari eū ostēditur vnitas essentie
Quarto ostēdit in euāgelio Math. xxviii. vbi
xp̄s dicit discipulis suis. Baptizantes eos i
noīe patris ⁊ filij ⁊ spūsscī. Quinto ostēd. p
p dictum Iohis apli vt habetur. i. Ioh. v.
Tres sunt q̄ dant testimoniū in celo. pat. ver
bū. ⁊ spūssctus. hi tres vnū sunt. Sexto ipsa
trinitas ⁊ vnitas ostēditur vestigiis creatura
rum. nō est tn̄ aliq̄ creatura que sibi valeat ex
toto assimilari. sȝ tn̄ aliq similitudo pōt ibi
inueniri. Patet hoc pmo de sole. Nam scdm̄
Augu. in sole tria considerātur scȝ q̄ est q̄ lu
cet ⁊ q̄ calet. id est substantia solis. radius. ⁊
calor. Radius de sole nascitur. qz filius de prē

generatur. Calor ab vtroq; pgredit. q: spūssctūs ab vtroq; .i. est a patre et filio procedit. Ipe aūt sol a nullo pced.t. q: pater nō est factus. nec creat⁹ nec genit⁹. Et tñ oīa tria pdicta sunt vnus sol. sic oēs tres psone sunt vn⁹ deus. Idē cognoscit in fonte. Fons em̄ generat riuulū. sic pater generat filiū. Et fons et riuulus faciūt stagnū. sic pater et filius spirāt spūsctm̄. et tñ in fōte riuulo et stagno ē eadē aqua. sic in patre et filio et spūsctō est eadem substantia. Itē si speculū ponitur in aquam clarā cōtra solē. tunc tres soles apparent vn⁹ in celo et duo in radio. Sic inspiciendo sacrā scripturā inuenimus trinitatē psonarum et vnitatē essentie. Itē inspiciendo creaturas intelligere debemus trinitatem. Nam in magnitudine creaturarum agnoscimus potentiam patris, sicut in altitudine celi et latitudine terre, et sic de alijs. Sed in decore et speciositate cognoscimus sapientiam filij et in bonitate et vtilitate creaturarum intelligimus bonitatem spūssci. Secūdo institutū est festū trinitatis vt homo mortalis contempletur quātum bñficium recepit qꝫ ad ymaginem trinitatis est creatus. Bern. in sermone de qdragesima. Cogita qualem te fecit deus. Nēpe scdm corpus egregiam creaturam: sed scdm aiam magis. vtpote ymaginē creatoris. Nā homo in dignitate pcellit oēs creaturas corporales. vñ Aristo. de regi. pnci. dicit. Nobilissimū animaliū ē homo. Idē. vij. poli. Inter oīa aīalia solus hō habet rōem. ¶

Sed diceres, quō homo ad ymaginē dei ē creatus. Rñdeo pmo quātū ad inmortalitatē. qꝫ sicut deus est inmortalis, sic et anima. Aristo. iij. topicorum. Anima hoīs est inmortalis. Vñ Augu. Anima est substantia creata inuisibilis, incorporea, imortalis, deo simillima, nullam ymaginem habens nisi creatoris sui. Imo etiam scdm corpus homo fuit creatus qꝫ debuit esse immortalis. Sed quia peccauit propterea factus est mortalis. Vñ Gre. in moral. Ad hoc homo in paradiso positus erat, vt si se ad conditoris sui obedientiā vinculis charitatis astrīgeret ad celestē patriam et societatem angelorum qñq; sine morte carnis transiret. Sic nāq; immortalis conditus vt si nō peccasset etiā mori nō potuisset. Sed modo anima est immortalis et post hāc vitā habebit vel gaudiū vel suppliciū. sed post iudicium tunc corpus erit etiam immortale. sicqꝫ homo post iudicium eternaliter viuet cū corpore et anima, vel in penis vel in gaudijs. Secūdo homo ad ymaginem dei creatus est quantū ad dñatōem. Quia sic de⁹ est dñs oīm: sic hō oīm creaturarum. ps. Oīa subiecisti sub pedibus eius. Quia si homo in statu innocentie pmansisset omēs creature ei subiecte fuissent. scꝫ volucres celi et pisces maris et animalia in terris. Sed quia homo suo creatori inobediens extitit. ideo obedientiam creaturarum p magna pte pdidit. Itē ds oīa que sunt in celo et in terra ppter hoīem creauit. Hoc patet. Nam angeli seruiunt hominibus. Similiter luminaria celi seruiunt homi. Nam sol causat tibi diem. luna illuminat tibi noctem. ignis temperat tibi frigiditatem. aer dat tibi spiramen. aqua mundat tibi fetorem et mitigat tibi sitis ardorem. terra pfert tibi fructus. scꝫ frumentum et vinum. aqua profert tibi pisces. ouis profert tibi lanam cū qua tegis corpus tuum. et sic de alijs. Ergo homo est dñs omniū creaturarum. ergo tenetur deū laudare pre oībus creaturis. Tertio homo creatus est ad ymaginem trinitatis. et hoc in tribus potentijs anime. scꝫ memoria. itelligētia et volūtate. vt scꝫ memoria sit camera patris in qua habitet p cōtinuam recordationē. intelligentia sit camera filij: in qua habitet per vere fidei cognitionem. volūtas sit camera spūssancti in qua habitet per amorē: vt homo in vera charitate voluntatē suam conformet voluntati diuine. Tertio festum trinitatis institutum est vt homines incitentur ad gratiarum actiones ipi deo qui talē gloriā nobis hic reuelauit in fide. scꝫ donando nobis cognitōem sancte trinitatis per fidem. et in futuro reuelabit nobis in specie. apls. Videbimus eum sicuti est. Job. xvij. Hec est vita eterna vt cognoscant te et c̄. Vñ merito dicere debem⁹ cū aplo. Ipi gloria in secula. Ideo sanctus Hiero. illum v̄sum. Gloria patri et filio et spūisancto et c̄. in fine psalmorum decantare instituit. Et eundem versum qlibet cū magna reuerentia corpis et deuotione mentis decantare vel legere debet. ¶ Nā confessio sancte trinitatis si deuote et cū reuerētia noīatur valet principaliter ad tria.

Primo ad demonū expulsionē. Qd significabatur in quodā fideli notario apud constātinopolī de quo legitur qꝫ cum qdā mag⁹ eū ad quendā locū duxisset: vbi multitudo de

monū residebat. vnus eoꝝ in throno sedēs īterrogauit eū si vellz ei seruire. et iste signauit se signo crucis dicēs. Ego sum seru⁹ scē trinitatis. Et viso signo ꝛ audito noīe scē trinitat[is] oēs aufugerūt. Cū igit̄ p̄dict⁹ notari⁹ ad ecclesiā scē Sophie venisset ymago xp̄i q̄ ibi erat oculos ad ip̄m quocūq; p̄ ecclesiam pgeret pertebat ac si ip̄o facto xp̄s sibi diceret. Q[ui] ꝯfess⁹ me fuisti corā demonib⁹ i terris ego cōfitebor te coram patre meo in celis. Secūdo valz ad tribulatiōis ꝓpulsationē. Nā sicut dicit iohēs Damasce. Cū apud cōstantinopoli pestilentia grauis esset. quidā puer de medio populi in celum raptus canticū scē trinitatis scz sancte deus. scē fortis. scē immortalis ꝛ misericors saluator miserere nobis. ab angel[is] est edoctus. qui cū rediens corā ppl'o decantasset. mox omnis pestilentiā est fugata. Tercio valet ad maloꝝ confutatōem et cōuersiōem. sicut enī refert Bona. iij. li. quē scripsit ad cōmitissam matildā. Cū archieps ebrodiēsi. symoniac⁹ eēt et ōs testes pecunia corrupissz q̄daz legat⁹ vir sctūs p̄cepit ei vt p̄sum scē trinitatis. scz Glīa patri et filio ꝛc. diceret. Rogās deū vt si symoniacus eēt spūsanctū cum minime fecerat nominare nō posset. Qd̄ fctū est. Et sic iste dep̄hēsus petri suū bul[...] ꝑō ex sua fuit ꝛ penitētiā egit. Modo loquēdo modicū de euāgelio hodierno. tūc p̄mo querit[ur] q̄re hoc euāgeliū hodie legit̄. R̄ndet̄ q̄ iō qz q̄libet psona ꝗ diuinis ī euāgelio hodierno aperte exprimitur. Nā psona filij ē illa q̄ loq̄tur. sed psona patris exprimitur cū dr̄. Scim⁹ qz a deo venisti magister. Et psona spūssancti e ī ditur cū dr̄. Nisi q̄s renat⁹ fuerit ex aq̄ et spūsctō. Et illud. Spūs vbi vult spirat. Exp̄muntur aūt psone diuine cū suis appropriatis. Cū enī pr̄i attribuitur potētia filio sapiā. spūisctō bonitas. tunc psona patris exp̄mitur cū sua potentia cū dr̄. Nemo pōt hec signa facere q̄ tu facis nisi fuerit deus cuz illo. quia signa facere est diuine potentie. Exprimitur psona filij cū sua sapiā cum dr̄. Scimus qz a deo venisti magister. Ad magistrū enī spectat sapiam docere. Exprimitur enī psona spūssancti cuz sua bonitate cum dr̄. Spūs vbi vult spirat. Non enī ex nostris meritis sed ex sua gratuita bonitate se nobis infundit. Sed q̄ritur quare patri attribuitur potentia. filio sapientia. spirituisancto bonitas. cum tū oēs tres psone. s. pater et filius et spūssanctus habeant eandem potentiam. sapiam. et bonitatē. R̄ndetur scdm̄ Augustinū li. de trinitate. In creaturis solet notari in patre defectus potentie ꝓpter antiquitatez. In filio solet notari ignorantia ꝓpter iuuentutem et inexperientiā. et spūs videtur sonare ī vehementiaz. Esaie. ij. Quiescite ab hoīe cui⁹ spūs in narib⁹ eius est. Et ne putetur similiter esse in diuinis sicut in creaturis. tunc patri non solū attribuitur potentia sed oīpotentia ne videat̄ senior. Et ob hoc in symbolo dr̄. Credo in deū prēm oīpo. Et filio non solum sapiētia sed etiā oīs sapia et scientia attribuitur ne videatur minor aut minus sciens aut minus expertus. Et spūisā cto attribuit̄ bonitas ne putetur crudelis aut vehemens. vn̄ ps. Spūs tuus bonus deducet me in terram rectam. R Quāuis aūt deus pater sit omnipotens. duo tū sunt ī ip̄o et duo in nobis que ipsum vincere videntur. Primū est sua pietas viscerosa. Jere. xxi. Cōturbata sunt omnia viscera mea super eū miserans miserabor eius. Aug. Tardius quidē videtur a deo peccator veniaz suscipere q̄ deus velit dare. Libentius dat veniam deus q̄ reus eam petit. Sic enī festinat absoluere reum a tormento conscientie sue quasi euz pl⁹ cruciet compassio miseri q̄ ipsum miserum passio sui. Secūdū est sua charitas affectuosa que ip̄m de celo ad terram deposuit Aug. O caritas q̄ magnas vires habes deū de celo ad terram deposuisti. ip̄m etiā ad crucem ascendere fecisti. Nihil aūt cū esset omnipotēs eum coartare potuit nisi sua pietas et viscerosa caritas. Tercium est oratio nostra lacrimosa qd̄ significatur in ezechia rege. cuius lacrime vicerūt eū. vt sententia mortis sup̄ eū nō ꝓcederet sicut tunc ꝓpha a dn̄o nunciauerat Esaie. xxxviij. Audiui orōem tuā et vidi lacrimas tuas ecce adijciam ad dies tuos quidecim annos. et de manu regis assiriorum eruā te. Idem etiam patet in moyse cui de⁹ dixit. Dimitte me vt irascatur furor me⁹ ꝛc. Bern. O humilis lacrima tuū est regnū. tua est potentia ante conspectū iudicis non vereris intrare sola si introieris nūq̄ sola redibis quicquid petieris obtinebis. vincis inuincibilez et ligas omnipotentem. Quartum est nostra hūilitas gratiosa. Istud inuenit̄. iij. Regū xxi. vbi dominus dixit helye. Nonne vidisti achab humiliatum coraz me. qz ergo hūiliatus est causa mei non inducaz malū in dieb⁹

cius. Hoc etiā ptz de niniuitis quoꝝ hūilitas
vicit deū. Jone iij. Uidit deus opa eoꝝ q2 con
uersi sūt ꝛc. Itē sciēdū q2 licz filius sit sapiētissi
mus. tn̄ scienter pmittit se decipi i vēditōe. em
ptione. et cōmutatōe. In venditōe quidē quia
vendendo nobis regnū celoꝝ pmittit se a no
bis decipi infra dimidiū iusti pcij. Ipm enīz
vendiderat aplis p retib9 et pua nauicula.
zacheo p dimidia substantia. vidue p duob9
minut9 quibusdā p calice aq frigide vt habetur
Math. x. Quibusdā p sola bona voluntate
Vnde. Que offertur non sūt pondere sz offe
rentiū pensant voluntate. Aug. Regnū celoꝝ
tm̄ valet q2tum habes. Secundo pmittit se
decipi a nobis in emptione: q2 vilia nostra ca
ro precio emit. Nam corpus nostz emit pcio
magno sui sanguis. i. Cor. vi. Empti enī estis
pcio magno ꝛc. Animā nostrā emit positiōe
aie sue i. Job iij. Ille p nobis aiam suā po
suit. Tercio pmittit se a nobis decipi i cōmu
tatione: q2 res nostras nobis in cētuplo resti
tuet. vt habetur Math. xix. Cētuplū acci pie
tis ꝛ vi. eter. possi. Sz bonitas q attribuitur
spūiscō tāta ēvt ab ea nullus se abscōdere pos
sit. iuxta illō ps. Nō ē q se ab. a ca. eius. Nā i
celo ē mia saluās ps. Dñe i celo mia tua. In
purgatorio ē mia liberans. Eccl. li. Liberasti
me a pssura flāme que circūdedit me. In ifer
no ē mia mitigans. q2 de9 ibi punit citra cōdi
gnū. ps. Aut obliuiscetur misereri de9 aut cō
tinebit in ira sua mias suas. In mundo vero
modo ē mia cōseruās q2tum ad iustos modo
mia expectās quātum ad malos. modo mia
trahens quantū ad duros qui p beneficia et
flagella trahuntur. modo mia suscipiēs quā
tum ad reuertentes. vt posset dici illud. ps.
Mia domini plena est terra. Ista autē mia
et bonitas spiritui sancto est propria ꝛ innata
iuxta illud. Deus cui propriū est misereri sēp
et parcere. ¶ Ultimo sciendū est q2 bea
ta trinitas fideliter est credenda non curiose
inuestiganda q2 hoc vanū esset ꝛ stultum. q2
homo nō posset cōsequi intētū suū. Sic enim
vanū et stultum esset oculos huc et illuc spar
gere vt illud quod in abysso terre latet videre
cum tamen nihil posset videre nisi qd extra
superius apparet. Sic stultum est et iposs. bi
le perscrutari profundum trinitatis. vn̄ aug.
Quid est deus omnipotēs nisi iestimabilis ꝛ
ineffabilis essentia. Secundo quia hoc peri
culosum esset. Prouer. xxv. Sicut q mel co

medit ꝛ multū non est ei bonū. sic q scrutator ē
maiestatis opprimet a glia. Eccli. iij. Altio
ra te ne quesieris. et fortiora te ne scrutat9 fue
ris. sed que precepit tibi deus illa cogita sēp.
q2 periculosum sit pbat Aug. dicēs. Ubi que
ritur vnitas trinitatis patris et filij et spūssci
nec alicubi periculosius erratur nec laboriosi
us aliquid queritur nec fructuosius aliquid
inuenitur. Ber. Scrutari hoc temeritas est.
credere pietas. nosse vita eterna. Qd iposs. bi
le sit perscrutari sanctā trinitatē. patet p tale
exemplum de sancto Augustino. q2 eo tēpore
quo libros de sancta trinitate composuit cuz
p litus maris socijs a longe sequentib9 q̄daz
de trinitate meditando diuagaretur. quēdam
puerum in littore maris inuenit q cū quodā
cocleari argenteo in quandam foueā quā fece
rat aquam de mari effundebat. dicēs se totū
mare velle in istam foueā sic haurire. Cui au
gustinus. in risum puocatus ait. Quomodo
tu hoc facere posses cū mare sit magnū ꝛ co
clear puū. Et puer. Facilius est mihi hoc age
re q2 tibi qd cogitas adimplere. Tu enī cogitas
i libro tuo misteriū trinitatis cōprehēdere cū
liber tuus sit puus ad recipiēdu: ꝛ ingeniuz
tuū puū coclear ad ingrēdu: et ipa trinitas pe
lagus imensū ad hauriendū. Statiq3 puer
disparuit. et aug9. deo grās agēs. q2 sic verus
quod puer dixit recognouit.

In eodem festo Sermo lxvi. De trini
tate et baptismo.

Nisi quis renatus

11 fuerit ex aq et spūscō non potest intra
re in regnū dei. Joh. iij. ¶ Scien
dum q2 triplex est natiuitas. scilicet natural.
spiritualis. et celestis. Homo igitur qui nat9
est natiuitate naturali non pōt intrare regnū
dei. nisi iterū nascatur natiuitate spūali que
fit in baptismo quātūcunq3 etiam sit renatus
natiuitate spūali adhuc intrare nō poterit re
gnum celoꝝ nisi iteꝝ nascat natiuitate tercia
scz natiuitate celesti q fit i morte iustoꝝ scz
viri. Prima natiuitas est hominis ad humili
tatē. Secūda ad iustificatiōem. Tercia ad be
atitudinē. Puer quidē nascēs natiuitate natu
rali quattuor facit q nobis sūt ad hūilitatis
exemplū. Primū est q2 flendo et nō ridendo
nascitur. Sap. vij. Primam vocē emisi plorās.
Augustin9 de ciui. dei. Puer a ploratu incipit
nascens. pphetizans q2 malorꝝ pticeps sit

Ideo dicit Hiero. q dñs fleuit quã lazaꝝ su-
scitauit. et eo q amicũ charissimũ ppt alios
saluãdos ad hostilẽ vitã iterũ reuocare coge-
batur. Secundũ est q puer more bestiarum
scʒ carnosus: ꝛ quasi in quattuor pedibus na-
scitur. ad innuendũ q cõparatus est iumentis
insipientibus ꝛ similis factus est illis. Ter-
tiũ est q puer manũ ad os ponit ad innuẽdũ
q venit ad tantas miserias ppter peccatũ oris
pmoꝝ parentũ. Nam mulier peccauit ore. scʒ
qñ viro suo vt de fructu vetito comedere p-
suasit. Vir peccauit ore p fatuam excusatio-
nẽ. Vterq peccauit ore p illicitam comestio-
nem. Multi sunt q hodie suo ore taliter pec-
cant. aut mala consulendo. aut in malis se ex-
cusando. aut se nimis ingurgitando. Quar-
tum est q puer nudus ꝛ paup nascitur. Nu-
dus contra supbiã vestiũ. Alia eñ animalia
nascuntur cũ aut. h⁹ p tunica. hõ vero nud⁹
nascitur. ergo debet querere vestes contra fri-
gus ꝛ nuditatẽ. Item paup nascitur contra
auariciam. ergo in modicis debet homo con-
tentari. Apls. Habentes alimenta ꝛ quibus
tegamur his contenti simus. Secunda na-
tiuitas est spũalis que fit in baptismo. ꝛ de
hac spũali natiuitate sunt pposita verba v-
bi dr. Nisi quis renat⁹ fuerit ex aqua ꝛ spũ san-
cto nõ põt introire ꝛc. Ubi hic tria sunt dicen-
da. Primo declarande sunt alique questio-
nes circa baptismũ. Secundo quis sit effe-
ctus baptismi. Tertio quid illa signa q fiunt
ante baptismũ ꝛ post baptismũ significent.

¶ Quantũ ad pmũ queritur q sit effe-
ctus cathecismi. Rñdetur scdm sctm Tho.
in. iiij. dist. vi. q cathecism⁹ habet effectum
in corpe ꝛ aia. qr minuit potestatem demo-
nis ne possit tantum hoie sicut prius ꝛ ne baptis-
mũ ꝛ alia impediat. Sed pdicta bona ptãs
demonis totaliter in baptismo tollitur sicut
pharao prius flagellatus est pplo nõ egresso
de egypto. ꝛ postea pplo egresso totaliter in
mari rubro. qd ẽ figura baptismi est submer-
sus. Queritur vtrũ oẽs homies teneãtur ad
baptismũ. Rñdetur scdm sctm Tho. in. iiij.
dist. vi. q qlibet tenetur etiã sanctificatus in
vtero ppter tres rõnes. Primo quidẽ ppter
agrẽdũ characterẽ quo adiungitur pplo dei. ꝛ
deputetur ad recipienda diuina sacramenta.
Secũdo vt p baptismi susceptiõem pformet
corpaliter passioni xpi. Tertio ppter bonũ
obedientie. quo ad peeptum de baptismo of-
bus datur. Ioh. iij. Nisi quis renatus fuerit
ex aqua ꝛc. Queritur vtrum baptism⁹ aque
possit in aliquo suppleri. Rñdetur scdm Pe-
trũ de tharantasia. scdm cõem legem nõ põt
in paruulis suppleri cũ non possint habere
vsum liberi arbitrij. Sed tñ si pro xpo occide-
rentur pie creditur q saluarentur sine baptis-
mo aque. In adultis aũt põt suppleri p bap-
tismũ flaminis siue contritiõis. ꝛ p baptismũ
sanguinis siue martyrij. Et hec intelligũt qñ
est articulus necessitatis. Queritur vtrũ puer
in vtero existẽs possit baptizari. Rñdet scdm
Tho. vbi supra q nõ. qr talis deo notus est
nõ ecclesie. nec subiacet põt operationi ministroꝝ
ecclesie. Unde Aug. dicit q sicut q nõ viuit nõ
põt mori. ita q nat⁹ nõ fuerit nõ põt renasci.
Nõ aũt mater debet scindi vt puer possit na-
sci ꝛ baptizari. quia scdm ipm non sunt facie-
da mala vt veniant bona inde. debet tñ scin-
di si mater defuncta iam esset. ꝛ puer adhuc
viueret in ea. Queritur quid faciendum ẽ qñ
apparet aliquod membrum pueri ꝛ timetur
de piculo mortis. Rñdetur. q in tali piculo
parte pncipali egressa. scʒ capite baptizari de-
bet. Sed secus est de alijs ptibus. scʒ mani-
bus ꝛ pedibus. quia non noceat. si iste ptes
aspgantur aqua baptismali. qr diuina mia nõ
est artanda. Sed si postea plenarie nascatur
tũc ad cautelã baptizetur sub hac forma. Si
es baptizatus non te rebaptizo: sʒ si nõ es
baptizat⁹ tũc ego baptizo te in noie prĩs et
filij ꝛ spũssancti. Secundũ q materia baptis-
mi ẽ aq pura naturalis: qr baptism⁹ nõ põt
fieri in vino nec in ceruisia: nec in vrina neqꝫ
aliquo alio liquore. Sed forma vboꝝ est hec
Ego baptizo te in noie prĩs ꝛ filij ꝛ spũssan-
cti. vt patet extra de baptismo. c. i. Et sine his
verbis nõ põt fieri baptismus. Sciendũ eti-
am q iste vetule q pueros baptizant in ar-
ticulo mortis. sic dicentes in vulgari. Se
tu doibs viure soit a toy pour bayn. Si tu
doibs morir soit pour toy baptesme. En nõ
du pere ꝛ du filz ꝛ du sainct espent amẽ. Ta-
les mulieres cũ talibus vbis nihil baptizant
Queritur q s põt baptizare. Respondet scdz
oẽs theologos q debitus minister est sacer-
dos: sed in articulo necessitatis quilibet põt
baptizare siue vir siue mulier: fidelis siue infi-
delis. dũmodo habet intentiõem baptizandi
ꝛ seruat formam ecclie. Sʒ tñ simplex cleric⁹
non debet baptizare psente pbytero nec mu-

eius. Hoc etiã ptz de niniuitis quorũ bũd tas vicit deũ. Jone. iij. Vidit de⁹ opa eorũ q: con uersi sũt ꝛc. Itẽ scḋo q̃uis filius sit sapientissi mus: tñ se factum pmittit se decipi i vẽditõe. em ptione. et cõmutatõe. In venditõe quidẽ quia vendendo nobis regnũ celoꝝ pmittit se a no bis decipi infra dimidiũ iusti pcij. Ipm eniz vendiderat apl'is p retib⁹ et pua nauicula. zacheo p dimidia substantia. vidue p duob⁹ minut' quibusdã p calice aq̃ frigide vt habetur Math. x. Quibusdã p sola bona voluntate Vnde Que offeruntur non sui pondere sz offe rentiũ pensant voluntate. Aug. Regnũ celoꝝ tm̃ valet q̃tum habes. Secundo pmittit se decipi a nobis in emptione: q: vilia nostra ca ro precio emit. Nam corpus nostrũ emit pcio magno sui sãguis. i. Cor. vi. Empti eñi estis pcio magno ꝛc. Animã nostrã emit positiõe aie sue i. Joh. iij. Ille p nobis aiam suã po suit. Tercio pmittit se a nobis decipi i cõmu tatione: q: res nostras nobis in cẽtuplo resti tuet. vt habetur Math. xix. Cẽtuplũ accipie tis ꝛ vitã eter. possi. Sz bonitas q̃ attribuitur spũisctõ tãta ẽ vt ab ea null⁹ se abscõdere pos sit. iuxta illõ ps. Nõ ẽ q̃ se abs. a ca. eius. Nã i celo ẽ mia saluãs ps. Dñe i celo mia tua. In purgatorio ẽ mia liberans. Eccl. li. Liberasti me a pssura flãme que circũdedit me. In infer no ẽ mia mitigans. q: de⁹ ibi puniit citra cõdi gnũ. ps. Aut obliuiscetur misereri de⁹ aut cõ tinebit in ira sua mias suas. In mundo vero modo ẽ mia cõseruãs q̃tum ad iustos modo mia expectãs quãtum ad malos. modo mia trahens quantũ ad duros qui p beneficia et flagella trahuntur. modo mia suscipiẽs quã tum ad reuertentes. vt posset dici illud. ps. Mia domini plena est terra. Ista autẽ mia et bonitas spiritui sancto est propria ꝛ innata iuxta illud. Deus cui propriũ est misereri sẽp et parcere. ¶ Ultimo sciendũ est q̃ bea ta trinitas fideliter est credenda non curiose inuestiganda q: hoc vanũ esset ꝛ stultum. q: homo nõ posset cõseq̃ intẽtũ suũ. Sicut enim vanũ et stultum esset oculos huc et illuc spar gere vt illud quod in abysso terre latet videre cum tamen nihil posset videre nisi qđ extra superius apparet. Sic stultum est et iposs. bi le perscrutari profundum trinitatis. vñ aug. Quid est deus omnipotẽs nisi inestimabilis ꝛ ineffabilis essentia. Secundo quia hoc peri culosum esset. Prouer. xxv. Sicut q̃ mel co- med' ꝛ multũ non est ei bonũ. sic q̃ scrutator ẽ maiestatis opprimet a glia. Eccli. iij. Altio ra te ne quesieris. et fortiora te ne scrutat⁹ fue ris. sed que precepit tibi deus illa cogita sẽp. q̃ periculosum sit pbat Aug. dicẽs. Ubi que ritur vnitas trinitatis patris et filij et spũsscĩ nec alicubi periculosius erratur nec laboriosi us aliquid queritur nec fructuosius aliquid inuenitur. Ber. Scrutari hoc temeritas est. credere pietas. nosse vita eterna. Qđ iposibi le sit perscrutari sanctã trinitatẽ. patet p tale exemplum de sancto Augustino. q̃ eo tẽpore quo libros de sancta trinitate composuit eũ p litus maris solus a longe sequentib⁹ q̃dã de trinitate meditando discurreret. quendam puerum in littore maris inuenit q̃ cũ quodã cocleari argenteo in quandam foueã quã fece rat aquam de mari effundebat. dicẽs se totũ mare velle in istam foueã sic haurire. Cui au gustinus in risum puocatus ait. Quomodo fili hoc facere posses cũ mare sit magnũ ꝛ co clear puũ. Et puer. Facilius est mihi hoc age re q̃ tibi qđ cogitas adiplere. Tu eñi cogitas i libro tuo misteriũ trinitatis cõprehẽdere cũ liber tuus sit puus ad recipiẽdu: ꝛ ingeniũ tuũ puũ coclear ad inq̃rẽdu: et ipa trinitas pe lagus imẽsum ad hauriendũ. Statiq̃ puer disparuit. et aug⁹. deo grãs agẽs. q̃ sic verũ quod puer dixit recognouit.

In eodem festo Sermo lxxvi. De trini tate et baptismo.

Nisi quis renatus

n fuerit ex aq̃ et spũsctõ non potest intra re in regnũ dei. Joh. iij. ¶ Sciẽ dum q̃ triplex est natiuitas. scilicet natural'. spiritualis. et celestis. Homo igitur qui nat⁹ est natiuitate naturali non põt intrare regnũ dei. nisi iterũ nascatur natiuitate spũali que fit in baptismo quãuis etiam sit renatus natiuitate spũali adhuc intrare nõ poterit re gnum celoꝝ nisi iteꝝ nascat natiuitate tercia scz natiuitate celesti q̃ fit i morte ex. usibꝫ li. vij. Prima natiuitas est hominis ad humili tatẽ. Secũda ad iustificatiõem. Tercia ad be atitudinẽ. Puer quidẽ nascẽs natiuitate natu rali quattuor facit q̃ nobis sũt ad humilitatis exemplũ. Primũ est q̃ flendo et nõ ridendo nascatur. Sap. vij. Primam vocẽ emisi plorãs. Augustin⁹ de ciu. dei. Puer a ploratu incipit nascendo. ꝓphetizans q̃ malorũ pcelcus sit

Ideo dicit Hiero. q̄ dñs fleuit q̄ lazarū sus
citauit: et eo q̄ amicū charissimū ppt̄ alios
saluãdos ad hostilē vitã itep̄ reuocare coge/
batur. Secundū est q̄ puer more bestiarum
scʒ curuus: et quasi in quattuor pedibus na/
scitur. ad innuendū q̄ cōparatus est iumentis
insipientibus et similis factus est illis. Ter/
tiū est q̄ puer manū ad os ponit ad innuẽdū
q̄ venit ad tantas miserias propt̄ pctm̄ oris
pmoꝝ parentū. Nam mulier peccauit ore. scʒ
q̄ñ viro suo vt de fructu vetito comederet p/
suasit. Vir peccauit ore p fatuam excusatio/
nē. Vterq̄ peccauit ore p illicitam comestio/
nem. Multi sunt q̄ hodie suo ore taliter pec/
cant. aut mala consulendo. aut in malo se ex
cusando. aut se nimis ingurgitando. Quar
tum est q̄ puer nudus et paup̄ nascitur. Na/
dus contra supbiã vestiũ. Alia eñ animalia
nascuntur cū aut. b⁹ p tunicis hō vero nud⁹
nascitur ergo debet querere vestes contra fri
gus et nuditatē. Item paup̄ nascitur contra
auariciam. ergo in modicis debet homo con
tentari. Aplš. Habentes alimenta et quibus
tegamur his contenti simus. Secunda na
tiuitas est spūalis que fit in baptismo. et de
hac spūali natiuitate sunt pposita verba ve
bi dñi. Nisi quis renat⁹ fuerit ex aqua et spū san/
cto nō pōt introire ⁊c. Vñ hic tria sunt dicen
da. Primo declarande sunt aliq̄ questio/
nes circa baptismū. Secundo quis sit effe
ctus baptismi. Tertio quid illa signa q̄ fiunt
ante baptismū et post baptismū significent.

¶ Quantū ad primū queritur q̄s sit effe
ctus cathecismi. R̄ñdetur scdm̄ sctm̄ Tho.
in iiij. dist. vi. q̄ cathecism⁹ habet effectum
in corpe et aīa qz minuit potestatem demo/
nis ne possit tm̄ in hoīe sicut prius. et ne baptis
mū et aīam impediat. Sed p̄dicta bona ptās
demonis totaliter in baptismo tollitur sic et
pharao prius flagellatus est pplō nō egresso
de egypto. et postea pplō egresso totaliter in
mari rubro. qd̄ ē figura baptismi est submer
sus. Queritur vtrū oēs homies teneãtur ad
baptismū. R̄ñdetur scdm̄ sctm̄ Tho. in. iiij.
dist. vi. q̄ q̄libet tenetur etiã sanctificatus in
vtero ppter tres rōnes. Primo quidē ppter
acq̄rēdū characterē quo adiungitur pplō dei. et
deputetur ad percipienda diuina sacramenta.
Secūdo vt p baptismi susceptiōem cōformet̄
corporaliter passioni xp̄i. Tertio ppter bonū
obediētie. quo ad pceptum de baptismo ob

bus datur. Joh. iij. Nisi quis renatus fuerit
ex aqua ⁊c. Queritur vtrum baptism⁹ aque
possit in aliquo suppleri. R̄ñdetur scdm̄ Pe
trū de tharantasia. scdm̄ cōem legem nō pōt
in paruulis suppleri cū non possint habere
vsum liberi arbitrij. Sed tñ si pro xp̄o occide
rentur pie creditur q̄ saluarentur sine baptis
mo aque. In adultis aūt pōt suppleri p bap
tismū flāminis sine contritiōis. et p baptismū
sanguinis siue martyrij. Et hec intelligit̄ q̄ñ
est articulus necessitatis. Queritur vtrū puer
in vtero existēs possit baptizari. R̄ñdet̄ scdm̄
Tho. vbi supra q̄ nō. qz talis deo notus est
nō ecclesie. nec subiicitur pōt ep̄ticorum ministro
ecclesie. Vñ Aug̃. dicit q̄ sicut q̄ nō vixerit nō
pōt mori. ita q̄ nat⁹ nō fuerit nō pōt renasci.
Nō aūt mater debet scindi vt puer possit na/
sci et baptizari. quia scdm̄ ipm̄ non sunt faciē
da mala vt veniant bona inde. deberet tñ scin
di si mater defuncta iam esset. et puer adhuc
viueret in ea. Queritur quid faciendum ē q̄ñ
apparet aliquod membrum pueri et timetur
de periculo mortis. R̄ñdetur. q̄ in tali periculo
parte principali egressa. scʒ capite baptizari de
bet. Sed secus est de alijs ptibus. scʒ mani/
bus et pedibus. q̄uis non noceat. si iste ptes
aspergātur aqua baptismali. qz diuina mia nō
est artanda. Sed si postea plenarie nascatur
tūc ad cautelã baptizetur sub hac forma. Si
es baptizatus non te rebaptizo: sʒ si nō es
baptizat⁹ tūc ego baptizo te in noīe prīs et
filij et spūssancti. Sciendū q̄ materia bapt̄is
mi ē aq̄ pura naturalis: qz baptism⁹ nō pōt
fieri in vino nec in ceruisia: nec in vrina neq̄
al quo alio liquore. Sed forma v̄boꝝ est hec
Ego baptizo te in noīe prīs et filij et spūssan
cti. vt patet extra de baptismo. c. i. Et sine his
verbis nō pōt fieri baptismus. Sciendū eti/
am q̄ iste vetule q̄ pueros baptizant in ar/
ticulo mortis. sic dicentes in vulgari. Si
tu doibs viure soit a toy pour bayn. Si tu
doibs morir soit pour toy baptesme. En nō
du pere et du filz et du sainct espirit amē. Ta/
les mulieres cū talibus v̄bis nihil baptizant
Queritur q̄s pōt baptizare. Respondet̄ scdm̄
oēs theologos q̄ debitus minister est sacer/
dos: sed in articulo necessitatis quilibet pōt
baptizare siue vir siue mulier: fidelis: siue infi
delis. dūmodo habeat intentiōem baptizandi
et seruat formam ecclie. Sʒ tñ simplex cleric⁹
non debet baptizare p̄sente p̄sbytero nec mi

lier pñte viro vt patet de ɔſe. di. iiij. Mulier Querit̃ vtrū baptiſm⁹ debeat ꝑ aliq̈d tēpus differri. Rñdet̃ ſcðm ſenſu Tho. Magis eſt laudabile q̈ puer q̈ citius pōt fieri baptizet̃. Primo qꝛ uiterim mori poſſet ⁊ ſic dānaret̃. Secūdo: qꝛ demones nō hñt tantā poteſtatē in baptizatis: ſicut in nō baptizatis neq̃ q̈ntum ad nocumenta ſpūalia neq̃ corporalia.

¶ Quātū ad ſecundā ſciendū q̈ baptiſm⁹ ꝑncipaliter habet nonē effectus. Primus ē q̈ baptiſm⁹ ſcðm Bonauen. ſup. iiij. di. iiij. digne ſuſcipiētib⁹ delet oēm culpā originalē mortalē: ⁊ venialē. ⁊ reſtituit ꝑmariā innocētiā, quo ad aīam. Qð ꝓbatur ſic. qꝛ ſi ſic imediate poſt baptiſmū moreretur ſtatim ad celos euolaret. ſed hoc nō fit niſi oīni culpa deleta. igitur ⁊c. Sed nō quo ad corp⁹ baptiſmus reſtituit oīmodā innocentiā. qꝛ vt dicit apl's Uideo alterā legē in mēbris meis repugnātē legi mētis mee. ⁊ captiuātē me i lege pc̃i q̄ ē in mēbris meis. ⁊ iō ſubdit. Infelix ego hō q̈s me liberabit de corpe mortis huiꝰ.

Secūd⁹ effect⁹ ē q̈ ignē īfernalē ⁊ etiā purgatoꝛij extīguit q̈ntū ad iſtū in baptizatū vt de cetero ignis infernalis vel purgatorij nō poſſit in eū. niſi ipſe poſtmodū peccādo reaccēderet eū ꝯ ſe. Uñ admirāda eſt fatuitas illoꝝ q̄ poſt baptiſmū peccāt cū illi voluntarie ignē in q̄ priū ſubiectū reaccēdāt. Terti⁹ effect⁹ eſt q̈ baptiſm⁹ oēm delet ſatiſfactōem quā hō in pñti deberet ꝓ ſuis pc̃is explere. Hoc patz qꝛ ſi aliq̈s infidelis iude⁹ vel pagan⁹ mille annis vixiſſet ⁊ oī die mille pc̃ā mortalia feciſſet vel cōmiſiſſet. ſi conuerteretur ⁊ fidē acceperit. ⁊ ſic cum deuotione baptizat⁹ fuerit. tunc nulla penitentia ſatiſfactoria ſibi imponēda eſt ꝓ oībus iſtis peccatis qꝛ baptiſmus tollit oēm ſatiſfactionē. Et ſi talis ſic etiā poſt baptiſmū moreretur ſtatim ad celū euolaret.

Quart⁹ effectus eſt q̈ fomitem mitigat. qꝛ in baptiſmo homi datur grā ad ſuprimēdum fomitē peccati. Sed diceret quis quare baptiſmus nō delet oēm fomitē peccati. ſicut delet oē peccatū originale a quo fomes procedit. Rñdetur q̈ ꝓpter tres cauſas. Primo ꝓpter nr̃e potētie fragilitatis ꝯnitōem et ꝓpter noſtrā humiliatōēꝫ Job. vi. Que eſt fortitudo mea vt ſuſtineam. Secundo vt inuocemus diuinū auxiliū ⁊ dei miam vt preſeruet nos a malis. ps. Miſerere mei dñe qm̄ infirm⁹ ſum ⁊c. Tertio ꝓpter exercitatōem vt. ſ. reſiſtam⁹ vitijs ⁊ ɔcupiſcentijs carnalib⁹. ⁊ ſic habeamus materiā exercendi virtutes ⁊ merēdi gl'iam. Grego. Tēptatio cui nō conſentitur nō eſt pc̃m: ſed materia exercēde virtutis. Ambro. ſup Lu. Nemo pōt niſi coronari: niſi vicerit. Nemo aūt pōt vincere niſi ante certauerit. Uñ debemus viriliter pugnare ꝯ carnē noſtrā. ⁊ ꝯtra oīa vicia ad q̄ naturaliter inclinati ſum⁹. ſiue ſit ira ſiue ſit inuidia ſiue luxuria. Bern. Quoties reſtiteris toties coronaberis. ⁊ ideo vt multas coronas mereamur tunc fomes peccati in nobis manet et nō delet̃ ex toto in baptiſmo q̈uis mitiget̃. Quintus effectus eſt ptāte diaboli liberatio. qꝛ baptizatus totaliter a ptāte diaboli eripit̃ vt diabolus de cetero nō poſſit in eū niſi per ɔſenſum pc̃i ei ſe ſubijceat. vñ Bernar. in quodā ſermo. Inimicus pōt excitare tēptatōnis motū: ſed in te eſt ſi volueris dare vel negare conſenſum. Ergo diabolus eſt ſicut canis ligatus q̄ pōt ꝯ hoīem latrare. ſed nō pōt eū ledere niſi velit ad eū accedere. Aug. ſuper. ps. Diabol⁹ p'cuiq̈ vult nocere ſed non pōt. q̄a ptās ei⁹ eſt ſub ptāte dei. Grego. Debilis eſt hoſtis q̄ nō vincit niſi volētē. Ambro. ſuper Luc. Diabolum nō poſſe nocere te cognoſcas.

Sext⁹ effect⁹ eſt q̈ efficit hoīem tēplū dei qð ſignatū eſt in hoc q̈ ſpūſſctūs deſcendit in ſpecie colube ſup xp̄m baptizatū. Uñ tota trinitas manſionem habet in baptizato. Joh. xiiij. Ad eū veniem⁹ ⁊ māſionē apð eū faciem⁹. Ergo male faciunt q̄ poſt baptiſmū ſcienter peccāt mortaliter. qꝛ illi expellunt patrem ⁊ filiū ⁊ ſpirituſſctū. ⁊ diabolum introducunt q̄ expulſus ante fuit ꝑ baptiſmū. q̄ nihil habet eis dare niſi eternū ſuppliciū ⁊ oīa mala. Septim⁹ effectus eſt q̈ characterem imprimit qui eſt indelebilis. quo charactere xp̄iani baptizati a nō baptizatis in die iudicij diſcernuntur. ⁊ bonis erit ad magnā honorē. malis ad magnā ɔfuſionē. q̄a character oſtēdit q̈ ipſi ſeruituti chriſti ſe ſubdiderant. ⁊ in baptiſmo diabolo ⁊ oībus pompis eius abrenunciauerunt. ſed opera eorum mala aſſociata characteri oſtendent q̈ deteriores ⁊ et abhoīabiliores infidelibus facti ſunt. Augu. Quāto gradus altior tanto caſus decliuior. Sed qꝛ xp̄iani ꝑ ſignū characteris ſunt ſup oēs infideles exaltati. Ergo eoꝝ caſus erit maioris ɔfuſionis. Octauus effectus ē q̈ filios dei efficit. Ad qð ſignificandum ſuper

xpm baptizatū audita ē vox ipa patris. Hic est filius meus dilect⁹. Et quo dicit̄ cū quanta diligētia nutriendi sūt filij dei. q3 si cū omni diligētia nutriunt̄ filij comitū vel regū terrenoꝝ cū quāta diligentia nutriend⁹ ē tūc paulus quem constat esse filiū dei. De illis q̄ sunt in adulta etate nescitur an sint filij dei l' dyaboli. Eccl. ix. Nescit homo an amore vl' odio dignus sit. Sz de paruulo baptizato qui nendū est in etate ꝙ possit peccare cōstat ꝙ est fili⁹ dei. Unū multū peccāt mulieres et matres q̄ male tractant pueros suos maledicēdo ipsis. q3 nullo modo licet. sz reuerenter tractandi sunt ꝑpter reuerentia dei qui eos inhabitat. Nonus effectus est celi aptio. Et i hoc ondit̄ur magna virtus baptismi qui cum i terra exhibetur in celo tamē opatur. Ad figurandam hunc effectum baptismi dūs celum voluit aperire cū baptizaret̄ a iohanne baptista in iordane. vt i hoc ondeatur ꝙ quato baptizat⁹ in innocētia baptismali decedit euolat inueniens sibi celum semp̄ apertum.

Iterum de trinitate et de signis q̄ ante et post baptismū fiunt. Sermo lxxvij.

Nisi quis renatus

fuerit ex aq̄ et spūsctō. ic̄. Joh. iij. Ex pmissis pz ꝙ quāto morit̄ hō q̄ adhuc stat in innocētia baptismali īmediate sine omni purgatorio celum intrabit sicut illi pueri q̄ in innocentia anteꝙ peccauerint decedunt. Ex quo pz quāta sit fatuitas parentū illoꝝ q̄ incōsolabiliter dolēt de morte puerorum suoꝝ qui post baptismū decedūt anteꝙ baptismalē innocentiā pdiderīt. Ualde enī fatuum est eos dolere de hoc ꝙ filij eoꝝ trāsierunt a societate hoīm ad societatem angelorum a valle lacrimaꝝ ad gl'iam. de exilio ad patriam. Uidentur enī tales filijs inuidere desiderantes eos potius esse in hoc mundo ꝙ in celo. imo potius deberent gaudere ꝙ filij eoꝝ ita facile tantā gl'iam acquirant propter meritū passionis christi. ex q̄ passione baptismus habet effectū. Et solū de hoc dolere possent si ꝑpter culpam parentū filij decessisset.

A Unde sciendū ꝙ pentes pn̄t demereri i sex casibus ꝙ pueri eoꝝ in pueritia moriunt̄. Primo qn̄ nimis intimo corde pueros diligunt et maiorē complacētiā et amorē ad eos hn̄t ꝙ ad deum tunc qn̄qz deus ex sua bonitate subtrahit eis pueros vt ecōuerso eoꝝ ad eum erigant et eū diligant. Aug. Hoc ab homine colitur qd̄ p ceteris diligit̄. Ergo qui pueros supra deum diligūt eosdē deū suū faciūt. Et hec est rō q̄re illi pueri qui sunt multū affabiles et prudentes citius moriuntur. q3 parentes nimio affectu eos diligunt et cum nimia sollicitudine scd̄m cursum mundi eos nutriūt. Secundo quando q̄s inhonorat suos ꝑprios parentes tunc qn̄qz punit̄ i suis ꝑprijs filijs. Unde legitur in dyal. Cesarij. ꝙ q̄dam inhonorauit parentes et omnes filij eius in breui defuncti sunt. Tercio lices inultas habz. tūc deus ex bonitate sua permittit tales pueros mori ne ipsi pueri cum multis reb⁹ istis vna cum parētibus damnent̄. Quarto ꝑpter malum exemplū parentū. quia talis puer fuisset forte imitatus vitam puersam suoꝝ parentū et sic etiā fuisset effectus puersus et malus si supuixisset. Quinto cōtingit qn̄qz ꝑpt̄ hoc. quia ꝑpria mater non vult ꝙ se lactare suū ꝑprium pueꝝ. sicut diuites mulieres q̄ consueuerunt habere nutrices tūc qn̄qz lac illius nutricis non est ita cōueniēs ipi puero sicut lac matris de quo nutritus est in vtero materno et assuetus. sicꝙ qn̄qz pueri moriunt̄ q̄ alias supuixissent si ꝑpria mater eos lactasset. Et hoc ꝓbatur p hoc quia q̄ sumit aliquē cibuz que antea nunq̄ degustauit nō ita ꝯpetit sue nature sicut cibus assuetus: ita etiā ē de puero. Sciendum tamen ꝙ quando aliq̄ mater non pōt p se lactare pueꝝ suum tunc querenda est nutrix virtuosa. quia pueri inclinantur scd̄m naturā nutricis q̄ eos lactant. Sexto contingit qn̄qz ex negligentia parentū. sicut parentes qui pueros suos non custodiūt. sz eos qn̄qz ad aquā vel ad ignē ex negligentia sua cadere permittunt. vel etiaz qui pueros ponunt secū ad lectū et eos in sompno dormiendo suffocant. qd̄ diuino cauendum ē. Et si i aliq⁹ istoꝝ sex cā pditoꝝ paré. eos cēut tā tūc dolere deberēt de pueroꝝ suoꝝ morte.

B Ultimo notandū quid videlicz ista quattuor signa q̄ fiūt añ baptismū et ista tria q̄ fiūt p⁹ significent. Ubi sciēdūqz primo exufflatio et insufflatio significāt spūs maligni expulsionem et boni introductionem. Et ergo sacerdos dicit. Exi maligne spiritus ab hac creatura dei et da locum aduenienti spirituisctō. Secundo salis immissio vel lintio signat gratiam et sapientiam. et preseruationem a pctōrum putredine. Unde homini in baptismo

datur gratia q si vult ista gratia vti tūc cū ad iutorio dei et mediante ista gratia pōt vincere absq omni pctō mortali vsq ad mortē. C

Circa qd querit an hō possit viuere sine pctō mortali. Rñdetur q sic. Et hoc pbat tribus rōib⁹. Prima rō est ista. qr homini i baptis mo infunditur gratia p quā se pseruare pōt vsq ad mortē ab omni pctō mortali si vult vti ista gratia et hoc significat salis lunitio quā sacerdos facit ipsi puero añ baptismū. qr sic carnes et pisces pseruātur a putredie medi ante sale. sic hō baptisat⁹ mediāte gratia quā i baptismo accepit pseruare se pōt a peccatis mortalib⁹. Secūda rō. qr et hoc seqret q de us imposuisset nobis on⁹ iportabile: qr man data dei sūt nob data vt nō peccem⁹ Mō si dicas q de⁹ tibi pcepit qd nō potes iplere fal sum dicis. et cū hoc maledictōnē dei incurris Ber. Maledict⁹ hō q dicit deū pcepisse ipos sibile. Itē hoc etiā eet loq ɔtra euāgeliū vbi xp̄s dicit. Iugū enī meū suaue ē τ on⁹ m. le. Tercia rō ē qr p hoc tolleretur liberū arbitriū qd tñ necessariū ē nobis: qr deus nos cū co pulleqtiuit. vñ Eccli. xv. dr Apposuit tibi aquā et ignē ad qd volueris porrige manum tuā. Jdē. añ hoiem vita et mors. bonum et malū qd placuerit ei dabit illi. Sciendū tñ q licz hoc sit verū q vnus hō qsiq naturali inclinatōe magis iclinat⁹ ē ad vnū viciū q ali us hō. tñ adhuc stat hoc i suo libero arbitrio τ volūtate. s. vtrū velit τ cōsentire inclinatioi vel resistere. vñ Gen. iiij. Di xit deus ad cayn iratū volentē fratrē suū oc cidere. subtus te erit appetitus tuus: τ tu do minaberis eius. Aug. de vera religione. Nūc vsq adeo voluntariū malū ē. vt nullo modo sit pctm̄ nisi sit volūtariū. Ex iā dictis seqt̄ q homo potest viuere sine pctō mortali me diāte grā τ cū adiutorio dei vsq ad mortē si vult Et hoc etiā pz i plurib⁹ scis q vsq ad pfe ctam etatē vixerūt et tamē nūq mortaliter peccauerūt. vt btūs Dñicus pater noster. et btūs Tho. de aqno. et plures alij sancti. de qbus legitur q nūq mortaliter peccauerunt Tercio sal. tractus ad aures et ad nares si gnat spūalium sensuū aptionē ad audiēdū et intelligendū ea que sunt salutis. Quarto vnctio olei in pectore τ inter scapulas signat amorem dei quē qlibet debet gerere in corde suo et inter scapulas. qd significat deuotam subiectionē preceptoꝝ dei et eccle ad obediē dum deo et platis eccle. Ber. Quicqd hō vi ce dei pcipit qd nō sit certū displicere deo hoc oino accipiēdū est qsi pcipiat de⁹. Lu. x. Qui vos audit me audit q vos spernit me spernit Tria vero alia signa sunt post baptismū. Pri mo crismatio in vertice. que signat xp̄i grām in mente impressam. Secūdo impositio cere ad manū. que signat fidei et amoris claritatem. Tercio vestis candida. que signat inno cētie restitutionē. Notandū q pueri qui sine baptismo decedunt ad lymbū pueroꝝ descē dunt vbi est pena damni et non sensus. quia neq esuriunt neq sitiunt. neq habēt frigus neq calorem. imo simpliciter nullā penā sen sibilē sustinent. sed solūmodo q sunt priua ti visione dei et hoc est pena damni. D

Queritur vtrū pueri iudeoꝝ sint similes pueris xp̄ianorum sine baptismo decedentibus. Rñ detur q sic. qr equalē culpā. scz pctm̄ origina le hñt et nullū pctm̄ actuale ergo habebunt eqle penā dāni. Sz qñ infideles ad annos dis cretōis puenerint si tunc nō susceperint fidem. tūc ipso facto peccat mortaliter nō suscipiēdo fidē. Et nullā excusationē pōt habere infide lis. qr xp̄iana fides pdicata est p vniuersum mundū. Vñ dñs in euāgelio dixit discipulis suis. Mar. xvi. Eūtes i mūdū vniuersū pdi cate euāgeliū omni creature. ps. In oēm terrā exiuit so. eoꝝ. Et qñcūq moritur talis infidelis. si ue iudeus siue pagan⁹ siue heretic⁹ tūc imedi ate ad infernū descendit Mar. xvi. Qui cre diderit τ baptisat⁹ fuerit salu⁹ erit: q vo non crediderit cōdēnabitur. Jtaq quotiēscūq in fidelis siue iudeus siue pagan⁹, vtitur rōis bñficio facit ɔ aliqd pceptū dei totiēs peccat mortaliter. Et ignorantia non excusat eum Aug. de gratia et libero arbitrio. Jdeo diuina precepta data sunt vt excusatio de ignorātia non habeatur.

In festo corporis xp̄i Sermo. lxxviij.

Caro mea vere ē

cib⁹ τ sāguis me⁹ vere ē po⁹. Joh. vi. Sicut dicit Arist. iij. ethi. Terri bilissimū oīm terribiliū ē mors. τ sicut serpēs infecit pmos parētes qsi gustato cibo conce perunt mortē. Cū ergo deus nō sit de⁹ mortis sed vite. ideo necessarium fuit nobis aliquid dari ex quo haberemus vitam. Et hoc ē illud venerabile sacramētū. de quo dicit i vbis pre missis. Caro mea τc. Loquendo de festiuo

tate huius diei sciēdū q hodie pagit dies in
stitutōis hui⁹ sacramēti. q̄ i die cene ecclesia
occupata est cū mcōna dñice passiōis. ergo
ecclia istituit q qnta feria p̄xia post pēthco
stē ds pagi. ⁊ p integrā octauā festū isti⁹ lau
dabit sacramēti sicut istitutū ē a xpo i nocte
cene. Uñ in ep̄la hodierna dicit ap̄lus. Dñs
iesus in q̄ nocte tradebat accepit panem ⁊c.
Sciendū p̄mo q p̄ns festū solēniter et deuo
te ē pagendū ab oīb⁹ x̄pianis. Primo p̄pter
speciales indulgentias hui⁹ festi. Ut Urba
nus. iiij. q̄ hoc festū instituit speciales idulgē
tias dedit. Uñ oīb⁹ vere penitentib⁹ ⁊ cōfessis
q̄ matutinali officio huius festi p̄sonaliter in
teressent in ecclesia vbi celebratur centū dies.
Qui vero misse totidem. Illis aute q̄ interes
sent p̄mis istius festi vesperis sūt centū. q̄ ve
ro secundis totidem. Eis quoq; qui prime.
tercie. sexte. none. completorij officijs adessēt
p q̄libet horaꝝ ipsaꝝ. xl. dies. Illis vero qui
p ipius festi octauas in matutinalib⁹ vesper
tinis misse ac horaꝝ ceteraꝝ officijs p̄ñte
tes existerent singulis diebus octauaꝝ ipaꝝ
centum dies de iniūctis sibi penitēcijs relaxā
do indulgentiā tribuit p̄petuis t̄pibus dura
turā. Ergo bonū est q vnusq̄sq; q̄ vult illas
indulgentias consequi q antea cōfiteatur. q̄a
omnes indulgentie solummodo dātur illis qui
sunt cōfessi ⁊ vere penitentes. Secūdo hodi
erna dies solēniter et deuote pagenda est exē
plo occursus ⁊ honoris x̄po exhibiti i die pal
maꝝ a cōmuni pp̄lo q̄n equitauit in hierl'm
quādo plurima turba obuiauerūt sibi et pro
sternebant vestimenta sua in via. Et alij cede
bant ramos palmaꝝ de arboribus et sterne
bant in via. Et turbe que precedebant ⁊ que
sequebantur clamabant dicentes Osanna fi
lio dauid. Bñdictus q̄ venit i noīe dñi. Sic
hodie x̄ps i sacramēto portat p plateas et si
bi honor exhibeatur ab oībus x̄pi fidelib⁹ p
pter quoꝝ salutē ip̄e sibi morat in sacramēto
sicut ip̄e p se dicit Math. vl. Ecce ego vobis
cū sum vsq; ad cōsummatōez seculi. Et hoc
est in sacramēto altaris. Et ista q̄ sunt sibi ex
hibita corporaliter a cōmuni pp̄lo in die pal
maꝝ. Ista hodie debent sibi fieri ab omib⁹
x̄pianis sp̄ualiter. Primo p̄strauerunt vesti
menta in via. sic sp̄ualiter quilibet homo de
bet bonū exemplū prebere p̄ximo suo in quo
edificet et de⁹ honoret. et q̄ hoc facit p̄sternit
vestimenta sua. Math. v. Sic luceat lux vrā

corā hoīb⁹ et videāt opa vestra bona ⁊ glo.
⁊c. Et hoc ē deo valde acceptū. s. hominib⁹ p̄
bere bonū exemplū et etiam est sibi ip̄si valde
meritoriū. vñ Cesa. Quantis exemplum vere
hūilitatis et p̄fecte caritatis oñderis cum tā
tis et p tantis eterna p̄mia possidebis. Sed
heu al qui p̄sternūt lapides in via. vt sūt isti
qui scandalizant p̄ximos in moribus. in ver
bis. et in factis. et tales sunt maledicti a deo
Math. xv. ij. Ue homini p quē nt scandalum
Et malum exemplū maxime nocet sancte ec
clesie. E [illegible] Unde oritur questio q̄re tot ma
li hoīes sūt i mūdo. R̄ndet q p̄pter mala exē
pla. quia a boue maiori discit arare minor. sic
et iuuenes discunt a senioribus malam et per
uersam vitam. quia vnus inficit alium p ma
lum exemplū. Sicut eñ carbones semiuiuens
accendūt. sic et exempla maloꝝ. Ergo tā mul
ti mali homines tā sunt in mūdo. Arist. ij. to
pi. Homines vt in plurimū mali sunt. f paucio
rib⁹ vero sūt boni. vbi gratia nullo mō ēēnt
tot supbi. auari. gulosi. luxuriosi. lusores. vsu
rarij. chorizantes. et sic de alijs. nisi viderent
ab alijs talia fieri. Et tales a quib⁹ talia ma
la viderunt et didicerunt rei sunt oīm istaruꝫ
animaꝝ que sic damnātur p̄pter eoꝝ malaꝫ
exemplum. vñ Gre. in mora. Tot mortibus
quis dignus est quot exempla prauitatis in
posteros reliquit. Unde summe cauere debe
mus ne p̄ximus noster in nobis scandalizet
Criso. super Math. Omnia agam⁹ ne p̄
ximus noster scandalizetur vita nostra. etiaꝫ
si valde recta intentione fiat scandalum alijs
p̄bens omnia pdit. Item ramos palmarum
x̄po p̄sternere debemus et hoc fit q̄n homo
semp habeat cor floridum. Palma eñ semp
viret in vere. in autūno. in hyeme. in estate.
Per ver iuuentus significatur vbi oīa incipi
unt florere. Per autunū senectus intelligitur
vbi folia cadunt de arborib⁹. sic et senex mar
cessit et curuat se ad terram. Per estatem pro
speritas accipit. et p hyemē aduersitas intel
ligitur. Illi ergo sicut palma semp virēt i cor
de q̄ in iuuentute incipiunt deo seruire: ⁊ hoc
est deo valde acceptū et in senectute bonū in
ceptum cōtinuā p p̄seuerantiā. et in prosperis
tenent t̄pantiā et in aduersis pacientiam. ta
les offerunt deo palmas, id est florida corda
Psal. Iustus vt palma florebit. Tercio
hodierna dies solenniter a nobis est pagēda
ne ingrati videamur tanto beneficio ⁊ libera

litati xp̄i. q̄uis deus i oib⁹ donis suis sit mi
tū liberal. tñ i institutiōe huius sacramēti fuit li
beralissim⁹. vñ Anst. Liberalis ē q̄ sup abun
dat i datiōe. hoc pz de xp̄o i huius sacramē
ti datione. q̄d plus posset nobis dare q̄z seip
sum hic em̄ i pñti dat seip̄m nobis i sacramē
to in cibū sicut ip̄e p se dicit in ṽbis p̄missis.
Caro mea vere est cib⁹ ꝛc. et i futuro dabit se
nobis in claravisione et fruitōe. vñ ip̄e dic p
ꝓpham. Ego ero merces tua magna nimis.
Vñ in signū gratitudīs hodie ꝛ p integras
octavas pagimus festū institutōis huius vene
rabilis sacramēti. Bern. i li. meditā. Quid re
trib. dño p oi. q̄ re. mihi. Mihi etem̄ deficit
sp̄us meus prorsus in tanta beneficioꝝ con
sideratione. Et licet nō sufficiā grās agere sed
ingratitudinē odit anima mea. p̄inde oper
tet aiam esse gratiosam et devotā qr libētius
dona multiplicantur si p̄cepta tanq̄z dona gra
tuita suscepi et cōservari videant. vñ etiā aug.
in li. de civitate dei. Quisquis bñficia dei nō
videt cecus est. nec laudat ingratus est. quis
quis in laudando reluctatur insanus est. vñ
summe cavere debemus igratitudinē. Quia
scd̄m Petrū raue. Nihil est q̄d adeo idigna
tiōem pvocet altissimi. sicut ingratitudo. ergo
debemus esse grati de tanto bñficio et ingiē
hoc donū maximū tanti sacramēti i reverēti
a habere et in memoria retinere. vñ Criso.
sup Math. Optima bñficioꝝ custos ē ip̄a
memoria bñficioꝝ et perpetua cōfessio grāz.
Ber. Dignum est semp gratias agere qr de⁹
nobis nunq̄z cessat bñfacere. Quarto hodier
na dies solēniter et devote est pagenda quia
hodierna festivitas ꝛ devotio et honor p̄sēs
est p̄ludium future beatitudīs quā xp̄s i celo
a nobis erit honorandus et etiā est repñtati
uū istius honoris quo iā in celo honoratur
ab electis sanctis et angelis. ergo sicut i celo
sp honorat a sctīs scd̄m dictū p̄s. Beati q̄ ha
bitant in domo tua dñe in scl'a scl'oꝝ lauda
bunt te. Sic hodie a nobis honorat i terris.
ergo hodie xp̄o cantat in cythara organis ꝛ
diversis musicalibus instrumētis. Itē aliqui
xp̄m hodie honorant portādo candelas. Itē
aliqui spargendo flores. Itē aliqui portado cri
nila de floribus. Itē al. qui p̄cedut aliqui se
quutur processionē et laudant deum cantado
et orando. Item sacerdotes hodie induti sūt
in pcessione sacris vestibus. in signum stole
glorificatiōnis future. Et sic quilibet p suo posse
honorat hodie xp̄s. sicut in celo quotidie ho
noratur a pphetis. patriarchis. apostol. mar
tiribus. confessoribus. et virginibus. et ab a
gelis. et a cōiugatis et viduis. vbi quilibz se
cundū suū posse laudat xp̄m in celo. Ergo q̄
hodie digne honorat xp̄m ostēdit se pertinere
ad numerū sanctoꝝ in celo existētiū. Quia si
cut angeli et sancti ꝛ electi dei habēt festū cō
tinuū in celo. sic nos habemus vnā specialē
diem q̄ est hodierna dies in qua nos eis assi
milari debemus in honorando et laudando
deū. vñ Ber. Discamus in terris quas facturi
sumus laudes in celis. Nihil ita p̄prie in ter
ris celestis habitationis status repñtat sicut
alacritas laudantium deum. Aug. in li. cōfes
si. Vere felix esset qui posset divine laudi sem
per insistere. Quinto hodierna dies ē solemni
ter et devote a nobis pagenda vt in fine vite
nostre mereamur eucharistiā digne percipe
re. ¶ Unde querit̄ q̄re in agone datur in
firmis morientibus eucharistia. Rñdetur q̄
principaliter p̄pter tria. Primo p̄pter confor
tationē quia homo habet longā viā ambula
re. Et sicut corpus sine cibo deficit et p cibus
confortatur sic anima cōfortat p istū cibū .s.
p sacramētū. Vñ. iij. Regū. xix. dr. Helye p
angelū. Surge et comede grandis eñi restat
tibi via. qui surgens comedit et ambulavit.
in fortitudine cibi illi⁹ vsq̄z ad mōtē dei oreb.
Sic homo ius cōfortatōe cibi illius. i. venera
bilis sacramenti. debet ambulare in montes
dei. id est in celum. Vñ hugo in libro de sacra
mentis. Cibus iste anime non corporis ē xp̄s
qui de ore ad cor transit. Secundo ideo dat
eucharistia in agone hominis. quia moritur⁹
iturus est p viam tenebrosā et ignotā. Ergo
vt ductorē habeat q̄ viā ei ostēdat et salvo cō
ductu eū pducat tūc hō recipit xp̄m i sacramē
to. et devote dz petere a xp̄o quē recipit in sa
cramēto cū p̄s. Notā fac mihi viā in q̄ ambu
lē ꝛc. Et postq̄z aia deducta ē a xp̄o tunc pōt
dicere cū p̄s. Notas fec. sti mihi vias vite ad
implebis me leticia cū vultu tuo. Ergo chri
stus est conductor noster cum ab hac vita mi
gramus. Sap. x. Iustum deduxit dominus p
vias rectas ꝛc. Itē homo moriens non solū
ibit viam ignotā sed etiā tenebrosā. ergo i a
gone dz devote xp̄m i sacramēto papere q̄ ē
lux vera que oēm hominē illuiat vt ei luceat
et illucet istam tenebrosā viā. In signū hui⁹
dat hei morienti cādela ad manū vt xp̄s q̄ ē

tas mundi sibi illuminet. et ad vitā eternā pducit. hoc etiā monētes pfiderare dz cū candela sibi ad manū dat. Tertio võ datur hoi morienti eucharistia. qz tūc maximū pfiliū hoi insta bit: qz maxias tēptatões demonū hō in fine vite habebit. ergo hō habeat ptectorē in fine vite: tunc sūme debet desiderare xpm in sacro recipe: et qñ xpm sumis in agone tunc etiā cū deuotōe cogitare debes q vel etiam sumere tuū ptectorem. qz sicut diabolus tunc te maxime inuestit. et oēs amici tui tunc te derelinquūt. et nō sua te ptegit. Jō tunc xps in sacro recipis vt te ptegat ac defendat cū angelis suis. qz vbi xps ibi et angeli. Dan. vi. Milia milliū ministrabant ei: et decies centena milia assistebāt ei. Unñ Criso. sup Matth. Ubicūq videant sanguinē dñicū ibi fugiunt quidā demones. occurrūt aūt angeli. Sanguis effusus oēm orbē terrarū lauit. Beda. Eucharistie sacrm potēs est pctā psumere debellare obuias ptātes: et inferre celis renertētes de terra. B Sciēdū secundo q maliis in agone et extra aic tria pstringunt q eos ptur sic similiter et bonis etiam tria pstringunt: p q pfolantur. Primū est q dolor adeo angustatur in corpe. qñ aia dz exire a corpe. sic q in cor hoīs nō ascēdit nec pōt hō tm dolore sustinere. nisi cū magna difficultate. vñ Aristo. Terribilissimū oim terribiliū videtur eē mors. tūc p nimio dolore hō pdit sensus corporis. scz visū. tactū. et auditū. et ceteros sensus. qz tūc aia nō cogitat amplius de corpe. suo nutriendo. sed virtutes ad se trahit spūm tam in corpe disgregatas. q mēbra moriuntur et glauca coloris ent: et cor scdm Aristo. Est pmū viuēs et vltimū moriēs. et tūc videt aia oia pctā sua sup caput suū. tūc dicere pōt illd ps. Torrētes iniqtatis pturbauerūt me. Et bñ dicit torrentes. qz sicut torrentes ducunt ad fontes recte. ita aia videt pctā sua ad diuersas penas infernales recte ducentia. Tūc aia vellet q cū corpe suo nunq peccasset: et nunq deū offendisset nec in cogitando nec i loquendo nec in opando. Secundū q malis contingit est q aia videt tūc demones circūstantes: et eam p hoc capientes et ad infernū ducere cupientes. Tūc dicere potest illud. ps. Preoccupauerūt me laquei mortis. i. demones illaqueātes. Job. xx. Uadent et venient sup eū horribiles. Glo. i. demones q ad videnda sunt valde horribiles. Unñ qdaz diceret q potius vellet clibanū accēsuz intrare q demonē adhuc semel in spē videre sicut eū vidit. Tertiū est q tūc in agone videt xpm quasi in cruce pendentē et requirentē sanguinē suū et rōem de oibus q gessit. Hic erit maximus dolor. qz tūc aia cognoscit se sepatā a deo et ab oibus sctis et āgelis dei qd pessimū est et grauissimū. ps. Mors petōr pessima. qz tunc accedet eis miseria ineffabilis. qd pbat. qz omniū malorū affluētiā habebut. Deut. xxxij. Una dolos liguores et plagas videret sup eos. ps. Cōplebo sagittas meas in eis. Si hic vna sagitta vel plaga deū ledit hoiem. q tūc erit cū omēs plagas et sagittas sustinebit. Grego. Hoc cogitare malū nō poterit quod ibi in cruciatibus deditū nō fuerit. D Sciendū q boni ptra istos tres dolores malorū habebūt tria gaudia in agone mortis. Primū est q videt bona q fecerunt. scz elemosinas. oroes. et opa mīe. et oēs tribulatōes. et oia exercitia corpis. siue ieiunando. siue abstinendo siue dure iacēdo: et duram vestē induendo. mane surgendo. vigilando et sic de aliis. tunc libenter velles multa bona videre q fecisses grauiam nō dz esse tibi graue multa bona opari. Scdm q videt diabolos deuictos et pfusos et recedentes. tūc possunt dicere illud. ps. Bñdictus deus q nō dedit nos in ca. dē. e. Tertiū q videt xpm quē digne in sacramēto receperit et āgelos assistentes et adiuuātes et gaudentes et occurrētes offerentes animas eorū i pspectu altissimi. Qd aut xps qñq bonis appareat i agone ostēdit. Greg. i li. iiij. dialogo. At qñ in pfolatione egredientibus aiabus ipse apparere solet auctor et retributor vite. Et etiam xps solet apparere taz bonis q malis in agone ostēdit Inno. li. iij. de vilitate conditionis humane vbi dicit q tam bonus q malus anteq aia egrediatur a corpore videt xpm in cruce positum. malus ad pfusionē vt erubescat se nō eē redemptum a sua culpa sanguine xpi. vt est fructum redēptionis non habere. Unde et de malis dicit Uiderūt in quē pupugerunt. Quod intelligitur de aduentu christi ad iudicium: et de aduentu in die mortis. Jtē boni videt qñq scōs et āgelos in agone p pfolatōe. Greg. Interdū pcingit iustis vt in morte sua scōrū precedētiū visiones aspiciāt. ne ipsaz mortis sue sententiam pertimescant penalem. Sed dum eoz mentis ciuium eternorum societas

ostenditur a carnis sine copula sine dolore
et sermo nis fatigatōe soluantur. Exēplum
legit in vitaspatrū q̄ quidam sctūs prius hora
sui obit⁹ aspiciētibus discipulis subito cepit
hilarescere et pulcher et cādidus apparere: et
in leta verba prorumpere. Querentib⁹ illis cui
loqueretur rn̄dit. Nōne videtis sctōs patriar
chas. Iterum illo loquente. et eis interrogātib⁹
rn̄dit. Nōne ītq̄ videtis sanctos prophetas.
Tertio dixit. Ecce quia veniunt sancti apo
stoli. Quarto dixit: quia veniūt angeli. Ul
timo dixit. Surgite: quia ihus venit. Et int
hec verba migrauit ad dominum.

Item de corpe xpi. Sermo. lxxix.

Caro mea vere

est cibus et sanguis me⁹ vere ē po
t⁹. Joh. vi. Sic legim⁹ q̄ vnige
nit⁹ dei fili⁹ volēs nos facere pticipes sue di
uinitatis assūpsit naturā nr̄e hūanitatis. Est
eñi de⁹ hō fact⁹ vt hoies deos faceret: et vt h⁹
meli⁹ faceret. scz vt nos in se totalit̄ mutaret
corp⁹ suū in cibū et sanguinem suū in potū no
bis tribuit et instituit. q̄n in vltima cena ad
prēm p mortē ire voluit. Nūc aūt de instituti
onis cā hui⁹ sacramenti aliqd est dicendum.

¶ Pro quo notādū q̄ illud venerabile sac
mentū est institutum a xp̄o multis de causis
Primo in medicamentū nr̄e infirmitatis. Ec
cli. xxxviij. Altissim⁹ de terra. i. de corpe suo
creauit medicinā: et vir prudens nō abhorret
eam. In ip̄o eñi sacramēto abūdat oīs pleni
tudo grē et bonitatis. Quis eñi in oībus sa
cramētis spūaliter ab infirmitatibus sanctī
tū specialius in hoc sacramēto ī quo xp̄s cū
diuinitate et hūanitate ac grā continetur. Nā
licet oīa sacramēta pferant grām. tñ gra
tia ipsa est in alijs sacramentis. sed hic tanq̄
in fonte et origine inuenitur. In alijs eñi sac
mētis ptinet grā. hic aūt est dn̄s grē cū ple
nitudine oim suar grār. Per hoc eñi istud sa
cramentū differt ab alijs sacramētis. ideo ē
sacrm̄ sacrorū. qz ē nobilissimū et dignissimū
sacramētū. In h⁹ eñi sacramēto grām et gliam
dabit dn̄s. grām in presenti et gliam in futu
ro. Joh. vi. Qui manducat me ip̄e viuet pro
pter me. Ergo si vulneratus es in anima que
ras medicinam anime. sicut faceres si in cor
pore vulneratus esses. Ambrosius. Qui vul
nus habet medicinā querat. Uulnus qd̄ ha
bemus est q̄ sub peccō sum⁹ huius vulneris
medicina est venerabile sacramētū. Scd̄o
xp̄s hoc sacramētū instituit vt suā charitatē
nobis ostēderet sicut amici qui ab inuicē sepa
rari debent. tunc ostēdūt sibi mutuo maximā
charitatē et dāt sibi inuicem munuscula in si
gnū et memoriā charitatis: ne vn⁹ obliuiscat
alterius. Sic xp̄s in vltima cena volens rece
dere p visibilem p̄sentiā a suis dilectis ami
cis. scz ap̄lis. et a nobis oībus tunc funda
mentū charitatis ostēdit et apparuit ī hoc q̄ de
dit eis et reliqt nobis nobilissimū et optimū
qd̄ habuit. scz seip̄m. vt ostēderet quantū eos
diligeret quos ab eterno dilexit. Si eñi ali
qd meli⁹ et nobili⁹ habuisset vtiq3 negare nō
potuisset pre nimia charitate. et qz nihil mai⁹
dilect⁹ dilecto pōt ostēdere q̄ semet ip̄m tota
liter dare et suā p̄sentiam semp sibi ostēdere et
exhibere. Licet eñi magnū fuit et magne cha
ritatis signum q̄ p nobis hō factus est. et in
hanc vallē miserie venit et nobis. xxxiij. an
nis seruiuit ī fame et frigore. et post oīa ama
rā mortē p nobis sustinuit. In fine tñ tātū
dilexit nos q̄ reliqt nobis p̄sentiam suam in
sacramēto vt gauderem⁹ de eo sicut angeli ī
celo gaudēt de p̄sentia eius. et sicut vtūtur
eo: sic et nos eo vti debemus in hoc sacramē
to. Sap. xvi. Angelorum esca nutriuisti po
pulū tuū. Tertio instituit vt Augu. ponit vt
habeamus qd deo patri offerre debeam⁹. nō
solū sacrificiū vitulorum nec sanguinē thau
rorum. sed corpus xp̄i filij dei. qd̄ sacrificium
ip̄e pater acceptat gratanter et letanter. Insu
p angelis est etiā multū acceptū qñ tale sa
crificiū p nobis offertur q̄ p̄sites sunt qñ eam
offertur. Amb. sup Luc. Nō dubites as
sistere angelos qñ xp̄s assistit in altari et illō
venerabile sacrificiū oī die offertur. idō qz oī
die peccam⁹. qz sacerdos nō solū p se offert
sz etiā p oib⁹ q in mundo sunt. vel in purga
torio. Quarto instituit hoc sacramētū vt me
moriā passionis sue nobis relinqret. Ap̄lus
Quotiēscunq3 mā p. a. h. et. ca. bi. mor. d. an.
Uñ ip̄e xp̄s dixit discip̄lis. Quotienscūq3 fe
ceritis in mei meōriā facietis. ℞ Uñ sci
endū q̄ xp̄s tripliciter reliqt nob memoriam sue
passionis. Primo in visu. et hoc in ymagi
nib⁹. ergo bonū est habere ymaginem cruci
fixi in domib⁹. qz mēs hois est labilis. vt tñ
videndo crucifixū reducat ad memoriā passi
onem xp̄i. In signū hui⁹ tunc semp habetur
in ecclesijs signū crucifixi. vt cū homo cede

sanz intret per visu admonentur ad regratiandu deo de morte sua. Secundo in auditu predicationis ergo in eius sermonibus aliquid tangendum est de passione christi ut homines per auditum commoueantur ad memoriam passionis christi. Tercio reliquit nobis memoriale sue passionis in gustu hoc est in sacramento altaris. ut quotienscunque hunc panem manducamus mortem domini annunciemus et recolemus. Quarto institutum est hoc sacramentum in pignus nostre beatitudinis. ubi cum eum reuelata facie videbimus quem iam sub sacramento in specie panis sumimus. ergo in pignus nostre salutis christus se nobis in hoc sacramento dedit. Sexto instituit ideo ut figure adimplerentur quibus prefiguratum fuit illud venerabile sacramentum. Quod enim primo prefiguratum in oblatione melchisedech quantum ad substantiam oblationis quia panem et vinum obtulit. erat enim sacerdos dei.

¶ Secundo prefiguratum fuit in agno paschali quantum ad victimam oblationis quia verus agnus. id est christus pro nobis in cruce imolatus est. Joh. i. Ecce agnus dei. Et assatus in igne passionis et diuini amoris quo ad nos. quia totus accensus fuit in amorem nostrum. In signum huius accensionis tunc sudauit quando pro nobis capi voluit. vnde Luce. xxii. Factus est sudor eius sicut gutte sanguinis decurrentis in terram. Quando aliquis stat circa paruum ignem sudat in facie. sed quando circa magnum sudat in toto corpore igitur magnus ignis in christi pectore erat. quia toto corpore sudauit. Secundum signum quod christus accensus fuit in passione sua in amorem nostrum est. quia valde sitiuit. Joh. xix. Sitio. Homo valde nisi amatus consueuit esse multum habundans. Ber. Sitio ait. non doleo. O domine quid sitis fidem nostram. salutem nostram. gaudium nostrum. Tercium signum est quod totus in corpore rubuit et eo quod totus sanguine erat plenus. Homo stans ad paruum ignem rubet in facie. sed stans ad magnum ignem rubet in toto corpore. Ardor igitur amoris in corde christi fuit ideo in toto corpore rubuit. Quartum signum est quod vestes in cruce ferre non potuit sed nudus in cruce affixus fuit acsi ipso facto diceret. tanto igne caritatis ardeo quod vestes aliquas ferre non valeo. et sic habemus quattuor signa quod christus in passione sua totus accensus fuit in amore nostro.

¶ Tercio illud venerabile sacramentum prefiguratum est in manna. Pro quo sciendum quod eukaristia et manna vetus in quinque conueniunt. scilicet in origine in sapore in loco. in miraculo. et in defectu. Primo conueniunt in origine. quia vtrumque de celo. Nam de veteri manna dicitur. Exo. xvi. Ego pluam vobis panes de celo. sed de nostro dicitur Joh. vi. Ego sum panis viuus qui de celo descendi. Secundo conueniunt in sapore quia manna vetus masticatum conuertebatur ad omnem cibum desideratum a comedente. Unde dicitur Sap. xvi. Panem de celo dedisti eis omne delectamentum in se habentem. sed de pane nostro Alber. magnus dicit. Sicut autem diuersorum verba dei audientium. in eodem verbo diuersas inueniunt illuminationes pro vniuscuiusque facultate. ita fauces diuersorum hunc cibum gustantium diuersas gratiarum inueniunt refectiones pro vniuscuiusque necessitate nisi fauces aliena amaritudine sint infecte. Infirmis enim omnia amara videntur sicut dicit phus. Tercio conueniunt in loco. non enim dabatur manna nisi in deserto vbi aliud delectabile et reficiens ad esum non fuit. sic etiam non sentitur dulcedo gratie et sapor eukaristie nisi ab eis qui se in desertum cordis transferunt nec mundanas accipiunt consolationes. Ber. Delicata est diuina consolatio. nec datur admittentibus alienam. vnde quotiens dominus turbas pauit. legitur hoc solum factum esse in deserto. Quarto conueniunt in miraculis naturalibus potentiis vtrobique nihil penitus cooperantibus. quod enim virgo peperit non solum est super naturam sed etiam contra naturam. Similiter quod manna pluit de celo. in hoc natura nihil penitus habuit virtutis nec iuris. vnde Cris. Omne quod per miraculum fit sola voluntate dei agitur. nulla potentia natura cooperante. Quinto conueniunt in defectu. manna enim defecit intrantibus filiis israel in terram promissionis et de fructibus terre gustantibus. Josue. viii. Defecit manna postquam de fructibus terre comederunt. sic quamdiu sumus in deserto huius mundi vtimur cibo eukaristie sub specie panis et vini sed nudam veritatem gustabimus in vera specie dei. qui est vere fructus terre chanaan. id est transmutate quia gratiam suam quam hic sumimus sub specie panis velatam demum gustabimus sine nuda veritate sine velamine in eternum.

¶ Septimo christus illud sacramentum instituit nobis in viaticum vt per illius confortationem illuc venire possimus vbi cum christo eternaliter regnabimus. Unde est magnum donum a deo quando quis cum bona ratione decedit ab hac vita et ecclesiastica sacramenta digne percipit. quia omnes amici et cognati illius qui sic moritur cum ratione et sacramentis ecclesiasticis non possunt deo sufficienter regratiari de isto bono quod deus eis in suo cog

nato vel amico exhibuit. Cōtra hoc icōsolabi
liter aliq̄ dolēt siue plorāt dicētes. O de⁹ ma
le fecisti. q: mihi talē vel talē amicū recepisti.
q: de⁹ nunq̄ aliq̄d malū fecit nec facere pōt.
q: est summū bonū a quo nisi bonū et oē bo
nū ꝓcedit. ergo stulte fatue et piculose tales
sic cōtra deū murmurant dicētes eū male fe
cisse. cū poti⁹ tenent̄ sibi gratiaꝝ actōes refer
re de hoc q̄ iste vsum rōnis vsq; ad obitū suū
habuit. D Sed q̄rit̄ q̄d de istis sētiēdū
ē qui in extrema īfirmitate ꝑdūt vsū rōis. rn̄
detur. hoc aliq̄b⁹ cōtingit i penā eo q̄ nō sūt
digni vt cū rōe mori debeāt: sed more bestia
rū moriunt̄ sine rōne et cōfessione ꝛ sacramē
tis. ꝛ tal b⁹ et frequēter hoc cōtingit q̄ bn̄ nū
q̄ deū q̄sierūt. et vsū rōis vsi sūt in malū con
tra deū et iusticiā et mēbra corꝑis sui exercue
rūt ad seruiēdū mūdo et diabolo. tūc q̄n̄q; i
eis puniūtur cū q̄b⁹ ꝑeccauerūt. vn̄ Salomō
Per que homo peccat ꝑ hec ꝛ punit̄. vn̄ ber.
In quo eīn mēbro creator magis offenditur
in eo mēbro pctōr grauī⁹ torq̄bitur. et hoc fit
q̄n̄q; nō solū in futuro. sed etiā q̄n̄q; i p̄senti
Ut p̄z in q̄busdā magnis pctōrib⁹ q̄ i agone
mordent suas ꝓprias linguas in signū q̄ de
um in lingua offenderūt delectabiliter come
dendo et mala vel scādalosa v̄ba loquēdo cō
tra deum et ꝓximos. Itē aliq̄ q̄n̄q; mordēt
ꝓprias manus. q: deum offenderūt impudi
ce tangendo vel ꝓximo in reb⁹ nocendo vl le
dendo. Itē q̄dā dilacerāt faciē suā q: ɔtra de
um se ornauerūt et faciē depinxerunt. ꝛ sic de
alijs. Quoꝝ pena q̄n̄q; hic incipit et ibi nū
q̄ finiet̄. Et hoc illis quādoq; cōtingit q̄ non
ex infirmitate aut ignorantia. sed ex certa ma
licia et scienter peccauerūt. s. adulterādo: blas
phemādo. se inebriando: choreizādo. et proxi
mis maledicendo. et sic de alijs. vn̄ Aug. in
quodā ser. Percutit̄ hac aīaduersione pctōr
vt moriens obliuiscatur sui. q̄ dū viueret obli
tus ē dei. Secūdo aliquib⁹ cōtingit hoc i bo
nū vt rationē amittant in agone. sicut de⁹ q̄n̄
q; ꝑmittit euenire hoc bonis hominib⁹ q̄ sūt
nimis timorosi. ꝛ pusillanimes ne in extremis
desperent. et a demonib⁹ decipiantur. q: tūc
maxime temptationes occurrunt hoi. ergo q̄n̄
q; accidit q̄ boni hoies q̄ sūt i gratia cōstitu
ti ꝑdūt vsū rōis postq̄ cōfessi sūt et sacramē
ta cōionē receperunt ꝛ hoc eis nō nocebit. Qn̄
q̄s in gratia ē et incidit sic in insaniā. tūc non
pōt ꝑdere regnū dei. nec etiā pōt peccare sine

vsu rationis quia qualis fuit q̄n̄ incidit in īsa
niā sic manebit. si sic in tali statu morit̄ tūc iu
dicabitur a dn̄o sicut fuit q̄n̄ incidit in amēti
am. Ergo si q̄s in pctō mortali incidit i amen
tiā et postea in tali statu morit̄ sine vsu rōnis
eternaliter damnabitur. sed si fuit i gratia q̄n̄
incidit in vesaniā et sic moritur tunc saluabit̄
ergo non debemus et hoc iudicare vel cōdē
nare alios. quia iudicia dei abyss⁹ multa. Itē
cōtingit q̄n̄q; ꝑmissione diuina q̄ aliq̄ boni
homines tam graue et amarā mortem susti
nent et hoc dat eis deus q̄n̄q; misericordit̄ p
purgatorio. Unde legit̄ q̄ quidā petiuit in a
gone angelos qui ad eum missi fuerāt vt tar
darent vt hic melius puniretur et purgaretur
ꝓ pctīs suis. P Un̄ nota q̄ istud sacra
mētū eucharistie summe est a nobis honorā
dū et deuote adorandū q̄n̄ eleuat̄ in missa vl
q̄n̄ portatur in via. Exemplū inde habemus.
Fuit namq; q̄dam plebanus in thuringia q̄
tulit ad collum suū in pixide in honesto sacel
lo corpus dn̄i extra villā ad cōicandū quēdā
infirmū tunc quedā meretrix stans non lōge
a via in suo ꝓstibulo vidit et cepit cogitare pe
nes se q̄ si fides christiana esset vera tunc iste
esset saluator mundi. quem sacerdos in pixi
de portaret ꝛ quomodo ipsa in conspectu ei⁹
ausa esset tanta mala perpetrare. qui tn̄ tot ꝛ
tanta incōmoda sustinuisset ꝓ redemptione
mundi. Et ipsa compuncta in seipā. relicto ꝓ
stibulo cucurrit ꝑ lutum ꝓfundū veloci cursu
ad sacerdotem inquinata luto vsq; ad medie
tatem cruris dicens. State dn̄e sacerdos. et
sic stetit sacerdos. Et ipsa ꝓsternens se in luto
ante corpus xp̄i ait. Dn̄e iesu xp̄e si tu es ille
q̄ ꝓ nostra redemptione natus fuisti de v̄gie
passus et sepultus ascendens ad celos sedes
ad dexteram patris iudicaturus viuos ꝛ mor
tuos. et si te talem iste sacerdos portat i pixi
de rogo te per tuam ineffabilem misericordiā
ignosce mihi peccata mea. Et rn̄dit iesus de
ꝑ pixide in lingua latina. Et ego ignosco tibi
pctā tua. et illa audiens vocem de pixide in la
tino ait. domine non intelligo latinum rogo
te loquere theutonice. ꝛ stati dn̄s locut⁹ ē de
pixide theutonice. Et ego recipiā te in gratiaꝫ
meā. hoc audiens meretrix ait. et tu dn̄e me
suscipis in grām tuā q̄ peccaui in carne mea
luxuriose omni modo peccandi qui excogita
ri pōt. Grās tibi ago bone dn̄e iesu: ꝛ sic emē
data statum emēdauit vitam restituta gratie

salutatoris. O ꝙ̄ benū habem⁹ dn̄m. bonū est ei seruire toto corde tota aīa tota fortitu‑dine qui subito saluos facit sperantes in se.

In eodē festo. Sermo. lxxx. De his q̄ mā‑ducant corpus domini spiritualiter.

Qui manducat

hunc panem viuet ineternū Joh. vi. Loquendo de manducatione huius venerabilis sacramēti. Sciendum est primo ꝙ hoc sacramentum tripliciter sumit̄ Primo spiritualiter tantum: vt qui accipiunt rem sacramenti. i. gratiam ⁊ non sacramen‑tum. Augu. Crede ⁊ manducasti. ¶ Sz queritur qui sunt isti qui sic spūaliter hoc sacra‑mentū accipiūt. R̄ndetur ꝙ sūt quattuor ge‑nera hoīm. Primi qui in infirmitate sunt cō‑stituti sic ꝙ nō retinent cibū: ⁊ tn̄ ex corde de‑siderant hoc sacramentū: sed ꝓpter infirmi‑tatem ⁊ vomitū nō p̄sumunt illud sumere. Et isti manducāt spūaliter. ⁊ grām sacramēti ac‑cipiunt ꝓpter desideriū qd̄ habēt ad sacramē‑tum. Et tales etiā nullo modo debent sume‑re hoc sacramentuz. qꝛ sufficit eis ista spūalis manducatio. De quo legitur exemplū. Qd̄ q̄‑dam habens magnam deuotionem ad sacra‑mentū altaris omi die si aliquo mō potuit in‑tegram missam audiuit. ⁊ cum mori deberet ⁊ ꝓpter vomitū cōicare non posset. ⁊ de hoc multum doleret: petijt sibi latus suum laua‑ri. ⁊ in pāno mundissimo corpus xp̄i sup̄ po‑ni. Quo facto pānus paulatim corpi xp̄i cessit ⁊ mox vt corpus xp̄i nudam cutē p̄stius hoīs tetigit vsq̄ ad cor cūctis videntibus penetra‑uit. Secundi q̄ spūaliter manducant sunt illi q̄ preparauerūt se ad hoc sacramentū sc̄dm̄ suū posse ⁊ sacerdos denegat eis etiā cum ip‑si humiliter petūt ⁊ desiderant hoc sacramētū ⁊ sic ex obedientia sacerdotis abstinent a sacramētali ꝑceptōe istius sacramenti. Isti etiā vt puto spūaliter sumūt. ergo patienter ferre debent tales hoc si sacramentū eis dene‑gatur. Tertij q̄ spūaliter mādūcāt sunt q̄ in agone cōstituti libenter vellēt ꝯfiteri ⁊ cōica‑re ⁊ sacerdotē habere nō possunt. Et si tales sic in tali intentōe ⁊ ꝓposito decedunt: vere spūaliter cōicauerūt. ꝓpter ꝯtritōem quā ha‑bent de pctīs cor ⁊ ꝓpt̄ desideriū qd̄ ad sa‑cramentū habēt. Quarti sunt q̄ ex puro cor‑de deo seruiūt ⁊ cū magno desiderio hoc sac‑ramētū appetūt: attamē ex humilitate ⁊ reuerētia sacramēti nō audēt ad hoc sacrū accedere Et sic omi die quilibet hō q̄ habet magnū affectū ⁊ deuotōem ad hoc sacramentū pōt sic spūa‑liter cōicare: ⁊ tales quicq̄ q̄ sic cū magno de‑siderio ⁊ deuotōe audiat missam maiorē grāz interdum possunt ꝯsequi ꝙ ip̄e sacerdos cele‑brans ip̄am missam. qꝛ sacerdotes non sunt semꝑ bn̄ dispositi sed quicq̄ distracti ⁊ ideuo‑ti. Sc̄do sumit hoc sacramētū sacramētaliter tā‑tum: vt cōicantes in pctō mortali. sicut iudeus cōi‑cauit. ⁊ q̄uis tales pctōres sumāt verū sacra‑mentū. nō tn̄ fructū sacramenti ꝑcipiūt. imo magnū ꝑiculū incurrunt qꝛ tales efficiuntur homicide xp̄i. i. Cor. xi. Quicūq̄ māduca. pa. hūc ⁊ bi. ca. do. indi. re. erit cor. ⁊ san. do. Am‑bro. Qui indigne xp̄m sumit idē est ac si ip̄m interficiat. Tertio mō sumitur hoc sacramē‑tum sacramentaliter ⁊ spūaliter simul. vt sūt illi q̄ in grā accedūt ⁊ digne cōicāt. ⁊ hi vitā eternā sibi manducāt. Unū xp̄s dicit in verbis p̄missis. Qui manducat hunc panē supple di‑gne viuet ineternū. ℞ Secūdo sciendū ꝙ pene omīa miracula q̄ xp̄s fecit in mundo corporaliter. illa corpus xp̄i facit in homie di‑gne sumente spūaliter. Primū est ꝙ xp̄s in mūdo de virgine natus est. Eucharistia autē sumpta digne facit nos ex deo nasci spūaliter. Joh. i. Quotquot aūt receperūt eū dedit eis potestatē filios dei fieri his q̄ credūt in noīe eius. q̄ nō ex sanguine neq̄ ex voluntate car‑nis neq̄ ex volūtate viri sed ex deo nati sunt i. Joh. ij. Scitote. qꝛ oīs q̄ facit iusticiam ex deo natus est. Unū Orige. Sicut splendor na‑scitur a sole. sic iust⁹ per singula bona opera nascitur ex deo. Nam natiuitas spūalis felici‑or est natiuitate xp̄i corporali. quia in natiuita‑te xp̄i corpus nascentis separabatur a corpo‑re genitricis. sed in natiuitate nostra spiritua‑li manemus in deo ⁊ deus in nobis. hunc ef‑fectum exercet eucharistia. Joh. vi. Qui mā‑ducat meam carnem in me manet ⁊ ego in eo.

Secundum est ꝙ christus nascens matris sue conseruauit virginitatem. sic eucharistia conseruat ⁊ confirmat in nobis integritatem cuiuslibet virtutis quam innuit x̄ps. Panis cor hominis confirmat. Tertium ꝙ in nati‑uitate xp̄i claritas dei circūfulsit pastores. sic lumen gratie circumfulget oēs vires aīe ratio‑nalis vt fiat rōnalis acutior: vt sciat reproba‑re malum ⁊ eligere bonū. concupiscibilis fer‑uentior ad bonū desiderandū. irascibilis di‑

strictior ꝛ fortior ad malū detestandū· sic Jo
natas cū comedisset fauū mellis illuminati
sūt oculi ei⁹.i.Regū.xiiii. ꝛ Luce.xxiiii. Disci
puli cognouerūt dn̄z in fractōe panis. Quar
tū angeli excitabātur ad cantādū glias ꝛ gra
rū actōes ꝗlibet hō ad prandiū inuitatus p⁹
mensam gratias agens hospitē laudat· Un̄
nimis rusticosus eēt ꝗ post tātū sacramēti epu
las cū laud.b⁹ nō referret grās.ps. Edent
paupes ꝛ saturabūtur ꝛ laudabūt dn̄z. Itē
Bn̄dic aīa mea dn̄m. Quintū sicut in natiui
tate xp̄i stella adduxit tres magos tria mune
ra ei offerentes: sic eucharistia lumen grē ad
ducit.scz mūdiciā cordis· sapientiā oris: indu
striā opatōis. Un̄ qui habet mūdiciā cordis
offert aur charitatis. ps. Diligā te dn̄e. fo.
mea. Qui habet sapientiā oris offert th⁹ de
uotōis.ps. Dirigatur dn̄e orō mea.sicut in
cen.in ɔspec.tuo. Qui habet industriā opati
onis offert castigatōem carnis.i.Cor.ix. Ca
stigo corpus meū. Sextū sicut in nuptiis vi
nū ex aqua fecit· sic intercessione bte Marie
etiā nobis lacrimas cōtritionis cōuertit in vi
nū cōsolatōis ps. Scdm multitudinē dolo
rum meoꝝ ꝛc. Septimū est sicut in mari se
dauit ventos sic digne sumentibus eucharistia se
dat tēptationes. Quattuor pncipales venti
sunt supbia. auaricia. gula ꝛ luxuria. Si eīn
cōsideras ꝙ immensus deus venit se hūili
humanitati ꝛ dignat sub modica forma pa
nis latere.pudebit te supbiam dilatare Si cō
sideras eius largitatē.qꝛ nobis seipm totum
donauit pudebit te pcti paruitatis ꝛ auaricie
Si ɔsideras ꝙ de mūdissima virgine natus
est.ꝛ de pane mūdissimo fit corpus xp̄i.tunc
imūdicia luxurie erit abominabilis tibi. Si
cōsideras ꝙ seipm tibi dedit in cibū vite eter
ne.pudebit te sup cibū corporalē effundi intē
pate.sicut pudor esset hoi post epulas regia
statim comedere cū rusticis vel porcis. Octa
uum ē sicut intrās domū zachee sibi contulit
grām satisfaciēdi ꝛ restituēdi. Luce.xix. Sic
eucharistia penitēa dat grām satisfaciendi p
pctis ꝛ pficiēdi de virtute in virtutē.ij.Regū
vi. Bn̄dixit dn̄s obededon ꝛ omēz domum
ei⁹ pꝑter archā dn̄i in qua erat māna. No
nū sicut xp̄s eiecit demones ab obsessis sic h⁹
sacramentū est contra tēptationes hostium
anime munimentū. Sicut eīn castrum muni
tur tripliciter.scz abundantia victualiū.copia
armoꝛum.militū constantia.sic etiā hoc sacra
mentū dat anime triplex munimentū. Dat
eīn victus abūdantiā· hoc optauit dauid.di
cens. Fiat pax in virtute tua: ꝛ abūdantia in
turribus tuis. Dat etiā ꝛ administrat copias
armoꝝ spūalium i.virtutū. Munit etiā eiam
custodia celestiū militum. Ubicūqꝫ eīn fue
rit corpus xp̄i illuc congregabuntur ꝛ aquile
i.virtutes angelice. Talem eīn regē in quem
desiderant āgeli pspicere celestes milites so
lū nō relinquūt. Criso. sup Joh. vbicūqꝫ vi
derint sanguinē dn̄icū fugiūt ꝗdem demōes
cōcurrūt aūt angeli. ¶ Ultimo ꝗrit quā
xp̄s sit in hoc sacramēto. Rn̄detur scdm san
Tho.iii.iiij.dist.x. ꝙ idē xp̄s ꝗ de virgine na
tus ꝛ p nobis passus est in hoc sacramento
ɔtinetur. Itē sciendū ꝙ totū corpus dn̄icum
qḋ pēdebat in cruce adeo magnū vt fuit cū
oibus membris suis ꝛ quātitatū dimensiōi
nibus.scz longitudine.latitudie.ꝛ profundi
tate in tam pua specie host.e includitur ꝛ ve
raciter existit.qꝛ corpus xp̄i est ibi glificatum
ꝛ p ɔsequēs nō occupat ibi locū. vt patet de
corpibus glorificatis: ꝛ pcipue de dote corꝫ
subtilitatis. Sed dices quō xp̄s tā magn⁹
sicut in cruce pepēd.t pōt esse sub tā pua spe
cie panis. Rn̄detur ꝙ deo oia sunt possibilia
Et exemplū possum⁹ recipe in natural.b⁹ si
cut in pupilla oculi: vel in speculo i vbi vide
mus ꝙ vn⁹ mons tot⁹ vel tota turris ꝗtūcū
qꝫ magna in puo speculo vel oculo scdz figu
ram ei⁹ se recolligit ꝛ figuratur. ꝛ tn̄ ocul⁹ est
quasi pūctus respectu talis rei. Si hoc facit
natura: nōne creator nature plus pōt. ¶
Itē sciendū ꝙ idē xp̄s ꝗ est sub specie panis
in hostia.etiā est sub specie vini in calice. ꝛ in
hoc aliꝗ simplices errant ꝗ et quadā simplici
tate adorant calicē in eleuatōe misse tāꝗ ibi
sit sepulchrū xp̄i ꝛ nō sacramentum in calice.
Cū tn̄ scdz san. Tho in.iiij.di.x.vbi dic. ꝙ lz
ex virtute sacramenti sub specie panis sit tan
tum corpus. ꝛ sub specie vini tantū sanguis
tn̄ propter naturalem cōcomitantiam sub v
traqꝫ specie.scz panis ꝛ vini est tot⁹ xp̄s. scz
scdm corp⁹ aīaz ꝛ deitatē. Et ergo sic adoran
dus est xp̄s sub specie vini in calice sicut ado
ratur sub specie panis. quia vt dictum est sub
vtraqꝫ specie est tot⁹ xp̄s: sicut nat⁹ ē de vir
gine ꝛ sicut pepend.t in cruce ꝛ sicut sedet ad
dexteram dei patris· ꝛ inde ventur⁹ est iudi
care viuos ꝛ mortuos.qꝛ ꝗcito profert sacer
dos vba sup hostiā tunc panis transubstan

ciatur in corp⁹ xp̄i. Et tūc ibi desinit esse panis ergo ibi nō est panis sed solūmodo spēs panis. Ubi est aduertendū ꝙ simplices nō debent adorare hostiā cū sacerdos eam recipit ad manus ante eleuationē: donec illa q̄nqꝫ verba consecratōis sunt plene ab eo prolata: qꝛ qn̄ recipit hostiā ad man⁹ tūc adhuc ē panis. Et plato p̄mo verbo adhuc est panis. Similr̄ ꝑlatis scd̄o tertio q̄rto v̄bo adhuc est panis. sed ꝑlato q̄nto v̄bo in instanti nō est ibi amplius panis: sed verū xp̄i corpus. Tunc p̄mo debet adorari. Et hoc idem est dicendū de v̄bis q̄ dicūtur sup ɔsecratōe calicis ꝙ illis ꝑlatis īmodo ibi non est vinū: sed verus sanguis xp̄i cū corpore aīa ꝛ deitate: sicut sub specie panis. U Q̄ aūt xp̄i passionē ꝛ illud venerabile sacramentū sit vtile: et laudabile venerari patet ꝑ tale exēplū. Legitur in dialogo Cesarij ꝙ miles quidā apud imperatorē a multis accusatus est ꝙ terram ei⁹ spoliando deuastaret: q̄ tandem captus scd̄m preceptum impatoris patibulo suspensus est. Postea. scꝫ die tertio miles ali⁹ ꝓteriens cū seruo cū vidisset illū pendentē cōdoluit pulcritudini ei⁹. eo ꝙ vir pulcher fuit ꝛ nobilis. Accesserūt itaqꝫ primo vt depositū sepelirēt eo ꝙ eiusdē nullus esset cognat⁹. Ad quos iste de patibulo clamauit. Deponite me adhuc enī viuo. Illis estimātibus ꝙ fantasma esset: ille pēdēs in patibulo subiunxit. nolite timere. Ego enī de grā ihū xp̄i ꝛ adiutorio virginis marie adhuc viuo. Qui deposit⁹ ꝛ ad ciuitatē ductus factus est magnus concursus populi ad videndū tam grande miraculū. Et miles iste iussit vocare sacerdotē cū sacramento: ꝛ cū magna ɔtritione ꝛ deuotione ꝛ lacrimis ɔfessus est. Et sacerdos petiuit ab eo vt fateretur ad honorē dei ꝛ edificationē popul ꝑ q̄d illam grām a deo meruisset ꝙ ꝑ triduū viuus in patibulo sic pependisset. ꝛ ait. Paruū obsequiū deo ego peccator impendi: ꝓpter qd̄ misertus est mei deus. Nam singulis diebus pre oīb⁹ negocijs ꝛ anteq̄ quicq̄ comederē cousueui dicere q̄nqꝫ pater nr̄ ꝛ quinqꝫ aue maria. Tria ad honorē passionis xp̄i ꝛ quinqꝫ vulnerū cū totidem venijs ꝛ aue maria. Quartū obtuli deo ꝛ angelo cui ɔmissus sum. ꝛ quintū cū venia obtuli corpori xp̄i: quod singulis diebus per vniuersum mundum conficitur quatenus in fine vite mee tanto mererer viatico communicari. Quod ꝛ dominus noster ex sua misericordia mihi prestitit ꝛ mori non possum nec debeo anteq̄ illud venerabile sacramentum percipiam. Rogo vos propter deum vt communicetis me. Et sic cōmunicatus mox migrauit ad dn̄m ꝛ in cemiterio sepultus est.

In dn̄ica p̄ma post festū trinitatis. Sermo. lxxi. De septem generibus pauperum.

Rat quidā men

dicus noīe Lazarus qui iacebat ad ianuam diuitis vlceribus plenus cupiens saturari de micis que cadebant de mensa diuitis. Luce. xvi. Sciendum ꝙ in presenti euangelio fit mentio de diuite epulone ꝛ de lazaro paupere. Et ostenditur in euā gelio p̄senti ꝙ stat⁹ diuit⁹ in ista vita fuit valde gloriosus: qꝛ fuit in magnis diuitijs: delicijs ꝛ honorib⁹. Stat⁹ autē pauperis fuit status diuitis omnino contrarius. Ille enim fuit in vbertate diuitiarum. hic in extrema paupertate. Ille purpura ꝛ bisso amictus: iste vlceribus circumdatus. Ille abundabat in delicijs Iste autem cupiebat saturari de micis: que cadebāt de mensa diuitis ꝛ nemo illi dabat. Posito autem statu vtriusqꝫ in vita ponitur ꝛ status vtriusqꝫ post mortem. Uterqꝫ quidem mortuus est ꝛ raptus: sed differenter.

X Diues quidem mortuus est triplici morte. scꝫ morte culpe dū esset in mundo. ꝛ hoc per peccatum mortale quo separatur deus ab anima. Ezech. viij. Anima que peccauerit ipsa morietur. Item morte nature qua separatur aīa a corpore proprio. ꝛ illa mors est communis omnibus tam bonis q̄ malis. Quia scd̄m apostolum. Constitutum est omnibus hominibus semel mori. Item mortuus est morte gehenne que separabatur anima a dei visione ꝛ sanctorum ɔsortio. Lazarus autem mortuus est ꝛ vnica morte. scꝫ nature. Fuit enim viuus in mundo per gratiā ꝛ modo viuit coram deo per gloriam. Uterqꝫ etiā fuit a mūdo rapt⁹: sed differenter. Nā Lazarus in sinum abrahe ab angelis est deportatus. Illa autem ductio ab angelis est facta in tutamentum custodie. ps. Angelis suis man. de. te. vt cu. te in om. vijs tuis. Itē in signū reuerentie. Sicut episcopi in manibus portantur cū intronizantur. Un̄. ps. In manibus portabūt. ꝛc. Itē in signum leticie Eriso. Sufficiebat ad portandum pauperē

vn⁹ ang.l⁹. sed nō plures veniūt vt choꝝ leti
ciē faciāt. Diues aūt tanq̄ diaboli parrochia
nus ad cemiteriū infernale a demonib⁹ ē de-
duct⁹ ⁊ ibi sepult⁹. Tali sepultura sepeliētur
vsurarij ⁊ impij. De q̄ sepultura d̄r. Iere. xx
ij. Sepultura asini sepelietur. Sepultura. scȝ
asini talis est φ excoriatur ⁊ pellis a dn̄o pos
sidet̄. carnes a canib⁹ lacerant̄. Sic q̄n aliq̄s
diues moritur heredes poss' d̄t terrenā sub-
stantiā: v̄mes carnes suas dilacerāt. suppli-
cia infernalia torquent aīam suā. Vn̄ euāge-
liū p̄ns dicit φ diues ē in tormētis ⁊ pauper
Lazarus in loco quietis. Itē notādū φ xp̄s
loquēs de diuitibus dixit in euāgel'o. vt ha-
betur Luce. vi. Ve vobis diuitib⁹ q̄ habetis
hic ꝯsolatiōem vestrā. Et loquēs de pauperi-
bus dicens Math. v. Beati paupes spiritu
q̄m ipoꝝ est regnū celoꝝ. Queritur an omēs
diuites sunt maledicti. ⁊ similiter an oēs pau
pes sunt beati. Ad qd̄ r̄ndetur φ nō oēs di-
uites sunt maledicti. nec oēs dāñāt̄. nec etiā
oēs paupes sunt beati. nec oēs saluant̄. Vn̄
restat nunc videre q̄ pauperes ⁊ q̄ diuites sal
uentur ⁊ q̄ dānentur. ¶ Quantū ad hoc
sciendū est φ septem sunt genera pauperum
quoꝝ quattuor genera dānantur ⁊ tria saluā
tur. Similiter etiā sunt septē genera diuituȝ.
quorum quattuor damnantur ⁊ tria saluan
tur. Et de illis dicetur in sequenti sermone.
Primū genus pauperꝝ q̄ dānantur ⁊ q̄ hic
⁊ in futuro paupes sunt est illoꝝ qui murmu
rant ⁊ blasphemant cōtra deū ex impatiētia
⁊ sua paupertate: dicentes: quare ego taȝ pau
per sum? deus est oblitus mei. tam parcus ē
mihi quasi a iudeis accomodare deberet cuȝ
q̄bus mihi subuenire posset. Et isti valde ini
que ⁊ stulte dicunt ⁊ faciūt φ sic contra deuȝ
murmurant. ¶ Qd̄ probatur vnicuiq̄ ta-
li modo. Quid enī tibi tenetur deus aut q̄d
habet de te. Plus enī dedit tibi deus q̄ di-
gnus es vel vnq̄ meruisti. Et hoc gr̄is fecit.
Nam ex nihilo creauit te. p̄s. Ipse fecit nos:
⁊ nō ipi nos. Itē redemit ꝑprio sanguine
suo. Apl's. Empti estis p̄cio magno. Tertio
corpus cū mēbris tibi ꝯcessit. s. oculos ad vi
dendū. man⁹ ad palpandū. pedes ad ambu-
landū. aures ad audiendum. os ad loquēdū
⁊ sic de alijs. Si enī careres visu. vel auditu.
⁊c̄. tunc cognosceres q̄ magnū bonū ē visus
vel auditus: sic de alijs: tunc libenter velles
oibus diebus vite tue regratiari deo: vt tibi
illuminaret oculos tuos ad vidēdū sicut ce
cus esses. Et deus iam ꝯcessit tibi oia ista g̃
tis sine tuis meritis. Insup tibi tribuit vesti
mentū: nutrimentū domū ad inhabitanduȝ
agros ⁊ vineas boues ⁊ bones. i. Chor. iiij.
Quid habes qd̄ nō accepisti. ⁊ de oibus istis
donis nunq̄ regratiatus es ei: nec vnq̄ vera
citer recognouisti te talia accepisse a deo gra
tis ⁊ sine oibus tuis meritis. Aug. de ciui.
dei. Quisq̄s bn̄ficia dei n̄ videt cec⁹ ē nec lau
dat ingrat⁹ ē. Qui sequitur in laudando relucta-
tur insanus est. O q̄ multi sp̄ualiter ceci sūt.
q̄ beneficia dei nō cognoscunt: ⁊ ingrati sunt
qui eum nō laudant. ⁊ quod peius est insani
sunt q̄ deū cū suis donis impugnant vtendo
eis cōtra honorē dei ⁊ salutē ꝓpriā. Sicut il
li q̄ abutuntur donis tam corꝑalibus q̄ tp̄a
libus: sicut oculis ad illicitū visum. ore ad ꝓ
ferēdū p̄ua ⁊ vana v̄ba. aurib⁹ ad audiēduȝ
mala ⁊ detractoria verba. pedibus ad saltā-
dum ⁊ chorizandū. manibus ad illicitos ta-
ctus. ⁊ sic de alijs. Etiā donis tp̄alibus. scȝ
vestib⁹ ad supbiā. cibo ad gulā. potu ad ebri
etatē: ⁊ sic de alijs. Et q̄ncuq̄ sic aliq̄s abu-
tit̄ aliquo dono dei. tūc de⁹ scd̄ȝ verā iusticiā
deberet hoiem p̄uare illo dono. scȝ visu audi
tu: vel gressu ⁊c̄. Et hoc ꝓpter ingr̄itudinem
Vn̄ Bern̄ sup Cant. Ingratitudo inimica ē
aie exinanitio meritoꝝ. virtutū dispersio. bn̄
ficioꝝ ꝑditio. Et tal' hō sic ingr̄⁹ indignus est
a deo plura dona accipe. Vn̄ Bern̄. Non ē
dign⁹ dādis q̄ non agit gr̄as de datis. Hoc
enī pōt hō in seipo cognoscere. Si enī alicui
quater benefecisses ⁊ semp ingratus esset ti
bi: tu forte cessasses a bn̄ficijs sibi īpēdēdis
q̄d tūc dicas de deo q̄ cēties ⁊ milleties tibi
bn̄fecit: ⁊ ei ingr̄tus semp fuisti. Ergo salubre
documentū ē vt q̄cūq̄ vult aliq̄d a deo acci-
pe φ aīi regratiet̄ sibi de acceptis: ⁊ erit tūc
dign⁹ plus a deo accipe. Criso. sup Matheū
Gratiarū actio est inuitatio ad plus danduȝ
Secundū genus pauperū qui damnantur
sunt illi qui in paupertate viuūt ⁊ p̄ua bona in
iuste lucrantur. sic q̄ furātur grana vina fructus
ligna: segetes: ⁊ sic de alijs. Quia scd̄ȝ btūȝ
Tho. In talibus minimis si habet quis ani
mū furādi: vel nocimentum inferendi proxi-
mo erit peccatum mortale. Item qui emunt
vel vendunt ⁊ decipiunt proximos mentien
do vel iurando etiā in paruis rebus grauiter
peccant. vel etiā si non iuste lucrantur: tn̄ cū

peccato lucrant̄. sicut q̄ in dieb⁹ festiuis mer/
cantias exercēt. etiā ī pnis reb⁹ ⁊ abstrahunt
se a missa ⁊ a dei seruitio. Itē meretrices que
seip̄as dyabolo totiēs vendūt quotiēs actus
luxurie cōmittūt. et tn̄ cū hoc pauperes sunt
Itē laboratores mechanici qui opa sua frau
dulenter faciūt et sic pximos decipiunt. sicut
fabri. sutores. pistores. panniade. sartores. ⁊
sic de alijs. B Terciū genus pauperum
sunt illi paupes qui supbi sunt ⁊ diuitib⁹ inui
dēt de donis sibi a deo collatis. et tales pau
peres supbi nō sunt paupes xpi sed dyaboli
Vn̄ Cassio. sup ps. vij. Si paup supbiat nō
est dei paup. et si locuples humilitatē ostēdat
non est seculi diues. Taliū voluntates inspi/
ciende sunt nō nōia. Paup eni supb⁹ est mul
tū reprehensib̄ilis qr nō habet occasionē sup
biendi sicut diues. Ergo sicut diues q̄ ē hūilis
multū est laudabilis sic paup qui supbus est
multū vituperandus. Et talis habet dānuʒ
duplex. qr hic habet paupertatē et in futuro et
nam dānationē. Item illi paupes q̄ diuitib⁹
inuidēt non fauentes eis q̄ deus eis cōcessit
periculose stant qr nō debem⁹ alicui inuidere.
sed nos inuicē diligere sicut membra vni⁹ cor
poris. Ergo sicut quodlibet membrū alij nō
inuidet sed ex corde eis congaudet et condolet
Non eni pes qui in luto vel puluere ambulat
inuidet oculo quē nunq̄ tangit puluis. et mul
to eo pulchrior est. imo potius vellet ipsum ad
huc esse multo pulcriorē. Item non inuidet
pes cordi quia est sapientius. Itē nō cerebro
qr custoditū est melius. et locatū altius. Itē
non ori qr illi datur vinum cum sibi aqua da
tur et hmōi. sic nullo modo debet quis alteri
inuidere p bono qd̄ deus contulit ei vel qr di
tior. vel nobilior. vel salubrior. vel acceptior est ⁊
hmōi. Dn̄s eni ordinauit membra corporis
ecclie vt voluit. nec nos omnes possum⁹ vnū
officium habere. i. Cor. xij. Omnia membra
non eundē actum habent. Id̄o dilige pximū
tuū sicut teip̄m et quiesce ab inuidia. multo
facilius mare totū in dulcedinē verteres mel
lis. de celo infernū faceres. de aqua ignē. q̄
fontē largitatis diuine cū inuidia tua excica/
res. Quiesce ergo ab inuidia tua. qr frustra
laboras. et aīam tuam pdis. quia inuidia tua
nihil tibi p̄ficit. nisi q̄ teip̄m tribulas et bona
q̄ facis mortificas. i. Io. iij. Qui nō diligit
fratrem suum manet in morte. et ideo potius
pximo congaude vt membrū membro. et ei
bonū cupias. Alioquin non es membrū corporis
xpi. qr vt dicit aplūs. Cū glīatur vnū mēbruʒ
congaudēt omnia mēbra sed es mēbrū dya/
boli quē inuidendo imitaris. vn̄ scriptum est
Inuidia dyaboli mors introiuit in orbē ter/
rarum. Imitant̄ aūt illū qui sunt ex pte eius.
Sciendū q̄ multis expedit q̄ hic sint paupe/
res. ergo fac de necessitate v̄tutē et sustine pau
pertatem tuam paciēter. et gaude de bono et
glīa pximi qr cū glīatur vnū membrū cōgau
dent omnia mēbra. q̄ et si tu sis ita fecer nul
tū glīe p hoc mereris. Quia nunq̄ aliq̄s hoim
tm̄ commodū et glīaʒ de aliquo ħ habuit ul
lus vnq̄ pater vel mater de filio. nullus de frē
vel amico sicut tu in celo habebis de quolibʒ
primo saluando. Ansel. Vnusq̄sq; intantū
gaudet de alterius bono quātū de suo pprio
Quartū genus pauperū qui damnātur sunt
illi q̄ cum vidēt alios diuites exercere vsuras
vel ludere. vel supbiā in vestibus exercere. vel
crapulose vel gulose viuere. ipi etiaʒ sic vellēt
libenter viuere. si pecuniā ad hoc habere pos/
sent. ⁊ q̄ sic optāt habere diuitias peccāt mor
talit̄. qr ad malū finē desiderāt effici diuites.
Item qui optāt diuites fieri etiā cum male
acq̄sitis: ⁊ sic concupiscūt rem pximi cōtra no
nū preceptum dei vbi dr̄ Nō cōcupiscas rem
pximi tui. Peccant mortaliter. vel etiā q̄ dī/
mittūt furtū vel rapinā pp̄ter suspendiū: vel
pp̄ter honorem seruandum. sʒ tn̄ voluntatem
hūt q̄ libenter vellent bona pximi furari vel
rape. Et illi pp̄ter illā malā voluntatē dānan
tur si sic moriunt̄. Isti oēs iā enumerati sūt i/
felices et paupimi homines hic et in futuro.
Quintū gen⁹ pauperū q̄ scʒ saluātur sūt illi q̄
elemosinā recipiūt et paupertatē suā paciente
sufferunt. et libēter etiā eēnt ditiores si dei vo
luntas esset. sed ɔtra voluntatē dei et iusticiā
nollent habere quascūq; diuitias sed potius
vellent sustinere paupertatē Lazari qui micas
panis habere nō potuit q̄ quicq̄ contra deū
acq̄rere vel etiā affectare. Aug. Non tibi dis/
pliceat paupertas tua. nihil ea pōt ditius inue
niri. Vis scire q̄ locuples egestas sit. celum
semp paupertas emit. et tales fideliter tenent̄
orare p illis a quib⁹ elemosinā recipiūt ⁊ q̄ p
eis laborāt. et eis de suis laborib⁹ subueniūt
Ergo illi paupes qui sic elemosinā recipiūt ⁊
p se laborare nō pnt. multū ⁊ freqnter debēt
orare. qr nō solū tenēt orare p seipis. sʒ etiā p
alijs. siue viuis siue mortuis a quibus elē

mosinas recepert. Uñ legit̃ q̃ q̃dã recepit ve stẽ a quodã pegrino ⁊ postmodũ nõ orauit p aĩa eius: sȝ oblitus fuit orare p eo. ⁊ postmodũ grauiter punit᷑ ⁊ afflictus fuit: q̃ p illa aĩa tũ nõ orauit. Sextũ gen᷒ paupeꝝ q̃ saluã tur sũt illi q̃ se nutriunt de suis fidelib᷒ laborib᷒. Et illi paupes dicti sũt btĩ ps. Labores ma. tu. q̃ mandu. btũs es ⁊ bñ tibi erit. Quãdo q̃ eñi in suis laborib᷒ rectã intẽtõem hñt et sũt sine pctõ mortali sp̃ merẽt cũ oib᷒ suis laboribus. Aplõs. Scimus q̃ñ diligentib᷒ deum omnia coopantur in bonũ. Sed diceres. qualis debet esse intentio laborantiũ vt mereri possint vitã eternã. Hoc q̃re ser. v.

Septimũ genus pauperum est qui nõ solum saluantur sȝ magni i celum habebunt in celo Et sunt illi qui libẽter ⁊ voluntarie sũt paupe res. et intĩsi diligunt paupertatẽ vt etiam sine peccato diuitias habere possent. tamen ppt deũ carere volunt. imo intantũ diligunt paupertatem q̃ diuitias iã habitas propter deum resignant sicut apli fecerunt. vt habetur. Math. xix. Ecce nos reliquimus oĩa et secuti sumus te. Et q̃ñq̃ etiã aliqui volebant eis dare tpalia: sed recipere nolebant. Ideo minus volebãt habere in terra vt eo plus habituri essent in celis. Sic et iam nostris tẽporib᷒ religiosi sic faciũt q̃ oĩa ppter deũ sic resignant. Et tales pp̃ter deum nõ possũt relinquere sicut alij tpalia possidentes possũt desiderare. s. ciuitates. dñium. vel regnũ. vel etiam totũ mundũ possunt relinquere. vñ Hie. sup Math. Apostoli quantũ ad diuitias nihil vel modicum: sed q̃tũ ad voluntatẽ totũ mundum reliquerũt. Uñ etiã Greg. i omel. A sequentibus ergo tanta dimissa sunt quãta a non sequentib᷒ concupisci potuerunt. rõ est. q: scd̃m Greg. Cor nostrũ et non substãtiã pẽsat deus. Et ista maxĩma genera sũt generi pauperũ q̃ saluãtur. Exemplũ in vita Iobis elemosinarij. Legit̃ de quodã teloneario diuite et imisericorde. Semel eñi pauperibus in hyeme sedẽtib᷒ ad solẽ et se calefaciẽtibus ceperunt singuli domos elemosinarioꝝ collaudare et p eis orare. Similit̃ et domos elemosinas non facientiũ vituperare. Inter q̃s etiam venit in medio eoꝝ domus illi᷒ theloncarij et ceperunt singuli interrogare inter se: et nullus inuentus est qui vnq̃ cepisset de illa domo elemosinas. Dixit vnus eis. Quid dabitis mihi ⁊ ego accipiã ex ea hodie elemosinam. et alij fecerũt cũ eo pactũ. Ille pauper veniens stat foris portam. expectans quãdo teloncarius iste ad domũ reuerteretur. Et dispensatione dei peruenerũt simul ipse teloncarius et vnus seruus portans siligines a mancipio causa prandij ipius. Uidens igitur egenum non inueniens lapidẽ pp̃ter furorẽ arripuit siliginem et iactauit in faciem pauperis. Itaq̃ post duos dies egrotauit in firmitate ad mortem et vidit in somnis omnes actus suos super stateram appendere. In vna quidem acie congregabantur mauri viri nigerrimi et deformes. In altera quidem acie fuerunt quidam candidi ⁊ albi coloris qui nihil inuenientes boni quod ipi appenderent aduersus mala opera que collecta erant ab illis nigris tunc illi candidi ad alterutrũ dixerunt Nihil hic habemus. Tunc dixit vnus eorum Uere nihil habemus hic nisi vnam siliginem quam dedit ante duos dies xp̃o q̃uis nõ voluntarie. Et mittentibus eis siliginem in statera equalitas facta est. Tunc dicunt teloneario hi q̃ fuerunt candidi. vade et auge ad hãc siliginem ne isti nigri apprehendant te. Et euigilans cognouit que visa sunt ab eo nõ eẽ mendacia sed vera. Omnia eñi que a iuuẽtute sua fecerat et quoꝝ ipse erat oblitus videbat illos ethiopes congregare et ad librã deportare. Et dicebat vere si vna siligo quã tñ iactaui per furorem ita pfuit a quantis malis tunc liberatur ille qui bona intentõe dat elemosinam indigentibus. Et de cetero ita modestus et prudens atq̃ summ᷒ elemosinator fact᷒ est. Cõtigit eñi post h᷒ q̃ p̃ tpe quodã scd̃m consuetudinẽ cu pcedere ad teloneum et obuiauit ei quidã nudus. Et petiit ab eo vestem rogans vt cõtegeret eũ apud eum impetraret. Ille vero expoliauit se et dedit ei vestem ⁊ dixit vt deum pro eo rogaret. Pergens vero ille pauper erubescens indui tam preciosa veste. dedit vni vẽditori vt venũdaret. Et cũ rediret teloncarius vidit vestẽ suspensam ad vendẽdum et tristatus est. et ascendens domũ suã sedebat plorans ⁊ cogitãs. quia non dignus fui vt haberet memoriam mei egenus. Cum sic anxiaretur obdormiuit et vidit quendam pulcerrimum tanq̃ solẽ fulgentẽ crucẽ super collum suũ qui dixit sibi. quid ploras dñe petre: q: sic erat vocatus. Et ostendit ei q̃ dñs vestit᷒ esset veste sua et dixit ei. ecce ego vestior veste ista quam tu egeno dedisti. et gr̃as ago bone

voluntati tue: q̄ sit frigore affligebat ⁊ coope-ruisti me. Ad se ergo reuersus admiratus est ⁊ incepit beatificare egenos ⁊ dicere. Uiuit dn̄s. si inops xp̄us dn̄s me⁹ fuit misimoriar [illegible] tanq̄ vn⁹ ex eis. Et accersito notario cu⁹ quē ⁊ emerat dixit ei. Ducnte in sctām ciui-tatē ⁊ vēde me vni xp̄iano ⁊ p̄ciū da paupi-bus. Notario recusante dicēti itez. Si me nō vēdideris ego vēdā te barbaris. Obediuit er-go ei notarius ⁊ p̄duxit eū in ihr̄lm ⁊ vendi-dit eū vni argētario p. xxx. denariis ⁊ totum illud p̄ciū dedit paup̄ibus. ⁊ post q̄ reuersus ē ad domū nulli hoc manifestauit. Ille aūt te-loneari⁹ coquinabat dn̄o suo ⁊ lauabat scu-tellas. ⁊ afflixit seip̄m magno ieiunio. Cum vero vidisset dn̄s se blādicia ⁊ p̄sentiā ha-bere ꝑpter istū seruū dixit illi. Uolo bum li-berare te: vt sis ap̄lus frater me⁹. Ille vero recusauit. Uiderat eñ eū frequenter cō-uicia sufferre a p̄seruis suis ⁊ percuti: q̄r tene-bant eum tanq̄ amentē: ita q̄ ei nomen ipo-nerent amentis. Quotienscunq̄ eū tribula-bant eū p̄serui eius ⁊ dormiebat in tribula-tione apparebat ei xp̄s indutus veste quam dederat egeno. tenēs ista. xxx. nūmismata in manu dicens ei. Noli mestus esse frater petre. Ego suscepi p̄ciū tuū ⁊ tibi restituā: ⁊ in futu-ro tp̄e p̄solabor te. Qui petrus xp̄o sic vlteri-us i humilitate ⁊ paupertate seruiuit: ⁊ post-modum vitam in bono finiuit.

Ad eandem dominicam. Sermo. lxxij. de septez generibus diuitum.

m ortuus ē diues ⁊ sepult⁹ est in inferno. Luce. xvi

Loquēdo hic de diuitib⁹ q̄ dāna-tur ⁊ q̄ saluant. ¶ Sciēdū ē q̄ septē sūt ge-nera diuitū: quorū q̄tuor dānant ⁊ tria saluā-tur. Primū gen⁹ diuitū q̄ damnātur cū diui-tijs suis sūt illi diuites q̄ suas diuitias lucrā-tur cū fraude ⁊ iniusticia. scz cū vsura. q̄ cum pacto accomodāt pecuniā sup eaz aliq̄d reci-piēdo. vel q̄ sine pacto. eo tn̄ animo q̄ aliq̄d vltra sortē se recepturos sperāt. alias nō mu-tuarent. Item q̄ vendūt res suas longe cha-rius ꝑpter dilatōem q̄ eis incōtinēti: vel in p̄ōptu soluerēt: vt pz extra de vsuris. capl'o Cōsuluit. Itē q̄ iam p p̄ōpta pecunia emūt ⁊ imediate ꝑpter dilatōem econuerso vēdūt in foro chariori q̄ valet vel valere pōt. Itē q̄ cum ludo lucrātur suas diuitias. q̄r eq̄d in lu-do lucrātur hō hoc retinere non pōt. Item q̄ fraudē cōmittūt in emendo vel vendēdo. vt sunt illi q̄ nec emere nec vendere nouerūt. ni-si cū mendacijs ⁊ iuramentis. Quia scd'z Ray. Que [illegible] tales causa decipiendi peierant vel mentiuntur scienter peccant mortaliter ⁊ te-nentur ad restitutōem. Itē q̄ in statera delin-quūt. q̄d fit tripliciter. Primo cum q̄s habet di-uersa pondera: sic q̄ vendit ad min⁹ ⁊ emit ad maius. Secūdo cū habet mensurā iustā ⁊ pōd⁹ iustū: sz scienter male mēsurat: vt cau-pones q̄ mensurā replēt cum spuma. Etiā in-stitores q̄ digitū libre supponunt. Similiter pannicide qui cum pollice retrahūt vlnā. Ter-tio q̄n quis habet iustam libram vel mensu-ram: sed facit vt res ponderosior sit tp̄e vēdi-tionis. vt qui lanam sp̄git aqua. vel piper ad cellarium portat: vel vinū aqua miscet. Itez q̄ viciosam ⁊ defectuosam rem vendunt pro bona: ⁊ sic decipiunt proximos. Item qui e-munt rapinā vel furtum tenētur restituere vt etiā que cūq̄ mō q̄s iniuste lucratur scienter: peccat mortaliter. vt Aug. in sermo. Auar⁹ antequā lucratur semetip̄m perdit: ⁊ anteq̄ a-liq̄d capiat capitur. Legitur exēplū q̄ quidaz ex auaricia multas nutriebat colūbas q̄ pro-pterea admonitus a suo plebano: dicente si-bi q̄ cū deo ⁊ salua p̄sciētia nō posset tenere istas colūbas. Tunc ille eis p̄cepit vt recede-rent si cōtra deū esset q̄ eas teneret. Tūc oēs colūbe recesserūt ⁊ nūq̄ p⁹ reuerse sunt. Se-cūdi sunt q̄ cū diuitijs suis dānātur: q̄ iustas res retinent ⁊ possident eo animo vt contra deum cum eisdē pro libito viuere velint. Sc'd' illi faciūt q̄ iustas res male expendūt: ⁊ non vtūtur istis iustis bonis prout deus cōsulit. sz vt querāt salutē aiaz suaz subueniendo paup̄ibus vel etiā vt subuenirēt aiab⁹ illis a q̄bus ista habēt. Criso. sup Math. Nō ꝑ-pter hoc diuitias accepisti: vt in lasciuia con-sumas: sz vt in elemosinis expēdas. Que eñ habes pauperū sunt. sz tibi credita sunt. Etiā si ex laborib⁹ iustis: vel ex hereditate paterna possessor fact⁹ es. Uñ sciendū q̄ illi q̄ habēt iusta bona ⁊ in malos vsus expendunt dam-nari possunt. Exēplum de diuite epulone: de quo euangeliū hodiernū dicit q̄ epulabatur quotidie splēdide ⁊ induebat purpura ⁊ bis-so. Nō legit de eo q̄ vsurari⁹ fuit. vel p̄do: sz q̄r abusus est. s. in supbia ⁊ gula expēdendo bona sua. ⁊ nulli paupi lazaro q̄ iacebat ad ia-

nuici⁹ cupiēs saturari de micis cadētib⁹ de
mēsa ipius. nullā micam exhibuit. ideo dāna
t⁹ē: ⁊ sepultus in inferno. O quot diuites se=
quūtur eū. q̄ bona sua ꝯsumunt in supbia ve
stiū: in gula diuersoꝝ ferculoꝝ: ⁊ ī alijs super
fluis expēsis suis. Nā vnusquisq̄ erit reddi. ra
tōes roem deo de oīnbus expēsis: quas vlt
necessitatē expēd. ⁊ vsq̄ ad minimū denariū
Vocilli nō ꝑpēdūt q̄ sex vel septē fercula in
mensa sua habere volūt: ⁊ tria vel quattuor
genera vini bibere appetūt ⁊ sic scdm corpus
suū viuūt. vn̄. Apls dicit. Si scdm carnē vi=
xeritis morte moriemini. Dicit Jmpossibile
est vt ē pn̄tib⁹ ⁊ futuris q̄s fruatur bonis vt
hic ventrē ⁊ ibi mentē impleat: ⁊ sic de deli=
cijs transeat ad delicias: vt hic in hoc seculo
gaudeat: ibiq̄ cum deo regnet. Item q̄ bōa
sua iniusta acquisita male ꝑdunt. scz cum ludo
malo: vel cū meretricibus expēdunt. ⁊ sic de
alijs. Tertiū genus diuitū q̄ cum diuitijs dā
nātur sunt isti q̄ nō lucrati sunt bona sua in=
iuste. nec expendunt bona sua in malos vsus
sed possident ea que restituere tenentur. D

Et hoc contingit quinq̄ modis q̄ q̄s pos
sidet ea q̄ restituere tenetur. Primo qn̄ per se
lucratus est aliqua iniuste vt supius in s̄mo
mēbro tactū est. Secūdo qn̄ p se nō lucratus
est iniuste ista bona: sed recepit ab aliquo qui
ea iniuste lucratus est. sicut q̄ recipiūt munu=
scula a iudeis. scz aucas: gallinas: ciphos
argenteos. vel alias ꝓpinas: qz oīa talia e=
rogāda sunt paupibus. Itē q̄ recipit bona a
raptoribus. vel furibus vel etiā a latronib⁹ vel
a q̄buscūq̄ q̄ ista bona iniuste lucrati sunt q̄
sibi ꝓpinauerūt oīa ista tenetur dare ⁊ resti
tuere scdm ꝯsiliū sui ꝯfessoris. Tertio qn̄ q̄s
intulit ꝓximo dānū. etiā si ad vtilitatē suam
ꝓpriā nō puenit. tn̄ tenet dānū ꝓximi recō=
pēsare. Et hoc qn̄q̄ ꝯtigit p malū ꝯsiliū q̄
q̄s dedit in dānū ꝓximi sui qd̄ sine suo consi
lio non fuisset factū. tunc totum dānum tene
tur recōpensare. Item q̄ falsum testimoniū
dicit. vn̄ ꝓxim⁹ ledit in reb⁹ suis tenet dānū
ꝓximi recōpensare. Quarto qn̄ q̄s retinet si=
bi rē īuentā. qz q̄libet tenet restituere rē quā
inuenit. Aug. Qd̄ inuenisti ⁊ nō restituisti ra
puisti. Quinto qn̄ q̄s impedit aliquē ex iniu=
dia a ꝯsecutiōe alicuius muneris vel bn̄ficij
tūc tenetur ad restitutiōem. Secundū qn̄ q̄s
obligatur alicui in debitis. ⁊ qn̄ terminus ex
pirat. tunc tenetur soluere si pōt: vel dilatiōes

petere. ⁊ q̄ q̄cūq̄ ꝓmittit aut iurat se soluta=
rū debita talia sup aliquē terminū ⁊ si nō fa=
cit piuriū incurrit. qz scdm sctm̄ tho. Sicut acci
pere rem alienā est cōtra iusticiā. ita etiā deti
nere. qz p hoc q̄ aliq̄s detinet rem alienā in=
uito dn̄o impedit eum ab vsu rei sue: ⁊ sic fa
cit ei iniuriam. Ergo piculose stant isti q̄ iurā
do ꝓmittunt soluere sup aliquem terminum
⁊ ꝓlongant qn̄q̄ ad quattuor vel sex ebdo=
madas vel ad annum cū tn̄ bn̄ soluere possēt
si vellent. E. Quarto diuites q̄ cū diuitijs
dānantur sunt illi q̄ auare retinent ⁊ possidēt
sua iusta bona cum nimia tenacitate ⁊ cum
insatiabili cupiditate. sic q̄ de supfluo paupi
bus nō subueniunt scdm iussum xp̄i q̄ dicit
in euangelio, vt habet Lu. xi. Qd̄ supest da
te elemosinā. ⁊ ecce oīa munda sunt vobis
Sciendū aūt q̄ magister dicit in cōpendio
theologice veritatis. q̄ qn̄ q̄s retinet supfluū
ex insatiabili cupiditate: sic est mortale pctm̄
⁊ p̄cipuum signum talis affectus est cum q̄s
res potius putrescere sinit apud se q̄ vtiliter
alijs expendat. verbi grā. Sicut iste q̄ panes
vel carnes: frumentum ⁊ hmōi comestibilia
pire ꝑmittit anteq̄ paupibus erogare velit:
⁊ hoc ex nimia ꝑcitate: qz timet sibi semp de=
ficere. Et qn̄q̄ tales vix audēt ad necessita=
tē suā comedere. Et in hoc similes sunt bufo
ni d̄ qua legitur q̄ terrā comedit: ⁊ qn̄ caput
suū sup terrā erigit. tunc timet sibi terram ad
huc deficere ⁊ nō audz plus comedere de ter
ra nisi inquantū pōt cū eno pede tegere siue
tollere. Ex his patere pōt q̄ piculose stant ta
les diuites tenaces. qz in hoc deum grauiter
offendunt: ⁊ ꝯtra charitatem ꝓximi faciunt:
⁊ ꝯtra aīas ꝓprias grauiter peccant. qz tales
cōparantur quodāmodo raptoribus vel furi
bus. Unde Ambro. in sermone. Non mino=
ris est criminis habenti tollere: q̄ cum possis
indigentibus denegare. Unde etiam Basili=
us. Nonne inquit spoliator es q̄ dispēsanda
suscepisti reputando propria. Est enim panis
famelici quem tu tenes. nudi tunica: quam
in conclaui seruas. discalciati calcei q̄ penes
te marcescunt. indigentis argentum qd̄ pos=
sides humatū. Un̄ etiā xp̄s dicit in euangelio
Luce. xviij. q̄ difficile q̄ pecuniā habēt regnū
dei intrabunt. Item de diuitibus tenacibus
legitur tale exēplū. q̄ quidam diues tpe cha
ritatis vel famis ne audiret voces queralo=
sas pauperū ad quandā suā hereditatē iuxta

quidā aquā simat ā se trāstulit. vbi p̄ nimia
fame paup̄ p̄pl's clamās eū sequebatur p̄p̄t
sustentationē quoꝝ voces audiens respōdit.
non durabo cū istis canib⁹. et fecit mēlāꝫ suā
locari retro ī aliā camerā vbi tales voces pau
perum audire non posset. Et statim quidam
armatus pulsauit ad portam dicens. Nūci⁹
dei sum et volo loqui cum dn̄o tuo. Sed cuꝫ
seruitor eius de mandato dn̄i sui eū assereret
ibi nō eē. R̄ndit Mentiris. Nam ad illaꝫ ca
meram ideo se transtulit ne pauperū clamo-
rē audiret. et nunc ex parte dei cito eū vt com
pareat coram deo reddere rōnem de omnib⁹
tēporalibus sibi commissis. Qui diues mox
ad mortem est infirmatus. et a charis et ami
cis et cognatis suis ad penitentiam et cōfes-
sionem exhortabatur quos iste audire rēnuit
Sed dixit ego ad iudiciū dei citatus cōparui
et iam ad eternam mortem iudicatus sū sine
omni spe salutis. quia sicut non exercui mise-
ricordiā et compassionē ad pauperes christi.
sic eadem districtione sine mīa sententiat⁹ sū:
et sic infelicem aīam expirauit. et res corpus
et vitam et animā perdidit. Jacobi. ij. Judi-
cium sine mīa fiet ei qui hic non facit mīam.
Quintum genus diuitum qui saluantur sunt
illi qui sunt misericordes et humiles et habēt
compassionem cuꝫ pauperibus. Mathei. v.
Beati misericordes ꝛc. Vn̄ Hieron. in ep̄la.
Non memini me legisse mala' morte mortu-
um. qui libenter opera pietatis exercuit. quia
ille habet multos intercessores: et impossibi
le est preces multoꝝ non exaudiri. quare me-
rito debemus esse misericordes ad p̄ximos ꝛ
ad vicinos nostros et nullū spernere debem⁹
etiam q̄tumcūq̄ paup̄ vel defectuos⁹ sit: qꝛ
quilibet nostrū debet cogitare q̄ talis etiam
posset fieri si deus permiserit. s. leprosus. cec⁹
claudus et sic de alijs. Et sicut tunc sibi com-
pati vellet et misereri. sic debet p̄ximis defe-
ctuosis facere. Math. vij. Que vultis vt faci
ant vobis homines eadem facite eis'. ¶
Sextum genus diuitū qui etiam saluantur
sunt qui abstinentiam et parcitatem in vber
tate seruant. et hoc eis quasi p̄ martirio spūa
li reputatur. Unde Bern. in sermone martir.
Nullum martirium grauius est q̄ inter epu-
las esurire. et inter vestes multas algere. pau
pertatem pati inter diuitias videre cibū et nō
gustare est graue, maxime cum homo hīi pos
sit et cum facultatem habet. et sic resistit sibi-
ipsi et vincat naturā suā ꝛ corpus suū. Verbi
grā. Cū dure iaces et tn̄ duos vel tres lectos
habes. et aquā bibis et vinū habes. pulmen
tū comedis p̄ carnibus. ꝛ sic de alijs. Hoc sin̄
grā et sine pena esse non pōt. Ergo p̄ca vita
est meritoria homini ꝛ deo valde accepta. vn̄
Hugo de sancto victore. Gaudeat q̄ pōt p̄ce
viuere. parca enim vita occidit vitia libidiem
extinguit. virtutē nutrit. animū roborat. men
tem ad celestia eleuat. Similiter intelligitur
de alijs delectatōib⁹ corpis. s. vt homo se ab
strahat in sacris dieb⁹ et noctib⁹ ab actu ma
trimonij et abstineat se a choreis et alijs gau-
dijs mundi et induat vestes humiles cuꝫ tn̄
est diues et posset habere p̄ciosas. vel qn̄ ab
stinet se a comestione fructuū. s. pomoꝝ. piro
rum. et sic de alijs. Et quotienscūq̄ hō diues
sic abstrahit sibi aliqd̄ cōestibile. vl' etiā po-
tabile p̄pter deū. et dat hoc homini pauperi
amore dei totiēs meret eternū gaudiū et eter
nā coronā. Greg. Abstinentia ē qn̄ quis p̄ a-
more dei et salute p̄pria non ab illicitis tn̄.
imo interdū a licitis et cōcessis se cohibꝫ. Se
ptimū genus diuitū q̄ saluant sunt q̄ p̄ximis
indigentib⁹ subueniūt mutuando vel etiā di
lationem debiti p̄pter deū dando. Vn̄ lu. vi.
Mutuū date nihil inde sperātes. et erit mer
ces vestra magna. qꝛ q̄ñq̄ aliquo tpe mutuū ī
do p̄ximo tn̄ sibi valet ista mutuatio q̄si quā
doq̄ alio tpe sibi intantū gratis ded. ſſ. r. Et
qn̄ homo ex fraterna caritate sic mutuat idi-
genti et hoc letatur xp̄s. Maria. ꝛo nunes sā
cti. quia sumus inuicē membra. Et ergo vnū
mēbrū cōgaudet alij. Sil'r intelligit' qn̄ quis
gratis et p̄pter deū dilatōem dat p̄ximo q̄ p̄
isto termino nō habet soluere sibi et tn̄ sibi li
benter soluere vellet. Et sic posset mereri ī vno
homine q̄ sibi deus daret dilatōem ī agone
vt posset conteri et confiteri et sacramenta p̄
cipere et sic vitam ī bono finire. qui alias for
te damnatus fuisset.

De eadeꝫ dominica. Sermo. lxxxiij. De su
perbia vestium.

Omo quidā erat

b diues q̄ induebat purpura et bysso. Lu
ce. xvi. In v̄bis p̄missis iste diues rep̄
henditur de vana glīa quam habuit ī portā-
do vestes nimis p̄ciosas. Vn̄ in p̄nti sermōe
tria sunt dicenda. P̄rio q̄ q̄tuor modis pōt
esse reprehensio circa vestes. Secūdo qn̄ hō-

per ornatum corporis peccat mortaliter: et quando non. Tertio dicendum est exemplum de superbia vestium. ¶ Quantum ad primum est sciendum quod quatuor modis reprehensio potest esse circa vestes. Primo quando nimis sunt preciose. sicut quando excedit quis statum suum in preciositate vestium vt quando ciuis vel rusticus vult habere tam preciosas vestes sicut miles. et miles sicut comes. et comes sicut dux et dux sicut rex. Sic de vxoribus intelligitur. Et hoc est magnum peccatum. vnde Greg. in omel. hodier. Sunt nonnulli qui cultum subtilium preciosarumque vestium non putant esse peccatum. quod si culpa non esset nequaquam sermo diuinus tam vigilanter exprimeret quod diues qui torquebatur apud inferos. purpura et bysso indutus fuisset. Notandum quod circa materiam vestium multum profecit curiositas humana. Primo materia vestis fuit multum vilis scilicet pellis cum lana. vnde Genesis iij. Fecit deus ade et vxori eius tunicas pelliceas. scilicet de pellibus mortuorum animalium. Deinde processum est ad lanam puram que leuior est quam pellis. Tertio processum est ad cortices herbarum scilicet ad linum. Quarto ad stercora vermium. scilicet sericum. Deinde ad aurum et argentum et ad lapides preciosos. que preciositas vestium multum displicet deo. In signum huius legitur quod primus inter romanos qui vtebatur veste purpurea a fulmine percussus est et scilicet subitanea morte interijt terrorem et exemplum sequentibus huius ne vnquam aliquis audeat se contra deum superbe in preciosa veste huius erigere. Et etiam talis preciositas vestium est reprehensibilis respectu corporis humani quod est de cinere et de terra factum. et in terram et cineres redigendum. vnde Greg. in moral. Indignum est enim vili cineri fieri purpureum saccum. vnde Ber. Quid superbis terra et cinis? quid veste munda gloriaris subter te sternetur tinea et operimentum tuum erunt vermes. hec tua vestis erit. Item illi qui se exterius ornant preciosis vestibus. similes sunt sepulcris dealbatis que exterius apparent hominibus preciosa intus vero sunt plena ossibus mortuorum. vnde Inno. de vili. humane. conditionis. Sed quid est homo precioso ornatus nisi sepulcrum foris dealbatum. intus autem plenum spurcitia. hoc euidenter apparet in meatibus nostri corporis. vnde augu. in quodam ser. O homo si consideras quid per os. quid per nares. quid per ceteros meatus egrediatur nunquam vilius sterquilinium inuenisti. cum sic nosipsos attente consideramus quid secundum corpus sumus. sic merito de preciositate vestium erubescamus. Secundum quod est reprehensibile in vestibus est mollicies vestium. contra hoc Johannes baptista qui in vtero fuit sanctificatus et nunquam aliquod peccatum mortale commisit. habuit vestes duras et multum asperas. vnde dicitur Math. iij. Ipse autem iohannes habebat vestimentum de pilis camelorum. Ubi glo. Seruus dei non debet habere vestimentum ad decorem vel delectationem. sed tantum ad tegendum nuditatem. Unde christus dicit in euangelio. Qui mollibus vestiuntur in domibus regum sunt. Unde etiam dictis apparet differentia inter seruos christi et seruos huius seculi. quia serui huius seculi querunt in vestitu corporis delectationem et nitorem et mollitiem. Ber. Mollia indumenta molliciem animi indicant. Sed serui christi tantum ad nuditatem tegendam. vnde Apostolus .i. Thimo. vi. Habentes alimenta et quibus tegamur his contenti simus. imo serui christi competentes asperitas vestium ad domandum ipsarum carnem. Psal. Cum mihi molesti essent induebar cilicio. scilicet deriuonens per infestationem carnis. Tertium reprehensibile circa vestes est extraneitas quando aliquis vult habere vestes extraneas a vestibus aliorum dissimiles. et talibus minatur dominus. vt habetur Sophie .i. Uisitabo super principes et super filios regis et super omnes qui induti sunt veste peregrina. Uestis peregrina sunt illi varij modi et noue adinuentiones vestium que ab antiquo non fuerant. Hoc patet in illis qui ante .xxx. xl. vel lx. annos vixerunt. quod tunc tales nouitates et vanitates et tales mansiones non viderunt qualiter iam vident. et de illis qui tales nouitates inuenerunt vel qui nituntur adhuc inuenire. quia sicut iste laudabilis esset qui nouam virtutem et nouum modum laudabilem viuendi inueniret. quia propter hoc ab omnibus sanctis honoraretur in celo. et cum hoc particeps esset omnium meritorum istorum qui eum imitarentur et gaudium suum accidentale in celo augmentaretur propter hoc vsque ad nouissimum diem a quolibet homine qui eum imitaretur. sicque oppositum vituperabilis est iste qui nouum vitium inuenit vel adhuc inuenit quia ex hoc iram dei grauiter contra se portat. et reus erit omnium peccatorum illorum qui eum imitantur Et si damnabitur tunc pena sua accidentalis augmentabitur vsque ad nouissimum diem a quolibet homine qui eum imitatus fuerit in hoc vitio. Similiter illi qui volunt habere vestes diuersorum colorum sunt reprehensibiles. Cuius ratio est. quia tales diuersi colores in lana ouium non inueniuntur naturaliter. Si talium colorum voluisset dominus esse ipsam lanam ouium ipse potuisset depinxisse oues si-

cut depinxit ante. Et forte a principio nõ fuit
facta pictura hmõi absq curiositate et culpa
Uñ legit de qdã iuuene quã remordebat con
sciẽtia sua de hoc q habuit vestes alteri9 colo
ris q naturalis. D Quartũ reprehẽsibi
le est supfluitas q̃ attẽdit i tib9. Pmo i illis q̃
volut habere diuersa paria vestiũ ꝛ potĩ9 etiã
volut vestimẽta a tineis comedi q̃ inde xp̃s
in pauperib9 idui. Jaco. v. Agite nuc diuites
plorãtes vlulate in miserijs q̃ aduenient vobis
diuitie vestre putrefacte sunt. et vestimẽta ve
stra a tineis comesta. Alij hñt tot paria vesti
mentoꝝ quot sũt dies in ebdomada vel qñ
q plura et plures paupes aũt q̃ sustinẽt ma
gnam miseriã i victu et vestitu. Ber. Clamãt
nudi clamant famelici et cõqueruntur nobis
fame et frigore miserabilr ter laborãtib9 quid
cõferunt tot mutatoria vel extensa in perticis
vel plicata in manticis. Quõ tales diuites im
plent doctrinã xp̃i q̃ dicit i euãgelio. Qui ha
bet duas tunicas det vnã non habẽti. Cũ tñ
plures sũt qui hñt sex vel octo tunicas et ne
mini quicq dãt signũ est q tales nõ hñt ve
ram caritate dei et p̃ximi. i. Johãnis. iij. Qui
habuerit substãtiam hui9 mũdi et viderit fra
trẽ suũ necessitatem habere et clauserit visce
ra sua ab eo quõ caritas dei manet i eo. Se
cundo cõsideratur supfluitas in illis q̃ volũt
habere longas vestes vt maiores videantur.
Quod vitium multũ abundat iam i quibus
dam viris. qui altos pileos in capitib9. et co
lopedia in pedibus. et vestes longas p terrã
trahunt. volentes sic adijcere ad staturã suã
cubitum vnum. Cum tñ xp̃s dicat i euãgelio
vt habet Math. vi. Quis vestrũ cogitãs po
test adijcere ad staturã suã vnũ cubitũ. Item
in eodem vitio laborãt mulieres q̃ lõgas tra
hunt caudas post se preciosis vestibus terras
coopeientes. et de nuditate xp̃i i pauperibus
non curantes. Caudis suis pulices colligũt.
et palucẽ hominibus mouent. xp̃m vero quẽ
in tot pauperibus nudũ inspiciũt nõ operiũt
Est etiam multum reprehensibile q caude as
sumũt. cum tñ natura homini caudã nega
uit. sed miseri hoĩes eas sibi assumũt. ꝛ in h9
contra creationem creatoris faciũt qui eos si
ne cauda creauit. cuꝫ tñ si sibi placuisset ꝛ ho
mini vtile fuisset. eundẽ hoĩem cũ cauda ma
gna creare potuisset. sicut vulpem vel leonem
ac cetera aĩalia. Timendũ est talibus ne dya
bolus in caudis talib9 q̃escat. Uñ legit de q9
dam sctõ. q ipse quendã dyabolũ ridentẽ vi
dit. Et quesiuit ab eo cur rideret. Qui dixit q
Uidi socium meũ eq̃tantẽ supra vestem cuiusdã
mulieris. q̃ eã caudam traheret. socius meus
cecidit in lutum. ꝛ ideo risi. Tercio supfluitas
est in illis q̃ volunt habere caputia magna et
lata de quattuor vlnis vel quinq vel sex. et
manicas longas in tunicis. quasi vsq ad ter
ram dependentes et manicones multas et lõ
gas. tam in caputijs q̃ in tunicis. In quib9
omnibus est magna et inutilis supfluitas. ꝛ
talis supfluitas non est ad honorem dei nec
etiam pdest ipsi homini nec corpori quod etiã
inde aggrauatur. nec anime q̃ exinde maculat
et deturpatur. De quib9 omĩb9 sic superflue
expensis siue in se siue in filijs siue i suis vxo
ribus districtam rationem reddituri sunt i no
uissimo. J Quantũ ad secundũ sciendũ
q ornatus corporis potest esse sex modis pec
catũ mortale. Primo pp̃ter intentiõem. s. cuꝫ
quis se ornat ea intẽtione vt velit ab alijs cõ
cupisci. q2 scd̃m Aug. Nõ solũ appetere: sꝫ eti
am appeti velle criminosum est. Cris. i lib. de
compunc. Si mulier se ad hoc decorauerit vt
ad se visus hoim puocet extremam vindictã
sustiebit ergo mulieres vel etiã virgines q̃ se ornãt
vel facies suas colorãt vt ab alijs cõcupiscãt
peccant mortaliter. q̃uis etiam non habeãt
voluntatẽ consentiẽdi illis q̃ eas concupiscũt
Et nota q talis mulier vel virgo q̃ se sic ornat
peccat quadrupliciter. Primo contra seipam
q2 decorem aie sue deturpat et seipam in aia
mortificat. modo si malus hõ est iste q̃ se cor
poraliter occidit. quid tũc de illo q̃ eternaliter
in corpore et anima sese occidit. Aug. Mors
corpis necessaria est. mors aie voluntaria. vñ
corpus mulieris peccatricis superbe ornatuꝫ
sepulcrum est aie mortue. et q̃to plus corpus
ab extra ornatur et coloratur. tanto plus aia
deturpatur ꝛ denigratur. Secundo talis mu
lier peccat cõtra xp̃m q2 sãguinẽ ipius denuo
effundit. Quia sicut de corpe humano sano
nõ potest abscindi membrũ sanũ sine effusio
ne sãguis sic nec hom9 in grã existens põt ab
scindi p occasionẽ pcti mortal' a corpe misti
co ipius xp̃i sine mistica effusione sanguis xp̃i
q2 omĩs hoĩes i grã existẽtes sunt membra xp̃i
et xp̃s ẽ caput. Et q̃ñcũq p ornatũ corpis al
licis aliquẽ ad malã cõcupiscẽtiã tũc. tũc vnũ
mẽbrũ a corpe xp̃i abscidisti et denuo sangui
nẽ ipius effudisti. Bernardus ser. Nõne tibi vide

tur grauiorē ab eo xp̄s sustinere ꝑsecutiones q̄ suggestione maligna exēplo ꝑnicioso scandali occasione ab eo ꝑuertit aīas q̄s redemit q̄ꝫ a iudeo q̄ sanguinem istū fudit. Tercio talis mulier vel ꝟgo nocet āgelis. Marie ꝛ oīb⁹ sā̄ctis. Primo qꝛ priuat eos isto gaudio qd̄ habuerūt ī ꝯuersiōe illi⁹ pctōris quē ista mulier ꝑ ornatū suū trahit econuerso ad pctm̄ et ad malā cōcupiscentiā. Amb. An nō āgelos credim⁹ ī gaudere cū hō penitēs ad pctm̄ reuertitur. ideo dr̄. i. Cor. xi. Qꝛ mulier dꝫ habere velamē sup caput suū ꝓpter anglos. s. ne offendat angelos. s. alliciēdo ꝛ occidēdo hoīes ī aīa quos ipi custodiūt. Item qꝛ seruitiū illi homini exhibitū ab ipis āgelis oīno euacuatur. De quo seruitio dicit ps. Ange. su. mā. de te: vt cu. te i oī. vi. tu. Itē qꝛ ruina ipoꝝ angeloꝝ reparari debuit ꝑ talē hoīem ꝯuersum a pctis quā reparatiōem ista mulier ipediuit q̄ illum ad peccandū idurit. Ex quibus ptꝫ q̄ talis mulier grauiter āgelos offēdit q̄ se ornat ad alliciendū viros. Quarto talis mulier peccat cōtra ꝓximos qꝛ ē interfectrix fratrū suoꝝ q̄n hoīem quēcumq̄ ꝑ ornatū suū ad peccandū inducit. qꝛ oēs sumus frēs habentes vnū patrē et vnā matrē. s. ihm xp̄m. et Mariam ādā et euā. vnū baptisma: vnā fidem: vnā patriā: et vnā hereditatē. s. celū. et deus istas animas reqret a tali muliere ī iudicio ꝛ anima eius erit ꝓ aīab⁹ illoꝝ qꝛ scđm legem. Qui occasionē dāni dat dānum dedisse videt̄. vn̄ dr̄ Exodi. xxi. Si qs aperuerit cisternā et foderit et nō operuerit eā. cecideritq̄ȝ bos aut asin⁹ in eam. reddat dn̄s cisterne ꝑciū iumēti. Ubi dicit glo. Cisterna apitur qn̄ mulier ornat̄. In eā vero non opertam bos cadit vel asin⁹ qn̄ occasione pulcritudinis quā mulier icaute ostēdit aliqs perit. et ī hoc casu aīa peūtis de manu mulieris requiritur. Sciēdū q̄ scđm sctm̄ Tho. ij. ij. q. clxix. Mulier ī matrimonio cōstituta licite pōt operam dare vt viro suo placeat nec ꝑ eius contemptū ī adulteriū labatur. Unde. i. Cor. vij. Mulier q̄ nupta ē cogitat que mūdi sūt quō placeat viro. sꝫ plures mulieres volunt se ꝑ hoc excusare in pōposo habitu suo dicentes. q̄ ideo se ornāt vt viris suis placeant. vt sic se ab alijs mulieribus custodiāt. sed mentita ē iniquitas sibi. Hoc ptꝫ qꝛ multe mulieres ornāt se potiꝰ qn̄ ꝓcedunt ī publicum q̄ꝫ qn̄ sunt cū viris suis in domibus. Itē viri multotiens sūt ī longinqs ptibus et

extorca taliū virorum dicit̄ q̄ nō ornāt se ꝓpter maritos suos. sꝫ de⁹ q̄ nouit corda hoīꝫ scit an verū sit: q̄ nullo mō pōt decipi. Scđo peccāt mulieres et etiā viri in ornatu cū se ornant ex supbia. s. extollendo se sup alios. et cōtēnendo alios que nō habēt talē ornatū. Et talis ornatus cōiter ex supbia ꝓcedit. Gre. Quod ꝓ sola inani glīa vestimentū preciosi⁹ querit̄ res ipa testatur. qꝛ nemo vult ibi preciosis vestibus indui: vbi ab alijs non possit videri. Unde Inno. de vilitate ꝯditōis hūane. Superb⁹ aūt vt magnificus videatur satagit vestiri duplicibus indui mollib⁹: preciosis ornari. Hoc patet. Quia ꝓbem multi hoīes ex superbia se ornant vt alios in pulcritudine excedāt vel saltem non excedantur ab alijs vel etiam ore vane glīe et vane laudis vt dicatur q̄ ipsi sunt pulcri et honorabiles. Non est verisimile q̄ tales hoīes caritatē dei et ꝓximi et ꝓpe salutis habeāt. qꝛ verba vane glīe canora habent q̄ꝫ fratres suos q̄ꝫ etiā deum q̄ꝫ etiam ꝓpriam salutem. q̄ꝫ etiam eternā glīam. tales enī multū contemnūt deū Mariā ꝛ omēs sanctos qui eis ꝑponūt laudē et glīam hoīꝫ. Cum enim hītī vt pulcri ꝛ honorabiles dicāt̄ q̄ꝫ vt consequātur regnū celi cū xp̄o et cum oīb⁹ sanctis eius. qꝛ Luce. xiiij. dr̄ Omnis q̄ se exaltat humiliabitur. et q̄ se humiliat exaltabit̄. Tercio peccāt viri et mulieres in ornatu corporis scꝫ seipos colorantes et ꝑsertim cū hoc faciūt in contemptū sui creatoris. Quātū aūt tales sic facies suas colorantes deū offendant ī h⁹ potest notari q̄ cū videmus offendi peritos artifices qn̄ aliquis aliquid presumit meliorare in operibus eorum. Sic etiam dicendū ē de deo creatore omniū creaturaꝝ. vn̄ Amb. Deles picturam dei si vultum tuum naturali candore obnubilas et exquisito rubore ꝑfundis. Item tales similes erunt lucifero qui volunt pulcriores esse q̄ꝫ deus opꝰ eos creauit. Sicut illi qui habent pallidas facies ꝛ volūt sibi facere albas et rubeas. et illi q̄ habēt nigros crines et volūt habere glaucos ꝛ qui hūt crines planos et volūt habere crispos. ꝛ sic nolūt eē cōtēti in creatōe dei. sꝫ volunt se aliter facere q̄ꝫ deus eos creauit. cū tn̄ deus ꝓ bono et ꝓ salute ipoꝝ eos sic creauit. Quia ex omnipotētia sua potuisset eos ita pulcros et splendidos creasse sicut sol lucet in splēdore suo si sibi placuisset et eis vtile fuisset, et dum tales volunt habere exterius facies pul

cras infernus assumūt facies diabolicas ꝯ illas. Ecclesi. iiij. Nō accipias faciē aduersus faciē tuā. sȝ dñs minaꝫ talib⁹ sic se colorātibus ꝙ in futuro denigrabūtur. iuxta illud Job. x. q̄. Oēs vult⁹ redigētur in ollā. Nunꝙ aliq̄ olla nec aliqđ caldare sic denigrabitur sicut facies taliū denigrabuntur: si sic moriuntur. Unde: Bern. In quo aūt mēbro creatorem magis offendit in eo peccator grauius torq̄bitur. Quarto homines peccant in ornatu corporis. Et hoc fit propter nimiā cōplacētiā et amorē et sollicitudinē quā hn̄t ad ornatū et pulcritudinem corporis. Tant⁹ em̄ pōt esse ille amor et tanta cōplacentia ꝙ est mortale peccm̄ et q̄si idolatria. vt qn̄ iste amor, et cōplacentia illa amorē dei superat. qr hoc ab hoīe colitur. qđ p̄ ceteris diligitur. Aug. dicit. Nullū pctm̄ est adeo veniale qđ non fiat mortale dum placet. ḡ isti piculose stant q̄ hn̄t nimi⁹ magnā cōplacentiā in suis vestibus eo ꝙ hn̄t diuersa paria vestiū in tunicas et pallijs suis: et ī suis magnis capucijs et peplis: et cingulis. et corrigijs deauratis: vel deargentatis: et sic de alijs. Quinto peccāt hoīes in ornatu corporis ꝓpter scandalum p̄ximi. ꝙ̄uis nō intendant cū sup̄bo ornatu: et pulcritudine corporis aliquē allicere ad malā cōcupiscentiā: cū tn̄ cognoscūt veraciter alios ꝓpt ornatū corporis sui accēdi ad magnā cōcupiscentiā: nec dimittere volūt sup̄fluū ornatū sui corporis ꝓpt salutem p̄ximorum: sed potius volunt aīas p̄ximorum dānari ꝙ̄ ipi velint illo ornatu carere. tales quidē mortalit̄ peccant.

Sexto peccāt hoīes cū ornatu ꝓpter exemplū et informatōem aliorum. sicut q̄ p̄mit⁹ inuenerunt. vel adhuc hodierna die inueniūt nouos modos vestiū extraneitates: et volūt habere sequaces in talib⁹ adinuētionib⁹. sicut ī longis caudis et sassurtis et peplis. in capucijs in crinib⁹: in cinglis calcijs. et alijs ornamentis. Et taliū pena accidētalis augmentat̄ in inferno quottidie vsq; ad nouissimū diē a quolibet hoīe q̄ eos imitat̄ in talib⁹ adinuētōib⁹. Exēplū de sup̄bia. Quidā sacerdos ꝓ matre sua mortua nimiū se affligebat freq̄nter orādo et celebrādo ꝓ ea. cū aūt q̄dā die ꝓ ea celebraret et desideraret aliq̄d scire de statu ei⁹. vidit eā in sporta iuxta altare detētam a duob⁹ demonib⁹ et ligatā. Uidebātur aūt de capite ei⁹ p̄minere serpētes ignei tanꝙ̄ capilli: et bufo sup pect⁹ ei⁹ circūcingens. anterioribus pedibus collū eius et igneas flāmas in faciē eius spumās: et ī manib⁹ et pedib⁹ cathene igneę quibus erat ligata. Et dictū est ei ꝙ minime p ea oraret. qr dānata esset. Et addebatur ꝙ has penas pateret̄ ꝓ ornatu capitis et crinium et ob hoc haberet illos ignitos serpentes caput eius circumcingentes. Sed bufonē sup pect⁹ ei⁹ sustineret ꝓpter denudatōem colli: et mānillarum. Et qr faciē suā colorauit. ideo bufo igneas flāmas in faciem eius spumaret: et qr man⁹ ei⁹ extēderat ad īpudicos amplex⁹ et tact⁹ et cū pedibus deū offenderat saltādo et chorizando. iō man⁹ et pedes eius essent ligati cathenis igneis. Ergo de talib⁹ peccātoribus dicitur Math. xxij. Ligatis man. ibus et pedibus proiicite in tenebras exteriores.

In dñica secūda post octauas trinitatis: de gaudijs celi. Sermo. lxxxiij.

b

Omo quidā fecit cenā magnā etc. Luc. xiiij. In verbis ꝓpositis ondit̄ dei liberalitas: et hoc in magnitudīe hui⁹ cene. Circa qđ sciēdū ꝙ hec cena magna ē. p̄ter quattuor adiūctas. Nulli em̄ cōuenerūt ibi nisi magni scȝ reges et regine. Un̄ dicit dñs. Cibus sum grandiū. Gen. xlix. Pinguis panis ei⁹ et p̄bebit delicias regibus. Un̄ de quolibet beato hō dicitur ꝙ ipe rex sit: dicente. ps. Gloria et ho. co. eū. do. Et iterum posuisti dñe su. ca. ei⁹ co. etc. Secundo dicitur magna. qr magnis expensis parata est ista cena. quia morte xp̄i. Tanta est em̄ delectabilitas hui⁹ cene ꝙ sancti q̄ p̄gustauerunt, de cena ista mortem non reputabant qua se ad hanc cenam venire putabant. Roma. viij. Non sunt cōdigne passiones hui⁹ tp̄is ad futura gl̄iam q̄ reuelabit̄ in nobis. Tertio dr̄ magna q̄ntū ad ea q̄ ibi pata sunt. Multa em̄ fercula et valde delectabilia ibi pata sunt. Nā delicie hui⁹ cene respectu deliciarum q̄ sunt in mūdo maiores sunt: ꝙ̄ sit mare respectu vni⁹ gutte. Hoc p̄bat̄. quia finiti ad infinitū nulla est ꝓportio. Arist. iij. phisico. K Sciendum ꝙ doctores de preciositate glorie beatorum multi doctores multa scripserūt et dixerūt: nec tn̄ vnū gaudiū ex illis explicare potuerunt. Nam ibi dabūt̄ nouē dona vl' fercula, p̄ciosissima: q̄ p̄misit de⁹ electis suis. hec adeo p̄ciosa sunt ꝙ vnū tn̄ ipor̄ correspōdet labori mille ānorū. Primū inter ista adeo p̄ciosū ē ꝙ oīs hō illud affectat. s. iuuent⁹ sine senectute ang. hāc

vitā ꝓspicere debuisti vbi ē iuuēt⁹ sine senectu te ꝗ legitimā habebūt. qꝛ in hac resurgēt eta te sicut xp̄s fuit qñ ꝓ nobis passus est. s. circa xxxiij. annos. Etiā ꝗ hic centū vel quingentos vel nongentos annos vixit s̄icut adā qui vixit nongentos triginta annos. similiter ⁊ puer vnius diei etiā in tali etate resurget. Et ratio huius est qꝛ hō debet resurgere in perfectiori eta te: sed qñ homo est circa. xxx. annos tunc est in meliori statu ꝗ̄tum ad corpus ⁊c̄. Ergo si affectas iu uentutē vbi nūꝗ̄ ꝓ senectute illuc anhela. Ꝙ si nū cius gratiam hic ꝓ senio spare debes te illuc venturā vbi habebis iuuentutē sine omni se nectute. ps̄. Renouabitur vt aquile iuuent⁹ tua. Secundū ferculū siue donū perfectionis est perpe tua sanitas. adeo preciosum est ꝙ nullus homi potius ꝗ̄ illo careret si nullū mūdum haberet oīa relinqueret. Adeo etiā preciosum est hoc fer culum ꝙ potius hō vellet nō esse ꝗ̄ isto care re. Et dicitur perpetua sanitas sine omni debilita tate ⁊ passibilitate. si quis totū mūdū habe ret ⁊ quotidie infirmus esset nec eo vti pos set ad quod sibi valeret. Sanctus thomas sup iiij. sen. dist. xliiij. dicit ꝙ corpora sanctorum post resurrectionem erunt impassibilia. Ratio huius est victoria aīe sup corpus. qꝛ corpus perfecte subijcietur aīe ⁊ glorificatio aīe effundetur in corpus gloriosum. Ideo illi qui presentialiter fre quenter sunt infirmi cogitare deberent ⁊ seip sos consolari ⁊ spem habere de eterna beatitu dine vbi erit sanitas sine omni infirmitate. Nā corpus glorificatū ita modicū ledi pōt sicut ra di⁹ solis. si enī oēs gladij ⁊ cultelli penetrarē tur in vnū corpus glorificatū nihil ei obessent: nec nocerēt: qꝛ aqua nec frig⁹ nec fames nec sitis ledere possunt corpus gloriosum. Apoca. xxi. Absterget deus oēm lacrimā ab oculis eo rum: ⁊ iam nō erit amplius neqꝫ luct⁹ neqꝫ clamor neqꝫ vllus dolor: quia priora transierunt Itē nō esurient neqꝫ sitient amplius. Nulla enī molestia eis de cetero nocere poterit qꝛ hic sus tinuerūt infirmitates: ergo ibi habebūt sani tatē. Sed mali qui hic semper sani fuerūt semp ibi infirmi erunt ⁊ pleni doloribus. ps̄. Ibi do lores vt parturientis. Itē boni hic famē sustinue rūt: sed mali hic in saturitate vixerūt. ergo ⁊c̄. Esa. lxv. Serui mei comedēt ⁊ vos esurietis. Item boni hic sitim passi sunt: sed mali ebri etati seruierūt. igitur ibi nec vnā guttā aque ha bere possunt: sed potus eorum secundum ps̄. ignis sul phur ⁊ spūs procellarum. Itē mali hic liberē pec caverūt ꝗ ibi ligati erūt. Math. xxij. Ligatis manibus ⁊ pedibus ⁊c̄. Sed boni nō solū habebūt impassibilitatē ⁊ sanitatē. sed etiam magnā claritatē. Math. xiij. Fulgebūt iusti sicut sol in regno patris eorum. vñ etiā Ber. in li. de consideratiōe. Qualis putas tūc erit splēdor aīa rū qñ sol splēdorē habebit luz corporum. nulla erit ibi tristicia. nulla angustia. nullus dolor. nul lus timor: nullus ibi labor: nulla mors: sed perpe tua sanitas que semper perseuerabit. Tertiū demum siue ferculū ad huc maius est. hoc ē ꝙ ibi sunt diuitie siue paupertate. qꝛ ibi habitē abundan tia oīm rerum quibus indigem⁹. Hic enim multis de fectū patimur. ⁊ hic nihil ē quod satiare pōt af fectū hoīs: sed ibi abūdanter habem⁹ oīa. Deu tero. viij. Oīm rerum abūdantia perfrueris. Que ritur quare hō hic nō pōt impleri honoribus delicijs ⁊ diuitijs. ⁊ sic de alijs. Rūdetur ꝙ hec est causa. qꝛ aīa secundum deū est facta ⁊ ergo nō pōt impleri nisi cū venerit ad exēplar secundum quod est facta: ⁊ hoc est ipse deus: ⁊ tunc quiescit. Verbi gratia. Si cera sigillo imprimatur ⁊ postea deferatur per totū mundū. ⁊ oīm hui⁹ sigil lis adaptetur. nulli perfecte adaptatur nisi pri mo. sic est de aīa ad ymaginē dei facta. Ber. Ad ymaginē quippe dei facta est aīa rōnalis ceteris omnibus occupari pōt. impleri omnino nō pōt. capax enim dei ē ⁊ quicquid deo minus est nō eā implebit. Quartū donū vel ferculū quod adhuc mai⁹ ē quod electi habebūt in celo. hoc ē adeo magnū ꝙ oēs hoīes tam boni ꝗ̄ mali illud appetūt: ⁊ oēs angeli in celo: hoc est perpetua pax. Augu. de ci. dei. Sicut nemo est qui gau dere nolit. ita nemo ē qui pacem habere nolit: quia etiā ⁊ ipsi qui bella volunt nihil aliud ꝗ̄ vin cere volūt. Ad gloriosam ergo pacē cupiūt bel lando peruenire: sed mali in inferno habebunt per oppositū. lites: discordias. odia: ⁊ inimici tias. qui ergo perpetuā pacē in futuro hic desiderat hic pacē diligat ⁊ sequatur. Augu. li. xx. de ciui. dei. Nemo poterit ad hereditatē dñi per uenire quisquis testamentū eius noluerit ob seruare. Ambro. sup Lucā. Pax est dux ad vi tam eternā. Quintū gaudiū vel ferculum est dulcis sonoritas angelorum ⁊ sanctorum cō tinue deum laudantium in celo. ps̄. Beati qui habi. in do. tua dñe in se. seculorum laudabūt te. si delectabile est hic audire cantum homi nū ⁊ instrumenta musicalia. que tamen nihil sūt respectu cantus angelorum ⁊ sanctorum. qualis dulcedo tunc erit in celo audire oēs sanctos

⁊ angelos deū laudātes. Ergo sicut triste est
dāpnatis audire clamorē et vlulatū dāpnatorū
et demonū. sic econuerso dulce est beatis audire
laudes beatorū angelorū. L Sextū gau
diū siue ferculū ē meritū ⁊ gaudiū qd' vnusquis
q̄ habebit i celo de suis proprijs meritis. apls
Reddet vnicuiq̄ iusta opa sua. Ubi nō solū
remunerabit' opa magna. sz etiā ⁊ minimū
op⁹ bonū remunerabitur dei ergo quicquid bo
ni fecisti cogitando. loquendo: compatiēdo:
congaudendo proximo: operando nā oēs gres
sus et passus oīa remunerabit. et quicquid
paciēter sustinuisti quēt dolores i corpe tue
in quocūq̄ mēbro. in oculis. capite: manib⁹
siue in pedibus. et quotiens esuriē: sitim. fri
gus. vel alias tristicias paciēter tollerasti. et
etiam quotiēs fatigatus et fessus es ex labo
re. et bona operatione. ista omnia deus plene et
bene tibi remunerabit. Unde. Nullus labor du
rus. nullū tps longū videri debet quo gloria
eternitatis acqritur. Exemplū d' gaudijs celi
Legitur q̄ in ecclesia beati Petri in colonia
cum esset quedam obsessa: contigit aliā ob
sessam superuenire. mox vna cōtra aliā cepit in
surgere et clamoribus et cōtumelijs sese affi
cere: et demum demoni dicebat. Miser quid
consentiendo lucifero sic de celo ruimus. ⁊ ali
ter respondit. Quare fecisti? Cum illi adhuc q
si penitudinis vba pferrent. Alter subiunxit.
Tace. ista penitentia est nimis sera. Eidē de
mon interrogatus a circūstantibus quid facere
re vellet. et sic ad celum redire posset. Respon
dit. Si esset columna ferrea ralorijs et clauis a
cutissimis circūquaq̄ bene armata a terra vs
q̄ ad celum erecta. tunc vsq̄ ad diem iudicij
si carnem haberem i qua sic pati possem. me
p illam pati vellem trahi nunc ascendendo.
nunc descendendo dūmodo peruenire possē
ad gloriam dei de qua propter nimiam supbiā ce
cidi. M Septimū gaudium est qd' q̄s
habebit ex iocunda societate et participatiōe
omniū electorū. et hec sunt innumerabilia gau
dia et maxime. quia quilibz habebit magnū
gaudiū de quolibet sancto quorū non est nu
merus. Apocalipsis. vij. Uidi turbam ma
gnā quā dinumerare nemo poterat. Et de q̄
libet sancto tantum gaudium habebis. q̄
si deo centum annis seruiuisses. adhuc deo
non satisfecisses. p illo gaudio qd' habiturus
es de minimo sancto. Et ratio huius gaudij
est quia vnusquisq̄ ita diliget proximum sic
tum seipsum. quia hic in presenti caritas incipit
et ibi pficitur. Tanta nāq̄ caritas inter electos
ē q̄ gaudia et merita aliorū quasi sua reputāt
propter magnā caritatē quā habēt ad inuicem
vn Ansel. Unusquisq̄ tāto gaudio gaudet de
alterius merito sicut de suo proprio. Vñ Petr⁹
gaudebit de virginitate Johis. et Johes gau
debit de martirio petri et sic de alijs. qz quod
cunq̄ caret vn⁹ in seipso hoc habebit in alio. O
quantum gaudiū ōnibus erit qñ Johes bap. cū pa
triarchis et prophetis oīa sua merita tecū con
diuidet sicut Petr⁹ cū oib⁹ alijs aplis. stephā
nus et laurētius cū oib⁹ martirib⁹. martinus
⁊ nicolaus cū oibus confessoribus. ioachim
⁊ anna cū omnibus i matrimonio cōstitutis.
elizabeth cum omnibus viduis. Katherina ⁊
barbara cum oib⁹ virginibus. Qui omnes sin
gulariter tecum condiuidēt oīa sua merita et
gaudia. Greg. in morali. Et qs enarrare suffi
ceret quantū gaudiū quelibet aīa suscipiet de
sanctorū patriarcharū hūilitate ⁊ simplicitate
prophetarum credulitate et fidelitate. aplorum
caritate et magna diligentia. martirū stabili
tate et pacīa. cofessorū pietate et clemētia. vir
ginū castitate et continentia. Re vera lingua
et vox deficit ⁊ intellectus capere nō sufficit q̄
tum sit gaudiū choris angelorū interesse presēs
dei vultu cum beatis et electis videre. Octauū
gaudiū e qd' habebim⁹ de gloriosa virgīe maria
de q gaudebun⁹ sup oēs scōs et scās de regina
celi et terre. angelorū et hoīm. Sicut enī ipa i
meritis est sup oēs scōs sic et gaudiū ei⁹ erit
sup gaudiū omniū scōrū. quod de ea habebi
mus. quia cōdiuidet nobiscū oīa merita sua
et omnia gaudia sua. N Nonū gaudiū
qd' est sup omnia p̄dicta et sine quo oīa p̄dic
ta nihil essent est gaudiū qd' habebimus de
dei visione. Hoc erit sūmū gaudiū videre dei
faciē: qz desideriū omnis voluntatis inuenie
tur in visione diuina. Aug. li. xxij. de ciui. dei.
Ipse deus erit finis desideriorū nostrorū qui
sine fine videbitur. sine fastidio amabitur. sine
fatigatione laudabitur. quicquid homo desi
derat: quādo speculum trinitatis inspicit ha
bebit. Qui enī deum videt omnia videt ⁊ co
gnoscit que sunt in terra in celo et in inferno
quia quicquid cognati sui faciunt vel alij qui
adhuc in terris sunt totum cognoscit in deo.
Unde magister sententiarū lib. iiij. dist. l.
Qui claritatem dei vident. nichil in creatura
agitur qd' videre non possint. Grego. Quid

est q̄d nō vi deit q̄ vidente oīa videt. Hec eñ visio dei ē tota merces et salus nr̄a q̄ deū facie ad faciē videbim⁹. vn̄ ps. Ondē nobis dn̄e faciē tuā et salui erim⁹. Joh. xvij. Hec ē vita eterna vt cognoscāt te solū deū verū et quē misisti ihm xp̄m. Ergo desideriū aīe datū est hominū vt illuc anhelet vbi deū videat. ps. Sitiuit aīa mea ad te deū fontē viuū. qn̄ veniā et apparebo an̄ faciē dei. Quare dauid desiderauit sic videre deū. qr cognouit i sp̄ū dulcedinē diuine visionis. vn̄ dicit ps. Qm̄ mille anni ante oculos tuos tanq̄ dies hesterna que preterijt. Jsaie ps. Satiabor cū apparuerit gl̄ia tua. Et his iam dictis pz q̄ miseri sūt illi homines q̄ tpales delitias corporis et gaudia mūdi et honores seculi p̄ferunt gaudijs sempiternis. Gregorius. Nemo pōt hic gaudere cum hoc seculo: et illic regnare cum deo. Hoc nnō aduertunt amatores seculi. s. chorizantes et lusores mundi vanitatibus viuentes. sūt gulosi et luxuriosi qui in voluptatibus carnis viuūt ra'cō eñ regnū dei possidebūt. Ber. Qui carnalibus delitijs pascitur. eternis delitijs indignus habetur. Et ista oīa sunt breuissima ppter que homo miser priuat se deo sanctis et omnibus bonis. et ppter hec tradit se demonibus et supplicijs infernalibus. Grego. Momentaneū est q̄d delectat. ppetuū autē q̄d cruciat. Sed diceres. qre deus posuit dulcedinem in creaturis quas hominib⁹ creauit. R̄ndetur vt nos allicerent p illā dulcedinem creaturarum ad appetendū eternā dulcedinē que se habet respectu dulcedinis creaturarum sicut mare respectu vni⁹ gutte. Ber. Dulcedo omniū creaturarum si quis iuste aduertit. nihil aliud est nisi q̄ ad illam eternam dulcedinem nos inuitat. Ergo qn̄ vides pulcrū hominem et ornatū: tunc memorari debes stolam celestis gl̄ie et faciē dei et oīm electorum. Sz qn̄ comedis delicatū cibū: vel bibis dulce vinū. tūc cogitare debes de dulcedine celestiū ferculorū. Uel qn̄ vides aliquē honorari: tunc cogitare debes quō boni honorantur a deo et ab omnib⁹ angelis et sctis in celo. Jtē de gaudijs celi legitur tale exemplū. q̄ q̄dā religiosus deuotus petiuit a deo vt sibi reuelaret aliquā dulcedinē celestis gaudij. Et cū vna dierum esset in oratione audiuit paruā auiculam dulciter ppe se cantantem. Qui eri gens se ab oratione voluit apprehendere auiculam que volauit ante eum vsq̄ ad siluam q̄ erat ppe monasteriū. et sed. et iuxta vnā arborē et ipse secutus est eam stans sub arbore. et audiuit cantum illius auicule et postmodū auicula euolauit. et ipse regressus est ad monasterium et estimabat se vix ad vnā horam vel ad duas horas sub arbore stetisse. Et veniēs ad monasteriū inuenit q̄ porta monasterij obstructa fuit cū lapidibus et inuenit aliā portam esse factam in alio latere monasterij. Et accessit et pulsauit ad portam et frater portarius q̄siuit vnde veniret: et quis esset et quid desideraret. Qui respondit. Ego iam noviter exiui de monasterio et iā reuertor. et iā monasterium variatū ē. Et portarius intrauit et dixit abbati. Qui venit ad portā et quesiuit ab eo q̄s esset: et vnde veniret. R̄ndit. Ego sum frater istius monasterij: et noviter exiui ad siluā et reuersus sū: et neminē nosco nec me aliquis cognoscit. Tūc abbas et seniores monasterij q̄sierūt ab eo nomen abbatis illi⁹ q̄ p̄erat monasterio p tpe quo monasteriū exiuit. Et querentes in chronicis inuenerūt eū defuisse a monasterio. ccclx. annis. Hoc magnū fuit q̄ p totum illud tp̄s pre dulcedine cantus illius auicule seu angeli. nec sensit frigus nec calorem: nec esuriuit nec sitiuit. Quid tūc erit quando celum intrabimus et nouem choros angelorum cantare audiemus.

In eadem dominica de luxuria Ser. lxxv

Xorē duxi et ideo

v non possū venire. Luce. xiiij. Sciēdū q̄ excusatio istius q̄ inuitat⁹ fuit ad cenā et se excusauit dicēs. Uxorē duxi et iō nō possū venire. ptinet ad luxuriosos. si eñ vxorē accipit ppter ple. tūc iste se excusando fallum dixit. Certū est eñ q̄ q̄ vxores ducūt ad celestes nuptias venire bñ possunt. Si aūt accepit p carnali voluptate. verū dixit. Gregori⁹. Nonulli in cōiugio non fecunditatē plis. sed desideria expetunt voluptatis. Et idcirco per rem iustam non inmerito figurari potest res iniusta. Homo igitur luxuriosus et voluptuosus ad celestem cenam puenire non potest. nō debet et nō ē dignus. Primo nō pōt qr eius pedib⁹ est alligat⁹. Eccli. vij. Inueni mulierē morte amariorē q̄ laque⁹ venatorū est. Secūdo nō debet qr est q̄si fetid⁹. Johel. i. Cōputruerūt iumēta i stercore suo. Tercio nō est dign⁹ qr est sordida veste indutus. sic eñ indignus fuit stare in nuptijs qui non habuit vestem nuptialem vt dr̄ Math. xxij. Multo forti⁹ qui habebit vestem vituperabilem vel scadi

dam. q si vxor accipitur p carnali concupiscentia tunc vez dicit. Uxorē duxi ⁊c. Ubi hic cōcedenda sunt duo. Primo quō actus luxurie cōmittitur sex modis. ⁊ quo vnˀ actus semp grauior est alio. Secundo quō luxuria cōmitit tunc actu decē modis. ⁊ qn̄ sit pctm̄ ⁊ qn̄ non est. de hoc dicetur i sequēti sermone. O. Quātū ad pmū sciendū q pmus actus luxurie ē fornicatio simplex: sicut solutus cū soluta. ⁊ licet q̄dam dixerunt fornicatōem simplicē non esse pctm̄ mortale. hoc tn̄ scdm̄ Damianū de vnimaria est falsum ⁊ impossibile ppt duo. Primo. qz simplex fornicatio inuenitur in diuina lege ph'bita. vbi dr. Non mechaberis. Unī scdm̄ Aug. in hoc pcepto p'hibetur ois illicitus concubitus. ⁊ hoc explicate. Ubi dr Non mechaberis. i. nulli alteri. excepto federe matrimonialis cōmisceberis. Unī vt dicit glo. interli. Lex aut diuina nihil p'hibet nisi peccatum mortale. ⁊ ideo relinquitur q fornicatio simplex sit pctm̄ mortale. Ad et. A secūdo patet euidēter ex hoc. qz nihil a participatōe celesti regni excludit nisi pctm̄ mortale: sed propter simplicē fornicatōem excluditur qs a regno celoꝝ. vt patet p Apl'm ad Ephe. v. Hoc autē scitote q ois fornicator aut immūdus nō habet hereditatē in regno xp̄i ⁊ dei. igitur ⁊c. Et hoc patet q luxuria ē malū peccatū. qz nūq̄ pōt scienter ⁊ voluntarie fieri sine peccato mortali. Homicidiū aūt pōt fieri sine peccato mortali. vbi iusticia hoc exigit. vt cū iudex amore iusticie aliquē occidit. vel etiā vbi vim vi repellere licet. Itē aliqs pōt furari sine peccato. ⁊ hoc in extrema necessitate. qz tūc oīa sunt cōia. Itē i dieb' festiuis pt qs qnqz laborare sine pctō. Et etiā aliqs pōt iurare sine pctō. licite ⁊ recipe iuramēta sine pctō. Silr qs pt irasci qnqz sine pctō. s; nullˀ pōt fornicari scienter qn mortaliter peccet. Ponamˀ q aliqs nullū malū cogitauerit neqz dixerit. neqz fecerit ⁊ oia bona egerit q̄ excogitari possunt ⁊ nisi semel fornicetur ⁊ sic decedat sine pnīa de necessitate dānabit. etiā si oēs misse q vsqz ad finē mūdi celebrabūtur ab eccl'ia p eo solo celebrarētur nō liberarēt illū a morte eterna. Et ppt istā breuē delectatōem occidit suam ppriā aīam: ⁊ puat se societate xp̄i ⁊ matris: ⁊ oim sctōꝝ ⁊ angelorum: ⁊ dat seipsum i ptāte oīz demonū: ⁊ ad etnū suppliciū. sic q p vno actu fornicatōis tot annis ardebit in iferno quot regnabit xp̄s in celo. qz eternalit'. Hiero. Qui luxuriatur viuˀ mortuus ē. Sciendū q ad detestatōem huiˀ fornicatōis q̄ fit cū meretricibus valent tria. Primū est hoc q forte qnqz sunt piugate ⁊ sic cū aliqs credit se peccare cū talibus simplici fornicatiōe ipse qnqz cōmittit adulteriū. Secundum est q qnqz talis cōmittit incestum: qz forsitan tales meretrices cognate sunt cōsanguineis illius q̄ peccat cum eis. Ergo si duo cōsāguinei peccarent cum vna meretrice: primus absoluit a simplici sacerdote: secundus aūt mittitur ad auctoritatē epi. Tertiū: quia qui cum talibus peccat magno se cōmittit discrimini ⁊ licet nō sint piugate nec affines eiˀ. tn̄ scdm̄ Guillagd. in sum. viceꝝ. c. d Luxuria eq peccant ac si forent et quo est equalis contemptus. P

Secundus actus luxurie dicit' stuprum. ⁊ ē illicita defloratio virginū: quod est peccatum grauius q̄ pmus actˀ luxurie. ad detestationē huiˀ pcti valent tria. Primo qz hoc pctm̄ aufert virginitatē q̄ est thesaurus incōparabilis. Unī Salo. Nō est cōdigna ponderatio cōtinentis aie. oia ēnī visibilia in terra hec nihil dignitas virginitatis. Unī Ambro. Supgreditur virginitas cōditōem humane nature p quā hō angelis assimilatur. In signū huius dignitatis debetur virginibˀ fructˀ centesimus cū cōiugatis solū debetur tricesimus ⁊ viduis solū sexagesimˀ. Insup pdito isto thesauro nunqz recuperari pōt. vnī Hiē. de su. bo. Uirginitas si labitur nulla pnīa reparat' ad integritatē. vnī etiā Hiero. Audēter loquor cū oia possit deus: suscitare tn̄ nō pōt virginē post ruinā. Ualet quidē de pena liberare: sed non valet coronare corruptam. Secundo qz ille q̄ illicite deflorat virginē aliqn̄ est occasio mlte fornicationū quas ipa postmodum cōmittit. Sicut ille q̄ pmus rupit clausurā: vl' sepē alicuius orti vel vinee occasio est illius damni quod faciunt qui postea veniūt q̄ alias non intrassent. Modo est regula iuris q quiˀ occasionem dāni dat: dānum dedisse videtur. Quia talis virgo sic corrupta qnqz nō pōt venire ad matrimoniū sed cōis omnibus erit. ⁊ quecūqz peccata sic perpetrauerit: ille q̄ eam primitus violauit illorum oīm reus erit. Tertio. quia virgo casta ē vxor ⁊ sponsa xp̄i. qz ipe est summˀ sacerdos q̄ virginē debz ducere in vxorē vt habet. Leuit. xxi. Modo si vere diligeret spōsum virginis. scz xp̄m spōsā eius nō pollueret. Insuper talis deberet aduertere q xp̄s qui est sponsus virginis scit et videt q sponsam eius polluit. Et si hoc tibi

fieret cũ vxore tua legitima. nõne punires cũ q̃ talẽ iniuriã ⁊ reuerẽtiã tibi faceret in cõiuge tua: ⁊ cũ hoc te p̄ñte ⁊ vidẽte. Sic similiť at-tendendũ est de xp̄o: cui⁹ oculis oĩa nuda ⁊ aperta sunt q̃d ĩd ibit aĩet talẽ iniuriã ti i sibi in sponsa sua factã in te grauiter vindicabit: nisi penitueris: ⁊ eũ p̄nĩa placaueris.

¶ Tertius actus est adulteriũ ⁊ est grauius peccãm q̃ stuprũ. Magnitudo aũt hui⁹ vicii põt osṫdi p q̃ rationes. Primo p hoc q̄ ẽ cõtra sacramentũ matrimonij qd̃ ip̄emet deus in paradiso instituit. Unñ nõ fit iniuria tanto sacramento absq̃ iniuria dei ⁊ cõtumelia. Si eñi monachus p̄fessus alique ordinẽ alicui⁹ sancti peccet transgrediendo ordinẽ quẽ iste sctus instituit. q̃d tñc dicẽdũ est de illis q̃ trãsgrediuntur ordinem quem deus per seipm̃ instituit. s; matrimonium quod est vnũ de septẽ sacramentis. Scd̃o q: hoc peccãm cruciat etiã furtũ temporale. q: id qd̃ auferť q̃s sic suo p̄ximo ẽ mai⁹ quiq̃ terrena subst̃ia hec patet. q: plus debet diligere vxorẽ q̃ oĩa tẽporalia: imo sup oẽs alios hoĩes in mundo existẽtes. Unñ adã. Geñ. ij. dixit de eua sua vxore. Propter hoc relinquet homo patrẽ et matrẽ. ⁊ adherebit vxori sue. In signũ hui⁹ multi sunt q̃ potius vellent exheredicari ⁊ oĩbus tẽporalib⁹ p̄uari q̃ hoc malũ scienter et volũtarie in sua vxore sustinere. Tertio q: hoc viciũ quodãmodo assimilatur homicidio. Cũ eñi vir ⁊ mulier sint vnũ corpus ⁊ vna caro: vt patet in euangelio vbi xp̄s dicit. Iam nõ sunt duo sed vna caro. Ergo q̃ auffert vxorẽ alicui. idẽ est acsi ip̄m̃ met ei auferret. Ergo p̄hibitio adulterij in decalogo immediate ponitur post p̄hibitionẽ homicidij ⁊ ante p̄hibitionẽ furti. Unde Clemens papa. Quid in oĩbus peccãis adulterio grauius ẽ secundũ eñi in penis locũ tenet. i. in p̄hibitionibus. Unñ adulteriũ est tam graue peccatũ q̃ potius hõ hic oẽm penã ĩ tẽporalẽ deberet sustinere: vel etiã si necesse esset potius deberet mori ⁊ p̄mittere se occidere ab alio q̃ ĩ adulteriũ cõsentire. Unñ Ioseph magis voluit incarcerari q̃ adulterio consentire. vt habetur Geñ. xxxix. Etiã susanna q̃ est speculũ oĩm mulierũ poti⁹ voluit innocenter occidi q̃ adulterium ꝯ deũ cõmittere: vt habeť Dan. xiij. Quarto põt osṫdi grauitas adulterij ex penis que infliguntur p hoc vicio. Pro q̊ sciendũ q̃ adulteri q̃nq̃ puniũtur corp̃aliter q̃nq̃ tẽporaliter q̃nq̃ sp̄ũaliter. ⁊ q̃nq̃ eternaliter. Primo corp̃aliter q̃nq̃ puniũtur a deo. Unñ ij Regũ xij. Dixit nathan ad dauid postq̃ adulterium cõmisit. Non recedat plaga de domo tua vsq̃ in sempiternũ eo q̃ despexeris me ⁊ tuleris vxorẽ vrie ethei. Et q̃n q̃ tales adulteri ex p̄missione dei torquentur hic in p̄ñti a diabolo in corpore alio. Unñ legitur q̃ quidã cõmisit adulteriũ: ⁊ postq̃ intrauit ecclñam obsessus est a demonibus ⁊ maxime punitus coram eñi pp̄lo. ⁊ imediate saam ⁊ felicẽ aĩas sue oñu cõtritione ⁊ p̄nĩa reddidit petiis inferni. Itẽ q̃nq̃ puniũtur tẽporaliter ⁊ a iure: q̃n in fustigatur ⁊ quendã lapidabitur. vt p̄ꝫ Ioh. viij. vbi scribe ⁊ pharisei duxerũt mulierem in adulterio dep̄hensam ad ih̃m dicẽtes q̃ moyses p̄cepisset eis talẽ lapidare. tũc xp̄s dixit. Qui sine peccõ est vestrũ p̄m⁹ in eã lapidẽ mittat. Sed si iã nũc xp̄s oẽs adulteri lapidari deberẽt forte lapides deficerent. s; sic hic nõ tñ in futuro lapidabũtur nisi penituerint. Itẽ etiã q̃nq̃ puniũtur sp̄ũaliter. s; in p̄uatõe regni celestis. Ap̄ls. Adulteri regnum dei nõ possidebũt. Itẽ q̃nq̃ etiã eternaliter. Apoc̃ xxi. Erit ps eorũ in stagno ⁊ sulphure: ⁊ igne viuo. Osee. vij. Oẽs adulterãtes quasi clibanus succẽsus. Exẽplũ legiť q̃ quidã sctũs ⁊ deuotus orauit p vxore sua defuncta. Illa apparẽs dixit ei q̃ eã seq̃retur. Et duxit eum ad quandam determinatã domũ in qua vidit demones horribiles portãtes vnũ dolcã igneũ in quo p̄ceerũt vnũ burgensem mortuũ de villa sua ⁊ vxorẽ alterius: ⁊ ibi cõburebantur ⁊ balneabantur tanq̃ ĩ metallo bullienti ⁊ natabant in tali pena: sicut pisa ĩ bullienti olla. Et ambo clamabãt ve. ve. ve. Quo iste audiẽs perterrit⁹ est. Tũc vxor ei⁹ dixit ei cũ his quos hic nosti balnearer ego eternaliter nisi mia dei p p̄niam peccõ me reuocasset. Et insup subiũgens. Illa eñi duo rebus maritali thoro adulterino amore libidinose adheserunt diu simul peccãtes: ⁊ hoꝝ peccõrum ego mediatrix fui ⁊ eis modũ ⁊ viã ad hoc perpetrandũ dedi. Sed illis in peccãis suis morientibus ego p̄niam ꝑtuli salutarem. Tũc vir dixit. Quid tũc p̄fuit eis ꝯfessio magone ⁊ sacramentoꝝ perceptio? Rñdit: nihil p̄fuit eis: q̄ nõ ex charitate s; ex timore mortis p̄cessit talis ꝯfessio ⁊ p̄nĩa. vt ait Ap̄ls. Sola charitas ẽ q̃ liberat a morte. Ergo qd̃ nõ fit ex charitate nõ est meritoriũ vite eterne. Quart⁹ actus est sacrilegiũ. ⁊ est illoꝝ q̃ transgrediuntur legẽ regularis p̄fessionis qua votis cõtinẽtie quo

se deo astrinxerunt violāt. Un̄ tales dicuntur
sacrilegi: q̄ tā miserabiliter violāt votū suum
⁊ peccāt ꝯtra fidē deo datā. ⁊ ꝯtra veritatē
diuine obligatōis qua deo se obligauerūt vt
sunt religiosi ⁊ sacerdotes in sacris ordinib⁹
ꝯstituti ⁊ sanctimoniales postq̄ per velatio-
nē fuerint deo ꝯsecrate. Et illud pctm̄ grauiꝰ
est oib⁹ p̄dictis: q2 in eo ipsi deo maior fit iniu-
ria. Quintus actus est incestus: ⁊ est illorū
q̄ transgrediuntur legem naturalis ꝯditionis
vt incestuosi: q̄ se ꝯmiscent cū suis ꝓpinquis
in linea ꝯsanguinitatis q̄d etiā aliqua bruta
animalia verentur facere. vt patet de camelo
q̄ matri sue naturaliter refugit ꝯmisceri. Un̄
narrat plinius. li. viii. de alalibus q̄ quidā oculos
cameli pallio suo obtexit. cui ⁊ sic matrē suā
submisit. q̄d cū camelus post ꝯcubitū cogno-
uisset. statim illum calcibus peremit: ⁊ suis pe-
dibus ꝯculcauit. Itē hoc pctm̄ hoīem quasi
canē reddit. q2 canis etiā in ope suo nō ꝯseruat li-
neā ꝯsanguinitatis. Itē ꝓpter magnitudinē
istius pcti apls paulus tradidit sathane cru-
ciandū illū fornicatorē q̄ cū nouerca sua pec-
cauit. vt habet. i. Chor. v. ℞ Sextus a-
ctus est pctm̄ ꝯ naturā: ⁊ est illorū q̄ trāsgredi-
untur legē naturalis inclinatōis. s. q̄ se ꝯtami-
nāt cū pctō muto vicio. seu indicibili ꝯ natu-
rā peccantes: ⁊ naturalē vsum decidūt quacūq;
arte vel ingenio peruertentes. Et hoc pctm̄ scdm
Augu. est grauiꝰ oib⁹ alijs pctis: ꝓpter q̄d
mutū vel indicibile dicitur. eo q̄ ipm noīare
turpissimum est: ita q̄ os dicentis ⁊ aures
audientis polluuntur. vide. vt patet in de-
cre. xxxij. q. iiij. Adeo. Et istud idē pctm̄ ꝓpter sui
enormitatē ē vnū de pctis clamantibus in ce-
lum ⁊ diuinā vltionē instanter postulantibus.
vn̄. Gen̄. xviij. dicit dn̄s. Clamor sodomorū
⁊ gomorreorū multiplicatus est ⁊ pctm̄ eorū
aggrauatū est nimis. Et postea dn̄s q̄si ad-
mirās ⁊ dubitās sup tanto scelere dicit. De-
scendā ⁊ videbo vtrū clamorē q̄ venit ad me
ope ꝯpleuerint. q. d. Incredibile videt̄ hoīes
tm̄ flagiciū ꝑpetrasse ⁊ tantū pctm̄ in huma-
na natura esse. Et etiā hec fuit vna causa q̄re
xp̄s distulit incarnari. Un̄ Hiero. dicit q̄ ꝓ-
pter hoc malū viciū: filius dei multo tpe di-
stulit incarnari. Et in signū huiꝰ oēs sodomi-
te extincti sunt in nocte natiuitatis xp̄i. Aug.
Deo in carne adueniēte omēs hostes nature
sodomitas intellige. morte reproba ⁊ subita
pisse. Ad designādū q̄ i hūana natura a mō

nunq̄ inueniri deberet tale pctm̄ quā naturā
filius dei dignatus erat cū h̄ ꝯ naturā se. Et sci-
endū q̄ tales sodomite sunt pessimi hoīes.
vn̄ Gen̄. xiij. Hoīes aūt sodom erāt pessi-
mi ⁊ pctōres corā deo nimis. Itē grauitas il-
lius pcti patet ex vindicta subuersionis q̄nq̄
ciuitatū. ⁊ Ray. dicit. Hoc viciū q̄ detesta-
bile sit patet ꝑ penā sodomitis inflictā. In q̄
vindicta attendendū est q̄ dn̄s nō solū volu-
it punire nocentes sed etiam innocentes ꝓua-
los. scz vniꝰ dici. Et in hoc est ꝓsiem pueri
ne diuiꝰ viuētes exēpla patrū sequerentur ⁊ gra-
uiꝰ ꝯdēnarētur. Et etiā circūiacentes regiōes
punire voluit. Nec solū hoīem imo etiā aīalia
⁊ terre nascētia: ꝓpterea terrā destruxit ꝯuer-
tendo eam in mare mortuum in quo nihil vi-
uit nec auis nec piscis. vnde Gen̄. xix. Dn̄s
pluit sup sodomā ⁊ gomorrā ignem ⁊ sulphur
de celo: ⁊ subuertit ciuitates has ⁊ oēm cir-
ca regionē: ⁊ vniuersos habitatores vrbium
⁊ cuncta terre virentia. Et cum ista pena pu-
nitū est hoc pctm̄ tpe abrahe vsq; ad hūc di-
em. ⁊ interim longū spaciū est lapsum. q2 ab
abrahā vsq; ad xp̄m trāsacti sunt duo milia
trecēti septuaginta sex āni. A xp̄o aūt trāsacti
sunt mille quadringēti decē ⁊ octo anni. His
oibus simul ꝯputatis sunt quattuor milia
annorū ⁊ nonaginta quattuor āni. Et adhuc
vsq; hodie semp punitur hoc pctm̄: q̄d ante
tot annos ꝑpetratū est: q2 ibi nihil pōt viue-
re. scz nec auis nec piscis. Ergo idē locꝰ dr̄ ma-
re mortuū. Itē nec hō debet cogitare de
tali pctō. Un̄ vxor loth educta de sodomis
cū filiab⁹ ⁊ marito respiciens retro versa ē in
statuā salis ad ostēdēdū quantū displiceat deo
memorabuiꝰ pcti. Sed hic queritur q̄d sit
pctm̄ sodomiticū. ⁊ quō ꝑpetrat̄. R̄ndetur
scdm Iohēz in sum̄ sua. li. iij. ti. xxxiij. q. xiij.
Quecūq; mō factū fuerit extra ꝑterq̄ inter
marē ⁊ feminā ordiate ⁊ i vase debito viciū
ꝯ naturā ⁊ sodomiticū iudicat̄. Un̄ sciendū
q̄ quilibet dz in coitu ordinē ⁊ debitū modum
seruare. tā in vxore ꝓpria q̄ cū aliena: siue in
matrimonio: siue extra matrimoniū. Nā posset q̄s
sic ordinē peruertere: etiā cū vxore q̄ grauiꝰ pec-
caret q̄ si ꝓpriā matrē cognosceret. Un̄ Aug.
⁊ ponit̄ i decre. Hoc viciū maiꝰ ē q̄ si matrem
suā cognosceret. maiꝰ etiā esset q̄ matrē cogno-
sceret. si ille peior inuo pessimꝰ. ⁊ ij Gen̄. xiij.
Hoīes sodomite pessime erant: ⁊ pctōres
corā dn̄o nimis. Ergo nullus xp̄ianꝰ ꝑuerte-

re debet debitū ordinē. Augu. Valde detestabile esset ꝙ mulier esset accīcta gladio: et vir faso. Itē de hoc vicio dic̄ sāctus Tho. ij. ij. q. cliij. Grauissimū inter oīa pctā luxurie est viciū ꝯtra naturā. Vñ etiā btūs Aug. ⁊ ponitur in decre. Grauius oībus alijs peccatis est pctm̄ ꝯtra naturā ꝓpter qḋ mutū: ⁊ indicibile d̄r eo ꝙ ipm̄ noīare est turpissimū xxxij. q. iiij. In eo. Sciendū ꝙ aliq̄ demões abhorrent illud viciū ꝓpter nobilitatē nature. Vñ legitur in li. de apibus. Mulier sodomita iacuit in lecto: ⁊ qñ cū ipsa peccauit audiuit diabolū clamantē tribus vicibus phi. phi. phi. Que territa ad ꝯfessionē venit ⁊ penitentiā egit vltra ꝙ ei iniuncta fuit. Ultimo queritur an sit differentia inter pctā sodomitica: ⁊ qḋ ipsoꝝ sit grauius. R̄ndetur scḋm qḋ habetur in sum. Johis li. ij. ti. v. q. iiij. ꝙ ē quadruplex differentia. Primū pctm̄ ꝯtra naturā ē pctm̄ mollicie qḋ ꝯsistit in sola emissione seminis sine ꝯcubitu ad alterū. Secundū qḋ grauius ē vbi non seruatur debitum vas. Tertiū qḋ adhuc grauius est. vbi nō seruat̄ debitus sexus scꝫ masculoꝝ concubitus. Quartū autem quod est grauissimum est peccatum bestialitatis. scꝫ vbi nō seruatur debita species. Sciēdū ē ꝙ valde caute ē loquēdū in sermonibus de illo pessimo vicio. ⁊ etiam ꝯfessor debet se caute hr̄e de hoc vicio in ꝯfessiōe ne alicui scandalū vel occasionē peccandi p̄beat.

Ad eandē dn̄icam. Sermo. lxxxvi. Quod luxuria sine actu ꝯmittitur decem modis.

Xorē duxi et iō

venire nō possum. Luce. xiiij. Ex quo iā in p̄cedēti sermōe dictū ē de luxuria q̄ actu ꝯmittit̄. tūc h̄ in isto sermone tria sunt dicenda. Primo quō luxuria ꝯmitt̄ sine actu ⁊ qñ sit mortale pctm̄ ⁊ qñ nō. Secūdo quō hō ꝓbat̄ ꝙ vnusq̄sq; pōt ab actu luxurie abstinere. Tertio exēplū ꝯ. Quantū ad p̄mū sciēdū ꝙ luxuria sine actu ꝯmittit̄ decē modis. Primo qñ q̄s h̄z turpē cogitatōes tñ sine delectatōe ⁊ ꝯ suā volūtatē molestis ibi. ⁊ hoc nullū est pctm̄. vñ Greg. sup Eze. Quātūcūq; inmūda sit cogitatio mētē nō polluit si rō nō ꝯsentit. Ergo boni hoīes caste viuentes nō debent multū turbari ex eo ꝙ eis male ⁊ pessime cogitatōes inuadūt: q2 diabolus plus tēptat bonos ꝙ malos q̄ volūtatē diaboli in oībus exequūtur. vñ Greg. Tanto hostis callidus deceptionis molimina ardentius exquirit quanto celestis patrie sementinas inhiare nos cognoscit. Vñ etiā Ber. Nō enī cōtristari debemus si in tēptatōes inciderimus: sed si in tēptationibus supati fuerimus. Ergo si q̄s temptaretur de pessimis ⁊ inauditis cogitationibus viriliter resistere debet; tunc erit ei meritoriū. vñ Bern. Quotiens restiteris totiens coronaberis. Idē in li. meditationū. Demonū ē malas cogitatōes ingerere: nostrū est illis nō ꝯsentire. Nam quotiens resistimus: totiens diabolum supamus angelos letificamus. deū honoramus.

Secūdo qñ aliq̄d incidit mala cogitatio cū delectatione. tñ sine ꝯsensu plene rationis tunc est pctm̄ veniale. Vñ sciendum est ꝙ in p̄mo pctō p̄moꝝ parentū ꝯcurrebāt tres persone. scꝫ diabolus in specie serpentis: q̄ suggessit mulieri: ⁊ mulier q̄ dedit viro: ⁊ vir q̄ comedit de fructu vetito. tūc pctm̄ ꝯsummatū fuit in adā quantū ad genus hūanum. Et scḋm Augu. Suggestio serpētis in nobis est p̄mus motus ex fomite ꝓueniēs. Comestio mulieris est delectatio. scꝫ ꝯmestio viri ē ꝯsensus. Vis enī trib⁹. scꝫ suggestiōe: delectatione: ⁊ ꝯsensu homo ex tēptatione in pctm̄ ducatur. q2 tēptatio p̄ suggestionē q̄ in cogitatione cōsistit inchoatur: ⁊ si tūc ei nō ꝯsentit: sed ei imediate resistitur. tunc nullū est peccatū. Sed p cogitatōis delectationem temptatio ꝓgreditur: ⁊ sic erit veniale dū delectatio immunde cogitationi aduenerit. Sed per ꝯsensum temptatio et pctm̄ consummātur. Ergo summe cauere debem⁹ ne delectemur in cogitationibus malis. q2 cū delectatio aduenerit tunc est pctm̄ veniale: ⁊ hoc intellige qñ cōsensus rōnis nō est ibi. q2 consentiēte rōne pōt esse de genere mortalis.

Tertio ꝯmittitur qñ quis dat consensum in morosam delectationem. sicut qui delectant̄ cū plena ratione in malis cogitationibus: ⁊ in eisdem se voluūt. tunc talis morosa delectatio est pctm̄ mortale. sicut heu multi faciunt tam mulieres ꝙ viri: ⁊ etiam virgines quelicet nolunt ad actum ꝓcedere. tñ diutius in malis cogitationib⁹ ⁊ delectationib⁹ quasi delectando imorātur quod est nimis piculosus. q2 facilime p hoc pctm̄ mortale icurrūt. Qḋ ꝓbat iacob⁹ in ep̄la sua dicens. Concupiscentia. i. interior aīe delectatio cū cōceperit subaudiendo ꝯsensum rōnis. parit peccatum

sez mortale. Quarto cōmittit̄ qñ q̄s ex mala
cogitatione ꝛ delectatione dat cōsensū ꝛ vo
luntatē ad ip̄s op⁹ et hoc sp̄ ē mortale pctm̄.
Augu. sup Gen. Si rō ɔsentiat ei q̄ libido
cōmouerit faciendū esset nō discrepat. iā ei
peccatū iputatur etiā si non ɔsequat̄ factum
qm̄ rea tenet̄ in ɔsensu consciā. Et hoc etiā i-
telligit̄ de quolibet pctō mortali q̄ hō cōmi-
mittere ꝓponit q: q̄cunq̄ regnū celeste itrare
dz oportet q̄ sic stet i suo ꝓposito q̄ si viuerz
eternaliter nunq̄ mortaliter peccare vellz. Er-
go de necessitate salutis oportet q̄ q̄libet si-
ue sit masculus siue ꝑo femina secus i estet
in suo ꝓposito q̄ nunq̄ velit facere actū luxu-
rie nisi in matrimonio. Quinto cōmittitur vi-
su. vt cum quis ex visu cōcupiscit aliquā ꝑso-
nā: et ea intentione eā inspicit vt eā ɔcupisce-
re velit. Math. v. Qui viderit mulierē ad cō-
cupiscendū eā. s. vt concupiscētia trāseat i affe-
ctu cordis et in ɔsensum rōnis et etiā si facul
tas esset facere dispoīt. iā mechat⁹ ē eā i cor
de suo. vbi gratia Si quis vna die cētū homoīs
intraret. et in q̄libet talē cōcupiscētiā iā dictā
ꝑ visum sibi acq̄reret. tot pctā mortalia ɔmit-
teret. ergo maxime necessaria ē oculoꝝ custo-
dia. ¶ Pro q: sunt valde veloces ad no
cendū aie. ideo ꝑ domib⁹ ꝑparant̄. Trech. iiij.
Oculus me⁹ depdat⁹ ē aīam meā. Gen. iij.
Uidit igitur mulier q̄ bonū eēt lignū ad ve-
scēdū ꝛ pulcrū oculis ꝛc. et tulit de fructu illi⁹
et comedit. vñ Gre. dicit. Nō eñ eua ɔtigis-
set lignū nisi prius incaute respexisset. Secundo
custodiēdi sūt oculi: q: sūt quasi due porte i ca
stro corporis nr̄i. Qui eñ h̄z portas alicui⁹ ca-
stri habet q̄si ip̄m castrū. Sic si diabol⁹ hab̄z
oculos nr̄os tūc hab̄z castrū corporis nr̄i et tunc
mors frequēter itrat i aiam ꝑ fenestras nr̄as
et ɔsequēter sequitur q̄ de⁹ nihil h̄z i hoīe si ocu
los nō h̄z. recte sicut dn̄s castri q̄ nō h̄z igres
su ibi. Unū xp̄s dicit i euāgelio. Si ocul⁹ tuus
fuerit nequā totū corpus tuū tenebrosū erit.
Tercio custodiendi sūt oculi et visus et p̄ter mu
lieris. q: a planta pedis vsq̄ ad vtricē nō ē lo-
cus i muliere ornata in quo nō sit posit⁹ laq̄-
us dyaboli ad capiendū aīas. Eccl. ix. Ne re-
spicias mulierē cōptam ne forte icidas in laq̄
os eius. Quia diabol⁹ vtit̄ mulierib⁹ pompo
se ornatis tanq̄ rethib⁹ ꝛ tanq̄ gladijs ad ca-
piendū ꝛ occidēdū. Hie. Gladi⁹ igneus ē spe
cies mulieris. vnde etiā gladi⁹ biceps mulier
pompose ornata. Hoc ptz ex eo q̄ occidit ani
mā ꝑprā ꝑ superbiā et aiam ꝑ ximi ꝑ luxuriaz
et malā cōcupiscentiā. ¶ Querit̄ q̄d fa-
ciendū sit cū quis videt aliquā ꝑsonā ornatam
ꝛ pulcrā vt sibi nō noceat i aia sua: Rn̄detur.
q̄ duo cogitāda sunt. Primo q̄ nunq̄ tātā
curā et diligentiā habuit ad ornandū ai-m
suā eternaliter victurā et ad ɔplacendū deo.
sicut ista ꝑsona habuit ad ornandū corp⁹ suū
putridum et mortale ad complacendū mun-
do. et sic dolere debet de accidia et negligen-
tia sua: et de ꝑditione anime illi⁹ ꝑsone quas
sepe in ꝑpe se videt incedere. Secudo cogitan
dum est q̄ pulcre sunt facies electorum i celo
et quomodo ornabūtur cū stola glorie. Si il
le mortal' homo qui hodie ē et forte cras mo
ritur tam pulcer est ad videndū. quid tūc erit
de immortalibus post iudiciū eternalit̄ viuē-
tibus. et sic homo ꝑ hoc debet sibi acq̄rere af
fectum ꝑueniendi ad celestem claritatē. Sci-
endū etiā q̄ si homo videt mulierē vel virginem
tanq̄ rē vel ymaginē pulcrā nō malā cogitā
do vel affectando. nō est pctm̄ q̄uis sit icauc
tū. Gre. Non licet videre q̄ nō licet ɔcupisce
re. Aug in regula. Neq̄ feminas videre ꝓhi
bemus sz appetere vel ab ip̄is appeti velle cri
minosum est. ¶ Sexto ɔmittit̄ locutiōe
vel risu: vel cū q̄s alloquit̄: vel arridet aliquā
ꝑsonā ea intentiōe vt eā alliciat sic peccat mor
taliter. vbi gratia Si quis loquit̄ verbū iocosum
ea intentiōe vt aliā ꝑsonā ad actū illicitū allici
at. tunc verbū iocosum q̄ alias eēt veniale fit
sibi mortale ꝓpter ꝑuersam intentiōem. Sic
intelligendū est de risu vt cū quis arridet ali-
cui ꝑsone ea intentione vt ip̄am ꝑsonā ad ma
lam ɔcupiscentiā et ad actū illicitum alliciat.
tūc talis peccat mortaliter ꝓpter ꝑuersam in
tentionē. Luce. vi. Ue vobis qui nunc ridetis
Sed si alias arrideret alicui ꝑsone ꝓpter no-
ticiam: vel ex quadā leuitate: vel ex cōsuetudi
ne: vel ex admiratione: vel ex ioco tūc vix pec
caret venialit̄. Sciendū q̄ aliqui iuuenes ꝛ eti-
am q̄nq̄ mulieres et virgines sepius loquunt̄
verba scurrilia et luxuriosa. quod est valde re
prehensibile. q: ꝑ hoc ostendūt q̄ habēt cor-
da impudica. Quia scd̄m dictū xp̄i vt habet̄
Mat. xij. Ex abūdātia cordis os loq̄tur. Su
per eodem verbo Criso. dicit. Quale cor hab̄z
vnusquisq̄ talia verba loquitur et opera fa-
cit. Aristo. iiij. ethicorum. Qualiscūq̄ vnusq̄s
q̄ est taliter dicit et taliter operatur et viuit.
Ysidorus. Qualis sermo ostenditur talis et

animas ꝓprobat. In huius signũ spũales ꝑso ne et hoīes deuote sepius nominant deũ et dn̄m nostrũ iħm xp̄m: et btām v̄ginē mariā. et loquūtur de lautis. et v̄ba salutaria ꝓferunt. qꝛ habēt corda pudica et casta. Sꝫ ꝑ oppositum faciunt mali et puersi et impudici hoīes ꝓferētes v̄ba scurrilia et luxuriosa. vn̄ Isido. de su. bo. Mali sermones in ore xp̄iani esse nō debent. Nam sicut malos mores bona colloquia corrigūt ita bonos mores mala colloq̄a corrumpūt. Septimo cōmittit̄ ꝑ tactus impudicos: et ꝑ amplexus et oscula et huiꝰ. Qui modus per apl'm vocatur turpitudo. et ille modus etiā ē pctm̄ mortale. et scd'm magistrū in compēdio theologice v̄itatis. Est tanto grauius pctm̄ q̄to magis ꝑ talia libido accenditur ꝓpter maiorē approximationē ad mulierē vel v̄ginem Tamen sciendū scd'm eundē magistrū. Tangere mulierem ꝓpter malā intentionē non ē peccatum mortale. Sed tangere ex libidine vel osculari ad se non ꝑtinentē est peccatū mortale. Heu hoc isti non aduertūt qui vt frequēter mulieres et v̄gines impudice tangūt. scilꝫ amplexando. osculando. in quo deu grauiter offendunt. B Octauo cōmittit̄ tunc actu ꝑ ornatus corporis: vel alia signa ad luxuriam incitantia. Verbi grā. Ut sunt illi q̄ non concupiscunt. nec actu ꝑpetrare volunt sꝫ faciunt vt cōcupiscāt. vt multe mulieres. silr̄ et v̄gines q̄ ad hoc se lauant et ornāt. et capita sua discooperiunt vt amabiliores fiāt. q̄ nō solū in plateis et choreis. imo etiam in eccl'ia corda virorum dum eas inspiciūt vulnerant. nūc colore albo. nunc rubeo. nūc fam liari colloq̄o. nūc manuū inrectione. nūc vultus ꝓpositione. Sic faciunt iste qui tam alios incitāt ad ea et depingūt se sicut pictor ymagines. Et ꝑ talia laqueum et occasionē ruine ꝓstant ꝓximis. Et tales q̄ sic non concupiscunt nec actū facere intendūt sꝫ concupisci ab alijs volūt sunt occasores aīarū. A quibꝰ deus districtā rōnem req̄ret de oībus aīabus illis q̄s sic ad peccata traxerunt. vn̄ dz Exo. xxi. Qui foderit cisternā et nō operuerit cecideritq̄ in eā bos vel asinꝰ dn̄s cisterne reddet precium iumentorum. Ubi dicit glo. Cisterna aperitur q̄n mulier ornatur. et tunc bos vel asinus incidit in eā cū homo ꝑ illū ornatū illaq̄atur. tunc illa mulier reddet rōnem de illis aīabus. Greg. in mora. Tot mortibꝰ d̄s dignꝰ ē quot exempla prauitatis in posteros mittit. Ergo v̄gines et mulieres non debēt se pōpose ornare. Aug. li. ad sacras v̄gines. Dn̄ica virgo nec ornatu capitis. nec habitu. nec oculis erectis. sed cū vultu ad terrā deposito ꝓcedat ne in se viles inducat et accēdat amatores. et si non periat ipa: tū nec alijs causa ꝑditionis existat. Nono committit̄ ꝑ dona et ꝑ munuscula. cum quis dat alicui ꝑsone aliqd donum vel clinodium ea intentione vt eam sic ad malam concupiscentiā et ad malū actum alliciat Talis sic dans siue sit ꝑ nono anno siue alias in alio tp̄e peccat mortaliter ꝓpter malam intentionem. imo mechanicus qui ꝓparat vel vendit tale clinodiū illi quē certitudinaliter scit sic velle abuti. reus erit illiꝰ peccati et peccat grauiter. Insup nūcius qui est mediator illarum ꝑsonarum et scienter tali ꝑsone portat tale donum: vel encenniū ad tale malū fine consequendū. reus erit illius pc̄ti et grauiter peccat C Decimo cōmittit̄ q̄n aliq̄ libenter vellent actum illū ꝑficere. et bene etiam possent qꝛ hn̄t oportunitatē loci et tp̄is et ꝑsone sꝫ solū ꝓpter ea dimittūt qꝛ timēt mūdū et scādalū hominū et confusionē ꝓpriā. Sed si scirēt se posse latere in hoc actu nec deum. nec sāctos nec ꝓpriam salutem aīe curarent q̄n hoc opꝰ ꝑpetrarent. Et tales q̄ sic dimittūt nō ꝓpter deum. sed solum ꝓpter homines grauiter deū offendūt. qꝛ voluntas eorum deliberata est ad istum actum. vn̄ Leo papa. Sunt nōnulli q̄ dum corde concipiunt peccatum faciendum deliberant. id tamen timore dimittunt aut ꝑ difficultate implere nequeūt. hi ꝑfecto nō in dn̄o moriuntur. Et idem intelligitur de quolibet pc̄tō mortali qd̄ q̄s nō ꝓpter deū dimittit: sed solum ꝓpter timorē hoīm. Verbi grā. Sicut quis non chorizans vel vestes ꝓciosas non portans. ꝓpterea quia pater et mater vel aliq̄s ꝓpinquus eius nouiter defunctꝰ ē. Sꝫ si hoc non esset ꝓpter deū nō dimitteret sꝫ oīno faceret. Silr̄ qui concupisceret rem ꝓximi sui. et hanc sibi libenter subtraheret si suspendium non timeret. Tales semꝑ stant in peccato mortali. Si autem quis ad actum luxurie procedit. tunc semper est peccatum mortale. vt patet in precedenti sermone. D Secū do sciēdū ē qꝛ illi qui dicunt se nō posse caste viuere. nec ab actu luxurie posse abstinere loquuntur contra v̄itatem fidei. qꝛ cū adiutorio dei quilibꝫ homo pōt a luxuria se continere et oppositum tenere sapit heresim. Cū ergo quisꝰ audet dicere qꝛ etiam cum adiutorio dei

nõ posse cõtinenter viuere. talis loq̃tur contra p̃mũ articulũ fidei vbi dicimus. Credo in deum patrē oĩpotentē. Vñ etiã apls. Oĩa possum in eo q̃ me confortat. Itē patet ex hoc q̄ q̄libet potest caste viuere. q2 si p vnũ actũ luxurie deberet pdere oĩa bona tpalia sua: vel si sciret se amissurum pedē vel manū vel ambos oculos. vel si sciret sibi p̃paratum ignẽ lectũ in quo deberet cremari sicut btūs laurentius in craticula: oĩno abstineret: et nunq̃ vsq3 ad mortē aliquē actũ luxurie scienter et voluntarie pperraret. Quare tūc nõ magis ppter deũ et ppter salutē pprĩã: et ppter etiã dãnatõem euitandã debes a luxuria abstinere. ergo summũ remediũ q̃n quis temptat a luxuria est q̄ hõ seipm cruciet vel flagellet: vel aliis puniat corpus suũ et subtrahat sibi de cibo et potu. vñ Hugo de scto vic. Parca eniz vita occidit vicia. libidinē extinguit: virtutes nutrit animũ roborat: mentē ad celestia eleuat. Qr aũt punitio corporis extinguit luxuriã patet de btõ Bñdicto q̃ ppter ardorē luxurie piecit se inter spinas et vulnerauit corpus suũ. et sic p vulnera carnis extinxit ardore libidinis. Itē legitur de btõ Bern. q̄ semel immersit se in gelidã aquã ppter vehementem tēptatõem carnis. Qr aũt subtractio cibi et potus extinguit luxuriã. hoc videmus per tale exēplum. Erat quidã adolescens q̄ ex intuitu illicito in concupiscentia carnis vehementer cõ bonestã et pulcrã mulierē accensus fuit. sed ipa repulit eũ sepius. Vñ semel ipse dixit. si nõ suã voluntatē adimpleret oporteret eũ mori. tūc ipa assignauit ei diē: locũ et horã: qua deberet venire ad eã. Cũ aũt ipe venit tūc illa dixit. tua voluntas nõ adimplebitur nisi prius consenseris mihi in vna petitõe: et ipe libenter consensit: et ipa conduxit eũ in vnã cameram p triduũ sine cibo et potu: et quarta die aperuit vnũ locũ cuz mēsa ibi posita q̄ fuit plena bonis ferculis: cibariis et potibus et ex opposito aperuit lectũ pulchrũ: et dixit iuueni. Optionē tibi do: an vel comedere et bibere: vl voluntatē tuã mecũ adimplere: et voluntate tua peracta iterũ econuerso icludã te: et tã nõ gustabis quicq̃ i comedēdo et bibēdo. Tūc iuuenis rñdit. Ego iã ita fatigatus et attenuatus sum fame et siti: q̄ ignis cõcupiscētie tot9 refriguit et iã nullã cõcupiscentiã erga te habeo: sz me delectat comedere et bibere magis q̃ quicq̃ aliud facere. et ipsa dixit. O nequã cur dixisti q̄ oporteret te mori: nisi ego tibi consentirem: vade et amplius quando sic accensus fueris tūc tibi subtrahe de cibo et potu. et sic poteris carnis tue concupiscentiam extinguere et caste viuere.

Dñica tertia post festum trinitatis. | Sermo. lxxxvii. de conuersione peccatoris.

g **audiũ erit corã** angelis dei sup vno pctõre pniaz agēte. Lu. xv. Math. xviii. Valde magna et fructuosa est pnia pctõris de qua angeli in celo tãtũ festũ faciũt tãtūq3 gaudiũ btūs Bern. sup cant. Gaudēt angeli in pctõrũ cõuersione salutē hoĩm sitientes. Lacrime eñi penitentiũ sunt vinũ angelorũ. Vñ merito de in verbis p̃missis. Gaudiũ erit corã angelis dei etc. Vñ sciēdũ q̄ tria sunt in p̃nti sermone dicēda. Primo quõ tota trinitas et angeli et scti gaudēt de cõuersione pctõrũ. Secũdo quare oĩs hoĩes debent gaudere de pnia pctõrũ. Tertio quare demones gaudent de dãnatione pctõrum. Quantũ ad primũ notandũ q̄ de nra cõuersione nõ tñ gaudent angeli: sed etiã tota trinitas. sez pr̃ et filius et sps̃scts̃. E

Primo gaudet pr̃. q2 multũ gaudet rex terrenus qñ ha9 sibi cõcipitur sicut letatus est abrahã de cõceptu ysaac. Et magis gaudet qñ nascitur sicut gauisi sunt zacharias et elizabeth in ortu precursoris. sez iohannis bapt. sed adhuc magis gaudet qñ filius ablactatur. vñ abraham fecit magnũ cõuiuiũ in ablactatõe ysaac. vt h̃ Gen. xxi. Sz multo magis gaudet qñ filius grãdis effect9 ad mēsam suã accipit. Pr̃ igitur celestis de filio spũaliter concepto nato: ablactato: et ad mēsam recepto multũ gaudz. Cõceptio aũt attendit in cõtritõe sicut in bene ppositi cõceptõe. Natiuitas attenditur in cõfessione. et in pctõrũ cõfessione. et bonorũ operũ multiplicatione vel effusione. Ablactatio attenditur in vite pfectione sez qñ homo pficit in bonis opibus et virtutibus. Vñ ps. Ibunt de virtute in virtutē. Ad mēsam receptio attēdit in celesti refectõe iuxta illud. Luce. xxii. Edatis et bibatis super mensam meam in regno meo. Secundo de cõuersione pctõrũ gaudet filius. q2 videt effectum passionis sue qd notatur in euange. hodierno in ista pabola. sez de oue perdita et inuenta. Vñ Grego. Vna ouis periit qñ hõ peccando pascua vite relinquit. in hũeros aũt ponit: q2 ipe pctã nra ex corde suo portauit. De quo Aug. li. v. cõ here

feu dicet. Tu inq̄t ad petōrē ibo xp̄s cū essem
vnitꝰ primo meo recōciliam te. cūqȝ esses lon
ge ego veni vt reducerē te. cu int mōtes ꝛ sil
uas errares q̄siui te. hūeris meis portaui te.
patri meo reddidi te. laboraui. sudaui. caput
meū spinis opposui. manus meas clauis ob
iecit. latꝰ meū lancea apui. Tot nō dicā iniu
rijs ꝛ aspiratibꝰ laceratꝰ sum. sanguinēqȝ meū
fudi: ꝛ aīam meā posui vt cōiūgerē te mihi:
et tu diuideris a me. tn̄ aūt desiderio d̄ oue
inuentē ꝗ habuit ꝙ etiā desertū .i. celū dereli
quit. qḋ dr̄ desertū. tum qꝛ fuerat derelictum
ab āgelo q̄ in eo fuerat creatꝰ. tū qꝛ derelictū
fuerat ab hoīe q̄ ipm̄ fuerat inhabitaturꝰ. tū
qꝛ ad instar deserti i eo sūt dulces cātꝰ auiū .i.
angelorū. ibi sūt rose martirū. viole ꝓfessorū. ꝛ
lilia vginū. Tertio de cōuersione peccatorū
gaudet sp̄ūssanctꝰ. Primo qꝛ recupat templuȝ
suū qḋ debet inhabitare. iux̄ illud .i. Cor. iij.
Nesciti qꝛ tēplū dei estis vos: et spūssanctꝰ
habitat i vob. sȝ inhabitare nō pōt nisi spūs
malignꝰ recedat. ij. Cor. vi. Que aūt cōuen
tio xp̄i ad belial. quis autē cōsensus templi
dei cū idolis. Secundo gaudet spūsscōs: qꝛ
recupat membrū suuȝ: qḋ debet viuificare .i.
Cor. vi. An nescatis qꝛ mēbra vestra sūt teplū
spūssancti. Uidemꝰ enī ꝙ mēbrū precisuȝ vl̄
putridū vel paraliticū nō viuificat a spū hūa
no. eodēmō nec petōr a spū diuio. qꝛ diuisus
est a deo. Esa. lix. Iniq̄tates vestre diuiserūt
inter vos ꝛ deū vestrū. Tertio gaudet spūs
sanctꝰ: qꝛ recupat vas suū qḋ debet implere.
Oportet aūt ꝙ illud vas sit vacuū ab amo
re mundi si debet ipleri amore dei. Augu. sup
Job. Uas es si plūs es: funde qḋ habes vt
recipias qḋ nō habes. funde amorē seculi vt
impleāris amore dei. ¶ Similiter angeli
gaudēt de ꝯuersione pctōꝝ triplici de causa.
Primo qꝛ vident sue custodie tam gloriosuȝ
fructū. Cuilibet enī hominum angelꝰ ad custo
diā delegatur. Uñ p̄s. Angelis suis manda
uit d̄ te ꝛc̄. Quia angelꝰ semp custodit hoieȝ
dū est in p̄nti vita. siue sit in lecto siue i cam
po: siue in ecclia. siue in mensa. siue vbicūqȝ
locorū. Bern. In quouis diuersorio: in quo
uis angulo reuerentiā exhibe angelo tuo. nec
audeas illo p̄nte qḋ me vidēte non audeas:
Itē ille deū esse nō credit q̄ ea p̄nte deo facit
q̄ p̄ntibus hoibus facere pertimesceret. Item
Bernar. Magna dignitas aīarū ꝙ aīa vna
quecȝ ab ortu natiuitatis in sui custodiā ha

beat angelū deputatum. Sicut igiť medicus
gaudet q̄n videt effectus medicine infirmo
ꝓdesse: sic gaudet angelꝰ q̄n videt erga ho
minē sue custodie effectū. E conuerso aūt de
casu hoīs in pctīs ꝛ eiꝰ ꝑditione multū dolet.
Iuxta illud Esa. xxxiij. Angeli pacis amare
flebunt. Secūdo gaudēt: qꝛ vident ex pecca
toribꝰ cōuersis suū adimplere numerū. Cum
enī tot ascendant de hoibus quot ceciderunt
angeli siue quot remanserūt. Iux̄ illud. Sta
tuit terminos populorū iuxta numerū filiorū
dei. Manifestuȝ est ꝙ ruina debet de hoibꝰ
repari. p̄s. Implebit ruinas conq̄ssabit ꝛc̄.
Ideo multū gaudent q̄n petōres cōuertunť
vt de ipsis eorū numerꝰ reparet. Tertio gau
dentqꝛ: vident in laudando deum se habere
cōsortiū. qꝛ sicut angeli semp laudant deū in
celis. sic hō existens in gratia cōtinue laudat
deū in terra in oibus q̄ facit ad honorē dei.
qꝛ iustus semp orat ꝙ diu iustus est. Et non
cessat orare qui nō sinit bene agere. Ambro.
Unusquisqȝ cōuersionē suā gratā credat esse
deo et etiā ciuibꝰ angelorū quorū affectare pa
trocinia ꝛ veren debet offensas. Et ꝓpť istas
duas vltimas rōnes nō solū gaudet angeli.
imo etiā beata vgo maria ꝛ oēs sancti gau
dent de conuersione peccatorū. ¶ Circa
secundū sciendū ꝙ de cōuersione peccatoꝝ
deo hoies gaudere debēt. et hoc ꝓpter ma.
Primo ꝓpter honorē dei: qꝛ maximū dede
cus deo exhibituȝ est et exhibetur peccando
mortaliter. et hoc primo ꝓpter suā infinitatē
potentiā et maiestateȝ. Sicut si rex terrenus
inhonoraretur a suo paupe seruo et vili. nonne
magnū estimaretur dedecus esse propter po
tentiā ꝛ maiestatē regiā: et ꝓpter puilitateȝ
et vilitateȝ serui. et si quater cū hoc sibi fieret
ab hoie despecto cui multa bona fecisset. sic
etiā est de deo. Secundo ꝓpter suā infinitā
bonitatē. qꝛ q̄n minus bonū eligitur ꝑ opti
mo bono: tūc maiꝰ bonū multū vilipenditur.
Sic pungit q̄n creatura ꝑ creatore diligiť et
eligiť. vt cū hō cōuertit se ad delicias corꝑis
et ꝑ ꝓnit istas deo ꝛ gaudijs celi. Ergo pec
cator q̄ scienter peccat maiꝰ dedecus exhibet
deo ꝙ ille qui aliqualiter ignorāter peccat.
Sȝ malꝰ xp̄ianꝰ scienter peccat nō ex infirmi
tate vel ignorātia: sed sepe scienter et ex certa
malicia. ꝛ sic deū multū inhonorat. Sed cū
petor penitet tunc rehonorat deū penitendo
quē priꝰ inhonorauit peccādo ꝛ placat deū

per penitentiã quẽ ante offẽdi. p culpã. Se-
cũdo gaudere debemus de ꝯuersione pctõꝛ
ppter fraternã caritatẽ. qꝛ ꝓximũ diligere te
neoꝛ sicut me ipm. i. fauere sibi vitã btam sicut
et mihi. scꝫ gratiã in presenti ⁊ gliã i futuro
Sꝫ cũ pctõꝛ penitet. tūc erit particeps vite etne
Ergo de hoc gaudere debem⁹ ppter fraternã
caritatẽ quã tenemur ꝓximo. Sciendũ q̄ hõ
scḋm ḋ debet diligere ꝓpt deũ. s. qꝛ ẽ recepti-
bilis gratie in presenti et glie i futuro. Et hõ
non debet se diligere ppter seipsu: qꝛ hoc est
pctm̃. s. q̄ hõ scipm diligat. s. vt comedat. su
perbiat luxurietur. et vtatur bonis presẽtib⁹
in delitijs viuendo. vel qꝛ potens est ⁊ plura
bona possidet. vl' qꝛ honoratur ab hominib⁹
et sic de alijs. Tercio gaudere debem⁹ de con
uersione pctõris ppter numerũ electoꝝ q̃ cõ-
plebitur p eum: et ppter gaudiũ qḋ iam⁹ ha
bitum de eo in celo qui cõuertitur a peccatis
et deo amplius seruire ꝓponit. Sciendũ q̄
peccatũ cedit homini penitẽti in bonũ i celo
et etiã sanctis et electis. qꝛ penitẽs ppter hoc
deum eternaliter laudabit ⁊ glificabit q̄ sibi
peccata sua hic in terra indulsit ⁊ ab iternali
incendio liberauit. qꝛ cernit multos in inferno
q̃ forte minus peccauerunt q̄ ipse peccauit. et
de⁹ talẽ miam et gratiã eis nõ exhibuit sicut
sibi fecit. et hoc deũ eternaliter plus diligit ⁊
regratiatur. Queritur vtrũ electi videãt pctã ali
orũ in celo existentiũ. Rñdetur q̄ sic. ⁊ hoc nõ
est ipis q̃ peccauerũt in ꝯfusionẽ q̄ oẽs electi
cognoscũt pctã eoꝝ: sed erit eis in honorẽ scꝫ
q̄ a pctis surrexerũt et verã penitẽtiã egerũt.
et erit ipsis sanctis in gaudium et charitate
qua se in celo mutuo diligunt. quia vident
q̄ frater eoꝝ fuerat mortuus p pctm̃ qḋ com
misit in mũdo. et reuixit p penitẽtiã ⁊ sanctifi-
cationẽ penetrat p culpã et unctus ẽ p grãm
et ergo oẽs scti in celo laudant verũ medicũ.
id est xp̄m q̃ fratrẽ ipoꝝ sanauit. et de morte
culpe ad vitã gratie reduxit. Sicut pater. vel
frater. mater vel soroꝛ cui⁹. fili⁹ vel cognat⁹ di
lectus a mortuis suscitaretur vel a graui infir
mitate curaretur. tũc isti oẽs valde exultarent
et illũ medicũ laudarẽt. sic et oẽs scti in celo.

P Circa terciũ sciendũ q̄ demones ꝓpt no
uẽ causas gaudẽt de dãnatione pctõris sicut
angeli gaudẽt de ei⁹ cõuersione. Primo quia
deus nunq̄ habebit aliquã gliam de illo qui
dãnatur. sꝫ oẽs labores quos in mundo isto
xxx. iij. an ptulit i illo pditi sũt. Insup oĩa bo
na que sibi fecit siue in sanitate corpis siue in
exhibitione et largitione rerũ tpaliũ et bono-
rũ oĩa ista in eo pdita sũt. Insup passio chri-
sti et mors xp̄i et vulnera ipius perdita sunt.
Quod xp̄s conqritur p pphetã dauid. Ina-
naniũ laboraui et frustra ꝯsumpsi fortitudi-
nẽ meã. Et hoc fuit vna de maximis tribula
tionib⁹ et passionib⁹ quas xp̄s tpe passionis
sue habuit. qꝛ cognouit suã amarã passionẽ
frustrari in oib⁹ reprobis hoib⁹. Secũdo q̄ hõ
dãnatus de cetero nunq̄ aliquid boni a deo
habebit. nec vnã guttã mie dei. nec ecclie sub
sidia fienda p defunctis ꝓsunt illi: quia in in
ferno nulla est redẽptio. vñ Aug. dicit. Si pa
trem meũ scirẽ in inferno: nõ plus orarẽ pro
eo q̄ p diabolo. Grego. ii. li. moral. Quisquis
ad inferni mala tolleranda descẽdit nequaq̄
ad lucẽ vlteri⁹ redibit. qꝛ nequaq̄ vltra mia
penitẽs liberat. quos semel i locis penalibus
iusticia dãnãtis dãnat. Tercio gaudẽt demo
nes: qꝛ sociũ penaꝝ habẽt q̃ eoꝝ numerũ au
gmentet. Quarto eo q̄ angeli de cetero nun
q̄ habebũt leticiã de eo. s. q̄tum ad ꝯuersio
nẽ. qꝛ nunq̄ penitebit veraciter de pctis talis
dãnatus. qꝛ oẽs dãnati in inferno sunt obstia
ti in malicia sua. Licet angeli ⁊ beati in celo exñtẽ
tes gaudeãt de hoc q̄ vidẽt eos in penis. vñ
ps. Letabitur iustus cũ viderit vindictã: q̄ ̶
uis enĩ angeli et sancti in celo videãt penam
dãnatoꝝ nullam tñ ꝯpassionẽ habẽt ad eos
Etiã si quis videret patrẽ vel matrẽ vel fra
trem vel filios nõ ꝯpateretur eis. qꝛ sic ꝯiuncti
sunt deo et vnica voluntas eis cũ eo vt q̄d illi
placet sue iusticie placet hoc etiã eis similiter pla
cet. imo gaudiũ est eis videre penã dãnatoꝝ
quia vident mala q̃ ipi euaserũt. et de hoc de
um eternaliter laudabũt et sibi regratiabunt

I Queritur an dãnati etiã videãt gliam be
atorũ. Rñdetur q̄ sic. et ex hoc torquẽtur cũ
vident gliam inestimabilẽ beatoꝝ. Tum pro-
pter inuidiam inuidendo beatis de felicitate
ipsoꝝ. tum quia ipi talem gliam amiserũt p
pter momentaneũ gaudiũ huius mundi ⁊ p
pter diuitias huius seculi et voluptates car-
nis. sed post extremũ iudiciũ ampli⁹ nõ vide-
bunt gliam btoꝝ. nõ tñ ex hoc minoratur eo-
rum pena sed augetur. Tum quia memorã
tur istam gliam quã in beatis viderunt in iu
dicio et ante iudiciũ. Tum qꝛ indigni sunt q̄
amplius eos videant. Vñ scriptũ est. Tollã-
tur impius ne videat gliam dei. Quinto

gaudēt demones de peccatoris dānatiōe. et hoc q2 ipi hūt materiā in q crudelitates suas refrigerāt. Peior ē eñ demō q̄ sit hōie inimico. homini eñ sufficit inimico suo mortē inferre. demon vero post mortē desiderat inimicū suū cruciare imppetuū. Sexto q2 dānati i iferno ex dānatiōe ipius quo ad aliquid oēs penas habebūt. sic econuerso i celo oēs sāti multū habebūt. R. Uñ q̄ritur vtrū dānati vellent oēs hoies dānari. et quo sciūt ex hoc penas eoꝝ augmētari. Rñ. scḋm scm̄ Tho. sup iiij. dist. l. q sic. Etiā parentes suos et cognatos vxorē ⁊ filios. et hoc ppter pfectissimā inuidiā q̄ est in eis sicut i beatis est pfectissima charitas. ita ⁊ i eis ē pfectissima inuidia q̄ facit appetere alioꝝ malum. hoc etiā ptz in illis inuidiosis viuentibus in hoc sclo. in quib9 tñ non est adhuc pfecta inuidia. sz tñ dānati minus ꝓpinquos in dēt q̄ alienos. vñ eoꝝ pena maior esset si oēs ꝓpinqui dānarent et alij oēs saluarēntur q̄ si et aliqui de suis saluarentur. Et ppter hoc fuit q diues epulo petijt frēs suos a dānatione eripi. Cogitabat eñ q alij qui eriperent. et illos voluit esse suos frēs potius q alios. tñ si possibile esset potius mallet simul oēs damnari. Septio q2 demōes gaudēt specialiter se esse scariros de btā maria virgine q illā hoies de cetero eis nō auferat multos eñ eis aufert h quos q̄si p̄prios possidet. Infinitos eñ peccatores a morte eterna liberauit ꝯuertendo sententiā. Exēplū de hester q̄ pplz suū etiā post sentētiā datā post lrās dānatiōnis scriptas et sigillatas ac publice suspēsas a morte liberauit et amicos regis ꝯstituit. sic sūr itelligiē de btā virgine. Octauo q2 gaudēt valde de diuersitate penaꝝ et acerbitate q̄s i illis vidēt. quos eñ intuētur i maiorib9 penis de illis plus gaudēt: quos i pfidiorib9 aplius. Nono gaudēt marie q2 sūt secuti q peccatores p penitētiā nō ꝯuertant. q penitētia infinitos eis abstrahit vt ptz in vtroq3 testa. vt. i dauid. i paulo. i maria magdal. et sic de alijs. q2 penitētia respectu dei ⁊ peccatōris ē opus. nulla eñ creatura neq3 i celo neq3 i terra. neq3 omnes martires. neq3 apli. neq3 pphe. neq3 ꝯfessores. neq3 v̄gines. sz sola penitētia placat dei peccatōri. Ml. ath. iiij. Penitētiā agite appropinquabit eñ re. ce. Ezech. xviij. Si impius egerit penitētiā de oī peccatō suo vita viuet. sz demones certi sūt q dānatus aplius nō pōt agere penitētiā salutarē. ꝫ gaudēt. Nono demōes nō solū gaudet de dānatiōe peccatōris. sz etiā gaudēt de

lapsu iustoꝝ hoim. Uñ legit̄ i vitaspatrū q̄dā monachus filius sacerdotis ydoloꝝ cū puulus eēt et sederet i tēplo ydoloꝝ vidit sathanā sedentē et oēm militiā eius astantē ⁊c. Quere hoc exemplum supra sermo. xl. E.

De eadem dominica de nouem choris angelorum. Sermo. lxxviij.

Gaudium erit corā

angelis dei sup vno peccatōre penitētiā agēte. Lu. xv. Ore. dicit q supna ciuitas ex angelis ⁊ hoib9 ꝯsistit. Ergo hoies licet viles i mortali corpore de terra creati i āgloꝝ ꝯsortio debēt deputari. ita vt sancti q plꝰ minꝰ hūt i meritꝭ supra illi ita ad meritoꝝ ꝯparatōes cū āglis collocant. Jō cum sūma diligētia laborādū ē et conādū. vt qlibet ad hoc puenīat. hoc ē vt qlibz laboret suis exercitijs vt ad āglos sublevetur. Cū eñ pmia correspōdeāt meritis. iuxta illō Math. vij. Eadē mēsura q̄ mēsi fueritis remetietur vobis. Et iuxta illō apli. Que eñ seminauerit hō hec et metet. Z. Certū ē et idubitata v̄itas fidei xp̄iane tenet q īfimi i meritis cū īfimis i celo. et mediocres cū medijs ⁊ supmi cū supmis angelis ordinabūt. Hec ergo ꝑsequēdo p ordinē. Primo videamꝰ q̄ ad īfimum ordinē. hoc ē ad angelos collocētur. ⁊ sūt qui cū īfimis et minimis meritis trāseunt de hac vita. Jsti aūt minima hūt merita q̄ ex seipis nihil hūt: et solū in xp̄i meritis assumuntur. non q xp̄i merita i se sīt minima: sz q2 de suis nihil penitꝰ addiderūt. Quoꝝ sūt duo gna scz paruloꝝ post baptismū decedētiū ⁊ peccatoꝝ p finalē penitētiā sese ꝯuertentiū. Qui cū nihil de suis penitꝰ apposuerūt ad īfimū ordinē hoc est ad angelos assumūtur: Jpi eñ sunt q̄ minima annūciant. hoc est deo nunciant minima merita se habere. ergo q̄ decedūt i baptismali innocētia ⁊ i finali penitētia. vt q̄ ex necessitatis articulo ꝓpediti nec confessiones nec satisfactōes aliquā addiderit. sz sola i ꝯtritione cis peccā idulta sūt ⁊ sic decedūt. hi q̄ infimi sunt i meritis ad locū īfimū. hoc ē ad angelos deputātur. Non eñ negamus eis veniā q tādē q̄ se repenituerit. dicēte aug. Nulla penitentia pōt eē nimis sera dūmō sit vera. ⁊ iō ex tali penitētia ꝯcedimꝰ eis aptionē regni. sz q2 nudi sūt ꝓprijs meritis. iō exigēte dei iusticia i infimis locis collocent. Et nihilominꝰ tñ in illo choro habebūt magnū gaudiū. quia celestes milites. id est angeli i illo choro existētes cos

lete suse p̄iit et bonorifice eis seruiūt. et tm̄ honorē eis exhibent q̄ admirari possūt. Luc. et xp̄s pōt dicere eis. Nō inueni. ego seruiui vobis xxxiij. annis i terris q̄re merito angeli mei seruire vobis debēt in celis. Secūd' chorus est scd̄o p̄ archangelo p̄ qui magna nūciāt et secreta reuelat. sicut p̄phetias et secretiora dei plus cognoscūt q̄ inferiores angeli. Ergo gabriel fuit de isto choro q̄ incarnationē xp̄i et etiā natiuitatē iohis baptiste annūciauit. Ad illū chor p̄ ueniūt isti hoīes q̄ sup p̄dictā cordis cōtritōem addūt felicissimā oris cōfessionē et ipsam p̄fessionē cū debitis circūstātijs in sacerdotis audientia fideliter p̄ponētes et nihil ex oib' contingentib' obmittētes. Talis enim confessio statuit ab ore p̄cedit omniū impetrat veniā peccatorum. Gre. Cōfessionē nostrā ex puro corde cōsiderat deus et cuncta que delinquimus relaxat de'. Quo ergo isti nisi inter archangelorum numerū deputantur. Cum eni p̄mi ex sola cordis cōtritōe inter angelos assumuntur. merito isti qui pl' apponūt supaddentes cōfessionē alanū. s. in archāgelorū ordinē assumūtur. Et merito isti se. mūdi i ter eos collocant q̄ magna nūciāt. q̄ reuera maximū est et maxime nūciāt q̄ feda peccā sua pure denūciant cōfessori. Greg. In plerisq̄ verecūdia homini. h' maioris ē certaminis sed a p̄tā cedo detegere q̄ eadē nō p̄mittere. Jsi. Confessio sanat: cōfessio sanctificat: cōfessio pcc̄i veniam donat. Omnis eni spes i p̄fessione consistit. r. In p̄fessione locus est mic. Et in illo choro adhuc est maius gaudiū. q̄ ibi cognoscimus abyssum diuine voluntatis: et ibi cognoscimus causas et effectus rerū in deo. s. quare hoc vel hoc fit. et quare iste e diues et ille paup. iste est pulcer. et ille deformis. quare vnus mor. t et alter viuit. Tercij angeli dicū tur v'tutes. Et sūt illi sp̄us p̄ quos signa et miracula fiūt frequēter. Et ideo dicūtur v'tutes q̄ v'tus diuina relucet in illis. s. q̄ ip̄e sit c p̄o et q̄ nihil potest resistere ei. et q̄n deus vult aliquid facere q̄d est supra naturā. q̄d. s. solum fit miraculose sicut cecos illuminare. mortuos suscitare. tunc illi angeli qui dicunt' virtutes mittuntur. Ad horum ergo societates illi homines merito assumūtur qui strenue et viriliter duobus predictis. s. ptritioni et p̄fessioni: adiungūt debitam satisfactionē et condignam. Unde Luce. iij. dicit iohes baptista. Facite dignos fructus penitētie. Gre. Ut tāto maiora querāt bonorum operum lucra p̄ penitē tiā. q̄ to' grauiora sibi intulerūt dāmna p̄ culpam tam viriliter satisfaciētes vt cōmissis malis in pondere numero et mensura: et satisfactione cōdigna sufficientiq̄ remetiātur. et p' i obseruatōe p̄ceptorum dei viriliter et strēnue se exerceāt et insistāt operibus mie. s. esuriētes cibando. sitientes potādo et sic de alijs. Et q̄a talis satisfactio hic descripta habet maximas difficultatē et ideo indiget fortitudine ideo virtutibus merito tales apponēt. Et ibi erit adhuc maius gaudiū q̄ ibi cognoscimus oīpotentiā dei plenius quō ex nichilo oia creauit. et adhuc mille vel infinitos mūdos creare posset. et quō sustētat mundū et oia creata i esse suo. Quarti dicunt' potestates et illi mittunt' ad arcendū demones ne mortis temptare presumant q̄tum volunt. Et illi iuuāt nos vincere carnem mundū et dyabolū. Et ad istū chorum assumūtur illi qui post p̄dicta exercitia contritionis et cōfessionis et satisfactionis. p̄ q̄ oia pcc̄ā sunt deleta in artissimo exercitio se astringunt assumentes asperā et austerā vitā et p̄ fortissimam resistentiā carni: mundo: et dyabolo se opponūt ne et iterū peccato illabantur

M Tres eni p̄cipuos hostes habemus precipitiū suadentes. s. carnē mūdū et dyabolū. Et quib' duo si aliquādo intermittant. tñ penitus et toto nō dimittūt. Tercius. s. dyabolus ita inexorabili aduersus nos odio coniurauit vt nunq̄ ab eo ad ictū vni' oculi indutias extorquere valeam'. Job. vij. Milicia est vita hoīs super terrā. Primo eni caro ipugnat nos p̄ cōcupiscentias et carnalia desideria. semp eni optat voluptuari ociari. ipugnat. cui resistendū est potenter. nihil ex omnib' his admittendo nisi que ad seruiendum deo et ad victum et vestitum sunt q̄ necessaria. tenendo corpus nostrū sicut dicit Bern. Sicut egrū commendatū cui multa volenti inutilia sunt neganda. vtilia etiā nolenti ingerenda. Scd̄o mundus impugnat nos cū delectatōibus mundanis. s. gaudijs: diuitijs: et honoribus rc. Et illa respuere debem'. s. q̄ h̄ gaudere in mundo illicite non volumus vt i futuro cū deo eternaliter gaudeamus h̄ spernere diuitias t̄pales. vt in futuro possideamus diuitias glorie. h̄ fugere honores mūdanos vt in futuro honoremur a xp̄o et ab omnib' sanctis et angelis dei. et sic de alijs. Tercio diabolus nos diuersimode impugnat. p̄mo malas

suggestiones immittendo quib9 in principio viriliter resistere debem9. Ber. i ser. Pot unusquisque excitare teptatois motū. sz i te est si volueris dare vel negare plensuz. Secūdo teptat nos viciādo nr̄a bona opa. Et hoc ptingit tribus modis scd̄m Greg. s. i principio viciādo intentionē. i medio teptat p negligētiā. in fine p inanis glie illaqueationē. quos laqos diaboli p diligentē custodiā euadere debem9. Et q̄to bellū est fortius et eo q̄ qs inclinatus ē ad aliquod vitiū aut ex natura aut ex actu frequēti. qr scd̄m Arist. Actus multiplicati generāt hab. ti i ideo qs plus meret. s. viriliter resistēdo. et etiā q̄to plurien qs teptatur tanto plures coronas resistēdo meret. Ber. Quotiēs restiteris totiēs coronaberis. et i illo choro habebimus adhuc maius gaudiū q̄ in iferioribus chor9. O quale gaudiū tūc habebim9 cū illis militib9. s. angelis q hic vicerūt non vincere. mūdū carnē et dyabolū. et cū illis scis q hic fortiter dimicauerūt ptra mūdū carnē et dyabolū. Quinti angeli dicunt principatus et adhuc superiores alios q mittūtur et dicitur principatus: qr principātur sup totā ecclesiam vel pvinciā vni9. et isti mittuntur p negotio tot9 eccl'ie vel pvincie q̄n deo placuerit. Et huiuc choꝝ angeloꝝ meremur si principatū obtinebimus sup ceteros hoies. Sz diceres quō possem fieri princeps sup oēs hoies alios. et illū quintū choꝝ mereri possē. Rn̄det p paciam scz vincendo omne malū i bono. et talē hoiez totus mūdus vincere nō pōt. hoc pz i martirib9 quos nec psides nec reges: nec ipatores: nec oēs tyranni vicere potuerūt. et isti hoies q ad istū chorū possidēdū ptinēt. sic se habēt in terris q si vbis offenduntur. s. ipsis maledicendo vel dicēdo v't iracūde loquēdo. tūc ipsi econuerso p maledictione dant bn̄dictionē. et pro vbis iracūdis respondēt vba dulcia. Exēplo christi de quo scriptū est. i. Petri. ij. Cum maledicerētur non maledicebat cū pateretur nō cōminabatur. Sed diceres. An hō iustus et inocens debeat sustinere maledictiōnes maloꝝ. et vtrū sibi aliqd noceat talia vba maledicta sustinere. rn̄deo q̄ nihil sibi obest. imo sibi pdest et meritoriū ē. vn̄ ps. Maledicēt illi et tu benedices. Et hoc pz q̄ deus illā maledictionē sibi a malo hoie inflictam vult ei conuertere in bn̄dictionē. Vn̄ aug. Qui iust9 est et maledicitur p̄miū ei9 p maledictione redditur. Itē si tales qui ad illū choꝝ ptinēt i reb9 offendantur totū deo offerunt. cogitant q̄ xp̄s nudus p ipsis i cruce pependit. nec haustū aque habere potuit. et sic dn̄s ihs xp̄s remunerabit eos i vita etna. Vn̄ apl's ad hebre. x. Rapinā bonoꝝ vestroꝝ cū gaudio suscepistis scientes vos meliorē et manentē substātiam habere in celis. Itē si leduntur i corpe hoc paciēter ferūt cogitantes passionē xp̄i q p eis multa grauiora sustinuit. Vn̄ gre. Si passio xp̄i ad memoriā reducat nihil ē qd̄ non equo aio tolleret. imo tales nō solū parati sunt indulgere suis offensoribus. sz etiā parati sunt p ipsis orare. vn̄ Math. v. Diligite inimicos vestros. bn̄facite his qui oderūt vos. et orate p psequētibus et calūniantib9 vos. vt sitis filij patris vestri qui i celis est. Sexti angeli dicuntur dn̄atiōnes. et illi dn̄antur aliis angelis et ordināt eos ad officia sua. et isti nō mittūtur sed intimāt voluntatē dei illis qui q̄ in inferiorib9 ordinib9 quid facere debeāt. et vocātur dn̄ationes quasi dn̄i sup alios. Et isti q̄tuor choꝝ superiores nunq̄ mittuntur. sz semp assistūt ante dn̄m et istū chorū meremur cū sensualitatē nostrā rationi subiciamus. sic q̄ nihil faciat nisi qd̄ ratio iubet. et sic maximi dn̄i qui seipsos sciunt vincere. et illi scd̄m Ber. habēt sensus exteriores nō duces sed seruiētes. intemeratos sobrios et efficaces. In signū huius legit̄ i euāgelio et habet Mathei. viij. de centurione q dixit. Vō sum sub ptāte pstitut9 hn̄s sub me milites: et dico huic vade et vadit. et alij veni et venit. et seruo meo fac hoc: et facit. Cēturio. i. ratio habet sub se milites. i. potētias aie. et dicit huic. s. rōnali veni. et cognosce differētiā inter bonuz et malū. et dicit huic. s. irascibili vade. scz spernendo malū qd̄ rōnalis potētia cognoscat esse despiciēdūz. et seruo. i. pcupiscibili. fac hoc. s. appetēdo bonū qd̄ rationalis potentia cognoscat esse appetēdum. Unde Gen. xli. dixit pharao ad ioseph Sine tuo imperio non mouebit quisq̄ manū vel pedez in vniuersa terra egypti. Joseph id est ratio sine cuius imperio sensualitas nō debet mouere oculum ad videndū. nec os ad loquendum. nec pedes ad ambulanduz. nec manus ad palpandum: nec aures ad audiendum. nisi id qd̄ ratio iubet et discernit ei eē licitum. ergo in talib9 hoibus q ad illū chorūz ptinēt sensualitas ē subiecta rōni. et h9 operatur plenitudo grē. q̄to eni cor abūdat i grā tāto magis ratio vincit sensualitatē. qr cuz cor est plenū gratia tūc alia intrare nō possūt. Sz diceres. qre habemus tot inmūdas cogitatōes

Rn̄deo q̄ id q̄z vacuuz est cor nostrū a grā. q̄
male cogitantes de hūilitate sancti intrādi i inimicū
in nob. Et in isto choro habebim⁹ valde ma
gnū gaudiū. q̄z esse inter tales magnos et al
tos angelos q̄ sunt dn̄i sup alios: nonne est ma
gn⁹ honor: ibi etiā videbim⁹ plenius dignita
tem. altitudinē. et magnitudinē glorie nr̄e. et
quō minim⁹ hoīm in celo magis honorat̄
et altius coronat̄ q̄ maxim⁹ rex in terris: q̄z ab
ipso xp̄o et maria et oībus sctīs et angelis ho
norat̄ in celis. et q̄libet participat secū in oībus
bonis et meritis: et glīas spāles hēbit in quo
libet electo i celo. ¶ Septimi angeli di
cuntur throni. et isti angeli pre ceteris in deo
q̄escunt tanq̄ in vltimo fine: et de⁹ in eis de
lectabilit̄ q̄escat tanq̄ in throno delectabili.
et ipse in eis iudicia sua in cuncta subiecta di
sponit. Vn̄ canit. De⁹ q̄ sedes sup thronū et iu
dicas eq̄. Si g̊ cupim⁹ ad thronos p̄ sortem per
uenire oīa ad regulā iusticie iudicem⁹ vt deo
dem⁹ eq̄tate. nobis vtilitatē. p̄ximo pietatē.
Et in illis q̄ ad illū thronū pertinēt quiescit
de⁹ delectabiliter. vt sunt illi q̄ nec in p̄speris
eleuant̄ p superbiā: nec in aduersis frangūtur
p impatientiā s; oīa a deo equanimit̄ accipiūt.
siue sit amarū siue dulce: siue letū siue triste.
q̄z tales estimāt se eē malos et dignos ei ma
lo. et cū patiunt̄ aliq̄d tunc dicūt illud Ecclesi
asti. Merito hec patim: q̄z peccauim⁹ in fra
trē nostrū. s. xp̄m nō obediēdo p̄ceptis
suis. et tales dicūt cū btō aug. Hic vre hic se
ca vt īeternū parcas. et dicunt cū btō Hiero.
Libēter nunc patior tormēta: vt futura mihi
gl̄ia seruet̄. nō enī iudicabit de⁹ bis in idips.
Et tales nō cōmouentur ad irā. q̄z nihil vo
lunt nisi qd̄ de⁹ vult: et oīa equanimiter a deo
recipiūt: et volūtates suas p̄formant diuine
voluntati. g̊ nō turbant̄. Vn̄ puer. xij. nō cō
tristabit iustū q̄cq̄d ei acciderit. et in illo cho
ro replebit̄ oīe desideriū nr̄m. Vn̄ ps. Qui
replet in bonis desideriū tuū. rc. quia ibi est
abundantia omis boni. q̄z ibi hēbim⁹ mēsurā
bonā cōfertā. coagitatā: et supeffluentē. Vn̄
apls. Qd̄ ocul⁹ nō vidit nec auris audiuit nec
in cor hoīs ascēdit rc. Octaui angeli dicū
tur cherubin. et illi clari⁹ deū vidēt et specu
lū trinitatis. et dicunt̄ illuminatores: q̄z alios
illumināt: et eis volūtatē dei notificant. et sic
illi pre ceteris inferiorib⁹ cognoscūt volūtatē
dei quid placeat vl' displiceat ei. Ad illū cho
rū spectant illi q̄ hic illuminant̄ in vera xp̄i sa
pientia. Sapiētia dr̄ q̄si sapida scientia. Vn̄
Bern. Inuenisti plane sapiam si p̄ctā tanq̄
pessima mala desiderabilia hui⁹ mūdi tanq̄
nihil. et eterna q̄si optima sapiunt. et tales ex
intimo corde eterna cōcupiscūt. dicentes cum
aplo. Cupio dissolui et esse cū xp̄o. et dicunt il
lud ps. Heu mihi q̄z incolat⁹ me⁹ p̄longat⁹
est. Jdē. Sitiuit aīa mea ad te deus fon. viu.
Et tales nec p̄nt cogitare nec audire nec loq̄
nisi q̄ dei sunt. O quale gaudiū ibi in illo cho
ro habebim⁹ vbi oīa in deo cognoscem⁹. scz
quō ab eterno in deo fuim⁹: et quō a deo ema
nauimus. Insuper cognoscem⁹ deū in omni
bus: et oīa creata pulcriora esse in deo q̄ i se
ipsis. Et q̄cq̄d hō desiderat sibi. scz pulcritu
dinem. sapientias. diuitias rc. hoc totum in
xp̄o inueniet. Vn̄. iij. Regū. x. Beati serui tui
q̄ stant in p̄spectu tuo semp videntes sapiam
tuā. Quāuis oīs electi videant deū: tamen
vn⁹ clari⁹ videt q̄ alius. q̄z sic stella differt a
stella in claritate. sic et sancti differunt in glīa.
q̄z quāto aīa est clarior et maiora merita me
ruit cum corpe in p̄nti. tanto clari⁹ corp⁹ erit.
q̄z glificatio redundat de aīa in corp⁹. g̊ vnū
corp⁹ in celo erit clari⁹ alio scz in q̄ homo est
maioris meriti. Noni angeli dicuntur sera
phin. et isti sunt ardētes pre ceteris inferiori
bus in amore et feruore dei. et clarius cogno
scūt deū oīb⁹ illis inferiorib⁹: et flāmis diuini
feruoris incēdūt corda oīb⁹ aliqs angel. et rō
est. q̄z sūt p̄pinquiores deo. et q̄ igni ē p̄pinquior
magis accendit̄. et q̄ luci est p̄pinquior magis il
luminat̄. sic et isti angeli. Ad istū chorū pertī
nēt et p̄uenient q̄ feruent in charitate dei. scz in
illud Luc. xxiiij. Nonne cor nostrum ardens
erat in nob̄ dum nob̄ loqueret̄ in via. De illo
igne diuini amoris dn̄s dicit in euan. Jgnē
veni mittere in terrā: et q̄d volo nisi vt ardeat
Sz ad hec q̄ homo fiat feruēs in charitate
tria reqrunt̄. Primo q̄ mediū. i. p̄ctā tollan
tur. Grego. Aīa q̄ peccādo a deo se diuidit:
si p̄ctm̄ tollitur imediate deo adheret. et etiā
illa mūdana et trāsitoria oportet tollere de me
dio. i. amouere de corde. Vn̄ Amb. in li. de
spi. Diuine dulcedini nō p̄iungeris si ab amo
re tp̄ali nō recedis. Secundo oportet dispo
ni hoīes adhuc p virtutes. i. p opera virtutū:
vt accēdat̄ igne diuini feruoris. Hoc patet in
ligno disposito et arido qd̄ melius ardet et ci
tius incēditur q̄ lignū humidū et indispo
situm. Tertio oportet appropinquare deo. id
est p contēplationē se ad deū erigere. q̄z quā
to homo altius deū contēplatur: tanto vici

nios et deo pō. Accedite ad eū τ illuminamini: Leuit. x. Sāctificabor in his q̄ appropinquāt mihi. Aplus. Appropinqte deo τ appropinq̄bit vobis. Et signāter in tali cōtemplatōe memorāda sunt multiplicia dei bñficia et s'cigniis diuini amoris et hoc icēditur. ps. In meditatōe mea exardescet ignis. In illo ꝯo habebim⁹ maximū gaudiū. qr cor nostrū τ aīa nr̄a in deū transfunditur et feruore diuini amoris. Sicut ferrū assumit formam ignis: τ erit eadē q̄si sit ignis τ tñ ē ferrū in substātia: sic simili modo cor nostrū trāsmutabitur in deū. ibi enī plenissime implebit illud pceptū. Diliges dn̄m deū tuū ex toto corde tuo τ ex tota aīa tua τ ex oib⁹ virib⁹ tuis: τ ex oī mēte tua: τ pximū tuū sicut teipm.

De eadem dominica.

Audiū erit corā angelis dei sup vno petōre pniām agēte τc. Hic dicendū est quō angeli seruiūt hoib⁹ τ quare τ quō sunt nob similes τ quō pcellunt nos. Istū sermonē q̄re in fra sermone. c. v. n. J.

Dn̄ica quarta post festū trinitatis. Sermo lxxix. de sex operibus misericordie.

Estote misericor

des sicut τ pat̄ vester misericors ē. Lu. vi. Math. vij. Marc. iiij. O Naturale est oib⁹ aīalib⁹ eiusdē speciei adinuicē miām ꝯseruare multomagis hō ad imaginē dei ꝯdit⁹ ꝯ alter alteri tanq̄ sue imagini cōpati: et vn⁹ alterius defect⁹ τ miserias in cor suū imprimere: τ sic sibi cōpati. Et in hoc ꝯsistit rō mīe ad quā xp̄s nos inducit p verba premissa dicens. Estote misericordes τc. Unū in p̄senti sermone dicendū est de sex opibus mīe q̄ dn̄s in iudicio a quolibet hoīe vult requirere. vt habet. Math. xxv. vbi dicitur est his q̄ a dextris ei⁹ erūt. Uenite bñdicti patris mei possidete. paratū vob regnū a ꝯstitu. mū. Esuriui τ dedistis mihi mādūcare. Sitiui τ de. mi. bi. τ sic de alijs. Tūc dicet. et his q̄ a sinistris ei⁹ erūt. Discedite a me maledicti in ignē eternū q̄ parat⁹ est diabolo τ āgelis ei⁹. Esuriui τ nō dedistis mihi mādūcare. Sitiui τ nō dedistis mihi potū. Hospes erā τ nō collegistis me τ sic de alijs. Aug. dicit sic sup predicta vba. Si aliqs cēt q̄ de tota sac scriptura nihil aliō foret nisi solūmō istā lectōem p̄nté hoc solū sufficeret sibi ad salutē. et ibi ꝯtinentur merita τ demerita: pmia τ supplicia bonoꝝ τ maloꝝ. P Primū op⁹ mīe ē cibare esurientē. vñ Esa. lviij. Frāge esurienti panē tuū Secūdū ē potū dare sitienti. Math. x. Quicūqꝫ potū dederit vni ex minimis meis calicē aq̄ frigide tm̄: nō perdet mercedē suā. Sꝫ sunt quidā a deo diuites τ im̄misericordes q̄ potius dāt porcis τ canibus q̄ paupib⁹. qr plures diuites nutriūt palafridos suos canes q̄ paupes. sꝫ pijciendo canib⁹ offas: vel dando eis carnes de q̄bus paupes possent refici. De q̄bus oībus tales diuites districtā reddituri sunt rōem. Insup aliq̄ sunt tam auari τ tenaces q̄ potius illud qō supremanet putrefieri sinūt seruātes hoc ex nimia pcitate q̄ q̄ hoc paupib⁹ erogarēt. Unū dn̄s de maximo cōuiuio qō faciet sctis suis repellet eos cum ꝯfusione magna nihil eis dando. qr hic de mēsa sua nihil ei dederūt vt patet de diuite epulone τ paupe lazaro. Lu. xvi. Unū Gregori⁹. Dei miam nō pōt p̄mereri. q̄ hic misericors nō fuerit. vñ Beda sup epi. Jaco. Sine mīa iudicabitur ille q̄ cū posset nō fecit miam. Ex his patꝫ q̄ valde piculose stāt tales tenaces diuites q̄ in hoc grauiter deū offendūt τ ꝯ charitate p̄ximi faciūt: τ ꝯ aīas proprias grauiter peccāt. qr tales quodāmō cōparantur furibus et raptoribus. vñ. Amb. in ser. Nō minoris est criminis habēti tollere: q̄ cū possis indigentib⁹ denegare. vñ etiā Basili⁹. Nōne itaq̄ spoliator es q̄ dispēsanda suscepisti ppria reputādo. est enī panis famelici quem tu tenes. nudi tunica quā in cōclaui ꝯseruas: discalciati calcei q̄ penes te marcescunt: indigētis argētū qō possides humatū. Unū xp̄s in euā. dicit vt habetur. Lu. xviij. Q̄ difficile q̄ pecunias hñt regnū dei intrabūt. Itē est malū signū cū q̄s ē tā dur⁹ q̄ nō pōt audire clamorē paupeꝝ: τ si hñs audit tñ eis nō cōpatitur nec miseret: qō est signū puersitatis τ q̄ nō ē in charitate dei τ ex hoc sequitur q̄ est in statu dāpnationis. Unū i. Joh. iij. Qui habuerit substantiā hui⁹ mūdi τ viderit fratrē suū necessitatē habere τ clauserit viscera sua ab eo: quō charitas dei manet in eo. q. d. nullo modo. Augu. de ciui. dei. Mīa est aliene miserie in nostro corde cōpassio. q̄ vtiqꝫ si possum⁹ subuenire cōpellimur. Unū de duris corde dicitur. Prouerbioꝝ. xxi. Qui obdurat aurem suā ad clamorem pauperis: et ipse clamabit τ non exaudietur. Et ergo vt diuites misericordiā dei consequantur: tunc ipsi debent esse mise

necdes pauperib⁹. Math.v. Beati misericordes qm̄ ipi misericordiam ꝯse. Luce.vi. Facite vobis amicos de mãmona iniquitatis. vt cū defece. vos in eter. taberna. Amb. i epl'a ad nepotianum. Nō memini me legisse mala morte mortuū q̄ libenter opa pietatis exercuit. habz eni mltos intercessores. et impossibile ē preces multorum nō exaudiri. ¶ Tertiū ē recipe pegrinos ad hospitiū. Hoc est tā vtile et deo tā acceptū vt quidā etiā ad litterā hī angeli sūt hospitio recepti. Imo etiā ipe xp̄s visibilit'. vt i emaus Sed sunt q̄dam adeo auari q̄ nullos p deo hospitari volunt nisi habeāt expendere et sic expellunt paupes a domib⁹ suis. Cū tñ xp̄s dicat in euangelio. Qui vos recipit me recipit et qui vos spernit me spernit. Itē eadē mensura q mensi fueritis rc. Ergo sicut claudit ianuā pauperi: sic xp̄s faciet ei bi cū ad ipm venerit. dicens illud Math.xxv. Dñe dñe apri nob Rñdebit. Amē amē dico vobis nescio vos. Sed bonis et electis suis dicet illud Math. xxv. Hospes fui et collegistis me rc. Venite bñdicti patris mei rc. Ex his pz q̄ multū reprehensibiles sūt illi diuites q̄ habēt magnas et latas domos. et poti⁹ pmittunt eas vacare q̄ pauperes in eisdem pp̄ter deum velint hospitari. Cū tñ laudabile eēt q̄ q̄libet diues ad minus haberet vnū paupere in domo sua vt illud quod sibiipsi in mensa subtraheret siue comedendo siue bibendo hoc illi pauperi daret vt et sic posset mereri vitam eternā. ¶ Quartum est nudos tegere: q̄tū aūt hoc placeat deo pz in scō martino quē xp̄s corā oīb⁹ sctis et angelis in celo existētib⁹ commēdauit dicēs. Martin⁹ adhuc cathecuminus hac me veste contexit. Vñ admonet vnūquēq̄ hoiem p Esa. pphā dicēs. Cum videris nudū operi eū rc. Luce.iij. Qui hz duas tunicas det vnā non habenti. Itē qz hoc opus mie non ita faciliter exercet' sicut et alia quia vn⁹ facilius dat paupen frustum panis vl' recipit eū p vnā noctē ad hospitiū q̄ daret sibi tunicam. ergo mulieres diuites deberēt filare et non ociose incedere. qz q̄uis ipe nō indigeāt p se. tñ multi paupes sūt q̄ hī indigēt. exēplo beate elizabeth q̄ filabat cū ācillis suis et inde pauperib⁹ vestes faciebat. Aug. in li. de vita xp̄iana. Illā elemosinā de⁹ approbat que de iustis laborib⁹ ministrat'. Sic scriptum est. Honora dñm de tua substātia. id ē de tuis iustis laborib⁹ et de pmitijs frugum tuarum da pauperib⁹. Vñ xp̄s dicet talib⁹ i iudicio. Nudus fui et cooperuistis me. qz ita acceptum est ei quasi eum in cruce nudū pendētē cooperuisset. Vñ dicit. Math.xxv. Qd' vni ex minimis meis fecistis mihi fecistis. Quintum est visitare infirmos. et hoc est valde acceptum xp̄o quasi ipe p se iaceret hic infirm⁹ et eum visitaret. Quia oīs passus taliū numerantur ab angelis et remunerātur a xp̄o in vita eterna. Contra hoc faciūt qui paupes et infirmos abominantur vel etiā qñq̄ pprios famulos vel famulas quando infirmant' a domo expellunt. vel sicut vtuntur vt canē sub gradu locant nec melius ei q̄ cani faciunt. Nō sic est faciendum imo eis ē hñ faciendū quasi angelo dei vel quasi ipi xp̄o q̄ dicturus est in iudicio. Infirmus fui et visitastis me. Sextum opus mie est vinctos visitare et redimere siue boni siue mali sint aliquid eis administrādo. Si boni p posse liberari debent iuxta illud. ps. Egenum de manu pctōris liberate. q̄ hoc facit. s. qui redemit captos innocenter a raptorib⁹ et ab alijs hominib⁹ similis erit deo. ps. Deus q̄s similis est tibi eripiens inopem de manu fortiorum eius. Si vero mali tūc saltē liberandi sunt ab eterna morte. scz monēdo eos ad penitentiā et ꝯtritōem de pctis suis. et q̄ offerant deo illam ignominiosissimā et amarā mortē quā sustinere eos oportet p peccatis suis et hoc est multū vtile homini. et deo acceptū. ¶ Questio est vtrū pena mortis diminuat aliquid de pena debita p pctis. Rñdeo scdm scm̄ Tho. in.iiij dis.xx. Mors naturalis est pena ꝯsequēs originale pctm̄. et q̄ si iam in naturā ꝯuersa. Et ideo p mortem naturalē non purgat' aliquid de pctō actuali. sz p mortem illatam bñ pōt purgari. Vñ si aliquis mortē illatā paciēter sustineat' etiam p alijs crimib⁹: sic illata mors valz ad diminutōez pene et ad liberatōem etiā a tota pena secūdū q̄titatē culpe et paciētie et cōtritionis. Itē q̄rit' de suspēdendis et de captiuādis an debeat eis dari corp⁹ dñi: Rñdeo si sūt ꝯfessi et penitēt' nō debet eis denegari. vt habetur xiij.q.ij.c.si. ¶ Itē querit' de suspēsis an sint sepeliendi i cimiterijs an nō: Rñdeo scdm Hostien. q̄ sepeliendi sunt dum tamen penituerant. sed tamen ad hoc q̄ de patibulo deponantur requiritur licentia iudicis secularis ne iusticia contemni videatur. et sic loquunt' leges. Sed ipsam licentiam iudex denegare nō dz Ex his iā dictis pz q̄ salubre est valde tales homines monere ad penitētiā. q: possi

bile ē q̄ quis ī vno hoīe tali posset mereri vitā eternā. t rō ē. qz scd̄m Greg. Maximū sacrificiū ē zel⁹ aīaꝝ. imo pl⁹ ē deo acceptū t homini meritoriū vnā aīaz lucrari: q̄ aureū mōtē deo offerre. Qz vna aīa p̄cellit oīa thesauros toti⁹ mūdi. vñ Aug. dicit. Sicut de⁹ oēm creaturā. sic aīa oēm corporeā creaturā nature dignitate p̄cellit. vñ etiā Ber. Tot⁹ mūdus ille p̄ciū vni⁹ aīe estimare nō pōt. Nō enim p toto mundo aīam suā daret xp̄s quā p aīa hūana dedit. Sciendū est q̄ multū salutiferū ē tal. b⁹ amarā mortē ac passionē xp̄i reducere ad memoriā. vñ Aug. Si passio xp̄i ad memoriā reducitur nihil tam durū qd̄ nō eq̄ animo tolleretur. Ber. Quid est qd̄ tibi nō suaue videtur si collegeris t memoraueris oēs amaritudines saluatoris. t signāter cogitandū est tal. b⁹ quō xp̄s a nouies ductus ē p salute pctōꝝ. Primo statim q̄n captus fuit duct⁹ est ad annā. Secundo ab anna ad cayphas. Tercio a caypha ad pylatum. Quarto a pilato ad herodem. Quinto ab herode econuerso ad pilatum. Sexto milites duxerunt eum intus in atriū et illuserūt ei percucientes caput eius arundine. Septimo duxit eū pilatus foras de p̄torio portantē coronā spineā et vestē purpureā. Octauo ductus ē ad locū vbi p tribunali iudicatus est ad mortē. Nono extra ciuitatē ductus est ad locū caluarie vbi crucifixus est. Et rememorando tales trāsit⁹ xp̄i offerre debent transitū illū et mortē et penā ipi xp̄o p pctis suis. et debēt habere bonū ꝓpositū q̄ amplius nunq̄ vellēt peccare si diuti⁹ viuere deberent. et sic deo debēt cōmittere animas suas. Vñ legr̄ tale exemplū. Miles quidā nobilis. sz criminosus quodā tpe ab inimicis suis est captus. Et qz valde erant ei inuidiosi et exosi visum est eis expedire vt in instāti occideretur. Cernēs vir nobilis sibi mortez imminere et nullū ibi esse remedium vite supplici voce dixit ad illos. Rogo vos intuitu dei vt ad modicū mortem meā differre dignemini. vt alicui sacerdoti peccata mea possim confiteri. Responderūt illi. Non esset nobis illa dilatio tuta. Contingere posset q̄ cognati et amici tui venirent et eriperent te de manibus nostris. tunc esset error nouissimus peior priori. Cui cum precepissent vt se pſterneret ad decollandū dixit hoc v̄bum. Deus tu scis voluntatē meaz. Et subiunxit. Animam meā virginis filio commēdo. Sicq3 decollatus est. Erat tunc quidā obsessus in ciuitate. Cui cum diceret q̄dā audita morte tanti tirāni. modo magnū gaudiū habetis. cū aīa illi⁹ facinorosi militis. Rūdit demon. Nequaq̄: vnū enī v̄bum dū mori debuit ꝓtulit ꝓpter qd̄ saluat⁹ ē. vñ Ber. Maior est dei pietas q̄ quis iniquitas. Sicut enī scintilla in medio maris ita omnis malicia hoīs ad dei misericordiā. Ut aūt deus grat̄ter ea q̄ mic accepit q̄ exhibent paup̄ib⁹ in suo noīe p3 p tale exēplū. Erat q̄dā rustic⁹ cū sua vxore q̄ morabat̄ in vna villa et in vna magna curia solitarie. Et habuit de ꝯsuetudine q̄ singulis sextis ferijs solebat inuitare vnū paupere hominē in memoriam et reuerētiā passionis xp̄i. Et q̄n pauperē non habebat distulit prādiū donec vnus paup veniret. Accidit aūt vna sexta feria q̄ nullū pauperē habere poterat et dixit vxori sue. Prepara cibū et ego exibo et videbo an aliquem pauperē inueniā. Et exiēs vidit in platea publica que nō remote a domo sua distabat quandā pauperē in via lutosa sedere. Qui occurrens ei inuitauit eū. et quādo veniebat ad domū suam vxor eius dixit. Ego lauabo sibi pedes. qz lutosi sūt qd̄ ē sibi multū necessariū t postmodū tūc comedem⁹. Et accipiēs vasculū cū aqua lauit pedes eius et inuenit eum habentē duo magna foramina in pedibus ipius. Et dixit ad maritū su⁹. Iste paup ad modū dñi nostri iesu xp̄i habz pforatos pedes. Tunc dñs iesus xp̄s dixit. Uos alijs diebus recepistis me t hospitastis me in membris meis. sed hodie meipm ad hospitium vestrum suscepistis. Et ego pmitto vobis in presenti necessaria vite t post hāc vitam volo vos recipere ad vitam eternā. Et hoc dicto euanuit.

In eadem dominica. Sermo. xc. De iudicio t suspitione.

Nolite iudicare et

n nō iudicabimini. Luc. vi. Notādū q̄ nō iudicare primū est magne discretōis vt hō ita ꝯpatiat̄ ꝓximo suo i defectib⁹ suis q̄ nō de facili malū iudicet de eo. Et ad hāc discretōes habēdā inuitē dñs nos inducere i v̄bis p̄missis. vbi dicit. Nolite iudicare Vñ i p̄nti sermōe tria sūt dicēda. Primo quot modis iudiciū temerariū cōmittit̄. et quādo ē pctm̄ mortale: t q̄n veniale: et q̄n nullū peccatū. Scd̄o vñ oritur iudiciū et temerariū. et

qz 3lib t tenet alios hoies meliores se reputare. Tertio exeplū. V Quantū ad primū sciendū q iudiciū pōt fieri septē modis. Primo timore ne sequatur malū. t hoc proprie nō dicitur iudiciū. Verbi grā. Sicut includūtur moniales: non q male sint vel q male velint facere: sed timetur ppter fragilitatē sexus ne libertas eūdi vl patefactio claustri hat eis occasio peccādi. Sic sibi obseras cistā tuā vel camerā tuā. nō q aliquē iudices furē. sed qz times dare occasionē furti. t sic pdere tuā pecuniā. Hō enī pōt timere malus tñ cū q̄dā spe boni vt nō hat. ideo ppt securitatē pcurare pōt ne hoc malū eueniat q̄d timet. Vñ. Augu. Certū tene incertū dimitte. Secūdū iudiciū dr inceptio suspicio mali: nō tñ cū cōsensu rōnis. Et illud debet homo cauere inquantū pōt: t expellere t in melius interpretari. Aug. in ser. dñi in mōte. Si suspitiones vitare nō possumus, qz hoies sumus iudicia tñ id est diffinitiuas firmasqz snias ptinere debem⁹. Si ergo suspicamur q̄ ē humana tēptatio saltē nō iudicem⁹. hoc enī ad humanā tēptatōem ptinet: sine qua vita p̄sens nō ducitur. Ergo q̄ncūqz incidūt nobis male cogitatōes t suspitōes de primo t q̄cito illas aduertim⁹, tūc immediate expellere debem⁹: t in bonū interptari: t sic talis suspicio nō nocet nec est pctm in se. Tertiū iudiciū est q ptingit ex leuibus signis. t in hoc iudicio est triplex gradus. Prim⁹ gradus est qñ q̄s ex signis leuib⁹ incipit dubitare de bonitate primi; hoc ē pctm veniale: t hoc non vocatur iudiciū: sed suspicio. Secundus gradus est qñ ex talib⁹ leuib⁹ signis firmit̄ tenet in aio q primi⁹ sit mal⁹. t hoc ppie dicitur iudiciū; qz iudiciū importat firmā sniaz: t hoc est pctm mortale: si malū q̄d iudicat d primo ex leuibus signis sit de genere peccati mortalis. Pctm enī mortale est q̄d ptrariatur charitati primi. Q̄d aūt aliq̄s p̄dicto mō iudicet primū pōt esse ꝯ fraternā charitatem igitur tc̄. Verbi grā si q̄s rideret vel aliquaz dissolutōem faceret t ppterea suspiceres eum: t diffinitiue teneres eū esse malū ex talib⁹ leuibus signis: grauiter peccares. Similit̄ si q̄s aliq̄d pderet: t ex leuib⁹ signis primū iudicaret esse furē grauiter peccaret. t sic de aliis. Tertius gradus qñ ex leuibus signis nō solū p̄dicto mō iudicat primū: sed etiā pcedit ad punitionē vel ad vindictā: ac si factū veracit̄ pmisisset. t hoc est grauius. qz nō est solū ꝯ charitatē. sed etiā ꝯ iustitie eq̄tatē. Hoc sepi⁹ contingit q aliq̄ ppter aliqua signa q̄uis pua captiuant t puniūt pauperes: t q̄nqz vsqz ad mutilatōem mēbrorū affligūt eos suspēdendo t pōderādo: sic q q̄nqz eos oportet eē infirmos postmodū oīm tpe vite sue. Et q̄nqz innocētes sic puniūtur t leduntur i mēbris suis vel ppter furtū pmissum ab aliis cū ipi nō sunt rei: vel ppt aliquā aliā cām incertā t dubiā: vbi actor rei ignoratur. Et tales q iō volunt penitere t illis satisfacere quos sic inocēter lesenit in mēbris suis q postmodū optet eos medicare: q se cū pueris t vxorib⁹ nutriuissent de suis laborib⁹. Quartū iudiciū est de occultis t abscōditis cordiū. Et est valde piculosum de ignotis t occultis cordiū iudicare alios. Tāta enī pfunditas credenda ē esse in hoie q etiā q̄nqz lateat ipm hoiem i quo est. Et patet hoc. Nā in btō petro pfunditas infirmitatis sue latebat ipm inmet cū se cū dño moriturū pmitebat. qz si infirmitatē suam cognouisset nequaq̄ ad dñm dixisset. Parat⁹ sum tecū in carcerē, t in mortē ire. Similiter alios discipulos latuit eorū hūana infirmitas. qz euāgeliū dicit q similiter t omēs discipuli dicebant. Cū g̃ q̄lqz de se aut vix aut e inō nō verā sniam possit ferre quō pōt tūc de aliis iudicare. Vñ Basilius. Reuera enim causarum difficilimū est seipm cognoscere. Crisostom⁹ super Matheum. Non minima pars philosophie est cognitio sui. Unde etiam Ambrosius. Multo melior t laudabilior es si te cognoscis: t nihil aliud congnoscas: q si te neglecto cursum siderum: vires herbarum: complexiones, hominum, naturas animaliū cognosceres t scientiam omnium celestium: et terrestrium haberes. Unde Bernardus. Multi multa sciunt: sed seipsos nesciunt. Unde sciendum q solus deus veraciter potest cognoscere cor hominis. quia hoc est proprium solius dei. Ergo solus nominatur scrutator cordium. i. Regū. xvi. Homo videt ea que patent: deus autem intuetur cor. Unde christus adhuc in terra existens in hoc ostendit suam deitatem q respondit ad cogitationes cordium. Unde dixit phariseis: vt habetur Math. ix. Ut quid cogitatis mala i cordibus vestris. Ergo illi peccant qui dicunt: ille habet malum cor. scz superbuz t inuidiosum tc̄. A Queritur vtrum diabolus

possit scire cogitatões cordis. Rñdetur q nõ
nisi ex signis et piecturis. Et in hoc est multū
subtilis. qz quicqd hõ cogitat in corde scḋz hoc
se habet in motu et gestib⁹ corpis. et ipse dia-
bol⁹ subtilissime scit malas mot⁹ et gest⁹ co
gnoscere q̃ qñ diabol⁹ immittit malas cogitati-
ones: tūc p illa signa exteriora interiora cor-
dis subtilissime cognoscat an hõ illas sugge-
stiones acceptauit vel respuit. Quintū indici-
um est de futuris. vt dicendo ille adhuc effi-
cietur malus vel talis: vel talis: et sic cōdēnat
pximū: qḋ est contra dictum xp̄i: vbi dicit. Nolite
condemnare et nõ cōdēnabimini. Futura enim
cognoscere solius dei est. Esa. xli. Annūciate
q̃ futura sunt et sciemus qz dij estis vos. vñ
Bern. Videre futura vt p̄ntia diuinū est. No
tandū q de futuro debem⁹ habere spem bo-
nitatis si aliter sit iā in p̄nti. ergo peccāt illi q̃
spernūt et contemnūt illos quos vident p nunc
aliqua malicia infectos quasi nõ possint fieri
boni. Facile enī est in oculis dei subito ho-
nestare et ditare pauperem. Eccl. xviij. A ma-
ne vsq ad vesperam immutabitur tēpus. Vnde
etiā Aristo. De futuris contin. nõ est determina-
ta veritas. Vñ Beda in quadā omelia: In-
certū est qualis in futuro sit q̃ nūc bonus vel
malus apparet. Sextū indiciū est in opib⁹
indifferentibus siue medijs que indifferēter
bono vel malo aio fieri possunt: de quibus
nõ debemus dare certā sententiā: sed ea ĩ me-
liorē p̃tē interpretari. Et hoc est qḋ dñs no-
bis insinuat in verbis p̄missis vbi dicit. No-
lite iudicare et nõ iudicabimini. Sup illo ver
bo dicit btūs Aug. Hoc loco nihil aliud p̄-
cipi existimo nisi vt ea facta que dubia sunt
quo aio fiāt in meliorē p̃tē interp̃temur. B
Queritur an oīa dubia in meliorē p̃tē interp̃-
tanda sint. Rñdeo q sic nisi homo cognosce
ret in spū ex reuelatõe diuina hoc mala intē
tõne esse factū. sicut legit̃ de btõ Bñdicto q
quidā emulus obtulit sibi panē cum veneno
mixtū. qḋ ipse scūs bñdict⁹ in spū cognouit.
et iussit coruo cuidā vt panē istū deportaret ad
locū vbi nulli posset ex hoc dānū fieri. Simi
liter legit̃ de scõ bñdicto q sui emuli obtu-
lerūt sibi bibere venenū in vase: qḋ ipse in spū
cognouit. et mediāte signo crucis vas confre
git et venenū effudit. Ex q̃b⁹ iā dictis seqtur
q oīa dubia in meliorē p̃tē sunt interp̃tan
da. Verbi grā. Si vides duos simul collo-
quētes forte vel loquūtur de bonis vel de ma
lis: et tu nõ audis q̃d loquātur an bonum vel
malū. tūc tu teneris interpretari in meliorem
p̃tē. Si aūt diffinitiue iudicas eos mala lo-
quētes peccas mortalit̃. qz facis contra p̄ceptū xp̄i
vbi dicit. Nolite iudicare et nõ iudi. Itē aliq̃s
comedit in die ieiunij aut forte comedit ex gu-
la aut infirmitate: aut necessitate aliqua et hoc
tibi incertū est: tūc hoc in meliorē p̃tē interp̃-
tari debes: vñ ap̃ls. Qui enim nõ māducat
māducantē nõ spnat. Vñ legitur exēplum i
vitas patrū. Fuerūt duo frēs magne vite i cō
gregatõe et meruerūt singuli videre grām dei
in alterutro. Factū est aūt aliqñ vt vnus ex
eis egrederetur in sexta feria extra congregatio-
nem: et videret quendā manducātē mane: et
dixit ei. Hac hora manducas in sexta feria.
Die aūt sequēti facta est celebratio missarum
scḋm cōsuetudinē. Intuens vero frater eius
vidit q grā q̃ ei data fuerat discessit ab eo: et
contristat⁹ est q cū venisset in cellā dixit ei. q̃d
fecisti frater. qz nõ vidi sicut pridie grām dei
in te? Ille aūt r̄ndens dixit. Ego neq in acti-
bus neq in verbis: neq in cogitationibus
conscius sum mihi alicuius mali. Dixit ei fra-
ter eius. Nõne aliqḋ verbū vel sermonē ocio-
sum locutus es? Et recordatus dixit ei. Hes-
terna die vidi quēdā mane māducātē: et di-
xi ei. Hac hora māducas in sexta feria. Hoc
forsitan est pctm̄ meū. Sed labora mecū du-
as ebdomadas et rogamus deū vt mihi indul-
geat. Et fecerunt ita. Et post duas ebdoma-
das vidit frater grām dei iterū venientē sup
fratrē suū. et consolati sunt deo q̃ solus est bon⁹.
grās referentes. Sciendū q quñq contingit
q duo vident vel audiūt aliquid fieri vbi v-
nus iudicando hoc in malū peccat mortalit̃.
et alter q̃ hoc idem iudicat in bonum nihil pec
cat. Et etiam quñq ille q̃ facit al q̃d quñq vix
peccat venialiter vbi ille qui hoc videt et iudi-
cat in malum peccat mortaliter Grego. i mo
ral. Graue est satis et indecēs qñ re dubia cer
ta detur sententia. C Septimum indici-
um est ex euidentia facti. vt cū q̃s videt mani-
festa mala fieri. tūc si q̃s illa manifesta mala
iudicat non est pctm̄. vt cum q̃s iudicat ali-
quem homicidā. qz vidit eū interficere hoiem
similiter si q̃s audit blasphemare aliquē vel pe-
ierare: vel videt aliquē inebriari: adulterari:
vsurā committere et sic de alijs. talia quātum ad
factū sunt mala q̃ nõ possunt in bonū interp̃-
tari. Vñ Aug. de his q̃ nõ possunt bono a-
nimo fieri. Sicut sunt blasphemie: stupra: et
huiusmõi nobis iudicare p̄mittitur. Sciendum

tamen q̄ q̄uis talia manifesta mala nobis quantu ad factum liceat iudicare de emendatione tñ debem⁹ spare. Vñ Bern. dicit. Oñ video aliquē suum primū interficere ante q̄ cultellū extrahat debeo eū penitentē estimare. multomagis si hodie videro aliquē peccatorē cras nō debeo eū p peccatorē habere sed estimare penitentē. qr forte est pniē: et sic deus ei indulsit. Exemplū nota quō iudicandū sit de primis etiā peccatoribus et legenda Johannis elemosinarij. Cū quidā iuuenis quandā monialem rapuisset et dicta ei corā beato iohanne exprobrarent: et excōicandū fore dicerent. estimantes q̄ duos alias pdiderat. Sed hec il lis. cōpescuit eos beatus iohānes dicēs. Nō sic fratres. non sic. Ostendo vobis quia vos duo peccata cometitis. Primo contra preceptum dei facitis: qui ait in euangelio. Nolite iudicare et c. Secundo qr nescitis pro certo si vsq̄ hodie peccat vel penitet. ergo qñ audis aliquid mali de aliquo dic q̄ d licet: nolite faciliter hoc iudicare. Sed si alt⁹ alleret q̄ verū sit tamen tñ eū adhuc estimare peccatorē sed penitentē et cōpesce pcternē dicendo. Deus sibi indulsit. speramus q̄ sit contritus. D

Quantū ad secundā partem principalē sermonis querit vñ oritur iudiciū temerariū. sciē q̄ aliqui omnia q̄ vident vel audiūt in peiorē partem semp interptant. Videtur q̄ ex tribus oritur suspicio et iudiciū. Primo ex propria superbia: qr veri hūiles estimāt alios meliores seipsis. Vnde sciendū q̄ trib⁹ modis quis tenetur alios meliores se ipsos estimare. Primo cū videas aliquod bonū in primo q̄d te scis non habere vnq̄ ex humilitate debes te illi alteri subiicere quo ad hoc: et estimare toto corde eū in illo te excedere. Secundo cū cognoscas aliquē defectū in te quē in alio nō cognoscas debes te alterū ex humilitate subiicere. Tertio cum etiā nihil talis boni scias in alio. ex humilitate tñ semp debes estimare aliquid boni occultū in eo q̄d tu nec percipis nec cognoscis. et nescis qualis ipse sit adhuc in conspectu dei qr forte multo melior te. Vnde patet q̄ ex superbia oritur temerariū iudiciū qr si se longe inferiores et peiores illis quos iudicat estimarent nō haberent audaciā iudicandi eos temerarie. Sed heu tales ceci sunt quo ad se qr trabem nō vident in oculo suo: sed festucā bene vident in oculo fratris. Sed si seipsos et suos pprios defectus in hūilitate cognoscerent alios minime iudicarent. Secundo oritur ex eo q̄ quis male afficitur ad aliquē. Vñ Augu. Certū est q̄ de malo incerto neminē iudicare quē tanq̄ me ipm diligerē. sed et defenderē et excusarem q̄diu in publicum nō pdiret. Sz qr charitate pdidim⁹ faciliter alterutrū iudicam⁹. Hoc patet qr de inimico q̄s ex leuib⁹ signis mala opinatur et si aliq̄d malū de eo audit faciliter credit. Vñ Criso. in li. de cōpunctione cordis. Si enim quid boni dicat de inimico nō credit. si autē q̄d mali hoc nō solū credit. sed cōfirmat. Et tales sic temerarie iudicātes primo ostēdunt se esse a grā dei et a charitate dei et primi vacuos: sine q̄b⁹ tñ nō est salus. Vñ .i. Joh. iij. Qui nō diligit fratrē suū manet in morte. Ergo tales hñt signū q̄ mortui sūt corā deo. Vñ augu. Vita aīe amor est: qui nō amat mortuus est. Tertio oritur ex eo. s. qñ q̄s in seipso est malus et puersus. et ex hoc ipso quasi cōsci⁹ sue malicie de aliis facile malū opinat. Vñ Augu. Facili⁹ in alio putat q̄d in se sentit. Vñ etiā Criso. sup Math. Omnis hō scdm se estimat alterū. ergo iudicare primos est signū praue et puerse cordis. Hoc patet in exemplo realiter aranee et apis locātis se sup florē: et succū quē extrahit apis cōuertit in mel dulce: sz aranea succū quē extrahit cōuertit in venenū: sic est de bonis et malis cord h⁹. qr boni omnia q̄ vidēt vel audiūt puertūt in mel dulce. i. in bonū. Sed mali et puersi hoīes q̄ sunt inuidiosi eia q̄ vidēt vl audiūt puertūt in venenū. i. in malū interptantur. Vñ Criso. sup Math. Sicut difficile aliquē suspicat malū q̄ bon⁹ est: sic difficile aliquē suspicat bonū q̄ mal⁹ est. Q̄ non faciliter debemus iudicare malū patet vltimo p tale exēplū. Legit in vitaspatrū q̄ quidā senex pr̄ pdicauit i quadā ciuitate: et quedā meretrix cōpuncta in verbo et exemplo ei⁹ clamauit ad illū sanctum patrem dicens. salua me pr̄ et tu a meretricē. Ille vero bonā cōfusionē eius nō curans dixit ei. Sequere me. Et tenēs eā p manum exijt publice de ciuitate omnibus aspicientib⁹. Facta est fama qr abbas duxit mulierem dictam porphiriā. ita eñi vocabat. Et parentib⁹ eā ero vt nutriret eā in monasterio. inuenit mulier in via ecclia puerū pnectū et sustulit eū ad nutriendū. Itaq̄ post annū quēdā venerunt in patriā vbi erat abbas et porphiria que fuerat q̄ meretricibus. Et videntes eā habere puerulū dixerūt.

ei. veraciter bonū abbati pullū genuisti. nō/dū cū sanctū famā acceperit. Euntes ergo q̄ viderāt eā cū tyrū. inde cū abbas tulerat illā diffamauerunt: q2 genuit de abbate porphina: et nos vidimus puerulū oculis nr̄is similantē ei. Qd̄ cū cognouit ex deo abbas obuiū suū dixit mulieri. tamq̄ tyrū q2 illic habebim⁹ rn̄sum: et volo vt venias mecū. Illa vero nō valens cōtradicere ei secuta est eū. et venerūt ambo hn̄tes puerū septem annoꝝ existentē. Cū aūt ciuitatē intrassent aggregat⁹ est pplus ad videndū eū et porphinā et puerū. tūc dixit ille senex. Afferte mihi prunas. Cum attulissent eas acceptauit eas in vestimentū suū corā oī pplo: et dixit. Credite frēs q2 sicut de⁹ rubum custodiuit in eō bustū: et sicut nec tunicā meā incēdenit prune iste: ita nec ego cognoui peccatū mulieris isti⁹ ex quo nat⁹ sum. Et oēs mirati sūt q nō ardebat vestimētū ab igne: et quesierūt vnde puer venisset vel cui⁹ esset. Et ipse indicauit eis q in quadā capella inuenisset iacentē et derelictū ab oībus hoīb⁹ et sicut q̄dā cōpassione sustulerūt illū. et inter xp̄ī oēū numerauit. Tunc oēs a voce illi⁹ ciuitatis egerūt priam q sic illū sanctū prēs et illā mulierē iudicassent. Ex quo patet q nō debemus ee propteres ad iudicādū primos nr̄os. Uñ Bern. Caue serue dei vt quē iudicari nō vis dānare. Caue aliene cōuersatōis esse curiosus explorator aut temerari⁹ iudex. etiā si peperā actū deprehēdis: nec sic iudices p̄ximū. Magis aūt excusa intentōēs si op⁹ nō potes puta ignorātiā. puta surreptiōēs. puta casum. Et si omnino oēm dissimulatonē rei certitudo excusat. suade isto mō tibi ipsi: et dicito apud te. Uehemens nimis fuit ista temptatio quid de me illa fecisset si accepisset in me similē potestatē. Uñ est signū bonitatis in homie nō iudicare primos. Uñ Greg. Quanto vos i bono p̄fectio nitimini etiā bona ē aliqs sentit⁹.

In eadē dñica. Sermo xci. de detractiōe.

Nolite iudicare et

nō iudicabimini. Lu. vi. Sciēdū q aliq nō solū iudicāt primos: sz etiā detrahūt ipsis et denigrāt bonā famā ipsoꝝ: qd̄ est valde periculosum et dānabile. Uñ in p̄nti sermone tria sunt dicenda. Primo quare multo detestāda est detractio. Scđo de quot modis fit detractio. Tertio de his q libenter audiūt detractiōēs. ¶ Circa primū sciendū q detractio p̄pter tria est detestanda. Primo q2 comparatur homicidio. q2 ille cui detrahitur in consciētia illi⁹ q audit detractiones occiditur in quo p̄ri⁹ viuebat p famā bonā. Et tale homicidiū grauius est corporali. Quia scđm Ben. de vitiis. In homicidio corporali solū corpus vni⁹ occiditur. hic aūt simul plures aīe pereunt. puta s. illi⁹ detractoris. alia illius cui detrahitur q2 cū hoc percipit irascitur: et vindictā querit sup detractorē. Tertio aīa ipsi⁹ q audit libēter detractionē talē. Unde tale homicidiū periculosissimū est. q2 ē dragosum. serpit enī de vno ad aliū: et letaliter oēs inficit illos in quos venenū detractōnis infunditur. Uñ Bern. sup canonicā Johis. Unus est detractor qui loquitur: et vnū verbum tantum loquitur, et tamen vnū verbū in eodē momento multitudinis audientium: dum aures transfigit aīas interficit. ¶ Secundo pōt valere ad detestandū detractōnē hoc qd̄ detractor diuersis generibus rerum comparatur. Nam primo cōparatur cani. Eccl. xix. Sagitta infixa femori canis sicut verbū in ore stulti. Canis vero sagittā infixā hn̄s femori nō quiescit donec remouerit: nec stultus quiescere pōt donec verbum malū qd̄ de p̄ximo audiuit alijs retulerit. Detractores q̄dē sunt canes diaboli nō p̄mittentes vnā ouiculam auferri hinc quin lacerent et mordeant. Itē cōparant porco. q2 ad modū porci oēs aīās inquināt q pedes. et sicut porcus ingrediens in ortū aliquē. et ibi lutū et flores inueniens flores dimittit et lutum ingreditur: et se in eo volutat. Sic detractor bona visa seu audita de p̄ximo obliuiscitur. et mala visa seu audita de p̄ximo ponderat et retinet. et sic os et linguas inquinat qd̄ est membrū nobile pre alijs animalib⁹. Uñ Aristo. i. Poli. Nullum animaliu naturaliter habet sermonē nisi homo. Item detractor cōparatur serpenti in his p̄prietatib⁹. Serpens enī est animal pernitiosum in silentio mordēs, tortuose incedēs. Sic detractor proditor est: q2 occulte obloquit p̄ximo. vñ Eccl. x. Si mordeat serpēs in silētio: nihil eo minus habet q occulte detrahit p̄ximo. Tortuose etiā incedit detractor dus a laude ei⁹ incipit cui detrahit: et inde subdit. Non dico hoc aīo detrahendi. sed vt fidus ei ponos adhibeat dixit se multum eum amare cui detrahit. et ego dico q sic eum diligit sicut iudas xp̄m diligit qui eum falso osculo tradi

dit. vñ dr. Osculum boni (?) fama et corde mala meditaris: oscula q̃ iudas dño dedit. hec michi tu das. Ergo tales sũt ꝓditores primoꝝ: sicut iudas fuit xp̄i. ¶ Tercio qꝛ ꝓditores huiusmodi peiores sũt furib⁹ illis q̃ vestes et alia bona furantur. vñ Amb. Tollerabiliores sunt fures q̃ vestes et alia bona diripiunt q̃ fures q̃ famã nostrã bonã dilaniãt. Cui⁹ rõ hec ẽ quia vt dicit Salomon. Melius est nomẽ bonũ q̃ diuicie multe. Unde q̃ nomẽ bonum alicui aufert magis nocet ei q̃ si ei multas diuicias furaretur. Quarto qꝛ lingua detractoris peior videtur esse inferno. Infern⁹ enĩ solum malos deuorat. Lingua ṽo detractoris bonos et malos. Insup detractores vno morsello cõedunt vnã totã ꝓuinciã: vel ciuitatem: vel parrochiã: vel vniuersitatem cum eis obloquitur. Et est valde periculosũ cũ dicitur: ista ꝓuincia sũt raptores: vel i tali ciuitate sũt vsurarij vel adulteri et sic de alijs. qꝛ ibi innocentes cũ nocentib⁹ diffamãtur: qđ est cõtra iusticiã. Hoc ptꝫ. qꝛ si vn⁹ est reus tũc tres vel plures sunt innocẽtes. Quinto qꝛ inter alia pctã illud magis difficulter videtur expiari. Quod patet p hoc. qꝛ scđm Aug. Nõ dimittitur pctm̃ nisi ablatum restituat. Cu igitur p detractionem abstuleris proximo bonũ i famã suã q̃ inter bona tꝑalia est bonũ nobilissimũ: igitur restituere ei teneris famã suã. Scđus tho. q. ij q. lxij. dicit q̄ quilibet tenetur ad restitutionem cuilibet detracti subtracte. Et videtur difficile q̄ ei cui detraxeris possis plene restituere cũ nõ possis scire in quot corda tua detractio sit diffusum. ¶ Circa secundũ ẽ sciendũ q̄ detractio fit multis modis. Primo qñ quis occulta mala proximi manifestat eũ diffamãdo et ꝯfundẽdo etiã si verũ ẽ qđ ipse dicit. vñ si fiat cũ intẽtione ad nocẽdũ ei est pctm̃ mortale. vñ. Cris. Sicut mortale pctm̃ ẽ innocenti falsum crimen iponere: sic verũ crimen et occultum alijs reuelare. Et ho. gra. Si aliquis aliquod pctm̃ occultũ ꝯmisisset qđ tibi et soli deo constaret. et si alijs hoc publicares ad infamãdũ eũ peccares mortaliter: licet verũ eẽt. Sed si manifestares illi qui posset ei ꝓdesse vt emẽdaretur hoc esset bonũ et laudabile. qꝛ in hoc quereret salus proximi. Itẽ si ille iterũ apud quem tu proximũ infamasti alteri eadẽ intentione hoc occultũ malũ reuelaret. s. ipsum infamando. sic mortaliter peccaret et in terciã culpam redũdaret. O quot et q̃ta mortalia perpetrãtur cũ quis sic p totã ciuitatẽ vel prouinciã infamatur. Imo si aliquis manifeste in aliq̃ ciuitate infamat⁹ est et tale pctm̃ eius notoriũ est i illa ciuitate et tu veniens ad aliã ciuitatẽ vbi hoc nesciretur tunc si publicares ibi pctm̃ et excessũ illius hoc ea intẽtione vt ibi et ĩ infamaretur grauiter peccares. Similiter si quis de longinquis ptib⁹ veniret ad ciuitatẽ illã vbi ille sic manifeste i famatus ẽ et nichil sciret de hoc ille: tũc si manifestares ei hoc manifestũ malum illi⁹ hoc ea intẽtione vt eũ i famares grauiter peccares. ergo nullo mõ debem⁹ manifestare mala ꝓximi illis q̃ nõ sciunt vbi non ꝓdesse sꝫ obesse põt. Sed tñ sciendũ ẽ q̄ si quis occultũ pctm̃ ꝓximi publicaret bona intẽtione vt corrigeret et emẽdaretur hoc eẽt licitũ et meritoriũ. vñ dr i decre. Crimẽ publicare vbi ꝓdest est meritoriũ ij. q. v. Hoc videt. Secũdo fit detractio qñ quis audita mala de ꝓximo cũ augmẽto refert alijs. Et h⁹ heu valde cõmune est vt mala ꝓximoꝝ augmentẽtur et aggrauẽtur. qđ tñ est multũ periculosũ hoĩe graue pctm̃ talia mala cũ augmẽto ꝓferre et sic ꝓximũ cõfundere. Tercio fit detractio cum quis crimina falsa imponit ꝓximo. et illa manifestat alijs q̃ sic falsa sunt sup ꝓximũ. et hoc ẽ grauissimũ pctm̃ inter pctã detractionis: et vix remittitur tale pctm̃. vñ Hiero. Nõ facilis venia prauũ dixisse detractio. Uñ sciẽdũ q̄ inter oĩa pctã. illa duo pctã. s. detractiõ et rex ablato magis difficulter dimittũtur hoĩ: ꝯ sũt restitutiõe necessaria. et ꝓximo nec lacrimaꝝ effusio etiã si tot lacrimas effunderes sicut btũs petrus et maria magdalena effuderũt qñ. amare pctã sua deplanxerant. Itẽ nec valꝫ pctõꝝ ꝯfessio nisi fiat scđm possibilitatẽ ablate rei restitutio. Ergo detractores qui iniuste ꝓximos et in publico diffamauerũt tenẽtur i publico reuocare et eis bonã famã i restituere scđm posse et nosse si volunt gratiã ꝯmuni bonẽ alicqui peccãt. Quarto detractio fit qñ quis negat occulta bona ꝓximi. vbi gratis. Sicut cum aliq̃ bona referũtur de ꝓximo et ille inuid⁹ negat hec bona vera eẽ q̃ dicũtur de illo cui inuidet. q̃uis vera sint in se. Et cũ hoc facit ex inuidia et vindicta grauiter peccat. Quĩto qñ quis nititur minuere bona manifesta ꝓximi q̃ nõ põt ex toto negare tñ nititur ea minuere. vñ Hugo. Detractor ẽ q̃ bonã ꝓximi inq̃tũ põt diminuit. Sexto qñ quis bona ꝓximi puertit i mala dicẽs ea eẽ facta mala intẽtõe cũ tñ cor

soli deo pateat. vñ Aug. Detractio ē lesio orta ex inuidia peccādi bona aliorū denigrans. Et hoc q̄ s. e bona aprimi ꝗ̄ cōuertit i mala pcedit ex inuidia et ex defectu caritatis. vñ aug. Certū est q̄ de malo incerto neminē iudicare q̄ ē tanq̄ in ꝓximū diligat. Insup ē signū magne nequitie et puersitatis in hoīe ꝗ̄ sic ꝓximū suū iudicat et bona sua depravat. Unī Criso. sup Math. Sicut difficile aliquē suspicatur mali ꝗ̄ bonus est. sic difficile aliquis suspicatur bonū ꝗ̄ malus ē. Itē ibidē. Qlis homo scdm se estimat alterū. Septio fit detractio scdm scm̄ Tho. maliciose retacendo bona ꝓximi vt cū ꝗ̄s innocēter diffamat et tu ex inuidia nō cōtrad. excusas eū. Nā ꝗ̄libz tenetur ex caritate ipedire et puenire dānū ꝓximi tp̄alē multo fortius infamiā eius. Nā est vnū de nouē ptibus alienis nō resistere puersis cū bene posses. Unī Inoce. dī. Resistere posse puersis et nō facere ē eis consentire. xxiij. q. iij. Qui pōt. D Sciendū q̄ summe cauere debem⁹ de his septē modis detractionū. vt aūt hoc melius seruare possem⁹ tūc nullus deberet loq̄ de ꝓximo ipo absente. vñ dī Leuitici xix. Nō maledices surdo. Surdo maledicit ꝗ̄ absenti detrahit. hō eñi absens min⁹ audire pōt detrahētē q̄ si surd⁹ eēt. Surd⁹ eñi aliq̄n audit q̄ñ sibi alta voce clamat. absēs vo ꝗ̄ qñ ꝓ distat p duas leucas vl āplius nō audit detrahētē q̄tūcūq̄ clamat. vñ hic. Noli diligere detrahere ne eradiceris. Pena eñi sūt ꝗ̄ hunc vitio plene reniñciāt. vnde Aug. sup illō ps. Qui coram me deligerent detrahebāt mihi rē. dicit. Plus nocēt i membris xp̄i detrahētes ꝓximo ꝗ̄ aīas interficiūt creditoꝝ q̄ qui eius carnē morte dimiciendā pemerūt. et ꝓpter detractores grauiter puniuntur a deo ꝗ̄ qñq̄ etiam tales desperāt i agone mortis. vt ꝓz i tali exēplo sequēti. Fuerūt duo socij sancti quorū vnus erat detractor pessim⁹ sic q̄ de nullo poterat bonū loq̄. Qui ꝓ tam iniquitate detērus cū ad penitentiā a socio moneret et ꝓ aspērda monitionē eius i nullo oino se emēdauit. Et cum ad extrema appropīq̄ret a dictus a socio suo ꝓmisit sibi q̄ infra xxx dies appereret ei si posset et si deus permitteret. Et sic mortu⁹ ē. Et p⁹ paucos dies deo pmittente non ꝓ salute eius sz vt ceteri tali erudirent exēplo appuit socio eius niger et accēsus tot⁹ ignitus mit⁹ et foris incendio eternali. Ad cui⁹ aspectū cū ille tremore deficeret dixit ei. Ego sum ille infelix quōdam socius tuus ꝓ quo eras in anxietate. qz perpetue sū dānatus. Et cū ille q̄reret quō sucessisset sibi i agone. rñdit. Cū essem i extremis ductus fui corā iudice. Cūq̄ obmutescerē ꝓ timore vidi multas aīas sole lucidiores ad iudicē cōtra me man⁹ extendētes et clamantes. Uindica dñe sanguinem nostrū de illo mēdace detractore qui nos apud homines mendaciter diffamauit. Ad hāc vocē cū me iudex inspiceret torua facie et irato vultu ego in eius aspectu territus et ꝯfusus: et de pluribus cōtra me malis mihi ꝯscius memetipm et magnā miām dei sum oblit⁹. et sic desperās ꝑpetue sum dānatus. J Circa terciū sciendum q̄ libēter audire detractiones de ꝓximis periculosum ē. Unde v̄ba sacre scripture dissuadent nobis hoc. vñ Prouer iiij. Labia detrahētiū sint ꝓcul a te. vñ Eccli. xxviij. Sepi aures tuas spinis et noli audire linguā nequā. Itē q̄ritur vtrū peccet ꝗ̄s audiēdo detractionē. Rñdetur scdz scm̄ Tho. ij. ij. q. lxxiij. Si aliquis detractionē audiat absq̄ resistentia videtur detractori ꝯsētire vñ fit particeps peccati eius. Si etiā quis inducat aliquē ad detrahēdum: vel saltem placeat detractio ꝓpter odiū eius cui detrahitur: nō min⁹ peccat q̄ detrahens: et qñq̄ magis. vñ Ber. Detrahere vl detrahentē audire. ꝗ̄d hoꝝ dānabilius sit nō facile dixerim. Si vero ei peccatū nō placeat: sz ex timore vel negligētia: vel etiā ex verecūdia quadā obmittit detrahentē repellere et ei ostēdere q̄ ei detractio displiceat tunc peccat ꝗ̄dē sed multominus q̄ detrahens et plerūq̄ venialiter. Qñq̄ ipm etiā pōt esse mortale. vt qñ ex officio incūbit ei detrahentē corripere vel etiam ꝓpter aliquod periculū inde consequens: vel ꝓpter radicē qua timor hūanus qñq̄ potest esse pctm̄ mortale qd̄ fit qñ homo sic est dispositus vt ꝓpter timorē cuiuscūq̄ rei temporalis faciat aliquod ꝓhibitū vel ꝑtermittat aliqd̄ qd̄ est ꝓceptū i lege diuina. talis timor est pctm̄ mortale. alioqn est veniale. Item qui libenter audiunt detrahere ꝓximis sunt sicut canes. Cum vnus canis leditur. tunc omnes canes accurrūt et eum lacerant et mordent. sic similiter faciūt detractores cū audiūt aliquē obloqui tunc obloquētibus applaudunt. Insup et v̄ba sua etiam apponunt. Sic aīas suas ꝓprias occidūt et mortem eternā incurrūt. Consequenter dicit Augu. Nō accōmodes aures tuas ad peccapiē-

da verba detrahentis ne concipias mortē in anima. Detrahenti em̄ et audiēti utriqꝫ esca est mors aie. Et vt breuiꝰ cōcludā detractor et libens audiens dyabolū portāt in lingua. Unde quilibet inquātū pōt debet cōpescere detractores. Un̄ legitur de quodam epo qui fuerat in purgatorio et vehementer affligebat in fetore clerici sui existentis in inferno ascendentis ad ipm. qꝛ detractiōes eius qn̄qꝫ audierat et cū ꝓpterea nō satis acriter corripuerit q̄uis a'iao epūs in se satis benꝰ fuerat. Itē qꝫ inimica sit lingua detractoris pro hoc exēplū. Erat qdā maximꝰ detractor religiosorum deuotorum et aliorum bonorum hoim: qui tandē decessit et obijt. Et post multos annos cum aperiebatur eiꝰ sepulcrū. totū corpus eiꝰ inueniebatur putrida preter linguā eius. sed rane linguā inter se volentes rodere nō valebant in signum qꝫ lingua illa non fuerat digna in terra redire pro eo qꝫ multos hoies lacerat. et miser ille homo cuius illa lingua erat tam in anima et post iudicium in corpe et anima in eternum torquebitur: nec tamen consumetur. Un̄ Apoca. ix. Mors fugiet ab eis.

Dn̄ica qnta post festū trinitatis. Sermo xcij. De opibus que fiūt in peccato mortali.

Receptor p totā

P noctē laborātes nihil cepimꝰ. Luc. v. Sciēdum qꝫ isti laborāt ī nocte q bona opa sua faciūt in pctō mortali cū qbus nō merent vitā eternā. Un̄ in p̄n̄ti sermone tria sunt dicēda. Primo quō non meremur vitam eternā cum bonis opibus que in pctō mortali fiūt. Secūdo q fructꝰ tpales sequūtur ex bonis opibus que in peccato mortali fiunt. Tertio exemplum. R. Quantū ad primū sciendū qꝫ cū bonis opibus q facit quis existens in peccatis mortalibus. scꝫ inuidia. superbia. gula. luxuria. vel auaricia. et sic de alijs nihil meretur quantū ad vitā eternam. Un̄ Leuiti. xxij. Si maculā habuerit nō erit acceptū dn̄o. Un̄ Esa. i. Non accipiam a vobis sacrificiū: qꝛ manus vestre sanguine plene sunt. Nā sicut mors corpis priuat hoiem ab vsu membrorū. s. qꝫ nō pōt ambulare: nec stare: nec audire: et sic de alijs. Sic et peccatū mortale priuat hoiem vsu membrorū quo ad opa meritoria. eo qꝫ nihil meretur cum oibus opibus suis qd sit meritorium vite eterne. sicut nec aial brutū. ps. Homo cum in honore esset nō intellexit et cōparatꝰ est iumentis insipientibus: et similis factꝰ est illis. Ergo sicut iumentū qd cōtinue laborat nihil meretur nisi pabulū suū tpale: sic et homo existens in peccato mortali solā meret temporalē remunerationē cum suis bonis opibus. Ergo sicut iumentum est talis hō. Ut ergo opa nostra sint deo accepta et nobis meritoria. tunc ea debemus facere in charitate et gra. sine qua nullū opꝰ valet quātūcūqꝫ etiā sit de genere bonorum. Un̄ Bern. Charitas est bonū cū q nec opus minimū despicitur: sine q nec maximū acceptatur. Hoc pbat: qꝛ vis pdicatio sit opꝰ de genere bonorum: tn̄ sine charitate nō est meritoria. Un̄ aplus. i. Cor. xiij. Si linguis hoim loquar et angelorum: charitatē aūt nō ha. fa. sū sicut es sonans aut cimbalū tinniens. Itē nec elemosina valet sine charitate. Un̄ aplus ibidē. Et si distribuero oēs fa. me. in ci. pau. charitatē autē nō ha. m. nihil pdest. Itē nec corpis afflictio: nec martiriū valet sine charitate. Ibidē. Si tradidero corpꝰ meū ita vt ar. charitatē autē nō ha. etc. Ardere autē est maxima afflictio. Si em̄ maior afflictio nō est meritoria: nisi ī charitate fiat nec minor. s. ieiuniū. vigilie. et orationes etc. Opa em̄ erūt bona et meritoria ex operantis bonitate. Luce. vi. Bonus hō de thesauro sui cordis pfert bonū. Math. vij. Arbor bona fructus bonos facit: mala autē arbor fructꝰ malos facit. Augustinus. Nihil est bonū nisi ex te bono. Unde Greg. Inquantum em̄ boni sumus coram deo: intantū bona erunt opa nostra apud deū. L. Quātum ad secundum est sciendū qꝫ septem bona puenīunt ex bonis operibus q fiunt in pctō mortali. Primo valet illa opera bona ad tēporalū bonorum multiplicationē. Esa. i. Si volueritis et audieritis me: bona terre comedetis. Et hec est rō vna principalis quare mali psperant in diuitijs et honoribꝰ. sanitate corporis. gaudijs mūdi. et sic de alijs. Quia hic remunerātur p bonis opibꝰ suis. et nullꝰ est tam malꝰ quin qn̄qꝫ aliqd boni faciat. s. orādo qn̄qꝫ vnū pr nr. vel audiēdo missam. vel dando elemosinā: vl ieiunādo. et sic de alijs. Modō nullū bonū manet irremuneratū: sꝫ ex quo in celo talia bona nō remunerabūtur tūc oportet qꝫ hic in terra p ista tpālia bona illa opa remunerent. Un̄ greg. Quicūqꝫ bū in hoc seclo habetis cū bona egisse vos recolitis valde de ipsis pertimescite: ne cōcessa vo-

b a ꝓſpitas corꝑalis ⁊ remuneratio bonoꝝ.
Unde etiā dicitur in decre. Multi ꝓpter bo
na q̄ faciūt preſentē ꝓſpitatē ꝓ retributione
accipiūt. de pe. di. iii. c. Quā ꝑ. Ergo malū ſi
gnū eſt ꝓſperitas tpalis continua. Unde grego.
Magn⁹ affluens rerū tpaliū eterne damna
tionis eſt indiciū. Unde Augu. in li. de doct.
xpia. Nihil infelici⁹ fœlicitate peccantiū. Sic
econuerſo bonū ſignū eſt aduerſitas cum pa
tientia. Unde Greg. in mora. Attēde ſcripturā
dicentē tibi. Flagellat oēm filiū quē recipit.
Tu dicis: forte except⁹ ſum. Si except⁹ fueris a
flagelloꝝ paſſione eris ⁊ except⁹ a numero fi
lioꝝ. ergo patiēter infirmitates ⁊ tribulatio-
nes ſuſtinere debem⁹. Unde Victor in epla. Li
bens nūc tormēta patior vt futura mihi glo-
ria ſeruet. Itē q: in ꝓſpitate multi hoīes obli
uiſcunt dei ſicut ipſe cōqueritur ꝑ ꝓphetā dicēs.
Saturati ſunt ⁊ obliti ſunt mei. Sed ne boni
obliuiſcant deū tūc puniūt eos in p̄nti. Unde gre
go. Dilect⁹ ſuos de⁹ iter aſpeꝝ ferit: ne du de
lectant in via obliuiſcant eoꝝ q̄ ſūt in patria.
et q̄n de⁹ punit eos hic h⁹ facit ex charitate.
Apoca. iii. Ego quos amo ar. ⁊ caſti. Unde.
ſup Oſee dicit. Qui diligitur a dn̄o corripit:
q̄ nō dereliquit in pctis ſuis dimitti. Et iam di
cta patꝫ q̄ cōtinua ꝓſpitas tpalis eſt ſignū
ire dei ⁊ remuneratio bonoꝝ operū q̄ in pctō
mortali fiūt. M Secūdo valēt illa bo
na opa ad tpalis pene dilationē vel diminu
tionē. Pctōr enī q̄nq; demeruit q̄ etiā hic in
p̄nti puniri deberet: ſed tñ ꝓpter talia bona
opa q̄ in pctō mortali fiūt differt talis pena
et plaga dei. In ſignū hui⁹ q̄nq; duo peccāt
et vn⁹ hic punit ⁊ ali⁹ nō. q: forte bona opa
fecit in pctō mortali ꝓpter q̄ bona opera de⁹
diſtulit plagā ⁊ ꝓlongat ſibi vitā ꝓpt emen
dationē: alius alia q̄ ſimile pctm̄ facit ſubitanea
morte intereūt: vel alias hic a deo grauiter plaga
tur: ita q̄ ſua pena hic incipit: ⁊ i futuro nun
q̄ finiet. Sicut legit. ii. li. Mach. de anthio
cho rege: cui⁹ pena hic incepit et imppetuū i
inferno durabit. Unde Joſue. vi. legit q̄ raab
meretricē fecit Joſue viuere ⁊ domū ei⁹ atq;
omnia que habuit. q: nuncios recepit ad ho
ſpiciū quos Joſue miſit ad explorandam ter
ram pmiſſionis. Exemplū legitur q̄ quidā
mercatores fuerunt in mari in vna naui: ⁊ cū
remigarent ad portū ⁊ ad littus maris et exi
rent de naui. tunc vn⁹ mercator q̄ fuit paga
nus vidit hoīeꝫ mortuū iacere nō tumulatū.
et ipſe pagan⁹ miſericordia mot⁹ ſepeliuit il-
lū. Et in eadē nocte apparuit ei angel⁹ dn̄i in
ſomno dicens ſibi: q̄ craſtino die nullo mo-
do deberet nauigare: ſed ꝑ illū diē ibi mane
re et quieſcere. Et de mane indicauit hoc ſo-
ciis ſuis: rogās eos vt ibi manerent. q̄ nolue
runt ei acq̄ſcere: ſed nauim cū mercimoniis
intrauerūt et oēs ſubmerſi ſunt. Et hoc pe-
riculū mortis euaſit pagan⁹ ille cū ſuis merci-
moniis. Et legit de eodē pagano q̄ ſemel fu
it in vna taberna vbi multi hoīes fuerūt ine-
briati ⁊ deū blaſphemauerūt. tūc venit vn⁹
angel⁹ in forma nūcii ⁊ iuſſit ſibi vocare mer
catorē illū. ⁊ cū exiuiſſet de domo et nunciū
quereret imediate dom⁹ corruit: et oēs in ea
exiſtētes oppreſſit. ⁊ ſic iterū ille pagan⁹ eua
ſit mortē ꝓpter illā miaꝫ quā exhibuit i illo
mortuo quē ſepeliuit: q̄uis in pctō mortali
fuit. tñ bonū opus fecit ſepeliendo mortuū.
  Tertio talia opa valent ad gr̄e habilitatio
nē. ſ. q̄ pctōr ille citius cōuertitur. q: q̄ corp⁹
ſuū vigiliis et ieiuniis affligit magis habilitat
ad grām recipiendā q̄ ali⁹ pctōr q̄ talia opa
nō facit. Et etiaꝫ cū elemoſinas dat pauperi
bus ⁊ illi ꝓ eo intercedunt: ⁊ q̄nq; grām ſibi
impetrant a deo: ⁊ ſic citi⁹ cōuertitur q̄ ſi nulla
bona opa in pctis mortalibus feciſſet. Hoc
patet. q: q̄nq; duo pec̄āt in eodē pctō ⁊ vn⁹
cōuertitur ⁊ ali⁹ obdurat ⁊ dānabit. Unde de
hoc dr̄ in decre. In pctis exiſtētes debēt bn̄fa
cere: vt deus cor illoꝝ per hoc illuſtret. de pe.
di. v. c. falſas. Quarto talia bona opera va-
lent ad aſſuefactionē bn̄ opandi. vñ Threñ.
iii. Bonū eſt viro cū portat iugū dn̄i ab ado
leſcētia ſua. ⁊ hoc intelligit ꝑ aſſuefactionē.
Prouerb. xxii. Adoleſcēs iuxta viā ſuā gradi
tur: ⁊ cū ſenuerit nō recedet ab ea. Rō eſt: q:
ſcđm Ariſto. i. rheto. Omne cōſuetū delectabi
le eſt. Idē. Multa naturaliter nō ſunt dele-
ctabilia: ſꝫ cū aſſuefacta fuerint erunt delecta
bilia. Ergo bonū eſt bona opa facere ꝓpter
aſſuefactionē. q: q̄s q̄ aſſueſcit poſtmodū
vix dimittere pōt. Similiter intelligitur cum
q̄s aſſuefact⁹ eſt in malis opibus. vñ Jere.
xiii. Si mutare pōt ethiops pellem ſuā: aut
pardus varietates ſuas: et vos poteſtis bn̄
facere cum didiceritis malefacere. Rō eſt: q:
ſcđm Ariſto. ii. Eth. Ex actu multotiēs itera
to fit habitus. Idē. vii. Eth. Difficile eſt reſi
ſtere conſuetudini que aſſimilatur nature.
  Quinto talia opera valent ad reſiſtendum

peccatis. qz vt ait grego. Petm̄ suo pondere mox ad aliud trahit: sed p bona opa ꝯsernat ꝯo q̄m q̄ nō tot petā ꝯmittit. vñ Eccli. iij. Ignē ardentē extingnit aq̄: t elemosina resistit petis. sic eē itelligit de alijs bonis opib⁹ sicut de elemosina. Sexto talia bona opera valent ad edificationē pximoz. ppter bonuz exemplum quod ab illis bonis operibus recipit. vñ Ber. i ser. Seminent hoibus semē ad est exēplū bonū p opa eoz. Sz illi q̄ non solū mali sūt semet ipis sūt. sz etiā malū a suā in pximis per exēplū malū intēdūt pessimi sūt vñ Aug. ij eth. Pessimus est ille q̄ nō solum vtitur malis a se: sz etiā ad alios. vñ Greg. in mora. Tot mortib⁹ q̄s dignus ē quot exēpla prauitatis i posteros relinquit. Ergo bonū ē bona opa facere in petō mortali ppter exēplū et edificationem pximoz. Septio talia bona opa valent q̄ pena eoz minor erit in inferno in casu. si vtiq̄ dānant. Sz querit̄ qnō hoc intelligitur q̄ pena eoz minor erit? Rndetur q̄ nō intelligitur q̄ illa pena quā tā cū petis suis meruerūt sit minuet p talia bona opa qz illa pena manet. sed intelligitur de illa pena quā icurrissent si bona opa non fecissent. et hoc tr pbe potest hec. Pp̄lo q̄ hō damnatus nō solū punitur p petis ꝯmissis. sz etiam punitur de bonis opib⁹ omissis que debuit t potuit facere. v bi gratia. Audire missas i dñica die tenetur q̄libet de pcepto. vt pz de ꝯse. dis. i. Missas t c. Omes fideles. Illo qdo q̄ nō audiuit missas t potuit audire punietur p illa omissione. Sz ille q̄ audiuit min⁹ puniet p illa omissione nō punit. qz obediens pcepto eccie fuit sic etiā intelligitur de ieiunijs eccie et de alijs bonis opibus. Qui si non eo modo fecit qua debuit. tñ melius ē fecisse q̄ ex toto obmisisse. et ideo min⁹ puniet Secūdo quia eo tpe quo opera bona fecit fortasse mala fecisset. modo scdm q̄ntitatē culpe erit q̄ntitas pene. vñ Gre. Un⁹ gehēne ignis credendus est sz non vno modo oēs cruciat petōres. Unusquisq̄ enī q̄ntuz egit de culpa tm̄ illic sentiet de pena. qz q̄ duo petā mortalia cōmisit t dānabitur grau⁹ puniet q̄ ille q̄ solū vnū cōmisit. Et etiā ideo qz reddituri sumus ratōem de tpe. vñ Ber. Omne tps nobis ipensum a nobis exiget qualiter sit expēsum. et qui aliquid boni fecit q̄uis in peccato mortali melius tps suum expēdit et min⁹ punietur q̄ si nihil boni unq̄ fecisset. Tertio ppter exemplū qz si peccasset manifeste. alijs occasio fuisset p suū malū exemplum ad sī militudinē petā perpetranda t tūc nō solū ppter se puniret. sz etiam p alns q̄b⁹ malū exēplum dedisset. ergo petōr q̄ al' q̄d boni fecit t nulli occasionē peccandi dedit min⁹ punietur si dānabitur. Ista pdicta sūt pptē bona q̄ pueniūt ex bonis operib⁹ que in petō mortali fiunt. Q. Qz aūt bona opera q̄ fiunt in petō mortali non sunt deo accepta ostēditur p tale exemplū. Quidā filius habuit prēm qui obijt. et filius. xxxi. annis p aīa patris qt cotidie specialem orōem fecit. Cui post hoc tps pater apparuit dicēs se esse in maximis penis Cui filius. Nōne pater pfuit tibi oratio mea quam iam vltra. xxx. annos quottidie p aīa tua oraui. Respondit pater. nō mihi pfuit. Et filius. O mi pater iam bene audeo q̄ i iferno es. et quo oratio mea nō tibi pfuit. Rñdit pater. fili non sum in iferno: nec etiam sū dānatus. sed sum in purgatorio. et ibi crucior valde maximis penis donec exoluam oīa peccata mea vsq̄ ad nouissimū quadrantē. Et filius. Quare tunc non pfuerūt tibi orōnes mee Respondit pater quia sem p p illud longū tēpus in peccato mortali fuisti. Et filius patri. quō potest hoc eē cū singulis annis ꝯfess⁹ sū et sacramentū eucharistie suscepi: Rñdit pater. tu singulis annis cōfessus fuisti t cōmunicasti. sed semp idigne suscepisti. qz tua cōtritio et cōfessio non fuit vera: qz non ex caritate pcessit sed ex quadā cōsuetudine. Et i super tu hūus tuā cōfessionē distulisti vsq̄ ad vltimam septimanā quadragesime. et qū p cōfusione humana confessionē tuā vlterius differre nō potuisti. tunc pmo cōfessionē tuam fecisti. et in nullo te simpliciter emendasti. Et ita p hec due. s. qm̄ tu sic confessionē tuā distulisti. vsq̄ ad vltimā septimanā et in nullo te simpliciter emendasti. Cognoscere debes q̄ p illi d longū tps nunq̄ habuisti firmū ppositum te emendandi. ergo nunq̄ vere cōtrit⁹ fuisti. neen q̄ aliq̄d penit p illud lōgū tpus tibi idulset deus. Et ille copūctus postmodū vere fuit cōtritus et pure cōfessus. t abiecit oēs vanitates mundi i vestib⁹ et in omnib⁹ alijs moribus t gestib⁹. et deo amplius seruire studuit etiā tūc deuotius p anima patris orauit t eā in breui de purgatorio liberauit.

In eadem dominica. Sermo. xciij. De laqueis ipsius dyaboli.

In nomine autē tuo laxabo rethe. Luce. v. Sciēdū q sicut pdicatores laxāt rethia verbi dei ad capiendū aīas. sic diabolus expandit rethia sua ad illaqueandum aīas. P Pro quo sciendū q diabolus hz octo rethia ad illaqueandū aīas. i. octo astutias cū qbus hoies seculares et mūdanos inducit et retinet i petīs a qbus sibi vnusquisq diligenter debet cauere ne illaqueetur et ad dānationē eternā pducatur. Prima astucia diaboli est q diabolus inspirat homini vt cogitet nō esse tā durū vt predicatores dicunt. Et illud ē falsum qz demon ē horribilissimus ad videndū: qz nullus pictor pōt suā horribilē speciē depingere. qz hec est vna specialis pena dānatoꝝ scdm greg. scz horrida visio demonū. Et si dānati nulla aliā penā sentirēt nisi horribilē visionē demonū eis talis pena satis grauis esset. qz sicut sancti in celo habent ineffabilē delectationē et dulcedinē i videndo deum. btām mariā. oēs sanctos et āgelos dei. sic ecōuerso dānati habēt magnam penā videre luciferū. sathanam. et oēs demones et dānatos i inferno existētes. Et tales seculares hoīes etiam dicūt. nō totū est mortale petm̄ qd pdicatur. Si tot essent mortalia petā quis saluaretur? Quōdā non fuerūt nisi quattuor petā mortalia. s. qui dñm suū tradidit. et seipm occidit. et q adulterium cōmisit: et pmā petā iusticia interfecit. Et sic vlterius dicit. qs pōt inimicū diligere? Qs potest caste viuere? qs pōt a delitiis carnis et a gaudiis mundi abstinere? Rndeo q vult saluari oportet eū non solū amicū diligere sz etiam inimicū. et ei ex corde indulgere. sicq amplius nunq̄ ex rācore vult se vindicare nec verbo nec facto. Et oportet hoīes esse castos et ab omni actu carnali preterq in matrimonio abstinere. Quia non solū oportet saluandū se cauere a maximis petīs mortalibus sz etiā a cōmunibus mortalibus. qz cū minimo petō mortali quis dānabitur ita bene sicut cū maximo petō. licet pena infligatur scdm q̄titatē peccati: qz maiori petō maior datur pena. Vñ dr i dec. Pena sequtur quātitatē delicti. xxiiij. q. i. Non auferamus. Ergo q vult saluari ab oīni petō mortali debet abstinere. Sz si dicitur qō. an sit possibile viuere hoiem sine petō mortali. Hoc qre ā sermone. lxxvij. L Ergo qñ cūq ex instinctu diaboli tibi talia inducit. sz non est ita durū sicut pdicatores dicūt. et sic de aliqs. Scire debes q hoc ē rethe et laqueus diaboli cū quo te capere nititur. vñ dr math. vij. Arta est via q ducit ad vitā: et spaciosa est via q ducit ad pditionē: et multi ambulāt p eam. Vñ. i. Petri. iiij. Iustus vix saluabitur. Ps. Hec porta dñi: et iusti intrabunt in eam. Si ergo tm̄ arta est via quō pdicator audet oppositū dicere. et si oppositū pdicat non est pdicator. sed seductor et deceptor. Ber. sup Can. Ipso q non fallitur docet qd carni molestius ē. Illud ergo vtilius illud etiam magis eligendū. Et quisquis aliud docet vel suadet ab eo tanq̄ a seductore cauendū est. Q Secūdus laqueus siue rethe cū quo diabolus pctōres capit ē q dat eis cogitare q mala fecisti aliq plures fecerunt. et tñ sperāt saluari. multi faciūt qd tu ipse multotiens facere. tu scis tales clericos. tales religiosos q hoc et hoc fecerunt et faciūt et illi sacerdotes et illi litterati. et tales prudētes et tales annosi faciūt hoc et illud. cur tu non facias que ipsi audent facere. cū tñ etiā intendant saluari. Rñdeo q illa excusatio nulla est: quia scdm dictū xpi. vt habet Luce. xij. Seruus sciens voluntatē dñi et non faciens vapulabit plagis multis. Ex quo sequit q q sciūt et intelligūt mala et vltra hoc faciūt grauius peccāt et grauius puniēt. et vt euadas istos laqueos diaboli tūc debes inspicere vitam sctōꝝ et bonoꝝ hoim q tendūt ad celū. et eadē hec cōsiderant facta. et sic poteris inuenire quos si respectu ipsoꝝ et sic ipsoꝝ laudabilis vita te inducet ad emendā vite tue et ad penitentiā. Vñ Gre. Nunq̄ pctōres ad lamentū penitētie redirēt si nulla eēnt bonoꝝ exēpla q eos īmitē traherēt. Ber. Qui vitā pcedētiū patrū aspiciet q dm se gemere debeat subtilius cognoscat ergo cōsiderādo vitā scōꝝ ē multū vtile. qz ex hoc hō debz sumere normā viuēdi. Amb. Sctōꝝ vita est ceteris norma viuendi. ergo q cūq vult pficere i bono dz aduertere vitā bonoꝝ et nō maloꝝ. qz respicere vitā maloꝝ est valde periculosum qz inducit hoies in obdurationem. R Tercius laqueus siue rethe diaboli ē q hō secū cogitat. Deus misericorditer egit mecū. hec bona et hec bona fecit mihi. ibi liberauit me ab illo malo ibi me custodiuit. ibi illa bona dedit mihi. nō deseret me i fine. Rñdeo hoc totū fecit tibi vt ad eū te cōuerteres et tanqū bonoꝝ opum facteres. sz q̄a fecisti ea. tūc pluā a pabolā euāgelij vbi dic de

ficulnea. Ecce iã tercio veni querẽs fructũ in hac ficulnea et nõ inuenio. succide ergo eã vt q̃d terrã occupat. etiã Math. vij. dz. Arbor q̃ nõ facit fructũ excidet et i ignẽ mittet. Sic ptingit hoĩ illi q̃ ingrat⁹ ẽ de dei bñficijs. vñ Criso. sup Math. q̃to maiora bñficia sunt hoĩbus pstita: tãto grauiora peccantib⁹ iudicia. Sicut eĩn lignũ aridũ vnctũ cu pinguedie feruẽtius ardet. sic etiã hõ qui multa bñficia a deo accepit et semp ingrat⁹ et sterilis manet ardẽtius ardebit in igne ifernali ergo qñ tal' laqu9 dyaboli tibi occurrit. tunc cogitare debes q̃ q̃to plura bñficia a deo recipis. tãto distinctiorẽ rõem deo reddes. et tanto plures testes pträ te habebis. qr oĩa bñficia erũt testes i extremo iudicio. Vñ pph̃a. Instauras testes tuos cõtra me. ergo de bñficio dei debes esse grat⁹. ¶ Quart⁹ laqus siue rethe diaboli est q̃ dat eis cogitare q̃ null⁹ debet desperare. Maria magd. multa pctã fec. Petrus xp̃m ter negauit. Paul⁹ ecclesiam psecutus est. Dauid adulteriũ et homicidiũ cõmisit. et sic de alijs. Vi oĩs iã sũt i celo. Naz deus ẽ misericors et totiẽs parat⁹ ẽ pctõri misereri et indulgere quotiẽs pctõr vult se a peccatis cõuertere. Rñdeo q̃ verũ est q̃ deus est misericors et nullus debet desp̃are de venia sed illi q̃ pctõres fuerũt vt Maria magd. et scũs petrus et ceteri pponunt tibi vt ñ peccastis ne desp̃es. sed nõ sup hoc peccare debes qr maledictus q̃ peccat in spe. Ber. Est infidelis fiducia soli vtiq maledictõis capax cu videlicet i spe peccam⁹. Qñ ergo talis laqus diaboli tibi pponit. s. q̃ debes peccare et nõ desperare. tunc tu cogitare debes illud dictũ p̃s. Spes impiorũ peribit. Quidam eñi peccatores nimis sperat. sz qui cupiunt cũ pctis saluari. et maior est spes eorũ q̃ bonorũ hoim oĩs eñi boni hoĩes q̃uis q̃ boni et deuoti timẽt dei pp̃ter magnã iusticiã suã. Si eñi vix iustus saluabitur impi⁹ et pctõr vbi parebũt. Et tal' n pctõrum spes: non dz spes. sz psumptio. vñ aug. Enim mentis nõ ẽ spes: sz psumptio. ergo debes vitã tuã emẽdare. et sic veniã a deo sperare. vñ Bern. in ser. Corrige tempus et indulgentiã spera. nulla est eñi culpa q̃ non habet veniã. Quitus laqus siue rethe diaboli est q̃ facit hoiem cogitare. h⁹ q̃d tu non scis nõ est pctm. et sic decipit tales q̃ etiam nolunt scire ea que sunt salutis vt eo liberius possunt peccare. estimãtes q̃ cum non sciant non sit eis pctm. ¶ Vñ queritur verũ sit aliqua ignorãtia q̃ possit excusare hominẽ a pctõ. Rñdetur q̃ est triplex ignorãtia Prima est inuincibilis. et est duplex. s. innata vt in pueris et amẽtib⁹ adultis: q̃ nunq̃ vsũ rationis habuerũt. Alia ex casu vt in adultis q̃ habẽt vsũ rõis iã et postmodum quicq̃ madant in amentiã pp̃ter debilitatẽ capitis. vel pp̃ter nimiã abstinentiã: vel ex alijs causis licitis. et talis ignorantia inuincibilis excusat a peccato mortali. Vñ Augu. ex bñd. Ignorantia excusat pctm. Oĩ tales q̃cquid faciũt excusantur qr nullus pot cõmittere pctm mortale qui non habet vsum rõis. Scdã ignorantia eĩ q̃ damnat q̃ dz ignorãtia neglecta seu crassa et ẽ qñ q̃s pot scire q̃ de⁹ pcepit vel phibuit et que ad salutẽ ptinẽt sed occupat oĩb⁹ exterioib⁹ se intm̃ iplicat q̃ de illis nõ curat. Et ista ignorãtia non excusat. Tercia ignorantia dz affectata. cum q̃ non solũ q̃s dãnatur. sed etiã p ea grauissime punietur. Et est qñ quis pt̃ent scire ea q̃ pot et tenet scire. vt eo liberius possit peccare. Hãc ignorãtiaz habuerũt pharisei de xp̃o. et adhuc multi habẽt qui pp̃terea fugiũt pdicationes. et ẽ periculosus laque⁹ diaboli. et cũ hoc est malũ signũ q̃ homo non vult audire veritatem. et hoc ideo contingit qr excecauit eos diabol⁹ et corum ppria malicia. Ps. Noluit intelligere vt bene ageret et tales decipiũt seipsos. vñ Isid de summo bo. Quidã q̃ ignorantie excusat oĩnẽ p̃tendunt et scire nolunt. vt minus culpabiles videantur q̃ tamen seipsos non muniũt sed decipiunt. Queritur q̃s periculosi⁹ peccet an ille qui scit quid est faciendũ vel obmittendum et non facit vel ille qui non vult scire. ideo vt eo liberius possit peccare? Rñdetur q̃ ille qui non vult scire. ideo vt liberi⁹ possit peccare dupliciter peccat. Primo peccat in contumacia et superbia. ex q̃ non vult scire: vt eo liberius possit peccare. Unde Isid. de summo bono. Nescire simpliciter ad ignorantiã ptinet: noluisse vero scire ad contumaciem superbiam Secundo peccat in hoc q̃ facit phibitũ vel q̃ dimittit faciendum. Sed alius qui scit et intelligit vnũ peccatum peccat. quia facit q̃d scit phibitũ. q̃uis eodẽ genere peccati dupl' peccat. Vñ Luce. xij. Seruus sciens voluntatem dñi et non faciens vapulabit plagis multis. Et in sup ille qui scit intelligit malũ postmodum pot conteri et confiteri et satisfacere

q: malū nō euitatur nisi cognitū. sz ille q̄ non scit nec cognoscit malū qḋ cōmisit quō potest postmodū cōteri et cōfiteri et penitere. cū non scit nec vult scire. Vñ Ber. sup Cā. Scio neminē absq3 cognitiōe sui saluari de qua mater salutis humilitas oritur et timor dñi q̄ et sicut initiū sapientie est ita et initiū salutis. Sextus laqueus diaboli vel rethe est q3 dat hoī cogitare. Tu iuuenis es et tēpus sufficiēs adhuc habes ad penitēdū postq̄ senueris. Qui enim audet peccare audet et penitere. Respondetur. Moritur iuuenis moritur et senex et ignoras an ad etatē senilē puenies. q: nihil habes certius morte: sz hora mortis nihil incertius. vnde Ber. Quid in rebus humanis certius morte: q̄d hora mortis incertius inuenitur. Et ergo quilibz q̄ peccat siue sit iuuenis siue senex dz se p verā penitentiā ad mortē disponere et sp sibi mortez estimare ꝓpinquā. vñ Gre. sup Ezech. Etenim nobis cōditor noster diē mortis incognitā voluit esse et diē ignoratā semꝑ sꝑ eē putet. r tāto quis feruentior fit in operatiōe q̄to incertior ē de euocatione. vnde etiā Luce xij. Estote parati quia nescitis qua hora dñs vester venturus sit. Insup dicis qui audet peccare audet et penitere. R̄ndeo q3 multi grauiter et multipliciter peccauerūt: sed pauci penitētiā veraciter egerunt. vñ Amb. Facilius inueni q̄ seruauerunt innocentiā baptismalē. q̄ qui congruā egerūt penitentiā. Sed quare deus permittit aliquos mori in iuuentute. Hoc q̄re infra sermo. ar. B. ¶ Septimus laqueus siue rethe diaboli est q3 dat hoī cogitare. Quicquid deus vult hoc oportet fieri. si debes saluari nunq̄ damnaberis quicquid tu facies. si debes damnari nunq̄ saluaberis: et quicquid tu facies. Deus bene dabit tibi cōtritiōem qñ ei videbitur tempus. omnia enim oportet fieri secūdum voluntatē dei. R̄ndeo secūdm aplm. q3 hec est volūtas dei sanctificatio vestra. si illaz habebis dabit tibi vitā eternā. sin autē mortē eternā. Multi homines sunt q̄ sic a diabolo decipiūtur. sic dicētes. q̄d conabor: qḋ futurū est et deus ꝓ̄scivit hoc fiet. Cum tñ p̄scientia dei nō infert alicui necessitatē: quia liberū arbitriū sp manet ad vtrūlibet. sic q3 quilibet hō pōt bene vel male facere. Si bene saluabit. Si male dānabit. Sciendū q3 omnes boni p̄destinati sunt ad gloriam eternā ea tñ conditiōe si fidē tenuerint et caritatem humilitatem patientiā misericordiam z pietatē et his similia habuerint. Tales enim futuros p̄uidit deus quos ad vitam p̄destinauit: et quasi p̄destinando eis diceret. Ego quidem vos ad vitam p̄destino si taliter et taliter vixeritis. si mādata mea seruaueritis. si fidē et misericordiā habueritis. z si in bono statu inuenti fueritis. Qui ergo talis eē non vult qui. scilicz mādata dei seruare noluerit: et in malicia perseuerare ꝓponit. ille p certo sciat se ad mortez eternā esse p̄scitum. Nullus ergo dicat se frustra orare et alia bona opa facere q: sicut deus aliquē saluandū p̄uidit. sic et modū quo saluari debeat. s. p merita sua et bona opa. Et propter hoc stultus est q̄ dicit. Volo facere quod michi placuerit. q: si saluari debeo saluabor. Si dānari debeo dannabor. sicut stultus eēt ille infirmus qui diceret. Volo comedere et bibere qḋ mihi placuerit si curari debeo curabor: et si mori debeo moriar. ac si sibi inutilis esset medicina. ¶ Vñ legitur tale exemplū in cesario. Ludouicus lantgrauius thuringie homo litteratus tanto errore fuit deceptus. vt se assereret necessario esse saluandū si p̄destinatus esset. vel damnandū si p̄scitus eēt. Et dicit se horā mortis non posse effugere vel anticipare. Et ob hoc infinitis criminibus sine vllo timore se multipliciter exponebat. Tandē grauiter infirmatus medicū vocato dixit ad curā adhiberet q3 cōualescere posset. Medicus peritus in medicina et in theologia illius errorem non ignorās. R̄ndit. Dñe si dies mortis vestre aduenit: non potero vos curare. si vero nondum venit: frustra curam adhiberē. quia sine hoc curabimini. Cui comes. Quō sic respondes. scio q3 nisi cito mihi subueniatur moriar ante tps. Respondit medicus. Si creditis vitam ꝓlongari virtute medicine quare hec non creditis de penitentia que est medicina anime. Considerās lātgrauius virtutē verborū dixit ei. De cetero esto medicus anime mee. q: p tuā medicinalē linguā liberauit me dñs a magno errore. ¶ Octauus laqueus siue rethe diaboli est malū exemplum malorū hoīm. Et hoc rethe ē p̄ncipal. Nam vñū quo capit z decipit q̄si omnes genus homi tā iuuenes q̄ senes. tam nobiles q̄ ignobiles. tā pauperes q̄ diuites. Q: vnusquisq3 vult se excusare dicēs. Oportet me cōformari alijs hoib'. aliās nihil curarēt de me. Ille et ille facit hoc. iste sic incedit in vestibus siue in alijs moribus. et iam est communis modus hominū sic viuendi. quare z ego non faciā. Quibus respōdeo. q3 nemo potest eo

obus dñis seruire. i. deo ꝛ mūdo. Unde aplus
Si adhuc mūdo placerē seru⁹ xp̄i nō essem.
Hoc patet: quia amicitia huius mūdi homi-
nem inimicū dei constituit. quia amor mun
di expellit deum et eius gratiam a corde ho-
minis. Quia sicut ignis et aqua sunt contra-
ria: et sicut frigidum et calidum mutuo se ex-
pellant. sic amicitia dei et huius mūdi simul
stare nō possunt. Ergo quādo talis loquens
tibi proponitur a diabolo. scilicet ꝙ cogitas.
iste est iam modus et cursus mundi. eportet
sic me etiam viuere: tunc cogitare debes ꝙ la-
ta et ampla est via que ducit ad perditionē:
et multi ambulant in ea. Ratio est: quia plu-
res sunt mali q̄ꝫ boni. Et hoc causatur princi
paliter ex malo exemplo ꝙ vnus prebet alte
ri: quia vnus inficit aliū per malum exem-
plum sicut carbones seinuicem incendunt.
Quia nullo modo essent tot supbi. auari. la-
cunosi. gulosi. lusores. chorizantes. nisi vide
rent ab aliqs talia fieri. Et isti homines sunt
fatui qui volunt se conformari alijs in malis
Nam vnus asinus cum videt aliū asinum
cadere: cauet sibi et nullo modo eū imitatur.
O q̄ꝫ plurimos viderunt et audierunt illi ca-
dere. sicut luciferum in superbia. epulonē in
gula. totum mundum in luxuria. quando di
luuiū deleuit totum mundum. et tamen ad
huc homines fatui et stulti audent superbi-
re. luxuriari. et gulose viuere.

In eadē dñica sermo. xciij. de his que de
bent nos retrahere ab amore temporalium.

Elictis omnib⁹

secuti sunt eum. Luce. v. In hoc
ꝙ isti sancti apl'i de quibus i ho-
dierno euangelio fit mentio viso miraculo in
captura piscium: omnia propter xp̄m reliquē
runt. Exemplum debemus sumere ꝙ cor no
strum ab illicito amore temporaliū retrahere
debemus. A Ubi sciendū ꝙ sunt septē
que debent nos retrahere ab amore tempo-
raliū. Primū est qr tpalia in vita p̄nti modi-
cū p̄sunt: qr nisi victū et amictū nobis admi
nistrāt. Eccl'. v. Qui diuitias amat fructū nō
capit ex eis. Diuites enim intuendo diuitias
quid aliud faciunt nisi ꝙ oculos pascunt. Si
quis enim haberet cistam plenam florenis:
tamen nihil ex eis capere potest nisi victū et
amictū. Ex quo patet ꝙ diuitie ad nihil va-
lent corpaliter loquendo: nisi ꝙ os et ventrē
replere possunt ꝛ tegere nostrā nuditatē: sed
mentem et animā nō possunt satiare. B
Unde Hug'. la. 8. super illo verbo apostoli
Sufficientia nostra ex deo est. assignat tripli
cem rōnē. quare temporalia nō possunt reple
re desiderium anime. Prima ratio est ꝓpter
capacitatē ipsius anime. qr scd'm sanctos do
ctores. animā dei capacem nihil minus deo
replere pōt. Unde Bersi. Ad ymaginem dei
quippe facta est anima rationalis ceteris oi-
bus occupari pōt: impleri omnino non pōt.
Capax enī dei efficit quicquid deo minus est
nō eam adimplebit. Unde cum totus orbis
terrarū sit ante deū quasi gutta roris ante so
lem. vt legitur Sapi. xi. Ergo tot⁹ orbis nō
sufficit replere cor vnius hominis. Secunda
ratio est ꝓpter bonoꝝ temꝑaliū vanitatem.
Bersi. Non plus satiatur cor hominis auro:
q̄ꝫ corpus aura. Ideo dicit virgo maria glo-
riosissima Luce. i. Et diuites dimisit inanes.
Ergo omnia temꝑalia ꝓpter suā vanitatem
nō possunt satiare desideriū anime. Tertia
ratio. qr bona temꝑalia nō intrant in cor ho-
minis essentialiter. ꝛ iō nō replent illud. Si-
cut vinū adhuc existens in dolio ventrē ho-
minis nō implet: nec corporalē sitim sedat.
sic pecunia existēs in bursa vel in cista nec re
plet cor hominis: nec satiat sitim auaricie. So
la enī dei gratia q̄ cor intrat sitim cordis po-
test extinguere. Sed pecunia sitim augmen-
tat auaricie. Unde Grego. in quadā omelia
Omis auar⁹ ex pecunia sitim multiplicat: qr
cū ea que appetit adeptus fuerit ad appeten
da alia amplius anhelat. Ubi Eccl'. v. Aua-
rus nō implebitur pecunia. Etiam Augu. in
ep'la. Auarus inferno est similis. Infernus
enī quātoscūq3 deuorat nunq̄ dicit satis est: ꝛ
sic et si omnes thesauri cōfluerent in auarū.
Ex his iam dictis patet ꝙ tēporaliter et cor-
poraliter loquendo temporalia non valent:
nisi ad sustentationē corporis ad breue tem
pus. Cur ergo homo multa desiderat cui pau
ca sufficiunt. Quia dicit apostolus. Haben-
tes victum et amictum: his contenti simus.
C Secundum ꝙ temporalia nō sunt pro
pria hominis: sed accomodata. Hoc patet.
Quia de⁹ potest ꝑ priuare illis bonis quādo
vult. Insup fur pōt furari. ignis comburere.
aqua submergere illa tpalia si de⁹ ꝑmiserit.
Unde aplus. Quid habes qd' nō accepisti:
Modo sicut rem accomodatā nō multū di-

l[illegible] sed cū timore vtetis ne offendas illā q̄
tibi accomodauit. Sic et tu te habere debes
q̄tū ad tp̄alia q̄ de⁹ tibi accomodat. Q̄ au
te tp̄alia nō sūt nr̄a ꝓpa hec ptꝫ sc̄bꝫ guil.
[illegible] p̄ rōnes. Primo p̄ sacras scripturas.
Vn̄ Abacuc. ij. Ve qui cōgregat nō sua i.
tp̄alia. Et Ambro. sup Luc. Bona hoīs nō
sunt q̄ secū ferre nō pōt. Ergo tp̄alia assimi-
lantur fluuio p̄s. Diuicie si affluāt noli cor
apponere. Admodū eni fluuij affluūt et ef-
fluunt diuicie. Aqua eni [illegible] tr̄sit et ci-
uitates quilibet pōt vti ad necessitatē: sic est
de bonis tempalib⁹ nob collatis. Secūdo
ostēdi tur q: terra in qua crescūt tp̄alia nō est
nr̄a. p̄s. Quō cantabim⁹ canticū dn̄i in terra
aliena. Idē. Aduena ego sū apud te et pere-
grinus sicut oēs patres mei. Vn̄ Bern̄. Filij
adam gen⁹ auaru et ambiciosū audite quid
vobis dicā cū terrenis diuicijs et gl̄ia tp̄ali q̄
nō vere vestre sūt. Aurū et argentū nōne ter
ra est rubea et alba quā solus hoīm error facit
et magis reputat p̄ciosas. Deniq̄ si vr̄a sūt
hec. tollite ea vobiscū. sed hō cū interierit nō
sumet quicq̄. Tertio ostenditur q: ianitor .i.
mors nihil permittit deferri de mūdo. Cū ali-
q̄s sedet ad mensā diuitis multa sibi appo-
nūtur .s. ciphi argētei et scutelle: in quibus so-
lū vsum habet. Si quis vero ex simplicitate
crederet ea sua: et vellet ea secū ferre. ianitor
bene ostēderet ei in porta q̄ nihil iuris in eis
haberet. Ita diuites credūt bona tempalia
sua esse: sꝫ mors hꝫ ostēdit eis cōtrariū. Vn̄
nihil intulim⁹ in hunc mundū haud dubiū
nec auferre q̄cq̄ possum⁹. Vn̄ Job. Nudus
egressus sum de vtero matris mee: et nudus re
uertar illuc. Nudū terra te suscepit cū natus
fuisti: et nuda terra te suscipiet e cōuerso cum
moriens et sepeliens. Cupidus aūt cupit di-
ues fieri in mūdo in quo paruo tp̄e durabit:
q̄d est stulticia magna. vt ptꝫ Luc. xij. de il-
lo diuite q̄ dixit. Destruā mea horrea mea et
maiora faciā: et illuc congregabo oīa q̄ mihi
nata sunt. Et rn̄sum est ei. Stulte hac nocte
repetēt aīaꝫ tuā a te. q̄ aūt parasti cui⁹ erūt?
Itē p̄s. Thesaurizat et ignorat cui cōgrega-
bit ea. Item diues cum dormierit nihil secū
auferet. aperiet oculos suos: et nihil inueniet.
Quarto ostēditur exemplo canis. Quando
eni canis sequitur duos hoīes nescitur quis
eoꝝ sit dn̄s ei⁹. sed si separent se ab inuicē ca
nis sequitur dn̄m suū. et tūc apparet cui⁹ sit. sic

diuitie in morte remanēt in mūdo et deserūt
auarū. Et est notabile exemplū magni p̄nci-
pis sarracenoꝝ: qui cū mortē sibi inspiceret
imminere pannū lineū de quo sibi sudariū con
suendū erat erexit in signū: et fecit circumferri
a precone p̄ ciuitatē clamante. Hec dicit p̄n-
ceps noster. Cū essem dn̄s vndecim regnoꝝ
hoc solū de gloria mea et de diuitijs mecum
auferā. Item sciendū q̄ diuitie sunt sicut inh
delis amica q̄ amatores suos in necessitate
extrema deserunt. Vnde cū quidā in morte
sua a diuitijs suis auxiliū postularet nec pos
set habere ait. O fallaces diuitie toto corde
vos amaui et honoraui. Et nūc in tali neces-
sitate positus nihil consilij nec auxilij habere
possum a vobis. Paratē enim estis me dese-
rere: nec vultis me sequi. quare et ego prenūc
[illegible] vos. Et his dictis distribuit oīa paupere-
bus. D Tertium est q̄ amor et solli[illegible]
do tempaliū amorē dei et dulcedinē diuine
gratie extinguit. Q̄ amorē dei extinguit ptꝫ
per Criso. sup Math. Qui vult deū amare
necesse est vt odiat diuitias. qui aūt voluerit
amare diuitias necesse est vt odiat deum. Et
q̄ etiā dulcedinē diuinā expellit patet p̄ di-
ctū Bern̄. in quodā sermone vbi dicit. Pre-
occupatū q̄ppe secularib⁹ desiderijs animū
delectatio sancta deducat. Vn̄ etiā Grego.
Qui terrenarū rerū amore vincit: in deo nul
latenus delectat. Vn̄ etiā Hugo de sc̄tō vict.
O infelix aīa quid sollicita es erga plurima:
porro cū vnū sit necessariū. Dilige vnum in
quo sunt omnia: ibi fige cor tuum et deside-
rium. mundus enim transit: et concupiscen-
tia eius. Quartū est q̄ tp̄alia inq̄etāt men
tem et replent eā amaritudine. ergo spine vo
cant in euan. Vn̄ [illegible] in hꝫ duplicē inq̄etudi
nem et amaritudinē .s. hic et in futuro. Vnde
Isid. li. iij. de sū. bo. Qui bona mundi diligit
velit nolit timori et merori pene succūbit. Vn̄
Criso. super Math. Qui pecunie deseruit et
p̄ntib⁹ ꝯpedib⁹ ꝯstringit̄ et futuris. Vn̄ eni
tempalia multā amaritudinē annexam. Est
eni labor in acquirendo: q: etiā magno labo
re acquiritur. Hoc patet: q: plures ad acq̄rē
dū tp̄alia p̄ mare nauigant. terras et siluas
perambulāt. frigus. sitim. et famē sustinēt. Est
etiā timor in custodiēdo: quia diues auarus
nunq̄ est securus nec vacat. requiei. Vn̄ Sa-
lo. Saturitas diuitis nō sinit eum dormire.
Vn̄ Grego. xv. li. moral. Auarus hinc inde

Vel iudicem metuit. Unde si potentiorem videt timet raptorem. si iteneratorem suspicatur furem. Insuper tanta quis pati timet atque hoc quod ipse aliis fecit ab aliis sibi fieri formidat. habent etiam temporalia dolorem in amittendo. Unde greg. xx. li. mora. Que ferventer diligimus habita graviter suspiramus ablata. Item habent anxietatem in distribuendo. sed quando minoratur et habent pudorem in non dando quando et quasi parate retinentur. Quando enim ista omnia nisi amaritudines et anxietudines cordis. ergo quam et divites vix leti esse possunt. Pauper enim laborator qui se nutrit cum laboribus suis quandoque etiam maiora gaudia in presenti habet quam dives qui est quottidie plenus et cui etiam omnia prospere succedunt et qui etiam in deliciis et societate vivunt. bernardus. Sudat pauper fortis in opere: sed nichil quidminus dives inter in sua cogitatione laborat. Aperit iste os suum in oscitatione. aperit ille in ructuatione. et iterum gravius est ille fastidio: quam iste media cruciatur. Quintum est quod temporalia in morte nihil valent: quia nec corpus a vermibus custodiant. nec hominem in vita diutius conservare possunt: quia moritur pauper: moritur et dives nec animam a demonibus liberant. Prover. xi. Non proderunt divitie in die ultionis. Immo gravant hominem in morte. quia talis cum dolore moritur cum separari se cernit a divitiis quas multum dilexit: et pro quibus diu laboravit et propter quas salutem propriam sepius neglexit. Insuper hoc satis abundat in omnibus qui appetit et nescit quid in futuro habebit. et ubi prima nocte manebit. Eccl. xli. O mors quam amara est memoria tua: homini habenti pacem in substantia sua quod enim homo omnia temporalia sua libere resignet in agone et sponte separetur ab eis hoc speciale donum dei est. Unde sciendum quod homo in agone mortis sic habere debet voluntatem. sic cogitando quod pro transitoriis temporalibus deus dabit sibi eterna bona. et pro domo a qua iam sponte separatur quia dat voluntatem suam in voluntatem dei. dabit sibi christus et mater sua benedictam. et pro amicis et filiis dabit sibi societatem angelorum et sanctorum et pro honore presenti et potestate quam propter deum relinquit dabit sibi eternum honorem et regnum perpetuum. ¶ Sextum est quod temporalia nocent post mortem. quia de his omnibus reddituri erimus districtam rationem. Primo quomodo lucratus sis omnia temporalia tua usque ad novissimum denarium. Unde ar. Ia. Qui volunt divites fieri incidunt in laqueos diaboli. Hoc enim iam verum est. sed hoc quod iam est cursus mundi tunc vix temporalia lucrantur sine peccato. Secundo quomodo expendisti tua temporalia. Tertio quomodo heredibus post te dimisisti. Quia quilibet procurare debet ne post mortem lites fiant de rebus suis. quia melius esset nulla post se relinquere. quam eum temporalibus post se relictis causas litis administrare. Sed si seculares dicerent. nos filios et pueros habemus. et illis nos congregare oportet. ergo oportet nos diligere temporalia et sollicitudinem de eisdem habere. Ideo quod propter pueros nullus debet animam propriam negligere. nec contra salutem suam facere in lucrando temporalia. quia quanto plura eis relinquis communiter tanto maiores peccatores et peiores pueri tui efficiuntur quia superbi: luxuriosi fiunt et gulosi: et sic de aliis. Et ve tibi et anime tue si aliquid iniuste lucratum relinquis post te heredibus quia ex hoc pena tua augmentabitur. et damnas teipsum una cum filiis quibus iniusta bona relinquis. ¶ Septimum quod nos debet retrahere ab amore temporalium est quod temporalia quandoque sunt occasiones quod homo efficitur malus et peccator. quia dicit quandoque occasionem peccandi: et quandoque contingit quod ille qui est pauper est bonus et timens deum. et sic in sua paupertate salvabitur. qui si dives esset forte cum divitiis suis damnaretur. Ergo deo committendum est qui omnia novit. Si enim tibi utile esset habere divitias deus tibi illas administraret. Sunt enim divitie aliquando occasiones litis. unde Aristoteles in poli. Pecunia seditionem facit et malignitatem. Isid. de sum. bo. Quanto quis curis mundi maioribus occupatur tanto facilius vitiis premitur. Et propter divitias sepius fiunt lites ostendit Seneca dicens. Quietissime viverent homines si tollerentur illa duo pronomina. s. meum et tuum. Item divitie superbiam generant. Aug. Vermis divitiarum est superbia. Unde difficile est quod non sit superbus qui dives est. Item divitie faciunt hominem zelosum et communiter litigiosum. unde Ber. Periclitatur castitas in deliciis. humilitas in divitiis pietas in negociis. veritas in multiloquio. caritas in hoc nequam seculo. Et autem divitie quandoque sunt occasio quod homo malus efficitur patet per tale exemplum. Legitur in vitaspatrum quod quidam heremita apud quendam leprosum hospitatus invenit in eo quod unam partem lucri sui exponebat in necessitates proprias. alteram in elemosinas pauperum. tertiam in peregrinorum hospitatem. Cum autem egressus esset ad cellam suam et rogaret ut deus ei bona sua multiplicaret, qui ea ita bene expenderet. Responsum est ei quod illi forte non expediret. Illo autem non acquiescente. sed pro eo instanter habente: concessum est quod petebat. Nam

in mane causa ep audi mirtu ait qui frigens inuenit magnu auri thesauru. Quo accepto factus est familiaris imperatoris et magnus oppressor pauperu. Quo facto heremita raptus ad iudiciu. vidit angelos conquerentes de illo oppressore pauperu. Cui mandabatur q fideiussor pro illo respondere. Stupefactus heremita supplicabat beatissime virgini vt eu iuuaret. q impetrabat vt heremita ad eu corrigendu mitteret. Qd cu facere vellet nec ei loqui posset: sed ingeret a se vberatus fuisset reuersus ad celu iterum rapitur ad iudiciu: et sicut prius accusatur. sz btā virgine eu adiuuāte. et mortuo īperatore alius succedēs in imperiū illu diuitē et potētē capere voluit. Sed ille fugit oia bona i sua perdens. ad pristinū artificiū rediēs et ad pietatis opa. Et sic postmodū vitā suā i bono finiuit. Ergo tpalia non sunt diligēda nec appetēda. nisi inquātū nobis necessaria sūt ad psitevitam conseruandā. et quātum possunt nobis pdesse ad merendum opera misericordie vitam eternam.

In dnica sexta post festum trinitatis. Sermo. xcv. De Ira.

Omnis qui irascitur

fratri suo reus erit iudicio. Mathei. v. Queritur vtrū xpūs velit nos h retrahere ab oī ira ib⁹ q dicit. Ois q irascit rē.

B Notandū q qdā est ira bona et licita et qdā venialis. et qdā mortalis. Ad declarādū aūt qn sit ira licita et qn petīn mortale: et qn veniale est notandū q ira octo modis fit. Pmo fit cōtra petm ppriū et cōtra petm pximi. qn hō irascit de hoc q deū offendit. et tal ira ē licita bona et laudabilis. vn ps. Irascimini et nol te peccare. Eccli. vij. Melior ē ira risu. Qui p mittā vult⁹ corrigit anim⁹ delinquētis. Qz qlibet debet corripe et admonere fratern a dilectione prios dei inquetes. qz ad hoc qlibz tenet sub pcepto. Cōtra hoc faciūt adulatores q ridēt et laudāt mala pximis q sūt cōtra honorē dei et salutē aiarū. Et tales faciūt se pticipes oīm malorū illorū q pximi adulādo laudāt. Et tales adulatores sūt pcones diaboli qz ligāt pctōres et malefactores i pctis suis eis adulatōib⁹ suis. sicut pcones ligāt malefactores tradēdo eos iudici. vn augu. Adulantium lingue ligāt hoies i peccatis. Delectat eni ea facere in quib⁹ nō solū metuūtur rephensores. sz etiā laudāt opatores. Ergo qlibet xpianus vindicare de iniurias dei. et ppriās patiēter sustinere. exēplo q vēdētes et emētes eiecit de tēplo qz i hoc fiebat iniuria patri celesti. supponas iniurias sibi a iudeis inflictas paciēter sustinuit. et tāq agnus mansuetus obmutuit. Itē exemplū de hoc habem⁹ in moyse q debeam⁹ irasci et vindicare iniurias dei. q ppter ydolatriam qu i filij israel fecerunt cū vitulum cōflatilez adorauerit et circa eū chorisauerunt ecadit cum filijs leui de pplo israel. vigintitria milia hoīm. Et hoc est signū q sunt filij dei qui non possunt sustinere iniuriā dei sed qui non curant de iniurijs dei sicut illi qui in domibus suis pmittut deū ofpēdere blasphemari lusores ludere. potatores ebriari. fornicatores luxuriari. Et insup pmittūt chorizantes chorizare. et sic de alijs. Et ista ideo pmittunt vt lucrum tpale mundi acquirant. et sic tale lucrum deo et ppre saluti aie pponūt tales i hoc se ertēdūt eē filios diaboli et non dei. Quis eni fidelis fili⁹ posset sustinere cōminuit iniuriā sui dilecti pris q̄n hoc cōtradiceret et impediret inq̄tum posset. Sic simile est de deo et de filijs dei. Ergo irasci super ppria peccata et aliena peccata: et vindicare iniuriā dei: Talis ira est bona et laudabil et meritoria et nullū peccatū. Dicit eni Bonauen. q affectus ire est datus hoi vt irascat vicijs et malis suggestionib⁹. hic q nō ppatiat se trahi ad csentiēm petī et vt irascatur dei iniurias et transgressiones iusticie. Sic legimus xpm iratū fuisse phariseis et alijs nō recte agentibus. Silr hoc idem legitur de pphib⁹ sctis. Et sic hec ira vocat zel⁹ iusticie.

D Scdo ē qdā ira subita et sn̄ tōis deliberatōe q venial est. qz in aliquibus hoibus timis ire cito accēdit et cito remittitur et in aliqb⁹ tardius accēditur. et tardius extinguitur et cessat. et illi peiores sūt peioib⁹. vn Aug. Melior ē q quis ira sepe tēptetur. tamen festinat q sibi remittat ille cui se fecisse iniuriam agnoscit q q tardius irascatur et adveniam petendam tardi⁹ inclinatur. Unde etiā Hiero. super eplam ad Titū. Neq vero qui aliqn irascitur iracūdus est. sed ille dicitur iracūdus: qui crebro hac passione supat. Ergo cū q̄s ex surreptōe cōmouebitur et q cito hoc ratione aduertit tūc hoc expellit. sic solum peccat venialiter. Tertio cū quis irascitur: et in modico vult se vindicare. q̄uis etiā cū bene posset se i magno vīdicare tn̄ nollet facere tūc talis ira et pmotio ppter

putatē vindicte pōt solū esse pctm veniale: sicut trahere pueros per crines: et sic de aliis.

Quarto cū q̄s irascit̄ in seipso et ipatiēs effi citur: τ tm̄ in nullo vellet irā istā vindicare: nec verbo nec facto. et hoc idē q̄n q̄ contingit ex q̄ dā naturali cōmotione q̄ homo in seipso cō motus est τ tm̄ istā irā nō vult perducere ad effectū: et talis etiā pōt eē pctm veniale. Vñ Cassio. Venialis ira est q̄ nō ducit̄ ad effectū.

Quinto cū q̄s irascit̄ cū deliberatione τ cū cō sensu rōnis: τ ī aīo suo cogitat quō posset se vindicare. licet hoc nō ostēdat. et talis deliberata ira est pctm mortale. τ tal' sic irascēs re' erit iudicio. Math. v. Qui q̄ irascitur fratri suo re' erit iudicio. Talis enī ad iudiciū dei stabit: et q̄liter illud pceptū Diliges proximū tu. sic. tcip. seruauerit ab eo requiret. O q̄nō tūc rñdebit iracūd' hō q̄ sepi' τ frequenter malū cogitauit aduersus proximū: τ deliberato ani mo affectauit vindictā sup proximū. Et talis q̄diu sic stat in tali ira τ rancore quē gerit in corde cōtra proximū sp̄ est in statu dānatōis. Vñ ps pōa. In tpe vindicte disperdet te. Itē alibi legit̄ p sapientē pphetā. Qui vindicare vult a deo inueniet vindictā. ¶ Sexto q̄n q̄ ira nō solū in corde retinet̄. sed etiā p si gna exteriora ostēditur. Signa aūt hmōi sūt ista. sicut nō loq̄. faciē auertere a proximo. vel etiam torua facie respicere. et si q̄n obuiare ei debet tunc p aliā plateā vadit: vel oculos in clinat ne eū aspiciat. tal' re' erit cōcilio. Ergo dñs Math. v. Qui autem dixerit fratri suo ra cha re' erit cōcilio. Racha scd'm Remigiū est interiectio indignantis. velut cum diceretur a dolēte heu: τ cadēte heu. Cōclusio aūt mutua tiua est q̄ eadē mensura remetietur eis. i. sic ipi proximis suis signa ire ostēderūt. sic xp̄s beata virgo maria et oēs sancti τ angeli ostēdēt eis etiā signa ire indignatōis. xp̄s ostendet eis manus suas sic q̄ nunq̄ eū lete videbunt: τ q̄ nunq̄ miserebitur eorū. nec liberabit eos a pena. etiā si oēs sci orarēt p eis. Iere. vij. Noli orare p pplo h'. nec assumas laudē p ipsis. q̄ ad est orōnē: q̄ nō exaudiā te. Signū ire beatissime virginis marie τ sanctorū est q̄ nunq̄ aliq̄d suffragiū eis facient. Exemplū de diuite epulone q̄ petijt guttam aque τ nō obtinuit. Signū ire angelorū est q̄ in iudi cio exibūt angeli τ separabūt malos a me dio iustorū et mittent eos in caminū ignis: ibi erit flet' τ stridor dentiū. iuxta illud. Tol latur impi' ne videat gloriā dei. ¶ Septimo q̄n ira nō solū ostēditur signis: sz etiā exprimi tur v̄bis maliciosis τ vituperiis. et talis erit re' gehēne ignis. Math. v. Qui aūt dixerit fratri suo fatue: reus erit gehēne ignis. Circa q̄d queritur vtrū contumelia siue conuicium sit pctm mortale. Rñdeo scd'm scm̄ Tho. ij. ij. q. lxxij. Proprie τ p se vtrūq̄ est pctm mor tale: nō min' q̄ furtū τ rapina. Non enī hō amat min' honorē suū q̄ rem possessam. Ergo sicut est mortale pctm furtū vl' rapinā cōmittere. sic et proximo cōuiciū dicere τ eū in famia sua dehonestare. Differt aūt cōtumelia a conuicio in hoc q̄ per verba contumeliosa representatur proprie defect' culpe: sed per cō uicium represēntatur generaliter quicūq̄ de fectus siue culpe siue pene. Unde si q̄s dicat alicui mutuo se eū esse cecū. conuiciū quidem dicit: sed cōtumeliā nō infert. Sed si dicat q̄ sit fur. nō solum conuicium dicit: sed etiam contumeliam infert. Sepe tamen vnum pro alio reputatur et ponitur. ¶ Item que ritur an liceat causa correptionis dicere con uicium. Respondeo scd'm sanctum Thomā secunda. q. q. lxxij. Sicut licitum est al quem verberare: vel in rebus damnificare causa dis ciplinē: sic etiam quis potest alteri quem de bet corrigere aliquod verbum conuiciosum dicere. Et hoc modo vocauit dominus disci pulos suos stultos. vt habetur Luce vltimo dicens. O stulti et tardi corde ad credendum. Et apostol' dicit ad Galat. iij. O insensati ga lathe. Tamen vt dicit Augu. Nisi ex magna necessitate obiurgationes nō sunt adhibēde in quibus nō vt nobis. sed vt dn̄o seruiatur insistemus. Ergo valde necessaria est discre tio vt homo moderate talib' verbis vtatur. Quia posset esse tam graue conuiciū q̄ per verbum incaute platū auferret honorē eius contra quē pfertur: et tunc posset hō peccare mortal' tamenā si nō intenderet dehonesta tionē alterius. Sicut si quis incaute aliquē in ludo percutiens grauiter ledat vel vulnera ret non excusatur a peccato mortali: sic τ hic. Item queritur vtrū homo cōtumelias sibi il latas debeat sustinere. Rñdeo scd'm sanctū Tho. vbi sup. Sicut in aliis iniuriis: sic etiā in verbis cōtumeliosis tenemur habere ani mū preparatū ad tollerantiā si expediēs fue rit. xp̄s enī nō prebuit patientē se: d vnā ma xillam aliam: hoc hec sen docet q̄ si quis

te pacientie &c. q2 hoc nō est faciendū nisi qñ et hoc speratur sequi emēdatio illi9 paciētis vel alioꝝ hoc videntiū. Quarto oportet q̄ cōtumeliā repellam9. et hoc ꝓpter duo. Primo ꝓpter bonū ei9 q̄ cōtumeliā infert: vt videlicet ei9 audacia reprimat vt de cetero nō attēptet talia. Secūdo ꝓpter bonū multoꝝ quorū ꝓfect9 p contumelias nobis illatas impediretur. Sciendū q̄ sicut ille re9 erit gehēne ignis qui dicit ꝓximo suo fatue eum confundēdo: eciā9 tūc ille reus erit q̄ dicit ꝓximo suo fur. latro. nequā. adulter. et hoc cū magno clamore vt ab aliquo audiat et corā eis sic cōfundatur. Et iusticia dei req̄rit hoc q̄ eadē mensura remetiat eis. s. q̄ de9 obiiciet eis pctā ipsorum. cōfundendo eos corā sanctis et angelis dei. sicut ipsi studuerūt ꝓximos suos obiiciendo eis pctā et defect9 ipoꝝ alios cōfundēdo. Similiter et maledici qui maledicūt ꝓximis videlicet parentibus ꝓpinquis: filiis: et aliquibus hoībus incurrūt maledictionē eternā. De quo dicit Mathei. xxv. Ite maledicti in ignē eternū. L

Sciendū q̄ quādoq3 ex ira vel vindicta maledicat ꝓximum ipso facto peccat mortalit totiens quotiens. Et vt frequenter talis maledictio quā q̄s facit seu dicit ꝓximo sup caput ipsi9 maledicētis reuertitur. Vn Gen. xxvij. dixit ysaac ad iacob filiū suum. Qui maledixerit tibi sit ille maledictus. Sic de9 tam loquit de quolibet hoīe bono cui iniuste maledicat. q2 q̄cq̄d maledicēdo ꝓximis optaueris: huius tu re9 eris sēdm dei iudicium. et de9 iusto hoī conuertit maledictiōē in bñdictiōē. vn ps. Maledicent illi et tu benedices. Vn Aug. Qui iniustus est et maledicatur ꝓximus ei ꝓ maledictione reddit. Vn etiam Math. v. Beati estis cum maledixerint vobis hoīes. Item maledicere adeo est illicitū q̄ etiā licitū nō est dyabolo maledicere. Vn Eccl. xxi. Cū maledicit impius dyabolū maledicit ipse aīam suā. Cum enim dyabol9 sit creatura dei et sēdm suū esse bon9 licet in volūtate sit malus: pctm est ei malū optare. Vn legit cū michael archangelus cū dyabolo disputādo altercaret de corpe moysi nō est ausus ei cōuicium inferre blasphemie. s3 dixit imperet tibi dñs. q̄ si michael archangelus dyabolo aduersario blasphemiā dicere noluit: sed modesto sermone eum cohercuit: quāto magis hoībus ois blasphemia est cauēda. Itē aliq̄ maledicunt creaturis irrationabilib9 cū ab eis offenduntur. et in hoc est

dicitur magna stulticia ipsorum q̄ brutis aīalibus maledicūt cū tn̄ nō intelligāt. Vn sanctus Tho. in. ii. q. lxxvi. dicit q̄ maledicere irrationabilib9 r. h9 inquantum sunt creature dei est pctm blasphemie. sed maledicere eis sēdm se cōsiderata hoc est vanū et ociosū: et per ꝯseq̄ns illicitū. Ex quo patet q̄ reprehensibiles sunt isti q̄ maledicūt suis ꝓximis cū nō liceat maledicere alicui creature. et principaliter illi q̄ maledicūt suis parentibus: vel suis ꝓpinquis filiis aut famulis vel famulabus suis. Vnde legit in Celario q̄ quidā vir iracundus dixit vxori sue: vade in noīe dyaboli. Et dyabolus statim in eā intrauit. et eā grauiter vexauit. de quo vir multū ꝯtristat9 fuit et amplius nunq̄ vxori vel alicui hoīnum nec alicui creature ꝓmisit maledicere. M Itē sciendū q̄ si iste qui irascit fratri suo reus erit iudicio. certe tunc reus erit qui non solum fratri suo irascit sed etiā suū ꝓximū ad irā ꝓuocat. Et tales q̄ scienter ꝓximos ꝓuocant ad iram oīm pctōꝝ q̄ iste in tali ira cōmittit siue verbis siue in factis reus erit: quia iracundia est causa oīm vicioꝝ. iō merito q̄libet sibi cauere debet ne aliū etiā ꝓuocet ad irā. Cōtra h9 faciūt isti q̄ scienter ꝓuocāt aliquos hoīes passionatos q̄ cito ꝓuocant ad irā. et in hoc volunt recreari q̄d tn̄ vertit in periculū aīarū suarū. et grauiter in futuro ꝓ tali h9 solacio punientur. qr oēs maledictiones et blasphemie et cōminationes quas iste sic ꝓuocatus ꝓfert illi luget. Vn dicit regula iuris q̄ q̄ occasionē dāni dat dānū dedisse videtur. Vn solliciter vxor alicuius cauere debet ne maritū ad iram ꝓuocet alias oīm pctōꝝ q̄ ipse in tali ira cōmittit ipsa particeps erit. Sic etiā similiter intelligitur de viro q̄ nō debet ꝓuocare vxorē nec pueros nec familiā ad iracundiā. Vn apls. Patres nolite ad indignationē ꝓuocare filios vestros. Octauo cū homo ex ira ꝓcedit ad facti ꝯ ꝓximū. sicut percutere: vulnerare: occidere: vel manus iponere ꝯtra deū et iusticiā. et hoc est valde magnū pctm. qr occidere ꝓximū et effundere sanguinē innocentem est vnū pctm de quattuor pctis clamantib9 in celū ad vindictā. Vn Gen. iiii. dr. Vox sanguinis fratris tui abel clamat ad me de terra. Nunc igit maledict9 eris sup terrā q̄ aperuit os suū et suscepit sanguinē fratris tui de manu tua. Si terra est maledicta q̄ sanguinē innocentē suscepit. q̄d tūc de illo erit q̄ sanguinem

inuocanti ē effusū t contra dāi ē ra fnal. Ergo quicūq ex vindicta et iracundia ledit vel per cutit pximū vel vulnerat peccat mortaliter tociens quociens. ¶ Circa qđ querit vtrū vxor percutiens vxorē ppriā peccat mortaliter. Rūdetur si cū correptione ē moderate hoc fecerit nō peccat mortalr. qr sr pios habet corrigere inferiorē qr vir est caput mulieris: ē nō ecōuerso. Vn̄ Gen̄.iij dicit deus ad euam. Sub ptāte viri eris: ē ipse dn̄abitur tui. Si autē ex vindicta et ira ē sine cā eā lēdit et pcutit grauiter peccat. Hoc autē aduertendū est de illis q̄ cū offensi sunt ab aliqs siue in taberna siue alias: et nō possunt se vindicare de eis q̄ eos puocauerūt. tunc vindictā talē inferunt vxoribus sine cā. et in hoc deū grauiter offendunt. Insup sciendū q̄ mulieres debēt esse patientes ē mites. In signum huiꝰ tunc habent vectes lenes: et ligant collū cum peplo mollibꝰ. In signū q̄ debent dulciter rīdere suis iracūdis viris: et tēperare malicias ē iracūdias maliciosorū virorū suorū cū suis mollibus rīsis. Quia scd̄m Salomo. Rīsio mollis frangit irā. Et mulier signanter se cauere debet ne sit iracunda. qr nō est ira sup irā mulieris: qđ est ppter fragilitatem sexus. Et est vbi peiꝰ vir q̄ habet iracūdā ē rixosam mulierē. Vn̄ exemplū de iracūda muliere. Legitur q̄ quedā mulier erat valde iracūda q̄ vix aliqs cū ea cōcordare potuit: ē tn̄ reputabat se esse sanctā et deuotā: qr corpꝰ suū ieiunijs macerabat. et in orōnibus multū vigilabat: et in alijs bonis opibꝰ frequēter se exercebat. Sed hoc viciū principaliter in se habuit vt quicūq eā semel offendit: illū amplius nunq̄ dilexit. et nemo illā iracundiā et vindictā ab ea remouere potuit. Tandē grauiter infirmata peracta cōfessione et cōfessa est alia peccata. sz viciū illud nō cōfitebat. ē cū sacerdos pixidē aperuit ē corpus dn̄i sibi porrigere vellet tunc ipa os suū clausit ē ad parietē se vertit. dicēs corā sacerdote ē ei ppe ibidē existēte. Sicut vertebā me sepꝰ ab his q̄ me offenderunt: ē nunq̄ ex corde eis indulsi nec eos amodo dilexi et continue in iracundia steti: ē alios cū iracundia mea perturbaui: et ad iracundiā prouocaui. sic deus auertit se a me: et me nunq̄ misericorditer respiciet: nec ego eū lete ppter meā iracundiā in regno celorū videbo: sed cū oībus iracundis demonibꝰ in fernū intrabo. vbi eternaliter cū oībꝰ dānatis ar debo: et sic misera et iracūda mulier expirauit.

In eadem dominica. Sermo. xcvi. Quomodo reconciliari debemus proximis.

Si offers munus

tuū ad altare: et ibi recordatꝰ fueris q̄ frater tuꝰ habet aliqđ aduersū te etc. Math. v. In verbis ep̄ duo nōis [illegible] attendere debemꝰ. s. honorē dei. edificatōnem proximi et meritū nostrū. Deus em̄ tante bonitatis est q̄ plus respicit ad nostrā vtilitatē et pximi edificatōnē q̄ ad suum honorem. Offerre em̄ munus ad altare pertinet ad honorē dei. sed q̄ istud effert cū odio pximi nō habet meritū ē scādalizat pximū. Vult igr deus vt homo intermittat honorem suum et fiat primo recōciliatus fratri: ē sic meritorias efferat oblationē. Vn̄ Criso. Vide miā dei q̄ plus respicit hoim vtilitatem q̄ suū honorē. plus em̄ n sperat et diligit cōcordiā fratrum q̄ munera sua. Dicit ergo. Si offers munus etc. Vn̄ Grego. Munꝰ non accipit nisi ante discordia ab aīo pellat. Vn̄ etiā Aug. sup illa v̄ba dicit. Si absens est valde et pedibꝰ corporis nō possis ire ad eū. tunc animo prosternas te in conspectu dei cui oblaturus es. si ppe vel plus est reuocandus est ad amorem ab eo veniā petēdo si eū lesisti. vel sine lesione dimittendo cordis rancorem. ¶ Sed si dicitur. q̄s est modus recōciliandi proximū. Rūdeo q̄ talis est modus scd̄m Criso. super Math. et sup p̄dicta v̄ba vbi dicit. Si cogitatu offendisti cogitatu recōciliare. si verbis: verbis. si factis: factis. nisi em̄ quēq factis lesisti factis placaueris sine causa oras deū. siue cū elemosinas facis de rebus q̄bus alios spoliasti. Quid em̄ pdest si vnꝰ p te ad deū orat: et alius aduersus te deum interpellat. Juxta illud Eccl. xxxiiij. Dona iniquorū nō approbat altissimus. Circa qđ sciendum q̄ modus reconciliandi debet esse talis q̄ si offendisti pximū corde cū odiendo ānt sibi reu[illegible]mican do: vt ei et puro corde indulgeas: nec ei quā vindictā siue v̄bo siue ope ei inferas. Sed qualiter tenemur indulgere pximis de hoc q̄re infra sermo. c. xx. ¶ Secūdo si offendisti pximū tuū v̄bis: q̄ offensio verborū ptingit multipliciter. Primo offenditur pximus verbis. ē hoc per falsum testimonium. ¶ Pro quo sciendū q̄ falsus testis in falso testimonio multa mala cōmittit. Primo

animam propriam occidit cum mendacio suo et falso testimonio. Sap. i. Os quod mentitur occidit animam. Secundo xpm negat: quia corruptio veritatis est abnegatio dei. Unde qui veritatem negat xpm negat. Jmo est valde detestabile et horrendum nomen dei assumere in testimonium falsitatis. Tertio proximum ledit et dampnificat: aut in rebus: aut in fama: aut in persona cum suo falso testimonio. Et quilibet talis bonus homo sic lesus potest dicere cum xpo illud. Ps. Insurrexerunt in me testes iniqui etc. Secundo quod quilibet falsus testis secundum sanctum Thomam peccat mortaliter: et tenetur ad restitutionem omnium dampnorum que per suum falsum testimonium proximo evenerunt. que sine suo falso testimonio non evenissent. Secundi qui proximos verbis offendunt sunt derisores qui offendunt proximum deridendo et subsannando: et quilibet talis irridebitur a deo. Unde ps. Qui habitat in celis irridebit eos etc. Q Circa quod queritur utrum derisio sit peccatum mortale. Respondeo secundum sanctum tho. ii. ii. q. lxxv. dicendo quod quando aliquod malum alicuius persone vel defectum in risum vel ludum ponit derisio dicitur. Et siquidem hoc fiat inquantum malum est parvum secundum se: sic est derisio peccatum veniale. Sed quando accipitur quasi parvum ratione persone. sicut aliquem irridere est eum omnino parvipendere. et tam vilem estimare ut de eius malo non sit curandum: sed sit quasi pro ludo habendum: et sic derisio est peccatum mortale. et tanto gravius quanto maior reverentia debetur persone que irridetur. Unde gravissimum genus irrisionis est irridere deum et ea que dei sunt. sicut beatam virginem et sanctos. Secundo gravior est derisio parentum qui in maiori reverentia sunt habendi. Tertio derisio iusti: per quam etiam homines a bono retrahendo impediuntur: et sic de aliis. R Tertio qui verbis proximum offendunt sunt illi qui discordias inter homines seminant: quod peccatum dominus inter omnia alia maxime detestatur. Sicut per oppositum in cordis charitate et unitate cordium maxime delectatur. Hoc patet. quia ideo venit de celo ut pacem faceret inter deum patrem et humanam naturam. Et quando exivit de mundo: pacem suis discipulis reliquit. ut habetur Johannis xiiij. Pacem meam do vobis: pacem relinquo vobis. Et post resurrectionem apparens discipulis suis iterum dixit. Pax vobis. Et ostendit eis manus et pedes. quasi diceret. Attendite quod chare pacem emi. ergo eam diligenter servate ut filij dei esse possitis. Math. v. Beati pacifici quoniam filij dei vocabuntur. Unde Grego. in pastoralis. Si vocantur filij dei qui pacem faciunt: procul dubio sathane sunt filij qui confundunt. Ergo quicunque ex proposito et invidia discordiam seminaverit inter maritum et uxorem: sive inter alios homines cuiuscunque conditionis totiens peccat mortaliter et diabolo familiarius servit. Grego. Quisquis enim seminando iurgia dilectionem proximorum perimit hosti dei familiarius servit. Item sicut pax est via et dux ad vitam eternam: ita discordia ad infernum. unde Amb. super Luca. Pax est dux ad vitam eternam. Et sicut xpus moratur cum pacificis. Ps. In pace factus est locus eius: sic diabolus cum litigiosis. Et sicut pacifici in futuro possidebunt regnum eternum ubi pax est eterna: sic litigiosi possidebunt infernum ubi est eterna discordia inter demones et dampnatos. Unde Augu. xix. de ci. dei dicit. Non poterit ad eternam domini hereditatem pervenire quisquis testamentum eius noluerit observare. Item secundum quod seminatores discordie xpm plus perturbant quam ille qui latus eius lancea aperuit: ut quod ipse crura clamans affirmat. Causa ratio est secundum Hen. de vrimaria. quia tales eius sanguinem evacuant per quem omnia pacificavit sive que in celis sive que in terris sunt. Item legimus tale exemplum quod quidam vir cum uxore sua xxx. annis vixit sic in pace quod diabolus nunquam poterat eos in his annis semel facere discordare. Postea diabolus accessit ad quandam antiquam vetulam et promisit ei duos novos calceos ut faceret discordiam inter virum istum et uxorem eius: quod ipsa promisit se facturam. Et accessit ad virum dicens quod uxor sua unum alium plus diligeret et eum occidere proponeret nisi illud valde caute provideret. Et illud vir penitus credere noluit. Tunc postea etiam accessit ad uxorem viri dicens ei quod maritus eius unam aliam plus diligeret. et cum de sero simul cenarent in mensa vir uxorem torvo vultu respexit: et uxor econverso ostendit indignationem erga virum. tunc uterque cepit adhibere fidem verbis vetule. tunc vetula altera die accessit ad uxorem dans ei consilium tale. scilicet quod magnum cultellum viri sui ad aquam benedictam poneret in ecclesia: et de nocte sub cervicali viri poneret et cum desuper dormire faceret. et tunc eum ream faceret. eadem die etiam accessit ad virum dicens ei quod in nocte vigilaret alias uxor eum occideret. et in signum huius cultellum suum sub cussino capitis sui illa nocte inveniret: quem ipse sub capite suo reperiens arripuit et uxorem propriam cum eo transfixit. Tunc diabolus calceos quos vetule promisit in hasta suspendit et ei trans aquas porrexit ubi ista stetit: et lavit pannos dicens

Uetor tibi appropinquare ne me similiter de
cipias sicut maritū et vxorē ei⁹ decepisti. vñ q̄
dā metrista. Femina demenib⁹ mibus assib⁹
est mala peior. S Quarti q̄ v̄bis ꝓximū
offēdūt sūt illi qui fraudulēter ꝓximis loquū
tur qui habēt mel in ore ꝛ fel i corde ꝛ sic ꝓxi
mos decipiūt ꝛ tradūt. vñ v̄sus. Qui mel in
ore gerit et me retro pūgere q̄rit. Ei⁹ amicitiā
nolo mihi sociā. Itē Qñ bonū fans et in cor
de malū meditans. Oscula q̄ iudas v̄sio de
dit hec mihi tu das. Sciendū q̄ q̄ñ q̄s frau
dulēter bonū loq̄tur de alio et vult q̄ audiens
eū loquatur oppositū et malū de eodē talis
peccat dupliciter. Primo i semet̄ ipm q̄z frau
dulenter loq̄tur. Scd̄o i ꝓximū cui nititur
dare occasionē obloquēdi. Quinti q̄ v̄bis ꝓ
ximū ledunt sunt q̄ ꝓximos cū contumeliis et im
properiis perturbant. Et isti lorꝫ ben. q̄ v̄tute
spūaliter in faciē xp̄i ꝯspuūt. ꝛ sputis verbo⁊
suo⁊ amabilē eius faciē īficiūt. vñ autoritas
i faciē xp̄s videtur alapis cōtundere q̄ ꝓximū
in presentia nititur ꝯfundere. Qñ cōtumelia
sit peccm̄ mortale. hoc q̄re sermo. xxv. R. T
Sexti sunt qui v̄bis ꝑeccatibus et lasciuis ꝓxi
mū scandalizant et mentis integritatem cor
rumpūt. vñ. i. Cor. xv. Corrūpūt bonos mo
res colloquia praua. Item ad Eph. v. Forni
catio autem et omnis immūdicia nec nomi
netur in vobis sicut decet sanctos. Contra hoc
plures faciunt q̄ v̄ba scurrilia et luxuriosa ꝓ
ferunt p̄ que ꝓximos ad malas ꝯcupiscētias
ꝓuocant. et in hoc grauiter deum offendunt
Et cum tales corrigūtur dicunt q̄ non deno
tant corde sicut ꝓferunt ore. quod tamē falsū
est. Unde xp̄s dicit in euangelio. Ex abūdan
tia cordis os loquitur. Ergo qui talia verba
ꝓferunt: siue sint viri siue mulieres in his ōn
dunt se habere impudiciciam cordis. Criso.
super Math. Quale cor vnusquisq̄ habꝫ ta
lia v̄ba loquitur: et talia opa facit. Et hoc eti
am patet in bonis hominibus qui nunq̄ vel
raro talia v̄ba ꝓferunt. sed iesum xp̄m sepius
nominant. eo q̄ v̄satur i cordibus eo⁊. Hoc
patet in btō ignatio martire q̄ in tormēt⁹ po
situs sepius ih̄m xp̄m noīauit. et requisitus
quare hoc nomen totiens nominaret: rñdit.
hoc nomen habeo scriptum in corde meo. et
ideo reticere non possum. et tortores p⁹ mor
tem eius extraxerunt cor eius de corpore et il
lud in partes sciderunt: ꝛ in qualibet pte fuit
scriptū hoc nomen iesus litteris aureis. Ergo

quilibet xp̄ianus se cauere debet a v̄bis mal
et scurrilibus et luxuriosis: vñ aplūs. Omnis
sermo malus ex ore vestro non ꝓcedat. vnde
Isid. de sum. bo. Mali sermones i ore xp̄ia
ni esse non debent. Et merito: q̄z scd̄m dictū
xp̄i in euangelio. De omni v̄bo ocioso qd̄ lo
cuti fuerint homines ꝛc. multo fortius de v̄
bis scurrilibus ꝛ nociuis. Septimi sunt q̄ ꝓ
ximū v̄bis ꝓuosis ad iracundiā ꝓuocāt. Et
oim̄ peccato⁊ que ille in tali ira ꝯmittit. siue
in v̄bis siue in factis rei erūt ipi ꝓuocātes q̄
eum scienter ꝓuocauerūt ad iracundiā talem.
Hoc quere ali sermone. xcv. M. Octaui sūt
q̄ proximos ledunt in fama ꝑ detractiōes et
infamatiōes: tales grauiter peccāt et tenentur
ad reuocatiōem et restitutiōem. Grau⁹ enim
peccant q̄ famā ꝓximi denigrant q̄ si eis ālis
cuiq̄ res tpales subtraherent. quia fama bo
na melior est q̄ q̄libet res tpalia esse poterit
vñ Prouer. xxij. Melius est nomē bonū q̄
diuitie multe. Ex quo ptꝫ q̄ detractores bo
ne fame deteriores sunt q̄ fures ꝛ raptores
tpaliū rerū. vñ Amb. Tollerabiliores sūt fu
res q̄ nobis bona tpalia diripiūt q̄ detracto
res q̄ nobis nostram bonā famā dilacerant.
et de detractiōe. quere ante sermo. xci. B. Ter
cio si offendisti ꝓximū in rebus. tunc reconci
liari et teneris restituendo ei ea que iniuste pos
sides. De hoc q̄re ante sermo. lxxxij. D. Itē
si lesisti proximum in corpore eum vulnerando
vel verberando de qua ꝑcussione infirmitatē
vel debilitatē incurrit. teneris ei satisfacere co
ram deo scd̄m discretionem et iudiciū sapien
tū. V Item si v̄ginem deflorasti teneris
ei satisfacere coram deo scd̄m tuū posse. q̄z ꝑ
uasti eā ꝑciosissimo thesauro. s. v̄ginitate. vñ
Eccli. xxvi. Non est condigna ponderatio cō
tinentis aīe. q̄ tales grauiter peccent q̄ v̄gies
corrumpunt et a deo grauiter puniātur. patꝫ
ꝑ tale exempl. i. Miles quidam quandā v̄gi
nem deflorauit. Eo mortuo cum illa p̄ eo ora
ret et fleret. mortuus miles visibiliter ei appa
rens voce raucissima eā alloquebatur. Que
cum quereret causā raucitatis eius ait. quia
in vocis dulcedine gl̄iabar cantilenas luxu
riosas ꝛ seculares decantando. Cuius cū cru
ra nigerrima et scabiosa et vlcerib⁹ plena ap
parerēt: ꝛ inq̄reret causam. rñdit. Quia mul
tum gl̄iabar i cruribus meis de pulcritudine
more militari illa extendēs ꝛ ornans superbe
Nūc iter spinas gradior. crucior. vulneror q̄

in illis. Ista ꝟo rerū dixit. dñe q̄d est reliqu9 sta=
tus vestri corporis? Et ille apꝫiens oculos suos et
vide. Et ꝑicat pal.iū a pectore quo emitc9 vi
debatur: et vidit maximū bufonē et deterri=
mū pectori eius inherentē. ita vt brachijs e9
collum suū stringeret: et os suū ori illi9 iūgerꝫ
Cumque etiā ventor p ventrem eius depēdēs
pedibus eius genitalia sua q̄si quibusdā lorꝭ
stringere et ligare videbat. Req̄situs q̄re hoc
pateref rūdit. Pro osculis lubricis q̄b9 te et
alias mulieres osculatus sum hec patior os.u
la. et p amplexibus amplexus bufonis. et p
ope libidinis in genitalibus cruciot sine cessa
tione. Cū mulier quereret vtrū ne ab illis pe
nis eēt liberādus rūdit. Nō orco p me: q2 ni=
hil mihi ꝓdest. q2 eternaliter dānatus su. Et
hoc ideo q2 medicinā peni tētie neglexi. Hoc
dicto disparuit. Mulier postea iudaiorū ele
git: et ibi peccata sua defleuit.

Dominica septima post festū trinitatis
Sermo. xcvij. De mia dei.

Misereor super tur

ba quia ecce iam triduo sustinēt me.
Marc. viij. Mia dñi diffusa est per
vniuersum mundū. vñ ps. Mia dñi plena ē
terra. Hoc sic pꝫ q2 xp̄s modo est misericors
sup turbam oim iudeoꝝ ideo dixit. Misereor
sup turbā. Unde in p̄sēti sermone tria sūt di
cenda. Primo q̄re deus tā pnus est ad miam
Secundo quib9 generib9 hoim deus miseref
Tercio exemplū. A Circa primū ē sciēn
dū q2 de9 est pn9 ad miam et hoc faciūt tria
scꝫ ꝓprietas naturalis. potentia vniuersalis.
et experientia singularis. Primū est ꝓprietas
naturalis. sicut eñi naturalis ꝓprietas ignis
est calefacere. et ꝓprietas solis est lucere. sic
ꝓprietas dei ē misereri semꝑ et parcere. q2 ergo
misereri deo est ꝓpriū. ideo punire deo ē ali
enū: et est tardus et inuoluntarius ad punie
dum. Q̄d punire sit alienū deo pꝫ. per illud
Esa. xxviij. Alienū est opus eius ab eo vbi lo
quitur de ope punitiōis. Apis habet mellifi
care et hoc est suū officium ꝓpriū. habꝫ etiā
pūgere. cū. s. molestatur. et hoc est suū alienū
sic et de9 q̄n dat mel sue mie facit officiū sibi
ꝓpriū. q̄n vero adhibet stimulum sue iusti
cie facit officium sibi alienū et inuoluntarius
quia inuite punit. Esa. i. Heu consolabor su=
per hostibus meis et vindicabor de inimicis
meis. Ubi dicit glo. More pꝛij patris cū filꝫ
inimicos plangit et parcit. Est etiam tardus
ad puniendū q2 sicut dicit Criso. Illud quod
homo scdm naturā facit cito facit. s. de9 fac
cito opus mie. quia hoc habet scdm naturaꝫ
suam. tarde aūt opus iusticie: quia est cōtra
naturā suam. Ro. ij. An diuitias bonitatꝭ ei9
et paciencie et longanimitatis cōtēnis? B
Si ergo opus iusticie est deo alienum et īuo=
luntarium et tardum querit. Cris. sup Mat.
quare ergo punit. et rūdit quia cōpellitur. vñ
ait. Deus inuitus et cum magno dolore com
pellitur peccatores dānare. Nō eñi sic dolet
q2 ipse ab eis offenditur: sed q2 violenter cogi
tur perdere quos oēs cupit saluare. Deinde q̄=
rit dicens. Cū in ꝑtāte sua deus habeat ꝑde
re et saluare. q̄a cū inuitū cōpellit? respōdet.
Tu q̄ non desideras miam dei. Nam sicut q̄
desideranti miam denegat crudelis est. sic q̄
non desideranti miam p̄stat iniustus ē. Dei=
de tercio q̄rit dicēs. Quis est hō q̄ nō deside
rat miam dei: rūdet. Tu qui ꝑmanes ī pecca
tis. Desiderare eñi miam dei est conuerti ad
deum. Ille enim desiderat dei miam q̄ timet
iram eius. qui autem non timet miam nō de
siderat: sed contemnit. Secundum quod fa=
cit eū promptum ad miam est potentia vni
uersalis. quanto enim quis est magnanimi=
or: tanto ad indulgentiam est promior et hoc
videmus in animalibus et hominibus. Naꝫ
ea que sunt nobiliora ad indulgendum ma=
gis sunt ꝓna et non ecōuerso. Unde leo a ca=
tulo ꝓuocatus se non vindicat ꝓpter sui ma
gnanimitatem et catuli vilitatem. sed si catu=
lus mordet catulum tūc statim mutuis mor
sibus se lacerant quia animalia vilia sūt. Si
militer videmus q2 homines magnanimes
sunt ad indulgentiam faciles. Ambro. Pro=
cul a magnanimis cupiditas vltionis est. iij.
Regum. xx. Reges domus israhel clementes
sunt. Ecōtra autē mulieres quia viles sunt et
fragiles. ideo sunt ad iram et vindictam faci=
les. Eccli. xxv. Non est ira sup iram mulieris
Deus enim cum sit ex̄ps et nos viles inimicitias
nostras miserias ꝑpendit. et si eas recogno
scamus statim repellit. et hoc ꝓpter suā maie
statē et nostrā vilitatē. ps. Excels9 dñs et hu
milia respicit. Ac si dicat. Quia ipse est excels9
per potentiam maiestatis. ideo humiles re=
spicit oculo pietatis. Sapiē. xi. Misereris
omniū quia oīa potes. ac si dicat. q2 tu ha=
bes ꝑtātem vniuersalem. ideo habes miseri

cordiā generalē. et in isto sensu loquitur eccl'ia Deus q̄ omnipotentiā tuā parcēdo maxime et miserando manifestas. Tertium q̄d facit eum promptū ad misericordiā est experiētia singularis. Molestiā enī morbi tribus modis medicus scire pōt. Aliqñ p suaʒ scientiaʒ theoricā. tunc est infirmo multuʒ misericors. Aliqñ p practicā et exercitationē longam. et tunc est magis misericors. Aliqñ p experientiā qñ in psona ppria infirmitates plurimas est expertus. et tunc est maxime misericors. Et ideo bonū est q̄ ipi medici aliqñ infirmētur: vt eo melius infirmis cōpatiant. Sed si esset aliq̄s medicus q̄ esset bon⁹ theoricus et bonus practic⁹: ꝛ etiā infirmitates sepe in seipso expertus esset. iste adhuc eēt magis misericors. Deus autē añ incarnationē infirmitates nostras tam corporales q̄ spirituales cognouit p eternā sapientiaʒ quasi per quandā theoricā scientiā. Et ideo tanq̄ pater benignissimus multū erat misericors. ps. Quō miseret pat filioꝝ misertus est dñs timentib⁹ se: qm̄ ipse cognouit figmentū nostrū: recordat⁹ est qm̄ puluis sum⁹. homo sicut fenuʒ: dies ei⁹ sicut flos agri sic efflorebit ꝛc̄. Post incarnationē aūt sciuit p quandā practicā et longā exercitationē. qꝛ p. xxxiij. annos circa infirmitates nostras sanādas tam corporales q̄ spūales practicauit: et sic fact⁹ est magis misericors. Act. x. Qui ptransijt bñfaciendo et sanando et omnes oppressos a diabolo curando. Et sicut medicus multū cōtristaret qñ circa aliquē infirmū diu se exercitasset et nihil pfuisset: ita xp̄s circa nr̄as infirmitates. Vñ ps. Cōtristatus sum in exercitatione mea: ꝛ conturbat⁹ sum a voce inimici et a tribulatione pctōris. Ac si dicat. De trib⁹ rebus doleo et cōtristor. s. qñ mea exercitatio nihil valet: et qñ vox inimici. i. diaboli suggestio plus valet q̄ mea inspiratio. ꝛ qñ ego pctōres tribulo. i. punio. Tandē sciuit p experientiā: qꝛ expertus est tēptatōes. s. famē. dolores. et mortē. et ideo factus est maxime misericors. Vnde ad Hebre. ij. Debuit p oīa fratrib⁹ assimilari vt misericors fieret ꝛc̄. ¶ Circa secundū sciendū q̄ xp̄s miseret trib⁹ generib⁹ hominū. s. peccātib⁹. penitētibus. ꝛ iustis. Primo peccantibus. et hoc tripliciter. Primo in hoc q̄ nō statim pctōrē punit: sꝫ expectat ad pniam. Esa. Expectat nos de⁹ vt misereatur nr̄i. Hoc angelis nō fecit quos de celo ppter superbiā deiecit. nec ade quē de padiso ppter inobedientiā expulit. Si enim deus pctōres statim qñ peccassent puniret: nec Dauid nec maria magdalena: nec petr⁹: nec paul⁹ iā in celo essent: sed alceo[?]ꝝ tam in inferno arderent. ps. Nisi qꝛ dñs adiuuit me paulominus habitasset in inferno aīa mea. Et si cōsideremus q̄ magna pctā ꝛ multa vitia quottidie in mūdo cōmittunt. in hoc diuinā miam cognoscere poterim⁹. Quia iā in mundo nec est veritas nec fidelitas: nec vera vita xp̄iana. sꝫ superbia regnat ybiq̄. simul. ꝛ luxuria ꝛ auaricia: ꝛ sic de alijs. Ubi enī iam sūt veri humiles. veri casti. veri mites. veri veraces. et obediētes? Heu plures hodie nō peccāt ex ignorantia. vt paulus: qui dixit. Ignorans feci. nec ex infirmitate. vt petrus q̄ ex timore mortis xp̄m ter negauit. sed heu ex certa malicia peccāt: ꝛ tñ de⁹ sustinet eos. ꝛ ḡ tales abutūtur bono dei: qꝛ nō stati puniunt. iō liberius peccāt. Eccl'. viij. Eo q̄ nō cito pfertur cōtra malos snīa absq̄ vllo timore filij hoim perpetrāt mala. et tales ḡue iudiciū sustinebūt. Quia scd̄m Grego. Illos dñs grauius dānat. quos hic diu longanimiter portat. tales deberēt cogitare q̄ quotiēs mortaliter peccarent totiens ab hac vita auferri deberent: qꝛ quotiēs mortalit peccauerūt: totiēs hoc meruerūt. nō enī ampli⁹ fuerūt digni vite psentis: qꝛ auctorē vite ptēpserūt peccādo scienter ꝯtra eū: et de⁹ misericordit tam diu vitā eoꝝ plōgauit. xx. vel. xxx. annos. ꝛ hoc ppt emendā. Et illud tpūs gr̄e q̄d xp̄s eis cōcessit non meruerūt: qꝛ pteritū tēpus male expenderūt cū Bern. dicit. Nihil pciosi⁹ tpe. Secundo miseret pctōrib⁹ in hoc q̄ eis tpalia bñficia tribuit. Quia scd̄m Aug. Pctōr nō est dign⁹ pane quo vescit: et tñ xp̄s dat talib⁹ multociens tpalia. nō solū ad necessitatē: sed etiam dat eis magnas opes ꝛ diuitias. ꝛ hoc vt puto ppter tres cās. Prīo vt p hoc eos ad amorē suū alliciat. Secundo vt nobis exemplū bñfaciēdi nr̄is inimicis pbeat. in hoc q̄ ipse suis inimicis. i. pctōrib⁹ tot bñficia tribuit. Tertio vt pctōribus retribuat illa bona q̄ faciunt q̄diu in pctīs mortalib⁹ scienter stant. Et in his tpalibus bñficijs possum⁹ magnā miaʒ dei intelligere. Quis enī hostē rebellantē sibi pascit et potat. At dñs tribuit sanitatē corpis. pcedit lucē solis ad vidēdū. ꝛ oēs creaturas pcessit ad seruiēdū q̄ sunt in terra

acre. et mari. ⁊ hoc ingratis immo retribuentibus mala ꝓ bonis: ⁊ odiū ꝓ dilectione. Vñ Bern̄. O clementissima circa filios adam diuine recordatio pietatis: q̄ sua bn̄ficia largiri nō desinit. nō solū vbi nullū inuenit meritū: sed plerūq; vbi totum videt contrarium. Si em̄ de⁹ misericors nō esset tūc om̄s pctōres q̄ abusi sunt dei bn̄ficijs fame. siti. ⁊ frigore mori deberēt. qz deus dedit eis corpis fortitudinē vt sibi seruirēt cū q̄ seruierūt mundo: et diabolo. Itē diuitias ex bonitate cōcessit eis: et ipi abusi sunt eisdē in voluptatib⁹ carnis. qz facti sunt gulosi: et cōiter luxuriosi: et sic de alijs. Tertio miseret̄ pctōrib⁹: qz statim vt conuersi fuerint ad grām eos recipit. Vñ Esa. lv. Derelinquat impi⁹ viā suā: et vir iniquus cogitationes suas: et reuertat̄ ad dn̄m et miserebit̄ ei⁹: ⁊ ad deū nostrū. qm̄ multus est ad ignoscendum. Quid differs o peccator agere pn̄iam: ad dn̄m cōuertere: ⁊ miserebit̄ tui. Non est em̄ adeo stultus homo q̄ vti f ratōne si eēt ꝗ offēdisset dn̄m suū tpalē: ita q̄ dn̄s su⁹ eū occidere vellet si sciret dn̄m suū tā misericordē q̄ q̄ cito quereret grām inueniret eā apud ipm̄. certus sum q̄ nō negligeret quin rogaret eū vt parceret ei. ꝓpterea vt euaderet mortē tpalē: ⁊ nō expectaret in crastinū cum hodie eēt cert⁹ ⁊ cras dubi⁹ de venia et grā. Et ecce miser pctōr adeo stult⁹ est q̄ nō vult q̄rere grā vt euadat mortē aīe: cū tn̄ ipe sciat deū ita misericordē q̄ statī vt pctōr ad ipm̄ cōuertitur vult ei misereri. Johel. ij. Cōuertimini ad dn̄m deū vestrū: qm̄ benign⁹ ⁊ misericors est ⁊ p̄stabil' sup malicia. D. Secūdo dico q̄ dn̄s miseret̄ penitētib⁹ tripliciť. Primo in hoc q̄ oīa pctā relaxat. ps. Quantū distat ort⁹ ab occidēte lōge fecit a nob iniq̄tates nr̄as. De remissione toti⁹ iniquitatis Bern̄ dicit. Sic ex toto indulsit ⁊ tā liberaliter donauit omnē iniuriā: vt iā nec dānet vlciscēdo: nec cōfundat improperādo. nec minus diligat īputādo. vñ Ezech. xviij. Quacunq; hora pctōr ingemuerit: oīm iniq̄tatū ei⁹ nō recordabor ampli⁹. Vñ non ait. Si biennio vel triennio ante mortē: sed quacūq; hora. immo quocunq; momēto. etiā si in ipso anime exitu ingemuerit. Nec ait decē iniquitatū ei⁹ vel centū: vel mille ⁊c. sed oīm iniquitatū ei⁹ nō recordabor amplius. Itē Esa. xlix. Nunquid obliuisci pōt mulier infantē suū vt nō misereat̄ filio vteri sui. et si illa oblita fuerit: ego tn̄ nō obliuiscar tui. Ecce q̄ mitis et benignus est ad ignoscendū. nō tn̄ sub hac spe est peccandū: qz maledict⁹ hō q̄ peccat ī spe: nec etiā in pctīs morandū. qz q̄uis venia tibi in fine vite ꝓmittit̄ si veraciter penitueris valde tn̄ difficile est vt vera sit pn̄ia que venit tam sera. Tunc eīn cruciat⁹ mēbra ligat. dolor sensus opprimit vt vix aliud valeat cogitare. Vñ Aug. Si qs posit⁹ in vltima volūtate voluerit accipere pn̄iam: fateor nō esse illi negandā q̄d petit: sed nō possumus dare securitatē q̄ bn̄ hinc exeat. si securus hinc exierit nescio. pn̄iam dare possumus: securitatē autē dare nō possum⁹. nunq̄d dico dānabit̄: sed nec dico q̄ saluabit̄. Vis ḡ a dubio liberari: vis quide incertū euadere? Age pn̄iam dū san⁹ es. si sic agis dico tibi q̄ securus es. De pn̄ia sera q̄re infra ser. xvi. A. Secūdo miseret̄ de⁹ penitentib⁹. in hoc q̄ eternā penā in temporalē cōmutat: q̄ cōsistit in ieiunijs. genuflexionib⁹. castigatoib⁹. gemitib⁹. et in fletib⁹ q̄ ꝓ satisfactōe accipit. Et est magna mīa q̄ deus tpalē penā recipit ꝓ eterna pena quā sustinuisset si nō penituisset. Sicut latroni cui deberet caput abscindi: et ꝓ capite abscinderetur ei vn⁹ capillus capitis eius. Vñ aplus. Nō sūt cōdigne passiones huius tpis ad futurā glīaz ⁊c. Sic etiā intelligit̄ de penis p̄ntib⁹ et futuris quarū nulla pōt esse equalitas. qz pene inferni sūt infinite. finiti ad infinitū nulla est proportio. Ergo sis patiens in tribulationibus ⁊ in infirmitatib⁹ ⁊ in penitētijs agēdis q̄ hic tibi ꝓ pctīs tuis iniuncte sunt. Vñ Isido. in syno. Attēde etiā in mēte qualescūq; seculi penas: quoscūq; tormentoꝝ dolores. qualescūq; penarum acerbitates. ⁊ cōpara hoc totū gehenne et leue erit tibi omne q̄d pateris. Tertio miseretur penitentib⁹ in hoc q̄ virtutes resuscitat: quas ꝑ pctm̄ extinxerūt. ps. Tu aūt dn̄e miserere mei et resuscita me. Et q̄nq; plures q̄ ante habuerunt tribuit virtutes. Sicut patz in maria magdalena q̄ ꝑfectior facta est post casum q̄ ante fuit. Vñ etiā Lu. xv. habetur de filio ꝓdigo: cui pr̄ dixit. cito ꝓferte stolā primā. i. innocentiā quā peccādo ꝑdiderat: ⁊ penitēdo recuperat: ⁊ date illi anulum. id est grās operandi. qz opa extra charitatē facta nihil valent ad vitā eternā. ⁊ calciamēta in pedib⁹ eius. i. patientiā in qua aīa custodit̄ ne ledat̄. Vñ Lu. xxi. In patiētia vr̄a ⁊c. E

Tertio dico q̄ dn̄s miseretur iustis et bene operantibus tripliciter. Primo eōs in bono

ꝯseruat ne recidiuent. qꝛ nisi dñs hoīem ī bo
no seruaret faciliter recidiuaret. Uñ difficul-
tas standi et in bono ꝑmanendi pꝫ in lucife-
ro. ī adā. et ī iuda. Luciferū ventus vane gl'ie
deiecit de celo. Adā mulier expulit de padiso
Iudas ꝑpter auariciā cecidit de ꝯsortio apo
stoloꝝ. Quid tūc nos fragiles hoīes q̄ sum⁹
in hoc mūdo q̄ est plen⁹ laq̄is ꝓstituti. ꝑs. Ni
si dñs custo. ci. ꝛc. Secūdo q̄ eternā dulcedi
nē et cōsolatōem dat suis que ē quasi q̄dā ar
ra spūssci. de q Eccl'i. xxiiij. Sp̄us eni me⁹ su
per mel dulcis. Qꝛ deuotio et dulcedo sp̄ual'
excedit oēm delectatiōes carnalem. et ē signū
p̄sentie sp̄ūs sancti in homine. vñ Aug. in li
bro cofes. Qui sp̄ū. sancto semel inebriat⁹ est
ad omnia bona hilarescat. si laborat nō lacef-
cet. si dolet nō sentit. si deridetur non aduer-
tit. Ber. Cibus aīe est gracia dei dulcissimus
omnē habens in se suauitatē et delectamētū
saporis. Tercio quia dat iustis regnū celeste
et sua misia: qꝛ ꝑpter merita nostra parū tene
tur nobis. imo nihil de ꝯdigno. Naꝫ si aliq̄d
boni facimus plus tñ tenemur deo. Uñ cuꝫ
oēs vires corporis et anime consumpserim⁹
in seruicio dei. et totum posse nostrū fecerim⁹
adhuc dicere debemus illud Lu. xvij. Serui
inutiles sumus q̄d debuimus facere fecim⁹.
ꝛc. Qd ex nostris meritis non⁹ possum⁹ vitā
eternā habere ex condigno sed solū ex dei mi-
sericordia ꝯfidit. Ber. dicens. Si nati essem⁹
ex quo factus est hō sup terrā et vsqꝫ ad cētū
milia annoꝝ vita nostra extenderetur. nō eēt
tamen condigna operatio huius t̄pis ad fu
turā gl'iam que reuelabitur in nobis.

De eadem dominica. Ser. xcviij. De his
que reprehensibilia sunt in comedendo

Accipiens septem

panes grās agēs fregit ꝛ dabat di-
scipulis suis vt apponerēt et appo
suerunt turbe. Mar. viij. Cū homo tripliciē
ꝯsideretur. s. quātū ad corpus: et quātū ad a-
nimā: et q̄tū ad vtrūqꝫ ꝯiunctū. io de⁹ sibi tri
plicē cibū ꝑparauit. s. corporalē quo corp⁹ refi
citur. sp̄ualē quo aīa nutrit̄. et celestē quo to-
tus homo beatificat̄. Cōuiuiū autē corpale
tñ bis xp̄s in hac vita fecit. s. hic de septē pa
nibus. Et Joh. vi. de q̄nqꝫ panib⁹. Cōuiuiū
aūt sp̄uale multotiēs fecit. nā quotiēs ꝑdica
bat totiens alimenta sp̄ualia tribuebat. Au-
gu. Non est magnū pascere ventres cito mo-
rituros. sꝫ magnū ē pascere aīas in eternū vi-
cturas. Cōuiuiū autē celeste tñ semel faciet
qd̄ tñ nunq̄ finē accipiet. Luce. xxij. Edatis
et bibatis sup mensam meaꝫ in regno meo.
Sciēdū q̄ sic dñs pauit q̄tuor milia hoīm
corporaliter. sic nos quottidie pascit etiā cor-
poraliter. quia nichil habemus a nobisipsis.
Ergo cum graciaꝝ actione sumere debemus
cibum sicut donū dei vt deus ex hoc honore-
tur et laudetur. vñ. Aug. Porro si māducas
et bibis ad refectiōem corporis et deo grās agis
sic cibus ꝛ potus tuus deū laudant. Uñ ī ꝑ
senti sermone tria sunt dicēda. Primo quō ho
se debeat habere in comedendo et bibēdo. et
que sunt rep̄hensibilia ī cibo et potu. Secun-
do quō q̄s peccat mortaliter ī comedendo et
bibendo. Tercio exemplū. De quo h⁹ vltimus
dicetur in sequēti sermone. ¶ Circa p̄mū
sciendū q̄ homo ī comedēdo et bibēdo sic se
debet habere q̄ fugiat illa que sunt rep̄hen-
sibilia circa comestionē. ꝛ talia sūt q̄nqꝫ. Pri
mū est ante debitū t̄ps comedere. Naꝫ sicē ser
ui dei scdm doctrinā xp̄i primo querūt regnū
dei. sic gulosi quoꝝ deus venter est. primo q̄-
runt regimim dei sui. et regnū dei coꝝ est. esca
et potus. Contra quos dicit ap̄ls. Non esca
et potus est regnum dei. vñ Esa. v. dicitur de
gulosis. Ue q̄ consurgitis mane ad sectādaꝫ
ebrietatem. Ergo merito rep̄hendēdus ē xp̄i
anus ille qui de mane comedit anteq̄ aliqd̄
pater noster dicat. vel deo aliquā reuerentiaꝫ
exhibeat quia quilibet homo debet primo ci
bare animā cum deuotis orationibus et san
ctis meditationibus. quia anima nobilior est
corpore. Aug. Maius est damnū in amissio
ne vnius anime q̄ mille corporum. sed isti q̄
q̄nqꝫ per duos dies nunq̄ aliquod Pat̄ no
ster dicunt periculose stant. quia est signū q̄
deum non diligunt nec ꝓpriam salutē q̄runt
ideo obliuiscuntur dei. Uñ Aristo. ij. rethor.
Obliuio est signum paruipensionis. et isti q̄
sic obliuiscunt̄ deū in vita sua ī lozum vult eci
am deus obliuisci in morte. Augustin⁹. Ita
fit vt in fine obliuiscatur sui qui dum viueret
oblitus est dei. ¶ Secundum repre-
hensibile est quādo quis nimis delicata ciba
ria vult habere et nimis magnā diligentiam
apponit ad cibaria ꝑparanda. Uñ legit̄ nu-
meri. xi. de filijs israel q̄ in deserto carnes de-
siderabant. et ꝑpter hoc irā dei incurrerūt.
ꝑs. Adhuc esce eoꝝ erāt ī ore ipsoꝝ. ꝛ ira dei

descendit sup eos. Quãuis satisfecerat de⁹ de
siderijs ꝛ ɔcupiscētijs eoꝝ. tñ nihilominꝰ eos
puniuit. In quo euidēt ꝙ ei displicet ꝙ homo
nimis delicata cibaria appetit. Et tales etiã
vt frequēt nimis magnã solicitudinē hñt i ꝑ
parando cibaria. Aliqui qñ mt tñ occupãt circa
pparatōem ciboꝝ ventris ꝙ vix vel nūqȝ vnã
missam possūt audire. sȝ de cibarijs aīe modicū
vel nihil curãt. Aliq̃ etiã et si ꝑ se non faciunt
oportet tñ ꝙ ancille vl familia nimis occupē
tur circa illa ꝙ negligãt missã et sermonē. et
nunqȝ vel raro possunt visitare ecclesiam. et pn
cipalit in die dñico cū tñ q̃libet illa die tenet
audire missã sub ꝑcepto ecclie. vt ps de cōse.
dis.i. Missas. et. c. Omes fideles. Nec aliqs
excusat nisi sim magna necessitate cogēte. vt hēt
eodē. ca. Et tūc talis neglectio redūdat i do
minos illoꝝ q̃ siccos occupant. vñ Hugo. in
suo claustrali. Quidã supstitiosũ nimis i pre
parãdis cibis studiū adhibēt. de coctione fru
gnoꝝ. pulmentoꝝ gña excogitātes. mō mol
lia. modo dura. mō frigida. modo calida. mō
cocta. modo assata. mō pipe. modo sale cōdi
ta scdꝫ ɔsuetudinē ꝑgnantiū mulierū desideꝝ
rantes. et cū tāta solicitudine pparant vt de
coratis quattuor vel q̄nqȝ fercalis prima non
impediat nouissima. Isti habēt colere vētrē
suū tanqȝ deū. ꝛ heu qd̃ peius ē tales gulosi
nunqȝ vel raro ɔtenti sūt de cibarijs sibi pre
paratis. etiã qñ vxor vel familia fecerit oēm
diligentiã suaꝫ in ꝑparãdo cibaria. tūc adhuc
ɔquerunt et murmurãt. aut sunt nimis salsa
aut nimis cruda aut nimis mollia. aut nimis
dura et sic de aliqs. Et quod adhuc peius est
si aliq negligētia notabilis facta ē i ꝑparãdo
cibaria tūc irascunt maledicēdo vxori ꝛ fami
lie. etiã qñqȝ blasphemãt ꝛ volant ꝑijcere ip
sis scutellas ad collū. Tu q̃ es talis cogitare
deberes ꝙ de⁹ ideo ꝑmisit illã negligētiã fieri
vt recognoscas te nō esse dignū cibarijs bñ
ꝑparatis: qꝛ forte es petōr mortal et antea i
gratus fuisti deo. de bonis cibarijs q̃ ex largi
tione dei habuisti: vel etiã qꝛ antea i bñ pre
paratis cibarijs excessisti et deū offēdisti ꝛ er
go iã de⁹ punit te i illis reb⁹ i quib⁹ peccasti.
Imo qñ recognoscis te ee in pctis mortalib⁹
tūc scire debes ꝙ nō es dign⁹ comedere pa
nē et bibere aquã ad satietatē. sȝ vix deberes
sumere pꝫ necessitatē ad sustētatiōeꝫ natu
re. Et ratio huius ē. qꝛ petōr indignior ē omi
bus creaturis. vñ Ari. i. poli. Sicut optimū
aīalium est homo finēs lege ꝛ iusticia. sic pes
simū aīaliū est hō a lege ꝛ iusticia separatus.
Ergo non est dignus habere vsum aliquꝰ cre
aturaꝝ quas deus ad hoc creauit vt homies
vsum illaꝝ haberēt et de hoc grãs agerēt ꝛ ei
seruirēt. Sȝ heu tales petōres ꝛ gulosi hoies
plus ɔsumūt de creaturis ꝙ boni hoies de q̃
bus deo raro vel nunqȝ regratiantur nec ei ser
uiūt sȝ potius diabolo et mūdo seruire volūt.
De quib⁹ cibus sic vsis districtã redditurí sūt
ratonē deo. Ex quo sequitur ꝙ merito null⁹
de cibarijs murmurare deberet vel blasphe
mare. sed ꝓ pctis suis sustinere deberet ꝛ co
gitare ꝙ xp̄s in cruce ꝓ peccatis nostris pen
dens comedit et bibit amarū cibū et potum
Lxix ps. Dederūt in escã meã fel. et in siti mea
potauerunt me aceto. ¶ Tercio rep̄hen
sibile est qñ quis nimis multū sumit de cibo
et potu vt legitur de sodomitis. Gen. xviij. ꝙ
vixerunt in delicijs carnis. Sicut enī pluuia
nimis magna nociua est. si aūt nimis parua ē
etiã nō valet. sic q̃libꝫ sibi ꝓuidere diligenter
debꝫ ꝙ nō nimis multū sumat ne cib⁹ aggra
uet corpus et suffocet rōnem: nec etiã nimis
modicū. ne corpus nimiū debilitet. sȝ i medio
ɔsistit virtus. vñ Arist. ij. ethi. Mediū in omi
bus est laudabile. Quia scdm Hugo. de clau
vic. Sic caro est nutriēda vt seruiat. et sic do
mãda est ꝙ non supbiat. Quartū rep̄hēsibile
est qñ quis nimis auide sumit cibū. Signū
aute huius auiditatis est qñ sic animal ad ci
bū tanto ardore ɔcupiscentie trahit vt nihil
sinat hominē de deo cogitare vel de aliqo bo
nis sed effūdit se sup cibum tanqȝ brutū aial
et hoc vtiqȝ non est bonū nec rationabile ꝙ
homo rationalis effundat se sup cibum irro
nale aial. Et etiã corporaliter nocet qꝛ ad sa
nitatē corporis valet ꝙ cibus honeste ordina
te et moderate mãducat. qꝛ sic tanto facili⁹ ꝛ sa
lubrius digerit. Ergo ɔtra istã auiditatē bo
nū est et laudabile ꝙ q̃libet hō ante sumptio
nē cibi ad minus dicat vnū pater noster. ꝛ si
gnū crucis faciat anteqȝ cibū sumat. Exēplū
legimus de vna monali que de mane anteqȝ
orauerat i orto comedit lactucã sine signo cru
cis et dyabolum cū lactuca comedit. Item q̃
dam conuersus bibit vinū in ciuitate sine lice
tia et sine signo crucis. et sic dyabolum cum
vino bibit. Et semp in principio prandij ꝛ ce
ne homo cogitare debet de pauperib⁹. sic ꝙ
vellet ꝙ q̃libet paup vnū haberet sicut ipse

habet ad comedēdū et bibēdū. Insup debet
eis in ptri elemosinā de mensa sua unq̄tum
facultas admiserit. vñ Cato. Cū sedes ī men
sa p̄mo de paupe pensa: tūc bene prandetur.
cū xp̄s adesse videtur. Et intra prādiū cum se
det in mensa debet loq̄ de bonis et honestis
et deificis et debet cauere ne v̄ba scurrilia et
inmūda τ detractoria loq̄tur. Exemplū tale
legimus q̄ quidā diues inuitauit vicinos τ
cognatos suos locando eos in vna mēsa τ in
alia mensa collocauit paupes. Et vnus inter
paupes qui fuit sctūs homo vidit q̄ si hn̄ā
te dixerūt et p̄ma duo fercula comederūt an
gelos circūire discūbentes: q2 loq̄bant̄ de deo
τ postmodū loq̄ incipiebāt mūdana τ conse
quēter viciosa et detractoria. Tūc demones
affuerant et discumbētes circūdederūt: τ an
gelis fugerūt ab eis τ dederūt locū demonib⁹
q̄ tunc oēs discūbētes circūierūt et circa eos
saltauerūt. Tūc amare fleuit iste sctūs homo.
Postmodū iterū i fine mēse inceperūt loqui
de deo τ honestis et bonis materijs. tūc āgli
redierūt et discūbentes alacriter circūdederūt
et tunc demones fugierūt. Et iste deuot⁹ hō
hoc videns cepit alacriter ridere. tūc alij post
modū interrogauerūt illū deuotū hominem
quare p̄mo fleuisset: τ postmodū risisset τ ip
se manifestauit eis que vidit. et exhortatus ē
eos vt vbicūq̄ essent cum hoīb⁹ congregati
q̄ semp loqui deberent de deo τ de bonis et
honestis materijs. tūc xp̄s cū angelis suis sp
esset p̄sēs. vñ Math. xviij. Ubicūq̄ duo vl
tres cōgre. fue. in noīe meo ibi ego in medio
eoꝝ sum. Item post mēsam q̄libet debꝫ dice
re gratias et regratiari deo de pceptis. vnde
apls. In oīb⁹ gratias agētes. Et his patꝫ q̄
homo q̄nq̄ pōt vti p̄ciosis cibis sīn peccato
et ali⁹ grossis cibarijs vtens pōt deū offende
re. vñ Aug. de doc. xp̄iana. Pōt esse vt sīn ali
quo vitio crapule vel voracitatis. p̄ciosissimo
cibo sapiēs vtat̄: insipiēs aūt fetidissima gu
le flamma ī vilissimū olus ardescat. Itē ex an
gu. Non ppter porcū: sꝫ ppter pomū mortē
p̄mus homo inuenit. τ Esau primatuꝫ suum
non ppter gallinā: sꝫ ppter lenticulā perdidit
Et legimus regem nostrū nō de carne: sed de
pane temptatū. I Quintū reph̄ensibile
est varietas ferculoꝝ que reph̄ensibilis ē: immo
τ nociua hoī nō solū q̄tū ad aiaꝫ. sꝫ etiā q̄tū
ad corp⁹. q̄ aūt varietas τ multiplicitas fer
culoꝝ noceat hoī in corpe hoc pbat Macro
bius p q̄nq̄ rationes. Primo mō pbat p hoc
q̄ vt frequenter aialia sunt sana. q2 vtunt̄ sim
plici cibo et assueto sue nature cōuenienti. et
nullo modo illis q̄ sūt ɔtraria nature sue. Cu
ius oppositum homo rōnalis sepe facit. s. co
medendo τ bibendo ea q̄ nō ɔpetūt sue natu
re. sꝫ solum vt satisfaciat delectationi τ appe
titui. Secūdo pbat p artē medicine. q2 medi
ci suadēt īfirmis simplicē cibū comedere τ po
tum bibere et non diuersa fercula assata τ fri
xa. Ratio ē q2 simplex cibus et potus magis
digestibilis est. et etiā q2 antea nimis se reple
uerunt de diuersis cibarijs. Et scdm Arist. q
cibi. Medicine fiunt p ɔtraria. ergo oportet
eos postmodū abstinere et simplicē cibuꝫ su
mere. Tercio pbat p hoc. v̄bi gratia. Si duo
homines eiusdem ɔplexionis biberent eādē
mensuram. et vnus biberet diuersa vina simꝉ
et semel. tunc citius infirmaretur τ minus cō
petit sue nature ille multiplex potus q̄ illei q̄
bibit simplicem potum. sic similiter intellige
dum est de cibo. Quarto pbat p hoc. si quis
postmodum infirmaretur. tunc medicī eo fa
cilius cognoscere valent vnde habeat illaꝫ in
firmitatē q̄ si diuersa cibaria comedisset. τ di
uersa pocula bibisset. K Quinto pbat p
hoc quia natura est vniformis in opatōe sua
Cum aūt homo comedit diuersa τ multiplj
cia fercula tunc natura digerit istum cibum q̄
magis est digestiuus remanēte illo cibo ī sto
macho q̄ minus est digestiuus. τ cū hō gulo
sus supaddit iteruꝫ cibū sup cibuꝫ. s. comedē
do et replendo se añ digestiōeꝫ. tunc ille cib⁹
q̄ manet in stomacho indigest⁹ fit putridus.
sic stomachus corrumpit̄ et ɔsequenter hō in
firmatur et moritur. vñ Seneca. Multa fer
cula. multos morbos fecerūt. Uñ etiā Sap.
dicit. q̄ gula plures interficit q̄ ensis: q2 mul
ti p crapulam efficiunt̄ contracti: leprosi: hy
dropici: paralitici. τ sic de alijs. Et hec est ma
gna fatuitas q̄ homo ppter delectationē vni
us hore vult omni tpe esse infirmus. Itē vi
tam hominis minuit. Eccli. xxxvij. Propter
crapulam multi obierunt. Sic e cōuerso absti
nentia et simplex cibus causat sanitatē et p
longat vitam. vñ Eccli. xxxvij. Qui aūt absti
nens est adijciet vitā. vñ Hiero. Mater sani
tatis ē abstinētia. mater egritudinis est volu
ptas. Uñ etiā Arist. de reg. prin. Abstinere a
comestionibus nimijs et a supfluitate est sū
ma medicina. qd̄ aūt abstinētia plōgat vitā.

hoc patet ꝑ experientiā q̄ȝ in ꝑncipio mundi
hoīes diu vixerūt ⁊ rō vna fuit qȝ parce ⁊ mo-
derate vixerūt. Qȝ vt legit̄ adā vixit. dccccxx
xii. et post eū plures alij habuerūt multos an-
nos ante moriebant̄. nā mathusalem vixit
dcccclxix. an. q̄ fuit āntiquior inter oēs veteris te-
stamenti. Itē hoc pȝ ī scīis noui testamenti
sicut Iohēs euāge. q̄ vixit a tēpe passiōis xp̄i
lxviij. annis. et totū tp̄s suum fuit. xcix. āni.
Itē btūs paulus primus heremita vixit. cxiij
annis. Itē btūs Antho. vixit in heremo. cv.
annis. Et tales nō habuerūt diuersa fercula:
nec ꝑciosa pocula. ¶ Ex his oībꝰ patȝ ꝙ
vtilius et salubrius est etiā q̄tū ad corpꝰ co-
medere simplicem cibū et bibere simplicē po-
tum et assuetū. Et ex his pȝ quō hō debȝ se
habere in sumendo cibū et potū. s. ꝙ debȝ co-
medere moderate et cū gratiaꝝ actōe. Vn̄ le-
git̄ exēplū in vitaspatrū ꝙ quidā senex deuo-
tus comedit cū aliis plurībꝰ fribus. Et come-
dentibꝰ illis vidit in spū ille senex ꝙ aliq̄ ad mē-
sam sedētes cōedebāt mel. alij panē. alij ster-
cus. Et admirabat̄ intra seips̄ ⁊ dep̄cabat̄ deū
dicēs. Dn̄e reuela mihi mīsteriū hoc ꝙ idē ci-
bus oībus appositus ē sup vnā mēsam in mā-
ducādo sic immutatꝰ videtur ꝙ q̄dam edant
mel: quidā aūt panem: alij vero stercus. Et ve-
nit vox desup dicens. Illi q̄ manducant mel
hi sūt q̄ cum timore et tremore et grāꝝ actōe se-
dēt ad mēsam incessāter orātes. ⁊ eoꝝ oratio
sicut incēsum ascēdit ad deū. ideoq̄ mel cōe-
dūt. q̄ aūt panē mādūcāt: sūt illi q̄ grās agē-
tes ꝑcipiūt ea que a deo sūt donata illis. illi
aūt q̄ stercus comedūt: ibi sunt q̄ murmurāt
⁊ dicunt. hoc bonū est. hoc malū est. Hec aūt
fieri a nobis nō debēt. sȝ magis debemꝰ glīfica-
re deū atq̄ laudes ei offerre vt ī nobis īple-
tur illud dictū apl̄i. Siue mādūcat̄is siue bibi-
tis siue q̄d aliud facit̄is oīa ī glīam dei facite.

De eadem dominica sermo xxx. Quot
modis peccet quis in comedendo.

Accipiens septem

panes grās agēs fregit ⁊c. Mr

Circa scd̄am ptē p̄cedēt̄is ser. scien-
dū ꝙ ī comedēdo et bibēdo q̄nq̄ mōis pōt
q̄s peccare mortaliter. Prīo qn̄ q̄s intm̄ dili-
git corpꝰ suū ꝙ ꝯtra p̄ceptū ecclīe q̄s paratus
sit cōedere diebꝰ ieiunioꝝ cū tn̄ bn̄ posset ie-
iunare. sȝ nō vult corpꝰ suū intm̄ molestare vt
ieiunet ⁊ sic soluit ieiuniū sine causa qd̄ ab ec-
clesia est p̄ceptū. vn̄ Hermā de schildis dicit
Qn̄ q̄s inordinate gule vl' ꝯcupiscētie inheret
tanq̄ vltio fini sicut de q̄busdā d̄r ad Phili.
iij. Quoꝝ deꝰ vēter est. Hoꝝ finis interitꝰ. ita-
q̄ talis quasi deū ꝯtemnēs paratus sit p̄cepta
dei trāsgredi vt delectatōes gule assequat̄ talis
grauiter peccat. qȝ q̄cūq̄ trāsgressus fuerit ie-
iuniū qd̄ sub p̄cepto ecclīe ē institutū scienter
⁊ sine causa ex ꝯtēptu peccat mortalit̄. Secꝰ ē
si ex rōabili causa hoc faciat. Secūdo qn̄ q̄s
sumit cibū illicitū et ꝓhibitū sicut adā come-
dit in paradiso fructū vetitū ideo expulsus ē
Sic simile ē si quis comederet carnes vel eti-
am lacticinia in. xl. ille cibum illicitū et ꝓhibi-
tum comederet. ¶ Circa qd̄ q̄ritur a q̄bꝰ
ieiunātes cibis debēt abstinere: R̄ndet̄ scd̄ȝ
sctm̄ Tho. ij. ij. q. cxlvij. In ieiunio q̄dragesi-
mali interdicitur vniuersaliter oua ⁊ lacticī-
nia. In alijs aūt ieiunijs sunt diuerse consue-
tudines quas q̄s obseruare debet scd̄m mo-
res eoꝝ inter quos ꝯuersat̄ et morat̄ vt pȝ di.
iiij. Denicq̄. Esus aūt carniū generaliter in oī
ieiunio ꝓhibitus est. qȝ generaliter magis de-
lectabilis ē ⁊ ad humorē lasciuie magis coopa-
tur. Vn̄ in sextis ferijs necesse est abstinere a
carnibus. ⁊ etiā in sabbato scd̄m generalē cō-
suetudinē. extra de obser. ieiu. ca. ꝯsiliū. Con-
cor. Inno. Sciendū ꝙ oēs hoīes tenent̄ to-
tā. xl. ieiunare et hoc ī quadragesimali cibo: q̄
sani et fortes sūt et vti bn̄ possunt tali cibo:
vn̄ d̄r ī decre. In q̄dragesima ē ieiunādū a la-
cticinijs. dist. iiij. Denicq̄. Secus est de illis
q̄ sunt infirmi ⁊ debiles vel etiā mulieres p̄-
gnantes et pueros lactantes et ī puerpio exi-
stentes qȝ si necessitas corporal' debilitatis ī-
pedit eos vel eas. nō tenent̄ ieiunare. imo si ti-
meat̄ ꝓbabiliter de periculo vl' de aborsu nō
solū possūt: sȝ tenent̄ soluere ieiuniū. Tercio
qn̄ q̄s scienter cibū sibi nociuū ī viribꝰ ⁊ in cor-
pore comedit ꝓpter solā delectatōes qua nō
vult carere. tal' grauit̄ peccat. qȝ facit ꝯtra ca-
ritatē q̄ hō tenet̄ se in deū diligere ⁊ vires su-
as ꝓseruare vt deo diutius possit seruire. ps.
Fortitudinē meā ad te custodiā. Cōtra quod
talis gulosus et voluptuosus vires corporis
debilitat scienter et vitam sibi abbreuiat su-
mēdo talē cibū vl' potū q̄ nō ꝯpetit sue natu-
re. Vn̄ ⁊ tantus posset esse appetitꝰ illicitꝰ ad
talē nociuum cibū vel potum ꝙ hō deū gra-
uiter offenderet. Aliqui enī dicūt: scio ꝙ hoc
non cōpetit mihi comedere vel bibere. ⁊ eq̄ue

bũ sumũt. q̃re q2 nisi volũt satisfacere appeti
tui ꝛ delectatiõi. Sciendũ ꝙ ois cibus crea
tus est ad sustẽtatõez nature: vt inde hõ deo
seruiat. g̃ si vn⁹ cibus nature tue nõ cõpetit.
tunc bonitas dei diuersa cibaria creauit: vt
sic te cũ cibo tue nature cõpetẽti reficere pos-
sis. Itẽ q̃ sessiones longas faciũt et cõmessa
tiones ꝛ cõuiuia ꝓpt societatẽ ꝛ ꝯplacentiã
hoim: ita ꝙ postmodũ q̃nq3 infirmãtur. vel
q̃nq3 etiã cit⁹ moriunt̃ ex tal. b⁹ lõgis sessio
nibus ac supfluis cõmessationib⁹. etiã post
modũ fiunt indispositi ad seruiciũ dei: et ne-
gligũt aie sue salutẽ. tales etiã g̃uiter deũ of-
fendũt. siliter illi peccãt q̃ talia ꝯuiuia faciũt.
vñ Aug. Quicũq3 ad bibẽdũ pron⁹ fuerit vl'
ad cõuiuiũ alios inuerit ꝑ se ꝛ ipsis in die iu-
dicij reus erit. Quarto q̃n sumit cibum lici
tũ ꝛ sanũ: s3 excedit in quãtitate. sic ꝙ perdit
rõnez vel nauseã vel vomitũ acq̃rit ꝓpt illã
supfluã crapulã. tal' etiã g̃uiter peccat. ¶
Circa qd̃ sciendũ scdm Hen. de vrimo. Quis-
cũq3 inebriat̃: vel q̃cũq3 excedit mensuraz in
comedendo. si hoc facit cũ ꝓposito ꝛ inten-
tione peccãdi vel se replẽdi nimis peccat mor
talit̃. Sec⁹ si fit ignorãter ꝛ sine ꝓposito: vl'
si casu euenerit: vel ex fortitudine cibi vel po
tus: vl' ex fragilitate sumẽtis tũc est veniale.
Sciendũ scdm Herman. de schildis. ꝙ q̃n
q̃s intm̃ sumit de cibo vel potu ꝙ oportet se
qui vomitũ vel aliã inordinatiõnẽ: vel intan
tũ supflue sumit cũ g̃uamine etiã sine vomi-
tu vñ deberẽt ꝛ possent plures alij sustẽtari:
q̃ forte fame perdit̃ant̃. vel forte magna ine
dia purgant̃. credo ꝙ in talib⁹ casib⁹ etiã cõ
tingũt pctã mortalia. q2 manifeste pt3 ꝙ tal'
cõmestio sit ꝯ charitate ꝓximi. Itẽ de nimia
sũptõe cibi scd3 eundẽ doctorẽ q̃n tãta est ꝙ
ꝓpt eã rõ absorbet̃: ꝛ corp⁹ sacietur nimis ad
rebellionẽ spũs ꝛ ad carnalia vicia incitatur
ita ꝙ hõ certitudinalit̃ sciat ꝙ sũptis talib⁹ ci
barijs vel in tãta q̃ntitate ipse nullo mõ põt
perseuerare nisi pctã mortalia incidat. credo
ꝙ sit pctm̃ mortale. q2 ille volũtarie p̃cipitat
se in periculũ. De ebrietate autẽ sciendũ ꝙ
ebrietas directe rõnis vsu3 ipedit et vehemẽ
tius q̃ comestio. cũ tñ bonũ hũanũ sũdat̃ in
vsu rõnis. Doctores tenẽt cõiter ꝙ ebrietas
ex genere suo est pctm̃ mortale q̃n hõ q̃ ine-
briat̃ scit ꝓ certo potũ eẽ inebriatiuũ ꝛ facit
et volũtarie imoderate sumit illũ. Secus tñ
si nesciret potũ esse inebriatiuũ. vel tã subito

inebriatiuũ eẽ: vl' nõ credebat: vl' nõ intẽde-
bat ex ꝓposito eũ sumere imoderate. sic q̃n-
q3 põt eẽ pctm̃ veniale. Et credo ꝙ nim⁹ pec
catũ sit ebrietas in his q̃ hñt capita debilia:
ꝙ citissime ex potu modico inebriantur. nec
etiã audeo dicere ꝙ i eis sit pctm̃ mortale. et
forte in aliquo tãto viliores reputãtur illi in
morib⁹: ꝛ ex natura male dispositi q̃ cit⁹ et
facili⁹ vsu3 rõnis ꝛ bonũ hũanũ amittunt et
cũ debilitatẽ suã in tõticũs experiant̃: qd̃ tñ nõ
cauent. Et ꝑ tãto etiã ebrietas põt esse in eis
g̃ui⁹ pctm̃ ꝓ quãto est magis cõtinua. q2 sic
in habitũ deducit̃. et ipi ex habitu peccare vi
dent̃ nõ ex passione aut ignorãtia. Ebrietas
valde detestãda est: q2 nõ solũ est pctm̃ mor-
tale scd3 gen⁹ suũ s3 etiã q̃nq3 maximũ pctm̃
sc3 multoꝝ pctõꝝ causa. Vñ Orige. Omel.
xxvij. Sic ebrietas est mr̃ oim̃ vicioꝝ: sic ecõ
uerso sobrietas est mater oim̃ virtutũ. Item
ebrietas facit de hoie bestiã. de robusto infir
mũ. ꝛ de prudẽte insanũ. Vñ Amb. in li. de
pe. Ebriosus dũ absorbet vinũ absorbetur a
vino ꝛ abhomiatur a deo. despicit̃ ab angel'
derideт̃ ab hoib⁹. destituit̃ a virtb⁹. cõfundit̃
a demonib⁹. Sciendũ ꝙ valde piculosum ꝛ
stultũ est inebriari. q2 ebriosus cõparat̃ aiali
nõ hñti rõnẽ. ps. Nolite fieri sic equ⁹ et mu.
i q̃ nõ est in. q2 ꝑ rõnẽ hõ solũ differt ab alis
is aialib⁹ irrõnabilib⁹. Vñ Aris. vij. politi.
Int̃ oia aialia sol⁹ hõ habet rõnẽ. Itẽ ꝙ pi
culosu3 sit hoi inebriari pt3 ex hoc. q2 si hõ in
tali ebrietate occideretur vl' alias q̃cũq3 alia
morte moreret̃ eternalit̃ dãnaret̃. Et est pluri
mũ piculosa mors sic mori. qd̃ ꝓbat̃ ꝑ hoc.
q2 q̃n hõ cũ deliberatione ꝛ ex ꝓposito ine-
briatur tũc peccat mortalit̃. et illud pctm̃ nõ
dimittit̃ sine vera ꝯtritõe. ꝛ interim ꝙ sic est
ꝑuat⁹ vsu rõnis nõ põt ꝯteri. g̃ si sic moritur
nunq̃ saluabit̃. sec⁹ est q̃n hõ hñs vsum rõ-
nis submergit̃ vel alias occidit̃. tũc in momẽ
to põt conteri de pctis suis: ꝛ sic saluari. Vñ
aug. Ebrietas aufert memoriã. dissipat sen-
su3. cõfundit intellectũ. cõcitat libidinez. oia
mẽbra debilitat. vitã diminuit. et oẽm salu-
tẽ exterminat. ¶ Qualẽ aũt penã habe-
bunt gulosi ꝛ ebriosi pt3 ꝑ tale exemplũ. Le
gitur ꝙ q̃da3 miles frequẽter inebriabat̃: et
cũ quodã crulibulo ad dedicatiões p̃rexit: et
tabernas visitauit. s3 de ecclesijs ꝛ indulgen
cijs nihil curauit. qui postmodũ infirmatus
rogatus est a deuota filia sua vt ei post mor-

hoc patet p experientiā qr in pncipio mundi
hoīes diu vixerūt ⁊ rō vna fuit qr pce ⁊ mo-
derate vixerūt. Qr vt legit adā vixit. dccccxx
xii. et post eū plures alij habuert multos an
nos ante moriebant. nā mathusalem v'xit.
dcccclxix. an. ꝗ fuit ātiquior īter oēs veteris te
stamenti. Itē hoc pȝ ī sctis noui testamenti
sicut Johēs euange. ꝗ vixit a tpe passiō. x̄ρi
lxviij. annis. et totū tps suum fuit. xcix. an.
Itē btūs paulus pmus heremita vixit. cxiij
annis. Itē btūs Antho. vixit in heremo. cv.
annis. Et tales nō habuerūt diuersa fercula:
nec pciosa pocula. ☩ Ex his oib⁹ patȝ ꝙ
vtilius et salubrius est etiā qntū ad corp⁹ co-
medere simplicē cibū et bibere simplicē po
tum et assuetū. Et ex his pȝ quō hō debȝ se
habere in sumendo cibū et potū. s. ꝙ debȝ co
medere moderate et cū gratiarū actōe. Vñ le
git exēplū in vitaspatrū ꝙ quidā senex deuo-
tus comedit cū alijs plurib⁹ frībus. Et come
dētib⁹ illis vidit p spū ille senex ꝙ aliq ad mē
sam sedētes cōedebāt mel. alij panē. alij ster
cus. Et admirabat̄ int̄ se ip̄s ⁊ dep̄cabat̄ deū
dicēs. Dñe reuela mihi misteriū hoc ꝙ idē ci
bus oibus appositus ē sup vnā mēsam ⁊ mā
ducādo sic immutat⁹ videtur ꝙ qdam edant
mel: quidā aūt panem: alij vero stercus. Et ve
nit vox desup dicens. Illi q manducant mel
hi sūt q cum timore et tremore et grāꝝ actōe se
dēt ad mēsam incessāter orātes. ⁊ eoꝝ oratio
sicut incēsum ascēdit ad deū. ideoq mel cōe-
dūt. q aūt panē māducāt: sūt illi q grās agē-
tes pcipiūt ea que a deo sūt donata illis. illi
aūt q stercus comedūt: ibi sunt q murmurāt
⁊ dicunt. hoc bonū est. hoc malū est. Hec aūt
fieri a nob nō debēt. sȝ magis debem⁹ glifica
re deū atq laudes ei offerre vt ī nobis īplea
tur illud dictū apli. Siue mādUcat] siue bibi
tis siue qd aliud facit] oīa ī gliam dei facite.

De eadem dominica sermo. xxx. Quot
modis peccet quis in comedendo.

Accipiens septē

panes grās agēs fregit ⁊c. Mr
Circa scdam ptē pcedēt] ser. scien
dū ꝙ ī comededo et bibēdo qnq mōis pōt
qs peccare mortaliter. Pmo qñ qs intm̄ dili-
git corp⁹ suū ꝙ ɔtra pceptū ecclie qs paratus
sit cōedere dieb⁹ ieiunioꝝ cū tñ bñ posset ie-
iunare. sȝ nō vult corp⁹ suū intm̄ molestare vt
ieiunet ⁊ sic soluit ieiuniū sine causa qd ab ec-
clesia est pceptū. vñ Hermā de schild. tȝ dicit
Qñ qs iordinate gule vl' ɔcupiscētie inheret
tanꝙ vltio fini sicut de qbusdā dr ad Phili.
iij. Quoꝝ de⁹ vēter est. Hoc ideo fecit⁹. ita-
q talis quasi deū ɔtemnēs patus sit pcepta
dei trāsgredi vt delectatōes gule ɔsequat talis
grauiter peccat. qr qcūq trāsgressus fuerit ie-
iuniū qd sub pcepto ecclie ē institutū scienter
⁊ sine causa ex ɔtēptu peccat mortalit. Sec' ē
si ex rōabili causa hoc faciat. Secūdo qñ qs
sumit cibū illicitū et ꝓhibitū sicut adā come
dit in paradiso fructū vetitū ideo expulsus ē.
Sic simile ē si quis comederet carnes vel eti
am lacticinia in. xl. ille cibum illicitū et ꝓhibi
tum comederet. ☩ Circa qd qritur a qb⁹
ieiunātes cibis debēt abstinere: Rñdet scdȝ
sctm̄ Tho. ij. ij. q. cxlvij. In ieiunio qdragesi
mali interdicitur vniuersaliter oua ⁊ lacticī-
nia. In alijs aūt ieiunijs sunt diuerse consue
tudines quas qs obseruare debet scdm mo-
rēs eoꝝ inter quos ɔuersat̄ et morat̄ vt pȝ di.
iiij. Denique. Esus aūt carniū generaliter in oī
ieiunio ꝓhibitus est. qr generaliter magis de
lectabilis ē et ad humore luxurie magis coope
tur. Vñ in sextis ferijs necesse est abstinere a
carnibus. ⁊ etiā in sabbato scdm generalē cō
suetudinē. extra de obser. ieiu. ca. ɔsiliū. Con
cor. Inno. Sciendū ꝙ oēs hoīes tenent̄ to-
tā. xl. ieiunare et hoc ī quadragesimali cibo: q
sani et fortes sūt et vti bñ possunt tali cibo:
vñ dr ī decre. In qdragesima ē ieiunādū a la
cticinijs. dist. iiij. Denique. Secus est de illis
q sunt infirmi ⁊ debiles vel etiā mulieres p-
gnantes et pueros lactantes et ī puerpio exi
stentes qr si necessitas corporal' debilitatis ī
pedit eos vel eas. nō tenent̄ ieiunare. imo si ti
meat ꝓbabiliter de periculo vl' de aborsu nō
solū possūt: sȝ tenent̄ soluere ieiuniū. Tercio
qñ qs scienter cibū sibi nociuū ī virib⁹ ⁊ in cor
pore comedit ꝓpter solā delectatōez qua nō
vult carere. tal' grauit̄ peccat. qr facit ɔtra ca-
ritatē q hō tenet̄ se in deū diligere ⁊ vires su-
as pseruare vt deo diutius possit seruire. ps.
Fortitudinē meā ad te custodiā. Cōtra quod
talis gulosus et voluptuosus vires corporis
debilitat scienter et vitam sibi abbreuiat su-
mēdo talē cibū vl' potū q nō ɔpetit sue natu
re. Vñ ⁊ tantus posset esse appetit⁹ illicit⁹ ad
talē nociuum cibū vel potum ꝙ hō deū gra-
uiter offenderet. Aliqui eñ dicūt: scio ꝙ hoc
non cōpetit mihi comedere vel bibere. ⁊ eque

bū sumūt. q̄re q: nisi volūt satisfacere appeti
tui ꝛ delectationi. Sciendū ꝙ ois cibus crea
tus est ad sustētatōez nature: vt inde hō deo
seruiat. g̃ si vn⁹ cibus nature tue nō cōpetit.
tunc bonitas dei diuersa cibaria creauit: vt
sic tu cū cibo tue nature cōpetēti reficere pos/
sis. Itē q̄ sessiones longas faciūt et cōmessa
tiones ꝛ cōuiuia ꝓpt̄ societatē ꝛ ꝯplacentiā
hoim: ita ꝙ postmodū qn̄q3 infirmātur. vel
qn̄q3 etiā cit⁹ moriunt̄ et talib⁹ lōgis sessio
nibus ac sup̄fluis cōmessationib⁹. etiā post
modū fiunt indispositi ad seruiciū dei: et ne/
gligūt aīe sue salutē. tales etiā ḡuiter deū of/
fendūt. siliter illi peccāt q̄ talia ꝯuiuia faciūt.
vn̄ Aug̃. Quicūq3 ad bibēdū pron⁹ fuerit vl̄
ad cōuiuiū alios iuuerit ꝓ se ꝛ ipsis in die iu/
dicij reus erit. Quarto qn̄ sumit cibum lici
tū ꝛ sanū: s3 excedit in quātitate. sic ꝙ perdit
rōnē: vel nau'ciā vel vomitū acq̄rit ꝓpt̄ illā
sup̄fluā crapulā. tal' etiā ḡuiter peccat. D
Circa qđ sciendū scđm Hen. de vrimia. Qui/
cūq3 inebriat̄: vel q̄cūq3 excedit mensuraz in
comendendo. si hoc facit cū ꝓposito ꝛ inten/
tione peccādi vel se replēdi nimis peccat mor
talit̄. Sec⁹ si fit ignorāter ꝛ sine ꝓposito: vl̄
si casu euenerit: vel ex fortitudine cibi vel po
tus: vl̄ ex fragilitate sumētis tūc est veniale.
Sciendū scđm Herman. de schilditz. ꝙ qn̄
q̄s intm̄ sumit de cibo vel potu ꝙ oportet se
qui vomitū vel aliā inordinationē: vel in tan
tū sup̄flue sumit cū ḡuamine etiā sine vomi
tu vn̄ deberēt ꝛ possent plures alij sustētari:
q̄ forte fame periclitant̄. vel forte magna ine
dia purgant̄. credo ꝙ in talib⁹ casib⁹ etiā cō
tingūt pctā mortalia. q: manifeste pt3 ꝙ tal'
comestio sit ꝯ̄ charitatē ꝓximi. Itē de nimia
sūptiōe cibi scđꝫ eundē doctorē qn̄ tāta est ꝙ
ꝓpt̄ eā rō absorbet̄: ꝛ corp⁹ sacēter nimis ad
rebellionē spūs ꝛ ad carnalia vicia incitatur
ita ꝙ hō certitudinalit̄ scit ꝙ sūptis talib⁹ ci
barijs vel in tāta q̄ntitate ipse nullo mō pōt
perseuerare nisi pctā mortalia incidat. credo
ꝙ sit pctm̄ mortale. q: ille volūtarie p̄cipitat
se in periculū. De ebrietate autē sciendū ꝙ
ebrietas directe rōnis vsū3 ipedit et vehemē
tius q̄ comestio. cū tn̄ bonū hūanū fūdat̄ in
vsu rōnis. Doctores tenēt cōiter ꝙ ebrietas
ex genere suo est pctm̄ mortale qn̄ hō q̄ ine/
briat̄ scit ꝓ certo potū eē inebriatiuū ꝛ scienti
et volūtarie imoderate sumit illū. Secus tn̄
si nesciret potū esse inebriatiuū. vel tā subito

inebriatiuū eē: vl̄ nō credebat: vl̄ nō intēde/
bat ex ꝓposito eū sumere imoderate. sic qn̄q3
ꝙ pōt eē pctm̄ veniale. Et credo ꝙ nun⁹ pec
catū sit ebrietas in his q̄ hn̄t capita debilia:
ꝙ citissime ex potu modico inebriantur. nec
etiā audeo dicere ꝙ i eis sit pctm̄ mortale. et
forte in aliquo tāto viliores reputātur illi in
morib⁹: ꝛ ex natura male dispositi q̄ ceti⁹ et
facili⁹ vsū3 rōnis ꝛ bonū hūanū amittunt et
cū debilitatē suā mltotiēs experiant̄: qđ tn̄ nō
cauent. Et ꝓ tāto etiā ebrietas pōt esse in eis
ḡui⁹ pctm̄ ꝓ quāto est magis cōtinua. q: sic
in habitū deducit̄. et ipi ex habitu peccare vi
dent̄ nō ex passione aut ignorātia. Ebrietas
valde detestāda est: q: nō solū est pctm̄ mor/
tale scđꝫ gen⁹ suū s3 etiā qn̄q3 maximū pctm̄
sc3 multoꝝ pctōꝝ causa. Un̄ Orige. i omel.
xxvij. Sic ebrietas est mr̄ oim̄ viciōꝝ: sic ecō
uerso sobrietas est mater oim̄ virtutū. Item
ebrietas facit de hoie bestiā. de robusto infir
miū. ꝛ de prudēte insanū. Un̄ Amb. in li. de
pe. Ebriosus dū absorbet vinū absorbetur a
vino ꝛ abhominatur a deo. despicit̄ ab angel'
deridet̄ ab hoib⁹. destituit̄ a virtutib⁹. cōfundit̄
a demonib⁹. Sciendū ꝙ valde piculosum ꝛ
stultū est inebriari q: ebriosus cōparat̄ aīali
nō hn̄ti rōnē. ps. Nolite fieri sic equ⁹ et mu.
i q̄ nō est in. q: ꝑ rōnē hō solū differt ab alij
is aīalib⁹ irrōnabilib⁹. Un̄ Aris. vij. politi.
Int̄ oia aīalia sol⁹ hō habet rōnē. Itē ꝙ pi
culosū3 sit hoi inebriari pt3 ex hoc. q: si hō in
tali ebrietate occideretur vl̄ alias q̄cū3 alia
morte moreret̄ eternalit̄ dānaret̄. Et est pluri
miū piculosa mors sic mori. qđ ꝓbat̄ ꝑ hoc.
q: qn̄ hō cū deliberatione ꝛ ex ꝓposito ine/
briatur tūc peccat mortalit̄. et illud pctm̄ nō
dimittit̄ sine vera ꝯtritiōe. ꝛ interim ꝙ sic est
ꝑuat⁹ vsu rōnis nō pōt ꝯteri. g̃ si sic moritur.
nunq̄ saluabit̄. sec⁹ est qn̄ hō hn̄s vsum rō/
nis submergit̄ vel alias occidit̄. tūc in momē
to pōt conteri de pctīs suis: ꝛ sic saluari. Un̄
aug̃. Ebrietas aufert memoriā. dissipat sen/
su3. cōfundit intellectū. cōcitat libidines. oia
mēbra debilitat. vitā diminuit. et oēm salu/
tē exterminat. P. Qualē aūt penā habe/
bunt gulosi ꝛ ebriosi pt3 ꝑ tale exemplū. Le
gitur ꝙ q̄dā miles frequēter inebriabat̄: et
cū quodā crusibulo ad dedicatiōes prexit: et
tabernas visitauit. s3 de ecclesijs ꝛ indulgen
cijs nihil curauit. qui postmodū infirmatus
rogatus est a deuota filia sua vt ei post mor/

tem appareret: ⁊ statū suū ei indicaret. Qui post obitū suū ei infra .xxx. dies apparuit: et crusibulū in manu ei⁹ habuit: ⁊ ignit⁹ ex toto fuit. Et filia ei⁹ perterrita q̄s esset q̄siuit. et q̄d cū crusibulo vellet. q̄ r̄ndit. Pater tu⁹ sū: ⁊ in illo crusibulo habeo potū meū. de quo dicit p̄s. Ignis sulphur et sp̄us procellarū pars calicis eoꝝ. Tunc secūdo q̄siuit vtrū sibi suffragari posset. R̄ndit nō. immo nec oēs sancti in celo. q2 sententia euangelij data est super me vbi dicit̄. Ligatis manib⁹ ⁊ ped. bus proiicite eū in tenebras exteriores. vbi erit flet⁹ et stridor dentiū. Tunc clamare cepit ter ve. Ve in amaritudine. Ve in multitudine. Ve in eternitate penarū. Vn̄ Grego. in moral. Qui nūc se male in voluptatib⁹ dilatat: illū postea in supplicijs pena angustat. Quinto cū q̄s in tantū diligit cibū q2 appetit⁹ delectatōis est causa finalis ⁊ p̄ncipalis sumendi cibū delectabilē: sic q2 p̄ponit talē delectationē deo q̄ p̄ncipal' cā ⁊ final' debet eē in oībus opibus Et talē delectationē q̄rūt hoīes voluptuosi: q̄ solū sc̄dm corpus viuūt: ⁊ curā carnis i desiderijs p̄ficiūt. Ap̄lus. Si sc̄dm carnē vixeritis moriemī. De q̄b⁹ Hiero. in ep̄la. Difficile immo impossibile est vt p̄sentib⁹ q̄s et futuris fruatur bonis: vt hic ventrē ⁊ illic mentē impleat: et de delicijs transeat ad delicias. Sciendū tn̄ q2 qn̄ q̄s esurit et sic esuriendo comedit ⁊ delectat' in cibo nō est pctm̄. quia hoc naturale est oī aiali. Itē si q̄s p̄parat cibū ea intētione vt eū sumere possit: q2 aliter nō posset. ⁊ hoc iterū posset fieri sine pctō. Vn̄ Aug. de v̄bis dn̄i. Vtantur diuites cōsuetudine infirmitatis sue: s3 doleāt se aliter nō posse. melius cū possent si aliter possent. Ergo quilibet xp̄ian⁹ cibū p̄paratū cū gratiarū actione debet accipe: nec debet nimis auide comedē nec nimis delicata cibaria appetere: s3 necessitatē ciboꝝ accipe. sempq3 in deū corde tendere si nō sp̄ actu tn̄ habitu. Vnde Aug. de verbis dn̄i. Si q̄d manducas ⁊ bibis ad refectionē ⁊ recuperationē mēbroꝝ ⁊ grās agis ei qui tibi mortali tribuit hec suffragia cib⁹ tu⁹ et potus tuus deum laudant.

Dn̄ica octaua post octauā trinitatis. Sermo .c. De hereticis et hypocritis.

Attendite a falsis pphetis q̄ veniūt ad vos i vestimētis ouiū ⁊c. Math. vij. Sc̄dm leges hūanas puniēdi sūt falsarij litteraꝝ regalium ⁊ bullaꝝ. similit' ⁊ falsarij monetaꝝ. Falsarij litteraꝝ sūt heretici q̄ litteras sūmi regis id est sacrā scripturā falsificāt: quā etiā filius dei p quinq3 bullas. i. p quinq3 vulnera roborauit. Falsarij monetaꝝ sūt hypocrite. Monete em̄ regis celestis sūt ieiunia. orōnes. elemosine q̄ ipi falso mō faciūt. q2 in his nō attendunt honorē dei: sed fauorē seculi. Et ab his duob⁹ falsis pphetis debemus nos sollicite custodire. Ideo xp̄s dicit i verbis p̄missis. Attēdite a falsis pphetis ⁊c. Vn̄ i p̄nti sermone tria sunt dicēda. Primo quō heretici cognoscendi sunt. Secundo quō hypocrite cognosci possūt. ⁊ quare hypocrisis detestanda sit. Tertio qn̄ hypocrisis est pctm̄ mortale ⁊ qn̄ nō. ¶ Circa primū sciendū q2 heretici p quinq3 cognosci possunt. Primo q2 in occulto p̄dicāt. ⁊ hoc est manifestū signū malicie. Job. iij. Qui male agit odit lucē. Sed oppositū xp̄s docuit. vt habet' Joh. xviij. Qn̄ annas q̄siuit a xp̄o de doctrina ⁊ discipulis ei⁹ tūc xp̄s r̄ndit. Ego palā locut⁹ sū mūdo ⁊ i occulto nihil. ideo interroga eos q̄ audierūt ⁊c. Hoc est signū bone et salubris doctrine qn̄ q̄s apte docet: q2 v̄itas nō q̄rit angulos. econuerso aūt doctrina i angul' est suspecta. Sciendū q2 annas a xp̄o duo quesiuit. s. que ei⁹ doctrina esset: ⁊ qui essent sui discipuli. Et xp̄s r̄ndit solū de doctrina: et nihil dixit de discipulis. q2 p̄tūc nihil boni potuit dicere de discipul': q2 oēs relicto eo fugierāt. ⁊ tūc etiā noluit quicq̄ mali de eis loq̄. dans nobis exemplū in hoc q2 qn̄ interrogamur d̄ statu primorū. si tunc aliq̄d boni scimus hoc dicere debemus: et nullo mō malū primorū publicare: s3 potius oīno tacere de primis exemplo xp̄i.

Secūdo heretici cognoscunt' in hoc q2 prelatis ecclesie detrahunt. s. dn̄o pape. ep̄is. sacerdotib⁹. ⁊ alijs religiosis. et hoc faciunt vt laicos possint concitare cōtra clerū. q2 prelati et alij litterati resistunt hereticis et impugnant eos. Vt ergo seculares credāt hoc fieri ex vindicta et inuidia. tunc ipsi heretici cōtrariātur prelatis: et detrahunt eis directe et indirecte quantum possunt. Item ipsi impugnāt potestatē prelatorum et libertatem clericoꝝ ipsis a xp̄o collatam. Et in hoc contradicunt euangelio: vbi xp̄us dicit. Quecunq3 ligaueritis super terram erunt ligata et in celis ⁊c. Et intelligitur hoc signanter de vn̄i-

calo excōicatōis. de qua excōicatiōe ꝑuersi he
retici nihil tenēt nec etiā tenēt de absolutiōe
peccatoꝝ q̄ ptās solis sacerdotib⁹ collata ē. Uñ
xp̄s dixit discipulis suis vt habet Joh. xx. Ac
cipite spiritū sanctū quoꝝ remiseritis pc̄ā remit
tuntur eis: ⁊ quoꝝ retinueritis retenta sunt. Et
eadē vba xp̄i dicit ordinādo sacerdotes qui
sufflando sup capita eoꝝ dicit. accipite spm̄
sanctū ⁊c. Sꝫ illi ꝑuersi heretici sibi mutuo con
fitētur. s. vnus laicus alteri. Ergo quicūq̄ de
trahūt ꝓlatis ⁊ sacerdotib⁹ et impugnāt ptā
tem et libertatē dei est valde malū signū.
Tercio cognoscitur q: mulierculis ⁊ simplicib⁹
bus libēter loquūtur q̄ non possunt intelligē
re fraudes ipoꝝ et frequētur allegāt scōs do
ctores. s. Aug. Hie. Amb. Greg. ⁊ sic de aliis
Licet ipi heretici sint seculares. ⁊ loquantur
placētia vt eo libētius audiātur. Apls. ij. thi.
iiij. Erit tēpus cū sanā doctrinā nō sustinebūt
sed ad sua desideria coaceruabunt, sibi magi
stros prurientes aurib⁹. et a veritate quidem
auditū auertēt ad fabulas aūt ꝯuertent. Or
ipi ꝑuersi heretici volunt viā celi facere latā.
quā xp̄s dixit esse artā vt habet Math. vij.
Arta est via que ducit ad vitā. Hoc ptꝫ q: he
retici asserunt simplicē fornicatōeꝫ nō ee pec
catū mortale qđ tn̄ falsum ē. Itē dicūt super
biā in vestib⁹ iam esse in ꝯsuetudine ⁊ q: iō su
perbi de pctō excusentur qđ est falsum. Uñ
Isid. Consuetudo autoritati cedat: prauum
vsum lex et ratio vincat. Quarto cognoscūt
heretici in hoc q: opponūt se ordinatōi ⁊ pre
ceptis ecclie. s. in celebrando festa. Ipi enim
dicūt q: festa ꝓpter lucra et oblationes inuē
ta sunt a sacerdotib⁹. Silr de ieiunio ⁊ aliis
ꝓceptis ecclie nō curāt obedire. Cōtra quos
dicit xp̄s in euāgelio Luce. x. Qui vos audit
me audit. qui vos spernit me spernit. Etiam
qđ grauius ē aliq̄ heretici loquūtur cōtra sacra
mēta aliqua. s. cōtra sacramentū matrimonij
baptismi. ⁊ eucharistie. Et etiā aliq̄ heretici
nihil tenēt de aqua bn̄dicta vel de locis cōse
cratis. s. de cimiterijs nec de aiaꝝ suffragijs.
Uñ apls. In nouissimis dieb⁹ discedēt qui
dam a fide attēdētes doctrinā loquētiū men
daciū ꝓhibētiū nubere ⁊c. Quinto cognoscū
tur heretici in hoc q: libēter faciūt illa opera
q̄ ostēdunt eos esse scōs ⁊ deuotos apđ ho
mines. sicut genuflexiōnes ⁊ lōgas orōes. q̄s
vnus hereticus q̄nq̄ orat p tres horas flexis
genib⁹. sꝫ oīa illa faciūt vt videātur ab hoi
bus. Est sciendū q: oēs heretici cū oībus
suis fautorib⁹ sūt ipso facto excōicati maiori
excōicatione. ℞ Circa scđm ē sciendum
q: hypocrite etiā p q̄nq̄ cognoscitur. Primo
cognoscitur p hoc q: opprimūt bonos et ob
loquūtur eis. Nā oēs hypocrite sūt detracto
res bonoꝝ. ⁊ adulatores maloꝝ. q: hypocri
te bona opa bonoꝝ in peius interptantur. et
mala opa diuitum crassāt et in bonū interp
tant. et h⁹ faciūt ꝓpt fauorē et lucrū. vñ bern.
Aliqs adulantes detrahētes mordaces vt ca
nes dolosi vt vulpes. supbi vt leones: intrin
secus aūt sunt lupi rapaces. ergo vbicūq̄ cer
nis vnū in habitu spūali q̄ detrahit ꝑnimis ⁊
libēter mala noua narrat de aliis scias eādē
ꝑsonā esse hypocritā. Secundū signū est fa
cilis repꝛehensio alioꝝ. qđ faciūt ideo vt videant
habere zelū et caritatē. Peccata alioꝝ aggra
uant et magna reputāt. sua aūt pctā parua ⁊
leuia estimant. Reꝓhēdūt alios ⁊ seipos nō
emendāt. Contra quos dicit xp̄s i euāgelio.
Luce. vi. Quid aūt vides festucā in oculo fra
tris tui: trabem aūt q̄ in oculo tuo est non cō
sideras. Hypocrita eijce primo trabeꝫ de ocu
lo tuo et tunc ꝑspicies vt educas festucā de
oculo fratris tui. Ber. Hypocrite volunt esse
sine autoritate iudices. sine visu testes: po
stremo falsi accusatores et omni veritate ca
rentes. ℞ Tercio hypocrite cognoscunt
in hoc q: in aduersis sūt valde ipacientes. Su
per oēs enī mouent ⁊ offendūtur ad cōtume
lias sibi dictas. imo vnū verbum ipis in ꝯtra
rium dictum ipos perturbat. et hoc est signuꝫ
superbie. Unde Hiero. Qui laudē non appe
tit contumelias non sentit. Item est signum
q: sunt vacui a gratia dei. Unde Greg. Qua
lis vnusquisq̄ apud se lateat: illata cōtume
lia probat. Sed tales qui ꝓpter vnum v̄bū
ipis in contrariū dictum mouentur non sunt
veri religiosi nec deuoti: sed hipocrite quia ni
hil volunt sustinere ꝓpter deum. Uñ Bern.
Hypocrite volūt esse humiles sine despectu:
pauperes sine defectu. bene vestiti sine solli
citudine. delicate pasti sine labore. Quarto co
gnoscuntur per hoc q: deus permittit eos q̄n
q̄ cadere in publica et manifesta peccata. et
etiam quandoq̄ reuelat occulta: ꝫ nequiciam
eoꝝ sic q: confundātur hic coram hominibus
et hoc signanter contigit illis qui se estimāt
esse bonos et spernūt alios. Unde Isid. li. iij.
de sum. bo. Plerūq̄ vtile est arrogantib⁹ de

tria a deo quatenus sue infirmitatis conscij ad hu
militatem redeant ut humiles post casum existant.
Unde etiam Ber. in tractatu de septem donis. Mel
ius multo est esse peccatorem humilem: quam iustum ar
rogantem. ¶ Quinto cognoscitur hypo
crite qui nimis humilia de seipsis dicunt. et ea
dem ab alijs de se dici audire nolunt. Sicut ali
qui dicunt ego sum malus et pessimus. sed si hoc idem
alius de ipsis proferret hoc omnino non sufficeret.
sed pluribus verbis contradicerent. Et hoc est signum
superbie et hypocritarum. Unde Greg. in moral. Su
perbie vitium est ut quod de se fateri quasi sponte
dignatur sibi hoc dici ab alijs dedignatur. Unde
bonorum et humilium est se non laudare nec etiam
se multum vituperare. unde Cato. Non te collau
des nec te culpaveris ipse. Hoc faciunt stulti
quos gloria vexat inanis. Exemplum legimus quod
erat quedam vidua que apparebat valde devo
ta et consuevit frequenter dicere ad suum confesso
rem qui sepius eam accessit et confessionem eius audi
vit. O bone domine orate deum pro me ego sum ita
mala et pessima mulier quod timeo ne terra ali
os homines puniat propter delicta mea. Tunc sa
cerdos sicut vir discretus voluit experiri utrum
esset ibi fundamentum vere humilitatis. et alia
vice quando ipsa iterum sibi talia verba protulit dicens
se esse pessimam pre alijs mulieribus. tunc sacerdos
respondit ei dicens. Hoc ego sepius audivi antea
de te dici. Tunc ipsa immediate commota dixit.
Uos mentimini ad collum vestrum. Et quicum
que vobis dixit vel de me talia loquitur similiter
mentitur quia nunquam fui talis sicut iam me asseren
tia. Tunc sacerdos humiliter ridendo dixit. Mo
do ego intelligo tuam superbiam et hypocrisim
quia tu loqueris de teipsa. quod ab alijs dedigna
ris audire. Et hoc est signum non vere humili
tatis sed superbie interioris. ¶ Circa secun
dum est sciendum quod hypocrisis est peccatum valde
detestandum. Primo quod hypocrita est simea
diaboli volens imitari filios dei. et quod filij
dei faciunt ad sui decorationem. ipse facit ad sui
iugulationem. Sicut de simea quadam refertur
exemplum. Quidam pauper sutor preparabat cal
ceos et scidit corium ad calceos. Et quam cito surre
xit et cutellum de manu posuit. tam cito simea
ex opposito in domo cuiusdam divitis que eum
observabat accurrit et etiam corium sibi precidit
volens facere sicut a sutore vidit et sic destru
xit pauperi suum corium. quod ipse pauper divitis pluries
conquestus est sed ille divitus modica verba sua
curavit. Unde postea una vice. ille sutor visam no
vaculam cepit ad manum et rasit sibi per se barbam
et sub collo suo et sub gutture suo. quod cernens
simea etiam post recessum suum advenit et nova
culam recepit. et sic sibi ipsi voluit facere sicut
vidit et sic sibiipsi abscidit collum. Sic et hypo
crite faciunt sibi ad perditionem quod boni sibi ipsis
faciunt ad salutem. Secundo potest valere ad
detestationem huius peccati pena quam scriptu
ra eis comminatur. Et una pena est quod nunquam
videbunt faciem dei nisi convertantur. unde Job
xiij. Non veniet in conspectu eius omnis hypo
crita. Nec mirum cum deus non sit ante con
spectum hypocrite. Quia omnia opera sua facit. ut ab
hominibus videatur. hoc est unum quod multum
displicet deo et econverso multum placet deo quod
homo cor suum et intentionem suam sepe erigat ad
deum. Unde super illud Ps. Firmabo super te ocu
los meos. dicit glo. in persona domini. Non aufe
ram a te oculos meos. quia tu semper levas ocu
los tuos a me. Tercio possunt valere ad dete
stationem huius peccati maledictiones multi
plices quas dominus iesus super hypocritas protu
lit. Math. xxiij. Ue vobis scribe et pharisei
hypocrite. quia clauditis regnum celorum ante ho
mines vos enim non intratis nec introeuntes
sinitis intrare. Item ve vobis scribe et pha
risei et hypocrite qui comeditis domos vidu
arum orationes longas orantes. Item ve vobis scribe
et pharisei hypocrite qui mundatis quod deforis
est etc. Item ve vobis scribe et pharisei hipocri
te qui similes estis sepulcris dealbatis etc. et sic de
alijs pluribus maledictionibus que in euangelijs
inveniuntur. Sed quereres quare dominus ita per
sequebatur hypocritas. Respondetur secundum Hug.
lugd. quod ideo quia ipsi sunt proditores. simulan
tes se esse ex parte dei. et sunt ex parte diaboli.
videntur enim esse amici et sunt inimici. et ideo
multum possunt nocere ecclesie dei. Unde here
tici per hypocrisim homines decipiunt. Et anti
christus qui erit caput malorum per hipocrisim homines
decipiet. ¶ Circa tercium queritur quot mo
dis fit hypocrisis et quando sit mortale et quando non.
Respondetur quod multis modis hypocrisis committitur.
Primo quando quis ostendit sanctitatem quam non habet
nec habere curat. sed tantum ut sanctus appareat
et sanctus reputetur. sic secundum sanctum Thomam
ij. ij. q. cxi. est peccatum mortale. quia nullus to
taliter privatur sanctitate nisi per peccatum morta
le. Unde dicit Aug. super ps. lxiij. Simulata equi
tas non est equitas. sed duplex iniquitas. Ex quo
patet quod hypocrisis talis est duplex peccatum. scilicet iniqui

tas: qz occulte imq̄ ꝛ mali sunt. ꝛ falsitas: qz fingūt ꝛ mentiunt se esse sanctos: et nō sut. Un̄ Hiero. in epla. Duplicis peccati reus ē nō habere qḋ ostendis: ꝛ qḋ non habueris simulare. Un̄ in decre. xij. q. i. c. Nolo. dr ꝙ licet hypocrita viuat corp̄aliter: mortu⁹ tñ est spūaliter. Secūdo si scītatē oñdat vt falsam doctrinā. scʒ hereticā seminare possit. Talis peccat mortaliter: ꝛ facit cōtra deū et salutē ꝓpriā ꝛ proximi. Et talis simulatio scītatis est cōmunis hereticis. qz heretici mul. ieiunāt ꝛ genuflexiones longas faciūt. vt sic homines decipiāt ꝙ suis doctrinis credāt. Tertio si ostēdit sanctitatē ꝓpterea vt possit sibi ecclesiasticā dignitatē acquirere. ad quā tñ indignus est. et talis etiā deum grauiter offēdit. Unde Bern. super Missus est ꝛc. O fratres quot ēs hodie pelle desidero: totiens oculi meū piccare contendo: et tunc vere non sapio q̄ dei sunt. Un̄ Aug. in li. de doctrina xpiana. Co hō illis q̄ sibi sunt naturaliter pares. hoc est hoībus dñari affectat intollerabilis q̄dē supbia est. Quarto si q̄s oñdit sanctitatē vt iniuste acq̄rat q̄cūq3 bona tpalia in q̄bus fine ꝯstituit. Hoc scḋm Hermannū de schildiz est peccatū mortale. qḋ etiā sic ꝓbatur. Quāuis enī talis sibi nō querit honorē ꝛ ecclesiasticā dignitatē vt ambiciosi: nec querit falsaȝ doctrinā seminare vt heretici. tñ querit tpalē substantiā ꝯgregare: ideo qz auar⁹ est. et auaro nihil scelesti⁹. Un̄ Aug. Auarus antē ꝙ lucretur seipm ꝑdit: et anteq̄ aliq̄d capiat capitur. Un̄ etiā Criso. sup Math. Qui pecunie seruit ꝛ p̄sentib⁹ cōpedib⁹ stringitur et futuris. Quinto si q̄s ostendit sanctitatē fictā: ꝛ in ipa sola fictione delectatur cuȝ aliās nullū malū pretēdat peccat mortaliter scḋm Hermannū de schildiz. de quo dicit Aris. iiij. ethicoꝝ. ꝙ talis magis videtur van⁹ ꝙ malus. Sexto si q̄s simulat sanctitatē quā libēter haberet credo ꝙ nō peccet mortaliter.

Septimo si q̄s simulat scītatē occultādo suū peccatū ne alij ex hoc scādalizent. ꝛ h⁹ scḋꝫ tho. ij. ij. pōt fieri laudabilr̄ vt aliq̄s occultet peccatū suū ne alij scandalizentur: qz ve hoi ꝑ quē fit scandalū. Octauo cū q̄s ad honorē dei ꝛ p̄ximi edificationē simulat sanctitatē. vt qñ aliquis bon⁹ religiosus maiorē morū cōpositōeȝ oñdit corā extraneis: vt ip̄i magis edificēt. iste nō peccat sʒ meret. vñ math. v. Sic luceat lux vr̄a corā hoīb⁹ vt videāt opa vr̄a bona ꝛ glificēt patrē vestrū q̄ in celis est.

: De eadē dñica. Sermo. ci. de penis iferni.

Omnis arbor que

nō facit fructū exciditur ꝛ in ignē mittet. Math. vij. Secūdū ꝙ si tāta pena ē sterilis arbori q̄ fructū nō ꝓducit: q̄ntā putaris eē arboris fecūde cū malis fructib⁹. Nā de sterili dr̄ Luce. xiij. Succide infructuosaȝ arborē vt q̄d etiaȝ terrā occupat. Ergo q̄libʒ diligēter debet attēdere ne sit sterilis ꝛ infructuosa arbor. qz tales infructuosi post ꝙ fuerint ꝑ mortē excisi in ignē eternū mittentur. ꝑut in v̄bis ꝓmissis innuitur: vbi xp̄s dicit. Oīs arbor q̄ nō facit fructuȝ ꝛc. Un̄ in p̄nti sermone tria sūt dicēda. Primo q̄liter excidūtur pctōres. Secūdo quō in ignē mittūtur. Tertio q̄s ibi erit eorū cibus ꝛ potus. A

Circa primū sciendū ꝙ q̄tuor sūt excisiones pctōꝝ. Prima excisio ē mors corp̄alis ꝑ quā exciditur hō a p̄nti vita: et ꝑ quā aīa separatur a corpe. qz scḋm Aristo. li. de pomo et morte. Mors nihil aliud est ꝙ recessus aīe a corpe: et ꝑ quā morte hō perdit tpūs oē quo nihil p̄ciosi⁹ est i hac vita. vñ Bern. Nihil p̄ciosi⁹ tpe: ꝛ heu nihil eo vili⁹ inuenit. trāseūt dies salutis ꝛ nemo recogitat. nemo sibi perire diē. et nunq̄ rediturum causatur. Sed sicut nec capillus de capite: sic nec momentū peribit de tpe. Secūda excisio est spoliatio oīm sanguineoꝝ honoꝝ. delectationū. diuitiarū ꝛc. ps. Cū interierit hō nō sumet oīa sec̄z: neq3 descēdet cū eo gl̄ia ei⁹. Itē Lu. xix. Oīsi hn̄ti. s. p̄le spūale bonū dabit s. p̄le eternū: ꝛ abūdabit. ꝛ q̄ nō habet s. p̄le spūale bonū. ꝛ qḋ videt habere auferet ab eo. s. illa tpalia ꝛ terrena. Et ista excisio erit ꝯtra istis pctōrib⁹. q̄ ista tpalia hic nimis diligūt. vñ Aug. Separi ab amicis ꝛ ꝯsuetis miserabile est. ꝛ hoc ꝑꝫ: qz sepāri ab vxore ꝓpria. a pueris ꝛ ꝯsāguineis ꝛ dom b⁹. ab agris. a pecunijs. ꝛ a vestibus. ab honorib⁹. ꝛ a diuitijs ꝛ amatorib⁹ mūdi miserū ꝙue est. Tertia excisio ē amarior. q̄ exciduntur a ꝯsortio bonoꝝ tā in celo ꝙ i terra viuentiū. Licet enī in mūdo isto simul viuāt. s. boni ꝛ mali: tñ i futuro separabunt. Un̄. Math. xiij. Exibunt angeli ꝛ separabunt malos de medio iustoꝝ. O ꝙ amarꝫ erit separari a btā virgine maria. ab aplis: et martirib⁹: ꝛ a cōfessorib⁹: ꝛ v̄ginib⁹: ab oībus electis ꝛ angelis. ꝛ ab oībus tuis charis amicis q̄ hic vo

luntatē dei fecerunt: et amodo cū xpo imppetuū regnabūt. Quarta exclusio est q̄ excludentur a statu mie et gr̄e: sic q̄ amplius nunq̄ poterit penitere nec misericordiam dei invenire.

B Secundū q̄ si beā virgo cū oibus sctis usq̄ ad novissimū diem p̄ una damnata aia supplicaret: ipse xp̄s eā nullatenus exaudiret. et hoc propter duas causas. Prima q̄ dānati sūt extra statū et terminū grē et mie: ita q̄ nulla grā pōt pringere ad eos dño dicente p̄ prophetam Malach. i. Isti vocabuntur termini impietatis: et ppl's cui iratus est dñs usq̄ in eternū. Unde dr̄ Math. xxii. Ligatis manibus et pedib' ei' mittite eū in tenebras exteriores. i. extra statū mie et penitētie. Lu. xvi. Inter nos et vos. i. inter electos et dānatos chaos magnū firmatū est: ut hi q̄ volūt hinc transire ad vos non possunt: neq̄ inde huc trāsmeare. Secunda cā est: q̄ deus q̄ est eterna veritas fortissimū iuramentū prestitit: q̄ tales nunq̄ miam consequent: qz licet sit oipotens: tn̄ nullo mō pōt venire ꝯ suū iuramentū. Hoc aūt iuramentū tam in veteri q̄ in novo testamēto ē firmatū. Nā i veteri testamēto dr̄ Jere. xv. Si steterint moyses et samuel corā me nō est aia mea ad pplm istū eiice eos a facie mea. Ergo dicat deus oibus sanctis electis in celo et in terra viventibus Jeremie xi. Noli orare pro ppl'o isto: qz nō exaudiā te. Itē in novo testamēto dicit xp̄s mathei. v. Amen dico vobis non recedent inde donec reddāt novissimū q̄drantē. Ideo etiā dicet eis in iudicio illud Math. xxv. Ite maledicti in ig. eter. q̄ prepa. est dia. et ange. ei'. Ex q̄bus pz q̄ p̄ aia dānata nō est orandū qz nullū suffragiū ei pdest. Aug. Si scirem patrē meū in inferno nō plus orarē pro eo q̄ p̄ diabolo. Qd aūt aia dānata sit extra statū mie et q̄ nunq̄ liberabitur ostēdit Gregorius in moral. ubi dicit. Qui semel ad inferni mala tolleranda descenderint: nequaq̄ ulterius ad lucem redibūt: nec ultra mia parcētis liberat quos semel in locis penalibus iusticia iudicantis damnat.

C Quinta exclusio est privatio divine visionis: et ista exclusio ē amarissima. Unde Criso. sup Math. Dicit sunt pene inferni a'ca. excludi. et in ignem mitti. Multi gehennā horrēt: ego aūt casum glorie multo maiorē fore dico. Etsi decem millia melius esset fulmina sustinere q̄ xp̄i faciē mansuetissimā aversam in iudicio nō videre et ab ipsa separari. Qd amarissimū quid sit excludi a deo et sctis et oibus electis et angelis dei ostēdit etiam Criso. in quodā sermone dicēs. Excludi a bonis eternis et alienū effici ab his q̄ preparata sunt sanctis: tm̄ cruciatū et tantū dolorē infert: ut si nulla pena extrinsecus torqueret hec sola sufficeret. Unde Hugo de s. v. sic dicit. Quis putas tunc merorem erit. q̄ tristicia: qñ separabuntur impii a consortio sctōꝝ et a visione dei. et tradētur in potestatem demonū ibunt cū ipsis in ignē eternū. ibiq̄ semp erunt sine fine in luctu et gemitu: ubi erit dolor intollerabilis: moror corporis et anime sine fine: et sine spe venie et mie. ubi nec q̄ torquet aliqñ fatigatur: nec q̄ torquetur aliqñ moritur. sz sic moriātur ut semp vivāt: et sic vivūt ut semp moriantur.

D Quātū ad secundū tunc post exclusionē ibi peccātes in ignē mittētur. Circa quē ignem sciendum est q̄ est quintuplex differentia inter ignē inferni et pn̄tis seculi. Prima differentia est q̄ ille ignis p̄sens habet se quo ad calorē respectu ignis inferni tanq̄ ignis depictus ad ignē verum. qz sicut ignis depict' in pariete habet magnā differentiam respectu ignis nr̄i quātū ad calorem: sic ignis nr̄ habet se ad ignē inferni. Secunda differentia: qz ignis presens solū exurit corpus ab extra. sed ab intra aiam urere non pōt. et etiam antequā penetrat viscera interiora ipsius corporis. tunc hō antea moritur. Sed ignis inferni urit corp' ab extra et intrat et urit tā aias q̄ corp': sic q̄ ipsum corp' erit tanq̄ ferrū candens ab intra et ab extra p̄s. Pones eos ut clibanū ignis. Tertia differentia est qz presens ignis ubi ardet ibi etiā lucet: sed ignis inferni ardet et tamen non lucet. qz ibi sunt tenebre exteriores sic q̄ ignis gehenne nō lucebit dānatis ad aliquā cōsolationē. sed lucebit ipsis ad augmentum pene. Unde Isi. li. iii. de sū. bo. Ignis gehēne lucebit miseris ad desolationē et augmentū pene: ut videāt unde doleāt: et nō lucebit ad cōsolationē ut videāt unde gaudeāt. Unde Bernardus. Dānati nō vident unde gaudeant: sed vident unde doleant. scilicet bona quod amiserunt. Et iusti videbunt et letabuntur: considerantes quid evaserunt.

Quarta differentia est: quia ignis presens consumit materias quas incendit. sed ignis inferni nunq̄ consumere potest. Unde Job v cesimo. Luent omnia que fecerunt nec tamen consumentur. Quinta differentia est

qꝛ ignis presens est extinguibilis. ignis vero
infernalis inextinguibilis. Esa. vlt. Ignis eoꝝ
nõ extinguetur. Ad istũ ignẽ ppetuũ arbor q̃
nõ facit fructuz postq̃ excisa fuerit mittetur.
E Quantũ ad tertiũ est sciendũ ꝙ in ce-
na infernali habẽtur tria fercula: et amarissi-
mus potus ⁊ tristissima musicalia. Primũ
ferculũ cene infernalis est fames. Unde ps. Fa
mẽ patient ut canes. Quia pre magnitudine
famis libenter comederent ranas, bufones,
serpẽtes si possent habere: sꝫ hec minime hñe
pfit. Et hec isti non aduertunt q̃ multiplicia
fercula ⁊ pciosa pocula habere volũt: ⁊ sic in
deliciis carnis viuũt quos xp̃s maledixit. vt
habetur Lu. vi. Ue vob q̃ nũc saturati estis:
qꝛ esurietis. Unde aplus. Si scd̃m carnẽ vixeri-
tis moriemini. Unde etiã Hiero. in epi. Diffici
le imo impossibile est, vt q̃s psentib⁹ ⁊ futuris
bonis fruatur: vt hic vẽtrẽ ⁊ illic mẽtẽ repleat:
⁊ de deliciis trãseat ad delicias. sꝫ nõ sic ipii
nõ sic. qꝛ q̃ hic replentur saturitate ibi cruciẽtur
fame. vñ Salo. Per q̃ peccat hõ p hec ⁊ pu-
nietur. Ergo primũ ferculũ damnatoꝝ est fa
mes. Secundũ ferculũ dãnatoꝝ sunt car-
nes ppriẽ corpis. Unde Esa. ix. Unusq̃sq; car
nẽ pprii brachii sui vorabit. O q̃ amarũ fer
culũ vbi vnusquisq; pre magnitudine famis
ppriã suã carnẽ comedit. Tertiũ ferculum
dãnatoꝝ sũt carnes decocte ⁊ etiã assate. vñ
Job. xxiiii. Trãsibũt ab aq̃s niuiũ ad calorẽ
nimiũ. Qui enĩ erunt in aq̃s niuiũ tunc pre ni
mio dolore mãducabũt linguas suas conge
latas: et sic quodãmodo comedẽt carnes de
coctas. Qui vero erũt i igne tũc pre nimio do
lore mãducabũt liguas suas adustas. Apo-
ca. xvi. Mãducauerũt linguas suas p dolo-
rib⁹: et sic quodãmodo comedẽt carnes assa
tas. Quãtũcũq; enĩ ⁊ quotiẽscũq; lingua co
medatur subito reintegratur vt iteꝝ comedatur.
Sꝫ de potu dãnatoꝝ dicit ps. Ignis sulphur
spũs pcellaꝝ pars calicis eoꝝ. Sic enĩ vinũ
intrat corp⁹ ⁊ letificat cor hoĩs: sic iste potus
amaritudinis totũ hoiẽꝫ penetrat ⁊ ptristat.
F Et sicut in magnis cõuiuiis cõsueuerunt
sonãre diuersa instrumenta musicoꝝ: sic in
istis cõuiuiis siue nupciis infernalibus reso-
nant tria genera musicoꝝ. Primũ est stridor
dentiũ. Math. xiii. Ibi erit fletus et stridor
dentiũ. Secũdũ est vlulat⁹ demonũ. Esaie.
xvi. Ululabit moab: ad moab vniuersus vlu
labit. Moab igitur vlulabit: qꝛ demones ma
iores vlulabunt: et ceteri eis respondebũt: et
ad eos similiter vlulabunt. Et hec est specia
lis pena dãnatoꝝ audire vlulatũ et clamorẽ
demonũ. qꝛ sicut sanctis et electis in celo est
dulce audire cantũ ⁊ laudẽ angloꝝ: sic triste
est damnatis audire vlulatũ ⁊ clamoreꝫ de-
monũ. Tertiũ genus musicoꝝ est planctus
cõmuniter oim dãnatoꝝ. Zach. xii. Plãget
terra. scꝫ infernalis familie: ⁊ familie seorsuꝫ
Nam seorsum clamat et plangit familia su-
perboꝝ. ⁊ seorsum familia luxuriosoꝝ: ⁊ seor
sum familia auaroꝝ: ⁊ sic de aliis. Et si triste
est in presenti audire clamorẽ hoĩs tribulati:
q̃d tunc erit vbi oẽs dãnati clamabunt ve.
ve. ve. Ue ꝙ vnq̃ nati sumus. Ue ꝙ vnq̃
scd̃m carnẽ viximus. Ue ꝙ vnq̃ illicite gaui
si sumus. Exemplũ de hoc quere ante sermo
ne. v. I. Sic iam habem⁹ de cibo et potu ⁊
musicalibus instrumentis dãnatoꝝ. G
Modo scd̃m cursum mũdi tunc ad delicias
corpis ptinet intrare balneuꝫ. ideo hic aliq̃d
de balneo inferni est dicendũ. Primo enim
dãnati balneantur in igne infernali. sicut ho
mines hic cõsueuerũt ppter delicias corpis
balneari in aquis. Et iste ignis vt antea ta-
ctum est supra modũ calidus est. Ad quem
habet se ignis nr̃ quo ad calorem: sicut ignis
depictus in pariete respectu nostri ignis. Et
in illo membro pctõr grauius torquebitur in
quo plus peccauit. Unde Bern. In quo antẽ
membro peccator magis offendit: in eodem
magis torquebitur. Secundo in balneo in
fernali sũt perizomata. id est mallei igniti cũ
quibus damnati a demonibus percutiũtur
et torquẽtur. Tertio in balneo infernali sũt
fricatores. et sunt demones illi qui cuꝫ vncis
ferreis dãnatos dilacerãt et puniũt. Quar-
to in balneo sunt rasores. et rasura balnei in
fernalis est priuatio totius boni. Quia dam
nati radũtur et priuantur omni bono q̃d est
in celo et in mũdo: qꝛ aia dãnata nunq̃ con-
solabitur ineternũ: ⁊ a deo ⁊ sanctis. ⁊ corp⁹
nunq̃ habebit cõsolationẽ aliquã ab oibus
deliciis mũdi. Et postq̃ damnati balneati
sunt. tunc lectũ ad quiescendum eos intrare
oportet. q̃ lectus est infernalis puteus qui est
tante pfunditatis ꝙ dãnatus habebit ignẽ
supra se: ⁊ similiter infra se. ꝙ nõ est tanta di
stantia a celo ad terram quin iste ignis pro-
fundior sit. H Istud balneum et istum
lectum infernalem isti aduertere deberẽt qui

singulis septimanis bis vel ter in delicijs car
nis balneatur: et in plumis et in lectisternijs
mollib⁹ de mane diu dormiūt et se reuoluūt.
Unde tale exemplum ponit Humbertus in
tractatu de septuplici timore. Legit de quo-
dā magistro delicatissimo, q̄ bononie cōmo-
rans intantum refugebat statū p̄nīe q̄ nole
bat ad sermones ire vl̄ al. q̄d vbū audire loq̄
de deo ne moueret ad ingressum religionis.
Factum est autē q̄ quidā frater predicatorū
suus cōpatriota semel visitaret eū in domo
sua. Et cū ingressus esset camerā eius ipse ti
mens q̄ vellet ei p̄dicare ait. Frater ad quid
venistis? si vultis loqui mihi de deo nihil cu
ro. si vero de negocijs alijs bn̄ veniatis. At
ille. Magister habeo vob loqui de q̄busdā
alijs negocijs. et exquo nō vultis aud[i]re de
deo nō p̄pono vob loqui de deo: nisi cū licen
tia vestra. Tunc ille recepit eū ad loquendū
de alijs negocijs. Cū aūt verba et rumores
essent finiti. frater volens recedere, dixit illi.
Magister date mihi licentiā vnū verbū loq̄
de deo. Ille licet cum difficultate concessit.
Et frater. magister obsecro vt hac nocte qū
intraueritis lectum vestrū. recordamini de le
cto quē habituri sunt in inferno illi q̄ hic nō
agunt verā p̄niām. Et ille. q̄lis lectus erit: Et
frater. Esaias dicit. Subter te sternet tinea:
et opimentū tuū erūt vermes. Post ista ver
ba recessit frater. Et ille magister nocte illa re
cordat⁹ verbi illi⁹ cū esset in lecto non potuit
dormire: cogitās de illo lecto infernali. Et in
tantum preualuit illa cogitatio in eo q̄ post
modicum tempus ordinem est ingressus.

De eadem dominica. sermo .cj. q̄ volun-
tas dei consistit in septem.

Qui facit volūta-

tē p̄ris mei q̄ in celis est ip̄e intrabit
in regnū celoꝝ. Math. vij. Scien-
dū q̄ in p̄nti sermone tria sūt dicēda. Primo
quare merito debem⁹ facere voluntatē dei.
Secundo in quibus voluntas dei consistit.
Tertio exemplū. I Circa primū sciendū
q̄ voluntatē dei facere debem⁹: q̄ ipse facit
voluntatem nostram. Secundo quia facit.
Tertio q̄ faciet in futuro. Fecit enī voluntā
tem nostram. scʒ sustinendo pro nobis mor
tē amarissimā. Esa. liij. Nos desiderauimus
eū despectū et nouissimū viroꝝ virum dolo-
rum et scientē infirmitatē. Igitur qualē desi
derauimus eū talis est factus. Est enī factus
despectus p̄pter paupertatē: q̄ diuites despi-
ciunt paupes: sed xp̄us factus est pro nobis
pauperim⁹. Un̄ Bern. Pauper natus: paup
vixit: paup obijt. Un̄ ap̄lus. Propē nos ege
nus fact⁹ est cū eēt diues: vt nos illi⁹ inopia
diuites essem⁹. Et etiā factus est nouissim⁹
p̄pter humilitatē suam. quia humiliauit se
intantum q̄ nō potuit se vltra humiliare: vt
nos doceret hūilitatē. et vt nos in futuro ex-
altaret. Un̄ Augu. de verbis dn̄i sermo. x.
Discite a me ait dn̄s. nō mundū creare. nō vi
sibilia et inuisibilia cūcta ordinare. nō in isto
mundo miracula facere: vel mortuos suscita
re: sed q̄ mitis sum et humilis corde. Idem.
Erubesce hō esse sup̄bus: vbi humilis fact⁹
est deus. Insup fact⁹ est vir doloꝝ sciens in-
firmitatē. et hoc p̄pter passionis amaritudi
nē. Trenoꝝ. i. O vos oēs q̄ transitis p viā at-
tendite et videte ꝛc. Nā xp̄s fact⁹ est plenus
doloribus. q̄ a planta pedis vsq̄ ad verticē
nō fuit in eo sanitas. Unde Esa. liij. Ipse enī
vulneratus est p̄pter iniquitates nostras. at
tritus est propter scelera nostra. Secundo
facit voluntatē nostrā in p̄nti. s. p̄ces nostras
exaudiēdo. Luc. xi. Ego dico vobis petite et
dabitur vobis ꝛc. Tertio faciet voluntatē
nostram eternam beatitudinem nobis confe
rendo. P̄s. Voluntatē timentiū se faciet: et de
precatōnē eoꝝ exaudiet: et saluos faciet eos.

R Circa secundum sciendū q̄ voluntas
dei cōsistit in septē que dn̄s a nobis requirit.
Primo volūtas dei est conuersio a peccatis.
scʒ vt p verā contritōnē. confessionē: et p̄niām:
a peccatis nostris cōuertamur. Ezech. xviij.
Nolo mortē peccatoris. Ibidē. Nunq̄d vo-
luntatis mee est mors impij: et nō magis vt
cōuertatur et viuat. In signū hui⁹ deus pro-
longat nobis dies nostros vt a peccatis con
uertamur. Esa. xxx. Propterea expectat nos
de⁹ vt misereat̄ nostri. Ergo volūtas dei est:
vt sup̄bus auertat se a sup̄bia sua ad hūilita
tē. q̄ sup̄bia odibil̄ est deo et hoib⁹. Necnō
ꝛ. q̄ scḋm Isid. de sū. bo. Sup̄bia est origo
oīm criminū. et veraciter si reputas te superbū
tunc scias te indubitanter esse filiū dyaboli.
Un̄ Aug. in ep̄l. Quē sup̄bū videris: filium
esse dyaboli nō dubites. Ergo si fili⁹ dei fie-
ri volueris tunc auertaris a sup̄bia. et hec est
voluntas dei. Si luxuriosus es. tunc volun
tas dei est vt efficiaris cast⁹. vn̄ Inno. de vi-

litate cōditionis hūane. Luxuria nō solū maculat aīam: sʒ et corpus fedat. Hie. Qui luxuriatur viuus mortuꝰ ē. Itē si sis gulosus deus vult vt efficiaris abstinēs. et sic de alijs. Secūdo volūtas dei ē vt post cōuersionē mūdemur a pctīs. vñ Math. viij. dixit xp̄us ad leprosum. Uolo mūdare. Sic iā dicit ad quēlibet peccatorē q̄ leprosus est ī aīa. Uolo mundare. L Mundatur aūt aliq̄ res tripliciter Primo frequēti ablutōe aquarum. sic aīa mūdatur frequenti effusione lacrimarum. vñ ps. Lauabo p̄ singulas noctes lectū meū. Itē Fuerūt mihi lacrime mee panes die ac nocte ⁊c̄. Secundo mundatur res ꝑ fricationē vel cōfricatiōe alterius panni sicut cantū vel corpus mūdatur frequēti fricatōe panni. sic asperitas vite valet ad spūalem mundatōem aīe. Math. iij. Ipse aūt iohēs habebat vestimentū de pilis camelorum. Tercio limatione. sic hō tribulatōne mūdatur. vñ Ber. Qđ lima ferro. qđ fornax auro hoc tribulatio viro nostro. M Tercio voluntas dei est vt in bono ꝓficiamus et ꝑfecti efficiamur. vñ aplūs. Hec est volūtas dei sanctificatio vestra. Ber. Semꝑ ambula. semꝑ ꝓfice. noli ī via deficere. noli retroire. ideo permittit nos hic deus diu viuere vt ꝓficiamus in bono. Et etiā hō ꝓpterea dʒ desiderare longā vitā vt possit pctā sua emēdare et in bono ꝓficere. Sed heu plures sunt q̄ q̄ diutius viuūt tanto peiores efficiūtur. Aliq̄ eñ sūt qui ante decem annos meliores fuerūt: et ad mortem melius dispositi q̄ hodierna die: et hoc ē reprehensibile. Hie. Crescat ī te cū ānis grā et cum etate iusticia. Quarto voluntas dei ē vt equalitatem quātum ad ꝓximū habeamꝰ. s. q̄ istam regulā in oībus actibus seruemus ī qua lex naturalis continetur quam xp̄s p̄ se docuit in euāgel. di. Math. vij. Que vultis vt faciant vobis homines: hec et facite illis. Et illud Tho. iiij. Qđ ab alio tibi oderis fieri vide ne feceris alteri. Hanc regulam generalem seruare debemus. et spāliter seruare debent mercatores. laboratores. agricole. mechanici ⁊c̄. et q̄libet homo scd̄m suum statum ī oībus v̄bis et factis. Quīto voluntas dei ē honestas exterior ipius hominis in omnibꝰ verbis factis et moribus ne ꝓximū scandalizet. i. Petri. ij. Quia sic est voluntas dei vt benefacientes obmutescere faciatis imprudētiam hominū ignorantiū. s. illorum qui possēt scādalizari. N Quilibet eñ studere debet seruare honestatē in oībus v̄bis et factis. et ꝓpter hoc tria. Pīo qꝛ honestas hoīs placet deo et angelis. Ber. Grata res est deo honestas que est amica angelorum. Scd̄o qꝛ edificat ꝓximū. Math. v. Sic luceat lux vestra coram hominibus ⁊c̄. Aug. Duo sūt tibi necessaria scʒ consciā et fama. Consciētia ꝓpter te. fama ꝓpter ꝓximū. Unde dē scō v'c. Nō sufficit nobis vita scā nisi sit et fama bona. Tercio qꝛ grām cōseruat in hoīe. s. honestas morum et verborum. Sexto voluntas dei ē inflammatio cordis nostri in amorē ipius. Luce. xij Ignem veni mittere in terram: et quid volo nisi vt ardeat. Ad hanc aūt inflammationem videlicʒ meditatio beneficiorum dei. ps. In meditatione mea exardescet ignis. O Beneficia aūt dei caritatē ipius cognoscere debemꝰ in dignitate creationis. in assumptiōe carnis. in tollerantia passionis. In dignitate creatōnis ostendit q̄ plus hominem dilexit q̄ aliquam aliam creaturam mūdi. Et hoc in duobus. Primo quia ad ymaginem et similitudinem ipius fecit hominē. Genesis. i. Faciamus hominē ad ymaginem et similitudinem nostram. Secundo quia eum dominū omnium creaturarum fecit et cōstituit. vñ Gen. i. Dñamini piscibus maris et volatilibus celi: et vniuersis animātibus terrā. Ecce eñ dedi vobis omnē herbam et vniuersa ligna ⁊c̄. et replete terram et subijcite eam. ps. Oīa subiecisti sub pedibus eius ⁊c̄. In assumptione carnis ostendit q̄ plus dilexit hominē q̄ angelum. Et hoc tripliciter. Primo in honore quia naturam eius assumpsit et non naturā angeli. Unde ad Hebre. ij. Nūq̄ angelos apprehendit: sed semen abrahe. Secundo in amore: qꝛ hominē ꝓprio sanguine reparauit. qđ non fecit angelis lapsis. i. Cor. vi. Empti eñ estis magno precio. et. i. Petri. i. Scientes q̄ non corruptibilibus auro vel argēto: sʒ p̄cioso sanguine xp̄i redempti estis. Tercio ī visione: qꝛ ex cōtemplatōne humanitatis maiori gaudio q̄ angelus homo perfruetur in patria. qꝛ ibi videbit suā naturam diuine nature vnitā: qđ nō videbit angelꝰ. Vñ Job. xix. In carne mea videbo deum saluatorē meum. In tollerantia passionis ostendit q̄ plus dilexit hominē q̄ seipm ꝑ modo loquendi quādo ꝓ homine exposuit corpus et vitam. Vñ Joh. xv. Maiorem charitatem nemo habet vt animam suam ponat quis pro amicis suis

Sic ergo habes quō deus hoīem sup oia dilexit. s. sup oēs creaturas corpales. sup angelos et sup seipm. ⁊ qñ hō meditat talia bñficia dei tūc icendit igne diuini amoris. ¶ Septīo vult deus oēs homīes saluos fieri. ⁊ hoc osñditur in septē. Primo i noie qđ ē Ihs qđ interptatur saluator. Uñ angls dixit ad mariā. Et vocabis nomē eius Ihs. Ipē eñ saluū faciet pplm suū a pctis eoꝝ. De hoc nomine ihs qre supra sermo. xix. C. Secūdo osñdit et ope qđ ipē fecit. acceptauit eñ petōres et manducauit cum illis. Uñ pharisei scādalizati sunt dicentes. Hic peccatores recipit et manducat cum eis. vorator ⁊ potator vini et amicus publicanoꝝ est. Item pharisei dixerunt discipulis xpi. quare cum publicanis ⁊ peccatorib' mādūcat magister vester. Xps respōdit. Non est opus valentibus medicus: sꝫ male habentibus. Non veni vocare iustos sꝫ peccatores. s. ad penitentiā. Tercio osñdit hoc illa die ꝙ vult omnes homines saluos fieri quando celos ascendit. qꝛ tunc dixit discipulis vt pꝫ Mar. vlti. Euntes in mundū vniuersū pdicate euangeliū omni creature. qui crediderit et baptizatus fuerit saluus erit: qui vero nō crediderit condēnabitur. In hoc qđ misit discipulos in vniuersuꝫ mundū ostendit ꝙ omnes homines in omnibus partibus mundi vult saluari. Unde ps. In omnē terrā exiuit sonus eoꝝ. Quarto ostendit in hoc ꝙ tribuit omnibus hominib' multiplicia bñficia. non solū bonis: sed etiam malis. Math. v. Solē suū oriri facit sup bonos et malos: ⁊ pluit sup iustos et iniustos. Quinto ostendit i hoc ꝙ instituit remedia cōtra. s. sacramenta in quibus confert gratia. et eadem sacramenta quilibet potest recipe. qꝛ si quis pdidit innocētiā baptismalē peccando mortaliter. tunc pōt resurgere p sacramentum penitētie. Sexto osñdit hoc in oratione quā ad patrē fecit pēdēs in cruce qñ p suis inimicis orauit. vt habet Luc. xxiij. Pater dimitte illis qꝛ nesciūt quid faciunt. Ibi osñdit ꝙ etiā tales homīes vult saluos fieri. exquo inimicos et crucifixores voluit saluari. et postmodū plures de iudeis fuerunt conuersi et saluati ppter orōem xpi quā fecit p eis ad patrem pendēs in cruce. vt habetur Act. ij. ꝙ btūs petrus aplus in vno sermone tria milia iudeoꝝ cōuertit. Septimo ostendit in hoc ꝙ premiū promittit omnib' qui habit. scꝫ penitentib' q male vixerūt: et postmodum cōuersi sunt. quos remunerabit cum illis qui sibi seruierunt a pueritia in innocentia et puritate. Math. xx. Acceperunt aūt et ipsi singulos denarios. glo. i. eternitatē. Licet differat in gaudijs. s. in pmijs spālibus et prerogatiuis in celo. qꝛ scđm dictū xpi vt habet Joh. xiiij. In domo patris mei mansiones multe sunt. Etiā aplus dicit. Reddet vnicuiqꝫ iuxta opera sua. ¶ Q Ꝟ dñs cupiat oēs saluari et paratus sit nobis peccata indulgere quādocūqꝫ contetimur. Hoc patꝫ p tale exemplū. Contigit in quodam loco ꝙ quedam virgo in lapsum carnis cecidit. Et postmodū contrita valde pstrauit se humiliter coram altari beate vginis marie. vbi ymago eius cum puero in sinu eius residebat. Que defleuit pmissuꝫ suū inuocans deuote gloriosam vginem mariam et puerum eius ihesum. Tunc ymago pueri descendit de altari ad mulierem ⁊ dixit ei. Dimissa sunt tibi pctā tua. Illa respōdit. Quō credam hoc. Et ait puer. Ego sum tu' plasmator et cupio te saluare et semel pro te passus sū: ⁊ anteꝙ̄ te amitterē si humana natura exigeret. iterum pro te crucifigerer. Quomodo ergo tibi et vnicuiqꝫ peccatori deuote me inuocanti peccata sua non indulgerem? Quia propterea in hunc mundū veni vt peccatores vocarem ad penitentiam et saluum facerem humanam genus quod per peccatū perierat.

Dominica nona post festum trinitatis. Sermo. xiij. De elemosina danda.

Facite vobis amicos de māmona iniquitatis vt cū defeceritis recipiāt vos i eterna tabernacula. Luce. xvi. Scđm dictū cuiusdā philosophi qlibꝫ deberet habere vnū amicū ⁊ vnū inimicū. vt amicus veritate sibi diceret. et inimicus eius vias obseruaret. Etiā vt amicus eum corrigeret. et inimicus cū psecutionibus exercitaret. Sic etiā quilibꝫ homo habet angelū vnuꝫ bonū qui ad bonū ipm pmouet et malū qui cū tēptatōib' exerceat. qꝛ nomē inimici est odiosuꝫ et null' vult habere inimicos videamus saltē quō possim' habere amicos Istud docet nos dñs dicens. Facite vobis amicos de māmona iniquitatis. Uñ in psenti sermone tria sunt dicenda. Primo q̄ incitatē ad dandam elemosinā. Scđo qliter sit dāda elemosina. Tercio fructus quos cōfert elemosina

mosina. R Circa primū sciendum q elemosina libenter est danda. et ad hoc debent nos inducere tria. Primo debes considerare quis est q recipit elemosinas. Et est dñs ihesus xpūs in specie paupis. Math. xxv. Qđ vni ex minimis meis fecistis mihi fecistis. Item alibi. Qua mensura mensi fueritis: eadem remetiet ꝛ vobis. ergo claudentibus ianuas a pauperibus: ipse xps claudet celū. Secundo cōsiderare debes quid petat: q2 suū et nō tuū. Apostolus. Quid habes qđ nō accepisti. Prius enim habuisti eū largitorē et post facis eū tuū debitorē. Si enī dñs terren᷑ cōmisisset tibi bona sua: ꝛ cū postularet partē de illis tu denegares sibi. nonne merito indignaretur: sic similiter rex ꝛ de᷑. Unde Augu. de v̄bis dñi sermo. xiij. De meo vtiq3 quero ait dñs. Da mihi vt reddā tibi. habuisti me largitorē fac me debitorē. pauca mihi das: plura tamē reddam. terrena mihi das celestia vtiq3 reddā: tpalia das: eterna restituam. memetipsū etiā tibi restituā. Tertio debes cōsiderare ꝓpter quē petat: q2 ꝓpter vtilitatē tuā et nō suā. ps. Bonoꝝ meoꝝ nō eges. S

Quantū ad secundū sciendū q elemosina septē modis est danda. Primo abūdanter. Thob. iiij. Quō potueris ita esto misericors. Et tales dare debent cū magno affectu ꝛ voluntate. s. q libenter plus darent si haberent: q2 de᷑ intuetur cor ꝛ volūtatē eoꝝ. Unū Isido. de sū. bo. Quali enī intentiōe ab vnoquoq3 largitur: taliter ꝛ apud deū recipit. q2 de᷑ nō remunerat scd'm q̄ntitatē elemosine. s3 scd'm affectū dātis. Unū Victo. Que offerūtur non suo ponderant s3 offerentis volūtate pensant. g nullus de paupertate debet se excusare. q2 si pauper es ꝛ intātū dare tibi q ꝑ vno panno denario de his q vendunt hic i mūdo. sic diuites ꝑ floreno libēter emerent: nec ab emēdo paupertas te retraheret: sic est de xpo ꝛ de elemosina. Unū Lu. xxi. dixit xpūs de vidua q duo era obtulit q plus omibus aliis dedisset. q2 totū qđ habuit dedit: s3 diuites dederūt de supfluo. ꝛ si nō habueris dare denariū da tm̄ frustū panis: ꝛ si hoc nōn habes da haustū aque frigide. Unū Math. x. Qui dederit calicē aque frigide nō perdet mercedē suā. imo si libenter plus faceres et nō potes dñs dabit tibi vitam eternā ꝑ haustu aque frigide. et si hoc iterū nō potes: da tm̄ bonā voluntatem. Unū Augu. sup ps. Coronat dñs intus voluntatem: vbi non inuenit facultatem. Secundo danda est elemosina ordinate. s. licet vt homo primo misereat sui ipsius. Eccl. xxx. Miserere aie tue placens deo. Unde Aug. Qui vult elemosinā ordinate dare debet a seipso incipe. Eccl. xiiij. Qui sibi nequā cui bonus erit. sicut enī nō esset misericors q miseria indigētis nō misereret s3 alioꝝ misereret: ita non est misericors q aie sue infirmanti vsq3 ad mortē nō miseret. cū plus eā diligere debet q matrē. Sapiens. Semp tu tibi proximus esto. Unū etiā Cato. Cū fueris fel ꝛ sp tibi primus esto. Itē ad ordinē recte rōnis ꝑtinet vt potius misereat aie q corpis. Sed oppositū contingit multociens. Nam sepius cū infirmat corp᷑ tunc medicus queritur: sed cum aia infirmatur tunc nihil curatur de illa. Qualiter aūt quis debeat misereri anime sue hoc quere supra sermone. lxxiij. B. Tertio dāda est elemosina cū hilaritate et sermonis dulcedine. ij. Cor. ix. Hilarē datorē diligit de᷑: q2 ꝑ hilaritatē saginat elemosina: et cordis vultu de᷑ restituet tibi sicut dedisti alij.

C Quarto est danda elemosina cum festinatione. Prouer. iij. Ne dicas amico tuo: vade et reuertere et cras dabo tibi: cum statim possis dare. Prouerb. xxij. Qui pnus est ad miam bñdicetur. Cōtra hoc faciūt q pauperes ad ianuas suas diu stare ꝛ clamare pmittūt. Et etiam elemosina danda est in vita hoīs. Unū Eccl. xiiij. Ante morte bñfac amico tuo. id est xpo. s. in mebris ei᷑. id est in paupib᷑. Apl's. Dum tpūs habem᷑ opemur bonū ad oēs ꝛc. Quia elemosina in vita est lucerna lucens ante hoiem ꝑcedens que custodit hoiem ne ipse cadat in foueam. Et elemosina que post mortē datur est sicut lucerna q post hoiem portatur: que nō custodit hoiēs qui in foueā cadere possūt. ꝛ si ceciderit in eā inde eū nō extrahit: q2 in inferno nulla ē redēptio. Ergo vn᷑ denarius quē quis sibi ipsi subtrahit in hac vita ꝛ dat ꝓpter deū plus valet sibi q centū post mortem: vel forte in morte. Ambro. Bona hoīs nō sunt que secū ferre nō potest. Et insup bona que hic premittimus ibi inuenies. Unde aplus. Que enī seminauerit homo: hec ꝛ metet. Unde etiā Petrus Rauen. O homo si hic ꝑmansurus es: q tua sunt hic reponas. Si aūt illuc iturus es: cur ea hic relinquis? Man᷑ pauperis est gazophilaciū xpi: q2 quicqd accipit pauper xpi xpūs acci

pit. Da pauperi terrā vt accipias celū. da nūmum vt accipias regnū. da pauperi vt det tibi. qz quicquid pauperi dederis tu habebis et qđ a te nō accipit pauper habebit alter. Vñ Criso. sup Math. Ibi substantias tuā colloca: vbi patriā habes. qz stultus est illic relinquere vnde exiturus es: et illuc nō permittere quo iturus es. quicquid p aīa tua feceris hoc tuū est. et quicquid hic relinquis hoc pdes. Qr aut stultū est sic deferre bona opa sua et elemosinas quas qs dare intendit vsqz post mortē. patet p tale exemplū. Erat quidā diues q habuit vnicū filiu qui in agone mortis solenniter testamento condito p aīa sua legādo ista plebano: et ista religiosis: et sic obijt. et post mortē p̄ris plebanus et religiosi venerūt ad filiū et petierunt sibi dari sua legata a patre. Tunc filius respōdit nulli quicqz dabo. et subiunxit rōnem dicens. Uos dicitis et cū sacra scriptura approbatis q si quis est in inferno nihil sibi pfuit suffragia et bona opa. et si est i celo tūc nō indiget suffragijs. modo ego nō scio an pater me' sit in inferno an i celo. si est in inferno et bona opa p eo faciā nihil ei proficiunt. et si est in celo nō indiget de suffragijs meis. et si est in purgatorio tūc purget ad nouissimū petrū qz nihil dabo p aīa ei'. qz illa bona tpalia q iure hereditario possideo non sic sub dubio p anima eius expendā: sed torqueatur vsqz dum purgabit. vñ Grego. Tutior via est vt bonū qđ qsqz post mortē sperat agi p alios agat dum viuit ipe p se. Beatus quippe est liberum exire: q post vincula liberante querere. Quinto elemosina dāda est cū humilitate et bona intentione: et nō ppē vanā gloriā. Math. vi. Nesciat sinistra tua qđ faciat dextera tua cū humilitate. Esa. lv. Carnē tuā ne despexeris rē. Quia vnusqsqz cogitare debet q tal' fieri poterit si de' pmiserit. l. cec'. claud'. leprosus. et sic vel sibi cōpati vellet. sic ei cōpati debet alius. Sexto dāda est elemosina de bonis iuste acq̄sit'. qz omīa pdicta nō sufficerent nisi et hoc fieret. Prouerbi iij. Honora dñm de tua substantia. ¶ Sciendū q triplex est elemosina. scz bona. melior. optima. Bona q fit de patrimonio christi. in quo solū clerici habent dispensationem. Et sacrilegium est clericis aliquid vltra victū et vestitu retinere. Melior q fit de patrimonio pprio qđ qs a parentibus possidet. Optima q fit de his q acquiritur labore pprio. Vñ apłs. Laboret manib' suis operando: vt habeat vnde tribuat necessitatē patienti. Deo enī nō placet elemosina de furto vel rapina ab illo q pt scire cui rest. tenendus est. Vñ Augu. Quale est illud mun' qđ alter cū gaudio accipit et alter cum lacrimis amittit. Eccl'. xxxiiij. Qui offert sacrificium de substantia pauperis: quasi q victimat filiū in cōspectu pris sui. Sicut enī aqua si est munda lauat si immūda coinquinat. sic est de elemosina q si fit de iuste acq̄sitis mūdatur. si de iniuste acq̄sitis pditur et nihil iuuat saltē cū cōstat cui debet fieri restitutio. ¶ Item queritur vtrū liceat elemosinas recipe ab vsurario. Rñsio scđm Ulricū q licet nisi p hoc efficeret ipotens ad soluendu. Na q in tantū recipe: ab eo teneretur sibi restituere: vel illis a qbus ipse recepit. secus est si habet alia pter vsurā. ¶ Septimo danda est elemosina pauperi et nō diuiti. bono et nō iniusto. Vñ Luc. xiiij. Cū facis cōuiuiū voca pauperes et debiles rē. Itē est danda elemosina iustis. Eccl. xij. Iusto tribue et nō recipies pctōre. benefac humili et nō dederis impio. ¶ Vñ sciēdum q in duob' casibus malis nō est danda elemosina. Primo si credas q ppter donū tuū negligant iustiā et cōtinent in malis. Vñ Hiero. Da indigenti et nō da falsitati: vt nō cū tuis pecunijs aīam illi' perdas. tu aut. in causa eo pditionis illi' cui occasionē pstas. Ergo grauit peccāt illi q ad hospitiu recipiunt et fouent histriones et meretrices cū suis malicijs. Secundo cum datur malis nō intuitu pietatis: sed ob aliquā illicitā causam. vt sunt illi q dant histrionib' causa histrionat'. Vñ Augu. sup Joh. Donare sua res suas histrionibus cū histrionatus viciū est immane et nō virtus. Et de talib' est frequens fama cū laude: qz laudat pctōr in desiderijs aīe sue. Sed malo homini inquantū hō est: et necessaria licet dare elemosinā. Vñ glosa super Eccl. xij. Qui indigenti pctōri nō qz pctōr est: qz homo est tribuit nō pctōrē sed iustū nutrit. qz nō culpā sed naturam diligit. ¶

Quantū ad tertiū est sciendū q sex pcipue sunt fructus elemosine. Primus est augmentatio temporaliū. Prouerbi. iij. Honora dñm de substantia tua: et de primicijs eorum frugum tuarū da pauperib': et implebunt horrea tua saturitate: et torcularia tua vino redundabunt. Vñ Luc. vi. Date et dabitur vobis. Vñ petrus dal

mianus narrat vnū exēplū. q quidā pauper
vir cū vxore sua vnū solū denariū habebat ad
emēdū aliqd qđ ī die ieiunij cū pane comede
ret. et qñ fuit ī via eūdi ad forū ad emendū. q
dā paup venit et elemosinā ad eo postulauit.
et dedit illi denariū illū et sic redijt ad domū
Et panis ad mēsam ponebat. et ecce vir igno
tus et festin⁹. xx. solidos denarioꝝ in lintheo
ligatos in manu eius tenēs posuit ad mēsā
dicēs illos a dño suo fore missos. et hoc fecō
mox recessit. et quis iste fuerit nō nisi āgelꝰ cre
ditur. Tamē sciendū ē q hec nō debz esse pn
cipalis intentio qre dāda sit elemosina: sz ho
nor dei et salus aīe. vñ Luc. ad nepocianum
Sūt aliqui q pauper b⁹ parū tribuūt vt acci
piant amplius et sub pretextu elemosine qrūt
diuitias. que vtiqz feneratio magis appellan
da ē q elemosina. Si eñ hic remūerantur no
tunc eterna remuneratione carebis. Math.
vi. Amen dico vobis receperūt mercedē suaz
Secūdus fructus elemosine est remissio pec
catorū. Eccl. iii. Ignē ardētē extinguit aqua
et elemosina resistit petis. Daniel. iiij. Petā
tua elemosinis redime. ergo diues qui multa
petā dimisit largas elemosinas dare dz. Vñ
etiam Aug. in ser. Multa sunt genera elemo
sinaꝝ quas cū facimus adiuuamur vt dimit
tantur petā nostra. sz eā nihil ē maius q cuz
ex corde dimittim⁹ qđ in nos qsqz peccauit.
Tercius fructus elemosine est augmētatio et
collatio grē. Vñ aplꝰ. Qui seminat in bene
dictōib⁹ de benedictōibus et metet. s. gratiaz
in pñti et gliam in futuro. Ratio huiꝰ ē. qz ille
li q misertus est primo etiā misericors dz eē
deus. s. sibi grām dando. Vñ Amb. i li. de of
ficiis. Nihil ita cōmendat xpianā aīam quem
admodū mia. Mia nō solum acqrit homi
gratiam sed etiam custodit et cōseruat gratiā
in homine. Eccli. xvii. Elemosina viri quasi
sacculus cum ipso et gratiā hominis quasi pu
pillam cōseruabit. Nam quēadmodū se oppo
nit manus ne oculus ledatur. sic elemosina ī
temptationibus diaboli se opponit vt aīam
a peccatis custodiat. Quartus fruct⁹ elemo
sine est q homini apud deum multos interces
sores et amicos acquirit. s. ipsos paupes. Vic
to. Qui opa pietatis libenter exercet habz mul
tos intercessores et impossibile est preces mul
torum non exaudiri. Vñ xpūs dicit in vbis p
missis. Facite vobis amicos xc. Dato etiā q
pauperes mali essēt et petōres. adhuc ipa ele
mosina erat ad deū. Eccli. xxix. Cōclude ele
mosinam in sinu pauperis et ipsa orabit p te.
Vñ sciendū q paupes tenent p bñfactorib⁹
orare quoꝝ elemosinas recipiūt q p eis labo
rant et fructū laboꝝ suoꝝ cum eis cōmunicant
Item sciendū q elemosina ē danda illis qui
nō possunt laborare nec sepos aut suis labo
ribus nutrire. Ergo illi grauiter peccarent qui
de labore suo se possent nutrire et ppter pigri
ciā suam mendicarent. Vñ dicit in decret.
Non licet homini sano mēdicare. de cōse. dis.
v. Nunqz. Quintus fructus elemosine est q
homini pparat viam ad celum. et patefacit ei
ostiū paradisi. Eccl. xvi. Omnis mia faciet lo
cum vnicuiqz scdm meritū operꝝ suoꝝ. Ex his
pz q mia est ostiaria paradisi. q claudit osti
um auaris et aperit munificis. vñ Greg. Dei
miam nō potest pmereri q misericors nō fue
rit. B Sextus fructus elemosine ē q ho
minē ad bonū finē pducit et comitatur morien
tem cū eū oēs amici sui deserūt. Amb. Non
sunt bona hoīs q secū ferre nō pōt. sola mia
comes est defuncti. Apoc. xiiij. Opa eñ illo
rum sequūtur illos. Et eñ elemosina et mia
ad bonum finem pducit ostendit. Hie. dicēs
Non memini me legisse mala morte mortuū
qui libenter opera pietatis exercuit. Insuper
elemosina in iudicio liberat et benedictiones
impetrat. vñ ps. Iocūdus hō q miseret et cōmodat
disponit sermones suos in iudicio xc. In si
gnum huius ī extremo iudicio specialiter fiet
disceptatio de operib⁹ mie. Unde math. xxv
Esuriui et dedistis mihi manducare. Sitiui
xc. Venite bñdicti patris mei xc. C Se
ptimus fructus elemosine est q premiū eter
num acquirit. Unde Luce. vi. Mensurā bo
nam et confertā et coagitatam et supeffluentē
dabunt in sinū vestrum xc. Mensura bona
est q angeli animā illius hominis q hic mise
ricors fuit in celum perducent. Cōferta q an
geli et omnes sancti in celo honorifice et letā
ter eum suscipient. Mensura coagitata est q
angeli et sancti et ipse christus bona sua secū
diuident. quia hic temporalia cū pauperibus
diuisit. Mēsura supereffluens est q in ppe
tuū deus et omnes sancti regratiabuntur isti
homini qui hic fecit miam. Quia omnes fide
les sunt mēbra vnius corporis mistici et xps
est caput eorum. Et ergo caput et omnia mē
bra cōgaudēt et regratiant in celo illi qui hic ē
consolatus suū ptimū exhibendo sibi opera

pietatis et caritatis. D Ultimo notandum de sunt alique questiones. Prima est an uxor in aliquo casu possit facere elemosinam sine licentia viri. Rndetur q sic et hoc in casu tripli ci. Primo si uxor fuerit lucratiua. Scdo si res habuerit pafernales. i. pprias pter dotē vbi hmōi pafernalia de psuetudine loci habēt r vxoris sūt pōt de illis inuito viro elemosinas dare et facere. Tercio si facit elemosinā de re bus sue dispēsationi pmissis puta de pane. r vino. et hmōi. q de approbato more solēt ad dispensatōem vxoris pertinere. de his pōt face re elemosinas moderate. tū sic q egestatē cō iugi nō inducat. E Secūdo qrit vtrū serv uus vel ancilla in aliquo casu possit facere ele mosinas de reb⁹ dni. Rndet scōs sanct Tho m. iiij. dist. xv. Serui et ancille non possunt dare elemosinas de bonis dnōr suor sine co rū psensu nisi panē. vel pdū et hmōi q nō in ferunt sensib. le nocumētū. sed de illis diuitib⁹ q sunt pa et tenacea ad paupes: qre sermone lxxv. E. et cum hoc exemplum ibidē.

De eadem dnica. Sermo. cxiij. De his qui acquirunt res iniuste.

Facite vobis ami

cos de mammona iniquitatis. Luce. xvi. Scdm q scōs beda. mammona lingua sirorum diu tie nuncupant q dicunt iniquitatis scōs Aug. trib⁹ de causis. Primo qz sepe faciunt hoiem iniquū r sepe sūt materia iniquitatis. Secūdo dicitur iniquitatis et eo q hoies in p senti vita decipiūt. Promittunt em securitatē et dāt timorē: sanitatē et dāt esurie. stabili tatē et dāt subitā defectionē. Tercio dicitur iniqtatis. qz sepe p rapinas r alios illicitos modos acqrunt. F Unde in psenti sermone dicendū ē de aliquib⁹ generibus hoim q in iste bona tpalia acqrunt. Quorū primi sunt ra ptores qui aliena violenter rapiūt. et tales ra ptores in tribus peiores sunt dyabolo. Primo quia dyabolus solum torquet in futuro qui hic male agunt: s3 illi econuerso plus torquēt et spoliant bonos q malos. vn Esa. lix. Qui recessit a malo pdepatuit. et Prouerbio. xxix Uiri sanguinū oderūt simplicem. dyabolus iustificare se potest in cōparatōne istor dicēs Ego affligo in inferno solum illos q meruerūt. sed isti econuerso illos spoliauerunt qui nunq meruerunt. Secūdo qz dyabolus timet āge lum bonum et signū crucis et aquā bñdictā3 ne violentiā faciat homini in corpore. Sz ra ptores nec timent angelū nec deum nec signū crucis nec aquā bñdictā s3 suā seuiciā exercēt violenter in hominē eum spoliando. Tercio qz in inferno punit dyabolus vbi ēst pprius locus tormentor. sed isti in mundo vbi deus dedit hominib⁹ libertatē de se et suis reb⁹ fa cere scdm voluntatē. Ergo merito ipsi rapto res possūt dici angeli dyaboli missi in mūdū ad faciēdū illud malū i isto mūdo qd diabo l⁹ facit i iferno. Ergo dr eis i extremo iudicio Discedite a me maledicti i ignē etnū q pat est diabolo et angelis eius. Sciendū em q nō solū raptores sūt q rapiūt: hec q papiūt r cōsulūt. et q eos sacter in hospitio recipiūt. et q inde etiā comedūt et bibūt. et res raptas emunt tales em omis tenent ad restitutionē. Unde exemplū. legim⁹ q qdā miles rapuit cuidā vidue pauperi vnam vaccam. que cum fleret et istāter peteret vt ei vaccā restitueret propter paruos pueros quos habebat. resp̄ dit miles. Si ego nō caperē tunc vnus alius post me veniēs caperet. et sic vaccam secū du xit et recessit. Ille post obitū punit⁹ ē a diuer sis demonib⁹. et vnus inter ceteros eū incessā ter et infatigabiliter puniuit. Tunc ille miles dānatus dix ad talē demonē. cur me tā con tinue psequeris et punis plus q alii? Respon dit demon. si ego non facerē vnus alius face ret. et hec sunt vba q ptulisti dum vaccā pau peri vidue violenter rapuisti. Secūdi sūt qui p indebitas exactiones a suis subditis bona extorquent. de hoc quere supra ser. lii. J. Ter cij sūt qui propter debita dnōrum suor r a lios subditos indebite pignorant. quod est rapina apud deum qn sic res paupez inde bite impignorantur. dimissis rebus princi palium debitorum vel dominorum. Sz hec hodie cōmune ē q mercatores r rustici to tam guerram luunt qui nunq causam vel oc casionē ad hoc dederunt. Et tales pauperes merito essent martyres christi si paciēter hec sustinerent. et cum hoc a peccatis se cauerent Quarti sunt qui mercedem aliorum minuū se detinent et conseruant. et tales etiam gra uiter peccant. quia iram dei contra se grauissi me prouocant. qd patet: quia illud est vnum peccatum clamitans vt dictum est in aut h⁹ oc continue. G Dicitur em peccatū clamā re ad deum qd ex sua enormitate deum pro uocat ad vindictā. et talia peccata sunt quat

tuor. Primũ est oppressio innocẽtũ ⁊ viduarũ
et pupillorũ. Exo. q. Ascendit vox filiorũ israel
ad dñm ⁊c. ergo summe cauendũ est cuilibet
ne pupillos orphanos et viduas innocenter
opprimat. vel eis aliquã iniuriã faciat. Secũ
dum est peccatũ sodomiticũ. Un̄ Gen. xviij.
Clamor sodomorum et gomorreorũ multipli
catus est ⁊c. Tertiũ est detentio et defrauda-
tio mercedis mercenariorũ. Jaco. vlt. Ecce
merces operariorũ vestrorũ que fraudata est a
vobis clamat et clamor eius introiuit i aures
domini sabaoth. Quartũ est homicidiũ pro
ximi. Un̄ Gen. iiij. dixit dñs ad Cayn. Ecce
vox sanguinis fratris tui abel clamat ad me
de terra. Sic deus põt dicere ad quẽlibet ho
micidam. Ecce vox sanguinis innocẽtis a te
fusi clamat ad me de terra. et requirit vindi-
ctam super te. Quinti sunt qui retinent res apud
eos deposita vel etiam eis accõmodata ad a
liumvsum q̃ eis concessa est. vel etiam retinent
pignore tales furtum cõmittunt. et cõtra dei
preceptum faciunt. Sexti sunt sacrilegi. qui. s.
rem sacram vel etiam non sacram furantur si
ue auferũt de loco sacro. Et qui sacrum aufe-
runt de loco nõ sacro. vt ptz. xvij. q. iiij. Quis-
quis. Et tale furtum dicitur sacrilegium. Qd
etiam committitur cum quis facit iniuriam
clericis vel personis ecclesiasticis eos detinẽ
do vel contra res auferẽdo. Tales enim sacri-
legi sunt cõmuniter excõmunicati ipso facto ⁊
prohibiti a perceptione sacramentorũ. Querit
vtrum reliquie sanctorũ possint furtiue sub-
trahi vt honorabilius reponantur. Rñdeo se
cundũ Guil. q̃ non. Nam sacrilegium cõmit
titur quotiens aufertur sacrum de loco sacro
vel sacrum de loco non sacro. Et nota scd̃m
Ray. q̃ reliquias emere vel vendere symonia
est. D Septimi sũt qui furtũ cõmittunt
Item querit vtrũ in re parua cõmittatur fur-
tum sicut in re magna. Rñdetur q̃ sic. Unde
dr̃ in decre. Furtũ est iniusta ablatio rei q̃tũ-
cunq; parua sit. xiiij. q. vi. c. vlt. Quia in fur-
to non qd ablatũ est: sz mens furantis atten
ditur. xiiij. q. vi. c. vlt. Et hoc intelligendũ ẽ
q̃n voluntas est talis q̃ etiã maiora subtra-
heret si posset. vel qñ ex ablatione parue rei
dñs intelligitur grauari. Nã sicut dicit sanc.
tho. ij. ij. q. lxvi. Si aliquis res minimas fur
tiue accipit p quas homo nõ reputat sibi no-
cumentũ inferri. et ille q̃ accipit possit psumere
hoc non esse cõtra volũtatẽ dñi excusat. Alias
furtũ semp est peccatũ mortale. q: est contra
dilectionẽ proximi cui infertur nocumẽtũ. Un̄
etiã in talibus minimis si q̃s habeat animũ
furãdi et inferẽdi nocumentũ suo proximo erit
peccatũ mortale. Ut dicit sctũs tho. ibidem.
Unde hoc summe aduertendũ est q̃ nõ solũ
furtum notabile sed etiã paruũ periculosũ est
homini. Un̄ si decẽ vnã aucã furatam come-
derent. quilibet tenetur restituere ptẽ que ipsũ
ptingit si vult indulgentiã et remissionẽ cõse
qui pctõrũ. Similiter intelligendũ est de his
qui gramina de pratis aliorũ metunt. vel cũ
pecoribus suis damna proximis suis faciũt in
segetibus ⁊ pratis inferũt. Itẽ vectores q̃ cũ
curribus suis p sata agrorũ vehunt. Itẽ q̃ fru
ctus arborũ vel pisas vel rapas agrorũ sub
trahunt cõtra voluntatẽ proximorũ. Itẽ venato
res qui cum equis et canibus suis proximis in
segetibus damna inferunt. Oẽs tales nõ sũt
absoluendi a pctĩs. nisi velit restituere dãna
illata. Unde dr̃ in decre. Inferens dãnũ p-
ximo non est absoluendus nisi dãno prius se
cundũ arbitriũ lesi restituto. xiiij. q. vi. c. Com
perimus. Item rustici q̃ qñq; agros proximorũ
sibi ptiguos cum aratro abstrahendo dimi-
nuũt et suos augmentant: omnes tales tenẽ
tur ad restitutionem. Unde habemus exem
plum in dialogo Cesarij: q̃ rustico cuidã mo
rienti diabolus assistens palum igneum ei
in os immittere minabatur. ille culpã nõ igno
rans quocunq; se vertebat semper diabolum
psentem vidit. palum siquidem eundẽ cuidã
vicino suo subtraxerat de agro suo vt agrum
suũ augmentaret. Ad quẽ cogente tam dicta
necessitate suos amicos misit. et ablata resti
tuere pmisit et veniã postulauit. qbus ipse rñ
dit. non ignosco. sinite eum bene torqueri. ite
rum terretur vt prius. et iterum misit nũcios
vt prius. sed veniam non psequit. Tercio eis
lacrimis venientibus et dicentibus q̃ ille mi
ser nec posset mori nec viuere. Rñdit alter
modo hñ vindicatus sum modo remittã: ab
illa igit hora ois terror diaboli abscessit. Itẽ
parentes debent pueros suos debite et bene
informare q̃ nec ipsis nec cuiq̃ hominũ aliqd
auferant nec furtiue subtrahant. Un̄ legit q̃
qdã puer defunctus est et iudici psitatus. quẽ
puer quasi p velamen ptemplatus ẽ. multũ
q; ei seuerus videbat. Diabolus aũt eundem
puerũ accusabat dicẽs. Dñe iudica scd̃z iusti
ciã. q̃ iste puer obolũ germano suo furatus

est. nec inde fecit penitentiā: nec restituit abla tū. cui dñs vellēs vt p tātillo hunc puerū dā narē: mea iusticia nō est sine mia. Supplicā tibus p puero quibusdā sctis. quib⁹ puer ser uierat culpa pueri remittitur. s; ad pceptum iudicis puer ille pijcitur in puteū igneū. i quo tantā penā sustinuit q postmodū hāc penaz verbis exprimere non potuit: et postea de illo puteo extractus est: et ab illa pena liberatus et tunc iudicē dulcem et iocundū inuenit. Et data est sententia q aīa corpori restitueretur et ablatū psoluere iussus est. Et admirātibus cunctis q aderāt p signa que manserūt in eo verbis eius cōpulsi sunt credere. I Item q hō post hanc vitā puniat p minimis reb⁹ pz p tale exemplū. Filius cuiusdā dñe nōn de cedens pcessus est q mo non erat nisi nouē an norū. Qui post mortē apparens matri. dixit se esse in magna pena purgatorij. qz non sol uisset quedā debita que accomodauerat a fa milia matris sue ad faciendos ludos et glo bos emendos. Nec de hoc memor fuit i mor te vt soluisset tales ballenses. et petijt matrē vt p eo solueret. quia solutis illis pena sua fi nem haberet. Que rndit libenter se velle face re. et inqsitione facta fecit omēs tales ballen ses soluere familie et famulabus suis quos eis pcesserant. post hoc puer apparuit ei i ma gna claritate dicens se esse liberatū a pena et positū in magna felicitate. Octaui sunt ser ui et ancille q res dñorum suorū furtiue et ta liter psumūt vel etiā de rebus dñorū suorū ipsis inuitis elemosinas faciūt. tales etenī ppter piam intentōem a petō mortali et to to non excusant. Noni sunt artifices et me chanici qui artificia sua et opa sua fraudulen ter faciunt: et sic pximos suos decipiūt malū p bono vendentes. Contra quos dicit dñs. Ue vobis qui dicitis malū bonū et bonum malū. K Decimi sunt inuētores rerū: q rem inuentā non restituūt. Unū Aug: Qui ali quid inuenit et nō reddit rapuit. q tū potuisti fecisti. qz non plus potuisti. et ideo nō pl⁹ feci sti. Ad hoc aūt q ille q rem alienā inuenit cul dat furti penā. Tamē scdm Henricū de gāme na debet publice denūciare: q illi cui⁹ res fue rint veniant. et si certa iudicia expressent ill reddat. vel scdm Hostien. Si ille nō venient cui⁹ res fuerunt erogat pauperib⁹. Uel ipse idem inuentor potest tenere rem si indigēs ē et pauper. Et hoc scdm quosdā autoritate pe nitentionarij sui seu sui diocesani. si forte sibi retinuerit dispensationē talium rez que dicū tur vage restitutiones. L Undecimi di cunt hospites qui nimiū pputant hoīb⁹ scz comedentib⁹ et hospitātib⁹. qz tales deberēt moderate hospitibus suis sumptus pputarē sic tamen q eis p laboribus et occupatōib⁹ suis satisfieret qz quicunq tales vltra debitū modū et nimis excessiue suos pximos sic gra uant nimiū computando scienter et ex propo sito. tenentur ad restitutionem. Secundū etiā q isti hospites q ppter lucrum tēporale ppa rent obaria phibita suis hospitibus participes se faciunt illorum peccatorum. In quo nō mo dicum peccant tam comedentes q etiā illi q administrant eis ppter lucra tpalia talia ci baria. Ratio est quia in tota qdragesima sub pcepto interdicuntur vniuersaliter oua et lac ticinia et huiusmodi. Unū dr in decre. In q dragesima est ieiunandū a lacticinijs. di. iiij. Denique. Duodecimi sunt mercatores q mē tiendo et decipiendo emunt et vēdunt. Et de ista materia quere īfra sermo. cvij. A. Trede cimi sunt vsurarij et lusores. de quibus quere infra sermo. cxiiij. C. M Q non solum parentes. sed et simi heredes dāmnabunt p rebus male partis patet per tale exemplum. Fuit quidam comes bone opinionis et vite: scdm opinionem hominū. Et post eius obitū qui dam religiosus vidit in spiritu dictum comi tem in inferno in supremo gradu cuiusdā sca le erecte inter stridentes et crepitantes flam mas. Surgebat aūt pdicta scala de imo pro fundo baratro. Cumq ille qui sic aspiciebat qreret q re ille comes qui tam iuste vixit sic torqueret. Responsum est ei ppter quandam possessionē cuiusdā ecclesie quā pre auus eius abstulerat. Cui iam iste decimus in hereditate successit. Et quotquot vlterius nascentur de isto gene re. vnus post alium in eadē scala ponetur.

Alius sermo de eodem.

Redde rationē villicatōis tue. ec. Dic si dicēdū q iudiciū est duplex. s. pticula re et vniuersale et quō homo i agone mortis de necē reddat ur⁹ rationē finalē. Quere istā materiam supra ser. iiij. O.

Dñica decima post festū trinitatis. Ser. De iudeis.

Videns ihesus ci uitatē fleuit sup illā dicēs. qz si co

gneuisse ⁊ in. Zach. xii. Dñs noster ihesus xpūs q̄ nullā materiā flendi in seipso habuit. mis motus nostras defleuit miserias. volēs nos admonere vt et nos qui vere miseri sumus in hac lacrimarum valle defleamus nostras miserias. exemplo sui q̄ vidēs ciuitatem fleuit sup illam. Sciendū scdm Guil. lugd. q xp̄s plorauit sup ciuitatē et nō sup villas. Ciuitates enī magis periculose sunt. qz in eis plus regnat sapientia mūdi q̄ sapiētia dei: q̄ multū aduersatur deo. Unde Grego. in moral. Ualde difficile est vt is qui sapientem se estimat mentem ad humilitatē reducat: ⁊ recte pdicentib⁹ credat. Un̄ aplus. Roma. viii. Sapiētia carnis inimica est deo. In ciuitatibus enī sūt homines magis ābiciosi. voluptuosi. luxuriosi. auari ⁊c̄ q in villis. ⁊ plura peccā ppetrant in ciuitatib⁹. qz crapulose viuunt ⁊ torpescunt in ocio: q̄ duo plurimū administrāt occasionē peccādi. Sed hoīes habitantes in villis sūt vt frequenti⁹ in cōtinuis laboribus et sic carnē suā macerant atq3 domāt: ⁊ occasiones abscindunt. ¶ Sciendū q dñs fleuit sup ciuitatē ihrlm. et hoc ex compassione cordis: qz cognouit plagā et destructionē ciuitatis et populi iudeorum que postea facta est a principib⁹. scz Tito et Uespasiano. Nā dñs noster ihs xpūs qui neminē vult perire expectauit. xlii. annis antequā plaga ista quam defleuit sup istam ciuitatē venit. A passione ergo dñi. xlii. anno a principibus romanis ihrlm obsessa est tempe paschali: q̄ ⁊ oēs iudeos intra septa sue ciuitatis cōduxerant. Et ad capiendū ciuitatem tres aggeres fecisse leguntur: vt null⁹ posset inde egredi nec ingredi. Biennio igitur a tito obsessa ihrlm tanta fames omēs tenuit q parentes filijs: ⁊ filij parentib⁹: et viri vxorib⁹ cibos nō tantum de manib⁹: sed etiā ex ipsorum dentibus rapiebant. Tanta enī fames ibi erat q calciamenta sua et corrigias mādicarent pre magnitudine famis. Et legitur in scolastica hystoria q fuit in ihrlm quedam nobilis matrona nomine maria. cui predones omnia rapiebāt: ⁊ adhuc habuit paruū puerum lactantē: et cum amplius nō haberet lac ad nutriendū puerum suum: occidit eum dicens. O mi nate esto cibus matri q̄ ⁊ tibi iā dudū cibū ministrauit. Et dū medietatē pueri coxisset. pdones odorantes carnes ad domū ipsi⁹ cōcurrerunt. et minati sūt ei mortē nisi carnē eis ostenderet.

Que ostēdit eis mediatatē pueri cocti. qd̄ predones videntes pterriti sunt. Secūdo igit anno titus ciuitatē cepit ⁊ fundit⁹ templū ⁊ ciuitatē euertit ita q lapis sup lapidē nō remansit. Nā enī ista ciuitas ihrlm que modo est: nō sit eadē q̄ pri⁹. nec eodē loco vbi prius patet: qz sepulcrū dñi nr̄i ihu xp̄i tunc erat extra ciuitatē: modo aūt est in medio ciuitatis. Narrat enim Josephus q vndecies centena milia iudeorum fame et gladio perierūt. Et idē Josephus dicit q. xcvii. milia venditi ⁊ dispsi sunt. Et sicut xp̄m. xxx. denarijs emerunt: sic pro vno denario. xxx. iudeos romani vendiderunt. Hanc futurā plagā ihs̄ xp̄us ex cōpassione defleuit. Unde dr̄ in euangelio. Uidens ihs ciuitatē fleuit sup eā ⁊c̄. Sciendum q in pn̄ti sermone tria sunt dicenda. Primo quare ecclesia iudeos permittit viuere. Secundo quō xp̄iani erga iudeos debent se habere. Tertio mouentur alique questiones de pueris iudeorum. ¶ Quantum ad primū est sciendū q de⁹ noluit q iudei penitus consumerent: sed dispgerentur ppter quatuor causas: ppter quas etiā ecclesia nō psequitur iudeos. Prima causa est ppt honorē patriarcharū ⁊ pphetarū ex q̄bus populus iste pcessit. Secūda ppter reuerentiā xp̄i et apostolorum q̄ ex illo populo scdm carnem fuerunt geniti. Tertia ppter nostre fidei confirmatōnem: qz nobis vtiles sunt. Habent enim penes se libros veteris testamenti ex quib⁹ testimoniū pferim⁹ de xp̄o. vt habetur Esa. vii. Ecce virgo concipiet et pariet filiū. Et etiā de morte ipsi⁹ xp̄i dr̄ Iere. xi. Quasi agn⁹ mā suetus q̄ portat ad victimā. Itē Esa. liii. de redēptione humani generis p passionem xp̄i facta sic dicit. Uere languores nr̄os ipe tulit: et dolores nr̄os ipe portauit: ⁊ nos reputauim⁹ eū q̄si lep̄osum et pcussum a deo ⁊ humiliatū. Sed ipsi iudei nolunt credere xp̄m esse filium dei et virginis marie et redemptorem mundi: licet quis hoc ex scripturis suis habeant p dicta prophetarum qui annunciauerunt de xp̄o. Sed ipsi iudei false exponunt sacrā scripturā et dicunt messiam adhuc venturū. Sed ipsi decepti sunt et decipiuntur. Unde legitur in dyalogo Cesarij. q erat quidam adolescens et studens qui dormiuit cū filia cuiusdam iudei: que concepit a studente illo. Et studens accepit arundinem et accessit domū iudei de nocte: ⁊ loquebat per arundinē ⁊ p fenestrā

camere vbi iudeus cum propria vxore iacuit
dicēs. Gaudete et glorificate deū: q: dn̄s vi
sitauit plebē suā. q: vestra filia virgo nata est
et pariet verū messiā q̄ p̄missus est in lege et
scripturis. Et hoc ille studens fecit ter. Et cū
parentes cognouissent filiā suā impregnatā
adhibuerunt fidē verbis istius suggestoris: et
annunciauerūt hoc ceteris iudeis. Qui omnes
gauisi sunt et deū glorificauerūt. Et illā puel
lam in magno honore tenuerūt. Et cū insta
ret tēpus pariēdi omnes iudei cōgregati sūt ad
videndū tam grande spectaculum. Tandem
illa puella peperit cū magno dolore nō filiū
sed filiam. Qd̄ cū iudei vidissent confusi sunt
omnes vidētes se esse deceptos. Et vnus in
deus accurrens cum impetu ire sue arripiēs
illum puerum caput eius ad statuā el' fregit
Et omnes iudei ibi existentes cū confusione et
indignatione recesserūt. Quarta causa quare
ecclesia p̄mittit iudeos viuere ita q̄ nō ex to
to deleantur est ista: vt ipsi nobis sint memo
riale dn̄ice passionis: vt quotiens iudeos vi
demus totiēs dn̄ice passionis recordemur.
Unde p̄s. Ne occidas eos: ne q̄n obliuiscan
tur populi mei ꝛc̄. Quinta causa est q: eos
iudei in fine mundi debent cōuerti. p̄s. Con
uertentur ad vesperā. Et sic tunc fiet vn' pa
stor et vnus ouile: et tunc oīs israel salu' erit.
Unde ē q̄ Jere. xxiij. In dieb' illis saluabit
iuda ꝛc̄. ¶ Quantū ad secundū sciendū
q̄ xp̄iani debēt decē habere quo ad iudeos.
Primo xp̄iani scd̄m Ray. nō debēt cū iudeis
comedere: aut eos ad sua conuiuia inuitare.
Secundo xp̄iani nō debēt in infirmitatibus
suis ad se vocare iudeos: aut accipere a iudeis
medicinā. Tertio xp̄iani nō debēt cū iudeis
balneari in eisdem balneis. xxviij. q. i. Null'.
et c. Omnes. Quarto nō debent p̄mitti habe
re inter xp̄ianos officia publica: ne occasio
nē seuiendi habeant. xvij. q. iiij. c. Constituit.
Quinto cogendi sunt iudei talem habitum
continue deferre quo manifeste a xp̄ianis di
stinguantur. extra. c. In nōnullis. Sexto i die
bus lamētatōis et dn̄ice passionis nō debēt
in publicū procedere. et etiā in die parasceues
nō debēt habere ostia aperta et fenestras aper
tas. extra eodē. Que sup his. Septimo iudei nō
debent habere famulos et famulas xp̄iani
nois. q: nullo mō xp̄iani debent esse assidui
intra domos iudeoꝝ: neq̄ tanq̄ famule aut
nutrices aut obstetrices. alias ipsi xp̄iani si
ab eis nolunt recedere debēt excōicari. extra
eodē. Judei. et c. Ad hec. Et q̄ diu tales xp̄i
ani sunt in seruicio iudeoꝝ continue moran
do cū ipsis sūt p̄uati perceptione sacramētoꝝ
ecclie: et participatione oīm bonoꝝ q̄ fiūt in ec
clesia. et si sic moreren̄t deberēt sepeliri sicut
aīl in ꝯ in cāpo. et nullo mō in loco sacro: nec
etiā aliqd̄ sacramētū ecclie eis est ministrā
dū. Et semp talis xp̄ianus inimicus est dei
oipotētis. beate marie gl'ose v'ginis et oīuꝫ
sanctoꝝ et angloꝝ in celo existentiū. Octauo
xp̄iani nō debent suas domos locare iudeis
ad exercendū vsuras in eisdem. alias rei erūt
petōꝝ iudeoꝝ que ipsi iudei in domibus eoꝝ
cōmittunt. q: est vnū de nouē alienis pecca
tis hospitare malos et petā in domib' suis
perpetrari a malis permittere. ¶ Nono
xp̄iani nō debēt retinere munuscula vel aliq̄
dona a iudeis eis data. Circa quod queritur
an liceat xp̄iano recipe munuscula vel dona
a iudeis. Rn̄deo q̄ sic. tali tn̄ modo q̄ ipe re
cipiens non velit aliquid facere propter talia
dona qd̄ sit ꝯ deū. et tunc licite pōt recipere:
sꝫ nō debet sibi retinere: nisi forte essent talia
q̄ ab eo vel antecessoribus suis ipsi iudei per
vsuram recepissent. Unde beatus Thomas
in quadam epistola ad ducissam lothoringie.
Cum ea que iudei per vsurā extorserunt
nō possunt ab ipsis licite retineri: cōsequens
est vt si vos illa ab eis receperitis: nec vos
licite retinere potestis. Nisi forte essent ta
lia que a vobis: vel antecessoribus vestris
hactenus extorserūt. Si qua vero dant que
extorserunt ab aliis. debent restitui illis qui
bus iudei restituere tenentur si inueniantur.
Alioquin ad pios vsus scd̄m sui diocesani
consilium talia munuscula et dona danda
sunt. O quid ad hec dicturi sunt qui recipi
unt propinas et dona a iudeis qui non ha
bent pecunias: nisi quas cum vsuris lucrati
sunt. Sicut illi qui recipiunt aucas: vel can
tros: vel ciphos argenteos: et sic de aliis pro
pinis: quia omnia illa eroganda sunt pau
peribus. Ergo quicunq̄ receperit tali mo
do aliquid a iudeis: et moritur sine restituti
one. ipse et sui heredes qui detinent illa bo
na et vtuntur illis scienter damnabūtur. Et
etiam omnes illi qui comederunt de aucis
quas iudei propinauerunt suis dominis cir
ca festum sancti martini. quilibet talis tene
tur pauperibus in tantum erogare secundū

cōsiliū sui ꝯfessoris. Insup sciendū ꝙ tales vt frequēter habēt īfortuniā ī illis bonis que a iudeis recepūt etiā si p suis laborib⁹ recepissent. tales em̄ nunq̄ vel raro ditant. R Decio xp̄iani nō debēt sētēciare nec aliquē cogere ad soluēdū vsuras siue iudeis siue xp̄ianis vsurarijs. Nā oēs ꝑtātes: rectores: ꝯsules: iudices: officiales: q̄ statuta faciūt scribūt vel dictant p q̄ quis ꝯpellat soluere vsuras. vel etiā nō repetere iam solutas. aut q̄ obseruant illa statuta ⁊ scdm ea iudicāt. oēs tales ipo facto icurrūt sētētiā maioris excōicatōis et tales nō possunt absolui a pctīs nisi velit desistere ⁊ antea sint a sentēcia excōicationis absoluti. qr absolutio a sentēcia ōꝫ precedere absolutōem a pctīs. S Quo ad terciū querit vtrū pueri iudeoꝝ īuitis parētibus sint baptisandi. Rn̄detur scdꝫ sctm̄ Tho. ij. ij. q. x. ꝙ nō licꝫ añ ānos discretōis. sꝫ qn̄ ad annos discretōis ꝑuenerint possunt fidem recipere etiā inuitis parētib⁹ et baptizari. Sed tn̄ si q̄s pueꝝ iudei in agone mortis baptizaret statim puer ad celū euolaret si sic moreret. T Itē q̄rit vtrū pueri iudeoꝝ sine baptismo decedētes siles sint pueris xp̄ianoꝝ. De hac materia quere supra ser. lxxvij. D. V Ultimo sciendū ꝙ adhuc hodierno die tāta est malicia iudeoꝝ ꝯtra xp̄m et fidē catholicā ꝙ si auderēt et possent libēter xp̄ꝫ et fidē xp̄i ꝑsequerētur. De quo legit tale exēplū. ꝙ cū iudei in quadā ciuitate ī die parasceues fecissent ymaginē xp̄i cereā et eā cruci clauis affixissent: et lācea pforassent. Apparuit btā virgo ꝯquerēs xp̄ianis de hoc ꝙ sustinerēt hoc ꝙ adhuc in orbe illa die iudei filiū suū crucifigerēt. Xp̄iani aūt iudeoꝝ domos penetrātes et eos capiētes: inuenerūt ymaginē crucifixi et eius vulnera cruētata. Quo viso miraculo multi iudei ad xp̄ianā fidem sunt ꝯuersi.

In eadē dñica. Ser. cvi. De mercatorib⁹

T Ingressus in tēplū cepit eijcere vēdētes et emētes. Math. xxi. Luce. xix. Sciēdū ꝙ sicut xp̄s eiecit de tēplo materiali vēdētes et emētes in illo. sic possūt denotari duodecim genera mercatoꝝ ꝑncipaliter quos eiecit de templo celesti ad ꝑfundū inferni. A Primi mercatores sunt q̄ mētiēdo et decipiēdo vendūt et emūt. Un̄ queritur qn̄tū illi peccant q̄ nec emere ne vendere nouerūt nisi cū mendacijs et iuramentis. Rn̄detur scdm̄ Ray. Qn̄ perierant vel mentiūtur scienter et cā decipiendi peccant mortaliter. et tenētur ad restitutiōem: et hoc non solū intelligit de magnis rebus: sed etiā de paruis vt ptꝫ in q̄bu'dā hel bus q̄ paruas res vendūt vel emūt. et tn̄ in eisdem multipliciter mentiūtur et ꝑximos decipiūt. in q̄bus omnib⁹ grauiter deū offendunt B Secundi mercatores sunt q̄ ī statera delinquūt. Et hoc fit tripliciter. Primo cū quis diuersa pōdera habēs emit ad maius: et vendit ad minus. Secūdo cum habet mensuras iustā et pōdus iustū. et tn̄ scīēter male mensurat vel pōderat. vt caupones. q̄ replēt mensurā cū spuma. Et etiā alij qui digitū libre supponūt. Sic pānicide qui cū pollice vlnā retrahunt. et sic de alijs. Tercio qn̄ q̄s hꝫ iustā libram et mensurā: sed facit vt res ponderosiores fiāt tpe venditōis et mēsuratōis. vt q̄ lanā vel linū aspergit aqua. vel que piper ad cellariū portat et voluit de vno latere ad aliud vt eo ponderosius fiat. et q̄ vinum qd̄ vendit miscet limphando vel falsificat tales hēbunt duplex damnū. Primū tpale. Deut. xxv. Non habebis in tuo sacculo diuersa pondera maius aut minus. nec erit in domo tua modius maior aut minor. pond⁹ habebis iustū et verū et modius equalis erit tibi vt multo viuas tpe super terram quam dñs de⁹ tu⁹ tibi dederit. abhominabitur enī dominꝰ eū qui facit hec et aduersatur omnem iusticiam Sic per oppositum cito moriūtur tales et etiam illeres sic iniuste acquisite cito recedunt et perduntur. Secundū est spūale damnū quando sanctus Michael trutinat bona et mala ipsorum tūc bona opa ipsorum nullius vel quasi parui ponderis erunt respectu maloꝝ opeꝝ. qr scriptū est. P er que quis peccat p hec ⁊ punief. Deut. xxv. Scdꝫ mensurā delicti erit et plagaꝝ modus. C Tercij mercatores sunt q̄ ꝑpter dilatōem tpis res suas vendunt charius et maiori p̄cio ꝙ valent vel valere possunt nisi dubium sit ꝙ merces vendite tēpore solutiōis debeant plus vel min⁹ valere. quia tunc licite possunt vendi in tāto plus in quanto estimatur ꝙ debeant valere tempore solutionis. Et hoc intellige si iste venditor iam nolebat vendere istas merces. sed intendebat seruare vsq; ad illud tempus et tunc a primo vendere. Cum enim venditor statuat in corde suo pro quanto velit rem

sitā dare. nō debet ꝓpter dilationē tpis ꝑciū
augmētare. Uerbi grā. Si qs iā vellet equū
vendere ꝑ x. florenis. tunc si ꝓpter dilationē
ad dimidiū anni illū vēdit ꝑ xi. florenis. tūc
tenet vnū florenū restituere. qꝛ vsurā ꝯmisit.
Sed si aliq̄ dicūt. nōne possum⁹ vendere mer
ces nostras cū dilatione tpis. Rñdetur. Cū
dilatione bene licet vendere: sꝫ ꝓpter dilatio
nē ꝑciū nō debet augmētari. Nā q̄ sic vendūt
merces suas longe chari⁹ ꝓpter dilatōem so
lutionis ꝑ eis incōtinenti soluerēt vsuras cō
mittunt. vt patet de vsu. c. Consuluit. Quar
ti sunt qui aliud ostendūt et aliud vendūt vt
faciunt illi qui malū occultāt sub bono et bo
num ponūt sup malū et in medio et vlterius
in fundo ponūt illud qd̄ deterius est. ⁊ dicūt
ꝙ totum sit sicut superius apparet. Et sic mē
tiendo ꝓximos decipiunt. Inde legim⁹ tale
exemplum in dyalogo Cesarij. Quedam ma
trona venit in. xl. ad confitendū peccata sua
et flectens genua coram confessore quicquid
se boni ꝯmisisse nouit cepit narrare et cū pha
riseo illo de quo dicitur in euangelio se iustifi
care dicens. Dñe tot sextis ferijs soleo in aq̄
et pane ieiunare et tales elemosinas dare ec
clesias frequentare ⁊ multa bona facere. Cui
sacerdos dixit. Ad q̄d dñā venistis. Nūquid
ꝓ istis opibus vultis accipere penitentiā. q̄re
non dicitis peccata vestra: Rñdit illa nihil mi
bi conscia sum. Ait sacerdos. Cuius estis offi
cij: Rñdit mulier. Ferrum vendere soleo. Ad
quam ille. Soletis ne aliquādo minores ꝑti
culas in ligaturis maioribus intermiscere et
sic totum vendere. Dicente illa soleo. Rñdit.
Ecce hoc criminale peccatū est: quia dolus et
fraus. Secundo interrogauit dicens. Soletis
ne aliquādo mētiēdo iurare et peierare. et a
liquādo maledicere emptoribus vestris. et alios pl⁹
vendentibus inuidere. Rñdit. In his sepius
deliqui. Et sacerdos. Ista oīa sunt pctā mor
talia. et nisi de his penitētiam egeritis condi
gnā condēnabimini. Illa territa in ꝟbis eius
peccasse multipliciter se recognouit. et q̄d de
cetero confiteri deberet. didicit. Quinti mer
catores sunt q̄ vilius solent emere rem q̄ va
leat vt contingit. in necessitate aliquis coact⁹
est aliqua necessitate vrgente et oportet cum
aliquo damno bona sua vendere. Et tales sic emē
tes scienter et multo minus in precio dantes
q̄ bona proximi valeant tenentur recompēsare
damnū. Et hoc illi non aduertunt qui qñq̄
si possent libenter emerēt pro vno floreno qd̄
valeret tres vel quattuor. et de hoc sibi nullā
ꝯscientiam facere volunt cum tamē talis res
cōmuniter sic non venditur: sed ille ex mera
pura necessitate sic vendere cogitur. Exēplū
de vno qui emit ꝑpetuos redditus et certos
semper vnū florenū ꝑ nouem cum tamē con
suetudo ꝑpetuādi redditus multo plures re
quirat. sed venditor ex necessitate coactus sic
vendidit. sed emptor cum damnatione sui et
suoꝝ sic emit. Item alius qui vni ꝑ. xl. flore
nis vendidit vnum equū qui vix. xxx. valuit
et super hoc concessit ducentos quinquaginta
florenos ꝑ annū et insup eodem anno talibus
bis cōmunicauit. Et talibus vsurarijs pecca
ta non dimittuntur nisi restituāt et recōpen
sent damnū ꝓximis. Vñ dicitur in dec. Usu
rarius non vere penitet nisi prius vsuras resti
tuat. xiiij. q. vi. c. Si res. Et qd̄ dictum est de
venditore intelligendum est etiā de emptore
vt qñ crederet venditor rem suā minus ꝑcio
sam esse q̄ non sit. vt puta si venderet aurum
pro minori precio quia credit esse auricalcum
animal sanum qd̄ putat esse infirmū. et sic d̄
alijs. Et si emptor hoc cognoscat et minus dat
q̄ res valet: iniuste emit et tenetur ad restitu
tionem. ¶ Sexti sunt qui viciosas et de
fectuosas res vendunt ꝑ bonis. Circa quod
queritur vtrum venditor teneatur dicere vici
um rei vendende: Rñdetur scd̄m sanctū Tho.
ij. ij. q. lxxvij. Venditor qui rem viciosam ad
vendendum exponit: ex hoc ipse dat emptori
damni vel periculi occasionem. Damni q̄dē
si ꝓpter huiusmodi viciū res sit minoris pre
cij et ipse venditor nichil de precio diminuit.
Periculi autem si propter hoc viciū vsus rei
reddatur impeditus vel noxius puta. si ali
quis vendat alicui equum claudicantem pro
veloci vel domum ruinosam pro firma. vel
cibum corruptum pro bono et recenti. et sic de
alijs. Unde respōdeo breuiter. Si huiusmo
di vicia sunt occulta et venditor non detegit
erit dolosa et illicita venditio et venditor te
netur ad damni recompensationem. Si vero
rei viciū sit manifestum. puta. si equus sit mo
noculus. vel cū vsus rei. et si non cōpetit vni
pōt tñ cōpetere alteri et venditor ꝓpter hoc
vicium subtrahit de precio inq̄tum oportet.
tunc non tenetur ad manifestandum vicium
rei qꝛ ꝓpter huiusmōi viciū. forte emptor vel
let plus de precio subtrahi q̄ esset subtrahē

dum. Unde venditor pōt licite vicium reti cere. Vec ille. E Septimi sunt illi qui prompta pecunia emunt et incōtinenti illud idem sibi vel alij econuerso vendunt et ꝓpter dilationē dant chari⁹ q̄ valet aut valere potest. et nullū laborē: vel nullū dubiū: vel nullas expēsas cū hac re habuerunt: sed immediate in eodē tpe et loco ꝓpter dilationem multo charius vendunt. Uerbi grā. Sicut q̄ emūt auenam cum est in bono foro: et propter dilationē multo charius vendūt q̄ valere pōt. Item qui q̄ꝫ emunt duo vel quattuor vasa vini pro promptis pecunijs: et immediate ꝓpter dilatonē multo chari⁹ vendūt: et q̄ꝫ nunq̄ extra cellariū trahunt. et sic q̄ꝫ illa vasa vini bis vel ter venduntur: et cū semp in eodē loco manēt. Item qui emunt vina vel blada cum adhuc crescant minori precio credentes verisimiliter computato etiam dubio q̄ circa futurū autumnū vel messis tempore multomagis valeant. vel etiā tunc multo chari⁹ vendūt. secus aūt si ꝓbabiliter dubitaretur si plus vel min⁹ essent ꝓtūc valiture. qr tunc nō esset vsura. Itē q̄ emūt pannū vel lanā vel hmōi ꝓ ꝓpriis pecunijs: et immediate chari⁹ vendūt ꝓpter tpis dilatōnē. tales q̄ꝫ plus lucrātur: q̄ ille q̄ talia mercimonia adducit per. xl. vel. l. miliaria. et facit magnas expensas et labores. Circa hoc q̄rit vtrū negociatores possint licite lucrū accipere: et chari⁹ vendere q̄ emptum sit. R̄ndetur Cum laborāt ꝓ omnib⁹ et quasi cōmune negociū in mercatib⁹ gerunt possunt moderatū lucrū accipere. Secus est de immoderato. vt patet extra de emp. et vendi. c. i. Sciendū q̄ hoc intelligendum est si ipse venditor rem meliorauit: aut etiam qr preciū rei mutatū est scdm diuersitatē loci vel temporis: vel ꝓpt periculū cui se exposuit transferendo rem de loco ad locū pōt charius vendere: cum tamen hoc moderate fiat vt dictū est. Octaui mercatores sunt qui tenebrosa loca eligunt: et lucem solis et claritatem dicto obtenebrant. Et hoc ideo faciūt vt res aliter appareāt q̄ sūt. vt faciunt panniscide. et in hoc se ostendunt esse filios tenebraꝝ. vn̄ dn̄s merito dicet eis illud Malach. xxij. Mittite eos i tenebras exteriores. Quia tenebras dilexerunt. iō tenebras habebunt. Et in hoc ostēdunt se male velle sciēter facere vel agere. Un̄ de talib⁹ dicit xp̄s in euāgelio. vt habet Joh. iij. Oīs q̄ male agit odit lucem. et non venit ad lucem vt nō arguātur opa ei⁹. qui autē facit veritatem venit ad lucē vt manifestentur opa eius: qr in deo facta sunt. Et tales mercatores qui causa decipiendi hoc faciunt quātū in eis est oculos xp̄i conantur velare. Un̄ autoritas. Oculos dn̄i oīa aspiciētes conantur velare. Qui malum pro bono nituntur vendere: dare vel mutuare. Et talib⁹ in casu quo nunq̄ proximum decepissent: sola intentio ad eternam damnationē sufficeret. Noni sunt qui cum mechanicis conueniunt et pactum faciunt dando eis promptam pecuniam: vt sibi super terminū assignatū tot paria vel tot facta mechanica ꝑparent. et sciunt veraciter q̄ tempore illo sibi assignato multo plus eisdem mechanicis soluerēt talia sic preparata: et sic nimis grauant istos pauperes mechanicos. sic q̄ ipsi ex suis continuis laboribus vix sibi nutrimentū acquirunt. Decimi sunt q̄ istas res vendunt que ad nullū vsum sunt vtiles: nisi ad peccādū. sicut gladios et sagittas intoxicatas: aut venenata: aut falsos tasseres: et hmōi. oēs illi indubitāter peccāt q̄ faciūt vel tenēt: vel vendūt: vel donāt. Et oīa mala cōsequētia q̄ cū hmōi fiūt istis imputabuntur. qr qui occasionē dāni dat damnū dedisse videtur. vt patꝫ extra de iniu. et dam. da. c. Si culpa. Cocordat sctūs Tho. et Hostien. Si aūt ille res q̄ vendende sunt possunt esse vtiles. vt arma in iusto bello. vel quedam venena ad aliqđ medicinale. vel ꝯtra aīalia nociua. q̄ talia vendit vł dat nō peccat: nisi forte sibi ꝓbabiliter dictaret cōscientia q̄ emptor rem illam quereret ad malefaciendum. tunc eīn nō deberet vendere nec dare nec accomodare illam rem. Uerbi gratia. Sicut si veniret vnus qui vellet vnum iniuste occidere: vel aliquem letaliter vulnerare. tunc tali non debes gladium vendere nec accomodare. alias reus eris illius peccati. Item aurifaber qui facit anulum aureum illi quem scit veraciter abuti velle. scꝫ q̄ velit dare alicui virgini vel alicui mulieri vt alliciat eā ad actū illicitū. talis aurifaber reus erit peccati illius. et sic de alijs. Et hoc idem possumus a simili cognoscere per talia exempla. Quia si quis cognosceret q̄ aliquis quereret aliquē ad occidendum. tunc indicans sibi scienter locum vbi eum inueniat: reus erit homicidio. Itē si q̄s alicui fornicari volenti indicaret prostibulū:

vel locū aliū vbi tales meretrices inueniret: re⁹ esset illi⁹ facti. Ergo vniuersaliter loquendo quicūq; iuuat verbo vel facto aliquē ad peccandū reus erit ꝯmissorum petōꝝ. Imo nō solū talis q̄ cōsentit: sed etiā qui nō impedit si pōt. Unde scriptū est. Mandauit de⁹ vnicuiq; de ꝓximo suo. Undecimi sūt qui in diebus festiuis mercimonia sua exercent. Uñ q̄rit an tales peccēt mortaliter. R̄ñdet scđm guil. Si q̄s hoc facit nō ex cōsuetudie sed ꝓ sua necessitate: et ante audiuit diuina, nō credo ꝙ peccet mortalit̄. sed si ex cōsuetudine vel lucrādi cupiditate. et maxime subtrahēdo se a diuinis. Aut etiā si hmōi mercata ꝓhibita sunt a p̄latis illius loci: tunc forsan ecōtrario. Mercata tñ q̄ ex q̄dā q̄si necessitate fiūt de victualibus: et necessarijs ad dies aliq̄ nō credo illicita esse: dūmō tñ se ꝓpter hoc nō subtrahāt a diuino officio. Ueu hoc nō attendunt isti institores q̄ in dedicationibus vel in alijs festis sūmo mane sua venalia exponūt: et totū diuinū officiū negligunt. nec illa die missā vel sermonē audiūt. in hoc grauiter delinquunt. In signū huius tempe pasche ꝓhib. cōmunio oībus q̄ mercimonia in dieb⁹ festiuis exercēt: et cōio nō ꝓhibetur nisi ꝓ peccato mortali. Similis est de his qui vendūt et emunt in loco sacro. B Duodecimi sunt q̄ emūt rapinā vel furtū. Unde sciendū ꝙ q̄ sciuit et ꝓbabiliter credidit rem esse furatā vel raptā et illā emit grauat̄ ānq; modis. Primo q2 tenet̄ semper rem reddere etiā si ante decē annos emisset: et eodem die quo emit sibi violent̄ fuisset ablata vel aliās sibi perijsset. vt si fuisset aīal et mortuū sibi fuisset adhuc tenetur restituere si vult veraciter penitere. q2 semper tenetur fur rem furatā restituere nisi in vno casu. puta si rem obtulisset dño tempe et loco cōgruo: et ille noluisset accipere. Secundo q2 tenetur restituere oēs fruct⁹ ꝑceptos: et q̄ medio tpe ꝑcipi potuit. Tertio q2 res estimāda est scđm optimū suū statū. puta si res tpe venditionis fuisset melior ꝙ postea. tūc nō sufficit ꝙ simpliciter restituatur. Quarto q2 non pōt repetere ab illo cuius res est preciū qđ dedit illi q̄ rem vendidit. nec etiā pōt agere corā iudice ꝯ venditorē de precio soluto. q2 obstat sibi sua turpitudo. Quinto q2 ꝑdit etiā expēsas volūtarias quas in eā rem tempe intermedio fecit. Si aūt emit fide bona. puta si ꝓbabilit̄ rē credidit esse iustā. sic bona fide quattuor sibi cōfert. Primo ꝙ nō tenetur restituere durante bona ꝯscientia: sed si postea sciuerit rem esse furatā tenetur restituere: sz fructus ꝑceptos et cōsumptos nō tenetur restituere. Secūdo pōt rem alienare et vendere stante bona conscientia. sz si aliqđ lucrū ex venditōne furti cōsequitur: illud debet reddere dño postea venienti. Tertio q2 rem non tenetur in casu furtiuo restituere durāte bona fide: si res interim pereat absq; culpa sua in nullo tenet̄ restituere dño. Quarto q2 post restitutionē rei pōt agere contra venditorē de precio qđ dedit: et venditor tenetur sibi restituere precium.

Dominica .xi. Sermo .cviij. de iactantia.

Uo hoīes ascendeūt in tēplū vt orarēt. vn⁹ pharise⁹ et alter publican⁹. Lu. xviij. Sic scribitur in hysto. scola. Pharisei dicunt̄ q̄si diuisi q2 a ceteris iudeis in q̄busdā obseruancijs diuisi erant. Nam in fronte et in manib⁹ mēbranas portabant in q̄bus decalogus scriptus erat. ad innuendū ꝙ dei p̄cepta ante oculos cordis habere deberent ꝑ iugem meditationem. et in manib⁹ per impletionem: In fimbrijs etiā palliorū spinas alligabant: vt incedētes pungerent: et sic mādatorū dei memores redderentur. De quorū numero iste phariseus erat de quo in presenti euāgelio agitur qui cū publicano in templū ascendit vt oraret. D. Nota hic quattuor mala de supbia istius pharisei. Primum est irreuerentia dei. q2 stans apud se orabat. in hoc se irreuerenter apud deum habuit ꝙ genua sua non curuabat. Sic adhuc quottidie faciūt multi pōposit suo creatori. Cōtra quos dicit apls. In noīe ihū omne genu flectat̄ celestiū terrestriū rē. Supbia enī tollit reuerentiā dei q2 q̄nto q̄s supbior fuerit tāto erit min⁹ reuerēs deū et hoīes: q2 ex supbia estimat ꝙ q̄s verecūdet̄ se hūiliare corā deo suo. nec etiā ꝓximos honorat: q2 reputat se meliorē et digniorē ceteris. Sed humilis honorat deū hūiliter et reuerenter. Similiter et proximos honorat: quia iudicat alios digniores et meliores se. Secundū malū istius pharisei est cōplacentia sui: q2 apud seipm orabat. Et damnabile hoī est nimiā ꝯplacētiā habere circa seipsū. q2 displicet deo. Ergo quando diabol⁹ aliquē inuitat extollētiā cordis et cōplacētiā suipsi⁹

tunc homo cogitare debet de pctis suis ⁊ de
iusticia dei: q2 nō est certus vtrum vnq̄ vere
penituerit: q̄uis de mia dei sp debeat habe-
re spem. Tertiū malū est ↄtemptus ꝓximi.
vnde dixit: nō sum sicut ceteri hominū rapto
res: iniusti: adulteri. velut etiam hic publica
nus. Notandū q̄ si iste phariseus sic dixisset
Non sum sicut ceteri homines iusti ⁊c̄. quia
pctōr sum ⁊c̄. vel etiā nō sum sicut ceteri pec
catores: sed amplius oibus pctōr. tunc bn̄ cō
tinuasset suā oronē. Sciendū q̄ iste pharise-
us tria mala aliis īposuit. s. rapinā. adulte
rium: et iniusticiā. Et licet hec pompose dixe
rit: tn̄ in multis ver dixit. q2 multi sūt rapto
res. multi sunt adulteri. ⁊ multi sunt iniusti
ciariter res iniustas possidentes. quibus nō
est spes salutis sine restitutiōe ⁊ emēdatiōne
vite. Vn̄ in decre. Non dimittit pctm̄ nisi re-
stituat ablatum. dis. liiij. Generaliter. et. xxiiij. q.
vi. Sicut aliena. et. xij. q. ij. Fraternitas.

Quartū malū in quo reꝑhenditur pharise
ille est iactantia de bono opere suo: q2 dixit.
Ieiuno bis in sabbato. decimas do omnium
q̄ possideo. Vn̄ in pn̄ti sermone tria sunt di
cenda. Primo quare iactātia detestanda sit.
Secūdo qn̄ iactantia est pctm̄ mortale. Ter
tio exemplū de superbia. J Circa primū
sciendum q̄ iactantia propter tria detestāda
est. Primo quia iactans se de bonis gratiam
dei effundit: ⁊ omnia bona perdit. Unde de
primo dicitur Eccl. xx. Gratie fatuorum ef-
fundentur. De secundo Maximus in quo-
dam sermone dicit. Non possumus pro vno
et eodem opere fauorē mūdi expetere: ⁊ pre-
miū celestis glie inde acqrere. Itē Grego. in
moral. O q̄ miseri sūt q̄ affectant laudes ho
minū: in semetipsis dissipant fructus laborū
suorum: dumq3 se alienis oculis ostēdere appe
tunt dānant qd̄ agunt. Secūdo q2 talis q̄
seipm̄ iactat fert testimoniū de seipso. Ergo
ad talē pōt dici vere qd̄ iudei dixerūt ad xp̄m
mēdaciter vt habetur Ioh. viij. Tu de teipso
testimoniū phibes: et testimoniū tuū nō est
verū. In xp̄o cū hoc dicebatur nō habebat lo
cū hoc dictū. q2 veraciter potuit de seipso testi-
moniū phibere: q2 seipm̄ nouit plene qd̄ alij
homines nō pn̄t facere. q2 seipsos plene ⁊ veraci
ter nō cognoscūt. vn̄ Hilarius. Soli deo de se
credendū est q̄ se solus nouit. Sed in alijs ho
minibus verū est qd̄ dicit aplus. ij. Cor. x.
Non q̄ seipm̄ cōmendat ille ꝓbatus est: sed
quem deus cōmendat. Tertio q2 talis qui
iactat se idolum seipm̄ facit seipm̄ colens: et
gloriā sibiipsi attribuit que deo principaliter
attribuēda est. Vn̄ aplus. Soli deo honor ⁊
gloria. ps. Non nobis dn̄e nō nobis: sed no
mini tuo da gloriā. K Circa secundum
sciendū q̄ seipm̄ iactare siue laudare pōt cō
tingere octo modis. In q̄bus cognoscit̄ qn̄
est pctm̄ mortale vel veniale: vel etiam nullū
pctm̄. Primo pōt q̄s se laudare ꝓpter bo-
nū ꝓpe fame. vt scz homo possit ꝯseruare suā
bonam famā. Sic samuel se laudauit postq̄
senuit corā filijs israel. vt habet. i. Regū. xij.
dicens ad filios israel. Itaq3 cōuersatus sum
corā vobis ab adolescētia mea vsq3 ad hanc
diem. ecce presto sum loquimini de me coram
dn̄o ⁊ coram xp̄o eius. vtrum bouem cuiusq̄
tulerim aut asinum. si quempiā calumniatus
sum. si oppssi aliquē. si de manu cuiusq̄ mu
nus accepi et cōtempsi illud: hodie restituā eq3
vob. Et post hoc subdit. Testis est mihi dn̄s
q2 nō inuenietis in manu mea quippiā mali.
Sic similimodo cū q̄s inculpatus esset iniuste
vel etiā timeret iniuste inculpari. in tali casu
similiter posset seipm̄ laudare ad conseruandā
bonā suā famā. Imo homo cū inculpat̄ iniu
ste: tunc tenetur defendere suam bonam fa-
mam. ⁊ se excusare ⁊ ostendere innocentiam
suā. Quia dicitur Prouerbi. xxij. Melius est
nomen bonū q̄ diuitie multe. Unde Hugo
de sancto victore. Nō sufficit nobis vita san
cta: nisi sit bona fama. Vn̄ etiam Augu. Duo
sunt tibi necessaria. s. ↄsciētia: ⁊ bona fama.
Conscientia ꝓpter teipm̄: et fama bona ꝓpt̄
proximū. L Secūdo pōt se q̄s laudare de
bonis suis propter subleuationē spei. Sic se
laudauit ezechias rex iuda. vt habetur Esa.
xxxviij. vbi dicitur. Egrotauit ezechias vsq3
ad mortē: et introiuit ad eū esaias ꝓpheta ⁊
dixit ei. Hec dicit dn̄s. Dispone domui tue:
q2 morieris tu ⁊ nō viues. Et cōuertit ezech
as faciē suam ad parietē: et orauit ad dn̄m et
dixit. Obsecro dn̄e: memēto queso quō am
bulauerim corā te in veritate ⁊ corde pfecto
et qd̄ bonū est in ocul̄ tuis fecerim. Et fleuit
ezechias fletu magno. Et factum est verbum
dn̄i ad esaiam dicens. Uade et dic Ezechie:
hec dicit dominus. Audiui orationem tuam
et vidi lacrimas tuas. ⁊ ecce ego adijciam su-
per dies tuos. xv. annos. ⁊ de manu regis as-
syriorum eruam te et ciuitatem istam. Sic simili

modo cū quis esset in magnis anxietatibus cōstitut⁹: siue in agone mortis et temptatio nibus maxime vexat⁹: et spāliter de despera tione temptaretur. tunc posset q̄s in tali ca su bona opera sua ad memoriā reducere: ne desparet. Et ecōuerso cū bō de elatione ⁊ cō placentia sui plus temptaret̄. tunc peccā sua essent ad memoriā reducēda: vt inde humilia retur. Unde simile legit̄ de sancto Antbonio cui dyabolus dixit. Cum te exaltare in elatio ne mētis desidero: tūc tu te deprimis. Et cū te deprimere volo: tunc tu te exaltas. Sciē dū tn̄ q̄ in agone mortis homo maxime de bet habere recursus ad diuinā misericordias. Un̄ Ambro. in exameron. de diuina misera tione tunc sperandum est ampli⁹ cū presidia humana defecerint. Un̄ legitur de btō Ber nardo. Qui in merito passionis xp̄i nitantur cōfidebat q̄ cum infirmitate quandoq̄ sibi videretur q̄ ante tribunal dn̄i presentaretur et sathan multa contra eū diceret. Respōdit. Regnum celoꝝ dupliciter dn̄s meus obti net. scʒ hereditate patris. ⁊ merito passionis sue. altero ipse cōtentus alterū mihi donat. Ad hec inimicus confusus recessit. M

Tertio pōt quis se laudare ad gloriā dei: et ad edificationē ꝓximorū. vt fecit apostolus Paulus. ij. Coꝝ. xi. Existimo me nihil min⁹ fecisse a magnis apostolis. Itē dicit in alio loco. Abundantius omnibus his laboraui. Itē iactat se de his que passus est. Unde di cit. ij. Coꝝ. xi. In labore ⁊ erumna i vigilijs multis: in frigore et nuditate. in mortibus frequēter a iudeis quinquies quadragenas vna minus accepi. Ter virgis cesus sum. se mel lapidatus sum. ter naufragium feci. ⁊ sic de alijs periculis mītis que ibi enumerat: in quibus oībus fuit. Hec beat⁹ Paulus de se narrat: vt eos ad tollerantiā et operationem animaret. Unde dicit ibidē. Sustinetis enī si quis vos in seruitutem redigit. si quis de uorat. si quis vos in faciem cedit. Ideo dicit ad Ro. xij. Bene dicite persequentibus vos: bn̄dicite: ⁊ nolite maledicere. Ergo tali inten tione pōt q̄s opera sua manifeste corā hoib⁹ facere. et etiā qn̄q̄ de eisdem bonis opibus se laudare vt de⁹ ex hoc honorificet̄ ⁊ ꝓxim⁹ edificetur. Un̄ xp̄s dicit vt habet̄ Math. v. Sic luceat lux vestra corā hoibus: vt videāt opa vestra bona ⁊ glo pa. ve. q̄ in ce. est. Un̄ Greg. in moral. Actio sit in publico vt intē tio maneat in occulto. Quarto ciā q̄s se ia ctat ꝓpt. aliquē actū venalē peti. sicut qn̄ q̄s laudari vult eo q̄ venaliter in laude dele ctet̄. vbi gr̄a. Ut cū q̄s laudari vult i aliquo paruo q̄d nō est ꝯ charitatē dei et ꝓximi sub intētione vt sic bon⁹ soci⁹ estimet̄ ⁊ noiet̄: et hoc est veniale pctī. Quinto ꝓpter lucrū temꝑale ⁊ ex auaricia solent se aliq̄ laudare. vt aliq̄ mercatores q̄ seipsos cōmendāt: ⁊ sic ꝓximos in emēdo vel vendēdo decipe inten dunt. vel etiā vt aliq̄ hypocrite qui se cōmen dant ꝓpter lucrū. Sciendū q̄ qn̄ m̄ alius bō ostēdit se bonū ꝓpt lucrū tpale ⁊ nō ē: ⁊ ꝓpt ea recipit aliquas elemosinas cū eis nō indi get tenetur restituere in foro cōscie paupib⁹. Uel etiā aliq̄ mechanici q̄ vltra modum suos labores ⁊ sua opa extollunt ⁊ cōmēdāt: ⁊ la bores ⁊ opa alioꝝ reprehendūt ⁊ vituperāt: quasi nihil valeant. quia etiā qn̄q̄ meliora sunt. q̄d cōstat esse cōtra charitate ꝓximi q̄ alijs facit q̄d nō vellet sibi fieri. s. artē et opa alioꝝ vilipendēdo. tales grauit̄ peccāt: q: h⁹ nō ꝓcedit ex charitate: sed ex inuidia. Un̄ Aristo. q thopi. Inuid⁹ est q̄ tristat̄ de ꝓsperitate bo noꝝ. Jdē dicit Rub. Si alius fili inuidet: si in hoc in q̄ s. eos sit vn⁹ excedat al̄ ū. vn̄ figul⁹ odit figulum. N Sexto cū q̄s se iactat in malicijs suis. ⁊ tūc tale est pctm̄ quale est il lud pctm̄ de quo se iactat. scʒ mortale vel ve niale. Uerbi gr̄a. Ut cū quis se iactat de pec catiōe mulierū: ⁊ de tactu illicito: vl̄ de tactu luxurie. vel etiā de supbia: vel de cōplacentia quā habuit in choriʒando. vel in alijs pecca tis. Unde Grego. in moral. Sunt nōnulli qui nequaq̄ͣ ocultant q̄d faciunt: sed etiā lau dare ⁊ defendere nō desistunt. ⁊ nimirū cum defenditur culpa geminatur. Unde dicit qui dā. Dupliciter peccat q̄ se de crimine iactat. Sciendum q̄ tam ille qui laudat aliū in pec cato mortali ip̄m in peccato confortando q̄ ille q̄ laudē querit in peccato tali ambo gra uiter peccāt. Un̄ Aug. sup p̄s. Duo sunt ge nera ꝑsecutoꝝ. s. vituperantiū: ⁊ adulantiū. Sed plus ꝑsequitur lingua adulantis q̄ vitu perantis. Idē. Adulantiū lingue ligant ho mines in peccatis. delectat enī ea facere in q̄ bus nō solū nō metuit̄ reprehensoꝝ: ʒ etiā lau dat̄ operator. Sed hec iam cōpletur illud di ctū p̄s. Laudat̄ pctōr in desiderijs suis ⁊ ini qui bn̄dicent̄: q: supbia noiatur honestas. auaricia prudentia. astucia prudentia. et sic

de aliis s; q̄ sic laudant decipiunt. vn̄ Esaie iij. Popule meus q̄ beatū te dicūt ipsi te decipiunt. ergo non debemus nos iactanter laudare in malicijs nostris. nec gaudere de iniq̄tatibus nostris. de q̄bus dolēdū est. nec velle honorari in his in q̄bus merito debem⁹ verecūdari corā deo ⁊ hoībus. vn̄ Ber. Quid ē magis peruersum q̄ letari cū malefeceris et in reb⁹ pessimis exultare. Septimo cum q̄s se false et mendaciter iactat sicut heu sepius ɔtingit q̄ multi se iactant de his que non sunt vera et sic mentiendo querūt vanā gl̄iam. tūc s̄cd̄; Herman. de schildis. Qn̄ v̄ba talis iactātie sunt in materia falsa tūc est pctm̄ mortale vl veniale. sicut ea falsitas de qua se iactat: vel mendaciū in quo gl̄iam q̄rit. O Octauo cum q̄s se iactat et laudē querit i suis operib⁹ bonis. tūc s̄cd̄; Herman de schildis. qn̄ p̄ talem iactanciā querit gl̄iam q̄ prefert honori diuino vel sue saluti. vel dilectioni proximi. tunc est peccatū mortale. Sed cū q̄s se iactat de aliquibus et in eis gl̄iam q̄rit. non tn̄ p̄fert illam honori diuino vel sue saluti. vel dilectioni p̄ximi. etiā si inanē gl̄iam querit pōt esse veniale. Et de ista materia loq̄tur etiā magister in ɔpendio theologice veritatis dicens Si laus queritur p̄ opa virtutum. hoc est dupliciter. Uel quia appetitus laudis ɔiūgitur operi virtutum tanq̄ incidens. sicut cōtingit in cantu et p̄dicatione q̄n q̄. et tunc ē veniale. vel laus est finis principaliter ɔ̄stitut⁹ operi virtutis et operanti. ita q̄ ibi constituit finem vltimatum. s. e est mortale: quia tunc h̄beret ei tanq̄ fini vltimo. Ergo aliqui poss̄ūt damnari cum bonis operibus suis. s. qui primo principaliter et finaliter intēderent laudē humanam quam preponerent deo et proprie saluti. Exemplum in euangelio de pharisco. Luce. xviij. Qui decimas dedit et duos dies in ebdomada ieiunauit et tamen cum his p̄meruit infernum. quia de his bonis operib⁹ se iactauit: ⁊ in eisdem vanam gloriam quesiuit. Sciendum etiā; q̄ sic homo posset amittere mercedem suam si se iactaret de bonis suis operibus. etiam si mortaliter nō peccaret. Vt ille. Ergo periculosum est se laudare ⁊ iactare in suis operibus bonis. Unde Isid. de sū. bo. Qui hic de bono laudari appetit spē p̄dit: et gl̄iam mercedis in futuro non recipit Unde Criso. super Math. O insipiens quid tibi p̄dest illa laudatio post mortē si vbi eris non laudaris? Item non solum cauere debemus ne bona opera nostra iactanter proferamus. sed etiam diligenter cauere debem⁹ ne in elatione mentis nos de bonis nostris extollamus. Unde legitur tale exemplū;. Quidam monachus in spelunca fuit magne abstinentie: et multis annis florens in virtutib⁹ q̄ in p̄fectibus suis ɔfidens non totum deo. sed sibi ip̄si attribuebat. et in mente sua se extollebat p̄pter bona sua opa q̄ fecit. Hūc p̄ sūptionē mentis intuens temptator dyabolus quodam vespere fingebat se in specie mulier obe errantis in heremo. Que vt fessa ad ostiū; spelunce lassitudinē simulans intus se p̄iecit et obuoluta genib⁹ eius vt sui misereret exorat. Nox inq̄t me apprehendit iube me in angulo celle tue requiescere ne feris efficiar preda Acq̄euit ille. At illa causā errandi p̄ heremū recitās elegātia corporis et suauitate sermōis affectū illi⁹ illecebroso amore p̄flectit. Hic iā blandicia eloq̄a iocis risus q̄ miscētur manus etiā p̄cax ad mētū. barbamq̄ p̄tendit. Quid plura? Ad vltimū captiuū ducit militem xp̄i et laboꝝ preteritoꝝ et p̄fessionis sue oblitus obscenos iam cen ibatur nunc amplexus. Illa vero vlulatu in determinū emittēs p̄ man⁹ amplexantis elabitur tunc multitudo demonum in aere ad hoc ipsum spectaculum cōgregati. ingenti clamore inq̄unt. O qui te vsq̄ ad celum exaltabas quomodo dimersus es in infernum. disce quia qui se extollit humiliabitur. tunc ille quasi amens deceptōnis sue non ferens pudorem desperans seipsum tradidit omni immundicie.

De eadem dominica.

a Descendit hic iustificatus in domū; suam. Hic in isto sermone est dicendum quomodo vnus quisq̄ debet iustificari q̄ vult saluus fieri. Istum sermonem quere infra sermone. cliij. E.

De eadem dominica.

o Omnis qui se exaltat humiliabitur Hic est dicendū de superbia vestiū; quando est mortale. Istū; sermonē quere infra sermone. lxxxiij. B.

In dominica. xij. Sermo. cviij. De illis qui arguūt deum.

Encomnia fecit

Marci. vij. Sciendum q̄ diuersi

bet. Multi diversimode deum reprehendunt.

P Primi enim sunt qui deum reprehendunt de inequalitate distributionis. et pauperes quando male eis est dicunt. quare deus dat uni multa bona temporalia ut centum vel plures possent sustentari: et mille sunt mendicare? Respondeo quod deus uni dat multa: alii pauca hoc non facit sine causa. Pauperibus enim in signum maioris dilectionis dat pauca temporalia: et promittit eis eterna. unde Math. v. Beati pauperes spiritu quoniam ipsorum est etc. Quod enim christus pauperes diligit ostenditur in hoc quod ipse dat eis quod ipse per se in presenti vita possedit. s. paupertatem. Unde dicit per prophetam. Ego vero egenus et pauper sum. Ber. Christus pauper est natus pauper vixit pauper obiit. Unde Luce. ix. Vulpes foveas habent: et volucres celi nidos. filius autem hominis non habet ubi caput suum reclinet. Item patet in hoc quod pauperes elegit. unde Jaco. ii. Nonne pauperes elegit dominus. Hoc patet in apostolis qui fuerunt piscatores et homines pauperes. Sic adhuc hodierna die sibi pauperes eligit. unde Grego. Hos christus eligit quos mundus sprevit. Idem etiam ostenditur in hoc quia orationes eorum exaudit. et desiderium cordis ipsorum implet. ps. Deprecationem eorum exaudiet. Idem. Desiderium pauperum exaudivit dominus. Item ostenditur in hoc quod christus est memor et sollicitus super pauperes. ps. Non enim in finem oblivio erit pauperis. Idem. Ego autem mendicus sum et pauper: et dominus sollicitus est mei. Item honorat pauperes et salvat eos. ps. Honorabile nomen eorum coram illo. Nam divites hic nominantur et honorantur nomina eorum: sed pauperes in futuro. ut patet Luce. xvi. de divite epulone qui non nominatur in evangelio: sed pauper Lazarus nominatim exprimitur. Et iste est summus honor quod pauperes debent esse reges et regine in regno celorum. Unde Aug. Non tibi displiceat paupertas tua: nihil ea potest ditius inveniri. Vis scire quam locuples sit: celum emit. unde ps. Animas pauperum salvas faciet. Ergo pauperes debent esse patientes in sua paupertate: tunc in futuro ditabuntur cum eternis divitiis. Quibusdam etiam bonis hominibus dat divitias: quia meruerunt a deo: et etiam ut mereantur vitam eternam. Unde Luce. xvi. Facite vobis amicos de mammona iniquitatis ut cum defeceritis recipiant vos in eterna tabernacula. Unde Bernar. in epistola. Vere beatus qui intelligit non super cupidum sed super egenum et pauperem. illum inquam pauperem qui invite petit, et verecunde accipit. et accipiens glorificat patrem suum qui in celis est. Unde Augustinus. Redime te homo dum vivis: redime te dum potes. redime te usquam dum precium in manibus habes. redime te ne dum mors amara te preveniat. et vitam simul et precium predas. Sine causa hoc vis dimittere uxori que forsitan alium accipiet maritum. Sed aliqui dicunt. Mirum est quare deus malis hominibus concedit tanta bona temporalia qui sibi non serviunt nec eum diligunt. Respondetur quod hoc non facit sine causa: sed propter quinque rationes malis hominibus benefacit.

Q Prima ratio est ut per talia beneficia convertantur ad deum. Cum enim nolunt timere penam gehenne ut desistant a peccatis. tunc deus ex sua bonitate benefacit eis ut sic eos alliciat et ut se ad deum convertant. ps. Dedit eis regiones gentium et labores populorum possederunt ut custodiant iustificationes eius et legem eius requirant. ergo si es peccator et deus tibi benefacit dando tibi sanitatem et divitias et honores. tunc cogitare debes si deus in presenti tibi benefacit cum es inimicus eius. quid tunc faciet tibi cum amicus eius eris convertendo te ad ipsum. Secunda ratio est. ut exemplum benefaciendi nostris inimicis nobis ostendat. Unde Gre. Omnis christi actio nostra est instructio. Ergo quando cognoscis deum benefacere suis inimicis. tunc debes recipere exemplum ut tu etiam sic facias tuis inimicis. Unde Mathei. v. Diligite inimicos vestros: benefacite his qui oderunt vos: et orate pro persequentibus et calumniantibus vos. ut sitis filii patris vestri qui in celis est. Tercia ratio est ut nullus principaliter deo pro talibus serviat que cernit etiam malis dari. Sed servitium dei debet ex mera caritate fieri quam debemus habere ad deum: et firmam spem debemus habere ad deum quod deus nobis hic in temporalibus ad necessitatem provideat: et in futuro vitam eternam nobis donare velit. Bernar. Tria considero in quibus tota spes mea consistit. scilicet: charitatem adoptionis. veritatem promissionis. et potestatem redditionis. Scio enim cui credidi et certus sum quia in charitate nimia adoptavit me quia verax est in promissione, potens in exhibitione. Quarta ratio est ut ex prosperitate primus filii dei

et filij dyaboli cognoscūtur. qr qñ q̄s est peccator et semꝑ habet ꝓsꝑitatē in tꝑalib⁹: ⁊ ex hoc se nō emēdat est signū sue eterne dānationis. Vñ Grego. Magn⁹ affluxus tempaliū est eterne dānatōis indiciū. Sed aduersitas et paupertas cū patientia est signū electionis a deo. Vñ apl's ad Hebre. Flagellat oēm filiū quē recipit. Unde Grego. Si exemptus fueris a ꝑcussione flagelloꝝ: eris ⁊ exemptus a numero filioꝝ. Quinta ratio est; vt mali hic remunerentur ꝓ bonis suis opibus q̄ in pctō mortali faciunt: qr cū istis bonis operibus que quis facit existens in peccato mortali nihil meretur in vitā eternā: sed ex quo nullū bonū manet irremuneratū: et in celo talia opa nō remunerabunt. tunc oportet q̄ hic in terra ꝑ ista tꝑalia bona ista opa remunerent. vñ Greg. Quicūq̄ in hoc seculo bñ habetis cū vos bona egisse recolitis valde ꝑtimescite ne ꝯcessa vob ꝓsꝑitas eorundē sit remuneratio bonoꝝ. Et hec est vna pncipal' cā quare mali q̄ filij dyaboli sunt: et q̄ etiā nunq̄ cōuertunt nec saluant sꝫ dānant hñt hic ꝓsꝑitatē in tꝑalibus. in diuitijs: ⁊ honoribus. qr ipi etiā qñq̄ orāt. qñq̄ elemosinā dāt. qñq̄ ieiunāt. qñq̄ missaꝫ audiūt ⁊c. et sic talia bona opa remunerant eis ꝑ ista tꝑalia bona ⁊ trāsitoria. Vñ i decre. Mali ꝓpē bona q̄ faciūt pñtez ꝓsꝑitatē ꝓ retributōne suscipiūt. di. xxiij. Quāq̄. Et tales indurati merito timere debēt: qr lignū aridū cū pinguedine ꝑfusū vehementi⁹ ardet: sic ⁊ ipsi q̄ hic accipiunt multiplicia bona ⁊ bñficia dei. et ista in crapulis ⁊ voluptatib⁹ cōsumūt vehemēti⁹ in inferno ardebūt. Vñ Apo. xviij. Quātū i delicijs fuit tm̄ date ei tormētū. ℞ Vñ exēplū. Legit in vita sancti Ambrosij q̄ quodam tempe cū btūs Ambrosius romā ꝑgeret. in quadā villa thuscie apud quendaꝫ hominē locupletem hospitatus fuit: et cernens ibi omia esse repleta domū et curiā cū iumentis et pecoꝛib⁹. cū famulis et famulab⁹. tunc illuꝫ hoīem sup statu suo sollicite requisiuit. cui ille. O dñe stat⁹ me⁹ semꝑ felix extitit et gl'iosus. Diuitijs abundo. familiā plur maꝫ habeo. ⁊ oīa semꝑ ad nutū meū habui. ⁊ nūq̄ mihi aliquid aduersuꝫ accidit: vel qđ me contristaret aduenit. Hoc audiens beat⁹ ambrosius vehemēter obstupuit: ⁊ his qui secū in comitatu suo erant dixit. Surgite et hinc quanto citius fugiamus: qr dñs nō est in loco isto. festinate filij nec fugiendo moraꝫ faciate ne nos hic diuina vltio cōprehendat: et in peccatis eoꝝ pariter ⁊ nos inoluat. Cū ergo fugerēt et aliquantulū ꝓcessissent subito terra se apuit et hoīem illū cū vniuersis que ad eū ꝑtinebant ira absorbuit vt nullū inde vestigiū remaneret. qđ cernēs btūs ambro. dixit. ecce frēs q̄ misericorditer de⁹ parcit cū aduersa tribuit: ⁊ q̄ seuere irascit qñ semꝑ ꝓspera largit. In eodē aūt loco fouea ꝓfundissima remāsisse dicit: q̄ vsq̄ hodie in hui⁹ rei testimoniū adhuc ibidē inuenit. Et ecce dilectissimi q̄ horrenda pena ⁊ ruina. nō eni cōtradicamus signis xpi. Et si corruimus resurgamus ne nr̄a ruina sit vt ruina fulguris: quod fulgur supcadens quodā ipetu nunq̄ resurgit. Secundū arguūt dñm de ordinatione tēpoꝝ dicētes. Iā nimis pluit. iā nimis ningit. iam tonitruat. iam nimiū frigus. iam nimius estus. et sic de alijs. Quib⁹ respōdetur vt habet Act. v. Non est vestrū nosse tpa vel momēta ⁊c. Unde stultū est decū de aura informare: qui solus nouit omnia gubernare. Vñ sciendū q̄ multis de causis deus suscitat aeris intēperies. ℥ Primo ꝓpter hoīm pctā. Leuiti. xxvi. Si mādata mea nō custodieritis dabo vobis desuꝑ celū sicut ferruꝫ et terrā eneam. Hoc etiā ptꝫ tempe diluuij: vbi deus ꝓpter pctā hoīm totū mundū submersit pter octo hoīes q̄ remāserūt in archa noe. Etiā ptꝫ in sodomis vbi deus ꝓpter peccata hominū cōbussit quinq̄ ciuitates ⁊ omnem terram circūiacentem cum igne et sulphure. Secundo vt peccatores terrore percutiat et sic saltē ꝯuertant. vñ. i. Regū. ij. Dñm formidabūt aduersarij ei⁹: ⁊ sup ipos in celis tonabit. Sꝫ diceres: quare fit pulsus ꝯ tēpestatē aeris. Rñdet q̄ ꝓpter duo. Primo vt hoīes ꝓpter auditū cāpanaꝝ ꝓuocent ad inuocandū deū ne nos plaget ꝓpter pctā nostra sicut totū mundū plagauit qñ diluuiū venit. Ergo hoīes siue in die siue in nocte qñ audiunt pulsuꝫ cāpanarū cōtra tēpestatē aeris debēt timere sibi: et deū humiliter inuocare vt misericorditer nobiscum agat: ⁊ nō subsannare deuꝫ: nec cōtra eū murmurare. Vñ legitur q̄ erāt tres iuuenes simul iacētes in lecto vno. et qñ de nocte venit tempestas medius iuuenis surrexit de lecto et orauit: ⁊ alij duo eum irriserunt: ⁊ cum dormissent. et dñs pmisit q̄ tonitrus alios duos occidit et tertius solus

illesus p̄mãsit. Secũdo pulsantur campane
vt dyaboli in aere existentes q̃ nob nocere in
tuntur terreantur. q: campane sunt tube xp̄i
regis celestis. Tertio ne hoīes nimis confi⸗
dant in labore suo neglecto diuino officio et
sermoē. Si em̄ labore tuo diuinũ negligis
officiũ laborando in dieb⁹ festiuis: vel p̄ tuũ
aratrũ abscindis limitẽ agri p̄ximi tui. vel
quãcũq̄ facis fraudem. scire debes q̄ labo⸗
res tui in manu dei sunt. et q̄n vult potest p̄
aeris intemperiẽ deuastare. ps. Dedit erugi⸗
ni fructus eoꝝ: et labores eoꝝ locuste. T.
Vñ legit̄ otigisse i anglia q̄ pulcerrima bla⸗
da creuerũt. Et ecce appropinquãte tp̄e mes⸗
sium venit quoddã gen⁹ muscarũ in maxima
multitudine q̄ illa blada intantũ cõsũpserũt
q̄ vix inter quinq̄ miliaria vnũ quartale bla⸗
doꝝ inueniret. Hoīes vero illi⁹ patrie quas⸗
dam de illis muscis ceperunt: ⁊ diligẽter in⸗
spicientes inuenerunt eas litteras depictas
in alis habentes. in vna ala scribebat ira. in
alia dei. vt manifestũ esset q̄ p̄pter demeri⸗
tũ ⁊ vindictã dei hoc esset factũ. Quarto vt
faciat nos ad decimandũ ⁊ honorandũ deũ
promptiores. in hoc q̄ cognoscimus nos ni⸗
hil habere: nisi inquantũ nobis de⁹ dederit.
Et ista debem⁹ tunc cõdiuidere cũ paup̄ib⁹.
Vñ Luce. vi. Date ⁊ dabit̄ vob. Et cũ graꝝ
actione debem⁹ vti donis dei. ⁊ nullo modo
debem⁹ murmurare contra deũ p̄pter aeris
intemperiẽ: sed deo om̄ia cõmittere. Vñ le
gitur in speculo exemploꝝ q̄ erant duo reli⸗
giosi: quoꝝ vn⁹ q̄nq̄ petebat pluuiã: q̄nq̄
serenitatẽ. q̄nq̄ frigus. q̄nq̄ calorem scḋm
q̄ iudicabat terrã sibi cõmissã expedi. Se⸗
cũ alter vero nihil petebat in speciali: sed totũ
cõmittebat diuine p̄uidentie. Cum autẽ ve⸗
nisset messis terre illi⁹ qui in speciali petebat
omnes terre illius fuerũt steriles: sed terre al
teri⁹ erant copiosissime abundantes. Et tũc
cognitũ est q̄ iste q̄ cõmittebat se diuine p̄⸗
uidentie erat discretior ⁊ melius fecit. V
Tertiũ arguũt deũ de inequalitate: q: sepe
dat pauperibus multos pueros qui eos pa⸗
scere nequeunt. Et q̄nq̄ diuitib⁹ qui libẽter
haberẽt pueros dat paucos vel nullos. Rn̄⸗
sio q̄ h⁹ nõ facit sine causa. Cũ em̄ dñs dat
pauperibus m̄ltos pueros. hoc primo facit
in signũ dilectõis. Et nõ est diffidendum
quin eos etiã pascet. ps. Qui dat iumen. es.
ip. ⁊c. Et em̄ brutis aial. b⁹ nihil p̄misit: nec

etiã eos cũ morte sua redemit: nec vitam eter⸗
nam eis spopõdit sicut nobis. Vñ Math.
vi. Nolite solliciti esse dicẽtes: q̄d mãducabi
mus aut q̄d bibem⁹ ⁊c̄. Primo q̄rite reg. dei
et iusti. ei⁹: ⁊ hec oīa adijcient vob. Vñ ps.
Nunq̄ vidi iustum derelictũ ⁊c̄. Secundo
de⁹ dat pauperib⁹ multos pueros: vt multa
premia eos nutriẽdo mereant̄ in celo. X
Circa q̄d querit̄ vtrũ labor sit meritori⁹ quẽ
parẽtes habẽt cũ pueris. Rn̄detur q̄ sic. dũ
modo talis intẽtio sit in parentib⁹ q̄ inten⸗
dũt pueros nutrire ad honorẽ dei: vt fideles
seruitores xp̄i fiãt. Et si ip̄i parẽtes sũt i gra:
tunc omnes labores quos habent cũ pueris
cedẽt eis ad meritũ. scꝫ lactando. balneãdo.
portando. inuoluendo. leuando. cibando. vi
gilando. informando. corrigendo. q̄n delin⸗
quunt. ista om̄ia erunt eis meritoria. Unde
aplus. Scimus q̄m diligentib⁹ deũ omnia
cooperãtur in bonũ. Tertio de⁹ dat paupe
rib⁹ multos pueros in signũ beatitudinis: ⁊
b̄ndictõis eterne. Vñ ps. Labores manuũ
tuarũ q: mãducabis: beat⁹ es et bñ tibi erit.
Vxor tua sicut vitis abũdãs: et filij tui sic no⸗
uelle oliuarũ in circuitu mense tue. Ergo sicut
de⁹ hic m̄ltiplicat semen bonoꝝ pauperũ: sic
etiã in celo vult multiplicare eoꝝ gaudiũ. q:
om̄s q̄ nati sunt de ip̄is et ad celũ p̄ueniunt
deũ eternaliter laudabũt. ⁊ hoc erit eis speale
gaudium inperpetuum. Ergo pauperes nõ
debẽt cõqueri de m̄ltitudine filioꝝ: sꝫ debẽt
deũ inde laudare: ⁊ sibi graꝝ actiones refer⸗
re. q: Boe. in de cõ. phil. dicit. Maxima feli
citas huius mundi consistit in amicis. Y
Sed diuitib⁹ deus nõ dat pueros. Primo
p̄pter ip̄os parẽtes q̄ sunt auari: ne amplius
peccẽt p̄ auariciã p̄pter m̄ltitudinẽ pueroꝝ.
q: q̄n quis est auarus: ⁊ si tunc haberet mul
tos pueros. tunc adhuc efficeret̄ magis aua
rus. et sic deum plus offenderet. Secundo
p̄p̄t oppressiones pauperũ. ne intantũ exactio
nes faciant in suos subditos. Si enim pro
nunc grauant suos subditos q̄d tũc facerent
si haberent multos pueros. Tertio p̄pter
pueros ne illi dãnentur cũ parẽtibus. Cum
enim parẽtes possidẽt iniusta bona frequẽter tũc
deus ex sua misericordia talib⁹ parentib⁹ ge
nerationẽ subtrahit: ne pueros generent ad
damnationẽ: q: nõ solũ parẽtes: sꝫ etiã here
des dãnabunt̄ p̄pter iniusta bona. Ergo
quilibet diues timere debet ne iniusta bona

possideat qui l. bẽter vellet habere pueros et nõ habet. q̃nis etiã hoc q̃nq̃ accidit ex naturali defectu. s. pꝑter sterilitatem parẽtũ. Sciendũ est ꝙ q̃nq̃ ex pmissione diuina pueri illoꝝ q̃ scienter iniusta bona possidẽt in pueritia moriunt̃ ne vtantur illis iniustis bonis. et sic ꝯtra deũ delinquãt. qꝛ heu auari raro restituunt oĩa bona iniuste acq̃sita. X. Uñ legit̃ in li. de dono timoris ꝙ q̃dam sacerdos monebat quendã vsurariũ de salute aĩe sue. qui grauiter infirmabatur. Dicebat eñi ꝙ tria sibi essent necessaria ad salutẽ. s. ꝯteri plene cõfiteri de peccatis. et restituere scḋm posse. At ille. Prima duo libenter faciam. tercium quõ faciam: quia nihil mihi nec pueris meis remaneret. Et sacerdos. Sine his tribus non poteris saluari. Et ille. Dicant ita sapiẽtes ꝛ scripture: Et sacerdos ita vere. At ille. Ego volo ꝓbare vtrum verum dicant: qꝛ nihil restituam. Et sic mortuus est. magis timens paupertatem temporalem q̃ eternam quam eum eternaliter subire oportebat.

De eadẽ dñica. Sermo. cix. Et est ꝯtinuatio pcedẽtis sermonis de his q̃ reprehendũt deũ

Bene omnia fecit

b Marc. vij. Sicut eñi iã i pcedẽti sermone dictũ ẽ de trib⁹ generibus que deũ reprehendũt. Hic iã ꝯtinuãdo dicendũ est de alijs generib⁹ eoꝝ qui deum reprehendũt. A Uñ quarti qui deũ arguunt de imprudẽtia gubernãdi mundũ ꝛ oĩa que in eo sunt: sũt illi q̃ dicũt. quare deus q̃nq̃ plures iuuenes mori pmittit: et senes debiles et deformes diu sinit viuere. Rñsio ꝙ hoc deus non facit sine causa. Nam sepe tales iuuenes si boni sunt mori pmittit ne malicia mundi eos coinquinet. Sap. iiij. Rapt⁹ est ne malitia immutaret intellectũ eius. aut ne fictio malitie deciperet animũ eius. Secũdo de⁹ bonos iuuenes mori pmittit ex eo ꝙ falsus mundus non est dignus tales bonos habere. Uñ Hebreo. xi. Quoꝝ dignus non erat mũdus. ergo quasi omnes pestilentie a iuuenibus incipiũt in signũ ꝙ ꝓbi et innocentes sunt. Tercio q̃n parentes nimis indiscrete et supflue diligunt pueros suos. tunc q̃nq̃ de⁹ subtrahit eis tales pueros et pmittit eos mori. B Sed quare deus q̃nq̃ malos iuuenes qui sunt robusti et fortes et scḋm cursum mũdi vtiles. veloces. et agiles. etiã cito mori pmittit. Rñsio ꝙ hoc fit ꝓpt̃ quattuor. Primo ne peiores fiant et ex hoc eoꝝ pena augmentetur. vñ Ambro. sup Lucam. Melius est peccatoribus male agentibus mori q̃ vt in peccatis diu versentur. Et ratio huius est qꝛ pena eorum ex hoc minor erit. vñ Aug. Tãto ibi quisq̃ tollerabiliorem habebit dampnationẽ quanto minorẽ hic habuerit iniq̃tates. Secũdo iuuenes mali in iuuentute moriunt̃ ne de temporalibus bonis nimiũ ꝯsumant. sicut q̃nq̃ ꝯtingit ꝙ vnus vna die tantum de vino bibit q̃tum alij quattuor si sufficeret. sic similiter in vestibus et in alijs supfluis expensis. et tales nec deo regratiãtur nec ei seruiũt. et tamen multa bona temporalia male et inutiliter expendũt. vnde alij plures deo seruientes viuere possent. et ideo tales sic multa tpalia dilapidantes et inutiliter consumentes citius moriũtur. vt ista temporalia que illi male expenderẽt alijs bonis ad vsum perueniãt. et inde deum laudent. Tercio quia demeruerunt et signanter in honoratione parentũ quia sicut deus vult prolongare vitam gratie eis qui honorant suos parentes. sic econuerso vult abbreuiare vitam illis qui inhonorant parentes. Unde Exodi. xx. Honora patrem tuum et matrem tuam vt sis longeuus super terram. Et ergo inhonorantes parẽtes suos sepius moriunt̃ subitanea et improuisa morte. C Quarto pmittit deus iuuenes et fortes cito mori: et hoc ĩ terrorẽ alioꝝ. vt alij iuuenes et pueri ex hoc terreant̃ et inde vitã suã emẽdẽt. Sed etiã aliquos malos de⁹ q̃nq̃ diu viuere pmittit. Primo vt ꝯuertant̃ a suis peccatis. Unde apl'us. Propterea expectat nos deus vt misereatur nostri. Ergo si es homo peccator et deus prolongauit tibi vitam per. xx. vel. xxx. vel. xl. annos. tunc intelligere debes ꝙ deus hoc fecit propter emẽdationem vite tue. et si te non emendaueris tanto grauius punieris. Secundo permittit malos viuere vt puniant bonos. quomodo enim sanctus Stephanus: et sanctus Laurentius tantam gloriam iam haberent in celo si nullos tortores in presenti habuissent. D Sed pauperes et infirmos. claudos et debiles. permittit deus diu viuere. Primo vt peccata eorum deleantur. quia forte grauiter peccauerant in iuuentute et de necessitate oportet ꝙ de quolibet peccato satisfiat

aut hic aut in futuro. tūc deus et sua bonita/
te et mia pmittit tales hic puniri p tribulatio
nes. infirmitates et paupertates. ne i futuro
puniant grauissime. vn̄ Gre. Misericorditer
adhibet deus tpalem seueritatē ne eternā in/
ferat vltionē. Ex quo pz ꝙ qlibet infirmus
claudus et paup. cogitare debet hec bene de
merui: qꝛ pijssime deus cū corpe meo te sepis/
sime offendi: τ oportet me satisfacere. aut hic
aut i futuro. qꝛ nullū malū ipunitū. vn̄ aug.
Hic vre. hic seca. vt i eternū pcas. Scd̄o
vt meritū illoꝝ pauperū et infirmoꝝ augmē/
tetur. qꝛ p qualibet ifirmitate τ passione etiā
quotiescūqꝫ bono homini accidunt eternuz
pmiū habebit. Unde dn̄s dicit in euangelio
Math. v. Gaudete et exultate: qm̄ merces
vestra copiosa est i celis. Tercio pmittit de
us paupertes et debiles diu viuere vt diuites
habeant materiā vitam eternā merendi p ele
mosinas suas. Quomodo em̄ diuites vitā eter
nam pmereri possent si pauperes non essent
Un̄ Criso. sup Math. Ne putes ꝙ ppt vtili
tatem pauperū deus diuites fecit quos si
ne diuitibus sustentare potuit. sed ppter vti/
litatem diuitum pauperes fecit qui nimirum
infructuosi et steriles erant futuri. nisi paupe
res fuissent facti. E Quinti arguūt deuz
de deformitate creationis dicentes. Quare de/
us facit nos deformes vel leprosos ⁊c̄. sicut
quidam rusticus ratōe infirmitatis sue a mē
te aliquantulum alienatus de pedibus suis
ait. Quicūqꝫ fecit hos pedes tres obolos nō
meruit. Responsio ꝙ deus facit aliquos de/
formes vt tollat ipis et aliqs occasionem pec
candi. quia pp̄ter speciē multi perierunt. Un̄
legitur de Susanna ꝙuis fuerat deuota τ sā
cta. tamen pulcritudo eius fuit illis duobus
iudicibus occasio concupiscentie male. vt ha
betur Danielis. xiij. Unde Grego. Si enim
in corpore deformi te vix potens a vana glo/
ria et luxuria conseruare. quid faceres in cor/
pore speciolo: cum caro semper concupiscat
aduersus spiritum. Ex quo patet ꝙ illis q̄ ex
naturali ordinatione sunt superbi vel luxuri/
osi. deus omnipotēs benefacit eis subtrahē/
do pulcritud. nem corporis. ne ipis et aliis si/
at occasio peccandi. quia propter speciē mul/
ti perierunt. F Sed dicētes. quare deus
tūc aliquos pulcros creauit. et quomodo ho
mo se tenere debet quādo pulcros homines
videt. ne deum offendat. Respōdetur ꝙ duo
cogitanda sunt illi qui ornatā τ pulcrā psonā
videt. Primo ꝙ nunꝙ tantā curā et diligen/
tiam habuisti ornādo animā tuā eternalē in
creaturam ad cōplacendū deo sicut illa psona ha
bet ad ornandū corpus suū putridū τ morta
le et ad cōplacendū mundo. et sic debes dole/
re de acedia et negligentia tua et de pd. tōne
illius anime quā sic pompose vides incedere
Scd̄o cogitandū est illi homini q̄ scdm̄
cernit esse pulcrū a deo creatū. vel aliū pulcrū
et ornatū hoiem. ꝙ pulcre sunt facies electorū
in celo. et ꝙ pulcre ornant sancti cū stola glie
Si ille mortalis homo q̄ hodie viuit et forte
cras morietur tā pulcer est ad videndū. quid
tūc erit de imortalibus post iudiciū eternalē
viuētib⁹ cū corpore et aīa. Et sic hō p hoc de
bet sibi acqrere affectū puenienti ad celestem
claritatē. Sexti arguūt deū de imisericordia.
vnde ps. Exurge quare obdormis dn̄e: et ta
les temere solent dicere. Si deus deberet pu
gnus suū inter iudeos ponere p me nō posset
tardius me iuuare. G Unde sciendū ꝙ
deus pmittit nos multis modis tribulari. et
hoc vtiliter. Primo vt hoīs meritū accumu/
letur. Scd̄o ne homo extollatur. Aplus. Ne
magnitudo reuelationū extollat me datus ē
mihi stimulus carnis mee q̄ me colaphizet.
Tercio vt hō a culpa purgetur. vt maria soror
moysi q̄ pp̄ter murmur q̄d fecit cōtra moysen
percussa est lepra corporis sui. Quarto vt ex li
beratione deus glificetur. vt in ceco nato. vn̄
Aug. Puniūtur iusti et oppressi clamāt τ do
mināt exaudiunt. τ exauditi glificent patrē
q̄ in celis ē. Quito vt eis ad regnū via ppe
tur. Act. xiiij. Oportet nos p multas tribulatio
nes. Luce. xxiiij. Nōne oportuit pati xp̄m τ ita
intrare in gliaz suā. H Septimi arguūt
deū adhuc de gubernatione dicētes. qre de⁹ p
mittit tantā ptatem dyabolo tēptādi homi
Rn̄det vt tēptati dyabolo resistāt et resistē
do vincāt. et vincendo eternā mereātur coro
nā. qꝛ scdm̄ aplm̄. Nemo coronabit nisi q̄ le
gittime certauerit. vn̄ Aug. Si nullus eēt ho
stis nulla esset pugna. si nulla pugna nulla vi
ctoria. si nulla victoria nulla esset corona. Itē
adhuc aliq instant dicētes. quare deus pmit
tit eos temptari quos scit lapsuros et quos
scit dānandos. Rn̄detur ꝙ deus tam glios⁹
est princeps ꝙ se bene dignum iudicaret sibi
libere et voluntarie seruientes: et nullū vult
coactū vel quasi p crines trahere i reg. cel. et

ideo dedit homini rõez discernēdi īter bonū
et malū et liberū arbitriū vt possit reprobare
malū et eligere bonū. Insup dedit hoī ange
licū auxiliū ꝛ sacrā scripturā quibus pcauere
posset lapsū et resurgere post lapsū. Si ergo
sponte relīqt bonū et eligit malū diuinā iusti
ciam habebit iudicantē et vindicātē. Si ho
reprobādo malū eligit bonum diuinā miseri
cordiā habebit premiantē. ¶ Uñ nota
plures rõnes quare de⁹ creauit hoīem vt pec
care possit. Prima est vt ostēdatur potētia dei
q̄ solus incōmutabilis est. oīs aūt creatura ē mu
tabilis. ps. Mutabis eos et mutabūtur tu
aūt idē ipse es. ꝛc. Scōa est vt ostēdatur dei
sapientia qz et malo ipē scit eligere bonū qḋ
nō poterat fieri nisi deus creaturā fecisset ver
tibilē in malū. vñ Aug. Melius iudicat de⁹
et malo eligere bonū. q̄ ꝓhibere ne mala pe
nitus fiant. Tercia vt manifestaret dei clemē
tia qua xp̄s p mortē suā hoīem pditū libera
uit. i. Cor. xv. Xp̄s ꝓ peccatis nostris mor-
tuus est iustus ꝓ iniustis. Quarta vt ostēdat dei
iusticia q̄ non solu bonis reddit pmia sed eti
am malis supplicia. vñ Aps. Unusq̄sq̧ pro
priam mercedē accipiet ꝛc. ℞ Unde le
gitur tale exemplū. Cū quidā heremita mur
murasset in corde suo de diuersis iudicijs dei
de hoc q̄ illi q̄ male viuebāt sepe bene habe
bant. et ecōuerso bene viuētes multas habe
bant aduersitates. Et aliqñ q̄ bonā duxerūt
vitam in fine videbātur habere finē abiectū:
et mali pulchrū finem. et boni amittebāt fre
quēter bona tpalia malis aūt bene successit.
Cum in istis diu se occuparet rogauit deum
vt sibi hec ostēdere dignaret. Tuc assuit ei ā
gelus dicēs q̄ missus esset vt sibi hec ostēde
ret. et dixit ei vt eum sequeretur. In forma here
mite peregrini sibi apparēte. qḋ cū faceret ve
nerūt primo ad domū cuiusdā heremite. quez
inuenerunt a leonib⁹ dissipatū frustratim. De
quo ille heremita multū admirās ait. Scio
erat h̄ de quo mihi cōstat qz pseuerauit ī hac
solitudie bene. l. an. seruiēs deo. ꝛ tā a bestij
is pmissus est dilaniari. Ait ei anglꝰ. nūc vi
disti vnū iudiciū dei. Secūdo venerūt ad aliū
cuius domus sup saxū nimis altū sita erat su
per mare. cui pdicante angelo de tēptationi
bus et ꝯtra impatientiā tenere pseuerantiaz
ꝯfessus est cum multis lacrimis q̄ cum fuis
set ibi cum magna afflictione penitētie p. xl.
annos ad vltimū ita victus fuerat a cogitatō

nib⁹ suis q̄ volebat dimittere suā bonā vitā
et ad seculū redire. Quem cū videret vere pe
nitentē angelus pcipitauit eum subito ī mare
et submersus est. Cū aūt ad hoc factū ter
reretur heremita et fugeret: vocauit eum āge
lus dicens. Noli timere ostidit tibi deus secū
dum iudiciū suum. Tercio venerūt ad domū
alterius heremite. q̄ recepit eos cū magno ho
nore et ꝓpinauit eis potū ex cypho argēteo
quem habebat. Quem occulte recipiens āge
lus in sinu suo occultans secum asportauit.
Uenerūt aūt de nocte ad domū cuiusdā pdo
nis militis et vix in ea sūt recepti et valde ma
le tractati et ꝯuitijs afflicti. tñ aliqua pauca
sunt eis ibi data et lecti parati licet male. De
mane noluit angelus recedere nisi prius hos
piti loqueretur. et extrahēs cyphum dedit si
bi illum. Quod videns heremita admirabat
murmurans in corde de hoc quod viderat.
Alia nocte venerunt ad domū alterius mili
tis qui satis bene recipit eos. tamen medio
criter eos tractauit. In mane dum vellent re
cedere rogatus ab angelo. dixit filio suo vni
genito. q̄ eos conduceret et viam eis mon
straret. quod dum puer faceret: subito arripu
it eū angelus et occidit et in fossam proiecit.
Quod cum vidit heremita fugit dicens cū nō
esse angelum sed dyabolū. Ecce inqt angel⁹.
In his q̄ vidisti ostensa sunt tibi iudicia dei
occulta: quoꝝ causam scire volebas. De pmo
heremita a bestijs deuorato. Scias sibi hoc
ꝯtigisse in coronā martirij quā longo tēpore
habere affectabat et crebris orōibus sibi da
ri postulabat. Salutē istius secūdi heremite
pcurauimus quem pcipitauim⁹ q̄ de suis tē
ptationibus ꝯpunctus ad deū se conuertit et
sic mortuus ad deum iuit. nō habens aliam
penam nisi illam mortē illatā q̄ si supuixisset
redeūte temptatione qḋ ꝯceperat adimplesset.
Tercius heremita homo ꝯtemplatiuꝰ ē ꝛ ma
gnaꝝ orationū. dyabolus aūt cū sua astutia
pcurauerat īpedimentū suis orationibus. et
ordinauit q̄ quidam diues illū cyphū argē
teum quē sustulit ei dederat vt ꝓ eo oraret. cū
aūt orare vellet veniebat sibi cogitatio q̄d de
illo cypho facere posset. vel ne aliquis furare
tur ei illū sēper timebat. ita q̄ cor suū ꝛ orōes
ille cyphus ei auferebat. Ideo salutē ipius p
curauimus cyphū illū sibi auferendo. et nūc
redibit ad solitas orōes. sine vllo impedimē
to. Ille aūt pmus miles ad quem venimus

est homo malus necesse dignius celesti remu-neratione pro eo quod fecit nobis. ideo dedit nunc et temporalem remunerationem. Alius miles bonus fuit hospitalis et multarum elemosinarum. Et cum non haberet prolem rogavit viros religiosos ut rogarent deum pro eo ut ei prolem daret. quod et dominus fecit. et dedit illi illum filium quem tu nunc vidisti cadere. Quo habito incepit opera mutare que consueverat. pauperibus exhibere dimittere et multa mala facere. et multa bona temporalia illi filio accumularet. Puero autem mortuo in innocentia sua salutem procuravimus. Qui si supervixisset multa mala commisisset. Similiter patri et matri qui eo mortuo ad consueta opera convertentur.

Dominica. iiij. Sermo. ex. De peccato veniali

Plagis impositis

abierunt semivivo relicto. Luce. x.

Sciendum quod homo in corpore vulneratur dupliciter quandoque usque ad mortem. Sic spiritualiter per peccatum mortale vulneratur homo in anima usque ad mortem. unde Jaco. i. Peccatum cum consummatum fuerit etc. Aliquando autem vulneratur homo et leditur in corpore non tamen propterea moritur. sic spiritualiter possumus de peccato veniali intelligere quo ad animam. Unde in presenti sermone tria sunt dicenda. Primo quid sit peccatum veniale et quot modis committitur. Secundo damna que inferunt homini per peccata venialia. Tercio quot modis peccata venialia dimittuntur. I Circa primum sciendum quod secundum Aug. Peccatum veniale est quod hominem usque ad reatum perpetue mortis non gravat. sed penam meretur. et facile habet indulgentiam. Notandum quod secundum magistrum in opere theolo. veritatis. In pueris post baptismum primo surgunt venialia et post mortalia. unde Greg. in moral. In uno quoque lapsu a minimis incipitur. sed succedentibus defectibus ad maiora et graviora devenitur. unde Isido. de sum. bo. Qui dilabuntur ad vicia non statim a maximis criminibus incipiunt sed a mediocris assuescunt ut sic cum maximis corruant. Queritur utrum hic in isto seculo aliquis possit vivere sine peccato veniali. dum est in hac vita. Respondetur. Si loquimur de tota vita hominis que iam venit ad etatem adultam de credulitate et speciali gratia est quod talis sit sine peccato veniali. sicut videtur dicere beatus Augu. de beata virgine que numquam venialiter peccavit. Unde si omnes sancti interrogarentur utrum peccassent. eterna voce responderent. Si dixerimus quod peccatum non habemus nosmetipsos seducimus et veritas in nobis non est. unde Salomon Prover. xxiiij. Septies in die cadit iustus et resurgit. Unde etiam in decre. di. Venialia ex fragilitate humana committuntur. et nullus homo potest evitare. de peni. dist. i. Mediciua. et ca. Tres autem sunt. Sed tamen sine peccato mortali quilibet potest vivere. ut dictum est ante ser. lxxxvi. C.

M Item sciendum quod peccatum veniale committitur quattuor modis. Primo quando committitur aliquod parvum quod in se est veniale. scilicet quod non est contra preceptum dei. nec unum de septem peccatis mortalibus. Verbi gratia. sicut loquendo verbum ociosum sine causa est peccatum veniale. Item iocose ridere. Item cogitationes vane. et sic de aliis. Secundo propter imperfectionem actus sicut primi motus qui alias quando perfecti essent: essent mortalia. Verbi gratia. Sicut videre mulierem cum libidine et delectatione preter rationem tamen et plenam deliberationem propter imperfectionem actus est veniale. Sed si cum libidine et plena deliberatione videt mulierem concupiscendo eam erit mortale. Item irasci tamen sine deliberatione Item gaudere de adversitate aliorum. et dolere de prosperitate non tamen cum deliberato animo Si etiam cum ratio advenerit resistit talibus et expellit tunc non sunt nisi peccata venialia. Ergo quandocumque aliquid quod in se est peccatum mortale. fit ita subito sine deliberatione rationis ita quod actus ille est imperfectus sicut omnes subiti motus qui sic preveniunt rationem qualitercumque et a quibuscumque fiunt tales subiti motus et primi sunt solummodo sunt venialia. Tercio modo propter penitentiam. et sic per accidens de mortali fit veniale. Unde dicitur in decre. fit veniale in confessione. quod mortale fuit in operatione de pe. dist. i. Quem penitet. Non quod illud peccatum mutetur in se. sed quod est mortale tamen tale est veniam consecutum quod obligat ad penam non eternam sed temporalem que debetur veniali. Ideo dicit Amb. Omne peccatum mortale per penitentiam fit veniale. Et hoc sic dicitur veniale ex eventu et per accidens. scilicet in eo quod pena eterna que debetur mortali peccato vertitur in penam temporalem que debetur veniali peccato. Quarto committitur veniale peccatum propter erroneam conscientiam. quod quis aliquid reputaret peccatum veniale: quod in se nullum esset peccatum et super hoc illud idem faceret tunc propter conscientiam peccatum veniale committeret. et similiter hoc intelligendum est de peccato mortali. scilicet quando quis facit aliquid quod in conscientia sua tenet difinitive esse

pctm̄ mortale peccat mortaliter ꝓpter ꝯſcē-
tiam: quia hoc nō ſit peccatū mortale in ſe.
Vñ Aug. Quicq̄d fit cōtra cōſcientiā edifi
cat ad gehennā. ¶ Quantū ad ſecundū
ſciendū ꝙ peccata venialia inferunt ſeptem
dāna quare merito pctā venialia ſunt cauen
da a deuotis hoīb9 q̄ntū poſſibile eſt. Pri
mū damnū eſt ꝙ obligant ad penā. nō autē
determinate ꝛ ꝑ ſe obligāt ad penā eternā:
vel purgatoriū: vel pñtem ſatiſfactionē: ſed
ad aliquā illarū penarū. Q̄ꝛ ſcdm forū eccle
ſiaſticū ſatiſfacit hō leuiſ. Sed ſcdm forū pur
gatorij punietur hō grauiꝰ: qꝛ grauiorē penā
in purgatorio ſuſtinebit pro vno veniali pec
cato ꝙ̄ ſanctus laurētiꝰ ſuſtinuit in craticu
la. Unde dicitur in decre. Igni purgatorio
nulla pena temporalis eſt ꝯparabilis. diſ. xxv.
Q̄ui in eiuſd. Hoc mali homines parum cu
rāt q̄ tot venialia cōmittūt ꝛ quotidie aug-
mentant ſup ſe. Sed ſcdm forū inferni grauiſ-
ſime: qꝛ eternaliṫ. Querit̄ vtrū in inferno etiā
puniantur venialia. Rñdetur ꝙ proprius lo-
cus eſt hic in mūdo vel in purgatorio vbi ve
nialia purgant̄: ſꝫ inferꝰ ꝓprius eſt locꝰ vbi
puniuntur mortalia. Si aūt in pctīs mortali
bus morit̄ q̄s tūc venialia eternaliter punien
tur in inferno cū mortalibꝰ: ſed minor erit pe
na ꝓ veniali ꝙ̄ ꝓ mortali. Secundū eſt ꝙ
aīam maculāt. Et ponat̄ tale exemplū ꝙ de-
nigretur aliqua imago depicta intantū ꝙ vi
deri non poſſit. alia vero ſic obſcuretur vt vi
deri quidē poſſit: ſꝫ nō plene diſcerni: et ideo
ꝓpter talē differentiā Grego. dicit. Ueniale
obſcurat: mortale obtenebrat. Itē Aug. de
vita xp̄ia. Aīa in pctō ꝑſeuerans nigrior eſt
coruo. Hoc intelligitur de pctō mortali: ſed
veniale ſolum maculat. Tertium eſt ꝙ mi-
nuunt feruorē charitatis. ſicut aqua in ignē
ꝓiecta licet totū ignem non extinguat: feruo
rē tñ illiꝰ debilitat et tēperat. Et q̄nto plura
q̄s venialia cōmittit: tāto plus minorat̄ fer-
uor charitatis. Nā aliq̄ notabiliter q̄nq̄ per-
duxit feruorē charitatis ꝛ tepeſcit. Et rō eſt:
qꝛ venialia nō curant dimittere. Vñ Aug.
ſup Ioh. Minute ſūt gutte: q̄ tamen ſimul
iuncte: multa flumina implēt. Mortale pec-
catū extinguit totā charitatē: ſed veniale et
charitas ſe mutuo cōpatiunt̄: ꝛ veniale ſolū
opponitur feruori charitatis. ¶ Quar-
to potentias aīe in bonis opibus laſſant. ſicē
q̄n ponit̄ aliā onus ſup onus minꝰ erit ille

ꝓmptus ad ambulādū. Vñ Aug. ſup Iob.
Minuta ſunt grana arene: ſꝫ ſi multa arena
ponat̄ premit atq̄ opprimit. Potentie enim
rōnalis operatio eſt diſcernere: ſꝫ ꝓpter aggra
uationem venialiū non ita clare diſcernit bo
noꝝ et maloꝝ differentiā. In huiꝰ ſignū bo-
ni ꝛ ꝑfecti hoīes minima etiā q̄nq̄ pctā di-
ſcernūt: q̄ īꝑfecti nō noſcūt. Vñ Greg. xxxi.
moral. Quāto maioris lumē gr̄e q̄s percipit
tanto ampliꝰ rep̄henſibilē ſe cognoſcit eſſe.
Hoc etiā ꝑꝫ ad ſenſū: qꝛ ī albo et mūdo pā
no etiā parua macula cognoſcitur: ſed in ni-
gro ꝛ immūdo vix q̄nq̄ notabilis ꝛ magna
macula cognoſcit̄. Sic ſiliṫ eſt de ꝯſciā ho
minis. Cōcupiſcibilis aūt potētie operatio eſt
appetere bonū qđ cognoſcit rōnalis. Sꝫ ve
nialia aggrauāt potentiā cōcupiſcibilē ꝙ nō
ita ardēter appetit bonū ac ſi nullis veniali-
bus eſſet aggrauata. Iraſcibilis operatio ē de
teſtari malū. In ſignū huiꝰ ꝑfecti viri qui ha
bent mūdas ꝯſcias valde etiā deteſtant̄ par
ua mala q̄ imꝑfecti nō faciunt. Vñ Hiero.
in epi. Aīa eius xp̄o dedicata ſic cauere debet
minora quomodo etiam maiora ſciens etiā
pro verbo ocioſo rationem eſſe reddendam.
Quinto retardant a gloria: qꝛ homo q̄ de-
beret et poſſet ſtatim poſt mortem euolare
ad celū cogetur propter venialia ad tempus
in purgatorio expectare. Nunq̄ enim ab ali-
quo dei facies videbitur donec ſoluat per pe
nas minimū quadrantem venialium pecca-
torum. vt patet Math. v. Non exibis inde
donec reddas nouiſſimū quadrantem. Un-
de Humber. Nunq̄ enim a quoq̄ dei facies
videbitur donec per penam venialium pecca
torum quadrans minimus perſoluatur. Et
ignis purgatorij eſt miro modo grauis. Un
de Auguſti. Ignis purgatorij licet eternus
non ſit: miro tamen modo eſt grauis. Excel
lit enim omnē penā quā vnq̄ aliquis paſſus
eſt ī hac vita. Et etiā ꝓ paruis peccatis opor
tet hoīem in purgatorio q̄nq̄ diu purgari q̄
in pñti faciliter et leuiter deleuiſſet. ¶
Vñ legit̄ de ſorore ſcti damiani ꝙ ꝓpt̄ audi
tū viuꝰ cātilene quā cū delectatione audiuit
cātare ī q̄dā chorea de quo nō fuit ꝯtrita nec
ꝯfeſſa nec ꝓ illo egit pniām fuit in purgato
rio. xviij. diebus. ſicut ipſa poſt mortē ſuā re
uelauit cuidā ſctō homini. Sextū eſt ꝙ bo
na gr̄e celeſtis diminuūt. nō quidē illa q̄ iā
debent̄ et q̄ habentꝰ ibi ꝑ merita reposita. ſꝫ

que deberent si venialia nō fierent. q2 medio
tempore possent aliq̄ bona fieri qꝫ illa venia
lia fiunt per q̄ bona opa bonū cel. sine glorie
augmētaret. Et etiā post ppetrationē venia
liū tūc scd̄m magr̄m in cō. theo. verita. opor
tet nos opa quedā cōuertere ad solutionem
hmōi debitoꝝ p que etiā deberet nobis cre
scere cumul⁹ eterni premij. ¶ Septimū
est ꝙ venialia sepe sunt occasio mortaliū pec
catorum. Et hoc contingit quattuor modis.
Primo ex cōplacētia. Un̄ Augu. Nullū pec
catum adeo veniale est quod nō fiat mortale
dū placet. Nō idē act⁹ numero: sꝫ idē specie.
Notādū ꝙ q̄nto est maior delectatio ī peccā
do: tanto maior pena debetur illi pctō in fu
turo. Un̄ Apoca. xviij. Quātum in delicijs
fuit: tantū date ei tormentum ꝛ luctum. Ergo
ppter securitatē cōsulēdū eēt qꝫ in aliquo
pctō qd̄ scd̄m se estimatur veniale habuisset
nimis magnā cōplacentiā ꝛ excessiuam dele
ctationē q̄ reprehensibile est nimiā delectatiā
habere in risib⁹. in leuitatib⁹. ꝛ in v̄bis ꝛ co
fiteret sic de alijs. nisi fierēt causa recreatōnis
et moderate. Quia scd̄m aris. vij. eth. Homo
q̄nq3 indiget quadā delectatione quasi qua
dam recreatione ppter multos labores q̄ si
bi occurrūt. Sed excessus in risib⁹ et leuitati
bus caueri debet. Un̄ dicit Basilius. Iocus
siue risus remissaꝫ efficit aīam et negligentē
erga dei p̄cepta: nec delicta sua ad memoriaꝫ
potest reuocare: sed obliuiscens ea nec se mi
tigat ad pn̄iaꝫ. ꝛ ita paulatim oībus bonis
priuabitur. Un̄ etiaꝫ Ber. de cōtem. mundi
dicit. Compatit dei fili⁹ ꝛ plorat hō patitur
et ridet. ¶ Secūdo ex dispositōe: q2 p frequē
tē lapsum venialiū disponit hō ad mortale.
Et scd̄m hoc intelligit. Grego. Uitasti gran
dia vide ne obruaris arena. Hoc dicit: quia
sepe de minimis pctīs puenit ad magna. sic
de parua scintilla q̄nq3 crescit magn⁹ ignis.
Eccl. xix. Qui spernit modica paulatim deci
dit. Un̄ Greg. in pastoral. Qui minima pec
cata deflere ac deuitare neglexerit de statu iu
sticie nō quidē repētē: sꝫ paulatim ꝛ particula
tim cadit. ¶ Tertio ex progressu: q2 qn̄ insur
git veniale si non phibet posset pcedi vsq3
ad mortale. Nō q2 ipm̄ veniale in substantia
fieret mortale: sꝫ q2 ex ipso veniali occasiona
liter pgrediendo fieret mortale. Istud patet
in primis motib⁹ q̄ inter venialia cōputantur.
Sed qn̄ delectatio conualescit intantum ꝙ

cōsensus accedit iam est pctm̄ mortale ex ve
niali: sic ꝙ sunt duo peccata. Un̄ Augu. in
li. de penitē. Nō est pctm̄ adeo paruū qd̄ nō
crescat neglectū. ¶ Quarto propter consciē
tiam erroneā et nimis strictā. s. qn̄ quis tene
ret firmiter et diffinitiue aliqd̄ peccatū qd̄ in
se est tantū veniale ꝙ hoc esset mortale: ꝛ sic
sup hoc faceret mortaliter peccaret ppter cō
scientiā. ¶ Sed quantū ad tertiū sciē
dum ꝙ peccata venialia octo modis dimit
tuntur. Primo p confessionem generalē q̄ fit
publice cū multis ꝛ corā multis. sicut fit cōiter
post sermonē et p̄dicationē. Et illa confessio
habet efficatiam ad dimissionē venialium
ex tribus. Primo ex contritione confitentis.
Secūdo ex humilitate cōfitentis. Ergo cū
hūilitate genua flectere debes ꝛ caput hūili
ter inclinare qn̄ tu dicis talem generalē con
fessionē. Tertio ex oratione sacerdotis q̄ di
cit sup ppl̄m. Misereat vestri oīpotēs deus
ꝛc. Ergo interim ꝙ sacerdos dicit talem ora
tionē quilibet recollecto corde et deuote pe
tere debet: et desiderare hoc a deo adimpleri
quod sacerdos petit. Sic similiter intelligen
duꝫ est de illis qui dicunt Confiteor cum sa
cerdote ante missam. ¶ Secundo per deuo
tam pectoris tunsionem exemplo publicani
qui percutiens pectus suum dixit. Deus p
pitius esto mihi peccatori. de penitēn. distin
ctione pma. Tres sūt actiones. ¶ Tertio per
aque benedicte aspersionem. de conse. distin
ctione. iij. Aquam sale. Aliqui habent aquā
benedictam in domo sua. vt quemadmodū
sepe venialiter peccant: ita etiam econuerso
in deletionem venialium aquam benedictā
sepius recipiunt. Et laudabilis et bona est
talium deuotio. ¶ Sciendum est tamen ꝙ
aqua benedicta deuote recipienda est ꝛ non
derisorie: siue accipiatur a sacerdote: siue a se
ipso. Et vbicunq3 et in quacunq3 parte cor
poris tetigerit hominem: siue in manibus:
siue in facie: siue in alijs locis bonum est. At
tamē in facie communiter accipitur. Et hoc
propter dignitateꝫ. Quia facies est nobilior
pars corporis. Etiaꝫ propter quinq3 sensus
in quibus sepius peccamus: qui magis vi
gent in capite. ¶ Item bonum est habere a
quaꝫ benedictam circa lectum: et aspergere
se de sero cum ea quādo quis vult intrare le
ctum. Et maxime circa infirmos qui sunt se
pe aspergendi cum aqua benedicta ad effu

gandū fantasmata demonū. vñ p̄s. Contri-
bulasti capita draconis in aq̄s rc. Uñ i cōse
cratione aq̄ legunť v̄ba valde notabilia. s. di
scedat omne fantasma i loco quo aspsa fue-
rit aqua rc. ¶ Exemplū huius legim⁹
q̄ i vno monasterio q̄dā laicus de nouo puer
sus cū eēt in articulo mortis vidit totā domū
repletā cū deformib⁹ psonis et rostratis. Qd
cū significaret custodi suo ille intelligēs q̄ i-
mundi sp̄us essent fecit sibi porrigi vas aque
b̄ndicte et cū ea aspsit totū locū. et cū hec fa-
ceret alter clamare cepit. Eya eya fac qd facis
q̄m ecce diaboli fugientes sūma celeritate cō
tendūt exire alter in alterū impingentes. Et il
le fortius cepit aspergere et sic liberat⁹ ē exer
a demonū infestatione. Querit̄ vtrū aq̄ b̄ndi
cta sit sacramentū. R̄ndetur scd̄s Ray. q̄ nō.
sed est qddā sacramentale rc est qsi q̄dā dispo
sitio ad sacramentū. Uñ dat̄ ꝯtra demonū ne
quicias et ꝯtra venialia et ꝯtra oīe illud qd
effectum sacramētoꝝ impedire posset. Quid
fiet enim aquā b̄ndicta apponit̄ aq̄ nō b̄ndi-
cte. R̄ndet scd̄m sctm̄ Tho. in. iiij. di. xij. To-
tum est benedictū. Uirtus enī que acq̄sita est
aque ex b̄ndictione preuīt ad aquā additam
Sile est de oleo non ꝯsecrato addito sacrato
Quarto p ꝯtritionē cordis. Ergo bonū ē im-
mediate conteri qñ aduertis te aliqd veniale
ꝯmisisse. Uñ Cass o. sup illud p̄s. Ad dnm̄
cū tribularer sic dic. Dñs nescit differre quod
quē corde compunctio senserit sibi supplicare
Quinto p orōem ꝑapue dnicam. de pe. dist.
iiij. Quottidianis. Aug. De quottidianis le-
uibus peccatis sine q̄bus hec vita non ducit̄
quotidiana oratio fideliū satisfacit. Sexto p
ep̄alem benedictionē et scd̄m quosdā etiā p
sacerdotalem. Ergo manendū est in ecclia vs
q̄ ad finem misse et benedictionē quaꝫ sacer
dos dat in fine misse deuote suscipere debꝫ q̄
libet xp̄ianus. Septimo p elemosinarū lar-
gitionem. vnde Danielis. iiij. Peccata tua ele
mosinis redime. Unde cantatur in q̄dragesia.
Abscondite elemosinā in sinu pauperum. et
ipsa dabit pro vobis. Quia sicut aq̄ extinguit
ignem ita elemosina extinguit peccatuꝫ. vñ
Eccli. iij. Sicut i sereno glacies ita p elemosi
nā soluentur peccata tua. Et addunt quidaꝫ
p iniuriaꝝ dimissionem que est elemosina spi
ritual. de qua dr̄ Luce vi. Dimittite et dimit
temini. Uñ etiā aug. Multa sunt genera ele
mosinarum quas cū facimus adiuuamur vt
dimittanť pctā nostra. Sꝫ ea nihil est maius
q̄ cum ex corde dimittimus qđ in nos q̄s q̄
peccauit. Octauo p dignā eucharistie cōionē
de ꝯse. di. ij. Cum omne crimē. Et q̄dā addunt
etiā p extremā vnctionē. extra de sacra vnct. c.
Unico. De his sūt v̄sus. Confiteor tundo: as
pergor ꝯteror oro. Signor edo dono: per hec
venialia tollo. Et nō solū p illa specialiť enu-
merata. Sed etiā p quodlibet bonū op⁹ dele
tur venialia. et sicut d. ꝯ sctūs Tho. Plura
vel pauciora venialia p predicta remittūtur
scd̄m q̄ per hec maior vel minor feruor chari
tatis concitatur qui de plurib⁹ vel de paucio-
ribus saltē impliare cōmotionē ꝯtineat. Uñ
non oportet q̄ p hec sēper omnia peccata ve
nialia dimittantur.

De eodem euangelio.

¶ Amantanus appropians alligauit vul
nera eius. Hic est dicendum de septem
sacramentis ecclesie. Et istuꝫ sermo. quere in
fra sermo. cclviij. p.

Dnica. xiij. Ser. cci. de sacerdotibus.

Ite ostēdite vos

¶ sacerdotib⁹. Luce. xvij. In hoc q̄
xp̄s leprosos. istos post mūdatio
nē ad sacerdotes misit. dat nobis exēplū ho
norādi sacerdotes. Uñ in p̄nti ser. tria sūt di
cēda. Primo de dignitate sacerdotū. Scd̄o
q̄ grauiter peccāt illi q̄ sacerdotib⁹ detrahūt.
Tercio q̄ periculose stāt mali sacerdotes. scꝫ
ꝯcubinarij. ¶ Circa primū sciendū q̄ sic-
ut sunt nouē chori āgloꝝ i celo: sic etiā sunt
nouē dignitates sacerdotū. Primo sacerdo-
tes sūt sup oēs reges et p̄ncipes terre. Iere.
i. Ego constitui te hodie sup gētes et super re
gna. etiā ptꝫ i hoc q2 dignitas sacerdotal hꝫ
reges consecrare et facere. sꝫ oēs reges mun
di non possunt vnū sacerdotē facere. Et in si-
gnū eius q̄ maiores sunt tūc iā non est prin-
ceps adeo magn⁹ qn teneatur ceruicē suā i cō-
fessione flectere et humiliare coram sacerdote
loco dei qui est vicarius eius. Unde breuiter
deus exaltauit sacerdotes sup oēs hoīes et
sup oēs creaturas. Uñ quidā doctor dic. Si
cōditione estis hoīes dignitate estis sup oēs
hoīes. Idem doctor. Sacerdos est altior re
gibus: felicior angelis: creator sui creatoris.
Scd̄o honorauit eos in tpalibus. q2 illa q̄
sibi deus reseruauit. s. decimas oblatiōes te-
stamēta p̄micias et alia patrimonia crucifixi
gratis sacerdotib⁹ ꝯtul e p substentatiōe cor
poris vt illi sine labore cū alios hominē la-

borare oportet qctius deo seruiũt i spũalib⁹. V Tercio honorauit eos eis emunitatẽ cõferẽdo vt nullus terren⁹ pnceps sup eos iurisdictiões habeat nec rex nec pnceps nec aliqs hoĩm secularium audeat manus suas violẽter i eos mittere vel ponere etiã in minimũ. ⁊ in accolitũ. Oppositũ faciẽs eo facto ẽ excõicat⁹ maiori excomunicatione: tã in celo q̃ in terra Sic etiã ꝓtegit eos vt nullus audeat eos perturbare vbis vel factis. ⁊ obꝓprium illis illatuz reputat quasi sibi factũ. Uñ dñs dic per ꝓpham zach. ij. Qui tetigerit vos tangit pupillã oculi mei. Itẽ ps. Nolite tangere xp̃os meos Unde nec etiã in vbis sũt molestandi. sed honorandi. Uñ dicit dñs ad moysẽ ⁊ aaron. Benedicam benedicentibus vos. ⁊ maledicam maledicentibus vos. Uñ etiã ab ecclesia sacerdotes sunt ꝓuilegiati intantũ q̃ q̃cunq̃ contra libertatem cleri et sacerdotum statuta faciunt vel talia statuta seruant excõmunicationẽ incurrunt. Itẽ nullus pricipum secularium audet exactiones facere ↄtrã clerũ Item ne aliqs de bs pedagiũ accipere a clero alias sententiã excõmunicatõis icurrit. nec a pdicta excõmunicatione absolui põt nisi plene restituerit. Quarto honorauit eos i hoc q̃ ↄmisit eis alas fideliũ. ⁊ ecclĩam sctãm. vñ Cris. Celo et angelis et omni creatura honorabilior est ecclia. Xp̃s amplius ecclĩam dilexit q̃ seipsum. Unde venit de celo in terraz. ⁊ xxxiij. annis p ea seruiuit et tandem amaram mortem pro ea sustinuit. et iam dat ei corpus suum in cibũ et sanguinẽ in potũ ⁊ post hãc vitaz dat ei seipm in celo in pmiuz. Insuper hanc dilectã ecclĩam cõmisit sacerdotib⁹ cum omnibus bonis. i. sacramẽtis. Solus eñ ordo sacerdotalis ex officio habet baptizare q̃uis in necessitate cuilibet liceat. Itẽ solus habet ↄferre sacramentũ ↄfirmationis. Itẽ sol⁹ sacerdos habet audire ↄfessiones et a peccatis absoluere et penitẽtiam iniũgere. Uñ Ioh. xx. Accipite spũsanctũ quoꝝ remiseritis ⁊c. Item solus habet porrigere sacramẽtũ extreme vnctionis. et sic de alijs. In hac dignitate icõpꝛehensibile eos honorauit singulariter pre omnibus alijs hoĩbus. Math. v. Uos estis lux mundi. Sicut eñ mundus nihil eẽt sine luce. sic ecclesia sine sacerdotibus. X Quinto honorauit eos i hoc q̃ vult q̃ districte obediatur eis loco sui ab omnibus hominibus cuiuscunq̃ status ⁊ ↄditionis fuerint Luc. x. Qui vos audit me audit. ⁊ q̃ vos spernit me spernit. Aug. Qui cq̃d non licet pastoris est ꝓhibere ne fiat. ⁊ regis audire ne faciat Ergo obediendũ est eis tanq̃ xp̃o qui ꝓpter hominib⁹ ieiunare festiuare. et sic de alijs. Iõ ↄminatur dñs inobedientibus et rebellibus Deut. xvij. Qui supbierit nolens obedire sacerdotis imperio morte moriatur. Exemplũ de dathan abiron et chore qui rebelles fuerũt Moysi et Aaron. et ideo terra se aperuit et viuos eos absorbuit. Sexto honorauit eos dando eis ptãtẽ ligandi et soluendi. Math. xviij. Quecunq̃ ligaueritis super terraz erũt ⁊c. Hec potestas ligandi et soluendi vno modo intelligitur de excõmunicatione que ẽ gladius spũalis. Et multum est timenda ꝓpter quinq̃. De ista materia quere ãte ser. lxx. V. Alio modo hec ptãs de absolutione pctõꝛuz intelligitur. Uñ epũs qñ ordinat sacerdotes exsufflat in eos dicens illud Ioh. xx. Accipite spũ sctm̃ quoꝝ remiseritis ⁊c. Y Septimo honorauit eos in hoc q̃ noiant̃ i scriptura angeli. Uñ Greg. dicit. Diuino q̃ sacerdotis noie censentur angeli vocant̃. Quare aũt angeli vocant̃: qꝛ habent similitudinẽ cũ angelis. Primo qꝛ angeloꝝ officiũ est ministrare deo et hominib⁹. qꝛ scdm aplm. Oĩs sũt administratorij spũs. Sic etiã sacerdotes habent ministrare deo die noctuq̃ et hoib⁹ cũ sacramentis. Secũdo qꝛ angelus est vita purus: sic ⁊ q̃libet sacerdos tenet̃ eẽe castus Castitas aũt est vita angelica. vñ Amb. Qui non nubũt nec vxores ducũt sicut angeli i terris sunt. Damascen⁹ libro. iiij. A nuptijs abstinentia est angeloꝝ imitatio. Tercio angeli habent informare et admonere hoĩes p bonam inspirationẽ. sic et sacerdotes p vbũ dei Quarto habent angeli laudare. ps. Laudate dñz oẽs gentes ⁊c. Sic ⁊ sacerdotes quottidie sub precepto mortalis peccati tenentur soluere septem horas canonicas in laudẽ dei

Z Octauo deus honorauit sacerdotes in hoc q̃ sacerdos aliqualiter similis est Marie beatissime virgini. Primo sicut btĩssĩa vgo Maria cõcepit p q̃nq̃ vba verũ corpus xp̃i. Luce. i. Fiat mi. sc. vbũ tuũ. Sic sacerdos cõficit p q̃nq̃ vba verũ corpus xp̃i. Et sicut immediate post cõsensum Marie fuit xp̃s tot⁹ in vtero eius. Sic immediate post ꝓlatõez verborũ cõsecrationis trãsubstantiatur panis i verũ corp⁹ xp̃i. Scdo sicut btã vgo post ptuz xp̃m portauit manibus suis et in presepe collocauit. et cum econuerso leuauit. Sic sacer-

dos post cōsecratōnē leuat xp̄m et locat eū
ecōuerso τ portat eū ad infirmos: τ tractat eū
manib⁹ suis. Tertio sicut btā virgo fuit san
ctificata in vtero anteq̄ concepit christū. ps.
Sanctificauit taber. suū altis. Sic sacerdos
antea ordinat̄ anteq̄ cōsecret: q2 sine ordine
nihil ꝯsecraret. Ergo laic⁹ quātūcūq̄ sanct⁹
nihil egerēt: etias si vba cōsecratōis ꝓferret.
D Nono honorauit eos sup āgelos τ etiā
aliqualiter sup dignitatē btē marie vginis.
Primo in dignitate custodie. sacerdos enim
habet custodire plebes aīas. sicut eps̄ totū epa
tū. papa totū mundū. pleban⁹ totā prochiā.
Unde Bern. O q̄ digni custodes q̄ tā sollici
te peruigilant vt aīas sibi creditas a morte
eterna custodiāt. Sꝫ angel⁹ habet tm̄ custo
dire vnā aīaꝫ. Ber. Magna dignitas aīarū
vt vnaqueq̄ ab ortu natiuitatis in sui custo
diā habeat angelū deputatū. Scdo in sū
mendo τ tāgendo corpus xp̄i. Angelorꝫ enī
est videre deū. Math. xviij. Angeli eorꝫ sem
per vident faciem patris mei qui in celis est.
Sꝫ in hoc sacerdos maior est angelo. q2 ille
videt: iste aūt tractat: τ eū hoc sumit. qd̄ nūs
q̄ sic datuꝫ est alicui angelo q̄ sic sumat. sed
sufficiat ei deū cōtēplari. Tertio in cōsecrando
corpus xp̄i. In hoc sacerdos nō solum ange
los. sed etiā mariā matrem xp̄i aliquo modo
excellit. Unī minimus sacerdos in terris pōt
hoc qd̄ maxim⁹ angelus in celo nō pōt. Unī
Ber. O veneranda dignitas sacerdotū in quo
rū manib⁹ tanq̄ in vtero vginis dei fili⁹ in
carnatur. Unī etiā Aug. In ꝯsecratōe sacre
hostie tota celestis curia sibi seruit: τ dñs ce
li ad eū descendit. Unī Amb. sup Luca. Non
dubites assistere angelos qñ assistit xp̄us in
altari: qñ. s. imolatur. Unī xp̄s pōt dicere cui
libet sacerdoti illud Esa. v. Quid vltra debui
facere tibi τ nō feci. E Circa secundum
sciendū q̄ quilibet hō debet honorare sacer
dotes: ex quo de⁹ ita multiplici honore eos
sublimauit. Sed ꝯ h⁹ faciūt q̄ sacerdotes in
honorāt in quo deū grauiter offendunt. Unī
Petrus de palma. sup. iiij. precepto dicit. Ue
illis q̄ sacerdotes nō honorāt: sed eis detra
hunt τ infamāt. q2 q̄ rursus crucifigunt filiū
dei. Nā quotiēs religioso vel sacerdoti detra
his: totiēs spineā coronā capiti xp̄i imponis.
q2 ipsi sūt caput τ superior pars ecclie militan
tis. Quotiens aūt iniuriā ipsis facis: totiens
ipm̄ xp̄m clauis cōfigis. quotiēs eis cōuicia

tus facis totiens in xp̄i faciē conspuis. quo
tiēs ipos exosos habueris. vl̄ dicta vel facta
eoꝝ exprobraueris: totiēs lancea lat⁹ xp̄i cōfo
dis. Unī de⁹ ostēdere volens quātū illud pec
catū detestet̄ ostēdit hoc in pena insolita quā
dathan τ abiron τ chore ptulerūt dū eos ter
ra viuos absorbuit ꝓ eo q̄ ipsis sacerdotib⁹
insultauerūt. Ex quo pꝫ q̄ sacerdotes ab oī
bus merito sūt honorādi. Et hoc q̄ntū ad se
cundū. D Sꝫ q̄ntū ad tertiū sciendūꝫ q̄
sacerdotes fornicarij in periculosissimo statu
stant. Unī sciendū q̄ sacerdos fornicari⁹ vel
sacerdos existēs in quocūq̄ peccato mortali
nondūꝫ vere cōtrit⁹ nec dignā agens pniam
vt oportet quotiēs actū alicui⁹ ordinis facit
peccat mortaliter. Unde qñ baptizat vel ab
soluit cōfitentes vel ꝑdicat aut matrimonia
solēnizat: aut sacrm̄ eucharistie: aut extreme
vnctionis ꝑbet: vel mortuos sepelit: aut mu
lieres post partuꝫ introducit: vel aquam: vel
sal in die dñica exorcizat: aut pplm aspergit.
vel cādelas in festo purificationis marie: aut
ramos in die palmarū: vel ignē: vel cereum:
vel baptismū in vigilia pasche: vel penthecō
stes bndicit vel qd̄ mai⁹ oīb⁹ his est qñ cele
brat missaꝫ τ sacrm̄ eucharistie cōsecrat atq̄
sumit. in oīb⁹ istis necnō in alijs actib⁹ q̄ sa
cris ordinib⁹ sūt ānexa: ac in quolibet ipoꝝ sin
gulariter exercēdo sp̄ mortaliter peccat. τ totiēs
quotiēs aliquēꝫ actū vt minister ecclie exequit̄
et exercet. sicut ex dictis scti tho. l. iiij. di. xxiiij.
manifeste ꝓbat̄. Ac etiā nō solū in ꝑscriptis
actib⁹ τ effectib⁹: sꝫ etiā scdꝫ Dyoni. qñ τ q̄
tiēs ad aliquē hmōi actū exercēdū aliquā ve
stē sacerdotalē sumit siue induit. vt albā vl̄ ma
nipulū vl̄ stolā vl̄ casulā. aut alias sacras ve
stes cōit̄ vl̄ diuisim. Qd̄ revera satis ē horrē
dū. stupēdū: τ valde periculosuꝫ i tali statu at
q̄ dignitate tot τ tātis criminib⁹ subiacere:
atq̄ implicari. Unde nō inmerito dicit̄. Quāto
gradus altior: tanto casus ꝓfundior. Item
sacerdos incōtinēs τ fornicarius suspensus
est ipso iure. τ missa eius nō debet audiri. vt
pꝫ ex̄ de coha. cle. τ mu. c. Uestra. Audiens
aūt missaꝫ ei⁹ peccat mortaliter scd̄m Tho.
iiij. τ quodlibeto. q. viij. Hoc aūt intelligitur
de publicis fornicarijs. E Querit̄ hic si
talis celebrat vtrūꝫ sit irregularis. Rndeo q̄
sic vt dic gui. Et q̄rit̄ vtꝝ eps posset cū ipso
dispensare. Rndet̄ q̄ sic. Ex quo dispensatio
in hoc casu nō est ꝓhibita. Et iura que mine

nitur in extraneū illa pecunia[?] de suspēso ab
hoie nō a iure: qr intra benignius solent agere
q̄ hoies. Hec Hostieñ. Itē queritur: clerici q̄ ex
pendūt patrimoniū crucifixi cū meretricib⁹:
vtrū teneant ad restitutionē. Rńdetur q̄ cle
rici qui res suas bona ecclesie dāt meretricib⁹:
histrionibus: vel etiā suis consanguineis nō
ad sustentationē sue nature: sȝ vt possint eos
ditare de patrimonio crucifixi: raptores sunt
et tenent ad restitutionē. F Querit vlte
rius de q̄bus reb⁹ debēt restituere. Rńdeo si
bhīt patrimoniū seculare vel aliq̄d de artifi
cio vel labore manuali de istis pñt restitue
re. Sed de reb⁹ ecclie nō sufficit restituere: qr
quicq̄d eis supererit sup victū et amictuȝ: hoc
debent dare pauperib⁹. Vñ dr in decre. Bo
na sacerdotis sunt bona pauperū. dis. xlvij.
Sicut hi. et. xvi. q. i. ca. vlti. Nisi sibi subtra
herēt de necessarijs: vel nisi res quas habue
runt de patrimonio vel de artificio expendis
sent in vsus ecclesie. Hec Host. G Que
ritur vtrū concubine sacerdotū teneant resti
tuere q̄ a sacerdotib⁹ pro tali illicito opere re
ceperūt. Rńdet scdm Ray. q̄ sic Nam forni
carie ⁊ hmōi psone turpes tenentur restitue
re ipsi ecclesie: nisi forte eis fuerit datū causa
elemosine i summa necitate: qr tūc fuit debitū
Idē Hostieñ. H Sciendū q̄ magr̄ in
cōpen. theo. vrita. li. vi. c. xxv. dicit q̄ vis eos
sacerdotes habeat claues: nō tñ eme pñt li
gare ⁊ soluere. sic excō can. suspē. et heretica
dānati. Hoc aūt nō est ppt defectū ordinis:
sȝ qr nō bñt materiā s subditos q̄ auferi. tur
eis qñ excōicant vel suspēdunt. pñt tñ bap
tisare: qr hoc est sacrm necitatis. Possunt etiā
tales eucharistiā cōficere. qr hoc substātialr̄
adheret ordini. Ligare autē et soluere ordini
adheret accidentaliter. Unde nos legimus
vnū exemplū de sacerdote fornicario in vita
beati Eligij epi. q̄ cū q̄dā sacerdos infamis
esset in opere carnis et licet frequent admoni
tus ab eo nollet abstinere a cōsuetudine sua et
a peccō luxurie. tunc btūs Eligi⁹ epūs excōica
uit eum ⁊ phibuit q̄ nullo modo celebraret.
Cū aūt sinas epi p̄ aipēderet ⁊ celebrare vel
let: astans altari subito cecidit retrorsum. ⁊ a
dyabolo suffocat⁹ expirauit corā omni pplo.

Ad eādē dñica ser. xcij. d̄ grāꝝ actiōe

Exiditi faciē an-

te pedes ei⁹ grās agēs. Luce. xvij.

Sacedū q̄ ille samaritanus a xp̄o de lepra mū
dat⁹ reuersus ē ad dñm ꝑ grās agens ei de bñ
ficio sibi īpenso. ergo cecidit in faciē ante pe
des ei⁹. Vñ in pñti ser. tria sunt dicēda. Pri
mo q̄ sunt illa q̄ debent nos inducere ad lau
dandū ⁊ regratiandū deo. Secūdo de q̄bus
debemus regratiari deo. Tertio exemplum
de grāꝝ actione. I Circa primū sciendū
q̄ septē inducūt nos ad grāꝝ actiones deo
referendas. Primū est sacra scriptura quam
spūsanctus locut⁹ est p pphas et sanctos doc
tores. Vñ Thob. iiij. dicit Thobias senex
filio suo. Omni tempore benedic deum. Sic
vnusquisq̄ pr̄ debet docere filiū suū ad lau
dādū deū exēplo illi⁹ Thobie senioris. Itē
ps. Bñdicā dñm in oī tpe: sp laus ei⁹ in ore
meo. O q̄ felix esset hic q̄ hec in veritate cū
ppheta dauid dicere posset. Vñ Aug. ii. in li.
confes. Uere felix esset q̄ posset diuine laudi
sp insistere. Itē aplus. In oībus grās agite.
K Secūdū q̄d nos inducat ad laudādū
deū est cōsideratio creaturarū que suū creato
rē laudant. Nā in illo ps. q̄ cantat in matuti
nis. s. Bñdicite oīa opa dñi dño. ⁊c. monent
oēs creature. s. montes et colles: ligna fru
ctifera ⁊ vniuersa germinātia in terra. aque
ignis et pisces maris. volucres celi et bestie
terre. ⁊ sic de alijs pter peccatorē ⁊ dyabolū
illi nō monent ad laudandū deū: qr indigni
sunt. qr non est speciosa laus in ore peccōris.
vt habet eccl. xv. Sȝ diceres quō creature iā
enumerate laudāt deū. Rńdet. Aqua per cō
tinuū cursuȝ suū inquantū pōt laudat deuȝ.
Terra autē fruct⁹ germinando et florendo. Ar
bores in altuȝ se erigendo: et crescendo erga
creatorem. volucres in cantando ⁊c. Absur
duȝ est hoiem tacere et de mane in lecto dor
mire et pigritari. cū auicule puc i aurora deū
suū laudant. Vñ Grego. in moral. Mirum
est q̄ hō deū nō semp laudat. cū omnis crea
tura ad deum laudandū semp eum inuitat.
L Tertiū est natura propria. Nam in cor
pore humano ingeminauit natura tot mem
bra vt dicūt physici quot sunt dies in anno.
vt ex hoc rōnali etiaȝ instinctu informemur:
ne vlla dies nos ptranseat sine laude diuīa et
grāꝝ actione. Ergo cū q̄s mēbra corpis sui
inspicit: tunc reducere debet ad memoriaȝ q̄
deus tot mēbra corpi suo cōtulit: quot sunt
dies in anno. vt deū laudare debeat cum cor
pore ad honorē ipsius: ordinando cogitatio

nes cordis. verba oris: ⁊ opa corpis. Unde
aplus. Omnia quecunqꝫ facitis in verbo vel
opere omnia in nomie dñi ihu xpi facite. Et
ex hoc actiões illi⁹ hoīs nō censent humane
sed potius celice ⁊ diuine. qꝛ celicam formaꝫ
ipsis imprimit cū in eisdem solum diuinū ho
noreꝫ intendit. et sic homo in omnibus acti/
bus suis pōt mereri remuneratōnē eterne vi
te. s. comedendo. bibendo. dormiendo. labo
rando. Uñ aplus. Scim⁹ qm̄ diligentibus
deum omnia cooperantur in bonū. Qꝫ ho/
mo in sumendo cibum in hoc deum laudare
potest patet per Augusti. dicentem. Pero si
manducas ⁊ bibis ad refectionē corporis et
deo gratias agis: et cibus ⁊ potus tuus lau/
dant deū. Item in dormiendo. Uñ Grego.
Somnus sanctorū nō vacat a merito. quia
cum homo comedit vel dormit pro sustenta
tione ⁊ cōfortatione sue nature vt deo serui/
re et laborare possit semp meretur. Ergo bo/
num et laudabile est a quolibet xpiano q̄ cū
de mane surgit vt oīa actiones suas ⁊ opa
que illo die facere intēdit deo bono zelo offe/
rat: et petat ab eo dirigi in omnibus verbis
et factis. Et cū de sero transit dormitū qꝫ an/
tea discutiat suā ppriā ꝯscientiā. si in aliquo
illo die deum offendit vt de hoc doleat: et sic
cōtrito corde se ad lectū suū locet. vñ Criso.
in sermone quodā. Qñ accubaueris sup stra
tum tuuꝫ: anteq̄ veniat tibi somnus, pfer in
mediū codicē conscientiaꝫ tuam. reminiscere
peccata tua si quid in ꝟbo vel facto vel cogi/
tatione peccasti. Quia valde periculosum est
dormire per vnam noctem saltem in peccato
mortali. quia si sic quis moreretur eternaliter
dānaretur. Unde Dyoni. de diui. no. Auda
tior est qui cum vno peccato mortali dormit
q̄ qui cū septem hostibus de morte sua inui
cem obligatis confligit. Ergo debem⁹ semp
stare in timore dei die noctuqꝫ: et eum semp
pre oculis habere in omibus cogitationib⁹:
verbis: ⁊ operibus. Unde Isidorus de sum
mo bono. Timor expellit peccatum. Timor
reprimit vicium. Timor cautum facit homi
nem et sollicitum. Ubi timor non est: ibi sa/
lus non erit. Unde scriptum est Eccl. xxvij.
Si nō in timore dñi tenueris te instanter: ci
to subuertetur domus tua. Unde Bernard⁹
Connexa quidē sunt timor et religio: nec ma
nere potest alterū sine altero. O q̄ plures sūt
qui sine omni timore dei viuunt: et illis non
erit salus. Uñ ps. Initium sapientie timor
dñi. Nam homo quantūcūqꝫ sanctus si non
in timore dei stat finalit̄ male habebit. Uñ
Bern. Omne nāqꝫ virtutū edificiū ilico ꝟgit
in ꝑcipiciū: si timoris dñi amiseris presidiū.

Quartū qd̄ inducit ad laudādū deū est qꝫ
deū laudare ⁊ ei grās agere est qdā diuine ma
iestatis ꝓtestatio: ⁊ nr̄e necitatis denotatio.
In hoc eñi qꝫ deo de suis bñficiis grās agi/
mus eū dñm nostrū ⁊ capitaneū ꝓtestamur
Unde xps volens de quinqꝫ panibus festū
facere: q̄d nō fuit festū humanū sed diuinuꝫ
grās egit: ⁊ fregit deditqꝫ discipulis suis: vt
apponerent turbe. Itē est etiā nostre necessi
tatis denotatio. Qui eñi regratiatur: suā ne/
cessitatē ꝓtestatur. Cum eñi deo de receptis
grās agimus ꝓtestamur qꝫ nihil habemus
nisi qd̄ de eius munere possidemus. M

Quintū inductiuū est qꝫ grārūactio est bo
noꝝ receptoꝝ a deo augmentatio. Nam deū
sic ꝓuocam⁹ ad dandū maiora: si de pceptis
grās referam⁹. vñ Bern. Dona mltiplicant̄
si priora tanq̄ dona suscipi vident̄. Uñ etiā
Criso. super Math. Gratiarūactio est inui/
tatio ad plus dandū. Et ideo optimus mo/
dus īpetrādi est de pceptis prius grās agere
deo. Ergo qñ homo seriose aliqd a deo vult
impetrare: tūc de pceptis primo debet grās
agere. ꝟbi grā. Si petis a deo aliqd̄ tempo/
rale tibi necessarium. scꝫ pro vestimento cor/
poris. tunc antea sibi regratiari debes qꝫ te
misericorditer a pueritia tua vestiuit: ⁊ nunq̄
te pre frigore mori pmisit. Uñ Greg. Segn
tia rerū certitudo est p̄teritaꝝ exhibitio. Si/
militer si petis cibum. tunc regratiare sibi qꝫ
te pauit a iuuētute tua. Similiter si petis cō
seruationē fructuū. segetū. ⁊ vinearū. tūc re/
gratiare sibi de pceptis fructib⁹. Similit̄ si
petis ꝯseruari cū mercimonijs tuis a raptori
bus. tunc regratiare sibi qꝫ te antea sepi⁹ cu/
stodiuit ⁊ prosperitatē cōcessit. Et postq̄ ad
domū reuersus fueris. tūc de his que lucrat⁹
es debes ipsi xpo partem dare. scꝫ pauperi/
bus subueniendo. Et si aliquod defortuniū
tibi in corpore vel rebus acciderit: hoc tibi ⁊
peccatis tuis ascribere debes. quia antea in/
gratus fuisti: et dona ⁊ beneficia dei male ex
pendisti. ergo deus hoc super te permisit. Et
dicitur ps. Iustus dñs in omnib⁹ vijs su/
is: ⁊ sanctus ⁊c. Quia ingratus meretur pri/
uari iam habitis: nec est dignus recipiendis.

Unñ Augu. Q̄d de⁹ dedit gratis tollit ingra-
tis. Unñ etiã Bern. in sermo. Accipiendis in
dignus est qui fuerit de acceptis ingratus.
Sextũ est q̄ grãrumactio est cõseruatio ac
ceptoꝝ tam spũaliũ q̄ tpaliũ. Unñ Criso. sup
Math. Optimus benef. acoꝝ custos est ipa
memor a bñficioꝝ: ꝛ ꝑpetua cõfessio grãrũ.
Ergo qñcũqꝫ aliq̄d bñficiũ a deo accepis et
si illud ꝑdere nõ vis tunc sis grat⁹ deo: qꝛ nisi
si dñs custodierit ciuitatem frustra vigilat q̄
custodit eã. Septimũ est qꝫ grãrũactio est
beatoꝝ in celo existentiũ opatio: qui nihil fa-
ciũt nisi q̄ deuꝫ ꝑ suis bñficijs laudãt. Esa.
li. Gaudiũ ꝛ let. cia inuenitur in ea. grãrum
actio ꝛ vox laudis. ps. Beati qui ha. in do.
tua dñe: in se. secu. lau. te. vñ Ber. Discam⁹
in terris quas facturi sumus laudes in celis.
Nihil ita ꝑprie in terris celestis habitatõis
statum repręsentat. sicut alacritas laudãtiũ
deũ. Ex quo pꝫ q̄ q̄ hic deuꝫ deuote laudãt
habent officiũ sanctoꝝ et angeloꝝ in celo exi
stẽtiũ. Sed hoies ingrti q̄ hic deũ in suis be
neficijs nõ laudãt. tales obtumescent in fu-
tura vita. Unñ Augu. in li. cõfes. Qui hic inci
pit tacere: in futuro mutus erit. ¶ Cir-
ca secundũ sciendũ q̄ deo regratiari debem⁹
de multiplicibus bñficijs ab eo nob impen-
sis. in quibus nobis maximã suã charitateꝫ
ostendit. Et hoc fecit signanter in tribus. scꝫ
in dignitate creationis. in assumptione car-
nis. ꝛ i tolerãtia passionis. In dignitate cre
ationis ostendit deus q̄ plus dilexit hoiem
q̄ aliquã aliam creaturam mundi. Et hoc in
duobus. Primo quia eum ad ymaginẽ ꝛ si-
militudinẽ suã fecit. Unñ Gen. i. Faciamus
hoiem ad ymaginẽ et similitudinẽ nostraꝫ.
Ansel. Fateor dñe ꝛ grãs tibi ago: qꝛ me cre
asti ad tuã ymaginẽ vt tui memor sim. te co-
gitem. te diligã. te intelligã. Secundo quia
eum dñm oim creaturarũ cõstituit: ꝛ ꝑpt eũ
oẽs ceteras creaturas creauit. Gen. i. Dñã
mini piscibus maris ꝛ volatilib⁹ celi: ꝛ vni-
uersis animantibus super terram. Ecce dedi
vobis omnem herbam: ꝛ vniuersa ligna ꝛc.
Qz ergo deus oẽm creaturã ꝑpter hoiem crea
uit pꝫ primo in angelis q̄ seruiunt homini-
bus. Unñ ps. Angelis suis manda. de te: vt
cu. te in omnibus vijs tuis. Itẽ sol lucet sibi
in die: et luna in nocte. terra ꝑfert sibi fruct⁹.
aqua pisces. aer volatilia. ignis calefacit ps.
Omnia subiecisti sub pedibus eius. Ergo qñ
qz vtit bñficijs dei. scꝫ videt idõ tunc eum
laudare deũ debet q̄ oĩa creauit q̄ lanã por-
tat ꝛc. Silr cũ comedit cibũ et bibit potu lau
dare debet illũ a quo habet. s. ipm deũ q̄ oĩa
ꝑpt hoies creauit: ꝛ vti debet creaturis crea-
tis ad honorẽ dei et vtilitatẽ ꝑpriã. Sꝫ heu
plures sũt q̄ nõ regratiant deo de creaturis su-
is. imo sepi⁹ abutunt donis dei. Unñ Augu.
de ci. dei. Quisquis bñficia dei nõ videt cec⁹
est: nec laudat ingrat⁹ est. q̄squis in laudãdo
repugnat insanus est. et tales de oibus his di
strictã reddent rõnem vñ Cri. so. sup Math.
In die illa nihil est q̄d respondeam⁹: vbi celuꝫ et
terra: aqua: sol: luna: dies: ꝛ noctes: ꝛ mũd⁹
tot⁹. stabũt aduersus nos i testimoniũ peccatõ
rũ nroꝝ. Secũdo i assuptõne carnis ondit
q̄ pl⁹ dilexit hoiem q̄ angelũ. ꝛ hoc triplicit.
Primo in honore: qꝛ ei⁹ naturã assumpsit: et
nõ angeli. vñ aplus. ad He. ij. Nusq̄ ange
los apphendit: sꝫ semen abrahe. Secũdo in
amore: qꝛ hoiem ꝑ̄p̄o sanguie reparauit: q̄d
nõ fecit angelis lapsis. i. Cor. vi. Empti eni
estis ꝑcio magno. Tertio i visione. Nã ex cõ
templatione huanitatis hõ maiori gaudio q̄
angel⁹ ꝑfruet in patria. qꝛ ibi videbit suã na
turã diuine nature vnitã. q̄d nõ videbit an-
gelus. Job. xix. In carne mea videbo deuꝫ.
Tertio in tolerantia passionis ondit q̄ pl⁹
dilexit hoiem q̄ ꝑ seipm ꝑ nõ loquendo. qui ꝑ
hoie exposuit corpus suuꝫ. vt dicit Job. xv.
Maiorẽ charitatẽ nemo habet vt aiam suã
ponat quis pro amicis suis. Et sic regratiari
debem⁹ deo de bñficio creatõis. incarnatio-
nis. ꝛ passionis. Et nõ solũ debem⁹ deũ lau
dare in ꝓsperis: sed etiaꝫ in aduersis. Unde
Grego. Recte mentis est deũ nõ solũ in pro-
speris bñdicere: sꝫ etiã in aduersis collauda-
re. qꝛ scdm Guil. Minus periculosa est ad-
uersitas q̄ ꝓsperitas. Unñ ps. Cadent a latere
tuo mille: ꝛ decẽ milia a dextris tuis. Unde
Augu. Ipm lauda siue in eius donis siue in
eius flagellis. ¶ Ergo deũ laudare de-
bem⁹ tam i infirmitate q̄ in sanitate. tam in
paupertate q̄ in diuitijs ꝛc. Exemplũ de grã
rũactõne habem⁹ tale. Erat q̄dã monachus
ordinis Cistercien. cui⁹ virtute multi sanabã-
tur infirmi. maxime ex cõtactu vestimentorũ
eius. Qui cũ interrogaretur ab abbate suo q̄
esset cã miraculoꝝ: rndit. Non pre ceteris fra
trib⁹ laboro. ieiuno. vel oro. sed hoc vnũ scio
q̄ extollere me nõ ꝑt ꝓsperitas: nec frãgere

aduersitas. Cui abbas. Non te perturbauit q̄ vides talia nō p grangiā nostram incēdit. Cui dixit non. Totū em̄ deo cōmitto. si modicū habeo cū graꝫ actōe accepio. si multū: iteꝝ grās ago. Et cōuenit abbas q̄ virtus tantoꝝ miraculoꝝ esset amor dei: et patiētia ī aduersis et contemptus reꝝ mundanaꝝ et terrenarum.

¶ Dnica. xv. Sermo. cxv. De seruitio dei.

Emo pōt duob⁹

N dn̄is seruire. Mat. vi. Luce. xvi. Sicut dicit Aug. Deꝰ hoīem fecit vt summū bonū itelligeret. intelligēdo amaret. amādo possideret. et possidēdo frueref. idō xp̄s in vbis p̄missis vult nos abstrahere a seruitiō mūdi ad suū seruiciū ī hoc q̄ dicit. Nemo potest duob⁹ dn̄is seruire. s. contrariis p̄ceptibus Isti duo dn̄i sunt deus et mundus. Sꝫ heu mūdus habet plures seruitores q̄ ip̄e deus. ¶ Vn̄ sacō q̄ scḋꝫ guil. lugd. septem sūt causę q̄re aliq̄ nolūt deo seruire. Pria causa ē q2 adhuc iuuenes sūt. et in hoc ondūt se iuuētutē a deo nō recepisse. cū ei ī iuuētute seruire noluerit: sꝫ solū in senectute. Sicut aliq̄ mūdani et dei inimici dicūt ī vulgari. Il fault passer ieunesse. Qḋ est malū v̄bum in ore xp̄iani. Nam in illo v̄bo ondūt q̄ dyabolo ī iuuētute potius est seruiendū q̄ deo. et tales volūt deo offerre feces. ī senectutē. et diabolo ī mūdo offerūt purū vinū. i. ip̄am iuuentutē quod deo oīpotenti multū displicet. Sꝫ p contrariū deberet fieri. s. q̄ hō offerret deo hostiā integrā id est caput cū cauda. s. iuuētutē cū senectute et hec esset deo valde acceptū cū hō ī iuuētute inciperet deo seruire. q2 in tātū placet deo seruitiū iuuenū et innocentū q̄ nunq̄ pat carnalis de filio suo intantū gauisus est. siue sit factus rex. siue electus in papā. siue in ep̄m. sicut deꝰ gaudet de seruitio iuuenū innocentū. Secundo aliq̄ nolūt deo seruire q2 diuites sunt. Et quib⁹ plus dedit minus sibi q̄nq̄ seruire volunt. Sed si tales aduerterēt q̄ oīa habēt a deo merito ei seruire deberēt cū reb⁹ et cum corpe. Vn̄ ap̄ls. Quid habes qḋ non accepisti. Et tales q̄ diuitias a deo receperūt et deo seruire nolūt. sed mūdo et diabolo demerētur p hoc q̄ deus op̄s priuare eos eisdē bonis tēporalibus de iure deberet. Et de talib⁹ dicē p pp̄ham dauid. Retribuebāt mihi mala p bonis et odiū p dilectione mea. ¶ Tercio aliq̄ deo seruire nolūt idō q2 pulcri sūt et h⁹ exēplo lucifer qui ppter excellentiaꝫ pulcritudis se deo opposuit et seip̄m exaltare voluit. et ideo inuersus est ad pfundū inferni. Sic et illis cōtinget qui ppter pulcritudinē suam se deo subicere nolunt sed se contra deum erigunt et diabolo et mundo seruire volūt. Et heu hoc est multū lamentabile q̄ diabolus et mundus habent cōiter pulcriores hoīes ī suo seruitio sicut illos q̄ incedūt pompose: et se contra deuꝫ ornāt in crinibus. in peplis. in facie. ī tunicis in caligis. in mantellis. etiā p̄ caligis angustis et hoc faciūt vt appareāt homib⁹ speciosi. Et tales q̄to pulcriores sūt apud mūdū. tāto deformiores sunt apud deū. Sed cōmunit̄ xp̄s habet claudos. et cecos. et pauperes et debiles in suo seruitio. vt habet in euāgelio Luce xiiij. vbi inuitati ad cenam venire noluerunt Tunc dixit paterfamilias seruo suo. Exi cito in plateas et vicos ciuitatis et pauperes ac debiles et cecos et claudos introduc huc. Hoc patet etiam in parentibus qui frequēter pulcriores pueros offerūt mundo. sed defectuosos offerunt deo. Et pulcritudo malorum est ipsis et aliis multum nociua. quia propter speciem multi perierunt. Unde legitur exemplum in Ualerio maximo de quodam iuuene pulchro spurinna nomine. cuius pulcritudo fuit mulieribus occasio malaꝫ concupiscentiarum. Qui iuuenis intelligens hoc seipsum lesit in facie. vt sic deformis fieret. ne sic occasionem peccandi aliis daret. Sed oppositum iā plures faciūt qui seip̄os ornant vt aliis placeant. et vt ab ip̄is cōcupiscant̄. quod constat esse peccatum mortale. Vn̄ aug. Nō solum appetere sed etiam appeti velle criminosum est. Et tales qui cum pulcritudine sua deum offendunt ornando se ad complacendum mundo deformiores erunt in futuro. Unde Iohelis. ij. Omnes vultus redigent̄ in ollam. Quarto aliqui deo seruire nolūt. q2 bonus et benignus est qui. s. bonitatem dei contemnūt. De quibus dicit̄ Ro. ij. An diuitias bonitatis eius paciencie et longanimitatis contemnis. Et hoc faciunt illi q̄ scienter et friuole cōtra deū peccāt. ideo q2 non statim deus punit peccatores cū peccāt. sed ex sua bonitate eos q̄nq̄ longo tp̄e sustentat. vn̄ Ecclē. viij. Quia non pfertur cito cōtra malos sētentia absq̄ vllo timore filij hoīꝫ ppetrāt mala. Hoc sic pbatur. Quia si qs certitudinalit̄

f.r.t q̄ q̄ctō peccaret luxuriando statim in-
curreret lepra corpis. vl peccaret choreizādo:
amputandi essent ei ambo pedes. vl peccaret
inebriādo vel ludēdo āputāde essent sibi ma-
nus. vel irascēdo. blasphemādo. maledicēdo
statim excidēda esset sibi lingua. et sic d alijs
Sic de omissione q̄ quicūq dn̄ica die non
audiret integrā missam: vel solueret sabbatū
vel ieiuniū z bannū statim eruēdi essēt sibi
oculi: vel incurreret mortē corporis. et sic de a-
lijs. ptz q̄ tales sibi a petis cū oīm dil gētia
cauerent et deo fideliter seruirēt. R Quin
to ideo aliq̄ nolūt deo seruire q2 timent se fa-
me perire si pcepta dei deberent seruare et cū
veritate et iusticia vēdere et emere. et se ab in-
iustis rebus cauere. Cōtra quos dicit ps. Nū
q̄ vidi iustū derelictū. Augu. Pascet et pota
bit pceminētes se: et deseret diligētibus se. q.
di. Nullo mō. Talis diffidēs de deo attēdere
deberet quō deus pauit filios israel ī deserto
de manna: et quō pauit Heliā p coruos. vt ha
betur. iij. Regū. xvij. Et sctm̄ Paulū primum
heremitā et plures alios sanctos in heremo
existentes. tales non habent veram fidem de
potentia dei q̄ possit eis pvidere de necessa-
rijs nec de bonitate. s. q̄ velit eis pvidere de
sua mia. Sed plus ɔfidūt in dyabolo cui ac-
quirendo res iniustas seruiunt q̄ possit et ve
lit eos cum iniustis rebus nutrire. Unde dici
tur in euang. presenti. Primū querite regnū
dei et iusticiam eius: et hec omnia adijcietur
vobis. Unde quilibet debet deo confidere q̄
velit eum cū veritate et iusticia nutrire: et sic
se ab iniustis rebus cauere. Un̄ etiam dicitur
in presenti euang. Nolite ergo solliciti esse di
centes. quid manducabimus aut quid bibe-
mus. aut quo operiemur. scit enī pater vester
quia his omnibus indigetis. Qz enī deus velit
pvidere suis de necessarijs ptz p tale exēplū
Legitur in vitaspatrū q̄ qdam antiquus pa
ter in quadam solitudine iacuit. xxx. dieb9 in-
firmus. et non fuit visitatus a fratribus. tunc
xp̄s misit ei angelum q̄ ei seruiuit et ei mini-
strauit necessaria. S Sexto aliq̄ deo ser
uire nolunt: q2 credūt q̄ seruiciū dei sit nimis
graue. et estimant se postea nunq̄ aliqd gau
dium habituros cū deo veraciter seruire ince-
perint. Cōtra quos dicit xp̄s Math. xi. Iugū
enī meū suaue est et onus meum leue. Eccli
xxiiij. Spūs meus sup mel dulcis. Nā charis-
tas facit seruitiū dei leue z dulce. vn̄ Bernar.

Caritas oīa etenim grauia facit leuia. Sz serui
ciū mūdi est graue et triste q2 sinderesis sp re-
mordet et reprehēdit malos et amatores mū
di. Septimo ali. q̄ deo seruire nolūt pp̄ter eru
bescentiā. q2 erubescūt de humilib9 seruitijs
dei. s. confiteri petā. audire sermones. visitare
ecclias et seruire infirmis. ducere cecos. et dan
dos. z sic de alijs. Et de his dicit xp̄s ī euāge
lio. Luc. ix. Qui me erubuerit et meos sermo
nes. hūc filius hois erubescet cū venerit ī ma
iestate sua. et patris. et sanctorum et angelorum
Nam q̄ de deo verecūdatur in terris. hūc deus
erubescet in celis. Sed mūdo et dyabolo ser
uire iam quasi ɔmune factū est honorificū z lau
dabile. vt choreizare. saltare. supbe incedere.
crapulose viuere. et sic de alijs. Talia iā repu
tantur coram secularibus seruitia honorifica. et
serui dyaboli et mundi iam ɔmendantur ī suis
petis. ps. Laudatur peccator in desiderijs aie
sue: et iniquus bn̄dicit. Sz boni serui xp̄i de
ridentur et vilipendūtur. Et in hoc xp̄s grauit
offenditur. q2 tales ɔspuunt in faciē xp̄i q̄ bo
nos derident. Et sic ipi hic bonos deriserunt. sic
ipi in futuro deridebuntur a deo. vn̄ ps. Qui
habitat in celis irridebit eos. et dn̄s subsanna
bit eos. T Et isti boni q̄ sustinēt hic pa-
tienter derisiones malorum honorabuntur in celo
a sanctis et ab angelis et ab ipo deo. Exēplū
tale de amatoribus mūdi et q̄. s. sunt opa eo
rum legitur in vitaspatrū. Erat quidā pat de
senioribus in cella sua sedens et subito venit
ad eum vox dicens. Egredere foras et ondā
tibi opa hominū. Et surrexit et egressus ē fo
ras. Duxit aut eū āgelus z ostēdit ei ethiopē
nigrū cū securi secātē ligna. et faciētē grā
dē sarcinā. Et subleuare tēptabat sarcinā illā
et pre magnitudine nō poterat portare eam
Sz redibat z secabat iterū alia ligna. et adde
bat sup sarcinā illā. Iterum ondit ei alterum hoīem
stantē sup lacū et haurientē aquas de lacu et
mittentē eam ī collectaculum in quo ab alia
parte fuit foramen per quod effluebat aqua
quam ipe infudit. Iterum dicit ei. Sequere
me et ostendam tibi aliud. Et vidit quasi qd
dam edificium templi et duos sedentes in e-
quis. portantes super scapulas vterq̄ lignū
vnum longū. volentes pariter ingredi p por
tā vnā templi huius. et non permittebat eos
lignum quod ex aduerso portabant ingredi
per illam portam. Non enī humiliabat se al-
ter alteri: sed contendebant pariter vterq̄ in-

gredi et nō preualebāt. Exposuit ergo eis has visiones dicens. Qui lignū portabāt hi sunt qui habent iugū sanctorū monachorū: sed iustificantes se ipsos in corde suo cum exaltatione superbie nō humiliant invicem. ideoq propter superbiā cordis sui remanebunt foris de regno xp̄i regis celorū exclusi. Qui aūt secabat ligna: et super sarcinam adhuc addebat. est homo qui multis peccatis est oneratus: et super sarcinam suorum peccatorum addit semper: et continue alia peccata: qui deberet potius agere penitentiā de peccatis suis prioribus: sed negligens emendare vicia priorum peccatorum magis et alia addit quottidie super peccata priora. Ille aūt qui aquā de lacu hauriebat. hō est qui aliqua bona operatur: sed qr etiā mala amplius operatur. ideo pereunt et delentur illa bona opera q̄ fecit. Oportet ergo hoīez vt dicit aplūs. Cum timore et tremore salutē suā operari vt possit placere deo.

Eadē dn̄ica. Sermo. cxiiij. De vsurarijs.

Non potestis deo

seruire et mammone ꝛc. Sciendum q̄ scḋm glo. mammon est nomen demonis q̄ preest diuitijs. nō q̄ in eius potestate sint: sed qr ipsis vtitur ad decipiendū. irretiendo hoīes laqueis diuitiarū. Aplūs. Qui volūt diuites fieri incidūt in laqos dyaboli. Nō enī dixit xp̄s nō potestis habere: sed dixit nō potestis seruire. licite enī haberi pn̄t qñ bñ dispensant. sed quidā diligunt diuitias plusq̄ deū. sicut vsurarij et auari q̄ in diuitijs cōgregandis et cōseruādis quasi totā vitā suā expendūt. scz in locutōne. opatōne. sollicitudine. et amore. Et hi sunt serui diuitiarū. De quibus dicit glo. Diuitijs seruire est deū negare. Sz pre oībus vsurarij magis cōtinue deseruiūt mammone: et ergo deo seruire non possunt. Unde dicit xp̄s. Non potestis deo seruire et mammone. Unde de vsurarijs hic tria sūt dicēda. Primo de iniqtate vsurariorū. Secūdo quot modis vsura cōmittit: et enumerātur aliq̄ genera vsurariorū q̄ oēs damnātur: dum saltem sic moriunt. Tertio quō ecclia psequitur vsurarios. A Circa primū sciendū q̄ vsurarius est peior omni peccatore. Primo enim peior est fure. qr fur tantū de nocte furatur: sed vsurarius die noctuq. Et etiā qr magis depauperat: et plures exheredat. Secundo peior est inferno aliquo mō. qr scḋm Bur. lugd. in summa viciorū. Infernus in resurrectione dn̄i q̄ sua nō erāt restituit: vsurarius aūt audita passione et resurrectione dn̄i nō vult restituere aliena: sed potius vult carere omni fructu passionis et resurrectōnis xp̄i q̄ restituere mala acq̄sita. Item infernus solū punit malos q̄ demeruerūt in presenti peccādo cōtra deū: sed vsurarius spoliat bonos et malos indifferenter. Itē sicut infernus nunq̄ implebitur vsq ad nouissimū diez: sic auarus vsurarius nunq̄ implebitur pecunia: sed semp anhelat ad plura bona tpalia acquirenda. Tertio vsurarius peior est iudeo: qr vnus iudeus ab alio iudeo vsuras nō accipit: sed xp̄ianus vsurarius a fratre suo xp̄iano vsuras accipit: qḋ iudeus nullo mō faceret. Quarto peior est morte corporali. qr mors solū interimit corpus: sz vsurarius corpus et aīam. Quinto peior est iuda traditore. qr iudas semel xp̄m vendidit: et cū pro xxx. denarijs tradidit. vsurarius autē totiens xp̄m vendit quotiens vsuras accipit. et non solū sicut iudas pro xxx. denarijs: sz milotiens pro vno solo denario eū vendit. et nō solū xp̄m vendit: sed etiā beatā mariā virginē et societatē oīm sanctorū et angelorū in celo existētiū. Itē vendit seipm et vxorē suā. filios suos et oēs heredes suos q̄ possident pecuniā: vel alia bona tpalia cū sua vsura acquisita. Itē iudas. xxx. denarios restituit quos iniuste acquisiuit. Unde Math. xxvij. dr q̄ penitētia ductus retulit. xxx. argenteos: sed vsurarius nullo mō vult restituere q̄ iniuste acquisiuit. et de hoc vnū exemplū. sermo. cviij. X. Sexto vsurarius est peior omni pctōre. Hoc patz: qr cū alij pctōres qñq a peccatis suis cessent. sicut superbus qñq in. xl. cessat a supbia. luxuriosus a luxuria. et gulosus a crapula. et sic de alijs: sz vsurarius peccatum vsure omni die cōmittit nullo excepto. siue in die parasceues: siue in die resurrectionis xp̄i: siue in die natiuitatis xp̄i. Et sic de alijs festiuitatibus in quibus eque exercet vsuras suas: sicut in diebus simplicibus. Item peccat in omni loco: qr siue sit in ecclesia audiendo missā: siue in mensa comedendo: siue in lecto dormiēdo. et vbicūq fuerit semper peccatū eius augmentatur. Et hoc patz q̄ vsurarius nō veretur contumeliā facere deo et beate marie virgini: et vniuersis sanctis et angelis: in quorū festiuitatibus cōtinue peccat cōmittendo vsurā: et ideo destitutus erit in extremis auxilio dei et omnium

sanctorū. Unde cū dr̄ Dn̄e miserere aīe hui⁹
vsurarij. pōt r̄ndere ih̄s xp̄s. quō miserebor
eius q̄ ipsa die qua humanū gen⁹ in cruce re-
demi me honorare recusauit. sic etiā pōt dice
re beata virgo maria de suis festiuitatibus:
in quibus ab vsura ob reuerētiā eius cessare
noluit. Similit᷑ oēs sancti cū interpellātur
ad intercedendū ꝓ vsurario: r̄ndere possunt
Una festiuitas est nobis in anno cōsecrata.
scȝ festiuitas oīm sanctoꝝ. ⁊ hanc festiuitatē
vsurari⁹ exprobrauit. in q̄ nobis oibus cōtu
meliā irrogauit: nec he nosi oīm nostrum pe-
peraꝛ. Idē possunt r̄ndere oēs angeli quoꝝ
festiuitatē. s. festuȝ sancti Michaelis: qđ est
festū oīm angeloꝝ nō celebrauit: sed suā vsu
ram exercuit. ergo non inmerito vsurari⁹ mala
mo. te moret᷑. B Iteȝ sciendū ꝙ vsura-
rij sunt duplices. s. publici et occulti. Nā pu-
blici vsurarij a iure quadruplici pena puniū-
tur. Primo qꝛ ip̄o iure sūt excōicati de facto.
Secūdo ꝓuatione cōionis: qꝛ cōicatio inhi-
betur eis. Nam sacrm̄ eucharistie talibus est
negandum tam in morte ꝙ in vita: nisi vere
peniteāt ⁊ restituāt. Tertio exclusione oblati
onis. Quarto priuatione sepulture: qꝛ vsura
rij nō debent i loco sacro sepeliri. vt habet᷑ ex
de vsu. c. Quia in oibus. Sed diceres: vbi
est tunc locus sepulture vsurarioꝝ. R̄ndeo ꝙ
infra patibulū sepeliendi sunt. Et hoc idem
possum⁹ notare in hoc exemplo vbi legitur
ꝙ fuit quidā vsurari⁹ qui noluit restituere li-
cet freq̄nter amoneret᷑. infirmat⁹ aūt vsqȝ ad
mortē vocauit sacerdotē ⁊ petiuit sacramen
ta: et ecclesiasticā sepulturā. Respondit sacer
dos ꝙ non daret ei nisi plene restitueret. qđ
ille facere renuit. Recedēte sacerdote ex infir-
mitate inualescēte appropinquauit morti. Re
uocat⁹ est sacerdos vt aīam angelis dei recō
mēdaret. sacerdos ait. ego cōmēdo eā oibus
demonib⁹ in inferno. Et hoc dicto recessit sa
cerdos: qꝛ ille adhuc restituere noluit. Ipso
defuncto rogauerūt amici vsurarij illi⁹ sacer-
dotē vt defunctū sepeliret in atrio cōsecrato
ꝓpter amicoꝝ honorē. qđ sacerdos eis nega
uit. qꝛ eo adhuc viuēte vsuras restituere no-
luit. Habuit aūt idē sacerdos vnū asinū qui
nihil aliud fecit ꝙ ꝙ libros ad ecclīam ferret
et deferret: ⁊ iō nullā aliā viā sciebat. rogaue
runt sacerdotē amici vsurarij defuncti vt cor
pus ei⁹ sup asinū suū poneret: et ad quecūqȝ
locū illud deferret illic sepeliret᷑ putātes ꝙ ad
ecclīaȝ delatur⁹ eēt vel ad domū sacerdotis:
qꝛ aliā viā nesciebat. placuit sacerdoti pacto
illa. Asin⁹ vero cadauer vsurarij supra se po-
sitū nō declinās ad dexterā neqȝ ad sinistraȝ
tulit ad patibulū. et se excutiens corā oī ppl'o
proiecit a se illud cadauer sub patibulo: et sic
ibi sepultus est in sepulcro patrū suoꝝ. C

De secūdo sciendū ꝙ vsura multis modis
cōmittit᷑. Primo cū aliq̄ p̄stant cū cōditione
ad pactum plus recipiendi. Et isti sunt expres-
si vsurarij: etiā scd̄m iudiciū ecclesie. Secun-
di sunt qui prestant sine aliquo pacto. ea tn̄
spe ꝙ aliquid vltra sortē recepturi sint. alias
nō mutuarent. Illi sunt vsurarij quo ad deū
per intentionē corruptā quā prohibuit salua
tor Luce. vi. Mutuū date nihil inde speran-
tes. Ergo q̄ncūqȝ aliq̄s sub spe recipiendi ali
quid mutuat pecuniā. ꝓpterea si alias nō esset
mutuatur⁹ q̄cq̄d postea recipit vsura ē. ꝙuis
eni nihil postulat tn̄ tenet᷑ de illo ad restituti
onē. Tertij sunt q̄ mutuant res suas ad cer
tum terminū: quo veniente nolūt prestare vl
teriorem dilationē donec aliqđ emolumentū
inde percipiant: licet etiā nihil expresse petant.
Quarti sunt q̄ vendūt res suas lōge chari⁹
ꝓpter dilationē ꝙ eis incontinēti soluerent.
et hi similiter sūt vsurarij. vt pꝫ ex̄ de vsu. c.
Cōsuluit. Est eni gn̄al' regl'a ꝙ q̄cq̄d accedit
vltra capitale est vsura. et hoc pꝫ. xiiij. q. iij.
Plerics. Quinti sūt q̄ ꝓ prompta pecunia
iam emūt ⁊ imediate ꝓpter dilationeȝ illi ei-
deȝ a quo emerūt vel alij econuerso vendūt in
chariori foro ꝙ valet vel valere pōt. Sexti
sunt q̄ emūt vina vel blada cū adhuc crescūt
in taȝ bono foro ꝙ verisimile est ꝙ nullo mō
tp̄e solutiōnis vel messis vel vindemie tā mo
dicū soluerēt: ⁊ tales vsurā cōmittūt. Verbi
grā. Sicut q̄ in. xl. emūt vinū ab ipsis vinde-
miatoribus cū sunt in necessitate cōstituti: ⁊
tam ꝓ vili p̄cio ꝙ indubitāter tp̄e solutōis
vel vindemie multo plus soluerēt. Similit᷑ ⁊
illi q̄ emūt a rusticis frumēta ꝓ tā vili p̄cio ꝙ
indubitāter tp̄e solutionis vel messis multo
plus soluerent. tales oēs sunt vsurarij et te
nent᷑ ad restitutionē. Queritur q̄d si q̄s emat
fructus prouenturos hoc anno de agro semi
nato. R̄ndetur ꝙ nō est vsura: qꝛ dubitat᷑ et
nescitur vtrum plus vel minus debeant va-
lere. et cū hoc adhuc stat in volūtate dei vtꝝ
deus velit cōseruare a tēpestate aeris ⁊ alijs
periculis superuenturis. Septimi sunt qui

recipiūt aliqͦd pignus vel ꝯcedūt pecuniā sup
ꝑdium aliquod et fructus eius non ꝯputant
in sortē. Circa qͦd etiā q̄ritur q̄d de ꝯmunita-
tibus quarundā ciuitatū q̄ dant pecuniā ad
vsurā. R̄ndetur scdʒ Ray. Oēs illi ciues quoꝝ
auctoritate ꝛ ꝯsilio fit vsurarij sūt. Eodē mō
si ciuitas vel ꝯmunitas recipet aliqͦd pignus
scʒ ciuitatē castrū villas. et hmōi et fruct⁹ ei⁹
nō ꝯputarent in sortē oēs isti sūt vsurarij.
ar. vij. q. i. sicut vir. ꝛ. xxiij. q. iij. si habes. Si
militer intellige de vno solo. sicut intellige de
oībus psonis cuiuscunqȝ ꝯditōis q̄ pecunias
ꝯcederet sup aliqͦd castrū vel ciuitatē ꝛ fruct⁹
hmōi tolleret eosqȝ in sortem nō ꝯputarent.
Octaui q̄ dant granū vet⁹ vt postea recipiāt
nouū. et de his dicit Ray. q vsurā ꝯmittunt.
qꝛ meliorē rem recipiūt. et hoc itellige scdʒ
Hostien. qn̄ aliqs ꝓpter hoc facit vt illā me-
liorā rem lucretur. Si vo facit ne sua messis
ꝑeat et inde accipienti grām faciat. tunc non
ꝯmittit vsuram. sʒ etiā tūc sine dubio excusat
qn̄ ꝑsumit q nouū debeat minus valere. Se
cus si ꝑsumit q pl⁹ debeat valere extra. e. na-
uigāti. Noni sūt q̄ emūt a paupib⁹ oues vl
boues q̄s illi forte nō habēt. et talia aīalia lo
cant eis. q̄d ergo de illis. R̄ndet scdm Guill.
Si emptor sit et credit q venditor ille nō ha
beat et locat ei ꝑ annua pēsione vsura est vel
saltē in fraude vsure fit. si vo credit eū habere
et sine fraude emit non est vsura. Decimi sunt
q̄ mutuant pecuniā sub eo pacto vt illi sibi re
mutuent. Queritur vtrū illi ꝯmittant vsurā.
R̄ndetur scdm sctm̄ Tho. ij. ij. q. lxxvij. Lici-
tum est q mutuanti vnū simile: mutuet aliō
sed non licet obligare debitorem ad mutuuʒ
in posterum faciendum. D Circa terciuʒ
sciendum est q ecclesia persequitur vsurarios
hoc ptʒ: qꝛ cōtra coꝝ solutionē multiplex re-
mediū adhibuit. qꝛ si ꝓmisisset aliquis vsurā
soluere cogi non debet ad soluendū. qꝛ vsure
sūt indebite. extra de vsu. c. Debitores. Quia
quicunqȝ ptātes. rectores. consules. iudices.
officiales. qui statuta faciunt scribūt. dictant
ꝑ q̄ ꝯpellatur q̄s soluere vsuras: vel nō repe-
tere iam solutas. aut q̄ obseruāt ista statuta
et scdm ea iudicant ipo facto sunt excōmuni-
cati sententia maioris excommunicationis.
De hoc quere ante sermo. cv. R. Item se-
cundū remediū est q post solutionē pōt eas
repetere et vsurarius tenetur ei restituere q̄ ꝑ
vsuram ab eo recepit. Circa quod querit vtrū
vsurarius teneatur debitori ad damna. R̄nde
tur scdm Ray. q tenetur ad omnia damna q̄
ille ꝓpter solutionē vsure passus est vt si do-
mū suam vel alias res ꝓpter hoc vilius vēdi-
dit: et aliam ꝯduxit: aut si ꝓpter hoc alia bo-
na sub vsura quesiuit. Terciū remediū est q
si vsurarius non vult restituere tunc pōt iudi-
ci vel alio ꝓlato denūciare. Et iudex siue ali⁹
ꝓlatus ex officio suo pōt et tenet illuʒ cogere
ad restitutionem. Sciendū q antiquitus vsura
rij fuerūt ab alijs hominibus valde despecti
et cum hoc rari. Unde narrat Guil. lugdu.
in summa vitioꝝ q qn̄qȝ antiquitus in vna to-
ta ciuitate vix inueniebatur vnus fenerator. ꝛ
ille non fenerabatur nisi ꝑdata fide vt non pu-
blicaret. de quo dum certitudinaliter consta
bat eum esse vsurarium tūc amplius dicebat
domus eius domus diaboli. et vinea eius vi
nea diaboli. et sic de ceteris reb⁹ eius. Osculū
pacis nō dabatur ei in missa. Ignis a vicinis
eius i domo sua nō sumebat. Pueri ad eius
occursum pauescebāt et alterutrū cum digito
demōstrabāt. Nunc vero nostris tpibus vsu
rarij sunt principum consiliarij et cubicula-
rij et ab hominib⁹ eis assurgitur et honorant
qͦd tamen absurdū et abhominabile multū ē
E Sciendū q vsurarius non solum dā
nat seipsum: sed etiam vxorem et omnes pue
ros et heredes qui scienter possident illa bo-
na cum suis vsuris. Unde legitur exem-
plum q quidam homo deuotus raptus est
et ductus ad videndum gaudia beatorum
et penas damnatorum qui vidit quendam
in inferno sepultum, et arbor alta et magna
de eius visceribus ascendit et processit. ꝛ in
ramis ipsius arboris pendebāt hoīes vtriusqȝ
sexus et ingens flamma ab imo inferni et
ab illo q̄ sepult⁹ erat in inferno ascendit ꝛ tor
q̄bant illi pendentes in ramis illi⁹ horribilit
ab illa flamma q̄ ascendit. Tūc ille deuot⁹ q̄
siuit ab angelo q̄d hoc esset et quare isti tam
crudeliter torq̄rentur. Respōdit angel⁹. Iste
in imo sepultus est pater et omniū origo illo
rum qui in ramis pendent: et quondam erat
pauper et ditatus est ꝑ vsuras et nō restituit
male acq̄sita: sʒ sic obijt. ideo hic in iferno est
sepultus. Et isti in ramis pendentes sunt he
redes eius. q̄ scienter post eū possederūt illa bo
na iniuste a patre per vsuras acquisita. ꝛ ideo
ipi et oēs sequaces eorum qui de progenie ip
sorum nascuntur. et illa bona iniuste acq̄sita

scienter possident omnes ad illam arborez et
ad illos ramos pertinent.

Sermo de eodem.

n Emo potest duob⁹ dñis seruire. Dic
in isto sermone dicendū est quare qui-
libet homo tenetur deo seruire. Et quere istū
illum sermonem de. R.

Dñica. xvi. Sermo. cxv. q̄ morienti se-
ptem contingunt.

Ecce defunctus ef

e ferebat filius vnicus matris sue. Lu.
c. vij. Sciēdū q̄ sicut iste adolescēs
mortu⁹ fuit carnali morte. sic oportet nos oēs
mori. q: scdm aplm omnib⁹ hoib⁹ cōstitutum
est semel mori. Uñ q̄ vult vitā suā scdz deum
dirigere freqūter debet mortē memorari. vñ
Salomon. Memorare nouissima tua et ie-
nū nō peccabis. Uñ etiā aug. in li. exhortat.
Nihil sic reuocat a pctō. sicut freqūs mortis
meditatio. et hoc est signū prudētie viri. Uñ
Greg. Tota vita prudētis debz eē meditatio
mortis. q: vt hō in bono pficiat et a malis si-
bi caueat valet freqūs meditatio mortis. vñ
Hie. Memēto die mortis tue et nō peccab.
qui se quottidie recordat esse moriturū contē-
nit p̄sentia et ad futura festinat. ¶ Uñ
sciendū q̄ septē sūt q̄ memorāda sūt q̄ homi-
ni pungūt morienti. Primo q: sol⁹ ab hic
transit. ps. Singulariter sū ego donec trāseā
Nullus enī amicorū q̄bus h̄ amicitiā tuā mul-
totiens ostendisti et quos dilexisti tecum va-
dit conducēdo te de hoc mūdo. nisi forte seq̄-
tur te ad sepulcrū. et q̄d peius ē valde cito obli-
uiscitur tui. ps. Perijt memoria eorū cū soni-
tu. Uñ clamant ipē aie i purgatorio existētes
illō Job. xix. Miseremini mei miseremini mei
saltē vos amici mei rc̄. Et cōqueruntur de his
q̄bus h̄ fidelitatē exhibuerūt. et etiā de his qui
bona eorū h̄ possidēt et eis cū eisdē bonis nō
subueniūt. sicut q̄ vult vltra mare ad visitā-
dū sepulcrū xp̄i peregrinari: vel romā: vel etiaz
ad sctm̄ Jacobū: vel venetias p̄ mercimonijs
vult p̄gere socios secū ambulātes pōt inuenire
sz q̄n de hac vita migrare debet tūc nullū so-
ciū vel amicū habere pōt q̄ secū velit ābulare
et ei societatē exhibere. Et insup null⁹ pōt eū
tunc iuuare vel ꝓtegere nisi solus de⁹ et āgli
eius. vñ ps. Nisi dñs iuuisset me paulominus
ha. in infer. aīa mea. Quē adiutorē et ꝓtecto-
rē sepius offēdisti. Ergo tu placare debes eū
in presenti put decet et tenemur. Si offens⁹ ē
p superbiam tunc placandus est cū humilitate
Si p auariciam tūc placandus est p largita-
tē et misam. Si p voluptatē et luxuriam tūc
placandus est p castigationē et flagellationē
corpis. Si p gulam tunc placādus est p ab-
stinētiā. et sic de alijs. Et q: hō recedit solus
ab hinc ita q̄ nullus amicorū eū iuuare pote-
rit. decet nos q̄rere amicitiā xp̄i et sctōrū ange-
lorū q̄ nobis tūc subuenire poterūt cūz nos oī-
nia nostri derelinquēt. Nā q̄nq3 ipē xp̄s ap-
paret amicabiliter ipis morientib⁹ et i agone
cōstitutis. vñ Greg. Aliquādo in cōsolatione
egredientis aie ipē apparere solet autor et re-
tributor vite. Etiā q̄nq3 apparēt angeli et sā-
cti ipis agonizantibus. Unde Greg. Inter-
dū cōtingit iustis vt in morte sua sctōrū p̄cedē-
tiū visiones aspiciant. ne ipam mortis sue sē-
tentiā pertimescant penalē: sed dū eorū mēti a-
uiū eternorū ostēditur societas a carnis sue co-
pula sine dolore et formidinis fatigatiōe ab-
soluant. ¶ Unde exemplū legitur q̄ q̄-
dam deuotus homo in obitus sui hora aspi-
cientibus circūstantibus hominib⁹ subito ce-
pit hilarescere et pulcer et candidus apparere
et in leta vba prorumpere. Querentibus illis
cui loqueretur. rñdit. Nonne videtis sanctos
patriarchas? Iterum eo loquente: et eis itē i-
terrogantibus respondit. Nonne videtis sāctos
ꝓphetas? Tercio dixit. Ecce iam venīūt sācti
apostoli. Iterum dixit. Ecce iam veniunt an-
geli. Ultimo dixit. Surgite iam venit ihe-
sus. Et hoc dicto migrauit ad dominū. ¶
Secundo memorandū est homini q̄ nu-
dus recedet ab hinc et in terra sepelietur. et a
vermibus consumetur. Et illa iam dicta ostē-
dunt homini primo q̄ omnia bona mundi
non sunt propria hominis: quia oportet eū
illa post se relinquere. Unde Ambrosi⁹. Bo-
na hominis non sunt que secum ferre nō po-
test. Unde etiam. i. Thimoth. vi. Nihil intu-
limus in hunc mundum haud dubium quia
nec auferre quid possumus. ps. Relinquunt
alienis diuitias suas et sepulchra eorum do-
mus illorum in eternum. Hoc valet contra a-
uariciam. Hiero. Facile contemnit omnia q̄
se cito credit moriturum. si enī habuisses cen-
tum milia florenorum quid tibi ꝓdessent cū
nullum tecum reciperes et omnes post te re-
linqueres. Et si habuisti octo tunicas et decē
pallia tunc peiorem tecū recipies ꝓ ꝑgamēto

nuditatis tue. vñ Job. i. Nudus egressus sū
de vtero matris mee et nudus reuertar illuc.
q̄ autē in terra sepelictur hoc valet contra su
perbiam. Eccli. x. Quid superbis terra et cinis
Unde in capite ieiunij cinis sup̱ caput hoīs
ponitur in signū humiliationis dicēdo. Me
mento homo q̄ cinis es et in cinerē reuerteris
Et quō audes te sup̱ ꝓximū tuū exaltare. cū
sup̱ sepulcrū tuum forte cras canes calcabūt.
Et q̄ homo erit cibus vermiū valet contra vo-
luptatē carnis. Quare ergo sic delicate nutris
corpus tuū qd̄ in breui erit cibus vermiū. Job
xvij. Putredini dixi pater meus es. mat̄ mea
et soror mea vermibus ⁊c. Unde omnes gu-
losi sapores impinguantes sūt coci vermium
Unde legimus tale exemplū. Quidā fossor
fodiens sepulcrū inuenit cadauer quoddā fo
raminib⁹ plenū. et de quolibet foramine ver
mis se erigebat cum capite suo. Qui percussit
sup̱ cadauer et oēs vermes capita sua retra-
xerunt. et de lingua illius nat⁹ est serpens ha
bens caudā venenosam in signū peccati lin-
gue. de pectore aspis i signum luxurie. de cele
bro buffo in signum superbie. Ista valent ad
domādū desideria et voluptates carnis. Ter
cio peccata sequūtur ipm̄ hoīem si hic nō pe
nituerit ꝓpter que deus ipsū ↄdemnat. angeli
eum a bonis separant et demones eū imper
petuū cruciant. Apocal. xiiij. Opa eñ illoꝝ se
quūtur illos. Ergo q̄libet studere debet vt ve
niat cum honestate ante summū iudicem et
regem. Si eñ cū firma fide et pura ↄsciencia
quis venerit ibi obuiant sibi patriarche. Si
cum vera sapientia: obuiant prophete. Si cū
voluntaria paupertate obuiāt sibi apli. Si cū
paciencia: martires. Si cum humilitate ↄfes
sores. Si cum castitate Maria et oēs virgi
nes. Si cum caritate inimicoꝝ: ipsemet xp̄us
sibi obuiabit qui ꝓ suis inimicis in cruce ora
uit et dicet sibi. Intra in gaudiū domini tui.
Sed si cum vicijs ante summū regē veneris.
ipse vna cum omnib⁹ sanctis te repellet. et ti-
bi peccata tua obijciet. Uerbi gratia. Si cum
supbia veneris. tunc ipse xp̄s ad sanctos suos
dicere poterit. Uenite et videte. hic venit ini-
micus meus q̄ me priuare voluit honore meo
appetendo gl̄iam et honorē tpalem. ideo iam
ꝑuabitur gl̄ia eterna. Si cū auaricia dicet. Ec
ce inimicus meus qui me totiens vendidit ⁊
se et omnes heredes suos dyabolo tradidit:
vt diuitias congregaret. Si cum gula ⁊ luxu

ria dicet. Ecce inimicus meus venit q̄ pl⁹ dile
xit delicias et voluptates corporis q̄ me ip̄ȝ.
Ergo q̄ntum in delitijs fuit tm̄ date ei de tor-
mentis. et sic de alijs vitijs. Quarto demo
nes accurrūt ad agonē hoīs ⁊ aīas suum expe
ctant. ps. Deus dereliq̄t eum ꝑsequimini ⁊ cō
prehendite eum. q2 non est q̄ eripiat. vñ etiā
Exodi. xv. Dixit inimicus ꝑsequar ⁊ ↄprehē
dam diuidā spolia ⁊c. Unde vsus. Post ho-
minis mortē: tria querūt inde sorte. Ultri-
mus carnē. sathan aiam potentes rem. Et il
li tres sic diuidūt hec tria inter se. q̄ q̄libȝ nō
daret suam partem ꝓ duabus alijs. Hoc pȝ
quia vmis non querit aīam nec tpalem sub-
stantiam. sed vult habere carnē. i. hoīs cada-
uer. Et diabol⁹ non querit res tpales nec cor
pus hominis: sed aīaȝ. Similiter amici ⁊ cō
sanguinei non curant de carne nec etiaȝ mul
tum solliciti sunt de anima: sȝ querūt sua tpa
lia. Et sic sp̄ fit qn̄ q̄s moritur in pctō morta
li. s. q̄ corpus datur vermibus. aīa demonib⁹.
et tpalis substātia ↄsanguineis. Et sic nullā
ptē habet xp̄s in illo hoīe. et mors et passio
xp̄i et oīa bñficia q̄ a deo iste pctōr accepit ꝑ-
dita sunt. ¶ Sciendū etiā q̄ multi demo-
nes assunt morienti homini. De quo legitur
tale exemplū. q̄ quidam adolescens pulcer ⁊
diues contra deum se erexit. et contra deū et
salutem ꝓpriam multa mala commisit i cho-
rizando: in fornicādo: in ludēdo: et i volupta
tibus carnis viuēdo. et in alijs grauib⁹ pctīs
Tandē incidit in grauē infirmitatē et cū sic ia
ceret. ⁊ nullū signū ↄtritiōis in eo appareret.
q̄daȝ cognata eius coram eo sedens dixit ei.
Debilis es valde prepara te ad deum per ve
ram cōtritionem et peccatorum tuorū confes
sionem. ⁊ ꝑ sacramentoꝝ susceptionē: ⁊ inuo-
ca illū q̄ ꝓ te passus est: ⁊ mortu⁹ in cruce: vt
pctā tua tibi dimittat ⁊ adhuc spaciū fructuo
se penitentie tibi ↄcedat. Ad quā ille despera
tus respondit. Quid dicis tu mihi de confes-
sione ⁊ de sacramentoꝝ perceptione. Ego nū
q̄ in vita mea deum veraciter quesiui sȝ sem
per contra deum vixi: et deum ad iram ꝓuo-
caui. ergo iā ab eo sū derelictus q̄ amplius i-
uenire eū non potero. q2 eternaliter sententia
tus sum ad eternum ignem et ad eternā mor
tem. et iā sum in potestate omniū demonuȝ
et addidit. Uides horreū illud magnū in op
posito nostri. Dico tibi nō sūt tot calami i te
cto ei⁹. quot sūt iā demones circa me congre

gati et hoc dicto inter agoniã expirauit: et infelicē aīaz demōib⁹ reddidit. Quīto q̄ vadit ad regionē sibi ignotā vbi nichil habebit nisi que p̄misit: nescit q̄liter ibi dispositū sit et vbi p̄ma nocte manebit. an in celo an in purgatorio vel in inferno. Uñ legitur q̄ fili⁹ vnicus cuiusdam comitis iacens in agone dixit O q̄d est mundus. Iā cognosco me moriturū: et habeo in mūdo isto magnas diuitias: multa castra: et multas ciuitates: et tā multos hospitare possem. et iam morior. et nescio vbi hac nocte manebo. et prouocauit oēs astātes ad fletum. Sic simile possunt dicere illi q̄ habent magnas et latas domos: qui forte etiam cito morientur: et nesciūt vbi manebunt Item in futura regione inueniemus ea bona que p̄misimus. ergo p̄mittere debem⁹ bona a corde p bonas meditatōes et sctās affectiones. Bona de ore p deuotas orōes et grãrū actiones. de pedib⁹ p salubres gress⁹. de manibus p elemosinarū largitionem. Math. vi. Thesaurizate vobis thesauros in celo. Apl's Que homo seminat: hec et metet. Sed heu q̄dam primo volunt incipere seminare in agone. i. bona opa facere. cum iam deberēt metere. i. mercedē bonorū operum capere. K

Sexto q̄ homo in morte pdit tp̄s gratie et tp̄s negociationis. Luce. xix. Negociamini dum venio. Iam enī sunt nundine in quibus possumus pctā vendere p penitentiam. et celum emere p bona opa. Ioh. ix. Opamini dū dies ē venit enī nox cum nemo opari pōt. Debem⁹ ergo multū esse solliciti ad merendū p bona opa dū tp̄s gratie habem⁹. q2 in p̄nti ē tp̄us merendi. et in futuro est tp̄s remunerādi. et nihil est p̄ciosius tp̄e. q2 in vna hora homo pōt tm̄ mereri in eternū q̄d p̄ualet toti mūdo. xp̄s vult nobis dare regnū celi in bono foro. Nā aliq̄ emunt illud p omnibus bonis suis. sicut apl'i qui omnia reliquerūt. Unde Mat. xix. Ecce nos reliq̄mus omnia &c. Aliq̄ emunt p dimidia parte bonorū suorū. sicut zacheus qui dixit. Ecce dimidiū bonorū meorum do pauperibus. Alij p hausto aque. Uñ Math. x. Qui dederit vni calicem aque frigide nō perdet mercedem suam. Aliq̄ p sola bona voluntate. Uñ Augu. sup p̄s. Si potes dare da si nō potes affabilem te presta. Coronat de⁹ intus volūtatē vbi nō inuenit facultatem. L

Septimo q̄ mors p̄uat hoīem oib⁹ gaudijs mundi. Eccl'i. xli. O mors q̄ amara est memoria tua homini habenti pacē in substātijs suis &c. Ergo potius iam homo debet gaudia mundana et illicita relinquere cū sibi sit meritoriū. cum tn̄ in agone vel si nolit opertet eum ab his separari. q̄d pdesset homini si semp in gaudijs et delicijs vixisset. et nūc ad tristicias famem et miserias eternaliter trāsire deberet. et ecōuerso q̄d sibi noceret si hic sp in paupertate et tristicia vixisset et iaz ad diuitias et eterna gaudia trāsiret. Uñ xp̄s dicit de bonis q̄ hic in tristicia viuūt. Ioh. xvi. Tristicia vestra vertetur in gaudiū. ps. Cum ip̄o sum in tribulatione eripiam eum et glorificabo eum. Et ecōuerso ad malos dixit. Ue vobis qui nunc saturati estis &c. Et iterz. Ue vobis q̄ nūc ridetis &c. Unde Greg. in omel'. Presentia gaudia sequūtur ppetua lamenta. Et de gulosis dicit Hie. Impossibile est vt p̄sentibus q̄s et futuris fruatur bonis. vt hic vētrem. illic mētem impleat. et de delicijs transeat ad delicias. Unde frequēter cogitare debemus de extremo fine. Unde Ber. Quid fetidius humano cadauere. quid horribilius hoīe mortuo. Cuius erat in vita gratissimus amplex⁹: fiet in morte horribilis aspectus. Quid ergo psūt diuitie: quid delicie: q̄d honores? Diuitie non liberant hominē a morte: delitie non liberāt a verme. honores non liberant a fetore. Quia qui modo sedebat ornatus in aula: modo sordet nudus in tumba. Qui modo vescebatur in delitijs in cenaculo: modo ɔsumitur a vermibus in sepulchro &c. M

Unde si volumus bene mori: tūc antea debemus discere bene mori. Quid autē sit scire bene mori patz p tale exemplum. Quidā mercator transiēs p siluā inuenit ibi heremitā centenariū degentē A quo q̄siuit q̄d ibi faceret. Cui heremita: disco mori. Et mercator. q̄ necessitas cū tu sis senex. q2 alias oportet te cito mori. Et heremita. et hoc est q̄d timeo: q2 scio me moriturū et tn̄ nescio mori? Dixit mercator. Quid est tūc scire mori? Cui heremita. vitia dimittere: et bona opera facere. iuxta illud p̄s. Declina a malo et fac bonū. Mercator vltra q̄rit. Quid comedis q̄ita senex factus es? Cui heremita. Cibū optimū. et mercator. Quis tibi p̄parat hūc cibū? Heremita coqu⁹ optimus. s. fames Mercator iterū q̄rit. Que est deductio tua? Heremita. Recogito oēs annos meos in amaritudine aīe mee. et vbi inuenio me bene vixisse grãs ago dño deo meo. vbi aūt male doleo

Mercator. Es ne diues? Cui heremita: plus habeo q̄ volo. s. corp⁹ illud. Et mercator. ergo velles mori. Cui heremita. Vellē libenter bn̄ mori q̄ ad vitā eternā puenirē. Et mercator. Posses ne me instruere bn̄ mori q̄ ad vitam eternam possem puenire. Cui heremita possum. Et subdit. Quid operis scis? Et ille. Mercator sum. Et heremita. Si mercari vis et dare ꝑ maiori nun⁹ respice celū qđ est maius toto mūdo ⁊ eme illud ꝓ tpali substantia tua ⁊ fac bonū. Quo audito mercator reliquit oīa bona tpalia ⁊ fact⁹ est deuotus hō.

In eadē dn̄ica. Sermo. cvi. De viduis.

Hec vidua erat

e — Luce. vij. Mulier ista de morte filij sui multū dolebat ⁊ iō lamētabiliter eū flebat. Dolor aūt ei⁹ causabat̄ p̄io ex eo q̄ m r̄ vnica filij fuit. Naturalr̄ eñ mr̄ plus diligit f liū q̄ pater. ⁊ ideo de morte filij plus cruciatur. n — Quare aūt mater plus diligat fil ū q̄ pr̄ quattuor sūt cause. Prima causa ē qr illud ꝓ quo plus laboramus plus diligimus. mater aūt pl⁹ laborat circa filios q̄ pr̄: tam in portando q̄ in pariēdo: q̄ etiā in educādo. Secūda cā est qr illā rem pl⁹ diligim⁹ quā certitudinalr̄ nr̄aȝ esse scim⁹. Mater aūt certitudinalr̄ scit q̄ filiū de se genuit: vir aūt et si credat cert⁹ tn̄ nō est q̄ de suo semine sit nat⁹. Vn̄ Aristo. iiij. eth. Matres plus diligunt filios q̄ prēs. qr certiores sunt de eis: et qr labores maiores hn̄t circa eos. Tertia cā est: qr illā rem plus diligim⁹ in qua mai⁹ scim⁹ nos habere ius. scđm aūt phm maior portio de substantia matris est in corpe filij: q̄ de substantia p r̄ s. Quarta cā est. qr d cit Augu. Amicitia pcrabit̄ ex ↄsuetudine cohabitādi: colloquēdi: ⁊ cōuersandi. Mulieres aūt cuȝ filijs magis cōsueuerunt cohabitare colloq̄ ⁊ cōuersari q̄ patres. Secundo causabatur dolor eius ex eo q̄ erat vnicus filius matris. Nō eñ ali⁹ filius⁹ remāsit sibi q̄ ipsam aleret et nutriret. Hoc q̄ppe spectat ad filios parētes nutrire ⁊ fouere. Vn̄ Exo. xx. Honora patrē tuum ⁊ matrē tuaȝ ⁊c̄. Intelligitur nō tm̄ hoc de honore reuerētie: sed etiā bn̄ficentie. Sȝ qr plus mouēt exēpla q̄ verba: iō inducimur exemplo xp̄i q̄ de matre sua curaȝ habuit: et in vita sibi obediendo. Lu. ij. Erat subdit⁹ illis. Et in morte ipsam Johanni recōmendādo. et post morteȝ sibi apparendo.

Tertio causabat̄ ei⁹ dolor ex eo q̄ erat vidua Vn̄ in p̄missis verbis dr̄. Et hec vidua erat. Vn̄ in p̄nti ser. tria sunt dicēda. Primo q̄ requirūtur ad statū viduaruȝ. Secundo an sit melius manere in viduitate: vel econuerso contrahere. Tertio exemplum de viduis. o

Circa primū sciendū q̄ vita vidue vt sit ei meritoria ⁊ xp̄o dedicata septē debet habere Primū est vt vere vidue discant domos regere sibi cōmissas. Aplūs. Si autem vidua filios aut nepotes habet discat primo domuȝ suā regere. est eñ acceptū corā deo. Quia ad viduas spectat q̄ habeāt familiā deuotaȝ et honestā magis q̄ alij homines. Et ad hoc debent familiā suaȝ v̄bo ⁊ exēplo informare et monere vt. s. ecclīaȝ freq̄ntēt: missas ⁊ p̄dicationes audiāt. vt cōfiteant̄ et cōicent tpe pasche: vt deū i verbis ⁊ factis pre oculis sp̄ habeāt: vt sint humiles ⁊ casti: misericordes ⁊ obedientes: ⁊ sic de alijs. Et sic informando eos multū merent̄. qr zel⁹ aiarū est maximuȝ sacrificiū. Vn̄ Augu. Quicquid in alijs edificas docendo: exhortādo: oīa tua facis. Et de bono exēplo qđ p̄bent suis de⁹ honoratur ⁊ ipsi subditi emendant̄. Etiā ipe vidue p se in hoc sclo multū merent̄. Vn̄ Cesari⁹ in epla. Quantis exemplū vere humilitatis et pfecte charitatis ostēdens: cū tantis ⁊ ꝓ tantis eterna p̄mia possidebis. Vn̄ Aristo. ij. ethicoȝ. Optim⁹ est ille q̄ nō vtit̄ bonitate ad se soluȝ sȝ etiā ad alios. Quicq̄d eñ ipsi subditi postmodū boni faciūt ipsa vidua particeps erit. Vn̄ Cesarius in epla. Benedicta aīa illa cuius humilitas alterius cōfundit superbiam: cuius patientia proximi extinguit inuidiaȝ. Item debent subditis suis illicita facta prohibere. scȝ turpia verba et scandalosa exempla. choream: et ebrietatem: ⁊ sic de alijs. cogitantes q̄ oportet eas rationem reddere coram deo pro ipsis subditis. Roma. i. Digni sunt morte nō solū q̄ faciūt: sed etiā q̄ consentiūt facientib⁹. Secundū est q̄ vidua debet habere spem in dn̄o. Aplūs. Que vere vidua est speret in dn̄o. vt dicere possit cū Judith. Spem in aliū nunq̄ habui q̄ in te domine. Sunt enim vidue pene omēs desolate ⁊ triste: etiam q̄uis diuites sint. Et hoc propter tria. Primo qr sepe decipiuntur iniuste: ideo qr sunt viro cōsolatore priuate. Marci. xij. Deuorant domos viduarū. Secūdo qr sepe molestantur cū sint viris priuate qui debent

esse defensores. Esaie. i. Defendite viduam. Tertio sepe sunt in tristicia: q: nō hñt mari-tos ꝓprios eas consolātes. et iō graue peccatū est ꝓ tristitatas viduas contristare. ꝛ ex opposi-to magnum meritū est eas cōsolari. Sūt em̄ iuxta stratam ꝓfectis nequā seculi velut arbo-res q̄ā de q̄bus q̄libet pretē conat̄ deportare. Iō quotiēscūq̄ tristant̄ recursū debēt habe-re ad xp̄m quē ꝓelegerūt ꝓ oībus maritis. q: ipse est q̄ scḋm ps. Viduā et' benedicens ꝛc. et pupillū et viduā suscipiet: ꝛ vias peccatoꝝ disperdet. Vñ sicut colūba nidificat in fora-minib' petre: sic vidua in vulnerib' ihū xp̄i. Et q̄n tristant̄ et molestant̄ siue a mundo si-ue a diabolo: siue ab hoīb' malis: vel a cor-pore ꝓprio recursū debēt habere ad vulnera xp̄i. ꝛ nunq̄ⁿ al' q' vxor habuit tantā spem in marito ꝓprio q̄ā vidua debet habere maio-rē spem i xp̄m. q: nisi del' vir eēt ille q̄ videret vxorē suā cōtristatā et molestatā ꝛ posset eā iuuare ꝛ nollet facere. Itē sciendū q̄ cōtrista-re viduas ꝛ pupillos est vnū de q̄tuor pctīs clamātib' in celuz. De qua materia q̄re ante ser. ciiij. G. P Tertiū est q̄ vidue nō de-bent esse ociose. sꝫ semp se i aliquo bono ope occupare. Vñ aplūs rep̄hendit quasdam vi-duas dicēs. Simul aūt et ociose discunt cir-cuire domos suas. Periculosuz est hoī cuius-cūq̄ stat' sit q̄ sit ociosus. et maxime mulie-rib'. Hoc ptꝫ q: dn̄s posuit adā ꝛ euā i para-diso vt ibi oparent̄. Sed dyabolus inuenit euā ociosam ꝛ aggressus eā tēptauit et dece-pit. Iō dicit Hiero. Semp aliq̄d boni faci-to: vt dyabol' sp inueniat te occupatū. Nā sicut in terra nō arata et inculta crescunt ve-pres. ꝛ in aqua stante crescunt vermes: sic in aīa ociosa male cogitatōnes. Bern. Omniū cogitationū ꝛ tēptationū malaꝝ incentiuuꝫ est ociū. Vñ Aug. Ociositas sine dei timore magistra nequicie est. imo ociositas est con-tra naturā hoīs. Job. v. Hō ad laborē nasci-tur sicut auis ad volanduꝫ. Imo ociosus in-dignior est bruto aīal' bus: q: nullū eoꝝ na-turaliter est ociosuꝫ. vt dicit Aristo. xi. aīaliū. Imo ociosus indign' est pane quo vescitur. Apl's. Qui nō laborat nō māducet. Et ocio-sitas in hoīe est signuꝫ carentie gr̄e dei. Vñ Criso. sup Math. Qui habent sp̄m dei non sunt cōtenti sedere ociosi. sed ipse sp̄us qui est in eis viget eos aliquod bonū apprehende-re. Unde Aug. Si possibile sit manno te ali

quidē ut si aut legentē aut orantē inueniat. Sunt em̄ alique vidue aut mulieres tam no-biles q̄ verecundātur laborare. ꝛ tales debe-rent aduertere q̄ beata elisabeth filia regis vngarie et vxor lantgrauij thuringie filabat et laborauit cum ancillis suis: et inde vesti-uit nudos. Si tu non es indigens: tñ multi sunt pauperes q̄ laborare nō possunt. ꝛ ꝓpter illos tu debes laborare: vt eis cū tuis labori-bus possis subuenire. Vñ Aug. in li. de vi-ta xp̄iana. Illā elemosinā deus approbat q̄ de iustis laborib' ministrat̄. Quartū est q̄ vi-due nō debēt esse v'bose. Vñ licet v'bositas etiā rep̄hēsibilis sit in viris: tñ magis in mu-lierib': ꝛ maxime in viduis ꝛ virginib'. Vñ apl's rep̄hendit aliquas viduas dicēs. Non solū ociose: sed etiam verbose loquētes q̄ nō oportet. Q Vñ sciēnduꝫ scḋm Criso. q̄ mulieres sūt icaute: molles: ꝛ fragiles. q: icau-te iō de facili decipiuntur. q: molles iō ad bo-nū vel malū cito flectant̄. q: sunt fragiles iō de facili frangant̄. In signū hui' dyabol' i pa-radiso nō ē aggressus virū sed mulierē. sciēs q̄ femina facili' deciperet̄ q̄ vir. et eo q̄ in-cauti' ꝛ citius flecteretur. et eo q̄ sexus mol-lior est ꝛ facili' vinceret̄: et eo q̄ sexus fragi-lior ē. ꝛ ĝ vidua dꝫ eē moderata ꝛ discreta in v'bis. Vñ Hiero. In v'boꝝ pondere consistit ꝓbatio vite. Math. xij. Ex abūdantia cor-dis os loquit̄. ĝ verba pudica ꝛ honesta sunt si-gna pudici cordis. sꝫ v'ba impudica et inhone-sta sūt signa impudici cordis. Vñ Criso. sup Math. Quale cor vnusq̄sq̄ habet talia ver-ba loquit̄. Aris. iiij. ethi. Qualiscunq̄ vnus-q̄sq̄ est talit' dicit ꝛ talit' opat̄. R Vidue aūt ꝛ v'gines debēt habere pudica verba ho-nesta et vtilia exēplo beate virginis Marie. De qua legit̄ ꝙ in euāgelijs reperit̄ q̄ sep-ties sit locuta. Bis cū angelo. pmo Quō fiet istud: qm̄ virum nō cognosco. Secundo qñ dixit Ecce ancilla dn̄i ꝛc. Cū elisabeth etiaꝫ bis. Primo quando eam salutauit. Secun-do qñ dixit Magnificat aīa mea dn̄m ꝛc. Cum filio bis. Primo quando post triduūꝫ eum inuenit in tēplo. cum dixit ei. Fili quid fecisti nobis ꝛc. Secundo quando dixit in nupcijs. Uinum nō habent ꝛc. Et semel cuꝫ ministris. quando dixit. Quicquid vobis di-xerit facite. Sic etiā vidue ꝛ virgines debent facere exemplo Marie. Prouerbiorum. xxi. Qui custodiunt os suum ꝛ linguam suam cu

ꝯdit ab angustijs aīam suā. Nunq̄ enī ali-
s bonus et pfectus efficiat nisi habeat custo
dioris sui. Jaco. i. Qui putat se religiosū eē
non refrenās linguā suā huius vana ē religio
vñ Job. xi. Nunqd vir bosus iustificabit. ergo
si vidua vult deo placere: tūc debet linguā su-
am refrenare. ¶ Quintū est q̄ vidue ge
rere debēt habitū viduale et nō curiose et or-
nate incedere. Vñ apls reprehendit quasdā di
cens. Non solū ociose sed etiā curiose ꝯpiscant
incedere et circuire domos suas. Periculosus
est enī viduis sc̄ꝫ cursum mūdi se ornare. qꝛ
pulsre et vestire cultus decapiunē ꝛ crebrius a
demonibus capiūtur. Vñ legiē de btā elyza-
beth q̄ post mortē sui mariti vestes griseas ꝛ
abiectas induit. Fuit enī tūc habitus eiꝰ ita
despectus vt deferret griseū palliū pāno alteri
us coloris ꝓlongatum ꝛ manicas ruptas cū
pāno alterius coloris reformatas. Cōtra hoc
aliq̄ vidue faciūt q̄ se ornāt in vestibꝰ volētes
ꝛ nobus ꝯsiis seruire et placere. s. xp̄o et mun
do qd̄ ē ꝯtra euāgel. vñ etiā apls. Si adhuc
mundo placerē seruus xp̄i nō essem. Itē Ja
cobi. iiij. Qui amicus esse huius mūdi, ꝑa ini-
micus ꝯstituit. Vñ ornatus corporis magis re
prehensibilis est in viduis ꝛ v̄ginibꝰ q̄ꝫ in cō-
iugatis qꝛ vxor ꝯiugata licite pōt opam da-
re vt placeat viro suo. sed xp̄s q̄ est sponsꝰ vi-
duaꝝ et v̄ginū non q̄rit exteriorē ornatū cor
poris in suis sponsis. sꝫ interiorē pulcritudi-
nē anime. Ergo sicut cōiugata ornat se cū ve
stibus sic vidue debēt se ornare cū v̄tutibus
scꝫ cū hūilitate. castitate. paciētia. mia. ꝛ sic
de alijs v̄tutibꝰ. Ergo vidua q̄ xp̄o vult place
re debet humiles vestes gerere. in peplis pal-
lijs. tunicis. et sic de alijs. ¶ Sextū ē q̄ vidue
debent se diligēter exercere in opibꝰ mie circa
paupes et debiles. exēplo elizabeth que infir
mos portauit et ipos lauit. Vñ canit de ea.
¶ Mulieres opulente audite ꝛ facite scꝫ hec
ꝛc. vñ apls. i. ad Thimo. v. Vidua eligat̄ in
bonis opibus testimonium habēs. si filios
educauit si hospitio pauperes suscepit. si san
ctorum pedes lauit. Et merito vidua debꝫ es
se misericors pauperibꝰ. quia fidelis vxor nō
comedit nec bibit sola. sꝫ impartitur viro suo
q̄cquid boni habet. Sic vidua xp̄o suo spon
so impartiri debet. s. pauperibus largiendo ꝛ
subueniendo. Mat. xxv. Qd̄ vni ex minimis
meis fecistis ꝛc. Itē qn̄ vxor fidelis videt vi-
rum suū infirmū cōpatitur et seruit sibi. Sic

et vidua debet seruire et ꝯpati pauperibus et i
firmis ꝓpter xp̄m q̄ est sponsus eiꝰ ꝛ reputat
sibi eē factū q̄cqd pauperibus f. ē. Ergo vidue
debēt cibare esurientes. potare sitientes. et sic d̄
alijs opibus mie. tūc xp̄s q̄ est sponsus ea. ū
dicet eis in extremo iudicio. Mat. xxv. Esu-
riui et dedistis mi. mā. ꝛc. ¶ Septimū ē
q̄ vidua debet corpus suū subicere spiritui ꝛ
animū ad deū erigere in deuotōne et attenta
oratione. Ut aūt corpus subiciatur. tunc ca-
stigare debet illud cum ieiunijs ꝛ abstinētijs
Unde legitur de Judith q̄ induit ciliciū ꝛ
sp ieiunauit omnibꝰ diebꝰ p̄ter sabbatū. Sic
etiam legit̄ de anna ꝓphetissa. vt hr̄ Luc. ij.
q̄ vixerat cū viro suo septē annis a virginita
te sua et hec vidua erat vsqꝫ ad ānos. lxxxiiij.
que non discedebat de templo ieiunijs ꝛ ob
secratōibus seruiēs ꝯdeo die ac nocte ꝛc. Ad vi
duam enī spectat: vt delicias carnis fugiat.
Unde apls. Vidua que in delicijs viuit mor
tua est. Ber. Periclitatur castitas in delicijs.
Ergo vidua q̄ vult esse casta et vult xp̄o place
re debet viuere in abstinētia. Unde Hugo de
sancto victore. Parca enī vita occidit vitia. li
bidines extinguit: virtutes nutrit: animū ro-
borat mentē ad celestia eleuat. Itēꝫ vidua de
bet esse in orationibꝰ deuota. quia ad viduam
ꝑtinet multū et freq̄nter orare. Ratio quia il
lud tp̄s qd̄ vxor cum marito suo et pueris su
is expendit die noctuqꝫ hoc ipa vidua expen
dere debet in deuotione. in ꝯtemplatione. in
oratione et sanctis meditationibus. qꝛ q̄libꝫ
vxor libenter et amicabiliter loquit̄ et conuer-
satur cum marito suo quē diligit. Sic vidua
libēter dꝫ loq̄ et cōuersari cū sponso suo xp̄o
ꝛ hoc fit in oratione et cōtēplatione. vñ aug.
sup ps. lxxxv. Oratio tua locutio ē ad deum
qn̄ legis deus tibi loq̄tur qn̄ oras cū deo loq̄
ris. ¶ Quantū ad sc̄dm q̄ritur vtrū me-
lius sit pmanere in viduitate vel ecōuerso con
trahere matrimoniū: Respondetur q̄ meliꝰ ē
mulieri in viduitate permanere: q̄ꝫ econuerso
ad coniugiū transire ꝓpter quattuor causas.
Prima qꝛ hoc maioris castitatis est indiciū
Qn̄ enī mulier totiēs nubit signū est incōti-
nentie. Cū vo vidua pmanet signū est magne
ꝯtinētie. Apls. Vidua eligit̄ q̄ fuit vnius viri
vxor. In animalibus hoc inuenit̄ vt postq̄
vna turtur moritur: reliqua alteri nō sociatur
Ber. Pudeat ad negotiū honestū hōem non
posse in homine: qd̄ natura possit in volucre.

Secūda q2 hoc est sigñū maioris amoris ad p.mū v rū qm. ẜ amore pmi nullū aliū vult accipere. Cum eñi fuerūt ambo vna caro: mortuo viro remāsit mulier et q̄si etiā mortua nubere amplius nō deberet. Uñ refert Hieroñ. ptra Jouinianū q̄ cū altera vidua rogaretur scdm virū accipe. rñdit se hoc nō posse facere q2 vir suus adhuc viueret. q̄bus admirātibus dixit. Quādiu vixero vir me9 p amorē sp viuet in corde meo. Tercia causa est ppter maiorez securitatē. Uidua eñi sui dña ē et in pace viuit. Et si accipit virū discrimini se exponit. q2 forte habebit virū durū. vñ Hiero. refert vbi supra. q̄ cū Anania vidua rogaret vt secūdario nuberet. Rñdit hoc se non posse facere. q2 bonum habuerat virū. et si secundū duceret aut esset bonus aut malus. Si bonus semp esset in timore ne ipm pderet. Si malus semp esset in dolore. q̄ post tam bonū virū illū pessimū haberet. Quarta causa est quia ad seruiendum deo habet maiorem libertatē. Apls Qui sine vxore est sollicitus est que dei sunt. Nā vidua pōt surgere et dormitū ire qñ vult etiā pōt comedere et bibere et ieiunare quando placet. Insup pōt pauperes in hospitio recipere. elemosinā dare. infirmos visitare. ecclesias et sermones frequētare. et sic de alijs.

Sciendū tamē q̄ vidua iuuenis q̄ adhuc potest pueros parere. licite et sine pctō pōt ptrahere. sed si sic pmanet in viduitate melius facit ppter quattuor causas superius dictas. x

Sed q̄tum ad terciū sciendū q̄ deo ē valde acceptum qñ ido iuuenis mulier deo se offert in viduitate ppter deum placētandū. Uñ legitur tale exemplū q̄ puella nobilis in sua adolescentia marito est tradita. et in vni9 āni spacio eius morte est viduata. Quam cū consanguinei induceret et secundario ptraheret elegit magis spūalibus nuptijs copulari xpo in quibus a luctu incipitur. sed ad gaudia eterna pducitur. q̄ carnalibus nuptijs subijci q̄ a letiās semp incipiunt et ad finē cum luctu tendunt. Mox ergo vt eius maritus defunctus est abiecto seculari habitu ad oīpotentis dei seruitiū se tradidit et ei multis annis in simplicitate et puritate cordis seruiuit orōnib9 deuotis insistēdo. largas elemosinas pauperibus erogando. Cūq3 oñs deus pheinez tam mercedē eius labori reddere decreuisset cancri vlcere in māmilla pcussa. Nocturno autē tempore ante lectū eius duo cādelebra lucere cōsueuerūt. quia videlicet amica lucis. i. xpi non solum spūales: sed etiam corporales tenebras odio habuit. Que dum nocte q̄dā ex hac eadem iaceret infirmitate fatigata. vidit beatum petrum apostolum inter vtraq3 candelabra ante suum lectū constitisse. Nec perterrita timuit: sed ex amore sumens audaciam exultauit eiq3 dixit. Quid est domine dimissa sunt mihi pctā mea. Cui ille benignissimo vultu respondit: Dimissa sunt. Ueni et intra in gaudium tui sponsi. Et sic visio apli ablata est. Tercia aūt die vidua ista in xpo eius sponso defuncta est.

Dñica xvij. Sermo. cxvij. De celebratōne festorum.

Cum intraret Jesus in domum cuiusdam principis phariseoꝝ sabbato mādacare panē et ipi obseruabāt eū. Luce. xiiij. Math. xij. Xps sepe in sabbato docebat et curabat infirmos vt plures q̄ ad sabbatū cōueniebāt lucrifaceret. Uñ ad māducādū cū isto pncipe sabbato intrauit non ppter cibū. sz aiaꝝ lucrū vbi etiā ydropicū istū in corpe et mente curauit. Sed ipsi pharisei obseruabāt eū puertendo opa sua ex eo q̄ in sabbato ea faciebat dicentes. vt hr̄ Joh. ix. Nō ē hic homo a deo qui sabbatū non custodit. Uñ in pñti ser. q̄ttuor sunt dicenda. Primo quare sabbatū sit translatum in diē dñicum. et qualiter q̄ habz dies dñica p alijs diebus. Secundo quō violatio festoꝝ octo modis ptigit. Tercio quando festum est incipiendū et qñ terminandū. Quarto quō punietur q̄ non celebrāt festa. A

Circa pmū sciendū. q̄ dies sabbati translata est in diē dñicam quadruplici rōne. Pmo ob memoriā bñficij dñice incarnationis et natiuitatis xpi. q2 sicut die dñica mund9 fuit creatus. sic eadem die fuit p misterium incarnationis recreatus. et hoc beneficiū dignissimū ē in memoria iugiter habēdū q̄ p hoc de9 summā bonitatē et charitatē nobis exhibuit dicente aplo. ppter nimiā caritatē q̄ dilexit nos de9 misit filiū suū in mūdū. et maxima eñi caritate pcessit q̄ vbū eternū hō fieri et nasci voluit vt nos deificaret et vt hoiem abiectū ineffabiliter exaltaret et vt hoiem mendicū de thesauro diuinitatis locupletaret. vñ Aug. Amauit te dñs et fecit se ppt te hoiez. De9 subiecit se et exaltauit te inclinauit se et suscepit te. Exina

nivit te maiestate: ꝛ īplevit te divinitate. De
scēd ꝛ vsqȝ ad te vt tu ascenderes vsqȝ ad celū.
Secūdo ꝓpt memoriā dn̄icę resurrectionis
q̄ fuit dn̄ica die facta: q̄ est cā ꝛ exemplar nr̄e
resurrectionis. Nā illa die dn̄s cōtulit nobis
tria bona. Primo qꝛ mortē nostrā destruit
et eā in seipo occaso occidit. Secūdo qꝛ natu
rā nr̄am veste imortalitatis induit cū imortal
e ipassibilis resurrexit. Tertio qꝛ timorē mor
tis abstulit q̄n ꝑ suā resurrectionē de eterna
beatitud. nos assecurauit. cū certū sit ꝙ mē
bra seq̄ debeāt vbi caput pcessit. Grego. Si
mēbra nr̄i redēptoris sum⁹ ꝑsumam⁹ in no
bis qḋ iā gestū cōstat in capite. Tertio dies
sabbati trāslata est ī diē dn̄icā ne videamꝰ iu
daizare diē sabbati more iudeoꝝ obseruādo.
qꝛ scḋm hostien. ī sabbato marie laborare debe
m⁹ ne iudaizare videamꝰ. B Quarto ꝓpt
dignitatē diei dn̄ice. Vn̄ sciēdū ꝙ .xij. digni
tates diei dn̄ice inueniunt ī sac. scriptura. Pria
qꝛ illa die de⁹ creauit celū ꝛ terrā. ꝛ angelos.
Secūda qꝛ archa noe stetit illa die post dilu
uiū sup montes armenie. Tertia qꝛ eadē die
dn̄s eripuit ppl'm suū de egipto in manu for
ti ꝛ brachio excelso. Quarta qꝛ eadē die plue
bat p̄mit⁹ manna de celo in escā filioꝝ israel
exitentiū in deserto. Quinta qꝛ eadē die xp̄s
est nat⁹ de virgine maria. Sexta qꝛ eadē die
xp̄s baptizat⁹ est a iohē ī iordane. Septima
qꝛ eadē die cōuertebat aquā ī vinū ī nuptijs
qḋ fuit initiū signoꝝ q̄ fecit ibi in cōspectu
suoꝝ discipuloꝝ. Octaua qꝛ eadē die satiauit
quinqȝ milia hoim de q̄nqȝ panibus ꝛ duo
bus piscib⁹. Nona qꝛ eadē die dn̄s honorifi
cat⁹ est cū palmis .s. in die palmaꝝ. Decima
qꝛ eadē die resurrexit a mortuis. Vndecima
qꝛ eadē die misit spm̄scm̄ suis aplis. Duo
decima qꝛ eadē die erit dies iudicij extremi
vt plures opinant: sȝ tn̄ certitudinaliter hoc
nemo scit nisi sol⁹ de⁹. ergo honorifice debem⁹
honorare ꝛ celebrare hanc diē. si nō eādē in
numero: tn̄ eandē ī specie itelligere debem⁹.
vt ptȝ cuilibet intuēti. Vn̄ scḋm ius canoni
cū. Cōstat diē dn̄icā inter sūmas ꝛ ꝑpetuas
festiuitates ꝑtinere. ergo dr̄ Exo. xx. Memento
vt diē sabbati scīficees .i. sūmo studio illam
diē honores nihil .s. opis manualis in eo fa
ciēdo qḋ posset ipedire q̄etē mētis ī deo. vn̄
dr̄ in decre. Dn̄ica die nihil est agēdū nisi so
li deo vacādū. de cōse. dis. iij. Jeiunia. C
Quātū ad secūdū sciēdū ꝙ octo modis cō
tingit ꝑceptū de celebratōe festoꝝ trāsgredi.
Primo manualit opando qḋ ꝓhibitū ē a deo.
Vn̄ Exo. xx. Nō facies ī eo oē op⁹. Ex q̄ ptȝ
ꝙ q̄cūqȝ sabbatū violat peccat mortalit. Ex
cusat tn̄ q̄s a pctō mortali laborādo ī die fe
stiuo in q̄ttuor casib⁹. Primo ꝓpt laboris vel
opis mediocritatē. puta si labor tā modic⁹ sit
ꝙ quietē mētis īpedire nō possit ī deo: qꝛ so
lus ille labor q̄ turbat quietē animi ꝛ spūs li
bertatē causat mortale pctm̄. Secūdo ꝓpter
laboris necītatē q̄ tāta debet eē vt labor opis
sine rei picʾlo pueniri vel differri nō possit. si
cut cōtingit ī messib⁹ ꝓpt incursus hostiū. vl'
etiā scḋm guil. si iacētib⁹ segetib⁹ ī agro: vel
feno in prato iminerēt tēp. stas possunt inde
remoueri. Itē nō videnꝰ peccare mortalr car
nifices ꝛ pistores q̄ preparāt victualia vt se
quēti die vendāt. si prius nō poterāt cōmode
pparare aut pparata seruare. Itē sicut cōtin
git in vindemijs ꝓpter frig⁹: ꝛ ī captura ales
cū q̄ solū in tpe determinato. in talib⁹ enī ex
cusat necītas q̄ legē nō habet. vt ptȝ extra de
cōsue. c. Quanto. Tertio ꝓpter cordis pieta
tē. qꝛ bn̄ licet ꝓpter deū arare ꝛ agrū paupis
seminare: vl' adducere religiosis ligna vl' aliqs
miseris ꝑsonis. Quarto ꝓpter vtilitatē pu
blicā. puta laborare aliq̄d ꝓ ponte q̄ respicit
cōitatē: vel ꝓ via cōi: vel ꝓ ecclia reparāda.
Sciēdū tamē ꝙ Gui. l. dicit ꝙ nō credit ꝙ
dn̄icis dieb⁹ aut maiorib⁹ festiuitatibus liceat
tales labores fieri. De minorib⁹ aūt festiuitatib⁹
sicut infra octauas pasce ꝛ pēthecostes ꝛ simi
lib⁹ credo ꝙ liceat scḋ̄ cōsuetudinē regionis.
Ad h⁹ aūt ꝙ tales labores licite fiāt oportet
ꝙ nō fiāt vsqȝ ad vltimā fatigationē: vel ne
ꝓpter hoc dimittatꝰ missa vl' hmōi diuina. et
ꝙ talia nō fiāt ꝓpt affectōnē carnalē ꝛ spem
remuneratōis: sed ꝓpter deū. et ꝙ paupertas
illoꝝ exigere videtꝰ. Secundo transgreditur
hoc ꝑceptū de celebratione festoꝝ frequētan
do secularium placita ꝛ exercendo actū iudicia
riū. Est enī iure statutū vt illo die strepitus
iudiciari⁹ cōq̄escat. Vn̄ dr̄ in decre. Festiuis
diebus a iudicijs et placitis est abstinendū.
xv. q. iiij. Placita. Posset tn̄ illa die vt dicit
Guil. in glo. ꝓ pace tractari vl' ꝓ pace firmā
da iuramētū licite pstari. Itē q̄n eā tractan
da illa die eēt debiliū vel miserabiliū ꝑsona
rū q̄ alia die nō posset expediri. tūc q̄cūqȝ licite
te posset fieri. Sciendū ꝙ illi multū reprehen
sibiles sunt qui fabulatōnes suas in diebus

festiuia ꝛ in loco sacrato. s in cemiterio expe-
diūt. Et hoc ptꝫ ex eo q2 scd̄m Ray. ꝛ Hosti.
Cemiteriū gaudet eadē emunitate q̄ ha
bet ecclia. g̃ sic illicitū est i ecclia talia placita
et tales fabulatiōes exercere: sic ꝛ i cem terio
est illicitū talia fieri: q2 ē loc' deo sacrat' ꝛ ibi
requiescūt corpa fideliū defūctoꝝ. D Ter-
tio trāsgrediūt mercātias intēdēdo. Vñ q̄ri-
tur q̄d de eūtib' ad nundinas ꝛ ad merca-
ta q̄ fiūt in festiuitatib'. Rñdet scd̄m Guil.
si aliq̄s hoc facit nō ex cōsuetudine: sꝫ p sua
necessitate et aūi audiat diuina. nō credo ꝙ
peccet mortaliter. Secus si consuetudinarie
seu lucrādi cupiditate: ꝛ maxime subtrahēdo
se a diuinis. aut etiā si hmōi mercata a prela
tis illi' loci ꝓhibita sūt. Mercata tñ q̄ ex q̄-
dam necessitate fiunt de victualib' ꝛ necessa-
riis ad diē aliquē nō credo illicita esse. dum
tñ ppter hec nō se subtrahant a diuino offi-
cio. Heu hec non attendunt isti institores et
mercatores qui in nundinis ꝛ dedicationib'
vel in aliis festiuitatibus summo mane sua
venalia exponunt ꝛ totū diuinū officiū negli
gunt: nec illa die missas vel sermonē audiūt
et in hoc deū grauiter offendūt. In signū hui'
tpe pasche ꝓhibet cōio oībus talib' q̄ mer-
cātias suas dieb' festiuis exercent: ꝛ cōio nō
ꝓhibetur nisi p pctō mortali. Quarto qui
vecturas in dieb' dñicis et festiuis exercent.
In signū hui' querit de his q̄ dñis suis ve-
cturā bladoꝝ adducūt in dieb' festiuis. Rñ-
detur scd̄m Guil. ꝙ nō excusant: nisi alia ne
cessitas eos ad hoc cōpellat. Et insup tales
dñi q̄ eis dāt occasionē vel iubēt eos talib'
dieb' exercēre vecturā participes sunt illorū
pctōꝝ. Sed vectores mercimoniorū vel ali-
mentoꝝ: vel psonaꝝ ad loca remota cū alias
nō possunt sine graui damno et incōmodo.
credo excusari. et simile est de viatorib' ꝛ cur
sorib'. Tamē bonū est talib' vt antea missas
audiāt: maxime in diebus festiuis. Heu hoc
isti rustici nō attendunt: q̄ q̄nq3 ad quattuor
vel q̄nq3 miliaria vehūt: et nunq̄ missas vel
sermonē audiunt illa die. Quinto sunt me-
chanici. sicut sufferratores equorum. minuto-
res hoim: ꝛ sic d' aliis. De q̄bus dicit Guil.
Si in festiuitatibus hoc faciunt p̄ncipaliter
ppter necessitatē eoꝝ quibus seruiūt: credo
ꝙ possit excusari. Secus si ppter cupiditatem
lucri hoc faciūt. Sed isti q̄ de talib' requirūt
eos excusant. si alias nō poterant sibi cōmo

de ꝓuidere: alioq̄n nō excusantur. Sexto
qui faciunt serta de florib' in diebus festiuis
de q̄bus q̄rit vtrū peccēt mortalit. Rñdet ꝙ
nō sūt excusabiles ppter periculū q̄d ex ta-
li posset cōtingi et abusu huiōi rerū q̄ sūt or
namenta vanitatis et lascivie quia violatur
obseruantia diei sacre in operādo talia serta
q̄uis posset esse labor tā modicus et sine p-
cio nec ad lasciuie intentionem: sed ad modi
cam ꝛ moderatā recreationē ꝙ nō esset pec-
catū aut nō mortale. Hec est sententia Guil.
E Septimo sūt q̄ in vigiliis festiuitatum
et in dieb' festiuis peccant. Contra quos di
Exo. xx. Memento vt diē sabbati sanctifices
id est sūmo studio. precipue pctā mortalia ca
uēas nihil facinoris in eo operādo: vel com-
mittēdo aliq̄d malū. q2 multū mai' est pctm
delictū q̄d fit in tali die festo: ꝙ i aliis dieb'. Vñ
narrat Grego. in li. dyalo. ꝙ quedā vxor le-
gittima a suo viro in sabbato de nocte ꝓgni
ta cum in dñica die se ꝓcessioni cōiungeret a
dyabolo arripiebat ꝛ multū ab eo torq̄bat
et vexabat. Et si hoc fit in legittimis psonis
q̄nta pena cōcubit' illegittim' plectendus
erit. Itē isti sunt valde puersi q̄ in tpe sacro ꝛ
in dieb' festiuis nō volunt scē viuere. q2 sic
loco sancto deferendus est honor. sic etiā tpi
sacro. Vñ si q̄s in oībus festiuitatib' araret
vel foderet: ipse valde mal' reputaretur. quāto
ergo nō multū ampli' peiores sunt q̄ in die
bus dñicis fornicātur: vel chorizāt: vel se in-
ebriāt: vel ludunt: ꝛ sic de aliis viciis. Cum
enī cōcedi posset ꝙ aliquis in dieb' festiuis
araret vel foderet: q̄ ꝙ semel in die dñico for
nicaret: vel chorizaret: vel inebriaret. De cho
reas q̄re aūt ser. xxxvi. P. F Octauo q̄ in
vigiliis festiuitatum et sabbatis de nocte in
ius diu laborant. tales ꝯtra p̄ceptū de cele
bratione festiuitatū faciūt. Vñ q̄ntū ad ter
tiū membrū hui' sermonis q̄rit q̄n debeamus
festū aliq̄d incipere. Rñdetur q̄ntū ad feria
tionē a vespera in vesperā. Et intellige ꝙ fe-
stoꝝ initiū et finis iuxta eorū qualitatē et re-
gionū ꝯsuetudines seruari debent. ꝛ sic ma
gnitudo eorū exigit p̄us incipere ꝛ tardi' ter
minari. extra eo. Quoniā. Ergo hic repreben
ditur stulticia quorundā hoim simplicium q̄
nō reputant peccatū esse sabbatis dieb' de
nocte diu laborare: et feria secunda de mane
laborare peccatum reputant. Quod tamen
nō est verum. Et rationem huius assignant

Dicunt enim q sabbato de sero anime exibant de purgatorio ante plenariam purgationē et satisfactionē vsq ad secundā feriam, et tunc iterū reintrabūt cū aliquis primo cepit laborare. Qđ falsum est. Quod aūt aie nō exibūt de purgatorio ante plenariā purgationē et satisfactionē ostenditur Mathei. v. vbi dicitur. Non exibis inde donec reddas nouissimum quadrantē. Vñ Humber. Nunq̄ enim e quo q dei facies videbitur donec per penā venialiū pcōr quadrans minimus psoluatur. Et hoc est dictū quantū ad tertiū. ¶ Sed quantū ad quartū est sciendū q illi qui laborant in diebus festiuis et nō curant preceptū dei et ecclesie: tales tripliciter puniunt a deo. Primo in tpalibus: quia et hoc non ditantur. quia quicqđ lucrantur in tpalibus hoc perdunt in spūalibus q sunt bona aīe. Insuper quicq habebūt infortunia in tpalibus ex permissione diuina. s. q captiuātur: vel a raptoribus spoliantur: vel equi eorū leduntur: vel moriuntur: vel domꝰ eorū cōburunt: vel alia infortunia accidūt eis q sic depauperantur. Secūdo tales multotiens puniuntur corpe. quia quicq infirmant tales p vnum mensem vel duos: vel quicq cadunt et frangunt crura vel brachia: et sic de similibus. Et tunc oporteret eos festinare cum merito deberent laborare. quia antea laborauerunt cū festiuare deberent. Quia scđm Salo. Per que homo peccat: p hec et punietur. Tertio puniuntur in anima: quod maximū est. quia quotiens festū soluunt totiens peccant mortaliter: et animā ppriā occidūt. Exodi. xxxi. Qui polluerit sabbatū morte moriatur. Unde sciendum q qui violant festiuitatē diei dñice peccant in patrem et filium et spiritumsanctū. In patrē cuiꝰ potentia mundū creauit. In filium cuiꝰ sapientia mundū redemit. in spiritumsanctum qui tali die in mundū missus est. et p cōsequens tales ingrati sunt suo creatori. redemptori. et consolatori. Et q tales transgressores deum grauiter offendant cognoscitur in illa punitione q facta est ex iussu dei. sup hoīem q ligna collegit in die sabbati. Vñ legitur Numeri. xv. Factū est cū filii isrl' essent in solitudine et inuenissent hoīem colligentē ligna in die sabbati obtulerunt eū Moysi et Aaron et vniuersi multitudini. Qui recluserūt eū in carcerē nescientes qđ sup eo facere deberent. Dixitq dñs ad moysen. Morte moriat hō iste. lapidibus obruat eū oīs turba extra castra. Cūq eduxissent eū foras obruerunt eū lapidibꝰ: et mortuꝰ est sicut preceperat dñs. ¶ Sed illis q festiuāt deus dat psperitatē corporis et aīe. Exemplū legitur de duobꝰ sutoribus: quorū vnꝰ habuit multos pueros cum vxore sua: et ille nō dimisit quin omni die libenter audiret missam. et in oībus ei pspere successit. Et alius nullū puerū habuit: sed solā vxorē. et quottidie laborauit tam in diebus festiuis q etiā in sacris noctibus. et raro missam audiuit et tñ semp in paupertate vixit: qui semel qsiuit ab alio sutore vñ sibi ista bona veniret q cū filiis suis et vxore sua semper satis haberet: et ipse plus laboraret et tñ semp egens esset. Qui rñdit. Cras ibis mecum et ostendā tibi vbi talia reperiā. Mane facto duxit eū secū ad ecclesiam. Et finita missa dixit ei. Vade modo ad laborē tuū. Sequenti die iterū venit de mane ad domū eius: et duxit eū iterū secū ad ecclesiam. Et finita missa iussit eū redire ad domū suam: vt laboraret artificiū suū. Tertia die iterū de mane venit ad domū eius volens eū secum ducere ad ecclesiā. Et ille. charissime si vellem ire ad ecclesiā p me scirē viā. Ego desideraui a te vt duceres me ad locū vbi thesaurum inuenisti vt et ego etiā possem sic ditari. Tunc ille dixit. Aliū locū nō habeo vbi thesaurū corporis et premiū vite eterne requiro nisi ecclesiā. Nonne audiuisti dñm loquentem in euangelio. Primum querite regnum dei: et hec omnia adiicientur vobis. Tunc alter cōpunctus et amodo xpo factus deuotus: post hoc semp libenter missam audiuit: et tunc etiam sibi pspere in omnibus successit.

De eodem euangelio. Sermo. cxviij. De diuitiis non appetendis.

Ecce qdā hidropicus erat añ illū etc. Beda dicit. Hydropisis est morbꝰ ab humore aquoso vocabulū trahēs. Grece enim hydor: aq vocat. Cui pprium est q̄nto magis abūdat humore inordinato: tāto ampliꝰ sitit. Per hydropisim igit intelligere possumꝰ sitim siue appetitū diuitiarū et deliciarū. Eccl. v. Auarus non implebit pecunia. Vñ Grego. in omel. Oīs auarꝰ ex pecunia sitim multiplicat. quia cū ea q appetit adeptꝰ fuerit ad appetenda alia ampliꝰ anhelat. Ergo p hydropicū istum in

telligere possum⁹ appetitū diuitiarū. J
Cīu in pñti sermone dicendū est quō hoīes
peccant appetendo diuitias. Pro quo sciendum
q̄ appetendo diuitias peccant decē genera
hoīm. Primi sunt qui cōcupiscunt bona
alioꝝ: sed sciētes q̄ nō possunt obtinere
rem cōcupitā. nō ꝓsequunt̄ cōcupiscētiā in effectu.
si aūt scirēt se posse consequi cōcupita.
forte sīne distarēt ad ꝓsequendū cōcupiscētiā
etiā in effectu. Et isti taliter cōcupiscendo
mortalit̄ peccāt. Secūdi sunt q̄ aliena ꝯcupiscūt
et opere conatu exteriori laborant pro tali
re illicite obtinēda. q̄ q̄uis nō obtineāt mortalit̄
tn̄ peccāt. qḋ apparet i fure τ latrone ꝓ
furto τ rapina laborātib⁹: q̄ licet i effectu nō
furentur nec rapiunt: tn̄ peccāt mortaliter et
grauius q̄ primi. Si autem prauis conatib⁹
assequantur appetita adhuc grauius peccāt
vt patet in furibus et latronibus rem concupitā
illicite obtinentibus. Et istis nunq̄ dimittit̄
pctm̄: nisi prius restituant ablatū. vt
dicit Augu. dūmodo tn̄ habeant facultatē
restituendi. Tertij sunt q̄ cōcupiscunt bona
alioꝝ iniuste τ spem habēt vt ea sibi possent
acq̄rere: sed nō audent attēptare ꝓpter timorē
corporis τ honoris. Sed si scirent se posse
euadere ꝓsequerentur toto conatu: τ sic hō nō
ꝓpter deum dimittunt: sed ꝓpter timores et
cōfusionē humanā. Quarti sunt q̄ concupiscunt
iustas res: sꝫ ad malū finē. s. ad peccandum.
puta vt ad vanā gloriā exercendā: vel
ad luxuriā: vel ad crapulā. sicut ille diues de
quo scribit̄ Lu. xvi. Qui epulabatur quotidie
splendide. Ergo quicūq̄ videret aliquē
ludere et pecuniā lucrari. vel etiā vsurariū
vsuras cōmittere: vel videret supbiā vestiū
et sic de alijs: et ad talem finē etiā desideraret
habere diuitias: vt sic etiā contra deū posset
viuere: peccat ꝯ p̄ceptū dei. et scd̄m hunc
intell. etiā nō solū ꝯtra p̄ceptū dei faciunt illi
q̄ aliena cōcupiscūt: sed etiā q̄ sua ꝓpria male
τ illicite expēdūt. vt pomposi τ voluptuosi.
Quinti sunt q̄ cū nimio appetitu et amore
afficiunt̄ ad tp̄alia. q̄uis nō iniuste vellēt
ea acq̄rere. tn̄ qr̄ ille appetitus τ amor tēporaliū
superat τ p̄cellit amorē dei τ appetitū
ꝓprie salutis: sic q̄ mens suffocat̄ ex toto. tales
etiā grauiter peccāt. Sed heu plures sūt
qui totum cor suū occupant cum temporalibus:
sic q̄ raro vel nunq̄ de deo τ salute ꝓpria
cogitant. Sexti sunt qui auare retinēt
vel possidēt sua iusta bona cum nimia tenacitate
et cū insatiabili cupiditate: sic q̄ de superfluo
paup̄ib⁹ nō subueniūt. scd̄m illud
xp̄i q̄ dicit. Lu. xi. Qḋ superest date elemosinā.
Et de his dicit Hermānus de schildis. q̄ si
supflua tenet q̄ danda essent. tūc si ex tali tenacitate
superfluoꝝ alij magnam penuriam
sustinerent. puta si teneret superfluum bladū.
vinū. vel huiusmodi victualia vt charius
vendere posset. vnde multoꝝ penuria et magna
charistia sequeret̄ grauiter peccaret. De quo
quere ante ser. lxxij. E. Septimi sunt q̄ cōcupiscunt
honorē et pulcritudinē. primi honorē
ꝓpter exaltationē τ supbiā. pulcritudinē
ꝓpter hoc vt hoībus placeāt. Et hoc est
peccatū. Sed si naturaliter q̄s appeteret pulcritudinē.
nō tamen ꝓpter hoc contra deum
viuere vellet: sic pōt quādoq̄ esse sine pctō.

Octaui sunt qui famulū vel ancillā ꝓximi
sibi attrahunt. cū tn̄ alias a seruicio non recederent:
qḋ est prohibitum in lege. vt habetur
Exodi. xx. Non cōcupiscas seruū vel ancillā
ꝓximi. Itē hoc etiā est ꝯ legem nature. qr̄ lex
naturalis est hec. Qḋ tibi non vis fieri: alteri
ne feceris. Et in euāgelio xp̄s dicit. Que vultis
vt faciāt vobis homines τc̄. Si tu haberes
famulū vel famulā fidelem. nō velles q̄
q̄s tibi eū abstraheret: sic et tu ꝓximo tuo teneris.
Noni sunt q̄ nimio amore afficiuntur
ad tp̄alia: tamē infra deū. et hoc est veniale.

Decimi sunt q̄ appetūt aliena cū voluntate
cōditionata. s. si possent habere sine offensione
dei τ iniuria proximi. Et tunc nullū vel solum
veniale est peccatū: siue talē conditionē
actualiter addant: siue habitualiter eā intendāt.
K Secūdo dicēdū est de remedijs
contra auariciā: quoꝝ primū est mortis consideratio.
Unde Hiero. Facile contemnit oīa
q̄ se semp moriturum cogitat. Sicut iumenta
defendunt se ab importunitate muscarū cauda
sua. et sicut aues et pisces cū cauda reguntur:
sic hō cōsideratione finis et mortis ꝓprie
defendit se ab auaricia et ceteris vicijs. Unde
Job. xij. Interroga iumēta τ docebūt te: volatilia
celi et indicabunt tibi. Mors indicat
ad oculū tibi cōtemptibilia esse oīa q̄ querūtur
in hoc mūdo. s. delicias. diuitias. τ sic de
singulis mundi vanitatibus. Unde Hiero.
Qui quotidie recordatur se moriturum contemnit
temporalia: τ ad futura festinat. Et nō
immerito. Quia talia in morte nihil valent.

quia nec corpus a vermibus conservant nec hominem invita conservare possunt. quamvis pauperes moriuntur et divites. Unde legitur quod quidam rex francie laborans ad mortem: et a medicis desperatus vocari fecit omnes principes et prelatos dicens. Ecce ego qui fui ditissimus nobilis et potentissimus pro omnibus divitiis meis et potentia et omnibus amicis non possum extorquere a morte inducias ab hac infirmitate per unam diem vel per unam horam. quid ergo valent omnia ista temporalia: et hec dicens omnes astantes provocavit ad fletum. Z Unde ista temporalia gravant divitem in morte. quia talis dives multa possidens cum dolore moritur. quia penale est separari a divitiis quas diligit. et pro quibus diu laboravit. et propter quas salutem propriam sepius neglexit. Insuper anxius fatus debet et nescit quid ibi habebit. et ubi prima nocte remanebit valde amarum est. Eccl. xli. O mors quam amara est memoria tua homini habenti pacem in substantiis suis. Unde Humbertus in tractatu de septuplici timore dicit quod quidam usurarius dum in extremis laboraret fecit ante se aptare vasa aurea et argentea et promittens anime illa et multa ampliora. scilicet agros et domos: et multa alia si adhuc cum eo remaneret. et cum magis cum urgeret dolor infirmitatis ait. Ex quo non vis mecum morari commendo te diabolo: et hec dicens expiravit. M Secundum remedium est confidentia de deo qui non derelinquit sperantes in se iuxta promissum christi in evangelio. Nolite solliciti esse dicentes: quid manducabimus: aut quid bibemus: aut quo operiemur: scit enim pater vester. quia omnibus his indigetis. Qui enim fecit hominem ut alimentis indigeat non patietur eum perire pro necessariorum subtractione. nisi ipse eius submittat confidentia. Mat. vi. Primum querite regnum dei et hec omnia adiicientur vobis. s. necessaria corporis. Ps. Non vidi iustum derelictum etc. Unde Bonaventura. Unum ex tribus sperandum est avaricia proiecta pro deo: quod aut penetrabit deus homini in necessariis: aut cum parco victu et in penuria dabit homini vires quas in abundantia posset habere: et hoc est iocundius de modico esse fortem sicut alius de multis. aut quod subtrahit corpori refundet menti in consolatione spirituali: ut libentius careat temporali abundantia quam spiritualibus deliciis felicius recompensatur. Insuper magnam gloriam in celo meretur patienter sustinendo pro christo penuriam temporalium.

N Tertium remedium est paupertas christi. Unde Bernardus. Magna siquidem abusio et nimis magna quod dives velit fieri vilis vermiculus pro quo deus maiestatis pauper fieri voluit. Threnorum iii. Recordare paupertatis mee transgressionis mee: absinthii et fellis. Ergo exemplo christi spernere debemus terrena qui cum esset dominus omnium: propter nos factus est egenus ut ostenderet dignitatem paupertatis: et doceret spernere avaritiam. Unde Augustinus de vera religione. Tota vita christi in terris quam per hominem gessit disciplina morum fuit. Ideo omnia bona mundi contempsit que contemnenda docuit: et omnia mala sustinuit que sustinenda precepit: ut nullus non quereretur felicitas: neque in istis timeretur infelicitas. O

Quartum remedium contra avaritiam est consideratio eternarum divitiarum. Gregorius. Vilescunt temporalia: cum considerantur eterna. Mirum est quod homo potest cum tanta aviditate et sollicitudine intendere temporalibus que transitoria sunt: et negligere celestia que eterna sunt. Sed hoc ideo fit: quia non habemus firmam et perfectam fidem. Unde Hieronymus. Nec veram fidem de deo habet qui cupit in his miseriis dives fieri. Et ergo quilibet christianus cum omni diligentia debet intendere virtutibus et bonis operibus: ut per hec possit sibi deum acquirere: et consequenter vitam eternam sibi possidere. Unde Augustinus. Tunc erit deus omnia in nobis: quicquid hic querebas. quicquid hic pro magno habebas. quicquid hic amabas manducare et bibere. ipse erit tibi cibus et potus. quicquid hic volebas ut sanitatem ipse tibi immortalitas erit. quicquid hic querebas et divitias: deus tibi erit divitie. Avare quid tibi sufficit si tibi deus non sufficit. Item Augustinus libro xxii. de civitate dei. Quod deus preparavit diligentibus se fide non capitur: spe non attingitur: charitate non comprehenditur: desideria et vota transgreditur: acquiri potest: estimari non potest. Quintum remedium contra avaritiam est quod bona temporalia hic multiplicata nocent homini etiam post mortem: et hoc propter districtam rationem quam redditurus erit de temporalibus. Hoc quere ante sermo. iii. R.

Dñica.xviij. Sermo.cxiv.
De dilectione dei.

Diliges dominũ

deũ tuũ ex toto corde tuo et ex tota aĩa tua et ex tota mẽte tua. Hoc est maximũ et primũ mãdatũ. Secũdm aũt sile est huic. Diliges proximũ tuũ sicut teipm. Mathei xxij. Marc. xij. Luce. x. Sciendũ q in presenti sermone dicendũ est de dilectione dei et proximi. Vñ Aug. Sola dilectio discernit inter filios dei et filios dyaboli. Signãt se oẽs signo crucis. rñdeãt omnes amẽ. cantãt oẽs alleluia baptisant omnes. ecclesiaz parietes implent. non discernuntur filij dei a filijs dyaboli nisi in caritate. Qui habet caritatẽ nati sũt ex deo qui nõ habẽt caritatẽ non sũt ex deo. Unde in presenti sermone quattuor sũt dicẽda. Primo quare merito debemus diligere deum. Scdo quõ secundũ ordinem caritatis quecũqz sunt diligenda. Tercio q sunt signa p q quis cognoscere põt an deum diligat. Quarto q sit differẽtia inter amorẽ diuinũ et carnalẽ. ¶

Circa primũ sciendũ q deus diligẽdus est a nobis ex toto corde. qui nos creauit redemit. et glificauit. Si quis enĩ diligit carnalem patrem a quo tñ habet corpus mortale. q̃tũ tũc diligere debet deũ a quo habebit corp⁹ immortale. Si tñ matrẽ q hominẽ pduxit i hunc mundũ miserijs plenũ. q̃tum tũc deum qui homĩem in aliũ mundũ ducet malis carentẽ gaudijs repletũ. Si tñ fratres carnales diligis q participando tecũ hereditatem terrenã pauperiorẽ te faciũt. q̃tũ tũc debes diligere xpm q tecũ participando hereditatẽ eternã ditiorez te facit. Si filium diligis cum quo tñ laboras nescens si in illo aliquid pficias. et an ipse tibi in futuro appareat vel an ipse se tibi opponet et tibi malum p bono reddat. q̃tũ xpm diligere debes q inestimabiliter tibi benefaciens est eternaliter. Si tñ diligis vxorem q forte aliũ plus diligit q̃ te. q̃tum diligere debes xpm qui nunq̃ amorẽ suum a te separabit. Nam illũ dñm digne diligere debes pre oĩbus bonis. Qd sic pbatur. q diligeres eũ qui p te daret res. plus q p te relinqueret amicos et cognatos et exiret terrã suam. maxime qui corpus suum p te daret. Hoc xpus totum fecit. Jere. xij. Reliqui domũ meam. i. celum. dimisi hereditatẽ meam. i. angelos q sunt heredes celi. et dedi dilectam aĩaz meaz

id est. vitã in manus inimicoꝝ. ⁊c̃. Itẽ diligeres eũ q p dilectione tua fũderet lacrimas. maxime si sanguinẽ p te effunderet. Hoc idẽ fecit xps. i. Joh. v. Tres sunt qui testimoniũ dant in terra dilectiõis. scilicet spiritus. i. aĩma ab ipso egrediens. sanguis i passione ab ipso proflue(n)s. et aqua lacrimarum. Bernar. O q̃ vehementi amplexu amplexat⁹ est me i cruce: in qua fluxit aq de latere. manãtẽ sanguis et corde: recessit anima a corpore. Itẽ Bernar. Non est passus pro se. quia non peccauit. nec pro bonis angelis quia necesse nõ habent. nec pro angelis malis. quia nũq̃ habebunt gloriam sed pro te. Psal. Zelus domus tue. id est fidelis anime comedit me. id est fuit causa passionis mee. Item q̃tum diligeres eum q p te daret manũ vnam ad amputandum: cum tibi amputari caput deberet. vel oculum. vel pedem. et sic de alijs mẽbris. q̃tum aũt diligeres et quãtas gratiarum actiones teneris illi q p te non oculũ non manu non pedem imo totũ corpus dedit in mortem. Itẽ diligeres eũ qui te liberaret a morte plus qui super hoc daret tibi saluũ pductum maxime qui super hoc te semper habere vellet in loco filij sui. Ex his patet q merito debes diligere xpm. q plus p te fecit ⁊c̃. Itẽ debes ipsum diligere plus q̃ omnes res tẽporales plus q̃ etiã amicos tuos plus q̃ proprium corpus. Sicut etiã martires fecerũt q propter eum oẽs amicos et oĩa bona tpalia reliquerũt et seipsos p eo in mortẽ dederunt. Qd si non es tante virtutis ⁊ fortitudinis in dilectiõe dei q totum mundũ velis pro eo deserere sicut illi martyres. et sancti fecerunt. habeas tamẽ tãtã dilectionem ad Christum vt propter ipsum vilissimũ quod in toto mundo est despicias. Hoc est omne peccatum mortale quia vilissimum quod totus mundus habet est peccatum. Hoc ita vile est q nulli prodest qr nec corpori nec anime. Utilius est q̃ serpens. q̃ rana. q̃ aranea. et sic de alijs. omnia enim talia ad aliquid valent: peccatum. vero ad nihil. Qui pro deo tam vile non vult dimittere vix dabit pro eo tempore antichristi oculũ vel pedem vel manum. Et ideo in vilissimũ locum mundi longe a se proicit eos. hoc est in infernum vbi omnia mala mundi confluent. Deuterõ. xxxij. Congregabo super eos mala et sagittas meas complebo in eis. Unde etiaz ps. Pluet super peccatores laqueos

ignis sulphur &c. Nã sicut gutte pluuie sunt
innumerabiles: sic etiã & pene damnatorũ.
Qui enĩ ista mala inferni cupit effugere: deũ
ex toto corde: ex tota aĩa: et ex tota mente de-
bet diligere. Q Unde oritur q̃stio vtrũ
charitas vie possit esse pfecta. Sed dũ scd̃m
Augusti. licet cetera mãdata dei possunt im-
pleri in via. sicut Non mechaberis. nõ furtũ
facies. et sic de alijs. mãdatũ tamen dilectio-
nis quo deus precipitur diligi ex toto corde.
ex tota aĩa. et ex totis viribus. solum imple-
bitur in patria. vbi omnia cessabunt impedi-
menta. ppter qd̃ etiam solum ibi erit chari-
tas pfecta. Notandũ tamen est scd̃m Tho.
q̃ pfectio charitatis põt dupliciter intelligi.
Uno modo ex pte diligibilis. Alio modo ex
parte diligẽtis. Ex pte igit̃ diligibilis pfecta
est charitas: vt diligat̃ aliqd̃ inquantũ diligi
bile est. De⁹ aũt inquantũ diligibilis est inquã
tum bonus est. Bonitas autẽ eius infinita
est. vnde infinite est diligendus. Sed nulla
creatura põt deũ diligere infinite. cũ q̃libet
virtus creata sit finita. Unde p hunc modũ
nullius creature charitas põt esse pfecta. sed
solũ charitas dei qua seipm̃ diligit. Ex parte
vero diligentis charitas est perfecta. qñ ali-
quis scd̃m totũ suum posse deũ diligit. Hoc
potest esse tribus modis. Primo modo sic q̃
totũ cor hoĩs scd̃m totum suum posse semp
actualiter feratur in deum: et sic charitas pa-
trie d̃z esse pfecta. q̃z beati i patria sp actualit̃
scd̃m totũ cor posse deũ diligunt. Sed ista
perfectio hic in vita est impossibilis homini: q̃z
ppter humane vite infirmitatẽ ipossibile est
hoĩ q̃ semp actualit̃ de deo cogitet vel eũ sp
actualit̃ diligat: vel hẽat dilectionẽ ad ipm̃.
Secũdo modo q̃ homo habitualiter totũ
cor suũ ponat in deũ: ita videlicet q̃ nihil vi-
deat. cogitet. vel appetat. qd̃ sit diuine dile-
ctioni contrariũ. Et hec pfectio reperitur in
oibus charitatẽ habentib⁹. Tertio mõ q̃
hõ actualiter & deliberate totã vitam suã &
totũ studiũ suũ deputet ad vacandũ deo et
rebus diuinis. oibus alijs p̃termissis: nisi in
quantum requirat necessitas presentis vite.
Et ista pfectio charitatis est possibilis homi
in hac vita: nõ tñ cõmunis est oibus chari-
tatem habentibus: sed solũ conuenit viris
pfectis mũdo totaliter renũciantib⁹. R
Queritur vtrũ de⁹ nos plus diligat q̃ nos
ipm̃. Rñdetur q̃ sic. Et hoc propter tria. Pri-
mo ppter certitudinẽ cognitiõnis. Unĩ phus
dicit q̃ matres plus diligunt filios ppter certi-
tudinẽ q̃ patres. Plenariã aũt cognitionẽ ha-
bet de⁹ de nobis: sed nos solũ cognoscimus
ipm̃ p fidẽ. et ideo quanto pfectior est sua co-
gnitio qua nos cognoscit: tãto maior est sua
dilectio ad nos. quia nihil amatur nisi cogni
tũ. Secũdo ppter magnitudinẽ pfectiõis.
Quãtũ aũt qs hz de charitate tñ habet de
pfectione. sz de⁹ est ipamet charitas. i. Joh.
iiij. Deus charitas est. Ergo sũmus bonũ.
Unde Ignaci⁹ dicit. Amor meus crucifixus
est. Tertio ppter multitudinẽ beneficiorũ.
Et sua bñficia sunt innumerabilia & inenarra-
bilia q̃ nob exhibuit. g̃ plus nos diligit q̃
ecõuerso nos ipm̃. Unĩ phs dicit q̃ benefici
plus diligunt quibus bñ faciunt. Itẽ queri-
tur quare in pñti sermone charitas nomina-
tur maximũ mandatũ. Rñdetur q̃ propter
quattuor rationes. Prima ratio: q̃z deus ex
maximo affectu se diligi mandauit. Omnia
enĩ que in veteri et in nouo testamẽtis man-
data sunt: omnia ad habendũ charitatem in-
ducta sunt. Unde Berñ. Quicquid diuina
lege iudicatur in charitatem ordinatur. Ideo
autem ex maximo affectu se deus diligi man
dauit. q̃z ad hoc mandatũ oia alia ordinan-
tur. Secunda rõ ideo dilectio dei maximũ
mandatũ dicitur: q̃z vtilitatẽ maximã nobis
cõfert. quicquid enĩ agim⁹ in charitate totũ
meritoriũ efficitur atq̃ sanctũ. Unĩ sicut aurũ
supductũ nobilitat oẽ metallũ: sic omnia
opa nr̃a charitas. Propter qd̃ d̃r Apoca. iij.
Suadeo tibi a me emere aurũ ignitũ et pba-
tum vt locuples fias. qd̃ de charitate vtiq̃
dictũ est. Nam vt dicit Augu. Charitas si de-
sit frustra habentur cetera. si assit omnia ha-
bent. Tertia rõ ideo mandatũ maximũ di
citur: q̃z oẽs v̄tutes in se ptinet. Unĩ Aug.
Sic de⁹ omne bonũ in se ptinet: sic charitas
q̃ de⁹ est oẽs v̄tutes pfectissime in se habet
Quarta rõ: q̃z p charitate maxima nobis i
celo p̃mia pmittantur. Quia scd̃m eã in celo
premiamũ: et inter angelos sub & sup colloca-
mur. In terris g̃ charitas maxime nos san-
ctificat: et in celo maxime nos remunerat. Et
ex his q̃ttuor causis charitas mandatũ ma-
ximũ noiatur. T Quantũ ad secũdũ sciẽ-
dũ q̃ quinq̃ sunt diligẽda scd̃m ordinẽ chari-
tatis. Primũ est de⁹ q̃ sup oia est diligẽdus.
Unĩ dicit in p̃missis v̄bis. Diliges dñm deũ

tuū et toto corde tuo.i. q̄ cor tuū nō sit inclinatū ad aliqd aliud qd̄ sit ɔtra deū. Un̄ dicit phs. Principiū vite et omnis motus corporis et sensus est a corde. Ergo consequenter cū oibus membris corpis et actionibus corꝑundē.s. visu.aud.tu.gressu.tactu rc̄.seruiendum est deo.sic q̄ oia ꝑpter xp̄m fiant. Et ex tota aīa .i.cū potentiis ipsi⁹ aie.s.cū rōnali cognoscēdo bonū. irascibili spernendo malū.cōcupiscibili amādo et desiderādo bonū. Et ex tota mēte.s. vt memoria tua fixa sit in xp̄m:sic q̄ frequenter de eo cogites. Secundo diligere teneor hoc qd̄ in me est.s. aiam meā ꝓpriā: et etiā ꝓximi aiam.sicut imaginē trinitatis:et sicut sigilla regia. Et sicut imago diligitur ꝓpter illum cui⁹ est imago.sic crucifixus diligitur propter xp̄m Nō q2 lapis vel lignū sit:sed q2 xp̄m representat. Sic et diligere debeo aiam meā. et post hoc aiam ꝓximi tanq̄ imaginē dei. Imo diligere debeo aiam meā et ꝓximi:q2 est thesaurus pro quo xp̄us oia dedit. Un̄ Aug⁹. Sicut deus omnē creaturā:sic aīa oēm corporeā creaturā natura et dignitate precellit. Unde Bernar. Tot⁹ mūdus iste prec̄iū vni⁹ aie estimare nō pōt. Non eīn deus ꝓ toto mūdo aiam suā daret quam ꝓ humana aīa dedit. Tertium est propriū corpus qd̄ mihi adheret.et illud diligere debeo ordinate:sic q̄ conseruē illud in esse vt possim deo seruire:et cum corpe vitam eternā mereri. Ergo oportet me comedere.bibere.dormire rc̄. Et illa oia mihi meritoria sunt qn̄ ordino ad illum finē. Quartū qd̄ prope me est.i. ꝓximū. Et in hac charitate est qntuplex gradus. Nā primo debeo diligere vxorē et parētes. Secundo filios et amicos. Tertio domesticos. Quarto extraneos. Quīto inimicos. Quintū qd̄ infra me est.i. tp̄alia. Ubi tn̄ sciendū q̄ tp̄alia nō sunt diligēda nisi in quātū ad sustētationē corpis et ad salutē aīe ꝓdesse possunt. Unde apl̄us .i. Thi. vi. Habentes aūt alimēta et quibus tegamur his contenti simus. Un̄ xp̄s in euangelio vt habet Luce. xvi. dicit ad illos q̄ tēporalia possident. Facite vobis amicos de māmona iniq̄tatis rc̄. ¶ Quantum ad tertiū sciendū q̄ sunt q̄nq3 signa p que quis cognoscere pōt an deum diligat. Primū signū est peccatoꝝ declinatio. Nā q̄ vere deū diligit cauet omnē offensam dilecti. Et quia xp̄s maxime offenditur ex peccatis.ideo qui xp̄m vere diligit cauet peccatum. Psal. Qui diligitis dn̄m odite malū. Item .i. Joh. iij. Omnis q̄ ex deo est peccatū nō facit. Unde sciendū q̄ quilibet bonus xp̄ian⁹ potius debet mori et oibus tempalibus bonis ꝑare q̄ deum cū vno solo pc̄ō mortali offendere sicut plures sancti fecerūt. Hoc luxuriosi nō attendūt qui delectationē luxurie deo et omnibus sanctis preponunt. Et potius volunt cum demonibus et omnibus damnatis eternaliter torqueri:q̄ hac delectatione carere. Similiter et supbi qui honores mundanos deo et omnibus sanctis et gaudijs celi ꝑponunt. Similiter et auari q̄ pro modico lucro tempali vendūt deū et sanguinē xp̄i et beatā virginem mariā.sanctos et angelos:et aiam propriā.quia potius deo.et omnibus sanctis volunt carere q̄ hoc lucrum temporale non habere. Secundū signum dilectionis dei est bona operatio. Diligens enim deū facit omnia in quibus se dilecto posse existimat cōplacere. Joh. xiiij. Qui credit in me opa que ego facio et ipse faciet.et maiora horū faciet. Unde Grego. Probatio dilectionis exhibitio est operis. Ergo si libenter audis de deo loqui et libēter cogitas de deo.et libenter de mane surgis:ieiunas:et oras. signum est dilectionis dei. Tertium signum est proximoꝝ dilectio .i. Joh. iiij. Si quis dixerit quoniā diligo deum:et fratrem suū oderit mendax est. Qui eīn nō diligit fratrem suum quem videt:deum quem nō videt quō pōt diligere.

Quartū signū est patiēcia maloꝝ ꝑpessio. Cogitans eīn q̄ deus nos ex charitate castigat libenter sustinet quicq̄d ex charitate infertur. Unde apl̄us Ro. viij. Quis nos separabit a charitate xp̄i:tribulatio an angustia rc̄. Si eīn carnalis amor tribulationes et dolores alleuiat quos q̄s sustinet ꝓ dilecto:multo amplius amor dei. Aug. Que dura sūt laborant h⁹ leuia sunt amant. h⁹. Et ex hoc sensu dicit Math. xi. Tollite iugum meū sup vos rc̄. Et subiūgit. Iugū eīn meū suaue est rc̄. Hinc Joh. dicit. Mādata dei grauia nō sunt. De quo Bern̄. Libet admirari q̄ leue sit iugū dn̄i qd̄ nō soluz nō onerat:sed et portat.

Quintū signū est si libenter munuscula dirigit dilecto suo. Et hoc fit cū elemosine tribuantur paupib⁹. Math. xxv. Qd̄ vni ex minimis meis rc̄. ¶ Circa quartū sciendū q̄ amor dei caret septēplici timore sollicitudine

et defectu quē habet amor carnalis. Primo q̄ diligit deum semper potest eum habere presentem. ps. Si ascendero in celum tu illic es si descendero ad infernum ades ꝛc. Secus ē de amore carnali. Scḋo quia non dubito si ego eum diligo ipse me diliget. et multo plus q̄ ego eum. Ipse enī dicit Prouer. viij. Ego diligentes me diligo. Secꝰ est de carnali amore. Tercio q̄ certus sum ipm̄ non ignorare q̄ eum diligo: q̄ tum etiam et eum quo affectu. Et sic non oportet me solliciari nec verecundari quomodo ei exponam hoc q̄ ego diligam eum. nec etiam timere q̄ ipse hoc sinistre accipiat. qḋ carnalis amor non habet. Quarto q̄ non doleo q̄ alius secum loq̄tur et p̄ eius amicicia laborat. immo vellem q̄ omnes homines hoc facerēt. Scio enim q̄ per hoc nihil mihi deperit. sed magis accrescat. nō enim mihi fit alienus eo q̄ alijs fit familiaris. Hoc etiam amor carnalis non habet. Quinto q̄uis eū diligam super omnes immo sup̄ omnia tamē non doleo. nec p̄ malo habere possum q̄ ipse aliquem vel aliquam plus diligat q̄ me. Ratio quia scio q̄ ipse est iustus et sapiens ꝛ oīa iuste facit. Hoc etiam carnalis amor nō facit. Sexto q̄ ipse tantus est et ego tam modicus q̄ mihi sufficit vt etiā inter extremos me ponat. dum tamen etiam sim de numero amicorum suorum. Hoc etiam carnalis amor nō habet. Septimo q̄ certus sum q̄ eiꝰ amiciciam perdere non possum nisi ex meo vitio ipse enī in se immutabilis est. et q̄ mors nec mea. nec ipsum mihi auferre potest. Hoc etiam carnalis amor non habet. Si igitur vultum turbulentum tibi exhibet. de hoc non doleas. immo de hoc potius gaudeas quia ipse dicit. Ego quos amo arguo et castigo.

In eadem dominica. Sermo. cxx.
De dilectione proximi.

Diliges proximū tuum sicut teipsum. Expedito vno sermone caritatis q̄ deo debet. nūc dicendū est de caritate q̄ proximo debet. Ad quā caritatē admonemur p̄ vba predicta. s. Diliges p̄ximū tuū sicut teipm. Vn̄ i isto sermōe tria sūt dicēda. Primo q̄ sunt illa q̄ incitāt nos ad dilectōem p̄ximi. Scḋo quō tenemur p̄ximū diligere. Tercio signa dilectōis p̄ximi. A

Circa primū sciendū q̄ p̄ximū diligere debemus p̄pter tria. Primo p̄pter attinentiam naturalem siue p̄pter parentelā. quia omnes sumus fratres ex vno patre et vna matre. s. ex adā ꝛ eua p̄genit quo ad naturalē fraternitatē Sed quo ad spūalem fraternitatem oēs nati sumus ab vno patre. s. deo et ab vna matre scꝫ ecclesia. Et omnes habemus vnū baptisma. vnam fidē. et vnā hereditatē in celo possidendā. vn̄ Aug. Oēs fratres sumus s̄ḋm q̄ hoīes sumus. q̄to magis s̄ḋm q̄ xp̄iani sumus. Hinc iterum dicit Aug. Voluit deus vnicum hominē formare in principio a quo omnes homines p̄cederent. vt tanq̄ fratres omnes se amarent. nec sic factū legimus i angelis vel aīalibus brutis. Scḋo p̄pter similitudinem. Eccli. xiij. Omne aīal diligit sibi simile. Hoc patet. Nam oēs creature eiusdem speciei se mutuo diligunt. vn̄ si vrsus. lupus. leo et serpens crudelitatem alijs aīalibus non exercēt maliciā in eis que sūt sue speciei: multo magis homo nō debet exercere maliciā in alios hoīes q̄ sunt sue speciei. vn̄ si natura docet aīalia bruta seruare amorē ꝛ māsuetudinē ad sibi similia. quā excusatiōnē habebūt q̄ p̄ rationē quā habēt talia nō faciūt. Tercio diligēdus est proximus p̄pter p̄ceptū dei. Io. b. xv. Hoc est p̄ceptum meum vt diligatis inuicem sicut dilexi vos. Unde sciendū q̄ amandus est p̄ximus siue credatur bonus siue malus. Si enim credatur vel sciatur esse bonus. satis apparet q̄ amandus est ab his q̄ deū amāt. cū talē deus filiū suū reputet. Et insup̄ xp̄s reputat eum sibi attinere omni genere attinentie. Math. xij. Quicūq̄ facit voluntatē patris mei q̄ in celis est ipse meus frater soror et mater est. B Si aūt malus sit p̄ximꝰ adhuc tn̄ diligēdus est et p̄pter deū et p̄pter te et p̄pter seipm. Primo p̄pter deū. quia si deū diligis et eius filiū amabas dum sane mentis erat. sic propter deum debes etiam amare eum dum insane mentis factus sit. Secundo propter ipsummet proximum debes amare eum. Si enim fratrem tuum amabas sanum nichilominus debes amare eum egrotum. In tali enim statu magis indiget amore tuo q̄ in alio. Tercio propter teipsum debes eum amare. Magis enim amando eum lucraris eum tibi nocet q̄ si tibi beneficus esset. Nam ex hoc efficimur filij dei. Vn̄ Math. v. Diligite inimicōs vrōs b̄n facite his q̄ oderūt vos

et orate p psequētibus et calūniātib⁹ vos vt sitis filij patris vestri q̄ i celis est ⁊c. C

Circa scḋm sciendū q̄ xp̄iani debēt se inuicē diligere sicut mēbra eiusdē corporis. Hec autē membroꝝ dilectio circa se q̄ntuplex ē ad quā q̄libet tenet̄. Prima ꝓprietas mēbroꝝ est q̄ nullum mēbrū et si sit magis nobile despiciat aliud min⁹ nobile: vt oculi et caput nō despiciūt pedes. Sic etiā i celo nec archāgel⁹ despicit angelū nec btā v̄go Mariā Petrū vel aliū. nec sol lunā vel firmamentū sibi inferiores. Nullus tā pulcros habet oculos q̄ videre despiciat pedes suos etiā in luto ambulantes. Sic nec quis q̄ supior nobilior potentior vel ditior in ecclesia despiciat inferiorē sed poti⁹ honoret. Deus eni non fecit hoies ex diuersis materijs. Sed hoiem formauit de limo terre. Unde rex et mendicus de vna materia sunt. Sil' dn̄s et seruus: ancilla et dn̄a. deformis et pulcer. diues et pauper. miles et rusticus. p̄latus et subditus. iperator et leprosus, et sic de alijs. Ideo inferiores non sunt ptēnendi vn̄ Malachie. ij. Nunq̄d nō de⁹ vn⁹ creauit nos. Quare ḡ vnusq̄sq3 nostrū despicit frēm suum ⁊c. Et vere despiciēdi non sunt inferiores. sed potius honorandi. quia sepe in ɔspectu dei sunt reges et principes qui hic apud homines sunt rustici vel pauperes et despecti. Et erunt futuri socij angeloꝝ in celo. Ideo inferiores non sunt ɔtēnendi. qz q̄ inferiores sunt corā hominibus sepe sunt corā deo supiores. vnde ap̄ls. i. Cor. xij. Que putam⁹ ignobiliora esse corporis membra his abundantiorem honorem circūdamus. Melius enim vestimus pedes q̄ oculos q̄ os q̄ nasum q̄ faciem. Ita dn̄s q̄nq3 in celo melius honorat inferiores q̄ superiores. Et sic erunt nouissimi p̄mi et primi nouissimi. Quia qui hic habent honores dignitates et diuitias p̄ ceteris q̄ni q3 in futuro erunt posteriores. D Scḋa ꝓprietas est q̄ q̄libet membrū alij nō inuidet sed et corde sibi cōgaudet et ɔdolet nō inuidet etiā si habeat idē officium qḋ aliud h3. Non eni inuidet oculus oculo. Uel etiā si habeat indignius officiū, nō inuidet pes in puluere et luto ambulans capiti vel oculo quem nunq̄ tangit puluis et multo eo pulcrior est. imo potius vellet eū in adhuc esse multo pulcriorē. Non inuidet pes cordi qz est sapientius Non cerebro qz est melius custoditū vel locatum altius. Non ori qz illi datur vinum. cuz sibi' datur aqua et huiusmodi. Sic nequaq̄ debet quis alteri inuidere p bono quod dominus ei contulit vel quia ditior vel nobilior vel altior vel acceptior sit et huiusmodi. Dominus enim ordinauit membra corporis et ecclesie vt voluit. Nec omnes possumus vnū officium habere. i. Cor. xij. Omnia membra non eundem actum habent. Nunc autem sicut posuit deus membra vnumquodq3 eorum vel maius vel minus in corpore sicut voluit ita et in ecclesia vniuersas personas. Unde et licet oculi nō laborent vt pedes circunspiciunt tamen et preuident ne pedes deuient vel se impingant, aut in foueam cadant. Quod si in luto cum pedibus ambularent excecaretur. et ita quasi totum corpus periret. Ideo omnimode dilige proximum tuum sicut teipsum et quiesce ab inuidia. Mare diuine largitatis inuidendo siccare nō potes. sicut nec solem obscurare. vel celum in infernum commutare. Multo facilius totum mare in dulcedinem mellis conuerteres. de celo infernum faceres. de aqua ignem. q̄ fontem diuine largitatis exiccares. Quiesce ergo frustra laboras et animam tuam perdes. nihil enim inuidia proficis, nisi q̄ te tribulas et bona que facis mortificas. i. Johānis. iij. Qui non diligit fratrem suum manet i morte. Et ideo potius proximo compatere et congaude vt membrum membro et bonum cupias et alioquin non es membrum corporis christi. Quia vt dicitur. i. Cor. xij. Si quid patitur vnū membrum compatiuntur omnia membra. Quia cum pes vel oculus capitur aliqua egritudie totum corpus condolet. Ita et nos debem⁹ condolere fratribus si quid aduersitatis eis euenerit et letari si bene eis accidant. Unde Ap̄ls. Dum glorificatur vnum membrum ɔgaudent omnia membra. Et sciendum q̄ multis sic expedit q̄ sint hic de inferiorib⁹. Ergo hec de necessitate debetis ɔtēne. et de bono et gl̄ia alteri⁹ mēbri cōgaude. Quia cū coronatur caput cōgaudent omnia membra. Qḋ et si tu similiter feceris multum glorie per hoc merebaris. Nā q̄ enim aliquis hominum tantam gloriam vel tantum commodū de aliquo hic habuit. nullus vnq̄ pater vel mater de filio. nu'l⁹ de fratre vel amico. vt tu i celo habebis de quolibet primo saluando. i. Thes. ij. Que enī est nostra spes. aut gaudium aut corona glīe nōne vos ante dn̄m nr̄m iesum xp̄m in aduētu ei⁹

Uos enim estis gloria nostra et gaudium. ¶
Tercia proprietas est quod quodlibet membrum
corporis alteri pro sua possibilitate subuenit.
Membra enim sibi ipsis que habent inuicem par-
ticipant. nullum enim membrum sibi soli retinet
aut appropriat officium suum vel bonum quod habet
Oculus sibi soli non videt. manus sibi soli non
laborat. et huiusmodi. Sed manus dat ori cibum
quem sibi dat. os stomacho. stomachus epati. et
epar aliis membris. Deut. xv. Precipio tibi vt
aperias manum tuam fratri tuo egeno et pauperi.
Unde sicut vis quod deus in necessitate subue-
niat tibi. sic etiam tu proximo. Hanc etiam doctri-
nam naturalem sumere possumus de arboribus
cuius cum truncus bene firmatur et succum sibi
de terra attrahit. diuidit illum succum omni-
bus ramis et sic fructus et hoc multiplicant
Si truncus succum sibi soli retineret et ramis
non communicaret arbor sine fructu remaneret.
Simile etiam videmus in celestibus. Cum
enim stelle virtutes suas a deo sibi datas com-
municant cum terra. terra non sibi soli retinet sed diui-
dit cum terre nascentibus. scilicet arboribus. floribus
herbis segetibus: et huiusmodi terre adherentibus
prout indigent. quia si terra que sibi desuper datur
intra se sibi soli retineret. arbores segetes et
huiusmodi fructus non produceret. ¶ Quarta
proprietas est quod membrum lesum ab alio se non
vindicat. Sic etiam debet esse in membris ec-
clesie. Ro. xij. Nulli malum pro malo reddên-
tes. Si os comedit vel bibit hoc quod postmo-
dum oculos ledit. vel si pes cadit. vnde ca-
put leditur vel vulneratur non se vindicant:
nec et alia membra vindictam exercent. Si ma-
nus secat digitum alterius manus illa non rese-
cat. Si cum panem incidit vulnerat: non reuulne-
rat. quia et hoc dolor multiplicaretur. vnde stul-
tum est quod homo vult semper vindicare in suo pro-
ximo. si enim deo commisisses ipse te vindicasset.
alium grauius puniendo quam tu. et pro illo honore
quod ius suum tibi non vsurpasses te vindicando mul-
tiplicater et gloriose te remunerasset. Deut. xxxij.
Mea est vltio et ego retribuam. ideo indulgen-
dum est proximis propter christum et propter salutem pro-
priam. Quinta proprietas membrorum est quod
vnum membrum ex multa dilectione sibi fieri repu-
tat quod alteri fit siue sit bonum siue malum. Unde
si pes leditur. os dicit cur me lesisti. Si manui
aliquid datur os dicit mihi bene fecisti. Si cor-
pus comprimitur. os dicit cur me comprimis. sic
etiam debet esse in ecclesia dei. Unde et caput nostrum
scilicet christus dicit Actuum. ix. Saule saule quid me
persequeris. Et etiam dicet in iudicio Math.
xxv. Quod vni ex minimis meis fecistis mihi fe-
cistis. Et quanto quis magis suum reputat alienum
malum vel alienum bonum. tanto sanctior est. et deo
similior. Unde Gre. in moral. In tanto quisque
perfectior est, in quanto perfectius sentit dolores ali-
enos. ¶ Quantum ad tercium sciendum quod tria
sunt signa per que possumus habere coniecturam
si habeamus caritatem ad proximum. Primum
est si proximis nostris in corde bona fauemus
congratulantes sincero affectu ipsorum bonis
tanquam nobis. Secundum est vt super mala eo-
rum eis simili affectu compatiamur que duo
tangit apostolus ad Ro. xij. Gaudete cum gauden-
tibus flete cum flentibus. Tercium signum
est si legem naturalem proximis nostris per omnia
tenemus que consistit in duobus. Quorum primum
habetur Thobie. iiij. vbi dicitur. Quod tibi ab a-
lio oderis fieri vide ne tu aliquando alteri facias.
Secundum ponitur Mathei. vij. Quecunque vultis
vt faciant vobis homines et vos facite illis.
Hec enim duo ante tempus legis homines informabant
quid se deberent erga suos proximos exercere.
Unde lex naturalis docet vt proximo subueni-
as sicut tibi velles fieri, si in tali statu et neces-
sitate esses. Unde Hie. in epistola. Uult enim deus
vnumquemque alterius angustias vt proprias sen-
tire. et quod sibi in tali tribulatione si esset subue-
niri cuperet. ita ipse alteri propter deum subue-
nire non postponat. Ergo qui non compatitur pro-
ximis nec eis subuenit in suis necessitatibus
talis habet signum quod non est in caritate nec
in gratia dei. vnde i. Joh. iij. Qui habuerit sub-
stantiam huius mundi et viderit fratrem suum
necesse habere et clauserit viscera sua ab eo:
quomodo caritas dei manet in eo. vnde Greg.
Magna proximo amare conuincitur. qui non eius eo
in necessitate illius ea que sibi sunt necessaria im-
partitur. Unde legimus exemplum de fidelitate ami-
corum Petrus alfonsius dicit quod erant duo mer-
catores. vnus in egypto alter in baldach qui se
solo nomine nouerunt et diligebant. Ille de bal-
dach venit in egyptum. quem egyptius gaudenter suscepit.
pit. et omnia sua ei ostendit. Transactis. viij. diebus
ille de baldach grauiter infirmabatur. Requiri-
tur medicus. pulsus tangitur. vrina inspicitur. sed
morbus non reperitur. Tandem cor suum aperiens di-
cit se ob amorem vnius puelle quam ille egyptius in
domo sua nutriebat vt esset vxor sua languere
Quo audito puellam et omnia que cum ea recepturus

erat illi dedit. Qui rotem et omnia predicta suscipiens ad patriam suam rediit. Contigit postmodum egyptium omnibus bonis suis amicis egere et nudum et famelicum ad baldach in nocturno silentio venire. Et quodam tempore plum eo intrante. ecce multi querentes homicidam quendam illuc imminentes. dixerunt cum illud homicidium perpetrasse. quod ille statim concessit volens vel saltem per paupertatem suam finire. Capitur et incarceratur et de mane ad suspendium ducitur. Amico autem suo cum multis aliis ad spectaculum currente. deprehenso atque cognito quod amicus suus esset voce magna clamauit. Innocentem istum condemnatis. Ego enim illum occidi non iste. Capitur igitur ille et alius absoluitur. Homicida qui inter alios erat hoc videns remordente conscientia clamauit. nec ille nec iste fecit: sed ego. Alter ergo dimittitur et hic capitur. Iudices ergo admirantes ad regem duos absolutos et tertium ligatum duxerunt. Qui cognita veritate omnem eis penam condonauit. Ciuis autem de baldach amico suo de egypto medietatem omnium bonorum suorum dedit. Qui ille recipiens cum gratiarum actione ad patriam suam reuersus est.

Alius sermo de eodem.

In his duobus mandatis vniuersa lex pendet et prophete. Mathei. xxii. Omnia diuina precepta in his duobus preceptis pendent. scilicet in dilectione dei et proximi. Ipsa enim decem precepta tabulis duabus moysi fuerunt scripta. Et in prima tabula fuerunt tria prima scripta. que pertinent ad dilectionem dei. In secunda tabula fuerunt scripta alia septem que pertinent ad dilectionem proximi. Et de istis decem preceptis quere infra ser. cxli. et ser. cxlii. per totum

In dominica. xix. Sermo. cxxi. De religiosis.

Ascendens iesus in nauiculam transfretauit et venit in ciuitatem suam. et ecce offerebant ei paraliticum iacentem in lecto. Mat. ix. Mar. ii. Luce. v. Deus omnia clementia creauerat munda sed ex vsu inhabitantium facta sunt immunda. Sed xpus ea mundauit. Terra quidem facta est immunda ex effusione sanguinis innocentis. sed xpus hanc mundauit qui. xxxiii. annis super eam ambulauit. Aer quidem factus est immundus et fumo incensorum immolatorum ydolis sed xpus hunc mundauit quando non sub tecto. sed in aere pati voluit et quando per aera in celum ascendit. Ignis factus est immundus ex ydolorum hostiis cremantis sed xpus hunc mundauit quando spiritum sanctum in specie ignis misit. Aqua facta est immunda ex nephandis hostiis ablutis sed xpus hanc mundauit quando in iordane baptizatus fuit et super mare ambulauit. sicut hodie legitur cum dicatur. Ascendens iesus in nauiculam etc. V

Unde sciendum quod per hanc nauem religio intelligitur. Unde in presenti sermone de religiosa vita est dicendum quod est optima vita quia comparatur vite celesti. et hoc in septem. Nam sicut sancti et angeli viuunt in celo: sic religiosi debent simul viuere in monasterio. Primo comparatur vita religiosa vite celesti propter vnanimitatem quia sicut sancti et angeli in celo sunt simul in vnum congregati in concordia et caritate: sic et religiosi debent esse vniti et concordes in deo. Hec autem vnanimitas debet esse in corde ore et opere. i. in voluntate locutione et operatione: sic quod omnia opera in vnum fiant. et illa vnanimitas valet ad tria. Primo ad impetrandum a deo in oratione quicquid petierint. obtinet enim multitudo quod non obtinet solus. secundum illud. Impossibile est multorum preces non exaudiri. vnde Mathei. xviii. Si duo ex vobis consenserint super terram de omni re quacunque petierint. fiet illis a patre meo qui in celis est. Quanto magis vbi non duo vel tres sed magna multitudo conuenit ad rogandum aliquid obtinebit. Secundum ad quid valet illa vnanimitas est presentia dei. quia xpus moratur cum talibus qui sic concordes sunt in bono et vnanimiter viuunt. vnde Math. xviii. Ubi enim sunt duo vel tres congregati in nomine meo ibi sum in medio eorum: Quanto magis vbi. xxx. vel. xl. in nomine christi congregati sunt. Tertium est diuine vltionis indulgentia. vnde Gen. xviii. dixit dominus ad abraham. Si inuenero in sodomis decem iustos dimittam omni loco propter eos. Si autem ratione societatis bone tam modice paratus fuit parcere tante multitudini in tantis sceleribus: numquid non parcet paucis et in culpis modicis propter societatem bonorum. Secundo comparatur vita religiosa vite celesti quia sicut angeli in celo pascuntur a suauitate diuina sic et religiosi in religione pascuntur a deo corporaliter per elemosynam quam comedunt. et spiritualiter per gratiam. Nam communiter deus maiorem gratiam facit et maiorem

dulcedinem tribuit religiosis qui regulariter viuunt q̄ secularibus. Quia religiosi carent carnali delectatōne. ergo digni sunt vt deus spirituales dulcedinē eis infundat. Exemplū de filijs israel quādo nō habuerunt plus de farina quā de egypto secū tulerāt. tunc deus pluit eis manna in deserto. Similiter mariā magdalenam segregatam ab hominibus: et ab omnibus corporis voluptatibus dominus per. xxx. annos pauit per dulcedinem diuinā et per consolationē angelorum. Unde Bernardus. Cibus anime est gratia dei dulcissimus: et omnē habens in se suauitatem et delectamentum saporis. et non tantummodo delectat: sed reficit et medetur. Unde Basilius loquens de dulcedine spirituali dicit. O dulcedo melliflua: dulcedo miranda. q̄ dulcis es in meditatione: sed dulcior in oratione. dulcissima in contemplatione: sed superdulcissima in beatitudine. Tertio comparatur vita monastica vite celesti. quia sicut in celo omnia sunt cōmunia: et vnus condiuit cum alio. Unde Gregorius. Ibi apostoli et angeli gaudent de merito omnium inferiorum. ibi omnes inferiores letabuntur de gloria et corona superiorum. Ex illius enim sancte et perfecte charitatis vnione fiet vt quisque habiturus sit in alio qđ non habet in proprio merito. Unde Anselmus. Unusquisque intantum gaudet de alterius gaudio quantum de suo proprio: sicut in religione omnia debent esse cōmunia. Ex hoc patet q̄ status religionis et cōmunitatis secūdum magistrum Humbertum est optimus status et valde laudabilis. Qđ probatur: quia nō est meliorem statum accipere in statu nature q̄ ante peccatum: et in tali statu. s. in statu nature ante peccatū erāt oīa cōmunia. Unde Isi. Ius nature est cōis oīm possessio. Nec tempore gratie meliorem statum inuenire poteris q̄ primitiuū statū ecclesie. s. tempore apostolorum. Et in tali statu primitiuo oīa erāt ipsis apostolis et omnibus xpianis ꝓtunc credentibus cōia. Actu. iiij. Erāt illis oīa cōia. sequitur Diuidebatur aūt singulis ꝓut cuique opus erat. Et videtur hoc durasse vsque ad tēpora Constantini imperatoris sicut habet. xij. q. i. Futurū. Item in statu nature glorie oīa erunt cōia vt iam dictū est. O q̄ felix est ille status religionis qui tales status. scilicet nature: gratie: et glorie imitatur.

J Circa quod queritur vtrum prelatus possit dispensare cum suo subdito religioso ad habendū propriū. Respondetur secūdum Humbertum q̄ non quantecunque autoritatis sit. nec etiā papa. vt patet extra de statu mona. Cum ad monasterium. vbi dicitur sic. Non existimet abbas q̄ super habenda proprietate possit cum aliquo monacho dispensare. quia abdicatio proprietatis: sicut custodia castitatis adeo est annexa regule monachali et cōtra eā summus pontifex non possit indulgere licentiam. Ergo caueat monachus ne habeat proprietatem volens se excusare falsa glosa sicut iam in pluribus personis apparet. Itē queritur vtrum religiosus vel religiosa mortaliter peccet dicendo meus liber: vel mea cappa: et sic de alijs. Respondetur secūdum Humbertum super regulam beati Augustini. Si dicit ex lapsu lingue nō peccat mortaliter. Si autem ex ꝓposito et animo assertiuo: qđ ꝓprie est dicere peccat mortaliter. Unde Aug. Nō dicatis aliquid proprium: sed sint vobis omnia cōmunia etc. Ergo religiosi nunquā debent dicere: meus liber vel mea cappa: sed debēt dicere noster liber. nostra cappa etc. Et hoc tractum est a statu primitiue ecclesie. vt habetur Actuum. iiij. Nec quisquā eorum que possidebat aliquid suum esse dicebat. Et quotquot in primitiua ecclesia vendiderunt agros vel domos ponebant precia eorum in cōmuni: vel ante pedes apostolorum. K Item queritur an cum religioso possit dispensari circa habendum vsum alicuius rei. et si nō circa ꝓprietatē rei habendi. Responsio secūdum Humbertū q̄ duplex est vsus. scilicet certus et incertus. Certus vsus est qui auferri non potest. Incertus est q̄ est in voluntate alterius superioris. scilicet vt auferatur cum ei placuerit. Et circa illum incertum vsum potest prelatus dispensare ex causa rationabili et necessaria: sed circa certum vsum non potest dispensare. Semper enim voluntas religiosi debet esse subiecta prelato: vt resignet quando voluerit. Quia omnis religiosus semper debet esse paratus omnia resignare. alias est filius perditionis: et semper in statu damnatōnis. Quia omnis religiosus qui habet animum non resignandi nec ad communitatem dandi quādo prelatus hoc exigeret ab eo. talis religiosus est proprietarius et semper in peccato mortali. et nullus potest eum absoluere a peccatis suis q̄diu stat in tali ꝓposito libere

non resignandi et ad cōmunē vitam dandi. Et talis religiosus quotiēs missam celebrat vel cōfessiones audit vel alia sacramēta per ingratitudinē peccat mortaliter. Quia quicūq3 in peccato mortali sacramenta administrat peccat mortaliter. Et talis religiosus vel religiosa pertinentes sunt inferno: si sic decedunt impenitentes. Quia moriente xp̄o infernus restituit alienas sed tu nec volūtas restituere nec resignare. Itē talis potest dici idolatra: quia fiduciā in pecuniā habet q̄ in solū deum qui iuuare perfecte pōt est habenda. Imo talis interdum flagiciū iude traditoris superat: qr proprietari⁹ quidē pro vno solido se cōdēnat. Judas aūt vēdiderat dn̄m .xxx. denarios pro eo accipiebat. Judas insup .xxx. denarios restituit: qd iste proprietarius non vult facere. O q̄ iniuste hic proprietari⁹ res ponderat q̄ postponendus p paucis denarijs xp̄m putat: ꝛ preciosum pignus. s. aīam pprīā p talib⁹ reb⁹ dānat: ꝛ se gaudijs celi p̄uat. Et talis religiosus proprietarius indign⁹ est misericordia dei. Vn̄ Bernar. Monacho habēti ppriū negabit deus suū proprium qd est misereri et parcere. Ergo quicūq3 religiosus vult cōsequi misericordiā dei oportet q̄ habeat animū oīa resignandi sine omni cōtradictōne qn̄ p̄latus hoc requirit. Et prelatus tenetur vni prouidere sicut alteri. nō q̄ vnus bibat vinū et comedat pullos: ꝛ alter bibat aquā et comedat lardū: qd etiā3 vir habere pt. Ex quo patz q̄ ois p̄lat⁹ debet habere potētem inducendi subditos suos ad cōmunē vitā seruandā: et subditi in hoc nullo mō debent ei cōtradicere: nec se opponere verbo vel facto. Ergo oīa peccata q̄ subditi et proprietarij cōmittunt redūdant in p̄latū q̄ habet potestatē cōpellēdi eos ad cōem vitā cū hoc facere posset ꝛ sic dissimulat. Ergo p̄latus vna cū3 subditis proprietarijs dānabit. Unde de hec dicit quidam doctor de ordine carthu. q̄ p̄latus q̄ ad hoc crisi posse suo nō laborat vt subditi in cōmuni viuāt. scipm ꝛ suos subditos decipit ꝛ dānat. Vn̄ dr in decre. Resistere posse puersis et nō facere est eis consentire. xxiij q. iij. Qui pōt. Iterū dicit in decre. Facientē et cōsentientē pari pena cōstringit. xvij. q. iij. Oīm. Vn̄ etiā3 Apls. Ro. i. digni sunt morte nō solum q̄ faciūt: sed etiam q̄ cōsentiunt facientib⁹. Vn̄ Sap. vi. Iudiciū durissimū hec in his q̄ presunt. ¶ Itē3 sciendū q̄ quicūq3 habet filiū vel filiā in monasterio: quē vel quā sciat nō velle sponte omia ad iussionē sui p̄lati resignare: et ad cōem vitam sua bona dare: illi filio vel huic filie omnino nihil dare debet. Et si ei aliqd dederit preter extremā necessitatē cōfortando eū vel eam in sua proprietate et malicia et pertinacia ipso facto peccat mortaliter. Ergo nulla elemosina nec aliqd beneficiū est talibus exhibendū proprietarijs nisi i extrema necessitate. Imo tales proprietarij a suis prelatis grauiter sunt puniendi ꝛ psequendi exemplo sanctorum patrū q̄ fecerūt in religionib⁹. Vn̄ Gre. In dyalogis sepeliri fecit proprietariū monachū cū tribus argenteis quos repertus est habuisse. et fecit illos argenteos secū iactare in sepulcrum dicendo. Pecunia tua sit tecū in perditionem. Item sciēdū q̄ religiosi in monasterijs quādo incipiunt decrescere. tunc peiores cōmuniter sunt ceteris herbis. Vn̄ Augu. ad populum dicit. Difficile expertus sum meliores q̄ q̄ in monasterijs pfecerūt. nec peiores expertus sum q̄ qui in monasterijs dececerūt. Dis. xlvij. Quantumlibet. Quarto vita religiosa cōparatur vite celesti propter castitatē qr sicut angeli in celo: sic et religiosi caste viuere debent. Et vita casta nō est vita humana. sed angelica. Unde Uaro. In carne viuere preter carnē plus est angelicū q̄ humanum. Vn̄ Ambro. Qui nō nubent ꝛ vxores nō ducunt sunt sicut angeli in terra. Imo virginitas hoim supgreditur castitatē angelorum. Vn̄ Ambro. in li. de officijs. Maior est victoria virginū q̄ angelorū. Angeli enī sine carne viuūt: virgines vero in carne triūphant. Vn̄ etiā3 Ciprian⁹ in li. de virginitate loquēs de dignitate virginū dicit. Uirginitas est soror angelorum. victoria libidinum. regina virtutum. possessio oim bonorum. Quinto cōparatur vita religiosa vite celesti. qr sicut sancti et angeli i celo cōtinue laudāt deū. scdm illud ps. Beati qui habitant in domo tua dn̄e: in secula seculorum laudabunt te. Sic religiosi singulis diebus et singulis noctib⁹ persoluunt septē horas canonicas ad laudandum deum pa. Dd. Media nocte surgebam ad confitendum tibi ꝛc. Augu. in lib. confessio. Uere felix esset qui posset diuine laudi semper insistere. imo in presenti libenter laudare debemus deum. Anselmus. Qui hic deum non vult laudare in transitu huius seculi obmutescet cum venerit in seculum seculi. Unde etiam Grego.

Mirū est q homo deū ip̄ non laudat cū omnis creatura ad deum laudandū sēp inuitat. Sexto cōparatur vita religiosa vite celesti q̄a sicut in celo existentes dant se deo ex toto. sic in religione existētes offerūt deo holocaustū maximū id est totū qd habet. M Habet aūt homo triplex bonū. Primū bonū externarū rerū quas offert religiosus deo per votum voluntarie paupertatis. Secundū bonum proprij corporis qd offert p votū cōtinentie quo abrenunciat delectationi corporis. Tercium bonū anime qd aliquis totaliter offert deo p obedientiam per quam quis offert deo propriam voluntatem qd est maximū sacrificiū. vnde dicitur in decre. Voluntatē alteri subiicere propter deum est precipuū sacrificium. viij. q. i. Sciendum Unde Grego. Per obedientiam propria voluntas mactatur. i. Regum. xv Melior est obedientia q̄ victima. Septimo vita religiosa comparatur vite celesti quia sicut isti in celo voluntatem dei semper adimplent per obedientiam quecunqz enī cognoscunt deum velle hoc faciunt sponte lete et perseueranter. sic et religiosi in religione facere debent obediendo suis prelatis loco dei. N

Sed diceres qualis debet esse obediētia. Rñdeo primo q obediētia debet eē voluntaria. Multū enī est laudabilis obediētia que preceptū seruat. laudabilior que cōsilijs et admonitionibus obtēperat. sed omni laude dignissima q̄ preceptis animo se cōformat. Sz nōnulli sunt qui potius a maioribus suis volunt audire que eis placent q vt ipsi placeant. Qui platum sibi cupiunt obedire. Isti nō volunt imitari apostolum paulum qui dixit. Dñe qd me vis facere. sed cecum cui dixit dñs. Quid vis vt faciam tibi. Item aliq obediunt sed cū murmure exequūtur mandatum. et in hoc similes sunt obedientie demonum q̄ ad mādatum dñi exibant de corporibus: sz clamātes. Contra qd dicit bñdictus ī regula sua. Obedientia tūc acceptabilis est deo et dulcis hominibus si qd iubetur non cum murmure efficiatur. Secundo obedientia debet eē iocūda sic q non ex tristicia aut necessitate faciat qd sibi iniunctū est. Iocunda enī obediētia prelatum iubentem letificat. obediētie laborem alleuiat. securitatē cōsciētie prestat. Si quis mest⁹ obtemperat. cū symone cyreneo in angaria crucem portat. Currus non inunctus sub onere murmurat et is qui cū tristicia obediētiā exequtur. carere vnctiōe spūssancti se declarat. Et ergo gaudēs cū Andrea crucē suscepit quisquis onus qd imponit nec corde renuit nec signo quodlibet contradicit. vnde de hoc est v̄bum cuiusdam senis qui cuidam volenti intrare religionem et querenti quō se deberet habere dixit. Tu et asinus vnum estote Sicut asinus quodlibet onus indifferentē recipit et portat: ita debet vir religiosus in religione se habere. Tercio obedientia debet esse perseuerans. Cum enī pfessionem facit⁹ vsqz ad mortem in posterū vos obligatis. Qui enī scđm xpi sententiā pseuerauerit vsqz in finem hic saluus erit. Unde Bern. Mementote fratres xps ne pderet obedientiā perdidit vitam. Sic qlibet religiosus poci⁹ deberet mori q̄ pertinaciter et ex contemptu inobediens suo plato existere. Unde ista obediētia quam quis suo prelato exhibet deo exhibet. Ber. Obediētia que maioribus prebetur deo exhibetur. Luce. x. Qui vos audit me audit et qui vos spernit me spernit. Ergo quilibet subditus in omnibus licitis debet obedire suo prelato tā q̄ ipsi xpo. vñ Ber. Quicquid vice dei precipit homo qd non sit certum displicere deo hoc oino est accipiendū quasi precipiat deus

O Circa qd queritur vtrū inobedientia sit peccatum mortale. Rñdetur scđm sanctū Tho. ij. ij. q. cv. q sic. Nam et inobedientia contrariatur caritati dei que exigit vt eius preceptis obediatur. In preceptis autē diuinis continetur q superioribus obediatur. Unde Ro. xiij. Qui potestati resistit dei ordinationi resistit. Item contrariatur dilectioni proximi inqūtum superiori proximo subtrahit obedientiā quā ei debet. Ergo religiosi libere et gaudenter et prompte debent obedire prelatis suis qz obediētia hominē v̄tutibus replet. Unde Gre. Obediētia sola est v̄tus que ceteras v̄tutes menti inserit insertasqz custodit et pfectas facit. Itē obedientia est clauis paradisi et porta celi qz propter inobedientiā eiecti sumus et propter obedientiā intrabimus. vñ tres magi reuersi sūt p aliā viam in regionē suam. Aug. Obedientia ē origo oīs boni atqz pfectio. Idē Augu. Nō est lepra peior ī leprosio q̄ propria voluntas in religioso.

P Ultīo q̄rit vtrū p ingressū religionis cōsequat̄ q̄s remissionē oīm pctōꝝ. Rñdetur scđz sanctū Tho. ij. ij. q. vlt. Rationabiliter pōt dici q sic sicut p assumptiōez crucis Si enim aliquibus elemosinis factis homo

potest statim satisfacere de peccatis suis secūdū illud Danielis.iiij. Peccata tua elemosinis redime. Multo magis in satisfactione p omnibus peccatis sufficit q aliquis totaliter se diuinis officiis mācipet p religionis ingressum et eius professionē q excedit omne genus satisfactionis et publice penitētie. et habetur.xxxiij.q.ij. Admonere. Unū in vitaspatrū legitur q e vidēt gratias cōsequūtur ingredientes z pfitentes religionem quā cōsequūtur baptizati. Si tñ p ingressum religionis nō absoluerentur ab omni reatu pene. nihilominus ingressus religionis vtilior esset q peregrinatio terre sctē quo ad pmotionē in bonū qd prepōderat absolutiōem a pena. Q Exemplū de religioso peruerso. Quidā frater ad religionē seu ad puersionem venit et deuote susceptus est: sed ipse deuotius cōuersatus. Nunc ad monasteriū frater suus necessitate magis q voluntate secutus est. Cui nimis graue erat si quis p salute sua sibi aliquid loqretur. Bona autē non solum facere sed etiam audire non poterat. Qui postea graui infirmitate a deo percussus est. Cūq extremum spiritū ageret cōuenerūt fratres vt egressum illius orando ptegerent. Tunc repēte cepit fratribus astantibus clamare atq cum magnis vocibus orōes eorum interrumpere dicēs. Discedite discedite. Ecce draconi ad deuorandum datus sū qui ppter vestram pñtiā me deuorare non potest. Caput meū iam i ore suo absorbuit. date locum vt me amplius nō cruciet. sed faciat qd facturus est. Si ei ad deuorādum datus sum: quare ppter vos moras patior. Tunc fratres ceperūt ei dicere qd loqris frater? signū sancte crucis tibi imprime. Rñdit ille. Uolo me signare sed non possum: quia squamis huius draconis premor. Cūq hoc fratres audirent pstrati in terram cum lacrimis ceperunt p ereptione illius vehementius orare. et ecce subito cepit eger cū magnis vocibus clamare dicens. Gratias ago: ecce draco qui me ad deuorandum ceperat vestris orationibus expulsus ē. Pro peccatis meis modo intercedite: quia cōuerti paratus sum: z secularem vitam et puersam funditus relinquere. Et postq mutatus est mente tunc eius anima a corpore soluta est.

De eadē dominica. Sermo.cxij. De quadruplici confidentia.

Confide fili remittuntur tibi peccata tua. Math.ix. In his verbis dñs vult nos inducere ad bonā confidentiā quā debemus habere ad ipm. ergo dicit. Confide fili zc. R Unū sciendū q quadruplicē cōfidentiā deus requirit a quolibet hoie Prima est cōfidētia de tpali sustētatiōe. Sap. vi. Equaliter ē ei cura de oibus. ps. Qui dat iumentis escā ipsoz. zc. Si enī deus volucres in aere. pisces i aqua. et aīalia in siluis nutrit quibus nihil pmisit cōfidere debemus q nobis puideat quibus pmisit. Math.vi. Nolite solliciti esse dicentes: qd mādu cabimus aut quid bibemus. aut quo operiemur. s.c.p.y.c. quia his omnibus indigetis. Querite ergo pmū regnum dei et hec omnia adijcientur vobis. Hanc cōfidentiā non habent illi q iniustas res lucrantur et possident. qz si veraciter cōfiderent deo q eos bene de iustis bonis nutriret: neq q iniusta scienter possiderent. Sed quia deo non cōfidunt: ideo iniustas res acqrūt. vt sūt vsurarij: lusores: et mercatores qui cum fraude et dolo et mendacio decipiunt pximos: et vniuersaliter oēs q iniustas res scienter habent et possident. Itē hanc cōfidentiā nō habent illi auari: qui q͂uis iniustas res non vellent habere: tñ cum sollicitudine cordis congregāt tpalia quasi vsq ad.ccc. vel.cccc. ānos viuere deberent. et aliqui vix viuunt.xl. dies. Luce.xij. Stulte hac nocte repetēt a te aiam tuā: et ea q congregasti cuius erūt? si cū tāta prudentia sibi puidissent in spūalibus et eternis bonis magni et diuites iā essent corā deo vñ quilibet tanto plus deberet esse sollicitus de aīa et de spūalibus q̄to meliores sūt. vñ Ber. in ser. de aduentu dñi. Uere diuitie non opes sunt: sed vtutes quas secū cōscientia portat vt in perpetuū diues fiat. sed oppositum sepius cōtigit q plures ad tēporalia anhelāt et spūalia negligunt: et tpalibus solū modo intendunt. S Queritur hic an nimia sollicitudo tpalium sit pctm. Rñdetur q sic: quando tāta posset eē q totū cor quis apponeret: z oblivisceretur dei et pprie salutis. sicut aliqui qnq i iiij. ebdomadis nunq ex corde cogitāt ad deum et ad salutē pprīā: et ad futuram vitā. sed quō scdm apłm hic non habemus ciuitatem manentē: sz futurā inqrimus. vñ Gre. i mor. Sollicitudo tpalium nocua est z cruciatio spūalium. vñ labor est exercēdus: sz nimia sollicitudo est tollēda. Itē qrit an q̄s n nimū cōtristari de infortunio an sit pctm. Rñdetur q sic: q̄ est

ficiūt q̄ q̄s taliā nimio amore dilexit. Unde Greg. xxxi. li. moral. Sine dolore amittūt: q̄ cū q̄s sine amore possidetur. q̄ vero ardenter diligim⁹ habita grauis suspiram⁹ ablata. Sed nos confidere debem⁹ deo q̄ nos nutriat de suis bonis. ps. Iacta cogitatū tuū in dño et ipse te enutriet. Hoc pz in sanctis martiribus quos nunq̄ fame mori ꝑmisit. ps. Nun q̄ vidi iustū derelictū. ꝛc. Imo potius angelus descēderet de celo et hoī cibū administraret. Hoc patuit in Helia cui angel⁹ in deserto panem portauit. ¶ Secūda cōfidentia est remissio peccatorū. ergo in verbis premissis dicit xp̄s cuilibet petōri. Cōfide fili remittuntur tibi pctā tua. i. Ioh. ij. Si quis peccauerit aduocatū habem⁹ apud patrē ihm xp̄m: et ip̄e est ꝓpiciatio ꝑ peccatis nostris. Hanc cōfidentiā ꝛ spem nō habēt hi q̄ nō cōfidūt diuine bonitati ꝛ eius mie q̄ ip̄e uelit indulgere pctā sua: sed desperāt cū cayn qui dixit. Maior est iniq̄tas mea q̄ vt veniam merear. ꝛ cum iuda q̄ laq̄o se suspendit. Tales qui voluit siqui cayn ꝛ iudā desperādo. deberet aduertere qd̄ dñs dicit ꝑ ꝓphetā Ezechielē. In quacūq̄ hora petōr ingemuerit ꝛc. Sciendū q̄ null⁹ desꝑare debet de dei misericordia Primo q: miser est q̄ desperat. sic q̄ spat beatus est ꝑs. Beat⁹ vir q̄ sperat in dño. ꝛc. Sic ecōuerso. Secūdo q: desperatio valde displicet deo. q: maximū pctm̄ est. Unū Isi. de sū. bo. Desꝑatio peior est oīm pctō. Unū Hiero. dicit. Iudas plus offendit xp̄m desperādo: q̄ ip̄m tradēdo. Tertio q: desperantes sunt maledicti. Eccl. ij. Ue dissolutis cord. b⁹: q: nō credunt deo: ideo nō proteguntur ab eo. Unū Aug. sup Iob. Solū enī desperatiōis crimen est qd̄ mederi nō pt. Unū vnusquisq̄ debet deo cōfidere ꝛ spare. q̄ si dolet de peccatis: ꝛ amplius ꝓponit sibi cauere de futuris pctis ꝛ ea q̄ iam fecit intēdit cōterere ꝛ ꝑ ea sufficiē satisfacere scd̄m suū posse q̄ deus ex sua mia sibi oīa pctā sua indulgeat. Unū Bern. Erige te spiri et spa indulgentiā. Nulla enī est culpa q̄ nō habeat veniā. Qz misericordiā autē deus vere contritis et penitentibus peccata indulgeat ostēdit Bern. dicens. Sic indulsit mihi et toto de⁹ ꝛ tam liberaliter oēm donauit iniuriam vt neq̄ damnet vlciscendo: nec cōfundat improperādo: nec min⁹ etiā diligat imputādo. Itē ad cōfidentiā et ad spē habendā inducere nos debet dispositio xp̄i in cruce. Nā in signū mie habuit caput inclinatū ad osculādū. brachia extensa ad amplexādū. pedes affixos ad nobiscū ꝑmanendū. Itē sciendū q̄ qcūq̄ nō habet firmā spem ꝛ bonā cōfidētiā ad deū q̄ velit sibi pctā indulgere illi⁹ confessio ꝛ pnīa nihil valet. Augu. Penitētia q̄ ex fiducia nō ꝓcedit inutilis est et sterilis manet ꝛ sine mia. Ratio est. q: de⁹ nunq̄ vult alicui misereri q̄ nō habet bonā spem ꝛ fiduciā i eū sperādo indulgentiā ꝛ remissionē petōꝝ. Amb. Nō pōt agere pniām q̄ nō sperat indulgentiā ꝛ remissionē petōꝝ. ¶ Tertia cōfidentia est q̄ spare debem⁹ q̄ nos velit exaudire in oībus salubribus petitōes. Marc. xi. Oīa q̄cūq̄ orātes petitis credite q: accipietis. Item Ioh. xvi. Petite et accipietis. Itē Math. vij. Querite ꝛ inuenietis pulsate ꝛ aperietur vobis. Sz si dicerēs. Sepius oraui nec tñ exaudit⁹ sum. qūo ergo debeo orare vt deus me exaudiat? Rn̄det q̄ primo debes orare cū cōtritōne ꝛ deuotōne q: vnū Pater nr̄ cū cōtrito corde et attentione dictū plus valet q̄ centū milia Pater nr̄ sine attentione. vn̄ Isi. Quid ꝓdest strepitus labioꝝ vbi cor est mutū. oratio enī sine deuotione est quasi mugit⁹ boum. Hoc intelligēdū est qū hō cū ꝓposito indeuote et sine attentione orat. Sed qū hō ex intentione incipit orare q̄ libenter vellet deuote ꝛ cū attentione illam oratōnem inceptam perficere. Et si infra oratione distrahitur contra voluntatem suā. adhuc tamen illa oratio efficax ꝛ salubris est ꝓpter primā intentionē. Secundo sic oranda est vt petas ea que sunt salutaria: q̄ expedit tibi recipere: ꝛ q̄ licet deo dare. Nam spūalia ꝛ eterna sine conditione sunt petenda q: sunt simpliciter bona ꝛ salutifera: sed temporalia sunt cū cōditione petenda q: de⁹ nouit vtrum expediant sibi vel non. Ergo cum petim⁹ liberari a tribulationib⁹ vel ab infirmitatibus: semper debemus deo cōmittere et sub conditione petere. vt dicendo: si expedit saluti nostre. Tertio homo debet orare et petere cōfidēter. vt dicere possit cū ps. Miserere mei deus miserere: quoniā in te confidit anima mea. Qui enim petit cum hesitatione nihil impetrat a deo. Ergo firmam confidentiam debemus habere ad deum q̄ velit nos exaudire in orōnibus nostris. ¶ Quarto confidentia est: q̄ deus velit nobis dare post hanc vitam regnum celeste. Luce. xij.

Nolite timere pusill⁹ grex: quia cōplacuit patri vestro dare vobis regnum. Hebre. x. Nolite amittere cōfidentiā vestrā que magnā habet remunerationē. hanc fiduciā nō habem⁹ ex nostris meritis. sꝫ ex meritis ihu xpi: q̄ est redemptor noster. quē pater dedit nobis vt nos redimeret per suā amarā passionē. In signū huī⁹ habuit latus apertū in cruce: qꝛ per cuꝫ ⁊ eius meritū intrabimus regnū celorū. Nam per suā passionē aperuit nobis ianuaꝫ paradisi. Cōtra hanc fiduciaꝫ faciūt isti q̄ qn̄ aliq̄d de diuina iusticia audiunt dicunt: ego nunq̄ saluabor. Et sic diffidere de salute est dyabolicū. Dyabol⁹ enī est omni spe salutis priuat⁹: sꝫ firmiter sperare et credere debes ꝙ ipse est q̄ vult oēs hoīes saluos fieri. qđ ostēdit in vita. in morte. ⁊ p⁹ mortē. In vita xps ostendit ꝙ vult oēs hoīes saluos fieri. cū dixit vt habet Luce. xix. Uenit fili⁹ hoīs q̄rere et saluū facere quod perierat. In signū hui⁹ peccatores recepit: ⁊ cū illis māducauit. Ubi ipsi pharisei scandalizati sunt dicentes. Hic peccatores recipit et manducat cū illis. Et dixerunt. Uorator et amicus publicanorū est. Etiam dixerunt ad discipulos xpi. Quare cū publicanis et peccatoribus manducat magister vester. Et xps. Non est opus valentib⁹ medicus: sed male habentib⁹. Non enī veni vocare iustos: sed peccatores ad penitentiaꝫ. Item ostendit hoc in morte quādo in cruce pendens pro crucifixorib⁹ orauit dicens. Pater ignosce illis qꝛ nesciunt quid faciunt. Si inimicos voluit saluari ex eo ꝙ p̄ eis orauit. in hoc ostēdit ꝙ vult ceteros hoīes etiaꝫ saluos fieri. Et post plures sūt cōuersi ex iudeis ꝓpter orōnē xpi. vt habet in actibus aplōꝝ. ꝙ petrus quasi iiii. milia hoim ī vno sermone conuertit. Item ostendit hoc post mortē: qꝛ iam oibus sua bñficia impendit tam bonis q̄ malis. Math. v. Solem suū oriri facit super bonos et malos: et pluit sup iustos et iniustos. Xps enim nō soluꝫ sua beneficia bonis et amicis impēdit: sed etiā malis hoībus et cōuersis benefacit. In quo ostēdit ꝙ quātū in eo est vult oēs hoīes saluos fieri. Insup dat p̄mia cōia penitentib⁹. scꝫ q̄ male vixerunt ⁊ postmodū p̄ penitentiā redierunt cum innocentibus qui semper bene vixerunt et nunq̄ cum aliquo peccato mortali offenderunt. Math. xx. Acceperunt singulos denarios. glo. i. eternitatem. Licet differant in meritis et gaudio. tñ oēs hūi habebūt eādē eternitateꝫ in celo. Joh. xiiii. In do. pa. m. man. multe sunt. qꝛ scđm aplm. Reddet vnicuiq₃ iuxta opa sua.

Exemplū ꝙ deus dat penitentibus q̄ diu male vixerunt et postmodū p̄ penitentiā redierunt cum innocentibus vitam eternā. Legitur in dyalogo Cesarij ꝙ quidā vir magnus potens et diues vicijs et malicijs plenus semel in vno sermone compunctus maliciosam vitam postposuit et habitum religionis suscepit. vbi adeo in sancta religione ꝓfecit ꝙ anima illius deo erat placita. Unde xps qui vocauerat eū ad seruiciū suū nō solū dedit ei veniam delictoꝝ: sed et ei fecit precognitū finē suū. Expletis vero iam trib⁹ annis in sancta cōuersatione febre correpi⁹ est. visitatusq₃ ab amicis dixit se tercia die moriturū: qđ ⁊ factū est. Eodē tempe quedā mulier obsessa in quadam villa in hora mortis eius liberata est. Et venit ad sacerdotem suum dicens demonem ab ea exisse. Post paululū vero rediēs dyabol⁹ eā cū⁹ miserā vexare cepit. Adducta est igitur ad sacerdotē: q̄ quasi ratiocinando cū dyabolo cepit eū interrogare ⁊ dicere. Miser tu exieras. vbi est nūc. ⁊ vbi fuisti mihi dic: Rn̄dit: in claustro Hémenrode. Et q̄d ibi fecisti: Rn̄dit. vir quidam iacebat ibi agonizans: ad cui⁹ transitū pene quindecim milia socioꝝ meoꝝ cum maximo tripudio illuc veniebant. Et videbatur mihi nunq̄ me gaudiū aliqđ habituꝝ: nisi ego vissem cū eis. Sciens aūt vas istud mihi traditū me amittere nō posse reliqui illud ad tpūs et iui cū eis. Dixitq₃ sacerdos. quid actū est ibi: Rn̄dit dyabol⁹. Superuenerunt ibi maledicti tonsurati ⁊ circūstātes cadauer eius valide psallere ceperunt ꝙ null⁹ nostrū propius accedere ausus fuit. Dixit iterum sacerdos. Et quo deuenit anima: Respondit. ad pedes altissimi. Et dixit dyabolus. Uide te heu heu domicos quāta nobis iniuria facta ibi illata. Homo enī ille seruierat nob p̄ plus q̄ xl. annis ad omnē volūtatē nostrā nocte et die paratissimus. ⁊ modo tribus annis tantum seruiuit alteri domino: et propter hoc ille abstulit nobis eum. Cum igitur anima eius nobis auferebatur. furore commoti iniuriam tota debachatione grassati sumus. Et ego modo non habeo vbi me vindicem: nisi in hoc vasculo quod est mihi traditum.

De eodem euangelio. Sermo. cxiij.

De blasphemiis.

Hic blasphemat

b Math. ix. Sciēdū q blasphemia
est qñ aliqs aliqd attribuit deo qd
nō est ei attribuēdū. vel qñ aliqs deo abstra
hit qd sibi cōuenit: vel qñ aliquis sibiipsi at
tribuit siue vsurpat qd dei est. Ergo scribe et
pharisei dixerunt intra se q xps blasphema
ret. in hoc q dixit paralitico Cōfide fili remit
tunt tibi petā tua. qz solus deus pōt petā di
mittere: z ipsi scribe et pharisei tenuerūt xpm
esse purū hoiem et nō deum. et ergo nō pos
set peccata dimittere. Quare dixerunt verba
pmissa Hic blasphemat. Uñ in psiti sermo
ne loquēdo de blasphemia tria sunt dicēda.
Primo quot modis fit blasphemia. Secun
do osidāt blasphemos hoies esse pessimos.
Tertio dicet de pena blasphemantiū. A
Circa primū sciendū q blasphemia scdm
q hic intelligimus est verbū in contumelias
dei platū: vt cū aliqs iratus vindicare se vo
lens de deo dicat aliq sibi in contumelias. qd
tripliciter cōtingit. Primo irreuerēter iurādo
per caput vel per capillos: vel per nasuz: vel
p oculos: vel p aliqd aliud membrū xpi. Uel
etiā q iurat p intestina dei. et per pulmones.
cor. iecur. et sic de aliis. Et talis sic iurans si
clericus est debet deponi: si laicus anathemati
zari. xxij. q. i. Si qs p capillū. Uñ legitur de
aplo paulo q quosdā blasphemos excōmu
nicauit: et sathane tradidit. i. Thimoth. i. De
quibus est hymeneus z alexander quos tra
didit sathane vt discant non blasphemare.
Secūdo ptingit qñ fit abhoīabilis execratio
et iuratio. sic p lutū: vel pudibūda: vel aliud
simile. Tertio qñ qs iurat p quinq vulnera
xpi: vel per mortez: vel passionem ipsius: vel
p pciosuz sanguinē eius. B. Hec eñi iura
menta ab oibus diligenter sunt vitāda et pro
hibenda: qz sonāt in blasphemiā z irreuerren
tiā dei. p̄ciosa sua vulnera iniuriū assumere:
vñ nob tota salus effluxit. Criso. sup Math.
Omnis salus hoim in xpi morte posita est.
Nulla eñi res est q magis ad salutē hoim p
tinet q mors ipsius. Uñ si talia iuramenta ex
deliberatione fiāt sunt mortalia petā totiens
quotiens qs sic iurat. Etiā si centies vna die
sic iuraret cētū petā mortalia faceret. Propt
qd etiā in aliqbus terris. ciuitatib. et villis.
talia iuramenta sic sunt restricta q quicunq
taliter iurat aurē vel linguā vel digitū pdat.
Uñ legit q sctūs ludouicus rex francie quē
dā ciuē parisius q blasphemauit. in penā sui
peccati et in terrorē alioz ferro candenti in la
biis suis cautherizari pcepit. Et cū aliqui prin
cipes z nobiles ipsius indignati ex hoc sanctū
ludouicū pter factū istud arguerent. Rñdit e
is dicēs. Uellē ego talē penā et indecentiaz
sustinere libēter in labiis meis q diu viuerē:
vt hoc viciuz de regno meo tolleretur vt amplius
dñs meus ihūs xps p nullū hoiem sic per
blasphemiā offenderet. C Queritur an
blasphemia absq deliberatōe sit petm̄ mor
tale. Rñdet scdm sctm Tho. ij q. q. xiij. Blas
phemia absq deliberatōne pōt contingere du
pliciter. Uno mō q aliqs nō aduertit hoc qd
dixit esse blasphemiā. Ut cū aliqs subito ex
aliq motione et passione in vba imaginaria
prorūpit: quoz significationē nō cōsiderat nec
aduertit: tunc est petm̄ veniale. Alio modo
qñ aduertit esse blasphemiā: psiderās signifi
cata vboz: z tunc nō excusat a petō mortali
sicut nec ille qui ex subito motu ire occidit ali
quē iuxta se sedentē. Ex isto possumus elicere q
periculose iurāt et blasphemāt isti q ex mala
cōsuetudine sic iurāt. nō hñtes intentionē se
emēdādi. et illud dimittēdi: qz tales blasphe
matores totiens peccāt mortalit quotiēs sic
iurāt z blasphemāt. Sed aliq puersi inimici
dei dicūt. si nō iurarē tunc nullus me timeret:
nec aliqs reputaret me aliqd esse. Ut g time
ant z magni reputent iurāt: et creatorē et re
demptorē suū blasphemant. O miserrimi z in
felicissimi petōres. ibi queritis honorem vbi
eternā inuenietis cōfusionē et damnationē.
Tales blasphemi et iracundi nō sunt filij dei
sz dyaboli. qz sicut pr eoz viuit in inferno: sic
ipsi filij dyaboli viuunt in mūdo irascēdo. li
tigādo. z blasphemādo. D Itē sciendū
q aliq sūt q licet nō pnūciat blasphemāt tñ
passionē z sanguinez z mortē xpi freqnter va
ne noiant z sine cā. in illis z similibus debēt se
etiā tales hoies emendare. qz passio z mors
xpi et pciosus eius sanguis nunq sūt a nobis
noianda: nisi cū magna deuotione z reuerē
tia. qz ibi est salus z vita nra. E Etiā aliq
iurāt et nō noiant deū: sed creaturas. Cōtra
quos dicit Augu. de verbis apli. ser. ij. Ecce
dico charitati vre q qui false iurat p lapides
periurus est. q uis nō audit. tñ eius creatorē in
testez accipit. Itē cōtra tales dicit btūs iacobus

v. c. Nolite iurare: neq; ꝑ celū neq; ꝑ terrā ⁊c.
Ergo talia iuramēta q̄ sic fiūt noīando crea/
turas a quolibet xpiano oīno sunt vitanda.
Uñ xp̄s dicit ī euāgelio vt habet̃ Math. v.
Ego autē dico vobis nō iurare oīno: neq; ꝑ
celū, q2 thronus dei est, neq; ꝑ terrā: q2 sca/
bellū pe. ei⁹ ⁊c. et post subdit. Neq; ꝑ caput tuū
iuraueris. Item sunt aliqui qui totiens et si/
ne causa iurant: sic dicēdo. Per deū viuū. per
deū sanctū. vel ꝑ oēs sanctos: sine oī cau
sa ⁊ necessitate: ⁊ ex mala cōsuetudie. Cōtra
quos dicit xp̄s in euangelio Math. v. Sit
aūt sermo vester: est est: nō nō. qđ autē his
abundātius est: a malo est. ¶ Circa qđ
querit̃ an ista iuramēta. scʒ dicendo ꝑ deū ⁊
per omēs scōs sint pctā mortalia. Rñsio ꝙ
talia iuramēta cōtingunt tripliciter. Primo
qñ quis scienter falsum et mēdaciter iurat si
ue in ioco: siue in serio: tunc scđm sanctū tho
mā. ij. ij. q. xcviij. Talis nō excusatur a pecca
to mortali. etiam si iocose peierat. quia nō de
uitat diuinā reuerētiā. imo quātū ad aliqđ
auget magis. Itē scđm eundē Tho. vbi sup
notatur ꝙ iste qui ex lapsu lingue iurat. siqui
dem aduertit se iurare et falsum est qđ iurat:
non excusatur a peccato mortali. sicut neq; a
dei contemptu. Si autē hoc nō aduertit nō
videt̃ habere intentionē iurandi: et ideo a cri
mine periurij excusatur. Ex istis iam dictis
possum⁹ dicere ꝙ illi male faciunt qui in io/
co scienter falsum iurāt trufando vel deriden
do alios. Similiter illi parētes grauiter pec/
cant qui iurāt pueris suis ꝙ velint eos disci/
plinare cū delinquūt. et postmodū illud iura
mentū infringunt. q2 omne iuramentū licitū
est seruandū: nisi vergat cōtra salutē. Uñ dr
in decre. Omne iuramentū est seruandū: nisi
vergat cōtra salutē. xxij. q. iiij. ꝙ dauid. Itē
nō est cautū nec bonū aliqbus mulieribus q̄
pueris suis iurāt vbis: qđ tñ factis nō inten
dūt. vt dicēdo ꝑ deū vel ꝑ aīam meā si tu nō
taces ad plateā te proijciā: ⁊ sic de alijs. Se/
cundo qđ grauius est cōtingūt talia iuramen/
ta dicēdo ꝑ deū vel ꝑ oēs scōs. cū qs scien
ter dolose vel mēdacit̃ iurat in dānū ꝓximi.
vt in ꝯtractib⁹ ꝓximos suos decipiēdo. vbi
grā. Ut cū qs aliqđ vult vendere: et iurat ꝑ
deū ꝙ nō velit remissius dare q̄ sic. ⁊ si tunc
intēdit aliter dare ⁊ iurat sic mentiēdo cōtra
mentē suā: q2 mētiri est ꝯ mentē ire: ⁊ sic affir
mat hoc mēdaciū cū iuramēto: peccat morta
liter totiēs quotiēs sic iurat. Et ecōuerso ille
q̄ debet rem emere si dicit ꝑ deum nō ampli⁹
volo dare ꝓ ista re q̄ iurantur. Et si intendit
adhuc plus dare ⁊ loqtur cōtra mentē suā:
et iurat sic mentiendo, etiā peccat mortaliter
totiens quotiens. O quot talia peccata mor
talia cōmittunt̃ a mltis qui cōsueti sunt nec
emere nec vendere: nisi iurādo et mentiendo
dolose ⁊ fraudulenter. vt iurādo rem suā me
liorem esse q̄ sit. vel etiam plus sibi constare
q̄ verū sit. vel etiā ꝙ plus sibi in illa ciuitate
soluisset: ⁊ sic de alijs. Itē q̄ in supiori parte
ponūt qđ bonum est: ⁊ in medio miscēt illud
qđ defectuosum est: et tunc iurant ꝙ totū sit
sic vt superi⁹ appet: et sic ꝓximos suos deci/
piūt. Et oēs illi tenentur ad restitutionē: et
recōpensare damnū ꝓximi. et tales etiā du
pliciter peccant. scʒ cōtra deū et etiā cōtra ꝓ/
ximū. Uñ Isido. de sum. bo. Qui dolose iu/
rat dupliciter reus fit. q2 et nomen dei in va/
nanū assumit: et ꝓximū dolo capit. Itē etiā
qñq; aliqui in paruis reb⁹ deceptorie iurāt.
vbi grā. Ut qui habent vendere coclearia in
ciuitatib⁹: vel poma: vel pira: vel consimiles
fructus. vel etiā panes: vel allecia: vel aliqua
alia victualia. vel etiā villani qui oues et vi
tulos vendūt in vellerib⁹ qui multotiēs plu/
ra falsa iuramēta faciunt cū quibus ꝓximos
suos decipiunt. ⁊ qñq; ꝑ talia iuramēta mo
dicū lucrant̃: cū tñ quilibet xpianus ꝓ toto
regno vel ꝓ toto mundo semel peierare non
deberet. Itē aliq dicūt ꝙ nō possint vēdere
vel emere nisi iurent. ⁊ allegāt ꝙ si sp dicerēt
veritatē et nō iurarēt oporteret eos mendicare.
qđ tñ falsum est vt ptʒ ꝑ ꝓphā dicētē. Nun
q̄ vidi iustū derelictū. ergo q̄ iust⁹ esset ⁊ deū
p̄ oculis haberet nunq̄ cū deus de
sereret. Hoc ptʒ ꝑ experientiā: q2 sūt plures bo
ni viri q̄ emunt ⁊ vendunt: et tñ nullo modo
iurant: etiā in magnis et arduis emptionib⁹
et mercantijs. Sed simplici verbo affirmāt:
vel negant. scđm dictū xp̄i: qui dicit. Sit ser
mo vester: est est: nō nō. Tertio contingunt
talia iuramēta, dicēdo per deū et ꝑ oēs san/
ctos: quando quis iurat hoc qđ verū est ⁊ li/
citū. tunc scđm Ray. cū sic iurat̃ in comuni lo
cutione aliqđ licitum. sicut fit in iuramentis
quotidianis q̄ fiūt ex cursu verborū et qdā
leuitate et ꝯsuetudine mala. vt dicēdo ꝑ deū
cras ibo ad ecctiā: vel ieiunabo: vel eqtabo
vel hoc vel illud faciā: et sic de alijs. hoc est
peccatum veniale. Concordat Inno. et etiam
Berū. Tamen sciendū ꝙ nō est cautum sic

iurare q̄ ois licitū tn̄ ex su ex q̄d ī leuitate ꝯsuetudie fiat. Sup quo dic̄ Criso. sup math. Nemo est q̄ frequenter iurat, q̄ nō aliq̄n piereat. Itē quō tales q̄ ita frequēter sine ol' causa et rōne dicūt p deū et p deos sctōs. non aduertūt dictū xp̄i q̄d dicit i euangel. vt habetur Math. xij. De oī vbo ocioso qd locuti fuerit hoīes reddēt rōnem in die nouissimo. multo fortius exiget a nobis rōnem de talib' quotidianis iuramētis q̄ sine causa fiūt. Si aūt ppōnis te emēdare et ampli' nō iurare: sz simpliciter vba tua pferre dicēdo est est nō nō. et post modū ex lapsu lingue iuras. tūc imediate ꝯtere de hoc et dic vnū Aue maria beē vgini. tūc ipsa impetrabit tibi grām a filio suo. vt ampli' eo melius tibi caueas iurando. ¶ Circa secundū sciendū q̄ blasphemi sunt pessimi hoīes. qd ꝯsideratur quatuor modis. Primo in hoc q̄ peiores sunt iudeis. q2 iudei tm̄ semel crucifixerant xp̄m et occiderūt. sed xp̄ianus blasphemus totiens xp̄m crucifigit. quotiēs execrabiliter iurat. vn̄ Apl's. Rursum crucifigentes filiū dei. Aug. sup Job. Flagellat' ē xp̄s flagellis iudeorū flagellatur blasphemiis falsorum xp̄ianorū. Et si esses reus in morte xp̄i sicut pylatus vel cayphas. libēter velles omnibus dieb' vite tue penitentiā agere. q̄d tunc faciēdū est tibi cū sic̄ pctm̄ totiens ppetrasti blasphemādo. vn̄ Greg. sup illud Mat. xxvi Blasphemauit. sic dicit. Non minus peccant q̄ xp̄m blasphemāt regnantē in celis q̄ q̄ crucifixerūt ambulantē i terris. Insup iudei ignoranter xp̄m crucifixerūt. vn̄ Apls. Si cognouissent nunq̄ regē glie crucifixissent. q̄uis illa ignorantia non excusat iudeos. quia xp̄us sepius dixit eis q̄ esset filius dei. sz ipsi noluerunt credere. Sz xp̄iani blasphemi xp̄m sciūt et credūt filiū dei quē rursum crucifigūt cū suis blasphemijs. et ideo grauius peccāt eo q̄ scienter peccant. Vn̄ glo. sup. ps. lxviij. dic̄. Grauius peccat ꝯtemnēs sedentē in celo q̄ q̄ crucifixit ambulantem in terra. Et in signū huius xp̄s non potest orare p blasphemis sicut orauit p suis crucifixorib' dicēs. Pater ignosce illis. q2 nesciūt q̄d faciūt. q2 blasphemi bene sciūt q̄ male faciūt. ergo nō peccāt ex ignorantia sicut iudei fecerūt: sz ex certa malicia qd ē grauius. et ideo grauius punient' in inferno blasphemi q̄ iudei. Luce. xij. Seruus sciens voluntatē dn̄i et non faciens plagis vapulabit multis. Scd̄o q2 blasphemi sūt deteriores canibus. q2 canes non mordēt dn̄m suū q̄ eis bn̄facit. sz applaudūt illi. Sed blasphemus eodem ore quo bibit et māducat et bn̄ficia dei recipit deum blasphemat. vn̄ ps. Retribuebant mihi mala p bonis. etc. Eccli. xxix. Pascet et potabit ingratos et adhuc amara audiet. Mirū est q̄ deus vnq̄ pmittit crescere vinū in abundantia cū tot blasphemie inferuntur ei a potatorib' vini. Tercio tales blasphemi peiores sunt oibus creaturis. q2 ois creatura laudat suū creatorē. imo ois creatura incitat ad laudandū deū. sicut aq̄ laudat deū i ꝯtinuo suo cursu. arbores et herbe se erigēdo et sup se crescendo erga creatorē suū. aues in cātando. sol et luna et stelle in lucēdo. et sic de aliis. sed blasphemus cū illo mēbro deū ihonorat in quo deus eū p ceteris creaturis honorauit. s. in lingua. vn̄ Aristo. Nul'lū aial naturalitē habet sermonē nisi hō. et hāc linguā accepit hō vt deū laudet p ceteris creaturis irrōnalibus. Quarto q2 pctm̄ blasphemie est pctm̄ dyabolicū. Apoc. xvi. Blasphemauerūt deū celi p dolorib'. hoc itelligit' de illis q̄ sūt i inferno. q̄ ppter magnitudinē doloris et pene deū blasphemāt. ergo blasphemia ē loq̄la infernalis. et blasphemi discūt hic deū blasphemare qd ē opus dānatorū vt in futuro eo melius sciāt. sic boni hic assuescūt et discūt deum laudare et bn̄dicere. vt i futuro i celis melius sciāt. vn̄ Ber. Discam' i terris q̄s facturi sum' laudes in celis. Vn̄ blasphemus h̄z linguam dyabolicā. q2 dyabolus loq̄tur p blasphemū sicut spūsctūs loq̄tur p hoīem bonū et deuotū. vn̄ Math. x. Nō enī vos estis q̄ loq̄mini sed spūs patris vestri q̄ loq̄tur in vobis. Quinto q2 pctm̄ blasphemie vix remittit'. iuxta illō Math. xij. Spūs blasphemie nō remittet' id est vix remittet'. Hoc facit enormitas h' cēpt' q̄ fit xp̄o in illo pctō. imo tales multotiēs efficiunt' pessimi hoīes et indurati et obstinati. Eccli. xxiij. Vir multū iurans implebit' iniquitate. et non discedet plaga a domo eius. nec īmerito. q2 blasphemus infert deo ꝯtumeliā in psona ppria. cui alij pctōres ꝯtumeliam inferunt in reb'. Sicut fur vel latro vl' raptor ꝯtumeliā infert deo in reb' et possessionib' et seruorum suorum homicida in seruis suis. blasphemus autem in ppria persona. Item blasphemi ex ppria malicia peccant. ergo grauiter deum offendunt q̄d ideo sic probatur. quia in omnibus alijs peccatis videtur in homine

esse aliqua delectatio vl utilitas ppter quam
homo inducit ad peccandū. vt in supbia q̄dā
extollētia. i auaritia cupiditas rerū tēporaliū
et in luxuria delectatio ↄcupiscētie Sub pec-
cato aūt blasphemie nihil delectabile nec vti
le inuenit ppter qd hō inducat ad blasphe
mādū deū. peccatū em̄ tanto magis aggrauat
q̄to minus habet ipulsiua. Un̄ seuerius pec
cat q̄ iuuenis i fornicādo ppt minorē īclinatō
nē quā habet ad peccm̄ luxurie. Cōmentator
scr pncipie ↄplexio iuuenū est calida et hu
mida. senū aūt sicca et frigida. D Circa
terciū sciendū q̄ blasphemi grauiter punien
tur a deo p̄mo in corpe. Et qn̄q3 blasphemus
punit in eodē mēbro i quo deū blasphema-
uit. Et insup peccm̄ blasphemie legit punitū
grauiter in veteri testamēto. vn̄ Leuit. xxiiij.
Cū quidā blasphemasset et maledixisset no-
mē dn̄i adductus ē ad moysen et aaron. q̄ mise
runt eū in carcerē donec noscerēt q̄d iuberet
dn̄s deus de eo fieri. q̄ locutus est ad moysē di
cens. Educ blasphemū extra castra: et ponāt
oēs q̄ audierūt manus sup caput eius: et la
pidet eū vniuersus ppls. q̄d et factū ē. Deīn
de pmulgauit dn̄s legē de pena blasphemo
rū dicens. Loq̄re ad filios israel. Hō q̄ blas-
phemat nomē dn̄i morte moriat. lapidibus
eū opprimet oīs multitudo ppli. O si iā oēs
blasphemi lapidari deberēt q̄ plures iam in
mundo essent. Itē aliqn̄ puniunt a deo i pn̄
ti cū subitanea morte. Un̄ refert Gre. i dya-
logo q̄ q̄dam ciuis rome tenere dilexit quē-
dā puerū q̄nq3 annoꝝ q̄ ↄsuetus erat blasphe
mare nomē dn̄i statim qn̄ aio ei aliq̄d obsta
ret. Quadā die cū pater eius eū teneret i bra
chijs. clamauit puer. Nigri hoīes veniūt qui
me tollere volūt. Et pater r̄ndit. Noli timere
fili mi. et puer. Nō vides homines nigros me
tollere volentes: et sic puer cepit tremere. Et
demones in nigrorum hoīm specie accesserūt
et puerū de brachijs patris violēter receperūt
et in frusta corpus pueri discerpserūt. Si er-
go deus in puero q̄nq3 annoꝝ peccm̄ blasphe
mie sic vendicauit quid tunc faciet i adultis?
I Unde sciendū vltimo q̄ non solū cul
pabiles sunt apud deum ipi blasphemi: sed
etiam isti q̄ pmittunt peccm̄ illud cū prohibe-
re possent. vt parentes q̄ non corrigunt pue-
ros suos cum nomen dei blasphemāt. Et ta-
lia pcā pueroꝝ redundabūt in ipos parētes
Ergo quilibet pater et mater cū audirēt pue-
ros suos blasphemie vba pferre. deberēt eos
cum aspera virga bene disciplinare ne amplius
audirent talia ab eis et hoc esset acceptū deo
et ipis parentibus meritoriū. Sic et illi culpabi-
les sunt q̄ pmittunt deo ↄtumeliā in domi-
bus suis inferre q̄ phibere possent. Nullus
em̄ libenter pmitteret cōtumeliā fieri patri vl
matri vel alicui suo ↄsanguineo quem dilige
ret. si hoc impedire posset. O q̄ infelices xp̄ia
ni sunt illi q̄ ppter temporale lucrū pmittūt
in domibus suis ↄtumeliam inferri patri ce-
lesti. vel beate vginis marie: q̄ ē mater nostra
et scīs dei q̄ sunt fratres nostri. Itē dn̄i et re-
ctores ciuitatū et villaꝝ q̄ pmittūt deū blas-
phemari pncipes sunt illoꝝ pctōꝝ. Ro. i. Di-
gni sunt morte non solū q̄ faciūt: s3 etiā q̄ cō-
sentiunt facientibus. Magna em̄ est puersitas
pncipum et rectorum terrarum q̄ bona subdi
torum accipiunt ↄtra phibitionē dei et i dis-
pendiū ppriē salutis: et qn̄ possent licite et ad
honorem dei recipe bona subditoꝝ tūc nolūt
qz q̄libet dn̄s terrarum posset pecuniariam pe-
nam imponere blasphemantibus. et sinere
ab eisdem talem penam pecuniariam recipe.
et ad honorem dei expendere.

Alius sermo de eodem.

T q̄d cogitatis mala in cordibus ve
stris. Istum sermonē de cogitatio-
nibus, quere infra sermo. cccxvij.

Dn̄ica xx. ser. cxxiiij. De nuptijs spūalibus.

Simile factū est re

gnū celoꝝ hoī regi q̄ fecit nuptias fi-
lio suo. Math. xxij. Sciendū q̄ nup-
tie sunt triplices. s. carnales q̄ fiūt inter virū
et mulierē. Spūales que fiūt inter aīaz et xp̄z
et celestes que fiunt in celo. vn̄ de spūalibus
nuptijs spāliter in pn̄ti sermone tria sut dicē-
da. Pmo quō aīa dr̄ sponsa xp̄i et q̄ xp̄s fecit
p ea vt eam sibi copularet. Scdo q̄ debz ha
bere aīa vt deo sponso suo placeat. Tercio ex
emplum. K Circa primū sciendū q̄ aīa
hoīs dr̄ sponsa xp̄i. qz sibi copulata est in bap-
tismo p fidem. Unde dicit dn̄s p pphām.
Osee. ij. ad quamlibet animam. Sponsabo
te michi in fide. Et sicut zelotes terrenus pro
puella quam sibi copulare cupit inter cetera
q̄nq3 facit q̄bus zelum suum illi apit. sic et ze
lotes ille celestis facit. Pmo ille zelotes ter-
renus portat p amore puelle quā diligit ser
tum cirothecas depictas: et calceos excisos.

cingulum latum et depictuz, vestes curiales, Secundo p amore ei⁹ ipe cantat cantilenas amatorias. Tertio ei tribuit pulcra clinodia. Quarto ꝓ illa laborat. Quinto aures puelle pulsat rogãs eã tã p litteras tam p seipm ꝙ p nuncios. Sic deus fecit ĕtius omni zelote terreno laborauit: vt aiam tuaz sibi attraheret ac tibi placeret. Primo sertum. i. spineam coronam ꝓ te publice portauit. chirothecas depictas: et calceos excisos. i. vulnera manuum cruentata: ac pedū foramina, ꝓ te tulit. cingulū depictū. i. liuorē flagelloꝝ. vestes curiales. i. vestem purpureã pylati: ⁊ albam vestem herodis tibi ad laudē ⁊ gliaz: sibi vero in opprobriū et illusioneȝ. Secūdo cãtilenas amatorias in cruce altisone cãtauit. nec vnã quidē sed septē oī instrumento musico dulciores. Ad quarū melodiã sol in celo obscurat⁹: latro i cruce cōuersus est. Maria iuxta crucē turbabať. terra cōtremuit. petre scisse sunt. ⁊ velū tēpli diuisum est a sūmo, vsqȝ deorsum. De isto cantico dr in ps. Et nocte canticū ei⁹ lez cū sol obscurareť. De quolibet supdictoꝝ ⁊ infra dicēdoꝝ dr Esa. ix. Zel⁹ dñi exercituū faciet hoc. Tertio dat ⁊ dedit clinodia nobilissima ꝓ aīe tue dilectōne. nō autē de bursa vt alij zelotes: sed de corde suo sanguinem ⁊ aquã. et clauiculos pedū ⁊ manuū ei⁹. Quarto ꝓ ipsa aīa multipliciter laborauit q̄si i terneamēto more zelotū totus clipe⁹ su⁹ pforatus ē. O nobil' dña aīa tibi totū ad laudē et honorē: nō sibi ad vtilitatem substantialeȝ. Esa. xlij. Dñs sicut fortis egredieť: sicut vir pugnator suscitabit zelū. Tam fortiter ibi ꝯ hostes nros dimicauit ꝙ cicatrices q̄s ibi ptulit vsqȝ ad vltimã diem iudicij nō obducētur sine dolore. tñ eas nūc seruauit. s. in signū amoris nri. vno dubium est an velit ipsas cicatrices etiã post iudiciū seruare. Quito rogat mistenalit lrīs veteris ⁊ noui testamēti: ⁊ p scipm multipliciter i euãgelio: ⁊ etiã p nūcios. i. predicatores. De prio ptȝ. de scdo Eccľ. xxxv. Bñplacitū ē deo recedere ab iniq̄tate: ⁊ dep̄catio recedere ab iniusticia. Esa. lxv. Expãdi man⁹ meas tota die ad pplm incredulū qui ĝdiť in vijs nō bonis. tñ de q̄busdã ꝯqueriť Jer. xv. Laboraui rogãs ⁊ tñ a vijs suis nō sūt reuersi. Per tertiuȝ rogat. s. p p̄dicatores q̄ nuncij sui sūt: ⁊ q̄si os suū. vñ quotiēs p̄dicatorē audisti: totiens rogauit te de⁹ cōuerti q̄si ore suo. Luc. x. Qui vos audit me audit. Exo. iiij. Perge ğ ⁊ ego ero in ore tuo. docebo qȝ te q̄d loq̄ris. Et non solū dñs mandat hoi p p̄dicatores: sȝ etiã p se rogat vt cōuertať dicēs in canticis q̄ter reuertere: reuertere reuertere: reuertere. L Circa scdū sciēdū ꝙ spōsa xpi debet q̄nqȝ hře q̄ docuerit sarã parētes ei⁹ et sponso suo. s. xpo placeat. Primū est honorare soceros. Xps eñi fact⁹ ē spōsus in baptismo aiarū nraꝝ p fidē. cui⁹ pr in celis ē de⁹. cui⁹ mr in terra est btã ṽgo. Pareñ eñi eius in hoc honorare debem⁹ vt obediamus ei in his q̄ p̄cepit: ⁊ oīa opa nra ad honorē ipsi⁹ ordinem⁹. Ad hoc hortať aplš cū dicit. Oīa quecūqȝ facitis in ṽbo vel ope in noīe dñi facite. Mřez ei⁹ similiter honorare debem⁹ vt ipsam diligam⁹: ⁊ ei tanq̄ mřī seruiam⁹: ⁊ eã singulariter in castitate ⁊ humilitate seq̄mur. Scdū est diligere maritū. i. xpm. Et ipe vere digne diligitur. fecit eñi pro aīabus nris qđ nunq̄ aliqs maritorū fecisset p sua vxore. Quia eñi sanguinē suuȝ ita copiose effūderet vt vxori sue balneū ex eo faceret: vt sic a lepra mūdareť. Hoc fecit xps ꝓ sponsa sua. Itē si qs hēret vxorē defūctã. nunq̄d permitteret se occidi: vt p mortē suã vxor sua viuificaretur. Et hoc xps fecit: q2 pro aīa nra mortu⁹ est. Nec eñi hoc sufficit sue incōparabili dilectioni q̄ñ ipse dat aīab⁹ nris quotidie corp⁹ suū in cibū ⁊ sanguineȝ suū in potū. Vñ Joh. vi. Caro mea ṽe est cib⁹ ⁊ sanguis me⁹ vere est pot⁹ ⁊c. Tertiū ē ꝙ debet regere domū ⁊ familiã. domū. i. cor. et cōsciẽtiã: vt oīa ibi sint pulcra: nihil feditatis vľ pulueris vľ fumi ibi pmittēs. et oīa que facit faciat pure ꝓpť deū. et si aliq̄n facit ꝯtrariū hoc p ꝯtritionē et ꝯfessionē optime purgeť. M Itē regere debet familiã. Habet eñi aīa. i. xpi sponsa tres puellas nobiles seruiētes ei interius: et q̄nqȝ minus nobiles exteri⁹. Tres interius seruiētes sūt tres potētie aīe. s. memoria. itellectus. ⁊ volūtas. illas seruitrices spōsa xpi sic regat: vt. s. memoria sit camera pris in q̄ habitet p cōtinuã recordatōneȝ. intellect⁹ s. sit camera filij in q̄ habitet p ṽe fidei cognitionē. volūtas sit camera spūssancti in q̄ habitet p amoreȝ. Quinqȝ puelle exteriores sunt q̄nqȝ sensus corpis quos regere debet sponsa xpi: vt oculi nō videãt q̄ nō licet ocuľ videre. Vñ Greg. Nō licet videre qđ nō licet ꝯcupiscere Similr audit⁹ custodiēdus est ne q̄cq̄ indecens aut malū libēter audiat. Similr pedes

quo ad gressus, manus quo ad tactũ custodien t esũt: et sic de alijs. Quartũ est seruire ad mensaȝ τ ad lectũ. qꝛ spõsa xpi dȝ xpo pparare lectũ. i. osciam bonã purã τ securã. Un̄ Can. Lectul⁹ nr̃ floridus. vñ Salomõ. Secura mẽs qsi iuge cõuiuiũ. Bern. Magne diuitie sũt bona cõsciã. et reuera qd in reb⁹ melius. qd in corde dulci⁹. qd in terra qeti⁹ atq̃ secur⁹ bona cõsciã? Sic econuerso est de mala cõsciã. Jsido. de sũ. bo. Nulla pena grauior est mala cõsciã. Uis aũt nunq̃ esse tristis. bene viue. bona cõsciã semp gaudiũ habet. re⁹ anim⁹ nunq̃ est secur⁹. Jtẽ sponsa xpi seruire debet sponso suo ad mẽsaȝ pparãdo ei bona cibaria. Sunt aũtẽ illa cibaria bona opa que qs facit in grã. Un̄ Job. iiij. Me⁹ cib⁹ est vt faciã voluntatẽ ei⁹ q misit me. g̃ quot bona opa facis tot fercula xpo spõso tuo preparas. Et spõsa xpi debet diligenter opa sua facere τ nõ vsq̃ ad mortẽ differre. nec de die in diem protrahere. Un̄ Joh. ix. Operamini dum dies est. venit eñ nox qñ nemo operari põt. Quintũ est se irreprehẽsibilẽ exhibere corã hoĩbus ne vel exteri⁹ vel in domo interius aliquos scãdalizet morib⁹. verbis. vita. vel exẽplo. N Un̄ sciẽdũ q̃ ad exteriorẽ disciplinã inducũt nos tria. Primũ est si cõsiderem⁹ qualiter cũ illa sctõs angelos letificamus: qꝛ angeli gaudent cũ vident bonos gestus in nobis. Secundũ est si cõsiderem⁹ q̃ pxim⁹ nr̃ inde emẽdat. Tertiũ est q̃ spũalis disciplina cõseruat in nobis grãm. Sed diceres p q̃ cognoscit aliqs esse spũaliter disciplinatus. Rñdet q̃ p tria signa. Primũ si hõ humiliat se in oĩbus opib⁹ τ gestib⁹. Scdm est si hõ est dulcis in vbis, q̃n plane τ dulciter loqtur τ rñdet, primis ille est deo τ hominib⁹ dilect⁹. Tertiũ est si in oĩb⁹ opib⁹ gestib⁹ τ morib⁹ timet deũ offendere et pximũ scãdalizare. Exemplũ. Quedã puella cui⁹ nomen erat alexandria seipsam fecit includi τ p foramen exiguũ alimenta suscepit: et nec viros nec mulieres in decẽ annis nunq̃ vidit. nec vultũ suũ alicui ostẽdit. et cãm sue inclusionis referebat dicens. Cuiusdã inquit iuuenis anim⁹ in mea pulcritudine quondã fuit lesus τ ne viderẽ eũ vel contristare vel pdere malui me q̃diu viuero pati⁹ includi q̃ aiam pximi mei ad siliitudinẽ dei factã cũ pulcritudine mea a deo retrahere τ occidere. Jtẽ cũ quereret ab ea quõ sic posset viuere. Rñdit. A pncipio diei passionẽ xpi meditor: τ orõni vaco: et opus ex lino facio. postea p sanctos patriarchas. pphas. aplos. martires pfessores. et vgines cogitatõne discurro. meditando quõ iam clare vident faciẽ dei i celo. τ quõ ipsis mille anni sũt tanq̃ dies hesterna q̃ preterijt ante cõspectũ dei. ceteris horis cibũ capio. Appropinquãte nocte dñm meũ cũ maxima quiete glorifico et laudo. finemq̃ vite mee cum spe bona patienter expecto.

De eadẽ dñica ser. xxv. De penis inferni.

Ligatis manib⁹

et pedib⁹ mittite eũ i tenebras exteriores. Math. xxij. Jn hoc q̃ dãnati hẽbunt ligatas man⁹ τ pedes dat intelligi q̃ nunq̃ ab illa pena poterunt exire. Jn hoc q̃ sũt missi in tenebras exteriores datur intelligi q̃ nunq̃ ad dei miãs poterunt puenire. Dicunt eñi tenebre ifernales exteriores qꝛ sũt ex ambitũ diuine mĩe. Un̄ Greg̃ li. ix. moral. Quisq̃ ad inferni mala tollerãda descẽderit nequaq̃ vlteri⁹ ad lucẽ redibit. qꝛ nequaq̃ vltra mia peccãs liberat: quos semel i locis penalib⁹ iusticia iudicãtis dãnat. g̃ dic Ligatis manib⁹ τc. O Un̄ sciendũ q̃ sicut scti angeli hñt. ix. choros in celo: sic dãnati pncipaliter hñt. ix. penas in inferno. Prima pena dãnatoꝝ in inferno est calor ignis. Un̄ xp̃s dicet dãnatis i iudicio illud math. xxv. Jte maledicti in ignẽ eternũ. Et iste ignis pñs hȝ se quo ad calorẽ respectu ignis infernalis tanq̃ ignis in pariete depict⁹ ad ignẽ verũ. qꝛ sic ignis depict⁹ hȝ magnã differentiã respectu ignis nri quo ad calorẽ. sic ignis nr̃ hȝ respectu ignis inferni. Modo si qs digitũ p horã vnaȝ tenere deberet in igne nro multũ affligeret. quõ tunc affligẽdi sũt illi q̃ cũ corpe τ aĩa in igne infernali ineternũ cruciandi sũt vbi pene eoꝝ nunq̃ finẽ hẽbunt. qꝛ scdm Aristo. ij. de gene. Jmpossibile est infinita ptrãsire. Un̄ si alicui aie dãnate fieret talis optio siue conditio vt deus ad eã diceret hanc grãs tibi facio o aia volo q̃ oia frumẽta q̃ vnq̃ creuerit ab initio seculi ad vnũ cumulũ cõgregentur: et sp post mille annos vnũ granũ de illo accipiat: τ sic cõsũpto cumulo tu salua fias. illa aia diceret: deo grãs. Insuper diceret. Bñdict⁹ dñs in donis suis: qꝛ pena mea q̃uis maxima adhuc finem hẽbit. q̃uis adhuc p mlta. multa ãnorũ pati me oporteat. Sed nõ ita erit: qꝛ in inferno nulla est redẽptio: qꝛ pena et ignis infernal' est infinit⁹. Un̄

Esa.xlvi. Ignis eorū nō extinguet̄. Unde etiā
Aristo.viii.phy. Finiti ad infinitū nulla est
ꝓportio. Hec q̄s cogitare deberet cū peccare
ꝓponeret. ⁊ digitū suū ad ignē applicare ⁊ ꝓ
bare an p̄sētē ignē posset sustinere. qđ si nō.
quō tūc ignē īfernalē eternalit̄ sustinebit. Unde le
git̄ ī vitaspatrū q̄ q̄dā sctūs pat̄ ꝓpter quan
dā mulierē maxime ē tēptat⁹. Qui volēs ꝓ
bare an posset sustinere penam īfernalē. q̄ illi
ꝑ eō lucrare debet̄ cōbussit digitos suos ⁊ sic
ꝯpescuit ī se illā vehemētē carnis tēptationē.
P Scđa pena ē frigus ītollerabile. Nā dā-
nati de maximo calore ꝯ̄ḡant̄ ī maximū fri
gus: vt ex hac ꝯmutatiōe pene eorū aggraue
tur. vñ Job.xxiiii. Trāsibūt ab aq̄s niuiū in
calorē nimiū ⁊ ecōuerso. vñ Fulgētius ī quo
dā ser. dic. Duo p̄ncipalia tormēta sūt in iner
no. s. frigus ītollerabile. ⁊ calor ignis inextin
guibilis. vñ legit̄ in euāgel. Ibi erit fletus ⁊
stridor dentiū. Fletus nāq̄ in illo q̄ fact⁹ ē oculo
rū de calore nasciť. stridor v̄o dētiū de frigore
erit. Tercia pena ē fetor maximus. nec mi
rū vbi tot cadauera cremabunt̄. q2 si ħ vnū
cadauer in ignē positū cremaret̄. fetorē emit-
teret ītollerabilē. q̄d tūc erit ibi vbi q̄si infini
ta cadauera ī igne et sulphure ꝯburēda sunt.
vñ Apoc.xxi. Pars illoꝝ erit ī stagno ardēti
igne ⁊ sulphure. Johel ii. Ascēdet fetor eius
⁊c. O petor si times fetorē p̄sētis seculi. q̄re nō
times fetorē īferni? Nā sicut odor suauissim⁹
ē ī celo q̄ supat oīa aromata hui⁹ mūdi sic ecō
uerso in īferno ille fetor maior ē q̄ si oīa cada
uera mūdi in pice sulphure et igne cremarent̄.
Et q̄libet hō hoc cogitare debet q̄n aliq̄d fe-
tet in p̄nti qđ eū ledit. quō sustinebis istū fu
turū fetorē īferni. sicut nd medicū q̄ ħ facit
sic te ledit. Sic etiā q̄n q̄s aliq̄d dulce gustat
vel aliquā rem pulchrā videt. cogitare debet
de dulcedine celestiū ⁊ claritate ⁊ pulcritudie
electoꝝ. vñ Ber. Dulcedo oīm creaturaruz si
q̄s debite aduertit nihil aliđ ē nisi q̄ ad illaz
eternā dulcedinē nos inuitat. Sic similiter d
ligendū est de penis. Q Quarta pena in
ferni est fames et sitis. vñ Ps. Famem patiē
tur vt canes ⁊c. Hanc penā gulosi cogitare de
berent q̄ hic in crapula die et nocte viuūt: et
laute comedūt: et p̄ciosa pocula bibūt: et sic
ī voluptate carnis quottidie viuūt quibus xp̄s
in euangelio maledicit dicens. vt habet̄ Luc
vi. Ue vobis q̄ nunc saturati estis. et ecōuer
so dicit̄ de bonis q̄ in abstinentia viuūt. Beati
qui nunc esuritis: quia saturabimini. Itē nō
solū patient̄ famem sed etiā maxima sitim
q2 sunt in maximis caloribus et quib⁹ gene-
rat maxima sitis. vt hoc patz in euangel. Lu
ce.xvi. de epulone q̄ petiuit vnā solā guttam
aque dicens. Pater abrahā mitte lazarū vt
intingat extremū digiti sui in aquam vt refri-
geret linguā meā. quia crucior in hac flāma.
Sic contingit illis q̄ hic in ebrietate viuunt
q2 scđm Salo. Per q̄ homo peccat p hec et
punietur. Unde sicut hic bibūt dulcia pocula.
sic illic habebūt amara et amarissima pocula
De q̄bus dicit psal. Ignis sulphur sp̄us ꝓce
llaꝝ pars calicis eoꝝ. Sicut eīm vinū ī p̄sē
ti intrat in hoīem: et cor letificat. sic amaritu
do pot⁹ īfernalis totū hoīem in oīb⁹ mēbris
penetrat ⁊ ꝯtristat. ⁊ de hoc q̄re exēplum ser
xix. P. R Quīta pena īferni ē horrida vi
sio demonū. sicut eīm de⁹ ⁊ sctī delectabilit̄ sūt
vidēdi. ita ecōuerso in īferno horribilis ē visio
demonū et dānatoꝝ q2 si nullā aliā penā ha-
berēt ista sola eis sufficeret. Unde legit̄ q̄ q̄daz
frater iacēs ī agone ⁊ vidēs demonē horribi-
liter clamauit. ⁊ postq̄ frēs ad ipz ꝯuenerāt
⁊ causā clamoris q̄rerēt r̄ndit se vidisse horri
bilē visionē demonū ⁊ si daret̄ ei optio pot⁹
vellz intrare succēsū clibanū q̄ illā horribilē vi
sionē adhuc semel videre. hoc illi ꝑpēdere de
berēt q̄ hic visu suū ad vanitatem in. dispēsat
vidēdo choreas ⁊ ornatas mulieres. in quo
q̄nq̄ grauit̄ deū offēdūt. Mat.v. Qui vide-
rit mulierē ad ꝯcupiscendā eā ⁊c. Itē hoc illi
delicati attēdere deberēt. q̄ ħ non p̄nt videre
hoīez leprosū vel alios īfirmos hoīes abhor-
rēt videre. quō tūc videre poterūt demones ⁊
dānatos in īferno? S Sexta pena sunt
vincula et tenebre. Unde dr̄ ī v̄bis ꝑmissis. Li
gatis manib⁹ et pedib⁹ ⁊c. Scđm q̄ illi p̄ci
palit̄ ligant̄ manib⁹ et pedib⁹ q̄ hic in mū
do ꝑ illicitos tactus ⁊ gressus deū offēderūt:
scz āplexādo. osculādo. et alios ⁊ seipos illici-
te tāgendo: sitr choreizādo. ⁊ sup̄be cū pedib⁹
incedēdo. et tales tūc maledicet sibi et mem
bris suis dicētes. Maledicte manus mee q̄
per malū et illicitū tactū priuastis me corona
glie. ⁊ ꝓpter vos ducor ad ignē de quo nūq̄
egrediar. ve vobis pedes mei maledicti quid
mihi misero īputastis q̄ p̄ malū gressum ve-
strū mihi ianuā celi clausistis. Ingredimini por-
tas īferni q̄ vobis nunq̄ āpli⁹ aperient̄. O ma
ledicti oculi mei q̄ nūq̄ ꝓ peccatis meis vacter

enā lacrimā fudisti. Jā incipit vester flet⁹ itollerabilis. Et cū p mille milia annoꝝ merore habuentis nūq̄ vnde ꝯsolatorē habebitis O maledictū cor meū. iā incipit tristicia tua quā nūq̄ sequetur aliq̄ leticia ꝛ ꝯsolatio. T

Querit hic verū i iferno sit aliq̄ lux. Rūdet q̄ ibi est lux mixta fumo ad vidēdū ea que cōtristant dānatos. vñ Jsido. de sū. bo. lib. iij. Ignis gehenne et lucebit miseris ad augmētū pene vt videāt vñ doleāt. et nō lucebit ad ꝯsolationē vt videāt vnde gaudeāt. hec ptꝫ. Nā dānati habēt maximā inuidiā sicut isti i celo hñt maximā caritatē ꝛ cū vidēt btōs i celo et hoc torq̄bunt. q2 indēpliuf de tāta glā ꝛ dolēt de seipis q2 talē ꝛ tantā gliam peccādo amiserūt. vñ Ber. Dānati vidēt vñ doleant s. bonū qḋ amiserūt. ꝛ iusti videbūt et letabunt ꝯsiderātes q̄d euaserūt. vñ etiā Gre. Ut peccatores in supplicio amplius puniant. eoꝝ vidēt gliam quos ꝯtēpserūt. V Querit an dānati recordent de bonis q̄ḋ in pñti mūdo habuerūt. Rñdetur q̄ sic. ꝛ hoc in augmētū pene eoꝝ. vñ Hiero. in originali sup Esa. In ꝯsummatione mūdi p̄teritaꝝ deliciaꝝ recordatio erit materia cruciatuū. vñ qui hic diues fuit et ibi paup erit. iste recordabit volu ptatū et deliciaꝝ quas habuit i c bo et potu et vestitu vt eo ibi pl⁹ torq̄atur et recordatōe p̄teritaꝝ deliciaꝝ. Silr q̄ hic in honore fuit ꝛ ibi despectus erit. Silr q̄ hic se sup alios exaltauit et ibi erit suppressus i igne infernali. Oēs tales recordant p̄teritoꝝ bonoꝝ. ꝛ hoc cedet eis in augmētū pene ꝛ tristicie. vñ boetius i de ꝯsolatōe phic. Infelicissimū gen⁹ infortunij ē recordari fuisse felicē. hoc pbat sic q2 cū q̄s de diuitijs ad magnā paupertatem ꝛ penuriā puenerit. ita q̄ oportet eū post abundātiā sustinere miseriā. tūc pl⁹ ledit q̄ iste q̄ sp i paupertate vixit. q2 difficile ē ꝯsueta derelinquere. vñ Arist. ij. rheto. Separari ab amicis ꝛ ꝯsuetis miserabile est. Septima pena est miserabilis clamor et fletus dānatoꝝ. ꝛ isuper terribilis vlulat⁹ demonū. nā sicut delectabile est audire i celo cantū et laudē angloꝝ q̄ incessabili voce pclamāt. Sctūs sctūs sanctus dñs de⁹ sabaoth. pleni sūt celi ꝛ t̄ra glo. tua. ꝛc. Silr dulce ē audire laudē btōꝝ q̄ ꝯtinue deū laudāt. vñ ps Bti q̄ habitāt i domo tua dñe in s. s. lau. te. Sic econuerso ē horribile et terribile audire clamorē dānatoꝝ ꝛ vlulatus demonū. Vñ de clamore dānatoꝝ dr̄ zacha. xij. Plangit terra. s. infernalis familie ꝛ familie seorsum. nā seorsum clamat et plāgit familia supboꝝ: et seorsum familia luxuriosoꝝ: et seorsū familia auaroꝝ. ꝛ sic de alijs. et simile est i pñti audire clamorē beis tribulati q̄ clamat in vulgari alarme. Quid tūc erit vbi oēs dānati clamabūt: ve ve ve. vt habet Apoca. viij. Ue q̄ vnq̄ nati sumus. ve q̄ scōꝫ carnē vixim⁹. ve q̄ enq̄ illicite gauisi sum⁹. Et q̄ h magis lete cātauerūt ꝛ illicite cū cachinnis risenit: et in musicis fistulis et in cytharis maiorē cōplacentiā habuerūt: tales in futuro tristabiliꝰ clamabūt ꝛ flebūt. Luce. vi. Ve vobis q̄ nūc ridetis: q2 lugebitis et flebitis. X

Octaua pena ē mors eterna ꝛ ppetua tristicia. s. nec erit ꝯsolatōe. ps. Mors depascet eos. Et si p̄sens ꝛ tpalis mors q̄ scōm Arist. nihil aliud ē q̄ recessus aie a corpe. ita hoīes cruciat q̄ nec stare. nec sedere. nec q̄cq̄ facere pōt p̄ dolore O q̄d tūc faciet ppetua mors i dānatis: vñ Greg. in omel. Erit enī miseris mors sine morte. defect⁹ sine defectu. q2 mors ibi semp incipit deficere nesciat. vtinā dānati mori possent. s3 heu nesciūt mori. Apoca. ix. In diebus illis q̄rent hoīes mortē et nō inuenient. Si enī dānatus haberet oia regna mūdi libenter daret vt semel mori posset. vñ au gu. in ser. Quare in inferno mors q̄rit et non inuenit. q̄ñ q̄bus in hoc sclo vita offerēt et noluerūt accipe. in inferno q̄runt mortē ꝛ nō poterunt inuenire. O q̄ stultū ē in peccatis viuere. et i eisdē gaudere. q2 talis p tale gaudiū p̄ua bit eterno gaudio. Gre. Nemo pōt hic gaudere cū hoc sclo: et illic regnare cū deo. A Nona pena ē separatio a deo ꝛ btā v̄gine maria ꝛ ab oībus sctis ꝛ angelis. Et insup iūgi lucifero et oibus demōib⁹ i inferno. ꝛ ista separatio a deo ꝛ a sctis ē amarissima. vñ Cris. sup Mat. Hec sūt pene ītollerabiles. excedi. et i igne mitti. Multa gehēnā horrēt ego vero casum glie multo maiorē fore dico. Etenī decem milia melius eēt sustinere fulmia q̄ xp̄i faciē mitissimā auersā in iudicio videre ꝛ ab ip̄o separari. q̄ enī amarissimū sit excludi a deo ꝛ a sctis et ab oibus electis ꝛ angelis demōstrat etiam Criso. i quodā ser. dicēs sic. Excludi a bonis eternis: et alienū eē ab his q̄ p̄parata sūt sanctis tm̄ cruciatū et tm̄ dolorē infert. vt si nulla extrinsecus pena torq̄ret. hec sola sufficeret. Unde Hugo. lib. i. de anima. Qui sputas tunc meror erit: que tristicia cum separabunt

impῦ a ꝯsortio sanctoꝝ et a visione dei ꝛ tra-
diti in ptātem demonū. ibūt cū ꝗ̄is in ignē
eternū. ibiq̄ semꝑ erunt sine fine in luctu ꝛ ge
mitu. De dispositōe corpoꝝ dānatoꝝ. q̄re aū
ser. l. E. B Pena inferni ꝙ̄ grauis sit ꝓ-
ꝫ ex dictis scōꝝ doctoꝝ. Bern. dicit ꝙ vna scī
tilla gehenne ignis plus ledit pctōrem ꝙ̄ si
vna mulier in labore ꝑtu plus ꝑseuerando
duraret mille annis. Vñ etiā Ansel. dic ꝙ si
oēs hoīes nati ab Adam vsq̄ ad hodiernū
diē viuerēt. et oēs ꝑdicatores boni essent. ꝛ
oēs de minutissima pena īferni ꝑdicarēt om
nes illi ꝓpalare nō possent minutissimā pe-
nā. Silr dicit de gaudijs eternis ꝙ etiā oēs
illi eterna gaudia referare nō possent. vñ eti-
am Aug. d. Si oēs hoīes nati ab Adā vsq̄
ad hodiernū diē. et q̄ amplius vsq̄ ad nouis-
simū diē nascituri sunt. et oīa gramina q̄ vn-
ꝙ̄ exorta fuerunt essent hoīes. et si vnā penā
quā patit aīa ꝓ vno pctō mortali in inferno
sustinerēt. tunc q̄libet ꝑsona ꝓ sua pte habe
ret maiorē penā quam omnia tormenta que
omnes sancti martires, et omnes raptores.
et omnes malefici vnꝙ̄ passi sunt. vñ etiam
Grego. dicit. Hoc de penis excogitari nō po
test, qḋ ibi cruciatib⁹ deditū non fuerit. C
Exemplū de penis inferni legit̄ ꝙ duo fra-
tres quoꝝ vnus dñi pape erat penitentiari⁹.
alter vero innocēs et pius. discurrebāt ad pre
dicandū. Tandē recepti sunt semel in quodā
castro cuiusdā nobilis matrone vbi missā ce-
lebrauerūt. Vñ gauisa dña ista cogitauit di-
cens. Nequaꝙ̄ oportet te hos formidare nec
verecundari, secure poteris his ꝯfiteri cū sint
peregrini et ignoti. Et sic cū ꝯfiteret̄ vni eoꝝ
senioꝛi. s. vidit iunior ꝙ ad singla pctā de ore
eius bufo pessimus egrediebat̄ etiā ab ecclia
saltando. Tandē enorme pctm̄ cū ꝯfiteri vo-
luit de ipsius ore silr terribilissimus draco ca-
put suū emittere cepit. et tñ non valuit q̄a
verecundia deuicta illa crimē illud celauit. Tō
bufones oēs q̄tea expulsi cū terribili dracho
regredientes in os eius intrauerūt. Fratribus
vero recedētibus narrauit iunior penitentia-
rio isti quō tam serenē dictam vidisset i spiritu
Tūc territus penitentiarius ad dictā dñā re
dijt ad exhortandū eā. Quā defūctā inuenit.
Unde cōtristati fratres ieiunijs ꝛ orōnib⁹ se
dule insistūt. donec die tercia defūcta illis ap
paruit dracone horribilē equitans. cuius col-
lum duo crudeles serpentes amplexando cin
gebant. et vbera eius suggendo dentibus di
ripiebant. Cui⁹ etiā oculos duo bufones hor
ribiles possidebant. et ex ipsis ignis sulphure
us fetidissimus emanabat. Eius etiā manus
a duob⁹ canib⁹ magnis deuorabant̄. Et au-
res eius sagittis igneis replebant̄. Cui⁹ etiā
caput lacerte venenosissime corrodebāt. Vñ
fratres territi corruerūt. Quibus illa. Annu-
ciate oīpotentis dei ne timeatis. Nā ego sum illa
infelicissima multoꝝ peccatoꝝ vobis ꝑdic cō
fessa ficte et non integre. Quia vnū peccatum
qḋ cū ꝯsanguineo meo commisi verecūdata
in confessione celaui. ideo ꝑpetue sum dānata.
Quā penitētiarius ex pte dei et dñi nostri Je
su xp̄i adiurauit vt sibi causas illarū penaꝝ i
nuaret. Rñdit illa. Capitis mei lacerte. puni-
unt me ꝓpter capitis mei supflua ornamēta
Bufones oculoꝝ puniūt illicitos aspect⁹ me-
os. Silr sagitte puniūt nephanos auriū au-
ditus. Silr igne sulphureo puniturus meū
ꝓpter vba blasphemie. et ꝓpter detractiōes
et cantilenas et oscula ꝛ turpia vba et v amplo
quia. Silr ꝓpter illicitos tactus et amplex⁹
serpentes vbera mea sugunt ꝛ mordēt ꝛ col-
lum cingūt. Canes vero manus meas corro-
dunt q̄s extendi ad canes dādo eis ea q̄ pau
peribus dare debui. s. carnes offas. et alia ꝛ
etiā q̄ eas anulis. et gēmis luxuriose ornaui
Hūc etiā crudelissimū draconē eq̄to ꝓpter su
perbiā quā habui in eq̄tando ꝛ in curribus ꝛ
in vestibus p̄ciosis me sup alios exaltando.
ꝛ ꝓpter ꝯcubitus luxuriosos muliebria mea
intollerabiliter cōburūtur cū tibijs genibus
et femoribus meis. Cui penitētiari⁹ ait. Que
sunt pctā q̄bus p̄cipue plures dānant̄. Rñdit
illa. Hoīes masculini sexus ꝓpter diuersa pec
cata mortalia dānant̄. Mulieres vero preci-
pue ꝓpter quattuor genera pctōꝝ. s. ꝓpē pec
cata lingue et supflui ornat⁹ sortilegij ꝛ ficte
ꝯfessionis ꝓpter nimiā verecūdiā. Req̄s. ea vo
an suffragijs posset iuuari. Rñdit horribilit̄
clamando nō. q̄ eternaliter sum dānata. Et
subito draco ille terribiliter eam crucians ad
infernum traxit. et nusq̄ comparuit:

In eadem dominica. Sermo. cxxvi.
Qm̄ multi damnātur.

Ulti sunt vocati

ni pauci vero electi. Math. xxij. In
vbis p̄missis fit mentio de paucoꝝ
saluatōe. Et hoc est etiā qḋ dñs dicit. Mat.

vij. Arta est via q̃ ducit ad vitã. s. eternam et pauci sũt q̃ inueniũt eã. Sʒ lata et spaciosa est via q̃ ducit ad pditionẽ: et multi sũt q̃ intrãt p eã. D Pro quo sciẽdũ q̃ si vn⁹ sol⁹ hõ crederet ex toto genere hũano periturꝰ deberet quilibet p se formidare ne ipse eet ille vn⁹. Sic cũ xp̃s dicit in cena suis discipl̃is vt hr̃ Mathei. xxvi. Un⁹ vestrũ me traditur⁹ ẽ. Ceperũt singuli trepidare et dicere: Nunq̃d ego sũ dñe. Multo ergo magis cũ dicerit ille q̃ oia nouit: Multi sũt vocati pauci vo electi. timere et tremere deberẽt vniuersi. Illa enĩ verba sũt terribilia oĩbus hoĩbus ea audiẽtibꝰ et corde aduertentibꝰ. Qr aũt multi damnantur: et pauci saluantur. ptʒ in figura veteris testamẽti. Sicut in diluuio aquarum in quo solũ octo psone salue facte sũt p archã noe et multa milia hominũ tã viroꝝ q̃ mulierũ perierũt p aq̃s diluuij. Per qd̃ datur nob̃ itelligi: q̃ sic octo hoies saluati de aq̃a diluuij: pauci sunt respectu populi totius mũdi q̃ submersi perierũt. ita pauci sunt saluandi respectu dãnandoꝝ q̃ erunt quasi infiniti. Eccl'e. i. Stultoꝝ infinitus ẽ numerus. i. dãnandoꝝ q̃ stulti sunt. Ista figurata sũt etiã in ingressu terre pmissiõis. vbi inter oẽs filios israel q̃ egressi fuerũt de terra egypti a viginti annis et supra: nullus ingressus est in terrã pmissionis nisi duo. s. Josue et Caleph. Sed alij oẽs mortui sũt i deserto Et pueri eoꝝ q̃ nati sũt in deserto. et q̃ exierũt de egypto introducti sũt in terrã pmissionis. Item etiam patet in nouo testamento: vbi legitur q̃ xp̃s. x. leprosos mũdauit. inter quos nisi solus vnus reuersus est ad regratiandũ et laudãdũ deũ. vt habetur Luce. xvij. Itẽ q̃ pauci saluantur põt cognosci in vita hoim. q: solũmodo iusti et boni saluantur. ps. Hec ẽ porta dñi et iusti intrabũt in eã. Item. i. Petri. iiij Iustus vix saluabitur. impius et pctõr vbi apparebũt. Sed heu plures hoies sunt iniusti. et mali. q: scd̃m Joh. Totus mundus i maligno positus est. Hoc etiã patet q: auaritia: supbia et luxuria: et plura alia vitia iã regnãt in mundo. i. Johis. ij. Omne qd̃ est in mundo: aut est cõcupiscentia carnis. aut concupiscentia oculorum: aut supbia vite. Hoc patet quia plures sunt luxuriosi q̃ casti. plures sũt superbi q̃ humiles. plures auari q̃ misericordes. et plures deceptores et mendaces q̃ veraces. p̃s. Diminute sunt veritates a filijs hominũ. Aristo. ij. thopic. Hominesenim in pluri-mum sunt mali: in paucioribꝰ vero boni. Ex quo multi sunt vocati: pauci vero electi. et nullus scit an sit de saluandis: aut de dãnandis scd̃m illud. Eccl'e. ix. Nescit homo an odio vel amore dignus sit. Nescit quidem sciẽtia certitudinis. sed tamen scientia piecture potest scire Et sunt nouem signa p que vnusquisq; põt cognoscere an sit de electis et saluandis. Et q̃to plura signa q̃s q̃ de illis nouẽ signis i se inuenerit. tanto maiorem spem habere poterit. Etiam si iam peccator sit: adhuc sperare debet. q̃ deus ordinat secum q̃ saluabitur et erit vnus de numero saluandoꝝ et electorum qui a deo electi sũt. De isto quere infra sermone. cxlix. A.

Dñica. xxi. Ser. cxxvij. De nobilitate.

Erat quidam regulus cuius filius infirmabatur capharnaum. Joh. iiij. Sicut dicit Theophil⁹. Iste rex iã crediderat miraculo facto i nuptijs qñ xp̃s aquã in vinũ mutauit: q: tũc credidit. sʒ tñ xp̃i diuinitatẽ nõ pfecte cognouit. Et ad hoc innuẽdũ illud miraculũ rememorat euãgelista dicẽs. Uenit iterũ ihesus in chana galilee vbi fecit aquam vinum. et erat quidã regulus cuius filius infirmabatur capharnaũ. Ex quo hic facit mentionẽ de regulo q̃ nobilis fuit. tũc in p̄nti sermone tria sũt dicenda. Primo vnde nobilitas habeat ortũ et q̃ sunt signa nobilitatis. Secundo q̃d tenentur nobiles et prelati suis subditis. Tercio q̃ econuerso subditi tenentur suis plati. E

Circa primũ est sciendũ. q̃ nobilitas habuit ortum ex virtutibus. Unde primus rex super israel. s. Saul electus est a deo. q: humilis fuit et virtuosus. i. Regum. xv. Cum esses paruulus in oculis tuis: cõstitui te regem super omnẽ populum meũ israel. Secũdus rex fuit Dauid: q̃ etiã ppter suã pbitatẽ electus ẽ a deo. Unde dixit dñs de eo. Inueni virũ scd̃m cor meum. Ex his habetur q̃ nobiles ex virtute cognoscẽdi sunt: non ex longis tunicis: vel ex magnis manicis: vel in multis scissuris quas gerunt in pallijs et tunicis. quia alias mechanici et rustici iam omnes essent nobiles. quia oẽs volunt habere scissuras in vestibus. Qr aũt nobiles debent esse virtuosi: et per virtutes cognosci. ostendit Aristo. iij. polit. Uirtꝰ et malicia determinant nobiles et ignobiles. F

Circa qd̃ queritur. Que sunt ille virtutes p q̃s

cognoscant nobiles. Rñdetur q̃ principaliter sunt quinq̃. Prima virtus est largitas. Unñ deus qui est nobilissim⁹ est largissim⁹. Hoc sic patet. q2 nõ solu dat nobis sua bñficia: s3 etiã dat nobis seipsum in sacramẽto altaris in p̃senti: et in futuro vult seipm nobis da re in p̃mium. Unde dixit ad Abraam: et dicit tam'ad quẽlibet virtuosum hoiem. Ego ero merces tua magna nimis. Itẽ apparet in h° etiã q̃ ipse solẽ suũ facit sup bonos et malos et pluit sup iustos et iniustos. et ex sua largi tate bñfacit: et beneficia sua impendit bonis et malis: amicis et inimicis. Itẽ largitas xp̃i apparet in his que fecit in humanitate: q2 ad abundantias illa fecit. Uerbi gratia. Sicut quando aquã in nupcijs cõuertit in optimũ vinum. Et q̃n quatuor milia hominu pauit cũ septẽ panib⁹ et paucis pisciculis ita abun danter illos panes et illos pisciculos multi plicauit q̃ sustulerunt septe sportas de frag mentis que superauerant. Item quando pa uit quinq̃ milia hominũ. vt habet Joh. vi. cũ quinq̃ panib⁹ ordeaceis et duobus pisci bus ita abundanter tribuit et augmentauit q̃ discipuli collegerũt et impleuerunt duode cim cophinos fragmentorũ ex quinq̃ pani bus ordeaceis et duob⁹ piscibus: que supera uerant his qui mãducauerant etc. Ergo qui largior est inter homines ille nobilior est.

Hoc etiam naturaliter patet in aquila que est auis nobilior: que ex sua nobilitate non sola comedit predam suam: sed cõdiuit alijs aui bus. Sed parcitas et auaricia: rapina et ex actiones in subditis sũt signa ignobilitatis.

B Secunda virtus nobilitatis per quã nobiles cognosci debẽt est gratitudo: que est recognitio beneficiorum dei et hominũ. scili cet quando deo grati sunt in hoc q̃ eos pre alijs hominibus honorauit et sublimauit. Unde Augu. Qui beneficia non recognoscit ingratus est. Unde ꝓpheta. Obliti sunt be neficiorum eius. Imo natura et ratio huma na docent gratuitatem habere erga benefa ctores. Unde Aristo. ij. ethi. Oportet regra tiari ei qui gratiam fecit. Item nobiles non solum debent deo esse grati: sed etiam subdi tis suis a quibus nutriuntur debẽt regratia ri. quia ipsi nobiles non agros colunt: nec se runt: nec metunt: nec triturant: nec laborant in vineis, nec panem: nec carnes: nec pisces: nec alia comestibilia preparant; sed alij pro ipsis laborãt. sicut rustici in agris. carnifices piscatores. sartores. sutores ꝓ similibus. Hi preparant necessaria corporis quo ad victum et vestitum. Ergo oibus illis debent esse gra ti. et quãto in maiori reuerentia tenent suos subditos: tanto nobiliores cognoscunt esse. Sed illi sũt ignobiles q̃ spernunt vel vilipen dunt subditos. Imo tales ignobiliores sunt brutis aialibus. q2 bruta aialia recognoscũt illos q̃ eis benefaciunt: et in signũ gratitudi nis applaudunt ipsis. H Qꝫ autẽ bru ta animalia retribuunt q̃nq̃ bona sua bñfa ctorib⁹ patet per tale exemplũ. Legitur in vi ta scti Machari q̃ cũ quedam leena habuit speluncã iuxta cellã sancti viri. dum vna vice inuenisset catulos excecatos dolẽs eos ei ap portauit: et ad pedes ipsius eosdem posuit. Cumq̃ intelligeret vir dei pro illuminatione beluã rogare catulorũ. eo orante illuminabã tur: et matrẽ sequebant ad speluncã. Non tñ beneficij illi⁹ ingrata fuit: sed postmodũ pel les ouiũ cũ pilis q̃s capiebat sepi⁹ et plures quasi ꝓ gratitudine et mercede ante ostiũ cel le portauit. Itẽ aliud exemplũ de duob⁹ lu pis q̃ asportauerũt vnũ puerũ de villa ad sil uam. Et ex negligẽtia matris puer nõ bñ cu stoditus fuit. Tunc vnus luporũ habuit os reuersum in ore suo. et cũ portauit puerũ in ore puer illud extraxit cũ manu sua. Et sic ꝓ mer cede duo lupi puerũ reportauerũt ad villam et liberũ emiserũt. Tertia virt⁹ ꝑ quã nobi les cognoscunt est misericordia et cõpassio in pauperes et subditos. Unñ in signũ clemẽtie reges iunguntur. Et legit etiã q̃ rex apũ nõ hꝫ aculeũ cũ quo põt pũgere sic cetere apes. Er go q̃nto q̃s hꝫ maiorẽ cõpassionẽ et miam ad subditos tãto est corã deo nobilior. Unñ gre. Tanto enĩ q̃sq̃ ꝑfectior est q̃nto ꝑfecti⁹ alie nos sentit dolores. Qꝫ clementia spectat ad principes et reges ostẽdit Seneca dicens. Nul lũ ex hoibus maior clemẽtia q̃ regẽ et princi pẽ decet. Sed isti q̃ sunt duri et imisericordes ad paupes et subditos nõ sunt corã deo no biles sed ignobiles: q2 nõ hñt signũ nobilita tis. s. miam et cõpassionẽ. Quarta virt⁹ est vi rilitas et strenuitas. s. in defẽdẽdo subditos. Unñ nouis militib⁹ dat ensis. ꝓpterea vt vi duas et orphanos ꝓtegere debeãt a malefa ctorib⁹ et paupib⁹ et suis subditis violenti q̃ inferũt bona ipsorũ spoliãdo. Sed q̃dã defen dũt suos subditos ab alijs: et postmodum ꝑ seipsos eos spoliãt. Tales siles sũt ceto i ma ri q̃ defendit alleca ab alijs piscib⁹; s3 ꝑ se ea

decorat. Quibus nobilibus minatur domi-
nus, vt habet Esa. xxvij. In die illa occidet
dñs cetū qui in mari est. Quinta virtus est
magnitudo. et illa magnanimitas cōsistit in
hoc q̄ veri nobiles debēt parua contēnere. s.
terrena q̄ sūt parua respectu bonorū celestiū.
et magna appetere. scʒ spūalia in p̄senti: et ce
lestia in futuro. Ergo q̄ honorē dei in oibus
p̄ponit ille nobilis est. Sed ille qui honores
dei postponit et honorē p̄priū q̄rit: ille igno-
bilis est. Et sciēdū q̄ q̄nto plura signa illarū
sd crax v̄tutū q̄s in se inuenerit: tanto nobi
lior est corā deo. Unde nobilis est, ille quē no
bilitat sua v̄tus. Et insup̄ talis multū hono
rādus est ab hoībus. Unde Aristo. iiij. ethi.
Honor est premiū virtutis. Ex quo seq̄tur q̄
nullus de iure est honorādus nisi sit v̄tuosus.
Unde Aristo. viij. ethi. dicit. Scd̄m veritatem
solus bonus est honorandus. et homini vir
tuoso nō pōt fieri tantus honor quin maioris
honoris sit dignus. Unde Aristo. iiij. ethi. Uirtu
ti perfecte nō fit condignus honor. Ergo no
biles q̄ volūt habere honores: primo debēt
se exercere in v̄tutibus, ex quo soli virtuosi sūt
honorādi. Quantū ad secūdū sciēdū q̄ no-
biles et p̄lati tria tenētur suis subditis. Hec
q̄re ante ser. lix. H. Quantū ad tertiū sciēdū
q̄ subditi tenent̄ tria suis dñis siue prelatis.
Hec etiam habētur ante eodem. ser. lix. M.

In eadem dominica. Sermo. cxxviij.
De infirmitatibus.

Erat quidā regu-
lus cuius filius infirmabat̄ caphar
naū. Joh. iiij. Ex quo hic mētio fit
de filio reguli: q̄ grauit infirmatus est et fuit ad
mortē: tunc in p̄nti sermone tria sunt dicēda
Primo q̄re libēter et patiēter sustinere debe-
mus infirmitates corporis. Secūdo q̄ non est
maior misia in opibus mie q̄ seruire infirmis.
Tertio exēplū de eodē. I Circa p̄mū sciē
dū q̄ libēter et patienter sustinere debemus in
firmitatē corporis et hoc p̄pter septē. Primo q̄
infirmitas corporis dat hoi ad orationē vt p̄-
paret se ad exitū huius seculi. Lu. xij. Ut cum
venerit et pulsauerit p̄festim apiāt ei. Incer
ti enim sumus q̄n. q̄lit. in quo statu. in quo loco:
et p quē modū morituri sumus. aut in domo:
vel in lecto. in ciuitate: vel i cāpo. in aq̄ vel in
igne. de die vel de nocte. vt h Bern. Certū est
q̄ moriemur: incertū est q̄n: aut quō: aut vbi.

quoniā te vbiq̄ mors expectat. tu q̄ si
cius fueris vbiq̄ eam expectabis. Ergo
mitas est nuncius quē nobis xp̄us mit
nos p̄paremus. Et ergo si errauimus pec
redeamus ad viam salutis penitēdo. I
p̄s. Erraui sicut ouis q̄ perijt. Aut si es u
et pigre incedis tūc xp̄s p infirmitatē co
pungit hominē vt p̄cedat p̄ficiendo d
no in melius. O mira fatuitas irrationa
mentū et fatuū intelligit cum pungitur v
viam redeat si errat. vel si in via est vt p
dat. et hō rōnalis nō vult intelligere. I
p̄s. Uir insipiēs nō cognoscet: et stultu
intelliget hec. Ergo q̄ncūq̄ sentis aliq
firmitatem in capite. in oculis. in dentib
manibus. in pedibus. vel in dorso. vel in
cūq̄ mēbro corporis. tunc suscipere debes
dolorē tanq̄ nunciū xp̄i. et cogita quare
missus sit. scʒ ad preparandū te ad mort
sis paratus. Lu. xij. Estote parati q̄ q̄ hora
putatis filius hoīs veniet. Unde etiam Gre
sup Ezech. Ecce. nobis conditor noste
mortis icognitū esse voluit vt dū semp
retur, semp p̄ximus esse credat̄. et tanto q
q̄ feruētior sit in opatōne: q̄nto incertio
de euocatione. K Secundo debem̄
firmitates patienter sustinere. q̄ purgat
a peccatis p̄teritis. Exemplū habet̄ Num
xij. Ubi maria soror moysi percussa est le
propter peccatū detractionis. eo q̄ detr
moysi fratri suo: vt sic per illam infirmit
purgaret̄ ab illo peccato. Unde Isido. in
Aduersa corporis remedia anime sunt. e
tudo carnem vulnerat: sed mentē curat. A
guoriem iam vicia extorquet: et vires libidi
frangit. Et quādoq̄ per eadē membra pu
tur quis per que membra peccauit et de
offendit. verbi gratia. Sicut qui offendit
um per illicitum visū efficitur aliquando
cus. qui per illicitos gressus chorizando. s
tando et superbe incedendo deum offend
efficitur quandoq̄ claudus. et sic punitur
pedibus cum quibus deum offendit. Sim
liter qui libenter audit verba detractoria s
alia mala verba punitur quandoq̄ in sur
tate: et sic de alijs. Et est bonum signum
lutis, cum homo est patiēs quando deus eu
punit in eodem corpe et in eisdem membr
cum quibus peccauit. Quia scd̄m Aristot
secundo ethicorum. Medicine fiunt per contr
ria. Ergo si per integrum annū: vel etiā qu

doq; oibus dieb⁹ vite tue cū corpe tuo pecca
sti ꝛ diu i pctis vixisti. et de⁹ iā p pliriorē īfir
mitatē vult purgare pctā tua hoc grat iter aī
pacētia acceptare debes. vñ Greg. i mora. Di
uina dispēsat de q̄lib. vt plurior. vitio plurior
egritudo existat. Ergo nō debes mirari nec ī
pacient ferre si diu īfirmus es. q: forte diu in
pctis vixisti. ergo oportet te iā sustinere illā plu
rā infirmitatē. Naliciat mater i suo dilecto fi
lio nō pōt sustinere maculā in facie s; imedia
te lauat ꝛ mūdat. sic xp̄s i suis dilectis nō po
test sustinere maculā pcti. ergo si heri peccasti
hodie forte punit te de⁹ p pcō illo. vt sic pur
geris. Tercio īfirmitas corpis patiēter est
sustinēda q: hostē nostrū debilitat. s. corpus
nostru qd est maximus inimicus nostro. q̄a
ꝯcupiscit semp aduersus spiritu. q: corpus de
terra formatū est. ideo sp trahit īfra ad ima.
s; cū aīa creata est a deo et ifusa corpori. ideo
semp sursum tēdit. Et sic q̄n corpus īfirmat.
tūc spūs fortificat. vñ Apls. Cū īfirmior tūc
fortior sum. vñ Amb. Infirmitas corpis so
brietas est mētis. Ergo libēter debes habere
infirmū corpus et aīam sanā ex quo aduersa
corpis remedia sūt aīe et egritudo carnē vul
nerat et mentē sanat. Quarto infirmi
tas est paciēter sustinēda q: retrahit hoiē a
malo et attrahit hoiem ad bonū faciēdū. ps.
Declina a malo et fac bonū. Qm̄ īfirmitas re
trahit a malo pbat. q: īfirmus nō delectatur
supbire in vestib⁹ nec chorizare: nec luxuriari:
nec ad tabernas ire ꝛ se inebriare. ꝛ sic d̄ alijs
Vñ dicit dūs p pphā. Sepiā viam tuā spi
nis. Hoc ptz. q: multa pctā omisisti dū infir
mus fuisti. q̄ fecisses si sanus fuisses. vñ Hu
go. li. iij. de aīa. Quosdā psciens dñs multa
mala ppetrare posse flagellat eos īfirmitate
corpis ne peccēt vt eis vtilius sit frāgi lāguo
ribus ad salutē q̄ remanere icolumes ad dā
nationē. Vñ exemplū. Quidā laborās i ma
gna et graui infirmitate rogauit quendā san
ctū pp̄ter familiaritatē quā habebat ad ip̄z
et dilectōem vt sibi impetraret a deo vt a sua
īfirmitate curaret. Et facta orōe statim sēsit
se curatū. Et cū postmodū magis sentiret se
esse pnū ad peccandū. cepit cogitare q̄ magis
esset sibi vtilis infirmitas q̄ sanitas ad custo
diendū se a pctis. et ad augmentū meriti. et
q̄ fatue egit q̄ simpliciter petiuit illā sanatō
nem. Quare ↄconuerso rogauit eundē sanctū
vt iterū cederet p eo ad deū vt daret sibi q̄ ma
gis sibi expediret ad salutē aīe sue vel sanita
tem vel īfirmitatē. Et statim reuersa est p̄stina
infirmitas. Quā ip̄e gratāter suscepit tanq̄
bñiū donū dei. cogitans eā esse sibi vtilē ad
custodiam sui et ad augmentū meriti. Item
sciendum q̄ infirmitas corpis nō solū retra
hit hoiem a peccatis sed etiā ad bona opa in
citat. Hoc sic pbat q: infirmus ꝯteritur. ꝛ cō
fitet peccata sua et satisfactōem et emendā
ꝓponit. quā penitentiā in sanitate nō curasset.
Insup infirmus deum inuocat. et sc̄ōs itercedere
pellat. et orationes bonoꝝ desiderat. quoꝝ
sanctoꝝ inuocatōem in sanitate nō habuit s;
sepius de deo et sctis oblitus fuit. ps. Tribu
lationē et dolorē inueni et nomē dñi inuoca
ui. Item Luce. xiiij. Compelle intrare. Glo.
Qui infirmitate confracti ad amorem dei re
deunt ꝯpelluntur intrare. Vñ etiā Greg. Ma
la q̄ nos h̄ premūt ad deum ire ꝯpellūt. Esa.
xxvi. In angustia requisierunt te. Imo īfirmi
tas facit hoiem festinare ad deū et adiutores
ps. Multiplicate sunt infirmitates eorū et
postea accelerauerūt. Hoc patz q: infirmus
odit gaudiū mundi. et habet tediū audire et
videre ea q̄ mundi sūt et ꝯsequēter cupit dis
solui. et esse cū xp̄o et q̄rit miam dei et auxili
um ei⁹. Et sic ptz quō infirmitas trahit hoiē
ad bonū. Exemplū. Narrat magister iacob⁹
q̄ q̄dam erat miles in francia. Cū aūt q̄dā in
paup clericus deferret aquā bñdictā ad do
mū eius. ille pauperi nihil ꝑmittebat dari. s;
illum cū ꝯuitijs et ꝯtumelijs afficiebat. Cū
aūt postea dictus miles egrotaret ꝛ vocatus
fuisset p̄dictus clericus ad domū eius p̄cepit
sibi aliqd dari rogās eū vt p eo oraret vt de⁹
eū sanaret. Qui q̄siuit ab eo in quo statu ma
gis laudaret deū et timeret. et eum et sctos
pl⁹ inuocaret. Qui r̄ndit q̄ in infirmitate ma
gis deum timeret ꝛ corde et ore eū inuocaret
Tunc clericus ait. Et ego rogabo deum q̄ in
isto statu vos custodiat. in quo et melius va
letis seruire. Quinto infirmitas paciēter ē
sustinēda quia est speciale donū dei. ꝛ signū
dilectionis ipius. Apoca. iij. Ego quos amo
arguo et castigo. Apls ad Hebr. xij. Quē di
ligit dñs castigat flagellat autē omnē filiū
quē recipit. Vñ etiā Origenes sup Ose. viij.
Qui diligitur corripitur. q̄ non autē corripit
peccatis suis dimittitur. Unde etiā Grego.
in moral. Attende scripturam dicentem tibi
flagellat omnē filiū quem recipit. Tu dicis

forte exceptus sū si exceptus fuens a flagellorū passione eius. et exceptus a numero filiorū Sic econuerso ptinua sanitas corpis et psperitas malū rerū signū est odij et ire dei. Unde Gre. Magnus est furoris rex tpaliū. eterne dānatōis est indiciū. Ergo potius debes videre q deus ferat tribulationes sicut suis caris amicis et filijs. s. dādo īfirmitatē et tribulatōes quā sicut suis inimicis q in suis pctis pseuerant et insup habēt ptinuā sanitatē et pspertatem Unde legit q qdam bonus hō singulis ānis īfirmabat pter semel. tūc dixit. O deus oblitus es mei qa isto anno non visitastis me. s. p donū infirmitatis. ¶ Sexto infirmitas corpis est patiēter sustinēda. qa liberat a futura pena Dns non iudicabit bis in idipm. Naum i. Afflixi te. supple in psenti. et nō affligam te supple in futuro. Aug. Hic vre. hic seca. vt in eternū pcas. Gre. Misericorditer exhibet deus tpalem seueritatē ne eternā inferat vltionē. Ideo qbusdā h parcit eos in eternū feriat Ideo hic ferit non parcendo vt in eternū pcat. Hoc summe placere debet cuilibet petōri qui peccauit. eo q necesse ē eū puniri aut hic aut in futuro et psens tribulatio ē minima respectu tribulatōis future Unde pverba Minimum p magno placeat tibi. Nā psens infirmitas et tribulatio respectu future est q̄si denarius respectu mille florenoz. Uel sicut si alicui deberet abscindi membrū vnū. s. manus vel pes. et abscinderet sibi crinis tc. ¶ Qa ignis purgatorij et infernalis idē sunt quo ad calorē. nisi q ignis purgatorij est tpalis et trāsitorius et infernalis est eternus. et ignis noster respectu ignis purgatorij est sicut ignis depictus. in quo vnusquisq purgabitur et grauissime punietur. q h p pctis suis nō est purgatus. Unde exemplū legit q qdam aduocatus rogauit qndam hoīem sibi carū et dilectū. vt sibi post obitū infra. xxx. dies appareret. Et ille pmisit sibi si volūtas dei hoc pmitteret. Et post obitū apparuit et dicēs se esse in maximis penis Et ille. es in purgatorio. aut es in inferno. rn̄dit in purgatorio sum. Et ille. Est ne aliq pena tpalis q possit pparari tue pene. Respondit. Tāta pena mea est. q si omnes montes et oīa ligna et oīa visibilia in mūdo existētia arderent et ego in medio illius ignis starē. adhuc nō posset cōparari pene mee quā patior. Et adiecit illis q̄ fuit in quo statu ipe eēt. q sibi hoc ppter deū et ppter dilectōem illam insinuaret quā ad ipm haberet. Rn̄dit defunctus dicēs eū esse in malo statu ppter sr pbiā et auaritiā suā et si sic in tali statu moreretur eternaliter dānaret. Qui ex hoc pmotus et cōpunctus puersus est a pctis suis penitēdo et satisfaciendo. et factus est bonus et vitā suam in bono finiuit. Unde tanta est pena purgatorij. q qs hic potius deberet. xxx. ānis īfirmari. q ibi solum vna die ardere. vn̄ dr in decre. Igni purgatorio nulla pena tpalis est cōparabilis. dist. xxv. Qui in aliud. Ergo qlibz debet esse patiēs in sua infirmitate et eā deo p peccatis suis offerre. Et q ipatiēs est habz duplicē infernū. qz hic illā īfirmitatē pra quā murmurat et quā ipatienter fert et post hanc vitā eternā dānationē. Quia sicut i paciētia qs possidebit aīam suā sic in impaciētia pdet eā Gre. Regnū celoz nullus murmurans accepit. nec vllus q accepit murmurare pōt. ¶ Septimo infirmitas et tribulatio paciēter est sustinenda. qz est pignus eterne salutis. et est via et porta celi qz in tribulatōe cōformamur capiti nostro. s. xpo in psenti et seqmur vestigia eius. i. Petri. ij. Xps passus est p nobis vobis relinquens exemplū vt sequamini vestigia eius. Eccli. xxiij. Magna est gloria seq dnm. Unde etiā aplus. ij. Thi. ij. Si cōpatimur et cōregnabimus. Sed heu plures volunt cōregnare cum xpo in celo. sed h nō pati in mundo cum eo. Cōtra quos dr Luc. xxiiij Nonne hec oportuit xpm pati. et ita intrare in gloriam suam. Sic et nos oportet de necessitate pati si volumus intrare regnū dei. Act. xiiij. Per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum dei. Sic patet q tribulatio et infirmitas corporis est pignus et via et porta eterne salutis. O qui fugiunt hanc portam et viā inquantū possunt quomodo intrabūt celum. vt sunt isti q ita inuite īfirmant vel aliquid sustinēt. Itē qui hic sanitatē corpis pqrunt q anime. et q i gaudijs mūdi et voluptatibus carnis et in diuitijs et honorib' semper viuere volunt. vn̄ Apls. Si scdm carnem vixeritis moriemini. Hiero. Impossibile ē vt presentibus quis et futuris fruatur bonis vt h ventrē. et ibi mentē ipleat et de delicijs trāseat ad delicias. Bernar. Qui carnalibus quidē voluptatibus pascit eternaz delitiaz eius se indignos habet. Ut ai i eternis gaudijs digni habeamur. tunc h libenter pati debemus. Greg. Si dulcia qrimus necesse est

vt amara tollerent. Insup infirmitates et tribulationes augmentant hoi premiũ celeste. Math. v. Gaudete i illa die et exultate: quia merces vestra copiosa est in celis. Hieroni. in epla. Libenter nunc tormenta patior: vt futura mihi gloria seruetur. Modo quotiens aliquem dolorem corporis patienter sustines: totiens mereris coronã vite eterne. Etiam si millesies in oculo: in dorso: in pede: in corde: in capite: vel alibi dolorẽ sentires: pro qualibet vice eternũ premiũ possidebis. Et illud premiũ excedit omnes passiones presentis vite: etiam si vnus sustineret omnes passiones et infirmitates oim hominũ. Unde aplus. Non sunt condigne passiones huius temporis ad futurã gloriam. Imo si quis in ardenti clibano deberet esse vsque in finẽ mundi adhuc nõ esset comparatio futuri gaudij. Unde Criso. Si quotidie oportet nos tormenta perferre: supra ipsam gehennã pro tpe tollerare pro eo vt xpm videre possem in gloria et sanctorum eius numero associari non erit dignũ pati omne quod triste est modo vt tanti boni tanteque glorie principes haberemur. ¶ Quantũ ad secundũ sciendũ scdm magistrũ Humbertum sup regulam beati augustini. quod nõ est maior mia in exteriorib operibus mie: quam que exercet circa infirmos seruiendo et administrando eis. Ibi enim pascitur esuriens et potatur sitiens. hoc xps recipit quasi sibi esset factum in cruce quando dixit Sitio. Math. xxv. Quod vni ex minimis meis fecistis: mihi fecistis. Item veste nudus cooperitur cum infirmus tegitur: et hospitalitas exhibetur qũ infirmo lectus ad quiescendũ paratur. Et vinctus visitatur quando vinculis ligatus infirmitatis cõsolatur. et tandem exhibetur mortuo officiũ sepulture. Et sic infirmis seruiendo exhibentur omia opa misericordie. Item seruire infirmis pcellit alia opa mie et religionis. Quod sic pbat. Nam in opib rigoris et religionis seruit quandoque deo ex vno sensu vel de vno mẽbro. vt in abstinẽtia de gustu. in vigilijs de visu. in aspero vestitu de tactu. in silentio de lingua: et sic de alijs. In operibus vero pietatis circa infirmos. Primo seruit oculus in vigilãdo: et interdũ horrenda videndo. pro quibus hoi dabitur diuina visio in celo. Secũdo olfact fetores sentiẽdo. Tertio audit. dura verba. gemit. suspiria et importunitates audiendo. Quarto tactus infirmos tangẽdo et subleuãdo. Quinto gustus propter eos solutã comestionẽ intermittendo. Sexto lingua eos cõsolando. Septimo pedes pro eis discurrendo. Octauo totũ corpus pro eis diuersimode laborãdo. Que ergo religio potent huic cõparari in qua hõ seipm totũ sic deo religat: vt ex toto corde seruiat: et corpe et sensibus et membris vt iam dictum est. Huius religionis seruãde et sectãde dedit nobis exemplum xps qui tam benignũ se exhibuit infirmis eos visitando. dulciter alloquendo. frequẽter sanãdo. Circa vltimũ nota exemplum. Legitur in vitaspatrũ quod erant duo fratres quorum vnus multũ ieiunauit: alius vero seruiebat infirmis deuote. Quesitũ aũt fuit a quodam sene quis eorum esset maioris menti. Et dixit sener. Si frater ille ieiunans appenderet se per nares: non posset peruenire ad mensuram illius qui seruit infirmis.

¶ In eadẽ dominica. Sermo. cxix. de morte spirituali.

Incipiebat enim

mori. Joh. iiij. c. Sciendum quod sicut hõ morit corpaliter: sic etiã et spũaliter. Unde in presenti sermone: tria sunt dicenda. Primo quomodo homo moritur in anima. Secũdo quomodo mors corporalis et spũalis comparantur adinuicẽ. Tertio exemplum. ¶ Circa primũ sciendum quod progressionẽ mortis criminalis ipsius anime possumus accipere per similitudinẽ mortis corporalis. corpaliter enim moriens. Primo incipit infirmari. Secũdo febricitari. Tertio agonizare. Quarto mori. Quinto inuolui sive velari. Sexto exportari. Septimo tumulari. et sic fit per omnẽ modũ morientib in pctis. Primo qñ hõ corpaliter incipit infirmari. tũc distempat i natura: sic quod nõ habet appetitũ et saporẽ cibi neque potus: sic aia pmo infirmat et distẽpat. et hoc fit in pmis motib et suggestionib cũ delectatione: tñ sine cõsensu. Secũdo aũt oportet morientẽ febricitari. nullus enim ex pdicta infirmitate morit nisi eadem infirmitas amplius inualescat. Cum enim hõ infirmus se sentit ex vicijs ipugnari grauit intantũ vt totũ corpus incendat. iam sentit quod infirmitas creuit: et accessiones sive adustiones viciorum. quãdiu tñ ibi psistit nequaquam morit: sed necesse e quod si mori oporteat vt amplius pcedat. Tertio hõ ad moriẽdũ se disponẽs incipit agonizare. quod pingit cũ vicii importunitate tẽpta

tienus mutare incipit: et deliberare quod velit et quod faciat: unde in parte vult et in parte non vult. Et ibi ratio sic luctatur cum sensualitate: ut ratio modo vincat: modo vincatur. Hec luctatio indicat id est quod agonizare et ad mortem festinare. Quarto eius tandem hac in malicia certe tunc homo ex importunitate impugnationum viciorum vincitur dans manus hosti. hic ut consentiat in peccatum. iam et hoc ipso exalat spiritum et statim mortuus est homo iste. qui cum consensum peccato dederit deum quod est vita anime euolat: et animam mortuam dereliquit etiam si peccatum adhuc actualiter non est subsecutum. Unde dicitur in decre. In malicia voluntas proprie reputatur. de pe. dis. i. Omnis. Propter quod dicitur Thob. iiij. Caue ne aliquando peccato consentias. Quinto pannis inuoluitur et velatur. sic quod iam victus peccato consentit et opere ipsum perpetrat. sed tamen occulte: quia adhuc de perpetratis criminibus erubescit. Sic occultabat adam peccatum suum cum interrogatus a domino dixit. Mulier quam dedisti mihi sociam dedit mihi de ligno et comedi. Similiter eua occultauit cum interrogata fuerat dicens. Serpens decepit me. Sic dauid occulte perpetratum adulterium abscondere nitebatur cum mitteret pro uria et veniret et intraret domum suam et dormiens cum uxore conceptum crederet esse suum. Cui dixit deus per nathan prophetam. Tu fecisti abscondite. ego autem faciam verbum istud in conspectu omnis israel et in conspectu solis. Sic etiam dicit dominus cuilibet peccatori qui iam celat peccatum suum. Naum. iij. Reuelabo pudenda tua in facie tua: et ostendam in gentibus nuditatem tuam. Quod continget in extremo iudicio domino secreta cordium reuelante. Sexto mortuus pannis inuolutus exportatur. Sic peccator occultis peccatis crebrius repetitis in peius prolabitur: ut audacter peccare incipiat etiam in aperto. sic quod de his nihil penitus erubescat. sed magis gloriatur in malicia: ut sit de numero illorum de quibus dicitur Prouer. ij. Letantur cum malefecerint. et exultant in rebus pessimis. quorum vie peruerse sunt et infames gressus eorum. De quibus dicitur Jere. iij. Frons mulieris meretricis facta est tibi. noluisti erubescere. Septimo tumulatur cum longa consuetudo et assueta mala capecandi trahit in habitum. intantum quod etiam peccare desiderat. et nullum habeat motamentum. Et cum omnia impugnant a conquiescit affectus volendi nunquam in talibus recedat: et sic obstinatur et indurat ne conuertatur. Thren. iij. Lapsa est in lacum vita mea: posuerunt lapidem super me.

Quantum ad secundum sciendum quod nouem sunt signa per que cognoscitur infirmus utrum cito moriatur corporaliter. Sic similiter cognoscitur de homine spiritualiter. Primum signum est quod qui considerat faciem infirmi: qui si omnino dissimilis est respectu status sanitatis signum est mortis. Sic spiritualiter si exemplum malum prebes proximo. scilicet colorando faciem tuam ut possis proximum allicere ad malam concupiscentiam. signum est spiritualis mortis. Et talis est occisor proximi: et reus omnium animarum que per suam pulcritudinem alliciat ad malam concupiscentias. Unde Gregorius in moral. Tot mortibus dignus est: quot exempla prauitatis in posteros relinquit. Et tales qui per malum exemplum dant occasionem aliis peccandi sunt maledicti a christo. ut habetur Math. xviij. Ue homini per quem fit scandalum. Et talis reus erit omnium peccatorum que alii ex suo malo exemplo committunt eum imitando. et inde pena eius semper augmentabitur a quolibet qui eum in talibus sequitur usque ad diem iudicii. Sed qui tunc scandalizare proximum in verbis in moribus. et in factis est signum boni coloris in facie sua et signum vite. Et talis qui prebet bonum exemplum proximo multum diligitur a christo. et quotquot eum imitantur in hoc bono exemplo tot gaudia accidentalia habet in celo. Unde Cesarius. Quantis exemplum vere humilitatis et perfecte charitatis ostenderis: cum tantis et pro tantis eterna premia possidebis.

Secundum signum est si infirmus vigilat et lucem odit et homines fugit: et faciem abscondere nititur signum est mortis corporalis. Sic spiritualiter si quis fugit lumen apertae predicationis: sic quod non potest audire veritatem et verbum dei signum est mortis spiritualis. Si quis autem libenter audit verbum dei et veritatem. signum est vite spiritualis. Unde christus dicit in euangelio ut habetur Jo. viij. Qui ex deo est verba dei audit. propterea vos non auditis: quia ex deo non estis. Tertium signum est si infirmus stridet dentibus in acuta passione: et est antiquus nec hoc non ante facere consueuerat. vel infans respirare incipit tunc cito moritur. Sic spiritualiter si quis est iracundus et impatiens et cum verbis maledictis et iracundus proximum offendit. signum est mortis spiritualis. Unde apostolus. Neque maledici neque rapaces regnum dei possidebunt. Sicut sunt illi iracundi cum quibus nullus concordare potest qui viuit cum proximis suis in hoc mundo sicut dyabolus propter ipsorum viuit cum damnatis in inferno: quem nullus pacificare potest. Et tales iracundi habent duplicem infernum. scilicet in presenti par et in

et in futuro penã dãnationis eterne. Unñ Je
re. v. Servietis dijs alienis qui nõ dant vo
bis requiẽ die ac nocte: sic econverso pacifici
sunt filij dei et tabernaculum altissimi. P. sal.
In pace fact⁹ est locus eius. Quartũ signũ
est si nasus cõtrahit: et si labia cõtrahunt. sig
nũ est mortis corpalis. Sic spũaliter si quis
raro aperit os ad laudandũ ad regratiandum
deo: sed poti⁹ ad blasphemandũ et ad iuran
dum est signũ malũ. Unñ oẽs blasphemi hñt
signũ mortis eterne: sed ecõverso illi qui deũ
laudãt et ei regratiant̃ de suis bñficijs. vt di
cere possint cũ ps. Bñdicã dño in omni tpe
semp laus ei⁹ in ore meo. Quintũ signũ est
si infirmus habet linguã siccã et nigrã pustu
las in lingua. hoc est signũ mortis corpalis.
Sic spũaliter si qs habet linguã mendacem:
signũ est mortis spũalis. Unde scriptum est
Os qđ mentitur occidit aiam. Nam mẽdax
lingua est q̃si falsa moneta q̃ nõ valet nisi ad
ignem. Sic ecõverso si hõ est verax in verbis
suis est signum vite et salutis. Psal. Ecce eñi
veritatem dilexisti ꝛc. Quia ipse xpũs est via
veritas et vita. Sextum signum est si sternu
tationẽ nõ habet qñ piper vel ellebor⁹ intro
mittitur in nasum infirmi. qđ tñ simplices facere
nõ debẽt. alioqñ infirmũ graviter ledere pos
sent. et est signũ malũ si non sternutat. Mo
do in sternutatione movet̃ totum corp⁹ hõis
ab intra et ab extra. Sic spũaliter si qs audit
vel cogitat de morte ꝑpria vel de iudicio ex
tremo: vel de penis inferni vel gaudijs celi et
nõ concutit̃ in seipso. signũ est eterne mortis.
Psal. A iudicijs eius ꝛc. Sic econverso si qs
audiendo vel cogitando ista predicta cõcutit
tur et movet̃ ad contritionẽ et ad penitentiam
signũ est salutis. Septimũ signũ est si sor
des aurũ q̃ naturaliter sunt amare vertãtur
in dulcẽ saporẽ: est signũ mortis corporalis.
Sic spũaliter si aliciũ est dulce audire detra
ctiones de ꝓximis: signum est mortis eterne.
Unñ Augu. Non accomodes aures tuas ad
percipiendũ verba detrahentis ne concipias
mortẽ in aĩa tua. Detrahenti eñi et audienti
vtrique esca est mors aie. Et vt brevius cõclu
dã. detractor et libẽs auditor dyabolum por
tant in lingua. Unñ etiã Bern. Detrahere aut
detrahentẽ audire qđ horũ dãnabili⁹ sit non
facile dixerim. Sic ecõverso si qs libenter au
dit bona loq̃ de ꝓximis: et ex fraterna chari
tate ꝯgaudet ipsis: signũ est vite. vñ. i. Job.
iij. Nos scim⁹ q̃m translati sumus de morte
ad vitã: q2 diligim⁹ frẽs. Octavũ signũ est
si sudor et anhelit⁹ frigescat. et insuper man⁹
ipsi⁹ infirmi sũt frigide et falce signũ est mort
corpalis. Sic spũaliter si qs est frigidus et te
pidus in his q̃ sunt dei: et q̃ ad salutẽ aie per
tinẽt: et facilis ad ea q̃ corpis et mundi sunt.
Et insup si nec iniuste restituere curat: nec ele
mosinã potest de iuste acquisitis dare et ma
gna avaricia et cupiditate superflua: signum est
mortis eterne. Sic ecõverso si qs est agilis et
ꝓmptus ad ea q̃ dei sunt: et põt libere et spõ
te restituere res iniuste acq̃sitas et largiter ele
mosinã dare de reb⁹ iuste acquisitis: signum
est vite spũalis et eterne. Nonũ signũ est si in
firm⁹ nec dormire nec requiescere põt: sed iam
vult huc iam illuc: nec i vllo loco manere po
test: signũ est mortis corpalis. Sic spũaliter
si qs semp occupat̃ circa terrena et trãs. tota
die noctuque: sic q2 nec in dieb⁹ festivis cessat
a laborib⁹ et mercantijs suis: et intantum in
quietat cor suum: q2 raro vel nunquam cogitat de
deo et salute ꝓpria: signum est mortis spũalis
et eterne. Sic ecõverso si qs nollet quicquam lu
crari cõtra deũ: nec violare festa ꝓpter aliqđ
lucrũ tpale: et cõtentat̃ in his q̃ deus sibi ad
ministrat: et intendit eis vti ad honorem dei
et salutẽ ꝓpriã: signum est vite spũalis eterne.
R Quantũ ad tertiũ nota exemplũ de his
qui mori incipiunt. sicut fili⁹ reguli qui incipie
bat mori. Legitur in vitaspatrũ ordinis pre
dicatorum. q2 fuit in provincia anglie in cõvent
tu derbie frater quidã iuvenis valde devot⁹
ꝛc. Quere illud exemplũ supra sermo. ix. P.

De eadem dominica.

Rediditipe et do

minus eius tota ꝛc. Istum sermonem
de articulis fidei quos quilibet xpianus cre
dere debet. Quere infra sermone. cxlvi. B.

Dñica. xxij. ser. cxx. de idulgẽtia ad iunicos

Serve nequã om

ne debitum dimisi tibi: q̃m rogasti
me. nõne ergo oportuit et te misereri
conservi tui: sicut et ego tui misertus sum.
Math. xviij. Superi⁹ interrogavit petrus
ihm dicens. Dñe quotiẽs peccabit in me fra
ter meus et dimittã ei: vsque septies? Et rñdit
ihs. Non dico tibi vsque septies: sed vsque sep
tuagiesseptiens. Et ponitur ibi numer⁹ deter

minatus pro numero indeterminato. i. quotiens peccabit totiēs dimittite ei. Unū in pñti sermone tria sūt dicēda. Primo q̄ sunt ista q̄ debent nos inducere ad indulgendū inimicis nr̄is. Secundo qualiter tenemur indulgere inimicis nr̄is. Tertio exemplū de eodem.

¶ Circa primū sciendū q̄ quinq̄ sūt que debent nos inducere ad indulgendum inimicis nr̄is, etiā quantūcūq̄ grauiter nos offenderunt. Unde q̄cūq̄ illa q̄nq̄ diligenter cōsiderat et ponderat non erit sibi graue inimicis suis indulgere. Primo eni debemus indulgere offensoribus nr̄is: vt peccata nostra nob a deo dimittantur. Nam tanta est differentia inter peccata nr̄a quibus deum offendimus: et inter offensam qua p̄ximus nos offendit, sicut inter decē milia talenta et centum denarios. Ut autem deus nobis multa et magna peccata dimittat, libenter debemus hoc paruū dimittere proximis. Unū Marc. xi. Cum stabitis ad orandū dimittite si qd habetis aduersus aliquem: vt et pr̄ vester q̄ in celis est dimittat vobis peccata vestra. Quod si vos nō dimiseritis: nec pater vester qui in celis est dimittet vobis peccata vestra. Lu. vi. Dimittite et dimittemini. Augu. de verbis apli. Unusq̄sq̄ talē indulgentiā accepturus est a deo: qualem et ipse dederit p̄ximo. Unū etiā petrus rauennen. O homo si sine peccato esse non potes: et vis semp dimitti tibi: semp dimitte. q̄ntū vis dimitti tibi tm̄ dimitte. quotiens vis dimitti tibi totiens tu dimitte. imo q̄ vis totum tibi dimitti totū dimitte. Unde Greg. in omel. Ille recte sui delicti veniam postulat: q̄ hoc qd̄ prius delinquit in ipso relaxat. Imo tanta posset esse offensa: et cum tanta charitate et patiētia indulgere posses q̄ deus oēm culpā tibi indulgeret. Grego. Qui in se peccanti clementer indulsit nullū peccati vestigiū in aīa eius remanebit.

¶ Exemplum de hoc legimus q̄ erat quidam miles qui occidit patrem alterius militis. et ille volens vindicare homicidiū patris nunq̄ potuit illum militem inermē inuenire: sed semper armatus incessit. Accidit autē in die parasceues q̄ idem miles incessit nudipes et sine armis. Tunc alius miles cum euaginato gladio occurrit ad ipm volens vindicare homicidiū patris. Tunc ille p̄sternēs se ad pedes alterius militis dicens ei. Ego humiliter supplico vobis propter illum qui hodie in cruce p nobis mortuus est: quatinus mihi ignoscatis quicquid cōtra vos feci occidendo vobis patrem vestrū. Et ille miles erexit eū: et p̄pter ihm crucifixū totū indulsit ei: et in signū recōciliationis osculatus est eū. Cum aūt ille miles in ecclesia cum ceteris hominibus osculari voluit crucifixum sicut mos est in illa die: tunc ihs in cruce amplexatus est eundē militē cū brachijs: et osculatus est eum corā oī p̄plo: et vox ab oībus audita est. Tu hodie p̄pter me indulsisti illi qui tibi patrem tuū occidit: et ego hodie indulgeo tibi omnia peccata tua. Et sic impletū est in illo milite illud dictū xp̄i. vt habet Luce. vi. Dimittite et dimittemini. Unū Augu. Multa sūt genera elemosinarum q̄s cū facimus adiuuamur vt dimittantur nobis peccata nr̄a: sed ea nihil est maius q̄ cum ex corde dimittimus qd̄ in nos q̄sq̄ peccauit. Sed indurati q̄ nolunt indulgere offensoribus suis nullo modo debent sperare indulgētiā suorum peccatorum etiam quantūcūq̄ cōterant vel cōfiteant. Unū Isido. de sū. bo. frustra deū sibi p̄pitiari querit: q̄ cito proximo placari negligit. Imo obstinatus et iracundus q̄ in rancore et inimicitia stant et nolūt indulgere illud qd̄ eis dimissum fuit reuocatur ab eis. Unū Greg. iiij. li. moral. Si hoc qd̄ i nos delinquit ex corde nō dimittimus. et illud rursum exigit qd̄ nobis iam p penitentiam dimissum esse gaudebamus.

¶ Secundo debemus indulgere io vt deus exaudiat orōnes nr̄as: et acceptet bona opa nostra. Ratio est: q̄ deus nullū bonū opus acceptat: nec orōnes exaudit q̄ diu q̄s stat in rācore: et nō vult indulgere. Augu. Qui nō vult dimittere fratri suo non speret orōnis effectū. Unde etiā Ambro. Si nō iniuriā dimittis ea q̄ tibi facta ē nō orōnem p te facis: sed maledictiōes sup te inducis. Itē nec opa bona etiā quecūq̄ sint illa: siue ieiunium siue elemosina: siue peregrinationes: siue castigatiōes corporis: et frequentatio ecclesiarū et missarum: et sic de alijs. Si eni tot bona opa quis oī die faceret quot sūt stelle celi: deus nullum eorum acceptaret. vnū Grego. Munus nō accipit si quis aīi discordia ab aīo repellat. vnū etiam Augu. in ser. de bto stephano. Nemo se circumueniat. nemo se seducat: q̄ vel vnū hoīem in hoc mūdo odio habet. quicq̄d deo in bonis opibus obtulerit totum perdet. Ergo recōciliari debemus fratri nr̄o si volumus vt deus acceptet nr̄a munera. Unū xp̄s dicit Math. v. Uade prius recōciliari fratri tuo: et tunc veniēs offe

sen inimicitiā. vñ Eccli. xxviij. Pena i. que tñ nō approbat altissim⁹. ¶ Tercio indulgere debes eo quod nō potes nocere primo nisi prius tibi maximū dannū īferas. s. aīam tuā occidendo. Ergo si ista dno predicta nō possūt te inducere ad ignoscēdū proximo. tñc illud terciū oīno te inducere debet quod sponte dimittas proximo eo quod nō potes te vindicare vbis eb/loquēdo sibi. iniurādo. maledicēdo. ifamādo. culpas eius publicādo zc. neq; i rebus. s. sibi furando. vel bona et fortunā ipius ipediēdo neq; etiā in psona eū percutiēdo vel vulnerādo nisi prius occidas propria aīam tuā. i. Joh. iij. Qui odit fratrē suū homicida ē. Glo. supple sui ipsius. Nōne stultus eēt q manū propriam ploraret: vt tunicā vel pallium proximi ledere posset? Adhuc magis ille est stultus q propter vindictā proximi occidit suā propriā aīā: q preciosior ē quod totus mūdus: et oīa visibilia q in mūdo sūt. Berñ. Totus mūdus ille precium vni⁹ aīe estimare nō pōt. Aug. Aīa oēm corporeā creaturā nature dignitate pcell. t. Itē aug. Maius ē dannū i amissione vni⁹ aīe quam mille corpor. Modo diligēter attēde an tibi expediat vindictā sup proximū expetere. siue i reb⁹: siue in fama: siue i corpe. et tibi ex hoc eternā mortē iterre. vñ. i. Joh. iij. Qui nō diligit fratrē manet i morte. s. corpis et aīe. Vñ augu. Vita aīe amor ē q non amat mortuus ē. ¶

Quarto ideo idulgere et diligere debem⁹ inimicos nostros: qz illa psecutio quā qs patit ab inimici pacīēter augmentat gliam et minuit sibi penā purgatorij. vñ ps. Supra dorsum meū fabricauerūt petōres. Glo. supple coronā eternā. Quō ergo potes odire illū q tibi tam vtilis est i augmētū meriti et glie. Nā maius bonū tibi ptulit ledēdo te vbo vel facto. si patiēs fuisti quam si tibi mille flo. enos imo vnum totū regnū dedisset qz eternā coronā tibi prepauit. et eternū excellit oē trāsitorū. Arist. v. phy. Finiti ad infinitū nulla ē proportio. Ergo quot iniurias patiēter sustinuisti. tot eternas coronas i celo meruisti. Insup penas purgatorij soluit. Et iō de⁹ pmittit malos viuere vt bonos cruciēt. vel vt puertant. Ergo quicquid tibi fit ab inimic. hoc totū deo offerre debes pro peccatis tuis in patientia cordis. Et possibile ē quod vna iniuria deleat tibi integrū annum pene purgatorij. Imo possibile est quod tante possēt esse iniurie et psecutiones: et cum tali paciencia posses sufferre eas quod oīs pena purgatorij tibi p illas dimitteret. s. et quod statim euolares ad celum. Ergo cū inimicus te psequit et maledicit tibi. Voce sufferre debes paciēter. et eo minus pmutabit tibi illā maledictōem i bñdictionē. ps. Maledicēt illi et tu benedices. Aug. Qui enī iniusta' ē et maledicat proximus et p maledictōe reddit. Et sic ē etiā de alijs iniurijs quas qs paciēter sustinet. Quito idulgere debes l. bēter. qz ex hoc deus et oēs sācti et angeli erūt tui amici. Eccli. vi. Verbū dulce multiplicat amicos. Aug. in ser. de sctō Stephano. Per amorē hois inimici efficieris amicus dei. imo amicus oīm sanctorum et angelorum sic quod nunquam aliqua mater in mundo intantū dilexit filium suū vnigenitū sicut vnusquisq; sanctorum et angelorū te diliget. si proximo ob amorem dei et ipsarum ignoscas. ¶ Quantū ad secundū sciendū quod quilibet tenetur quinq; modis indulgere inimicis si vult saluari. Primo tenens ex puro corde eis idulgere. sic quod non velis te vindicare nec vbo nec facto. sic quod nō odias inimicos nec optes eis malū ex ira vel rancore: vt dicere possis cum. ps. Si reddidi retribuētibus mihi mala: decidā merito ab inimicis meis inanis. Sed qui sic stant quod gaudent de infortunio et dolent de psperitate inimicorum et rancore. et illi habēt corda dyabolica: quia sunt similes dyabolo qui dolet de bonis nostris: et gaudet de mal' nostris. Sic et isti rancorosi. Ergo sūt a deo maledicti. vt habetur Esaie. v. Ve qui dicitis bonum malū: et malū bonū. Unde queritur hic vtrum inimicis teneamus ex corde oēs iniurias dimittere? Rñdetur quod ex iniuria vel damno aliquo facto solent in eo consistit iniuria tria oriri. s. z rancor in affectu. signum rancoris in effectu. et accusatio iuris contra iniuriantem. Primū et secundū tenet homo statim dimittere sed terciū non tenetur illi: nisi ille satisfaciat scdm suū posse qz quilibet pōt exigere iusticiā et satisfactionē ab eo q sibi fecit iniuriam. sic tamen quod non odiat eū nec signum rācoris ei ostendat: sed solum exigat illud qd sibi iusticia dictat. p satisfactōe contra iniuriā sibi illatam. Unde dr in decre. Non tenetur offensus dimittere iniuriam nisi sit sibi satisfactū. xxiij q. iiij. Si illic. Sed ille q i corde retinet vindictam sup proximū est inimicus dei et filius eterne dānatiōis. Eccli. In tpe vindicte disperdet te. Secūdo indulgere et diligere inimicus debes sic quod nō velis p alios vindicari. exemplo

xp̄i carnis iniuriā cū discipul. sui vindicare vellent. vn̄ dixit reprehendendo illos. vt habet Luce. ix. Nescitis cuius spūs estis. filiꝰ hois non venit aias pdere: sed saluare. Vn̄ si haberes filiū vel fratrē vel cognatū et nō rogares vl iuberes eū vt te vindicaret: sz solū taciter admitteres. tunc eternā dānationē sic admittēdo incurreres. Apls. Digni sunt morte non solum facientes sed etiam qui facientibꝰ consentiunt. Ergo si quis haberet filium vl amicū qui eū p illatis iniurijs vindicare vellet: talis nullo modo debet admittere. alias reus erit. Tercio sic indulgere et diligere debes inimicū. vt nec p deū velles eū ledi. vel hic vel i futuro. Sed ɔtra hoc faciūt q̄ sup inimicos suos expostulant a deo vindictā. Cōtra quos dicit greg. Jubet deus vt diligat inimicꝰ: et tamē rogat deū vt occidat inimicū. Quisq̄s sic orat ipe suis ꝑcibus ɔtra ɔditorē pugnat. Ergo quicūq3 optas vindictā a deo sup inimicū. tunc tu dignus es q tibi illa vindicta eueniat et vera iusticia dei. Ergo q̄libet optare debet a deo suis inimicis veniā et grām i pn̄ti et gl'iam in futuro. vn̄ Mathei. v. Diligite inimicos vestros. bn̄facite his q̄ oderūt vos. et orate p psequētibꝰ et calūniantibus vos.

Quarto tenetur sic indulgere et diligere i inimicos: vt eis ɔmunia signa caritatis exhibeamus que et alijs hoibus ɔmuniter exhibemus. sicut loq. salutare. r̄ndere. ⁊ sic de alijs.

A Circa hoc q̄ritur vtrū sit de necessitate salutis q ꝙs spālia signa caritatis inimico exhibeat. Rn̄det' s'm sctm Tho. ij. q. q. xxv. Sicut homo tenet' i cōi diligere inimicū et nō in spāli. ita signa ⁊ effectus dilectōis q̄ in cōi ɔsueuerit ꝓximus exhiberi tenet' etiā inimicꝭ exhibere. puta cū aliq's orat p oibus fidelibus vel p toto pplo. vel cū aliqs al' q̄d bn̄ficium ipendit toti cōitati. tūc etiā hoc inimicꝭ exhibere debet de necessitate ꝓcepti. ⁊ ɔtra hoc facere ptinet ad liuorē vindicte. Vn̄ orare debemus p inimicis cū oramus p alijs. exēplo xp̄i q̄ in cruce orauit p suis inimicꝭ. Luce. xxiij. Pater ignosce illis q2 nesciūt q̄d faciūt. Nā religiosi tenent' in spāli orare p suis inimicis eo q sunt in statu ꝑfectōis. Sz seculares i cōmuni tenent' orare p suis inimicis cū ⁊ p alijs orāt. Sz si q's et i in spāli oraret p suis inimicis. ista orō esset deo valde accepta. ⁊ homini multū meritoria. Vn̄ Gre. Jlle preces suas multū valere facit. qui eas p inimicꝭ effundit.

Quinto tenemur indulgere et diligere inimicos sic q habeamus animū preparatū ad subueniendū ipsis in particulari. si in magna necessitate fuerint constituti. Verbi gratia. Vt si inimicus tuus erraret eundo in ꝓcepS. vel vt submergeret': et huiusmodi. debes sibi ꝓcauere et eum admonere si potes. alias reus esses sanguinis eius. Jtē etiā si fame periret' et huiusmodi. Unde Amb. Pasce fame morientē. si nō pauisti occidisti. Salo. Si esurierit inimicus tuus ciba illū. si sitierit potū da illi. Sciendū q est manifestū signū bonitatis et gratie cū quis diligit illū qui eū odit. et bonū optat illi q̄ sibi malū optat ⁊ benefacit illi qui sibi iniuriatur. Unde August. Jllud manifestum signū bonitatis est vt tuum quoq3 inimicū diligas et ei qui tibi malum vult. et si potest facit. tu semp bonū velis faciasq3 q̄d possis. Apls. Nulli malū p malo reddentes.

B Circa iam dicta sciendū q aliqui dicunt. ego non odio illum sed secū in pace esse nolo: et volo eū pmittere sua facta expedire. Et si obuiā venerit sibi tūc p aliā viam incedit: ⁊ si oportet eū preterire tūc oculos induat nec sinat sibi oculis eū inspicere. et si inspexerit eū. tunc facies eius mutatur ⁊ cor suū mouetur et infrigidatur sic q vix vno die vel duobus recuperare potest. si aliq̄n eū videre oporteat. Jnsup aliq̄ non vadūt ad domos aliquoꝝ nec loquunt' sibi mutuo ⁊c. Et omnia talia sunt signa rancoris cordis et nō caritatis. i. Joh. iij. Qui non diligit fratrem manet in morte. Qn̄ aūt talis indulgētia que solum fit ore et non corde non sufficit ad salutem ostendit Haymo sup Matheū. Nihil ꝓdest ore dimittere q̄ seruat iracundiā in corde. Unde Criso. in lib. de ɔpunctōe cordis. Si tantūmodo non ledas eum qui te lesit. auertis autem te ab eo. nec libenter eū vides. manet sine dubio rancoris vulnus i pectore. Jtē sciendū q tales indurati q̄ nolūt indulgere sunt in periculoso statu. q̄d sic ꝓbatur. Primo q2 nullius boni in ecclia participatione habent de qua dicit ps. Participē me fac deus omnium timentium te. Et ista participatio est eis multū necessaria. quia forte pauca per se bona faciunt sic q bene indigerent iuuari per participationem aliorum bonoꝝ ⁊c. O q miser est ille. qui participatione omnium missarum orationum et elemosinarum. ⁊ exercitioꝝ bonoꝝ omniū q̄ fiunt in tota eccle

sia ppter vnā iram vel vindictam vult carere
et priuari oībus bonis que sunt in celo et in
terra. propter inimicitias quas gerit contra
xp̄ianos. Secundo q2 nullū gaudiū in celo
in futuro partē habebit. Apoca.xxij. Foris
canes & venefici & impudici. Sicut enim nec
canes nec serpentes celum intrabunt: sic nec
rancorosus nec vindicatiuus celū intrabit:
sed cum demonibus & dānatis infernū possi
debit. vbi nullus ordo: sed sempiternus horror
inhabitat. C Tertio q̄diu vis inimica-
ris perdis omnia opera tua. Insuper amici-
tiam dei et beate virginis marie et omnium
sanctorum et angelorum. Unde sicut signa ire proxi
mis ostendisti: sic deus nunq̄ erit tui misereri
nec tu eū lete videbis: nec aliq̄ signa charita-
tis tibi ostendet: sed signa ire et vindicte. Lu
ce.vi. Eadem mensura qua mensi fueritis re
metietur vobis. Unde Criso. in li. de compun-
ctione cordis. Nunquid tu ita vis propiciū ti
bi fieri deū vt te nō quidem ledat. auertat tm̄
se a te et peccatorum tuorum memoriā teneat & vi
dere te nolit. Ergo qualem vis erga te deum
esse: talem te exhibere debes his qui deliquerunt
runt in te. Item sancti ostendunt irā sic q nec
beata virgo maria nec aliquis sanctorum deum
pro illis rancorosis et vindicatiuis orabit: nec
quicq̄ boni ipsis cōmunicare volunt de gau-
dus celi. Similiter & angeli in signū ire exibūt
et separabūt eos de medio iustorum: & mittent
eos in caminū ignis: vbi erit fletus et stridor
dentiū. D Sed si indulges. tunc deus et
omnes sancti & angeli erūt amici tui: & illā ami
citiā ostēdent. Primo in hoc q angeli in mor
te venient et ducent te cū honore et gaudio
in celū. Secūdo in hoc q xp̄s et beata virgo
maria & sancti & angeli aiam tuā lete et hono
rifice suscipient in celū: sic q nunq̄ aliq̄s rex
vel imperator cū tanto honore susceptus est ab
hoibus in hoc mūdo. Tertio in hoc q xp̄s ā
mentū suū et beata virgo maria et apli & mar
tires cōfessores et virgines tecū condiuident.
Unde Ansel. Unusquisq; intantum gaudet
de alterius gaudio quantū de suo proprio.
Quarto in hoc q xp̄us. btā virgo. pphe. apli.
martires. cōfessores. virgines. & angeli: & oēs
electi in celo regnantes tibi & honorāt te ppter
ea q ob amorē eorum indulsisti tuis offensori-
bus. E Sed quantū ad tertiū notandū
est exemplū de his q̄ nolunt indulgere suis
proximis. Legitur q quidā nobilis habuit fi
liū q̄ fuit castus. quē et pater eius multū dile
xit: q2 deo fideliter seruiuit. scilicet orōnibus:
ieiunijs: et elemosinis: et limina sanctorum
frequentando. pauperes. viduas. orphanos.
& pupillos defendendo: & multa bona opa fa
ciendo. Post oia ista seruicia sua mortuus est.
De quo pater multū dolens rogauit eum vt
sibi post mortē appareret: et ei meritū et sta-
tum suum insinuaret. Qd & deus admisit in
terrorem iracundorū et vindicatiuorum hoim.
Et ille filius patri post mortē apparuit dicens
Pater nō ores pro me: q2 damnatus sum: et
dixit sibi q esset in maximis penis. Et si tot
essent lingue quot in celo sunt stelle non pos
sent exprimere penā meā. Dixit ei pr̄. Nonne
fuisti castus: abstinens: nec vnq̄ aliquē ho-
mines spoliasti: nec nomē dei blasphemasti.
nec lusor: nec bibulus fuisti. quō dānationē
meruisti: cū tot bona opa in vita tua fecisti:
Et filius r̄ndit. Uerū dicis pr̄. Ego enī adhuc
virgo sum: nec aliquē hoiem spoliaui: nec vnū
denariū iniuste recepi: nec fui lusor: nec pota-
tor. et insup multa bona opa feci orando. ie-
iunando. vigilando. et corpus meū castigan
do. sed oīa ista seruicia & bona opa q̄ feci deo
oia amisi ppter irā & vindictā quā retinui i cor
de meo ꝯ hoīes q̄ me semel offenderunt: quos
amplius nunq̄ dilexi: sed vbicūq; potui semp
me i ipsis vindicaui. & ppter hoc solū vicio oīa
bona opa mea pdidi. & sic eternaliter dānatus
sum. Un Eccl. In tpe vindicte disperdet te.
In eadem dominica. Sermo. cxxxi. q no-
uem genera peccatorum puniuntur.

Tradidit eū torto

ribus quousq; redderet vniuersū debi
tū. Math. xviij. Sic q̄libet dānatus
tradit tortoribus. i. demonibus q̄ cū impetuū
torq̄būt. F Un sciēdū q nouē sunt gnā
peccatorum: quorum vnū semp magis et grauius
punietur alio. Primi sunt illi q̄ mala volūta
te peccant. s. cōsentiēdo ab intra ad peccata:
vel in delectationē peccati cū plena ratione.
Augu. sup Gen. Si nō ꝯsentiat ei qd libido
cōmouerit faciendū esse: et non discrepat ab
eo vita bona & gr̄a tanq̄ de paradiso expellit
hō. et iā peccati iputat ei etiā si nō cōsequatur
factū. Sed diceres. multe cogitatōnes mihi
incidūt. quō in illis a peccatis ꝯseruare me pos-
sum. Rn̄det q optimū remediū cogitationū
est nō consentire. et hoc stat in nr̄o arbitrio.

Sz q cogitatōnes nobis nō inadit. hec nō
est in nro arbitrio ⁊ in nra ptate. Un̄ Bern̄.
Demonū ē su ggestiones ingerere: ⁊ nostrū ē
illis nō ↄsentire. Nā quotiēs resisti.m⁹: totiēs
dyabolū supam⁹. angelos letificam⁹. et deū
honoram⁹. Bern̄. Pōt inimic⁹ excitare tēpta
tionis motū: sz in te est si volueris ↄcedere vl
negare ↄsensuz. Itē sciendū q̄ q̄ ↄsentiūt in
pctīs ⁊ stant in mala voluntate inimici sunt
dei oipotētis. qz libēter malefacerent si aude
rent vel possent. ⁊ sic voluntas ꝓ facto corā
deo reputatur. Un̄ dr̄ in decre. In malicijs
voluntas ꝓ ope reputat̄. de pe. dis. i. Omīs.
Insup est etiā q̄si mōstrū corā angelis dei q̄
hō habet malā volūtatē. Quia sicut corā ho
minib⁹ esset mōstru q̄ si mulier ↄciperet aial
irrōnale ꝓ hoīe: sic angeli mirant̄ q̄ ibi dya
bol⁹ moratur in corde ꝑ volūtatez malā vbi
de⁹ deberet morari ꝑ bonā volūtatē. Cōtra
quos dicit aplūs ad Ephe. iiij. Nolite locum
dare dyabolo. Et tales q̄ sic stāt in mala vo
luntate faciunt infernuz in corde suo. Nā vbi
cūq̄ est dyabol⁹ ibi est infern⁹. sic econuerso
vbi est de⁹: ibi est celū. Quia igit̄ dyabol⁹ ha
bet ibi domiciliū in corde polluto ꝑ malū cō
sensus ⁊ volūtatē. g̃ quodamodo infern⁹ ibi
est. Nā sic in inferno ē ignis: fetor: v̄mis: ⁊ te
nebre: sic ē in corde polluto ignis ardēns cō
cupiscētie. fetor luxurie. vermis remordēns
ↄsciētie: ⁊ tenebre obscurate intelligētie ⁊c̄.
Un̄ tales sunt inimici dei q̄ cogitant mala ⁊
vindictas sup ꝓximū et rancore quez hn̄t ad
ip̄m. Math. v. Ois q̄ irascitur fratri suo re⁹
erit iudicio. Itē q̄ hn̄t morosaz delectatiōnē
cū plena rōne. vl̄ etiā q̄ hn̄t volūtatē cōmit
tendi quodcūq̄ pctīn mortale. sic q̄ volunta
tē hn̄t illicite cōmedendi: vel luxuriandi. seq
bia exercendi. vindicandi. isti per talez malā
volūtatē vulnerāt xp̄m. Et sicut mala volun
tas displicet deo: sic ⁊ bona volūtas multuz
placet deo. Criso. super Math. Voluntates
bone sic suaues sunt apud deū: quēadmodū
odoriferi flores. Unde Bern̄. Regnū dei in
tra vos est qd̄ est hoc regnū sane liba volū
tas hoīs: ita se conformans diuine volūtati
vt nihil velit qd̄ sentiat vel sciat ei displicere

Secūdi q̄ adhuc grauī⁹ peccāt sūt illi q̄ ad
malā voluntatē verba addūt. ⁊ hi grauī⁹ pu
nis corrigētur ⁊ punietur. Verbi grā. Sicut
q̄ exprimat irā. inuidiā. ⁊ rancorē. quē in corde
gerunt ꝑ verba cōtumeliosa obijciēdo: et im

ꝓperādo ꝓximis defect⁹ et culpas eoꝝ: ⁊ fa
lsa grauiter i hoc deū offendūt. vn̄ Math. v.
Qui dixerit fratri suo fatue: re⁹ erit gehenne
ignis. eui⁹ tu ille re⁹ erit q̄ dixerit fur: adulte
rator: ⁊c. deceptor: et mēdax. tu fecisti h⁹ ibi
et hoc ibi. Siliter q̄ irridet v̄ba vel facta ꝓxi
moꝝ parui pendēdo ⁊ cōtēnendo eos. et etiā
q̄ ꝓferunt v̄ba scurrilia et luxuriosa cū quib⁹
mentes hoīm corrūpūt. Un̄ apl's. Corrupūt
bonos mores colloq̄a praua. Et platonis ma
loꝝ v̄boꝝ est attestatio mali cordis. Math.
xij. Ex abundantia cordis os loq̄tur. Tertij
q̄ adhuc grau⁹ punientur sunt q̄ ad cogitationes
⁊ ad v̄ba addūt praua opa. Verbi grā. Si q̄s
v̄bis minat⁹ est alicui peccat grauiter. sz cū ꝓ
ducit ad effectū ope ꝓcedēdo. i. verberādo: ⁊
vulnerādo ꝓximū adhuc grauī⁹ peccat. Si
mulier q̄ ꝓfert v̄ba luxuriosa ad ꝓuocandū
se vel alios grauiter peccat. sz si luxuriaz actu
ꝑfiat adhuc grauī⁹ peccat. et io grauī⁹ punietur. et
sic de alijs. Quarti sunt q̄ ex ↄsuetu
dine mala peccāt: illi adhuc grauī⁹ peccāt et
grauī⁹ punietur. Un̄ sciēdū q̄ ↄsuetudo pua
tria mala ↄfert. Primū est q̄ hoīem ꝓfundi⁹
dānat. Nā q̄ semel mortaliter peccauerit ꝓfū
de dānabit̄. q̄ bis vel ter ꝓfundi⁹. sed q̄ pla
res et ↄsuetudine adhuc magis ꝓfūde sub
merget. Un̄ misericordiā agit de⁹ q̄n aliquos
hoīes prauos in iuuentute moꝝ ꝑmittit: qz mi
nus puniū. Un̄ Amb. sup Lu. Melius esset
peccātib⁹ male agentib⁹ mori q̄ q̄ i peccatis
diu versent̄. Secundū est q̄ mala ↄsuetu
do vix deserit̄. Prouer. xxij. Adolescēs iuxta
viā suaz graditur: ⁊ cū senuerit nō recedet ab
ea. vn̄ Aristo. vij. eth. Difficile est resistere cō
suetudini q̄ assimilatur nature. Isidorus li. solil
loq̄oꝝ. Praui⁹ vsus vix aboletur. Un̄ Jere.
xiij. Si mutare pōt ethiops pellem suaz: aut
pard⁹ varietates suas: ⁊ vos poteritis bn̄ fa
cere cū didiceritis malefacere. Ex q̄bus v̄bis
habetur q̄ habituati in malo vix pn̄t muta
re malū habitū ⁊ ↄsuetudinē. ergo q̄ a princi
pio in delicijs nutritur vix postmodū efficiē
abstinēs. ⁊ q̄ est supb⁹ vix erit humilis. ⁊ q̄ est i
luxuria ↄsuet⁹ vix erit cast⁹. Siliter q̄ assuet⁹
est iurare ⁊ blasphemare. ergo tales vix pn̄t
istā malā ↄsuetudinē ex toto postponere: nisi
mediante spāli grā dei. ꝑ pn̄. Decimatet o des
tre excedi. Un̄ quicquid predicat̄ nihil in ala
quib⁹ ꝑficit. Ro est. qz habēt consuetudinez
peccandi. Unde Aristo. x. ethi. dicit. Non est

facile hoies ex antiqua ꝯsuetudine trãsmutan-tur ꝑ somniens qꝛ scd'z eundẽ Arist. i ethy. Cõsuetudo est altera natura. V Uisigitur quō quis possit malã ꝯsuetudinẽ emēdare. Respondetur ꝙ successiue oportet malã cõsuetudinem emẽdare et nõ subito. vñ Arist. de regi. ꝓnaꝑũ dicit. Mutatio ꝯsuetudinis nõ erit subita sꝫ successiua. Unde legimus tale exemplum. Qđ fuit quidã nobilis cardinalis, quẽ btūs bernardus rogauit vt ageret penitētiã q nõ acquiescebat ei. Cui btūs Ber. ait. Si nõ vis facere pacẽ cũ deo. saltẽ facias treugã. Et ille. Quõ. Rñdit. Abstine tribus diebus ob celeste ꝑadisum ob amorẽ dei. Et sic fecit. Hic expleto' venit btūs bernar. Modo alijs tribus dieb' abstine ꝑ amore btē ꝟginis Marie. Qđ etiã fecit. Post hoc alijs tribus diebus abstinuit ꝑ amore apostolorũ. Et iterum post tribus ob amorem martirum. Et tunc tribus ob amorẽ confessorum. Deinde ob amorẽ ꝟginum. Et post ob amorẽ angelorũ. Et oibus his factis cardinalis dixit beato ber. Nolo modo treugam facere: sed pacem. Leue eñ mihi est de cetero abstinere. Et sic malã consuetudinẽ postposuit. et postmodũ vitã in bono finiuit. I Tertiũ malum est ꝙ consuetudo mala facit magna peccata parua aut nulla estimari. Unde aug. in enchiridion. Peccata quãuis magna et horrenda cũ in consuetudinem venerint. aut parua aut nulla esse credunt. Unde etiã dicit Gre. Hoc erit consuetudini licitum qđ ratiōe constat esse ꝓhibitum. Hoc sic ꝓbatur: qꝛ plures dicũt licitũ esse ante carnisp̄uium choreare. gulose viuere. eo ꝙ sit ꝯsuetudo secali hijs diebus sic viuere. Similr aliq credunt licitũ esse superbas vestes deferre cum fassiis et longis caudis et manicas. Similr et habere angulos aureos vel argenteos et diuersa paria tunicarum et palliorum. Quare hoc: quia consuetudo mundi est. et tales sic excusando se in peccatis seipsos decipiũt: quia mala consuetudo peccatũ non alleuiat: sꝫ grauat. vñ dr i decret. Consuetudo mali inueterata q̃to diuturnior tãto periculosior. xxiiij. q. i. scisma. Ex quo patꝫ ꝙ illi seipsos fallunt q se excusando in peccatis dicũt. ante centũ annos hoies choreizauerũt: vel hoc vel illud fecerũt. Quib' rñdeo ꝙ ante centũ annos etiã hoies ad infernũ descēderunt sicut adhuc quotidie peccātes faciunt. vñ Isid. ꝓbat ꝙ consuetudo nõ excusat peccatũ dicens. Cõsuetudo autoritati cedat. ꝑ-uũ vsum lex et ratio vincat. K Quinto quidã adhuc grauius delinquũt et ꝯsequenter grauius puniẽtur sunt illi q ꝑ excusationẽ defẽdunt culpã suam. Pro quo sciendũ ꝙ hoies tripliciter excusant se in suis peccatis. Primo retorquẽdo culpam suã in ipsum deũ exemplo ade et eue. Unde cũ deus quereret ab adã cur comedisti de ligno de quo pcepi tibi ne comederes. respondit. Mulier quã dedisti mihi sociã dedit mihi et comedi. quasi diceret. Si nõ dedisses mihi vxorẽ pceptũ tuũ trãsgressus non essẽ. Et cum quereret a muliere dicẽs. cur hoc fecisti. Respondit. Serpẽs decepit me. quasi diceret. Si serpentẽ non creasses me minime decepisset. Et sic ambo excusauerũt se de peccatis suis retorquendo culpã suã in ipsum deum. Ambr. super ps. Malũ est peccare peius est in peccato ꝑseuerare: sed multo peius est defendẽdo se in deũ culpã refundere. Ergo ad satisfaciendũ ꝑ tali excusatione xp̄s cũ accusaretur corã pylato et herode nõ se excusauit sed velut ouis obmutuit. Sic adhuc quidã excusãt se et alios a peccatis dicẽtes. Deus sic voluit et ergo sic fieri oportuit. et tales grauiter peccãt q tenẽt fatũ. Cõtra quos dicit Ber. Absit inquit a fidelib' ꝙ eẽ fatum aliqđ dicant. Ergo qñ homo male moritur siue suspēdit siue cobustit. tũc tales qui tenẽt fatũ dicũt ꝙ sic oportuit fieri. qꝛ deus sic voluit et sic ordinauit. et ad hoc natus ẽ homo ille ꝙ talia facere et talia pati debuit. Hoc est ꝯtra bonorẽ dei loq. qꝛ de' q est sũme bonus nõ vult nisi bonũ. vñ Apls. Hec ẽ voluntas dei sctificatio vestra. ergo talia ascribi debẽt ꝓprie malicie ipsorũ hoim. et nõ diuine ordinationi: qꝛ deus dedit hoi liberũ arbitriũ ad faciendũ bonũ vel malũ. Ergo peccare stat i ꝓpria volũtate ipsius hois. vñ Eccl. xv. Apposui tibi ignẽ et aquã. i. bonũ et malũ. ad qđcunq volueris porrige manum tuã. Secundo excusant se aliqui per dyabolum dicẽtes. Diabolus vicit nos. Ista excusatio nihil valet. quia scḋm Greg. Debilis est hostis qui nõ vincit nisi volentem. Sic diabolus ꝑ mortẽ xp̄i victus ẽ et debilitat' ꝙ neminẽ vincit nisi volentẽ. vñ Aug. Non eñ diabolus cogẽdo sꝫ suadẽdo nocet: nec extorqt a nobis cõsensũ: sed petit. dat qdẽ ille ꝯsiliũ: sꝫ deo auxiliãte nrm̄ est eligere vel repudiare qđ suggerit. vñ Bernar. in ser. Põt inimicus excitare tẽptationis motum: sed in te est si volueris dare vel negare consensum. Qđ autem quidã se fallant et

excusant ꝑ dyabolū· patet ꝑ tale exemplum.
Erat q̄da puella q̄ trāsibat ad quoddā castꝝ
ad seruiendū ibi. Cui obuiauit diabol⁹ i specie
hoīs dicens ei. Quo tēdis? q̄ r̄ndit. Ad ca-
strū illud ꝑgo et ibi seruire volo. et ip̄e dissua-
sit dicēs. Tu postea lugebis si illuc ibis. Et
ista ꝑuipēdēs v̄ba sua illuc ꝑrexit. et postmo-
dū lapsa est in pctm̄ carnis et ↄcepit. tūc dn̄s
castri repul. eam de castro. ꝛ in via descendē-
do iterum obuiauit ei dyabolus dicēs ei. Vn̄
venis? et ip̄a. Dyabolus suasit mihi seruitiꝫ
illud in tali castro vbi cecidi et ↄcepi. Et iste
ꝑcussit eā ad maxillā dicēs. Tu mētiris. Ego
sum diabolus ꝛ dissuasi tibi hic in eodē loco
qn̄ ascēdisti ad castrū et noluisti adq̄escere mi-
hi. Ergo falso me inculpas cū ibi fuerit cul-
pa tua: et tua ꝑpria voluntas. Tercio excu-
sant se q̄ sunt coacti a dn̄is vel a parentibus
vel ab aliis hoībus. Cōtra quē excusationes
dicit seneca. Dimitte excusationē. q̄ nēo pec-
cat inuitus. Aug. Omne pctm̄ adeo volunta-
rium est q̄ si voluntariū non est pctm̄ nō est.
Itē augu. li. iii. de libe. arbi. Quis peccat i eo
qd̄ nullo modo cauere pōt. Cassio. sup illud
ps. Ad excusandas excusatiōes i pctis. Hoc
enim maximū ē vitiū quo laborat humanitas
vt post pctm̄ suū ad excusatiōes cōfugiat quas
si penitudinis se ↄfessione ↄsternat. qd̄ faci-
nus inter summa pctā ↄstat esse numeratuꝫ.
L Sexto q̄ adhuc grauius peccant sūt illi
q̄ gaudēt et iactant se de suis maliciis. Ber.
Quid est magis peruersum q̄ letari cū malefe-
ceris. et in rebus pessimis exultare. imo tale
gaudiū. s. in malis est stultoꝝ hoīꝫ. Prouer.
xv. Gaudiū est stulto facere stulticiā. imo est
gaudiū amentiū. hoc sic ꝑbat. Si laborātis
ad mortē rideret ꝛ gauderet: reputaret freneti-
cus. Peccās aūt mortaliter laborat ad mor-
tē ip̄ius aīe. Vn̄ dr̄ Eccl. ii. Risum reputaui
amentiā et gaudio dixi q̄d frustra deciperis.
Vere q̄ gaudet decipitur ꝑ ignorantiā stultus. Qꝛ
si aduerteret pctī maculā et dei offensam ꝛ eter-
nā penā fleret. Ergo xp̄s pōt dicere omnibus
tam in pctis exultantibus qd̄ dixit in die palma-
rū sup ciuitatē hierlm̄. qn̄ fleuit sup eam. vt
habet Luce. xix. Si cognouisses ꝛ tu. supple
fleres. Sic pōt dicere peccatorib⁹. O supbe si
cognouisses et tu ꝑpter humiliationē ꝛ suppli-
tionē tuā in igne infernali. supple fleres: ꝛ nō
gauderes i supbia tua. Silr̄ o gulose ꝛ ebrio-
se si cognouisses et tu esuriē et sitim et potuꝫ
infernalem. supple fleres. Et tu choreizans si
cognouisses quō ligatis manibus ꝛ pedib⁹
es mittendus in exteriores tenebras. supple
fleres. ꝛ sic de ceteris. Vt aūt ab istis malis
euadere possimus. nūc potī⁹ debemus h̄ fle-
re ad tp̄s: vt in futuro eternalr̄ cū deo gaude-
amus. Esa. xxii. Vocauit dn̄s ad fletū et ad
planctū ꝛc̄. In malis offendimus oēs que
emēdare debemus cū lacrimis ꝛ gemitu. Mat.
v. Btī q̄ lugēt ꝛc̄. ꝛ econuerso. Luce. vi. dicit
xp̄s. Ve vobis q̄ hic i mūdo gaudētis: quia flebitis. Ve vob
q̄ nūc ridetis. Hoc intelligit de his q̄ gaudet
et iactat se de malis suis. qd̄ heu iā ↄmune ē
in mūdo. Grec in mora. Sunt nōnulli q̄ neq̄
q̄ desistunt qd̄ faciunt: sed etiā laudare ꝛ defen-
dere nō desistūt ꝛ nunc dū defēdit culpa ge-
minatur. M Queritur vtrū gaudere et ia-
ctare se de malis suis sit pctm̄ mortale. Rn̄de-
tur q̄ sic. si illud in quo gaudes et te iactas ē
pctm̄ mortale. Vn̄ Eccli. xix. Qui gaudet in
iniq̄tate denotabitur. s. de nota libri vite o debi-
tur. qd̄ non fit nisi ꝑ pctm̄ mortale. Et gau-
dere in mūdo et i malis suis sit pctm̄ mortale
le ostēdit btūs grego. in omel. Sic est regnū
celoꝝ dicēs. Nemo pōt et hic gaudere cū hoc
sclo. et illic regnare cū deo. Et quo patꝫ q̄ si
vis in futuro gaudere cū xp̄o tunc h̄ nō debes
te iactare de pctō nec gaudere de malis sꝫ do-
lere et penitere de eisdē. Et ampli⁹ cauere ne
iterū ↄtra deū talia ↄmittas. vn̄ augu. i li. de
pnia. Ad agendā penitētiā nō sufficit mores
in melius ↄmutare: et a malis factis recedere
nisi etiā de his q̄ facta sunt satisfiat deo ꝑ
penitētie dolorē ꝑ humilitatis gemitū. ꝛ ꝑ ↄtri-
ti cordis sacrificiū. N Septimū q̄ adhuc
graui⁹ peccat ꝛ puniētur sūt illi q̄ alios docēt
peccare v̄bo et exēplo. Nā q̄ sic instruit aliquē
reus erit oīm pctoꝝ q̄ ille facit ex sua iforma-
tione v̄bo et exēplo. et illius pena augmenta-
bitur vsq̄ ad nouissimū diē. q̄ mala doctrinā
vel mala exempla post se reliquit. vn̄ Grec in
mora. Tot mortibus q̄s dignus ē quot exē-
pla prauitatis in posteros relinquit. Hoc illi
aduertere deberent q̄ nouas adinuentiōes in-
uenerunt in supbia vestium. s. longas caudas
capucia magna. scissuras in tunicis et capu-
ciis. Silr̄ qui choreas sortilegia. iuramenta
blasphemias inuenerunt. Silr̄ qui noua the-
lonea inueniunt. vel antiqua augmentat: vl̄ q̄
census et reddit⁹ aggrauant. Silr̄ mulieres q̄
nundinas in diebus festiuis instituerunt. q̄s

onis pred. cui sut rei oim peccatorum illorum qui isti sequentes eos faciunt. et tales grauiter deum offendunt. qui per suam malam doctrinam et malum exemplum animas a deo retrahunt quas proprio sanguine redemit. Unde Ber. in ser. Nonne tibi videtur grauiorem ab eo xpus sustinere persecutionem. qui suggestione maligna. exemplo pernicioso. scandali occasione ab eo peruertit animas quas redemit quam a iudeo qui sanguinem suum fudit. Unde xpus maledicit talibus qui prebent malum exemplum. Mat. xviij. sic dicens. Ve homini per quem fit scandalum. O Octaui qui adhuc grauius peccant. sunt isti qui ex presumptione. i. scienter, et pertinaciter peccant qui omnino intendunt dei iusticiam eneruare. et tales propterea peccant in spiritumsanctum. nam peccatum mortale tripliciter committitur. Primo aliqui peccant ex infirmitate: vt btus Petrus: qui ex infirmitate humana xpm ter negauit. et isti peccant contra patrem. Secundo aliqui peccant ex ignorantia. vt btus paulus qui ex ignorantia peccauit. Unde dicit de seipso. Ignorans feci. ideo misericordiam dei consecutus sum. Tercio alij qui peccant ex certa malicia non ex ignorantia qui bene sciunt et intelligunt hoc esse peccatum non ex infirmitate. qui possunt bene dimittere: sed peccant ex certa scientia. et hoc est peccatum in spiritumsanctum: et tales grauissime punientur. vnde Luce. xij. Seruus sciens voluntatem domini sui et non facit: plagis vapulabit multis. P Noni qui adhuc grauius peccant et puniuntur sunt illi qui peccant per desperationem: et hoc est grauissimum et pessimum et periculosissimum peccatum. quia impedit hominem a penitentia et a dei misericordia. Greg. Desperatio post lapsum non permittit exurgere. vnde Isid. de su. bono. Desperatio peior est omni peccato. Idem Isid. de su. bo. li. ij. Perpetrare flagitium aliquod mors est anime. sed desperare est in infernum descendere. Et autem desperatio grauiter deum offendit. patet per tale exemplum. Fuit quidam magnus peccator qui magis dolebat peccatum quam deum. De quo autem qui dolet de morte peccatoris longo tempore cum expectauit et penitentiam. Tandem infirmabatur: et cognati sui accesserunt ad eum rogantes et monentes eum vt corrigeret vitam suam malam et peniteret de peccatis suis. qui nullo modo hoc facere voluit: sed dixit. Impossibile est quod deus possit mihi gratiam facere: et peccata mea indulgere propter nimia peccata que feci et desperauit. Et post illa verba statim labia eius coherebant quod amodo non potuit loqui et priuatus est contritione et confessione et communione eucharistie et eternaliter damnatus est.

In dnica. xxiij. Ser. cxxxij. de dignitate aie

Uius est hec ima

go et superscriptio. Mat. xxij. Marci xij. Luce. xx. In verbis premissis docemur vt dei imaginem et superscriptionem in nobis custodiamus pro eo quod dr. Cuius est hec imago et cetera. Unde in presenti ser. tria sunt dicenda. Primo quot sunt dignitates aie. Secundo quod aliqui vendunt et aliqui perdunt aias suas. aliqui impignorant. et aliqui pro nihilo dant aias suas. Tercio exemplum. A Quantum ad primum sciendum quod nouem sunt dignitates anime. Prima dignitas est quod aia hois ad imaginem dei creata est. Unde Gen. i. Faciamus hominem ad imaginem et similitudinem nostram. De hoc quere supra ser. xxxij. S. Secunda dignitas aie est. quod quicquid habet corpus hoc habet ab aia. scilicet pulcritudinem: fortitudinem locationem motum. et sic de aliis. Ber. O corpus quam nobilem hospitem habes a quo oia habes. quod corpus hois oia habet ab aia. patet per hoc. quia cum aia recedit a corpore tunc corpus erit infirmum et difforme et vile cadauer: et perdit pulcritudinem. fortitudinem. locationem et motum. et erit quasi truncus imobilis qui seipsum omnino mouere non potest. Unde Arist. i. de aia. Egrediente aia de corpore corpus marcescit et expirat. Et hoc fit in morte cum aia separatur a corpore. Idem mors nihil aliud est quam recessus aie a corpore. B Tercia dignitas aie est quod precellit omnem creaturam corpoream. Aug. Aia omnem corpoream creaturam nature dignitate precellit. Ex quo patet quod vna aia preciosior est quam oia regna mundi. et omne aurum et argentum: et lapides preciosi aie comparari non possunt. vnde Ber. in li. meditat. Totus mundus ille precium vnius aie estimare non potest. Immo Aug. dicit. Si possibile esset infinitos esse mundos: vna anima adhuc preciosior esset. Hoc patet ex eo quod a christo ita care empta est. Unde aplus. Empti enim estis precio magno et cetera. Nam ex precio pensatur rei valor empte. Quia si quis emit rem aliquam pro centum florenis. signum est quod est res preciosa. Si autem emit pro mille. tunc adhuc preciosior est illa res. Modo in estimatione hominum nihil est preciosius sanguine xpi quia vna gutta sanguinis christi ex preciositate et dignitate precellit infinitos mundos. sed in estimatione christi anima hominis tam nobilis est quod comparauit eam sanguine suo cum vnum pro alio dedit. scilicet sanguinem suum effundendo ad redimendam animam hominis. Sed si infiniti essent mundi nec xpus vnam guttam

pro eisdem effudisset. sed propter animã hoi-
nis totum sanguinē suum effudit. ps. B-
rum tanq̃ testa virtus mea ṫc. Insup paratus
esset secūdario effundere sanguinē suū timo-
ri si necesse esset ante q̃ vna aia dānari debe-
ret et per vtutē ipsius passionis. C Quar-
ta dignitas aie est q̃ xp̄s angelos ad custodi-
am ipsius deputauit. Ber. in omel. Magna
dignitas aiaꝝ ē vt vnaqueq; ab ortu sue na-
tiuitat' in suā custodiā habeat angelū depu-
tatū. angeli enī custodiūt hoies in psēti vita
in omnibus locis et in omni tpe. Ergo scd̄m
Ber. In quouis diuersorio. i quouis āgulo
exhibe reuerētiā angelo tuo nec audeas illo
presente q̄ me vidēte nō auderes. Insup āgli
hoiem exeuntē de hoc mūdo pducūt ad vitā
eternā. ps. Angelis suis mādauit de te: vt cu-
stodiāt te in oibus vijs tuis. quo ad vitā psē-
tē. In manibus portabunt te ne forte offen-
das ad lapidē pedē tuū. quo ad futurā vitā
Vn̄ Luce. xvi. Mortuus est mēdicus: ꝛ por-
tatus est ab angelis in sinū abrahe. Quita
dignitas aie est. q̃ eā xp̄s magnis laborib'
acq̄siuit. q. trigīta ānis et vltra p eā i hoc mū-
do laborauit. vñ ps. In laborib' a iuuētute
mea ṫc. Nā xp̄s laborauit p aia hoīs discur-
rendo. pdicando. ieiunando. vigilando. fati-
gando. scd̄m. vt habet Ioh. iiii. Fatigat' et
itinere sedit supra puteū. Insup fleuit planxit
et nunq̃ risit. Vñ est scīendū q̃ vir sapiēs nō
multū dolet de amissione pecunie. Xp̄s autē
sapientia dei existēs p sacrum est et dicit se mul-
tum dolere de amissione aiaꝝ. Nam multum
aurū amissum est tpe christi et multe ciuita-
tes obsesse. p quib' nullatenus legim' eum
fleuisse sed de pditione aiaꝝ fleuit. Vñ Luce
xix. Videns ihūs ciuitatē fleuit sup illā. Vbi
defleuit pditionē aiaꝝ et non destructionem
domoꝝ. Sexta dignitas aie est. q̃ eam cū
corpore suo cibat et cum p̄cioso sanguine suo
potat. Ioh. vi. Caro mea vere est cibus ꝛ san-
guis meus vere est potus: Quid enī maius da-
re potuit aie q̃ seipm. Vñ ex p̄ciositate cibi
et potus pensanda est dignitas aie. Septia
dignitas aie est. q̃ deus elegit eā sibi ad iha-
bitandū ps. Vere ñdē mea in seculum sc̄li.
ṫc. Vñ aia hoīs nocatur templū dei. Apls.
Templū dei sanctum est q̄d estis vos. Et eni
nimis multū delectatur deus inhabitare ipsam
aiam. Unde scriptū est. Delitie mee esse cum
filijs hominū. D Octaua dignitas aie
est. q̃ nihil eā iplere pōt. nisi solus deus q̄ est
sponsus aie. vñ Bern. Ad imaginē q̄ppe dei
facta est aia rationalis. ceteris oibus occupa-
ri pōt. impleri aūt non pōt. Capax enī dei est
et q̄cquid deo minus est nō eā implebit. Vñ
si deus daret aie terrā cū oibus aialibus: re-
gna. firmamentū cum oibus stellis. celuꝫ cū
oib' sctis hec oia p nihilo haberet q̃diu spō-
so. i. xp̄o careret. Vñ ps. Adimplebis me le-
ticia cum vultu tuo. Idem Satiabor cum ap-
paruerit gl'ia tua. Nona dignitas aie est q̃
ipā ordinata est ad eternā btitudinē: vt noué
chos' angeloꝝ associari debeat. et cum sctis
et angelis deum eternaliter in leticia sempiter-
na contemplari. Aug. Nobilis creatura est aia
ma q̄ ad fruendū visionē dei creata est. Unde
ppter illas nouem dignitates quas habet
aia. tunc ipsa cū magna solicitudine custodiē-
da est. vñ Deut. i iiij. Custodi temetipm ꝛ ai-
mā tuam sollicite serua. et non inmerito. q̃a
scd̄m Aug. Maius est damnū in amissione
vnius anime q̃ mille corporū. Quantum
ad secundū sciendū q̃ sicut deus maximē cu-
ram habet aiaꝝ et eā multipliciter dignificat
ita pessima mali hoies hunc eā pnipēdūt.
Cui' enī mundant sotulares suos si fedant
q̃ aias suas maculatas. Aug. in ser. Quid
est q̃ velis habere malū: dicas mihi nihil oī-
no. non vxorē: non filium: non seruū: non an-
cillam: non tunicā: postremo non caligas. et
tamē vis habere malā vitā. rogo te prepone
aiam tuam caligē me. Idē Aug. in li. de doc.
xp̄iana. Homo mal' plus diligit mortē q̃ vi-
tam. eo q̃ vult habere mortē bonā et vitā ma-
lā. ps. Qui diligit iniquitatē odit aiam suā.
E Unde sciēdū scd̄m Holgot sup li. Sap.
c. iiij. Aliqui hoies peruersi aias suas vendūt:
aliqui perdunt. aliqui impignorant. aliqui p
nihilo dant. Primo enī cupidi vendunt aias
suas. vt sunt illi qui pro diuitijs huius seculi
exponunt se rapinis: furtis. periurijs: vsuris ꝛ
fallacijs mercantijs. Eccli x. Nihil est iniqui' q̃
amare pecuniam. Hic enī animas suas vena-
les habent. Et quotiens denarios iniuste lu-
crantur: totiens animas suas vendunt. In si-
gnū hui' diaboli repetēt aias eoꝝ. vt habet
Luce. xij. Stulte hac nocte repetēt a te aiam
tuā ṫc. O mira fatuitas. q̃ q̄s audet dare ai-
mā suā p vno denario quā nō deberet dare
p toto mundo: eo q̃ est multum preciosior.
Itē luxuriosi vendunt aias suas. vñ Eccl. ix

Ne des fornicarijs aīam tuā: ⁊ satis in bono foro dant. Naꝫ q̄ daret tres libras pro obolo satis daret in bono foro. Sic qui dat eternaꝫ dulcedinē ꝓ temꝑali dulcedine et voluptate qđ satis mirabile est. nō daret ribaldus vnū digitū ꝓ vno ꝯcubitu· ⁊ ille ob hoc dat aīam suā centū mille demonibus. Procul dubio nimis i bono foro dat ille aīaꝫ suā nobilē et ꝑciosaꝫ. Itē gulosi ⁊ bibuli vendūt aīas suas q̄ ꝑponūt ꝑitēteꝫ voluptatē cibi ⁊ potꝰ celesti conuiuio. vbi habebunꝰ multa fercula dulcia et ꝑciosa. Luc. xxij. Ego dispono vobis sicut disposuit mihi pater meꝰ regnū: vt edatis et bibatis sup mensam meā in regno meo· Ipsi sup gulosus eternā famē sibi inducat. ps. ffamē patient vt canes. Et bibulꝰ eternā sitim vbi vnā guttaꝫ aque haberē nō pōtiꝫ potus coꝝ erit amarissimꝰ. ps. Ignis sulphur spiritus ꝓcellarū pars calicis coꝝ. Itē vendunt aīas suas supbi et pomposi q̄ ꝓ tꝑali honore ⁊ exaltatiōe volūt carere illo magno honore quē habet btā vgo maria ⁊ oēs sancti et angeli in celo. Unde de vno q̄q sancto dr in ps. Gloria ⁊ honore coronasti eum domine ff Secūdo aliq̄ ꝑdunt aīas suas· vt sunt ociose negligēter viuētes: et accidiosi ad omne opꝰ bonū pigri. nihil curantes nisi ꝙ vna dies vadit ⁊ alia succedit· Eccl. xxiij. Qui perdit aīam suā ⁊c̄. Tales fabulanť. vadūt spaciatū. ludūt in alea: dormiūt. ꝓpterea ꝙ tps trāseat. nō attendētes qđ Bern. dicit. Omne tpūs nobis impensum a nob exigeť q̄liter sit expensuꝫ. Grego. Sicut nec capillus de capite: sic nec momentū peribit de tempe. Unde etiaꝫ Criso. in li. de repatione lapsi. Si aīam negligimꝰ nec corpꝰ sanare poterimꝰ. nō enī aīa ꝓ corpe: sed corpus ꝓ aīa factuꝫ est. Unī Leo papa in quodā ser. Nō dormientibꝰ ꝑuenit regnū celoꝝ nec ocio ⁊ desidia torpentibus beatitudo eternitatis repromittiť· Qui enī sic tps et vitā suā negligūt illi aīas suas perdunt. G Tertio aliq̄ aīas suas impignorant: hoc tñ pōt fieri virtuose· vt plati et curati q̄ aīas suas obligāt ꝓ aīabꝰ subditoꝝ. qꝛ vnicuiq̄ dr cū sibi cura cōmittiť illud. iij Regū. xx. Custodi virum istū qui si lapsus fuerit erit aīa tua ꝓ aīa illiꝰ. De bonis prelatis dicit beatꝰ petrus. Duplici honore digni sunt qui bene presunt. Bern. in epla. Nihil in ecclesia preciosius: nihilq̄ optabilius est bono vtiliq̄ pastore. vɇ ꝑe rara ē auis ista. Unī Grego. Illi deū pre ceteris videre in sublimi merentur qui fidelibus gregibꝰ solliciate ꝑesse sciuit. Sꝫ si platꝰ est negligēs. tūc aīa sua stabit ꝓ oībꝰ aīabꝰ sibi cōmissis. Sap. vi. Iudicium durissimū fiet in his q̄ presunt. Deu ꝙ lamentabile est ꝙ iste q̄ nescit custodire suaꝫ ꝓpriam aīam: alias aīas accipit in custodiā. cū tñ dns dicat ad quelibet platū vt habetur Gen. xlij. Nō videbitis faciē meā nisi adduxeritis fratrē vestrū minimū. i. minimū vrm subditū. Quarto aliq̄ aīas suas pro nihilo dant. vt sunt scđm Holgoth iracūdi ⁊ inuidi. qđ sic ꝓbatur. qꝛ cupidus recipit diuitias. luxuriosꝰ querit voluptates: supbꝰ honores. gulosus cibū ⁊ potū: ⁊ sic de alijs. Sed isti inuidi ⁊ iracūdi nihil recipiūt delectabile: sꝫ semꝑ amaritudinē ⁊ dolorē habent: ⁊ ideo aīas suas demonibꝰ dant gratis· Unī de quolibet illoꝝ verificať illud Iudic. v. Qui sponte obtulistis animas vestras ad periculum. H Quantū ad tertiū habemꝰ exemplū: ꝙ q̄daꝫ sedēs in taberna dixit ad socios suos: si etiaꝫ crederēt aīas esse. ipse enī nullo modo crederet aliquā aīam esse: nec vnq̄ aliquā vidisse· et ꝙ sacerdotes ⁊ monachi aīas ⁊ infernum adinuenerint ꝓpter lucra tꝑalia. ⁊ ideo dixit se non credere: nec esse aīas nec infernum. Et cum alij socij assererent omnino scđm veraꝫ fidē catholicā esse aīas et infernū similiter et celū. et ꝙ aīa post discessuꝫ a corpore vel erit in penis inferni: vel in purgatorio· vel i gaudijs celi. Tunc ille dixit. si aliqs vellet emere aīam suā ipse venderet sibi illā. Rñdit vnus: volo· et emit eā ꝓ vna q̄rta vini· q̄ mox potata fuit. Et ecce affuit demon in forma hominis ⁊ emit illā aīam ab illo q̄ eā emerat iterū pro vna quarta vini. Et vino potato dixit demon ad eū a quo emerat. Da mihi aīam quā emi: qꝛ mea est. Et dixerunt q̄ aderāt. Iustū est vt q̄ aliquā rem emit ꝙ eam possideat· et mox ille bibulꝰ q̄ aīaꝫ ꝓpriā vēdiderat a diabolo suffocatꝰ est: et socijs vidētibꝰ dyabolꝰ eū cū corpe rapuit ⁊ aīaꝫ ad infernū deduxit·

In eadē dñica Ser. cxxxiij. De mendacio.

Magister scimꝰ qꝛ

verax es: et viā dei in veritate doces. Math. xxij. Sciendum ꝙ xp̄us est veritas: et ideo veritateꝫ diligit· Unde ps. l. Ecce enī veritatē dilexisti. Sic econuerso odit mendaciū. Unī in p̄senti sermone tria sunt dicenda.

Primo q̄re mēdaciū detestandū est: et q̄ sūt occasiones mēdacij. Secūdo qn̄ mendaciū sit peccm̄ mortale: et qn̄ veniale. Tertio exemplo. I Circa p̄mū notandū est q̄ quinq̄ sunt q̄ pos̄ūt valere ad detestationē hui⁹ pcti mendacij. Primū est q̄ illud peccm̄ est pecm̄ dyabolicū. qđ p̄batur ex hoc q̄ primū mēdaciū p̄misit dyabol⁹. vt habet Gen. iij. cū dixit primis parentibus. Nequaq̄ moriemini. Un̄ Joh. viij. legit̄ de dyabolo. Cū loquit̄ mēdaciū ex p̄prijs loq̄tur: qr mēdax est et pater ei⁹. Ergo mendax habet linguā dyabolicā. Secūdū est hoc q̄ illud peccm̄ coinquinat mēbrū in quo magis indecēs ē immundicia. s. os hoīs. reddit enī illud abhominabile deo. vn̄ Prouer. xij. Abhominabilia dn̄o labia mēdacia. Si aliq̄s os suū sp̄ aptū haberet muscas et alijs rebus immūdis q̄ aliq̄ vellent ibi intrare ⁊ p̄mitteret eas ibi nidificare os ei⁹ abhominabile esset hoīb⁹. Sic os mēdax abhoīabile ē deo. eo q̄ deo pl⁹ displicet immūdicia mēdacij q̄ immūdicia muscarū. Tertiū est qr illud peccm̄ facit hoiem similem false monete. Ergo quātū p̄ualet florenus bonus floreno falso: tanto p̄ualet homo verax homi falso ⁊ mēdaci. Un⁹ bon⁹ floren⁹ pl⁹ valet q̄ mille falsi. ⁊ vn⁹ hō verax p̄ualet mille mendacib⁹. Et sicut falsa moneta nō valet nec ad emendū nec ad vendēdū. sed solūmodo ad ignem. sic hō mendax ad nihilū valet nisi ad gehennā. Quartū est q̄ mēdaciū est quoddā venenū qđ est tāte efficacie q̄ in ipso hoīe aīam interficiat. Juxta illud Sap. i. Os qđ mentit̄ occidit aīam. Ergo mēdax habet linguā venenatā. Et mirū est q̄ miseri homies nō timēt illud venenū qđ in ore gerunt. Quintū est q̄ hoc peccm̄ multū displicet deo ⁊ hoībus. qr sic de⁹ multū diligit veritatē. sc̄dm illud ps̄al. Ecce enī veritatē dilexisti ⁊c. sic econuerso multū odit mendaciū. Un̄ ps̄. Perdes oēs q̄ loquūtur mendaciū. Un̄ Aug. Mentio p̄dicitur mentiēs: qr declinat ab eo qđ est in id qđ nō est. Insuper etiā mēdaciū est abhominabile corā hoīb⁹: ⁊ veritas ecōuerso valde cōmendabilis est coram hoībus. Quid est enī laudabili⁹ et honorabilius q̄ habere tale verbū. Jlle est verax in verbis: et iustus in factis. Et q̄d est vituperabili⁹ q̄ sic est mēdax in verbis: ⁊ fallax in factis. ⁊ cū duo p̄mittit vix vnū soluit. K Quātū ad sc̄dm p̄mi articuli sciendū q̄ q̄ vult se a

pctis mendacij cauere oportet q̄ remoueat a se occasiones mendacij que sunt due. Prima est cupiditas. Nam ex cupiditate et auaricia plura mendacia p̄cedūt. vt patz in modernis peccatorib⁹ q̄ plura peccata p̄mittūt cū mendacijs cū q̄b⁹ p̄ximos decipiūt: vt multa temporalia et diuitias sibi acquirere possint. Secūda occasio est timor mundanus: siue etiā timor humanus. Hac enī occasione Petrus xp̄m ter negauit dicens. Non noui hominē. L Quantū ad secūdū p̄ncipale. s. qn̄ mendaciū sit mortale: ⁊ qn̄ veniale. Sciendū q̄ mendaciū cōmittit̄ nouē modis. Primo qn̄ aliq̄s mentit̄ ex q̄dā pietate. ⁊ hoc dr̄ mēdaciū officiosū: ⁊ est peccm̄ veniale. Verbi gra. Ut cū q̄s mentit̄ p̄ conseruāda hoīs exteriori substātia. vt si q̄s videret predonē aliquē velle spoliare et diceret: parcas sibi. quia nō portat pecuniā. Uel p̄ p̄seruāda virginitate. vt si virgo volenti eā deflorare mentiēdo dicat se esse cōiugatā. Uel etiā p̄ conseruanda vita hoīs. vt si q̄s videret hoiem q̄ri ad mortē: ⁊ diceret se nō vidisse eū. Circa qđ q̄rit̄ vtrū sit licitū mentiri p̄pter liberatōnē hoīs a quocūq̄ periculo. Respond. s. sc̄dm sanctū Tho. q. q. q. cx. q̄ nō. Sed licet veritatem occultare prudēter sub aliq̄ dissimulatōne. vide hoc et q̄ dr̄ in decre. Nulli q̄ p̄ cuiusq̄ vita tp̄ali mentiendū est. xxij q. q. Ne quis. Et ratio hui⁹ est. qr sc̄dm sacros canones omne mēdaciū est peccm̄. s. ad minus veniale. vt patet in decre. xxij. q. ij. Cū humilitatis. Modo in nullo casu tenet̄ q̄s peccare venialiter. Quia sc̄dm Aug. Non sunt faciēda mala vt inde eueniāt queq̄ bona. M Secūdo cū q̄s mentit̄ ex ioco p̄ relevatiōe hoīs q̄ est tristis et graue mentis. s. q̄ aliqua ludicra fingit vt hominem melancholicum exhilaret. Similiter si quis ad complacendum fingit aliqua mendacia iocosa vt cum illis homines ad risum prouocet. Et illud dicitur mendaciū iocosum: et est veniale peccatum. Et etiā mendaciū qđ fit ex sola libidine mētiendi. Aristo. Signum generati habitus est delectatio in opere. Tertio cum quis mentitur contra fidei veritatem. vt qui diceret xp̄m non esse natum ex virgine: vel impugnaret sacre scripture veritatem. Unde dicitur in decre. Hereticus est qui aliter scripturam intelligit q̄ spiritussanctus flagitat. xxiiij q. iij. Heresis. Et hoc est mendaciū perniciosum. et est mortale

Quarto cū quis mentitur p falsum testimoniū ī dānificatiōe p̄ximi in reb⁹ suis. Et talis falsus testis scđm sanctū Tho. ii. ii. q. lxx. articlo. iiij peccat mortaliter et tenet̄ ad restitutiōem oiū q̄ p̄ximus eius amisit p suū falsum testimoniū. xiiij. q. v. Non sane. et. q. vi. Si res aliena. Itē queritur vtrū liceat testi aliqđ recipe p proferēdo testimonio: Rn̄detur q̄ nihil debet recipere nisi tn̄ expensas de illo q̄ eum p̄ducat. iiij. q. iij. §. Uenturus. Et si accepit turpiter accepit. et restituet ei a quo recepit nisi ille dederit ad corrūpendū testē. tunc eni debz dare ei in cuius iniuriā accepit. ¶ Itē queritur vtrū grauius peccat q̄ mentit̄ v̄bo q̄ qui mentit̄ facto: Rn̄detur scđz scm̄ Tho. i q̄ola. Cum eadē intentio fallēdi sit in vtroq: videtur q̄ peccat equaliter. Uerbum eni et factū assumitur vt instrumentū fallendi. Un̄ nō refert q̄tum ad peccatū vtrum aliq̄s verbo scripto nutu vel quocunq̄ facto mentiatur. Sicut nec refert q̄tum ad homicidiū vtrū aliq̄s gladio vel securi interficiatur. ¶ In quo differt mendaciū a falso. Rn̄deo falsum dicit quicūq̄ credit se verū dicere. et tn̄ hoc idē qđ estimat verū esse non est verū. Sed mentiri est qn̄ aliquis loq̄tur aliquid qđ veraciť scit non esse verū: q̄z sic ꝯtra mentē ꝓpriā loq̄tur. Nā mentiri dr̄ quasi ꝯtra mentem ire. Ergo difficulter vel nunq̄ pōt quis scire aliquē mentiri nisi solus deus. q̄z qui falsum loq̄tur qđ credit esse verū nō mentit̄ sed falsum loq̄tur. Unde dr̄ in decre. Non intendēs fallere non mentit̄ licet aliqđ dicat falsum qđ putat esse verum. xxij. q. ij. Is autē. ¶ Quinto cū q̄s mentitur ꝯtra famā p̄ximi vt detractor qui mendacit̄ infamat p̄ximū talis etiā peccat mortaliter. Et scđm scm̄ Tho. ij. ij. q. lxij. tenet̄ quis ad restitutionem fame. sicut ad restitutionē cuiuslibet rei subtracte. Imo etiā grauiter peccat ille q̄ libenter audit detractores: etiaz qui cito credit mala de p̄ximis. Sicut p̄z in illo ps. Dn̄e q̄s habitabit in taber. ⁊c̄. vbi inter cetera rn̄detur. Qui non accepit obprobriuz aduersus ⁊c̄. Unde dr̄ in decre. Qui falsuz de alio ꝓfert et crimina cito credit. vterq̄ reus erit vi. q. ij. Non solum. ¶ Sexto cū q̄s mentiendo iurat se aliquid fecisse. vel negat. vel se excusat mendaciter iurando per deū et omnes sanctos. qđ tn̄ non est sic in re. ¶ Septio cū q̄s mentitur ⁊ iurat. et cū hoc maledictiones et plagā sup seipm̄ inducit vt dicēdo. de⁹ nūq̄ auxilietur mihi: si hoc nō est sicut dico. diabolus frangat mihi collū: vel deus nō p̄mittat me sup viuere illū diē. Et scđm Augu. Ex iusticia dei merito euenire deberet illi qđ sibi ipsi induxit. si non esset sicut asserit. ¶ Octauo cum q̄s mentitur et iurando p̄mittit p̄ximo suo qđ tamen nō intēdit ad implere. verbi gratia. Ut debitor q̄ iurat p deum et super aiam suam q̄ velit creditori suo sup illam terminū soluere creditū: qđ tn̄ non intendit facere. ¶ Nono qn̄ quis mentiendo emit vel vendit. et scit scienter q̄ p̄ximum sic decipit. Talis scđm Ray. peccatum ꝯmittit mortale et tenet̄ ad restitutionē. ⁊ ad recōpensatōem damni p̄ximo illati: ⁊ hoc non solū intelligit̄ in rebus magnis. sed etiā in rebus puis. Unde dicit̄ in decre. Inferens damnū non ē absoluendus. nisi damno scđm arbitriū lesi restituto. xiiij. q. vlt. Pessimā. et. xiiij. q. vi. Si res. Sed heu iam commune est q̄ plures ꝯsueuerūt nec emere nec vendere: nisi cum mēdacijs. quia scđm ps. Diminute sunt veritates a filijs hominū. Ergo difficile est iā vitari cū iuramentis sine peccato. Unde dr̄ in decre. Difficile est inter ementis et vendentis commercium non interuenire peccatum. de peni. dist. v. qualitas. Et isti iam enumerati oēs peccant mortaliter sic mentiendo. Ex iam dictis p̄z q̄ q̄libet debet se solerter cauere a mēdatio pernitioso. et debet cum veritate ⁊ sine iuramentis emere et vendere et affirmare et negare secundū dictū xp̄i. Math. v. Sit sermo vester: est est. non non. ¶ Quantum ad tercium nota exemplū ꝯtra illos qui asserūt q̄ non possunt emere nec vendere nisi mētiant̄. qđ tn̄ non est verū. vt patz p tale exemplū. Legitur in dyalogo Cesarij. Ꝙ duo ciues colonienses inter cetera sua pctā confessi sunt duo peccatoꝝ genera. que quidē sūt in se valde magna. licet ꝓpter vsum mercatorib⁹ his diebus parua videant̄. et quasi nulla videlicet mendaciū et piuriū. Dn̄e inquiunt pene nihil possumus emere vel vēdere: nisi oporteat nos mentiri: iurare: et sepe peierare. quib⁹ dū diceret pleban⁹. peccata ista valde grauia sūt et a saluatore prohibita ipso dicente. Sit sermo vester est est. non non. Rn̄derunt. Nō possumus hoc preceptum in nostris negocijs custodire. Ait sacerdos. Uenite consilio meo: et bene succedet vobis. Nolite mentiri: nolite iurare. sed sicut mercatum vestrū vultis da

re sic illud laudate. Et pmiserūt sibi q̄ tem-
ptare vellent p annū vnū. Hoc eni pſb'r ab
eis petijt. Impediuerūt igit̄ eos sathanas q̄ sem-
per saluti humane aduersatur pene nihil illo an-
no vendere potuerūt. Reuersi sic q̄ anno reuolu-
to ad suū plebanū dixerūt. Obediētia huius
anni fuit nobis multū dānosa. Hoies a nob
decessierūt nec aliqd sine iuramēto vendere pos
sum'. Tūc sacerdos ait. Nolite timere q: tē-
ptatio est. et hec tenete in corde vestro q̄ nul
la aduersitas. nulla paupertas: vos a tali ppo
sito auertat. et dñs vobis bñdicet. Qui ex ver
bis suis cōpuncti pmiserūt q̄ vellēt custodi-
re eius cōsiliū diuinūq̄ pceptū p oēs dies vi
te sue etiā si opteret eos mēdicare. Mira res
Statim dñs immissā cōpescuit tēptationē et ce
perūt eos hoies plus q̄ alios mercatores fre-
quētare. factiq̄ sūt in breui diuites: ita q̄ mi
rarentur. Reuersiq̄ ad suū cōfessorē grās sibi
egerunt. eo q̄ p ei' salubre cōsiliū a tā grauib'
peccatis exonerati forent. et insuper in rebus
ditati.

Dñica. xxi p. Sermo. cxxxiij. de morientib'

Filia mea modo

f defuncta est. sed veni impone manū
tuā sup eā et viuet. Mat. ix. Mar.
v. Luc. vi. Sicut eni defūcta ē illa puella cor
poraliter. sic etiā optet nos mori. q: oib' hoi
bus cōstitutū est semel mori. Vñ i p̄nti ser. tria
sūt dicēda. Primo de tēptatōib' q̄ cōtingunt
homini in morte. Scdo q̄ sit interrogatōes q̄
debēt fieri ad agonizātes. Tercio quō hō cō
mori debeat tpe mortis ꝛc. De duob' vltimis
dicet in sequēti. ¶ Circa pmū sciendū ē
q̄ in agone mortis maxime teptamur et angusti
amur: ita q̄ vnusquisq̄ agonizās pōt dice
re illud Daniel xiij. Angustie sunt michi vn
diq̄. Nunq̄ eni tātas tēptatōes et angustias
hō a demon' passus ē in oīm vita sua. sic i
agone patiet. vn. i. Pe. v. Tanq̄ leo rugi-
ens circuit querēs quē deuoret. Sed diceres
Quare demones teptant hoiem sic i agone
mortis. Rñdetur q̄ hoc faciūt ppter tria. Pri
mo q: cōstat demonib' q̄ oēs hoies tā boni
q̄ mali affectāt bonū finē et bonā mortem et
hoc est naturale. vñ Arist. viij. eth. Vnusquis-
q̄ vult sibi maxime bona. vñ etiā Boeci' de
cōsolatōe phie. Mentib' hoiū naturaliter in-
serta est cupiditas veri boni. Et hoc demōes
vellēt libēter ipedire ne hō in bono fine dece

deret ergo pmaxime teptant hoies in morte.
Scdo quia si euadat homo in agone ptatem
demoniū: amplius nunq̄ timebit eos. sz dice
re pōt cum ps. Bñdict' dñs q̄ non dedit nos
in captione dentib' eox. Aia nostra sicut pas
ser erepta est de laq̄o venantiū ꝛc. Et talis q̄
sic in agone euadit temptationes demonum
regratiatur deo. et beate vgini Marie et om
nibus sctis et angelis q̄ sibi assisterūt et cū iuue
rūt. Modo qñ dyabol' aliquē habuit. xxx.
vel. xl. annis. i pctis viuēdo. tūc i agone mor
tis eū nō libēter amittit: sz nitit oib' modis
eū retinere et a salute sua eū impedire. Tercio
q: si obtineb it eū in agone: amplius nunq̄ pōt
eū pdere. Sz tā in pstitante agonē nō est sic.
q: si hodie lucrat eū p pctm mortale. cras p
penitentiā pōt eū econuerso pdere. Vel si in q
dragesima aliquē pdit p penitentiā. pōt post
pasca eos recupare p recidiuatonē. Sz quē
dyabolus i agone obtinebit. iste nūq̄ ad
salutem redibit. Job. vij. Qui descendit ad i
feros: non ascendet: nec reuertet vltra i domū
suā. Vñ Gre. li. xi. mora. Nequaq̄ vltra mia
pcentis liberat quos semel in locis penalib'
iusticia iudicantis dampnat. Q: in inferno nul
la est redēptio. ¶ Sed diceres. Ex quo
homo maxime tēptat in agone: q̄ sunt tunc
iste tēptatōes q̄ hoi cōtingūt in morte. Rñdet
q̄ sūt qnq̄ tēptatōnes p quas dyabol' nitit
hoies agonizantē a salute sua ipedire. Prima
tēptatio ē de fide catholica. Nā sic i fine mun
di. s. tpe antixpi maxima erit tēptatio et plecu
tio fidei. sic in fine hoīs. q̄ dr microcosmus. i.
minor mundus erit maxima temptatio fidei
Mat. xxiiij. Erit eni tunc tribulatio magna
qualis non fuit ab initio mundi vsq̄ modo.
neq̄ fiet. Queritur quare demones pcipue
fidē impugnant. Rñdetur quia fides ē funda-
mentū totius salutis. Vñ apls. Fundamen-
tum aliud nemo pōt ponere. Aug. Fides est
bonoꝝ omniū fundamentū. Fides est huma
ne salutis initium. Item aug. Nemo liberat
a dampnatione q̄ facta est p Adam nisi p fidē
dñi nostri iesu xpi. Qui eni nō credit peiores
sunt q̄ demones. Unde Joh. iij. Qui nō cre
dit iam iudicatus est. Aplo. Impossibile est
sine fide placere deo. Sed diceres. Quō cus-
tōdiam in agone hāc tēptationē de fide. Rñdet q̄
non debes esse firmus in vera fide. tūc demo
nes in agone non possunt tibi preualere. Sz
q̄ iam falsificant fidem: et debiles sunt in fide

haut carminatrices. so:t. legi. anch. et fatum
tenétes: et sic de aliqs. quod tunc firmiter stabut
in fide cū iā in vita incipiūt errare. Ergo qli/
bet xpian⁹ debet esse firm⁹ ī fide tā ī vita q̄ ī
agone: et nullo mō moueri a vera fide. qz q̄ci
to incipit errare in fide tam cito deuiat a via
vite et salutis. Uñ vtile est coraz infirmus in
agone cōst.tutis dicere simbolū fidei vt infir
mus p eius. tu admoneat̄ q̄ maneat stab lis
et firm⁹ in fide. Uñ legit̄ q̄ aliq̄ religiosi ha/
bent hoc statutu. q̄ñcūq; aliq̄s in conuētu in/
cipit agonizare. tuc facit signū cū tabula p
conuentuz et omēs frēs cōueniūt insimul: et
vnusq̄sq; in via eundo vsq; ad infirmū, tene
tur dicere simbolū alta voce: ita q̄ infirmus
audire possit. vt sic admoneat̄ vt viriliter pu
gnet et dyabolo resistat: et in fide stabilis p/
maneat. Siliter bonū est hr̄e crucifixū circa
infirmū et aquā benedictā vt sepi⁹ aspergat̄.
Et de hoc q̄re antea exemplaz sermo. cx. S.
I Secūda tēptatio ī agone est desp̄atio.
Cū enī infirm⁹ cruciatur doloribus in corpe
tunc dyabol⁹ sup̄addit dolorē dolori obyci/
endo sibi peccata sua: vt sic eū ad desperatio
nez inducat. Nam in agone hō videt omnia
peccata sua: et cū hoc oīa bona op̄a sua. In/
sup scd̄m Inno. li. iij. de vilitate humane cō
ditōnis. Quilibet hō tam bon⁹ q̄ mal⁹ ante
q̄ aīa egrediat̄ a corpe videt xp̄m positū in
cruce. bon⁹ ad consolationē. mal⁹ in cōfusio
nem: vt erubescat se nō esse redemptū sua cul
pa sanguine xp̄i. i. fructum redemptionis nō
habere. Uñ et de malis dr̄. Uiderunt in quē
pupugerunt. Qd̄ intelligit̄ de aduētu xp̄i ad
iudiciū. et etiā de aduētu ī die mortis. Sciē/
dū q̄ diabol⁹ rep̄sentat tunc homini oīa sua
pctā nō indulta que p̄petrauit cogitatōne: lo
cutione: ope. s. in sup̄bia: gula: luxuria: et aua
ricia: p iniustas rerū acq̄sitōes. tūc enī q̄libet
cognoscet quotiēs inebriat⁹ fuit. quotiēs lu/
xuriat⁹ s. et ex statū matrimonij. quotiens chori
zauit: et sic de alijs peccatis q̄ hic per verā pe
nitentiā nō deleuit. Et dyabol⁹ ideo rep̄sen/
tat ei illa p̄terita pctā q̄ fecit: vt eū in despera
tionē ducere possit. Uñ tam acriter dyabol⁹
tunc hoīem cuz peccatis p̄teritis ip̄ugnat q̄
quidaz q̄ q̄si sanct⁹ reputabat̄ ab hoībus taz
acriter in agone cū pctīs suis p̄teritis q̄ in iu
uētute cōmisit fuit ip̄ugnatus q̄ ex toto de/
sp̄auit: et sic dāpnat⁹ fuit. Sz diceres. quō tūc
euadere potius ne desperē? Rñdet̄ q̄ in p̄nti
plura bona op̄a facere d̄beas vt q̄ñ bona op̄a
cū malis ī statera ponant̄ q̄ tūc bona p̄pon
derare possint mal. o tūc q̄libet vellet q̄ deū
nunq̄ offendisset: sz q̄ humilis cast⁹ abstinēs
et misericors fuisset. Sciendū tñ q̄ null⁹ de
mīa dei in agone desp̄are debet. etiā si milles
pctā mortalia p̄petrasset q̄ omo oblit⁹ fuiss;
et ea oīa ī agone cognosceret: et nunq̄ aliqd̄
ip̄oz ɔfessus fuisset nec p̄niaz de eo egiss; ad
huc tñ nō dz desp̄are, sz si tāte fortitudis est
q̄ pōt adhuc loq̄ tunc vocare dz sacerdotē et
cōfiteri. Si aūt p̄dudit loq̄lā q̄ p̄ nimia infir
mitate nō pōt loq̄. tūc dz deo oīpotēti cōtri/
to corde cōfiteri et nullo mō desperare: qz cor
contritū et humiliatuz de⁹ nō despiciet. Uñ dr̄
Ezech. xviij. In q̄cūq; hora pctōr ingemue
rit tc̄. Uñ null⁹ desp̄are dz. qz oīa pctā respe
ctu mīe dei sunt tanq̄ vna gutta respectu to/
tius maris. vñ Ber. Maior est dei pietas q̄
q̄uis iniq̄tas. Aug. sup Joh. De nemine de
sperādū ē p̄q̄ sit ī hac vita. Solū enī desp̄atio
nis crimen est qd̄ mederi non pōt. Et si quis
haberet centū milia pctā mortalia: adhuc de
sperare nō deberet. Sz si dolet et vere cōteri
tur de⁹ parat⁹ est indulgere totū. Uñ Criso.
Peccata p̄terita nō cōdēnāt: sed nec iudicāt.
hoc breui et leui addito: si nō placēt. Uñ Am
bro. Non nocent mala p̄terita si non placent.
Uñ legit̄ q̄ q̄dā magn⁹ pctōr cū iā decollari
deberet libēter cōfessus fuisset nec habuit cō
fessorē: nec tp̄us cōfitēdi: sed cōtrito corde di
xit. De⁹ tu scis volūtatē meā: et saluatus est.
Sed tamē null⁹ sup mīa dei peccare debet.
Quia maledict⁹ hō q̄ peccat in spe. Sed illa
tam dicta sunt ad monitionē: vt si aliq̄s pec
cauit q̄ desperare nō debet: sed deū cū bona
spe debet inuocare. Uñ p̄s. Sperantē aūt in
dn̄o mīa circundabit. U Tertia tempta
tio in agone est impatiētia. qz tunc maxim⁹
dolor corporis accidit homini. Naz q̄ñ hoīs
aīa exire debet de carne. tunc augmentat̄ do
lor adeo q̄ in cor hoīs nō ascendit: quez nec
homo pōt tunc ampli⁹ sustinere. Unde tunc
homo perdit sensus suos q̄ nō pōt clamare
videre: audire: vl̄ tangere: et tunc aīa nō cogi
tat ampli⁹ de corpore suo nutriēdo: sed vires
suas naturales p membra dilatas ad se tra
hit. et tunc membra moriunt̄ et glauca efficiū
tur. et vltimū mēbrū qd̄ ī hoīe morit̄ est cor.
Uñ Aristo. Cor est primū viuens: et vltimū
moriēs. Uñ mors corpis est amarissima, qd̄
ostēdit Aristo. iij. eth. dicēs. Terribilissimū
oīm terribiliū ē mors. Tūc enī necēariū ē vt hō

se patiens. Un̄ Luce. xxi. In patiētia vr̄a pos-
sidebitis aīas vr̄as. Nā sicut in patiētia possi-
det aīa ꝛ custodit. sic ꝑ ipatiētiā et murmurare
p̄t quis ꝑdere aīam suā. quia sic ꝓpter infirmi-
tatē ꝛ dolorem corporis murmurat in impa-
tientia contra deū. Un̄ nos legim⁹ exemplū
de vno clerico q̄ttuor annis infirmato: q̄ di-
xit. De⁹ tu accepisti mihi corp⁹ ꝛ ego accipiā
tibi aīam: ꝛ dabo eā dyabolo. Et dixit in im-
patientia sua. Dyabole accipe animā meam.
quod diuino iudicio statim est factū. Item
sciendū q̄ infirmitas q̄ p̄cedit mortē est q̄si
quoddā purgatoriū cū tolleraṫ vt oportet.
Sed diceres quō oportet sustinere infirmita-
tes ꝛ tribulationes. Rn̄detur sc̄dm Vene. de
bassia super Eccli. Tribulationes huius vite
tūc tolleranṫ vt oportet cū hoīes tribulatio-
nes ipas stpetiis suis: et paruas et leues esti-
mant illas tribulationes respectu illorū pena-
lium dolorū quos peccata meruerūt. et per hoc
deū laudanṫ q̄ sic misericorditer cū hoībus
agere disposuit hic eos poti⁹ puniendo q̄ in
baratro. ergo illi debēt deo regratiari q̄ diu hic
infirmanṫ ante mortē. q̄ hic habēt purgato-
riū suū saltē si patiētes sunt. et istas tribula-
tiones ꝛ infirmitates deo ꝓ peccatis suis of-
ferūt. ꝛ eas spōte ꝛ voluntarie sustinēt. Unde
Grego. Diuina dispēsatione agitur vt pluri-
bus vie ꝓ plurimis egritudo existat. Ergo talis
infirm⁹ cū sic est in magnis doloribus cōstitu-
tus. tunc debet cogitare q̄ cū isto corpore et
cū istis mēbris in q̄bus iā punit̄ sepi⁹ deū of-
fendit. et istū dolorē et adhuc multo maiorē
cū peccatis suis bñ ꝓmeruit. et dicere debet
cū beato Aug. Hic vre hic seca vt in eternū
mihi parcas. Unde Grego. Misericorditer
de⁹ adhibet temporales seueritatē ne eternam
inferat vltionē. ✠ Et autē q̄ libenter
grataterꝫ ꝛ patiēter sustinere debeat infirmi-
tates ꝛ dolores poti⁹ q̄ penā purgatorij patz
per tale exemplū. Narrat magr̄ Humber. in
tractatu de sex tuplici timore. q̄ quidam pec-
cator correpṫ⁹ graui infirmitate et longa deū
rogauit vt eū de isto mundo tolleret. Qḋ cū
frequenter petiuisset astitit ei angelus dn̄i di-
cēs ei. Missus sū ad petitionē tuā expediē-
dam. elige qḋ vis. aut duobus diebus stare
in purgatorio: aut duobus annis adhuc su-
stinere istam infirmitatē. Iste autē gaudens
mortē elegit sibi. ꝛ mortu⁹ est. et ductus ab
angelo in purgatoriū. Post horam mediā
apparuit ei angel⁹. Quē videns dixit. Quis
es tu? Et ille. Ego sum angel⁹ dei qui te huc
presentaui. et ille dixit. Absit. tu nō es angelus
dei. q̄ angeli dei nō mentiunṫ. tu autē menti-
tus es mihi dicēs. q̄ solūmodo duobus die-
bus stare deberem in purgatorio. Ego autē
iam steti hic ꝑ multos annos. Angelus autē
ait. Scias q̄ nondum stetisti hic per horam
integrā. Tunc ille. Rogo vt reducas me ad se-
culum: ꝛ paratus sum sustinere infirmitatē
q̄ diu deo placuerit. dummodo huc nō reuer-
tar. Qḋ et factū est ex dispositione diuina. et
reuersus hoc retulit. sustinuitqꝫ patienter in-
firmitatē per duos annos: et mortu⁹ est. Ex
his ergo patz q̄ acerba sit ista pena. Quarta
temptatio est cōplacētia sui ipsi⁹. Nā cū dya-
bolus nō pōt hoīem inducere ad decidendū a
fide: nec ad desperandū a misericordia dei:
nec ad impatientiā. tunc nititur hoīem indu-
cere ad cōplacentiā sui ipsius. hoc est ad va-
nā gloriā. sic q̄ hō cogitet. O q̄ sanct⁹ es ꝛ
q̄ firmus in fide. et q̄ patiēs in infirmitate.
Contra qḋ dicit Isido. de sum. bo. Nō te ar-
roges nec te iactes: nō te insolenter extollas.
nihil de teipso presumas. nihil boni tibi tri-
buas. Nam tanta posset esse complacentia
sui ipsius q̄ in hoc deus grauiter offenderet.
q̄ quāto quis maior est in suis oculis tanto
despectior est corā deo. Unde Gre. Quisq̄s
reminiscendo bonum qḋ gessit cū se apud se
erigit: apud humilitatis autorē cadit. Ergo
q̄libet debet esse caut⁹: vt cū dyabolus eum
temptat ꝑ arrogantiā q̄ tunc humiliet se cogi-
tando sua propria peccata. Et q̄n dyabolus
temptat eū ꝑ desperationē. tūc debet ad deū
cor suū erigere cogitando dei misericordiā:
ꝛ sua bona merita ne desperet. Sicut legitur
de sancto Antho. q̄ dyabolus dixit ad eū.
Tu vicisti me. Dum te volo exaltare: tunc tu
teipm̄ deprimis. Cū te volo deprimere: tunc
tu teipm̄ erigis. Sed cū ꝓpria cōplacētia et
spūalis superbia hoīem sic multū nocivā. de
hoc q̄re exemplū super⁹ sermo. lxxij. ✠. Y

Quinta tēptatio est qua plures decipit est
nimia occupatio rerū tpaliū. Tunc enī i ago-
ne deberet q̄s postponere oīa tpalia ꝛ se deo
totū offerre. Un̄ Seneca sup. iij. li. sen. d. c.
Si q̄s infirm⁹ cū se iā videt vtiqꝫ moriturū
mori vult: ꝛ plene cōsentit in mortē. ac si ꝓ se
ipm̄ mortē elegisset. penā mortis sic patiēter
sustinendo satisfaciet ꝓ oibus pctis veniali-
bus. imo etiā auferet aliq̄d ad satisfactionē
pro mortalib⁹. Ideo per oīa laudabile est in

isto voluntatē suā diuine conformare. A

Querit᷑ vtrū malū signū sit cum q̇s inuitus moritur. R̄ndeo ꝙ si infirmus ideo inuitus moritur q2 est ad mortē indispositꝰ: et adhuc pauca merita habet ꝓ quibꝰ remunerari debet in celo: et ideo diutius libenter vellet viuere: vt se melius ad mortē disponeret: ꝛ maiora merita sibi ꝑ bona opa accumularet. dicendū ꝙ hoc nō est malū nec rep̄hendendū. Sed si ideo inuitꝰ morit᷑ eo ꝙ debet separi a voluptatibus carnis ꝛ gaudijs mundi: ꝛ ab honoribus et diuitijs: et ab vxore: et a filijs: vel a suis cognatis et amicis: et propterea libenter vellet diutius viuere vt posset in talibus vlterius delectari: hoc esset valde malū et detestabile. Uñ arguēdi sunt isti q̄ audire nolūt ꝙ dicatur eis de preparatione ad mortē ꝑ confessionē et sacramentoꝝ pceptōnē cum infirmant. sed dicūt meliꝰ erit. ego spero me nō moriturū. Et hoc est verbū reprehēsibile in ore xp̄iani. Quid enim pōt melius fieri nisi q̄ homo peniteat: et se deo recōciliet. Etiam si veraciter sciret se nō moriturū adhuc deberet cōfiteri ꝛ sacramentū eucharistie suscipe. Sed sacrm̄ extreme vnctōnis nō est accipiendū: nisi verisimile sit ꝙ esset in articulo mortis. Unde Bonauen. sup. iiij. sententiarum. dis. xxiij. Nullꝰ est inungendus: nisi ad exitū appropinquās. Uñ hoc est manifestū signū ꝙ tales pītez vitā nimis diligunt. Uñ sciendū ꝙ q̇s intantū posset se occupare cū rebus terrenis in agone mortis ꝙ propterea posset dānari. Uñ legitur tale exemplū. ꝙ fuit filiꝰ cuiusdā comitis q̄ fuit castus ꝛ bonꝰ: sed in agone cum mori deberet intantū doluit de hoc ꝙ debuit separi a ciuitatibꝰ suis. castris. et villis: q̄ iure hereditario ad eū ꝑtinebant. ꝙ ꝓpterea fuit dānatꝰ. Et post mortē apparuit ꝛ dixit ꝙ hec esset causa dānationis sue. ꝙ in agone cū bonis paternis se nimiū occupauit: et sic dei ꝛ ꝓprie salutis oblitus fuit. Quare seculares homines debent oīa terrena postponere et cor suū ad deū erigere: et ad vitā eternā anhelare. B Uñ sciendū ꝙ homo moriens debet seipm̄ consolari in agone cū eū oīa relinq̄re oportet: sic cogitando ꝙ ꝓ istis temporalibꝰ q̄ iam libere resignas ꝓpter deū. cōmittēs te diuine voluntati dabit tibi deꝰ eterna bona. Itē ꝓ vxore quam in morte relinq̄s dabit tibi deꝰ suā bñdictā matrē virginem mariā: q̄ dignior et pulchrior ꝛ nobilior est omnibꝰ. Itē ꝓ amicis: filijs: ꝛ cognatis: a quibꝰ te separi oportet dabit tibi societatē oīm sanctoꝝ ꝛ angeloꝝ. Itē ꝓ honore ꝛ potestate p̄senti dabit tibi eternū honorē: et regnū eternū. Psal. Introibo in potētias dn̄i. Et sic patent iste quinqꝫ temptationes que cōmuniter contingunt homini in morte. Quia tunc scꝫ in agone dyabolꝰ nō tēptat hoīem de superbia vestiū: nec de chorea. q2 non pōt transire: nec de gula: nec de ebrietate: nec de luxuria: nec de carnis voluptate temptat. q2 tunc sustinet tantos dolores de infirmitate corporis ꝙ de his omnibus nihil curat.

In eadem dominica. Sermo. cxxv. de interrogationibus ad agonizantes.

Domine filia mea

b modo defūcta est: sed veni impone manū tuā sup eā ꝛ viuet. Math. ix. Videt᷑ esse ꝯtrarietas int᷑ Matheū et Marcū. Matheꝰ enī dicit ꝙ p̄r dixit ꝙ filia mortua erat. sed Marcus dicit ꝙ pater dixit: filia mea in extremis est. Hic dicēdū est ꝙ qñ a filia recessit iam moriebatur. quando vero peruenit ad xp̄m supponebat ꝙ esset mortua. Et ideo vtrūqꝫ potuit dicere: et ꝙ dimiserat eā in extremis: et ꝙ credebat ꝙ eēt mortua. Ergo dixit. filia mea modo defūcta est. C Modo quantū ad secundā partē precedentis sermonis: sciendum ꝙ sex sunt interrogationes ad quas si agonizās perfecte r̄nderit: et ista sex in se habuerit: signum est ꝙ est de numero saluandorum. Primo infirmus interrogādus est an omnia credat que dogmatizata sunt in ecclesia dei ad credendum homini xp̄iano: ꝛ ea que duodecim articuli fidei indicant esse credenda. Et an gaudeat de hoc ꝙ sperat se moriturum in vera fide catholica. Si infirmus respondet ꝙ sic. scilicet ꝙ omnia credat que xp̄ianus credere debet: et habet bonam spem ꝙ velit mori in fide catholica: signum est salutis. Secundo infirmus interrogandus est an recognoscat ꝙ peccando sepius creatorē suum offendit cogitatione. locutione. opere. ꝛ omissione. Et si respōderit ꝙ sic: signum est salutis. Unde Bern. super can. Scio neminem absqꝫ sui cognitione saluari. de qua nimirū mater salutis humilitas oritur: et timor dn̄i q̄ et ipse sicut initium sapientie: ita et salutis est. Tertio infirmus interrogandus est an doleat de hoc ꝙ deum

sepi⁹ offendit peccando nō ex timore mortis
vel pene inferni vel extremi iudicij: sed dolet
ex charitate qua tenet deū sup oīa diligere:
quem grauiter sepe offendit peccando q̄ sibi
multa bona tribuit: et in multis sibi suā maxi-
mā charitatē exhibuit: vt scʒ moriendo p
ipo. Joh. xv. Maiorē charitatē nemo habz
vt aīam suā ponat q̄s pro amicis suis. Sed
ipse peccator tribuit xpo mala pro bonis. scʒ
ipm offendendo cū suis pctis. Vn̄ xpūs con-
queri p p̄phetam dicentē. Retribuebāt mihi
mala p bonis. scʒ me offendendo cū suis pec-
catis. Si infirmus responderit q̄ doleat de
offensione dei. nō ex timore mortis: vel pene
inferni sʒ ex mera charitate q̄ tenet deū dili-
gere. Et si habeat aliq̄ peccata que adhuc nō est
cōfessus et libenter vellet ea confiteri et p eis
satisfacere scḋm sui possibilitatē: signū est sa-
lutis. Quarto infirm⁹ interrogādus est an
pponat vitā suā emendare: et amplius nunq̄
velle scienter peccare mortaliter si cōualuerit
de sua infirmitate. et q̄ habeat tale ppositū
q̄ nihil sit sibi tam charū vel p̄ciosum ppter
qḋ scienter ampli⁹ vnū pctm mortale vellet
committere. Si infirm⁹ videt q̄ sic: signum est
q̄ debet saluari. Quinto infirm⁹ interrogan-
dus est vtrū oībus inimicis suis qui eū offen-
derunt verbis vel factis ex corde indulsit. Et
si sciret aliquē cui esset obligat⁹ ad restitutio-
nē siue in rebus: siue in fama. hoc est si sciret
aliquē cuius res suas siue paruas siue magnas
recepisset contra ius. vel si alias sciret se alie-
nas iniustas possidere q̄ parat⁹ esset eas resti-
tuere scḋm suū posse. Vel etiā si sciret aliquē
se fuisse oblocutū: et bonā famā ipsius deni-
grasse p suā falsam oblocutionē q̄ parat⁹ esset
ad reuocandū et ad restituendū illi bonā fa-
mā suā: si infirmus videt q̄ sic est signū salu-
tis. Sexto infirm⁹ interrogādus est an cre-
dat et gaudeat de hoc q̄ dz puenire ad vitā
eternā. nō ppē sua merita ppa q̄ adhuc par-
ua sūt respectu vite eterne: sed ppter meritū
passionis ihū xpi: in quo merito cōsistit oīm
hoīm sal⁹. Hec sūt sex interrogatōnes q̄s debēt
homini fieri in agone per quas cognosci pōt an
debeat saluari an dānari. Quia quicūq̄ seipm
interrogaret vel etiā aliū hoīem: et in se ista sex
inueniret secure mori debet super misericor-
dia dei. et sperare ad vitam eternā peruenire.
Et talis infirm⁹ q̄ ista sex in se habet inducen-
dus est vt se ad meditandū passionē xpi de-
uoto corde prepararet. in q̄ meditatione omēs
dyabolicas tēptationes pōt vincere. D

Si quātū ad tertiā partē sermonis p̄cedēs
sciendū q̄ sicut vita xpi debet esse exemplar
vite nr̄e: ita mors xpi debet esse exēplar mor-
tis nostre. i. sicut xps mortuus est: sic et nos
mori debem⁹. Grego. Omnis xpi actio nr̄a
est instructio. Pro quo est sciendum q̄ xpūs
qn̄ quinq̄ fecit in cruce moriendo q̄ nos etiā fa-
cere debemus in agone nostra. Primo xpūs
in cruce pendens orauit. Unde dicit q̄ illuz
ps. Deus deus meus respice in me. incepit orare.
et orauit vsq̄ illum ps. In te domine spera-
ui. et vsq̄ ad illum versum. In manus tuas
cōmendo spiritū meū. Sic et nos cū sumus
in anxietate mortis deuote orare debemus.
si nō ore possum⁹ tñ corde. Vñ Isi. de sum.
bo. Melius est cū silentio cordis orare sine
sono vocis: q̄ solis verbis sine intuitu mētis.
Secūdo xpūs in cruce clamauit: sic q̄ terra
tremuit: et petre scisse sunt. solq̄ obscuratus
est. Sic et nos in agone clamare debemus.
Et iste clamor non debet fieri ore: sed corde.
Quia iste clamor quem deus vult habere in
agone nihil aliud est nisi desiderium cordis:
qḋ debem⁹ habere pro eternis gaudijs. Vñ
in agone abstrahere debem⁹ nos ab oībus
terrenis et corporalib⁹ reb⁹: et eleuare mentē
nostrā ad deū et ad celestia: vt vnusquisq̄ no-
strū possit dicere cū aplo. Cupio dissolui et
esse cū xpo. Tertio xps in cruce plorauit. vñ
ap̄lus ad Hebre. v. Cū lacrimis exauditus
est pro reuerentia sua. Sic et nos flere debe-
mus in agone: saltem corde p pctis nostris.
Unde Cassio. super ps. Dñs nescit differre:
quos cōpuncto corde sibi senserit supplicare.
Vñ Ezech. xviij. In quacūq̄ hora peccator
ingemuerit etc. Quarto xpūs in cruce patri
spiritū suū cōmendauit dicens. Pater in man⁹
tuas cōmēdo spiritū meū. Sic et nos in agone
mortis debem⁹ cōmittere aīas nostras deo
omnipotenti qui est protector oīm sperantiū
in se. Quinto xpūs spiritū in cruce tradidit.
Joh. xix. Inclinato capite tradidit spiritum.
Sic et nos debemus reddere aīas nr̄as ipsi
deo qui est creator et redemptor aīarū nrārū.
Vñ crucifixus habend⁹ est iuxta infirmū: vt
infirmus p signū crucifixi visū admoneatur
ad meditādū passionē xpi: vt sicut xps mor-
tuus est in cruce sicq̄ ipse velit mori. Et illa
quinq̄ in se habere que xps habuit dum in

crucem obijt. E Et etiā circa infirmū habē da est aqua bñdicta: vt ipe infirmus sepe aspergat ꝓpter infestatiōes demonū. qz i agone assistūt multi demones tā bonis ꝙ malis. Quod ꝓbatur ꝑ tale exemplū. Ꝛc. vt in dyalogo cesarij. ꝙ quidā miles qui fuit religiosus multū obsequio suo deo gratus erat: in infirmitate solus iaceret et dyabolus illi ad pedes visibiliter apparuit et adinstar simee habens cornua capitis. Ad cuius conspectū miles territus ait. Quis es: aut quid queris? Respondit monstrū. Dyabolus sum et veni aīam tuam tollere. Cui miles. Recede turpissime. Ipse enim ꝯmendaui quē in sacramento accepi. Ait demon. vnde haberes si michi hec magna secreta sanctam te restituam: et super oēm peccatū tuū diiudabo te. Rñdit miles. Unde tibi thesaurum? dic dyabole. Juxta tuā cunā in furno thesaurum absconditur. Et adiecit miles. Dic michi vbi est aīa dñi comitis wilhelmi nup defuncti. Rñdit demon. Per fidē meam dico tibi si quis maximū montē sub celo existentē illuc mitteret vbi aīa comitis wilhelmi ē. antequā mons ille sepulcrū supernus inferni iungeret liquefieret. Quo dicto cū demon dolo fabulis. Ardor ille balneū lacteum est illi. In die aūt iudicij debitā accipiet penā scd'm sua merita. Adiecit quoque miles querere de quodam alio. Ac demon rñdit illi. xxi. annis ille in penis fuit: sed monocula et caluus quidam pediculosus nobis eum de penis purgatorij abstulerunt. Monoculam vocant vxorē suā: que plorādo ꝓ aīa eius ꝑdiderat oculū vnū. Caluū vero noiant filiū eius monachū qui in monasterio fuit vir deuotus et religiosus qui multū ꝓ aīa eius laborauerat. Tandē miles ait dicens. Dic michi o: quo loco venisti ad me. Qui ait. Ego et socij mei eramus in extremis cuiusdā abbatisse nigri ordinis egressus eius ꝯstolātes. Tunc miles ait. Quō erat eis. Tūc rñdit. Maria filius sub celo i manu tot fere sua nō habet. Et miles. Quid obtinuistis illi. Rñdit. Uere nihil. Fenila fuit religiosa et michael archāgelus supueniet cū fuste ferreo: et sic nos verberauit et fugauit vt dispergeremur sicut puluis quē ꝓijcit ventus a facie terre. Requisitus si etiam fuisset in morte domini H. rhardi abbatis qui fuit sancte vite. Rñdit demō. Nō est tantū arene in littore maris: quot ibi fuimus: sed modicum ibi obtinuimus. quia vilissimi monachi more porcorum grunientes non sinebant nos ꝓpius accedere. Et ait miles. Quomodo ausus fuisti ad obitum tanti viri venire. Dyabolus ait. Ego presens fui vbi filius dei expirauit. sedens superbrachium crucis: quare tunc non ad obitum auderem talis viri accedere.

Dñica. xxv. ser. cxxvi. de mūdo nō diligēdo

Est puer vnus hic

e · habens quinque panes hordeaceos et duos pisces. Joh. vi. Mat. xiiij. ¶ Concludēdo istos sermones de tpe. est notandum ꝙ ꝑ quinque panes et duos pisces possumus intelligere septem que debent nos retrahere ab amore huius mundi. Primum est ꝙ consideremus amicitia huius mūdi hominē inimicū dei constituit. qz nemo pōt habere mundi amicitiā et dei. Et postꝙ ex testimonio scripture veraciter est inuentum delibe ret apud se fidelis homo quod istorum magis expediat. videlicet deū derelinquere. vel hūc mūdū. Et homo ratione vtēs inueniet ꝙ magis expediat derelinquere hūc mundū et dño adherere. et ad hoc monet nos sacra scriptura. i. Johā. ij. Nolite diligere mundū neque ea q̄ i mūdo sunt. Cuius causam assignat dicēs. Si quis diligit mūdū non est caritas patris i eo. Et aūt amicus huius mūdi inimicus dei sit patet Jaco. iiij. Amicitia huius mūdi inimica ē deo Quicūque voluerit esse amicus huius mūdi inimicus dei ꝯstituit. Quicūque ergo deū et eius amicitiā et grām et dilectionē hre voluerit. necesse ē vt in eius corde mūdus cadat. qz amor mūdi expellit deū. grām eius. et dilectōem dei a cordibus. Qz sicut ignis et aq̄ frigidū et calidū nigrū et albū. sūt ꝯtraria. sic et amicitia dei et mūdi simul stare nō possūt. vñ Aug. sup canonica. Joh. Duo sūt amores. s. mūdi et dei Si amor mūdi inhabitat. nō est vbi intret amor dei. vñ Gre. Disce homo nō diligere mūdū vt diligas deū. auerte vt ꝯuertaris. effunde vt implearis. B Secundū quod ꝯsiderare debemus est ꝙ totus mundus est laqueis plenus. Nā laqus a retro: sūt male voluptates et delectatōnes peccatorum preteritorum. Unde qñ delectatio ꝑteritorum tibi inciderit tūc scias hanc esse laqueū dyaboli. Uñ aug. in quadā epla. Nullū scelus deo tā abominabile sit ꝙ preterita peccata vincula que nostrum dimissa reminiscendo gaudere: et inde exultare. Uerum hoc isti non curant qui peccata prius confessa reiterant. nisi enim delectarentur in eisdem non recidiuarent. Item laqueus ab

ante sunt male voluntates. Ergo si malã vo-
lũtatẽ habes peccãdi mortaliter iã capt⁹ es i
laqueo diaboli quẽ ası te posuit. Aug. super
Gen. Si ratio consentit et qd libido commouerit
faciendũ esse: et nõ se seperat ab oi vita bona
tanq̃ de paradiso expellit hõ. et iã peccati imputa
tur etiã si nõ sequat factũ. qm rea tenet i cõ
sensu cõsciã. Itẽ laqueus superbos ẽ timor inor-
dinatus. Sic hẽn plures ex timore inordinato
peccãt: q: timẽt hoc dãnũ incurrere vel illos ẽẽ
dere: vel hoc bonũ perdere. Contra quos dicit
xps in euãg. et habet Mat. x. Nolite timere
eos q̃ occidũt corpus aiam aũt nõ possunt oc-
cidere: sꝫ potius timete eũ q̃ põt et aiaꝫ et cor
pus perdere in gehennã. ergo multominꝰ debe
mus timere eos q̃ tpalia diripiũt. Itẽ laqueus
i ranos ẽ amor inordinatus ad tpalia. ad co
gnatos. ad vxorẽ et ad filios. Sic hẽn plures
peccãt ex inordinato amore quẽ habẽt ad vel
ad suos amicos vel ad sua tpalia q̃ preponunt
deo. et tales capiunt laqeo q̃ est i ranos posi-
tus. Nã one sũt radices oim maloꝝ. s. timor inor
dinatꝰ et amor inordinatus. Itẽ laqueus a dextris
ẽ prosperitas i tpalib⁹. Cũ isto laqeo plures capi-
unt. s. sicut illi q̃ abutunt dei bñficijs. vbi grã
Sicut diues q̃ superbit exercet i vestib⁹ pottis
q̃ ẽ oppressor pauperũ pulcer q̃ ẽ libidi et alio
occasio peccãdi. Vñ sequitur dñe p prophaꝫ di
cẽs. Abhominabilẽ fecisti decorẽ tuũ. Fortis
enĩ diues vat et basti'vade. et si infirm⁹ et caud⁹
esset tãc illa pctã dcũ nõ faceret. vñ Aug. Ni
hil infeli⁹ felicitate peccãtiũ q: multo plu
res cadũt et capiũtur i felicitate et prosperitate
q̃ in aduersitate. vñ ps. Cadent a latere tuo
mille. et decem mi. a. d. t. et c. Itẽ laqueus a sinistris
ẽ aduersitas. Et cũ isto laqeo capiunt paupe-
res et infirmi et tribulati q̃ maledicũt deo et p
uidẽtie et libaptis i suis aduersitatib⁹. vñ Au
gu. in li. de ciuitate dei. Mali eciã mala deuꝫ
detestãtur atq̃ blasphemãt. boni vo pcant
et laudãt. Vñ pauperes et infirmi et tribulati so
licite cauere debẽt ne capiant laqeo ipaciẽtie.
q: q̃ sic capiũtur. miseri sũt hic et i futuro. Vñ
exemplũ legit in dyalogo cesarij. Qd q̃dam
mulier tribulata pedes suos pcũ iponeret et
extra illã retrorsum saltãs sic ait. Hic salto de
ptãte dei in ptãteꝫ diaboli. quã dyabol⁹ mox
rapiens et p aera ducens multos q̃ aderãt vi
dentibus. vltra q̃ vsq; hodiernũ nõ comparuit.
Et sic ptꝫ quõ hõ circunquaq; est laqueis dy-
aboli circũdatꝰ. Quare necesse est vt vnusq̃s
q; se custodiat ne capiatur his laqeis diaboli

quibus circundatus est. V Tercium qd
nos debet retrahere ab amore mundi ẽ q: to
tus mundus est plenus amaritudinib⁹ et mi
serijs. Job. xiiij. Homo nat⁹ de muliere bre-
ui viuens tpe repletur multis miserijs. Ergo
mũdus plene vallis dicitur lacrimaꝝ. Et hoc
puer ostendit nascendo q: primo flet. q̃ fletus
representat miseriã huius mũdi. ad quã mise
riam puer iste natus est. Sed in adulta etate
obliuiscit eã discernit inter bonũ et malum. et
gaudet in vanitatibus quasi i plenitate nulla
sit miseria. Et ratio huius est. q: talis homo
raro cogitat de statu suo in presenti et in futu-
ro. s. quis sit et qualis erit. vñ Ber. Cogita vn
de venerĩs et erubesce vbi es et ingemisce quo
pergeras et contremisce. Unde melius est in valle
hui⁹ miserie flere q̃ ridere i vanitatib⁹ et gau
dere. Vñ et Salomon. Melius est ire ad do
mũ luctus q̃ ad domũ conuiuij. Et quod val-
lis hui⁹ mũdi sit plena amaritudinib⁹ ptꝫ Eccl.
ij. Cuncti dies eius doloribus et erumnis ple
ni sunt. Quod patꝫ. Nam homo iam pat nũc
frigus nunc famem. nunc sitim. nunc est sa-
nus. nunc est infirmus nunc letus. nunc tri-
stis. iam viuens cras moriens. Job. xiiij. Nũ
q̃ in eodem statu permanet. Imo mundus
non solum est plenus amaritudinib⁹ sꝫ etiaꝫ
plenus est periculis: que quis perpendere po
test in seipso. Naꝫ si in vtero matris vel i na-
tiuitate vel post natiuitatem immediate ante
baptismum mortuus fuisses ad lymbum in
ferni descendisses. Si es in etate virili et i pec
catis mortalibus. si sic morieris eternaliter
dãnaberis. Et si es in gratia et sine peccato.
adhuc potes peccare et damnari. Nam luci-
fer peccando de celo cecidit. Adam de para-
diso expulsus est. Judas de societate aposto
lorum segregatus est. Item nescis an opera
tua etiam bona placent deo an non: et an tibi
peccata tua sint indulta an non. Nam certus
es de culpa: sed incertus es de venia. Ex his
miserijs et piculis nõ possum⁹ euadere et to-
to nisi postq̃ patriã nostrã intrauerimus. Er-
go spernẽdus est mũdus: et appetendu est ce
lũ. Primo q: ibi est patria nostra. ad Hebr.
xiij. Non habemus hic ciuitatẽ manentẽ: sꝫ
futuram inquirimus. Joh. xvij. De mũdo nõ
sunt sicut et ego non sum de mundo. Secũ
do q: ibi est thesaurus noster. Nam quicq̃d
lucramur vel boni facim⁹ in hoc mundo. hoc
illic reponamus secundum dictuꝫ christi sal-
uatoris nostri: qui dicit vt habetur. Mat.

thei. vi. Thesaurizate vobis thesauros i celo
vbi nec erugo nec tinea demolit: et vbi fures
nõ effodiũt nec furant. Tercio q2 ibi ē pater
noster celestis. Mat. xxiij. Unus ē enĩ pater
vester q̃ in celis est. Insup ibi ē materno stra
scz btã v̾go maria. Et fr̃es nostri. s. aplĩ: mar
tires. et ↄfessores. Et sorores id ē om̃s v̾gines
Et amici nostri. i. oẽs electi et ãgeli dei. ¶
Quartũ qd̾ debet nos inducere ad ↄtẽnedũ
mundũ est. q2 oĩa bona hui9 mũdi sũt breuia
et pua. Sil̾r et vita nostra in qua solũ possu
mus vti bonis huius mundi breuis est. Sic
dicitur Job. xiiij. Breues dies hoĩs sunt rc.
Item Jaco. iiij. Que est vita vestra. Uapor ē
ad modicũ parens. Qd̾ si scire vis q̃ breues
dies hoĩs sunt. require vbi sunt q̃ ante centum
annos vixerunt: et quasi nullũ reperies. immo
plures moriunt ante. xxx. annos: q̃ qui vltra
xxx. annos viuũt. De amatoribus huius mũ
di dicit dñs p pphãm Baruch. iij. Extermi
nati sunt et ad inferos descenderũt. r alij lo
co eo2 exurrexerũt. Unñ ipsi miseri mũdi ama
tores in inferno existẽtes dicũt et clamãt illd̾
Sap. v. Quid nobis pfuit supbia: aut diuiti
arũ iactantia qd̾ contulit nobis. trãsierũt om
nia velut vmbra. Greg. Momentaneũ est
qd̾ delectat: ppetuũ aũt quod cruciat. ¶
Quintũ qd̾ nos debet inducere ad ↄtẽnedũ
mundũ est q̃ amatores mundi sũt serui dya
boli. q2 scd̾m dictũ xp̃i. Nemo potest duob9
dñis seruire. i. deo et mũdo. aut vnũ enĩ odio
habebit et alterũ diliget. aut vnũ sustinebit r
alterũ ↄtemnet. Apl's. Si adhuc mũdo pla
cerem: seruus xp̃i non essem. Modo hõ qui
est seruitor mundi et diaboli verecũdaret ser
uire ciui: vel pastori: vel rustico: et non verecũ
daretur seruire dyabolo: sic chorizãtes: gulo
si: ebriosi: supbi: auari et iracundi rc. q̃ om̃s
seruiũt diabolo q̃ est maximus inimicus co2.
Gre. Stultũ est seruire dyabolo q̃ nullo pla
catur obsequio. Immo q̃nq3 durius laborãt ser
ui diaboli: q̃ serui xp̃i. Q2 in labore sunt et su
dore qui diabolo seruiũt: et sunt quasi omni
tp̃e inquieti et fatigati. Jere. ix. Ut inique a
gerẽt laborauerunt. Hoc patz in chorizantib9
q̃ magna fatigatiõe suo2 corpo2 diabolo ser
uiũt chorizando. q̃ si deberent tot saltus fa
cere pp̃ter deum eẽt ipsis nimis graue. Sil̾r
q̃ vadunt ad torneamẽta vbi q̃nq3 grauit p
cutiunt: q̃s passiones pp̃ter deũ nullo mõ
sustinerent. Similiter superbi qui graues ve
stes portant: et duplicatas in estate: et ligant
manus et brachia cũ strictis manicis. crura r
pedes stringunt cũ strictis caligis et calceis:
et sic de alijs. Et de talibus mundi amatori
bus dicit xp̃s in euangelio. Ligatis manib9
et pedibus pijcite eos i tenebras exteriores
Et tales ↄsumunt vires corp̃is et substantiã
corporalẽ in seruicio mundi et diaboli pl9 q̃si
q̃ q̃uis serui dei i ip̃ius seruicio. Et postmo
dũ serui xp̃i habebũt eternã requiẽ. sed serui
mundi et diaboli habebunt laborẽ eternũ r
inquietudinem. Ps. Laborabunt in eternum
¶ Sextũ qd̾ debet nos inducere ad con
temnendũ mundũ est q̃ nemo viuens seculo
et seruiens mundo potest venire in regnũ ce
lo2. Joh. xviij. Regnũ meũ non ē de hoc mũ
do. q̃si diceret. Regnũ meũ non est de his ne
gocijs q̃ in hoc seculo aguntur. vñ Aug. Sẽ
per enĩ mundana excluserũt homines a beata
vita. Qz enĩ amatores mundi huius q̃ q̃rũt
mundana gaudia nõ possũt celestia gaudia
post hãc vitã possidere. vñ dicit Greg. i omel.
dicens. Nemo potest r hic gaudere cũ hoc se
culo et illic regnare cũ deo. Unñ merito mũd9
iste cũ suis gaudijs ↄtẽnẽdus ē a seruis xp̃i.
vñ Augu. Hec gaudia mundana velut vene
na dyaboli repudiare debemus. q̃ non solũ
corpus sed aĩam et aĩam necare festinãt. vñ
Criso. sup Matheũ. O q̃ miserrimus ē mũ
dus: et miseri qui eum sequuntur. sp enĩ hoĩes
mundi opera eius seruant a vita. Augu. Uni
uersa huius mundi habẽt verã asperitatem et
falsam iocunditatẽ: certũ dolorẽ et incertam
voluptatẽ: durũ laborẽ: timidã quietẽ. rẽ ple
nam miserie: spem beatitudinis inanẽ. Se
ptimũ qd̾ nos debet inducere ad ↄtẽnẽdum
mũdũ ē. q̃ mũdus iste amatores suos male
remunerat p oĩbus seruicijs suis. nihil eis ni
si sudariũ in fine derelinquẽs. Nam homini
mortuo dabitur peior tunica vel peior pann9
et nõ melior. Job. xvij. Diues cum dormierit
nihil secum auferet. Ber. Mundus inexora
bilem constituit tamtorem: q̃ de oĩbus nihil
asportare permittit. Job. i. Nud9 egress9 sum
de vtero matris mee: et nudus reuertar illuc.
Hoc memorari deberẽt illi auari q̃ die noctu
q3 laborãt r occupant: quõ magnas diuitias
valeãt ↄgregare cũ oĩa illa post se relinq̃re eos
oporteat. vñ ps. Relinquẽt alienis diuitias su
as: et sepulchra illo2 domus eo2. Unñ le
gitur Saladini9 magn9 princeps itz tartar

nos fecit sibi deportari sudariū· suū cū viderz
se ꝓpinquū morti: et fecit illud ꝑ ꝯonē ꝑ plate
as portare et clamare corā populo. Tm̄ por-
tabit secū magnus ꝑnceps saladhadinꝰ de oī
bus diuitijs suis. Et insup mundi amatores
cogitare deberent q̃les post mortē erunt: q̃a
cadauer fetidū et abhominabile. vn̄ Augu.
Cuius erat ası amplexus gratissimus: erit in
morte horribilissimꝰ aspectus. vn̄ Ber. Quid
fetidiꝰ hūano cadauere q̃d horribiliꝰ mortuo
hoīe: Quid ġ ꝓsūt diuitie: q̃d delitie. q̃d ho-
nores: Diuitie nō liberāt hoīez a verme. Ho-
nores non liberāt eū a fetore. qꝛ qui quondā
sedebat purpuratus et gēmatus in aula: mo
dolsordet nudus in tumba. Qui quondā ve-
scebat in delicijs in cenaculo: modo ꝯsumit
a vermibus in sepulcro. Utinā saperent ꝛ in-
telligerent ac nouissima puiderent. et non so
lū nouissima: sed etiā prima et media. Unde
Job. xvij. Putredini dixi pater meus es ꝛc.

N Un̄ legit̄ exemplū q̄ cū quedā ecclia
ꝯsecraretur in q̄ erat quidā comes quondaz
sepultus: ꝛ deberet inde extrahi ꝓpter conse
crationē. Aperto sepulcro eius apparuit hor
ribilissimus bufo sup faciē eius cū cerebro. nō
et alij multi vermes ꝛ serpētes ad quoz aspe
ctū et horrorē hoīes resilierūt. Hec aūt filius
comitis iuuenis audiēs accessit: et visa pater
na carne sanie et vermiū diuersitate horrere i
cepit: et mestus cogitare de morte et q̄ vane
essent diuitie mundi: delitie ꝛ honores. vnde
relictis oībus fugit cogitans se fore beatum
si paup fieret p xpo. Quidā aūt domicelli eū
sequētes et inuenientes nec eū reuocare valen
tes. venditis eq̄s et rebus et pro deo erogatis
ad monitionē eius cū paupere paupes seq̄
bant cum eo multa ꝯuicia ꝓpter deū ab hoī
bus sustinentes. Et cum peterēt elemosinas
quicquid melius inueniebant ei dabant. Ille
noluit: et dixit q̄ q̃libet haberet q̃d ei deꝰ da
ret. Et cum in introitu cuiusdā ville diuisisset
eos ꝑ vicos: et ipse vicū pauperē eligerz nihil
in eo potuit inuenire nisi durissimā crustaz ꝛ
nigerrimā. quā in domo cuiusdā paupercule
videns petiuit: et fragilē testam vnde galline
eius bibebant. Cui agēdo gratias ad socios
suos portauit: nec aliud voluit comedere nisi
dictam crustam in aqua teste temperatā. Cū
autē crustam istā comederet ꝛ sanguis de ore
eius exiret. flebant socij eius: quos ipse licen-
ciauit. et ipse fugit ab eis ne eū molirēt cor eius

Ipse vero romam venit vbi factus est carbo
narius: et secretum suum et statum suuz cui-
dam cardinali reuelauit in confessione. Cum
autē post plures annos semel vrbem intrais-
set ad vendendum carbones et ad domū di-
cti cardinalis cōfessoris sui carbones portaſ-
set: arreptus infirmitate post suscepta sacra-
menta oīa paup iacēs sub gradu ad dn̄m mi-
grauit. quo mortuo oēs campane vrbis p se
sonuerūt. Q̄d cum vidisset papa admirabat:
et cardinalis cōfessor eius reuelauit causam.
Hoīes aūt terre sue existētes in curia audien
tes hec q̄rentes eum q̄ querebāt mortuū īuenerūt

Finiūt feliciter sermones discipuli de tēpore
Incipiunt sermones cōmunes eiusdez di-
scipuli omni tempore predicabiles. Sermo.
cxxxvij. De cogitationibus.

Cogitacio eorū apud altissimū. Sap. v. Sciendū q̄ tria sunt principaliter cum qui bus meremur et peccamus. s. co-
gitatione locutione: et opere. Unde tres ser-
mones sunt hic formandi. Primus de cogi-
tatione. Secundus de locutione. Tercius de
opere quomodo nos ī vno quoq; illoz habe
re debeamus: vt mereamur et ne peccemus.

Quantū ad primū sermonē sciendū q̄ hic
tria sunt dicenda. Primo que sunt homini co
gitanda. Secundo que obꝰ insecūda. Tercio
exemplum. Circa primū sciendum q̄
homini volenti ꝓficere quattuor sunt cogitā
da. Primo habende sunt cogitationes q̄ va
lent ad peccati detestationē. Sz diceres. que
sunt ille: Rn̄detur q̄ qñ quis cogitat damna
que peccata inferunt. Nam peccatuz facit ho
minē miserū in ꝑsenti vita: qꝛ spoliat eum oī
bus bonis et mentis q̄ fecit: et oībus virtuti
bus et gratijs. Si enī tot bona opa quis ha-
beret et virtutes quot paradisus habet nobi-
les arbores: flores: herbas: et radices. Item
quot celū stellas. quot mare guttas. hec om-
nia p vnum peccatū mortale perdit. sic q̄ nūq̄
habebit aliq̄d bonū in celo pro his omni-
bus nisi per penitentiam recuperabit. Eze-
chie. xviij. Si auerterit se iustus a iusticia sua
et fecerit iniquitatem: nunquid viuet. omnes
iusticie eiꝰ quas fecerat non erūt in memoria
Insuper peccator existens ī peccato mortal.

nihil boni potest operari qđ sibi sit meritoriũ
q̃diu scienter stat in vno peccato mortali.
Leui. xxij. Si maculã habuerit nõ erit accep
tũ deo. Esa. i. Non accipiã a vobis sacrificiũ
q: manus vestre plene sunt sanguine. i. pctõ.
Itẽ pctm̃ facit hoiem tam vilem et indignũ
q̃ ille qui ante peccatum dignus erat celo et
bonis celestib⁹ post peccatuʒ nõ est dignus
pane quo vescat̃ ⁊ pascat̃. Ergo moderatius
eo vti deberet qñ ĩuĩcũq̃ posset. Unde Eze
chiel. iiij. Panem tuuʒ in pondere comedes:
et aquam tuam in mensura bibes. Imo pec
cator indignior est omnib⁹ creaturis. Unde
Aristo. i. Polit. Sicut optimũ animaliuʒ est
homo fruens lege ⁊ iusticia: sic pessimũ ani
maliuʒ est homo a lege ⁊ iusticia separatus.
Ergo si indignior est omnibus creaturis irra
tionabilib⁹ cõsequenter sequitur q̃ nõ est di
gnus vti creaturis. Ergo peccatũ facit homi
nem tam miserũ q̃ nullius boni nec spũalis
nec tẽporalis dignus est. Ergo miseria pecca
toris tam magna et periculosa est q̃ si omnes
creature deflerent miseriã peccatoris. scʒ om
nes lapides, omnia ligna, omnia animalia
terre, omnes aues celi, ⁊ omnes homines in
mũdo vincẽtes nõ tñ possent condigne dam
nũ pctõris in qđ p vnũ pctm̃ mortale incidit
deflere. Sed heu plures peccatores centum
pctã mortalia cõmittũt: nec vnaʒ guttã flent
p illis oib⁹. Ratio est: q: nõ cognoscũt quan
ta bona perdiderunt: et in quot mala incide
runt. Si hec veraciter cognoscerent nõ soluʒ
plorandum esset eis: sed etiam vlulandũ. q:
nihil tam malũ homini q̃ peccatũ mortale.
Melius enĩ esset homini q̃ decem milia de
monia in se haberet: vel etiã cum oibus gla
dijs q̃ vnq̃ fabricati sunt transfigeretur: vel
in igne cõbureret̃: vel in aquis submergeret̃:
vel cũ rotis rotaretur: q̃ q̃ cum vno peccato
mortali deuʒ scienter ⁊ volũtarie offenderet.
Quia peccatũ cũ cõsummatuʒ fuerit generat
mortẽ. scʒ ipsius aĩe: que mors magis timẽ
da est q̃ mors corpis. vñ Greg. Mortẽ cor
poris oĩs homo timet: mortẽ aũt aĩe pauci.
Ex his seq̃tur q̃ homo potius deberet mori
q̃ cum vno peccato mortali deuʒ offendere.
Unde Aristotiles. iij. ethicoruʒ. Melius est
mori q̃ facere contra bonum virtutis. P

Secunde cogitationes sunt, que faciunt ad
contemptũ suipsius ⁊ ad humiliationeʒ p
priã: q̃ habẽde sũt homini volenti proficere.
Sed diceres: q̃ sunt iste cogitatiões. Respõ
deo cogitare defectus nostros in cõmuni: et
in speciali. Cogitare quid sum⁹. quid fuim⁹.
et quid erimus. Bern. Cogita ergo vnde ve
nis et erubesce. vbi es et ingemisce quo pro
peras ⁊ pertimesce. Unde Augu. in sermone.
O homo si cõsideras quid per os. quid p na
res ceterosq̃ meatus egrediatur nunq̃ vil⁹
sterquilin ĩ inuenisti. Vñ etiaʒ Bern. Nos
miseri et miserabiliter nati quibus datuʒ est
cum merore nasci cum labore viuere. cũ do
lore mori. Unde Augu. in li. de spiritu et ani
ma. Lugẽtes ĩ hanc vitã intrauim⁹. cũ labo
re viuimus. cũ dolore et timore exituri sum⁹.
Ista iã dicta oĩa debẽt nos inducere ad hu
miliationẽ ppriã ⁊ ad cõtemptuʒ suipsius.

Q Tertie cogitationes sunt q̃ promouẽt
hoiem ad pfectũ ⁊ studiũ virtutũ. Sed que
ris que sunt iste cogitationes. Rñdetur cogi
tare de premio qđ virtutibus datur: et etiaʒ
de dignitate virtutũ. Nã nihil reperitur nobi
lius ⁊ pciosius virtutib⁹. Unde phylosophi
non habuerunt noticiã dei sicut nos: nec pre
miuʒ futurũ qđ dabitur ṽtuosis expectabãt:
tamen intendebant virtutibus ppter nobili
tatem virtutũ. Temperantiã enĩ habuerunt
in cibis et potibus: ⁊ in operib⁹ carnis. For
titudinẽ q̃ est secũda virtus habuerũt: sic q̃
multa mala ⁊ opprobria ⁊ aduersitates ⁊ de
risiones patienter sustinuerũt. ⁊ in prudentia
spũs q̃ est tertia virt⁹ tñ studuerũt q̃ hec tẽ
poralia bona valde ptẽpserũt: nec dilexerunt
eo q̃ cũ labore acq̃runt̃. cũ timore ⁊ sollicitu
dine possident̃: et cũ dolore amittunt̃. quare
multi de eis magnos thesauros abiecerũt. sicut
socrates ⁊ diogenes: ⁊ multi alij q̃ ppter stu
diũ oĩa reliq̃rũt. Et iusticiã q̃ est q̃rta virt⁹ in
tantũ dilexerunt vt nulli inferrẽt aliquã iniu
riã. Itẽ tã nobilis est virt⁹ q̃ null⁹ honorãd⁹
est nisi solũ virtuosus. vñ Aristo. iiij. eth. Ho
nor est premiũ ṽtutis. Et q̃tũcũq̃ ṽtuosus
honorat̃ adhuc maioris honoris est dign⁹.
Vñ Aristo. iiij. ethi. Uirtuti pfecte nõ fit con
dign⁹ honor. imo tam nobilis est virt⁹ q̃ oẽs
in celo ⁊ in terra tã angeli q̃ sancti nõ valent
remunerare sufficiẽter cũ oibus gaudijs ṽtu
tẽ virtuosi hoĩs nisi sol⁹ de⁹. Aug. in li. de ci.
dei. Premiũ virtutis est ipse deus qui virtu
teʒ dedit. Itẽ sciendũ q̃ virtus est tam nobi
lis ⁊ tam vtilis q̃ propter hanc deus ⁊ oẽs
sancti et angeli singulariter illũ qui ṽtuosus

est diligunt tam singulariter q̄ pr̄ vel mater
nunq̄ dilexerit sic suu vnigenitū filiū, immo in-
tantū dñs diligit virtuosum: vt minimū bo-
nū qđ facit ille virtuosus plus valet coram
eo ꝛ sanctis ei9 q̄ oia bona q̄ facta sūt ab inī-
tio mūdi: et etiā q̄ fient p̄sit vsq3 in finē seculi
ab oibus viciosis hoibus in peccatis morta-
lib9 cōstitutis. Licet multi mali hoīes multa
opera fecerīt de genere bonoꝝ. sicut ille facit
hoc et alter alia. Vñ felix est q̄ pōt dicere cū
p̄s. Multiplicabis in aīa mea virtutē. Un-
de Augu. Uirtus aie donū excellentissimū
est. Quarte cogitatōnes q̄ habende sunt hoī
volenti p̄ficere sunt ille q̄ incitant hoiem ad
dilectionem dei ꝛ p̄rimi. De illis quere ante
sermone. cq. O. vbi dicit. Beneficia autē dei
et charitatē ipsius cognoscere debem9 in di-
gnitate creationis, in assūptione carnis, et in
tollerantia passionis. R Quantū ad se-
cundū tunc est sciendū q̄ quattuor sunt obli-
uiscenda ꝛ nunq̄ ad memoriā ducenda hoī
volenti p̄ficere. Primū est bonitas et san-
ctitas propria. Cū magno eñi periculo hec
ad memoriā reuocātur: nisi in extrema neces-
sitate: q2 generant complacentiā sui ipsius: et
spūalem superbiā in seip̄o. vñ Grego. Quis-
quis reminiscendo bonum qđ gessit dum se
apud se erigit apud humilitatis autorē cadit.
Quidā eñi ascribunt sibi bona sua et nō deo
Vñ Grego. Qui accepta bona sibi arrogat:
suis bonis cōtra deū pugnat. Contra quos
dicit Isi. in suo. De iusticia et virtute nulla
elatione sup̄bias de bonis factis nō extolla-
ris. de bono ope nō glories. periculosū est eñi
multū. Augu. Descende vt ascendas. humiliare
vt exalteris: ne exaltatus humilieris. Vñ bo-
na n̄ra opa ꝛ v̄tutes ꝛ merita nō sunt ad me-
moriā reuocāda: nisi in extrema necessitate. vñ
Job in sūma tribulatione bona sua recogita-
uit, ne in tot anxietatibus desperaret dicens.
Si ambulaui in vanitate, si negaui qđ vole-
bāt paupes: ꝛ sic de aliis bonis q̄ ibi enume-
rat. Siliter rex ezechias cū mori debuisset di-
xit. vt habetur. iiij. Regū. xx. Memento dñe
quō ambulauerim corā te i veritate et corde
p̄fecto: et qđ bonū est in oculis tuis fecerim.
Igitur non nisi in tali necessitate bonitas et
sanctitas p̄pria ad memoriā est reuocanda:
vel etiā mala que quis p̄ deo pertulit. S
Secundū qđ obliuiscendum est. est iniuria
ab aliis illata. Vñ Leuit. xix. Ne memoreris
iniurie ciuiū tuoꝝ. nō queras vltionē. nō ode-
ris fratrē tuū in corde tuo. sꝫ sut aliq̄ q̄ dicūt:
indulsi sibi: sed non obliuiscar. Contra quos
dicit Basi. sup Can. Sunt aliqui donantes
iniuriā vt nō vlciscant: tñ sepi9 improperāt.
Sūt aliq̄ q̄ licet silēat: manet tñ alta mente re-
posita. et rancorē tenent in aio: quorū neutra
plena est indulgentia: et enim9 obliuiosus be-
neficioꝝ ꝛ iniuriaꝝ tenax est velut calcator. ñ
feces retinēs: et qđ purū est exire permittens.
Sꝫ q̄libet xpianus ex toto indulgere dꝫ exēplo
xpi q̄ suis crucifixorib9 indulsit: et nobis in-
dulget. Basi. Tam liberaliter de9 oēm iniu-
riā donat: vt nec dānet vlciscēdo: nec cōfun-
dat iproperādo: nec min9 diligat iputando.
sic et nos sibi mō indulgere debem9 p̄rimis
n̄ris. T. Tertiū qđ obliuiscēdū est: est de-
lectatio de p̄teritis pctis. Hec eñi recordatio
valde p̄iculosa est miris. Aug. Malū est nū-
q̄ de pctis cogitare. peius est cū cogitat de
eis ꝛ nō dolet. pessimū cū cogitat et delecta-
tur de eisdem. Vñ Hugo de sctō victore. Qñ
de9 in cōtritiōne absoluit pctōrē a pctis ligat
eū vinculo p̄petue detestatōis: vt semp pctm
de cetero detestet. Ergo qñcunq3 hō cogitat
de p̄teritis pctis: h9 sp fieri dꝫ cū amaritudie
cordis. s. q̄ vellet se nunq̄ peccasse ꝛ deū nō
offendisse. Sꝫ qñ cogitat de p̄teritis pctis ꝛ
delectatur in eisdē. hoc est nimis periculosū
et ma'ū signū: q2 est signū q̄ hō non est vere
penitēs. V Quartū qđ obliuiscēdū est:
est q̄ hō nō dꝫ cogitare de p̄funditate dei ꝛ
de abscōditis ipsi9: q2 hoc est valde p̄iculosū
q2 q̄ talia cogitāt in magnos errores multo-
tiēs incidūt. volētes p̄fundē nimis p̄scrutari
in deitatē et sanctā trinitatē. Cōtra quos dic
Salo. Altiora te ne q̄sieris: sed q̄ p̄cepit tibi
de9 illa semp cogita. Vñ sciēdū etiā q̄ sanū
l aīē esse deo ꝛ plurimū cogitare d̄ deo bonū
est ꝛ vale. vñ dr i libro pmissa. Cogitatōes
istoꝝ apud altissimū. Siliter cogitare de trini-
tate laudabile est. Sꝫ cogitare quō deus
possit esse trin9 et vn9. hoc p̄fundē inuestigari
nimis periculosū est. Siliter de incarnatōe p̄-
scrutari: quō v̄go potuit cōcipe ꝛ parere. Silr
de sacro eucharistie: q̄ totus xps tam ma-
gn9 sicut in cruce pepēdit possit esse sub tam
parua specie panis: q2 tales decipiunt in talib9
subtilib9 et infructuosis cogitationib9. Quia
apl's dicit Roma. xij. Dico eñi p̄ gratiā q̄ da-
ta est mihi oibus q̄ sunt inter vos. non plus

sapere q̄ oportet sapere: sȝ sape ad sobrietatē. Si eñi tales cogitarent interim passionē xp̄i et postponerēt tales subtiles et ꝓfundas cogitatōes esset deo magis acceptū ⁊ eis plus salutiferū. Quia tales q̄sq̄ cadūt i ꝓpriā cōplacentiā ⁊ in spūalē sup̄biā. estimātes se aliquid scire ⁊ esse: cū tn̄ nihil sint. ⁊ tales q̄sq̄ damnabunt̄ ꝓfundi⁹: et ꝑdunt q̄sq̄ omnia bona opa sua p̄ tale spūalem sup̄biā ⁊ ꝓpriā cōplacentiā. X Un̄ legit̄ exemplū. q̄ q̄dam virgo deuota ita arctā vitā ducit ieiunando. vigilādo. orādo ⁊ castigādo se q̄ ab oībus reputabat̄ sancta. Contigit aūt eā infirmari vsq̄ ad mortē: cui⁹ ꝯfessionē quidā deuot⁹ sacerdos audiuit: ⁊ suā spūalem sup̄biā ignorauit. Cui post obitum ipsa apparuit nigra et valde horribilis. Et sacerdos expauescēs q̄sunt q̄s ipā esset. Et ipa fatebatur se esse illā ṽginē q̄ ab hoīb⁹ q̄si sctā reputabat̄. Et subiūxit dicēs. Ego misera tradita sum infernalibus incēdijs cū inferiorib⁹ demonibus: et eā infirmis dānatis eternalit̄ cruciāda ꝓpter vanitatē ⁊ meā ꝓpriā cōplacentiā ⁊ spūalem sup̄biā quā habui q̄ nullū equalem mihi reputaui: sed sup̄ oīa me extuli ⁊ alios hoīes iudicaui ⁊ spreui: et propterea ad profundū inferni descēdi de quo nunq̄ liberabor. Nā si siccate essent aque maris: ⁊ fundus replet⁹ papauere. et vna auicula oīi anno vnū granū educeret: q̄ ⁊ tunc possem saluari omnes penas inferni eligerē vsq̄ ad illud tēpus sustinere: si finito illo tp̄e celū possem intrare. sȝ nō sic fiet: q2 in inferno nulla est redēptio. vnde pater sancte nec tu nec aliq̄s alius oret pro me: quia nunq̄ liberabor.

Sermo. cxxxviij. De malis cogitatōnib⁹.

Auferte malū cogitationū vestrarū ab oculis meis. Esaie. i. Sic dicit Hiero. Tutissimū atq̄ ꝑfectissimū est vt assuescat anim⁹ ꝑuigili custodia discernere cogitatōnes suas: ⁊ ad p̄mū cū intrāt: vel ꝓbare vl̄ reprobare q̄d cogitat: vt bonas cogitationes in se seruet: et malas statim expellat: hoc nāq̄ fons ē boni ⁊ origo mali. Quī igit̄ cogitatōnes sūt fons boni ⁊ origo mali. io saluator nr̄ q̄ est scrutator cordiū ⁊ discretor cogitationū ad nos loquitur in p̄missis ṽbis dicens. Auferte malū cogitatōnū vestrarū. Un̄ in p̄nti sermone q̄nq̄ de cogitationib⁹ sunt dicēda. Primo vn̄ cogitationes male habent originem. Secundo quare sum⁹ proni ad malū. Tertio q̄ diuina inferūt nobis male cogitationes. Quarto quib⁹ cautelis debemus nos premunire a nociuis cogitatōnib⁹. Quinto p̄ q̄ expellant̄ male cogitatōes. A Circa primū sciendū q̄ quātū ad p̄mevā originē oēs male cogitatiōes ortū habuerūt a dyabolo. Q̄d sic p̄ȝ. Cū eñi prim⁹ hō condit⁹ in statu innocētie nihil de malis cogitationibus sciret: venit dyabolus in specie serpentis et suasit mulieri. et mulier vlteri⁹ viro. et ibi ex suggestione dyaboli ortū habuerūt oēs cogitationes male. Et eodē modo ⁊ ordine quo ibi successerūt adhuc in nobis succrescūt. Un̄ scd̄m Aug. Suggestio serpētis in nobis est prim⁹ mot⁹ ex fomite. Comestio ṽo mulieris est delectatio: sȝ comestio viri est ꝯsensus. Per hec tria. s. suggestionē: delectationē. et ꝯsensum hō in tēptationē ducit̄. q2 tēptatio p̄ suggestionē q̄ i cogitatione ꝯsistit inchoat p̄ delectationē cogitatōnis ꝓgredit̄: et p̄ ꝯsensū ꝯsummatur. Et sic p̄ȝ p̄mū videlicet vn̄ cogitatōes male ortū habeāt. B Sȝ quātū ad secūdū q̄rit̄. quare hō pronior sit ad cogitandū malū q̄ bonū. De hoc possūt assignari tres cause. Prima est ex nature corruptōne in primo parente. et ad id facit q̄d dr̄ Sap. ix. Corp⁹ q̄d corrūpitur aggrauat aīam: et terrena inhabitatio deprimit sensum multa cogitantē. Un̄ plus trahit vn⁹ equ⁹ deorsum q̄ decē sursū. Sic fomes q̄ mouet ad malū sp̄ intra nos ē: ergo proni sum⁹ ad malū. Gen. viij. Sensus et cogitatio humani cordis in malū ꝓna sunt ab adolescētia sua. Secūda cā: q2 icitās nos ad malū est presens: delectabile eñi app̄hensum per sensus vel imaginationē q̄si ex necessitate mouet cōcupiscētiā. Sed incitās nos ad bonū est absens ⁊ multū distans. scȝ beatitudo q̄ est fons virtutū. Tertia causa est: q2 malū possum⁹ fac. re p̄ nos: sȝ bonū nō possum⁹ sine gratia adiutrice. C Sȝ quātū ad tertiū sciēdū q̄ ex fonte malarū cogitationū quinq̄ mala ꝓcedunt. Primū est malum peccati. licet q̄dā cogitationes in se nō sunt male: imo possunt esse bone ⁊ meritorie. etiā si sint de re illicita. puta si aliquis cogitat de mechia ad p̄dicandū: vel ad corrigendū. tamen si cogitatio fit cum cōcupiscentia ⁊ delectatōne: tūc causat peccm̄. ⁊ hoc fit tripliciter. Primo cū cōcupiscētia cōsistit in p̄mo motu

et sic est peccatū veniale. Secūdo cū cōsequitur cōsensus in delectatione licet nō in opus. Et sic est peccatū mortale. Unū cū aliquis cōsentit in talē delectationē cū plena deliberatione: nō est aliud qȝ affectus suus sit inclinatus ad delectandū in tali morosa delectatione. Tertio cū cōsentit in opus: vt. s. pponat opus actu pficere. tūc voluntas p facto reputat. etiā si facultas desit faciendi illud opus. Et sic malū cogitationis gradatim semp aggrauat. Quē etiā graduū aggrauationē ita describit btūs Greg. dicēs. qȝ ex delectatiōne cogitatōis nascitur peccati affectio. ex affectione cōsensus. ex cōsensu operatio. ex operatōne cōsuetudo. ex cōsuetudine despatio. ex despatiōe defensio. ex defensione gliatio. ex gliatione eterna dānatio. Et oīa ista mala veniunt ex malis cogitationibus. D Secūdū malū cogitatonū est qȝ cor inquināt et deturpant illud. Cuȝ enī cor sit mēbrū nobilissimū in hoīe: ita etiaȝ vt ipa sapientia increata xpm̄ cor pro se habere desiderat dicēs Prouerbi. xxiij. Prebe fili mi mihi cor tuū. Unde est qȝ supposito qȝ in malis cogitationib9 nullus esset peccatū ppter nobilitatē cordis dedignari deberet hō cor suū fedis ꝛ imūdis cogitationib9 deturpare exēplo illi9 gētilis Senece qui dixit. Si scirē deos ignoscituros ꝛ homines ignoraturos adhuc ppter peccati turpitudinē peccare dedignarer. Propter qd ppha Dauid petijt in ps. Cor mūdū crea in me de9 ꝛc. Tertiū mali cogitationū est qȝ dyabolus ad cor aduocāt et ibi domiciliū sibi parāt. Cōtra illud dicit aplūs Ephe. iiij. Nolite locū dare dyabolo. scȝ p fedas ꝛ immūdas cogitatiōes in qbus ipse immūdus spūs delectatur et p eas hō sibi obligatur. Unde Grego. in moral'. Licet reproborū mētes nō semp diabolū sequūtur in ope valde tñ illū se obligāt in cogitatiōe. Sic ecōuerso p bonas cogitatōes deo p̄parat locum in corde nro. Iuxta illud. i. Reg. ij. Et ipsi p̄parant cogitationes. Glo. bone. Quartum malū cogitationū est. qȝ male cogitatōes cū malis delectationib9 faciūt in homine infernū. Nā vbicūqȝ est dyabol9 ibi est infernus. sic ecōuerso vbi est de9 ibi est celū. Quia igit diabol9 habȝ domiciliū in corde polluto malis cogitationib9 vt dictū est. ergo ibi quodāmodo facit infernū. qȝ sic in inferno est ignis fetor vermis et tenebre: sic etiā in polluto corde est ignis ardentis concupiscentie. fetor fedelitatis. vermis remordentis cōsciētie. tenebre obscurate intelligētie opus. Obscurētur oculi eoȝ ne videāt. E Quintū malū cogitatōnū est. qȝ male cogitatōnes hoīem gratia dei priuant. Unde Iudas postqȝ dyabolus miserat in cor ei9 quō traderet xp̄m perdidit oēm grām irrecupabilr̄. Sic etiā alij peccatores qȝ plures pdunt etiaȝ irrecupabiliter oēm grām p malas cogitationes. Nam multi habēt a deo speciales grās deuotōis ꝛ diuine dulcedinis in orōne ꝛ meditatiōe quas pdūt quādoqȝ p malas cogitatiōes. Eccl. x. Musce morientes perdūt suauitatē vnguēti. Musce sunt cogitatōnes volantes ꝛ vage q̄ tunc sunt morientes quando ad instar cadaueris mortui putrescūt in corde. et iste musce perdunt suauitatē vnguenti. i. omnis deuotionis et gratie: qua virtus spūsancti operante vncte sunt. F Sed quantū ad quartū sciendū qȝ trib9 cautelis debȝ se premunire qs a nociuis cogitationib9. Prima cautela est timor dñi: vt hō imaginet deū esse p̄sentē et videre secreta cordis. Multa enī peccata opere cauent ppt timorē hoīm: ne videlicet hoīb9 innotescant. Quis enī turpitudinē cōmittere vellet in p̄sentia hoīm. Multo magis timere debet hō p̄sentiā dei in corde cogitationes nostras multo clari9 cognoscentis qȝ homines facta nostra cognoscere possunt. Prouer. xvi. In timore dñi declinat a malo. Secūda cautela ad excludendū cogitatōes malas ē custodia sensuū: ꝛ p̄cipue custodia oculoȝ. G Unde sciendū qȝ oculi sollicite sunt custodiendi: ꝛ hoc ppter tria. Primo qȝ oculi sūt valde veloces ad nocendū aīe. Ideo p̄donib9 cōparant. Trenoȝ iij. Oculus me9 depredatus est animā meaȝ. Gen. iij. Uidit mulier qȝ bonū esset lignum ad vescendū et pulcrum oculis aspectuqȝ delectabile. Unde Greg. Non enī lignū eua cōtigisset nisi prius incaute respexisset. Secūdo custodiēdi sūt oculi: qȝ visus eorū est valde necessari9. quanto enī visus eoȝ est magis necessarius tanto ei9 abusus pl9 est timēdus. Licet lingua valde corrupta sit: tñ includi pōt lōgo tempe qȝ sic cesset a lo'q'la exemplo illi9 q̄ portauit per tres annos lapidē in ore: vt sic disceret tacere et linguam refrenare. Sed oculi ꝛ visus sunt valde necessarij: ideo magis custodiendi. Tertio custodiēdi sunt oculi: qȝ sunt due porte i castro nostri corporis. ꝛ q̄ habet portas ali

ius castri habet ipm castrū. Sic si diabol⁹ habet oculos nostros. tūc habz castrū corpis nri. Et tūc ɔsequenter mors intrat p fenestras nrās. Et nihil habet deus i hoīe si oculos nō habet. sicut dñs castri q̄ non habet ingressum ibi. Tercia cautela est fuga ocij. Ergo sp aliq̄d boni facito: vt te diabol⁹ iueniat ocupatū. Hie. Nō enī facile capit a dyabolo qui bono vacat exercitio. Vn̄ legit in vitaspatrum q̄ est occupatus i aliquo exercitio bono habet vnū demonē eū teptantē: sz q̄ est ociosus habet mille demones eū temptantes.

Sed quantū ad quintū sciendū q̄ male cogitationes p quinq̄ expelluntur: que intelligunt p quinq̄ digitos in manu. p quā repellit hō inimicū volentē eū ledere in corpe. Primū memoria mortis. vñ Augu. Nihil sic reuocat a pctō: sicut frequens mortis meditatio. Secundū est memoria passionis xp̄i. Augu. Xp̄us nobis figatur in corde: q̄ p nobis fix⁹ in cruce. Tercium est memoria extremi iudicij vbi reddituri sumus ronē de cogitatoibus nostris. Sap. i. In cogitationibus ipius interrogatio erit. Quartū est pena dampnatorum Isid. in sino. Intēde aīo q̄scunq̄ secunnas quoscunq̄ tormentorum dolores et cōpara hoc totū gehenne. et leue tibi erit omne materis. Hie. in epla. Tāta in inferno vis doloris est q̄ mēs ad aliud dirigi nō potest: nisi ad qd̄ vis doloris ipellit. Quintū ē gloria sctorum. de qua dicit ps. Qm̄ mille anni ante oculos tuos tanq̄ dies hesterna que preterijt.

Unde p ɔclusione istius sermonis canos debemus a malis cogitatōibus et cadunt tunc immediate eas expellere deus. vñ Cesarius. Incipiamus bonas cogitationes diligere: et statim ab illis q̄ male nos dñs dignabitur liberare. Hieronimus. q̄d pudet dicere: pudeat et cogitare. Qui diabolus delectat i malis cogitationibus patet exemplū. Legitur q̄ q̄dam habuit malas cogitationes et delectationes: et dyabolus ei associans in specie cursoris secū ambulabat. Et cū simul ambularēt iste homo expauescere cepit. Et cum peruenirēt ad quandā ecclesiam ille homo intrauit et ɔpunctus ad sacerdotem iuit. eo q̄ in quadragesima esset et cōfessus est. Et qn̄ exiuit de eccl'ia dyabol⁹ stetit. et vicissim inspexit hoīes exeūtes de ecclesia. interrogans vbi socius suus maneret. Cum ille diceret: ego sum q̄ huc tecum veni

eamus vlterius vias nostras. At ille. Tu non es socius meus q̄ antea fuisti. Et non cognouit eum eo q̄ ɔfessus esset et deus ei pcc̄a sua indulsisset.

Itē aliū sermonē de cogitatōib⁹. quō continue hoi ser sūt cogitāda q̄ ɔseruāt eū a malo et custodiunt eū in grā. qre ante ser. liij. N.

Sermo. cxxix. De locutione.

E omni verbo

ocioso qd̄ locuti fuerint homines reddēt ratione. Mat. xij. Sciendū q̄ q̄ttuor sūt obseruāda ne offendamus i lingua et in ṽbis. Nā hō q̄ loquit debet attēdere q̄d dicat: cui dicat: qn̄ dicat: et quō dicat. Primo q̄d homo debeat loqui docetur. i. Petri iiij. Si quis loquit quasi sermones dei. supple loquat. Eph. iiij. Oīs sermo malus ex ore vestro nō pcedat. sz si q̄s bonus est ad edificationē. Contra hoc faciūt illi q̄ loquunt ṽba scurrilia et nociua. et talia verba turpia ostēdunt hoīem esse peruersū ab intra. qz sicut porcus cognoscitur in lingua vtrum mundus sit vel immūdus: sic homo in platione verborum. Hiero. In ṽborum pondere pbatio consistit vite humane. Mat. xij. Ex abundātia cordis os loquitur. Vn̄ si hō habet bonū et castū cor tunc loq̄tur ṽba bona et casta sicut patz in bonis et deuotis hoībus q̄ sepi⁹ nominant ihm et mariā et alia ṽba salutifera. Sz si mundi et luxuriosi delectant loq̄ ṽba ipudica et in hoc ostēdūt se habere corda ipudica. sine sunt viri siue mulieres: sz acrius. Vn̄ Criso. sup Math. Quale cor habet vnusq̄sq̄ talia ṽba loq̄tur et opa facit. Vn̄ Isid. Qualis sermo ostēditur. talis et animus ɔprobat. Unde aliq̄ mulieres que volunt esse multū honeste cum talia scurrilia verba pferunt et cōringuntur. tunc excusant se q̄ nō denotent talia corde: q̄d est falsū. qz xp̄s dicit et habet Mat. xij. Ex abundātia cordis os loquitur. Et si tales essent mulieres honeste et caste et haberent corda pudica nullo modo talia verba pferrēt. Unde Aristo. iiij. ethi. Qualiscunq̄ est vnusquisq̄ taliter dicit: taliter operatur. et taliter viuit. et insuper per talia luxuriosa verba inficiunt audientes. Gre. sup Ezech. Sicut malus aer assiduo flatu inficit corpus: ita peruersa locutio assidue audita infirmantiū inficit aīas et si ille malus reputatur qui inficit corpus proximi et homicida extimatur. quid tūc ille qui

niam primi inficit: q̄ dignior et nobilior ē q̄ mille corpa. vñ Aug. Maius est dānū in amissione vni⁹ aie q̄ mille corpoꝝ. ¶ Uñ sciendū q̄ tres sunt puincie et q̄libet habz suam ꝓpriā loquelā et spālem: p quā scipz vnusq̄sq̄ pōt cognoscere ad quā puinciā ꝑtineat. Prima ē puincia celestis. Et loq̄la illi⁹ puincie est deū laudare et ei regratiari. vñ ps. Beati q̄ hab. tāt in domo tua dñe. i scłm scłi laudabūt te. Esa. li. Gratiaꝝ actio ⁊ vox laudis supple inuenitur in ea. Ergo q̄ deifica v̄ba loquūtur et libēter orāt ⁊ deo regratiant̄ de beneficijs suis ostendūt se ꝑtinere ad celestē puinciā. Nā hic discūt i terris quō debeāt deū laudare i celis. Ber. Discamus i terris quos facturi sum⁹ laudes i celis. Nihil ita ꝑ̄ßet i terris celestis habitationis statū representat sicut alacritas laudantiū deū. Secūda ē puincia terrestris. Et ista hab et linguā spālem. s. loqui de mūdanis reb⁹. Joh. iij. Qui de terra est de terra loquit̄. Itē. i. Joh. iiij. Ipi de mūdo sūt ideo de mūdo loquuntur. Uñ pz q̄ mlti ostēdunt se esse filios huius sc̄li. q̄ frequēter loquūtur de mūdanis rebus. Hoc pz. q̄z vbicūq̄z tā hoies sunt simul ꝯgregati vt frequēter nō loquūtur nisi de rebus mūdanis. Tercia est puincia ifernalis. Et loq̄la illi⁹ puincie est iurare: maledicere: blasphemare. Nam dānati pre multitudine doloꝝ ⁊ penaꝝ blasphemant deū. vñ Apoca. xvi. Blasphemauerunt deū celi pre dolorib⁹. Esa. viij. Cū esurierit irascet̄ et maledicet regi suo ⁊ deo suo. Uñ pz q̄ blasphemi ⁊ maledici addiscūt hic i terra loq̄lā quā hab. tam in sec. inferno: ⁊ ostēdūt se esse filios inferni. Uñ dictū ē Petro aplo. Nam et loq̄la tua manifestū te facit. Sic possum dicere vnicuiq̄z homini q̄ suaꝝ ꝓpa loq̄la manifestū eū facit ad quā puinciā ꝑtineat. Attendere ergo diligēter debet in v̄bis q̄libz xp̄ianus quid loquatur sicut hoc sit bonus ⁊ licitū. Uñ Isi. de sum. bo. Mali sermones in ore xp̄iani esse nō debēt. ¶ Secundo attendere debet hō quis loq̄tur cū quo loq̄tur. Gre. Obsecro te dilecte qualiter vnū quēq̄ alloq̄ debeas. Nā si loq̄ris cū stulto: tunc tu nō debes facere multa v̄ba. Eccl. xxij. Cū stulto nō multū loquaris. Est eni signū stulticie q̄n sapiens cū stulto multa loq̄t̄. Eccl. xxij. Cū dormiente loq̄tur q̄ enarrat stulto sapientiā. vñ Salomon. Nō recipit stult⁹ v̄ba prudētie nisi ea dixeris q̄ v̄santur i corde suo. Itē si cū hoie iracūdo et litigioso loq̄ris tūc v̄ba mollia et nō dura sūt ei dicēda. Uñ Salomon. Mollis respōsio frāgit irā. dur⁹ sermo suscitat furorem. Aug. Quāto magis ignis ligna susceperit sp in maiorē flammā erigitur. Ita malus hō quāto magis rācorē audierit: semp in maiorē maliciā excitat̄. Ergo nihil melius ē q̄ tacere et victoriā dare ꝟbosis dare: nisi esset ꝯtra famā ꝓpriā. tūc crudelis esset q̄ negligeret suā ꝓpriā famā. sz in alijs cōibus est signū prudētie dare victoriā v̄bosis. Uñ Cato. Contra v̄bosos noli contendere verbis. Itē si cū hoie sene tūc loquendū est reuerenter. q̄z senes honorandi sūt ꝓpt̄ senium. vñ Apls. Senes obsecro honorate vt patres. Nam senes faciliter puocant̄ ad irā: et difficulter reuocātur. Itē si cū hoie sapiēte tunc pauca et breuia v̄ba sunt dicenda. Uñ scriptū est. Sapiēti pauca v̄ba sufficiūt. ¶

Tercio attēdere debz hō qui loq̄tur q̄n loq̄tur vñ Salomon. Est tēpus tacendi et tēpus loquēdi. vñ Hugo de disciplina monachoꝝ. Est eni tēpus q̄n nihil est dicendū. ⁊ est tēpus q̄n aliquid est dicendū. Nullo vero tēpe est q̄n dicenda sunt oia. vñ Albertrandus de mensura loquendi et tacendi dicit. Magna eni res est vocis ⁊ silentij temperamentū. Sen. Serua itaq̄z silentium donec loqui fuerit tibi necessariū. Et non solum in dicendo aliud tēpus expectandū est. sed etiā in rñdendo. vñ Sal. Qui prius respondet q̄ audiat stultū se esse demōstrat ⁊ ꝯfusione dignū. Uñ etiā sciēdū q̄ q̄ ori suo discretionis custodiā non apponit ē velut ciuitas absq̄z muro. Prouerb. xxv. Sicut vrbs patens et absq̄z murorum ambitu: ita homo q̄ in loquendo non potest cohibere sp̄ūs suū. In periculo eni est ciuitas illa: cui⁹ porta semp est apta tēpe guerre. et in terra inimicorum sita. Tales sunt illi apud quos nullum est silentium: qui et nullum secretum celare et abscondere possunt. quicquid audierint vel viderint in publicum referunt. Item est sicut nauis sine gubernaculo: que vadit non quo vult: sed vbi ventus ducit. Item est sicut domus sine ostio: vbi vnusquisq̄ intrare et exire potest: et vbi intrant canes et porci. Unde sicut ad portam domus vel castri maior custodia ponenda est. Quia qui habet portam de facili habebit castrum. sic quilibet debet ponere custodiam ori suo. et dicere cum ps. Pone domine custodiam ori meo.

Quarto debet attēdere q̄ loquat᷑: quō loquat᷑
cȝ prudēter ⁊ honeste vt dicere posset cū. pro.
Os meū loquetur sapientiā. Nā dicēda sunt ver
ba simplicia leta et honesta sine cachinnis ⁊
clamore. Item v̄ba dulcia et rationabilia sunt
ꝓferēda. Eccli. vi. Dulce v̄bū multiplicat ami
cos: et mitigat inimicos. Nam facūdia dulci
tatat et nutrit amorē ꝓximi. ¶ Quan
tū ad scōam ptē hui᷒ sermonis dicēdū. ꝙ cū
ꝯ ista quattuor iā ꝑdicta habet ī v̄bis tunc
debet seq̄ dn̄m nostrū iesū xp̄m ī ꝓferēdo ver
ba sua: sicut ipse xp̄s v̄ba sua ptul. t. Grego.
Dīs xp̄i actio nostra ē instructio. Sic etiā in
telligit de v̄bis xp̄i sicut de actionib᷒ o᷒. vn̄
Aug. in li. de v̄a religione. Tota vita xp̄i i ter
ris q̄ p hoiem gessit disciplina morū fuit. Et
ꝯ q̄libet xp̄ianus debet seq̄ ipm̄ ī v̄bis et in
operibus. Aug. i li. de vita xp̄ianā. Xp̄iani no
ē ille frustra sortit᷑ q̄ xp̄m minime imitatur
sicut etiā Cyprianus de. xij. abusionib᷒ Xp̄ia
nus nemo recte dicit᷑ nisi q̄ xp̄o morib᷒ coeq
t. Sed diceres. Quid tenuit xp̄s in verbis
quo eū imitari debeo. Rn̄det ꝙ xp̄us tria
uit in suis v̄bis in q̄bus eū q̄libet xp̄ianus
imitari debȝ. q᷑ ipse est magister noster q̄ nos
docet v̄bis et exēplis. Pmo enī xp̄s tenuit ve
ritatem in v̄bis. in signū hui᷒ ipe dixit vt habet᷑
Joh. xiiij. Ego sum via veritas et vita. In quo
imitandus est. vn̄ Albertrādus de mensura
ꝓcedi. Sup oia veritas ē colenda que sola
ꝓ hoies ꝓximos facit. Nā verax in v̄bis di
ligitur a deo et hoibus. ps. l. Ecce enī v̄itatē
dilexisti. Et ecōuerso mēdax odit᷑ a deo ⁊ ho
minibus. Et enī ab hoibus odit᷑ ostēdit. Se
nē dicēs. Potius diligēdus est fur ꝙ assi
duus in mendatio. Et etiā odit᷑ a deo q̄ mē
tit᷑ fraudulenter ⁊ deceptorie ostēdit ꝑ p. di
cēs. Perdes oēs q̄ loquūtur mēdatiū .s. in
detrimentū ꝓximi. Nec immerito oditur a deo
mendatiū est partū dyabolicū. Joh. viij.
ipse mendax est et pater eius .i. mēdacij. Qui
ꝓmū mendatiū adinuenit: q̄n ꝑmos pa
rentes nostros decepit dicens. Nequaq̄ mo
riemini ⁊c. Vn̄ mendax habet linguā diabo
li in ore suo. Prouer. xij. Abhominatio est
d labia mendacia. Itē homo mēdax simil᷑
falsē monete. Ergo q̄ntum ꝑualet floren᷒
uus floreno falso: tantū ꝑualet homo verax
mini falso et mendaci. De mendacio quā
sit mortale vel veniale. q̄re sup ser. xxxiij.
¶ Secundo xp̄s habuit vtilitatē in
suis verbis. quia nunq̄ aliqd̄ v̄bum inutile
ꝓtulit. In quo etiam eum q̄libet xp̄ian᷒ imi
tari debet. Non enī sufficit v̄itatem habere ī
v̄bis. nisi etiam ibi sit vtilitas. Unde Ber. in
li. de formula honeste vite. Sermo tuus non
sit inanis. sed aut consolet᷑. aut doceat: aut ꝑ
cipiat: aut moneat. Deus enī vult vt vtiliter
exprimamus verba nostra. In signū huius
antequā v̄bum ꝓducatur in lucem sex habet ꝑ
transire. Primo enī incipit in pulmone. Se
cundo ꝓcedit ad cor. Tercio ptransit guttur.
Quarto linguam. Quinto dentes. Sexto la
bia. et sic tunc exprimit᷑. Ex his patet ꝙ quili
bet debet se moderare a v̄bis inutilib᷒ et ioco
sis et exemplo xp̄i v̄ba vtilia proferre. ¶
Circa qd̄ querit᷑ an homo in v̄bis iocosis pos
sit peccare mortaliter: Rn̄deo ꝙ sic. et hoc q̄t
tuor modis. Primo cū q̄s ꝓfert in ioco verba
mala et scandalosa que sunt ꝯtra honorē dei
et in scandalum ꝓximi. Sicut isti q̄ ꝓferunt
verba iocosa cum intentione ꝓuocandi audi
entē ad irā: vt illi faciunt q̄ homines senes ⁊
passionatos ꝓuocant ad iracundiā ⁊ ad blas
phemiā. Et tales sic ꝓuocantes ꝓximos rei
erunt omniū peccatoꝝ q̄ ꝯmittunt ꝓuocati.
vel in v̄bis vel in factis. Quia regula ē iuris:
q̄ dat occasionē damni damnū dedisse videt᷑.
Et xp̄s dicit in euangelio vt habet᷑ Mat. v.
Oīs qui irascitur fratri suo reus erit iudicio.
Quibus tunc ille reus erit q̄ ꝓximū scienter
ad iracundiam ꝓuocat. Secundo cū q̄s lo
quit᷑ v̄ba iocosa causa alliciēdi ad malū actū
Verbi gratia. Si quis loquitur v̄bum iocosum
ea intentione vt aliquā ꝑsonā ad actum illici
tum alliciat. tunc tale v̄bum iocosum erit si
bi peccatū mortale ꝓpter malā intentionē. Vn̄
deus iudicat v̄ba s̄cd̄m intentionē ꝓferētis.
xxij. q. v. Humane. Tercio ꝓpter delecta
tionē. quia possit q̄s habere tantā delectatio
nē in v̄bis iocosis ꝙ in hoc deū grauiter offē
deret. Aug. Nullū peccatū est adeo veniale.
qd̄ non fiat mortale si placet. Et q̄nto q̄s ma
iorem delectationē habet in aliquo pctō: tan
to maiorē penā sustinebit ꝓ illo. Apoc. xviij.
Quantū in delitijs fuit: tantū date illi tormē
tum. Ergo q̄n ī aliquo peccato qd̄ veniale es
set quis habuisset excessiuam delectationē ⁊
tunc omnino ꝯfiteri deberet ꝓpter securitatē
Vn̄ reprehensibile est habere nimiā ꝯplacen
tiaȝ in risibus iocis: et v̄bis iocosis: nisi talia
fierent causa recreationis et moderate. Arist.

viij. capi. Nemo se indignetur ad delectationem que
fit quando ad recreationem post multos labores que sibe
occurrunt. Quarto cum quis iurando iocose scienter
mentitur, quia talis secundum Hostiensem in summa de iureiurando non ex
cusatur a mortali peccato qui iocose peierat, quia non cu
rat diuinam irreuerentiam immo quantum ad aliquid magis
auget. Ex his iam dictis patet quod debemus exemplo
Christi seruare veritatem et vtilitatem in verbis nostris.
Tertio Christus habuit moderantiam in verbis suis
sic et nos. Quia duo iam predicta non sufficerent, scilicet ve
ritas et vtilitas, nisi etiam ibi esset moderantia.
Eccli. xxi. Verba sapientis statera ponderabun
tur. Unde sicut diues numerat denarios suos
antequam eos expendit et a se alijs tribuit, sic et
nos ponderare debemus verba antequam proferamus.
Unde premeditate loqui bene conuenit sapienti. Ec
clesia. xxxij. Adolescens loquere vix in causa tua
cum necesse fuerit: et cum bis interrogatus fueris
habeat caput tuum responsum. Nam qui multis vti
tur verbis nunquam peruenit ad veram perfectionem. Ja
co. i. Qui se putat religiosum esse et non refre
nat linguam suam huius vana est religio. Unde
Greg. in mora. Multiloquio quisque seruare rectitudinem
minime tenere non potest. Iuxta illud Ps.
Vir linguosus non dirigetur in terra etc. Ex his
iam dictis patet quod quilibet christianus exemplo Christi
debet in sermonibus verbis suis habere scilicet veritatem
vtilitatem et moderantiam. Sed quantum ad
terciam partem huius sermonis sciendum quod septem
debent nos inducere ad silentium, vt libenter ta
ceamus et pauca verba loquamur. Primum est quod
moderantia in verbis est principalis virtus. Unde
Cato. Virtutem primam puto compescere linguam.
Proximus ille deo qui scit ratione tacere. Sic
econuerso magnum dedecus est non compescere et
moderare linguam. Secundum est quod natura propria
nos inducit ad moderantiam verborum ex eo quod quilibet
homo naturaliter habet vnum os ad lo
quendum et duas aures ad audiendum in signum
quod debet esse moderatus in verbis. Unde Jaco. i. Sit
omnis homo velox ad audiendum tardus autem ad lo
quendum. Sed econtra facit ille qui vno ore tot verba
profert quod alij habentes duas aures habent tedi
um audire. Et si ille haberet duo ora tunc tot
verba proferret quod alij vix vel nullo modo sustinere
possent. Ergo multiloquo sermonem facit contra pro
priam naturam que inducit eum ad taciturnitatem:
et ad verborum moderantiam. Tertium est quod qui
paucis vtitur verbis custodit animam suam. Prouer.
xxi. Qui custodit os suum et linguam suam custodit
ab angustijs animam suam. Et econuerso qui multis
vtitur verbis ledit animam suam. Unde Ambr. li. de
offi. Quam plures vidi loquendo incidisse peccatum
vix autem quemquam tacendo. Unde Cato. Nam tacuis
se nulli nocet: nocet esse locutum. Unde etiam
Ambro. super Ps. Beati immaculati etc. Val
de difficile est quod qui multa loquitur non incur
ratur. Quartum quia loquacitas est signum stul
ticie. Salo. Multas curas sequitur somnia:
et in multis sermonibus inuenitur stulticia. Sic
econuerso taciturnitas est signum sapientie. Se
neca. Taciturnitas hominis stulto pro sapientia
reputatur. Ergo quicunque vtitur multis verbis in
illo non est fundamentum vere sapientie in quo
vnusquisque alterius potest cognoscere an sit verus
sapiens an non. Eccli. x. Stultus multiplicat
verba. Isido. in sexto. Multiloquium stulticia est: et
vox insipientis in multiplicatione sermonis.

Quintum est quia silentium est materia pacis. Er
go religiosi communiter ad silentium sunt restricti:
et hoc propter bonum pacis: quia ex loquacitate ge
nerantur lites et discordie. Unde Cato. Lis minima
nimis verbis interdum maxima crescit. Ergo quicun
que diligit pacem in se et in alijs debet refrenare lin
guam. Et vbicunque est pax et caritas ibi est et deus.
Unde in Ps. In pace factus est locus eius. Sed
vbi est discordia: ibi est diabolus. Sextum quod
debet nos inducere ad silentium et ad moderantiam
verborum est exemplum Christi qui ante prelatum et herodem
tacuit. Unde Esa. liij. Sicut ouis ad occisionem
ducetur et quasi agnus coram tondente se obmu
tescet et non aperiet os suum. In hoc dat nobis
Christus exemplum taciturnitatis et silentii. Se
ptimum est quod de omni verbo ocioso reddituri sumus
Christo rationem in die iudicii sicut habetur Math.
xij. vbi Christus dicit quod de omni verbo ocioso quod lo
cuti fuerint homines reddent rationem. Sed
diceres quid est verbum ociosum. Dicendum est breuiter secundum
Grego. in li. mora. dicentis. Ociosum quippe
verbum est quod aut ratione iuste necessitatis aut
intentione pie vtilitatis caret. Unde Hie. in
sermone. Verbum ociosum est quod sine vtili
tate audientis vel loquentis profertur. Idem
Quicquid non edificat audientes in periculum
vertitur loquentis. Modo si secundum dictum Christi
cuncti reddituri rationem de verbo ocioso, quid
tunc de multiloquio et de verbis nociuis et scan
dalosis. Unde Greg. Si ratio de ocioso ser
mone exigitur pensandum valde est que pena
multiloquium sequatur in quo etiam pro superbie
verba peccatur. Exemplum quod libenter loqui debe
mus de licitis et bonis, Quere ante sermo

Operari me opor
tet opa ei⁹ q̄ misit me donec dies ē.
Uenit nox q̄n nemo pt̄ opari. Joh.
Sciendū q̄ in verbis premissis xp̄s nos
monet ad faciendū bona opera: Pro quo
dū q̄ b̄sic quattuor modis dampni in b
onis opibus. ex q̄bus modis nos intelli
debem⁹ qualiter opa nostra bona facere
tem⁹ vt p ea saluemur. Et ad hāc opati
xp̄s nos admonet in verbis p̄missis di
. Opari me oportet rc. A. Ubi sciē
⁹ opa nostra bona quattuor modis ma
it vt nō possint esse deo grata r accepta
bis meritoria ad vitā eternā: sed cū ipis
mur si sic morimur. Primo dico q̄ cū
is bonis opib⁹ dānamur cū ea remitti
.i. faciū⁹ ea cū tedio nausea et negligen
t ex q̄dā cōsuetudine: et nō ex charitate.
Prouer. x. Egestatem opata est manus
sa. Item Prouerb. xviij. Qui mollis et
lut⁹ est in ope suo. frater est sua opa dis
is. Nā materia mollis cito dissoluitur:
us molliū r tepidoꝝ cito deficit r perit
t. Esa. i. Erit opus vestrū sicut scintilla
chaēs. Nam sicut ignis male accensus
efiat r extinguit: sic et opus factū cū te
negligētia r nausea dissoluit. Qr autē
itas et negligētia in bonis opib⁹ displi
o. hoc pbat Apoca. iij. Ubi xp̄s dicit.
opa tua: q: neq̄ frigidus es neq̄ cali
vtinā frigidus esses aut calidus: sed q:
⁹ es et nec frigid⁹ neq̄ calid⁹. incipiā te
ere d̄ ore meo. Glosa. euomere. i. de cō
beatoꝝ segregare. Calidus est qui fer
est in bonis opibus. Frigid⁹ q̄ simplia
sistit a bonis opib⁹. Tepidus q̄ medio
: habet. Glo. interli. Maior spes ē de
is q̄ de tepidis. Ratio est. q: tepidi q̄n
uritatē recipiūt eo q̄ aliq̄d boni agunt
o se nō corrigūt. Sꝫ frigidi se esse pctō
gnoscūt et q̄ nō agunt bona. ideo cin⁹
tunt. Tepidus euomitur qñ in deterio
pitatur r impenitēs morit: r a cōsortio
orū sepatur. B Circa hoc queritur
ediuꝫ boni sit mortale pctm̄. Pro quo
iū q̄ scd̄m Hermannū de schildis. Te
om pōt cōsiderari tripliciter. Uno mo
out est motus naturalis ex lassitudine
tis post exercitiuꝫ spūale proueniens: et
sic nō est pctm̄. Secundo modo scd̄m q̄ est
motus appetitus sensitiui contristari de ope
re spūali laborioso. et sic potest esse pctm̄
veniale. q̄mo etiā ille appetitus sit delibera
tiuus: q: cōsensus in veniale nō est est nisi ve
niale. Uerbi gratia. Si canto vel oro aliqua
liter cū tedio. tamen propterea dimittere no
lo: et sic solū est veniale. Tertio modo cū h⁹
tediuꝫ redundat in omissionē illoꝝ que sunt
necessaria saluti ad q̄ necessarie hō tenetur r
sic est mortale. Uerbi gratia. Sicut nō audi
re missam in die dñica: vel penitentiaꝫ iniun
ctā nō cōplere. Cum aūt tedium redundat in
cōsensum rationis vel voluntatis bonuꝫ di
uinū nō amantis: vel cum fastidio recogitā
tis: sic est pctm̄ mortale. Tum et eo q̄ ratio
et voluntas cum tristicia feruntur in bonum
de quo gaudendū esset. qd̄ directe cōtrariat
charitati. Tum etiā q: tale tediuꝫ redūdat in
omissionē eoꝝ q̄ necessaria sunt saluti. s. dili
gere verum bonū r declinare a malo. Si aūt
tediuꝫ illud ex omissione boni et difficultate
aggrediendi bonū ducit in desperationē. tūc
iam accedit ad peccatū in spiritūsanctum. Et
si tedium ita crescit q̄ etiam ducat in tedium
vite in tantū q̄ iniciat sibi manus. tunc iam
similis erit iude q̄ laqueo se suspendit. Ergo
magna mala oriri possunt ex tedio r accidia
nisi ei resistat. Ubi etiam de negligentib⁹ dicit
dñs p Jeremiā pphetā. Maledictus qui fa
cit opus dei negligēter. C Ut aūt opus
nostrū sit deo acceptū tunc debet fieri cū dili
gentia et cū hilaritate et cū bona voluntate.
Primo cū diligētia. ij. Paralip. xix. Cum dili
gentia omnia facite. Ubi diligentia in e actio
dei plus placet q̄ opus. Sꝫ q̄d est diligētia
in opibus bonis. Rñdet q̄ non est aliud nisi
intenta deuotio. Et hoc facimus cum mentē
nr̄aꝫ infigim⁹ in illud qd̄ agim⁹ omnē euaga
tioneꝫ mentis scd̄m posse restringētes. Et hec
diligētia mirū placet deo. sic ei⁹ oppo͡s tm̄ mi
rū displicet. Uñ q̄ aia ē in corpe h ec ē deuo
tio in bono ope: sꝫ corp⁹ sine aia nihil est. vñ
Aug. de aia. Egrediente aia de corpe corp⁹
marcescit r expirat. Sic bonū opus sine dili
gētia corā deo nihil ē. Secūdo cū hilaritate.
ij. Cor. ix. Hilarē datoreꝫ diligit de⁹. Hiero.
Malle psalmū vnū cū deuotione r hilarita
te mentis decātare: q̄ totū psalteriū cum fasti
dio r accidia. Tertio cū bona volūtate: sic q̄
libēter plus vellet facere r sic de⁹ pl⁹ inspicit

cet q̄ opus. Greg. Cor ꝛ nō sub stantiā pēsat deus. nec ꝯsiderat quātū in eius sacrificio. sꝫ ex quo offerat. Unū qū qs libēter vellet plus dare vel facere ꝛ nō pōt. tunc sufficit deo volūtas etiā quantūcūqꝫ sit opus paruū vel bonum. Greg. Regnū dei tantū valet quantū habes Ualuit nāqꝫ petro ꝛ andree regnū celorū re-lictis rethe. zacheo mediū pte substātie sue. valuit vidue duo minuta. valet etiā calicē aq frigide: imo etiā valet bonā volūtatē. Unū Aug. Coronat deus volūtatē. vbi nō inuenit facultatē. vñ etiā Bern. Bona volūtas in aīo cōgo oīm bonoꝝ ꝛ mr oīm virtutū. quā q habet secū hꝫ q̄cq̄d ei ad bñ viuendū opus est. Secūdo dānamꝰ cū bonis op.bꝰ: si ea vendimꝰ. et hoc fit cū p lucro tpali vel p honore cōseq̄ndo ea facimꝰ corā hoībus. Sicut ille pharisēus q bonū opus fecit qū in ebdomada bis dicit ieiunauit et decimas de bonis suis dedit. q tn̄ dānatꝰ est: qz laude humanā q̄rebat: et se de bonis opibus maniter iactauit dicēs. Deus grās ago t.b. qz nō sū sicut cē. vt habet Luc. xviij. Qd̄ nob xpianis dñs phibet Mathei. vi. dicens. Attendite ne iusticiā vestrā faciatis corā hoībꝰ vt videamini ab eis: alioquin mercedē nō habebitis apud patrē vestrū q in celis est. D Unū querit vtrū sit pctm̄ mortale cū quis laudē humanā in bonis opibꝰ q̄rit. Rn̄detur q sic. qū honor vel lucrū qd̄ q̄ritur p̄ponitur deo ꝛ ꝑp̄e saluti. Nā in oībꝰ opibꝰ bonis p̄ncipaliter debemꝰ q̄rere honorē dei. Apo. i. Ego sum alpha ꝛ o: principiū et finis. Et deinde salutem aīe nre. Unū Grego. Quisquis ideo seminat vt hic vł laudis vel muneris mercedē recipiat: eterna procul dubio mercede se puat. Marinꝰ in sermone. Nō possumꝰ simul p vno ꝛ eodē ope fauorē mūdi expectare. et p̄miū celestis glorie inde acq̄rere. Unū sciendū q opa nr̄a vt sint deo accepta et nobis meritoria debēt fieri in recta sinceritatis intentione. Est aūt recta et sincera intentio vt singula nostra bona opa nō ad placendū hoībꝰ. sed ad placendū deo fideliter faciamꝰ. Et qz deus nobilissimꝰ est finis ideo qū opi nr̄o talis finis p intentionē rectā imponit erit nobile supra modū. Ambr. Intentio opi tuo nomē imponit. Gregorius in moral. Ut sic bonū qd̄ agimꝰ p intentionē sp ad celestia leuemꝰ. vt nihil aliud q̄ramꝰ honorē dei ꝛ salutē ppriā. Vnde. Quicquid agis p eterna mercede age. ꝛ nihil studeas ꝑpter laudē humanā vel opinionē humanā. sed ꝑpter vitam eternam. E [redacted]

¶ Tertio dānamur cū opibus si ea in peccatis mortalibꝰ facimꝰ. sicut in supbia. luxuria. inuidia. ꝛ sic de aliis. Leuit. xxij. Si maculā habuerit nō erit acceptū deo. Esa. i. Non accipio a vobis sacrificium: qz manꝰ vestre plene sunt sanguine. Nā sicut mors corporis priuat hoīem vsu mēbrorum. s. q nō pōt ambulare nec stare: nec audire. nec videre cē. sic ꝛ peccatū mortale priuat hoīem vsu membroꝝ quo ad opa meritoria: sic q nihil merer cū oībus opibꝰ suis qd̄ sit meritoriū vite eterne. sicut nec aīal brutū. Unū ps. Homo cū in honore esset nō intel cō. est iu. insipientibus. et simil factꝰ est illis. Ergo sicut iumentū qd̄ continue laborat et nihil meret nisi pabulū suū tpale. sic ꝛ hō cristianus in peccato mortali solū meret tpalē remunerationē cum suis bonis opibꝰ. B Sꝫ q̄rit qs sit in pctō mortali Rndet q ille q fecit pctm̄ mortale: et adhuc nō est vere ꝯtritꝰ: vł q habet ꝑpositū adhuc peccādi mortalr̄. Sꝫ qū qs est ꝯtritꝰ et tñ adhuc nō est ꝯfessus. si hꝫ ꝑpositū cōfitēdi et satisfaciēdi tūc amplꝰ nō est pctō mortal

ech.xviij. In q̄cuq̄ȝ hora pctō̄r inge. rc.
Cass. [illegible] differre qd̄ quē [illegible]
corde sibi senserit supplicare. Uñ q.q̄ d
ptrit⁹ boni opis fecerit deo acceptū ē ⁊ ei
ritoriū ad vitā eternā. Unde si volum⁹ q̄
a nr̄a sint nobis meritoria et accepta deo
[illegible] ea facere in [illegible] ⁊ [illegible]
[illegible] bonitate. Lu. vi. Bon⁹
de bono thesauro cordis [illegible] bon[illegible]
[illegible] Arbor bona pfert fruct⁹ bonos. [illegible]
nl ē bonū nisi ex re bono. Greg. Iniq̄ [illegible]
boni sum⁹ corā deo: nisi nr̄i bona erūt opa
apud deū Sȝ q̄ bona pmiūt et bonis
ib⁹ q̄ in pctō mortali fiūt. Quere ante ser.
Z. vbi dr̄ q̄ septez bona inde pueniunt.
Quarto dāname cū bonis opib⁹. si ea
fineȝ nr̄e vite dimittim⁹. i. Parali. xxviij.
mabo regnū tuū si pseuerauerit facere p
te mea. Ezech. xviij. Si auerterit se iust⁹
[illegible] sua et fecerit iniq̄tatē nunqd viuet.
[illegible] iusticie ei⁹ q̄s fecerat nō recordabitur.
q̄b⁹ v̄bis habet q̄ si q̄s facit bona opa ⁊
pseuerauerit in illis cū eisdē bonis opib⁹
[illegible] vñ Greg. li. i. moral. Incassum bo
agitur si añ vite terminū deserat. Uñ opa
[illegible] pseueranter bona opa si volum⁹
[illegible] Ber. [illegible]
[illegible] mercede [illegible] Isi. de su. bo. [illegible] deo
[illegible] boni q̄ [illegible]
[illegible] pseuerantia fac
[illegible] leuia. Uñ [illegible] Oib⁹ in reb⁹ grauis est
[illegible] prima. Mr añt pseuerātia et assuetu
faciūt ardua leuia ptȝ p Aris. q̄ dic. Mul
[illegible] nō sūt delectabilia: cū assuefacta fac
[illegible] delectabilia [illegible] Uñ etiā [illegible] dec
[illegible] Duritia cuiuslibet opis assiduitate
[illegible] Uñ ptȝ q̄ debem⁹ deo seruire in ar
[illegible] ⁊ pseuerare in eisdē [illegible]
[illegible] intētio nr̄a ad deū. Nā oēs sci q̄ deo
[illegible] voluerūt exercitia ardua elegerūt: q
[illegible] sic [illegible] Uñ Bern. sup Can
[illegible] q̄ nō fallit elegit: qd̄ carni molesti⁹ ē
[illegible] vtili⁹. istud etiā magis eligēdū ē. ⁊ q̄s [illegible]
[illegible] docet vel suadet ab eo tāq̄ a seductore
[illegible] ēdū est. Uñ xp̄s de se dicit in euāgelio. vt
[illegible] Lu. xxij. Ego dispono vob sicut dispo
[illegible] mihi pater me⁹ regnū rc. q̄si diceret. Si
pr̄ disposuit mihi q̄ nisi p aspera in celū
[illegible] vñ crucis: sic ⁊ ego dispono vobis vt se
[illegible] vestigia mea. i. Petri. ij. Xp̄us pas
est p nobis vob relinquens exemplū vt

sequamini vestigia ei⁹. Aplus. Qui xp̄i sunt
carnē suā crucifixerūt cū vicijs et concupiscen
tijs. Act. xiiij. Per multas tribulatōes opor
tet nos intrare regnū dei. Pro quo sciendum
q̄ si teip̄m nō castigas. tūc de⁹ omp̄s te casti
gabit. si es de numero electorū. ij. Parali. x.
Ego mai⁹ pōdus apponā. [illegible]
[illegible] Heb. xij. Flagellat oēm filium quē
recipit. [illegible]
deo [illegible] nō [illegible] in pctis suis de
[illegible] Greg. in moral. [illegible]
e [illegible] ⁊ except⁹ a numero
[illegible] Apocal. Ego quos amo ar. et ca. Uñ
sciendū q̄ perseuerare debem⁹ nō solū in leui
bus sed etiā in arduis factis. s. vigilādo. ca
stigādo. ieiunādo rc. Ber. ñ. Bonā vitaȝ pu
to mala pati ⁊ bona facere: ⁊ sic vsq̄ ad mor
tem pseuerare. Isi. de sū. bo. Salus insipien
[illegible] pseuerant bus datur.
[illegible] Math. [illegible]
virtutis est. Uñ xp̄s dicit Math. x. Qui aūt
perseuerauerit vsq̄ ad finem: hic saluus erit.
Ex iam dictis ptȝ quō hō cū bonis opibus
dānari pōt. et quō q̄s opa sua facere debeat
vt deo sint accepta: et sibi meritoria vite eter
ne. Exemplū habem⁹ q̄ nō sufficit bonā vi
tam [illegible] velit in ea perseuerare.
Uñ legit in vitaspatrū q̄ quidaȝ adolescens
secularis h̄ns patrē desiderabat fieri mona
chus. Et dum multum supplicaret patri suo
vix acquieuit. Et ingressus monasteriū et fact⁹
monachus cepit deo feruenter seruire in ieiu
nijs ⁊ in orationibus. Contigit aūt post ali
[illegible] fratre supplicare abbati [illegible]
cēs. Rogo te abbas vt dimittas me ire in he
remū. Dixit ei abbas. Filiuoli hoc cogitare.
Ignoras enī temptatōnes dyaboli: ⁊ versu
tias ei⁹. et [illegible] nō inuenies
ibi q̄ te cōsoletur. Ille autē cepit amplius eū
rogare vt eū dimitteret abire. Et abbas con
sensit. Postmodū autē dixit abbati suo. Ro
go te abbas vt concedas [illegible]ndant mihi he
remū. Et misit cū eo duos [illegible] qui [illegible]
Ambulantib⁹ aūt fratrib⁹ cū eo per heremū
[illegible]
cientes se in terrā dormierunt. Et ecce aquila
venit percutiens eos alis suis. Et euigilantes
viderūt aquilā. Et dixerūt fratri illi. [illegible]
gelus dn̄i: surge ⁊ seq̄re eū. Surgens valedi
cens fratrib⁹ seq̄batur eū. Et venit vsq̄ dum
staret aquila. Que mox surgēs volauit vsq̄.

ad vnū stadiū ⁊ iterū recedēs. similiter sequebatur eā frater ille. Et iterum volauit et sedit nō longe. Et factum est hoc per tres horas. Postmodū aūt diuertit se aquila ad dexterā partē: et frater ille sequebatur eā. Et respiciens vidit tres arbores palmarū et fontē aque: et speluncā modicā. Et dixit: ecce locus quē preparauit mihi deus. Et ingressus cepit in ea sedere. sumens cibum dactilorum: et de fonte aquā bibens: et fuit ibidē sex annis neminem vidēdo. Et ecce vna dierū venit dyabolus ad eum in specie abbatis cuiusdā senioris: habens vultū terribilem. Uidens aūt frater eū timuit et procidens in orōnem surrexit. et dixit ei dyabolus. Oremus iterū frater. et surgētes dixit dyabolus. Quantus temporis habes hic frater? et rñdit. Habeo annos sex. ⁊ dixit ei demon. Ecce vicinū meū nesciebā: et nō potui cognoscere nisi ante dies quattuor q hic habitares. Et cogitaui mecū dicens. Uadam ad hominem istum et conferā cum eo sup illo qđ potest eē saluti aīe nostre. Et hoc dico frater q nihil pficimus in cellis nostris sedentes: qz corpus ⁊ sanguinem xpi nō percipimus: et timeo ne efficiamur extranei ab eo. si nos ab hoc misterio elongauerimus. Sed dico tibi frater: ecce hinc per tria miliaria sunt monasterium habentia pſbyteros: eamus illuc omni dominica die: aut post duas ebdomadas: et accipiamus corpus xpi et sanguinē eius: ⁊ reuertamur ad cellas nr̄as. Placuit autem fratri illi suasio dyabolica. Et veniente dñica die: ecce dyabolus venit et dixit ei. Ueni eamus: qz hora est. Et exeuntes perrexerunt ad predictum monasteriū in quo erāt presbyteri. Et ingressi ecclesiā miserūt se in orōnē. ⁊ exurgens ab oratione frater ille respiciens nō inuenit illū q cū duxerat ibi: ⁊ dixit. Ubi putas perrexit. an ad cōem necitatē pcessit? Et cū expectaret diu ⁊ nō inueniret: exijt foras ⁊ requirebat eū. et cū nō inuenisset: dixit ad frēs loci illius interrogans eos. Ubi est abbas ille senex q mecū ecclesiam ingressus est? Et dicūt ei. Neminē vidimus nisi te tantū. Tūc psiderauit frater q demon fuisset: ⁊ dixit. Uidete cū q astucia dyabolus eiecit me de cella mea. Sed tñ non multū inde curo: qz ad bonū opus veni. Percipiā igitur corpus ⁊ sanguinē xpi. ⁊ hoc facto reuertar ad cellā meam. Et celebratis missis in monasterio volente reuerti fratre illo ad suam cellā tenuit eū abbas illius monasterij dicēs.

Nisi refeceris nobiscū nō te dimittemus reuerti. Et cū recepisset cibū cū eis. reuersus est in cellā suā. Et iterū post aliquos dies venit dyabolus in similitudine cuiusdā iuuenis secularis: et incepit eū inspicere a summo capitis vsq ad pedes dicēs. Et iste aut nō? Et cepit eū cōsiderare. Et dixit ei frater. Quid me sic respicis? Et ille ait. Puto q me nō cognoscas. Nam post tantū tps quō posses me cognoscere? Ego sum vicinus patris tui et filius illius. Nonne pr̄ tuus sic est dictus: et mater tua tale nomen habuit: ⁊ soror tua sic est dicta: ⁊ tu sic vocaris. ⁊ mancipia illa et illa sic et sic sūt dicta? Mater tua et soror tua ante tres annos mortue sūt. Pater vero tuus modo defūctus est: ⁊ cōstituit te heredem dicens. Cui habeo dimittere substantiā meā: nisi filio meo viro sancto q reliquit seculū ⁊ abiit post deū. Ipsi ergo dimitto oia bona mea. Modo vadāt aliq qui eum requirant: vt veniēs distribuat oēm substantiā meā: et eroget eā pauperibus p aīa mea et sua. et perrexerūt multi querentes te: et minime inuenerunt. Ego vero veniēs et casu pro quadā causa huc cognoui te. Unde non facias morā. sed veni ⁊ vende omia: ⁊ fac scdm voluntatē pris tui. Rñdit frater ille dicens. Nō habeo necesse reuerti ad seculum. Tunc dixit ei dyabolus. Si nō veneris et deperierit substantia illa: tu eris inde reddes ratōnem. Quid enī mali dico tibi q venias ⁊ eroges ea pauperibus et egenis sicut bonus dispēsator: vt nō a meretricibus et male viuentibus cōsumatur qđ pauperibus dimissum est. Aut qđ onerosum est tibi vt venias et facias elemosinas scdm voluntatē pris tui p aīa tua et sua. ⁊ hoc facto reuerteris ad cellā tuā. Quid multa suadens frēm illū deposuit in seculū: et veniens cū eo vsq ad ciuitatē tunc reliqt eū. Uoluit autem ille ingredi domū pris sui tanq iam defuncti. ⁊ ecce pr̄ eius viuus egrediebatur. ⁊ videns eum non cognouit. Et ait ad eū. Quis es tu? Ille vero turbatus nihil potuit loqui: ⁊ cepit eū iterato pr̄ interrogare q esset. Tunc confusus rñdit. Ego sum filius tuus. Ait ei. Ad qđ reuersus es? Erubescebat aūt ei dicere qđ verū fuit sz dixit. Charitas tua fecit me reuerti qz desiderabā te videre. et mansit ibi. Post aliqđ vero tēpus incurrit fornicatonē et multis supplicijs afflictus a patre suo infelix ille nō egit penitentiā sed mansit in seculo: ⁊ omnia bona opa sua prima facta perdidit: ⁊ sic dāpnatus est.

Sermo.cxli. De septē pctis mortalibus

Eccatum cum con

summatū fuerit generat mortē. Jacobi.i. Hoc itelligit̄ de quolibet pctō mortali. Quare in pn̄ti sermone breuiter aliqd ē dicēdū de septē pctis mortalib⁹. Primo de supbia q̄ est origo oīs pcti. Pro quo scīendum q̄ duplex est supbia. s. exterior et interior. Interior est cū homo ī sua estimatione pfert se alijs. et appetit laudari et dolet q̄ alij laudātur. Et talis pſumit iudicare proximum esse malū et se ipſū esse bonū qđ est cōtra pceptū xpi qui dicit Mat.vij. Nolite iudicare et nō iudicabimi. Sȝ ver⁹ et bon⁹ xpian⁹ dȝ alios meliores se reputare. et se ī humilitate alijs subiicere et sua pctā maiora aliorū pctis estiare Sen. Nolite cōparare maiorib⁹ nobis, ceteris minorib⁹. nulli te pponas sȝ nec cōperare pcesurias. Jō q̄libet dȝ ī hūilitate seipſū oībus cōtemptibilē reputare, pter incertitudinē quā hȝ de sua bonitate. Eccl.ix. Nescit hō an amore dign⁹ sit an odio. Exterior supbia exercet̄ ī capite et in toto corpe. s. in peplis. in longis crinib⁹ in caputijs, ī pallijs. in scissuris multis. ī cingulis. in calceis. et sic de alijs. Sȝ q̄ritur qn̄ ista supbia exterior ī corpe sit pctm̄ mortale: Rn̄detur q̄ sex modis p ornatū corpis hō peccat mortaliter. Primo p intentionē. s. qn̄ q̄s se ornat ea intētione vt, velit ab alijs cōcupisci. q2 scđm Aug. Non solū appetere sȝ etiā appeti velle criminosum est. Criso. in li. de cōpūctione. Si mulier se decorauerit et ad se vis⁹ hoīȝ puocauerit extremam vindictam sustinebit. Ergo mulieres et etiam virgines q̄ se ornant vel facies suas colorant vt ab alijs cōcupiscātur peccāt mortaliter. q̄uis etiam non habeant volūtatem cōsentiendi illis q̄ eas concupiscūt. Secūdo peccāt mulieres. vel etiam viri in ornatu corpis cū se ornāt ex supbia. s. extollendo se sup alios hoīes: et cōtemnendo illos q̄ nō habēt talē ornatū. et talis ornat⁹ cōiter ex supbia pcedit. vn̄ Innocen̄. de vilitate humane cōditionis. Supbus aūt vt magnificus videatur satagit vestiri duplicibus indui mollibus preciosis ornari. Hoc ptȝ q̄a heu multi hoīes ex supbia se ornāt: vt alios ī pulcritudine excedant: vel saltē vt nō excedātur ab alijs: vel ex, amore vane laudis: et vane glīe. vt dicat̄ de eis q̄ ipi sunt pulcri et honorabiles. Luce.xiiij. Oīs q̄ se exaltat hūiliabitur. Tercio peccāt hoīes in ornatu corporis. s. facies suas colorādo. cū hoc faciāt in cōtemptū creatoris sui. vn̄ Amb. Deles picturam dei si vultū tuū naturali candore obnubiles et acq̄sito rubore pfundis. Tales similes sūt lucifero: q2 volunt esse pulcriores q̄ deus ops eos creauit. sicut illi q̄ habent facies pallidas et volunt sibi facere rubeas vel albas. et illi qui habent crines nigros, et volūt facere glaucos. et qui habent crines planos et volunt habere crispos. Quarto homines peccāt in ornatu corpis. qđ cōtingit pter nimiam cōplacentiā et amorē et solicitudinem quā habēt ad ornatū et pulcritudinē corpis. Tantus eñi posset esse amor iste et tanta cōplacentia q̄ esset mortale pctm̄. et q̄si ydolatria. vt qn̄ amor ille et cōplacētia illa amorē dei superet. q2 hoc ab hoīe colitur qđ p ceter] diligit̄. vn̄ Aug. Nullū pctm̄ adeo veniale ē qđ non fiat mortale dum placet. Ergo isti periculose stant q̄ habēt nimis magnā cōplacentiā in suis vestibus. eo q̄ habēt diuersa paria vestiū. ī tunicis et pallijs. caputijs et peplis et in cingulis deauratis vel deargentatis. q2 tales pter hoc possunt dānari. Unde exemplum narrat Humbertus q̄ fuit in francia q̄dam mulier deuota. q̄ cum semel eēt rapta vidit in spū quandā magnā comitissam q̄ fuerat ei familiaris. Cuius cū aīaȝ demones traherent ad infernū ipa comitissa eiulando clamauit. Heu me miseram q̄ satis casta fui: et abstinēs et elemosinaria. nec p alia re dānor nisi p ornatu vestium quē nimis dilexi et admonita nō cessaui. Unde etiā legitur de quadam muliere q̄ pter nimiū ornatū corporis non meruit eucharistiā recipere in agone: sed duo pulcherrimi iuuenes assistentes acceperunt iesum xpm de manu sacerdotis volētis eā cōicare: et sic ipa sine cōione obijt. Quinto pter scandalum q̄uis non intendas psonam aliquā allicere. tamen si cognoscas alios accēdi in mala cōcupiscētia et tn̄ nō vis dimittere ornatū supbum pter salutē pximi mortaliter peccas et dānaberis. Sexto pter exemplū et informationē alioȝ sicut q̄ primi⁹ inuenerit ł adhuc hodierna die inueniūt nouos modos vestium et extraneitates. et volūt habere sequaces ī talibus adinuētionib⁹. s. ī varijs et diuersis scissuris. et sic de alijs. Tali in pena accidētalis augmētat̄ quotidie ī inferno vsq3 ad nouissimū diē a quolibet hoīe q̄ eos

imitatur in talibus adinuentionibus. R

Secundū pctīn mortale est auaricia. Circa qd̄ sciendū q̄ hō peccat quattuor modis per diuitias. Primo cōcupiscendo bona aliorū cōtra deū et iusticiā, vel etiā illi q̄ cōcupiscunt iustas res habere: s₃ ad malū finē. i. ad peccandū. s. ad vanā gl'iam. vel ad luxuriā vel crapulā exercendam, sicut ille diues de quo scribit. Luce xvi. Qui epulabatur quotidie splēdide: et induebatur purpura et bysso. Itē q̄ nimio appetitu et amore afficiūtur ad tpalia, q̄uis non iniuste vellent ea acq̄rere. tn̄ q̄ ille appetitus et amor tpaliū supat et excellit amorem dei et appetitū ppe salutis, sic q̄ mēs suffocatur i toto. talis etiā grauiter peccat. Sicut hēn plures sūt q̄ totū cor suū occupāt cū tpalib'. sic q̄ raro vel nunq̄ de deo vel salute ppa cogitāt. S₃ q̄n q̄s appetit aliena cū voluntate cōditionata. s. si posset ea habere sine offēsa dei et iusta primi et tūc vel nullū vel soli pctīn veniale est. Scdo peccat hō p auariciā acq̄rendo bona tpalia iniuste. s. cū vsura vel ludendo, vel p fraudē in emendo vel vendendo, vel per furtum vel p rapinam ꝛ sic de aliis. Nam quocūq; modo quis tpalia iniuste lucratur, mortaliter peccat et tenet ad restitutionē si vult saluari. siue sit in rebus magnis siue in paruis. vn̄ Aug. Auarus anteq̄ quid lucretur se ipm pdit et anteq̄ aliquid capiat capitur. Idē in L. xi. Peccatū nō dimittitur nisi restituatur ablatū. Vn̄ de hoc dr̄ in decre. Inferens damnū proximo non ē absoluendus nisi damno scd̄m arbitrium b. si restituto. xiiij. q. vlti. Pessimam. ix. q. vi. Si res.

Tercio peccat quis p diuitias male expendendo. s. q̄n non vtitur ad honorem dei ꝛ ad salutē ppriam. sed vtitur ad peccandū cōtra deum. tales sic expendendo possunt ppterea cōdemnari etiā si nō illas res iniustas haberēt sed suas iustas res sic ad peccandū expenderent. vt patet in illo diuite epulone. de quo habetur Luc. xvi. Qui sepultus est in inferno: ꝛ tñ non reperitur scriptū de eo q̄ fuit vsurari' raptor: lusor. vel fur. sed q: bona sua male expēdit. s. in supbia vestium. in gula et crapula. et pauperi lazaro nō subuenit ideo dānatus ē. O quot diuites sequuntur eū in supbia vestiū. habētes pciosas vestes. lōgas caudas ꝛ superfluitates varias et multa pāna vestiū. Similiter se quilꝫ cū i gula sicut multi q̄ volūt laute viuere ꝛ pciosa fercula habere. ꝛ pciosum potū bibere. et sic supflue expendūt suas iustas res de quib' districtā rōez vsq; ad vnū denariū reddituri sūt deo i nouissimo die. Sunt q̄ plurimi vel q̄ male expendūt patrimoniū suū. S₃ dicerēt. ista bona sūt mea ergo mihi licet facere cū eis q̄cquid volo. Rn̄detur q̄ nō sūt tua ppria. sed sunt a deo tibi accōmodata. Vnde apl's. Quid habes qd̄ nō accepisti. s. a deo? Ergo q̄libet debet vti suis bonis tanq̄ reb' accōmodatis cū timore. ne offendat deū qui ea sibi accōmodauit. Quarto peccat hō p diuitias eas nimis auare possidendo et retinēdo sua iusta bona. sic q̄ de supfluis nō subueniunt pauperib' ex insatiabili cupiditate q: timet sibi semp defficere: ꝛ talis reputat raptor corā deo. vn̄ Amb. Nō minoris crimis est habēti tollere q̄ cū possis indigentibus denegare. Ergo tātorū scias te inuadere bona quātis possis pstare et nolis. ergo q̄libꝫ possidēs bona tpalia debet pauperib' cōdescēdere. Aug. Da rēo i terra q̄ tibi reddet in celo. Et de hoc q̄re ser. cij. L. L. Terciū pctīn mortale est gula. Circa qd̄ q̄ritur quot modis quis comedēdo ꝛ bibēdo peccat mortaliter. Rn̄detur q̄ principaliter quinq; modis. Primo q̄n diligo corpus in tantū q̄ cōtra pceptum ecclie paratus sum comedere diebus ieiuniorū cū tamen bene possem ieiunare et nolo corpus meū grauare in tantum. et sic soluo ieiunium sine causa ab ecclesia preceptū. vn̄ Damasc. de schismat. dicit. Qui q̄s inordinate gule vel concupiscentie liberet tanq̄ vltimo fini. ita q̄ talis quasi deū cōtemnēs paratus sit pcepta dei et ecclie trāsgredi: vt delectatōe gule assequatur talis grauiter peccat. Na quinq; solus ieiunū ab ecclia inst. tutū sine legitima causa et ratione: et ex cōtemptu nō vult obedire peccat mortaliter. totiēs quotiēs hoc trāsgredit.

Scdo peccat hō in comedēdo cū q̄s sumit cibū illicitū vel phibitum. sicut si quis in quadragesima comederet lacticinia. oua. et similia. q: i quadragesima interdicunt vniuersaliter oua et oīa lacticinia. Sunt qui vota fecisset. s. tercia feria nec oua nec lacticinia comedere: et hoc votū infringeret. Tercio q̄n quis feruenter cibum nociuū sibi comedit propter sola delectationē. talis etiā grauiter peccat sic sumendo illū cibum vel potum. Vnde et scienter vires corporis debilitat et vitā sibi abbreuiat. quia sic facit cōtra charitate qua homo tenetur se ipsum diligere in deo ꝛ ꝑ̄ deo

suas preservare ut deo diutius possit servare
aiā vitā et ei servire. ps. Fortitudinē meā ad
te custodiā ecc. Quarto cū quis excedit in ni
mietate: sic q perdit inde rōnē: vel incidit in
nauseā: vel acquirit inde vomitū ppter superfluā
crapulā. talis etiā graviter peccat. Nā scd̄m
Hen. de vrimaria. Quicūqs inebriatur vel exce
dit mensuras in comedendo vel bibendo. et
hoc facit cū ppposito et intentione. talis pec
cat mortaliter totiēs quotiēs. Unde Ambro. in
li. de pnia. Ebriosus cum absorbet vinū ab
sorbetur a vino. abhominatur a deo. despicitur ab
angelis. deridetur ab hoib9. destituitur a virtutib9.
confunditur a demonib9. Unde etiā Orige. Ebrie
tas est mater omnium viciorum. Ide ebrietas facit de
hoīe bestiā. de robusto infirmū. de prudente
stultum. Et si quis in tali ebrietate occideretur
alia morte moreretur eternaliter damna
tur. Exemplū habemus de quodā qui fre
quenter inebriabatur: et quodā tempore pcēt ad
dicationē. Quere hoc exemplū supra lec.
x. F. Unde Grego. Qui nunc male se in vo
luptatib9 dilatat. illū postea in suppliciis pe
na angustat. Quinto peccat quis i comedēdo v
l bibēdo: cū quis tm̄ diligit cibū q appetit9
delectatōis cibi ē eā finalis et pncipalis sumē
cibū delectabilē. sic q pponit illā delecta
tionē deo q pncipalis et finalis debet esse eā
in opatiōnib9 nris. Et talē delectatiōne quaerunt
hoīes voluptuosi q solū vivunt scd̄m carnem.
sicut aplus. Si scd̄m carnē vixeritis moriemi
ni. Ieroni. Impossibile est ut quis b9 ā et futu
ris fruatur bonis: et hic ventre et ibi mentē
plenat: et sic de deliciis trāseat ad delicias.
Tamē sciendū q qū quis esurit et sic esuriēdo
comedit et delectatur in cibo nō est pctīn. q: hoc
naturale cuilibet aiali. Etiā si quis preparat cibū
intentione ut cū sumere possit. hoc iterum
est sine pctō. sed q̄rere tm̄ saporē et dele
ctationē in cibo et potu. hoc est pctīn. M
Quartū pctīn mortale est luxuria. Et ē scie
dū q quantūcūqs cōmittitur act9 luxurie pter
ū matrimonij semp ē pctīn mortale. Aplus.
Omnis fornicator aut immūdus nō hēbit heredi
tatē i regno xpi. Sz diceres an hō sine actu pos
sit peccare mortaliter. Rn̄detur q sic. et hoc cō
tingit octo modis. Primo cū quis dat consen
sum in morosā delectationē. sic q delectantur
plena rōne in malis cogitatōnib9. sic hen
lei faciūt tam viri q mulieres: q licet nolūt
actū pcedere: tm̄ volūt in malis cogitatio
nib9 et delectatōnib9 delectari. Qd etiam ni
mis periculosum est. q: faciliter p hoc pctīn
mortale quis incurrit qd btūs Jacob9 pbat i
epla sua: ubi sic dicit. Concupiscentia. i. inte
rior animi delectatio cū cōceperit supple con
sensum rōnis parit pctīn. s. mortale. Sed tn̄
sciendū q qū aliquā modici temporis cogitatio
sine delectatōne et p voluntatē. hoc nullū est
pctīn. Unde Grego. Quātūcūqs imunda sit
cogitatio mentē nō polluit si rō nō consentit.
immo est meritoriū. Unde Bern. Quotiēs restite
ris totiēs coronaberis. Sed cū turpis cogi
tatio modica cū delectatōne: tn̄ sine consensu
plene rōnis: tunc est veniale pctīn. Secun
do cōmittitur luxuria sine actu. qū quis ex mala
cogitatione et delectatione dat cōsensum et
voluntatē ad ipm opus ppetrandum. et hoc
est semp pctīn mortale. Unde Augustinus.
Si ratio cōsentiat ei qd libido cōmouerit fa
ciendū esse et nō discrepat. tam ei pctīn impu
tatur etiā si nō cōsequatur factū. qm̄ rea tenetur
in consensu cōsecutiua. Et hoc etiā intelligitur de
quolibet pctō mortali. Unde dr in decret. In
maleficiis voluntas p facto reputatur de peni
ten. dis. vij. Omnis. Ergo quicūqs regnū ce
lorū intrare voluerit oportet q habeat firmū
ppositū q vsqs ad mortē nūqs velit morta
liter peccare. nec etiam actū luxurie facere: nisi
sit in matrimonio. Tertio cōmittitur luxuria
sine actu cū visu. ut qū quis inspicit aliquā per
sonā ea intentione ut eam cōcupiscere velit.
Math. v. Qui viderit mulierē ad cōcupiscen
dum eā iam mechatus est eam in corde suo.
Unde si quis vna die centū domos intraret: et
in qualibet domo talē cōcupiscentiā iam dic
tā sibi p visum acquireret. tot mortalia pec
cata cōmitteret. Ergo summe necessaria est cu
stodia oculorū. Quarto cōmittitur locutione
vel risu. ut cū quis alloquitur vel arridet aliqui per
sone ea intentiōne ut eā alliciat peccat morta
liter. Quinto cōmittitur p tactu illicitū siue im
pudicū: et p amplexus et oscula et huiusmodi
q modus vocatur ab aplo turpitudo. Et isto
mō etiā peccat quis mortaliter. et tanto grauius
peccat q to maior p talia libido accēditur p pxi
mā approximatiōnē ad mulierē. vel virgi
nē. Sexto cōmittitur p ornatum corporis:
vel p alia signa ad luxuriā incitantia. Verbi
grā. Ut sunt isti q nō concupiscunt: nec actū
ppetrare volunt: sed faciunt ut concupiscan
tur. ut mulieres et virgines que propterea se

lauant et ornant et caput suū discooperiant: vt amabiliores fiant. et sic alios allicere possint: ille mortaliter peccat. Septimo cōmittitur p bona et manufacta. vt cū quis dat alicui psone donū vel exenium ea intentione vt eā sic ad malā cōcupiscentiā et ad malū actū alliciat peccat mortaliter. Octauo cōmittit qñ aliq libēter vellent actū illū pficere et bñ possent: qz habent opportunitates temporis. loci et psone. sz solūmō pptera dimittūt qz timent mundū et scādalū hoim et cōfusionē propriā. Sed si scirent se posse latere in hoc actu: nec deū nec sctōs nec salutē aie curarēt quin hoc nephas ppetrarent. Et tales qui sic dimittūt nō ppter deū: sed solū ppter hoies grauiter deū offendūt. Vñ Leo papa. Sunt nōnulli q cū corde concipiūt pctm faciendū deliberant: illud tñ timore dimittūt: aut pre difficultate implere nequeūt. hi pfecto nō in dño moriunt. Et hoc intelligēdū est de quolibet peccato mortali qd quis ppter deū nō dimittit: sed solum ppter timorem hominū.

N Quintū pctm mortale est ira. Pro quo sciendū q pncipaliter ira est triplex. Prima est bona. et est qñ aliqs irascit sup pctā ppa et aliena. Eccl. vij. Melior est ira risu: qz per tristitiā vultus corrigit animus delinquentis. ps. Irascimini et nolite peccare. Et hoc est signum q sunt filij dei q nō pñt sustinere iniuriā dei. Ergo irasci sup ppria peccata et etiā aliena. siue et vindicare iniuriā dei. talis ira est bona et laudabil. Secūda ira est venial. sicut subita ira sine deliberatōne rōnis: qz in aliquibus hoibus ignis ire cito accenditur. Et qñ quis ex surreptione cōmouebitur: et q̄n cito hoc cū rōne aduertit. tūc expellit et resistit huic ire et non vult se vindicare. Et hic peccat solū venialr. Vñ Cassio. Venialis est ira q nō ducitur ad effectū. Tertia ira est mortalis vt cū quis irascit cū deliberatione et cū pleria rōnis. et cogitat in aio suo quō possit se vindicare. et talis sic irascens reus erit iudicio. Math. v. Ois q irascitur fratri suo reus erit iudicio. Et si illā irā ostēdit verbis. scz maledicendo pximo suo. tunc adhuc grauius peccat. Et p hoc incurrit eternā maledictionē: quam quidē maledictionē xps dicturus est in iudicio. vt habetur Math. xxv. Ite maledicti in ignē eternū. Et si ex ira peruenit ad lesionē pximi. s. cū percutiendo. vulnerādo. vel occidendo. tūc adhuc grauius peccat.

O Sextū pctm mortale est inuidia. Pro quo sciendum q triplex est inuidia. Prima inuidia est que puenit ex natura. sicut q dam naturaliter sunt inuidi. et hoc nō est pctm cū hoc nullo modo sit in ptāte nrā. Unde Aris. in. ij. eth. In desiderijs naturalib pauci peccāt. Ergo talib pmis motib sic naliter insurgētibus imediate et sine mora resistendū est. et tūc nō nocet. vñ Greg. Temptatio cui nō cōsentit nō est pctm. sz est materia exercēde virtutis. Secunda inuidia est venialis. et est cū quis tristat de fortunio et sblimitate pximi: tñ non cū plena rōne et deliberatione. et sic est pctm veniale. Hoc pz ex eo qz cū plena rōne optat et facit sibi omne bonū. Tertia vero inuidia est cū dolet de bono alteri. et hoc ex deliberato pposito: vt qz cū alius excedit in talibus bonis. s. in sapientia: siue in rebus tpalib. siue in fauore hominū. siue qz habet ampliorē gloriā et excellentiā: et sic est pctm mortale. Et in hoc proprie cōsistit inuidia. et illud semper est malū: qz dolet de quo est gaudendū. scz de bono pximi: qd est cōtra charitatē pximi. qz si diligo pximū sicut debeo et teneor tunc faueo sibi quicquid deus sibi facit. et ad hoc quilibet tenetur. Vñ Aris. Diligere est alicui bonū velle. Vñ inuidiosi qui gaudēt de aduersitate pximi et dolēt de psperitate ipius sūt hoies dyabolici: qz hñt signū ipius. Vñ Joh. xiij. In hoc cognoscent homines q mei estis discipuli: si dilectionē habueritis adinuicē. Sic ecōuerso est signū q sunt filij dyaboli q habēt inuidiā ad pximos et gaudent de malo aliorū: qd dyabolicum est. Prouer. xvij. Qui in ruina alteri letatur non erit impunitus. Nam dolere de bonis pximorū miserrimū est. qz amittunt quicquid alij lucrātur. Sen. Utinā inuidi in omnibus ciuitatibus aures et oculos haberent: vt de singulis psperitatib hoim torqrent.

P Septimū pctm mortale est accidia. Vñ querit qñ tediū boni sit pctm mortale: et qñ nō. Rñdetur scdm Vincentiū de scdlis: q tediū boni pōt cōsiderari mpliciter. Uno modo put est quidā motus naturalis ex lassitudine corporis post exercitiū spirituale pueniens: et sic nō est pctm. Scdo modo scdm q est motus appetitus sensitiui contristati de ope spuali laborioso: et sic pōt esse pctm veniale: quāuis etiā ille appetitus sit deliberatiuus. qz consensus in veniale non est nisi veniale. vt bi grā. Si canto vl' oro aliquo

liter cū tedio et tū ppterea dimittere nolo, sic
solū est veniale. Tercio modo cū hoc tediū re
dūdat i omissionē eoꝝ q̄ sūt necessaria saluti:
ⱦ ad q̄ necessario hō tenet̄ et tūc est pctm̄ mor
tale. Uerbi grā. Sicut nō audire missā i die
dnica vel penitētiā iniūctā non iplere: vel ho
ras canonicas omittere ab illo q̄ est in sacris
ordinibus constitutus. vel pmissum votum
non adimplere, et sic de alijs.

De decem preceptis. Sermo. cxlij.

S I vis ad vitā in
gredi serua mandata. Mat. xix. In
his pmissis ostēdit xp̄s cuilibet hōi
viā vite eterne cū dicat. Si vis ad vitā īgredi
ⱦc. Ubi sciendū q̄ decē sūt pcepta q̄ quilibet
hō tenet̄ seruare: q̄ vult saluari. Q Pri
mū pceptū est. Non adorabis deos alienos.
Et illud pceptū tāgit fidē. qꝛ fides est funda
mētū oīs boni. vn̄ Augu. Fides est humane
salutis initiū sine qua nemo pōt ad numerū
filioꝝ dei puenire. vn̄ xp̄s dicit i euāgel. Joh.
iij. Qui nō credit iā iudicatus est. Ex quibus
hbis pꝫ q̄ oēs infideles sicut pagani, iudei
heretici. sunt in statu dānatōis ⱦ iā ad eternā
mortē iudicati. R Sed loquēdo de xp̄ia
nis baptisatis tūc dicendū est q̄ ipi multipli
citer cōtra hoc pceptū peccāt. Primū sūt q̄ du
bitant de fide an sit sic vt scriptura dicit et ec
clesia catholica tenet. ⱦ etiā q̄ negligūt addisce
re articulos fidei cū possent et debeāt cog sci
re. Nam q̄libet xp̄ianus cū ad annos discre
tionis puenerit tenet̄ addiscere et scire sym
bolū aploꝝ. Unde de hoc dr̄ in decre. Paruu
li facti adulti tenent̄ ad fidē quā p eos sp̄opō
derunt obseruare. Et illi debet eos docere sym
bolū et dnicam orōem. de cōse. di. iiij. Non.
Ergo q̄ articulos fidei nesciret et ex cōtemptu
scire non vellet cū posset peccaret mortaliter
ⱦ tali nō est administrandū sacramētū eukari
stie donec addiscat. Itē q̄ obseruant tp̄a et
dies egyptiacos in his actib⁹ qui solū depen
dent ab hoīs arbitrio libero, puta mercatiōe
traductio vxoris. herbaꝝ collectio: vel alicui⁹
opis inchoactio. qꝛ in talib⁹ obseruare dies
egyptiacos est pctm̄ mortale. Ergo ref̄ hoīs
taliter peccant q̄ in nocte natiuitatis xp̄i et io
hannis baptiste suas faciūt incātatōes. Itē
q̄ somnia aduertūt ⱦ seruāt. Cōtra quos dr̄
Leui. xix. Non auguriabimini nec obseruabi
tis somnia. vn̄ Eccli. xxxiiij. Multos errare
fecerūt somnia et illusiones vane. Vn̄ C
Somnia ne cures: nā fallūt somnia plures.
Itē q̄ ad phytonissas accedūt totiēs quoti
ens mortaliter peccāt. qꝛ non licet cōsilium a
dyabolo pq̄rere. qꝛ inimicus noster mortalis
est: et sp̄ habet malā voluntatē cōtra nos. et
semp nititur ipedire salutē nostrā. Insup nec
est eis credendū: qꝛ dyabolus q̄ p eas loq̄tur
mendax est: et pater eius. f. mendacij. Itē q̄
fatū tenent grauiter peccāt. Nam deuiāt a fi
de q̄ tenent fatū. Qa sunt multi q̄ dicūt quan
do homo mala morte morit̄. qsi. f. suspendit̄
siue necatur siue cōburit̄. et sic de alijs. q̄ de⁹
sic voluit et ordinauit. et q̄ hō tal ad hoc na
tus sit q̄ talia pati debuit. Hoc dicere ē gra
ue pctm̄. qꝛ est loq̄ cōtra honorē dei. qꝛ deus
nō vult nisi bonū. Apls. Hec est voluntas dei
sanctificatio vestra. vn̄ puenit et pena malis
eis ip̄ius hoīs q̄ male agit. Itē q̄ seruant au
guria: et hoc attēditur in garru cantu: ⱦ vola
tu auiū. Ubi grā. Cū gallina cantat. canis la
trat. coruus supra domū se locat volētes hoc
aliquid speciale pretendere. q̄ oīa vana et sup
sticiosa sunt. Itē q̄ in puerperio cū mulierib⁹
impregnant. h⁹ et pturientibus supsticiones
exercent sicut q̄ mulierē difficultate habentē
in partu circueūt cum angulo viri vt eo leui⁹
pariat. Itē q̄ cū gladio euaginato benedicūt
mulieres in puerperio. et extinguūt candelā in
faciem eius qd̄ est supsticiosum. Sꝫ si thus
ibi adoleatur siue accendatur lumen consecra
tum vel aqua bn̄dicta ibi aspgatur. vel signū
crucis ibi habeatur. illa sunt deifica et licita.
Itē qui carmināt hoīes ⱦ pecora. qd̄ fit mul
tipliciter. Primo caput cingunt et mensurāt
cum cingulo, pprio. et tunc ponunt cingulaꝫ
sub pedibus eius: et ip̄e dicit. Mediam te cal
co q̄ porto. Item oculos benedicunt terram
cum manu tangunt. ⱦ tunc cū tali manu ocu
los sibi contingunt. Item quādoq̄ aliquos
ducunt p fluuium aquarū. Itē vertunt se cōtra
ortum solis. Item qñq̄ ducunt aliquos ad
vnā arborē: et faciunt eos q̄ssare arborem
Itē quidā carminant equos et vaccas: ⱦ etiā
animalia q̄ñ vermes habent vel cum de mane ex
pellunt. vel cum perdita sunt ea benedicunt
ne lupi ea rapiant. Item quidam benedicūt
vulnera ne cruentent. Item qui contra ini
micos canes et lupos cum vulneribus christi
se carminat. Itē sciendū q̄ oēs isti q̄ sic car
minat vel pmittūt se carminare vel suos pue

ros: ꝛ i hoc ꝯsentiũt graviter peccãt ꝛ maxĩe qñ de hoc admoniti sunt. nec tñ desistere volũt. Et talia carmina nullã efficatiã habẽt sanãdi hoĩes: sʒ deꝰ ꝓpter pctã hoim et ꝓpter fidẽ quã hõ adhibet illis carminibꝰ ꝑmittit qñ q̃ꝫ q ho̅i̅ vidʒ q talia iuuẽt cum tñ de se nullã efficatiã habẽt illa ṽba. Sed vti medicis ꝛ herbis licitũ ẽ et eo q hñt naturale effectũ. ¶ Secũdũ ꝓceptũ ẽ. Nõ assumes nomen dei tui inuanũ. Inuanũ eñi nomen dei assumit q̃ blasphemat nomen domini nostri iesu xp̄i. Et q̃ iurat ꝑ vulnera vł mortem vel sanguinẽ. vel etiã ꝑ intestina vel mẽbra dñi nostri iesu xp̄i. Et talia iuramẽta semper sunt pctã mortalia. q2 sonant in irreuerẽtiam ꝛ blasphemiã dei. hoc ẽ vulnera sua in vanũ assumere cũ in nobis tota salus existat. Criso. sup Math. Oĩs salus hominũ in xp̄i morte posita est. Item alĩ q̃ iurãt deum non nominando sed creaturas. et talia iuramẽta q̃ sic fiũt nominando creaturas sunt a quolibet xp̄iano oĩno vitanda. Unde xp̄s dicit in euangelio Math. v. Ego aũt dico vobis non iurare oĩno neq꜄ ꝑ celum neq꜄ ꝑ terram. Item sunt aliq̃ qui multotiens et sine causa iurãt. vt dicendo ꝑ deum sanctũ et ꝑ deum viuũ vel per omnes sanctos sine omni causa ꝛ necessitate et mala ꝯsuetudine. Contra quos dicit xp̄us in euangelio vt habeł Math. v. Sit sermo vester est est. non nõ. ¶ Circa qđ q̃rit̃ an ista iuramenta. s. dicendo ꝑ deũ sanctũ vel ꝑ omnes sanctos dei sint pctã mortalia: Rñdetur q talia iuramenta contingant dupliciter. Primo qñ q̃s scienter false et mẽdaciter iurat siue in ioco siue in serio: tũc scđm sctm̃ Thomas talis peccat mortaliter. vbi grã. Ut cũ vxor vel familia negat mẽdaciter ꝛ cũ hoc iurat se non fecisse vel non dixisse vel ẽe nõ vidisse hoc vel illud. vel etiã cum q̃s vult aliquid vendere ꝛ iurat ꝑ deũ q nõ vult remissiꝰ dare q̃ sic ꝛ tamen intendit aliter dare. et nichilominꝰ iurat mentiendo contra mentem suam peccat mortaliter totiens quotiens sic iurat. Et econtrario ille qui rẽ debet emere si iurat q nõ vult plus dare ꝑ tali re q nũc dixit et tamẽ intẽdit plus dare. ille etiam peccat mortaliter totiens quotiens. O quot talia pctã ꝯmittunł ab aliquibus qui ꝯsueuerũt nec emere nec vẽdere nisi iurando et mentiendo dolose ꝛ fraudulenter. et iurando rem suã esse meliorem q̃ sit. vel etiã q plus constiterit q̃ fecerit. Insuper et aliqui ꝑ paruis rebus sic iurãt deceptione vt vendentes cerdasia. poma. pira. vel cõsimiles fructus. vel etiã panes. aleca. et alia victualia. Et etiam rustici vitulos et oues et boues. lac et caseos. et oua in villis vendentes. Qui omnes q̃nq꜄ multa falsa iuramẽta faciunt cum q̃bus ꝓximos suos decipiũt. et tamen ꝑ talia q̃nq꜄ parum lucrantur. Cũ tñ q̃libet bonus xp̄ianus ꝓ vno regno vel etiam ꝓ toto mundo semel peierare non deberet.

Secũdo modo contingũt talia iuramẽta cũ q̃s iurat hoc qđ est verũ et licitũ. tũc scđm Ray. hoc est veniale pctm̃. cum scʒ q̃s iurat ꝑ ꝯmunem locutionem et cursu ṽborum ex quadã leuitate et mala consuetudine. vt dicendo ꝑ deum. cras ibo ad ecclesiam vel laborabo vel cõtabo. et sic de aliis. Tamen quilibet debet se in hoc moderare. et illã malam ꝯsuetudinem postponere et aduertere dictum xp̄i qđ habetur Math. xii. q de omni ṽbo ocioso qđ locuti fuerint hoĩes reddant rationẽ in nouissimo die. Multo strictius exigeł a nobis ratõ de talibus quondiaṁs iuramẽtis q̃ sine causa fiũt. vñ q̃libet homo debet se cauere q nũq̃ dicat ꝑ deũ vel ꝑ oẽs sctõs nisi sit magna causa vel vrgẽs necessitas. et q hoc etiã verũ et licitũ sit qđ iurat. ¶ Tertiũ ꝓceptum est. Memento q diẽ sabbati sanctifices. Cõtra illud ꝓceptum faciũt isti q̃ in diebus festiuis laborant. Contra quos dñs Exodi. xx. Nõ facies in eo omne opus. Ex quo ptʒ q q̃ cũq꜄ sabbatum violat. scʒ. laborando. vel mercantias suas intendẽdo. vel etiã qui vecturas in diebus festiuis exercẽt. sicut rustici qui q̃nq꜄ ad quattuor: vel quinq꜄ miliaria vehũt. ꝛ nunq̃ missam vel sermonẽ in eisdem diebus festiuis audiũt. Et q̃ querũt nundinas in diebus festiuis et emunt et vendunt ex mala consuetudine ꝛ ꝓpter lucrũ tp̄ale. Insuper q̃ in diebus sabbatis de sero in nocte nimis diu laborãt et sic de aliis. Isti oẽs isti grauiter deum offẽdũt et puniuntur a deo multotiẽs in bonis tp̄alibꝰ ꝑ infortunia sic q q̃nq꜄ raptores spoliant eos vel equi eorũ leduntur vel moriunł vł domus eorũ ꝯburunł vel alia infortunia illis accidunt. sic q̃ in fine nõ nunq̃ depauperanł. etiã tales multotiẽs puniunł in corpe. sic q infirmanł ꝑ mẽses. vel ꝑ duos. ꝛ etiã q̃nq꜄ cadũt ꝛ frãgunt crura vel brachia. ꝛ sic de aliis: ꝛ tũc oporteret eos festiuare ex necessitate cũ merito ẽ deberet laborare q2 ãtea cũ festiuare debuisset la-

rauerunt qr scdm Salo. Per q bō peccat
ec et punicē. Itē puniunt i aīa qd ē mari
.qr quotiēs festa soluūt totiēs mortaliter
cat r aīam ppriā occidūt. Exod. xxxi. Qui
luerit sabbatū morte moriat. Itē sacdū
t i diebus festiuis peccāt grauius peccāt. sic
vonzāt i dieb9 festiuis qd maius pctīz est ꝙ
orare manib9. vñ Aug. Melius ē i die diui
rare ꝙ chorizare. vñ etiā Aug. dicit. Oīs
tus petulātie: saltus est in pfundū cloace;
ꝙto qs altius in chorea saltauerit: tanto
dius ad ifernū cadet. Silr illi grauit pec
in dieb9 festiuis visitāt tabernas r se ine
; cū tñ oīs ebrietas q ex pposito fit sp ē
i mortale. r pctm̄ est grauius qd fit i festiu
ie ꝙ in alia die. Silr illi q in dieb9 festi
exercēt suas fornicatōes siue alia opa lu
. Unī narrat Greg. M. q dā mulier a suo
mo viro sabbato de nocte cognita: cū in
fuco pcessioni se adiungeret a dyabolo
iebat r multū ab eo vexabat. Et si hoc i
mis pśonis: ꝙta tūc pena pcubitus ille
ius plectēdus erit. X Quartū prece
. Honora patrē tuū et matrē tuā vt sis
uus sup terrā. Cōtra hoc pceptū faciunt
r filie: q vel q inhonorāt suos parentes
et factis. r eis nolūt obedire in licitis r
tis. Etiā parētib9 suis defūctis nō sub
r p suffragia liberādo aīas eoz a purga
Et tales filij q sic inhonorāt suos parē
niunt multotiēs a deo in corpore p pro
tanea morte. Nā sicut premiū honorā
rētes est vite lōgeuitas vt habet Eccl.
ui honorat patrē suū vita viuet longiori
cōtrario sensu ihonorātes parētes mo
quēqz improuisa r subitanea morte. pe
to defecerūt et perierūt ppter iniqtates
Insup puniētur eterna morte. Exodi
ui maledixerit patri vl matri morte mo
supple eterna. Sciendū ꝙ parētes de
lios suos informare in pceptis dei et
rigere cū delinqnūt iurando blasphe
; qr oīa pctā q filij pmittūt redūdāt in
s si eos non corrigūt. Apls. Digni sūt
non solū q faciūt. sed etiā q consentiūt
ibus. Y Quintū pceptū est. Non
s. Cōtra hoc pceptū faciūt q primum
deū et iusticiā occidūt et hoc est vnum
e quattuor pctīs clamantib9 in celum
ij. dixit dñs ad Cayn. Ecce vox sāgui
tui clamat ad me d terra. Sic adhuc
quottidie dñs pōt dicere ad quelibz homici
dā. Ecce vox sāguis fris tui. i. pximi tui inocē
ter a te effusi clamat de terra ad me. reqrens
vindictā sup te. Sciendū ꝙ triplex est homi
cidiū. Quidā eni occidūt corpus tm̄ vt infide
les et pncipes tyranni q martires occiderūt
q ppter veritatem passi sunt. Illa occisio nō
est timenda. maxime qñ ppter iusticiā fastie
tur. M. x. Nolite timere eos q occidūt cor
pus rc. Alij occidunt tm̄ aīam. qui. s. proxi
mū ad peccatū trahūt p ornatū corpis. vel p
malū exemplū qd pbent alijs. d q9 dic Gre.
Tot mortibus quis dignus est: quot exem
pla prauitatis in posteros relinquit. vñ etiaz
Aug. Qui in conspectu populi male viuit ꝙ
tum in eo est illum a quo attenditur occidit r
hoc intelligitur de aīa. Alij vtrūqz. s. corpus
et aīam occidunt. et hoc fit in duob9 casibus
Primo qñ quis pcurat abortum: quia tunc
puer in corpore et anima moritur. Secundo
quando quis occīdit seipsum.

De alijs quinqz preceptis. Sermo. cxlij.

Si vis ad vitaz in

gredi serua mādata dei. Mathei. xix.
Quantū ad scdam partē pcedentis ser
monis. tūc iā aliqua breuiter de vltimis quī
qz pceptis dicenda sunt. A Sextū prece
ptū est. Nō mechaberis. In quo pcepto phi
betur oīs illicitus concubitus excepto federe
matrimoniali. Primi q cōtra hoc pceptuz fa
ciūt sūt fornicarij sicut solutus cū soluta. r ta
les totiēs quotiēs peccāt mortaliter. Unī dr
in decre. Ad meretrices accedere est diuini iure
phibitum. xxxij. q. iiij. Meretrices. vñ etiam
Apls. Hoc aūt scitote qm̄ omnis fornicator
aut immūdus nō habet partē in regno xpi.
Sciendū q adhuc grauius peccāt sūt illi qui
pmittunt stuprū qd est illicita defloratio vgi
nū. qr hoc patri auferr vginitatē q est the
saurus incōparabilis. Unī Salo. Non ē con
digna ponderatio pcinentis aīe. Et insup q
deflorat vginē aliqñ est occasio mille forni
cationū quas ipa postmodū pmittit. qr talis
vgo sic corrupta qñqz nūꝙ maritū legitimū
habebit. sed cōis omnib9 erit. et totiens tunc
peccat mortaliter quotiēs actū luxurie pmit
tit. et omniū peccatoz illoz ipse reus erit qui
eam primo violauit. Aristo. Omne primū in
vnoqz genere est causa oīm eoz que sequun
tur de post in eodem genere. Et in foro peni

territorialiu͂ gen͂s i est illi q͂ puelle satisfaciat et cu͂ ea ꝯponat. Tercii su͂t q͂ adulteriu͂ cōmittu͂t. ⁊ hoc ē grauius p͂ctm̄ q͂ stuprū qr ē cōtra sacramētu͂ matrimonij. q̄d ipse deus i paradiso institut. vn̄ p͂ctm̄ adulterij punit̄ q̄n͂q͂ corporaliter. spūaliter. eternaliter. vn̄ Osee. vij. Om̄s adulteri q̄si clibanus succēsus. Apoc. xxi. Erit pars illoꝝ i stagno ardenti igne ⁊ sulphure. Apls. Adulteri regnu͂ dei nō possidebu͂t. vn̄ exempla legit̄. Et q̄dā hō raptus erat ān͂ penas eternas. q̄ vidit quādā mulierē grauissime torq̄ri. ⁊ flāma ignis cruciabat eā. Illic autē hō q̄siuit q̄re illa tā grauissime torq̄ret. Ri͂ sū est ei. q͂ hec tormēta patet̄ ꝓpter adulteria q̄ ꝯmisit cū viuus erat. Quarti su͂t q̄ trāsgrediunt̄ legē regularis ꝓfessionis. s. q̄ votu͂ continētie violāt. et isti peccāt ꝯtra fidē deo datā vt sunt religiosi. sacerdotes: ⁊ sanctimoniales. Et hoc p͂ctm̄ ē oībus p̄dictis grauius. qr in cōmuniōe sūt sacrata ipsi deo. Quinti su͂t q̄ cū ꝯsanguineis suis peccāt. et hoc est adhuc grauius. Et ꝓpter magnitudinē cui͂ p͂cti. beatus paulus aplūs tradidit illū fornicatorem qui cū nouerca sua peccauit sathane et dyabolo ad cruciandum vt dr̄. i. Cor. v. Sexti sunt q̄ vias indicibiles ꝯtaminant cōtra naturā peccātes. ⁊ hoc ē grauius et pessimū p͂ctm̄. De hoc q̄re ante sermo. lxxv. K. B Septimū p̄ceptū ē. Nō furtū facies. Ubi ꝓhibet̄ offensa i rebus. Un̄ ꝯtra hoc p̄ceptu͂ faciu͂t p̄mo illi q̄ furtu͂ ꝯmittu͂t in paruis rebus vt q̄ furant̄ gramina. Circa q̄d q̄rit̄ vtrū in re parua cōmittat̄ furtū sicut in re magna. Rn̄deo sc̄dꝫ sanctū Tho. ij. q. q. lxvi. Si aliq̄s res minimas furtiue acapit p̄ quas homo nō reputat illi nocumētu͂ inferri et ille q̄ accipit possit p̄sumere hoc nō esse cōtra voluntatē dn̄i cuius sūt. alias furtu͂ sp̄ ē peccatu͂ mortale. qr ē cōtra dilectionē p̄ximi cui infertur dānu͂. Un̄ etiā in talibus minimis si habet et q̄s aīm furādi et inferendi nocumentu͂ p̄ximo erit p͂ctm̄ mortale. vt tho. ibidē dicit. Un̄ si decē vnā aucā furatā comederēt q̄libꝫ tenetur restituere p̄ciū q̄ eū ꝯtingit. si vult indulgētiā ⁊ remissionē p͂ctoꝝ ꝯseq̄. Sil͂r intelligendū est de his q̄ fructus arboꝝ: vel rapas vel caules subtrahu͂t cōtra volūtatē p̄rimoꝝ. Sil͂r qui botros de vineis absandut. et etiaꝫ venatores q̄ cū eq̄s et canibus coꝝ bobus in segetibus dāna inferu͂t. Sil͂r vectores q̄ cū curribus suis p̄ sata agroꝝ vadu͂t. Et etiā rustici q̄ q̄n͂q͂ agros ꝓximoꝝ cū aratro diminuu͂t. Etiā ancille que gramina de pratis alioꝝ furant̄. Uel etiā q̄ cum pecoribus suis dāna ꝓpria scienter in segetibus et pratis inferu͂t. ⁊ sic de alijs. Unde de hoc dr̄ij. decre. Furtu͂ est iusta ablatio rei quantūcunq͂ parue. xij. q. ij. c. vl.

C Exemplū de parētibus q͂ debēt pueros suos fideliter isformare q͂ nec ipsis nec cuiq͂ homini aliq̄d furtiue accipiat. Unde legit̄ q͂ puer q̄dam delicatus est et iudici p̄sentatus et dyabolus eundē puerū accusauit dicens. Dn̄e iudica scd̄m iusticiā. qr puer iste germano suo obolu͂ furatus est. nec inde fecit penitentiā. nec restituit ablatū. Cui dn̄s. Uellet q͂ p̄ tantillo puerū hunc dānarē mea iusticia nō est sine mia. Supplicantibus p̄ puero quibusdā sctis q̄bus puer seruierat: culpa puero remittitur. Sed ad p̄ceptū iudicis puer i puteū igneu͂ q̄rgatur. i quo tantā penā sustinuit q͂ postmodu͂ hanc verbis exprimere nō potuit. Postea de puteo extractus ꝓpter p̄ces sctōꝝ anima restituit corpori. et sic puer retulit q̄ sibi fuit a iudice obolo p̄soluere. Et mirantibus cunctis qui aderāt p̄ signa q̄ in eo inuenerut verbis eius cōpulsi sunt credere. Et sic postmodū puer viuit i timore dei ꝓpter penā quā antea sēsit. q͂ nunq͂ amplius nec vnu͂ pomum nec vnū piru͂ vsq͂ ad mortem alicui recepit.

Secūdi su͂t q̄ rē inuētā retinēt ⁊ nō restituu͂t. Aug. Q̄d inuenisti et nō restituisti rapuisti. Tercij su͂t serui et ancille q̄ bona dn̄oꝝ suoꝝ furtiue subtrahu͂t sicut vinu͂: panē: carnes: oua. et occulte comedu͂t vel alijs hoībus tribuu͂t. Quarti su͂t mechanici q̄ fraudulenter ꝓximis suis laborāt vel etiā q̄ nimiu͂ p̄ salario recipiu͂t. Quinti su͂t mercatores q̄ cū mendacijs p̄ximos decipiu͂t et eis dāna inferu͂t. ⁊ tales totiēs peccāt mortaliter. Sexti su͂t hospites q̄ ꝓprie in vulgari dicu͂tur. Ercordheus q̄ nimis computāt suis hospitibus. Septimi sunt vsurarij q̄ cōmodāt cū pacto vel etiā cū spe aliq̄d recipiēdo. Cōtra quos dr̄ Luce. vi. Mutuu͂ date nihil inde sperātes. Uel etiā q̄ vendu͂t res suas lōge charius ꝓpter dilatōēꝫ q͂ si eis in p̄senti soluerent. vt p͂ꝫ extra de vsuris. c. Consuluit. Sil͂r qui p̄ p̄ōpta pecunia emunt. et immediate sup dilatōnē illi cui dē a quo emerūt vel alij econtrario vēdu͂t i chariori foro q͂ valet vel valere pōt. Et etiam illi q̄ recipiu͂t pignus aliquod vel concedu͂t pecuniam sup predium aliquod vel super castrum vel super ciuitatem: vel super villam: et fruc

ctus cu⁹ nō cōputāt in sortē oīno tales vsurarij sunt. Octaui sunt lusores q̄ causa lucri ludūt et auaricie. tales talē pecuniā nō pñt retinere: sed debēt scđm cōsiliū cōfessoris sui expendere vel erogare. Vñ nullus q̄ ludit q̄ pecuniā in ludo lucratā possidet potest saluari: sed semꝑ est in statu dānatōis. Ergo qñcūq̄ quis ex auaricia et propter lucrū ludit peccat mortalit̄. ⁊ si lucrat̄ infernū lucrat̄. si pdit celū pdit. Ex quo ptꝫ q̄ null⁹ lusor saluat̄: nisi restituat. Sed qualit̄ ⁊ q̄b⁹ restituere tenetur hoc q̄re añ so. xij. L. Noni sunt q̄ rem furtā vel raptā emūt: vel de rapinis comedūt. ⁊ etiā q̄ a iudeis dona vel munuscula recipiūt. tales tenētur ad restitutionē sicut illi q̄ sunt heredes taliū rerū. Vñ sciēdū q̄ oīa ista ꝯ nonē gña hoim tenent̄ ad restitutōnēꝫ: si volūt cōsequi pctōꝝ remissionē. Vñ Aug. Pctm̄ nō dimittit̄, nisi oblatū restituat̄. D Octauū pceptū est. Nō loq̄ris ꝯ ꝓximū tuū falsuꝫ testimoniū. Primi q̄ ꝯtra illud pceptū faciūt sunt falsi testes et mendaces. Pro quo sciendū q̄ falsus testis ꝑmo occidit aīam ꝓpriaꝫ cū suo falso testimonio. Sap. i. Os q̄d mentitur occidit aīaꝫ. Scđo xp̄m negat. qr corruptio veritatis est negatio dei. Nā q̄ veritatē negat xp̄m negat. Tercio ꝓximū ledit et dāmificat aut in reb⁹ aut in fama: aut i corpe cū suo falso testimonio. Et q̄libet tal̄ bon⁹ hō sic lesus pōt dicere cū xp̄o illud ps. Insurrexerūt in me testes iniq̄. Et falsus testis scđm Tho. de aq̄no peccat mortalit̄: et tenet̄ ad dāni restitutionē. Scđi sunt detractores q̄ famaꝫ proximi denigrāt. et tales sūt peiores furibus et raptorib⁹. Vñ Amb. Tollerabiliores sūt fures q̄ vestes et alia bona nr̄a diripiunt: q̄ detractores q̄ bonā famā nostrā diffamāt. qr melius est nomē bonū q̄ diuitie multe. E Pro quo sciēdū q̄ q̄ falsa crimia īponit ꝓximo grauissime peccat. qr nō remittitur tale ꝑctm̄. vñ Iero. Nō facilis venia ꝓbris diriguntur detectis. Et rō est: qr tenētur reuocare ⁊ famā ꝓximi restituere: si vult miaꝫ dei ꝯseq̄. qr q̄s tenet̄ restituere rem tpalē: multomagis famā bonā. Sed dicerēs. si q̄s aliq̄d occultū ꝑctm̄ ꝓximi manifestat: an sit pctm̄ mortale. Rñdeo. Si manifestat pctm̄ ꝓximi alicui presidenti. sicut plebano: vel alicui alij ea intentione vt hoc pctm̄ emēdetur ⁊ ampli⁹ nō fiat: hoc bonū ⁊ licitū est. Unde de hoc dr̄ in decre. Crimen publicare vbi prodest est meritorium. xxij. q. v. Hoc videtur. Sꝫ si q̄s aliq̄d occultū pctm̄ cōmisit q̄d sibi et soli deo ꝯstaret vl̄ paucis hoib⁹. ⁊ si hoc publicaret aliq̄s ad infamādū eū q̄ hoc fecit peccaret mortaliter: licet verū esset. qr est ꝯ charitatē ꝓximi. Et similiter ille cui tu reuelasti si ipse alteri eadem intentōne hoc occultū malū reuelat. seqm̄ infamādo similit̄ peccat. et sic de singulis ascēdēdo. O quot pctā ꝑpetrātur cū quis in vna tota terra vel ciuitate infamat̄. Similiter ⁊ q̄ libēter audiūt detractiones grauiter peccāt. Bern. Detrahere aut detrahentē audire: q̄d hoꝝ dānabili⁹ sit nō facile dixerim. Vñ etiā Aug. Non accomodes aures tuas ad percipiendaꝫ vba detrahētis: ne concipias mortē in aīa tua. Detrahēti ⁊ audiēti venit mors q̄ cita est mors aie. Vñ q̄libet inquantū potest debet cōpescere detractores. Exemplum de hoc habetur. sci. ser. J. ff Tercij sūt derisores q̄ offendūt ꝓximū deridēdo ⁊ subsannādo. Et q̄libet talis timere debet illud. Subsannās subsannabit̄: et deridēs deridebitur. Circa q̄d querit̄ vtrū derisio sit peccatū mortale. Rñdeo scđm sctm̄ Tho. q. ij. q. lxxv. Dicēdo q̄ qñ aliq̄s malaꝫ alicui⁹ psone: vel defectū in risum vel ludū ponit: derisio dicit̄. Et siquidē hoc fiat inquātū malū est paruuꝫ scđm se: sic derisio est pctm̄ veniale. Sed qñ accipitur quasi paruū rōne psone: sic aliquē deridere est ip̄m parui pendere: ⁊ tam vilē estimare vt de ei⁹ malo nō sit curādū: sed sit q̄si pro ludo habendaꝫ: et sic derisio est mortale peccatū. Et tanto grau⁹: quāto maior debetur reuerētia psone q̄ irridet̄. Vñ grauissimū pctm̄ est irridere deū ⁊ ea q̄ dei sūt. sicut btāꝫ virginē ⁊ sanctos. Scđo est grau⁹ derisio parentū: qr in maiori reuerētia sunt habēdi. Tercio derisio iustoꝝ ⁊ bonoꝝ hominuꝫ per quam etiā boni de bene agendo impediuntur. Quarti sunt discordiā inter homines seminantes: et isti sunt filij dyaboli. Vñ Grego. Si dei vocantur filij qui pacem faciunt: procul dubio sathane sunt filij qui eā confundunt. Quinti sunt qui fraudulēter cum ꝓximo loquūtur: qui habent mel in ore et fel in corde: ⁊ sic ꝓximos decipiūt ⁊ tradunt. Vñ versus. Quādo bonū faris et in corde malūꝫ meditaris. Oscula que iudas domino dedit hec tu mihi das. Sciendūꝫ quando aliquis fraudulēter loq̄tur bonū de alio ⁊ vult q̄ audiēs cū loq̄tur oppositū et malū de eodē. tal

dupliciter peccat. Primo in seipso: quia fraudulenter loquitur. Secundo in proximum: cui nititur dare occasionem obloquendi. Septimum sunt qui proximum contumeliis et improperiis conturbant obiiciendo sibi defectus suos iniuriose. ut dicendo tu es fur: vel adulter: vel usurarius: vel mendax. vel tu ibi hoc fecisti. vel ibi sic vixisti: et taliter cepisti etc. Vel dicendo tu es cecus: vel tu es gibbosus. vel scabiosus. et sic de aliis cum confundendo mortaliter peccat: et reus erit eterne pene. vnde Math. v. Qui dixerit fratri suo fatue. supple cum confundendo: reus erit gehenne ignis. O cuius tunc reus erit qui dicit tu fur. tu adulter: vel latro et sic de aliis. Septimum quia proximum verbis suis ad iracundiam provocat. Et talis quia sic faciens provocat proximum omnium peccatorum que ille in talibus committit. sive in verbis maledicendo: vel blasphemando sive in factis percutiendo: reus erit. Unde sicut ille qui irascitur fratri suo reus erit iudicio. cur tunc ille reus erit qui non solum irascitur sed etiam proximum ad iram provocat. O

Nonum preceptum est. Non concupisces rem proximi tui. Superius in septimo precepto prohibitum fuit furtum: hic autem prohibet concupiscentiam cordis dicens. Non concupisces rem etc. Contra hoc preceptum primo illi faciunt qui deliberato animo concupiscunt rem proximi: et omnino pro eadem re laborarent: vel sibi etiam auferrent si possent: vel si non timerent suspendium vel hominum confusionem. Secundi qui concupiscunt iustas res. sed ad malum usum. s. ad peccandum. puta ad vanam gloriam exercendam: vel ad luxuriam: vel ad crapulam. Tertii qui nimio affectu occupant se cum temporalibus. ita quod obliviscantur de his que sunt dei et proprie salutis. Decimum preceptum est. Non concupisces uxorem proximi tui. Ubi prohibetur omnis concupiscentia carnis: sicut in sexto precepto prohibuit actum luxurie: sic hic prohibet concupiscentiam luxurie. Ubi sciendum quod contra hoc preceptum faciunt tria genera hominum. Primi qui deliberate concupiscunt et libenter actum opere perpetrarent si possibile eis foret: vel si non timerent mundum vel scandalum hominum. Secundi qui se laudant et omnia ut concupiscitur. Tertii qui non concupiscunt nec volunt concupiscere nec actus facere proponunt: sed tamen delectantur in morosa delectatione cum plena ratione. et talis morosa delectatio est peccatum mortale.

Sermo cxliiij. De nouem peccatis alienis.

Ab alienis parce ser

uo tuo. Ps. xviij. Ubi sciendum quod nouem sunt peccata aliena que quis peccat in uno: si mereatur deprehensus fuerit: sic damnatur. sicut proprie peccatum proprium. O Quorum primum est iussio. scilicet quando iubet alterum peccare. Verbi gratia. Sicut domina que iubet famulam. vel pater qui iubet filium. et domina que iubet famulam hoc facere quod sunt contra charitatem dei et proximi. Sicut rustici qui iubent famulos suos dampna inferre proximis cum pecoribus suis in graminibus vel segetibus. vel etiam domina que iubet ancillam ad pratum alterius ire: et ibi gramina recipere. quod tamen cognoscit esse contra voluntatem illius cuius est pratum. Et si non nisi unum pannum plenum graminibus ancilla ex iussu domine recepisset domina obligaretur ad satisfactionem. Item mechanici qui iubent suos famulos infideliter laborare sua artificia. sicut pannifices qui iubent pannos nimis excessive laniare. distendere sive extrahere. Et caupones qui iubent famulam suam mensuras cum vino non debite replere. similiter sartores. sutores. et pistores. qui iubent servos suos infideliter laborare. Et parentes qui iubent filios vel filias choreizare: et sic de aliis. quia quicquid iussisti quod est contra charitatem dei et proximi: in isto reus eris et damnaberis cum illis qui hoc perpetraverunt ex iussu tuo. Unde Sap. xiiij. Similiter pena sit una cum domino actuali est. Sed quomodo etiam tales teneantur ad restitutionem. Respondetur quod sic quando probabiliter credit se secutam esse rei ablationem: vel dampnum: vel nomine suo factum postea ratum habuit aliqui non. I Secundum peccatum alienum est consilium. Quicumque enim alteri malum consulit sive suo inferiori sive suo superiori sive pari. vel cum aliis damnabitur cum illo qui opere perficit. Unde precedit mali consiliarii domini et qui suadent guerras. rapinas. et exactiones. vel alii qui suadent fornicationes. vel furta. et huiusmodi. Similiter quicumque dat consilium unde dampnum proximo infertur. ut nova thelonea instituere: vel antiqua augmentare: vel etiam exactiones et census pauperum augmentare: seu aggravare. Item qui in magnis civitatibus dat consilia ad novas institutiones ad dampnum pauperum et communitatis. tales rei erunt omnium illorum peccatorum que ex consilio eorum perpetrata sunt: vel in posterum perpetrabunt. et eorum pena semper crescet et semper augmentabitur usque ad novissima dies sicut dicebatur. Ergo quilibet precavere sibi debet ne det mali consilium vel doceat malum. quia talis coram deo homicida reputabitur. Unde Augu. super Joh. Homicida diabolus dicitur non quod gladio armatus. vel ferro cinctus ad hominem venit: sed quia malum verbum seminat. Noli ergo

facere homicidā in mala sua tuo psuadēdo
mali psiliarij. Et sicut dyabol⁹ q̄ sp mala
sudet. et qꝛ sūt sibi siles in culpa psequenter
et erit similes ipena. Sꝫ boni psiliarij sūt siē
ꝯsilia dei. q̄ sp suadēt homini qđ bonū et vtile
sibi. et etiā ea q̄ sūt pacis. et ideo merito cū
eis vitā eternā possidebūt. Sciēdū qꝫ mali
psiliarij vt frequēter turpiē moriunt. vt p3
in ꝑncipib⁹ q̄ dederūt psiliū ꝯtra danielē p
ꝑtā. vt ille mitteret̄ ī lacū leonū. q̄ postmo
p se in lacū sunt missi et a leonib⁹ deuorati
Dan. xvi. Facinus psiliū q̄ neq̄ illum q̄ sup iē
placet. Tercium pars alienū est ꝯsensus. q̄n
ꝯ corde diligit malū qđ alter facit. imo et
ꝯ sibi in hoc. tales etiam digni sūt morte
nulli placere debet illud qđ deo maxime
licet hoc est pctm̄ et malicia. Ergo si nō
sit vel nō psuluisti. sꝫ solū ꝯsensisti ad ma
ciēda. q̄ sine tuo ꝯsensu nō fuisset ppetra
mo eris o⁹ieri peccatoꝝ illoꝝ. et ppterea dam
erit cū facientib⁹. Ro. i. Digni sūt morte
solum q̄ faciūt. sꝫ etiā q̄ ꝯsentiūt facientib⁹
hi grā. Tu nō iubes aliquē ludere nec cō
. sed solūmodo ꝯsentis in hoc reus eris
r pater et mater non iubēt filiū vel filiaꝫ
ꝫare. sed ꝯsentiūt. in hoc rei erūt. Ergo q̄
p preest alicui ciuitati vel cōitati. licꝫ nō
at mala facere nec ꝯsulat: sꝫ solū ꝯsentiat
facientibus et pmittit fieri mala. vel ppt̄
tpale. vel ppter fauorē humanū. vel p
timorē: reus erit omniū maloꝝ q̄ sub do
o eius fiūt. Vñ Sap. vi. Iudiciū durissi
fiet his q̄ p̄sūt. Hoc aduertere deberēt
ores qñ fiunt in domibus eoꝝ. vel in suis
tib⁹ et sic de alijs malis q̄ sine ꝯsensu
ieri non possent. ¶ Quartū pecca
mū est adulatio et reis in hoc sunt illi qui
tur ꝯmendāt illoꝝ q̄ male faciūt p quo
buntur. Nam qui talia laudat vel adulatur
ale facientibus iste rei sunt quodāmodo
illi qui peccata ppetrāt. Pro quo sciēdū
ia p adulatores iam in p̄senti tpe acq̄
t sibi virtutū nomina. Nam supbia ve
ngulorū: calceoꝝ: et omniū exteriorū ge
ab ipis honestas est nūcupata. vt dicē
bene decorat te ista tunica. q̄ bene de
te illud peplum. vel q̄ pulcre incedis ī
ste. Et in hoc qꝫ imitant luciferū ī sup
tollendo se sup alios in hoc ꝯmēdātur
valde nociuū et reprehensibile. qꝛ xp̄s
i euangelio. Qui se exaltat humiliabit.

Secundo auaricia noīatur puidentia. vt cū
quis die noctuqꝫ omnib⁹ viribus laborat p
acq̄sitione rerū tpalium siue iuste siue iniuste
vel quocūqꝫ modo ipe potest siue sit cum deo
siue non. minime curās omnē solicitudinem
adhibens. quō tpalia possit cōgregare. et ī
tanta auiditate qꝫ nunq̄ saciat. Et in hoc cō
paratur inferno. Augustin⁹ ad quendā comitē
Auarus itaq est similis. Inferno enī qui
tosqꝫ deuorauerit nunq̄ dicat satis est. sic
et si oēs thesauri ꝯfluxerint in auarū nunq̄
diceret satis est. Et talis ab adulatorib⁹ non
noīatur auarus sed puidus. Tercio dissolu
tio socialis iocunditas est nominata. v. cum
q̄s conformat se alijs indifferenter siue in lici
tis siue in illicitis. siue in bonis siue in malis
sicut in chorizando. saltando et ludendo. et
sic de alijs. talis ab adulatoribus nō nomīa
tur dissolutus sed socialis siue socius. Talis
q̄ sic se conformat alijs in malis et illicitis.
postmodū habebit societatē oīm demonū
et dānatoꝝ et carebit societate dei et oīm san
ctoꝝ. Quarto astutia ab ipis adulatorib⁹
prudētia noīatur. vt s. qñ q̄s est astut⁹ ī mer
cantijs et in alijs suis negotijs. et lucant̄ mē
tiendo. et decipiendo pximos. siue cū nouas
adinuētiones et inauditas inuenit vt sic pxi
mos decipere possit: tales ab adulatorib⁹ hu
ius mūdi prudentes noīant. vñ Luce. xvi.
Filij huius seculi sunt prudētiores filijs lucis
ī generatiōe sua. Quinto laxa ꝯsciencia li
bertas animi noīatur. vt cum q̄s sine timore
dei viuit: nihil curās nec timens deū in cogi
tationibus: locutionibus: siue in opib⁹: sed
sine omni timore dei peccat. et q̄ delectabilia
sunt carni perpetrat. talis tm̄ letus ab adu
latoribus noīatur. De q̄bus dicit dñs Luce
vi. Ve vobis q̄ nunc ridetis. Sexto garru
litas affabilitas nominatur. vt cū q̄s est gar
rulosus siue vir siue mulier et scurrilia verba
proferens non curando vtrū deum in hoc of
fendat. tales nominātur ab adulatoribus so
laciosi. In quibus aliqui multū peccāt conci
tando. s. homines antiosos ad iracundiā: ad
impatientiā et ad blasphemiā qui alias ex na
tura et ex senio mirabiles sunt et impatiētes
et in quocūqꝫ tales cōmoti sic peccant. redun
dat in eos qui concitauerūt illos. ¶ Et
vlterius habemus videre quomodo virtuosi
deridētur. qꝛ pmo qñ q̄s est abstinēs et vult
viuere in pctate. q̄ tm̄ in necessarijs ꝯtentat̄

et bibere uinū ubi bene posset bibere ui
nū: talis parcus et auarus noīatur. ꝗ si nō au
deat uti de bonis sibi pcessis. qui tn̄ talis non
ꝓpter paruitatē sed ꝓpter deū hoc dimittit.
quia scit se esse redditurū rationē de oībus crea
turis quomodo illis usus sit. uel etiā ideo in
abstinentia uult uiuere ut pauperibus eo me
lius possit subuenire. Scd̄o si quis diligit
humilitatē exēplo xp̄i qui dicit. Discite a me
quia mitis sum et humilis corde. humilitatē
studet seruare in uerbis et factis et nititur cō
nere scandalū timens illud dictū xp̄i Math
xviij. Ue homini p quē fit scandalū. talis ab
amatoribus huius mundi hypocrita nomi
tur. Tercio maturitas. s. cū q̄s mature incedit
in uerbis et factis cauens leuitatē ment' oste
dere. talis maturitas amaritudo nominatur
Quarto q̄ꝺ deuotionis. ut cū q̄s nitit̄ expel
lere extraneas occupationes ⁊ deo q̄etum et
tranq̄llum cor offerre. tal' q̄ꝺ deuotiōis pi
gricia nominat̄. Quinto simplicitas. cū q̄s se
cundū ꝓphetā in simplicitate cordis q̄rit deū
et scd̄m dictum xp̄i studet simplicitatē colū
be ostendere. talis simplicitas stulticia nomi
natur. et talis ab amatorib' mundi deridet̄.
Job. xij. Deridetur iusti simplicitas. Sexto
timor dei stricta cōsciencia noīatur. s. cum q̄s
timet deū et nō uult deum offendere in uerbis
nec in factis. Septimo fugere publicā et ma
lā societatē singularitas noīatur. ut q̄n quis
uult sibi cauere a mala societate aduertens
illud dictum p̄s. Cum sancto sanctus eris. et
cum peruerso peruerteris. talis d̄r singularis uel
despector ꝓximi. Octauo cū q̄s q̄rit iusticiā
et exigit tunc austerus et impaciēs nominatur
Nono cū q̄s est bone conuersationis. et ꝓpt̄ea
diligitur ab hominib' ille adulator nominat̄
Decimo si q̄s reformationi et correctioni ꝓxi
mi intendit. ꝑsumptuosus noīatur: ⁊ sic d̄ al
liis. ¶ Quintū petīi aliorū est. Recep
tus. Sicut sūt q̄ sunt defensores malefacto
rū ad quos malefactores habēt recursum. Er
go si potēs es ⁊ i municipio tuo uel castro tuo
tueris raptores cū suis rapinis. reus eris oīm
illoꝝ pctōꝝ. Si es receptor hospitu et recipis
in domū tuā hoīes nō bonos et administras
eis cibaria illicita et ꝓhibita. s. in quadragesi
ma lacticinia cū aliqui sunt sani et fortes et pos
sunt bene uti cibo quadragesimali. et tu hoc
deberes eis administrare cibum quadragesi
male. sed ꝓpter lucrū administras eis quicq̄d
desiderant et cibum ꝓhibitū ab ecclīa Uerbi
gratia. Sicut repertū est i quadragesima in
una quarta feria in q̄ etiā fuit uigilia et cra
hoc fuit uigilia mathie apl̄i q̄ plures fortes
sani et robusti uisi sunt de lacticiniis et cibos
habuissent sufficientiā de cibis quadragesima
libus. In quo nō modicū peccant tam come
dētes q̄ etiam illi q̄ administrāt ꝓpter lucrū
tpale eis talia fercula. Et si aliq̄s hospes dice
ret uideant ipsi. q̄d ad me. Respondeo q̄ et tene
te deū et ꝓximū obligamur ꝓmonere ⁊ iuuare
in his que sunt salutis. et non eis administra
re occasionem peccandi. Item si eos ꝑ tauerna
et hospicio recipis malos. s. lusores. blasphe
matores. et lenones qui cum meretricib' pec
cant' quas secum ducunt que non sunt legitime
uxores eorum. et hoc facis ꝓpter lucrū tē
porale reus eris omniū peccatoꝝ illoꝝ. Item
paterfamilias q̄ tenet famulū et famulas suas
peccantes in sua domo reus erit illius pecca
ti. Et breuiter q̄cquid i domo tua ꝑmittis q̄d
est cōtra deum ab his quos hospicio recipis
scienter eius tu reus eris. ¶ Exemplum
de his qui hospicio receperūt malefactores ꝓ
pter lucrū. Legitur q̄ quidam tabernarius ꝓ
pinans uinū omnes tā bonos q̄ malos hos
picio recepit. et permisit eos in domo sua lu
dere. choreare. blasphemare. inebriari. leno
nes ⁊ meretrices in simul peccare. et alia mul
ta mala permisit fieri in domo sua ꝓpter lu
crū tpale. Semel una die cū ipse cū uinum de
cellario portaret et ante ianuā expectaret hos
pites hus extra domū sedentib'. q: domus ple
na erat hospitibus. ecce uētus turbinis eum
uiolēter rapuit. et sursum in aera leuauit i cō
spectu totius populi. Et cū sic a demonib' le
uaretur clamauit ꝯpuncto corde. O deus quid
fiet de aīa mea? Tūc demones ꝑmiserunt eum
cadere in uno campo sup acruum unū dicētes
Quia oblitus es oīū transitionū et cursus ꝓ
prie uite ꝓpter filioꝝ atq amicoꝝ tuoꝝ. ⁊ de
um solum ꝑ aīa tua cōpuncto corde rogasti.
ideo non possumus te ultra ducere. q: omnī
potens non uult nos ꝑmittere nostrā in te ex
ercere uoluntatē eo q̄ ꝯpuncto corde inuoca
sti eū. et si hoc nō fecisses cū corpore et aīa te
ad infernū duxissemus. Et hoc dicto dispa
ruerūt. ⁊ postmodū inuentus in campo repor
tat' est ad domū. ⁊ ꝑ aliquos dies decubuit
Et post q̄ ꝯualuit se emendauit. ⁊ tabernam
amouit et amplius nunq̄ ꝑmisit aliquē in do

no sua ladere vel blasphemare vel chorizare: siue alia mala exercere.

Sermo. cxlv. et est cōtinuatio precedentis.

Ab occultis meis

emūda me: et ab alienis parce seruo tuo. ps. xviij. Quātū ad secūdā partē precedētis sermonis hic dicendum est de alijs quattuor petīs alienis. O Unde dicendū q sextū petīm alienū est. Participatio i peccatis alienis. sez cū quis partē in lucro peccati habet: et p cōsequens etiā partē debet pena: vt q sacerdotes emūt rapinā vel furtum: et inde comedūt et bibūt. tales tenent ad restitutionē in tāto quāto de illis reb9 vsi sūt. vt si sex vel octo comedissent vnū pullū furtiue latū quilibet teneret restituere suā partē. Similiter intelligendū est de his q a iudeis dona munuscula receperūt. qr tales tenent restituere nō ipsis iudeis sed ipsis a quibus ipsi iudei per vsurā extorserūt: si habent noticiā eorū. Si aūt nō habent noticiā illorū: tunc restituere debent scdm cōsiliū sui confessoris: vel pauperib9 vel ad alios pios vsus. Idē dicendū est de lusorib9: et de his qui bona p ludū acquisita recipiūt. Nā nullus debet cū lusoribus bibere nec comedere: nec ipsis pecunias ad ludū accomodare: nec etiā denarios illos qui ad lumen exponūt recipere. Sicut hij qui cōburunt lumina pro vno denario recipiūt aliqñ quattuor denarios in recōpensam. tales omīs tenent ad restitutionē scdm cōsiliū confessoris. Itē iudices et reipublice presidētes qui pmittūt panes et vinū minui ppter suū lucrū tēpale: et omīs alij qui vendūt quocūq mō scienter in lucro petī. vt emētes et patres res iniustas scienter hereditāt possidentes. Unū legitur in Daniele. c. presbyteri vxores et filij sacerdotū belis a cōbusti sūt. P Septimū petīm alienū est. Cū q̄s mut9 est in peccato: qd corripere et dephendere tenet. Unū quib9 deus cōmisit subditos. vt prelatis et patribusfamilias tenent subditos corripe. alias vna cū ipsis dānant. Unū legit de sacerdote hely. i. Regū. qui nō correxit filios suos iniq agentes: sed tepide correxit eos. ideo punit9 est hic p penā tēpalē: qr fracta ceruice cecidit de sella sua et expirauit. ideo si in infernū descēdit nescio aliā cām: nisi q filios nō correxit quos dn̄s subitanea morte cū interfecit. vnū cū hij a parētib9: et laici a platis suis reprehēdunt neq q indignari debēt. nā pres et plati ad hoc tenent alias cū eis dānant. vñ Ezech. iij. Si dicēte me ad impiū morte morieris. s. p tua supbia: auaricia luxuria: et tu nō annūciaueris ei neq locut9 fueris. ipse in iniqtate moriet sanguinē ei9 de manu tua requirā. Nā ois petā q plati psūt corrigere et nō corrigunt ipsis imputabunt: et p eisdē dānabunt. Unū Sap. vi. Durissimū iudiciū fiet his q psūt. Q Ex qbus pz q si cōfessor dure penitentē redarguit nō ppterea indignari debet. qr cōfessor ad hoc tenet. qr bon9 cōfessor potius duos vl tres bn̄ expedire: q decē negligenter. qr nō ē reddit9 rōnē de nūero cōfitētiū vtrū paucos vel mltos audiuerit: sz qualiter eos expediuit et absoluit. Si aūt cōfessor ppter lucrū tpale negligēter expedit cōfitētes grauiter peccat. Quia scdm doctores q scienter absoluit aliquē quē corā deo pbabiliter estimat vl scit nō esse absolutū: ipso facto peccat mortaliter. Unde cāt q cōfessores quō absoluūt pōposos hoīes q nō itēdūt dimittere suā supbiā. imo ipso facto ostendūt suā supbiā in vestibus et in fallarijs vestiū in lōgis caudis et c. Et sic etiā intelligit de aliqs petōribus q ostēdunt p probabilia signa q nō habēt firmū ppositū abstinēdi a petīs. vt publica fornicarij et adulteri et cōcubinarij. q cōcubinas in domo secū tenēt: nec a se intēdūt eas remouere. Similiter et vsurarij et lusores: et falsi mercatores q nolunt restituere scdm cōsiliū sui cōfessoris. Silr et supbi chorizātes et tornamēta exercētes: q seruāt adhuc illa ornamenta in qb9 peccauerūt. Nā hoc est euidēs signū q tales nō firmit intendūt desistere ab illis petīs. qr si iā resignarent illa ornamēta qb9 nō vtunt nisi ad peccādū. tūc i futurū oporteret eos sibi alia ornamenta supbie pparare. Unū ver9 penitens nō solū postponit petā: sz etiā occasiones petōz. et hoc in illis apparet q veraciter cōuertunt et hñt firmū ppositū se emēdādi. qr tales abijciūt habitū superbie: et capucia magna et crinalia et pepla cū qb9 peccauerūt et sic de alijs. R Octauū petīm alienū est petīs nō obstare. et hoc spectat ad platos et presides. Unū plati et dn̄i qui subditos suos nō coherceant: sz dimittūt eos dāna pauperib9 inferre: pullos: aucas: pecora: auferre: fingentes cū equis in pabulū gramina intrare. fructus hortorū et vinearū furari vel vi rapere: vel etiam

pauperes vituperare: percutere: ledere: [illegible] dere. et male [illegible] actare: et nõ prohibẽt propterea dãnabunt. Unde Ezech. xiij. dicit dñs pla[illegible]. Non ascẽdistis ex aduerso: nec opposuistis vos murũ pro domo israel [etc]. Diuersi enim rectores ad hoc statuti sunt: vt vnusquisque terrã sibi subiectã in pace teneat. Et si forte ipse rector vel prelatus nõ spoliat subditos: tamen nõ resistit spoliatoribus. Et si esset terra ita ampla sicut vltra mare omnes pene que sunt in ea per raptores quibus resistere posset et nõ resistit. tunc de omnibus illis redditurus est rõnem corã deo. Unde si presidentes possunt prohibere mala et nõ faciunt dãnabuntur. Ideo vos qui vel que permittitis filios vestros vel filias turpia verba loqui et mala perpetrare: et videtis et nõ prohibetis: et vos patresfamilias familiã vestrã: et vos iudices [illegible] et potẽtes subditos vestros [illegible] potestis talia et nõ facitis: etiã si aliud malũ nõ habueritis quod illud soluũ dãnabimini. Nonum [illegible] alienũ est. Non manifestare pctã hominum vt ab illis qui possunt et debent et tenentur corrigere [illegible]. Unde [illegible] [illegible] et [illegible] nõ [illegible] et [illegible] siue sit in corpe siue in rebus siue in aĩa [illegible] bene posset eos premonere dãni reus erit si nõ fecerit. Sic similiter si tu scis aliquẽ peccare [illegible] posses hoc manifestare vt impediret [illegible] [illegible] si nõ feceris reus eris. Item si tu scis [illegible] [illegible] aliquẽ [illegible] [illegible] et nõ vis dño rei intimare: vt exinde [illegible] [illegible] et recuperare posset [illegible] cũ tamen hoc [illegible] et cõmode posses [illegible] corã deo [illegible] [illegible] dãni. Itẽ si videris aliquẽ alteri dãnũ inferre in agro siue in prato [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] forte [illegible] cessaret a dãno [illegible] [illegible] vel negligentia hoc tacere in [illegible] dño [illegible] [illegible] [illegible] corã deo. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fieri videris. [illegible] [illegible] ad me [illegible] [illegible] [illegible] preceptũ [illegible] charitatis quilibet tenetur preuenire periculũ sui proximi in corpe et aĩa. cũ hoc cõmode potest. Exemplũ. Si videres cecũ transire circa foueã et nõ premunires cũ: si caderet in foueam et moreretur homicida illius esses corã deo. Itẽ cũ in sinodo precipitur omnibus in eadẽ par. ochia [illegible] [illegible] et manifestet crimina publica ad corrigendũ ea: quod quidã nõ curant. et ideo miserabiliter se ipsos dãnant. Ergo [illegible] causa cõsanguinitatis vel familiaritatis: vel causa [illegible] nõ [illegible] peccata. quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et grauiter peccaret. Itẽ quia [illegible] [illegible] hereticum vel [illegible] [illegible] et nõ prodderet mortaliter peccaret. quia melius est [illegible] [illegible] fidei [illegible] [illegible] ecclesie: quod diu valde in pane et aqua ieiunare.

De articulis fidei. Sermo. cxlvi.

Omnis qui viuit et

credit in me nõ morietur in eternũ. Joh. xi. [illegible] A [illegible] Sciẽdũ quod fides sit quẽ [illegible] [illegible] [illegible] fidelibus: et etiã ab eis diligẽter custodiẽda. quia fides [illegible] fundamentum omnium [illegible] Apostolus. Fundamentum aliud nemo potest ponere [illegible] [illegible] quod positũ est: quod est Jesus christus. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fides est bonorum omnium fundamentũ [illegible] [illegible] est humane salutis initium. sine hac nemo ad filiorum dei numerũ peruenire potest. Heb. xi. Impossibile est sine fide placere deo. Et ergo vt deo placere possimus debemus habere fidẽ rectã integrã et firmã. Quia scd'm Apostolum ad Hebre. x. Justus ex fide viuit. Nos autem et quo de fide catholice loquuti sumus tunc est notãdũ quod in symbolo apostolorũ sunt. xij. articuli fidei scd'm numerũ [illegible] apostolorum [illegible] [illegible] [illegible] apostoli cõgregati de [illegible] [illegible] articulos fidei in primo concilio. de quo habet Act. xv. [illegible] [illegible] [illegible] fuit data per btm̃ petrũ. Et est [illegible] quod btus paulus nõ habet ibi. quia tunc nõ fuit [illegible] in apostolum nec etiã ipse est vnus de numero duodenario. Et primus articulus pertinet ad patrem et sex pertinent ad filium. et quinque vltimi ad spũm sanctum. Pro quo notandus quod nullus dubitare debet [illegible] [illegible] [illegible] credere trinitatem [illegible] et vnitatẽ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est bea trinitas [illegible] [illegible] credẽda. Bern. Scrutari [illegible] temeritas est. credere pietas. noscere vita eterna. Quõ bta trinitas multipliciter [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] B [illegible] [illegible] quod [illegible] xij. articulos fidei quilibet hõ tenetur credere. et qui in vno articulo erraret nec firmiter crederet talis esset in statu dãnationis. quia absque vera fide nullus saluabitur. [illegible] Qui nõ crediderit condẽnabitur. Et insuper quilibet hõ cũ ad annos [illegible] peruenerit tenetur ad discere orõne dñicã salutationẽ angelicã. et symbolum apostolorum si vult accipere sacramentã [illegible] [illegible]. Et primũ articulum posuit beatus petrus dicens. Credo in deũ patrẽ omnipotentẽ creatorẽ celi et terre. [illegible] [illegible] Creatorẽ omnium visibilium et inuisibilium. Contra hunc articulum [illegible] [illegible] visibilia esse creata a

tu est et ait ex nihilo. et hec in eodē instāti cō iuncta est corpi organizato. Et illa duo .s. corpus et aīa simul mox fuerūt diuinitati vnita ītā dei plena. Et q̄ d̄r de spūsctō cōcept⁹ p̄ hoc excludit̄ carnales cōmixtiones. Vn̄ canit in hymno. Nō ex virili semine: sed mistico spiramine verbū dei factū est caro. Qui spūsctō (sc̄dm Bernar. de vsma sup symbolū) s̄ctō cōceptionē mundā ab om̄i pctō reddidit q̄ nemo q̄ fecit est in aliquo puro hoie. Licet eīn aliq̄ nati fuit sine pctō et scīficati ī vtero mris. sicut btā virgo maria. iohēs baptista. et ieremias. tñ in pctō originali fuerūt cōcepti. et scd̄m rōnē semīnalē descēderūt ab adā. xp̄s aūt nō solū nat⁹ est sed etiā concept⁹ fuit sine pctō a spūsctō. Ami. Solu⁹ redemptor est qui sine pctō. Itē sciendū q̄ q̄uis tota trinitas operata sit incarnatiōnē xp̄i qz opa trinitatis ab extra sunt indiuisa tñ solus fili⁹ est incarnatus. vt dicit btūs Augu. de fide ad petrum. Et magr̄ ponit tale exemplū. Si tres puelle tenerent vnā tunicā et vna ex illis illā indueret tunc ill' a indutus diceret a trib⁹ puellis scd̄ tñ ab vna earū solū induceretur. Et mgr̄ de ote ponit tale exemplū. Si tres .s. petrus iohēs et andreas simul agerent rubricādo andreā rubricatio andree diceret ab his tribus simul. et tamē sol⁹ andreas rubricaretur. ¶ Seq̄tur. Nat⁹ ex maria virgine. Circa q̄d notandū q̄ gl̄osa virgo maria virgo concepit. virgo peperit. et etiā post partū virgo permāsit. Quod dicit ergo xp̄s nat⁹ sit de virgine maria. Notandū sc̄dm Bern. de vsma q̄ triplex est stat⁹ hūane nature .s. cōiugal. vidualis et virginalis. Prim⁹ bon⁹ est. scd̄us melior. terti⁹ optim⁹. Quicquid aūt optimū est deo attribuēdū. ꝓuenies fuit vt de virgine nasceret. Et in hoc etiā ostēdit xp̄s excellentiā status virginitatis. Aug. Vni⁹ virginis sacre partus oim̄ scarū virginū est decus. Secundo scd̄m aliū decorē. Per euā virgine facta est pditio. sic ecōuerso p virginē mariā facta est reparatio. Vn̄ canit. Paradisi porta p euam cunctis clausa est: et p virginē mariā iterū patefacta est. Tercio vt verba ꝓphetie adimplerentur. Esa. vii. Ecce virgo concipiet et pariet filiū.

¶ Quartum articulū posuit andreas dicens Passus sub pōtio pylato crucifix⁹ mortu⁹ et sepult⁹. Vn̄ sciendū q̄ sic credere debem⁹ incarnationē sicut et necessariū e credere passionē et mortē ei⁹. q̄ scd̄m Greg. Nihil nob nasci p̄fuisset nisi redimi profuisset. Ubi attendendū est circa passionē xp̄i. Primo q̄s patitur. Rn̄deo dei fili⁹ summe bon⁹ ihūs xp̄s inno centissim⁹. Secūdo q̄ et qualia patit. Rn̄deo patitur in reb⁹ exterioribus spoliationē: qz in cruce nudus pepēdit nec bauſtū aque habuit. In corpe amarissimā afflictiōnē et dolorē. qz a plāta pedis vsq̄ ad verticē capitis nō fuit in eo sanitas. In aīa maximā tristitiam. Vn̄ dicit. Tristis est aīa mea vsq̄ ad mortē. Tercio a quib⁹ patit. Rn̄de a principibus et ministris a iudeis: et gētilib⁹. ps. Quare fremuerunt gētes: et ppl'i meditati sūt inania? Astiterunt reges terre et principes cōuenerūt in vnū aduersus dn̄m et aduersus xp̄m ei⁹. Quare patit: Rn̄deo q̄ ꝓpter pctā nostra et salutē nostrā. Esa. liij. Ipse aūt vulnerat⁹ est ꝓpter iniq̄tates nr̄as. et attritus est propter salutē nostrā. Quinto quid coegit eū. Rn̄deo maxima charitas quā habuit ad nos. Apocal. i. Dilexit nos et lauit nos a peccatis nostris in sanguine suo. Roma. v. Cōmēdat deus suā charitatē in nobis qm̄ cum inimici essemus xp̄s pro nobis passus est et mortuus iustus p iniustis. ¶ Seq̄tur. Sub pontio pylato. Pro quo sciendū q̄ pontius est cognomen ab insula ponti notatum. Sed pylatus est ꝓpriū nomen. Et ipse erat gentilis et malus et iniust⁹ iudex. Quia scd̄m Augu. Peccator nō est dign⁹ pane quo vescitur. A quo malo hoie xp̄s est sententiatus et iudicatus ad mortē. Item sciendū q̄ Vincenti⁹ in speculo hystoriali dicit. q̄ pylatus accusat⁹ est in multis corā vitellio p̄side syrie. Primo de morte hoim̄ innocentū quos occiderat. Itē q̄ ymagines gentiliū ponebat in templum. Itē q̄ pecunia positā in corbanā redigebat in suos vsus. inde faciens aqueductū in domū suā. Et pro his missus est in exiliū: et ibi tādem in multas calamitates se propriis manib⁹ interfecit. Itē notandū q̄ tunc xp̄s passus est sub vno pylato iudice. Itē q̄ sic non minuabat. nūc quottidie in suis mēbris a multis patitur. Math. xxv. Qd̄ vni ex minimis meis fecistis mihi fecistis. Et ideo si iniuriā pateris a iudice iniquo noli remurmurare. Sz memento dn̄m nostrum ihm̄ xp̄m iniuste passum sub pontio pylato. Itē si in abbatia es et habes prelatū corruptum et p̄mentē te cōtra iustiā sic patiens: qz ipse est tuus pylatus. Si mulier es et habes virū famosū te

pacientē. sis paciēs: qr ipse est pylatus tuus Si seruus tu et habes ipm̄ dn̄m et crudelē te molestantē. sis paciēs: qr ipse est pylatus tuus. et sic de alijs. Et oēs illi p̄dicti debent esse paciētes: qr p his tribulatōibus habitu ri sunt premiū magnum in celo. Mathei. v. Beati estis cum maledixerint vobis homines et persecuti vos fuerint et dixerit omne malū aduersus vos mentientes ꝓpter me. gaudete et exultate. qm̄ merces vestra copiosa ē in celꝭ.

Quintū articulū posuit philipp⁹ dicens Descēdit ad inferna. Circa quē articulū p̄mo q̄rit quo tpe vel qua hora xp̄s descendit ad inferna: Rn̄detur scḋm Tho. q statim qn̄ anima xp̄i a corpe separata fuit. tunc aīa xp̄i diuinitati vnita descēdit ad limbū patrū: et mā sit ibi ab hora mortis xp̄i q̄ fuit sexte ferie no na vsq ad horā resurrectionis. Et hoc fuit tē pus quadraginta horaꝝ. qr diluculo diei do minice resurrexit: et eadē hora resurrectōnis duxerat patres de lymbo. Et in die ascēsio nis sue p̄duxit istas aīas ad celū quas in die resurrectionis eduxerat de lymbo. vn̄ Augu. in ser. de resurrectiōe dn̄i. Sicut cū dn̄o resur rexerūt. ita cum eo ascendente ipi etiā ascēdisse credunt. Item sciendū q aīa xp̄i fuit separa a corpe sed diuinitas sp̄ p̄mansit cū aīa de scendente ad inferna: et etiā cū corpore in se pulchro iacente. Itē sciendū q ante xp̄i pas sionē quattuor fuerūt receptacula aīaꝝ. Pri mū receptaculū fuit infernus dānatorū. Et ad hunc locū xp̄s non descendit. nec ab illo aliquē liberauit. qr in inferno nulla est redem ptio. vn̄ Greg. xi. li. mora. Nequaq̄ vltra mi sericordia pcentis liberat quos semel in locꝭ penal bus iusticia iudicantis damnat. Ergo p tal bus damnatis non est orandū. vn̄ Au gu. Si scirem aīam patris mei in inferno nō plus orarem p ea q̄ p dyabolo. Secundum receptaculum est lympus pueroꝝ. sꝫ illorū in fantiū in peccato originali decedentiū. q̄ lim bus est supra infernū. et ibi est pena damni. q est carentia visionis diuine et non pena sē sus. i. sensibilis pena non est ibi. Et sunt ibi tenebre exteriores et interiores. i. carētia gra cie: et etiā carētia visionis diuine. Ad illū lo cum xp̄s etiā non descendit. nec ab ideo aliquē liberauit. Ratio huius est. qr isti paruuli non fuerunt capaces gratie iesu xp̄i et fructus re demptionis xp̄i. Terciū receptaculū est pur gatoriū: et est supra limbū pueroꝝ in quo est ignis corporalis. in quo anime illoꝝ puniun tur: qui hic in hac vita penitentiam suam nō impleuerūt vsq ad satisfactionē condignā. Que ritur vtrū illi q̄ fuerunt in purgatorio liberati sunt qn̄ xp̄s descendit ad lymbū patrū: Rn̄ detur q nō oēs: sed solū illi q̄ p tūc fuerūt pur gati sufficienter: vel meruerūt hoc q p illo tē pore i. in descēsu xp̄i liberari debuisset. Quar tū receptaculū et supremū est lymbus sctoꝝ patruꝫ. vbi fuit carentia visionis dei: et nulla pena sensibilis. Ad istum locū xp̄s descendit et eum fregit: et sanctos patres inde eduxit.

Et isto articulo habemus duo documenta. Primū q habere debemus spem de deo. qr si illos qui fuerunt in lymbo visitauit. tunc q̄ libet nostrū potest confidere q nos in tribu lationis nostre non derelinquet. Vn̄ ps. Cū ipso sum in tribulatione eripiam eum et glori ficabo eum. Secundū documentū est q debe mus subuenire animab⁹ p̄ximoꝝ. Si eni xp̄s descendit ad inferos vt suos caros amicos li beraret. et nos exemplo xp̄i debemus subue nire aīabus amicoꝝ et parentū p suffragia. que fiunt scḋm Grego p orationes. elemosi nas ieiunia. missas. et p alia opera bona. Vn de ipi clamant ad nos illud Job xix. Mise remini mei miseremini mei. saltem vos amici mei

Sextū articulū posuit sanct⁹ Tho. dicēs. Ter cia die resurrexit a mortuis. Et istum articu lum Thomas conuenienter posuit. quia in illo prius dubitauit: et de eo plene certifica tus est. vt habetur Joh xx. vbi christus di xit Thome. Infer digitum tuum huc: et vi de manus meas. affer manum tuam et mit te in latus meum: et noli esse incredulus: sed fidelis. Unde sanctus thomas de aquino di cit q sanctus Thomas apostolus non solū vidit vulnera christi: sed et tetigit. Et est sciē dum q christus ante terciam diem resurgere noluit ꝓpter mortis probationem. Si enim statim resurrexisset. nō fuisset creditum q ve re mortuus fuisset. Sed sicut in ore duoꝝ vel triū stat omne verbū. sic in tribus diebus et penitus possumus omne factū. Ultra vero tres dies noluit differre resurrectionem suam pro pter apostolorum consolationē: qui remanse runt in errore: timore: et dolore: sed ipse resur gens eos certificauit. confortauit. et letifica uit. Item notandum scḋm Venerabilem Ber nardum. Sicut necessarium est nobis credere q christus mortuus fuit ita etiam q a mor

tuis resurrexit: qz hoc valet ad sublevationē spei nostre. Qz mēbra debē sperare ɔsideratiōe capitis: qz si xp̄s resurrexit et nos resurgem⁹.

Sermo .xlvi. Et est cōtinuatio pcedētis de ceteris articulis fidei.

Assumptus est i ce

lum ꝛ sedet a dextris dei. Marci .xvi. R Istū articulū posuit btūs bartholomeus. Circa articulo isto attēdere debemus magnitudinē ꝟtutis dei: qz ascendit in forma humana cū corpore et aīa. s. de monte oliueti. qui distat a hier'm p mille passus et p̄ntibus ipis aplis cū beatissima ꝟgīe maria: et alijs mulieribus q̄ secute sunt eū a galilea: et ceti. septuaginta duobus discipulis. Et verisimile est q̄ nō solū dicti p̄ntes fuerunt in mōte oliueti: sz etiā multi alij discipuli xp̄i occulte pp̄ter metū iudeoꝝ ibidē etiā fuerūt. vt Nicodemus Gamaliel Joseph ab arimathia. et plures alij q̄ venerant cū aplis ad montē oliueti vt viderēt xp̄m dn̄m suum ascendere in celū. Dicit etiā magister historie q̄ facto prandio in die ascensionis ɔgregauerūt se in monte syō xp̄i discipuli: et iuerunt cū processione in montē oliueti: vt viderent xp̄m ascendere cū potentia magna. Itē sciendum q̄ xp̄s ascendit gaudēter scd'm illud p̄s. Ascē dit de⁹ in iubilatione ꝛc. Nec ipse solus gaudebat: sed etiā ipi hoīes q̄ fuerūt p̄sentes. Sitr ipi angeli et oēs aīe q̄ ab eo de lymbo liberate fuerant videlicet sanctoꝝ patrū ꝓphetarum patriarchaꝝ sanctoꝝ innocentū. scti Johannis baptiste. et coꝝ omniū iustoꝝ q̄ fuerant ab initio mundi mortui et purgati. Hec aūt singula cum xp̄o ascenderūt et fuerunt in maxima iubilatiōe: et hoc voluit signare. p̄s dicens. Ascēdēs in altum captiuā duxit captiuitatē. i. illos qui fuerant capti in limbo inferni. I Octauū articulū posuit Matheus dicēs. Inde venturus iudicare viuos et mortuos. Unde sciendū est q̄ q̄libet xp̄ianus tenetur credere futurū iudiciū qz est articulus fidei. Et iste nobis incutere debet timorem magnū. qz de oībus reddituri sumus in eo ratiōnē districtā. Unde Eccl. xij. Cuncta q̄ fiūt adducet dn̄s ad iudiciū. Nā reddituri sumus ratiōnē de cogitationibus nostris. Un̄ Hiere. Sic deus cogitationes vniuscuiusq; cōsiderat sic cunctos gressus dinumerat. vt nec minutissime cogitationes q̄ apud nos fuerunt in eius iudicio sub silentio remaneant. Sap. i. In cogitationibus impij interrogatio erit. Item de omnibus verbis Math. xij. De omni ꝟbo ocioso qd̄ locuti fuerint hoīes ꝛc. Item de oībus operibus nostris q̄ gessim⁹ in corpe. s. de omni gressu: visu: tactu: auditu: et sic de alijs. Unde Aplus. Omnes nos manifestari oportet ante tribunal xp̄i vt referat vnusquisq; ꝓut gessit i corpore suo siue bonū siue malū. Itē de rebus tp̄alibus quō lucrat⁹ es illas. quō possedisti. et quō expendisti. Item q̄libet de officio et artificio suo. s. faber sartor sutor. pistor. et sic de alijs. Sitr ꝛ officiales ꝛ magistratuū. et sic de alijs. Item q̄libet de statu suo siue matrimoniali siue viduali siue ꝟginali quō quisq; scd'm statū suum vixerit. M Nonū articulū posuit Jacobus minor frater symonis et iude dicens. Credo in spiritū sanctū. Sicut eī credimus in patrem et filiū. sic et in spiritū sanctū credere nos oportet. cū sic ipi patri et filio cōsubstātialis et equalis et eiusdē essentie cū patre et filio. Ergo de necessitate salutis tenet q̄libet xp̄ian⁹ credere q̄ sp̄ussctūs pcedat a patre ꝛ filio. Et in isto articulo greci errāt q̄ dicūt q̄ sp̄ussctūs solum a patre pcedat ꝛ nō a filio: qd̄ falsuꝫ ē et cōtra fidē xp̄ianam. Un̄ canitur in symbolo misse Qui a patre filioq; pcedit. Un̄ etiam ab aplo sp̄ūs filij nūcupat. Gala. iiij. Misit de⁹ spiritū filij sui in corda vestra ꝛc. Qz ergo sp̄ūs filij est etiā ē a filio. et ita planū est q̄ pcedit ab eo. Itē sciendū q̄ sp̄ussctūs ab oībus desiderādus est. qz p ip̄m viuificatur hō. Joh. vi. Sp̄ūs est q̄ viuificat. Nā q̄ caret sp̄ussctō mortuus est. Nā sicut sp̄ūs rationalis necessarius ē corpori vt illud viuificet. si eī auferat sp̄ūs: corpus i puluerē reuertet. Eodē modo sp̄ussctūs habet se ad aīas. p̄s. Auferes sp̄m eoꝝ et deficiet. Etiā necessarius est nobis spiritussctūs. qz nō nisi p eū a malo liberamur: et bonū opamur. vñ Aug. in li. de gra. Desiderate auxilium grē: q̄ sola oēs liberamur a malo. sine qua nullū prorsus siue cogitādo siue volendo siue amando siue agēdo faciam⁹ bonū. N Decimū articulū posuit symon dicens. Sanctā ecclesiam catholicā. Et sciēdū q̄ sic intelligitur iste articulus. credo in spiritū sanctū sanctā ecclesiam sanctificantē. Et est sciendum q̄ ecclesia est congregatio fideliū Et quilibet homo in gratia existens est membrum ecclesie sancte: et xp̄s est caput ecclesie

Un̄ aplus ad Ephe. v. Uir est caput mulie-ris: sicut xp̄s est caput ecclie. Est autē sancta eccl'ia in tres partes diuisa. Una est in mun-do q̄ adhuc est i timore ₇ expectatōe. Secū-da est in celo q̄ est sine timore ₇ sine expecta-tione. Tertia est in purgatorio q̄ medio mo-do se habet. q2 est in expectatione cū3 adhuc glorie3 vite nō habeat. est tn̄ sine timore: q2 habet liberū arbitriū in bono confirmatū. Iste as tres ptes eccl'e repsentāt tres partes sacramenti eucharistie q̄ in altari fiūt. O Undecimū articulū scd̄m Uincentiū de va-riana cōposuit iudas thade⁹ frater symonis ₇ iacobi minoris dicens. Sanctoru3 cōmu-nione3 remissionē peccato℞. Pro quo sciēdū ꝙ sanctoꝶ cōmunio est bonoꝶ spūaliu3 per fidelius acquisitoꝶ ꝯgregatio. Un̄ inter alia que sunt nobis credenda etia3 sanctoꝶ com-municatio in ecclesia credēda est. Nam ꝯis xpiani existētes sine peccato mortali. participa-nt oim̄ bonoꝶ que fiūt in ecclia per quodli-bet membrū ecclie. Sicut si candela accen-datur p aliquo hoie specialiter. oēs qui cū ꝯsunt bn̄ficiū candele percipiunt: nisi in vi-su impediantur. s. obstaculo peccati mortalis: q̄ obtenebrat intellectū et infiat affectum. iuxta illud ps. Participē me fac deus oim̄ timentiū te. Rō aūt q̄re cōia sit bona ecclesie est charitas ₇ vnitas fideliū. q2 charitas nō querit q̄ sua sunt: sed quod vtile et bonū est alteris. ideo ipsa est distributrix bonorū que sunt in ecclia. Hoc etia3 pōt pbari. Primo in hoie in quo cibus cum fuerit bn̄ digestus dirigitur ad singula membra sana. Secūdo pbatur hoc in arbore in qua humor p radi-ces attract⁹ diuiditur in singulos eius ramos. Item nō aridos. Quo ad secundā parte3 presentis articuli. sc3 de remissionē peccato℞ firmiter est credendu3 ꝙ omne pctm̄: siue sit actuale: siue originale in ecclia pōt remedia-ri et mederi. Nam p baptismū tollitur omne pctm̄ in baptizato nō ficte accedēte: siue ille baptizat⁹ sit adult⁹: siue puul⁹. Itē post bap-tismū quotiēscūq3 q̄s lapsus fuerit in pctm̄: siue sit mortale siue veniale potest per vera3 penitentia3 reparari. Ergo firmiter credere debet q̄li-bet ꝙ in ecclesia catholica est remissio omniū peccatoꝶ: et in nulla alia secta. q2 extra eccle-siā nō est sal⁹. Et contra istū articulū faciunt illi qui desperant q̄ pp̄ter magnitudinē vel mul-titudinē peccatoꝶ desperant. qd̄ est maximū

pctm̄. Un̄ Isido. de sum. bo. Desperatio est peior omni pctō. Un̄ etia3 Augu. sup Job. De nemine desperādū est in hac vita. Sola3 enī desperatōis crimen est qd̄ mederi nō pōt. Ergo credere debem⁹ remissione3 peccatoꝶ quātumcūq3 etiā magn⁹ sit pctōr. et si mille milia peccata mortalia commisisset. Et scd̄m Bern. Maior est dei pietas q̄ quecūq3 iniq̄-tas. Sicut enim scintilla in medio maris: ita oīs malicia hoim̄ ad miām dei. Duodeci-mū articulū ꝯposuit mathias dicēs. Carnis resurrectionē: et vitam eternā amen. Credere debem⁹ ꝙ oēs hoies simul resurgent in die nouissimo. vn̄ Joh. v. Uenit hora in qua oēs q̄ in monumētis sunt audient vocē filij dei: et q̄ audierint viuent. Unde aplus. i. ad Cor. xv. Oēs quidē resurgem⁹. s. tam boni q̄ mali. Unde credendū est omni xp̄iano ꝙ q̄libet homo idē in numero cū eodem corpe cū quo iam viuit resurget. Un̄ Job. xix. Rur-sum circūdabor pelle mea: ₇ in carne mea vi-debo deum saluatorē meū: quem visur⁹ sum egoipse ₇ nō ali⁹: ₇ oculi mei cōspecturi sunt. Hoc dicit ad denotādū idemptitate3 corpis ppriȷ̄. Quia eīn corpus in cinerē et puluere3 redactū sit: tn̄ oīa que spectant ad cōplonē-tū corpis redibunt: ₇ idem corpus resurget: et eadem oīa illius hominis hoc ide3 corpus ecōuerso assumet et ei cōiungetur. Et oēs re-surgemus in illa etate in qua xp̄s fuit quan-do morte3 pro nobis sustinuit. tam senes q̄ iuuenes. Et corpus cuiuslibet electi erit in re-surrectione immortale. subtile. incorruptibi-le. sine oīn defectu ₇ clarū ₇ ipassibile, ₇ agi-le. Sed corpus cuiuslibet reprobi erit valde passibile grossum. ponderosum. ₇ obscurū. De isto plen⁹ habet̄ supra sermo. l. E. Sz quantū ad secundā parte3 istius articuli vbi dicit. vitā eternā. sciēdū ꝙ q̄libet hō debet cre-dere vitā eternā post hanc vitā. de qua dicit Augu. li. ij. de ciui. dei. O chare illam vitam amplecti debuisti vbi est vita sine morte. lux sine tenebris. iuuentus sine senectute. pax si-ne discordia. voluntas sine iniuria. regnu3 si-ne cōmutatione qd̄ nunq̄ amittit̄. Et in vi-ta eterna habebunt electi fercula multa pcio-sa ₇ dulcia. De hoc quere ante sermo. liij. P.

De sacramentis. Sermo. clviij.

Samaritanus ap-propians alligauit vulnera eius in-

fundens oleū et vinū. Luce. x. ca. P Unī
sciendū q samaritanus .i. xp̄s vulnerato ap
propinquās curationi eius sacramentorū allī
gamenta adhibuit. qz contra originale peccatū
et actuale sacramētorū remedia deus instituit.

Unī sciendū q septē sunt sacramenta que
deus instituit. Et in quolibet sacro dat spe
cialis gratia digne recipienti ipsum sacramentū.
Et scdm Ray. quinqz dicuntur necessitatis qz
sunt sub precepto: et tenet quilibet ad ea suscipi
enda p loco et tempore scz baptismus. cōfirma
tio. pnia. eucharistia et extrema vnctio. Reli
qua duo sacramenta sunt voluntaria .s. ordo:
et matrimoniū. Q Itē querit vtrū sacramē
ta debeant peccatoribus dari. Rūdetur scdm
Ray. Propter occulta peccata non pnt sacra
menta denegari alicui nisi p admonitionem
secretā in speciali: vel publicā factā in gnali.
vt pz de pe. dis. vi. Non prohibeat. Existens
autē in pctō mortali siue occulto siue mani
festo mortaliter peccat recipiēdo sacramēta.
vt patz dis. xl. Multi. et xcv. Illud. xi. q. iii.
Audi. Similiter et ministrans sacramēta in
peccato mortali peccat mortaliter. R Que
ritur vtrū sacramēta possint iterari. Rūdetur
q sunt tria q nō pnt iterari. scz baptismus. cō
firmatio. et ordo. qz in collatione istorū triū
imprimit caracter aīe q etiā p mortē nō pōt
ab aīa separi. Unī si qs resuscitaretur nō eēt
secūdario baptizādus nec cōfirmādus nec re
ordinandus. Secus est de alijs quattuor sa
cramētis. Unde magr̄ Hugo dicit. Si laza
rus post resuscitationez voluisset resumpsisse
vxorē suā oportuisset q de nouo cōtraxisset.
Unī p morte soluit matrimoniū. Similiter
et eucharistia et pnia et extrema vnctio reite
rant. Unde sciendū q baptismus est primū
sacramentū et ianua et fundamentū oīm sa
cramentorū. qz nulli confertur in ecclia aliqd
aliorū sacramētorū: nisi prius sit baptizatus.
S Queritur quis sit baptismi effectus. Res
pondetur q baptismus digne sumentibus
delet oēm culpā originalē: mortalē: et venia
lē. et restituit primā innocentiā quo ad animā.
Et insup extinguit ignem infernalē: et etiam
purgatorij quātū ad ipsum baptizatū. Et etiā
delet oēm satisfactionē quā homo in psenti
deberet p peccatis suis explere. Hoc patz qz si
aliquis infidelis iudeus vel paganus mille
annis vixisset: et omi die mille peccata mor
talia perpetrasset. et si cōterit et fidē suscipit: et sic
cū deuotione baptizatus fuerit tunc nulla pe
nitētia satisfactoria sibi iponēda est qz bap
tismus tollit oēm satisfactionē. Et si tal imme
diate post baptismū moreref statim sine om
ni purgatorio euolaret ad celum. Ex quo patz
q ta sit fatuitas mulierū q inconsolabiliter dolēt
de morte puerorū suorū: qui post baptismū in
pueritia decedūt anteq baptismalē innocen
tiā pdunt. Et valde fatuū est eas dolere de
hoc q filij earum transeunt ad societatē ho
minū et ad societatē angelorū a valle lacrima
rū ad gloriā. de exilio ad patriā. Unde puero
baptizato anteq annos discretiōis attingat
semp est celū apertū. et q̄ cito morit etiā qua
cūqz morte statim euolat ad celū. Itē scien
dū q quattuor signa fiūt ante baptismū et tria
post baptismū in puero. Et quid ista signifi
cant hoc q̄re sup sermo. lxxvij. B. T Se
cundū sacrm̄ est cōfirmatio. Circa qd querit
vtrū cōfirmatio sit aliquo modo sacrm̄ necessi
tatis. Rūdet q sic ppter spūalē pugnā ad
quā hō inuat. licet simpliciter nō sit sacramē
tum necessitatis. qz sine ipso hō pōt saluari.
Sed qui ex cōtēptu dimitteret illud sacrm̄ dā
naret qz eius contemptus dānabilis est. vt dic
sctūs Tho. in. iiij. dis. vij. Querit vtrū cōfera
tur gratia in sacramento cōfirmationis. Rūdet
scdm sctm̄ Tho. q gratia cōfert nō solū cōmu
niter: sicut in quolibet sacramento confertur
gratia emūdās a pctō: sz etiā spālis gratia p quā
quis deputat ad effectū sctitatis: et idoneus fit
ad xp̄m cōfitendū. Unī de grato facit magis
gratuz. Itē queritur quibus debeat conferri.
Rūdet scdm sctm̄ Tho. Omnibus xp̄ianis
etiā pueris: viris. q mulieribus. qbus cōmunis
est pugna spūalis. qz scdm Job. vij. Mili
tia est vita hoīs sup terrā. Item sciendū q
sex requirunt ad confirmationē. Duo ex pte sa
cramēti in se. scz materia charismatis: et for
ma verborū que talis est. Signo te signo cru
cis. confirmo te charismate salutis. In noie
pris et filij et spūssancti. Et duo ex pte mini
stri. s. dignitas pōtificalis: et debita intentio.
Et duo ex pte suscipientis. s. frons in qua de
bet fieri chrismatio: et q cōfirmādus sit bap
tizatus. Itē sciendū q vnctio charismatis tri
plicat sic in tribus sacris q imprimūt characterē.
In baptismo fit in pectore. ad significandū fi
dei susceptionē. In confirmatione fit in fron
te. ad designandā cōferri audaciā confitendi
nomen xp̄i. In ordine fit in manibus. ad sa

gnificandū ptātem ɔ̄secrandi corp⁹ xp̄i. U
Itē sciendū ꝙ effect⁹ ɔfirmatōis ē multi/
plex. Primo grām datā ī baptismo ɔfirmat.
vn̄ ps. Cōfirma hoc de⁹ qd̄ opatus es in no
bis. Scd̄o ad milicīā spūales preparat. Et qꝛ
oēs xp̄iani debēt esse in bello xp̄i. ergo om̄es
debēt recipe hoc sacramētū. vt facili⁹ possint
ɔtra mundū carnē ꝛ dyabolū pugnare. Ter/
cio ad cōstantē confessionē nōis xp̄i animat
quē oportet verū deū et verū hoiem cōfiteri.
Primo eni oportet vt cōfiteamur eū scd̄m di
uinā naturā patri et spūiscō coequalē qd̄ no
tatur in forma spōg ī bor vbi fit expressio tri
nitatis. Secundo vt cōfiteamur eū scd̄m hu
manā naturā crucis suppliciū ptulisse qd̄ no/
tatur in crucis consignatione que fit in fronte
Quarto intus et ɔtra nos spirituali decore or
nat. Intus quidem p conscientie puritatem.
Extra p odorem bone fame. Et hec duo desi
gnantur in chrismate qd̄ conficitur ī oleo p
pter primū et balsamo ppter secundū. Qui/
nto in bonis agendis et malis sustinendis ro/
borat. Datur eni hic spūssanctus ad robur.
Sexto aiam et corpus ornat. Animā qui/
dem p impressionē caracteris. corpus vero p
signum crucis. Septimo p illud sacramē
tum fiūt fideles pleni xp̄iani. plenitudine di/
uine copie. q̄ tn̄ in baptismo pleni facti sunt ple
nitudine sufficientie. Octauo post pugnā
coronat qd̄ notatur in vitta q̄ circa caput liga
tur. Considerandū est aūt de illo sacramento
ꝙ si quis illud ī mortali pctō reciperet peccaret
mortaliter. Ergo iuuenes q̄ debēt confirmari
inducendi sunt vt antea ɔfiteantur et instru/
endi sunt eis effectus sacramēti cōfirmatōis
et eo maiorē deuotionē ad illud sacramētū
digne suscipiendū acquirāt. Terciū sacramen
tum est penitentia. Et scd̄m Aug. Penitētia
est preterita mala plangere et plangenda ite/
rum non cōmittere. De cōfessione. contritōe
et satisfactione. et de penitentia vera vel falsa
quere ante ser. xliij. D. et etiā. xliij. R. Quar/
tum sacramentū est eucharistie in quo idem
deus qui est de vgine natus et p nobis pass⁹
continetur. verus deus et verus homo. Et ꝙ
quōmō sit digne cōicare: et quō in hoc sacramē
to eucharistie duo p̄cta recip… hoc quere
ante ser. xlvij. C. X Quintū sacramentū
est extrema vnctio. Materia aūt huius sacra
menti est oleum oliue ab epō consecratum. et
tale oleum, et huiōi consecratio sunt de ne/
cessitate illius sacramenti. Forma aūt huius
sacramenti scd̄m Thomā est oratio depreca
tiua: vt dicendo p istam vnctionē et suam pi/
issimā miam indulgeat tibi deus quicqd de/
liquisti p illicitū visum. auditum. tactum gu
stum. et sic de alijs. Queritur quibus conferē
da sit extrema vnctio. Respondetur scd̄z Pe
trum de tharantasia. Non nisi adultis infir/
mis in periculo mortis constitutis ex ipsa in/
firmitate. Unde non datur euntib⁹ ad bellū
nec nauigantibus. nec his qui mox occidendi
sunt. qꝛ talibus mors non imminet ex defectu
nature: sed ex euentu fortune. Nec pueris da
tur. qꝛ non habent infirmitatē spūalem cōtra
ctam ex pctō mortali actuali. nec dispositōes
deuotionis habere possūt ad hoc sacramētū
Nec etiā datur naturalibus stultis. Queritur
vtrū extrema vnctio debeat dari freneticis et
amentibus? Rñdetur scd̄m petrū supradictū
Si in sana mente ɔstituti nō petierunt nō de/
bet dari. Si vero petierāt: dari debet. Tamē
hoc est aduertendū scd̄z Tho. ꝙ illis furiosis
et amentibus sepius dari nō debet q̄ possēt
facere irreuerentiā illi sacramento p aliquā im
mundiciā nisi et ipi haberent lucida interual
la in quibus sacramenta cognoscerent. Que/
ritur vtrū extrema vnctio possit iterari: Rñde
tur scd̄m scm̄ Tho. in. iiij. dist. xxiij. Iterari
potest sine aliqua iniuria ipsius sacramenti:
quia non habet effectum ppetuū. eo ꝙ sani/
tas mentis et corporis que sunt effectus eius
amitti possunt. in eadem quoqꝫ egritudīe ite
rari potest. Si primo q̄dē sit in periculo mor
tis et euadit: et postmodum recidiuū patiat̄.
qꝛ erit quasi alia infirmitas. Et siliī si sit egri
tudo diuturna. vt ydropisis. tunc dꝫ fieri qñ
videtur perducere ad periculum mortis: et si
illud mortis periculum euadat eadem infir/
mitate durante et postmodum ad similē sta
tum reducatur iterum potest inungi: qꝛ tunc
est alius infirmitatis status. quis eadem sit
infirmitas. Notandum ꝙ magister in cō/
pendio theologice veritatis dicit. Quando se
pe quis infirmatur ad mortem sepe potest in
ungi: sed in vna infirmitate non debet quis
bis inungi. nisi eadem infirmitas vltra annū
protrahatur. ita ꝙ in vno anno propter vnā
infirmitatem nequaqꝫ bis inungatur. Sed
Bonauentura super quarto sententiarū re/
darguit dicens. Absurdum est ꝙ sacramen
ta regulentur secundum motum astrorum

Queritur q̄s sit effectus extreme vnctionis ꝛ R̄ndeo q̄ est quadruplex. quoꝝ duos ponit sanctus Tho. sup. iiij. di. xxiij. et alios duos magister i cōpendio theologice veritat. Primus effectus et principalis scd̄m sctm̄ Tho. ē sanatio quedā spūalis q̄ dat̄ ꝯtra quandā debilitatem vel ineptitudinē q̄ in nobis relinquitur ex peccato actuali vel originali ꝯtra quam debilitatē homo roborat̄ ꝑ hoc sacramentum. Et q2 hoc robur gratia facit q̄ secū non cōpatitur peccatū, ideo ex ꝯsequēti si inuenit aliquod peccatū veniale vel mortale quo ad culpā tollit ipm̄. dūmodo non opponatur obex ex parte recipiētis. Secūdarius aūt effectus est sanitas corꝑalis hic tn̄ nō sanat nisi scd̄z qd̄ expedit ad finē principalē s. spūalē sanationē. et tūc eam sp̄ inducit dūmodo non sit impedimentū ex ꝑte recipientis. Et licet in ipo multe fiant inunctiones. vltima tn̄ est formalis respectu omniū precedentiū: et agit in v̄tute earū. Et ideo in vltima inunctione gr̄a infunditur q̄ effectū sacramēti ꝑhet. Hec btūs thomas. Tercius effectus scd̄z magistrū in cōpen. theo. veri. ē q̄ hoc sacramētū valet ad excitādū deuotionē. Quartus effectus est q̄ valet ad velociorē transitū ad celū. Sextū sacramētū est sacramētū ordis. Quomodo aūt sacerdotes sūt similes angelis et aliquo modo similes btē marie v̄gini. ꝛ quō grauit̄ peccāt q̄ eis detrahūt. Hoc q̄re supra ser. cx. T. V. X.

Y Septimū ē sacramētum matrimonij Quō aūt deus multipliciter honorauit matrimoniū. et quō debēt viuere q̄ sunt i matrimonio constituti. Hoc quere supra sermo. xxv. B.

Expliciunt sermones cōmunes discipuli omni tempore predicabiles aduulgati.

Incipiunt sermones communes discipuli de sanctis. Et primo de apostolis.

Sermo. cclix. que sint signa electōnis siue predestinationis.

Ego vos elegi de

mundo. Joh. xv. Ex quo xp̄s dicit in euangelio. Mathei. xx. Multi sūt vocati pauci vero electi. Et nullus scit an sit electus. scd̄m illud Eccle. ix. Nescit hō an odio vel amore dignus sit. nescit q̄dem scientia certitudinis: sed scientia piecture potest scire.

A Sciendū q̄ nouem sunt signa predestinatōnis per que coniecturari scit quis an saluari debeat an dampnari. et quanto de his plura nouem signis in se inuenerit. tanto maiorē spē; habere debet ad deum. etiam si iam peccator sit q̄ adhuc deus ordinabit secum q̄ erit de saluandis. Primum signum predestinationis est. Aduersitas in hoc mundo. scilicet pati paciēter infirmitatem corporis et paupertatē rerū. Heb. xij. Flagellat aut omnē filium quē recipit. Apoca. iij. Ego quos amo arguo et castigo. ergo qū accidit alicui infortunia i rebus: vt q2 captiuatur: vel spoliatur. vt fures furant̄ sibi. vel etiā cū deus ꝑmittit infortunia sup ipm̄. vt eq̄ vel vacce eius moriant̄ vel tēpestas deuastet sibi segetes. vel ignis ꝯburat sibi domū. et sic de alijs. Hoc ē signū bonū si paciēter ferat illa infortunia. q2 forte deū antea offendit cū rebus t̄palibus s. ꝑ supbiam: vel ꝑ gulā. vel ꝑ auariciā ꝛc. vel etiam q2 deo ingratus fuit. q̄ sibi ista t̄palia tribuit. Ergo dn̄s priuat eū istis bonis ante cōcessis. vn̄ Ber. sup Cant. Ingratitudo inimica est aie. exinanitio meritoꝝ. v̄tutū dispsio. beneficioꝝ ꝑditio. Ergo talis qui sic infortunia rerū sustinet. de necessitate debz facere v̄tutē et cū paciētia cordis ista bona sic amissa ꝑ infortuniū deo offerre. tūc ipse op̄s deus i vita eterna sibi remunerabit et retribuet ista bona ꝑdita. dando sibi eterna bona. Similiter qū quis i corpe infirmat̄ siue in oculis siue in pedibus siue i manibus siue i capite. et sic de alijs. Vel si ledit̄ in corpe vel i mēbris cadēdo vel seipm̄ trudēdo ꝛc. Cū q̄s enim tales infirmitates et dolores paciēter sustinet ꝛ cogitat q̄ deū cū eisdē mēbris sepius offendit. salutis sue spem habere pōt. vn̄ Grego. Diuina dispēsatiōe agit̄ vt plerioꝝ vicio plerosꝯ egritudo excitat. Vn̄ Augu. in sermone. Aduersa corporis aie remedia sunt egritudo carnē vulnerat: sed mentē curat. Silr est bonum signū cū quis ab intra paciēter sustinet tribulationes cordis temptationes a carne a dyabolo. et ꝑsecutiones a malis hominib⁹ in mūdo. Joh. xv. Si me ꝑsecuti sunt ꝛ vos ꝑsequētur. Ꝯ pla. Om̄s qui pie volut viuere ꝑsecutiones patiuntur. Et ratio oim̄ ꝑdictorū est. q2 tribulatio via est ad celū. Vn̄ Act. xiiij Per multas tribulatiōes oportet nos intrare i regnū celoꝝ. Mat. vij. Arta ē via q̄ ducit ad vitā. Lu. xxiiij. Nōne oportuit xp̄z pati ꝛ ita intrare i gl̄iaz suā. Ex q̄b⁹ ꝑz q̄ bonos habere q̄ sut

in via dei: oportet pati si volūt celū intrare ꝛ eternaliter cū xp̄o regnare. Ap̄ls. Si ꝯpatimur ꝛ ꝯregnabim⁹. B Sȝ econuerso ꝯtinua ꝓsperitas i rebus. i sanitate corporis: i honore: i delicijs. est malū signū. Cū hō nulla aduersa sustinet. nec ab intra nec ab extra. sȝ in oib⁹ factis suis ꝓsperitatē habet. est signū dānationis. vñ Gre. Cōtinu⁹ successus rerū tpaliū eterne dānatōis est indiciū. Idē Greg. Si exceptus es a passione flagellorū eris exceptus a numero filiorū. Ergo multū timere debēt hoīes q̄ sp ꝓsperitatē habēt i oib⁹. q̄ hoc est signū ire dei. vñ Origenes sup Ezec. viij. Qui diligit corripit. q̄ nō diligit: i petīs suis dimittit. Sȝ diceres. q̄d faciat talis qui hic a deo nō corripit: nec aliq̄d aduersitatis sustinet vt saluari possit? Rñdeo q̄ debet se corā deo humiliare ꝛ de petīs suis penitere. v̄z pura ꝑ oris ꝯfessionē. ꝑ cordis ꝯtritionē. ꝛ operis satisfactionē. ꝛ dȝ seipsū punire: ꝛ sibi ipsi tribulatōes iferre. s. corp⁹ suū castigādo ꝛ flagellādo cū ieiunijs: ꝛ vestib⁹ aspis: et cū orōibus et vigilijs. ꝛ alijs bonis exercitijs. Qz ꝑ multas tribulatōes xp̄s et oēs scti celū itrauerūt. Sic et q̄libet ꝑ tribulatōes ꝛ passiōes celū itrabit: qz nō sūt ꝯdigne passiones hui⁹ ꝯis ad futurā glīam q̄ reuelabit in nob. Sȝ viuit in ꝓsperitatib⁹ et voluptatib⁹ et gaudijs mūdi. ꝑ talē viā nullo mō celū intrabit. ūñ Hie. in ep̄la. Impossibile ē vt p̄sentibus et futuris fruat bonis: vt hic ventrē: et illic mentē impleat. ꝛ de delicijs trāseat ad delicias. Etiā de voluptuosis dicit Bern. Qui temporalibus voluptatib⁹ pascit: eternaꝝ delitiarū epulis indignus habet. Silr de his qui gaudet i voluptatib⁹ et vanitatibus huius mundi dicit Gre. in omel. Nemo pōt h̄ gaudere cū hoc seculo: ꝛ illic regnare cū deo. De his iā dictis legit tale exemplū in vitaspatrū ꝙ erat q̄dam solitarius in heremo bonus ꝛ deuotus. cui ministrauit vir q̄dam secularis ꝑ amore deū portādo sibi cibaria. Erat autē i eadem ciuitate vnus diues: ꝛ impius. Cōtigit ergo vt moreret ille diues. q̄ habuit sp magnā fortunā in oñi vita sua: silr et in morte. quia ducebāt eū cū magno honore ad sepulcrū tota ciuitas. et ep̄s et totus clerus cū lāpadib⁹ cereis cādelis. Egress⁹ ē aūt ille q̄ ministrauit solitario. put ꝯsuetus erat portās ei panes inuenit eū deuoratū a bestijs. et cecidit i faciē i ꝯspectu dñi dicēs, Non surgā hic donec mihi notificabitur a dño q̄ sint hec sua iudicia. qz ille diues ꝛ impius talē apparatū habuit i sepultura sua. hic vō q̄ seruiuit deo die noctuq̄ iā deuoratū est a bestijs. Et ecce angel⁹ domini venit et dixit ei. Ille impius habuit paruum bonum i hoc seculo ꝛ de hoc recepit hic mercedē vt i alio seculo nullā inueniat reqēs. Iste aūt solitari⁹ q̄ homo erat ornat⁹ ad oēm virtutē. habebat vō ipe modicū aliq̄d culpe. ꝛ recepit hic illud vt ibi veniat purus corā deo Et ita ꝯsolat⁹ in his vbis abijt glorificans deū sup iudicia eius. qz vera sunt. C Scdm signū ꝑdestinatōis est. Cū q̄s libēter audit vbū dei. s. loq̄ de deo ꝛ de salute propria: et de morte ipius: et de vita futura q̄ erit: vel in penis inferni: vel in gaudijs celi. vñ Ioh. viij. Qui ex deo est vbū dei audit. ꝓpterea vos nō auditis: qz ex deo nō estis. Nam vbū dei ē cibus aie. Math. iiij. Non in solo pane viuit hō: sȝ in oñi vbo qd̄ ꝓcedit de ore dei. Vñ Gre. Cibus mentis est vbū dei. Mō q̄ corporalē cibū nō recipit. vel q̄ sumit et non retinet: signū est mortis. Gre. Quisq̄ alimenta nō retinet: de huius vita ꝑfecto despat. Unde sciendū q̄ q̄ vbum dei nō libenter audit: est malū signū: qz talis homo non est ex deo. Ioh. viij. Propterea vos non auditis. s. vbū dei. qz ex deo non estis. Ex quo ptȝ. q̄ illi qui potius stāt in cemiterio, vel in foro. et de inutilibus et nociuis loquūtur. et tabernas citi⁹ intrāt q̄ ecclesiam vt verbū dei audiāt. habēt signū eterne reprobationis. Sic illi q̄ libēter audiūt verbū dei habēt signū electōis Unde Arist. iiij. topi. Sicut ꝓpositū in ꝓposito. sic oppositum in opposito. D Terciū signū est. Si q̄s timentes deū honorat et glificat. ꝯ ps. Dñe quis habitabit in tabernaculo tuo. Et subdit. Timentes aūt dñm glorificat. Vñ ptȝ q̄ bonū signū est in hoie etiā cū sit peccatorem diligit bonos et fouet. Quia sicut q̄nq̄ denarius falsus inter bonos ꝯputatꝰ ꝓ bono et soluit sicut bonus. Sic q̄nq̄ de hoie petōre q̄ diligit bonos et fouet. contigit q̄ cū ipsis celū intrabit. et eo q̄ dñs ꝓpter bonos sibi gratiā ꝯtritionis tribuit et salutis. Nam si dñs voluit oñibus sodomitis q̄ fuerūt i q̄nq̄ ciuitatib⁹ et in oñi terra circūiacenti parcere ꝓpter decem bonos si ibi inuenti fuissent. Nōne tunc deus deberet parcere ꝛ misereri vni peccatori ꝓpter multos bonos quos fouit. et dilexit dando sibi ante exitū vite sue veraȝ

ꝯtritionē ꝛ peccatoꝝ remissionē. Nam ille hō naturaliter est virtuosus q̄ virtutes in alijs diligit. vñ Seneca. Scias eū multis virtutibꝰ abundare. q̄ alienas amat. Sic econuerso est signum reprobationis cū q̄s bonos odit. ꝛ sic in seipso deprauatus ē ꝙ nec bonū in seipso diligit: nec etiā in alio videre pot. sed ꝑsequitur bonos verbis et factis exemplo dyaboli patris sui q̄ obstinatus est in malicia. et sp ꝑsequitur bonos et virtuosos et hoc est valde grande peccatū: quia tñ reputat hoc sibi esse factū quod bonis fit Math. xxv. Quod vni ex minimis meis fecistis ꝛc. E

Quartū signū ꝑdestinationis est humilitas ꝛ econuerso superbia est signū reprobationis. Grego. Euidentissimū signū reproboꝝ est superbia: at electoꝝ vero humilitas. Aug. in epla. Quem superbum videris filiū esse diaboli nō dubites. Quod ergo quisq̄ habet ex hoc cognosci pōt sub quo rege militet. Sicut per arma et scuta milites cognoscuntur sub quo rege militāt sic p humilitatē et superbiā cognoscitur miles xp̄i vel dyaboli. Secundū ꝙ stultū et periculosum ē dyabolo seruire in superbia: et a deo recipe stipendia. quia nullus rex terrenus hoc p bono haberet. si grauiter in suo subdito puniret. si ab eo reciperet equū arma ꝛ stipendia: ꝛ cū eisdē suo inimico seruiret. et ꝯtinue ipsū impugnaret. Sic est de xp̄o et de dyabolo. et de hoīe. q̄ oīa bona a deo habet. et cū eisdē bonis diabolo seruit: cū quo detinetur ad ꝓfunda inferni. Nā q̄ in p̄senti est superbior: in futuro luciferō erit ꝓpinquior. et q̄ hic est humilior: erit xp̄o in celo vicinior. Luce. xviij. Oīs q̄ se humiliat exaltabitur. et q̄ se exaltat humiliabitur. F Quintum signū ꝑdestinationis est qñ q̄s nō libēter audit mala loq̄ de ꝓximis. Et insuper oīa dicta vel facta ꝓximi ex eodem bonū exponit et conuertit. Sic econuerso est signū reprobationis. qñ quis libēter audit detractores. et oīa q̄ videt vel audit de ꝓximis interꝑtatur in malū. Vñ Cris. sup Mat. Sicut difficile est aliquē suspicari malū q̄ bonus est. sic difficile aliquē suspicari bonū q̄ malus est. Vñ queritur vtrū audire loq̄ntē verba detractoria sit peccatū mortale: respondet scūs sanctū Tho. Si aliquis detractionē audiat absq̄ resistentia. videtur detractori ꝯsentire. vñ fit particeps peccati illius. Et si quidem inducat eū ad detrahendū. vel saltē placeat ei detractio ꝓpter odiū eius cui detrahitur nō minus peccat ꝙ detrahēs et quādoq̄ magis. vñ Bern. Detrahere aut detrahentē audire quod hoꝝ dānabilius sit non facilius dixerim. Si vero ex peccatū detractionis nō placet: sed ex timore vel verecūdia q̄dam obmittit detrahentē repellere et ostendere ꝙ ei detractio displiceat. tūc peccat q̄dem: sed multo minus ꝙ detrahēs. et plerūq̄ venialiter. Exemplū de illis q̄ libēter audiunt detractiones. Quere supra ser. xci. J. Sexto sciendū ꝙ in dicando ꝓximos aliq̄ grauiter delinquunt. Nā q̄libet tenetur dubia in meliorē partē interꝑtari. Verbi gratia. Si q̄s videret duas ꝑsonas simul loq̄. vel se mutuo arridere et diminutiue iudicaret illas ꝑsonas loq̄ de malis. vel propter malā ꝯcupiscentiā se mutuo arridere peccant mortaliter quia forte loquitur bona simul vel forte etiā ex leuitate vel ex quadā admiratione se mutuo arridēt et non in malo. Luce. vi. Nolite iudicare et nō iudicabimini. Apls. Quo iudicio alium iudicas: teipsum cōdēnas. Nisi q̄s videret manifestū malū fieri sicut occidere hoīem sine iusticia. vel etiā videret euidentia signa. sicut nudū cū nuda. solus cum sola. vñ Aug. De his q̄ non possunt bono aio fieri. sicut sunt blasphemia. stuprā et huiusmodi nobis iudicare ꝑmittitur. De factis aūt medijs que possūt bono et malo aio fieri: temerariū est iudicare maxime et ꝯdēnare. Sed diceres. Vñ euenit ꝙ aliq̄ oīa q̄ vident vel audiunt in malū interꝑtantur. Hoc q̄re ante ser. lx. D. G Sextū signū ꝑdestinationis est. Cū q̄s est ꝯpassiuus et misericors. Math. v. Beati misericordes. qm̄ ipsi miaꝫ ꝯsequentur. Ergo bonū signū est cū q̄s ꝯpatitur ꝓximo pauperi tribulato et infirmo. Grego. Nō aliter redemptoris nri mēbra efficimur nisi adherendo ꝛ cōpatiendo ꝓximo. Et q̄to maiorē ꝯpassionē q̄s habet cū ꝓximo tribulato. tanto maius signū bonitatis habet. vñ Grego. xxiii. mora. Tanto enī q̄squis ꝑfectior est. quāto ꝑfectius alienos dolores sentit. Talis ꝯpatiēs meretur cū oībus q̄bus in caritate fraterna ꝯpatitur. Sed signū vere cōpassionis est cū q̄s ꝓximo subuenit. Vñ Grego. Nunq̄ vere cōpatitur q̄ quod necesse est ꝓximo negat. Vñ. i. Joh. iij. Qui habuerit substantiā huius mundi et viderit ꝓximū suum necesse habere: et clauserit viscera sua ab eo quomodo charitas dei manet in eo. Vñ. etiam Hiero. in epla. Vult oīs deus vnūquēq̄ alterius angustias vt ꝓprias sentire. et quomō si ipse in tali tribulatiōe eēt subuenire sibi cuperet. ita ipse alterius pietate dū subuenire nō postponat. Sic econuerso hoc

Primo quid tantum debeas ei qui petit. qui ipse venit
ipso in specie paupertatis. Math. xxv. Quod vni
ex minimis meis fecistis mihi fecistis. Ergo qualiter velles xpm̄ re
cipere si veniret ad ianuam tuam sic debes recipe
pauperem in noīe xpi. Math. x. Qui vos reci
pit me recipit. Sed illi male faciunt qui paupes
subsannant. quia in hoc xpm̄ in conspuunt. quia hec
xps reputat sibi facta quod pauperibus fit. N
Unde aliqui tam superbi sunt quod pauperes et debi
ctuosos abhominantur intantum quod nolunt eos al
loquentes eos videre. non cogitantes quod adhuc
ante mortem possent peruenire ad talem statum si deus
punire eos vellet. Unde legitur quod quidam sacerdos
leprosos intantum abhominabatur leprosos quod
construxerat murum inter se et ipsos: et per fora
men confessiones eorum audiebat. et per illud etiam
sacramentum eucharistie eis porrigebat. Qui
diuino iudicio etiam postmodum factus est lepro
sus in media parte corporis illa. scilicet quam elonga
bat ab eis. alia parte remanente sana quam verte
bat ad eos. Item quidam seruus intantum abhomi
nabatur leprosos quod nec elemosinas volunt eis
deferre. et postmodum permissione diuina factus
est leprosus. Quamuis non teneamur morari
cum ipsis. tamen ex toto non sunt spernendi exem
plo xpi qui mundauit leprosos: et tetigit lepro
sos vnum dicens. volo mundare. Secundo cogita
re debes quid ipse xps petat in forma pauperis.
Ipse enim petit suum et non tuum. Unde apostolus. Quid
habes quod non accepisti. vnde aug. de verbis domini
ser. xlij. De meo vtique quero ait xps. da mihi et
reddam tibi. Habuisti me largitorem. fac me de
bitorem: et habeo te feneratorem. pauca mihi
das plura vtique tibi reddam. terrena mihi das
celestia vtique reddam. O Tertio considera
re debes propter quid petat. quia petit propter bonum
tuum et non propter suum. ps. Bonorum meorum non
eges. Immo pauperes fecit ipse propter diuites.
Criso. super Math. Ne putes quod propter vtilita
tem pauperum deus diuites fecerit: quos sine
diuitibus sustentare poterat. Sed propter vti
litatem diuitum pauperes fecit qui nimirum
infructuosi et steriles erant futuri. nisi paupe
res fuissent facti. Unde Luce. xvi. Facite vobis
amicos de mammona iniquitatis etc. Unde sciens
dum quod diuites tenentur subuenire pauperibus.
Luc. xi. Quod superest date elemosinam etc. Item
Criso. Non propterea diuitias accepisti vt in la
sciuia consumas: sed vt in elemosinis expen
das. que enim habes pauperum sunt. sed tibi credi
ta sunt. etiam si ex iustis laboribus et ex hereditu
tate paterna factus es possessor. P Unde le
gitur exemplum de quadam nobili muliere et diuite
a qua quidam pauper petijt elemosinam et illa dedit
ei vnum denarium dicens. Ego tibi plus de meo tibi quam
deus vnquam mihi dedit. Pauper ridens. Tamen ha
benis res et tota bona a deo vobis data. Cui
dixit. Non dedit mihi: sed tantum mihi commisit vt
pauperibus inde subueniam et rationem reddam de
quolibet denario quem expenderem et quem posside
bam. Item secundum quod tenaces et auari qui bona
sua auare retinuerunt. nec pauperibus inde subue
niunt propterea sunt damnati. quia coram deo rapto
res sunt. Unde Ambro. Non minoris criminis
est habenti tollere. quam cum possis indigentibus de
negare. Basilius super illud Luc. xij. Uestis diui
tis etc. dicit. Nonne merito spoliator es qui dispen
sanda suscepisti propria reputasti. Idem. est enim panis
famelici quem tu tenes. nudi tunica quam in conda
uis conseruas. discalciati calcei qui penes te mar
cescunt. indigentis argentum quod possides huma
tum. Ergo diuitibus huiusmodi auaris dicet xps in iudi
cio extremo. Ite maledicti in ignem eternum etc.
Esuriui et non dedistis mihi manducare etc.
Ex quo patet quod diuites qui volunt saluari et a xpo
in vita eterna remunerari debent hic subuenire
pauperibus. Aug. Da xpo in terra quod reddet tibi
in celo. Ergo dicet in iudicio misericordibus
Uenite benedicti patris mei etc. Esuriui et de
distis mihi manducare etc. Unde petrus rauen.
Quicquid pauperi dederis tu habebis. et quod a
te non accepit pauper habebit alter. Amb. hec
tanta tua reputa quod pauperibus erogasti. Q
Item secundum quod illis pauperibus danda est elemo
sina qui non possunt laborare. vel etiam sacerdo
tibus vel religiosis. qui se dulce xpo seruiunt et stu
dent pro fructu aiarum. Eccl. xij. Da bono et non
recipies peccatorem. benefac humili et non dederis
impio. Hiero. super Job. Da indigenti et non sal
tatori et non cum tua pecunia animam illius perdas.
Tu enim eris causa perditionis eius si occasionem pre
stas. Ubi patet quod lusores histriones et mere
trices simul peccantes non sunt hospitandi. quia quod
cumque peccatum ex permissione tua in domo tua perpe
tratum in tuam animam redundabit. et cum ipsis damna
beris. R Et est secundum quod elemosina remune
rabitur temporaliter spiritualiter et eternaliter. Primo temporaliter pro
uerb. iij. Honora dominum de tua substantia et de
primicijs eius frugum tuarum da pauperibus: et imple
buntur horrea tua saturitate. et vino torcularia tua
redundabunt. Item Luc. vi. Date et dabitur vobis sc.
in ista remuneratione temporali non ex eo quod nec palam

suscepistis scientes vos habere meliorē et manentē substātiā. Et in signū huius xp̄s pmisit illis vilibus et malis seruitoribus pylati. vt cū parare[illegible] suis vestibus et inter se diuiderent q̄ uis hoc ante bene cognouit. tn̄ ea nō dedit pauperibus. vt nobis exēplū daret quod mali hoīes nobis recipiūt bona tpalia. q̄ paciencter hoc sustineamus. qz hoc deo valde acceptū erit et nobis meritoriū. Silr intelligendū est de infortunijs q̄ deus sup hoīes aliq̄n pmittit: sicut cū equi vel vacce eoz moriunt. vel tempestas segetes deuastat. talia infortunia oīa deo sūt in paciētia cordis offerēda. Et dicere debz vnusquisq3 illud ps. Iustus dn̄s in oibus vijs suis [illegible] ingratus fui de bn̄ficijs a deo acceptis. Et insup bn̄ficijs et donis dei abusus sum. scz ad peccandū. et ideo scdm dei iusticiā merito p illa infortunia [illegible] debeo [illegible] bono. vn̄ Ber. sup Cant. Ingratitudo est bn̄ficioz pditio. ¶ Sed diceres. Vn̄ q̄s nimis tristat de infortunio. an sit peccatū: Rn̄detur q̄ sic. qz hoc est signū q̄ rem amissam nimis dilexit ergo nimiū etiā dolet. Gre. li. xxxi. moral. Sine dolore amittit̄ quicquid sine amore possidet̄. Que vero ferventer diligim9 habita grauiter suspiramus ablata. Ex quibus verbis pz q̄ q̄libet debet esse patiēs cū sibi sua bona iniuste a malis hoibus auferūtur. Et debz deū p ipsis orare vt ipsis ispiret vt sibi illa bona iniuste ablata restituat ne p eadem eternaliter damnent. Sed q̄ male faciūt primo qui eis bona iniuste auferūt et aliqui in infortunijs suis ptra deū murmurant. illi habēt duplex damnū qz pdunt illa tpalia et cū hoc ppter impacientiā incurrūt offēsionē dei: et magnū periculū aīarum suaz. Ergo oīa infortunia q̄libet patienter debet ferre: et deo totū pmittere. et ei in caritate offerre et habere firmā spez q̄ deus refundet sibi in alijs hic et in futuro. ¶ Tercio meremur cū rebus tpalibus: cum ppter deū volumus carere illis bonis q̄ contra deum lucrari potuissemus et oīa ista q̄ sic ppter deū et ppter salutē nostrā dimisim9 et lucrari noluimus iniuste deo obtulim9. Gre. Hoc aurū deo obtulisti qd̄ ptra eius voluntatē accipe noluisti. ibi gra. Si duo nobiles essent et vnus faceret exactiones i suos subditos aggrauādo et spoliando eos iniuste. et alter nobilis silr posset facere suis subditis. et dimittit hoc ppter deū et ppter salutē aīe sue hoc totū deo offert. et de [illegible] libere manebit. Silr si essent duo mechanici et vnus mentiēdo et decipiēdo pximos ditaret. et alius etiā sic posset ditari si vellet. sz hoc dimittit q̄d q̄ sic dimittit hoc deo offert. Et sic [illegible] gēdū est de rusticis et ciuib9 q̄ vsuras pmittūt et cū iniustis reb9 ditant. et alij boni ciues et rustici nolūt sic ditari ptra deū. nec aliq̄d q̄ iniuste lucrari talia oīa deo offerūt q̄ sic recipe noluerunt et tn̄ bene potuerunt. Silr intelligēdū de seruis et ancillis et alijs hoib9. Ergo si audires aliquē lucratū cētū florenos p fallacias vel p vsurā vel pfurdū. vel alio quocūq3 mō iniusto et tu istos florenos habere nolles sic ptra deū cū tn̄ bene possessi velles deū offendere. et aīaz tuā dānare tunc deus remunerabit tibi istos florenos in vita eterna. sic itelligēdū ē d̄ oib9 reb9 siue magnis siue pūis. q̄s aliq̄d ptra deū nō vult iniuste lucrari. ¶ Quarto meremur cū reb9 tpal bus mutuando pximis ppter deū Luce. vi. Mutuū date nil inde sperantes. Sz aliq̄ sunt q̄ habēt pecuniā supfluā. et nolunt mutuare [illegible] gratis. n. si aliq̄d de [illegible] et q̄cq̄d sic inde recipiūt vsura ē: etiā si nil postularēt. sz solū modo ea intēcione mutuarēt q̄ aliq̄d vellēt recipe ppter mutuationez. Et si sic aliq̄d reciperet vsura eēt. qz sola spes facit vsurariū corā deo. Itē aliq̄ sunt q̄ potius pecuniā supfluā sub terra fodiūt. vel in cistis recludūt. q̄ q̄ pximis ppter deū accomodēt quos vident in necessitatibus cōstitutos. Et in hoc ostendūt se non habere caritatem dei et pximi. et p cōsequēs habēt signū q̄ sint in malo statu. quia sine caritate dei et pximi nemo saluabitur. i. Joh. iij. Qui habuerit substanciā huius mundi et viderit fratrem suuz necesse habere: et clauserit viscera sua ab eo: quō caritas dei manet in eo. Unde Grego. Minus pximū amare pbatur q̄ non eū eo in necessitatib9 [illegible] ea q̄ sunt sibi necessaria partit̄. Et est signū magne auaricie et diffidēcie de deo. cū q̄s pecuniā sub terra fodit. Vn̄ legit̄ exemplū. Qd̄ q̄dā diues thesaurū i muro abscōdit. et infirmatus postmodū non potuit pfiteri hoc peccatū. qz diabolus tenuit linguā eius. Tunc fr̄ [illegible] predicator portauit corpus xp̄i ad infirmū. et sic demonē ab eo fugauit. Tūc infirmus pfitebat̄ hoc peccatū. q̄ sic longo tpe thesaurū ex auaricia abscōdit. et pauperib9 indigēt [illegible] nō subuenit. Et sic thesaurū abscōditū ostēdit et fecit eū pauperibus dari pro salute aīe sue. Item de eo meretur

De apostolis.

Sermo.ch. Quomodo meremur cum corpore nostro et cum anima nostra.

Posui vos vt eatis et fructū afferatis: et fructus vester maneat. Joh. xv. Quantum ad secundā partē precedentis sermonis tunc sciendū q scdm qd nob deus cōtulit cū quo fructū ferre debem⁹ et mereri vitā eternā est corpus nostrū ꝓpriū. Pro quo sciendū q tribus modis meremur cū corpore nostro augmentū glorie in vita eterna. Primo resistendo peccatis istis ad q corp⁹ nostrū inclinatū est. Nā qñcūqȝ quis resistit suis ꝓprijs cōcupiscentijs et pugnat cū vicijs meref augmentū glorie. Bernar. Quoties resistis totiens coronaberis. Propter eandē eni causaȝ fomes peccati manet in corpe. Quāuis eni peccatū originale a quo fomes ꝓcessit ex toto deleaf in baptismo: tñ fomes ex toto nō extinguif vt resistere debeam⁹ vicijs et viriliter pugnare. qr nemo coronabif nisi q legitime certauerit. Vñ Aug. de vbis dñi. Ecce baptizati oēs iustificati sunt a peccatis. restat tamen pugna cū carne. cū mūdo. et cū dyabolo. Vñ etiaȝ Victor in ep̄la quadā. Sine certamine nullus sanctorum coronat⁹ est. Ambro. super Luc. Corona ꝓposita est. subeunda sunt certamina. nemo potest coronari nisi vicerit. nemo aūt pōt vincere nisi añ certauerit. ipsius quoqȝ corone maior est fruct⁹ vbi maior ē labor. Verbi grā. Si q̄s inclinat⁹ ē ad supbiā et cū sibi honor exhibef: si scd̄m vincit et illum honorem sibi exhibitū in humilitate cordis deo offert. dicēdo cū ps. Non nobis dñe nō nobis. s3 nomini tuo da gloriā. Et in humilitate reputat se nō esse dignū talis honoris. s3 dicit cū aplo. Soli deo honor et gloria. ille meref q debz honorari in celo a xp̄o. a glosa vgine maria. ab oibus sanctis et angelis ꝓpter illū honorē quē sic ꝓperit hic et deo offert. Simil' ē cū q̄s ad irā cōmoueť et scd̄m vincat cōpescēdo irā ꝓpria nolens se vindicare. s3 deo offert et sibi cōmittit. talis totiens meref coronas glorie: quotiens ꝓpriā irā ꝓpter deū vincit et fortiter resistit. Et etiā cū q̄s est inclinat⁹ ad luxuriā quotief cūqȝ tēptationi carnis resistit et scd̄m vincit totiēs meref coronas v̄t c. Verbi grā. Dicat illi q sunt in matrimonio cū sit tam quotiens temptatur in sacris dieb⁹ et noctib⁹ et alijs tpib⁹ in q̄b⁹ ꝓhibit⁹ est act⁹ matrimonij et resistunt libidini. et ꝓpter deū dimittit actū illū totiens merentur coronā vite eterne. Similif et iuuenes q in castitate viuūt quotiens tēptanf et virilif resistunt. totiēs a deo coronātur. O quot coronas mereri possunt virgines q caste viuunt et temptationibus carnis totiens resistunt. qr naliter iuuenes plus sunt inclinati ad luxuriā q senes. qr scd̄m Aristo. Cōplexio iuuenū est calida et humida. senuȝ aut frigida et sicca. Et ergo senes grauius peccat luxuriādo q iuuenes. et iuuenes plus merentur resistendo. Grego. Juuenis cū fornicaf peccat. senex aūt insanit. Isido. de sum. bo. Nequaq̄ in senectute ꝯtinētes vocādi sunt: q in iuuētute luxuriose vixerūt. Talis nō habebūt ꝓmiū. qr certamē laboris nō habuerunt. Eos eni expectat glia in q̄b⁹ fuerūt laboriosa certamina. Vñ sciēdū q si q̄s ꝓpter q̄s plus est inclinat⁹ ad aliqd peccatū et illi peccato resistit: tāto maiorē coronā glorie meretur. Et generalif militare debem⁹. qr scd̄m Job. vij. Militia ē vita hoīs sup terrā. Exemplū legif in vitaspatrū q q̄dā senex sedens in partib⁹ thebaidis in spelunca sua habebat vnū discipulū ꝓbatū. Consuetudo aūt erat senis docere discipulū vesp̄e q erāt ꝓ futura. et post amonitionē dabat ei bñdictionē. et dimittebat eū dormire. Contigit aūt q q̄dā religiosi venirēt ad senē et cū eos cōsolat⁹ fuisset et instruxisset dimisit eos et recesserūt. Deinde cepit exhortari et admonere discipulū sicut semp faciebat vespe. et cū loqueref senex somno grauat⁹ est et subito obdormiuit. frater autē sustinebat donec euigilaret. et daret ei scd̄m cōsuetudinē bñdictionē. Cū ergo nō euigilaret p aliq̄s horas tēptat⁹ est discipulus cū cōsedēs cogitationū fuerat molestia recedere et dormire. Qui extorquēs sibi virtute restitit cogitationi sue et stetit. Et iterū tēgeret a cogitatione sua vt iret et ꝯcerteret non discessit pariter dum vteretur. Hoc factum est septies. et diabolo septies restitit. Et cum media nocte transacta euigilauit senex: et inuenit iuuenem assistentem ꝓpe se dixit ei. Vsqȝ modo nō recessisti fili. Et ille respōdit. Non recessi pater: qr non me dimisisti. Cui senex dixit. cur me nō excitasti et ille dixit.

bis intendat facere. vñ Greg. in moral. Omne bonū qd agim⁹ p intentionem semp ad deū le. cem⁹. Ut eñi quilibet nostrū p̄mo de mane ad ecclesiā debeat ire ꝛ orare ꝛ se deo cōmendare hoc docet xp̄s in euangelio Math. vi. dicens. Primū querite regnū dei ꝛ iusticiam eius: ꝛ hec oīa adijcientur vobis. s. q̄ sunt vobis necessaria. Quia homo per totā diem habebit maiorē prosperitatē in oibus suis factis cū de mane missā audit: ꝛ se deo deuote cōmendat. Et ex iam dictis p̄z q̄ laboratores illi sunt beati q̄ fideliter laborāt et deū ī laborib⁹ suis pretendunt. qr merent̄ semp in quolibet ope. vbi grā. Rustic⁹ nunq̄ pōt arare fossam cū fideliter laborat quin merer̄. Similiter sartor in oib⁹ suis laborib⁹ meretur si fideliter laborat. Silr̄ pistor ꝛ faber. Similiter seruus et ancilla: et q̄liber etiā qui p denario diurno laborat: ꝛ sic d̄ alijs. V

Qd deus vult remunerare oīēs passus et labores nr̄os hoc p̄z p tale exēplū. Legit̄ in vitaspatrū q̄ qdā senex longe habebat aquā a sua cella: vbi dū semel iret haurire defecit ī via: et ait. Quid necesse est vt hunc laborem patiar: s; veniā ꝛ habitabo iuxta aquā. Tūc conuersus retro vidit quendā sequentē se: ꝛ numerantē passus ꝛ vestigia sua. et interrogauit eū q̄s esset. Dixit aūt ei ille. angel⁹ dei sum. et missus sum vestigia tua numerare et dare tibi mercedē p labore. qr oīa passus tuos ꝛ vestigia tua de⁹ vult tibi remunerare. Hoc audiēs ille fortior est fact⁹ ꝛ promior: et adhuc longi⁹ posuit cellā suam vt cōplures passus faceret eundo ad aquā ꝛ redeundo ad cellā suā: vt sic semp augmētaret̄ p̄miū suū.

Qd autē nr̄a bona opa nō solū debent fieri p̄ncipaliter pp̄ter gaudia celi: vel ad euitandū penas inferni. hoc q̄re ante sermo. cel. E

J Tertio meremur cū corpe sustinēdo infirmitates corpis patiēter. quas deus sup nos pmittit. qr meli⁹ est infirmitates patiēt̄ sustinere q̄ inter in bona opa facere. Cōtra hoc aliq̄ dicūt. ego negligo hoc bonū vel h⁹ pp̄ter infirmitates meas. R̄ndet̄ q̄ solū sis patiēs ꝛ nihil negligis. Ut ī sciendū q̄ q̄libz libēter debet sustinere infirmitates ꝛ tribulationes: qr est spēale donū dei ꝛ signū charitatis quā de⁹ habet ad ip̄m hoīem. Apoca. iij. Ego quos amo arguo ꝛ castigo. Orige. sup Ezech. q. Qui diligit corripit̄ q̄ nō diligit in petis suis dimittit. K Si diceres: quō possum esse paties in tantis tribulationib⁹: et infirmitatib⁹? R̄ndetur q̄ tria p̄ncipaliter debent inducere hoiem ad patientiam. Primū est memoria passionis xp̄i. Grego. Si passio xp̄i ad memoriam ducatur nihil est qd nō equo aio tolleret̄. Bern. Quid est qd tibi suaue nō videtur: si collegeris et memoraueris omnes amaritudines saluatoris. Ergo si doles caput tuū cogitare debes dolorē capitis quē xp̄s sustinuit cū coronatus cū spinea corona fuit. Si doles manus vel pedes cogita clauos infixos manib⁹ et pedibus xp̄i. Si doles in dorso vel ī alio mēbro: vel in toto corpe. cogitare debes dolorē xp̄i quē ī toto corpe et oibus membris sustinuit. Et sic erit tibi leue oīe qd pateris. L Secundū qd inducit h. ī. ad patiētiā est cogitare penā purgatorij que est valde grauis. Aug. Ignis purgatorij miro modo est grauis: qr ignis q̄ est hic in terra habet se ad illum sicut ignis q̄ depictus est in pariete ad verū ignē. Et in illo purgatorio oportet hominē valde diu ardere et purgari q̄ hic nō purgatus est. Ut autē a petis tuis purgeris tunc libenter debes hic sustinere infirmitates corporis. qr tanta est pena purgatorij q̄ poti⁹ in p̄nti deberes eligere. xxx. annis esse infirmus: q̄ vna die esse in purgatorio. Uñ d̄r in decre. Igni purgatorij nulla pena tēpalis est cōpabilis. dis. xxv. Qui in aliud. Un legit̄ de quodā sacerdote q̄ reputabat̄ q̄si sanct⁹: qui ī vita sua seip̄m miro modo afflixit p pniam. Cuidam querenti cur hoc faceret. r̄ndit. q̄ si ille lacus magn⁹ q̄ erat pp̄e se esset tot⁹ igneus libēter vellet esse in eo vsq; in diem iudicij vt posset euadere infernū ignē ꝛ penā purgatorij. Hoc idē Augu. orabat dicens. Dñe hic vre hic seca: vt meternum parcas. Tertiū qd inducit ad patientiā est q̄ p tribulationes ꝛ infirmitates augmētat̄ hominī meritū eterne glie. Math. v. Gaudete et exultate: qm̄ merces vestra copiosa est in cel. Et ista glia tanta est q̄ si vn⁹ homo sol⁹ sustineret oīs infirmitates ꝛ tribulationes oim hoim in toto mūdo existentiū adhuc nihil hoc esset respectu celestis glie. Ap̄ls. Nō sunt cōdigne passiones huius tēp. De hac glia dicit p̄s. Qm̄ mille anni ante oculos tuos tanq̄ dies hesterna q̄ preterijt. M Quantū ad tertiā ptē p̄cedentis sermonis sciendū q̄ tertiū qd de⁹ nobis contulit cū quo mereri possum⁹ et debemus

die colimus. P Pro quo sciendū q̄ du
plex est crux. Una lignea τ materialis que est
bau ida. et crux petri. andree. et xp̄i. Alia spi
ritualis de q̄ dicit ap̄ls. Gala. v. Qui xp̄i sūt
carnē suā crucifixerūt cū vitijs τ ɔcupiscētijs
Uñ duobus modis sequimur xp̄m τ crucē post
ip̄m portamus. Aut mortē p̄ eo tollerando.
aut carnē cū vitijs τ ɔcupiscētijs crucifigēdo

Primo modo sequūtur eū om̄s martires:
q̄ mortē tēporalē ꝑpter xp̄m susti. nēt. Secundo
sequitur eū om̄s electi et deuoti. Ubi ergo i
morte inuenit p̄mā saluat. Similr vbi secundā s3
vbi neutrā dānat. Cū aut p̄mo modo eū imi
tari nō possumus. s. sustinēdo morte saltē se
quamur ip̄m scd̄o modo. Quō aut exēplo
xp̄i crucē accipe debeamus. intueamur modū
passiōis ei⁹. Fuit eīm crucifixus τ clauis liga
tus a parte iferiori τ a sinistra τ a dextra: sed
nō a parte superiori. Simili forma τ nos crucē
sp̄ualem tollere debemus. Clauus infima pe
est ɔtēptus mūdi. qz sicut terrā calcam⁹ cū pe
dibus. sic terrena et mundū ɔtēnere debem⁹
Monemur aūt ad hoc si ɔsideremus, q̄ nēo
pōt habere amicitiā dei et mundi simul. De
liberet ergo secū vnusq̄sq3 q̄d sibi magis ex
pediat. an. s. diligere deū an mūdū. vñ. i. Jo
han. ij. Nolite diligere mundū neq3 ea que i
mundo sunt. Si q̄s diligit mundū non ē ca
ritas patris in eo. Igit q̄ hoc p̄ceptū ɔtēnit:
et mūdū diligit inimicus dei ɔstituit. Jaco.
iiij. Amicitia huius mūdi inimica ē deo. Si
cut eīm q̄s odit inimicū suū. ita dn̄s mundū
Causa aūt huius inimicitie est qz mūd⁹ mul
tos hoīes retrahit a deo p̄ illa tria vitia. s. per
supbiam. auariciā. et luxuriam. quoꝝ vitiorū
iam totus mundus est plenus. vñ. i. Joh. q̄
Om̄e qd̄ est in mūdo aut est ɔcupiscētia car
nis. aut ɔcupiscētia oculoꝝ. aut supbia vite.
Et vere mundus nō est diligendus: s3 poti⁹
multū odiēdus. ꝑpter suā magnā infidelita
tē. Sicut bn̄ figuratū est in sanisone. de quo
d̄r in libro iudicū q̄ ip̄e amauit dalilam que
meretrix fuit. Et iosephus dicit q̄ intm̄ dile
xit eam q̄ ab amore eius auelli non poterat
et cū3 in gremio eius dormiret abscidit ei cri
nes et tradidit eū suis hostibus. q̄ eruerūt ei
oculos τ vinctū miserūt in carcerē. τ eum mo
lere fecerūt. Dalila meretrix est mundus om̄i
meretrice instabilior. Samson est q̄libet ho
mo q̄ a dalila. i. a mundo decipit. Licet enī3
alia mala ostendat, et multa cōtraria. s. in
amissiōe rerū. in morte filiorum τ amicorū3
et corporis egritudine. et pluribus alijs ad
uersitatibus. tamen ab eius amore auelli nō
pōt. sed in gremio eius obdormit. cū ei tota
mente adheret. Sed dalila ei crines abscin
dit. i. sp̄ūs sancti grām tollit et in morte eū3 a
se abijciēdo tradit eū hostibus. i. demonibus
q̄ eruūt ei oculos. i. visionē dei. de cetero eīm
lētus nunq̄ deū videbit. Et in carcerē3 ꝑtra
hunt. i. in infernū: et ad molē eum statuūt. i.
ad multiplices penas inferni vbi de cetero
nunq̄ deficet. Et licet mundus multū sit infi
delis sit ꝑpter modicum gaudiū: et delectati
onis nimis breues multos amatores habet
Sed isti q̄ crucem xp̄i portare volūt debēt ɔ
tēnere tā pua et momentanea gaudia mūdi:
vt ad magna et eterna ꝑtingere mereant. Et
vt hoc melius fieri possit q̄libet debz appone
re clauum pedibus suis. i. affectionibus. Cla
uus iste est timor gehenne q̄ infernus ē. Cla
uus iste longus est et validus. Valid⁹ quia
valida sunt gehenne tormenta. Longus est:
qz nimiū diuturna. Unde valde vtile est cū3
dyabolus hominē peccatū ɔsulit penas q̄ pec
catum ɔsequūtur recogitare. De q̄bus penis
q̄re asi ser. xxv. B. Q Itē sciendū3 q̄ si
ɔtempserimus mundū. hoc cognoscere pos
sumus p̄ tria. Primo si mores mūdi sint no
bis molesti et displicibiles et cōtrarij. et si p̄
sum vel ip̄ius mores fugimus. Secūdo si est
nobis graue et pena eius gaudiū et ludos vi
dere. Tercio si inuite audimus rumores q̄ de
eo dicūtur. et habemus tedium loq̄ de mūda
nis nisi inquantū necessitas reqrit. Uñ face
re debemus sicut serpens q̄ qñ audit vocem
icantātis statim replet vnā aurē cū cauda et
aliam cū terra. sic et nos facere debem⁹. s. co
gitando de instabilitate et īfidelitate mundi
Et de cauda. i. morte ꝑpria et remuneratiōe
mundi q̄ rependit sibi seruientibus. R
Quo ad secundū sciendū q̄ diligere mundū
multū periculosum est. Primo qz charitatē dei
extinguit. i. Joh. ij. Si q̄s diligit mundū nō
est caritas patris in eo. Secundo qz sicut dei
dilectio est fons et origo om̄i bonoꝝ et virtu
tū. ita dilectio mūdi om̄i vitioꝝ. vñ Gre. Di
sce homo non diligere mundū vt diligas de
um. Auerte vt ɔuertaris, funde vt implearis
Tercio qz inimicū dei constituit. Uñ Jaco.
iiij. Amicitia huius mundi. inimica est dei.
Quarto qz seruū diaboli facit. Ap̄ls. Si ad

huc mundo placerē seru⁹ xp̄i nō essem. Mathei. vi. Nemo pōt duobus dn̄is seruire. Unn̄ etiā Criso. sup Math. O q̄ miserrimus est mūdus: ⁊ miseri qui eū sequūtur. Semp eñ hoīes mūdi opa excluserunt a vita. Itē sciē-dū q̄ si amor mūdi intm̄ excrescat in hoīe q̄ preponat amori dei vel vite et'ne. vel si redū-dat in iniuriā q̄ tollit charitatē, pximi ē pcm̄ mortale. si tn̄ citra hos limites sistat pōt esse veniale. S Secūda pars crucis est bra-chiū sinistrū qd' significat patientiā in aduer-sis. qz sicut sinistra manu scutum d' pxū sup quē iacula vel ictus recipimus: ne ad morte vulneremur. ita p patientiā aduersa oīa exci-pere debem⁹: ne p cruciatus tribulationū et impatiētia eternaliter moriamur. Quot eñ aduersa nob accidunt in dānis rerū vel in tri-bulationib⁹ corpoꝝ. tot iaculoꝝ ict⁹ veniunt sup nos. Sine eñ aduersis esse nō possum⁹. Inter sūmā pacē ⁊ sūmā afflictōnē cōstituti sum⁹. i. inter celū ⁊ infernū. sed viciniores lo-caliter sumus inferno. Ideo patientia ncc̄ia est nobis. vt dicit Aplus. Oportet nos pati velim⁹ nolim⁹. Sed si patiēter multū mere-mur: qz patientia auget meritū. si impatiēter tn̄ oportet nos pati: ⁊ nihilomin⁹ perdimus meritū ⁊ laborē. seruiū ⁊ thesaurū. qz sicut i patientia nostra possidem⁹ aīas nr̄as: sic in ipatiētia pdim⁹ aīas nr̄as. T Unn̄ legit exemplū q̄ quedam virgo multū erat deuo-ta: sz ipatientissima in oībus q̄ sibi acciderāt et tn̄ erat valde casta ⁊ mūda: ⁊ paupes di-lexit: ⁊ libenter orauit ⁊ ieiunauit. Quadā vi-ce venit ad eam angel⁹ dn̄i dicēs ei. Multū fideliter laboras p eternis gaudijs possiden-dis: sed ea possidere nō potes pp̄ter tuā ma-gnā impatientiā p quā pdis oīa bona opa tua. Tunc virgo dixit angelo. Ora pro me vt mihi det a deo patiētia. Tandē ipsa facta est tam patiēs q̄ alij quodāmodo admirabant de ei⁹ patiētia: ⁊ sic meruit gaudia celi. U Unde multū hō debet studere patientiā que valde necessaria ē ad salutē. Ut aūt in illa p-maneat tunc debet apponere vnū clauū fer-reū. Clau⁹ iste est pena purgatorij. qz nullū malū impunitū. ⁊ q̄ hic nō purgabit p bona opa et tribulationes puniet grauissime in pur-gatorio. Augu. Qui in aliud seculū distulerit fructū conuersionis. prius purgabitur igne purgatōris. Hic ignis ⁊ si nō sit etern⁹: miro tn̄ modo grauis est. Supat eñ omnē penā quā vnq̄ homo passus est in hac vita vel pa-ti pōt. Legit eñ q̄ fuit quidā magr̄ in theo-logia natione anglicus q̄ dixit se vidisse quē-dam q̄ dicebat fuisse in purgatorio beati pa-tricij: q̄ de nullo qd delectabile erat in mun-do potuit gaudere. ⁊ sibi oīa mūdi delectabi-lia amara videbantur. et inter hoīes viuens tanq̄ mortuus apparebat. Itē aliud legit exemplū. q̄ quedā mulier reuocata de purga-torio ad complendā pniam in hoc seculo. in-tantū se affligebat q̄ habitauit in sepulcris: et in niue: glacie: ⁊ igne: se inuoluebat. Cum aūt diceretur ei interdū vt ei parceret. ipa rn̄-dit. q̄ om̄is iste p̄sentes pene nihil essent re-spectu illarum penarū q̄ sunt in purgatorio. X Tertia ps crucis est brachiū dextrū. p hoc significat exercitiū corpis. i. opa bona. dextra eñ man⁹ ad quelibet opa est aptior ⁊ promior q̄ sinistra. Non debet g̃ esse dies in quo homo corpus suū in bonis opibus non exerceat. Est eñ corpus nostrū terra optima si exercet. nō sicut ista terra nostra q̄ diu ⁊ se-pe et multis modis elaborata p annū semel vna die fructus pfert. Sed p corpus possu-mus quottidie fructus pro ferre quos angeli deo offerunt. de q̄bus deus multū gaudet ⁊ quibus nos valde ditabimur. Ideo dicit sa-piens. Diligēter exerce agrū tuū. vn̄ etiā ps. Labores manuū tuarū qz manducabis: btūs es ⁊c. Unn̄ sciēdū q̄ feruēter ⁊ diligēter opa-ri dēbem⁹: ⁊ nō ita pigre ⁊ tarde sic vsq̄ huc fecim⁹, sed studiose et sollicite facere exercen-tes omnes vires tam corpis q̄ aīe in bonis opibus et seruicio dei. qz ad hoc creati sum⁹ vt deo fideliter seruiam⁹. Tu eñ nō libenter habes pigros et sonnolentos ac diu dormi-entes famulos qui tibi seruiunt pro modico precio temporali. Multo minus deus vult premiū eternum pigris et sonnolentis dare. Leo papa in sermone. Non dormiētibus p-uenit regnū celoꝝ nec ocio: et desidia torpen-tibus beatitudo eternitatis ingeritur. Unde sciendū q̄ p temporalibus laborandum est sine magna sollicitudine et cura inordinata. sed p eternis debemus laborare cum omni sollicitudine qua possum⁹. Hoc docuit xp̄us et fecit. qd ptz: qz feruenter pro salute nostra laborauit. xxxiij. annis. vigilādo. orādo. pre-dicando. ⁊ seipsum multipliciter fatigando. ps. In laboribus a iuuētute mea ⁊c. Unde libēter debemus de mane surgere ⁊ incipere

feruenter opari. Nam aues incipiunt de ma
ne ante ortum solis cantare et deū laudare.
Vn̄ Ambro. de officijs. Quia xpianꝰ nō eru
bescat cū minutissime aues solemni deuotio
ne ortū dei psequūtur. vn̄ Augu. Indecens est
q sol xpianū inueniat in lecto. Si enī loqui
posset diceret. Surge piger ego iam perām
bulaui spaciū terre. Unde Versi. Nemo pi
ger ꝛ somnolentus est quasi ymago mortis.
Et tales somnolenti de mane diu dormien
tes claudūt fenestras: ꝛ pannū pendūt ante
lucē. Ergo sicut hic diligūt tenebras: sic scḋꝫ
dictū xpi. vt habeť Math. xxv. Eijcietur in
tenebras exteriores, ibi erit fletus et stridor
dentium. Tales pigri deberent attendere q
si octo dies cōtinue in molli lecto bn̄ prepa
to deberēt iacere, tediuꝫ haberent. quid tunc
fiet cū in igne infernali ꝛ in profundo inferni
eternaliter iacebūt ꝛ ardebūt. Ergo debemꝰ
nunc ꝑ tempe grē esse feruentes in operibus
bonis. Ut aūt in his bonis opibus ꝑseuere
mus tunc apponere debemus clauū. Et iste
clauꝰ est cogitare gaudia nobis in celesti glo
ria ꝓmissa. Augu. Si labor terret merces in
uitat. Hieroni. Nullus labor durus: nullum
tpūs longū videri debet quo gloria eternita
tis acqritur. Nam ibi habebimꝰ gaudia mul
ta, magna, dulcia, et ꝓciosa. Et de ista mate
ria quere ante sermo. liij. P. Quarta pars
crucis est reclinatorium capitis ihū xpi. Per
reclinatoriuꝫ illud significať charitas: quam
homo debet habere ad deū. vt sicut deus se
reclinauit ad nos ꝑ charitatē: sic et nos ecō
uerso ad ipm̄. Ista nō debet habere clauum
qꝛ dilectio nostra ad ipm̄ debꝫ esse libera: qꝛ
iure multis de causis est a nobis diligēdus.
Et has causas quere ante sermone. cxix. P.

De martyribus. Sermo. cliij.

Quomodo opari bona ꝛ pati tribulatio
nes propter deum non erit graue.

Tabuerunt iustitima:

gna constantia aduersus eos qui se
angustiauerunt. Sapientie. v. Sci
endum q in hunc mundū positi sumus: vt
operari et meritum accumulare debeamus:
per operationem quam facimꝰ: ꝛ per tribula
tionem quam patimur. Ut aūt oīa opa no
bis fiant leuia. scꝫ de mane surgere, vigilare,
ieiunare, orare, genuflectere, similiter ꝛ tribu
latōnes pati. scilicet infirmitates corpis: vel
persecutiones maloꝝ: ꝛ tribulationes quas
cūqꝫ sustinere oportet vt iste nob dulces fiāt.
A Et vt in eisdem patientiā seruemus si
cut isti sancti martyres. N. quoꝝ hodie festū
celebramus tunc nobis quattuor sunt atten
denda q̄ debent nos inducere ad laborandū
et aduersitates sustinendū libenter ꝓpt deū.
Primū est breuitas presentis vite. qꝛ oīa cito
finiūtur cū morte. Jaco. iiij. Que est vita vra
vapor est ad modicū parens. Vn̄ etiā cōpa
ratur vēto. Job. vij. Memēto qꝛ ventus est
vita mea. Ergo si sollicite ꝯsideras hoc tunc
nihil graue erit quicquid agere: vel quicquid
pati te oporteat. qꝛ totum in morte finitur. ꝛ
mors cito appropinquat. Versi. Quid in re
bus hūanis certius morte: ꝛ q̄d hora mortis
incertꝰ inuenit. Grego. sup Ezech. Etenī no
bis conditor noster dieꝫ mortis incōgnitum
esse voluit. vt dum semꝑ ignorat: semꝑ ꝓxi
mus esse credat. Et tanto q̄ꝗ feruentior sit
in opatione q̄nto incertior est de euocatōne.
Et cōsideratio breuitatis vite nostre non so
lum inducit ad bonū operandū: sed etiam re
ducit a malo perpetrādo. Augu. Nihil sic re
uocat a peccato sicut freqns mortis medita
tio. Hiero. Memēto diem mortis tue: et nō
peccabis. Qui se quottidie recordať esse mo
riturū contēnit ꝓsentia et ad futura festinat.
Considera ergo qn̄ in morte iacebis. q̄d tunc
ꝓderit si habuisses fortunā alexandri poten
tiam augusti, pulcritudinem absalonis, for
titudinē samsonis, longitudineꝫ ade, sapien
tiā salomonis. cū ex his oibus nihil tecū fe
ras: nisi tantūmodo bona et mala q̄ fecisti.
Apoca. xiiij. Opa enī illoꝝ sequuntur illos.
Augu. in sermone. Adam si adhuc viueret ꝛ
hodie moreretť. q̄d illi lōgitudo vite ꝓfuisset?
Considera etiaꝫ si iam mori deberes: q̄d tibi
noceret q a deo infortunatꝰ fuisses sicut iob
q̄ multa infortunia sustinuit in rebꝰ. in corpe.
et in filijs. Sic infirmꝰ ꝛ paup vt lazarus: q̄
iacebat ante ianuā diuitis plenus vlceribus
cupiens saturari de micis q̄ cadebāt de men
sa ipsius diuitis. patiēs ꝛ mitis vt moyses.
castus vt ioseph. tribulatꝰ in oibus vt xps ꝛ
maria. Et si tot bona fecisses vt btūs nicola
us et sctūs martinꝰ: q̄d tibi noceret cū angeli
aīam tuaꝫ reuerenter susciperent. gaudenter
deducerent: ꝛ dn̄s ꝓ oibus actionibus ꝛ tri

bulationibus vitã eternã redderet. Ideo dũ xps hic habem⁹ operemur bonũ: et sustineam⁹ libẽter et paciẽter tribulatões. īfirmitates. et paupertates: et p eisdẽ operibus et tribulationibus pmiũ nostrũ augmẽtet in celo. Nã corpus nostrũ, ad hoc nobis a deo datũ est vt ei seruiam⁹ opando bona et sustinẽdo mala et aduersa patiẽter. vt sic psummam⁹ corp⁹ et vires corpis i seruitio xpi: qr oportet corp⁹ nr̃m psumi ita vermib⁹ corrodi. Nã vitrũ vnũ qđ ẽ vas fragile diuti⁹ seruaret qs q̃ suũ corpus. Et insup pdit hõ in morte oĩs diuitias corporis. diuitias et honores. vñ Aug. Sic etas nr̃a. sic actus nostri. sic miseria nr̃a. sic felicitas nr̃a. sic honores. sic totũ trãsit. verbũ aũt dñi ineternũ pmanet. vñ etiã dicit Salomõ Oĩa sũt vanitas. B Secũdũ ẽ psideratio laboris et passionis xpi q̃ p te pñs laborauit i terra. Gre. Si passio xpi ad memoriã reducat tc. Si rex magnã trabẽ p me portaret nõ mihi graue esse deberet si p eo festucã portarẽ. Ecce rex celi et ĩre portauit p me magnã trabẽ. s. crucẽ. imo et spineam coronã. et quõ ego puũ laborẽ vel passionẽ p eo nõ sustinebo. Vñ si graue ẽ ti bi mane surgere et vigilare. cogita quõ xps sepi⁹ ppter te pnoctauit i orõnib⁹. Si graue ẽ tibi ieiunare. cogita quõ xps ieiunauit i cruce i die pasceues. De quo ieiunio dicit ps. Dederũt i escã meã fel. et in siti mea potauerũt me aceto. Si graue ẽ tibi dure iacere vel vestẽ asperã induere. cogita lectũ crucis i quo xps expãsus fuit in quo nõ habuit vbi caput suũ reclinaret. Math. viij. Uulpes foueas habẽt et volu. celi nidos fi. aũt hoĩs nõ hʒ vbi ca. suũ re. Silr si ptingit te aliqđ pati cogita qr xps multa p te passus ẽ. Nã si seru⁹ videret dñm suũ ppt se multis vulnerib⁹ vulneratũ merito ipe etiã aliqđ pati deberet ppt ipʒ. Et si ifirm⁹ es et doles caput. cogita dolorẽ capitis xpi quẽ habuit qñ cũ spinea corona coronat⁹ fuit. Silr si doles man⁹ et pedes: vel etiã i quocũq₃ mẽbro corpis. cogita passionẽ xpi quã sustinuit i suo corpe et in suis mẽbris. Silr si sustines psecutões a malis hoibus q̃ tibi maledicũt verbis. vel verberãt verberibus. cogita xpʒ hec sustinuisse p te. j. Petri. ij. Cũ malediceretur non maledicebat. cũ pateret nõ cõminabat: Silr si paupertatem vel nuditatem vel frigus vel esuriem vel sitim sustines. cogita hec xpʒ sustinuisse p te. et erunt oĩa opa tibi leuia. et oĩs tribulatões tibi suaues erũt. vñ Bern. Quid est homo qđ tibi suaue nõ videt̃ si colligens et memorãs oẽs amaritudĩes saluatoris. Aug. in li. de vera religione. Tota vita xpi in terris q̃ p hoiem gessit disciplina morum fuit. Oĩa bona mundi xps ptẽpsit q̃ cõtemnẽda docuit: et oĩa mala sustinuit q̃ sustinẽda pcepit. vt in illis non quereret̃ felicitas neq₃ in istis timeret̃ infelicitas. vñ etiã Ber. Xps ostendit tibi manus vt facias q̃ fecit. latus vt sentias q̃ sensit. pedes vt ambules q̃ p̃exit. C Terciũ est psideratio futuri laboris et pene future. qr p laborẽ quẽ hic patimur et tribulatões qs hic sustinemus liberamur a laboribus et penis eternis. De quibus dicit ps. Laborabũt ineternũ et viuẽt adhuc in finẽ. vñ Gre. Dum labore transitorio atterimur a ppetuo labore liberamur. Sed ociosi et pigri et steriles in bonis opibus q̃ nõ exercent pedes ad ambulãdũ in via dei. et manus nõ extendũt ad opandũ opa bona. tãles steriles excident̃ sicut arbor infructuosa. De his pigris etiã dr Math. xxij. Ligatis manibus et pedib⁹ tc. Silr p tribulatões et penalitates qs hic patiẽter sustinem⁹ liberamur a futuris penis: qs nos oporteret sustinere i iferno vel in purgatorio. Gre. Misericordiũ ad hibet deus tpalem seueritatẽ. ne eternã inferat vltionẽ. Ideo hic q̃busdã pat vt eos in ppetuũ feriat. Ideo h̃ fent nõ pcendo vt in eternũ pcat. Vñ etiã dñs dicit p sapientem. Eccli. xxix. Minimũ p magno placeat tibi. Nã oĩs labores et tribulatões pñtes nichil sunt respectu futurorũ dolorũ et cruciatuũ. Aug. Nullus cruciatus penarũ tpaliũ põt̃ sempiternis iniquorũ cruciatib⁹ pparari. Sʒ peccator nõ põt euadere q̃n aut opteat eũ in futuro puniri. aut h̃ in pñti. qr nullũ malũ ipunitũ. Et si pctõr psideraret fortes et eternas penas inferni leues reputaret labores et pressuras huius mundi. vñ Isid. in sõno. Intende aĩo q̃scũq₃ seculi penas quoscũq₃ tormentorũ dolores. et q̃scunq₃ dolorũ acerbitates et ppara hoc totũ gehẽne: et leue est oẽ qđ pateris. D Quartũ est psideratio future mercedis. Nã grauis dieta videtur breuis mercẽnario si in fine die expectat centum florenos. qđ tñ parum est respectu eterni premij. Grego. Spes in eternitate animum erigit. et idcirco nulla mala que exterius tollerat sentit. Vñ Criso. Si tempestas nautis. si vulnera

militibus. si frigora agricolis ꝓpter p̄mium tꝑale leuia sūt. q̄tomagis debent esse leuia ꝓpter p̄miū eternū. Isid. de sum. bo. Qui vi. future p̄mia diligēter excogitat. mala omnia p̄sentis vite equanimiter portat. qm̄ et illi⁹ dulcedine huius amaritudine tēperat. Ap̄ls. Non sunt cōdigne passiones huius tꝑis ad futurā glīam. O q̄ miseri sūt illi q̄ nichil volunt pati ꝓ vita eterna. Criso. Si quottidie oporteret nos tormēta sufferre adhuc nō erat dignū ofie q̄ triste est modo vt tanti boni tā tiqꝫ glīe ꝑticipes haberemur. Insup q̄s deberet oia gaudia mundi. oēs delitias corporis omnes diuitias. et honores huius seculi spernere vt deum in celo vna hora videre posset. Augu. in li. de li. ar. Tanta est pulchritudo iusticie tanta est iocunditas lucis eterne: vt etiam si nō liceret ī ea amplius manere q̄ vnius diei hora ꝓpter hoc solū innumerabiles anni huius vite pleni delitijs. et etiam cōfluentia tꝑaliu bonoꝝ recte merito qꝫ ꝯtēnerent. Ex his patet q̄ miseri sūt illi q̄ modicas voluptates carnis vl̄ diuitias et honores huius seculi p̄ponūt gaudijs celi. vn̄ Ber. sup Canti. Reuera illud verū est gaudiū et solū q̄d non de creatura sed de creatore ꝯcipit. q̄d cū possederis nemo tollet a te. cui comparata omnis aliunde iocunditas meror est. omnis suauitas dolor est. omne dulce amarum omne decorum fedum. omne aliud q̄d delectari possit molestū. Quoniā ibi habebimus gaudia multa preciosa et dulcia. Hoc quere ante sermo. liij. P.

De vno ꝯfessore. sermo. dilij. De iusticia.

Iustum deduxit

I. dn̄s ꝑ vias rectas. Sap. x. Sciēdū q̄ si volum⁹ saluari oꝑtet nos iustos inueniri ps. Hec porta dn̄i et iusti intrabūt in eā. E Sꝫ diceres q̄d est iusticia? R̄ndet scōs ler. ii. Beri. l quod dī scr. q̄ iusticia est v̄tus vnicuiqꝫ tribuens q̄d suū ē. Et iusticiā tenere est honorificū et multū laudabile. vn̄ Arist. v. ethi. Pulcerrima v̄tutū ē iusticia. Pro quo sciēdū q̄ q̄libet x̄p̄ianus deo tenet̄ iusticia. et ꝓximo iusticia. et sibiipsi iusticia. Et sic debet vnicuiqꝫ q̄d suū est reddere. si vult saluari et iust⁹ inueniri. Primū q̄d q̄libꝫ hō tenetur deo ē obediētia. Nā sicut adā expuls⁹ est de parad. ꝓpter inobedientiā. sic et nos intrare debem⁹ celū ꝑ obedientiā. Vn̄ q̄libet tenetur deo obedire in suis p̄ceptis q̄ sunt scripta in manibus et in pedib⁹ hoīs. In pedib⁹ ꝓpter decē articulos pedū. In manibus ꝓpter decē digitos manuū. Ideo aūt scripta sūt in p̄dictis ꝑtibus corpis ad designādū q̄ p̄cepta diuina debēt regulare ī nobis manuū operationē. ne in opib⁹ nostris ꝯtra diuina p̄cepta faciamus: et dirigere gressus affectōis ne precepta diuina trasgrediamur. Math. xix. Si vis ad vitā ingredi serua mādata. ¶ Et est etiā sciendu q̄ nō solū deo et ei⁹ p̄ceptis tenemur obedire: sꝫ etiā p̄latis et p̄ceptis ecclesie loco dei. vn̄ Ber. Obediētia q̄ maiorib⁹ p̄betur deo exhibet̄. Vn̄ sciendū q̄ qn̄ sacerdos vel pleban⁹ tuus p̄cipit tibi ieiunare vel festiuare. tunc sic adimplere debes ac si x̄ps ꝑ se tibi p̄cepisset. vn̄ Luce. x. Qui vos audit me audit. et q̄ vos spernit me spernit. Hoc isti nō aduertut q̄ in dieb⁹ festiuis laborāt. Contra quos dr̄ Exodi. xx. Non facies in eo ē opus. Ex quo ꝑꝫ q̄ q̄cunqꝫ sabbatu violāt laborādo. vel mercatijs intendēdo. vel etiā q̄ venerā in diebus festiuis exercet sicut rustici q̄ qn̄qꝫ ad quattuor vel q̄nqꝫ miliaria eūt in diebus festiuis. sic q̄ nō audiunt mis[s]as vl̄ sermonē. Et sūt q̄ vadut in diebus festiuis ad forū et emūt et vendūt et mala ꝯsuetudine et ꝓpter lucrum temporale. Insup qui sabbatinis diebus in nocte nimis diu laborāt. et sic de alijs. Isti oēs grauiter deū offendut et insup puniunt̄ a deo. Primo in rebus tꝑalib⁹ ꝑ infortunia. s. q̄ captiuant̄. vel a raptoribus spoliant̄ vel eq̄ coꝝ ledunt̄ vel moriunt̄. vel domus coꝝ igne ꝯburunt̄. vel q̄ tempestas deuastat segetes coꝝ. vel alia infortunia talibus accidunt q̄ sic depauperant̄. Secūdo puniuntur q̄nqꝫ in corpe. vt. s. q̄nqꝫ tales infirmantur ꝑ mensem vel ꝑ duos. vel q̄nqꝫ cadūt et frangūt crura vl̄ brachia. et sic de alijs et tūc oportet eos festiuare cum merito deberēt laborare. q2 qn̄ laborauerūt cū festiuare debuerunt vn̄ Salomō. Per q̄ q̄s peccat ꝑ hec et punietur. Tercio puniunt̄ in aīa q̄d est maximū q2 quotiēs scienter festū soluūt totiens mortaliter peccant: et aīam ꝓpriā occidūt. Exodi xxxi. Qui polluerit sabbatū morte moriatur. Qr deo multu displiceat violatio festiuitatū ꝑꝫ ꝑ tale exemplum. Vn̄ legit̄ in vete. testa. Nūe. xv. q̄ tpe Moysi et Aaron factū ē. cū filij israel essent in solitudine: et inuenissent hoīem colligentē ligna in die sabbati obtule

runt cū moysi et aaron ⁊ vniuerse multitudi
ni q̄ reduxerūt eū in carcerē nescientes q̄d d̄ eo
facere deberēt. Dixitq̄ dñs ad moysē. Mor
te moriatur homo iste, obruat eū lapidibus
oīs turba extra castra. Cūq̄ eduxissent eum
foras obruerūt eū lapidib⁹, ⁊ mortu⁹ ē sicut
p̄cepat dñs. O si oēs illi iā lapidari deberēt
q̄ festa soluūt. quot tūc essēt lapidādi cū mul
ti sūt q̄ iā minime festa curāt. B Et sciēd̄
est q̄ hi q̄ ī dieb⁹ festiuis peccāt: grauı⁹ peccāt
q̄ si in aliis dieb⁹ peccarēt. Sicut q̄ chorizāt
in diebus festiuis q̄d maius ē pctm̄ q̄ labo
rare manibus. Augu. Meli⁹ est ī die dñica
arare q̄ chorizare. Idē etiā Aug. Oīs mot⁹
petulātie: saltus est ī p̄fundū doace. Jō quā
to altius ī choreas saltaueritis: tāto p̄fundius
ad infernū cadetis. Un̄ exemplū legit̄ de cho
rea q̄ ī epatu cameracēsi q̄dā puella cantile
nis ⁊ choreis assidua erat. ⁊ p cantū ⁊ pulcri
tudinē corpis ad malā p̄cupiscentiā multos
alliciebat. Quā semel cātantē in chorea cōfe
stim turbo rapuit. ⁊ in altū deferēs illā spūs
maligni crudeliter vberabāt ⁊ diuersis flagel
lis ac diuersimode flagellabāt. ictus q̄dē au
dierūt plurimi: s3 videre nō poterāt ⁊ flentē
mulierē audierūt in aere clamantē ⁊ eiulātē.
Et post modicū interuallū cecidit mortua ni
mis horribilis advidendū q2 collū et oīa mē
bra ei⁹ fuerūt crudelit̄ fracta. S3 aliq̄ sūt q̄ vo
lūt se excusare in pctīs suis dicētes. Ante cē
tū annos hoīes chorizauerūt: sic et hodierna
die merito facere possūt. Quib⁹ r̄ndeo q̄ etiā
añ centū annos hoīes ad īfernū descenderūt
sic et adhuc hodierna die faciūt. q2 mal⁹ vsus
non excusat pctm̄. sicut d̄r in decre. Cōsuetu
do male inuenta q̄to diuturnior: tanto peri
culosior. xxiiij. q. i. Scisma. vñ etiā Isid. Cō
suetudo auctoritati cedat: prauū vsum lex et
ratio vincat. Nam ratio humana dictat cho
reas esse pctm̄. q̄uis p̄suetudo approbet. tñ
remorsus p̄sciencie cōtradicit. Gre. Hoc erit
in p̄suetudine illicitū: q̄d rōne p̄stat esse phi
bitum. Un̄ illi stulte faciūt q̄ choreas asserūt
non esse pctm̄. Un̄ legit̄ exemplū q̄ q̄dā iu
uenis audito in quodā sermone q̄ chorea es
set inferni ianua ecōtra ipe asserebat eam esse
portam p̄solationis et tpalis leticie. et nō eē
verum sicut sacerdos in ambone dixit. Quē
ideo in p̄ma chorea lapis angularis coram
omni populo cadēs sup eū interfecit: et terra
ī p̄spectu toti⁹ ppl̄i eū absorbuit. D Silr
illi grauiter peccāt q̄ ī diebus festiuis visitāt
tabernas ⁊ se iebriāt. cū tñ oīs ebrietas q̄ ex
p̄posito fit. sp est pctm̄ mortale: ⁊ est grauı⁹
pctm̄ in die festiuo q̄ in alio die. Silr illi qui
in dieb⁹ festiuis exercent suā luxuriā ⁊ carnis
voluptatē. Un̄ narrat Gre. in dyal. Q̄ que
dā legitima a suo viro legitimo sabbato d̄ no
cte cognita. cū in die dñica se p̄cessioni īmge
ret a dyabolo arripiebat̄ et multū vexabat̄. ⁊
si hoc fit ī legitimis p̄sonis. quāta pena p̄cu
bitus illegitim⁹ plectendus est. I Silr in
telligendū est de ieiunio q̄d a p̄sbytero preci
pit̄. vt cū diligo corpus meū q̄ p̄tra p̄ceptū
eccl̄ie paratus sum comedere dieb⁹ ieiuniorū
cū tñ bene possem ieiunare et nolo corp⁹ me
um intm̄ grauare. et sic soluo ieiuniū sine cau
sa ab eccl̄ia preceptū. Unde Vermā. de schil
ditz dicit. Q̄ qñ q̄s inordinate gule vel p̄cu
piscentie inheret tanq̄ vltimo fini ita q̄ talis
p̄temnēs deū paratus sit p̄cepta dei et eccl̄ie
transgredi. vt delectatōnes gule assequat̄ ta
lis grauiter peccat. Nā quicūq̄ soluit ieiuni
um ab eccl̄ia p̄ceptum sine causa et ratiōe. et
ex p̄temptu non vult obedire peccat mortali
ter totiens quotiēs. K Pro quo sciēdū
q̄ qñ sabbato die vel q̄nta feria occurrit ieiu
niū ab eccl̄ia p̄ceptū et si q̄ feriā sextā nō pos
sūt silr ieiunare. tūc simplr sexta feria debent
comedere. ⁊ ieiuniū preceptū ab eccl̄ia debēt
seruare ad q̄d tenent̄ sub p̄cepto. Un̄ Hiero.
Ingratū est spūi scto q̄cq̄d deo obtuleris ne
glecto eo ad q̄d teneris. Et in hoc plures ho
mīes simplices errāt. q̄ simplicē sextā feriā ie
iunāt: ⁊ ieiuniū ab eccl̄ia p̄ceptū soluūt. L

Scd̄o q̄libet tenet̄ deo satisfacere p offen
sis q̄bus eū sepius offēdit peccādo. S3 dice
res. Quō possum deo satisfacere: cū tam mul
tipliciter ⁊ grauiter p̄tra deū deliq̄. R̄ñdeo q̄
deus est misericors. nā q̄ncunq̄ vera citer ha
bes illa tria ī te. Primo q̄ doles de oīb⁹ pec
catis p̄teritis. Scd̄o q̄ p̄ponis ampli⁹ nunq̄
velle peccare mortalit̄. Tercio q̄ p̄ponis p̄fi
teri et satisfacere scd̄m p̄siliū p̄fessoris. tūc de⁹
ex sua mīa indulget tibi oīa pctā tua. Ezech.
xviij. In q̄cunq̄ hora pctōr ingemuerit ⁊c.
Ergo null⁹ debet desp̄are. etiā q̄ tūcunq̄ ma
gnus pctōr sit. Ber. Maior ē dei pietas q̄ q̄
uis iniq̄tas. Sicut eñ scintilla ī medio maris
ita ad mīaz dei oīs malicia hoīs. Imo gau
diū est āgelis ⁊ oībus sctīs in celo de p̄tritōe
⁊ p̄uersiōe pctōꝝ. Lu. xv. Gaudiū ē āgel' dei

sup vno pctōre penitētiā agēte. Bern. super
Cant. Gaudēt angeli in pūersione pctōꝝ
salutē hoīm sicientes. Lacrime em̄ penitētiū
sūt vinū eoꝝ. M Tercio tenet̄ qlibꝫ de
ex caritate regratiari de suis bn̄ficijs. vn̄ ber.
Dignū ē deo sp grās agere q nunq̄ cessat no
bis bn̄facere. Vn̄ qlbꝫ r̄gr̄iandus ē vt ql q̄
bn̄ficio dei hoc faciat cū grāꝝ actōe. sicut cū
sumimus cibū vel potū vel indum̄ vestimē
tū. ⁊ sic d̄ aliꝫ. sꝫ heu plures sūt ingrati q bn̄
ficia dei nō recognoscūt: s₃ vtūt̄ donis dei si
ne gratiaꝝ actōne. De qbus Aug. dic. li. de
ciuit. dei. Quisqs bn̄ficia dei nō videt cecus
est. nec laudat ingratus est. quisqs in laudan
do reluctat̄ insanus est. Sic heu plures sunt
q abutunt bn̄ficijs dei peccādo ptra deū q in
hoc grauit deū offendut. vn̄ ip̄e dic p ps. Re
tribuebāt mihi mala p bonis. Qui deꝰ bn̄fe
cit illis dādo illis sanitatē. fortitudinē corpꝯ
diuitias ⁊ honores. Et ip̄i malefaciūt pec
cādo cū eisdē bonis ptra deū ⁊ cū bis q̄ recipiūt
q a deo recipiūt diabolo seruiūt. Et tales sicl
grati merent̄ puari iā habitis. nec sunt digni
de recipiēdis. Vn̄ Aug. dicit. Q̄ deꝰ dedit
gratis tollit ingratis. vn̄ Ber. Accipiēdis idi
gnꝰ est q fuerit de acceptis ingratꝰ. Ergo si a
licui aliqd̄ infortuniū acciderit sicut cū tempe
stas segetes deuastauerit. vel eqꝰ vl vacce mo
riunt̄. vel aliud qdcūqꝫ infortuniū sibi i corpe
vel i rebꝰ acciderit. hoc ip̄e pctis suis ascribe
re dꝫ qꝛ forte de bn̄ficijs dei ingratꝰ fuit. ⁊ bo
na et bn̄ficia dei male expēdit. ergo deꝰ hoc
infortuniū sup eū pmisit. ⁊ dicere cū ps. Iu
stus dn̄s in oībꝰ vijs suis: et scūs i oībus
opibꝰ suis. Ex quo patꝫ q si volumꝰ q deus
nobis dona ⁊ bn̄ficia sua multiplicet. tūc de
bemus forte de pceptis deo regratiari. Criso.
sup. Mat. Gratiaꝝ actio ē inuitatio ad plꝰ
dandū. N Et p oībus bn̄ficijs dei debe
mus deo grāꝝ actōnes referre de sua amara
morte et passione. qꝛ hoc ē deo valde acceptū
⁊ homini valde meritoriū. Alber. mag. Sim
plex recordatio seu meditatio passionis xp̄i
plus valet. q̄ si qs integrū annū ieiunaret in
pane ⁊ aq. vel si quotidie corpꝰ ⁊ flagellis ce
derēt̄ vsqꝫ ad effusionē sanguis. vel q quotidie
die legeret vnū psalteriū. Vn̄ sacerdos q si
bō est pfessꝰ ⁊ verus penitēs tūc nō pōt ma
ius seruitū deo exhibere. q̄ sua amarā mor
te et passionē deuote meditari. Vn̄ qlibꝫ hō
oīdie debꝫ habere spālē memoriā de passiōe

xp̄i ⁊ cū petere vt xp̄s educat statū suū i bonū
finē. vt fructu passionis eiꝰ nō priuet̄. Et qcun
qꝫ vellet honorare passionē xp̄i ⁊ orare tot pr̄
noster quot vulnera xp̄s sustinuit. tūc deberꝫ
orare p integꝝ annū singulis diebꝰ. xv. pr̄ nr̄
⁊ cōpleto anno tūc cuilibꝫ vulneri xp̄i obtu
lisset vnū pr̄ nr̄. Et hoc ē deo valde acceptū
⁊ homini meritoriū. Nā qcunqꝫ libēter hono
rat et meditat̄ passionē xp̄i. vel audit libēter
loq̄ de passione xp̄i talis dꝫ habere bonā speꝫ
q xp̄s eū adhuc ducet statū suū in bonū fi
nē. O Itē sciēdū q heu plures mali xp̄i
ani sūt q passionē xp̄i nō honorāt: sꝫ xp̄m rur
sum crucifigūt vt sunt illi blasphematores q
iurant p vulnera p mortē et p sanguinem xp̄i.
Tales xp̄iani peiores sūt iudeis. q tm̄ semel
xp̄m crucifixerūt. sꝫ xp̄ianꝰ blasphemus totiēs
xp̄m crucifigit. quotiēs ex corde blasphemat. apls.
Rursum crucifigētes filiū dei. Aug. Nō minꝰ
peccāt q xp̄m blasphemāt regnantē in celis q̄
q eum crucifixerūt ambulantē in terris. Iteꝫ
blasphemi sunt deteriores canibus qꝛ canes
nō mordēt suos dn̄os q eis bn̄faciunt. sed ap
plaudēt ip̄is sꝫ blasphemꝰ eodē ore quo māu
bibit et bn̄ficia dei recipit deū blasphemat.
ps. Retribuebāt mihi mala p bo. ⁊c. Eccle
sias. Pascet et potabit ingratos et adhuc a
mara audiet. Mirū eiā ē q deꝰ vnq̄ pmit
tit crescere vinum in abundantia cum tot blas
phemie sibi a potatoribus vini inferunt̄. q lic
ip̄os inebriant. et postmodū grauiter deum
blasphemant. Item blasphemia est peccatū
dyabolicū. Apoca. xvi. Blasphemauerūt de
um celi p doloribus. Hoc intelligit̄ de illis q
sunt in inferno. q pter magnitudinē doloris
et pene deū blasphemāt. Ergo blasphemia ē
loqla infernalis. ⁊ blasphemus hꝫ linguā dia
bolicā. qꝛ diabolus loq̄tur p blasphemū. sic
sp̄ūs sanctus loq̄tur p hoīem bonū ⁊ deuotū.
vn̄ Mat. x. Non enī vos estis q loqmini. sed
sp̄ūs pris vestri q loq̄t̄ in vobis. Quō auteꝫ
blasphemia et illa iuramēta. s. dicēdo p deū
et p deū sc̄os sint mortalia vel venialia. hoc
qre alibi ser. cxiij. F. Itē quō blasphemi pu
niant̄ a deo. ⁊ parētes q pmittūt pueros su
os iurare et blasphemare. ⁊ alij hoīes xp̄ia
ni q pmittunt in domibus suis deo cōtume
lias inferre q̄ grauiter peccant. Hoc qre alibi
ser. cxxiij. I. P Quantū ad scd̄aꝫ parteꝫ
sr̄monis sciēdū ē q tria tenemur primo
Primo tenemur cū diligere ⁊ ei offerre ppter

deū dimittere. Nā oēs sum[9] frēs. ergo frater
na charitas ꝛ fidelitas dꝫ esse int̄ nos. qꝛ oēs
sum[9] a deo creati ꝛ ab adā et eius ꝓgeniti. et
oēs habem[9] vnā ꝛ eandē fidē. vnū baptis-
mū. vnā hereditatē ꝛ patriā in celo. vbi vn[9]
alterū cordintime diliget plusq̄ hic pr̄ et mr̄
vnq̄ dilexerūt filios suos. Nā oēs nos mu
tuo diligim[9] ꝛ cognoscim[9] in celo: etiā q̄ nō
centū vel mille annos vixerūt. Nā hic chari-
tas incipit: ꝛ ibi in celo perficit̄. qꝛ illic ꝑfecte
vnusq̄sq; diliget suū ꝓximū: ꝛ ꝓpt̄ illā chari
tatē tunc gaudet de merito alteri[9]. Anselm[9].
Unusq̄sq; intātū gaudet de alterius merito
quātū de suo ꝓprio. Et illa charitas quā i ce
lo tunc simul habituri sum[9] dꝫ nos inducere
ad diligendū ꝓximū in p̄nti. amicū in deo.
ꝛ inimicū ꝓpt̄ deū. Cōtra hoc faciūt illi q̄ no
lūt indulgere suis offēsorib[9]: sꝫ semꝑ cogitāt
de vindicta sup ꝓximos. et tales stant i ma
lo statu: qꝛ ꝑ rancorē illū ꝛ vindictā oīa bo-
na opera sua ꝑdūt. et mortē eternā incurrūt.
i. Joh. iij. Qui nō diligit fratrē manet i mor
te. Idē. Qui odit fratrē suū homicida est. Su-
ple supplicium. Ex quo patet si volum[9] saluari
oportet nos indulgere inimicis nostris: ꝛ ha
bere charitatē ꝛ fidelitatē ad ꝓximos: sine
qua charitate fraterna nemo videbit deum.

Secundo tenemur ꝓximis si volum[9] iusti
inueniri. q̄ nō debem[9] eis nocere. neq; in re
bus: neq; in fama: neq; verbis: neq; factis.
Nam qui infert ꝓximo damnū in rebus suis
facit contra septimū p̄ceptū: nō furaberis. Nō
tantū facta. Circa qđ querit̄ vtrū in re parū
ua cōmittat̄ furtū sicut in re magna. De illa
materia quere supra sermo. cxliij. B. Silr̄
nō debes ꝓximo nocumentū in fama inferre
ei detrahēdo. qꝛ detractio est maius pctm̄ q̄
rerum ablatio. Et hoc quere supra ser. xci. F.

Tertio q̄libet tenet̄ dicta ꝛ facta ꝓximi i me
liorē p̄tē interp̄tari. Ubi q̄rit̄ vtrū oīa dubia
in meliorē partē sint interp̄tāda. ꝛ vn̄ oriat̄
iudiciū temerariū: ꝛ q̄ grauiter peccāt q̄ ꝓxi
mos suos sic iudicāt. De ista materia q̄re ser
mo. xc. B. D Quātū ad tertiā partē isti[9]
sermonis sciendū q̄ q̄libet q̄ vult iust[9] inue-
niri tenet̄ tria sibipsi. s. q̄ cū istis trib[9]. s. cum
bonis temp̄alib[9] cū corpe ꝛ cū aīa mereat̄ vi
tam eternā. Hoc quere ante sermo. d. M.

Itē de vno cōfessore. Sermo. dv. Quo
modo seruire tenemur deo.

Euge bone et fi-

delis intra i gaudiū dñi tui. Ma
tha. xxv. Sciendū q̄ dñs de[9] cre-
auit cuncta sibi ad seruiendū. ps. Quoniam omnia
seruiunt tibi. Eccle. xliij. Omnia obediunt ei.
Etiā gaudet de oībus que fecit. q̄n̄ oīa sibi
seruiūt. Sap. viij. Letatus sum in oībus ꝛc.

Q Plus tñ diligit seruiciū duarū creatu
rarū q̄ oīm aliarū creaturarū. videlicet hoīs
et angeli: quibus solis ꝓ mercede dat vitā
eternā. Ratio aūt hui[9] est: qꝛ hee sole seruiūt
ei ex libero arbitrio: et ex amore. De seruicio
oīm creaturarū dicitur Judith. xvi. Adonay
dñe magnus es tu: tibi seruit omnis creatu-
ra: ꝛ non est q̄ resistat tue voluntati: nisi due
creature. s. angelus mal[9]: ꝛ hō mal[9]. hee due
liberi[9] seruiunt vilissimo inter oīa. s. pecca-
to q̄ deo optimo. Oēs alie creature seruiunt
ei. Nam ei seruiunt angeli ꝛ archāgeli: et oīa
supiora. sol ꝛ luna. aer terra: ꝛ oīa q̄ i eis sūt
et oīa media. Purgatoriū seruit ei purgādo
venialia. infern[9] vindicando ꝓ eo mortalia:
et sic de alijs. Sꝫ vt dixi sol[9] duab[9] creaturis
dat vitā eternā ꝓ suo seruicio. pl[9] tñ gaudet
de seruicio hoīs q̄ angeli. quo ad hoc: qꝛ licꝫ
angeli seruiāt ei ab initio mūdi vsq; ad finē.
hoīes vo tēpe breuissimo. s. x. vel. xx. vl. xxx.
vel. xl. vel. lx. annis tantū. tñ remunerat ho
mines tm̄ ꝓ illo breuissimo seruicio q̄tū an
gelos ꝓ illo longissimo. Et q̄ est ratio: qꝛ sic
placet diuine beniuolētie. Et qꝛ non solū ser
uit ei hō et dilectione sicut angelus: sic etiā cū
multo labore qđ nō facit ang[illegible]. Pl[9] et. hō
laborat in vni[9] diei seruicio: q̄ oēs angeli la
borauerūt a mundi initio. Ideo singulariter
delectat̄ de[9] in opib[9] bonis q̄ hoīes faciūt.
Iuxta illud Sap. viij. Delicie mee esse cū filijs
hoīm. eo q̄ simul cū dolore et dilectione ser-
uiūt sibi. Unde etiā habebūt duplicē stolā. scꝫ
glorificationē corporis: ꝛ aīe. Intantū etiā dili
git ꝛ gaudet de[9] de hoīs seruicio: vt oīs leti-
cia oīm patrū de filiorū suorū ꝓfectu: siue sint
reges: siue pape: siue ep̄i effecti ꝛ hmōi. Immo
siue sint suscitati a mortuis: siue curati ab in
firmitatib[9] grauissimis. modicā vel nihil sit
[illegible] gaudij qđ h[illegible] de[9] [illegible] qđ bene fac
iust[9]. Prouerb. xxiij. Exultat gaudio pr̄ iusti.
Unde ꝓ p̄nti sermōe tria sūt dicēda. Primo q̄re
merito deo seruire debeam[9]. Scđo q̄ de[9] prin
cipalit̄ seruicia req̄rit a nobis vt ei placeam[9]

Tertio exemplū. R Quātū ad primū sci
endū ꝙ merito debemꝰ deo seruire ꝓpt̄ sex.
Primo ꝓpter creationē. qꝛ ꝓpt̄ hoc deꝰ nos
creauit vt ei seruiamus. p̄s. Ipse fecit nos et
nō ipi nos. Nā ad seruiendū sibi cōcessit no
bis corpꝰ cū mēbris. s. pedes ad ambulādū.
manꝰ ad palpandū. oculos ad videnduʒ. os
ad loquēdū. ⁊ sic de alijs. Et ista oīa mēbra
et vires corpis ⁊ aīe exercenda sūt in seruicio
dei. Et q̄ alit̄ vtit̄ mēbris suis q̄̄ ad qd̄ deꝰ si
bi cōcessit: fur est corā deo. Hoc illi aduerte
re deberēt q̄ exhibēt mēbra sua ad seruiēduʒ
mūdo potiꝰ q̄̄ deo. Secūdo tenemur seruire
deo ꝓpter emptionē. qꝛ p̄cioso sanguine suo
emit nos ad seruiendū sibi. i. Cor. vi. Empti
enī estis precio magno. glorificate et portate
deū in corpe vestro. Oportet ḡ vt dn̄o serui
amus ꝙ ei sanguinē suū quē ꝓ nob̄ fudit ꝑ
soluamꝰ. alioq̄n sanguis eiꝰ aget cōtra nos ī
die iudicij. Tertio tenemur seruire deo ꝓpter
impensi seruicij recōpensationē. Nā recōpen
sare debemꝰ deo seruiciū quo ipse nobis priꝰ
seruiuit. Esa. xliij. Seruire me fecisti in pecca
tis tuis: prebuisti mihi labores in iniq̄tatibꝰ
tuis. Oīa enī q̄ xp̄s fecit in carne: q̄si quedaʒ
seruitꝰ fuerūt, videlicet ꝙ fleuit. p̄dicauit. ora
uit. ieiunauit: ꝙ infirmos curauit. ꝙ dorsum
suū ꝑcutiētibus exhibuit. ꝙ faciē suā cōspul
ꝑmisit. ⁊ ꝙ patibulū suū ipse portauit. ⁊ a
marā mortē in patibulo crucis sustinuit. In
sup seruit nob̄ cū corpe et sanguīe suo in pre
senti vita: ⁊ etiā in agone nos cibādo. Qua
re merito sibi econuerso seruire tenem̄. ex quo
nobis hic. xxxiij. annis seruiuit. Quarto tene
mur deo seruire ꝓpter ꝓmissionis obligatio
neʒ. ꝓmisimꝰ enī ei in baptismo ꝙ ei seruire
vellemꝰ. Vn̄ p̄s. Redde altissimo vota tua.
Multo enī meliꝰ est nō vouere q̄̄ post votū
ꝓmissa nō reddere. Quīto tenem̄ deo serui
re ꝓpter quotidianā bn̄ficiorꝝ erogationē: q̄
oīa nemo explicare valet. p̄s. Quid retribuā
dn̄o ꝓ oībꝰ q̄ retribuit mihi. Nā xp̄s bn̄facit
nobis quotidie dando nob̄ sanitatē corpis.
diuitias rerū. et tollerādo nos in pctīs ad pe
nitentiaʒ. Insup bn̄facit nobis cū creaturis.
Nā terra bn̄facit nobis sustinēdo ⁊ pascēdo
nos dū viuimꝰ. hospitādo nos vsq̄ ad iudi
ciū post mortē. Aqua nobis seruit lauādo et
potādo. Aer flatū dādo. Ignis calefaciēdo.
illuminādo. nociua ꝯburēdo: ⁊ cibaria coq̄n
do. Seruiūt etiā nobis celestia. s. sol in die. lu
na ⁊ stelle in nocte. Etiā supcelestia seruiunt
nobis. Vn̄ ad Hebre. i. Nōne oēs sūt admini
stratorij spūs in ministeriuʒ missi, ꝓpter
eos q̄ hereditatē capiūt salutis. Hoc totū fe
cit nobis vt ei seruiremꝰ. S Sexto tene
mur seruire deo ꝓpter eterne mercedis expe
ctationē. vn̄ Math. v. Gaudete et exultate
qm̄ merces vr̄a copiosa est in celis. Nā xp̄s
exaltaturꝰ est sibi seruiētes. Hoc ptʒ p̄mo in
exaltatione sctē crucis q̄ seruiuit deo breui tē
pore ⁊ duro seruicio: et ita exaltata est a deo.
Augu. Crux trāsijt de penis latronū ad fron
tes impatorꝝ. Quid faciet suis fidelibꝰ si tan
tū honorē cōtulit penis suis. scʒ clauis. coro
ne. lancee. ⁊ cruci. Secūdo ptʒ ꝙ xp̄s exaltatu
rus est sibi seruiētes. qꝛ seruos suos reputat
suos frēs ⁊ sorores. Math. xij. Quicūq̄ fe
cerit volūtatē p̄ris mei q̄ in celis est. ipse meꝰ
frat̄. soror. ⁊ mater est. In quo xp̄s multū dis
simil̄ est diuitibꝰ mūdi huiꝰ q̄ sibi seruientes
vident̄ nō reputare hoīes. imo minꝰ charos
vident̄ habere eos q̄̄ iumēta sua. Tertio ptʒ
ꝑ dictū euāgelij qd̄ est dulce verbū. Joh. xij.
Ubi suʒ ego illic ⁊ minister meꝰ erit. Non sic
faciūt diuites huiꝰ seculi: q̄ magnū dedecꝰ si
bi reputant si ministri eorꝝ sedeāt cū ipsis ad
mensaʒ eorꝝ. Quarto qꝛ ipe redditurꝰ est vicē
sibi seruientibꝰ. Cū enī ꝯuenerint a ministerio
ipe eis ministrabit. iuxta illud Lu. xij. Et tran
siens ministrabit illis. Vn̄ sciendū ꝙ si aliquis
mille annis ministraret xp̄o vt ipse vnica ho
ra econuerso ministraret ei in celo. nō esseʒ hoc ni
mis. ⁊ tn̄ ꝓ singulis bonis quibꝰ ei ministrabi
mus si in bono ꝑseuerēmꝰ ministrabit ipe nob̄
plusq̄̄ cētū milia annorꝝ. Et hec ministratio est
faciei eiꝰ ostēsio. De q̄ p̄s. Saciabor cū appa
ruerit ḡlia tua. Nulli etiaʒ, taliꝰ seruit̄. qꝛ sibi
fidelit̄ seruiētibꝰ dabit regnū eternū. Lu. xij.
Nolite timere pusillus grex. qꝛ cōplacuit p̄ri
vestro dare vob̄ regnū. ⁊ hoc regnū hʒ bona
oīm re. norū. p̄s. Regnum tuū regnū oīm se
culorū. Imo in tantū remunerat: vt dicat cui
dā seruo sibi fidelit̄ seruienti. s. abrae: ⁊ simili
ter adhuc viuentiq̄ʒ. Suscipe celuʒ ⁊ numera
stellas si potes. q. d. Sicut nec potes nume
rare stellas: sic nec multitudinē remuneratio
nū mearꝝ q̄s dabo mihi seruientibꝰ. Imo vt
pl̄ꝰ dicā tantā mercedē dabit vt nullꝰ hoīm ī
terra vel angelorꝝ ī celo hāc valeat ad plenū
estimare vel numerare. Job. xxviij. Nescit hō ꝓ
ciū eiꝰ. Seq̄t̄. Volucres q̄ʒ celi. i. angelos la
tet. T Quātū ad secūdū sciēdū ꝙ deꝰ p̄nci
palit̄ sex seruicia req̄rit a nob̄ vt ei placeamꝰ.

Primū seruitiū est vt pctā pterita p penitētiā
diluamus. qr nullū seruitiū sine illo placz deo
Ergo optet nos ptritōem: cōfessione: et satis
factionē habere de pctis pteritis. vñ Isi. de
sum. bo. Ille penitētiā digne agit q̄ reatū suū
satisfactione legitima plāgit. Et nihil ē q̄ do
mino placet inter oīa in pctōre sicut penitere
et amplius a pctis cessare. Hoc sic pbat. qa
si dares deo oīa bona tpalia q̄ habes et oēs
paupes pasceres. et infinitas ecclias et mona
steria pstrueres. deo totū hoc nō placeret nisi
peniteres et a pctis cessares. Scōm seruitiū
est vt vitijs viriliter resistem⁹. hoc seruiciū su
pra modū diligit deus. Et i signū hui⁹ tunc
remunerabit vnāquāqz victoriam quā qs ha
bet pugnādo cōtra vitia. Ber. Quotiēs resti
teris totiēs coronaberis. Amb. Corona pre
posita ē subeūda sūt certamina nemo poterit
coronari nisi vicerit. nemo aūt pōt vincere ni
si ante certauerit. Terciū seruiciū est vt mūdū
et oīa q̄ mundi sunt toto corde spernamus.
Sed diceres. Quō hoc fieri debet: Rñdeo q̄
homo cogitare debet mortē ppriā. et sic facil
lime pōt ptēnere mundū et oīa q̄ in eo sunt.
vñ Hie. Facile cōtemnit oīa. q̄ se cito noue
rit moriturū. Vñ memorandū est homini q̄
nudus vadit ab hinc. et hoc valet ptra auari
ciā. vñ Job. i. Nudus egressus sum de vtero
matris mee. et nudus reuertar illuc. Si enim
haberes cētū milia florenoꝝ. qd tibi pdesset
cū nullū tecū recipes. Et aūt hō sub terra se
pelief hoc valet cōtra supbiā. Eccli. x. Quid
supbis terra et cinis. Et q̄ hō erit cib⁹ vermiū
valet ptra voluptates carnis. Quare eñi sic
delicate nutris corpus tuū: qd in breui erit ci
bus vmiū. Job. xvij. Putredini dixi pat me⁹
es. mater mea et soror mea vmibus. Quartū
seruitiū est vt in bonis opibus iusticie: mie r
deuotionis exercitemus nos. Mie quo ad
paupes q̄bus subuenire debemus. Deuotio
nis quo ad meditatione passionis xpi. Quin
tū seruitiū est. vt studiose vtutib⁹ insistamus
Aliud eñi est in bonis opibus se exercere: ali
ud vtutibus īsistere. licet vtrūqz ex altero cre
scat et pficiat. Sicut ex semine spica r seges
crescit et in segete et i spica ecōuerso semē cre
scit. sicut se hñt bona opa r vtutes Ex opib⁹
eñi bonis vtutes pficiūt augētur r roboran
tur. r ex vtutibus bona opa pullulāt. Sicut
cū qs est patiēs in aduersis: hūilis in psperis.
et caritatiuus ad deū et ad proximū. Sextu ser
uitiū est vt deo p puram pscientiā fideliter libe
reamus. Nā qd est meli⁹ in reb⁹ q̄ bona pura
ra pscientia. Ber. Magne diuitie sunt bona
pscientia. Et reuera qd in rebus melius. qd
in corde dulcius: qd in terra quietius atqz secu
rius bona psciētia: Sic ecōuerso qd est peius
q̄ habere malā atqz lesam pscientiā. vñ Isi
do. de sum. bo. dicit. Nulla pena grauior est
mala psciētia. Vis aūt nūq̄ esse tristis viue
bene. bona pscientia gaudiū sp habet: reus
animus nunq̄ est securus. ¶ Quantū ad
terciū nota exemplū q̄ oīa seruicia q̄ facim⁹
nō debēt pncipaliter fieri ppter celū intrādū
nec ppter infernū euadendū. sed solū ex cari
tate dei q̄ debet nos mouere ad seruiendum
deo. Unde legitur in vitas patrū q̄ erant duo
fratres iuuenis et antiqu⁹ iuuenis erat ver⁹
seruus xpi. Et diabolus inuidēs ei. venit ad
antiquū dicens. Ego sum angelus dei r ha
beo tibi referre aliqua ex iussu dei de quibus
maxime doleo. Scias q̄ frater tuus iunior ē
filius dānationis eterne et seruiciū suū qd ex
hibet deo: sibi non pdest ad vitam eternam.
Et hoc dicto recessit. Et antiqu⁹ post hoc qñ
cūqz vidit iuuenē sp ingemiscebat. Quo cōsi
derante tandē dixit. Pater mi quare tristiciā
ex aspectu meo habes: Rñdit et dixit ei sicut
sibi reuelatum fuit ab angelo malo. q̄ rñdit.
Noli tristari. Si eñi ordeo dānari dānabor: si
saluari saluabor: sicut deo placuerit ita fiat
Nō eñi seruio deo ppter regnū celoꝝ: sz ppter
suā caritatē et bonitatē quā habet ad me: et
ppter suā passionē quā sustinuit ppter me.
Si vult mihi dare regnū celoꝝ pōt. si infernū
certū pōt. Et sequēti nocte venit angel⁹ dei.
et manifestauit sem q̄ alter angelus fuisset
dyabolus. Et dixit sibi q̄ ille iuuenis ex illa
constātia magis meruisset q̄ prius omnib⁹
diebus vite sue vnq̄ meruisset.

De confessoribus. Ser. clvi. Q̄ peniten
tiam non debemus differre.

Estote parati qr

qua hora nō putatis filius hoīs ve
niet. Luce. xij. Mat. xxiiij. Marci.
xiij. In vbis pmissis mouemur ad penitētiā
r ad vite emēdationē. vt. s. preparemus nos
ad mortem vt nos dñs cum venerit paratos
inueniat. sicut iste sanctus confessor. N. para
tus inuentus ē. Vñ dicit dñs ad nos. Estote

parati rc. ℞ Pro quo sciendū ꝙ non de
bem⁹ differre penitentiā nrām vsq; ad mortē
nec etiā debem⁹ in pctīs ꝑseuerare. sed cito a
pctīs resurgere. et hoc ꝓpter q̄nq;. Primo qꝛ
quāto diutius q̄s manet i pctīs. tāto pl⁹ one
rat. vñ Gre. Pctīn qḋ ꝑ penitētiā nō dilu. f.
mox suo pondere ad aliud trahit. Et nō post
modū minus pōt resurgere a pctīs cū sic pec
catis aggrauatur ps. Appone iniq̄tatē sup
iniq̄tatē rc. Ille q̄ nō pōt pondus leuare cū
puū est: quō leuabit q̄n maius ē. Insup sta
tus pctōris valde periculosus est. vñ legitur
Gen. iij. q̄ similiter dn̄s ab adā cū ipē peccasset. ꝟ
vbi esset ad designandū ꝙ pctōr debet seipm̄
querere vbi sit an in bono statu. an in malo.
Et cū ꝯsiderat statum suū periculosū hoc am
monere ipm̄ debet ad penitentiā agendam.
Qz aūt peccator stat in magno periculo pōt
ostendi. primo in hoc ꝙ omni die dietam fa
cit ad eternā damnationē. Ergo peccator me
rito debet cogitare vias suas quo vadat ꝛ cō
uertere pedes suos iuxta illud. ps. Cogitaui
vias meas. et ꝯuerti pedes meos in testimo
nia tua. Itē qꝛ peccator est in terra inimicoꝝ
suoꝝ quibus se subiecit peccando. vñ Augu.
de ꝟbis dn̄i dicit. Audatior est q̄ cū vno pctō
mortali dormit ꝙ qui cū septē hostibus de
morte sua inimicē obligatus ꝯfligit. ℣
Itē pctōr cū se diligēter inspicit et cōsiderat.
tūc est in magnis angustiis posit⁹. Nā si sup
videt cognoscat deū quē offendit. q̄ sibi mul
ta bona fecit. et ipē sibi ecōuerso, multa mala
retribuit. vñ ps. Retribuebat mihi mala pro
bonis rc. Si infra infernū quē certitudinali
ter meruit ꝛ sine dubio habebit nisi dominꝰ
eū adiuuerit. vñ ps. Nisi dn̄s adiuuisset me
paulominus habitasset in inferno aīa mea.
Nam peccando homo appropinquat ad por
tas inferni. ps. Appropinquauerunt vsq; ad
portas mortis. Nam inter aīam peccatoris ꝛ
infernū: nullū est mediū. nisi egress⁹ anime a
corpe. et in puncto ingressus ad infernū. vñ
Job. xxi. Ducunt in bonis dies suos. et i pūn
cto ad inferna descendūt. Si retro: tūc videt
tēpus qḋ inutiliter expendit in quo diabolo et
mundo seruiuit. Ber. Nihil ꝑciosius tēpore.
Si ante tūc videt et cognoscat mortē ꝓpinqꝫ
et extremū iudiciū vbi deo redditurus est ra
tionē de omnib⁹ cogitatōibus ꝟbis ꝛ op. h⁹
nisi h emēdauerit et satisfecerit. Scḋm qḋ
debet nos mouere ad ꝑparandū nos ad pe
nitentiam dum sani sumus est hoc ꝙ qui nō
vult penitere dum sanus est et pōt. q̄ñq; de
merꝫ ꝙ non pōt q̄n libēter vellet. s. qui distu
lit vsq; ad mortē. qꝛ tūc ꝑ nimio dolore impe
ditur vsus rōnis ꝙ obliuiscit anime ꝓpter ni
miū dolorē quē habet in corpe. vñ Gre. Cū
egritudine deprimeris nil aliud cogitare. po
tens preter illud qḋ sentis. ps. Sup dolorē
vulnerū meoꝝ addiderūt. vñ etiā Alber. ma
gnus. Una potentia existente in actu alie mi
nus possunt. Ibi aūt tactus maxime patit
in infirmitate et dolore corpis quare intelle
ctus minus pōt iudicare de preteritis. Unde
Arist. iij. ethi. Terribilissimu omniū terribi
lium est mors. Uñ ꝓpter nimiū dolorē q̄n
ꝙ homo in agone obliuisci. suū ꝑmouet etiā
dei et Marie. et oīm sanctoꝝ. vñ Vic. Qz il
lic rapitur intentio mentis vbi est vis doloris.
Uñ multotiens hō pre nimio dolore corpis
ꝑdit vsum rationis. et q̄d sentiendū sit de illis
q̄ ꝑdunt vsum rationis in agone. q̄re aū ser.
lexix. D. ℞ Terciū qḋ debet nos admo
nere ꝙ non differamus penitentiā nostrā vs
q; ad mortem: est ꝙ si q̄s in agone penitētiā
agat. tunc incertum est vtrū ex timore vel amo
re seruili peniteat. Unde alber. magnus. Ra
rū ē ꝙ aliquis ex amore in fine vite sue peni
teat. Unde Petrus de palude dicit. Raro ini
quit est ꝙ in morte incipiat vera penitentia.
Augu. Penitentia in morte satis periculosa
est. quia non inuenitur in sacra scriptura nisi
vnus. s. latro: qui in fine vere penituit. Ille vt
nullus desperet. solus vt nullus ꝑsumat. quia
in sano homine penitentia est sana. in infir
mo infirma. in mortuo mortua. Idē Augu.
Si q̄s positus in vltima voluntate voluerit
accipe penitentiā fateor non illi negamus qḋ
petit. sed non possumus securitatem dare ꝙ
bene hinc exeat. Si securus hinc exeat nescio
penitentiā dare possumus. securitatē aūt da
re non possumus. Nunq̄d dico damnabit' sꝫ
nec dico saluabitur. Uis ergo a dubio libera
ri. vis q̄dem incertum euadere. age penitētiā
dum sanus es. Si sic agis dico tibi ꝙ secur⁹
es. Nā si deus videt illā intentionē in corde
peccatoris in morte ꝙ si speraret de infirmi
tate euadere. vellet viuere sicut prius in pec
catis. et si videtur conteri et confiteri et dis
ponere testamentum et elemosynas elargiri
et promittere satisfacere lesis. et inungi. et cō
municare. et inuocare sanctos: si nūꝙ hec oīa

facit tantū: q: timet eo mori ⁊ eternaliter dā- narı: ⁊ nulla dilectio dei vel odiū peccati mo uet eū. quia si diutius dare eı viuere vellet et diuti⁹ peccare eternaliter dānabitur. q: so la charitas est que saluat hoīes nō timor ser uilis. B Exemplū legit q̄ quidā valde delicatā vitā duxit: ⁊ alia multa peccata ppe trauit. Tandem p infirmitatē tactus timore mortis confessionem fecit. peccata defleuit. emendationē vite pmisit. viaticū accepit: et inunctus est ⁊ mortu⁹. Cum corp⁹ vt pote no bilis ⁊ diuitis viri cū magna pompa secula- ris glīe tumulatū est. Et erat eadem die tan ta serenitas vt ipse aer videretur famulari exe quijs. Dixerūt aūt adinuicē hoīes. Multa bona ꝑstitit de⁹ illi homini. q: nihil defuit ei eoꝝ que homo xp̄ianus habere debet. Diui- nis munitus est sacramentis. aer in ei⁹ mor- te est serenatus: et cū magna gloria est sepul tus. Post paucos dies ille defunct⁹ appruit cuidā socio suo: dicēs se esse dānatū. Qd cū ille soci⁹ miraret ⁊ unde expauesceret. penitē- tiam ⁊ confessionē: ⁊ sacramēta ⁊ vnctionem cōmemorās. ⁊ q̄ ita deuote ⁊ cōpuncto cor- de ⁊ cū lacrimis esset confessus: ⁊ sacramēta cū magna deuotōne pcepisset vt sibi videba tur. rñdit defunct⁹. Unū bonū mihi defuit: sine quo nu lū bonū valet ⁊ pdesse pōt. qd est et illud inq̄t: Rñdit: charitas. Quia oīa q̄ feci. s. cōfitendo. sacramēta pcipiendo. feci ex timore mortis ⁊ pene iferni ⁊ eterni iudicij et non ex charitate. et ergo illa oīa nihil mihi pfuerūt ad salutē. sed si ex charitate illa fecis- sem salu⁹ fact⁹ fuissem. sꝫ q: illa ex solo timo re feci: ideo nihil mihi pfuerunt. q: sola chari tas liberat hoīem a morte. C Quartum est q̄ si etiā veram penitentiā quis in agone egerit sic q̄ deus indulgeat sibi culpā: tamen adhuc pena ⁊ satisfactio remanet. ⁊ pptera tādiu purgat in purgatorio: qd hic i breui tē pore psoluisset si tēpestiue penitētiā egisset. Et scd̄m Augu. Ignis purgatori⁹ miro mo do grauis est: q̄uis eternus non est. superat tū omnē penā quā homo vnq̄ passus est in hac vita vel pati pōt. Et de hoc quere exem plū infra ser. cix. B. Hoc diligēter q̄libet pen sare deberet: et hic tempestiue penitere: ⁊ se a pctis cauere. q: nō solū p magnis pctis q̄s grauiter punietur: sed etiam pro venialibus. Ergo q̄libet debet seipm hic punire in eodē corpore ⁊ in eisdem membris in quibus pec- cauit. Quia scd̄m Augustinum. Nullum bo num irremuneratum: et nullum malum im- punitū remanebit. Et Salomon dicit. Per que quis peccat: per hec et punietur. Ergo si in crapula et ebrietatibus vixisti: tūc hic per ieiunium ⁊ abstinentiā debes corpus tuum castigare: et sic hic satisfacere. Si in luxuria: tunc debes corpus flagellare. Si in delicijs corporis. sicut cum mollibus vestibus et le- ctisternijs deum offendisti: tunc iam debes asperam vestem induere et quandoq̄ dure iacere. Si autem chorizasti: tunc iam ire de- bes nudis pedibus ad ecclesiam: ⁊ satisface re potius hic in presenti vita q̄ in futuro. Si militer quilibet debet esse patiens in infirmi tatibus quas quandoq̄ deus suis charis a- micis dat pro purgatorio. Unde dicit per p phetam Naum i. Afflixi te. suple in presenti. non affligam te. suple in futuro. Et hoc debe mus a deo desiderare: vt nos hic a peccatis nostris puniendo expurget. Unde Augusti- nus. Hic vre hic seca: vt in eternum parcas. Unde Gregorius. Misericorditer adhibet deus temporalem seueritatem: ne eternā in- ferat vltionem. Ideo hic quibusdam parcit: vt eos in eternum feriat. Alios vero hic ferit nō parcendo: vt in eternum parcat. Itē secun dum q̄ est bonum signum salutis et charita tis dei quando quis hic diu infirmatur in eo dem corpore et in eisdem membris cum qui bus deum longo tempore offendit: ⁊ sic diu in peccatis iacuit. Unde Grego. in li. moral. Diuina dispensatione agitur vt prolixiori vi cio plixior egritudo cruciat. D Sꝫ q̄rit q̄diu q̄s in purgatorio puniend⁹ sit scd̄m dei iusticiā p solutione pene vni⁹ peccati morta lis. Rñdetur et satis pbabiliter q̄ q̄s tot an nis deberet puniri p satisfactione vnius pec- cati mortalis: quot sunt dies in septē annis. Et ratio est: quia in presenti scd̄m veram iu- sticiam debet septennis penitentia iniungi p vno peccato mortali. Unde dicitur in decre. Penitentia peccati mortalis sunt septem an ni. xxi. q. ij. Hoc sanctum. Sed in purgato- rio datur ibi annus pro die vna. Quia dñs dicit per prophetā illis qui hic tempore gra tie et misericordie penitent. vt habetur Eze- chiel. iiij. Diem pro anno dedi tibi. Dies. sci licet in presenti tempe gratie: et misericordie pro anno. sꝫ in futuro: vbi erit tpūs iusticie. Similiter pōt pbari hoc in filijs israel: qui

p.xl.annos fuerūt in deserto ppř pctā sua re
tardati anteꝙ intrauerīt in terrā ꝓmissionis:
qui si nō peccassent in.xl.diebus intrassent.
Et sic ꝓ qlibet die datus est eis ann⁹. Ex his
dictis ptz ꝙ aliq̄ aie ꝓ longū tpūs punietur
gūr in purgatorio. Nā i vno āno sūt.ccclxv.
dies.et in septē annis sunt bis mille q̄ngen
ti q̄nquagintaquinqꝫ dies. Modo ꝑ tot an
nos scđm merā iusticiā deberet q̄s ardere in
purgatorio ꝓ vnō pctō mortali. Hoc non at
tendūt luxuriosi ꝙ ꝓ vno actu tot annis pu
niendi sūt. Siſr ebriosi et supbi choꝛizātes
et blasphemi:mendaces ⁊ maledici:inuidio
si:⁊ iracūdi:auari ⁊ accidiosi:ieiunia:et festa
ab ecclia ꝑcepta trāsgredientes:et sic de aliis
pctōrib⁹. Sꝫ tñ vtrū ista ꝓbatio sufficiēs sit
iudicio discretorū relinquo. Sed tñ vt videt
satis credibile apparet. E Itē sciendum
ꝙ null⁹ ꝓpterea desperare debet. qꝛ iam du
cta intelligenda sunt scđm merā iusticiā dei.
sed deus misericors est:et contritio et erube
scentia confessionis et satisfactio in presenti:
que fit per bona opa que quis facit. Simili
ter tribulationes et infirmitates et ꝑsecutio
nes quas quis patienter et voluntarie susti
net multū de pena purgatorij delent. Simi
liter et suffragia que fiunt ꝓ animab⁹ valde
ipsis prosunt et eo citius liberentur a purga
torio. Unde legitur in dyalogo Cesarij ꝙ q̄
dā debebat esse duo milia annoꝝ esse in pur
gatorio:⁊ in duobus annis ꝑ suffragia vni⁹
episcopi ⁊ aliorū bonoꝝ hoīm liberatus fuit
a purgatorio. F Item legitur in dyalo
go Cesarij ꝙ quidā adolescens in claraualle
receptus in cōuersum factus est opilio ouiū.
Qui oues pascens in agro apparuit ei conso
brinus suus nuper defunctus. Quē interro
gans vnde veniret respōdit. Mortuus sum
⁊ magnis penis torqueor. At conuersus.po
teris ne iuuari? At ille.si potero habere tres
missas i ordine vestro mox liberabor. Mox
conuersus ad monasteriū festinās:que vide
rat et audierat priori indicauit. Cui prior gra
tanter respōdit. Ego vnam celebrabo:alias
duas duobus sacerdotibus iniungā. Dictis
autē missis iterū ille apparens conuerso gra
tias egit dicens. Beneficio missaruꝫ saluat⁹
sum. Nec miraui debes si tantum valet dñici
corpis immolatio ⁊c̄. Item legitur ꝙ quidā
ꝑuincialis habuit fratrē cardinalē qui appa
ruit ei post obitū dicēs se esse in maximis pe
nis purgatorij:et ꝙ illas deberet sustinere ꝑ
xv.annos. Et prouincialis frequēter dix celebra
uit ꝓ aīa illi⁹ missam vnā. Tunc apparuit ei
splendidus ⁊ regratiabat charitati sue:⁊ di
xit ꝙ per illaꝫ missam esset liberat⁹ a purga
torio:et dixit se iam ad celū trāsituꝝ. Quin
tū est ꝙ ille q̄ tardat suā confessioneꝫ vsqꝫ in
agonē mortis ⁊ extremitatē vite.et si vere ⁊
bene peniteat:tamen minorē gloriā habebit
in celo. Naꝫ valde dissimiles erūt in premio
ille q̄ in extremis penitet:⁊ ille q̄.xxx.vel.xl.
annis deo seruiuit. Unī dicitur in euangelio
Joh.xiiij. In domo patris mei mansiones
multe sunt. De hoc quere ante sermo.xx.J.

De virginibus. Sermo.clvij.

Simile est regnū celorū thesauro abscōdito in agro ⁊c̄. Math.xiij. Per istuꝫ thesaurū
intelligitur virginitas:que est thesaurus su
per oms thesauros. Unī Eccle.xxvi. Non est
condigna ponderatio cōtinentis aie. Unde
ꝑ presenti de virginib⁹ tria sunt dicēda. Pri
mo de virginitatis dignitate. Secundo que
xp̄s requirit in sponsis suis.s.in virginibus.
Tertio exemplū. B Quantū ad primuꝫ
notādū ꝙ beate sunt cōiugate.beatiores vi
due.beatissime sunt virgines. Nam isti tres
status differūt sicut lux solis. lux lune.et lux
stellarū. Itē differūt sicut aurum: argentū: ⁊
plumbū. Unī Aug. de bono coniugali dicit sic.
Sicut bonū erat ꝙ martha satagebat occu
pata circa frequēs ministeriū sanctoꝝ.sꝫ meli
us q̄d maria magdalena sedēs audiēs vbū dei.
Ita etiā bonū Susanne in castitate cōiuga
li laudam⁹:sed bonū vidue anne magis.sed
tñ bonuꝫ virginis marie anteponim⁹. Unde
etiā Damascen⁹ li.iiij. Quanto angelus ho
mini est superior tanto ꝟginitas nuptiis est ho
norabilior. Sꝫ diceret aliq̄s. Quare ꝟgines
sunt beatiores. Rn̄det ꝙ ꝓpter ꝟginū digni
tatē. Nam xp̄s in nouē dignitatibus priuile
giauit dignitatē virginū:que significate sunt
ꝑ nouē choros angeloꝝ. Primū priuilegiuꝫ
est:qꝛ virginitas est thesaurus incomparabi
lis super omnes thesauros. Nam oīa regna
mundi ⁊ omne aurū:⁊ omēs lapides precio
si:non possunt comparari virginitati. Et in
signum huius xp̄us commendando virgini
tatem comparat eam thesauro:dicēs in ver
bis premissis. Simile est regnum celorum

thesauro ꝛc. Secundū priuilegiū est ꝙ vir
ginitas est vita angelica. Ambro. Qui nō nu
bunt et vxores nō ducunt: sicut angeli in ter
ris sunt. Hiero. etiā dicit. In carne preter car
nē viuere nō est vita humana: sed angelica.
Quid enī sunt virgines nisi hoīes celestes: ꝛ
angeli terrestres. vñ Ambro. in li. de officijs
Supgredit̄ virginitas ɔditōnē humane na
ture: p quā hoīes angelis assimilant̄. Ter
tiū est ꝙ virgines sūt regnū celoꝝ. Nam de⁹
habitat in eis. Lu. xvij. Regnū dei intra vos
est. Quia sicut xp̄s regnat in celo in sanctis:
sic in terra in ꝟginib⁹. Bern̄. in ep̄la. Sola ē
castitas q̄ in hoc mortalitatis loco et tempe
quendā statū īmortalis glīe representat. Q
aūt xp̄s in virginib⁹ regnat ptz. q: virgines
sunt dei refectio. Canti. ij. Qui pascitur inter
lilia. i. virgines. Etiā ip̄e xp̄s pascat eas cum
sua dulcedine. et merito: q: ipse delicias car
nis relinquūt. ideo in xp̄o delicias inueniūt.
De qua dulcedine dicit Bern̄. Cibus aīe est
gratia dei dulcissimus: suauis: et omnē hn̄s
in se suauitatem et delectamentum saporis.

Quartū priuilegiū est libri vite inscriptio.
Nam ip̄e virgines a xp̄o sunt scripte in libro
vite. Apocal. iij. Habes pauca noīa: que nō
coinquinauerunt vestimenta sua. Et subdit̄.
Et non delebo nomina eorum de libro vite.
Et de hoc gaudere debent virgines: ꝛ nō in
vanitatibus huius mundi. sicut in risibus ꝛ
ludis. Mathei. v. Gaudete q: nomina ve
stra scripta sunt in celis. Unde Augustinus
Gaudia virginū xp̄i sunt de xp̄o. in xp̄o. cū
xp̄o. post xp̄m. per xp̄m. ꝓpter xp̄m. Quin
tum est ꝙ virgines sunt ornatus celi ꝛ pulcri
tudo ecclesie. Eccle. xliij. Species celi gloria
stellarū. id est virginū. Quia sicut stelle celū
ornant: sic et virgines ecclesiā. Stelle enim
in die latent: et in vespere apparent. sicut in fi
ne mundi in resurrectione nouissima claritas
virginum apparebit. Unde de quolibet iu
sto dicitur illud Mathei. xiij. Fulgebunt iu
sti tanꝗ sol. Sed virgines que mundiciam
cordis ꝛ corporis seruauerunt: tunc pre cete
ris oībus clariores erunt. Unde Ambrosi⁹
in libro de virginitate dicit. Pulcritudinem
quis potest maiorem estimare decore virgi
nis que amatur a rege. probatur a iudice. de
dicatur domino. consecratur deo. Sed mali
et luxuriosi tunc erunt deformes. nigri. ꝛ gra
ues. passibiles. et immortales. quia mors fu
git ab eis. Sed casti tunc lucebunt pre alijs:
sicut stella differt a stella scd̄m apostolum.

Sextum priuilegium est: ꝙ xp̄us speciale
dilectionem habet ad virgines. Quamuis
enim omnes bonos homines diligat: tamē
specialiter virgines pre omnibus diligit.
Prouerb. xxij. Qui diligit cordis mundiciā
habebit regem amicum. Beda super Lucā.
Sicut xp̄s in summa pace natus est: vt se pa
cem diligere ostenderet. ita de virgine natus
est: vt se virginale decus diligere demonstra
ret. Unde etiam Hieronimus. Plus ceteris
amat xp̄us virgines. Quia sponte tribuunt
quod eis non est imperatum. Septimum
est ꝙ habebunt specialem aureolam. Est au
tem aureola additio ad gloriam electis com
muniter debitam. Pro quo notandū ꝙ vir
gines. martyres. et predicatores. habebunt
specialem aureolam. Unde queritur vtrum
virgo que violenter corrumpitur perdat au
reolam. Respondetur scd̄m sanctū Thomā
ꝙ non. dummodo propositum virginitatis
habet: nec consentit in actum. Unde legitur
de beata Lucia ꝙ dixit. Si me inuitam vio
laueris: castitas mihi duplicabitur. scz ꝓpter
virginitatem et iniuriam quam pateretur: si
corrūperetur. Unde dicitur in decretis. Dum
virginitas sine consensu corrumpitur: meri
tum castitatis duplicabitur. xxxij. q. v. ca. i.

Item queritur vtrum illa que in carne est
virgo: sed propositū habet contra[illegible]
trimoniū ꝛ in tali proposito m[illegible]
habebit aureolam. Respondet[illegible]
ad aureolam consequendam re[illegible]
positum perpetue virginitatis. Unde Alber
tus magnus et sanctus Thomas dicunt: ꝙ
per solum consensum in actū carnalem per
ditur virginitas: cum in mēte consistat. Sed
recuperari potest. vt patet in Johanne euan
gelista: quem xp̄us de nuptijs vocauit. ergo
si talis virgo in agone peniteret ꝛ mutaret ꝓ
positum: sic aureolam acquireret. Et est sci
endū ꝙ virginitas carnis perdita nunꝗ re
cuperari potest. Unde dicitur in decretis. De
us non potest facere de corrupta virginem.
xxxij. q. v. Si paulus. Unde etiam Hieroni
mus. Audenter loquor cum omnia possit de
us. suscitare tamen non potest virginem post
ruinam. Ualet quidem liberare de pena: sed
non valet coronare corruptam. Unde etiam
Isidorus de summo bono. Omne peccatum

per penitentiam recipit vulnerum sanitatē.
virginitas autem si labitur nulla penitentia
reparatur ad integritatem. Queritur vtrum
melius sit seruare virginitatem cum voto q̃
sine voto. Respondetur q̄ melius est seruare
cum voto. quia homo se totum offert deo per
votum. Unde sicut maius est dare arborem
cum fructu q̃ solum fructum sine arbore: sic
etiam est de virginitate que seruatur cum vo-
to: et de virginitate que seruatur sine voto.
Nam sicut plus peccat qui post votum fran-
git promissum: sic etiā plus meretur seruan-
do votū. Attamen nō est leuiter vouendum.
quia quando postmodū matrimonium con-
trahunt grauiter xp̄m in hoc offendunt. De
hoc quere supra sermone. xxvi. P. Octauū
priuilegium est q̄ virgines sunt sponse xp̄i.
Nam ipse xp̄s est summus pontifex de quo di-
Leuitici. xxi. Summus pontifex virginem du-
cet vxorem. Et ex hoc sequit̄ q̄ ipse virgines
sunt regine quia habent xp̄m regem glorie pro
sposo. ps. Astitit regina a dextris tuis in ve-
stitu deaurato zc. Unde etiam Cyprianus in li-
bro de virginitate. Uirginitas est soror an-
gelorum. victoria libidinū. regina virtutū. pos-
sessio omnium bonorum. Nonum priuilegiū est q̄
virginitas principatū tenet tam in celo q̃ in
terra. Unde Hieroni. In omni sexu z gradu
pudicitia obtinet principatum. Notanter dicit
sexu z gradu: quia duo sunt sexus .s. masculin⁹
et femininus. In masculino tenet principatū
xp̄s. in feminino gloriosa virgo maria. Item
in gradu. In prophetis Johēs baptista. In
predicatoribus noui testamenti Paulus qui
est virgo. Unde z preponitur Petro in sigillo
pape. z frequēter depingitur rome ad dextrā
xp̄i: z petrus ad sinistrā. et prēt in ecclesia ipsi⁹
beati petri. In euangelistis beatus Johan-
nes euangelista: qui est virgo. In martirib⁹
beatus stephanus prothomartir: et lauren-
tius qui sunt virgines. In confessoribus ni-
colaus z martinus: qui sunt virgines. Ergo
honorabiliores sunt virgines coram deo ho-
minibus z angelis. P Quantum ad se-
cundum sciendum q̄ xp̄us tria requirit in sua
sponsa: quorum si vnū defuerit non sibi pla-
cet illa sponsa. Primum est pulcritudo que
consistit in puritate conscientie. Unde Canti.
iiij. Tota pulcra es amica mea: z macula nō
est in te. Ergo quanto conscientia virginis est
purior: tanto corā xp̄o ipsa est pulcrior. Ideo
virgo diligenter debet custodire faciem ani-
me. id est conscientie. non solum a nigredine
peccati mortalis: sed etiam a puluere venia-
lium. quia venialia maculant animam: sed mor-
talia denigrant. Et ponitur exemplum q̄ ali-
quādo denigratur ymago q̄ videri non pōt
et aliquā obscuratur q̄ videri pōt: sed nō ple-
ne discerni. Et propter hanc differentiam dicit
Grego. Ueniale obscurat. mortale obtene-
brat. Ergo sicut vxor solet faciē suā lauare z
eam mundam seruare et frequenter specula
inspicere. vt si viderit in speculo aliquam ma-
culam in facie statim eam deponat. sic virgo
xp̄i lauare debet faciem conscientie sue p con-
tritionē z confessionē. z specula inspicere. id
est mandata dei considerare. Unde beatus
Grego. Specula sunt mandata dei. Et si de-
prehendat aliquā maculā. illā per cōfessionē
abluat. Unde Bern. dicit. Ama confessionem si
affectas decorē. Secundū qd̄ xp̄s requirit in
sua sponsa est nobilitas. quia nō sufficeret q̄
spōsa sua esset pulcra: nisi etiā esset nobilis.
Hec autē nobilitas attenditur in honestate
morum z custodia sensuū. Et quāto honesti⁹ z
meli⁹ custodit̄ tanto est nobilior. Canti. vij.
Q̄ pulcri sunt gressus tui. Unde honestas
sponse xp̄i stat in hoc q̄ nullus malū loquat̄
de ea: sz vt alij edificent̄ de cōuersatione ipsi⁹.
Ut autem teipsum custodias ab omnib⁹ il-
licitis oculos tuos auerte. Unde Gregori⁹.
Non licet intueri qd̄ nō licet concupisci. Item
custodire debes aures ab auditu malorum.
Isido. Nulla autē tuā sermonū impudicitia
subrepat. Nam⁹ sermo cito polluit mentes: z
facile agitur qd̄ libēter auditur. Itē custodi-
re debet manus ab illicito tactu: z pedes ab
init. lib⁹ discurs. b⁹. vñ Bern. Solent virgi-
nes que vere virgines sunt semper esse pauī-
de z nunq̃ secure. Ut autem corpus virginis
custodiat̄ z bñ regat̄. tunc oportet eā mode-
rantiam z abstinentiā tenere. quia p abstinen-
tiam caro domat̄. Unde Hugo de sancto victo-
re. Parca enim vita occidit vicia. libidinem ex-
tinguit. virtutē nutrit. animū roborat. mentē
ad celestia eleuat. Tertiū qd̄ xp̄us requirit
in sponsa sua sine quo alia duo nō valent est
sapientia. Et illa attenditur in locutione di-
screta. Nam sponsa xp̄i debet se custodire in
verbis. vt dicere possit cum p̄s. Os meum lo-
quetur sapientiā. Et populus qui audit eam
loquentem dicere possit illud p̄s. Diffusa est

gratia in labijs tuis ppterea bndixit te deus in eternū. Qualis aūt dz esse v̄ginis sermo ostēdit sctūs Hie. dicēs. Sit sermo v̄gis prudēs modestus et rarus. vñ dicit Ambro. Custodi v̄go vias tuas vt nō delinquas ī lingua tua Nā et vana loq̄ plerūq; crimen ēxurgit. Bona v̄ba loq̄ est signū bonitatis ī corde. et ecōuerso mala loq̄ est signū puersi cordis Mat. xij. Ex abundātia cordis os loq̄tur. Ergo dū virgo vel mulier turpia v̄ba loq̄tur signū est mali cordis. Criso. sup Math. Quale cor h3 vnusq̄sq; talia verba loq̄tur et opa facit. Ansto. iiij. ethi. Qualis vnusq̄sq; est taliter dicit et taliter opatur. et taliter viuit. Quartū qd̄ xp̄s req̄rit ī sua sponsa sine quo predicta non sufficiunt ē diuitiar̄ abundantia. Et hee diuitie consistunt in virtutibus. Vñ Greg. Vere diuitie non opes s3 virtutes sunt. ergo sponsa xp̄i debet habere humilitatem. exemplo marie que de se ip̄a dicit. Respexit humilitatem ancille sue. Unde marie virginitas deo non placuisset si humilis non fuisset. Ex quo p3 q̄ castitas non pdest sup̄be virgini. Vñ Aug. Melius est humile coniugiū q̄ sup̄ba virginitas. Itē sponsa xp̄i debet seruare obedientiā et frangere ppriā volūtatē. q2 hoc ē valde meritoriū. Eusebius in ep̄la. Illū die tantū te bene vixisse puta in quo ppriam voluntatē abnegasti. et desiderijs tuis restitisti. Hie. Tantū virtuti adijcies q̄tum voluntati pprie subtraxeris. Item sponsa xp̄i debet seruare caritatē quia caritas est optima virtutū et q̄a castitas sine charitate deo non placet. Bernar. Castitas sine caritate est lampas sine oleo. subtrahe oleum et lampas non lucet tolle caritatem et castitas non placet. Unde Grego. sup Ezechielē. Antiquus inimic⁹ in nobis castitatem si sine caritate fuerit non timet. q2 ip̄e nec carne p̄mitur nec in eius luxuria dissoluitur. Ex q̄bus patet q̄ virgo christi quanto plus habet de humilitate. de obediētia: et de caritate. et de ceteris virtutibus. tanto est ditior. Et hee diuitie tam nobiles sunt q̄ solus deus operatur eas in nobis. Gala. iij. Qui tribuit vobis sp̄m operatur virtutes in vobis. Unde etiam Augu. Uirtus ta3 nobilis est vt nullus eam nisi solus deus operetur ī homine. Quintū q̄ xp̄s req̄rit est qd̄ sponsa sua sit sana et non languens. Hec sanitas aīe attēditur in agilitate. quia inter omnia signa sanitatis precipuum est agilitas in membris. Unde sponsa christi debet se esse agilis ad bona opera. Sed virgo pigra que diu dormit et bene et laute comedit est languens et multum infirma. Similiter virgo illa que de mane visitat ecclesiam et seruit deo et post prandium vadit ad choream et seruit mundo. est claudicans coram deo. Unde ipse dicit p prophetam. Usq; quo claudicatis in duas partes etc. Sextum qd̄ xp̄s requirit et sine quo predicta non sufficiunt est q̄ sponsa christi sit fidelis in amore sui sponsi. sic q̄ nulli placere desideret nisi soli christo. Ap̄ls. Uirgo cogitat que dei sunt et quomodo placeat deo. Uirgines enī que sponse christi sūt non debent diligentiam adhibere sup ornatum corporis. sed sup ornatū aīe. vñ Cyprianus in epistola. Quid ergo virginibus cum terreno cultu et corruptibilib⁹ ornamentis. q̄dum placere hoibus satagunt deū offendūt Vñ etiam Augu. in li. ad sacras virgīes. Dominica v̄go nec ornatu capitis nec habitu nec oculis erectis. sed cum vultu ad terram deposito pcedat: ne in seviles inducat amores. Et si non pereat: alijs pditōnis causa nō existat Unde sponsa christi diligenter debet se cauere ab illicito amore et a carnis libidine: quia virginitas carnis cum corruptione mentis similis est sepulcris ab extra speciosis et intus plenis spurcitijs. Unde Hiero. Nōnulle sunt virgines carne non spiritu quarum corp⁹ est integrum sed anima corrupta. Sed illa virginitas hostia est christi cuius nec mentem maculat cogitatio nec carnem libido. Unde etiam Isid. de sum. bo. Uirgo carne et non mente nullum meritum habet in repromissione. vñ etiam Aug. Felicior enī mihi videtur mulier nupta q̄ nuptura. v̄go habet enī illa qd̄ ista cupit. illa vni placere studet. ista multis. Unde virgo que est sponsa christi attendere d3 q̄ vxor fidelis facit quicquid scit placere marito suo. sic et ip̄a debet facere xp̄o. Ite3 sicut vxor non ostendit signa familiaritatis alijs viris in presentia sui mariti. sic nec virgo in presentia xp̄i qui vbiq; presens est. et omnia verba. mores. et facta sue sponse considerat. Sed quantum ad tercium sciendum q̄ ve illis qui inhonorant virgines quas christ⁹ sic priuilegiauit et sibi preelegit: vt sint sponse ipsius. Nam christus tales maxime punit.

De hoc quere exemplum ante sermone xcvi. U.

Aliud sermonē de virginibus. scilicet de spūali matrimonio. quere supra ser. xxiiij. K

De angelis Sermo. lviij.

Angeli eorū semper vident faciem patris mei qui in celis est. Math. xviij. Ex quo hodierna die peragitur festum sancti michaelis et omniū angelorum. I Ideo i pñti sermone de angelis quatuor sūt dicēda. Primo quare festū angelo♃ solēniter est celebrandum a nobis. Rñdetur ꝓpter tria. Primo ꝓpter multitudinem angelo♃ quo♃ festū hodie peragimus. Circa qḋ queritur vtrum angeli sint in aliquo magno numero? Rñdetur secundū sctm̄ Tho. ꝙ sic. Nam excedūt omnē innumerabilē et visibilem multitudinē. Unde etiam Dyonisius in de celesti hierarchia. Excedentes numerū nostro♃ materialiū corporum. Apoca. vij. Uidi turbam magnā quam dinumerare nemo poterat. Facilius enim qs stellas celi guttas maris. et folia arboruꝫ numeraret ꝙ numeruꝫ angelo♃. Modo si festū vnius sancti solenniter est celebrandū. qd tūc de festo tot angelorum. Secundo vt ipsis angelis vicem recōpensemus. Gaudent enī de nostra conuersione ⁊ de bonis nostris. vñ et nos etiam hodie gaudere debemus de ipsis. vñ Luce. xv. Gaudium est angelis dei super vno peccatore penitentiā agente. vñ etiā Ber. sup Canti. Gaudent angeli in cōuersione peccato♃ salutem hoīꝫ sitientes. Lacrime enī penitentiū sunt vinū eorum. Tercio vt ꝑ honorem quē hodie ipsis exhibemus, puocemus eos ad seruiendū nobis in futurū. Nā hodie expirat annus seruitij eo♃. Nonne merito vno die sunt deuote a nobis honorandi q̄ nobis ꝑ totum annum singulis diebus seruierunt et nos custodierunt. Nunꝙ enī aliqs nostrum vixisset ꝑ annum nisi angeli eum custodiuissent. ps. Angelis suis deus mandauit de te vt custodiant te in omnib⁹ vijs tuis Ergo q̄cunqꝫ desiderat vt angeli sibi ī futuro anno seruiant hodie debet eos deuote honorare: et festum eo♃ solenniter celebrare. K

Secūdo q̄ritur quare angeli seruiūt nobis hoībus? Rñdetur ꝙ triplici rōne seruiūt nob Prima ratio est caritas quā habēt ad saluteꝫ nostrā. q2 ꝑfecte diligunt nos et multos since rius ꝙ pater vel mater soror vel frater. Et nūꝙ aliqs mātū desiderauit bonū cognati sui sicut ipsi desiderant bonū nostrum et saluteꝫ nostram. Secunda ratio est ꝓpter xp̄ꝫ. et eo ꝙ xp̄s est frater noster. et mariā que est domina angelo♃ et mater nostra. Tunc ipsi angeli in hoc ꝙ nobis seruiunt honorant xp̄m q̄ est frater noster. Uñ ps. Narrabo nomen tuuꝫ fratribus meis. Et Joh. vlti. dixit Jesus ad mariā magdalenam. Uade ad fratres meos et dic eis. Ascendo ad patrem meum ⁊ prēm vestrum. Ubi xp̄s nominat nos fratres suos Et ergo sicut fratres alicuius regis honorantur a subditis ipius regis. sic et nos honoramur ab angelis tanꝙ fratres regis celestis. Tercia causa est ꝓpter seipos, q2 ruina eorum est ꝑ nos reparanda. Et etiam ꝓpter meritū ipsorum accidentale. Circa qḋ queritur vtrū homines assumantur ad ordines angeloruꝫ. Respondetur ꝙ omnes electi assumuntur ad ordines angelorum. Quidam ad inferiores. quidam ad medios, quidaꝫ ad superiores secundū diuersitatem meritorum suoruꝫ. vt dicit Gregorius. Sed beata virgo super oīs choros angeloruꝫ exaltata est. Unde canitur de ea. Exaltata es sancta dei genitrix super choros angelorum ad celestia regna. Iteꝫ queritur vtrum gaudium custodientis angeli augeatur ex beatificatione hominis custoditi? Respondetur secundum Bonauenturam ꝙ essentiale premium ex hoc non augetur: sed accidentale. Nam angeli ministrādo alijs bona opera faciunt, ideo premiū accidentale merentur. L Tercio est sciendum ꝙ angeli seruiunt nobis in vita. in morte. et post mortem. In vita seruiūt peccatoribus penitentibus et perfectis. Peccatoribus seruiunt primo in hoc ꝙ custodiunt eos ne a demonibus totaliter occidant. Nam cum quis peccat mortaliter. tunc immediate demeruit ꝙ demones ei collum frangerent et ducerent eum ad infernum. Sed sancti angeli arcent demones vt non possint exercere malicias suas in peccatorem vt libenter facerent. Unde quicunqꝫ peccator longo tempore. scilicet per decem vel viginti annos vixit in peccatis de hoc regratiari debet deo et angelis ꝙ eum in talibus peccatis sic custodierunt. Secundo seruiunt peccatoribus vt cum non desistunt a peccatis. tunc frequenter reprehendūt, ⁊ admonēt eos

vt satisfaciãt et a peccatis cessent: et ꝓponũt ipis peccatorib' interi' sepe ꝙ ꝑ momẽtaneo peccato penã eternã incurrãt. gl'iam eternã ꝑdãt. τ xp̃o ꝑ oĩbus laborib' suis nõ satisfaciãt. Tertio seruiũt peccatorib' in hoc vt cũ desistere a pc̃tis nolũt tñ sepe eos retrahunt ne tñ peccẽt quãtũ volũt. Sepe eni eis fuit volũtas τ defuit facultas. et hoc ex ꝓuidentia angeloꝝ. Et in signũ hui' legitur Numeri. xxij. ℭ cũ balaã iret ex auancia ad maledicendũ pplo isrl'. sedẽs sup asinã ab angelo sancto impedit' est. qꝛ angel' euaginauit gladiũ: quẽ cernẽs asina auertebat se in via: et iunxit se parieti τc̃. Tunc balaã asinã pcussit: τ ip̃a locuta est. Cur me cedis? Sic angelus impedit aliq̃n hoĩem a peccato vt saltem eternaliter minn' puniat. ℳ Itẽ q̃ritur vtrũ angel' derelinquat peccatorem in ꝑsenti ex toto ꝓpter sua pctã. Rñdet scd̃m sanctum Tho. ꝙ angel' nunq̃ derelinq̃t hoĩem vsq3 ad horã mortis: etiã quantũcũq3 malus sit. quin sit aliq̃s ei' effect'. vel a malo retrahendo. vel ad bonũ ꝓmouẽdo. Vñ q̃libet debz reuerentiã exhibere suo angelo in omni loco qꝛ semp p̃ñs est τ cognoscit v̈ba τ facta nr̃a etiã quantũcũq3 occulta. vñ Berñ. In quouis diuersorio in quouis angulo reuerentiam exhibe angelo tuo. nec audeas illo p̃nte: qd̃ me vidente nõ auderes. Et sciendũ est ꝙ q̃ñ q̃s peccat de hoc letantur demones. Et q̃ñ a peccatis cõuertitur τ bona op̃a facit de hoc letant' angeli. Augu. Quotiens bene agim' gaudent angeli τ tristantur demones. Quotiens vero a bono declinamus dyabolũ letificamus: τ angelos suo gaudio defraudam'.

Secundo angeli seruiunt penitentibus cũ peccare desierint. Quid faciendum sit solliate oẽs penitentes instruũt: τ quõ se regere debeant in verbis τ factis ne recidiuent τ deũ denuo offendant. Et in signũ huius legitur Geñ. xix. Cũ angeli eduxissent loth extra ciuitatem sodomoꝝ dixerunt ei. Salua aiam tuam: et noli respicere post tergũ: nec stes in omni circa regione: sed in monte saluũ te facie τ tu simul pereas. Ergo q̃ñcunq3 homini penitenti occurrit. modo te vis de cetero sic habere: et verba tua tali modo ãmodo ꝓferre. et quinq3 sensus tuos custodire. τ sic xp̃o fideliter cum bonis opibus vsq3 ad mortem seruire. talia oĩa angelus inspirat: et hominem docet. Tertio angeli seruiunt proficientibus vt eos instruant ꝙ bona opera τ orationes. ieiunia. elemosinas. vigilias. et castigationes. τ etiam labores corpales deo p̃ncipaliter offerant. Grego. Oĩe bonum qd̃ agimus per intentionem semper ad celestia leuem'. Vñ etiã Humbertus. Quottidie mane surgẽtes cuncta deo que facturi estis offeratis. Finito die cõuocatis cogitationibus. locutionibus. operationibus. illa die cõmissis vobismetipsis capitulum teneatis. Item seruiunt ꝓficientib' in hoc ꝙ semp instigãt eos vt in bono ꝓficiant. et quottidie meliores fiãt. Unde Berñ. In via dei stare retrogradi est. Nam nullũ medium est: aut eñ homo ꝓficit aut deficit. Item sciendũ ꝙ angeli nõ solũ seruiunt homini in vita: sed etiam in morte. Nam in agone mortis tunc demones nituntur aiam rapere: sed angeli fugant eos. Et hoc figuratũ est Geñ. xxxij. vbi Jacob timẽs Esau dixit. Castra dei sũt hec τc̃. O q̃ dulcis et q̃ magna cõsolatio erit homini morẽti q̃ñ videt angelos occurrere et demones fugari. cum omnes amici hoĩem morientem derelinquunt. tunc angeli in extremo fine ei subueniunt. Item post mortem angeli seruiunt homini in hoc ꝙ ducũt aiam hominis in celũ. Vñ dicitur Luce. xvi. Factum est aũt vt moreret' mendicus τ portaret' ab angelis in sinum abrae. ℕ Pro quo sciendum ꝙ multi angeli mittuntur bonis in agone mortis. Primo propter custodiam aĩe. qꝛ tunc homo moriens maxime impugnatur a demonibus. et etiam a multis. Vñ p̃s. Angelis suis mandauit de te: vt custodiãt te in omnibus vijs tuis. tam in vita q̃ in morte. Secũdo ꝓpter reuerentiã: vt illi aĩe magnã reuerentiã exhibeant. ideo multi angeli mittuntur ad mortẽ boni hoĩs. Tertio vt cum leticia deducant aiam ad celestem patriam. qꝛ si est gaudiũ angelis sup vno peccatore penitentiã agente. q̃d tunc erit de aĩa q̃ ad eorum societatẽ deputatur. Vñ Esa. lxv. In leticia egrediemini: τ in pace deducemini. Vñ sciendum ꝙ nunq̃ aliq̃s rex vel regina vel papa: vel episcopus ita reuerẽter est susceptus: τ cũ tali dignitate introduct' sicut aĩa boni hoĩs ab angelis in celũ introducit': τ a xp̃o et beata virgine maria et ab oĩbus sanctis τ angelis suscipitur. ℴ Quarto est sciẽdũ in quib' angeli sunt nobis similes: et in quib' nos precellunt: τ in q̃bus nos econuerso eos

precellimus. Et est notandum q̄ angeli sunt
nobis similes in quattuor. Primo in hoc q̄
vnū patrē habemus ⁊ vnum creatorē. scilicet
deum q̄ eos ⁊ nos creauit. Unde ꝓpheta. Me
sicut et te creauit deus. Unde vnum originē
habemus cū angelis. q̄ a deo ipsi ⁊ nos ori-
ginaliter sumus. Secundo sunt nobis simi-
les in possessione hereditatis eterne. Nā nos
homines speramus nos possessuros cū ipsis
regnum celoꝝ. Insuper ꝓpter charitatē quam
habent ad nos: et nos econuerso ad ipsos cō
diuident om̄s nouē chori angeloꝝ nobiscum
oīa gaudia ipsoꝝ: ⁊ nos hoīes ecōuerso cum
ipsis condiuidemus oīa merita ⁊ gaudia nr̄a
quādā ieiunando. vigilando orādo. elemo-
sinas dando merentur. Grego. Ex illius enī
sancte et perfecte charitatis merito fiet vt vnus
quisq̄ habitus sit in alio qd̄ nō hz in proprio
merito. Tertio sunt nobis similes in hoc q̄
dn̄s noster ih̄s xp̄us q̄ est cibus angeloꝝ in
celo est etiā noster cibus in sacramento. Unde
scriptū est Sap. xvi. Angeloꝝ esca nutriuisti
ꝑplm tuū. Itē scriptū est in ps. Panē ange-
loꝝ manducauit hō. Et ille panis est ih̄s xp̄s
Unde ipse dicit Joh. vi. Ego sum panis viuus
q̄ de celo descēdi. Quarto angeli sūt nob si-
miles ⁊ nos ipsis in cōtēplatione diuinitatis.
Math. xviij. Angeli eoꝝ semꝑ vidēt faciem
pr̄is mei q̄ in celis est. Sic ⁊ nos hoīes visu-
ri sumus deū cū angelis in celo. Aplus. Ui-
demus nunc ꝑ speculū in enigmate. tunc autē
facie ad faciem. Et in ista dei visione consistit
nr̄a ⁊ angeloꝝ beatitudo. ps. Ostende nob
faciē tuam ⁊ salui erimus. Et ad hanc visio-
nem anhelare debemus: vbi deū clare cū ange-
lis videbimus. et cum ipsis eternaliter gau-
debimus. Unde ps. Quī mille anni ante ocu-
los tuos tanq̄ dies hesterna que preterijt.

P Itē sciendū q̄ angeli nos precellūt in
quattuor. Primo i creationis dignitate. Nā
angeli sunt dignius creati q̄ hoīes. et hoc
ratione loci: quia in celo. cui nihil nobilius.
Homo vero de limo terre ⁊ in terra creatus est
cui nihil inter oīa elementa vilius. Item an-
geli ante hoīem et in die leticie. scz dn̄ica die
sunt creati. Hoīes vero post angelos ⁊ in die
tristicie. scz in sexta feria sunt creati. Item in
duratōne. q̄ angelus est imortalis: hō vero
mortalis est factus ꝑ peccatū ade. vñ Greg.
Sicut naq̄ hō imortalis cōditus est vt si nō peccas-
set etiā mori nō potuisset. Secūdo angeli p-
cellūt hoīes in vite puritate. Nā etiā angeli
q̄ in celo perstiterūt nunq̄ aliqđ peccati venia-
le cōmiserūt: et in oībus volūtatē dei faciūt:
sed hoīes ad minus venialiter peccant. Unde
Eccl. vij. Non est hō in terra q̄ faciat bonū ⁊
nō peccet. Unde etiā dr̄ in decre. Omnia hō
habz peccā venialia. de pe. dis. ij. Opponitur.
Unde etiā Prouer. xxiiij. Septies enī in die ca-
dit iustus et resurget. Sz sine mortali pecca-
to q̄libet hō pōt viuere. Tertio angeli ꝑcel-
lunt nos in seruicij facilitate. Nam hō vnus
vna die seruiēdo deo plus laborat q̄ oēs an-
geli ab initio mūdi. Corpus enī semꝑ trahit in-
fra: ⁊ aīa appetit sursum ad deū a quo creata ē.
Aplus. Corpus q̄đ corrūpit aggrauat aīam. Sed
angeli sūt spūs: et nō aggrauantur ꝑ corpus sicut
hō. ideo sine labore ⁊ fatigatōne aliq̄ regnū
celeste nō solū substātiale. sed etiā accidētale
ꝓmerent. Quātis aūt laboribus miser hō ⁊
angustijs fatigatōnibus ⁊ afflictōibus ad illud
ꝑueniat quilibet ex nobis expert quotidie.
Nā labor est vigilare: q̄ esurimus qū a cibis
abstinemus. Angeli autē nunq̄ esuriunt. Itē
labor est vigilare. de mane surgere orare. ge-
nua flectere ⁊ peregrinari. q̄ hō fatigat. sed an-
geli sine oī fatigatōe in ictu oculi sūt vltra
mille miliaria. q̄ in momento oculi possunt
volare a celo ad terrā: et ecōuerso. Sic si hō
dz insistere virtutibus hoc erit sibi difficile. Unde
Aristo. in eth. Uirtus est de bono difficili siue
arduo. Sic ptz: q̄ difficile ē seruare castitatē
q̄ oportet tales hoīes cōtinue pugnare con-
tra carnē. Augu. in sermone. Inter oīa certa-
mina xp̄ianoꝝ duriora sunt p̄lia castitatis.
Nā ibi est continua pugna et rarior victoria.
Similiter difficile est patientiā seruare in ad-
uersis: ⁊ humilitatem in ꝓsperis. Unde Augu.
Difficile est q̄ non sit superbus q̄ diues est.

Q Quarto precellunt angeli homines in
premij citiori perceptione. Ipsi enī angeli per-
ceperunt premium suum citius q̄ homo. q̄ in
prima die sue cōuersionis ad deū suū p̄mium
suū essentiale acceperūt. Hō vero celeste pre-
miū suum post mortē accipiet. Aplus. Red-
det vnicuiq̄ iuxta opera sua. Sed ipsi beati
angeli q̄ in celo perstiterunt iam vltra sex mi-
lia annorū suam beatitudinem possederunt.

Ultimo sciendū q̄ nos homines etiā precel-
limus angelos in quattuor. R Primo
q̄ ipse xp̄s frater noster est ex vtraq̄ parte.
scz ex parte patris: ⁊ ex parte matris marie. q̄

... nostrū. Unde patet q maior est fra ... hoiem q īter xpm t āgelū. Heb. ij. Nusq āglos apprehēdit: sz semē abrahe. Et i signū huius xpus noiat nos homines frēs suos. ps. Narrabo nomē tuū fratrib⁹ meis. Et Joh. xx. dixit dñs marie Magdalene. Uade ad frēs meos t dic eis. Ascēdo ad prēm meū t ad prēm vestrū tc. Sz nusq īuenit i scripturis q xpš āgelos frēs noiauit. Scdo pcellim⁹ anglos i hoc q xpš p sāguinē suū nos redemit t nō āgelos. Adā eni peccauit. silr t angeli etiā peccauerūt. Sz xpš redemit nos hoies t nō anglos. vñ Origenes errauit i hoc q dicat xpm adhuc liberaturum anglos apostatas. Tercio pcellim⁹ āgelos in hoc q quotiēs peccam⁹ t recidiuam⁹. si saltē ad penitētiā reuertimur totiēs ē deus paratus nos ad grām recipe et oia pctā idulgere. Unde dixit Petr⁹ ad ihm. Math. xviij. Si peccauerit in me frat meus quotiēs dimittaz ei vsq septies? Rñdit xpš. Nō dico tibi vsq septies. sz vsq septuagiesseptiens. Et hoc qd xpš tūc iussit petrū. hoc ipse p se facit. Et ponit ibi numer⁹ determinatus p numero indeterminato. Sed petm dyaboli est irremissibile.

Quarto pcellimus āglos i celo. Nā sensu exteriori. i. oculis corpalibus videbim⁹ glificatā humanitatē xpi. qualiter exaltata est super oēs choros angelorū. t cū hoc videbim⁹ iteriorib⁹ oculis ac ipaz deitatē cū angelis. vñ Joh. x. Ingrediet t egrediet et pascua inueniet. Ubi dicit glosa. Ingrediet vidēdo deitatē. et egrediet vidēdo hūanitatē xpi et pascua. s. beatitudinis eterne inueniet.

De omnibus sanctis. Sermo. clix.

Gaudete et exultate

quia merces vestra copiosa ē in celis. Math. v. t Luce. vi. Ex quo hodie pagit solēnitas oim sctōr q i celo cū xpo regnāt t hereditatē eternā cū xpo possidet. Tūc i pūti sermone de hodierna solēnitate t festiuitate tria sūt dicēda. Primo quare nos hodie eccl'ia sctā incitat totiēs ad gaudendū. Secūdo quare hodiernū festū sit istitutū. Tercio quo iure nos ad societatē sctōr cū ipis et ad hereditatē celestē puenire possumus. S Quantū ad primū sciendū q hodie sctā mat eccl'ia icitat nos totiēs ad gaudendū t hoc in principio misse in epla t i euāgelio hodierno triplici ratione. Prima ratio ē pp̄ter multitudinē sanctorū. Si eni de vno sancto festum facimus et gaudemus. qd tūc de tot milibus sanctorū. vñ Dañ. vij. Milia miliū ministrabant ei et decies cētena milia assistebant ei. Un Apoca. vij. Uidi turbam magnā quā dinumerare nemo poterat. quia numer⁹ sanctorū excedit numerū oīm rerū visibiliū. Nam facilius eēt stellas celi et guttas mar' nūerare q numerū sctōr quorū hodie festū pagimus. Secūda ratio. qz hodie ē festū patrū matrū. fratrū sororū. et oīm parentū ppinquorū. t cōsanguineorū nostrorū q eius xpo iam regnāt in celo. Sz plerūq diuerse puincie et regiones gaudēt de patronis suis. Sicut franconia de sctō Kiliano. Thuringia de sctō Bonifacio. Misina de sctō Donato. Alsatia de sancto Arbogasto. Sueuia de sācto Conrado. t sic de alijs. Quō tunc nō gauderemus hodie de tot sctis et ppinquis et cōsanguineis nostris q in celo sunt quorū festuz hodie pagitur cū ceteris sanctis. Tercia ratio ē. qz festum hodiernū omni anno et oīni die accrescit. qz in omni die noui sancti addunt ordinibus sanctorū in patria. Nam quotiēs aīa aliqua euolat ad celū ab hoc seculo vel etiaz quotiens aliqua liberabit de penis purgatorij: oēs tales huic festo addunt. Et sic hodie festum plurimorū sanctorū pagimus: qui hoc anno ad numerū sanctorū assumpti sūt. quorum festuz ante nunq pegimus. Idarco nō immerito hodie de tot nouis sanctis solēniter gaudendū est. Insup oēs homines hodiernū festū deuote celebrantes ostendunt se ad numerū istorū sanctorū ptinere. de quorum festiuitate hodierna die tā solēniter gaudent.

T Quantū ad secundū sciēdū q hodiernū festum. s. oīz sanctorū triplici ratione institutū est. Primo pp̄ter multitudinē sctōr. nō eni possumus scire noīa oīz sctōr et sic nec ipsis debitā exhibere reuerentiā. vñ Job. xxv. Nunqd est numerus militū eius. vñ etiā dr Gen. xxij. Multiplicabo semē tuū sicut stellas celi: et sicut arenam que est in litore mar's. Unde etiam beatus Hiero. dicit. Q nulla sit dies in anno quin quinq milia martirum effudisse sanguinem suum in eodem reperiri possint nisi dies kl. ianuarij. quia romani sta tuerunt q nullus illa die occideret. Primo iō quia est prima dies anni. Secūdo qz illo die

elegerūt ꝑsules. Et in casu quo etiā sciremus oīa noīa oīm sctōꝝ. tūc tot sunt ꝙ nō possumus ī ꝑticulari oīm festiuitates singulariter celebrare. Ergo hodiernū festū institutū est. in quo vniuersalr̄ oīm sctōꝝ festiuitatē celebramus. Secūdo hoc festū institutū est ꝑpt̄ nostrā negligētiā. Qꝛ festa etiā illoꝝ sctōꝝ quos scimus indeuote et negligēter pagim⁹. Esa. i. Festiuitates vestras odiuit aīa mea. Unde sciendū ꝙ hodie debemus oēs negligētias in alijs festis commissas corrigere ꝛ emēdare. Tercio qꝛ suffragijs oīm sctōꝝ indigemus. Uñ et hodie festū oīm sanctoꝝ celebramus: vt multiplicatis intercessorib⁹ nos facilius impetremus qđ petimus a deo. vñ scriptū ē. Impossibile est ꝓces multoꝝ nō exaudiri. Imo magis impossibile erit ꝓces oīm sanctorū ꝛ angeloꝝ in celo existentiū non exaudiri. Et si vnus bonus homo potest alteri grām īpetrare in ꝑnti. quid tūc possunt oēs sancti. Et si q̄libet sanctoꝝ dum adhuc in carne viueret. potuit cū orationibus suis mortuos suscitare. leprosos mūdare. cecos illuminare ꝛc̄. q̄d tunc iam oēs sancti in celo a deo impetrare possunt. V Circa qđ querit̄ vtrum sācti in celo orent ꝓ nobis deū. Rñdeo scḋm Bonauē. ꝙ sancti orant ꝓ nobis triplici ratōe. Primo ꝓpter nostram necessitatē. qꝛ indigemus ꝑ illos releuari. Secundo ꝓpter dei voluntatē. qꝛ vult vt spūalia uiuant se mutuo. Ipsi eñ sciunt dei voluntatem ꝛ eam in omnibus implent. Tercio ꝓpter caritatem ꝛ affectum quem habent ad salutem nostrā. Nos eñ membra sumus cum ipis. ꝑ caritatē mutuam in xp̄o qui est caput nostrum. ideo soliciti sūt nos iuuare cum oratōibus suis apud deum. X Quantū ad terciū sciendum ꝙ eisdem exercitijs q̄bus ad tpalem hereditatē homines seculares perueniunt. ꝛ nos ad hereditatem celestem ꝛ ad numerū omniū sctōꝝ possumus ꝑuenire. Sunt autem septem cause q̄bus ad hereditatem tpalem perueniunt homines seculares: ꝛ eisdem exercitijs spūaliter intellectis nos habebimus ius et potestatem ꝑueniendi ad celestem hereditatem.

Primo secularib⁹ debetur possessio tēporalis iure ꝑrimationis. quia proximi sunt sicut filij. et si non supsunt filij. tunc proximioribus cōsanguineis debetur hereditas. Sic spūaliter proximi xp̄i sunt isti q̄ innocentiā baptismalē seruant. ꝛ immaculatā vitā cum xp̄o ducunt. Prouer. vi. Incorruptio ꝓximus facit deo. Et autem talibus debetur hereditas celestis patris ꝑ psal. dicentē. Nouit dñs vias immaculatoꝝ: et hereditas eorum in eternum erit. Secundo debetur hereditas secularibus iure ꝑmutatōnis. vt cum ꝑmutantur hereditates. tunc vnusquisq̄ in alterius hereditatem ius acquirit. Sic spūaliter illi q̄ omnia temporalia relinquūt ꝓpter xp̄m. vt religiosi ꝑmutationem temporalium ꝓ spūalibus faciunt. et sic ius celestis hereditatis acquirunt. Pro quo sciendum ꝙ vita religiosa comparatur vite celesti. Nam sicut in celo omnia sunt communia. sic etiā in religione omnia sūt cōmunia. Et sicut in celo continue laudatur deus a sctōꝝ illud dictum p̄s. Beati q̄ habitant ī domo tua dñe in secula seculoꝝ laudabunt te. Sic religiosi in religione existentes laudant deum quotidie ꝑsoluendo septem horas canonicas. Et talis vita religiosa que est sub obedientia est homini magis meritoria. Uñ in i. Regū. xv. Melior est obedientia ꝙ victima. Tercio ꝑcipitur hereditas temporalis iure emptionis. vt cū q̄s emit ꝓ pecunia sua aliquam hereditatem. Sic spūaliter diuites emunt hereditatē celestē cum pauꝑibus subueniunt. Luce. xvi. Facite vobis amicos de māmona iniq̄tatis. vt cū defeceritis recipiāt vos in eterna tabernacula. Uñ benignitas dei sic distribuit bona sua vt alijs det substantia tpalis ꝛ alijs regnū dei et ipsi diuites a pauꝑibus emant regnū dei. ꝛ pauꝑes a diuitibus acq̄rant victū. Aug. Si vis regnum celoꝝ mercari eme a pauꝑibus. vñ Cris. sup Math. Non ꝓpter hoc diuitias accepisti. vt in lasciuia ꝯsumas: sed vt in elemosinas expēdas. Quarto hereditas tpalis ꝑcipitur iure matrimonij. Et sic vir hereditabit bona vxoris. et econuerso vxor hereditabit sui mariti: qꝛ sicut sunt vna caro. sic inter ꝯpos debet eē mutua possessio. Sic spūaliter virgines iure matrimonij possident celestē hereditatē. qꝛ ipse sunt spōse christi. vñ xp̄s noīat spōs⁹ virginū. Et his patet ꝙ virgines sunt regine regni celestis. Nam quecunq̄ sponsa habet regē frācie pro sponso. illa regina francie vocatur. Sic et virgo que habet christum pro sponso regina regni celestis vocatur. Psalmi. Astitit regina a dextris tuis. Quinto hereditas temporalis possidetur iure belli. vt cum quis cum gladio reacq̄rit hereditatē suā ꝑditam.

Sic spūaliter q̄ fortiter resistūt tēptatiōibus ⁊ vincūt dyabolū carnē ⁊ mundū. tales possi debūt hereditatē celestē iure bel .i. Vn̄ apl'us Nēo coronabit̄ nisi q̄ legitime certauerit. vn̄ etiā Job vij. Milicia ē vita hoīs sup terrā. Sexto q̄s reacq̄rit hereditatē suā p iustā querimoniā corā iudice. Sic spūaliter p iustā q̄rimoniā desig̃nat̄ penitētia. vt cū pctōr ↄfitetur pctā sua confessori .i. iudici spūali. ⁊ subit penitentiā. Vn̄ dr̄ in decre. Confessio a morte aīam liberat. paradisū apꝑit. spem salutī tribuit. de pe. di. i. Ecce. Septimo acq̄rit̄ q̄nq; hereditas tpalis ex grā adeptionis. vt cum q̄s gratis aliquē adoptat. ⁊ cōstituit sibi in heredē. Sic spūaliter illi .i. q̄ a gone ↄterūtur et penitent. gratis cōstituūtur heredes regni q2 non ꝓmeruerunt. Vn̄ ps. Pro nihilo habuerūt terrā desiderabilē.

De animabus. Sermo. clx.

Anima mea tur

bata est valde. ps. vi. Ex quo hodie pagit̄ dies ⁊ ↄmemoratio omniū aīaꝝ fideliū in purgatorio existentiū. tūc in p̄senti sermone sex sunt notanda. A

Primo q̄ quadruplices anime possunt dicere q̄ sunt valde turbate. Prime sunt aīe dampnate in inferno q̄bus nulla est redemptio. vn̄ Grego. xi. moral. Nequaq̄ vltra mīa parcentis liberat quos semel in locis penalibus iusticia iudicantis damnat. Nec etiam p talib9 aīabus damnatis est orandū. Aug. Si scirē patrem meum in inferno: non plus orarem pro eo q̄ p diabolo. Imo si omnes sancti in celo et omnes homines in mundo p vna aīa dānata orarent deus eam non liberaret. Ratio huius est. q2 ē extra terminū mīe posita. Vn̄ dr̄ Luce. xvi. Inter nos et vos chaos magnū firmatum est. vt hi qui volunt hinc trāsire ad vos non possint. neq; inde huc transmeare. Vn̄ etiā dr̄ Jeremie. xv. Si steterit moyses et samuel coram me. non erit aīa mea ad populum istum eiice eū eos a facie mea. Secūde aīe sunt puerorum in lymbo existentium que sine baptismo decesserunt: et tales pueri non habent penam sensus. sed habent penā damni. Et p talibus pueris etiam non ē orādum. Tercie sunt aīe adhuc in corporibus humanis existentes. que etiam sunt turbate. q2 finem suum nesciunt. Eccl's. ix. Nescit homo an odio vel amore dignus sit. Insup nesciūt postq̄ a corporibus suis recedant vbi prima nocte ꝑmanebunt. Quarte sunt aīe in purgatorio existentes que sunt turbate ꝓpter acerbitatem pene. Unde Aug. in ser. de igne purgatorij dicit sic. Ignis purgatorius et si non sit eternus. miro tamen modo grauis est. superat enim omnē penam quā homo vnq̄ passus est vel pati potest i hac vita. B Vn̄ exemplum legitur de acerbitate purgatorij. Ponatur q̄ aīa arserit ibi. xxx. annis. Et superueniret angelus dei et diceret ei. Optio tibi datur an adhuc vnum solum diē hic puniri velis: vel si velis redire ad corpus. et illum diē qui adhuc restat p soluere in corpore. tunc talis tua debet esse penitentia. q̄ tu debes viuere in corpore adhuc centum annis. et terra quā calcabis ferreis clauis debet esse plena q̄ pedes tuos penetrabunt. et subcinericiū panē comedes. et fel cum aceto mixtum bibes. et vestimentum de pilis cameloꝝ indues. et in terra iacebis. ⁊ durum lapidem p cussino sub capite habebis. Tunc illa anima libentius p̄eligeret redire ad corpus et hic talem penitentiam p centum annos sustinere: q̄ adhuc per vnum diem in purgatorio manere. Unde dr̄ in decre. Igni purgatorio nulla pena temporalis est comparabilis. dist. xxv. Qui i aliud. Unde etiam Augu. dicit. Fratres charissimi ille ignis purgatorius et si non sit etern9. durior tamen est q̄ quicq̄ in hoc seculo penarū poss. t vel cogitari vel videri. vel sentiri. Beatus thomas dicit. q̄ ignis purgatorij ⁊ ignis inferni vnus est. quo ad acerbitatem. s3 differunt in hoc q̄ ignis purgatorij est transitorius. ignis vero inferni est perpetuus. Et Aug. dicit. Q̄d ignis noster est tanq̄ ignis depict9 respectu ignis inferni. Et propter hanc extensiuam acerbitatem eius breue tempus videtur tam longum in purgatorio ardentibus.

C Unde legitur exemplum de duobus fratribus religiosis. qui se mutuo in vita fideliter dilexerunt et multo tempore simul deuote deo seruierunt. Et tandem contigit vnū ex illis infirmari vsq; ad mortem. Qui cum sic in tali graui infirmitate laboraret venit angelus domini ad eum dicens eum esse moriturum in breui. Et q̄ tamdiu deberet esse in purgatorio. donec sibi vna missa legeretur. ⁊ q̄cito illa missa legeretur et finiretur. tunc liberari deberet a purgatorio et euolare ad celum. Tunc illam visionem infirmus frater ma-

...mit socio suo rogãs eum q cito moreret
imediate sibi unã missam legeret, astringens
eũ ppter caritatẽ et fidelitatẽ quã adinuicez
longo tpe habuerũt. Qđ et ille se facturũ pmi
sit. Sequẽti die de mane ifirmus obiit. t iste
frater imediate se ad missam pparauit. Et le
cta missa defunctus frater apparuit illi dicẽs
O infidelis frater maledictionẽ dei erga me
bene meruisses. At ille, et quare hoc. Rñdit
defunctus. Qr rogaui te dum adhuc uiuerez
q imediate post obitũ meũ mihi unã missaz
legeres. sz tu infidelis frater iã q̃si p.xx. ãnos
in magnis penis me torqueri pmisisti nec tu
nec aliqs fratrũ meo⁊ mihi unã missam in tã
longo tpe legit. Tunc viuẽs rñdit. In verita
te dico tibi q cadauer tuũ nondũ sepultũ est
t imediate post q̃ expirasti me ad missam
disposui, t iã primo finiui. At defunctus. O si
sic est tũc ppter pene acerbitatẽ visum est mi
hi hoc breue spacium tpis quasi viginti ãno
rũ fuisse. Et tũc regratiabat suo socio t sic ad
celum euolauit. Vñ patet stulticia eo⁊ q̃ pe
tunt p purgatorio qr si acerbitatẽ pene pbas
sent nunq̃ p purgatorio peterent. Vñ Aug.
dicit. Nescit q̃d petit q̃ purgatorium petit. Di
cit eni q pena i purgatorio tãdiu q ocul' pōt
claudi et aperiri. grauior est q̃ illa pena quaz
sustinuit beatus laurentius in craticula. Vñ
legitur de Alberto magno. qui elegit sibi de
cem dies in purgatorio esse. t postmodũ ap
paruit cuidam suo dilecto dicẽs. O quot mil
le annis arsi in illo igne! Et addidit. Stulte
feci eligendo mihi purgatoriũ. Nemo enim
debet petere vt deus eum pseruet ab igne in
fernali. qr vix q̃s taz pfect' est q̃n oporteat eũ
p aliquot dies in purgatorio puniri. qr opor
tet eũ esse sine oĩ macula. sicut post susceptio
nem baptismi fuit anteq̃ faciem dei videbit
i celo. vñ Dubo. Nãq eni a quoq̃ facies dei
videbit donec p pena venialia pctõz q̃drã
tem nouissimũ psoluat. Alex. i. sup Cari. li. iiij. c. xxi.
Aia q̃ cũ macula venialis culpe recedit ab er
gastulo carnis transibit p ignem purgatorij
purganda anteq̃ conspectui regis regum pre
sentetur. licet virtutum claritate nimis refal
geat. Unde legitur in dyal. Greg. Q pasca
sius cardinalis tam deuote et sancte vixit.
q post obitum ipsius. quidam demoniac' tã
gendo feretrum ipsius a demonio liberatus
est. et tamen idem post obitũ purgatoriũ in
trauit propter electionem duorum paparum

quorum vni plus adhesit et quodam errore.
Quamuis possibile est hominem hic ita vive
re q sine omni purgatorio statim post obitũ
intrabit celum. sicut pueri innocentes. t etiã
aliqui homines qui perfectam hic vitam du
xerunt. D Secundo sciendum que sunt
ille anime que intrant purgatorium. Respon
detur q triplices anime intrabunt purgato
rium. Prime sunt iste que solam contritõem
habuerunt de peccatis in extremis. et sic de
cesserunt sine penitentia et satisfactione. Si
militer illi qui sunt confessi in sanitate corpo
ris: et ante completionem penitentie moriun
tur. Tales totam satisfactionem in purgato
rio persoluent. Secunde anime sunt ille que
hic penitentiam susceperunt et eam impleue
runt. sed satisfactio ipsio pro peccatis minus
eta non fuit sufficiens: tales residuum sup
plebunt in purgatorio. Unde reprehensibiles
sunt isti homines qui renuũt durã penitẽ
tiam acceptare. cum tamen multo leuius est
hic tpe gratie satisfacere q̃ in futuro in purga
torio. De hoc quere ante sermo. xlvi. D. Ter
tie anime sunt que secum portant peccata ve
nialia. Pro quo sciendum q etiam pua pctã
hic in presenti vita non deleta. grauiter punie
tur in futuro. Vñ legit in li. vitasp patrũ ordis
pdicato⁊um. Q q̃dã bonus frater post obi
tum apparuit alteri fratri dicẽs. Valde astri
gor. eo q vinum purum alijs lymphantibus
bibi vt possem dormire. sed ora deum pro me
fideliter q si feceris cito liberabor. E Itẽ
legitur ibidem. Q quidam frater fuit septez
diebus in purgatorio pro verbis solacij t cor
poris recreatione. Similiter legitur ibidem
Q quidam frater in agone vidit beatam vir
ginem Mariam. Et post obitum apparuit
alij fratri dicens. Rogo te vt denuncies alijs
fratribus ne in obitu fratrum seculares ad
eos intrare permittant. Ego enim grauiter
punitus sum. quia in obitu meo seculares
consanguineos meos vidi. et eis flentibus
carnaliter sum compassus. Item queritur
per quos puniũtur anime in purgatorio. Res
pondetur scđm sanctum Tho. q non puniũ
tur per demones de quibus triumphauerũt
hic sed iusticia dei punit eas. Et boni angeli
presentant eas ad purgatoriũ. t quandoq
visitant eas. Sed mali angeli. i. demones. cõ
comitantur eas vt videant penas earũ. F
Tercio queritur. vtrum anime in purgatorio ha

ucant aliquas consolatōnes. Rūdetur ꝙ ha
bent triplicē consolationem. Prima consola
tio est ꝙ angeli boni visitant eas ⁊ cōsolan-
tur eas: ⁊ indicant eis suffragia que pro ipis
fiunt a suis consanguineis vel alijs hoībus
in hoc mūdo viuentibus. Secunda consola
tio est ꝙ sunt certiores nobis de eterna bea-
titudine. Unde dicit sanctus Tho. ꝙ anime
in purgatorio tenent mediū inter nos in mū
do: ⁊ beatos in celo. Quia ī celo est certitudo
sine expectatione. In mundo expectatio cū
timore. Timor ille est ꝙ nescit hō an odio vl
amore dignus sit. In purgatorio est expecta
tio cum securitate. Et in hoc precellunt ani-
me in purgatorio nos homines in hoc mun
do. qꝛ ipse sunt certe de earū salute. ⁊ illa cer-
titudo est eis magna consolatio. Tertia con-
solatio est spes quā habent ad suffragia suo
rum amicoꝝ et cōsanguineoꝝ: et alioꝝ bono
rum hominum. Unde legitur exemplum de
duabus animabus: quarum vna erat in ma
gnis penis. et tamen leta fuit: eo ꝙ angelus
dn̄i ei insinuauerat ꝙ illa die nat⁹ esset puer
qui eam in sua prima missa liberari deberet.
Sed alia aīa erat valde tristis: eo ꝙ nullum
speciale suffragium haberet a quoq̄ homine
sed solum sperabat de suffragijs communi-
bus que fiunt pro omnibus. ¶ Quar-
to sciendum ꝙ quattuor debent nos induce
re ad subueniendū libenter animabus. Pri
mum est grauitas pene. quia anime sunt in
maximis penis: et in maxima paupertate et
defectu. Secundum qꝛ digne sunt. quia om
nes anime in purgatorio sunt in gratia et in
charitate dei: et heredes regni. Ergo digne
sunt vt iuuentur. Tertium quia debemus
habere spem de recompensatione. Quia ipse
anime in purgatorio etiam orabunt pro no-
bis postꝙ liberate sunt. Uerbi gratia. Si fi
lius alicuius regis in exilio esset constitutus
nec haberet necessitatem: sed pateretur ma-
gnum defectum. et quicunq̄ illi in eodem exi
lio subueniret. quando rediret ad patriam il
li plenius recompensaret. Sic est etiā de ani
mabus. Quartum quia suffragia que faci
mus pro animabus nobisipsis proficiunt: ⁊
illa suffragia nobis p̄mittimus. Circa quod
queritur vtrum suffragia facta pro defunctis
etiā prosint facienti. Respōdetur scd̄m san-
ctum Thomā in. iiij. dist. xlv. Opus suffragij
quod pro altero fit potest dupliciter conside-
rari. Uno modo prout est expiatiuum pene
per modum cuiusdam recompensationis. et
hoc modo opus suffragij est eius ꝓ quo fit.
et sic absoluit eū a debito pene sue ꝙ nō ab-
soluit facientem a debito pene proprie. Alio
modo potest cōsiderari inquantū est merito-
rium eterne vite. quod habet inquantū pro-
cedit ex radice charitatis. Et scd̄m hoc nō so
lum prodest ei pro quo fit: sed magis facien
ti. Unde ps̄. Oratio mea in sinu meo conuer
tetur. Et Johannes damasce. dicit in sermo
ne de his qui in fide dormierunt. Quicunq̄
ꝓ proximi salute agonizat primū ⁊ ipse sibi ꝓ-
dest: deinde proximo. ¶ Quinto queritur
cum quibus suffragijs aīabus est subueniē-
dum. Rūdetur ꝙ omnia bona opera que pro
ipis fiunt ꝓsunt eis. Et signāter hic de quin-
decim suffragijs dicendū est cum quibus vt
cōmuniter subuenitur animabus defunctis.
Primo subuenitur eis cum candelis accen-
sis que ad laudē dei accenduntur vt ipse xp̄s q̄
est vera lux eas d̄ tenebris eripiat. et sua eter
na luce illuminet. Et in signum huius homi
ni morienti datur candela ad manum: vt per
hoc desiderare debemus ꝙ ipse xp̄us qui est
lux mundi velit lucere huic anime per illam
tenebrosam et ignotam viam per quam am
bulabit. Similiter circa feretrum vt cōmuni
ter locantur quattuor candele accēse: vt de⁹
ignoscat huic homini defūcto quicquid pec-
cauit cogitatione: locutione: opere: ⁊ omissio
ne. Similiter sacerdos qn̄ legit missam pro
defunctis tūc sepies in tali missa petit vt lux
eterna luceat eis. Secundo subuenitur ani
mabus cum thus accenditur. Et in hoc desi
derandū est vt deus velit aīam illā eripere a
fetore purgatorij vbi iam putrit. Et sicut fu-
mus ascēdit de thure accenso: sic deuotio no
stra ascendere debet in celum. Unū ps̄. Dirigā
tur dn̄e ad te oratio mea: sicut incensum in cō
spectu tuo. Tertio aspgitur aqua benedicta
super ossa ⁊ sepulcra mortuoꝝ. Et ꝑ hoc desi
derandū est ꝙ sicut ardor ignis presentis tē-
perat̄ ꝑ aspsionē aque: sic ardor ignis purga
torij temperetur huic aīe mediāte rore celi grē:
et mīe. Quarto panis et vinum offertur: vt
deus velit cibare illam aīam esurientē: ⁊ po-
tare illam animā sitientē. Quinto orationes
ad deum diriguntur vt ad modū captiuorum
qui per se nō possunt seipsos per preces suas
liberare: vt per aliorum preces absoluantur.

et si inter ꝑ orõnes bonoꝝ hoīm ꝛ pueroꝝ
q̃ innocētiā suā adhuc seruāt. Taliū orõnes
valde ꝓficiunt aīabus. Exemplū de hoc q̄re
an̄ ser. xx. M. Sexto oblatões fiūt ꝓ aīa
bus: vt a debitis q̄b⁹ apud deū obligate sūt
absoluant̄. Septimo interpellādi sūt sancti
vt ꝓ aīabus intercedāt. Et tales sancti sūt
nuncij q̄ sūt amici regis oīpotētis: quos tūc
mittim⁹ ad regē celestē: vt ipse indulgeat aīa
bus illis ꝓ quib⁹ petim⁹. Ergo deuote est im
ploranda btā v̄go maria. sanct⁹ petrus apl's.
sanct⁹ nicola⁹. btūs dionisius. btūs stephan⁹.
et alij oēs sancti. Octauo fiūt ꝓ aīab⁹ ie
iunia ꝛ afflictões: ꝛ genuū flectiones. vt sic
vnū mēbrū aliq̄n atterit̄ vel vulnerat̄ vt alte
rū sanet̄. vel sicut in vno mēbro fit minutio vt
in alio mēbro fiat egritudinis alleuiatio. sic
et viui pñt pro defunctis satisfacere: si pniās
illis iniunctas dū viuerēt strēnue ꝛ ꝑfecte ꝓ
eis cōpleuerint. dūmodo saltē pnie ꝛ satisfa
ctões culpis decedentiū sint ꝓporcionate.
Un̄ dr̄ in decre. Ieiunia viuentiū sūt auxilia
defunctoꝝ. xiij. q. ij. Aie. Nono subue
nit̄ aīabus cū debita post se relicta soluunt̄.
Un̄ legit̄ exemplū in li. Apū. M q̄dā vir no
bilis apparuit post obitū famulo suo deuo
to. habēs babata ignita ī manib⁹ ꝛ pedib⁹.
Et ait ad famulum q̄ si vxor sua solueret fa
bro debita valde ꝓdesset sibi ꝓ alleuiatione
pene. Et vxor audiēs hoc vocauit fabrū cō
putās secū in q̄ntū sibi maritus su⁹ teneret̄ sol
uere ꝓ suis laboribus. Et facta cōputatõne
soluit totū debitū. Et postmodum idem no
bilis apparuit vxori sue sedēs ī balneo igni
to vsq̄ ad collū ligatus cathenis ꝑ totū cor
pus. Cui dixit maritus. Solue me. Illa ab
inicio incipiēs soluit eū et statim marit⁹ gra
tias egit et dixit vxori. Sic ligat⁹ fuerā ꝑmo
in pena quousq̄ soluisti debitū q̄d tenebar
huic fabro. et sic soluēdo soluisti me a vincu
lis purgatorij ꝛ ad celū iam vado. Et hoc di
cto euanuit. Decimo subuenit̄ aīab⁹ cū opi
bus mīe. sicut famelicos cibādo. sitiētes po
tando. peregrinū hospitādo. nudum vestien
do. ꝛ sic de alijs. Undecimo subuenit̄ aīa
bus testamēta cōdita ꝑsoluēdo q̄ post se reli
querūt. ꝛ dādo ꝓ aīab⁹ suis sic ordinauerūt.
Duodecimo subuenit̄ aīab⁹ cuꝫ q̄s pniam
ipsis in hac vita iniunctam pro eis impleret.
Nā hoc esset eis valde vtile vt eo min⁹ babe
rent in purgatorio exsoluere. Et est sciendū q̄

tria requirunt̄ ad hoc cū q̄s assumit satisfacti
onē ꝓ alio vt ei proficiat. Primo q̄ hoc fiat
autoritate ꝯfessoris. Secūdo q̄ ille ꝑsone ꝓ
quib⁹ hoc facit non possint ꝑ semet penitēti
ā implere. Tertio q̄ ipse q̄ facit penitentiā
sit ī gratia. i. sine peccato mortali. Ergo si q̄s
iam mori deberet: ꝛ alteri suā penitentiā ꝛ sa
tisfactiones cōmitteret valde sibi ꝓdesset q̄
assumēs ille faceret celerē expeditionē. q̄r co
cius liberaret̄ a penis purgatorij. Decimo
tertio subuenit̄ aīab⁹ in hoc cum q̄s solueret
vota ab ipsis in vita ista ꝓmissa q̄ neglexis
sent cū bñ soluere potuissent. et de hoc essent
cōtriti ꝛ cōfessi in agone mortis. Un̄ stultus
est ꝛ periculosuꝫ vouere deo vl' sanctis ꝛ nō
soluere. Un̄ dr̄ in decre. Sanctius est nō voue
re q̄ votū ꝓ posse nō ꝑficere. xx. q. i. Sanct⁹.
Decimoquarto subuenit̄ aīab⁹ q̄n q̄s ignos
cit ipsis iniurias ꝛ offensas quibus eū offen
derunt ꝛ orat pro illis: vt deus eis ignoscat.
K Decimoq̄nto subuenit̄ aīab⁹ in celebra
tione missaꝝ. Et hoc est maximū ꝛ ꝑ̄cipue pal
lamū suffragiū aīaꝝ. Un̄ legit̄ exemplū in vi
tas patrū ordinis ꝑ̄dicatoꝝ q̄ q̄dā patˀ quon
dam prior prouincialis in terra sancta bñlis
gratiosus ꝛ deuotus. semel post matutinas
erat orans in ecclesia fratrū. Cūq̄ eleuasset
oculos versus lampadē chori. vidit vmbraꝫ
quasi vnius fratris stātis in habitu sordido et
nigro. Cūq̄ quereret ab eo q̄s esset. Rūdit.
Ego suꝫ fratˀ talis q̄ nuꝑ obijt ꝛ viuēs specia
li tibi fui dilectione astrict⁹. Et querēte ab eo
fratre quō sibi esset. Rūdit. Male ꝛ dure. q̄r
in durissima pena debeo esse ꝑ q̄ndecim an
nos. Cumq̄ ab eo q̄reret q̄re tādiu et tā dure
deberet puniri q̄ tā religiose ꝯuēte ꝛ feruenter
vixisset. rūdit. Nō q̄ras hoc: q̄r scdm iudiciū
altissimi q̄d eq̄ssimū est bñ ꝓmerui tantā pe
nā. Sed rogo te vt mihi subuenias. q̄ hoc ꝓ
verbis tuis facturū se vidit. Cūq̄ dicta illa dixis
set cepit dict⁹ fratˀ ꝓ dicto defūcto offerre deo
hostiā salutarē. Cūq̄ iā ꝯsecratā hostiā post
eleuationē in manib⁹ hēc. et cepit rogare deū
q̄si sub his v̄bis dicēs. Dñe ihū xp̄e. si solda
nus q̄ est rex paganoꝝ teneret vnū captiuū ī
vinculis: ꝛ camerari⁹ ei⁹ q̄ ei. xx. annis seruiuis
set. pro seruicio suo dictū captiuū peteret sibi
dari. soldanus ei de facili nō negaret. Domi
ne non esto durior sarracenorum Soldano.
Camerarius tuus fui: et seruiui tibi per mul
tos annos. Tenes istum fratrem meum di

bona ɔsumūt. Similiter et vxor q̄ aliū maritū duxit. ꝛ breuit oēs q̄ hereditāt bona defūctoꝝ tenent subuenire ipsis a q̄bus habēt illa bona. qđ si nō fecerint tūc ipe aie ɔqueruntur de ipsis dicētes illud. Job. xix. Quare me psequimini sicut deus ꝛ carnib⁹ meis saturamini? Tercio ɔquerunt̄ de testatorib⁹ q̄ non expediunt testamēta ipis ɔmissa. sȝ plongāt ꝛ ptrahūt de die in diē. ꝛ hoc ē cōtra caritatē et fidelitatē. qꝛ scđm btm̄ Tho. aie carēt interim illo subleuamine qđ eis deberet fieri de testamēto illo si debito tpe expeditū fuisset. Unde đr in decre. In testamētis decedētiū vltia voluntas testatoꝝ ē obseruāda. xiij. q. ij. c. vl. P

Nā tales q̄ defraudāt defūctos ī testamentis exequēdis p hec deū grauiter offendūt. ꝛ qn̄q etiā grauit̄ puniūt̄. tā hic q̄ etiā ī futuro. Unī legit̄ q̄ qdā miles ī bello Karoli magni cū mauris pugnatur⁹ rogauit cognatū suum vt si ī bello moreret̄ equū suū venderet ꝛ pauperib⁹ preciū daret. Quo mortuo cū equus sibi nimiū placeret eū sibi retinuit. Et post modicū tp̄s defūct⁹ ille et tanq̄ sol refulgens apparuit dicens. Cognate bene p octo dies fecisti me grauiter pati ppter equū cui⁹ p̄ciū vt dixeram pauperibus non dedisti. Sȝ non impune feres. hodie enī ferent aīam tuam in infernum dyaboli. et ego purgatus vado ad regnū dei. Et ecce subito in aere audit⁹ est clamor velut leonū vrsoꝝ et lupoꝝ. et ipsȝ de medio abstulerunt. Itē de talibus q̄ defraudant aīas dicit decretū. Debita suffragia pro mortuis nō reddentes. fures sunt ꝛ sacrilegi ꝛ excōicandi. xiij. q. ij. Qui oblatōes. Quarto cōquerunt̄ de religiosis ꝛ sacerdotibus ꝛ pauperibus q̄ elemosinas defunctoꝝ recipiunt. ꝛ p ipis fideliter nō orāt. Sicut sacerdotes qui habēt prebendas ꝛ altaria: similiter ꝛ religiosi q̄ possident monasteria cū bonis appropriatis ipis monasterijs et non fideliter orāt pro aiabus illis a quibus talia habent. Nā oēs hoīes q̄ de elemosinis viuūt magis debēt eē deuoti et ī oratiōibus assidui. qꝛ non solū debent orare p se ipis: sed etiam p viuis ꝛ defunctis quoꝝ elemosinis sustentant̄. Unī đr ī decre. Receptores elemosinarum plus debēt orare. x. q. i. Quia. Nec aliquis qui de laboribus potest se nutrire debet elemosinas recipere. sed debiles et infirmi pauperes et inualidi. Unde đr in decre. Impotentibus ad laborādum tm̄modo danda est elemosina. xxx. q. i.

Quomodo. Q Exemplum de his q̄ recipiunt elemosinas et non orant fideliter p aiabus. Legitur in dyalogo Cesarij. Qꝛ quidā peregrinus in villa quadam moriens vestem suam sacerdoti legauit et aīam suam illi commendauit. Quam vestem sacerdos accepit. sȝ de anima sicut proh dolor. hodie multi faciūt modicam curauit. Non multo post idē sacerdos in ordine cisterciensi nouici⁹ factus ē. Nocte vero quadam in dormitorio dormiens raptus est ad loca penaꝝ vbi magnus erat clamor et tumultus gemitus ꝛ planctus. ꝛ dyaboli tollentes eandem vestē in fetidam atq bullientem liquatam miserunt. De qua cū collum sacerdotis percussissent. ille excitat⁹ fortiter in dormitorio clamauit. Adiuuate adiuuate. Quem cum fratres cum signo crucis compescerent ait. En morior: en incendor. Tunc surgentes inuenerunt caput eius totū exustum. sicq ad infirmatorium deportauerunt eum semiuiuum. Qui post modum conualuit et fideliter pro animabus sibi cōmendatis orauit. R Item sciendum q̄ fideliter debemus animabus subuenire. quia plures anime per longum tempus ī purgatorio arserunt et plures ibi adhuc diu ardebunt. Unde Richardus de sancto victore. Alique christianorum anime vsq ad finem mūdi ad penas purgatorij ex dei iusticia sunt deputate. Nam legitur etiam in vno exemplo q̄ quedam anima apparuit cuidam homini dicens se esse deputatam penis purgatorij vsq ad diem iudicij. nisi suffragijs bonorum hominum iuuaretur. Similiter legitur in quodā sermone q̄ qdā aie a tempore christi in purgatorio fuerunt: et fortasse adhuc sunt. Quare autem tamdiu ibi alique anime puniātur ꝛ quomodo alique citius liberantur cum eis suffragijs subuenitur. Hoc quere ante sermone. cvi. D.

De beata virgine Maria. Sermo. cxi.

b Eatā me dicent omnes generatiōes. Luce. vi. Johannes de sancto geminiano dicit. Sol non mittit radios suos super terrā nisi p aerē transeūdo. Cuius ratio est. qꝛ aer est terre ppinquior ipo sole. Sic reuera sol iusti

tolleratꝫ malis tꝑalib⁹ seruat. Ergo cū puer tu⁹ infirmat̄ vł aliq̄ defectū habet ⁊ tu implorās ⁊ inuocas patrociniū ⁊ subsidiū alicui⁹ sancti cōmittere debes hoc deo ⁊ illi sācto vtrū expediat: ⁊ nō diffinitiue tenere nec credere: si hoc vel hoc feceris ꝙ puer tu⁹ ꝓpter hoc liberabitur. q: forte alꝫ peccatis tuis demeruisti ꝙ deus te punit in puero tuo vt per has tribulatōes ⁊ occupatiōes quas habes cū puero tuo pctā tua cognoscas: ⁊ sic cū cōtritione deū inuoces ⁊ merearis remissionē pctōꝝ. Et tñ nihilominꝰ sancti honorandi ⁊ inuocādi sūt cū magna fiducia: q: meruerūt hoc apud deū ꝙ possunt nobis subuenire in nostris necessitatib⁹. Item magnitudo mīe virginis marie ostendit̄ pre alijs sctis in hoc ꝙ iuuat in oīb⁹ locis. in mari. in terra. in campo. in domo. in mēsa. in lecto. Itē in oīb⁹ tꝑib⁹. die noctuqꝫ. de mane. de sero. in iuuētute. in senectute. et sic de alijs. Vñ etiā Bern. Uirgo btā oībus veniā petētib⁹ mīe sinū aperit. reis obtinet veniaꝫ. egris medelam. pusillis corde robur. afflictis cōsolationē. periclitātibus adiutoriū ⁊ liberationē. Vñ etiā Criso. O dulcis v̄go nō est phas te posse illū deserere q̄ spē suā fiducialit̄ i te ponit. Et his pꝫ magnitudo mīe v̄ginis marie. ¶ Quātū ad secūdā q̄rit̄ vnde maria hoc habeat ꝙ tam potens est tam in celo q̄ in terra. Rñdetur ꝙ hoc habet ex triplici iure et rōne. Et hoc pꝫ ex eo ꝙ q̄s p̄t apud aliquē regē terrenum habere magnū posse. aut ratōne parentele. aut rōne gratie inuēte apud illū regem. aut rōne bñficij qḋ exhibuit illi regi. Ista triplici rōne beata v̄go maria apud regem celestem obtinuit magnū posse. Primo rōne parētele: q: est mater regis eterni. ⁊ ideo merito habet magnum posse tanq̄ mater regis celestis. Et hoc signatū est. iij. li. Reg. ij. c. vbi dixit Salomō bersabee matri sue. Pete mater mea: neqꝫ enī est phas vt auertā faciē meā a te. Scḋo hꝫ magnū posse rōne grē inuēte Vñ dixit ei angel⁹ i annūciatōne. Inuenisti enī grām apud deū. Lu. i. Et nō tm̄ inuenit grāꝫ apud deū: sꝫ etiā apud totū mūdū. Vñ Bern. Bene maria dicit̄ gratia plena. q: deo angelis ⁊ hoībus est grata. Deo ꝑ humilitatē. angelis ꝑ v̄ginitatē. hoībus per fecūditatem. Tantā gratiā apud deū inuenit: ꝙ eam ab eterno sibi in matrē elegit. Unde Richardus de sanc. vic. in tractatu de ꝯceptōe v̄gis. Hec est inq̄t ab initio dierꝫ p̄destinata: et a p̄triarchis ⁊ ꝓphetis p̄nūciata. Vñ etiā Damasce. Scā et semꝑ laudabilis dei genitrix maria p̄eterno ⁊ p̄cursiuo consilio dei ordinata est. Itē tantā gratiā inuenit ꝙ oēs petitiōnes ei⁹ exaudit. Vñ in li. Regū dixit Salomon matri sue. Omne qḋ petieris a me impetrabis. Vñ Bern. Loquere dñā et audiet fili⁹ tu⁹: ⁊ quecūqꝫ petieris impetrabis. ¶

Tertio habet magnū posse ratione meriti: q: ipsa super oēs puras creaturas merita cumulauit. Pro quo sciendum ꝙ merita beate marie virginis sunt nobilia magna ⁊ multa. Primo dico ꝙ sūt nobilia propter immediationē. Nam opera misericordie que nos iubemur pauperibus exhibere ipsa immediate in ipsum deū exercebat. Ipsa enī eū suo lacte pauit ⁊ potauit. hospicio vteri sui hospitauit. vestiuit eum humanitate. scꝫ corpore: qḋ de purissimo sanguine ei⁹ factū est opatōne spiritussancti. pēdentē in cruce tanq̄ in carcere positū eū visitauit. q: iuxta crucem stetit ⁊ sepulture ei⁹ interfuit. sic ꝙ opera mīe que nos pauperib⁹ exhibem⁹ ipsa immediate in ipsum deuꝫ exercebat. Ergo eius merita sunt nobiliora meritis nostris. Scḋo fuerūt ei⁹ merita magna propter dupl'citatem operationē: q: simul ⁊ semel cōtemplationē ⁊ actionē exercebat. Nam in eo ꝙ nutriuit ihm necessaria corporis ministrando: in hoc etiā ipsa intendit deo ei⁹ diuinitatē sublimiter contemplando. Tertio ei⁹ merita fuerūt multa propter continuatōnem: q: sine cessatione meruit et merita cumulauit. ¶ Sꝫ diceres. quomodo semꝑ meruit. nōne q̄nqꝫ comedit ⁊ bibit ⁊ dormiuit? Rñdeo ꝙ oīa illa necessaria corporis ita discrete ordinauit ꝙ etiā cessando ab opibus et quiescendo semꝑ meruit. et hoc ex feruenti charitate. Et hoc nō est mirū. q: nob̄ est possibile sꝑ mereri in oīb⁹ que facimus vel dimittimus cū in gratia dei sumus et oīa ad deū referim⁹. Vñ apls. Scim⁹ q̄m diligētib⁹ deū oīa cooperantur in bonū. In hoc enī p̄cellim⁹ sanctos in celo existentes q̄ nihil ampli⁹ mereri possunt: sed nos possumus i p̄senti vita semꝑ mereri. Verbi gratia. Si comedis ꝓpter confortationē nature et cū gratiarū actione: tibus tu⁹ laudat deū: ⁊ sic comedendo mereris coronā vite eterne. Item si dormis ea intentione vt fortior fias ad surgendū ⁊ seruiendū deo sic dormiendo

buerit p dimidiā diem p reliquā partem diei manna redolet odorē. Sic a similī: qꝛ misericordia que est deus in eius visceribus nouem mensib⁹ requieuit. ideo eius viscera redolent bonitatē et misericordiā in sempiternū. Uñ Bern. Dico vobis charissimi si pie a nob pulsata fuerit non deerit necessitati nostre. quoniam misericors est: ⁊ mater misericordie.

Tertio cogitur nobis misereri ex filij recommendatione. Ad hoc enī elegit xp̄s fili⁹ marie tpūs ⁊ locū aptissimū quo nos recōmendaret matri. Hoc est tpūs passionis et locus passionis. qñ dixit. Mulier ecce filius tuus vt ex loco ⁊ tempe ipsam recōmendationē ei ꝓfundi⁹ inculcaret. Nam nomīe iobis qui interpretatur grā. oēs pctōres cōuersi ad dñm intelligunt: quos in illo loco ⁊ tempe matri cōmendare voluit: vt cū ira dei iusto dei iudicio egrederetur ad puniendū et damnandū pctōres ipsa memor loci et temporis passionis ꝓ nobis affectuosius interpellaret: ac si in illa recōmendatione fili⁹ ei diceret illud Esaie xvi. Absconde fugiētes ⁊ vagos ne prodas. Ac si dicat. Uide mater oculis cordis et corporis q̄d quātū ⁊ qualia ꝓ pctōribus patior ⁊ eos tibi habeas recōmendatos. Quia licet multa et magna sit valde misericordia mr̄is xp̄i sup pctōres: tñ maior ē misericordia filij. vtpote qꝛ est ipsamet misericordia habēs misericordiam essentialiter infinitam affectuosius cupiēs nos saluari q̄ damnari. Et ideo matrē sue passioni interesse voluit: vt per suā intercessionē cui nō est phas aliq̄d denegare occasionem miserendi habeat peccatoribus.

¶ Ut autem maria sollicita sit recōciliari pctōres patet per tale exemplum. Quidam pctōr volens ire ad peccandū. ad altare virginis gloriose stans salutauit eam angelica salutatione. qꝛ modus eius erat qñcunq preterijt altare vel ymagines virginis marie q eam salutauit. Qd cū faceret vidit ymagines eiusdeq virginis q̄ sup altare erat viuificari simul cum puero quē tenebat. viditq sanguines fluere de puero in gremiū eius. sicut fluxerat de vulneribus xp̄i in cruce. Qd cum cerneret obstupefact⁹ dixit. O dña quis fecit hoc? Et v̄go rn̄dit. tu ⁊ ceteri pctōres: q̄ amplius crucifigitis filiū meū q̄ fecerant iudei. Uolebatq virgo sanguinē pueri tergere et restringere: ⁊ nō poterat. Et peccator ille cōuersus ad virginē dixit. O mater misericordie intercede ꝓ me. Et illa. Uos pctōres vocatis me matrē misericordie q̄ tñ nō cessatis me facere matrē miserie et tristicie. Et ille. Non sic mater pijssima dña loquere: sed memento aduocatam peccatorum te esse et intercede ꝓ me. et mater ad filiū. O pijssime fili amore mei miserere huic peccatori. Et fili⁹. non mater. Nec grauari debes q te non audio: quia ego rogaui patrem meū. Primo vt si possibile foret alio modo genus humanum saluari transferret a me calicem passionis: ⁊ noluit me audire. Et mater. O fili: memento q materno amore te foui et alui vberib⁹ meis: et cōdona huic peccatori. Et filius. O mater: ex iusticia tibi dñidam q exaudire te non teneor. Et mater. nō scd̄m iusticiam causemur: sed ad misericordiam confugimus. Et ergo ꝓpter tuam misericordiā miserere huic peccatori. Et filius. Rogaui ego secūdo prēm meū vt si possibile foret alio modo genus humanū saluari transferret a me calicē passionis: et nō audiuit me. Et mater. O fili: memento laborum ⁊ dolorum quos sustinui tecum: ⁊ dona mihi istum peccatorem. Et filius. O mater noli grauari q te nō exaudiui. sed memento q tertio rogaui patrem meū vt trāsferret a me calicē passionis: et non audiuit me. Et mater deposuit filium et voluit se ꝓsternere ad pedes ei⁹. Qd videns filius dixit ad eam. Quid est mater qd facere vis? Et illa. Tādiu ad pedes tuos cū peccatore iacebo quousq veniam ei concedas. Et filius. Absit hoc mater. ꝯstatutum est in lege diuina q filius debet honorare matrē. et iusticia concludit q ille debet legē implere qui legem dedit. Cum autē ego filius tuus sim. ⁊ tu mater mea: te honorare volo in isto peccatore. ⁊ sibi propter te omnia peccata indulgere vt sit pax inter me et eum: et in signum pacis osculetur vulnera mea. ⁊ sic peccator osculando sanauit omnia vulnera xp̄i.

De beata maria virgine alius sermo. dxij.

Fecit mihi mag-

na q̄ potens est: et sanctū nomen eius. Luc. i. Hiero. De beatissima et gloriosissima virgine maria loq̄ me indignū fateor. Sed ⁊ puto q nemo sit q̄ p̄sumat nisi qui quāta sint q̄ pandunt ignorat. Tamen si ad hoc nemo ydone⁹ inuenit votis omnibus cessare nō debet quilibet etiā peccator a laudibus virginis gloriose. Uñ etiam Aug.

Quid enim dicam de sc̃ paup ingenio. cum de te
quicquid dixero minor laus est q̃ tua digni-
tas meret. Nam si omnia membra verterent
in linguas. eius laudē adhuc explicare non pos
ent. vñ etiā Ber. Si omniū martirū vulnera
et membra verterent in linguas. eam sufficiē
ter laudare non possent. Si igit̃ tanti docto-
res fatent̃ se ad hoc non posse sufficere. quid
dicā de modernis doctoribus q̃ respectu eo
rū sunt quasi gutta respectu maris: Sz recur
rendū est ad illā de qua locuturi sumus: vt a
pud suū filiū nostrā insufficientiā adiuuet. et
dignitatē excusēt qz dñs fecit ei magna qui
potens est ꝛc. Vñ in p̃sēti sermone et i p̃sēti
festo. N. bte v̇ginis marie tria sunt dicenda.
Primo de nouē dignitatibus qb⁹ eam p̃-
uilegiauit deus p̃ ceteris sanctis et hominib⁹
Secundo quō ipa beata v̇go maria est exem
plar amoꝝ et v̇tutum. Tercio exemplū. D

Quantū ad primū sciendū q̃ prima digni
tas marie est q̃ eam ab omni peccato morta
li. veniali. et originali mūdauit et custodiuit
Rari sunt q̃ sibi caueāt ab omni pctō morta-
li. Rariores sunt qui caueant a veniali. Raris-
simi q̃ nascuntur sine originali. Ideo rarissi-
mi qz nō inueniunt̃ nisi tres in nouo testamē
to. s. xp̃s. beata v̇go maria. et btūs iohēs ba
ptista. De v̇gine enī maria dr̃ Cant. iiij. To
ta pulcra es amica mea. et macula non est in
te. Ipa enī fuit pulcra. qz ab omni pctō mor
tali penitus aliena. Fuit tota pulcra. qz in car
ne et in anima a peccato originali mundata.
Fuit sine macula. qz ab omni veniali immu-
nis effecta. vñ Ber. Ego puto q̃ copiosior sā
ctificationis benedictio in mariam q̃ ī alios
in vtero sanctificatos descenderit. que non so
lum eius ortum sanctificaret. sz etiam ei⁹ vitā
deinceps immunē ab omni peccato conserua
ret qđ alteri nemini in natis mulierum credit̃
esse donatum. vñ etiā Aug. Cum de peccatis
agitur nullā prorsus de hac sacratissima vir-
gine maria volo fieri mentionē. vñ ps. Ani-
ma eius in vita ip̃ius benedicetur. qđ nulli ɔ
ceditur in hac vita. Nam si omnes sancti ꝛ sā
cte in terra rogarent̃ si peccassent. omnes respon
derent. Si dixerimus qm̄ peccatum non ha
bemus veritas in nobis non est. Vñ Salo.
Non est homo iustus in terra q̃ faciat bonum
et non peccet. Unde etiam Prouer. xxiiij. Se
pties in die cadit iust⁹ et resurget. Vñ etiā di
citur in decretis. Omnis homo habet pecca-
ta venialia. de pen. distinct. iij. Opponitur.
Sed sine omni peccato mortali potest vnus
quisqz viuere. Et oppositum tenere est erro-
neum ꝛ hereticum. Unde magister sententia
rum. libr. ij. distin. xxvi. dicit. Illos errare di
cimus, qui cum manicheo dicunt hominem
peccatum mortale vitare non posse. Se
cunda dignitas est q̃ eam in matrem suam
elegit pre omnibus mulieribus et virginib⁹
Unde cantatur de ea. Elegit eam deus et p̃
elegit eam. Unde Bernardus. Proinde fa-
ctor omnium vt homo fieret nasciturus de ho
mine talem sibi debuit matrem eligere quam
potius condere. qualem et se decere sciebat.
et sibi placituram nouerat. Voluit igitur vir
ginem esse de qua immaculata immacula-
tus procederet omniū maculas purgaturus.
Voluit et humilem de qua mitis et humilis
corde prodiret. Unde sciendum q̃ beata vir-
go fuit vera mater christi. quia materiam car
nis sibi dedit. conuenientem locum in vtero
tribuit. et conueniens in vtero nutrimentum
sibi exhibuit. Ista tria faciunt eam veram es
se matrem christi. Item fuit tota mater
christi quia totā substantiam ministrauit.
Ita q̃ nullus pater ibi aliquid dedit. Cor-
pus aliorum puerorum formatum est dua-
bus lineis. id ē semine vtriusqz parētis. Cor
pus autem christi formatum est tantum in
vna linea, id est sola carne virginea. Un-
de christus non vocat se filium hominum
sed filium hominis: quia ex operatione spi-
ritus sancti et ex sanguinibus purissimis be-
ate virginis Marie formatū est corpus xp̃i
Item fuit solicita et studiosa mater.
Adeo studiosa fuit. vt dicit beatus Ber-
nardus. Vt omnia opera misericordie erga
personam filij exhibuit. ipsum enim indu-
mento carnis induit. Ipsum etiam in hos
pitio vteri sui nouem mensibus hospitaba-
tur. Ipsum per infantulem etatem inarmū
fouit. nutriuit et potauit. Ipsum in cruce tā
q̃ in carcere positum visitauit. Eius sepul-
ture interfuit. et bene studiosa mater fuit.
quia omnia opera misericordie erga filium
exercere voluit. Et ideo mater filio fuit val
de charissima. Quod quidem ipse ostendit
quando in cruce existens tantam curam de
ea habuit q̃ eam Johanni commendauit.
E Christus namqz in hac vita quinqz
habuit ꝛ possedit. Habuit quidem quandam

paruā expensaꝝ sibi datā pecuniā. habuit cor
pus et aīam. habuit matrē. habuit ecclesiam.
Ea aūt q̄ fuerūt vilia custodi vilissimo cōmisit
ea aūt q̄ fuerūt chara custodibꝰ bonis cōmisit
et cōmendauit. Nā pecuniā quā contemptibilē
et vilissimā reputauit custodi vilissimo .s. iu
de traditori cōmisit. Corpus suū ꝓpriū charū
custodibus .s. nichodemo et ioseph ab arima
thia cōmisit. Ecclesiam vero quaꝫ habebat cha
riorē chariori custodi .s. petro tradidit. Ma
trem aūt charissimā custodi dilecto .s. iohan
ni euangeliste commisit. Animā quā habuit
sup charissimā custodi sup charissimo .s. pa
tri suo eterno commendauit. vñ Luce. xxiij.
Pater in manus tuas commendo spiritum
meū. Tertia dignitas est q̄ v̄go cōcepit et
v̄go ꝑmansit. Insup peperit filium suuꝫ sine
dolore. Et illa cōceptio ꝑdicta fuit p̄ Esa. pro
phetā q̄ dicit. Ecce v̄go cōcipiet et pariet filium
vñ Aug. Qui scripsit tabulas lapideas sine
stilo ferreo. ipse grauidauit v̄ginem mariam
spūsancto. Et qui ꝓduxit panē in heremo si
ne aratione ipse impregnauit v̄ginem sine cor
ruptione. Et q̄ fecit virgam sine pluuia germi
nare. ipse fecit filiam dauid sine semine gene
rare. Item petrus Rauen. loquens de v̄gine
maria dicit Virgo inquit te matrem prestitit
gratia non natura in tuo conceptu in tuo p̄
tu creuit pudor. aucta est castitas. integritas
roborata. et solidata est virginitas. ¶
Item sciendum q̄ ptus virginis precellit p̄
tus aliaꝝ mulierum. qꝛ cetere mulieres ante
partum habent timorē. qꝛ multe in ptu ꝑen
dītur. Ergo cōmuniter mulieres ꝑparant se
ante partum quasi ad mortē cum ꝑceptiōe sa
cramenti. In partu habent dolorē. vñ Gen.
iij. In dolore paries filios. Et post partū ha
bent languorē. Sed btā v̄go timere non de
buit: quia habuit angeluꝫ custodientē patrē
sanctificantem. ps. Sanctificauit tabernacu
lum suum altissimus. Spūsanctū cōceptū operan
tem. Luce. i. Spūssanctus supueniet in te. q̄
scꝫ conceptum tuū efficiat. ꝯ filium dei i vtero
eiꝰ habitantē. Eccli. xxiiij. Qui creauit me re
quieuit in tabernaculo meo. Sic in ptu non
habuit dolorem. Tum quia xp̄s sibi illuꝫ do
lorem vsq; in suā passionem seruauit. Tūc enī
gladius doloris ptransiuit animā eius. Tū
quia sine peccato concepit. et mulier ratione
peccati illi dolori subiecta fuit. Tum qꝛ tātā
habuit leticiam de eo q̄ se videbat dei filiuꝫ

parere. generare redemptorem. et suaꝫ virgi
nitatē retinere. q̄ tam immensa leticia om
nē aliū dolorē exclusit. vñ Bern. Benedicta tu
in mulieribus q̄ illā generalē maledictionem
euasisti qua dictū est. In dolore paries filios
Aug. O q̄ beata mater illa que sine contami
natione concepit: et sine dolore peperit. Sic
post partum non habuit languorem. Tū q̄a
medicinam dei portauit. id est filium dei qui
sanat omnē languorem et omnē infirmitatē.
Tum quia virtus altissimi obumbraculū et re
frigerium sibi fecit. et nullam molestiam eam
pati in partu ꝑmisit. Luce. i. Virtus altissimi
obumbrabit tibi. Quarta dignitas est q̄
ipse xp̄s matri sue subditus fuit. Vnde Luc.
ij. Et erat subditus illis. Vbi xp̄s docet filios
obedire parentibus. de hoc quere ante sermo.
xxiiij. S. Quinta dignitas est q̄ omēs gra
tias quas alij sancti habuerunt particulari
ter ip̄a habuit vniuersaliter. Nam abrahā ha
buit fidelitatē magnā: sed ip̄a fidelior. Moy
ses habuit mansuetudinem: sed ip̄a mansue
tior. Dauid habuit humilitatē: sed ip̄a humi
lior. Johannes euangelista seruauit virgini
tatem: sed ip̄a purior. Martha habuit hospi
talitatem: sed ip̄a liberior. quia xp̄s nouē mē
sibus in vtero ip̄iꝰ hospitatus fuit. Maria ma
gdalena institit contemplationi: sed ip̄a in cōtē
platione sublimior fuit. Btūs Nycolaus mi
sericordiā exhibuit. sed ip̄a clementior fuit. et
sic de alijs. vñ Prouer. xxxi. Multe filie con
gregauerunt diuitias. tu supergressa es vni
uersas. Vnde Ber. Non decuit mariā cōmu
nes gratias habere nec paucas que summuꝫ
gestabat in vtero sed q̄cquid summū q̄cq̄d al
tissimū fuit in gratia. hoc abundantissime pos
sidebat. Vñ Hie. Ceteris p̄ partes marie vo
se tota simul infudit plenitudo diuinitatis. vñ
iterū Ber. Merito de te v̄go btā plenitudo
gratie predicatur. quia non defuit tibi fides
patriarcharum spes ꝓphetaꝝ. caritas aplo
rum. constantia martirum. sobrietas cōfesso
rum. castitas v̄ginū. puritas angeloꝝ. Sex
ta dignitas est omī xp̄ianoꝝ specialis collau
datio. quia fere quot ip̄i xp̄o tot fiunt laudes
ip̄i virgini marie. vñ Eccli. xliiij. Benedictio
nem omī gentiū dedit illi. Quis enim ē tam
sceleratus qui non habeat deuotionē ad bea
tam virginem. Nam cum quis offendit pedē
ad lapidem statim inuocat mariam. vel etiā
q̄ncunq; occurrit alicui grandis tribulatio:

ine ab aqua siue ab igne: vel etiã a quacūqz
alia creatura statim homo implorat patroci
nium virginis gloriose marie, clamando Aue
maria sic ꝙ quasi naturaliter est iam homini
insitum habere ad mariam speciale refugium
tanꝙ ad matrē propriam. Septima digni
tas marie est ꝙ ihs xps in occursum eius per
exit cum exercitu suo celesti qñ ipsa de hac vi
ta migrauit. G Unde sciendum ꝙ xpūs
matre suã virginē mariã cū honorabili socie
tate assumpsit. Nam angeli pr̃iarche ꝛ pphe
t apli sibi cum xpo obuiauerunt. Et merito
n oīs isti eam honorare tenebant. Angeli
qm̃ qꝛ ipa btã virgo maria est dña angeloꝝ.
Patriarche quia ipsa de eorū stirpe descēdit.
Prophete qꝛ ipsa spū prophetie plena fuit.
Apostoli qꝛ ipsa eorū magistra fuit: qm apli
psentes corpaliter fuerūt ꝛ ei exeqas fecerūt.
Unde sciendum ꝙ bis euacuatum fuit celū.
Primo qñ xpūs ascendit: qꝛ tunc nullus an
gelus in celo remansit: sed oīs obuiam xpo
venerūt. Secūdo qñ beata virgo assumpta
fuit: qꝛ tunc oīs angeli et oīs anime sctoꝝ
ꝛ ipe xps obuiã sibi venerūt. Tertio euacua
bitur in iudicio, quia tunc omnes in celo exi
stentes in vallem iosaphat, pficiscent. Octa
ua dignitas est ꝙ eam tanꝙ reginam celi ad
dexteram suam collocauit. H Sciendū
ꝙ quelibet regina cōsueuit in regali palacio
pre ceteris tria habere. s. nobiliorē locū. orna
tum, et famulatum. Ista tria habet regina ce
li, ideo dicit ps. Astitit regina a dextris tuis
in vestitu deaurato circūdata varietate. Ha
bet igitur beata virgo maria nobiliorem lo
cum siue situm: quia sedet a dextris filij sui.
Secundo habet nobiliorem ornatum. Ideo
dicitur. In vestitu deaurato. i. cū corpore glo
rificato. Bern. Tota conglomeratur angelo
rum frequentia: vt videat reginam sedentem
a dextris dñi virtutum in vestitu deaurato. i.
in corpe semp immaculato. circundata varie
tate. id est multiplicitate virtutū distincta. Ter
tio habet nobiliorē famulatū: qꝛ oīs ange
li et oīs sancti assidue famulantur ei. Ideo
subditur. Circundata varietate. Uarietas est
angeloꝝ et omniū celestium spiritū. scilicet
patriarcharū, pphetarū: apostoloꝝ: martirū:
cōfessorum: et virginum. Omnes iste varie
tates ipam circundant, qꝛ oīs isti tanꝙ do
micelli et domicelle sibi assistunt et eam vene
rantur ꝛ laudāt. Itē per ipam ꝛ pꝑter ipam

in celis eternaliter honore altissimo honora
bimur ab omnibus ordinibus angelorum.
Quemadmodū vniuersi fratres et sorores re
gine, a tota familia sua reuerendissime hono
rantur ratione regine: sic et nos ab oībus an
gelis ratōne sororis nostre virginis Marie.
I Nona dignitas marie est ꝙ ipsam ihs
xps petitionariã boim fecit. Un̄ Bern. Per
te accessum habem⁹ ad filiū. O beata inuen
trix grē, genitrix vite, mater salutis. copiosa
charitas tua nostroꝝ cooperiat multitudinem
pctoꝝ, fecūditas tua gloriosa fecunditatē no
bis pariat meritoꝝ. Dña nr̃a, mediatrix nr̃a,
aduocata nr̃a, tuo filio nos representa, tuo fi
lio nos recōmenda. Ideo beata virgo maria
assimilat primo aurore. Sicut enī aurora est
mediū inter diē ꝛ noctē: sic ipsa est mediatrix
inter nos et deū, vn̄ Bern. Securū accessum
habet homo ad deum: vbi mediatorē cause
sue filiū habet ante patrē, matrē ante filium.
Xps nudato corpe patri ostēdit latus ꝛ vul
nera. Maria filio pect⁹ et vbera, Non potest
vllo modo fieri repulsa: vbi tot occurrunt cha
ritatis insignia. Item assimilatur lune. Sicut
enim luna pre ceteris planetis terre est magis
vicina: sic et ipsa pre ceteris sanctis peccatori
bus est magis ppinqua cum sua misericor
dia. Augu. Maior a pre oībus sanctis impe
trat inducias transgressoribus, vt renuncient
suis erroribus. Item ipsa cōparatur soli. quia
eius misericordia pre omnibus alijs est commu
nior. Itē sicut sol habet tres planetas supra
se: ꝛ tres infra se. Sic ꝛ ipa beata ṽgo maria
habet trinitatem personarum supra: et tres
status hominū. scz coniugatoꝝ, viduarum, et
virginū infra se. Nam ipsa est ꝑposita a xpo
coniugatis, viduis, et virginibus: quorū om
nium curam gerit, sicut mater sollicita super
suos filios ꝛ filias. Item sicut sol lucem suã
et calorē suã cōmuniter tribuit omnib⁹: tam
bonis ꝙ malis: iustis et iniustis. Sic et ipsa
lucē gratie et calorē misericordie omnibus im
pendit. Un̄ Bern. Omnibus sinū misericor
die sue aperit: vt de plenitudine ei⁹ accipiant
vniuersi. captiuus redemptionem. eger cura
tionē. tristis consolationē. peccator veniã. iu
stus gratiã. angelus leticiã. filij persona car
nis humane substantiã. tota denique trinitas
gloriã. Itē beata virgo maria cōparat stelle
maris. Un̄ canit Aue maris stella dei mater
alma ꝛc. Quia sicut stella maris vniuersaliter

dirigit oēs in nauigantes suis radijs. Sic virgo maria oēs hoīes per mare huius mundi transeuntes dirigit suis exemplis τ illuminat et informat. Informat eñi coniugatas vt viris suis obediant: et eos honorent. sicut ipsa ioseph obediuit τ ipm̄ semꝑ honorauit. Informat viduas: vt post morte͂ viroꝝ suorum alios nō accipiāt: sed in viduitate ꝑmaneāt. Informat virgines: vt hominū consortia fugiāt: et a multiloquio se tēperent. Informat penitentes: vt opa pnīe ꝑficiant. Informat etiā hoīes iustos: vt de die in diē ꝓficiāt: et semꝑ meliores fiant τc. Quia igitur beatissima virgo maria oībus ꝑ mare hui⁹ mūdi nauigantib⁹ radios exemploꝝ suorum emittit. ideo stella maris vocari debuit. Itez dicitur stella maris ratione statōnis. q: nō occidit sicut alie stelle. Sic beata virgo peccatoribus nō occidit: sed semꝑ in conspectu filij ꝓ ipsis intercedit. Nam cum omnes sancti et sancte peccatorem derelinquunt. tunc ipsa sola eum non derelinquit. Unde quilibet peccator ad gloriosissimam virginem mariam confugiat tanꝗ̄ ad mediatricē τ auxiliatricē que nunꝗ̄ vllum peccatorē quantūcūqꝫ perditum dedignatur. Uñ Ansel. Maria tu peccatorē toti mūdo despectum materno affectu amplecteris. nec deseris eum quousqꝫ deus per te placatus ipm̄ sue gratie reformabit. Uñ Bern. O mater dei et hoīs. o mater rei et iudicis. o mater regis et exulis. cum sis mater vtriusqꝫ nō decet vt inter filios discordiā esse permittas. ℞ Quantum ad secundū sciendum ꝙ btā virgo maria oībus hoībus cuiuscūqꝫ status formā viuendi tribuit. q: omnes homines aut sūt in ꝓsperitate: aut in aduersitate: aut in medio constituti. Illis q̄ sunt in ꝓsperitate τ q̄ supereminēt alijs i donis tpalibus. naturalibus. vel spūalibus. dat exemplum humilitatis. Nam in die annunciationis cum preponeretur omnibus creaturis. q: regina celi τ mater dei effecta esset. ipsa se humilians respōdit angelo dicēs. Ecce ancilla dñi τc. Qz aūt necesse sit humilitatē in ꝓsperitate seruare ostēdit Aug. dicēs. Humilitatis sectatores τ ꝯseruatores maxime eos ꝯuenit esse qui in aliquo dono ceteris eminent. Uñ hum liare nos debemus cum deus sua dona siue tempalia siue spūalia tribuit. sz etiā cum ad dignitates ꝓmoti sum⁹. Uñ Bern. sup Missus est angel⁹. Non magnū est esse humilem in abiectione. magna prorsus τ rara est virtus hūilitas honorata. ℞ Secundo illis qui ꝓmunt̄ tribulationibus: dat exemplū τ formam patientie. Et hoc in tempore et in die passionis xp̄i. qñ plusꝗ̄ martir effecta est q: habuit ꝗ̄uis martiriū eo ꝙ eius martiriū nō fuit in carne sed in mente. Unde Hiero. Alij sctī passi sūt ꝓ xp̄o in carne. btā autē virgo in illa parte passa est q̄ impassibilis et immortalis habet̄. hoc est in aīa vel in mēte. Idcirco verū fateor plusꝗ̄ martir fuit. q: atrociꝰ passa est dum passionis xp̄i gladiuz in aīa sua sustinuit. Qui gladius doloris causabat̄ primo ex eo ꝙ ipa ꝑsens erat τ vidit filium suū pati penā ignominiosam. id est penā latronū. penaz dolorosam. q: in neruosis mēbris. manib⁹ τ pedibus. clauis pforatum. et per totū corpus vulneratū. penam diuturnā. q: ab hora noctis τ per totam noctem vsqꝫ ad horam nonā diei in qua expirauit in supplicijs et doloribus semper fuit. et penā iniustam: q: pctīn nō fecit. Multū dolet mater qñ audit filiū suuz morte horribili necatuz. maxime aūt dolet cum ante oculos suos videt filiuz vulnerari τ occidi. Quanto ergo dolore beata virgo cruciabatur qñ filiū suuz videbat mortuū: et ipsuz morte horribili necatum. et hec omnia fieri ante suum conspectum. Item erat impotens ad adiuuandum. Magna etenī est consolatio matri qñ assistit filio morienti τ pōt sibi in aliquo subuenire. Hec autem filium morientez in nullo potuit adiuuare. Audiebat ipsum sitire τ nō poterat ei potuz porrigere. Uidebat corpus eius plenū vulneribus: et non poterat alligare. Uidebat corpus eius cruentatū et nō poterat lintheo abstergere. Uidebat caput ei⁹ nō habere reclinatoriū: τ nō poterat illi exhibere fulcimentū. Uiderat τ illum lachrimantem: et non poterat lachrimas abstergere ab oculis eius. Uidebat ipsum expirare: et non poterat eum osculari τ amplexari. Item erat destituta omni humano auxilio. Nā apostoli fugerant a xp̄o: sic ꝙ non habuit auxiliantem neqꝫ cōsiliantē. Unde Dama. Ipa beata virgo dolores quos effugit pariens: hos in xp̄i passione sustinuit. Unde etiaz Ansel. Dña mea quos fontes erupisse dicam de pudicissimis oculis tuis cū attenderes vnicum filiū tuū innocentem corā te flagellari. ligari. mactari. et carnē de carne tua ab impijs cru-

cliter dilacerari. Unde Augustin⁹. Illa pia mater omnia sua fatigauerat membra vt in cessu deficiens vix peruenire posset ad sepulturam christi. Item sciendum φ beata virgo Maria in his omnibus tribulationibus patientiam seruauit. nec aliquod signuz eius impacientie ostendit. Ergo illi errant q̄ dicunt φ beata virgo sibiipsi crines extraxerit et secum pugnis verberauerit quia nunq̄ aliquod signum indecentie ostendit. sed indulsit crucifixoribus: et affectauit salutem ipsorum. Et hoc quod christus orauit ore dicens. Pater ignosce illis. hoc ipsa eis affectabat in corde. Tercio illis qui sunt in medio constituti. dat templum operandi et tempus vtiliter expendendi. Nam ipsa semper tempus suum vtiliter expendit et nunq̄ ociosa fuit. Unde Prouerbiorum. xxxi. Panē ociosa nō comedit. Sic et nos exemplo Marie debemus operari bonum. Unde Joh. ix. Operamini dum dies ē venit enim nox in qua nemo operari potest. Nam inter omnia que deus nobis administrat in presenti nihil est nobilius et vtilius et preciosius q̄ tempus gratie. Bernardus. Nihil preciosius tempore. Ergo studiose conseruandum est tempus. Unde Bernard⁹. Omne tempus nobis impensum a nobis exiget qualiter sit expensum. Unde in his punctis iam dictis debemus imitari beatam virginē Mariam. Unde Prouerbiorum. viij. Beati q̄ custodiunt vias meas. Ad tercium nota exemplum in quo cognoscere poteris φ est vtile et salubre beatam virginem Mariam in necessitatibus inuocare. Unde legitur in libro de miraculis beate virginis marie. Quedam matrona beate virgini deuota proprias proles informādo ad similia edocuit, vt ipsam in suis necessitatibus inuocarent deuote dicendo. Aue maria. Que filiam dissolutam et vagabundam et saltatricem et chorizatricem habuit. Quam ipsa mater pluries correxit. sed parum in ea profecit: quia pater dilexit eam pre ceteris pueris suis. eo φ pulcra et mundana esset. et emit ei pulchras et pomposas vestes. Que in vna die dominica chorizando fatigata iuit ad quoddam pomerium sedens sub vna arbore volens refocillari. Cui dyabolus immediate affuit dicēs Surge veni mecum. Cui illa. Quis tu es tu? Et ille. Ego sum dyabolus cuius propositum conaris implere. arma et rethe nostrū ad animas capiendas. Unde modo recipies penas non solum pro tuis peccatis: sed etiam pro peccatis omnium quos per ornatum corporis tui ad malas concupiscentias induxisti. Et dyabolus statim violenter nitebatur eam rapere. Et illa clamauit dicens. Uirgo maria adiuua me: sicut mater in penitentia eam edocuit. Et stati dixit clara voce. Aue maria gratia plena etc. Respondit dyabolus dicens. Maledicta sit que te hanc orationem docuit. quam si non dixisses iusto dei iudicio ad inferni incendium te traxissem. vbi tu cum tuis equalibus penam condignam pro omnibus quos ad peccandum traxisti inuenisses. Que postmodum nunq̄ amplius chorizauit: et vestes pomposas deposuit. et vitam et mores humiliter emendauit. et beate virgini amplius vsq; ad mortem seruiuit. Et sic vitam suam in bono finiuit.

Communis Sermo de beata virgine. Sermo. cxxiij.

Ego mater pulchre dilectionis et timoris et agnitionis et sancte spei.

Ecclesi. xxiiij. Sciendum φ nemo potest digne laudare beatam virginem Mariam. nisi ipsum dignum faciat ille qui habitauit in vtero ei⁹. Quis enim laudare poterit sufficienter eam que eternum protulit verbum que suum genuit creatorem. Que nobis dedit mediatorem dei et hominum. Que nobis cibum attulit angelorum. Unde dicit Petrus Damianus. Qualiter eam laudare poterit mortalis hominis verbum que de se protulit verbum quod manet in eternum. Que lingua in eius laude inuenitur ydonea. Que illum genuit quem omnia benedicunt. Cui et cum tremore seruiunt elementa. Unde etiam Damasce. Licet mille ora. mille lingue vociferarentur nec sufficerent: sed nec si omnes lingue hominum conuenirent eam mirificas possent efferre preconijs. Omnis enim preconij excedit magnitudinem: et omne eloquium ad eius excellentiam insufficiens inuenitur. Unde etiam Bernar. Utinam mihi tot essent lingue quot sunt stelle celi. et eius

nes illas possem conuertere in laudem genitricis dei: nec sic satiaret. Et si nullus humanus sermo in eius laude inuenitur idoneꝰ: nõ tamen ꝓpter hoc ab eius laude cessare debemus: sꝫ qđ possumus faciamus. Nã ipsa est mater pulcre dilectiõis et timoris ꝛc. Ex quo hodie festũ. N. beate marie celebramus. q̃ est non solum mater xp̄i: sꝫ etiã mater oĩm hoĩꝫ et dña angeloꝝ: ideo in p̃nti sermone q̃ttuor de beata virgine sunt dicẽda. Primo ꝑ q̃ facta sit mater dñi. Secũdo ꝑ q̃ facta sit dña angelorum. Tercio ꝑ q̃ facta sit mater oĩm hominũ. Quarto dicenda sunt aliqua exempla de beata virgine. in quibus cognoscere poterimus bonitatẽ et pietatẽ ꝟginis marie. N

Quantum ad primũ sciendum ꝙ tria fecerunt beatã virginẽ mariã matrẽ dñi. Primus est eius castitas: qꝛ ipsa est speculum virginũ. Hoc patet qꝛ ipsa habuit triplicẽ virginitatem. Primo integrã: qꝛ in corpe et in aĩa. i. Thes. v. Integer spiritus vester et anima et corpus sine querela in aduentu dñi nostri iesu xp̄i seruetur. Sunt eñ q̃dam q̃ non habent integritatem corporis. sicut fuit maria magdalena: et heu iam plures sunt in mundo. vñ Hiero. Qui immundiciã luxurie ꝑfecte continẽcie subicit. sanctior dauid est. et fortior samsone. Nam nihil vilius est ꝙ a carne vinci. nichil gloriosius q̃ carnem vincere. Alij sunt q̃ habẽt integritatem corporis sed non aĩe: quia ꝑ malam ꝯcupiscentiã et consensum aĩam maculant. vñ Mathei. v. Qui viderit mulierem ad concupiscendũ eam iam mechatus est eã in corde suo. Sic intelligitur de tactu illicito: et locutione: et corporis ornatu ꝛc. vñ Hieron. Nam nulle sunt virgines carne sed non spiritu: quarum corpus est integrũ sed aĩa est corrupta. vñ Isi. de sum. bo. Uirgo carne et non mente nullum premiũ habet in repromissione. Alij sunt q̃ non habẽt integritatem spũs qui ꝑ mortale peccatũ spiritum suũ a sponso suo diuidit. et sic adulteriũ spũale ꝯmittit. Beata aũt virgo habuit integritatẽ i corpe. qꝛ ipsa corpus suũ illibatum seruauit. Et in aĩa. quia omnẽ prauũ motum et ꝯcupiscentiã penitus resecauit. Et in spiritu: qꝛ nunq̃ ꝑ aliqđ peccatum a deo diuisa fuit. Canti. iiij. Tota pulcra es amica mea ꝛc. Secundo habuit virginitatem exemplarem: qꝛ eius virginitas oĩbus virginibus fuit in exemplũ. Ideo signata est ꝑ amygdalum que inter ceteras arbores primo flores ꝓducit. Sic et beata virgo ꝓmo inter mulieres votum virginitatis emisit deo. Adducentur regi virgines post eã ꝛc. Nam ante ipsam virginitas non videbatur esse magni meriti vel honoris. postmodũ aũt facta ẽ magni meriti. Quia debetur ei fructus centesimus, cum coniugatis corruptis datur tricesimus et vidua sexagesimꝰ. Et etiam virginitas facta est magni honoris. qꝛ ipsam honorauit xp̄us. qui non de coniugata corrupta: sed de virgine nasci voluit. Ipsam etiã virginitatem honorant angeli. vt patet in sanctis virginibus. sicut agnete. cui angeli vestem preparauerunt. et eius nuditatem texerunt. In cecilia. cui angelus coronas de paradiso attulit. Et in beata barbara. cui angelus stolam candidam deportauit. quã nudatũ corpꝰ eiꝰ texit. Et in beata Katherina. quam angeli ꝓprijs manibus sepelierunt in monte synai. Item omnes homines exemplo xp̄i et angelorum honorare debent virgines. vñ Damas. li. iiij. A nuptijs abstinentia angelorũ est imitatio. quanto itaqꝫ est angelus homine superior tanto virginitas nuptijs est honorabilior. Quis enim hominu est tam stolidꝰ ꝙ nõ amet et honoret virginitatem. quam etiam dyabolus honorat. Unde Tho. iij. legitur ꝙ demon asmodeus virginitatem Sare a septem corruptoribus liberauit. quos singulatim occidit. q̃cito vnusquisqꝫ ipsorum ad virginem introiuit. Item patet hoc in beata agnete. cuius virginitatis insidiatorem. scilicet prefecti filium dyabolus suffocauit. Dyabolus ergo velit nolit honorat virgines. sicut victus victrices. et tanq̃ angelorum sorores. et tanq̃ christi sponsas. Unde Ber. Fulgida virginitas est gemma virtutum. germana angelorum. lampas ecclesiarum. lux animarum ipsa calcat libidinem. vincit dyabolum. contemnit seculum. deprimit omne periculum.

Tercia beata virgo maria habuit virginitatem trãsfusam. quia in alios castitatẽ transfudit. Licet enim pulcerrima fuit tamẽ a nullo ꝯcupisci potuit. Et talem virginitatem sancta Katherina non habuit. q̃uis virgo esset mente et corpore. tñ maxentius eã ꝯcupiuit. Silr et beata margareta. quam olibrius cõcupiuit. Et beata agnes quam prefecti filius adamauit. Et sic de alijs. O Sed diceres vnde accidit ꝙ nullus inspiciencium mariam cõcupiscere potuit? Rñdetur ꝙ hoc ac-

adit principaliter tribus rationibus. Pri
ma ratio. quia taliter se habuit in omnibus
verbis et factis et moribus ꝙ nulli dabat oc
casionem peccandi: sed mouebatur cor cuius-
libet ipsam intuentis ad deuotionem. Se
cunda ratio est propter luminis claritatem. q̄
de eius facie exibat. que homines in admira
tionem inducebat. et ad deum laudandū de
tam nobili creatura. Tercia ratio est quia
deus occultabat in ea que poterant esse inci-
tamenta ad libidinem. et dedit illam gratiā
omnibus eam intuentibus. vt non mordia-
te mouerentur erga eam ad malum. sed solū
ad bonum. ¶ Secundum quod beatā
virginem Mariam fecit esse matrem christi
est humilitas. vt ipsa fatetur per se. Luce .i.
Respexit humilitatem ancille sue. Bernard⁹
Audeo dicere ꝙ nec Marie virginitas sine
humilitate placuisset. propter quod cūm per
Gabrielē dei filius ex ea incarnādus nuncia
retur omnium virtutum oblita de sola humi
litate gloriatur dicens. Quia respexit humili
tatem ancille sue. et cetera. Unde etiam Au-
gustinus. Si audeo dicere tunc Marie non
tantum profuit sua virginitas: quantū eius
humilitas. Per eius humilitatem deus est i
carnatus. peccator liberatus. damnatus sal-
uatus. exul reductus. mortuus resuscitatus.
Unde sciendum ꝙ beata virgo Maria post
christum humillima fuit inter omnes homi-
nes et sanctos qui hic in mundo vixerunt.
Nam ipsius miranda humilitas apparet in
hoc Quod licet sanctior sit omnibus in celo
et in terra. tamen nunquam legitur de ea in
euangelio quod aliquod miraculum atten-
ptauerit facere in presenti vita. De sancto pe
tro legitur Actuum .v. ꝙ vmbra illius sana-
uit infirmos. Similiter de sancto Johanne
euangelista. Qui tunicam suam fecit ponere
super mortuos qui occisi fuerūt cum veneno
et reuixerunt. Similiter et beatus Andreas
qui suscitauit quadraginta mortuos qui in
aqua interierunt. et sic de alijs sanctis. Quā-
uis enim beata virgo maria magnam com-
passionem habuit cum tribulatis. q̄ fuit cau
sa incitans eam ad miracula faciendum. ta-
men humilitas adeo cor ipsius occupabat.
ꝙ propter humilitatem attemptare non pre
sumpsit. Unde Bernardus. Merito facta ē
nouissima prima. que cum esset prima omni
um se nouissimam faciebat. Sed querit̄ cur
beata virgo Maria debuit esse tam humilis
Respondetur ꝙ propter tria. Primo ideo. q̄a
debuit illum recipere totaliter in se. qui est su
per omnes. ideo humiliari debuit infra om-
nes. Secundo quia debuit super omnes san
ctos. et super omnes choros angelorum ex-
altari tanquam regina celi et domina angelo
rum. ideo debuit esse humillima. Unde Ber
nardus. Nunquam super choros angelorum
sublimata ascendisses. nisi prius inter om-
nes homines sublimata descendisses. Unde
Ambrosius super beati immaculati. Quan-
to enim quis est abiectior in hoc seculo. tan-
to magis exaltabitur in futuro. Tercio quia
sicut per superbiam eue mors intrauit in hūc
mundum. Sic econuerso vita per humilita-
tem Marie reddita est huic mundo. Et quia
contraria contrarijs curantur. ideo sicut Eua
per superbiam voluit se assimilare altissimo
deo qui est super omnes. Sic Maria econ-
uerso debuit se humillimam exhibere. vt no-
bis mortem auferret et vitam donaret. Un
de canitur de ea. Mortem quam femina in
tulit. femina fugauit. Tercium quod fecit eā
matrem domini est firmitas fidei. Nam ipsa
beata virgo Maria commendata est ꝓpter
fidem. Luce primo. Beata que credidisti quo
niam perficientur in te ea que dicta sunt tibi
a domino. Ubi Elizabeth mater Johannis
baptiste fidei attribuit: ꝙ beata virgo Ma-
ria christum concipere meruit. Unde Augu-
stinus in libro de virginibus. Beatior fuit
Maria percipiendo fidem q̄ carnem christi.
Nichil enim Marie materna propinquitas
profuisset. nisi eum felicius corde ꝙ carne ge-
stasset. Pro quo sciendum ꝙ beata virgo ma
ria habuit fidem firmam. quod patuit in pas-
sione christi. quia ceteris apostolis a fide ca-
dentibus ipsa in fide firma permansit. ¶

Quantum ad secundum sciendum ꝙ tria
fecerunt beatam virginem Mariam domi-
nam angelorum. Primum est puritas men
tis et corporis. Unde Ambrosi⁹. Uirgo erat
non solum corpore: sed et mente. Pro quo
sciendum ꝙ puritas Marie precellit non so
lum puritatem omnium hominum: sed etiā
puritatem omnium angelorum. Unde An-
selmus. Decebat quidem vt virgo beata ea
puritate niteret qua sub deo maior nequit in
telligi. Sed queritur quare beata virgo ma-
ria debuit esse tam pura? Respondetur ꝙ p-

pter tria. Primo ideo quia per puritatem ve-
nit homo ad similitudinem dei. Sed maria
debuit assimilari deo, et in se recipere specu-
lum sine macula, s. filiū dei, igitur debuit eē
purissima. Secūdo quia illud opus, s. incar-
nationis debuit esse totaliter a spiritusancto
scdm ꝙ dixit angelus ad Mariam. Luce. i.
Spiritussanctus superveniet in te etc. Quan-
to quis est purior, tanto libentius et efficatiꝰ
spiritussanctus operatur in eo, ideo debuit es-
se purissima. Tercio quia ihesus christus filiꝰ
dei venit nos per eam reducere ad statum im-
mortalitatis, scz angelice puritatis, vbi non
nubent neqꝫ nubentur, sed erunt sicut angeli
dei, igitur etc. Secundū q̄ fecit eam dominā
angelorum fuit ipsius constantia et firmitas
volūtatis. Sicut enim angeli semper faciūt
voluntatem dei, sic et ipsa facit. Et sicut ange-
li nunq̃ peccauerant nec vnq̃ peccauerunt, sic
et ipsa nunquam peccauit. Pro quo sciendū
ꝙ beata virgo peccare non potuit, nec per in-
firmitatem, nec per ignorantiam, nec per ma-
liciā. Omnis enim casus in peccatum fit ali-
quo istorum trium modorum. Et isti tres mo-
di peccandi inter apostolos inuenti fuerunt.
Petrus nanqꝫ peccauit per infirmitatē hūa-
nam, quū s. timore mortis christū ter negauit
Paulus per ignorantiam. Vñ. i. Thimo. i.
Ignorans feci in incredulitate mea. Judas
aūt p maliciā affectatā peccauit, quia xpo si-
bi pdixit ꝙ male faceret quū dixit. Ve homini
p quē filius hominis tradetur, vt sic eum a p-
uersā volūtate retraheret. Sed ipse infelix
iudas non acquieuit, sed xpm ex certa malicia
tradidit. Sed beata virgo Maria cadere nō
potuit p infirmitatem, qz omnipotentia pa-
tris confortata fuit. Nec p ignorātiam, quia
sapientia filij illum nata fuit. Nec p maliciā
quia bonitate spūssancti repleta fuit. R
Tercium qd̄ fecit vt dñam angelorum est fer-
uens caritas. Angeli enī semp feruent i carita-
te dei. Sic et ipsa beata v̄go maria inqtū pos-
sibile est filiū suū sup oīa dilexit. Et in signū
huius ipsa stabat iuxta crucē ceteris aplis fu-
gientibus, vñ Canti. viij. Fortis est vt mors
dilectio. Vñ ipsa dicit mater pulchre dilectiōis
Nam ipsa duplicem dilectionem habuit, scz
quo ad filium et quo ad nos. Ideo in corde
virginis Marie tempore passionis xpi ma-
gna pugna fuit. Pugnabant enim adinuicē
in corde ipsius duo amores et duo dolores.
Duo amores erant amor filij et amor generis
humani. Amor filij nolebat ipm pati. Amor
vero humani generis volebat ipsuz mori. Et
sic iter istos duo amores magna pugna erat
Similiter in corde Marie duo dolores erāt
scz dolor quem habitura erat de morte filij,
et ideo nolebat ipsum pati, et dolor quez ha-
bebat de perditione generis humani, ideo vo-
lebat ipsum mori. Et sic inter istos duos a-
mores et duos dolores magna pugna erat.
Nam primus amor retraxit eam ne filius pa-
teretur: sed secundus amor quem habuit ad
nos, incitauit eam vt filius moreretur. Et se-
cundus amor superauit primum quia potiꝰ
voluit filium pati ꝙ humanum genus perire
Imo si passio filij sufficiens non fuisset: ipsa
cum filio pro nobis crucem ascendisset. S
Quantum ad tercium sciendum ꝙ tria fe-
cerunt beatam virginem Mariam matrem
nostram. Primum est magnitudo misericor-
die eius. Nam misericordia ipsius ceteris mi-
sericordijs est communior et copiosior. Un-
de Bernardus. Virgo beata copiosissima ca-
ritate, sapientibus et insipientibus debitricē
se fecit, et omnibus veniam petentibus mise-
ricordie signum aperit. Reus obtinet veniam
egrus medelam, pusillus corde robur, afflictus
consolationem, periclitantibus adiutorium et
liberationem. Secundum quod fecit eaz ma-
trem nostram est gratie plenitudo. Nam ipsa
stetit in altissimo gradu graciaruz. Altissimū
autem in gratijs, est habere omnes gratiam.
Quā gloriatur se habere. Eccli. xxiiij. In me
omnis gratia. Unde Ber. Maria ante cōce-
ptionē plena gratia ab angelo nunciatur, vt
quia dudum sibi plena nobis fieret superple-
na. Sicut enī vasi pleno aliquod corpus immit-
titur, q̄tum illud magnum est quod immittit̄
tantum necesse est effluere de superpleno, tūc
eam iam dudum plenam deus eternus dei fi-
lius in conceptione in vterum eius immittitur
ideo necesse est vt semper effluat in eternum.
Unde ipsa dicit. Transite ad me omnes qui
concupiscitis me et a generationibus meis im-
plemini. Et in signū huius tunc beata v̄go cō-
paratur collo, qz sicut collum est medium in-
ter caput et corpus, sic et ipsa est mediatrix in-
ter nos et deū. Itē ppter eminentiā et digni-
tatem, quia sicut post caput collū eminet om-
nibus membris, sic et ipsa post xp̄m eminet
omnibus sanctis. Item ppter administrati

onem. Sicut enim a capite mediāte collo descendunt omnia nutrimenta corporis. Sic a xpo per beatam virginem in nos venīūt omnia dona ꝛ beneficia que deus nobis cōfert. Nam ipsa est dispensatrix gratiarum ꝛ beneficiorū dei. Unde Augu. Maria hominibus multū tenetur. qꝛ per eos habet quicquid habet. qꝛ si nos peccatores nō fuissemus xpūs de ea carnem non suscepisset. Nos igitur sibi tenemur. qꝛ sumus per ipsam deo recōciliati. et ipsa nobis tenetur: qꝛ mater nostra et mater dei est effecta. Unde etiā Bern. Intuemini quanto deuotionis affectu a nobis eam voluerit honorari: qui totius boni plenitudinē posuit in Mariam: vt proinde si quid spei in nobis. si quid gratie. si quid salutis ab ea nouerimus redundare. Tertium quod facit mariam matrem nostram. est nostra miseria ꝛ indigentia et ipsius potentia. Est enim magna in potestate super omnes creaturas. ergo nobis data est in adiutorium et in aduocatam nostram apud filium suum. T Pro quo sciendum ꝙ beata virgo maria aduocat pro nobis tripliciter. Primo sanctitatis merito. Si enim merita aliorū sanctorū pro nobis ad deum intercedunt: multo forti9 marie merita que plenitudinē possidet meritorū. Item si deus vult misereri alicui homini ꝑpter merita alicuius sancti. quid tunc faciet propter merita sue sanctissime matris. Secundo aduocat pro nobis ardenti desiderio. Desideria enim sanctorum sunt intercessiones ꝓ nobis apud deū. Unde ipsa dicit Cant. i. Dum esset rex in accubitu suo nardus mea dedit odorē suauitatis. Nardus est q̄dā herba calida: et significat eius desideria inflammata que ad deum ascendunt: et gratum odorem sibi faciūt. Tertio aduocat pietatis signo. Legitur enim in hystoria scolastica. ꝙ antipater ydumeus apud imperatorē falso accusatus est. At ille eiectis vestibus cicatrices vulnerum ostendit que pro imperatore pertulerat dicēs. Ego me imperator nolo excusare coram te: sed illa vulnera que sustinui pro te testimonium perhibent de me vtrum ego diligo te. Quo videns imperator eum ad gratiam suam recepit. Istum modum aduocandi habet ipse xpūs et mater eius apud deum patrem. Unde etiam Bern. O homo securum accessum habes ad deum: vbi mater ante filiū: et fili9 ante patrē ꝛc. Pro quo sciendū ꝙ beata virgo maria tātā ꝯfidētiā habet de omni re quā ꝑcit. ꝙ etiā se exaudiri nō dubitat. Uñ dicit Aug. sup Joh. ꝙ q̄n in nupcijs dixit. Uinū nō hn̄t. Et xps rn̄dit. Quid mihi ꝛ tibi ē mulier: nōdū venit hora mea. Nō ꝑpter hoc dubitauit se exaudiri: sꝫ ꝯfidenter ait ministris. quodcunqꝫ dixerit vob facite. Ac si diceret vt ait aug. Licet negare videat̄ qð peto: tn̄ finaliter fili9 nō patiet̄ corā tot hoib9 astātib9 me ꝯfūdi: vt in mea petitōe erubescentiā habeā. Firmiter nāqꝫ credendū est. ꝙ q̄cq̄d petierit mater a filio suo hoc sibi rn̄deat qð salomon rn̄dit matri sue dicens. Pete a me mater qð vis: neqꝫ enī phas est vt auertā faciē meā a te. U Uñ sciēdū ꝙ post xp̄m ad nullū sanctorū tantā cōfidentiā habere debem9: sicut ad beatā virginē que est mater oīm nostrū. Uñ Fulbert9. Constat ꝙ maria iustis ꝛ peccatoribus fideliter inuocantibus presto est ꝛ nunq̄ eis opitulari desistit. Enso. O dulcis virgo nō est phas te posse illū deserere: q̄ suā spem fiducialiter in te ponit. Uñ etiā Bern. Ille solus a laude virginis marie taceat: qui eam semel inuocatā in suis necessitatib9 ei9 auxilio sibi senserit defuisse. X Quantū ad quartū nota exemplū in quo cognoscere poteris fidelitatē ꝛ bonitatē v̄ginis marie. Uñ scribit Uincentius in speculo hystoriali ꝙ duo nobiles. s. vir ꝛ vxor erant rome carētes prole. Qui tandē ieiunijs: orōnib9: ꝛ elemosinis a deo prolē obtinuert. castā vitā deinceps ducētes. Uir post pauca ꝑegrinat̄ et morit̄ in ꝑegrinatōe. Mulier delicate nutrit infantē noctib9 singulis a pueritia locās eū secū in lectū. Qui virili etate succedēte matrē ꝓpriā impḡnauit. Que tn̄ a ieiunijs orōnib9 et bonis opib9 nō desistebat. Et occultabat se ne q̄s eā impḡnatā cognosceret. adest dies part9. Que cū dolore occulte peperit. ꝛ pre ꝯfusione humana infantē strāgulauit ꝛ in cloacā ꝓiecit. Quā cū dyabol9 i aīa sic captiuā teneret nitebat̄ eā ꝯfūdere. Uñ spēm clerici assumēs romā intrat dicēs se notariū in scripturis valde illuminatū fore. Scire se etiā furta inuenire ꝛ alia occulta cognoscere. et hec oīa sagacis ꝓbauit. Nā dyabol9 p̄terita bn̄ cognoscit. Captaqꝫ oportunitate coram imperatore et senatu. mirabile inq̄t ē ꝙ roma tota nō est diu cōsumpta ꝑpter detestabile facin9 in ea perpetratū. Stupent oēs. Dyabol9 nō factum narrat: ꝛ mulierē ex nomine designat.

At illi falsum dicis. Hec est enim mulier boni testimonij et laudabilis vite. et speculum virtutum. Ait ille: Sciebam quod non crederetis mihi. Uocetur illa et examinetur: si confessa et conuicta fuerit comburatur. Si non ego comburar. vocatur femina ad palaciu. ore assurgit. et ponitur in throno iuxta imperatorem qui iudicat ei de factis et dictis noui prophete et quod eam accusaret in quibusdam que incredibilia viderentur. Iubetur vt se expurget vel fateatur. At illa ait. Salamon docet omnia debere fieri cum consilio ideo inducias peto vt pro me responsalem. que mulier sum procurem. dantur inducie. Papam illum tunc presidem adijt. lachrimis veniam petijt. confessionem cum amaritudine fecit. petens sibi penitentiam quantumcunque vellet iniungi vt tantum in anima non periret. Papa consolatur flentem proponens ei negationem petri. peccatum magdalene. et latronis vtrisque dimissum moneta ne desperet. sed beatam virginem adiutricem inuocet: dans spem quod per eam modis omnibus liberetur. Sed quia breue tempus habes dic ymnum Pater noster pro omnibus peccatis tuis. Confortatur mulier. inuocat virginem mariam die statuta intrat consistorium. Assunt principes cum imperatore. mulier in medio locatur. notarius vocatur vt accuset ream. Intuitusque eam non cognoscit: dicens non esse illam incestuosam. Et imperator. Unde illa est quam ante accusasti. Respondit notarius. Ego nullum malum cognosco in ea. Quomodo auderem malum loqui de ea cum video matrem dei circa eam stantem et illam protegentem. Ad hanc vocem omnes stupent: et se signo crucis signant. et statim dyabolus disparuit. Femina honoratur ab imperatore et ab omnibus principibus. Et deo et gloriose matri sue omnes gratias et laudes referunt qui sic saluat sperantes in se.

¶ Quare dies sabbati dedicata est marie virgini. Sermo. cxxiiij.

Notandum quod

sicut dies dominica dedicata est resurrectioni: et sexta feria passioni. Sic dies sabbati dedicata est gloriose virgini marie. et hoc multiplici ratione. A Prima est. quia passio sanctorum consueuit in aliquo die celebrari. Beata autem virgo et si non est passa martirio carnis: passa tamen fuit martirio mentis. iuxta illud Luce. ij. Tuam ipsius animam pertransibit gladius. supple doloris. Et istud martirium fuit in ea continuatum in tota sexta feria: et in sabbato sequenti. Sexta autem feria dedicata est martirio filij. et ideo sequens sabbatum dedicari debuit martirio matris. Secunda ratio. quia sicut in die sabbati deus requieuit ab omni opere suo. Sic christus intrans marie vterum requieuit et venit in eius ventrem et mentem. In nullo enim sancto spiritussanctus requiem plene habuit nisi in christo et virgine maria. quia in alijs sanctis habuit aliquid repugnans: saltem peccatum veniale. In christo autem et virgine Maria nihil repugnans inuenit. et ideo perfecte ibi requieuit. Tertia ratio est: quia deus diem sabbati benedixit. Sic beata virgo ab omnibus fuit benedicta. Nam pater elegit eam in filiam et filius in matrem: et spiritussanctus in sponsam. Et ab angelo est benedicta: qui eam salutauit. et a toto mundo: qui eam veneratur et laudat. Quarta ratio est: quia sabbatum est medium inter diem gaudiosum. scilicet diem dominicum et penosum. scilicet sextam feriam. sic ipsa est mediatrix inter deum et homines. Quinta ratio est: quia in die sabbati tota fides perijt: et in sola virgine remansit. et ideo sibi hec dies merito dedicata fuit.

Sequuntur exempla

de beata virgine. B Nota exemplum quomodo beata virgo maria iuuat hominem in vita. Legitur in dyalogo Cesarij. quod fuit iuuenis quidam cui pater moriens multas diuitias dimiserat: qui intantum studebat torneamentis et vanitatibus huius mundi. in vestibus et in equis: quod omnia bona sua effudisset. et cuidam militi iuxta se morantj multa vendidisset: et loco pignorum exposuisset. Ille tandem voluit recedere de terra sua. Sed quidam villicus suus videns eum tristem ait. Domine quare estis tristis: vultis diues fieri? Respondit. libenter vellem si cum deo possem habere diuitias. Respondit villicus. Sequimini me et bene erit vobis. Et statim dominus secutus est suum villicum.

Qui duxit eũ p quoddã nemus in locũ palu-
strem vbi cepit loqui cũ diabolo villicus. Ter-
ritus dñs quesiuit eum cum quo loqueretur
R͂ndit cum diabolo. Et iuuenis plus timuit
Et ait villicus dyabolo. Adduxi vobis bo-
minẽ nobilẽ supplicans vt eum antiquis di-
uitijs restituatis. Cui dyabolus. Si voluerit
mihi esse deuotus dabo ei diuitias et hono-
res. super omnes cognatos et vicinos suos.
R͂ndit villicus. Libenter erit vobis obsequio-
sus et fidelis si habuerit ista. Cui dyabolus.
Oportet eũ abrenunciare altissimo. Qđ cum
iuuenis renueret: dixit villicus. Quid times
pferre vnum ṽbum: dicere abrenũcio. Tan-
dem iuuenis seductus suasu villici abnega-
uit altissimum. Cui dyabolus. Adhuc opus
imperfectũ est. etiam abrenunciare debet ma-
tri altissimi. Illa est enĩ que maxima damna
nobis infert. Quos enĩ filius per iusticiam p-
dit. mater per miam et indulgentiam addu-
cit. Ad qđ iuuenis multum expauit. et turba-
tus supra modum respondit. Hoc nunq̃ fa-
ciam. Quare inq̃t villicus. fecistis qđ maius
fuit. facite nunc qđ minꝰ est. Abnegastis crea-
torem. abnegate nunc ⁊ creaturã. Et ille. Nũ-
q̃ eam negabo. et si deberem perpetue men-
dicare. Et sic imperfecto opere redierunt. In
itinere aũt venerunt ad quandam ecclesiam
semiclausam in quã iuuenis exiliens de equo
intrauit. equũ committens villico. et añ ostiũ
introitꝰ. pstrauit se ante altare beate virginis
Marie tenentis filium in vlnis. et cepit eã in-
uocare ex intimo corde. erat aũt super altare
ibidem imago ipsius virginis Marie puerũ
Jesum in sinu habens. Et ecce mentis ipsius
pclarissime stelle maris vetus lucifer oriri ce-
pit in corde supradicti adolescentis. Tandẽ
enĩ ei dñs ppter honorem matris quam non
negauerat donare dignatus est contritionẽ
vt pre fletu rugiret. et pre planctu ecclesiã da-
moribus impleret. Eadem hora supuenit mi-
les supradictus qui bona sua in vadio habe-
bat. Et videns ostium ecclesie apertũ putãs
ibi diuina celebrari solus intrauit. inueniens-
q̃ coram altari iuuenem bene sibi notũ lacri-
mantem. et putans q̃ defleret suam pauper-
tatem. retro quandam columnam secessit la-
tenter rei exitum expectans. Cumq̃ instanter
inuocaret beatam virginem iuuenis ⁊ nõ au-
deret inuocare deum altissimũ quem negaue-
rat vtroq̃ audiente. Beate virginis ymago

locuta est filio suo quem tenebat in vlnis he-
c verba. Dulcissime fili mi miserere huic ho-
mini. Puer vero matri nihil respondit. et fa-
ciem ab ea auertit. Cumq̃ iterum rogaret fili-
um pro homine. puer vertit matri dorsum di-
cens. Homo iste me negauit quid ei faciam
Post hec ṽba ymago btẽ Marie virginis sur-
rexit. puerũ iesum sup altare posuit. eiusq̃ pe-
dibus pna se pstrauit. et ait. Rogo te fili mi
vt ppter me dimittas peccatũ. Mox infãs
matrem eleuans. r͂ndit illi. Mater nunq̃ ti-
bi aliquid negare potui. ecce ppter te totum
dimitto. Surgensq̃ iuuenis exiuit de eccle-
sia tristis q̃dem de culpa sed hilaris de indulgẽ-
tia. Exiuit quoq̃ post eum supradictꝰ miles
latenter et quasi rem ignoraret quesiuit qua-
re tam humidos oculos haberet. Respondit
de vento est. ⁊ ille. Dñe nõ me latet causa tri-
sticie vestre. Habeo vnicam filiam si vultis eã
ducere in vxorem omnia vestra vobis cũ illa
reddã et restituam. Insuper ⁊ diuitiarũ mea-
rum heredem vos constituam. Ad hec iuue-
nis letus effectus r͂ndit. Si hoc facere digna-
remini plurimũ mihi placeret. Reuersus ita-
q̃ miles ad vxorem suam rem ei per ordinem
retulit. consensit illa. Celebrãtur nuptie. Iu-
ueni sub nomine dotis omnia bona sua resti-
tuuntur. Et iuuenis iste postmodũ omnibus
diebus vite sue regratiabatur beate Marie
virgini. et ei fideliter vsq̃ ad mortem seruiuit
qz per eam meruit remissionem peccatorũ.
insup etiã psolationẽ tpalium bonoꝝ. C

Itẽ nota exemplũ in quo cognoscere pote-
ris quõ beata ṽgo Maria subuenit homini
in morte. Quare merito sabbatis diebꝰ glo-
riosa virgo a quolibet homine deuote est ho-
noranda. Legitur in dyalogo cesarij q̃ in vi-
cinia ciuitatis Tridentine silua est in qua la-
tro nominatissimus versabatur: a quo multi
depredabantur. Et qui se defẽdere voluerũt
nec potuerũt occidebant. Hic cũ die quadã
monachũ quendã ordinis predicatoꝝ obuiũ
haberet. sperans q̃ pecuniã haberet et porta-
ret. ait. Nisi volũtarie me sequaris occidam te
Quẽ cũ monachus seq̃retur et quereret i via
quis esset vel quid operis haberet. respõdit.
Ego sum ille famosus latro nomẽ suũ expri-
mens. Cui cum monachus diceret. Iã incipi-
tis canescere ⁊ nõ timetis periculũ anime ve-
stre. respondit nõ plus q̃ pecus. ⁊ tacuit mo-
nachus. Veniens aũt in speluncam illiꝰ ait.

intra se, si possem hunc hominē puertere magnū prestarem deo obsequium. Dixitq; ad latronē. Si licet mihi aliqd interrogare vos. Rn̄dit ille. licet. Monachus. ubiuit qualis erat vita vestra a principio. Rn̄dit ille pessima. Quando puer erā cum oībus socijs meis ptendebam. factus adolescens furtis operā dedi, deinde in virum proficiens latrocinia exercui in quibus adeo pfeci vt hodie caput et magister sim omniū latronū huius puincie. Ad quē monachus. Nunqd non timetis penas eternas huiusmodi operibus pparatas. Dicit ille. De aīa mihi nulla questio est. qr pdita ē. Monach9 rn̄d. e. qd si possem vobis ostendere viam salutis. velletis mihi acquiescere an non? Ait latro. etiā consentiem. Et ille. Jeiunate vnū diē ī ebdomada in honore sancte dei genitricis: et nullum eodem die ledat, et ipsa p certo q grām apud filiū suū obtinebis. Rn̄dit latro. Vere vera faciā hec etiā voueo q nihil eodē die comedā, nullū depredabo. nullū ledam. Elegitq; diem sabbati nihil in illo mali operans, imo plurimos de sociorum manibus depredandos siue occidendos ad honorē beate virginis Marie eripuit. Eodem tempore tridentū p circuitum ab hostibus infestabatur et ciuitates satellites ciuitatis cū hostes die sabbati insequerentur iam dictum latronem inermem pter sabbatum cum ceteris ceperunt. Et cum esset fortissimus non se defendebat. Cum caperet non se excusabat: nec loqui voluit interrogatus cū duceretur. Veniensq; in ciuitatē mox vt cognitus est, patibulo adiudicatus est. Nam sicut creditur beate virginis Marie sup pulcritudine corporis eius iudices moti in hoc cōuenerūt vt prouintia abiurata viueret. Qz cum ille abnueret et diceret non faciam. Melius est enim vt hic peccata mea luam q̄ in futuro. Responderunt. Sine tamen vt decolleris. Non curo inquit qualis sit pena dummodo occidar. Et illi. Vis vt tibi vocetur sacerdos? Respondit non est necesse. Omnes enī xpiani estis omnibus vobis peccata mea que vnq̄ in hac psenti vita commisi confiteor. Quod cum fecisset cum magna contritione, nihil se vnq̄ boni fecisse testabatur: preter id ad ieiunium quod a monacho didicerat. Sicq; extra ciuitatem ductus decollatus est. et in eodem loco sepultus. Nocte eadem vigiles portarum, circa eius tumulum luminaria celitus emissa viderūt. Quinq; etiam matrone corpus eius effodientes et caput corpori adaptantes posuerunt in feretro miro tegmine purpura supposita. Ex qbus quattuor singulas candelas ardentes in manibus habentes. p quattuor partes feretrum tollentes. Quinta que clarissima erat eminiā cum candela sequente. ad portam ciuitatis vsq; venerunt: et corp9 ibi deponentes. Custodes itaq; ista videntes timuerunt putantes esse fantasma. quibus vna illarum dicebat. Dicite episcopo vestro vt capellanum meum a vobis decollatū, in tali loco ecclesie honorifice et reuerenter sepeliat. Minas addens si negligeret. et ne minauit se esse Mariam. Mane autem cū hec episcopo nunciata essent. episcopus cum clero et populo exiens. purpuram deposuit caput precisum corpori vnitum videns expauit texturamq; purpuream humanum artificium excedentem admirans relatis credidit, hominemq; cum timore et honore maximo non vt latronem: sed vt christi martyrem in loco designato sepeliuit. Ab illo ergo tempore vsq; hodie, vix aliquis adultus inuenitur in illa prouincia qui eius exemplo diem sabbati in honore nostre domine non ieiunet.

D Nota aliud exemplum de beata virgine Maria in quo cognoscere poteris quēmodo subuenit homini quādoq; etiā post mortem. Fuit in britania iuuenis quidem nobilis. qui q̄uis seculo totus deditus. tamē i rē virginis tñ deuot9 in hoc q ei singulis dieb9 quinquagenas salutationes persoluit. Qui infirmatus ad extrema perductus est. Cumq; diu iacuisset mortuus: reuixit. Et mulieri assidenti sibi clamans dixit. cito voca sacerdotem. Sacerdote adueniente coram omnibus confitebatur dicens. Ego fui raptus ad tribunal christi. et cum in tribus maxime accusarer a demonibus, et ferri deberet sententia cōtra me pijssima mater christi, rogauit filium suum vt ad corpus redirem se cum penitentie suscepturā. quod et factum est. Unum de peccatis erat quod decimas ex agris meis a bonis sacerdoti subtraxi. Secundum q pisces cum socijs meis, religiosis personis furatus fui. Tercium q segetes pauperum cū canibus venaticis conculcaueram. Ad hoc rustici ab eo damnum passi dixerunt. Cur debuistis domine pro his damnari, cum vobis hec puro corde dimisimus. et ille. Vestra

nunq̄ aliquo pgens nisi me p̄mū salutādo a me licentiam accipiebat et rediens hec similiter agebat. Mi si dixeritis quia vim facim⁹ vobis: ecce ponam⁹ in iudicio summi regis. Cūq; ex his altercarent inter se. placuit altissimo dn̄o pro meritis sue sancte mr̄is: vt anima fratris rediret ad corpus quatenus penitentiam ageret de peccatis. Interea aduenerat tp̄us quo fratres ad cantandos hymnos cōuocarent. Et dū mora fieret ad pulsandū matutinas. surgētes aliqui de fratrib⁹ secretariū p̄dictū quesierunt: ꝛ eum immersum in aqua reperiunt. Cuius corp⁹ ex aqua trahentes mirabant cogitantes qua occasione hoc ei contigisset. Cūq; opinantes inter se plurima sermocinarentur mirū inmodū. Ecce ille frater surgēs a morte inter eos astitit viuus et narrauit fratrib⁹ que cōtigerant sibi: ꝛ quō eruserat succurrente dei genitrice. Post hec nō solum illud vicium per quod delectari solebat deseruit: sed etiā deo et sancte eius genitrici feruēti⁹ seruiuit: et sanctis actibus vitā cōsumās aīam in pace reddidit. ·H· Exemplum aliud. Quidā clericus in carthaginensi vrbe degebat: qui erat leuis moribus secularis curis dedit⁹. carnalibus desiderijs etiā vltra modū subiect⁹. Hic tn̄ sanctā dei genitricē frequenter in memoria habebat. et etiā sepissime salutatiōe angelica salutabat. Qui dum vt fert ab inimicis esset peremptus sacerdotes eum satis irreligiosam vitam duxisse. decreuerunt eum extra cemiteriū sepeliri debere. quod ꝛ ita fecerunt extra atrium non vt talē decebat virum tumulātes. Et dum illic p triginta dies iacuisset. scīssima maria virgo virginū illius miserta apparuit cuidā clerico dicens ei talia. Cur ita egistis erga meū cancellariū: vt poneretis eū extra cimiteriū vestrum? Cui interroganti quis esset ille eius cancellarius sancta v̄go dixit. Ille qui ante triginta dies a vobis extra cemiteriū est tumulatus. Nam mihi deuotissime seruiebat: et corā meo altari me sepissime salutabat. Citius ergo ite ꝛ corpus eius de indecenti loco auferentes in atrio ponite. Hec dum ille narraret cuncti vehementer admirati sunt. tumulūq; eius aperuerunt ꝛ florem pulcerrimū in eius ore inuenerunt: et linguam eius integram et sanā: ꝛ quasi ad laudem dei paratam. Intellexerūt itaq; cuncti qui aderant: quia dei genitrix ex suo ore fecerat seruiciū q̄d sibi fuisset placitum: et delato corpore eius ad cemiteriū cū dei laude illud decenter sepelierūt. Qd̄ nō solum pro illo: sed etiā pro nobis sanctā mariā fecisse credimus. qten⁹ ꝛ nos hec audientes accendamur in dei ꝛ ei⁹ amore. J Exemplum aliud. Alter quoq; clericus quidam in quodam loco cōmorabat qui ꝛ ipse deo ꝛ ei⁹ alme genitrici satis erat deuot⁹: qui inter cetera actuū bonorū studia quibus eidē sancte v̄gini placere curabat. Hāc antiphonā in ei⁹ laudem mente deuota cantabat. Gaude dei virgo genitrix immaculata. gaude que genuisti eterni luminis claritatem. gaude que gaudium ab angelo suscepisti. tu sola mater innupta. te laudat omnis creatura: genitricem lucis. sis pro nobis quesumus pia interuentrix. Hic ergo cum languore correptus ad extrema peruenisset. cepit anxiari ꝛ pauore magno perturbari. Cui apparens sancta virgo maria dixit ei. Cur tāto timore trepidas qui totiens mihi gaudium annunciasti. Ne paueas quoniā nihil mali patieris: sed gaudij qd̄ mihi precinebas amodo particeps eris. Audiens hec ille putabat se sanitati restitutum et dum secum leticia erigere vellet. anima ei⁹ a corpore egrediens perijt paradisi gaudiū. vbi sicut promiserat ei sancta dei genitrix letabitur per eterna secula. Ergo pensandū est quantum debeat mente retineri: que sibi seruientibus non desinit auxiliari.

Expliciūt sermones collecti ex diuersis sanctorū dictis ꝛ ex pluribus libris: qui intitulant sermones discipuli. Quia in istis sermonibus non subtilia per modum magistri. sed simplicia per modū discipuli conscripsi ꝛ collegi sicut in principio hui⁹ libri. scz in primo sermone in prima dn̄ica aduent⁹ premisi. ꝛ si quid i presentibus sermonibus minus bene posui in hoc me correctioni sancte matris ecclesie ꝛ cuilibet charitatiuo correctori subijcio et offero ad emendandum. Amen.

Tabula sermonum
discipuli de sanctis.

Deinde sequunt̃ sermones
cõmunes discipuli et primo.

Prologus in sermones discipuli de sanctis per circulum anni incipit.

Laudate dominum in sanctis eius. ps. cl. Rogatus vt post collecturã sermonũ discipuli de tempore aliquã collecturam facerem de sanctis per circulũ anni. prebui assensum fraterna charitate conuictus. ⁊ quãuis a plurib⁹ doctorib⁹ solẽnibus plures cõpilati sunt sermones pleniores in sententiis ⁊ cultiores in verbis. tamen qz simplicib⁹ predicatoribus quãqȝ plus placet studere et predicare simplicia quã profunda. Idcirco de quolibet sancto vel sanctis quorum festa mater ecclesia festiue celebrat intendo vnũ sermonẽ vel quandoqȝ duos colligere ex diuersis libris et scripturis doctorũ catholicorũ. ad honorem sancte et benedicte trinitatis ⁊ gloriose virginis marie matris dñi nostri ihũ xp̄i: ⁊ beati dominici patris nostri. diuidendo eundẽ sermonem cõmuniter in tres partes. Prima pars erit de dignitate ⁊ priuilegiis isti⁹ sancti: vel istorũ sanctorũ et sanctarũ. Secunda pars principalis erit pro informatione hoĩm simpliciũ. et specialiter ad emendationẽ sue vite. Tertia pars erit de miraculis istius sancti. aut illorũ sanctorũ vel sanctarũ. Et qz sicut egregius doctor noster sanct⁹ Thomas de aquino dicit. quod nulla actio sit perfecta siue meritoria: nisi fuerit per gratiã dei illuminata. Igitur pro gratia diuina impetrãda ad gloriosam virginem dei genitricẽ recurramus. ad beatum dominicũ patrem nostrũ. sanctũ quoqȝ franciscum. ⁊ ad omnes sanctos dei: vt ipsi apud deum misericordiã exorare dignentur. quaten⁹ presens opusculũ dñs noster ihũs xp̄us ad laudẽ ⁊ honorẽ suum dirigat et ad legentium vtilitatem ac omniũ aliorũ fidelium conuertat: et mihi ad meritum peruenire cõcedat. Qđ nobis prestare dignetur dominus noster ihũs xp̄us Marie filius Amen.

Primus sermo generalis de sanctis.

Adce in principio sermonum discipuli de sanctis primo intendo communẽ sermonem ponere predicabilem. in quocunqȝ festo alicuius sancti vel sanctorum. In eodem communi sermone tria sũt dicenda. Primo quare festa sanctorũ celebrantur ab ecclesia. Secundo ponende sunt alique questiones de veneratione sanctorũ. Tertio de imaginib⁹ sanctorũ que pinguntur vel sculpuntur in ecclesia. Quantum ad primã partẽ illius sermonis sciendũ. quod festa sanctorũ triplici de causa celebrantur in ecclesia. Prima causa propter honorẽ diuine maiestatis: qz deũ in sanctis honoramus qui eos sanctificauit: ⁊ eternaliter in sua gloria felicitauit. Olim enim de⁹ gloriosus in seipso solũmodo honorabatur. nũc autẽ honoratur nõ solũ in seipso: sed etiã in omnibus sanctis suis cõiunctim vel diuisim quos sic solenniter dignificauit in vita ⁊ in morte ⁊ post mortẽ. vt patet in diuersis legendis sanctorũ ⁊ sanctarũ. Secunda causa est propter dignitatẽ sanctorum. qz ipsi sunt amici dei. Joh. xv. Jam non dicã vos seruos: sed amicos. qz quecũqȝ audiui a patre meo nota feci vobis. Etiam sancti sunt filii dei. Johannis. i. Dedit eis potestatem filios dei fieri. et per consequens sunt heredes dei. Roma. viii. Si autẽ filii ⁊ heredes. Insuper sunt reges ⁊ regine. Unde de quolibet sctõ dicitur. ps. xx. Posuisti in capite ei⁹ coronã de lapide precioso. Unde etiã Lu. xii. Nolite timere pusillus grex. Quoniam cõplacuit patri vestro dare vobis regnum. Et hoc patet. qz iã possident regnum celorũ. et post resurrectionem cum anima reunita fuerit corpori tunc pariter possidebũt eterna regna. Juxta illud Mathei. xxv. Uenite benedicti patris mei: possidete regnũ qđ vobis paratũ est ab origine mũdi. Tertia cã est propter nosmetipsos qz ieiunamus vigilias: ⁊ festa sanctorũ celebramus: vt ipsi sancti intercedant pro nobis ad dñm deũ. Similiter triplici de cã ieiunamus vigilias beate marie virginis: ⁊ aliorũ sanctorũ. Prima causa est vt deuotio nr̃a augeatur qz per ieiunia efficimur aptiores ⁊ festũ sequens deuotius celebremus. Unde Josue. vii. Sanctificamini in crastinũ. Unde etiam beatus Augu. Jeiuniũ purgat mentem. subleuat sensum. carnẽ spiritui subiicit. cor contritũ facit et humiliatũ. qđ deus nõ spernit. Secunda cã est vt mens nr̃a exemplariter instruatur. videlicet sicut ipsi sancti per tribulationes ⁊ passiones solũ peruenire potuerunt ad hoc quod per nos solenniter colunt in ecclesia: ⁊ quod iam letantur ⁊ eternaliter regnant cũ xp̄o. ita nos ad celestem patriam peruenire

nõ possum⁹ nisi p vigilias labores ꝛ tribu-
latões. Unde Actuū. xiiij. Per multas tri
bulationes oportet nos intrare in regnū ce-
loꝝ. Uñ et ī grego. sup ezech. Si dulcia q̄-
rim⁹: necesse est vt amara toleram⁹. Tertia
causa est vt ipsi p merita ꝛ preces eoꝝ impe
trent nobis vt ad coꝝ societatē peruenire va
leam⁹: ꝛ cū eis feliciter et eternaliter regna
re. Quātū nūc ad secūdā ptē illi⁹ sermõis
querit: an nr̃as orõnes possim⁹ ad sctõs di
rigere. rogando eos vt orent p nobis. Rñde
tur scd̃m sctm̃ Tho. in. iiij. sen. xv. dis. q̄ sic.
Nam illud qđ orando petim⁹ est beata vita
vt dicit btūs Augu. qꝛ oīa illa que petimus
nõ petim⁹ nisi scd̃m q̄ ad beatā vitam ordi
nātur. Uitā aūt beataꝫ sol⁹ de⁹ habet dare.
sancti vero psūt nobis coopari p p̄ces suas
et merita vt nobis detur. Oratio igit̃ pprie
et directe fit ad solū deū. a quo expectamus
qđ orando petim⁹. Fit etiā orõ ad sctõs vel
deprecatio. vt eoꝝ p̄cibus et meritis vitam
beataꝫ obtineam⁹. Igitur dicit Job. v. Ad
aliquē sanctoꝝ cõuertere. Ergo cū volumus
deum orare debemus ad sanctos cõuerti: vt
orent p nobis. Iteꝫ sciendū q̄ solus deus
adorādus est tanq̄ largitor oīm bonorum.
Uñ ps. Miserere mei de⁹ ꝛc. Sꝫ scti adorā
di ꝛ inuocādi sūt tanq̄ mediatores ꝛ inter-
cessores nostri: vt nobis a deo impetrēt qđ
petim⁹: aut qđ desideram⁹. Ergo dicimus.
Sancta maria: ora p nobis. Sancte petre
ora p nobis. ꝛ sic de alijs. Secūdo querit̃
vtrū maior sctūs sit plus honorādus q̄ mi
nor sctūs. Rñdet̃ scd̃m Tho. de aquino. q̄uis
supiores sancti sint deo magis accepti. vtile
tñ est quandoq꜠ minores exorare sctos. Et
hoc pter tria. Primo qꝛ aliq̄s homo qñq꜠
habet maiorē deuotionē ad minorē sanctū
q̄ ad maiorē. Nam effect⁹ orõnis est maxi-
me ex deuotõne. Secūdo ideo. qꝛ quibusdā
sctis in aliq̄bus datus est p̄cipu⁹ effectus ꝛ
cura. Sicut sctō anthonio qui dr̃ liberare ab
igne infernali ipm deuote inuocantes. Ter-
tio vt oibus sctis exhibeat̃ honor a nobis.
Uñ dicit btūs thomas q̄ aliqñ contingit
orõneꝫ inferioris ꝛ minoris sancti efficacio-
rē esse q̄ maioris. Tum qꝛ deuoti⁹ iplorat̃.
tum etiā qꝛ de⁹ sanctitatē ei⁹ vult dari⁹ de-
clarare. Tertio q̄rit̃ vtrū sancti in celo cogno
scant orõnes nr̃as. Rñdetur scd̃m sctm̃ tho
mā. Sancti in verbo vidēt ꝛ cognoscūt no
stras orõnes. qꝛ in v̄bo vident q̄cq̄d ptinet
ad gloriā ꝛ laudē eoꝝ. Hec autē ptinent ad
gloriaꝫ eoꝝ q̄ orant̃ ꝛ q̄ nos iuuare psūt. et
sic cognoscūt aliq̄s cogitatiões cordiū hūa-
noꝝ. ꝛ hoc in v̄bo. s. vota ꝛ deuotões hoīm
q̄ ad eoꝝ auxiliū confugiunt: vl̃ aliquo alio
mõ quo de⁹ vult ei reuelare. ꝛ scd̃m qđ põt
ꝛ placet. Quarto querit̃ ex quo sancti cogno
scūt orõnes nr̃as vtrū ipi orēt p nobis. Rñ
detur scd̃m Bonauen. q̄ sancti orāt p nob
triplici de cā. Primo pter nostrā necessita
tē: qꝛ indigem⁹ p alios releuari. Secundo
pter dei voluntatē: qꝛ vult vt mēbra spūa-
lia mutuo se ament ꝛ iuuent. Ipi eñi sequnt
dei volūtateꝫ: ꝛ in oibus eam implēt. ꝛ nos
eoꝝ sum⁹ mēbra. ꝛ ideo solliciti sūt nos ad
iuuare. Tertio pter charitatē ꝛ effectū ma
gnū quē hñt ad salutē nostrā. Nūq̄ eñi aliq̄
mater intiñ dilexit filiū suū sic ipsi angeli et
sancti in celo diligūt nos. Nec vnq̄ parētes
in psūti vita tam ardēter affectabant honoꝫ
et honorē suis pueris sicut sancti in celo affe
ctant nobis. Quinto querit̃ ex quo scti tā fi-
deliter orāt p nob. an semp a dño p nob in
suis petitionib⁹ exaudiātur. Rñdetur q̄ sic.
qꝛ nõ orāt nisi p eis in q̄b⁹ se cognoscūt vel
le ꝛ posse exaudiri a deo. qꝛ voluntas eoꝝ est
conformis volūtati diuine sic q̄ nūq̄ petūt nec
quicq̄ faciūt qđ sit cõtra voluntatē dei. Ex
q̄bus iam dictis ptꝫ error illoꝝ q̄ diffinitiue
credūt et firmiter tenēt q̄ qui hoc seruicium
vel illud fecerit isti sctō vl̃ huic q̄ sibi hoc fa
ciat. s. q̄ tpale aliqđ donet̃: vel q̄ ab ista infir
mitate vel tribulatione liberet̃. qꝛ põt esse q̄
de⁹ vult q̄ illo bono tpali careas vel q̄ illaꝫ
infirmitatē vl̃ tribulationē sustineas p pec
catis tuis ꝛ pter saluteꝫ tuā. Et sic scti nul-
lo modo orāt p te q̄ sit tibi ipedimentū sa
lutis tue. qꝛ fortassis tal' infirmitas aut pau
pertas est tibi cā salutis ꝛ p̄seruat te a pctō.
Uñ Hugo li. iij. de arra aie. Quosdam deus
p̄sciēs multa peccare posse flagellat eos in-
firmitate corpis aut pauptate: vel alia q̄cū-
q꜠ tribulatione ne peccēt: vt eis vtili⁹ sit frā
gi languorib⁹ ad salutē: q̄ remanere incolu
mes ad dānationē. Ergo cū q̄s ifirmat̃ aut
per pauptatē affligit̃: aut cū puer alicui⁹ in
firmat̃: ꝛ cū inocat sctōs debꝫ deo ꝛ sctis cõ
mittere si sit p salute: vt ꝛ de⁹ illos sctōs ꝛ
ipm exaudiat qꝛ fortassis infirmitas ꝛ tribla
tio ē sibi cā salutis. Nā si sctūs paul⁹ tā multū

amis nō habuiſſet. nunq̄ ſaluatus fuiſſet.
dicēte ſibi dn̄o. Paule ſufficit tibi gr̄a mea
vel q2 fortaſſis talis demeruit q̄ .ſ. puer ſu⁹
infirmaē. Nā ꝑ patr puerī q̄nq̄ puniunē pro
pter peccata pentū .ſed nō eternaliē. et de h⁹
ẜ in decre. Puniē q̄s ꝑ alio a deo ꝑ paliter
ſ eternaliter nullus. Aīa enī que peccauerit
ꝑa morieē. xxiiij. q. iij. Si habes. Sʒ tn̄ bo
na et firma ſpes eſt hn̄da ad ſuffragia ſctōꝝ
q̄ tibi hoc poſtulas ab eis impetreē a deo ꝛ
hn̄ impetrare pōt a deo .ſi ſaluti tue ꝓderit.
et diuine volūtati placuerit. et ergo ſcōʒ tho
mā .iij. pte. q. xxv. arti. vi. Sanctos dei in ve
neratōne hre debemus tanq̄ mēbra xp̄i et
dei filios et amicos et intercellores nr̄os. et
iō reliquias et corpa eoꝝ q̄ fuerūt tēpla ꝛ or
gana ſpūſſancti in eis habitantis et opantis
deus honorat in eoꝝ p̄ſētia miracula facien
do. Vn̄ ſi quis ꝯ eādē ſn̄iam crediderit non
xp̄ianus ſed hr̄ticus eſt hn̄dus. et iō circa re
liquias ſctōꝝ q̄ritur vtrū reliquias ſctōꝝ lice
at portare circa collū. Rn̄deē ſcōm Tho .ij. ij
q. xcvi. Si reliquie ſanctoꝝ portanē ex fidu
cia dei et ſanctoꝝ quoꝝ ſunt reliquie nō ē il
licitū. ſi aūt circa hoc attenderet aliq̄d aliud
vanū. puta q̄ vas in quo ſunt eſſet triangu
lare et hmōi. q̄d nō ꝑtinet ad honorē dei ſi
ue reuerentiam ſctōꝝ. ſic eſſet ſupſtitioſum ꝛ
illicitū. Querit̄ ꝯſequēter vtrū reliquie ſan
ctoꝝ poſſint furtiue ſubtrahi. vt honorabili
us reponātur. Rn̄deē ſcōm Guil. q̄ non. et
rō eſt. Nam ſacrilegiū eſt quocūq̄ſcunq̄ ſa
crū de ſacro auferē. xvij. q. iiij. Quiſq̄s. Que
ritur etiā. vtrū liceat reliquias ſanctoꝝ eme
re vel vēdere. Rn̄det Raymūdus q̄ nō. q2 ibi
ſymonia cōmittiē. et iō nō dʒ fieri. Quan
tū ad tertiā ptem illius ſermonis ſciendum
q̄ nō ſolū ſancti et reliquie ſanctoꝝ ſunt ho
norāde. imo etiā ymagines ſanctoꝝ ſunt ve
nerande. Vn̄ in decre. dz. Ymagines ſctōꝝ n̄
ſunt cōtemnende. ſed venerande. de cōſe. di.
iij. venerabiles. Queritur circa iſtam ma
teriam. vtrū ſine ydolatria poſſumus yma
gines adorare ſanctoꝝ. Rn̄deē q̄ ymago du
pliciter pōt cōſiderari. Uno mō ꝓut eſt res
quedā puta lignū ſculptū vel pictū. et ſic a
doremus ymaginē nequaq̄. q2 h⁹ eſſet ydo
latria. Alio mō cōſideraē vt eſt ſignū alicui⁹
rei. et q2 idē eſt motus quo quis vertitur in
ymaginē. et in ipſam rem in q̄tum eſt ſignū.
Ideo etiam eſt eadem adoratio qua venera
mur ipſam ymaginem et ipſam rem cuius eſt
ymago. Unde et de hoc habeē in decre. Nō
ymaginū pictura eſt adorāda ſed res ꝑ ipſas
repſentata. de cōſe. di. iij. Uenerabiles. Et iā
dictis ptʒ q̄ heretici iſti errant qui. ymagi
nes deſtruūt et dehoneſtant. Nam a prīa
pio xp̄ianitatis ymagines fuerūt iniacte ꝛ pi
cture. Vn̄ ipſe xp̄us ſaluator nr̄ ꝓ ſalute nr̄a
iturus in mortē impſſit faciē ſuā in vnū pā
nū qui vocaē pānus veronice. Et ſctūs Lu
cas ēūāgel. ita ſculpſit ymaginē crucifixi et v̄gi
nis glorioſe q̄ adhuc in hodiernū diē habeē
rome. q2 ymagines ſanctoꝝ ꝛ picture ſunt li
bri laycoꝝ et ſcripture. vt hētur de cōſe. diſ.
iij. platū. Ergo bonū eſt et ſalubre hr̄e yma
ginē crucifixi. aut etiā hrē marie v̄ginis ac a
lioꝝ ſanctoꝝ i domib⁹ ꝓprijs: vt i ſtuba aut
in camera: aut circa lectū. vt et hoc hō reno
cet ad memoriā dn̄m nr̄m ihm̄ xp̄m et btām
virginē et alios ſanctos q̄n videt cum deuo
tione ymagines ipoꝝ. Sed oppoſitū faciūt
qui depingunt ſibi in domibus corizantes.
bibulos et venatores cum auib⁹ et cum ca
nibus et hmōi vanitatib⁹. et in hoc oñdunt
ſe plus inclinatos eſſe ad mūdū q̄ ad deum
q2 q̄d homo diligit hoc libenter videt. et de
hoc libenter loquitur et audit. Unde .i. Jo
han. iiij. Ipſi de mūdo ſunt. et ideo de mā
do loquūtur. Et .i. Joh. ij. Nolite diligere
mundum neq̄ ea que in mūdo ſunt. Si q̄s
diligit mundum non eſt charitas patris in
eo. Rogemus igitur omnipotentem deum.
vt per merita ſanctoꝝ ſuoꝝ largiatur nob re
miſſionem peccatoꝝ noſtroꝝ.

De ſancto Andrea. Sermo. ij.

Enite poſt me

faciā vos fieri piſcatores hoim.
Uerba iſta originaliter ſcribunē.
Mathei. iiij. Marci. i. Luce. v. Recitature in
pſentia feſtiuitatis beati andree apoſtoli e
uangelio. Sup que verba in pſenti ſermōe
tria ſunt dicenda. Primo de dignitate et pri
uilegijs ſancti andree apoſtoli. Secūdo ſpe
cialiter aliqua ſunt dicenda ꝓ informatione
ſimplicium. Tertio et vltimo miracula que
dam de ſancto andrea apoſtolo ante ipſius
mortem et poſt mortem. Quantum ad pri
mum ſciendum q̄ chriſtus multipliciter pri
uilegiauit beatum Andream apoſtolū. Pri
mo fecit cum primicerium ſuum quādo eū

ante ceteros apl'os ad se vocavit. Et h° in yma vocatione. De qua habet. Joh. i. Sed q̄ritur. quis adduxit andreā ad xp̄m? R̄ndet. q̄ sanct' Johēs bap. q̄ dixit ad duos discipulos suos quo℞ vnus erat ip̄e andreas. Ecce agn' dei ecce q̄ tollit peccā mūdi. Que q̄dā testificatio fuit cā cōuersionis et salut) i beato andrea. q₂ mox xp̄m secut' est. Et q̄ p₂ q̄tū valet bonā societatem h̄re. vba dei libenter audire. Multū enī valuit btō ādree h̄re societatē cū Johē bap. q₂ p eu₂ meruit xp̄m inuenire. Eccl. xxxvij. Cū viro scō assiduus esto. quēcunq₂ noueris h̄re timorem dn̄i. Sicut enī carbo mortuus cū viuis positus accēditur. sic peccator ex bono℞ cōuersatione et societate ad dei amorē inflammatur. Vn̄ d₂ in ps. xvij. Cū sancto sanct' eris et cū puerso puerteris. Multū etia₂ valuit andree vbū dei a Johē audire. q₂ fuit occasio salutis sue. Vn̄ in ps. cvi. Misit dominus verbu₂ suū et sanauit eos. Johes igit exēplo suo et doctrina sua beatū andreā ad xp̄m duxit tanq̄ precursor ad regē. Johes erat enī precursor xp̄i. Luc. i. Ibis añ faciē dn̄i parare vias eius. xp̄us aūt erat rex. Apoc. xix. Rex regū et dn̄s dn̄antiū cuius regnum nō h₂ finē. Itē Lu. i. Et regni eius non erit finis. Secūda dignitas beati andree est q̄ frēm suū petrū p̄ncipē apl'o℞ ad xp̄m duxit et vocauit eū ad ip̄m. O q̄tū tenet petr' andreā diligere p quē meruit xp̄m inuenire. O q̄ntū meruit vir iste erat apud deū: q̄ p̄ncipē aplo℞ cōuertere meruit. et xp̄m ad ip̄m pduxit. Tertia dignitas est q̄ xp̄s fecit eū suū legatū in xp̄ū eū fecit suū p̄dicatorē. ij. Cor. v. Pro xp̄o legatōne fungimur. Fuit aūt p̄dicatio andree multū cōformis p̄dicatōi xp̄i. Habuit enī xp̄s in sua p̄dicatōe sapiam. Ad coll. ij. In quo sunt oēs thesauri sapiētie et sciētie absconditi. Sic andreas in sua p̄dicatione habuit sapiam. vt p₂ in misterio crucis. q̄d tam sapienter exposuit dicens. O bona crux diu desiderata et concupiscēti aīo p̄parata. Suscipe me discipulū eius qui pepēdit in te. et redde me magistro meo. Itē xp̄s habuit eloquentiam. Joh. vij. Nunq̄ sic locutus est homo sicut hic loquitur. sic et Andreas habuit eloquentiam. De his duobus dicitur. Lu. xxi. Ego enī dabo vobis os et sapientiam. Item xp̄us habuit sanctam vitam. q₂ illa que p̄dicabat semp prius facie-bat. Actu. i. Cepit ihesus facere et docere. sic et beatus andreas habuit sanctam vitā. vn̄ de eo canitur in diuino officio. Vir iste i populo suo mitissimus apparuit in sanctitate et gratia plenus. Item sicut christus habuit finalem pseuerantiam. q₂ vsq₂ ad mortem predicatione non destitit. imo in cruce pendens septem verba valde informatiua p̄tulit. Sic et beatus andreas nec in vita nec in morte a p̄dicatione cessauit. Unde de eo canitur. Biduo viuens pendebat in cruce. p christi nomine beatus andreas et docebat populum dei. Nam legitur de eo q̄ quasi. xx milia hominum circūsteterūt eū quando in cruce pēdebat. et verbū dei ab ip̄o audierūt et receperunt. Et hoc est q̄d xp̄us dixit quando illos quattuor vocauit apostolos vt p₂ in euangelio hodierno dicens. Venite post me faciam vos fieri piscatores hominum. Ubi scīēdum q̄ p̄mitiui p̄dicatores erant piscatores. Quia sic piscator vno tractu retibus magna₂ multitudinem piscium capit. sic in vna p̄dicatione beatus Petrus apostolus tria milia iudeo℞ cōuertit ad xp̄m vt habetur Actu. ij. Et beatus andreas totam p̄uintia₂ achaiā et etiam mirmidones ecclesijs et christi fidelibus repleuit. sed moderni p̄dicatores sūt venatores. quia vix cum magnis laboribus et clamoribus possunt comphendere vnam animam. quasi venator vnam feram. Biere. xvi. Ecce ego mittam piscatores multos et piscabuntur eos. et post hec multos mitta₂ eis piscatores et venabuntur eos. Item sciēdum q̄ diabolus illis temporibus est quasi vindemiator. christus aute₂ quasi racemorum collector. Michee. vij. Ve mihi q₂ factus sum sicut ille qui in autumno colligit racemos. Quarta dignitas est q̄ xp̄us ei dedit iudiciariam potestatem cum ceteris apostolis suis. Unde Math. xix. Sedebitis et vos super sedes duodecim iudicātes duodecim tribus israel. Quinta dignitas eius ē quia similis fuit christo in passione. Nā xp̄s crucifixus est. sic et beatus andreas in cruce mortuus est. Sed in hoc dissimilis fuit. q̄a xp̄s erectus fuit crucif. t'. beat' petr' deorsu. beatus andreas vero p transuersum. Itē christus sponte sustinuit cruce₂. Esaie. liij. Oblatus est. quia ipse voluit et peccata nostra portauit. Et beatus Andreas videns crucem sibi paratam dixit. Securus et

gaudēs venio ad te. amator tuus semꝑ fui. et semꝑ desiderans amplecti te. Itē xp̄s de cruce descēdere noluit. Vñ iudeis dicētib⁹ Math. xxvij. Si fili⁹ dei es descende nunc de cruce acqēscere recusauit. Similiter dum egeas andreā de cruce deponere vellet dicebat. Scias qꝛ ego viuus de cruce nō descendam. Jam enī video regem meū xp̄m: q̄ me expectat. Vñ ⁊ xp̄m i cruce erozauit ne ipm de cruce viuū deponi permitteret. Itē xp̄us per crucē ad gloriā suā peruenit. Luce. xxiiij. Oportebat xp̄m pati ⁊ ita in gliaꝫ suā intrare. Similiter btūs andreas crucē salutando ait. Accipe me ab hoibus et redde me magistro meo ihū xp̄o. Sexta dignitas eius est ꝙ corpus eius in sepulcro miraculorꝫ gloria illustrauit. Vñ ⁊ manna in modū farine ⁊ oleū cū odore suauissimo cōsueuit de eius sepulcro manare. Septima dignitas ei⁹ est ꝙ festū ipsius hodie p totū mundū celebratꝰ et ipse ab oibus xp̄ifidelib⁹ veneratur tanꝙ̄ singularis patron⁹. q2 oib⁹ pōt subuenire qd̄ ptꝫ in multis miraclis. Req̄re in ei⁹ legēda. Octaua dignitas est ꝙ in qlibet missa p totū mundū nomen ipi⁹ bis in canone noiatur. s. ante eleuatōnē corpis xp̄i ⁊ post. Nona dignitas ei⁹ est ꝙ ipse quartū articulū fidei cōposuit. Vñ sciendū ꝙ in simbolo aploꝝ sunt duodecim articuli fidei scd̄m numerū duodecim aploꝝ a q̄bus cōpositū est. Nam duodecim apl'i ꝯgregati descripserūt duodecim articulos fidei. Et hoc in pmo cōcilio. de quo habet̄ Act. xv. Et quartū articulū scd̄m magistrū Henricū de hassia ꝓposuit beatus andreas. scꝫ Passus sub poncio pylato. crucifixus. mortuus. ⁊ sepult⁹. Qui quidē articul⁹ necessari⁹ est ad salutē nr̄aꝫ. Nam sicut debemus credere incarnationeꝫ filij. ita necessariū est credere passionē ⁊ mortē eius. qꝛ scd̄m beatū Grego. Nihil nasci nobis profuisset: si redimi non profuisset. Itē sciendū ꝙ pōtius est cognomen ab insula ponti noiatū. sed pylatus est ꝓpriū nomen. et erat gentilis ⁊ indignus pane. quia scd̄m Au. cri. Peccator non est dignus pane quo vescit. A quo pylato ip̄e ad mortē sententiat⁹ est et iudicat⁹. Itē sciendū ꝙ scd̄m Vincen. in speculo hystoriali. pylatus accusatus est in multis. Vñ et a pside syrie et ꝓ his missus est in exiliū: vbi multis fatigatiōes calamitates seipm manu ꝓpria interfecit.

De eodem. Sermo tertius.

Relictis rethibus

secuti sunt dn̄m. Mathei. iiij. Ex his v̄bis ostidit ꝙ conuersio beati andree ⁊ beati petri illoꝝ duoꝝ fratrꝫ fuit velox ꝙ cōtinuo ad vocē vni⁹ instionis relictis rethibus secuti sunt dn̄m. Vñ quantū ad secundā ptē illius sermonis precedentis p nostra informatōne est sciendū scd̄m Bonauentu. ꝙ hi q̄ exemplo illoꝝ aploꝝ renunciant bonis temporalibus ꝓ deo. nimis et multis est sperandū. Aut ꝙ deus ꝓcurabit homini vires quas in abūdātia possit habere. et hoc est iocundi⁹ de modico esse fortes ꝙ̄ alias de multis. Ad qd̄ subtrahit corpori res fundamentū in consolatōne spūali: vt libentꝰ caret tēporali abundantia que spiritualibus delectis felicius recompensatur. Insuper magnā gloriā in celo meretur patienter sustinendo pro xp̄o penuriam temporalem.

Item pro informatione simplicium sciendum ꝙ heu plures sunt q̄ nō relinquunt cū illis apl'is ꝓpria. sed qd̄ pessimum est inuadunt bona aliena. Primi sunt illi qui furtū cōmittunt in paruis reb⁹. vt q̄ furant̄ gramina in pratis. fructus arboꝝ. et rapas. ⁊ caules subtrahunt cōtra voluntatē ꝓprietariꝫ. Similiter q̄ botros de vineis abscindunt. ⁊ etiā venatores q̄ cū equis ⁊ canib⁹ ꝓximis dāna in segetib⁹ inferūt. et tales tenent̄ vnā summā restituere iuxta cōsiliū suoꝝ ꝯfessoꝝ. Unde dicitur in decre. Inferens damnū nō est absoluendus nisi damno scd̄m arbitriū lesi restituto. xiiij. q. vij. pessimū. Et si nescitur q̄bus dāna illata sūt. tūc talis sūma danda est pauꝑib⁹: aut ad fabricā ecclesie illius parrochie. qꝛ scd̄m Augu. ⁊ allegatur in decre. Non dimittitur peccatū: nisi restituatur ablatū. xiiij. q. vi. si res. Secundi sunt q̄ rem inuentam retinent et non restituunt. Unde beat⁹ Augu. Si quid inuenisti et non reddidisti rapuisti. Tertij sunt serui et ancille qui bona dominoꝝ suoꝝ furtiue subtrahunt sicut vinum ⁊ panem et cetera ⁊ occulte comedūt: vel alijs suis leccatorib⁹ tribuunt vel alijs hominibus. Quarti sūt mechanici qui fraudulenter ꝓximis laborant. vel et q̄ qui nimiū ꝓ labore recipiunt. Quinti sunt mercatores qui cum mendacijs ꝓximos decipiunt. Et tales scd̄m Raym. . . dū. tenentur

peccāt mortaliter ⁊ tenētur ad restitutionē.
Sexti sunt hospites vel caupones q̄ nimiū
cōputant suis hospitib⁹. Septimi sunt vsu
rarij qui ꝓpter dilationē temporis charius
vendunt ꝙ illis qui incōtinenti soluunt. Si
militer qui ꝑ prompta pecunia iam emūt ⁊
īmediate super dilationem illi eidem a quo
emerunt vel alteri ecōuerso vendunt in cha
riori foro ꝙ valet vel valere pōt. Et etiaȝ illi
q̄ concedunt pecunias sup̄ prediū aliqd: vel
sup̄ villā vel sup̄ castrū: vl̄ sup̄ aliquā ciuita
tem: et fructus eius nō computant in sorteȝ.
Oēs tales sunt vsurarij et pꝫ extra de vsu
ris. Cōsuluit. Octaui sunt lusores q̄ causa
lucri ⁊ et auaricia ludunt. tales peccāt mor
taliter. et si lucrātur tunc infernū lucrātur. et
si perdunt tunc vitā eternaȝ perdunt. Noni
sunt q̄ furta vel rapta emunt: vel de rapinis
comedunt et viuunt. vel etiaȝ q̄ a iudeis do
na vel munuscula recipiunt. et tales omnes
tenētur ad restitutionē si volunt ꝯsequi pec
catoꝝ suoꝝ remissionē. Quantū ad tertiā
partē illi⁹ sermonis precedentis est sciendū
q̄ oēs hoīes solēniter ⁊ deuote debent fe
stum beati andree celebrare: ⁊ ipm̄ tanꝙ sin
gularē patronum inuocare. qꝛ habet a xp̄o
magnā ptātē subueniēdi in q̄licūq₃ necessi
tate ipm̄ inuocantib⁹. Vn̄ de eo legitur ad
huc ipo viuente ꝙ quidā nauigauerunt cuȝ
eo. ⁊ ecce cōmotū est mare et flauit vent⁹ va
lide ⁊ submergebatur nauis. Orauit beatus
andreas ad dn̄m. ꝑcipiens ventis ⁊ mari in
noīe ihu xp̄i. ⁊ statim tranquillitas magna fa
cta est in mari: ⁊ sic hoīes a piculo liberati sut.
Itē qui vadunt q̄sq₃ ꝑ terrā sanctū andreā
inuocare debēt ne incidāt in latrones. Vn
de legitur de eo ꝙ cū aliqn̄ terrā cū q̄busdā
perambulasset. apparuit eis multitudo ho
minum a longe lanceas et euaginatos gla
dios gestantiū in manib⁹ q̄si in eos vellent
irruere. Qd̄ cū vidisset sctūs andreas faciēs
signū crucis cōtra eos ait. Oro dn̄e ihu xp̄e
vt decidat robur illoꝝ ne noceāt sperātib⁹ in
te. Hoc aūt eo dicēte angel⁹ dn̄i apparuit cū
magno splēdore pterrēs eos tetigit gladios
eoꝝ: ⁊ corruerūt ꝓni in terrā. trāsiēsq₃ btūs
andreas cum suis ⁊ nihil est ab eis passus.
oēsq₃ piectis gladijs ⁊ lāceis eū adorabāt.
Angelus aūt dn̄i discessit ab eis cū magno
lumine. Itē parētes hn̄tes pueros infirmos
debent sanctū andreā inuocare. Vn̄ legit̄ de
eo ꝙ q̄daȝ puer ab īpulsu demonis iacebat
paralisus. ⁊ spumās denicq₃ inuocato ap̄lo ro
gauerunt eū ꝑ puero. Et ille apprehēsa ma
nu eius ait illi. Surge puer in noīe ihu xp̄i
quē p̄dico. ⁊ stat. in puer surrexit san⁹. Pat
vero pueri credidit: ⁊ cū tota domo sua bap
tizat⁹ est. Itē quidā. xxij. ānis fuit infirm⁹
et debilis et accersito sctō andrea. Andreas
apphēsa manu ei⁹ leuauit eū. qui statim sur
rexit ⁊ ambulauit magnificās deū. Et btūs
andreas dixit sanato. Vade ꝑ domos egro
tantiū ⁊ in noīe dn̄i nostri ihu xp̄i i quo sa
nat⁹ es iube eos exurgere. At ille abijt ꝑ do
mos infirmoꝝ inuocatoq₃ noīe ihu xp̄i resti
tuebat eos sanitati. Credidit q₃ oīs popul⁹
offerētesq₃ ei munera rogabāt eū vt audirēt
ab eo vbuȝ dei. Btūs vo andreas p̄dicans
eis vbū dei multos ꝯuertit ad xp̄m: et nihil
de muērib⁹ ab eis recepit. Itē sctūs ādreas
habet pctōrib⁹ impetrare veniā. Vn̄ legitur
de eo ꝙ q̄dā peccator nicola⁹ noīe beatū an
dreā adijt dicens ei. Dn̄e ecce. lxx. anni vite
mee sunt in q̄b⁹ semp̄ luxurie adhesi sed ora
ꝑ me ad dn̄m deū. Audiēs hoc btūs andre
as flere cepit a tertia vsq₃ ad horā. ix. orauit
et ieiunauit q̄nq₃ dieb⁹. Et tandeȝ venit ad
andreā vox dicēs. orōnē suā ꝑ nicolao pec
catore esse exauditā. q̄ in via ꝑditōis erat.
Itē btūs andreas habet ptātē subueniē
di hoīb⁹ etiā post mortē. Vn̄ legit̄ de eo. Cū
quidā viri numero. xl. ad ap̄lm nauigarent:
vt ab eo fidei normā reciperēt. Ecce diabo
lus mare cōmouit ⁊ oēs pariter submergunt̄.
Cū antē eoꝝ corpa ad littus delata fuissent
ante ap̄lm deportātur: q̄ inuocato xp̄i noīe
tandē ab illo cōtinuo suscitātur. q̄ oīa q̄ eis
acciderāt narrauerūt. Itē legit̄ in dyalogo
cesarij. ꝙ cū mulier q̄dā sctūm andreā trāsisset
in ap̄lm ⁊ ei nō placuisset. Secūdario traxit
et iterū idē occurrit. Postea traxit sibi aliuȝ
ap̄lm sibi placentē. Cui cū multaȝ obsequia
exhibuisset ꝑ oēs dies vite sue ⁊ ad extrema
vite veniēs cū esset moritura nō illū ap̄lm
placētē sȝ btūm andreā assistere vidit q̄ inq̄t
ad eā. En inq̄t ego sum ille despectus andre
as. Ex quo colligitur ꝙ nōnunꝙ sancti etiā
vltro se ingerūt hūane deuotioni eoꝝ q̄ bea
toꝝ suffragia negligūt acceptare. Itē legit̄
in cronica Helinandi. ꝙ anno dn̄i. Mlvq.

Gotfridus dux burgūdie ⁊ quattuor comi-
tes cruce signati contra infideles vna cū du
cēris militib⁹ antiochiā ceperunt. Tunc q̄-
dam rustic⁹ a sctō andrea amonit⁹ ⁊ p visio
nez edoct⁹ inuenit ibi lanceā q̄ transfixū fuit
lat⁹ xp̄i saluatoris. Cū qua lancea ignē ma-
gnū. xiiij ped. ī q̄das ptbolome⁹ noie nudus
corpe ptrāsiuit illesus. Exercit⁹ igit aiatus
hoc miraculo lete pcessit ecclesiā. Itē ē pulcrū
exemplū de quodā epō qui dilexit beatū an
dreā: et de trib⁹ questionib⁹ sibi ppositis a
diabolo. qre in legenda aurea. Itē aliud mi
raculū de sctō andrea quere in promptuario

De sancto nicolao. Sermo. iiij.

On est inuẽtus

n similis illi q̄ pseruaret legē excel
si. Eccl. xliiij. Hec v̄ba sunt a ihu
filio sirach recitata. et ad honorē beati nico
lai cantātur. Quia q̄libet sanctus in aliqua
virtute eminebat in q̄ null⁹ similis fuit sibi.
Et in hoc apparet mirabilis sapientia dei q̄
in tanta multitudine ac varietate sanctorū
tantā posuit differentiā meritoꝝ in quibus il
li sancto nullus similis fuit. ergo bene dicit.
Non est inuentus similis illi. Uñ ad hono-
rē sancti nicolai q̄ claruit in hoc mūdo. An-
no dñi. cccxlij. In pūti sermone tria sunt di-
cenda. Primo de dignitatib⁹ et priuilegijs
scti nicolai. Secūdo aliqua p informatione
simpliciū. Tertio ⁊ vltimo aliqua miracula.
Quantū igit ad primū sciendū q̄ btūs nico
laus habuit octo priuilegia in quib⁹ nō est
inuentus similis illi. Primū q̄ in pueritia
sua cep. t seruire deo. qz cum adhuc ad vbera
matris sue pēderet. feria. iiij. et. vi. tm̄ semel
suggebat mām as. Hoc eñ sanctitatis indi
ciu nō habuit a natura: sed fuit ex singulari
dei dono. ps. cxvij. A dño quippe factū est
istud. ⁊ est mirabile in oculis nostris. Secū
dū priuilegiū est q̄ nunq̄ mortaliter pecca-
uit: sed semp vsq̄ ad mortē innocentiā suā
seruauit. Et hoc significatū est ex eo q̄ cum
prima die balnearet erect⁹ stetit in peluī. qd
valde mirabile fuit de tā tenero puero. Ter
tiū priuilegiū est ipsius miraculosa electio.
Fuit eñ elect⁹ in epm premissa orōne exem-
plo apostoloꝝ. Actuū. i. Orantes dixerunt.
Tu dñe qui corda nosti omniū: ostēde quē
elegeris. Itē diuina inspiratione. qz vox de

celo lapsa vt eligerent sanctū nicolaum. Un
de ad hebre. v. Nec quisq̄ sibi sumat hono-
rem: sed qui vocatur a deo tanq̄ aaron. Itē
fuit electus cum consensu omniū et appro-
batōne. qz quia nullus dissensit sed omnibus
placuit. Unde de eo legitur q̄ eo viso omēs
laudauerunt dñm deum. Nam in electione
bonorum prelatoꝝ deus habet gloriā et ho
norem: ⁊ subditi vtilitatem. Itē fuit electus
inuit⁹ ⁊ cū quadā coactione exēplo xp̄i. vt
habetur Ioh. vi. qui fugit dum vellent eū
facere regem. Quartum priuilegiū est innu-
mera miraculoꝝ operatio. Uñ legit in colle
cta hodierna. Deus qui beatū nicolaū piū
pontificem tuū innumeris decorasti mira-
culis. tribue quesum⁹ vt ei⁹ meritis ⁊ inter
cessionib⁹ a gehenne ignis incendijs libere
mur: ⁊ ad eterna gaudia puenire mereamur.
Horum autē miraculorū quedā attestantur
suā potentiā quā habuit sup elementa. sup
corpa. super aīas. super mortē. super demo
nes. vt patebit in fine hui⁹ sermonis Quin
tum priuilegiū. quia fuit gratiose mortuus
ex quo fuit in gratia dei. Unde legit q̄ om
nium virtutum charismate replebatur. Un
de Apocal. xiiij. Beati mortui qui in dño
moriunt. Ipse eñ secur⁹ fuit in morte ppter
gloriā reuelatā. Angeli eñ in morte sibi ap-
paruerunt: ⁊ gloriā suā sibi reuelauerūt. Si
cut eñ deus aliqñ in morte reprobis mani-
festat eternā penā ita sanctis decedentibus
ecōuerso reuelat eternā gliā. Sic beato ni-
colao factū est. Item ppter deuotam recō-
mendationē. Ipse eñ animā suā in morte
in manus xp̄i cōmendauit dicēs. In man⁹
tuas dñe ⁊c. Et ideo secura fuit. iuxta illud
Sapientie. iij. Iustorū anime in manu dei
sunt: ⁊ nō tāget illos tormentū mortis. Itē
propter celestem armoniā. Angeli eñ eius
animā deduxerūt in celū cū canticis ⁊ laudi
bus. Sextum priuilegium eius qz post mor
tē suā fuit gratiose sepultus. Nā vt legitur
de eius tumba emanabat a capite fons olei:
et a pedibus fons aque. In oleo autem no-
tatur abundantie misericordie: que in ipso
fuit. Sicut enim oleum supernatat alijs li-
quoribus. sic pietas eminet ceteris virtuti-
bus. In aqua autem notatur abundantia
gratie que similiter copiosa fuit in beato ni-
colao. Septimum priuilegium est. quia ipse

fuit gloriose assumptus. Fuit enim in celum assumptus confidenter. non enim demones timuit quia sanctos angelos custodes habuit. Nam de eo legitur quod rogauit dominum vt ad se morientem angelos mitteret. Quibus visis tradidit animam suam in manus sanctorum angelorum. Item honorabiliter fuit assumptus: quia non tantum misit sibi vnum angelum aut duos qui eum deferrent. sed multos qui eum honorabiliter deducerent. Sicut etiam misit in occursum lazari. Luce. xvi. vbi dicitur. Factum est vt moreretur mendicus nomine lazarus: et portaretur ab angelis in sinum abrahe etc. Item assumptus est leranter. quia sicut legitur de eo dum portaretur in celum celestis melodia audita est. Esa. lv. In leticia egrediemini et in pace deducemini. Octauum priuilegium eius fuit. quia festum ipsius in tota ecclesia solenniter celebratur: et nullius alterius confessoris. nisi sancti martini episcopi. Et hoc quantum ad primam partem illius sermonis. Quantum ad secundam partem huius sermonis est sciendum quod sicut sanctus nicolaus cuius festum hodie celebramus seruauit innocentiam suam: et numquam mortaliter peccauit. sic tenemur credere quod quilibet homo cum diuino adiutorio omnibus diebus vite sue possit viuere sine peccato mortali. Et qui friuole oppositum teneret hereticus esset. et hoc probatur per magistrum sententiarum. li. ij. dis. xxvi. Illos cum manicheo errare videmus qui dicunt hominem peccatum mortale vitare non posse. Nam idem heresiarcha tenuit quod homo sine peccato mortali non posset viuere. Et ideo ipse condemnatus est a sancta ecclesia sicut hereticus. et qui sequuntur eum in articulis suis dicuntur manichei. Circa quod vlterius sciendum quod secundum Criso. super Matheum. Quattuor sunt principaliter seruanda quibus seruatis sperandum est quod deus non permittat te cadere aut incurrere aliquod peccatum mortale. Et illa quattuor sunt memorie commendanda: et factis exequenda per totam et integram vitam hominis. Primum est diligenter audire verbum dei et conari ad retinendum et se illi ope conformare. Jaco. i. Estote factores verbi dei et non auditores tantum. quia si quis etc. Greg. Ille fructus vberiores ex predicatione colligit qui semina bene operis mittit. Augu. Si quis verbum diuinum audierit et opus bonum neglexerit: auditio verbi erit ei augmentatio supplicij. Secundum est vt se custodiat ne incurrat peccatum quod cognoscit esse mortale. Et si ex fragilitate humana in aliquod tale ceciderit et statim resurgat permittendo. Sic etiam cito non confiteatur. ad minus tamen de illo conteratur. Ezech. xviij. In quacunque hora peccator ingemuerit omnium iniquitatum eius non recordabor amplius. Tertium vt de rebus quibus non est bene certus non statim sibi ac suis persuasionibus credat: sed consilio aliorum sapientum credat. Quartum vt deum quottidie deuote petat vt sibi dignetur concedere sapientiam qua possit discernere bonum a malo. et quid faciendum sit et quid omittendum. Ipse enim gloriosus deus est tam paratus te audire quando es in conspectu eius vt mariam magdalenam et forte citius. quia eius presentiam credis in sacramento qui nec ibi humanitatem nec diuinitatem vides. cum tamen ipsa pedes eius tetigerat et eos videt vt hominem. Nam fides deo valde placet. quare deus credentibus tam magna promisit. quia sine fide impossibile est deo placere. Et hoc quo ad secundam partem huius sermonis.

Quantum ad tertiam partem eiusdem sciendum quod omnes homines debent festum sancti nicolai solenniter celebrare: et eum deuote tamquam singularem patronum inuocare. quia ipse potest hominibus subuenire multipliciter. Primo in periculis maris. Unde de eo legitur cum die quadam quidam naute periclitarentur in mari et videntes se in periculo mortis clamauerunt et nominatur. Nicolae nicolae serue dei. si vera sunt que de te audiuimus nunc ea experiamur. Uox quedam mox eis apparuit dicens. Ecce assum. quid vocatis me? Et statim cessauit ipsius tempestas maris. Item sciendum quod adhuc quottidie beatus nicolaus coruscat miraculis multis. Nam quidam puer submersus est in aqua que dicitur salis. Et parentes fecerunt votum deo et sancto nicolao. promittentes imaginem de cera in quantitate pueri illius. Et statim puer reuixit. Et ego eandem imaginem ceream vidi. Item vir quidam incidit in latrones: qui spoliauerunt ipsum rebus suis et cum funibus ligauerunt ipsum ad arborem. Ipse flendo inuocauit deum et sanctum nicolaum. Et ipse visibiliter apparuit ei soluendo eum ab arbore: et liberum abire permisit. Item quidam innocenter raptus fuit et locatus in turrim et reclusus cum magna sera: qui deuote inuocauit beatum nicolaum. qui statim ei apparuit et ipsum a vinculis liberauit. Et eandem seram oculis meis vidi. Item plura alia exempla habes in eius legenda. Quere ibidem.

Sanctificauit tabernaculū suū altissim⁹. scribitur ps. xlv. Ex quo festū hoc. s. cōceptionis v̄ginis gl'iose. in quo initiū incepit nr̄e salut'. occurrit in h° t̄pe aduēt⁹ et sp cōtingit occurrere. tāto mag' iocūdare debem⁹ q̄to ad solēnitatē ihu xp̄i diuo sal mag' propinqua sep p̄uenire. nā voluit dn̄s nr̄ p suā ecclesiā honorari. q̄re et instinctu spūsctī ordinauit vt hoc festū vsq in finē p̄geret p̄sertim in hoc t̄pe aduēt⁹ in quo ip̄e saluat hoīes vt cōīter deuotiores. et ad honorandū virginē mariā magis aptos. Et aliud festū scz annūciatōis in q̄dragesima. q: his t̄pibus hoīes sunt mag' deuoti et mag' digne p̄nt honorare v̄ginē mariā. Vn̄ in p̄nti sermone tria sunt dicēda. Primo q̄re hodiernū festū solēniter est celebrandū. Secūdo de vtilitatibus q̄s cōsequūtur hoīes celebrātes hoc festū. Tertio aliqua dicēda sunt p informatione simpliciū. Quantū ad p̄mam p̄tē sciēdū q̄ hodiernū festū solēniter est celebrandum. Primo p̄pter gl'iosam ac beatā v̄ginē Mariā q̄ hodie initiū sumpsit q̄n cōcepta est in vtero matris sue et hodie sanctificata et p̄seruata p̄ oībus sanctis. Scd̄o p̄pter nosmetipsos q: hodie initiū nr̄e salut' incepit. quādo v̄go btā cōcepta est et p̄seruata. q p successum t̄pis cōcipe et parere debebat filiū suum p̄ris ihm xp̄m dn̄m nr̄m. Quō aūt hodie btā v̄go maria cōcepta ē. de h° scribit btūs Iero. q̄ Joachim erat de ciuitate nazareth et ex bethleem sanctā annā duxit in vxorem. Ambo erant iusti corā deo et in oībus mandat' dei ambulabāt et sb̄am suā trip̄harie diuidebāt. Vnā p̄tem t̄plo et ministris templi. aliā p̄tē pegrinis et paup̄ibus. tertiā sibi et familie sue reseruabant. Et ita per annos xx. p̄lē ex cōiugio nō h̄ntes vouerūt dn̄o. q̄ si p̄lem eis cōcederet eā dei seruitio mancipa rent. Cuius rei grā in trib⁹ festis p̄cipuis hierusalē frequētabāt. In festo aūt encenioꝝ Joachī cū suis cōtribulib⁹ hierlm ascendit cū ceteris ad altare accessit oblatōēm deo offerens. quā sacerdos eo offerēte cū manu repulit ei dicēs. Quō ad altare p̄sumeret accedere cū scd̄m legē moysi maledictus eēt. q̄ prolem non haberet. qui se confusum vidēs ad domum ire noluit ne consimilem confusionē a suis vicinis sustineret. Recedēs autem ad pastores suos. et cum ibidē aliquātulum dies fuisset. quadam die apparuit ei angelus domini dicens. Ego sum angelus altissimi dei missus ad te. vt annunciem tibi preces tuas exauditas esse et elemosinas tuas in conspectu dei ascendisse. Vidi enim pudorem tuum quem sustinuisti. Porro. Anna vxor tua pariet tibi filiam et vocabis nomen eius Mariam. Hec vt vouisti erit ab infantia domino consecrata. Adhuc in vtero matris sue spiritusancto erit plena et non erit inter populares. sed in templo domini semper morabitur. Et sicut ipsa ex sterili matre nascetur. ita ex ea mirabiliter dei filius generabitur. cuius nomen erit Jesus id est saluator. quia per eum omnibus gentibus erit salus. Et hoc erit tibi signum cum perueneris ad auream portam annam vxorem tuā obuiam habebis que de tua tardatione modo solicita est. Et tunc in aduentu tuo gaudebit. Et his dictis angelus ab eo discessit. Anna autem cum amare fleret et quo nam vir suus iuisset cogitaret. idem angelus domini apparuit ei et eadem que viro annunciauerat et ei annunciauit. Et iuxta p̄ceptū angeli ambo sibi obuiauerunt in aurea porta. et de prole promissa secum adorato domino ad domum redierunt. et anna concepit. Sz non per osculum sicut quidam simplices dicunt. quia scd̄m magistrum Jordanum.

In conceptione virginis gloriose virtus virilis seminis et amplexus maritalis interuenit. Quod autem beata virgo Maria in cōceptione preseruata est ab originali peccato. patet tripliciter. Primo autoritate sacre scripture. Vnde in verbis thematis dicitur per prophetam. Sanctificauit tabernaculū suum altissimus. Item ps. cxxxi. Paraui lucernam christo meo. Vnde et beatus Bernardus doctor mellifluus. Procul dubio sancta fuit virgo maria anteq̄ nata. Secundo probatur sic ratione. quia p̄ciosū thesaurū scz suum vnigenitum filium deus pater in eius vtero nō posuiss3. nisi munda et preseruata ab omni labe fuisset. Tertio probatur exemplis. Nam si Jeremias propheta in vtero matris sue fuit sanctificat⁹ vt xp̄m annūciaret futurū et nasciturū. multo magis et ip̄a. Item Johes bap. vt xp̄m natum digito demōstraret et baptisaret multo forti⁹ p̄serua.

ri et sanctificari debuit btã virgo maria. vt esset digna ipm xpm cõcipe. et ipm de suis visceribus gñare. Et isti tres sancti in vtero matris sūt sanctificati q̃re ma [illegible] possibiliter mater eius ipm portans. Sȝ q̃ris quõ sanctificatio Marie precellit sanctificationem alioꝝ sctõꝝ. Rñdetur q̃ i trib' excellit. Primo in tp̃e [illegible] celeritate. Ieremias cũ nõ longe sanctificat' e antequã nat'. Vñ dr̃ Iere. i. Antequã exires de vẽtre sanctificaui te. Sed ioh̃es baptista sexto mẽse sanctificat' ẽ. qñ scȝ maria visitauit elizabeth. tũc exultauit infans in vtero ei'. Hec exultatio scd̃m glo. fuit quoddã gaudiũ qd̃ pcepit ex p̃ñtia xpi. et ex grã et influentia sanctitat͛. Maria vo imediate post q̃ aĩa infusa est corpi sanctificata est. Vñ scd̃m Albertũ. Corp' marie factũ est in cõplexiõe et pulcritudine optimuȝ Natura eñi facit cõpletiõem bonã et meliorẽ. et qñq̃ optimã. sȝ nõ videtur cui meliorẽ cõplexionẽ dederit nisi huic gloriose virgini. Nec obstat de corpe xpi. qȝ illud nõ natura sed spũssanctus formauit. Vñ hodie pfectissima aĩa a deo p̃re creata ẽ. quam pur' hõ a deo hr̃e potuit i intellectu acutissima. et aliis potẽtiis nobilissima. q̃ [illegible] a deo missa ẽ in corpusculũ virginis. Itẽ hodie datus est ei nobilissim' angel'. qȝ virgo nobilissima fuit. de choro p̃mo angeloꝝ q̃ custodiret eã: et seruiret ei oib' dieb' vite sue. Scd̃o qȝ sicut citius est sanctificata sic et copiosi'. Nã scd̃m Iordanũ aliis in vtero sanctificatis fuit collatũ q̃ nũq̃ peccauerũt mortalit͛. Marie aũt vltra hoc collatũ est q̃ nũq̃ peccauit venialiter. Et hoc fuit indiciũ maxime grẽ. q̃ ipam naturã sup oẽm legẽ nature corrupte extolleret. Vñ bea. Bern. dic̃. Ego puto q̃ copiosior sanctificatõis bñdictio i mariam descẽderit q̃ in alios in vtero sanctificatos q̃ nõ solũ ipius ortũ sanctificaret. sed etiã vitaȝ ipius deinceps imunẽ ab oi pctõ cõseruaret. Qd̃ alteri nemini in nat͛ mulieꝝ credit͛ eẽ donatũ. Tertio quo ad grẽ cõicabilitatẽ. nam lȝ abũdans grã a ioh̃e baptista in prẽm et mrẽm effluxit. q̃ ambo ex hoc receperũt graȝ pphetãdi. Ab ipa tñ virgie copiositas grẽ nõ tñ in p̃ntes eius. sed i oẽs hoĩes se diffundit vt veraciter possimus dicere tã de mr̃e q̃ de filio. q̃ de plenitudie ei' nos oẽs accepim' grãm. Quare etiã angel' ad eã dixit. Aue grã plena. Vñ Bern. Maria sinum aperuit vniuersis. vt de plenitudine eius oẽs hoĩes accipiant. captiuus redẽptõem. eger cõsolatõem. peccator veniaȝ. iustus gratiam. angelus leticiam. filius dei carnis substantiam. et tota trinitas gloriaȝ sempiternam. Quantũ ad scd̃am ptem sermonis istius sciẽdũ q̃ digne celebrantes h' festum quinq̃ vtilitates cõsequũtur. Pria vtilitas est vera cõtritio oim pctõꝝ. qd̃ designat͛ in ethimologia huius noĩs maria. qd̃ in lingua latina dicitur mare amarũ. qd̃ designat cõtritõem. Ergo tu peccator si cupis veram cõtritõem peccatoꝝ p quẽ remissiõeȝ peccatoꝝ cõs. q̃ris tũc deuote celebrare debes hoc festum tũc cõsequẽter ipa illo sacro tpe adductus xpi remissionẽ oim peccatoruȝ tibi impetrabit si habueris illa tria. s. veram cõtritõem, ppositũ nũq̃ velle peccare. et ore cõfiteri. et de oibus peccat͛ satisfacere, de q̃bus postea dicam. Secũda vtilitas q̃ istud festũ deuote celebrãt a btã vgine in oĩbus necessitatibus eis subuenitur. ergo tribulati et oppressi tribulationibus debẽt h' festũ deuote celebrare. et ipa beata virgo vult eis misericorditer subuenire. Tertia vtilitas qȝ p̃lati q̃ istud festũ deuote celebrant. ab honoribus et gradibus suis nunq̃ cũ cõfusiõe deponent͛. g p̃ncipaliter p̃lati spũales et seculares debẽt h' festũ solẽniter celebrare. Vnde Ansel. [illegible] p̃lat' recole diligẽter hãc festiuitatẽ et a cũct͛ iube eã coli. qȝ si eã toto corde amaueris, nũq̃ de tuo g̃du cũ cõfusione deponeris [illegible] psuaderi pt. et h' sic. Virgo g̃liosa in ipa cõceptõe honorata ẽ p̃ oib' sctis in vtero sctificat͛. et in hac die p̃mũ honorẽ accepit a deo. Ergo cõgruũ ẽ. q̃ q̃ hr̃e dic̃ deuote solennisant. q̃ in suo honore cõseruent͛. Quarta vtilitas. quia fetus impgnatarum mulierũ in vtero custoditur. Et ergo mulieres p̃gnãtes hanc festiuitatem p̃ ceteris festiuitatib' marie debẽt custodir͛ et pceptõeȝ marie solẽnit͛ et deuote celebrare. et se cum vera contritiõe et confessione ad pcipiendum sacramentum eucharistie preparare, et bonam confidentiam habere ad beatam virginem q̃ hodie cõcepta est et sanctificata. et p̃seruata est in vtero matris sue. q̃ ipis impetrabit psperitatẽ in partu plis. Qd̃ patet ex hoc quia virgo in vtero matris sue non solum corpore illesa custodita est. sed gratia dei pre omnibus

sanctis dei repleta est. Quita vtilitas est q̄
talis in exitu aie sue a beata v̄gine nunq̄ de
seretur. τ ideo merito om̄s hoīes diuites et
paupes. iuuenes τ senes. qui sciunt se mori⸗
turos debent hoc festū solenniter et deuote
celebrare: vt ipsis beata v̄go maria velit assta
re in extrema coꝝ necessitate. Quod etiaȝ sic
persuaderi pōt. Congrua est recompensatio
vt qui habet in reuerentia beatam virginem
recolendo eius initiū quo incepit esse ꝑ con
iunctionē corpis τ anime. honoret econuer
so ab ea ī exitu anime sue. s. qn̄ anima sepa⸗
randa est a corpore suo. Quia scd̄m Aristo.
Mors est sepatio aie a corpe. Ex his omni
bus iā dictis ptȝ q̄ quilibet catholicus qui
illas quinq̄ dignitates vult obtinere a bea
ta virgine solēniter festū ipsius cōceptionis
debet celebrare. Et quicunq̄ recusat hoc fe
stum qd̄ est initiū beate marie virginis τ ex
ordium salutis nr̄e solēniter celebrare. talis
nō est verus amator virginis marie. Unde
Anselmus. Non est verus amator virginis
gloriose qui respuit colere dieȝ cōceptionis
eius deuote. Sciendū tamen scd̄m Jorda⸗
num celebrantem hoc festum deuotissimus
oportet intentionē ordinate dirigere. vt nō
referatur intentio ad conceptionē carnis. qz
illa massa non est susceptibilis gratie: sed so
la anima. Un̄ intentio referenda est ad illaȝ
cōceptionē qn̄ anima infusa est et vnita cor
pusculo: τ in codeȝ instanti sanctificata est.
Et hec sanctificatio nō est facta ista die qua
solū fuit conceptio seminis: sed postea qua⸗
dragesimasexta die. quia circa tale tempus
scd̄m philosophos τ phisicos massa carnis
in vtero animaꝫ. Sed queritur quare tunc
hodie celebratur τ non illa die qn̄ aia vnita
est corpi. Respondetur scd̄m Jordanū. Hoc
festuȝ hodie celebratur. nō qz btā virgo ma⸗
ria hodie gratiā dei suscepit: sed quia hodie
suscepit habere tale esse qd̄ est via ad esse p⸗
ceptibile gratie. Alia ratio est quare potius
hodie celebratur hoc festū ꝯceptionis. qz ita
reuelatū fuit ꝑ beatā v̄ginē mariā. vi. ydus
decembris. Sicut ptȝ in trib⁹ exemplis in
legenda hui⁹ festiuitatis. Quātū ad tertiā
partem hui⁹ sermonis. quo ad nostrā erudi
tionē sciendū q̄ debem⁹ spūaliter cōcipere
dn̄m nostrū ihm̄ xp̄m. sicut beata virgo ho⸗
die ꝯcepta est corporaliter in vtero matris sue.
Et ista cōceptio spūalis fit ꝑ volūtatē eme

dando vitā nostraȝ. Un̄ Criso. sup Matū
Uolūtates bone sic sunt suaues apud deum
quemadmodū boni odoris flores apud ho
mines. Sed heu aliq̄ sunt sicut steriles mu⸗
lieres: sicut sunt isti q̄ sūt obstinati in pecca
tis. τ q̄ stant in malo ꝓposito malefaciendi
nec habent volūtatē se emēdandi. Et tales
in ꝑiculoso statu stant. qz si quis haberet vl
tra decē vel viginti annos volūtatē ꝑuersaȝ
aliqd̄ peccatū cōmittere. et si intra illud tēpus
sic moreretur ꝓpter malā vitam suā eternali
ter dānaretur. Quapropter dicitur in decre.
In maliciis volūtas ꝓ ope reputaꝫ. de pe⸗
ni. d. i. Omis. Un̄ etiaȝ hieronim⁹. Perfecta
volūtas faciendi ꝓ ope reputaꝫ facti. Ergo
tales petōres debēt isto sacro tēpore aduen
tus xp̄i se ꝯuertere ad dn̄m deū nostrū: τ cō⸗
fidere si habuerint illa tria in se. q̄ ip̄e deus
velit eis omnia coꝝ pctā indulgere isto sacro
tempe. Sed q̄reres q̄ sūt ista tria. Rn̄detur
q̄ primū est vera cōtritio de p̄teritis pecca⸗
tis quā quilibet peccator cū diuino adiuto⸗
rio debet τ pōt habere. τ nihil pōt eū impe⸗
dire nisi ꝓpria sua malicia τ peruersa volun
tas. Un̄ de hac vera ꝯtritōe dicit btūs Gre
gori⁹. Qui se dolet excorde cōmisisse culpaȝ
cito peccatoꝝ suoꝝ obtinebit veniā. Secun
dū q̄ homo ꝓponat ampli⁹ nūq̄ velle pec⸗
care mortaliter. sic q̄ nūq̄ velit peierare nec
mētiri: nec adulterari: nec fornicari: nec blas
phemare: nec furari: nec vsurare: nec oppri⸗
mere quemq̄: nec supbire: nec irasci: nec cho
rizare: nec vituperare: nec esse gulosus: nec in⸗
ebriari: nec luxuriari: nec res iniustas acqui
rere: nec ieiunia amplius infringere: nec pro
ximis dāna inferre: nec inuidiā contra proxi
mū retinere: nec ociari: nec malū ꝓ malo red
dere: nec qd̄ est iniustū facere: et sic de aliis.
Tertiū q̄ ꝓponat confiteri τ satisfacere
de illo petō et de oībus peccatis ī vita vnq̄
cōmissis isto sacro tp̄e. scd̄m cōsiliū sui ꝯfes
soris. et tunc de⁹ ex sua mīa indulgebit sibi
oīa pctā sua. Un̄ Ezech. xviii. In quacunq̄
hora ingemuerit peccator oīm iniquitatum
eius nō recordabor ampli⁹. Unde consulen
dum est cuilibet peccatori isto sacro tp̄e q̄ se
cōuertat ad dn̄m nostrū ihm̄ xp̄m. ad festū
natalis xp̄i deuote suscipiendū sicut in. xl. fe
stū pasche. Quia nō est min⁹ festū natiuita
tis xp̄i q̄ festū pasche. Et cū hoc q̄libz igno
rat vtrū anno futuro festū xp̄i superueniat. Et

quicūq peccator ista tria iam enumerata in se habet nō est amplius peccator: sed est penitens. ⁊ quecūq bona opa fecerit orando: ieiunando: elemosinas dādo. mane surgēdo: missas audiendo ⁊ sermones: totū erit sibi meritoriū ad futurā gloriā. cū sic stat in bono ꝓposito. Unde btūs Bernard⁹. Cū per bonā voluntatē incipim⁹ esse dei: desinim⁹ esse diaboli. Ultimo sciendū ꝙ omēs xpi fideles debēt hodie ⁊ quottidie deuote btām virginē inuocare. qꝛ ipa habet ptātes singulares subueniēdi in oibus necessitatibus eā inuocantibus in vita. in morte. ⁊ post mortē. Unde beatus Bernardus. Data est tibi ois ptās. o maria in celo ⁊ in terra. vt oia q̄cūq volueris valeas īpetrare. qꝛ tua vox est dulcis in auribus saluatoris. Et primo quicūq in anxietate sunt cōstituti ad mariā debent recurrere. Exemplū de imperatrice. hoc quere infra in promptuario de miraculis virginis marie. ⁊ Secūdo mulieres ꝑgnantes. qꝛ ipsa dignat eis in adiutoriū venire. Exempla de muliere ꝑgnante quā liberauit de periculo maris. Hoc quere ibidē. ij. Tertio viris in angustia suis salubriter subuenit. Exemplū de illo qui fuit incarceratus. hoc quere ibidem. xli. Item succurrit in extremis. exemplū de illo qui ieiunauit quattuor vigilias beate marie virginis. ⁊ nō potuit mori sine cōfessione. Hoc quere ibidē. lv. Rogem⁹ igitur eā vt nobis sic subueniat in hac vita. Ut post hanc vitam valeamus cum ea gaudere feliciter in celesti patria Amen.

De sancto thoma. Sermo. vi.

Quia vidisti me

thoma credidisti. Joh. xx. Unde sup verba pmissa ⁊ sup hodiernū festū tria sunt dicēda. Primo de priuilegijs beati thome apostoli. Secundo de fide catholica. Tertio aliq̄ miracula. Quantū ad primā partē illius sermonis sciendū ꝙ sanctus thomas apl'us accepit a xpo plura priuilegia in quibus nos attendere debemus dignitatē eius. Primū priuilegiū est ꝙ xps eū elegit pre omnib⁹ hominib⁹ mūdi in numerū apostolorū. qꝛ apostoli sūt maiores ⁊ digniores sanctis in celo ⁊ in terra. Nam xps eis cōtulit magnā dignitatē ⁊ potestatē. vt habetur Joh. xx. quādo dixit eis. Accipite spiritū sanctū quorū remiseritis peccata remittūtur eis: ⁊ quorū retinueritis retenta sunt. Item Math. xvi. dixit eis. Quecunq ligaueritis sup terrā erūt ligata ⁊ in celis.

Secundū priuilegiū est. ꝙ ipse composuit sextū articulū fidei in q̄ fide nos saluamur. scʒ. Tertia die resurrexit a mortuis. Et cōuenienter scripsit btūs Tho. istū articulū. qꝛ in eo prius dubitauerat: ⁊ de eo plene certificatus fuit. sicut legitur in euāgelio hodierno vbi xps dixit thome. Infer digitū tuū huc et vide man⁹ meas: ⁊ affer manū tuā ⁊ mitte in lat⁹ meū: ⁊ noli esse incredul⁹ sʒ fidelis. Unī sanct⁹ thomas de aquino in. iij. pte. q. liiij. articulo. iiij. dicit ꝙ sctūs thomas apostolus nō solū vidit vulnera xpi: sʒ etiā tetigit. Tertiū priuilegiū ē ꝙ totā indiā cōuertit et cōuersos in fide nutriuit vbo et exemplo. Uerbo q̄dē. qꝛ vbū dei ibi sollicite seminauit ⁊ scđm q̄litatē auditorū doctrinā suā formauit. Exēplo vero. qꝛ ipse fuit sibi parcus ꝓpe bonū exēplū. pauperib⁹ pi⁹. deo fidelis et deuot⁹. In signū hui⁹ i nupcijs regis nō māducauit neq bibit: sed oculos ad celos erectos habuit ⁊ in celū respexit. Math. vi. Ubi est thesaur⁹ tu⁹: ibi est cor tuū. Quartū priuilegiū: qꝛ xpo similis fuit in ꝑsona. Unī Ysido. dicit. Thomas xpi discipulus ac similis saluatori. Quintū priuilegiū est ꝙ xps astitit sibi in tempore passionis sue cōmutans sibi passiones suas in gloriā et dulcedinē. Unī sctūs thomas fuit in maxillā percussus ⁊ incarcerat⁹. et sup laminas ardētes pedib⁹ nudis coact⁹ est ambulare. et in fornacem accensam iactat⁹. et tandē lancea trāsuerberat⁹. Sed rex xps omnipotens pro quo patiebat. hec oia sibi in gloriā cōmutauit. Incarcerat⁹ enī accepit mirabilē liberationē. qꝛ frater regis resuscitat⁹ a mortuis cū ceteris ad carcerē cucurrit. soluēs eum ad pedes apli se pieciit. Sup laminas adductus accepit fōtē emanātē aq̄ꝝ: qꝛ mox fōs erupit et adiutoriū pmisit. Esa. xliij. In igne cū ambulaueris: nō ꝯbureris. In fornace assatus accepit refrigeriū ⁊ ꝯsolatiōes. qꝛ fornax nutu dei refrigerari cepit. Lācea trāsuerberat⁹ accepit felicē coronatiōem. Apoca. ij. Esto fidelis vsq ad mortē ⁊ dabo tibi coronā vite scʒ sempiterne. Sextū priuilegiū fuit ꝙ tres magos. i. tres reges qui ad xpm adorandū venerant baptizauit. Dicit enī Criso. ꝙ thomas ad eos in orientem venit: et ipsos bap

pt;sauit. et facti sunt ei adiutores in p̄dican
do. Septimū p̄uilegiū q̄ in ciuitate edissa
in qua corpus beati thome quiescebat nul-
lū infidelē aut hereticū vel gētilē viuere per
misit. aut ibidē etiā puenire. Ex quo dat̄ in-
telligi q̄ magnus fuit amator fidei et defen
sor qui inter se nullū infidelē hereticū vel gen
tilē viuere p̄misit. Octauū priuilegiū eī⁹ fu-
it q̄ in p̄ncipio sepulture eius olim cōicauit
de manu ꝓpria dignos, sed indigni nō po-
terant recipe sacramentū. Vn̄ in cronica do
mini helmandi legitur q̄ anno dn̄i. M. cc
venit iohes p̄triarcha indoꝝ ad romā narrat̄
pape calixto. cardinalibus et oībus p̄lat] p̄-
sent. hus in cōsistorio publice. qualiter sanctus
Thomas apl's omni anno cōicaret populū
suū manu ꝓpria porrecta dignis. et retracta
ab indignis. Unde in longa eius legēda ha
betur exemplū de quodam famulo qui fura
tus fuit ficus ꝓ duobus denarijs. et nō po-
terat sumere sacramentum de manu aposto
li. donec cōtereretur plenarie et satisfaceret.
Nonū p̄uilegiū et vltimū q̄ hodie festū eī⁹
solēniter celebrat̄ et p totū mūdū i oib⁹ mis-
sis nōiat̄. Quātū ad scd̄am ptes hui⁹ sermo
nis ꝓ informatiōe nr̄a est sciēdū q̄ fides ca
tholica est frequēter p̄dicāda fidelibus et ab
eis custodiēda diligēter. q2 sine fide vera ne
mo saluabit̄. vn̄ Paul⁹ ad Hebr. xi. Impossi
bile est sine fide placere deo. Vn̄ btūs Aug.
nemo liberat̄ a dānatōne q̄ facta est p Adā
nisi p fidem dn̄i nr̄i ihu xp̄i. Vn̄ etiā Beri.
Multi an̄ saluatoris aduētū deū oīpotētes
timentes et diligētes sue salutis fidelissimū p
missorē credētes in ꝓmissionē fidē sperā-
tes certissimū redēptorē in hac fide et expe-
ctatione saluati sunt. Ex quo pz hoc q̄d cre
dim⁹ iā factū sancti patres in veteri testamē
to credebāt futuꝝ. Queritur circa fidē, vtrū
sufficiat fidē in corde hr̄e. R̄ndet̄ q̄ non. q2 q̄
libet xp̄ianus p loco et tempe tenet̄ fidē ca-
tholicam publice ꝓfiteri. Et in signū huius
ꝓfessionis homo recipit sacr̄m cōfirmatōis
in fronte. vn̄ in decre. dr̄. Confirmatio ideo
in frōte ponit̄ vt a recipiēte fides sine erube-
scētia publice p̄dicet̄. de cōse. di. iiij. Nouissi-
me. Et hoc est cōtra illos timorosos q̄ dicūt
si hussite eos inuaderēt q̄ fidem ore negare
vellent et tn̄ firmiter in corde retinere et tales
qui sic stāt in tali proposito peccant mortali
ter. Nam si sancti hoc fecissent nunq̄ marti-
rizati fuissent sed ipsi publice fidē xp̄i ꝓfessi
sunt. Sic quilibet xp̄ianus poci⁹ dz mori q̄
fidē ore negare et corde. Vn̄ dr̄ in decre. Co
stātia fidei debz esse tanta. vt prius auferat̄
vita q̄ fides. xxiij. q. viij. Cōuenior. Vn̄ etiā
dicit̄ Math. x. Nolite timere eos, qui occi-
dunt corpus, animam eni occidere non p̄nt.
Unde quilibet viriliter debet ꝓ fide expone
re res et corpus. quia quicūq̄ ꝓ fide catho-
lica moritur indubie martyr xp̄i efficit̄. quia
alius oportet eūdem hominem cito mori. et
nescit vbi prima nocte manebit an ad celum
aut purgatoriū aut ad infernū pueniat. sed
ibi est certitudo. q2 quicūq̄ ꝓ fide patit̄ sta-
tim ab angel' i celū leuat̄ Vn̄ in decre. dicit̄.
Qui ꝓ xp̄i noīe martyrizantur ꝓculdubio vi
tam eternam cōsequūtur. xxiij. q. viij. Omi
timore. Queritur quando quis audit aliquē
loqui cōtra fidem vtrū talis teneatur defēde
re fidem. R̄ndetur q̄ sic q2 in decre. dr̄. defē
sare tenetur quilibet; fidem. xxiij. q. viij. His
quib⁹. Etiā q̄rit̄ q̄n interrogaret̄ q̄s vtrū xp̄i
anus sit. et sic in illa fide mori velit. R̄ndet̄
q̄ tenet̄ se ꝓfiteri xp̄ianū esse. et sic velle mo
ri et saluari in ista fide. q2 si ex timore faceret
xp̄m abnegaret. Vn̄ in canone. xi. q. iij. Nō
solum ille negat xp̄m qui dicit eum non esse
xp̄m. sed ille qui cū sit xp̄ian⁹ se dicit nō esse
xp̄ianum. Etiā querit̄ qn̄ quis interrogare
tur. vtrū hus et ieronimus, et ꝓpius isti
fuerūt aut heretici. R̄ndetur q̄ q̄libet catho
licus tenetur loqui veritatem et fateri q̄ am
bo cū ꝓpopio fuerunt heresiarche. τ in sacro
cōcilio constantiensi. Anno dn̄i. M. cccc xiij.
combusti. Et si hoc non faceret tunc iraz dei
cōtra se ꝓuocaret. Unde in canone vbi de fi
de et salute agitur. Qui veritatē occultat. irā
dei cōtra se ꝓuocat. xi. q. iij. Quisquis. Quā
tum ad tertiam partem istius sermonis sci-
endū est q̄ quilibet xp̄ianus debet sanctum
Thomam apl'm tanq̄ sp̄alem patronum in
uocare. Primo qui patiunt̄ dolorē oculorū
Unde de eo legitur q̄ quedam mulier nuch
donia nomine deuota fuit per sex annos ce
ca et inuocato apostolo Thoma. lumen ocu-
loꝝ suoꝝ rehabuit. Etiam leprosi. Unde le-
gitur q̄ quidam leprosus vulneribus ple-
nus inuocauit beatum Thomam apostolū
et mundatus est. Etiam in infirmitate qualicū
q3 oppressi sanctum Thomam debent inuo
care. Unde legitur q̄ quidam ma-

gimus clericus decidens in magnum langno/
rem corporis. tandem audit' miracula sancti
Thome apostoli recordatus est q olim ei fu
erit multu familiaris q̄re fecit se deferri ad ec
clesiam ei' ius. et post longā vigiliam somno
oppressus. vidit processionē plurimorū sctōrū
et sctm Thomā subsequētē cū magna gl'ia.
et tangens femur eius vbi dolebat dixit ei.
Uade in domū tuā. q2 sanatus es. euigilās
aūt inuenit se in toto corpe suo sanatū quare
re gratias agēs deo et btō aplo ad ppria re
meauit. Ergo qui in fide temptant inuocare
debent sctm Thomā aplm. q2 singularē ha
bet ptātem subueniēdi temptatis in fide. et
talis qui qūqz sic teptaf in fide. ex hoc nō de
bet nimiū turbari. q2 temptari in fide nō est
peccatū. nec inducit heresim nisi cōsentiat.
et sic diffinitiue in fide dubitet et dubitādo
labat. Uñ q̄rit hic cōsequēter q̄ requirun
tur ad hereticū. Rñdet scdm btm Thomam
sup. iiii. sen. q duo. s. error qui est mīnā here
sis. Scdm q ptinaciter defēdat. xxiiij q. iij.
Qui in ecclesia. Ex quo pz q illi qui errāt in
fide. et pati sunt postponere errorem qñcun
qz fuerint informati de opposito. tales non
sunt heretici qūuis errant in fide. Uñ in de
cre. di. Non sunt inter hereticos cōputandi.
qui errorē suū pati sunt postponere. xxiiij q.
iij dixit. Ultimo q̄rit quali pena heretici
sint puniēdi. Rñdet q quadruplici pena. Pri
mo excōicandi sunt simili credētes recepto
res. defensores. et fautores hereticorū. qui ad
ducūt eis arma. et alimēta. sal. vinū. piper.
ferrū. et silia. Ideo tales de facto sunt excōi
cati papali excōicatione. Scdo puniēdi sunt
depositiōne indistincte. sine clericus. laicus.
plebanus. epūs. rex. impator. etiā papa. Uñ
in decre. di. Pro nullo alio peccato sed tm
p heresi pōt papa cōdēnari. di. xl. Si papa.
Tertio rerū ablatione. q2 bona hereticorum
ipso iure sunt cōfiscata. Sed queritur si here
ticus filios catholicos habeat. nūquid illi ea
habebunt bona parentū. Respondet q non
vt habetur in decre. In crimine heresis non
parcitur filijs circa bona paterna. sed totaliter
priuantur nisi eis aliquid ex mīa relinquatur.
ex de hereticis. c. Excōicamus. Quarto puni
untur psecutiōe militari. i. ptāte seculari. q2 i
reb' et in corpe puniri debent. vt in decret.
di. Heretici sunt cogendi vel domandi p cor
poralem punitionem. xxiij. q. iiij. Displicet.

Ultimo notāda sunt aliqua exempla de he
reticis. et primo de illo heresiarcha. qui vir
tutē fidei mutus est factus. hoc q̄re in pmp
tuario exemplorū. vij. f. Item alius here
ticus astutus qui ab obsesso stulto combu
stus est. Hoc quere ibidem ix. f.

De sancto Stephano
Sermo. vij.

Domine ne statu

as illis hoc peccatum. quia nesci
unt quid faciunt. Ita scribit ac
tuum. vij. originaliter in epistola occurren
tia festiuitatis transumptiue z lectionaliter
Unde de festo hodierno tria dicenda sunt in
isto sermone. Primo priuilegia sancti ste
phani ,pthomartiris. Secundo quomo
do tenemur indulgere inimicis nostris.
Tertio quedam miracula de sancto stepha
no. Quantum ad primum sciendum. q sā
ctus stephanus plura habet priuilegia et p
cipue octo que notare debemus. Primum
priuilegium. quia est ,pthomartyr. id est pri
mus martyr. qui post ascensionem christi p
fide occisus est. Nam post ascensionem chri
sti sanctus stephanus lapidatus est in eodē
anno. et ex saulo psecutore factus est Paul'
doctor et lumen totius ecclesie post. xxv. eb
domadas. Secundum priuilegium est. q
beatus stephanus vidit celos apertos et ie
sum stantem a dextris virtutis dei. Apertū
nanqz est celum. vt rex glorie et tota celestis
curia viderent militem legitime certantem.
Et vidit stephanus ihesum tanqz adiutorē
suum in passione sua. Tertium priuilegi
um. quia pro inimicis suis orauit exemplo
christi. Unde dicit Beda. Beatus stepha
nus stando pro se orauit sed pro inimicis fle
xis genibus interpellauit dicens. Domine
ne statuas illis hoc peccatum zc. Quartū
priuilegium. quia similis angelo apparuit
in claritate faciei. per quam claritatem per
secutores suos deterruit. Et hoc accidit pro
pter suam virginalem vitam quam habuit
Unde beatus Jeronimus. In carne preter
carnem viuere non est humanū. sz angelicū.
Quintū priuilegium est. quia similis est a
postolis effectus. Quattuor enim dominus
noster ihesus christus dedit apostolis suis.
scz sapientiam. eloquētiam. cōstantiā. et mi
raculorū efficaciam. In quattuor hec. Ste

phano xp̄s etiam concessit. Primo sapientiam cui nō poterāt resistere nec cōtradicere omnes aduersarij sui. Secūdo eloquentiā. Tertio cōstantiā: qꝛ certauit vsq̄ ad morte3. Quarto miraculoꝝ efficatiā. vt postea pate[bit]. Sextum priuilegium. qꝛ passio eius multū cōformis passioni xp̄i. Nam sic[ut] si testes cōtra xp̄m insurrexerunt: sic [si]miter contra beatu3 stephanū. Etia[m] xp̄s extra ciuitatē passus et crucifix[us] et beatus stephanus extra ciuitate3 [a] iudeis lapidatus est. Etiā sicut xp̄s dixit in cruce. Pater in manus tuas cōmendo spm̄ meu3. sic beatus stephanus dixit in vltima hora tribulationis sue. Dn̄e iesu xp̄e suscipe spm̄ meū. Septimū priuilegiū. qꝛ habet trinas coronas. Nam habet coronam martyrum. coronam virginum. et coronā cōfessoꝝ siue predicatoꝝ. Octauū priuilegium: quia corpus sancti laurentij honorauit corp9 sancti stephani. Unde cum sepulcru3 sancti laurentij aperuissent: vt ibi corp9 sancti stephani collocarent. tunc laurētius in latus se vertit: et mediam partem sepulcri vacuam dereliquit. et sic corpus sancti stephani ibi collocatū est. et clauso sepulcro audite sunt voces angelorum dicentes et psallentes. O felix roma que corpus laurentij hyspani et stephani hierosolimitani gloriosa pignora vno claudis mausoleo. Unde inuenitur triplex trāslatio facta de corpe sancti stephani. Prima fuit de agro iuxta hierusalem vbi primo sepultus fuit et trāslatus ad montem syon. Secunda de monte syon ad constantinopolim in grecia. Et ista trāslatio facta ē tempe iustiniani imperatoris: qui cepit regnare anno dn̄i quingentesimo vicesimoquarto. Et tunc temporis ossa sancti stephani quedam nobilis dn̄a ignoranter transtulit de ihr̄lm in cōstantinopolim. putās se ducere ossa sui mariti: sed demones in aere vlulabāt et clamabant: et sanctu3 stephanum prodiderūt. Translatum est aūt corpus sancti stephani romā tempore Pelagij pape. qui. lxiij. papa erat. et sedit quattuor annis et mensibus sex. Nonum priuilegium additur. Quia festum ipsius hodie in vniuerso mundo solenniter celebratur et in qualibet missa quottidie nominatur. O q̄ magna ista priuilegia. Quantum ad secundam parte3 istius sermonis p nostra informatione est sciendū ꝙ exemplo beati stephani debemus nostris inimicis indulgere. Ubi diceres: quomodo quis tenetur de necessitate salutis se ad inimicos habere. Respondetur ꝙ primo tenetur quis ex puro corde eis indulgere. sic ꝙ non velit se vindicare nec verbo nec facto. et ꝙ nō odiat inimicos: nec optet eis malum ex ira et ex rancore: vt dicere possit cum dauid in ps. Si reddidi retribuētibus mihi mala &c. Sed qui sic stant ꝙ gaudent de infortunio et dolent de prosperitate inimicoꝝ et rancore illi habent corda diabolica. quia similes sunt diabolo q̄ dolet de bonis nostris: et gaudet de malis nostris. Sic et isti rancorosi faciunt: ergo sūt a deo maledicti. vt habetur Esaie. v. Ue qui dicitis bonum malum et malu3 bonum. Secūdo tenetur quis indulgere et diligere inimicos suos: sic ꝙ nō velit eos per alios vindicare. exemplo xp̄i cuius iniurias cum discipuli vindicare vellent. Respondit reprehendendo illos. Luce. ix. Nescitis cuius spūs estis. Un̄ si q̄s haberet filiū vel fratres vel cognatū et nō rogaret eu3 nec iuberet vt se vindicaret: sed solū sciēter admitteret eternam damnationē talis sic incurreret. Unde apostolus. Digni sunt morte nō solū q̄ peccata faciunt: sed etiā q̄ cōsentiūt facientib9.

Tertio tenetur q̄s sic indulgere et diligere inimicos vt nec p̄ deū velit eos ledi vel hic vel in futuro. Sed contra hoc faciūt qui sup inimicos suos vindictam a deo exposcūt. Contra quos dicit beatus Gregori9. Iubet de9 vt diligatur inimicus. et tn̄ rogatur deus vt occidat inimicū. Subdit btūs grego. Quisq̄s sic orat ipse suis precib9 cōtra conditorē pugnat. Ergo quicūq̄ optat vindictam a deo sup inimicos talis meretur ꝙ sibi eueniat illa vindicta ex vera dei iusticia. Unde legitur Luce. vi. Eadem mensura qua mensi fueritis remetietur vobis. Quarto tenetur quis indulgere et diligere inimicos: vt eis cōmunia signa charitatis exhibeat sicut ostēdat. q̄ alijs hominib9 communiter cōsueuit exhibere. sicut loqui et salutare et respōdere. et sic de alijs. Unde cū q̄s ex rancore nō vult loqui cum inimico vel proximo amicabiliter: talis est in statu damnationis. Quinto tenetur q̄s indulgere et diligere inimicos suos. sic ꝙ habeat animū preparatum ad subueniendum ipsis in speciali. si in magna necessitate fuerint constituti. Unde Prouerbiorum. xxv.

Si esurierit inimicus tu⁹ ciba eum. Si sitit
potum da illi: et habebis mercedem a deo.
Quantū ad tertiā partem huius sermonis
sciendū ꝙ oēs homines debent festū sancti
stephani solēniter celebrare ꝛ deuote. ꝛ ipm
tanꝗ singularem patronum inuocare. quia
potest omnibus inuocātibus eū subuenire.
Primo infirmantibus. Unde in inuentōne
sui corpis septē īfirmi curati sūt a diuersis
languorib⁹: etiā q̄ patiūtur dolorē oculorū.
Uñ in eius legenda legitur. ꝙ flores sup al
tare beati stephani ponebant ꝛ inde allati:
et in oculis cuiusdam cece mulieris positi: ꝑ
virtutē istoꝝ floꝝ ꝛ meritis sancti stephani
illuminata est. Etiā pāni de altari ei⁹ sumpti
ti ꝛ sup egros positi multis extiterūt in me
delam. Etiam habet potestatē super mortē.
Nā sicut refert btūs Augu. in li. de ciui. dei.
Sex mortui meritis suis sūt resuscitati. vñ
in eodē libro legit̄. ꝙ cū quedā mulier esset
defuncta tunicā illius ad ecclesiaꝫ beati ste
phani deportauerunt: q̄ cū sup defuncti cor
pus esset piecta, ꝓtinus illa surrexit a morte
Idem qꝫ ait ibidē ꝙ cū corp⁹ cuiusdā defun
cti inunctū fuisset oleo ī nomie scti stephani
bñdicto mox ille surrexit. Etiā habet ptātē
sup sterilitatē terre. Nam cū quodā tempe
in mūdo esset magna sterilitas. charistia. et
penuria. meritis sancti stephani magna plu
uia descendit et terrā fecūdauit: et abundan
tia fuit subsecuta magna. Etiā habet ptātē
subueniēdi hoib⁹ in piculo maris existib⁹.
Uñ cū quodā tpe demones tēpestatē susci
tassent in mari ꝛ naute piclitari timerēt: in
uocabāt btm̄ stephanū. ꝛ ipse appuit eis di
cens. Ego sum nolite timere. Et sic facta est
tranquillitas magna ꝛ cum salute periculū
euaserunt. Etiaꝫ potest obsessis subuenire.
Unde legitur cūꝫ filia theodosij impatoris
a demone esset obsessa. demon in ea clama
bat voce magna dicens. nisi stephanus ro
mā veniat nō exibo. qꝛ sic ē voluntas aploꝝ.
Et cū ad romā corpus sancti stephani esset
delatum: puella illa mox a demonio est libe
rata. Item in discipulo de tempore duo ser
mones de sancto stephano quomodo nouē
generibus hominū celum apertum est cum
duobus exemplis. scilicet quomodo mater
vna maledixit decem pueris suis. Quere in
discipulo de tempore. sermone. xiij. et. xiiij.

De sancto Johē euanglista. Sermo. viij.

[H]ic est discipulus

b

ille quē diligebat ihs. ita scribitur
Johānis. xxi. et in instanti festiui
tatis euangelio. Sup quibus verbis ad ho
[illegible] dei ꝛ sancti Johannis aplī ꝛ euangeli
sunt dicēda. Primo de ꝑuilegijs san
[cti Jo]hannis aplī ꝛ euāgeliste. Secundo ad
informationē simpliciū. Tertio ali
[mira]cula ꝓ nostra consolatione. Quan
[tum ad] primā sciendū ꝙ sctūs Johes aplūs
habet multa priuilegia q̄ a nobis diligenter
sunt consideranda ad honorē amatoris sui
scꝫ dei. Primū priuilegiū est ꝓfunda sapiā
Nā ceteri euāgeliste versati sunt circa huma
nitatē xpi. Sed btūs iohānes circa eius di
uinitatē qñ dixit. In principio erat verbū.
Joh. i. Uñ Beda. Si btūs iohānes aliquā
tulū volasset altius: totus mūdus eūꝫ cape
nō potuisset. Uñ de ipo canit̄. Uolat auis si
ne meta ꝙ nec vates nec ꝓpheta euolauit al
tius. Tam implēda ꝙ impleta nunꝗ vidit
tot secreta purus homo purius. Non enī io
hannes altius potuit ascendere in deum ni
si prius fieret deus. et hanc sapientiam pro
fundā de ipso dñici pectoris fonte potauit.
quando in cena super pectus xpi recubuit.
Secundū fuit ꝙ ipse virginitateꝫ suam ser
nauit. fuit enī virgo corpore ꝛ mente. Ter
tiū priuilegiū ꝙ xps ipm specialiter dilexit.
Unde ꝓmeruit vocari discipulus ille quem
diligebat ihs. Quāuis enī xps omnes apo
stolos suos dilexit. specialiꝰ tamen iohānē
qꝛ in sua iuuentute ad xpm conuersus fuit.
qꝛ iunior fuit int̄ ceteros aplos. Threno. iij.
Bonuꝫ est viro cum portauerit iugum dñi
ab adolescentia sua. Quartū priuilegiū: qꝛ
ad omnia secreta sua eum admisit xps. sicut
ad puelle resuscitationē, vt habet̄ Marc. v.
Et etiam ad suā gloriosaꝫ trāsfigurationem
in monte thabor. Math. xvij. Quintū ꝙ
xps matrem suam sibi recōmendauit. Xps
nāqꝫ in hac vita quinqꝫ habuit que ꝯmisit.
Primo corpus suum cōmendauit nycode
mo ꝛ ioseph ab arimathia. Secundo aīam
patri. Tertio substantiam temporalē iude.
Quarto ecclesiam sanctā petro. Quinto ma
trem commisit Johanni. Fecit nanqꝫ xpūs
Johannē fratrem suum quando dixit. mu
lier ecce filius tuus. In hoc ꝙ dixit filius:
fecit eum confratrem suum. Deinde dicit di

scipulo. Ecce mater tua. Et ex illa hora acce
pit eam discipulus in suam scz custodiam.
Sextum p̄uilegiū. q2 maiorem familiari
tatem ei ostendit cuius p̄cipua causa famili
aritatis fuit. q2 iohannes p̄pter amorē ihesu
christi omnem amorē terrenoꝝ deseruit. q2
oīa tp̄alia p̄pter xp̄m dereliquit. Etiā amo
rem paternū. q2 parentes suos p̄pter xp̄m re
liquit insup amorem carnalē. Nam [ut] ait
Iero. xp̄us de nuptijs Iohem vo[cauit nu]
bere vocauit et sicut v̄ginitate cor[poris de]co
rauit. Septimū p̄uilegiū. q2 xp̄us p̄dito
rem suū iohanni reuelauit. Annuit enim si
bi petrus q̄ a xp̄o quereret quis esset eū tra
diturus. Et ipse xp̄us iohanni reuelauit di.
Cui intinctū panem porrexero ipse est qui me
tradet. nam si petrus traditorem dn̄i sciuissz
ip̄m p̄tinus trucidasset. aut ip̄m etiam den
tibus suis laniasset. Octauū p̄uilegiū. q2
beatus Iohānes habet dignitates omniū
sanctoꝝ. Est eīn ap̄ls in ep̄lis Euangelista
in euangelijs. Propheta in apocalipsi. vbi
plura scribit que adhuc futura sunt. Mar
tyr fuit m̄ḡtum cum alijs apostolis fuit fla
gellatus. vt habetur Actuū. v. Et etiam in
oleo rome adustus iuxta portam latinā. Cō
fessor et doctor ecclesie. quia vsq3 ad mortē
fidem catholicam constanter p̄dicauit. Vir
go fuit mente et corpore. Nonum p̄uile
giū. q2 diutius cibus ap̄lis vixit in hac vi
ta. Vnde in cronica Helinandi scribit q̄ io
hannes apostolus et euangelista tempe do
miciani imp̄atoris fuit relegatus in insulā
pathmos p annū integrū. et ibi scripsit apo
calipsim. Et idem imp̄ator domicianus p9
vnū annū et quinq3 menses crudeliter inter
fect9 ē. q2 romanis multa mala intulerat. et
consobrinos suos p̄prios interfecit. et sta
tuam aureā nomine suo in capitoleo suo p̄
cepit adorari. Et post hūc regnauit Nerua se
nex vno anno et mēsibus quattuor. hic e cō
exules reuocauit. et sic Iohes ap̄lus de exi
lio pathmos reuersus rogatus ab ep̄is asie
euangeliū scripsit. et sedens absq3 tecto i vē
to. sed ad p̄ces eius in eodem loco nec plu
uie nec venti aut turbines aut chorusca tio
nes aut tonitrua vsq3 in hodiernā diem vn
q̄ descenderūt. Nerua cesar obijt [Anno do]
mi[ni] [illegible]. Post hunc regnauit [Traianus im]
parator. genere hispanus Anno dn̄i. c. et re
gnauit annis. xix. mensibus. vi. Anno traia

ni primo Iohes euangelista migrauit ad ce
lum. viij. kal. iulij. vbi natiuitas Iohānis
baptiste celebratur. Et sic vno eadem die est
amborum solēnitas licet in medio transie
rūt centū anni. Decimū priuilegiū. q2 vi
tam eius xp̄us in pace finiri voluit. iō dixit.
Sic eum volo manere donec veniā. Vn
decimū q̄ xp̄us ad ip̄m morientem cū om̄i
bus ap̄lis suis venit. Apparuit eīn sibi dn̄s
cū discipulis suis dicēs. Veni dilecte mi. q2
tempus est vt epuleris in cōuiuio meo cum
fratribus tuis. Surgēs aūt iohes cepit ire.
Cui dn̄s dixit. dn̄ica die ad me venies. veni
ente aūt dn̄ica die venit vniuersus pp̄ls ad
ecclesiam que suo noīe erat fabricata. Qui
primo galloꝝ cantu p̄dicauit illis. hortans
eos vt in fide essent stabiles et in mandatis
dei feruētes. et post hec foueā fecit fieri iux
ta altare. descendensq3 in eam expansis ma
nibus ad deū dixit. Inuitatus ad cōuiuiū
tuum dn̄e ihu xp̄e ecce venio. grās ago tibi
dn̄e. q2 dignatus es me ad tuas epulas in
uitare. sciens q̄ ex toto corde desideraui te.
Cūq3 orōes cōpleuisset. tanta lux sup eū emi
cuit. q̄ nullus in eū respicere potuit. Recedē
te autem lumine fouea plena manna inue
nitur qd̄ in illo loco vsq3 hodie generat. ita
vt in fundo fouee ad instar minute arene sca
turire videatur. sicut in fontibus fieri cōsue
uit. Duodecimum priuilegium qd̄ quidā
dicunt q̄ iam sit in celo cum corpore et ani
ma. qd̄ conuenire dicunt dei liberalitati et di
gnitati Iohis. Deus eīn sibi liberalis fuit.
q2 corpus eius custodiuit ne corruptiōi sub
iaceret. ne oleū feruens adureret. ne venenū
ei noceret. ne gladio desineret. et ne mortis do
lorem sentiret. Si ergo xp̄us corpi eius tā
liberalis fuit in mundo. nec debet minus li
beralis esse in celo. Si ergo alioꝝ apostolo
rum corpa honorantur in terris. manifestū
est q̄ corpus beati iohannis etiā debuit ho
norari qd̄ ante dignitatis excellentia fuit p̄
ditum. Postq̄ aūt ei nullus honor exhibe
tur in terris cōueniēs est vt honoret in celis
vt corpus eius corpi xp̄i et m̄ris eius societa
tem faciat in celis. Tredecimū p̄uilegium
eius. q2 hodie festū ip̄ius solēniter in vniuer
so mūdo celebrat. et etiā in qlibet missa sin
gulariter noīatur. O q̄ gloriosum est nomē
iohannis in quo est grā dei. Decimūq̄rtū
et vltimū priuilegium. quia ipse composuit

secundū articulum fidei dicens. Et in ihm
xp̄m filium eius vnicum dn̄m nr̄m. Crede-
re eni̅ tenemur q̄ ihesus xp̄us est vnigenit⁹
et verus filius dei. Et q̄ fuit cū patre eternali
ter. et q̄ est alia psona a patre. et q̄ est vnius
nature et substantie cum patre. et q̄ est pr̄i
coequalis et coeternus. Joh. x. Ego et pater
vnum sumus scʒ scd̄m formam dei. et pr̄ ma
ior me est. s. scd̄m hūanitatis formā. Quātū
ad scd̄am partem istius sermonis p nostra
informatione est sciendum q̄ sanctus iohā
nes apostol⁹. vt testatur Jero. cum vsq̄ ad
vltimam senectutem deuenisset. et iam esset
xcix. annoꝝ et iam post passionem christi. lx-
vij. annis predicasset. et vix inter discipuloꝝ
manus ad ecclesiam deportaretur: nec plu-
ra v̄ba dicer̄ possʒ ad quālibʒ pausā hec v̄ba
dicebat eis. Filioli diligite alterutrum. Tan
dem fratres qui cum eo erant admirantes
q̄ semper eadem verba diceret. dicebant ei.
Magister quare hec verba semper loqueris
Qui respondit. quia p̄ceptum domini est. et
si hoc solum fiat. tunc sufficit ad vitam eter
nam. Ergo sequamur doctrinam sancti Jo-
hannis. et diligamus deum et nos inuicem
sicut xp̄s dilexit nos. Vn̄ queritur q̄ requi-
runtur ad charitatem vt sit nobis sufficiens
ad salutē cum nemo sine charitate saluetur
Respōdet̄ q̄ tria. Primo q̄ homo dimittat
omne peccatum mortale. ad minus p dile-
ctiōe dei. Vn̄ ps̄. xcvi. Qui diligitis dn̄m odi
te malum Qui eni̅ non odit malū non habʒ
veram dilectiōem ad deum sed simulatam.
Si ergo dicis hoc vel illud dimittere nequeo.
Respondeo q̄ in hoc adhuc nō habes veraʒ
dilectōem dei: si eni̅ vnam guttam vere dile
ctionis haberes. totum mundum si precipe
ret deus dimitteres. Quia dicit beatus Au
gustinus. Vna gutta charitatis est maior oc-
ceano. Secundo est necessarium vt ob eius
dilectōem p cōtemptu sibi illato p peccatū
aliquem honoreʒ sibi exhibeas p aliqua bo-
na opa et pn̄iam. aliter dilectio tua non suffi
cit nec est vera. vn̄ ps̄. xxxiij. Declina a malo
et fac bonum. q: nō sufficit mala dimittere.
sed oportet bona operari. Vn̄ beatus Gregori
us. Probatio dilectionis exhibitio est operis
Nam cum quilibet dn̄s terrenus qui est cō-
temptus et offensus velit vt sibi aliquis ho
nor in recompensam exhibeat̄. sic ipse dn̄s
nr̄ ihesus xp̄us cum sit dn̄s dn̄oꝝ sic vult.

Sed sunt quidam qui p omni cōtemptu et
p oibus peccatis suis non solum magnam
satisfactionem vel gloriam sibi exhibere no
lunt. imo nec vnā verā cōtritiōem sibi dare
volunt. Nam illam gloriosus deus accepta
ret. vbi alias habere non posset. scd̄m illud
ps̄. l. Cor cōtritū et humiliatū deus non de
spicies. Date ergo hanc. si nō vultis vt illi sa
cri magni p dilectione eius morteʒ pati. mū
dum relinquere. omnia p deo dare. saltē hoc
minimum tribuite. et p illo sanabit omnia
vulnera animarum vestrarum. Jeremie. xxx
A vulneribus tuis sanabo te. Item pphā
in ps̄. Qui sanat cōtritos corde. ps̄. cxlvi.
Math. v. Beati qui lugent qm̄ ipsi cōsola-
buntur. sed qui nūc nō tm̄ dare volunt pro
eius dilectione. vos iudicate si illū vere dili-
gunt vel non. Tertio q̄ p eius dilectione ad
proximum habeas fraternam charitatem vt
ei bonū appetas. et quicquid vis ab eo sub-
portari: hoc sibi non facias. et si eū lesisti in
fama vel in rebus vt satisfacias. Et si te in a-
liquo leserit vel offenderit hoc ei ex toto cor
de indulgeas. aliter vo non v̄e diligis. Unde
apl̄s. Si distribuero omnes facultates me
as in cibos pauperum charitatem autē nō
habuero. factus sum sicut es sonans. i. Jo-
hannis. iij. Qui non diligit fratrem manet ī
morte. Et hec est caritas sufficiens q̄ ducit
ad gloriam eternā. Sed q̄ntum ad tertiam
ptem huius sermonis est sciendum q̄ hodie
omnes homines debēt festuʒ sancti Johis
solēniter celebrare. et ip̄m deuote inuocare.
Primo infirmi et obsessi. Unde legit̄ de eo
q̄ tactu vestimenti sui infirmi curati sunt. et
demones ab obsessis expulsi. Etiam habet
potestatem sup mortem. Vn̄ de eo legit̄. q̄
cum de exilio pathmos reuocatus esset. et e-
phesum intraret drusiana eius dilectrix que
suū aduentū plurimū desiderauerat mortua
efferebatur. Tunc feretrum iussit deponi di
cens. Dn̄s noster ihus xp̄s suscitet te drusi-
ana. Surge et vade in domum tuam et p̄pa
ra mihi refectionem. Tunc statim illa surre-
xit et cum eo ciuitatem reintrauit. Etiam
filiam cuiusdaʒ vidue: q̄ celebratis nuptijs
post. xxx. dies obijt sanctus Johēs a morte
suscitauit. Et post mortem pōt hoīb⁹ sub-
uenire. Nam ipse liberauit aiam cuiusdam a
purgatorio. Sed queritur qre hodie homines
bibunt in amore sancti Johis. Respondet̄.

q ipse sanctus ioh. venenum cum signo crucis venenū bibit et nullā lesionē incurrit. et cū eodem veneno duo in p̄sentia iohis et totius ppli fuerunt interempti. et ipse sctūs iohes tunicā suā tribuit aristodemo pōtifici dicēs ei. Uade et mitte eā sup corpora defunctorū dicēs. Aplus xp̄i misit me ad vos vt in xp̄i nomine exurgatis. Q̄d cū fecisset aristodemus ilico surrexerunt. Etiā beatus iohes silvestres frondiū virgas in aurū cōmutauit. et littorū saxa in gēmas preciosas mutauit. Etiā nota aliū sermonē de sancto iohanne. Et vtrum ihūs plus dilexit petrū q̄ iohannez. Quere in discipulo de tempore cum miraculo et exemplo. sermone. xv.

De innocentibus. Sermo. ix.

Mittēs herodes

occidit oēs pueros q̄ erāt in bethleem et in omnib' finib' eius. Mathei. ij. Et quo hodie peragitur festum puerorū innocentum: qui ab iniquo herode interfecti sunt. tunc in presenti sermone tria sunt dicenda. Primo de solennitate presentis festiuitatis. Secundo quomodo parentes se habere debēt ad pueros suos. Tertio exemplum. Quantum ad primū sciendum q festum innocentum et eoz martirū est solēniter peragendū ppter tria. Primo ppter tpūs. Nam ipi primi sūt q̄ pro xp̄o ihu post eius natiuitatē martirizati sunt. ergo nominantur flores martirum in sacra scriptura. Secundo ppter numerū ipsorum. quia tot sunt q numerus eorz incertus est. sed ecclesia peragit numerū eoz scdm visionē quā vidit iohannes. vt habetur Apocal. xiiij. Uidi agnum stantē supra monte syon: et cum eo centū quadraginta quattuor milia. habites nomen eius et nomen patris eius scriptum in frontib' eoz. Modo si laus vni' sancti vel vni' angeli vel hoīs est accepta et laudabilis corā deo. q̄d tunc laus tot sanctorū innocentū? etiā si de' exaudit p̄ces vni' sancti vel hoīs. vel maxime duoz vel triū cōgregatoz in nomie eius: q̄d tunc vbi tot sancti simul sunt cōgregati? Etiā si vn' sctūs est venerandus: nōne tunc tot milia sanctoz sunt venerandi? Nunq̄ eni in anno tot sanctorū festū peragit: preter festū oīm sanctoz. sicut hodierna die peragitur. Tertio ppter locuz: qz in bethleem occisi sunt vbi xp̄s est natus

Ergo in verbis p̄dictis dictū est. Mittens herodes occidit omnes pueros in bethleem et in omnibus finibus eius. Ubi sciendum scdm glosam q occisio pueroz innocentum facta est post annū et tres dies post natiuitatem xp̄i. Distulit autez herodes ppter morā contractam. Fuit eni rome a cesare citatus: et sic fere p annuz fuit iped.... in pet. ... cesaris. Et tunc ppbetia impleta est. Rachel plorans filios suos. Iere. xxxi. Sed diceres quare rachel et non iacob plorauit. Respondet. q matres sunt magis passibiles et maiores pietatis scdm Aristotilem. ergo plus cōpatiūtur pueris. Et qz plus diligūt pueros ergo plus dolent de aduersitatibus pueroz. Unde notandū q euangeliū hodiernū notāter dicit ploratus quo ad paruulos: et vlulatus quo ad m̄res. Unde Crisosto. i sermone hodierno. Paruuli plorabāt eo q a matrib' sepabātur. Matres vero vlulabāt eo q a filijs desolabant. vnde Grego. i sermone p̄sentis festiuitat] dicit q martires in lacrimis baptizati sunt. et s... ter matres. sicut filij in sanguie eorū: et matres nō carebunt martirij gaudio: quia in martirio puerorum matres passe sunt. Nam gladius pertrāsiēs puerorum membra corda matrū penetrauit et ad intima peruenit. Uñ criso. Maior erat dolor in m̄ribus remanētibus q̄ in paruulis morientibus Et scdm sanctū Tho. propter istū ploratum ecclesia deponit hodie q̄dam signa letitie. vt alleluya. Gloria i excelsis deo in missa. et Te deum laudam' in matutinis. Quātū ad secundā partem istius sermonis est sciendū q parētes tenēt erga pueros suos. si volunt cū ipsis mereri vitam eternā. Primus est q debent eos inducere et informare vt offerant deo innocētiam et puritatem suā cum ipsis pueris innocētibus qui hodie sanguinē suum ppter xp̄m fuderunt. Et hoc est pueris multum vtile et deo valde acceptum quādo pueri a iuuētute deo incipiūt seruire: quia ipi deo propinant vinum purū. id est iuuentutez suā floridā. Sed senes peccatores qui in senio ad deum se conuertūt: et penitētiā agunt offerūt deo feces. sz tamē de' eoz feces nō spernit ex sua mia et bonitate. Uñ parētes debēt docere pueros suos Pater nr̄ et Aue maria. Simbolū fidei. Decē p̄cepta. Et vt deum diligant et ei fideliter seruiāt orando. ieiunando: ecclesias visitando: mis

sas et sermones audiēdo. ⁊ hoc erit eis multum utile. quia semper postmodū sunt plus inclinati ad serviendum deo. Secundum quod tenentur parētes filijs est ꝙ tenentur eos corrigere. quia non sufficit ꝙ informant eos in bonis: sed oportet eos corrigere si excedunt. quia omnia peccata que pueri committunt sub obediētia parentum de his parentes respōdebunt in die novissimo. Ergo hic advertite parentes. quia etiam si sancte vite estis. tamen propter pueros vestros dānari potestis. Verbi gratia. Si pater ⁊ mater nunꝗ̄ peccassent mortaliter: et permittūt filium vel filiam mortaliter peccare ⁊ eos nō corrigunt: sed tacendo consentiunt. ⁊ si sic sine penitentia moriuntur eternaliter cū suis pueris damnantur. Ad roma. i. Digni sunt morte nō solū facientes: sed ⁊ cōsentientes. Unde in decre. dicitur. Pari pena puniendi sūt faciētes ⁊ cōsentiētes. xvij. q. iiij. Omīs. Sed diceres quomodo corrigēdi sunt filij? Respōdetur si sint filij probi ⁊ ex fragilitate quandoq̄ delinquūt. tales pueri cū benignitate sunt corrigendi. Si autē sunt ꝓtervi ⁊ correctio dulcis nō proficit: tunc corrigendi sunt cum aspera virga. Proverb. xxiij. Noli a puero subtrahere disciplinā. si cū percusseris cū virga nō morietur: ⁊ aīam eius de inferno liberabis. Ergo qū audis puerū tuū iurare ꝑ deū mēdaciter: aut blasphemare deū aut maledicere proximo: aut videas mala ꝓximo tuo inferre. aut cum sup̄bia chorizare. aut festa aut ieiunia ecclīe frāgere. alijs pueris maledicē. detrahere. furari. abiurare. verbis vel factis molestare. aquas balneando intrare: et sic de singulis. tunc tu teneris eū corrigere. Sed heu sunt aliqui parentes q̄ ex inordinato amore pueros suos corrigere nolunt: nec volūt ꝙ alius corrigat ipsos. et sic perversos pueros educāt. ⁊ tales pārentes pueros suos pl⁹ odiūt ꝙ̄ dil gūt. Unū prover. xiij. Qui parcit virge odit filiū suū. Etiā sūt aliq̄ parentes q̄ pueros suos pedibus calcāt vel trucidant: ⁊ cū manib⁹ ad capita percutiunt: ⁊ sic eos infatuant. Etiā aliqui sunt q̄ pueris suis maledicunt. Exemplū de hoc in cesario de puero illo quē demones cū corꝑe abstulerunt ꝓpter maledictiones parētū ꝙ ampli⁹ illū puerū nunꝗ̄ viderūt. ⁊ hoc ꝑmisit deus in terrorē aliorum parentū ne pueris suis sic maledicāt: sꝫ poti⁹ cū asꝑa virga corrigant.

Tertiū ꝙ parentes non debent relinquere res iniuste acq̄sitas pueris suis. q2 melius est modicū iusto super divitias peccatorum multas. Sed contra hoc faciunt aliqui qui tam inordinatum amorē habent ad pueros suos quando bene cognoscunt ꝙ possident iniustas res. tamen nolunt eas restituere ne filij depauperentur. et sic seipsos et pueros damnant eternaliter. Etiam sciendū ꝙ filij conqueruntur de talibus parentibus tanꝗ̄ de suis occisoribus. Nam quot d̄narios eis scienter relinquunt de iniustis rebus. quasi tot gladijs pueros suos transfigunt. Nam heredes qui scienter iniustas res possident: damnantur cum parentibus. Eccle. xli. De patre impio cōqueruntur filij. quoniā ꝓpter ipsum sunt in opprobrium dei. Quantum ad tertiam partem istius sermonis nota exemplum. Legitur ꝙ quidam parentes habuerunt unicam filiā: que exemplo matris devote deo ⁊ marie virgini serviuit: ⁊ in virginitate firmiter permanere proposuit. Pater aūt iussit matrē ut filiā ornaret pulcris vestibus. Mater autem plus timens maritum ꝙ̄ deum crines filie sue ornavit: et eam vestiuit pōpose. Tunc angelus domini matri apparuit dicēs ei. Quia plus timuisti virum ꝙ̄ deum ornando filiam: et abstraxisti eam xp̄o ⁊ aptasti eam mūdo. propterea infra quattuor ebdomadas morieris et damnaberis nisi infra illud tempus penitueris. Et insuper omnes pueri tui morientur infra illud tempus. et in penam manus tue quibus crines filie tue adornasti iam arescent. Quod totum sic factum est. Sed ipsa penitentiam egit. et sic ipsa et pueri mortui sunt ut dictū est ab angelo. Ex quo exemplo patet ꝙ parētes possunt damnari propter pueros. Etiam possunt mereri cum pueris vitā eternam. quia omnes labores quos habēt cum pueris ipsos educando deus remunerabit. Unde ad roma. viij. Scimus quoniā diligentibus deū omnia cooperantur in bonum. Et s̄cdm Augustinum. Nullum bonū irremuneratum: et nullum malū impunitū. Item alium sermonem de innocentibus. scilicet de parētibus qui occidunt pueros suos spiritualiter: sicut herodes occidit innocentes pueros corporaliter. Quere in processu de tempore. sermone. xvi.

De conversione sancti Pauli. Sermo. x.

Paule saule quid
me psequeris. Ita scribitur Act. ix
Circa hodiernū festum tria sunt dis
cenda ad laudem et gloriam sancti Pauli a
postoli. Primo quare cōuersio sancti Pauli
celebratur. Scdo quedā p informatōne sim
pliciū. Tertio aliqua miracula p cōsolatōne
nostra. Quantū ad pmum sciendū q cōuer
sio sancti pauli celebraf p oibus alijs sctis
ppter tria. Primo ppter exemplū vt nul
lus petōr desperet q̄tūcunq magn⁹ existat
Nā xp̄s psecutori grām dedit. in signum q
nulli vult denegare gratiam et misericordiā
suam. Unde ps̄. l. Cor cōtritū et humiliatū
rc. Nullus eni peccator debet desperare. eti
am si multa peccā et magna cōmisit. qr scdz
bea. Bern. Maior est dei pietas q̄ quevis
iniquitas. Aliqui eni qn̄ de iusticia audiūt
pdicare tūc statim volūt desperare. Non sic
impij nō sic. sz cōfidite. qr deus nō vult mor
tem peccatoris. sed magis vt cōuertaf et vi
uat. vnde Ezech. xviij. In quacunq hora in
gemuerit peccator rc. Secūdo ppter gau
diū. qr sicut ecclesia sustinuit tristiciā in ꝑse
cutione eius. sic etiam e conuerso acquisiuit
sibi leticiam i eius mirabili conuersione. qr si
cut erat prius psecutor crudelis ecclesie. sic
postmodum factus est fundator et lumē to
tius ecclesie. quia pre ceteris apostolis plus
laborauit predicando in vniuerso mundo.
Unde hodie in collecta dic m⁹ in missa. De
us qui vniuersum mundum beati Pauli
apostoli pdicatione docuisti. Da nobis que
sus vt qui hodie eius conuersionem colim⁹
per eius ad te exempla gradiamur. Tertio
propter miraculum quod factum est in eius
conuersione. Nam eius conuersio facta est p
lucem refulgentem. et eadem lux fuit immē
sa et circumfulsit eum circūquaq. sicut ptz
in epistola hodierna quomodo conuersus
est miraculose. Dic textum epistole. Insup
sciendum q sanctus paulus habet nouē pri
uilegia. Primum est q dominus vocauit
eum ad dignitatem apostolatus et mirabi
lius q̄ alij apostoli est vocatus. Ceteros eni
apostolos omnes christus vocauit adhuc ex
istens hic in mundo. sed sanctum paulū vo
cauit de celo. Unde in ps̄. ci. Dominus de ce
lo in terram prospexit. Ideo autem christus
paulū de celo vocauit ad innuendū q eē debe
ret totus angelicus. totus celicus. et totus
deiformis. Etiam ceteros apostolos voca
uit solo verbo dicens. Uenite post me faciā
vos fieri piscatores hominum. Matth. iiij
Sed paulum vocauit p lucem immensam.
qr circūfulsit eum lux de celo. Secundum
priuilegium. qr ipse fuit pmus in pdicatōne
q̄uis vltimus in vocatōne. Predicauit aūt
sapiēter. dulciter. et infatigabiliter. grecis bar
baris et romanis. et omnibus nationibus
mundi. Tertium pulegium q fuit rapt⁹
in tertium celum. vbi totum misteriū domi
nice incarnationis in triduo sue excecatōis
edoctus fuit ad Gal. i. Notum vobis facio
euangelium quod euangelizatum est a me.
quia non scdm hominem didici. sed p reue
latōm ihesu christi. Quartum pulegium
qr similis est angelis qui sunt nuncij. et ipse
paulus nuncius xp̄i fuit. qr nomen christi to
ti mūdo nūciauit. Sed q. quō sctūs Paul⁹
nomen christi portauit. Respondetur q por
tauit nomen christi i corde per fidez. In ma
nibus p op atōem. In ore p pdicatōem assi
duam. Unde illud benedictum nomen he
sus. intantum dilexit vt ipsam quingētis vi
cibus in epistolis suis nominauit. Etiam
illud venerabile nomen ihesus. in tantū di
lexit vt etiam post decollationem suam in
ore habuit. resonando ter ihesus. ihesus. ihe
sus. Cū eni ad locū sue passiōis venissz. ver
sus orientem manib⁹ extentis cū lachrimis
orauit. et deo gratias egit. post hoc valedi
cens fratribus suis vtrūq genu in terram fi
xit collum suum extendit et sic rome decolla
tus est. Et mox caput eius a corpore saliens
nomen ihesus clara voce intonuit. et vbicū
q caput eius exiluit. mox fons erupit quod
hodierno tempore manifestum est. Quin
tum priuilegium est. quia similis est marty
ribus quia post suam conuersionem multas
psecutiōes est passus. quas Hilari⁹ enume
rat breuiter dicens. Paulus apostolus in
philippi carcere ponit. virgis ceditur. et ligno
pedibus affigitur. in listris lapidatur. in yco
nio ab iniquis persequitur. in epheso a feris
datur. in damasco in sporta per murum de
ponitur. in hierusalem a iudeis capitur. fusti
tur. ceditur. ligatur. et insidiatur. in cesaria
clauditur. criminatur. nauigans in ytaliam
periculo dirigitur. Romā veniens sub nero
ne imparatore iudicatur. occid[?]tur et finitur.

Sextũ priuilegium. q sanctus paulus similis est cõfessoribus quorũ pfectio fuit. q terrena despiciebant. p inimicis orabãt. et aliorũ mala deflebant. et asperã vitã ducebãt. Et istas pfectiones oẽs cõstat fuisse in sctõ paulo. Ipse eñ terrena despexit. et p inimicis orauit. et eos singulariter dilexit. Etiam aliorũ mala deflebat. insup asperã vitã duxit. qz in fame et siti. in labore et erũna. in vigilijs multis. in frigore et nuditate corpis. et ieiunijs multis. et sic de alijs. Septimũ priuilegiũ. qz ipse similis erat virginibus. qz vgo fuit ante cõuersionem suã. ppter sup biã. Sz post cõuersionẽ ppter ihm xpm vgo pmansit. In signũ huius qñ decapitatus fuit tũc lac p sanguine de corpe eius effluxit. Sicut etiam legit de sancta katherina q etiam fuit specialis spõsa xpi. Octauũ priuilegiũ. q in omnibus missis his noiatur qd de multis non legitur. Nonum et vltimũ. q hodie festum eius conuersionis p totum mundũ celebratur. Quantum vero ad secundam partem istius sermonis est notandum. q quilibet peccator cum sancto paulo debet se ad deũ conuertere. quia paratus est sibi sua peccata indulgere. Quod ostenditur in hoc q quattuor modis dicit ad peccatorẽ reuertere vt habet Canti. vi. Reuertere reuertere sunamitis reuertere reuertere vt intueamur te.

Primo eñ dr reuertere ad honorẽ sanctorũ angelorũ qui cõuersionẽ tuã a peccatis valde desiderant. Qz si feceris in morte tua omnibus amicis tuis abscedẽtibus ipi angeli tibi appropinquãt. imo etiã qñq sancti aliqui p anima cũ angelis veniũt. Uñ beatus Greg. Interdũ contingit iustis vt in morte sua sanctorũ pcedentiũ visiones aspiciãt. ne mortis sue sñiaz ptimescãt. Imo qñq eciã ipse xpus apparet suis dilectis in extremis. Uñ etiã beatus Greg. Aliqñ in cõsolatione egrediẽtis anime ipe apparet autor et retributor vite. Scdo dicit deus reuertere ad honorem beate marie vginis. que te sepe apud me excusauit. et p te affectuose iterpellauit. in qua me specialiter honorabis. De cuius psentia si reuerteris eterna in patria specialiter gaudebis. Tertio dicit reuertere ad cõfusionem diaboli. vt illum quẽ peccando et in peccato manendo letificasti. hunc vehementer confundas. et vt mala que tibi parauerat euadas. Quarto dicit reuertere ad honorem meum. qz te multipliciter honoraui et plus te honorabo si ad me veraciter cõuersus fueris. Etiaz sciendum. q qlibz gaudere debet de conuersione peccatoris ppter duo. Primo ppter honorem dei. qz maximũ dedecus deo exhibitũ est et exhibetur quãdo quis peccat mortaliter. sicut si rex terrenus inhonoraretur. magnũ estimaretur. et cum hoc sibi fieret ab homine despecto cui multa bona fecisset. Secũdo gaudere debemus de bonis opibus primorũ. quia i celo omnia merita primorũ erunt nostra. et hoc ex fraterna charitate. qz vt dicit Anshelmus Quilibet in celo primum suum diligit sicut seipm. et ex charitate vnusquisq intantum gaudet de alterius merito qñtum de suo proprio merito. Unde etiam magister li. iiij. sententiarũ. di. xlix. Per charitatem que scz in singulis erit pfecta. tantum quisq gaudebit de alterius bono qñtum gauderet de ipso si in se haberet. Etiã sciendum q sancti in celo non solum cognoscant propinquos quos hic nouerunt. sed etiam quos nunq viderunt. vel etiam qui ante centum annos vel mille vixerunt. Unde Greg. in dialogo. Sancti non solum cognoscunt quos hic nouerunt. sed etiam cognoscunt illos quos nũq viderunt. ergo cum angelis gaudere debemus de conuersione vnius peccatoris. Uñ Lu. xv. Gaudium est angelis dei super vno peccatore penitentiam agente. Quantuz ad tertiam partem huius sermonis sciendum. q omnes christi fideles debent hodie festũ sancti pauli solenniter celebrare. et ipm tanq singularem patronũ inuocare. Primo illi qui patiuntur dolorem oculorum. Unde de eo legitur. q cum quodam tempe pdicasset. dyonisius qui erat magnus phus et gẽtilis non credebat his que iam a paulo dicebantur. Tandem pcessit vnus cecus coram eo. tunc dixit dyonisius ad paulum. si illum cecum illuminaueris credam in ihesuz xpm Tunc paulus dixit ad cecum. In noie ihesu christi respice in me. statim cecus vidit. et statim dyonisius credidit et baptisatus est. Et sic ambo illuminati sunt vnus in corpe. alter in anima. Etiam infirmi et debiles. vñ Actu. xix. legitur q offerebant sudaria et vestes paulo. et super infirmos ponebãt et sanabantur. Si ergo tantum valebant vestes eius in hoc seculo. qñtum nũc valent eius de-

note orationes in celo. Et qui damnabiliter
temptantur de occasione suspensionis inuocēt
sanctum paulum. Unde legitur q̄ quidam
desperans laqueum sibi parabat, nomen ta-
men sancti pauli inuocans semper dicebat.
sancte paule adiuua me. Tunc affuit quedā
squalida vmbra hortans eum et dicens eia o
bone vir age qđ intendis ne moram feceris
At ille semꝑ parans laqueum dicebat. Be-
atissime paule adiuua me. expedito iam la-
queo affuit alia vmbra clara et multum mi-
rabilis tanq̄ hominis dicens illi qui homi-
nem hortabatur ad suspendium. Fuge mi-
serrime quia paulus aduocatus venit. Tūc
squalida vmbra euanuit. et homo ad se redi-
ens laqueum ꝓiciens penitentiam congru-
am et condignaꝫ recepit. Etiā quia serpenti-
bus quandoqꝫ leduntur. Unde legitur de
eo q̄ cum esset in quadam insula vipera ma-
num eius inuasit. sed nihil eum lesit. qui
post in ignem eam excussit. Legitur quoqꝫ
q̄ homines de ꝓgenie illius hominis q̄ pau-
lum hospicio accepit a venenosis nullatenꝰ
leduntur. Unde cum pueri nati sunt in cu-
nis eoꝝ serpentes ponunt. et sic si filij eorꝫ
sint ꝓbant. Etiam potest subuenire in mor-
te. Unde legit̄. q̄ quidam iuuenis fenestraꝫ
ascendit vt paulum ꝑdicantem audiret. et
sic dormitando cecidit. quem Paulus resu-
scitauit. Et multa alia miracula fecit post cō-
uersionem suam. Refert Haymo q̄ paulus
a pulloꝝ cantu laboribus manuum insiste-
bat vsqꝫ ad quintam horam deinde predica-
tioni vacabat. ita vt plerumqꝫ vsqꝫ ad noctē
sermonem protraheret. Residuum vero tē-
pus comestioni somno et orationibꝰ neces-
sarium erat.

De purificatione Marie virginis. ser. xi.

Postquam imple-
ti sunt dies purgationis Ma-
rie sc̄dm legem moysi. Ita scribi-
tur Lu. ij. Iero. de beatissima ac gloriosissi-
ma virgine maria loqui me indignum fate-
or sed et puto q̄ nemo sit qui ꝑsumat aliq̄d
loqui. nisi qui ignorat que ꝑsumit ignorat.
tamen si ad hoc nemo ydoneus inueniatur.
votis omnibꝰ cessare non debet quilibet eti-
am peccator a laudibus ꝟginis gl'iose. Un-
de etiā beatus Aug. Quid ego dicam de te
pauper ingenio cum de te quicq̄d dixero mi-
nor laus est q̄ tua dignitas meretur. Unde
etiam beatus Bern. Si omniū martirū vul-
nera et membra verterētur in linguas. eam
sufficienter laudare non possent. Si ergo tā-
ti doctores fatentur se ad hoc non posse suf-
ficere quid dicam de modernis doctoribus
qui respectu eoꝝ sunt q̄si gutta respectu toti-
us maris. Sed recurrendū est ad illam de q̄
locuturi sumus. vt apud suum filium nobis
singularem grām impetret. Sed et quo ho-
die est festum purificatōis marie virginis tē
in p̄nti sermone tria sunt dicēda. Primo de
festo ꝑsenti et purificatōne sc̄dm legēꝫ moy-
si. Sc̄do aliqua ꝑ informatōne nostra. Ter-
tio vltimo miracula quedam ꝑ nostra cōso-
latione. Quātum ad ꝑmū est sciendum q̄
hoc festū sortitur tria nōia. Primo enī dr̄ fe-
stum purgatōis et ideo dr̄ in themate huiꝰ
sermonis. Postq̄ impleti sunt dies purga-
tionis ⁊c. Circa qđ queritur vtrū ꝟgo Ma-
ria indigebat purgari. rn̄detur q̄ non. quia
nec rōne sui. q̄r ip̄a fuit purissima et purior
oīm creaturaꝝ. Ip̄a enī adhuc existēs i ma-
terno vtero sanctificata fuit. et viuēs in mū-
do magis purificata fuit. q̄r in p̄nti vita nū-
q̄ peccauit nec etiā venialiter. qđ nemini in-
ter natos mulierū vel natas credit̄ esse dona-
tū. Sed maxime fuit purissima in sui filij cō-
ceptōne. sanctus enī sc̄toꝝ intrans in ip̄am
sanctā sanctoꝝ ip̄am effecerat. ⁊ in ip̄a nulla
fuit macula. Un̄ spūssanctus vidēs eā tam
pulcram et tam mūdam dicit in canticis cā-
ticoꝝ. Tota pulcra es amica mea. nec etiam
rōne legis indiguit purgari. nā lex purifica-
tionis erat q̄ si mulier ex virili semine conce-
pto peperisset masculū immūda esset septēꝫ
diebus a cōsortio hoīm. Octaua aūt die
puer circūcideret̄ post. xxxiij. dies ab ingres-
su templi abstineret. et sic xl. die intraret tē-
plū et offerret agnū si diues esset. aut par tur-
turū colūbarū. aut duos pullos colūbarum
si pauꝑ esset vt habet̄ Leuiti. xij. Sed ma-
ria non indiguit purgari rōne legis. q̄r lex ꝑ-
supponit q̄ mlr̄ nō virgo q̄ cōcepto virili se-
mine. sed maria cōcepit nō ex virili semine.
sed mistico spiramine. Sꝫ diceres q̄re ergo
purgari voluit cū nō indiguit. Rn̄det̄ ꝓpter
tria. Primo ꝓpter obediētie ꝑfectōne Ma-
ria enī oīa seruauit q̄ in lege moysi scripta sūt
vt p̄ꝫ hic in euāgelio hodierno in purgatiōe
ip̄ius. Et in hoc nobis exemplū reliq̄t obe-

dicitur. vt etiam nos obediamus plat[is] et p̄/
ceptis ecclesie in festis celebrandis et in ie/
iunijs obseruādis. Nā quicūq₃ scienter et sine
cā soluit festa et ieiunia peccat mortaliter. q̄a
nullū petm̄ veniale ē in p̄cepto. s₃ solū mor/
tale. Scdo ꝓpter exēplū humilitatis maria
se cōformare voluit alijs mlierib⁹. Un̄ bea.
Bern̄. Esto inter mlieres tanq̄ vna istarū.
Et quecūq₃ mlr vel v̄go est humilis. talis ē
filia marie v̄ginis. et q̄cunq₃ est supba. ista
est filia lucifer. ergo quelib₃ mlr aut v̄go d₃
sectari humilitatē marie. q₂ dr̄ in Lu. Respe
xit dn̄s hūilitatē ancille τc̄. Sed heu p̄les
mlieres imitanť nūc euā in supbia et incre/
dulitate. Qd̄ sic p₃. Nam ancilla nouē ānoꝝ
q̄nq₃ anne sius p̄cedit in veste sua. q̄ maleu
lus decē et nouē annoꝝ. Et cū vetula ampli
us se ornare nō audet ꝓpter ip̄ius fatuitatē
tūc ad supbiā et laudē hoīm non desinit or/
nare filiā suā. Silr mlieres p̄lus cōsueuerūt
se occupare cū incredulitatib⁹ et incantatōi
bus et carminib⁹ q̄ viri. nam q̄nq₃ vna mu
lier aliq̄n plus scit de talibus supstitutōib⁹
q̄ centū viri. et tales carminatrices nō solu₃
damnanť s₃ et multa mala faciūt alijs i aīa
bus suis. Un̄ in cano. xxvi. q. vij. Nō ob
seruetis. Dic natōī qui intēdit dānatōnem
aīe incurrit. Un̄ etiā dicit[ur] elicit q̄ p̄les mlie
res dānanť q̄ viri. et de hoc q̄re exēplum in
ꝓmptuario i ra vij. S. Tertō purgari voluit
vt nob oībus exēplū purgatōis daret tā ma
sculis q̄ femine. tam diuitibus q̄ paupib⁹.
Scdo vocať hoc festū grece ypopanti seu lu
minū. q₂ portatus est hodie ad templū xp̄s
ihesus qui est lux mūdi. Nam maria ioseph
symeon et anna hodie fecerūt venerabilē ꝓ
cessionē cū puer ihm vellent in tēplū p̄sen/
tare et p̄ntauerūt. Sic et nos ꝓcessionē fa
cimus quā scīs Greg. papa Anno domini
Mlxxxv instituit. Et cereū accēsū in p quē
significať xp̄s in manib⁹ suis cū toto clero
romano portauit. Tria enī sunt in cereo. s. ce
ra ligmen et ignis. et hec sunt tria q̄ fuerunt
in xp̄o. nam cera significat carnē xp̄i q̄ nata ē
de v̄gine sine corruptōne sicut apes cerā gi/
gnūt sine corruptōne et cōmixtōne. Ligmen
in cera est aīa xp̄i. Ignis v̄o significat ei⁹ di/
uinitatē. Tertio dr̄ hoc festū p̄sentatōis. er/
go dr̄ in euāgelio hodierno. vt sisterēt eū do
mino et darent hostiā ꝓ eo. Un̄ q̄nť q̄re mu
lieres existes in puerꝑio offerūt infantes do

mino? Respondetur q̄ ꝓpter tria. Primo vt
et hoc ostēdatur q̄ infans iste est dei ꝓprius
q₂ creauit ip̄m et aīam infudit et ip̄am rede/
mit. q. d. mater ad dn̄m xp̄m. Ecce infante₃
quem creasti et aīam quā infudisti. et redemi
sti in signū hoꝝ bn̄ficioꝝ tibi cū hodie offe/
ro. Scdo vt hec p̄ntatio sit q̄dā grarūactio
de eo q̄ ꝓlem dedit et puerperā a piclo mor
t' p̄seruauit. et puerū irō mr̄is custodiuit. q.
d. puerpera. Ego offero eū in signū regratia
tionis. q₂ iuuisti me vt ip̄m in mūdū peperi
et si supuixerit faciam posse meo q̄ ꝓb⁹ erit
et tūc omnis labor quē hūt parentes cum pue
ris erit eis meritorius. Un̄ ad Roma. viij.
Scimus q̄m diligentibus deum oīa coope
rantur in bonū. Tertio vt deus extunc infā/
tem custodiat. ne gratiam et innocentiā bap
tismalem pdat. Unde in p̄s. cxxvi. Nisi dn̄s
custodierit ciuitatem τc̄. Nam puer in bap/
tismo fit dei templum et talem gratiam acci
pit q̄ sine omni peccato mortali viuere pōt.
vsq₃ ad finem vite sue. et si stāte ista innocē
tia moreret: incontinenti. ad eternā gloriā₃
euolaret. Quod patet. quia baptisato xp̄o a
Johanne in iordane celi aperti sunt et spiri/
tussanctus visus est. De hoc etiam habetur
supra sermone. xiij. par. ij. Quantum ad se
cundam partem istius sermonis sciendum
ꝓ informatione nostra q̄ exemplo beate ma
rie virginis purificare debemus cor nostru₃
a malis cogitationibus et amore illicito. s₃
quomodo quis peccat per amorem illicitu₃
Respondetur q̄ decē₃ modis. Primo q̄n
hō plus diligit creaturam q̄ creatorē. s. de/
um. Un̄ bea. Jero. Quodcūq₃ quisq₃ supra
deū vel eq̄liter deo diligit hoc sibi ꝓ deo in/
stituit. Scdo cogitando et morose in pec
catis delectando. Un̄ Aug. Morosa cogi/
tatio cum delectatione et consensu est mor/
talis. Tertio videndo amasium vel amasi
am cum delectatione et mala concupiscētia.
Mathei. v. Qui viderit mulierem ad cōcu
piscendum eam iam mechatus est eam i cor
de suo. Quarto loquendo vt cum quis per
verba allectiua prouocat se et aliam p̄sona₃
ad malam concupiscentiam vnde dicitur in
decre. De⁹ iudicabit v̄ba scōꝝ itētōes ꝓfer/
tis. xxij. q. v. hūane. Quīto tāgēdo τ tocā
do mala intētōe. s₃ si fieret in ioco tūc eēt ve
niale petm̄. vn̄ in decre. dr̄. Tact⁹ lasciu⁹ etiā
sine coitu est graue peccatū. in. xxvij. q. i. Nec

aliqua. Sexto ornando se in crinibus. in fa
cie. in vestib⁹. in calceis. in cingulis. in peplis
et sic de alijs. qñ ista fiunt mala intentione
superbiendo. alliciendo. sunt mortalia. Hec
isti mento aduertere deberent q̄ festiuis die
bus crines ornāt: ꝛ specula ex superbia sepe
inspiciunt. Septimo cū quis ex amore illici
to dat alicui persone donū vel clenodium ea
intentōne vt eū vel eā ad malū actū alliciat.
talis peccat mortaliter. Octauo qñ quis su
perstitiose vult facere amorē illicitū inter p̄
sonas aliquas. Similiter qui credūt ꝙ hoc
possit cum diabolo fieri. Nono qñ quis ex
amore illicito flet ꝛ tristat̄. qñ ille persona se
alienat ꝛ recedit ab ea vel ab eo. vel qñ aliā
personā preter eā amat vel amicabiliter alte
ri loquitur. vel etiā cōtrahit cum aliqua per
sona honesta matrimonium honestum. ꝛ ex
hoc maledicit sibi vel vxori: vel etiā alijs per
sonis quas ille diligit. Decimo qui scribunt
litteras amatorias. et etiam qui portant ta
les scienter. similiter q̄ tales sciēter in domo
sua permittunt peccare. Quantū ad tertiā
partem istius sermonis est sciendū ꝙ omēs
homines vtriusq̄ sexus viri ꝛ mulieres. an
cille et virgines. paruuli et pueri debent ho
die ꝛ quotidie inuocare beatā virginē ma
riā ꝛ ei fideliter seruire. quia ipsis potest in
omnibus tribulationibus infirmitatibus ꝛ
necessitatibus subuenire. et primo viri in ne
cessitatibus vite aut mortis cōstituti debēt
recursum habere ad beatam virginē mariā.
Exemplū de milite qui in honorē beate ma
rie virginis vnum cereum accēdit. quere in
fra in promptuario de exēplis btē virginis.
xliv. Etiā mulieres. Exemplū de vxore mili
tis q̄ fuerat impregnata et pdidi t vsū ratio
nis: nec potuit sanari. nisi i festo purificatio
nis. ꝛ in ecclesia beate marie v̄ginis. hoc q̄
re ibidem. iij. Item ancille ꝛ peccatrices de
bēt ei seruire ꝛ eam inuocare. Exemplū de
ancilla q̄ peccauit cū dn̄o suo. Hoc quere ibi
dem. xlvij. Etiam virgines probe ꝛ honeste
debēt eas inuocare vt preseruet eas ab infa
mia. Exēplū de duab⁹ sororib⁹ q̄ fuerāt fal
se infamate. q̄re ibidē. xxij. Etiā parētes qui
habēt pueros. Exēplū de puella puula quā
rapuit lup⁹ et maria eam liberauit. et matri
sue restituit. quere ibidem. xv.

De sancto Mathia. Sermo. xij.

Et annumeratus
est cū vndecim aplis. Actuū. i. Ex
quo hodie celebramus festū sancti
mathie q̄ elect⁹ est loco iude traditoris xpi.
nūc in p̄nti sermone tria sūt dicēda. Primo
de electōne ꝛ priuilegijs sancti Mathie. Se
cūdo aliqua p informatōne simpliciū. Ter
tio aliqua miracula p cōsolatiōe audientiū.
Quātū ad p̄mū sciendū ꝙ sanct⁹ mathias
aplus habet septē priuilegia. Primū est
sua cōmēdabilis electio. Nam laudabiliter
est elect⁹. Cum eñi inter ascensionē ꝛ pēthe
costen apli simul in vna domo cēnt. Uidēs
petrus ꝙ numerus aplorū esset diminutus
quos dn̄s elegit: vt fidem sancte trinitatis
in quattuor mūdi ptes p̄dicarēt surrexit in
medio fratrū dicēs. Uiri fratres oportet vt
aliquē loco iude instituam⁹ qui testetur no
biscum resurrectionē ihu xpi. ꝛ statuerūt de
septuagintaduob⁹ discipulis duos. scʒ Jo
seph qui cognominat⁹ est iustus: q̄ fuit fra
ter iacobi alphei: ꝛ symonis ꝛ iude: ꝛ mathi
am. ꝛ orātes dixerūt. Tu dn̄e qui nosti cor
da hoim ostēde quē elegeris ex his duob⁹
accipere locū quē amisit iudas proditor xpi
saluatoris. ꝛ datis illis sortib⁹ cecidit sors
super mathiā. ꝛ annumerat⁹ est cū vndecim
aplis. Sciendū ꝙ scdm beatū dyonisiū il
la sors nihil aliud fuit q̄ quidā splendor di
uinus p quē ostendebat ꝙ ipse erat in aplm
assumēdus. Et in hoc ostēdit ei⁹ sanctitas:
q: licet ab infantia animā suā et vitam suā
sancte ꝛ munde seruauerit. quia virgo fuit.
tamen sic macerauit corpus suū qua
si peccator esset timēs ne aliqd in annis pue
rilibus egisset qd dn̄o displicuisset. Secun
dū priuilegiū. q: fuit cū xp̄o cōtribulē suū.
Fuit enim de tribu iuda de qua nata est bea
ta virgo maria et ihs xp̄us filius eius. So
lent enim homines qui sunt de eadē tribu
magis seinuicem diligere. sic et xp̄us eū di
lexit. O q̄ magna dilectio ꝙ ipsū sic elegit.
Tertiū priuilegiū: quia mathias fuit cōpa
triota xpi. fuit eñi bethleemita. Sic eñi xp̄s
in bethleē est natus. sic ꝛ mathias. Solent
aūt hoies q̄ sūt d̄ eadē ciuitate nati mutuo
se diligere. Quartū priuilegiū ꝙ xp̄s psona
liter ad eū venit qñ fuit positus in carcere
cū multo lumie ꝛ ipm de terra leuauit et vi
cula soluēs ꝛ dulciter c[illegible]
bi aperuit: q̄ egressus v̄bū dei p̄stanter [illegible]

bat. Quintum priuilegium: quia non solum est apostolus: sed etiam martir christi. Unde legitur de eo quod cum verbum dei in iudea predicaret et magnum populum signis et prodigijs conuerteret. Unde iudei inuidentes ei ipsum in consilio statuerunt. accesserunt autem duo testes qui ipsum accusauerunt. Primo in ipsum lapides miserunt quos lapides in testimonium illius secum petijt sepeliri. qui dum lapidaretur securi more romanorum percutitur: et extensis manibus in celum spiritum tradidit. Sextum priuilegium: quia vnum articulum de duodecim articulis fidei composuit. in quibus articulis consistit fides et salus omnium christifidelium. et est vltimus articulus. s. carnis resurrectionem et vitam eternam amen. Credere enim debemus quod omnes homines simul resurgent in nouissimo die. tam boni quam mali et quilibet resurget in eodem corpore in quo viuit. Quamuis enim corpus in cinerem et puluerem redactum sit. tamen omnia ista que spectant ad complementum corporis redibunt. et idem corpus resurget. et omnes resurgemus in illa etate in qua christus fuit quando mortem pro nobis sustinuit tam senes quam iuuenes. et corpus cuiuslibet electi lucidum erit et splendidum. Sed corpus cuiuslibet reprobi erit grossum et obscurum. etiam tenetur quilibet credere vitam eternam post hanc vitam. Boni enim habebunt gaudium sempiternum: mali autem penam. Unde Mathei. xxv. Ibunt hi in supplicium eternum: iusti autem in vitam eternam.

Septimum priuilegium: quia hodie festum ipsius solenniter in vniuerso mundo celebratur: et etiam in qualibet missa per totum mundum quotidie nomen ipsius nominatur. Sed quia hodie mentio fit de iuda: qui de honore suo detrusus est. Tunc notandum quod christus iudam elegit et semper ad specialiorem dignitatem. Primo de mundo in discipulum. Secundo de discipulo in apostolum. Tertio de apostolo in suum procuratorem. Sed queritur cum christus sit dei sapientia. quare in tales status posuit iudam. Respondetur primo ad ostendendum quod mali in hoc mundo sunt permixti inter bonos. In celo enim sunt omnes boni. in inferno sunt omnes mali. In mundo autem sunt boni et mali simul et hoc a principio mundi semper fuit quod mali cum bonis sunt simul reperti. vt patet de Abel et Cayn Esau et Iacob. Secundo vt vanam presumptionem de nobis amputaret. Si enim iudas aliquando bonus inter optimos cecidit turpiter. quis de se erit tam securus. Unde Bern. Nusquam est securitas fratres mei nec in celo nec in paradiso. multo minus in mundo. In celo enim cecidit angelus primus. Unde Esa. Quomodo cecidisti de celo lucifer qui mane oriebaris. Cecidit enim sub potentia deitatis. Adam in paradiso in loco voluptatis Iudas in mundo a scola saluatoris. Tertio ad ostendendum quod reprehensibiles sunt qui congregationem vnam malam iudicant. quando vnum malum in ea reperiunt. Etiam queritur quare christus iudam procuratorem fecit quem furem presciuit. Respondetur vt temporalia contemnenda et vilia ostenderet. Unde Grego. Contemptibilia contemptibilibus dantur. Unde et christus bona sua secundum nobilitatem eorum nobilioribus distribuit. quia animam patri. matrem mariam iohanni. ecclesiam suam petro. corpus ioseph: et nicodemo. temporalia crucifixoribus suis reliquit. Et ista est causa quare iudam procuratorem fecit propter auariciam. quia fuit plenus auaricia quod notatur in hoc quod ductus cupiditate pecunie christum venalem exposuit dicens. Quid vultis mihi dare. O quam stultus negociator fuit qui christum dominum suum pro tam modica pecunia vendidit. s. pro. xxx. denarijs in quo sunt omnes thesauri sapientie dei reconditi. Nonne stultus esset ille negociator qui haberet vnam preciosam margaritam que virtute sua illuminaret cecos. leprosos mundaret: et omnes infirmitates curaret: et etiam mortuos suscitaret. et valeret illa margarita mille ducatos et venderet eam pro solo obolo. certe stultissimus esset. Sic stultus negociator fuit iudas. quia vendidit preciosam margaritam. s. christum. pro. xxx. denarijs qui cecos illuminauit et leprosos mundauit. Unde sciendum quod multi mirantur quod iudas vendidit dominum nostrum ihesum christum pro. xxx. denarijs. et non mirantur hoc quod dominus omni die a malis christianis venditur non solum pro. xxx. denarijs: sed quandoque pro vno denario vel dimidio. Quicunque enim et quotienscunque emendo vel vendendo mendaciter iuras et proximum decipis christum scienter vendis. Similiter vsurarius. lusor. raptor. fur. et sic de singulis. Et generaliter quicunque et quotienscunque quis proximum decipit: et bona temporalia quouis modo iniuste acquirit christum vendit. Quantum ad secundam partem istius sermonis sciendum est: quod ex quo illud festum occurrit communiter circa carnisprauium quo tempore solent homines gulose viuere. Unde pro nostra informatio

ne et simpliciū queritur quot modis hō bi-
bendo et comedendo peccat mortaliter. Rn̄-
dēf ꝙ quinqȝ modis. Primo qn̄ diligit cor
pus suū intm̄ ꝙ cōtra p̄ceptū ecclesie parat⁹
est comedere diebus ieiunioꝝ cū tn̄ bn̄ possȝ
ieiunare et nō vult corpus suū intm̄ grana-
re. et sic soluit ieiuniū sine causa et rōne ab ec
clesie p̄ceptū. Secus est si infirmus aut mu-
lier p̄gnans aut pauper laborator et cā sol-
neret. Secundo cum quis sumit cibum illi
citum vel ꝓhibitum. sicut cum quis in q̄dra
gesima sine causa comederet lacticinia vl̄ oua
Similiter qui votū fecisset nō comedere se
xtis ferijs lacticinia et hoc votū frangeret.
Tertio qn̄ quis cibū sibi nociuū comedit et
sic vires corpis debilitat et vitā sibi abbre-
uiat. talis grauiter peccat. qꝛ facit cōtra chari
tatem qua hō tenetur se in deū diligere: ⁊ vi
res suas ꝯseruare vt deo diutius possit ser-
uire. ps. Fortitudinē meā ad te custodiam.
Quarto qn̄ quis excedit in sup̄fluitate cibi
et potus. sic ꝙ pdit rōem vel nauseā hȝ vel
vomitū facit ꝓpter sup̄fluā crapulā vl̄ ebrie
tatē. talis etiā grauiter peccat. Nā scd̄m He
ricū de vrimaria. Quicunqȝ inebriatur vel q̄
excedit mēsurā in comedēdo et bibendo. si
hoc cū ꝓposito facit peccat mortaliter totiēs
quotiens facit. Et qui in tali ebrietate mo-
ritur eternaliter damnabitur. Quinto pec-
cat quis comedendo et bibendo qn̄ princi-
paliter querit delectatōem. et talem delecta-
tionem p̄ponit deo: qui debet esse principa-
lis causa et finalis in omnibus opibus no-
stris. Unde Apocalipsis. i. Ego sum alpha
et o. principium et finis omniū. Et tales de
lectatōem homines voluptuosi querunt q̄
solum scd̄m carnem viuūt. vnde Apls. Ro.
viij. Fratres si scd̄m carnem vixeritis morie
mini. Un̄ etiam Iero. Impossibile est hic i
plere ventrem. et ibi mentem. Quantum ad
tertiam partem huius sermonis sciendū ꝙ
omnes xp̄iani debent hodie istud festū de-
uote et solenniter celebrare et sanctum Ma
thiam in oībus necessitatibus inuocare tan
ꝙ singularē patronū. Primo qui a serpenti
bus venenosis ledūtur. Un̄ legi᷑ ꝙ dū bea
tus mathias p̄dicaret: quādā potiōem itoxi
catam dederūt ei bibere quā ipse in noīe dei
bibit. et nullā sensit lesionē. etiam infirmi.
Unde de eo legi᷑ ꝙ cū p iudeam p̄dicaret ce
cos illuminabat. demones expellebat. lepro

sos mundabat. claudis gressum. surdis au
ditum. et mortuis vitam restituebat. etiam
in extremis laborantes. Un̄ legi᷑ ꝙ dū q̄dā
miles vt moris est ex deuotione aliquē apo
stoloꝝ eligeret in p̄ronū. semel et bis arripu
it cartā cōtinētem nomē Mathie. Tūc indi
gnatus ait. Si nullū maioꝝ aploꝝ elige-
re potui: nec hūc ꝓ patrono habere volo.
Post aliq̄d tp̄s p̄dictus miles cā salut⁹ lo-
ca passionis xp̄i visitare disposuit. cū iam in
mari aliq̄ntulum cū socijs ꝓfectus esset tan-
tis tempestatibus nauis subito impellitur.
vt oēs qui in ea erāt de vita desperarēt. Et cū
sors reū militē ꝓderet ꝓiectus de naui ma-
rinis fluctibus sup nudā tabulā exponit. q̄
cū ꝓxim⁹ esset morti. ecce vidit virū splēdidū
p̄ciosa veste indutū. Cumqȝ interrogaret cur
marinis fluctibus esset immersus. Qui cuȝ
ꝓpter culpā suā hoc factū esse dixisset. Ille
adiecit. Uelles ne illi honorē et obsequiū i-
pendere q̄ de istis piculis te liberaret. Mi-
les ille rn̄dit: ꝙdiu vixero sibi tanꝙ dn̄o fi-
deliter seruire ꝓmitto. Ui rauit ille ait. ego sū
sanctus mathias apls quē patronū habe-
re cōtempsisti. nūc bonū ꝓ malo tibi reddo
et manu extēsa ipm̄ de piculo mortis libera
uit. et in ciuitatē hierlm̄ transportauit p̄cipi
ens ei vt ibidē socios suos expectaret. q̄ p⁹
multos dies illuc veniētes ipm̄ recognoue-
rūt deū laudauerūt. Ille aūt sctm̄ mathiam
deinceps in magna reuerētia p̄ oībus sctis
sp habuit et ei deuotissime vsqȝ ad finē vite
seruiuit. Etiam tpe famis. vn̄ legi᷑ ꝙ anno
dn̄i. M.cxxvi. in treueri corpus sancti Ma-
thie inuentum fuit tempe famis q̄ mox mi-
raculose cessauit.

De annunciatione beate marie v̄ginis:
Sermo. xiij.

Ingressus ange
lus ad eā dixit. Aue grā plēa do
min⁹ tecū. Uerba hec originalr
scribūtur. Lu. i. Recitatiue aūt in instātis so
lēnitatis euāgelio. Sciēdū ꝙ nemo pōt di
gne laudare beatā v̄ginē nisi ipm̄ dignū fa
cit ille qui hodie conceptus est in vtero eius
vn̄ Damas. Licet mille ora mille lingue voci
ferarent. nec sufficerēt. nec si oēs lingue ho-
minū cōcurrerēt. eā m̄ificis possent efferre
p̄conijs. vn̄ etiā bern̄. Utinā mihi tot essent
lingue quot sūt celi stelle. vt oēs illas posse

conuertere ad laudem genitricis dei nec sic
satiaretur. Et si nullus humanus sermo in
laude eius inuenitur ydoneus. nõ tñ ppt hoc ab eius
laude cessare debemus. sed qd possum9 faci
amus. nam ipa hodie facta est mř xpi et põt
nob grãm impetrare. Ex quo ğ hodie festuz
eius annũciatõis celebramus tũc ad hono-
rem beate v̄ginis marie et edificatõez nr̃az
tria sunt dicẽda in pñti sermone. Primo de
dignitate isti9 festiuitat]. Scdo aliq ad edi-
ficatõem nr̃am. Tertia aliq̃ miracula p con-
solatõne nostra. Quãtũ ad p̃mũ sciẽdũ q
scdm Henricũ de hassia hoc festũ p̃cellit q̃si
oĩa festa totius anni. Et hoc sic pbat̃. quia
si dies natiuitatis solẽnis est. qr hõ qui na-
scebat̃ deus erat. ista solennior est in q̃ deus
factus est homo. Uñ canit̃. Hodie deus hõ
factus est. Etiã si dies resurrectõis celebris ẽ
in q̃ humanitas resurrexit glorificata carne
ista celebrior est in qua hũanitas assumpta
est in vnitatẽ suppositalẽ. Item si dies ascẽ-
sionis solẽnis est in q̃ xpus celũ ascẽdit. ista
celebrior est in q̃ hodie filius dei de celo de-
scendit in vterũ v̄ginis matris. Item si dies
pẽthecostes celebris est in q̃ spũssanct9 mis-
sus est. ista celebrior est in q̃ hodie fili9 dei
filius factus est nob. Nam hodie qñ btã vir-
go maria habuit in etate. xiiij. an. et. xxviij.
ebdomadas ibim xpm kõcepit. tũc dies salu-
tis icepit. et nox recessit. qr post peccatũ ade
nox fuit quinqz milib9 annis centũ et nona
gintanouẽ. Sicut ergo adã et eua noctẽ fece-
rũt. sic xps et maria hodie diẽ grẽ et salutis
inchoauerũt. Uñ hodie canit̃. Hec est dies
quã fecit dñs. hodie dñs afflictõem sui po
puli respexit. et redẽptõem misit. hodie]mor
tẽ quã femina intulit femina fugauit hodie
deus hõ factus est. id qd fuit pmãsit. et qd
nõ erat assumpsit. Ergo exordiũ nr̃e redem-
tionis deuote recolam9 et exultemus dicen
tes. Gloria tibi dñe. Ingressus angelus rc.
Quare angelus missus est. rñdet̃ qr sic eua
p diabolũ est decepta. et ei mẽdaciũ nũcia-
uit et p cõseqñẽs mortẽ eternã. Ita cõueni
ens fuit angelũ marie annũciare v̄itatẽ et vi
tã eternã. Etiã q̃ritur in q̃ forma apparuit ei
angelus. Rñdet̃ q formauit sibi lucidũ cor-
pus vt etiã sensibiliter virgini appareret. vñ
dicit beatus Aug9. in q̃dã ser. loquẽs i p
sona btẽ marie v̄ginis. Uenit ad me gabriel
archãgel9 facie rutilãs veste coruscãs. inces-
su mirabilis. aspectu terribilis. et hoc cõgru
um fuit. qr cũ illũ annũciauit q̃ in seinuisi-
bilis. corpus visibile voluit ex v̄gine sumer̃
cõgrue debebat corpali specie apparere. etiã
q̃ritur q̃d v̄go maria egerit qñ angel9 ad eã
ingressus fuit. Rñdet̃ q q̃dã doc. voluñt q e-
rat abstracta tota in deuotissima cõtẽplatõe
sup salutẽ gener] hũani. q̃liter p v̄ginẽ de-
bebat hũanũ gen9 saluari. Et q̃dã dicũt eã
tũc actu legisse illud Esa. vij. Ecce v̄go cõci-
piet et pariet filiũ. In hoc ğ actu eã intime
cõtẽplatõis quo erat deo spũaliter coaduna
ta. ingressus est angel9 ad eã. Rõnabile eñ
vr̃ q qñ corpaliter voluit sibi vniri v̄bũ eter-
nũ. vt tũc ipa spũalr̃ eidẽ vnita in actu cõtẽ-
platõis esset. Aue grã plena rc. Sciẽdũ q
null9 hoim excellẽti9 et dulci9 et grati9 btãm
v̄ginẽ poterit salutare seu laudare q hac sa-
lutatõe quã ipe de9 pr̃ dictauit et eã p angelũ
destinauit. Et ẽã nob frequent̃ hac salutatõ
ne salutãda. qr tale gaudiũ hz ex illa saluta-
tione deuote dicta q̃le habuit qñ hodie salu
tata fuit ab angelo. Ex quo hodie pagit̃ fe-
stũ annũciatõis et xpi cõceptõnis. tũc queri-
tur quõ incarnatio xpi facta sit. rñdet̃ q p9-
q angel9 gabriel fuit missus ad mariã v̄gi-
nẽ. vt habet̃ Lu. i. et maria credidit et cõsen-
sit. tũc spũssanct9 supueniet in eã. et eã sctifi
cauit et fecũdauit formauitqz in instanti de
purissimo sanguine marie vl vt alij dicũt de
purissimis hũorib9 ei9 corp9 xpi. Et in eodẽ
instãti in quo formatũ est corp9. creata ẽ aia
Et hec in eodẽ instãti cõiũcta ẽ corpi orga-
nizato. et illa duo corp9 et aia simul mox fue
runt deitati vnita in dei filij psona. vñ scdm
Holgot sup li. sapie. q nũq̃ fuit aliqs ita p
uus puer sic xps in vtero mřis cõcept9. Uñ
dic Aug9. Formatio corpis xpi fuit pfecta i
p̃ncipio sue cõceptõis q̃tũ ad oĩa liniamẽta
mẽbroz. tñ q̃tũ ad debitã corpis q̃titatẽ p
ficiebat̃ successiue sicut corp9 pueroz augmẽ-
tat̃ a tpe figuratõis vsqz ad pfectã maturita
tẽ. Et sciẽdũ scdm Hen. de vrimaria q tota
trinitas illã incarnatõez opata ẽ. qr opa trini
tatis a dextra sũt indiuisa. nã ibi fuit poten
tia prĩs q̃ statim corp9 formauit et aiaz crea
uit. et illa duo diuinitati vniuit i illo momẽ
to cũ btã v̄go dixit. Ecce ãcilla dñi. etiã opa
ta est ibi sapientia filij qui corpus suum op-
time disposuit et omnia membra sua decen
ter ordinauit. vnde ps. xliiij. Speciosus for

ma pre filijs hominū. Itē opata est ibi grā
spūssancti qui conceptionē illā mundam ab
omni peccato reddidit. Itē sciendū q̄ q̄uis
tota trinitas opata sit incarnationē3. solus
tamen filiꝰ est incarnatus vt dicit Augu. in
li. de f. ad petrum. Et ipse beatus Augu.
ponit tale exemplū. Si tres puelle tenerent
vnicā tunicā. ⁊ illā vna ex illis indueret. tūc
illa indutio fieret a tribꝰ puellis: ⁊ vna illa
rū solū indueretur. Quantū ad secundā par-
tem huius sermonis ꝓ nostra informatiōe
sciēdū q̄ sic virgo hec gl'iosa purissima sua
cōuersatione meruit in se concipere filiū dei
ita ⁊ nos per purā confessionē dignificemus
in hoc festo pasche eundē filiū dei ⁊ v̄ginis
matris eiusdē3 in sacramento recipere. Qua-
re charissimi de ꝯfessione notetis. ⁊ p̄mo q̄
quilibet peccator debet deū inuocare vt illu
minet sibi cor suū. ⁊ insup rememorare om-
nia peccata sua: et omne posse suum facere.
audiendo sermones ⁊c. Et qñ incipit confi
teri tunc debet dicere in confessione et expri-
mere numerū quotiens quodlibet peccatum
iuxta estimationē3 suam cōmisit. et etiam si
ista peccata cōmisit in diebus festiuis. tunc
grauiꝰ est. et etiā si participauit excōmunica
tis qui publice fuerūt denūciati. loquendo.
bibendo. comedendo. emendo. salutando.
q2 tunc incidit in minorē excōmunicatōnē3
a qua cōfessor debet eum prius absoluere ⁊
postmodum a peccatis. Etiam sciendum q̄
sunt duodecim genera hoīm qui cōfitentur
et confessio ipsis nō prodest. q2 nō vere peni
tent. Primi qui non integre omnia peccata
confitentur: sed aliqua peccata scienter ex ve
recūdia occultant. vel etiam qui palliāt sua
peccata. ⁊ etiā qui ita prec pitanter vel sub-
misse loquunt̄ in confessione. ne cōfessor in
telligat peccata que cōfitentur. ⁊ talem con
fessionem nō acceptat deus. Secūdi qui nō
habent firmū ꝓpositum amplius dimitten
di omnia peccata mortalia. Tertij q̄ diuidūt
cōfessionē ⁊ currūt de vno cōfessore ad aliū
dicēdo isti vnā ptē ⁊ alteri aliā partē suorū3
peccatoꝝ. ⁊ sic seipos decipiūt. q2 q̄libet cōfi
tens debet oīa pctā sua; q̄ habet in memoria
sacerdoti ꝯfiteri vni: ⁊ nō ptē vni ⁊ ptē alte-
ri. Quarti sūt q̄ metuunt̄ sciēter in ꝯfessione
q2 sacerdos sedet ibi in loco dei q̄ v̄itas est.
Et iō in cōfessione veritas est dicenda tanq̄
ipi deo cui nuda ⁊ apta sūt oīa. ḡ si sacerdos

q̄rat an corrupta es tu v̄go. tūc rīdē debes
v̄itatē dicēdo nō sum virgo. Sed diceres cū
illa p̄sona ꝯfessa est ante hoc idē peccatum
an teneat̄ sibi secūdario cōfiteri. Rñdetur q̄
nō tenet̄. sed dicere debet q̄cq̄d in hoc deli-
qui aīi confessa sum: ⁊ pnia mihi iposita est
quā exolui. sed tñ scdm btm̄ Tho. Bonum
est ⁊ salubre vnū peccatū plancs ⁊ pluribꝰ
sacerdotibꝰ cōfiteri: q2uis nō sit de necessi
tate salutis. q2 illa v̄ecūdia valde delet pctā
⁊ penā purgatorij. Uñ etiā in decre. dr. Pu-
dor ⁊ erubescētia ē maxima ps pnie ⁊ satis-
factōis. de pe. dis. i. Quē peniteat. Quinti sūt
q̄ se excusant ⁊ alios inculpāt. qđ nō d3 fie-
ri. s3 q̄libet debet seipm̄ accusare ⁊ culpā suā
ꝓpriā dicere. nec d3 alios hoīes in ꝯfessione
noiare. nec etiā loq̄ extra ꝯfessionē ea q̄ sibi i
cōfessione dicunt̄. Sexti sūt q̄ stāt in amore
illicito ⁊ simul morātur in eadē domo. ⁊ ta
les nō sunt absoluendi nec cōmunicādi: nisi
velint desistere; ⁊ pariꝰ abinuicē separi. Septi
mi sunt q̄ seruant inimicitias nec volunt in-
dulgere suis offensorībꝰ: nec talis ꝯfessio est
vtil's. vñ Math. vi. Si nō dimiseritis ho-
minibꝰ: nec ⁊ pr̄ vester celestis dimittet vo-
bis peccata vestra. Octaui q̄ aliena nō resti-
tuūt. Uñ Augꝰ. Nō dimitti pctm̄ n. si resti
tuat̄ ablatū. Et talis restitutio etiā debet fie
ri de rebꝰ paruis. sic q̄ diuersis hoībꝰ paruis
dāna intulisset i pratis. in agris. i piris. ⁊ sic
de singulis. Sed si q̄bꝰ hoībꝰ dāna intulit
ignorat. tūc debet talis facere vnā sūmā de
oībus illis paruis. ⁊ tm̄ de cōsilio sui cōfes-
soris dare ad illā eccliā3 parrochialē in q̄ ta
lia dāna intulit. vel pōt etiā3 dare paup̄ibꝰ.
Et sciēdū q̄ quilibet volēs cōmunicare de-
bet restituere ante accessum sacramenti om-
nia debita si terminꝰ solutōis instat: aut pe
tere dilatōē3 ab illo cui tenet̄. ⁊ si occultū est
tūc d3 restituere p̄ cōfessorē in occulto. sed si
publicū est tūc p̄ se d3 restituere aut vlterio-
rē dilatōnē petere. Noni sūt q̄ detraxerūt ꝓ
ximis ⁊ nolunt restituere famā ꝓximis. Uñ
sanctus Tho. ij. ij. q. lxij. Tenetur q̄s ad resti
tutionē3 fame: sicut ad restitutionē cuiusli-
bet rei subtracte. Uñ etiā hiero. Non facilis
venia p̄ua dixisse ꝯ reci. Decimi sūt q̄ nō cō
fidūt q̄ deꝰ velit pctā sua indulgere eis: s3 ꝓ-
pter multitudinē pctoꝝ desp̄ant. Itē Aug.
Pnia q̄ ex fiducia nō p̄cedit inutil' sterilisq̄3
manet, ⁊ sine fructu. vñ etiā amb. Nō pōt bū

re penitentiã q̃ nõ speraſ indulgentiam. Uñ vere penitẽs nunq̄ debet desp̃are. etiã si mille milia peccatoꝝ mortaliũ cõmisisset. Unde Bern. Maior est dei pietas: q̄ que-nis iniquitas. Undecimi sunt q̃ cõfitentur nõ ex charitate. sed ex humano timore. Et illoꝝ qui solũ ex timore et verecundia hũana cõfitenſ sunt duo signa p̄ que cognoscunſ. Primũ est q̄ tales differunt confessionẽ suam vsq̧ ad vltimã ebdomadã. ⁊ tunc quando vltra differre nõ possunt: tũc cõfitenſ ex quodã timore humano: ne post mortem priuentur ecclesiastica sepultura. vñ dicitſ extra de peniten. et remissio. Omis vtriusq̧ sexus qui in quadragesima nõ confitentur: nec in pascha cõmunicant debẽt carere introitu ecclesie ⁊ ecclesiastica sepultura. Secundũ signũ q̄ tales post pascha viuũt sicut añ vixerunt: ⁊ eadẽ peccata iterato cõmittunt q̃ ante cõmiserũt. et hoc est signũ q̄ nõ vere sed ficte. nõ ex charitate sꝫ ex cõsuetudine et humano timore penitentiã egerunt: nec firmũ p̄positũ emendãdi habuerũt. Duodecimi ⁊ vltimi sunt qui confitentur ⁊ penitentiã suscipiunt: sed postmodũ eandem penitentiã paruipendunt: ⁊ obliuiscũtur nec p̄ficiunt. Et talis confessio nõ p̄ficit ad salutẽ. Similiter qui scienter ⁊ ex p̄posito querũt simplices ⁊ illiteratos ꝯfessores: ⁊ bñ possent habere litteratos ⁊ discretiores. ⁊ tales seipsos decipiũt. quia si cecus cecum ducit ambo in foueã cadunt. Unde xp̄s in euangelio. Ceci sunt ⁊ duces cecoꝝ. Ex omibus iam enumeratis cõsulendũ est q̄ quilibet hominum faciat generalẽ ⁊ integrã cõfessionẽ de oibus peccatis a iuuẽtute cõmissis: ⁊ aliã penitentiã accipiat ⁊ eã deuote cõplere studeat. Et q̄ plures p̄ plures annos nõ bene cõfitẽtur ptꝫ p̄ tale exẽpluꝫ. vt habeſ in sermo. dis. de tp̄e sermo. xcij. ¶ Quãtũ ad tertiã ptẽ huiꝰ sermonis. sciẽdũ q̄ oẽs pctõres ⁊ peccatrices: ⁊ cõsequẽter omnes hoĩes senes et iuuenes debent gl̃iosam virginẽ mariã diligere ⁊ eã crebrius cũ angelica salutatiõe salutare. qꝛ omnibꝰ parata est succurrere tam deuote inuocãtibus. Et primo peccatoribꝰ. Exemplũ de theophilo q̃ abnegauit baptismũ deum: ⁊ mariã. et tamen maria impetrauit sibi misericordiã dei. Et hoc quere infra in promptuario de exemplis beate marie virginis. xlij. Etiam peccatricibus. Exemplum de adultera: que quottidie centies flexit genua ad honorem virginis marie. Cui maria succurrit: ⁊ postmodũ vitam laudabiliter finiuit. Quere in p̃optuario de exemplis virginis marie. xlviij. Etiam qui patiuntur vehementes infestatiões demonũ debẽt beatam virginem mariã salutare p̄ angelicã salutationẽ. que salutatio angelica demones fugat. Exemplũ de cõcubina sacerdotis que intrauit religionẽ nec poterat diabolũ vincere p̄ aquã bñdictã: nec p̄ signũ sancte crucis. sed p̄ aue maria. Hoc quere ibidẽ. lxxv. Ultimo sciendũ q̄ qui libẽter orat aue mariã: raro aut nunq̄ dãnabitur. Exemplũ de milite qui frequenter de sero ⁊ de mane beatam virginem mariã salutauit. ⁊ feliciter ad xp̄m migrauit. Hoc quere ibidem. lvij.

Sermo breuis de vera pñia ⁊ ꝯfessione.

Conuertimini ad

me in toto corde vestro. Johel. ij. In verbis illis iam premissis dñs nos in hoc sacro tempore quadragesime qđ est tempus penitẽtie inuitat ad penitentiã. ostendens qualis debeat esse penitẽtia nostra. Primo debet esse recta. ideo dicit. Conuertimini ad me. Secũdo debet esse integra ideo dicit: in toto corde. Tertio debꝫ eẽ aspera ⁊ dolorosa. ĩõ dicit: in ieiunio fletu et plãctu. Unde in presenti sermone qui erit de vera penitẽtia ⁊ confessione ⁊ preparatione super festũ pasche ad sacramentuꝫ eucharistie tria sunt dicenda. Primo q̄ peccator q̃ vult esse verus penitens tria debet habere: vt deꝰ ⁊ cognoscat sibi de omnibꝰ peccatis suis. Hoc quere supra sermone. v. parte. iij. Secũdo dicendũ est de duodecim generibꝰ hominũ q̃ cõmuniter peccãt mortaliter iam in hoc seculo: vt ipsi simplices hoĩes qui nõ sciunt cõfiteri addiscãt: ex his. xij. generibꝰ hoĩm quõ cõfiteri debeant. Hoc quere infra ser. xxvij. parte. ij. Tertio exemplũ de illis qui propter verecundiam humanã nõ plene confitentur oĩa peccata sua. qꝛ tales hoĩes eternaliter dãnabũtur. hoc q̃re in p̃optuario. xxiij. C.

De passione domini. Sermo. xiij.

O vos omnẽs qui

trãsitis p̄ viã attẽdite ⁊ videte si ẽ dolor similis sic dolor meꝰ. Threnorũ. i. Considerando passionem dñi nostri

ihũ xp̃i. tunc plus flere libet q̃ aliq̃d dicere.
Ex quo creator noster. de⁹ noster. dñs nr̃. re-
dẽptor noster. pater noster. frater noster. ho
die amare fleuit in cruce pro nobis. nõ solũ
lacrimas effudit oculor: sed ꝑ p̃ri⁹ sangui
nẽ ex omnib⁹ membris sui corporis. et etiã
hodie tot creature fleuerunt sicut in fine ser
monis dicet. quare merito quilibet nostrũ
hodie flere deberet ꝛ contristari ꝛ cõpati dño
nostro ihu xp̃o. Sed q2 sine gratia nec flere
nec loqui possumus salubriter de passione
dñi. Idcirco recurramus primo ad filiũ dei
dñm nr̃m ihm xp̃m: q̃ licet hac die fuerit ple
nus dolorib⁹. faciliter tñ est largitus regnũ
suũ ad p̃ces vni⁹ latronis. scʒ paradisum.
Et etiã ad matrẽ que hodie tristis est super
omnes matres. Nam sicut angelus gabriel
in annũciatione dixit. Bñdicta tu in mulie-
ribus: sic hodie per oppositũ possumus dice
re ei. Tu tribulata es sup oẽs mulieres. Ro
gemus igit̃ filiũ et matrẽ vt dent nobis lo-
qui de sua passione: vt sit sibi placitũ et no-
bis in nostre deuotionis augmentũ. Et vt
hoc impetremus dicam⁹ cũ deuotõne quili
bet nostrum Pater noster et Aue maria. O
vos omẽs qui trãsitis ꝛc. Si passiones san
ctorũ recitant̃ populis vt inducãtur ad cor-
dis deuotionẽ. peccatorũ contritionẽ. mun
di despectionẽ: ꝛ tribulationũ supportatio
nem. quanto magis passio xp̃i omni deuo-
tione: attentione: ꝛ reuerentia: est audiẽda.
q2 ipse est sanctus sanctoꝝ. dñs vniuersorũ.
iudex viuoꝝ ꝛ mortuoꝝ: vt audientes consi
derent eius excessiuã charitatẽ ad gen⁹ hu-
manũ. Ipse enĩ tam excess. ac nos dilexit q̃
nõ tantũ vnã guttam sanguinis: sed totũ
sanguinẽ suũ preciosum largiter pro nobis
effudit. Vñ beatus Bern. Sufficisset ad re-
demptionẽ humani generis minima gutta
sanguinis xp̃i. Sed tanta est copia vt ex in-
undatione huiusq̃ virtus innotesceret dilig̃
tis. Passio autem dñi nostri ihu xp̃i a quat
tuor euangelistis describit̃. et ideo quattuor
dieb⁹ in ista ebdomada legit̃. vt quod oẽs
quattuor scripserũt ab omnibus audiatur.
q2 aliqua vnus scribit q̃ alius omittit. Et er
go in presenti passione tria sunt dicẽda. Pri
mo quomõ passio xp̃i a iudeis fuit inchoa-
ta. Secũdo qualiter ꝑ gẽtiles fuit cõsũma
ta. Tertio q̃ sũt illa q̃ hodie in eccl'ia fiũt. et
alias nunq̃ ꝑ totũ annũ, et q̃ hodie nos de-
bent inducere ad fletum cum vno exemplo.
Quantũ ad primũ sciendũ q̃ xp̃i passionẽ
cũ dei adiutorio ex hystorijs quattuor euan
gelistarũ breuiter recitare intendo. incipien
do passionẽ xp̃i feria sexta ante dñicã de pas
sione. Sicut enĩ habet̃ Joh. xi. sic q̃ hodie
sunt. xv. dies q̃ ihs suscitauit lazarũ quatri
duanũ. Et istud miraculũ fuit ita manifestũ
q̃ ꝑpter illud miraculũ ꝛ alia miracula que
xp̃s fecit. ꝛ ꝑpter vitã suã sctiss.mã: ꝛ ꝑpt̃
verba sua gratiosissima quasi totus mund⁹
ibat post ip̃m. ꝛ plures de populo iudeorũ
cõuertebant̃ ad ih̃m. Vñ Joh. xi. Pharisei
dicebãt ad seip̃os. Videtis q̃ nihil ꝑficim⁹
Ecce totus mũdus post eũ abit. Igit̃ princi-
pes iudeorũ ꝛ pharisei q̃ erant inuidiosi et
inimici xp̃i. videtes gratiã magnã quã com
munis pp̃ls habebat ad ip̃m statim in sab
bato sequẽti habuerũt consiliũ. In quo di-
xit vnus ex eis. Quid facim⁹: q2 hic hõ mul
ta signa facit. ꝛ si dimittimus eũ sic omnes
credẽt in eũ. ꝛ veniẽt romani ꝛ tollẽt nostrũ
locũ ꝛ gentẽ. Tũc vn⁹ ex eis Cayphas noĩe
dixit. Vos nescitis quicq̃ nec cogitatis. Ex
pedit vt vn⁹ moriat̃ hõ ꝛ nõ tota gẽs pereat.
Et sic conclusum fuit q̃ xp̃us mori deberet.
Et ex illa die cogitauerũt interficere eũ. Vñ
illa dñica vocatur dñica in passione. Sciẽs
aũt ihs q̃ nouit abscõdita q̃ cõsiliũ esset cõ
clusũ de morte sua. recessit de illo loco. s. de
bethania. ꝛ iuit in locũ desertũ q̃ vocatur ef
frem cũ discipulis suis. et permãsit ibi septẽ
dieb⁹ vsq̃ ad sabbatũ palmaꝝ. et Vincẽ. in
specu. histo. li. viij. c. xxix. dicit q̃ in illis die
bus Abagarus rex infirmabat̃ morbo quo
dã irremediabili. q̃ audiẽs miracla q̃ xp̃s fe
cit cecos illuminãdo. leprosos mundando.
mortuos suscitãdo. cupiebat ihm videre. et
misit ad eũ nuncios vt ad eũ veniret ꝛ eũ sa
naret. Rñdit ei ihs ꝑ nuncios illos dicens.
Si faciẽ meã corporaliter cernere cupis. ec-
ce tibi vultus mei speciẽ trãsformatã in lin-
theo dirigo: ꝑ quã desiderij tui feruorem re
frigeres. Et quicquid de me audisti nequaq̃
impossibile fieri existimes. Postq̃ tñ cõple
uero ea q̃ de me scripta sunt dirigã tibi vnũ
ex discipul' meis q̃ tibi ꝛ pp̃lo tuo sanitatis
impartiat̃ auxiliũ. et ad sublimitatem fidei
vos ꝑducat. Et i sabbato palmaꝝ reuersus
est ihs cũ discipul' suis i bethaniã: et fecerũt
ei ibi cõuiuiũ. et martha eis ministrabat: et la

zarus erat vnus ex discũbentibus cũ ihũ. Et plures euenerũt de ihrl'm nõ ꝓpter ihm tñ: sed vt lazarũ viderēt quē suscitauit a mortuis. Cogitauerũt ergo ꝑncipes sacerdotũ vt lazarũ interficerēt: q2 multi ad.b it et iudeis ꝓpter illũ et credeb āt in ihm. Ubi Augu in libro de verbis dñi dicit q' in illa cena interrogauerũt lazarum de amaritudĩe mortis corpalis. Qui rñdit q' nulla creatura possit cogitare amaritudinē mortis anteq̃ oia separatur a corpe. Tũc xp̃s cepit tremere et sudare q2 cognouit amaritudinē mortis sue: q2 hõ erat sicut ⁊ nos. Tũc maria magdalena vnguentũ ꝑciosuȝ effudit sup caput ei' vt cõfortaretur. et tota dom' impleta est ex odore vnguẽti. Tũc iudas murmurauit dicens. Ut qd ꝑditio hec? Quare hoc vnguentum nõ venijt trecẽtis denarijs: et datuȝ est egenis. Dixit aũt scd̃m Johem. nõ q2 de egenis ptinebat ad euȝ. s3 q2 fur erat: et loculos habebat. et ea q̃ mittebantur portabat. Et iudas ab illa hora cogitabat quõ ihm tradere venderetq3 iudeis posset: vt sic recuperaret illos. xxx. denarios quos putabat se perdidisse. q2 decimã ꝑtē cõsueuit furari. Hoc totũ factũ est in sabbato palmarũ. Dñica antē palmarũ venit ihs de bethania in ihrl'm. et cum appropinquaret ciuitati fleuit super eam dicēs. Quia si cognouisses et tu fleres. Et ibi receptus fuit cũ maximo honore quē vnq̃ habuit in hac vita. quia quasi tot' cõmunis ppl'us ciuitatis venit obuiã ei cũ ramis palmarũ cantando ⁊ clamando. O sanna filio dauid. bñdict' q̃ venit in noie dñi. Secũda feria diluculo venit d' bethania iterũ in templũ et docebat ppl'm dicens. Ego si exaltatus fuero a terra oia traham ad meipm. Et tunc adduxerunt ei mulierē in adulterio dep̃hensaȝ dicētes. Magister hec mulier mõ dep̃hēsa est in adulterio. in lege aũt mãdat moyses huiusmodi lapidare. tu ergo q̃d dicis? Tunc ihũs rñdit dicens. Qui vestrum sine peccato est. pmus lapidem in illã mittat. Et in fine dixit ihũs mulieri. Uade et noli ampli' peccare. Tertia feria iterũ de bethania in templũ venit: ⁊ docebat populũ ⁊ ꝑdicauit de extremo iudicio et dixit. Ego mõ vobiscũ sum ad t̃ps puũ. ego recedaȝ a vobis ⁊ nõ me videbitis. et hoc t̃pũs dixit de morte sua. Sed ꝑncipes ⁊ pharisei intellexerũt de recessu suo corpali. Et statim principes et pharisei q̃rta feria ꝯgregati sũt in atriũ caiphe: ⁊ tractauerunt de morte xp̃i dicētes. Quid facim' q2 hic hõ multa signa facit? faciam' cõsiliũ nostrũ cito: q2 si hi notificatũ est quicq̃d in alio ꝯsilio decreuim' ne effugiat man' nr̃as: ⁊ dixerũt. Nõ in die festo: ne forte tumult' fieret in ppl'o. q2 timebāt pplm cõmunē q̃ hēbat singularē ꝯfam ad xp̃m ne eriperēt eũ de manib' eo2: sed in die in quo ppl'us intēt' eēt labori suo. ⁊ in illa quarta feria xp̃s mãsit in bethania: et nõ venit in ihrl'm. Judas aũt scarioth sciuit q' iudei erāt cõgregati simul. et iuit a xp̃o ⁊ discipulis de bethania ad ꝑncipes ⁊ phariseos dicēs. Quid vultis mihi dare et ego vobis eũ tradã? Audiētes hoc gauisi sunt valde. et ꝓmiserũt ei pecuniã dare. s. xxx. denarios. Sciēdũ q' isti denarij erāt hismaelitarũ ꝑ quib' ioseph q̃ tenet figurã xp̃i venditus fuit ante q̃tuor milia anno2. et hereditaria successione fuerũt deuoluti ad illos iudeos et vnus valuit decē vsualcs. Et in signũ huius postmoduȝ ꝑ illis denarijs emptus est ager vn' in sepulturã pegrino2. Ista venditio facta est q̃rta feria an̄ cenã dñi. Et ꝓpter illã vēditiõeȝ aliq̃ abstinēt q̃rtis ferijs a carnibus. et est bonũ ⁊ laudabile. Et quinta feria appropinquāte hora mortis appropinq̃re voluit loco. et dixerũt discipuli cũ irēt in ihrl'm. Quonis eamus et parem' tibi vt mãduces pascha? Et mittit duos de discipulis suis. scilicet petrũ et iohannem. et dicit eis. Jte in ciuitateȝ ⁊ occurret vobis hõ lagenã aque baiulãs: sequimini eũ. et quocũq3 introierit ibi parate nobis. Et vespe facto cenauit cũ discipulis suis in signuȝ amoris. ⁊ in illa cena xp̃s tria fecit. Primo comedit agnum assatũ cũ lactucis agrestibus i vno cacabino terreo. Ad ostendendũ q' ipse erat iste agn' bñdict' q̃ deberet assari in ligno crucis. Et in Luca habet q' post esum agni ihũs dixit discipulis suis. Desiderio desideraui hoc pascha mãducare vobiscũ anteq̃ patiar. ⁊ vn' ex vob me tradet. Ue aũt homini illi ꝑ quē tradar ego. Melius illi erat si nat' nõ fuisset hõ ille. At illi ceperũt contristari ⁊ dicere a singulatim. Nunquid ego sum dñe? s3 iudas dixit. Nũquid ego sum rabi? Quasi minus peccaret tradēdo magistrũ q̃ dñm. Et tunc petrus annuit iohãni vt interrogaret eum quis esset qui traderet eũ. Et ihs dixit

Johannis. Cui intinctū panem porrexero ip
se est qui me tradet. Et statim in eū intrauit
diabolus. Scḋo lauit pedes discipuloꝝ su-
orum ad ostendendū ꝙ passio sua habitura est
que lauit nos ab omnibus peccatis nr̄is. Et
Chriso. dicit ꝙ a iuda cepit lauare pedes.
Tertio cōsecrauit corpus suū et sanguinē ad
hoc vt illo sacro vti debeamus in memoriā
passionis eius. et tūc cōsecrauit eos sacerdo
tes et impressit eis caracterem. et dedit eis po
testatem cōficiendi hoc venerabile sacr̄m. et
ibi institutū est hoc sacr̄m. Et post dixit ih̄s
ad iudam. Quod facis fac citius. Et statim sur
rexit et abijt ad p̄ncipes et phariseos vt p̄fi-
ceret traditionem ih̄u xp̄i. Et post recessum iu
de tūc xp̄us dulciter locutus est. et p̄dicauit
discipulis suis longū sermonē. Et postea di
xit. Omnes vos scandalū in me patiemini in
ista nocte. R̄ndens petrus et ait. Et si omnes
scandalisati fuerint in te. ego nunq̄ scanda-
lisabor. paratus enī sum tecū et in mortē et
in carcerē ire. Ait illi ihesus. Amen dico tibi
q2 in hac nocte anteq̄ gallus bis cantet. ter
me negabis. ait illi petrus. Etiā si oportue-
rit me mori tecū non te negabo. Similiter ꝛ
oēs discipuli dixerūt. Egressus aūt ih̄s do-
mū cū discipulis suis duxit eos extra hieru-
salem. et transiuit cū eis ad quēdam torrē
tem qui dicit̄ cedrō. Et est vallis q̄ dr̄ cedrō
ꝑpter multitudinem cedroꝝ q̄ ibi nascuntur
ꝑ quā vallē fluebat torrens de duobus mō
tibus. s. de mōte syon et de monte oliueti. ꝛ
ip̄e cū discipulis suis introiuit in quendam
ortum quē sepe cōsueuit cū discipulis intra
re ad cōsulendū et docendū eos. et iudas ꝓ
ditor sciebat illū locū. eo ꝙ sepius ibat illuc
cū discipulis suis ih̄s. Cūq̄ intrasset i hor-
tū dixit ih̄us discipulis suis. Sedete hic do
nec vadam illuc et orem. Et assumpto petro
et duobus filijs zebedei scꝫ iacobo et ioh̄e.
cepit contristari et mestus esse. Tūc ait illis.
Tristis est anima mea vsq̄ ad mortem. Su-
stinete hic et vigilate mecum et orate ne intre
tis in temptationē. et ꝓgressus ad iactū lapi
dis ꝓcidit in faciem suam orans et dicens.
Mi pater si fieri pōt transeat a me calix iste
Verūtamen non sicut ego volo sed sicut tu.
O q̄ miser homo qui non vult suam volun
tatem diuine voluntati conformare. cū xp̄s
eterni patris filius ꝓ eo obediēs extiterit vs
q̄ ad mortē crucis. Facta aūt orōne redijt ad
illos tres discipulos suos. et inuenit eos dor
mientes. et dixit Petro. Symon dormis.
non potuisti vna hora vigilare mecum. glo.
Ideo xp̄us increpauit petrum p̄ ceteris sin-
gulariter. q2 p̄ ceteris petrus gloriabatur di
cens. Etiam si oportuerit me mori tecū non
te negabo. Iterum abijt secūdo et orauit di
cens. Pater mi si non pōt hic calix trāsire ni
si bibam illum. fiat voluntas tua. q. d. Si
non potest genus humanū aliter redimi nisi
ꝑ mortē meam. fiat volūtas tua non mea. ꝛ
venit iterū ad discipulos suos. et inuenit eos
iterū dormiētes. erant enī oculi eoꝝ grauati
somno p̄ longitudine vigiliaꝝ et tristicie ma
gnitudine. et ignorabant quid responderēt
ei. Et rel ctis illis tertio iterū abijt et orauit
eūdem sermonē. Tunc apparuit ei vt lucas
ait Angelus cōfortans eū in suis magnis
angustijs. quas circa mortē futuram habu-
it. Et dicūt doctores ꝙ appitio hec erat cor-
poralis in assumpto corpe humano. Sed hic q̄
ritur q̄re dn̄s cū esset fortitudo angelorum ꝛ
oim creaturaꝝ. indiguit cōfortatione et cōso
latōe angeli. R̄ndet venerabilis Beda. Cre
ator non indiguit creature subsidio. sed hō
factus fuit ꝓ nobis. sicut ergo ꝓpter nos cō
tristatus est. sic ꝓpter nos cōfortatus ē. P⁹
hoc dicit Lucas. Et factus est in agonia. i.
certamine cōtra mortem quā sensualitas ab
horrebat. sed scḋm volūtatē et iudiciū rōis
mori volebat ꝓpter salutem nr̄am. vt nos
liberaret ab eterna morte. et sic ꝓlixius ora-
uit. et tam intime et tam seriose et in tāta an
xietate ꝙ oēs vene sui corporis mouebant̄. Et
sic ex vehementia anxietatis factus est sudor
eius sicut gutte sanguinis decurrentis i ter-
ram. O purū cor cōsidero hic. q̄ tā q̄ amara
q̄ anxia fuit mors et passio tui redemptor̄.
cuius sola ymaginatio tantū naturā immu
tauit ꝙ p̄ angustia sanguineū sudorē suda
uit. Hic queritur verū iste sanguis fuit ver⁹
et naturalis. R̄ndet̄ ꝙ sic. sed nō fuit natura
li mō ꝓfusus. q2 contra naturam est sudare
sanguinem. vt dicit Beda. tūc venit tertio
ad discipulos suos. et cōpatiēdo eis dixit illis
Dormite iā et requiescite. et cū paulultū requie
uissent dixit eis. sufficit. venit hora ecce fili⁹
hoīs tradet̄ in manus pctōꝝ. ecce qui me tra
det prope est. Et adhuc eo loquente ecce iu
das traditor venit in hortum. et cum eo tur-
ba multa cum gladijs et fustibus ꝛ laternis

et facibus et armis. missi a principib⁹ sacer-
dotū et senioribus ppli. s. iudeoꝝ ad ꝯph e-
dendū et ligandū ihm. et iudas traditor an-
cedebat eos. deditq; eis signū di. Quēcūq;
osculatus fuero ipe est tenete eū. et ducite eū
caute. s. ne vob euadat. Et hoc iō faciebat ne
Jacobū alphei qui multū silis erat dn̄o ca-
perēt loco eius. Jh̄s itaq; sciēs oīa q̄ ventu-
ra erāt sup eū. volūtarie ꝓcessit obuiā et di-
xit ad eos. Quē q̄ritis. R̄ndērūt ei. Jh̄m na-
zarenū. Dn̄s ih̄s dixit eis. ego sum. Ut ḡ di-
xit ego sum. Abierūt retrorsuꝫ. et oēs cecide-
rūt in terrā. Per hoc osidit xp̄s suā magnaꝫ
potētiaꝫ q̄ vnico v̄bo hostes suos ꝓstrauit
in terrā. et si mille milia fuissent. eū nō cepis-
sēt nisi voluissꝫ. Et hoc fuit manifestū signū
volūtarie passionis sue. qꝛ noluit fugere cuꝫ
bene potuisset. Post hoc vt dicit Amb. Per-
misit eos dn̄s surgere et iterum interrogauit
eos di. Quē q̄rit'. Jlli r̄nderūt. Jh̄m naza-
renū. R̄ndit ih̄s. Dixi vobis qꝛ ego sum. Si
ergo me q̄ritis sinite hos abire. Tūc iudas
traditor accedēs osculatus est eū dicēs. Aue
rabi. r̄ndit ihesus. Amice ad quid venisti.
Querit̄ quare xp̄s dixit amice. cū sciuit ipm
inimicū et traditorē suū. R̄ndetur p̄mo ido
qꝛ iudas habuit tria signa amicicie. scꝫ am-
plexando. osculādo. et salutando. Scd̄o q̄a
merito debeat esse amicus xp̄i ꝓpter multa
b̄nficia q̄ xp̄s ali sibi exhibuit. Tertio quia
xp̄us fuit iam pat9 iterū eū recipe ad ami-
ciciam suā. etiam si adhuc grauius eū offen-
disset. Tūc post osculū accesserūt et man9 in-
iecerut in eū et tenuerūt eū. Uidētes autem
discipuli qd̄ futurū erat dixerut ei. Domine
si pcutimus in gladio. Añq̄ aūt dn̄s respō-
sum dedisset di cipul9 petrus qui erat ardē-
tior alijs gladio euaginato amputauit ser-
uo cayphe noīe malchus auriculā dexteraꝫ.
sed voluit eū adhuc dolorosius verberasse.
si non ecadisset cum capite. Dicit quidā doc-
tor q̄ petrus tam ardēs erat q̄ sibi caput
diuidere volebat qꝛ temerius sup xp̄m pre-
mebat q̄ ceteri. et hoc cor petri valde pene-
trauit. Jh̄s aūt dixit petro. Mitte gladiū
in vaginā suā. Omnes eñ qui acceperint gla-
diū. i. temere et indebite et ꝓpria auctorita-
te extrabūt cōtra ꝓximos. gladio ꝑibūt. i. in-
cident in gladiū maledictois eterne. An nō
putas si vellem me defendere q̄ possem ro-
gare prēm meū et exhiberet mihi plusq̄ xij.
legiones angeloꝝ. Un̄ Esa. xxxvij. legit̄. q̄
angelus domini in vna nocte in castris assi-
rioꝝ ꝑcussit de exercitu regis Sennacherib
centū octoginta quinq; milia viroꝝ. tempo-
re Ezechie regis hierusaleꝫ. et statim tetigit
ihesus auriculam serui illius. et sanauit eum
in p̄sentia omniū nobis in exemplum. qꝛ no-
luit aliquem ꝓpter se ledi. In illa hora di-
xit ihesus turbis. i. armatis circumstantib9
pie et mansuete. Tanq̄ ad latronem existis.
id est huc venistis cum gladijs et fustibus
compr̄hendere me. cum tamen quotidie erā
apud vos in templo docens et non me tenu-
istis nec manus extendistis in me. sed hec ē
hora vestra et potestas tenebrarū. Tunc to-
taliter accesserunt ꝛ in eum omnino irruerūt
tanq̄ lupi rapaces in agnum mansuetū. Et
scd̄m Bern̄. ꝓstrauerunt eū durissime sup
terram. sicut ipe eos ꝓstrauerat. et appodia-
uerunt se sup pectus eius. et spuerunt in fa-
ciem eius speciosissimam et iocūdissimam.
in quā angeli desiderant ꝓspicere. et durissi-
me strinxerūt eū ad collū eius. ligantes sibi
manus ad tergū sicut malefico. et sudor san-
guineus adhuc ex nimia anxietate mortis ꝑ
totam faciem eius in os defluebat. et sputa
iudeoꝝ sibi in faciem illata et cū non posset
sputa et sanguinem in os defluētia cū mani-
bus extergere. qꝛ ligatas habebat in dorso.
quasi latro. oino suffocatus fuisset ex sputo
iudeoꝝ et sudore sanguineo. nisi diuina vir-
tus eū ꝓ nobis ad vlteriora tolerāda reser-
uasset. Tunc christo capto oēs discipuli reli-
cto eo fugierunt. Et quidam adolescens se-
quebatur eum a longe scd̄m Marcū. Amic-
tus syndone. i. veste linea sup nudo corpo-
re. quia non habebat aliam vestem. quē eti-
am compr̄henderūt et tenuerunt eū ꝑ vesteꝫ
At ille relicta syndone nudus ꝓfugit ab eis
Quis iste fuerit discipulus euangeliste non
exprimunt Jeronimus tamē vult q̄ fuit ia-
cobus minor. qꝛ xp̄o similis fuit. Cum autē
ihesus duceretur ad domū anne ꝑ vallē io-
saphat. vbi erit extremū iudiciū tūc Petrus
sequebatur eū a longe. et aliꝰ discipulus. s.
Johānes. Et ipe iohēs introiuit cum alijs
in atriū. qꝛ erat notus pōtifici. qꝛ forte p̄ io-
hannis seruierat ei piscando et forte porta-
uit pisces ad domū pōtificis Petrus aūt sta-
bat ad ostiū foris. Exiuit autem iohānes ꝛ
per ancillam ostiariam intrauit ac petro ab

ea ancilla ingressum impetrauit. Accenso autē igne in medio atrij et circūsedētibus illis erat petrus in medio eorum. quē cū vidisset ancilla quedā dixit. Nunquid et tu ex discipulis hominis istius es? Tunc negauit primo. scȝ simpliciter dicēs. Nō sum. nec noui illū. nec scio quid dicis. Stabāt ergo serui et ministri in circuitu. sc. illi qui ihm cōprehenderunt et ligauerunt secundum sanctū Tho. et calefaciebāt se ad prunas. quia frigus erat. et petrus stabat inter eos quasi vnus et illis qui calefaciebant se. Et secundum Bedā. Interim quod petrus se calefaciebat. Annas pontifex qui dicebatur pōtifex. nō quia actu esset pōtifex: sȝ quia quondā fuerat. interrogabat ihm de discipulis et de doctrina eius. Et ihs ad primā questionē. s. de discipulis nihil respondit. quia pro tūc nō sciuit aliquid boni loqui de eis nec voluit aliquod malū loqui de eis. In hoc dans nobis exemplū vt cū nō scimus loqui bona de proximis: nec etiā mala. quamuis vera sint: tamen intētione mala loqui nō debemus. Vnde Criso. Sicut est mortale peccatū innocēti falsuȝ crimē imponere: sic verum crimē occultū mala intentione alijs reuelare. et in hoc plures grauiter delinquūt. Sed de secūda questione scȝ doctrina. respondit secundum quod habetur Joh. xviij. Ego palā locutus sum mūdo. ego semper docui in sinagoga et in tēplo quo omnes iudei conueniūt. et in occulto locutus suȝ nihil: quid me interrogas? interroga illos qui me audierunt quid locutus sum ipsis. Ecce hi sciūt quid dixerim ego. Hec autē cū dixisset vnus assistēs ministrorum dedit alapā ihu dicens. Sic respondes pōtifici. i. quod sic audes et taliter respondere pontifici vel prelato. Respondit ei ihs. Si male locutus suȝ testimoniū perhibe de malo. Si autē bene quid me cedis? Hec alapa fuit penalis et iniuriosa xpo quadruplici rōne. Primo quia seruus percussit dñm. Secūdo quia in partē nobiliorē et teneriorē. s. in facie. Tertio in publico quia corā oībus. Quarto quia sine cā. Et tūc annas misit ihm ligatuȝ ad Caypham: qui erat pontifex anni illius et socer ipsius. In cuius iam domo cōuenerant maiores iudeorum. Notandum quod presentatio hec maior fuit quam prima. quia secundum reuelationē Brigide. in via ad Caypham. xxx. vicibus cōspuerunt eū. et. xl. vicibus alapis eū cedebāt. et tribus vicibus ante domū Cayphe. In domo autem cayphe xlij. vicibus percusserunt eū in faciē. et totiens cōspuerunt et talia multiplicata maiorem lessionem xpo inferebant. Modo nulla mentio de beato iohāne fit. qui fortasse ad beatā virginē iuit. et quid filio suo acciderit ei nūciauit. Insuper notādū est quod verisimile est petrū post primā suā negationē xpm captiuatū et ductū de domo Anne ad domū Cayphe fuisse secutū. vt adhuc videret finē vtrū dimitteretur vel cōdēnaretur. sȝ antequam intrauit domū cayphe gallus cantauit. scȝ primo et petrus nō aduertit propter strepitū. sȝ intrauit domū cum alijs. volens se iterum calefacere. et sedit ad ignē in medio circumsedentiū. Quē cum iterū ancilla que erat ibi intuita fuisset dixit. Et hic cum ihu nazareno erat. Ille autem negauit secundario cū iuramento. quia nō noui hominem. Et interuallo facto quasi vnius hore. vt habetur in Math. Accesserunt qui stabāt circa ignē: et dixerūt petro. Vere et tu ex illis es. Nam et loquela tua manifestū te facit. scȝ quod galileus es. Maxime autē vrgebat eum vnus ex seruis pontificis cognatus malchi: cui petrus auriculā absciderat qui dicebat secū in horto vidisse cū ihu. Tūc petrus plus timuit et negauit tertio. vt habetur Mathei. et cepit anathematizare et cum maledictione seipsum iurare. quia nescio hominem istū quē dicis. Et adhuc eo loquēte vt dicit Lucas gallus cātauit. scȝ secūdario. Tūc respexit dñs petrū oculo misericordie. et non corporali secundum Augu. et Ambro. Ex quo respectu illuminatus recordatus est verbi quod dixerat ei dñs. Antequam gallus bis cantet ter me negabis. Et egressus foras fleuit amare. et ita amare quod pena et culpa fuit sibi remissa. Notādum quod beatus petrus primo simpliciter negauit. secundo iurauit. tertio anathematizauit. quia peccatum non deletū in deterius trahit. Post negationem iuit in fouea que dr gallicātus. vbi iam est ecclesia edificata in honorē sancti petri. inter montē syon et ciuitatē ihrlm. et in ea latuit plorando nō audēs se ceteris iungere discipulis vsque dum ihs a mortuis resurgēs die tertia in eadē fouea sibi apparuit: et vt se ceteris aplis iungeret precepit. Post recessuȝ petri. summi sacerdotes et omne cōsiliū querebant aduersus ihm testimoniū vt eū morti traderēt: nec inueniebāt. s. quod falsuȝ et iniustū esset in eo. Cayphas vero volens eū capere in sermone dixit ad eū interrogās. Adiuro te per deū viuum: vt dicas nobis si tu es xpus filius dei

v.xl. Et rñd ei. tu dixisti. qr ego sum. veritatē
dico vobis. amodo id est in futuro. s. in die
nouissimo videbitis filiū hoīs sedētē a dex
tris virtutis dei: et venientē in nubibus ce
li. Tūc caypbas scidit vestimēta sua dicēs:
blasphemauit. Quid adhuc egem⁹ testib⁹?
Ecce nūc audistis blasphemiā ex ore ei⁹. qd
videtur vobis? At illi respōdētes dixerūt. Re⁹
est mortis. Post huiusmodi clamores eum
turpissime tractauerūt. Primo faciem eius
cōspuēdo quasi esset leprosus. Secūdo col
lū eius pcutiēdo. Tertio faciē alapis ceden
do. Esa. l. faciē meā nō auerti ab increpan
tibus et cōspuentibus in me. Quarto faciem
eius velādo et pcutiēdo dicētes. pphetiza
nobis xpe quis est qui te percussit. Quinto
barbā extrahendo. Vñ Esa. l. Corpus meū
dedi percutiētib⁹: et genas meas vellētib⁹.
Cuž enī essent crudelissimi et sine misericor
dia cōtra xpm. oia mala et vituperia q̄ pote
rant excogitare ei faciebāt. Alij ad hoc mo
ti ex inuidia et ppria malicia. alij vt maiorib⁹
placerēt modo trahēdo eū p crines supra: et
per pedes infra pcutiēdo. trudendo. et cōspu
endo. Quāuis enī euāgeliste nō omia scrip
serunt explicite q̄ passus est dñs ihs xpus.
Tamē sanct⁹ lucas. xxij. c. implicite cōprehē
dit dicēs. et multa alia cōuiciabātur ei. O fi
delis xpiane considera hoc et ppende quan
tas et quot iniurias passus est p te hac no
cte vsq̄ mane dñs ihūs. Jam ab illudenti
bus. Jam a collaphizātib⁹. Jā a cōspuenti
bus et cē. tota nocte nihil quieuit p te et ppē
eū dormias hac nocte in stropodio vel scap
no. Et recordare qr pctā tua fuerunt caula
sue acerrime passionis: et caueas tibi a sup
bia. a luxuria. ab amore illicito. ab auaricia.
a rebus iniustis. ab iniusta emptione. et ven
ditione. a ebrietate. a chorizatione. ebrietate. periuratione.
turpiloquio. blasphemijs. detractionib⁹. et
sic de alijs prauis operibus et peccatis que
te retrahūt ab ei⁹ amore. Jam habetis quo
modo et qualiter passio xpi a iudeis fuit in
choata. Et hoc quantum ad primā partem
huius sermonis. Quantum ad secundā par
tem huius sermonis. scz. et qualiter passio
xpi per gētiles fuit cōsumata. Mane igitur
scz. et sexta feria consiliū inierunt. scz. secun
dario oēs principes et seniores ppli aduer
sus ihesum vt eū morti traderēt: et vinctū du
xerunt eū de domo caypbe in pretoriū et tra

diderunt eū pontio pylato qui erat gentilis:
et custos ierlm ex parte tiberij cesaris roma
nor. et habuit ptātē ipm dānandi ad mor
tē. Vñ iudas audiēs ipm ductum ad pyla
tū iam non estimauit eū amplius posse eua
dere: penitentia duct⁹ retulit iudeis. xxx. de
narios dicēs. Peccaui tradēs sanguinē iu
stū. At illi dixerūt: quid ad nos. tu videris.
Videns aūt iudas q̄ eū vendebāt lapsus est
in desperationē: et piectis argēteis in tēplo.
Abiēs laqueo se suspēdit. Judas tria fecit.
Primo penituit. Secūdo restituit denari
os. Tertio cōfessus est dicēs. peccaui tradēs
sanguinē iustū. s; qr desperauit hoc fuit pessi
mū. Dicto. Judas plus peccauit desperan
do q̄ xpm tradēdo. Unde de iuda habetur
in decre. Judas a venia exclusus nō fuisset
si ipam a xpo postulasset. de pe. di. i. q. Jnt
hec dicit. Cum xps staret corā pside in pto
rio iudei nō introierūt ne cōtaminarent. sed
vt māducarēt pascha. s. mundi. Criso. O im
pia cecitas. cōtaminari timēt alieno habita
culo: et innocētis sanguinē fundere nō verē
tur. Similes illis sunt quidā facientes sibi
cōsciētias de leuib⁹ peccatis: q̄ tñ grauiora
madere nō formidāt. Accusabant aūt dñm
ihesum de quattuor. Primo qr phibebat tri bu
tum dare cesari: vt ex hoc pylat⁹ q̄ recepit ta
le tributū moueretur cōtra eū. Secūdo q̄ di
cebat se regē. Pylat⁹ aūt primā accusatonē
nō reputans. qr forte dñm audierat dixisse
iudeis. Reddite q̄ sunt cesaris cesari: et que
sunt dei deo. sed qr secūda accusatio videba
tur derogare ptāti cesaris. ideo pylat⁹ voca
uit ihm seorsum et interrogauit eū dicēs. Tu
es rex iudeorū? Rñdit ihs dicens. dicis hoc
de te ipo. an alij dixerūt hoc tibi de me? Rñ
dit pylatus. Nunq̄d ego iudeus sum? gens
tua de q̄ nat⁹ es et pōtifices tui tradiderunt
te mihi: q̄ dixit q̄ dicis te esse regē iudeor.
Rñdit ihs dicēs. Regnum meū nō est de hoc
mūdo. id est terrenū. sed celeste. Dixit pylat⁹.
ergo rex es tu. Qui ait. tu dicis. Pylat⁹ au
diens q̄ regnū suū nō esset de hoc mundo.
nō curauit istā accusationem sicut nec primā
curauit. tunc pylat⁹ exiēs de pretorio ad iude
os dixit. Ego nullā cām mortis inuenio in
isto hoie. Tunc iudei allegabant tertiā accu
sationē dicētes. Ipse sua doctrina noua cō
mouit. id est peruertit a via veritatis populū
per vniuersam iudeā. incipiēs a galilea vsq̄

hac. Cum autem audisset pilatus q galileus
esset. et de iurisdictione herodis. tūc misit eū
ad herodē regē galilee. q tūc tpis erat in ie
rusalem vt eū iudicaret scḋm iudiciū suū. he
rodes aūt viso ihesu gauisus est valde qz ex
multo tpe cupiebat eū videre. eo q multum
audierat. s. de miraculis et doctrina eius. et
etiā qz sperabat se ab eo aliqḋ signū videre.
et interrogauit eū multis sermonibus. Etiā
iudei accusabant eū in multis: sed xp̄s neqz
herodi neqz iudeis eū accusantibus respon
dit. Iō ne vtilitas sue passionis impediret.
Si enī rndisset herodi tūc eū herodes libe-
rare poterat. Cū g̃ xp̄us nullū signū faceret.
nec herodi rndere vellet reputauit herodes
eū fatuū. et spreuit eū et repulit eū a se. et i sig-
nū fatuitatis induit eū herodes veste alba τ in
dicta et derisoria. et remisit eū ad pilatū vt cū
eo faceret qḋ vellet. Et ob hanc cāz herodes
et pilatus facti sunt amici. qui prius erant
inimici ad inuicē. Cū ergo xp̄s reductus essz
ad pilatū. conuocatis iudeis dixit. Nullam
cām inuenio in hoīe isto ex his in quib⁹ euz
accusastis. sed neqz herodes. supple reperit
eū dignū morte. Nā remisi vos ad illū. emē
datū g̃. i. flagellatū eū dimittam. sequit̃ in io
hāne. Pilat⁹ volens liberare xp̄m dixit iu-
deis. Est vobis cōsuetudo vt vnū vinctum
dimittā vob in pasca. habebat aūt tūc vnuz
vinctū qui dicebatur barrabas. et erat ppt
homicidiū incarceratus. Cōgregatis g̃ illis
dixit pilatus. Quē vultis de duob⁹ his vo-
bis dimittā. barrabā an ihm qui dr̄ christus.
Sciebat enī pilatus q ppter inuidiā tradi-
dissent eū. i. obtulissent. Principes autem sa
cerdotū et seniores psuaserūt pplis vt pete-
rent barrabā. s. latronem. et iesum. s. innocē
tē interficerent. Cū ergo deliberassent. pila-
tus cōsiliū interrogans dixit. Quē vultis de
duobus dimitti? Et illi clamantes dixerunt
barrabā. Putabāt eī scḋm Chriso. se posse
astruere q iesus deterior esset latrone. Pyla
tus aūt dixit. Quid tūc faciam de ihū q vo-
catur xp̄s. Dicūt oēs. crucifigatur. ait ill' pre
ses. Quid enī mali fecit. At illi magis clama-
bant. crucifigatur. Vidēs igit̃ pilatus qz ni
hil pficeret in liberatione xp̄i volens popu-
lo satisfacere. et vt vt eos cōpesceret a psecu-
tione xp̄i fecit dn̄m virgis flagellari et illudi.
et hoc fecit scḋm Chriso. vt iudei saciati fla-
gellis xp̄i cessarēt eū ꝑlius psequi. et iō milites
pilati exuentes ihesum p̄mo alba veste qua
eum herodes induit quā adhuc habuit. Se
cundo ligauerunt eū durissime ad quandaz
colūnam. Tertio flagellauerunt eū acerrime
flagellis. ita q sibi sanguis suus preciosissi-
mus p totū corpus suū deflueret. et sic vul-
neratus fuit p totū corpus. Unde Ambro.
Superaddebant plagam sup plagam. liuo-
rem sup liuorem. quousqz tā ipī q inspecto
res fatigati iuberent eū solui a colūna. Hec
oia xp̄s libenter p nobis et patiēter sustinu-
it. qḋ nos p eo? His penis peractis iudei sua
serunt militibus. i. ministris pilati. vt illude
rent ei tanq̄ regi fatuo. Et p̄mo ministri in-
duerunt eum antiquo purpureo indumēto
in derisum et cōtemptū. Scḋo plectētes co
ronam de spinis acutissimis. quam imposu
erunt capiti eius p dyademate regali irriso-
rie. Et dicit̃ illa corona ex iuncis marinis fu-
isse. qui sunt acutiores spinis nostris. et vo
lunt quidā q hāc coronā cū magnis lignis
sibi acriter impresserunt. et fuit ad modum pi
lei. Jero. Quasi mille puncturas in facie et
capite suo percepit a corona. Et ergo scḋm
Bern. Os dn̄ici capitis pforauerut et vsqz
ad cerebrū puenerūt. Tertio dederūt ei arun
dinem in dexteram eius p sceptro. Quarto
genuflexi ei illudebant dicentes. Aue rex iu
deor. colaphizantes et expuentes in euz. q
illusio fuit sibi multū penalis scz eum ado-
rantes vt deum et salutantes vt regem. cala-
phizantes eum et spuētes in eum vt fatuuz
et vilem ac cōtemptibilem psonam. Quinto
accipiebant arundinem τ pcutiebant caput
eius vt spine fortius capiti infigerētur. et h⁹
fuit valde lesiuū dn̄o nostro ihesu xp̄o. Veri
simile est q tantus sanguis p spinas de ca-
pite eius extractus largit̃ fluebat in frontez
et genas et collum eius. ita vt apparebat q̄-
si leprosus. et sanguis et sputum faciebāt eū
leproso similem. vn̄ Esa. liij. Et nos reputa
uimus eum quasi leprosum. His pactis ad
duxit pylatus foras ihesum ad iudeos. Exi
uit ergo ihs de ptorio portans spineā coro-
nam et arundinē in manu. et purpureum ve
stimentū antiquū. Et dicit eis pilatus. Ecce
hō. ecce rex vester. Iudei aūt vidētes ihm
sic coronatum et flagellatum. clamabāt. Tol
le tolle crucifige eum. Et ad hoc ipsi alios
vulgares. prouocabant quasi dicerent. Hec
pena non sufficit nobis, sed crucifigatur.

Respondit eis pilatus. Quid enim mali fecit. At illi magis clamabant. Crucifige eum. dixit eis pilatus. Accipite eum vos et crucifigite. responderunt iudei. Nobis non licet interficere quenquam. Tunc iudei accusabant eum de quarta causa dicentes. Nos legem habemus et secundum legem nostram debet mori quia filium dei se fecit. unde Leuit. xxiiij. precipitur quod blasphemi occidantur. et tale crimen imponebant christo quod filium dei se nominauit. Cum autem pilatus audisset hunc sermonem magis timuit et egressus pretorium dixit [illegible] intro et dixit ad ihesum. unde es tu? Ihesus autem non dedit ei. dixit ei pilatus. mihi non loqueris. Nescis quia potestatem habeo crucifigere te. et potestatem habeo dimittere te. Respondit ei ihesus. Non haberes in me potestatem ullam: nisi tibi data esset desuper. i. a deo. propterea qui me tradidit tibi maius peccatum habet. Et ex illo querebat rex pylatus dimittere illum. Iudei autem hoc intelligentes clamabant dicentes. Si hunc dimittis non es amicus cesaris. Omnis enim qui se regem fac. contradicit cesari. Cum igitur pilatus audiret hos sermones. i. minas de indignatione cesaris plus timuit hominem. i. cesarem offendere quam christum innocentem occidere. ergo adduxit ihesum foras et sedit pro tribunali. et eo sic sedente misit ad eum uxor sua dicens. Nihil tibi et iusto illi. Multa enim passa sum hodie per visum. i. in somno propter eum. Et dicit Nico. de lyra. quod diabolus apparuit uxori pilati inducens eam terroribus ad liberationem christi ne per eius mortem perderet suam potestatem. et utrumque impediret salutem et liberationem. Sed pilatus insistit ihesum in iudicio assistit. Et dixit iudeis. Ecce rex vester. tunc illi clamabant. Tolle tolle crucifige crucifige eum. Tunc enim tempus mortis crucis erat turpissima. dixit eis pilatus. Regem vestrum crucifigam? Responderunt iudei. Non habemus regem nisi cesarem. scilicet romanum. Videns autem pilatus quia nihil proficeret. sed magis tumultus fieret in populo. Accepta aqua lauit manus suas coram omni populo di. Innocens ego sum a sanguine iusti huius. vos videritis. Audientes hec iudei dixerunt. Sanguis eius super nos et super filios nostros. Audiens autem pilatus quod crimen vellent super se recipere atque ostenderent imperatori romano subiecti esse: tunc dedit sententiam ut christus crucifigeretur. unde in eadem hora duos latrones sic ad mortem iudicauit. Sciendum quod pilatus conabatur christum liberare quinque modis. Primo in hoc quod ipsum ad herodem misit. Secundo quia excusauit eum per herodem. Tertio in hoc quod dixit corripiam ergo illum et dimittam. Quarto per personarum adequationem scilicet barrabe et christi. Quinto per sue dilationem. sed male fauit. quia plus cesarem quam deum timuit. Etiam notandum quod pilatus fecit sicut olim consuetudo fuit quando aliquis innocens fuit in aliqua re tunc manus coram hominibus lauit. sed tota aqua maris non poterat lauare pilatum quin nocens erat. et hoc triplici ratione. Prima quia sciuit quod per inuidiam tradidissent eum. Secunda quia dixit non inuenio causam mortis in eo. Tertio quia potestatem habuit dimittere vel crucifigere eum propter quod tenebatur eum tanquam innocentem liberare ex officio iudicis. Data igitur sententia christum a pilato. suscipientes eum milites presidis. Primo induerunt eum vestibus suis vt homines eum melius cognoscerent in sua veste. et sic maiorem verecundiam susciperet coram hominibus aspicientibus. Secundo imposuerunt ei crucem ponderosam et longam super humeros eius. Sancta Brigida et Ansbel dicunt quod crux christi xv pedum fuit in longitudine. Tertio associabant sibi duos latrones secum damnatos qui cum eo ibant. vt ex eorum societate magis diffamaretur. Cum autem christus per medium urbis duceretur cum latronibus multitudo maxima proximorum tam iudeorum quam gentilium sequebantur eum. Quidam plangebant suam innocentem mortem quidam illudebant et insultabant ei gaudentes de morte et passione eius. Quidam forte ratione curiositatis, vt viderent si de pena se liberaret. vel si moriens aliquod miraculum faceret. et ad quem finem deueniret. Queritur vtrum maria mater christi presens fuerit cum christo? Respondetur quando christus fuit captus flagellatus. coronatus. tunc mater christi non fuit presens. quia iudei de honestate affecit matrem propter filium. sed quando exiuit portando crucem propriam tunc mulieres deuote stabant iuxta portam ciuitatis. et non est dubium quin maria mater christi inter illas fuerit. quia dicit bea. Bern. in quadam auctoritate quod ipsum vsque ad crucem secuta fuit. Et quando matrem vidit cum ceteris mulieribus stantem. Et etiam quia fatigatus et debilitatus fuit propter penas et afflictiones preteritas tota nocte et etiam de die sibi illatas quod lento gradu incederet. et sic infra crucem inclinauit se ad terram et amplius crucem portare non poterat. Et dicitur quod in eodem loco sancta helena mater constantini imperatoris quando visitauit terras

sanctam et sepulchrum christi cõstruxit sibi
vnam solennẽ ecclesiam in honore btẽ Ma
rie virginis. Tũc ministri pilati coegerũt quẽ-
dam noĩe symonẽ patrẽ rufi et alexandri ve
nientẽ de villa cũ do ad ciuitatẽ vt portaret cru
cem post ihm. Nam lignũ sancte crucis ita p-
probanũ reputabatur vt nullus iudeorum portare vel
let nec etiã tangere. Sancta brigida dicit q̃ g
ui pondere crucis dñs septies quinquies cecidit.
Considera hic q̃ta sit passa mater xp̃i virgo
maria in corde suo. cũ sic videret filiũ suũ ple
nũ doloribus et cõtumelijs incedẽtẽ et cru-
cem baiulantem. pie creditur q̃ multas lacri
mas feruidas ex oculis virgineis per genas sa
nas fuderat. Verissime sciẽdũ q̃ in omni passio
ne et tristitia nullũ signũ impatientie ostẽdit
in passione xp̃i. Tunc dixit ihs mulieribus lu
gẽtibus. Filie syon nolite flere sup me sed su-
per vos ipsas flete et sup filios vr̃os quia veni-
ent dies in quibus dicẽt: Beate steriles que
non genuerũt et vbera que non lactauerunt
Et sic factũ est in tpe destructionis hierusalẽ
xlij. an. post passionẽ et ascẽsionẽ xp̃i cũ Titus
et Vespesianus romani pontifices hierusa
lem destruebãt et mr̃es filios proprios come
debant et q̃. xxx. iudei vendebant pro vno de
nario, sicut pro. xxx. denarijs vẽditus fuit do-
minus noster ihs xp̃us. Josephus dicit q̃
vndecies centenamilia fame et gladio peri
erũt et nonagintaseptẽmilia vẽditi sunt et di
spersi. et verificata est illa maledictio quan-
do dixerũt pilato. Sanguis eius sup nos et
sup filios nostros. Et illã plagã xp̃s fleuit
in die palmarum vt dr̃ Lu. xix. Vidẽs ihs ciui
tatem fleuit sup eam et in signũ huius dixit
filie hierlm nolite flere tc. Cũ igitur venis
sent ad locũ caluarie deposuerũt crucem sup
terram postea exuerunt eũ vestibus suis. et
nudus stetit ante crucẽ corã oĩ pplo et ex illa ex
utione dolor ipsius renouatus est. quod in
hoc ppendi põt. quia q̃n aliquis pannus extra-
hitur de vulneribus violẽter qui in eo compa-
ctus est. dolor eius innouat. sic fuit cũ dño
nostro ihu xp̃o. O q̃tus dolor erat tũc i cor
de marie mestissime matris eius cũ oculis su-
is videret filiũ suũ sic nudatũ corã oĩ po-
pulo. sic vulneratũ et plenũ doloribus vt habe
tur ex Anselmi. in virginali planctu. q̃ maria
velamẽ sui capitis accipiẽs circũligauit lum
bos eius. Deinde scd̃m reuelatõem sctẽ bri
gide xp̃m eleuauerũt et ipm crudelissime su
per crucem iactauerunt ita q̃ omnia vulne-
ra eius de nouo cruentare ceperũt. prius eñ
fecerũt foramina in cruce. et tũc primo vnũ
clauũ ad manũ eius incusserũt adeo spissus
q̃ tunc sanguis non potuit emanare ita vul
nus clauo replebat. Postea q̃n volebant al
terã manũ affigere inuenerũt q̃ brachiũ eius
sic foramen attingere non poterat. ob hoc li
gato fune ad brachiũ cũ violẽtia traxerũt et
similem clauũ eidem manui incusserunt. Et
dicit quidam doctor q̃ foramen pedũ etiam
excessit longitudinẽ corporis xp̃i. ideo etiã funi
bus ipm trahẽdo nimis prolongauerũt vt pe
des foramini coaptarent. Ideo propter hãc vio
lentiam tractionis mẽbra xp̃i adeo distincta
sunt q̃ coste et ossa numerari poterãt. Iuxta il
lud quod an̄ pphetisatũ ẽ ps. xxi. Foderunt eñ
manus meas et pe. m. dinu. o. ossa mea. mõ
illam penalẽ extensionem qualiter xp̃s pro te
expansus et tractus fuit in cruce quotidie in
spice cum deuotione et cõpassiõe cordis tui
Nam legitur q̃ cum quedam psona deuota
in quadam reuelatione interrogaret a xp̃o i
quo xp̃s magis pro nobis doluisset Respõdit q̃n
extẽsus fuit in cruce vt omnia ossa eius nu-
merari poterãt. et quicũq; mihi pro illo dolore
gratias egerit. ita gratũ obsequiũ mihi pstã
bit ac si oĩa vulnera mea vnguẽto preciosissi-
mo deliniret. Postea eleuauerũt xp̃m i cru-
ce et scd̃m Brigidã. Pessimi crucem leuan-
tes ad terram relabi fecerũt et sic claui ex illo
casu quasi exiuerũt. et ipsi clauos iterũ percus-
serũt. et sic erexerũt crucẽ secũdario in subli
me cũ clamore et posuerũt in foramen quod pa
rauerũt et miserũt tam fortiter intus cadere
q̃ oĩa vulnera eius apta et renouata fuerũt
Itẽ nota q̃ crux xp̃i solũ cõstabat ex duobus
lignis scz hasta et transuerso et hinc ẽ q̃ non
haberet vbi caput suũ reclinaret. sed pilatus
supposuit tabulam vnicã ei in q̃ erat titulus
scriptus. Jhesus nazarenus rex iudeorum. Et
pontifices iudeorum dixerũt pilato. Noli scri-
bere q̃ sit rex iudeorum. sed quia dixit rex sum iu
deorum. pilatus rñ. dicẽs. Quod scripsi scripsi. et cũ
xp̃s sic pẽderet in cruce plenus doloribus.
tunc iudei blasphemabant eum mouẽtes ca
pita sua et dicentes. Vah qui destruis tem
plum dei et in tribus diebus illud reedifi-
cas. Silr̃ et principes sacerdotũ illudebant
ei cum scribis et senioribus dicẽtes. Alios
saluos fecit seipm saluũ non potest facere. S:

si rex israel est descendat nunc de cruce et credi
mus ei. Has irrisiones et cõtumelias xp̃us
patiẽter ꝓ nob sustinuit et nihil rñdit. Sequi
tur scdm Math. A sexta hora tenebre facte
sunt vsq3 ad horã nonã sup vniuersam terrã
et sol obscuratus est scdm Lu. Rõ qz sol iu-
sticie ihs xp̃s patiebatur innocentẽ mortem
in cruce. Idcirco sol iste visibilis factori suo
cõpatiens lucis sue radios occultauit Chri-
so. Sol obscuratus est nõ enĩ poterat ferre
creatura iniuriam sui creatoris. Et ꝑplus vi
sis tot signis tũdentes pectora sua recesserũt.
Septẽ verba sunt q̃ xp̃s ꝓtulit pẽdẽs in cru
ce. et post recessum populi ihs xp̃s dñs no-
ster pẽdẽs in cruce ꝓtulit ista septẽ vba que
cordibus hoim sunt deuote imp̃mẽda. Pri
mum vbum. Pater ignosce illis qz nesciunt
quid faciũt. et exauditus est. qz virtute illius
orõnis postea vna die ꝯuersa sunt tria milia
iudeoꝝ. Act. ij. et alio die. v. milia iudeorum.
Act. iiij. Ergo hodie exẽplo xp̃i ꝓ oibus ini
micis nr̃is orare debemus. eisq3 de cordib⁹
nostris totaliter indulgẽdo. Post h⁹ latro
a sinistris noie Iesmas. blasphemauit dñs
ihm dicẽs. Si tu es xp̃s saluũ fac teipsuz et
nos. Et alter a dextris noie Dismas increpa
uit eũ dicẽs. Neq3 tu times deũ cũ sis nobis
cum dãnatus vsq3 ad mortẽ. nos quidez iu-
ste. qz digna factis recipimus. i. talẽ mortez
bñ meruimus. Hic bo non. qz nihil mali fecit
et cõuersus ad ihm dixit. Memẽto mei do
mine dũ veneris in regnũ tuũ. Luc. xxiij. ꝓ
tulit scdm vbũ. di. Amẽ amẽ dico tibi hodie
mecũ eris in pa̾dẏso. i. aia tua erit mecũ vbi-
cũq3 ero. et videbit diuinitatẽ meã. Stabãt
aũt iuxta crucẽ maria mr̃ xp̃i et sorores matris
eius. s. maria cleophe et maria mater filioꝝ
zebedei et maria magdalena et iohẽs. Cũ er
go ihs vidisset mr̃em suã et discipulũ suuz
quẽ diligebat. s. iohẽm. dixit mr̃i sue. Mr
et non mater. qz plus eam lesisset. Ecce fili⁹
tuus. Deinde dixit discipulo. Ecce mr̃ tua.
q. d. Recõmendo tibi mr̃em meã. teq3 ei i fi-
liũ tribuo. i. tu retine eam in tua custodia. et il
lud est tertiũ vbum xp̃i in cruce ꝑ qd instru
it nos parentes nostros añ mortẽ et post mor
tem diligere. Et maria nõ recessit vsq3 more
retur filius eius in cruce. Postmodũ in p̃n-
tia mr̃is et hoim circũstantiũ clamauit i cru
ce. Hely hely lamasabatani. hoc est de⁹ me⁹
de⁹ me⁹. vt q̃d dereliquisti me. Et hoc erat

quartũ verbũ xp̃i in cruce pendẽtis. Per h⁹
docet nos in angustijs et tribulatõibus et i
infirmitatibus corpis et anime ad deum ꝛ nõ
ad phitonissas recurrere. Post hoc vt consu
maretur scriptura que de eo scripta erat i ps
lxviij. Dederunt in escam meam fel et in siti
mea ꝛc. Dixit sitio. Et hoc erat quintũ vbũ
in cruce. Sitiebat autem xp̃s dupliciter scili
cet sp̃ualiter salutem humani generis. Un-
de Bern. Dñe quid sitis. certe salutem nr̃az
qz ꝓpter hoc venisti in mũdũ. et etiã corpa
liter. qz naturale est hoim morientiũ sitire rõ
ne anxietatis. Sequitur. Et statim currens
vnus accepta spongia impleuit eam aceto ꝛ
circũponens ei ysope po cũ arũdi. ac obtulit
ori eius. cum ergo accepisset ihs acetũ dixit
Consũmatum est. Et hoc erat sextum verbũ
q. d. Cõsũmatũ ẽ quicq̃d ꝓphete de me di-
xerunt. Consũmatum est opus redemptõis
humani generis. Consũmatum est op⁹ pas
sionis mee. qz tantas penas sustinui ꝙ am
plius viuere non valeo. Cum ergo dixisset cõ
sũmatum est. tunc iterum clamauit voce ma
gna dicens. Pater in manus tuas commẽ-
do spiritum meum. Et hoc est septimũ vbũ
et vltimum in cruce. Et hoc dicto inclinato
capite tradidit spũ. Hic quilibet dicat chri-
sti expiratõni vnũ pater noster. Item septez
fiunt hodie in ecclesia que alijs diebus non
fiunt in anno. Primũ est ꝙ hodiernũ officiũ
non habet p̃ncipiũ neq3 finem sicut alia of-
ficia habent ꝑ totum annũ. qz hodie ille pa
titur qui est p̃ncipiũ et finis. Apocal. i. Ego
sum alpha et o p̃ncipiũ et finis. Secundũ ẽ
ꝙ hodie cões orationes fiunt ꝓ papa. ꝓ re-
ge. ꝓ epo. ꝓ cl'icis ꝓ laicis. et ꝓ oi g̃du ecce
et ꝓplo catholico. Etiã orat hodie ꝓ infide
lib⁹. paganis hereticis et etiã ꝓ iudeis. et g̃ qn
cũq3 hodie sacerdotes flectũt genua. tunc et i-
am oẽs xp̃ifideles debẽt flectere genua ꝛ de-
uote inuocare dñm nr̃m ihm xp̃m. Itẽ sciẽ-
dũ ꝙ sanctus Bern. dicit. ꝙ in memoriam
derisionis et adorationis iudeoꝝ in corona
tione ihu xp̃i ecclia in parasceue qñ ꝓ vniuer
so statu fideliũ et ifideliũ genuflectẽdo orat
tunc ꝓ ipsis iudeis sine flectione solet orare
Et non immerito. qz si xp̃us ihus adhuc in
terra ambularet hodierna die iudei ip̃m fe
cundario crucifigerent. qd ostẽdit in illis iu-
deis qui in die parasceues ceream ymaginẽ
crucifixi flagellauerunt et cruci affixerunt.

et lancea ꝓdiderunt. et marie matri xp̄i con
questa est de ipsis. Exemplū hoc q̄re in prō-
ptuario. clvi. P. Itē sciendū q̄ in dieb⁹ dn̄i
ce passionis nō debēt iudei in publicū ꝓdi
re. et etiā in die parasceues nō debent habe-
re ostia et fenestras aptas. vt p̄z extra de iu
deis. c. Sola sup his. Itē sciēdū q̄ nos ho
die oram⁹ ꝓ iudeis vt deus illuminet eoꝝ
corda. sed ipsi ꝑsequunt̄ nos et maledicunt
nobis. Unde habet̄ in li. iudeorū q̄ vocatur
talmorh. Optimū xp̄ianoꝝ occidere melius
est q̄ caput serpētis cōterere. et in eodem li-
bro habetur q̄ omnis maledictio prohibi-
ta est iudeis: nisi ecclesie. Tertiū crux adora-
tur et osculatur hodie a xp̄ifidelib⁹ in signū
q̄ sumus reconciliati deo patri per passionē
filij sui. Quartū hodie ecclesias visitamus:
et hoc propter nouē ductiones xp̄i. Prima
fuit de monte oliueti vbi captus et ligatus:
ductus fuit ꝑ vallē iosaphat ad annā. Se-
cunda de domo anne ad cayphan. Tertia
mane. scz feria sexta hora prima ad pylatū.
Quarta a pylato ad herodē. Quinta iterū
ab herode ad pylatum in veste alba. Sexta
quando milites pylati duxerunt eum intro
in atriū vbi fuit flagellatus. coronatus. et
arundine in capite percussus dicentes. Aue
rex iudeoꝝ. Septima quando pylatus du-
xit eum foras pretoriū dicens. Ecce homo.
Ecce rex vester. Octaua quādo ad tribunal
fuit ductus et ad mortem sententiatus. No-
na quando fuit ductus extra ciuitatē ihrl'm
ad locū caluarie vbi fuit crucifixus. Istas
nouem ductiones debemus hodie premedi
tari quando visitamus ecclesias. Quintum
q̄ hodie exaltatur crux et cātatur ter. Popu
le meus q̄d feci tibi: aut quid molestus fui
tibi. Et tria dona obijciuntur iudeis que fe
cit eis de⁹. Primo q̄r liberauit eos de egyp-
to. Secūdo pauit eos māna q̄draginta an-
nis in deserto. Tertio duxit eos in terrā opti
mā. vnde merito regratiari debuissent sibi.
Un̄ cōqueritur de eis xp̄s in ps. xxxiij. Retri-
buebāt mihi mala pro bonis. Sextū q̄r ho-
mies cōmuniter hodie incedūt nudis pedi-
bus: et etiā sine lineis. Et inclinato capite in
signū ꝯpassionis xp̄i. Nec homies cōsueuerūt
hodie ridere ꝓpter fletum xp̄i. quod tñ plu
res ribaldi nō aduertūt. de quibus xp̄s cō-
queritur Esa. xlix. Inuacuū laboraui sine cau
sa et vane ⁊c. Septimū q̄r hodie artum ieiu

nium seruatur. q̄r xp̄s nihil gustauit in cru
ce nisi acetum et fel. ergo laudabile est hodie
ieiunare in pane et aqua. et si quis propter de
bilitatē corporis nō potest. tñ aliqualē absti-
nentiā habeat a q̄busdā cibarijs voluptuo-
sis. vt piscibus vel alijs. Ista debēt nos ho
die inducere ad fletum. Primo q̄ xp̄us fle-
uit ꝓpter corporis passionem et vulnerum do
lorem. Ad Hebre. v. Cū clamore valido ⁊c.
Itē amare fleuit ꝓpter infructuositatē sue
passionis. q̄r multi sunt ingrati et reddunt
se indignos merito passionis xp̄i. vnde con
queritur Esa. vt supra. inuacuum laboraui ⁊c.
Secūdo fleuit hodie beata ṽgo maria ma-
ter xp̄i ꝓpter cōpassionē sui filij. q̄r oia vul
nera q̄ xp̄us sustinuit in corpore. ipsa in corde
sustinuit. ergo plus est q̄ martir. nā tristissi
ma mater fuit hodie. q̄r vnicus filius eius
hodie innocēter passus est. et etiā q̄r p̄sens
fuit et impotens ad subueniendum sibi nec
haustū aque porrigere sibi potuit. cum dice
ret in cruce filius eius. Sitio. hodie gladi⁹
doloris pertransiuit animā eius. Tertio fle-
uit petrus Luce. xxij. Egressus foras fleuit
amare. Quarto oēs apli. Un̄ canit̄. Tristes
erāt apli de nece sui dn̄i. Quinto turba mu
lierū ipsum sequentiū. Un̄ dixit eis xp̄s. Fi
lie ihrl'm nolite flere super me ⁊c. Sexto q̄r
sol obscuratus est. vn̄ Enso. Sol obscurat⁹
est. Non enī ferre poterat creatura iniuriam
sui creatoris. Septimo t̄ra hodie mota est.
Octauo sepulcra mortuoꝝ hodie apta sunt.
Nono petre scisse sunt. Decimo velū templi
scissum est a sūmo vsq̄ deorsū. Undecimo
q̄r altaria hodie denudata sunt: et significāt
xp̄m qui hodie denudatus fuit ante crucē
stans: et postmodū nudus pendēs in cruce
corā oīm pplo. Duodecimo tabule pulsant̄.
et significāt strepitū iudeoꝝ q̄ cū gladijs et fu
stib⁹ cōprehēderunt dn̄m. Et etiā significāt
clamorē xp̄i in cruce. Math. xxvij. Clamās
voce magna emisit spm̄. Itē sciēdū ex quo
illa iam enumerata hodie fleuerūt passionē
xp̄i. tūc nos magis debem⁹ cōpati dn̄o nr̄o
ihu xp̄o: et flere passionē ei⁹ ꝓ q̄b⁹ hodie ip̄e
passus est. et nob̄ maximā et supexcellētē cha
ritatē ostēdit. vn̄ Ioh. xv. Maiorē charitatē
nemo h̄z ⁊c. et ē bonū signū salutis q̄ hodie li
bēter et deuote audiūt p̄dicare passionē xp̄i: et
salubriter passionē xp̄i memorādo flent. math.
v. Beati q̄ lugēt. et q̄cūq̄ hodie deuote salubrit̄.

ter et pie fleet p totū ānū maiorē grāz ad xpi passionē mēorādo ꝯpatiēdo et flēdo hēbūt. Et q̄ hodie aridus est timendū est ꝙ p totū annū aridior inueniat. Et insup est malū signū q̄ hodie non cōpatit nec flet cū xpo: nec aliquā afflictōnē suo corpi īponit. vñ Leui. xxiij. Aīa q̄ hodie afflicta nō ē. Imo timēdū est ꝙ talis aridus nō est ī grā nec mēbrū xpi. qꝛ naturaliter membrū cōpatit capiti. Modo scdm apl'm. Xp̄s est caput ecclie: et nos mēbra. Insup naturale est fedus sāguinis q̄n pater et mater tribulant et flēt vel q̄ō mai' est q̄n flagellarent et sanguinē propriū funderēt innocēter. tūc filij et filie naturalit cōpaterent: et etiā flerēt cū suis charis parētibus. Modo debet xpm q̄libet nostrū plus diligere q̄ patrē et matrē. qꝛ maiorē charitatē et plura beneficia tibi exhibuit quē vides hodie p te captū. ligatū. flagellatū. coronatū. consputū. illusum. crucifixū. et occisum. Idcirco merito cōpati et flere debes hodie cū xpo. Et tales lacrime passionis xpi sunt xpo dulcissime. Vñ ondit in quadā vgine cui' lacrimas xps recepit et perunxit pectus suū cū ipsis lacrimis. Hoc exemplū quere in promptuario. xxviij. P. Sed diceres quid faciet' est q̄ fleret libenter hodie et nō potest. Rñdet ꝙ debet seipm cogere ad fletū puniēdo et flagellādo corp' xpprm: et hoc est bonū et laudabile. Et si nec sic pōt cogere ad fletū se. tunc xps recipit voluntatē pro facto. Vñ Augu. Coronat de' intus volūtatē vbi nō inuenit facultatē. Itē sciendū ꝙ nihil ē deo accepti' et homini etiā vtili' q̄ frequens meditatio passionis xpi. Unde Albertus magnus doctor theologie. Simplex recordatio seu meditatio passionis xpi plus valet q̄ si integrū annū ieiunaret qs in pane et aqua: vel q̄s quotidie virgis et flagellis cederetur vsq ad effusionē sanguinis. vel si quotidie legeret vnū psalteriū. Vñ etiā Bonauē. Nihil in aīa ita opat vniuersalē satisfactionē sicut meditatio xpi passionis. Sed diceres quē honorē debeo exhibē passioni xpi. Pro quo sciendū scdm iordanū ꝙ quicūq quotidie dix. xv. p̄ nr̄ p totū annū [illegible] pat noster ꝙ anno cōpleto cuilibet vulneri xpi dixit tm̄ vnū Pater noster. ita ꝙ tot sunt vulnera xpi quot sunt dies in anno quindecies accipiendo quālibet plagā flagellatōis pro vno vulnere. et puncturam cuiuslibet spine pro vno vulnere. Que quidē oratio multū efficat esse phibetur. Vñ Bern. in sermone quodā in persona xpi. O homo vide quid pro te patior non est dolor sicut quo crucior ad te clamo qui p te morior vide penas quibus afficior. vide clauos quibus cōfodior. cū dolor tantus sit exterior: interior est tāto grauior quāto te ingratiorē experior. Item sciendū ꝙ qsicūq pertransis imaginē crucifixi in publica strata siue in ecclesia. vel etiā in quocunq loco. tunc reuerentiam exhibe dn̄o nr̄o ihesu xpo. et cōsidera hoc ꝙ habet caput inclinatū ad osculandū. brachia extēsa ad amplexandū. pedes affixos ad tecum manendū. Vñ Augu. in li. de virginibus. Xp̄us habet caput inclinatū ad osculandū. Cor apertum ad diligendū. Brachia extensa ad amplexandum. Totum corpus expositum ad redimendum. Sed pchdolor infideles quidam heretici hoc nō faciūt q̄ imagines xpi et marie virginis et sanctorū destruūt. Cōtra hoc habet in decre. Imagines sanctorū nō sunt contēnende sed venerande de conse. dist. iij. c. Venerabiles. Ex his iam dictis patet ꝙ laudabile est habere crucifixum in domo circa mensam vel circa lectū. vt qsicūq intueris crucifixū gratus sis dn̄o nostro ihū xpo qui te in cruce redemit. Vltimo sciendū ꝙ oēs hoīes debēt diligere et meditari passionē xpi. qꝛ quicunq venerat passionē xpi firmā spem debet habere ꝙ passio xpi non frustrabitur in eo. Vñ Criso. sup Math. Omnis sal' hoīm in xpi morte posita est. Nam passio xpi trahit hoīem a proposito peccādi: et a ptāte diaboli in pñti vita. qd ostendit in illo iuuene qui iuit ad peccandū: et xps ei ondit vulnera. Hoc quere in promptuario. xxv. P. Itē passio xpi liberat hoīem ab eterna dānatione. hoc ondit ī illo qui quotidie de sero et de mane dicebat titulū illū. Ihu nazarene rex iudeorū miserere mei. hoc exēplū qre ibidē. xxij. P. Itē passio xpi succurrit hoīb' in extremis. Exēplū de abbatissa q̄ fecit xpi passionē sibi legi in agone ib. de. xxxij. P. Postremo notandū ꝙ si sacerdoti q̄ habet pdicare xpi passionē placet facere duos sermones. tūc pñtē passionē pōt diuidere in duos sermones. Primus sermo erit a pncipio illi' sermonis vsq ibi. Qualit passio xpi a iudeis fuit incohata cōcludēdo cū illo exēplo vbi iudei imaginē

crucifixi cum pedibus cōculcauerūt. et cun-
cta obprobria dñice passionis renouauerūt
Hoc quere in pmptuario. xliiij. P. Si autē
vult breuiter pdicare passionē xpi. tūc inci-
piat ibi. Mane aūt facto. z sic iterū tria erūt
dicēda. Primo q passus ē xpus illo die. Se-
cūdo que fuit ea q fiūt illa die et q nos ida
cere debēt ad fletū hodierno die. Tertiō sicut
xpus olim a iudeis occisus est et crucifixus.
sic hec quotidie crucifigit̃ a malis xpianis.
qd ostendit in balistario qui vulnerauit ima-
ginē crucifixi. Hoc q̃re in pmptuario. xliij. P
Itē i illo catholico q ppt linea camisia vul
nerauit imaginē crucifixi. hoc q̃re ibidē xliij.

De sancto Georgio. Sermo. xv. P

Bona sicut bo
n⁹ miles ihesu xpi. ij. ad Thimo.
ij. c. magnū est esse militē. sz ma-
ius bonū militē esse. sed maximū esse mil'tē
ihu xpi. Et talis fuit bea. Geor. cuius festuz
hodie celebramus. Vñ in p̃senti sermōe ad
honorem sancti georgij martiris tria sūt di-
cenda. Primo priuilegia sancti georgij. Se-
cūdo aliqua p nostra informatōne. Tertio
miraculū. Quantū ad p̃mū sciendū q beat⁹
georgius habuit septē priuilegia. Primū
qz est verus miles xpi et fortis miles in fide.
qz mortem nō timuit p defensione fidei. vñ
legitur de ipso q tpe Daciani cū tanta essz p
secutio xpianorū vt infra vnū mēsez. xvij. mi
lia martirio coronarentur qd videns fort' mi-
les xpi georgius tactus dolore intrinsec⁹ ex-
clamauit. Omēs dij gentiū demonia. dñi
nus aūt celos fecit. Et in hoc ostēditur cōstā-
tia illius militis. Scōm qz vicit draconez
qui significat diabolū. Draco enī est aīal val-
de nociuū. nocet enī flatu p aeris infectionez
et inde morbus pestilens generatur. sic dia-
bolus flatu suo. i. inspiratōne malarū cogi-
tationū i gnem diuini amoris extinguit cuz
hō ei cōsentit. Tertiū priuilegiū q ē filius
aplico qz ppter xp̃m oia tpalia reliquit. Naz
legit̃ de eo q cū esset diues oēs diuitias de-
seruit et eas pauperibus distribuit. et dei ser-
uitio se totaliter mancipauit. Quartū pri-
uilegiū q similis est beato iohanni aposto-
lo et euangeliste qui venenū bibit et nihil si-
bi nocuit. Simile legitur de sancto georgio
q quidā maleficus bis sibi venenū fortissi-
mum ppinauit. qd ipse ipm illo signo crucis
sine lesione aliqua bibit. Iuxta illud euāge
lij Marci. xvi. Si mortiferum quid biberit
zc. Quintum priuilegium q christus cum
multo lumine ad ipm descendit cum essz in
carcere positus et ipm dulciter confortauit.
cuius melliflua locutione ac visione sic con-
fortatus est vt p nihilo duceret cruciat⁹ sui
corporis. Sextum priuilegium q fuit ma-
ximus martir. Primo enī fuit in eculeo suspē-
sus et mēbratim corpus eius dilaniatuz cū
vngulis ferreis. Scōo plage et vulnera ei⁹
sunt cum sale confricata. Tertio facibus ad
latera eius appositis et sic crustus et crucia-
tus fuit. Quarto quidam magus et malefi-
cus venenū miscuit vino et sancto georgio
sumendū porrexit. Contra qd vir dei crucis
signum edidit hausitqz eo nihil lesionis sē-
sit. Rursum magus fortius venenum immi-
scuit qd vir signo crucis edito sine lesione ali
qua totum ebibit. quo mag⁹ viso ad pedes
eius cecidit et se fieri xpianū postulauit quē
mox iudex decollari fecit. Quinto iudex ius-
sit georgiū poni i rota gladijs bis acut] vndi
qz circusepta sed statim diuina potentia ro-
ta frangitur. et georgius penitus illesus in-
uenitur. Sexto iussit eum in sartaginem ple
nam plumbo liquefacto pnci. Septimo ius
sit eum p pedes suspendi et fumuz fecit fieri
sub capite eius vt sic suffocaret. Octauo iu-
dex fecit fieri vas quasi lagenam. et p totuz
clauis ferreis interius circūdari. et fecit euz
in illo vase volutari. Nono fecit eum trahi p
ciuitatem. Decimo decollari ipm iussit. Et
sic mortuus est circa annū dñi. cclxxviij.
Septimū priuilegium q p quibuscūqz ho
minibus orat. dñs ipm exaudit. Unde legi
tur de eo q cū decollari deberet flexis genib⁹
orauit dicens. Dñe ihesu xpe hoc oro vt ani
mam meam non separes a gratia tua et q̄cū
qz me in necessitate sua inuocauerit cū exau-
dire digneris. Et venit ad eū vox dicens q i
omnibus esset exauditus et sic fieret vt ora
uit. ps. xc. Clamauit ad me et exaudiam eū.
Quantum ad scōam ptem istius sermonis
sciendū q oēs hoīes tam nobiles. q̄ igno-
biles. tam diuites q̄ paupes sūt similes in
q̄tuor. Primo qz deus oēs hoīes creauit.
ps. xcix. Ipse fecit nos et non ipsi nos. et oēs
ab adam nati sumus et de eodem limo terre
omnes formati sumus. Secundo qz oēs
nudi nati sumus. Tertio qz omnes sumus

breuis vite et omnes habebimus eundem
finē. Et si hoc vis ꝓbare vade ad ossa mor
tuoꝝ et oñde mihi q̄ sunt ossa nobiliū ⁊ ru
sticoꝝ. s; nulla est dr̄ia. Quarto q2 oēs in no
uissimo die resurgem⁹ et añ tribunal xp̄i sta
bim⁹. vn̄ Ap̄ls. ij. Cor. v. Oēs nos manife
stari oꝫ añ tribunal xp̄i ⁊c. Ex quo oēs ho
mines sunt siles tūc q̄rit vn̄ nobilitas regū
militū baronū et alioꝝ nobiliū habuit ortū.
R̄ndet̄ ꝙ ex ṽtutib⁹. vn̄ prim⁹ rex filioꝝ isrl̄.
scꝫ Saul est electus a deo. q2 humilis fuit et
virtuosus. i. Regū. xv. Cū esses paruulus in o
culis tuis cōstitui te regē sup ppl'm meū isrl̄.
Silr̄ scd̄us rex fuit dauid qui etiā ꝓpter suā
ꝓbitatē elect⁹ est a deo. Vn̄ dicit de eo do
minus. Inueni virū scd̄m cor meū. et ex his
habet̄ ꝙ nobiles et ṽtutib⁹ cognoscēdi sūt
nō ex longis tunicis et magnis manicis et
incisuris multis q̄s gerūt in pal'ijs et tuni
cis. q2 alr̄ iā oēs mechanici et rustici essent
nobiles q2 oēs volūt portare scissuras i ve
stibus. Q̄d aūt nobiles debent esse virtuosi
et ꝑ ṽtutes cognosci oñdit Aresto. iij. politi.
Virtus et malicia determināt nobiles et ig
nobiles. Circa q̄d querit̄ que sunt ille vir
tutes ꝑ q̄s cognoscūtur nobiles. R̄ndet̄ ꝙ
sunt p̄ncipaliter tres. Prima est largitas ad
subditos et ad paupes. Vn̄ deus qui est no
bilissimus est largissimus. vt p3. q2 nō dat
nobis solū sua bñficia. s; etiā dat seipm̄ i sa
cramēto altaris. et in futuro vult seipm̄ nob
dare i p̄miū ꝑpetuū. Itēꝫ appatet in hoc sua
largitas ꝙ ip̄e solē suū facit oriri sup bonos
et malos et bñfacit bonis et mal' amic' et i
imic'. ḡ q̄ largitor est paupibus ille est nobi
lior. Hoc etiā p3 in aquila que est auis nobi
lior et ex nobilitate sua nō solū comedit p̄e
dam sed cōdunt al'ys auib⁹. s; petras. auari
cia. rapina. et exactiones in subditos sunt si
gna ignobilitat'. Scd̄a ṽt' est gratitudo et
cognitio bñficioꝝ dei et hoim̄. s. ꝙ deo sunt
grati in hoc ꝙ eos p̄ alijs hoibus honora
uit et sublimauit. Silr̄ grati debēt esse sub
dit' suis a quibus nutriunt̄. q2 ip̄i nō colūt
agros. nec serunt. nec metunt. nec laborant
in vineis nec triturāt. nec panem. nec carnes
nec pisces nec alia comestibilia sibi p̄parāt.
sed alij ꝑ ip̄is laborant. sicut rustici in agri
cām suos pastores. ꝑ mulieres sutores. sarto
res. ip̄is p̄parant necessaria corpis quo ad vi
ctū et vestitū. ergo suis subditis debent esse
grati et clementes et q̄to magis sunt grati
et pij suis subditis tāto nobiliores esse cog
scūtur. Sic ꝑ oppositū isti sūt ignobiles q̄
sunt austeri et ingrati et vilipēdunt subditos.
imo tales ignobiles sunt brut' aialibus. q2
aialia bruta recognoscūt illos qui eis bñfa
ciūt et in signū gr̄itudinis applaudūt ip̄is.
Tertia ṽtus est strēnuitas vt virilitas defē
dendi subditos. Vn̄ nouis militib⁹ dat̄ en
sis ꝓpterea vt viduas et orphanos et subdi
tos suos defendāt. q2 oīa mala ⁊ oīa dāna
q̄ fiūt in terra alicui⁹ militis ac p̄ncipis ꝑ ra
ptores vl' lusores et alios malefactores q̄b⁹
resistere posset redūdabūt in aiaꝫ suā. vn̄ dr̄
in decre. Nō defēdere quos defendēdo q̄s
suscipit execrabile ē. dis. lxxxvij. Irreligiosus
Sꝫ quidā defendūt subditos suos ab alijs
et postmodū ꝑ seipsos eos spoliāt exactionā
do ꝯ deū et iusticiā et sine cā rōnabili. ⁊ tales
tenent̄ ad restitōem si volūt saluari. vt hr̄ se
cūdū Guilh̄. ex de cōsue. in fi. et de hoc q̄re
exēplū in ꝓmptuario. li. D. Quantū ad ter
tiā p̄tē hui⁹ sermonis sciēdū ꝙ hodie festū
georgij deuote et solēniter celebrare debem⁹
et ip̄m tanq̄ singularē p̄ronū et potentē a
pud deū inuocare q3 p3 ꝑ tale exēplū. Vn
de legitur de eo ꝙ cū eductus fuisset ex ciui
tatem in locū decollatōis erat magnus cu
mulus cadauerū et ossium mortuoꝝ. Vn̄ il
li qui venerunt ad spectaculū. dixerūt Ecce
eq modo volum⁹ expiri ptāte dei tui. ꝑ quo
sancta passus es. vt resuscites oēs istos mor
tuos. Qui respondit. Licet nō sitis digni vt
aliq̄d beneficiū dei recipiatis. tamen ad con
firmatōem credentiū. et vt vos cognoscatis
ip̄m esse verū deū qui fecit celum et terram.
hoc rogo ih̄s vt ip̄e eis vitā dignetur redder.
Et statim illa cadauera oia surrexerūt quos
ip̄e baptisauit et multos alios qui hoc mi
raculo viso in xp̄m crediderunt. Vn̄ si hoc
potuit impetrare a deo viuens adhuc in mū
do quid iā pōt apud deū in celo. ergo hono
randus ē et inuocād⁹ a nobis tanq̄ potens
intercessor apud deū in' oibus necessitatib⁹
et tribulationibus nostris.

De sancto Marco euangelista. Ser. xvi.

Go sum vitis ve
ra et vos palmites. qui manet i me
⁊c. Joh. xv. Et in instāns festiuita
te euāgelio. Vn̄ in p̄nti sermone ad honorē

sancti marci cui⁹ hodie festũ celebram⁹ quat
tuor sunt dicẽda. Primo aliqd de euãgelio.
Secũdo de priuilegijs sancti marci. Tertio aliq̃
p informatõne nr̃a. Et q̃rto aliq̃ miracula.
Quantũ ad primũ sciendũ q̃ tria sũt genera
palmitũ vt ex euãgelio hodierno colligit. q2
sunt qdã viti adherẽtes: s3 nõ fructificãtes.
sicut sut illi q̃ hñt fidẽ xp̃ianã: s3 nõ fructifi
cant p opatione. vt sũt ociosi. Istos pr̃ cele
stis penit⁹ sepabit a societate xp̃i ꝛ a consor
tio beato℞ p iniuriam finalẽ: et mittet eos ĩ ca
minũ ignis. Talis nãq3 loc⁹ cõpetit ociosis
q̃ die dormiunt nec deo seruiũt. orãdo. ieiu
nando. necnõ ecclesias frequentando. missas
et sermones audiendo. Nam qlibet tenet in
dieb⁹ festiuis: ꝛ signanter in diebus dñicis
audire integrã missam sub pcepto eccl̃ie. Vñ
in decreto dicit. Die dñica missa est ab oibus
vsq3 in finẽ audienda. de cõse. dis. i. missas.
Item sunt quidã palmites viti nõ adheren
tes: et ideo nõ fructificantes. sicut infideles
q̃ nec in vite manẽt per fidẽ. Similiter xp̃ia
ni q̃ sunt excõicati maiori excõicatiõe. Tales
sunt abscisi a vite q̃ est xp̃us: ꝛ amplius ni
hil valent nisi ad ignẽ. sicut palmes abscisus
a vite. Vñ Ezech. xv. Fili hoĩs qd fiet de li
gno vitis ex oib⁹ lignis nemo℞ q̃ sũt inter
ligna siluarũ. nunqd tolletur de ea lignũ vt
fiat opus aut fabricabit de ea paxill⁹ vt de
pẽdeat in eo quodcũq3 vas ecce igni datum
est in escã. Nã excõicat⁹ priuatus est missis
et indulgẽtijs et oibus bonis op. b⁹ q̃ fiũt
in toto mundo. et ad nihil valet nisi vt eter
naliter cõburat. ꝛ quicũq3 xp̃ian⁹ scienter cõ
municat tali excõicato incid. t in minorẽ ex
cõicationẽ. Vñ dr̃ in decre. Cõicãs excõica
to indebite excõicat onem incurrit. xi. q iij.
Precipue. et. c. Si qs ep̃s. Vocisti deberẽt
attendere q̃ loquũtur. emunt. vendũt. come
dunt. ꝛ bibunt. cũ excõicatis. Itẽ qdã sunt
palmites q̃ xp̃o adherẽt p fidẽ ꝛ opationẽ3.
De qb⁹ dr̃. Qui manet in me ꝛ ego in eo. hic
fert fructum multum. Nam homo existens
in gratia semp meretur quicquid facit oran
do. ieiunando. peregrinando. imo manuali
ter laborando. vnde se vxorẽ et pueros pos
sit nutrire. talis semp enim quolibet labore
quantũcũq3 paruo meretur premiũ eternu3
q̃diu est in gratia ꝛ fideliter laborat. Vnde
ps. cxxvij. Labores manuũ tuarũ: q2 man
ducabis ꝛc. Ergo dicitur in euãgelio. Qui
manet in me hic fert fructũ multũ. Quantũ
ad secundã partẽ hui⁹ sermonis sciendũ q̃
sanct⁹ Marcus habet septẽ priuilegia. Pri
mũ priuilegiũ q̃ a deo est elect⁹ in euãgeli
stam. Nam secutus est petrũ q̃ eũ baptizauit
vsq3 romã tanq̃ ouis pastore suũ. tanq̃ di
scipul⁹ magistrũ suũ. tanq̃ filius prẽ3 suũ.
vbi anno dñi. xl. Rogat⁹ a fratribus scripsit
euangelium grecis litteris: et sermone gre
co iuxta quod petrũ referentes audierat et a
xp̃o per inspirationem acceperat. Unde hie
roni. Cõueniens enim fuit q̃ et ille qui erat
discipulus eius qui est caput apostolo℞ scri
beret euangelium rome: que est caput om
niũ ciuitatũ. et in lingua greca que erat tunc
caput omniũ linguarũ. Qd quidem euãge
lium in aquilegiensi ecclesia olim ostende
batur: sed modo florẽtie apud senatum de
uotione cõgrua cõseruatur. Item sciendum
q̃ sanctus Marcus nõ solum est euangeli
sta: sed etiã testis xp̃i. Nam in xp̃o quattuor
fuerunt de quibus oportuit testimoniũ per
hiberi. sc3 vera humanitas. vera diuinitas.
vera passio. ꝛ vera resurrectio. Et ideo quat
tuor euãgelistas. id ẽ quattuor testes habe
re voluit. Nam testis de vera sua humanita
te fuit. Matheus q̃ in principio sui euange
lij xp̃i genealogiam texuit. ꝛ ideo in figura
hominis ponitur. De diuinitate testis fuit
iohãnes. ideo in specie aquile figuratur. Te
stis de eius passione fuit lucas. et ideo in fi
gura vituli qui deo in sacrificium offereba
tur designat. Testis de resurrectõne sua fuit
marcus qui ipsum eleganter conscripsit. et
ideo in figura leonis figuratur. Sicut enim
leo ad sui clamore3 post tertiũ diem leuncu
los mortuos suscitat. sic pr̃ in diuinis filiu3
suũ post tertiũ diẽ suscitauit. ꝛ q2 marc⁹ de
hac suscitatiõe eterna sp̃ti⁹ agit. iõ ei⁹ euan
geliũ ĩ die resurrectiõis xp̃i in toto mũdo re
citat. Secũdũ priuilegiũ: q2 fuit p̃riarcha ale
xandrin⁹: cui⁹ p̃riarchal dignitas cõmẽdabi
lis est a trib⁹. Primo ex rõne pmotiõis. q2 a
btõ petro spũ sctõ reuelãte fuit pmotus. Se
cũdo cõmẽdabil est rõne pmoti. q2 hãc di
gnitatẽ nõ pcupiuit: s3 ex corde fugit ꝛ humi
tus obediuit vñ pollicẽ sibi amputauit. vt sa
cerdotio reprob⁹ haberet. q2 et huilitate se indi
gnũ reputauit. S3 tñ btũs petr⁹ secũ dispẽ
sauit: ꝛ ipm psidere coegit. Cõmendabilis
est etiã ex pte officij psecuti. q2. s. p̃riarch⁹ nis

sam alexandrie celebrauit: et populū sibi cōmissum scientia et doctrina pauit. Tertiū priuilegiū, q2 est virgo a deo elect9, et in hoc dat exemplum castitatis ipsis sacerdotibus. Multū enī decet castitas ipsos ministros ecclesie. Primo q2 sacerdotes sunt loco dei. et ideo debent viuere spūaliter et nō carnaliter. Secūdo quia habēt angelicū officiū. Nam eidē dn̄o seruiunt cui et angeli. et ideo debent esse puri et mundi sicut angeli. Tertio q2 ipsi cōtractāt sctā: et ideo decet esse eos mundos: et maxime a carnis imūdicia. Vn̄ Leuitic. xxi. Homo qui habuerit maculam nō offerat panem dn̄o deo suo: et nō accedat ad ministeriū eius. Quartum priuilegium q2 nō solū fuit euāgelista: sed etiā magnus martir xp̄i. Unde legitur de eo. q anno dn̄i lvij. sanctus Marcus passus fuit in alexandria grecie. vbi ipse primus patriarcha fuit: quē pontifices idolorū fune collo eius immisso ip̄m p ciuitatē trahētes. ita q carnes eius in terraz fluebant. et lapides sanguine suo rigabātur. Ille aūt cū traheretur clamauit ad dn̄m et orauit p seipso dicens. Pater in manus tuas cōmendo spm̄ meū. Orauit enī p populo peccāte vt sibi indulgeret dicēs. Pater dimitte illis q2 nesciūt qd faciūt

Quintum priuilegiū. q2 xp̄i consolatus est eū tempe sue passionis et adeū descēdit. vn̄ legit de ipso q anno dn̄i. lvij. cū esset in alexandria in carcere venit ad eū xp̄s cōfortans eū et dixit. Pax tibi Marce euāgelista me9: noli timere q2 ego tecū sum: vt eruam te ab hostibus tuis. et pmitto tibi q a me nunq separaberis. Sextū priuilegiū q hodie celebratur festum eius ab omnibus xp̄ifidelibus. et insuper ieiunamus hodie et imus cū reliquijs: vt deus preseruet nos per infinitā suam misericordiam a subitanea morte. Et vocatur letania maior quam sanctus gregorius instituit p magno morbo et plaga dei. de hoc quere in primo sermone sequenti in principio. Septimū priuilegiū q cū magna solēnitate corpus eius venetias trāslatū est. vn̄ legit q anno dn̄i. cccclxvij. Veneti corpus sancti marci de alexandria transtulerūt ad venetias: et cū corpus deferretur fuit odore mirifico circūfusum adeo vt tota alexandria mirabili odore pfunderet. Et veneti in honorē sancti marci ecclīaz mire pulcritudinis fabricauerunt. Quantū ad tertiā

partē huius sermonis sciendum q sicut hodie ieiunam9 p subitanea morte tūc p nr̄a informatiōe. Primo hic querit q̄ sint remedia ctra subitaneā mortē. Rn̄detur scd̄m doc. q sunt principaliter tria. Primū vt quis hodiernū diē et pcessiones veneret deuota oratiōe et ieiunio et deuoto comitatu cū crucis pcessione pro euadēda morte impromisa et subitanea. Vn̄ sanct9 thomas in. iiij. di xv. dicit ille qui orat pro se pie et pseueranter in his que ad salutē suā pertinent semp exauditur. Cur talis q̄ singula p se facit. scz ieiunando. orando. et processionem crucis et reliquias deuote sequēdo nō exaudiret. Secundū est vt quis singulis noctibus in fronte signaculo crucis se muniat dicendo. Jhū nazarene rex iudeorū miserere mei. Vn̄ vincen. in specło histo. libro. xxxij. c. lxviij. refert de sancto Edmundo cantuariensi episcopo qui cum puer esset et scolaris ab anglia missus parisius. cui mater sua deuotissima singulis annis necessaria victus et cilicium misit. Cum aūt ibi cū scolarib9 suis gratia spaciandi in pratū exiuisset. relictis scolaribus suis in iocis prout a matre didicerat. secedendo deuotioni se dedit. Cui puer ihūs in forma pulcerrima apparuit dicens. O dilectissime Edmunde salue dilecte mi. Cūq3 pauefact9 edmund9 admiraret denuo xp̄s puerulus ait ridendo. Nunquid me nosti: Respondit edmundus. Nullam tui noticiā habeo nec puto tu mei. Cui xp̄s. Cū in scolis es et studio intēdis. Et etiā vbicunq3 es inseparabiliter assisto tibi. cur me nō nosti in faciem respice et lege. Cum autem Edmundus in facie pueri litteris celestibus legeret Jhūs nazarenus. et quid legeret. responderet. puer subintulit. Hoc nomen memoriale tibi sit. et noctibus singulis imprime fronti tue. Per hoc enī potens contra mortē subitaneam muniri. et quisquis eadē scriptura se muniuerit cōsimili modo in frōte sua. Quibus dictis relicta magna dulcedie in corde Edmundi disparuit. Similiter cum quis ex corde illū versū qui habetur in ps. cxv. Dirupisti dn̄e vincula mea etc. frequenter trina vice dixerit. vn̄ Cassio. in glo. sup illo versu dicit. Iste vsus tante vtutis creditur vt peccata hoīuz dimittantur. si in fine vite trina confessione dicatur. Tertium est et optimū vt quis quolibet sero cōtritionē habeat de

petis suis ꝑteritis: ⁊ bonā volūtatē amplius emendādi. Un̄ Ezech. xviij. In q̄cūq; hora pctōr ingemuerit ⁊c. Grego. Qui ex corde dolet se cōmisisse culpā ato pctōꝝ suoꝝ obtinebit veniā. Insup alicui sanctoꝝ. s. beate virgini marie vel aplo suo: vel sctō nicolao: vel simili sctō crebro speciale obsequiū exhibeat: vt sibi īpetret q̄ten⁹ nō subito necīprouise: sz munit⁹ ecclesiasticis sacramentis moriatur. Nā etiaz nr̄is tpibus et antiq̄tus repim⁹ multos sic faciētes exauditos fuisse miraculose q̄ satis in grossis morib⁹ ꝑus viuebāt. Et quāq̄ nō sit tenendū ꝙ infallibiliter q̄s q̄litercūq; viuendo exaudiatur. tn̄ pie sperari pōt exauditio ab eo q̄ spālia obseq̄a aliq̄b⁹ sāctis ꝑuilegiatis porrigit. Cōtulit eni de⁹ specialib⁹ sanctis specialia priuilegia ꝓ pctōrib⁹. sicut sācto anthonio cōtra ignis incēdiū. put determinat sanctus Tho. in. iiij. dis. xlv. de orōnibus sctōꝝ. q. ij.

Itē queritur secundo q̄d sentiendū sit de illis qui sine rōne moriunt̄. R̄n̄det̄ ꝙ sic fuerunt in illa hora qn̄ ꝑdiderūt rōnez. sic vult eos xp̄s iudicare in agone. Si enim fuerint in grā in illa hora qn̄ vsum rōnis ꝑdiderūt et sic moriunt̄: tunc sine dubio saluātur. Sz si fuerūt in peccatis mortalib⁹ illa hora. tūc dampnabūtur. si sic decedunt sine vsu rōnis. Un̄ in decre. d̄r. Qualē te inueniat dn̄s cuz vocat: talē pariter ⁊ iudicat. de pe. di. i. Nunquid.

Itē querit̄ quare aliq̄ tā amarā mortē ⁊ durū finē h̄nt. R̄n̄detur ꝙ deus hoc ꝑmittit triplici de causa. Prima cā q: aliq̄b⁹ in penā ⁊ plagā: qui demeruerūt cū magnis peccatis suis. ꝙ nō sunt digni vt cū ratione et ꝯfessione et sacramētis: sed sicut bestie sine penitentia et confessione decedāt. Unde Augu. Ita fit ꝙ in fine obliuiscit̄ sui: q̄ duz viueret oblitus est dei. Insuper talibus peccatoribus magnis datur iam amara mors: vt in ꝑsenti inchoet̄ eoꝝ infern⁹ et ineternuz nunq̄ terminabit̄. Unde aliqui mordēt linguas suas in extremis. q: cum linguis suis deceperūt ꝓximos mentiēdo. detrahēdo. maledicendo. iurando. blasphemādo. scurrilia verba ꝓferendo. Item aliqui in extremis percutiunt cum manib⁹. cū pedibus trudunt. q: offenderūt deum impudice tangendo et cum pedibus chorizando. Item aliqui vestes lacerant: ⁊ tecturā a lecto ꝓiciūt. et sic nudi iacent sine verecundia tanq̄ bestie. q: offenderūt deū in sup̄bia vestiū cum caudis lōgis ⁊ scissuris multis. Q: aliquorū infernus hic incipit patet in antiocho. ij. Machabeorū. ix. q̄ voluit delere filios isrl̄ quē dn̄s percussit plaga insanabili: vt vermes ex corpe suo scaturirēt ⁊ sic miser obijt. Silr̄ in nouo testamēto herodes q̄ pueros occidit etiā scaturiebat vermib⁹ et postmodū occidit seip̄m. Silr̄ carnifices q̄ occiderunt sanctū Kilianū. postremo deuorauerūt man⁹ suas ꝓprias. Similr̄ ⁊ satellites diaboli q̄ occiderūt sctm̄ Tho. cantuariensem q̄ etiā amarā mortē sustinuerant ⁊ sine sacramentis obierūt. Secūda cā est ꝙ deus hoc permittit in terrorē viuentium. vt qn̄ q̄s videt mori iuuenē amara morte ⁊ sine vsu rōnis ⁊ sine sacramentis. vel subitanea morte vt sic cōuertat̄ ⁊ querat indulgentiaz et misericordiā dei: ne similis mors sibi eueniat. Tertia causa q: aliq̄bus bonis cōtingit hoc in bonū vt vsum rōnis amittāt in extremis. sicut sūt pusillanimes: ne in extremis desperent ⁊ a demonib⁹ decipiant̄. q: cū q̄s est in grā et sic ꝑdit vsum rōnis. tūc nō pōt amittere regnū dei: nec peccare mortalit̄ sine vsu rōnis. Itē qn̄q; contingit ex ꝑmissione dei ꝙ aliq̄ hoīes deuoti tā grauē ⁊ amarā mortē sustinent. ⁊ hanc dat eis de⁹ qn̄q; misericorditer ꝓ purgatorio. Ad Roma. viij. Scimus qm̄ diligētib⁹ deū oīa ⁊c. Et contingit malis in malū et bonis in bonuz. sed tn̄ nostrū nō est tales iudicare. Luce. vi. Nolite iudicare ⁊ nō iudicabimini: nolite cōdēnare ⁊c.

Quātū ad q̄rtā ptē sciēdū ꝙ oēs xp̄iani debēt sctm̄ marcū tanq̄ singularē patronū inuocare. ⁊ ꝑmo q̄ vulnerant̄ in corpe. Un̄ legit̄ ꝙ q̄dā calciator grauiter se in manu sinistra vulnerauit. cui⁹ manū marc⁹ luto ꝑungēs cū sanauit ⁊ ad fidē ꝯuertit. Itē qn̄ occurrit sterilitas t̄re inuocād⁹ est. Un̄ legit̄ ꝙ cū totā apuleā magna sterilitas occupasset reuelatū est eis ꝙ hoc eis acciderit. q: festuz beati marci nō celebrarēt. Dū igit̄ btm̄ marcū inuocarēt ⁊ festū ei⁹ celebraturos ꝓmitterēt sterilitas abijt: ⁊ abundātia superuenit. Itē pōt īpetrare grāz. Un̄ legitur ꝙ cū q̄dā sarracen⁹ naufragiū pateret sctūs marc⁹ ei deē apparēs cū eripuit ⁊ ad fidē baptismi ꝑduxit. Itē in extremis inuocād⁹ est. Un̄ cū q̄dā religiosus q̄ btm̄ marcū i m̄lta deuotione habuerat: ⁊ ei⁹ sepulcruz sepi⁹ visitauerit

moreret btūs marc⁹ eidē apparuit ꝛ aīam ei⁹
ad celi gaudia itroduxit. Itē obsessus a demo
nib⁹. Unī legit ꝙ qñ corp⁹ suū de alexādria
trāsferret ad venetias q̄dā noluit credere h⁹
ipm eē corp⁹ beati marci: q̄ stati a demonio
capit. ꝛ tādiu vexabat donec ad corp⁹ beati
marci duct⁹ est ꝛ in se credere fateret. q̄ libe-
ratus gloriā dedit deo. ꝛ btm̄ marcū euange-
listā de cetero in magna reuerentia habuit.

In diebus rogationum. Sermo. xvij.

O Rate pro inuicē

vt saluemini. Jacobi. v. Quāuis
omi tpe sit orandū. ꝑcipue tñ die
bus et tpib⁹ statutis. Inter ceteros aūt dies
statutos orōni sunt dies isti in q̄b⁹ ecclīa ce
lebrat letanias. Unde in pñti sermone tria
sunt dicēda. Primo de letania maiori. Se-
cūdo de letania minori. Tertio de orōne qua
vn⁹ orat ꝑ alio. Quantū ad primū sciendū
ꝙ letania interptat rogatio vl supplicatio.
ꝛ letania maior pagitur in die sancti marci
et est instituta a bto Grego. papa. Et est cā
ppter quā instituta est. qꝛ ꝑ magno morbo
epidimie. Romani em̄ cū in q̄dragesima ca-
ste viuerēt ꝛ ieiunarēt: ꝛ in pascha corp⁹ xpi
reciperēt. postmodū cū cōmessationibus lu
dis ꝛ luxurijs frena laxabāt. Ideoq̄ dñs ꝓ
uocatus pestilentiā maximā in eos ꝑmisit.
quā inguinariā vocabant. i. apostema siue
inflaturā in inguine. Pestis itaq̄ ista ita se-
ua fuit vt hoies i via. in ludis. in mēsa subi
tanee morerent. ac etiā in colloquijs. ita cū
osciarēt spm̄ subito emiserūt ita vt dictū est
in ↄsuetudinē: ꝛ adhuc hodierna die seruat.
Unī cū q̄s se olim velle osciare sentiebat cō
muniter sibi signū crucis imprimere festinabat.
Silr cū aliq̄s aliquē sternutantē audiebat
statim accurrēs de⁹ te adiuuet acclamabat.
hec consuetudo etiā vsq̄ hodie seruat. Hec
aūt pestis vn̄ originē habuit i vita sci gre-
gorij inuenit. Unī legit ꝙ quodā tpe t brio
fluui⁹ alueū suū egressus intm̄ creuit vt sup
muros vrbis effluerēt ꝛ plurimas domos euer
teret. Tūc p tibrim fluuiū multitudo serpētū
cū dracone magno descēdit: sꝫ a fluctib⁹ suf
focati ꝛ ad litt⁹ ꝓiecti totū aerē sua putredi
ne corruperūt. ꝛ stati plaga illa quā inguina-
riā vocāt exorta est. q̄ primo oim pelagiū pa-
pā extinxit postmodū in vulg⁹ ita decreuit vt
subtractis hitatorib⁹ plurimas domos in vr-
be vacuas reliq̄rūt. Sed qꝛ ecclīa dei sine re
ctore esse nō poterat Gregoriū licet inuitum
plebs oīs elegit. Cū em̄ esset elect⁹ letanias
instituit. ꝛ vt hoies atten⁹ orarēt aiauit. Sꝫ
qꝛ romā pestis supradicta adhuc vastabat.
ꝓcessione cū letanijs tpe paschali instituit: ꝛ
ordinauit ꝙ imaginē beate vginis: q̄ vt dr
adhuc rome est quā Lucas arte medicus ꝛ
egregi⁹ pictor formauit. ꝛ ꝑ oia beate vgini
est silis. an ꝓcessionē reuerēter portarēt. et
ecce tota aeris infectio ꝛ turbulētia imagini
cedebat. ac si ipsam imaginē fugeret ꝛ ipsi⁹
pñtiā ferre nō posset. Sicq̄ imaginē mira
serenitas ꝛ aeris puritas remāebat. Tūc in
aere vt fertur iuxta imaginē audite sunt vo-
ces angelorū cantantiū Regina celi letare ꝛc̄.
Et btūs grego. subiūxit. Ora ꝓ nobis deū
alla. Tunc btūs grego. vidit sup castrū Cre
scētij angelū q̄ gladiū cruentatū detergens
in vaginā retrusit. Intellexitq̄ btūs grego.
ꝙ pestis illa cessasset. Et sic factū est. Unī ꝛ
castrū illud deinceps castrū āgeli vocatū est
Et ista letania dr maior: ꝛ de ea p̄dicādū est
in die sancti marci qñ hoies ieiunāt ꝛ cū ꝓ
cessiōe vadūt. vt eos deus a subitanea mor
te ꝓseruet. Quantū ad secundā ptē isti⁹ ser-
monis est sciendū ꝙ alia dr letania minor q̄
fit trib⁹ dieb⁹ an̄ ascensionē dñi quā btūs
Mamert⁹ āno dñi. cccclxxiij. epūs viennen
sis instituit. Causa aūt institutōis illi⁹ fuit
hec. cū em̄ apud viennā freq̄ntes ꝛ maximi
terremot⁹ fierent: q̄ domos ꝛ plurimas eccle-
sias subuertebāt. Itē nocturni sonit⁹ ꝛ cla
mores sepi⁹ auditi sūt q̄b⁹ hoies terrebant.
Itē terribile accidit ꝙ ignis de celo descēde
bat q̄ domos ↄburebat. Itē demones i por
cos ꝛ i lupos ꝛ i alias feras introibāt ex ꝑ-
missione dei ꝓpt pctā hoim. ꝛ nō solū ꝑ vi-
as: sꝫ etiā ꝑ villas ꝛ ciuitates publice discur
rebāt ꝛ passim pueros ꝛ senes viros ꝛ femi
nas deuorabāt. Cū igit tāti dolores quoti-
die fierent p̄dict⁹ epūs indixit triduanū ieiu
niū letaniā istituit ꝛ sic p̄dicta tribulatio cō
quieuit. deinde statutū ē ꝛ ↄfirmatū a papa
Simplicio: vt p̄dicta letania triū dierū vni
uersalit obseruet. Itē q̄rit q̄re hoc tpe leta-
nie iste fiūt. Rñdet ꝙ in his dieb⁹ implora-
mus dei auxiliū ꝛ suffragiū sctoꝝ. Primo
vt de⁹ bella sedat q̄ freq̄nter i vere fiūt. Se
cūdo vt teneres fruct⁹ ↄseruet et multipli-
cet. Tertio vt ad receptionem spiritussancti

habilitentur. Item sciendum ꝙ in his letanijs p̄mo inuocamus sanctā trinitatē dicēdo. Pater de celis deus miserere nob. Deinde m̄rem m̄ie imploramus dicētes. Sācta maria ora p nob. Deīde anglos. aplos. martires. cōfessores. v̄gines. et cōsequēter om̄es sctōs in celo erñtes. vt multiplicatis intercessoribus de⁹ nr̄ misereat̄ nr̄i et tribuat nobis misericorditer ea q̄ petim⁹. Itē sciendū ꝙ iste letanie nō solū fiunt cū sanctoꝝ suffragijs q̄ ibi implorant̄. sȝ etiā cū cāpanis que ibi pulsant̄. Pulsant̄ igit̄ campane vt turba demonū effuget̄. Silr q̄n tēpestates iminēt tūc etiā cāpane pulsant̄. vt diaboli in aere existētes et nob nocere volētes terreant̄. qȝ cāpane sunt tube xp̄i celestis regis. Itē cū crucib⁹ et vexillis q̄ ibi portantur. vt p hoc ostēdatur ꝙ xp̄s p passionē victor extiterit. Naȝ crux repn̄tat passionē. vexillū v̄o victoriam q̄ xp̄s triūphauit. demones vincēdo. et hūanū genus redimēdo. Itē in letanijs illis salubre est illud angelicum canticū sepius cātare. s. Sancte deus. sancte fortis. sancte et immortalis miserere nob. Vn̄ Damascen⁹ dic. ꝙ cū apud cōstātinopolim ꝓpter magnam quādam tribulatōem fierēt letanie. Quidaȝ puer de medio ppl̄i in celū est raptus. et illō cāticū ibidē docuit. deinde ad pplm rediens illud angelicū i cōspectu ppl̄i cātauit. et mox oīs tribulatio cessauit. Itē laus et autoritas illi⁹ cātici ex q̄tuor colligit̄. Primo ex eo ꝙ angeli hoc docuerunt puerū sup̄dcm̄. Scdō ex eo qȝ ꝓpter illud cāticū illa magna tribulatio q̄euit. Tertio ex eo ꝙ calcedonēsis sinodus illud approbauit. Quarto ꝙ demones valde illud cāticū timent. et terretur q̄n cātatur. Quātū ad tertiā ptem illi⁹ sermonis sciendū ꝙ qui petit fieri p se oōes q̄tuor dȝ in se h̄re. vt oōes sctōꝝ. aut etiā bonoꝝ hoim p eo facte a deo exaudiātur. Primo dȝ illud desiderāter cōcupiscere p quo vult p se orari ab alijs bonis et deuotis hoib⁹ pō. Desiderū pauꝑm exaudiuit dn̄s. Iere. xxix. Cū q̄sieritis me in toto corde ⁊c̄. Scdō vt ip̄e sit in bono ꝓposito se emendādi. qȝ si staret i malo ꝓposito peccādi deus oōes q̄ p eo fierēt nō exaudiret. Iere. xv. Si steterit moyses et samuel corā me nō erit aīa mea ad ppl̄ȝ istū. Ex h° h̄r ꝙ oōes facte p dānatis vl' demonibus nihil ꝓsunt. qȝ sp̄ sunt in malo ꝓposito et in malis obstinati. ergo cū petis orari pro te tūc debes habere bonā volūtateȝ. Sȝ oppositū faciūt qui nolūt seip̄os iuuare. Et de illis quere duo breuia exēpla in promtuario xix. O. Itē ibidē. xxxiij. Tertio vt reputet se indignū corā deo stare et p seip̄o orare et indignū se a deo exaudiri. Iob. xlij. Seruus meus Iob orabit p vob. et ego faciē eius suscipiā. Vn̄ Greg. in pastoral'. Talis req̄rendus est adorādū qui sit ydone⁹ ad placādū. qȝ cū his q̄ displicet ad intercedēdū mittitur irati enim⁹ ad deteriora ꝓuocatur. Quarto vt bona iusta et licita et salutaria petat sibi a deo ip̄etrari. Chriso. Illa pete a deo q̄ tibi expediant accip̄e. et illū decēat dare. Sciēdū ꝙ q̄n sumus in tribulatōib⁹ vel in angustiatibus vel in p̄ctis. Tūc debem⁹ desiderare p nob fieri cōem oōez sicut cōiter fit finito sermone qȝ hoc est valde vtile. vn̄ scriptū est ipossibile est p̄ces multoꝝ nō exaudiri. et xp̄s in euāgelio dicit. Si duo ex vob consenserint sup terrā de oi re q̄cūq̄ petierīt fiet illis a p̄re meo q̄̄to magis vbi ducēti vel quingenti q̄nq̄ mille fuerint cōgregati et cōeȝ orationē p aliq̄ cā faciūt. Et talis cōis orō ē nimiū efficax. Hoc ostēdit̄ in illo desperato hoie quē cōis orō liberauit a desperatōe. hoc exēplum q̄re infra ibidē. xxi. O. Et q̄libet libenter dȝ p alijs orare et cōem oōes facere. qa hec est elemosina sp̄ūalis et deo valde placet. Vn̄ Chriso. sup Math. Pro se orare necessitas cogit. p alijs aūt charitas fraternitatis hortatur. Dulcior autem est ante deū oratō nō quā necessitas transmittit. sed quā fraternitatis charitas cōmendat. Vltīo sciendaȝ ꝙ deuote orationes sunt multū meritorie. ideo demones multipliciter nitūtur impedire orantes. Exemplū quere de hoc infra ibidem xv. O. Item alios sermones de oratione q̄re in discipulo de tempe. Primū sermo. lxiiij. Secūdū sermo. super pater noster. lxv. O.

De sctō petro mar. ordis p̄dicatoꝝ. ser. xviij.

Si quis vult post me venire abneget semetipȝ ⁊c̄. verba ꝓposita Luce. ix. originalr sunt scripta et in euā. ho. festi. lectionalr sūt recitata. Vn̄ ad honorē scti petri martiris de ordie p̄dicatoꝝ in p̄nti sermone tria sunt dicenda. Primo de priuilegijs beati petri. Secundo

aliq̄ p̱ informatione nostra. Tertio miracula quedā. Quātū ad p̄mū sciendū q̄ btūs petrus septē habuit p̄uilegia. Primū q̄ fuit virgo mente et corpe. Huius aūt v̄ginitatis ostēsum̄ fuit q̄ corpus eius defunctū cū vltra annū in terra iacuisset. ita sanū et integrū est inuētū ac si eadē die fuisset noviter tumulatū. cōueniēs eni erat q̄ corpus illud i morte sua nō corrūperet̄ putredine. q̄ in vita nō fuerat corr. aptū aliq̄ voluptate luxurie. Itē i signū virginitatis ipius vestis sua cōburi nō potuit. sicut legit̄ q̄ cū quidā de tunica sancti petri sup̄ carbones posuisset cōburi non potuit. q̄d vidēs hereticus ad fidē catholicam est cōuersus. Scdm p̄uilegiū q̄ innocētiam baptismalē seruauit et nunq̄ mortaliter peccauit. et hoc donū paucis datū ē nisi pfectis. quoz vnus fuit beatus petrꝰ martir. Attn̄ credendū est q̄ quilibet cū dei adiutorio posset viuere sine peccato mortali. et qui f. uolet oppositū teneret hereticus esset. vn̄ magr̄ sen. li. ij. di. xxxvi. Illos errare dicimus. qui cū manicheo dicūt hoīem peccatū mortale vitare nō posse. Tertiū priuilegium q̄ habuit magnā grām p̄dicādi et ppl's magnā grām ipm audiēdi. vn̄ legit̄ in legenda sua. q̄ hoīes tam ardēter v̄ba sua audiebant q̄ sepe innumeris turbaz cōcursꝰ vbi statuerat p̄dicare cōueniret loca p̄tipiēs. ita vt oporteret q̄ in carrica assribus fabricata ad locū in quo p̄dicare debebat in hūeris fideliū portaret̄. Quartū p̄uilegiū q̄ habuit i p̄nti vitā actiuā et cōtemplatiuā. Vn̄ de eiꝰ vita dr̄ q̄ dies ipendebat cōmodis aīaz vel sedulis īsistēdo p̄dicatōibꝰ vl' cōfessionū audiētie. aut etiā hereticoz dogmata cōfutando. Et de vita cōtemplatiua ipius dr̄ in lr̄a canonizatōis sue. Nocturna silētia hūane deputata quieti post dormitōem breuē decurrebat in studijs lectionū. i. somniū tempꝰ orōnū suspirijs occupabat. Quintū p̄uilegium q̄ tota trinitas attestat̄ sctitatē et pfectionē ipiꝰ. Nā pr̄is potētia attestat̄ i miracul' filij sapiētia in doctrina. spūssancti bonitas in v̄tutibꝰ et donis quibꝰ eū pfecte impleuit. Vn̄. i. Jo. v. Tres sunt q̄ testimoniū dāt i celo. s. bto petro. s. pr̄. v̄bū. et spūssanctꝰ zc. Sextū p̄uilegiū q̄ est martir singularis xp̄i et eiꝰ passio venerāda dūice passioni multū sīlis videt̄. Xp̄s eni passus est p̱ v̄itate fidei quā docebat. petrus p̱ v̄itate fidei quā defendebat. Item xp̄us passus est ab infideli ppl'o iudeoz. petrus ab infideli turba hereticoz. Itē xp̄s in paschali tpe crucifigit̄. petꝰ eodē tpe martiriū patit̄. Itē xp̄s p̱ xxx. denarijs traditus fuit. petrus p̱ xl. libris papientiū fuit venditus. Itē cū xp̄s pateret. In manus tuas dn̄e cōmendo spm̄ meū dicebat. petrꝰ dū occideret̄ eadē v̄ba clamabat. Item xp̄s p passionē suā multos infideles ad fidē adduxit. petrus p suā mortē multos hereticos cōuertit. Licet etiā in vita m'ltos hereticos cōuerteret. tn̄ post mortē suā eius meritis et coruscatōibus diuersoz miraculoz multo plures cōuertit. Septimū priuilegiū q̄ hz trecentenas coronas in celo. ipe eni fuit p̄dicator virgo et martir. ergo habz coronas virginū. martiz. et p̄dicatoz. Quātum ad scdam ptem illius sermonis sciēdūz q̄ plura sunt genera martiriū. nō eni oportz q̄ quisq̄ p̱ fide xp̄i occidat̄. sed pluribus de causis pōt quis fieri martir. Primo cū quis p̱ iusticia et innocentia occidatur. vt Abel qui iusticiam fecit offerendo melius. et innocēter a fratre suo cayn occisus est. et martir effectus est. Secūdo p̱ correctōne fraternali. vt Johes baptista. vn̄ Mar. vi. Arguebat autem herodem iohes dicens. Non licet tibi habere vxorem fratris tui. Si q̄s ex charitate argueret p̱ximum sperans se proficere et ille occideretur. talis martir fieret. Tertio quando p lege dei occideretur quis. vt habetur. ij. Machabeo. vij. vbi mater occisa est cum septem filijs suis zc. Si q̄s xp̄ianus cogeretur vt contra p̄cepta dn̄i faceret et ille nollet et occideretur martir esset. Quarto pro virginitate obseruanda. vt beata Agnes que ad lupanar ducta est. et consequenter pro virginitate et fide occisa est. Sic adhuc si aliqua virgo pro conseruatione virginitatis occideretur. vel etiam mulier in matrimonio nolens consentire in adulteriuz occideretur tales martires fierent. Quinto qn̄ quis patitur p̱ defensione ecclesiastice libertatis. sicut beatus Thomas cantuariensis Ps. lxviij. Zelus domus tue comedit me. Sexto qn̄ q̄s occasione xp̄i occideret̄ vt pueri innocētes q̄ p̄pter xp̄m ab iniquo rege herode interfecti sūt. Sic adhuc si pueri xp̄ianorum occulte vel apte ab infidelibus occiderent̄ martires fierent. Septimo qn̄ q̄s patit̄ pro defensione fidei catholice, sicuti fuerunt

apli martires et etiā ⱴgines. et signāter etiā
sanctꝰ petrus cuiꝰ festū hodie celebramꝰ. Hi
sunt beati q̄ sic occidunt. Math. v. Beati q̄
ꝑsecutionē patiuntur ⁊c. Un̄ etiam in decre.
Qui ꝓ noīe xp̄i martirizant: procul dubio vitā
eternā cōsequuntur. xv. q. i. Mento. Item
sciendū scđm guil. lugdu. ꝙ nulla secta seu
fides infideliū roborat ꝑ miracula: nisi fides
xp̄iana. Nā xp̄us q̄ primo fidē catholicā do
cuit mortuos suscitauit. leprosos mūdauit.
cecos illuminauit. demones effugauit. infir
mos curauit: q̄ nullus naturaliter facere pōt
nisi miraculose. Itē roboratio fidei patet in
aplis qbꝰ data est noticia septuaginta duarū
linguarū. vn̄ Act. ij. Loq̄bant varijs linguis
apli magnalia dei. Item fuerūt simplices ⁊
ideote. et ꝑ spūmsctm̄ facti sunt doctores to
tius mūdi. Un̄ Joh. xv. Paraclitꝰ autē ille
spūsctūs docebit vos oīa ⁊c. Itē fuerunt ti
morosi. qđ patet in beato petro: q̄ maior vi
debat: ⁊ ad voces viuꝰ ancille xp̄m negauit.
Jmo oēs apli relicto xp̄o fugerūt tempe pas
sionis sue ⁊c. Sz post susceptionē spūssancti
nec timuerunt reges: nec principes: nec iudi
ces. Hoc ꝓbatur. Nā nero imꝑator nō pote
rat vincere petrū. nec herodes iacobum. nec
domicianꝰ iohannē. nec egeas andream. nec
astrages bartholomeū. imo nec teneras pu
ellas. Un̄ marcianꝰ non poterat vincere ka
therinā. nec olibriꝰ margaretā. nec quintia
nus agathā. nec dyoscorꝰ barbarā filiā suā.
nec fabricius dorotheā. nec tres iudices chri
stinā. Quantū ad tertiā partē istius sermo
nis sciendū ꝙ oīs homines debent hodie
sanctū petrū honorare ⁊ ipm̄ tanq̄ specialē
patronū inuocare. Et p̄mo mulieres ꝑturien
tes in partu ꝑlis ꝑiclitantes quibꝰ pōt sub
uenire ⁊ a deo impetrare: vt cū gaudio ⁊ si
ne ꝑiculo pariāt. Un̄ legit ꝙ q̄dam aqua ta
ctu reliquiarū eiꝰ cōsecrata multis extitit in
medelā. sic cuidā mulieri parere nō valenti:
et ꝑ triduū in ꝑtu laborāti. q̄ cū de illa aqua
parū gustasset: ꝓtinꝰ sine difficultate partū
emisit. Itē due mulieres magnā pressurā
et dolorē ⁊ difficultatē hn̄tes tp̄e partus: q̄
de eadē aqua biberūt et btm̄ petrū inuoca
uerūt: ⁊ postmodū leniter pepererunt. Itē in
lugdunensi diocesi quedā mulier noīe christi
na. vxor Gilberti anglici valde cruciabatur
in ꝑtu ꝑlis: ⁊ btm̄ petrū deuote inuocabat
et de aqua bibit: et mox peperit. Itē quedā
mulier cū iā tres pueros mortuos peperisset
et ex hoc a viro odio haberet: beati petri au
xiliū postulabat. Cūq3 quartū que postmo
dū peperit similiter mortuū peperisset mr̄ filiū
defunctū accipiens ad rogandū sanctū pe
trū totā se ꝯtulit. deuotis orōnibꝰ vt
eiꝰ filiū suscitaret. vix autē orōnē ꝯpleuerat
et ecce puer q̄ mortuꝰ fuerat viuꝰ apparuit.
quē cum ad baptismū portassent ⁊ diffini
uissent vocari iohēm. sacerdos dum iohēs
dicere debuit. nesciens dixit petrus. vn̄ hoc
nomē deinceps ꝓ beati petri deuotōne reti
nuit. Itē quedam mulier peperit frustū car
nis ⁊ votū fecit sancto petro: ⁊ frustū carnis
fecit portare ad altare sancti petri. et in con
spectu ꝑpli massa carnis formata est in for
mā pueri. q̄ postmodū factꝰ est frater ordīs
p̄dicatorū: ⁊ sctm̄ petrū multū dilexit ⁊ fide
liter ei seruiuit. Itē legit ꝙ quedā mulier
post ꝑtū cū adhuc esset in puerꝑio vehemē
ter tumefacta est: q̄ bibit de aqua sācti petri
et cū deuote inuocauit: ⁊ cōtinue tumor ab
ea recessit ⁊ sanitatē pristinā recuꝑauit. Itē
parētes hn̄tes pueros infirmos debent de
uote sctm̄ petrum inuocare. Un̄ legit ꝙ puer
q̄dā dictꝰ helias a q̄dā ꝯtinua egritudine subi
to est arreptꝰ ⁊ in terrā ꝓstratꝰ linguā extra
os in longū extendens ita ipam atrociter morde
bat immisceꝰ vt ex dolore tumescens post mo
dicū nō linguā hoīs: sz potiꝰ bouis aut eq̄
pre magnitudine videret. Cūq3 circūstātes
timerēt eā sibimet in breui dentiū ꝯstrictio
ne scindendā: nec ipam aliq̄tiꝰ intꝰ valerēt
deponere. vix tandē i os eiꝰ īpedicēte tumo
re aliq̄ntulū de aqua martinis imiserūt. qđ
cū instāte iā nocte fecissent eodē sero linguā
retraxit: ⁊ oīm p̄orsus inflatōne carens expe
dite locutꝰ est ⁊ plena salute recepta cū gau
dio cibū sumpsit. Qđ videntes q̄ aderant stu
pore circūdati reseruare aquā nō inutiliter
curauerūt. Hec aqua cū in quodam vase li
gneo seruaret domū totā ⁊ oīa q̄ ibi erāt va
se illo excepto vorax flāma ꝯsumpsit. Cūq3
aqua fuisset in aliud vas trāslata primū ꝑri
nus in cinerē est redactū. Itē puer quidā in
flatū hebat corpus: ita vt ad videndū foret
horribil ⁊ multū deformis vt mors potius
ꝙ vita a ꝓprijs parētibꝰ adoptaret. Cū aūt
parētes fecissent votū ad sctm̄ petrū ⁊ accep
ta aqua sancti petri: ⁊ lotus a mr̄e ⁊ aliq̄bus
stillis de ipa gustatis ilico totꝰ detumuit: ⁊

pueri iste restitut⁹ est sanitati. Itē q̄dā puer cū inter trabes acutas ġuit corruisset. ⁊ ex casu fuisset mortu ⁊ sensu penitus destitut⁹ ⁊ tanq̄ mortu⁹ deferret a mr̄e. mox apposita terra ei⁹ pectori eiusdē martiris sacro cruore cōtacta: sic incolumis resurrexit q̄si nunq̄ lesus fuisset. Itez nr̄is tp̄ib⁹ q̄si cōtinue coruscat m̄ltis miraculis q̄si p totū mundū. Naz audiui a fidedignis, q̄ in colonia in die petri martiris q̄si oīs pueri ad cōuentū predicatoꝝ ducunt. Et q̄n pueri infirmant in ciuitate vel circūquaq̄ votū emittūt parentes ⁊ deuote inuocāt sctīn petr. Et aliq̄ tantā q̄ntitatē offerūt sc̄tō petro de cera q̄ntū puer possit pōderare. ⁊ aliq̄ tm̄ de pane q̄tū puer hz pōderare. ⁊ aliq̄ offerūt imagines puerorū de cera. ⁊ in tāta multitudine q̄ quasi capella sancti petri in supiori parte repleta est imaginib⁹ talib⁹. Et aqua in eadez ciuitate bn̄dicit̄ cū reliquijs sancti petri. ⁊ omnes bibūt. ⁊ aliq̄ ad domos suas secū portāt: et p totū annū seruāt. Sed audiui q̄ in mediolano vbi sctūs petr⁹ sepult⁹ est ptinue q̄si infinitis coruscat miraculis. ⁊ festū ipi⁹ solēniter celebrat̄ tam in foro q̄ in choro. Itē succurrit v̄ginib⁹. vn̄ legit̄ q̄ q̄dā virgo iacuerat infirma septē ānis: nec poterat de se de lecto suo surgere. ad quā venit sctūs petr⁹ adhuc ētīs in p̄nti vita: et deuote orauit p sanitate v̄ginis dicens. Dn̄e q̄ paraliticū sanasti: obsecro vt digneris huic v̄gini cōcedere sanitatē p̄stinā. Que ptin⁹ sanata est: ⁊ de lecto suo surgēs laudauit dn̄m. Item succurrit mulierib⁹. Vn̄ legitur q̄ quedā mulier ex acumine febriū despata de vita sua terrā sanguine sancti petri aspersam in loco vbi interfectus fuit sup facie sui posuit et sic perfecte sanitati restituta est. Itē succurrit viris in rebus ⁊ in corpe. Vn̄ legit̄ q̄ plures mercatores ⁊ pegrini fuerūt in picule maris. ⁊ vn⁹ locut⁹ est ceteris dicens. Nunquid audistis qualiter q̄dā de ordine p̄dicatoꝝ noie petr⁹: ob fidei defensionē ab hereticis interfect⁹ est: multaq̄ p euz dn̄s signa ondit. Nunc igitur deuote imploren⁹ patrociniū ipsius. ⁊ respiciētes viderūt quendā in habitu fratrū predicatoꝝ sup velū stantē. ⁊ statim cessauit ventus ⁊ mare quieuit: ⁊ facta est tranquillitas magna. Itē q̄dā arnold⁹ noie in extremis laborās. emisit votū vt potuit q̄ monumentū martiris visitaret: si eius meritis sibi sanitas prestaretur. ⁊ statim post votū emissum plenā sanitatez est consecutus. Et plura alia miracula habentur in legenda sua.

In festo sanctoꝝ apl'oꝝ phylippi et iacobi. Sermo. xix. de sancto phylippo.

In domo patris mei māsiones multe sūt. Ioh. xiiij. Et hec v̄ba iā dict⁹ ptz q̄ de⁹ in futuro vnicuiq̄ retribuet prout bn̄ meruit. Et beati sūt illi p̄ ceteris q̄ bn̄ meruerūt tp̄e gr̄e q̄ eoꝝ gaudiū accidētale crescet in statu future gl'ie de die i diē. de āno i annū. ⁊ de his intēdo hic loq̄ in p̄nti sermone i quo tria sūt dicēda. p̄mo d̄ dignitate sc̄ti philippi. secūdo de his quoꝝ gaudiū augmentat̄ in celo. tertio miracl'a. Quātū ad p̄mā ptez istius sermonis sciendū q̄ sctūs philippus hz. vij. puilegia. Primū q̄ xp̄s ipm elegit i aplm. et fuit vn⁹ de primis apl'is quos xp̄s vocauit. Nā primo vocauit andreā. scdo petrū. tertio phylippū. ⁊ iste phylipp⁹ diuine inspirationi velociter obediuit. Nā cū xp̄s eū vocaret dicēs Seq̄re me: eū ptin⁹ est secut⁹. Vocaute nō pcessit ex leuitate cordis: sz ex beneficio gr̄e spūalis. Ioh. iij. Spirit⁹ vbi vult spirat ⁊c. Secundū priuilegiū: q: fuit mediator xp̄i et ppli. Nā sicut dr̄ Ioh. xij. Postq̄ gētiles ad xp̄m accessissent ipse ⁊ andreas inter xp̄m et gentiles mediatores fuerūt q̄ eos sibi recōciliaret ⁊ grām inuenirēt. Sicut aūt tūc fuit mediator in mūdo: ita credendū est q̄ nunc sit in celo mediator p nobis. Tertiū puilegiū est q: fuit cum xp̄o multe familiaritatis. Nā signū magne familiaritatis fuit q̄n ioh̄ānes a xp̄o petijt sibi reuelari proditorē suum quez tm̄ petr⁹ petere nō est ausus. Ioh. xiij. Dn̄e q̄s ē q̄ te tradet. Signū maioris familiaritat' fuit q̄n petrus iacob⁹ ⁊ ioh̄es petierūt sibi reuelari aduētū suum. Math. xxiiij. Dic nob q̄n hec erūt ⁊c. Signū maxīe familiaritat' fuit q̄n a xp̄o philipp⁹ petijt sibi reuelari patrē suū: cum dixit. Dn̄e ostēde nobis prez ⁊ sufficit nob. Secūdū signū familiaritatis q̄ xp̄s reuelauit sibi secreta sua dicens. Philippe qui videt me videt ⁊ patrez meū. Itē terciū signū familiaritatis q̄ cum maxima multitudo ad xp̄m conuenisset. vt habet̄ Ioh. vi. de refectione ipsoꝝ cuz nullo alio discipulo tractauit. sed solummodo cuz philippo dicens. Vn̄ emem⁹ panes vt man

ducent hi. Quartū ꝓuilegiū. qꝛ non solū apl's xp̄i fuit: sed etiā martir xp̄i fuit. et etiā crucifixus est sicut xp̄s ih̄s. Un̄ legit̄ ꝙ cum philippus. xx. an. p̄dicasset: et cū a paganis teneret ipm̄ crucifixerūt ꝓpt̄ xp̄m quē p̄dicauit et sic tres apl'i cruc] suppliciū ptulerūt. s. petrꝰ andreas et philippus. Erat autē philippus lxxxvij. an. qn̄ cruc] patibulū suscepit. Quitū ꝓuilegiū ꝙ vnū articulū de. xij. cōposuit dicēs. Descēdit ad inferna. q̄ est quintꝰ articulus in nūero. xij. articuloꝝ. Circa quē articulū querit̄ q̄ hora vel quo t̄pe xp̄s descēdit ad inferna. R̄ndet̄ scd̄m sctm̄ Tho. ꝙ statī qn̄ aia xp̄i fuit a corpe sepata. tūc aia xp̄i deitati vnita descēdit ad lymbū patrū: et mānsit ibi ab hora mortis xp̄i. q̄ fuit sexta feria hora. ix. vsq; ad horā resurrectōis. Et hoc fuit t̄ps. xl. horaꝝ. qꝛ in diluculo dn̄ice diei resurrexit. et eadē hora resurrectiōis eduxit eos de lymbo. et in die ascēsionis ꝓduxit illas aias ad celū: q̄s in die resurrectōis eduxerat de limbo. Un̄ Aug. i ser. de resurrectōe dn̄i. Sic cū dn̄o resurrexerūt. ita cū dn̄o ascēdēte etiā ascēdisse credūtur. Itē sciendū ꝙ aia xp̄i fuit sepata a corpe. sed deitas mānsit cū aīa ad inferna descēdēte. etiā cū corpe iacēte in sepulcro.

Sextū ꝓuilegiū ꝙ in q̄libet missa in toto mūdo nōiatur. Septimū ꝓuilegiū ꝙ festū ipsius hodie ab oībus xp̄ifidelibus solenniter celebrat̄. Sed vigilia istoꝝ duoꝝ aploꝝ sub p̄cepto ecclesie nō ieiunat̄ ꝓpter leticiā resurrectōis ih̄u xp̄i. Un̄ legit̄ in cronica Hermāni ꝙ Innocentiꝰ papa. ij. anno dn̄i. MCxxiij. sedit annos. xiiij. et menses. vij. hic cōstituit vt vigilie aploꝝ ieiunarent̄ iohis euāgeliste. philippi et iacobi ac barnabe tn̄ exceptis. ꝓ q̄bꝰ ieiunat ecclesia tres dies rogatōnū. Quātū ad scd̄am ptē illiꝰ sermonis ꝓ informatōne nr̄a dicendū est de. x. generibꝰ hoīm. q̄ hic merent̄ t̄pe grē ꝙ eoꝝ gaudium accidētale accrescet quottidie in statu future gl'e vsq; in finē mūdi. Primi sunt ꝓphete et q̄ttuor euāgeliste. et btūs paulꝰ q̄ scripsit ep'las. et etiā alij apl'i ꝑ quos spūssanctus locutus est inspirādo ipis sacrā scripturā. Sil'r et doctores q̄ exposuerūt nob̄ v̄ba sacre scripture. et etiā qui libros et sermones cōposuerūt Nam ꝙ hoies emēdant̄ ex sacra scriptura et ex dict] doctoꝝ tot gaudia accidētalia in celo hēbūt. Scd̄i sunt p̄res q̄ institueruīt ordines sicut sanctus Dn̄icus qui instituit ordinem p̄dicatoꝝ. et sanctus Franciscus qui instituit ordinē fratrū minoꝝ. Nam quotquot bona opa fiūt in toto ordine et a quolibꝫ homine seu ꝑsona ordinis. ieiunādo. orando legēdo. cātando. mane surgēdo. studēdo. p̄dicando tot gaudia accidētalia hēbunt in celo

Tertij q̄ cōstruxerūt vel cōstruūt ecclesias vl' monasteria. et etiā qui iuuerūt cōstruere. ducēdo ligna et lapides et cementū. et etiā qui elemosinā suā dederūt. Nā oia bona opa q̄ fiunt in ecclesia vel monasterio de quolibet opere hēbūt sp̄ale gaudiū in celo. hoc hussite n̄ credunt. In signū huius cōbusserunt ecclesias et destruxerūt. sꝫ a xp̄ifidelibꝰ loca in nomine dn̄i edificata sunt honoranda. vt hr̄ in decre. dis. xli. Et cimiteriū gaudet eadē emunitate sicut ecclesia: et nemo in loco oroīs dꝫ intēdere fabulis ociosis dis. xv. §. Alias. Qꝛ credendū est ꝙ in q̄libet ecclesia et in quolibꝫ cimiterio requiescāt plura corpa sctōꝝ. quoꝝ aie in celo regnāt cū xp̄o. cū maria. cū omnibus sctis et angelis qui etiā intercedūt ꝓ nobis quotidie apud dn̄m nr̄m ih̄m xp̄m. Quō ergo audes stare et calcare sup̄ sepulc̄ sanctorū et ibi v̄ba inutilia ꝓferre. Quarti sunt qui ꝓcurant aliq̄d crucifixū in publica strata. vel in ecclesia vel etiā imaginē beate marie v̄ginis in altari. vel apl'i tui vel alterius sancti: et etiam qui ornant ecclesiam cum sculptur] et imaginibus ab intus et ab extra. Nam quotienscūq; a quolibet homine p̄tereunte reuerentia deo et sanctis exhibet̄ quoꝝ imagines ibi videntur. de quolibet hoīe hēbis specialem pticipatōem in p̄nti vita. si es in gratia. et in futuro sp̄ale gaudium. si eris in gl'a. nā quilibet p̄tereūdo imagines xp̄i et sctōꝝ debet honorem exhibere xp̄o et sctis. Un̄ dr̄ in decre. Ymagines sctōꝝ non sunt ꝯtēnēde: sꝫ venerāde. de cōse. dis. iij. Venerabiles. Item sciendū ꝙ laudabile est hr̄e crucifixū circa lectū tuū. vl' circa mēsam tuā vt cū inspicis crucifixū circa lectū tuū vel circa mēsam tuā memoreris dn̄m nr̄m ih̄m xp̄m ꝓ te passū. et etiam imaginē b'tē marie v̄ginis et apl'i tui. sed aliqui seculares depingere faciunt in studiis et in cameris suis hastiludia venatores et corisantes. et bibulos. et sic de singulis. Quinti sunt qui instituunt ꝑpetuas missas scilicet primariam vnam vel aliam qualemcunq; in ciuitate vel in villa. etiam qui iuuant eam elemosinis suis ad vnam perpetuam

missas. Nã de q̃l. hz missa et etiã de orõn. hns
q̃ in capella missas dicunt habebũt specialem
participationẽ in pñti: et spãle gaudium in fu-
turo. Similr̃ qui institueret q̃ semel in heb
domada cantaret̃ missa de corpe xp̃i: vel de
beata virgine vel p defunctis flecibus vel vi
gilias dñica die de sero et missas p defunctis
secũda feria: vel Salue regina quotidie in q̃-
dragesima. Nã quotienscunq̃ ita dicta fiunt
q̃diu mũdus daret tot gaudia accidentalia
hẽbit in celo. Sexti sunt q̃ procurãt de suis
bonis in aliq ecclesia missa. c calicẽ. corporale
et sic de singulis. vel libros ecclesiasticos: et
quibus libris deus laudat̃ vel ornamẽta. Nã
quotiẽs celebrat̃ missa in his sacris vestibus
tot gaudia in celo hẽbunt. Septimi sunt qui
cõstituũt de bonis suis: vel etiã qui iuuant cõ-
struere hospitale vbi quotidie lect' p pauperibus et
erceant. Nã quot infirmi ibi cõsolãt̃: tot gau-
dia q̃ hẽbũt in celo Sic q̃ cõstrueret ĩ ciuitate
vel villa domũ pegrinoz vbi peregrini et ad-
uene hospitarent̃. Nã quotquot pegrini ibi
refocillantur vel fuerint hospitati tot gaudia
habebit Et etiam qui construeret leprosorium
vbi leprosi hospitantur. Similiter qui in re-
frigeriũ oim defunctoz institueret in hebdo
mada vel etiam in quindena semel vnũ bal
neũ aiarũ in quo paupes ppter deũ balnea-
rent̃. sicut in aliquibus ciuitatibus et locis mo-
dernis et hoc esset valde cõsolatoriũ aiab'. Naz
balneantes tenent̃ orare p aiabus illis vt de
us p miam suã velit eos mũdare sic ipi pau
peres mũdant̃. in corpibus suis. et hoc esset
multũ meritoriũ illis qui instituerent illud
balneũ. Nã quot paupes ibi balnearent̃ tot
gaudia haberet in celo. Octaui sunt qui bo-
nũ exemplũ p̃bent proximis. et hoc ẽ valde vti
le in ecclesia dei. hoc patz. qz ad exemplũ bo-
noz hoim. multi mali hoies qui sunt inimi-
ci dei in q̃dragesima ieiunãt qui alias nũq̃
ieiunarent. si exẽplũ ieiunandi in alijs bonis
hoibus nõ viderẽt. Itẽ ad audiendũ missas
et verbũ dei. et ad surgendum de mane. et sic
de alijs. Itẽ sciendũ q̃ hominis est valde me
ritoriũ dare alijs hoibus bonũ exemplũ. q̃a
ex hoc gaudiũ et meritũ eius augmentabit̃
cõtinue in celo. Vñ cesarius. Quãtis exẽplũ
vere humilitatis et pfecte charitatis ostender[unt]
cũ tantis et p tantis eterna p̃mia possidebũt
Noni sunt parentes vel patrini. vel etiam alij
hoies qui docẽt pueros et alios hoies Pat[er]
noster. aue maria. et symbolũ fidei. Nã quo-
tienscũq̃ iste puer quẽ docuisti oibus dieb'
vite sue orat pr̃ nr̃. aue maria. et symbolũ. de
quolibet hẽbis spãlem pticipatiõem. hic dũ
es in pñti vita et post morte spãle gaudium
in celo. qz orõ pueri innocẽtis multũ valet si
ue p viuis siue p mortuis. De hoc q̃re exem
plũ infra in pmptuario. xxiij. I. Quãtum ad
tertiã ptẽ sciẽdu q̃ quilibet hõ dz hodie in-
uocare sctm̃ philippũ tanq̃ singularẽ adiuto
rem. Primo qui sunt infirmi. vñ legit̃ q̃ phi
lippus multos infirmos sanauit. Nam sicut
legit̃ in eius legẽda cũ ex flatu draconis, mlt̃
ti infirmati fuissent. philippus oibus sanita
tem impetrauit. et insup draconẽ expulit et i
desertũ locũ misit p̃cipiẽs vt nulli hoim no-
ceret. Sic igit̃ tũc draconẽ expulit corpalem
et infirmos sanauit corpalr̃. ita mõ nos spiri
tualit̃ sanat. s. morbũ peccati expellẽdo. Lu.
ix. Dedit illis ṽtutẽ et ptãtẽ sup oia dẽo. Itẽ
mortuos suscitauit. vñ legit̃ q̃ tres mortu-
os dũ adhuc viueret in hoc mũdo suscitauit
scz. filiũ pontificis et duos tribunos.

Eodem die de beato Jacobo Sermo. xx.

In domo patris mei mansiones multe sunt. Johã.
xiiij. Sciendũ scd̃m aplm̃ q̃ de' red
det vnicuiq̃ scd̃m opa sua ad Ro. ij. Et sic il
li sunt beati p̃ ceteris. qui hic merent̃ tempe
grẽ q̃ coz gaudiũ accidẽtale augmẽtabitur
in celo. de q̃bus iam dictũ est in p̃cedẽti ser-
mone. Sic p oppositũ infelices sunt illi p̃ ce
teris qui hic merent̃ cũ peccatis suis q̃ eoz
pena accidẽtalis augmẽtabit̃ in inferno de
die in diẽ. de anno in annũ vsq̃ ad finẽ mũ-
di. Vñ deus hz multas mansiones penarũ
in inferno. sic etiã multas p̃mioz in celo. Vñ
in pñti sermõe ad honorẽ sancti iacobi apl̃i
cuius hodie festũ celebram' tria sunt dicen-
da. Primo p̃uilegia sctĩ iacobi. Scd̃o quoz
pena augmẽtabit̃ in inferno. Tertio exẽplũ.
Quãtum ad p̃mã ptẽ illi' sermonis sciendũ q̃
sctũs Jacob' hz. ix. p̃uilegia. Primũ qz ĩ
vtero matris est sctificatus. vñ dic̃ Iero. in li.
de viris illustribus. Ipse ex matris vtero sctũs
fuit et illa sctificatio ipm purgauit ab oi ori
ginali pctõ. Scd̃m p̃uilegiu qz fuit cõsan-
guine' dñi xp̃i. et insup appellat' est fr̃ eius
xp̃i. et hoc p̃mo ex cognatiõe. qz iacob' fuit fi
lius sororis marie. q̃ noiata etiã est maria fi-

lia cleophe. qui quidē cleophas fuit frater io-
seph sponsi marie v̄ginis. vt attestat̄
Egesippus. Xp̄s igit̄ et iacob⁹ sic a duabus
sororib⁹ descēderūt. sic a duab⁹ frīb⁹. s. Jo-
seph qui dict⁹ est p̄r xp̄i putatiu⁹ et cleophas
qui p̄r m̄ris iacobi fuit. Hebrei aūt fr̄es vo-
cabāt q̄ se ex vtroq̄ pente cōtingebāt. Itē dī
frater dn̄i eo q̄ simil' im⁹ xp̄o fuisse phibet̄
adeo vt plerique eoꝝ specie fallerent̄. vñ cū iu-
dei ad capiēdū xp̄m pgerēt a iuda signū os-
culi acceperūt. Tertiū p̄uilegiū q̄ xp̄s p⁹
resurrectōꝫ suā ipi sp̄alit̄ apparuit. vñ legit̄ q̄ in
pasceue mortuo dn̄o iacob⁹ votū vouit se nō
comesturū donec videret xp̄m a mortuis sur-
rexisse. vñ xp̄s i ipa die resurrectōis sibi appa-
rēs dixit. Ponite mēsam bñdicēsq̄ panē ia-
cobo dedit dicēs. Surge fr̄ mi et comede. q̄
fili⁹ hoīs a mortuis surrexit. Quartū p̄ui-
legiū q̄ est filiis iohi bap. ppter austeritatē
vite q̄ sic dic̄ Jero. Uinū et siceram nō bibit et
carnes nūq̄ mādūcauit nisi agnū paschalē.
Itē multe deuotōis fuit. q̄ flexis genibus p-
pstro dep̄cabat̄ intm̄ vt ad modū cameloꝝ
duriciē traxisse ei⁹ genua viderent̄ nō eīn so-
lū in die sꝫ etiā in nocte genu flectebat et ora-
bat. ferrū i caput ei⁹ nō ascēdit. oleo nō ē vn-
ctus. balneo nō vtebat̄. Quintū p̄uilegiū
q̄ scd̄m Jero. ppetuā v̄ginitatē seruauit. et
ista ē vita angelica. q̄ in carne p̄ter carnē vi-
uere nō est vita hūana sꝫ angelica. Sextuꝫ
p̄uilegiū q̄ fuit p̄mus ep̄us hierosolimita-
nus. q̄ scd̄m Jero ap̄li ip̄m in ep̄m p⁹ ascē-
sionē xp̄i hierosolimis elegerūt. Et in hoc eū
ap̄li singulariter honorauerūt. Et sicut dicit
Anaclet⁹ papa. vt h̄r in decre. a petro et iaco-
bo et iohē ordinatus est et cōsecratus. et ipse
iacob⁹ p̄m̄ missam p⁹ ascēsiōem dn̄i hiero-
solimis celebrauit. Itē sicut refert Egesipp⁹
solus inter ap̄los ppter nimiā sanctitatē per-
mittebat̄ intrare sc̄ā sc̄oꝝ. Itē scd̄m Jero.
tante reuerētie et sc̄titatꝫ i pplo extitit vt fim-
briā vestimēti ei⁹ certatim tāgere cuperent et
q̄cunq̄ tāgerēt sanabantur. Septimū p̄ui-
uilegiū q̄ nō solū est ap̄ls. sꝫ etiā martir xp̄i.
Uñ legit̄ q̄ in anno. xxx. ep̄atus sui videntes
iudei q̄ a p̄dicatōne nō cessaret et pplm con-
uerteret ipm̄ p̄cipitauerūt de pinnaculo tēpli
et lapidib⁹ euꝫ obruerūt. qui cū lapidaret̄ p-
cūbens sup genua sua dixit. Rogo te dn̄e di-
mitte eis q̄ nesciūt quid faciūt. Tūc vnus ex
ipis ptica fullonis accipiēs valido ictu caput

eius impetijt et cerebrum excussit taliq̄ mor-
te migrauit ad dn̄m. Octauū p̄uilegiū q̄
nonū articulū de xij articulis fidei cōposuit
dicēs. Credo in sp̄m sc̄m. Sicut eīn in p̄rem
et filiū sic et in sp̄m sc̄m credere opꝫ. cuius s. t
ipi patri et filio cōsbalis eo q̄ p oīa p̄ri et fi-
lio est eq̄lis et eiusdē essentie cū p̄re et filio. er-
go de necessitate salutis tenet̄ quilibet xp̄ia-
nus credere q̄ sp̄us sc̄us pcedit a p̄re et filio
Et in hoc greci errant q̄ dicūt. q̄ solū a patre
pcedit et nō a filio: sed fl̄m est et cōtra fidem.
Uñ canit̄ in symbolo in missa. Qui ex p̄re fi-
lioq̄ pcedit. Uñ etiā ab ap̄lo sp̄us filij nuncu-
pat̄ vñ ad Gal. iiij. Misit de⁹ sp̄m filij sui.
etc. Si ergo ē sp̄us filij vtiq̄ est a filio ita ple-
nū est q̄ pcedat ab eo. Itē sciēdū q̄ āno dn̄i
Mxxviij. Recessit ipa ecclesia oriētalis ab ec-
clesia romana. Etiā ipi greci sibi papā elege-
rūt et fatētur nos esse scismaticos excōicatos
eo q̄ credim⁹ sp̄m sc̄m pcedere a filio sicut a
p̄re. quē ipi a p̄re et nō a filio pcedere credūt
Et etiā q̄ in baptismo et in missa nō serua-
mus formā eoꝝ vt h̄r in cronica Hermāni
Nonū p̄uilegiū q̄ hodie festū ipius solemnit̄
celebrat̄ et insup quolibet in fa sc̄ māndis die-
bus noīat̄. Quātū ad sc̄dam p̄tē ist⁹ sermo-
nis sciēdū q̄ nouē sunt genera hoīm q̄ h̄ de-
merent̄ cū peccatis suis q̄ pene eoꝝ augmē-
tabūtur in inferno vbi etiā multe sunt māsi-
ones dānatoꝝ. Primi sunt q̄ inuenerūt p̄mi-
tus vel adhuc hodierna die inueniūt. vel de
alijs puincijs vl' ciuitatib⁹ huc secū portant
nouos modos vestiū et extraneitates et vo-
lūt h̄re seq̄ces in talibus adinuētōibus suis i
longis caudis et in lōgis manicis et scissu-
ris in cingulis argēteis latis et deauratis
in caputijs. in pileis in peplis in crinalibus in
calceis et sic de singulis. Et taliū sup hoꝝ ho-
minū pena accidētalis augmētabit̄ in infer-
no quotidie vsq̄ ad nouissimū diē a quolibꝫ
hoīe qui eos imitatur in talibus adinuētio-
nib⁹. Sc̄di sunt q̄ nouū teloneū ꝯ deū et iu-
sticiā instituūt. vl' antiquū teloneū aggrauāt
Nā quot denarij vel grossi vel floreni recipi-
untur tot nouas penas accidētales in iferno
hēbūt et hoc q̄diu durat illud teloneū. Que-
ritur q̄ requiritur ad v̄m teloneū. R̄ndet̄ q̄
tria. Primo autoritas illius q̄ hꝫ ptātē isti-
tuēdi vt rex vl' imperator. sc̄do cā vt fiat p pace
tuenda vel p via reparāda. Tertio vt fiat mo-
derate ne paupes nimiū aggrauent̄. vt patꝫ

extra de verbo.sigfi. Sup quibusdā. Itē scie-
ndū ꝙ qui recipiūt pedagiū a clericis sūt ipo
facto excōicati nec pñt absolui a peccatis ni-
si restituāt illis a quibus receperūt. vt ptz ex
de cen. parra. Qm. cꝰ li. vi. Tercij sunt rusti-
ci qui lapides qui sunt positi ꝑ signo in ptis
vel in agris effodiūt. et q̄ agros suos dilatāt
cū damno vicini sui. Et q̄ bona cōitatis toti-
ens ville vel ciuitatis sibi appropriāt pta vl'
agros suos ampliādo et taliū pene augmen-
tant̄ ꝙdiu durat possessio illa iniuste augm-
tata. Item sciēdū ꝙ illi q̄ ꝯsueuerūt dāna i-
ferre primus in agris. in ptis. in vineis. in pi-
ris. in pomis nō sunt absoluēdi a pctis. nisi
velint recōpensare dāna illata. vñ dr i decre.
Inferēs dānū primo nō est absoluēdus nisi
dāno restituto. xiiij. q. viij. Pessimā. Quarti
sunt nobiles et etiā ciues et spūales plati. q̄
censum annuales et redditus aggrauant et au-
gmētāt ꝙ subditi ex hoc depauꝑantur et vix
pñt sibi victū et amictū ex oibus laborib' su-
is acquirere. et sic recipiūt sudores subditoꝝ
qui olim dederunt q̄tuor denarios ꝑ vno ca-
sco. nūc oportet eos dare octo. vel q̄ an dederūt
xx. denarios. nūc oz eos dare dupliū. Etiā q̄
nimiū aggrauant subditos suos in annuali-
bus seruitijs. Silr qui faciūt exactōes in sub-
ditos suos vltra debitū qd est ꝯ deū. Circa
qd q̄ritur vtrū dñi possint a subditis aliqd vl-
tra cēsum recipe. Rndet̄ ꝙ ex cāis rōnabilib'
pōt petere moderatū subsidiū q̄libet domin'
a subditis suis dūmō hoc petat sine coactio-
ne et pmus casus in quo vlt̄ cēsum debitū li-
cet dño petere moderatū subsidiū est ꝑ defē-
sione pñe puta vt cū pña iniuste ab hostib'
inuaditur. Tūc eni subditi non solū tenentur
res suas impartiri. sed etiā tenent̄ ad hoc cor-
poraliter laborare. Scōus casus si sit captus
in iusto bello. Tertius casus si ex iussu princi-
pis vel pape debeat ire cōtra hereticos vl' pa-
ganos. Quartus casus est si debeat filiū mi-
litare vel desponsare filiam; In omnib' his
et silibus casibus pōt licite a subditis petere
subsidiū moderatū. Sed si dñs vult ludere i
alea et in alijs vanitatibus expendere vlt̄ vi-
res, ꝑpter tales causas nō licet quicq̄ exige-
re a subditis. et si exigeret teneretur restitue-
re scōm Host. ex̄ de consue. in fi. Quinti sunt
qui nūdinas in dieb' festiuis instituūt vl' etiā
quoꝝ ꝯsilio vel auxilio fiūt tales rei erūt oim
maloꝝ que ibi in nundinis cōmittuntur. et
eoꝝ pena augmentatur in inferno annuatim
si sic mortui sunt, ꝑ quo sciendū ꝙ plura pec-
cata cōmittuntur in nundinis. Primo viola-
tio festoꝝ. Secūdo iuratur ibi ꝑ deum mēda-
citer ab emptoribus et venditoribus. qui to-
tiens peccant mortaliter quotiens iurāt mē-
daciter scienter et ꝑposito. Item cōmittunt
ibi ebrietates. Itē lusores ibi ludunt et blas-
phemant et maledicūt deo et hominibus.
Item meretrices ibi cōueniunt. Item fraus
et deceptio ibi committitur. Itē omissio bo-
noꝝ operū. Plures heu sunt qui nec missam
audiunt nec verbum dei neq; vesꝑas cū ta-
men dominica die nihil est agendū nisi soli
deo vacandum vt ptz de conse. dis. iij. Ieiu-
nia. Ergo plati ciuitatū et villarum deberent
deponere tales nundinas et locare ad prece-
dentem aut subsequētem diem et non in die
dñico vel festiuo. Sexti sunt mechanici q̄ in-
uenerunt nouos modos falsificandi artificia
sua. et etiam qui excogitauerūt palliare frau-
dem et vsuram suam in emptoribus et vēdi-
tionibus. Similiter q̄ fecerunt noua statuta
et noua iura in ciuitatibus in villis. vñ cōita-
tes et pauperes aggrauantur. Omnes isti
rei erunt omniū maloꝝ que eueniūt et eorum
pena accrescet vsq; ad finem mūdi. Septimi
sunt qui hereses que contra fidem catholicā
sunt inuenerunt. Sicut arrius qui tres ꝑso-
nas in diuinitate suscipiens tres etiam deos
credidit. De quo Augustinus dicit ꝙ arrius
adhuc non habet ex toto penam suam, sed
quot homines adhuc inficiūtur heresi sua tot
penas accidētales habebit in inferno vlt̄ pe-
nam essentialam quā iam habet. Item sadu-
cens' qui negauit resurrectōem mortuorum.
Item herianus qui negauit suffragia aiarū
Itē maniche' q̄ virginitatē laudauit et ꝯiu-
giū damnauit. Item iouinianus qui ꝯtra
cōiugiū ꝯcessit et ꝟginitatis mūdiciā despe-
xit. Itē Johes hus de bohemia heresiarcha
maximus qui cōbustus est in cōcilio cōstāti-
ensi adhuc nō hz suā penā ex toto sz accrescit
sibi de die in diē et de anno in annū. Itē sciē-
dū ꝙ etiam pena illoꝝ qui inuenerūt diuina-
tiones sortilegia et carmina vetulaꝝ. augmē-
tatur. Octaui sunt qui in aliū exē plū ꝑ eꝰ se
relinquunt. Vñ querit̄ q̄re tot mali homines
sunt in mundo. Rndet̄ ꝑpter mala exēpla ꝑ
que iuuenes discunt a senioribꝰ malā et per-
uersā vitā, qz vnus inficit aliū ꝑ malū exem-

plū. sicut carbones scīmicē incendūt. Nullo
mō essent tot supbi. auari. gulosi. vsurarij. ⁊
lusores. chorizātes. blasphemātes. Et etiā q̄
iurāt p deū qđ nō est verū. ⁊ etiā pximis ma
ledicūt. ⁊ vba scurrilia ⁊ impudica pferunt.
et etiā q̄ negligūt missas ⁊ sermones ⁊ fran
gunt ieiunia ⁊c. nisi ab alijs viderēt. Un̄ ver
sus. A boue maiore discit arare minor. Et ta
les a quibus ipsi talia mala viderunt ⁊ didi
cerunt rei sunt oīm aīarū illarū q̄ sic dāpnan-
tur ppter eorū malū exemplū ⁊ illorum pena
augmētabit in inferno. Un̄ grego. in mora.
Tot mortibus quis dign9 est quot exempla
prauitatis in posteros reliquit. Non sunt q̄
scienter res iniustas possident: ⁊ eas heredi
bus suis relinquūt. qz tales nō solum dam-
nant seipos: sz etiā filios ⁊ filias filiorū suo-
rū: ⁊ pena illorū augmētat semp: quotquot
de stirpe eorū dāpnabunt. Quantum ad tertiā
partem illius sermonis quere exemplū infra
in promptuario de illa muliere que fuit cine
trita de iniustis rebus. i. R.

De inuentione sancte crucis. Sermo. xxi.

Mihi autem absit

m gloriari nisi in cruce dn̄i nr̄i ihu xpi
Ad gal. vi. Aplūs in his vbis duo
facit. Primo dicit q̄ solū in cruce est gl'iādū
cū dicat. Mihi aūt absit gl'iari. Secūdo de-
terminat in q̄ cruce sit gloriandū cū dicat dn̄i
nr̄i ihu xpi. Un̄ in pn̄ti sermone ad honorē
scē crucis tria sūt dicēda. Primo de inuētio
ne ⁊ dignitate scē crucis. Secūdo aliq̄ p in
formatōe nr̄a. Tertio aliq̄ miracla. Quantū
ad primā partē illius sermonis sciendū q̄ li-
gnū scē crucis p multa signa est ostēsum. quo
rū signorū q̄dā fuerūt an̄ inuētionē: et q̄dā i
ipa inuētiōe: ⁊ q̄dā post inuētionē. Ante in
uentionē est ab angelo datū Seth filio ade
ad plātādū sicut legit in euāgelio nicodemi.
q̄ cū adā infirmaret misit filiū suum ad por-
tam padisi p oleo mīe: vt corp9 ei9 pungeret
et sanitatem pcipet. Cui apparēs angelus de
ligno in quo peccauit. Adam eidē dedit di-
cens q̄ cū fructū faceret adam sanaret. Qui
rediens ⁊ prēm mortuum inueniēs ipm ramū
sup tumulū prīs plantauit: q̄ postmodum in
magnū lignū creuit. Salomon aūt cū edifi-
caret templū illud p̄scidi fecit nusq̄ tn̄ locari
poterat q̄r aut esset nimis breue aut nimis
lōgū. ⁊ sic artifices illud piecerūt de q̄ post-
ea semita facta est sup quēdā lacū ⁊ p ponte
positū est. Regina aūt saba cū venisset audi
re sapiam salomonis et predictū lacū trāsire
vellet vidit in spū q̄ saluator mūdi in ligno
illo suspēdend9 erat. ⁊ iō sup illud lignū trā
sire noluit. sz salomoni intimauit q̄ in illo li
gno quidam suspēdend9 fuerat p cui9 morte
iudeorū regnū deleri debebat. Salomō aūt
p̄dictū lignū sustulit inde et in pfundissimis
terre viscerib9 illō dimergi fecit. postea pba
tica piscina ibidē facta est vbi leuite hostias
abluebāt. Un̄ aq̄ illa tā ex motu āgeli q̄ ex
virtute ligni vtute sanādi infirmos accepit.
Appropinquante aūt passione xpi p̄dictū li
gnū supnatasse phibet. Cū aūt iudei vidis-
sent ipm lignū acceperūt ⁊ crucē dn̄o fecerūt
qđ satis conueniens esse videt. Primū eni li
gnū padisi fuit hōi cā mortis ⁊ dn̄e offen
sionis ⁊ sue eiectionis. Cōueniēs igitur fuit
vt p illud lignū de morte trāsiret ad vitā. h9
est illud lignū de quo dr̄ Apoc. ij. Uincenti
dabo edere de ligno vite qđ ē in padiso dei
mei. Iterū ostēsa fuit an̄ inuētionē: ⁊ hoc p
angelū Cōstantino impatori. Un̄ legit q̄ in
illo tpe cōgregata est multitudo gentiliū iux
danubiū fluuiū volentiū eū ⁊ omnes regio
nes vsq̄ ad iordanem suo dn̄io subiugare.
Qđ cū cōstātin9 imperator cōpit pcessit cōtra
eos. ⁊ nimio terrore pcussus ppt eorū multi
tudinē sequēti nocte ab angelo excitatur. et
vt sursum aspiciat amonetur. Qui in celū re
spiciēs vidit signū crucis circūfulsum lumine
et aureis lr̄is scriptū. In hoc signo vinces ho
stes tuos. Qui celesti visione confortat9 crucē
an̄ exercitū portari fecit ⁊ irruēs in eos in fu
gā cōuertit eos ⁊ aliquos occidit. Et sic fuit
crux xpi ostēsa an̄ inuētionē. Secūdo fuerūt
quedā signa ostēsa in ipsa inuentione p que
crux xpi fuit manifestata. Un̄ legitur q̄ mor
tuo cōstantino imperatore fili9 ei9 cōstantin9
memor victorie prīs quā cōsecut9 fuit vtute
crucis matrē suā helenā misit hierosolimā p
ipa cruce inueniēda. Que cū ibi venisset oēs
iudeos p totā terrā ad se cōuocare fecit. Iu
dei aūt formidātes dicebāt adinuicē. q̄re re-
gina eos vocasset. Unus aūt ex iudeis noīe
iudas dixit. Scio q̄ a nobis scire vult vbi sit
lignū crucis i quo xps crucifix9 est. Uidete g
ne sibi aliq̄s dicat qz lex nr̄a p hoc destruere
tur. Auus eni meus patri meo: et pater me-
us mihi indicauit vbi absconsa sit. Cui iu-

dei ꝓhibuerūt ne eaꝫ manifestaret. Cū ergo ante reginā venissent ⁊ nollet ei indicare locū nec crucē: iussit eos oēs igne cremari. At illi timētes tradiderūt iudā. Quē illa alloquitur dicens. Mors ⁊ vita est añ te: elige qḋ vis. aut crucem indica vel igne cremaberis. Cui ille. Quō scire possum cū iam plusꝙ̄ ducēti anni sunt ꝙ xp̄s crucifixꝰ erat ⁊ ego nōdū natꝰ fui. tunc ipsa misit eū fame cruciari in carcere. Tandē extractꝰ ad locū cū regina venit. Et cū orasset: locꝰ subito ꝯmouetur et odor mirabilis sentit. Et tunc iudas fodere cepit. et. xx. passus fodiens tres cruces reperit ⁊ sic ostensa fuit in ipa inuētōne. Tertio fuerūt q̄dā signa ⁊ indicia post inuentionē. Primo ꝑ infirmi sanationē. qr cum tres cruces essent inuēte ⁊ q̄ esset crux xp̄i ꝓ certo nesciret. appositis duabꝰ crucibꝰ sup quandā mulierē semiuiuā. vt ḋr in hystoria ecclīastica remediū nullū sensit. Apposita ṽo tertia cruce ꝓtinꝰ sanata surrexit. Secūdo ꝑ mortui suscitationē. Cū eñi mortuꝰ q̄dā deferretur. ad maiorē certitudinē sup corpꝰ defuncti duas primas cruces posuerūt: sꝫ cū nihil ꝓficerēt tertia crux apponit: ⁊ ille ꝓtinus resuscitat. Tertio ꝑ tituli inscriptionē. Nā titulū quē pylatꝰ scribi fecerat requirentes ipm inuenerūt ⁊ legerūt vt dič ambrosiꝰ. Quarto ꝑ diaboli lamentabilē conquestionē. Nā diabolꝰ ipam esse crucē xp̄i lamētando conquestꝰ est dicēs. O iuda q̄d fecisti iude meo cōtraria opatus es. Nā ille fecit ꝑditionē ⁊ tu ihū inuenisti crucē. ꝑ illū regnaui in populo: ꝑ te iam expellar a regno. Post hoc iudas iste q̄ crucē inuenit baptizat. ⁊ quiriacꝰ appellat. ⁊ hierosolimoꝝ ep̄o defūcto ibidē in ep̄m ordinat. Quem postmodū iulianus apostata interfecit et eo ꝙ sanctā crucē inuenit ⁊ sibi multa martiria intulit. Primo dexterā abscidi sibi fecit. Secūdo plūbū fec̄ liq̄ri ⁊ in os eiꝰ fundi. Tertio lectū ferreū afferri et in eo sctm̄ quiriacū extēdi: ⁊ subter carbones salē ⁊ adipē spargi. Quarto iussit foueā fieri ⁊ serpētes venenatos ibidē poni: ⁊ sanctū quiriacū in eandē iactari. sꝫ serpētes ꝯtinuo mortui sūt. Quinto iulianꝰ iussit sctm̄ quiriacū mitti in caldariū oleo feruētissimo plenū. Qui dū se signās spōte intrare vellet rogās deū vt iterū in lauacro martirij baptizaret. Iratꝰ iulianꝰ iussit pectꝰ eiꝰ ꝑforari: ⁊ sic in dn̄o ꝯsūmari ꝓmeruit. Itē legitur in

cronica Hermāni ꝙ primꝰ imꝑator catholicus fuit constātinꝰ magnꝰ q̄ regnauit anno dn̄i. ccc.i. ⁊ regnauit ānis. xxxi. mēsibꝰ. x. et in eodē tp̄e inuēta est sancta crux. Qui imperator fuit primo maximꝰ xp̄ianoꝝ ꝑsecutor. et iō ꝑcussit eū dn̄s in lepra pessima ⁊ incurabili. Cui apl̄i petrus et paulꝰ apparentes baptismū ꝑsuaserūt. qui a scō siluestro baptizatꝰ est ⁊ curatꝰ a lepra. Hic siluester papa xxxiiij. sedit ānos. xxiij. mēses. x. dies. xi. et cultū ydoloꝝ destruxit. et plurimū fidem xp̄ianā exaltauit. Hic ꝑmꝰ papa qui absq̄ martirio in pace q̄euit. Cōstantinꝰ imꝑator multas libertates eccl̄ie ꝯtulit. Nā romanā vrbē oēs etiā regiones circūiacētes dedit. ⁊ ꝑpetuo assignauit ad vsum pape et cardinaliū. tūc vox in aere est audita. Hodie venenū infusū est eccl̄ie. Idē ꝯstātinꝰ helenā matrē suā ad fidē cōuertit. Hic etiā ꝯstātinopolim rep̄auit. sedēq̄ imꝑialē ibi posuit. Huiꝰ mater Anno dn̄i. cccxxxij. venit in ihr̄lm et cruces dn̄i quesiuit ⁊ miraculose inuenit. Et ecclesiā mire ornatā in bethleem ꝯstruxit cuꝫ q̄dragīta columnis marmoreis: et chorꝫ de marmore to speciosū i loco diuersorij vbi saluator nr̄ natꝰ est. Helena aūt partē scē crucis detulit ad filiū suū. aliā partē thecis argēteis ꝯditā reliq̄t ibi in loco. Hec de inuentione sancte crucis dicta sufficiant. Quantū ad secūdā p̄tē illiꝰ sermonis sciendū ꝙ nos xp̄iani habemꝰ quadruplex munimētū ꝯtra insidias diaboloꝝ q̄ nitunt nob nocere in omni loco et in omni tp̄e. Primū est custodia angeloꝝ. Nam angeli custodiūt homīem in ꝑsūti vita i oibꝰ locis vbicūq̄ fuerit. Vñ ps. Angelis suis mādauit de te: vt custodiāt te in oibus vijs tuis. Ergo in ꝑñtia āgeloꝝ q̄libet hō ḋꝫ se honeste ⁊ pudice hr̄e verbis et factis. vñ Bers. In quouis diuersorio in quouis angulo reuerentiā exhibe āgelo tuo necaudeas illo p̄ñte qḋ me videre nō auderes. Secūdū est hoc nomē ih̄s: ⁊ simil̄r hoc nomē maria. Nā vbicūq̄ hoc nomē ih̄s deuote ⁊ expresse nominat ibi diaboli ꝑsistere nō p̄ñt: sꝫ fugiūt ab hoc loco vbi nomē ih̄s insonuerit. et simile intelligendū est de hoc noīe maria vbi noīatuꝫ fuerit. Tertiū est aq̄ bñdicta. Nā vbi aq̄ bñdicta aspsa habet ibi diaboli fugiūt: nec ibi p̄ñt exercere fātasmata sua: vñ in ꝯsecratōe aq̄ legunt valde notabilia ṽba. Descēdat oē fātasma in loco quo

aspersa fuerit hec aqua. Ergo bonū est aquā
bñdictā hr̄e circa lectū et aspgere de sero cuz
ca et maxime circa mulieres q̄ iacent in puer-
perio. Et etiam circa infirmos q̄ sepe aspgē-
di sunt ad effugādū fantasmata demonum
ps̄. lxxiij. Cōtriuisti capita draconis in aq̄s
Quartū est signū sancte crucis q̄ demones
sustinere nō pñt. sed fugiūt. vñ Aug. vbi si-
gnū sancte crucis cū fide et timore dei pcesse-
rit nihil ibi inimicus nocere poterit. Chriso.
Ubicūq̄ demones signū sctē crucis viderit
territi fugiunt. baculū timētes quo plagaz
acceperūt. Itē sciendū q̄ qñ q̄s cū signo sā-
cte crucis vult se munire, tunc tria debet co-
gitare. Primo q̄s sit ille q̄ pepēdit in cruce.
q: ihs xp̄s filius dei. Scd̄o q̄liter pependit
q: cū expansis brachijs et cū extēsis venis.
Tertio, ppter q̄d. s. ppter salutē nr̄az vt nos
liberaret a demonū ptāte et ab eterna mor-
te et qñcunq̄ xp̄ianus facit signū sctē cruc]
ante se bonā cōfidentiā d3 hr̄e q̄ deus diri-
gat eū, pspere in agendis et pseruet eū a pi-
culis. Idcirco oīa opa q̄ q̄s facit. siue d̄ ma-
ne surgēdo. siue de sero dormitū eūdo. siue
laborando. comedēdo. bibēdo. cū signo sā-
cte crucis facere d3 ne diabolus sibi noceat,
vel eū impediat. vñ Iero. Ad oēm actū ad
oēm incessum man⁹ tua deuote pingat cru-
cem. Quātū ad tertiā ptē illius sermonis no-
ta aliqua miracula de sctā cruce. quō nichil
debem⁹ facere sine signo sctē crucis. Uñ le-
gitur in dialogo Gre. q̄ q̄dā virgo intrauit
quendā hortū et comedit lactucā sine signo
sancte crucis, et diabolū cū lactuca comedit.
Itē legit̄ q̄ quidā cōuersus religiosus in ci-
uitate bibit vinū sine licētia et sine signo sā-
cte crucis. et diabolū cū vino bibit. Item si-
gnū sctē crucis liberat hoīem a despatōis la-
queo. Uñ legit̄ q̄ quidā voluit seipm̄ ex ni-
mia tristitia et despatōne suspēdere. s3 p vir-
tutē sancte crucis q̄ se signauit liberatus est
Item signū sctē crucis fugat multitudinez
demonū. Uñ quidā iuuenis volēs fieri di-
ues venit ad quēdā necromāticū: qui cū vo-
casset demones venerūt et vnus inter eos q̄
sicer añ pibat. cui posita est sedes q̄ cū inter
rogasset q̄re vocati essent. Dixit necromāti-
cus. q̄ iuuenis iste q̄ mecū stat vult vob̄ ser
uire vt eū diuitē faciatis. cui demon. vis cri
stum abnegare. rñdit iuuenis. certe nolo. vt
xp̄m abnegem ppter diuitias, et statim si-
gnauit se sancta cruce. Statimq̄ omnis mul-
titudo demonū signū sancte crucis non va-
lens ferre disparuit. Tūc ille surgēs intrauit
ecclesiam. Et statim imago crucifixi q̄ erat i
ecclesia sibi inclinauit. qd̄ cū pmarius vidis-
set ciuitatis. q̄siuit ab eo si aliq̄d boni fecissz
q: vidisset q̄ sibi imago xp̄i inclinasset. Qui
cū dixisset ei q̄ illa die xp̄m abnegare noluis-
set. et sic ille diuitias et filiā suā donauit sibi
Itē signū sancte crucis cōpescuit canes la-
trantes. Exemplū de quodā cū captus fuis-
set. et de nocte vincula dirupisset et custodes
ptransisset. et portā exiuisset. venerūt canes
fortiter latrātes. et ip̄m pdere volētes. Sed
ip̄e se signo crucis signauit et oēs cōpescuit
dicēs. Precipio vobis in v̄tute sancte cruc]
vt taceatis. qd̄ et factū est. Itē pulcrū exem-
plū quō v̄tus sctē crucis vicit ptātē oim de-
monū q̄re infra in pmptuario. xxix. C.

De sancto Uito martyre. ser. xvij.

Emēto creato:

ris tui in diebus iuuētutj tue. ita
scribit̄ Eccle. xij. Uerba predicta
bene ↄueniūt sctō vito q̄ in iuuētute deo ser
uire cepit et martiriuz in. xij. anno sustinuit.
vñ in pñti sermone ad honorē scti viti tria sūt
dicēda. Primo de dignitate sancti viti. Se-
cūdo de plaga sancti viti. Tertio exemplum
Quātū ad pmū sciendū q̄ sanctus vit⁹ pas-
sus ē tpe diocletiani q̄ regnauit anno domi-
ni. cclxxxix. Et h3 decē dignitates in se vni-
uersaliter. q̄s alij scti habēt pticulariter. Pri-
ma dignitas est q̄ in iuuētute martiriuz su-
stinuit. et in hac dignitate assimilat̄ sctē cri-
stine q̄ etiā in. xij. anno sue etatis multipli-
cia martiria sustinuit et tres iudices fugauit
Scd̄o assimilat̄ sctē barbare q̄ a p̄re suo car
nali flagellata est. sic et beatus vitus a patre
suo noīe hilas crebro verberatus est ex eo q̄
ydola cōtemnebat. nec ip̄a adorare volebat
Tertio assimilat̄ sctē katherine q̄ in carcere
posita. xij. dieb⁹ cibata ē a dño nr̄o ihu xp̄o.
Sic vit⁹ cū in nauī eēt cū modesto et crescē-
tia nutrice sua nec cibū corpalē haberet aq̄-
la eis cibū afferebat. Quarto assimilat̄ sctō
Egidio q̄ demoniacū in eccl'ia ipedientē po
pulū liberauit. Sic et Uit⁹ filiū diocletiani
impatoris a demonio liberauit. Quinto assi
milat̄ sctō Laurētio q̄ p signū sctē cruc] ce-
cos illuminauit. Sic et sanct⁹ vit⁹ orauit, p

sanatione patris sui et lumen suis ꝑcib⁹ re-
cuperauit. Sexto assimilat̄ scō matheo aplo
qui fustibus … sus cesus vitus fu … ib⁹
mactat⁹ est vsq̄ ꝯ verantiū brachia aruerūt
Septimo assimilat̄ scō petro aplo q̄ est ꝑn
ceps aplōꝝ cui posito in carcere angelus cū
lumine apparuit et statim cathene in quib⁹
ligatus fuerat et vinct⁹ ceciderūt de manib⁹
suis. Sic et beat⁹ vitus cū missus fuit i car
cerē cū modesto. subito terremotus fact⁹ est
et ferri moles que eis erat imposita cecidit ꝛ
carcer imēso lumine coruscauit. Octauo assi
milat̄ iohi euāgeliste q̄ missus fuit a domici
ano in doliū feruētis olei. et tñ illesus exiuit
Sic et scūs vit⁹ in clibanū ardētē mittitur.
sed tñ inde illesus egredit̄. Nono assimilat̄
illis duob⁹ aplīs Simoni et iude quos cū
pōtifices ydoloꝝ occiderēt. fulgura et toni-
trua supuenerūt et templū scindit̄. magi in
carbones sunt cōuersi. sic et beatus vit⁹ cū
modesto et crescētia nutrice sua q̄ sp eū secu
ta fuit in eculeū suspēdi iubet̄ sed subito aer
turbatur: terra gemit: tonitrua mugiūt. ido
loꝝ tēpla corruūt. et multos occidūt. Decio
assimilat̄ scō Georgio martiri et militi de
q̄ legit̄ ꝙ cū decollari deberet flexis genibus
orauit dicēs. Dñe ihu xp̄e, hoc oro vt animā
meā nō separes a gr̄a tua. et q̄cunq̄ mei i ne
cessitate sua inuocauerit exaudire eū digneri
Et venit ad eū vox de celo dicēs. ꝙ in oibus
esset exaudit⁹ et sic fieret vt orauit. ps̄. xc. In
uocauit me et ego exaudiā eū ꝛc. Sic et btō
vito existēti in carcere ꝑpter fidē xp̄i oranti ap
paruit et āgel⁹ dñi dn̄s sibi eū affuturū. et oia
q̄cunq̄ a xp̄o dño petierit ꝑstiturū. Ergo in
uocandus ē scūs vitus tanq̄ singularis pa-
tronus in oibus necessitatibus et angustijs
Quātū ad scđam ptē illius sermonis queri
tur vtrū plaga sancti viti sit existēs vel appa
rens sic ꝙ quis sibi assumat. R̄ndet̄ pmo ꝙ
q̄nq̄ fit ex infirmitate cerebri. et sic accidit
cōiter mulieribus q̄ habent capita debilia.
Scđo ex plaga dei. et sic accidit illis q̄ ex su-
pbia hn̄t nimiam cōplacentiā in ornatu cor
poris in vestibus in crinibus et in choreis.
ergo mulieres cōiter habent illā plagā q̄ se
cōtra deum exaltāt vt sic humilientur. Luce
xviij. Ois qui se exaltat humiliabit̄. Tertio
fit ex q̄dam fictione cū quis sibi illā plagā
volūtarie assumit ꝑpter libertatē animi et
vt sic possit explere maliciā et libidinē suā
Et hoc est magis cōmune. hoc ꝓbat̄. q̄r
cōiter ille mulieres q̄ non sunt bone fame cō
sueuerūt sic currere et chorisare. sed honeste
et deuote mulieres raro aut nūq̄ sic currunt
Quantū ad tertiā ptem illius sermonis no-
ta exēplū Erat quedā mulier satis dissoluta
q̄ assumpsit sibi illā plagā ficte vt sic posset
dissolutiōes suas explere et cepit chorisare ꝛ
saltare. Quā maritus eius cōpescuit verbis
sed ipa nihil curauit verba sua sȝ asseruit se
habere plagā sancti viti nec posset oino care
re: sed oporteret eam illa nocte et illa die sal-
tare. et chorisare. Et marit⁹ eius recepit bo-
nā et asperā virgā et duxit eā ad cellariū vnū
et flagellauit eā vsq̄ ad effusionē sanguinis
et ꝓmisit sibi ꝙ nūq̄ amplius vellet sic salta
re et chorisare q̄r tota plaga iā i ea cessassȝ. et
sic amplius nunq̄ attemptauit

De scō Johe baptista. Ser. xxiij.

Inter natos mu
lieꝝ nō surrexit maior iohe bapti
sta. Math. xi. In his v̄bis xp̄s
exp̄mit excellētiam sc̄i Johis bap. cū dicit.
Inter natos mlieꝝ ꝛc. ibi excipit̄ xp̄s q̄ non
est natus de muliere sed de virgine. et etiam
gloriosa virgo maria que maior est Johāne
vñ p⁹ xp̄m et mariā nō surrexit maior io. ba.
Unde christus est sol. Maria est luna. Lu-
cifer iohānes baptista. Post solem clarior ē
luna. et post solem et lunam. clarior est luci-
fer. q̄r post xp̄m ꝛ mariam iohannes clarior
inuenitur. ergo inter natos. mulierum ꝛc. vñ
in ꝑsenti sermone ad honorem sancti iohan
nis baptiste. cuius natiuitatem hodie cele-
bramus tria sunt dicenda. Primo ꝓuilegia
sancti iohannis. Secundo aliqua pro infor
matione nostra. Tertio aliq̄ miracula. Quā-
tum ad primam ptem sciendum ꝙ scūs io-
hannes baptista habet decē ꝓuilegia. Pri
mum priuilegium quia ab angelo est annū
ciatus et cum hoc filius summi pōtificis s.
zacharie. Unde legit̄ in historia ecclesiastica
ꝙ Dauid rex volens ampliare cultum dei.
xxiiij. summos sacerdotes instituit de quib⁹
vnus erat zacharias. erant autem ipe et vx-
or eius elizabet senes. Et absq̄ liberis. Cum
q̄ zacharias templum in festo ꝓpiciationis
fuisset ingressus vt incensum poneret. et mul
titudo foris expectaret. apparuit ei gabriel
archāgelus. Cum vero zacharias in ei⁹ visi
one timeret ait. Ne timeas zacharia q̄m ex

audita ē orō tua. ⁊ elisabeth vxor tua pariet tibi filiū ⁊ vocab nomen eiꝰ iohēs. Zacharias aūt cōsiderās suā senectutē: ⁊ vxoris sterilitatē dubitare cepit: ⁊ more iudeoꝝ signū ab eo q̄rere cepit. Angelꝰ aūt ꝓ eo ꝙ verbis eiꝰ nō credidit ipm taciturnitatis plaga percussit. Cū aūt zacharias ad pplm foras exisset ⁊ eū factū mutū viderēt ꝯgnouerūt eo innuente ꝙ visionē vidisset in tēplo. Cōpleta aūt septimana redijt ad domū suā et ꝯcepit elisabeth. ⁊ mēsibus quinq̄ se occultauit: q̄r erubescebat ꝙ in senectute cōcepat. Mense aūt sexto btā v̄go maria q̄ deū iā ꝯcepat venit ad elisabeth cōgratulās ei ꝙ filiū eēt paritura. ⁊ cū salutasset eā btūs iohēs iam spū sancto plenꝰ sensit filiū dei venire ad se: ⁊ p̄ gaudio in mr̄is vtero trepudiauit. Mansit ergo btā v̄go cū cognata sua tribꝰ mensibꝰ ministrās ei. Natūq̄ puerū suū suis sctis manibꝰ de terra leuauit. Et statim apertū est os p̄ris sui ⁊ cepit clamare. Bn̄dictꝰ dn̄s deus isrl' q̄r visitauit ⁊ fecit redēptionē plebꝭ sue. Et sic ꝯgregati oēs vicini eiꝰ ꝯgratulabantur ei ⁊ dicebāt. Quis putas puer iste erit q̄r totū mundū letificat sua natiuitate. Ideo ecclia natiuitatē eiꝰ celebrat sicꝰ ⁊ xp̄i ⁊ matris eiꝰ. Secūdū p̄uilegiū. q̄r in vtero ē sanctificatꝰ et qua q̄dē sanctificatione accepit peccati originalis purgationē. Nam oēs in pctō originali concipimur et nascimur. Vn̄ ps. l. Ecce eīm in iniq̄tatibꝰ cōceptꝰ sum ⁊c. Nā dicūt doctores ꝙ puer in vtero mr̄is q̄dragesima sexta die viuificat' ⁊ statim aīa infunditur ⁊ p̄ quecunq̄ modū moritur sine baptismo nunq̄ faciē dei videbit. ⁊ hoc ꝓpt' peccatū originale. Ab illo g̃ peccato originali deꝰ iohēm purgauit in vtero matris. insuper ipm sanctificauit ⁊ stabiliuit ꝙ de cetero peccare mortaliter nō potuit. Ecce quāta mirabilia fecit deꝰ cū sancto iohe baptista. Vn̄ Iere. i. Priusq̄ formarē te i vtero noui te: et anteq̄ exires de vulua sanctificaui te. Tertiū p̄uilegiū: q̄r cognouit xp̄m in vtero mr̄is marie existentē. ⁊ in signū huiꝰ exultauit puer iohēs i vtero elisabeth matris sue. vn̄ Luc. i. Et factū est vt audiuit salutatōnē marie elisabeth: exultauit infans in vtero eiꝰ. facta ē aūt hec exultatio diuinitꝰ nō humanitꝰ et a deo est acceleratꝰ vsus rōnis in illo puero vt intra viscera mr̄na iā posset cognoscere creatorē suū. Quartū p̄uilegiū: q̄r plusq̄ ꝓpha est vocatus. Quare autē plusq̄ ꝓpheta dr̄. Rn̄det q̄r xp̄m quē alij ꝓphete p̄dicauerūt ⁊ ꝓphetauerūt futurū: ipse indicauit cū digito dicēs. Ecce agnus dei ecce q̄ tollit peccata mūdi. Quintū p̄uilegiū q̄r est p̄cursor xp̄i. ⁊ hoc ꝓpter maiorē firmitatē necesse erat aliq̄d ab aliquo p̄us dici q̄ de ipso erāt. alias iudei potuissent rōnabilit' dixisse sicut etiā alias male ⁊ iniuste dixerūt. Tu de teipso testimoniū p̄hibes: testimoniū tuum nō est verū. Sed diceres in q̄bꝰ iohēs p̄cessit xp̄m. Rn̄det scd̄m remigiū in quinq̄. Primo in nascendo: q̄r in dimidio anno p̄cessit xp̄m ⁊ xp̄s natꝰ est qn̄ dies crescūt. sed iohānes qn̄ dies decrescūt: in signū ꝙ xp̄s debebat crescere: et iohēs minui in noticia ppl'i. Ioh. iij. Illū oportet crescere: me aūt minui. Secūdo in p̄dicando. q̄r iohēs citius predicauit q̄ xp̄us. Tertio in baptizādo. q̄r iohēs p̄us baptizauit q̄ xp̄s. Quarto in moriēdo: q̄r iohēs mortuꝰ est ān xp̄m. Quinto ad inferos descēdendo: q̄r p̄cessit xp̄m ad limbū patrū ⁊ nūciauit eis xp̄m. Sextū p̄uilegiū q̄r fuit baptista xp̄i electꝰ pre oībus hoībus in mūdo ꝑ tunc existētibꝰ. vbi meruit totā cognoscere trinitatē. Patrē in voce cum dixit. Hic est filꝰ meus dilectus. filiū in substantia carnis sup quē vox illa insonuit: et quē ꝓprijs manibꝰ baptizauit. Spm̄ sctm̄ qui in specie colūbe sup xp̄m descendit baptizatū. Septimū priuilegiū quia austeriorē vitā duxit q̄ xp̄s. vn̄ iudei putabāt ipm esse xp̄m ꝓpter austerā vitā suā. Ioh. i. Miserunt iudei ab hierosolimis sacerdotes ⁊ leuitas ad iohēm vt interrogarent eū. tu q̄s es. Et cōfessus est q̄r nō sum ego xp̄s. Austeritas aūt iohis ꝯsiderat' in q̄tuor. Primo in cibo q̄r nunq̄ in vita sua comedit aliquē cibū delicatū nec gustauit panē nec carnes: nec pisces. s; cibꝰ ipsiꝰ erāt locuste ⁊ mel siluestre. et hoc tm̄ ad sustentationē corporis et nature. Non fuit enī sicut q̄dā modo sūt. q̄ cū mane surgūt p̄mo cogitāt de bono prandio. illi maiorē curā hn̄t de ventre q̄ de aīa. Tales enī vt timeo efficiunt' socij epulonis in inferno. Et q̄ hic repleti fuerūt bonis cibarijs. illi ibi abstinebūt. Luce. vi. Ve vobꝭ q̄ nunc saturati estis. g̃ si volumꝰ saluari sequamur iohēm baptistā: ⁊ nō epulonē. Luce. vi. Beati q̄ nūc esuritis ⁊c. Quid aūt sint iste locuste ⁊ mel siluestre. rn̄det arnolphus

ꝙ locuste sunt aues parue ad modū digiti
nō alte a terra volāt et faciliť capiunť q̄ fue-
rūt in deserto: cocteq̄ȝ in oleo pauperū pbent
victū. Siłr narrat in eodē deserto esse arbo
res hn̄tes folia lata et rotūda lactei coloris
mellici saporis: q̄ manib⁹ fricanť ⁊ eduntť. et
hoc dr̄ mel siluestre. Secūdo i potu q2 nū̄ p̄
in vita sua aliquē potū bibit nisi solā aquā.
hoc multi bibuli nō faciūt q̄ bibūt ꝙ rōnez
loquēdi pdūt, ppter nimiā ebrietatez. Sed
beat⁹ iohānes magne fuit abstinētie. Un̄
canť de eo. Uinū ⁊ sicerā nō bibit. vn̄ dicit
Beda ꝙ sicera interp̄tať ebrietas. quo voca
bulo om̄e qd̄ inebriare pōt poculū siue de
pomis siue de frugib⁹ siue de q̄libet alia ma
teria cōfectū significat. Tertio durū habuit
vestimētū. Math. iij. Ipse iohes hēbat ve
stimētū de pilis camelorū. Hoc nō aduertūt
aliq̄ viri ⁊ aliq̄ mulieres q̄ sequunť epulonē
q̄ induebatur purpura ⁊ bysso ⁊ epulabatur
quotidie splēdide. Siłr q̄ longas caudas
post se trahūt q̄b⁹ terrā vestiūt: et de nudis
xp̄i paupib⁹ nihil curant. caudis suis pulu-
ces colligūt: ⁊ hoib⁹ sequētib⁹ ⁊ antecedẽ-
tibus puluerē mouent. Timendū est eis ne
diabol⁹ in caudis earū eq̄tet. Job. xli. Ipse
est rex sup oēs filios supbie. Quarto in ha-
bitaculo: q2 habitauit in heremo. Un̄ canť
de eo. Antra deserti teneris sub ānis ⁊c. Et
hoc fuit magnū in puero iohanne ꝙ reliq̄t
prēz ⁊ matrē ⁊ oīa bona pentū: ⁊ iuit in de-
sertū ⁊ habitauit ibi ne amitteret innocen-
tiā suā et ne mund⁹ traheret etiā eū a deo.
Nam mundus trahit hoīez a deo honorib⁹
quos hic propinat ne hō veniat ad celestes
honores. Itē caro trahit delicijs: vt hō ca-
reat eternis gaudijs et delicijs. Itē diabol⁹
trahit eum inuidia sua. q2 inuidet ꝙ homo
debet possidere illū locū quē ipe dyabol⁹ p
didit et trahit hoīez q̄tū pōt. et q̄to melior
est hō ⁊ sanctior: tāto mag[is] insidiať ei. Et hoc
sciuit btūs iohes. Et q̄uis esset vnic⁹ filius
pontificis qd̄ tunc maximū erat: tn̄ despexit
honores ⁊ reliquit mundū et fugit in here-
mū vt innocentiā suā immaculatā custodiret.
Octauū p̄uilegiū q2 habuit dignitates oīm
sanctorū. Fuit eīn ppheta ⁊ plusq̄ ppheta.
q2 pphete xp̄m p̄dixerūt. Ipe autez digito
demōstrauit dicēs. Ecce agn⁹ dei ecce q̄ tol
lit pctā mundi. Fuit etiā aplūs. Nam aplūs
interp̄tať missus. Un̄ de eo scriptū est. Fuit

hō missus a deo. Fuit etiā martir. ⁊ hoc p-
bat sanguīs ei⁹ effusio. et veritatis assertio
qn̄ dixit. Non licet tibi habere vxorē fratris
tui. Itē fuit ꝯfessor. q2 tā austere vixit ꝙ ipe
xp̄s putaretur a iudeis: et cōfessus est q2 nō
sum xp̄s. Fuit etiā virgo. hoc testatur Lucas
q̄ dicit eum a puericia vixisse in heremo. Et
sic btūs iohānes habet merita oīm sctōrū.
Unde bn̄ dicit euāgelista. Inter natos mu
lierū nō surrexit maior iohāne baptista. No
nū priuilegiū q2 fuit trib⁹ meritis q̄bus de-
betur aureola insignitus. Ipse enim fructū
centesimū inq̄ntū fuit v̄go a deo pmeruit.
Itē centesimū inq̄ntū fuit p̄dicator glorio-
sus. Et centesimū inquantū fuit martir. vn̄
cātať de eo. serta terdenis alios coronat ⁊c.
Decimū p̄uilegiū: q2 dies natiuitatis ei⁹ in
tota xp̄ianitate celebrať. imo etiā sarraceni
natiuitatē eius festiue celebrant. Trium eīn
sctōrū natiuitas solemniter celebrať. s. xp̄i vir
ginis marie et iohānis baptiste. Et ratio q2
oēs tres fuerūt sanctificati in vtero matris.
Itē q2 ortus istorū triū dedicati fuerūt gau
dio. ⁊ iō ꝯueniēs est vt nos istorū ortus cū
gaudio celebrem⁹. de gaudio xp̄i dr̄ Luc. ij.
Euāgelizo vob̄ gaudiū magnū. de gaudio
marie canť. Natiuitas tua dei genitrix vir-
go gaudiū annūciauit vniuerso mundo. De
gaudio iohīs baptiste dicť in euāgelio ho-
dierno. Et multi in natiuitate ei⁹ gaudebūt
Et q̄uis beat⁹ iohannes baptista ab vtero
mr̄is sue sanct⁹ fuit ⁊ nulli vnq̄ nocuit. mul-
tos tn̄ habuit psecutores q̄ ei⁹ sanguinē si-
tiebāt. Nā herodes voluit eū occidere. He-
rodias sibi insidiabať. filia eius caput suū
petijt. spiculator missus est q̄ caput ei⁹ p̄sci-
dit. Decollatio aūt ei⁹ facta ē p iusticia ⁊ fi
dei defensiōe: q2 herodē de stupro arguebat
iō ipm in carcere reclusit. Itē decollatio ei⁹
fuit cū multa sui deuotōe. q2 cū decollari de
beret deo se deuote recōmēdauit. vn̄ cantat
eccl'ia. In medio carceris stabat iohes ⁊ vo
ce magna clamauit dicens. Dn̄e de⁹ me⁹ ti
bi recōmēdo spm̄ meū. Et q2 iā p̄dicti male
iohēm tractauerūt. et iō ipsi male a deo tra-
ctati fuerūt. Herodes eīn male fuit tractat⁹
q2 in exiliū missus. et ibi mirabiliter est mor
tuus. Herodias etiā male tractata est. q2 cū
caput iohis in manu teneret diuino iudicio
in ei⁹ faciē sufflauit. ⁊ illa morte subitanea
corruit. Filia herodiadis fuit male tracta-

ta:qꝛ fuit in aq̄a suffocata. Cū eni͂ sup gla-
cie͂ ludendo discurreret. subito sub pedibus
eı᷒ glacies frāgit᷑: et illa in aq̄a miserabiliter
suffocat᷑. Quātū ad secūdā ptē illi᷒ sermo-
nis est sciēdū ꝙ sic͂ caput iohis baptiste da-
tū est puelle saltāti et chorizanti: et hoies in
vigilia sancti iohis baptiste ꝯsueuerit chori
zare. ⁊ sancta mr̄ ecclia ꝯtra hanc chorizatio
nē instituit ieiuniū: qd̄ sub ꝑcepto et sub pec
cato mortali q̄libet tenet᷑ seruare: et q̄ sine cā
et ex ꝯtēptu solueret hoc ieiuniū peccat mor
taliter. Tūc ꝓ informatōe nr̄a aliq̄ hic dicen
da sunt de chorea. Primo querit᷑ an choriza
re sit pctm̄ mortale. R̄ndetur ꝙ sic. q̄n ex su-
perbia ⁊ ex mala ꝯcupiscētia fit. Vn̄ Augu.
Melı᷒ est in die dn̄ica arare q̄ chorizare. ⁊
meli᷒ est mulierē lanā suā nere: q̄ impudi-
ce chorizare. Et rō: qꝛ ille q̄ laborat ī die dn̄i
co ⁊ festiuo simpliciter peccat frangēdo sab-
batū: sꝫ chorizās cōmittit q̄si oīa pctā morta
lia. Naꝫ ibi est supbia: et cōmittit᷑ ibi sepius
mētalis luxuria ꝑ malas ꝯcupiscentias. Si
militer auaricia: qꝛ affectāt diuitias et ꝑcio-
sas vestes. et etiā inuidia: qꝛ si vna persona
plus honorat᷑ vel meliora vestimēta hꝫ. tunc
q̄libꝫ cetere ꝑsone inuident ei. Itē sciendūꝫ
ꝙ astātes circa choreā q̄libꝫ intantū peccāt
sicut qui chorizāt. qꝛ ipsi dant alijs occasio-
nē chorizādi. qꝛ si circūstantes nō aspicerent
tunc ipsi non chorizarent. Insuper iudicant
chorizantes qd̄ est cōtra euangeliū. Vn̄ ha
bet᷑ Luce. vi. Nolite iudicare. Sꝫ aliqui vo-
lunt se excusare in pctīs suis dicentes. Q̄m
an̄ centū annos chorizauerūt hoies: sic ⁊ ho
dierno die merito facere pn̄t. R̄ndet᷑ ꝙ ante
centū annos hoies etiā infernū intrauerunt
sic ⁊ hodierno die faciūt: qꝛ mala ꝯsuetudo
nō excusat pctm̄. imo quāto diuturnior tan
to ꝑiculosior. vn̄ dr̄ in decre. Cōsuetudo ma
la inueterata quanto diuturnior tanto pericu-
losior. xxiiij. q. i. Scisma. Q᷒ aūt xp̄s a cho
rizātib᷒ ꝗuit offendit᷑ hoc ꝓbat᷑. qꝛ ipi rursū
crucifigūt ibi xp̄m. de hoc exemplūꝫ quere
infra in promptuario exemploꝝ. vij. C. Et ꝙ
xp̄s grauiter vult punire chorizātes in vita.
hoc ostēdit᷑ in illa puella q̄ ꝓpt᷑ choreā cōbu-
sta est ī toto corpe. ibidē. x. Et etiā in morte:
vt patet in muliere q̄ cū pila in chorea neca-
ta est. hoc quere ibidē. xi. Itēꝫ q̄ intrant ad
choreā. Exemplū de tubicine quē fulmē de
celo extinxit. hoc q̄re ibidē. xij. Ultimo que-

ritur vtrū chorea possit fieri licite. R̄ndetur
scd̄m iohānē in summa sua. li. iij. ti. xxxiij. q. ij.
ꝙ quinqꝫ cōcurrentib᷒ ad choreā tūc nō est
reprehensibilis. Primū ꝙ sit tpe debito. s.
gaudij: sicut in nupcijs. vel tpe victorie. vel
liberatōnis hoīs. vel patrie. vel in aduentu
amici de terra lōginqua. Secūdū ꝙ sit cum
honestis ꝑsonis: de q̄bus nō oriat᷑ ꝑsump-
tio mala. nec cū leccatoribus et leccatricib᷒.
Tertiū ꝙ fiat a ꝑsonis secularib᷒: qꝛ monia
lib᷒: monachis ⁊ clericis ꝓpt᷑ hec ꝙ in alijs
spūalib᷒ debēt occupari: omnē choreā puto
esse illicitā. Quarto ꝙ honesto modo fiat nō
gesticulationib᷒ nimis inhonestis ⁊ inordi
natis. Quintū est vt cantus excitans in tali-
bus nō sit de illicitis. Quātū ad tertiā par
tem illi᷒ sermonis sciendūꝫ ꝙ oēs hoies de-
bent inuocare sctm̄ iohēm baptistā. Et ꝑmo
ī immiēte periculo ignis. Vn̄ legit᷑ ꝙ cū maxi
mus ignis eēt accēsus: et reliq̄e sancti iohis
ibidē apponerentur ignis sancti iohānis for
midās presentiā statim euanuit. Itē tempe
sterilitatis inuocandus est sctūs iohes. Vn̄
cū quodaꝫ tpe esset magna sterilitas et sicci-
tas terre reliq̄as sancti iohis ꝓcessionalit᷑ ꝑ
ciuitatē detulerūt: ⁊ mox pluuie receperūt hu
morē ⁊ terra ꝓtulit fructū suū. Itē sanctus
iohes baptista defendit t̄rā sue ciuitatē. vbi
ecclīaꝫ habet ꝯstructā in honore suo. Vn̄ le
gitur ꝙ quedā regina ad honoreꝫ scti iohis
baptiste in lōgobardia ecclesiā cōstruxit. Et
postea cū cōstantin᷒ imꝑator ytaliā a lōgo-
bardis eripe vellet: ⁊ quedā virū sanctū i. t
rogasset de exitu belli. Ille oratōni insistens
a deo audiuit. iohes baptista ꝓ lōgobardis
ꝯtinue intercedit ab illo die quo regina eccle
siā sibi fabricauit. ⁊ iō supari nō pnt. Itē di
splicet sctō iohāni q̄ spoliat ecclīaꝫ vel cī-
miteriū in honore eius dedicatū. Vn̄ cū qui
dā rex lōgobardoꝝ cū multo apparatu iuxta
ecclīaꝫ sancti iohis fuisset sepult᷒. quidā cu-
piditate allectus nocte sepulcrum aperuit et
vniuersa surripuit. Cui iohes apparuit ⁊ di-
xit ei. qꝛ ausus fuisti tangere mihi cōmissum
ecclīaꝫ meā ingredi de cetero nō valebis: qd̄
ita euenit. Nam q̄n ecclīaꝫ ingredi volebat.
subito velut validissimo pugile guttur ei᷒ in
uisibiliter feriebat᷑. ⁊ sic ille in terrā cadēs cō
fusus recedebat. Itēꝫ succurrit hoi in extre-
mis. Unde cū quidaꝫ vir ad decollationem
fuisset iniuste ductus: ⁊ fortissimus pugil in

eius collū [illegible] ille p[illegible] et clamauit. [illegible] suscipe spūm illa. et statim br[illegible] chiū illi[illegible] [illegible] obrigauit et inflexibile remāsit. sed viri [illegible] p ipso iam penitētes orauit: et vt brachiū deponeret obtinuit.

De festis petro et paulo aplis. Ser. xxiij.

Tibi dabo claues

regni celoꝝ. et quodcunq ligaueris super terram erit ligatū et in celis zc. Mathei. xvi. Et his verbis ostenditur quāta sit dignitas sancti petri. Vñ in p̄senti sermone ad honorē sancti petri tria sunt dicenda. primo de priuilegijs sancti petri. secundo aliqua p informatione nostra. tertio aliq̄ miracula.

Quantū ad primā partē illi⁹ sermonis est sciendū q [illegible] petr⁹ habet [illegible] priuilegia. Primū [illegible] xp̄s cū elegit [illegible] hominib⁹ in aplm. et fuit secund⁹ apl̄us a xp̄o vocatus. q2 [illegible] frater su⁹ fuit prim⁹. et adduxit petrū ad ih̄m. Secundū priuilegium q2 fuit feruētior ad xp̄m in charitate: q̄d ostēdit añ passionē xp̄i. q2 ppter amorē xp̄i oīa terrena contēpsit. Certe cui hodie diceret q relinqueret vxorē. pueros. domū. cognatos. et omnē terrenā substantiā et pauper fieret: magnū q̄d reputaretur. Et hoc fecit btūs petrus cui⁹ festum hodie celebram⁹. Item hoc ostēdit tpe passionis xp̄i qñ secum mori voluit qñ dixit Luce. xxij. Paratus sum tecū in mortē [illegible] Itē ostēdit post resurrectionē qñ xp̄s ostendit se discipulis et manifestauit se [illegible] ad mare tyberiadis. et qñ Johannes dixit petro: dñs est. statim petr⁹ misit se in mare [illegible] ad xp̄m. Tertiū priuilegiū: q2 dat⁹ est in exemplū pñie ipsis peccatoribus. q2 post negatōnē semp in lacrimis fuit. Habuit eñi lacrimas doloris: quia dñm suū negauerat. Luce. xxij. Egressus foras fleuit amare. Nā qñcunq dulcis allocutionis dñi memor erat. p nimia amoris dulcedine lacrimas cōtinere nō potuit. qñ etiā culpam negationis ad memoriā reducebat. [illegible] Unde dicit clemēs papa q semper sudariū in sinu ferebat quo crebro fluētes de oculis lacrimas detergebat. Vñ etiā legit̄ de eo q tante deuotōis fuit. q in nocte audito gallicantu statim ad oratōnē surgebat: et sic cū lacrimis vsq ad diē orabat: et adeo duxit in psuetudinē flere q [illegible] lacrimis [illegible] videbat.

Si beatus petrus p trina negatione tantum fleuit quare tu miser hō petōr nō fles q̄ non [illegible] dñm negasti: quotquot eñi cōmisisti mortalia pctā totiēs dñm negasti. fūde eñi lacrimā vnā hodie p peccatis tuis contrito corde: vt tibi de⁹ dimittat oīa pctā tua. Vñ Isido. Esto tā pronus ad lamentū q̄ntū pron⁹ fuisti ad culpā. q̄lis intentio tibi fuit ad peccādū talis deuotio tibi sit ad penitendū. Quartū priuilegiū q xp̄s fecit eū primū papā et vicariū suū et cōmisit sibi totā ecclīaz cū oībus hoīb⁹ q̄ fuerūt in mūdo. qñ dixit: pasce oues meas. Legitur in cronica hermāni q petr⁹ aplus cathedrā sacerdotale quattuor annis tenuit in ptib⁹ orientis. Deinde venit Antiochiā. anno dñi. xxxviij. vbi [illegible] de carcere liberat⁹ suscitauit quēdā mortuū. q. xiiij. annis iacuerat in sepulcro. et ibi in antiochia ep̄atum tenuit annis. vij. in qua metropoli mō sunt. xij. archiepat⁹. et centū epat⁹ quos de manu sua pr̄iarcha antiochen⁹ cōferre habz. Post hoc petrus romā veniens anno dñi. xlvij. in die sancte prisce virginis. sedit in ep̄atu rome annos. xxv. menses. vij. dies. viij. Nullus roman⁹ pontifex adhuc tot annis in ep̄atu sedit: nec viuere potuit. Pater sancti petri fuit Johēs de bethsaida, puincia galilee. io [illegible] filius vocabatur. Sed xp̄s papā eū cōstituēs nomen sibi mutauit. vocās ip̄m petrū volens q omnib⁹ successoribus suis nomina mutarentur. Quintū priuilegiū q2 sibi claues celi p̄misit dicēs. Tibi dabo claues. O quale donū, nō dixit claues vni⁹ ciuitatis aut puincie: sed totius dñij mei. vt ad te ptineat claudere et aperire cuicūq volueris p tua volūtate. Sz diceret q̄s. O dñe q̄re tali peccatori q̄ te negauit [illegible] necessitate tua claues celi tradidisti. Certe pōt rn̄dere. dñs nr̄ ih̄s xp̄s hoc fecit, ppter solaciū pctōꝝ vt nullus desperet de mea gratia. et vt videat q magnū volo facere peccatorē in regno meo. vñ post lapsum hō predestinatus ad vitā eternā melior resurgit q̄ ante fuit. sicut patet in btō petro. Unde Ambro. Cert⁹ sum q deus nullū electoꝝ suoꝝ cadere permitteret si eum meliorem a casu suo resurrecturam nō sciuisset. Sextum priuilegium: q2 gloriosior in passione fuit. quia anno dñi lxx. petrus et paulus sub nerone vno eodem q die paul⁹ decollat⁹. petrus crucifixus est.

cum xp̄o. Sed in hoc differt: q̄z noluit cruci-
figi rectus s; reuersus: q̄z nō reputabat se di-
gnū. vñ dixit. q̄z non sum dign⁹. ita in cruce
a/ĩe vt deus meus. ḡ crucē meā girate. Se-
ptimū ꝑuilegiū: q̄z est ꝑnceps oīm aploꝝ
Et hāc dignitatē nemo h̄z in celis nisi sctūs
petrus. Uñ sanct⁹ petrus in hoc ꝑcellit ōēs
sctōs in celo exñtes. Octauū ꝑuilegiū: quia
ꝑmū articulū fidei de. xij. articulis cōposuit
dicēs. Credo in deū p̄rem oīpotentē ꝛc. id ē
scdm̄ Aug. Creatorē oīm rer̄ visibiliū et in-
uisibiliū. Cōtra hūc articulū sunt manichei:
qui dicūt visibilia creata a ꝑncipe tenebrarū
inuisibilia v̄o a deo q̄ heresis odibilis ē deo
et hoībus et oībus creaturis. q̄z talis heresis
dehonestat oēs visibiles creaturas. dūmo-
do eas dicat a diabolo esse creatas. Ex quo
sequit̄ q̄ quilibet xp̄ianus firmiter d; crede-
re deū oīm creatorē visibiliū et inuisibilium
et q̄ nō sit aliq̄s vermiculus quin sit a deo cre-
atus. ergo dixit beat⁹ petrus. Credo in deū
p̄rem oīpotentē ꝛc. Nonū ꝑuilegiū. q̄z festū
ip̄ius ter celebratur in anno p̄ oībus sanctis
excepta maria v̄gine. Nam festū bti iohānis
baptiste bis celebrat̄. Sil'r iohīs euāgeliste
et sancti pauli et stephani. et sil'r p̄ris nr̄i fran
cisci et beati dn̄ici. Sed q̄rit̄ q̄re festū scti pe
tri ter in anno celebratur? R̄ndet̄ q̄ ip̄e q̄ po
testatem accepit ligādi atq̄ soluendi liberat
nos a tribus generibus pctōꝝ. s. locutōis. co
gitatōis et opatōis. vel etiā q̄ in deū : q̄ in
nos. q̄ in ꝓximū peccauim⁹. Item ꝓpter ex
plū vt nullus peccator desperet. etiā si ter sic
petrus deū negauit. si tñ eū sequi velit et ip-
sum corde ore et ope cōfiteri. Decimū ꝑuile-
giū: q̄z ip̄e sctūs petrus noiatur añ eleuatio-
nem et post eleuatōem in qlibet missa. Ite;
sciendū q̄ in cronica Uermāni hr̄. q̄ an. dn̄i
cclij. greci reliquias btōꝝ aploꝝ petri et pau
li furati sunt sed demones in aere clamabāt
viri rhomani succurrite dij v̄ri auferunt̄ vob
Quare rhomani statim insequētes inūu for-
ti: sed greci territi aploꝝ ossa in puteū ꝓiece
rūt fugā petētes q̄ papa cornelius de puteo
leuauit. et q̄z dubitauit de ossibus q̄ et cuius
essent. Uox de celo dixit. ossa maiora sunt ꝑ
dicatoris minora piscatoris. Quantū; ad
scdam p̄tem illius sermonis sciēdū q̄ sic be-
atus petrus habet claues regni celoꝝ q̄ clau
dere et apire potuit cuicūq̄ voluerit. Tūc no
tandū ꝓ informatione nr̄a q̄ sctūs petr⁹ ꝑn

cipaliter quinq̄ generibus hoīm apit celum:
vt q̄ cito moriuntur statim euolant. Primi
qui decedunt in baptismali innocētia. talēs
ꝑuuli statim ab angelis deducūtur in celum
ergo celū semp est aptum tali homi q̄ adhuc
seruat innocentiam baptismalē. In signum
huius xp̄o baptisato apti sunt celi sup ip̄m.
vt habet̄ Matth. iij. Scdi sunt qui plenari-
am indulgentiā cōsequūtur. Uñ querit q̄d si
quis plenariā indulgentiam ꝯsequeret̄ ꝛ sic
moreretur? R̄ndetur scdm̄ Host. q̄ talis sta
tim euolaret ad celū. Et rō est. q̄z nullū ē ipe
dimentū ascendendi in celū ex quo quis mo
ritur in gr̄a nisi solutio pene. Et sctūs Tho.
sup. iiij. dis. xx. dixit q̄ qui indulgētias susce
pit nō absoluitur simpliciter loquēdo a debi
to pene. sed dat̄ sibi de thesauro eccl'ie. Uñ
debitū soluat. ergo cum remissa est pena illa
tota p indulgentiam idem ē ac si esset solu-
ta: et sic iusticie dei satisfactū est. cū ex thesau
ro ecclesie illa pena soluta est. Tertij sunt qui
ingrediūtur religionem approbatā vbi regu
lariter viuūt. Circa qđ queritur vtrū p īgres-
sum religionis cōsequat̄ quis remissionē om
nium peccatorū? R̄ndet̄ scdm̄ sctm̄ Tho. ij. ij.
q. vlt. rōnabiliter pōt dici q̄ sic. s. ꝑ assum p
tōem crucis. Nam hoc est holocaustū maxi-
mū quo quis se totaliter diuinis officijs mā
cipat p religionis ingressum: qđ excedit om
ne genus satisfactiōis vt habet̄ i decre. xxxiij
q. ij. Admonere. Nā relig. osus offert deo om
nes res tp̄ales. imo totū mundū ꝓpter deū
reliquit. et hoc p votū paupertatis. ānimō nū-
q̄ ꝓpriū denariū possidendo. vñ dī in de-
cre. In religione existens non debet habere
denarios si non vult perire cū anania. xij. q. i.
Dilectissimis. Uñ Greg. Monachus hñs
obolū nō valet obolū. Itē offert deo corpus
p votū castitatis ꝛ abstinētias ad q̄s se obligat
p īgressū religiōis. sic abstinere a carnib⁹ ie-
iunare. i stramib⁹ dormire. media nocte sur-
gere. et corpus cū vestibus laneis macerare.
Itē religios⁹ offert deo ꝓpriā volūtatē ꝑ h⁹ p
votū obediētie. et h⁹ ē maximi sacrificiū cū q̄s
ꝓpt deū relīqt suā ꝓpriā volūtatē ꝛ sonē vo-
lūtatē suā volūtati plati sui. vñ Ber. loquēs
de religiōe dic̄. Religio paupertate fūdat̄. eri-
git̄ obiā. dedicat̄ castitate. custodit̄ hūilitate
pficit̄ caritate. Itē sciēdū q̄ in vitaspatrū le-
gitur q̄ eandē grām cōsequūtur ingredien-
tes et ꝓfitentes religionē quā ꝯ sequuntur

baptisat. Item sacerdū scdm sctm Tho. q̄ si p ingressū religionis nō absoluerēt ab oi rea tu pene. nihilominus ingressus religiōis vtilior esset q̄ peregrinatio terre sancte ad pmotionē in bonū: qd pponderat absolutiōes a pena. Et henricus de gādano dicit q̄ qui ā a p fessiōe sue a pmo indulgētiā cōsequeret et hoc intelligit si intēdat seruare ea q̄ in pfessiōe pmittit. s. regulā et ordinē suū. Nam si nō intēderet seruare ea q̄ pmittit in pfessiōe sua ipso facto sic pmittendo peccat mortaliter et nō est filius celestis regni. s; filius gehēne: sanne et tales q̄nq; pessimi postmodū erūt. Unde Aug. et pen. i. in decre. Difficulter expertus sū meliores q̄ qui in monasterijs pfecerūt. nec sum peiores expertus q̄ qui in monasterijs defecerūt. di. xlvij. Quantūlibet. Unū etiā Bern. Qui in loco ordinis sine ordine viuūt ad illū locū deuenient vbi nullus ordo: sed sempiternus horror inhabitat. Quarti quib' celū apertū sunt martires. Et in signū huius tūc stephanus vidit celos apertos et ihm stantē a dextris virtutis dei. Nā hoc est priuilegiū martirū q̄ qui sustinēt mortē pp̄ter xp̄m inuenient vitā in celis. vn̄ dr̄ in decre. Qui p ch'risti noie martirisant pculdubio vitā eternā cōsequētur. xv. q. i. Merito. Quinti sunt q̄ p opa penitētionalia plenā satisfactōem suorū pctōrū impleuēt. Un̄ Bern. Quātūcūq; pctōr magnus sit tñ cū pnīa pōt tantā in mūdo sustinere penā q̄ dimittit et illa tota pena ad quā est obligat'. Pro quo sciendū q̄ pnīa et satisfactio q̄ iniūgit aut est minor aut maior aut equalis. Si maior est pnīa q̄ pcm̄ requirit: tūc superfluū cedit hoi illi in pmiū. Si minor: tūc residuū supplebit in purgatorio. Si eq̄lis tūc statim euolat ad celū. Quātū ad tertiū pn̄cipalitr sermonis ē sciēdū q̄ hodie oēs xp̄iani festū sci petri debēt solēniter celebrare: et ipm tanq̄ patronū singularē in oibus infirmitatibus et necessitatibus inuocare. Primo palitici. Un̄ legit q̄ quidā vir nomine eneas ab annis octo iacuit in grabato. q̄ erat paliticus. Et ait illi petrus. Enea sanet te dn̄s ihs xp̄s surge et sterne tibi. et cōtinuo surrexit. et oēs infideles vidētes hoc cōuersi sūt ad fidē. Itē q̄dā erat palitica: et iussit petrus eā ad se in lectulo in quo iacebat afferri cūq; fuisset allata petrus in p̄ntia oim fideliū q̄ astabāt dixit. Si vera sunt q̄ pdico tūc in noie dn̄i nr̄i ihu xp̄i surgat hec mulier de lectulo suo. Et statim vt petrus hoc dixit sana surrexit et pcidit ad pedes eius. et gratias deo et sancto petro referebat. Item claudi ab vtero matris debent sanctum petrum inuocare. Un̄ legitur Act. iij. Postq̄ dn̄s ihus assumptus est in celū petrus et iohes ascendebant in templū ad horam orōnis nonam. et q̄dā vir qui erat claudus ex vtero mr̄is sue baiulabatur. quem ponebant quotidie ante portam templi que dr̄ speciosa vt peteret elemosinam ab introeuntibus in templum. Is cum vidisset petrū et iohem introire in templū rogabat vt elemosinam acciperet. Intuens autē in eū petrus cū iohe dixit. respice in nos. at ille intēdebat in eos sperans se aliquid recepturum ab eis. petrus autē dixit. Argentū et aurum non est mihi. qd autem habeo hoc tibi do. in noie ihu xp̄i nazareni surge et ambula et apphensa manu eius dextra alleuauit eū. Et ptinus cōsolidate sunt bases eius et plāte. et exiliens stetit et ambulauit et intrauit cum illis in templū ambulans et exiliens et laudans deū. Item oēs infirmi in quibuscūq; infirmitatibus sint cōstituti debent recurrere ad sctm petrum. Un̄ legitur Ac. v. q̄ qn̄ ibat p aliquā ciuitatē oēs qui habebant infirmos in illa ciuitate ponebant eos in platea et quoscūq; vmbra sancti petri tangebat curabant. Si tante virtutis erat eius vmbra. q̄te virtutis sunt apud deū eius merita. Itē potest hoibus etiā subuenire post mortē. vnde legitur q̄ cū q̄dam vice duos de discipulis suis ad pdicandū misisset dn̄s etc. ductas venissent. vnus eorū defunctus est. alter vero ad petrū rediit. et quō acciderat intimauit. Hic dicitur fuisse btūs Maternus. tūc petr' eū baculū suū tradidit. vt sup defunctū poneret. Qd cū fecisset ille qui iam. xl. diebus mortuus iacuerat. ptinus surrexit. Item tabitā suscitauit. Un̄ legitur Act. ix. q̄ erat in ioppen quedā xp̄iana nomine tabita. hec erat plena bonis operibus et elemosinis: et precipue q̄ cōsuebat vestes pauperum. Hec cum mortua fuisset miserunt discipuli ad beatum Petrū q̄ erat in alia ciuitate vt veniret ad eos. Qui cū venisset circumsteterunt eum omnes pauperes et rogauerunt pro tabita. Et cōpassus est eis: et orauit pro ea et dixit. Tabita tibi dico surge: et statim surrexit. Ultimo sciēdū q̄ sctūs petrus ē magne potētie. habz eñ potestatem sup mundum. Matth. xvi. Quod

cum q̄ ligaueris sup terrā ⁊c. Habet ptātem sup infernū. Uñ et porte inferi nō p̄ualebūt aduersus te. Habet etiā ptātē super demones. sicut patet qñ demones symonē magū deferebāt. tunc eñi petr⁹ orauit: et mox a demonib⁹ dimissus est: ⁊ sic turpiter obijt. Itē sup mortē. scz qñ p orōnē defunctū suscitauit quez symon magus suscitare nō potuit. Sup mare habet ptātez q̄ siccis pedib⁹ ambulabat. Itē sup celū. ideo dicitur in verbis p̄missis. Tibi dabo claues regni celorū. Itē sup aīas qñ petr⁹ in vno sermone in die pēthecostes tria milia iudeoꝝ ꝯuertit. Itē aliud exemplū quō btūs petr⁹ aplus liberauit aīas mulieris de purgatorio. hoc q̄re in festo ad vincula petri. ser. ptis. parte. iij. Itē btā virgo maria ⁊ btūs petr⁹ liberauerūt monachuz ab eterna damnatione. Hoc exemplū quere infra in promptuario beate virginis. lviij.

De visitatione beate marie. Sermo. xxv.

Intrauit domum Zacharie et salutauit elisabeth. Ita scribit Lucā. ⁊ in vistātis festiuitatis euāgelio. Nemo pōt digne laudare beatā virginē: nisi ipm dignū faciat ille q̄ habitauit in vtero ei⁹ qñ visitauit elisabeth Aug. Quid dicā virgo maria paup ingenio cū de te quicq̄d dixero minor laus est q̄ tua dignitas mereatur. Non eñi sufficit lingua carnis tuas enarrare virtutes. Uñ etiā Hieron. Quicquid humanis potest dici verbis minus est a laude virginis gliose: q̄ diuinis est ⁊ euāgelicis excellentib⁹ laudata ⁊ predicata preconijs. A ꝓphetis quidē prenunciata. A patriarchis figuris ⁊ enigmatib⁹ figurata. Ab euāgelistis exhibita et monstrata. Ab angelis venerabiliter ⁊ officiosissime salutata. Nos igitur premissis verbū cū timore ⁊ reuerentia ad honorē virginis ꝓsequamur. Unde in presenti sermone tria sunt dicenda. Primo euangeliū et aliqua de p̄senti festo. Secūdo aliqua ꝓ informatiōe nostra. Tertio aliqua miracula. Quantū ad p̄maz partē sermonis tunc hystoria huius festi est dicenda. Nam postq̄ elisabeth iohānē cōcepit et iam sex mensib⁹ in vtero portauit venit angel⁹ gabriel ad mariā nuncians ei q̄ deberet ꝯcipere verbū eternū. Et dixit ei hoc ꝓ signo: q̄ possibile esset deo omne verbuz. qz elisabeth cognata ipsi⁹ que erat sterilis iam cōcepit: ⁊ iam p sex menses filiū in vtero portauit. Nota maria quippe ⁊ elisabeth cognate seu cōsobrine fuerūt in secūdo gradu. qz h̄ he duarū soroꝝ. scz Anne: et Hismerie. Fuit etiā elisabeth de tribu iuda sicut ⁊ maria. Et postq̄ beata v̄go cōsensit ⁊ cōcepit filiū dei statim surrexit: et cū licentia ioseph ad elisabeth ꝓperauit ⁊ eā salutauit. et ei trib⁹ mensib⁹ seruiuit vt dicit̃ in euangelio hodierno. Exurgēs maria abijt in montana cū festinatione ⁊c. Quia iudea in altiori est loco respectu galilee et nazareth ciuitatis a qua recesserat maria. Et nihilominus⁹ dom⁹ zacharie in loco montoso est sita: ⁊ via ad eā erat montosa et petrosa. Iuit cum festinatione: qz diu in publico noluit apparere. vt ostēderet q̄ virgo nec debet morari in publico: nec ibi ꝓtrahere colloq̄a cū aliquo. Et venit in ciuitatez iude. id est ihrlm. p quā videt̃ trāsisse ad oppidū in quo habitauit zacharias ⁊ elisabeth cognata sua. Cōspice ḡ quō vadit regina celi ⁊ terre. nō eques sz pedes cū aliquib⁹ virginib⁹ quas secū domi habebat ꝓ tam longam viā ⁊ asperā ⁊ illa v[illegible]. Sunt eñi scdm Albertū magnū de nazareth vsq̄ ihrlm xxv. miliaria. et deinde ad oppidū zacharie quattuor vel circa. quoꝝ duo faciūt vnā leucā. Et salutauit elisabeth. Maria salutauit. id est salutem optauit. Elisabeth quasi congratulās ei de dono qd̄ eā cōcepisse didicerat. Quare etiā nō salutauit zachariā. Rn̄detur scdm Albertū super Lucā. qz zacharias adhuc erat mut⁹ ⁊ surdus ꝓpter incredulitatē. Uñ dixit ei angel⁹. Pro eo q̄ nō credidisti v̄bis meis eris tacēs vsq̄ ad diē natiuitatis ei⁹. nec decebat pudorē virgineū cū viro nutib⁹ occupari. Qz autē zacharias erat surdus ⁊ mut⁹ habet̃ Luc. i. Innuebāt p̄ri ei⁹ quē vellet vocari eū. ⁊ postulās pugillarem scripsit dicēs. Iohes est nomē ei⁹. Itē circa festū ⁊ euāgeliū querit̃ q̄re btā v̄go ad elisabeth iuit dubitauit ne in v̄bis angeli volēs ne experiri v̄itatē si sic esset q̄ elisabeth sterilis impgnata esset sic angel⁹ annūciauerat. Respōdet̃ q̄ maria nō dubitauit: sz angelo credidit. sed visitauit elisabeth trib⁹ de causis. Primo iuit ad eā ad cōgratulāduz sibi. Uñ hiero. Ut miraculū miraculo. gaudiūq̄ gaudio cumularet. Uenit ḡ vnū gaudiū ad aliud et vnū miraculū ad aliud. Magnū eñi gaudiū fuit et miraculū btē v̄ginei ipm v[illegible]

ce iij

ceperat. Gaudiū et miraculū etiā magnum fuit q̄ elisabeth sterilis iohannē conceperat. Visitauit igitur beata virgo ad beatā elisabeth iuit ad congratulandū sibi eo q̄ dñs ab ea abstulit opprobriū sterilitatis et eā grauidā fecit. Sic et nos exemplo marie debem⁹ cōgaudere ꝓximo in ꝓsperitate et condolere in tribulationib⁹ et aduersitatib⁹. Aplus ad Ro. xii. dicit. Gaudere cū gaudentibus et flere cū flentib⁹. Sed oppositū faciūt oēs mundani qui sunt heredes diaboli. q2 gaudēt de aduersitate ꝓximi et dolēt de ꝓsperitate ipsi⁹. sicut diaboli faciūt q̄ dolet de bonis nr̄is opib⁹ et gaudēt de malicia nr̄a. Ergo puniēdi sunt ī futuro cū demonib⁹. Prouerb. xvii. Qui in ruina alteri⁹ letatur nō erit impunit⁹. Secundo maria visitauit elisabeth ad seruiēdū ei. q2 humilitatē quā in corde habuit opere ostēdit dicens. Ecce ancilla dñi et cē. cui in hoc ob⁹ ostēdere voluit. Nōne magna humilitas fuit q̄ mater dei iuit et seruiuit domini matri seruiuit. regina celi seruiuit ancille dei. virgo sancta seruiuit coniugate. O qualis dom⁹ in quo par ter erat mater et cōtra. sed maria et elisabeth sal⁹ ut sic Johannes et Johes fecit dixit. Ansel. Beati igitur verbo in quib⁹ toti⁹ mundi sal⁹ perficit eccestas expulsoq̄ tristicie tenebris sol iustitie lucit ad ꝓphetas. Attēde hic et imitare humilitatis exemplū. Venit enim maria ad elisabeth xp̄s ad iohēm dñs ad ancillā. dñs ad seruum venire. et maria seruire elisabeth nō dedignat. qd aliud q̄ humilitatis exemplū ostēdit. Et sic maria quasi mensibus tribus cū elisabeth seruiēs ei humiliter. Tam diu quippe māsit maria cū elisabeth: donec part⁹ tempore completo precursoris dñi sui natiuitatē videret. Et hoc docet btā virgo seruire pregnātib⁹. q2 mulier pregnās portat preciosum thesaurū in ventre. scz aiam diu⁹ precii et vita p̄i⁹. Bern. Totus mundus ille precium vni⁹ anime estimare nō pōt. Sed ve illis q̄ scienter occidūt pueros in ventre matris vt sic decedat q2 nunq̄ faciem dei videbunt. Vñ dr̄ Job iii. Nisi qs renat⁹ fuerit ex aqua et spū sancto nō pōt intrare regnum dei. Vñ etiā dr̄ in decre. Anima corporis viuificata si baptismate lotā nō fuerit eternalē perit. de consec. di. iiii. in fine. misit me. c. xxiiii. q. iii. si habes. Ex quo patet q̄ mariti q̄ vxores pregnantes molestat verberādo trudendo. vel verbis turbādo. Vide etiā vt tale q̄ ꝑcutiat abortum. et etiā ancille q̄ in ꝑtis cōcipiunt et tales pueros scienter occidūt. oēs illi grauissime peccāt. Vñ Augu. Maius dam nū est in amissione vni⁹ aie q̄ mille corpor. Tercio maria visitauit elisabeth. q2 ibi iā sciebat q̄ in ei⁹ corpore fuit sic iohēm baptistā sanctificare disposuit. ideo spūssanct⁹ beatā virginem ad hoc instigauit. Ex quo patet q̄ bta virgo obediens fuit inspirationi spūssancti. Et autē sanct⁹ iohēs baptista in vtero materno nūc ex ꝓsentia btē virginis sanctificat⁹ et mūdatus fuit cū dicit patet ex hoc. q2 exultauit in vtero mris exultādo et saltando tripudiauit. et quosdā gestus ad similitudinē exultātis repsentauit ꝓpter ꝓsentiā xp̄i. Vñ elisabeth dixit. Ex quo facta est vox salutationis tue in aurib⁹ meis exultauit infans in vtero meo. Itē sciendū q̄ magne virtutis est salutatio beate virginis: q2 cōfert gaudiū. confert et spūssanctū. cōfert et reuelationē secretorū diuinorū. Et ideo semp esset a nobis deuote salutāda ꝓpter salutationis fructū in me de spē mūdi. Et hinc iter de mane et sero q̄ pulsat Aue maria. Vñ hic querit quare pulsatur Aue maria de sero et de mane trib⁹ vicib⁹. Rñdet q̄ de mane ī aurora diei et laudabili cōsuetudine pulsat et illa hora honoremus et salutem⁹ salutatione angelica beatā mariā virginē qua hora angel⁹ gabriel eam salutauit. q2 scdm btm̄ dyonisiū incarnat o xp̄i etiā diei facta est. q2 tūc corp⁹ est sol iusticie sup terrā in ventre mrīs. Itē vt recōmēdem⁹ nos bte marie virgini: vt ipsa impetret nobis a filio suo vt illo die custodiam a peccato et ꝓseueremus ī bonis opib⁹ et virtutib⁹. Nos de sero pulsat vt ꝓ intercessionē et iuuamen sāctissime virginis dimittant nob pctā q̄ cōmisim⁹ illo die et sic pctōr satim os ꝓter de pctō suo. Itē vt meritis ei⁹ custodiamur illa nocte et si q̄ bona fecim⁹ illo die p ei⁹ man⁹ virginee filio suo dño nr̄o ihu xp̄o offeram⁹. Exēplū de hoc legit̄ q̄ in vigilia annunciationis dñe virginis marie ī augustone duo ꝓpter multa scelerā sua ad stipites manib⁹ et collis ligati vt cremarent. Ecce o igitur igne. vn⁹ illoꝝ crebro beate virginē iuocauit vt se iuuaret intuēdo si aliqñ ieiunijs vl orōnib⁹. vl aliq obsequiis ipsi virgini ꝓstitisset. et ecce eidē vestib⁹ et corpe intacto perit⁹ sola colli et manuū vincla ignis ꝯsumpsit. et ab igne solut⁹ est. Iste socio suo ab igne totaliter ꝯsumpto. reuect⁹ est ad socio t⁹ feci

dario ĩ ignẽ ⁊ iterũ ꝑmãsit inust⁹ ab igne exi
liuit. Sicq̃ cũ laude ad eccliaȝ maiorẽ btis/
sime ṽginis duct⁹ est. Et papa iohes. xxij. sta
tuit sero fieri pulsus campane. ad quẽ q̃cũq̃
bõ genuflãdo tria Aue maria dixerit. xx. di/
es indulgẽtiaꝝ hẽbit. Et de illo miraculo et
de illis indulgẽtijs habet publicũ instrumẽ
tũ lr̃e autẽtice. Quãtũ ad secũdã ꝑtẽ illi⁹ ser
monis sciendũ ꝙ btã ṽgo maria nusq̃ legit̃
ĩ euãgelijs locuta fuisse nisi ꝑarũ ⁊ pauca ṽ/
ba excepto ꝙ in cãtico illo Magnificat aĩa
mea dñm. qd̃ legit̃ in hodierno euãgelio. di
latauit se ĩ dei laude ⁊ grãꝝ actiõe. s. qñ cũ
deo locuta est. tunc dilatauit sermonẽ. Sed
alias quater locuta est. vt habet̃ ex euãglio
et cũ q̃ttuor ꝑsonis. ⁊ q̃ttuor magna bona
et miracula sũt secuta. s. in annũciatiõe ãgeli
et tũc ꝯcepit dñm ihm xp̃m redẽptorẽ mũdi.
In elisabeth visitatione. ⁊ tũc infans iohes
baptista ĩ vtero replet⁹ est spũ scõ. In tẽplo
qñ ꝑ triduũ ꝑdidit filiũ. ⁊ tunc fili⁹ ei⁹ erat
subdit⁹ illis. In nuptijs. ⁊ tũc ihs xp̃s ꝯuer
tit aquã in vinũ. Ex iã dictis debem⁹ recipe
exẽplũ vt breuia ⁊ pauca ⁊ vtilia ṽba ꝓfera
mus exẽplo marie ṽginis. q̄ scd̃m dictũ xp̃i ĩ
Math. xij. De oĩ ṽbo ocioso reddituri sum⁹
rõnẽ. Ex quo seq̃tur ꝙ multo pl⁹ reddituri su
mus de prauis ⁊ nociuis ṽbis rõnẽ. Unñ ꝓ
informatiõe simpliciũ sciẽdũ ꝙ int̃ oẽs pec/
catores in p̃ñti iã vita offẽdẽtiũ sũt tria gñ a
peccãtiũ cũ linguis suis. Primi q̃ iurãt scien
ter ꝑ deũ qd̃ nõ est verũ. Et illi scd̃m sanctũ
Tho. ij. ij. q. xcviij. peccãt mortaliter: siue in
ioco siue in serio. Ex istis possum⁹ elicere ꝙ
isti male faciũt q̃ in ioco sciẽter falsuȝ iurant
trufando vel deridẽdo alios. Similit̃ illi pa
rentes q̃ pueris suis iurãt ꝙ velint eos disci
plinare cũ delinquũt: ⁊ postea iuramentũ il/
lud infringũt. q̄ om̃e iuramẽtũ licitũ est ser
uandũ. Unñ dr̃ in decre. Om̃e iuramentũ est
seruãdũ: nisi vergat ꝯtra salutẽ aiarũ. xxij. q.
iiij. ꝙ dauid. Itẽ qd̃ grauı⁹ est qñ talia iura
mẽta dicẽdo ꝑ deũ vel ꝑ oẽs scõs ei⁹ fiunt
mẽdaciter ⁊ dolose. vt in ꝯtractib⁹ ꝓximos
suos decipiẽdo. Uerbi grã. Ut cuȝ q̃s aliq̃d
vult vẽdere ⁊ iurat ꝑ deũ mẽdaciter ꝙ bonũ
sit: ⁊ nõ vult remisi⁹ dare ꝙ̃ sic. Et ille emp/
tor ecõuerso dicit: ꝑ deũ nolo ampli⁹ dare ꝓ
illa re ꝙ̃ intãtũ. ⁊ si intẽdit plus dare g̃uiter
peccat. Et etiã q̃liq̃ ĩ ꝑuis reb⁹ aliq̃ decepto
rie iurãt. vt q̃ hñt vendere poma vel pira: vel

etiã carnes: panes: vel pisces. Et etiã rustici q̃
vitulos vl̃ oues vẽdũt: q̃ q̃nq̃ multa falsa iu
ramẽta faciũt cũ q̃b⁹ ꝓximos suos dec. piũt
et q̃nq̃ ꝑ talia iuramẽta modicũ lucrant̃: cũ
tñ q̃libet xp̃ian⁹ ꝓ cẽtũ vl̃ mille florenis nõ
deberet iurare iniuste. Itẽ aliq̃ qd̃ adhuc g̃/
ui⁹ est ⁊ ꝑiculosi⁹ q̃ iurãdo obligãt se ad cer
tã plagã dicẽdo. De⁹ nunq̃ subueniat mihi
aut diabol⁹ me abducat ⁊c. Et q̃cũq̃ sic iu/
rat ⁊ si nõ est sic tũc scd̃m iusticiã dei incurret
illã plagã quã sibi elegit nisi peniteat. Secũ
di sũt blasphemi q̃ ꝯsueuerũt ꝑ vulnera et ꝑ
mẽbra xp̃i iurare. ⁊ tales g̃ui⁹ peccãt q̃ xp̃m
sic blasphemãt. Unñ aug. Nõ mın⁹ peccat q̃
xp̃m blasphemãt regnantẽ in celis: ꝙ q̃ xp̃m
crucifixerũt ambulãtẽ in terris. Et tales blas
phematores xp̃m iterato crucifigũt. vñ ap̃ls
Hebre. vi. Rursuȝ crucifigẽtes filiũ dei. Iteȝ
ꝓpter grauitatẽ blasphemie q̃nq̃ de⁹ punit
totã villã vel ciuitatẽ. vel etiã ꝓuinciã ꝑ tẽ/
pestates aut fulgura: aut ꝑ alia infortunia.
Unñ dr̃ in decre. Q̃nq̃ multitudo ꝑpli ꝓpter
vni⁹ delictũ punit̃. dis. xlv. Sed illud. xxiij.
q. i. Nõ turbat̃. Ergo ⁊ tales blasphemia ꝑ/
latis villarũ ⁊ ciuitatũ ⁊ terraꝝ sũt cõpescen
di ⁊ puniẽdi. Unñ dr̃ in decre. Magnũ sacri
ficiũ est ꝯpescere ꝑ disciplinã malos. xxij. q.
v. Et si rectores ciuitatũ ⁊ villaꝝ nõ corrigũt
et emẽdãt tales g̃uiter peccãt. Unñ dr̃ in de/
cre. Error cui nõ resistit̃ approbat̃. ⁊ nõ facere est eis
ꝯsentire. xxiij. q. iij. Qui põt. Itẽ sciendũ ꝙ
pctm̃ blasphemie est punituȝ in veteri testa/
mẽto. Unñ habet̃ Leui. xxiiij. ꝙ tempe moy/
si ex iussu dei q̃dã blasphem⁹ lapidatus est.
O si tam oẽs blasphemi lapidari deberẽt ꝙ
plures iã ĩ mũdo cẽnt. Itẽ blasphemi q̃nq̃
puniunt̃ ĩ eisdẽ mẽbris q̃b⁹ deũ blasphema
uerũt. ⁊ qd̃ g̃ui⁹ est q̃nq̃ cũ subitanea morte
puniunt̃. Unñ greg. in dial. ꝙ demones quẽ
dã puerũ q̃nq̃ annoꝝ violẽter receperunt ⁊
ĩ frusta corp⁹ pueri lacerauert̃. Si de⁹ ĩ puer/
ro q̃nq̃ annoꝝ pctm̃ blasphemie sic vindica
uit: nunq̃d pcẽt adult'is. Tertij sũt q̃ maledi
cunt ꝓximis suis. Pro quo sciẽdũ ꝙ q̃cũq̃
sciens ⁊ expsa ⁊ vidicta maledicit ꝓximo ipso
facto peccat mortalr̃ totiẽs quotiẽs. ⁊ vt fre
quẽter tal̃ maledictio quã q̃s facit ꝓximo sic
ꝑ caput ipi⁹ maledicẽtis reuertet̃. Unñ
xxvij. Qui maledixerit tibi ille sit maledictus.
Et qd̃ grau⁹ est qñ q̃s noiat deuȝ assimulat
dñm nostrũ ihm xp̃m ꝑconi. Exeuȝ li grã.

Ut si iudex vel magr̄ ciuiū diceret p̄coni. ca-
pitua illū: ⁊ pone mihi eū ad carceres. Sed
qñ q̄s dicit. de⁹ det tibi malū annū: vel hoc
infortuniū, hoc ḡui⁹ est q̄ si diceret: habeas
tibi malū annū vl' hoc infortuniū: nō noian
do deū. Ex quo p̄ꝫ q̄ rep̄hēsibiles sūt isti q̄
sic noiando deū maledicūt vxorib⁹ suis: vel
p̄prijs pueris aut famulis: ⁊ sic de singulis.
quia scd̄m sanctuꝫ Tho. maledicere nō licet
irrationalibus rebus inquātū sunt creature
dei. ergo multo min⁹ licet maledicere hoib⁹.
Iteꝫ sciendū q̄ qñcunq̄ alicui, p̄bo homini
maledicit̄ et tūc debet dare patientiā et deo
offerre illā maledictōnē. tūc h̄ebit eternā bñ-
dictionē. Vñ in p̄s. cviij. Maledicent illi et
tu bñdices. Vñ etiaꝫ Math. v. Beati estis
cū maledixerint vobis hoies. Vñ etiā Aug.
Qui iniustus est ⁊ maledicit: premiū ei, p̄ male
dictōne reddit̄. Sꝫ si q̄s ex corde ⁊ delibato
animo ecōuerso maledicit sibi maledicēti vt
dicēdo q̄cq̄d mihi maledixeris habeas tibi
ecōuerso vel in duplo tantū. talis ḡuiter pec
cat ⁊ maledictioneꝫ incurrit a deo. Luce. vi.
Eadē mensura qua mēsi fueritis ⁊c. Quan
tū ad tertiā partē sermonis hui⁹ sciēduꝫ q̄
beata v̄go pre oibus sctis tanq̄ singularis
patrona ab oibus hoibus est honoranda ⁊
inuocāda: q̄ꝛ habet p̄tāteꝫ subueniendi cui-
libet homini in corp̄e. in reb⁹ tēpalib⁹. in
honore. ⁊ aia. Primo in corp̄e. Exemplū de
illo q̄ p̄pter maledictiones suas plagat⁹ est
a deo grauiter in corpe: ⁊ in mēbris suis: cui
maria subuenit. Hoc quere infra in p̄rōptua
rio de exēplis b̄tē marie. xxxiij. Secundo in
reb⁹ tēpalib⁹. Exemplū de iuuene illo qui
cōsumpsit res paternas: et maria subuenit si
bi. Hoc quere ibidē. xxxviij. Tertio in hono
re. Exemplū de muliere q̄ innocēter fuit iudi
cata ad mortē. hoc q̄re ibidē. xxiij. Quarto i
anima. Exemplū de lictore quem liberauit a
temporali morte: et etiam animā ei⁹ ab eter-
na damnatione. Hoc quere ibidem. xliij.

De sancta margareta. Sermo. xxvi.

Dilexit dominus omniū

d ea dilexit. Sap. viij. Ihs xp̄s filius
dei dilexit beatā margarethā in vi-
ta. in morte. ⁊ post mortē. Vñ i honore san
cte margarethe tria sūt dicēda. Primo p̄uile
gia ipsi⁹. Secūdo aliq̄ p̄ nr̄a informatōne.
Tertio aliq̄ exēpla. Quātū ad primā p̄teꝫ
sciēdū q̄ btā margaretha habet q̄nq̄ p̄uile-
gia. Primū q̄ꝛ ex instinctu sp̄ūssancti bapti
zata est: ⁊ patrē infidelē q̄ fuit p̄triarcha ido-
loꝝ fugit cū eā ad culturā idoloꝝ trahere ni-
tebat̄. Reliq̄t eīs p̄pter ihm xp̄m domū pa-
tris: et custodiebat oues sue nutricis. Se-
cundū p̄uilegiū: q̄ꝛ fuit sp̄ālis sponsa xp̄i: et
vouit virginitatē ⁊ assūpsit sibi ihm in spō-
sum suū. Ergo regina celi nominat̄: q̄ꝛ elegit
sibi regē celi in spōsuꝫ p̄ marito. Tertiū q̄ꝛ
vicit draconē. id est diabolū sibi insidianteꝫ.
Cōfregit enī ei⁹ potentiā ⁊ sup̄biā. sꝫ qñ su
per ei⁹ ceruicē in specie hois sibi apparentis
pedē suum posuit et ad terrā deiecit dicens.
Sterne superbe demō sub pedibus femine.
Quartū p̄uilegiū: q̄ꝛ nō solū fuit v̄go: sꝫ etiā
martir xp̄i. q̄ꝛ ipsa imitata est xp̄m in passio
ne. Nā primo fuit in eculeo suspēsa. sicut xp̄s
in patibulo crucis exaltat⁹ fuit. Itē marga-
retha fuit cū virgis ⁊ flagellis verberata. sic
xp̄s fuit ligat⁹ ad colūnā. ⁊ flagellat⁹ p̄ sa'u
te nr̄a. Itē margaretha fuit tota vngulis la
cerata. Similit̄ xp̄s fuit tot⁹ sanguie cruen-
tat⁹: vt hō in ei⁹ sanguine lauaret̄. Itē mar-
garetha fuit in igne adusta. in aquis gelidis
cruciata. et tandem gladio decapitata est.
Quintū priuilegiū q̄ꝛ i extremis orauit deū
p̄ se ⁊ p̄ suis occisorib⁹: ⁊ p̄ xp̄ianis eius me
moriā agētib⁹ ⁊ se inuocātib⁹. et signāter q̄
cūq̄ mulier eā in partu deuote iplorarct ille-
sam prolē emitteret. Et facta est vox de celo
Ueni electa mea oia q̄ petisti impetrasti. Et
sic, vno ictu lictor caput ei⁹ amputauit. et sic
coronā martirij suscepit. Quantū ad secun
dam partē illi⁹ sermonis sciendū q̄ sicut im
pius olibrius odibilis deo et hoibus accen-
sus fuit p̄pter pulcritudinē caste ⁊ sancte vir
ginis margarethe. Sic multū necesse est ne
mulieres ⁊ virgines p̄beāt sciēter occasionē
alijs viris ⁊ masculis p̄ ornatū corp̄is ⁊ ve-
stiuꝫ. Sed queritur hic quomodo mulieres
et virgines et etiaꝫ masculi peccant per orna
tum vestium. Respondetur q̄ sex modis q̄s
peccat per ornatum corporis. Primo p̄pter
intentionē. scꝫ cum quis se ornat ea intētio
ne vt velit ab alijs cōcupisci. quia scd̄m Au
gustinū. Non solum appetere: sed etiā appe-
ti velle criminosum est. Secundo cum quis
se ornat ex superbia, extollēdo se super alios
homines: et contemnendo alios qui nō ha-
bent talem ornatum. Luce. xiiij. Qui se exal-

tat humiliabitur ꝛc. Tertio cū quis faciē su-am colorat vl' etiā crines suos et hoc fac' i cō-tēptū sui creatoris. Un̄ Amb. Deles pictu-ram dei si vultū tuū naturali cādore obnubi-las et exquisito rubore pfūndis. Et tales si-miles erūt lucifero. q2 ipe est rex sup oēs fili-os supbie. Quarto peccat quis ppter nimias cōplacentiam et amorē et solicitudinē quam habet ad pulchritudinē corpis et vestiū. Ta-tus em̄ posset esse amor ille et tāta cōplacen-tia q̄ esset mortale pctm̄. Aug. Nullū pecca-tū adeo veniale qd non fiat mortale dū™mo-do placet. ğ satis piculose isti stant q̄ hūt ni-mis magnā cōplacentiā in suis vestibus eo q̄ habēt diuersa paria vestiū. in tunicas. palliis et peplis. in mitris. et in cingulis deauratis, caligis et calciamētis. q2 tales p hec pūt dā-nari. Quinto cū quis appetit vestes pciosas ppter supbiā exercendā et inuidet aliis q̄ ha-beāt meliores vestes q̄ ipe. Sexto ppter ex-emplū et informatōem alioꝝ sicut qui inue-nerūt pmitus vl' adhuc hodierna die inueni-unt nouos modos vestiū et exquisitates. et vo-lūt hre seqces in talibus ad imitatōibus sic i longis caudis et in manicis amplis. et i fal-sis multis in peplis in angulis. Ex talibꝫ pena accidētalis augmentat' in inferno quo-tidie a quolibꝫ hoie qui eos imitat' in talibꝫ vestibꝫ. Quantū ad tertiā ptē nota exem-plū de supbia vestiū. Primo quō demones circūdant hoiem supbū tanq̄ suū subditum Exemplū de hoc qre infra in pmptuario exē-ploꝝ. xv. S. Nec immerito q2 mlr supbe or-nata est rethe diaboli. Exemplū de hoc ibi-dem. xiij. S. Et qliter deus in pñti humili-at tales qui se cōtra deū exaltant. hoc ostēdi-tur in muliere q̄ ppt supbiā p̄ dit rōeꝫ. Exē-plū de hoc quere ibidem. xij. S.

De sancta maria magdalena. Sermo. lxvij.

Emittuntur ei pec

cata multa qm̄ dilexit multū. ita scri-bitur Lu. vij. et in euangelio hodier-no. Omnipotēs et misericors dn̄s voluit ho-diernū festū solenne esse in ecclesia vt pecca-tores q̄tūcūq3 magni sint de venia non des-perēt. q2 dicit Aug. q̄ de nullo peccatore q̄ dū hic viuit in hoc m̄do est desperādū. Un̄ dr in decre. Desperandū non est in pñti vita xxiij. q. iij. Corripi m'. Et rō q2 dr i ps. cxviij Mia dn̄i plena ē terra. Qd ostēsum ē in ma-ria magdalena cui dimissa sunt peccata mul-ta: q2 dilexit multum. Un̄ in pñti sermone tria sunt dicēda. Primo priuilegia sancte ma-rie magdalene. Scd̄o aliq̄ p informatōe pe-nitentiū. Tertio aliq̄ miracula. Quantum ad pmam ptem sciendū q̄ maria magdale-na habet septē priuilegia. Primū q2 data ē in exemplū ipis peccatoribus. sicut maria vir-go in exemplū innocētie. q2 due vie sunt eūn-di ad vitam eternā. s. innocētie et penitētie. Ideo deus misit nob̄ duas marias. v3 ain̄. s. beatā virginē in exemplū innocētie. Scd̄am magdalenā peccatrice in exemplū penitētie. Nam ipa egit verā pniam. q2 p q̄ deū offen-dit etiā p hec deo satisfecit. Offenderat q̄dem deū oculis suis ipos sepius ad vana iactan-do. Un̄ p oculos q̄s cadit sepe in magnum peccatū vt ptꝫ in dauid. qui vidit bersabee la-uantem se. Erat em̄ pulcra nimis. et sic ppt l-cautū visum cōmisit adulteriū, et cōsequenter homicidiū. Et q2 magdalena oculis offende-rat deū. iō oculis satisfecit. Emisit em̄ m'tas et amaras lachrimas de oculis suis. et iō di-citur in euangelio hodierno. Cepit rigare pe-des eius. Scd̄o offēdit deū capillis vane cō-ponendo eos et iō satisfecit capillis p humi-lem extersionē. Un̄ Greg. in omel' hodierna Capillos in cōpositōem vultus exhibebat s3 iam capillis lachrimas extergebat. Tertio offendit deū ore vana loquēdo vel impudicis osculis polluēdo. sed deo satisfecit cū pedes eius cū deuotōne nimia osculando. Greg. Ore su-pba dixerat sed pedes dn̄i osculās hoc in re-demptoris sui vestigia figebat. Quarto offē-debat deū p vnguētū pciosum sibi in faciem suam vane exhibēdo et colorando. Et in hoc satisfecit pedes xpi vnguētis odoriferis inū-gēdo. vn̄ Greg. Quot in se habuit oblectamē-ta. tot in se inuenit holocausta. Cōuertit ad numerū virtutū numeꝝ criminū. vt totus deo seruiret in penitentia quicq̄d deū cōtempse-rat in culpa. Scd̄m priuilegiū q2 fuit hospi-ta xpi cum martha sorore sua. Ipe em̄ due so-rores cū fratre suo lazaro receperūt xpm̄ cum discipulis suis freqūēter ad hospiciū. q2 xps ipis multa bn̄ficia exhibuit. nam a magdale-na septē demonia eiecit. et sibi oīa pctā sua i-dulsit. Et marthā scd̄m Amb. a fluxu sāguis liberauit quē. xij. an. habuit nec a quoq̄ me-dico mederi potuit. et etiā lazaꝝ quatridua-nū resuscitauit. ğ merito debebant cū cū disci-

pulis suis ad hospicium suū recipe.   Ter
tiū p̄uilegiū q2 habuit feruētē charitatē ad
xp̄m qd̄ pz ex eo q2 ab eo nūq̄ potuit sepa-
rari. neq3 in vita. neq3 in morte. neq3 post mor-
tem. Nam in vita seq̄bat xp̄m et ministrabat
sibi. Mar. xv. Erāt aūt mulieres ibi inter q̄s e-
rat maria magdalena que seq̄bat eū et mini
strabat ei. Itē xp̄o i cruce exn̄te Joh. xix. Sta
bāt iuxta crucē ih̄u mr̄ eius et soror mr̄is eius
maria cleophe et maria magdalena. Et post
mortē xp̄o in monumēto iacēte. Joh. xx. ma
ria stabat ad monumētū foris plorās. Quar
tū p̄uilegiū q2 h̄uit fidē p̄mptā veram et ma
gnā q̄d pz q2 citius credidit resurrectōem q̄
ap̄li. Nā ipi ap̄li xp̄m post resurrectōem audi
erūt loquētē et viderūt comedentē. tetigerūt
cicatrices h̄ntem et sic crediderūt resurrectio-
nem xp̄i. Ip̄a aūt nec comedentē vidit nec ci
catrices tetigit et ad vnū v̄bū statī credidit
q̄d xp̄s sibi dixit maria. vt h̄r Joh. xx.   Quī
tū p̄uilegiū q2 xp̄o p̄mitus sibi apparuit p̄ oī
bus ap̄lis post resurrectōem suā. vn̄ cantur
de ea. Celli meriti maria q̄ solē v̄m resurgētē
videre meruisti mortaliū p̄ma. obtineat nos
visu glīe sue tecū letificet in celis et ḡ d̄r apo
stolorum ap̄la.   Sextū p̄uilegiū q xp̄s fec eā
audire angelicā iubilatōem et etiā gustare ce
lestē dulcedinē. Vn̄ legit̄ de ip̄a q̄ postq̄ do
minus ascēdebat in celū grauis ei erat omīs
creatura ad videndū. ḡ reliq̄t mūdū et intra-
uit heremū. vt āplius nō videret virū aliquē
p̄pter ih̄u xp̄i amorē; fuit eni in heremo asp
rima p. xxx. annos incognita hoīb9. i quo lo
co nec aq̄rū fluenta. nec arbo2. nec herbarum
solatia habuit vt ex hoc manifestaret q̄ dn̄s
nr̄ ih̄us xp̄s ip̄am nō terrenis affectionibus
sed celestis epul saciaret. Qualibet aūt die vij
horis canonicis ab angelis in etherā sublenaba
tur et celestes cātus suis aurib9 audiebat vn
de singulis dieb9 dapib9 celestib9 est saciata
et p eosdē angelos ad locū p̄priū est reducta
et corpalibus cibis nullaten9 indigebat.
Septimū p̄uilegiū. q2 hodierna die festū ip
sius magdalene vl'r in tota ecc̄ia solēniter et
deuote celebrat̄.   Quantū ad scdam ptem
sermonis sciēdū q̄ ex quo hodie celebramus
festū marie magdalene peccatricis, tūc hic p
informatōne nr̄a dicēdū est quō q̄s peccat
mortalr̄ et q̄ sunt pctā mortalia vt ea quilibz
nr̄m vitare possit. q2 scdm Boe. malū nō vi-
tatur nisi cognitū. Rn̄det̄ q̄ scdm cōem cur-

sum huius seculi. sunt. xij. genera hominum
peccāt mortaliter. et illa sunt cōiora pctā quā
uis plura adhuc alia sint peccata mortalia et
in his quis pōt cognoscere an vnq̄ peccauit
mortaliter. et cōsequēter quō ea cōfiteri de-
beat si culpabilis est. Et ista declaratio mul-
tū valet p simplicib9 hoīb9 qui nō h̄nt diffe
rentiā pctō2. Primi sunt q̄ faciter iurāt p de-
um hoc qd̄ nō est v̄m. tales scdm bea. Tho
mā. ij. ij. q. lxxix. peccāt mortaliter siue in io-
co siue i serio sic iurāt. v̄bigrā. In vendendo
et emēdo dicēdo p deū illa res est bona non
remissius dabo. alteri nō darē sicut tibi p̄pio
tibi. vel ille p deū dedisset mihi heri mercatū
vl' p deū ego cari9 hēo. Silr̄ et rustica iurādo
p deū lac illud est integrū. oua sunt recentia
Silr̄ vendēdo carnes. pisces. panes. pira po
ma. caules. et sic de singulis. Itē q̄ iurāt blas
phemādo deū. Itē qui maledicūt ex corde
p̄ximis suis &c. Et illa tria peccata. scz p deū
iurare blasphemare et maledicere sunt cōmu
nissima pctā in mūdo & beatus est ille qui fir
miter p̄ponit sibi cauere ab illis tribus pctis
q2 sp̄andū est q̄ etiā cauebit sibi ab illis pec-
catis. Item qui scienter et manifeste peierat
talis grauissime peccat. et etiā q̄ scienter reci-
pit falsū iuramentū talis etiā peccat mortalr̄
et aīam p̄priā dāmat. vn̄ d̄r in decre. Cogens
hoīem ad pia. et qui pei. vtere3 &c. est. xxij. q.
v. Qui cōpulsus.   Scdi qui falsificāt fidē,
scz q̄ credūt carminatricib9. q̄ carminant capi-
ta dētes. oculos. pueros. pecora. vel litteras
portant in collo p oculis vt q̄ nō possint ca
pi vel vulnerari. et signāter litterā q̄ vocat̄ lō
gitudo xp̄i q2 ibi sunt noīa incognita et cara
cteres et q̄ tenēt fatū. auguriū. somnia. dies e-
gypciacos. vel credūt phitonissis. et sic de sin
gulis. vn̄ d̄r in decre. Diuinatōni qui inten-
dit dānatōnem aīe incurrit. xxvi. q. vij. Non.
obseruetis.   Tertij qui soluūt festa laboran
do et sic negligūt missas et sermōes. Nā3 qli
bet hō etiā serui et ancille filij et filie tenētur
dn̄ica audire sub p̄cepto n[illegible] missam v̄ q̄
ad finē. nisi excusent magna necessitate. vt
h̄r de cōse. dis. i. missas. Et si dn̄i impediūt fa
miliā suā sine magna cā vt nō audiāt missā
in die dn̄ica. vel iubent familiam suā labora
re in dieb9 festiuis ipi dn̄i rei erūt totius ma-
licie. Silr̄ qui sine cā soluunt ieiunia ecc̄ie et
cōtemptu peccāt mortaliter. q2 nullū peccatū
veniale ē sub p̄cepto.   Quarti sunt filij & fi

lie qui friuole offendunt parentes et sunt eis
inobedientes et infideles in vita ipsoꝝ et post
mortē non subueniūt aiab⁹ ipsoꝝ. et tales pu
eros punit de⁹ quāq; in corpe i reb⁹ ⁊ in aia.
Quinti sūt q̄ murmurāt ꝯ deū et sctōs ꝓpt au
rā vel ꝓpter mortē filioꝝ vel cōsanguineorū
in tribulatōib⁹. i infirmitatib⁹. i paupertate. in
diffortunio. et maledicūt sibijpis et optāt si
bijpis mortē. ⁊ tales possēt sic dānari ꝑ ipacē
tiā cū aiab⁹ suis. vñ Lu. xxi. In paciētia vrā possi
debitis aīas vras. Sic ꝑ oppositū ꝑsūt ꝑde
re aīas suas. nam tales deberēt attēdere qd̄
nullus saluari poterit sine tribulatōib⁹. Vñ
Act. xiiij. Per multas tribulatōes oꝫ nos in
trare i regnū dei. hoc ꝑꝫ in fine I. Silr qd̄ gra
uius est qui frāgūt sine cā et sciēter vota que
deo et sctīs vouerūt in tribulatōibus. et tales
totiēs peccant mortaliter et spectāt ad aucto
ritatē epi. ergo non debes faciliter vouere. qꝛ
sanctius ē nō vouere q̄ votū qd̄ melius pōt
nō perficere. xij. q. i. Sanctus. Et si voues tūc
sub cōditōne debes vouere. si vno die nō fe
ceris q̄ alio die possis adimplere. vel si incur
reres infirmitatē vel si esses ꝑgnās vel in pu
erperio et sic de singulis. Nam ꝓpter vota in
currūt hoīes quāq; multa et grauia pctā. ver
bigrā. Si q̄s vouerct quotidie infallibilr ꝑ
annū orare vnū pr nr. et si sciēter et sine cau
sa omitteret peccaret mortaliter. et eternaliter
dānaret̄ si sic moreret̄. Hoc attēdere deberēt
illi qui faciliter vouēt sanctis quū audiūt ꝑdi
care de sanctis illis. et post modicū tp̄s atte
diant soluere. et sic postmodū oīno voti illi⁹
obliuiscūtur. etiam ad longū tp̄s et nihil sol
uunt et hoc est valde dānabile. Sexti sunt
luxuriosi. Nam oīs act⁹ luxurie qui scienter et
volūtarie cōmittit̄ ex̄ri matrimoniū est pctm̄ mor
tale. Septimi sunt q̄ dāna inferūt ꝓximis
et vsurpant sibi iniuste res alienas etiā par
uas. vt sunt illi q̄ inferunt dāna ꝓximis i gra
minib⁹ in rapis pomis piris. et sic de singul̄.
Et qui cū equis et canibus ꝓximis dāna in
ferunt. Silr serui et ancille q̄ bona dn̄oꝝ suo
rum furtiue subtrahūt. sicut vinū. panes. car
nes. et oua. et occulte comedūt. et alijs homi
nibus tribuūt sine iussu dn̄oꝝ suoꝝ. Similr
lusores. vsurarij et raptores et etiā qui rē ra
ptā emūt vel comedūt. et etiā qui a iudeis ꝓ
ꝓinas recipiūt et sibi reseruāt. Isti omēs pec
cant mortaliter. et tenent̄ ad restitutōem. vñ
dꝛ in decr. Non dimittitur peccatū nisi resti

tuatur ablatum. regula iuris. Octaui sūt
qui detrahunt et infamant ꝓximos et q̄ frau
dulenter loquūtur cum ꝓximis. et etiam qui
ꝑturbant ꝓximos verbis iracūdie. irrisionibus
et vituperijs. Circa ꝑdicta est sciendū q̄
inter omnia peccata vix remittūtur illa duo
peccata. rerū substractio. et ꝓximoꝝ infama
tio. Unde scdm̄ sctm̄ Tho. ij. ij. q. lxij. tenet̄
quis ad restitutōem fame sicut ad restitutōes
cuiuslibet rei subtracte. Itē sup qui audiūt li
benter detractiones et cito credūt grauit̄ pec
cant. Vñ dꝛ in decre. Qui falsum de alio pro
fert. et qui crimina cito credit. vterq; reus est
xi. q. iij. Nō solū. Noni sunt viri et ꝟgines
et mulieres q̄ deū offendūt supbiēdo in vesti
bus et chorizando. Nā quecunq; mulier siue
virgo se ornat in crinib⁹. in facie in peplis. in
cingulis. in vestib⁹ inspiciēdo se in speculo et
hoc faciat ex supbia alliciēdo masculos ad ma
las cōcupiscētias. talis mlr vel virgo peccat
mortalr. Silr masculus qui ornat se tali in
tentione. vt. s. possit allicere ꝟgines siue muli
eres ad malū actū etiā peccat mortalr et etiā
amplexādo osculādo iocādo cū mulierib⁹ vl̄
virginibus. si hoc facit ex leuitate. peccat ve
nialiter sed si facit ex mala intētiōe. tunc peccat
mortaliter. Silr culpabilis est mlr vel ꝟgo q̄
sciēter et volūtarie admittens tales iocos ta
li intētione. Vñ dꝛ in decre. Deus iudicat in
tētōem. de pe. di. i. Silr si masculus emeret
mulieri vl̄ virgini nouū annū vel dedicatōes
et ꝓpinaret sibi bursam cultellū et sic de sin
gulis si hoc facit bona intētōe nō peccat. sꝫ si
mala intētōne. s. vt eā posset ꝓuocare ad ma
lū actū. peccat mortalr. Silr si facit sibi etiā
le vel emit sibi chorcā mala intētione. Nā qui
cūq; due ꝑsone stant in illicito amore hn̄tes
maiorē amorē ad seinuicē q̄ ad deū oīpotē
tē. tales q̄ diu sic stant. nō sunt in statu salu
tis. et multipliciter peccāt mala cogitādo. et
etiā de nocte sōniādo bibēdo loquēdo riden
do tangēdo amplexādo iocādo munuscula
vel lr̄as dirigēdo. et sic de singulis. Oīa ista
iā enumerata quū fiūt mala intētōne sūt mor
talia. Vñ Amb. Intētio opi tuo nomen im
ponit. Silr supbi q̄ in dieb⁹ festiuis chori
sant graui⁹ peccāt q̄ si manibus suis interim
laborarēt. Decimi sūt qui excedūt modum
et mensuram in comedendo et bibendo sic q̄
inebriantur vel etiam nauseam vel vomitus
habeant ꝓpter superfluitatem cibi et potus

tales grauiter peccant. Unde scd'm Hen. de
vx. Quicũq3 inebriat᷑ vel excedit mensuram
in comedẽdo si hoc facit cũ3 pposito. peccat
mortaliter. et si in tali ebrietate occidit᷑ vel ali
as q̃cũq3 alia morte morit᷑. eternaliter dãna-
bitur et in inferno habebit illũ potũ inferna-
lem de q̃ dr in ps̃. x. Ignis sulphur sp̃ũs p-
cellarũ ps calicis eoꝝ. Undecimi sũt iracũ
di et inuidiosi q̃ irascũtur et deliberatõe et cõ
sensu rõis et cogitãt in aïo suo quõ possint se
vindicare. tales peccãt mortaliter et erunt rei
indicio. Matth. v. Oĩs qui irascit᷑ frĩ suo re⁹
erit iudicio. et si illã irã oñdũt v̄bis sc3 male-
dicẽdo ꝓximis. tũc adhuc grauⁱ⁹ peccãt. et si
pcedũt ad factũ ꝯ ꝓximos sicut pcutere. vul
nerare. vel occidere. tũc adhuc grauius peccãt

Duodecimi sunt q̃ in mr̃imonio male vi-
uunt simul sc3 qñ vir pcutit ex ira ꝛ vindicta
et sine cã vxorẽ suã peccat mortaliter. Simili
ter vxor peccat mortaliter qñ est inobediens
et maledicit marito ex corde suo et qñ prouo
cat maritum ad iram et ad blasphemandũ
deũ et maledicendũ. g̃ mulieres debent esse
mites exemplo marie. Et in matrĩmonio sic
debent viuere sicut ioseph et maria pacifice.
tũc deus habitat cũ ip̃is et ꝓsp̃abũtur. sz qñ
discordant simul tũc diabolus morat᷑ cũ ip̃is
Sic᷑ qñ pmittũt filios et filias chorisare. iu
rare blasphemare. maledicere. dãna ꝓximis
inferre. ludere. luxuriari. festa et ieiunia frãge
re. et si nõ corrigũt tũc pctã pueroꝝ pentes lu
gebunt. vñ ad Ro. i. Digni sunt morte nõ so
lum qui faciunt. sed etiã q̃ cõsentiũt facienti-
bus. vñ etiã dr in decre. Pari pena puniendi
sunt facie͂tes et cõsentie͂tes. xvij. q. iij. Oẽs.

Quantũ ad tertiã ptẽ illius sermonis sciẽ-
dũ q̄ oẽs xp̃iani debẽt hodie festũ scẽ marie
magdalene solẽniter celebrare. et ip̃am tãq̄
singularẽ adiutricẽ in oibus infirmitatibus
et necessitatibus inuocare. et p̃mo steriles.
Uñ legit᷑ de ea q̄ in vita sua cuidam principi
a deo herẽdẽ impetrauit. Itẽ mulieres p̃gnã
tes. vñ legit᷑ q̄ nauis q̃dã viris et feminis o
nusta naufragiũ ptulit. vna aũt femina cum
esset p̃gnans et se in mari pielitari cõspiceret
Mariã magdalenã inq̄tũ potuit inuocauit
vouens q̄ si meritis suis ab ip̃o naufragio
euaderet et filiũ pareret ip̃m eius mõasterio
donaret. statimq3 femina q̃dã specie et habi-
tu venerãda ei apparuit q̃ eam p mentũ arri
piens alijs periclitantibus ad littus incolu-
mem perduxit. Ipsa autem postmodum fili
ũ3 peperit et votum suum fideliter imple-
uit. Item qui dolẽt oculos aut ceci sunt. Un
de legitur q̄ quidam oculoꝝ lumine p̃uatus
cum ad monasteriũ sancte marie magdalene
veniret. et suus ductor ei diceret se ecclesiam
iam videre ille voce magna clamauit. O scã
magdalena nũquid aliqñ merear videre ec-
clesiam tuam statimq3 oculi eius sunt aperti
Item captiui. vñ quidam dũ ob pecunie ex-
actõem in cõpedibus teneret᷑ mariã magda-
lenam sepe in sui adiutoriũ inuocabat. ꝛ ecce
quadã3 nocte mulier quedã speciosa sibi ap-
paruit q̃ vincula frangens et ostiũ3 reserans
sibi vt fugeret impetrauit. Qui se solutum vi
dẽs ꝓtinus inde fugit. Itẽ magnis peccato-
rib⁹ põt subuenire et veniã impetrare. Unde
legit᷑ cũ quidã pctã sua suscepisset in q̃dã3 ce
dula et eã sub palla altaris btẽ marie magda
lene posuit rogans eã vt sibi indulgẽtiã3 im-
petraret. qui postmodũ cedulã accipiẽs pec-
cata sua de ip̃a cedula oĩa deleta inuenit Itẽ
põt impetrare ne aliquis moriat᷑ sine cõfessio
ne et sacra eucharistia. Uñ legit᷑ q̄ quidã mi
les singulis annis ad corpus btẽ marie ma-
gdalene cõsueuerat venire. qui postmodũ in
p̃lio est occisus. et dũ in feretro portaret᷑ et a
parentibus et cognatis plangeretur. btẽ ma
rie magdalene pijs querelis opponebãt. cur
deuotum militẽ suũ mori sine confessione et
penitentia pmisisset. tũc subito qui defũctus
fuerat stupentibus cunctis surrexit et sacerdo
tem ad se vocari fecit. Cumq3 deuote confes-
sus fuisset et corpus xp̄i recepisset. ꝓtinus in
pace quieuit.

De sancto Jacobo ap̃lo. Ser. xxviij.

Dic vt sedeant hi

duo filij mei vn⁹ ad dexterã tuã3.
et vn⁹ ad sinistrã i regno tuo. ita
scribit᷑ Matth. xx. Mar. x. et in instãtis festi
uitatis euãgelio. Notandũ q̄ mr̃ scti iacobi
et iohis petiuit a xp̃o vt honorẽ illũ facere3 fi
lijs suis. vt in regno suo honoraret eos. sicq̄
vnus eoꝝ sederet in regno suo ad dexterã ali
us ad sinistram tanq̄ frẽs sui et alios excelle
rent. Unde in p̃senti sermone ad honorẽ san
cti iacobi tria sunt dicenda. Primo euangeli
um secundum textum et aliqua p̃uilegia san
cti Jacobi. Secundo aliqua pro informatio
ne nostra. Tertio aliqua miracula.

Quantum ad ꝑmam ꝑtem illius sermõis sciendũ ꝙ sctũs iacob⁹ cuius festũ hodie celebrat̃ hꝫ. vij ꝑuilegia. Primũ qꝛ fuit nepos virginis et cõsanguineus xpi: qꝛ mr̃ ip̃i⁹ fuit soror marie. et iõ q̃dã ꝑrogatiua diligit̃ a beata ỽgine et a xp̃o tanq̃ cõsanguine⁹ et ꝓpinquus. Scõm ꝑuilegiũ. qꝛ d̃r iacob⁹ maior sicut alter minor. Et hoc ꝑmo rõne vocatõis qꝛ ꝑmo vocatus est a xp̃o. Scõo rõne familiaritatis. qꝛ maiorẽ familiaritatẽ videt̃ christ⁹ habuisse cũ isto q̃ cũ alio. qꝛ ip̃m ad secreta sua admittebat. sicut fuit ad puelle resuscitatõem et ad gl'iosam transfiguratõẽ. Tertio rõne passionis. qꝛ ꝑmus inter ceteros apostolos passus est. sicut ḡ d̃r maior alio. et eo ꝙ ꝑmo vocatus est ad aplatus grãz. ita põt d̃ici maior: et eo qꝛ ꝑmo fuit vocatus ad eternitatis gl'iaz. Tertiũ ꝑuilegiũ qꝛ ꝑmatũ tenet inter õẽs aplos. qꝛ ꝑmus fuit q̃ ꝓ christo passus est. et ei gl'iam sue visionis õndit i regno celesti ꝑ oib⁹ aplis. Et calixtus papa dicit. Ipe martiriũ sustinuit in die q̃ xp̃s annũciatus est et passus. vñ canitur de eo. O iacobe qui inter aplos ꝑmatũ tenes: ꝑm⁹ eoꝝ martirio laureatus. Quartũ ꝑuilegiũ. qꝛ ꝑ ceteris sctis visitat̃ sepulchrũ eius ab oib⁹: et episcopus dispẽsare põt in votis exceptis tribus. s. petri et pauli: terre scẽ: et ad limina sci iacobi. illa tria vota sunt casus papales. emerito eius sepulchrũ visitat̃. qꝛ ipe iuuat hoĩes in vita et in morte et post mortẽ. Etiã ꝓpter eius miraculosam translatõem. Oñdit eñiꝫ sctũs iacobus in sua translatõne ꝑmũ miraculũ in aqua. qꝛ discipuli ei⁹ cũ sacro corpore ip̃ius mari se exponẽtes sine remigio incolumes puenerũt ad terrã et mare tranquillũ hũerũt. Itẽ in terra et in lapide. qꝛ cũ corpus in terrã deposuissent sup quẽdã lapidẽ: mox lapis corpi cessit: et in sepulchrũ se mirabilr̃ coaptauit. Itẽ in igne. qꝛ cũ mõtẽ ascẽdissent draconẽ ignẽ spirantẽ ỽtute scẽ crucis ꝑ medium secauerunt. Itẽ in thauris indomitis. q̃a facto signo crucis sup thauros vt agni ꝓtin⁹ mãsuescũt. et eos iungẽtes corpus sctĩ iacobi cũ lapide sup quẽ ꝑ̃ sẽ tũ fuerat i curru posuerũt. Boues aũt sine regimĩe alicui⁹ corp⁹ in palaciũ regine lupe detulerũt. qd̃ illa videns et stupẽs credidit: ꝛ xp̃iana effecta oĩa q̃ discipuli sctĩ iacobi petierũt tribuit. et palatiuꝫ in ecc̃liam sctĩ iacobi dedicãs magnifice eã dotauit: et in bonis operibus vitam finiuit. Etiam de hac translatione legitur in cronica Hermãni ꝙ anno dñi. xlviij. dũ corp⁹ btĩ iacobi duceret̃ indomiti boues die clara stella apparuit in cãpo in aspectu oim hoim. vnde ciuitas illa vbi requiescit corpus eius cõpostella vocat̃. Quintũ ꝑuilegiũ. qꝛ vnũ articulũ de duodecim articul' fidei cõposuit dicens. Qui cõceptus est de spũsctõ: nat⁹ ex maria ỽgine. Vñ sciẽdũ ꝙ nõ solũ est necessariũ ch. i hũano credere filiũ dei sed etiã necessariũ ẽ credere eius incarnatõem. ꝑ quã nob̃ visibil' apparuit. Baruch. iij. Post hec in terris vis⁹ est et cũ hoibus cõuersatus est. quõ aũt incarnatio xp̃i facta sit. hoc q̃re in festo annũciatiõis sermone. xiij. ꝑte ꝑma post mediũ. Sextũ ꝑuilegiũ. ꝙ in q̃libet missa quotidie nominatur. Septimũ. ꝙ hodie festũ ip̃ius solemnit̃ celebratur ab oibus xp̃i fidelibus.

Quantũ ad scd̃am ꝑtẽ sciendũ. ꝙ sicut iaꝫ instat tẽpus messis vbi decime sunt soluende: in q̃b⁹ plures grauiter peccant et deũ offẽdũt. ergo ꝓ informatõne simpliciũ tũ aliq̃ sunt h̃ dicenda de decimis. Circa qd̃ sciendũ scd̃m alexãdrũ de anglia ꝑmicie inceperũt tp̃e abel oblatões tp̃e noe. decime tp̃e abrahe. qꝛ ex instinctu dei abraam dedit decimas melchisedech sacerdoti dei summi. vt hr̃ Gen. xiiij. Ex quo ꝑꝫ. ꝙ ex antiquo date sunt decime. nam ab abraam vsq̃ ad xp̃m elapsi sũt duo mil'ia annoꝝ et. xv. anni. Et iam a tp̃e xp̃i sũt transacti mille q̃dringẽti. xlv. anni. Ergo illi grossi hoies nõ ỽm loquũtur q̃ dicunt ꝙ sacerdotes excogitauerũt et instituerũt decias qꝛ deus in veteri lege instituit et ꝑcepit dare decimas. Malachie. iij. Inferte oẽꝫ deciatõnẽ in horreũ meũ: vt sit cibus in domo mea. Et etiã in nouo testamento scd̃m sctũ Thomã. ij. q. lxxxvij. ꝑceptũ de solutõne decimarũ ꝑceptũ est a xp̃o. Vñ de hoc habet̃. Matth. xxij. Reddite que sunt cesaris cesari: et q̃ sunt dei deo. Matth. x. Dignus est opari⁹ mercede sua. naꝫ natural' dictat rõ: vt necessaria ministremus illis qui nob̃ spũalia ministrant. Vñ aplũs. i. Cor. ix. Si nos vob̃ spũalia seminamus non magnũ est si nos vestra carnalia metamus. Item sciendũ scd̃m sctũ Thomam de aq̃no ꝙ generaliter de omni lucro licito debent dari decime etiaꝫ si diuersa semina spargantur in eodẽ anno: tũ de oib⁹ fructibus danda est. et̃ eodẽ et ꝑte canonicoꝝ. Unde in exemplũ huius iacob pater duodecim

cim tribuū filioꝝ isrl' dixit ad eū. vt hr̄ Geñ. xxviij. Cunctoꝝ que dederis mihi decimas offeram tibi. sed omnia que hō habet in hoc mūdo habet a solo deo. vñ apl's. Quid hēs qd̄ nō accepisti. Dictat eñ ius naturale ꝙ deus debeat de substantia sua ꝓpria honorari. secūdū illud ꝓuer. iij. Honora deū de tua substantia et decime nō debent dari de deterioribus. vñ dr̄ in decre. Indignū est dari deo qd̄ dedignatur hō. di. xlix. c. vl. Sciendū ꝙ dantes decimas fideliter tripliciter remunerātur Primo in remuneratōe tēpali q̄ est abundantia rerū. vñ Aug. Antiqui pr̄es copijs omnibus abundabant: q2 deo decimas dabant. Scdo remuneratōne corpali que est sanitas corpis. Uñ Aug. Si decimā dederis: nō solū abundantiam fructuū accipies: sed etiā sanitatē corpis cōseqr'. Tertio remuneratōe spūali que est remissio peccatoꝝ. Etiā remuneratione celesti que est adeptio eternoꝝ pmiorum. Uñ Aug. Qui vult sibi celeste pmiū cōpare aut peccatoꝝ veniā ꝓmereri decimā reddat. vñ dicit̄ i decre. Da decimas vt celestia et eťna possis ꝓmereri. xvi. q. i. Decime. Econtra oppositū. q̄ decimas infideliter soluunt tria mala incurrūt. Primū est penuria rerum. vñ Malachie. iij. q2 non reddidistis mihi decimas idcirco fame et penuria maledicti estis. Deus pmittit ex sua iusticia infortunia talibus. s. ꝙ equi et vacce et pecora moriūtur. et tēpestates et segetes ipoꝝ veniūt. Et insuper q̄nq3 domus et horreū cōburūtur. et sic q̄nq3 depauperantur. vñ Aug. Hec est eñ certissima vicissitudo: vt si deo decimam non dederis: vt ad decimā reuoceris. s. amittendo nouem ptes rerū. Insup mali sepe hoīes scz fures et raptores hoc recipiūt qd̄ sic deo sbtraxerunt. vñ dr̄ in decre. Hoc tollit ipe fisc⁹ qd̄ nō accipit ipe xp̄s. xvi. q. vij. Maiores. Secūdum. q2 tales grauiter peccant nec sunt absoluēdi in cōfessione a peccatis, nec cōicādi sacro eucharistie: nisi velint recōpensare et satisfacere. Tertiū malū. q2 incurrunt eternū suppliciū. ꝓbatur. q2 peccant mortalr̄. q2 faciunt cōtra pceptū dei. Malach. iij. Inferte oēm decimatōem in horreū meū. Et insuper cōmittunt furtū infideliter decimas ꝓsoluēdo. vñ Aug. Decime ex debito requirunt. et q̄ eas dare nolunt aliena inuadūt. et qd̄ peius est sacrilegiū cōmittunt subtrahendo ecclesiarū decimas sibi de iure debitas. vñ Hiero. et allegatur in decre. xij. q. ij. Amico recipere aliquid furtum est. ecclesiam defraudare sacrilegium est. Item si placet tibi alia materia tūc ꝓ scđa pte illius sermonis dicēdum ē qd̄ parentes tenentur filijs suis. hoc quere añ sermone. ix. pte. ij. Quantum ad tertiam partem illius sermonis sciendū ꝙ omnes hoīes debent hodie festū sancti iacobi solemniter celebrare et deuote: et ipm tanq̄ singularē adiutorem inuocare. in oībus necessitatibus et infirmitatibus. et tam in vita q̄ in morte debent singulare refugiū habere ad ipm. et primo parentes cū non habent heredē. et qui q̄nq3 tribulātur ꝓpter pueros. vñ anno domini Mcviij. vir quidā ab vxore sterili nō habēs filiū sctm̄ iacobū ꝓpter hoc adijt et redičs filium habuit. cui iacobi nomē imponēs. Cū esset annoꝝ. xv. secum pater et mater adire sanctum iacobum et eū sibi offerre ꝓposuerunt. sed in medio itinere puer egrotans expirauit de cuius morte parentes valde dolentes quasi amentes totū nemus clamoribus repleuerunt. Interim dum puerum ad tumulum deferrent: q̄si de somno excitatus reuixit. et q̄liter eū sctūs iacobus in sinu suo retinuit et iussit eum. vt cū parentibus iter inceptū pageret cunctis astantibus enarrauit. Item peregrin⁹ cum filio ad sanctum iacobum abierunt. et filius innocenter suspensus est quem sctūs iacobus in patibulo. xxxvi. diebus sustentauit et celesti dulcedine refocillauit. Item paliticū. Unde cum sanctus iacobus duceretur ad locum decollatōis in via vidit quendam paliticum iacentem et clamantem. Sctē Iacobe apl'e ihū xp̄i libera me a doloribus q̄bus omnia membra mea cruciantur. Ait ad eum Iacobus. In noīe dñi nostri ihū xp̄i crucifixi ꝓ cuius fide ducor ad decollandū exurge sanus. et benedic creatorem tuum. et ꝓtinus exurrexit et cepit gaudens currere et bn̄dicere nomen domini nr̄i ihū xp̄i. Item in extremis inuocandus est sanctus iacobus. Unde quidā infirmatus occubuit et per triduū mutus fuit. Et cū amoneret̄ v̄bis et signis vt cōfiteret̄ et disponeret de rebus suis. audiebat eos loquētes. sed nō poterat respondere eis. Et cū hoīes mortem eius expectarent. q̄rta die respirās: grās deo et btō iacobo apl'o retulit et dicebat. ꝙ demones ad eū venerāt ita eū opprimentes: ꝙ nec loq̄ nec respirare posset: sed nūc beatus iacob⁹ veniēs demo-

nes a me repulit: τ loquelã mihi restituit q̄ ꝑdixit se moriturũ cito: τ nō īauit quēdā diuitē dānādū et cito moriendū mala morte nisi se emēdaret. q̄d ꝑa euenit. Ipe aūt ꝯfessione facta τ ordinatis reb⁹ suis ī pace postmodū in breui q̄euit. et ille diues d̄ quo dixerat nō se corrigēs sȝ ꝑuipendēs. in quodā exercitu lecta ꝯtrarus subitane ī morte expirauit. Itē quidā iuuenis in vigilia beati iacobi in segetes tutoris sui ignē apposuit. eo ꝙ hereditatē suā sibi vsurpare volebat. Captus igit̄ et ꝯfessus ad caudā equi trahēdus τ incendio adiudicat⁹ est. Qui petīs ꝯfitens τ scō iacobo se deuouens cū sup terrā petrosam in sola camisia diuti⁹ tractus fuisset: nec in corpore nec in camisia sensit aliquā lesionem. Tandē ad palū ligat⁹ est ligna vndiq̄ cōgeruntur. igne supposito ligna τ vincula cōburūtur: sȝ ipe semp btm̄ iacobū inuocauit: nec ī corpore nec in camisia aliquā lesionē sensit. Quē cū in ignē iterū vellent iactare eripitur τ deus in apl̄o suo mirifice collaudatur. Itē mercatores q̄ vadunt p terras. Uñ legit̄ ꝙ q̄dā ab hostib⁹ τ raptorib⁹ ꝑsecutus beatū iacobū deuote inuocauit. Tūc ap̄lus uīt cuz et hostes q̄ cū acrius insequēdo cape intendebant apparuit τ hostib⁹ cum sex leucis insequētib⁹ clipei sui ꝓtectiōe liberauit. Item captiuis pōt subuenire. Uñ q̄dā captus et in ꝓfundū turris ab inimicis iniect⁹ τ captiuus deuote inuocauit sanctū iacobū cui apparuit: et eū ad summitatē turris eleuauit τ a sublimitate turris q̄ sublimitas .xliiij. cubitorū erat vsq̄ ad terrā vnū saltū faciens incolumis peruīt euasit. Itē legit̄ ꝙ .xx. xp̄iani a sarracenis sunt capti: qui deuote inuocauerūt scm̄ iacobū τ ipse apparuit eis dicēs. Ecce assum quē vocastis. τ soluit vincula eorū: τ eos libere abire fecit. Itē succurrit in periculo maris. Uñ q̄dā pegrin⁹ a iherosolimis rediens sup orā nauis sedēs cecidit. cū: beatū iacobū altis vocib⁹ implorārēt q̄dā socius ipsi⁹ clipeū suū in mare ꝓiecit dicens. gloriosissim⁹ iacob⁹ cui⁹ auxiliū inuocas auxilietur tibi. Ac ille clipeo accepto beato iacobo ducente trib⁹ dieb⁹ τ noctib⁹ natans vestigia nauis secut⁹ ad optatū portū post alios incolumis venit: et quēadmodū btūs iacob⁹ ab hora q̄ eū inuocauit p capitis verticē iugiter manu tenēs porrexerat cūct⁹ enarrauit. Itē legit̄ ꝙ duo [illegible] mari se fortiter debellauerūt τ xp̄iani deuote inuocauerūt scm̄ iacobū. statimq̄ dei virtute τ orōne sancti iacobi sarracenoꝝ nauis valida tēpestate periclitari cepit. et submersa est cū paganis. Et xp̄ianoꝝ pupis btō iacobo ducente ad optatū locū cū salute puenit. Itē pauperes q̄ nō hñt panē comedere scm̄ iacobū debent inuocare. Uñ vir quidā a scō iacobo rediēs egere cepit. τ nō hñs vñ emeret sibi panē quadā die vsq̄ ad nonā ieiunās et mēdicare erubescēs tristis τ angustiatus valde fuit. vñ scm̄ iacobū implorās sub quodā arbore sol⁹ quieuit. ibiq̄ paululū dormiens somniabat ꝙ sanctus iacobus eū pasceret. Euigilās aūt statim panē subcinericiū ad caput suū repit de quo q̄ndecī dieb⁹ bis in die sufficienter edebat τ altera die semp eūdem panē integrum in sacculo inueniebat.

De sancto petro ad vincula. Sermo. xix.

Irrupisti domine vincula mea: tibi sacrificabo hostiā laudis. ps. cxv. Beata mater ecclesia repn̄sentat hodie opus mire grē τ potētie q̄d de⁹ fecit in liberatione bti petri de carcere. Uñ in p̄nti sermone tria sūt dicēda. Primo quare hoc festū petri ad vincla institutū sit. Secūdo aliq̄ p informatōne nr̄a. Tertio exemplū. Quātū ad p̄mā partē sciēdū ꝙ hoc festū solēnizat scā mr̄ ecclia τ institutū est plurib⁹ de causis. Primo ꝓpter liberationē beati petri miraculose a vinculis. Uñ legit̄ ꝙ herodes postq̄ occollauit sanctū iacobū vidēs q2 hoc iudeis placeret. cepit et apphēdere petrū: τ posuit eū in carcerē et post pascha occideret. Cū aūt in crastinū eū ꝓducetur⁹ esset herodes in ipsa nocte erat petrus dormiēs inter duos milites vinctus duab⁹ cathenis: τ custodes custodiebāt portā carceris. Et ecce angel⁹ dñi astitit τ lumē refulsit in carcere. percussoq̄ latere petri excitauit eū dicēs. Surge velociter. τ ceciderūt cathene de manib⁹ suis τ eduxit eū foras de carcere. Secūda cā est q2 alexāder papa q̄ sext⁹ post btm̄ petrū rexit ecclias q̄ multos ad fidē xp̄i cōuertit. Et q̄rin⁹ tribun⁹ hoc vidēs ipm̄ incarcerauit. τ cū hermete prefectum quē alexāder ꝯuertit q̄rino narraret quō filiū suū mortuū suscitasset: dixit alexādro q̄rin⁹. Habeo filiā gutturosā noīe balbinā. ꝓmitto tibi me tuā accipere fidē si filie mee poteris impetrare sanitatē. Cui alexāder. vade τ duc ipaȝ ad me hic. pergēs ergo filiā adduxit. Tunc ipsa ex-

pit vincula alexādri osculari. Cui alexander ait. noli meas cathenas oscłare sȝ cathenas sancti petri requiras: quas cū deuote oscularis recipies sanitatē. Illa aūt vt osculata est vincula scti petri integre sanata est. Tūc quirinus baptisma cū omni familia sua recipiēs alexādrū de carcere traxit. Tūc alexāder hoc festū celebrandū instituit: et in honore sancti petri ecclesiaȝ fabricauit: ibi vincula reposuit et ad vincula noīauit. Tertia causa institutionis huiꝰ festi est: quia rome erat quidam imperator octauianꝰ noie: qui fortunatissimꝰ in bello fuit. et oīa prospere in regno suo eueniebāt. Et cū mortuꝰ esset romani adorabāt eū pro deo. et diē in quo mortuꝰ fuerat celebrabāt. Tādē multo tpe post edoxia filia cuiusdā imperatoris ex voto perexit ihrlm. vir quidaȝ iudeꝰ pro magno munere obtulit ei duas cathenas quibꝰ btūs petrus aplus vinctus fuerat. Cū ergo romā redisset et videret romanos festiuare in kalen. augusti ad honorē augusti doluit quod ipi diuinos honores exhiberet hmōi dānato. cogitās quod eos a tali consuetudine de facili reuocare nō posset collocuta ē pelagio pape: quod pplm blādis iduxerat verbis vt obliuioni traderent memoriā illiꝰ erroris et celebris fieret memoria beati petri apłi. Quod cuȝ cūctis placuisset illas cathenas quas de ihrlm tulerat pplo ostēdit. Papa vo et illā cathenā ptulit qua sub nerone idē aplus vinctꝰ fuit. hac quod illis associata ita miraculose vna cathena facta est ac si semp vna fuisset. Unū papa et regina pariterꝰ statuerūt vt quod hoim indiscreta religio faciebat gentili dānato. mutata in meliꝰ faceret aploꝝ principi petro. Ipsa vero vincula papa in ecclesiaȝ bti petri posuit et diē istū celebrare instituit. Quarta causa quod deꝰ btūm petrū miraculose a vinculis absoluit: et eidē ptātes ligandi et soluēdi tradidit. Nos aūt vinculis petōꝝ tenemur ligati: et absolui indigemꝰ. ab ipm insolentitate quod ē ad vincula honoremꝰ vt a vinculis petōꝝ nos absoluat. Quantū ad secūdā ptē illiꝰ sermonis sciendū quod ptās ligandi et soluēdi que data est btō petro et oibus epis et sacerdotibꝰ. Uno mō intelligit de absolutiōe petōꝝ. Alio mō de excōicatione. Unū pro informatōne simplicū sciēdū quod duplex est excōicatio. s. maior et minor. Minor separat a sacramētis: quia nullū sacramentū recipiendū est in minori excōicatione et nec osculū pacis. Et illā minorē excōicationē quis incurrit qui sciēter contra prohibitionē cōicat cū excōicato. loquēdo. comedendo. et vendendo. et sic de singulis. Sed diceres cū excōicatus salutet aliqueȝ vbo vtrū debeat eū resalutare. Rñdet quod nō dȝ eū resalutare: sȝ pōt dicere: deꝰ te emendet et hmōi. et etiā pōt ei loq plura verba amonendo: vt redeat ad gremiū scte matris ecclie et petat absolutōnē a papa vel epo qui potest eū absoluere. Alia est maior excōicatio que separat ab ingressu ecclie et cōione fideliū. et taliter excōicatꝰ est velut membrū abscisum a corpe: quod amplius nullius est valoris. Quid eni valet manꝰ abscisa a corpe: vel pes vel auris etc. Sic ille excōicatꝰ corā deo et sanctis eiꝰ nullius est valoris. Itē est sicut palmes abscisus a vite. i. a xpo. Unū iohis. xv. Ego sū vitis vos et vos palmites. Et sic palmes abscisus ad aliud nō valet nisi vt in ignē ponat et cōburatur: et ex alijs ramis et lignis multa vtilia pnt fieri: sed nō sic ex palmite absciso. Unde Ezech. xv. Fili hominis quid fiet de ligno vite ex omnibꝰ lignis nemorꝝ que sunt inter ligna siluaꝝ. nunquid tolletur de ea lignum: vt fiat opus: aut fabricabitur de ea paxillus vt dependeat in eo quodcūque vas. Ecce igni datum est in escam. Unde Augu. Omnis xpianus qui a sacerdote excōicatur: sathane tradit. Unū legit de sancto ludouico rege frācie qui dixit quod nollet totū mundū recipe quod sciēter per vnā noctē et pro vnū diē in excōicatione maiori pmaneret. hoc illi tot grossi homines nō curant. qui quinque per qttuor ebdomadas vel quinque vel dimidiū annū vel vltra in excōicatōne maiori psistunt. Itē quod diu sic ptinaciter stant. tunc sūt puati oibus missis orōnibꝰ. ieiunijs. elemosinis. indulgentijs. totiꝰ ecclie et nō sūt digni intrare ecclesiā nisi dumtaxat ad sermonē audienduȝ. Et si excōicatꝰ vellet interesse diuinis. tūc alij xpiani debent ecclesiā exire. nec secū diuina audire: nec secū comedere: nec secū bibere: nec loqui. Et si triginta viri aut mulieres essent inuitati ad prandiū: et si vnꝰ publice excōicatꝰ esset ibi tūc oēs ibi bibentes et comedentes incurrūt excōicatōneȝ minorē. Silr si viginti viri aut plures sederent in vna zecha: et si vnꝰ excōicatus participet in bibendo et sedendo cū ipis oēs incurrūt minorē excōmunicatōeȝ. Et de illa materia plenius habetur in discipulo de tempore. sermone. lxix. Quantum

ad tertiā partē nota exemplū. Erat mulier q̄dā q̄ multū dilexit btm̄ petrū aplm̄: et tn̄ satis mundanā vitā duxit. post obitum ei⁹ vna deuota psona orauit p ea. Cui deuote psone apparuit btūs petr⁹ dicēs eā esse in maximo calore ignis pp̄ter cōplacentiā et varietatē vestiū. Secundo in siti ꝛ fame, pp̄ter delicias corpis ꝛ ciboꝝ. Tertio in maximo frigore: quia pueros et familiā suā nō benerexit. Et dixit: ego pp̄ter seruiciū qd̄ mihi quotidie exhibuit ipetraui sibi a dn̄o nostro ihu xp̄o verā contritionē et confessionē in extremis. Et ego impetrabo ei adhuc in breui liberationē a penis purgatorij. Un̄ Job. v. Ad aliquē sanctoꝝ cōuertere. Item priuilegia sancti petri et plura alia miracula repies supra in festo petri ꝛ pauli. Sermone. xxiiij.

De btō dn̄ico de ordie p̄dicatoꝝ. ser. xxx.

Qui custos est do

minni sui glificabit. vt habet puer. xxvij. ca. Ex quo thema pposítū cū noīe sancti dn̄ici conuenit. igit̄ assūpsi illud. Dicit̄ eñ dn̄ic⁹ q̄si dn̄i custos: vel q̄si custoditus a dn̄o, qr dn̄s eū custodiuit in triplici statu. Primo scz in statu seculari dedit ei bn̄ incipe. Secūdo in statu regulari dedit ei bn̄ pficere. Tertio in statu ordis fratrū p̄dicatorū: quē fūdauit ꝛ ad pfectiōes induxit pseuerare. Sz ex quo ip̄e dn̄i custos fuit ꝛ dn̄s eū custodiuit: ideo merito glorabit̄. Un̄ i p̄n̄ti sermone ad honorē sancti dn̄ici tria sūt dicēda. Primo priuilegia sancti dn̄ici. Secūdo aliq̄ p informatiōe nr̄a. Tertio aliq̄ miracula. Quantū ad p̄mū sciēdū q̄ btūs dn̄icus habet. vij priuilegia. Primū p̄uilegiū: qr antēq̄ nat⁹ eēt p̄mōstrat⁹ est. Un̄ mr ipsi⁹ ante ipsius ortū vidit in sōmnis scatulum gestantē in vtero ardentē in ore faculā gerentē: q̄ egressus ex vtero totā mūdi fabricā incēdebat. Itez cuidā matrone q̄ ipm̄ de sacro fōte baptismatis leuauerat videbat̄ q̄ puer dn̄icus stellā p̄fulgentē haberet in fronte: q̄ totū orbem illustrabat. p quē figurabatur q̄ erat futurus p̄dicatoꝝ q̄ deberet illumiare p se ꝛ per suos frēs totuz mundū p verbū dei: et frigidos pctōres accēdere in amorē dei et proximi. Secundū p̄uilegiū: qr in iuuentute incepit deo seruire. et in hoc assimilat̄ sancto nicolao. Un̄ legitur de eo q̄ existens adhuc puer: et sub nutricis custodia cōstitutus debberisus est sepe lectū dimittere ꝛ sup nudā terrā dormire. Itē tandē miss⁹ ad studiū amatoꝛ sapie vinū per decenniū non gustauit. Itē totā q̄dragesimaz ieiunauit in pane et aq. et sibi sup nudā terrā q̄escebat. et hereticā q̄bus predicauit vi⁹ ei⁹ bono exemplo ad verā fidē sunt conuersi. Item legitur q̄ noctib⁹ singulis tres de vna cathena ferrea recipiebat disciplinas. Unā p se: aliā p pctōribus q̄ viuunt in mundo: vt de⁹ cōuerteret eos ad pn̄iaz. Tertiā p animab⁹ in purgatorio existētibus. Unde etiam nec carnes legitur comedisse. sicut et sui successores fratres sui ordinis. Tertiū priuilegiū qr nunq̄ peccauit mortaliter: sed innocētiā suā vsq̄ ad finē vite illibatā seruauit. Quartū priuilegiū qr v̄go pmansit: et eius v̄ginitas v̄ginitati bte marie similis fuisse videt̄. Habuit eñ virginitatē integrā: qr fuit v̄go carne ꝛ mēte. Sic ꝛ btūs dn̄ic⁹ habuit integritatē carnis ꝛ puritatē mētis. Secūdo beata v̄go habuit v̄ginitatē dedicatā. qr ipsa p̄mo v̄ginitatez deo vouit. Un̄ dr̄ in decre. Maria mēte vouit virginitatē ppetuā: nisi deus ei aliter reuelaret. xxvij. q. ij. ca. i. Sic beatus dn̄icus virginitatē suam deo vouit q̄n ordinē intrauit et continentiā promisit. Tertio btā virgo habuit virginitatē transfusiuam. qr licet pulcerrima fuit tamē a nullo potuit cōcupisci. ex eo q̄ eius puritas in alios trāsfundebat̄: ꝛ om̄is mot⁹ illicitos extinguebat. et quantū ad hoc virginitas beati dn̄ici aliquo modo sibi similis fuit. In hoc scilicet q̄ cum quidā scolaris carnis lubricū patiens manū eius missam celebrātis osculatus fuisset. tn̄ et eius manu virginea prodire sensit odorē. q̄ odor medullitus coꝛ ei⁹ penetrauit: ꝛ omnē estum libidinis in eo penitus extinxit. Quintū priuilegiū qr fuit similis aplis. qr vitā aplicā duxit in paupertate ꝛ p̄dicatione. et ideo apostoli sibi signa amicitie ostēderūt. Un̄ legitur de eo q̄ dū rome in ecclesia oraret p dilatatione sui ordinis gloriosos p̄ncipes petruz ꝛ paulū ad se venire aspexit. Quoꝝ prim⁹. scz petrus baculū. paulus librū sibi tradiderunt dicētes. Uade ꝛ p̄dica: qm̄ ad hoc ministerium tu et frēs tui a deo estis electi. Sextū priuilegiū: qr est primus fundator ordinis p̄dicatoruz qui ordo nō fuit casu nec fortuitu inuentus vel humana prouidentia institutus: sed po

ff

tius a deo p̄destinat⁹. a m̄re dei i̾petrat⁹. a
beato dn̄ico institut⁹. ⁊ a vicario ih̄u xp̄i cō-
firmat⁹. Primo nāqꝫ fuit a deo p̄destinat⁹.
Iste eīn ordo est ille seru⁹ quē de⁹ misit. De
quo dicitur Luce. xiiij. Misit seruū suū hora
cene dicere inuitatis vt venirēt. Super quē
locū dicit btūs Grego. Hora cene .i. in fine
seculi. Vn̄ ap̄lus. Nos sum⁹ in quos fines
seculoꝝ deuenerūt. In hoc fine mittit̄ seru⁹
id est ordo predicatoꝝ ad inuitatos: vt p̄pa-
rent se ad cenā vite eterne. Itē ordo iste fuit
a m̄re dei impetratus. Vn̄ legit̄ ꝙ sctūs dn̄i-
cus vidit xp̄m in aere tres lanceas in manu
tenentē: ⁊ ꝯtra inimicos iacere volentē. Ad
quē accessit btā vgo: ⁊ pedes ei⁹ amplectēs
rogauit vt parceret eis quos redemerat et iu-
sticiā mia temperaret: et ait. Habeo inquit
seruū fidelē quē mittes in mundū vt verba
tua annūciet eis: et cōuertent̄ ad te deū oīm
saluatorē. Aliū ꝙꝫ habeo seruū quem ei da-
bo adiutorē. ⁊ obtulit xp̄o sāctū dn̄icū ⁊ san-
ctū frāciscū. Et ait dn̄s matri. bene ⁊ studio-
se faciem q̄ dixisti. Ecce placatus faciem tuā
suscepi. Sanct⁹ ergo dn̄icus in visione dili-
genter ꝯsiderās sociū quē prius nō nouerat
in crastinuꝫ cum in ecclesia inuenirt eum ex
his q̄ nocte viderat cognouit eū: et amplexa-
tus euꝫ dixit. Tu es soci⁹ me⁹. stemus simul
null⁹ aduersari⁹ nobis preualebit. visionem
etiā narrauit illi. Et tunc autē facti sunt cor
vnū ⁊ aīa vna in deo. qd̄ etiā in posteris mā-
dauerūt in ppetuū obseruari. Itē ordo pre-
dicatoꝝ ab ipa m̄re dei insignit⁹ est habitu.
qr cū in principio ferrent habitū canonicoꝝ
regularium. eo ꝙ ipse sctūs dn̄icus p̄mit⁹ fuit
de ordine canonicoꝝ regularū anteq̄ ordi-
nē p̄dicatoꝝ fundauit. Beata aūt virgo ma-
ria habitū queꝫ modo frēs deferūt btō dn̄i-
co ⁊ magistro rainaldo qui in iure canonico
parisi⁹ rexerat annis quinqꝫ ostēdit: et vt in-
dueret p̄cepit. p quē oīs hō fratres p̄dicato-
res discernere a ceteris pōt. Et hoc ad innuē-
dū ꝙ ipi frēs debent esse induti ab extra ni-
gredine hūilitatis: ⁊ ab intra albedine casti-
tatis. Itē ordo predicatoꝝ fuit a btō dn̄ico
institutus: ⁊ a vicario ih̄u xp̄i confirmatus.
qr sanctus dn̄icus ante fundationē ordinis
semp orauit dn̄m nostrū ih̄m xp̄m: vt sibi il-
lā grāꝫ infunderet q̄ posset salutē ꝓximoꝝ
ꝓcurare. tūc ex instinctu spūssancti cepit de
fundatione ordinis cogitare. Profectus est
itaqꝫ sanctus dn̄icus cum dn̄o falcone ep̄o
tholosano ad dn̄m innocentiū papā petens
vt sibi dignaretur ordinē cōfirmare: qui pre-
dicatoꝝ diceret̄: ⁊ cuius esset officiū pugna-
re spūaliter ⁊ p̄dicare cōtra hereticos et infi-
deles. Rn̄dit papa ꝙ ad frēs suos rediret: ⁊
inuocato spū scto aliquā regulā approbatā
eligeret. ⁊ sic qd̄ peteret impetraret. Conuo-
catis igitur apud prulianū frēs: q̄ tūc erant
numero. xvi. regulā beati augustini elegerūt
qua electa romā rediēs Innocentiū papam
defunctū inuenit: et honorium in papaꝫ ele-
ctū. a quo ordinis ꝯfirmationē ip̄etrauit. an-
no dn̄i. Mccxvij. in crastino beati Thome
ap̄li rome apud sctm̄ petrū ꝯfirmat⁹ est or-
do p̄dicatoꝝ honorij pape āno p̄mo. Et est
p̄mo ꝯfirmat⁹ int̄ q̄tuor ordines mendicā-
tiū. Septimū priuilegiū: qr fuit in p̄senti
vita certificatus de futura gloria. qr ꝓmisit
se post mortē fratrib⁹ ꝓfuturū. Et in hoc si-
milis fuit sctō paulo ap̄lo. Qui dixit: certus
sum qr reposita est mihi corona iusticie. In-
sup filijs suis ea q̄ in vita sua possedit ipsis
in testamēto vltimo legauit dicēs. Charita-
tē habete. humilitatē seruate. paupertatē vo-
luntariā possidete. post hoc obijt anno dn̄i.
Mccxi. Quantū ad secundā partē huius
sermonis sciendū ex eo ꝙ sctūs dn̄icus fūda-
uit ordinē p̄dicatoꝝ. tūc hic ꝓ informatōne
nr̄a querit̄. vtrū per ingressum religionis ap-
probate ꝯsequat̄ q̄s plenariā remissionem
oīm pctōꝝ. Rn̄detur scd̄m Tho. ij. ij. q. vltī.
Rōnabiliter pōt dici ꝙ sic. Sicut p assūp-
tionem crucis. nā hoc est holocaustuꝫ maxi-
mū quo q̄s totaliter se diuinis officijs man-
cipat. qd̄ excedit oēm gen⁹ satisfactionis. vt
habet̄ in decre. xxxiij. q. ij. Admonere. Nam
religiosus offert deo oēs res t̄pales. imo
totū mundū ꝓpter deū relinquit. et hoc per
votū paupertatis. Itē offert deo corpus pro-
priū p votū castitatis ⁊ abstinentias ad q̄s
se obligat p ingressum religionis. sicut ab-
stinere a carnibus. ieiunare. in straminibus
dormire. media nocte surgere. et carnem la-
neis vestibus macerare. Itē religiosus of-
fert deo propriā voluntatē. Unde dicitur in
decre. Voluntatem alteri subijcere propter
deum est precipuū sacrificiū. viij. q. i. Scien-
dum. Item sciendū ꝙ in vitaspatruꝫ legit̄
ꝙ eandē grāꝫ ꝯsequunt̄ ingredientes et ꝓfi-
tentes religionē quā ꝯsequuntur baptizati

Et hen. de gandauo dicit q̄ si quis p̄fitet̄ tūc
a p̄me indulgētiā cōs. quit. et hoc vit. llig. s.
si intēdit ea seruare q̄ in p̄fessione p̄mittit. s.
regulā et ordinē suū. Nā si nō intēderet serua
re illa tria substantialia. s. paupertatē, castitatē
et obedientiā. q̄ p̄mittit in p̄fessione sua. ipo
facto sic p̄fitendo peccat mortalr. et non est
filius celestis regni. s3 est filius gehēne ignis
Itē q̄rit̄ vtrū p̄latus possit dispēsare cū suo
subdito religioso ad h̄ndū p̄pria. R̄ndet̄ se
cūdū Humber. q̄ nō q̄liscūq3 autoritatis sit
nec etiā papa. ex. de sta. mo. Cū ad monasteri
um. Sed platus pōt dispēsare ex cā rōnabili
et necessaria ad incertū vsum. Sed vltima
volūtas religiosi d3 sp̄ esse subiecta p̄lato vt
resignet qn̄ voluerit. q2 oīs religiosus q̄ h3
aīm nō resignādi nec ad cōitatē ponēdi quā
do p̄latus hoc exigeret ab eo. talis religiosus
est corā deo p̄prietarius. et sp̄ in pctō morta
li. et nullus pōt eū absoluere a pctīs suis q̄
diu stat in tali p̄posito nō resignandi. Item
queritur an religiosus vel religiosa mortal̄r
peccat dicēdo me⁹ liber. mea cappa. mea tu
nica. et sic de singulis. R̄ndetur scd̄m Hum
ber. Si dicit ex lapsu lingue, nō peccat mor
taliter. si aūt ex p̄posito et aīo assertiuo. qd̄ ē
p̄prie dicere peccat mortaliter. Vn̄ August.
Nō dicatis aliq̄d p̄priū: s3 sint vob oīa cōia.
Vn̄ Greg. Monachus h̄ns obolū non va
let obolū. Quātū ad tertiā ptē3 sermonis sci
endū q̄ oēs hoīes debēt sctm̄ dn̄icū in oīb⁹
necessitatibus et infirmitatib⁹ corpis et aīe
tanq̄ singularē p̄onū inuocare. Primo pen
tes cū pueris. vn̄ legitur q̄ duo pueri muti a
natiuitate p̄mansetūt. alius quidē sup quin
tū et dimidiū, et alter sup tertiū et dimidium
agēs annos. facto aūt voto pater eo⁊ inuo
cauit sctm̄ dn̄icū: et statim ceperūt p̄fecte lo
qui. Item quidā puer noīe henricus p octo
dies vel amplius egrotatōne grauissima de
cūbens nec iam loq̄ poterat nec cibū nec po
tū sumere. Cūctis igitur de salute eius despe
rantib⁹ inuocat̄ btūs dn̄icus: et subito rediit
saluus. Itē puul⁹ cuiusdā nobilis viri filius
letali febriū infirmitate obijt. cuius corpuscu
lū pānis inuolutū ex domū ad sepeliendum
fuerat iā delatū. Mater vō pueri accersiri ad
se fecit plebanū corā quo et omni pplo emis
so voto. cū deuotē btm̄ dn̄icū inuocasset quē
plorabat mortuū recepit viuū. Item quedā
comitissa habuit iuuenem filiū: qui piscatio
ni insistens in aquam cecidit. et submers⁹ est

magno autem spacio temporis interiecto eius
corpus in p̄fundo fluminis requisitū mor
tuū est eductum. et p̄fata domina p̄fata pre
tione filij beatum dn̄icum inuocauit. p̄mit
tens se ad suas reliquias personaliter nudis
pedibus accessuram. statimq3 videntib⁹ om
nibus puer qui fuerat mortuus reuixit. Itē
potest subuenire cecis. Unde legitur q̄ qdā
mulier oculo⁊ p̄uata lumine p tres annos et
amplius. inuocato beato dominico votū fe
cit: et statim oculo⁊ lumen recepit. Item ce
cus quidam paulus noīe in festo beato⁊
martirum abdon et sennen. meritis bti Do
minici lumen recepit integrum oculo⁊. Itē
surdis potest subuenire. Unde quedam puel
la surditatem incurrebat. ita q̄ p mensem et
amplius nihil p̄sus audire poterat. clamās
igitur mater eius ad beatum dominicum et
votum vouit et exaudiri meruit: et auditum
filie impetrauit. Item quedam mulier p an
num et amplius tante surditatis sustinuit in
commoda vt nihil auditu perciperet. nisi quis
sup eam auribus fortiter inclamaret. que in
uocauit beatum dn̄icum et sanata est. Item
qui patiūtur dolorē dentiū. Vn̄ quedā muli
er graui dentiū vexebatur dolore: vt nec qui
escere poterat: nec somnū oculis capiebat: sed
velut furiosa continuis doloribus et clamori
bus vlulabat. facto autem voto ad beatū do
minicum incolumitatem obtinuit in momē
to. Item claudis potest subuenire. Vn̄ iuue
nis quidam a festo sctē agathe vsq3 ad festū
penthecosten oīm membro⁊ viribus destitu
tus: nec ambulare poterat: nec sup latus ia
cere: nec sedere, nec se nisi alio trahente la
uare. tibias p̄prias post se trahebat: et cū ad
hibito sibi medicamine nihil p̄ficeret. deuote
inuocauit beatū dominicum: et perfecte sani
tatis cōtinuo assecutus est donū. Item qdā
dn̄a octo annis dextri lateris a cingulo infe
rius vires prorsus amiserat: ita q̄ nec pedem
nec tibiam mouere poterat. nisi forte cū ma
nibus sicut lignum. Deo inuocato beato dn̄i
co statim sanata est Item decumbentibus po
test subuenire. Unde quidam languidus et
morti proximus lecto decumbens: qui etiā
xvij. annis lumen amiserat oculorum. cum
audisset sacerdotē cū prochianis p̄ficisci vel
le ad bti dn̄ici reliq̄as visitādas. p̄fortat⁹ spū
voluit et ipse pir p̄ficisci. Cū aūt sacerdos tā
q̄ rē ipossibilem p̄sumētē modis omnibus.

p habere tandem valitudinem corporis recuperans tanquam reptans ire de lecto surrexit tantam quod subito sensit infundi virtutem quod passum concito gradu cepit tantoque magis ac magis inconualescentia corporis: et oculorum illuminatione proficiens quanto quotidie in itinere proficiebat donec tandem ad locum destinatum perueniens perfectum recepit vtriusque beneficium sanitatis. Item febricitantibus potest subuenire. Unde quidam capellanus sancti dominici in hospicium recepit cuius sororis filius de solario cecidit: et a matre ac parentibus tanquam mortuus plangebatur quorum dolori sanctus dominicus compatiens in oratione cum lachrimis se prostrauit. exaudiuit eum dominus et puerum incolumem reddidit matri sue tristiciaque in gaudium conuersa est. Sacerdos igitur auunculus pueri magnum fecit conuiuium multis deum timentibus inuitatis. Mater vero pueri quartanis febribus vexata est. aliis anguillas edentibus non edebat. ac ipsi famulus dominici morsellum anguille signans cruce. mulieri obtulit dicens comede in nomine saluatoris comedit et ab omni febre curata est. Item quodam tempore accedens ad monasterium sororum interrogans rotariam vtrum sorores sane essent? Respondit rotaria quod due sorores iam dolore febrium torquerentur. Tunc pius pater dixit. vade et dic eis quod precipio eis ne amplius febricitent. Ac illa precipiens infirmis ex precepto domini ne amplius febricitarent. mox ab omni infirmitate surgentes incolumes abierunt videntibus aliis sororibus et stupentibus de tanto miraculo. Item habet potestatem super mortuos. Unde legitur quod quedam matrona ciuis romana vidua hec habebat paruulum filium infirmum. Cum vero die quadam in ecclesia sancti marci esset predicaturus sanctus dominicus. matrona desiderio audiendi verbum dei ex ore sancti dominici a filio infirmo relicto ad predicationem venit qua audita ad domum reuersa filium defunctum repperit. Que assumptis secum ancillis suis tulit secum mortuum puerum et venit ad sanctum dominicum et misit mortuum ad pedes eius: et prostrata coram eo cepit rogare eum cum lachrimis vt sibi redderet filium suum saluum. Tunc sanctus dominicus secessit ab ea paululum. et prostratus oratione breui completa surrexit et accessit ad mortuum. crucis signum faciens super ipsum statim viuus et sanus surrexit. Item legitur quod quadraginta viri sancti iacobi limina volentes visitare: et intrantes nauem et pre multitudine hominum absorpta est nauis et submersi sunt omnes erat autem ibi orans in ecclesia iuxta fluuium sanctus dominicus. vidensque primo periculum orauit ad dominum vt suos peregrinos liberaret a morte. et conuersus ad fluuium dixit. Precipio in nomine ihesu christi vt ad ripam omnes veniatis. Statimque ad hanc vocem omnes qui submersi erant et qui latuerant super vndas apparuerunt. Tunc vndique accurrentes homines vniuersos de fluctibus incolumes adduxerunt clementiam saluatoris et sui almi confessoris dominici merita predicantes. et adhuc multa alia miracula reperies in libello de vita et obitu eius et miraculis beati dominici.

De sancto Laurentio. Ser. xxxi.

Probauit me quasi aurum quod per ignem transit. Job. xxiij.

Beatus laurentius fuit aurum propter perfectionem vite. et fuit probatus per examinationes pene. Unde in presenti sermone ad honorem sancti laurentii tria sunt dicenda. Primo priuilegia ipsius. secundo aliqua pro informatione nostra. tertio aliqua miracula. Quantum ad primum sciendum quod sanctus laurentius habet vi. priuilegia. Primum quia in pueritia incepit christo seruire: et ei suam innocentiam obtulit. et hoc est deo valde gratum. quia tales innocentes offerunt deo purum vinum. i. innocentiam suam. Sed antiqui peccatores offerunt deo feces quando in senio primo incipiunt deo seruire. Iuuenes debent a iuuentute incipere deo seruire propter sex bona que inde perueniunt. quere in discipulo de tempore. sermone. xx. I. Secundum priuilegium. quia fuit archidiaconus domini apostolici ecclesie romane simul cum sancto vincentio. et tamen in hoc non superbiuit quia legitur de eo quod tempore persecutionis querebat pauperes per domos et pascebat eos: et pedes lauabat et osculabatur exemplo sui saluatoris. Tertium priuilegium. quia multum fuit misericors. quia thesauros ecclesie dispersit dedit pauperibus. Unde tempore beati laurentii imperator philippus et filius suus etiam nomine philippus fidem christi receperunt. Erat autem miles imperatoris nomine decius. bellicosus quem in galliam destinauit vt eam suo imperio subiugaret. quod et fecit. et cum victoria romam rediit. quem imperator cum magno honore recepit. tunc ille imperium cepit ambire. et de morte domini sui cepit pertractare. Cum igitur imperator in stratu suo quiesceret. decius latenter intrauit et imperatorem iugulauit. Exercitum autem imperatoris cum prece et precio sibi attraxit. Audiens hoc filius imperatoris vehementer expauit et omnes thesauros patris sui beato sixto pape commendauit: vt si ipsum a decio interfici con-

ringeret thesauros ecclie paupib⁹ erogaret. Tandē deci⁹ ut impatorē cōfirmat⁹ ⁊ filiū impatoris cū multis xp̄ianis occidit. Post hoc decius de thesauro dn̄i sui inq̄sitionē faciēs. oblat⁹ est ei btūs sixt⁹ tanq̄ q̄ xp̄m coleret: ⁊ impatoris thesaurū haberet. Et cum btūs sixtus p deciū incarceraretur oīs thesauros quos habuit dedit btō laurētio. precipiēs ei vt ecclesijs ⁊ paupib⁹ erogaret. qd et btūs laurēti⁹ fideliť fecit ⁊ oēs thesauros largiter expēdit. Quartū priuilegiū: q2 maxim⁹ martir fuit. pmo em̄ decius q̄ regnauit anno dn̄i. cclij. p duos ānos ⁊ mēses ser iratus fecit eū cū scorpionib⁹ cedi. Scdo cū fustib⁹ cedi. Tertio ardētia ad latera eius apponi lamina. Tunc btūs laurētius dixit. Dn̄e ihu xp̄e miserere mihi seruo tuo. Et dixit. Dn̄e ihu xp̄e suscipe spm̄ meū. Et vox de celo. Adhuc multa tibi debentur p fide xp̄i certamina. tunc decius ait. Demones illū cōsolanť: nec deos: nec tormēta: nec principes timet. Et fecit eū ante se ferri: ⁊ oīa gn̄a tormentoꝝ pponebat ei: ⁊ ait. Nox ista in te cū supplicijs expēdetur. Cui laurentius. Mea nox obscuꝝ nō habet: s3 oīa in luce clarescūt. Dixit decius. Afferať lectus ferreus vt in eo quiescat ptumax laurēti⁹. Ministri ergo cū exuūt ⁊ sup cratē ferreā extēdunt ⁊ prunis ardētib⁹ suppositis cū furcis ferreis eū compresserūt. Dixitq3 laurentius decio. Ecce miser assasti vnā partē: gira aliā ⁊ mādūca. Et exclamauit. Grās ago tibi dn̄e: q2 ianuas tuas ingredi merui. et sic emisit spm̄. Quintū q2 hodie p totū mundū festū ipsius solēniter celebrať. ⁊ in hoc assimilatur scō stephano: cui⁹ festū etiā in tota ecclia celebratur. Sextū priuilegiū: q2 vigilia ipsi⁹ ieiunať. et in hoc assimilať sancto iohāni baptiste: cui⁹ vigilia etiā sub pcepto ieiunať: et nulli⁹ alterius martiris. Septimū: q2 in omnib⁹ missis p totū mundū nominatur. Quantū ad secundā partē p informatione nr̄a sciendū q̄ exemplo beati laurētij debem⁹ esse misericordes paupib⁹. Math. v. Beati misericordes: qm̄ ipsi miam ꝯsequenť. Sed p oppositū infelices sūt duri ⁊ imisericordes. q2 scdm Aristo. in topicis. Sicut ppositū in pposito sic ⁊ oppositū in opposito. Et tales auari et duri in malo statu stant. q2 nō sūt in charitate. Un̄. i. Joh. iij. Qui habuerit substantiā hui⁹ mundi et viderit fratrē suū necessitatē habere et clauserit viscera sua ab eo: quomō charitas dei manet in eo? quasi diceret nullo modo. imo talis cpparať furib⁹ ⁊ raptorib⁹. Ambro. in ser. Non minoris est criminis habenti tollere q̄ cū possis indigentibus denegare. Unde etiā basilius. Nōne inq̄t spoliator es q̄ dispēsanda recepisti ppria reputando? Est em̄ panis famelici quē tu tenes. nudi tunica quā in conclaui seruas. discalciati calcei q̄ penes te marcescūt. indigētis aurū qd possides humatum. Un̄ xp̄s dicit Luce xviij. Q̄ difficile q̄ pecuniā habēt regnū dei intrabūt. Un̄ etiā Jacobi. ij. Judiciū fiet ei sine misericordia q̄ hic nō fecit miā. Greg. Dei miā nō pōt pmereri qui hic misericors nō fuit. Hoc illi tenaces attendere deberent qui potius id qd remanet pmittūt putresceri seruātes hoc ex nimia paratate q̄ q̄ pauperib⁹ erogarent. Sic nō fecit btūs laurentius: qui dispersit ⁊ dedit paupib⁹: non dedit canibus aut porcis. sicut plures diuites melius pascunt suos canes ⁊ porcos q̄ pauperes. scs canib⁹ preparādo offam vel dando eis carnes. de quib⁹ pauperes et infirmi possent refici. tales imitantur illū diuitē de quo Luce. xvi. Qui induebať purpura ⁊ bisso: ⁊ epulabatur quottidie splēdide. Et mendicus Lazarus iacebat ad ianuā ei⁹ vlcerib⁹ plenus. cupiens saturari de micis que cadebāt de mensa diuitis: ⁊ nemo illi dabat. S3 et canes veniebāt qui et lingebāt vlcera ei⁹. Mortu⁹ est aūt diues ille et sepult⁹ in inferno. sic fiet illis malis diuitib⁹ q̄ hic nō exercent opa mie q̄ deus in extremo exiget iudicio a quolibet hoie. vn̄ Math. xxv. Esuriui et nō dedistis mihi mādūcare. Itē. ite maledicti in ignē eternū. q2 quodcūq3 vni de minimis meis non fecistis nec mihi fecistis. et eadē mensura qua mensi fueritis remetietur vobis. Quantū ad tertiā partē sciendū q̄ oēs hoies debent hodie sanctū laurentiū deuote inuocare. Et primo illi q̄ patiunť dolorē oculoꝝ. Un̄ quadā nocte btūs laurē. ma in domo cuiusdā xp̄iani veniens: et quēdā cecū ibidē repiens. facto signo crucis eum illuminauit. Itē quidam erat gentilis qui lumen oculoꝝ pdiderat. cui btūs laurētius lumen se ei restituere pmisit si in xp̄m crederet ⁊ baptisma susciperet. Ille baptizari instantius postulauit. Accipiens autē beatus laurentius aquā dixit ei omnia in cōfessione

lum mr̃. Cũqȝ ipm de articulis fidei diligent̃ interrogasset: et illa oĩa se credere confessus fuisset: aquas sup caput ei⁹ effudit: et ipm in xp̃i noĩe baptizauit. Statimqȝ q̄ cec⁹ fuerat lumẽ recepit. quapropt̃ multi ceci postmoduȝ ad scm̃ laurentiũ venerũt: ⁊ ab eo illuminati sũt. Vñ canit̃ de eo. Laurentius bonũ opus operat⁹ est q̄ p signũ crucis cecos illuminauit.

Itẽ paupes qui nõ hñt panẽ comedere debent sanctũ laurentiũ inuocare. Vñ q̄dã presbiter ecclesiaȝ sancti laurentij a lõgobardis incensam repare cupiẽs artifices multos cõduxit. Quadã vice dũ q̄d apponeret ad manducandũ nõ haberet p̄missa orõne in clibanũ aspexit: ⁊ ibi candidissimũ panẽ inuenit. Sed cũ vix ad vni⁹ prãdij esuȝ trib⁹ psonis sufficere videretur. Laurẽtius artifices suos nolẽs deficere sic p̄dictũ panẽ multiplicari fecit q̄ in alimentũ dieruȝ decẽ cũctis operarijs sufficeret. Iteȝ scũs laurenti⁹ põt hoibus in extremis subuenire. Vñ legit̃ in vita sancti henrici imperatoris q̄uis ip̃e et Kunegundis ei⁹ vxor virgines insimul permanerent. diabolo psuadante vxoreȝ de quodaȝ milite suspectã h̃ns sup candentes q̄draginta vomeres nudis pedib⁹ eam incedere fecit. qua ascendẽre dixit. sicut me ab henrico et omnib⁹ viris intactã nouisti xp̃e adiuua. Cui q̄daȝ vox de celo dix. Virgo maria te v̄ginẽ liberabit. tunc illa illesa remãsit. Cũ aũt dict⁹ cesar obijsset multi demones añ cellã cuiusdã heremite trãsibãt: q̄ interrogauit vnũ quid incessent. Rñdit. Legio demonũ sum⁹ et ad mortẽ cesaris pperam⁹. si forte aliq̄d ꝓprij in eo reperire possim⁹. queȝ heremita coniurauit vt ad se rediat. q̄ rediens dixit. Nihil pfecim⁹. qȝ dũ falsa vxoris sue suspicio ⁊ alia bona ⁊ mala sua in statera fuissent posita. adust⁹ ille laurẽti⁹ ollã aureã inicã põderis attulit ⁊ in stateram posuit: ⁊ sic nos preponderauit. Tunc ego irat⁹ vnã aurẽ olle ꝓrupi. Ollã calicẽ vocabat quẽ dict⁹ cesar ad honorẽ sancti laurẽtij fieri fecerat. cui ꝓpter magnitudinẽ due aures inerãt. Repertũ q̄ est ⁊ ipatorẽ tũc obijsse: et vnam aurem calicis fractam esse.

De assũptõne virginis marie. Ser. xxiij.

Maria optimam ptẽ elegit q̄ nõ auferet ab ea. Verba ꝓposita Luce. x. originalit̃ sunt scripta: et in euãgelio hodierno lectionaliter recitata. Exaltationẽ hui⁹ sanctissime virginis ⁊ gloriã sue sacre assũptõis nec sufficiẽtes sum⁹ inquirere nec digni sum⁹ aliq̄d nunciare. Unde cum duo sint doctores p̄cipui Bernard⁹ ⁊ scũs Victo. Vn⁹ tñ. scȝ Bern. reputat se insufficientẽ. ali⁹ scȝ Victo. reputat se indignũ. Bern. eñ reputat se insufficientẽ, ita dicens. Xp̃i gñatõnẽ ⁊ marie assũptionẽ q̄s enarrabit: Quantũ eñ grẽ in terris adepta est pre ceteris: tñ etiã i celis obtinebit glie singularis principatũ. q̄ ocul⁹ nõ vidit. nec auris audiuit. nec in cor hois ascendit q̄ preparauit deus diligentib⁹ se. q̄d tunc preparabit de⁹ gignẽti se. Etiã q̄d oibus certũ est. diligẽti pre oibus q̄s loquet̃. felix plane maria etiã multipliciter felix. siue cũ excepit saluatorẽ. siue cum excipitur a saluatore. Victo. q̄ñ indignũ se arbitrãs ait. De tali tantaqȝ me loqui indignuȝ fateor. sed ⁊ puto q̄ nemo sit q̄ psumat nisi qui quãta sint q̄ pandunt̃ penit⁹ ignorat. tñ si ad hoc nemo idoneus inuenit̃ votis oibus cessare non debet q̄libet etiã petõr a laudib⁹ btẽ marie virginis: q̄uis explere nequeat q̄d sentit. Si igitur illi doctores tales et tanti nõ reputãt se sufficientes nec dignos laudes virginis enarrare. q̄d nos dicturi sum⁹ quib⁹ nõ adest aliqua p̄rogatiue aut sufficiẽtie libertas nec dignitas vite. Sȝ recurrendũ est ad illaȝ de q̄ locuturi sum⁹: vt apud filiũ suũ nostraȝ insufficientiã adiuuet: indignitatem excuset ⁊c̃. Vñ in p̄nti sermone tria sunt dicenda ad honorẽ v̄ginis gliose. Primo de eius assũptione: quã optimã partẽ elegit. Secũdo aliqua ꝓ nr̃a informatiõe. Tertio dicã aliqua miracula. Quantũ ad primũ sciendũ q̄ primo dicendũ est euangeliũȝ et hystoria quõ obijt ⁊ assũpta est. Vñ legit̃ q̄ post ascensionẽ dñi aplis ꝓpter predicationẽ p mundũȝ dispsis. btã v̄go maria iuxta montẽ syon in domo sua dr̃ remãsisse. oiaqȝ loca filij sui. s. baptismi: ieiunij: passionis: sepulture: ascensionis: quoutqȝ vixit visitauit. Die ergo quadam cum in desiderio filij sui dulcem esset accensa angelus apparuit ei dicens. Aue benedicta. Accipe benedictionem a filio tuo dño nr̃o ihũ xp̃o. Tertia eñ die a corpe assumeris: nã filius tu⁹ te expectat. Cui maria: si inueni gratiaȝ apud filiũ meũ tunc tria rogo. Primo vt fratres mei apostoli congregentur: vt eos ante mortem videam. Secundo vt

demones in morte non videam. Tertio vt fi
lius meus pro aĩa mea psonaliter veniat. Cui
angelus. oĩa q̃ postulas obtinuisti. Factũ est
aũt cũ iohes in epheso p̃dicaret. celũ subito i
tonuit et nubes ipm arripuit et ante domuʒ
marie collocauit. Quẽ maria videñs dixit. Fi
li iohes. memor esto v̄boꝝ eius q̃ me tibi in
mẽem: et te mihi in filiũ cõmendauit. Ecce
me tibi cõmẽdo. q2 tertia die sum migratura i
celũ. dixitq3 iohes. Utinã essẽt hic oẽs fratres
mei coapli. Hoc dicto aũ ostiũ statim omes
assistũt. qui videntes se pter mirabant. iohes
aũt exiuit: et dñam migraturã dixit. cũ auteʒ
btã v̄go oẽs aplos vidisset dñm bñdixit. et
in medio coꝝ ardẽtibus cereis circa horã no
ctis tertiã xp̃s aduenit cũ multitudine ange
loꝝ: et cũ cantu aĩam eius suscipiẽs in vlnas
suas in celũ cõscẽdit. et dixit aplis corp⁹ ma
tris mee in vallẽ iosaphat deferte. et in sepul
chro nouo qđ ibidẽ inuenietis illud recondi
te et me ibidẽ donec ad vos veniã expectate
Tũc apli accipiẽtes corpus marie iux͂ illđ qđ
dñs iusserat in monumẽto nouo posuerunt
et iux͂ illud sicut dñs iusserat cõsederũt. Alte
ra aũt die venit dñs ihs cũ multitudine an-
geloꝝ: et eos salutauit dicẽs. Pax vobis. rñ
derũt. Gl'ia tibi dñe. et dixit eis. Quid ho-
noris vobis videtur vt mee dilecte faciã mñ.
et illi rñderũt Dignũ est sicut tu deuicta mor
te regnas in celis. sic tu resuscites corp⁹ mr̃is
tue bñdicte. et a dextris tuis colloces in eter-
nũ. tunc xp̃s dixit. Surge dilecta mr̃ mea vt
mecũ regnes in celis. et sic statim aĩa marie
ad corpus rediit et de tumulo pdiit cũ corpe
glorioso. Sicq3 ad ethereũ assumit thalamũ
cõcomitãte secũ multitudine angeloꝝ. Sed
quot annoꝝ fuit btã virgo qñ hodie obiit.
rñdet. q͂ in sexagesimo anno obiit. Qđ sic p
bat. nam in. xiiij. anno cõcepit xp̃m. et in. xv.
anno pepit. et cũ xp̃o hic in terris vixit. xxxiij.
annis. et post ascẽsionẽ supuixit. xij. an. Tũc
oĩbus cõputatis in. lx. anno obiit. Sed qri-
tur qualẽ vitã btã virgo duxit post xp̃i ascen
sionẽ vsq3 ad eius assumptõem. rñdet scđm
Hiero. q͂ btã v̄go istã regulã sibi statuerat vt
a mane vsq3 ad tertiã oroni insisteret. a tertia
vsq3 ad nonã opi vacaret. a nona vero ab o-
ratione nõ recedebat donec angelus sibi cibũ
ministraret quo sumpto cũ angelis cõuersa
batur. Ecce q̃tuor capitula que in regula vir
ginis erant posita. Primũ est de orõne. Se-
cundum est de opatione. Tertiũ de sua expe-
ctata refectõe. Quartũ de angeli cõuersatiõe
Quia cõuersatio eius magis cũ angel' q͂ cũ
hoibus fuit. Item sciendũ q͂ btã virgo ma-
ria optimam ptem elegit in pñti vita. et in
morte. et post mortem in celo. Qđ sic pbatur
Habuit eñi in vita pñti ptem optimaʒ q̃tũ
ad tres status saluãdoꝝ. q2 extra illos tres sta-
tus nullus saluat. q2 stat⁹ cõiugatoꝝ habet
fructũ tricesimũ. stat⁹ viduaꝝ fructũ sexagesi
mum. status virginũ fructũ centesimũ. Ipa
igitur beata v̄go habuit fructũ tricesimũ. vt
cõiugata. fructũ sexagesimũ vt vidua. Q2
qñ ioseph sponsus eius ante xp̃i passionẽ o-
biit. ipa vidua remansit. Fructũ centesimum
vt virgo immaculata. Item ptem optimam
virgo beata elegit. q2 inter ceteras virgines
p̃mo v̄ginitatem vouit. vñ dr̃ in decre. Ma
ria mente vouit virginitatem ppetuam nisi
deus ei aliter reuelaret. xxvij. q. ij. c. i. Secũ-
do consideratur hec ps optima q̃tum ad vi
te pfectionem. Est eñi vita actiua que est ps
bona. est contemplatiua que est pars melior
et est ex vtraq3 cõposita q̃ est optima. et istaʒ
habuit beata v̄go maria. et iõ signat p istas
duas sorores. s. marthã q̃ fuit actiua. et mag
dalenam que fuit cõtemplatiua. Et iõ hoc e-
uangeliũ de illis duabus sororibus hodie le
ctũ est in missa. Magna laus marie q̃ vtrã-
q3 vitam circa filiũ exhibuit. Nam quantum
ad diuinitatẽ eius contemplationi intẽta fu
it. quãtum ad humanitatem sibi sedule mi-
nistrabat. nam maria sex opa mĩe xp̃o exhi-
buit. De hoc dicit Berñ. in quodam sermõe
de assumptione. vt breuiter illa sex opa mĩe
pcurramus. Btã virgo maria summũ filium
dei in vtero suo suscepit. natũ nudũ pannis
opuit. esurientem pauit. sitientem lacte pota
uit. infirmum p infantiam nõ solũ visitauit.
sed etiam fouẽdo. lauando. gestando. fouẽ-
tando. et oĩa sibi hũana officia exhibuit. ip-
sum etiam in carcere positũ. i. in crucis pati
bulo alligatũ visitauit. Ipa iux͂ crucem eius
stetit eiusq3 sepulture interfuit. Scđo elegit
sibi optima ptem in morte sua. Et hoc q̃tuʒ
ad duo. Primo scʒ q̃tum ad modum quo i
hora mortis assumpta est. Modus autem
quo aĩe in hora mortis assumuntur in celũ est
triplex. Quedam eñi assumunt̃ in celum per
vnum angelũ q̃ est ps bona. de quo dr̃. Exo.
xxiij. Ecce enim mitto angelum meum qui

custodiat te in via et inducat in terram quaʒ
promisi pribus tuis. Alius est qñ an'ime an-
gelis assumunt: et hec est ps melior. et illã p-
tem habuit mendicus lazarus. de quo dr Lu.
xvi. ff actũ est vt moreret mendic⁹ et portaret
ab angelis in sinũ abrahe. Tertius mod⁹ qñ
xps et oẽs sci et ãgeli alicui aie obuiarent
et hec est ps optima quã maria elegit et ho-
die recepit. Nã xps cũ honorabili societate. s.
cũ oibus sctis et angelis marie hodie obuiã
venit: et eã psonaliter honor. fice in celũ duxit
Bis igitur exaltatũ fuit in celũ. Primo qñ
xps ascendit. qr tunc nullus angelus in celo
remãsit. sʒ oẽs obuiã xpo venerũt tanq̃ regi
suo. Scdo qñ btã vgo maria hodie assum-
pta fuit. qr tũc oẽs angeli et oẽs sci priarche
et pphe et ceteri sci p tũc in celo existẽs cum
ipo xpo marie obuiã venerunt et ipam tanq̃
reginã suã honorauerũt. Tertio exaltabit i
iudicio. qr tũc oẽs in valle iosaphat pñtabunt-
tur. Itẽ q̃tũ ad subiectũ qr cũ corpe et aia as-
sumpta est btã virgo maria vt pie credit eccle-
sia. Si eñi iusti fulgebũt sicut sol. vt habetur
Matth. xiij. Quanto magis eius corp⁹ san-
ctũ fulgebit qd deũ portauit. vñ tam hono-
rifice assumpta est q̃ angeli mirati sunt dicẽ-
tes. Que est ista q̃ ascẽdit. Nõ eñi fuisset ad
mirati si sola aia eius ascẽdisset. qr multe aie
sctõ⁊ ascenderũt añ ipam. Sed valde mira-
ti sunt videntes feminã purã creaturã ascẽde-
re cũ corpe glioso. Qd quidẽ conueniens fuit
triplici rone. Primo ex pte mris qr fuit mr
xpi. iõ debuit sublimari ad filiũ. vñ Damas.
Decuit mrem ad filiũ sublimari vt ad ipm as-
cendat sicut ad ipam descẽdit. Scdo ex pte
filij qr eius vnic⁹ filius fuit. iõ debuit eã ho-
norare p ceteris sanctis. quõ alias impleret
pceptũ qd ipe dedit de honore pentũ. Exo.
xx. Honora prem et matrẽ tuã. Nam ipe xps
honorauit mariã mrem suã in vita. in morte
et post mortem. In vita. qr in iuuẽtute sua
sibi subditus fuit qñ erat. xij. annor. Itẽ in
etate virili qñ ad petitõem mris in nuptijs
aquam in viñũ conuertit. In morte eã iohan-
ni comẽdauit. Post mortẽ vt dicit sedul⁹ si-
bi pre oibus hoibus post resurrectõẽ primo
appuit. Itẽ post ascensionẽ suã psonalr cum
sanctis et angelis in morte ad eã venit. et eã
econuerso resuscitauit post mortẽ. eamqꝫ cum
corpe et aia in celũ transtulit: et honorifice
ad dexterã suã collocauit tanq̃ reginam celi

Tertio ex pte nostri et est magna vtilitas q̃
assumpta est cũ corpe et aia. qr ex hoc marie
feminis spes resurrectõis et ascensionis dat
sicut et xps dedit magnã spem viris ex sua as-
censione et resurrectione. Vñ sicut conueniẽs
fuit q̃ xpi resurrectio gliosa acceleraret vt p
hoc viris daret spes gliose resurrectionis. sic
necesse fuit vt accelerare resurrectio virginis
marie vt daret spes future gle resurrectionis
sexui muliebri. Et iõ ad honorẽ mulierum et
plenã fiduciã ipa⁊ nõ viri filius sed mulieris
voluit esse. nõ viris sʒ mulierib⁹ post suaʒ re-
surrectõem primo voluit appere. Voluit igr
humanã naturã exaltare in muliere in corpo-
re et in aia. ad hostis hũani generis cõfusio-
nẽ et ipius hũane nature honorẽ. ad mulie⁊
firmã spẽ et fiduciã. ad dei laudẽ et beniuo-
lentiã: q̃ etiã in sexu fragili tantã glãʒ digna-
tus est ostẽdere. Tertio elegit sibi optimã
ptẽ etiã p⁹ mortẽ q̃tũ ad locũ quẽ sortita ẽ
Locus autem sanctor⁊ in pria triplex est.
Quidaʒ sociãtur angelis infime hierarchie. et
hec est ps bona. Alij aũt angelis medie hie-
rarchie: et hec est ps melior. Alij aũt angelis
summe hierarchie et hec est ps optima. ma-
ria aũt sup oẽs choros angelo⁊ est exaltata
sup oẽm celsitudinẽ celi est eleuata: et ad dex-
teram filij sui collocata et iõ nõ tantũ hʒ p-
tem optimã. sed etiã poptimã. vñ de ea canta-
tur. Exaltata est sctã dei ge. sup c. an. ad ce. r.
Hiero. Credit q̃ saluator ipe sibi occurrent.
et cũ gaudio eã secũ in throno collocauit. Nã
marie claritas in celo est beatis cã gle letitie
et honorificẽtie gle. qr eius claritas beatos
letificat. Bern. Marie pñtia totus illustrat
orbis adeo vt ipa supna ciuitas clarius ruti-
lat virginee lãpadis illustrata fulgor. h⁹. Itẽ
est cã letitie: qr sci sunt magna letitia videre
nõ pñt mrem suã sup oẽs choros exaltataʒ
Itẽ cã honoris. qr honor est sctis hrẽ fratrẽ
scz xpm: et mrem. i. beatã virginẽ quo⁊ vn⁹
est rex. et altera regina totius regni celestis.
Itẽ q̃tũ ad officiũ sibi cõmissam. hʒ eñi offi-
ciũ mitigãdi iram filij et iustitiã ipius. Nam
qñcũqꝫ xps ex iustitia punire vult mũdũ pro-
pter scelera sua. tũc maria se interponit int de-
um et hoies et mitigat et placat filiũ. Unde
Bern. Nemo dña tam pdone⁹ q̃ gladio dñi
p nob. s minus obijciat vt tui dei amantis-
sima p quẽ primũ suscepimus miam de manu
dei nostri. Item sciendũ q̃ maria q̃ hodie ex

alcata est et locata ad dexterã filij tam sustē
tat mūdū. qz totus mūdus in maligno posi-
tus est et plenus peccatoꝝ et maloꝝ hoīm.
Hoc ptz ad lucē. Nam cōmunissimū est ma-
la agere in mūdo. et deū quotidie magis ac
magis ꝓuocare. qz cōmune est mēdaciter et
scienter ꝑ deū iurare etiā ꝑ puis rebus. et qđ
maius ē quotidie nomē dei blasphemaꝰ. Si
militer et hoīes cōiter sibīnuicē mal. dicunt
Et illa tria peccata iā sunt cōmunissima in
mūdo. De his dictū est añ in sermone de visi
tatione marie ꝟginis. Item supbia iā domi
natur in vestibus. in tunicis longis. in scissu
ris multis. Item auaricia iā regnat q̄ est ra-
dix oīm maloꝝ. Iere. vi. A minore vsqz ad
maiorē oēs studēt auariciā. nullus eñi vult
cōtentari: sz quilibet vult ditari. etiā ꝓ salutē
ꝓpriā cū rebus multis. Item luxuria est cō
munis. qz pauce ꝑsone ꝑueniūt ad statū mtri
moniū in integra castitate signāter masculi.
et tñ oīs luxuria extra matrimoniū est pctm̄ morta-
le. vñ dr̄ in decre. Ad meretrices accedere est
diuinitꝰ ꝓhibitū. xxxij. q. iiij. meretrices. Itē
nec festa celebrant' nec ieiunia seruātur. et ben
iam ꝟitas et fidelitas scōm cursum mūdi ra
ra est. vñ in ps̄. xi. Diminute sunt veritates a
filijs hoīm et q̄si oīs hō iā est mēdax. nec est
fidelitas qz filiꝰ nō diligit prēm nec frat' fra-
trē. nec amicꝰ amicū. sed vnusquisqz primū
suū decipit. et sic de singulis. Et ista magna
et multa mala q̄ in mūdo iā cōmittūtur iusti
cia dei nullo mō sustineret. si mediatrix ma-
ria nō esset. Qr aūt maria mūdum hucusqz
sustētauit. hoc ostēdit' pmo i exēplo illo vbi
xp̄s dixit angelo. Buccina buccina. Et stati
totus mūdus q̄si foliū in arbore tremere vi-
debatur. hoc exemplū q̄re infra in ꝑmptua-
rio de exēplis beate marie ꝟginis. ix. Itē ostē
ditur in exēplo vbi infra missaꝝ solēnia ima
go btē marie ꝟginis vehementer sudare ce-
pit hoc q̄re ibidē. xi. Ergo regratiari tenemr
marie ꝟgini q̄ xp̄s et eius meritis nobis vi-
tam nr̄am tam diu ꝓlōgauit. vñ Bern̄. Ad mē
tem et oculos pariter cū manibus ad te reginā
mūdi attollimꝰ. et corā tue celsitudinis glīa
genua flectimꝰ ceruicē inclinamꝰ. ac plorās
suspirijs ad te p̄ces transmittimꝰ. Item cir-
ca illud festū q̄r. tur vñ ortū h3 q̄ hc die bñ-
dicitur herbe et fruges. Rñdeo q̄ ortū habz
a dño aplico ihu xp̄i vicario. vñ legit' in cro-
nica Hermāni q̄ anno dñi. cclxxv. Secūs cari-

cianus papa cōstituit benedici herbas ⁊ no
uos fructus vuas et fabas et passus est sub
ꝓbo imꝑatore. Quantū ad scđam ptē ꝑi-
formatione nr̄a sciendū. sicut hodie paginꝰ
obitū et assumptōez beate ꝟginis marie tūc
cōsulendū est oibus xp̄ifidelibus q̄ nullꝰ sci
enter in peccato mortali ponat se đ sero dor-
mitū ꝓpter incertitudinē mortis. qz qui ho-
die de sero sano corpe vadit dormitū igno-
rat an cras mane resurgat. et sic in ista nocte
in pctō mortali moreret' eternaliter dānaret'.
Vñ Aug. de verb dñi. Audatior est qui cum
vno pctō mortali dormit q̄ qui cū septē ho-
stibus de morte sua inuicē obligatis cōfligit
vñ salutiferū et laudabile est q̄ quilibz de se
ro añ ingressum lecti sui oret ad minus vnū
pr̄ nr̄ et vnū aue maria. et symbolū fidei. q̄a
valde bonū ē de sero et đ mane orare symbo
lū. et cū cōtritione cordis dicat cū dauid mi
serere mei deus scōm magnā miaz tuā. Tūc
dñs nr̄ ihs xp̄s est tam bonus et misericors
q̄ si illo die quinqz vel sex vel octo pctā mor
talia vel etiam plura cōmisisses et cū ꝟa con
tritione cordis implores cū publicano mise-
ricordiā dei dicēs. Deus ꝓpitius esto mihi
peccatori. et ignosce mihi hodie peccata mea
sicut indulsisti magdalene peccatrici peccata
sua. Ego eñi offendi te hodie irascēdo. iuran
do. blasphemādo. maledicēdo. et supbiēdo
in omissione multoꝝ bonoꝝ et in illo pecca-
to vel in hoc in spē recogitādo illud peccatū
in quo magis peccasti. et nūq̄ intendo āplꝰ
facere. et firmiter ꝓpono cōfiteri ꝑ loco et tpe
Tūc añq̄ intrabis lectū tuū. deꝰ indulsit ti-
bi oia peccata tua. dº ꝓbat' Ezech. xviij. In
quacūqz hora peccator ingemuerit ⁊c. et si ꝯ
tingeret te illa nocte sic mori tūc esses vnꝰ de
saluādis. Et qñ de mane surgis de lecto tuo
interim q̄ induis vestimenta tua. ora iterū
vnum pater noster et aue maria et symbolū
fidei et dic. O piissime dñe ihu xp̄e. ego hāc
orōem tibi offero. et oēs labores quos ho-
die fideliter laborabo. et oēs tribulatiōes et
infirmitates quas hodie sup me pmiseris fie
ri. hodie tibi offero ꝓ peccatis meis. Tūc il-
lo die quicqđ fideliter laboraueris. tu sartor.
tu sutor. tu faber. pistor. carpētarius textor.
lanifer. agricola. et sic de singulis famule et
famula. cū tibi totū meritorium vt fine cul
pa in gratia et fideliter laboras. Vñ' ī ps.
cxxvij. Labores manuū tuaꝝ qz manducab.

beatus es et bene tibi erit. Et p qualibet tri
bulatōne habebis spāle gaudiū. vñ Johan.
xvi. Tristitia vestra vertetur in gaudiū. Sed
heu plures sunt cū de sero vadūt dormitū
nec cogitāt de deo nec de sanctis nec de salu
te aīe sue. Et etiam qñ de mane surgunt tunc
currūt ad labores tanq̄ equus de stabulo.
Cōtra tales dicit dñs per pphām in ps̄ xxxi
Nolite fieri sicut equus et mulus ⁊c̄. vñ etiā
Aristo. Inter oīa animātia solus hō hʒ rōēʒ
Vñ quilibet hō ad minus de mane et de se
ro assidue debet cogitare de deo a quo habʒ
oīa. vnde apl's. Quid habes qd̄ nō accepisti
Itē sciendū q̄ quilibet hō q̄ stat in vera con
tritōne et bono pposito āplius nō velle pec
care nō est peccator mortalis. Vñ Bern̄. Cū
p bonā volūtatē incipim⁹ esse dei desinim⁹
esse diaboli. Vñ quilibet qui intendit salua
ri sp̄ dʒ stare et inueniri i bona volūtate. Et
iā dictis pʒ q̄ ille est peccator mortalis qui
mortaliter peccat et de hoc nō dolet aut qui
stat in pposito peccandi mortaliter. Quā
tū ad tertiā ptem sciendū q̄ oēs hoīes recur
rere debent ad beatā virginē tanq̄ ad regi
nam potentē. et tanq̄ ad mr̄em mīe in omi
bus infirmitatib⁹ et angustijs et signant ho
die in festo assumptiōis sue qñ migrauit de
hoc mūdo est solenniter celebranda et venerā
da. et etiā p totū tricesimū btē v̄ginis vt ipa
velit nobis astare in extremis nr̄is. qñ de h°
mūdo exituri sumus. Nā ipa btā virgo vult
fideliter astare eis q̄ ei seruiūt. et eam fiducia
liter in extremis inuocāt et se ei recōmendāt.
Hoc oñdit̄ in illo viro q̄ eā in agone inuocauit
et ipa btā virgo appuit ei et cōsolabat̄ eum
Hoc exemplū q̄re infra in pmptuario de exē
plis btē virginis. lvi. Sed q̄rit̄ qd̄ orare de
bemus beate v̄gini in extremis nr̄is? Rñdet̄
q̄ salutiferū est orare illū versuʒ. Maria mr̄
gr̄e mater mīe tu nos ⁊c̄. Hoc ostēdit̄ in illo
antiquo p̄re religioso q̄ in agone vidit ml̄tos
demones circa se. et qñ incepit orare. ma
ria mr̄ gr̄e ⁊c̄. statim maria affuit demonesq̄
fugauit. hoc exemplū q̄re ibidē. lx. Itē vti
le ē btāʒ v̄ginē honorare p illā antiphonam
Salue regina ⁊c̄. hoc pʒ in illo canonico cui
in extremis appuit btā virgo maria dicēs ei
nūq̄ dānaberis. hoc exemplū q̄re ibidē. xcij.
Itē rusticis et secularibus btā v̄go pata est
subuenire in extremis. Exemplū de illo in
quo rustico quē btā v̄go maria liberauit a dā
natione et potestate demonū. hoc quere ibi
dem. li. Item sciendū q̄ est multū vtile ieiu
nare vigilias btē marie v̄ginis. Exemplū de
illo q̄ quattuor vigilias p̄ncipales marie vir
ginis ieiunauit in pane et aq̄ et non potuit
mori nisi cōfiteretur et sacrm̄ eucharistie su
meret. hoc q̄re ibidē. lv. Ultimo est scien
dū q̄ pie est credendū et sperandū q̄ beata vir
go maria nō sinit hoīeʒ aliquē dānari qui ei
fideliter seruiuit. hoc oñdit̄ in illa magna pec
catrice q̄ eam quotidie salutauit. et ei vnam
missam cōparauit. et sic saluata est. hoc exem
plum quere ibidem. lxxiij.

De scō Bartholomeo aplo. Ser. xxxiij.

Hoc est p̄ceptū
meū vt diligatis inuicē sicut di
lexi vos Ita scribit Joh. xv. et
in instantis festiuitatis euāgelio. Sepe idu
cit nos dñs noster ihs xp̄s ad dilectōem p
ximi et p cōsequēs ad dilectōem dei. q2 de⁹
in hoīe aut diligit̄ aut odit̄ Vñ Chriso. sup
Matth. Sicut rex in imagine sua honorat.
sic de⁹ in hoīe diligit̄ vel odit̄. Nō pōt hoīeʒ
odire q̄ deū amat nec pōt deū amare q̄ hoīeʒ
odit. Et ergo in hoc q̄ xp̄s nos inducit ad di
lectōem pximi inducit nos pit̄er ad dilectio
nem dei. Vñ in p̄nti sermone ad honorē san
cti bartholomei tria sunt dicenda. Primo p̄
uilegia scī bartholomei. Scdo aliqua p in
formatione nostra. Tertio aliqua miracula.

Quātū ad p̄mum cōsideranda est magna
liberalitas dei que p modico et transitorio
honore quem sancti sibi exhibēt in terris eos
glorificare dignatur in celis. talis fuit beat⁹
bartholomeus qui deum honorauit et iō de
us eum p̄uilegiauit multipliciter. Et p̄mo in
hoc q̄ ipm ex oibus mūdi hoībus elegit in
suum aplm. Scdm p̄uilegiū q2 nobilis fuit
inter ceteros aplos. Nam sctus andreas et
frater eius petrus fuerunt piscatores. Simi
liter sctūs iacob⁹ et sctūs iohēs duo fratres
fuerūt piscatores. sed ipe fuit nobilis et in si
gnū hui⁹ fuit vestit⁹ collebio albo. et pallio
albo. qd̄ p singulos angulos gēmas habuit
purpureas. et in viginti sex annis vestes ei⁹ et
sandalia nō sordidātur nec veterascūt. Terti
um p̄uilegiū q2 fuit magne deuotōis et san
ctitatis q2 cēties in die et cēties in nocte co
rā deo genua sua flectebat. et sic oēs actus tā
diurnos q̄ nocturnos orōibus p̄ueniebat

Aug. in q̄dā ep̄la. Omne quodcūq3 ichoaueri[s] facere primo inuoca deū et grās ei age: et cū ꝯsūmaueris illō sibi fac. Un̄ etiā Hiero. Nec cib⁹ añ sumat̄ nisi orōne p̄missa: nec recedatur a mēsa: nisi grē referātur creatori. Quartū p̄uilegiū ꝙ nō solū fuit ap̄lus: s3 etiā martir. Un̄ rex astrages iussit ap̄lm primo fustibus cedi. secūdo sic cesum viuū excoriari. tercio fecit ip̄m decollari. Quintū priuilegiū q2 ipse septimū articulū de duodecim articulis cōposuit dicens. Ascendit ad celos sedet ad dexterā dei p̄ris oīpotētis. In isto articulo attēdere debem⁹ ꝙ xp̄s ascēdit gaudēter scd̄m illud. ps. xlvi. Ascēdit de⁹ i iubilatiōe. Nec ipse solus ascēdit: sed oēs aīe q̄ ab ipso de limbo liberate fuerūt. videlicet sctōꝝ patrū. ꝓphetarū. patriarcharū. sctōꝝ innocentū. sancti iohis baptiste. et oīm sctōꝝ iustoꝝ q̄ fuerūt ab initio mūdi mortui ꝛ purgate. Hee aīe singule cū xp̄o ascēderūt: ꝛ fuerūt in maxima iubilatōne. Un̄ in ps. Ascendēs in altū captiuā duxit captiuitatē. i. illos q̄ fuerūt captiui in limbo inferni. Sextū priuilegiū3: q2 festū eius hodie in toto mūdo solēnit̄ celebratur ꝛ vigilia eius sub p̄cepto ieiunatur. Septimū p̄uilegiū: q2 quotidie in singlis missis in toto mūdo noiat̄. Quantū ad secūdā partē sciendū ꝙ ꝓximū diligere tenemur ꝓpter naturalē attinentiā siue parētelā. Oēs enī sum⁹ frēs ex vno p̄re: ꝛ etiā ex vna m̄re. s. ab adā ꝛ eua ꝓgeniti: ꝛ ab vno p̄re celesti creati. Et insup oēs hēm⁹ vnū baptisma. vnā hereditatē in celo possidendā. Un̄ Aug. Oēs frēs sum⁹ scd̄m ꝙ hoies sum⁹. Itē Aug. Uoluit de⁹ vnicū hoiem formare in p̄ncipio a quo oēs hoies procederent: vt tanq̄ frēs se oēs hoies amarēt. Itē diligendus est ꝓxim⁹ ꝓpt̄ p̄cepta dei. Un̄ dr̄ i euāgelio hodierno. Hoc est p̄ceptū meū vt dili. inui. Et in hac charitate ꝓximi est q̄tuplex grad⁹. Nā p̄mo debz q̄s diligere vxorē ꝛ parētes. Un̄ querit̄ vtꝝ vir debz pl⁹ diligere vxorē3 q̄ parentes. R̄ndet̄ ꝙ sic cordiali dilectōne. s3 pl⁹ debet honorare parētes v̄bis ꝛ factis. Un̄ Gen. ij. legit̄ ꝙ adā post creationē eue dixit. hoc nūc os ex ossib⁹ meis ꝛ caro de carne mea: q̄obrē relinq̄t hō p̄rē3 ꝛ m̄rē3 ꝛ adherebit vxori sue. Secundo debet q̄s diligere pueros ꝛ cognatos. q2 dic̄ sctūs Tho. ij. ij. q. xxvi. Illi q̄ ꝓ nobis cōiūcti sūt p carnis originē speciali⁹ sūt diligēdi. Tertio domesticos. Quarto extraneos. Quīto inimicos. Un̄ hic querit̄ vtrū inimici q̄ sunt mali sint diligēdi. R̄ndet̄ inquātū inimici sunt mali: sic ꝯsiderando quātū ad culpā sic sunt odiēdi. vn̄ deus odit malos tali mō inq̄ntū mali. Unde in ps. cxviij. Iniquos odio habui. Sed ꝯsiderādo inimicos ꝛ malos inquātū hoies sunt. scz ad imaginē dei facti. ꝛ adhuc sūt in via et i potētia veniēdi ad p̄niā3 et ad beatitudinē sic sūt diligendi. Un̄ Aug. Cū3 dico hō malus: duo dī. o. s. hō: ꝛ malus. inquātū hō est diligēdus. inquātū3 malus est odiend⁹. Et iō licet maloꝝ hoim malicia sit odienda: ipsa tñ natura possibilis beatificari est diligenda. Et iō dicit dn̄s Matha. v. Diligite inimicos vestros: et bn̄facite his q̄ oderūt vos. ꝛ orate p ꝑsequētib⁹ ꝛ calūniātibus vos. Sed diceres quō debeo diligere ꝓximū3. R̄ndet̄ scd̄m ꝙ habet̄ Math. vij. Omnia quecūq3 vultis vt vob faciāt hoies et vos facite illis. Itē illud Thobie. iiij. Qd ab alijs oderis tibi fieri: ne tu alijs feceris.

Quantū ad tertiā partē sciendū ꝙ oēs homines debent hodie sanctū bartholomeū3 tanq̄ singularē patronū inuocare in oib⁹ infirmitatib⁹ ꝛ necessitatib⁹ suis. Et primo q̄ patiunt̄ febres. Unde q̄dā adolescēs cū nimio febris feruore ꝛ solutōne ac vomitu iā morti ꝓximi⁹ esset postulauit sanitate3 a btō bartholomeo: q̄ statim san⁹ effectus est ꝛ recessit valēs. Itē quedā mulier cū nimia febre añ corpus ap̄li se proijciens postulabat miam dei: q̄ intercessione sācti bartholomei sana recessit grās agens deo. Itē succurrit virginib⁹ febricitātib⁹. Un̄ q̄dam sanctimonialis q̄ laborabat nimio febris calore et g̃uē dolorē capitis patiebat̄ p longū tēpus: ꝛ vnū brachiū lesu3 hēbat ita vt illud nō valeret ad os ꝑducere. ꝛ iacuit añ pedes ap̄li: et de oib⁹ sana recessit grās agēs deo. Itē q̄ patiunt̄ dolorē oculoꝝ. vn̄ q̄da3 clericus cuius vnū oculu3 infirmitas longo tp̄e fecerat egrotare p orōne3 sctī bartholomei ap̄li statim sanitatē recepit. ita vt nulla in eodē oculo macula remaneret. Itē q̄dā sctimonialis femīna hn̄s oculos lippos veniēs ad sepulcrū btī bartholomei ip̄m deuote implorauit et statim sanata est. Ite3 quedā mulier pre oculoꝝ dolore excecata est: q̄ ducta ad sepulcrum beati Bartholomei: et ibi aliqualiter diu iacens et ipsum deuote inuocās sanata

est et illũiata et sine dolore recessit. Itẽ pali
tici debẽt ipm inuocare. Unñ qdaz puella q̃
lõgo tpe fuerat palitica: ⁊ mẽbris oĩbus dis
soluta ꝑiecta est añ corpꝰ apli bartholomei
cui diuina gr̃a p̃ merita ipsius bartholomei
apli ita integerrimã prestitit sanitatẽ: vt nec
signũ p̃stine infirmitatis in ea repiri posset:
sz valens ac leta recessit exultãs ⁊ laudãs deũ.
Itẽ sctũs bartholomeꝰ habet ptãtes super
demones. vñ p̃cepit demoni dicẽs. Cõtrere
immũde spũs istos hoĩes q̃ hic in templo ia
cent infirmi q̃s eos lesist. Rñdit demon. prin
ceps nr̃ diabolus ipe nos mittit ad hoĩes
vt ledamꝰ. pmo carnẽ eoꝝ: qz in aĩas eorũ
nõ possumus habere ptãtem nisi sacrificaue
rint. ac vbi ꝑ salute corporis nobis sacrificaue
rint cessamus nocere eis. qz tunc in aĩas eo
rũ habere incipimꝰ ptãtes. Iã ergo p hoc q̃
ab eoꝝ lesione cessamꝰ videmur curare eos ⁊
colimur q̃si dij cum ꝑ certo simꝰ demones.
et nihil possumꝰ nobis aut aliis ꝓdesse. sed
semp q̃rimꝰ hoĩbꝰ obesse. Itẽ legit q̃ sctũs
bartholomeꝰ longo tpe orauit p quodã po
pulo et illi nõ se emẽdauerũt. tunc dei iusti
cia pmisit vt a paganis q̃si oẽs fuerunt dele
ti. et sctũs bartholomeꝰ apparuit cuidã ꝑso
ne deuote dicẽs. Per lõga annoꝝ tpa ꝑ hoc
pplo deũ depcatꝰ sum: ⁊ meis precibꝰ con
sensit deus q̃ vsq; nunc pstiterunt in pace ⁊
securi: sed qz mul'tiplicata sunt mala: ⁊ nulla
subsecuta est illiꝰ ppli emendatio. iõ iã vltra
non potui impetrare a deo libationẽ vlterio
rem. ideo omnes quasi perierunt.

De natiuitate gl'iose v̓ginis marie ser. xxiiij.

Sapiẽtia edifica

uit sibi domũ. Prouer. ix. Sapi
ens dei filiꝰ p susceptionẽ hũane
carnis habitare nobiscũ nullã domũ specia
lez inuenire poterat q̃ tm̃ ac talẽ habitatorẽ
digna recipe eẽt. et ideo oportuit vt ipaz de
nouo edificaret. Ista domꝰ est btã virgo ma
ria q̃ hodie nata est. de q̃ dr̃ Eccl. xxiiij. Qui
creauit me requieuit in tabernaculo meo. Et
q̃uis tota trinitas istaz domũ edificauerat:
pr̃ tñ ⁊ spũssctũs edificauerũt eã filio. filius
aũt q̃ est dei sapiẽtia edificauit eaz sibi. ideo
dicit. sapiã edi. si. do. Unñ in p̃senti sermone
ad honorẽ gloriose v̓ginis tria sunt dicẽda.
Primo q̃re hoc festũ est a nob solẽniter cele
brandũ. Secũdo aliq̃ ꝑ informatione nr̃a.
Tertio aliq̃ miracla. Quãtũ ad pmã partẽ
illiꝰ sermonis est sciendũ q̃ hoc festũ natiui
tatis v̓ginis marie solẽniter ⁊ deuote ⁊ letã
ter est ab omnibus xp̃ifidelibus celebrãdũ.
Primo ꝓpter ipaz btãz v̓ginẽ mariã. qz sicut
corde diligimꝰ gaudebimꝰ vtiq; qz hodie na
ta est q̃ est mr̃ nr̃a ⁊ dñã ãgeloꝝ. et iõ eccl'ia
cantat in introitu misse Gaudeamꝰ oẽs in
dño. Secũdo ꝓpt filiũ: qz sibi reputat eẽ fa
ctũ qcq̃d matri honoris aut seruicij exhibet.
Uicto. in sermone. Quicq̃d gratia eiꝰ offi
ciosissime impẽditur totum deo attribuitur.
Unñ etiã Bern. omel. iiij. sup euãgelio Missus est. Non est dubiũ quicq̃d in laudibꝰ ma
tris ꝓferimꝰ ad filiũ ptinere. et rursuz cum fi
liũ honoramꝰ a laudibus matris nõ recedi
mus. Unñ etiã Damas. Honor qui ad ipsam
est ad deũ q̃ ex ipa incarnatꝰ est reducit. Cas
sio. O maria tu patrona hũani generis tu af
flictis reis medicina singlaris. Quis nõ tuo
egebit munere cũ peccare sit cõmune. Bern.
Nõ sunt tot hũane necessitates que in btã
v̓gine maria efficaces subuẽtiões. Idẽ. Ta
ceat q̃ btãz virginẽ mariã inuocauit et nõ ex
auditꝰ sit. Tertio ꝓpter nostrã ꝓpriã vtilita
tẽ. Nã multũ vtile ⁊ fructuosuz est nobis ho
norare btãm virginẽ mariã ⁊ eã diligere ⁊ ei
fideliter seruire. vñ Bern. O felix maria q̃ te
diligit deũ honorat. q̃ tibi seruit deũ reficit.
q̃ tibi adheret a deo nunq̃ derelinquetur. q̃
nomẽ tuũ puro corde inuocat q̃cq̃d postulat
indubitãter cõsequetur. Itẽ sciẽdũ q̃ tres
natiuitates in anno eccl'ia solemnizat. s. natiui
tatẽ xp̃i. marie. et iohis baptiste. Nec imeri
to. Xp̃s enĩ plenꝰ fuit gr̃a in cõceptu et ortu
et dñs oim graz. de quo dr̃ Iohis. i. Plenũ
gr̃e ⁊ v̓itatis. Iohes baptista i suo ortu fuit
plenꝰ gr̃a ⁊ nunciꝰ gr̃e. Luce. i. Spũsancto
replebit adhuc ex vtero matris sue. Maria
hodie nata est in gr̃a: ⁊ est mr̃ ⁊ distributrix
gr̃e. Unde Eccle. xxiiij. In me oĩs gr̃a. Unñ
Bern. Non decuit mariã cõmunes gratias
habere nec paucas: sed quicq̃d sũmus: q̃cq̃d
altissimũ fuit in gr̃a. hoc tota abundantissi
me possidebat. Unde iterũ Bern. Ego puto
q̃ copiosior sanctificatõis benedictio q̃ in
alios ab vtero sanctificatos in eam descen
derit: que nõ solum ipsius ortum sanctifica
ret sed etiã eius vitã deinceps immunem ab
omni peccato conseruaret: quod alteri nemi
ni in natis mulierum creditur esse donatum

Uñ sciēdū ꝙ btā ꝟgo altioꝛ est celsꝰ hoībus
ꝙ canit̄ de ea. Uirgo singlaris inter oēs mit̄
Et ī hiis tribꝰ nec ꝑmā silēm visa ē hr̄e nec se
quētē s. ꝓpter grāꝝ plenitudinē. ꝟtutū pul-
chritudinē. meritoꝝ multitudinē. Sʒ et quo
hodie solēniter in toto mūdo festū natiuita-
tis ꝟginis marie celebrat̄. Tūc ꝑncipalit̄ di-
cendū est quō cōcepta est et nata sit. et hanc
histoꝛiā q̄re asi in festo cōceptōis gl'iose vir-
ginis. sermōe. v. pte. i. Itē sciēdū ꝙ festū na
tiuitatis virginis marie est festū valde gau-
diosum. Nam tota trinitas gaudet de nati-
uitate virginis marie. Pater gaudet qꝛ inuē-
ta est puella fidelis cui cōmitteret thesaurū
suū. s. filiū vnigenitū. Itē filiꝰ gaudet qꝛ lon
go tp̄e anhelabat tale mr̄em hr̄e. Ip̄a enī ē
maxima et dignissima mr̄. qꝛ maioꝛē matrē
deus facere nō potuit. vñ Berñ. Nec ením de-
cebat dñi mr̄em esse ꝙ̄ ꝟginē. nec ꝟginis filī
um aliū ꝙ̄ deū. Itē gaudet spūssanctꝰ, de tā
mūdo receptaculo ī qō descēdere deberet et
obūbrare. in quo nullā resistentiā vel inquie-
tudinē hēret. Itē angeli in celo gaudēt de oꝛ
tu virginis. vñ cantat̄ hodie in ꝑncipio mis-
se. De cuiꝰ natiuitate gaudēt āgeli et collau
dant filiū dei. Et merito qꝛ hodie regina an-
geloꝝ nata est. Nam a ꝑncipio creatōis āgeli
regē hūerūt. sed reginā nō hūerūt. Sed ho-
die regina oꝛta est. et nata de scā āna Item
sancti pr̄es erāntes in lymbo gauisi sunt ho-
die qꝛ nata est illa que poꝛtare debuit pugi-
lem eoꝝ et liberatoꝛē. Lu. i. Uisitauit et fecit
redēptōem plebi sue isrl̄. Item hodie debēt
gaudere oēs hoīes in toto mundo existentes
qꝛ hodie nata est mr̄ oim iustoꝝ. q̄ dr̄ mater
grē. et etiā oim pctōꝝ. q̄ dr̄ mr̄ mie. Et in si-
gnū huiꝰ quotidie inuocamus eā dicentes.
Salue regina mr̄ mie. Ip̄a enī ꝑt scit ꝛ valt
nos iuuare. Berñ. Nō enī deest ei ptās quia
mr̄ est oipotentie. nec volūtas qꝛ mr̄ est mie.
nec impetrādi industria. qꝛ mr̄ est sapientie.
Qꝛ aūt btā ꝟgo maria sit potētissima hoc ꝑ
batur ꝑmo qꝛ hʒ ptātē sup filiū suū ihm xpꝫ
ꝓpter mr̄ne auctoritatis imperiū. qō nulla a-
lia creatura habuit. nec etiā hebit. vñ dicitur
Lu. ij. Et ip̄e erat subditus illis. Berñ. Quis
quibꝰ deus hoībus. Itē hʒ ptātē et dr̄atur
potenter in celo qꝛ quicq̄d petit impetrat. et
ip̄a quotidie ex materna sollicitudine ꝑ no-
bis fideliter oꝛat. Et sinn ē credendū est. ꝙ
quicq̄d petierit mr̄ a filio si o ꝙ hoc s. hi re-
spondeat qō salomon respōdebat mr̄i sue di
cens. Pete a me mater qō vis neq; enī ꝓbas
est vt auertā faciē meam a te. Item dr̄at̄ in
iñ ferno. qꝛ demones arcet et refrenat ne pos
sint nocere famulis et famulabus suis. quia
ip̄i demones nō solū timēt eam sed etiaʒ vo-
men ip̄ius ꝟginis marie qō nullo mō possūt
audire nec ꝑmanere vbi deuote et plena vo-
ce hoc nomē maria nōiatur. Uñ Berñ. Flu-
unt et pereunt sicut cera a facie ignis demones
vbicūq; inuenerint crebrā huius nōis inuo-
catōem. Itē dr̄atur in purgatorio dū mul-
tas aīas meritis suis ab ip̄is penis liberat.
vñ legit̄ de scō Bernardo. ꝙ ip̄e tribus vi-
cibus vidit descēdere btām ꝟginē mariaʒ in
purgatoriū cū luce magna et cuʒ venisset ad
ostiū purgatoꝛij. oēs aīe ꝗ deꝰtuꝫ q̄ erant ibi
clamabāt. O regina celi et mr̄ dei libera nos
et cū egrederetur sp̄ educebat magnā multi-
tudinē aiarū. Itē dr̄at in terra qꝛ nullꝰ pec-
catoꝛ excipit̄ quin oēs ad suam miaʒ ire pos
sint. Nam cū oēs scī et angeli dereliquunt
peccatoꝛē. ip̄a tñ nō derelinq̄t nec vnq; dere
linquet aliquē pctōꝛē qui ad ip̄am cōfugiet
vñ Ansel. Maria tu pctōꝛem toti mūdo de-
spectū nimio affectu amplecteris nec deseris cū
quousq; deus ꝑ te placatus sibi ip̄m sue gratie re
formabit. Circa qō sciēdū ꝙ quidā peccato-
res peccāt ꝑ infirmitatem et illis aperit sinū
sue potentie. quia dat illis virtutem resisten
di. Item aliq̄ peccant ꝑ ignoꝛantiam et illis
aperit sinū sue sapiētie et dat eis ꝟtutes reco-
gnoscēdi. etiā aliq̄ peccāt ꝑ certā maliciā ꝛ ill'
aperit sinum sue mie. quia dat eis gratiaʒ
penitēdi. vñ Berñ. Maria mater mie sinuʒ
oibꝰ aperit vt de plenitudine ip̄ius accipiāt
vniuersi. captiuus redemptōem. eger curatō
nem. tristis cōsolatōem. tepidꝰ cōfoꝛtatōem
peccatoꝛ veniā. iustus grām. angelus letiā
filij ꝑsona carnis hūane substātiā. tota trini
tas grām. Quātū ad scdam ptē illius sermo
nis est sciēdū. ꝙ post xp̄m ad nullū scōꝝ tā-
tam cōfidentiā hr̄e debemus sicut ad beatā
ꝟginē mariā que ē mr̄ oim nr̄m et sola plus
pōt ap̄ud deū impetrare ꝙ̄ omēs scī in celo
vñ Berñ. Data est tibi oīs ptās in celo ꝛ in
terra. vt oia q̄cūq; volueris valeas ip̄etrare
Ex quibus ptꝫ ꝙ eius ptās est tanta ꝙ oibꝰ
hoibus nobilibus et ignobilibus ciuibꝰ ru
sticis viris et mulieribus filiis et filiabus fa
mulis et famulabus pōt subuenire cum eaʒ

deuote implorant. Etiam oib⁹ temporibus in hyeme. in estate. de sero. de mane. in meridie in media nocte pōt succurrere eam inuocantibus. Etiā in omni loco in campis. in aquis. in domo. in foro. in mensa. in lecto. pōt subuenire. Etiā in oibus causis. in paupertate. in tristitia. in persecutione. in infirmitate. in temptatōibus varijs. et in oib⁹ necessitatib⁹. vn̄ Bern̄. Loq̄re dn̄a et audit filius tu⁹ et q̄cunq₃ petieris impetrabis. vn̄ etiā Anshel. Ab initio renouatōis hūane oibus sub tuū p̄sidium cōfugientib⁹ hucusq₃ succurristi et idcirco p omni creatura omni laude dignissima dici et esse meruisti. Itē ex dictis Bern̄. elicit q̄ nū q̄ aliquis hoim cuiuscūq₃ status fuerit q̄ deuote et cōfidēter btām mariā virginē inuocauerit ab initio x̄piānitatis vsq₃ hodie semper ei succurrit. vn̄ Bern̄. Sileat tuā miam btā virgo maria qui te inuocatā in necessitatib⁹ suis sibi meminerit defuisse. Etiā ex dictis sctī Anshel. elici pōt q̄ nūq̄ aliquis famulorum vel famularum q̄ deuote eā inuocauerit et fideliter seruierit virgini marie damnat⁹ est nec damnari pōt. vn̄ Anshel. O beatissima v̄go maria oīa ad te cōuersus et reduct⁹ impossibile est vt peat. vn̄ oēs hoies quotidie inuocare debēt v̄ginē mariā dicētes. Mōstra te esse mrēm sumat p te pre. q̄ p no. na. tu. cē t. Vn̄ Bern̄. O mr̄ dei et hois. o mater rei et iudicis. o mater regis et exulis. cū sis mr̄ vtriusq₃ nō decet vt inter filios esse discordiā permittas. Et sciēdū q̄ v̄go gloriosa iureiurando tenetur nob subuenire et si nō faceret tūc iniuste ageret. De hoc q̄re in discipulo de tēpore. ser. clxi. B. Quātū ad tertiā ptē illi⁹ sermonis est sciendū q̄ beata v̄go maria p̄t oibus hoibus subuenire eā deuote inuocantibus in omni loco in omni tpe in oibus necessitatib⁹. Et p̄mo illis q̄ patiunt̄ infirmitates et plagas in mēbris suis. et hoc ostēditur in illo maledico. quē sicut ignis inuasit pp̄t maledictōes suas quē btā v̄go et sctū ypolit⁹ sanauerūt. Hoc q̄re in pmptuario beate marie v̄ginis. xxxv. Etiā in periculo maris. Exemplū de illo qui cecidit inter duas naues in pfundū maris. et hoc q̄re ibidē. xxxix. Itē in periculo tempestatū fulgurū et tonitruorū. Exemplū de hoc q̄re ibidē. xl. Etiā mulieres in ptu laborātes debēt eā p antiphonā. Salue regina inuocare. Exēplū de muliere q̄ septē dibus laborauit in ptu et sctūs Franciscus et beata v̄go subuenerūt ei. hoc q̄re ibidem xli. Ultimo sciendū q̄ multū vtile est in qlibet ciuitate habere ecclesiā in honore btē virginis dedicatā et etiā in villis. qr beata v̄go maria est singularis ptectrix illius ciuitatis aut ville. Exemplū de illa ciuitate q̄ erat obsessa ab inimicis. et beate v̄ginis imago eā liberauit ab hostibus. quere ibidē. lxxxiij.

De exaltatione sancte crucis. Ser. xxxv.

I exaltatus fuero a terra oīa trahā ad meipm̄. Joh. xij.

Sicut inuenit̄ grauitas in rebus p quā descēdūt res in terra. et leuitas p quā ascendūt. res in igne. Sic in aliquib⁹ hoib⁹ est supbia q̄ facit cor grossum et pōderosum et fac descēdere. Jux̄ illud Lu. xviij. Oīa q̄ se exaltat humiliabit. qr igitur lignū sctē crucis sic erat humiliatū in hoc q̄ erat suppliciū latronū ita fuit valde exaltatū in passiōe in hoc q̄ membris x̄pi tanq̄ ex margaritis ornatū fuit. Et hodierno die in hoc q̄ Heracli⁹ imperator p ip̄am crucē de hostibus gliose triūphauit In p̄missis igitur v̄bis duo tangunt. Primū est exaltatio sctē crucis. cū dr̄. Si exaltatus fuero. Scdm est vtilitas passionis. cū subiūgitur. oīa trahā ad meip̄m. vn̄ in pn̄ti sermone tria sunt dicēda. Primo de exaltatione sctē crucis. Scdo aliq̄ p informatione nostra. Tertio aliq̄ miracula p nr̄a cōsolatione. Quātū ad p̄mā ptem est sciendū q̄ celebrando sctē crucis exaltatōem p osequēs recolimus dn̄icā passionē vn̄ canit̄. Tuā crucē adoramus dn̄e tuā glo. re. pas. Vn̄ sanctus Tho. in. iij. pte. q. xxv. arti. vi. Crux x̄pi p̄t adorari adoratiōe latrie qr crux x̄pi sanguine pfusa est v̄a imago crucifixi expāsi. et eiusdē imago est etiā lignū quodcūq₃ ad modū crucis formatū. Circa ip̄am exaltatōem sancte crucis est sciendū q̄ crux christi p̄n o exaltata est in die p̄asceues quādo x̄ps in ligno crucis suspensus fuit. Sed quereres quare x̄ps in ligno crucis mori voluit. Rn̄detur vt mala ade restitueret. Adam em̄ cōtra mandatū dei pomum ligni vetiti comedebat. et iō conueniens fuit q̄ x̄ps ad satisfaciēdū p illo peccato seip̄m pateret̄ ligno affigi vt sic restitueret q̄d adā abstulerat. Jux̄ illud ps. lxviij. Que nō rapui tūc exsoluebā Aug. Cētēp[?] l t adam p̄ceptū accipiēs ex arbore pomū a sed q̄cquid adā amisit x̄ps inuenit. Scdo exalta. a ē s. c ho

die festū exaltatōis celebramꝰ. Pro quo sciē
dū q ppter magnā victoriā et insigne mira
culū qd deꝰ ostēdit p sanctā crucē: festū illud
ab ecclesia celebrat̄ ⁊ exaltatio sctē crucis ap
pellat̄. qz tali die fides multum fuit exaltata.
Vn̄ legit̄ q anno dn̄i. dcxv. pmittēte deo fla
gellari ppl'm suū p paganos. cosdras rex p'
sarū oīa regna sibi subiugauit. Hierl'm autē
veniēs ptē sctē crucis quā sctā helena ibi re
liqt asportauit. Volēs aūt ab hoībus hono
rari vt deꝰ turrim ex auro ⁊ argento inter lu
cētibꝰ gēmis fecit: ⁊ ibidē solis ⁊ lune ⁊ stel
larū imagines collocauit: ⁊ sic in throno re
sidēs tanq̄ deꝰ pr̄ lignū sctē crucis sibi a dex
tris posuit loco filij: ⁊ gallum a sinistris loco
spūssancti. ⁊ sic se qsi deū adorari pcepit. Tūc
heraclius impator exercitū collegit: et cōtra
filiū cosdre iuxta danubiū flumen dimicatu
rus aduenit. Tandē vtriqz exercitui placuit
vt ipsi soli supra pontē cōuenirēt: et q victor
existeret ipe sine dāno vtriusqz exercitꝰ impe
riū vsurparet. hic heracliꝰ se totū deo ꝯtulit
et se signo sctē crucis deuotōe q potuit ꝯmē
dauit. Ambobꝰ itaqz ꝯflictū intrantibꝰ he
raclio dn̄s victoriā tribuit: et cūctū exercitū
suo imperio subiugauit. adeo q totꝰ ppl's
cosdre sacrū baptisma suscepit. Tūc heracli
us ad cosdrā puenit ⁊ in throno aureo eū re
periēs dixit. Quia lignū sctē crucis scdʒ mo
dulū tuū honorasti. si fidē xp̄i recipies vitā
et regnū ꝯseruabis. sin aūt te gladio meo peri
mā. Cū aūt acqescere noluit ipm̄ decollauit
et filiū suū decē annoꝝ quē cū ipo repit bap
tizauit ⁊ regnū paternū ei dimisit. Turrim
vo destruēs aurū ⁊ argētū ad ecclias repan
das destinauit. Sanctā igr̄ crucē accipiēs
ierl'm reportauit. Cū autē de monte oliueti
descēdēs p portā quā dn̄s passurꝰ intraue
rat in equo regio ⁊ ornamētis ipialibꝰ in
gredi vellet repēte lapides porte descēderūt
et inuicē qsi vnꝰ paries se clauserūt sup quo
cūctis stupētibꝰ angelꝰ dn̄i signū crucis in
manibꝰ tenēs sup portā apparuit dicēs. Cū
rex celoꝝ ad passionē p hāc portā igredi vel
let nō cultu regio: sʒ humili asello ingrediēs
exēplū suis cultoribꝰ dereliqt. ⁊ his dictis an
gelus dn̄i recessit. Tunc impator lacrimatꝰ
seipm̄ discalciauit ⁊ vestimēta vsqz ad cami
siā exuit: ⁊ crucē dn̄i accipiēs vsqz ad portā
dn̄i humilr̄ baiulabat. Moxqz murꝰ se cō
nisse apuit ⁊ liberū pstitit impatori ingressū.
Rex aūt deuotissimꝰ in huiꝰ crucis laudē p
rupit dicēs. O crux splēdidior cūctis astris
mūdo celebris hoībꝰ multū amabilis: q sola
fuisti digna portare pciū mūdi salua psitē ca
teruā in tuis hodie laudibꝰ ꝯgregatā tuo ve
xillo signatā. Sicqz pciosa crux in suo loco
restituit̄ ⁊ statī paralitici q̄tuor curant̄. lepro
si. x. mūdant̄. ceci. xv. illuminant̄. demōes effu
gant̄. ⁊ a varijs languoribꝰ plurimi liberāt̄.
et sic ipator ecclias reparās ad ppria remea
uit. Tertio quotidie exaltat̄ in ecclijs. et hoc
in memoriā ihū xp̄i crucifixi. Habemus eīn
triplex memoriale passionis xp̄i. Primo in
visu sic fit i imagibꝰ crucifixi: vbi passio xp̄i
figurat̄. ⁊ etiā i imagibꝰ sctōꝝ vbi vita scōꝝ
simplicibꝰ declarat̄. vn̄ dr̄ i decre. Imagies
sctōꝝ ⁊ picture sūt libri laycoꝝ ⁊ scripture. de
cōse. dis. iij. platū. Secūdo in auditu: vt qn̄
passio xp̄i pdicat̄. vn̄ qlibʒ pdicator dʒ cona
ri vt i quolibet sermōe faciat aliquā mētōem
de passiōe xp̄i. Tertio i gustu: vt i sacro alta
ris. vn̄ cū qs sumit sacrm̄ hoc dʒ fieri cū mēo
ria passionis xp̄i. Vn̄ ipe xp̄s dixit discipulis
hoc facite i meā ꝯmēorationē. Quarto crux
xp̄i exaltabit̄ i extremo iudicio. qz malis ibi
erit in testimoniū sue dānatōis. vn̄ tūc xp̄s
sanguinē suū a malis hoībꝰ reqret scdm̄ Cri
so. dicēs. Ego ppter vos hō factꝰ sum; ppt̄
vos alligatꝰ ⁊ illusus cesus ⁊ crucifixꝰ. vbi ē
tātaꝝ iniuriaꝝ meaꝝ fructꝰ? Ecce pciū sanguis
mei quē dedi i remissionē aīaꝝ vr̄aꝝ. vbi ē
seruitꝰ vr̄a quā mihi p precio sanguinis mei
dedistis? Erit et bonis i saluatōis signū. vn̄
Criso. super Math. Crux ⁊ cicatrices xp̄i ra
dijs solis erūt lucidiores. Vide g̃ q̄ta sit vir
tus crucis xp̄i cū sol obscurabit̄ ⁊ luna nō da
bit lucē suā. vt discas quō crux luna lucidior
et sole clarior erit in iudicio ad bonoꝝ ꝯsola
tiōem. Quātū ad secūda ptē istiꝰ sermōis p
nr̄a iformatōe ē sciēdū q p signū crucis de
bemꝰ vincere tēptatōes diaboli. Vn̄ hic qri
tur vn̄ occasione demon nos tēptādi sūpsit.
Rn̄det Cassianꝰ in collatōibꝰ ex inuidia. Cū
ppt̄ supbiā de celo detrusus fuisset ⁊ cogno
sceret hoīes in locū quē pdidit puenturos sti
mulatꝰ inuidia hoīes tēptauit. Sic adhuc
eadē de cā tēptat nos quotidie vt ipediat
nos i nr̄a salute. Etiā qrit̄ vtrū possint tēpta
re qn̄ voluerint. Rn̄det ibidē q nō. vt pʒ de
Iob quē sathanas nō potuit tēptare nisi li
cētiatꝰ. imo nec demōes potuerūt intrare por
cos nisi xp̄o annuēte. vt hēt Mar. v. Etiā qri
tur vtrū tantā vim hn̄t demones tēptādi si

ent olim. Rñdet ib dē q nō. Olim paucissi
mi i heremo cōmorari poterāt nimia feroci-
tate demonū deterriti. etiā cū int̄ dece quos
dā vicissim vigilare et orare oportet ꝓpt̄ vi-
sibilia fantasmata demonū. Sꝫ iā ꝓpt̄ dili
gentiaꝫ hoim aut ꝓpter crucē in ecclia lati⁹
ꝑdicatā min⁹ infestant. Etiā q̄rit̄ vtrū demo
nes de ꝯflictu dolorē reportēt. Rñdet q sic.
Nā victi ꝯfundunt̄. Iere. xvij. Cōfundant̄
q̄ me ꝑsequunt̄ ⁊ nō ꝯfundar ego. Etiā q̄ri
tur vtrū demon semel supat⁹ denuo tēptet.
Rñdet scđm btm̄ tho. pte. i. q. xiiij. Quidaꝫ
dicūt q demō semel supat⁹ nullū hoiem de
cetero tēptare pōt: nec de eodem nec de alio
peccato. Quidā aūt dicunt q pōt aliū tēpta
re sed nō eundē. et hoc ꝓbabiliter dr̄ si tn̄ in
telligat̄ vsq ad aliqđ tpūs. Vñ Luce. iiij. dr̄
Et cōsūmata oīm tēptatione diabolus re-
cessit a xp̄o vsq ad tpūs. Quō aūt diabol⁹
tēptat nos quottidie ꝯtinue ⁊ multipliciter
hoc quere in prōptuario infra vbi machari⁹
diabolū vidit cū vasculis. xiiij. T. Quantū
ad tertiā ptē isti⁹ sermonis est sciendū q q̄li
bet ꝑtereundo crucifixū debet reuerētiā exhi
bere ipi xp̄o q̄ mortu⁹ est in cruce ꝓ eo. Et q̄
cunq procurat aliqđ crucifixum in publica
strata seu ecclesia. ⁊ quotienscūq a quolibet
hoie pretereunte reuerentia exhibetur xp̄o a
quolibet hoie hēbit spālez ꝑticipationē in
pn̄ti vita si est in grā et i futuro spāle acadē
tale gaudiū si erit in gloria. Etiā sciēdū q
laudabile est habere crucifixū circa lectū vel
circa mensam: vt cū qs inspiciat crucif. xū me-
morēt dn̄i nr̄i passionē ⁊ imaginē beate ma
rie virginis vel apostoli tui vel sancti frācisci
vel barbare. Et sciendū q q̄ñcunq qs inspi
cit crucifixū tūc debet tria ꝯsiderare. Primo
q xp̄s habet i cruce caput inclinatū ad oscu
landū in signū q optat reconciliari cū pecca
tore si peccōr cupit ex corde recōciliarī. Se
cūdo q hꝫ ambas man⁹ extēsas ad āplexan
dū. sicut mr̄ amplectat̄ filiū. sic xp̄s patus ē
amplexari peccōrē cū brachijs mie sue. ⁊ sibi
omnia peccā sua indulgere si ex co. de peniteat
cū fecisse ⁊ ampli⁹ nō velit mortalit̄ peccare
cū diuino adiutorio. Tertio ambos pedes
cruci affixos. in signū q vult secū manere: ⁊
nunq̄ ab illo hoie recedere nisi ipe prius re-
cedat ab eo nec eū ꝯtēnere nisi prius cōtēnat
ipm̄. ergo ihs xp̄s dr̄ emanuel. qđ interpre
tatur nobiscū de⁹. Qđ aūt xp̄o valde placet
cū qs orat pretereundo crucifixū in publica
strata vnū pr̄ nr̄ ⁊ aue maria. Hec ꝯstat fuit
viso latrone q̄ orauit vnū pr̄ nr̄ añ crucifixū:
et sic saluat⁹ est. Hec q̄re in discipulo de tpe
sermone. xlix. K. Et sciendū q diabolꝰ vin-
citur p scē crucis signū. Sicut de sancta iu
stina legit̄ quaꝫ diabol⁹ valde impugnauit
prauis cogitatōib⁹ ⁊ ipa scā virgo in se re-
uersa ꝯtinuo se signo sancte crucis muniuit
et diabol⁹ fugit: ⁊ ab oīm tēptatione statim
liberata est. Etiā de eadē legit̄: q diabolus
semel in specie pulcerrimi iuuenis se trans-
figurauit thalamū eius ingrediens cum ipa
in lecto suo esset: et ipse in lectum eius impu
denter insiliit ⁊ in ei⁹ amplexū ruere voluit.
qđ videns scā iustina: ⁊ adesse intelligens
diabolū mox signuꝫ crucis edidit. et statim
diabolus euanuit. Etiā legit̄ de eadē q no-
bilis quidā eā in vxoreꝫ habere desiderauit.
Et cyprianū necromanticū rogauit vt eaꝫ si
bi in vxorē ordinaret. Et ipse cyprian⁹ misit
ad eā diuersos demones: ⁊ ipa virgo sancta
p signū sancte crucis omēs supauit. Quere
hoc infra in promptuario. exemplo. xxix. C.
Ultimo sciendū q opa nr̄a omnia debem⁹
facere cū signo scē crucis: de mane ⁊ de se-
ro. et etiā in comedendo ⁊ bibendo. Exem-
pluꝫ de virgine q̄ comedit lactucā in orto si-
ne signo sancte crucis. ⁊ etiā de cōuerso q̄ bi
bit vinuꝫ in ciuitate sine signo sancte crucis.
Ista exempla habētur in dialogo Gregorij
et quere ea infra in promptuario. xl. C.

De sancto Matheo aplo. Sermo. xxvi.

Uidit ihūs hoiez

sedentem in theloneo Matheum
nomine: ⁊ ait illi. sequere me. et sur
gens secutus est euꝫ. Ita scribit̄ Math. ix.
Et in istātis festiuitatis euan. sicut aliqs in
firmus sanari desiderat oportet vt infirmi-
tatē suā medico apiat: ⁊ vt medic⁹ circa ipm̄
diligentem curā adhibeat. et vt ipe sanatus
sanitatez suaꝫ per signa euidentia ostendat.
ista tria notant̄ in verbis premissis. Primo
ponitur species infirmitatis ex parte egroti.
cū dicit̄. Uidit ihs hoiez sedentē i theloneo
matheū noie. Secūdo ponit̄ modus curatōis
ex pte medici cū dr̄: seq̄re me. Tertio ponit̄
ostēsio curationis ex pte sanati cū dr̄. Et sur-
gēs secutus est eū. Vñ in p̄senti sermone ad
honorem sancti Mathei tria sunt dicenda.

Primo ꝑuilegia sancti mathei. secūdo aliq̄ ꝓ informatiōe simplicium. tertio aliq̄ miracula ꝓ ꝯsolatōe hoim. Quātū ad ꝑmā partē sciendū q̄ sctūs matheꝰ habet. vij. ꝑuilegia q̄ nobis oibus sunt ꝯsiderāda. Primo qꝛ xp̄s vocauit eū ad apl̄atū q̄n dixit: seq̄re me. Et ip̄e statim ad vnū verbū secutꝰ est eū. et nō solū celeriter sȝ etiā gaudenter. in cuiꝰ signū fecit sibi ꝯuiuiū magnū in domo sua. sicut euāgeliū hodiernū dicit. Secundū ꝑuilegiū qꝛ int̄ iiijor euāgelistas ipse est pmꝰ in ordie. Unū Hiero. Sicut matheꝰ ꝑmo in ordie ponit: ita euāgeliū primo scripsit: ⁊ int̄ figuras euangelistarū nobiliori figura figurat. qꝛ in forma hoīs. Et rō huiꝰ est: qꝛ ip̄e scripsit humanitatē xp̄i. Nā i ꝑncipio euāgelij sui scripsit genealogiā xp̄i. In medio predicationē xp̄i. In vltimo xp̄i passionē. Et hoc euāgeliū scripsit in iudea lingua hebraica. Ceteri euangeliste scpserūt in lingua greca. Lingua aūt hebraica est nobilior: qꝛ fuit prima ⁊ lingua ade: ⁊ a deo imediate tradita. ⁊ lingua decora: qꝛ sicut rabbi moyses dicit. nullū vocabulū ꝓpriū in lingua illa deputatū est ad aliquā feditatē vel turpitudinē noiandā: sȝ ꝑ aliq̄s circūlocutōes talia exprimunt. Erit etiā ꝑpetua ⁊ eterna. qꝛ sicut dicit Ihō. Post diē iudicij oēs lingue cessabūt. ⁊ solū manebit lingua hebrea. Tertiū qꝛ euāgeliū suū freq̄ntiꝰ oibꝰ alijs in ecclia legit. Ecclesia enī frequēter legit euangeliū mathei. eplas pauli. psalmos dauid. Et rō huiꝰ est: vt nullꝰ petōr desperet de mia dei q̄ntūcūq̄ magnꝰ petōr est. qꝛ oīne petīn cōmittit aut ex infirmitate hūana: aut ex ignorātia: aut ex certa malicia. Ex infirmitate humana peccauit ip̄e matheꝰ. Pecuniā enī ꝑ lucrū augere ab hūana ꝓcedit infirmitate. Ex ignorantia peccauit paulꝰ. qꝛ dicit vt habet. i. Thimo. i. Ignorās feci: qꝛ ꝑsecutꝰ sum ecclias dei. Ex certa malicia peccauit dauid: qꝛ adulteriū ꝯmisit ⁊ homicidiū ꝑpetrauit. Ut igit̄ ondat q̄ nullꝰ dȝ desꝑare de dei mia: siue peccet ex infirmitate: siue ex ignorātia: siue ex certa malicia. iō dicta istoꝝ triū freq̄nter recitātur in ecclia. Quartū in quo oīs sctōs i celo ꝓcellit est: qꝛ ē martir. apl's. ⁊ euāgelista. ita q̄ i nullo alio sctōꝝ iste tres ꝓrogatiue simul inueniunt. Petrꝰ q̄dē fuit apl's ⁊ martir: sed nō euāgelista. Johes fuit apl's et euāgelista: sed nō martir. qꝛ sanguinē suū nō fudit: sed in pace quieuit. Stephanꝰ fuit martir: sȝ nō fuit apl's neq̄ euāgelista. Matheꝰ vō fuit apl's martir ⁊ euāgelista. Quintū ꝑuilegiū: qꝛ cōposuit octauū articulū de xij. articlis fidei dicēs. Inde venturꝰ est iudicare viuos ⁊ mortuos. Ubi sciēdū q̄ q̄libet xp̄ianꝰ tenet credere futurū iudiciū. quia est viij. articulꝰ fidei. Et iste articulꝰ dȝ nob inducere ⁊ incutere timorē magnū. qꝛ de oibꝰ sumꝰ reddituri rōnē strictā. Ecc. xij. Cuncta q̄ fiūt adducet dñs in iudiciū. Nā sumꝰ reddituri rōnē de cogitatōibꝰ nrīs. Sap. i. In cogitatōibꝰ ipij interrogatio erit. etiā de oibꝰ verbis. Math. xij. De omi v̄bo ocioso ⁊c. Etiā de opibꝰ nrīs q̄ gessimꝰ in corpe. de ingressu: tactu: visu ⁊c. Unū apl's. ij. Cor. v. Oēs nos manifestari opoꝛtet ante tribunal xp̄i: vt referat vnusquisq̄ in corpe ꝓut gessit siue bonū siue malū. Etiā de rebꝰ tempalibꝰ quō lucratus es. quō possedisti. quō expendisti. Etiā quilibet de officio suo ⁊ artificio. sȝ faber. sartor. sutor. pistor. Etiam quilibȝ de statu suo. s. matrimoniali viduali. et v̄ginali. Sextū ꝑuilegiū: qꝛ festū eiꝰ hodie solēniter celebrat in tota ecclia dei: ⁊ ipsius vigilia sub ꝓcepto ieiunat. Septimū qꝛ quotidie in oibꝰ missis ꝑ totū annū noiat. Quātū ad secūdā partē istiꝰ sermonis sciendū q̄ matheꝰ noiat publicanꝰ. qꝛ tpalibus lucris inhiabat sedēs in theloneo. qd̄ negociū vix sine petō mortali exercet. Unū ꝓ informatione nrā sciendū q̄ cū tpalibꝰ peccat q̄s q̄tuor modis. Primo cōcupiscendo bona alieꝝ cōtra deū ⁊ iustiā. vel etiā q̄ cōcupiscūt iustas res hr̄e: sȝ ad malū finē. s. ad peccandū. puta ad vanā gloriā exercendā. vel ad luxuriā. vel ad crapulā. sicut ille diues de quo scribitur Luce. xvi. q̄ epulabat quotidie splendide ⁊c. Etiā q̄ cū nimio appetitu vel amore afficiūtur ad tpalia: q̄uis nō iniuste vellent ea acq̄rere. tn̄ q̄n iste appetitꝰ ⁊ amor tpaliū supat vel ꝓcellit amorē dei ⁊ appetitū proprie salutis: sic q̄ mens suffocat ex toto. tales etiā ḡuiter peccāt. Sicut heu plures sūt qui totū cor suū occupant circa tpalibꝰ. sic q̄ raro vel nunq̄ de deo vel salute ꝓpria vel futuro iudicio cogitāt. Sȝ q̄n q̄s appetit bona aliena cū volūtate ꝯditionata. s. si posset hr̄e sine offensa dei ac iniuria primi. ⁊ tunc nullū peccatū est. vel solū veniale peccatū est. Secundo peccat quia per auariciā acquirendo bona tpalia iniuste. sȝ cum vsura vel

ludo. vel ꝑ fraudē in emēdo ⁊ vendēdo, vel
ꝑ furtū. vel ꝑ rapinā. Nā quocūqꝫ modo q̄s
tp̄alia iniuste lucrat᷑ mortalit᷑ peccat et tenet᷑
ad restitutōnē si vult saluari. siue sit in reb9
magnis siue puis. Aug. Auar9 añq̄ lucrat᷑
seipm pdit: ⁊ anteq̄ aliqd capiat capit᷑. Itē
Aug. Pctīn nō dimittit᷑ nisi abla. ⁊c. Tertio
peccat q̄s ꝑ diuitias, male expendendo sua
tp̄alia. s. qui nō vtit᷑ ad honorē dei et ad salu
tē ꝓximi ⁊ ꝓpriā: sꝫ vtit᷑ ad peccanduꝫ cōtra
deū. ⁊ tales possent dampnari etiaꝫ si nullas
res iniustas hērent: sꝫ suas iustas res sic ad
peccandū expenderent. Qd̄ ptꝫ in illo diuite
epulone Luc. xvi. q̄ sepult9 est in inferno: et
tñ nō inuenitur scriptū de eo q̄ fuit vsurari9
vel raptor: lusor: vel fur: sꝫ bona sua male ex
pēdit. s. in supbia vestiū. in gula. in crapula.
et lazaro paupi nō subuenit. iō dāmat9 est.
O quot diuites sequunt᷑ eū in supbia vestiū
hñtes ꝓciosas vestes. lōgas caudas. et sal
suras multas. et multa paria vestiū. ⁊ sic de
singl̄is. Similr̄ sequunt᷑ eū in gula. sicut illi
q̄ volūt optima fercula comedere: ⁊ optimū
vinū bibē. et sic supflue expēdūt suas iustas
res de q̄b9 strictā rōnē vsqꝫ ad vnū denariū
reddituri sunt deo i nouissimo die. Similit᷑
illi q̄ ꝑdunt bona sua ꝑ ludos ⁊ male consu
mūt ⁊ ꝓdigaliter. Sed diceres: ista bona sūt
mea: ⁊ licet mihi cū eis facere qd volo. Rñ
deo q̄ nō sunt tua ꝓpria: sed accōmodata a
deo. vñ apls. Quid habes qd̄ nō accepisti?
Ergo q̄libet debet vti bonis suis tanq̄ reb9
accomodat᷑ cū timore: ne offēdat deū q̄ eas
sibi accōmodauit. Quarto peccat q̄s ꝑ diui
tias eas nimis auare possidēdo et retinēdo
sua iusta bona. sicut qui de supfluo nō sub
ueniūt paupib9 ex insatiabili cupiditate, qz
sibi timēt deficere semꝑ. ⁊ tales reputant᷑ ra
ptores corā deo. vñ Ambro. Nō minoris est
criminis hñti tollere q̄ cū posses indigenti
bus denegare. Ergo tāte ꝑ scias te inuadere
bona qnta bona posses ꝓstare ⁊ nolis. q̄ de
liber possidēs bona tp̄alia dꝫ paupib9 cōdi
uidere. Aug. Da xp̄o in terra q̄ tibi reddet in
celo. Ex quo sctūs mathe9 fuit theloneari9.
tunc querit᷑ quot requirunt᷑ ad vez theloneū.
Rñdet q̄ tria. Primo autoritas illi9 q̄ habꝫ
ptātē instituēdi. vt rex vel impator. Secun
do vt fiat ꝑ pace tuēda: vel ꝑ via repanda.
Tertio vt fiat moderate: ne paupes nimiū
aggrauent᷑, vt ptꝫ extra de ver. signi. Super

q̄busdā. Et est sciendū q̄ q̄ recipiunt peda
giū a clericis sūt ipo facto excōicati: ⁊ nō pñt
absolui a pctis nisi restituāt illis a q̄b9 rece
perunt. vt ptꝫ ex de cēsi. Quā q̄. li. vi. Etiā
sciendū q̄ q̄ nouū theloneū ꝯtra deū et iusti
ciā instituūt: vel q̄ antiquū theloneū aggra
uāt. quot denarij vel grossi vel floreni ibi re
cipiuntur cōtra deū ⁊ iusticiā. tot penas no
uas in inferno hñt accidētales. ⁊ hoc q̄diu
durat illud theloneū. Quātū ad tertiā ptē
isti9 sermonis est sciendū q̄ oēs hoies de
bent inuocare sctūm matheū tanq̄ singularē
patronū ⁊ adiutorē in oibus infirmitatib9.
Vñ legit de eo q̄ in pdicatōib9 suis totaꝫ
terrā egypti: ⁊ regē ⁊ reginā ꝯuertit ⁊ bapti
zauit cū filio ⁊ filia q̄si cū omni ppl̄o suo. sic
q̄ ꝑ. xxx. dies q̄si. xl. milia hoīm sunt bapti
zati. ⁊ ipe cōfirmauit sermones suos sequen
tib9 signis. Unde legit᷑ q̄ per ipm adhuc exi
stentē in presenti vita plures ceci illuminati
sunt. et multi paralitici curati. ⁊ plures lepro
si mūdati. ⁊ multi a demonib9 liberati. Etiā
legit᷑ q̄ btūs barnabas euangeliū qd̄ sctūs
matheus ex inspiratiōe spiritussancti scripse
rat secū ferebat: et sup infirmos illud ponēs
oēs tam in fide barnabe q̄ etiā merito bea
ti mathei cōmuniter sanabant᷑. Etiā habet po
testateꝫ sup dracones. Vñ legit᷑ q̄ etiaꝫ duo
dracones per duos magos. scꝫ zaroes et ar
phaxat fuerunt missi ad sctūm matheū. ignē
sulphureū ex ore ⁊ narib9 euomētes. Aplus
aūt signo crucis se muniēs ⁊ in noie ihū xp̄i
draconib9 ꝓcepit vt abirēt nullū ledētes. ꝑ
tim9 abierūt. Etiā sup mortē habet ptātē: qz
filiam regis quam ipsi magi nō poterant su
scitare ipse suscitauit a mortuis.

De angelis. Sermo. xxxvij.

Ngelis suis mā

a

dauit de te vt custodiāt te in oib9
vijs tuis. ps. xc. Ex q̄b9 v̄bis col
ligit᷑ q̄ i illo q̄ angelis mādauit. magna osten
dit charitas. in angelis magna hūilitas. in
hoie magna dignitas et vtilitas. Charitas
dei i hoc ostēdit᷑ q̄ tātos ⁊ tales custodes ho
mini deputauit. vñ Bern. Dñe qd est hō qz
innotuisti ei: aut fi. ho. q. ⁊c. e. Denique mittis
ei vnigenitū tuū. immittis ei spūm sctūm. pro
mittis etiā vultū tuū: ⁊ illos btōs sp̄ūs ꝓpē
nos mittis in ministeriū nostrū. Secundo
in angelis ostēditur magna hūilitas: q̄ tam

humile officiū non recusant. sed hoīes tā di-
ligēter custodiūt et illis mīstrāt. Et iō bō ma
gnā dʒ hr̄e reuerētiā corā āgelo q̄ sibi dignatur
ministrare. vñ Bern. In quouis diuersorio
in quouis āgulo reuerētiā exhibe angelo tuo
nec audeas illo p̄nte qđ me vidēte nō aude
res. Semꝑ aūt angeli hoīes custodiūt. Nā
stātes tenēt ne cadāt: cadētes adiuuāt vt re-
surgāt: resurgētes custodiūt ne iterꝫ cadant.
Tertio ostēdit in hoīe magnā dignitas. vñ Hie
ro. O magna dignitas aīaꝝ: vt vnaqꝫ ab ortu
sue natiuitatꝭ hēat angelū in sui custodiam
deputatū. Daf em̄ anglꝰ in custodiā hoī ex
istēti in vtero mr̄is ne a diabolo suffocetur.
possꝫ eī pueri ī vtro mr̄is suffocari a diabolo ꝛ
abortiuꝰ fieri. Egressus ab vtero mr̄is possꝫ
a baptismi grā ipediri. et sic dānaret. vñ dr̄ i
decre. Aīa corpi vnita si in baptismo lota nō
fuerit. eīnaliter perit. xxiij. q. iiij. Si hēs. vñ
etiā Job. iij. dr̄. Nisi q̄s renatꝰ fuerit ex aqua
et spūsctō ꝛc. Etiā viuēs in mūdo posset ad
multa pctā ptrahi: sꝫ anglꝰ eū custodit ꝛ de
fendit et pctā cōculcare facit. Etiā de mūdo
exeūte ꝑ mortē ne desꝫ de tēptet vel in despe
ratōem ptrahat: et a cōfessiōe et sacris ipedi
atur. qꝛ diabolus quos nō potuit in vita de
cipe nitif in morte supplantare. quos em̄ nō
potuit decipe in iuuentute q̄ est pma vita ho-
minis vel in senectute q̄ est scđa vita hōis
nitif in morte decipe q̄ est vltima vita hoīs.
Itē necessaria est homini custodia angeli pꝰ
mortē qꝛ tres vie sunt post mortē. Prima est
que ducit ad infernū. Scđa ad purgatoriū.
Tertia ad celū. In pma anglꝰ aīaꝫ custodit
ne a demonibꝰ rapiaf et ad īfernū deducaf
vñ talis aīa regratur xp̄o dicēs. ps̄. xciij. Ni
si dn̄s adiuuisset me. i. ꝑ angelū suū paulo-
minus habitasset in inferno aīa mea. et illud
ps̄. cxxiij. Aīa nostra sicut passer erepta de la
queo venātiū. In scđa via angelus aīam cu
stodit qꝛ vt purgef inducit aīam in purgato
riū. et postq̄ purgata est aīa ipam letanter e-
duc t. In tertia via q̄ ducit ad celuꝫ custodit
aīam qꝛ ab oībus laqueis eā defendit. et in
celū eā introducit. Exo. xxiij. Ecce ego mittā
angelū meū qui te custodiat et inducat in ter
ram quā pmisi prībus tuis Quantū ad se
cundā ptēꝫ istius sermonis sciēdū q̄ micha-
el archanglꝰ cuiꝰ festū hodie colimꝰ hꝫ of-
ficiū ponderādi merita et demerita aīaꝝ. naꝫ
scđm picturas que sunt libri laicoꝝ. michael
in statera animas ponderat vt que sunt ple-
ne et que sunt vacue recognoscat. Dicat autē
Daniel. v. Appensus es in statera et inuētus
es minus hn̄s. Sūt igitur quedā aīe vacue.
quedā semiplene. quedam plene. et q̄daꝫ su
pplene. Uacue sunt que secū nulla bona opa
portauerūt. Istas michael ponderat: et eas
vacuas inueniēs dic. Appēsus es in statera
et inuētus es nihil hn̄s. Dicere ꝗ pōt talibꝰ
qđ dr̄ Apocal. iij. Tu es miser et miserabilis
paupꝫ et cecus et nudus. Tales em̄ sunt nu-
di qꝛ bonis opibus expoliati. Ceci qꝛ ignorā
tia sunt obtenebrati. Paupes qꝛ sctōꝝ omni
um suffragijs destituti. et iō erunt miserabi-
les qꝛ visione diuina erunt priuati. miseri. q̄a
gehenne incendijs deputati. De talibus in ꝑ-
sona xp̄i dicet michael. Matth. xxij. Ligatis
manibus et pedibus mittite eū in tenebras
exteriores. Semiplene anime sunt que licet
aliq̄ bona opa fecerūt. tn̄ tepide et negligen-
ter fecerūt. Istas scđas michael pōderabit ꝛ
dicet. Appensus es in statera et inuentus es
minus hn̄s. Istis etiā dicere pōt ill'd Apoc
iij. Nō inuenio opa tua plena corā deo meo.
Illa opa sunt plena q̄ fiūt cū feruore. Ista sē
semiplena q̄ fiūt cū negligētia et torpore. ta
libus em̄ dicet michael in ꝑsona xp̄i illud.
Apoc. iij. Utinā frigidus esses aut calidꝰ. sꝫ
qꝛ tepidꝰ es incipiā te euomere ex ore meo: il
le aīe sunt plene q̄ secū multa bona opa por
tauerūt. talis erat aīa illa de q̄. dr̄ Act. ix. hec
erat plena bonis opibus: et elemosinas faci
ebat. Istas michael pōderabit et dicet. Ap-
pensus es in statera et inuētus es satis hn̄s
scđm illud Math. xxv. Esuriui et dedistis mi
hi manducare. et iō venite bn̄dicti prīs mei.
Iste aūt aīe sunt supplene q̄ nō tm̄ pcepta
seruauerūt sed etiā cōsilia supererogauerunt.
Istas michael ponderabit et dicet. Appen
sus es in statera. et inuentus es multum ha
bēs. Istis etiā pōt dicere illud. Lu. vi. Mē-
suram bonā et cōfertā et coagitatā dabūt in
sinū vrm̄. Ipi em̄ fuerūt diuinoꝝ mādatoꝝ
cōseruatores. et iō hēbūt mēsurā bonam. Et
fuerūt terrenoꝝ cōtemptores. et iō hebūt me
surā cōfertā. Fuerūt ppie volūtatis subiu-
gatores. et iō hēbunt mensurā coagitatam.
Fuerūt castitatis amatores. iō hēbūt mēsu-
ram supeffluentē. Scđo michael hꝫ officiuꝫ
deportandi aīas. portat em̄ aīas sctōꝝ in
celū. Unde ecclīa canit. Archangle michael

cōstitui te pncipē sup oēs aīas suscipiēdas. nō tñ intellīgēdū est ꝙ ipē solus portet· qꝛ ⁊ alij angeli secū portant: sed ꝙ ipē honorabi lius portat et ꝙ ceteri angeli qui secū portāt sunt ibi subditi sicut cardinales sūmo pōti fici sunt subditi. Et iō cātat eccl'ia. Michael ꝓpositus padisi quē honorificāt angeloꝝ ci ues. Uñ credit̄ esse de ordine pncipat⁹. ceteri vero qui portāt de ordine inferioꝝ angeloꝝ. Portāt aūt angeli aīas sctōꝝ valde reuerent̄ qꝛ nō in būcris sed in manib⁹. vñ dī͛ in ps. ꝛc. In manibus portabūt te ꝛc. Portāt val de diligenter. qꝛ ab oībus offendiculis et pi culis eas custodiūt et cōseruāt. Uñ sequitur ne forte offendas ad lapidē pedē tuū sup aspidē et basiliscū ambulabis ꝛc. Portāt valde gaudēter. qꝛ cū cāticis et iubilatōib⁹ eas i celū deducūt. vñ Esa. lv. In leticia egredie mini ⁊ i pace deducemini. mōtes et colles cantabūt corā deo laudes. etiā portāt valde humilit̄ qꝛ paupes et mēdicātes n̄ despiciūt. sic ps Luce. xvi. Factū est vt moreret̄ mēdicus lazar⁹ et portaret̄ ab angelis in sinū abrae. Etiā sciendū ꝙ archāgelo michaeli multa q̄ sut mire btutis attribuūtur. Ipē vt dī͛ egiptiac' plagas intulit. mare rubrū diuisit. pplm isrl' per desertū deduxit. et in terrā ꝓmissiōis introduxit. Ipē inter sanctoꝝ angeloꝝ acies vexillifer xpi habet. Ipē a dño constitut⁹ est pn̄ceps ecclesie· Ipē sctōꝝ aīas recipit et in paradisum exultatōis pducit. Ipē em vt Daniel testat̄. tpe antixpi cōsurget et ꝓ electis tanꝙ̄ defensor et ꝓtector astabit· Ipē ad dei imperiū antixpm extūtem in monte oliueti potenter occidet· In voce ipius archāgeli michaelis mortui resurgēt. Ipē crucem clauos lanceā ⁊ coronā spineā in die extremi iudicij pn̄tabit. Quantū ad tertiā ptē sciendū ꝙ ipi angeli a nobis sunt honorādi. Primo qꝛ sunt custodes nr̄i. qꝛ vix possemus subsistere si custodia angeloꝝ nō esset. vñ Hiero. Si custodia angeloꝝ nō esset insultus malignorū spirituū quis sufferre posset. Scdo honorandi sunt. qꝛ sunt frēs et cōciues nr̄i· Omēs em̄ electi assumūtur ad ordines angeloꝝ. q̄dam ad supiores. q̄dam ad medios. q̄dā ad ad inferiores. ꝓ diuersitate suoꝝ meritorum. Joh. xiiij. In domo patris mei māsiōes mlte sunt. Tertio qꝛ ipi sunt orōnū nr̄aꝝ añ deum rep̄sentatores. Ipi nanꝙ̄ orōes nostras deo rep̄sentant. Thob. xij· Qñ orabas cū lachrimis et sepeliebas mortuos · ego obtuli orōnem tuā dño· Quarto qꝛ sunt regis eterni nobilissimi milites. sicut aūt videm⁹ i militibus alicu⁹ regis. ꝙ quidā eoꝝ sp in aula regia commorātur: et regi associant̄ quidam aūt ciuitates ⁊ regni castra custodiūt. quidaꝫ vero regis inimicos expugnāt. Ita hoꝝ militū xpi quidaꝫ in aula regia. scꝫ in celo empireo sp regi associant̄. et ad eius honorē canti ca leticie et glīe sp cantant dicētes. Sanct⁹ sctūs sctūs dñs deus sabaoth. Alij autē custodiūt ꝓuintias. ciuitates et castra. et villas scꝫ qui nobis sunt deputati ad custodiaꝫ custodiētes statū virginū et viduarū et coniugatoꝝ et castra religionū. Alij vo dei inimicos .i. demones expugnāt ne subditis noceant. et eis damna in corpe et aīa inferāt.

Quīnto honorandi sunt. qꝛ ipi sunt tribulatoꝝ cōsolatores· pmo cōfortando et roborādo. scdo ab impaciētia cōseruando· tertio ipsam tribulatōem refrigerādo et minuēdo Et hoc signatū est Daniel. iij. Angelus dñi cū tribus pueris in fornacem descēdit: et fecit fornace q̄si ventū roris flantē. Ultimo sciendū ꝙ angeli sunt a nobis hodie et quotidie honorandi: qꝛ seruiūt nob in pn̄ti vita quotidie in omni loco et in omni tpe· Hoc ostenditur in sacerdote: qui celebrauit missaꝫ i hierusalem. et angelus dñi reduxit eū in patriā suā. Exemplū de hoc q̄re in ꝓmptuario. exēplo. xli. M. Item angelus seruiuit heremite infirmanti· hoc quere ibidē. n. T. Iteꝫ angeli seruiut hoi in extremis. exemplū de hoc q̄re ibidē. lvi. M· Etiam angeli in extremis p̄sentant hoi bona opa sua. ibidē. lxvi. M· Etiam angeli seruiūt nobis post mortē. qꝛ angeli visitant et cōsolantur aīas in purgatorio. et indicant eis suffragia q̄ hn̄t ab amicis eoꝝ et a cognatis suis. et ab alijs bonis hoibus hic iam in mundo existentib⁹. Et p⁹ ꝙ purgate sunt anime in purgatorio sufficiē ter. tūc ipi angeli letanter deducūt eas in celū. Aliū sermonē bonū et vtilē de angelis. q̄re in discipulo de tempe. Ser. clviij.

De sanctis symone et iuda aplis ser. cxxviij.

Vos amici mei estis si feceritis ꝛc. Joh. xv. hba ꝓposita locut⁹ ē dñs suis aplis et cōsequēter loquit̄ oībus nobis. qꝛ si volumus esse amici dei. tūc ꝓ oibus seruare debe

mus decē p̄cepta q̄ nob̄ p̄cepit. Un̄ in p̄sen
ti sermone ad honorē btōꝝ apl'oꝝ symonis
et iude tria sūt dicēda. Primo p̄uilegia et di
gnitates symonis ⁊ iude. scd'o aliq̄ pro in
formatiōe simpliciū. tertio aliqua miracula
p̄ cōsolatōne audientiū. Quantū ad primā
partē sciendū q̄ isti apl'i hn̄t. vij. p̄uilegia q̄
cordis deuotōne audire debem⁹. Primū qꝛ
cōsanguinei sunt dn̄i nr̄i ihu xp̄i. Nam mr̄ il
loꝝ duoꝝ apl'oꝝ fuit soror btē virginis ma
rie matris ihu xp̄i b̄ndicte. Secundū quia
dn̄s elegit eos ex oīb⁹ hoib⁹ mūdi ad nu
merū duodecim apl'oꝝ. Unde Joh. xv. Ego
vos elegi de mūdo. Tertiū qꝛ fidē dilata
uerūt ⁊ multos hoīes ad fidē suis p̄dicatio
nibus induxerūt. Un̄ refert Eusebius in ec
clesiastica hystoria q̄ abagarus xp̄o ep̄lam
scripsit cū ad se inuitādo. Cui xp̄s post ascen
sionē apl'm vnū p̄misit mittere p ep̄lam. Et
vt refert iohes damas. li. iiij. q̄ cū pictor ad
xp̄m ab abagaro missus esset vt faciē ei⁹ ef
figiaret. ⁊ nō potuisset p̄e splēdore ⁊ pulcri
tudine xp̄i: sꝫ xp̄s linteo pictoris accepto. fa
ciē p̄pria effigiauit: ⁊ regi abagaro edisse ci
uitatis trāsmisit. Et post xp̄i ascēsionē tho
mas apl's iudā apl'm abagaro misit: q̄ in fa
cie apl'i iude intuēs diuinū splendorē fideꝫ
⁊ baptismū recepit. Etiam legitur q̄ postq̄
ambo apl'i i babylonia ⁊ i regione circūq̄ꝫ
vno āno et mēsib⁹ trib⁹ p̄morati sūt in quo
tp̄is spacio ampli⁹ q̄ quadragita milia ho
minū baptizati sūt. exceptis paruulis ⁊ mu
lierib⁹. Baptizato p̄us rege cū vniuersis di
gnitatib⁹ suis. Uidētes enī eos oēs infir
mitates curare v̄bo. illuminare cecos et su
scitare mortuos in noīe dn̄i nr̄i ihu xp̄i. vni
uersi ppl'i crediderūt in deū. destruētes tem
pla ydoloꝝ: ⁊ eccl'ias p̄struētes ordinauerūt
in ciuitate ep̄m noīe abdiam. q̄ cuꝫ ipsis de
iudea venerat. q̄ postmodū legendaꝫ istorū
apostoloꝝ scripsit. Quartum qꝛ constituit
eos secuꝫ iudicaturos viuos et mortuos in
fine seculi: qꝛ oīa p̄p̄ xp̄m reliquerūt et ip̄m
pauperꝫ pauperes secuti sunt. Unde Math.
xix. Amē dico vobis q̄ vos qui secuti estis
me in regeneratōne cū sederit filius hoīs in
sede maiestatis sue: sedebitis et vos sup se
des duodecim iudicātes duodecim tribus
israel. Quintum qꝛ non solum sunt aposto
li: sꝫ etiā martires xp̄i. Unde legitur q̄ cū ve
nissent persideꝫ et inuenissent duos magos
zaroen ⁊ arphataꝫ q̄ p̄p̄lm p̄ necromāncia
artē decepissent. ⁊ cū illi viderēt q̄ apostoli
magna signa facerēt. p̄dicti magi ad quādā
ciuitatē noīe suamir. vbi erant. lxx. ydoloꝝ
pōtifices venerūt: ⁊ eos p̄tra apostolos p̄ci
tauerunt. vt cū illuc venissent aut eos sacrifi
care cōpellerent aut penit⁹ necarent. Perlu
strata igitur vniuersa p̄uincia cum apostoli
ad illā ciuitatē p̄uenissent. ecce pōtifices cū
vniuerso p̄p̄lo eos ceperunt: ⁊ ad templū so
lis eos deduxerūt. Tūc demōes ceperūt ibidē
clamare dicentes. Quid nobis et vobis apl'i
dei viui? Ecce in ingressu vestro oēs flāmis
incendimur. Tunc apl'i dixerūt: vt sciatis q̄
ydola vestra plena sunt demonijs. Ecce im
peram⁹ eis vt exeāt ⁊ simulacra cōfringant.
Statimq̄ꝫ duo ethiopes nigerrimi egressi d̄
simulacris: ⁊ oīa ydola in templo fregerunt
et cū diris vocib⁹ recesserūt. Qd̄ videntes pō
tifices in apl'os irruerunt et eos p̄tin⁹ occi
derūt ac sic p martirij palmā ad xp̄m coꝛ cō
sanguineū p̄uenerunt. Sextū qꝛ quilibet
ipoꝝ cōposuit vnū articulū de. xij. articulis
fidei. Nā symon p̄posuit. x. articulū. s. sctām
eccl'iaꝫ catholicā. Ubi sciendū q̄ ille articu
lus sic intelligitur. Credo in spiritūsctm̄ sanctaꝫ
ecclesiā sanctificantē. Item sciendū q̄ eccle
sia est fideliū cōgregatio. et q̄libet hō in grā
existens est mēbꝝ eccl'ie: ⁊ xp̄s est caput. Apl's
i. Coꝛ. xi. Ecce vir est caput mulieris sic xp̄s
eccl'ie. Est aūt sancta eccl'ia in tres p̄tes diui
sa. Una est in mūdo: q̄ adhuc est in timore
et expectatione. Scd'a est in celo: q̄ est sine
timore ⁊ sine expectatione. Tertia est in pur
gatorio: q̄ medio mō se hꝫ. qꝛ est in expecta
tione cū adhuc vite gloriā nō habeāt: tn̄ si
ne timore: qꝛ hn̄t liberꝝ arbitriū in bono cō
firmatū. Ista tibi rep̄ñtāt tres p̄tes hostie:
q̄ in altari de corpe xp̄i fiūt. v̄l fi⁹ s̄ius. Pars
intincta mero p̄ viuis sanctificatur. Alia p̄
sanctis: ⁊ tertia p redimendis. Undecimū
articulū scd'm Uen. de voimaria. iudas ap
posuit thade⁹ frater symonis dicens. San
ctoꝝ cōmunionē remissionē peccatoꝝ. Pro
quo sciendū q̄ sctōꝝ p̄munio est bonoꝝ spi
ritualiū p sctōs acq̄sitoꝝ congregatio. Un̄
inter alia q̄ sunt nobis credenda est sanctoꝝ
cōmunicatio in ecclesia. Nam omēs xp̄iani
existentes sine pctō mortali p̄ticipes sunt oīm
bonoꝝ q̄ fiūt in eccl'ia p quodlibet membꝝ
eccl'ie. ps. cxviij. Particepē me fac deus oīm

tu.te Quo ad secūdā ptē isti⁹ articuli. s. re missionē pctō℞ est firmit̄ credēdū q̄ in ecclesia catholica est remissio oīm pctō℞: ⁊ ī nulla alia secta. q2 extra eccl'iā nō ē sal⁹. ⁊ ꝯtra istū articulū faciūt oēs desꝑati: q̄ ꝑpter magnitudinē vel multitudinē pctō℞ desperant. q̄ ē est maximū pctm̄. vñ Jsi. Desꝑatio est peior oī pctō. Septimū p̄uilegiū est. q2 hodie in eccl'ia ī toto mūdo solēniť festū ipso℞ celebrať: ⁊ sub p̄cepto vigilia ieiunať. ⁊ etiā in oīb⁹ missis ambo noīanť. Quātū ad secūdā ptē3 isti⁹ sermonis sciēdū q̄ ex quo hic mētio fit de p̄ceptis dei. vbi dic̄. Uos amici mei estis. Sciedū q̄ q̄libet d3 p̄cepta seruare: si vult saluari. Mathei. xix. Si vis ad vitā ingredi serua mandata. Etiā scdm̄ Hēn. de vrimaria. Quilibet teneť scire et addiscere p̄cepta dei. ⁊ nihil meli⁹ ⁊ vtili⁹ est hoī q̄ scire p̄cepta dei. vñ salomon. Nihil meli⁹ q̄ attēdere in mādatis dei. ⁊ ignorātia nō excusat illū q̄ pōt addiscere. Uñ Augu. de grā ⁊ libero arbitrio. Jō diuina p̄cepta sunt data vt excusatōēs de ignorātia nō habeāt. Jn signū hui⁹ tunc p̄cepta sūt in manib⁹ p̄ decē digitos. et in pedib⁹ p̄ decē pedicas scripta: vt sic hō quottidie amoneať ne p̄cepta obliuiscatur aut transgrediatur. Primū est. Diliges dn̄m deū tuū et toto corde tuo. ⁊ ex tota aīa tua: ⁊ nō adorab deos alienos. Cōtra hoc p̄ceptū faciūt illi q̄ plus diligūt vxores. pueros. ꝯsanguineos. res tp̄ales. honores. q̄ ipm̄ deū. math x. Qui amat filiū aut filiā sup me nō est me dign⁹. Etiā ꝯ hoc p̄ceptu3 faciūt q̄ f. dē fals. f. cāt. s. c q̄ obseruāt ieiunia. dies egiptiacos. fatū. auguriū. et qui carmināt pueros ī dolore capitū: oculo℞: ⁊ ventriū. vel etiā q̄ portāt lrās circa se in q̄b⁹ cōfidūt q̄ nō possūt vulnerari. captiuari. submergi. Jte3 qui vadūt ad phitonissas interrogādo eas de futuro cōmisso. Etiā qui carminant equos ⁊ vaccas. vñ d2 in decre. Diuinatōni q̄ intēdit dānationē3 aīe incurrit. xxvi. q. vij. Nō obseruetis. Secūdū est. Nō assumes nomē dei tui in vanū. Cōtra hoc p̄ceptū faciūt q̄ sciēter iurāt p̄ deū hoc q̄d nō est verū. sicut in emēdo ⁊ vēdēdo. vel q̄ negāt p̄ iuramētū se hoc nō fecisse. vel q̄d graui⁹ est q̄ dicūt q̄ de⁹ nunq̄ misereať mihi. vel dyabol⁹ me deducet. ⁊ sic de singulis. Et qui iurāt blasphemando deū p̄ vulnera: vel per membra xp̄i. Etiā qui maledicunt ꝓximis suis ex corde. Etiā q̄ scienter ⁊ maliciose peierāt. ⁊ etia3 q̄ sciēter recipit falsū iuramētū. vñ d2 ī decre. Cogēs hoīe3 ad piuriū ⁊ q̄ peierat vterq̄ reus ē. xxij. q. v. q̄ ꝯpulsus. Tertiū ē. Memēto vt die sabbati scīfices. Cōtra istud p̄ceptu3 faciunt q̄ in dieb⁹ festiuis laborant: aut ad nūdinas vadūt. et sic negligunt missas: aut sermones. Nā q̄libet hō serui ⁊ ancille filij et filie tenenť in die dn̄ica integrā missam audire sub p̄cepto ecclie: nisi magna necessitate excuseňť. vt habeť de ꝯse. di. i. Missas. Et si dn̄i īpediūt familiā suā sine magna cā vt nō audiāt missa3 die dn̄ica: vł iubet familiā sua3 laborare in dieb⁹ festiuis. ipi dn̄i rei erūt. Similr̄ q̄ sine cā soluūt ieiunia ecclesie peccāt mortalr̄. q2 nullū pctm̄ veniale est in p̄cepto. Quartū est. Honora patrē tuu3 et m̄re3 tuā vt sis lōgeu⁹ sup terrā. Cōtra hoc preceptū faciunt filij ⁊ filie: qui friuole offendunt parētes ⁊ sunt eis inobediētes et infideles in vita ipso℞. et post mortē nō subueniūt aīab⁹ ipo℞. Et tales pueros punit de⁹ q̄nq̄ in corpe. in rebus. ⁊ in aīa. Quintu3 est. Nō occides. Contra hoc p̄ceptū faciunt qui ꝓximū cōtra deū et iusticiā occidunt. Et hoc est vnū pctm̄ de q̄ttuor clamātib⁹ in celum. Uñ Gen. iiij. dixit dn̄s ad cayn. Ecce vox sanguinis fratris tui abel clamat ad me de terra. Sic iam pōt dicere de⁹ ad quēlibet homicidā. Ecce sanguis ꝓximi tui innocenter a te occisi clamat ad me de terra requirēs vindictā sup te. Sextu3. Nō mechaberis. Contra hoc faciūt hoīes fornicarij qui peccant extra matrimoniū: etiā solut⁹ cū soluta. Uñ in decre d2. Ad meretrices accedere est diuinit⁹ ꝓhib tū. xxxij. q. iiij. meretrices. Si3 si deflorat virginē hoc est graui⁹. Sed si cōmittit adulteriu3 adhuc ē grui⁹. Sed pctm̄ sodomiticū est pessimū ⁊ grauissimū. Unde d2 in decre. Hoc pctm̄ mai⁹ est q̄ si q̄s matrē suā cognosceret. xxxij q. vij. vsus naturał. Septimū. Nō furtū facies. Cōtra hoc faciūt illi q̄ cōmittūt furtū in paruis reb⁹. vt q̄ furanť gramina. pira. poma. Silr̄ vectores: qui cū curribus suis p̄ agros alio℞ vadunt. Etiā q̄ rē inuētā retinēt ⁊ nō restituūt. Etia3 serui ⁊ ancille qui bona dn̄o℞ suo℞ furtiue subtrahūt. sicut vinū. panē. carnes. oua. ⁊ occulte comedūt. vel etiā alijs hoīb⁹ tribuunt. Etiā mercatores q̄ cū mēdacijs ꝯsueuerunt emere ⁊ vēdere. Etiā vsurarij. raptores. lusores. et etiā q̄ rem furatā emūt: aut comedūt. aut etiā q̄ ꝓpinā de iudeis recipiūt. oēs isti

tenentur ad restitutōem. Uñ Aug. Nō dimit
titur peccatū nisi restituat̄ ablatū. Octauum.
Nō falsum testimoniū dices. Cōtra hoc faci
unt illi falsi testes et mēdaces. et etiā detractores
qui bonā famā ꝓximi denigrāt. et tales sūt
peiores furib⁹ et raptorib⁹. vñ Amb. Tole-
rabiliores sunt fures q̇ vestes et alia bona re
apiūt ꝙ detractores q̇ nr̄am bonā famā di-
lamant. et tales tenent̄ ad restitutōem fame
Silr̄ q̇ libēter detractores audiūt. g̃uiter pec
cāt. Et adhuc grauius peccāt q̇ vltra alijs ꝑ
ferūt mala q̇ audierīt. et q̇ fraudulēter loquū
tur cū ꝓximo ipm decipiēdo. et etiā q̇ pertur
bāt ꝓximū v̄b iracūdie et vituperijs. Nonū ē
Nō ꝯcupisces rē ꝓximi tui. Cōt h⁹ p̄ceptū fa
ciūt illi q̇ faciēter cōcupiscūt: et deliberato aio
res multas ꝯ deū et iusticiā. Etiā q̇ cōcupi-
scūt res iustas sȝ ad malū vsum. i. ad peccan
dū. puta ad supbiā exercendā. Sicut ꝯcupi-
scūt vestes pulchras ꝓximoꝝ. vl' etiā ad luxu
riā vel etiā ad crapulā. Decimū p̄ceptū ē. Nō
cōcupisces vxorē ꝓximi tui. Cōtra qd̄ faciūt
tria genera hoim. Primi q̇ stant in illicito a-
more. et libēter actum ope ꝑpetrarēt. si ipis
possibile foret. vel si nō timerēt mūdū et scā-
dalū hoim. Secūdi sunt qui se lauant et or-
nant cū crinibus peplis et vestibus vt concu
piscant̄. et ea intētōe vadūt ad ecclesias pla-
teas. aut ad choreas, vt placeant amatori-
bus suis ad malū finem. Tercij q̇ non cōcu-
piscūt: nec volūt cōcupiscere: nec ꝓponūt actuȝ
facere. sed tñ delectant̄ in luxuriosis cogitati
onibus cū plena rōne. et nolūt expellere: nec
resistere talibus immūdis cogitatōibus. et
talis delectatio dicit̄ morosa delectatio. Uñ
dicit Aug. Cogitatio morosa cū delectatiōe
et cōsensu est mortalis. Quātū ad terciam
ptē istius sermonis sciēdū ꝙ oēs hoies de-
bēt inuocare scōs aplos tanꝙ singulares pa
tronos et adiutores in oib⁹ necessitatibus ꝛ
angustijs. Et p̄mo illi q̇ innocēter infamant̄
Uñ legit̄ ꝙ filia cuiusdā p̄fornicatōem cōce
pit: et de hoc quendā diaconū infamauit. ꝙ
ipaȝ violauerit. quē parētes puelle occidere vo
luerūt. Statim apl'i aduenerūt et qñ puer na
tus sit requirūt. Rñderūt hac die hora prima
Dixerūt apl'i infātē huc portare. qd̄ cū factū
fuisset. apl'i infanti dixerūt. In noie dñi loq̄-
re infans: et dic si iste diaconus p̄sumpsit hāc
agere iniquitatē. Infans ait. Hic diaconus
vir scūs est et castus: et nunꝙ̄ iniquauit car

nem suā. Insistebant autem parētes vt apl'i
quererent quis actor sceleris esset. Rñderūt a-
postoli. Nos innocētes absoluere decet. no-
cētes aūt ꝑdere nō decet. Etiā q̇ q̇sꝗ vulne
ratur in corpe. Uñ legit̄ ꝙ q̇dā noie nicanor
amicus regis in quodā bello sagittā accepit
q̄ de ossibus eius nulla poterat rōne euelli.
tūc symō apl's xp̄i inuocato noie ihu xp̄i ab
strulit eā. moxꝗ sanat⁹ ē. ita etiā vt nec signū
vulneris aliqd̄ remaneret. etiā apl'i in babilo
nia vbi p̄dicabāt ad cōfirmandū fidē christi
multa signa fecerūt. illuminātes cecos. audi-
tū surdis. claudis gressū. leprosis mūdiciam
obsessis liberatōem ꝓcurabant. Etiaꝫ pñt
hoib⁹ subuenire in periculis bestiaꝝ. Uñ legi
tur ꝙ due tygrides fortissimi oēs hoies qui
eis occurrerūt occiderūt. tūc apl'i ad eas vene
rūt et in noie dñi ihu xp̄i velut oues mansue
tas eas fecerūt. Etiā scūs symō. xxx. mortu
os in mari submersos suscitasse legit̄. vñ ca-
nitur de eo. Ter denos mortuos fluctib⁹ mer
sos hūane vite reddidit. Etiā hñt ptātē sup
aerē. Uñ legit̄ ꝙ in hora passionis eoꝝ erat
magna serenitas. et statim tāta fulgura exti
terūt. vt templū triphariē scinderet̄. et multi
pagani oppssi fuerūt. Etiā hñt ptātē sup i-
gnē. vñ tpe passiōis eoꝝ illi duo magi in car
bones in ictu fulguris sunt incinerati et com
busti. Et hñt ptātem sup demonia. q2 ipi de
corpibus hoim demones expulerūt. Simili
ter sup corpa hoim q2 ea in multiplicibus in
firmitatibus curauerūt. Etiā sup aias: quia
eas doctrina sua a peccatis purgauerunt. et
ad vitā eternā ꝑueniendam disposuerunt.

De omnibus sanctis. Sermo. xxix.

Gaudete et exulta

te. q̄m merces vr̄a copiosa est in celis.
Matth. v. Luc. vi. originaliter et in
euāgelio p̄ntis festiuitatis lectionaliter sunt
recitata. Sancta mater ecclesia hodie de oi-
bus sanctis solēniter agit. q2 cū nō pōt oēs
honorare singulariter. oibus g̃ impedit ho-
die honorē cōiter. Sūt aūt nouē ordines sā
ctoꝝ quos hodie ecclesia honorat q̇ ponunt̄
in nouē rñsorijs que hodie cantant̄. Primo
hodie pagit⁹ festū sūme trinitatis. s. pr̄is ꝛ
filij et spūssancti. et h⁹ notat̄ in p̄mo rñsorio
Sūme trinitati simplici deo vna diuinitas
eq̄lis glia. coeterna maiestas. et merito est ho
die ꝛ quotidie ipa scā trinitas honorāda a

nobis in terris vt in futuro mereamur eam p contemplari feliciter in celis. quia hec est vita eterna vt intueamur speculum sancte trinitatis. Unde ps. lxx. Quoniam mille anni ante oculos tuos etc. Et in visione dei cognoscimus quelibet sanctum in celo et vnusquisque gaudet et diuidit cum alio merita sua. vnde ansel. Unusquisque gaudet tantum de merito alterius quantum de suo proprio. Ecce quanta charitas est in patria et conformitas voluntatum. Secundo hodie celebramus festum marie virginis Et hoc notatur in secundo responsorio. sancta et felix nam que es sacra virgo. Propter quod sciendum quod beata virgo non est de ordine trinitatis. quia in illa non sunt nisi tres persone. s. pater et filius et spiritussanctus nec est in ordine sanctorum: vel angelorum: sed super omnes ordines. Et ratio: quia ipsa hodierna die est ab omnibus fidelibus solenniter honoranda. quia ipsa est mater nostra et fidelis aduocata nostra et ideo assimilatur aurore. Sicut enim aurora est medium inter diem et noctem: sic ipsa est mediatrix inter nos et deum. vnde Ber. Securum accessum habet homo ad deum. vbi mediatorem cause sue filium habet ante patrem. matrem ante filium. xps nudato corpore patri ostendit latus et vulnera et maria filio vbera. Ergo non potest aliquo modo fieri repulsa. vbi tot concurrunt amoris insignia. Et ideo assimulatur etiam lune. Sicut enim luna pre ceteris planetis est terre magis vicina sic et ipsa pre ceteris sanctis semper est omnibus peccatoribus magis propinqua cum sua misericordia. vnde aug. Maria pre omnibus sanctis impetrat inducias transgressoribus vt renunccient suis erroribus. Tertio est festum hodie omnium sanctorum angelorum. et hoc notatur in tertio responsorio Te sanctum dominum etc. Et isti sancti angeli a nobis merito sunt honorandi. quia seruiunt nobis in omni loco et in omni tempore. Unde datur angelus in custodem cuilibet homini existenti in vtero matris ne a diabolo suffocetur. egresso ex vtero. ne a baptismi gratia impediatur. viuenti in mundo ne ad peccata plurima pertrahatur. exeunti de mundo in morte ne in fide temptetur: vel in desperationem detrahatur et in confessione impediatur. et recedenti post mortem ne diaboli laqueis capiatur. Quarto hodie est festum patriarcharum et omnium prophetarum quod notatur in quarto responsorio. quod cantatur de sancto Johe bap. s. Inter natos mulierum. quia ipse Johannes est plusquam propheta. quia quem alij prophete: prophetauerunt ipse digito monstrauit dicens. Ecce agnus dei. Et insuper xpm baptisauit. et isti sancti patres veteris testamenti a nobis hodie solenniter honorandi sunt. quia de stirpe patriarcharum et prophetarum xps saluator noster natus est. Quinto hodie est festum omnium apostolorum. hoc notatur in quinto responsorio. Qui sunt hi qui vt nubes volant Et isti sancti apostoli sunt a nobis in presenti solennitate deuote honorandi. quia sunt maiores sancti in celo. Insuper in fide catholica nos plantauerunt et instruxerunt: et. xij. articulos fidei in primo concilio post ascensionem xpi composuerunt. quos articulos quilibet homo tenetur addiscere et firmiter credere. quia qui vno articulo erraret damnaretur eternaliter. ergo valde est cauendum. Sexto hodie est festum omnium sanctorum martirum: qui propter xpm et fidem sanguinem suum effuderunt. quod notatur in sexto responsorio. Lauerunt stolas suas et candidas eas fecerunt. Isti sancti martires merito sunt a nobis hodie solenniter honorandi propter magnam multitudinem martyrum. quia sicut dicit sanctus Hiero. quod quolibet die anni reperiuntur quinque milia nomina martirum. Et ab illo tempore sancti Hiero. plures martires sunt martirizati. et ipsi tanquam strenui milites pro fide xpi res corpus et vitam exposuerunt et in hoc dant nobis exemplum exponendi pro fide vitam. vnde in decre. Tanta debet esse constantia fidei vt prius auferatur vita quam fides. xxiij. q. viij. Conuenior. Et non immerito. quia quicunque exponit vitam pro fide et pro xpi nomine statim ad celum euolat. vnde in decre. Qui pro xpi nomine martirisantur procul dubio vitam eternam consequuntur. xv. q. i. Merito. Septimo hodie est festum omnium confessorum. hoc notatur in septimo responsorio. Sint lumbi vestri precincti Et isti sancti confessores sunt a nobis solenniter honorandi. quia predicauerunt nobis verbo et bonis exemplis viam salutis et omnium virtutum. quia adhuc existentes in vita presenti fuerunt humiles. prudentes pudici. casti sobrij. et quieti. Insuper iam in celo sunt intercessores nostri: impetrant nobis misericordiam gratiam et gloriam. Octauo hodie est festum omnium virginum. et hoc notatur in octauo responsorio. Audiui vocem de celo venientem. Et iste sancte virgines sunt a nobis hodie honorande. quia sunt sponse xpi et regine celi. Nam ipse xps est summus pontifex. de quo dicitur Leuit. xxi. quod summus pontifex virginem ducat in vxorem. et ex hoc sequitur quod ipse virgines sunt regine: quia habent xpm regem glorie pro sponso. vnde ps. xliiij. Astitit regina a dextris tuis in vestitu deaurato. vnde etiam Cyprianus in li. de virgi. Uirginitas est soror omnium angelorum. victoria libidinum. regina virtutum. possessio omnium bonorum. Nono hodie est festum omnium electorum nobilium et ignobilium. diuitum et paupe

rum.senum et iuuenū. cōsanguineoꝝ nr̄oꝝ filioꝝ et filiaꝝ. qui iam regnant cū xp̄o in celo. et hoc notat̄ in nono rñsorio qd̄ est cōmune qd̄ hodie cantat̄. Cōcede nob̄ quesumus dn̄e veniā delictoꝝ et intercedentib⁹ sanctis quoꝝ hodie solēnia celebram⁹ talē nob̄ tribue deuotōem vt ad eoꝝ mereamū puenire societatē. Et merito oīes sc̄i in celo sunt a nobis honorādi hic in mūdo vt ip̄i in celo intercedāt p̄ nob̄ et impetrēt nob̄ grām in p̄nti et gl̄iaꝫ in futuro. vn̄ Hiero. Impossibile ē pces mlt̄oꝝ nō exaudiri: imo magis erit impossibile p̄ces oīm sc̄tōꝝ et angeloꝝ nō exaudiri. Et si vnus bonus hō p̄ōt impetrare alteri a deo graciam in p̄nti: qd̄ tūc possent oēs sc̄i. Et si qlibet sc̄tōꝝ dū adhuc hic in carne viueret potuit cū suis orōnib⁹ mortuos suscitare: leprosos mūdare: cecos illuminare: vtiq̄ tūc iā oīes sc̄i in celo possunt quoꝝ festa hodie celebramus nob̄ impetrare grām a deo. Nā ip̄i sc̄i p̄pter caritatē et affectū quē hn̄t ad salutē nostram solliciti sunt nos iuuare cuꝫ orōnibus suis apud deum.

Adhuc de omnibus sanctis. Sermo .xl.

Eati pauperes spū qm̄ ip̄oꝝ ē regnū celoꝝ. Mathei.v. Ponūtur aūt in euangelio hodierno p̄ntis festiuitatis octo beatitudines a q̄ octo ordinib⁹ sc̄tōꝝ coaptāt̄ et notab̄ octo beatitudines ad honorē oīm sc̄tōꝝ. Prima beati paupes spū. et illa cōuenit ordini ap̄loꝝ. q2 ip̄i fuerūt p̄mi qui p̄pter xp̄m in oīa cōtempserūt. Istā beatitudinē paupertatis et nos habere debemus. Vn̄ paupertatē diligamus voluntariam vel saltē paciēter necessitatem sustineamus. Ista paupertas vt sit meritoria d3 h̄re tria q̄ eliciuntur ex textu. s. vt terrena despiciat qd̄ notat̄ cū d2. Beati pauperes vt etiā in hoc rectā intētōem h̄eat. cū d2 spū. id est. spūali intētione. et vt celestia concupiscat. cū d2: qm̄ ip̄oꝝ est regnū celoꝝ. Et huic btitudini addit̄ p̄missio. cū d2. qm̄ ip̄oꝝ ē regnū celoꝝ. Paupes aūt nō tm̄ h̄nt regnū celoꝝ ad possidendū. Iuxta illud Math. xxv. Venite bn̄dicti p̄ris mei possidete p̄atū vob̄ regnū. Sed etiā ad vendendū. Deus quideꝫ h3 regnū celeste. terrestre et infernale. Celeste dedit paupibus. Terrestre dedit diuitibus. Infernale demonibus. Ordinauit aūt tn̄ q̄ ꝗ diuites volunt recipe paupes in p̄nti in regnū suum terrestre. paupes in futuro econuerso recipient diuites in regnū suū celeste. Lu. xvi. Facite vobis amicos de mamona iniquitatis vt cū defeceritis. recipiant vos in eterna tabernacula. Aug. Regnū celoꝝ paupm̄ ē q2 pauper nihil h3 in mūdo. et diues nihil h3 in celo. Et ecce q̄ discrete fecit deus. oīa bōa sua dedit duobus h̄ōibus. diuitib⁹ terrena. pauperibus celestia. Sed deus volens vtrunq̄ saluare cōstituit vt hic diuites in sua hereditate paupes recipiāt. et paupes in sua h̄rditate eos collocēt. et vterq̄ p̄ aliū collocetur. Hec Aug. Diuites autem qui non volūt recipere paupes in suū regnū terrestre. recipient a demonibus in suū regnū infernale. Scd̄a beatitudo est. Beati mites. Et ista cōuenit angelis. q2 alijs superbientibus ip̄i hūiliter deo adheserunt. Sunt etiam tante hūilitatis q̄ nobis tam vilibus ministrare nō dedignant̄. Istam beatitudinem et nos h̄re debemus si ad societatē angeloꝝ volumus puenire. s3 illi non sunt mites qui ad iniurias sunt impacientes vt supbi. Et isti beatitudini addit̄ p̄missio cū d2. Qm̄ ip̄i possidebūt terrā. s. viuentiū. vn̄ Beda. Si celoꝝ regnū paupib⁹ et terra mitibus p̄mitt̄r. quid igitur restat superbis et iracūdis nisi infernus. Illi igitur faciunt festū angeloꝝ qui p̄ humilitatē honorāt deum. Eccl. iij. Magna potentia solius dei ab humilibus honoratur. ecōtra festum luciferi faciunt superbi et choꝛizantes et superbe se ornantes. Job. xli. Ip̄e est rex sup̄ omnes filios superbie. Tertia beatitudo est. Beati qui lugent. Illa cōuenit martiribus quibus dictū est illud Joh. xvi. Amē amē dico vob. q2 plorabitis vos et flebitis: mūdus autem gaudebit. Istam btitudinem nos h̄re debemus. Vn̄ Greg. Mens iusti q̄druplici afficitur pturbatione cōsiderando. s. vbi fuit. scꝫ in peccato. vbi erit. s. in terribili iudicio. vbi ē. scꝫ in miseria et ex. hoc. vbi non est. s. in glīa et in patria. Huic beatitudini additur p̄missio cū dicitur. Qm̄ ip̄i cōsolabūtur. De ista cōsolatione d2 Apoc. vij. Absterget deus omnem lachrimam ab oculis sc̄tōꝝ. Bern. Felix lachrima q̄ pia manu cōditoris meret̄ abstergi. vn̄ festū martirū faciūt pacientes de quib⁹ cantatur. Nō murmur resonat non querimonia. sed corde tacito mens bene cōscia cōseruat pacientiam. Econtra festū martis qui est deus belli faciunt iracūdi et impaciētes. ta=

ľcõ sunt infelices hic in presenti et in futuro.
Quarta beatitudo. Beati qui esuriũt et siti-
unt iusticiam. Et cõuenit ꝓphetis qui esurie
bant illũ panẽ. de quo dr̃ Joh. vi. Ego sum
panis viuus q̃ de celo descẽdi. Sitiebãt illũ
fontẽ de quo dr̃ in ps̃. xxxv. Qm̃ apud te est
fons vite. Istam btĩtudinẽ iusticie nos e-
tiam esurire debem⁹. Bern̄. Justicia est red-
dere vnicuiq; qd̓ suũ est. s. deo sibi et ꝓximo
Deo aũt debem⁹ amorẽ et timorẽ. nobis aũt
debemus tranquillitatẽ in corde: et puritatẽ in
corpe. Proximo debemus facere q̃ nob velim⁹
fieri. Matth. vij. Oĩa q̃cũq; vultis vt vobis
faciãt hoĩes et vos facite ill̓. Thob. iiij. Qd̓
ab alijs tibi oderis fieri. tu ne alijs facias.
Quinta btĩtudo. Beati misericordes. Et ista
cõuenit pr̃iarchis qui hospitalitati et elemo
sinis ceterisq; mĩe opib⁹ insistebant. Hãc au
tẽ nos hr̃e deb̃m⁹ vt opibus mĩe tam corpali-
bus q̃ spũalibus insistamus. De corpalib⁹
dicit̃ v̓sus. Visito. poto. cibo. redimo. tego.
colligo. condo. De spũalibus dr̃. Cõsule. ca-
stiga. solare. remitte. fer. ora. cõsule. i. doce ig
rantẽ et dirige dubitãtem. castiga delinquẽ-
tem. solare tristẽ. remitte in te delinquẽti. fer
id est patiẽter porta aliorũ defectus. ora ꝓ ei
bus. Huic btĩtudini addit̃ ꝓmissio cum dr̃
Qm̃ ipi miam cõsequẽtur. et hoc in vita tpa
liter. Lu. vi. Date et dabit̃ vob. Raro enĩ de
paupabitur q̃s qui largit̃ elemosinas suas tri
buit paupib⁹. Etiã spũaliter ij. Cor. ix. Qui
seminat in bñdictõibus de bñdictõibus et
metet. Hõ enĩ qui seminat bñdictiõem ele-
mosine metet a deo bñdictões grẽ etiã i mor
te. Ipa enĩ elemosina aiam de corpe egredi
entẽ associat. Amb. Nõ sunt hoĩs bona que
secum ferre non põt. sola mĩa comes est defũ
ctorũ. vñ Hiero. Nõ memini me legisse mala
morte mortuũ q̃ libẽter opa pietatis exercu-
it. Habet enĩ multos intercessores et impos-
sibile est p̃ces multorũ non exaudiri. Etiã in ce
lo post mortẽ remunerabit̃ eternaliter. q2 mẽ
suraʒ bonã cõfertã et coagitatã et supeffluẽ-
tem dabunt in sinũ sibi. Mẽsura bona ẽ q̃
angeli debent venire ad obitũ suũ. et aiaʒ cũ
gaudio ducere in celũ. Mẽsura cõferta est q̃
xp̃us et maria et oẽs scti et angeli oĩa merita
et gaudia sua cũ eo diuidẽt. Mẽsura supef-
fluens est q̃ xp̃us et btã v̓go et oẽs patriar-
che et ꝓphe: et oẽs apli et martires confes-
sores et v̓gines: et oẽs sancti quorũ festũ ho-
die celebratur in ꝑpetuũ sibi regñt intur q̃ mi
sericordiã exhibuit hoĩ indigenti. Sexta. Be
ati mũdo corde. Et cõuenit v̓ginibus q̃ mũ
diciã cordis et corpis habuerũt. Istã et nos
hr̃e debem⁹ vt simus casti in corde. ne pollu
amus cor nr̃m cũ morosis et imũdis cogita
tionib⁹ et delectatõib⁹. Aug. Morosa cogi
tatio cũ delectatõne et cõsensu est mortal̓. et
etiam corpus nr̃m ab actu. q2 oĩs actus luxu
rie ext̃ thorũ legitimũ est peccm̃ mortale. vnde
Aplus. Oĩs fornicator aut imũdus non ha
bet ꝑtem in regno dei. Huic beatitudini addi
ditur ꝓmissio cũ dr̃. Qm̃ ipi videbũt deum.
Vñ ps̃. lxxix. Ostẽde faciẽ tuã ⁊c. vñ etiã ꝑu-
gẽtius. Dei faciẽ si e ẽs reclusi in carcere v. de
rent. nullã penam. nullũ malũ. nullam tristi
tiam sentiret. Septima. Beati pacifici. Et cõ
uenit cõfessoribus qui in seipis pacẽ cõscien
tie habuerũt et pacẽ in alijs inq̃tũ potuerũt
ꝓcurauerũt. Istã pacem et nos hr̃e deb̃m⁹. q2
vbi pax ibi deus. ps̃. lxxv. In pace factus ẽ
locus eius. Amb. sup Lu. Pax est dux ad vi
tam eternã. Chriso. Ubi pax est ibi oĩa ꝓspa
buntur. Huic beatitudini addit̃ ꝓmissio cuʒ
dr̃. Qm̃ filij dei vocabũtur. si filij dei et here
des. hẽdes quidẽ regni. cohẽdes aũt ihu xp̃i
E cõuerso sunt filij diaboli qui discordias se
minãt. vñ Greg. in pasto. Si filij dei vocan
tur q̃ pacẽ faciũt ꝓculdubio sathane filij sũt
qui pacẽ cõfundũt. Sed querit̃. vñ cõit̃ ori-
tur discordia. Rñdet̃ q̃ ex supbia et auaricia
Vñ Sene. in li. de moribus. Quietissimã vi
tam agerent hoĩes in terra. si hec duo ꝓnoĩa
a rerũ natura oĩno tollerent̃ meũ et tuũ. Vñ
Prouerb. xiij. Inter superbos semper iurgia
sunt. Octaua. Beati qui ꝑsecutõem patiunt̃
ꝓpter iusticiam. Ista beatitudo omnib⁹ san-
ctis est necessaria qui sunt in mundo. qui vo
lunt pie viuere et xp̃o fideliter seruire. Unde
Aplus. ij. ad Thimo. iij. Omnes qui pie vo
lũt viuere in christo ihu ꝑsecutõem patiẽtur
Vñ Joh. xv. Si me persecuti sunt et vos ꝑ-
sequentur. Nõ enĩ seruus est maior suo dño
Huic beatitudini additur ꝓmissio cum dicit̃
Qm̃ ipoꝝ est regnum celoꝝ. Hoc est verbum
cõsolatoꝝium illis qui hic sustinent ꝑsecutio
nes a ꝓximis suis in rebus spoliando. furã-
do. aut in fama detrahendo. aut in corde le-
dendo. aut in v̓bis maledicẽdo. vituperan-
do. q2 ꝑ multas tribulatões oportet nos in
trare in regnũ celoꝝ. Et iõ xp̃us cõcludit cũ ã

gelīū hodiernū dicēs. Beati estis cū maledi
xerint vobis hoīes et psecuti vos fuerint. et
dixerint omne malū aduersū vos mentiētes
ꝓpter me. gaudete ⁊ exultate: qm̄ merces ve
stra copiosa est in celis. Itē sermonē vtilē et
bonū de oib⁹ sctis. q̄re i discipłō de tpe. clx.

De animabus. Sermo. xli.

Misereminī mei mi

sereminī mei saltem vos amici mei.
Job. xix. Sicut hesterna die pere-
grin⁹ festū oīm sctōꝝ i celo existentiū: sic ho
die pagin⁹ dic oīm aīaꝝ fideliū in purgato
rio existētiū. vñ ipe aie clamant. Misereminī
mei ⁊c̄. Sic clamat pr̄ ad filiū. mr̄ ad filiā.
marit⁹ ad vxorē. frat̄ ad sororē. ⁊ sic ḋ singul̄.
Uñ i pn̄ti ser. tria sūt dicēda. Pr̄io q̄re libēt̄
debem⁹ subuēire aīab⁹ i purgatorio. Secū
do cū q̄bus suffragijs debem⁹ ipīs subueni
re. Tertio de q̄bus hoīb⁹ aīe ꝯquerunt̄ cū ali
quib⁹ exēplis. Quātū ad primū est sciendū
q̄ tria debēt nos inducere ad subueniendū
aīab⁹. Primū est grauitas pene. qr̄ aīe i pur-
gatorio sunt in maximis penis. Nam si om
nes carbones totius mundi in vno cumulo
collecti arderent. ⁊ si q̄s hoīm in medio sta-
ret nō tm̄ ardorē q̄s sustineret: sic aīe in pur-
gatorio sustinēt. Uñ ḋr in decre. Igni pur-
torio nulla pena tpalis est ꝯpabilis. di. xxv.
q̄ in aliud. Er. o ꝓpt̄ magnitudinē pene vi-
dēt̄ ipīs breue tp̄s longū esse. Uñ legit̄ q̄ q̄
dā religiosus arsit in purgatorio vsq₃ dum
vna missa lecta sibi fuit: ⁊ apparuit socio ⁊ di-
cebat se per. xx. annos ibi arsisse. Et aliq̄ aīe
ibi puniunt̄ diu: aliq̄ ad. xxx. annos. aliq̄ ad
centū. aliq̄ ad mille pl⁹ vel min⁹. Uñ cesari⁹
in dyalogo dicit. q̄ aīa vna p duo milia an-
noꝝ deputata fuit ad purgatoriū: s₃ p suffra
gia bonoꝝ hoīm fuit in duob⁹ annis libera-
ta. Uñ etiā Richardus de sctō victore. Al. q̄
cū tpī morū anime vsq₃ ad finem mūdi ad
tanē purgatorij ex dei iusticia sūt deputate.
Uñ legit̄ q̄ q̄dā ꝓpter accidiā suā fuit p q̄-
draginta annos ad purgatoriū deputatus.
Etiā legit̄ q̄ q̄dam puella q̄ fuit soror sctōꝝ
martirū cosme ⁊ damiani fuit p. xv. dies ad
purgatoriū deputata: qr̄ vno sero audiuit in
platea chorizare ⁊ cātare cū aliq̄li cōplacen-
tia. O q̄ diu ardebunt chorizantes: si illa q̄
audiuit tādiu punita est. Hoc illi attendere
debēt q̄ stāt vel sedēt circa choreā ⁊ chorizā-
tes iudicāt. Secūdū qḋ dȝ nos inducere est
qr̄ debem⁹ hr̄e spē recōpēsatōnis. qr̄ ipe aīe
fideliter orāt ꝓ nob postq̄ liberate fuerint.
vbi grā. Si filius alicui⁹ regis in exilio esset
cōstitut⁹ ⁊ pateret̄ magnū defectū. ⁊ q̄cūq₃
in exilio sibi subueniret qm̄ rediret ad patriā
suā illis plen⁹ refūderet. sic est etiā de aīab⁹.
Tertiū qr̄ suffragia q̄ facim⁹ ꝓ aīabus nob
ipīs ꝓficiunt ⁊ illa nob ꝓmittim⁹. qr̄ suffra
giū ꝓdest aīe vel aīabus: vt citi⁹ liberentur.
Et etiā in q̄ntū ex charitate hoc op⁹ fit: vt sic
erit meritoriū vite eterne faciēti. vñ ps. xxxiiij.
Orō mea in sinu meo ꝯuertet̄. vñ Johes da
mascen⁹. Quicūq₃ ꝓ ꝓximi salute agonizat
primo et ipse sibi ꝓdest: deinde ꝓximo suo.
Quātū ad scḋam ptē isti⁹ sermōis q̄rit̄ cū
q̄b⁹ suffragijs subueniendū sit aīab⁹. Rñde
tur q̄ oīa bona opa q̄ ꝓ ipsis fiūt ꝓsūt ipīs.
Et p̄mo subueniūt aīab⁹ cū cādelis accēsis ⁊
lumīb⁹ circa missā vel sacrū vel circa imagi
nes q̄ ad laudē dei ⁊ sctōꝝ accēdunt̄: vt ipe
xp̄s q̄ ē lux vā eas de tenebris eripiat: ⁊ sua
eterna luce illuminet. et in signū hui⁹ hoī mori
enti cādela dat̄ ad manū: vt p hoc desidera-
re debeam⁹ vt ipe xp̄s q̄ est lux mūdi velit lu
cē dare huic aīe p illā tenebrosā ⁊ ignotā viā
p quā i mō ambulat. Silr̄ qm̄ sacerdos legit
missā ꝓ defūctis tūc septies in q̄libet missa
petit vt lux eterna luceat eis. Secundo subue
nit̄ aīab⁹ cū thus accēdit̄. ⁊ in hoc desideran
dū est vt de⁹ illā aīaꝫ velit eripe a fetore pur
gatorij vbi iā punit̄. Et sic fum⁹ ascendit de
thure incēso. sic deuotio nr̄a ascēdere debet
ad celū. vñ ps. cxl. Dirigat̄ orō mea sic incē-
sum in cōspectu tuo. Tertio aspsio aq̄ sup se
pulcra ⁊ ossa defūctoꝝ. Et p hoc desiderādū
est sic ardor ignis pn̄tis tēperat̄ p aspsionē
aq̄ vt sic tēperet̄ ardor ignis purgatorij huic
aīe mediāte rore celestis grē ⁊ mīe. Quarto
orōnes ad deū diriguntur: vt ad modū capti
uorū q̄ p seipōs nō pñt precces suas offerre:
nec p seipōs possūt liberari: vt p alioꝝ p̄ces
absoluant̄. Et etiā scti iplorādi sunt ꝓ aīab⁹
vt intercedāt ꝓ eis: qr̄ ipi sūt potentes apud
deū. Et sic sc̄tōs illos mittim⁹ ad regē celes-
stē tāq̄ nūcios: vt ipe rex indulgeat aīab⁹ il
lis. Ergo deuote sctā maria ē iplorāda. sctūs
petr⁹. ⁊ sic de singlis. Quinto oblatiōes ꝓ-
sūt aīab⁹ vt a debitis q̄b⁹ apud deū obligate
sunt absoluant̄. Sexto fiunt ꝓ aīabus ieiu-
nia ⁊ afflictiones et genuflectiones. Uñ in

decre. di. Je uma vincent ū sūt auxilia de'ū ctoꝝ. xiij. q. ij. Aie. Septimo subueniſ aiabus cū debita pᵒ ſe relicta soluunt. τ hᵒ valde pdest aiabᵒ. q2 interim ꝙ debita nō sunt soluta grauiter puniunſ. Octauo subueniſ aiabᵒ cū panis τ vinū offerſ: vt deᵒ velit cibare aiam esurientē: τ potare aiam sitientē. Sunt ſc cū ꝑ aia opa mie exercenſ. s. cibando esurientē. potādo sitiētē. hoſpitādo peginū. vestiendo nudū. Nono subueniſ aiabᵒ cū q̄s pniaꝫ ipsis hic iniunctā ꝑ eis implet. nā hoc eēt eis valde vtile vt eo minᵒ herent in purgatorio exsoluere. Decimo aiabᵒ subueniſ cū missaꝝ celebratōe. τ hoc ē maximū et pncipalissimū aiarū suffragiū. Uñ legiſ ꝙ q̄daꝫ aia ad q̄ndecim annos fuit ad purgatoriū deputata τ ꝑ vnā missaꝫ fuit liberata. Uñ missa dr a mittēdo: q2 ibi mittiſ grā pctōri in peccatis τ solutio aiabus de penis Uñ dicit Aug. ꝙ nulla missa celebraſ. qum ibi duo opa v̄tuosa cōcurrāt. s. vniᵒ pctōris cōuersio τ vniᵒ aie liberatio. Sꝫ diceres vtrū aie sciūt suffragia q̄ ꝓ ipsis hic fiunt. Rñdeſ ꝙ angeli hic nobiscū ꝯmorātes sepiᵒ visitāt aias in purgatorio. et ipsis manifestant suffragia q̄ nos ꝓ ipsis hic faciᵐᵒ τ eas ꝯsolātur. O ꝙ gaudiosuꝫ est eis hoc. Quātū ad tertiā parteꝫ istiᵒ sermonis. queriſ de quibᵒ hoibᵒ aie defunctoꝝ ꝯqueruntur. Rñdetur de q̄ttuor generibᵒ hoim ꝯqueruñſ. Primo de his quibᵒ hic fidelitatē τ charitatē τ bñficia exhibuerūt: τ ipsi eis nō refundunt. vñ in ps. lxxvij. Obliti sunt bñfactoꝝ eius. Et hec est magna īgratitudo τ ꝯtra rōnē humanaꝫ obliuisci τ nō regtiari bñfactoribᵒ. Uñ Aristo. in ethi. Oportet regtiari ei q̄ grām fecit. sꝫ defunctis aliter regtiari nō possumᵒ.

Secundo defuncti ꝯqueritur de pueris et cognatis suis q̄ hic bona eoꝝ possident et ipsis nō subueniunt. τ tales infideliſ agunt: q2 si quis nō subueniret amico suo quem in igne videret puniri infideliter ageret. Ecce aia pris tui τ aia matris tue. Et etiā mariti tui aut fratris et sororis vel alterius cognati tui pūt adhuc esse in purgatorio in penis: et tu potes eis subuenire τ quare nō subuenis eis. Audi quid aie damāt. Misereminī mei miseremini mei. Et sūt due cause quare bis dr Misereminī miseremini. Pria est q̄si diceret: q2 estis in mūdo vbi est mia. ps. cxviij. Misericordia dn̄i plena est terra. Secūda q2 nos aie in purgatorio sumus in miseria τ paupertate. τ ita pauperes sumus si totus mūdus daretur nobis ꝓ vno obolo nō haberemᵒ nec habemᵒ ampliᵒ corpa nr̄a vt possemᵒ ieiunare meritorie: nec habemᵒ res tpales vt possemᵒ elemosinas dare: nec aliquo mō possumᵒ nobisipis subuenire. ergo misereminī nr̄i vos amici nr̄i. quasi diceret. Alieni nolunt nobis misereri. Unde tu vxor mea. tu fili mi. tu filia mea. tu es consanguineus meᵒ. Uos q̄ possidetis hereditatē nostrā. τ ꝓpt vos in purgatoriū positi sumᵒ et ꝓpt pctā vr̄a. Et si q̄s q̄reret. Que est cā q̄re tui debeo misereri. Tunc aia illa respondet q2 manᵒ dn̄i tetigit me. et q̄re me psequimini sicut deᵒ. quasi dicat. deus punit cū sua iusticia penā mihi īfligēdo. et vos amici punitis in pena me relinq̄ndo: τ carnibus meis saturamini. i. meis tpalibᵒ diuitijs. q̄si d cet: iniustū est ꝙ vos amici in penis me relinquitis. q2 vobis oīa cōmodū temporale preparaui: τ aiaꝫ meā sepe neglexi. τ ista iam dicta isti pueri τ ꝯsanguinei nō attendunt qui de bonis parētū τ ꝯsāguineoꝝ pulcras vestes et equos pulcros emunt. et domos magnas edificāt. τ in gula. τ in supbia. τ in luxuria. τ in ludo taxilloꝝ omnia illa bona cōsumūt. Siſr vxor q̄ aliū maritū ducit: τ breuiter oēs hoies q̄ hereditāt bona defūctoꝝ teneñſ subuenire ipsis a q̄bus hñt illa bona. Q̄d si nō fecerint tunc ille aie cōqueruñſ de ipsis. Tertio ꝯqueruñſ de testatoribᵒ q̄ nō expediūt testamēta ipis ꝯmissa: sꝫ plōgāt τ ꝓtrahūt de die in diē. Et hoc est ꝯtra charitatē τ fidelitatē: q2 scdm tho. de aquo. Aie exirēt interim subleuamine qd eis deberet fieri de illo testamēto si debito tpe expeditum fuisset. Uñ in decre. dr. Mutu delinquunt q̄ differūt erec̄ mortuis testamētū. xiij. q. ij. q̄ oblatiōes. De talibᵒ q̄ defraudāt aias dr in decre. Debita suffragia pro mortuis non reddētes fures sunt τ sacrilegi τ excōicandi xiij. q. ij. q̄ oblatōes. Quarto ꝯqueriſ de sacerdotibᵒ τ religiosis τ paupibᵒ q̄ elemosinas defūctoꝝ recipiūt: τ ꝓ ipsis nō fideliter orāt. Siſr sacerdotes q̄ hñt pbēdas τ altaria. Siſr religiosi q̄ possident monasteria cū bonis appropriatis ipsis monasterijs τ nō fideliſ orāt ꝓ illis aiabus a q̄bus hec hñt. nā oēs hoies q̄ de elemosinis viuūt magis debēt esse deuoti τ i orōnibᵒ assidui. Qui nō so

lum debent orare p̄ scriptis: sed etiam p̄ viuis
et defunctis quorum elemosinis sustentantur. vñ in
decre. dis. Receptores elemosinarū pl⁹ debēt
orare. x. q. i. q̄ sacerdos. Nec aliq̄s q̄ de labo
re possit se nutrire ds̄ elemosinas recipe. s3 de
biles et infirmi paupes et claudi. vñ impo-
tentib⁹ ad laborandū tm̄mō danda est ele-
mosina. Ultimo sciendū q̄ hodierna die mł-
te aīe defunctorum p̄ suffragia oim̄ xp̄i fideliū
liberate sunt a purgatorio. Et hoc osilū ē q̄
in vita dic. xv. milia aīarum liberate sunt a pur
gatorio. q̄re hoc in p̄mptuario. P. xciiij. Etiā
vxor liberauit aīam mariti sui a purgatorio
ibidē. P. c. Etiā mr̄ q̄ incōsolabiliter fleuit su
per filiū suū defūctū ibidē. P. xcv. Etiā mr̄
que in quinq̄ annis liberauit aīas filij sui ibi
dem. P. xcviij. Etiā pueri debēt p̄ntib⁹ subue
nire ibidem. P. xcix.

De sancto Martino epō. Ser. xlij.

Ecce sacerdos ma

gnus qui in dieb⁹ suis placuit deo et
inuētus est iustus. Eccle. xliiij. Iste sa
cerdos magnus fuit sctūs martin⁹ q̄ nō so-
lū placuit deo sed etiā oībus sctis et angelis
in celo. et oīb⁹ bonis hoīb⁹ in mūdo. Unde in
p̄nti sermone ad honorē scti martini tria sūt
dicēda. Primo p̄uilegia sancti martini. Se-
cūdo aliq̄ p̄ informatōe nr̄a. Tertio aliqua
miracula p̄ cōsolatōne nr̄a. Quātū ad pri
mū sciendū q̄ sctūs martin⁹ habet nouē pri
uilegia. Primū q̄ in iuuētute incepit dn̄o ser
uire et suā baptismalē innocētiā oīb⁹ diebus
vite sue seruauit. et nunq̄ mortalit̄ peccauit.
Unde legit̄ q̄ cū esset decē annorum inuitis pa-
rentibus gētilib⁹ ad ecclesiā confugit. et se fieri
cathecuminū postulauit. Etiā cū esset. xij. an
norum heremū cocupiuit. fecissetq̄ votū si car-
nis infirmitas nō obstitisset. Etiā ob amorē
ihu xp̄i a iuuētute sua parētes deseruit. seculū
cōtempsit et miliciā resignauit. Matth. x.
Qui amat patrem aut matrem sup me nō est me
dignus. Scd̄m p̄uilegiū q̄ paupib⁹ multū
misericors fuit. q̄ de eo legit̄ q̄ nihil de sti-
pendijs p̄ter quotidianū victū reseruans. de
crastino nō cogitabat. i. Thi. vi. hn̄tes alim̄
ta et q̄bus tegamur his contenti simus. Et
illa mla h3 tres gradus. Primus gdus ē da
re p̄te de supfluis et p̄te retinere. Lu. xi. Qd̄
supest date elemosinā. Scd̄us est dare om-
nia supflua et retinere necessaria. Tertius ē
dare necessaria sicut illa vidua de qua habet̄
Luc. xxi. que in gazophilacio totū victū po-
suit et hic est summus gdus. Btūs aūt mar
tinus nō tm̄ habuit p̄mū et scd̄m gdū libera
litatis sed et tertiū. q̄ ea q̄ erāt sibi necessaria
largitus est sicut qn̄ p̄te clamidis paupi tri-
buit et diuisit et hoc tm̄ placuit xp̄o q̄ ip̄3 in
p̄ntia angelorum et scōrum cōmendauit dicens.
Martinus adhuc cathecuminus hac me ve
ste cōtexit. Unde de eo legit̄ q̄ in vna fest. uita-
te magna qn̄ erat ep̄us. volēs ire ad ecclesiā
et sacrorum officiū p̄agere. q̄dā paup nud⁹ secut⁹
est eū. tūc btūs martinus p̄cepit archidiaco-
no suo vt vestiret illū paupem. Sed cum ille
distulisset btūs martinus ingressus est locū
secretū et tunicā paupi tribuit et p̄tinuo eū ab
ire iussit. Archidiacon⁹ h° iussit et monuit
btm̄ martinū. vt ad solēnia missarū p̄cederet
et cernēs q̄ tunicā paupi dedisset. Cōpuls⁹
ad forum cucurrit vt vilē vestē p̄ sex denarijs e-
mit et aīi pedes scti martini p̄iecit. Ita btūs
martinus illā induit. cuius manice ad cubi-
tū longitudo ad genua extēdit. Cū aūt mis-
sam celebraret et manib⁹ corpus xp̄i leuaret
tūc ambe manice de brachijs eccidērūt. et nu-
da brachia appuerūt. statim aīctis cementi-
bus angeli brachia coopuerūt. Tertiū p̄uile
giū q̄ virginitatē suā seruauit. Unde de eo ca-
nitur. Corpe quidē virgineo. Etiam patuit
post mortē suam. q̄ caro sua vt nix lucebat.
Quartū q̄ magnā humilitatē seruauit. Nā3
cū esset tribuni filius q̄ p̄est militis vno seruo
erat cōtentus. qui vna secū cibū capiebat si-
bi sepe ministrabat. sibi sepe calciamēta detra-
hebat atq̄ detrahebat sequēs vestigia chri-
sti qui dixit. Matth. xx. Filius hoīs nō vēit
ministrari s3 ministrare. Unde dr̄ q̄ ex hūilitate nl-
la nunq̄ cathedra vsus est. s3 sedebat in sede
rusticana quā tripedē vocāt. Itē fuit multe
hūilitatis. Nā leprosum quēdā aīctis horri-
bilem parisius obuiā hn̄s ip̄m osculatus est
atq̄ bndixit. et statim mūdatus est. Quintū
q̄ artam et sctām vitā duxit in cibo potu ve
stitu et lecto. In cibo q̄ in mōasterio suo cū
fratrib⁹ suis radices herbarum et aquā bibebat
nec vllus vinū gustabat. nisi i infirmitate et
q̄si quotidie ieiunabāt. grossum panem hora
nona comedebat. In vestitu. q̄ die ac nocte
cilicium deferebat. In lecto. quia super lectū
cinere sparsum dormiebat. Unde cum egro-
tasset vsq̄ ad mortem et discipuli sui lectum

r. bi ꝑparauerūt. Ille iussit eū deijcere. et se sup
terrā iussit deponi. Etiā hūit magnā deuotō
nem in orōne. vñ de eo dr. Oculis ac mani-
bus in celū sp intentus inuictū ab orōe spm̄
nō relaxabat. Sextū qꝛ magnā miām habu
it sup peccōres qꝛ nullū peccōrē ꝙtūcūqꝫ ma
gnū respuit. Vñ cū diabolus btm̄ martinū
repꝛhēderet ꝙ sic frequēter et id. offerēter peccō-
res ad miām et pniām reciperet. Rñdit beat⁹
martinus diabolo. Si tu ipe o miserabilis ab
hoim infestatōe desisteres. et factoꝛ tuoꝛ
peniteres ego tibi cōfisus in dño xp̄i miām
pollicerer. Etiā nemo vidit vnq̄ btm̄ marti-
nū iratū: nisi pax et mīa merāt cordi ei⁹. Se-
ptimū. qꝛ i vita sua placuit deo et oib⁹ sctis
ei⁹ et angel. Fuit aūt dilect⁹ a prē cui⁹ signū
est qꝛ tantā potentiā miraculoꝛ habuit. pri
quidem attribuit potētia et miracula facere.
Magne eñi potētie est sicut in fine sermōis
pꝫ in miraculis q̄ fecit. Fuit dilect⁹ a filio cu
ius signū est qꝛ ipm̄ cōmēdauit corā angelis
dicēs. Martin⁹ adhuc rc. Fuit dilect⁹ a spū
sctō cui⁹ signū est qꝛ in specie ignis super ca-
put eius appuit. Fuit dilectus a btā virgine
cui⁹ signū est qꝛ sepe cū cū alijs vginib⁹ visi-
tauit. Vñ legit ꝙ cū ipe in cella solus esset. et
loqui cū plurib⁹ audiret a discipulis interoga
tus ab eis: Rñdit maria et agnes et tecla ad
me venerūt et sepius me visitauerūt. Fuit di
lect⁹ ab angelis cui⁹ signū est qꝛ in vita sua
sibi celebrāti astiterūt: et ad ei⁹ obitū cōuene
rūt et aīam ei⁹ in celū deduxerūt. Octauū qꝛ
dignitatem et ptem hꝫ cū oib⁹ sctis noui te-
stamenti. Primo cū aplis qꝛ spūssctūs super
eū sicut sup ap'os in specie ignis descendit.
Vñ habet de eo ꝙ cū ꝓ vniuerso grege sibi
cōmisso deꝓcaret globus igneus appuit su-
per caput eius. Itē cū martirib⁹. fuit eñi mar
tir si nō actu tñ voluntate. Vñ Hilarius. O
martine medicamentū et medice. o sanctissi-
ma aīa quā et si gladi⁹ ꝑsecutoris nō abstu-
lit palmā tñ martirij nō amisit. Fuit confes-
sor qꝛ xp̄m corde ore et ope cōfessus est. Fuit
et vgo qꝛ integritatē corpis et mētis serua-
uit. Nonū qꝛ ꝑ totū mūdū hodie ei⁹ festū so-
lenniter celebrat et nulli⁹ cōfessoris pter ꝙ scti
nicolai. qꝛ inter oēs cōfessores festa istoꝛ scꝫ
martini et nicolai celebrant vniuersalr. ꝗuis
ꝑticulariter in aliqb⁹ ꝓuincijs festa aliquoꝛ
cōfessoꝛ celebrant. sicut festū beati arbogasti
ē i dioc. argētinēsi. Et scti vdalrici augustē
si. Lāberti leodiensi. Seuerinus colonien-
si. Quātū ad scd̄am ptē isti⁹ sermōis sciē-
dū et quo sctūs martinus noiat gēma sacer
dotū tūc ꝓ nr̄a informatōe dicendū est h̄ de
dignitate sacerdotū et q̄re ab oib⁹ hoib⁹ ho
norādi sunt. Ubi notādū ꝙ sacerdotes merī
to sunt honorādi ꝓpter dignitates qs hn̄t a
deo. nam sacerdos aliquo mō est simil' vgi
ni marie. Primo sic vgo maria ꝑ q̄nqꝫ vba
cōcepit ihm xp̄m vt hr̄ Lu. i. Fiat mihi scd̄m
verbū tuū. Sic sacerdos ꝑ quīqꝫ vba cōfi-
cit corp⁹ xp̄i. vñ Bern. O venerāda dignitas
sacerdotū in quoꝛ manib⁹ tāq̄ in vtero vgis
dei fili⁹ incarnat. Etiā sic btā vgo post ptum
xp̄m portauit in manib⁹ et in ꝑsepe colloca-
uit. sic sacerdos p⁹ cōsecratōem leuat xp̄m in
missa. et tal' eleuatio signat eleuatōem xp̄i i
cruce. et p⁹modū locat et portat xp̄z ꝑ plate-
as et villas ad infirmos et tractat eū cū mābus
suis. sic cū btā vgo tractauit cū ꝓprijs mani
bus suis. Etiā sciēdū ꝙ dignitas sacerdotū
aliquo mō ꝓcellit dignitatē angloꝛ: qꝛ nulli
angloꝛ data est ptās cōficiēdi corp⁹ xp̄i. vñ
minor sacerdos in terris pōt hoc qd̄ summus
angel⁹ nō pōt in cel'. Aug. Cōsecratōe facta
tota celestis curia sibi seruit et dñs celi ad eū
descēdit. vñ Amb. sup Lucā. Non dubites
assistere āgelos qñ xp̄s assistit in altari. Vñ
sacerdotes sunt honorandi ꝑ oibus regibus
principib⁹ militibus et nobilibus qꝛ xp̄s dede
dit eis ptātem ligādi et soluēdi. Matt. xviij
Quecūqꝫ ligaueritis sup terrā rc. vñ in decre.
dr. Sacerdos in ꝑsona dei est honorand⁹. g
sacerdotes et clerici debēt eē cōtinētes et casti
nec oino mulieribus cohabitare. scd̄m qd̄ eis
precipit. et̄ de cohabitatōne clericoꝛ et mu.
c. a nob. Vñ sciendū ꝙ sacerdos fornicari⁹
vel existens scienter in quocūqꝫ peccō mor-
tali nondum vere contritus nec dignā agēs
penitentiam vt oportet quotiens actum ali-
cuius ordinis facit peccat mortal. ter vt q̄ ba
ptisat vel absoluit cōfitētes vel sacrm̄ eucha
ristie vel extreme vnctiōis ꝓbet aut ꝑdicat.
aut mr̄imoniū solēnisat vel aqm̄ et salē i dñica
exorcisat. aut ppl'ꝫ aspgit vel qd̄ mag' hꝫ, oib⁹
ē quotiēs missas celebrat in oibus istis et i
alijs actib⁹ q̄ sacris ordinibus sunt annexi et
in quolibet ipoꝛ singularit exercēdo morta
liter peccat. et totiens quotiens aliquē actus
vt minister ecclie exequit et exercet. Sicut et di
cit sanctus Tho. de aquino in. iiij. disti. xxiiij.

manifestissime cōprobat. Et nō solū i actib⁹
iam dictis: sed etiā scd̄m btm̄ Dyonisiū. i. c.
celestis hierarchie. Unū ꝛ quotiēs ad aliquē
hmōi actum exercendū aliquam vestem in-
duit sibi sumit. vt albā stolā vel manipulū:
vel casulā: vel alias sacras vestes cōiunctim
vel diuisim. Qḋ reuera satis est horrendū:
stupendū: atq; piculosū valde. in tali statu
atq; dignitate tot ꝛ tātis criminib⁹ subiace
re atq; implicari. Unū nō immerito dr̄ q̄nto
grad⁹ altior tanto casus grauior. Etiā sacerdos
incōtinens aut public⁹ fornicari⁹ est suspen
sus ipō iure a diuinis. ꝛ missa ei⁹ nō dꝫ audi
ri. vt patet ex. de coha. cle. et in alio ca. vestra
deuotio. Audiēs aūt missā ei⁹ peccat mor-
taliter scd̄m Tho. in. x. quodlibeto. q. viij.
Hoc autē intelligit̄ de publicis fornicarijs.
et si sic celebrat fit irregularis. Queritur vtꝝ
epūs in talib⁹ possit dispēsare. Rn̄det̄ q̄ sic.
Ex quo dispēsatio i tali casu nō est ꝓhibita
Et iura q̄ inueniunt̄ in ɔtrariū illa intelligū
tur de suspēso ab hoīe. nō a iure. qꝛ iura beni
gnius solēt agere q̄ hoīes. Hec Guil. Etiā
querit̄ vtrū clerici q̄ expēdunt matrimoniū
crucifixi cū meretricib⁹ teneantur ad restitu
tionē. Rn̄det̄ q̄ clerici q̄ res ecclie perludūt
vel dant nō solū meretricib⁹: sꝫ etiā histrioni
bus: vel etiā suis cōsanguineis. nō ꝓpt̄ na-
turā sustentandā. sed vt faciant eos diuites
de patrimonio crucifixi. raptores sunt: ꝛ pec
cāt mortaliter ꝛ tenent̄ ad restitutiōnē. Etiā
q̄rit̄ vn̄ faciāt restitutiōnē. Rn̄det̄ si hn̄t pri-
moniū seclare de hoc pn̄t facere: vl̄ aliq̄d de
artificio vl̄ labore manuali de istis pn̄t resti
tuere: sed de reb⁹ eccl̄e nō pn̄t restituere. qꝛ
q̄cq̄d eis superest sup victū ꝛ vestitū hoc debꝫ
dari paupib⁹. vn̄ in decre. dr̄. Bona sacerdo
tū sūt bona paupez. dis. xlvij. Sicut hi. Itē
xvi. q. i. c. vlti. Nisi sibi tūc subtraherēt de ne
cessarijs vel nisi res q̄s de primonio habue-
rūt vl̄ de artificio expēdissent in vsus ecclie.
Hec Guil. Etiā q̄rit̄ vtrū cōcubine sacerdo
tū vel etiā meretrices tenēt̄ restituere q̄ a sa
cerdotib⁹ vel religiosis p tali illicito opere re-
ceperūt. Rn̄det̄ scd̄m Ray. q̄ sic. Nam forni
carie ꝛ hmōi turpes psone si a sacerdotibus
receperūt tenent̄ ipsi ecclie vel paupib⁹ resti
tuere. Si aūt a religiosis tūc tenent̄ mōaste
rio restituere: nisi forte fuerit eis datū causa
elemosine in summa necessitate. qꝛ tunc fuit
debitū. Idē Host.. Quātū ad tertiā partē

istius sermonis sciendū q̄ oēs xp̄i fideles
debēt hodie btm̄ martinū honorare: et eum
tanq̄ singularē patronū inuocare in oibus
necessitatib⁹ ꝛ infirmitatib⁹. Et primo infir
mi. Un̄ legit̄ q̄ btūs martin⁹ quendā infir-
mū leprosū cunctis hoīb⁹ horribilē parisi⁹ obuiā
habuit: quē osculatus est atq; bn̄dixit. sta-
timq; mundatus est. Etiā q̄ q̄nq; venenatū
cibū ex ignorātia sumūt. Un̄ legit̄ q̄ cū bea
tus martin⁹ ab arrianis hereticis esset eie-
ctus venit ad quādā insulā cū vno solo p̄sbi
tero vbi p̄sbiter elleborū gramen venenatū
inter alias herbas in cibū sumpsit et mortē
sentiēs. beatus martin⁹ omnē venenositatē
virtute orationis fugauit. Etiā qui incurrit
periculū canū. Un̄ cū quidā discipulus san-
cti martini valde infestaretur a cane latrāte.
conuersus ille ad canē ait. In nomine mar-
tini iubeo te obmutescere. canis cōtinuo ob
mutuit. Etiā in periculo maris. Un̄ legit̄ q̄
cū quedā nauis periclitaret̄ q̄dā negociator
nondū xp̄ian⁹ exclamauit deus martini libe
rame: et statim trāquillitas magna succes-
sit: ꝛ ille pagan⁹ fidem recepit. Etiam paren
tes cū pueris. Unde cū quidā iuuenis defun
ctus fuisset: ꝛ mater eius cū lacrimis ꝓ resu
scitatione filij btm̄ martinū exoraret. ille in
medio cāpi vbi magna multitudo gentiliū
erat genua flexit: ꝛ pro puero orauit. ꝛ puer
statim surrexit. quapropt̄ oēs illi gētiles ad
fidē cōuersi sunt. Etiā in periculo ignis. Un̄
cū in quodā phano ignē misisset btūs marti
nus statim in domo proxima herente et ab
agēte vento flāma ferebat̄. Tunc sctūs mar
tinus sup tectū dom⁹ ascēdens signū crucis
edidit. et statim ventus in aliā ptē se vertit.
Etiā refert Seuer⁹ in ep̄la ad eusebiū. q̄ cū
btūs martin⁹ in q̄ndā ciuitatē sue diocesis
venisset ꝛ clerici ei lectū p̄parassent circa me
diā noctē tota illa dom⁹ accēdit̄. ꝛ martin⁹
rediēs ad solitū orōnis refugiū ꝛ crucis exit
tatis signaculū in medio ignis illesus pman
sit. Monachi igit̄ ɔcitati cōcurrūt: ꝛ marti-
nū quē ɔsumptū iā putabāt de medio flam
maꝝ illesū deducūt. Etiā q̄ psecutiōes ꝛ tri
bulationes patiunt̄ debent inuocare sanctū
martinū. Unde legitur cum beatus marti-
nus quadā vice in veste hispida nigro pal-
lio circumtectus sup asellum ꝓcederet equis
contra venientibus expauefactis in terram
saltu precipiti se dederunt qui sanctum mar

tinũ accipiẽtes ꝑiter liberauerũt. ꝑtin⁹ aũt
alia humo fixa manebãt. vt quãtucũq; fla
gellata velut saxa moueri nõ possent quousq;
ad martinũ redeũtes ⁊ pctm̃ suũ qḋ igno
rãter in eũ cõmiserãt cõfitẽtes ille eis licẽtiã
dedit: et gradu cõcito animalia ꝓcesserunt.

De sancta Elisabeth. Sermo. xliij.

Ora pro nobis qꝛ

mulier sancta es. Judith. viij. Ver
ba ista dicta sunt a filijs israel cum
essent in magnis tribulatõib⁹ ad iudith vt
ipa oraret ꝓ eis: vt de⁹ eripet eos ab instan
tib⁹ periculis. Et illa ṽba nos xp̄iani qui su
mus in multis tribulatõib⁹ ⁊ piculis ↄstitu
ti etiã deuote dicere debemus ad sctã̃ elisa
beth. Ora pro nobis qm̃ mulier sancta es.
Vñ in p̄nti sermone ad honorẽ sancte elisa
beth ⁊ ad edificatiõnẽ nr̃ã tria sũt dicẽda.
Primo priuilegia sancte elisabeth. Scḋo
aliq̃ ꝓ informatiõe nr̃a. Tertio aliq̃ miracu
la. Quãtũ ad primã partẽ isti⁹ sermonis ẽ
sciendũ q̄ sctã elisabeth habet. ix. ꝑuilegia.
Primum: qꝛ fuit filia regis vngarie. et in hoc
fuit similis sancte katherine costi regis filie.
Et etiã qꝛ in iuuentute incepit deo seruire. ⁊
in hoc similis fuit sancto nicolao. Vñ legit̃
cũ; beata elisabeth adhuc esset puella quin
quẽnis in eccl̃ia gr̃a orãdi sepe ꝑmanebat.
vt eã ei⁹ sodales vel ancille auellere vix vale
rẽt. quã cũ ancille vel coetanee obseruarẽt ali
quã de illis cã ludẽdi versus capellã insequi
videbat̃ vt ex hoc intrãdi eccl̃iã; oportunita
tẽ captaret. Quã ingrediẽs genua flectebat
aut pauimẽto totalit̃ incũbebat: ⁊ licet peri
tiã lr̃arũ nõ haberet: tñ corã oĩm oculis sepe
psalteriũ expãdebat: et quodãmodo se lege
re fingebat ne velut occupatã aliq̄s impedi
ret. Se q̄; cũ puellis ad terrã ꝓstratam ludi
spẽ mensurabat: vt sub tali occasione deo re
uerentiã exhiberet. In ludo etiã anulorũ et
in alijs ludis spẽ totã; ponebat in deo. et ex
his q̄ lucrabat̃ vel alias possidebat puellis
pauꝑculis dedit: inducẽs eas ꝑ illa ad oran
dũ orõnes dñicas vt crebro ṽginẽ mariã sa
lutaret. Secundũ ꝑuilegiũ qꝛ btãs virginẽ
mariã in aduocatã ⁊ patronã ⁊ btm̃ iohẽm
apl̃m ⁊ euangelistã in sue castitatis custodẽ
elegit. Cũ eĩn singl'e cedule singulo; aplo;
noib⁹ inscripte. ipa trib⁹ vicibus cedulã vbi
nomen sancti iohis erat inscriptũ vt deside
rabat accepit. ad quẽ tante deuotõis ferreba
tur affectu: vt nil in ei⁹ noie petentib⁹ dene
garet. Tertiũ qꝛ ꝓpt̃ dilectõnẽ; dei sepe sibi
ꝓspera mundi subtrãxit. Nã cũ in aliquo lu
do sibi ꝓspere succederet. reliquũ; intermit
tẽs dicebat. Nolo ꝓcedere: s; ꝓpter deũ reli
quũ intermitto. Ad choreas q̄; a puellis ce
teris aduocata. cũ vnũ circuitũ ꝑegisset dice
bat. sufficiat nobis vn⁹ circuit⁹. iam ꝓpter
deũ alios dimittam⁹. et sic ꝑ talẽ modũ pu
ellas a vanitatib⁹ tẽꝑabat. Quartũ qꝛ festa
sollicite ⁊ deuote colebat: vt etiã manicas si
bi ↄsui nulla rõne pateret̃ anteq̄ solẽnia mis
sarũ ↄpleren̄t. Officiũ ecclesiasticũ cũ tanta au
diebat reuerẽtia vt cũ sctm̃ euãgeliũ legeret̃
vel cũ sacra hostia cõficeret̃ monilia depone
ret: et cetera capitis ornamẽta ĩ imo loco lo
caret. Vestimẽto; supbiã semp abhorruit ⁊
in his hũilitatẽ ⁊ honestatẽ semp seruauit.
Et etiã cũ adhuc puella esset certũ sibi nume
rũ orõnũ indixerat: quẽ si aliq̃ occupatõne
ꝑuenta nõ potuisset ꝑficere de sero añ ingres
sum lecti cum alie puelle dormirẽt persolue
bat. Quintũ qꝛ data est in exẽplũ mulierib⁹
in mr̃imonio existẽtib⁹. Nã cũ ex paterno im
perio tradita eẽt lãtgrauio thuringie in mr̃i
monio tãte deuotõnis extitit vt in nocte fre
quẽter ad orõnẽ surgeret. Ordinauit cũ q̄dã
domicella sibi inter ceteras magis familia
ri si forte sonno depssa non surgeret eam pe
de tãgens excitaret. Quadã vero vice pedẽ
dñe tangere voluit ⁊ casu pedẽ mariti impe
git: q̄ subito excitat⁹ rẽ intellexit ⁊ eã excita
uit. Etiã fuit magne hũilitatis. Nã in dieb⁹
rogationũ ꝓcessionẽ nud' pedibus laneis
induta seq̄bat̃. ⁊ in ꝑdicatõ ib⁹ tãq̄ paupcu
la ⁊ hũilis int̃ paupculas residebat. ĩ purifica
tione post ꝑtũ exẽplo marie puerũ gestãs in
vlnis ipm̃ ad altare cũ agno ⁊ cãdela hũilit̃
offerebat. deinde domũ rediẽs vestimẽta cũ
q̄b⁹ ad eccl̃iã ꝓcesserat alicui mulieri pau
percule tribuebat. Sextũ est ei⁹ ꝑfecta et vo
lũtaria obediẽtia. Vñ ꝓpt̃ meritũ obedien
tie se magr̃o cõrado q̄ fuit paup ⁊ mẽdic⁹ de
ordine fratrũ minoꝝ: s; tñ sciã ⁊ religione p̄
cipu⁹: saluo iure mr̃imonij ⁊ obediẽtia ma
riti adeo se subiecit vt q̄cq̄d ille p̄ciperet ipa
cũ reuerẽtia ꝑficeret ⁊ multo gaudio adim
pleret. vt ex hoc et obediẽtie ꝑciperet meritũ
et dñi saluatoris qui fact⁹ est obediens vsq;
ad mortẽ imitaretur exemplũ. Quadã igitur

vice ipsa vocata ab eo ad quādā p̄dicationē
superueniēte marchionissa missenensi impedi
ta nō venit: qd̄ ille egre ferens tantā inobe-
dientiā relaxare noluit. donec vsq̄ ad cami-
siā expoliatā cū quibusdā ancillis suis: q̄ cul
pabiles erant fortiter v̄berare fecit. Etiā qua
dam vice cū claustrū sanctimonialiū ab eis
obnixe rogata intrasset. nō habita licentia a
suo magistro fecit eas tam grauiter v̄berari. vt p
tres ebdomadas in ea vestigia verberatōis
apparerent. etiā sepe per man⁹ ancillarū facie
bat se in cubiculo verberari. vt saluatori fla
gellato vicē rependeret: et carnē ab omni la-
scivia coherceret. Septimum q̄ inter diui-
tias τ epulas magnā tenuit abstinētiā. Tan
tā aūt in cibo τ potu tēperantiā τ abstinētiā
exhibebat vt in mēsa mariti int̄ diuersa fer-
culorū gn̄a interdū pane simplici esset ɔtēta.
Sepe enī ad mensaz sedens cibos cōtrecta-
bat τ diuidebat vt ex hoc comedere videret̄.
Octauū q2 fuit valde misericors: et mr̄ pu
pillorū et orphanorū. sepe enī cū ancillis ma-
nibus p̄prijs lanā filabat: et inde vestimen
ta fieri faciebat. vt de p̄prij corporis labori-
bus elemosinam deo daret. Ipsa esurientes
pascebat: et sitientes potabat. infirmos visi
tabat. ipsa sepulturas pauperū frequētabat:
leprosos mundabat τ cibabat. Vn̄ legit̄ q̄
quadā vice absente marito quendā leprosuz
posuit ad lectū mariti sui. Vir q̄ p̄ actis sup
ueniente lantgrauio quidā sibi reuelabant.
ip̄e et stupore τ vehementia τ ira irruebat in
ostiū cubilis. et dum crederet inuenire hoīez
immūdū vidit ip̄m ih̄m xp̄m in cruce affixū
et cruentatū. quo viso dedit ei p̄tātez agendi
oīa q̄ honorē dei respicerēt: τ sic salutē effice
rēt. Etiā post obitū mariti sui q̄ ad defensio-
nē fidei ad terrā sanctā p̄rexit τ ibi vitā felici
ter finiuit. ipsa tanq̄ dissipatrix τ prodiga a
quibusdaz vasallis viri sui turpiter τ totalit̄
est eiecta. Adueniente igit̄ nocte in domo cu
iusdā tabernarij in loco vbi porci iacuerūt se
recepit: grās agens deo. Recepta postmodū
dote sua duo milia marcharū ptē in paupes
distribuit. et de reliquo in marckburgk ma-
gnū hospitale ɔstruxit. p̄pter qd̄ aliq̄ eā dissi
patricē. aliqui insanā fore dicebant. Postq̄
aūt hospitale cōstruxit. infirmis sollicite mi
nistrauit τ eos balneauit. τ in lecto colloca
coepit adeo vt ancillis gratulabūda diceret.
O q̄ bn̄ nobiscū agit̄: q2 dn̄m nr̄m ih̄m xp̄z
sic balneam⁹ τ tegim⁹. Quādam aūt mulie
rē horribilez leprosam sepe abluens in lecto
collocauit. vlcera tergens. vnguēsq̄ p̄ciosa
dēs. Nonū q2 xp̄s apparuit sibi in vita et
in morte. Nā ipsa petiuit a xp̄o in orōne sua
tria. Primo ɔtemptū oīm rerū tp̄aliuz. Se
cundo vt filiorū suorū dilectionē a corde suo
euelleret. Tertio vt in ɔtumelijs et iniurijs
sibi patientiaz daret. Facta oratōne audiuit
dn̄m ih̄m dicentē sibi. Elisabeth exaudita ē
oratio tua spōsa mea. Etiā quadā vice recli
nauit se i gremio ancille sue: et oculos ad ce
lū eleuans. cū diu tacens nullū verbum peni-
tus emisisset. tandē leta facie locuta ē dicēs.
Ita dn̄e tu vis mecū esse τ ego tecū. et nun
q̄ volo a te separi. Postea cū ab ancillis in-
terrogaret̄ vt ad dei honorē τ eaz edificatio
nez quid viderat indicaret. Illa ait. Vidi ce
lū apertū: et ih̄m se ad me inclinantē. τ dicē
tem mihi. Si tu vis esse mecum: et ego ero
tecū. Cui ego r̄ndi. put me loquentē audiui
stis. Appropinquāte tempe quo dn̄s ih̄s di-
lectā suaz de mundi ergastulo vocare dispo-
suit: vt q̄ ɔtēpserat mūdū τ regnū mortaliū:
regnū p̄ciperet angelorū. xp̄s met cū angelis
suis apparuit ei dicens. Veni electa mea ad
eterna tibi p̄parata tabernacula. post paula-
lum vero āno dn̄i. M.cc.xxxi. ad extremā ho
rā p̄ueniēs obdormiuit in pace. Quātū ad
secundā partē isti⁹ sermonis dicendū est de
vita viduarū q̄ in se debēt h̄re vt xp̄o placeat
vita ipsarū. et hoc q̄re in discipulo de tempe
ser. cxvi. Quātū ad tertiā p̄tē isti⁹ sermōis
sciendū q̄ oēs hoīes debēt hodie honorare
sanctā elisabeth: et eā inuocare in oībus ne
cessitatib⁹ τ infirmitatib⁹. Et p̄mo q̄ patiun
tur defectū oculorū. Vnde cū quidam puer
q̄tuor annorū cecus nat⁹ esset meritis sancte
elisabeth lumē recepit. Mulier quedā cum
per annū integrū ceca mālisset ad rogandū
sanctā elisabeth tota deuotione se contulit: τ
amissum lumen recepit. Etiā mulier quedaz
cū per annū ceca mālisset. ad tumulū sancte
elisabeth faciens se duci. vnius oculi lumen
recepit. que ad p̄pria reuersa in alio oculo se
torqueri grauiter sensit. Cū vero iterū beate eli
sabeth merita imploraret apparuit sibi elisa
beth dicēs. Accedens ad altare fac cū corpa
liter tuos oculos vēlari: sic recipies sanita
tē: que cū iussa cōpleuisset sanit atez recepit.
τ iste modus cōmuniter seruat̄ in thuringia

Etiā q̄dā vir lumine oculoꝝ priuat⁹ penit⁹
sepe'cū sancte elisabeth visitans plene cura
tionis bñficiū recepit. Postmodū vero idez
vir fluxu sanguinis est grauatus: vt mortu-
rus a familia crederet̄. accipiens vo de terra
sepulcri sctē elisabeth ꝛ ipam cōterens aque
cōmiscuit: ꝛ bibēs sanitatez plenam recepit.
Etiā surdi ꝛ muti debent beatā elisabeth in
uocare. Uñ q̄daz puella dum visu ꝛ auditu
priuata esset: ꝛ loquēdi ꝛ ambulādi potentiā
amisisset. pr̄ ꝛ mr̄ ad beatā elisabeth eā de-
uenerūt: ꝛ pfecte eā sanatā receperunt. et sic
dei et beate elisabeth laudantes magnalia.
Etiā claudi et gibbosi sentiunt iuuamen ab
ea. Uñ quedā puella cum diu magnis et di
uersis fuisset infirmitatibus molestata. tan-
dē gibbo in dorso: struma in pectore crescen
tib⁹: vt sic est toto corpe incuruata q̄ nulla
rōne posset se erigere. sȝ manib⁹ sup genua
positis corp⁹ suū totaliter sustentaret. Cū er
go mater in q̄daz sporta eā ad tumulū beate
elisabeth deportasset: ꝛ p dies decē cōmorā
tes ibidē nullū potuerūt sanitatis remediuȝ
inuenire. Irata mater ipsi⁹ cōtra sanctā elisa
beth murmurauit dicēs. Omnibus bñficia
impendis: ꝛ me miseram nō exaudis. Reuer
tens ergo omnes quos potero a visitatione
tua auertā. Cū ergo sic irata recederet et mi-
liare dimidiū ipegisset: et eius familia tristis
esset ꝛ ei⁹ filia dolorib⁹ cruciata fieret tandē
ipa puella obdormiēs vidit quandā pulcer-
rimā dñam cū facie refulgēti: q̄ corpus eius
in dorso ꝛ in pectore liniens dixit ei. Surge ꝛ
ambula. Euigilās puella ꝛ se ab omni defor
mitate ꝛ curuitate penit⁹ sanatā inueniens.
visionē mr̄i retulit: ꝛ gaudiū ꝛ leticiā gene-
rauit. Redeuntes ergo ad sepulcrū sctē elisa-
beth ꝛ deo ꝛ sibi grās egerūt: ꝛ ibidē sportā
in signū dimiserūt i q̄ puella fuit deportata.
Etiā vir q̄dā i genib⁹ ꝛ cruribus infirmat⁹ ita
vt nō posset pgere nisi ab alijs portaret̄. vo-
tū fecit q̄ sepulcrū btē elisabeth cū oblatio-
nibus visitaret. postmoduȝ ex toto sanatus
est. Etiā parentes cū pueris sanctā elisabeth
debēt inuocare. Uñ cū quidā puer quattuor
annoꝝ cū casu i puteū cecidisset q̄dā veniēs
haurire aduertit puerum ibi submersum ia-
cere: quē cuȝ difficultate extraxit ꝛ ipm mor
tuū repit. p ipo igit̄ suscitādo a parentib⁹ ad
beatā elisabeth votū emittitur: ꝛ cōtinuo vi
ta restaurat̄. Etiā q̄daz scholaris dum pisca
tioni minus caute insisteret ꝛ in flumen ceci
dit. magno ergo tpis spacio infiecto dū cor
pus ei⁹ esset extractus mortu⁹ est ab hoibus
iudicat⁹. Tunc sctē elisabeth iplorātur meri
ta. et cunctis vidētib⁹ sibi restituit̄ vita et sa
lus. Etiā pōt subuenire in extrema necessita
te: ꝛ in periculo mortis. Uñ vir q̄daz noīe ni
colaus: cū quodā fure inocēter est dep̄hen-
sus ꝛ suspēdio cum ipso adiudicat⁹ cunctos
hoies rogauit vt deū ꝛ btāȝ elisabeth roga-
rent: vt eū scd̄m merita sua iuuaret. Cū ergo
suspēsus esset audiuit sup se vocē dicentem.
Confide beatā elisabeth et fiduciā habe: et
liberaberis. Statimq̄ȝ alio remanēte: et ei⁹
fune fracto de alto loco cecidit. nullā tñ lesio
nē sentiēs licet noua camisia q̄ indutus erat
rūperetur. Qui exhilarat⁹ ter ait. Sctā elisa
beth tu me liberasti: ꝛ sup stratuȝ molle me
cadere fecisti. Cū ergo aliq̄ dicerent iterū eū
debere suspendi. iudex ait. quem deus libera
uit denuo suspendi non permittam.

De sctā katherina virgine. Sermo. xliiij.

Damauit eā rex

a

plusq̄ oēs mulieres. habuitq̄ȝ gra
tiā ꝛ miaȝ corā eo sup oīs mulie-
res. Hester. ij. Ista v̄ba q̄ legūtur de regina
hester cōuenire etiā ptīt sctē katherine: que
fuit de stirpe regali. pgenita. ꝛ nō est oibus
hoibus in singularem patronā data: q̄uis an
tē xp̄s sponsus virginū oēs sponsas habue-
rit charas. ipsi tñ katherine pre ceteris multa
dona donauit. Uñ in p̄senti sermone ad ho
norē sancte katherine que floruit Anno dñi
cccc. sub maxentio impatore tria sūt dicēda
Primo eius priuilegia. Secundo aliq̄ p in-
formatiōe nr̄a. Tertio aliq̄ miracula. Quā
tū ad primā partē istius sermonis sciendū q̄
sup oēs v̄gines post btāȝ v̄ginē mariā vide
tur eam xp̄s adamasse. qd̄ ostēditur in p̄uile
gijs ꝛ gratijs q̄ alijs sanctis pticulariter: sed
sctē katherine vniuersaliter ptulit. Primū
est angelica vita: qz integrā ꝛ immaculataȝ
virginitatē seruauit: qd̄ est ppriū angeloꝝ.
Uñ Ambro. In carne pter carneȝ viuere nō
terrena vita est: sed celestis. Et in hoc priuile
gio assimilatur aliquo modo virgini marie:
que est virgo virginum. Qd autem virgini-
tas sancte katherine sit commendabilis pa-
tet ex eo. Quia tanto virginitas est maioris
meriti: quanto maiores pre ceteris habet re-

pugnantia(m) et pugnam et plura retrahētia talis fuit v(ir)ginitas katherine. Habuit enim iuuētutē: q(uia) erat .xviij. annoꝝ. Iuuētus aūt est multis cā lascivie. Ista aūt iuuēt(us) sibi nocere nō potuit. q(uia) cordis ꝯ(st)antiā et maturitatem seruauit. Etiā h(abui)t pulchritudinē. vñ dr̄ de ea q(uod) erat incredibilis pulchritudis et oīꝫ oculis admirabilis videbat(ur). Pulchritudo autē v(ir)ginib(us) et mulierib(us) sepe est cā ruine sibi ꝛ alijs. sibi p(er) sup(er)biā. alijs p(er) malā ꝯcupiscētiā. Ista aūt pulchritudo sibi nocere nō potuit. q(uia) nō curauit de pulchritudine exteriori. sꝫ interiori. vñ p(s)ō. xliiij. Oīs glīa eius filie regis ab intus. Etiā h(abui)t rerū abūdantiā. q(uia) pr̄i suo q(ui) erat rex magn(us) in diuitijs successit. Ista aūt rerū opulētia ei nocere nō potuit. q(uia) licet h(abe)ret rerū abūdantiā. tñ in diuitijs seruauit paupertatem. Nā et pauperibus oīa tribuit. et in se ip(s)a temp(er)antiā seruauit. Etiā habuit multiplicē sollicitatorē. q(uia) tyrann(us) imp(er)ator tria ei p(ro)misit: q(ui)b(us) mulieres et v(ir)gines allicere ꝯsueuerit. vt sibi ꝯsensū p(re)beret. Promisit ei diuitiarū copiā. p(ro)misit dignitatē magnā. s. q(uod) secunda esset in palatio post reginā. tertio p(ro)misit gloriā immēsam. q(uia) ibi statuā in foro erigeret: et ab oībus adorari deberet. Hmōi aūt munera multis mulierib(us) et v(ir)ginib(us) fuerūt cā ruine. sed beate katherine ista nocere nō potuerūt: q(uia) diuitias ꝯtempsit. dignitates respuit. glām mūdanā abhorruit. Vñ tyrāno dixit p(er)suadēti. Desine talia dicere q(uia) nephas est etiā cogitare. ecce p(ri)mū p(ri)uilegiū. Secūdū priuilegiū est x(rist)i visitatio. Et illud fuit in Iohanne euāgelista. ad cui(us) transitū x(rist)us cū discipulis suis venit. et illud p(ri)uilegiū in beata katherina inuenit(ur). q(uia) cū esset in carcere. x(rist)us cū multitudine angeloꝝ et v(ir)ginū ad eam descendit dicēs. Agnosce filia creatorē tuū. pro cuius noie glīosum et laboriosum iniisti certamen. ꝯstans esto. q(uia) ego tecū sum. Tertiū est celestis refectio. Et illō fuit in magdalena: q(ue) celestib(us) refectōib(us) pascebat(ur). et illud fuit in beata katherina: q(ue) i carcere posita fuit. vt ibidē dieb(us). xij. fame cruciaret(ur). sed deus p(er) colūbā sibi cibū quotidie destinabat. Quartū est petitionū exauditio. Illud fuit in beata margaretha. et etiā in scō basilio q(ui) in sua passione deū rogauerūt: vt quicūq(ue) in nomine ip(s)oꝝ aliq(ui)d peteret a deo obtineret. Et etiam illud fuit in btā katherina. q(uia) in sua passione deū orauit: vt quicūq(ue) memoriā sui ageret vel in morte se sibi recōmendaret vel in qualicunq(ue) alia necessitate eam inuocaret diuine mīe effectū sentiret. Et facta est vox de celo dicēs. Veni dilecta mea in thalamū sponsi tui. q(uia) q(uo)cūq(ue) petisti impetrasti. et p(ro) quib(us) oras salui erunt. Quintū est celestis porte reseratio. Et illud fuit in beato stepho: q(ui) vidit celos apertos in temp(or)e passionis et mortis sue. et illō fuit in btā katherina: que cū decollari deberet. vox facta est ad eam dicens. Veni spōsa mea ecce tibi ianua celi aperta est. Sextū est angeloꝝ accessio. q(uo)d fuit in magdalena. Illud etiā fuit i btā katherina. cū āgeli obsequiū in morte p(re)stiterūt. et in vita sua: et in martirio suo. et post mortem suam. Septimum est diuine lucis choruscatio. et illud fuit in beato andrea in cuius martirio lux magna emicuit. et cū ip(s)a luce anima eius in celū ascēdit et istud fuit in beata katherina: que cum in carcere tenebroso fuisset inclusa. magna claritas ibi resplenduit. que etiam ip(s)os carceris custodes in fugam conuertit. Octauū est lactis emanatio. Et istud fuit in beato Paulo ap(osto)lo. in cuius decollatione vnda lactis p(ro) sanguine emanauit. Istud etiā fuit in beata katherina: que cum decollata fuisset pro sanguine lac effluxit et istud denotat suam magnam puritatem. Nonū. q(uia) x(rist)us fecit eā p(er) angelos sepeliri. Angeli enī corpus eius ad montem synai. itinere plusq(uam). xx. dierum deduxerūt et ibi honorifice sepelierūt. et in eodē monte deus dedit decē p(re)cepta moysi vbi iā est sepulchrum sancte katherine. et in hoc assimilatur scō clemēti. cui angeli in mari monumentum fecerunt marmoreū: et ibi ipsum sepelierunt. Decimū. q(uia) ex corp(or)e sancte katherine resudat oleum valens in salutē multoꝝ. et q(uan)tum ad hoc similis fuit sancto nicolao. de cuius corp(or)e oleum manat: quod cunctos languores sanat. Undecimū: q(uia) x(rist)us triceenam sibi ꝯtulit coronā. Vñ triceenā sibi x(rist)us p(re)mia dedit. Et in hoc assimilat(ur) Iohānī baptiste. de quo cantat(ur). Serta ter denis alios coronat ꝛc. Nam beata katherina habet coronā virginū. q(uia) v(ir)go fuit mente et corpore. Etiam habet coronā p(re)dicatoꝝ. q(uia) p(re)dicatrix fuit. Nam ip(s)a conuertit quinq(ua)ginta rethores: qui in omni scientia et sapientia pollebāt. et oēs alios magistros precellebāt totius mundi. quos imp(er)ator in medio ciuitatis comburi iussit. Etiam ꝯuertit reginam que

fuit vxor maxentij imperatoris: cui iussit imperator mamillas abscindi. ferreisqʒ vngulis ex[illegible]bi et deinde decollari. Etiā cōuertit porphirium principē militū cū ducētis militibꝰ quos etiam maxētius fecit decollari: et corpora eorū canibus dari. Et insuper multos alios hoīes viros et mulieres. senes et iuuenes. diuites et paupes. cōuertit ad fidē catholicā: et reduxit in viā salutis. Etiā hʒ coronas martirij: quia btā katherina quintuplex genus martirij ppessa est. Primū quia fuit scorpionibꝰ flagellata. Secūdū est quia postq̄ fuit flagellata et lacerata sic in obscurissimo carcere reclusa est. Tertiū quia fuit fame cruciata. Ordinauerat enī tyrānus vt sine cibo et potu .xij. diebus moreret. Quartū est: quia fuit sup rotas horribiles. et tamē q̄ rote fuerūt dissipate p orōēʒ eius: et p angelū concusse sunt. et quatuor milia infideliū interierūt. Quintū. quia fuit decollata: et ergo merito hʒ coronas martirū. predicatorū et vginū. Duodecimū priuilegiū quia hodie in toto mūdo eiꝰ festū solēniter celebrat. et in hoc pcellit oēs vgines in celo cūctas pter vginē mariā. quia nullius vginis festū p totū mūdū celebrat. q̄uis in aliqbꝰ diocesibus et puintijs pticulariter festa aliq̄rū vginū celebrent tn̄ nō vniuersaliter p totū mūdū.

Quantū ad secūdam ptē p nr̄a informatiōne q̄ritur vtrū vgo vel q̄cunqʒ hoim possit peccare sine actu in luxuria mortaliter. Rn̄detur q̄ sic. Et hoc cōtingit multipliciter. Primo cū q̄s dat cōsensum in morosaʒ delectatiōēʒ sic q̄ delectatur cū plena rōne in malis cogitatiōibꝰ q̄d tn̄ nimis piculosū ē. vn̄ Aug. Cogitatio morosa cū delectatiōne et cōsensu ē mortalis. Sed tn̄ sciendū q̄n alicui incidit turpis cogitatio cōtra volūtatē nullū est pctm̄. Grego. Quantūcunqʒ sit immūda cogitatio nō mentem polluit si rō nō cōsentit. Secūdo cōmittitur luxuria sine actu scʒ cū visu. vt cū q̄s ea intentione inspicit aliquā psonam vt eam concupiscere velit. Matth. v. Qui viderit mulierem ad cōcupiscendū eā iā mechatus est eā in corde suo. Tertio cōmittitur locutiōne. vt cū quis alloquitur vel arridet aliquā psonā ea intentiōne: vt eam alliciat ad peccatū mortale: peccat mortaliter. sed si in ioco loquitur et. tunc nisi venialiter. vn̄ dr̄ in decre. Deus iudicat verba scd̄m intentiōes pferentis. xxij. q. v. humane. Quarto cōmittitur p tactū impudicū vt amplexus et oscula et huiusmōi. qui modus ab apl'o vocatur turpitudo. vt hētur ad ephe. v. Quinto cōmittitur p ornatū corporis. vt mulieres vel vgines que ad hoc se ornant vt alios allicere possent. mortaliter peccāt. Sexto cōmittitur p dona et munuscula vt cū quis dat alicui psone donū vel clenodiū ea intentione vt eam sic ad malū actū alliciat. Et etiaʒ qui portat talia dona vel literas amatorias sciēter mortaliter peccat. Septimo cōmittitur q̄n aliquis habet volūtatem malam pficiēdi actum: cū non pōt hr̄e locū et psonam. vel etiā qui haberet locū et psonam et oportunitatē ppetrandi actū. sed solūmō ppterea dimittit quia timet mundū et scandalū hoim et cōfusionem ppriam ne impregnetur vel ne aliis publicetur. sed si sciret se posse latere in hoc actu nec deū nec sctōs curaret quin hoc ope ppetraret. talis peccat mortaliter propter malam volūtatē. Et hoc idē intelligēdū est de quolibʒ peccato mortali q̄d quis nō pp̄ deum dimittit: sed solū pter timorem hoim. Un̄ Leo papa. Sūt nōnulli qui dū corde cōcipiūt pctm̄ faciendū deliberat. illud vero timore dimittūt aut pter difficultatem implere nequiūt: hi pfecto nō in dn̄o moriūtur. Augusti. Ipa volūtate reus est qui vult q̄d nō licet. sed iō nō facit. quia nō pōt impune fieri.

Quantū ad tertiā ptem istiꝰ sermonis sciēdū q̄ oēs hoīes cuiuscūqʒ status deberēt honorare sctām Katherinā et eius festū solēniter celebrare. et eam deuote in oībus necessitatibus et infirmitatibus tanq̄ singularē patronam cū omni fiducia inuocare. Et primo sacerdotes et clerici et litterati. quia ipa maxime litterata fuit. et magistra septem artium liberalium. excellens fuit tanq̄ sponsa xp̄i a spiritu sancto edocta. Et in signum huius quinquaginta oratores ad spōsam suum ihm̄ christū cōuertit. Unde legit q̄ quidam scholaris in anglia in ciuitate cantuariensi deuote seruiuit sctē katherine vt sibi gratiam a deo impetraret vt posset studere in scientia et vita et in moribus. ad honorem dei et salutem pximorum. et sic tulit libros suos et pfectus est ad generale studium. et in breui tempore tantū pfecit q̄ adeptus est magisteriū. Rex autē anglie audiens famā eius quia sic litteratus esset et pbus ipm ad se vocauit. et filiū suū ei cōmisit vt eum fideliter instrueret. et magr̄ eoʒ diligentiā fecit. sed filius regis huiꝰ negligens et rebellis fuit. Accidit autē semel q̄ ppter rebel-

lionē suā magr̄ cū cruit et q̄sivit virgā vt cū
disciplinaret sicut bene meruit. et filius regis
nudo corpe camerā exiuit: et currens p̄ pon
tē in aquā cecidit: et submersus fuit. Magi
ster aūt territus deuote recōmendauit eū san
cte katherine. Statimq; piscatores cū naui
bus sunt missi vt quererēt filiū regis: sed nō
est inuentus ab eis. Magister incarceratur: et
in carcere ɔtinue inuocauit sanctā katherinā
recōmendans ei filiū regis. Et tertia hora se
quentis diei cū cantaret̄ sūma missa in parro
chia filius regis intrauit ecclesiā habens al
bam camisiā. in qua aureis litteris erat scrip
tū illud ps. cxviij. Da mihi intellectum vt di
scā mandata tua. Hec regi ꝫ regine narrant̄:
qui statim cū gaudio venientes ad ecclesiam
viderunt filiū suū sanū ꝫ viuū. Et fili' regis
narrauit pr̄i ꝫ mr̄i ꝫ oībus circūstantibus q̄
btā katherina eū sustētauit in aqua p̄ diē et
noctē sine om̄i lesione ꝑpt̄ magistrū q recō-
mendauit eū sctē katherine cui fideliter a iu
uentute seruiuit. Et postmodū idē filius re-
gis optimū ingeniū studendi habuit: ꝫ que
cūq; sibi legebant̄ statim intellexit. Rex aūt
cū omni ppl'o valde gauisus est: ꝫ exaltauit
magistrū illū ad magnos honores ꝫ ad ma
gnas dignitates ꝓpter meritū sctē katheri-
ne. Et ipse rex ꝫ regina et filius suus amodo
oībus diebus vite sue fideliter seruierūt san
cte katherine. Tunc magister cōposuit illam
collectā q̄ hodie in eius missa legitur. Deus
q̄ dedisti legē moysi in sūmitate montis sy-
nai: ꝫ in eodē loco corp' beate katherine vir
ginis ꝫ martiris tue p̄ sctōs angelos mirabi
liter collocasti: cōcede ꝓpitius vt eius meritis
et intercessione ad montē qui xp̄s est valea-
mus puenire. Et sic ptꝫ q̄ beata katherina
seruientes sibi nō dimittit in necessitatibus
sed succurrit ipsis. Etiā q̄dā plebanus dilexit
multū beatā katherinā: ꝫ in festo eius singu
lis annis cōuiuiū p̄parauit: ꝫ sacerdotes et
paupes inuitauit. Et q̄tuor fures dixerunt
ad se inuicē. Pleban' iam cātat in ecclesia cū
ceteris clericis: et nos volumus domū suā
intrare: et nullo vidente res suas exportare.
Et intrātes domū neminē inuenerunt: nisi
famulā q̄ erat retro in coquina preparans ci
baria: ꝫ paruū canē qui latrabat. cui fures ca
put amputauerūt ꝫ camerā eius intrauerūt:
et oīa rapuerūt. Sed nutu dei cameraꝫ exire
nō potuerant: ꝫ caput canis amputatuꝫ ad-
huc cōtinue latrabat. Et sacerdos cū ceteris
rediens de ecclia fures in camera repit: et ca
put canis amputatuꝫ vidit adhuc continue
latrare. et ipi fures videntes magnalia dei ꝫ
btē katherine petierūt a plebano veniam: et
ꝓmiserūt emendā. Sic sctā katherina serua
uit res sui dilectoris. Etiā sciendum q̄ qui-
dā dilectores sctē katherine cōsueuerunt sin
gulis ānis aliq̄d ob reuerentiā eius dimitte
tere. Unū quidā mechanic' fideliter seruiuit
btē katherine: ꝫ om̄i anno aliq̄d ꝑpt̄ ipsam
omisit. Uno āno abstinuit a vino. alio a car
nib'. aut ieiunauit in q̄libet septimana vnū
diē. aut mane surrexit. aut aliquam elemosi-
nā singulis dieb' dedit. aut certū numerum
orōnū orauit. Semel vno āno ꝓmisit se nō
faĉere velle mēdaciū: sꝫ sp̄ cū v̄itate emere ꝫ vē
dere. Et primo plures emptores p̄didit: q̄
simpliciter dixit. sic tibi dabo ꝫ nō remissius
tunc firmiter tenuit: ꝫ sic damnū incurrit: at
tamen ꝓmissum infringere noluit. Post ali
quos dies btā katherina a deo impetrauit:
q̄ oēs cognouerūt veritatē ipsi' in emendo
et vendendo: ꝫ sic acq̄siuit sibi magnū cōcur
suꝫ ppl'i. ꝫ sic in breui damnū recuperauit: ꝫ
postmodū ditat' est plusq̄ antea fuit. ꝫ veri
tatē vsq; ad obitū suū in artificio suo serua-
uit. Et sic patet q̄ btā katherina suis seruito-
toribus etiā in t̄palib' subuenit. Etiā beata
katherina subuenit hoi in aīa. Unū q̄daꝫ iu-
dex iniquus ieiunauit omni anno in vigilia
sctē katherine ꝫ festū eius solemniter celebra
uit. et singul' annis ob reuerentiā sctē kathe
rine aut aliq̄d fecit: aut aliq̄d omisit. et vno
anno ꝓmisit q̄ q̄cq̄d peteret̄ ab eo in hono
re sctē katherine hoc nollet denegare. Appa
ruit aūt ei btā katherina in specie paupcule
mulieris: et petiuit manū eius dextram sibi
dari. Qui amputauit sibi̇ ꝫ manū dextrā et
dedit paupcule mulieri. tunc amici ipsius de
hoc verecūdātes q̄ manū nō habuit. induxe
rūt eū ad ingressuꝫ religionis. post q̄ autem
intrauit religionē btā katherina impetrauit
sibi magnā grām a deo q̄ se multū emēdauit
ꝫ deo ꝫ btē katherine amplius fidelit' seruī
uit. Et cū iaceret in extremis apparuit ei btā
katherina pulcra valde dicens. Nosti me: q̄
r̄ndit: nō. ꝫ illa dixit. Ego suꝫ katherina cui
manū tuā dedisti. et ostēdit ei manū dicens.
Hoc iō feci q̄ aliā viā te saluādi inuenire nō
potui. ꝫ sic feliciter obijt. Etiam mercatores

ꝑ terra cū mere͠tricijs ambulātes debent
eā inuocare ꝛ ei seruire. Unde vir quidā merca
tor ñ multū dilexit beatā katherinā. et vno tē
pore iuit cū pānis vendēdis ad nūdinas: q2
pānicida erat. Et raptores venientes rapue
runt sibi pannos. Et ipse inuocauit beatā ka
therinā dicēs. O btā katherina quō possū
creditoribꝰ meis debita persoluere: et vn͂ de
beo amplius vxorē ꝛ pueros nutrire. Et sta
tim raptores percussi sunt cecitate ꝛ tremore
membrorū: q̄ videntes plagā dei ꝛ btē katheri
ne super se oia restituerunt: et cū libere abire
fecerunt. Et inuocauerunt beatā katherinā et
vouerūt amplꝰ nunq̄ velle spoliare aliquē
hoiē si meritis eiꝰ sanarent. ꝛ statim econ
uerso sanati sunt: ꝛ vitā suā emēdauerūt. Etiā
beata katherina nunq̄ vel raro ꝑmittit dā
nari seruientes sibi. Unde legit̄ q̄ qdā canoni
cus hñs plura bñficia mala vitā duxit: sed
beatā katherinā dilexit. q̄ habuit capellanū
virū deuotū ꝛ castū. ꝛ aliū presbiterū cōmēsa
lē q̄ etiā satis seculariter vixit. ꝛ qdā nocte ca
pellanꝰ visionē habuit: et vidit canonicū et
p̄sbiterū ambos ad iudiciū trahi et iudex vo
lēs sententiare sup ambos vt decapitarent̄:
Btā katherina intercessit ꝓ canonico apud
iudicē vt sniā adhuc ꝑ annū differret: vt sic
se in illo anno emendaret. sed aliꝰ p̄sbiter nō
habuit intercessorē: iō decapitatꝰ est. De ma
ne finito diuino officio p̄sbiter ad mēsā nō
venit. de quo admirabat̄ canonicꝰ: ꝛ capella
nus vir iustꝰ castꝰ ꝛ deuotꝰ narrauit canoni
co quā visionē viderat in nocte. et sic ambo
iuerūt ad domū p̄sbiteri: ꝛ eū subitanea mor
te defunctū inuenerūt. Quo viso ꝑterritꝰ ca
nonicꝰ oia bñficia libere resignauit: et ordi
nē cartusiensiū intrauit: ꝛ vitā suā i bono fi
niuit. Etiā meretrices debent honorare san
ctā katherinā. Unde legit̄ q̄ qdā meretrix ꝑ
xx. ānos in meretricio ꝑdurauit: ꝛ nihil boni
fecit nisi q̄ ieiunauit vigiliā sctē katherine:
et iuit ad ecclesiā: ꝛ contritionē habuit sup oia
pctā sua q̄ fecit ꝑ totū annū. ꝛ ꝑmisit se velle
emēdare: sꝫ sp recidiuauit. ꝛ in xx. anno iterū
iuit ad eccliā cū ꝓposito emendatōnis. Et
ꝓstrata añ ymaginē btē virginis katherine
inuocauit eā deuote: et ꝓmisit realiter emen
dā. ꝛ ymago magna beate katherine cecidit
sup eā ꝛ mortua est. Et cāpanator volēs pul
sare ad vesperas inuenit eam mortuā: et voca
uit sacerdotē ꝛ ꝑplm ad videndū hoc factū.

ꝛ sacerdos ꝛ ꝑplus cognouerūt eā esse mere
tricē illā. et rogauerūt deū ꝛ sctā katherinā
vt reuiuisceret si esset spes salutis notificādo
eis quō mortua esset. Et statim surrexit ꝛ sa
cerdoti et oi ꝑplo indicauit quō ymago btē
katherine eā occidisset. et btā katherina dux
it eā ꝛ ostēdit ei penas dānatorū: et etiā gau
dia bonorū ꝛ beatorū. Et insup impetrauit ei a
spōso suo ihū xpō vt ecōuerso reuiuisceret ꝛ
pctā ꝯfiteret. et supplicauit sacerdoti vt audi
ret confessionē eiꝰ ꝓpter deū. ꝛ sic integrā cō
fessionē fecit: ꝛ postmodū nunq̄ mortaliter
peccauit. Etiā sctā katherina succurrit mu
lieribꝰ pregnantibꝰ. Unde filiꝰ cuiusdā ꝑncipis
defūctis parētibꝰ fideliť seruiuit btē kathe
rine. Nā habuit capellā ꝓpe castrū suum in
honore scte katherine dedicatā. ad quā quot
tidie intrauit: ꝛ beate katherine orauit. Ac
cidit aūt semel dum sic oraret q̄ tres pulcerri
me v̄gines sibi apperēt: ꝛ ipse totꝰ caput ad
terrā inclinauit. ꝛ vna illarū dixit. O q̄ rusti
caliter agis. cū tñ sis nobilis inspice in nos: q2
ꝓpter te huc venimꝰ. ꝛ media dixit. Unā ex
nobis ꝓ spōsa eligas btē. Et illa a dextris suis
dixit sibi occulte vt mediā sibi eligeret. et dix
it illā esse beatā katherinam huius capelle
patronā. et ipse elegit sibi eandē in sponsam
suā. Tunc beata katherina in signū despon
sationis dedit sibi crinale pulcerrimū de ro
sis pulcerrimis ꝛ preciosis. ponensq̄ sup ca
put ipsiꝰ: et in se reuersus inuenit sup caput
crinale de quo ꝓcessit odor suauissimꝰ. et ex
hoc valde gauisus seruauit crinale illud cū
oi diligētia: ꝛ mīto fidelꝰ ꝛ deuotiꝰ amplꝰ
ei seruiuit. Postq̄ aūt attigit virilē etatem
amici sui tradiderūt sibi pulcerrimā virginē
ꝛ nobilē in matrimoniū. Et celebratis nuptijs
eque seruiuit btē katherine: ꝛ semꝑ de mane
surrexit ꝛ capellam intrauit ꝛ orauit. et vxor
ipsiꝰ iam impregnata q̄siuit ab ancilla sua quo
dñs eius de mane transiret. cui ancilla. Est a
mis ꝓpe cenitoriū q̄ habz pulcerrimā filiā: ꝛ
ad illā vadit. ꝛ vxor ex hoc valde tristata ē. ꝛ
de sero multū q̄siuit vir in lecto cur sic tristis
esset. et ipsa rñdit. Nōne merito tristari debe
rē q2 vnā aliā plꝰ diligis ꝛ sp de mane sur
gis ꝛ ad eā vadis. Et ille q̄ esset illa. Ipsa rñdit
filia illiꝰ ciuis ꝓpe cenitoriū. Et ipse rñdit.
nō est illa filia cuius ego seruitor: sꝫ est alia mul
to pulcrior ea ad quā de mane vado et ei ser
uio. ꝛ iterū altero die de mane ab ea surrexit

et ad capellam iuit. et ipa nimiū tristata seip/
sam occidit cū gladio et puerū in vtero. et ipe
rediēs de capella et apiens camerā vidit ma
trē cū puero occisā: et amare cepit flere et cla/
mare. Ve ve ve. q̄re nō dixi tibi vitatē. nam
ego sū occasio istius mali. et sic stati econuer
so cucurrit ad capellā et flēdo inuocauit btā
katherinā. et iterū appuerūt sibi ille tres vir/
gines: et btā katherina tersit sibi oclos et fa
c. ē dicēs. Quare spreuisti me et recepisti tibi a
liā spōsaz: attū qz mihi sp seruiuisti. ego tibi
succurrā et vxori et puero: surge cito et vade
ad castrū tuū: et inuenies vxorē tuā viuā que
pepit filiā. quā etiā katherinā noiare debes.
et p satisfactōe: qz me spreuisti: debes cōstru
ere hic monasteriū sctimonialiū et filia q̄ iā ē
nata erit p̄ma abbatissa hui⁹ mōasterij z erit
virgo deuota. et ipa liberabit cū suis deuot[
oroib⁹ aiaz priis tui de purgatorio. et ipe stati
letāter cucurrit: et mrēz et filiā inuenit: et ipa
fatebaf q demōes aiaz ei⁹ ad infernū dedu/
xissent. si btā katherina sibi nō succurrisset. z
ipe cōstruxit monasteriū et crinale roseū qd̄
btā katherina sibi tradidit ad monasterium
dedit. et noiauit mōasteriū ad roseū crinale.
et ipe et vxor btē katherine oib⁹ diebus vite
sue seruierūt. Sequūtur sermōes cōes di
scipuli. De dedicatione. Sermo. xlv.

Domus mea do
mus orōnis vocabitur. Esa. lvi
Matth. xxi. Mar. xi. Lu. xix. Jo
han. ij. Hodie pagif festū dedicatōis hui⁹ ec/
clesie q̄ in honore isti⁹ sancti. N. vel istoꝝ sctō
rū N. et. N. est dedicata. et tale festū solemnif
et deuote et letāter ē pagēdū. vñ in decre. dr
Dedicatōis solēnitas ē singul' ānis solēniter
celebrāda. de cōse. di. i. solēnitates. Vñ in pn̄
ti sermone tria sunt dicēda. Pmo quō pba
tur q festū dedicatōis ē solemnif celebrandū
et q̄d cogitare dz q̄s cū intrat ecclesiā. et qua
re libent ire dēm⁹ ad ecclīam et ad dedicatio
nē. Scdō de illis q̄ nō sunt sepeliēdi i loco sa
cro. Tertio q̄dā exempla et miracula p infor
matōne nrā. Quātū ad p̄mā ptē istius ser
monis sciēdū q festū dedicatōis est solemnif
letāter et deuote pagēdū ab oib⁹ xpi fidelib⁹
Hoc pbaf p̄mo ex veteri testō. Nā Exo. xxiij
p̄ceptū est a dño q vniuersus ppl'us isrl' ter i
anno. i. trib⁹ festiuitatib⁹. s. pasce penthecos/
tes et in festo encenniorum. i. dedicatōis tē/
pli vnusquisq3 presentaret se domino in hie/
rusalem: et offerre deberet hostias in lege de
terminatas. et sic nos cū orōibus et oblatiōi
bus solēnisare debem⁹ festū dedicatōis. vn/
de dr Exo. xxiij. Nō appebis in cōspectu meo
vacuus Si paup es offer deo cor cōtritū ps
l. Sacrificiū deo spūs contribulat⁹ zč. Scdō
do pbatur in nouo testō. Nam xpūs psona
liter visitauit festū dedicatōis. vt p3 Joh. x.
Facta sunt encenia in hierlm: et hyems erat
et ambulabat ihs i templo i' portica salemo
nis. Et quotienscūq3 ihs hierlm venit freqn
ter pmo templū visitauit et nobis exemplā
daret. Vñ Greg. Ois xpi actio nrā est instru
ctio. Aug. Tota vita xpi in terr[quā p hoiez
gessit disciplina moꝝ fuit. Sequamur igif xp̄/
stum in nouo testō. et sctōs p̄res veter[testi
qui placuerūt in hoc deo. sic et nos spare de/
bemus in hoc deo placere q deuote et letan
ter festū dedicationis pagimus. Pro quo sci
endum q gaudiū pñtis dedicatōis repre/
sentat nobis gaudiū futurū in celo. In signū
huius flores et gramina spargūtur: et duode
cim candele que signant. xij. aplos in parieti
bus accendūtur. Altaria et imagines decorā
tur: et sacerdotes induūt pciosiores casulas
et clerici cantant cantum qui cantatur in ma
ioribus festis. Kyrieleyson. Sanct⁹. Agn⁹
dei. et in aliquibus ecclesijs cantatur in orga
nis. cytharis zc cymbalis in eleuatōe corpor[
christi. ps. cl. Laudate dominum in tympāo
et choro. laudate eū in cordis et organo. vn
de sciendum q quando quis intrat ecclesiaz
cogitare debet quare ecclesia constructa et de
dicata est. s. vt deus ibi adoretur a christi fi/
delibus. ergo dicif domus orationis. H⁹ nō
cogitant qui in ecclesijs verba inutilia et qñ
q nociua pferunt. Contra tales dicitur i de
cre. Nemo debet in loco orōnis intendere fa/
bulis ociosis. dis. xxv. Alias. Exemplum legi
tur de sancto Bricio: qui vidit diabolū scri/
bentem. verba in ecclesia plata. vnde hoc ex/
emplum quere in pmptuario. xvi. E. Etiam
aliqui ptranseunt ecclesiam quasi bestie: nec
flectunt genua Etiam aliqui superbe intrant
ecclesiam cum longis caudis et manicis et
spissis pepilis. et masculi in scissuris. tortis
crinibus. et argenteis cingulis. et super tales
equitat diabolus. Job. xli. Ipse est rex super
omnes filios superbie. Exemplum de hoc
scribit Guil. lugdon. in summa viciorum q

quidam vidit diabolum equitantem in lon-
ga cauda cuiusdam superbe mulieris: qui de
cauda cecidit in lutum: et alius diabolus risit.
Et talia sunt illicita et inhonesta. vnde in decre.
di. In ecclesia nihil debet agi inhoneste. di.
xl.i. Ergo quicunque quis intrat ecclesiam intret
eam reuerenter et humiliter. quia ibi veraciter presens
est in sacramento xpus et deum deuote deus inuoca
re oratoribus suis. vnde Aug. in regula. In orato
rio nemo aliquid agit nisi id ad quod factum est vn
de et nomen accepit. vnde dicitur. Domus mea do-
mus orationis. Insuper sciendum quod ecclesie cemite
ria et monasteria sunt ab ecclesia priuilegiata. sic
quod nullus laicus cuiuscunque auctoritatis sit
debet inuadere bona ecclesie et precipue in mo
nasterijs nec per vim sibi vsurpare nec retinere
ad vsum suum. Oppositum facientes siue no-
biles siue rustici. non prosperabunt in hac vita.
quia vt frequenter occurrunt eis infortunia. quia
sic sancti iudicant et vindicant se in eis. et con
queruntur regi celorum super eos. Et insuper tales
sunt excommunicandi. vnde in decre. di. Inuadere bo-
na clericorum est inuadere bona ecclesie. Et ta-
les sunt excommunicandi. xij. q. ij. Ecclesiarum. xvi. q.
i. Similiter. Sed qui incendunt et frangunt
ecclesias et monasteria. sunt ipso facto excommuni-
cati. et post denunciationem ad papam mitten-
di sunt. Hanc sententiam non curant here-
tici. qui heu iam plures ecclesias et monasteria
combusserunt. Et etiam qui defraudant ecclesias
et animas in testamentis et suffragijs grauiter peccant. et
sic conqueruntur de ipsis. vnde in decre. di. Mul-
tum delinquunt qui differunt et qui testamen-
tum. xiij. q. ij. Imo persone fugientes ad eccle
siam cum suis rebus debent tueri ab ecclesia.
Unde de hoc dicitur in decre. Qui fugientibus ad ec-
clesiam damna inferunt sunt excommunicati. xvij
q. iiij. Diffinimus. Exemplum de illis qui sibi v-
surpant bona ecclesie per furtum, quere infra in
promptuario. xvij. E. Etiam tyranni qui cum
potentia inuadunt ecclesias quomodo puniantur.
Exemplum vide de hoc ibidem. xviij. E. Unde
etiam sciendum quod libenter visitare debemus de-
dicationes. Primo quia ibi oratur a sacerdotibus
pro ipsis. heri in vesperis. hodie in matutinis. in
missis. in tertia. in sexta. in nona. et in secun-
dis vesperis. Ut quisquis hoc templum benefi-
cia petiturus ingreditur cuncta se impetrasse
letetur. Et etiam quotidie in qualibet missa
oratur pro astantibus in canone et omnium circum-
stantium quorum tibi fides cognita est et nota de-
uotio pro quibus tibi offerimus. ergo salubre
est singulis diebus audire missam. quia angeli
illo die delectabiliter morantur cum illo homine. et
plus solicite seruiunt sibi et custodiunt ipsum. Et
etiam prosperabitur ille homo in agendis. Matth.
vi. Primo querite regnum dei et iustitiam eius
etc. Secundo propter indulgentias consequen-
das non propter laute comedere et bibere
chorizare. nec propter ludere. sed propter indul-
gentias debemus deuote visitare dedicatio-
nes. et illum diem in seruitio dei expendere. scilicet au
diendo missas. sermones et vesperas. Opposi
tum faciunt qui intrant tabernam et inebriantur
vel qui circumstant choream et sic indicant ho-
mines et missas negligunt sermonem et vesperas
et sic illum diem expendunt in seruitio diaboli. quia
secundum sermonem xpi. Matth. vi. Nemo potest duo
bus dominis seruire. Exemplum de virgine. cui con-
fessor inhibuit ne amplius chorizaret in pub
lica chorea. que postmodum venit ad dedicati
onem et incepit chorizare. et deus plagauit
eam quod in chorea subitanee obijt. Item aliud
exemplum quomodo mulier in chorea necata est cum
baculo. et hoc quere in promptuario. xij. C. Item
tibicen qui in chorea a fulmine extinctus est
et hoc quere ibidem. xiij. C. Quantum ad secun
dam partem sciendum quod ex quo hodie peragitur de-
dicatio huius ecclesie et cimiterij. tunc queritur
qui sunt isti quibus denegatur sepultura in lo
co sacro? Respondetur quod multi sunt. Et primi sunt
infideles pagani. heretici. iudei. de conse. di.
i. Ecclesiarum. Secundi sunt xpiani excommunicati. xxiij
q. ij. Sane quod super. Et secundum Guil. etiam noto-
rij excommunicati minori excommunicatione. Tertij vsura
rij manifesti. extra de vsu. c. Quia in omnibus. alias
Quamquam li. vi. Quarti publici raptores. extra eo. c.
Super eo. Imo raptorum et vsurariorum oblatio-
nes non sunt recipiende. vt habetur extra de rapto
ribus. Super eo. Quinti qui in torneamentis
moriuntur. Et exponit Host. Si quis etiam
ibi vulnus letale accepit. licet postea superui-
xerit. qui quamuis peniteat et ei eucharistia non
denegatur. carebit tamen ecclesiastica sepultura.
extra de torneamentis. c. i. Et a duelli. et canoca
ferrum quodlibet illorum est prohibitum. xxij. q. v.
Queritur. Sexti qui seipsos interficiunt. imo
tales debent sepeliri sabtus panbulum. xxiij. q.
v. Placuit. Septimi publici blasphemi dei
et sanctorum. extra de maledicto. c. Statuimus. No
capitulum. Octaui religiosi proprietarij vtriusque
sexus. et de statu mo. c. Super quodam. Noni

et nutrices iudeoꝝ si in seruicio eoꝝ decedūt. Decimi meretrices si in meretricio decedunt. Undecimi lictores in tali officio decedētes. Duodecimi publici traditores. Tredecimi publici lusores. Et nota ista concludendo q̄ gn̄aliter nullꝰ notoriꝰ de pctō mortali sepeliendꝰ est in loco sacro. Et hoc signāter locū hꝫ si tales nō sūt recōciliati eccl'ie ꝑ pniam. Nā si reconciliati essent: vel certa signa pn̄ie apparerēt sepeliēdi sūt: sed heredes tenētur ꝓ eis satisfacere. xiij. q. ij. Quibꝰ peccata dimissa. et ca. Nō extimemꝰ. q̄re illā materiā diligenter. Decimiquarti pueri: q̄ sine baptismo moriunt̄. Circa qđ querit̄ vtrū mulier ꝑgnans defuncta debeat sepeliri cum puero. Rn̄det̄ scđm Hostieñ. Si est certū q̄ partꝰ ē mortuꝰ in vtero tūc mulier cū partu sepelie̊t. Si vō certū est q̄ ptus viuit: vl' dubitat̄ de hoc tūc mulier debet scindi partꝰ. et si viuꝰ sit partꝰ debet baptizari. si est mortuꝰ extra cemiteriū sepeliri debet. Etiā sciendū q̄ sepultura debet esse libera. Un̄ ħapitur vniuersis clericis secularibus et religiosis sub intermi natione maledictōnis eterne ne inducant aliquos ad vouendū siue iurandū fide interposita seu alias ꝓmittendū: vt eoꝝ apud ecclesias eligāt sepulturas. vel iam electā vlteriꝰ nō immutent. alias talis electio irrita esset. et q̄ cōtrariū fecerit ipso facto est excōicatus. et nō potest absolui nisi a papa. extra de sepul. ciaꝝ li. vi. Queritur q̄d si taret̄ ꝓ quāta pecunia quis ponat̄ in tali ecclesia vel cemiterio. Rn̄deo scđm Hostieñ. symonia est. Item si aliq̄d dat̄ ꝓ exequijs vel vigilijs mortuoꝝ vtrū cōmittat̄ symonia. Rn̄det̄ scđm Hosti. ꝓ hmōi nihil debꝫ exigi: sꝫ pie cōsuetudines debēt obseruari. extra eo. Ad nr̄aꝫ. Quid cū dat̄ clericis pecunia vt vigilēt sup defūctos vel dicāt psalteriū. Rn̄detur scđm Hostieñ. Si recipiūt pecuniā vt vigilēt: licet ad vigilias sequat̄ oratio nō est symonia. Si aūt de legendo psalter. ū pactum fiat symonia est. Quid si detur pecunia ꝓ anniuersario fiendo. Rn̄det̄ scđm Hostieñ. distinguendū est. q2 si detur tēpale ꝓ sp̄ali tanq̄ appreciat. o cius. symonia est. Si vō nō det̄ tanq̄ ꝑcipale preciū: sed vt inductiuū deuotionis ⁊ ꝓ elemosina licitū est. Similr̄ si fieret pactū de missis legēdis. symonia est. Itē queritur vtrū sacerdos possit recipe pecuniā ꝓ missis legendis quas ipse in penitentijs iniunxit. Rn̄det̄ scđm Hostieñ. Non debet missas q̄s sic iniunxerit celebrare q2 species mali est. extra de vi. et hone. cleri. Cum ab omni. Item sacerdos q̄ ꝓpter tempalia principaliter administrat sacramenta. scꝫ baptismi. extreme vnctionis. pn̄ie. et signanter q̄ habet auctoritatem epi. et dicit: gratis nō habeo nec absoluā te nisi intantū dederis mihi. talis sacerdos cōmittit symoniaꝫ. ⁊ ipso facto incurrit excōicationē. Nihil eni̅ pro administratione sacramētoꝝ est exigēdū. vt habet̄ extra đ sy. Non satis. et cap. se. Unde etiam dicit xp̄us in euāgelio Mathei. x. Gratis accepistis gratis date. Nota circa hanc materiā scđm beatum Thomā de aquino in quadam questione ad quodlibet: vt in dispensatione sacramentorum symonia euitetur tria sunt necessaria. Primū est vt fiat ex ꝯcessione iuris diuini vel humani. aut saltem pie consuetudinis. Secundū est vt sit intentio pia ⁊ non corrupta. Tertium vt sit forma honesta: vt nō requiratur ante piū officij exhibitionē. ne pactum interuenire videatur: sꝫ expleto officio potest exigi. Si igitur illa tria cōueniāt secure recipiant. Quantum ad tertiam partem sciendum q̄ deo displicet et sanctis. q̄n ꝓpter pecuniā praui hoīes sepeliuntur in ecclesijs. Hoc ostēsum est in illo epō q̄ sepeliuit iniquū hoīem in ecclesia sancti faustini martiris. quomodo postmodum subitanee obiit. Exemplū hoc q̄re infra in promptuario. i. S. Item peruersum hominē nomine valentinum dyaboli traxerunt cum funibus de ecclesia. hoc quere ibidem. ij. S. Itē vsurariꝰ sepultꝰ in monasterio ⁊ monachos inquietauit. Exemplum de hoc quere ibidem. iij. S.

Item de dedicatione et indulgentijs. sermone. xlvi.

Ere dominus ē in loco isto. Gen. xxviij. libent̄ debemꝰ visitare ecclias. Primo ꝓpter ꝑñtiaꝫ dei: q2 hic est veraciter. sicut natꝰ est de maria vgine: ⁊ a mortuis resurrexit in sacramēto. Ergo dr̄ vere dn̄s est. Secūdo ꝓpter indulgētias q̄s hic hō mereri pōt. Unde loquēdo de indulgētijs tunc in p̄nti sermone tria sunt dicēda. Primo q̄d sit indulgentia: et vn̄ ortū hn̄t indulgentie. et q̄s pōt cōferre indulgentias. et quare xp̄us dedit talem potestatem prelatis ecclesie. Secundo que re

quirunt̄ ad īdulgētias cōsequēdas. Tertio
aliq̄ue q̄stiones cū exēplo. Quantū ad pri-
mū indulgētia nihil est q̄ȝ remissio pene pro
pctis debite. Un̄ sanctus Tho. in. iiij. dis. xx.
Indulgentie valent ad remissionē pene resi
due post ꝯtritionē ꝛ ꝯfessionē. Pro quo sa
ciendū q̄ȝ in ꝯtritione ꝛ ꝯfessione remittit̄ cul
pa: sed solutio pene adhuc manet. q2 scd̄m
magistꝝ sen. li. iiij. dis. xxiiij. Deus ex iusticia
impunitū nō dimittit delictū. vn̄ Aug. Nul
lū malū impunitū: aut hic aut in futuro. In
purgatorio oportet nos soluē penā ꝓ pctis.
et respectu talis pene valēt indulgētie. Itē
querit̄ vn̄ indulgētie hn̄t origines. Rn̄det̄ q̄ȝ
sūt q̄tuor thesauri ecclie vn̄ ille indulgentie
emanāt. Prim⁹. est thesaur⁹ recōdit⁹ et su
perabundanti merito passionis xp̄i. q2 illud
meritū sufficiebat ad infinitos mundos: et
ad infinitos hoīes redimēdos. ꝛ de supabū-
danti indulgētie dant̄. Secūdus thesaur⁹
est genitricis dei marie: q̄ nunq̄ȝ venialit̄ vel
mortaliter peccauit: ꝛ tn̄ multos dolores su
stinuit: et spāliter in morte filij. Luce. ij. Tuā
ipsius aīam ptransibit gladius. et de super-
abundantia istius thesauri dicunt̄ ille indul
gentie erogari. Tertius thesaur⁹ est iohīs
baptiste q̄ in vtero sanctificat⁹ erat. cui⁹ ab⁹
erant locuste et mel siluestre. et vestis de pi-
lis camelorꝝ. ꝛ insup caput ei⁹ datū est salta-
trici. ꝛ sctōꝝ aplorꝝ et oīm martirꝝ quorꝝ san
guis ꝓ xp̄o fusus plus meruit q̄ȝ eis fuisset
necessariū ad premiū. et de tali supfluo sumi
tur illud vnde indulgentie dant̄. Quartus
thesaur⁹ est sctōꝝ ꝯfessorꝝ: ꝟginū: et oīm ele
ctorꝝ. q̄ in ieiunijs: vigilijs: ꝛ orōnib⁹: casti-
gationib⁹: pegrinationib⁹: deo fideliter ser-
uierūt. quorꝝ merita ita fuerūt sublimia et lō
ge maiora eis suffecissent ad salutē: et iō de
ipsorꝝ supfluo ceteris pctōrib⁹ ꝓuidētur in-
dulgētie. Sꝫ diceres q2 sancti sūt iā p̄miati
in celo vltra cōdignū. ergo nihil remansit su
pfluū. Rn̄dit q̄dā doctor q̄ȝ quodlibet bonū
opus in charitate factū ad duo ꝓficit. Pri-
mo est meritoriū vite eterne. ꝛ sic verꝝ est q̄ȝ sā-
cti p̄miati sūt vltra cōdignū. q2 hn̄t iam vitā
eternā: cui nulle dant̄ hic passiones cōdigne
vt patet p aplm̄ dicentē ad Ro. viij. Nō sunt
cōdigne passiones ꝛc̄. Secūdo bonū opus
in charitate factū est relaxatiuū pene ꝓ pctis
debite. et sic sancti p bona opa et passiones
etiā meruerūt relaxationē pene ꝓ pctis depu

tate. Ideo quo ad hoc nō sūt p̄miati. q2 ipse
gloriosus dn̄s noster ih̄s xp̄s pctm̄ nō fecit nec in
uēt⁹ est dol⁹ in ore ei⁹. ꝛ etiā gloriosa ꝟgo ma
ria nō peccauit venialit̄ nec mortalit̄. et etiā
sctūs iohēs baptista nō peccauit mortaliter
et sancti apli: ꝛ sancti martires: et scti ꝯfesso
res: ꝛ scte ꝟgines pauca pctā ꝯmiserūt. ꝛ tn̄
multa bona opa ꝛ exercitia habuerunt labo
rādo. ieiunādo. vigilādo. castigando corpa
sua. ꝛ insuper multas passiones sustulerunt
q̄ ꝓ pctis multorꝝ possent sufficere. Et in hoc
cōcordat sctūs Tho. in. iiij. dis. xix. Quorū
meritorꝝ tāta est copia q̄ȝ omnē penā debitā
nūc viuētib⁹ excedūt. et p̄cipue ꝓpt̄ meritū
xp̄i. Itē querit̄ cui ꝯmissus est thesaur⁹ ec
clesie: et q̄ expēdendi thesaurū ecclie hn̄t po
testatē. Rn̄det̄ scd̄m sctūm Tho. in. iiij. dist.
xxiiij. q̄ȝ sol⁹ papa habet ptātē plenariā sup
thesaurꝝ ecclie. Un̄ dr̄ extra de pe. et re. c. Cū
ex eo. Indulgētijs dādis sum⁹ pōtifex habꝫ
plenitudinē ptātis. Sed epi habēt limitatā
ptātē faciēdi indulgētias nō vniuersalem.
Itē querit̄ q̄re de⁹ dedit suo vicario scꝫ dn̄o
aplico ꝛ epis talē ptātē sup thesaurꝝ ecclie.
Rn̄det̄ q̄ȝ q̄ntuplici rōne. Prima rō vt osten
dat̄ dei bonitas imēsa: et ei⁹ infinita mīa. et
hec est potissima cā. Nā de⁹ p hoc ostēdit se
plus velle acceptare modicū opus ex charita
te factū. s. orōnē. elemosinā. pegrinationē:
q̄ȝ q̄ȝ velit hoīes pati penam magnā inuite.
Secūda vt hoīes p indulgentias moueant̄
ad opa pietatis exercēda: ꝛ ad venerādas re
liq̄as sctōꝝ q̄ organa spūssctī fuerūt. Placet
eīn deo honorare sāctos ꝛ reliq̄as sctōꝝ. qd̄
ostēdit in hoc q̄ȝ miracula in p̄ntia reliquiarū
facit. Tertia vt diuites delicati qui de nimi-
mis penis dolent valde ne desperent cū pe-
nas purgatorij audiāt ita horribiles esse dā
tur eis indulgētie ꝓ elemosinarꝝ erogatōne:
qd̄ sine dolore in p̄nti possūt efficere: ꝛ sic pe
nas purgatorij euadere in futurū. Quarta
vt paupes ꝯsolarētur. q2 cū diuites faciunt
elemosinas paupes vtiqꝫ cōsolētur. q2 dn̄s
sollicitus est pauperum. qd̄ ostendit in hoc.
Quinta vt deus ꝓbaret nostrā fidem quō
credamus in sanctam ecclesiā catholicam.
Et quō credamus q̄ȝ dn̄s dedit tantā pote-
statem. primo beato petro apostolo singula
riter dicens Math. xvi. Quodcunqꝫ solue-
ris super terram ꝛc̄. Et eandem potestatem
habet iam domin⁹ apostolicus quā habuit

beatus petrus et consequenter alii plati ecclesie et hoc quantum ad primam ptem. Quantum ad scdam ptem querit que requirunt ad indulgentias consequendas. Rndet scdm beatu Tho. in. iiij. dis. xx. quattuor requiruntur. Prio auctoritas dantis indulgentias. sz si queratur quis pot dare indulgentias? Rndetur papa bz plenitudinem ptatis. Nam pot centu annos vel mille annos dare. imo pot dare indulgentias oim pctor vel dimidia vel septima ptez pctor. et breuiter in quantum vult pot dare. sed epi habent auctoritatem limitatam qn dedicatur ecclesia non debent nec possunt dare vltra annum. In anniuersario vero dedicationis aut ex alia quacumq ca non psit dare indulgentias nisi. xl. dieru. ex de peni. et re. Cu3 ex eo. Utrum plati aliqn. s. abbates. ppositi. decani. priores psit dare indulgetias? Rndetur q non. vnde hoc habet in iure canonico. No inferior sed tm epor est dare indulgetias. ex de peni. et re. Cum ex eo. Sed sciendu3 q tales plati psit conferre fraternitatem et beneficia ordinis vel monasterij sui que participatio valet homini i vita et post mortem. sic q de qd boni fit in toto ordine p fres et sorores. si generalis ordinis dat vel in tota puintia. si puintialis sit. vel in monasterio si abbas vel prior scz celebrando. legendo. cantando. orando. vigilando. ieiunando. et sic de singulis. De quolibet eni bono ope talis habet specialem participatoem in vita si est in gratia vl singulare subleuamen. si est in purgatorio. Secunda est causa ronabilis. Pro quo sciendu scdm btm Tho. q ca qre danda sit indulgentia debet esse honor dei et vtilitas eccie siue vtilitas pximor. Et qncumq illa concurrunt. tunc platus habet causam sufficiente ad dandas indulgentias. Tertium est q recipiens indulgentias sit in gratia. Nam indulgentie non psunt existenti in quocumq peccato mortali. De quo non est contritus nec confess? nec habet ppositum dimittendi. nec valent excomunicato maiori excoicatione. nisi sit absolutus. Quartum est q faciat illud p quo indulgentia datur. Unde queritur si indulgentia valeat ei qui est in gratia et libenter faceret illud p quo datur: et non potest? Rndetur secundu Tho. i. iiij. di. xlv. No qz indulgetia datur sub hac forma. s. vt faciat vel det hoc vel illud. Ista quattuor ia dicta requirunt ad indulgentia consequenda. Et si vnu de his quattuor defuerit nihil consequitur. Quantum ad tertiam ptem ponende sunt alique questiones. Et primo queritur an qs toties habeat indulgentias quotiens intrat ecclesiam vbi posita est indulgetia? Rndetur scdm sanctu3 Tho. in. iiij. dis. xxiij. Aliqn indulgetia determinata est ad tempus. puta quicumq vadit ad talem ecclesiam vsq ad tale temp? habeat tm de indulgetia. et tuc intelligitur semel tm. Aliqn est indulgentia pheniis. sicut in ecclesia sancti petri rome qdraginta dierum. et tunc quotiens quis vadit toties indulgentiam consequitur. Item queritur vtru qui ppe ecclesiam morat. etia3 consequat indulgetias sicut qui a remotis venit? Rndet secudu Tho. in. iiij. dis. xxiij. Ille qui est vicin? eccie et etia sacerdotes et clerici consequuntur tanta3 indulgetiam sicut ille qui veniret a mille dietis: qz remissio no pportionat labori sed meritis q dispensant. sed ille qui plus laborat: plus acquirit de merito essentiali. Utru religiosi psit mereri indulgentias: Rndet Tho. Quauis religiosus sit in statu pfectois. tam ipe sine peccatis venialibus viuere no pot. et io si aliqn ppter petm s. reat alicuius pene pot p indulgentias ab hoc expiari. que etia si sit indulgentia de dando. possunt dare si habent administratoem vel aliquid dandi a suis platis petere. Item qritur. quantum valet indulgetio? Rndetur scdz Tho. in. iiij. Indulgentie simpliciter intm valent quantum sonant Ualent igitur omnibus suscipientibus quadraginta dies indulgentie intantum quantu valent eidem. quadraginta dies penitentie in p senti. non tamen equaliter omnibus. sic nec quadraginta dies penitentie. equaliter valet omnibus. Nam sicut in mundo quadraginta dies penitentie plus valent vni perficienti cum maiori labore et feruore seu afflictioe: q alteri cum minori. Ita quadraginta dies indulgentie plus valent illi qui se ad eam disponit cum maiori labore. afflictione. feruore. seu dati quantitate q alteri qui cum minori. Unde sequitur q duo simul quadraginta dies siue annum siue centum siue mille annos consequuntur et vni delet plus penam purgatorij q alteri. Similiter si est indulgentia ad dimidiam partem: vel ad quartam vel ad septima ptem pctor quo ad pena. tunc intatu valet quantu valet penitetia fa. ta sufficies pro tantoru peccator quantitate. et ideo de ista

portione nō habebit penam in hoc seculo neqȝ in futuro: qȝ deus nō punit bis in idipm. Similiter si sonant indulgētie ad totū cumulus peccatoꝝ. tūc omīs debitus auferē nec ꝑ hoc amplius hēb' t penā: neqȝ in pūti seculo neqȝ in futuro. Unā papa et cā q̄ cōcernit honorē dei et vtilitatē eccl'ie et ꝓximoꝝ pōt dare indulgētias ꝓut vult. vel ꝑ toto vel ꝑ pte. Circa qd̄ q̄ritur q̄d sit de illo q̄ ꝯsequit generalē indulgentiā positā ꝑ papā: R̄ndet̄ scd̄m Hosti. statim in celuȝ euolat si in tali statu decedat. qȝ nullū impedimētū est ascēdēdi in celū ex quo q̄s moritur in grā nisi solutio pene. Et dicit btūs Tho. qꝫ qui idulgētias suscipit si absoluit simplr a debito pene. sȝ dat s. ibi de thesauro ecc'ie vn̄ debitū soluat. Ergo cū remissa est pena illa tota et thesauro ecc'ie ꝑ indulgētias idē est ac si esset ꝑ ipm̄ hoiem soluta: et sic iusticie dei satis ē factū. Unī cōsulendū est illis q̄ multa petā commiserit. et paruaȝ p'niam respēi petōꝝ p'ceerūt vt diligēter q̄rant indulgētias. qȝ qcq̄d supest in purgatorio lugebūt. qȝ nullū petm̄ impunitū. q̄ tūcūqȝ enī ꝑuū sit petm̄ optet qꝫ satisfaciat iusticie dei: aut hic aut in futuro in purgatorio.

Et pena purgatorij est grauissima. qȝ si vnam haustā sine necessitate bibis. vel de manē sano corpe. Aue maria qn̄ pulsaē. vel ꝑmā missam et pigritia obdormis: vel sermonē vnuȝ sine cā negligis. vel vespas. aut vides libenter choreisare. hastiludere. aut pulchras puellas. aut ornatas. aut rides ex leuitate. aut iocos exerces. vel verba inutilia aut scurrilia ꝓfers. et sic de singulis. qȝ ꝑ vno peccato veniali sustinebis maiorē penā in purgatorio. q̄ sctūs laurēti' sustinuit in craticula. vn̄ Aug. Grauius est esse in purgatorio q̄diu oculus claudi et apiri possit q̄ illa pena quā sanctus laurentius sustinuit in craticula. Et aliq̄ aīe tam longo tp̄e ibi puniētur. q̄daȝ. xx. aut. xl. annis plus vel minus. imo aliq̄. c. an. aut. m. vel vltra. Un̄ Richar. de sctō victore. Alique xp̄ianoꝝ aīe vsqȝ ad finē mūdi ad ignē purgatorij ex dei iusticia sunt deputate. Un̄ Cesarius in dialogo suo de q̄dā aīa scribit que ꝑ duo milia annoꝝ fuit ad purgatoriū deputata: sȝ ꝑ suffragia xp̄i fideliū in duob' ānis fuit liberata. Item legitur de q̄dā vgine: q̄ fuit soror sanctoꝝ martirꝝ cosme et damiani qꝫ ꝑ vno veniali peccato. s. qȝ audiuit cum aliqua li delectatione cantare et choreisare in platea de sero quando debebat ire dormitum. ꝑ q̄ndecī dies debebat puniri i purgatorio. Hoc aduertere deberēt choreisantes et etiā circūstantes choreā viri et mulieres. Al'. ō ad talē acerbam penam tollendā valet indulgētia. nam si quis ꝑ. c. an. vel mille annos deberet puniri in futurū totam penā in pūti pōt exoluere ꝑ idulgētias. Adō pōt cōtingere si tu si ꝑ tres dies in purgatorio deberes puniri. libēter romam ires in pane et aqua et nudis pedibus vt tu ab illa pena posses supportari. De acerbitate pene purgatorij nota illd̄ exēplū. erat quidam puer nouē annoꝝ satis factus i verbis et factis. qui incid t in grauē infirmitatē et sic obijt et post mortē apparuit matri nimis lamentabiliter. et mr̄ q̄siuit quō se haberet. respondit in maximis penis sum. et mr̄ quātē sunt pene tue. Puer rn̄dit horribile v̄bū dicens. Si oēs carbones quos oēs carbonarij in vniuerso mūdo a tp̄e natiuitatis christi vsqȝ hodie arserunt. in vno cumulo iacerent et arderent. et tu dilecta mr̄ in medio cumuli stares et arderes. nō tātas penas sustineres sicut ego iam in purgatorio sustineo. Qd̄ aūt sit tanta pena purgatorij ꝓbaē ex decre. Igni purgatorio nulla pena tp̄alis cōꝑabilis est. dis. xxv. Quid ut aliud. O xp̄iane quō audes scienter mēdaciter ꝑ deū iurare aut blasphemare deū. maledicere ꝓximo. ieiunia soluere vota frangere. luxuriari. inebriari. res iniustas acq̄rere. Mr̄ q̄siuit puerū vn̄ meruisti tantā acerbā penā cū satis obediēs fuisti et libēter orasti. nec iurasti. nec maledixisti. puer rn̄dit. ego cōsueui accomodare denarios et ballenses a familia tua et inde emi pira poma et nuces. et qn̄ hospites honestos habuim': cum dederūt mihi denarios vel ballēses. tūc erolui eccōuerso. mō sic obij qꝫ nō oēs exolui. ideo talē penā sustineo. Et mr̄ possumne ego tibi in aliquo suffragari. puer rn̄dit. si exolueres ꝑ metales denarios statim liberarer. et sic puer disparuit. Mater statim vocauit ad se familiā dicēs. volo ꝑ obediētiā vt computetis mihi debita pueri mei. Et oibus cōputatis. tunc puer nouē ballēses in debit. s p' se reliquit. et mr̄ statim ꝑsoluit. τ eodē die puer secūdario apparuit matri lete dicens. O mater dilecta grās ago tibi. ex quo debita ꝑ me soluisti a purgatorio me liberasti. Iā celos introibo vbi deū f. deliter ꝑ te et ꝑ patre meo orabo et ꝑ fratribus meis et sororibus et amic[

meis supplicabo.

De dedicatiõe siue nouo anno. Ser. xlvij.

Domũ tuã decet sanctitudo etc. ps. xcij. Anst. viij. etbi. Quidã sunt dispositi ad vir tutes et natura. quidã et cõsuetudine. quidã p doctrinã. Mõ sermones fiunt vt audientes retrabant a vitijs et disponant ad virtutes. Et boc nõ fit sine grã. Job. xv. Sine me nibil potestis facere. vñ Greg. In vanũ la borat lĩgua doctoris nisi cooperet grã saluatoris. q innocentius vgine beatã etc. Uñ in psenti sermone tria sunt diceda. Primo de triplici domo. Scdo aliq p informatiõe nostra Tertio exẽplum. Quantũ ad pmã ptẽ sciẽdũ q triplex est domus et qlibet illaꝝ dz esse sancta. Prima est domus materialis. i. ecclesia. q cõstructa est cũ elemosinis xpi fidelium et ab epo in bonore. N. dedicata sicut bodie ãnua dies dedicatõis bui9 dom9 celebrat Et in tali domo non debent fieri locatiões inutiles. nec quicq inbonestũ nec etiã mercatio. Job. ij. Nolite facere domũ pris mei domũ negociationis. et cemiteriũ gaudet eadẽ emunitate. vñ dr in decre. Mercatio nõ debet fieri in loco sacro. xvi. q. vij. q: ibi in cemiterio requiescũt plura corpa sctõꝝ quoꝝ anime iã cũ xpo regnãt in celo: sed orandũ est in cemiterio p ibi sepultis quorũ aie adbuc in purgatorio sunt. Scda est domus spũalis. i. ad Cor. iij. Templũ dei sanctũ est qd estis vos. Uñ cor dr qsi camera oipotẽtis regis. nã quicũq est in gratia ille est templũ spũsscti et quicũq in mortali pctõ est in illo babitat diabolus. Uñ xpus eiecit de maria magdalena septẽ demonia de qua dicit beatus Gre. Maria magdalena septẽ demonia babuit q vniuersis vitijs plena fuit. Uñ etiã Bern. super Cant. Ubi nẽpe peccatũ dimittit ibi procuidubio diabolus a corde pctõris repellitur et illa domus spũalis dz esse ornata et depicta cũ diuersis vtutibus. Uñ Anst. Uirtuosi tas beatissima est vita. vñ Greg. in mora. Absit q tanta sit delectatio in vitijs quãta i virtutibus. Tertia est domus eternalis siue celestis. De q dr in ps. Beati qui babitãt in domo tua dñe etc. In illa domo celesti nosci mus et diligimus nos mutuo et vnusquisq babet spãle gaudiũ de quolibet sancto. Uñ magr sen. li. iiij. dis. xlix. §. et charitatẽ que in singulis erit pfecta vnusquisq gaudebit de alterius bono q tum gauderet si baberet in se ipo. et ibi p multitudine gaudioꝝ videt celestis tempus multũ breue. Uñ ps. lxxxix. qm mille anni ante oculos tuos tãq dies besterna que pterijt. Quantũ ad scdam ptẽ istius sermonis p dedicatõe siue etiã p nouo anno intẽdo cuilibet boi auẽ spãlem assignare. Et pma auis erit aquila et illa cõuenit nobilibus que babet tres pprietates quas debẽt babere nobiles. Prima pprietas est q altius volat ceteris auibus. attũ infra se videt ad terram: sic nobiles milites principes quã q exaltent sup alios boies in dignitate et bonore: tamen debent infra se videre ad terraz q: mortales sunt et de terra creati et in terrã reuertentur. vñ Eccl. vij. Memorare nouissima tua et ineternũ non peccabis. Uñ Bernardus. Cogita vñ veneris et erubesce. vbi es ingemisce quo pperas et pmesce. Item plati debent cogitare quotidie de rõne reddẽda p se et subditis suis in die iudicij. Sapi. vi. Judiciũ durissimũ fiet bis qui psũt. Secũda pprietas aquile est q pdam cõdiuidit alqs auibus et sola non comedit. Sic nobiles et pncipes debent cõdiuidere bona tpalia subditis et alijs paupibus. vñ xps in euãgelio. Lu. xi. Qd superest date elemosinã et cristus reputat sibi factũ qd paupi fit. vñ Mathei. xxv. Qd vni ex minimis fecist. s mibi fecistis. Oppositũ faciũt qui bona sua bistriõibus dant potius q paupibus. Aug. bistrionibus dare est demonibus imolare. Tertia pprietas est q pullos suos cõtra radios sol pbat qui clare vident aut qui lippos oculos babent. Sic nobiles debẽt pbare pueros suos vtrũ apti sunt ad litteras vel ad studiũ. et ad sapiam. et debent eos coartare vt studeãt quõ se ipos et alios regere debeant. Secũda auis est pbilomena q cõuenit sacerdotib9 et religiosis. Nam pbilomena de nocte dulciter cantat. vñ Amb. in li. exameron dicit q i estate qñ pbilomena resid3 sup oua sua in nocte ppter tedium qd b3 incipit alacriter cãtare et multũ dulciter. ita q bomo tristatus posset recreari et griseas et simplices vestes portat. Sic sacerdotes et religiosi in media nocte debent surgere aut de mane et cantare et laudare deũ in bymnis et canticis vt dicere possĩt cum dauid vt babetur in ps. cxviij. Media nocte surgebam ad cõfitendũ tibi. et etiã de

bent portare vestes humiles et deuotas. nõ p̃ciosas non varioꝝ coloꝝ. vñ hoc habetur in iure canonico. Clerici viridibus ac rubeis vestibus non debent vti. ex̃ de vita et honestate cleri. Offeramus. Tertia auis est cygn⁹ q̃ cõuenit senibus ꝓpter tres ꝓprietates suas quas habet. Primo cygnus est alb⁹ in plumis. Scd̃o niger in cute. Tertio habet longu'n et obliquũ collũ. Illa tria debent esse i senibus tam viris q̃ mulieribus. Primo senes debent esse albi. i. puri et mũdi mente et corpe. vñ dr̃ in decre. Quanto senes sũt morti viciniores. tanto debent esse puriores. dis. lxxvi. Tanta. Secundo debent esse nigri i cute. i. humiles sic q̃ nõ supbiant de bõis opibus si qua fecerũt in iuuẽtute. sicut quidam quotidie iactãt se fuisse ad sctm̃ iacobũ vel in aquis grani: piculosũ est enĩ se extollere in bonis opibus. Greg. Quisquis reminiscendo qd̃ gessit bn̄ se apud se erigit apud auctorem humilitatis cadit. Tertio cygnus habꝫ collũ obliquũ et longum in quo designatur sapientia. Vñ pictores depingunt virũ sapiẽtem cum collo obliquo et longo ideo vt sapiens debet p̃mo p̃meditari bis aut ter q̄d loquat̃ aut qñ aut vbi loquatur. vtrũ sit vtile aut licitum vel honestum aut bonũ aut veꝝ. Sic senes in quibus debet regnare sapientia vboꝝ et disciplina bonoꝝ moꝝ debent p̃meditari quid et quõ loquant̃ corã iuuenib⁹ qꝛ iuuenes vt cõiter diu retinẽt vba senioꝝ. g̃ senes debẽt pferre vba bõa et edificatoria. sic q̃ filij et filie p⁹. xx. ãnos possĩt dicere: hoc audiui a p̃re meo a m̃re mea: a cognato meo. et sic de singulis. Oppositũ aũt faciũt inuerati dieꝝ viri et mulieres q̃ cum actũ ampli⁹ non pñt pficere. tñ delectant̃ in p̃teritis peccatis et gl'iant̃ in malis suis loquẽdo verba impudica coram iuuenibus et puellis eos scãdalisãdo. Matth. xviij. Ve homi p quẽ scãdalũ venit. Item qui scandalisauerit vnum de pusillis istis qui in me credunt expedit ei vt suspendat̃ mola asinaria in collo eius et demergatur in pfundũ maris. Quarta auis est apes et cõuenit iuuenib⁹ qꝛ apes in opatiõe est valde fructuosa et cõtinue laborat qñ tẽp⁹ hꝫ. et volat sup rosas et sup lilia et sup flores et liquores quẽ sugit ex his cõuertit i mel et obedienter sequit̃ reg[illegible]. sic iuuenes debẽt hr̃e illas cõditiões. Primo eni debent insistere laborib⁹ et discrete laborare et nũq̃ ociosi esse qꝛ hõ ociosus nõ est dign⁹ pane quo vescitur. Apl's. Qui non laborat non manducet. Item ociositas inducit multa peccata. qꝛ ociositas et voluptas arma sunt diaboli ad miseras aĩas captiuandas. vt hr̃ ex̃ de remis. Nisi cum p̃dem. Item sicut volat super rosas sup lilia et flores. sic iuuenes debent attendere ꝓbos et deuotos hoĩes et recipe bonum exemplũ ab illis. Ab illo exemplũ humilitatis. ab illo exemplũ pietatis. ab alio exẽplũ deuotiõis et mane surgere orare. elemosinas dare. ecclesias frequẽtare. missas et sermones audire festinare et sic de singulis. vñ in decre. Ea exempla sunt magis imitãda q̃ sunt plus pia. di. ii. Sana quippe. Item sequũtur regẽ et ei obediũt: sic pueri debent sequi pentes in bonis et eis obedire in licit' et honestis. Quinta auis est colũba q̃ cõuenit illis qui sunt in mr̃ionio ꝓpter ꝓprietates q̃s habet. et sunt tres. Primo duo se sociãt. Secũdo fetus multiplicant. Tertio fetum fideliter nutriunt. sic in mr̃ionio simul debent esse cõiucti. Vñ Matth. xix. Jam non sunt duo sed vna caro. Itẽ actũ mr̃onij debent propples pficere. vñ Gen. i. Crescite et multiplicamini. Item pueros fideliter debent nutrire. et eos in bonis edocere. s. p̃r nr̃ aue maria et symbolũ fidei et decẽ p̃cepta. et si delinquũt debent eos corrigere alioquin peccata puerorum in parentes redundant. Apl's ad Ro. i. Digni sunt morte non solum facientes. sꝫ etiam cõsentientes facientibus. Sexta auis est turtur et cõuenit v̄ginibus et viduis ꝓpter ꝓprietates quas habet. Nam turtur est auis casta sic v̄gines debent esse caste mẽte et corpore. et sic ducunt vitam angelicã. vñ Hier. In carne p̃ter carnẽ viuere nõ est humanũ sed angelicũ. Item turtur eligit sibi granum purum et triticeum et non curat cadauer sic corũ⁹. sic v̄gines debẽt sibi eligere xp̃m i spõsum qui se in euangelio assimilat grano tritici et sic virgines sunt sponse christi et regine celi. Unde in ps. xliij. Astitit regina a dextris tuis in vestitu deaurato. Unde Aug. Gaudia virginum christi sunt de christo. cũ xp̃o per xp̃m. post christum. ꝓpter christum. Itẽ turtur quando pdit maritũ. tunc nũq̃ assumit sibi aliũ nec sup ramum viridem ãplius sedet. nec aquam puraꝫ bibit. Sic vidua postq̃ perdit maritum debet eligere sibi statum viduitatis qui habet fructũ sexagesimũ

cū stat⁹ mr̄ı̄moníalis habet fructū tricesimū
sȝ v̄gínū hȝ fructū cētesimū. Jtē turtur qn̄ ꝑ
dit marítū tunc hȝ gemitū ꝓ cātu. sic vidue
debēt pctā sua deplāgere: nec ampli⁹ turpia
v̄ba ꝓferre sȝ orōni insistere. Jtē turtur ca-
ret felle: sic v̄gines ⁊ vidue debēt esse mites
et nō iracūde. exēplo marie q̄ est mr̄ virginū
et viduaꝝ ⁊ oīm mulieꝝ. Septima auis est
grus. ⁊ ꝯuenit famulis ⁊ ancillis ꝓpt̄ ꝓprie
tates suas. Nā grues hn̄t regē cui oīs obe
diūt. Jtē hn̄t custodē et vigilē de nocte qui
custodit regē cū ceteris. Et iste vigil a natu-
ra habȝ illā ꝓuidentiā ꝙ recipit lapidē in pe
dē dextrū ⁊ stat sup sinistrū. ⁊ q̄ cito incipit
dormitare tunc lapis cadit de pede: ⁊ sic evi-
gilat. ⁊ qn̄ aliq̄d audit tūc clamat: et sic om
nes evigilāt ⁊ euolāt ⁊ euadūt ꝑiculuȝ. Sic
serui ⁊ ancille debent obedire dn̄is ⁊ dn̄ab⁹
suis in licitis ⁊ honestis. vn̄ Apl's ad ephe.
vi. Serui obedite dn̄is v̄ris sicut xp̄o. qr xp̄s
dabit ipsis verū premiū in celo ꝓ laboribus
suis. Jtē debēt esse vigiles et diligenter cu-
stodire res dn̄oꝝ suoꝝ: ⁊ ꝑ oculis hr̄e vt sa
tisfaciāt spōsioni quā fecerūt ꝓmouendo bo
nū dn̄oꝝ suoꝝ: et ꝑueniēdo damnū inq̄ntū
poterūt. Ex quib⁹ patet ꝙ illi nō satisfaciūt
ꝓmissionib⁹ suis q̄ furtiue subtrahūt et oc-
culte comedūt vel alijs ꝑsonis dāt res dn̄o
rū suoꝝ ꝯtra voluntatē eoꝝ: ⁊ ipi serui ⁊ an-
cille: et etiā qui recipiūt ab eis tenentur resti
tuere si volūt verā pn̄iam de peccatis agere.
qr nō dimittitur pctm̄ nisi restituatur abla-
tū. Quantū ad tertiā partē istius sermonis
nota exemplū de quodam operario qui ora
uit ꝓ diuite ꝓ precio diurno: et sic diues sal-
uatus est. Hoc quere infra de promptuario
exemploꝝ. iij. L. Jtē quō in morte diuites
qn̄qȝ abijciuntur ⁊ paupes qn̄qȝ exaltātur.
hoc exemplum quere ibidem. xlix. P.

De duodecim fructib⁹ misse. Ser. xlviij.

Ecce ego vobiscū

sum omnı̄b⁹ die. vsqȝ ad cōsummatio
nem seculi. Math. xxviij. Johan-
nes de sancto Geminiano dic̄. Sicut corp⁹
nihil valet sine societate anime. Ex eo ꝙ ca-
ret vita naturali. attestāte Aristo. de anima.
Egrediente aīa de corpore corpus marcescit
⁊ expirat. ita aīa nihil valet sine societate dei
ex eo ꝙ caret vita spūali. Unde dicitur in de
cre. De⁹ est vita aīe. de pe. dist. i. Si anteq̄.
Expedit ergo nobis ⁊ omnino necessariū est
ꝙ deus sit nobiscū. Tunc aūt deus erit nobi
scum qn̄ diligenter et deuote audimus mis
sam. vn̄ dicit. Ecce ego. Un̄ in p̄senti sermo
ne dicendū est de duodecim fructibus quos
q̄s cōsequit̄ q̄ deuote ⁊ diligenter audit mis
sam: vt sic alliciantur grossi hoīes ad intran
dū ecclesiā qui stant in foro vel in cimiterio:
et raro audiūt integrā missam. etiam in die
bus dn̄icis. Primū⁹ fruct⁹ est ꝙ quantū spa
cium terre si homo interim transiret et totuȝ
daret in elemosinā nō tantū ꝓdesset sicut de
uota auditio vnius misse. Quid tunc qn̄ in
vno die quattuor vel sex audit. Si quis da-
ret vnū pratū vel agrū ꝓpter deū. talis puta
ret se magnū opus fecisse: mō infra celebra-
tionē vnius misse posset q̄s ꝑtransire plura
prata vel plures agros. O quot missas ne-
glexisti de mane diu dormiendo. in cimite-
rio vel in foro stando: vel in tabna sedēdo tē
pore diuinoꝝ. Secūdus fructus ꝙ angeli
delectabiliter morantur cum illo homine et
sollicite cū custodiunt: qr ipse fecit se socium
ipsoꝝ angeloꝝ in assistendo et laudando re-
gē angeloꝝ ⁊ hoīm. Ambro. sup Luc. Nō
dubites assistere angelos qn̄ assistit xp̄s in
altari. s. qn̄ imolat̄. Un̄ angeli custodiunt il-
lo die hominē illum quo die audit missam
vbicūqȝ locoꝝ. In mēsa. in lecto. in campo.
in labore. et sic erit melius custodit⁹ illo die
in corpore ⁊ in aīa. ps. xc. Angelis suis deus
mandauit de te ⁊c̄. Terti⁹ fruct⁹ ꝙ qui in
venialib⁹ pctīs est et deuote visitat ecclesiaȝ
audiendo missam venialia pctā sibi dimittū
tur. Et hoc fit multipliciter. Primo cum in-
trat ecclesiā et deuote recipiat aquā bn̄dictā
vt habetur de conse. dis. iij. aquā sale. Secū-
do dicēdo Cōfiteor cū sacerdote illi q̄ sciunt.
Tertio quotienscunqȝ audit nomen ihs vel
maria in collecta. in ep̄la. in euangelio. ⁊ de-
uote flectit genua ꝑcutiendo pectus suū to-
tiēs dimittunt̄ sibi pctā sua venialia. Quar-
to in eleuatione qn̄ vidit corpus xp̄i eleuare
in missa q̄ significat eleuationeȝ xp̄i in cruce:
et sic deuote ꝑcutit pectus suum. Quinto
post eleuationē ⁊ post memoriā defunctorū
qn̄ sacerdos dicit. Nobis quoqȝ pctōribus.
et sic etiā cū sacerdote ꝑcutit pect⁹ suū. Sex
to in sumptione corporis xp̄i qn̄ sacerdos su
mit corpus xp̄i. et laudabile est ꝙ nola pau
cis ictibus pulsetur: et cum sic quis deuote

pcunt pecc⁹ suū. tūc etiā venialia sibi dimittunt. Septimo in fine misse qū deuote recipit bñdictōez de manu sacerdotis. Octauo qū post missam recipit aquā bñdictā de manu celebrātis. Nono quot pater nr̄ infra illā missaz orauit siue etiā alias. tūc ꝑpt̄ quodlibet pr̄ nr̄ dimittunt venialia pctā. vt habet in decre. de pe. distin. iij. De quottidianis. et quo oēs sum⁹ in pctis venialib⁹. Prouerb. xxiiij. Septies in die cadit iustus ꝛ resurgit. vñ etiā in decre. Dis hō hz pctā venialia. de pe dis. i. Medicina et. c. Tres autē. Tunc libēter debem⁹ audire deuote missam: vt nob peccata venalia dimittantur. Itē sciendum ꝙ plura venialia vel pauciora dimittūtur p illa tā dicta scḋm deuotionē audiētis missā.

Quart⁹ fruct⁹ ꝙ q̄ in pctis mortalib⁹ audit missaz ꝛ pñs est in ecclesia cū xp̄s immolatur in altari qūcꝫ añ finez misse deus recipit euz ad grām indulgēdo sibi oīa peccata sua mortalia. Uñ heinricus de hassia super Geñ. Xp̄s in terra degens nulli miam denegauit fideliter petenti. Hoc patet in latrone cui dixit in cruce. Hodie mecū eris in paādiso Similiter in btā maria magdalena cui dixit Luce. vij. Dimittūtur tibi pctā tua. Numq̄d equale vel mai⁹ est nūc inuisibilē fide credere pñtez in eucharistia ipm xp̄m marie filiū: et in pñtia ipsi⁹ q̄ veraciter pñs est in altari xp̄m corde contrito ꝛ humili inuocare. videt ꝙ nihil refert quo ad effectū grē et venie cōsequende. Et hoc idē vult illud dictū euāgelij Johis. xx. Beati q̄ nō viderūt ꝛ crediderūt.

Querit̄ vtrū peccator debeat intrare ecclesiā ꝛ missaz audire. Respondetur ꝙ sic. etiaz quantumcūcꝫ magn⁹ peccator: nisi esset excōmunicatus aut interdictus. Nam excōicatus maiori excōcatiōe nō debet intrare ecclesiā nisi ad sermonez. et finito sermone statim exire tenet̄. Et sic exeūdo dz cogitare ꝙ nō ē dign⁹ cuz ceteris x̄pifidelib⁹ stare in loco sacro ꝛ scō: nec etiā in futuro cū scīs ꝛ angel̄ in celo. Et oportet eū carere fructu isti⁹ misse ꝛ oīm missarū ꝛ orōnū ꝛ indulgentiarū: et oīm bonoꝝ q̄ hodie fiunt in toto mundo. et est q̄si mēbrū abscisum a capite. i. a xp̄o et a mēbris xp̄ifideliū. sic ꝙ nullus audet sibi loqui nec comedere nec bibere nec quouis mō sibi ꝑticipare. Uñ dz in decre. Cōicās excōicato indebite excōmunicationē incurrit. xi. q. iij. Precipue. Sed excōicat⁹ minori excō

catione pōt ecclesiam intrare ꝛ missaz audire. sed ad osculū pacis nō debet accedere nisi sit absolut⁹ a minori excōicatione. ꝛ suus ꝓprius sacerdos pōt eum absoluere a minori excōicatione quā incurrit participando cum excōicatis publice denūciatis. Ex iam dictis patet ꝙ bonū est grossis peccatorib⁹ intrare ecclesiaz ꝛ audire missam et sermonē. Uñ Criso. Multis infunditur grā in pñtia corporis xp̄i. Sed diceres: quō possum hoc cognoscere ꝙ de⁹ indulsit mihi peccata mea? hoc quere supra sermo. v. pte tertia. Quint⁹ fruct⁹ est ꝙ qui pñs est misse pōt quottidie spūaliter cōicare. Sed quō q̄s cōicat spūaliter. Rñdetur ꝙ qūcunqꝫ quis deuote audit missam existēs in grā et sine peccato mortali et habet affectū ad sacramentū ꝑcipiendū et cogitat in corde suo. O pie dñe ihū xp̄e ꝙ̄ libēter vellem te hodie susciperem sacrameto altaris: sed heu non audeo accedere. quia timeo te offendere ꝑpt̄ indispositionē meā. Attamen supplico tibi ex toto corde quatenus mihi hodie etiā misericorditer velis impartiri illam gratiā quam percepturi sūt isti deuoti hoīes qui hodie in ecclesia dei te digne in sacramento altaris recipiunt: ꝛ sic talis spūaliter cōicat. Uñ Aug. Crede ꝛ manducasti. Et talis qui sic cū magno desiderio et deuotione audit missaz maiorē gratiā interduz pōt cōsequi ꝙ̄ ille q̄ etiam eodem die ad sacramētū accessit. imo ꝙ̄ ipse sacerdos celebrās missam. qz sacerdotes qūcꝫ nō sūt ita bñ dispositi ꝛ deuoti: sz distracti ꝛ indeuoti.

Sext⁹ fruct⁹ est q̄ pñs est misse magis pticeps erit eo die oīm bonoꝝ que fiunt in ecclesia dei ab omnib⁹ xp̄ifidelib⁹ in toto mūdo. ps. cxviij. Participē me fac de⁹ oīm timentiū te ꝛc. Nam iste est articul⁹ fidei. Credere sanctoꝝ cōmunionē. id est credere ꝙ q̄libet existens in grā habet quottidie ꝑticipatōnē oīm missarū: elemosinaꝝ: ieiunioꝝ: ꝛ generaliter oīm bonoꝝ q̄ fiunt in mundo. Sed diceres: vñ hoc? Rñdetur ꝙ vnio et charitas fraterna facit hoc. vñ Bern. Charitas largiflua omnia facit cōmunia. sz hic ꝛ in celis. Attamen vn⁹ est plus ꝑticipabilis ꝙ̄ alius: quia qui est dispositior ꝛ propinquior capiti. id est christo plus participat. Modo audiendo missam erit homo magis perceptibilis. Et de hoc merito quisqꝫ gaudere debet. quia multi sunt adhuc boni homines ꝛ

famuli et in mundo qui fideliter seruiūt deo
et multa bona opa faciunt. qꝛ si boni non es
sent deus mundū dudum plagasset. sed ꝓpt
bonos pcit malis. Uñ Geñ. xviij. si decē iu
sti inuenti fuissent in sodomis dñs ꝓpt de-
cem pepcisset sodomitis. Septimus fructus
est ꝙ oratio tua citius exauditur in ecclesia et
in pñtia dei. Et etiam oratio sacerdotis cele
brantis. qꝛ quilibet sacerdos in qualibꝫ mis
sa tenetur orare ꝓ circūstantibus. Hoc patꝫ
in canone in missa vbi dicitur. Et oīm circū-
stantium quoꝝ tibi fides cognita est et nota
deuotio ꝓ quibus offerimus. Et etiam orati
ones sanctoꝝ et angeloꝝ. nam pie credendū
est ꝙ sanctus iste vel illi de quibus legit̃ mis
sa. imo angeli qui pñtes sunt in spāli orāt
ꝓ celebrante et circūstantibus. et tales orati
ones citius exaudiūtur. Octauus fructus ꝙ
anime ꝓ quibus celebrātur vel etiam ꝓ qui
bus circūstantes orant. Habent ex hoc specia
ale solatium. scđm Aug. in enchiridion. et se
cundū Greg. in dialogo. qđ etiam ꝯfirmat
beatus Bern. dicens. O quantum et munificum
donū de diuinia ꝙ nunq̄ celebrātur diuina
misteria quin ibi concurrūt duo virtuosa o-
pera scꝫ vni⁹ peccatoris cōuersio. et vni⁹ aīe
a pēis liberatio. Oblatio eucharistie est maxi
mum sacrificium. Uñ beatus alexander pa-
pa. Nihil i sacrificiis maius esse pōt. q̄ corp⁹ et
sanguis xp̄i. Exemplū de aīa illa que p q̄uin
decim annos debebat in purgatorio puniri
Et p vnā missā fuit liberata. Item aīa cuius
dā q̄ p tres missas de purgatorio fuit liberata
hoc exēplū q̄re infra in p̄n priuatio. v. P. No
nus fructus scđm Ansbel. ꝙ vna missa in vi
ta hoīs cum deuotione audita plus valet q̄
mille post mortem. s. quo ad p̄miū essentiale
et cum hoc etiam purgatoriu illius homis
qui cū deuotiōe audit m issas minorat. Uñ
de vtilitate misse dicit Chriso. Tm̄ valet ce-
lebratio misse q̄tum mors xp̄i in cruce. Uñ
Tho. de aquino. In qualibet missa inuenit̃
omnis fructus et vtilitas quā xp̄s in die pa-
sceues opat⁹ est in cruce cū morte sua. Et eā-
dem grām et fructū quilibet deuotus qui di
gne co...cat pcipit. Et similiter sperandum est ꝙ
etiā ille q̄ deuote audit missā. et sic spiritualit̃
cōmunicat etiam pcipiet. Decimus fructus
scđm Bedam. Mulier pregnans que inter-
est misse deuote si contingit eam eadē die pa
rere: sperandum est ꝙ deus letificabit eā in
partu et angeli custodiant solicite matrē cū
fetu. Et mulier pregnans infra missam debꝫ
deuote inuocare beatam virginem mariam
matrem christi ꝙ impetret sibi a filio suo do
mino nostro ihesu xp̄o vt letificetur in partu
sicut ipsa fuit letificata quando pepit filiū su-
um. et non credere in litteram que nominat̃
longitudo christi et ad supstitiōes vetulaꝝ
circa parturientes. Undecimus fructus ē se-
cundū Ambro. Quicquid homo illa die co-
medit plus cōuenit sue nature post auditio-
nem misse q̄ ante. Ergo laudabilis consuetu
do est non comedere nisi audita missa. Insu
per ꝓsperabitur illa die in labore in artificio.
in emptionibus. in peregrinationibus. et dñs
confortat eum in corpe et in anima. et neces
saria vite habebit. nec erit pauperior anno elap
so. etiam si quotidie audiuit missam. Uñ
Math. vi. Primum querite regnum dei et
iustitiam eius. et hec omnia adiicientur vob
scit eñi pater vester ꝛc. Exemplum de duob⁹
sutoribus. quoꝝ vnus quotidie audiuit mis-
saꝫ et satis habuit cum vxore et pueris. et a-
lius raro audiuit missam et laborauit in die
bus festiuis et tamen semp in egestate vixit
cum sola vxore. et nullum puerū habuit. et se
per in debitis fuit. Duodecimus fruct⁹ si cō-
tingeret te illo die quo missam audiuisti mo
ri. tūc xp̄s p̄sens erit tibi in extremis. et vult
tibi astare sicut tu p̄sens fuisti et sibi astitisti
missam audiendo. Lu. vi. Eadem mensura.
ꝛc. Insup si illo die quo missam audiuisti i-
cideres piculum vite tue: tunc securior eris et
deus misericorditer de manibus inimicorū
te psequentiū eripiet. hoc fiducialiter spera-
re debes. Utrum quilibet quotidie teneat̃ au
dire vnam missaꝫ: Rñdetur scđm Host. Die
dominico quilibet tenetur ex p̄cepto audire
vnā missam etiam totam ita ꝙ accipiat bñ-
dictōem de manu sacerdotis. vt habetur de
conse. di. i. Missas. Nisi excusetur magna ne
cessitate. vt habetur in decre. s dicto. c. Mis-
sas. Hoc illi deberent attendere qui stant in
cemiterio vel sedent in taberna infra missam
et qñ audiunt pulsum ad eleuatiōem tūc cur-
runt in ecclesiam et viso corpe xp̄i. statī ecō-
uerso exeunt. et sic qñqꝫ in quattuor septima
nis nunq̄ integram missam aut sermonē au
diunt. Item sciendum ꝙ famule et ancille fi
lij et filie tenent̄ dominica die audire missam
integram. et si dñi eos impedirent sine ratio

nabili causa vel iuberent eos laborare in die festiuo in eos redundaret et in hoc grauiter peccarent. Sed quid de ancillis que de mane infra missam laborant et post prandium ad choream vadunt: R̄ñdetur ꝙ tales tripliciter peccant mortaliter. Primo missaȝ sine causa negligēdo. Scd̄o in die festiuo de mane laborādo. Tertio p⁹ prādiū chorizādo qd̄ pei⁹ ē. Vñ Aug. Melius ē in die dñico arare ꝙ̄ chorizare. et melius est mulierem lanaȝ suam texere ꝙ̄ impudice chorizare. Et ratō ē qꝛ in chorea q̄si omnia peccata mortalia cōmittunt. hoc q̄re in ꝓmptuario. viij. C. Iteȝ queritur et quo tam fructuosum ē audire missam. Utrum melius sit diebus ferialib⁹ manib⁹ laborare aut in ecclesia manere et deuotionibus intendere et elemosinam recipere: R̄ñdetur ꝙ melius est laborare et laborē illum deo offerre. qꝛ homo ad laborem nascit̄ et non licet homini sano mendicare. de cōse. dis. v. Nūquid. Exceptis sacerdotibus et religiosis qui hn̄t diuinis intendere. Vñ fidelibus laboratoribus dr̄ in ps̄. cxxvij. Labores manuū tuarū ꝛc. Item sciendū ꝙ illi laboratores et etiam serui et ancille qui quotidie nō ꝑnt misse interesse. q̄n tales audiūt nolā vel campanam que pulsatur ad eleuatōem corporis xp̄i debent genua sua deuote flectere. et ibi xp̄m qui in missa eleuatur humilit̄ et cū cōtrito corde inuocare: siue sint in campo siue in domo. siue in coquina. siue in quocūꝗ loco in labore. Iteȝ vltimo exemplū quō xp̄us ꝓseruat auditorem misse a ꝓsecutione maloꝝ hoīm qui ꝓsequūtur vitam ip̄ius. Legitur de quodā nobili qui in extrema infirmitate positus docuit suū filiū tria. Primo cauere a mala societate allagās sibi dictū ps̄. xvij. Cum sancto sāctus eris ꝛc. Secundo se debet̄ cōformare alijs hoībus in licitis et hōestis. Allegans illud apostoli. Ro. ij. Gaudere cū gaudētibus ꝛc. Tertio audire missam quotidie. Et post recōmendauit filiū suū domino suo regi. et sic obijt. Erat autem quidā officialis regis qui ex inuidia accusauit illuȝ iuuenem cum regina apud regem. addēs pro signo si offenderet reginam ad fletum. tūc iuuenis fleret cum ea. Et rex candē ꝑcussit reginam ad maxillā in ꝓsentia iuuenis et ip̄a incepit flere et iuuenis fleuit cū ea. Et rex ait officiali. quō interficiam eū cū pater suus mihi euȝ fideliter cōmendauit. Et ille. vocate cemētarios vestros qui sunt in silua. et ꝓcipite ip̄is in secreto ꝙ quicūꝗ cras mane veniet ad eos noīe vestro. ꝙ illū ꝓijciant in fornacē calcis et nulli de hoc dicant. Rex auteȝ summo mane misit iuuenem illū noīe suo ad cementarios. Et cū sic equitaret in silua audiuit pulsare ad missam in capella quadā in silua. et deuiauit a via et audiuit missā illā vsꝗ ad finē. Et alius officialis sequebat̄ eū et ꝑuenit iuuenem dicens cementarijs. Fecistis sicut vobis imperatū est a rege: R̄ñderūt adhuc nō fecimus: sed iam faciemus. et ꝓiecerūt officialem illū in fornacē calcis. et sic verificatū est in illo officiali illud dictū sapiētis. Ecclesia. xxvij. Facienti nequissimū cōsiliū sup ipsum deuoluetur. Rex his auditis vocauit iuuenē secrete et interrogauit ip̄m q̄re ꝑ̄dic fleuissȝ cū regina et quō iam sic deuiasset a via. et indicauit regi ille iuuenis quō pater suus in extremis reliquissȝ sibi illa tria documēta dicēs Mi fili si illa tria seruaueris: corā deo et hominibus saluus eris. Et sic rex intellexit inuidiam et fraudem officialis et innocentiā illius iuuenis et regine. et eū et eam ampli⁹ dilexit. et sic adolescens ille ꝓficiebat corā deo et hoībus. sapientia. etate et gratia. Itē aliō exemplū de illo tyrāno qui equitauit ad cāpum q̄n audiuit pulsare ad missam et nunꝗ̄ vel raro audiuit integram missam vel sermonem. Hoc quere in ꝓmptuario. xvi. M.

Sermones discipuli de sanctis finiunt

Incipit registrum breue huius operis scd'm ordinem alphabeti. effectus specialiores cuiuslibet sermonis breuissime indicãs.

a

Andreas nouem habet priuilegia. sermone secundo parte prima per totum ad longum.

Andreas habet a xp̄o magnam potestatem subueniẽdi homini in quacunqꝫ necessitate ipsum deuote inuocanti. sermone tertio parte tertia vsqꝫ ad finem.

Angelus custodit hominem in vtero. in mũdo et in morte. sermone tricesimoseptimo. parte prima post principium.

Angelus michael habet põderare opera hominũ. Ibidem parte secunda in principio.

Angelus michael habet officiũ. animas scilicet in celum portandi. Ibidem post medium vsqꝫ ad finem.

Angelos honorare tenẽm̃ quattuor de causis. Ibidem parte tertia per totum.

Anime in purgatorio existentes de quattuor generibus hominum conqueruntur. sermone quadragesimoprimo parte tertia.

Animabus in purgatorio existentibus tenemur subuenire propter tria. Ibidem parte prima per totum.

Animabus in purgatorio existentibus quibus suffragijs subueniendum sit. vide Ibidem parte secunda per totum.

b

Bartholomeus apostolus septem habet priuilegia. sermone tricesimotertio parte prima per totum.

Bartholomeus inuocandus est tanq̃ singularis patronus in omnibus infirmitatibꝰ et tribulatõnibus. Ibidem parte tertia per totum.

Beatitudines octo sunt. sermone quadragesimo per totum ad longum.

Blasphemare deum est heu tam commune peccatum. sermone vicesimoquinto. parte secunda per totum.

c

Charitas dei vt sit sufficiens nobis ad saluté debet habere tria. sermone octauo. parte secunda post principium.

Charitatis ordo habet quinqꝫ gradus. sermone. xxxiij. parte secunda statim post principium.

Conceptionem beate marie virginis deuote celebrãtes quinqꝫ vtilitates consequuntur. sermone q̃nto. parte secunda per totum.

Confessio duodecim generibus hominum non valet. sermone decimotertio parte secunda post principium vsqꝫ ad finem.

Chorizare quandoqꝫ est peccatum mortale et quandoqꝫ non. sermone vicesimotertio. parte secunda post principium vsqꝫ ad finem.

Crux xp̄i per multa signa est ostensa ꝛ inuenta. sermone vicesimoprimo parte prima.

Crux xp̄i quadrupliciter exaltata est. sermone tricesimoquinto. parte prima post principium vsqꝫ ad finem.

Crux xp̄i fugat demones. Ibidem parte tertia in fine. Ibidem.

Crucis signo se munire volens tria debet cogitare. sermone vicesimoprimo parte secunda quasi in fine.

Crucis signum facere debemus in omnibus actibus nostris. Ibidem parte tertia.

Crucis signo nos debemus vincere temptationes diaboli. sermone tricesimoq̃nto. parte secunda in principio.

Crucifixi ymago habet caput inclinatum ad osculandũ. Ibidem parte tertia in medio.

Crucifixũ procurare in publica strata est meritorium Ibidem parte tertia in principio.

d

Dedicationis festum est solenniter et deuote celebrandũ ab omnibus xp̄i fidelibꝰ. sermone quadragesimoquinto parte prima in principio.

Dedicationis presentis gaudium representat nobis gaudium futurum in celo. Ibidem post principium.

Dedicationis tempore vel in nouo anno ꝑpuranda est cuilibet homini anus specialis sermone quadragesimoseptimo parte secũda per totum ad longum.

Dedicatões libenter visitare debemus. sermone. xlv. parte prima circa finem.

Demones fugantur per quattuor. sermone vicesimoprimo parte secundã.

Detrahere et detractiones libẽter audire est graue peccatum. sermone vicesimoseptimo. parte secunda ante finem.

Diligere tenemur proximum. sermone tricesimotertio. parte secunda in principio.

Registrum

Explicit registrum breue huius operis.

Incipit prologus in promptuariū. exem-
plorum discipuli scd̄m ordinem alphabeti.

Uile et expedi
ens est viros p̄dicationis of-
ficio p̄ditos proximoꝝ salutē
per terrā discurrendo queren
tes exemplis abundare. Nā
exempla facilius intellectu capiuntur: et fir-
mius memorie imprimunt̄: ꝛ a multis libē-
tius audiuntur. Legimꝰ eñi patrem nostrū
dñicū ordinis predicatoꝝ fundatorē hoc fe
cisse. De eo quidē scribitur ꝙ vbicūq3 cōuer
sabatur edificatorijs effluebat sermonibus:
abundabat exemplis. quibus ad amorē xp̄i
seculi vel contemptū audientiū animos pro-
uocabat. Ideo intēdo diuina gratia assisten
te mihi in hoc volumine qd̄ promptuariū ex
emploꝝ discipuli intitulatur multa exempla
ex diuersis libris colligere. Et illa exēpla po
nere scd̄m ordinē alphabeti: vt quis facilius
inuenire poterit exemplū ad quācūq3 mate-
riam quā predicare intendit ad vtilitatē po-
puli: ꝛ ad omnipotētis dei laudē et honorē
qui est benedictus in secula seculoꝝ. Amen.

Capitulum de A. Abstinentia.
Frater quidā abstinuit a cibo vsq3 ad ter-
tiam. vsq3 ad sextam. et vsq3 ad nonam.
Exemplū primum.

Egit̄ in vitas
patrū ꝙ quidā frater quo-
dam tempe impugnabat̄ a
demonibus: vt statim hora
diei prima tantā famē et de
fectionē corpis ei facerēt vt
eamꝰ sustinere nō posset. Uerūtñ ille dice-
bat in corde suo. Quia qualitercūq3 oportet
me vsq3 ad horā tertiā expectare. et tūc cibū
sumere. Cūq3 facta fuisset hora tertia. iterū
dicebat cogitationibus suis. etiā ꝛ nūc vio-
lenter oportet me sustinere vsq3 ad horā sextā.
Cūq3 aduenisset hora sexta infūdebat panē
in aquā dicēs. Dū hic panis infundit̄ opt3
me etiā expectare horam nonā. Cumq3 hora
nona aduenisset scd̄m ꝯsuetudinē cōplebat
suas orōnes ꝛ psalmodiā scd̄m regulam. ꝛ
tenebat panē vt comederet. Uocauit p plu-
rimos dies sustinuit. Quadā aūt die similit̄
ab hora prima vsq3 ad nonā fecit. Cūq3 ho-
ra nona sedisset vt cibū caperet. vidit de spor-
tella vbi panes. id est paximacia repositi erāt
surrexisse fumū magnū ꝛ egressum esse p fe-
nestrā cellule eius. Ita ex illa die nec esurije.
nec defectio eiꝰ corpi facta est: sed magis ita
corroboratū est in fide et abstinentia cor eiꝰ
vt nec post biduū delectaretur cibū sumere.
ita grā dei aptiliāte p patiētiā suā frat̄ extin
xit castrimargie. i. gule ꝯcupiscētie passionē.

Frater quidā pendebat amphorā madi-
dam ante oculos suos. Exemplum. ij.

Item legit̄ in vi
taspatrū ꝙ q̄dā monachus val
de sitiēs pēdebāt añ oclos suos
amphorā aque splendētis. Qui sup hoc req̄
sitꝰ r̄ndit. Idō hoc facio vt ex maiori deside-
rio cum nō satisfacio maiorē coronā accipiā.

Una est missa pluribus. Exemplum. iij.

Egitur in vitas
patrū cū quidā frater sancto ma-
chario vuā detulisset. Ipe aūt q̄
scd̄m charitatē nō q̄ sua sūt: s3 alteriꝰ cogita
ret ad aliū fratrē detulit eā q̄ infirmior p̄ egri
tudine videbat̄. Tūc infirmꝰ grās egit deo
p fratris officio ꝛ cepit eā. s3 ipe nihilominꝰ
plus de p̄ximo q̄ de semetipo cogitans. ad
aliū eā ptulit infirmū fratrē. Et sic ille iterū
ad aliū. et sic cū p om̄s cellulas q̄ longe a se-
metipis erāt p heremū disp̄se vua illa circū-
lata esset ignorātibꝰ q̄s eā primus misisset. ad
vltimū ipi defert̄ q̄ eā miserat. Gratulatꝰ au
tē sanctꝰ macharīꝰ ꝙ tantā videret in fratri-
bus abstinētiā tantāq3 charitatē. ad artiora
semetipsū spiritualis vite extendit exercitia.

Frater quidam vidit poma pulcra in via
et tamen non comedit. Exemplū. iiij.

Egit̄ quod qui
dā sanctꝰ heremita dil'gēs mel
ād heremū fugit vbi nō reperiret̄
ab hoībus. Dū aūt fame molestatus in via
poma pulcerrima inuenisset certabat intra se
vtꝝ comederet. ꝛ ꝯgnito q2 forte cibo āplꝰ
alliceret̄ comedere inde ꝯtēpsit. iō ab angl'o
dñi nō relictꝰ ductus est vbi vtebatur radi-
ce mire dulcedinis: et fonte mire suauitatis.

Duo fratres in mensa quorū vnꝰ parū al-
ter multum comedit. Exemplum. v.

Tem duo semel

i in vna mēsa comedebāt vn⁹ paꝝ alter multū. ⁊ iste sociū abstinētē reꝑhēdit. a quo tandē audiuit meli⁹ se refici co ⁊ comedere. q2 iste q̄ ꝑ abstinentiā nutrit aīaꝫ ꝟtutib⁹ meli⁹ reficit illi guloso q̄ nutriendo vermes fetorem et vicia multiplicat.

Abstinētia sancti germani. Exemplū. vi.

Tēꝫ legit̄ quod

i sanct⁹ german⁹ nobilissimus dux burgundie. postea ep̄us fact⁹ corpus suū ꝑ. xxx. annos afflixit vt nunq̄ panē frumēti comederet. nō vinū. nō legumē. nec salē ꝑ sapore oris sumeret. bis tm̄ in anno. s. in pasca: ⁊ in natale dn̄i vinū bibebat. qđ tm̄ sic limphatū sumebat: vt modicuꝫ de sapore vini retineret. In refectōne ꝑmo cinerē deīde panē ordeaceū comedebat. estate et hyeme nullā vestē ꝑter aliā tunicā ⁊ cucullā habebat. quaꝫ nisi alicui daret nunq̄ exuebat: quousq̄ cōtritōne solueret. Lect⁹ ei⁹ cinere cilicio ⁊ sacco ornabat. nullum puluinar sub capite vel hūero habebat: sꝫ semꝑ geniēs et sanctorū reliquias in collo portabat. nunq̄ vestimentū. raro cingulū deferebat. Super hoīem fuit oīe qđ gessit in presenti vita. Et postmodū tanta fuerūt miracula ei⁹: vt nisi merita precellissent fantastica putarentur.

Abstinētia sancti Osualdi. Exemplū. vij.

Tem legit̄ de sā

i cto osualdo rege: qui in virginitate vixit cū vxore sua. Symeon heremita in heremo. xxvij. annis vixerat: ⁊ petiuit a dn̄o cū quo remunerari deberet. rn̄sum accepit q̄ cū osualdo rege. Et doluit ⁊ venit ad regē q̄ indut⁹ fuit regalib⁹ vestib⁹: sed ab intra fuit flagellat⁹: ⁊ ciliciū ad cutē habuit.

Miles q̄dā intrauit religionē. ⁊ ꝑpter nimiā abstinentiā infatuat⁹ est. Exemplū. viij.

Egitur in dialo

l go cesarij i saxonia miles diues ⁊ nobil' inspirāte deo seclm deserēs in domo q̄dā ordinis cisterciēn. habitū suscepit: q̄ toto āno ꝑbatōis ita sibi rigid⁹ extitit vt tā a supiori q̄ a magr̄o suo sepe argueret̄. Fact⁹ ꝟo mōach⁹ tāti fuit feruoris vt nō sufficerēt ei cōta. imo etiā oīb⁹ supadderet multa spālia: ⁊ ꝑponeret ꝑuata. Ceteris q̄escētib⁹ ipse laborabat. alijs dormiētib⁹ ipse vigilauit. Tandē ex nimijs vigilijs ⁊ labore excecato iā cerebro tātā incurrit capitis debilitatē vt nocte q̄dā anteq̄ ꝯuent⁹ ad matutinas surgeret. oratoriū itraret. formas nouicioꝝ ascēderet. ⁊ fune campane collo circūligato resiliret. ipsāq̄ cāpanā mole corpis trahendo crebris ictib⁹ pulsaret. territ⁹ custos venit ī oratoriū. sꝫ multo ampli⁹ territ⁹ est dū sic pendere videret monachū. Accurrēs tandē funē incidit. et adhuc palpitantē ⁊ pene strangulatū deposuit atq̄ refocillauit: sed ab illo tempe nunq̄ sensum recupare potuit. Hec cesari⁹.

Adolescēs punit⁹ est in purgatorio ꝑpter indiscretionem abstinentie. Exemplum. ix.

Dolescēs quidā

a factus est nouicius in quadam domo ordinis cisterciensiū: quem magister su⁹ mox secut⁹ est. Qui cū fact⁹ fuisset monach⁹ ita districte se habuit: ⁊ ita singlaris fuit vt abbas ei⁹ timeret ⁊ eū ꝑ indiscreto feruore sepi⁹ argueret. Ille ꝟo salutarib⁹ monitis nō acq̄escēs ī ꝑtinacia sua ꝑseuerauit. sicq̄ post aliquos ānos defūct⁹ ē. Nocte ꝟo quadā cū abbas ī cella sua staret: ⁊ ꝯ presbiteriū respiceret. tres personas q̄si tres candelas ardentes ad se venire, vidit. q̄b⁹ ꝑpi⁹ accedētib⁹ cognouit omēs. tunc abbas memor ꝑtinacie ꝑdicti adolescētis cū interrogauit dicēs, quō hes? quo dicēte: bn̄. subiūxit. Nunq̄d aliq̄d passus es ꝑ inobediētia tua? Etiā inquit. maxima ⁊ multa tormēta: sed intētio mea licet indiscreta fuerit. tn̄ dn̄s misert⁹ est mei: nec sū dānat⁹. ⁊ ait abbas. q̄d est q̄ iste ꝯuersus digito eū demōstrās clarior est altero cū ipe apostatauerit: ⁊ alt' nunq̄ ex quo ad ordinē venit ꝯtinuēter excessent. at ille. q2 iste post lapsum fortius ꝯsurrexit et altero feruētior fuit. Hec cesari⁹. Accidiaꝫ

Monachus quidaꝫ dormitabat in choro: ⁊ xp̄s ei ostendit dorsum. Exemplum. x.

Acerdos q̄daꝫ

s in ordine cisterciensiū solitus fuit dictis matutinis in illo interuallo quo frēs solent vacare orationi: vel psalmis sup vnā sediū se deponere: ⁊ int' orōnis ꝟba dormitare. volens aūt dn̄s ei ōndere q2 tali hora ⁊ maxime tali loco nō esset dormitandū: sꝫ in orōne vigilādū, apparuit sibi in cruce verso dorso ad illū: vt diceret videretur

qr tepidus es et accidiosus. nō es meā faciē dignus intueri. Et hoc sepius sibi cōtigisse attestatus est. Hec Cesarius.

Monachus antiquus somnolēt⁹ q̄ pcussus fuit cū nodo stramineo in facie. Exem. xi.

Monachus antiquus de somnolētia satꝫ notat⁹ nocte q̄dā dū staret ad psalmodiā matutinarū et dormiret vidit in sōnis ante se stantē virū longū et difformē q̄ in manu nodū stramineū ꝛ lutosū tenebat. q̄ cū mōachū pter eū intuit⁹ fuisset et dixisset. Quid h̄ stas tota nocte et dormitas. ipm cū nodo stramineo in faciem eius pcussit. mox ille territ⁹ euigilauit. et vt ictū ferientis euaderet caput retrahēdo dure satis allidit. hec Cesa.

Monachus piger qui fuit potat⁹ cū pice ardenti. Exemplum. xij.

Monachus quidā in matutinis frequētissime dormire solebat. cōtigit aūt vt eo nocte q̄dam ad matutinas in choro in laudibus dormiēte videret in sōnis demonē deferentem cū pice in patella liq̄ta mōachos singlos visitare. et dormiētib⁹ q̄busdā offerre ferreū coclear pice plenū. ad se vero cū venisset demon ꝛ coclear ferens ori dormientis offerret. retracto subito capite ad cubitū sediū cui innitebat offēdit ꝛ les⁹ euigilās se sauciū ꝛ vulneratū inuēit.

Monachus quidā habuit sudores hora surgēdi ad matutinas. Exemplum. xiij.

Monachus quidā sic tēptabat accidia q̄ quotiens erat ad matutinale officiū surgendū. statim ex quadā pusillanimitate et timore vigiliarum sudore pfunderetur. Putans autem hoc esse ex infirmitate iacebat et vestibus se operiebat. Nocte quadam surgentibus ceteris ad signa nolarū festinantibus ad diuinū officium cum ille surgere temptaret, et iterū veniente accidia se reclinaret, audiuit de subtecto vocem quandam incognitam clare sibi dicentem. Noli surgere. noli sudorem tuū interrumpere. tunc primum sentiens se a diabolo illusum p viciū accidie a fantastico sudore se excussit. nec postea tāto tēpe cōsēsit. hec Ar.

Accidiosus quidā. xl. annis ad purgatorium deputatus est. Exemplum. xiiij.

Quidā accidiosus cū ppter accidiā suā dānari debuisset et maria virgo subuenit sibi et a filio suo impetrauit vt reuiuisceret. qd̄ et factū est tū sibi impositū fuit p pnia a deo vt. xl. an. i purgatorio satisfaceret. ppter accidiam.

Tria remedia ꝯ̄ tediū et accidiā. Exē. xv.

Milites tres sibi mutuo fidelit̄ tē pmiserūt vt in q̄cūq necessitate se nō desererēt. erāt in bellis et torneamētꝫ strenui. et ad oia mūdi facta pmi. Cōtigit cū q̄dā die trāsissent siluā oēs i silētio trāsire. cū cēnt ꝯ̄ siluā vn⁹ eorū dixit. Miror q̄re sic obmutuim⁹ ꝯ̄ trāsita silue; et dixit cāꝫ sui silētij eē hanc. q̄ vidēs amenitatē silue in eoꝝ fui amenitatis celestis, quā q̄dē cām et ceteri pfessi sūt. q̄b⁹ senior dixit. credo nō sine cā hoc factū eē. sꝫ nutu dei. vt sic hacten⁹ mūdo. ita nūc deo seruiam⁹. q̄ ppē cōsulo vt claustrū igrediamur. et cū fidelitate i dño hēam⁹. qd̄ fecerūt ē. et laudabilit̄ et strēnue p aliqd̄ tps ibi vixerūt. tādē cū duo iuniores cepērt tepescere et hoc inuicē cōfessi sūt et cōsolatōēꝫ ab inuicē q̄sierūt. venerūt ad tertiū de statu suo q̄rētes. et inuenerūt cū deo seruiētē hilarit̄ ꝛ deuote. videns aūt ille vultus eoꝝ tristes dixit. ex multo ocio ꝛ tedio estis tristes et segnes. mihi aūt totū tps breue vr̄. q̄r sp occupor. Illis aūt mirātib⁹ q̄b⁹ studijs vel occupatōib⁹ tps expēderet cū sic ipi illitteratus esset. dixit tres tm̄ lr̄as inueni q̄s docuit me magr̄ me⁹ in ingressu meo. q̄s legēs quotidie nullo tedio vnq̄ afficior. sꝫ p̄ desiderio legēdi deficit mihi tps. vna ē scripta nigro colore q̄ significat pctā mea q̄ denigrauerūt aiam meā. ꝛ falsitatē et istabilitatē mūdi et penas inferni. hāc lego a mane vsq ad missā. Secūda scripta ē colore rubeo. q̄ sigficat passiōē eius saluatoris n̄ri q̄ multa p nobis sustinuit. hāc lego a missa vsq ad nonā. q̄n emisit spm. Tertia scripta ē aureis lr̄is. et hec ē amenitas et multiplicitas gaudij celestis. hāc lego vsq ad cōpletoriū. et sic expēdo tps meū sine tedio. quo audito mltū accēsi pfecerūt ꝯ̄ eo et ipi.

Adulteriū. Pena illi⁹ iuuenis q̄ cōmisit adulteriū. Exemplum. xvi.

Iuuenis quidam peccauit cum vxore proximi sui quē deus plagauit vt moreretur subita.

nce et sine confessione et sacramētis. Qui p⁹ morte͂ et p͂missiōe diui͂a in terrore͂ adulterorꝝ apparuit adult͂ rauca voce et q͂rulosa. et ipsa q͂siuit de statu suo. R͞ndit dānatus sum ꝓpter adulteria q̄ tecū cōmisi. Et subiūxit. vis vide re ardore͂ meū quō intus et foris ardeo. emit tēs vrinā q̄ fuit sicut caputū bulliēs. et ipsa ter rita ad cōfessione͂ venit. et vitā suā emēdauit In discipulo de tempore.

Quidam vidit quandā mulierē grauissi me puniri ꝓpter adulteria q̄ cōmisit. hoc q͂re in discipulo de tpe. ser. cxliij. A. Quidā vi dit vicinū et vxore͂ vicini grauiter puniri ī cu pa ignea ꝓpter adulteria q̄ cōmisit. q͂re ibide͂ sermo. lxxxv. Q. Ite͂ quidā adulteriū com misit occulte. et intrās ecc͂iam sctōꝝ geruasij et ꝓthasij statim obsessus est a diabolo. et sic expirauit in cōspectu ppl͂i. q͂re in ser. lxxxv. Q. Amicicia. Legit͂ de duob⁹ amicis quoruꝫ vn⁹ ꝓ alio mori voluit. h⁹ q͂re. ī discip͂lo de tpe ser. cxx. B. Aqua bn̄dicta. Diabol⁹ non potuit os ebriosi intrare ꝓpt͂ guttā aque bene dicte. Exemplum. xvij.

Brius quidā habuit quendā obsessum ebriū. et iste ebriosus dixit ad diabolū. intra ad me et recede ab isto hoīe. Et diabolus r͞ndit nō possum. q͂re. q͂r fuisti hodie mane in ecc͂ia et vna gutta aque bn̄dicte cecidit in os tuū. Miles asp͂gebat se cū aq̄ bn̄dicta et dia bolus dixit. ne tangas me. Exemplū. xviij.

Iles quidā strēnuus in armis dū die q̄dā loco ap ꝓpinquare vellet vbi puella obsessa iacebat. et de illa cepit demon clamare. ecce amicus meus venit. et dū ille intraret ait. ce dite cedite. sinite amico meo appropinquare Ille vero licꝫ ei displiceret ait. Tu demō stul tus es vt quid vexas hanc innocentem puel lam? veni mecū ad torneamentū. cui demon libenter tecū ibo si p͂mittas me intrare corp⁹ tuū. vel p͂ sellā vel p͂ frenū. vel aliā p͂tem cor poris tui. Miles cōpatiēs puelle nobili ait. Si vis exire hinc cōcedā tibi p͂te͂ vnaꝫ pallij mei tali cōditiōne q͂ me nō ledas. et stati͂ qū voluero recedas. q͂d iste ꝓmisit. Exiens g͂ de puella lingule pallij insiluit. Ab illa hora tm̄ glorie accessit militi q͂ quos volebat deiecit quos voluit capiebat. Quadam die dum in ecclesia plurimus orabat. ait demō. nimis mur muras. Cū aque bn̄dicta se asp͂sit. ait. vide ne me tangas. Tandem veniente milite ad locū vbi p͂dicabatur de sancta cruce. dixit de mon. Quid hic agis? R͞ndēte illo. volo te de serere et deo seruire. demon ait. quid in me ti bi displicuit. nunq̄ te lesi. sed ditaui te et glo riosus factus es nimis. tunc miles ait. rece de et ne de cetero reuertaris ad me. hoc in no mine xp̄i tibi p͂cipio. tūc reliquit eū diabol⁹. Et ille cruce signatus vltra mare duobus an nis christo seruiuit. et postmodū rediens ho spitale edificauit. vbi infirmis necessaria mi nistrans vitaꝫ sanctam finiuit. hec Arnold⁹

Peccator obstinatus quidam bibit aquā benedictam et sic contritus est. Exemplū xix

Iles quidā multa mala fecit et tande͂ cecidit in egri tudine͂. et a sacerdote āmonet͂ vt cō fiteretur et cōmunicaret vt vir catholic⁹. ad hec nec p͂cibus nec minis poterat inclinari sꝫ oīa ista friuola reputans. dixit se hmōi non curare sed instanter petiuit aquā vt biberꝫ. et sacerdos nesciente eo benedixit aquam et de dit ei bibere. quā cum bibisset statim de auxi lio spū͞sancti clamauit ad sacerdotem. et vt cōfiteretur. poposcit et pure confessus cōmu nicauit et sic vitam suam feliciter finiuit.

Quidam asp͂gebat infirmū qui sustinuit ma gnas infestationes demonū et statim omēs demones fugam dederunt. Hoc q͂re in disci pulo de tempe sermone. cx. S. Ex q̄b⁹ p͂tꝫ q͂ bonum est habere aquam benedictā ī do mibus et signanter circa infirmos et mulie res in puerpio existentes que sepius sunt asp͂ gende ad effugandū fantasmata demonum

Capitulum de B. Baptismus.

Hereticus q̄dam non seruauit debitā for mam verborꝫ in baptismo. Exemplū. i.

Abtismus in forma debet celebrari. Ex chronicis cir ca annū domini. cccc. ix. quidam epi scopus arrianus quandam nomine Bertham baptisare volens dixit. Baptiso te in nomine patris p͂ filiū in spiritusancto. fili um et spiritumsanctū p͂ hoc minore͂ patri ostē dere volens. et subito aqua disparuit Bapti satus signauit mamillam mulieris. et statim sanata est. Exemplum. ij.

Wedam matro

q na dñs morbū in mamilla incura
bilē ꝛ mortalē. et illa oīno est de
spata a salute ad deū se totā ꝯtulit: ꝛ ad fon
tes vbi baptizabant̄ cathecumini ꝑpauit. ꝛ
ab vno q̄ de fōte exiuit signari se fec. q signa
tione facta totaliter curata fuit. Si igit̄ tāte
ꝟtutis fuit baptismi sacramētū. q̄nte putas
esse donū fidei. Hec Petrus de amore. li. ij.
Blasphemia. Lusor q̄dā blasphemauit
ventrem beate marie virginis. Exemplū. iij.

Egit in libro mi

l raculoꝝ clareuallis de duobus lu
soribꝫ terribile. Cum vni eoꝝ ma
le succederet fortune alteri⁹ inuidēs, vt furo
ri suo satisfaceret cōtra deū cepit ꝟba euome
re ꝯtumeliosa. Quē soci⁹ eodē spū maligno
instat⁹ cōpescere cepit dicens. Sile. Tu eñi
nescis maledicere. Statimq̄ deus blasphe
mās: ꝛ cū in mřis ei⁹ iniuriā erūperet vox de
sup audita est. Meā iniuriā quocūq̄ mō su
stinui. mřis aūt mee ꝯtumeliā nequaq̄ tolle
rabo. morq̄ sup ipaz tabulā vulnere visibili
inuisibilē ꝑcuss⁹ spumās expirauit. hec cesa.
Quidam fregit brachiū ymaginis marie
et suffocatus est a dyabolo. Exemplum. iiij.

Egitur i miracu

l lis btē marie virginis q̄ q̄dā mu
lier insecuta a latronib⁹ retro colū
nā circa btē marie ꝟginis ymaginē latebat.
quā q̄daz illoꝝ lapidādo brachiū ymaginis
pueri ihū ꝯfregit. vnde mox sanguis copiose
emanādo cūctis i admiratōeq̄ ꝛ dei laudē flu
xit: et ꝑcussorē corā oīb⁹ diabol⁹ suffocauit.
Judeus inhonorauit ymaginem beate
marie virginis. Exemplum. v.

Didē vbi supra

a legit̄. i ꝯstātinopoli ciuitate q̄dā
iude⁹ ymaginē btē marie ꝟgīs i
latrinā ꝑiec. vñ mox suffocat⁹ nusq̄ appuit.
Pueri blasphemantes sunt submersi: sed
vnus euasit. Exemplum. vi.

Tem in mariali

i magno legit̄ q̄ q̄daz puer edoct⁹
a mře sua btām ꝟginē mariā sep
deuote salutabat. ꝛ ꝑcipue in necitatib⁹. qd
faciendo rapt⁹ a flumine cū ceteris pueris lu
dentibus ꝛ blasphemantibus. ꝛ tandē sub
mersis oībus ipm solū beata ꝟgo saluauit.
in sinū suū eum suscipiendo ꝛ confortando.
Miles mono cul⁹ ꝑcussit iudeū blasphe
mantē beatā virginē mariā. Exemplū. vij.

Iles quidā litte

q ratus in quandā ꝯsuetudinē dux
erat q̄ missaz btē marie virginis
quātūcūq̄ poterat nō neglexit. Quadā autē
vice ꝑcedēs ad ecclesiaz audiuit solēniter in
choare Salue scīā parēs. Et mox flectebat
genua reuerent̄. Hoc vidēs q̄dā iude⁹ derisit
eū: ꝛ btām mariā blasphemauit. Miles ꝟo
egrediēs ꝯuiciā dñe nře dedit ei alapā. ꝛ hͦ
facto intrauit ecclīaz et missā deuote audiuit.
Interim iude⁹ ꝯq̄stus est iudici. ꝛ aliō signū
nō potuit dare ꝯ eo: nisi q̄ vno oculo careret.
Cūctis aūt egredientib⁹ miles in ecclīa latita
bat. Illuīabat aūt eū btā ꝟgo maria iubēs
cū audacē exire. qd̄ ꝛ fecit. Quo viso dixit iu
de⁹. si iste nō hēret duos oculos reū ipm iu
dicarē. Cui ille. Imo ego te ꝑcussi ꝓ amore
ei⁹ q̄ mihi oculū restituit. ꝓ q̄ paratus sum ꝛ
corp⁹ ꝛ oīa bona expēdere. Cognito autē ꝛ
viso miraclo dant̄ deo et btē marie laudes.
Ad ꝑpetuā aūt hui⁹ rei memoriā statutū est
a xp̄ianis vt eo die singulis ānis iudei de su
is aliquē pñtēt q̄ publice a catholicis spōte
alapā suscipiat. Comes blasphem⁹ q̄li
ter punit⁹ est ꝛ qualiter obijt. Exemplū. viij.

Omes quidā in

c cātaz ꝓrupit blasphemiā vt diceret
velit nolit de⁹ ego terrā meaz reha
bebo. Morq̄ de equo cui īsidebat ruēs hor
ribilit̄ torq̄bat. ꝛ cū eēt a militib⁹ eleuat⁹ de
nuo ruit: penā soluēs blasphemie. Reduct⁹
vero in domū suā cepit torq̄ri pedib⁹ ꝛ cru
rib⁹. spretaq̄ ꝯfessione p⁹ q̄ttuor mēses expi
rauit. Itē q̄dā ribaldi diuiserūt vnā galli
nā dicentes friuole. nec btūs petrus nec xp̄s
posset eā reintegrare. ꝛ stati leprosi facti sūt.
Filius quidam noluit sagittare in cada
uer patris sui. Exemplum. ix.

Uit quidam hō

f bñs vxorē. et ex ea habuit tres fi
lios scđm opinionē suaz. cui vxor
ei⁹ cū q̄dā die litigaret cū ea, obiecit q̄ ipse ce

debat se hr̄e tres filios: sʒ vn⁹ erat tm̄ su⁹. re
q̄sita aūt ab ea q̄s esset su⁹ noluit ea indicare.
Igit̄ cū pr̄ ifirmaret̄ ad morte᷑ ꝛ vxor prius
mortua fuisset. ip̄e faciens testm̄ oīa dimisit
ei q filius eius erat. Post morte᷑ vo ei⁹ facta est
cōtentio int̄ eos quos tanq̄ filios nutrierat
cui⁹ esset hereditas. dicebat aūt q̄libet q̄ ip̄e
fili⁹ eēt: ꝛ q̄ hereditas sua eē deberet. cū igit̄
res ꝓū esset ad iudiciū. p̄cepit rex vt pr̄ mor-
tu⁹ ligaret̄ ad arbore᷑. ꝛ ille q̄ directi⁹ i eū sa-
gittā mitteret hereditate᷑ hr̄et. alligato igit̄
p̄re ad arbore᷑ duo et illi cū sagittaueri̇t. terti⁹
vidēs p̄re᷑ suū alligatū sagittari offensus est
vltra modū ꝯ alios dicēs. q̄ nullo mō p̄re᷑
suū sagittare vellet. cognitū est g̃ q̄ ip̄e erat
ver⁹ fili⁹ ꝛ data est ei hereditas. Hoc exēplū
habet̄ in sūma viciorū. Et hoc pꝫ q̄ isti qui
dn̄m nostrū ihm̄ xp̄m blasphemando rursū
crucifigūt nō sunt filij dei: sed filij dyaboli.

Ita exēpla quere in discipulo de tp̄e.

Blasphem⁹ q̄dam tp̄e moysi ex iussu dei
lapidatus est. Hoc quere in sermo. xxiij. H.

Puer q̄nq̄ annoꝝ quē dyaboli dilania-
uerant ꝓpter blasphemiā. sermo. xxiij. H.

Sctūs ludouic⁹ q̄ fec̄ cauteriū cuidā pi̇sci
ꝓpter v̄ba blasphemie. q̄re sermo. xxiij. B.

Quidā volebāt carnes comedere feria ter-
tia post mediā noctē i carnispriuio ꝛ inuene-
rūt i pullo bufonē. ꝑ iceiuniis. ser. xxxvi. M.

Carnifices q̄ derisert̄ susceptiōes cinerꝫ i die
cineꝝ. ser. xxxiiij. D. Caplm̄ de. C.

Cantare. Dyabolus in specie clerici
dulciter cantauit. Exemplum primū.

Clericus quidā

tam egregiā et tam dulcē
vocē hr̄bat: vt audire illā
delicie reputarent̄. die q̄dā
vir religiosus supueniēs ꝛ
vocis illi⁹ dulcedinē aure ꝑcipiēs ex instictu
sp̄us sancti ait. vox ista hoīs nō est: sʒ diaboli
cūctisq̄ admirātib⁹ demone᷑ adiurauit. q̄ sta-
tim de corpe illo exiuit. cadauere mox corrue-
te ꝛ fetēte. Hec cesari⁹. In cui⁹ cerebro
dulces cant⁹ resonabāt in agone. Exem. ij.

Erat quidam de

puicia romana ordinis p̄dicatorū
q̄ in seclo mltū in audiēdis ꝛ cātā-
dis secularib⁹ cātilenis fuerat delectat⁹ nec ad-
uertēs: q̄ ꝯfiteret̄ hmōi vanitatē. Tandē i
infirmitate ꝯui posit⁹ dictos cāt⁹ q̄si ꝯtinue
i aure et cerebro hr̄bat. sʒ ide nō delectatōes
vt p⁹us sʒ vexatōnes ꝛ penā nō modicā susti-
nebat. Quadā g̃ die surgēs de lecto licet mul-
tū ꝯuat⁹ ad lectū p̄oris sui q̄ secū in eade᷑ do-
mo infirm⁹ iacebat venit ꝛ sibi dictā tribulati-
onē apuit ꝛ de illis vanitatib⁹ hūilr̄ ꝯfessus
est. Cūq̄ ab illo absolut⁹ fuisset stati oīs illa
resonātia q̄ resultabat i ei⁹ cerebro ex toto re-
cessit. Hec i vitaspatꝝ. Clerici q̄ canta-
uerunt saccum plenum. Exemplum. iij.

Tempore quodam

clericis q̄busdā i ecclia q̄dā seculari
forte᷑ ꝛ tā clamorose nō deuote cā-
tātib⁹ ꝛ voces tumultuosas i sublime tollēti-
bus vidit hō q̄dā religiosus q̄ affuit quēdā
demonē in loco eminēciori stante᷑ saccū ma-
gnū et lōgū i sinistra manu tenere q̄ cātātiū
voces dextra lati⁹ capiebat atq̄ i eūde᷑ saccū
mittebat. Illis g̃ expleto cātu int̄ se ꝯratātib⁹
tanq̄ q̄ deū fortit̄ ꝛ bn̄ laudassent. rndit ille
q̄ viderat visionē. bn̄ q̄dē cātastis. q̄z saccū
plenū cātastis. mirātib⁹ illis ꝛ interrogātib⁹ cur
hoc diceret. visionē eis exposuit. his vo exē-
plis nō rep̄rehēdit̄ deuot⁹ clamor quo deus
laudat̄ i cātu ꝛ psalmodia: sʒ tm̄ inanis glīa
Hec cesari⁹. Charitas. Cor cuiusdā v̄gi-
nis pre nimio amore est scissum. Exem. iiij.

Erat quedā vir

go nobil̄. xiiij. an. marie v̄gini val-
de deuota. Hec quotidie rogabat
v̄ginē gl̄iosā. vii. an. vt ōnderet sibi dignaret̄
filiū suū. q̄ cū i die natiuitat̄ dn̄i cā oratōis sola
introisset capellā appuit ei pulcerrima v̄go tenēs
filiū pulcriore᷑. hec allocuta ē v̄ginē dicēs q̄
acciperet filiū ꝛ luderet cū eo. q̄d cū illa fecisset
gaudēs cū magna reuerētia ꝛ deuotōe. Cui
puer. diligis me: et illa: diligo. quō aūt:
plusq̄ vestes meas. ꝛ puer. dicas si pl⁹ dili-
gas. ꝛ illa. plusq̄ cor meū. ꝛ ille: quō me pl⁹
diligis corde tuo: at illa: nescio dicere sʒ ip̄m
cor loquat̄. quo dicto mox cor v̄gis p̄ nimio
amore scidit̄. ꝛ puer accepta aīa cū ꝯcētu an-
geloꝝ deduxit eā i celū. ad cātū vo āgeloꝝ fa-
milia cucurrit ad capellā ꝛ v̄giꝫ mortuā in-
uenientes odore mirabili oēs repleti sunt. Et
frēs q̄ tūc aderāt cor ei⁹ scissum inuenerūt: ꝛ
in eo scriptū aureis lr̄is. diligo te plusq̄ me:
q̄z tu creasti me. redemisti me. et dotasti me.
Hec Vindarius.

Paulin⁹ ep̄s se dedit ꝓ filio vidue. Exē. v.

Um in italia a vãdalorū seuicia esset depdata: et multi capti ducerent ex hac terra. Paulin⁹ ēps oīa bona sua captiuis egētib⁹ erogauit cūqȝ iam deficeret venit qdā vidua cui⁹ filius a genero reg⁹ vādalorū capt⁹ fuerat. a paulio ꝑciū redēptōis filij sui hūiliter postulās. q̄ du bitās qd faceret cū nihil hrēt. dixitqȝ. donum nō hēo. sed et me seruū ꝓfitere. et ꝓ filio tra de. qd illa a tāto viro magl irrisionē q̄ cōpassi onē putabat. Tādē vir certificata assumpto paulino gener reg̃ adijt. p̄mo rogās. vt sibi redderet filiū suū. qd dū ille sup̄be nec reci peret nec audiret. mlr pducēs paulinū ait. ec ce hūc hoīem ꝓ filio meo vicariū do. Cui⁹ ve nustatē ille cōsiderās q̄siuit q̄lis officio esset. et audito ab ipo q̄ esset hortulanus reddito filio paulinū recepit. Cū aūt idē gener regis hortū ad paulinū sepe intraret et cōferēs cū eo. cū sapientiā illius audiret cepit in ei⁹ ser monib⁹ delectari. quadā die secrete dixit pau lin⁹ dn̄o suo. puide q̄liter dispones regnum q2 rex cito morier̄. Qd cū retulisset, r̄ndit rex. Libenter viderē virū de quo dicis. Cui gener. ad prādiū deferē virētes herbas. tūc videbis. Quo viso. et rex tremēs secretū cordis sui re uelauit genero suo dicēs. vir audisti. Nā in somno in hac nocte istū cū iudicib⁹ sedētem cōtra me vidi. magni meriti hō ē. nō talis q̄lis apparet. Tūc paulin⁹ secrete interrogatus a dn̄o q̄s esset. r̄ndit. seru⁹ tu⁹ quē a vidua su scepisti. Quo diu instāte tādē cōfessus ē se es se ēpm. ille pterr.t⁹ dixit. pete qd vis. vt cū honore ad tuos redeas. cui paulin⁹. oēs ca ptiuos ciuitatis tue relaxo. quo annuēte cū frumēto et nauib⁹ et oīb⁹ captiuis solut̃ pau lin⁹ reuersus ē. et q̄ se in seruitiū tradidit. mul tos a seruitio liberauit.

Sanctulus seipm dedit ad occidendū ꝓ pter charitatē primi. Exemplum. vi.

Um quidā z diaconus a longobardis capt⁹ ad oc cidendū seruaret̃. vir dei sanctulus ꝓ ipo ad eos intercedēs et minime audit⁹. ro gauit vt ille sibi ad custodiendū traderet̃. Il lis annuētib⁹ ea lege vt si fugeret ꝓ ipo occi deret̃ recepit. quē cūctis dormiētib⁹ excitans dixit. surge fuge. liberet te dn̄s. Ille inēoz cō ditionis r̄ndit. o pr̄ si fugio ꝓ me morieris. at ille compellens. vade inquit omnes in ma nu dei sumus. nihil potest nob facere nisi q̄tum ꝑmiserit de⁹. quo fugiēte lōgobardi nō inue niētes captiuū. dixerūt sanctulo. scis qd tibi fiet: et ille. scio. at illi. q2 bō es, bon⁹ nō cru ciabim⁹ te. sed elige tibi mortē quā volueris. at ille. occidite morte q̄ de⁹ ꝑmiserit. et vnito cō silio. electus est vir fortis q̄ vno ictu caput eius amputare possꝫ. statim leti oēs ad spectaculm mortis illi⁹ q̄ ꝓ festo hēbat̃ venerūt. sꝫ vir dei ad arma sua cōfugiēs petito spacio orādi sci terrā ꝓstrauit. Tandē interfector pulsans eū pede dicēs. surge extēde ceruicē. q̄ extēso col lo respiciēs gladiū ait. o scē iohes suscipe illū. Ille aūt gladiū in altū vibrās ꝑcussur⁹ diri git. sꝫ mox btūs iohes brachiū ꝑcussoris di ripuit. quo viso oēs laudātes deū rogabant vt brachiū ꝑcussoris sanaret̃. at ille. non ora bo nisi iuret de cetero xp̄ianū manu sua non occisurū. quo iurāte ait. depone manū. et de posuit. statiꝫ oēs bonis et iumēta ꝑdata of ferre volebāt. q̄ rēnuēs ait. rogo vos oēs ca ptiuos mihi dimittite et sic orabo ꝓ vob qd factū ē. et ꝓ vno moritur⁹ multos a morte li berauit. Chorea. Xp̄us a chorisantibus ꝑmaxime vituꝑatur. Exemplum. vij.

Uidam nobilis filiū suū dilectū deo dedicauit in re ligionē vbi multū ꝓficiēs iuit̃ mor rē orāti iuxt̃ crucē. occurrit sibi qd petebat scir qd ipi ij dei puocaret. et [illegible] [illegible]. Et ecce orāti cū lachrimis qdā iuuenis splen didus appꝫt ei dicēs. q̄ xp̄s a chorisantib⁹ maxime vituꝑat̃ et dehonestat̃. nam extēsio brachiorū et colligatio manuū et brachiorū irr isione repsētat xp̄m in cruce extēsionē ꝓ nobis. Solēt em̄ hoīes chorisātes coronari sertis et florib⁹ irridēdo xp̄i spineā coronam. Itē or nant se vestib⁹ irridēdo ihm xp̄m hūilem et nudū in cruce pendentē. Cātant etiā alacrē et rident cachinnis. irridendo fletū et clamo rē xp̄i in cruce pēdentis. Itē osculant̃ se et. [illegible] se mutuo. irridēdo osculū iude. Itē depi[illegible] facies suas irridēdo cōsputā et velatā fa[illegible] xp̄i. In chorea cōmittunt̃ quasi oīa pecca ta mortalia. Exemplum. viij.

N chorea est supbia q̄ est initiū oīs peccati ꝓpt [illegible] lucifer celum ꝑdidit. q2 homine[illegible]

u iij

humilitate nō solent chorisare. sed plus et elatione. Unū Aug. Quē supbū videris filiū diaboli esse nō dubites. Ex his & his ptz cuius filii sunt q̄ ex supbia choreas ducūt. Itē cōmittit ibi luxuria. nā tales chorisantes et pulare se ornātes plurimoꝝ corda videntur ad luxuriā et ad malas cōcupiscētias accendūt. vn̄ Math. v. Qui viderit mulierē a d cōcupiscendū eā. iā mechat⁹ ē eā in corde suo. Itē cōmittit ibi inuidia. qz si vna psona plus honorat vl meliora vestimēta hz tūc q̄libz alie psōe inuidēt. Itē ↄmittit ibi auaricia qz talia ornamēta vel vestimēta nō habētes sepe p̄ dcū affectāt tales vestes et talē pulcritudinē. et hoc ad malū finē. s. portādi et supbiēdi. Chorisantes grauiter puniūtur in futuro. Exē. ix.

Juuenis monachus purgatoriū scti patricii ingressus repit ibi varias penas aiarū et vidit ibi circulū ferreū cōstipatū acutissimis clauis in q̄b⁹ chorisabāt ples cōpluti cōtinuo igne sulphureo. quoꝝ etiā viscera corrodebāt dracones. a duob⁹ do lupis deuorabant brachia chorisātiū vsq̄ ad ossa. sup q̄bus requisit⁹ rn̄dit angls. Tales sunt chorisātes captiuati pueris libidie aios ꝑtatis gestibus latōib⁹ ipudicis saltib⁹. āplexib⁹. osculis tactib⁹. et vbis ipudicis. vn̄ merito plectūtur tali supplicio. Tandē mōach⁹ inde reuersus vidēdo chorea solebat clamare. fugite carissimi qz mag̃ pena sequit̃ chorisātes.

Hoc in libro de donis. Puella q̄dā fuit exusta in toto corpe ꝑpt̃ choreā. Exem. x.

Puella quedā in die festiuo dū fieret sermo ad pplz tota die in ludis in choreis se exercuit. de sero ad domū reuersa fessa resedit ī lumine desecēs. et dū ad dormiendū vix oculos clausisset. a duob⁹ demonib⁹ ad īfernū delata est. et sic cōbusta ē. vt nec capill⁹ in corpe ipi⁹ maneret. et totū corp⁹ ei⁹ magnis vesicis occupatū feторē itolerabilē exalauit. vn⁹ vo demonū titionē ardērē in os trudēs dixit. h⁹ habe p cātilenis q̄s impudice sepi⁹ cātasti vestes ei⁹ nullū hūerūt adustionis signū. q̄ clamore et eiulatu euigilās mr̄i et mītl alijs narrauit. hec aūt fert ad hospitale. vocatur sacerdos qui nullū pctm̄ mortale in ea inueniēs nisi ꝙ ita libenter fuit ludis et choreis. Hec

Arnoldus in narratorio suo. Puelle vibrāt beata Maria gaudia mūdi. Exē. xi.

Puelle cuidā apparuit beata vgo cū chorea virginū q̄rens an se illis sociare vellet. rn̄dit libenter. et beata vgo interdixit ei choream et vanitatem vestiū dicēs. post. xxx. dies venies ad nos. q̄ subito valde se emēdauit postpositis oībus vanitatib⁹ hui⁹ mūdi. et req̄sita a pentibus quare sic oīa postponeret. Rn̄dit pentibus suis insinuans eis ea q̄ viderat et verba marie q̄ sibi dixerat. et sic. xxx. die feliciter obijt. Mulier quedam in chorea cū pila necata est. Exemplum. xij.

Mulier procaret et vana erat q̄ in omni fere festo choreas cōiūgere cōsueuit ꝛ factū est vt iuuenib⁹ viris ad saltū īuī choreā ludentibus vni eoꝝ pilā ferire conāti. hac̄ de māu euaderet. et dictā mulierē ducētē choreā percussā ī capite mox necaret. Hec vt viderūt oēs cōfusi sunt. et corp⁹ ad domū ꝓpriā detulerūt. Psbytero aūt dicturo vigilias veniente. ecce ethiops nigerrim⁹ imo demō pessim⁹ cū magitu occurrēs feretrū cū corpe deiecit et cominibus illud dissipās mēbratī cōfodit. ita vt ī vīscerib⁹ hincinde dispsis fetor intolerabilis spgeret. fugiētib⁹ q̄ cūctis cadauer laceratū vsq̄ in crastinū solū relinquitur. quousq̄ sez euaporato fetore cognati eius intrare possēt ad corpus. et sublatum extra cimiterium sepelierūt. Hec Guil. in libro de apibus.

Fulmen extinxit tibicinem. Exem. xiij.

Quidam tibicen erat qui chorisātes iuuenes ꝛ puellas cōcitabat. hinc celo nubib⁹ circa vespas obscurato duo pueri pastores vbi chorusсatōes et tonitrua videbāt imminere ad iumēta fugierūt. et eis vidētib⁹ in tibicinē fulmē cecidit. et ipm extinxit. et eius brachiū amputauit. hec Guil. Itē alia exēpla de chorea. quere in discipulo de tempore.

Juuenis quidā dicebat choreā esse portā padisi et cōsolatōis. quē postmodū quidam lapis angularis cadens sup eū occidit. Hoc quere in discipulo de tempe. ser. liiij. B.

Item virgo q̄ in chorea cecidit et subitanea morte obijt. Hoc q̄re in sermone. lx. Q.

Item qui erexerunt arietem in chorea ꝛ ma
gna tēpestas postmodū vastauit segetes cir
cūquaqȝ in oibus illis villis et ptibus circū/
iacentibus. hoc quere ser. xxxvij. X.
Item vgo in chorea rapta est a turbine i
aere et a demonibus flagellata, postea ceci/
dit mortua. ser. dııij. B.
Item quidā chorizauerūt vsqȝ ad genua ꝛ
postmodū vsqȝ a femora in terra. Et sanctus
Gilbertus eps liberauit eos. Hoc quere ser.
xxvij. A. Confessio.
Confessio multum nocet demonibus.
Exemplum. xiiij.

Magister thomas

theolog⁹ cū iā deberet mori ꝛ iaceret i
lecto vidit diabolū stantē iuxta se et di
xit. Quid hic stas cruēta bestia. dic mihi qd ē
qd maxime nocet vob. et cū ille taceret. sub/
iunxit. Adiuro te p deū viuū q iudicaturus ē
viuos et mortuos vt dicas mihi vitatē. At
ille. Nihil sic eneruat virtutē nrām sicut fre/
quēs cōtritio et cōfessio. qz qn hō ē in pctis
mortalib⁹ oia eius mēbra ligata sunt. et nō
pōt se mouere. Cū vero peccata eadē cōfitet
statim liber est. et mobilis ad offic bonū.
Demones impediunt cōfessionē et restitu
tionem. Exemplum. xv.

Eremite cuidam

quadā vice occurrebāt tres demōes
quos interrogauit quō vocarēt. Pri
mus dixit ego vocor claudēs cor. et h⁹ facio
qn aliqs audito sermone vellet cōteri. tc clau
do ei cor. q suspirare nō pōt. Alter dixit ego
vocor claudēs os. et hoc facio qn aliqs vult
cōfiteri. et dñū nrm euadere. tunc claudo ei
os. q cōfiteri nō pōt. Terti⁹ dixit ego vocor
claudens bursā. q qs iniustas res restituere
nō pōt. nec de iustis bonis elemosinā facere.
ꝛ ita vniti sum⁹: q vnus iuuat alterū inquā
tum potest.
Demones amplius nō sciunt pctā ɔfessa.
Exemplum. xvi.

Uidam canoni

cus ordinis pmōstratensiū ductus
fuit a priore mōasterij ad fugandū
demonē de obsesso. et laudabilis vite erat.
Quo viso diabol⁹ p os hois clamauit. ego q
dā de eo scio. ppter q ego eū nō timeo. q con
fessus culpam. minima tn̄ erat. et rediens q̄si/
uit si demō aliqd de eo sciret. rn̄dit adhuc ali
qua vestigia culpe apparēt in te et nō stimu
lus ē secut⁹. q intelligēs stimulū corpalē di
sciplinā. abijt et recepit disciplinā. et reuersus
interrogauit vtrū de eo aliqd sciret. rn̄dit dia/
bol⁹. p iudiciū meū nō nihil scio de te.
Sacerdos cōfitebatur seruo in stabulo.
Exemplum. xvij.

Miles quidam in

villa qdā habitabat. cui⁹ vxorē eius/
dem ville sacerdos p adulteriū ma
culauit. Qd cū miles audisset qz vir prudēs
erat. verbis nō facile credidit. nullāqȝ de hoc
mētōem facere voluit vxori sue vel sacerdoti
veritatē verius volēs experiri. nō tn̄ sine suspi
tione fuit. Erat aūt in qdā villa. nō multū a
militis villa remota. qdā obsessus in quo de
mon tā neqȝ erat. vt corā astātib⁹ impropera
ret pctā q p cōfessionē verā nō essent deterta
Qd cū miles intellexisset rogauit suspectum
sibi sacerdotē vt ad colloquiū quoddā secum
ire nō recusaret. Et acqeuit sacerdos. Cū gve
nissent in villā vbi obsessus erat cōsci⁹ sibi ip
si sacerdos suspectū cepit hr̄e militē. qz cū nō
lateret q obsessus ast neqȝ demone in eadē
villa habitaret. timensqȝ vite sue si a demōe
pderet. necessitatē nature simulans intrauit
stabulū ad seruū militis corā pedibusqȝ eius
pstratus dixit. Rogo te ppter deū vt audias
cōfessionē meā. Quē seruus expauescēs leua
uit. audiēs q dicebātur ab illo. Facta vo con
fessione cū sibi sacerdos aliqd iniūgi peteret
rn̄dit ille dicēs. Quātū alteri sacerdoti p ta
li crimine iniūgeretis. hec sit satisfactio vr̄a.
Sicqȝ exeuns securior cū milite ad ecclesiam
venit in q demoniac⁹ fuit. et requisitus ē a mi
lite in hec vba. Noscis aliqd de me. hoc enim
ex industria fecit. vt sacerdoti iā dicto tolleret
suspitiōem. cui demon. nescio qd rn̄deo. Ad/
iecit. Quid videtur de isto homine. Respon/
dit nihil de eo scio. Et cū dixisset lingua theu
tonica. latine mox subiunxit. In stabulo iu/
stificatus est. quia nullus aderat demonum.
Hec Cesarius in dialogo.
Quidam occultauit peccatum magnū in
confessione. Exemplum. xviij.

Uidam heremi

ta deus dedit donū cognoscēdi cor

da hoim. hic q̃dam vice venit ad ecclesiam
vbi sacerdos audiebat cōfessionē. et vidit he
remita q̄ hoies intrabāt ingrediēdo ecclesiā quos
demones cū iubilo comitabantur. Angeli vero
custodes tristes a remotis ibāt. et cū redirent
a cōfessione. tūc demones tristabantur et rece
debāt ab eis. et angeli leti accedebāt. Et inter
alios vnū aspexit quē demones ligata carbe
na ad collū ducebāt cū gaudio. et angelus eius
secutus erat remote. Hic accedens cū alijs ad
cōfessionē nigrior effectus ē. et demōes fortius
eū ligauerūt. Hoc vidēs heremita accessit ad
illū hoiem et sibi visa enarrauit. ac peccātor pter
ritus dixit. Ego inqt deū in multis offēdi et cri
men magnū occultaui. qđ dū postmodū con
fessus fuissē demones abierūt tristes. et ange
li cū gaudio accesserunt ad eū. Hec Vuidan
us in quodam sermone.

Diabolus vidit homines claros recedere
a confessione. Exemplum. xix.

Sacerdos quidā

cū tpe q̃dragesimali in ecclīa sua se
deret et sibi cōmissorū subditorū cōfessio
nes audiret. alijs recedentibus: atq alijs illic
accedētibus inter expectātes quidā stabat. q̄
tū ad apparentiā corpulentus et robustus cōstan
ti tēpore expectās. Qui vbi igitur expediti ipe nouis
simus accessit corā sacerdote genua flexit. ad
cōfessionē os apuit. q tanta et tā enormia con
fessus ē crimina tā multa homicidia. furta blas
phemias. piuria. discordias. et alia huiusmōi si
milia. quorū se actorē inuētorē siue suggesto
rē eē dicebat. vt sacerdos tā horrore q̄ tedio
grauatus diceret ad illū. Si mille esses annorū
nimis esses. tā grauia et tam multa te cōmisisse
pctā. Ad qđ verbū ille rūdit. Amplius sum q̄ mil
le annorū. tūc amplius sacerdos territus ait. quis
es tu: rūdit ille demō. Ego sum vnus ex illis
q cū lucifero ceciderūt. pctā mea ex minima p
te tibi cōfessus sum. si velles audire residua q
sunt innūerabilia paratus eēm tibi cōfiteri. Sci
ens aūt sacerdos pctīs diaboli eē insanabile
dixit. Quid te cōmouit cōfiteri o diabole. rū
dit demō. Stabā ex opposito tui. vidiq ad
te pctōres accedere et redire iustos. auscultāns
valde diligenter q̄d illi fecerūt et dixerūt. q̄d hoc
illis risum sit. et q̄ post grauia pctā. pmissa sit
eis indulgētia pctōrum vitaq eterna. ego vero
idē sperās cōseq vent pctā mea cōfiteri. Sa
cerdos vero exemplo scti martini fiducialiter
rūdit diabolo. Si volueris vti cōsilio meo et agere
de pctīs tuis pniaz pure sicut hi quos hic ex
ire vidisti. siliter indulgētiā cōsequeris. rūdit de
mon. Si tolerabilē mihi iūxeris satisfactōem pe
bo tibi. Ego inqt sacerdos valde modicaz et
minorē q̄ his q aū te cōfessi sunt tibi iniūgā
pniam. Vade igitur et tribus vicibus in die iacta
te in terrā. sicq pstratus dicas. Dn̄e deus creator
meus. ego pctōr peccaui tibi ignosce mihi. hec
solūmō sit pnia tua. Cūq diabolus diceret. nō
possuz hoc facere. nimis ē mihi graue. Rūdit sa
cerdos. q̄re in tā modico grauaris. rūdit diabo
lus. nō possum inqt ineris me humiliare ei. Alli
ud quicqd iniūxeris mihi libēter suscipiā. tūc
indignatus sacerdos subiūxit. O diabole si tā
ta est cordis tui supbia. vt nec velis nec pos
sis te in tā modico humiliare creatori tuo. rece
de a me. q nec hic nec in futuro miaz cōseq̄
ris ab illo. Ad quā vocē ille diabolus mox eua
nuit. Hec Cesa. in dial. Cōfessio libe

rat a morte tpali hoiem. Exemplum. xx.

Apud ciuitatem at

trabatensiū iuuenis quidā extitit de
eadē ciuitate natus delicateq ibidem
ab infantia educatus et inter honestos cleri
cos cōuersatus. Qui cū nō hēret aliqđ benefi
ciū ecclesiasticū. et mr̄ eius cepit egere. puduit
eū manere cū illa. inflatusq spū diabolico ad
domū cuiusdā diuitis argētarij venit cū do
lo. cui dixit. Mercator quidā diues venit in
domū meā volens cōparare cipbos argenteos
calicē et alia q̄dā vasa de auro siue argēto fa
bricata. si q̄d ergo de tali ope vēdere volueris. in
sacello pone. etiā tali hora solus q secretuz
vult etiā veniēs in domū meā. Argētarius
igitur de clerico bn̄ sibi noto nullā hñs suspi
tōem. vt iusserat fecerat. tñ quo iturus erat fa
milie sue notificauit. Quem cū clericus solū
venientem aspiceret: retro ostium se abscon
dit. Intrantisq cerebrum diuisit et occidit.
Deinde cum sorore virgine hominem mēbra
tim diuidentes in cloacam pieceruit. fami
lia vero artificis cum redire tardaret: ad do
mum talis clerici venit. vbi nam dn̄s suus eēt
inquisiuit. Clerico vero cum sorore rūdenti
bus non venit huc. circūspicientes vestigia
fusi sanguinis repierūt. Quibus mox crimē ho
micidij imponentes. accersitis iudicibus cri
men negare nō possent. Tū pfusi sanguinis
ostēsione. tū thesauri reptione sententia data

t vt in ignē ambo mitterēt. Quid plura: cū
ucerētur ad penā. dicebat puella germano
io. frat̄ ecce ad mortē quā meruim⁹ ducim̄:
ā tñ euadere minime possum⁹. ꝯsiliū meū
t vt de cōmisso scelere faciam⁹ cōfessionē.
t falrē penā euadam⁹ eternā. Ad hec ꝟba
eri⁹ indignat⁹ r̄ndit: nō faciā. q̄d em̄ mihi
desse posset cōfessio tam tarda. Illo itaq̄
durato puella petiuit sacerdotē. cui cū m̄l-
. cōtritione confessa est crimen. deinde am
o ligati ad stipitē vno sūt igne copioso cir-
posito. Mira virtus ꝯfessionis. mira de-
ētia saluatoris. clericū desꝑatū mox flam
a deuorauit. puellā ꝟo nō tetigit. neq̄ ꝯtri
auit: neq̄ q̄cq̄ molestie intulit. vincula tñ
⁹ sic legit de trib⁹ pueris ignis ꝯsūpsit. ita
: libere deambulare posset. Uiso tāto mira
lo iudices puellā innocentē estimātes ius-
ūt vt exiret. Sicq̄ ꝑ ꝯfessionē incēdij illi⁹
asit ardorem. Hec Cesarius in dyalogo.

Confessio liberat hominem a confusione
mporali. Exemplum. xxi.

Uit vir quidam

f qui supradictū demonē audire ni-
mis desiderās ꝓpter turpia quedā
tā q̄ cōmiserat appropinquare non aude-
it. timēs sibi illa corā oīb⁹ īproperari. et ve
ēs ad sacerdotē ꝯfessus est vniuersa pctā.
volūtate peccādi retēta. factusq̄ ex eadē
ssiōe securior ad domū redijt. Mira res.
or vt limē dom⁹ attigit et introspexit demō
aere exclamauit. Amice veni. Ueni huc. cer
bn̄ te dealbasti. Et statim corā omnibus
i existētib⁹ eū ꝯfundēs pctā ei⁹ turpia licet
fessa ꝑdidit. Et valde tristis igitur effect⁹
ꝯsciētia accusāte in se reuersus ad sacerdo
redijt. ꝯfessionē reiterauit. et q̄ sunt gesta
ulit. et q̄ de reliquo emēdar⁹ viuere vellet
rde pollicit⁹ est deo et sacerdoti. Tūc sacer
is mox inq̄t. reuertere secur⁹: nō te ꝯfūdet
mpli⁹. et fecit sic. Intrāte eo domū q̄dā ex
cūstātib⁹ dixerūt demoni. Ecce amic⁹ tu⁹
r venit. q̄bus ille r̄ndit. q̄s est. illi inq̄unt:
i paulo ān tā turpia improperasti. r̄ndit de-
on. Ego nihil illi improperaui: neq̄ aliq̄d
: eo mali noui. et estimabāt demonē fuisse
entitū hi qui ipsi⁹ ignorauerūt cōfessionē.
neq̄ per virtutē confessionis ille euasit no
m confusionis. Hec Cesarius.

Mulier q̄ obticuit pctm̄ in confessione et
maria subuenit sibi. Exemplum. xxij.

Rat mulier que-

e dā honeste cōuersatōnis. q̄ q̄uis
copulata habitu seculari: vitam tñ
regularē duxit. Uerūtñ in adolescētia quod
dā flagitiū cōmiserat: q̄d nulli ausa esset di-
cere pre pudore. sꝫ dū sacerdoti cōfiteret pal-
liato crimine sic cōcludit. de oīb⁹ q̄ dixi et q̄
nō dixi reddo me culpabilē. et frequēter hec
dicēs suspirauit grauiter. Hoc tandē sacer-
dos cōsiderās callide tēptabat crimē elicere
q̄d latebat. et dū nō posset monuit vt priori
vicini monasterij suā cōsciētiā manifestaret
seu reuelaret. et ipi vt eā caute inuestigaret ꝑ
suasit: sꝫ nec ille aliq̄d ex ea extorq̄re potuit.
Solebat tñ illa q̄si quottidie corā imagine
vel altari beate marie virginis predictū lap
sum cū fletibus aperire. Tandē cum sic mor
tua esset et cū exequijs filia ei⁹ q̄ in remotiori
vico erat expectaret. At illa tandē veniēs cū
vlulatu et fletu. et gemitu sparsis crinib⁹ am-
plexata corp⁹ matris clamaret. Heu m̄r car
me miserā deseris. ita vt astantes ad fletū et
ad lamēta cōuerteret. Statimq̄ aīa reuersa
est et mulier q̄si de somno euigilās ait. Dn̄o
iubente reuixi. dissoluite velamina vt resur-
gā. qua soluta sacerdos vocatur. crimē apit.
que protin⁹ se intercessione beate virginis ma
rie liberatā testās. cūctis aūt ad hoc miracu
lū confluentibus ait. Ego tortorib⁹ tradita
ad penā trahebar: sꝫ btā virgo maria succur
rens dixit me ducētib⁹: cur suā ancillā duce-
re presumerēt. Et vt cito donec a dn̄o daret
sn̄ia me deponerēt imperauit. Quo facto ac-
cedens ad filiū suū orauit dicēs. Oro fili mi
ne dānetur aīa illa que suū corā me reatū de
plorauit totiens. Cui dn̄s. Nosti mater q̄ si
ne cōfessione saluari nō pōt. sed q̄ tibi nihil
negare possum. reuertatur et cōfiteatur et sic
liberabitur. Mox missus angelus me redu
xit. facta ergo confessione reuertar. quo dicto
signans se in feretro reclinato capite spūm
ꝯuersa exalauit.

Dyabolus inhibuit peccatori ne hoc pec
catum amplius confiteretur.

Exemplum. xxiij.

Uidam vir mul

q tum venerabatur beatam virginē
mariā. Attamen criminale quod-

dā pctm̄ cōmiserat qđ nunq̄ ꝯfessus fuerat:
q̄ puduit eū dicere. P⁹ multū vo tp̄is ꝑriā
duct⁹ q̄siuit secretū locū: ⁊ ꝯfessus est deo di
cēs. de⁹ ꝓpiti⁹ esto mihi pctōri: ego ꝯmisi ta
le pctm̄ q̄ nunq̄ ausus fui ꝯfiteri alicui hoi
ꝓ pudore. h⁹ ꝯfiteor tibi de⁹ ⁊ oro te vt igno
scas mihi illud. Cūq̄ ille meditādo diceret.
apparuit ei diabol⁹ in forma sacerdotis ⁊ di
xit. q̄d meditaris? q̄ ait. Ego multo tpe celo
ui crimīale pctm̄ qđ puduit me dicere. Et di
xit ad eū. Ego diuīa miseratiōe ad te missus
sum ⁊ veni vt ꝯfitearis mihi. et stati ꝯfessus
est. Et dixit diabol⁹: hoc iniungo tibi vt hoc
pctm̄ nūq̄ ampli⁹ ꝯfitearis: ⁊ credas tibi eē
remissū. q̄ statim ꝓmisit hoc se facturū. Cūq̄
vir ille veniret ad extremā horā vite āgeli ꝯtē
debāt cū demonib⁹ ꝓ aīa illi⁹. ⁊ dixerūt de
mones. scp̄tū est eni: q̄ dn̄s dicit. Qualē te
inuenio: talē te iudico. scđm hec dicta nr̄ est.
q̄ i pctō mortali inuēt⁹ est. ⁊ suscipiētes aīaȝ
deduxerūt ad inferos cū gaudio. Cūq̄ ve
nissent ad portā īferni occurrit eis beata vir
go Maria ⁊ dixit. q̄ dolose decepistis eum
ne cōfiteret̄ mortale pctm̄ qđ cōmiserat. pre
cipio vob̄ ꝑ tremendū diē iudicij: vt aīaȝ ei⁹
ad corpus reducatis q̄ illud pctm̄ qđ se spe
rabat ꝑ illusiones vestras emēdasse recipien
do vitā emendet. Qui statim aīam reduxerūt
ad corpus ⁊ remisit. ⁊ plene ꝯfessus ē ⁊ deo
satisfecit. Hec Arnoldus.

Mulier nobilis que non plene cōfessa est
Exemplum. xxiiij.

Vo fratres erāt

quoꝝ vn⁹ erat penitentiari⁹ dn̄i pa
pe. alter vo innocēs ⁊ pi⁹ et discur
rebāt ad ꝑdicādū. Tandē recepti sunt semel
in quodā castro cuiusdā nobil̄ matrone vbi
celebrauerūt. vn̄ gauisa dn̄a illa cogitauit di
cēs. Nequaq̄ oportet te hos formidare: nec
verecūdari secure poteris his cōfiteri cū sint
peregrini ⁊ ignoti. ⁊ sic vni eoꝝ dū cōfiteret̄;
ad singl̄a pctā de ore ei⁹ exiuit bufo pessim⁹.
egrediebat̄ etiā ab ecclesia saltando. Tandē
enorme pctm̄ dū cōfiteri voluit. de ipsi⁹ ore
terribilissim⁹ draco caput suū emittere cepit.
exire tn̄ nō valuit q̄ verecundia deuicta illa
crimen celauit. Ideo bufones oēs añ expul
si cū terribili dracone redeūtes in os ei⁹ itra
uerūt vt pri⁹. Fratrib⁹ aūt recedentib⁹ narra
uit iunior penitentiario illi quō tantā seriē
vidisset in spū. Vn̄ territ⁹ penitētiari⁹ ad do
minā rediit exhortādā quā defūctā inuenit.
vn̄ cōtristati fratres ieiunijs ⁊ orōnib⁹ seda
le insistūt donec die tertia nobil̄ defūcta ap
paruit illis draconē horribilē equitādo cui⁹
collū duo crudeles serpētes amplexādo an
gebāt. ⁊ vb̄a ei⁹ suggēdo dētib⁹ diripiebāt.
cui⁹ et ī oculos duo bufones horribiles pos
sidebāt. ⁊ ex ei⁹ ore ignis sulphure⁹ fetidissi
mus emanabat. fetore intollerabili plenissi
mus. Eius etiā man⁹ a duob⁹ magnis cani
bus deuorabant̄. Et ei⁹ aures sagittꝭ igneis
replebant̄. Cui⁹ etiaȝ caput lacerte venosissi
me corrodebāt. vn̄ fratres territi corruerūt
quib⁹ illa. amici dei oīpotētis ne timeatis.
nā ego quidē sum illa infelicissima multorū
pctōꝝ vobis ꝑdic cōfessa ficte et nō integre.
q̄ vnū pctm̄ qđ cū cōsāguineo meo ꝯmisi ve
recūdata in ꝯfessione celaui. ideo ꝑpetuo dā
nata sum. quā penitētiari⁹ ex pte dei ⁊ dn̄i nr̄i
ihu xp̄i adiurauit. ꝓ mo qđ illa pena signifi
caret sibi innueret. rn̄dit illa. capita mea la
certe puniūt me ꝓ capitis supfluo ornamen
to. bufones oculoꝝ puniūt illicitos aspect⁹.
simil̄r sagitte puniūt nephandos auriū audi
tus. simil̄r ignē sulphureo punit̄ os meū ꝓpt̄
blasphemias ⁊ diffamatiōes ⁊ scurriles va
nasq̄ cātilenas ⁊ oscula turpia ⁊ vaniloq̄a:
et immunda v̄ba a q̄b⁹ os meū nō cohibui. si
milit̄ ꝯtra illicitos ⁊ ipudicos meos tactus
⁊ amplex⁹ serpētes vbera mea suggūt ⁊ mor
dēt: ⁊ cingūt meū collū. Canes vo man⁹ me
as corrodūt: q̄s extēdi ad nutriēdū canes: ⁊
subtrahēdo paupib⁹ xp̄i et q̄ eas anulis et
gēmis luxuriose ornaui. Hūc etiā crudelissi
mū draconē eq̄to ꝓ cōcubitos luxuriosos a
quo viscera ⁊ muliebria mea intollerabiliter
cōburunt̄ cuȝ tibijs genib⁹ ⁊ femorib⁹. Cui
penitētiari⁹ ait. Que sūt ista pctā q̄b⁹ hoies
plures dānant̄? Rn̄dit illa. Hoies masculini
sexus cūctis pctis mortalib⁹ dānant̄. Mu
lieres vo ꝓ̄cipue ꝓpter q̄ttuor gn̄a pctōꝝ dā
nant̄. s. luxurie: ⁊ ornat⁹ supflui. sortilegij: ⁊
ficte ꝯfessionis ꝓpt̄ nimiā verecūdiā. Req̄si
ta vero an suffragijs iuuari posset. horribilit̄
rn̄dit: nō. Et subito draco terribiliter cruciās
eam ad infernum traxit. et sic euanuit.

Castigatio corporis nō prodest sine cōfes
sione. Exemplum. xxv.

Virgo quedam

puniuit seipsaȝ arduis exercitijs
orādo: ieiunādo: vigilādo: ⁊ fla

gellando seipam et demoniacus risit et eam subsannauit et sacerdos q̄siuit cur rideret. rñdit, qr illa ṽgo est in peccato mortali. et puniēdo se ad infernū vadit eo ꝙ nō ē cōfessa q̄dā occulta pctā et credit se satisfacere sine cōfessione. et sacerdos indicauit ei q̄ a demone audiuissꝫ. et ipa fatebat̄ ꝙ sic eēt sicut demō ei retulissꝫ. et postmodū plene ē ꝯfessa ꝛ saluata.

Diabolꝰ interrupit ṽba cōfitentis i extremis. Exemplum. xxvi.

Fratri cuidā ifir

mo terribilis equus apparuit, q̄ pedibus posterioribus caput eiꝰ et faciē cōquassabat. cūq3 ille clamaret. O frēs succurrite ꝛ ppt̄ deū amouete a me illū equū maximū q̄ me calcibꝰ suis intūdit. accedit ad eū abbas et cū inq̄sisset cām clamoris. ille q̄si digito ostēdit equū q̄ eū cōtinue infestabat. Tūc abbas aq̄ bñdicta locū aspsit. sꝫ nihil ei ꝓfuit. tandē hortatꝰ est eū ad cōfessionē. quꝰ cū inciperet cōfiteri liberabat̄ ab infestatione equi. sed mox astitit ad caput eius diabolus in specie viri et interrupit cōfessionē eiꝰ. Ad quē cōuersus frater infirmꝰ ait. quid me impedis. aut dic qd̄ volo dicere. aut sine me dicere. Cūq3 interrogaret̄ ab abbate cui loqueret̄ ait. ecce q̄dā vir quē ignoro dic̄ oīa mala q̄ gessi. Sicq3 narrat vt me ea ꝓferre nō sinat. vera dicit: sed me loquētē impedit. abbas ipsum esse diabolū intelligēs. hortabat̄ frēm plene et pfecte cōfiteri. Tandē cōfessione terminata et absolutōe recepta. ab omni ipedimēto liberatus ē, et aliq̄tulum supuiuens vitam in pace finiuit.

Obstinatus quidā noluit cōfiteri. et dixit infernū non esse. Exemplum. xxvii.

Princeps quidā

duxit malā vitā quē cū hortaret̄ vxor eius ad cōfessionē. dicebat. nō possum cōfiteri qr timeo ꝙ grauis pnia detur mihi. Cui vxor. et quō sustinere poterꝭ penas inferni q̄ grauiores sunt q̄ aliq̄ pene huius mūdi. cui ipe. putas qd̄ infernus sit. sacerdote aūt ista adinuenerūt vt timeant̄ q̄ videns ꝙ nihil ꝓficeret circa eū. dimisit eū in pace. Quadā nocte cū iaceret in stratu suo demones venientes et accipiētes ipm de lecto suo ꝛ ad infernū deportauerūt. vxor eius videns hꝰ qr sancta mlr̄ erat. orauit deū vt sibi reuelaret statum viri sui. et ecce mane surgens corpus viri sui inuenit quasi titionē3 denigratū et in manu litterā in qua erat scriptū. iam certificatus sum ꝙ infernus est et timor quē habui ad agēdū pniam me illuc deportauit.

Religiosus quidā dedit oīa sua bona opa ꝓ peccatꝭ hoīs obstinati. Exemplū. xxviii.

Peccator magnus

nullatenus volēs cōfiteri. tādē vxor eius vidit duos frēs ire ante domū suam: quos ad se vocauit et dixit. Uidete dilecti frēs si aliquo mō potestis virū meū ad cōfessionē inducere. ad quē cū accessissꝫ frater senior nihil ꝓfecit. Tandē accessit alter q̄ dixit ad eū. Cuiusmodi hō fuistis vos? Rñdit ille Ego mercator fui. cui frater. Et velletis hodie facere forū in quo mecū lucremini centū marcas adhuc an̄ vesperas: Rñdit ille vtiq3. Cui frater. Mos est vt qui vendit vel emit oportet vt ostēdat rem quā vendit suo emptori. Ego autē faciam vobiscū forū hodie et do vobis oīa mea bona opa q̄ vnq̄ feci in ordine meo q̄ sunt ieiunia. orōes. et pdicatōes. et oīa que feci. hec habete oīa ꝓ oibus peccatis vr̄is. Mō ostēdite mihi pctā vestra. tūc ille incepit oīa dicere q̄ fecit. et cum ille audisset. assignans oīa bona voluit recedere. quē ille cū lachrimis tenēs ꝓ plicans rogabat dicens. Dñe dilecte illud forū sit. mō primo audite meā cōfessionē3. et tūc cepit cū tantis lachrimis cōfiteri. ꝙ oēs stupebant de tam subita mutatōne ꝙ illud cor tam durū3 ita cito mollificatum fuit per istum ignem spiritussancti.

Qui sacienter querūt simplices cōfessores. Exemplum. xxix.

Erat quidam ma

gnus peccator qui q̄siuit cecū confessorem ꝑ tres leucas. vt cum nō posset videre vel cognoscere. et tales qui sic q̄rūt simplices cōfessores relictis bonis s. secū suntꝑditori iude. qui q̄n penituit nō fuit cōfessus melioribus sacerdotibꝰ. s. aplīs. sed pharisēis q̄ erāt pricipes sui criminis dicēs eis. Math. xxvii. peccaui tradēs sanguinē iustū. In quibꝰ nil cōsilij vel auxilij inuenit. sed augmentū magnū sui doloris et sue desperatōis cū et dixerunt. Quid ad nos tu videris. Querat ḡ cōfitens bonū cōfessorē et sapiētem. qui discernere sciat inter lepra3 et leprā. qui s. cut pitꝰ me

dicus varijs infirmitatibus sciat cōpetentes et ꝓprias adhibere medicinas, alioquin si cecus cecū ducat ꝛc. Math. xv.

Item plura exempla de cōfessione. quere I discipulo de tempe.

Filia regis que a scriptore suo cōcepit puerum quē necauit et semp in cōfessione obticuit, et sic damnata est. Hoc quere in discipulo de tempe. ser. xliij. T.

Item mulier q̄ vēdidit ferrū, et in cōfessione dixit bona opa sua. ser. cvi. E.

Duo mercatores cōfessi sunt q̄ sine mēdacio nō pñt vendere. q̄re sermo. cxxxij. O.

Confirmatio.

Cecus nō cōfirmatus custodiebat vaccas Exemplum. xxx.

Ratin villa quadam cecus quidā qui et vaccas totius ville in pascuis custodiebat, repellebat a frugib⁹ et ad certa loca pascuis vberiora ducebat, et q̄ð maioris erat ꝓdigij colores et staturas singularū vaccarū spālit̄ discernebat. ꝟbigra. vt si q̄s vaccā talis coloris ab hoīe petiuisset. sine difficultate vaccā apphēnsam cornib⁹ sibi obtulit. Ad locū autem illū cū q̄dā epūs puenisset. et de ceco illo audiuisset talia. et pbasset. q̄siuit ab illo si cōfirmatōis sacrm ab epo suscepisset. et ille. nō inquit. nec mor a tepus cōfessi cōfirmauit cecū. et mor ab eo vaccarū discretio est ablata. q̄m demonū opatione hec fiebāt. hec Guil. in libro de apibus. Consiliū. Consilium diaboli est fugiendum. Exemplum. xxxi.

Rat quidam bonus vir et simplex valde cui diabolus in specie et visione angelica apparebat. et dixit. diuersis quidā voluptatibus fluctuas. et q̄d facere debes ignoras. In hº ergo missus sum a te. vt ampli⁹ meo fruaris cōsilio. et omne aliud cōsiliū postponas. quacūq̄ aūt hora ꝓderis me. cōsilio meo et clara visione mea carebis. Hūc cū astutus tēptator in familiarē assumpsisset sibi et psuasit ꝛ eū inclinauit vt seipm deo offerret et vitā ꝓpriā sibi ꝓpter deū auferret. occidēdo seipsum. dei sacrificiū. sed miseratio diuina cū puenit. et tali remedio eū liberauit. Erat in vicinus vicin⁹ senex. sagax ingenio. expertus multa. cui ille cōfiteri cōsueuerat paruꝫq̄ in laq̄um diaboli incidisset. Hic vt vidit hoīem solitariū incedere et absentantē se ab omni societate bonoꝝ: alloq̄baſ eū in hūc modū. Mi frater charissime cui⁹ tādiu fruaris cōsilio ꝛ mutatis pstinis moribus. nec cōfiteri te video neq̄ loqui cū spūalibus viri. neq̄ p̄dicatioēs ecclesiasticā frequētare. videas q̄ ne decipias teipm. et irretiaris laqueis diaboli tēptatoris et ego quidē te simplicē noui et facile quo te solū et priuatū cōsilio callidus hostis. elidat. et nō hēas subleuārē. Ad cui⁹ vba hō mox rubore pfusus credebat illi q̄ gesta sunt p spiritū patuisse. Cōmotusq̄ et effusus in lachrimas arguēti se totā cōscientiā patefecit. nec mora cōsilio illi⁹ a tēptatōne solutus ē et p cōsequēs a tēptatore. hec Guilhelmus.

Dans sciēter malū cōsiliū redūdat in ipm Exemplum. xxxij.

Vidā artifices ad multiplicandū lucra vel propter fauorē potentū subtilitatem suam conant̄ etiam ōndere in nouis adinuentionibus que sunt in p̄iudiciū alioꝝ. Itē plerūq̄ et pmissione diuina sup ipoꝝ capita reuertunt̄. Vñ refert Orosius q̄ tpe quo Valerius crudelis mente in cilicia tyrannidē suam contra xp̄ianos ꝓpter fidem catholicam exercuit. Quidam artifex cupiens ei placere. eneū thaurum fecit. cui fabrice ianuā in latere thauri posuit. ac intrudēdos xp̄ianos vt inclusi ibi subiectis ignibus torq̄rent̄ in thauro. et ꝓpter cōcauitatē magis mugire q̄ voces humanas ꝓdire audirent̄ q̄ð fecit tyrannus sic fieri. Sed ex ordinatōne diuina ipm artificē primus intrusit. et ignē magnū supposuit volēs audire mugitū suū. et sic malum cōsiliū suum in caput suū redundabat.

Consuetudo.

Lubricus quidā abstinuit ꝑ mēsem et iterum p mensem. Exemplum. xxxiij.

Vidam homo lubric⁹ q̄ inductus a suo cōfessore vt sibiipsi vim faceret. et saltem p vnū mēsem resisteret illi vicio. et abstineret se a fornicatōe. et tūc rediret ad ipm. Q̄ð ille ꝓmisit et fecit. cū aūt fuisset reuersus ad ɔfessorem suū. iterum rogauit vt a peccatis abstineret p mēsem aliū et iterū rediret ad ipm. q̄ð et fec. Cūq̄ fuisset reuersus et interrogat⁹ a ɔfesso

te quō se iam haberet. dixit se minus passionari a vicio luxurie. iterū confessor obtinuit longius spaciū continēdi. Qui vltimo reuersus dixit amplius velle caste viuere. qđ et fecit. Vñ Aristo. de regimine pncipū. Mutatio consuetudinis nō erit subita: sed successiua.

Item in discipulo de tempore.

Cardinalis qui ex rogatu sancti Bernardi abstinuit primo a peccatis per tres dies. et postmodū p quattuor: ꝛ sic de alijs. Hoc quere in discipulo de tempe. sermo. cxxi. D.

Contritio.

Scholaris quidaȝ scripsit peccata sua in cedula. Exemplum. xxxiij.

E Rat quidā iuuenis in studio parisiensi qui suggerente humani generis inimico talia q̄dā pctā cōmiserat: q̄ obstāte erubescentia nulli hoim ↄfiteri poterat. Cogitās tñ q̄ tormēta malis sūt parata. ꝛ q̄ bonis ostenda sūt gaudia p̄hēnis vite timēs quottidie iudiciū dei sup se venire intus torquebat remorsu ↄsciētie: ꝛ foris tabescebat in corpe. Quid plura. Tandeȝ miserāte deo in adolescēte timor ille seruilis verecundiā vicit. ꝛ sicut fera filū: sic charitatē in cor eius et aiaȝ introduxit. Veniēsq̄ ad sanctū victorē et priorē eiusdē cōuentus vocauit: qz cōfitendi grā aduenisset indicauit. Ille paratus ad tale officiū: sicut oēs fratres sunt eiusdeȝ monasterij statimq̄ venit in loco deputato ad hoc. sedit. p̄missaq̄ exhortatione iuueneȝ cōfiteri volenteȝ expectauit. Mira res. tantā in hora eadē pius dñs cuius natura bonitas. cuius voūtas ptās est. cuius opus mia est. cordi eius cōtulit cōtritionē. vt quotiēs confessionē inciperet totiēs singultibus intercepta vox interrūperet. in oculis lacrime. suspiria in pectore. singultus erāt in gutture. Hec vt prior vidit dicebat scholari. Vade scribe peccata tua in cedulā ꝛ defer ad me. Placuit consiliū iuueni: abijt ꝛ scripsit. die altera redijt ꝛ si posset cōfiteri itez temptās vt prius defecit. Et cū nihil pficeret cedulā priori porrexit. legit prior et obstupuit. dixitq̄ iuueni. Nō sufficio tibi solus dare cōsiliū. vis ostendā abbati? Et licētiauit eū. Venit itaq̄ prior ad abbatē ꝛ porrexit cedulā ad legēdū rem ei p ordinē exponēs. Quid deinde gestuȝ sit audiāt petōres: et ↄsolētur desperati. Mox vt cartulā ad legendū aperuit ꝛ totā eius scripturā deletā inuenit. Impletūq̄ est in eo qđ dñs p Esaiā pphetā dicit. Delebo vt nubē iniquitates tuas: ꝛ vt nebulā peccata tua. Et ait abbas priori. Quid legaȝ in cedula ista: quia nihil in ea scriptū est? Hec vt prior audiuit cedulā simul cū abbate inspexit. dixitq̄ ad illuȝ. Sciat p certo paternitas vestra supradictū iuuenem in hac cedula scripsisse pctā. et cum a me fuisset lecta vobis etiā donaui legendā. Sed video q̄ misericors deus q̄ matutinā illius iuuenis cōtritionē attendit culpā eius sufficiēter punitā iuste deleuit. Deletio enī scripti absolutionē significat totius peccati. Et vocantes scholarē ostēderūt ei cedulā dicentes ei pctā diuinitus esse deleta. Quā cū perspexisset et ex signis plene cognouisset intantū cor eius ex magnitudie gaudij est dilatatū inq̄ntū prius magnitudine tristicie fuerat angustiatū. ꝛ nullā ei immingētes sat̄ſfactionē sz monuerūt q̄tenus deo de pceptis bñficijs grās ageret: atq̄ de cetero cautius viueret. Hec cesarius.

Cōtritio iudeos elingues fec̄. Exem. xxxv.

C Anonicus q̄dā in anglia ꝛ cōsanguineus epi quandā puellā speciosaȝ iudei filiā ad amorē suū inclinauit. Ad cuius amplexus dūȝ aspiraret ꝛ nimis estuās eā quotidie ad cōmixtionē sollicitaret. Rñdit illa. Patri meo multū sum dilecta q̄ enī me custodit vt neq̄ ego ad te neq̄ tu ad me venire possis: nisi in nocte sexte ferie que pascha vestrū precedit. Tūc enī iudei laborare dicūtur q̄dā infirmitate q̄ fluxus sanguis dicitur. circa quā occupati aliꝫ tūc minus intēdere possit. Iuuenis hoc audiens ꝛ ob amoris nimietatē xpiane religionis penitus oblitus: ꝛ immemor dñice passionis eadē nocte ad vginē venit: et vsq̄ ad matutinū cū illa dormiuit. Iudeus vero pater puelle ante lucē cū lumie cubiculū intrās venit cū lumine ad lectū filie volēs videre quō iaceret. vel si forte opiri necesse haberet. Videns aūt ad latus eius iam dictū iuuenē cubāteȝ expauit et tremuit. occidere vtrūq̄ cogitās. Cognoscēs tñ q̄ eēt cognatus epi timore illius manū cohibuit: ꝛ cuȝ multa ira exclamauit. q̄d facis hic o male xpiane? vbi est fides tua? vbi ē religio tua? traditus es iusto iudicio dei in manus meas. ꝛ si nō timerē dñm meū epm modo occiderē te. Ille timens ꝛ veniam po

ſtulās cū maxima cōfuſione vt dignū fuerat
eiect⁹ eſt. Die igitur eadē cū ep̄s ſolenne officiū
ad nonā eſſet celebraturus: et iuuenis idem
vtpote ebdomadari⁹ ep̄lam eſſet lecturus ti
muit cū tam immūda cōſciencia ad ſacrū mi
niſteriū accedere. timuit ꝓpter notā vicē ſuā
alteri cōmittere. timuit tam turpe pctīm tam
recēter peractū ꝑ cōfeſſionē apire vict⁹ ꝑn-
de erubeſcētia ſacris veſtib⁹ indut⁹ cū coraꝫ
ep̄o ſtaret in loco ſuo. tūc ſupradict⁹ iudeus
cū multitudine iudeoꝝ ſtipat⁹ cū magno ſtre
pitu intrauit eccleſiā ep̄o de cognato volens
facere q̄rimoniā. Quē vt iuuenis vidit et bn̄
intelligeret ad q̄d veniret. cepit timere. palle
re. tremere. ⁊ dicere deo in corde ſuo. dn̄e de⁹
libera me ī hac hora. ⁊ ego tibi ꝓmitto ꝙ de
cetero nō te offendā. imo de hoc pctō tibi ſa
tiſfaciā. Creator pijſſim⁹ q̄ odit culpā et dili
git iuſticiā. mox vt hoīem cōtritū vidit ꝯfu-
ſionē quā timuit in caput iudeoꝝ infideliuꝫ
cōuertit. Mirāte ep̄o q̄d q̄rerent iudei in ec-
cleſia. maxime tali die q̄n xp̄iani dn̄i ſui rep̄
ſentant paſſionē innuit vt ſtarēt. Illis vero
ampli⁹ ei⁹ p̄ſentie ingerētib⁹ ſtatī vt ora ad
clerici accuſationē aperuerunt. ꝑuati ſūt ſuis
vocib⁹ ⁊ obmutuerūt. Uidēs ep̄s q̄ ora iudeo
rū ꝯtra hiantia ⁊ nulla ṽba ex eis reſonātia
putās ꝙ ad hoc veniſſent vt diuīs miſterijs
illuderet cū indignatōne oēs de atrio eccl̄ie
expelli precepit. Cleric⁹ vero diuinā in ſe exp
tus clementiā ſtatim expleto officio acceſſit
ad pōtificē. cōfeſſus culpā ſuſcepit ꝑ penitē
tiā. Ep̄s dn̄i miām admirās ⁊ glificās tan-
ti pre magnitudine miraculi. tn̄ ꝓ penitētia
eidē cognato ꝑſuaſit vt puellā a ſe defloratā
ꝑ baptiſmi grāꝫ renouatā legittime duceret.
malens illū ſicut vir pi⁹ ⁊ iuſtus eccl̄iaſticis
carere bn̄ficijs: ꝙ illā in xp̄is expoſitis piclis
in paternis manere delictis. Cleric⁹ ḡ nō in-
grat⁹ diuinis bn̄ficijs ſatiſfacere cupiēs deo
ꝓ peccato cōmiſſo ꝯuerſus eſt. ⁊ poſtea in or
dine noſtro ſimiliter: et ei⁹ inſtinctu puella vi-
tam duxerūt. Ecce vides quantū bonū ope
rata ſit in hoīe illo cōtritio. lapſum erexit. iu-
deos elingues fecit. puellam infidelem ad fi
dem prouexit. Hec Ceſarius.

Item alia exempla de contritione. Que-
re in diſcipulo de tempore.

Mulier que concepit a ꝓprio filio. ⁊ poſt
modū oſtendit ſe in camiſia dn̄o apoſtolico
Innocentio in ſignum obedientie et vere cō
tritionis. Sermone. cl. a. D.

Itē miles q̄ peccauit cū filia ꝓpria. ⁊ ep̄s
iniunxit ſibi ſeptennē pn̄iam. et poſtmoduꝫ
ꝓpt̄ ſuā magnā cōtritionē diminuit ſibi illā
penitentiā vſq̄ in vnū Pr̄ nr̄. Hoc quere in
diſcipulo de tempe. ſermone. xiiij. ff.

Malus homo q̄ dixit in agone. Deus tu
ſcis voluntatem meā. Quere ſer. cxxxiij. T.

Correctio fraterna.

Dulcis fraterna correctio proficit malis.

Exemplum. xxxvi.

q

Vodaꝫ tempe

abbas Machari⁹ dum ad mon
tē Nitrie aſcēderet diſcipulo ſuo
vt parū p̄cederet iperauit. Qui cū an̄ illū pre
ret obuiauit cuidā ſacerdoti idoloꝝ curſu cō
cito venienti: ⁊ lignū grāde portāti. Cui excla
mās ait. Quo curris demon? At ille irat⁹ tā
tis plagis eū affecit: vt exanimē pene cū reli
queret. Et relicto eo ſacerdos ydoloꝝ iteruꝫ
currebat: ꝓgreſſuſq̄ parū obuiauit btō ma
chario: q̄ ait ad eū. Saluus ſis laborator ſalue
ris. Et ille admirat⁹ rn̄dit. Quid in me boni
conſpexiſti vt ita me ſalutas? Cui ſenex ait.
Ego vidi te laborantē et currere ignorāter.
Cui ſacerdos dixit. et ego ſalutatōne tua cō
punct⁹ magis dei te ſeruū eſſe cognoui. Nā
alter neſcio q̄s mirabilis monach⁹ mihi oc-
currēs iniurias fecit: ſꝫ ego illi plagas ꝓ ver
bis ipoſui. Tūc tenēs pedes macharij ꝓcla
mabat dicēs. Niſi me monachū feceris non
deſiſtā. Pergēteſq̄ pariter venerūt ad locuꝫ
in quo ceſus frater iacebat. quē vtriq̄ tollē-
tes: q2 gradi nō poterat manib⁹ in eccl̄iaꝫ ꝑ
tulerūt. Cū aūt ceteri frēs vidiſſent ſacerdo-
tem illū beatū machariū comitantē ſtupefa
cti monachū eū cū admiratōne ꝑficiunt. Ac
multi ꝓpter illū ex paganis facti ſūt xp̄iani.
Dicebat autē abbas machari⁹ q2 ſermo ſup
bus ⁊ mal⁹ etiā bonos viros ꝯuertit ad ma
lū. ſermo vero humilis ⁊ bon⁹ etiam bonos
mutat in melius. Hoc in vitaſpatrum.

Adoleſcens poſt obitū ſuū regratiabatur
correctori ſuo. Exemplum. xxxvij.

i

N monaſterio

nigri ordinis puer q̄daꝫ nobilis
tradit⁹ ē a parentib⁹ diſciplinis re
gl̄arib⁹ educād⁹. et q2 puer decorus erat for
ma ⁊ alijs nature donis: ⁊ ſup talē etatē mo

uz honorificētia gratiosus. Seniores et ma
imie q̄ officijs ꝑerant puero vltra q̄ necesse
erat habenas libera s relaxabant. Prior aūt
cōuentū sub abbate regebat. discretiori re
imie vt etati ei⁹ ꝓdesse putabat ipsi ꝓpti
ꝫ nature in talib⁹ indulsit. qꝛ vt dicit phs.
pueri nō tm̄ monēdi sūt: s; hortādi. Aggres
us est iō aliquātulū insolentē pueꝝ verbis.
nterdū ꝟberib⁹ etiā ab illicitis refrenare. q̄
uer ad omnē informationē boni q̄si mollis
cera prius correptionē accipiēs in adolescē
sanctū et pfectū creuit. et circa. xx. an. etate
uita mortu⁹ ꝑori apparuit dicēs. Tue corre
ioni grās ago ꝑor q̄ mecū ꝓuidētas hanc
isti ne in solētia puerili paulati defluerē: et
ndē ꝑuenirē in dānationē. hec vt dixit aīa
tāto resplēduit fulgore: vt vix in loco an
ulus remaneret q̄ ab illo lumine expers so
t. Hec Guil. Juuenis charitatiue cor
ptus valde profecit. Exemplum xxxviij.

Uidam iuuenis

q religionez ingressus ceteros petis
suis scādalizabat: qui charitatiue
rect⁹ ab abbate intm̄ ꝓfecit q̄ charitati
s obseq̄js quottidie famulabat frībus: ita
etiā puluerē pedū ipoꝝ deuote tergebat.
In discipulo de tempore.
Duo frēs in vno monasterio. vn⁹ fuit gra
osus et acceptus. alius semꝑ accusabat et
rigebat i capitulo. Et idē frat post obitū
ū stati iuit ad celū. et alter ad purgatoriū.
oc q̄re in discipulo de tpe. sermo. lxiij. D.
Quidā monachus rapt⁹ est et vidit duos
atos accusari: et vn⁹ ex correptione emēda
t se. et alter spreuit amonitōnē et subitanee
functus est. Hoc quere sermone. lxiij. E.
Crux sancta.
Signū crucis vincit demōes. Exem. xxxix.

Obilis quidam

n erat q̄ mxta ꝓmisit cipriano magi
stro in necromātia vt sibi ꝓcuraret
ellā noīe Justinā: quā ꝯcupiuerat habere
vxorē. Dyabol⁹ a cipriano iubet seducere
ellā. Acced. et dyabol⁹ in specie nutricis et
uasit ei. Illa sentiens se temptari muniuit
signo scē crucis. et stati dyabol⁹ fugit et
ijt ad ciprianū dicēs q̄ nō posset eā sedu
re. At ille vocās fortiorez demonē: et misit
ꝫ q̄ in specie sororis accessit. et huic cōtigit
sicut primo. Tandē misit magistrū demonū
q̄ accessit ad puellā in spē mris. et cepit flere
dicēs se male tractandā nisi nobili ꝯsentiat.
monstrauit māmillas quib⁹ eā lactasse dice
bat. Tandē puella multū tēptata signo cru
cis se muniuit: et ꝯfusus demō recessit. reuer
sus ad ciprianū oia ꝑ ord. nē coactus retulit.
Qđ audiens ciprianus ait. Abrenuncio tibi
et oibus opib⁹ tuis. et credo in illū cui⁹ crux
tantā habet efficatiā. Credibile est eñ q̄ ipse
habeat maximā ꝟtutē: cui⁹ crux habet tan
tā potentiā. Irat⁹ demō volēs ciprianū ap
ꝑhendere et affligere. et ille muniēs se signo
scē crucis demonē fugauit. Accessit aūt san
ctā iustinā et ꝓstrauit se ad pedes ei⁹ et retu
lit ei oīa: et baptizat⁹ est. et tandē martir xp̄i
est effect⁹. Qui cū ad passionē traheret a tor
torib⁹ amonit⁹: vt nomē xp̄i negaret et vitā
sic saluaret. Rn̄dit hoc non posse fieri. qꝛ no
men ih̄u xp̄i esset scriptū in corde suo. Torto
rib⁹ hoc expiri volentib⁹ cū cor ipsi⁹ scinde
rēt inuenerūt ꝑ modū crucis aureis lr̄is no
men ih̄u xp̄i. et hoc in oī scissione siue i lōgū
siue i trāsuersuz. et idē martir cipan⁹ i vniuer
so mūdo in oibus missis quottidie noīatur.
Puella quedaz cum lactuca comedit dya
bolum. Exemplum. xl.

Uella quedam

p in hortū ingressa q̄ lactucā cōspi
ciēs ꝯcupiuit eā et signo crucis ob
lita bn̄dicere auide momordit: sed arrepta a
dyabolo ꝓtin⁹ cecidit. Cūq; sic vexaret san
cto equicio nunciatū est vt veniret cōcitus et
orādo succurreret. moxq; hortū idē pr̄ igres
sus est. cepitq; ex ore ei⁹ quasi satisfaciēs cla
mare ip̄e dyabol⁹ q̄ hanc arripuerat dicens.
Ego q̄d feci. Sedebā eñ sup lactucā. venit
illa et momordit me. Cui vir dei precepit vt
abscederet et locuz in oipotentis dei famula
ampli⁹ nō haberet. Qui ꝓtin⁹ abscessit nec
eā vltra ꝯtingere preualuit. Hec Gregori⁹.
Item conuersus q̄ vinū bibit sine licētia
in ciuitate: et dyabolū bibit cū vino. et sic ob
sessus est. hoc q̄re infra. xvi. D. Cruce si
gnatis maria offert filiū suū. Exemplū. xli.

Ruce signatis da

c tur filius beate virginis. Jacobus
de vitriaco de seipso scribit dicens.
Cum ego semel in ꝑsentia deuoti viri h atiā

Symonis cōuersi cisterciensiū ordinis crucem predicarē. multiq; relictis oībus ad crucem cōuolarent. Rogauit dñm ihm xpm vt sibi ostenderet quale premiū cruce signatis datur⁹ esset. Qui statim raptus in spiritu vidit beatam virginem filium suum tenentē. Et quicunq; contrito corde ⁊ confessus crucem accipiebat filium suum illi dabat.

Mulier q̄dā voluit retrahere iuuenē cruce signatū: ⁊ man⁹ ei⁹ ɔtracta est. Exem. xlij.

Doctor sacre the
ologie cū ṗdicaret crucē in anglia iuuenis accēsus zelo fidei assūpsit crucē. ⁊ mulier q̄ eundē hoīem dilexit volens eū retrahere p palliū statim man⁹ ei⁹ cōtracta ē. q̄ flēs clamauit heu heu manū amisi. ⁊ ex informatiōe denoti viri pmisit ampli⁹ oēs pmouere crucē assumērēs ɔ̄ hereticos trāseuntes: ⁊ ecōuerso sanata est man⁹ ei⁹.

Mulier volēs retrahere iuuenē ab assūptione crucis excecata est. Exemplum. xliij.

Doctor q̄dā ṗdi
cauit quō xpūs ⁊ fides catholica ab hereticis dehonestaret. hoc q̄dam iuuenis audiēs assūpsit crucē. amasia ei⁹ amplexib⁹ nitebat eū retrahere. ⁊ stati ex vltione diuina cecata est. in exēplū vt null⁹ cām fidei ipedire debeat. que cinlās pmisit emendā vite sue. ⁊ doctor et pplus p ea orauerūt. ⁊ i ɔ̄specta oīm stati sanata est. ⁊ postmodū pfectā ⁊ plenā pniaz egit de peccatis et in bono vitam suam laudabiliter finiuit. Hoc Vincentius in speculo hystoriali.

In discipulo de tempore.

Latro q̄ vnū Pater nr̄ orauit añ crucifixū et sic occisus ab inimicis statim ad celū euolauit. hoc q̄re in discipulo de tpe. ser. xlix. R.

Capitulū de D. Damnantur multi.
Q: multi damnantur. Exemplū primū.

Magister pisien
sis apparuit epo post mortē: et dixit in malo statu sū: qz eternaliter dānat⁹ sū. Et epūs interrogauit eū vtrū sciētiā suā adhuc haberet. Rūdit. nihil scio nisi tria. Primū quia eternaliter dānat⁹ sum. Secundū: qz sententia irreuocabilis data est cōtra me. Tertiū: qz ppter delicias corpis ⁊ honores mūdi priuatus sum eternaliter a visione dei. Et quesiuit si mūdus adhuc staret. Et epūs dixit cur hoc q̄reret. Rūdit tot anime illis diebus descenderunt in infernum: q̄ vix credidissem tot homines esse in mundo.

Homines descenderunt ad infernum sicut nix de celo. Exemplum. ij.

Quidā cancella
ri⁹ parisi⁹ epūs oībus acceptissim⁹ q̄ ita facundus ⁊ litteratus fuit q̄ū ṗdicauit q̄ ṗdicatores: fr̄esq; minores oībus negocijs postpositis assidue interesse cupiebant. Qui postmodū cum laboraret in extremis epūs ciuitatis eū diligentissime visitabat dicēs. P̄cipio tibi in v̄tute sancte obedientie. si autoritas mea sup te vim debeat habere sic̄ acceptior in seculo me fuisti q̄n⁹ mihi infra tricesimū tuū appareas. de statu tuo me certificans. Obijt ille. ⁊. xxx. die cum epūs sol⁹ in camera sua sederet. ipē nigra cappa indut⁹ ⁊ fetens magis q̄ cadauer putridū sibi apparuit dicens. Hic sum sicut precepit mihi autoritas tua. Tūc epūs pterrit⁹ quesiuit quō sibi esset. Rūdit: miser ego sum ⁊ ppetualiter dānatus: qz honorem et scientiaz quā in seculo habui: et laudē quā sepi⁹ beate marie obtuli a deo habere nolui: sed poti⁹ a meipso ⁊ etiā voluptatē carnis hr̄e volui. quare ppetualiter damnat⁹ sum. ita q̄ nulla elemosina nec orōnes mihi psunt. Et ab episcopo quesiuit que hora in mundo esset. Rūdēs epūs dixit. hodie est tricesim⁹ dies q̄ ab hoc seclo migr̄sti. Tūc dixit cācellari⁹. Ve ve nobis i inferno. Credebam⁹ q̄ dies iudicij eēt ɔ̄sūmata. qz sic̄ nix cadit d̄ celo. ita aīe intrāt ad ifernū. et valedicēs epo sic recessit.

Quidam habuit plura beneficia: et damnatus est. Exemplum. iij.

Quidā magnus
magr̄ pisieñ. in sciētia famosus: i hora mortis visitatus ab epo: et monitus vt saltē in fine vite sue plura bñficia illicite detēta resignaret: ⁊ vnū retineret. Ille vero in sua erronica opinione pdurans. Temptabo inquit si potest aliquis cū pluribus beneficijs saluari. Post mortem suam ipse apparuit eidem epo suo oranti hora tertia. et interrogauit epūs quomodo se haberet. Respondit. ego sum in eternū damnatus

salua eris. Uenit sanctus et cōfessa est pecca trix. et cū vomitu peccatoꝝ araneam et venenum euomuit deo gratias agens sanata plenissime. Hec in vitaspatrum.

Passio christi aufert desperatōem. Exem. viij.

Uidā scelera tis simus moriens desꝑauit. cui appꝑuit beatus dñicus cui deuotus erat dicens. Cur fili ꝑpter enormitatē pctōꝝ despe ras? ꝑ quoꝝ medicina et totus mūdi dolor xp̄i fuit infinitus. cuius medicine efficatiā cō templando infinitā nequaq̄ desꝑabis. Nā minima xp̄i sanguis gutta suꝑabūdat et tol lit oīa peccata mūdi. vñ cōtritus ille peniten tiam fecit ad vitam. et sic saluatus est.

In discipulo de tempꝛe.

Quidam reputabatur q̄si sctūs: et tamen in agone desꝑauit et sic dānat᷒ ē. hoc quere in discipulo de tempꝛe. ser. cxxi. P.

Item qui dixit in agone. impossibile ē q̄ deus ignoscat mihi peccata mea. hoc q̄re in sermone. cxxiij. T.

Quidam qui voluit absq̄ omni peccato viuere. et sic desperauit. sic tñ q̄ surrexit ecō uerso. hoc quere de tempꝛe ser. ix. N.

Heremita qui reduxit desꝑatū et sic meru it duplicē coronam. hoc q̄re ser. xxx. B.

Detractio.

Fratres detraxerunt morienti. Exem. ix.

In monasterio sancti Gregorij frater quidā vi febriū calore vltimū flatū emit tere videbat: sed cū circūstantes monachi et psalmodiam intermittētes ei detrahebāt. ip se reuiuiscēs ait. parcat vobis frēs de᷒. q2 mi hi detrahere voluistis. Nā impedimētū non modicū mihi generastis. nam tam a vob̄ q̄ a diabolo sub vno tempꝛe accusatus nesciebā cui calūnie ꝑmitus responderē. sed si quis quemlibet migrantem videritis. eidem non detractōem sed cōpassionē impēdatis. vt ꝑo te qui ad tam districti iudicis iudiciū cū ter minatore suo vadit.

Miles quidā detraxit alij militi defūcto qui apparuit sibi. Exemplum. x.

Miles quidam ia cens in lecto cū vxore detraxit alij militi defūcto qui apparuit sibi di cens. Indulge mihi. et dicebat se esse in ma gnis penis purgatorij. et miles q̄siuit vtrum sibi possit suffragari. R̄ndit q̄ sic. Et ille. vis vt iste oret ꝑ te. Tūc ille exagitauit caput i si gnū q̄ ñ placeret sibi q̄ ille ꝑ se oraret. q2 i pec cat͠ esset. tūc ille dixit. vis vt ille heremita sctūs et deuotus ꝑ te orabit. Et ille dixit. vtinā iste ꝑ me oraret. facil͛r posset me libare q2 amicus dei est.

Detractor laniauit in extremis pro priā linguā cū dētibus ꝓprijs.

Exemplum. xi.

Sacerdos q̄dā intm̄ vicio lingue dedit᷒ erat vt q̄ si oībus detraheret et alios homi nes grauiter infamaret. hic aūt añ mortē ra ptus in furiā tanto in se deuastat᷒: vt ꝓprijs dentibus linguā maliloquā laniaret. et palā cūctis ostēderet q̄ lingua sua dolosa egerat. et venenū aspidū sub labijs ei᷒ q̄si sepulcrū pa tēs guttur illi᷒ fetorē deterrimū anhelaret.

In discipulo de tempore.

Quidam detractor infamauit sacerdotes religiosos et eius lingua nō potuit putresce re. hoc q̄re in discipulo de tempꝛe. ser. xci. I.

Item duo socij et quoꝝ vnus erat detra ctor pessimus. in extremis vidit albatos ho mines manus extendentes et cōquerentes de eo. et sic desperauit. ser. xci. D.

Item ep̄us ꝓb᷒ et deuot᷒ punit᷒ ē i pur gatorio ꝑ fetorē famuli sui q̄ ardebat in in ferno. q2 audiuit detractōes illius famuli et eum non sempꝛ correxit. ser. xc. I.

Discretio.

Duo fratres noluerūt cibum sumere nisi quē de᷒ eis mitteret. Exemplum. xij.

Duo frēs habita uerūt vltra illā heremū. vbi quōdā fuit sanctus anthonius cōmoratus qui euntes ꝑ desertum decreuerunt nō sume re cibū nisi quē deus illis transmitteret. Cū q̄ errātes eos per deserta et deficientes iam fame cōspexissent a lōge mazices que gēs cū ctis nationib᷒ crudelior est. Non eñ eos ad effusionē sanguinis desideriū ꝑducit: sꝫ sola fe rocitas mentis instigat. Uisis ergo eis cōtra naturā ferocitatis sue cū panib᷒ illis occurre runt. Tunc vnus ex illis fratribus subueni ente discretiōe velut a deo porrectos sibi pa nes cum gratiarū actione suscepit. reputans

Quidã ĩ consueuit

q adeo inebriari ꝙ quasi insensibilis videbatur. ⁊ odiosus fact⁹ est vxori intantũ ꝙ eo relicto alteri adherebat. Sʒ qꝛ eo ad nutum vti nõ poterat. mole viri oppressa cog tauit ꝙ a se euʒ repelleret. Et cum vna vice inebriatus sic fuisset: ita ꝙ oĩno insensibilis videbat̃ ⁊ aĩo alienat⁹. ipsa vocãs monachos dixit euʒ laborare in extremis: ⁊ ꝙ vestirẽt cũ habitu religioso: et facerent eũ monachũ: qđ ipe petiuerat cũ esset sane mentis. Qđ ⁊ ipi moachi amore pecunie libenter fecerũt. quẽ tonsum ⁊ vestitũ portauerũt ad abbatiã. Ipse aũt de mane vino digesto inuenit se monachũ. ⁊ audiẽs ab vxore ⁊ monachis ꝙ fuisset in extremis: et fecisseʒ votũ deo ⁊ btẽ marie ṽgini ⁊ oĩbus sctis pre verecũdia mãsit in ordine: et ampli⁹ inebri⁹ nõ fuit.

In discipulo de tempore.

Ebriosus noie Udo: q̃ frequenter iuit ad tabernã cũ ad ecclesiã ire deberet quales potũ ⁊ qualẽ lectũ ⁊ quale balneũ iam habet ĩ inferno. hoc q̃re ĩ discipulo de tpe ser. lxj. Y.

Item miles qui apparuit post morteʒ filie sue cum crusibulo in quo erat sulphur et ignis. Hoc quere sermone. xcix. P.

Item bibulus qui tenuit cyphum in manu ⁊ dixit in ludo tres solui. Et sic subitanee obijt. Hoc quere de tempore sermone. lx. Q.

Item qui in taberna vendidit aiam suaʒ. quomodo diabolus eum rapuit cum corpore et anima. Hoc quere sermone. cxxxj. D.

Item hospitem bibuloꝝ et lusorum queʒ dyaboli cum corpore et anima rapuerunt. Hoc quere de tempore sermone. cxliiij. N.

Elemosina.

Elemosina dãda est ĩ pñti vita. Exem. vij.

Egitur de beato

l ludouico rege francie ꝙ infirmatus vsqʒ ad morteʒ conuocauit omnes suos nobiles medicos ⁊ clericos theologos et religiosos. et eos consulens an posset curari. Et audito ꝙ nõ. Respondit. Nunc patet ꝙ diuitie mee nõ ꝓsunt. q̃bus potẽtissimus et ditissimus rex sanari nõ põt. vñ nisi proximis ⁊ pauperib⁹ in elemosinis subuenissem ad eternam vitam modo non venirem.

Quidam habuit mensam plenam ante se et vacuam retro se. Exemplum. viij.

Eremita quidaʒ

b vidit in visione multas aĩas in diuersis statib⁹. Inter quas vidit vnum virum sedentẽ: et stabat vna mensa ante eũ repleta omnibus bonis. Alia mensa stabat retro eũ vacua: quẽ quesiuit q̃d hoc notaret. Rñdit. Mensa illa q̃ stat ante me sunt opa mie q̃ feci añ morteʒ: et illis bonis mõ vtor. Mensa vero retro me posita est qđ disposui cũ adhuc viuerẽ: et mandaui vxori et pueris meis vt aĩe mee subuenirẽt in elemosinis et suffragijs: ⁊ in testamẽtis. Et ecce adhuc vacua est: qꝛ occupauerunt se temporalibus rebus diuidendis ꝙ mei obliti sunt. Vñ dicit sapiens. Fac bene dum viuis: post mortẽ viuere si vis. Unde etiam Ambro. Hoc tantũ tuum reputa quod pauperibus erogasti.

Quidam vendidit triginta libras quas ꝑpter deũ dedit ⁊ misere obijt. Exemplũ. ix.

Quidaʒ diues in

q infirmitate nimia timens mortem tulit triginta libras: et distribuit pauperib⁹. Factũ est aũt vt conualesceret de infirmitate cepit penitere ꝙ hoc fecerat. Hic vero amicũ quendaʒ habuit virũ religiosum cui diues dixit cogitatõnẽ suã. penitet me ꝙ hoc feci. q̃ dixit. Gaudere magis te opteret ĩ hoc qꝛ nõ paupib⁹ dedisti. deo dedisti. ⁊ ipe tibi reddet ĩ futuro. Sed ille nõ acq̃escebat ṽbis ei⁹. Ait ei. Ecce triginta libras do tibi vt eamus simul ad sanctam mariã: ⁊ dic ibi. Ego nõ sum ille q̃ distribuit paupib⁹ triginta libras: sʒ iste est. demõstrãdo me. Ille ṽo accipiens triginta libras ab alio gauisus perrexit q̃ ad sanctã mariã: ⁊ fecit sicut ille ꝑdixerat. Contigit autẽ cũ egrederet̃ de tẽplo. portãs secũ pecuniã quaʒ receperat. ⁊ cũ egressus esset ianuã cadẽs in terrã mortu⁹ est. Hec videntes q̃ aderant dixerũt ei q̃ pecuniã illi dederat. Accipe pecuniã tuã. Et ille rñdens dixit. Non faciã. Ex quo eñ obtuli deo ipsius est: sʒ magis detur paupib⁹. qđ et factũ est. Omnes enim qui venerunt ⁊ audierunt hec glorificabant deũ qui fecit mirabilia solus.

Quidam cum triginta libris fabricauit sibi palacium in celo. Exemplũ. x.

Legit̃ in vita scti

l iohis elemosinarij qualiter glia

Defūctus q̄dā dixit centuplū reaccepi. Exemplum.xiij.

Um quidā ep̄s p̄dicaret inter sarracenos quēdā eoꝝ cōuertit et baptisauit. postea autem cū suaderet ei ꝙ faceret opa misericordie dicens. ꝙ hoc diceret dn̄s in euangelio. Centuplū accipietis. Et cum admonuisset eū ad perfectionē euangelicā. Ille venditis oībus dedit paupibus. et obdormiuit in dn̄o. Cum aūt filij eius traherent episcopū ad iudicium. impetentes eū corā iudice sarraceno de hoc ꝙ patri ꝓmiserat. s. cētuplū accipietis et in̄ intu pater nūꝙ̄ accepit. et propter eius ꝓmissū nos exhereditauit. Quib⁹ episcopus respondit. uno deus ei reddit in vita eterna. Et ꝙ hoc ꝓbaret adductus ad tumulū. mortuū adiurauit in nomīe domini nostri ihesu xp̄i. vt diceret sibi vtrū sibi bene fuerit solutū de ꝓmisso. Respondit mortuus omnibus audientibus. centuplum accepi et vitam etnā possideo. et de hoc litere inuente sūt ī manibus eius scilicet defuncti. Hec Arnoldus.

Ancilla inuenit econuerso cistam repletā farina. Exemplum.xiiij.

Rat circa mōtes alpiū et angilcū mare fames perualida. ita vt cōmunis multitudo populi fame moreret̄. Tūc q̄dā matrona genere p̄clara et opib⁹ mīe dedita. egenis cepit sine pondere mensura et numero liberaliter erogare. qđ cernēs vir eius miles artauit eā et farine mensuram certam p singulas ebdomadas dari fecit. q̄ vna die quasi totū expendit. superueniens quidam pauper et rogās elemosinā. Unde domina ancille p̄cepit vt petenti daret. et diligenter scopata cista in qua farina reposita erat si quid inueniret pauperi afferret. et fecit ancilla vt dn̄a iussit. Et post hunc superuenit alius. qui se nihil comedisse infra biduum deplorabat. qđ vt dn̄a audiuit fleuit. Et iterato iubet ancillam scopare cistā et paupi aliquid impertiri. iurat ancilla nihil ī cista penit⁹ remansisse: sꝫ istāte cū lachrimis domina vt attemptaret. currens impacienter et cistam aperiens. plenam florentissima simila mox inuenit. Ad cuius contuitū ancilla clamans horrifice cecidit in extasi supina: clamore audito dominus accurrit. accurrit dominus. accurrerunt et famuli. et viso miraculo in cōmuni dn̄m benedicebant. Mox vir ipse horreum letus apiens omnibus illa die venientibus dedit. nec defuit annona cistaꝝ donec superueniente augusto ꝓpiciaretur dominus populo suo quem afflixit. dixit autem mihi deū mile ſmare⁹ noīe. ꝙ nisi fuissꝫ diuinum miraculū nequaꝙ̄ mihi tria horrea vel quinꝙ sufficeissent. Hec Hulk.

Nobilis quidam vestes dedit ꝓpter deū Exemplum.xv.

Obilissimus ac potentissimus in baronib⁹ gallie comes carnotensium ac blesensiū noīe Theobaldus liberalissimus omni suo tempe extitit in donando. Iste hyeme q̄ tūc solito magis horrebatur p viam cum multitudine transiens. obuium habuit pauperem nudum. quo clamante rn̄dit comes. q̄d petis. Rn̄dit pauper. Da mihi inquit cappā quam habes indutā. nec mora. Comes extractam cappam dedit pauperi dicens. quid ampli⁹ petis. cui pauper. da mihi et pallium qđ habes. Quo statim habito. petiuit tunicā quā vt comes dedit remansit in vestibus lineis. Cui paup. Uides inquit comes ꝙ caput habeam rasum et nudum da et pilcum. Tūc comes paululū erubescens qꝛ caluus erat inq̄t. Nunc etiam charissime nimis insistes: qꝛ h⁹ carere non possum. Hoc dicto relictis vestibus pauper euanuit. Comes de equo cadēs lamētabiliter fecit. et omni tempe postea tale quid cauens oī petēti se tribuit. hec Hulk.

In discipulo de tempore.

Petrus telonear⁹ qui p̄mo paucus fuit Et postmodū fecit seip̄m vendere et p̄ciū dare in elemosinas pauperū. ser.lxxxi.B.

Item senex cū iuuene habuerūt cōem vitam. et sp senex plus habuit ꝙ̄tūcūꝙ paupibus dedit. hoc q̄re ser.cl.T.

Mechanicus qui nisi vnū denariū habuit. voluit aliquid emere ad comedendū: et eūdem denariū dedit cuidam pauperi ꝓpt deū et angelus portauit sibi viginti solidos. hoc quere ser.ciij.A.

Mulier que dedit pauperi denariū dicēs. plus tibi dedi ꝙ̄ deus mihi dedit. hoc quere sermone.cl.P.

Miles quidam ptrāseundo cemiteriū ora uit p animabus. Exemplum.xix.

Vidaȝ miles cōsuevit descendere de equo suo i cemiterio et dicere orōnes suas ibi p defunctis sepultis. Quadā aūt die fugat⁹ ab hostib⁹ iterū veniēs ad cemiteriū. orauit flexis genibus. statim surrexerūt defuncti de sepulchris milites cū armis. clerici cum stolis. Quo viso hostes fugierūt. et faciētes pacem cū milite narrauerūt ei qd viderant.

Eucharistia.

Epūs vidit vnū digne aliū indigne sumere sacramentum. Exemplum.xx.

Pōus quidam cū audisset duos de plebe sua viros adulteros nunc impunitatis rogauit ḡ deū vt si ita essꝫ agnosceret. Cum ergo p⁹ oblatōeꝫ cōsecratā vnusqsqꝫ ad cōionē sacram accederet per singuloꝝ facies. intelligebat bonos splēdidas hūtes facies et aīas. pctōꝝ aūt facies nigras inspiciebat vt carbones et oculos sanguine repletos. Alios vero videbat claros facie et vestibus albis indutos. Cū aūt corpus dñi suscepissēt in quorūdā vultibus lumē. in quorūdā flāma videbatur. Ut aūt cognosceret de illis quoꝝ crimina audierat cōioem illis porrexit: et vidit vnuꝫ ex illis clara facie et honorabili: albisqꝫ vestibus circūdatū. alterū nigrū et horribilē vultu. Et p⁹ q̄ diuini mysterij grām perceperunt illū lumē quoddā illustrabat: aliū vo q̄si flāma succendebat. Orauit ḡ epūs de singulis que ei oñsa fuerūt se edoceri. Astās aūt angelus dñi dixit ad euꝫ. Oīa q̄ audiuisti de ipis vera sunt. sed ille vnus adhuc in sordibus pmanet et in volūtate peccandi. iō illū nigruꝫ flāma succēdi vidisti. Alter vo fuit illi quidē erat sicut audieras. sed iō illū clara facie illustrare vidisti. qꝛ recordatus de hoc qꝫ pus fecit. et renūciās illis opibus cuꝫ lachrimis et gemitibus dei miām postulauit pmittēs si pterita illi fuissent remissa pctā: vlterius ad eadē nō rediret et iō prioribus criminib⁹ deletis ad hāc grām quā vidisti puenit. Cū autē epūs de dñi grā miraretur eo qꝫ nō solū de tormentis tā turpē hoiem eripuerit. sꝫ etiā tāto honore decorauit. Rūdēs angelus dñi dix. Ꝺ bn̄ mirans. bō ēm ē. nā dñs nr̄ ac vr̄ naturaliter bonus et misericors est. Cessantibus a peccatis. penitentibus p cōfessionē nō solū tormenta dimittit. sed et honore dignos efficit. Sic ēm deus dilexit mūdū vt vnigenitum suū p peccatorib⁹ destinaret et p ipis daret ad mortē. Qui ḡ dū inimici eius essent mori p ipis elegit. q̄to magis ꝓpriis q̄n filij efficiūt. h⁹ ergo scias qꝛ nullū peccatū humanū bonitatem dei vincit. sed tm̄mō p pniam vnusqsqꝫ ea q̄ prius fecerat abolet mala. Misericors ēm dñs infirmitateꝫ humani generis scit et passionē et diaboli vtutē et maliciam et cadentibus quidem hoibus in peccata tanq̄ filijs sustinens ꝓpter emendatōem. Penitentibus vero tāq̄ languidis cōpatitur. et mox soluēs peccata eoꝝ. Iustis autem p̄mia tribuit. Audiens ergo epūs mox miratus est nimis et glorificabat deū.

Quidam accessit ad sacramentū cōtra prohibitōem sacerdotis. Exemplum.xxi.

Vidaȝ sacerdos vidit quendā peccatorē sibi cōfessū nō ṽe cōtritū. qꝛ nō hābuit volūtatē abstinēdi a peccatis. et sacerdos ꝓhibuit eū a sacro. et sup hoc frivole accessit. dixit ei sacerdos. Iudicet deus inter te et me. dās ei corpus xp̄i. et statim guttur ei est ruptū. et exiuit corpus xp̄i et ille expirauit.

Sacerdos malus cū difficultate sumpsit corpus christi. Exemplū.xxij.

Sacerdos quidā secularis dū q̄dā die celebraret missā ali⁹ assistēs vidit i patena tpe sūptionis nō spēm panis sꝫ infantl̄. quē cuꝫ sacerdos leuaret vt sumeret. cepit infātul⁹ ille faciē auertere. et ne sumi posset manib⁹ et pedib⁹ reluctari. Et nō sciʼ iste hō deuot⁹ h⁹ vidit sꝫ sepi⁹. Cui idē sacerdos q̄dā vice dixit it cetera. quotiens sumo corpus xp̄i cū tāta difficultate sumo qꝫ ego mirari nō sufficio. Cui ille. Cōsulo vt corrigas te. hoc nam et ego vidi de te. Ille sacerdos correxit se et cū postea celebraret visus est ille infans ab illo deuoto hoīe iunctis manibus et pedibus cum summa velocitate illabi in os sacerdotis.

Plaga sacerdotū indigne celebrantium. Exemplum.xxiij.

Sacerdos lubric⁹

sacerdos. Statim illa cepit mirabiliter esurire. et cucurrit ad sacerdotem: et dixit ei quod perdidisset grãz. quo intellecto sacerdos dedit ei verum corpus dñi. Hec Cesarius.

Dyabolus fugatus est ab obsesso per sacramentum corporis xpi. Exemplum.xxix.

Sacerdos quidã cuiusdã demoniaci os apuit et hostiã nõ ɔsecratã iposuit. pcipiẽs vt in virtute illi⁹ hostie exiret: q demoniacus hostiã dentib⁹ dilacerãs dixit. Nõ exibo pro pter istũ panẽ nõ ɔsecratũ. Sacerdos postea hostiam cõsecratã misit in os demoniaci dicẽs In virtute isti⁹ sacramẽti exeas. Cui dyabolus rñdit. Hoc est verũ corp⁹ xpi qd sufferre non valeo. ideo iam ab illo homine recedo.

Asini cesserunt sacramento eucharistie. Exemplum.xxx.

Plebanus sancti iacobi cũ deferret corpus dñicũ ad cõicandũ infirmũ. obuiam habuit asinos in platea saccis frumẽti oneratos: q totã superiorẽ plateã occupauerunt. et cũ vir scholaris q ante eũ portabat lucernã ptransisset. timẽs plebanus qz senex erat pcipitari in lutũ cũ sacramẽto ait. Quid est qd agitis asini: nunqd ɔsideratis quẽ gestem in manibus meis: stat in discedite: date honorẽ creatori vestro. et statim oĩs asini steterunt et simul descenderunt. Et cum descensus esset laboriosus. sacci tñ nõ sunt lapsi de asinis.

Equus bos et asinus cognouerunt xpm in sacramento. Exemplum.xxxi.

Quidaz epus devotus: et qdam heretic⁹ puersus se inuicẽ obligauerũt de veritate corporis xpi. vñ eucharistiã sup auenã in doliũ posuerunt. et adduxerũt equũ bouẽ et asinũ qui pabulũ nõ tangẽtes: sed potius genua flectẽtes. dñm tanq ratione vtentes adorauerũt. Quo viso hereticus fidelis effect⁹ est. Esa.i. Cognouit bos possessorẽ suum: et asinus presepe dñi sui. Israel autem me nõ cognouit: et populus meus non intellexit.

Equus iudei cognouit xpm i sacramento. Exemplum.xxxij.

Sacerdos quidã cum iret ad cõmunicandũ quẽdã infirmuz iudeuz obuiã habuit equitatu nobili equus flexis genib⁹ añ corp⁹ xpi stimulat⁹ calcarib⁹ a iudeo ptrãsire nõ potuit. donec corpus xpi portatũ fuisset. Ubi vox de celo intonuit dicẽs. Agnosce creatorẽ tuũ: quẽ tu negas natum de virgine. Unde iudeus compunctus in xpm credidit: et baptismũ suscepit.

Mulier quedam posuit corpus xpi ante porcos. Exemplum.xxxiij.

Albertus de brussia episcopus refert. q quedaz mulier cum ipse episcopus esset venit ad eum confitens q diabolus non permitteret eam credere in sacramentum altaris q ibi esset verum corpus xpi. Et ergo cum accepisset ipsuz et ante porcos in siliquis posuisset. Ecce mirum omnes porci genua flexerũt et adorauerunt sacramentum. Hec autez misera voluit plus experiri. et posuit corp⁹ xpi super veru: et assauit iuxta ignem tanq assaturam. et ecce gutte sanguinis ab inde fluere ceperunt. Hoc facto misera adhuc nõ contenta accepit corpus xpi et fodit in terram. et sanguis nimius super fossam emanare cepit quasi extra terram ebulliendo. Ad quod tunc compuncta est. et credidit verũ corpus xpi esse in sacramẽto altaris. Et episcopo supradicto confessa est peccatum suum: et perpetuam penitentiam ab eo suscepit.

Puella quedam sparsit corpus xpi super olera. Exemplum.xxxiiij.

Fuit in insula sancti Jacobi puella obsessa laica. Cũ requisitus dyabolus a quodam sacerdote cur tanto tempe tam crudeliter eandem puellaz torqueret. per os puelle respondit. Bene ac optime pmeruit. Et sacerdos. Quare: Cui dyabolus. Ipsa altissimum super olera seminauit. qui cum verbuz minus intelligeret: nec ille exponere vellet. Sacerdos feminam adijt. quid de ea dyabolus dixerit exposuit. monens vt non negaret si intelligeret. Que statim confessa est culpam dicens. Uerbũ hoc intelligo: quod tamen nunq homini per me publicatum est. Quando iuuencula eram et hortũ ad colendũ suscepissem. nocte quadaz mulierẽ vagam hospicio

pixidem cum corpe christi illesam sup altare repererūt. Q̄ð ꝓ miraculo magno fiat reuere fu. t pluribus referentes glorificabāt eum qui sic honorificauit suū sanctū sacrm.

In discipulo de tempe.

Quidam vidit aliquos nigros aliquos sanguinolentes. aliquos claros et splendidos ad sacrm xpi accedere. hoc quere in discipulo de tempe. ser. xlvi. K.

Quidam cōmouit ꝓpriam vxorē sabbato pasce. et in die pasce qn̄ cōicare voluit corpus xpi euluit de ore ipius. hoc q̄re de tpe. ser. xlvij. V.

Item quidā post cōicatōem ad tabernaz iuerunt. et quō suffocati sunt a sanguine proprio. hoc q̄re ser. lij. M.

Item quidam habuit magnam deuotionem ad sacrm. t in agone nō audebat sumere ꝓpter vomitū. et petiuit eucharistiam sibi poni sup pectus suū. hoc q̄re ser. lxxx. Q.

Meretrix q̄ iuit ꝑ lutū et adorauit eucharistiaz et xp̄s de pixide dixit ei. Ego ignosco tibi oīa pctā tua ser. lxxx. P.

Item miles qui orauit quinq̄ pr̄ nr̄. quō ꝑ triduū vixit in patibulo ser. lxxx. V.

Excōmunicatio.

Excōicatū fulgur cōsumpsit. Exem. xl.

Quidam excommunicatus et cōtumax eccíaz btē ṽginis infuit. quē mox fulgur ceteris illesis interfecit. Itē quidā excōicatꝰ penitēs mortuꝰ fuit. añ cuiꝰ absolutōez corpus illiꝰ nigrū vt pix apparuit. post absolutionem apparuit album vt nix.

Sacerdos excōicauit viridariū. et nō ꝓtulit amplius fructus. Exemplum. xli.

Cum domina nobilis mater ducis burgundie emissz viridariū valde pulcrū a quodaz sacerdote. Cū essent arbores pulcre et terra bona et pinguis nullū fructū gerebat. Cū autez q̄reret ab incolis q̄ potetit eē cā. ꝙ tēpe quo viridariū ipius erat fructꝰ nō ꝓduceret. Dixerūt ei ꝙ cū sacerdos dn̄icis diebꝰ celebraret missam tpe fructuū. iuuenes relicta missa et eccía collegebāt fructꝰ et dissipabant clausuras et arbores. Cū de hoc monuissz sacerdos eos sz nolēt desistere excōicauit viridariuz. ne de cetero gereret fructū, et extūc fructū nō gerebat. Tunc ꝑdicta ducissa fecit viridariū absolui ꝑcipiēte dicto sacerdote vt fructū ferret de cetero cōsuetū. qð et fecit. Uñ etiā habetᷣ Mar. xi. ꝙ dn̄s ihs maledixit ficulnee. t statim aruit. qz dn̄s ihs xp̄s dedit ptātē ligandi et soluendi sacerdotibꝰ di. Qðcunq̄ ligaueritis sup terrā erit ligatū et in celis.

In discipulo de tempe.

Comes quidā qui cōtempsit excōicatōem quō abbas panē albū excōicauit in cōspcū illius comitis. qui statim factꝰ ē niger et mucidus. hoc q̄re in discipulo de tpe ser. lxx. I

Itē papa Gregoriꝰ excōicauit quēdaz ciuem. q̄ cōtēpsit excōicatōem. et statim ciconie nidos suos de domo illiꝰ trāstulerūt. ad aliā domū et post absolutiōem redierunt. hᵒ quere in discipulo de tpe ser. lxx. M.

Itē quidā ep̄s excōicauit passeres. qz maculauerūt eccíam scī vincētij. et ꝙ̄certo aliqs passer ibi portaᵗ ad ecclesiā statim moritur. sermone. lxx. M.

Itē sacerdos cōcubinariꝰ cōtēpsit suspēsionē et excōicatōem. et ꝙ̄certo accessit ad celebrādū diabolꝰ suffocauit eū. hᵒ q̄re ser. cx. D

Excusatio.

Puella quedā iuit ad castrū et diabolꝰ in spē hoīs dissuasit ei. Et postmodū dixit diabolus suasit mihi. q̄re ser. cxxx. K.

Exemplum.

Qui peccāt in exemplis alioꝝ. Exem. xlij.

Quidam episcopus noīe leopoldus solo q̄de nomine ep̄s ope aūt tyrānꝰ. Hic cū esset vanissimꝰ nihil in se hn̄s pietatꝭ et religiōis Quodā tpe dicebat ei germanꝰ suꝰ nobilis. Dn̄e ep̄e multū scādalisatꝭ nos laicos malo exēplo vr̄o. añq̄ essetis ep̄s aliqñ deū timebatis. modo nihil de eo curatis. Cui ille Rn̄dit. ffratres duo erant vicini ex q̄bus vnꝰ exemplo alterius peccauit. Mortui autez sunt ambo et ducti ad infernum. Cum igitur eēnt in tormentis. et vnus alteri dicebat. Ue tibi quia tuo exemplo prouocatus ad peccandū merui hunc locum. Cui alter. Bone vicine si tibi amplius placet sedes mea. trade mihi tuam et ego dabo tibi meā. Sic dico vobis frē qn̄ veneritꝰ ad inferos. si videbitᷣ vobis sedes mea honorabilioꝛ quā vestra. Ascendite eam. et ego recipiam vestram. Respondit ille. Mala consolatio hec est. Hec Cesarius

Exemplum bonum prouocat malos ad [pe]nitentiam. Exemplum .xliij.

Beatus domini

cus quadã vice cũ yret cũ alijs religiosis τ sacerdotib⁹ ad disputãdũ [con]tra hereticos et dubitaret de via q̃sierũt a [qu]odã quẽ credebãt catholicũ: sꝫ reuera here[tic]us erat. Optime inq̃t τ libẽt nõ solũ viã [ost]endã: sed etiã vos illuc ꝑducã. Ducens ẽ[os] ꝑ quoddã nemus fecit eos intantũ mali[ciose] errare: ꝑ spinas τ vepres ducẽdo. q̃ pe[des] eoꝝ et crura fuerũt sanguine cruentata. [Vi]r igit̃ dei patiẽtissime hoc ferẽs: et in quã[da]m iocunditatẽ ꝓrumpẽs omnes ad lau[dem] dei τ ad patientiã hortatus est dicens. [Ch]arissimi sperate in dño q̃ victoria nobis [i]minat. Jam enĩ pctã nostra per sanguinẽ [pur]gãtur. Jlle vero hereticus cernẽs mirabi[lem] letã eoꝝ patientiã τ viri dei verbis bo[nis] τ exemplis bonis cõpunctus fraudis ve[lam]ina detexit: τ heresim abiurauerit τ vitam [lau]dabilem postmodum duxit.

Jn discipulo de tempore.

[L]atro cũ iuuenis monachus seruiuit in [cla]ustro: τ comedit panẽ τ aquã in presentia [ei]⁹ latronis. quõ propter bonũ exemplum [i]uuenis latro iste bon⁹ homo factus est. [Ho]c quere in discipulo de tempore. ser. li. J. Jtem quidã audiuit de nocte in lecto suo [frat]res ordinis predicatoꝝ alacriter canta[re i]n choro: et sic compunctus ordinem intra[uit] sermone. lxxiiij. J.

Capitulum de. F.

Festa.

[Q]uidam induxit fenum in die dominico.

Exemplum primũ.

Quidã ductus

ad penas inferni intuẽdas ibi vidit plaustrum feno oneratũ et dictum est ei. oportet q̃ tan[tum] fenũ in dorso tuo cõburatur. eo q̃ dñico [ad]duxeris illud. [sci]ens illud esse ꝓhibitũ a [sace]rdote. ille aũt reduct⁹ postea ad pñiam [mi]ssus est peccata: et factus vir bone vite. [Q]uidam in sabbato hora vesperarum ces[s]auit a laboribus. Exemplum .ij.

Jn theutonie ꝑti

bus miles quidam ad deponendã herbã de prato conduxerat falcatores. Jllis ergo falcantib⁹ vbi temp⁹ vespertinũ aduenit ꝑ villas in circuitu pulsabatur ad vesperas. et mox vnus ad socios falcatores inq̃t. Desistamus ab opere q: iam vespere cõpulsantur: sed cũ illi nollent: imo magis verbis confunderent amonentem. Jpse mox opere derelicto ad vesperas iuit. Tertio autem die ad opus imperfectũ cum ceteris rediens videns q̃ antecedentib⁹ alijs se falcare posterius oporteret: τ ꝓpter hoc ab oĩbus est derisus. Patienter vero ferens risus omnium et cachinnos: vbi manus ad falcẽ posuit ante se pendentẽ in surculo graminis dragmã mire pulcritudinis fine latitudiã aureã mox inuenit. Curuatis ergo genibus deum benedixit. Quo clamante concurrunt socij. cõcurrit τ prati domin⁹. vident diuinũ miraculũ. scripturam miles litteratus in nummo vocem paterna legens hoc vt interpretari potuim⁹ continebat. Manus dei me compegit: et in domũ me redegit pauperi. qui nõ fregit diem scilicet celebrem. Hanc dragmam ergo a paupere emit: et postea multis ad rei geste ꝓbationem ostendit.

Quidam in die festo induxit triticum.

Exemplum .iij.

Quidam rusticus

duxit triticũ de campo i quodã die festo in horreũ. et ex ꝑmissione diuina ignis totũ horreũ cũ tritico cõsumpsit. Jtem aliud miraculũ scribit Gregorius thuronensis. Cum quidam rusticus in die festiuo arare vellet. protinus contractis digitis manubrium securis: cum qua vomerem mundare volebat eius dextre adhesit. Sed post duos annos in ecclesia sancti Juliani ad eius preces est sanatus.

Rustica que coxit panem in die festo.

Exemplum .iiij.

Quedã rustica co

xit panes i die festo. et totus panis sanguinolẽtus est effectus in signũ offensionis: quia festum celebre infregit.

Jn discipulo de tempore.

Tempore moysi quidam in die sabbato collegit ligna: et ex iussu dei lapidatus est. Hoc quere in discipulo de tempore. Sermone. diiij. F.

Item duo sutores quorum vnus celebrauit festa et satis habuit. et alter nō celebrauit: et semper in penuria vixit. Quere ser. cxvij. V. fide. a.

Sacerdos catholicus ad probandum fidem ab igne non est lesus. Exemplum. v.

Erat quidā deuotus sacerdos q quēdā doctorē manicheorum inuenit seducentē pplm simplicē, s3 qz erat versutus nimis et cōcludere eū verbis nō poterat oībus audientibus dixit. Accendite ignē lignorum in medio platee et ambo intremus in flāmā: et si qs nostrum nō fuerit cōbustus hui⁹ fides vera esse credatur. Qd cum dixisset ille deuotus sacerdos valde placuit pplo. et cōtinue ignis accendit. tunc sacerdos apprehendens hereticum cepit eū secū trahere ad ignē. Nō inquit ita: nō ita: s3 vnusqsqz nostrū singulariter ingrediatur. prio tū tu debes intrare: qz hoc ipsum imposuisti. Et sacerdos noīe xpi ↄsignās seipm medias flammas est ingressus. Ignis vero huc et illuc dispgitur. stetit ille in medio ignis in nomine dñi in nullo penitus lesus. Uidentes aūt populi xpiani cū ingenti admiratiōe exclamauerūt et bñdixerūt deū dicentes. Mirabilis de⁹ in sanctis suis. Ceperūt aūt purgere hereticū vt introiret in ignē. Ac ille reluctari cepit et subtrahere se. Tunc cōprehēdētes eū turbe inieceruīt eū i medio ignis. et statim arcūdans eum flāma atqz vrens semiustum reddidit. Et illū quidē hereticū populus cum confusione ex vrbe eiecit clamās et dicens. viuens ardeat seductor. Illum vero assumentes secum et benedicentes deum ad ecclesiam cum honore perducūt. Et sic xpiani fuerunt letati: et heretici confusi.

Ad confirmationem fidei catholice mons motus est de loco suo. Exemplum. vi.

Uincētius i speculo historiali scribit q āno dñi. M. cclxxv. Caliph⁹ rex tartharorum conatus extirpare xpianos de regno suo. qz xpiani mixtim habitabāt inter paganos. Et vnus de consiliarijs suis cōsuluit regi vt eos vinceret ex euangelio. Nam xps deus xpianorum locutus est. Si quis xpianus nō hesitauerit et dixerit monti huic tolle te et mitte te in mare: fiet ei. Qui cū vocauit oēs xpianos, q si-uit si verba xpi et euangeliū verū sit. Rñdentibus omnibus sic. statim cōminat⁹ est eis q nisi infra decē dies hoc factis oñderēt oēs perirēt. Tūc epi et sacerdotes cōuocauerunt xpianos: et indicto ieiunio p triduū et orōnibus intendentes. rogauerunt dñm ihesum xpm vt suis fidelib⁹ succurreret. Et reuelatū est cuidam epo deuoto viro. q sutor monoculus digni⁹ esset illa verba proferre. et populum xpi de periculo eruere. qui et humilitate renuit et se peccatorē esse asseruit. tñ ex obedientia precepto se submisit: et xpiani ex vna pte steterunt et crucē xpi secū habuerunt. Et rex Caliphus ex alia pte cū pplo suo qui fuerunt parati ad occidendum xpianos. orauit aūt sutor flexis genib⁹ ne xpūs tot xpianos necari pmitteret. et precepit monti vt se tolleret. qd et statim factū est. Quo viso rex baptizatus est: et plures cum eo. et sic fides roborata et augmentata est.

Heresiarcha virtute fidei mutus factus est. Exemplum. vij.

Quidā fidelis deuot⁹ licet ideota cui⁹ fidē qdā heresiarcha astut⁹ valde imitare conabat: sed fidelis dedit se ad orōnes et oculis i celū erectis dixit ad heresiarcham corā omnib⁹. Precipio tibi in virtute fidei xpiane ne contra eā aliquid exprimas vel blasphemes Qui mox mutus coram omnibus effect⁹ est Unde xpiani sunt multum letificati. heretici vero confusi.

Simplex epūs vicit hereticū et phylosophum valde magnum. Exemplum. viij.

Legitur in hystoria ecclesiast. ca. q cū plures philosophi ↄuenissent et fidē xpi impugnarēt. vn⁹ erat inter eos cui nemo resistere poterat: s3 oīa argumēta facilime soluebat. Tūc simplex qdā epūs ↄ illū ↄmot⁹ petijt audientiā. Quē cū alij xpiani valde simplicē cognoscerent. timere ceperunt ne in ↄponendo deficeret: s3 tū ↄpter sanctitatē ei⁹ nō sunt ausi eū cohibere. Qui arguendo illū phylosophum proposuit xpm docuisse. dyabolicas cauare fallacias. et credere in vnū deū et xpm filium eius: et simbolū totū dicēs phylosopho ait. Dic mihi si sic esse credis. Tūc ille statim vt fidem audiuit ex ore ei⁹ illuminatus credidit

O guido de lacha nos defendimus te q̄diu potuimus: sed modo nō possumus plus: qr adest vnus qui maior est nobis. sez xp̄s. Et ossibus cadentibus in ignē combusta sunt: et glorificata est fides propter corpus xp̄i.

Filij et filie.

Duo filij ꝓmiserūt patri suo plura suffragia ꝓ salute anime. Exemplum. xiij.

Vidam diues in

q articulo mortis tres filios suos ad se vocauit ⁊ seniori dixit. nosce fili karissime. multas possessiones vobis relinquo quas olim cōseruaui: quas debuissem pauperibus erogasse: et ideo fortassis ad purgatoriū ibo. dic q̄d daturus es ꝓ aīa mea. at ille plurimarū celebratiōes missarū: ⁊ largas elemosinas se facturū ꝓmittebat. Similiter secundus ꝓmittebat. Hos duos pater laudauit. et hoc dicto risit tertius. Quesiuit autē a minore q̄d de eo deberet sperare. At ille. pater nec vnū denariū ꝓmitto ꝓ te daturū. Et maledicens sibi pr̄ suus: fili ait. Dum viuis pater bona tua ꝓ salute tua distribue: nec cōmittas mihi nec alijs fratribus meis. possessores enī rerū tuarū facti q̄liter te iuuabimus cum tu amore n̄ri te iuuare nolis. Utilitatē enim suā vnusquisq; nostrū plusq̄ te diliget et de te amplius parum curat: nec sollicitus erit. Hunc osculādo fratribus preferebat veritate audita: et diuitias suas paupibus erogabat pro salute propria.

Filij raro subueniūt parētibus. Exem. xiiij.

Bsessus quidam

o cū duceretur ad domū cuiusdā ciuis qui edificabat in altum domū magnam ⁊ sumptuosam. Risit obsessus. querētibus cur risisset. R̄ndit. Iste edificat quasi semꝑ viuere debeat. ⁊ ego scio q̄ mala morte morietur ante noctē: qr interficietur. Hoc eo dicēte risit secūdario. Et cū ab eo quereretur cur risisset. R̄ndit. qr iste morietur et relinquet diuitias suas quas cū labore acquisiuit alienis. Cui cū diceretur q̄ haberet heredes quibus deberentur diuitie. R̄ndit. om̄s sui heredes erūt sibi satis infideles q̄si alieni essent. quasi eis nunq̄ aliqd bonū fecisset. quia iste morietur et accipient heredes pecuniā ⁊ obliuiscentur aīam suā. Et hoc dicto risit tertio. Et cum iterū causa risus quereretur. R̄ndit. rideo de iusto dei iudicio: qr fiet isti diuiti sicut ipse fecit. qr qn̄ pr̄ ipsius moriebatur ꝓmisit ꝓ patre suo soluturū debita sua q̄ pr̄ post se reliqt. ⁊ insuꝑ dare largas elemosinas: ⁊ sibi cōparare multas missas: sz mortuo pr̄e modicū vel nihil fecit: similiter fiet illi ab heredibus suis.

Puer dixit ad pr̄ez suū: sic te tractabo i senio sicut tu iam tractas patrē tuū. Exem. xv.

Vm quidam di

c ues ⁊ potēs iam senesceret ⁊ mortua vxore sua. filio suo quem multum diligebat tradidit vxorē. Qui ait patri suo. Pater cōmitte mihi oīa bona tua: vt sic viuas sine labore. Quo annuente fecit ei lectuz in camera pulcra: sed cū vxor iuuencula nō posset eū pati ꝓpter tussim de nocte. postea ex rogatu vxoris locabat eū sub quodam gradu. Qui sustinēs paupertatē et frigus in hyeme clamabat ad filiū vt daret ei vestem. Tandē filius emit quattuor vlnas et dedit pr̄i duas: ⁊ sibi duas seruauit. Hoc vidēs filius paruulus acciptēs illas duas vlnas abscondit in muro. et dum diu quererēt in domo et nō inuenirent dixit paruulus. scio vbi sunt. Cui pater. Cur abscondisti? Qui r̄ndit. Ad hoc seruabā vt operirem te in senectute tua sicut tu patrē tuū. Et ait pater. nō amplius facies. Cui filius. certe intantū aut minus. Quo audito dixit intra se. i caput meū istud redundabit. in senio idem faciet mihi exemplo meo inductus. Statim bonū pelliceum misit patri per paruulū filiū. et reassumpsit eum in domū suam: et exhibuit ei omnē honorem ⁊ reuerentiam. Et eum amplius multū pie tractauit: vt in hoc exemplo paruulus disceret quomodo ipsum in senio suo tractare deberet. Hec Gullermus lugdunensis.

Due filie que repulerunt patrem in senio a se. Exemplum. xvi.

Vid. ā habuit du

q as filias quibus dedit omnia bona sua: ⁊ tradidit eas maritis. ⁊ postq̄ depauꝑatus est tunc filie et mariti noluerūt amplius patrem secum retinere. Una earū dixit. vade ad sororē meā. et alia similiter dixit. comedas vna die vel duobus mecū. ⁊ tūc redeas ad sororē meā. Tandē doctus ꝑ quendā vicinū suū q̄ fuit vir prudens vt archam pulcrā ⁊ ornatā ab extra repleret eam lapidi

bus ab itra et faceret eã portare post se ad ecclesiam dñica die qñ ppl's cõcurreret ad missam. qd̃ et fecit. Quod videntes sorores .s. filie eius et generi ampli⁹ contẽdebãt adinuicem vn⁹ p̃ alio volens eũ seruare. qui cautõe recepta ab vno dedit ei archã: sꝫ tres claues sibi retinuit. Et post mortẽ gener apeniẽs archã nisi inuenit lapides et sic confusus est.

Pater quidam posuit malleum in cistam et dedit claues pueris: Exemplum xvij.

Uidam p̃diues

habuit pueros quos nuptui tradens ditauit eos diuitijs suis. Tãdẽ ille depauperat⁹ est et nõ curat a pueris. Ille aũt cõuocãs pueros suos singulis tradens claues ꝑ scrinio in quo posuit malleum graue quasi esset pecunia retẽta sibi vna claue ne ad scrinium venire possent. dixitq; pueris. heredes mei et dilecti mei estis: post mortem meã aperiatis scriniũ et ibi inuenietis cartam ꝑ quã scietis q̃tũ vnicuiq; legauerim. Ob hanc spem singuli certatim ꝑuitauerũt. honorauerũt et inuenerũt patrem qui dicebat q nolebat diminuere de his q̃ erant in scrinio. vt singulis traderet ad plenũ q̃ eis ordinauerat. Post mortẽ suã aperto scrinio inuenerunt malleũ et litterã hec continentem. dignus est homo ille ad caput cũ malleo percuti qui tantum tribuit pueris suis. eisq; confidit. vt distractis oĩbus nihil sibi retineat.

Natura auium docet subuenire parentibus. Exemplum xviij.

Icit isidor⁹ in de

naturis auiũ q ciconiarũ talis est natura q cũ se affligãt et cibũ suũ sibi subtrahant vt pullis prouideant. postq̃ pulli volare pñt et p̃dã capere cõpatiẽtes maciei et afflictioni parentũ compellunt eos morari in nido vsq; dum bene conualuerint: et ipsi ad predam capiendam volant quã eis vicẽ recõpensando reportãt. sic faciunt boni filij parentibus. Non aũt sic faciunt pulli vulturum. de q̃bus dicunt naturales q postq̃ diu laborauerunt parentes eorũ circũeundo castra et cadauera cũ magno periculo et labore vt eos depascent sibi subtrahentes cibũ postq̃ conualuerint pulli et confortati sunt tunc parentes verberant alis. nec aliquid de preda sua dãt eis sed eos verberando rostro et alis et de nido eos exire compellunt. sic faciunt filij mali parentibus suis.

In discipulo de tempore.

Filius qui dixit. Si pater meus est in inferno tunc suffragia nihil valent sibi. Si autem in celo tũc non indiget. Si autem in purgatorio tũc ardeat vsq; purgabitur. hoc quere in discipulo de tempe. sermo. ciij. T.

Item de filio isidaĩ cum baso. ꝑ scelerib[us] fac. et pro dehonestatõe parentũ. q̃re in ser. xxiiij. X.

Item filia que propter dehonestationem matris damnata est. quere in sermo. lxij. B.

Item filia que nutriuit matrem cum lacte proprio in turri. Quere sermone. xxiij. U.

Item filius trusit matrem cum pede et ex permissione diuina idem pes sibi amputatus est cum quo matrem trusit.

Itẽ q̃dã inhonorauit mrẽ ꝑpriã et in breui oẽs pueri defuncti sunt. q̃re ser. xxiiij. X.

Capitulũ de G. Gaudia celi.

Diabol⁹ libenter sustineret omnẽs penas omniũ demonũ vt claritatem dei adhuc semel videre posset. Exemplum .i.

Agister iordan⁹

frat ordinis p̃dicatorũ q̃dã die dñi trãsiret ad quãdã villã ad p̃dicandum rogatus est a ꝑplo vt visitaret quandam obsessam. ad quã dũ accederet demon eũ litteraliter salutauit. cũ tamen mulier nũq̃ litteras didiciat. Inter cetera p̃dictus magr̃ litteraliter interrogauit demonẽ dicẽs. Quare affligis hanc mulierẽ et q̃d delectaris ĩ ea morari. Tũc demõ. ad hoc cogor a creatore meo et iõ alibi eẽ nõ possũ. Ad quẽ iordan⁹. Dic mihi vbi velles esse si optio tibi daretur? Ad quẽ demõ. cũ tant⁹ sis clericus et doctor ecclesie nollẽ te tã simpliciter interrogasse. Et adiecit. dic mihi tu vbi tu velles esse si tibi optio daret. Ad quẽ iordan⁹. nusq̃ esse vellem q̃ in celo. Et demõ. sic vellem et ego. Ad quẽ iordanus. Et quare maxime velles ibi esse? Demon ꝑpterea vt respicerẽ illã clarã faciem creatoris mei. Quod cum iordanus audiret quasi extra se raptus corruit et fleuit. Tandẽ ad se reuersus interrogauit eum dicens. Dic mihi quid velles inde sustinere q posses creatoris tui faciem videre? Demon respondit. Omnes penas quas omnes demones sustinuerũt a die qua eiecti fuerũt de celo et etiam quas sustinebunt vsq; in diem

iudicij vellē sustinere vt possem videre essem
claritatē dei sicuti est. Ad quē iordan⁹. Cre-
do te vnū esse de nobilioribus demonibus.
Cui demon r̄ndit. vnus fui de seraphin q̄ sp̄
assistūt añ faciē dei. ad quē iordanus. dic q̄
mihi aliq̄d de claritate vultus dei. ex quo tā
ꝓpe ei⁹ faciē in celo vidisti. ad quē demō. nō
sufficio tibi aliq̄d de hoc dicere cū etiā angeli
qui sp̄ eius claritatē intuētur si essent in ter-
ra: et vellent aliq̄d de ipsius claritate dicere n̄
sufficerēt. dicā tibi tm̄ taliquā similitudinē ex q̄
pendere potes quā clara sit facies dei. Et di-
xit attēde si oēs flores p̄teriti et futuri omni
um arboꝝ et oim̄ graminū viriditas. et om-
nis color oim̄ lapidū p̄ciosoꝝ et metalloꝝ. et
splendor solis et lune et stellarū. et omnis clari
tas oim̄ luminū q̄ ab initio vnq̄ꝫ splenduerūt
in terra lucerent. oīs illa claritas respectu di-
uine claritatis nō esset aliud nisi tenebrosa
nox respectu clarissimi solis. Tūc iordanus.
O q̄ꝫ miser est hō qui hoc amittit et sibi tale
magnū et ineffabile gaudiū nō acquirit.

De claritate visionis dei. Exem. ij.

Erant duo mona

chi qui colloquebātur de vita et-
na. et mutuo cōsenserunt q̄ꝫ q̄ pri
us moreret: de statu suo socio suo intimaret.
Mortuo igitur vno. altero dolente. apparu-
it mortuus clarior sole socio suo. et benigne
eū salutauit. Cūq̄ꝫ de vita eterna q̄reret r̄n-
dit istud. Sicut audiuimus vidimus q̄ꝫ ocu
lus nō vidit nec auris audiuit. nec in cor ho-
minis ascendit q̄ p̄parauit deus diligēt. h⁹ se

Gaudia celi sunt innumerabilia. Exē. iij

Quidam demon

interrogatus q̄ꝫ magnū gaudiū eēt
in celo. R̄ndit. si numerare poteris
athamos in radijs solis. R̄ndit nō possū. sic
et tu illa gaudia nec aliq̄s hoim̄ numerare p̄t

Gaudia celi sunt ineffabilia de vultu dei.
Exemplum. iiij.

Obsessus quidā

interrogatus de gaudio q̄d h̄nt
sancti in celo. R̄ndit. si totū celuꝫ
esset p̄gamenū. et totū mare incaustū. et om
nes stelle magistri parisienses: et oīa stramia
pēne. Certe hi omnes magistri parisienses ꝛ ce
tera nec scribere manibus: nec linguis eloqui
possent minimum gaudium q̄d habent san
cti in celo de vultu dei.

Gaudium virginum in celo.
Exemplum. v.

Referant monia

les in vno claustro socie sp̄uales: et
ex illis erant due virgines et vna vi-
dua. Hee autem singule studebant se deuo-
tas beate virgini exhibere. mortua vero vna
virgine et iam vidua in extremis agēte, ter-
tia soror sup̄stes rogabat viduam vt p⁹ mor-
tem rediret et de p̄mio sororis et de suo p̄mio
certificaret eandem. q̄d p̄mittens si foret de
beneplacito dei et expirauit. Die autem trice
sima ista ante altare in orationibus procum
bente. apparuit socia vidua inestimabili splē
dore fulgens nimis. et dicens. Ueni quia ad
reditum obligasti me. Ecce vide modicā p-
tem premij mei. Sed benedicta sit dies in q̄
nata sum. Illa vero confortata et resumpto
spiritu q̄siuit de statu prioris sororis defuncte
Cui illa dixit. si totus mundus esset p̄game
num. et mare incaustum et omnia folia arbo
rum et gramina scriptores. cum omnib⁹ ho-
minibus qui fuerunt et sunt et erunt futuri p̄
us omnes deficerent q̄ꝫ immensitatem pre-
mij celestis exprimerent. Sed parumper ait
ad p̄sens dicam tibi infinitis claritatib⁹ me
precellit. et merito. quia heri cum angel' cho-
ream duxit candida et cum multitudine cā-
didarū puellarū cantās canticum singulare
solis virginibus appropriatum: gerens sertū
de diuinis floribus confectum. Rogaui au-
tem eam vt saltem ad horam mihi sertum cō
cederet. Que ait. Non expedit tibi. tamen ex
ipsis floribus dedit mihi quas attuli tibi so
cie mee dilectissime vt aliqualiter virtutē ea-
rum quantum sensus capere potest huma-
nus perpendas. Facta ergo ab ea circulari ta
ctu in pauimento cum floribus tanti miri o-
doris processit fragrantia q̄ꝫ illa soror p̄ sua-
uitate rapta fuit in extasim. Et sic vidua ex-
pleto promisso ad celum rediję. omnes qui
monasterium intrauerant per multum tem-
pus celestem odorem senserunt.

Charitas in facie christi.
Exemplum. vi.

inde consequi. licet nō posset eidē cū deuotione debita intendere. saltem confessa et mundata essem a criminalibus peccatis: etiam si ambulādo dicerem. De cruce signato.

c Vm quidā prin-
ceps cruce signat⁹ q̄ erat magn⁹ dn̄s cū quodā fideli suo milite mare trāsfretasset: ꝛ capt⁹ ī carcerat⁹ a paganis q̄dā nocte nunciauit eis carcerari⁹ ꝙ in crastino dn̄s q̄ tenebat eos decollari iuberet. Statim miles remunerationē totius seruicij sui a dn̄o suo petijt vt prius eū pmitteret decollari. qd̄ tn̄ ille ɔcessit. sūmo mane extract⁹ de carcere ꝛ prim⁹ decollat⁹ statim suo dn̄o glificat⁹ in carcere apparuit: dicēs illi ꝙ eādē gl'iaꝫ mox decollat⁹ haberet: et ipse de aduentu gro qd̄ iā hebat. qd̄ tn̄ fuit parui tpis: q2 mag⁹ gaudebat ꝙ si prius totius mundi dn̄s fuisset.

Gentilis quidam vidit xp̄m regē in throno cum sanctis suis. Exemplum. xi.

c Vm nobilis qui-
dā adhuc gentilis febre acutissima laboraret materia ad cerebrū ascendēte ī furiā rapt⁹. ꝛ dormiētib⁹ oīb⁹ q̄ circa illū erant aufugit nud⁹. ꝛ trib⁹ dieb⁹ ꝛ totidē noctib⁹ per heremū vastissimū oberrauit. tertia aūt nocte digesta materia ad se redijt cōpos mētis q̄ in tenebris erat horrēs solitudinē. q̄d faceret. quo se verteret nesciebat. et ecce post instās modicū discussis tenebris vidit ī mōtis cacumie ingēs lumē. Reptās ḡ manibus ꝛ pedib⁹ ascēdit ī mōtē: et ecce sup oēm solis fulgorē regē admirabilē vidit ī throno aureo residētē: ꝛ ad ei⁹ dexterā reginā incōpabili decore fulgētē. viditꝗ multi seniores et iuniores in thronis aureis assidētes nostros et oī pte vulnib⁹ sidereis rutilātes. Hec vt vidit gētilis sup id qd̄ credi p̄t obstupuit. Hac hora vn⁹ ministroꝝ a rege missus cū vestib⁹ nudū induit: ꝛ ad regē duxit. Cui rex. Nihil ī reb⁹ hūanis sile q̄d vidisti? Et ille. nihil inq̄t dn̄e. Et rex ad eū. Ego suꝫ inq̄t xp̄ianoꝝ de⁹ rex ꝛ dn̄s sempitern⁹. Tu aūt redib ad pplm tuū: ꝛ pq̄res in gēte vngarica q̄ mixta est gēti tue duos p̄sbyteros xp̄ianos talis habit⁹ et talis formeꝫ a q̄bus crudieris normā fidei xp̄iane suscipiēs. Hoc aūt vt audiuit gētilis timuit hroꝝ societate frustrari. Et mox ad eū rex. Impossibile est inq̄t talē te manere nobiscū: sꝫ si fidē xp̄ianoꝝ susceperis ꝛ p̄cepta. societate ista iocūdissima pfrueris. Hoc dicto ministros sedēs in equo albo suscepit illū: ꝛ in exercitū tartaroꝝ populo mirāte reduxit. fuitꝗ apud eū trib⁹ dieb⁹: ꝛ post repēte disparuit. Nobil' aūt ꝛ vt iussus erat q̄siuit p̄sbyteros et inuenit. ꝛ erudit⁹ ad fidē cū multis milib⁹ tartaroꝝ sacrū baptisma recepit. vestes aūt quas vt diximus nud⁹ accepat p̄pui coloris erāt atꝗ mollicei. op⁹ vo eaꝝ plumariū nec acu factū aduertē poterat nec textrinū: sꝫ supioris artificiū hoīs diuina virtute cōtextū.

Maria trāstulit aiaꝫ scolaris ī celū. Exē. xij.

e Rat quedā inclu-
sa q̄ nocte q̄dā nimiis celle sue splēdore īmitti cernēs et diē esse credēs ferrita pter horas nondū dictas surrexit. fenestrāꝗ ꝙ sus cemiteriuꝫ aperuit. Et ecce iux caput sepulcri cuiusdā scolaris nuper sepulti miri decoris feminaꝫ stare conspexit. Gloria enī corpis ei⁹ eandē creauerat lucē. stabat ꝛ columba niuea sup tumulū. quā illa rapiens misit in sinū suū. Inclusa igitur quenaꝫ esset cuꝫ reuerētia q̄siuit. Cui illa. Ego sum mater xp̄i: et aiaꝫ scolaris huī⁹ q̄ vere martir est tollere veni: q2 scolares q̄ frequenter addiscunt veri martires sunt. ꝙ si postea artes q̄s didicerūt in dei seruicio exercuerint magnā mercedē ɔsequunt. Hoc arnold⁹ ī narratorio suo.

Quidā vidit glificatōeꝫ pedū suoꝝ. ex. xiij.

m Agister quidam
parisiēsis infirmat⁹ cū de glificatione corpoꝝ cogitaret. et hesitans in corde suo diceret: Quō poterit eē vt corpora ista putrida lucere possint in futuro sicꝫ sol ad pedes suos: quos de opimēto exexerat respexit. et ecce tant⁹ splēdor de ipis exiuit vt oculi ei⁹ reuerberati eos intueri neq̄rēt. Moxꝗ reuersus ad se grās egit xp̄o: cui⁹ virtute antequā moreret̄ ad fidē resurrectionis adduct⁹ esset.

Femina quedam audiuit dulcissimū cantum auicule. Exemplum. xiiij.

f Emina nobilis et
deuota cū gaudio mētis retulit cōfessori suo ꝙ nocte ꝛ die sp. vij. horis q̄ canōice nūcupant̄ auis mire pulcritudinis ꝛ decoris eā ī dulcissimis ꝛ ineffabilib⁹ vocib⁹ ac multis plurib⁹ ɔsolaret̄. clāguit enī multo

quos pau c. aliquos ferreos. qre ser. xxviij. Z

Itē religiosus ex cui⁹ tactu vestiū sanabantur infirmi q oīa in bono accepit. τ deū tā in aduersis q̄ ī psperis laudauit. qre ser. xxij. O

Item q regratiabatur deo q non fecat eū bufonem vel aliud animal irrationale. Quere ante sermone. xvij. M.

Leena que pelles de feris portauit btō macbario in signum gratitudinis. quia illuminauit cecos pueros eius. Et etiam lupi reportaverunt quendam puerum. qui extraxit os de ore lupi. Quere sermo. xxvij. D.

Gratia spūssancti Gratia spūssancti facit homines imobiles. Exēplū. xviij.

Jacobus de vitri

aco dicit q vidit aliquas deuotas mulieres que extra se sic rapiebant q p totā diē nō erat in eis neq sensus ad aliq exteriora. neq ad vllū clamorē poterat excitari. nullā lesionē etiā si vehementer pungerētur sentirēt. Itē aliquā vidit q triginta annis tāto zelo a spōso suo in claustro custodiebat q extra claustru null⁹ poterat ei esse egressus Etiā si mille boies p man⁹ eā trahere vidētur. Multonēs eiare conabaf q̄bnsdā eū trahentib⁹: s; frustra q̄ ein⁹ rumperef. Itē vidit aliā deuotā mulierē que freqnter extra se dnabus viabus rapiebat. Que etiam me presente prius q̄ septies fuit rapta vno die et in quo cunq statu rapiebatur in illo permanebat imobilis scđm dispositionem in qua rapiebatur. τ ad se rediens tanto gaudio replebatur q plausu corporali ostendere cogebatur.

Mulier quedam cū puero cucurrit ad martirium. Exemplū. xix.

Eribit zozimas

de q̄dā muliere q de domo currens sic ad martiriū festinabat vt dom⁹ sue ostiū nō clauderet. nec caput suū vt mos est mulierū cooperiret. sed puū puerū secū velociter traxit ad martyriū. quā iudex videns dixit. apprehēdite hāc mulierē τ adducite mihi eā huc. Cūq adducta fuisset dixit. Quo inqt infelix mulier pperas tā festināter? Illa ait Ad campū in quo catholicoz pplus martirizatur ego festino vt ibi p fide moriar. Et quo inqt paruulū defers istum? Respondit. Ut τ ipe mecum martiriū consequatur.

Gula. Gulosi comedūt bufones et serpentes in inferno pro esca. Exēplū. xx.

Miles q̄dam mo

nēs de bonis male acq̄sitis filium suū hereditauit. q post mortē nocte q̄dā pulsauit ad ostiū dicēs q eet dñs possessionū illaz. exprimēs nomē suū rogās vt intromittat. τ puer vidit eū p fenestrā τ cognouit τ dixit. certe dñe meus mortu⁹ est nō intromittā vos. Cūq pulsaret pseuerādo. nouissime dixit. Defer pisces istos q̄bus vescor filio meo et ecce ad portā illā suspēdo. Mane vero exeūtes inuenerūt ī quodā ligamie multitudinē bufonū atq serpētū.

Magna inflāmatio erit de corporib⁹ pinguiū in inferno. Exemplū. xxi.

Legitur quod erat

q̄dā diues q̄ de pprio corpe nimis solicitus resoluebat cibis τ potib⁹ vnguētis balneis lectis idumētis. ornamēt' honorib⁹ τ diuitijs. q̄ vo scđz cursū mūdi erat prudēs τ discret⁹ factus ē τ senescalc⁹ reg' frāc. τ tūc sp̄u⁹ resoluebaf odimis intrī q ei⁹ pinguedo vix itra cutē poterat restrigi. Cui cocus studiose s⁹ seruiēs dixit semel ei. O dñe mi q̄ magna īflāmatio tūc erit: q̄ si vr̄a piguedo cremabit igne īfernali q̄ vba ille psiderās cepit dicere ītra se. ve ille dixit verū. Nā τ caro mea cibus erit vmiū τ lard⁹ demonū. cum erit corrupta τ odita a deo. s; neq̄ q̄ ita erit. vñ assūpta penitētia p carnē dō placuit p quā pri⁹ deū ptēpsit τ offendit. Pallor et macies glorificat monachum. xxij.

Legitur ī vitaspa

trū q q̄dā mōachi venerīt ad abbatē helia vt eis cū erāt pleni cogitatōi b⁹ variosis remedia adhiberz. vñ d cebat. frēs mei erubescite. q̄ corp⁹ vr̄m q̄to ē nitidi⁹. albi⁹. rubicūdi⁹. tāto aīa corā deo pl⁹ fetet τ iacet mortua. Nō eīn piguedo ē deo grata: sed pallor abstinētie τ macies ī hūilitate vos dō gratificāt. Religiosus quidā contra ordinem comedit carnes. Exemplū. xxiij.

Vniuersus quidā

e desiderio carniū temptatus atq superatus cum illas requirere erubesceret sicut nec licuit. die quadam assaturam boui sibi preparauit et celarium intulit. τ comedit

iterũ sibi daret ꝛ gustasset dixit illi. nõ possũ
comedere fili. Ille aũt tanq̃ volẽs exhortare
eũ dixit. Ecce abba bona sũt et ego comedaz
ex ipsis. Et postq̃ gustauit et sensit rẽ quã fe-
cerat: cecidit in faciem dicẽs. Ue michi abba
qm̃ occidi te. Istud peccm̃ posuisti sup me. qz
mihi locutus nõ es. Dixit ei senex. fili nõ con
tristeris ꝓpter hoc. si eni̇̃ deus voluisset vt bo
na comedissem tu mel misisses. et nõ hoc qđ
misisti.

Capitulũ de. H. Hospitalitas.
Hospitalitas pauperum ditat hospitẽ.
Exemplum primũ.

Uit in roma vir

f pius ꝛ bonꝰ q̇ idifferẽter hoĩes re
ligiosos paupes ad hospiciũ̇ inui
tabat. Cõtigit aũt ꝯfectũ senio depauperari re-
bus. ꝛ ãgustiabat̃ q̧ solitã hospitalitatẽ ha-
bere nõ posset. qm̃ aduersus suos sufficiẽtiam
nõ haberet. Cũq̧ vna noctiũ anxiꝰ ꝓ talibꝰ ia
ceret i lecto semiuigilãs. Audiuit vocẽ dicẽtẽ
sibi. vidi caritatẽ tuã quã in exhibẽda hospi-
talitate multo tpe infatigabiliter habuisti. et
ꝑ hanc ad vitã pauperẽ deuenisti. Uolo ergo
nõ solũ in futuro remunerare te verũetiã i pñ
ti. Loq̃re illi diuiti. ꝛ de vinea tua q̃ melior ẽ
cũ vinea illiꝰ cãbiũ facias. Ipe eni̇̃ libẽter an
nuet v̓bis tuis. habita ergo illiꝰ vinea. in me
dio illius aceruũ fodies in ꝓfũdũ ꝛ sub eo re-
peries qđ romanis copijs est inuisũ. Ad hãc
ergo vocẽ cũ homo nõ primꝰ obediret. secũdo
ꝛ tercio ãmonitus ẽ. Tũc homo ille ad diuitẽ
veniẽs obtulit cambiũ vinearũ. Cui diues li-
bẽter inq̇t. et quãto tua melior mea ẽ tibi sol
uã. Cui paup volo vt equo valore cãbiũ fiat.
ꝛ factũ est sic. Mox paup cum ꝓpria vxore ꝛ
filio et duabus pariter filiabus ad aceruũ cir
cis ad supradictã accedit vineã. et icipiunt fo
dere cum spe magna. Cũq̧ diu fodissent nec
adhuc effectus sui signũ aliqđ inuenissent. ce
perũt patri suo filius cũ sororibus insultare.
Quibus pr̃ ait. nullomõ possũ credere q̧ fru
strabor. Aceruo igit̃ pr̃ cũ filijs viriliẽ insistẽs
Tandẽ i ꝓfũdũ iter ingẽtes lapides vas mar
moreũ plenũ aq̄ ꝛ i ore ipius vasis. ollã vitreã
plenã balsamo. ꝛ i orificio olle puũ vnũ vas fi
ctile ꝛ i eo tres lapides ꝑciosos: smaragdũ. sa
phir. ꝛ balestũ quãtitatis nõ modice reperiũt
Nihil aũt aquã in vase reputãtes effuderunt
eam. Que vt mox effusa instrumenta quedã
erea q̇bus laborauerũt ꝑfusione ꝯtigerat co-
lorẽ eris i pulcerrimã auri speciẽ cõmutauit.
Erat eni̇̃ aq̄ ex sanguine ꝛ carnibus basilisci i
modũ aq̄ rosacee. ꝑ sublimationẽ facta q̇ so-
let ab alchumistis aurũ fieri sophisticatũ. Sz
hacaq̄ noluit deꝰ dici viri innocentiã macu-
lari. ꝛ ideo diffusa disparuit. Balsamo vo cũ
dictus hõ ad debilitatẽ visꝰ vsus fuissz. nesci
us q̄si cõi oleo ꝑ dies aliquos integerrime vi
sum recepit. Et post cognito ꝑ presbiterũ suũ
q̧ esset balsamũ. iestimabili vendidit precio.
ꝛ ꝓ lapidibus quos inuenerat ꝑciosis. pecu
nias copiosissimas ꝛ multas accepit. factusq̧
diues ꝛ inclitus glĩficauit deũ. et post se fili-
os ꝛ nepotes suos in multis copijs dereliq̇t
Hec guiller. in li. de apibus.

In discipulo de tpe.

Hospitem quem diaboli cum corpe ꝛ aĩa
arripuerũt. quere s. r. cxliiij. H.

Item rusticus q̇ habitabat i vna curia so
litaria. ꝛ xpm̃ in ꝑsona paupis in domũ suaz
introduxit. et quõ ille paup pedes transitoꝰ
habuit. Quere ser. lxxxix. T.

Itẽ q̇dam libenter hospitabat paupes et
peregrinos. et dyabolus furatus est sibi pal
lium in forma peregrini. vt sic retraheret euz
ab hospitalitate. et impediret eũ i sua salute.

Humilitas.

Ops humilitatis placẽt deo. Exẽpluz. ije

Enex quidam

f erat solitariꝰ vacãs i heremo et
dicebat i semetipo qz ꝑfectꝰ ẽet i
v̓tutibꝰ Hic orauit deũ dicẽs. Unde mihi q̇d
desit ꝑfectiõi mee vt faciã. Uolẽs aũt deꝰ humi
liare cogitatiões eiꝰ dixit ei. Uade ad illũ ar-
chimãdritã. ꝛ q̇cq̇d tibi dixerit facito. Reuela
uit deꝰ archimãdrite ãteq̃ ille veniret ad euz
dicẽs. Ecce ille solitariꝰ veniet ad te. dic ergo
ei vt tollat flagellũ ꝛ pascat tibi porcos. Ueni
ens ergo senex pulsauit ad ostiũ ꝛ igressꝰ ẽ ad
archimãdritã illũ: ꝛ cũ se salutassent: ꝯsederũt
Et dixit ei solitariꝰ iste q̇ venerat. dic mihi q̇d
faciã. vt salvꝰ fiã. Et ille dixit. facies qđ cunq̧
dixero tibi. ꝛ rñdit etiaz. et dixit ei. Ecce tolle
flagellũ ꝛ vade pasce porcos. Hi aũt q̇ eũ no
uerãt ꝛ audierãt de eo. cum vidissẽt q̧ porcos
pasceret dicebãt. vidistis illũ magnũ solitari-
um de quo audieramus. ecce stupuit cor eiꝰ ꝛ
a demonio vexat̃ ꝛ pascit porcos. Uidẽs aũt

panē porrexit ei calicē aque ꝛ bibit. tūc theo
dosius imperator dixit ei. Scis q̄s ego sum?
R̄ndit monachus et dixit. Nescio q̄s sis do-
mine. Dixit ei: ego sum Theodosi⁹ imperator
et ob deuotionē tuā veni huc. Hoc cū audis-
set monach⁹ ꝓstrauit se ante illū. et ille dixit
ei. Beati estis vos monachi: q̄ securi ꝛ liberi
de negocijs seculi trāquilla et quieta perfru
mini vita: et solūmodo de salute aiarū vr̄arū
habetis sollicitudinē quō ad vitā etnā et ad
celestia premia puenire possitis. In veritate
enī dico tibi: q: certe in regno nat⁹ sum: ꝛ nūc
in regno dego: ꝛ nunq̄ sine sollicitudiē cibum
capio. Post hoc aūt valde honorifice saluta-
uit eū imperator: ꝛ egressus est ab eo. Eadem
autem nocte incepit intra se cogitare famulus
dei dicens. Quī nō oportet me iā in hoc loco
esse. Multi enī nō solū de populo: sed etiam
de palacio: et senatorib⁹ q̄ plurimi exemplo
imperatoris secuti ad vidēdū me venturi sunt: et
honorem mihi tanq̄ seruo dei deferēdo nō
cessabūt. Et illi siquidem hoc propter nomē
dn̄i facturi sunt. Ego autē timeo ne forsitan
malignus dyabolus mihi surripiat ꝛ liben
ter incipiā eos suscipere: ꝛ cōdelectet cor meū
laudes ꝛ honores eorū. ꝛ per hoc iam incipiā
virtutem humilitatis perdere: et laudes atq̄
honores hoim appetere. Hec igit̄ oia homo
dei secum cogitans eadem nocte fugit inde et
perrexit in egyptū ad sanctos patres in here
mū. Itaq̄ cōsideremus dilectissimi cū quan
ta sollicitudine virtutem humilitatis custo-
dire famulus dei studuit: vt in celesti regno
eternā gloriam pro labore sancte vite sue quē
propter deum exercuerat percipere a domino
ihu xp̄o mereretur. Hec in vitaspatrum.

Macharius cum humilitate vicit dya-
bolum. Exemplum. vij.

Bbas machari⁹
a

cū diluculo ad cellā suam reuertere
tur occurrit ei dyabolus cū falce vo
lēs eū ꝑcutere sz nō valebat. ꝛ clamās dixit.
magnā vim patior a te machari. q̄ cū cupiam
tibi nocere nō valeo. Oia q̄ tu facis ego ma-
gis experior. ieiunas interdū. ego aūt nunq̄
vllo cibo reficior. Tu sepe vigilas. me nunq̄
sopor oppressit: sed in vna re me vincis ipse
fateor. Cumq̄ ab eo rem ipsam quesiuisset.
Respōdit. in hūilitate tua sola vincis me. Et
hec dicens euanuit. Hec in vitaspatrum.

Humilitas precellit alia bona opera et ce-
tera. Exemplum. viij.

Olgoth in libro
h

saple. c. vij. Narrat de quodā rege:
qui nunq̄ ꝑmisit sibi in alijs vasis
ministrari nisi de luto factis. Cum enī a quo
dam familiari interrogaretur cur illud face-
ret. Respondit q̄ q̄uis esset iam rex Sicilie:
fuit tamen filius cuiusdam figuli. ꝛ vt habe
ret memoriā generis sui: ne propter statum re
gium superbiret ordinauit: q̄ sibi in vasis fi
ctilibus sine luteis seruiretur.

Humilitas plus impetrat a deo: q̄ ieiu-
nium. Exemplum. ix.

Arrauerit de alio
n

sene q̄ perseuerauit ieiunans septua
ginta ebdomadas: semel ī ebdoma
da reficiens. Hic postulabat a deo de quodā
sermone scripturarum sanctarum: et nō reue
lauit ei deus. Dixit ergo in semetipso. Ecce
tantum laborem consumpsi ꝛ nihil profeci.
Uadam ergo ad fratrem meum et requiram
ab eo. Qui cum egressus clausisset ostium vt
abiret missus est angelus domini ad eum di
cens. Septuaginta ebdomade quas ieiuna-
sti non te fecerunt proximum deo. Nunc vero
quādo ita humiliatus es vt ad fratrem tuum
pergeres: missus sum tibi indicare sermonē.
Et aperiens ei de re quam petebat: et discef-
sit angelus. Hec in vitaspatrum.

In discipulo de tempore.

Quidam raptus in agone ꝛ reuersus dixit
q̄ nullus sine humilitate saluatur. Hoc que
re in discipulo de tempore. sermone. xxxi. Q.

Capitulum de. I.
Ieiunium.

Iuuenis delicatus quidam nunq̄ ieiuna
uit. Exemplum primū.

Ontigit semel cū
c

magr̄ Iordanus venisset bononiā
q̄ fratres dixerūt ei de quodā noui
cio turbato ad exitum. fuerat nāq̄ adeo deli
catus ꝛ singlaris vite in seculo. in vestibus.
in lectis. ornamentis. cibis. ludis. et ceteris
delectatōnibus carnis. q̄ nesciebat quid es-
set afflictio et angustia spiritus: nisi quan-

disum celi per inuocationem domini nostri
ihū xpi feliciter peruenit.

Nomen ihesus indulgere facit inimicis.

Exemplum. v.

Egit in libro de
l donis q̄ quedā mulier placari nō
poterat. in cuius fronte nomen ihs
vir eius conscripsit. et mox charitatiue emu
lis suis offensam remisit.

Obstinatus quidam amore ihesu indul
sit inimicis. Exemplum. vi.

Uit quidā obsti
f natus: cui cū diceretur semel remit
te rancores p̄ deo τ inimicitias tu
as: ait. nec pro deo nec p̄ diabolo ad hoc in
duci possum si deberē esse ppetuo in inferno.
Et accessit frater ad eum cum deuotōne τ in
fronte eius cum digito scripsit. Ihesus naza
renus. Et statim peccator incepit gemere: et
ait. Amore ihū totum dimitto.

Nomen ihesus multas virtutes confert.

Exemplum. vij.

Uidā iuuenis de
q uot⁹ τ innocēs deū orauit sibi dare
amorē dei τ sic orante ferret in deū
Cui angel⁹ dñi foliū taliter cōscriptum dedit
ihū xpe fili dei viui, ppici⁹ esto mihi petōri:
dicēdo ei. Aperi os tuū τ comede hanc scrip
turā cui⁹ virtute demones vincunt. celi ape
riuntur. peccā tolluntur. trinitas sancta attra
bitur: τ angeli deuote ei famulantur. quo fa
cto oīa τ singula mox expe⁹ est sic iformat⁹ ē.

Nomen ihesus liberauit clericum a latro
ne. Exemplum. viij.

Uit quidam cleri
f cus lubric⁹ τ viciosus. Hic cū vellet
ire ad suū scel⁹ ppetrādū cōtigit eū
trāsire nocte quadā p̄ siluā in qua latro lati
tabat q̄ neminem pepecit quin cū occideret vel
spoliaret. Hic aūt cū audiret eū trāsire dixit.
Quis es tu q̄ hic trāsis: cleric⁹ rñdit. ego sū
paup̄ seru⁹ ihū xpi. pre timore eīn nimio ne
sciebat qd rñderet. tūc iterū latro. ego dico ti
bi q̄s es tu: Rñdit cleric⁹. ego sū indign⁹ ser
uus ihū xpi. Latro vō tertio q̄siuit. q̄s es tu:
tūc cleric⁹ rñdit q̄ eēt inutilis seru⁹ ihū xpi.
τ sic latro intra se cogitauit, cui⁹ seru⁹ es tu:
et ip̄e dixit clerico. Propter nomen ihū vade
in pace. et sic latro ruminando intra se dixit.
Ihs ihs ihs. Et ecce virtute noīs ihū latro
ꝯuersus est: τ postea latrociniū τ homicidiū
nō ppetrauit. Sz de mane statim cū magna
deuotiōe venit ad eundē clericū. q̄ erat ple
ban⁹ vicinior hui⁹ silue. petēs vt audiret cō
fessionē ei⁹. Pleban⁹ vero audiēs eū multa
latrocinia ppetrasse dixit. O petōr vnde tibi
hec ꝯtritio q̄ tot mala ꝯmisisti: Rñdit latro.
Hac nocte q̄dā trāsiuit p̄ siluā. quē cū vellem
spoliare dixit. seru⁹ sū ihū xpi quē dimisi p
pter nomen ihūs. tandem nomen ihūs repli
cando τ in me triplicādo sum cōtritus τ cō
uersus. et nō ero de cetero seruus dyaboli:
sz ihū. plebanus dixit. ego sum q̄ p̄trāsiui sil
uā. Benedictū ergo sit nomen ihūs qd̄ me a
periculo liberauit et te iustificauit. τ ego de
cetero ero vtilior seruus ihū xpi. quia amo
do peccatum mortale scienter nō comittam.

Nomen ihs vincit tēptationes. Exem. ix.

Uidā hō fuit pi⁹
q q̄ hanc ꝯsuetudinē habuit q̄ quo
tiēscūq; diabol⁹ sibi aliquā ingere
bat temptationē iuit ad locū orōnis τ inuo
cauit deū dicēs. Ihū dulcis miserere mei: et
adiuua me. et sic statim dyabol⁹ recessit ab
eo. Et semel audiuit vnus sanct⁹ pater q̄ de
mon dicebat q̄ ipsi dyaboli maxime repelle
rentur per hoc nomen ihesus.

In discipulo de tempore.

Uir quidam cū vxore sua volentes seipsos
suspēdere p̄ tristicia τ simul biberunt in noīe
ihū: τ statim fugati sūt demones: τ cessauit
piculosa tēptatio. Hoc quere in discipulo de
tempe ser. xx. B. Indulgentie.

Maria obtulit filium suum cruce signa
tis. Exemplum. x.

Egit in libro de
l donis q̄ p̄dicāte quodam viro dei
in platea indulgētias papales et
virtutē sancte crucis. Mox diuinit⁹ btā vir
go maria apparuit cruce signatis eis filium
proprium in precium et premiū exhibendo.

Miles q̄dam petiuit mori in sancta terra.

Exemplum. xi.

Iles galic⁹ cruce
c signat⁹ visitatis sāctuarijs xpi ve

stigijs in monte oliueti ait. Dñe q̄ pro salute generis humani tuū p̄ciosissimū sanguinem fudisti i hac sancta terra vbi tua vestigia vt valui visitaui, rogo vt in pace suscipias spiritum meum: quia ad te aliter nequeo volare. Quo dicto feliciter expirauit.

Cruce signatis xp̄us remittit peccata.
Exemplum. xij.

Egitur quod cū

l quadam vice frater ordinis predicatorū predicaret crucē, beata virgo maria visa est cum filio singulorū cruce signatorū lintheo fulgido maculas peccatorū abstergēdo: et xp̄o etiam singulis benedicēte et dicēte, remittunt tibi peccata: et ego ero protector tu⁹ in p̄nti: et merces tua in futuro.

Quidā in extremis ostēdit se cruce signatū et dyabolus fugit ab eo. Exemplum. xiij.

Iles quidā ma

m gnus peccator volens remissionē peccatorum suorum consequi crucem suscepit. cui infirmanti dyabolus apparuit dicēs: q2 suus esset. Cui miles, nō sum: q2 confessus sum et crucem suscepi. quā3 illi ostendit in subtunicula dicens. Ecce signū3 sancte crucis quod ad defensionē3 fidei suscepi. Quo viso dyabol⁹ citius euanuit ab oculis eius.

Filius pro anima patris crucem assumpsit: et sic eam liberauit. Exemplum. xiiij.

Rater quidā pre

f dicauit indulgētias crucis: et q̄ etiā parētibus defunctis valerent. Unde quidā iuuenis vt anima patris sui a purgatorio liberaretur crucem suscepit. Cui dormienti vox respondit. Dormis ne fili? Cui filius. Quisnam es tu? et ille. Ego sum pater tuus: et benedicta hora qua te genui, propter ea q̄ absolutus a purgatorio celū3 ascendo virtute crucis quam pro me suscepisti.

Indulgere proximis.

Miles q̄dā3 alteri militi indulsit occisionē p̄ris: et crux amplexabat̄ eū. Exemplū. xv.

Rat quidā miles

e qui occidit patrē alterius militis: et filius eius quesiuit oportunitatem quomodo posset vindicare patrē3 suum. Et contigit q̄ in die parasceues ille miles transiuit sine armis: quem alius insecutus est volens eū3 occidere. Tunc ille prostrauit se ante pedes eius dicens. Propter mortem dñi nostri ihū xp̄i quā hodie p̄ nobis oībus sustinuit ignosce mihi q̄ patrem tuum occidi. Tunc ille cōpunctus dixit. Propter morte3 dñi nostri ihū xp̄i ignosco tibi, et leuauit eū de terra, et in signū reconciliatōis osculatus est eum. cum idem miles ecclesiā intraret: et cū ceteris crucifixum ihū xp̄i oscularetur tūc crucifixus amplexat⁹ est eum dicens. Quia hodie indulsisti isti militi propter me q̄ patre3 tuū occidit, ideo hodie indulgeo tibi omnia peccata tua: et in signū recōciliationis osculor te in maxillā tuā. Qđ videntes circūstantes glorificauerunt dei bonitatem et mīam.

Nobilis quidam indulsit homicidium fratris sui: et crucifixus sibi inclinauit caput in ecclesia. Exemplum. xvi.

Obilis q̄dā fra

n trem suum Guntherum nomine: a quodam nobili occisum perdiderat. Et fugiente ergo de patria occisore, Contigit vt nobilis ille cū multo comitatu peregre profectus, impremeditate in agro occurreret occisori: qui mox extracto gladio vbi inimicum expectȳt in terram prostratus occisor clamauit. Miserere mei nobilissime vir pro illo qui tui misertus est: et qui mundū istum sua morte redemit. Repēte nobilis animus in lacrimas resolut⁹ est illā quā extēderat retraxit manū: sed cū ignauie ascriberet a suis iterū manū extendit in prostratū reus ad remissionem omniū peccatorū3 veniam petȳt. secundo manū deposuit. tertioq3 increpatus a suis cum mortē tertio attēptaret et miser ille ob euasionē mortis propter angustiā quā oīs caro in extremo iudicio esset passura veniā precatur. Rn̄dit nobilis genere: sed nobilior mente. Et ego inq̄t tibi prorsus morte3 fratris indulgeo. Nec mora, eadem die cum audiret missam ecclesiam ingressus vbi coram ymagine crucifixi tertio flexit genua. Uisus est a quodam sancto viro ad singulas genuflectiōnes nobilis illius crucifixus caput suum humiliter inclinare. Seorsum ergo vir sanctus ille qui solus hec viderat nobilem euocatum quis esset interrogauit. Et ille miles. Miles inquit dicor in terra in q̄ natus

sum. et rursum ille. dicas inq̄t charissime nihil celes ī cuo p̄fidis te magis diuinā miaȝ meruisse. Tūc in lcs inq̄t. peccator ego sum et sec̄lo dedit⁹ ⁊ nullo prorsus nisi hodie forsitan. et s. e qđ actum est retulit. Mor ille et quicq̄d vidisset exponēs ad actū vite gratonis ⁊ meriti nobilem exhortatur. Hec Guil.

Xp̄us noluit indulgere defuncto nisi pri⁹ peteret veniam a fratre suo quem offendit.

Exemplum. xvij

Frater Nicolaus ro-

p mane puincie ordis p̄dicatoꝝ monebat fratres sue puincie vt sibi cauerēt dilīgent̄ ab alterutrꝫ turbatione. ⁊ hoc exēplū sibiipsi factū retulit. dicēs ꝙ q̄dā frat olim turbasset me nimi⁹ iniuste: ⁊ post paucos dies discessissꝫ ab hac vita me nō placato q̄dā nocte in somniis apparuit: ⁊ cū a me peteret veniā ⁊ recordarer ip̄m defunctū dixi. vade frat̄ ⁊ pete veniā a dn̄o ihu xp̄o: cui⁹ manu es. qui recedēs a me cū peteret veniam a xp̄o vt dixeram ei. R̄ndit ei dn̄s ihs. Nunq̄ concedo tibi veniaȝ: nisi pri⁹ impetres ab eo quem offendisti. Vn̄ rediens ad me eadē nocte ⁊ verba xp̄i renuncians iteꝝ veniā petiit. et accepit: ⁊ dixit mihi. vide frater nicolae ꝙ malū est offendere fratrem ⁊ ꝙ graue sit non placare. Hec in vitispatrum.

Frater quidaȝ fuit odio inflāmat⁹ contra pcuratorem conuentus. Exemplum. xviij.

Uit rome quidā

f frat̄ ordinis p̄dicatoꝝ q̄ valde dure tractabat pcuratoreȝ conuēt⁹. cui ad pacificādū cor suū inimtū p̄or eui hec retulit. sepē pater noster omni die p illo. Qui et hoc magis ad illū pcuratorem turbat⁹ est: et maiori odio inflāmatus. Quadā igitur die infirmat⁹ subito fact⁹ est quasi mortu⁹: et ex improuiso cepit maledicere fratrib⁹ ⁊ ordini suo. Tandē orantibus fratribus ait. Mater dei: mater dei adiuua me. Uisuȝ aūt erat sibi vt ipse retulit ꝙ in igne ardentissimo pp̄ter iracundiā suā posit⁹ erat. Et ideo pp̄ter penas intollerabiles desperās blasphemasset. Precibus aūt fratrū ad inuocationē btē marie virginis restitutus est vite pristine ⁊ in argumentū veritatis excoriat⁹ fuit totus. Hec in vitaspatrum.

Plaga illi⁹ q̄ noluit indulgere. Exem. xix.

Uenerabilis iaco

i bus de vitriaco crucē hierosolimitanaȝ ob salutē multoꝝ in brabantia p̄dicauit. Cōtigit aūt vt pacificatum quedā die mortales inimicitias erga iniuriantē nihil p̄ficerent. iniuriā passus primo simplicit̄ deinde p̄strat⁹ pedib⁹ ei⁹ semel iteꝝ ⁊ tertio cum multitudine pp̄li presente rogaret vt p̄ficeretur in rebellē. Conuersus autē ad pp̄lm dixit palā omnibus. Contestor vos. ⁊ q̄ spernit nos: spernit ⁊ eum qui misit nos. Rogate ergo dn̄m vt tale signū ostendat in homie obstinato quo cūctis p̄sentib⁹ pateat cū hostiliter cōtra se in retentione odij contra proximū hoc egisse. Nec mora. vt vir sctūs orationes expleuit. miser ille reuersis oculis semel iterū ⁊ tertio in terram corruit. oreq̄ cruoreȝ spumās ⁊ sanguinē horroris. maximū spectaculū. ⁊ piaculū omnib⁹ prebuit. Tūc flente pp̄lo reuerēdus vir fusa prece p̄stratū erexit. qui mox integerrime sanat⁹ cū lacrimis veniam petiuit. Ruensq̄ in oscula eius quē ipse offendit: ⁊ sic ad lacrimas ⁊ ad laudē xp̄i omnium corda promouit. Hec Guillerm⁹.

Nullus debet gaudere de interitu inimici sui. Exemplum. xx.

Um p exempla

c beati bn̄dicti multi seculo renūciantes in laude dei feruescūt. quidam presbiter florenti⁹ detractōnis sp̄u instigat⁹ eius studijs emulari cepit: ⁊ quos potuit ab eius visitatione trahere. Cunq̄ non p̄ficeret tandem inuidia excecatus panē veneno infectum seruo dei misit. quem vir dei cū gratiarū actione suscipiēs facti cōsci⁹. coruo cuidaȝ qui ad horam refectōnis veniens. alimenta de manu ei⁹ suscipere consueuerat p̄iecit dicens. In noīe dn̄i tolle hūc: ⁊ in locū vbi inueniri nō possit proijce. Tunc coruus expansis alis circa panē crocitando aperto ore cepit discurrere ac si se obedire vellet: et tn̄ nō posse significaret. Cui vir dei ait. Tolle securus. Qui stati tulit ⁊ reuersus accepit ab eo consuetā alimoniaȝ. Cunq̄ dictus presbiter se in nece magistri non proficere videret ad p̄uocanda discipuloꝝ corda in hortum celle benedicti septem puellas inuicem ludentes et chorizātes coraȝ discipulis misit: sꝫ vir dei magis sacerdoti ꝙ sibi p̄dolēs cū in malicia

psisteret t p discipulis adhuc rudib⁹ timens edificia cõstructa. ordinatis ibi prepositis relinquẽs alias cuȝ paucis preriit. Cũqȝ et hoc dict⁹ psbyter stans in solario exultaret: tot⁹ fabrica dom⁹ cadens ipm oppressit. Mauraus viro dei hoc qui adhuc vir. rr. miliarib⁹ aberat letus nunciauit dicens. Reuertere: qr pscecutor tuus extinctus est. Quo audito grauibus lamẽtis se vir dei dans. vel qr hostis occubuit: vl' qr discipulus de morte illius exultauit. illi penitentiam qui letus et gaudẽs talia nunciauerat iniunxit.

Ante occasum solis reconciliari debemus fratribus. Exemplum. rri.

Bbas hylarion e cũ visitasset quendã epm q̃ obtulit ei in mẽsa ferculũ de auib⁹. Cui abbas. Postq̃ hunc habitũ suscepi carnes nũq̃ interim comedi. Et dicit ei epũs. Ex quo istũ habitũ suscepi nõ dimisi aliquẽ dormire qui haberet aliq̃d aduersũ me. nec ego dormiui habens aliq̃d aduersus aliquẽ nisi pacificarem. Cui abbas. Ignosce mihi p̃r qr tua cõuersatio maior est mea. Hec in vitaspatrũ.

Inimicis debem⁹ bñfacere. Exẽplũ. rrij.

Rat quidã senex e in egypto: t anteq̃ veniret illuc abbas poemen grãdẽ veneratiõnẽ habebat ab hoibus. Cũqȝ autem abbas poemen de schi ullic subisset. multi relicto illo sene veniebãt ad illũ: et pp̃t rea cepit illi inuidere t detrahere. Qð aud ẽs abbas poemen cõtristat⁹ est: t dixit fratrib⁹ suis. q̃d faciem⁹ qr in tribulatõnes miserũt nos hoies: vt illũ senẽ tanq̃ sanctũ relinquerẽt: et nos q̃ nihil sum⁹ inspicerẽt. Quẽadmodũ sanem⁹ hunc virũ magnũ? Uenite g̃ frẽs faciam⁹ paucas escas et post ilcs pergam⁹ ad eũ: t paucũ vinũ: et pariter cũ eo gustem⁹. Forsitan possumus animũ ei⁹ placare. Profecti pulsauerũt ostiũ ei⁹. Audiẽs vero discipul⁹ ill⁹ senis dixit: q̃s es? At illi dixerũt. Dic abbati tuo q̃m poemen venit vt bñdicat ab eo. Qð cũ ille p discipulũ suũ audisset. Respõdit ad eũ. Uade hinc. Non eñi me vocat. Illi tñ psisterant in estu dicentes. qr nõ hinc discedimus nisi digni fuerim⁹ adorare eũ. Quoꝝ cũ ille hũilitatẽ t patientiã vidisset cõpunct⁹ apuit ostiũ: et osculãtes seinuicẽ gustauerũt pariter. Dixit ergo eis ipe senex. In veritate nõ sũt ea sola q̃ audiuim⁹ de vobis. sȝ etiã centuplicata ẽpa vidi in vobis. t ab illo die amic⁹ charissimus factus est eis. Hec in vitaspatrum.

In discipulo de tempore.

Filius comitis damnatus est: quia nõ indulsit offensoribus suis. Require sermone crr. E. Infirmitas.

Propter peccata infirmatus per penitentiam est sanatus. Exemplum. rriij.

Rat vir nobilis e et clar⁹ in burgũdie part b⁹: q̃ q̃dez aliquanto tempe in iuuẽtute sincerrter cõuersat⁹. postea a vtute tabescẽs cepit ad vicia declinare. Nec mora. squalẽti mente tabescẽs incidit in lãguorẽ: nec tñ dei manũ castigãtis agnouit. sed mala malis accumulãs pallore vult⁹ t macie bõ quasi ignis eterni cibus miserabilit' ad penã hospitabat'. Cũ eq̃ nulla medicoꝝ cura pficeret: nec saltem et languẽtis vite causam aliq̃s aspiret. tandẽ in se reuersus solũ languorẽ aie diuina miseratione puent⁹ penit⁹ intellexit cãm. Cõfessus ergo cũ lacrimis cuidã sanctissimo sacerdoti statim vir cũ absolutõis bñficiũ accepit. simi litudinẽ fere bufonũ in faucib⁹ sed diuersificata posteri⁹ animalia cute teterrima et parua quasi viginti septem de ore simul deiecit. Mira res. vir modico temporis spacio interiecto in tabem animalibus resolutis restorere cepit. caro prorsus et facie penitens: menteqȝ t corpore integerrime sospitatus in ſtis postea ad exemplum. Hec Guillermus.

Flagellat deus in corpore et in membris suos dilectos. Exemplum. rriiij.

Rat quidã miles e tãte vtutis atqȝ pbitatis vt in primo torneamẽto in quo miles fact⁹ est manu ppa q̃ttuordecim dextrarios acq̃reret. Qui sicut vir prudẽs eundẽ honorẽ secularẽ nõ suis virib⁹: sed deo ascribẽs oia restituit: et sodalib⁹ cum seculo valedixit. in lukamonasterio quodã habituȝ religionis suscepit. Et qr electos suos pbat dñs tanta illuȝ infirmitate flagellauit vt vermes de corpore ei⁹ indesinẽter scaturirẽt: quorũ fetorẽ simul et horrorẽȝ cum minister sustinere nõ posset. Ait abbas p̃dicto ade. Quid facem⁹ frater cũ hoie isto? Rñdit ille. Date mihi quattuor

in in.

linthea mūda: τ ꝓ xp̄i noīe curā illi⁹ suscipiā.
Qđ cū factū fuisset assidua pānoꝝ mutatiōe
fetorē rēperauit tā sibi q̄ infirmo. Cūq̧ dies
adesset tāte remūeratōis. tante patiētie. Ait
ede. Sternite mihi mattā τ pulsate tabulā:
qꝛ dn̄s vocat me. τ sic fecat. Veniente cōuen
tu post dictā letaniā cū pene omnes ad lacri
mas v̄bis cōpunctionis monuisset subiūxit.
Modo ite dn̄i mei dilectissimi: τ dicite mis
sas v̄ras. qꝛ saluator mūdi τ gl'iosa v̄go ma
ria ei⁹ genitrix cū anglis τ multitudine sctōꝝ
illuc venturi sunt. postea reuertimini cū eis:
qꝛ aīam meā suscipient. Interim dū missas
dicerent spiritu ꝓphetico omīa q̄ in oratorio
agebant indicauit dicens. Tales misse a tali
bus sacerdotibus aū talia altaria celebrant
Et miratus est adam valde de homīe laico.
Reuertente igit̄ conuentu ille vultu iocundo
sibi ait. ecce xp̄s cū mr̄e τ sctīs suīs est τ hūit
manū sub mēto: τ iā suscipiēt aīam meā. ne
mihi credatis si in instāti mortu⁹ non fuero.
Ad qđ v̄bū mox expirauit morte v̄ba cōfir
māns. de cui⁹ ore mox tantus odor exiuit: vt
oēs illi⁹ suauitate reficerent̄ circūstātes. Hec
Cesari⁹.

Quidā fuit impatientissim⁹ et factus est patientissimus. Exemplū. xxv.

Fuit quidā frater

f

ordinis p̄dicatoꝝ lūbardus noīe ia
cob⁹: q̄ sibi τ doctrine instāter intē
dens ad tantā pfectionē venit q̄ in corde τ i
ore ei⁹ nihil nisi ih̄m xp̄m crucifixū portabat
nihil infelici⁹ dicens q̄ talez dn̄m nō amare.
Hic accept⁹ erat deo vt miserabil' ꝓbauit tēp
tatio. Fuerit eñ cū grauis infirmitas ꝑ quā si
bi innotuit temptatio. τ qꝛ sibi morte ꝓ xp̄o
posse tollerare videbat̄ ad tantā deuenit ipa
tiētiaz vt nihil sibi fieri posset qđ ei placeret.
null⁹ cib⁹ null⁹ lect⁹ acceptabil' erat. ip̄m no
mē dn̄i nr̄i ih̄u xp̄i qđ sibi ꝯsueuerat esse dul
cissimū iā audire nō poterat. imo dicebat q̄
dn̄s sibi illusisset. qꝛ sibi seruientē tam violē
ta infirmitate oppresserat: vt neq̧ corporis:
neq̧ sui sp̄us cōpos esset. Post hoc orantib⁹
ꝓ eo fratribus cepit paulatim in eo patiētia
nutriri. cepitq̧ iā in illa tribulatione silere: et
inde ad tantā peruenit patientiā: vt iam ea q̄
pri⁹ nolebat tāgere libenter ederet: τ oīa sibi
diceret bona. Verū qꝛ diuturna infirmitas
pene sibi carnē cōsumpserat. nō potuit in le
cto volui nisi alicui⁹ manibus verteret̄. mirū
oibus videbat̄ quō aīa in tā consūpto corpe
remanebat. Idcirco benignus ih̄us non est
oblitus paupis sui: sz effudit in abundantia
oleū gaudij in viscerib⁹ afflicti. et cepit exul
tare ossa hūiliata intātū q̄ mortē expecta
bat in desiderio et ineffabili leticia replebat̄
cū ei aliq̄s huiōi loqueretur. Qđ cum sancte
memorie magister iordanus qui aduenerat
cognouisset. statim ad euz vadens. sedensq̧
in lecto in quo ipse iacebat ait. Noli timere
charissime: qꝛ in proximo iturus es ad xp̄m.
Ad hec ille dei adiutorio fultus subito surre
xit. et erecto brachio super collū magistri cla
mauit. Educ bone ih̄u de carcere aīam meaz
vt confitear̄ nomini tuo. Et econuerso, in
lecto residens obdormiuit in domino.

Petrus apostolus voluit filiam suam, infirmari. Exemplum. xxvi.

Petronella filia sā

p

cti petri apl'i cum nimis esset pulcra
et volūtate p̄ris febrib⁹ laborabat.
Discūbētibus apud eū discipulis dixerūt pe
tro. Cum oēs a te sanent̄ infirmi. cur petro
nellā iacere permittis? Ad hec petrus: qꝛ sic
expedit ei. Verūtñ ne putetis īpossibilitatez
sanitatis eius. Ait ad illā. Surge petronel
la velociter τ ministra nobis: q̄ statim sana
ta est. surrexit et mistrauit. Cōpleto misterio
dixit ei petrus. Petronella redi: et vt ꝑus fe
bribus laborare cepit quousq̧ in dei amore
cepit esse pfecta: tunc eaz pfecte sanauit. Co
mes aūt q̄dā ad eā venit vt eā ꝓpter ei⁹ pul
critudinē haberet vxorē. Cui ait. Si deside
ras me in vxorez. iube ad me virgines venire
q̄ me vsq̧ ad domū debeāt sociare. quas cū
ille pareret. petronella ieiunijs et orationibus
insistens et corpus dn̄i suscipiens. in lecto se
reclinans post triduum migrauit ad dn̄m.

Seruiendū est infirmis cū patientia: etiā si ipsi sunt impatientissimi. Exemplū. xxvij.

Eulogi⁹ huic mū

e

do renūciās: qꝛ nihil per se poterat
opari τ pauca de bonis suis quib⁹
vteret̄ retinuit. cū nec i monasterio cū nl'is
posset degere nec solitudinē ferre. recepit quē
dā elephātico morbo sic repletū: vt pedes et
man⁹ et fere oīa mēbra videbat̄ amisisse. tūc
eulogi⁹ q̄si q̄ndā pactionē cū deo faciēs ait.
Dn̄e de⁹ in noīe tuo suscipiā istū τ vsq̧ i diē

nortis repausabo eū. positūq₃ sup asinū ad hospitiū suū duxit ꝛ illi p. xv. ānos ꝑp̄ijs manib⁹ ministrauit. post hoc ille suggestiōe demonis cepit velle ab eo discedere. ꝛ multis eum ꝟbis increpare dicēs. fugitiue tu domū tuā decorasti. ꝛ ī me salutis occasionē recuꝑare credis. Eulogi⁹ rogabat eū dicēs. Noli dn̄e ita loq̄: s₃ dic poti⁹. ꝛ ego emēdabo si q̄d tecōmisi. At ille. Uade inq̄t. adulatōes tuas nolo. ꝓijce me in publicū. refrigeratōe tua nō indigeo. carnib⁹ desidero saturari. Cūq₃ carnes sibi attribuisset. nō possum inq̄t tecū habitare. ꝑl'es videre volo. Ego inq̄t eulogi⁹ multitudinē fratrū adducā. ꝛ ille ait. Nolo videre similes tui panis deuoratores. ad publicā strata me ꝓijce vn̄ me sustulisti. tūc eulogi⁹ iterū dixit cū in vehiculo ad abbatē antoniū. dixitq₃ ei q̄ cū vellet abijcere. Cui anton⁹. Si ꝓijcias eū vtiliorē te de⁹ inueniet q̄ colliget derelictū. Et ꝯuersus ad egrotū dixit elephantico: ne nec celo nec terra dign⁹. nescis q₂ tristis ē q̄ tibi ministrat. ꝑpter xp̄₃ iste se tali seruicio subiugauit. Post hoc ābos ꝯfortās ait. Nolite filij abinuicē sepati. q₂ iā vterq₃ vestrū merebit coronari. ꝛ ideo tēptatio hec accidit vobis. q₂ ad finē vite āboꝝ puenistis. q̄ cū redisset ad cellā īfra. l. dies ambo defuncti sunt.

Infirmus in extremis regratiabat̄ membris suis ꝛ seruitori suo ꝛ sic euolauit ad celū Exemplū. xxviij.

Erat quidā scūs

heremita q̄ int' ceteras ꝟtutes magnā habebat grā₃ ifirmis mīstrare. h ammonit⁹ p visionē iuit ad ꝓximā ciuitatē. ꝛ dū venisset ad portā vidit quēdā horribilē infirmū ꝛ fetidū quē etiā leprosi iter se sustinere nō valebāt: ꝛ huic sctūs heremita seruire cepit ī dn̄o. cū ꝯfortās. ꝛ r̄ndit ifirmus. Sit de⁹ altissimus bn̄dictus q̄ mihi hāc donauit infirmitatē. s₃ timeo ne de⁹ mihi minuat premiū in celis ꝑpter seruitiū tuū hūile. Et ille nō ita est: s₃ ꝓ mea mercede iussus sum huc venire. Sic sctā lis⁹ quottidie iter eos oriebat̄. ꝛ q̄to plus heremita seruiebat. tāto plus seruire affectabat. ꝛ ifirm⁹ eū seruire nō sinebat. vt pl⁹ sustinēdo plus p̄miaret̄. Tūc post annos. xv expletos infirmus osculari cepit manus ei⁹. ꝛ heremite grās referens depictare. Heremita aūt orabat dn̄m vt osn̄dere dignaret̄ qualiter hec sctā aīa de corpe egrederet̄. Et ostēsū est ei. Cum aūt ad horā nouissimā deuenisset audiuit vocem de celo dicentē. Ueni dilecte mi ad gaudia. Tūc illa felicissima aīa ad oēs sensus corpis dicebat. vobis regratior. quia mihi obedistis. Oculi. vanitatē nō aspexistis Aures: vanitatē nō audiuistis. Manus: in delitijs non estis delectare. Pedes: ad vana non occurristis. Olfactus: delitias cōtēpsisti Gustus: q₂ ad delicata nō dedisti consensū Expecta ergo o corpus meū dilectū quiescens ī pace. vt tpe oportuno recipias ꝓ labore eternam remunerationē. Et hoc dicto cum cōcentu angelorum sancta aīa euolauit ad celum. Hoc in vitaspatrum.

Quidā. xij. ānis seruiuit infirmo: ꝛ nunq̄ dulce ꝟbū fuit sibi locut⁹. Exēplū. xxix.

Quidā frater per

xij. ānos quidā seni ifirmāti fecit obsequiū. Senex tn̄ cū vidisset eū laborātē nunq̄ illi sermonē placidū locutus est. Cū iam anima transiret de corpe cōsedentib⁹ alijs tenu't manum eius. ꝛ ter dixit ei. saluere ꝛ tradidit eum senibus dicēs. Iste angelus est qui tot annis mihi infirmanti. nec tamē bonum sermonem a me audiens michi fecit obsequium. Hoc in vitaspatrum.

In d. scapulo de tpe.

Quidā singulis annis ifirmabat̄ ꝑ terviū Tūc dixit. O deus oblitus es mei. Quere de tempore sermone. cxxviij. Z.

Itē infirmus q̄ rogauit sanctū hominē vt intercederet ꝓ eo vt sanaretur. q̄d et fecit ꝛ sanatus est. sed postea timens ne male petisset postmodū dixit. O serue dei ora ꝓ me vt detur mihi q̄cquid vtilius sit ꝛ sic ecōuerso ifirmatus est. q̄re sermo. cxxviij. L.

Itē quidam bonus homo orauit ꝓ infirmo. ꝛ postmodū inuenit se ꝓmptiorem ad malū. ꝛ iterato ille bonus homo orauit ꝓ eo ꝛ sic ifirmitas rediȷ̄t. q̄re ser. cxxviij. Z.

Itē miles qui nihil voluit dare in sanitate sed infirmatus dedit ille elemosynas clerico vt ꝓ eo oraret et intercederet. Et ille. Ego peto vt te deus in illo statu conseruet. sermone cxxviij. Z.

Item duo fratres vnus erat multum religiosus et alter seruiebat fideliter infirmus. et ille fuit acceptior deo. sermone. cxxviij. O.

Itē q̄ elegit duos dies ī purgatorio ꝛ dixit ibi se centū annis arsisse. ser. cxxviij. X.

Ite itim⁹ q̄ dix. Deus tu p̄uasti me corpore: ꝛ ego do aiam meā demonib⁹ q̄ sūt in inferno. ꝛ sic expirauit. sermo .xxxiij. U.

Innocentia. Innocens puer tetigit ferrum candens. Exēplū .xx.

P
Uer q̄dam in cōfinio burgundie fuit. q̄ in monasterio scti bndicti fuit apud cluniacū ab ipsis fere cunctis⁹ innocētissim⁹ ꝛ simplicissimus adoleuit. Adultū ergo iuuenem abbas suus p̄ recreatōne secū p̄ hasa extra p̄cepit. Dum ferrādo ꝛ ergo equo ꝛ causa abbate cū suis ante domū ferrariam descēdere. miratus ex simplicitate iuuenis eo q̄ nunq̄ tale q̄d viderat ferrū cādēs nuda illud manu sine vstione aliq̄ denuo ꝯtrectauit. Stupefactus ergo abbas ꝛ om̄s q̄ p̄ntes aderāt. q̄ innocentiā in iuuene venerati sunt. ꝛ rē iterato pluries ꝯprobauerūt post hoc abbate cū suis alijs occupato iuuenis mox interiora domicilij est ingressus vbi vxorē fabri cū puero sup̄ genua miras⁹ inuenit cū paulo. cui nunq̄ simile viderat iocabat. Illico aūt mulier iuuenē quasi inexpertū malicia stimulabat si tales habere vellet. ꝛ inq̄t. Et ille liber. Time inquit Quē mox nesciū ad ꝯcubitū instruēs. puerū sic fieri ꝑmittebat ergo vbi iuuenis vbi post ꝯcubitū innocētia spoliat⁹ egressus est. ferrum candēs vt p̄us existimās ꝯtrectare grauit lesus exclamauit. Qua in re abbas turbat⁹ nō modicū ꝛ miratus aiaduertit ex interiori lesura aie foris lesum: ꝛ p̄iori q̄ cū ꝯtra ignē p̄texerat innocētia p̄uatū. Reductū ergo iuuenē ad monasteriū abbas sup̄ gestis diligēti⁹ inq̄rit veritatē. Ille simplicissime ꝯfitet: ꝛ cū multis lacrimis tremebūdus dn̄m suū expiauit. Sꝫ ꝛ potentē ꝯtra demonis puritatē mira gesta cypriani et v̄ginis iustine testantur. Ubi cyprianus adhuc puer a magistro mago ꝯpulsus legit .xviij. annis puritatē v̄ginalis innocentia custodisse. vt p̄ hāc maiori potentia ꝛ imperio contra demones poteretur. Hoc guilher. i libro ꝯ de apibus.

Innocēs scolaris qui expulit demones a puella. Exemplū .xxi.

n
Uper hoc quidē valde mirabile certissima reuelatōe ab his q̄ p̄ntes erāt et viderunt in opido barbātie machbluna p̄cepimus accidisse. Puella quedam sacro die dn̄ico cū iuuenibus chorizauerat diu valde fatigata ergo domū rediit. nec mora. dormitū p̄gēs demone fit repleta. Qua clamāte surgit familia. ligat vinculis furientē. Mane in bariz venit oratorium gloriose virginis extra opidū deportat. frequēter eīn ibi v̄go maria virtutū operatrix miracula plurima demonstrauit. Qd̄ vbi scolares pueri p̄ceperunt ad locum vbi vexabatur puella in oratoriū cucurrerūt. Quorū vnus annoꝝ .xij. audatior ceteris et sagatior cepit ꝯpellere demonē vt corpus obsessū deseret et exiret. Et vt demon circa vmbilicū p̄ timorem se esse demonstrauit. Hic puer signū crucis in ꝯtrarium cum pollice fixit et sic paulatim p̄ crucem versus os ascēdere cōpulit. donec eum in spēe hirsuti v̄mis oīs popul⁹ intra os herētē vidit. Quo miro conatu ad inferiora redire volente ꝑplus clamauit. Puer instanter signū opposuit. ꝛ cum maxia violētia demonē exire coegit. Electo ergo vt diximus ī modū hirsuti v̄mis puer audacter in dexteram comprehendit et in fossam puulam vbi plowaluwenda consederat mox p̄iecit. Qui statim in oculis totius plebis disparens leticie et laudis omnibus materiam dereliquit. ꝑinde manus pueri a ꝯtractu v̄mis nigred. ne infecta remansit. sed ꝯtinuo aque b̄ndicte lauamento discessit. Sacro scti ergo res est esse ab omni labe criminis innocentē sꝫ simul esse ꝯueniet simplicē et prudentē.

Innocēs monachus petiuit a fraterculo suo iesu veniā cuidā apostate. Exēplū .xxij.

m
Onachus puul⁹ ꝛ innocēs loq̄baẗ cū iesu xp̄o puulo. noiando ipꝫ fraterculū ad imaginē beate v̄ginis. habentē iesum puulū in vlnis. Et iesus respōdit ecōuerso ꝛ loq̄batur sibi amicabiliter sicut frater cū fratre. Qd̄ audiens quidam senex monachus qui diu fuit in apostasia ꝯstitutus supplicauit sibi vt oraret fraterculum suum p̄ se. vt ignosceret sibi peccata sua. vt reciperet eum ad m̄iam. Et ille innocens iuuenis obtinuit hoc a fraterculo suo iesu christo. Et de hoc ille antiqu⁹ multum fuit gauisus.

In discipulo de tpe.

Puer innocens scholaris qui liberauit animam matris a purgatorio. Hoc fuit ostēsum cuidam deuoto episcopo. Hoc quere in

discipulo de tempore. sermone. xx. M.
Item puer innocens qui seruauit ordinez minorum et noluit tangere pecuniam: q̄ feliciter vixit: et q̄ salubriter obijt. sermo. xx. Q.
Inuidia. Inuidus quidā petiuit vt sibi vn⁹ oculus erueretur. Exemplum. xxxiij.

e Rat quidā inuid⁹ et quidā auar⁹. in quoꝝ optione quidā potēs posuit: vt ab eo peterēt quicquid vellēt hoc pacto. vt q̄ vltimo peteret duplū acciperet. Auar⁹ igit̄ q̄z cupiebat nolebat prio petere. qđ attēdēs pl⁹ inuid⁹ nō potuit sustinere. cūq̄ vterq̄ differret petere inuid⁹ tādē liuore stimlat⁹ prio petijt. ⁊ petijt vt sibi vn⁹ oculus erueretur: vt duo eruerent̄ auaro. qđ factū est: q̄z duplū ex pacto recipere debuit.
Inuidia dyaboli. Exemplum. xxxiiij.

d Emon quidā cū hoīem a se obsessuz horribiliter torq̄ret ⁊ diuersis p os ei⁹ garriēdo diuersa rn̄deret dictū est ei a quodā de circūstātib⁹. Dic dyabole si posses ad gl'iaz in q̄ fuisti redire. qđ velles propter hoc laboris sustinere: Rn̄dit ille. Si hoc esset in meo arbitrio mallē cū vna aīa a me decepta descendere in infernū q̄ redire in celū. Mirantibus omnibus cur ita diceret iterū rn̄dit. qđ de hoc miramini: tanta est malicia mea ⁊ tam obstinatus sum in ea vt nō possuz aliqđ boni velle.
Ira.
Irā debem⁹ supplātare. Exemplū. xxxv.

q Uidam quesiuit ab abbate Isaac q̄re euz demones timerēt. rn̄dit ex quo fact⁹ sū monachus statui aīo meo: vt iracūdia foras guttur meū nō p̄cedat.
Patientia vbiq̄ necessaria est. Exemplum. xxxvi.

c Um quidaz frater in cenobio sepe irasceret̄ p̄rexit i solitudinē: vt ibi nō hn̄s occasionē turbatōis q̄esceret. Cūq̄ ibi manēs quadā die vas cū aq̄ posuissz apđ se statī subuersū est. ⁊ iterū iplēs tādē cū tertio subuerteret̄ fregit illud. ⁊ sentiēs se spū iracūdie deceptū ait. Reuertar ad monasteriū: q̄z vbiq̄ paciētia op⁹ est ⁊ dei auxilio.
Media pars puelle cōbusta est ppter iracundiā. Exemplū. xxxvij.

p Uella quedaz fuit diuitū filia ita iracūda vt vix aliquās eius ⁊ odia euadere posset. tādē mortua in atrio ecclie sepulta est. ⁊ mane venientes ad ecclīaz viderūt tumbā ei⁹ ad instar fornacis fumū eructuātē. vn̄ vidē volētes quid hoc pretēderet terrā effodiūt. ⁊ ecce medietatē corporis partē. scz superiorē ignis cōbusserat. scz cor. scz. linguā. man⁹ cū quib⁹ peccauerat. inferiorē vero ab vmbilico deorsum ignis non attigit suam castitatem deo probante.
In discipulo de tempore.
Mulier iracunda que in agone vertit faciē ad parietē qn̄ eucharistiā recipe deberet: et dixit. dānata sum ppt̄ iracundiā meā. Hoc q̄re in discipulo de tp̄e ser. xcv. N. Iudei.
Studēs quidā impregnauit filiā iudei ⁊ dixit q̄ messiā cōcepisset. Hoc q̄re sermo. cv. D.
Itē iudei imaginē crucifixi dehonestauerūt ⁊ clauis affixerūt ⁊ lācea pforauerūt. Hoc q̄re de tp̄e ser. cv. L. Iudex iustus.
Nobilis quidam occidit filiuz sororis sue ppt̄ iusticiā: ⁊ nō peccauit. Exemplū. xxxix.

e Rat vir quidā nobilis valde ⁊ potēs tātusq̄ amator iustitie vt nullaz i iudicijs respiceret psonā. Hic cū grauiter infirmaret̄ lectoq̄ decūberet in prima camera clamorē tumultuz q̄ femineū audiuit. Qui cū de causa sciscitaretur. null⁹ ei circūstantiū veritatē dicere presumpsit. Tunc mittens vni in de pueris ait. Precipio tibi sub interemptiōne oculoꝝ tuorum vt dicas mihi merā veritatē. Cui iste pauens rn̄dit. dn̄e domicellus me⁹ fili⁹ sororis vestre feminā ibi opprimere voluit. et hec fuit causa clamoris. Ad qđ verbū valde cōmot⁹ dixit quibusdam militibus. Ite et suspēdite illum. Milites igitur obedientiam simulantes postq̄ egressi sunt dixerunt adinuicem Si occideremus hunc iuuenē nobilē et dn̄s sicut satis opinabile est mortuus fuerit: vel morte mulctabimur: vel erim⁹ extorres. Omnia tamen iuueni intimantes: et vt presentie auunculi se subtraheret pmonentes post horas aliquot sunt ad dn̄m regressi se eius implesse mandatum affirmauerunt. Quinto vero postmodum die iuuenis estimās auunculuz de culpa esse placatum vel immemorē aperto ostio introspexit. Quē cū infirm⁹ cōspe

iusset ubi his blandis eum aduocans iuxta se sedere precepit. uno vero brachio collum eius stringens et manu altera cultellum eius dans extra bens gutturi eius infixit et occidit. Qui cum planctu et eiulatu multorum clamatur totum palacium mensit horrore: sed et ipsi archibaldo militi qui sic vocabatur addit est dolor super dolorem adeo ut inualescente infirmitate pro epo mitteret. petens sacrum corpus christi sibi afferri. qui cum venisset ille cum multis lacrimis et contritione cordis omnia peccata sua confessus est. tacita tamen iuuenis interfectione. Super quo eps miratus rndit. Quare subticetis homicidium quod commisistis in cognatum vestrum: dicente illo. huic et hoc peccatum subiceat epus. etiam crudele nimis. Et ille. ego neque peccatum iudico: neque a deo mihi remitti deposco. Rndente epo. Ego vobis corpus christi non tradam: nisi homicidium idem confiteamini. Subiunxit vir nobilis. sciatis me dne illum non occidisse ex aliquo rancore siue motu ire: sed solummodo timore dei zeloque iusticie. Nunquam aliquis post filium sororis sue diligere potuit sicut ego illum dilexi. Si ergo mihi corpus christi negaueritis ego illi corpus et aiam committo. Hoc enim dixit et egit propter exemplum: ne iusticie et iudicio derogare videretur. Uix enim pontifex limen domus egressus fuerat et ecce egrotus reuocabat eum dicens. Reuertimini dne epe reuertimini. videatis si in pixide habeatis corpus dni. Quod cum fecisset nec aliquid in ea repisset. subiunxit ille. Ecce quem mihi negastis ipse se mihi non negauit. Apparuitque hostia in ore eius: et impletum est in eo quod per sapientem dictum est. Diligite iusticiam qui iudicatis terram. seruite dno in bonitate et simplicitate cordis. querite illum quoniam inuenitur ab his qui non temptant illum. Apparet autem eis qui fidem habent in illum. Epus vero pauens tamen miraculum ubique diuulgauit. Hec Cesarius.

Dux palatinus qui semper laqueum secum portauit propter fures. Exemplum. xxxix.

Ertoldus palatinus

b

nus de guildispach iudex erat seuerissimus ita ut furibus etiam pro dampno unius oboli vitam auferret. Unde quotiens domum suam exiuit laqueos cingulo suo appendit ne reorum pena caperet dilationes. Dicitur igitur quadam mane surgens et laqueum cingulo suo solito more subnectens huiusmodi vocem in aere audiuit. Bertolde quicumque tibi primus ingressu tuo de castro occurrerit hoc laqueo ipsum suspendas. qui vocem pro bone accipiens ei quidam scultetus suus primo occurrit. quo viso cum satis doleret eo quod eum diligeret dicebat illi. doleo de occursu tuo. quare ait: quia suspendens. quare suspendar: rndente palatino: nescio. sed prepara te pro confessionem tuam et ordina de rebus tuis: quia voci diuine resistere non valeo. Ille vidbesaliter non esse dixit. Justus est dns et plures in domum meam declinantes insequens occidi. multis multa rapui. nec tibi dne unquam fidelis extiti. neque pauperibus peperci. et mirati sunt oes audientes eius confessionem. et cognouerunt in eius morte peti penam a deo esse. Hec Cesarius.

Ualerius ut legi satisfaceret fecit sibi eruere oculum: similiter et filio. Exemplum. xl.

Alerius solertus

v

cum filius suus adulterio dampnatus esset secundum legem a patre quam ipse prius instituit utroque oculo priuari deberet ac tota ciuitas ad honorem patris aliquamdiu repugnaret. ad ultimum victus ne lex a se pdita violaretur suo prius deinde filii oculo eruto vtrumque visum videndi reliquit. sicque mirabili equitatis temperamento se misericordem patrem et iustum legislatorem ostendit. Hoc arnoldus in narratorio suo. Judex iniquus.

Rex persarum excoriauit iniquum iudicem. Ex. xli.

Ex persarum cum dep

r

hendisset quendam iudicem iniuste iudicasse iussit eum excoriari: et super sellam cute eius coopertam sequentes iudices fecit sedere ut continue memores illius iniqui iudicis supplicij timerent iniuste amplius iudicare.

Baliuus quidam recepit bouem: et uxor vaccam. Exemplum. xlij.

Aliuus quidam fe

b

fecit nuptias filio suo. Quidam autem qui habebat causam magnam coram eo. dedit ei pulcrum bouem rogans ut vellet stare pro eo. Hoc audiens aduersarius illius. misit uxori baliui pulcram vaccam: rogans ut staret pro eo. Que in tantum institit apud baliuum quod ipse promisit se facturum quod ipsa petebat. Cum autem esset in iudicio et baliuus pro illo qui dederat bouem non loqueretur. dixit ille. bos loquere. Tunc rndit baliuus. bos non potest loqui: quia vacca non permittit.

Uidua quedam liniuit manum iudicis. Exemplum. xliij.

Jdua quedā habebat causam ī iudicio expediēdaꝫ ꝛ iudex iniquꝰ ꝓtraxit sibi causaꝫ de in diē: ipa ꝯq̄sta fuit vni ꝑnd ēti viro de actōe cause sue Et ille dixit. Judex ist. nō t finē cause tue optet te añ manū suā armi e, ꝛ illa simplex mulier recepit aruinam ꝛ iudiciū accessit ꝛ occulte sibi manū arui na ꝛ ꝯmotus dixit. quō macl'as mihi manū in hoc denotas? Et illa. Dictū est mihi ꝙ habeo finē ꝛ expeditionē cause mee quia et me añ manū vestrā aruinare. ꝛ ille corā us astantibꝰ ꝯfuse stetit. ꝛ sine dilatiōe ꝓ cundia causam vidue expediuit.

Prepositi et iudices nō sunt faciliter variā Exemplum. xliiij.

Thiberio cesare q̄situ fuit q̄re ꝓpositos ppli non fre quēter mutaret sicut ꝛ alij ꝑncipes dit ī hoc se parcere plebicule. Scientes eīn ices ꝛ ꝓcuratores se breuē habere ꝓcura ē emungūt vsq̄ ad sanguinem: ꝛ q̄ recen venīūt totū dissipāt qḋ inueniūt. Qḋ oñ exēplo cuiusdā vulnerati. q̄ cū iaceret ī via ā mouceret multitudinē muscaꝝ. supueni alter estimās ꝙ hoc faceret ex ībecillitate git muscas q̄ opeiebāt vulnus. Ad quē male fecisti mihi: qꝛ musce quas abegisti lene erāt. vñ ꝛ ꝑtius molestabāt me. que supuenirēt recentes artiꝰ pungent.

Aduocatꝰ q̄dā ꝑdidit linguā. Exēplū. xlv.

Quidam aduocatus mortuꝰ ē. in cuius ore ligua eiꝰ nō est mucta. Et merito linguā per lit moriēs q̄ sepe eā vēdidit viuēs ī causis stis patrocinādo ꝛ scienter aduocādo ꝓpter orē ꝛ ꝓpter munera. Hec cesarius.

Aduocatoꝝ denegate sūt indulgētie ī ago Exemplū. xlvi.

Aduocatꝰ quidaꝫ in extremis laborās cū iā videret de mones cepit a deo petere inducias. q̄ in causis nō dabat īducias nisi vt causaꝫ traheret ꝛ aduersariū grauaret etiā nō po it a deo obtinere qḋ petiuit: sꝫ miserabilit ortuꝰ est. Judicare temerarie.

Judicantes alios duo pctā committunt Exemplū. xlvij.

Juuenis quidam cū quandā scīmonialē rapuisset ꝛ eū cleri coram btō iohē elemosinario ex probrarēt: ꝛ excōicandū fore dicerēt. vtputa q̄ duas aīas ꝑdiderat. s. suā: ꝛ illiꝰ scīmonia lis. Cōpescuit eos beatꝰ iohēs dicēs. Non sic frēs nō sic. ostendo vobis qꝛ vos iaꝫ duo pec cata ꝯmittitis. Pꝛimo ꝯtra dei ꝑceptū facitis q̄ ait. Luce. vi. Nolite iudicare et nō iudicabi mini. Secundo qꝛ nescitis ꝓ certo si vsq̄ ho die peccent aut peniteant. Ergo fratres noli te ꝯdemnare et non ꝯdemnabimini.

Frater quidam iudicauit comedentem fe ria sexta de mane. Exēplū. xlviij.

Uenerunt duo frēs magne vite ī ꝯgregatōe ꝛ meruerūt videre singuli grām dei in alterutro. Factū est aūt alꝗñ vt vnus ex eis egrederet in sexta feria extra ꝯgregationē ꝛ videret quē dam manducantē mane. ꝛ dixit ei. hac hora manducas in sexta feria. Die aūt sequenti fa cta est celebratio missaꝝ scḋm ꝯsuetudinem. Juuenis vero frater eius vidit gratiā q̄ ei da ta fuerat discessisse ab eo: et contristatus est. Qui cum venissent in cellam dixit ei. Quid fe cisti frater: quia non vidi sicut pridie gratiam dei in te? Ille autem respondēs dixit. Ego ne q̄ in actibus neq̄ in cogitationibus cōscius sum mihi alicuius mali. Dixit ei frater eius. Ne aliquod verbum vel sermonem ociosum locutus esset recordatus dixit. Etiam hester no die vidi quendam mane manducanteꝫ et dixi. hac hora manducas in sexta feria. hoc ē peccatum meum. sed labora mecuꝫ ad duas ebdomadas et rogemus deum vt mihi indul geat. Et fecerunt. Et ita post duas ebdoma das et vidit frater gratiam dei iterum venien tem sup fratrem suum. consolati sunt et ei q̄ solus bonus est gratias referentes. Hec ī vi taspatrum.

Senex q̄dam posuit paruū saccū ante se ꝛ magnū retro se. Exēplū. xlix.

Patres antiqui cū semel in quadā ꝯgregatōe de multo rum fratrum vita et rebus plurimis detrahendo ꝛ iudicando loquerentur abbas vero tacebat. Postea vero egressus tollebat

saccū magnū impleuit cū arena: ⁊ posuit sup
dorsum suū. Et ī pūo altero sacco misit aliaȝ
arenā: ⁊ portauit eū ante se. Uidētes aūt ce-
teri frēs inq̄sierūt ab eo q̄d esset hoc exēpluȝ
⁊ r̄ndit dicēs. Iste saccus q̄ multā arenā ha-
bet pctā mea sūt q̄m multa sūt. Et ecce dimi
si ea post dorsum meū. nolēs illa videre vt ꝓ
ip̄is dolēā vel plangā: sed ecce pauca delicta
fratris mei ante oculos meos posui: ⁊ crucior
ī ip̄is ꝯdēnans fratrē. sȝ non oꝑtet sic iudica
re: sed magis pctā mea ante me adducere: et
de ip̄is cogitare: ⁊ rogare deū vt īdulgeat mi
bi. Qd̄ audiētes patres dixerūt. In v̄itate hec
est via salutis eterne. Hec in vitaspatrum.

Baculus senis floruit ī signum innocētie
Exemplum .l.

e — rat quidaȝ in ce
nobio iā senex ꝓbatissim⁹ mōach⁹
⁊ icurrit grauissimā egritudinē. Cō
fectusq̄ nimia et itollerabili īfirmitate. p lō-
gū t̄ps laborabat in doloribus multis. nec ī
uenire poterāt fratres q̄liter succurrerēt eius
egritudini. q̄m ea q̄ necc̄itas īfirmitatis ei⁹
expetebat nō habebat ī monasterio. Audiēs
q̄dā famula dei de afflictiōe īfirmitatis eius
dep̄cabat̄ patrē monasterij vt eū ad suā cellu
lā tolleret ⁊ mīstraret ei. maxime aūt q̄ faci-
li⁹ iuenire poss; ī ciuitate q̄ necessaria ei⁹ egri
tudini videbant̄. Precepit ergo pater mona
sterij vt frēs portarēt eū ad cellā famule dei.
Ipa v̄o cū omni veneratione suscipiēs seneȝ
ꝑpter nomē dn̄i ministrabat ei ꝓ retributōe
mercedis eterne quā credebat a xp̄o saluato-
re nostro recipe. Cumq̄ p tres annos ⁊ ampli⁹
sedule obsequeret̄ ⁊ ministraret famulo dei
ceperūt hoīes mēte corrupti scd̄m scabiē mē
tis sue suspicari q̄ nō sinceraȝ senior haberet
ꝯsciētiā de virgine q̄ ministrabat ei. Audiēs
hoc senior exorabat diuinitatē dn̄i nostri ie-
su xp̄i dicēs. Tu dn̄e deus nr̄ q̄ solus cogno
scis oīa ⁊ vides q̄ multi dolores sunt egritu
dinis mee ⁊ miserie et afflictionis tante infir
mitatis q̄ ita me tanto t̄pe ꝯsumit: vt neces-
sariū habeā obsequiū huius famule q̄ michi
ꝑpter nomē tuū ministrauit. tribue ei dn̄e de
us ꝯdignā mercedē ī vita eterna. sicut digna
tus es ꝑpt̄ bonitatē tuā ꝓmittere his q̄ ꝑpt̄
nomen tuū egenis. pauperibus: ⁊ īfirmis: su
um exhibent ministeriū. Cum aūt appropin-
quasset dies transitus eius ꝯuenerunt ad eū
q̄ plurimi sancti sacerdotes seniores ⁊ fratres
de mōasterio: ⁊ dixit eis senior. Obsecro vos
dn̄i patres ⁊ fratres vt cuȝ defunct⁹ fuero tol
latis baculum meū et plantetis eum super se
pulcrum meū. ⁊ cum radices emiserit fecerit-
q̄ fructum. tunc sciatis q̄ munda est ꝯscien
tia mea a famula dei q̄ mihi mīstrabat. si aūt
nō fronduerit: sciatote q̄ nō sum mūd⁹ ab ea
Cū aīa viri dei exisset de corp̄e scd̄m p̄ceptuȝ
eius sancti seniores plantauerūt baculū eius
sup sepulcrū ip̄ius: ⁊ statim frōduit. Accedē
teq̄ t̄pe ꝑtulit fructum: ⁊ admirati sūt oēs
glorificantes dn̄m. Ad tale etiā miraculū deci
cūctis regionibus multi veniētes glorificabāt
gratiam saluatoris. Nam et nos ip̄am arbu
stulam vidimus: ⁊ b̄ndiximus dn̄m qui ꝓte
git omnes in sinceritate et veritate sibi seruiē
tes. Hec in vitaspatrum.

In discipulo de t̄pe.

Senex qui duxit meretricem secum in he
remum ⁊ inuenerunt puerum in capella. quo
modo postmodum idē pater portauit carbo
nes in sinu suo. Hoc quere in discipulo de tē
pore. sermone. xc. D.

Iudicium dei.

Quidam fuit citatus vt appareret corā sū
mo iudice infra quadraginta dies quomodo
in quadragesimo die subitanee obijt. Quere
sermone. vi. D.

Itē q̄ in agone ad dei iudiciū raptus ē. q̄
districtam rōem exegit xp̄s ab eo. q̄re sermo.
ix. P.

Iurare falsum.

De periurio ⁊ punitiōe eius. Exēplū. li.

Iuuenis qui pec
cauit cū muliere ꝯiugata et piura
uit. ⁊ ī infirmitate ꝯstitut⁹ q̄n debe
bat cōicare nec corp⁹ xp̄i masticare nec deglu
tire potuit donec v̄aciter ⁊ pure sacerdoti con
fessus fuit: ⁊ sic de⁹ idulsit sibi pctā sua. et sic
postmodū cōicauit. ⁊ vitā in bono finiuit.

Comestibilia murata sunt in lapides pro
pter periurium. Exemplū. lij.

p — aup quidaȝ du
a nautis elemosinam peteret nec re
ciperet dicēte naudero cum iuramē
to desiste a nobis elemosinam petere: q̄ nihil
preter lapides habemus. Tunc subiūxit pau
per. Ergo omnia comestibilia vertantur in la
pides. Et statim propter periuriuȝ quicquid

Egitur quod vnus devotus frater erat coquinarius fratrum multorum et in continuo labore fuit. Et quoniam frequenter hospites superveniebant extra horam communis prandii vel cene aliquando vix tamen temporis habere poterat vt orationes debitas persolueret. Contigit quoque vna die vt multis supervenientibus fratribus tota die occuparetur in labore coquine. Tandem post completorium satis tarde accessit ad orationes persoluendas: et quasdam peculiares oratiunculas breve mane in ore solito offerebat. et quia fatigatus fuit multum ex labore sompnus ipsum invasit. quem excutere a se sompnum conatus magnam luctam habuit. somno lassum corpusculum deprimente: et feruore devotionis renitente. Cumque sic luctaretur apparuit ei domina pulcerrima dicens ei. Fili bone mihi satis fecisti. vade ad dormiendum de cuius aspectu gratioso et alloquuto est multa consolatione repletus.

Operarius quidam laboravit pro divite: et pro precio diurno. Exemplum. iij.

Egitur de quodam paupere operario qui panem pro se et pro pueris suis lucrabatur manibus suis. Accidit autem in quadam die vt iret ad locum vbi producebantur operarii nimis mane: et ipse neminem ibi inveniret: tunc cogitavit quod iret ad ecclesiam audire missam. Iuit ergo ad ecclesiam et audiuit missam devote. rogans deum vt daret ei lucrari honesto labore suo. ita quod posset se et vxorem et pueros nutrire in hac vita sine peccato. et devotione detentus cum diu remansisset. rediit ad locum vbi producebantur operarii nimis tarde: ita quod omnes erant iam producti. Tunc fuit desolatus sicut ille in cuius domo forrassis non erat panis nec argentum. et dum tristis de loco productionis recederet cogitans quid posset facere obuiauit cuidam diviti burgensi: qui quesiuit ab eo cur non esset productus? Qui dixit quod sibi contigerat: et quod audierat missam: et sic neglexit seipsum ibi. Tunc cogitavit ille dives quod orationes sue essent bone: et dixit ei. Uade iterum ad ecclesiam ista tota die et dabo tibi quantum dabo ceteris operariis meis: et ora bono corde pro me. Ille autem gaudens quod invenerat vbi posset lucrari: et fuit ibi tota die manibus oppositis et genibus flexis pro divite rogans deum. et dives misit sibi comedere sicut ceteris operariis. Sero rediens habuit. xij. denarios sicut alii. et addidit sibi vnum panem vltra. et dum rediret ad domum suam et ad pueros suos. obuiauit ei christus in similitudine hominis satis honesti et bene induti et dixit ei. Quantum dedit tibi dives ille illo die pro seruitio tuo? Respondit. xij. denarios et vnum panem. tunc dixit illi senex. Uade ad eum et dic ei quod male soluit: et nisi melius soluat et plus det tibi male erit sibi. Tunc ille rediit ad divitem et dixit ei. Unus senex cui obuiaui remittit me ad vos dicens quod vos non dedistis mihi sufficientem mercedem. et dixit mihi quod dicerem vobis quod nisi melius solueretis mihi male erit vobis. Tunc dives dedit sibi. v. solidos pisienses. et ille recessit. Et iterum obuiauit senex et dixit quod adhuc non soluerat sufficienter. et quod rediret et diceret sibi quod adhuc daret sibi plus. Et tunc ille rediit et dives dedit sibi centum solidos et vnam vestem. et eadem nocte apparuit ei dominus in visione dicens. quod nisi ille idem pauper operarius rogasset pro eo mortuus fuisset illa nocte et damnatus. Tunc ille dives compunctus melioravit statum suum et vitam: et cepit dare elemosinas largas: et ecclesias frequentare: et opera bona facere. ita quod postmodum in bono statu mortuus est.

Frater Iohannes quidam voluit viuere sicut angeli. Exemplum. iiij.

Bbas iohannes dicebat fratri suo maiori. vellem securus esse sicut angeli secum sunt: et nihil operantes: sed semper non modo deum laudantes et proiecto pallio suo egressus est in heremum. factaque illic septimana regressus est ad fratrem suum. Cum autem pulsaret ostium illi non aperuit frater dicens. Tu quis es? Et dixit illi. ego sum frater iohannes. Respondit ei. Frater iohannes angelus factus est: et vltra iter homines non est. Ille vero plus pulsabat dicens ego sum iohannes. et noluit ei aperire vsque dum dies luceret. Mane autem facto aperiens ostium dixit ad eum. Homo es et necesse habes operari vt pascaris. tunc ille proiecit se ad pedes eius dicens. Indulge mihi abba. De ein vitas patrum.

Frater quidam dixit operamini cibum qui non perit. Exemplum. v.

Uidam frater peregrinus venit ad abbatem siluanum in monte syna. et vidit quod fratres operabantur et dixit eis. quare operamini escam que perit maria optimam partem elegit. Tunc senex dixit discipulo suo zacharie. da illi codicem vt legat: et mitte illum in cellulam que nihil habet. hora autem. ix. circumspiciebat

Bona loqui ꝛ audire inducit ad perfecti-
onem. Exemplum. xi.

Iruz valde dile

v ctū et familiarē habuim⁹ philippū
nobilē militē. memorabilis vite ꝑ
fectissimū virū in quo istud memorabile fre-
quēter aduertim⁹ ꝙ totū tp̄s suū vel ī orōne
aut deuotiōe cōtinua: vel in sctis collatōib⁹
expēdebat. Nouerat eñi multos valde religio
sos viros ꝛ femias quos in grecie: lūbardie:
burgūdie prouincie: gallie: flādrie: atqꝫ bra-
bācie ꝑtib⁹ q̄rendo lustrauerat. quoꝝ virtutes:
mores: ꝛ vba: cū miro feruore et desiderio re
ferebat: ꝛ ad meliora ꝑ hec mētes audientiū
excitabat. Sed et auditores suos ꝛ collocu-
tores mira oris gratia cōpellebat vt sibi ali-
q̇d dignuꝫ relatu qd̓ audissent vel vidissent
in facto vel in dicto bonorū exponere digna-
ret. ꝛ hoc q̇dē vltra ꝙ̄ credi pōt in eo tantaꝫ
deuotionē. tantā leticiā. et tantū desiderium
excitabat: vt istis solis viuere credebat. Si
q̇d vero extraneū audire cōtigerit: q̄si si esset
ꝑcussus in capite. cū mira anxietate spūs fa-
ciē auertebat. Nec frustrat⁹ est fructu oris et
auris bonoꝝ. s. q̇ libēter ꝓtulit et audiuit cū
de⁹ miro modo eū remunerauit etiā in p̄nti.
Uix eñi habuit de oībus paternis bonis ne
cessariū vite ꝛ victū. ꝛ tñ octo monasterioꝝ
cisterciēsiū ordīs fundator extitit inde fessus
exceptis ꝯgregatōib⁹ beginaꝝ quas vsqꝫ ad
q̇nqꝫ milia in diuersis locis: ꝛ eo amplius in
xp̄i seruicio mancipauit. Ecce quid sit in bo-
nis fame odoribus delectari.

Sancti patres loquentes de diuinis obli
ti sunt cibum sumere. Exemplum. xij.

Uidā de sanctis

q senioꝛib⁹ salutationis causa ꝓfect⁹
est ad aliū senioꝛē heremitā. q cū ol
gaudio eū suscepit. ꝓ cui⁹ etiā aductu para
uit ad refectionē senioꝛ lēticule cibū coctū. di
xerūtqꝫ inter se vt pri⁹ ex more cōplerēt orō-
nes ꝛ psalmodias ꝛ postea cibū caperēt. Cuꝫ
aūt ingressi fuissent psallebāt. totuqꝫ psalte-
riū cōpleuerūt. Nā ꝛ de scripturis sctis legē-
tes duos ꝓphas recitauerūt. Jāqꝫ dies abie
rat. noxqꝫ similit̓ recedebat. Dū ḡ orarēt ꝛ in
tente psallerēt illuxit alia dies. ꝛ tūc p̄mū in
tellexerūt: q̇a iā nox trāsisset. Jteꝝ inter se de
v̄bo dei loquētes ꝛ spūales s. diuī sensus expo
nētes factū vt circa horā nonā salutantes se
inuicē: ita reuerterēt̓ senex q̇ venerat ad cellā
suā. Nā refectionē cibi q̇ parat⁹ fuerat obliti
sūt accipe dū cibū spūalem acciperēt. Uespe
aūt facto tūc senioꝛ inuenit cibi ollā plenā sic
vt parata fuerat. ꝛ ꝯtristat⁹ dixit. Heu quo
modo oblitⁱ sum⁹ percipere pulmentū istud
Hoc in vitaspatrum.

Quattuoꝛ virtutes quattuoꝛ heremitarū.
Exemplum. xiij.

Egit̄ in vitaspa-

l triū ꝙ erant q̄ttuoꝛ heremite in vna
domo. q̇ heremite q̇dā vice int̓ se ꝑ
sancta verba ceperūt req̇rere vn⁹ alterū ꝙ di
ceret vnusq̇sqꝫ suā virtutē in qua q̇s sibi ꝑfe
ctus esse crederet̓. Un⁹ dixit ꝙ esset multuꝫ
humilis intantū ꝙ null⁹ esset in toto mūdo
qui videret̓ ipso peioꝛ. Alter dixit ꝙ esset pa
tiens. tertius ꝙ libēter de deo audiret loqui.
Quart⁹ ꝙ libēter oraret. Ecce cōcorditer ora
uerūt vt eis de⁹ manifestaret q̇s eoꝝ accep-
tabilioꝛ esset. Audierunt vocem dicentē. Pri
mus me cepit. secundus tenet. tertius ligat.
quartus me portat quocūqꝫ vult.

Quidam portauit per triennium lapidem
in oꝛe. Exemplum. xiiij.

Icebant frēs de

q agathone abbate ꝙ ꝑ trienniū lapi
dem in oꝛe suo portabat. donec ta-
citurnitatem tenere disceret.

Quidā. xxx. annis seruauit silētiū. Exē. xv.

Jdimus sanctū

v theodorū in sua cella clausuꝫ ꝛ so
litariū: vt dicebat̓. xxx. ānis silētiū
tenentē. De quo dixit socrates. Theodorus
p̄r triū miliū monachoꝝ scientissim⁹ grecarū
et latinarū litterarū. xxx. annis tacuisse fert̓.

Paulus simplex tenuit silentium ex iussu
sancti Anthonij.

Exemplum. xvi.

Aul⁹ simplex reli

p cta vxoꝛe ꝛ possessione ad abbatē
anthoniū p̄rexit. Pria nocte iussus
est ab eo vt eū expectaret orās donec rediret.
Qui stetit orans ante cellam senis in estu to
tius diei: ꝛ roꝛe noctis nusq̄ꝫ se mouens. Cū
vero senex in congregatione fratrum inter-

luderet ad taxillos ⁊ oīa amisisset. vno dena rio tm̄ excepto diabolo se cū corpe ⁊ aīa tradi dit. ⁊ ī signū hui⁹ post multas blasphemias ei denariū ꝓiecit: ⁊ cū mane facto solueret per viā obuiant duobus demonib⁹ ī specie hūa na q̄ dixerūt ei ꝙ essent dn̄i sui demones qui bus se tradiderat. ⁊ ī signū hui⁹ denariū quē ꝓiecerat ostēderūt ei. ⁊ dixerūt ꝙ iret cū eos q̄ venerāt ad eū ad ducēdū ad locū suū. Qui rogauit eos vt ꝓmitterēt eū redire ad domuȝ suā. ⁊ ꝙ post duos dies sequeretur quocunq̄ȝ ire vellēt. Qđ cū factū esset ꝑ vna die mansit ī domo sua tristis: ⁊ desperās nō tm̄ alicui pā dēs: neq̄ȝ comedēs: neq̄ȝ bibēs. Cū autē die sequēti q̄dā mulier trāsiret ātē domū ei⁹ pau per. infantulū iter brachia portās: petēs ꝓpt deū de pane suo. ille dixit ꝙ non daret ei nisi peteret amore dn̄orum suoꝝ. s. demonū cum q̄bus erat iturus q̄b⁹ se tradiderat. ꝙ illa fa cere abhorruit: sȝ iuit ad amicos illi⁹ suadēs eis vt reqrerēt ab eo diligēter q̄d esset qđ ille dixerat et eū custodirēt. Qđ cū fecissent. ⁊ ille eis totā veritatē manifestasset cepit clamare Ecce venīūt vt me secum deferant. sinite me ire ne violenter me rapiant. Cum aūt illuȝ de tinerēt ⁊ ad penitentiā ꝓuocarent. demones inuisibiles ab eis eū inter manus eoꝝ ꝓstra uerunt et eum occiderunt.

In discipulo de tp̄e.

Lusor qui iurauit ꝑ oculos dei ⁊ excecat⁹ ē Hoc quere sermone. xij. I.

Ite xp̄ian⁹ lusit cū iudeo. ⁊ iude⁹ blasphe mauit xp̄m ⁊ mariā matrē ei⁹ ⁊ subitanee obi it. ⁊ xp̄ianus factus est amēs ⁊ vitā dira mor te miserabiliter finiuit. ser. xij. K.

Miles erat lusor magn⁹ quē diabolus de ludo sustulit cū corpe ⁊ aīa: et abduxit q̄ am plius non est visus. ser. xij. O.

Rufus discipul⁹ bt̄i Cirilli ep̄i dānatus est ꝓpter ludū. q̄re ser. xij. M. Luxuria.

Puer in heremo nutritus ↄcupiuit anseres id est mulieres. Exemplū. xxiij.

Puer iste heremi

ta q̄ ī heremo a pueritia nutrit⁹ fu it iuit cū abbate suo ad ciuitatē ⁊ cū vidisset mulieres ī chorea ⁊ q̄d eēt ab abbate q̄siuit sollicite. Cui abbas anseres sūt. Et re uersus puer ad claustꝝ flere cepit. Cui abbas fili q̄d vis? Pater volo comedere de illis anse rib⁹ quos ī ciuitate vidi. Tūc abbas ↄuocatis frib⁹ dixit. Cōsiderate frēs mēte solicita quā ꝑiculosus ē mulier̄ aspect⁹. nā h̄ itec̄e: ī puer q̄ pri⁹ mulierē nō viderat ī heremo nutrit⁹ fue rat. ⁊ solo visu mulieris igne carnalis ↄcupi scētie est accēsus ⁊ inflāmat⁹. Vn̄ nihil tam dānosum bonis morib⁹ q̄ꝫ ī aliquo spectaclo residere ⁊ mulieres solicite inspicere. Dauid enī oculos suos iniecit ī mulierē. ⁊ illicito ap petitu duct⁹ homicidiū ⁊ adulteriū ꝑpetrauit ⁊ nisi icaute mulierē r̄spexisset. in tātā tēpta tōes carnis minime icidisset. Hoc pe. de amore

Filius regis ↄcupiuit demones qui sedu cunt homines. Exemplū. xxiiij.

Quidā rex filios

mares habere nō poterat. tādē aūt nascit̄ ei fili⁹ sȝ ꝑitissimi medici dixe rūt ꝙ si īfra decē ānos solē videret. oculoꝝ lu mine p̄uaret̄. Qđ rex audiēs excidit speluncā ī q̄ dā petra ⁊ ibi filiū vsq̄ȝ ad tp̄s p̄dictū īclusit ⁊ eū ibi vsq̄ȝ ad tp̄s p̄dictū diligēter nutriri fe cit. Finito aūt decimo āno puer de ātro educ tus. nullaꝝ mūdanaꝝ rerū ꝑuisum habēs no ticiā tūc oīa ostēdebant̄ ei. ī vno loco viri et in alio loco mulieres. ⁊ sic de alijs reb⁹. Interro gat⁹ vero noīibus singulaꝝ rerū cū nomē mu lierū solicite q̄reret. Vnus ī ioco dixit. Demo nes sunt q̄ seducūt hoīes. Ostēsis igit̄ sibi oī bus. interrogauit rex puerū q̄d sibi mag⁹ pla ceret de oībus q̄ vidisset. Puer r̄ndit. Demo nes q̄ seducunt homines. Vide ergo q̄ꝫ alle ctiua res est mulieris facies.

Sacerdos in agone dixit recede igniculus adhuc viuit. Exemplū. xxv.

Quidā sacerdos

deuot⁹ ↄmissā sibi ecclīam cuȝ ma gno timore regebat. Qui ex pte ordis accepti p̄sbyterā suā quā ī vxorē habuerat ū sa cerdotiū vt sororē diligēs. sȝ eā vt pestē fugiēs. ad se ꝓpius accedere non sinebat. Anno aūt q̄rto ordis sui graui febre corrept⁹ et ad extre ma est ductus. Cūq̄ȝ p̄sbitera eum respiceret solutis iā mēbris q̄si in morte distensis. aure naribus eius apposita si qđ spiraculū ei inesset. volebat dignoscere qđ ille sentiens cui te nuissimus ierat flatus q̄nto nisu valuit erupit dicēs. Recede mulier a me adhuc igniculus viuit paleam tolle. Hec Gregorius.

Leo papa abscidit sibi manū quaȝ mulier osculata fuit. Exēplū. xxvi.

Leo papa in die

resurrectōis xp̄i cū missam celebraret: et fide
les cōicaret. q̄dā mulier eius manū osculata
fuit: ⁊ ex hoc in eū carnis vehemēs tēptatio
insurrexit. vir dei eandē manū se scādalizan-
tē penitus amputauit ⁊ a se reiecit. Interea
murmur oriebatur in pplo. cur sūm⁹ pōtifex
diuina more solito nō celebraret. Tūc leo ad
btā v̄ginē se ↄuertit: et eius ꝓuidentie tota
liter se cōmisit. Illa vo cōtinuo sibi affuit et
suā manū sanctissimis suis manib⁹ restituit
et reformauit. iubēs vt ꝓcederet ⁊ sacrificiū
suo filio imolaret. Leo igitur papa omni po
pulo qd̄ sibi cōtigerat publicauit et manū re
stitutā oib⁹ ostēdit. hoc valet ad tactū mulier[is].

Senex q̄dā dixit mortuū est corpus meū:
et impregnauit puellam. Exemplum .xxvij.

hat senex ĩfirma-

e tus cum in egyptū ire vellet vt frēs
nim⁹ grauaret. Dixit ei abbas moy
ses. Nō vadas qr̄ in fornicationē casur⁹ es.
Qui cōtristat⁹ dixit. Mortuū est corp⁹ meū:
et tu mihi ita dicis. Cū g̃ iuisset ⁊ q̄dā virgo
ex deuotiōe ei seruiuisset. ille ↄualescēs eā vio
lauit. q̄ cū filiū pepisset senex puerū in vlnas
suscipiēs in die magne festiuitatis q̄ institu-
ta erat ecclesiā intrauit corā multitudine fra-
trū. Cū aūt oēs flerent dixit. Videtis infan
tē hunc fili⁹ est inobedientie. Cauete g̃ vos
fratres q: in senectute hoc feci ⁊ orate ꝓ me.
Et pergens ad cellulam suam ad pristinum
statum peruenit. Hoc in vitaspatrum.

Quidā propter temptationē carnis proie
cit se ad pedes bestie vt eum deuoraret.
Exemplum .xxviij.

Racli⁹ refert de

se ip̄o dicēs. Ego cū aliq̄n tēptati
one carnis vrgerer. timēs indicare
magr̄o meo abij ad quendā senē iā septuage
nariū q̄ solitari⁹ in heremo habitauit ⁊ ei an
gustiā meā retuli: q̄ dixit mihi. Non sit tibi
noua res quā pateris. Nā ⁊ ego vt vides ad
modū senex p. xluij. annos in cella ista saluti
mee vacās hmōi tēptationi vsq ad p̄ns sol
licitor. malui tn̄ magis mori q̄ illecebris con
sentire. Vn̄ hinc semel egressus nudū me an̄
speluncā cuiusdā fere proieci: vt ip̄a veniens
deuoraret me. Sed cū illa veniēs a capite vs
q ad pedes me lambuisset. cogitās q̄ forte
de⁹ mihi pceret ad cellā redij. ⁊ ecce postmo-
dū dyabolus se trāsfigurās in spēm cuiusdā
puelle quā aliq̄n viderā: et sup genua mea se
dens ita me cōmouit vt pene me cū ea coisse
putarē. Iratus igitur dextera mea ꝑcussi eā
et statim euanuit: sed ꝑ totū biennium fetores
man⁹ cū q̄ eā ꝑcusserā ferre nō potui. Inua-
lescēte igit̃ tēptatione amplius ad desertū per
rexi: ⁊ inueniens modicū serpentē manu eā
tenēs et caput eius fricādo conterens ad ge-
nitalia mea posui vt morsu eius perirē. Cūq
nec sic me momordisset. audiui hanc vocem
ad me descendentem: vade in pace. Ob hoc
enim ꝑmisi te molestari: vt infirmitatē tuam
cognosceres: et ad auxilia diuina ↄsurgeres.
Et sic ad propria reuertens cum fiducia vsq
huc hic sedeo.

Maria liberauit adolescentem a tempta
tione carnis. Exemplum .xxix.

Iles quidā eta-

m te adolescens cū quodā milite dn̄o
suo a quo bn̄ficiat⁹ erat habitabat
et licet etate floreret. ampli⁹ tn̄ florebat v̄tute
v̄ginitatis. Inuidia operante diaboli ab vxo
re dn̄i sui ↄtinuissime cepit tēptari. Qui cū ꝑ an
nū eadē icessantē tēptatiōe laboraret. itaq ei
intollerabil̃ esset. se mota verecūdia dn̄e sue
q̄d pateret aperuit. a qua repulsam passus am
pli⁹ affligebat̃. casta enī erat matrona ⁊ viro
suo fidelis. Veniēs ergo ad quēdā heremitā
passionē suā illi cū lacrimis confessus est. cui
vir scūs fiducialit̃ r̄ndit. Ego dabo tibi con
siliū: vt desideriū tuū consequat̃ effectū. Per
annū inquit singulis dieb⁹ si fieri pōt in ecce
sia dn̄am nostrā dei genitricē mariam centies
cū totidē venijs angelica salutat one saluta-
bis: et q̄cq̄d volueris ꝑ illā obtinebis. Scie-
bat enim q̄ castitatis amatrix iuuenem ca-
stum licet in errore positum nō desereret. Cū
q iuuenis in multa simplicitate domine no-
stre iniunctum obsequium impenderet. Die
quadam sedens in mēsa dn̄i sui. recordatus
est q̄ dies eadem terminus esset anni. et sta-
tim surgens equum suum ascendit. vicināq
intrans ecclesiam orationes solitas expleuit.
Qui cū exiret de ecclesia vidit matronam pul-
cerrimā equum per frenum tenentem. miratus
quenā esset illa. Respōdit. Placet tibi ne spe
cies mea? Respōdente milite. nunq̄ pulcrio-
rē te vidi. Illa subiunxit. Sufficeret ne tibi si
me posses in vxorem habere? Cui cū respon-

deret. Cuilibet regi bñ sufficeret spēs tua: et btūs q̄ iudicaret̄ tuo cōsortio dign⁹. Subiecit illa. Ego vxor tua ero: et accede ad me et dabo tibi osculum. Dixitq̄. Modo initiate sūt nuptie: et tali die corā filio meo pficiēt̄. Et quo ̄ cognouit eā eē matrē dixit: et ab illa hora a tēptatiōe pdicta l̄bat⁹ est: vt etiā vxor dñi sui miraretur. Hec dū heremite recitasset p ordinē ille genitricis dei pietatē simul ꝛ humilitatē āmirat⁹ rñdit. Ego interesse vol⁹ diei nuptiarū tuarū. interim de reb⁹ tuis disponas. Qđ cū fecisset et heremita venisset ad diē prefixū. Dixit iuueni. sentis aliquid doloris? Rñdente illo nō. Cum secūdo post horam idipm ab eo sciscitaretur. rñdit. Modo sentio. qui post paululū agonizans spiritū exalauit: et celestez thalamū pmissas nupcias celebraturus intrauit.

Luxuria ostēdit se iuueni in specie turpissime mulieris. Exemplum. xxx.

q Uidam scūs pr̄ infantulū in silua nutrierat: q̄ cū ad annos pubtatis deuenissz. valde a spū fornicatōis vexabat̄: et voluit ad seculū causa libidinis redire. Et hoc cernēs vir sanctus multū doluit. Et cū p duos annos i illa tēptatione blandis exhortationib⁹ retinuisset eundē. ad vltimū dixit q̄ nullo mō sustinere posset. Dixitq̄ eidē vir scūs. Uade ḡ ꝛ duc vxorē: ꝛ matrimonio pot̄ris saluari. Acquieuit iuuenis. ꝛ tūc dixit vir sanct⁹. Unuz ergo de grā peto: vt anteq̄ ad seculū redeas q̄ pri⁹ ad fontē q̄ est in silua accedas ꝛ ibidē xl. dieb⁹ ieiunare debeas. rogās dñm vt tibi vxorē bonaz elargire dignet̄. hoc est magnū dei donū. qꝛ Eccī. xxviij. scribitur. Mulieris bone btūs vir. Accipe de pane iniquitū velis. Acq̄euit iuuenis. Cū aūt p. xx. dies ieiunasset dū in orōne psisteret maximū sentit fetorē. q̄ cū p spaciū duarū horarū excreuisset tādē vix tollerare poterat. Et ecce quedā mlier turpissima oculis lippa: ac etiā scabiosa tota ex q̄ q̄dē mliere fetor ille pcedebat appuit iuueni dicēs. Ubi es amice: p multū tps te q̄siui. multū te diligo. sup oīa te appeto. q̄suit iuuenis. Quid vis tu turpissima: ac etiaz feditate intollerabili indura. inquit illa. te volo. te cupio. p te huc veni. multū te q̄siui. volo q̄ dormire debeas mecū. Tūc iuuenis cepit in eius faciem spuere. Absit a me q̄ talē habeā amicā tā sordidā. ꝛ tam turpē. Rursum inq̄t ille. Quis es tu: vñ venisti aut quō vocaris? Rñdit illa. Ego sum peccm̄ luxurie. iā sunt duo anni q̄ cepi te q̄rere. ꝛ hoc q̄ñ p̄ter tēptationem carnis sensisti. Inq̄t ille. Si scivissem q̄ peccm̄ luxurie ita fetidū fuisset ꝛ etiā tā abhominabile nunq̄ ad mundū reuerti voluissem. āmodo seruabo deo virginitatē. Et reuersus ad virū sanctū hmōi visionem sibi narrauit. Rñdit vir scūs cū gaudio. Si vsq̄ ad. xl. dies expectasses: maiora tibi reuelata fuissent. Et iuuenis deo seruiens in virginitate permansit. Hec in vitaspatrum.

Mulier quedam impetiit pulcrum iuuenem. Exemplum. xxxi.

m Ulier quedaz in pulcrū quendam clericū iuuenē oculos iniecit: vt ei diceret. si meis voluntatib⁹ obedieris oīa mea tua erūt. quo dicta recusāte illa cū corā iudicib⁹ de oppressione accusauit. Misso ḡ eo p iudicē ad locum dānatorū. Illa stimulāte luxuria dementata ab eo se simulās miz p scalā ascēdit. deorsū se pcipitauit. ad cōmotionē illū sollicitauit: sz nō pfecit. Quo cognito iudices innocentē extrahētes tanq̄ magū ꝛ maleficū miserunt in ignē. Qui cū arderet ita vt cū parentib⁹ costis pulmo videret̄. Aue maria cūctis audiētib⁹ ... mulieris cognat⁹ stipitē ori illi⁹ imittēs dixit. Ego auferā orōnes illas. et suffocauit illū. Cui⁹ ossa in cāpo sepulta multa miracula fecerūt. et super tumbā ei⁹ ecclesia est fabricata. Hec Arnoldus.

Clericus quidā dixit in foro ad mulierem. prepara te ad cōmixtionē. Exemplum. xxxij.

q Uidam clericus mulierez quandā turpiter amabat. Ueniens autē parisius in omni sapientia ꝛ deuotione proficiebat: ꝛ sic ad ppria remeauit. vbi a predicta muliere turpiter agitatus: ille eam in plateam publice deduxit ad cōmiscendū sibi. qꝛ aliter peccatum fugere nō potuit. a quo illa cōfusa audiuit eius tria documenta in scolis didicisse. Primo vt deū sup oīa timeā. qꝛ vbiq̄ presens est. Secūdo qꝛ iā ordinat⁹ vt sacrilegiū fugiā transgressionē. voti furtū. immundiciā ꝛ ydolatriā: q̄ oīa transgredior. si tecū cōmiscuero p̄ter cetera incōmoda sequentia ppt̄ momētaneā delec

cationem & vilem. Tertio propter te incurro iram dei, scandalum proximi, contemptum mei, & penam inferni. Et sic mulier compuncta ex verbis suis egit penitentiam.

Mulier quedam voluit provocare virum dei et subitanee obijt. Exemplum. xxxiij.

Quidam vir vite venerabil' decreuerat vt vltra mulierē cū pposito nō videret. nō qz spernebat sexū: sz ex p̄templata specie temptationis incurrere metuebat vicium. Qd̄ qdā mulier audiēs audacter ascēdit in montē. atqz in ei' aspectū ipudēter prupit. At ille paulo longi' intuēs & veniēs ad se muliebria indumēta cōspiciēs sese in orōnē dedit & in terrā faciē depressit: & in ea vsqz prostrat' iacuit quo impudens mulier a fenestra cellule illi' fatigata recederet. q̄ die eadē mox vt de mōte descēderet vitā miserabilr̄ finiuit vt ex morte ei' sibi daret intelligi q̄ valde oīpotenti deo displicuit q̄ ei' famulū ausu ip̄robo contristauit.

Punitio corporis valet contra temptationem carnis. Exemplum. xxxiiij.

Matrona quedā nobil' die q̄dā cū i castro i quo manebat sola eēt subito tā valide est inflāmata vt ignē amoris tollerare nō posset sz ad portariū castri descēdēs vt sibi cōmiscerī vellet multa instantia supplicauit. Cui ille r̄ndit. Quid est hoc dn̄a qd̄ loq̄ris? Ubi est sensus tu'? respice deū: & attēde honorē tuū. Illa nihil hor' curās cū a portario repulsam pateret. nutu dei de castro exiens ad flumen qd̄ erat ad pedem castri cucurrit: & aquis gelidis se imersit. et tam diu sedit donec fomitem libidinis extingueret. tunc ad portarium rediēs & de repulsa grās agens dixit. si mihi pares mille marcas auri non modo paterer qd̄ paulo ante rogaui. & redijt in locū suum.

Saltatrix subitanee obijt. Exemplū. xxxv.

Saltatrix cū adultero luctabat'. & cū cessasset subitanea morte pcussa miserabiliter expirauit. Hoc Guil.

De obitu cuiusdā luxuriose mulieris. Exemplum. xxxvi.

Mulier quedam luxuriosa nimis. nocte v̄o q̄dam ante q̄ moreret' ad tribunal xp̄i rapta est. in cuius circuitu vidit sctōs infinitos. aīab' v̄o i medium deductis illa ad glīaz ista ad suppliciū vocabat'. Cū p̄dicta mulier hec videret accusāte cōscia man' supplicit' ad iudicē tetēdit. cui' ille misert' ait. qd̄ me rogas? a mihi minimū digitū tuū: & ego tibi man' meas. Ac si diceret. Da mihi modicā fidē q̄ de vicijs te emēdes: & ego tibi grās meā. sicqz euigilauit. Que cū visū retulisset cuidā religiose matrone: ait. misera emēda vitā tuā. satis enī āmonita es. at illa timuit sed cito timor cessauit. Cūqz rursus vicijs subijceret' āmonitōi flagella addunt'. Nā cū p acerrimas īfirmitates expirasset duo canes an̄ domū suā se morarūt. Superuenerūtqz oēs canes ville & intrātes domū lintheamē corpi suppositū dentib' cōminuerūt: q̄ vix tādē a rusticis expulsi sunt. Cadauere vero sepulto canes redeūtes ad sepulcrū eius fecerunt sicut pri'. Puto q̄ aīa modicum habuerit pacis: sicut multi qui viderunt interpretati sunt. Hec Cesarius.

Plaga illi' q̄ violauit v̄ginem. Exē. xxxvij.

Quidam violauerat q̄dā v̄ginē q̄ dei iudiciū neq̄ q̄ euasit. Nā cū ecclīaz freq̄ntauit mox subitanee defūct' ē & ei' sepulcr̄ vorax flāma inuasit donec cadauer ipi' ex toto cōsūpsit.

Omnis luxuria extra matrimonium est peccatum mortale. Exemplum. xxxviij.

Legitur in vita ipsi' sctī andree q̄ cū ip̄e sctūs ādreas cōcubinā cuiusdā p̄positi cōuertisset. ei dez dicte pcubine tradidit passionis ihū xp̄i saluatoris nr̄i euāgeliū vt pctīn vitaret ardē ti'. qz v̄o vxor illi' p̄positi adhuc suspectā eā hēret. iō ribaldis eā tradidit ad vicia carnis. quor' duo cū iā vestes suas frāgerēt volētes eā opp̄mere subito ip̄a clam ite ad deū illi ceciderūt mortui. Cū aūt vxor p̄positi se balnearet i balneo suffocat' a dyabolo. Mulier aūt illa diuit' libata & p āgelū pfortata rogabat deū vt oēs suscitaret vt narrarēt quātū deo odiosū erat pctīn adulterij & luxurie. Unū illi suscitati clamauerūt dicētes: qz adulteriū & luxuria ext hor' legitimū diaboli est sacrificiū. qz ibi duo offerūt se & tradūt se diabolo cū corpore & aīa pp̄ter illā imūdissimā voluptatē misere carnis: et p̄uant se deo & oibus sctīs.

Adultera que duos pueros necauit: quomodo post mortem dānata fuit: et grauiter a draconibus punita. Exemplum.xxxix.

Egit in libro de

l bonis q̄ q̄dā honestus vir cū vxore sua sterili prolē futurā deuouit seruicio dei. ideo filiū miraculose susceperūt: et fecerunt cū monachū deuotissimū deo. Parentes vero elemosinis intēderūt: ita q̄ p̄res pauper vocabant. vxor vero decepta a viri sui sacristero cōcepit et peperit filiū. quē mox suffocauit et sub lecto abscondit. elemosinis nihilominus insistendo. vno mortuo secūdo mō idē p oia cōmisit. q̄ pfisa i elemosinis morit sine cōfessione. p cui⁹ aīa monachus fili⁹ ei⁹ bonis opib⁹ insistēs. vbi filio suo deuoti⁹ p ea celebrāti appuit ei mr̄ sua cū duob⁹ draconibus terribilib⁹: illi⁹ totū corp⁹ et mānillas cruciātib⁹ q̄ a filio req̄sita. rn̄dit se dampnatā esse eternalr̄ q̄ sine pfessione pfisa q̄dē i sol elemosinis fuerit defuncta. cui⁹ fili⁹ tristis dixit sibi. quid volunt dracones isti? cui illa rn̄dit. duos filios i adulterio susceptos quos lactare debui extinxi iō hos dracones dānata patior.

Sanctimonialis quedam in ventro puerū suffocauit. Exemplum.xl.

Anctimonialis

s q̄dā vidēs se cōcepisse ne pderet incest⁹ ptū intra se necauit. postea infirmata grauissime ob nimiā verecundiā cōfessia pctis aliis stuprū et ptūdiū tacuit. sicq̄ expirauit. p cui⁹ aīa cū q̄dā cognata ei⁹ laboraret defūcta ei in orōne visibilr̄ appuit infantē igneū i manib⁹ gestās ait. infante hūc pceptū hūc interfeci. vn̄ indesinent illū in tormētis circūfero. s3 si de hoc imanissimo pctō cōfessionē fecisse apō deū grām inuenissē. ex q̄ colligit q̄ pctā q̄ hic detecta nō fuerit p pfessionē i futuro p penalē detegunt pfusionē.

Sodomodita quidam cum diris clamoribus obiit. Exemplum.xli.

Vidā sodomita

q . pcussus a deo et ad extrema veniēs: et āmonit⁹ ad cōtritōnē et pfessionē et sacrorū pceptōe rn̄dit desperando. ad q̄d sa p medium auxiliū inuocabo? ecce iā video patulū īfernū p̄ites dēmōes ad me rapiēdū parati sūt. Cūq̄ dicerēt ei vt se signaret miser ille sic desp̄at⁹ q̄si nihil aduertens clausis oculis auertit faciē et cū diris clamorib⁹ aīaz exalauit.

Mulier sodomita de sepulcro effossa est. Exemplum.xlii.

Vedā mulier rea

in pctō illo mortua et sepulta sequēti nocte scrofa nigerrima cū septē porcellis nigris manifeste visa est illā sepultā effodere: et membratim corp⁹ miserabilr̄ laniare et viscera ei⁹ lōgo tractu dissipare. quo facto scrofa cū porcellis disparuit et fetorē magnū exalauit.

Pratū aruit sub pedib⁹ sodomite. Ex.xliii.

Vidaz reus huic

q vicio pessimo: qui cū p vnde pratum trāsiret: inuenta sunt vestigia ei⁹ in gramine q̄si igne pfacta pallidissima quodā p̄sbytero q̄ cū sequebatur. qui postmodū pro sceleratissima vita morte turpissima interiit.

Demones aliqui abhorrent peccatum sodomite. Exemplum.xliiii.

Ulier sodomiti

q ca iacuit in lecto: et q̄n ipa secū peccauit audiuit diabolū inīe se et pie tē clamātē. phi. phi. phi. q̄ territa ad cōfessionē venit. et penitentiam egit vltra quaz sibi iniuncta fuit. Hec Guil. in libro de apibus.

In discipulo de tempore.

Itē iuuenis q̄ dixit q̄ nō posset carere muliere honesta. et illa inclusit cū per triduū sine cibo et potu: et sic cessauit temptatio carnis. hoc q̄re in discipulo de tpe sermo. lxxxvi. D.

Item dyabolus qui quadraginta annis temptauit monachum quendam: et postmodum finaliter induxit eum ad peccatum luxurie. Hoc quere sermone. lxxxvii. R.

Itē miles q̄ violauit virginē quō in cruribus punit⁹ est: et bufonē igneū pendētē vsq̄ ad genua sustinuit. Hoc quere ser. xcvi. U.

Quidam vidit vicinum et vxorem alterius viri puniri in inferno propter adulterium. Hoc quere sermone. lxxxv. Q.

Itē btūs bern̄. piecit se inīe spinas: et beat⁹ bndict⁹ in aquā gelidā: et sic domarēt luxuriaz carnis. Hoc q̄re de tempe ser. lxxxvi. D.

Capitulum de littera. M.

Maledicere.

Mulier quedam ex impatientia commendauit se demonibus. Exemplum.i.

f Emina quedā mi

sera ex īpacientia maledicebat sibiip si: ꝛ pedes suos pelut īponēs ꝛ ex tra illā retrorsum saltans sic ait. Hic salto de ꝑtāte dei in potestatē dyaboli. quā dyabol⁹ mox rapiēs ꝛ p aera ducens multis qui aderant videntib⁹ ita vt vsqꝫ hodie nusq̄ cōparuit. Hec Cesarius.

Quidā sibiipsi īprecauit plagā dei. Exēplū. ij.

f Acerdos quidā

absoluit quēdā peccatorē magnū p ānos plurimos sꝫ sp recidiuauit. Qui postea dixit. si recidiuauero ī scelere isto. mox diuina vltio me inuadere debet: ꝛ sic itez absolutus ē a pctō mario. sed tercia aut q̄rta feria post festū pasce iustigāte diabolo passus ē recidiuū. morqꝫ ille horrifice clamās vīdicta dei sup me. ꝛ sic amarissīa morte interijt. hec guil.

Demones rapuerunt aduocatum iniquū. Exemplum. iij.

h Omo q̄daꝫ erat

diuersaꝝ villaꝝ aduocat⁹, immiseri cors. auar⁹. faciēs graues exactōes ī sibi subditos. Hic q̄dā cū ꝑpter exactōēs faciendā ad villā vnā ꝑperaret diabol⁹ in specie hois se illi ī itinere sociauit. quē tā ex horrore q̄ ex mutua collocutōe dyabolū esse itelligēs ire cū eo multū timuit. nullo tñ mō neqꝫ orādo neqꝫ cruce signando ab eo separi potuit. Cūqꝫ simul pgerēt. occurrit eis hō q̄dā pauper. porcū ī ligo ducēs. Cūqꝫ porc⁹ huc illucqꝫ diuerteret. irat⁹ hō clamauit diabol⁹ te habeat. Quo ṽbo audito aduocat⁹ sperās se tali occasione a diabolo liberandū: ait illi. Audi amice porcus ille ē tibi dat⁹. vade tolle illū. rñdit diabol⁹. Nequaq̄ mihi illū ex corde donauit. ꝛ ideo eū tollere nō possum. Deide trāseūtes p aliā villā cū infās fleret mr̄ in forib⁹ domus stās turbida voce dicebat. Diabolus te habeat. q̄d me fletibus tuis inq̄etas: tunc aduocat⁹ ait. Ecce h̄ lucrat⁹ es aiam vnā. tolle infantē: q̄ tuus est. Cui diabolus vt p̄us Non mihi illū dedit ex corde: sꝫ talis est consuetudo hoibus loq̄ndi cū irascunt. Incipiētibus aūt appropinquare loco ad quē tendebāt hoies a villa longe videntes: ꝛ causas aduētus ei⁹ nō ignorātes. oēs vna voce simul clamabāt dicētes. diabol⁹ te habeat. ꝛ diabolo bene venias. Quo audito diabol⁹ caput mouens cachinnās ait aduocato. Ecce isti dederūt te mihi ex intimo corde: ꝛ ideo me⁹ es. et rapuit eū diabolus in ipa hora. ꝛ q̄d de eo fecerit ignorat. ṽba mutue ꝯfabulatōnes ꝛ facta istius: p famulū aduocati q̄ secum fuit in itinere declarata sunt.

Florentius quidam petiuit vindictam super emulos. Exemplum. iiij.

d Uo viri quoꝝ

vnus eutici⁹ alter florenti⁹ dicebat ī habitu scē religiōis ī thurtie, pui cie habitauerūt mortuo vicini monasterij rectore monachi ī rectorē euticiū elegerūt. q̄ p̄cibus fratrū vict⁹. oratoriū ī quo habitauerat florētio ꝯmittēs multis ānis rector monasterij in scē ꝯuersatōis studio fuit florētius vō dū solus eēt orauit dominū vt sibi aliq̄d solatiū īpartiret. Cūqꝫ egressus ē oratoriū inuenit vrsum stantē. q̄ dum caput inclinaret q̄ nihil feritatis pferēs sibi eū missum a deo itelligit Cumqꝫ quattuor vel q̄nqꝫ pecudes sine custode haberet. illas vrso ꝯmittēs ait. Pasce has oues ꝛ sp ad sextā horā redibis. Cumqꝫ hec vrsus frequēter ageret ꝛ scd̄m iussum florentij q̄nqꝫ ad septam q̄nqꝫ ad nonam tpe ieiunij rediret. quattuor monachi eutiꝰ̄ inuidentes florentio. ꝛ q̄ magister eoꝝ tali signo nō claresceret. vrsum occiderūt. q̄ dum hora statuta nō rediret. florenti⁹ eū ad vesperam expectans cepit tristari ꝛ pgens ad agrū. Mortuōqꝫ īuento apud oues dū inuenisset a relatorib⁹ q̄s fecisset. tā mortē vrsi q̄ maliciā fratrū deplorauit. Cūqꝫ ad euticiū eēt deductus vt ipm ꝯsolaret vehementer doloris stimulo accensus. occisorib⁹ vrsi maledicēs ait. Spero in deo q̄ in hac vita vindictā accipiēt q̄ se nil ledente occiderunt. Statim hi tres, monachi morbo elephātico ꝑcussi. membris putrescentibus interierunt. Unde florentius expauescens se homicidam reputans. Quia exauditus est omni tempore vite sue flebat. quod ideo dominus fecisse creditur. ne vir simplex de cetero maledicere presumeret. Hec Gregorius in dyalogo.

Quidam tradidit sotularem dyabolo. Exemplum. v.

q Uidam dum cal

cearet se: et dum difficulter intraret

dixit sotulari q tradebat eũ diabolo. q cũ vel
let intrare ad ecclesiam ad missã vt solebat dia
bolus p pedẽ eũ retinebat. q tãdẽ aduertẽs
qđ dixerat i mane, vocato ad se sacerdote cõ
fessus est. τ remoto sotulari de pede τ piecto
a se sine difficultate ecclesiam intrauit. Sotu-
lar aũt est visus ferri a demonibus p aera.

Pauper qdam maledixit patriarche.
Exemplum. vi.

Recipiẽs quidã p
patriarcha dare aliqđ cuidã petenti
elemosinã añ ecclesiã decẽ nũmos ere
os. tãta pmitia patiebat ab eo i facie attroci
ille beat⁹ q2 nõ dederat quotquot voluit. His
aũt q ei obseqo erãt ãrentib⁹ cedere eũ q put
tabat. increpauit eos vehemẽter patriarcha di
cẽs. Sinite eum frẽs habeo sexaginta ãnos
blasphemãs p opa mea xp̃m. τ vnũ puluum
non portabo ab isto. τ pc pit datori soluere
sacculum vt sineret pauperem quantum vel-
let accipe. Hec Arnoldus.

Plura exempla de maledictionibus quere
in discipulo de tempore.

Itẽ marit⁹ q dixit ad vxorẽ ppriã vade in
noĩe diaboli q obsessa ẽ. qre sermo. xcv. L.

Itẽ parẽtes maledixerũt ppo puero. τ dia
bol⁹ rapuit eundẽ puerũ. sermo. xxiij. N.

Itẽ mulier nobilis q maledixit decẽ pueri
suis quõ tremuerũt toto corpe τ oĩbus mem
bris sermo. xiij. M.

Itẽ qdam dixit ad famulũ suũ. veni⁹ dya-
bole extrahe mihi caligas. sermo. xxiij. G.

Matrimoniũ. Vir et vxor ei⁹ fuerunt si
miles duobus heremitis. Exemplũ. vij.

Uo antiqui prel
bab. ĩtes i heremo rogauerũt deũ
vt ondẽderet eis i quã puenerãt men
surã. Et venit illis vox dicẽs. In illa villa q ẽ
i egypto ẽ secularis qdã. Eucharistus noĩe τ
vxor ei⁹ vocat maria nondũ peruenistis ad mẽ
surã ipoꝝ. Exurgẽtes aũt illi duo senes vene-
rũt i vicũ illũ q pcũctãtes iuenerũt cellulã ip
sius τ vxorẽ. τ dicũt ad eã. Ubi ẽ vir tu⁹? Et
illa dixit eis. Pastor ẽ ouiũ τ ipas pascit. et i
troduxit eos in domũ suã. Cũ vo sero factũ
esset venit ipe eucharistus cũ ouib⁹. et vidẽs
illos senes parauit eis mẽsam. misitq aquã in
peluim τ lauit pedes eoꝝ. Qui dixerũt ei. Nõ
gustabimus qcq nisi indicaueris nobis opa
tionem tuam. Tunc eucharistus cum humi-
litate dixit eis. Ego sum pastor ouium. et hec
est vxor mea. Cum vero pseuerassent illi senio
res rogantes eum vt omnia denunciaret eis.
et ipe nollet eis dicere. Dixerunt ei. Deus mi
sit nos ad te. Audiens autem hoc verbum ti
muit. Dixitq eis. Ecce oues istas habemus
a parentibus nostris. τ quicquid ex ipis do-
nauerit nobis deus diuidimus i tres partes
partem vnam pauperibus: τ vnam partẽ i
susceptionem pegrinorum et terciam ptẽ in
vsum nostrum distribuimus. Ex quo enĩ ac-
cepi vxorem meam neq ego pollutus sũ ne-
q ipa: sed virgo est. Singulariter autem re-
moti a nobis dormim⁹ τ nocte qdẽ nos idui
mus nos saccis: i die vo vestimẽtis nostris:
τ vsq huc nemo hoĩm hoc cognouit. Cũ hec
audissẽt illi patres. admirati sunt τ recesserũt
glorificantes deum. Hec in vitaspatrum.

Vir τ vxor in matrimonio similes fuerũt
sancto Pafuntio. Exemplũ. viij.

Pafunti⁹ deo sup
plicabat vt sibi ostẽderet qs ei simul
esset sup terrã. Fit aũt vox ad eũ di-
cens. Similẽ te esse nosse pmario vici illius
q est i pximo. qbus auditis pafunti⁹ sine mo
ra ad eũ pperãs pulsat ad ostiũ domus eius
ille vo cuius mos erat suscipe hospites occur
rit ei atq introduxit in domũ. lauans quoq
pedes eius apposuit mẽsam atq prandiũ. inĩ
epulas vo pafuntius pcũctari cepit ab hospi
te q actus ei⁹ qđ studiũ cuiuscũq opis habe
ret exercitiũ. Ille vo cũ de se humilia rñde-
ret τ latere in bonis q publicari mallet pur-
gebat eum pafuntius dicens sibi reuelatuꝫ a
dño q esset dignus psortio monachorũ. At
ille magis humiliora de semetipo cogitãs aie
bat. Ego qdem in nullo mihi boni alicui⁹ cõ
scius sum. verũ q2 vbum dei factum ẽ ad te
cum quẽ nihil latet celare non possuꝫ. Hec er
go q mihi in medio multoꝝ postro i vsu sunt
loquar. Iã ppleti sunt triginta anni q ptinẽ-
tie psortium habui cum piuge mea: τ nullus
agnouit. Suscepi autem ex ea tres filios. ho
ru effica solũmodo cognita mihi vxor est nec
ppter aliam causam. nec ipsa iam cognita vl
tra suscipere hospites nunq cessaui: sed ita
vt neminem paterer ante me ad venienti pere
grino occurrere. Non dimisi vnq de domo
mea, hospitem sine viatico, pauperem nul-

lum despexi. sed q̄ fuerunt necessaria prebui. Si in iudicio sedi nec filij mei ꝑsonā ꝯtra iusticiaz accepi. Alieni laboris fruct⁹ nunq̄ intrauerunt in domū meā. Litem si vidi nunq̄ ꝓterii donec discedētes recōciliarē ad pacē. Nemo deprehēdit in culpa famulos meos. Nunq̄ greges mei leserunt alienas fruges. Uoluntez seminare i rure meo nunq̄ ꝓhibui. nec vberiora nonalia mihi elegi. et illi sterili ora dereliq̄. Q̄tū i me fuit nunq̄ ꝑmisi vt potentior infirmiorē puniret. Semꝑ studui in vita mea vt neminē ꝯtristarē. Judicium si fuit apud me neminē condēnaui: sꝫ dissidentes reuocare in cōcordiā studui. Hec interim deo mihi donāte vite institutio hacten⁹ fuit. Audiēs hoc pafunci⁹ caput eius exosculans bñdixit eū dicēs. Bñdicat tibi dñs ex syon: vt vi. b. q. s. in ibr̃im. Quia ḡ bñ hec ⁊ cōuenienter impleſti. illud tibi deest qđ bonoꝝ oīm summū est: vt omittēs cūcta ipam verā sequaris sapientiā dei: et secretiores sciencie ingras thesauros. ad quos nō poteris venire nisi abnegēs temetipm: ⁊ tollas crucē tuā et sequaris xp̄m. At ille cū audisset hec nihil morat⁹ nec oīno aliq̄d in domo sua ordināns secut⁹ est virū dei ꝑgens cū ipso in desertū. Cūq̧ venissent ad flumen nulsq̧ transmeādi repto nauigio pafunci⁹ ꝓcepit secū itrare pedib⁹ fluuiū. cui⁹ in illis locis ꝓfunda hēbat altitudo. Trāsierūt ḡ pariter fluuiū ita vt aq̄ eis vix ad latera ꝑueniret. vbi vero venerūt ad desertū. Collocauit hoiem pafunci⁹ in cellulā quandaz haud procul a suo monasterio positā: ⁊ cōuersatōnis spūalis ordinē tradidit. ꝑfectoꝝq̧ studioꝝ exercitia docet. sciencieq̧ secretiori se tradit. Hec in vitaspatruz.

Simphoniacus similis fuit sancto Pafuncio. Exemplum. ix.

Pafuncius cuz semel oraret eū in seculo similis esset. r̄nsuz est ei ꝑ angelū ꝙ simis eēt simphoniaco cuidā q̄ in vico illo cantādi arte, victū q̄reret. Tunc ille stupefact⁹ nouitate r̄nsi cū oī ꝓperatione ꝑgēs ad vicū ꝑq̄rit hoiem. Et cū inuenisset studiosissime percūctabatur ab eo quidnā sancti et religiosi opis gestum sit ab eo. oīsq̧ actus ei⁹ cunctos sius discutit. At ille r̄ndit se esse indignissime vite hoiem peccatorē. atq̧ ante nō inultū ex latrone ad istud qđ nunc exercere videret̄ fedū artificiuz deuolutū. Pafuncius eo magis instabat req̄rens si quid ei forte inter latrocinia pij opis fuisset admissum. Nihil inq̄t mihi cōscius suz boni. hoc tm̄ scio ꝙ cū int̄ latrones essem capta est aliq̄n virgo deo cōsecrata. hui⁹ ceteri [illegible] latrones cū cuperent ei ip̄e pudorē [illegible] in mediū: ⁊ eripui de cōtaminatione latronū. ⁊ de nocte deducens eā ad vicū domui sue restitui intactā. Alio q̄ tempe inueni mulierē honeste forme in heremo [illegible] oberrantē. hec cū interrogaret̄ a me vn̄ aut [illegible] vel quō in hunc locū aduenisset. R̄ndit. Nihil me interroges in [illegible] mulierez: nec causas req̄ras. sꝫ si ancillā placet habere adducito me quo vis. Mihi enī infelix est maritus qui debiti fiscalis grā sepe suspēsus ac flagellat⁹: ac penis oibus cruciat⁹ seruat̄ in carcere. nec aliā ob cām ꝓducitur: nisi vt tormēta patiatur. tres aūt nobis filij fuerunt q̄ ꝓ eisdē debiti necessitate distracti sunt. Ego q̄ miserrima que ad similes penas inq̄ror de loco ad locū fugitās inedia miseriaq̧ confecta: ⁊ ꝑ triduū mansi iam sine cibo. Ego vt hec audiui miseratus adduxi eā ad speluncaz: et reficiens aīam eius fame collapsam. dedi etiā ei trecētos solidos ꝓ quibus se ⁊ maritū ⁊ filios. nō solū seruituti: sed et supplicijs asserebat obnoxios. et reuocata ad ciuitatez oēs eos data pecunia liberauit. Tunc pater pafuncius. Ego inq̄t nihil tale feci: tn̄ credo etiā ad te ꝑuenisse ꝙ celebre pafuncij nomē inter monachos habeat̄. Fuit aūt mihi non mediocris studij vt vitā meā in hmōi extollerē disciplinis. De⁹ igit̄ de te reuelauit q2 nihil mini⁹ apud eum meriti habeas ꝙ ego. q2 ergo frater vides te non minimo loco haberi apud deū nō negligas aīam tuaz. At ille statim fistulas quas manu gerebat abijciēs secutus est eū in heremū: ⁊ artem musicam in spūalem cōmutans: vite mentisq̧ armoniā per integrū triennium artissime se tradidit ⁊ abstinentie. in psalmis et orōnibus semetipm die noctuq̧ exercens. Atq̧ iter celeste anime virtutib⁹ agens: inter angelicos choros reddidit spiritum. Hec in vitaspatrum.

Mulier quedam simul peperit nouem pueros. Exemplum. x.

Ercius q̄dā bone indolis ⁊ moribus approbatus cōpetētis litterature ⁊ vocis. sꝫ hec

oia cōuertēs ad glias btē v̄ginis marie glio
se miraculose. f. solo iuuamine v̄ginis marie
fit epūs coloniēsis. Hic cū nocte in laudē dei
et matris ei⁹ surgeret i palacio deambulās ꝛ
de fenestris ꝓspiciēs vidit ꝑ fenestras femi-
nas in platea portantes magnū canistrū cū
octo infantib⁹ i eadē nocte genitis a q̄dā no
bili matrona ciuitatis q̄ ꝓpt̄ verecūdiā viro
retento, dato obstetricib⁹ magno p̄cio mise-
rat hos cito ad mergēdū i rbeno. quos pue-
ros epūs baptizās occultissime nutrire fecit.
et oēs lr̄is decē vel duodecim annis infor-
mari. Epūs faciens sibi negocium ad domū
burgensis illius sequētibus se scolaribus et
glorie cantantib⁹. Tandē domestico optāte
pueros suos esse. Epūs eidē ꝛ matri finalit̄
indicās v̄itatē de pueris. ad hoc ꝑ grām dei
induxit eosdē q̄ vna secum de suis diuitijs
claustrū qđ dr̄ trinitatū cōstruxerūt. i quo eps
et nouē pueri ꝛ parētes se dn̄o reddiderunt.

De duabus nuribus que quindecim an-
nis in pace vixerunt. Exemplum. xi.

Q Vodā tpe oran
te btō machario vox de celo ad eū
ꝑsonuit, Machari necdū ad mēsu-
raz duarū mulierū ꝑuenisti: q̄ in ꝓxima ꝑiter
habitāt ciuitate. Quo audito senex exurgēs
arrepto baculo in designatā ciuitatē ꝑuenit.
Cumq̄ ostiū q̄site domus atq̄ inuenire cepit
pulsare. egressa vna ex illis cū magna exulta
tione eū suscepit: q̄s vtrasq̄ senex cōuocatas
ita est allocutus. ꝓpter vos tm̄ laborē veni
ens ex solitudine longinqua sustinui vt op̄a
vestra cognoscerē q̄ mihi vos edisere ꝛ nar-
rate. Cui ille dixerūt. Crede nob sanctissime
pr̄: q: nec pn̄ti nocte a maritoꝝ lectul' fuim⁹
sepate. quale ḡ a nobis opus exq̄ris? Senex
p̄cib⁹ ꝑsistebat vt ei vite sue ordinē declara-
rent. Cui ille tunc cōpulse dixerūt. Nos nul-
la inter nos sum⁹ parētelitatis affinitate cō
iuncte. Cōtigit aūt vt duob⁹ fratrib⁹ cōiun-
geremur: ꝛ cū his q̄ndecim annis in vna do-
mo pariter ꝑmanētes neq̄ turpe verbū dixit
altera ad alterā: neq̄ litē aliq̄n cōmisimus.
sz in pace hacten⁹ viximus: ꝛ cōsensu tracta
uim⁹ quatin⁹ pariter relictis maritis in ꝯgre
gatōne religiosarū v̄ginū ꝓficisceremur: ꝛ mlt̄-
tis p̄cib⁹ hec a cōiugib⁹ nō potuim⁹ īpetra-
re. Quo nō adepto inter nos ꝛ deū posuim⁹
testm̄ vt et vsq̄ ad mortē nostrā seculare ver
bū nō loquamur ām̄odo. Que cū beat⁹ ma-
chari⁹ audisset dixit. In v̄itate nō est v̄go ne
q̄ maritata: neq̄ monach⁹: neq̄ secularis in
his ꝑ̄ciens: sz tm̄ de⁹ q̄ ꝓpositū q̄rit et spm̄
vite oibus subministrat. Hec in vitaspatrū.

Nobilis mulier quedā non letabatur: nisi
cum deuotis personis. Exemplum. xij.

V Idi mulierculā iuuē
culā pulcrā valde et nobilē: et re꜒q
mūdi affluent̄ pollentē. Hec a pue
ricia⁹ annis viro nobili mrīmonio copulata
cito postmodū spreuit mundū: et in se oēs
cōcupiscentias annichilauit. in domo mariti
quasi ancilla hūil's seruiebat. tm̄ vt mihi vir
ei⁹ dicebat gratior illi erat ire in vili habitu:
q̄ pōpose. Hec vir vnq̄ videre visa est nisi cū
deuotis ꝛ bonis ꝑsonis: ꝛ tūc iocūditate mi-
rabili replebat̄. Ergo cū vir su⁹ aliquos dile
ctos hospites et seculares haberet: quos ex
more festiuare volebat. deuotos aliquos oc
culte venire mādauit: vt vxorē hospitib⁹ le-
tam redderet ꝑ aduentū et societatē ipsoꝝ.
Consumpta autē in breui venit ad mortē: et
cū diu sine voce ꝛ exteriori sensuū exercitio ia
cuisset. tandē simpliciter oculis eleuatis i ca-
chinnū ꝛ risum maximū excitata est. et sic re-
pente emisso spū cū ip̄a dispositōne ridentis
faciei iubilo et leticia plena ꝑ pl'o mirante re
mansit. nulli dubiū quin illa ad cōspectum
angelorum astantium exultauit. Hec Huil.

Rex ꝛ regia dormierūt simul i camisijs. ex. xiij

R Egina iuuenis ꝛ
pulcra q̄ fuit filia sancti ludouici re
gis frāce nunq̄ sine camisia cū viro
suo rege theobaldo iacuit. nec ille q̄uis iuue
nis ꝛ pulcer sine camisia ꝛ femoralibus vn-
q̄ iacuit in thoro legittimo cū pudica ꝛ legit
tima sua vxore. Virgo et martir in
extremis seruauit pudiciciā. Exemplū. xiiij.

O Lumphas virgo
et martir gladio ꝑcussa coopuerit
se capillis et veste crura cōtexisse re-
fert: ne quid posset in corpe indecoꝝ videri.

Vxor ꝓuocauit virū in vig. sci sebastiani
ad actū: ꝛ iō de mane obsessa est. Exem. xv.

M Vlier inuitata ad
dedicatōēs sci sebastiani ī nocte ꝑ

uocauit maritū ad actū matrimonialem. Et hoc fecit ex mala ↄcupiscentia carnis sue. De mane habuit ↄsciētiā ītrare ecclesiam ⁊ stare coꝛā reliquijs sctī sebastiani. Cū aūt intrasset et reliq̄e ī ꝓcessione ī ecclia portate fuissēt arrepta a diabolo grauiter vexata ē coꝛā oī ꝑplo. que ducta ē ad domū ꝓpriā ⁊ multis dieb⁹ vexata ē a demonib⁹ tādē ꝑsitata ī sctō donato ēpo ꝑ ea orās eā a dēonib⁹ liberauit

Marit⁹ quidā peccauit cū ꝓpria vxoꝛe sua sodomitice. Exemplū. xvi.

m

Aritus luxurios⁹

⁊ pessim⁹ cū ꝓpa vxoꝛe peccauit sodomitice. vn̄ cū nocte q̄dā reclamāte vxoꝛe ⁊ ipā peccāte vidictā dei marit⁹ ille pessimus ꝑpetrato violēter scelere sodomitico ꝓpter purgatōez vētris surrexit. mox soluto vētre ꝑ secreta nature ī cloacā ei⁹ viscera descenderūt. Qui foꝛtit clamās reportat⁹ ē ad lectū ⁊ publica voce ↄfessus ē plagā dei se ꝓ hoc vicio īcurrisse. Et statum cū ꝑ ꝓmissimo cruciatu manuū quas q̄si ignib⁹ vreret abscidi petijt: ⁊ sic in hora dicta tercia miserabilr̄ expirauit.

Uetula q̄dam voluit facere discoꝛdiam inter virum ⁊ vxoꝛem. Exemplū. xvij.

l

Egitur quod cum

diabol⁹ ꝑ multos āños quosdā. s. virū ⁊ mulierē tēptasset pene q̄dragīta annis ⁊ nō possz ꝑualere vt saltē discoꝛdarēt sit vna dierū diabol⁹ trāsfigurauit se ī formā cuiusdā iuuenis sedēs molestus ī via. q̄ vna vetula lotrix pānoꝝ debebat trāsire ⁊ sedēs sub arboꝛe habēs bursam plenā denarijs aureis Cū aūt vetula trāsiret ⁊ q̄reret q̄s eēt ⁊ causā tante mesticie. R̄ndit diabol⁹ ⁊ dixit q̄ ei libēter hoc diceret: ⁊ denarios illos ei dare vellet si ꝓmitteret sibi q̄ cū ꝑ virib⁹ suis iuuare vellet. q̄d cū illa fecisset. dixit se eē diabolū. q̄ grauit̄ tiebat puniri a suo p̄ncipe. q: ꝑ. xl. annos laboꝛauerat ↄtra tales ↄiugatos nec poterat eos facere peccare vel vnq̄ discoꝛdare. q̄ data ei pecunia recessit. vetula aūt assūpta q̄dā iuuēcula misit eā in domū suā ⁊ vēit ad ꝑdictā mulierē ↄiugatā ⁊ dixit q̄si cū magna ↄpassione q̄ vir suus eēt illaq̄atus amoꝛe cuiusdā iuuēcule vicine sue quā viderat cū eo in domo ↄiunctā ꝑspiciēs ꝑ parietē audierat q̄ solicitabat eā ⁊ iā ei ꝓmiserat tunicā q̄ ei se exposuerat de quecūq̄ pāno vellet. ⁊ ipa debe ret venire ad ei⁹ opatoꝛiū vt eligeret sibi pannū quē vellet q: mercatoꝛ erat. Cū aūt dicta vxoꝛ illius hoc nunq̄ crederet: q: vir suus probus hō erat. Uetula dixit. Non credatis nisi hec signa q̄ dixi videritis. Post hec ꝑdicta vetula fuit ad dictū virū dicēs q̄ talis cleric⁹ ecclesie quā mulier frequētaret eius adamabat vxoꝛē. Et cū esset abscōdita retro colūnā in orōne audiuerat eos colloquētes: ⁊ dixerant q̄ virū suum spoliarēt. ⁊ cum oīb⁹ bonis simul recederent. Q̄d cū nollet vir ei⁹ credere. Cui vetula. Nō credatis nisi eos cras tali hora colloquētes videritis in tali loco vbi vt audiui debēt ↄuenire. Tūc recedēs vetula misit iuuenculā ad opatoꝛiū cum denarijs quasi ad videndū pannū q̄ sibi placeret. vxoꝛ autē dicti mercatoꝛis videns opatoꝛiū intrare puellā et exeuntē cepit suspicari: ⁊ q̄ verum posset esse. q̄d ei vetula dixerat credidit. ⁊ pre tristicia non poterat comedere. In sero vir aduertens vxoꝛis tristiciam mirabatur: ⁊ suspicabat̄ q̄ aliquid esset in ea. Uetula aūt ꝓcurabat q̄ clericus de quo dixit viro in hoꝛa et loco cum dicta matrona esset locuturus. q̄d ⁊ fecit. Uiro hoc aduertente ⁊ notante. venit ad mulierē vetula. q̄ mulier etiā viderat q̄ iuuencula pannū quē ante viderat depoꝛtabat emptū. Et ait. D̄na certa sitis q̄ vir vester iā peccatū ꝑpetrauit. et amoꝛe huius iuuēcule affligitur. q̄d satis potuistis aduertisse ex mesticia quā habet ad vos. iā pannū depoꝛtauit ⁊ virū vestrum amisistis nisi cito ꝓcurratis. tunc illa quesiuit quō possez occurrere. ⁊ vetula ait. Si viro vestro cum doꝛmierit potentis cū rasoꝛio tres pilos āputare de barba ei⁹: ⁊ ei dederit comedere ↄbustos ipē eā d̄ cetero hēbit erosam. ⁊ vos plus diliget q̄ pri⁹. Cū aūt illa ei ꝓmisisset q̄ sequenti nocte faceret. venit vetula ad virū dicens q̄ audierat dictū clericū ⁊ vxoꝛem eius locutos fuisse de moꝛte sua ⁊ dixit q̄ si ei non crederet ipm̄ certū redderet ⁊ moꝛtē euaderet. Dixit ergo ei q̄ vxoꝛ sua de consilio dicti clerici vellet eū iugulare nocte sequenti cum rasoꝛio: ⁊ q̄ eum inebriaret si possz: ⁊ q̄ sibi caueret a nimio potu ⁊ sōno sed fingeret se foꝛtiter doꝛmientē. ⁊ cū sentiret q̄ vxoꝛ eius cum rasoꝛio guttur eius tāgeret, arriperet manum eius cum rasoꝛio et excitaret familiam suam et ignem succendi faceret vt omnes viderent proditionem. Cū autē hoc fecisset vt vetula docuerat in mane

ꝯuocauit oīs amicos suos ⁊ sacerdotē suū
⁊ amicos vxoris. eā de ꝑditione accusans et
ꝯuincēs rasorū ostēdēdo cū testibus familie.
Cum aūt matrona ꝓ verecūdia taceret voca
uit eā sacerdos in ꝯspectu amicoꝝ eius et eti
am viri reqrens ab ea ṽitatē huius facti. Si
militer ⁊ virū interrogauit: auditis ṽbis vxo
ris ⁊ vir fatebaẗ factū vetule eodē modo sicut
⁊ vxor. postea fecerūt vocare vetulā q̄ ꝯpulsa
est dicere veritatē. q̄ carceribus ꝑpetue mācī
pata miserabiliter vitā finiuit. Et sic ꝑꝫ q̄ q̄ñ
q̄ꝫ maior est iniq̄tas in lingua humana q̄ in
dyabolo inet.

Iuuencula quedam maritum suum fecit
mansuetum. Exemplū. xviij.

Egitur quod que

Legitur quod quedā iuuēcula req̄siuit ꝯsiliū a q̄dā vetu
la q̄ dicebaẗ diuinatrix. q̄d faceret vt
pacē viri sui haberet ⁊ amorē. Et vñ hoc eēt
q̄ eam ... male tractaret. Rñdit vetula q̄ sū
mo mane surgeret ante diem et intraret in ip
sius vetule hortum ita vt nō loquereẗ eundo
nec redeundo. ⁊ cū ibi veniret flectere genua
ter ṽsus orientem. ⁊ Pater noster diceret. et
ab herba q̄ diciẗ verona ter q̄reret q̄d faceret:
⁊ cur. s. vir suus eam male tractaret ⁊ ab hac
herba audiret q̄d eam facere oporteret. q̄d ⁊
illa fecit. Sed eam de mane vetula preuenit
⁊ sub herba latuit. q̄ alta et lata erat. Cū aūt
q̄reret sicut instructa fuerat ad terciā questio
nem ipsius iuuēcule rñdit ṽba ter. primo sub
missa voce. postea exaltando vocem. tace. pa
cem habe. redeundo ⁊ eundo non loquaris.
Cum autem postea vetula quereret q̄d audis
set ⁊ illa referret. ait. Vere filia bene dictū est
tibi. si tacueris deinde viro redeunte ⁊ litigā
te linguam retinueris pacē cum eo habebis.

In discipulo de tp̄e.

Rusticus p̄ hus q̄ portauit decimas beato
Johanni ⁊ demon exiuit ab obsesso. Voc q̄
re in discipulo de tp̄e. ser. xxvi. V.

Itē vxor q̄ sabbato de nocte peccauit cū
ꝓprio marito ⁊ dñica die cū appropinq̄ret ꝓ
cessioni vexata ē a diabolo. ser. xxv. I.

Itē qui malū exemplū dedit filio nec cor
rexit eum ꝑ excessibus suis. qualiter postmo
dum momorderunt se in inferno. ser. xxiij. P.

Misericordia dei

Quidam niger ecclīam intrauit ⁊ clar' exi
uit. Exemplū. xix.

Bbas paul' sim

Abbas paul' simplex habebat hāc grām q̄ īgredien
tes ecclīam senes aspiceret. ⁊ ex ipsa
facie cogitatōes vniuscuiusq̄ꝫ siue male eent
siue bone sentiret. Cū ergo venisset ad ecclāꝫ
⁊ ingredereñt senes vidit eos clara facie ⁊ leto
aīo ingredi ⁊ āgelos eoꝝ cū gaudio ꝑiter eius
ipsis. Vnū aūt vidit nigrū ⁊ nebulosuꝫ habē
tē corpus. ⁊ demones hinc atq̄ꝫ inde trahen
tes eū ad se misso freno in narib' ⁊ angelum
ei' de longe seq̄ntē tristē. Btūs igiẗ paul' ce
pit flere amarissime ⁊ pect' suū tūdere. sedēs
aūt ecclāꝫ isti ꝓpter eū quē talē viderat. Oēs
senes alij videtes eū sic flentē ceperūt rogare
eū vt si q̄d vidisset illis manifestaret: aut cuꝫ
eis ingredereẗ i ꝯgregatōem. Ille aūt noluit
ingredi sed sēper flebat ꝓpter eū quē sic vide
rat. Post paululū aūt cū soluta ꝯgregatione
discederent, iterū oīm vultus circūspiciebat si
tales egredereñt quales ingressi sunt. Et vi
dit illum quē antea viderat nigrū ⁊ nebulosū
egressum de ecclīa clara facie ⁊ cādido corpo
re demones de longe sequētes eū. sanctū aūt
angelū eius ꝓpe cum hilarem ⁊ gaudentem
sup eū nimis. Tunc paulus exurgēs cū gau
dio vociferabaẗ bñdicens deū ac dicēs. Quā
ta mīa dei ⁊ bonitas dei. q̄ta miseratio eius
est. Et ascendit in locū altiorē ⁊ magna voce
dicebat. venite ⁊ videte opa dei. venite et vi
dete q̄ vult oīs hoīes saluos fieri. et ad a
gnitionē veritatis venire. Venite adoremus
eum dicentes q2 tu solus potes peccata tolle
re. Cum aūt oēs conuenissent exposuit eis
paulus quē vidisset anteq̄ ingredereẗ ecclāꝫ
⁊ quem postea expectabat. Illum fratrē quē
eū vidisset interrogauit, vt ei manifestaret co
gitatōes suas: vel quēadmodū istam cōmu
tationē deus illi donaret. Ille autem coram
omnibus cepit referre dicēs. Ego homo pec
cator sum ⁊ i multis tp̄ibus semꝑ fornicatio
nem gessi. Ingressus aūt nunc ecclesiam dei
audiui ṽba Esaie ꝓphe magis aūt dei ꝑ ip
sum loquentis. Mundi estote et tollite ma
licias de aīabus vestris a ꝯspectū oculorū
meorum. Discite benefacere querite iudiciuꝫ
et si fuerint peccata vestra tanq̄ coccinum
velut nix dealbabuntur. Et si volueritis et
audieritis me bona terre comedetis. ego au
tē miser et fornicator ꝯpunctus in hoc sermo
ne ingressus intra pectus meū dixi ad deum

O dñe tu es q̄ venisti saluare pctõres. Hoc ergo q̄d nũc p ꝓphã as pmisisti ope ꝯple i me misero pctõre. Ecce amodo ꝓfiteor tibi et toto corde meo ꝙ vlteri⁹ hoc malũ nõ faciã, sed renũcio oĩ iniusticie ⁊ amodo seruiã tibi in consciẽtia mũda. Ab hac ergo die ⁊ ab hac hora dñe suscipe me penitentẽ ⁊ orantẽ ad te ⁊ renũciantẽ oĩbus pctĩs meis. Jurauienim ⁊ statui apud me seruare oĩs iustificatões tuas. Et sub hac sponsione egressus sum de ecclesia statuẽs apud me nihil de p̄oꝛib⁹ pctĩs vlterius facere. Tũc oĩs senes exclamauerũt ad dñm vna voce dicẽtes. Quã magnificata sunt opa tua dñe oĩa in sapĩa fecisti. Hec in vitaspatrum.

Filia quedã intoxicauit patrem et matrem Exemplum. xx.

l Egitur quod quidã miles habuit filiã pulcerrimam ⁊ peccauit cũ ea. q̄d q̄dã scelus mr̃ ei⁹ p signa euidẽtia sciuit ⁊ ꝑcẽdit. s; pœno ꝯfusio nis ꝓpt̃ filie noluit ꝓpalare. Puella aũt sciẽs patri sunt cognitũ matri sue. de ꝯsilio cuiusdã antiq̄ vetule veneno matrẽ suam iterfecit Pater aũt aduertẽs tñ scel⁹ horrẽs filiã oĩno dimisit. tũc ipse codẽ modo veneno ab ea iterẽptus est. Parẽtib⁹ eius sic occisis illa in despatõem cadẽs donec a quodã audiuit p̄dicare ꝙ oĩa pctã q̄ttũcũq; enormia i cõspectu diuine mĩe nihil eẽnt. q̃n ea hõ cũ ꝯtritione ꝯfiteret ⁊ doleret. Ipa aũt ad eũ accedẽs causa ꝯfessionis. p̄ desperatõe nõ valebat peccata ei⁹ ꝯfiteri. Et facta sibi ab eo ꝯsolatõe cũ maxima lacrimaꝝ effusione pctã sua v̄bali ẽt ꝯfessa. iudicãs se oĩ pena ⁊ ꝯfusiõe eẽ dignã. ꝯfacta aũt ꝯfessione ⁊ iniũcta ei penitẽtia salutari. ipa cum ancilla sua intrauit ecclam. et ꝓsternẽs se in orõne fleuit intm̃ amare cũ lacrimis ⁊ dolore. ꝙ statim mortua est inuẽta. Cum aũt ꝯfessor eius in p̄dicatõe vt ꝓ ea dominũ rogarent ppl̃z ammoneret. audiuit vocem dicentẽ sibi ꝙ ipse ⁊ populus potius ei⁹ orõnibus indigerent. ita ꝙ intellexit eaz per lacrimarum inundationẽ. iterum esse baptizatam ⁊ ad patriam euolasse sine omni purgatorij pena. Hoc petrus de amore. li. ij.

Quidã peccauit cũ sorore. et occidit patrem ⁊ fratrem. Exemplũ. xxi.

Juuenis quidam cognouit sororẽ suã ⁊ frater su⁹ superuenit ⁊ eorum cũ quẽ mox occidit. Et pat̃ noluit eũ eccidere. s; exheredita⁹ ⁊ ꝓiectus ẽ a ciuitate q̄ postmodũ ꝑ occulte ciuitatẽ de sero intrauit. ⁊ patrẽ ꝓpriũ occidit ⁊ aufugit. Qui postea i q̄dragesima audiuit p̄dicare illud Ezech. xviij In quacũq; hora pctõr igemuerit ꝓ pctĩs suis oĩm iniq̄tatũ eius ãplius nõ recordabor. ⁊ sic ꝯpuncti⁹ venit ad sacerdotẽ dicẽs. Meli⁹ est ꝙ h̄ ꝯfundar q̄ in extremo iudicio: ⁊ confessus ẽ oĩa pctã sua. ⁊ sacerdos iussit eũ accedere ad altare in quo fuit imago btẽ v̄gis habẽs ibm crucifixũ i sinu suo q̄ ꝓstrat⁹ añ imaginẽ v̄gis gl̃iose ⁊ añ imaginẽ crucifixi deuote inuocauit btãm v̄ginẽ ⁊ vt ꝓ eo itercederet ⁊ cũ hoc sepi⁹ reiteraret ꝯuertit se ad imaginẽ crucifixi dicẽs. O iesu xp̃e ꝓpter vulnera ⁊ sãguinẽ tuũ ignosce mihi ꝙ effudi sanguinem fris ⁊ pris mei. quos occidi ⁊ sic sepi⁹ reiterãdo ⁊ amare flendo ruptũ ẽ cor eius ⁊ sic obijt ꝓstratus añ altare. postmodũ sacerdos ad ecclesiã reuersus dixit surge. ⁊ sic inuenit eũ defũctũ ⁊ sequẽti die petiuit cõem orõem ꝓ eo fieri ab oĩ pplo. Tũc colũba alba circũuolans i ꝯspectu ppli ꝑ ecclesiam cedulã vnã ferẽs in rostro suo quã ꝑmisit cadere añ sacerdotẽ. ⁊ sacerdos legit cedulã in que erat scriptũ ꝙ anima illius hõis ab ãgelis deducta fuit in celũ anteq̄ calor naturalis recessit a corpe. Et in iferiori clausula littere erat scriptũ. Predica istuitã miam de oĩbus pctõrib⁹ ⁊ peccatricib⁹ qui q̄cũq; v̄e ꝯterĩ ⁊ pctã sua pure ꝯfitẽt. illius de⁹ miserebit̃. vñ etiã Bern. Maior ẽ dei pietas q̄ totius mũdi iniq̄tas. vñ etiã Gre. Quicũq; ex corde dolet se ꝯmisisse culpa cito peccatoꝝ suoꝝ obtinebit veniam.

Quidaz negauit ter xp̃m ⁊ tradidit se dyabolo. Exemplũ. xxij.

l Egit̃ in vita sancti Basilij ꝙ q̄dã seruiens cuidã nobili viro ei⁹ filiã adamauit ĩhoneste quã donis ⁊ blãdicijs nõ p̄ualẽs decipe. q̄dã nocte i cemiterio iudeoꝝ diabolũ inuocauit. ⁊ ei secreta sua reuelauit. Cui dyabolus. Si vis vt tuã voluntatẽ ꝯpleã. tu manu tua mihi scribe cyrographũ quo teipsum mihi vouẽdo christum abneges ⁊ oẽm suam ꝓfectõem Quo facto diabolus cor puelle ad amorẽ illius totaliter ꝯcussit. ita vt pauimẽto ꝓstrata. clamaret dicẽs. Pat̃ miserere mei qui nimis

cruciox amore tui scutiferi. sꝫ pater euigilans clamauit dicēs. Heu heu qd ꝯtigit filie mee quā xpo vo spōso copulare conabar. ⁊ sic sal uare sꝫ multo plus illa isaniebat dicēs qꝛ ni si qꝺ peto ꝯpleuerit cito moriar. Sup quo habito ꝯsilio cū amicis copulauit filiā scutife ro. Et qꝛ se ⁊ sua dedicauerat diabolo. iō nec missā nec cetera dei bñficia aduertit nec cura uit. nec signo sācte crucis munire se poterat. nec videre. qꝺ illa aduertēs fuit ꝑterrita. licet ille negaret. sꝫ vtrū ita eēt. illa semel traxit il lū ad ecclīam vt oīa ꝓbaret. Unñ ille vidēs se deprehēsum eo ꝙ latere nō posset: cāni totaꝫ narrauit vxori sue. tūc illa ingemiscens rñdit Cōfide: nec de mīa dei despes. qꝛ ipē potest te adhuc facere de iniusto iustū. ⁊ sic traxit cuꝫ ad btm̄ basiliū cui deuote oīa ꝯfessus ē. ⁊ ab eo absolut⁹. vñ diabolus agitat⁹ nitebatur etiā visibiliter eū rape de manu bti basilij di cens. tu mihi ꝑiudicas. Nā ego nō iui ad euꝫ sꝫ ipē iuit ad me xp̄m denegādo. ⁊ sic seipsuꝫ mihi deuouit. Tunc basili⁹ illū domi inclusit ⁊ signo crucis muniuit. vbi p. xl. dies horribi les insidias demonū passus penitentiā suaꝫ ꝯplens inuocādo virtutē sanguis xp̄i. Tādē die q̄dragesia subito i mān basilij appu:t ce dula obligationis diaboli. ꝑ qꝺ illū recōcilia tum deo intelligens ad ecclīam reduxit. ⁊ ei⁹ penitentiam suscepit.

Quidā se tradidit dyabolo vt ipm ditaret Exemplū. xxiij.

Iues quidaꝫ de

d uenit ad paupertatē ⁊ postmodū sub didit se diabolo sponte vt ipꝫ econ uerso ditaret. quē accipiens diabol⁹ baptiza uit eū dicēs. Ego baptiso te i noīe luciferi. et oīm demonū ꝙ sis cū corpe ⁊ aīa noster. Tā dē dedit m̄tas diuitias ⁊ dixit. Ex q̄ noster es debes portare signū nostrū. s. supbiā in ve stib⁹ ⁊ incessu sic tui membris. q̄ cū i isto sta tu fuisset annos aliquos ꝯtigit eū intrare ec clesiā ⁊ audire ꝑdicatōneꝫ de mīa dei. ⁊ ꝯtri tus remāsit i ecclesia ⁊ ꝓcidens sup terrā ⁊ ia cens orabat vt sibi dñs redderet grām ⁊ vel et totū corrigere qꝺ fecerat. Dñs vidēs eius humilitatem lacrimosam ⁊ ꝙ vellet corrigere totum ⁊ vitā emendare dixit ei dñs de altari Surge ⁊ remittunt tibi pctā tua. vade ⁊ am plius noli peccare. Qui surgēs ꝑ nimia cōtri tione factus fuit totus canus ꝙ cum vix fami lia sua cognouit qui tantum postmodum se afflixit penitencia ꝙ vitaꝫ eternam mercatus est. Istam miam dñs ostendet vsqꝫ in diem iudicij. sed in iudicio ostendet iusticiaꝫ bonis et malis.

Peccatori quidā dictū est. ante mortē tuā mundaberis. Exemplū. xxiiij.

Uidam homo

q magnis pctis fuit plen⁹. Qui vna die ꝯstās ⁊ ꝯsiderās se immūdū pctōrē eē dixit. O misericors de⁹ tu es ille q̄ aiaꝫ me am creasti ad imaginē tuā. ⁊ mihi eandē de disti pulcrā ⁊ clarā. sꝫ ego eā inq̄nam multis turpitudinib⁹ ⁊ pctis. rogo ergo dñe, vt me mūdes ꝓpt magnā miaꝫ tuā. Et cū sic staret ⁊ oraret cū deuotōe audiuit vocē sibi dicētē. Ante mortē tuā mūdaberis. q̄ stati post hoc ab inimicis suis capiebat ⁊ ad mortē vulnera bat. ⁊ q̄cq̄d fecerūt sibi mori nō poterat. Uo catus est sacerdos et pure confessus est. et sic mundatus. cum sacramento eucharistie tra didit spiritum.

Latro est saluatus et heremita damnat⁹. Exemplū. xxv.

Uit quidā latro

f q̄ dū fugaret ab aduersarijs suis, vi dens ꝙ non posset euadere posuit se in crucem dicens. bene mortē merui. qꝛ de um offendi. Rogo vt deū de me vindicet. Ec ce mēbra mea in q̄bus xp̄m i suis ꝑsecut⁹ suꝫ ⁊ sic occiderūt eū. Quidā aūt heremita erat ꝑ pe q̄ multis ānis penitētiā egerat. cui reuela tum est ꝙ angeli cū laudibus aiam illi⁹ latro nis in celū deportarēt. qui nec deo egit gra tias de salute ꝓximi: sed indignat⁹ apud se di xit. Postq̄ me exposuero oibus flagicijs sic potero penitere in fine ⁊ sic fiet mihi sicut la troni. Et cū ad seculum redysset transiens ꝑ aquā et cadens de pōte submergit ⁊ a demo nibus ad infernum deducitur.

Mulier q̄dā negauit fidē ⁊ occidit puerū ⁊ tradidit se diabolo. Exemplū. xxvi.

Ulier quedā que

m habuit vir valde ꝯtrariū sibi. si veniē bat ꝺ missa: de foro: ꝺ taberna: sp ꝑ cutiebat eā. Illa vidēs se i arto positā. ꝯsulu it vnā vetulā vt faceret ꝙ vir suus diligeret eā Illa ꝓmisit ⁊ duxit eam ad horreū: ⁊ vocauit

dyabolū q̄ statim affuit. Cui vetula. Illa femina vult nobis seruire: ita φ faciatis φ vir ei⁹ diligat eā. ille dixit se libenf facturū. Sed oporteret puerū vnicū quē haberet occidere pri⁹. Qd̄ cū fecisset rediyt ad eū. At ille. Unū adhuc facietis. s. φ abnegabitis fidē et oim̄ sanctoꝝ auxiliū. q̄ dixit. et ego abnego et cōmitto me vob cū aīa et corpe. Cui ille. Modo secura ite domū. q̄ rediēs leta vir veniēs de taberna cepit eā pcutere. ⁊ si añ fuit mal⁹ postea pessim⁹. que videns se cōfusam fugā iniyt. q̄ cū esset ad vnū miliare de domo sua occurrit ei dyabol⁹ in specie viri sui: et sibi habitu ⁊ equo. Cui dixit. ⁊ quo vadis misera? Illa r̄ndit. añ vos fugio: cui diabol⁹. Redeas cito domū. ꝓmitto tibi φ vlteri⁹ nolo te molestare. et sic ascēdit ad eū sup equū: ⁊ putabat eū virū suū esse. Qui cū venisset añ domū euanuit. statim vir veniēs cepit pcutere illā. Cui illa. Hodie cū aufugissem a vobis, ⁊ vos me de campo deduxistis hoc nō ꝓmisistis mihi. Ille audiēs φ fugisset ab eo dixit: hoc nō erit tibi gratis. et cepit eā a ꝑmo percutere φ fere exalauerat sp̄m. Que cū iaceret semiuiua in vulneribus dixit. adducite mihi cōfessorē. cui vir. nō vult me ꝓfundere. φ dicat ego occidi eā. Et ꝓhibuit φ null⁹ iret ad sacerdotē ꝓ cōfessione. Illa nō cessabat clamare: adducite mihi cōfessorē. Tandē vnus de familia caute iuit ⁊ vocauit sacerdotē cū corpe xp̄i: ⁊ erat in nocte. q̄ cū venisset añ domū vir serauit oīa. ⁊ nō ꝑmisit sacerdotē ingredi. Qui dū staret añ domū clamauit ad eū illa dicēs. Dn̄e saltē ꝑ parietē audite me. et cepit clamare dicēs. Dn̄e fateor φ puerū meū occidi: ⁊ diabolo me cōmisi cū aīa ⁊ corpore: ⁊ fidē xp̄i abnegaui. ⁊ cū magna cōtritione emisit sp̄m. Et statim iste pi⁹ p̄r pepcit oībus petīs suis: et grām suā ei reddidit. et aīam eius ꝑ sanctos angelos in celū deportari fecit. Hoc vidit vir et sacerdos et oēs q̄ aderant. et ideo ad istum patrē misericordie oculos cordis leuare debemus.

Uirgo quedam recidiuauit: ⁊ heremita eā reduxit. Exemplum. xxvij.

Beatus Gregori⁹ scribit φ q̄dā p̄r sctūs heremita in egypto deo seruierat strēnue ī castitate ī ꝓprij corporis castigatione: et in alioꝝ cōuersione. Accidit aūt vt ꝟginē quādā gētilē ab errore suis exhortationib⁹ cōuerteret ⁊ sacro fonte ablueret atq̄ a petōꝝ sordib⁹ emūdaret. Post φ aūt esset mūdata ei cellā ante suā ꝯstruxit in q̄ eā sub firma custodia collocauit. quā etiā ⁊ in oib⁹ disciplinis reglarib⁹ erudiuit. q̄ in tm̄ ꝓfecit φ quottidie cantus angelicos audiuit. Et dū horas psalleret cū ea ⁊ ipsi angeli horas dulciter decantabant. Insup dn̄s ih̄s eā sepe visitabat: et sua pietate eā frequēter cōfortabat. qd̄ etiā p̄r eius sp̄ualis q̄si freq̄nter suis aurib⁹ audiuit. Accidit aūt vt in somnis videret p̄r su⁹ φ q̄dā draco cellā virginis intraret: ⁊ colūbā albā deglutiret: quā tertia die euomit. Ipse vero apud semetip̄m interpretatus est: sic φ draco est rex iniquus. colūba ecclia: q̄ tribus annis ꝑsecutionē patietur. Postea vero ad fidē ecclesie ip̄e rex cōuertetur ⁊ ip̄am exaltabit. Et q̄z diabolus aduersator bonoꝝ operū suggessit cuidā viro vt ad cellā ꝟginis intraret ⁊ eā sepi⁹ visitaret. Quo facto viro placuit virgo ⁊ icepit eā sollicitare ad petm̄. Cūq̄ illa animū inmutaret auertit oculos ne videret celū. animū ad petm̄ inclinauit: ⁊ cū viro de cella exiuit. Qui cū eā deflorasset ⁊ ꝑ dies aliquos secū morata fuisset ab ea recessit: ⁊ eā solā dereliq̄t. Pater ho ei⁹ sp̄ualis q̄ ei victū quottidie ministrabat expectabat per triduū q̄n signo solito victū posceret. Cūq̄ ꝑ triduū ei⁹ signū nō audiret cogitabat φ cū angelis tripudiaret sicut añ facere cōsueuerat. Cū autē morā faceret iuit ad cellā: ⁊ eā vacuā inuenit vñ tristis abscessit ⁊ abūdant lacrimas quottidie ꝑ ea fundebat. Cūq̄ ipsa se videret penit⁹ derelictā nec aliq̄d habere vnde viueret facta est publica meretrix: ⁊ propter ei⁹ pulcritudinē multi veniebant ad eam causa libidinis satiande. Dictus vero pater duob⁹ annis eam cū multis lacrimis diligenter querebat. Tertio aūt anno venit ad eum quidam sanctus pater gratia visitandi. Cūq̄ dolorē cordis sui ei indicasset. Dixit ei. scitor est quedā mulier in tali ciuitate nomine maria manēs in prostibulo. Et cum hoc verbū audiuit magis doluit φ prius. volens eam tamen poti⁹ reducere φ ibi dānabiliter viuere. Cogitabat apud se φ si ad eā in habitu religioso veniret φ eū fugeret. Mutato igitur habitu induit se vestib⁹ bonis valde ⁊ equū ascendens venit ad ciuitatem. Et veniens ad domum quesiuit: si talis mulier ibi ma-

neret. ꝛ dicere sibi ei⁹ pedisseq̄ ꝙ sic rndit ꝙ
illa nocte vellet ibi manere siue ꝑnoctare. et
ꝓtulit aureos denarios ꝛ fecit fieri cōuiuiū.
q̄ spernēs ei⁹ caniciē faciē suā ab eo auertit.
Sed dicēte sibi ei⁹ puella: quid vis de facie
sua rugosa: habꝫ eā aureis marsupiū plenū
Uenientib⁹ ad mensam ipse comedebat pa-
nē cum dolore ꝛ gemitu. ꝑuenientib⁹ aūt ad
lectū: ꝛ cū staret añ lectū senior dixit. O dña
noscis me: q̄ ait: nō, at ille. Ego sum pater q̄
vos ad deuꝫ cōuerti: et oī disciplina regulari
informaui. quo audito resoluebatur in lacri
mas cadēs ad pedes ei⁹ cū multis lacrimis
veniā postulauit. Et dixit. possū ne post tot
peccata miam inuenire? Rñdit pr̄. Sis secu-
ra filia. si redire volueris dñs te penitentē re
cipiet ad veniam. Illa igit̄ veniēs ad mediū
ciuitatis ignem copiosum fieri iussit: et oīa q̄
male lucrata fuerat in ignē ꝓiecit dicens. Ui
dete omēs amatores mei: que a vobis lucra
ta sum ignis cōsumit. Uenienti aūt cū sancto
patre ad heremū fecit ei cellā retro suā: et ibi
in magna abstinētia ꝑ septē annos vixit. in
septimo vero anno gratiam primā rehabuit
et tunc in pace quieuit.

Meretrix quā pafnucius pro penitentia
per triennium inclusit. Exemplum. xxviij.

T Uit quedā mere
trix in ciuitate q̄daꝫ ꝓpē quā multi
erāt depaupati. Audiēs aūt abbas
pafnuci⁹ mala q̄ ꝑ eā fiebāt assūpto sibi habi
tu seclari ad eā est ꝓfect⁹. ꝛ dato ei solido ꝓ
scorti ꝓcio petijt locū secretū ꝛ obscuꝝ ne ab
aliquo videri posset. ꝛ pctm̄ suū sine verecū-
diā ꝑpetraret. ꝛ cū duxisset eū ad plura loca:
et ipse sꝑ diceret ꝙ videri timeret. duxit eum
in obscurissimū locuꝫ dicēs. ꝙ nullus posset
eū videre nisi de⁹ ꝛ diabol⁹. De q̄bus verbis
ei facto sermone: et ondso q̄liter deberet aspe
ctū dei formidare cōuertit eā ꝛ ad penitentiā
mox induxit. Que conuocans mox omēs so
cios suos amatores: fec̄ oīa q̄ lucrata fuerat
cōburi corā eis in medio vrbis. que valebāt
bñ. xl. marcas auri. dixitq̄ ꝙ magꝭ volebat
hec cōburi ꝙ in futuro iudicio ipa met cōbu-
reret̄ ab eisdē. Quo facto secuta est abbatē i
desertū: q̄ eā in quā cellulaꝫ inclusit in qua ꝑ
fenestrā quā dabat̄ ei singl'is dieb⁹ panis et
aqua. In eadeꝫ aūt cella ipa se oīa necessaria
faciebat: q̄ pre pctōꝝ ei⁹ pudore nō audebat

nomen dei noīare: nec manus vel oculos ad
celū leuare. sed versa ad orientē dicebat. qui
plasmasti me miserere mei. sicut eam abbas
iusserat. Post annos aūt tres cōpassus ei di
ctus abbas q̄siuit a brō anthonio si esset ad
huc tps emittēdi eā: et idē peccatū dimissuꝫ:
qui fecit ꝓ ea frēs orare. Tunc paul⁹ maior
discipul⁹ beati anthonij posit⁹ i extasi vidit
lectū ꝓciosissimū in celo: a tribus speciosissi-
mis puellis ꝑpatū. Et cū q̄reret si esset beati
anthonij rñsuꝫ est ei ꝙ nō. sed thaydis spon
se xpi. Et cū esset exclusa ait ꝙ in toto triēnio
habuit sꝑ pctā sua añ oculos q̄si quandā sar
cinā flens cōtinue largit̄ sup ea. Et tunc didi
cerunt sancti patres ꝙ nō ꝓpter pniam quā
sustinuerat: sꝫ ꝓpē pctōꝝ memoriā et verecū
diā ei pctā fuerūt dimissa. Et transactis xv.
dieb⁹ requieuit in pace. Hoc in vitaspatrum.
In discipulo de tempore.

Monach⁹ q̄dā negauit xp̄m ꝓpter filiaꝫ
sacerdotis idoloꝝ: quō de⁹ sibi indulsit. hoc
quere in discipulo de tempore sermo. ij. N.

Item quidā qui. xl. annis seruiuit diabo-
lo: ꝛ postmodū ꝑ tres annos deo seruiuit: ꝛ
sic saluatus est. sermone. cxxij. Y.

Miles q̄ peccauit cuꝫ ꝓpria filia: ꝛ epūs
iniūxit sibi septenniē penitentiā: et postea ni-
si vnum Pater noster. sermone. xiiij. F.

Itē mulier q̄ cōcepit a ꝓprio filio ꝛ post-
modū ostendit se in camisia pape Innocen-
cio sermone. xliij. Q.

Itē ꝟgo lapsa in peccatū fleuit añ altare.
et xp̄s indulsit sibi dicēs ei. Adhuc semel pa
ratus essem mori ꝓ salute tua. sermo. cij. Q.

Item miles captus ab inimicis quando
decollari debuit dixit. Animam meam filio
virginis cōmendo: et sic saluatus est. sermo-
ne. lxxxix. T.

Item qui dixit in agone. deus tu scis vo-
luntatem meam. sermone. cxxiij. T.

Misericordie opera ad proximos.

Sacerdos ꝛ famulus qui valde abbomi
nabantur leprosos. Exemplum. xxix.

C Antoꝛ parisiēsis
ponit exemplū de sacerdote lepro-
soꝝ q̄ fecerat murū inter se et lepro
sos: et ꝑ foramē confessionem eoꝝ audiebat
et corpus dñi porrigebat: qui diuino iudi-

cio factus est leprosus ex media parte. remanente sana illa pte quã vertebat ad eos.

Itẽ quedã seruus abhominabatur adeo leprosos. vt nec elemosinam vellet eis deferre. et factus est leprosus.

Martinus monachus qui portauit xp̃m in forma leprosi in pallio. Exemplũ. xxx.

Vidã monachꝰ

Martinꝰ noĩe vite valde venerabilis fuit. qui ex suo monasterio visitationis grã ad aliud monasteriũ tẽdebat. cui spũalis pater pẽrat. Pergẽs itaqꝫ leprosũ quẽ dẽsis vulneribꝰ et cõpbãtinꝰ morbꝰ p mẽbra sedauerat inuenit in via volentẽ ad suũ hospitiũ redire et p lassitudine nõ valentẽ. Ipse vero in itinere se habere perhibebat hospitium quo idẽ martinꝰ ire festinabat. vir aũt dei eius lassitudini misertus. palliũ quo vestiebat in terrã ptinꝰ piecit et expãdit. ac desup leprosum posuit et suo pallio cũ vndiqꝫ ꝯstrictũ sup humerũ leuauit. secũqꝫ reuertẽs detulit. Cũqꝫ iam monasterij foribꝰ appropinq̃ret. pater eiusdẽ monasterij magnis vocibꝰ clamare cepit. currite. ianuas monasterij apite. qr frater martinus venit portãs secũ dñz. Stati vero vt ad aditũ mõasterij puenit. qui leprosus eẽ videbat de collo eiꝰ exiliẽs. et i eadẽ spẽ qua appuit q̃ recognosci ab hoĩbꝰ solet redẽptor hũani generis ad celũ ipo respiciẽte redijt eiqꝫ ascendẽs dixit. Martine tu me nõ erubuisti sup terraz ego te nõ erubescã i celis. Qui sctũs vir. mox vt est mõasteriũ ingressus ei pater dixit. Frater martine vbi ẽ quẽ portabas? Rñdit. Ego si scuissem quis fuisset pedes illius tenuissem. Tũc idẽ martinus narrauit qr cũ eũ portasset pondus minime sensisset.

Mulier nobilis valde dilexit leprosos. Exemplum. xxxi.

Vedam nobilis

dña valde ꝯpatiebat infirmis maxime tñ leprosis. Vir aũt eiꝰ nobilis et potẽs intm̃ abhoĩabat leprosos q eos videre nõ poterat. Quadã aũt die cũ leprosꝰ ad ianuã clamaret. q̃siuit dña si vellet bibere vel comedere. cui ille. ecce h crucior vehemẽtissio ardore. nõ mãducabo neqꝫ bibã nisi me tuleris in domũ tuã. cui illa. nunq̃d nosti q̃tum dñs meus abhorret leprosos: et ipse cito venire debet de venatione. si te inueniret forsitan let me interficeret. Illo gemente et plorante dña non poterat lacrimas eiꝰ sustinere. sed ppͥjs brachijs ipm i domũ suã portauit. Cũqꝫ rogaret vt comederet. nullomõ voluit nisi prius cũ in ppriã camerã et in ppriũ lectũ dña deferret. ibi eni desiderabat qescere anteq̃ comederet. Dũ ergo illa gemitũ eiꝰ ferre nõ posset: in lecto suo eũ qescere fecit puluinar suũ capiti eius supponẽs et coopertorio grisco corpus eius cooperiens. Et ecce vir de venatiõe rediẽs dixit mulieri. Aperi mihi camerã illaz vt dormiã et rqescam. Cũqꝫ illa aliquãtulum tardaret timẽs de morte leprosi et sua dñs cũ magna indignatiõne camerã intrauit. et satis cito post reuersus ait. Modo inq̃t dñi fecisti q lectũ meũ optime pparasti. sꝫ miror vbi tales species aromaticas repisti. qbus tota camera ista respsa est odore suauitatis. qr mihi visum est q fueri in padiso. Quo audito mulier q̃ non nisi mortes expectabat. ingressa cameram ita inuenit. sꝫ leprosum minime repit q̃ pre ãmiratione et miraculi magnitudie oĩa p ordinẽ marito narrauit. At ille valde ꝯpunctus qui prius leo fuerat mãsuescere cepit sicut agnus et postea leprosos semp dilexit. Hec arnoldus in narratorio.

Christus i forma crucifixi iactus ẽ in lecto. Exemplum. xxxij.

Egitur quod cuz

qdã mulier nobilis ꝯsueta eẽt recipe pauperes et seruire eis manibꝰ pprijs et abluere pedes eorũ inuito marito suo. Cũ semel inuenisset pauperem añ ianuã mirabilit vt videbat afflictũ et vlcerosum itroduxit eũ in domũ suã viro eiꝰ absente. et cũ peteret balneum parauit illi. qui cũ diceret post balneũ q non posset qescere: nisi in molli lecto posuit eũ in camera sua. Cũ aũt vir eiꝰ veniret ex iproviso et camerã subito itraret et in lecto vxoris inueniẽs pdictũ ifirmũ. quẽ cũ crederet adulterũ et vellet eũ ex ipetu ire sue occidere. sup lectuz eiꝰ apparuit ei dñs in eadem forma q pendebat in cruce dicens. Quid me psequens qui hec p te passus sum et hec vulnera et mortem, propter tuam salutem ptuli. Cum autem pterritus et prostratus in celum oculos erigeret et oraret postea nihil inuenit. et sic conuersꝰ ad dominum bonus hospes et pius pater pauperum factus est: et quesiuit ab vxore que ei omnia narrauit. Hec petrus de amore libro. ij.

Christus ostendit Jordano corrigiā quaꝫ pauperi dedit. Exemplū. xxxiij.

Emel contigit cū

ſ ipe frater iordan⁹ ordis p̄dicatoruꝫ doctor theologie studio p̄ſius operā daret ꝛ ſue ꝯſuetudīs eēt q̄ſi oī nocte ſurgere ad matutinas. q̄dā nocte ſolēni ſubito ſurrexit cū iā ad matutinas crederet eē pulſatū. vñ ſolā cappā ſup camiſiā induēs ꝛ cingulo ſe ꝑcingēs feſtināter ad eccl'am ꝑꝑerauit. Cui ilico paup occurrit elemoſinā petēs q̄ nihil inueniēs q̄d daret paupi corrigiā dedit. Cū autē ad eccl'iam veniēs eā clauſaꝫ inueniſſet. q2 pulſatū vt crediderat nondū erat. iā diu ꝑmāſit añ fores eccl'ie donec miniſtri ſurgerent et eccleſiā aperirēt. Quā cū intraſſet ꝛ añ crucifixū oraret xp̄m deuote et frequēter reſpiciēs vidit eū corrigia ip̄a cinctū quā añ modicum pauperi amore crucifixi dederat.

Christus indutus fuerat collobio q̄d monachus pauperi dedit. Exemplū. xxxiiij

Vidaꝫ monach⁹

q duo habēs collobia vnū quottidianū ꝛ aliud i ſolēnitatib⁹. venit pauper egen⁹ tp̄e quodā petēs ab eo īdumentū. Jlle vero negauit dicēs ſe ſupfluā veſtē nō habere. Paup aūt cū fletu vociferando dicebat Miſerere mei. Monachus vero ad p̄ces pauperis intrās in cellā ſuā. exuit ſe quottidiano collobio ꝛ dedit paupi. ſibi aūt retinuit melius. Poſtea vero ꝯpūct⁹ dixit paupi. Redde mihi collobiū q̄d dedi tibi et accipe meli⁹. Hoc accipiēs ille paup iduit ſe illo ꝛ abijt i ciuitatē vēdidit illud meretrici. Jlla vero induēs ſe illo veniēs ſemel ꝛ bis vbi erat monachus ille Cū aūt monachus vidit veſtimētū ſuuꝫ recognouit ꝙ hoc eſſet quo vtebat i ſolēnitatib⁹ ꝯtriſtat⁹ valde itrās cellā ſuā dixit. Uere dō nō placuit q̄d feci, nec meā recepit deuotiōeꝫ q2. ſ. in tales manus vēit palliū meū quo ego feſtiuis dieb⁹ vtebar. nūc vero meretrix vtit eo ꝛ p̄ triſticia magna non comedit illo die. Nocte vero cum dormiret vidit dn̄m xp̄m indutuꝫ veſte ſua quam pauperi dederat et introeuntem in cellā ſuam dicentemq̄ ſibi. Frater frater. Qui vt aſpexit vidit lucē magnaꝫ dixitq̄ ei. Quis es dn̄e. qui ridens ait. Aſpice i me. ꝛ cuꝫ aſpiceret dixit ei cognoſcis hoc q̄ induit etiā dn̄e collobiū meū eſt. ait illi. Ego ſum, ſed

ſuo. tam non triſteris ſed gaude et letare ꝛ gratias age deo. Ex quo cū deſtiſti pauperi iſtō mihi dediſti. ꝛ letatus monachus de benignitate dn̄i noſtri ieſu chriſti. q2 non ꝑmiſit euꝫ torqueri pluribus tēptatōnibus. ſed certificauit eum de vbo quod in euangelio dicitur Q̄d vni ex minimis meis feciſtis mihi feciſtis

Miles quidam obijt in terra ſancta ꝛ ſic euolauit ad deum. Exemplū. xxxv.

Dicitur quod qui

d dā miles inſiſtēdo opibus pietatis cū oia q̄ haberet in vſus pauperū expendiſſet crucē tranſmarinā accipiēs peregrinis paupibus manu ꝓpria miniſtrabat. Cūq̄ tranſfretaſſet viſitauit oīa loca ſancta deuote ſequēs veſtigia ſui ſaluatoris. Cūq̄ ad montē oliueti a quo dn̄s ad celum aſcendit adueniſſet. eleuatis oculis ꝛ manibus i celuꝫ ait. Dn̄e inquantum potui tua veſtigia ſuꝫ ſecutus. modo ſicut auis volare ad te nequeo. q2 alas non habeo nec ſcalam ad te aſcendēdi. Rogo te toto corde vt i pace ſuſcipias ſpiritum meum. me poſt te trahēdo. Quo dicto ſtatim ſpiritus eius ad deum euolauit.

Diues quidam tempore famis paſcebat quattuor milia pauperum.

Exemplum. xxxvi.

Egit i geſtis fran

l corꝝ. li. ii. c. xxiiij. Cum fames valida burgūdiā oppſſiſſet ꝛ cū Ethicus romanorꝝ diſpēſator eēt i burgūdia agēs rē publicā romanorꝝ tp̄e Theodoſij īpatoris. Tūc ꝯgregauit apud ligones q̄ttuor milia hoīm pauperꝝ ꝛ āpli⁹. q̄ nō poterāt habere vñ ſibi famis tp̄e ꝓuiderēt. ꝛ pauit eos ibi quaꝫ diu malū tp̄s durauit. quo ceſſante fecit eos cuꝫ vehiculis ad loca ſua deportari. Cū aūt hoc factū eſſet, audiuit vocē de celo dicētem ſibi Ethica tibi et ſemini tuo panis non deficiet i eternum. quia me famis tempore in pauperibus meis refeciſti.

Mulier quedam pauit fratres ordinis p̄dicatorum. Exemplū. xxxvij.

Vedaꝫ mulier in

q fracia deo deuota frēs recipiebat libenē lꝫ viro ei⁹ admodū diſpliceret. Cū igit̄ recepiſſet magiſtrū Jordanū cū ſocijs ſuis ꝛ iā eſſent in prādio. ꝯtigit ſupuenire mari

tā et dissimulato dolore posuit se ad mēsas. vbi aūt inuenit bonū vinū illud fratribus ppinasse magis dolens clamauit nuncio. vade cito et porta d' vino meliori qd' esset in vegete tali. Hoc autē ironice dixit. qz illud erat corruptū vt pturbaret vxorē. Iuit nunci⁹ et tulit et ppinauit. quo gustato inuentū est vinū in sūma excellētia bonū. Ille ḡ in famulū turbat⁹ rabida voce dixit. qre nō apportasti de illo dolio qd' dixeraȝ tibi? Rn̄dit se pro certo tulisse. Secūdo remittit et idē inuenit. Tunc eni cum furia surgens iuit ipsemet: et hausit & gustauit & optimū inuenit: et ex corrupto vino in bonum conuerso. Dn̄s ipse in melius conuersus factus est amator fratrū: et vxorem iuuans ad elemosinas dandas.

Duo religiosi impetrauerunt graciam iuuenem qui eos pauit. Exemplum. xxviij.

Duo frēs hispani q̄ parisi⁹ in theologia studuerūt: dū ad suā redirēt puinciā ad terrā pictauie deuenerūt. Cūqz a mane vsqz ad sextam horam iuissent afflicti & fessi esurire ceperūt. Erat aūt ppe villa pua i q̄ pauci hoīes paupes morabant. frat aūt q̄ ampli⁹ erat fessus volebat vt ibi aliqd̄ q̄rerēt ostiatim. ali⁹ autē q̄ magis esuriebat monebat vt ad meliorē & ad magis distantē villā tenderent: ne si minus comederēt post deficerēt in via. Tunc q̄ lassus erat valde volēs aliū cōsolari ait. Nōne frat deus potens est in villa paupcula sufficiens prestare nobis cōuiuiū? Cui alter. Scio inq̄t q̄ pōt: sȝ nō cōsueuit. Tunc alius ait. Noli timere charissime: qz in hac villa modica dn̄s nob necessaria ministrabit. Cūqz sic loquerētur ecce castellana scti marcencij diues & nobilis dn̄a cū filio suo & multa familia superuenit. q̄ videns frēs ad modū fessos affectuosissime pcepit filio suo dicēs. Fili descende & amore dei et mei fratres istos pasce. Qui ad mandatū ei⁹ statim descēdens pastilla optima piscib⁹ bonis farcata q̄ sue matri erāt parata accepit. & vinū & caseū & oua. panem q̄ recentē & alios pisces obtulit fratrib⁹ abūdāter. frequēter inuitās vt ablata cū gaudio susciperēt. qz paupes dei erāt & multū laborare debebāt: et i aliis locis vix aliq̄ inuenirēt. Postq̄ autē mirabili affectu cū multis muneribus deuotis ministrauerat eis. maior frater ait minori. Orem⁹ dn̄m vt iuuenē istū q̄ nobis tā deuote seruiuit ip̄e custodiat & ad vitā bonā pducat. Flexis ḡ genib⁹ dicto hymno Veni creator spūs. cū Pr̄ nr̄ & orōne valedicētes iuueni et eū sepi⁹ dn̄o cōmēdātes abierūt. Aliqnto aūt trāsacto tpe alt' eoȝ de hispania veniēs ad capitulū gn̄ale: & in conuentu fratrū pictauēsi. dictū iuuenēȝ iam factū fratrē inuenit. stupēsqz ait priori. Vn̄ est iuuenis iste? Cūqz illū filiū castellane audisset. vocauit illū. et ait illi. Reduc frater ad memoriā qualit' ad pceptū matris duos frēs q̄ de parisius veniebāt in tali loco pauisti. Bn̄ inq̄t recolo et deo grās ago: qz orōnib⁹ eorū dn̄s ad istū ordinē me adduxit. & frat ad eū. Ego inq̄t suȝ vn⁹ ex illis q̄ frequēter tibi orauimi⁹ vitā bonā & exitū beatū. Ecce bonā vitā in te video. Conare charissime vt perseueres: et sic certe peruenies ad finem bonum.

Infidelitas mundi: et etiam cosanguineorum. Exemplum. xxix.

Legit in historiis britonū q̄ añ tpe incarnatōis dn̄ice fuit in britānia maiori quidaȝ rex keyr noīe: q̄ habuit tres filias. et cū q̄reret a maiore si multū diligeret eū. dixit q̄ ita sup oīa. quā rex maritauit: et maximā ptē regni sibi dedit post mortē possidendā. Hoc idē dixit ad secūdā: & illi fecit sic priori. Tercia aūt minor dixit ei. Pr̄ quātū habes tm̄ vales. et ego tm̄ te diligo quātū vales: & nō plus. Pr̄ aūt idignat⁹ mini⁹ eā dilexit q̄ alias: & mini⁹ de ea curauit. iurās q̄ nihil ei daret de terra sua. Quā rex hui⁹ terre q̄ mō frācia dr̄ pp̄ter morem & pulcritudinē suā accepit i vxorē. cū aūt hostes in dictū keyr irruerēt terrā suā derelinq̄t duab⁹ filiab⁹ suis & virib⁹ earū: q̄ pmiserūt ei q̄ honorifice eū tractarent voluntatē suā p oīa faciētes. Cū aūt terra sua se spoliasset. postmodū eiect⁹ a priorib⁹ filiab⁹ a tercia & a viro suo honorifice recept⁹ est: & p eoȝ adiutorium ad hereditatem suā rediit. & aliis exheredatis eā minori dereliq̄t. Prima filia est amor & fiducia quā hō habet in mundanis rebus. Secunda est amor & spes quā habet hō i amicis carnalib⁹. Tercia est amor et spes quā habet in misericordie operibus.

In discipulo de tempore.

Duo mercatores sibi dixerūt q̄ sine mendacio non possent vēdere. Hoc quere in discipulo de tempore sermone. cxxxiij. Q.

Itē beata elisabeth seruiuit quattuor diebus leprosis horribilib⁹: xp̄us quinta die apparuit ei dicēs: quia mihi seruisti habebis mecum gaudia celi. lxvij. D.

Itē rustic⁹ in cella solitaria suscepit xp̄m in specie peregrini. sct. lxxix. T. Exemplū xl.

Itē duo fratres vnus religiosus multū: et alter seruiebat infirmis et p̄cellebat aliū. In discipulo d' tpe ser. cxxvij. D. Missa.

Sacerdos quidam celebrauit missam in therusalem: et reductus est ab angelo in patriam suam. Exemplum. xli.

Sacerdos q̄dam de dacia noīe andreas peregrinādo cū alijs puenerat ī vigilia pasce ad sepulcrū xp̄i. et summo mane in die pasce socij sui recedere voluerunt. quib⁹ sacerdos dixit. Sctissim⁹ est dies pasce et loc⁹ dn̄ice resurrectōis. audite p̄us missam et eucharistiā sumite. postea recedam⁹. Abeūtib⁹ oīb⁹ et recedētib⁹ sacerdos māsit in vrbe: et dicta missa: factoq3 prādio solus cepit ire et sic q̄ p̄cedentes. quē vt attigit q̄dā in equo sedēs. q̄d est ait q̄ sol⁹ pperas peregrin⁹: et ille factū narrās. hec inq̄t de cū a socijs sol⁹ sū relict⁹. tūc ille. ascēde inq̄t retro me. et sic residens obdormiuit. Circa vesperā h'o cū euigilasset et circumspiceret vbi eēt dixit ei ductor su⁹. potes recognoscere locū istū? et ille pre timore maximo vix rūdere valēs. Uideē mihi inq̄t dn̄e q̄ ecclia hec q̄ añ nos ē ecclia mea ē. et dom⁹ hec p'ma in q̄ māsi. cui ductor ei⁹. recte tibi videt'. xp̄m glificā cui⁹ sacramentū veneratus es et quoz causa peregrinas terras et solitudines nō horruisti. et hec dicēs cito disparuit. Sacerdos aūt de via rediēs oib⁹ socijs suis narrauit magnalia dei. q̄d secū factū eēt p regressū sociorz postmodū cōprobauit. Hec guil.

Uirgo quedam vidit corpus sacerdotis clarum in missa. Exemplum. xlij.

In brabācia villa bandeñ. manet v'go religiosa mirabilis p̄ūta sacerdos q̄dā de villagio: q̄ dū in q̄dā villa celebraret missas vid't corp⁹ sacerdotis et sacras vestes q̄b⁹ indut⁹ erat miro decore decorari. Cūq3 hostiā eleuaret vidit duos angelos mire pulcritudinis hinc inde assistere et brachia ei⁹ sustentare. et cū hostiā deponeret manicas vtriusq3 man⁹ ne q̄d eas tāgeret valde decēter astringere. q̄ etiā eleuatis manib⁹ et inclinato capite cū summa reuerētia deposita adorauerūt. Circa hoc rā sacramēti facta ē ipa i excessu mētis. et vidit corp⁹ sacerdotis tā clarū et tā p'spicuū vt q̄si p phiolā cristallinā corp⁹ dn̄i videret. missa cōpleta dū sacerdos vestimēta deponeret illa reuersa est ad se et vidit corp⁹ sacerdotis paulati inspissari vt in formā p'stinā rediret. Et illa puella ob hoc habuit illā grām vt videat q̄s digne cōicet: vel q̄s indigne. et in q̄dā die pasce in quadā ecclia tantū decē vidit cōicare digne. Nomē hui⁹ virginis est Oda.

Sacerdos quidam celebrauit pro captiuo et vincula soluebantur. Exemplum xliij.

In plio quo occisus est rex Elbouinus. q̄dā iuuenis de milicia ei⁹ vulnerat⁹ p diē et noctē int' cadauera occisoz iacēs. recuperato spū se eleuās de tra et ligās vulnera sua put potuit abijt. et q̄rens aliquos de amicis. ab hostib⁹ suis est capt⁹ et duct⁹ ē ad ducē exercit⁹. q̄su⁹ q̄s eēt. rn̄dit se rusticū esse et ppt' victū militib⁹ afferēdū in exercitū venisse. timebat enī se militē fateri q̄ suscipiēs cū curauit vulnera ei⁹. et dum cepit sanari iussit eū ligari de nocte ne fugeret. Mox aūt recedētib⁹ q̄ ligauerunt cū vincula soluta sut. Nā frater ei⁹ q̄ abbas fuit audito q̄ occisus eēt venit q̄rere corp⁹ ei⁹. et inueniēs aliū similē ei i monasteriū suū ducēs eū sepeliuit. et p absolutiōe ei⁹ missas freq̄nter celebrauit. q̄ p̄dict⁹ miles ex hoc ampli⁹ ligari nō poterat. Dū aūt comes miraret' q̄re ligari nō posset. q̄rēs si forte caracteres hēret ppt' quos ligari nō posset. rn̄dit. nihil taliū artiū noui: s3 fratrē sacerdotē habeo: et scio q̄ me mortuū putās p me missas celebrat. Tādē comes p̄siderās eū nō rusticū esse. secreto vocans eum et promittens nihil ei facturū rogauit vt genus suum diceret. Et ille certificat⁹ de vita se ministrū regis asseruit. Cui comes ait. dignus morte eēs: s3 q̄ null⁹ de meis occubuit te nō occidā. Et statim alteri eum vendidit. Qui dum multa genera vinculorum ei adhibuisset: nec ligari posset. donauit ei facultatē rediñēdi si posset. qui dato iureiurando q̄ redimeret se: vel rediret liberatus est. Et reuersus ad patriam domino suo preciū redemptionis remittēs. Tandē fratri suo que circa eum fiebant nar

rauit dicens ꝙ maxime hora tertia qn̄ misse celebrari solebāt vincula sua soluebant. Hec Arnold⁹ in narratorio suo. Missa sustētauit hoīem in rupe ꝑ annū. Exemplū. xliiij.

q Uidā hō cum in quadaʒ rupe argentū foderet subito rupis cecidit ⁊ funditus cunctos extinxit. Un⁹ aūt coꝝ sub⁹ in quodā sinu ip̄i⁹ rupis morteʒ euasit. inde tn̄ exire nō valuit. Uxor aūt illius eū defunctū estimans omni die ꝓ ipso missam celebrari faciebat: et panē vnū: et vrceū vini cū cādela quottidie offerebat. Cui dyabol⁹ inuidens ꝑ tres dies continuos eidē in forma hūana appuit ⁊ quo iter tenderet req̄siuit. Cui cū illa sui itineris cām exponebat ille aiebat. noli frustra vexari: qꝛ iā missa celebrata est. et sic illa tribus dieb⁹ ꝓ eo missaʒ ꝑtermisit: nec ipam celebrari fecit. Quidā aūt post hoc in p̄dicta rupe argentū fodiens. vocē quandā audiuit de subter dicentē. plane percutias: qꝛ capiti meo imminet magn⁹ lapis. Cū ille tremeret ⁊ ad hanc vocē audiēdā plurimos aduocasset iterū fodit: et similē vocē audiuit. Tunc oēs ꝓpius accedentes dixerunt. q̄s es tu: q̄ r̄ndens dixit. plane fodiatis: qꝛ maxim⁹ lapis cōtinuo super me cadit. q̄ a latere fodiētes ⁊ vsqꝫ ad eū ꝑuenientes eū sanuʒ ⁊ incolumē extraxerūt. et sciscitantes quō ibi tam diu vixisset dixit. ꝙ qualibet die panis vnus et vrceus vini cū candela accensa: exceptis tm̄ tribus diebus oblat⁹ sibi fuit. Qō vxor ei⁹ audiens ⁊ vehemēter exultans agnouit ꝙ de oblatione sua fuerat sustentat⁹: et dyabol⁹ eam decepit ne illis tribus diebus missam cantari fecit.

Missa sustentauit hominem in periculo maris. Exemplum. xlv.

g Regorius refert ꝙ dum q̄dā nauta naufragiū ꝓpe sus fuisset: ⁊ quidā sacerdos hostiā ꝓ eo obtulisset. ipse tandē de mari sanus exiuit. Cū aūt interrogaretur qualiter euasisset dixit ꝙ dum in medio maris existeret ⁊ iam pene fatigatus deficeret. quidam ad eum venit ⁊ panē quendā sibi obtulit. quē cū comedisset ille statim confortatus vires recepit: ⁊ quadam naui inde transeunti receptus fuit. Inuentumqꝫ est ꝙ illa hora panem habuit qua pro eo sacerdos hostiam immolauit.

Quidam equitauit ad campum quando pulsabatur ad missam. Exemplum. xlvi.

q Uces quidā fuit talis ꝯsuetudinis qn̄ debebat ire ad missaʒ ibat ascēso equo ad sua allodia vel ānonas in cāpo: vl' in sua melēdina. sed cū per vxorē q̄ deuota erat admoneret ꝙ ista nō faceret: sed iret ad missaʒ sacris dieb⁹ et ad ecclias: vt aliq̄d boni audiret in p̄dicatione. R̄ndit. Ego scio q̄d facere debeo meli⁹ ꝙ tui p̄dicatores. Tandē cū quadā vice dūʒ ad missaʒ pulsaret. ascenso equo eq̄taret ad cāpuʒ. occurrit ei dyabol⁹ dicēs. Descēde de equo et audi missaʒ meā. et ducto eo ad vnā fossam que ibi fuit: precipitauit eū et descendit cū eo ad infernum auditurus missam inferni. ve nobis qui mori non possumus.

In discipulo de tempore.

Duo lutores quorum vnus quottidie audiuit missam ⁊ semꝑ abundabat. et alter raro audiuit et semper pauper fuit. Hoc quere in discipulo de tempore sermone. xxiij. D.

Item mulier que voluit seipam suspēdere et quando audiuit pulsare ad eleuatōnē corporis xp̄i: tunc flexis genib⁹ orauit in domo sua: ⁊ sic liberata est. quere sermo. xiiij. D.

Item nobilis quidam docuit filium suuʒ quottidie audire missam. Hoc quere in discipulo de sanctis. sermone. xlviij. in fine.

Mors malorum.

Diues quidam in agone clamauit: deus adiuua me. Exemplum. xlvij.

q Uidam sener dū venisset ad ciuitatē quādā ad vēdēdūʒ q̄dā vasa q̄ fecerat: et sederet añ ianuā cuiusdaʒ diuitis laborātis in extremis vidit eq̄tes cuʒ eq̄s nigris horribiles: hn̄tes in manib⁹ baculos igneos. Relictis aūt eq̄s añ ianuā intrauerūt domuʒ. Et ecce infirm⁹ vidēs cepit clamare dicēs. Dn̄e adiuua me. Illi aūt accedētes ⁊ ridētes dixerūt ei. nūc primo memor es dei qn̄ obscurat⁹ est sol: q̄ sole lucēte oblit⁹ fuisti ei⁹. nūc aūt nō ē hora spei aut ꝯsolatōis. ⁊ hec dicētes rapuerūt aiaʒ ei⁹. ip̄e q̄dē miser nō seruauit morē ecclie. qꝛ dicē p̄sbiter in p̄ncipio. De⁹ in adiutoriū meū intēde. sꝫ in fine ꝑmo voluit q̄rere ⁊ nō potuit.

Flagiciosus quidam homo in extremis petiuit inducias. Exemplum. xlviij.

... iciaz vir nobi

noie chrisori⁹ valde idone⁹: sed tot⁹ plen⁹ vicijs. supbia tumidus. ... is sue voluptatib⁹ dedit⁹. in acquirēdis ... s auar⁹. q cū sic p̄seueraret ꝛ cū tot mal dīis finē facere voluisset. corpis lāguore percussus est. q ad extrema veniens ea hora q iaz de corpe erat exitur⁹ aptis ocl'is vidit tetros et nigerrimos spūs coram se assistere ꝛ vehemēter insistere vt ad infernoꝝ claustra eū traberēt. cepit tremere. pallescere et sudare. magnisq; vocib⁹ inducias postulare. filiūq; suū noie maximū turbatis clamorib⁹ vocare dicens: curre. tibi ēni nunq̄ male feci. in tua fide me suscipe. Mox turbat⁹ maxim⁹ affuit lugēs ꝛ p̄strepēs. familia cōuenit. eos autē quos ille insistens vehementer cernebat ipsi malignos spūs cernere nō poterat: sꝫ eoꝝ p̄sentiā in ꝯfusione pallore ꝛ timore eius q trahebat videbant. Pauore aūt eoꝝ quos videbat huc illucq; vertebat. in lectulo q se verteret semp aderat oculis suis. Cumq; sic innalsus a demonib⁹ ꝛ se posse euadere desperaret cepit magnis vocib⁹ clamare inducias vsq; mane. sꝫ cū hoc clamaret ipe in suis vocibus de habitaculo sue carnis euulsus ē. de quo nimirū cōstat: qꝛ p̄ nobis nō p̄ se ista viderit vt ei⁹ visio nob p̄ficiat. Hoc exemplum legitur in omel'. beati Grego.

Criminosus qdā noluit ꝯfiteri nisi in extremis. Exemplū. xlix.

Rat qdā ppetra

tor mltoꝝ scelerū: ꝛ de his nunq̄ cōfitebat. cogitās mora. sufficiens est dū mori volo adhuc ꝯfitebor. Dum hic infirmat⁹ esset venit ad eū religiosus dicēs vt doleret de pctis et ꝯfiteret. cui infirm⁹. Justus dñs ꝛ iusticias dilexit. Ecce dū ꝯfiteri potui contēpsi. mie diuine terminū iponens vt dū infirmitate p̄mor ꝯfitebor. Nunc dyabolus ex dei p̄missione stat mihi sup pectus: et dū aliqd cogito dic. re p̄tinens ad salutē statim strīgit collū meū nō p̄mittēs me loq mee saluti necessaria: qꝛ peccaui in spūsctm: et hoc loquens expirauit ꝛ sepultus est in inferno.

Heremita qdā vidit diuitē mori i palacio et pauperem in cimiterio. Exem. l.

Egitur i vita spa

trū q quidā heremita orauit vt videret exitū aie de corpe. et dum intrauit ciuitatē vendere sportulas. ecce oīs ad vnam domū cōcurrebāt. q dūz quereret cām dictū est ei q quidā homo diues morti appropinquaret. vñ intrauit et ipse domū illaz. Uidet ergo heremita demones circūstātes lectū infirmi vt coruī cadauer. horrorē cōmictēdo. et vnus illoꝝ librū maximū tenebat et legebat gesta diuitis. Uidit etiaz duos angelos stātes librū paruū reuoluētes: sed nihil inuenētes tristes abierūt. Infirmus hec videns se huc illucq; girās dixit. Dñe miserere mei. Et demon. nūc p̄mo meminis eius. tarde cinas. Et hoc dicens aiam eius extrahens cum gaudio demonuz ad inferos p̄perauit. Hoc viso heremita cū fletu ibat ad ecclias. et iacebat in cimiterio lāguid⁹ qdā oīm hūano solacio destitutus. Et motus pietate circa ipm sedit: ꝛ cepit infirmus debilitari ita vt vix intelligeret eum heremita dicentē. Hic recubit secū dñe. Et vidi. celū sup eū apertū. et angelos cū magno gaudio descēdere ad infirmū. et dixit michael. Ueni spōsa xpi accipe coronā. Cui aia. Ubi est dñs meus: deus meus: dulcedo mea: ꝛ spes mea? Et ecce rex celi cū choris angeloꝝ ꝛ sanctoꝝ venit ꝛ dixit. veni de libano sponsa mea: veni coronaberis. Et aia cōgaudēs oībus mēbris mūdissima egressa est de corpe. quā accipiētes angeli detulerūt in celū: ꝛ in choro martyꝝ eā locauerūt.

Memoriā mortis et etiam inferni quotidie habere est vtile. Exemplum li.

Q. daz miles de

quo legit q iux lectū suū fecit duas ymagines i pariete ex vtraq; pte lecti magistral. ē in duab' zonis: et qñ vertebat se ad dextrum latus trahebat zona. ꝛ ex hoc mouebat ymago: ꝛ clamabat mors. Qñ aūt vertebat se ad sinistrū latus: tūc ymago illa dicebat: inferi⁹. et hoc ideo fecerat vt mortē et infernum semper in memoria haberet.

Nobilis quidam vidit cadauer patris sui et sic mundum deseruit. Exemplum. lij.

Dx qdā burgun

die dū corpus pris sui vellet trāsferre. apto sepulcro grossuz bufonē vidit sup faciē pris sui comedentē linguā ei⁹. qui prudēter in se rediēs exclamauit corā militibus. O falsa mūdi gloria. sublimis patri

meo nō subludes filio. vbi sunt pater diuitie et delitie quas habuisti: vbi sūt morselli pro sor ciboꝝ: Modo a bufonibus comederis turpiter et vmes te deuorāt sicut tu deuorasti pauperes. et relictis omnib⁹ claustrū itrauit

Consuetudo est mori iuuenes et senes. Exemplum. liij.

Vidaz vnicus fi

q lius magni dñi habitū religionis assūpsit. vñ pr̄ irat⁹ dixit abbati q mo nasteriū incēderet nisi filiū suū redderet. At illi timētes furorē tyrāni nouitio dixerunt. Ecce nisi redeas ad seculū ad patrē tuū oīa bona nostra destruet et monasteriū incēdet. At ille. nolite timere. Cōcedite mihi vt ego vadā illi obuiā. Et viso filio habitu vili. crinib⁹ detruncatis vix eū agnouit: et p dolore fere corruit in terrā: et dixit filio. Quid fecisti nobis: sic redeas ad seculū et totā terrā tue voluntati exponā. Cui filius. Pr̄ qdā ꝯsuetudo est i terra tua valde periculosa. ppter quā cōpulsus exiui inde. Cui pater oēs ꝯsuetudines tuo arbitrio relinquo vt facias qcqd vis. Dic mihi q est consuetudo ppter quā exiuisti. qr oīno volo eam remouere. At ille. Hoc est q ita cito et q̄ncq ci⁹ moritur iuuenis sicut et senex nisi hanc remoueris nunq redibo. Nā quō pmittis me futurū heredē cū nō sum certus q plus viuere debeam q tu. qr ita cito moritur filius sicut pater. et ecōuerso. Quo audito ait pater. Fili. quō hanc ꝯsuetud. nē quā de⁹ introduxit possem auertere: et cōpunctus assūpsit habitum cum filio.

Quidā audiuit legere. Vixit adā nōgētis triginta annis et mortu⁹ ē. Exēplū. liiij.

Agn⁹ literatus qui

m dū semel audiret legi i ecclesia. Vixit adā nōgētis trigīta ānis et mortuus est: et cū scripturis q sequunt de morte illoꝝ q tm vixerūt. stupefac⁹ ptremit⁹ et ꝯpunctus ait. Deus me⁹ oēs moriunt etiā illi q tm vixerūt qd faciem⁹ et nos etiā moriemur: Hac ergo sctā doctrina et vtili cogitatōe ꝯpūct⁹ ordinē pdicatoꝝ itrauit cui⁹ vita q sctā doctria q vtil et q clara fuit notū ē toti ordini et eccle dei. Quidā vidit sepelire defūctū et cōpunctus est. Exemplum. lv.

Uit quidā frater

florentie nobilis genere: s; nobilior moribus in orōe deuot⁹. i pdicatione gratios⁹. qui sue ꝯuersionis retulit cām hāc fuisse. Cū studeret bononie ꝯtigit cū quidā funeri iteresse: et dū corp⁹ traherent de feretro vt i tumulū ponerent vidēs caput depēdi. et q quasi res ianimata et vilis et fetida sub terra cito abscondebat. ꝯpunctus et inspiratus a deo mortis memoriam et timorem concepit vnde ordinem predicatorum ingressus est. et vitam sanctā consummauit in eo.

In discipulo de tpe.

Filius comitis quidā vidit cadauer patris sui. et sic compunctus deseruit mundū. Hoc quere sermone. cxxvi. N.

Itē filius comitis q studēs pisi⁹ fuit i agone nimiū occupauit se cū paterna hereditate et sic dānatus est. qre sermone. cxxiiij. A.

Itē fili⁹ comitis qdā dixit i agone q qd ē mūd⁹. iā eni posse multos hospitari et nescio vbi illa nocte pnoctabo. qre ser. cv. I.

Itē rex frāce q cū oibus diuitijs suis nec i inducias vnius hore i agone obtinere potuit quere sermone. cxviij. K.

Item qdam dixit i agone. nō sunt tot calami i tecto horrei quot diaboli circa me sūt. Hoc qre sermone. cxv. I.

Itē qdā desperauit i agone. et reputabatur ab hoi⁹ quasi sctūs. qre ser. cxxiij. T.

Itē qdā valde fleuit i extremis et penitentiā egit: s; solummō ex timore mortis et pene iferni et nō ex amore dei. qre ser. dvi. B.

Item fossor quidam cadauer percussit plenū vmib⁹ et capita retraxerunt: et ille ꝯpūct⁹ vitā emendauit. qre sermo. cxv. D.

Itē heremita senex q didicit mori in heremo et qd sit bene mori. qre ser. cxv. M.

Mors bonoꝝ. Angeli deduxerūt aīaz sine dolore. Exemplū. lvi.

Egit eni in vitas

l patrū q cū qdā pr̄ desideraret videre quō aīa iusti de corpe egrederet transiēs p quādā villā vidit quedā pegrinuz solū in platea iacētē et in extremis laborantē cui angeli michael et gabriel vnus ad dexteram alius ad sinistram assistentes. rogabant animam de precepto domini de corpe egredi que timens non libenter corpus dimittebat. Et dixit gabriel ad michaelem. Sume aīam vt egrediatur. Respōdit. Missi sumus

vt sine dolore ꝛ violētia eijciat. Et cū clama-
ret ad dn̄m. misit de⁹ cytharedā dauid cū can
torib⁹ hierusalē. quoꝝ cant⁹ audiēs aīa exiēs
inter man⁹ āgeloꝝ cū gaudio ī celū deducta ē
ꝛ de hoc etiā bernardus pulcre loqtur in cō-
templationibus dicens. Diligūt suos conci-
ues superne potestates ꝛ ꝓ his q̄ hereditatē
capiunt salutis solicitudinē gerunt gauden
ter. ꝯfortant. instruūt ꝓtegunt hominib⁹ mi-
nistrant et prouident. Ipsi em̄ desiderant ad
uentum nostrum. qm̄ de nobis expectant eo
[illegible] restaurari. diligēter querūt. ꝛ cu
[illegible] nobis. solicite discurrūt
[illegible] nostros gemitus fide
[illegible] ſe eiꝫ nostri eē non dedi
[illegible] qa [illegible] sunt nostri facti custodes.

Frat[er] q̄dam digito indicauit xp̄m esse pre
sentem in agone. Exemplū. lvij.

[E]rat quidā frater

e ordinis ꝓdicatoꝝ ī burgensi flādrie
domo grauit̄ infirmat⁹. cū letissimo
vultu appropīqre videret̄ morti. q̄dā frater
cū lacrimis eū flagitauit. vt si q̄d ꝯsolatōnis
īternus accepisset a dn̄o sibi dicere dignaret̄.
Cui ille silere non valēs p̄ gaudio inq̄t. Uere
accepi. qꝛ dn̄s iesus xp̄s se morti mee p̄sētia-
liter adesse ꝓmisit. Cui frater. Ego inq̄t ꝑ eū
dē dn̄m te ꝯtestor vt mihi digito vel nutibus
innuas cū eū videris p̄n̄tem. Cui ille inq̄t. fa
ciā libēter. siq̄dem ꝓmiserit de⁹. Hic postmo
dū tercia morbo īgrauescēte tabula ꝑcussa ē
ꝛ fratres ī īfirmariā currebāt. p̄stolātibus er
go ꝛ orātib⁹ fratrib⁹. frater moriēs digitū cū
manu ad certū locū extendit. ꝛ circūfusis ocu
lis cū cantu letissimo dicere cepit. In galilea
ibi eum videbitis sicut dixit vob. quo finito mor
expirauit. Hec in vitaspatrum.

Quidā dixit moriar fideliter. amicabilit̄. fi
ducialiter. ꝛ letanter. Exemplū. lviij.

[F]rater conradus

f quondā p̄or ꝯstantie ī theudonia in
īfirmitate grauissima mire pacie fuit
istud de cāticis subridēdo ꝛ cū pondere ꝛ cū
deuotōis dulcedine sepe reuoluēs. Dilectus
me⁹ mihi ꝛ ego illi donec aspiret dies ꝛ incli
nent̄ vmbre. Itē q̄ndecim diebus añ mortem
suā dixit fratribus suis. De hac īfirmitate sci
tote ꝙ in festo dn̄e nostre Marie ꝟgis mo-
riar. q̄d ꝛ factum est. quia in primis vesperis
natiuitatis marie virginis decessit. ꝛ in die
sepultus fuit. Ultimā missam dixerat de bea
ta virgine: ꝛ vltimā ꝓdicationē de eadem fece
rat. Hic congregatis fratribus ante ip̄m cū
cito mori deberet dixit. Scitote fratres mei ꝙ
ego moriar fidelit̄. amicabilit̄. fiducialiter. et
letanter. Q̄d exposuit sic. fideliter. quia in fi
de iesu xp̄i et sacramentoꝝ ecclesie. amicabili
ter. qꝛ ex quo intraui in ordinē spero ꝙ in dile
ctione dei ꝑseueraui. ꝛ p̄cipue semꝑ facere stu
dui q̄d sibi magis placere putaui. Fiducialiter.
quia scio ꝙ ad dn̄m vado. Letanter: quia
de exilio ad patriam. de merore ad gaudium
transeo sempiternum. Hec q̄re in vitaspatrū

Mori debem⁹ in timore dei. Exemplū. lix.

[L]egitur in vitaspa

l trum de quodam sancto patre. q̄
cū videretur valde timere de mor
te. q̄sierunt ab eo fratres quare timeret. Et ip
se r̄ndit in hunc modū. Fratres seruaui mā
data dei iuxta posse meū: sed homo sum ꝛ ne
scio vtrum placuerūt op̄a mea deo. ꝛ iō non
sum securus donec veniam ad eum.

Uirgo simplex vidit xp̄m ꝛ sanctos in ex-
tremis. Exemplū. lx.

[I]n diocesi Treue

i reñ. monasteriū quoddā situm est scti
monialiū in quo ex quadā antiq̄ cō-
suetudine nulla recipit̄ puella nisi sit. vij. an-
noꝝ vel infra. Ad ꝯseruationē em̄ simplicitat[is] q̄
totū corpus lucidū facit hmōi cōstitutio siue
consuetudo inoleuit. Erat aūt in eodē ceno
bio valde recens ꝟgo. q̄dā adulta: sed in reb⁹
humanis vel mundanis tam infātula vt vix
discernere posset inter pecudem et hoīem se-
cularē. eo ꝙ hmōi formaꝝ ante ꝯuersionem
nullā habuisset noticiā. Die igit̄ quadam dū
murū pomerij capra ascendit. quā illa videns
ꝛ q̄d nam esset prorsus ignorauit. Ait cuidā
sorori iuxta astāti. Quid est hoc. Illa cogno
scēs ei⁹ simplicitatē iocularit̄ r̄ndit. mulier ē
secularis. ꝛ addidit q̄n mulieres seculares se
nescunt cornua ꝛ barbas emittūt. Illa vero
sic esse putans aliq̄d didicisse gratulabatur.
Cumq; ꝑ hmōi exempla simplicitatis sepius
soroꝝ maturitatē temperasset. grauissimam
incurrit egritudinem. que cum sic iaceret vt
vix loq̄ posset visitāte se infirmaria. p̄io ver-
bo deinde signo vt citius recederet indicauit

Illa neutrū intelligente dum stupida staret panniculaz captiā sai cōplicās contra pect⁹ stantis piecit. Que mox ac si lapide percussa fuisset in terrā corruit. in qua dum sine sensu tpe aliquo iacuisset. erecta p fenestrā infirmā tis vicinā pspexit. Et ecce in cemiterio multitudo stabat dextrariorū sellas deauratas frenaqz aurea habentiū. Tuncqz in ipsa hora virgo agonizaret. sororib⁹ ppius accedentibus clara voce clamare cepit. Date locū: date locū. sinite dños istos accedere. Viderat enī cellā repletā personis mire decoris atqz splendoris: quarum vestimenta deaurata videbantur. Sicqz obdormiuit in domino.

Frat' q̄ euolauit sic sagitta i celū. exem. lxi.

Monach⁹ quidam ordinis pdicatorū alteri monacho sibi familiari post mortē apparēs i gl'ia m'ta. cū de statu suo requireret. Respōdit Nunq̄ sagitta de arcu emissa tam cito volare potuit ad locū destinatū: q̄ cito aīa mea de corpe egressa fuit ante deū. Nec mirū. annis enim quinquaginta xpo in ordine seruierat ad instar sagitte multos vulnerans salubriter exemplo recte et bone conuersationis.

Martir xpi propter thuribulum occisus est. Exemplum. lxij.

Vir quidā in lumbardia erat mire simplicitatis et circa sctōr loca maxime deuot⁹: q̄ cū ob nimiā simplicitatē p fatuo haberetur: et in oculis dei esset prudentissim⁹. q̄cq̄d de suis laborib⁹ vltra necessitatē nature et reseruare poterat. illud in visitādo infirmos et limina sancti iacobi in cōpostella: aut btōrū aplorū petri et pauli fideliť expēdebat. Tempe quo potuit boim pecora pauit. Et cū p senectute ad hoc min⁹ sufficeret. ostiatī mendicādo de elemosinis victitabat. nō recedebat de ecclia dū diuina in ea agerent. vñ ab oibus amabat. q̄ cū frequēti⁹ cōuersaret in quadā ecclia eiusdē ecclie thuribulū argenteū negligenti⁹ pendere cōspiceret. timēs tam de dāno ecclie q̄ sue cōscientie ait sacerdoti. Non secure hic pēdet tale thuribulū argēteū. dicente illo qz multis annis sine piculo illic pepēdisset. rñdit ille. Hoc sepe vna die euenit qd mille annis nō cōtigit. Quid plura? instinctu dyaboli thuribulū subtrahit. nō tñ pdicto viro fur tū iponit. Qd cū fur dño pmittente et seruo suo occasionē martirij pparante vendere nō posset nec auderet. sciens fur pdictū virū boiez esse simplicissimū et ecclesie illi⁹ notissimū cū secrete adijt. et q̄ ipse idē rapuisset vas pui⁹ sibi pstito iuramēto ne se pderet cōfessus est. Cui ille rñdit. da mihi thuribulū et ego illud nullo sciente bene restituā. Et si necesse fuerit etiā corp⁹ meū et aīam meā p te pono. His auditis fur thuribulū ei tradidit. qd ille sacco inuolutū sacculo suo inmisit. Qui plus solito ecclias pfatā frequentauerat: vt thuribulū caute et sine nota in loco suo ponere posset. Die vero q̄dā nimia tēpestatū violētia a forib⁹ ecclie q̄ tunc clausa fuerat depulsus. domū vicinā intrauit: et oblit⁹ d sacco inuētū est thuribulū in sacco suo. Requisitus de sacco cui⁹ esset: cū mētiri nollet. Rñdit. saccus est me⁹: sed qd in eo est vestrū est. ego thuribuluz nō suz furat⁹: nō tñ furē pdā. Et recitauit eis p ordinē q̄liter ad se deuenerit: et q̄d furi pmiserit. Dicētib⁹ illis. Lex ē lūbardie vt vel furē pdas: vl' furis penā subeas. rñdit. i manib⁹ vrīs suz. qd iustū est de me facite. Quē cū iudex inducere nō posset vt furē publicaret, capitali super eū data snīa: ante fores maioris ecclie tanq̄ sacrileg⁹ est decollat⁹. Cui⁹ corp⁹ in eodē loco est sepultuz: et deuote psone eā horā matutinaz cāt⁹ angelicos ibi audierūt. cereos ardētes viderūt. Insup et suauissimi odoris fragrātiā senserūt. Et epūs cū ceteris sup tumulū hoīs dei basilicā fabricari fecit. Et fiunt ibi miracula vsqz in hodiernū diez: ad laudem nominis ihū xpi. Hec Cesarius.

Sanctus pater vidit in agone pphetas: apostolos: et xpm. Exemplum. lxiij.

Quidam sctus pr in hora obit⁹ sui aspicientib⁹ discipul' subito cepit hilarescē: et pulcer et cādid⁹ apperere: et in leta vba prorūpe. Querētib⁹ illis cui loq̄ret. rñdit. nōne videtis sctōs pṫriarchas? Iterū illo loq̄nte et eis interrogātib⁹ rñdit. nōne videtis sctōs pphetas? Tertio dixit. ecce veniunt sancti apli. Quarto dixit: qz veniūt scti angeli. Ultio dixit: surgite qz ihs venit. et inť hec vba migrauit ad dñm.

Mulier q̄ vidit xpm i agone. Exem. lxiiij.

Refert etiaz btūs greg. de tharsilla amica sua. q̄ dū

ad diē venisset extremū. respiciēs sursum vidit ihm̄ venientē: et cū magna aīaduersione cepit circūstantib⁹ clamare: ꝛ dixit. Recedite recedite: q2 ih̄s venit. Cūq3 in eum tenderet quem videbat. sancta illa aīa a carne soluta est. Tantaq3 subito fragrantia miri odoris subsecuta est: vt ipsa suauitas cunctis ostenderet illic actorem suauitatis aduenisse.

Mors hoīm est amarissima. Exem. lxv.

Vidaȝ frat̄ ordi

q nis p̄dicatoꝝ cellā fr̄is alteri⁹ venientis intrauerat de nocte eo legēte. Frat̄ legēs suscepit aliū frēm superuenientē credēs eū venisse i sero ꝛ esse viuū: ꝛ tn̄ mortu⁹ erat in cōuentu q̄ multū distabat a cōuentu venetoꝝ. Tunc mortuus dixit. Ego nō sum viu⁹ sed modo sum mortu⁹. vn̄ scribas dieȝ et horā et ita inuenies. Dixit viu⁹. Dic mihi est ita vt dicit Aristo. Mors est vltimū terribiliū. R̄ndit mortu⁹. dicā tibi q̄d mihi accidit qn̄ moriebar. Et tunc poteris iudicare ꝙ mors est terribilior res mūdi. Qn̄ appropinquabā ad punctū mortis et fca tractuȝ. tunc perdidi sensus oīs. scꝫ visum. auditum ꝛc̄. Et tunc intellect⁹ me⁹ fuit tot⁹ subtilitat⁹: et oīa bona et mala q̄ vnq̄ feceraȝ fuerūt mihi p̄sentata añ oculos mētis mee clarissime. et tunc cepi in meip̄o cogitare sup̄ his: et multū dubitabā ꝛ timebā de salute mea. Interim venerūt angeli ex vna parte: ꝛ demones ex alia. ꝛ q̄libȝ volebat accip̄e aīaȝ meā: ꝛ sic stādo in illo puncto quo aīa recessit visuȝ est mihi: ꝙ ego essem subito raptus in loco tenebroso: ita ꝙ ego dixi. heu mihi: q2 damnat⁹ sum. Et stando sic modicū ego vidi quandā claritatem. in qua ego cognoui ꝙ aīa erat separata ꝛ stabat sup̄ cadauer: ita ꝙ nō erā in inferno. vn̄ hoc est certissimū ꝙ mors ē terribilissima res mūdi. postea viu⁹ interrogauit d̄ fide. r̄ndit ꝙ null⁹ saluat̄ nisi in fide ih̄u xp̄i.

In agone vidit homo omnia op̄a sua bona et mala. Exemplum. lxvi.

Vidaȝ rex hon⁹

h quēdā militē in armis habuit, p̄batū: sȝ in morib⁹ ꝛ in vita p̄niciosuȝ et reprobū. q̄ freq̄nter admonit⁹ i sanitate cōtemnebat se corrigere. Cum aūt repentina ꝛ improuisa infirmitate corriperet̄. a rege visitabatur: ꝛ ad penitendū ꝛ cōfitendū inducitur. Iste ait. Adiudicatus sum morti. Et angeli cum presentes essent dixerunt. Videamus si aliq̄d ius habeam⁹ in eo. et vn⁹ extraxit librū de sinu speciosissimū paruulū valde litteris aureis ꝛ fulgētib⁹ ꝯscriptū. et qui antea litteras nesciebā oīa legebā. et quesiui et vidi scripta aliqua bona: ꝛ licet parua q̄ fecerā in iuuentute anteq̄ mortaliter peccassem. sed cū miro modo exultarem in visione borū ecce duo maximi ꝛ teterrimi demones intrauerūt. vn⁹ portabat vnū librū ꝑmaximū scriptū minimis l̄ris. in quo scripta vidi oīa peccata mea ꝛ flagicia. Et dixerūt demones angelis qui stabāt ibi. Quid hic statis cū in eo nullū ius habeatis: cū iam liber vester videatur ex multis annis nil valere: et noster preualeat. Tunc angeli responderunt ꝛ iterū dicebant. Recedamus ꝛ sibi adiudicatū dimittamus. Q̄d fecerunt sic suffocātes eū demones: et aīam eius rapuerunt et eam ad infernum deportauerunt. Hec in vitaspatrum.

In discipulo de tempore.

Quidā in agone ad iudicāduȝ raptus est: et xp̄us districtum rōnem exegit ab eo. Hoc quere in discipulo de tempore sermo. ix. P.

Quidam dixit in agone: non sunt tot carami in tecto horrei: quot dyaboli circa me sunt. sermone. cxv. I. Mulier.

Regina q̄dā eq̄tauit Aristotilē. Exē. lxvij.

Mlierum astucia

m etiā decepit sapiētissimos docentes alios: vt dicit mgr̄ iacob⁹ de vitriaco. Nā Aristotiles cū doceret Alexandrū vt se cōtineret ab accessu frequenti vxoris sue: q̄ erat pulcra valde ne animū suū a cōmuni puidentia ip̄ediret et Alexander ei acq̄esceret. Hoc aduertēs regina et dolēs cepit Aristotilem talē trahere ad amorē suū. q2 multociēs sola transibat coȝ pedib⁹ nudis: et dissoluto crine vt eū alliceret. Tandē allectus cepit eā sollicitare carnaliter. que ait. Hoc oīno nō faciā nisi videro signa amoris ne me temptes. ergo veni ad meā camerā reptando manib⁹ et pedib⁹ sicut equus me portādo. tunc scio ꝙ nō illudes mihi. Cui conditioni cū consensisset illa intimauit hoc alexādro. q̄ expectās apprehēdit eū reginā portantē. quē cū vellet occidere ait Aristotiles sic se excusando. si sic accidit seni sapientissimo vt a muliere deciperer: potes videre ꝙ bene docueraȝ te quid

accidere potest tibi inueni. Quod audiēs rex ei peperat et in doctrina eius ꝓfecit.

In promptuario supra.

Filius regis q̄ in decē annis solē videre nō debuit. ⁊ postmodū mulieres pre ceteris creaturis ꝯcupiuit. Hoc q̄re añ. xxiiij. Z.

Itē iuuenis monachus nutritus i heremo q̄ postulabat anseres .i. mulieres ꝑ ceteris creaturis q̄s in mūdo vidit. hoc q̄re añ. xxiij. d. Z

Mundus.

Mund⁹ appuit in pulcerrima specie añ retro v̄o turpissima erat. Exemplū. lxviij.

e hat quidā nobilis i austria tot⁹ mundo dedit⁹ q̄ da noctesolus añ castrū suū i virgultū pulcrū floribus vt melius de mundi pompa posset cogitare descendit. Quedā igitur dn̄a super humanā estimationē formosa et ornata se ei p̄sentauit dicens. Ecce assum quā tanto amore hactenus dilexisti ad me accedas. Ille v̄o gaudēs valde ipam diligētius ꝑspexit. se btm̄ reputans q̄ aspectu ⁊ affatu talis dn̄e ꝑfrui dignus fuit. Et illa. sicut me añ bene vidisti ita me retro intuaris. Uidit itaq̄ in dorso eam plenam v̄mibus. putredine. imūdicia. ⁊ fetore. ita q̄ horror istoꝝ oēm gl̄iaȝ ꝑus visam supabat. ad q̄ nobilis in stuporem raptus ⁊ nimis territus ē. Ad quē illa. Ego sum gl̄ia mundi et tales sunt fructus mei ad v̄ba hec imago disparuit ⁊ nobilis emēdat⁹ rediit ⁊ mundo renunciauit deo viuens.

Miles q̄dam petiuit a rege sanitateȝ corporis. Exemplum. lxix.

r Ex quidā habuit ꝑpositū q̄ multū ei fideli᷑ seruiuit. Cū infirmat⁹ visitaret᷑ a rege ⁊ diceret ei rex si q̄d vellet. Ille ait. volo vt me liberes ab hac īfirmitate q̄ me multū affligit. R̄ndēte rege q̄ libēter faceret si possꝫ. subiūxit ille. ⁊ ego ꝓmitto illi q̄ me pōt liberare si hoc fecerit amodo seruiā ei ⁊ nō hoi. Hoc i libro d̄ donis

In discipulo de tpe.

Quidā vidit duos cū lācea ꝑ longū volētes intrare ecclīam. q̄re sermone. cxiij. T.

Item quidam hausit aquā in vas ptusuȝ ⁊ quidam secauit ligna super sarcinam. quere sermone. cxiij. T.

Itē filius comitis q̄ vidit cadauer pr̄is ⁊ sic mundum deseruit. q̄re ser. cxxxvi. N.

Murmuratio.

Quidā plagat⁹ fuit ꝓpter murmur q̄d habuit contra deum. Exēplū. lxx

f Rater quidā hōestus ⁊ verax dum lōgo tpe i puritate multa deo i ordie p̄dicatoꝝ deseruinisset nec sensisset de illis ꝯsolatōib⁹ ⁊ dulcedinib⁹ dei q̄s legebat: ⁊ ab alijs ꝑgustari audiebat frequēter. Nocte q̄dā stabat añ crucifixū ⁊ lamētabiliter cepit añ dn̄ꝫ ꝯq̄ri ꝑ hec v̄ba. Dn̄e audiui de te q̄ oēȝ creaturā i māsuetudine ⁊ bonitate ꝑcellas. ecce iam seruiui tibi ānis ꝑlibus vias duras ꝓpter v̄ba labioꝝ tuoꝝ custodiens. ⁊ volūtarie me totū sacrificās tibi. ⁊ scio dn̄e q̄ si alicui tyrāno intm̄ seruicij fecissēȝ aliq̄d mihi ōndisset beniuolētie signū. aut dulciter colloquēdo. aut aliq̄d tribuendo. aut secretū aliq̄d ꝯmittēdo. vel saltē ridendo. tu aūt dn̄e nullā dulcedinē infudisti. nullū beniuolētie signū ostendisti. Iā dn̄e tu q̄ ipē p̄dicans dulcedo. mihi crudelis. tu dunor mihi es q̄ͦ esses tyrannis. q̄d est hoc dn̄e aut quare hoc. Cū igitur hec ⁊ multa similia diuti⁹ iteraret. audiuit subito semel ⁊ bis strepitum magnum ac si eccl̄ia minaretur ruinaȝ Sed et supra tabulatuȝ eius tm̄ audiuit strepitum ac si multi canes dentibus et vnguib⁹ corroderent tectum. Quo audito vehemētissime ꝑterritus et toto corpe tremēs subito vidit retro se horribilē vultū q̄ cum grādi vecte quem gerebat i manib⁹ eū ꝑcussit ⁊ ad terraȝ ꝓstrauit. ita cū surgere vellet nullatenus posset reptādo añ vnū altare se trahēs nō potuit vltra ꝓcedere amplius ꝑ dolore. Frēs igitur ad ꝑimā surgētes ⁊ eū i multis doloribus inuenientes ad īfirmariā deportauerunt tante egritudinis causam nescientes. Iacuit igitur triū ebdomadaꝝ spacio ⁊ sibi ⁊ alijs fetebat intm̄ q̄ vix ei seruire poterāt nisi narib⁹ obturatis. Uirib⁹ aūt resumptis ⁊ de sua ꝑsūptione corrept⁹ ad locū in quo ꝑcussus fuerat rediens vt vbi iram meruerat miām impetraret. ⁊ ait. Mi dn̄e peccaui in celum et coram te. minor sum omnibus miserationibus tuis: ⁊ indignus magnis gratijs tuis. Tu domine iuste vulnerasti me: sed pie sanasti me. In faciem autem se prosternens veniam iterum et iterum super his que stulte cogitauerat. et leuiter locutus fuerat contra deum petijt. ⁊ vox facta est ad eum. Si vis quas affectas

ꝯsolatões haberet ꝛ dulcedines spūs oportet vt ita vilē te reputes sicut ꝟmē ꝛ lutū qd cal cas. Quo audito valde ꝯsolatus surrexit deo grās agēs: ꝛ hūiliter extūc ardēter ꝛ libēter hec amplexat⁹ ē ꝛ solicite ꝓsecutus. Hoc aūt narrauit magistro ordis pdicatoꝝ frat cui h⁹ creditur ꝯtigisse. q magne pfectōis ꝛ autori tatis postea fuit in ordine. Hec in vitaspatrū

In discipulo de tpe.

Heremita qdam reprehendit ꝓuideū ꝛ mur murauit ꝯtra opa dei. Hoc qre in discplo de tempore sermone. xx. R.

Capitulū de N Natiuitas xpi.

Gaudere debem⁹ de natiuitate xpi. Exē. i.

Quidam frater re

q

quisitus fuit i morte de causa sui ri⁹ sūdit. Nunqd sūme gaudere debeo qꝛ istat xpi natalis dies in q de⁹ oim beatitu do nrām assumpsit penā. pater oim nostrū i fātiā. deus suā creaturā. summa bonitas no strā miseriā summa potētia nostrā penā sum ma vita oim mortē nostrā. summa sapientia nostrā ignorantiā. glia dei patris nrās igno miniā. qb⁹ ꝯgratulari oportet. qꝛ corā deo fra tres meos nūc cerno tō seqndo eos sic gaudio

Gaudere debemus de natiuitate dñi nri iesu christi. Exemplū. ij.

Legitur in libro Pe

l

tri cluniacen. qꝫ in nocte natalis xpi cuidā deuoto monacho vigilāti mox apparuit btā ꝟgo maria. filiū tenendo in gre mio ꝛ colludentē cū eo. Cui filius. O mr dul cissima qūta leticia est hodie hoibus de nati uitate mea in quauite innocentiaꝫ. doctrine affluentiā. miraculoꝝ excellentiā. sacramēto rū celestiū ꝓeminentiā. ꝛ abundantiā secreto rū eis gratis dedi. Sꝫ ecōtra qūto dolore ꝛ in uidia nūc dyabolus cruciat. ꝓbando deū esse incarnatū ꝛ vnitū nature illius quē pri⁹ deie cit. quē etiā deijciēdo ꝓbat qꝫ ꝟtus mee incar nationis est inenarrabilis.

Infantia xpi liberat hoiem a temptatiōe Exemplum. iij.

Quidam clericus

q

necessitate coact⁹ btē ꝟgini seipsꝫ de uouit ad religionis igressum: q reli gionē fratrū pdicatoꝝ igressus de apostasia grauit tēptat⁹ ē. Jō adorauit imaginē īfātie saluatoris quā tenebat i gremio btā ꝟgo vt aut ꝯtra tēptamēta iuuaret. aut ꝯtra graues īpugnationes licētiā alteri⁹ religionis daret. ꝛ sic deuote deosculās pedes imaginis ꝓfu sis lacrimis tantā mētis pacē ꝛ ꝯsolationem mox est exptus qꝫ vsqꝫ ad mortē in ordine fir miter ꝓseuerauit ꝛ deo fideliter seruiuit.

Mulieri apparuit xps i specie pulcerrimi infantis. Exemplū. iiij.

Quedā deuota p

q

sona circa infātiaꝫ dñi spāliter affice bat tpe natiuitatis xpi. ꝛ rogauit dñm vt ei ostēderet faciē puericie sue: ꝛ ecce p⁹ aliquos dies i ecclīa more solito ꝯmoranti ꝛ orāti astitit puer pulcerri. m⁹ a quo qsiuit si sa ret Aue maria. q rūdit pdic mihi. ꝛ fec. Et di cēte ea bñdict⁹. f. v. t. tūc dixit puer. ego sū ille venauit. illa iubilādo clamauit. reuertere ca rissime. dulcissime ꝛ amātissime puer: ꝛ sic ꝑ xxx. dies non cessabat vociferās. Die. xxx. ve nit iesus dicēs. Ego vocat⁹ venio ad te. Mo do aūt tu venies post me et mecū cōregnes. que sic iubilans feliciter expirauit.

In discipulo de tpe.

Monialis facta fuit publica meretrix. q postmodū inuocando infantiam saluatoris veniam obtinuit. Hoc qre ser. xi. E.

Capitulū de. O. Obediētia. Obediē tia ꝓcellit oēs ꝟtutes i celo. Exēplū. i.

Fuerunt quattu

q

or frēs de scithi ab abbatē pābo vestiti pelliceis tunicis ꝛ indica uit vnusqsqꝫ eoꝝ alterius ꝟtutē nō presente eo de quo loqbatur. vnus nāqꝫ ex eis ieiuna bat multū. alius vero nihil possidebat. terci⁹ autē habebat plimam caritatē de quarto vo dixerūt qꝫ. xxij. ānis i obediētia maiori ꝑmā sisset. Rūdit eis abbas pābo. Dico vobis qꝫ istius ꝟtus maior est ceteroꝝ. qꝛ vnusqsqꝫ ve strū ꝟtute quā possidet voluntatē ꝓpriaꝫ re tinuit. hic autē voluntatē suam abscindens aliene voluntati se seruum fecit tales enī ve ri confessores sunt. si vsqꝫ ad finem ita ꝑmā serint. Hoc in vitaspatrum.

Obediēs suscitauit mortuū. Exēplū. ij.

Duo frēs carna

d

les venerūt i quoddā monasteriū hi tare: ꝛ vn⁹ ex ipsis erat religio

suo valde. alter habēs obediētiā valde grandē. Cū ergo abbas ꝑciperet illi: hoc fac ꝛ fecit. ꝛ iterū illud fac ꝛ fecit. q̄ in hoc glīficabaᵗ in monasterio q̄ talē obediētiā haberet. Inuidit ei frater ei' ille religiosus ꝛ dixit intra se ipsū teptabo hūc fratrē meū si hȝ tātā obediētiaȝ ꝛ veniēs ad abbatē dixit. Trāsmitte fratrem meū mecū q̄ñ necessari' sum eius ī quodaȝ loco. ꝛ dimisit eū abbas. Cū ergo pariᵗ ꝑficiscerenᵗ volēs teptare eū ꝛ venissēt ad flumē ī quo erat multitudo cocodrilloꝝ dicit ei. Descēde in fluuiū et trāsi. ꝛ descēdit ille. ꝛ venerūt cocodrilli ꝛ ceperūt lingere corp' ei' ꝛ eī nō nocuerūt. qđ cū ille vidisset dixit ei. ascēde de fluuio ꝛ eam' Et dū irēt inuenerūt corp' mortuū iacēs in via. ꝛ dixit ei religiosus si habere mus aliq̄d ex veterib' vestimētis mitteremus sup illū. cui frater dixit. orem' si forte suscitet illū de'. ꝛ stātibus illis in oroē suscitatus est mortuus. ꝛ laudauit se ille religiosus dicens ꝓpter religionē meā suscitat' ē. Manifestauit aūt deus patrm in mōasterio opa eoꝝ oīa ꝛ quēadmodū teptauit fratrē suū ī cocodrillis: ꝛ quō mortuus surrexit. Et postq̄ venerūt in monasteriū dixit abbas ad illū religiosuȝ q̄re sic fecisti fratri tuo: Cognosce q̄ꝛ ꝑ obedientiā suā surrexit mortu'. Hec in vitaspatrū.

Obediētia ꝑcellit ꝑegrinationē ꝛ etiā vitā solitariā. Exemplū. iij.

Uidaz bon' ho

q mo q̄rebat viā tēdentē ad patriā. ꝛ cogitabat ī mēte: nō est meli' q̄ⁿ vt mūdū fugiā ꝛ maneā in clausono: qđ ꝛ fecit. Uidētes aūt homies ei' bonitatē ipȝ hīi pascebāt dū ibi eēt. venit vox de celo dicēs. aue pasce porce. Ille aduertēs q̄ hec vox eēt insultās ei de q̄ete. exiēs de clausorio dedit se ad ꝑegrinatiōes q̄ete postposita. Ad quē vox. Salue pecus errās. Ille dixit in clausorio deo nō placeo. ꝑegrinatio deo nō est accepta. Ibo ergo ad heremitas q̄ sub obediētia vincētes voluntatē dei ꝑficiūt. Qui cū ibi eēt venit ad eū vox dicēs. Salue fili obedientie implens voluntatem dei.

Obediētia marci scriptoris. Exēplū. iiij

Uidā abbas ha

q bebat discipulū noie marcū cui' obediētia erat magna. ꝛ ꝓpterea senex diligebat eū. habebat aūt ꝛ alios discipulos q̄ ꝯtristabanᵗ ideo q̄ plus illū diligeret. Postq̄ alij senes hoc audierūt. venerūt ad eū vt ei remurmurarent q̄ꝛ frēs q̄ cū eo erāt ꝯtristabāᵗ. Sȝ annq̄ illis aliq̄d fateretᵗ ipe cū illis ad singloꝝ cellas ꝑcess' vnūquēq; noie ꝓprio vocauit dicēs. Egredere frater q̄ñ op' habeo tui ꝛ nullus voluit egredi. Uenerūt aūt oēs ad cellaȝ marci. ꝛ cū pulsassent ostiū vocauit abbas eū noie ei'. Ille aūt mox vt audiuit ei' vocē foras egressus ē. Et ingressus abbas ad cellā suam q̄ñ scriptor erat: q̄siuit q̄nternū quem scribebat. ꝛ inuenit q̄ in q̄ hora vocatus est litterā quā faciebat mediā dereliq̄t. vt obedientiam impleret. vñ illi alij senes dixerūt ei. In veritate in quātum tu diligis eū ꝛ nos diligimus quia et deus eum propter suam obedientiaȝ diligit plus.

Monachus ꝓpter obediētiā ꝓiecit ꝓprium filiū in furnum. Exenplū. v.

Uidam secularē

q nūciauit ꝛ venit ad monasteriū adducēs secū filiū suū paruulū. Quē abbas tenēs osculabaᵗ dicēs pr̄i. amas hūc: rn̄dit. etiā. Iterū dixit. Diligis hūc: Rn̄dit. etiaȝ. Postea dixit illi abbas. Tolle si amas eum ꝛ mitte ī furnū ardētē. Et p̄r su' iactauit eū in furnū. ꝛ statī fact' ē furnus sicut ros. Ex quo facto acq̄siuit sibi gl'iam ī tp̄e suo quēadmodum abrahā patriarcha. Hec in vitaspatrum.

Abbas reuocauit fratrem defunctum. Exemplum. vi.

Eligiosus quidaz

r noie Meingotꝫ vir simplex ꝛ bon' Accidit aūt vt tact' infirmitate cū nimis torq̄reᵗ inūctus ē. Instante vō tp̄e capituli generalis. abbas itur' ad capitulū dixit ei frater meingotꝫ nō debes mori: sȝ expectabis me. Rn̄dēte illo si ī me fuerit faciā. Subiunxit abbas. Ego tibi ꝑcipio. Iuit ergo abbas ad capitulū: ꝛ morat' ē diutius. Reuerso itaq; eo ꝛ veniēte ad portā pulsata ē cāpana. Interrogāte itaq; abbate cur pulsaretᵗ. dicebat frater portari' frater meingotꝫ. Rn̄dit abbas. ego deberē ei loq̄ adhuc. festināsq; ad infirmatoriū ille expirauit. ꝛ cū se inclinasset ad mortuū alta voce clamauit. frater meingotꝫ. ꝛ nō erat ī eo vox neq; sensus. Cūq; scđo idē nomē repetisset. dixit prior. nolite vos fatigare expirauit enī. Tūc abbas ad illi' aurē se in

diuãs dixit. Ego tibi p̃ceperã ne morereris, do nec venirẽ. ⁊ iterũ p̃cipio tibi, vt r̃ndeas mihi. Ad qđ v̄bũ ille q̃si de graui sõno excitat⁹ oculos apnit ⁊ ĩgemuit. O p̃r inq̃t q̃d fec̃ sti b̃n erãvt q̃d me reuocisti. Ubi inq̃t eras? At ille r̃ndit. In p̃adiso reposita erat mihi sedes aurea sec⁹ pedes dñi nr̃i. ⁊ cũ me reuocares venit dñs Isinbardus sacrista nr̃ trahẽsq̃ me de sede eadẽ dicebat. Nõ h̃ sedebis q: ĩn obedienter huc venisti. reuertere ad abbatẽ sicq̃ reuersus sum. Attamẽ p̃missum est mihi q̃ eadem sedes mihi foret reseruanda. vbi eundẽ Isinbardũ vidi in multa gl̃ia in cuius pede appãruit macula eo q̃ nobiscũ existẽs in vitis iuit ad laborẽ. Hec Cesarius.

Serpens fuit obediens fratri hortulano. Exemplum vij.

rat quidam ma

e gne vite in mõasterio monach⁹ hortulan⁹, fur q̃o venire ↄsueuerat et p̃ sepẽ ascẽdere. ⁊ occulte olera auferre. cũq̃ ille multa olera plantaret q̃ min⁹ inueniret. et alia pedib⁹ ↄculcata. alia dirupta cõspiceret. hortũ circũiens inuenit iter vñ fur venire ↄsueuerat. q̃ eundẽ hortũ p̃ambulãs repit etiam serpẽtẽ cui p̃cepit dicẽs. Seq̃re me. q̃ ad aditũ fures p̃ueniẽs imp̃auit serpẽti dicens. In noĩe iesu p̃cipio tibi. vt aditũ istũ custodias. ⁊ furẽ ingredi nõ p̃mittas. p̃tin⁹ serpẽs se totũ in itinere ĩ trãsuersũ tetẽdit. ⁊ ad cellam monach⁹ rediit. Cũq̃ meridiano t̃pe cũcti q̇escerẽt more solito, fur aduenit sepe ascẽdit. et dum in hortũ pedẽ poneret. vidit subito q̃ p̃tẽsus serpẽs clausisset viã. Et tremefact⁹ post se intĩ p̃ni cecidit ciusq̃ pes p̃ calciamẽtũ in sude sepis ĩhesit. Sicq̃ vsq̃ hortulan⁹ rediit deorsum capite pepẽdit. Cõsueta hora venit hortulan⁹. pẽdentẽ in sepe furẽ repit. serpẽti aũt dixit. grãs ago deo impleuisti q̃ iussi. recede modo. q̃ ilico abcessit ad furẽ q̃o veniẽs ait. q̃d ẽ frater, Tradidit eũ te de⁹ ĩ manum meã q̃re ĩ laborẽ mõachoꝝ furtũ totiẽs facere p̃sumpsisti. Et hoc dicẽs pedẽ illi⁹ a sepe ĩ q̃ inheserat soluit eũq̃ sine lesione deposuit. Cui dixit. seq̃re me. quẽ sequentẽ se duxit ad hortũ aditũ et olera q̃ furtim appetebat auferre cũ magno gaudio p̃buit dicens. Unde post hoc non furtũ facies. sed cũ necesse habes huc ad me ingredere. ⁊ q̃ cũ tuo periculo labo rabas tollere. ego tibi voluntarie dabo. Hec Gregorius in dyalogo. li. i.

Aqua fuit ep̃o obediẽs. Exemplũ. viij.

luuius quidam

f q̃ iuxta muros ciuitatis fluebat inũdatõe facta cursus sui alueũ egress⁹ p̃ agros diffũdi ↄsueuerat. ⁊ q̃cq̃ sata et plãtata repiret euertere. Cũ h⁹ crebro fieret ⁊ magis eiusdẽ loci necessitas vrgeret dato studio opis eũ p̃ alia loca deriuare conati sunt. Sz q̃uis diuti⁹ laboratũ fuisset a p̃p̃o alueo deriuari nõ potuit. Tũc ep̃s vir deuot⁹ rastrũ sibi p̃uulũ fecit ⁊ ad alueũ fluminis accessit. ⁊ aũt orationi ĩcubuit atq̃ eodẽ fluuio p̃cipiẽs vt se seq̃ret p̃ loca q̃ ei visa sũt rastrũ p̃ terrã traxit. Quem mox relicto alueo p̃p̃o tota fluminis aqua secuta ẽ ita vt fundit⁹ locũ ↄsueti cursus desereret. ⁊ ibi sibi alueũ vbi tracto p̃ terrã rastro ep̃s signũ fecerat vendicaret et q̃cq̃ essent alimẽtis hoim p̃ futura sata vł plãtata vltra non lederet. Hec Gregorius ĩ dyalogo. li. iij.

Ignis fuit fratri oranti obediens.

Exemplum. ix.

uodaz fratre in

q anglia lectore ⁊ p̃dicatore ad modũ deuoto ĩ domo cuiusdã militis existẽte subito succẽsus ẽ ignis magn⁹ in domo in q̃ cenabãt. Deficiẽte aũt aqua ⁊ oĩ h̃uano ↄsilio ⁊ igne magis ac magis inualescẽte cũ socius eius cũ familia discurreret ⁊ clamaret. ⁊ ip̃e in orõe p̃stratus ignẽ repulit. ⁊ extinxit: ita vt nullũ eius vestigiũ appareret. Hoc autẽ frater minime ostentãs ad gl̃iam nec celans ad edificationẽ scripsit magistro ordinis p̃dicatorum nec alicui homini hoc dixit.

Pluuia non tetigit duos fratres in itinere

Exemplum. x.

uo fratres ordi

d nis p̃dicatoꝝ dũ mitterent̃ ad q̃uẽdã ↄuentũ ⁊ obedientiã h̃uane adimplerẽt ↄtigit eos pluuie tẽpestate ĩ via obumbrari. Quã expauescẽtes nimiũ ceperũt adinicẽ dicere, forte nõ acceptat de⁹ obediẽtiã nr̃ã. Dũ ergo nullũ videret locũ ad quẽ diuertere possẽt venit ĩ mẽtẽ vni⁹ miraculũ q̃đ fecerat dñs btõ dñico pluuiã ab eo ⁊ ei⁹ socio remouẽdo. ⁊ excitat⁹ ĩ spẽ. ⁊ ad orõem ↄuersus fecẽ signũ crucis ↄtra tẽpestatem imminẽtẽ, ⁊ stati

ad dexterā ⁊ leuā se diuidēs ꝑmisit dn̄s eos abire iractos ꝙ nec vna gutta cecidit sup eos cū viderēt ex vtraqꝫ pte pluuiā magnā cadētē.

Leena fuit discipulo obediens. Exem. xi.

d Icebāt sc̄ti seni-
ores d̄ discipl'o abbatis pauli noie iohes ꝙ haberet hūilitatē ⁊ ꝟtutē obediētie. ⁊ etiā difficiles cās abbate sibi imperātē i nullo ei penit⁹ ɔtradiceret sꝫ nec murmuraret. Cū aūt necessari⁹ eēt in monasterio vtēsilib⁹ fim⁹ boū: misit eū abbas in primū vicū vt q̄reret sibi fimū boū ⁊ cū celeritate afferret. Erat āt i illo loco mala bestia. s. leena. statī aūt egressus ꝑdict⁹ discipul⁹ ibat sc̄dm ꝑceptū abbatꝭ. cūqꝫ ꝑgeret dixit abbati suo. Dn̄e pr̄ audiui q̄plurimos dicētes ꝙ in illo loco mala bestia sit. tūc senex q̄si iocularit̄ dixit. si venerit sup te tene ⁊ alliga eā: ⁊ adduc eā tecū. Cū aūt ꝑuenisset ad locū iā vespe instāte egressa ē leena et irruit sup eū. Ille aūt ɔꝑhēdēs tenere eā voluit. illa aūt excutiēs se de manib⁹ ei⁹ fugit. Seq̄bat̄ aūt ipā; dicēs. Abbas me⁹ ꝑcepit vt alligā te ⁊ perducā ad eū. Cōtinuo stetit leena: ⁊ tenens eā reuertebat̄ ad mōasteriū. Cū aūt tardaret in itinere abbas nimis ꝑ eo sollicit⁹ tristabat̄ ꝟuiter. ⁊ ecce subito superuenit discipul⁹ ei⁹ tenēs ligatā leenā. qd̄ cū vidisset senior admirat⁹ valde grās egit deo. dixit aūt discipul⁹. ecce dn̄e sic ꝑcepisti adduxi leenā ligatā. sꝫ volēs senior hūiliare spm̄ ei⁹ dixit ei. sic tu insensibilis es: ita ⁊ insensibiliter bestiā adduxisti. solue ḡ ⁊ dimitte eā vt vadat ad locū suū. h⁹ i vitaspr̄z

Mulier quedam intrauit furnum contra prohibitionem mariti. Exemplum. xii.

c Um quidam vir
recederet ab vxore vadēs ad sc̄tū iacobū illa mirū istitit apd̄ eū ꝙ ei aliq̄d ꝑciperet qd̄ ob ei⁹ amorē vsqꝫ ad aduētū inuiolabilit̄ obseruaret. q̄ p⁹ mirā instātiā dixit ei. nihil aliud peto a te nisi vt maneas in domo tua i pace ⁊ deū ꝑ me ores. Cū aūt diceret et instaret ꝙ ei aliq̄d aliud ꝑciperet: q: hec ipa eēt factura sine ꝑcepto q̄ iā ꝑcepisset. tūc dixit ei. caueas amore mei vt nō intres i furnū nimiosū ⁊ piculosū q̄ ē i curia nr̄a. Cū āt recessisset cepit cogitare ꝙ forte marit⁹ ei⁹ ibi pecuniā int̄ lapides abscōdisset. ⁊ intrās recepit mouere lapides scrutās si ibi pecuniā inueniret. qd̄ cū faceret cecidit coopertura furni sup eā a q̄ lesa ē ⁊ ipotēs effecta. Cū aūt rediret vir ei⁹ ⁊ ipsa ei more solito nō occurreret. dicta ē ei cā. q̄ ait. āmodo saltē incredulitatē ⁊ inobediētiā sentiet quā ipa ⁊ cetere mulieres hn̄t originaliter ab eua p̄ma matre. q: si de⁹ nō inhibuisset ei comedere fruct⁹ de ligno sciētie boni ⁊ mali forsitan nunq̄ gustasset.

Uxor militis intrauit paludem contra prohibitionem viri sui. Exemplum. xiii.

m Iles q̄dam in sa-
xonia diues valde ⁊ potēs ministralis dn̄i Henrici ducis saxonie. Vie hēbat vxorē nobilē ⁊ dilectā. Die igit̄ q̄dā cū sermo hēret̄ de culpa eue cepit illa vt mos est mlier eādē maledicere: ⁊ de incōstātia animi iudicare. eo ꝙ ꝑ modico pomo gule sue satisfaciēs tātis penis ac miserijs oīe genus humanū subdidisset. Cui marit⁹ r̄ndit. Noli illā iudicare. tu forte i tali casu simile fecisses. Ego volo tibi aliquid ꝑcipere qd̄ mini⁹ est et ꝑpter amorē meū minime poteris custodire illud. r̄ndēte illa. q̄d est hoc mādatū? Ait miles. Ut die illa qua balneata fueris paludē curie nostre ne ingrediaris nudis pedib⁹. aliis vero dieb⁹ si libet intres. Erat eīm aq̄ putrida ⁊ fimosa ex sordib⁹ toti⁹ curie collecta. Illa subridēte ⁊ ꝑcepti trāsgressionē abhorrescēte subiūxit miles. volo aūt penā addere si fueris obediēs. xl. marcas argenti a me recipies. si aūt nō: totidem mihi solues. et placuit ei. Ille vero ipa ignorāte secretos custodes paludi adhibuit. Mira res. ab illa hora matrona tā honesta ⁊ tā verecūda nunq̄ ꝑ curiā trāsire poterat nisi ad ꝑdictā paludē respiceret. ⁊ quotiēs balneabat̄ de eadē palude tēptabat̄. Die ꝟo quadā exiens balneū dixit pedisseqū sue. nisi ingressa fuero paludē hanc moriar. statim succingēs se: ⁊ cū circūspexisset ⁊ neminē videret. comitāte ancilla ipa aquam fetidā vsqꝫ ad genua intrauit: et huc illucqꝫ deambulādo hn̄ cōcupiscētie sue satisfecit. qd̄ stati nūciatū est militi. Ille gaudēs amor vt eā vidit ait. q̄d est dn̄a. fuistis ne hodie hn̄ balneata? r̄ndēte: fui. adicat. in dolio vel i palude? ad qd̄ ꝟbū cōfusa tacuit. cognoscēs suū excessum ei nō latere. Tunc ille: vbi est dn̄a mea ɔstātia vestra? obediētia vestra? iactātia vr̄a? Eua vili⁹ tēptata fuistis. tepidius restitistis. turpi⁹ cecidistis. Reddi-

te ergo q̄d debetis. Et cũ hec nō haberet q̄ solueret oĩa vestimēta eius ꝑciosa tulit: et ꝑ diuersas personas distribuit, sinens per aliquod tempus eam bene torqueri.

Quidam comedit aleum contra prohibitionem. Exemplum.xiiij.

Quidam tradidit

castrũ dñi sui cui⁹ fuit in castro, peccator q̄d castrũ tradidit q̄busdā inimicis dñi suiq̄ venīētes ceperũt castrũ ⁊ interfecerũt oēs ꝑter illũ q̄ tradiderat eis castrũ, et erat illud in diocesi coloniēñ. Ille traditor iuit ad ꝯfessionē ⁊ est ei iniūcta pnīa, recessit et illā nō seruauit. ⁊ iterũ rediijt. cui sacerdos. Nosti aliq̄d q̄d possis ꝑ pnīa tua sustinere? Rñd. ille. Nunq̄ aleũ comedi vel comedere potui. Et ait cōfessor, sit tibi ꝑ penitentia vt aleũ nō comedas. Ille egressus alea tulit in horto ⁊ tēptat⁹ cōcupiuit. ⁊ illa cruda comedit ⁊ nō poterat postea bñ ꝑparata comedere.

In discipulo de tempore.

Quidã vidit q̄ttuor ordines in celo: et in obedientia viuentiũ superior fuit. Hoc q̄re in discipulo de tempore, sermo. lvi. C.

Itē moniales q̄dā iuerũt ad papā quib⁹ dedit pixidē cũ auicula inclusa. et ꝑcepit eis ne aperirent pixidē, hoc quere sermone. l. F.

Obsessus.

Frater quidam comedit carnes et dyabolus intrauit in eum. Exemplum. xv.

Frater quidã or

dinis ꝑdicatorũ ad seruiēdũ īfirmis bononie positus. carnes q̄ remanebāt interdũ sine licētia comedebat. Quod cũ aũt sero cũ faceret a dyabolo correptus cepit fortiter ⁊ terribiliter clamare. Cōcurrētib⁹ igitur fratrib⁹ btūs pr̄ dñic⁹ aduenit: ⁊ cōpatiens fratri q̄ grauit vexabat arguebat demonē q̄re corp⁹ fr̄is sui intrauerat. Dixit aũt dyabol⁹. intraui in eũ q̄ meruit. nā carnes infirmorũ occulte ⁊ sine licētia comedebat contra ordinationē cōstitutionũ tuarũ. Tūc btūs dñic⁹ ait. Ego autoritate dei absoluo eũ a peccato q̄d fecit. Tibi aũt ꝑcipio demon in noīe dñi nostri ihū xp̄i vt exeas ab eo, et āmodo non vexes eum: et statim liberatus est frater.

Conuersus quidam bibit vinum sine licentia: et obsessus est.

Exemplum. xvi.

In cōuētu bono

nie cōtigit quēdā frēm cōuersũ subito a demone vexari grauissime. Cōuersi ḡ surgētes: q̄ iam lectos intrauerāt vocauerũt magistrũ suũ de hinchrtiū officiũ q̄ tūc in domo erat. q̄ mādauit eũ ad ecclesiā deferri: quē vix decē trēs portare poterant. In ingressu aũt eccle̾ exufflādo extinxit oēs lāpades vno flatu. Cũ ergo multis modis demon eũ vexaret, dixit ei btūs dñicus. Adiuro te ꝑ xp̄m vt dicas q̄re vexas fratrē istũ: et q̄n vel quō hic intrasti. Qui r̄ndit. vero eum q̄ meruit. bibit enī heri sine licētia in ciuitate vinũ ⁊ sine signo crucis. vñ tūc intraui ī eũ. imo ipse me bibit cum vino. Inter hec factũ est signũ ad matutinas. et ait demō, āmodo hic remanere nō possũ. et quo surgũt capuciati ad deũ laudādũ. et recedens dimisit fratrē q̄si mortuũ iacentē in terra. Fratres aũt tulerunt eum ad infirmariā: et mane sanus surrexit, nesciēs quid sibi accidisset. Hoc autem narrauit mihi qui interfuit.

Opera.

Exemplũ operandi habem⁹ in sole. in terra. in formica. ⁊ in gallo. Exemplum. xvij.

Quidã iuuenis re

q̄siuit a sene in morte ꝟbũ edificationis. Cui ille. Fili respice ad solem. ad terrā. ad formicā. ⁊ ad gallũ. Nā sol ꝑpter quodcũq̄ ingratitudinē cursum suũ nō retardat: nec ab eis radios retrahit. imo bñficiũ charitatis impendit. Sic nec tu ꝑpter cuiuscũq̄ ingratitudinē pietatis opa subtrahas: nec ordinem charitatis. Formica etiā grana meliora colligit de q̄b⁹ in hyeme viuit. Sic ī hac vita salutis opa multiplica ne in morte penuriã et necitatē patiaris. Terra licet etiā ab oib⁹ cōculcet cũ magna intēperie et aduersis: et tñ oibus creaturis ꝑducit arbores ⁊ fruct⁹ vtiles: ⁊ sine retributiōe sepi⁹ eis reiterat ⁊ multiplicat ad necessitatē. Quarto attēde ad gallũ q̄ alis suis se ꝟberās neq̄q̄ horas noctis obliuiscitur. Cũ igitur sic in similia facies thesaurũ sapiētie possidebis. Hoc in vitaspatrũ.

Occupatum in bonis dyabolus non tēptat.

Exemplum. xviij.

Legitur in vitaspa-

trum. q̄ cuidam fratri data est gra

tia q̄ videret q̄ fiebāt τ vidit diabolū stantez ad ostiū celle cuiusdā fratris nec valentem intrare q̄ diu erat occupat⁹ i bono. q̄ciēs aūt ab occupatōe cessabat itrauit τ eū tēptabat Ideo dicit Hie. Semp̄ aliq̄d boni facito.

Quidā petiuit orare p̄ se. Exēplū. xix

Frater quidaz dixit scō anthonio ora p̄ me pr̄. q̄ rn̄dit. nec ego tui miserebor nec de⁹ nisi p̄ teip̄o solit⁹ sis τ oraueris deū. b⁹ in vitaspatr̄.

Labor presens nihil est respectu futuri.

Exemplum. xx.

Legitur in vitaspatrū de quodā scō pr̄e q̄ suū corp⁹ miserabilit̄ abstinēdo. vigilādo. vigilias τ disciplinas frequēter sustinēdo. τ alia bona op̄a i cessanter faciēdo affligebat τ tn̄ inocēs erat Ad quē venerūt fratres τ dixerunt. pr̄ q̄re sic miserabiliter occidis corp⁹ tuū τ ieptū ad seruitiū dei reddis. Quib⁹ rn̄dit. O filii hoc facio q2 ɔsidero q̄ tot⁹ labor quē p̄ mille ānos posset i hac vita pati si tā diu posset viuere. nō eēt cōparabilis vni⁹ hore pene eterne reprobor̄ et dānator̄. vel vni⁹ hore gaudio btōr̄. Unde ap̄ls. Non sunt ɔdigne passiones huius temporis ad futuram gloriā. Augu. Tanta est iocunditas lucis eterne τc.

Opera bona p̄pter vanam gloriam nō sūt facienda. Exemplum. xxi.

Tempore quodā ministralis q̄dā ducis bauarie defūct⁹ ē. Nocte v̄o q̄dā castrū i quo vxor eius erat sic ɔcussuz ē. vt terremot⁹ videretur fuisse. Et ecce ostia camere i quo illa iacebat apta. quodā gigāte nigerrimo cū scapulis impellēte mari⁹ ei⁹ ingressus ē. quē illa vidēs apud lectū sedere fecit inquirens de statu suo Cui ille rn̄dit. penis eternis dānat⁹ suz. Illa igit̄ nimis territa rn̄dit. Ostiū nostrū oib⁹ peregrinis τ paupibus patuit. τ nō ɔsunt vobis bñficia ista? At ille nihil mihi ɔsunt ad vitaz eternā. eo q̄ ex vana gloria. nō ex charitate a me facta sūt. Que cū plus iterrogare vellet. ille ait. ɔcessum est mihi apparere tibi sz non licet hic diuti⁹ morari. Qz diabol⁹ foris stans expectat me. Si eñ oīa folia arbor̄ vterent̄ in linguas tormēta mea exprimere nō possēt Post hec euocat⁹ ē et impul su totū ɔcutit̄ castrū eiulatus eius magnus auditur. Ecce īpleta sunt in illo q̄ scriptura loq̄tur. Potētes potenter tormentabunt̄. Hec cesarius.

In discipulo de tpe.

Pagan⁹ mercator quidā sepeliuit mortuū ɔpe mare iacentē. ideo diuina voce liberat⁹ ē a morte. Hoc quere in discipulo de tpe. sermone. xcij. M.

Itē quidā orauit. xxxij. ānis. ɔ aīa patris sui. τ tamen semp̄ in peccato mortali fuit. q̄re sermo. ibidez. xcij. O. Oratio

Quidā nō potuit orare vnū pater noster sine cogitationibus. Exemplū. xxij.

Bernardus quodā vice iumēto isidēs cuidā rustico sic offerētē se materia magna de cordis istabilitate in orōe cōquestus est. Qd̄ ille audiēs mox eū despexit. τ in orōnibus cōfirmū τ stabilē se habere dixit. Uolēs aūt btūs bernardus ɔuincere eū dixit. Seq̄strare paulisp̄ a nobis τ tota q̄ poteris itentionē orōez dñicaz īchoare. quā si sine aliqua cordis euagatione finire poteris. iumentū meū sine dubitatione habebis. Tu aūt michi in fide tua spondeas q̄ si aliq̄d aliud ibidē cogitaueris hoc mihi nullaten⁹ celabis. Letatur ille τ q̄si iumentū lucratū reputans. audacter secessit τ seipsum recolligens orationē dñicam dicere incepit. vix orationē dimidiā expleuit. Et ecce importuna cogitatio cordi suo se igerit vtrum τ sellam habere deberet cum iumento. Qd̄ ille aduertēs ɔscius ad bernarduz reuertens. τ quid in ip̄a oratione cogitauerat indicauit. τ de se vt prius temere non p̄sumpsit amplius indicare.

Quidā nolūt seip̄os iuuare. Exēplū. xxiij.

Sunt miseri et pigri multi alienis suffragijs se volētes subleuare. sz ip̄i manū nō apponūt ī labore. similes sunt cuidā q̄drigario cui cū q̄driga cecidisset. τ ip̄e sedēs i luto a trāseuntibus petijt adiutoriū. Quidā nobilis manū extendēs vt ip̄m iuuaret sz cum miser nec vellet surgere. nec ad quadrigā subleuādam manū apponere. sz differebat. recessit. nobilis indignat⁹ dicēs. Ex quo tu miser nō iuuas te. nec ego curam de te hēo fac it christus. Augu. Qui creauit te sine te. nō iustificabit te sine te Bernardus. Cadit asina et est qui subleuet.

perit anima mea et non est qui curet.

Meretrix quedā orauit pro deuoto viro

Exemplū.xxiiij.

Uidā vir dei di

q rit cuidā meretrici. Ora deum ꝓ me.
Que ꝯfisa ē de mīa dei ecclām īgres-
sa amare fleuit petēs īsua añ btē marie vginis
imaginē et etiam ꝓ illo viro dei orabat. Tūc
xp̄s matri rn̄dit. Attēde ad op⁹ mirabile. q̄a
ꝓ meo amico orat īimica. Qui inmo o fili nun
q̄d ꝓpter amicā pccē inimice. Cui rn̄dit xp̄s
ꝓpter mee matris interuentionē tibi peccata
dimittunt᷑. vn̄ illa ꝯtrita et cōfessa amodo
deo seruiuit.

Demones ꝑsentāt diuersas imagines orā
tibus.

Exemplū.xxv.

Uodam tempo

re noctis demō i specie monachi ad
ostiū cellule bti macharij pulsauit
dicēs. Surge abbas machari et eam⁹ ad col
lectā vbi frēs ad vigiliā ꝯgregant᷑. sȝ ille gra-
tia dei replet⁹ falli nō potuit. itellexit eīn dia
boli eē fallatiam et ait. O mēdax et vitatis ini-
mic⁹. Quid eīn tibi ꝯsortij q̄d societatis ē cū
collecta ꝯgregatōe scōꝝ. Et ille ait latet ergo
te o machari ꝙ sine nobis nulla collecta agit᷑
nulla ꝯgregatio monachoꝝ ꝑficit᷑. Ueni de-
niqȝ et videbis opationē nostrā. Dixit aūt sā
ctus machari⁹. Imperet tibi dn̄s demō imū
de. et ꝯuersus ad orōem a dn̄o petijt vt sibi
h⁹ oñderet si verū esset. de quo gloriat⁹ ē de-
mon. Abijt ergo ad collectā vbi a fratrib⁹ vi
gilie celebrant᷑. Et iterū in orōne dn̄m depca
batur. vt ei vitatem h⁹ oñderet. Ecce vi
dit ꝑ totā ecclām q̄si puulos quosdā pueros
ethiopes nigros discurrere huc atqȝ illuc. et
velut volitādo differri. Discurrētes āt illi ethi
opes singulis fratrib⁹ i orōe positis atqȝ psal
lentibus illudebant. et si cui de eis oclos duo
bus digitulis ꝯpressissent statī dormitabat.
Si cui in os immersissent digitū oscitare eū
faciebant. Item post psalmū cum ad orādū
se ꝓiecissent fratres pcurrebant singulos ite-
rum et añ aliū iacentē q̄dēȝ in orōe q̄si mulie
ris speciē vtebāt. Ante aliū quasi edificātes
aut portātes aliq̄d aut diuersa q̄qȝ agētes ap
parebāt. Et q̄cunqȝ demones illudentes for
massent. hec orātiū in cordis sui cogitatōe v-
sabant᷑. Ab aliq̄bus tn̄ fratrib⁹ vbi aliq̄d bo
rum agere cepissent. quasi violēter repulsi ꝑ-
cipites deijciebant᷑. ita vt nec stare añ eos nec
trāsire auderēt. Alijs vo sup ceruices et i dorso
ludebāt. Hec cū vidisset sctūs machari⁹ inge
muit grauiter. et lacrimas ꝑfundēs dixit. Re
spice dn̄e et ne sileas neqȝ mitigeris de⁹: sȝ ex-
urge et dispgent᷑ inimici tui: et fugiāt a facie tua
qm̄ aīa nr̄a replet᷑ illusionib⁹. Post orōeȝ aūt
examinādevitatis grā. seorsum euocatis sin
gulis oībusqȝ fratribus ante quoꝝ faciē vide
rat diuerso habitu demones et varijs imagi-
nibus ludētes pq̄rens ab eis si in orōne vel
edificādi cogitationes habuerint. vel iter agē
di vel alia diuersa q̄ vnicuiqȝ ꝑ demōes ima
ginata viderat. et singuli eoꝝ ita ꝯfitebantur
in corde suo ita vidisse cogitationes sicut ille
arguebat. et tunc vere intellectū est. ꝙ oēs male
et supflue ac vane cogitationes. qs vl psal
modiaꝝ vel somnioꝝ aut etiā orationū tēpo
re vnusq̄sqȝ in corde suscepat illusione: et in-
stinctu demonū fiunt. Nam q̄ ab his oī custo
dia ꝑseruāt in tiore et amore cor suū illi ethio
pes tenebrosas et eas q̄s immittūt cogitatōes
repellūt. Xp̄o eīn ꝯiuncta mens et ꝑpue in
tpe orōis intēta. nihil malū. nihilqȝ supfluū
recipit. Hec in vita sp̄atrum.

De oratione duorum fratrum.

Exemplū.xxvi.

Egit quod duo

l frēs germani nobiles gn̄e. sȝ vita et
fide nobiliores vidētes multas fal
lacias dixerūt. Ecce pater nr̄ dn̄s magn⁹ fuit
i auro. seruis et ācillis. et tn̄ mortu⁹ ē. Eamus
nos et seruiam⁹ deo. q̄ nobis hec dona cōfert
q̄ nō deficiet. Et ierunt ad quēdā abbatē q̄
sctūs ab oībus dicebat᷑ petētes ordinē. sȝ ille
cū fratrib⁹ habēs ꝯsiliū dixit eis vt irēt ad he
remū. et ibi vno anno manerēt victū de opi-
bus manuū q̄rentes. volēs eos in ꝓposito ex
aminare si ꝑsisterēt. Qui hūilit᷑ iussa ꝯplētes
ierunt ad locū eis ostensum et in magno fer
uore deuotionis illū annū exegerūt. Post an
num reduxit abbas ad memoriā illorum pe
titionem et dixit vadam et videbo si māserūt
Et dum iuisset. inuenit eos in horto laboran
tes. humiliter eos salutauit. et deuote recepe
rūnt eū. et illa nocte ministrabāt ei de his q̄
habebāt. Dixit eis abbas vt eū non formida
rēt: sȝ q̄cq̄d ꝯsueuerāt facerēt. Et ecce dū cre-
derent abbatē dormiētē surgunt et scōm su-

am cõsuetudinẽ deuote orabant. Et post noctis mediũ vidit abbas seniorẽ lucentẽ sicut solẽ. ⁊ angelos descẽdere ad eum ⁊ eleuare a terra sic alte vt vix posset eum abbas videre. Sup iuniorẽ vo vidit mltitudinez demonũ descẽdere i spẽ ymuũ q̃ voluerũt intrare i os orantis. Ille cũ plãctu magno orauit donec ois mltitudo demonũ recessit ab eo. et angeli venirent et, seniorẽ angeli in locũ pristinuz posuerũt ⁊ lux recessit. Facto mane festinauerunt ambo ad cõfessionẽ. ⁊ cognouit abbas ꝙ senior deuicerat potẽter tẽptamẽta demonũ. ac ꝑpter ipsi⁹ cõtẽplationẽ eleuabatur a terra: vt recrearetur de auditu angelice armonie. Iuuenis vero adhuc nõ vicerat: sꝫ viriliter resistebat. ⁊ recepit eos in cõgregatõnẽ q̃ deo seruientes et multoꝝ factores miraculorum existentes quieuerunt in dño. Sic nos resistamus temptationibus.

Dyabolus extraxit quẽdam monachum de choro. Exemplum. xxvij.

e Rat quidam monach⁹ i ordine scti bñdicti nõ valẽs in orõne ꝑsistere in choro. totiẽs correptus ab abbate nõ se emẽdauit: sed semꝑ choꝝ exiuit. Et ait abbas. Nunq̃d videt] q̃s extrahit monachũ hũc ab orõne. Dixit ergo sctũs bñdict⁹ Pontiano abbati ⁊ mauro vt orarent deũ vt eis reuelaret cãm ĩpedimẽti. Et post biduanas orõnes vidit sctũs maurus abbas ꝙ dict⁹ monachus extrahebat̃ ꝑ fimbriaz vestimẽti ab aliquo paruo et nigro ethiope. et finita orõne cũ beatus bñdictus egrederet̃ ⁊ vidisset dictũ monachũ ex oratorium vagari. percussit eũ virga. ⁊ ex tunc prefatus monachus in choro permansit.

Monachus quidaz semper in choro dormitabat. Exemplum. xxviij.

q Uidã monach⁹ quotiẽscũq3 orare vel psallere debebat mox dormitare cepit. q̃d cũ sepi⁹ cõfessus fuisset cuidã viro discreto: et nec monitis nec minis: neq3 ꝑ aliquã pñiam ab hoc vicio corrigi posset. considerans cõfessor hui⁹ dormitõis op⁹ esse diaboli. iniũxit ei ꝑ pñia ⁊ ꝑ oibus pctis suis vt in tpe psalmodie ⁊ in oib⁹ horis dormiret. Mira res. ab illa hora qua hmõi preceptũ ꝑ penitẽtia accepit neq3 dormitare neq3 dormire in oratõne potuit: et temptatio dyaboli cessauit.

Oratio vincit temptationes demonum. Exemplum. xxix.

q Uidã necromãtici btõ anthonio inuidentes miserũt ad cellaz eius mltos demones adiuratos. q̃ cũ irruerũt in eũ et diuersas turpes ymagines ⁊ malas cogitatões intulerũt quas oẽs btũs anthoni⁹ virtute sctẽ crucis et orõnis amouebat: ⁊ nihil in eũ ꝑualentes cõfusi sũt reuersi ad necromãticos dicẽtes nihil se posse ꝑficere: sꝫ suis orõnib⁹ nos omnes repulit. quo audito necromãtici ad beatum anthonium venerunt: et veritatem confitentes ad fidem sunt conuersi.

Religiosi impetrauerunt desperato homini contritionem. Exemplum. xxx.

c Iuis quidã qui fuit aduocat⁹: ⁊ mlta mala fecerat seruis dei ⁊ subditis suis. Tãdẽ ꝑcussus infirmitate cepit desꝑare. sꝫ vxor ei⁹ q̃ fuit mlier deuota ad religiosos pergẽs rogauit eos vt rogarent deũ vt viro suo dignaret̃ verã cõtritionẽ dare: vt nõ desperaret de dei mia. Qui dũ orõnes ad deũ emisissent subito hõ ille mutat⁹ est: ⁊ ĩ media nocte cepit clamare ⁊ vocare cõfessorẽ: et sic vxor intellexit ꝙ ꝑ orõnes fuerat mutat⁹ tã subito. q̃ post cõfessionẽ suã statũ suũ in meli⁹ cõmutauit.

Cõmunis oratio liberat hominẽ a temptatione. Exemplum. xxxi.

q Uidã tẽptabat̃ duodeci annis pessimis ⁊ luxuriosis cogitationib⁹: q̃ petiuit cõem orõnez fieri ꝑ eo in fine ꝑdicatõis: et sic cõis oratio liberauit eũ. Unde hiero. Impossibile est preces multorum non exaudiri.

In discipulo de tempore.

Monach⁹ quidaz in extremis datus fuit draconi ⁊ frẽs orauerunt ꝑ eo: ⁊ sic fugatus est draco. ⁊ ille postmodũ religiose vixit. hoc quere in discipulo de tempe sermo. cxxi. Q.

Item quidaz delectabatur in peccatis. ergo oratio sibi nõ ꝑfecit quaz pro eo fecit hieremias. sermone. lxv. S.

Capitulũ dc. P. Patientia.

Tribulatio cum patiẽtia liberat hominẽ. Exemplum primũ.

q Uidā frater req̄sivit senē vt ei diceret aliquid quod custodiendo saluaretur. Cui senex. Tribulatio cum patientia multum valet ad salutem anime. Quia tenebras mentis illuminat. duriciam cordis et peccati mollificat. vitam roborat in bonis. et fecea peccati excludit. Et sicut ignis conseruatur in lucerna: sic virtutes conseruantur in patiētia. Hec in vitaspatrum.

Humilis semꝑ est patiens. Exemplū. ij.

q Uodā tpe frēs ꝓbantes si senior agathon vere humilitatis scientiā haberet obiecerūt ei multa pcā dicētes. Multi scādalizantur in te prī ꝙ ꝓpter supbiā tuā alios despicis et nō curas detrahere fratrib⁹. Et dicunt q̄dā ꝙ sis fornicator. Qui rn̄dit hec oīa esse ī eo. Et ꝓcidēs rogauit eos vt deū rogarēt pro eo vt indulgeret ei. At illi rn̄derunt. etiā quidā affirmāt te esse hereticū. Qui statī ait licet in alijs noxi⁹ sim: tn̄ heretic⁹ nō sum. Tūc frēs ꝓsternētes se rogabāt eū vt diceret cur de alijs obiectis sibi nō fuisset cōmot⁹. qui rn̄dit. priora peccata ꝓpter humilitatē sustinui: vt me pctōrē esse sciretis. qꝛ hūiliatio ē magna salus aīe. quī ihs vt nobis hūilitatis prebe ret exemplū multa sustinuit opprobria: sꝫ heresim non potui sustinere, quia separat a deo et dyabolo coniungit. Hec in vitaspatrum.

Monachus quidā prebuit phylosophis aliam maxillam. Exemplum. iij.

e Liq̄ philosophi voluerunt ꝓbare monachos et dixerūt vni. Ua monache male senex veni huc. Ille vero cursim venit. et ceperunt ei alapas dare. Ille aūt cōuertit eis aliā maxillā. Statimq̄ phi surrexerūt et adorauerūt eū dicentes. Quid est qꝺ plus facitis nobis in solitudine ista? Ieiunatis et nos ieiunamus. castigatis corpora et nos castigamus. Sed et quicquid vos facitis et nos facim⁹. Quid ergo vos facitis plus nobis sedentes in heremo? Rn̄dit ei senex. In gratia dei speramus. nos et mentem nostrā custodimus. et illi phylosophi edificati dimiserunt eum.

De patientia socratis phylosophi. Exemplum. iiij.

r Efert hieronim⁹ ꝙ cum socrates duas habens vxores multas ex rixis earū molestias pateret. q̄dā die ipsm fugere cōpulerūt. Cūq̄ sederet in quodā loco vna ex ei⁹ vxorib⁹ multis ipm̄ ↄ̄bis ꝑus obiurgās. deinde locū quēdā superiorē ascendēs imundū liquorē sup caput ei⁹ effudit. et iste caput suū tergēs. Sciebā inq̄t ꝙ post ista tonitrua seq̄ret et pluuia. Cū discipul⁹ su⁹ quereret ab eo q̄re mulierē tam acerbam nō abiiceret. ideo inq̄t talē domi sustinere assuesco et exercito: vt ceterorū foris petulantiā et iniuriam facilius feram.

De patientia libertini monachi. Exemplum. v.

a Bbas cōtra venerabilē libertinū ī grauem iracūdiā exarsit: ita vt eū manib⁹ cederet. et qꝛ virgā q̄ eū ferire posset minime inuenit. cōprehēso scabello subpedaneo ei caput et faciē tutudit. totumq̄ vultū illi⁹ tumētē et liuidā reddidit. q̄ vehementē cesus ad stratū suū tacit⁹ recessit. Die vero altera p vtilitate ecclesie erat exitur⁹. Expletis igiꝰ hymnis matutinalib⁹ ad lectū venit abbatis: orōnē sibi hūilr̄ petijt. Sacerq̄ ille ꝙ eū nūq̄ diligeret ꝓ iniuria quam ingesserat recedere eū velle de monasterio putabat itaq̄ dicens. Ubi vis ire. cui ille rn̄dit. monasterij ei ↄstituta ē prī quā declinare nequeo: qꝛ hesterna die me hodie iturū ꝓmisi: et illic ire disposui. Tunc ille ꝯsiderās asꝑitatē et duriciā ꝓpriā: et humilitatē atq̄ mansuetudinē libertini. ex lecto ꝓsiliēs. pedes libertini tenuit. se peccasse seq̄ reū esse testat⁹ est. Ac ecōtra libertin⁹ se in terrā prosternēs eadē añ pedes ꝓuolut⁹ sue culpe nō illius seuiciē referebat qꝺ pertulerat. Sicq̄ factū est vt ad magnā mansuetudinē perdu cerēt pater: et hūilitas discipuli magistra fieret magistri. Cumq̄ ad cōstitutionē causē regressus fuisset multi viri nobiles q̄ valde eū sp̄ honorabāt vehementer admirati sollicite req̄rebāt. quidnā hoc esset ꝙ tam tumētē et liuidā faciē haberet. q̄b⁹ ille dicebat. hesterno die sero petis meis exigentib⁹ in scabello subpedaneo impegi atq̄ hec ꝑtuli. Sic vir sctūs seruās in pectore honorē veritatis et magistri nec prius ꝓdebat vicium: nec falsitatis incurrebat pctīn. Hec Grē. ī. in dyalo. li. i. c. q.

Machari⁹ fuit infamat⁹ de impregnatione puelle. Exemplum. vi.

Eatus machari⁹

b

de semetipso referebat dicens. Dum essem iuuenis et dū in cella residerē inuitū me tenentes clericū ordinauerūt. Cū autē nolens hic esse ad vicū alterū effugissem et quidā secularis religiosus mihi de opere meo vendito ministraret. contigit quandam virginē a quodā iuuene in vicino habitantē per stuprū ventris onus accepe. Que dū a quo fuisset oppressa requireret̄ dixit. Anachoreta ille hoc facinus in me perpetrauit. Egressi igitur parentes puelle et cōprehendentes me suspenderūt ad collū meū vasa fictilia: et per singulas semitas circūducebant me cedentes mactantes atque insuper vocibus insultantes. Hic monachus filie nostre vim intulit. Cumque me vsque ad mortē fustib⁹ pene mulctassent quidā ex seniorib⁹ dixit ad eos. vsquequo hunc peregrinū monachū cedē mactatis? Sed et ministranti mihi sequenti ac rubore suffuso iniurias irrogabant: dicentes ei. ecce quid fecit hic pro quo testimoniū perhibeas. Parentes autē puelle dixerunt. Nulla hūc ratione dimittemus nisi pro alimentis puelle prestandis aliquis pro ipso fideiussor accesserit. Quo cū ministranti innuissem interposita fide me suscepit. Itaque reuersus in cellulā meā in quantas certas inueni sportellas contribui ei vt venditis victū coniugi ministraret. Dicebā autē in animo. ecce machari inuenisti tibi vxorē. necesse est igitur amplius laborare vt valeas eā enutrire. et tā dieb⁹ quā noctib⁹ operabar: vt ei victū quottidie ministrarē. Sed quādo illi miserrime tēpus aduenit vt pareret. plurib⁹ dieb⁹ cruciata parere nō potuit. Que cū quid rei esset requireret̄. inquit. quoniā anachorete illi crimen nō habenti crimen imposui. nā et vicin⁹ ille iuuenis me cōpressit. Quod cū ille qui ministrabat mihi audiuisset. gaudio repletus aduenit dicens. Iam dicit illa puella priusque fateret̄ quod tibi calumniā frustra struxerit parere nullaten⁹ potuit: et omnes vicini volūt venire ad te cōmissi veniā petere cupientes. Quod cognoscens ne me ipsi homines molestarent festinus abscedens in hunc locū perueni: et hec est mihi causa in istis locis aduent⁹. Hoc in vitaspatrū.

De patientia marine virginis. Exem. vij.

Vidā secularis

q

hn̄s vnicā puellā cōmēdauit eā cuidā parēti suo. et ingressus est monasteriū. Q cū aliquā recordaret̄ filie sue contristari cepit intra se. quod perspiciens abbas dixit ei. quid habes frater quod ita triste ambulas. Qui procidens se ad pedes ei⁹ cū lacrimis dicebat ei. Habeo vnū filiū in ciuitate quē reliquī paruulū: et recordat⁹ affligor propter eū. et nō indicauit ei quod puella esset. vt fit moris abbas. Adduc eū huc tecū. quod cū fecisset illā que vocabat̄ marina vocauit marinū. Monuitque pr̄ eā ne aliquis cognosceret misteriū suū: et sibi ab insidijs dyaboli caueret. Dū autē esset. xvij. annorū tunc mortu⁹ est pr̄ ei⁹: et ipsa sola relicta ab oīb⁹ amabat̄. cui cōmissū est sed carrū monasterij et frequenter vigente nocte in quodā pandocio pnoctauit. Pandox autē habebat filiā virginē que a quodā milite est impregnata: et dixit se esse a fratre marino impregnatā. requisit⁹ igitur frater marin⁹ ab abbate vtrū hoc fecit⁹ perpetrasset ingemiscens ait: peccaui. penitentiā agā. ora pro me. Cui iratus abbas ante monasteriū eū iactauit. Qui ante fores monasterij iacuit in terra in penitentia se affligēs. et ingredientib⁹ fratrib⁹ postulabat sibi panis buccellā dari. Pandocis vero filia peperit filiū et ablactauit: quem mater puelle portauit marino ante monasteriū. quē virgo sancta suscipiens de buccella panis quā ab ingredientibus suscepit alicuius filiū tanquā propriū nutriuit. Postea tres compūcti viri obtinuerunt vt abbas fratrē marinū ad veniā susciperet: quia iam quinque annis ante ianuā iacuerat. Cui precepit abbas vt omnia vilia officia faceret: et vt oībus seruiret. Que oīa deuote implens post modicū obdormiuit in dn̄o. Quod abbas audiens ait. Videte quale peccatū suū fuit quod veniam nō meruit. Ipsum enī leuate et longe a monasterio sepelite. Cūque eum leuarent cognito quia mulier esset. tundētes se clamabant quod talis cōuersionis et penitentie mulier iniuste ab eis fuerit afflicta. Abbas quoque videns quod mulier esset cecidit in terrā. et percutiebat caput suū postulans ab ea veniā. Iussitque corpus eius poni in ecclesia in oratorio. Eadē die puella arrepta a demone venit ad monasteriū. cōfitebat̄ de quo cōceperat. Septima die liberata est a demonio in oratorio vbi vsque modo meritis virginis Marine deus multa miracula operatur. Hec in vitaspatrū.

Machario impositū est furtū. Exem. viij.

Egit̄ in collatio-

l

nib⁹ patrū de machario. quod cū esset iuuenis et gratiosus: quidam ei inui-

deo intrās in cu⁹ cellā librū suū abscōdit sub lecto sancti macharij: Et postea in ecclesia fecit denunciari. Et cum iniunctuz esset tribus fratrib⁹ vt irēt per cellas et quererent si eum inuenirent, inuenerunt eum absconditū sub lecto beati macharij. Ipse aūt nihil cōscius sibi, obtulit se ad penā et pniam pro furto humiliter agendā. Qui cum prostratus fuisset ille qui librū absconderat arreptus a dyabolo suā maliciā et macharij innocentiaz alijs denunciauit. Orāte pro eo beato machario est a demone liberatus. Decim vitaspatruz.

Quidam destruxit caules duobus fratribus. Exemplum.ix.

Erāt duo fratres

monachi pariter i cellula cōmorātes. quoꝝ hūilitatez et pniam etiā multi de sctis prib⁹ collaudabāt. Audiens qdaz sanctus vir volens pbare si veraz pfectāqꝫ charitatē haberent ac humilitatez, venit ad visitandū eos. Cūqꝫ cū gaudio suscepissent eū et ex more cōplessent orōnes et psalmodiā egressus foras cellulā vidit paruū hortū: vbi sibi olera faciebāt. Apprehensoqꝫ baculo cū toto ipetu cepit oīa olera cedendo confringere ita vt nihil oīno remaneret. Uidētes aūt supradicti fratres nihil penitus dixerūt: sed nec vultum tristē nec turbatū hūtes. rursus ingressi cellulā vespertinas oratōnes cōplendo adorātes eū dixerunt. Si placis dñe ibimus et cū q remāsit caulē coquētes gustabimus: qr iam hora est vt cibū sumam⁹. Tūc senior adorauit eos dicēs. Grās ago saluatori nostro ihū xpo: qr video qm̄ spūssanctū requiescere in vob. Etiā hortor ac moneo vos frēs charissimi, vt vsqꝫ in finē custodiatis sancte hūilitatis et patiētie virtutē: vt ipā i regno celesti vos sublimes et magnos in pspectu dñi faciat apparere i secl'a scloꝝ. Decim vitaspr̄m.

Quidam plus ponderauit peccatum proximi q̄ dannum proprium. Exemplum.x.

Stephanus seru⁹

dei cū die qdaz messem quaz manu ppa seuit decisam ad areā duxisset: nihilqꝫ aliud cū discipulis suis ad toti⁹ anni stipēdiū hēret. qdā malignitate cōmot⁹ eaz vbi erat incendit. Qd qdā videns nunciauit ei: et cōpaciēdo addidit dicens. Ue ve pr. qd cōtigit tibi. Cui stati vultu ac mēte placida rn̄dit. Ue ve qd cōtigit illi q hoc fecit. Nam q̄ mihi cōtigit: qsi nihil reputans dannuz suū, sed peccatum illius. Dec Gregorius.

Quidā dedit flagellā raptorib⁹. Exem.xi.

Exercit⁹ gothoꝝ

obuiū hūs liberatinū virū sctūm dei sedētē i caballo, quodā caballo eiecto caballū eduxit. q hūs vir dei flagellū etiā obtulit dicēs. tollite hoc vt iumentū ducere valeatis. Illis recedentib⁹ et calcanb⁹ equū impetentes vltra procedere nō valentes crediderunt hoc pp̄ter rapinam quam viro dei fecerant accidere. caballum ei restituerunt. quo facto libere recesserunt. Dec Gregori⁹.

Fures obliti sunt sacculuz. Exemplu.xij.

Euenit aliquan

do latrones i monasteriū cuiusdaz senis: et dixerūt. oīa q i cella tua sūt tollere venim⁹. et rn̄dit eis. quātū vob videt filij tollite. Tulerūt g qcūqꝫ inuenerūt in cella et abierūt. et obliti sūt sacculū q tūc erat abscōdit⁹ i cella. senex vo secut⁹ est eos damās post eos dicēs. Filij tollite qd obliti estis in cella. Illi vero admirantes patientiaz eius reuocati ad penitentiam restituerunt ei omnia dicentes. Dic est vere homo dei.

Miles quidam vidit signa Job in corpore suo. Exemplum.xiij.

Erat qdaz miles

i saxonia xpian⁹ noie: sz tirān⁹ actione. Dic cū die qdā vestib⁹ nouis atqꝫ scarlaticis indut⁹ in via eqtaret, rusticū cū curru obuiū habuit. Cūqꝫ vestimenta ei⁹ ex rotarū ipulsu aspgerentur: ipse vtpote miles supbus cōmotus valde extracto gladio homini pedē amputauit. qui postea deo miserāte de pctis suis doluit: et in domo quadā cistercieñ ordinis habituz regularē suscepit. Non multū post grauē incidens infirmitatē cū quottidie mala a se cōmissa deplāgeret: et maxie abscisionē iā dicti pedis. infirmario se psolāti dicēs, nō potero cōsolari nisi videro signa iob in corpe meo. et ecce p⁹ dies paucos cicatricē ad instar fili coccinei contēplat⁹ est. circa talū suū in codē loco vbi amputauerat pedē rustico. q paulatim cepit cōputrescere: ita scꝫ vt vermes de eo scaturirent. Tunc repletus gaudio ait. modo de venia spero: qr

signa. Job in corpe meo video. Sicq̃ i multa cordis ꝯtritione atq̃ in gratiaꝝ actōe morbo invalescente spm̃ reddidit. Hec Cesarius

Exemplum. xiiij.

Mulier q̇dam habuit bonam ancillam ꝛ postmodū petiuit ab epō aliam que fuit litigiosa: et ista plus placuit sibi ꝓpter meritū paciencie. Require in discipulo de tempore sermone. lxvij. L.

Exemplum. xv.

Itē ꝟgo casta multa bona opa fecit: tan ꝗdam dixit ei. ꝓpter īpacientiā tuā diu inaberis q̇ postmodū paciēs facta est. vbi sup̃. dq̃. T.

Impaciencia.

Dn̄a iracunda q̇dam habuit ancillā ꝓbaꝫ cui xp̄s p̄dicauit. Exemplū. xvi.

Domina quedaꝫ frequēter audiuit sermōes: ꝛ qn̄ ad domū rediȷt de ecclia. tūc frequēter fuit īpaciētissima cū ancilla sua q̇ erat satis deuota. ꝛ litigabat cū ea: et maledixit ei. etiaꝫ ꝓ re minima ꝛ etiā qn̄q̃ sine oī causa. Et ancilla vna vice petiuit dn̄am vt ꝑmitteret eā etiaꝫ transire ad ecclīam ꝛ audire ꝟbū dei qz famosus p̄dicator habebat illo die p̄dicare. Et domina irato aīo dixit. maneas i domo. Et cuꝫ mansisset i domo: ꝛ magnū affectū ad verbū dei habuisset. in coq̄na orauit dicēs. Dn̄e iesu xp̄e doce me facere voluntatē tuā. ꝛ statim xp̄s apparuit ei dicēs. q̇d cupis? Rn̄dit. libēter audirē ꝟbū dei. ꝛ xp̄s icepit p̄dicare ei dicēs. Serua hec tria ꝛ saluaberis. In maledictionibus tace. in tribulationibus ꝛ aduersitatibus sis paciens. noli reddere malum ꝓ malo: sed bonū ꝓ malo. Rn̄dit ip̄a. libēter faciā. ꝛ sic xp̄s euanuit. Et dū dn̄a iterū de ecclesia rediȷt. statim ei maledixit ꝛ ancilla tacuit nec vnū verbū ei rn̄dit. Tūc dn̄a āplius mota cepit percutere ancillā. ꝛ ancilla dixit ad seipsam. in passionibus sis patiēs. dn̄a dixit. q̇d loq̄ris? ancilla rn̄dit. Melius seruaui sermonē hodiernū factū mihi q̄ vos plures sermones quos ꝑ annū audiuistis nec vos i aliquo emēdastis. ꝛ ancilla idicauit dn̄e sue oīa sibi facta. ꝛ quō xp̄s ei p̄dicauit. quem sermonē ip̄a vsq̃ in finē vite sue vult diligenter obseruare. ꝛ se scd̄m illam doctrinam regere. Quo audito dn̄a in seip̄am reuersa postmodum semꝑ paciens est effecta.

Litigiosus misere obijt. Exemplū. xvij

Quidā a iuuētute fuit litigiosus ꝛ turbulēt⁹. vt nec parētes ꝓp̄os sustinere q̇scerēt sed cū oībus in domo ꝛ extra domū discordabat q̇ grauiter ifirmatus est: et in agone mortis positus sumptis ecclīasticis sacramentis indigne subito inter manus astantiū clamans horribiliter dixit. Surgite oēs. arma accipite ꝛ iuuate me: qz oēs quos turbaui opposuit se mihi: ꝛ conant̄ me occidere. Nec mora euersis terribiliter oculis clamādo miserabiliter expirauit. Hec Guillermus.

Rustici litigiosi. Exemplum. xviij.

Duo generatōes rusticoꝝ mortales inimicicias adinuicē exercebāt. Et habebāt duo capita duos. s. rusticos nimis elatos. q̇ sp̄ noua bella suscitabāt. nullā pacem fieri ꝑmittētes Diuino ergo nutu factū ē vt vno die morerent̄. ꝛ qz de vna erāt parrochia sicut placuit dn̄o ꝑ illos dissēsionis malū ostēdere voluit ꝛ quante pene subijciant̄ auctores discordie Mira res ꝛ inaudita cunctis q̇ aderant vidētibus corpora coꝝ dorsa verterunt. ꝛ inuicem in sepulcro capitibus calcibus ip̄isq̃ dorsis tam impetuose collidentibus. vt caballos indomitos estimares. Mox vnum extrahentes remotius in alio tumulo sepelierunt ꝛ facta est rixa coꝝ mortuorum causa pacis ꝛ cōcordie viuorum. Hec Cesarius.

In discipulo de tp̄e.

Archidiaconi aurelian̄. dispensator ex magna impacientia ꝯmendauit se demonib⁹. ꝛ eadem die miserabiliter obijt. Hoc quere i discipulo de tp̄e sermone. xxx. F.

Item q̇dam ex impaciencia sua dixit ad famulū suum veni diabole extrahe mihi calceos sermone. xxxiij. B.

Item infirmus q̇dam dixit in infirmitate sua ex magna impaciencia. O deus tu priuasti me corpore ꝛ ego priuabo te anima sermone. xxxiiij. N.

Itē mulier q̇dam retrorsum saltauit ꝟ pelui dicens ex impaciencia. modo salto de ptāte dei in ptātem diaboli. ser. xxxvi. B.

Itē mulier quedam ꝓpter iracundiā suaꝫ damnata est. xcv. N.

Parentes. Pater ꝛ filius maledixerunt sibi mutuo in inferno. Exemplū. xix.

f Uit quidã sctũs vir q̃ desiderabat videre penas dãnatoꝝ: ⁊ gl'am btõꝝ. Qui duct⁹ ad ifernũ ab angl'o iter alias mltas penas vidit patrẽ rixari cũ filio. ⁊ dicebat pr̃ filio. maledicta sit hora i qua genui te. q̃ꝗd ꝓ te feci totum sit maledictũ. q꞉ ꝓpter te fact⁹ sum vsurarius vt in seculo abundãtius remanceres. ⁊ mlta alia dicebat maledicendo filio. ffili⁹ ecõuerso dicebat. Maledicta sit hora in q̃ me genuisti. q꞉ nõ docuisti me dei ꝑcepta ⁊ facere penitentiã nec alia bona. Jmo docebas me supbire in vestib⁹ et in morib⁹. ⁊ falsas vẽditiões ⁊ opationes ⁊ sic de alijs. ⁊ nõ me correxisti de malis factis meis. ideo dãnatus sum in iferno. Tũc ait ille sctũs angelo q̃ eum duxit. Malum est videre ista et audire. Tũc accepit eũ angelus ⁊ duxit eũ in padisuz vbi vidit patrẽ ⁊ filiũ ꝯgaudẽtes. Et dicebat filius patri pater bñdicaris a deo: q꞉ tu fecisti me litteras addiscere. tu me ad p̃dicatõem ⁊ ad ecclesiaz sepius initasti: ⁊ me correxisti cũ me excessi i aliquo. ⁊ insup multa bona ⁊ salubria me docuisti. s. ꝑcepta dei. deũ timere. ⁊ ipm sup oia diligere. ⁊ differẽtiã inter vtutes ⁊ vitia et p̃miũ vtutũ ⁊ penã vitioꝝ. ꝓpter q̃ saluã aiam meã. ⁊ his silia dicebat pr̃ ecõuerso filio. ⁊ mltis bñdictõibus benedixit filiũ.

Deus ꝑponendus est oibus ꝯsanguineis
Exemplum. xx.

c Um quidã amore ꝓpinquoꝝ detent⁹ ꝑ hec a seq̃la dñi eẽt ipedit⁹. Quadã vice volens apponere remediũ ꝯuocauit eos ad ꝯuiuiuz ⁊ iter epulas rogauit vnũ ex illis quẽ magis sibi fidele credebat p̃ ceteris. vt si eũ diligeret digitũ suũ minimũ in ignẽ ꝓ eo mitteret: sed ille penã timẽs hoc facere renuit. nec fidẽ quã simulauerat ei exhibuit. ⁊ deinde ceteris oĩbus ꝑ ordinẽ sibi reqsitis idẽ q̃d i prio etiam repit i alijs. Tũc ꝓpositũ suũ apiens oĩb⁹ dixit q̃ solũmodo ob amorẽ coꝝ a seq̃la xp̃i retardat⁹ eẽt. s; q꞉ fidẽ in eis nõ inuenit. ãpli⁹ retardari nollet. ⁊ q꞉ ipi minimũ mẽbruz corporis noluerũt ꝓ eo ad horã exponere igni trãsitorio nec ipe totũ corpus ⁊ aiam ꝓ eis vellet igni ꝑpetuo exponere ⁊ valedicẽs illis oia bona sua dedit paupibus. et q̃b; tenebatur restituit: ⁊ ãplius fideliter deo sseruiuit.

Mater quedam pompose ornauit filiam suam. Exemplũ. xxi.

p Ater ⁊ mater habuerunt filiã q̃ exẽplo matris deuote deo sseruiuit ⁊ i ṽgitate manere ꝓposuit. Pater iussit matrẽ vt ornaret filiã scd̃m cursum mundi. q̃ timẽs maritũ filiã vestiuit pompose ⁊ seculariter ⁊ crines ⁊ facies filie ornauit. Tũc angelus ex iussu dei appuit matri dicens ei. Cur plus timuisti virũ q̃ deum: ornãdo filiam abstraxisti eã xp̃o ⁊ apportasti eam mundo. Jdeo infra quattuor ebdomadas morieris ⁊ dãnaberis nisi ifra illõ tpe te penitearis. ⁊ isup in ⁊a illud tps oẽs pueri tui morientr̃. ⁊ i penã manus tue q̃b⁹ crines filie tue adornasti hodie icipiẽt arescere. q̃d totuz sic factum est. s; ipa verã penitentiã egit. ⁊ sic ipa ⁊ pueri mortui sũt vt dictũ est ab angelo.

Jn discipulo de tpe.

Pater q̃dam dixit ad filium suum vt digitum poneret ad ignem donec vnũ Aue maria oraret. sermone. xxvi. O.

Jtẽ pater q̃dam habuit duos filios ⁊ vn⁹ heremita est factus. ⁊ alter cũ patre vsurario est damnatus ꝓpter res iniustas. xxiij. R.

Jtẽ miles q̃dam venit ad scalã in inferno ꝓpter iniustas res: ⁊ fuit decimus in ordine de ista ꝓgenie. xxv. M.

Jtem pater q̃dam dedit malũ exemplu; filio nec eum correxit. qualiter postea momorderunt se in inferno. xxiij. P.

Jtem filius q̃dam sub patibulo patri amputauit nasum. xvi. F.

Passio xp̃i. Quidã orauit iesu nazarene rex iudeoꝝ miserere mei. Exemplu;. xxij

q Uidã erat assuetus quotiẽs lectũ itrabat ⁊ quotiẽs de eo surgebat deꝑcabat vt ille q̃ ẽ rex iudeoꝝ. i. ꝯfitentiũ daret ei vt de hoc sc'o migraret cũ ṽa ꝯfessione suoꝝ pctõꝝ. Et dicebat titulũ illũ. iesu nazarene rex iudeoꝝ miserere mei. ⁊ crucẽ iprimẽdo cũ pollice. super caput suũ ⁊ sup faciẽ ⁊ pectus. ⁊ totiẽs p̃dicta ṽba dicebat ꝯcludẽs semp in fine. Jn nomie p̃ris ⁊ filij ⁊ spũs sancti. Cũ aũt deo ꝑmittẽte subitanea morte ꝑoccupat⁹ esset: ⁊ demones vellent eũ rape. vir lucid⁹ eos ab eo fugauit. ⁊ dũ duceret eum ꝑ medias tenebras subito disparuit ⁊ vbi signũ sancte crucis impmere

consueuerat splēdor nimi⁹ egrediebatur qui eū in medijs tenebris illuminabat. Cū autē demones de abysso ascenderent eum rapere volentes. splendor ille ita eos terrebat ꝙ nō audebant ei man⁹ iponere. Tunc ꝑdict⁹ vir lucid⁹ subito a lōge cōparuit: ꝛ accedens dixit ei ꝙ summus iudex licet esset condēnand⁹ scdm exigentiā pctōꝝ suoꝝ: tñ ꝓpter deuotionē quā habuerat circa eius passionē et nomen eius: ꝛ triūphalis tituli inuocationē: et crucis ipressionē pcebat ei. volens vt rediret ad vitā ꝑstinā ꝛ pctā sua cōfiteret: et vitā in meli⁹ emendaret. Qđ et factū est. et laudabiliter postmodū vixit: et in domino quieuit.

Quidam honorauit quinqꝫ vulnera xpi. Exemplum. xxij.

Uidaz bon⁹ hō

q multū dilexit deū dicēs cum beato Bern. O bone ihu quō te inuenio cū gaudio: qꝛ mater tua vgo maria vix te inuenit cū tristicia ꝛ dolore. Ut ḡ dñm inuenire posset salubrit̄ ob reuerētiā qnqꝫ vulnerū xpi quottidie dixit qnqꝫ Pater noster: et tot Aue maria. Et hinc appuit ei dñs ꝛ dedit ei de singulis. s. vulnerib⁹ mirā dulcedinē: ita ꝙ oīa gaudia mundi despexit. et deo seruire cepit. et post mortē eū cum gaudio inuenit.

Honorauit quidaz valde passionem xpi. Exemplum. xxiij.

ffrater theutonic⁹

f magne vite ꝛ fame a puericia cōsueuerat habere passionē xpi et vulnera ei⁹ in magna reuerētia et amore. ꝛ singlis dieb⁹ dicebat ad illa qnqꝫ vulnera. Adoramus te xpe ꝛ bñdicim⁹ tibi: qꝛ p crucē tuā redemisti mūdū. addēdo qnqꝫ venias. ꝛ dicēdo tot Pater noster. rogās xpm vt daret sibi timorē suū piter ꝛ amorē. Huic aūt sicut ipe postea narrauit visibilit̄ appuit xps dās de singulis vulnerib⁹ suis sibi bibere mirā dulcedinē. q pcepta mūdi dulcedo ꝛ ꝯsolatio in amaritudinē est illi cōuersa. hec ī vitaspatrū.

ffrater quidam in parasceue sensit omnes puncturas passionis xpi. Exemplum. xxv.

E quodaz fratre

d iuuene theutonico honesto ad modū deuoto narrauit scē memorie mgr̄ iordan⁹ ordinis ꝑdicatoꝝ ꝙ xps dñs in die cene ipm cōicauit: ꝛ in die parasceues passionē totā in corpe suo sensit. Eratqꝫ mirū ꝙ dicebat illi vt se ꝑpararet ad illā passionē: et neminē inferente videbat. sꝫ tñ singlas puncturas sentiebat. Hoc in vitaspatrum.

Passio xpi incitat ad virtutes. Exem. xxvi.

Ui deuote medi

q tat passionē xpi vix aut nunq̄ poterit a dyabolo superari. Un̄ qdā bon⁹ hō ponēs se ī loco secreto recolebat sicut sciebat ꝛ poterat quō xps nat⁹ fuit ꝛ ī mūdo cōuersat⁹. multa turpia et opprobria ꝓ nobis passus: ꝛ tandē mortē ei⁹ et alia hmōi. et dicebat ꝙ sibi ꝓfecerat plus ad bonus: q̄ totū qđ alias faciebat. Un̄ Bonauen. Si vis o homo vt de virtute in virtutē de grā ī grāz. de bono in melius ꝓficias. quottidie nullo fatigatus ipedimēto quanta potes deuotione percurras: et mediteris domini passionē.

Lacrime passionis xpi sūt xpo dulcissime. Exemplum. xxvij.

Uirgo quedā ad

v passionē xpi habuit specialē grāz ꝛ deuotionē. q̄ stans an̄ ymaginē bte marie virginis que habuit ihm xpm crucifixum in sinu. et ipsa virgo deuota in extasim rapta deuote fleuit. Et vidit puerū ihm q̄ lacrimas illi⁹ virginis recepit in manus suas. et perunxit ipse cū ipsis pectus suū. ꝛ mater virgo maria quesiuit a ihu puero suo vtrum iste lacrime illius virginis essent sibi dulciores: aut lacrime Marie magdalene. et puer ihs rñdit ꝙ iste lacrime sunt sibi dulciores. qꝛ sunt lacrime amoris sive passionis: sed lacrime magdalene fuerunt lacrime contritionis ꝛ amaritudinis ꝓ peccatis suis ꝓprijs.

Uirgo quedam vidit ihm cruentatum in manibus. Exemplum. xxviij.

Uirgo quedaz re

v ligiosa licet adhuc in seculari habitu posita esset. cuidā religioso et deuoto viro retulit ꝙ saluatorē in cruce pēdentē cū cruentatis manib⁹ solebat videre. et ex hmōi visione intm̄ profecit: vt de dñi passione loq̄ vl' cogitare non potuit: sine lacrimis siue deuotione: aut singulari contritione.

Xpūs intuitꝰ panem vulneri. Exemplum. xxix.

Iles qdā ordis

m

cisterciēn. intrauit religionē ⁊ post
modū de exitu ordis cogitauit. et
ipsi seni vigilāti xp̄s apparuit in forma p̄so-
nalissimi viri: ⁊ q̄siuit q̄d mali haberet. Rn̄-
dit ille. dolorē cordis habeo: ⁊ defectū debi-
litatis in mēbris sustineo. Cui xp̄s grossum
panē ordeaceū offerens dixit. surge et come-
de panē istū. quē ille turbat⁹ intuitus. Quō
inq̄t panē istū grossam comedā: q̄ panē simi
lagineū monasterij manducare nō possum?
Tūc dn̄s ibi detecto latere vulneri pectoris
sanguine ⁊ sanie p̄fluenti ordeaceū panē ad
mouit. ⁊ tali pro liquio madefactū iubet co
medere languescentē. mox ille cum horrore
membro⁊ desiliens. Heu inq̄t dn̄e quō talē
pollutū panē comedā: q̄ mundū panē recu
sabā? Et dn̄s ait. Oportet vt gustu tēptes:
saltē quō sapiat panis iste. Cumq̄ ille diffu-
giū nō haberet ⁊ susceptū panē tremebūd⁹
sumeret et vix labijs attigisset sensit in pane
sup omnē suauitatis dulcorē admirabilem.
Quē hianti q̄dē ore contrectans totū subito
cū mira auiditate comedit. Nec mora. dn̄o
disparente temptatus ille ad se reuersus est:
et q̄d vidisset sensissetq̄ sincero corde retra-
ctans ab omni dolore mētis et carnis tēpta
tione conualuit; et in magna tranquillitate
spūs vsq̄ in finē permansit. Hec Cesarius.

Martir habuit signum crucis in corde.
Exemplum. xxx.

Uidam sctūs cū

q

duceret ad martiriū interrogat⁹ a ti-
rāno q̄re xp̄iani cū hilaritate ad mar
tiriū accederēt. Rn̄dit: q2 signaculū crucis i-
pressum est in cord. bus eorū. et ideo non est
mirū si cū gaudio xp̄m crucifixū imitantur.
Rn̄dit tirannus. q̄d ore dicis probabo. et fe
cit sanctū secari ⁊ cor ei⁹ infindi. in quo vt
sctūs p̄dixit imp̄ssionē crucis inuenit. et viso
miraculo tirannus xp̄ianus factus est.

Conuersus habuit passionem xp̄i pro le-
ctione mense. Exemplum. xxxi.

Uidā conuersus

q

quadā die req̄sit⁹ a p̄ore suo q̄d in
mēsa cogitaret eo q̄ lectōnē mēse
nō intelligeret. rn̄dit. ego lectōnē optimā ha
beo i mēsa. q̄n mādūcare incipio cogito. qua
liter p̄ me fili⁹ dei sit ab angelo nūciat⁹: ⁊ in
vtero virginis de spūsancto cōcept⁹. mētēq̄
p̄tractās sic primū foliū voluo. Deinde quō
angelis cōcinētib⁹ sit nat⁹ ⁊ pānis inuolut⁹
⁊ in p̄sepio reclinat⁹. ⁊ ecce p̄lectū est secūdū
foliū. In hunc modū p̄curro circūcisionē. ad
uentū mago⁊. oblatōes in tēplo. baptismū.
ieiuniū passionē. resurrectionē. ascensionē.
spūssancti missionem. tandemq̄ extremum
iudiciū. Et talis inquit est lectio mea quoti-
diana: cuius finis est prandij.

De tribus litteris. scilicet nigra. rubea. et
candida. Exemplum. xxxij.

Uo germani vn⁹

d

cleric⁹ ⁊ alt laic⁹ fuerūt i quodā ceno
bio. Cū aūt cleric⁹ tp̄s legēdo ⁊ scri-
bēdo deduceret. q̄dā die cleric⁹ frēm suū intro
gauit. s. laicū. quō cōsumis tp̄s tuū: q̄ rn̄dit.
Tres lr̄as didici q̄s quottidie i corde meo re
uoluo. quarū prima est nigra. secūda rubea.
tertia vo cādida. Qui cū inq̄reret illarū lr̄arū
noīa: rn̄dit. Prima est pctō⁊ meo⁊ recorda
tio: q̄ tanq̄ nigra ⁊ grauis sarcina me torquet
et cruciat. Secūda ē recordatio rosei sāguis
redēptoris mei quē in cruce p̄ me misero pec
catore de q̄nq̄ riuulis sui corporis fudit tā mi
sericorditer ⁊ abūde. Tertia est desideriū cele
stiū gaudio⁊ ⁊ eo⁊ q̄ sequunt̄ in albis agnū
quocūq̄ ierit. His auditis frat lr̄at⁹ erubuit
sumēs exemplū de trib⁹ lr̄is fratris sui. oēm
suā sciam q̄si nihil reputās igemuit: ⁊ magis
de cetero vitam suam in deuotōne perfecit.

Abbatissa quedā fecit sibi passionem xp̄i
legi in agone. Exemplum. xxxiij.

Uit quedam ab

f

batissa amatrix et reparatrix discipli-
ne regl'aris tot⁹ ⁊ norma iusticie. q̄
cū moritura esset passionē dn̄i corā se legi fa
ciebat. Cūq̄ ventū fuisset ad illū locū In ma-
nu. t. c. s. m. i'ico expirauit. q̄ cū p⁹ mortē ei⁹ cui
dā sctimoniali apparuisset ⁊ illa d̄ statu ei⁹ sci
sitaret̄ ait. stati i ip̄a hora q̄n aīa mea d̄ cor
p̄e egressa ē euolauit ad celū. aliq̄ soror stā
ti i orōne appens i sp̄a ⁊ sascitāti de statu
suo ait cātādo v̄siculū illū dauiticū. sic audi
uim⁹ ita vidim⁹ i ciuitate dn̄i v̄tutū. nihilq̄
aliud loq̄ns ocul' soror⁹ subtracta ē. hec Cesa.

Clerico criminoso xp̄s obicit passionem
suam. Exemplum. xxxiiij.

Passio xpi a peccatis

p renocat. Unde quidā clericus vitijs car
nis superatus ptēnebat agere penitē
tiā. Cui xps crucifixus appāruit sua vulnera ostē
dendo dicēs. O nequissime cur nō attēdis q̄ p
te passus sum? Cui ꝑ ponis tui capitis orna-
mēta mee coronationi: tua mutatoria vestiū
mee nuditati. tuas cātilenas meis suspirijs et
planctibus. Cur tuā bursam et zonā meo la-
teri lanceato. tuas cirothecas et aurea calca-
ria clauis manuū et pedū meorum. tuos cachin-
nos et risus fletibus meis. Necesse est enim vt
deditus delitijs contēnendo mea vulnera: et
tandem morte eterna vulneretis.

Juueni ostendit xpus manus et latus.
Exemplum.xxv.

Juuenis quidam

i luxuriosus mala intētione intrauit
rubetū vbi erāt infames mulieres
cui occurrit diabolus dicens. quo vellet. q̄ dixit
sibi suā intentionē. cui diabolus. vade añ me.
quia bene tibi soluā suo tpe. q̄ cū intrasset vlte-
rius occurrit sibi xps i habitu cuiusdā mōachi
quo tēderet req̄siuit appellās eū filiū. Et dixit
iuuenis. Uos nō estis pater meus. cui mona
chus. certe tu es filius meus. rñdit cū indignatiōe
q̄ non eēt filius eius. cui monachus apta cappa
ostendit ei manus et latus q̄ ambe erant cruen
tate sicut apud crucifixū solet depingi. credis
ergo q̄ ego sum pater tuus: q̄ exclamauit dicēs
Dñs meus et deus meus. tūc dixit ei xps. Ua
de confiteri: quia ille q̄ tibi occurrebat añ rubetū
est diabolus: et expectat te q̄ tibi frāgat collū
tuū. q̄ dū exisset de silua cū ꝓposito ꝯfitendi:
diabolus eū nō cognouit. et ille īterrogās dia
bolū dicēs. quē tu expectas: cui diabolus. cer-
te tu non es. iste erat totus nr̄. et mihi data fuit
ptās sup eum vt ipm occiderē. tu vō alter es
Qui intelligēs dei miam circa se factā. intrās
claustrū ꝓfessus est. et sic in bono vitā finiuit.

Apostatā xps p ostensionē vulnerū reuo-
cauit.
Exemplū.xxvi.

Juuenis quidā re

i ligionē intrās q̄ in sclo fuerat delica
te nutritus. et ideo vitā austerā sue reli
gionis vix sustinere poterat. Panis erat niger
et durus et vinū acre. et difficilia et grauia videbā
tur sibi oīa q̄ fuerūt ordinis. et ideo petiuit a
suo plato licentiā recedēdi dicēs se non posse
pati ordinē. Cui dixit platus q̄ erat vir discretus
Frater vos non potestis recedere quia ꝓfessus
estis in religione ista. sed habete ꝯfidentiam et
fiduciā in deo et rogate eū vt possitis eam me-
lius sustinere. quia fortassis diaboli tēptatio est
Ille acq̄euit breui tpe et iterū tēptatus ē. et mu
tato habitu iuit ad sclm. Cui eunti suā viam
appāruit xps in specie cuiusdā iuuenis et seq̄ba
tur eū p viā eandē. Ille aūt extimabat q̄si de
speratus nesciēs quo deberet ire. Xps aūt se
quēs eū clamabat. Expecta me. Ille aūt am
plius currebat. Tūc dñs vocauit eū noīe ꝓprio
dicens ei taliter. Frater expecta me et ibo tecū
tunc iratus ille. quia vocabatur frater. et verecū
dabatur simul admiratus q̄s ei dixisset no-
men suum. et q̄ erat monachus fortius cepit
currere. et xps altius cepit clamare. Tandem
tedio victus expectauit eum. Et cum christus
quesiuisset ab eo quo iret. Rñdit. Quid ad te
ego vado viam meam vbi habeo facere sicut
et tu. Tandē ꝑcibus victus dixit ei. q̄ religio-
nē suam dimiserat et ibat ad sclm. Tūc xpus
eleuās vestē et brachiū et latus discooꝑuit: et
vidit ex vulnere lateris xpi sanguinē effluere
et dixit ei: Reuertere in locū tuū. et q̄n inuenies
panem nimis durū et alia tibi grauia intinge
in latus illud et erit tibi totum suaue. tunc ille
rediit et postea sancte vixit. Unde Gre. Si pas-
sio xpi ad memoriam reducatur nichil est qd̄
non equo animo toleratur.

Passio xpi liberat a temptatione carnis.
Exemplum.xxvij.

Erat quidam religi

e osus vir q̄ freq̄nter grauiter tēptabatur
de pctō carnis tādē vidēs se nō posse
durare venit ad imaginē crucifixi ad quā sepe
venerat rogās xpm vt eū vellet ab hac tēpta-
tiōe liberare. et dixit crucifixo q̄ nisi cito libera
ret eū dimissis vestibus religiosis iret ad sclm
et suā ꝯcupiscētiā satiaret. sicut alij miseri qui
sūt in seculo. Postq̄ hoc dixerat nocte seq̄ē
ti grauissime tēptatus est: et tunc mane cum
fletu flexis genibus dicebat. Ecce vestes tue quia
p nullo pctō i eis pctm̄ ꝯmitterem. postq̄ tu
nō vis me iuuare eruo me. tunc exuit se vsq̄
ad vltimā vestē: et totū posuit ad pedes cruci
fixi. Tunc crucifixus vocans eum nomine ꝓ-
prio dixit ei. Frater reaccipe vestes tuas: quia

autē q̄ ppter hāc tēptatonē te exire pmitterem potiꝰ iterū descēdere si necesse eēt et pro te liberādo mortē iterū sustinere. Tūc frater rñdēs dixit ei. Dñe postq̄ me tā pia iuuaret ego priꝰ pmitterē me suspēdere q̄ te peccādo mortaliter offendere sciēter. Et ita tūc a temptatōe liberatꝰ ē q̄ nunq̄ postmodū sensit i carne talē grauē tēptatōēs ꝯcupiscētie. Ex hoc appet q̄tum ē bñficium dñice passionis quo a morte ppetua liberati sumus. et adhuc quottidie a pctō et tēptatōe liberamur. Bre. Nihil adeo resistit iaculo diabolice suggestionis q̄ frequens meditatio dñice passionis.

Clericus lubricus post ostensionem vulnerum religionē intrauit. Exēplū. xxxviij.

f

Uit quidā clericus lubricꝰ et imūde vite q̄ quottidie pponebat puertere se et agere pniām, et tñ sp differebat et tardabat. Cui appuit dominꝰ i forma in q̄ crucifixus fuit i visione ostēdēs ei vulnera et sanguinem dicēs. Uide q̄d p pctis tuis passus fui in corpe meo tecū alios pctōres aduocandū: monendū et a peccatis soluēdū. Reuertere ad me et ego suscipiā te. ppter quam visionem motus intrauit religionem et sancte vite.

Passio xp̄i liberauit puellam a tēptatione carnis. Exemplum. xxxix.

p

Uella quedā nobilis i amore cuiusdā iuuenis p multos ānos miro demonū stimulabat isultu. et tandē adeo grauiter tēptata ē. vt sōnū et etiā cibi pderet appetitū. Accidit nocte q̄dā vt tāto demonū agitaret ipulsu vt superueniēte aurora surgere cogitaret. et clam adire iuuenē q̄ in vicino morabat. Nec mora vt oculos apuit vidit xp̄m q̄si plagis recētibus crucifixū leni sermōe sibi dicētē voce pēna me diligas. qr sum formosus. bonꝰ dulcis et generosus. hec vt dixit repēte disparuit et puellā in omni pace et gaudio et gratiarū actione ab oī tēptatōe liberā dereliq̄t. Uec guillermus

Sanctimonialis inuenit xp̄m crucifixum in ianua. Exemplum. xl.

q

Uedā puella sctimonial. vgo a quodā clerico bis luxuriose stimulata intrīsecus succēsa ē q̄ pmitteret sibi q̄ dicto cōpletorio veniret ad locum pdictum. Erat eñ custos ecclie. Dicto cōpletorio cū puentꝰ ascendisset dormitoriū et illa exire vellet de oratorio, in ipso ostio xp̄m cū manibꝰ in cruce expāsis stare cōspexit. Cui cū egressus nō pateret ad ostiū qd peteret ad ostiū qd erat i opposito cucurrit. ita succensa fuerat i amore clerici vt pene nihil aduerteret q̄d circa se diuinitus ageret. q̄d plura. omnes ianuas adijt: et crucifixū in oibus inuenit. Tūc primū ad se reuersa et territa dixit forte volūtas dei est vt nusq̄ vadas. Solita fuerat eadem vgo singulis diebus spālem quandam orōēs dicere de passiōe xp̄i qr ā dñi i tāto periculo remunerauit visione tam vtili. Que tremēs añ imaginē beate dei genitricis se pstrauit de pctō suo veniā postulās. A qua cū imago faciē verteret: et illa obnixius supplicaret ppius accedens imago manu maxillā eius pcussit dicens. quo vis ire fatua? vade in dormitorium tuum. tam fortis erat alapa vt in terram ruens sic iaceret vsq̄ ad tps matutinale. Cumq̄ signa in dormitorio sonarent, et illa in oratorio non pulsaret putantes eā eē in orōne vel pressam sopore intrantes ecclam et multo defecta eā repientes. post q̄ refocillata loq̄ potuit. oīa q̄ circa se gesta sunt ad honorē dei et beate virginis cōsororibus suis recitauit licz grauis esset alapa prorsus tñ a tēptatione pulla sunt liberata. Uec Cesarꝰ.

Quidā mutilauerunt imaginem crucifixi. Exemplum. xli.

q

Uodā tēpore inter duas cognatōes multū tā gñosas simultate orte sūt vt se inuicē caperent et occiderēt. Die igit quodā cū plcā vnꝰ gnīs ꝯuenissent in ecclam cuiusdā ville aduerse ptis p quandā vetulā pditi sunt. Dederat eñ eis signū dicēs. qñ intraue int nolā trabā. qd cū fecisset ecclam cū multitudie armatoꝝ igressi sup inermes irruerūt. quo viso illi arreptis sacris imaginibus gladijs opposuerūt sperātes sibi illaꝝ bñficio pcā debere. pcussores vo nullū sacro loco exhibētes honorē. nullaz sacris imaginibꝰ reuerentiā. ita hostiū cruorē sitiebāt vt imagines opposītas mutilarēt. ipsiq̄ crucifixo brachia pscinderēt: et octo milites in ecclesia trucidarēt. qd sacrilegiū satis dure vindicatū ē. nā in breui tpe ab occisoꝝ ꝯsāguineis occidētiū numerosa multitudo sic gladio deleta est vt vix duo fugerint. Uetula vo que

illeo, p̄ diderat tp̄e messis nimio calore aeris suffocata est. Hec cesarius.

Balistarius q̄dā vulneravit imaginē xp̄i. Exemplum. xlij.

Tempore discor

die inter ottonē philippūq̄ p̄ncipalis i quoddā oratoriū satis curiose sua ad cōversatiōnē trāstulit. quo cognito q̄dā potēs ex p̄te adversa ad expugnādū illud arietes machinasq̄ applicuit. Illi vo q̄ defēdebāt imaginē crucifixi ligneā cōtra hostes i quandā fenestrā posuerūt. sperātes q̄ ob illius venerationē loco pcerēt. Quidā vo d̄ balistarijs de cruce nō curās, immo locū illū indignatus telū misit. et sacrā imaginē i brachio p̄funde vulneravit. mox mirū immodū antiqua renovant miracula. et ad istar vene humane sāguis de loco vulneris cepit stillare. vt adhuc vuln(us) sanguis et stigmata illic ostēduntur. Timore igit̄ tāti miraculi p̄dict(us) vir q̄ i exercitu ecclīam invaserat. crucesignat(us) ē et penitētiā egit. Semel eīn adhuc mortalis i terris. crucifixus atq̄ lanceatus est. Et tū quotidie a malis sedens ad dexterā patris se crucifigi p̄ p̄phā cōq̄rit̄ dicēs. et me crucifigitis. hec cesa.

Quidā p̄pter camisiā vulneravit crucifixū Exemplum. xliij.

Uno eodem tem

pore Octo cōtra philippū ascēderet cū exercitu satellitib(us) eius quandā ecclīam intrātib(us). vnus ex illis crucifixū i eminenti loco positū. recēti linea et cū multo studio tectū vidit et cōcupivit. Quē cū manu attingere nō potuit. lācea nisus est extrahere. et q̄a firmit̄ imagini annexa fuit. i diversis locis illā pupugit. Dn̄s iesus xp̄s vt ostēderet sibi factū q̄d ei(us) imagini iniurie vel cōtēpt(us) irrogatur egit sua potentia. vt de singulis punctionibus sanguis emanaret. semel eīn adhuc in terris mortalis crucifixus atq̄ lāceatus est et tū sedēs ad dexterā patris quotidie a malis hominibus crucifigitur et dehonestatur. Unī Ap̄ls. Rursum crucifigentes filium dei. Hec Guiller. in libro de apibus.

Iudei vulneraverunt imaginē ihesu xp̄i. Exemplum. xliiij.

Apud syriam in ci

vitate beritho q̄dā xp̄ian(us) sub ānua pēsione hospitiū habēs imaginē crucifixi int(er) lectū i pariete affixerat. et ibi orōēs suas cōtinue faciebat. Post annū vo aliā domū locavit. et imaginē ex oblivione dereliq̄t. Quidā aūt iude(us) p̄dictā domū cōduxit. et dic q̄dam aliū iudeū de suis tribulib(us) ad cōviviū invitavit. Inter epulas aūt ille q̄ invitat(us) fuerat. casu circūspiciēs imaginē xp̄i i. cōtra parietē cōfixā. et in illū q̄ se invitaverat ira fremēs ē effectus. cur imaginē iesu nazareni tenere auderet cōminatur. Ille aūt q̄ p̄dictā imaginē adhuc nō vidisset iuramentis q̄bus poterat affirmabat. et illam de q̄ dicebat imaginē penit(us) ignorabat. tūc ille placatū se simulās valefecit. et ad p̄ncipes sue gētis abiēs illū q̄d viderat referavit. Iudei ḡ cōgregati ad domū ei(us) venerūt et visa imagine illū cōtumelijs variis afficiūt: et extra synagogā semivivū p̄jiciūt. imaginē vo pedib(us) cōculcātes cūcta opprobria dn̄ice passionis renovarūt. Cū vo latus lancea pforassēt cōtin(us) sanguis et aq̄ vbertim exivit. et suppositū vas īplevit. Stupefacti iudei sanguinē illum ad synagogā detulerunt. et oēs īfirmi ex ipo inuncti cōtinuo sanati sūt. Tūc iudei epō terre oīa narrātes p ordinē. baptismū et fidē xp̄i unanimiter susceperūt. Ep̄s aūt sanguinē illū in ampullis cristallinis et vitreis cōservavit Xp̄ianū etiā ad se accersiri fecit. et q̄s tam pulcram cōposuerat imaginē inq̄sivit. At ille dixit. Nicodem(us) eā cōposuit q̄ moriēs dedit gamalieli. gamaliel thadeo. thadeus iacobo. iacobus symoni. ille dereliq̄t in hierl̄m vsq̄ ad excidiū vrbis. Tūc oēs iudei synagogas i ecclesias cōsecraverūt p̄pter istud miraculū Unde et rome cōsecrata est eccl'a in honore salvatoris. vbi ampula cum illo sanguine reservatur. Hec hugo de sancto victore.

Iudeus q̄dam imaginē xp̄i i gutture percussit. Exemplū. xlv.

Apud cōstantino

poli iude(us) q̄dā eccl'iā sc̄tē sophie intravit et quādā imaginē xp̄i ibidē cōspexit q̄ se solū ibi cōsiderās gladiū arripuit et mox i gutture effigiē xp̄i pcussit statimq̄ inde sāguis exivit et iudei faciē et totū caput aspersit q̄ graviter territ(us). imaginē accepit. eāq̄ i puteū p̄iciēs aufugit. q̄dā aūt xp̄ian(us) eidem obviavit sicq̄ dixit. Unde venis iudee? aliquē hoīem occidisti et ille. falsū dicis. cui rursus ve homicidiū p̄petrasti. et tō sāguie asp(er)s(us) es. cui

iudeus. vere deus xpianoꝝ verus deꝰ est. ꝛ fides eius firma ꝑ oīa ꝓbat. nequaq̄ enī ꝑcussi hoīem ſꝫ xpi imaginē. ꝛ ꝯtinuo sanguis de ipiꝰ gutture emanauit. duxit aūt iudeꝰ illū hoīem ad puteū ꝛ inde sanctā imaginē extraxerunt. Plaga aūt in gutture imaginis xpi vt fertur adhuc cernitur. ꝛ iudeus continuo bonus xpianus efficitur.

Iudei i parasceue ceream imaginē xpi vulnerauerunt. *Exemplū. xlvi.*

Vm iudei i qua

c dā ciuitate fecissēt i parasceue imaginē xpi ceream: ꝛ eā clauis cruci affixissent. ac lāceis pforassent. appens btā vgo ꝯquerēs xpianis de hꝰ q̄re sustineret ꝙ adhuc i illa vrbe iudei filiū ipiꝰ crucifigerent. Xpiani aūt domos iudeoꝝ penetrātes ꝛ eos capientes inuenerūt imaginē ꝛ eius vulnera cruētata quo viso miraclo multi iudei sūt ad fidē ꝯuersi

In discipulo de tpe.

Heremita cui appruit xps ihs habēs crucē aureā sup scapulas suas. Hoc q̄re in discipulo de tpe sermone xlviij. M.

Item latro q̄dam vnuz Pater nr̄ dixit ante crucifixum et sic o calsus est. ꝛ ad celum euolauit. Quere sermone. xlix. R.

Itē q̄dam in agone adaptauit pctā membroꝝ suoꝝ ad passionē xpi. ser. xlviij. Z.

Itē monachus q̄dā ptranseūdo crucifixū dixit. o bone iesu xpe ꝓpter amarā passionem tuam quam sustinuisti q̄n aīa tua egressa est de corpore tuo. ser. xlix. Y.

Itē iuuenis q̄dā p̄mitus nō habuit dulcedinē in passione xpi. ꝛ semel amplexatꝰ est cū xp̄o. tunc postmodū sensit mirā dulcedinē in memoria passionis xpi. ibidē ser. xlix. Z.

Itē q̄dā de nocte suspiraret dicēs. o dn̄e iesu xpe nullus iam tibi ꝯpatit. ser. xlv. M.

Itē q̄dā dānari debuit. ſꝫ passionē xpi dilexit. i iō reuixit ꝛ penituit hꝰ q̄re ibidē ser. xlv. m.

Itē mulier q̄dā passionē xpi diligēs obijt in ꝑra in die pasceue ꝛ statī euolauit ad celū post egressionē aīe a corpe. q̄re ser. lxi. Z.

Itē nouiciꝰ q̄dā volūit exire ordinē minoꝝ ꝛ redire ad sclm ꝛ xp̄s appruit ei ꝛ ostendit ei vulnera. ꝛ quō illi vulnerāt xp̄m q̄ habent voluntatem malam peccandi. l. D.

Paupertas.

Arseniꝰ gaudebat ꝙ elemosinā recipiebat *Exemplum. xlvij.*

Eatus Arsenius

b q̄ cū magnꝰ fuisset i curia imperiali factꝰ ē religiosus ꝛ adeo paup ꝙ oportet eū q̄rere elemosinā q̄ glorians in dn̄o dixit. Grās ago tibi dn̄e iesu xpe. q2 ad hꝰ deueni vt elemosinā i tuo noīe q̄rerem. O q̄̄ tūc modo gliaꝫ infelis. diuitijs celestibꝰ ad q̄s ꝑ paupertates deuenit. Hoc in vitas patrum.

Diogenes dolium habuit ꝓ domo sua. *Exemplum. xlviij.*

Iogenes relictis

d oībꝰ perā habuit ꝓ cellario clauēq ꝓ sustētatōe corpis ꝛ mēbroꝝ senilū e quolibet petēs. ꝛ accipiēs cibū. Cūq3 fictorē q̄reꝫ in dolio gl̄iabatꝫ se domū habere volubilē. ꝛ se cū tpibꝰ ꝯmutātē. frigore enī se vertebat ad meridiē. estate ad septētrionē ꝛ vbicū q3 sol se vteret. ꝛ diogenes simul vtebatꝫ. Cū solū sibi reseruasset vas ligneū ad bibenduꝫ vidit puerū ꝯcaua manu bibentē. Qui statī elisit vas suū dicens. Nesciebā ego ꝙ natura poculū habebat. Narrat etiā de eo. Valeriꝰ ꝙ cū quadā die sederet ad solē. alexāder magnꝰ veniens ad videndū eū. hortatus est vt ab eo peteret q̄cquid vellet. Mox inq̄t a te nihil peto nisi soli mihi non obstes. Unde merito dixit seneca ꝙ potentior fuit alexandro omnia possidente. quia plus erat q̄ ille vellet accipere q̄̄ ꝙ ille posset conferre.

In morte diuites abijciuntur et pauperes exaltantur. *Exemplum. xlix.*

Iuites inane glo

m riātes sūt siles accipitri: q̄ multū in vita sua extolliꝫ ꝛ palpaꝫ: ꝛ honorifice sup manū portaꝫ ꝛ sup ꝑticā eleuaꝫ. ſꝫ mortuꝰ in lutū ꝓijcitꝫ. ꝛ i sterq̄liniū canibꝰ et auibꝰ ad deuorandū. Econtra galline ꝛ anseres in vita sua vilipenduntꝫ et victum suū inuita vix diciq3 cū labore magno acq̄runt. repelluntꝫ ꝛ ꝑcutiuntꝫ. ſꝫ in fine multa cura ꝑparantꝫ ꝛ honorifice ad mēsam regis deportantꝫ. Sic etiā est de diuitibus ꝛ gl̄osis huius seculi. nam i p̄senti bene pascuntꝫ coluntꝫ ꝛ honorantꝫ. sed in fine in sterq̄linium eoꝝ corpa ꝓijciuntur. ꝛ aīe eoꝝ demonibus deuorande tradūtur. De q̄bus legitur. Deuorabūt aūt eos aues morsu amarissimo. Econtra pauperes abiecti in fine ad mēsam summi regis honorifice deportaꝫ

In discipulo de tempore.

Petrus theloneari9 qui pmo parcus fuit et postmodū fecit seipm vendere: et precium dare in elemosinas pauperum. Hoc quere in discipulo de tempore sermone.lxxvi.B.

Pax.

Uirgo pacifica statim post obitum celum intrauit. Exemplum.l.

Uedaz nobilis puella pacē habuit cū deo licet sibi a pctis venialib9 nō posset carere: tn̄ deū post baptismū mortalib9 pctis nunq̄ offendit: et pacē cū hoib9 hēbat. nullū turbauit. nullū lesit. nullū molestauit. Et pp̄t hanc pacē quā firmit' in se tenuit quo ad deū τ quo ad se τ quo ad proximos. de9 sibi hanc gratiā fecit q̄ angeli ei9 aiam cū dulcissimo gaudio cūctis audiētib9 ad gaudia eterna: τ pacē eternā deduxerunt. Qui g̃ vult saluari pacem quā nobis xp̄s reliq̄t p testamēto seruare debet. Un̄ xp̄s Joh.xiiij. Pacē meā do vobis: pacem meam relinquo vobis τc.

Itē de duab9 murib9 q̄ simul habitabant in vna domo in bona pace: et similes fuerūt sancto machario. Hoc quere ante.M.xi.

Duo erāt frēs in heremo quos dyabolus nitebat' ad discordiā puocare. Exemplum.li.

Erāt duo fratres scdm carnē germani. verūtn̄ vterq3 in spūali pposito monachi existes. Insidiabat' aūt eis malign9 spūs vt quoquomō separet eos abinuicē. Quadā aūt die ad vesperā scdm ɔsuetudinē ille iunior frater accendēs lucernā posuit sup cādelabrū. faciēte aūt malicia demonū ruit candelabrū τ extincta est lucerna. p hanc occasionē insidiabat' eis dyabol9 vt eos i litē accēderet. Surgēsq3 senior frater cepit percutere cū furore fratrē suū. Ille vero pstratus in terrā deprecabatur fratrē suuz dicēs. Magnanimus esto dn̄e: τ ego rursus incendā lucernam. Ergo q2 nō rn̄dit ei turbulentū verbū. malign9 spūs ɔfusus statim recessit ab eis. Et pgēs eadē nocte nūciauit principi demonorū dicēs. q2 ppter humilitatē illi9 monachi q̄ pstrat9 in terrā veniā postulabat a fratre suo nō preualui i eis. Uidēsq3 de9 humilitatē τ volūtatē hui9 monachi effudit sup eū grām suā. et ego sentio me valde torq̄ri atq3 cruciari. q2 nō preualui separare eos abinuicem. Hec g̃ oia tha audiēs idolox sacerdos q̄ ibi cōmanebat cōpunctū est cor ei9 in timore et amore dn̄i nr̄i ih̄u xp̄i. cōsiderās etiā q̄ magna seductio et pditio aiarū est cultus idolox. Relinq̄ns oia statim festinanter ad sanctos patres ad monasteriū perrexit. et retulit eis hec oia que p maliciā demones inter se loquebant'. Cumq3 monitis salutarib9 instruxissent eū sancti patres de doctrina dn̄i saluatoris baptizatus est: τ sancti ppositi monachox vitā arripuit. et adiuuāte τ coopante grā dn̄i factus est p batissimus monachus. Tantūq3 veneratus est τ tenuit humilitatis v'tutē: vt oēs humilitatē ei9 mirarent'. Dicebat eis q̄ omnē virtutē aduersariox nostrox demonū humilitatis soluit intētio. Deniq3 et dn̄s noster ih̄s xp̄s p humilitatē triūphauit dyabolū: τ oēm ei9 virtutē cōtriuit. Addebat etiaz dicens quia frequenter audisset demones inter se loquentes. q2 quando ad iracundiā accendim9 corda hoim si qui sustinuerint patienter iniuriarū conuicia et conuersi magis rogauerint ea que ad pacem sunt dicentes: quia ego peccaui. statim sentimus omnē nostram virtutem marcescere. Quia appropinquat eis gratia diuine potentie. Hec in vitaspatrum.

Dyabolus fregit baculum peregrino in dorso vt discordarent. Exemplum.lij.

Duo ciues colonienses diuites τ honesti τ spāles adinuicē amici. ad sctm̄ iacobū simul pfecti sunt. Die quadā cum soli equitarent τ ceteris fratribus precedentibus. dyabolus amicitie et concordie eorum inuidens in ingressu cuiusdā nemoris baculū in dorso vni9 illox pendentē satisq3 fortem in duas ptes cōfregit. Qui cū neminē adesse cōspiceret turbat9 clamauit ad sociū. Eya frater quare fregisti baculū meū: illo negāte etiā cū iuramēto ita in eū exarsit: vt vix man9 ab eius collisione cohiberet. Tandē grā dei et meritis beati apostoli Jacobi ad mentem reductus. apud sociū vnice dilectum penitentiam egit: et totius discordie causa dyabolus confusus aufugit. Hec Cesarius.

In promptuario supra.

Rustici qui simul sepeliebantur in vno sepulcro qualiter capita τ dorsa peruerterūt ad inuicem. Hoc quere ante. F.xviij.

Itē homo litigiosus q̄ parentes turbauit. proximos prouocauit. qualiter obijt miser et infeliciter. Hoc patet ante. P. xvij.

Item vetula quedam voluit facere discordiā inter virū et vxorē q̄ multis annis simul in pace vixerant. Hoc patet ante. M. xvij.

Itē diabolus promisit antiq̄ vetule duos calceos vt faceret discordiā inter virū et vxorē. Hoc q̄re aū de tpe. ser. xcvi. R. Peccare.

In peccatis pseuerantes cōtinue sunt ante portam inferni. Exemplum. liij.

Quidā solēnis predicator rephendit i sermone illos q̄ pseuerāt i pctīs. et dixit q̄ pctīm vocat̄ in scriptura porta inferni. et pduxit tale exemplū. Si q̄s hodie veniēs ad monasteriū istud et videret vnū scolarē sedētē in porta. sic et cras. sic et multis dieb⁹. nōne de facili cogitaret: iste scolaris intrabit ordinē. quō ḡ nō est credibile q̄ illi tādē intrāt infernū: q̄ tam diu sedēt i porta inferni .i. in pctīs. Unī etiam aug. in quodā sermo. Peccare est humanū: permanere autem in peccatis est dyabolicū.

Dyabolus temptauit episcopum per speciem mulieris. Exemplum. liiij.

Gregorius in dialogo li. iij. c. vij. d. Ut q̄ corp⁹ suū cōtinētie dedicāt hitare cū feminis nō psumāt. Andreas inq̄t fūdane ciuitatis epūs cū sancte viueret quādā sctimonialē de cui⁹ sicut de sua cōtinētia cōfidebat secū habitare pmisit. Ex qua re sic eū dyabol⁹ tēptabat vt iā mulierē illā libenē inspiceret: et etiā turpia cogitaret. Tunc q̄dā iudeus romā pergēs nocte preoccupat⁹ ad tēplū appollinis se cōuertit: et loci sacrilegiū pertimescēs q̄uis fidem crucis nō hēret: sʒ pre timore se signauit. nocte aūt media vigilās vidit turbā demonum: et vnū p ceteris q̄si pncipē sedentem. Ubi cū singuli sua facta referrēt. vn⁹ prūpens in mediū dixit q̄ andreā epm p sanctimonialem q̄ cū illo habitabat ad magnā carnis tēptationē monuisset. Et cū dyabol⁹ libenter audiret q̄si grāde lucrū de tāti viri pditiōe psumeret subiunxit. q: etiam id hoc venit q̄ sero sanctimonialē in scapulas iocādo pcussit. Tūc diabol⁹ exhortat⁹ est eū pficere qđ cepisset. iussit etiā inq̄ri q̄s esset ille q̄ in illo templo iacere psumpsisset. Ad quē demones pgētes et subtilius intuētes: cruce signatū inuenientes dixerūt. Ue ve vas vacuū est sʒ signatū. Statim demonū turba cōfusa disparuit. et iudeus ad epm pgens cūcta rei seriē sicut audierat referēs epm a temptatione dyaboli liberauit. et ipse iudeus etiam instructus in fide ab illo baptizari se fecit.

Inter homines existentes nō clare vidēt peccata sua. Exemplum. lv.

Tres hoīes sedulo diligētes facti sūt mōachi quorū vn⁹ elegit litigātes ad pacē reducere. secūdus ifirmis mistrare. terti⁹ in solitudine q̄escere. Primus vict⁹ venit ad secūdū: quē inuenit aīo deficientē: q: nō potuit infirmis satisfacere. nec ipse primus litigātes pacificare potuit. Hi duo simul venerūt ad tertiū narrātes ei tribulationes suas rogauerūt eū vt eis diceret q̄d ipse pfecisset. Qui paululū reticēs misit aquā in peluim et turbulenta erat. post modicū dixit. attendite q̄ limpida nō facta ē aqua. Cūq̄ intēderēt i aquā vultus suos viderūt q̄si in speculo. Sic inq̄t qui in medio hoīm morantur nō vident peccata sua: sed cum quieuerint maxime in solitudine facile tunc ea possunt conspicere.

In discipulo de tempore.

Dyabol⁹ q̄dā. lx. ānis tēptauit monachū de lapsu carnis: et postmodum finaliter duxit eum in pctīm luxurie. Hoc quere sermo. xl. E.

Itē q̄dā vidit duos cū lancea p longū volentes intrare ecclīam. Et q̄dā hausit aquā in vas pfusum. Et quidā secuit ligna et apposuit super sarcinam. sermo. xxiij. T.

Item qui habent malam voluntatē peccandi ihesum crucifigunt. Hoc patet infra. sermone. xxxij. U.

Pena inferni.

Dannati habent ignem infra et supra se inquantum distat celum a terra. Exemplum. lvi.

Machari⁹ p heremū trāsiēs inuenit caput cuiusdam defuncti. adiuratum est ab eo cui⁹ esset. locutū est q̄ esset caput gentilis. Req̄situ de pena. respōdit. q̄ quantū distat celum a terra tantum habent damnati gentiles de igne sup capita: et tantū sub pedibus suis. Et infra paganos sunt iudei qui habēt ma

iorē cognitionē de deo ⁊ de fide. Et isti sūt mali xp̄iani q̄ in pctis mortalib⁹ vixerūt ⁊ scienter deū offēderunt. nō ex infirmitate hūana nec ex ignorātia: q2 habēt pleniorē cognitionē fidei q̄ pagani ⁊ iudei. ⁊ sunt maioris dignitatis. ⁊ sic peccāt sciēter ⁊ ex certa malicia. Un̄ xp̄s in euāgelio dixit. Seruus voluntatē dn̄i sciēs ⁊ non faciens vapulabit plagis multis. Un̄ etiam d̄r in decre. Fidelis malus peior est infideli ⁊ grauius peccat: et grauior pena sibi debetur.

Ebriosus q̄dam vidit in extremis infernū apertum sibi. Exemplū. lvij.

q Quidā intrauit religionē ⁊ fact⁹ ē religiosus solo nomine. s3 morib⁹ totus puersus. q̄ corrigebat s3 nō emēdabat se. Et q2 faber erat optim⁹ pp̄ter necessitatē officij tollerabatur. Hic ī festiuis dieb⁹ cū alij irēt ad eccl'am. remanebat ī cella sua vacās illecebris et ebrietati. Et factū est vt nollet intrare ecclesiam voluntarius. intrauit ianuā inferni inuit⁹. Subita eī infirmitate corrept⁹ vocauit fratres dicens cū merore. Sicut btūs stephan⁹ vidit celos apertos. ita ⁊ ego video infernū. ⁊ iudā ⁊ caypham ī medio ei⁹ ⁊ pylatū ⁊ alios crucifixores dn̄i. ⁊ mihi misero nō lōge ab eis locum paratū. Cumq; fratres puocarēt eū ad penitētiā dicebat se non posse penitere. q2 ↄtra eū datū eēt iudiciū ⁊ sic miser mortu⁹ ē. ⁊ longe ab alijs sepultus et nullū suffragiū est impn̄itū eidem.

Quidam vidit penas damnatorum. Exemplum. lviij.

q Quidam frater cisterciensis ordīs cum ageret ī extremis vidit btm̄ bn̄dictū se a corpore educētē. ⁊ ostēdit ei māsiones multas electorū ⁊ supplicia dānatoꝝ. vbi inter alia vidit depositū magnū principē ardentē ī cathedra ignea residentē ⁊ an̄ eū mulieres pulcre erāt ⁊ faces igneas ī os ei⁹ trudētēs. ⁊ vsq; ad virilia ardebāt ⁊ flagellis eū cedebant. Hic fuerat pnceps potēs et luxuriosus. Postmodū vidit aliū quē demones excoriabāt ⁊ cū sale ↄfricabāt ⁊ aspgebāt. ⁊ sup cratē igneā cōcremabāt. Hic fuerat crudelis dn̄ator ⁊ subditorū oppressor ⁊ exactor pauperū. Postmodū vidit aliū equū igneū eq̄tantē. ⁊ scutū igneū habentē ⁊ portabat caprā igneā et post caudā equi habitū monachi trahebat. hic fuerat raptor ⁊ caprā cuidā vidue recepit. ⁊ istum⁹ habitū monachi recepit. nō ex caritate nec ex voluntate manendi in ordine si ↄualesceret. sed ex inductione amicoꝝ suoꝝ. ergo habitū monachi post se trahebat. Alios etiam vid. plures diuersas penas sustinere scd̄m similitudinem peccatorum. Unde Salomon. Per que homo peccat. per hec et punietur.

Mulier q̄dā vidit penas mariti sui ⁊ aliorum damnatoꝝ. Exemplum. lix

m Miles quidā potēs nimis deditus torneamētis. mortu⁹ ē miserabiliter sicut vixit. Reliq̄t aūt vxorē deuotā valde ⁊ scām q̄ marito mortuo vt ip̄amet fratri alberto magistro ordīs pdicatoꝝ narrauit ⁊ ip̄e dixit rapta est ī quēdam excessum mentis. ⁊ vidit circa aīam mariti sui demones in magna multitudine ↄgregatos. Dixitq; vnus eminētior ceteris ad cōsortes. Ponite caligas ī pedib⁹ eius. quarū spicula penetrāt a planta pedis vsq; ad cerebrū. hinc induite eū lorica cui⁹ spicula an̄ ⁊ retro penetrāt totū corpus. hinc galeā capiti eius ī ponite cuius sūt spicula descendendo transeant vsq; ad plantas. hinc scutum collo ip̄i⁹ ingerite cuius pondere membris omnibus ↄquassetur. Hec oīa cum tanta pnapis demonum in aīam miserā ↄplerent. dixit iterato demonibus. Consuetudo istius erat vt post torneamentū balneis frueretur. ⁊ post balnea deponeret ī lectū. ⁊ iuxta eū puella tenerior. cuius amplexibus ⁊ coitu fruebat. his omnib⁹ aptate similia. Nec mora. flammis balnealib⁹ illius aīam cruciatam in lectū candentē ferreū posuerunt ⁊ iuxta eum bufonem cum terribilibus oculis ad magnitudinem lecti ei⁹ cuius amplexu ⁊ toto ↄtactu vel osculis adeo cruciat⁹ est vt magis eū bufonis horribiles aspect⁹ illius q̄ armorum pdictorum terribilius balnei vel lecti vexatio cruciaret. Hec q̄ digna pena talium. Illa aūt beata mulier. q̄ hec dispensante deo de aīa mariti sui vidit. omnib⁹ diebus vite sue recordatione visionis adeo afflicta fuit: vt nullus posset ambigere q̄ eū ante cognouisset. qn̄ illa supra modū qd̄ credi potest cordis incomodo vexaretur. Hec guil. in li. de apibus.

Quidam vidit dn̄m suū duci ad diuersas penas. Exemplum. lx.

Quidam nobilis erat oppressor pauperum et mundi amator. Hic dum quiesceret in lecto camerarius suus iacens ante cameram rapitur in visione ante thronum dei et ibi accusabatur dicta eius de omnibus que gesserat. pro quibus accepit sententiam damnationis sed cum magno tripudio ductus est ante luciferum. Cui lucifer. Adducite eum ad me vt dem osculum fideli seruitori meo. Cum autem adductus fuisset dixit. Non sit tibi pax in secula seculorum. et ait. Ipse consueuit balneare, ducite eum ad balneum. Cumque ductus fuisset ad balneum infernale et vnguibus diabolorum penitus laniaretur aliquis ignem super eum fudit et eductus de balneo positus est in lecto infernali. de quo Esa. Subtus te sternetur tinea: et operimentum tuum erunt vermes. Et dixit lucifer. date ei post balneum de calice ire dei et propinatus est ei ignis et sulphur quod est pars calicis eorum. Qui dum clamaret sufficit dixit lucifer. audi re consueuit dulces symphonias. surgant symphoniaci. Et ecce duo demones cum tubis igneis. ignem sic in eum sufflauerunt. ita vt de oculis et naribus et de ore flamma ignis exiret. lucifer ait. adducite eum ad me. et adducto dixit. Cantasti cantationes. canta mihi vnam. et ille dixit quid cantabo: nisi maledicta dies in qua natus sum. Et dixit lucifer. canta meliorem. at ille quid cantabo: nisi maledicta sit mater que genuit me. Canta adhuc meliorem. et miser dixit quid cantabo nisi quod ipse deus sit maledictus qui me nasci permisit. Hoc est ait lucifer quod volui Ducite ergo eum in sedem quam meruit. Qui proiectus est ad vnum puteum. et factus est talis strepitus ac si totus mundus caderet. Ad quem strepitum euigilans camerarius cucurrit ad cameram et dominum mortuum inuenit. Narrata itaque visione ordinem intrauit. Hec viridarius.

Diues quidam positus est in cathedra ignea et datus est ei potus infernalis.

Exemplum. lxi.

Quidam deuotus vidit in visu quendam virum honoratum et secularem, qui multum excesserat in gloria secularium seu in mundi gloria, in gula, in luxuria. et incantibus et varijs solatijs ad infernum duci. Et ecce princeps demonum surgens de cathedra sua occurrens ei. et collocauit eum in cathedra dicens. Sede hic pro honore quem habuisti in hoc seculo. Erat autem cathedra tota ignea et blatus est autem ei in vase potus amarissimus fetidus, et immundus: et coactus bibere ita dicentibus. Bibe hoc loco potum delectabilium quos bibisti in hoc seculo. Astiterunt autem duo demones cum tubis insufflantes in aures eius. Et exibat per aures et oculos et nares. et ceteros meatus flamma ignea. et hec inquiunt habeas nunc tibi pro canticis et cantilenis vanis quas audisti. Posuerunt et serpentes circa collum et brachia dicentes. et hoc propter amplexus mulierum hoc habeas.

Nero balneatus est apud inferos.

Exemplum. lxij.

Quidam vidit neronem balneantem se apud inferos et ministros inferni aurum feruens infundentes super ipsum. et cum videret chorum aduocatorum ad se venientium hue inquit venale genus hominum venite o aduocati amici mei. accedite vt in hoc vase balneamini mecum adhuc enim superest locus in eo quem vobis seruaui.

Nobilis quidam vitulum vidue abstulit. et vinum sub banno propinauit. Exemplum. lxiij.

Quedam obsessa cum die quadam quendam nobilem potentem ac diuitem virum vidisset, demon ex obsessa multis presentibus contra eum clamare cepit dicens. vitulum illum quem tali vidue abstulisti flammis infernalibus a nobis liquatus guttatim mittemus in oculos tuos et per omne corpus tuum fundemus et stillabimus pinguedinem eius. vinum vero quod sub banno tuo in hac villa tua venditur feruens in os tuum fundemus. Quibus verbis miles perterritus tabernas amouit. et vitulum restituit.

Filij militis nolebant pelles et partem agri restituere. Exemplum. lxiiij.

Ciuis quidam tempore quodam ante diem vadens ad palatium occurrit ei quidam in dextrario nigerrimo de cuius naribus flamma procedebat. nunc viam rectam tenebat. nunc exorbitans in campum discurrebat. Hec videns ciuis primo valde territus postea confortatus cruce se signauit, contra diabolum dextram contra hominem armans gladio. qui cum appropinquasset cognouit eum fuisse quendam militem nuper defunctum videbat circumamictum pellibus omnia molem terre gestans in humeris, quem ciuis inter

rogās vnū veniret ait. Ego in maximis penis
sum. pelles istas cuidā vidue abstuli: qs nūc
ardenter sentio. Silit̄ mihi ptes agri iniuste
vsurpaui cui⁹ pōdere mō premor. si aūt filij
mei ista restituerent penas meas multū alle
uiarēt: et sic euanuit. Cūq3 filijs hoc recitas-
set maluerūt illū eternaliter in penis mane-
re q̄ eis dimissa restituere. Hec Cesarius.

Quidā vidit penas inferni: et hic egit du-
plicem penitentiam. Exemplum. lxv.

Vnq3 quidā pa

terfamilias ad deū migrasset t tota
familia pnoctādo corp⁹ custodiret.
et diuina mīa reuixit. qui vadēs ad ecclesiā3
reddēs deo imēsas grās. t q̄cq̄d hēbat deo
et paupib⁹ erogabat. Fugiēs ad heremū iux
fluuiū cellam fecit: et ingrediēs fluuiū vesti-
mēta sinebat cōgelari ad carnē. t postea ad
balneū calidissimū intrabat. Et hoc sustine-
bat successiue q̄cū poterat cōtinuās vsq3 ad
mortē. Et cū de his ab aspiciētib⁹ argueret̄
dicebat. Si vidissetis que ego vidi amplio-
ra vel eadē mecū faceretis: et referebat terri-
bilia de penis inferni dicēs. q̄ in exitu aie a
corpe suo vir lucidus duxerat eū 3 ortū solis
ad vallem infinite magnitudinis: vbi erant
duo stagna. vnū erat plenū vermib⁹ t flam
mis feruētib⁹. t aliud gelu t ingenti grandi
ne. t erāt plena aiab⁹: q̄ cū vix possent susti-
nere ignis vehementiā transibat ad gelu: et
ecōuerso ad ignē. Postea duxit eum ad tene
bras densissimas: t vidit ibi globos igneos
de baratro ascendētiū. t inde pcedentiū ho
minū ignitoꝝ ad fauillarū modū. t sensit in
de exalare fetorē intollerabilē. t audiuit fle
tū t eiulatū intollerabilē t incōpabilē: et de
terminos demones forcipes ignitos tenētes
et cū tenere cupiētes t proijcere in fornacē3:
s3 apparuit ei in tenebris vir splēdidus q̄si stel
la inhibēs demonib⁹ ne eū tangerent. q2 iu-
dex pcepat eū redire ad corp⁹ suū3: vt ageret
pniam. t sic sup hūanā estimationē prīfami
lias se affligens postmodū in pace quieuit.

Visio diaboli est horribilissima. Exē. lxvi.

Abbas sicte aga

thē cū quodā monacho suo t quo
dā cōuerso venit ad colonā ad q̄n
dā obsessā. Et cū abbas demonē de q̄bus-
dā interrogasset. demon nō r̄ndit. Post hec
abbas dixit ei. Adiuro te p eū quē3 hodie in
missa tractaui vt r̄ndeas mihi. t statī demō
r̄ndit ei de q̄sitꝫ. P⁹ h⁹ demō adiurat⁹ ab ab
bate vt exiret. demō r̄ndit ei. quo ibo? r̄ndē-
te abbate. os meū apui vt igrediaris. ait de-
mō. nō possū: q2 hodie altissim⁹ intrauit. Tūc
abbas. ascēde sup hos duos digitos. pollicē
et indicē ei idicās t offerēs. t r̄ndit nō valeo
q2 cū illis hodie altissimū tractasti. Insistēte
ei vt exiret ait. nōdū vult altissim⁹ adhuc du
ob⁹ ānis ero i ea: t tūc libabit. qd̄ postea ita
factū ē. Rogat⁹ ē abbas a mōacho t puero
suo vt pciperet demoni q̄tin⁹ i sua forma nāli
se eis ondēret. t renuit pmo abbas. postea
acq̄euit dicēs. pcipio tibi i v̄tute xpi vt vt in
spē tua nāli nob appeas. r̄ndit demō. nō vul
tis carere nisi me videatꝫ. t abbate dicēte nō
cepit mlier i ocul' ei⁹ turgescē. t ad istar turrꝫ
ascēdere: ita vt ocli ei⁹ scintillarēt ad modū3
fornacis cādētis fumigātꝫ. q̄b⁹ visis ceciderūt
territi monach⁹ et cōuersus i extasim positi.
abbas etiā cecidisset si nō pcepisset diabolo vt
pstinā formā reciperet. qd̄ t fecit. Et dixit dia-
bol⁹. nūq̄ ita stulte pcepisti. p certo scias q̄
si hodie diuinis nō cōicasses: nulli⁹ v̄rm vlli
hoīm retulisset q̄ vob ingessissem. putas vt
hō possit me videre t viuere? nequaq̄. Tādē
illi refocillati sut aqua frigida tāq̄ semimorti.

Religiosus quidam potius voluit ignem
intrare q̄ demonem videre. Exemplū. lxvij.

Eligiosus q̄da3

ad extrema veniēs deduct⁹ horribi
lit̄ clamauit. maledicta hora in q̄ re
ligiosus fact⁹ sū: t siluit. t p⁹ paululū facie se
rena subridēs ait: nō. immo bñdicta hora in q̄
intraui ordinē. t bñdicta mr̄ gliosa xpi quā
sp dilexi: t itez tacuit. Frēs aūt q̄ in circuitu
erāt audiētes cū lacrimis orabāt p eo. et p⁹
duas aūt horas dixit fratri q̄ astabat ei. Vo
ca frēs meos: q2 exaudiuit dñs orōnē ipsoꝝ.
q̄b⁹ ingressis ait. Vos de pmo v̄bo qd̄ audi
uistis turbati fuistis: sed hec est causa v̄bi.
Apparuerūt mihi demones terribiles et pa-
rati ad recipiendum aīam meā: t pre timore
extra me rapt⁹ maledixi horā diei mee. et di-
co vob: si hic factus fuisset ignis vn⁹ de ere
mixto cū3 sulphure q̄ duraret ab hoc loco vs-
q3 ad finē mūdi: et daretur mihi optio vtrū3
per mediū3 illum ignem vellem transire: aut
iterū3 demones in simili forma videre. elige

rem potius p ignē transire. postmodū venit illa regina celi mr̄ mīe: et fugauit demones. et ea visa ↄcepi spem: ⁊ pre gaudio risi: ⁊ borā q̄ intraui et ipsam q̄ me liberauit bñdixi. Et his dictis feliciter postmodum obijt.

Miles quidaȝ in equo igneo punitus est cum falcone. Exemplum. lxviij.

Uidã sctūs et de

q uot⁹ hō vidit quēdā militē ardentē in iferno: ⁊ videbat eū sedere ī equo igneo ⁊ tenere falconē in manu. et q̄renti q̄d hoc esset. Rñdit: q̄ ille equus erat diabol⁹ q̄ currebat cū eo p ignē, ppt̄ gloriā quaȝ habebat in mūdo equitando: ⁊ cū falcone cū quo libēter se occupabat. Et falco quē in manu tenebat erat alter dyabolus. qui comedebat manus ⁊ brachia ⁊ carnes ipsius. ⁊ tantum dolorē ei faciebat ac si cor eius de ventre extrahere vellet. Uidit etiam alios qui fuerūt lusores in hoc mundo qui cogebantur ludere cum demonibus ad aleam et scachos.

Nobilis quidam precogitauit penam inferni: et rigorem ordinis patienter sustinuit. Exemplum. lxix.

Iuuenis quidaȝ

i nobilis diues ⁊ delicat⁹ ordinē fratrū p̄dicatorū intrauit. q̄ cū ab amicis carnalib⁹ induceret ad exitū dicēdo. Nō poteris austeritatē ordinis tenere: q2 delicate nimis es nutrit⁹. Rñdit, ppter hoc intraui ordinē: q2 sciebā me delicatū ⁊ nihil asperum me pati ⁊ sustinere posse. cogitans q̄ nimis eēt intollerabilis illa acerbissima pena inferni. et ideo elegi magis hanc penaȝ sustinere: q̄ illam. scilicet inferni.

Iuuenis quidam cogitauit: si illa pulcra membra debent esse pabulum inferni. Exemplum. lxx.

Um ingr iorda.

c um psuaderet cuidā iuueni nobili ⁊ pulcerrimo ingressuȝ ordis p̄dicatoꝝ: ⁊ illū nun⁹ ad h⁹ inueniret p̄ōptū dixit ei ī fine vboꝝ. rogo te vt stati h⁹ facias amore dei: vt man⁹ tuas respicias ⁊ alia pulcra mēbra tua. recogitās quātū dānū erit si ista pulcra mēbra erunt pabulū eterni ignis. q̄ō ille faciēs ex hoc d̄; mot⁹ postea ad ordinis ingressum, seipm ppter deum contēnēs.

Quidā cogitauit: si post centum milia annorum damnati liberarētur. Exemplū. lxxi.

Uidã multū secu

q laris ⁊ multū delicat⁹ cū quadā die cogitaret intra se: si post mille ānos aīe dānatoꝝ de pena liberarent. ↄ̄idebat ei cogitatio q̄ nō. si p⁹ centū milia ānoꝝ. nō. si p⁹ tot ānos quot sūt gutte aq̄ maris: nō. et ita talia cogitādo plurimū turbabat: et ptern⁹ cepit ppendere q̄ miseri et obtenebrati sunt hui⁹ mūdi amatores: q̄ pro modico tpe quo victuri sunt et p trāsitorijs gaudijs ⁊ voluptate carnis incurrunt penas eternas. Unde etiā Greg̃. Nemo pōt hic gaudere cū hoc seculo: et illic regnare cum deo. Ite; presentia gaudia sequuntur perpetua lamenta.

Si in lecto molli quis continue iacere deberet tedium haberet. Exemplum. lxxij.

Ulco marsiliēsis

epūs refert de seipo: Dū essem mūdi amator ⁊ dedit⁹ vanitatib⁹ mūdi. cepi semel cogitare de eīnitate pene inferni: et dixi ī corde meo. Si pponeret tibi iacere sp in lecto molli, ⁊ delicato: ita q̄ nulla occasione inde recederes h⁹ vix sustinere posses. quō g posses iacere et ardere in illa pena eīna: et intollerabili inferni, si cōtingat te illuc imergi: hac occasione reliq̄ oīa ⁊ fact⁹ sū mōach⁹

Monialis quedā occultauit pctm̄ in confessione et damnata est. Exemplum. lxxiij.

Ue moniales re

d putabant multū religiose in quodā monasterio. accidit q̄ vna mortua ē et alia soror q̄ erat magna amica sua feruenter orabat p ea. Et semel ī eccl'ia de nocte dū illa soror viua oraret audiuit illā sororē mortuā cātantē illud m̄isorū mortuoꝝ. Peccātē me quottidie ⁊ nō me penitētē timor mortis ↄturbat me q2 in inferno nulla est redēptio. et nō pl⁹ dicebat de m̄isorio. Illa viuēs interrogauit. nōne es tu tal' soror: Rñdit illa: suȝ. et illa. Quare nō cōples cātando m̄isoriū totū: Dixit mortua. si beata v̄go maria ⁊ oēs sctī rogarēt p me nunq̄ possēt plus verificari de me Miserere mei deus ⁊ salua me. q̄ō est finis m̄isorij: q2 ego suȝ dānata. Heu quō hoc est dixit viua: cum eras ita bona religiosa: Respondit, Ego dum essem in seculo feci

vnū peccatū verecundum qđ ꝑpter verecundiam nunq̄ confessa sum. et ideo alia bona nihil mihi valuerunt ad vitam eternā, ergo amodo nō ores pro me: quia inuanum est.

In discipulo de tempore

Dyabolus dixit q̄ anima comitis Guilhermi esset in tali pena q̄ si maximus mons illuc mitteretur liquesceret in ictu oculi. Hoc quere de tempore sermone.cxxvi.E.

Itē miles q̄ rapuit vidue vaccā dicens. si ego nō facerē ali⁹ faceret, punitus est in inferno incessanter. Hoc quere sermone.xcix.F.

Item miles quidā apparuit filie sue cum thuribulo in quo erat sulphur. sermo.xcix.P.

Item vdo qui frequenter inebriabat qualem lectū. qualē potū. et quale balneum sibi in inferno inuenit preparatū. sermo.lxij.Y.

Item quidam vidit vicinum suum et vxorem alterius viri puniri in inferno ꝑpter adulteria sua. quere sermone.lxxv.Q.

Item sacerdos quidā vidit matrē suā in sporta ignea quā serpentes ignei circuidederunt collū ipsi⁹: et cathenas igneas habuit in manib⁹ et pedibus. hoc quere ser.lxxxij.I.

Itē mulier q̄ nō plene cōfessa est quā visa est habere serpētes in capite, in collo, et bufones sup māmillas. Hoc quere ser.cxv.E.

Item frater ordinis predicatorum qui dixit ad magistrum parisiēsem q̄ de sero cogitaret de lecto inferni. De quo Esayas dixit. Subter te sternet tinea. Hoc quere ser.a.D.

Item quidam vidit dyabolum et dixit q̄ potius vellet clibanum ardentem intrare q̄ iterū dyabolū videre. Hoc quere ser.cxv.R.

Item quidam combussit digitos propter concupiscentiam mulieris sermone.cxv.O.

Pena purgatorij. De acerbitate ignis purgatorij et pene. Exemplum.lxxiij.

Legit de acerbitate pene purgatorij. Ponat q̄ omēs carbones toti⁹ mūdi i vnū cumulū essent cōgregati et oēs arderēt: et si qs hoim in medio cumuli staret, nō tantā penā sustineret sicut aīa ardēs in purgatorio sustinet. Vñ dr in decre. Ignis purgatorij nulla pena temporalis cōparabilis est. dist.xxv. Qui in aliud. Unde etiam Augu. Fratres charissimi ille ignis purgatorius et si nō sit eternus durior tamen est q̄ quicquid in hoc seclo penarum posset cogitari: vel sentiri: vel videri.

Sacerdos quidam dixit si lacus esset totus igneus. Exemplum.lxxv.

Sacerdos qui reputabat q̄si sctūs cū adhuc viueret mirū mō se affligeret i pnia cuidā querēti cur se ita affligeret. rñdit: q̄ si lac⁹ q̄dā magnus q̄ erat prope esset totus igneus vellet potius esse in eo vsq3 in diē iudicij: vt posset euadere ignē inferni et penas purgatorij. Hoc idem orabat Augustinus dicens. Dñe hic vre hic seca vt in eternum parcas.

Quidam vidit purgatorium: et hic afflixit se. Exemplum.lxxvi.

Quidam peccator veniēs ad virū dei quēdā in deserto petijt ab eo pniam: sed breuē. dicēs q̄ non posset longā pniam facere vel cogitare de ea. Cum nō posset vir sanct⁹ eum ad aliud inducere dixit famulo suo. Uade ad vallem illā vicinā et duces eū tecū: et trades cum illi quē inueneris vt faciat eū facere pniam breuē: et recede ab eo. Qđ cū fecisset et elōgasset se paululū audiuit clamorē miserabilē quasi verberantiū durissime. Et post modicū tempus quasi exanimis refectus reductus est ad virū dei. Quem cū iussisset recedere dicēs q̄ egisset pniam noluit recedere: sed oib⁹ dieb⁹ vite sue remansit cū eo in mirabili timore pseuerans: et vltra modū in pnia se affligens. Cum autē diceret ei interdū vt sibi parceret. ipse recordat⁹ illi⁹ verberationis nihil reputabat quicqd faciebat in cōparatione ad illam dicit: materia vidi. Ad idē narrauit qdā magister in theologia anglic⁹ natione dicēs se vidisse quendā qui dicebat fuisse in purgatorio scti patricij: q de nullo qđ in mundo viderat poterat gaudere. Amara videbātur sibi oia delectabilia mūdi. inter homines viuēs q̄si mortuus apparebat. De eodē etiā narrat magr Jacobus epūs tusculan⁹ dicens. q̄ quedā mulier reuocata de purgatorio ad cōplendā pniam in psenti seculo. Decimtantū affligebat se q̄ habitabat in sepulcris: et niui et glaciei et igni se inuoluebat. Patet ergo q̄ minime timetur ignis purgatorius a quibusdā. vel quia nō vident eius conditiones in scripturis: vel quia nō credunt qđ de eo audiūt: vel quia non experti sunt de eo aliquid.

Cādelabrū cupreū liqfactū ē. Exem.lxxvij.

Uidã abbas de

q cedẽs rogauit monachos suos et cõ sulnit vt nepotẽ suũ facerẽt abbatẽ. Qd cũ factũ fuisset et misset abbas ad fontẽ q erat in horto sol⁹ audiuit vocẽ emissaz de fonte cũ gemitu miserabili. Cũ autẽ admiraret abbas gementẽ vt diceret q a esset: dixit q erat aia auũculi sui q inestimabilẽ dolorẽ ibi pate retur. ꝑpter hoc q carnalit̃ mor⁹ rogauerat in morte vt eũ abbatẽ facerent. Cum aũt di ceret nepos. Cuiusmodi ardorem posses ibi sustinere: qz fons erat temperatus. dixit vox rogãdo eum vt afferret candelabrũ cupreũ qd erat retro altare: et ꝑijceret in fontẽ illũ. Quod cum fecisset ita liquefactũ est sicut ce ra in igne: et sicut butirum in olla bullienti. Quo viso renunciauit abbatie: nec vltra vo cem audiuit. Nunquid ergo punitus est ille abbas et ostensus ad vtilitatem viuentium.

Restitutus vite fecit sibi vestes congelari. Exemplum.lxxviij.

Uida restitutus

q vite terrãus penas q viderat fugit ad heremũ: et fecit cellã iuxta fluuiũ et in vestibus se balneauit: et egrediẽs sinebat vestimẽta ꝯgelari ad carnẽ. postea balneũ ca lidissimũ intrabat: et hec successiue sustinebat q̃tũ poterat vsq ad mortẽ. Et cum de his a videntib⁹ argueret̃ dicebat. Si vidissetis q ego vidi: eadem vel ampliora illis faceretis. Gregorius. Sancti penã temporalem lucrũ putant. quia per hanc se eternã euadere non ignorant. Hoc Beda in gestis anglorum.

Quidam petiuit angelos in agone vt tar darent vt hic puniretur. Exemplum.lxxix.

Ubbas quidaz ly

a son vir pfectissimus: q cũ moreret̃ cõue nerũt multi p̃res et frẽs: et subito fa cta est facies ei⁹ q̃si quodã fulgore radians: et dixit. Cõsolamini frẽs. ecce Abraã venit. Et post hoc chorus pphaz. et post hoc cetri apl̃i et angeli. Cũq loq videret et q̃rerẽt qd dice ret: ait. Uenerant sancti angeli tollere ani mã meam: et supplico q propter penitentiã agendam paululum sustineant. Cumq dice rent abbas. Tu non indiges penitentia: ait. Frẽs in veritate dico vobis q nec penitentie p̃im apicẽ fecisse me memini. et cognouerant qui ꝑfectus esset in timore domini. nec du biũ q huiusmodi timor fecerat eum ita pe na de se sensisse. Hec in vitaspatrum.

Infirmus quidam elegit tribus diebus puniri in purgatorio. Exemplum.lxxx.

Rat vir fidelis et

e bon⁹ sic p̃dicat⁹ magr̃ Albert⁹ frater ordinis p̃dicatorũ sibi ab his q rem familiarit̃ nouerant tradi.tũ referebat. q post diutinã pnĩaz quam sanus fecerat incidit in languorẽ grauissimũ in quo per annũ cũ pa tientia pdurauit: et postmoduz tedio victus rogauit cũ lacrimis dñm: vt tanto languori fine dato mortẽ iponeret. Nec mora missus ad eũ angelus dñi dixit ad eum. Exaudiuit dñs preces tuas: sed elige tibi qd vis. Aut tri bus diebus pena purgatorij torquebens si nunc decedis: aut si adhuc in lãguore isto p annũ manere volueris sine vllo purgatorio ad supos euolabis. Tunc ille penã p̃sentẽ recolens nec futurã aduertens: rñdit. Mori plus eligo et nõ tm̃ trib⁹ dieb⁹: sed q̃tu dño placuerit in purgatorio tribulari. Fiat inq̃t angelus tibi scdm verbũ tuũ. Nec mora. lan guens morte solut⁹ est et aia ei⁹ in purgatoriũ delata. Uno ergo exacto die venit angelus ad locuz purgatorij vbi aia torq̃bat̃: et dixit ei. Quid nũc agis o aia q p labore vni⁹ anni trib⁹ diebus elegisti in purgatorio detineri. Cui aia ait. Seductor es non angelus q me in penis multoz annoz curriculis pro trium dierũ spacio fefellisti. Sed angelus nõ mora inquit: sz inestimabili tortura decepta es. qz non nisi vnũ diẽ de tribus diebus in purga torio pegisti. sed si adhuc retractare volueris qd elegisti dñs miserebit̃: vt ad corpus tuũ qd nondum adhuc sepultũ est reuertaris: et per annũ vnũ languorẽ q est expertus es pa tiaris. Cui aia. nõ p annu inq̃t tm̃. sz vsq in finẽ mundi languori etiam detineat ̃ mori. Hoc dicto aia reportat̃ ad corpus: et p annũ vnũ lãguore detẽta mirose q bus hec retulit ad p̃niam animauit. Et post annũ vnum re rato defunctus trãsijt ad supna. Hec Bal.

Quidam cum deatrice fecit sibi mentibus fricari pro purgatorio. Exemplum.lxxxi.

Lius 3 quidamm

a tiocuronia milites rapinis et ced.b⁹ p̃uinciã depdauit: q capt⁹ et ad decolla

.landū expositus petiuit a iudice ꝛ obtinuit tꝑe plurimo penitēdi. Et mox astāti iuueni ꝯ sobrino ait. Si vere amicꝰ es coopator esto mihi misero i salutē. affer obsecro instrumētū ferreū qḋ dentiū dr̄. cū quo parāt femine linū suū. Quod vt factū est dixit iuueni. succide m. hu manus vltas ꝛ brachia vsqꝫ ad humeros. pe des vo ꝛ tibias ꝛ crura vsqꝫ ad nates. postea genitalia. aures. oculos. nasum. labia. et ca put ad vltimū āputabis. Juuene ergo sic vt cū dolore rogatꝰ fuerat exequēti. penitēs ipse vnūqḋqꝫ mēbrū ante ꝙ̄ truncaretur. instrumē ti ferrei dentibus ꝑ inflictiōes multiplices ꝛ va lidas diutius affligebat dicēs. Hanc penam hic ꝑ pte vilissima membra ꝓpite qbꝰ actu nephario scelera ꝑpetraui. ꝛ deū creatorē me um offendi. Extremo igit̄ post oēm penā trū co corpis cū capite suo sup stipitē solo hilari vultu dixit. o vtinā tormētū illud qḋ respectu scelerū meoꝝ puū sustinui reiterare semel iteꝝ atqꝫ tercio valerē si liceret miserrimo ꝛ i eo diu tius cruciari. Et hec dicēs cū lacrimis orauit ꝑplm circunstantē sco. quatenus sibi miserri mo elemosinis pauperū ꝛ orationibus sub uenirent. His dictis extendit caput ꝛ mox a iuuene decollatur.

Virgo qdā ꝓ comite assumpsit sibi dimi diā ptē purgatorij. Exemplū. lxxxj.

Ludouicꝰ comes

Losdelos. nobilissimus inter Flandrbo nicos erat vir sagax ingenio. ꝛ in ar mis exercitatus ꝛ strenuꝰ. Hic ꝟginē nomie Christinā miro ꝯplectebat affectu: q̄ cum in extremis ageret christinā ad se vocari fecit. ꝛ sedentibus oibus secū in cōclaui remanere. Nec mora comes vt̄ute qua potuit erexit se ꝛ supplex ante pedes christine toto corpe ꝓstra tus ei omnia peccata sua cum maximis lacri mis recitauit. ꝛ hoc non ꝓ indulgentia quaꝫ dare non potuit: sed vt magis ad orandū ꝓ se tali miraculo moueret hoc fecit. Mortuus ergo comes eidē christine manifeste apparuit acerbissimis penis se puniri i purgatorio osten dit. cui pia ꝟgo non modicū misertā rn̄d. Age nunc ꝛ vade hinc ꝛ scḋm diuinā miam pe nas ꝓ pctis exolue. Ego vo i meo pectore exa ctura supplicia dimidiā purgatorij tui parteꝫ accipio. his itaqꝫ gestis viuens xp̄ina multo post tpe certis horis scḋm ꝙ̄ aia comitis al terius doloribus torqbatur flammeis vapo ribus. interdū vo frigoꝝ algorib cruciari. lo cis vo in qbus comes peccare vel insanis fal sis gaudere solebat lacrimis irremediabilibꝰ irrigabat. longo post tpe ā mortē suā idē co mes apparuit ꝛ grās agēs illico ꝯtēplāte ad supna trāsiuit. Hec Thom. in li. de apibus.

Quidā degit sibi duo milia annoꝝ i purga torio. Exemplū lxxxij.

Juuenis quidaꝫ

i habebat cognatū epm facꝰ monas chus exdio cisterciēsi. postea exdicē desertē factꝰ est socius ꝑdonū q̄ in obsidione cuiusdā castri telo percussus deportatꝰ ad locū ꝛ desperatus de vita vocauit sacerdotē. difficu le tn̄ ad hoc inductus q̄ ꝯtēnebat oia sacerdo tiū magna ꝯtēptiōe vt sepe ꝑpter lachrimas ꝛ gemitus in voce deficeret. dicēs se fuisse vio latorē vxoꝝ ꝛ filiaꝝ eius: ꝛ ꝙ̄ nemini peper cerat oculus eius in occisione incendijs ꝛ in rapinis in omni malefco excedenteꝫ omniū hoim maliciā. Sacerdos stultus rn̄dit. ma ior est iniqtas tua ꝙ̄ vt veniā merearis. Rn̄ dit ille. Dn̄e in quacūqꝫ hora pctōr ingemuerit saluus erit. Rogo vt iniūgatis mihi pniaꝫ Rn̄dit sacerdos. qd tibi iniungā. qz homo ꝑ ditus es. Rn̄dit ille. Ex quo non sum dignus a vobis penitentiā recipe do michi ipi. Eligo duo milia annoꝝ esse in purgatorio vt post il los inueniā miam corā deo. Et cū sacerdos nollet ei dare viaticū. rogauit sacerdotem vt statū suū descriptū deferret epo cognato suo qḋ illo defūcto sacerdos fecit. Eps vo multū dolens de morte eius quē tenerrime dilexit. ꝯstituit orōes fieri ꝓ eo ꝑ totā suaꝫ diocesim ꝛ ipe vel alius ꝓ eo singulis diebus hostiam salutarē immolauit. Anno cōpleto cū eps missam celebraret ꝓ eo. Ecce apparuit defun ctus epo pallidus. exilis. macilentus in veste pallida. vultu habituqꝫ statum suum satis de clarans. Qui interrogatus quō se haberet. rn̄ dit. Jn penis sum ꝛ de penis venio sꝫ gratias ago tibi: qz ꝑ orōes et elemosinas tuas a te ꝓ me institutas. annus iste abstulit mihi pe nas mille annoꝝ quas habere debuerā i pur gatorio. ꝛ si vno anno adhuc impenderis mi hi ex toto liberabor. Eps letus grās egit deo: ꝛ cū similes orōnes et elemosinas in sequen ti anno pro ipso instituisset et rogasset fieri. Ecce in fine anni cum idē episcopus diceret missam pro ipso. affuit ille in cuculla niuea

f; cie serenata dicēs sibi oīa optata succedere dicēs, tam p tuā solicitudinē erept⁹ sum a pena ⁊ ingrediar gaudiū dñi remuneret tibi deus caritatē tuā. ⁊ ecce illi duo āni reputati sūt mihi p duobus milibus annoꝝ. hec cesari⁹.

Anima qdā fuit deputata ad purgatoriū vsqꝫ ad nouissimū die. Exemplum. lxxxiiij

q

Vidā religiosus q reputabat magne vite mortu⁹ est ⁊ post mortē cuidā socio suo apparuit ⁊ cū qreret ab eo de statu suo dixit. Ego suz deputat⁹ i penas purgatorij vsqꝫ in diem iudicij nisi suffragijs bonoꝝ hoim iuuabor. Et cū soci⁹ ab eo qreret cām. rñdit. Oia pctā mea ɔfessus sum. sz qꝛ negligēter explicabā ⁊ remisse. ⁊ negligenter penitentiam ⁊ satisfactionē ɔpleui. ideo deputatus sum ad purgatorium vsqꝫ ad iudicium extremum.

Peccator ɔtrit⁹ fuit deputat⁹ ad purgatoriū vsqꝫ ad finē mūdi. Exēplū. lxxxv.

t

Tē quidam in scelerib⁹ vixit p totā vitā suā. i supbia. i chorizādo. i luxuria. i gula. i ira blasphemia. ⁊ in fine ɔtritus est. ⁊ postmodū raptus ad iudiciū: ⁊ sententiat⁹ est a dō ad purgatoriū vsqꝫ in finē mundi nisi subueniat sibi p suffragia. Vñ etiam Richardus de sancto victore. Alique xpianorum anime vsqꝫ in finem mundi ad ignem purgatorij ex dei iusticia sunt deputate.

Propter accidiam fuit qdā deputat⁹. xl. ānis ad purgatoriū. Exemplū. lxxxvi.

t

Tē quidam propter accidiā dānari debuit. Et maria subuenit sibi: ⁊ econuerso reuixit ⁊ ɔfessus. tādē sibi īpositū fuit p pnia a deo vt qdraginta annis in purgatorio puniretur.

Albertus magnus elegit sibi decem dies in purgatorio. Exēplū. lxxxvij.

a

Albertus magn⁹ doctor sacre theologie elegit sibi decē dies in purgatorio eē. ⁊ postmodū apparuit cuidā deuoto dicēs. Stulte egi eligendo mihi decē dies eē in purgatorio: qꝛ in grauissimis penis sum. vñ etiā Aug. Melius qd petit ꝗ purgatoriū petit. Dico vō grauius esse in purgatorio ꝗ̄ dici vel excogitari possit dando ⁊ aperiri ꝗ̄ illa pena quam sanctus laurenti⁹ in craticula sustinuit.

Frater qdā fuit decez dieb⁹ in purgatorio: qꝛ fratres non statim soluerūt sibi suffragia. Exemplum. lxxxviij.

q

Vidā religiosus deuot⁹. h post. x. dies sue defunctionis cuidā fratri orāti apparuit. Et cū qreret frater quō sibi eēt. rñdit. Bñ: qꝛ purgatus sum. modo ad xpm vado. Frater aūt terri⁹ ait. ⁊ quō tm̄ in purgatorio fuisti. et ille. h⁹ fecit negligētia fratru. si eīi frati soluissēt debitū infra diem tercium euolassem ad celū.

Pena monialis q fregit silentium i choro Exemplum. lxxxix.

p

Vella quedaz religiosa ordis cistercien. i adueā ihū saluatoris est mortua. Defuncta vō clara die choꝝ intrauit añ altare inclinans et sic in locū vbi solita erat stare secessit. Quam collateralis eius vidēs ⁊ mortuā sciēs valde territa est. Reqsita vō ab abbatissa vñ sic cōmeteret. rñdit sic. ⁊ sic Gerdrudis ad ɔmeōrationē btē marie vginis in terrā se iuxta me ɔstrauit. ⁊ finita collecta abijt. abbatissa timēs illusiones diabolicas ait puelle. Si denuo venerit ad te dic ei. bñdicite. ⁊ si dixerit tibi dñs. interroga eā vñ veniat. Sequēti igr die iterū venit. ⁊ salutata cū itez rñdisset dominus. puella ait. Vñ venis. Et illa. Ad satisfactionē huc veni. qꝛ libēter tecū in choro susurraui semiplena vba pferēs. Idcirco in eodē loco iussa sum satisfacere vbi me ɔtigit peccare. ⁊ nisi tibi de eodē vicio caueas eandem penā moriēs sustinebis. ⁊ hoc quarta vice factū est. Ecce tale purgatoriū huius vgis. Ut aūt noueris nō esse curandū quacūqꝫ morte iustus moriatur. pbiter q in pdicto mōasterio deo ⁊ sororibus eiusdē ɔuētus seruiebat vir bon⁹ ⁊ sanct⁹ cū in extremis laboraret factus ē frenetic⁹ ita vt multas euomeret blasphemias. Quo defūcto dñs volēs merita ei⁹ osidere ifirmi cū sup tumbā eius dormiūt ei⁹ mentis sani surgunt. Hec cesarius.

Monachus qdā intrauit purgatorium ⁊ quando vidit fratres ridere increpauit eos Exemplum. xc.

Uidā monachꝰ

q q̄ intrauerat purgatoriū et plagas habebat q̄s ibi recepat de v̄berib⁹ q̄si sp recētes in oī vita sua durā egit pniaʒ. Hic q̄n videbat aliquē iuuenē mōachū imoderate ridentē vel alias leuiter vagantē exclamauit frequēter dicēs. O si scires q̄ acerba pena debetur tibi pro leuitatibus istis tu fortassis mores tuos leues corrigeres.

Item quidam habuit purgatorium in loco balnei sui. Exemplum.xci.

Um qdam sacer

c dos coloniēsis vrbis i loco vbi calide aque euaporant se p necītate corporis q̄d ā die lauaret quēdā virū incognitū q̄ de pedib⁹ eius traberet calciamēta: vestes eiꝰ susciperet ad seruiendū paratū inuenit. Cūq̄ hoc sepiꝰ ibidē faceret, sacerdos quadā die duas scōi oblationū coronas sumens. ne ingratꝰ tali officio seu seruicio appareret. p̄dicto viro obtulit dicēs et rogās vt p b̄ndictione munꝰ charitatis reciperet. cui ille merēs r̄ndit. Panis ille sanctus est nec eū mādūcare audeo. Ego eīn quondā huiꝰ loci dn̄s fui. p culpis meis huic pene deputatꝰ sum. Sʒ q̄so hunc panē cū orōib⁹ tuis p me offer. ꝛ si rediens me nō inuenieris liberatuʒ me scias. Quo dicto disparuit: qꝛ nō fuit hō sʒ sp̄us. sacerdos vero p totā ebdomadā p eo salutarē host. ī offerens. orōnes cū lacrimis fudit. ꝛ postea reuersus ipsum in balneo non inuenit.

Aie cuidaʒ īpositū fuit in purgatorio fore vsq̄ corpus eius sepeliretur. Exemplū. xcij.

Uidā monachꝰ

q decedēs petijt instanter abbatē vt solitā decedētū sibi ipartiret absolutionē. Cū aūt abbas absens i loco vicino nō posset haberi in promptu añ aduentū eiꝰ migrauit. Cum aūt venisset ꝛ dictū ei fuisset q̄ visitā. ꝛ monachꝰ ille petiuisset eū p absolutione habenda. funere nondū sepulto. ipse añ quoddā altare decūbēs ꝛ cogitās de predictis vidit subito añ se defunctū vt sibi videbat dicentē. b̄ndicite. ꝛ petentē debitū absolutionis. Cū aūt abbas stupēs respexisset sp̄iꝰ dixit Misereatur tui ꝛc. Quo facto petijt monachꝰ pniam. abbas aūt nesciens cuiusmodi pnia iniungenda esset; defunctus dixit. q̄ p pnia staret ī purgatorio quousq̄ corpꝰ eius sepultū esset. Quo audito defunctus exclamauit ita horribilit̄ q̄ vox eiꝰ audita est p totam abbatiaʒ dicens. O sine misericordia precepisti me tantum morari in purgatorio.

Pascasius fuit inuentus in purgatorio: ꝛ tamen choruscauit miraclis. Exemplū. xciij.

Pascasiꝰ apostoli

p ce sedis dyaconꝰ: cuꝰ liber rectissime de sp̄ūscō scptꝰ adhuc supsūt. vir mire scītatis. cultor pauperū. pteptor sui in cōtētione ea q̄ fuit inter simachū ꝛ laurentiū in sua mēte ipsum laurentiū epō ꝛ iudicio refutatū. ad pontificatꝰ ordinē elegit. in sua snia cōtrarꝰ ipsi assistendo vsq̄ in diē extꝰ sui pseuerās. Cūq̄ defunctꝰ esset quidā demoniacꝰ dalmaticā feretro suo superpositaʒ tangēs curatus est. Cū aūt post multū tpis Germanꝰ capuanꝰ epūs p medicīa corporis in angularib⁹ thermis lauari iussus fuisset ingressus pascasiū stantē in maximis calorib⁹ inuenit. Cūq̄ territꝰ de tanto viro q̄d ibi faceret q̄reret. r̄ndit q̄ p nullo alio nisi qꝛ ī pte laurentij cōtra simachū sensisset. quocirca ecce p me: ꝛ nisi te exauditū scias. si rediens hic me nō inueneris. Orauit. rediens non inuenit. Qui ergo ignoranter peccans p elemosinas obtinuit veniaʒ. sic cum per se operari non posset. Hec Gregō in iiij. dyalogoꝝ.

De suffragijs animarum.

Una die. xv. milia animarum sunt a purgatorio liberate. Exemplum. xciiij.

Rioꝛ qdaʒ de oꝛ

p dine p̄dicatoꝝ cū ī die laiaꝝ deberet p̄dicare de aiab⁹: qꝛ magnꝰ ꝛ deuotus p̄dicator erat. de nocte iā tarde dormiuit: qꝛ forte nō cogitauerat de p̄dicatōe facīda Et vidit vnū frēm mortuū sibi apparentē: cui dixit. Nōne tu es frāt ille q̄ est mortuus? R̄ndit ille. ita ego sum. Et q̄d habes agere? r̄ndit. ego venio ad vos qꝛ debetis hodie p̄dicare de mortuis. ad hoc inducatis pplm̄ q̄ hodie deuotꝰ se habeāt ad defunctos: qꝛ de hodie magnā misericordiaʒ est facturꝰ p̄pter suffragia hodierna. Exibunt enim hodie de purgatorio. xv. milia aiarū. ꝛ hanc visionem prior in publico coraʒ omni pplo enarrauit.

Anime petierunt suffragia a quadam virgine. Exemplum. xcv.

v Irgo quedā de
nota cū semel oraret vidit infinitā multitudinē manuū directā ad eā cōiunctaꝝ ad inuicē ad modū depꝑcantiū. Sequēti die cū ipa trāsiret p cimiteriū vidit easdē man⁹ ab imo ascēdere q̄si vellēt eā detinere. ad quā visionē pterrita fugit ad ecclīam. rogans dn̄m vt ītimaret sibi quid hoc vellet esse. Tunc dictū est ei q erant aīe in purgatorio existētes: que oratōnes eius petebāt. in quibus multum recipiebant beneficium.

Anima quedā per septem dies caruit visione dei. Exemplum. xcvi.

i Uuenis quidā
monach⁹ guilhelm⁹ noīe defunct⁹ est q̄ pu⁹ venit ad ordinē. Cōpleto itaq; anno probationis sequēti die cepit infirmari: ꝛ post paucos dies defunct⁹ est. qui statim cuidā monacho apparēs dixit se esse in penis. De quo verbo cū ille territ⁹ fleret et diceret. Si tu es in penis qui nunq̄ peccasti q̄d erit de me peccātore? Sed cōsolās eū defunctus ait. Noli flere: qꝛ nullā aliā penā patior nisi qꝛ nondū vidi deū. ipam dilationē glie penā reputās. Nec imerito: qꝛ spes q̄ differt affligit aīaꝫ. Et adiecit. O q̄ preclarū erit q statim veniet ad deū. Et petiuit sibi orōnes fieri a cōuentu: ꝛ collectā de sancto michaele archāgelo. Hanc igitur visionē recitauit abbati. Ipse de eodē archāgelo celebrauit psalmū in capitulo Quēadmodū desiderat ceru⁹ ad fontes aquarū. per septē dies iniungens. Postmodū prior in choro modicū dormiēte eundē Guilhelmū sub pallio beate marie virginis stare vidit leta voce dicentem. Ego amodo liberatus sum. Post hoc pdicto monacho apparens testatus est tantum septeꝫ diebus se fuisse in purgatorio. i. in carentia visionis diuine. Multa illi de statu quorundam monachorum etiam uiuorum reuelans.

Mulier quedam fleuit super filiuꝫ defunctum inconsolabiliter. Exemplum. xcvii.

m Ulier quedam fi
liū pmogenitū habuit bone indolis et insignē ꝛ pulcrū decore. quo mortuo incōsolabiliter doluit et fleuit amare. et ei apparuerūt i via q̄dā multi pueri vt visuꝫ ē ei cū magno gaudio gaudētes. Cumq; inter eos filiū sui cū inter illos esse videret ꝛ flēret. ecce post alios filiū lento gradu subsequentē agnouit. Cui mater cū gemitu et clamore dixit. et q̄d est fili q solus ꝛ nō cū aliis gradiēs retardaris? Cui ille in toga laterali magnū aque pōdus ostēdens. Ecce inq̄t mater lacrimas quas pro me inaniter effudisti quaꝝ pondere ab alioꝝ psecutōne retardor. Ad deū ergo lacrimas comutabis: et in p̄sentia corpis xpi p domos suas pauperum p me corpium ꝛ deuotarum effundas: et tūc libabor a pena qua crucior.

Mater quedam in quinq; annis liberauit filiū suum a purgatorio. Exemplū. xcviii.

i Uuenis q̄dā dis
solut⁹ ꝛ leuis lāguore decubuit. Rogatu q̄ matris Lābert⁹ p̄sbyter leprosoꝝ vir pius ꝛ zelator maxim⁹ aīaꝝ venit ad iuuenē. eū ad cōfessionē pctōꝝ et ad pniam sedule inuitauit. q̄ mox in multa ꝯtritione cōfessus est: ꝛ nō multū post hoc mortuus est. Mater p eo cōtinuauit ieiunia vsq; ad quinq; annos irremediabilib⁹ lacrimis pseuerauit. q̄ vt ipm tpūs expletū est die quadā dn̄ico dictus Lābertus p̄sbyter mortu⁹ est ꝛ sepult⁹. Sequēti aūt quīta feria pdict⁹ iuuenis manifeste apparuit sue matri dicens. Ecce nunc mater charissima adiutorio tuo ad requiē trāsibo de grauissimis penis q̄s ptuli p peccatis. Et ibit mecū dn̄s Lambertus presbyter. q̄ me ad confessionē ꝛ cognitionē peccatorū meorū salubriter puocauit. pro quo ꝛ aliis multis quos ad penitentiaꝫ salutis adduxit in multa mercede cumulabitur premiorum.

Filij debent subuenire animabus parentum. Exemplum. xcix.

r Etulit q̄dā sacer
dos de seipo dicēs. q signiq; p aīa pr̄is sui orare distulit. et alias īpeditus esse pr sibi apparebat in somniis: ꝛ manibus ostēsis plagis plurib⁹ vulnerat⁹: ꝛ quare fili⁹ patrē non iuuaret seueriter arguebat.

Uxor quedam liberauit animam mariti sui de purgatorio. Exemplum. c.

m Antuꝫ cuiusdaꝫ
mulieris defūct⁹ est: q̄ satis secularis fuit ꝛ malā vitā duxit. tamē in extremis vere cōuers⁹ est: ꝛ fidelr aīaꝫ suā vxori sue cōmēdauit. Iaꝫ cui⁹ sepulcrū vxor ipsi⁹

mirari debeas si tibi valet officii corporis immolatio cum quibusdam aiabus ad liberationem plus breuis vborum absolutio. Hec cesari.

Sacerdos quidam quottidie celebrauit pro defunctis. Exemplum .cvi.

Quidam epūs su|spēdit quēdā sacerdotē p eo q̄ q̄libz die celebraret p defūctis missā. Cū aūt in quodā festo eūdo ad matutinas transiret cōs p cimiterium visū sibi est q̄ eōs mortui insurgerēt ptra illū sub forma officij qd q̄lsq viuēs habuerat pmināces & dicentes. Ecce epūs q̄ nobis et sustulit sacerdotē nostrū nec ip se p nob celebrat: sz n si ipse emēdauerit morietur. Ad qd ille territus postmodū sacerdotē absoluit & missas p defunctis celebrauit sepius.

Dux quidā fecit multa suffragia fieri p aiabus. Exemplū .cvij.

Dux magnus et gliosus ad p̄dicationē cuiusdā fratris p̄dicatoꝝ correptꝰ cepit ablata restituere. elemosinas magnas dare. capellanos statuere q̄ p cruciatis in purgatorio missas celebrarēt. Que sui mistrales nobiles videntes ipsz ptēpserūt & metu inidia pirātes adierūt. quēdā regē hostē eiꝰ dicētes. Nūc tps adueīt vt de nrō psilio & adiutorio, de hoste vrō duce triūphes, ipe enī solū falsis clericorū fabulis deditꝰ sua expēdit cū eis nulli suorū nobiliū ipēdit honorē. Exhilaratꝰ rex stati mādat dux bellum die tali. Terr. Vtaq dux mistrales suos alloqtur q̄ vno aio auxiliū ei negauerut dicētes. Uocate clericos q̄bꝰ solus credidistis. Dux igit in ofio psilius cū paucis i castro se forti pdusit. de celo expectās auxiliū. igit solus pspiciēs ptrariā hostiū vidit inmerabilē exercitū albatoꝝ i eqs albis & dipes is aureis. rubea cruce signatis sibi aduenientē exiens ad eos curuatis genubus eos recepit Et vnus ex illis leuauit eū dicēs. ne timeas fidelissime pnceps assunt tibi adiutorio quos de purgatorio liberasti. adestrūt & psca q̄ uitetim visq ad p̄dictus dies liberabunt. morq visio disparuit. Instante ergo die rex cū multitud. ne armatoꝝ adēt. mioti ad castrū venerut. Cui obuiā exyt dux in ofio pfidēs. & statim facte ē cū eo tāta multitudo celestis exercitus q̄ turba regis nulla videbat. Ipse rex cum suis relictis armis reddiderūt se veniā depcantes. Dux aūt pessimꝰ poenitētie tradidi dispersit exercitus diuinus. q̄d videntes bestes glorificabant deū cum illis.

Hugo quō disciplinatus est post mortem Exemplū .cviij.

Hugo de sancto victore ad extrema veniens a quodā canonico sui ordis q̄ eū in vita valde dilexerat adiuratꝰ ē. q̄ ei post obitū suum appareret. & libēter inqt si hꝰ dōs pmiserit & sic Hugo defūctus est. nec multo post redyt ad sociū. cui ille. quō tibi inqt dilectissime est. ait ille. bn nūc est mihi: sz qr retinui accipe pꝰ ppletorū disciplinas vir vnus demonū in inferno remansit q̄ non mihi ictū validū dederit ad purgatorū transeundi. Hoc Guil.

Johannes euangelista liberauit aiam a purgatorio. Exemplū .cix.

Sacerdos quidā ad ordinē se trāstulit regularē. b beatū iohem aplm & euāgelistā feruēter dilexit. post mortē illiꝰ canonico suo in visione visus ē q̄ idē btūs iohes euāgelista accessit ad gliosā vginē mariā. rogās eā supplicē dicēs. ecce aia amici nostri torqtur i pēis purgatorij. venias obsecro: & libera eā. Nec mora btā vgo & btūs iohes ad purgatoriū descendētes aiam liberauerūt & ante conspectuz domini nostri iesu christi perduxerunt.

Petrus apls liberauit animā a purgatorio Exemplum .cx.

Mulier quedā valde dilexit btm petrū aplm. q̄ etiā in vita sua satis mūdana fuit. Post obitū eiꝰ vna psona deuota fideliꝰ orauit pro ea. cui appuit btūs petrꝰ dicēs eam ēē in calore ignis ppter pplacentiā & varietatē vestiū. Secūdo dixit eā esse i fame & siti ppter delitias corporis ciboꝝ. Tercio dixit eā esse i marlo frigore: qr filios & familiā suā nō bn rexit & adiecit. Ego ipetraui ei i extremis verā ptritōēz & pctōꝝ indulgentiā ppter seruitia mihi exhibita. & ego iuuabo eam vt i breui tempore liberetur a penis purgatorij. Ergo dicit Job. v. Ad aliquem sanctorum conuertere.

Undecim milia vginū liberauerunt aiaz a purgatorio. Exemplum .cxi.

Rat quedā puel

e la q̄ graui īfirmitate fuit detenta et sic ē defūcta, cūq3 ab hora diei tercia vsq3 ad vesperas mortua iacuisset, reuixit subito et erexit se. Conuocatisq3 oib⁹ q̄ p̄sētes erāt dixit. Uirginalē illū exercitū vndecī miliū virginū vincēs quottidie sz venerata et eaz precibus nūc a purgatorio liberata, et ob hoc ad vitam redire cōpulsa sū: vt oib⁹ eaz memoriam digne habētib⁹ suffragia ipaz nunciarē dūmodo de vita tales exeāt q̄b⁹ suffragia valere p̄sit. In hui⁹ testimoniū redd3 spm iterato nec mora, sicut dixit fecit. Hec Guil.

In discipulo de tpe.

Ais potius vellet hic cētū annis cū corpe durā penitentiā agere q̄ in purgatorio p vnū diē ardere. hoc quere ser. dx. B.

Item religiosus apparuit aduocato et dixit se esse in maximis penis. Naz si omnia ligna arderent nihil eēt respectu ignis purgatorij. ibidem sermo. cxxviij. M.

Itē puer nouē annoz q̄ accōmodauit denarios a familia: quomodo ī purgatorio punitus est. hoc q̄re sermone ciij. I.

Itē q̄ elegit duos dies eē ī purgatorio potius q̄ hic infirmari p bienniū. ser. cxxxiiij. X.

Itē nobilis q̄dā mansit fabro debitor et apparuit famulo suo deuoto habēs habata ignita in manib⁹ et ped. bus. sermo. clx. I.

Itē sacerdos quidā dixit si lacus eēt plen⁹ igne. tunc vellet in eo esse vsq3 ad finem mundi vt esset certus q̄ non intraret purgatoriū nec infernum. quere ser. cli. Z.

Itē q̄dam vidit penas purgatorij et postmodum nunq̄ risit. sermo. clij. U

Itē mulier reuocata de purgatorio quō penitentiam egit in niuem glacie et in igne. et dixit nihil eē respectu pene purgatorij. ser. clij. U.

Itē frat quidā vinū nō lymphauit et propterea punitus est in purgatorio. ser. clx. D.

Itē soror cosme et damiani q̄ audiuit choristantes cātare cū quadā leuitate et dulcedine et ppterea p q̄ndecim dies fuit deputata ad purgatorium. sermo. xxxvij. U.

Item frater q̄dam p septem dies fuit punitus in purgatorio ppter vba solaciosa et recreationis. sermone. clx. E.

Item frater quidam cōpassus est consanguineis suis in agone. et ppterea punitus est in purgatorio. quere sermo. clx. E.

Itē q̄dā p̄uincialis liberauit fratrē cantando vnam missam. quere sermo. dvi. F.

Itē nobilis q̄dam misit filiū suū ad papā cognatū suum. et triginta annis debuit eē in purgatorio et papa p vnam missam liberauit eum. sermone clx. L.

Itē quidā frater celebrādo p fratre defuncto dixit si soldano tādiu seruiuissem tc. et sic liberauit p vnam missam fratrē qui. xv. ānis debuit esse in purgatorio. sermone. clx. K.

Itē de duob⁹ fratribus quoz vn⁹ immediate celebrauit vnam missam post obitū illi⁹. et ipse apparuit sibi dicens se quasi p viginti annos arsisse. quere ser. clx. L.

Itē aīa q̄dā apparuit et dixit se deputatam ad purgatorium vsq3 in diem iudicij nisi iuuaretur p suffragia viuoz. sermone. clx. R.

Item q̄ equū amici sui non vendidit quō diaboli rapiebant eum. sermo. clx. P.

Itē q̄ recepit vestē a peregrino et nō orauit p aīa eius qualiter punitus ē. ser. clx. Q.

Itē miles q̄dam visus est in purgatorio et habuit auē in manu cū corrodētem: qr venationi nimis deditus erat. sermo. xxij. L.

Item due anime quaz vna fuit leta. altera vero tristis. sermo. clx. F.

Itē q̄dā orauit. xxx. duobus annis p anima patris et nihil profuit illi. qr ipse fili⁹ sp fuit in pctō mortali. sermo. xcij. D.

Itē nobilis q̄dam fuit liberatus de purgatorio per tres missas. ser. dvi. F.

Penitentia.

Penitentia sctī Petri aplī. Exēplū. cxx.

Lemes papa nar

c rat item eraro q̄ sctūs Petr⁹ ppt memoriā sui pctī trine negatōnis cōsueuerat sp media nocte vel cā surgere. q̄si in hora in q̄ peccauerat. et lacrimis miserabiliter se pfundebat. et sic q̄si audiebat gallos cantare. sic etiā debent vere penitentes facere.

Quidam petiuit breuem penitentiam.

Exemplū. cxxij.

Uidam petiuit a

q quodā viro dei dari sibi pniam salutarē sz breuē. Qui directus ad vallem viciuā, q̄ a custode vallis duct⁹ est et raptus. Postea fleuit terribiliter. Unde ad virum dei rediijt a quo ire p̄cipitur liber quo vellet. Cui peccator. absit dn̄e. nam a custode vallis de

ducat⁹ penas inenarrabiles vidi vbi semel mortuus hoc audiui. q̄ ꝓpter delitias vanitatum quidā eorū bulliente plūbo potant. quidā medij secant. quidam carbonis igneis redundant.

Quidā nisi vnū Pater nr̄ volebat recipe ꝓ penitentia. Exemplum. cxiiij.

Peccator quidam

magn⁹ cū ꝓ petis suis nullā ꝯdignā vellet ꝯgere pniam vł suscipe. ait cōfessor. Potes aūt vnā orōēz dn̄icā ꝓ peccatis tuis singl'is dieb⁹ dicere. Rn̄d. ꝙ possum. Et iniūxit ei vnū. Pat nr̄. ita aūt ei eadē orō cepit dulcescere. vt rediēs amplius peteret. quousqꝫ ad ꝯdignam penitentiam puenireꝫ.

Deus sp̄ paratus ē recipe petōres ad penitentiam. Exemplum. cxv.

Senior quidā in

terrogat⁹ ē a quodā milite si de⁹ recipet penitētē eū. Qui cū eū pl'rib⁹ edificasset sermonib⁹ postremo ait ad eū: Dic mihi dilectissime si clamis tua scissa fuerit, ꝓ(i)cias eā statim abs te. q̄ rn̄dit nō: sꝫ resarciens vtor ea. Dixit ad eū senior. Si ergo tu parcis ꝓprio vestimēto. quare deus sue imagini nō indulgeret.

Demōes ipediūt penitētes. Exēplū. cxvi.

Erat quidam mi

les ꝑpetrator multoꝝ scelerꝫ. b ad i(n)stantiā sue deuote vxoris accessit ad quēdā ep̄m. ꝛ sibi oīa petā sua ꝯfessus ē. Sꝫ cū iniūgeret ei ep̄s penitētiā ꝛ ille nihil recipere vellet dicēs. q̄ nec ieiunare nec orare posset iniunxit ei ꝓ petis suis vt vna nocte clausus in ecclesia teneret silētiū donec ipe ad eū cū signo crucis intraret. q assumpsit penitētiā. ꝛ f(a)ctā super eū orōē ep̄us claudēs eū abscessit. Adest diabol⁹ ꝛ ei tanq̄ mercator pānos varijs coloribus ad emendū exhibet. Et gratis mlta de te pmitte. si ei ꝑ nemus saluū ꝯductū ꝓberet. Ille tacuit. Postea formā se in speciē cuiusdā cognati sui ecclesiam intrauit clamās. q̄ inimicus talis. venit. ꝛ domū cū pueris accēdit ille videns lucere ignem tn̄ tacuit. Item in ꝑsona filij sui iunioris se transformans. Eya mi pater q̄d agit inimicus. en tota domus cō busta est ꝛ familia occisa est ꝛ inimicus hic stat quē optime occidere possum⁹. Sꝫ cū ille taceret dixit. Et si iurare nō vis ego ipe nec vi ta mea priuabo ꝛ exiit. Miles stabat immobilis. Postremo multitudo demonū in specie feraꝝ iumentū grauiter cū ꝯberauerunt. ꝛ ille cū silentio stetit impterritus. Mane veniēs ep̄us cū signo crucis eduxit eū de ecclia. Et dū q̄reret vbi vxor ei⁹ ꝛ filij sui iacerent occisi Dixit ep̄s q̄ omnes bene valerēt. Et miles ait Ego audiui clamorē ꝛ strepitū armatoꝝ. ꝛ vidi ignem. Ecce filij eius veniebant ꝛ cognoscens illusionē demonū. Miles ait. Dn̄e rogo te da mihi penitentiā. qꝛ parat⁹ suꝫ oīa facere ne intrem in temptationē ꝛ man⁹ demonū. Et suscepta penitētia factus est bon⁹ hō ꝛ tandem quieuit in pace in dn̄o.

Quidā assumpsit penitentiā solum timore mortis. Exemplū. cxvij.

Canonic⁹ quidaꝫ

ecclie parisien. vir iuuenis delicatus petis gule luxurieqꝫ laxās habenas multoꝝ etiā alioꝝ petōꝝ immūdicijs inquinatus. Tandē tactus infirmitate timore mortis ꝯfessionē fecit petā detestatus est emendationem pmisit viaticum accepit inunct⁹ est oleo ꝛ sic vitam finiuit. Cuius corpus vtpote viri nobilis ꝛ diuitis ꝛ cum magna pompa, secularis glie tumulatū est. Eratqꝫ illa die serenitas magna vt etiā eius obsequijs aer famulari videretur. diceruntqꝫ homines adinuicem. Multa bona de⁹ huic homini ꝯstituit nihil ei defuit hoꝝ q̄ xp̄ian⁹ debet habere in morte. diuinis sacramētis: munit⁹ est. aer in ei⁹ morte serenat⁹ est. ꝛ cum multa glia sepult⁹ ē. Post paucos dies cuidam familiari suo se ostēdit dicens se damnatū esse. Cūqꝫ miraret ille ꝯfessionē sacramenti cōionem ꝛ inunctiones cōmemorans. rn̄dit defunctus. vnū bonuꝫ defuit mihi sine quo nullū bonū qđ memoratū ē ꝓdesse mihi potuit. Quidē hoc inq̄t. rn̄dit vera contritio. Licet eīn pmiserim confessori amplius velle abstinere a peccatis et alia q̄ salutis sunt. tamen dixit mihi conscientia q̄ si conualueris obseruare non poteris quod pmittis. Et qꝛ cor magis declinabat ad transgressionem q̄ ad voti obseruationē ꝓpterea nullius peccati merui remissionem.

Eucharistia dat grām abstinendi a petis. Exemplū. cxviij.

In ciuitate remen

si miles quidā ꝯ sobrinā suam ꝯue

bitā habebat: cui tm̄ cōglutinat⁹ fuit amo-re: vt nec amonitōne nec excōicatōe: nec aliq̄ humana verecūdia ab ea vellet separi. Tandē tact⁹ infirmitate timore mortis vocauit sacerdotē: cui cū lacrimis confessus est. Quē cū sacerdos moneret vt tam illicitā abnegaret cōuersatiōnē: et illā psonā a se amoueret. Respōdit. dn̄e nō possū. Multe itaq₃ i sua obstinatiōe pseuerāte sacerdos recessit cū corpe dn̄i nr̄i ihu xp̄i: qd̄ secu ad cōicandū infirmū portauerat. Exeunti autē de domo sacerdoti occurrit beat⁹ Bernardus: interrogās cū quare infirmū nō cōicasset. cāmque intelligēs ait sacerdoti. Reuertere mecū ad infirmū. Cūq₃ reuersi essent: vir sctūs iam infirmo morituro ea que salutis erant suasit. Ille aūt cū p̄ter iam dictā in omnibus obedientiā sponderet. ait vir sanct⁹. Nunqd doles q̄ non potes habere volūtatē resistēdi? At ille dixit. dn̄e valde doleo me de hoc nō posse dolere. Quo audito abbas ait sacerdoti. vt corp⁹ dn̄i daret infirmo. Mira res. Statim vt saluator intrauit sal⁹ facta ē huic domui. Ab illa enī hora pfecte odire cepit quā ante illicite amauerat. Ait aūt. Grās ago deo q̄ me liberauit: quia modo dyabolū libentius viderem q̄ illam. Sicq₃ in bona confessione et vera contritione migrauit ad dn̄m. Hec Cesarius.

Quidam noluit penitere dum potuit.

Exemplum. xix.

Erat quidā vsura

ri⁹ quē frequēter monebat sacerdos ad pniam. et ille dicebat semp. Bn̄ adhuc faciā: qz adhuc est satis de tp̄e. Factū est aūt vt infirmaret. et cū idē diceret raptus est: et cū rediret clamauit dicēs. O penitētia vbi es? De cetero penitentiā agere nō valeo iusto dei iudicio: quia dum potui nolui penitere. Et hec dicens mortuus est.

In discipulo de tempore.

Duo socij quo₂ vn⁹ in agone fleuit et penitentiaz egit et cōicauit: sed solūmodo ex timore mortis. Hoc quere sermone. cvi. B.

Perseuerantia.

Xp̄s retinuit frēz in ordine. Exemplū. cxx.

Frater quidaz de

ordine mio₂ bon⁹ et deuot⁹. passionat⁹ fuit tēptatōne exeūdi ad seculū. Cūq₃ ordinasset se ad exitū intrauit chop: et pstrauit se an̄ altare vbi erat pixis cū corpe dn̄i nr̄i ihu xp̄i. Et ecce reuerētiā et salutās beatā virginē mariā: et licentiādo se a deo et mr̄e ei⁹ bn̄dicta. Cūq₃ sic fuisset pstratus. Ecce apparuit pulcerrima virgo que accipiens pixidē aperuit illā: et mox pulcerrim⁹ iuuenis egressus est de pixide qui stabat sup altare. Tunc v̄go illa dixit ad iuuenē. Dilecte fili mi miserere huic famulo meo. cui iuuenis. mater mea quid faciā et ipe nō vult manere mecū. Tunc iterū replicabat preces ad filiū. At ille eleuata manu bn̄dixit fratrē dicens. Ego tu seruabo: et nunq̄ tu derelinquas. His dictis iuuenis ille reuersus est i pixidē: et disparuit. His visis frater cōfortat⁹ et cōsolat⁹ est et cessauit ab illo passio talis. et factus est magis deuotus et perseuerās. Hanc visionē nunq̄ alicui reuelauit nisi in extremis suis.

In discipulo de tempore.

Quadraginta viri ppter fidē fuerūt positi in lacū aque frigide: et vn⁹ abnegauit fidē. et pagan⁹ vidit angelū cū corona cōuersō ad celū volare. hoc quere sermo. lxxiij. M.

Itē iuuenis in heremo ad quē venit dyabol⁹ dicens prēz suū esse mortuū: et sic exiuit heremū et redijt ad seculū: et malo fine vitā finiuit. sermo. cl. D. Precepta dei.

Obliuio preceptorū dei. Exemplū. cxi.

Ancti prēs aliqui

cōgregati pphetauerunt de vltima gn̄atone. ex qb⁹ vn⁹ ischyr⁹ noie q̄rnus dixit. Nos qdē adhuc mādata dei implemus⁹. Interrogauerūt eū alij patres dicētes qd q̄ post nos facturi sūt. At ille rn̄dens ait. media fere cōplebunt pcepta dei et eternū requirūt deū. Dixerunt prēs. Post hoc q̄ veniet qd facturi sunt: rn̄dens dixit. Voies generationis illi⁹ mādato₂ dei opera nō habebunt et pcepta dei obliuiscent. Supabūdabit aūt tūc iniqtas et refrigescet charitas. veniet ideo sup eos magna tēptatio: et q̄ inuenti fuerint in illa tēptatione pbati. et nobis et patr. hijs nostris meliores erunt. et et feliciores et probiores. Hoc in vitaspatrum.

In discipulo de tp̄e. Predestinatio.

Frater quidā qui orauit p alio fratre et vidit cū de numero dānādo₂. et iste frater multiplicauit bona opera et emēdauit vitā: et postea visus est de numero saluandō₂. Hoc quere in discipulo de tempe sermone. lxxiij. N.

Itē lantgrauius q̄ multa mala cōmisit.s. dicens si sum p̄destinat⁹ ꝛc. et quō medicus suus eū reduxit ab illo errore. Hoc quere sermone xxij. ✠. Prelati.

Quidam fuit electus in episcopum et renuit. Exemplum.cxxij.

Monachus q̄dam clareuallēsis elect⁹ est ī ep̄m. quo rēnuēte suscipe nec impio abbatis sui: nec ep̄i suscepit s; fortiē restitit. nō mlto post defunct⁹ est ꝛ cuidā familiari suo apparens. rē q̄ sit⁹ de illa inobediētia si ei nocuissz. rn̄dit: nō. et adiecit. Si ep̄atū accepissem eternalr dānatus fuissem et indubiē ꝛ vbū terribile. Ad hūc mōē venit status ecclīe vt nō sit digna regi nisi a reprobis episcopis. Hec Arnoldus.

Episcopus malus quomodo iudicatus ꝛ punitus est. Exemplum.cxxiij.

Est ciuitas metropolis ī saxonia meydeburg nūcupata: cui p̄fuit antistes q̄ vesanie ōdu⁹ et p̄diorū deuastator ꝛ p̄p̄e ecclie dilapidator extitit: ꝛ rerū tp̄aliū inutilis distributor. s; de⁹ oipotēs q̄ neminē perire desiderat misericorditer expectauit si aliq̄n se emēdaret vitā suā. Sz segniter eo ī malicia p̄seuerāte mirabili versa vice ipse recepit iudiciū p̄uerse vite sue non indignū. Est etiā oppidū a memorata ciuitate distās quasi quattuor leucis iuxta descēsuz fluuij albie. ad qd̄ p̄fatus ep̄s quadā die p̄uenit. corpe q̄dē sanus: sed mēte vesan⁹. In ip̄a naq̄ nocte dū decūberet ī lecto v'tione diuina strangulatus est a dyabolo. Eadem itaq̄ eadē nocte cū thesaurarius maioris ecclesie in sacrario decūberet in lecto ꝛ mēbra sopori dedisset. vidit in sōnis añ p̄ncipale altare dñm sedentē cū btā v̄gine maria matre sua: et sanctis aplis. Affuit etiā sepedict⁹ epūs. tandē superuenit sanctus mauric⁹ eiusdem ecclie patron⁹ q̄si vir strenu⁹, militari lorica indut⁹ cū mouendi q̄rimonias ꝯ ep̄m suū q̄ reus erat. petens sibi dari aduocatū. s. sanctū paulū. Quo sibi dato cōquerebat̄ de ep̄o q̄ ecclia sua p̄ ip̄m reb⁹ eēt dissipata ꝛ honore destituta. Et paul⁹ adiecit dicens. oportet ep̄m esse irrep̄hēsibilē: castū: nō p̄digū: sobriū: modestū ꝛc. q̄ oia in ei⁹ ep̄la memorant̄. His auditis petiuit sibi etiā dari ep̄s petrū p̄ patrocinātē. q̄ sibi deneg̃a dixit ꝯ paulū ꝯcedat̄e suū sibi nō eē allegādū. Quo denegāte petiuit btāz v̄ginē mariā p̄ se patrocinari. s; ip̄a q̄z renuēte petiuit p̄ sniāz sibi dari eā. Dicit g̃. dñs ad btāz virginē mariā mrēz suā. mater p̄moueas vbū suū. et dña nr̄a ad filiū suuz. Obsecro te fili mi ne vrgeas me interpellare p̄ eo. attestor te ip̄m q̄ nisi totiens intercessione mea auertenim indignatōēz tuā ab eo: vt si aliq̄n respiceret. s; frustra laboraui. Iterato dñs ad matrē. mr̄ ego suz misericors ꝛ tu mr̄ mie: miserere indigēti. Rn̄dit btā v̄go maria. verū q̄dē est vt asseris. tu nō solū misericors es: s; ꝛ iust⁹. Ista paulo agēte dixit dñs. iust⁹ iudex reddēs vnicuiq̄ iuxta opa sua. ecce mauric⁹ dilecte mi. ep̄s tu⁹ sit in p̄tāte tua ꝛ volūtate. Statim arripiēs eū portauit in humeris suis. Et de pulpito in quo legit̄ euāgeliū p̄cipitauit eū añ altare scē crucis: et cōfracte sūt ceruices ei⁹. Et stati euigilās thesaurari⁹ audiuit sonitū pulsantis ad fores ecclie. et cāpanari⁹ q̄ iacebat in ecclia surrexit ꝛ accessit ad ecclie ianuā inq̄rēs cām sonit⁹. Nūci⁹ q̄dā ad uenerat dixit se venisse de oppido supdicto: et ep̄m defunctū. Dicq̄ ppendi pōt q̄ eadē hora q̄n sctūs mauric⁹ eū deiecē de pulpito fuisset defunct⁹. Itaq̄ nūci⁹ ait: vt cōpulsarent̄ cāpane. His itaq̄ dictis intellectis ille sacrista p̄rexit ad sacrariū: intimās thesaurario qd̄ intellexerat: ꝛ pulsabant̄ matutine. postea pulsabant̄ cāpane sic mos ē ad officiū defūcti. Hoc itaq̄ facto occurrerūt plurimi sciscitātes q̄ cā rei eēt. ꝛ cū intellexissent mirabant̄ q̄ tam subitanea et improuisa morte ep̄s cor̄ p̄uent⁹ esset. Cū aūt corp⁹ de mane exanime deferret̄. inuētū est collū cōfractū pelle integra ꝛ illesa p̄manēte. Per istud exemplū attēdāt ꝛ caueāt oēs ecclīaꝝ p̄lati ne res q̄ a fidelib⁹ collate sūt sctīs in ecclesiā vt deo ꝛ ei⁹ genitrici marie atq̄ ip̄is seruiat̄ inutiliter expēdāt: vel cōsanguineis tribuāt: vel alio modo turpiter deuastēt. q2 ab eis vsq̄ ad minimū iota requiretur in districto examine. Et dum minus discrete expendant: eorum temporalia in vltimo pereant.

De visione ep̄o horribile Exemplū.cxxiiij.

Apud eādē ciuitates Meydeburgensem in saxonia cōtigit prodigium terribile nimis. Qd̄ quemadmodū factum sit stilo veraci res

feram. Ut innotescat oībus q̄ malū ꝛ detestabile sit i statu p̄latōis turpit̄ viuere et patrimoniū xp̄i male expēdere. ꝛ moniales deo dicatas violare. In p̄dicta igr̄ vrbe scolar̄ q̄dā. Udo noīe liberalibus litteris insudabat Qui cū eēt duri īgenij ꝛ nihil oīno p̄ficere posset. quātūcunq; a magistris suis v̄berib' torq̄ret. Quadā aūt vice post enormes plagas scolas exiens. eccl'iam scti Mauricij intrauit ibiq; cū ingēti deuotōe p̄sternēs se, ꝛ regīe celi clemētiā. ꝛ bti Mauricij p̄ illūminatōe sui ingenij implorauit. Ubi ī p̄ce positus aliquātulum obdormiuit. Cui p̄tinus mater misericordie apparens dixit. Audiui orōem tuā. ꝛ ecce non solū scientie mun' tribuo tibi. immo etiā post mortē archiep̄i q̄ nunc p̄est eccl'e p̄ncipis mei mauricij tue fidelitati ɔmēdā. Quā si bn̄ rexeris grāde p̄miū ɔseq̄ris. Si autem male ī aīa ꝛ corp̄e morieris. His dictis virgo Maria disparuit. ꝛ iuuenis euigilans more solito lectionē repetiuit. Cumq; ad loquēdū os aperiret cepit disputādo oēs ɔcludere. ꝛ ī om̄i sciētia peritissim' apparere. Stupebāt aūt omnes q̄ eum audierūt dicentes. Unde isti tanta sciētia est inspirata. nonne iste est Udo q̄ heri mactabatur vt pecus: ꝛ ecce hodie p̄batur esse p̄hs. Post bienniū autem archiep̄s moriebat̄. ꝛ Udo a cūctis elect' efficit̄ metropolitan'. Cōfirmat' igitur ꝛ pallio decorat' aliq̄mdiu bene vixit. Et q̄z honores mutant mores. cepit p̄cessu t̄pis ɔsiliuz matris dei negligere. ꝛ p̄p̄rie salutis immemor eē. et voluptatibus deseruire ꝛ eccl'e facultates dilapidare. Et non solū feminas seculares: s; ꝛ velatas violare. Insup q̄d deterius est, absq; vllo timore ad oīa flagitioꝝ genera habenas laxare. Sicq; facta est vita eius oībus odiosa oībusq; detestanda. Prochdolor cum multoꝝ annoꝝ curricula memoratus archiep̄us aerē mundūq; totū suis sceleribus corrupisset In quadā nocte quandā nigrā abbatissam monialiū de regali cenobio. q̄d tūc hosterboltz nunc vo vallis libroꝝ d̄r ordinis cisterciēsi. secum in lecto haberet. vocem audiuit in hec verba terribiliter intonantē. Fac finem ludo q̄z lusisti satis Udo. His auditis cachinnis multis fictitium suspicabatur et mane facto rursum delitijs inuoluit. factusq; diuturnior lapis ad p̄digiose vocis ɔminationes nimime ɔpungitur. Sequenti nocte vocem similē audiens ꝛ p̄ nihil pendēs. stultus iterū ante in sua malicia p̄durauit. Nocte igitur tercia apud illam abbatissam cubans. cū ea p̄ius nephandā libidinose ɔmotōis exercuisset. vox supradicta cū ingēti fragore intonuit dicēs. Fac finē ludo ꝛc. Hac ergo audita vehemēter stupefactus ingemuit aliquantulū: s; nō resipuit. Uerūtamen dannationi iā p̄ximus. Miser ille cornuū quidē eras sepe cecinit. sed nequaq̄ ad lauacrū penitētie p̄perauit. Mira dictur' sum vera. tn̄ que si saxones apud quos gesta sunt reticere vellent. clemēta oīa clamarent. sicut sequētia manifestant. Post mēses ergo tres canonic' q̄dā metropolitane eccl'e. Meydeburgensis Fridericus noīe, multū venerabilis ꝛ maxime sanctitatis. quadam nocte ī choro sancti Mauricij existens. ꝛ oratōi' feruentius insistēs deum p̄ sancta vniuersali ecclesia deprecabatur. ꝛ maxime p̄ sua. s. p̄ metropolitana vt ɔditor oīm iustus iudex. aut citius morbidum caput Udonē archiep̄m p̄ interitum de medio tolleret aut certe in melius ɔmutaret. v̄ba pondus habuerūt. ꝛ ecce secuta est p̄tinus visio nimis, terribilis cūctisq; mortalibus metuenda. maxime tn̄ ecclesiarum rectoribus. q̄ gregem dn̄icum sibi ɔmissum p̄dentes ꝛ malis exemplis inficiētes p̄cipitāt sepi' in infernū. Uidit itaq; q̄ vent' validus oēs eccl'ie lampades pariter extinxit. Qui p̄pter hoc terrore nimis correptus loco adhesit steterunt come: vox ē faucib' interclusa. Tunc postmodū venerūt duo iuuenes duos cereos gestātes ꝛ ad altare p̄cedētes hincinde iuxta cornua altaris steterūt. ac totaz illam aulā lumine repleuerunt. Post quos ingressi sunt alij duo quoꝝ vn' tapetia an̄ altare decenter strauit alter vero duas aureas cathedras desup collocauit. Post illos alter q̄dam solus intrauit. q̄ velut pugil strenuu' incedebat euaginatū tenens gladiū ꝛ stās ī medio eccl'e valenter clamabat dicēs. O omnes sancti quoꝝ reliquie hic habent̄ surgite ꝛ venite ad iudiciū dei. His auditis apparuit maxima multitudo ꝛ p̄fulgida vtriusq; sex'. Alij militari habitu adornati. Alij etiam pontificalibus insigniti infulis. ꝛ hi oēs choꝝ intraūerunt. ꝛ secundū ordinem ad merita sua hincinde se locauerunt. Tunc etiaz apparuerunt duodecī viri gloriosi in quoꝝ medio gradiebatur quidam sole splendidior regio dyademate et sceptro adornatus. Apostoli vero erant et Jesus christus rex celi et terre. Quē

mox vt viderũt deuote adorauerũt. ꝛ ſup ca-
thedrã eũ ſedere fecerũt. Aſſuit igit̃ regina ce-
loꝝ luna ꝛ ſtellis lucidioꝛ. quã clariſſima tur
ba v̾ginũ ſeq̄bať. Scĩ vo oẽs dei matrẽ ho-
norantes geniculanter ſuſceperũt. Cui xp̄us
mox occurrẽs. ꝛ manũ eius apprendẽs. iuxta
ſe venerabiliter collocauit. Ecce poſtremo ap
paruit ſctũs Mauricius dux glioſus cũ ſua
legione ſex milib⁹ ſexcẽtis ꝛ. lxvi. q̄ vnanimit̃
ſe ꝓſternentes adorauerũt dñm iħm xp̄z di-
cẽtes. O eq̄ſſime iudex ꝛ ꝯditoꝛ ſecloꝝ da iu
diciũ. his dictis ſurgẽtes ſteterũt reuerenter
poſtulãtes. Quib⁹ dñs ait. ſcio q̄d q̄ritis. Et
ad eũ. date vdonẽ archiep̄m. Cõtinuo q̄daꝫ
ex aſtantib⁹ abierũt. et miſerũ vdonẽ de late-
re abbatiſſe trahentes miſerabilit̃ adduxerũt
quẽ ſctũs Mauricius ſeuer⁹ intuens dixit.
Dñe mi eq̄ſſime iudex iudica iuſte. Ecce iſte
vdo nõ eſt ep̄s ſꝫ lupus. nõ paſtoꝛ ſꝫ raptoꝛ.
mactatoꝛ ꝛ deuoratoꝛ gregis tui. Iſte ẽ cui
cui dña noſtra mater tua ſciam donauit cui
hãc eccliam ad honorẽ nois tui meiq̄ʒ ac ſo-
cioꝝ meoꝝ factã ꝯmẽdauit ꝑ dicẽs ei. Si bñ
rexeris vitã ꝑhennẽ habebis. ſin aũt male in
corꝑe ꝛ aĩa morieris. Iſte inſup eſt q̄ ãmoni
tus ſemel ꝛ iterũ ꝛ tercio ſe corrigere noluit.
nõ ſolũ hãc eccliam ſꝫ ſe ꝛ aĩas ſibi ꝯmiſſas
ꝓphanãdo ad nichilũ redegit. imo ſpon-
ſas tuas ſꝑ turpit̃ ꝛ temere violauit. ergo iu-
dica iuſte iudex eq̄ſſime. His auditis dñs ꝑ-
ſidẽs iudicio ſctõſq̄ʒ reſpiciẽs dixit. Quid vo
bis videtur de iſto? Pugil aũt ſupdictus vo-
ce magna clamauit dicẽs. Reus eſt mortis.
Iudex vo ꝛ oẽs q̄ aderãt in ſententiã cõue-
nerũt. Et quale gen⁹ mortis ille impi⁹ ſuſtine
re deberet inter ſe tractauerũt. Tunc iudex ait
caput amittere meruit. q̄ ſine capite viuendo
in ſordibus ꝯputruit. Quo dicto pugil ꝯfeſti
vdoni ꝑcepit vt ceruicẽ extenderet. Qđ cum
vdo feciſſet ꝛ pugil gladiũ ad ictũ leuaſſet. q̄
dam clamauit dicens. Contine manũ tuam.
donec ab eo reliq̄e auferãtur. Tũc q̄dam cum
calice affuit corã vdone ſtans donec pugil mi
ſerrimi hois collũ cũ pugno multis vicibus
valde ꝑcuſſiſſet. ꝛ ecce poſt quẽlibet pulſum
hoſtia polluta ꝑ os vdonis eiecta in calicem
corruit quas dñs reuerẽter accipiẽs. diligen-
tiſſime lauit ſup altare in calicẽ ponens. ꝛ cũ
ſua turba decenter inclinauit abijt et receſſit.
Poſt hoc miſerabilẽ vdonẽ pugil ſepedictus
aggrediẽs decollauit. Sicq̄ʒ tota illa cõgre-

gatio diſparuit. Canonicus aũt ſupradict⁹ q̄
vidit homo iuſtus. nõ in ſomnis ſꝫ oculis ap
tis ſtupens ꝛ tremẽs. lumẽq̄ʒ in cripta repe-
riens oẽs lãpades eccleſie reaccẽdit. Cumq̄ʒ ad
huc de facto dubi⁹ ꝛ anxius ſecũ miraret̃. tã-
dẽ reſumpta audatia ad locũ iudicij paululũ
ꝓceſſit. viditq̄ʒ calicẽ cũ hoſtijs in altari ꝛ ca
put a corꝑe longius ꝓiectũ: necnõ pauimen
tũ ſanguine madefactũ. Tunc cepit exclama
re et dicere. O triſte ſpectaculũ. o grande mi-
raculũ. et o vere tremendũ iudiciũ. O q̄ȝ horren
dum eſt incidere in manus dei viuentis. quia
quos diu vt ꝯuertant̃ tollerat nõ ꝯuerſos du
rius damnat. Poſt hoc oẽs fores eccleſie ob
ſerrauit. ꝛ nullũ oĩno ingredi ꝑmittẽs donec
ſole iam orto oẽs potiores clericos ꝛ laicos
ꝯuocauit. Tunc ianuas reſerãs ſeuiſſimã dei
vltionẽ. ſ. vdonẽ archiep̄m in ſuo ſanguie ta
befactũ oĩbus oſtẽdit. ꝛ cuncta q̄ viderat per
ordinẽ enarrauit. Eodẽ vo die q̄dam ex eius
capellanis bruno noie. cũ legationem ſibi cõ
miſſam ꝑegiſſet ꝑ metropolim ꝯtinuo famu
lis ante ſe ꝓcedentibus ſtuduit remeare. In
terim graui oppreſſus ſomno arborẽ quãdaꝫ
vmbroſam vidẽs de equo deſcendit ꝛ frenuꝫ
fortiter alligãs ad brachiũ ibidẽ paululũ ob-
dormiuit. Et ecce globus immundoꝝ ſpũuꝫ
cũ tubis et tympanis gladijs ꝛ fuſtib⁹ cũ lã-
ceis ꝛ ſecuribus ad eundẽ locũ gradu cõcito
ꝓperabat. Cumq̄ʒ oẽs ꝯueniſſent vni ex eis
q̄ coꝝ princeps eſſe videbatur. ꝛ q̄ erat ſtatu
ra ꝓcerioꝛ ꝛ vultu terribilioꝛ. ſoliũ ꝯſtruentes
deſup poſuerũt. Nec mora. Alter cunc⁹ eque
grandis clamãs cachinnans ꝛ tripudiãs ap
paruit. de quo q̄dam velociores aq̄lis celi pre
ceſſerant ꝛ fortiter clamauerũt. Date locũ da
te locũ: ecce ꝑnceps noſter vdo appropiquat
His dictis ſatellites ſathane miſerã vdonis
aĩam in effigie corꝑali cathena ignita ad col-
lũ ꝯſtricta. ad ſuũ ꝑncipẽ ꝑduxerunt. Cui ſa-
than ꝓtinus aſſurrexit ſalutans eum verbis
pacificis in dolo. Bene inquit veniſti. O pri
cẽs fautoꝛ et dilatatoꝛ regni noſtri. Ecce para
ti ſumus tibi et omnibus amicis noſtris fide
libus pro meritis reddere talionem. Cumq̄ʒ
vdo obmuteſceret ſathan aſſiſtentibus ait.
fatigatus eſt ille dilectus noſter huc veniẽdo
ꝛ ideo placet nobis vt ꝯſolet̃. date ergo ei mã
ducare. Illo renuẽte ꝛ caput auertẽte. mini
ſtri enim eius bufones ꝛ ſerpẽtes ei violẽter
impreſſerunt ꝛ liquorẽ ſulphureũ poſtmodũ

De P

infuderūt. adhuc illo nō loquēte sathan pre-
cepit dicens. Ad balneū principū talis prin-
ceps deducat. post illico reducet. ⁊ ecce nō pro-
cul erat puteꝰ coopculū habens: quo ablato
flāma vorax vsq ad celū erūpebat: q non so-
lū arbores ⁊ montes lapideos. imo aquam
iuxta manantē velut stipulā cōsumebat. In
quē puteū illā miserā vdonis aiam pcipita-
uerūt: ⁊ postmodū extrahētes in modū ferri
candētis totā igneā suo principi detulerunt.
Cui subridēs dixit. nonne suaue balneū ha-
buisti vt princeps nr̄. Tūc vdo dānatū se vidēs
cepit blasphemare ⁊ dicere. maledictus o sa-
than tu et omnis familia tua. oisq suggestio
tua: ⁊ oē īperiū tuū. maledicꝰ deꝰ q me cre-
auit. maledicta tra q me portauit. maledicti
parentes q me genuerūt. ⁊ maledicta omnis
creatura in celo et in tra. Tūc oēs demones
vna cū principe suo ceperūt manibꝰ plaudere
et dicere. Uere dignꝰ est iste nobiscū manere:
qz poptime scit nostrū canticū ⁊ officiū. Mit-
tatur ergo ad principalē scolā nostrā dāna-
toꝝ vt videat: audiat: ⁊ addiscat: sentiatqz ⁊
amplꝰ. inde nō exeat in secula seculorū. Uix
vba finierāt: ⁊ ecce vnanimit̄ in illā odiosā
creaturā irruerūt. eāqz īpetuose in thartareū
illud baratrū iactādo immerserunt: ac si celū et
terra ⁊ oēs huiꝰ mūdi mōtes adinuicē qterē-
tur. Capellanꝰ aūt supradictus hec vidēs et
audiēs timuit vehemēter. Tunc princeps te-
nebrarū digito eū ostēdēs dixit. Uidete ne ef-
fugiat clericus ille q nos aspicit. q semp extī-
tit maloꝝ suoꝝ cooperator consciꝰ ⁊ defensor.
ergo sicut fuit auctor culpe: sic sit particeps et
vindicte. īdeqz in illū puteū ad suū demergat
dn̄m. Quo dicto cū demones eū rapere vel-
lent ⁊ ipse fugere conaret repēte a somno exili-
ens euigilauit. sicqz eius equus terreꝰ tā diu
huic inde saltabat ⁊ cursitabat trahēs miserū
hoiem donec a sua iunctura eiꝰ brachiū peni-
tus dissoluebat. Difficult̄ aūt equū ascēdēs
ad metropolim venit: ⁊ mox vt dn̄m suū mor-
tuū eē cognouit visionē vit. cā: terrorē terrori
iudiciū iudicio: pdigiū prodigio cumulauit.
et oīa que sibi in via acciderāt que viderat ⁊
audierat enarrauit ⁊ patefecit. ostendens etiā
a sua iunctura eu cōpage brachiū depulsum
et repentinā carnē in argumentū veritatis. Ci-
ues igit̄ vidētes ⁊ audientes hoc horribile mi-
raculū dexiudiciū vehementer timuerūt. Et ca-
dauer ipsiꝰ pcul ab vrbe in paludē iactauerūt
qd bestie infernales cū plausibꝰ primus exce-

perunt: et ruricolas habitantes iuxta varijs
terroribꝰ et iniurijs affecerūt. Tandē cōsilio
inito illā glebā maledictā de illa palude ex-
trahentes in puluerē cōbusserūt: ⁊ in albeā
flumē pcecerūt. Mira res. Tūc ostio vt ferē
pisces suū meatū relinqntes ad occeanū abs-
cesserūt donec letanijs ⁊ ieiunijs iā placatꝰ dn̄s
post decenniū vix tandem redierunt. Diuine
horrendi pdigij memoriā ingerit oculis sup
pauimentū marmoreū candidum ⁊ pollutū
in decollatione vdonis cruor effusus: q tam
indelebiliter adheret pauimēto: vt de centia
marmoris esse quodāmodo videatur. Sup
locū autē illū vbi decollatio facta est semper
prosternuntur tapecia: et qn sup electū epm
Te deū laudamus. iuxta morē canit̄ tollun-
tur ⁊ ibidē ad orationē psternuntur vt epūs
electus videns hoc sibi caueat: ne forte sicut
ille perijt ⁊ ipe pereat. A dn̄o factū est istud:
ad terrorē epoꝝ vtiqz illiꝰ ecclie ⁊ oim inuti-
liū prelatoꝝ: vt audientes cōtremiscant lese
maiestatis terribile iudiciū et seuerissimas
dei vltiones. Et sic est finis terribilis horribi-
lisqz miraculi per ade filiū: sed nō primogeni-
tum. Etiā dicitur q in eadem diocesi moder-
nis temporibus fuit epūs nomie ludouicus: q
in quadā ciuitate sue diocesis ⁊ sui dominij
choream habuit cum mulieribus et virgini-
bus: et cū ceteris masculini sexꝰ: ⁊ ex pmissio-
ne diuina ignis vt videbat in inferiori parte
ptorij vbi chorea fuit exarsit. ⁊ nemo mirū tot
homines obijt in illa chorea. excepto epo cū
quadā puella quam in ipsa chorea antedu-
xit. et tamen alique persone de fenestris ceci-
derunt: nec tamen mortem incurrerunt.

Sanctus martinus accusauit episcopum
suum. Exemplum. cxv.

Homo quidā fue-
rat thuronis q cōsueuit ad matuti-
nas maioris ecclie venire. Quadā
vero die cū venisset ante horā inuenit portā
apertam: et ponens se retro columnas quan-
dam prope quam vidit lucē magnā per totā
ecclesiā: et iudicem sedentem in throno et an-
gelos eidem astantes. Uenit autem beatus
Martinus cum multitudine sanctorum ce-
pit accusare grauiter archiepiscopum illū qui
tunc locum suum tenebat. Statim autē ar-
chiepiscopus venit: et sedit in cathedra pon-
tificalibus indutus. Iterum accusatus a be-
ato Martino. Cum autem nesciret quid re-

sponderet ille qui cathedras supboꝝ euertit
indignatꝰ pede percussit cathedram eius. et
eā cū pede euertit: ⁊ sic viso disparuit. Tunc
ille bonus homo accedēs ad domū archiepi
scopi excitauit familiā: ⁊ fecit videre quomo
do ei esset. et intrantes ad eum inuenerūt eū
subitanea morte defunctum.

Canonicus quidam fuit accusatus a pa-
trono sue ecclesie. Exemplum. cxxvi.

Idebat quidā ca

v nonico q̄dam nocte ꝙ deꝰ sederet in
iudicio ⁊ aū̄ eū totꝰ mundꝰ vocabat
q̄libet recepturꝰ scd̄m merita sua. Uidit etiā
ꝙ vnusq̄sꝫ adducebat secū aliquē sctōꝝ cui
plꝰ seruierat vt eēt apd̄ xp̄m aduocatꝰ suꝰ.
Iste cogitabat ꝙ rogaret etiā sctm̄ illū cuiꝰ
canonicꝰ fuerat cui ⁊ seruierat cantādo. legē
do. vt secū iret ad iudiciū aū̄ xp̄m vt intcede
ret ꝓ eo monēs eū de seruicio suo. Ille sctūs
r̄ndit. libent̄ ibo tecū. et assūpsit aliū secū q̄si
ꝓ teste deuenerūt simul ad iudiciū. Cūqꝫ ve
nissent aū̄ xp̄m dixit sanctus. Dn̄e cōqueror
tibi de isto vilissimo leccatore qui. xx. ānis et
ampliꝰ comedit ⁊ bibit p̄bēdā in eccl̄ia mea
et om̄e tp̄ꝰ suū expēdit viuēdo luxuriose et
turpiter: nec vna die im̄uit horas suas sic de
buit. vn̄ peto iudicium fieri de isto leccatore
huiꝰ rei est testis iste. Xp̄s r̄ndit. accipite eū
ligatis manibꝰ ⁊ pedibꝰ proijcite eū in infer
nū. Ille clericꝰ euigilās quasi de graui som-
no putabat iam se esse in inferno. Et dixit il
li sancto. Dn̄e habete prebendā vestram. q̄r
nunꝙ̄ plus de ea comedā. ⁊ cōuersus ex hoc
religionem intrauit: ⁊ saluauit animā suam.

Quidam iniuste episcopatum adeptus su
bitanee obijt. Exemplum. cxxvij.

Rchidiaconꝰ qui

e dā ambiēs ep̄atū insidiabatur ep̄o
suo bono viro quē occidere cogita-
bat. ⁊ cū ꝯsueuisset ep̄s freq̄nt̄ venire ad ma
tutinas ⁊ p̄ueuire alios ad salutādā beataꝫ
v̄ginē mariā: ⁊ intrauit ꝑ quādā portā. archi
diaconꝰ collocauit ibi sup̄ portā lapidē: ⁊ ve
niēs ep̄s vt cōsueuerat ⁊ apiens portā. lapi
de cadente excerebat̄ ⁊ morit̄. Archidiaconꝰ
cū m̄lto labore ep̄atū obtinuit. Cūqꝫ ꝯfirma
tus esset ⁊ gaudiū ⁊ cōuiuiū faceret. q̄dā p̄n
ceps seruiēs ad mēsam corā se flexis genibꝰ
subito rapitur aū̄ tribunal summi iudicis: ⁊
vidit ibi beatā virginē cū immensa sctōꝝ mul
titudie ⁊ angeloꝝ adducētē dictū ep̄m portā
tē cerebrū suū in manibꝰ suis. ⁊ dixit btā vir
go maria. Fili mi charissime. ecce ostēdo tibi
recētē sanguiēꝫ ⁊ cerebrū huiꝰ dilecti militis
mei: quē ꝫ crudelis proditor volens obtinere
dignitatē pontificalē effudit. r̄ndit dn̄s. quē
mittā: ⁊ q̄s ibit? Tūc btā virgo ait. Ecce hic
seruitor suꝰ. cui dn̄s p̄cepit sub pena mortis
vt citaret dn̄m suū peremptorie vt. s. cito veni
at corā deo de tam nephādo crimine r̄nsurꝰ.
Qui stati rediēs turbatꝰ ingemuit īfremuit
tremuitqꝫ. et cultellū quē tenebat ad seruien
dū de manu ꝓiecit: ⁊ amarissime fleuit. Ro-
gatꝰ ab oībus ⁊ etiā ep̄o cām pādit. Quo au
dito statim ep̄s subitanea morte ꝑcussus est
et coram oībus miserabiliter est defunctus.

Bn̄ficiati vix saluant̄. Exemplū. cxxviij.

Uidā clericus in

b multis ecclesijs canonicꝰ et decanus
ad mortē infirmatus. a quodā viro
sctō visitatꝰ dum admoneret̄ de via salutis.
mox illius camera obscuratur. vocē terribilē
insonantē audiuit. surge sacrilege xp̄i depre-
dator pauperū ⁊ coꝝ infector iā veni et iudi
ciū tuū suscipe. tunc corpꝰ suū iam mortuꝫ
vt carbo app̄uit. Ideo vir dei ꝑterritus ad
monasteriū reuersus ꝑseuerat: ⁊ deū orabat
cū lacrimis iudiciū illius sibi ostendi. Cui sic
oranti clericꝰ ille dānatus apparuit cū duo-
bus igneis equis. s. ante ⁊ retro: q̄ pedibꝰ il-
liꝰ dorsuꝫ p̄mebāt: ⁊ dentibꝰ totū corpꝰ dila
niabāt. quoꝝ horrore vir sctūs corruit et vo-
cem audiuit. Cur vocasti me dānatū nec mi
hi loq̄ris? Tandē a viro dei requisitus r̄ndit
ego sum cognatꝰ tuus decanꝰ ille damnatꝰ:
cuiꝰ corpꝰ ideo cōculcat̄. q̄r sic ego paupes ⁊
subditos suppressi et contempsi. et sicut mei
amici et equi ⁊ mixta familia mea substātias
pauperū et patrimoniū xp̄i deuorauerunt et
male expendi et consumpsi in crapula. luxu-
ria. supbia. ⁊ sic de alijs vicijs in quibus me
exercui. ita equi isti me eternaliter dilaniant
et cōculcāt. Cui vir dei. Cum fueris vir eccle
siasticus magnꝰ in scientijs et discretus: mi-
ror te esse damnatum. Cur de hoc miraris? ⁊
nō potius ꝙ beneficiati plures similiter me-
cum damnantur. Et admirans addidit. At
tende ad ecclesiam xp̄i: ⁊ ad stabulum equo
rum. stabulū restauratur sollicite. ecclesia in

mina remanente. Attende paramenta et vestes ecclesie et clericorum supellectilia: et paratas horum cum preciositas: et valor pre multitudine ignorat. Ecclesie vero vix reparari possunt pre vilitate et vetustate. Attende eorum mensas repletas preciosis ferculis cum vasis plurimis et preciosissimis auri et argenti. Ecclesie vero xpi sacraria et calices vel de ere vel confracti sunt et tenues. Meretrices et servitores ditant et multiplicant de bonis pauperum. Aves et canes venaticos fovent et hospitalitatem abhorrent. Obliviscuntur divina officia et sanctam predicationem qui sectantur lasciviam et histriones cum cantilenis. unde precipitantur clerici ad damnationem. quo dicto subito facto strepitu terribili cum eiulatu miserabili flamma fetidissima equos cum decano inde traxit.

Clericus blasphemus qualiter est punitus. Exemplum. cxxix.

Amianus in burgundia

quidam clericus superbus et ambiciosus existens sibi quandam potentem ecclesiam sancti martini usurpavit. Dum quadam die in missa in fine evangelii diceretur. Qui se humiliat exaltabitur: derisit. miser ille clericus ait. falsum est. nam ego si me meis hostibus humiliassem tot hodie decimas et ecclesias non haberem. Et ecce primum fulmen instar gladii in os eius intravit. per quod blasphemie verba evomuit et subito cum exivit

Miles quidam dixit: oves nostre sunt oportet eas tondere. Exemplum. cxxx.

Miles quidam habuit

parentes devotos non gravantes subditos ultra debitum. Defunctis vero parentibus ipse cepit miliciam exercere et magnas expensas facere in vestibus in equis et torneamentis. Et cum redditus annuales non sufficerent sibi. incepit valde aggravare pauperes subditos suos ultra debitum census cum subsidiis et exactionibus. Et cum argueretur ab amicis et religiosis quare tam spoliaret suos pauperes respondit: oves nostre sunt: et ideo debemus eas tondere et vicios. Tandem deus volens eum ab hoc errore revocare misit ad eum angelum: qui rapto eo ostendit ei pulcrum palacium in quo erant homines vestiti aureis vestibus: et omnia genera organorum et musicorum audiebantur in palacio isto. quod videns et audiens tantum gaudium et tantam pulcritudinem volebat intrare. et repulsus est a custode porte dicente. Quomodo vis intrare illud mundissimum palacium cum habeas sanguinolentam vestem? Qui cum respexisset vidit se respersum sanguine. Cui angelus. Iste est sanguis pauperum quem tu violenter et sine iure exactiones faciendo accepisti. Si igitur vis intrare illud palacium reicias a te istam vestem. quod a se rediens subditis satisfecit: et vitam suam postmodum in bono finivit.

In discipulo de tempore.

Episcopus vuormaciensis quidam male vivit et dixit ad armigeros suos quando tolleret ossa mortuorum tunc violarent ecclesias et cimiteria. hoc quere de tempore sermo. xxviii. M.

Item quidam bonus homo fuit raptus. et vidit duos magnos prelatos accusari coram iudice xpo. et ille amonuit eos postmodum: et unus se emendavit: sed alter sprevit amonitionem et subitanee mortuus est. Hoc quere sermone. lxiii. E.

Prosperitas.

Mercator quidam iactavit anulum in mare: et in pisce reinvenit. Exemplum. cxxxi.

Erant quidam mercatores

in mari seu nave simul. et mutuo loquebantur de infortuniis suis que ipsis evenerunt temporibus suis. Tunc unus dixit. nunquam aliquod infortunium habui. et accepit anulum de manu propria et proiecit in mare. et dixit: si perdam anulum istum tunc possum dicere quod etiam habui aliquod infortunium. Et cum applicuissent ad civitatem ipse emit unum magnum piscem quem secum apportaverunt ad hospicium. et quando aperuit ventrem piscis invenit anulum suum in isto pisce. Et glorians dixit. Ego sum bene fortunatus. et cum sederet in cena et cepisset primum morsellum de pisce stati obiit subitanee. Unde grego. Continuus successus temporalium eterne reprobationis est indicium.

Vir et uxor qui in. xxxii. annis non habuerunt aliquod infortunium. Exemplum. cxxxii.

Duo famuli christi

venerunt ad quoddam hospicium rogantes hospitari propter deum. et mulier renuit quamvis essent multum divites. Et sic illis loquentibus gallina desuper cecidit: et mortua est. Tunc talis mulier clamare et flere cepit. Et interrogantes discipuli xpi cur sic clamaret et fleret. Respondit quod in xxxii annis nunquam aliquod infortunium nobis accidit. Et famuli xpi dixerunt. Magnum malum tibi et viro tuo imminet. Et recedentibus illis in brevi omnia absorpta sunt: et aqua fetida in loco isto visa est.

In discipulo de tempore.

Hospes diues circa quez hospitatus fuit sanctus Ambrosius. quo oia subito submersa sunt et combusta. Hoc quere sermo. cviij. R.

Item heremita bone vite quem bestie dilacerauerunt: et diues male vite qui honorifice sepultus est. cclix. B.

Ite filia quedã habuit patrẽ pbũ et infortunatũ. et matrẽ repbã: sꝫ sanã et fortunatam in oibus q ptinẽt ad pñtẽ vitã. Ibidez xxxvi. D. Pulcritudo.

Mulier quedam pulcra petiuit a xpo deformitatem. Exemplum. cxxxiij.

In ptibus sueuie quas alemania ptinet sicut a fratre ordinis pdicatorũ vualtero audiui. mulier qdã deuotissima erat nobilis et pulcra etiã scdm carnẽ inter oẽs feminas panthera reputata. Ad hanc aũt videndaz cũ multi pceres nobiles et potentes cõuenirẽt: et illa p visitatione huiõi grauiter turbaretur. ne sꝫ curiose videntibꝰ occasio scãdali pberetur: et oratoriũ suũ sola semel intrans fusis ad deũ lacrimis dixit. Uideo mihi xpe ihesu ex carne mea qua induisti me periculũ imminere. Licet eñi fortiter animũ meũ firmo: vt nulliꝰ prorsus vanitate cõmouear. tñ nõ modicũ periculo dare me posse cãm debilibꝰ vt in tẽptatione cõcupiscẽtie aliquatenus agitentur. Rogo g te misericordissime pr et dñe vt speciez meã in tantã feditatẽ cõmutes vt sit carnis deformitas in horrore potior q̃ pulcritudo fuerat in honore. Hoc dicto lepra statim immundissima cõtabuit. vultũ eiꝰ erupterũt pustule. et oculi tumuerũt. os et labia cõputruerunt. nasus q̃ gibbosus et cũ oñi deformitate cõtortus. alienã penitꝰ faciẽ demõstrauit. Nec mora. Egrediente illa occurrit maritus. vixq cã p habitũ cognoscens: querit si ipsa sit. At illa dixit. Ego sum. Mox ille totꝰ inhorruit. et vt vidit familia oñis simul clamabant in planctũ. mirãtes pcipue qd tam subito sue dñe cõtigisset. Turbatis ergo pentibꝰ illiꝰ notis oibꝰ et amicis cõsulit phisicꝰ. Respõdit. incurabilẽ leprã nihil aliud adesse consilij: nisi q ex habitatione hoim colloceẽ. qd et factũ est. Et audiuit fratr ordinis pdicatorũ q eiꝰ cõfessionẽ audire cõsueuit. venit ad illã et mire gaudentẽ inueniẽs. querit cãm inopinati et subiti morbi. Cui illa omnia p ordinẽ enarrauit. Frater iste turbatꝰ et miratus nõ modicũ eã increpauit dicẽs. O misera et stultissima mulier tu q in pnicie vm tui et periculũ ipsiꝰ opus dei in te pcũ instãtia destruxisti: et parẽtes tuos et amicos q deũ laudauerunt et venerati sunt in te ad blasphemãdum nũc p tale infortuniũ coegisti. age nũc charissima priam. assiste pcibꝰ. et ad pñiũ rei geste diuinaz miaz interpelles. Hoc dicto recessit frater. Illa aũt totaliter resoluta in lacrimas orauit ad dñm dicẽs. O dñe pr et dñator vite mee vt liberiori mente et puriori spiritu tibi seruirẽ hoc flagellũ lepre a tua pietate fideliter precibus expetiui. Sed qr audio a patre meo spũali cui me tota deuotione cõmisi cõtra salutẽ meã et te oim dñm petiuisse. rogo te p tuã benignissimã charitatẽ vt in me tuũ plasma restituas scdm q tue placuerit optime volũtati. Mira res. vix vba oplcuit et in tanta claritate cutis et elegãtia forme subito sit facie restituta: vt nec in ea vniꝰ ruge vestigiũ vel tenuissima saltez macula remaneret. Quo viso gaudet miles: et vxorẽ reputat sibi quasi redditã redimiuã. et exultat familia et fama rei geste diffunditur. letantur amici. applaudit et patria. et xpi pietas in ore omnium collaudatur. Et vir dictus miles anno uno dio superuixit. Tũc inclita mulier nõ immemor bonitatis xpi cum vnica filia eius quaz habebat et possessionibus vniuersis ad monasteriũ sororũ ordinis pdicatorũ transiit. qd dicitur Zebental. Et in eo auctore deo religiosissime conuersabatur. Hec Guil.

In discipulo de tempore.

Iuuenis quidam pulcer lesit se in facie: qr vna mulier concupiuit eum illicite. Hoc quere in discipulo de tempe sermo. cxiij. Q.

Item virgo quedam fecit se includi: quia quidã iuuenis concupiuit eam propter suaz pulcritudinem. Hoc quere sermo. cxxiij. N.

Capitulum de littera. R.

Res iniuste acqsite.

Mulier quedam fuit enutrita cum iniustis rebus: et sic damnata est. Exemplum. i.

Mulier deuota de anima matris sue defuncte sollicitabatur in spũ suo. vtrum esset de damnandis: vel saluãdis. Attamen propter elemosinas et honestam famam et vitam quam in-

ter mundanos duxit ipsa quoqȝ munda vixe-
rat. sperabat q̄dam posse saluari. eã: sed tm̄ p
ignē purgatorij sup hoc tm̄ dubiosa fuit. q̄a
iudicia dei abyssus multa. rogauit dominuȝ
vt eã certã reddere dignaret̄. Cumqȝ in hoc la
crimas funderet accidit die quadã vt ad mis-
sam in ecclesia iuxta altare quasi ad pedes
dn̄i cũ maria sederet. ꝛ horrore ꝑcussa ipsa vi
deret ꝓpe se spm̄ tenebrosum astare q̄ signo
crucis mox signata audacter q̄s eēt īterroga
uit. Et spūs. Ego sum inq̄t mater tua. Cui il-
la. Quō inq̄t est tibi mater mea? Tūc illa. ma
le inq̄t. Nichil me iuuare poterunt tue p̄ces.
q: eternaliter dãnata sum. Mox filia eiulata
ꝛ gemitu heu inq̄t mater q̄ est causa damna
tionis tue? Cui illa. enutrita q̄dē fui ꝛ vixi in
his q̄ p iniusta mercimonia ꝛ vsuras acquisi-
ta fuerūt. Et ꝯscia mihi male ablata restitue-
re nō curaui. Nec aduertere volui q̄d ꝯtra deū
in meo hospitio ꝛ a meis subditis agerctur.
Sed tortuosas mundi vias ingressa spreui
arguentē sup his malis meis: nec ī vllo me
emendaui ꝛ penitui et sic obij. Hec dicēs ma
ter repente disparuit. ꝛ sic filia amplius p aĩa
matris nunq̄ orauit. Uñ etiã Augu. Si sci-
rem patrē meū in inferno non plus orarē p
eo: q̄ p diabolo. Hec Guillermus.

Quidam sex denarios non soluit quomo-
do punitus est. Exemplum. ij.

Uidam tenebat

q cuidã vidue sex nūmos ꝛ ĩpa semp
ãmonuit eū vt sibi ꝑsolueret: ꝛ ipse
sic obijt nō solutis. Et appuit cuidã deuote
ꝑsone ꝛ supplicauit vt isti denarij ꝑsoluerent̄
Et adiecit. quot passus illa vidua ad me ve-
niens fecit. tot ego grauissimos ictus ī purga-
torio sustineo. Et adhuc opteṭ me sustinere:
q̄diu denarij nō sūt soluti.

Usurari⁹ q̄dã ĩ extremis ꝯfessus ē ꝛ vsuras
restituit. Exemplum. iij.

Surari⁹ quidaȝ

v cecidit ĩ magnã ĩfirmitatē ꝛ ãmoni
tus p amicos ꝛ vxorē vt ꝯfiteret̄
ꝛ cōicaret. Quib⁹ ille. q̄d mihi de ꝯfessione ex
quo ita diu distuli. Cui amici. sz debetis cō-
teri. forte de⁹ dabit vobis grãm suã: tandē vo
cat⁹ ꝯfessor. cui dixit vsurari⁹. Dn̄e libent̄ ꝯfi-
terer: sz nimis ĩuolut⁹ sum pctīs ꝛ vsuris ꝛ ne
scio quō euadere possum. Cui ꝯfessor. Nolite
desꝑare. tm̄modo ꝯteramini: q: ꝯfessio tāte
ꝟtutis est q̄ oĩa pctã in ꝯfessione dimittūtur
Tūc ille cepit ꝯfiteri ꝛ dn̄s dedit ei tãtã graꝫ
ꝛ ꝯtritionē q̄ vix loq̄ poterat p̄ fletu. ꝛ statim
post ꝯfessionē oēs vsuras restituit iuxta ꝯsi
liū sui ꝯfessoris: ꝛ p suis peccatis satisfecit.

Usurari⁹ q̄dã ꝯmisit oĩa res suas abbati
Exemplum. iiij.

Uit quidã vsura

f rius diues q̄ diuersaꝝ ecclaꝝ thesau
ros loco pignoris tenebat. Cui⁹ cor
cū eēt irreplebilis auaricie. ꝑcussus est perem
ptoria infirmitate. Tūc p̄mū in senectute li
cet sero. ꝯsiderare cepit pondus vsure. tormen
ta gehenne. difficultatē penitentie. Et vocãs
ad se quendã abbatē nigri ordinis sibi fami-
liarē dixit ei. Dn̄e grauiter ĩfirmor non possū
aliq̄d de rebus meis ordinare neqȝ vsuras re
stituere. Si voluer. tis de aĩa mea reddere ra-
tionē pctōꝝ meoꝝ. mihi ꝓmittere absolutio
nem. oĩa bona mea tã mobilia q̄ immobilia
potestati vestre subijciã vt de illis q̄d v. sueri
bis fuerit facietis. Cernens abbas hominē
ꝯtritū ꝛ vere penitētē r̄ndit. Ego deliberabo
festinãsqȝ ad ep̄m iuit ꝛ ꝟba vsurarij ei ex-
posuit. R̄ndit eps. Bonū mihi videt̄ vt pro
aĩa eius r̄ndeas ꝛ substantiam recipias ita
duntaxat vt ecclesie mee thesauros de iure
sibi debitos restituas. Mox abbas ad egrū
rediens respondit. Ego deliberaui vt bona
tua suscipiam: ꝛ p peccatis tuis r̄ndeam. R̄n
dit infirmus. Nunc consilium meū est vt allā
tis curribus omnia mea afferas. me nouissie
tollens. nullūqȝ patiens impedimentū in af-
ferendo habebat enim archas plenas auri ꝛ
argenti. pignora etiam plurima in vasis libris
et alijs ornamentis. frumentū. oleuꝫ. vinū ꝛ
suppellect lia mixta pecora queqȝ infinita. Tūc
abbas prius oibus p̄missis nouissime in ge-
statorio ponens infirmū ꝓperauit ad monaste
rium. sed mox vt ille monasteriū intrauit spm̄
exhalauit. abbas v̄o non imemor sponsionis
sue in quantū potuit oibus et singulis supue
nientib⁹ vsuras restituit. plurimas paupib⁹ lar
giēs p illius aĩa elemosinas residuū in vsus fra
trū cōuertit. Et postmodū anima ipi⁹ erepta
de ptāte demonū p angelos tanq̄ veri cōtriti
ꝛ penitentis presentata est dn̄o nostro iħesu
xp̄o. q: gaudiū est angelis dei sup vno pctōre
penitentiam agente. Hec guil. in li. de apib⁹.

Diabolus possidet pecuniã vsurariam.
Exemplum.v.

Usurari⁹ quidaz

posuit pecuniã suã ad quoddã monasteriũ vt ibi seruaret sibi. Et cũ quadã die q̃dã deuot⁹ mõach⁹ vualter⁹ noie. iuxta scriniũ i quo pecunia seruabat orarer, videbat diabolũ supsedere. Territ⁹ aũt ad horã sꝫ signo crucis munit⁹ interrogauit. Quid hic sedes: aut q̃d hic expectas nequissime generis humani inimice. At ille ait. Iuste hic sedeo. hoc q̃d meũ est ꝯseruo. Nec mora. Mõach⁹ ad abbatẽ currẽs q̃d vidisset exposuit. abbas vero statim pecuniam extra monasteriũ cum omni velocitate remisit.

Abbas remisit pecuniam vsurariã monasterio suo legatam. Exemplum.vi.

Usurari⁹ quidam

legauit monasterio magnã summã pecunie librarꝫ forte mille sexcẽtarũ ex et q̃ pecunia multe possessiões fuũt empte. Postmodũ ali⁹ abbas q̃ fuit vir arte ꝯscie est elect⁹. Qui vt ꝯperit fatũ doluit. Et vendit] oibus atqꝫ pecudib⁹ rebusqꝫ mobilib⁹ ⁊ imo bilib⁹ pecuniã misit testamentarijs vt spoliatis singulis sua redderet. Nemi aũt assumere volẽte restitutõis penã. pecunia itꝫ ẽ ad monasteriũ delata. Ipsis ergo abbas reportãtib⁹ indignat. Iussitqꝫ eã ileratõ referri ⁊ in foro corã oibus ciuib⁹ ⁊ oĩ plebe deponi. dicẽs. pecuniã q̃ vult accipiat. nrãꝫ eẽ renũcio: quã iniuste acq̃sitã nõ dubito. q̃d vt viderũt ciues edificati nõ modicũ i hoc facto cõi ꝯsilio ꝑ manꝰ viroꝝ fideliũ pecuniã ipsaꝫ mũnatis singulis reddiderũt. Monasterio aũt deus nõ multo post i decuplo pl'a restituit. ⁊ q̃d ãn] tenuissimũ ⁊ fere mod. cũ fuisse ꝓbat nũc eligans et multis copijs est ampliatũ. In hoc monasterio multos vidim⁹ ictõs ⁊ plerosqꝫ in ꝑphie spũ ⁊ miraculis clarere. Hoc Guillermus.

Miles q̃dam abstulit pelles ⁊ etiã partẽ agri. Exemplum.vij.

Miles quidã defũ

ctus Fridericus noie appruit cuidã ciui in dextrario nigerrimo. de cui⁹ naribus fum⁹ ⁊ flamma procedebat. tect⁹ pellibus ouinis. ⁊ molẽ terre gestãs in humeris. cui ciuis. Estis vos dñs Fridericus: Rñdente ego sum. Subiũxit. vñ venit:⁹ ⁊ q̃d significãt ista q̃ video: Ego inq̃t in mã, nis penis sum pelles illas cuidã vidue abstuli. q̃s me do ardẽtes sentio. similr ptem cuiu⁹dã agri mihi vendicaui iniuste. cuius nũc pondere ꝑmor. sꝫ si filij mei ista restituerẽt penã meã multũ alleuiarent. sicqꝫ euanuit. audientes filij v̄ba patris ab eo. maluerunt eum in penis eternis manere q̃ predicta restituere.

Demones impediunt restitutionem rerũ Exemplum.viij.

Quidã demonia

cus ducꝰ erat ad quẽdã sctũ virum q̃ ꝑcepit demõi vt exiret ⁊ nomẽ suũ diceret. Ille ait. Nostrũ sunt tres q̃ habitãt i hoie isto. ⁊ ego vocor claudẽs cor. ⁊ officiũ meum est cor petõris claudere q̃ nõ posset habere verã ptritõez. Si vo ptritionẽ habuerit tũc frater me⁹ q̃ hic morat vocat claudẽs os. q̃ laborat ad hoc. q̃ hõ non põt ꝯfiteri pure: sꝫ si ꝯfitetur ⁊ pteritur. tunc terci⁹ frater me⁹ qui hic moratur vocatur claudẽs bursaꝫ. ne ei pecunia deficiat ⁊ in paupertatẽ incidat. q̃ laborat ad hoc vt nõ satisfaciat restituẽdo ablata ⁊ iniuste acq̃sita. ⁊ ille ples nobis oibus acq̃rit. q̃ licet homines conterantur q̃nqꝫ ⁊ confiteantur. tamen raro vel nunq̃ plene omnia iniuste acquisita restituũt: et sic seipsos damnant. quia peccatum nõ dimittitur nisi ablatum restituatur.

Diues q̃dã abscondit thesaurꝫ suũ i muro. Exemplum.ix.

Diues infirmus

nõ potuit ꝯfiteri vnũ pctũ .s. thesaurꝫ abscõditũ i muro. q̃ diabol⁹ linguã ei⁹ tenuit. Tũc sacerdos eucharistiam apportauit dicẽs. Dñe iesu xp̃e oñde potẽtiã tuã i illo ifirmo. ⁊ statĩ fugatus ẽ diabol⁹: ⁊ infirmus deuote ẽ ꝯfessus. ⁊ iussit effodere thesaurũ ⁊ dare paupibus ꝓ anima sua.

Elemosina de iniustis reb⁹ deo nõ placet. Exemplum.x.

Diues qui sub ty

po elemosine paupib⁹ puiuiũ fec. inter quos cũ q̃dã obsessus eẽt. ⁊ ceteris mãducãtib⁹ ipe q̃dem os applicaret. sed eisdem vesci non posset dum quidam circunstantibus hoc vidissent dixerunt. Inique cur

non finis hominem mādacare? quibus ille respōdit. nolo vt peccet eo ꝙ elemosina ista de rapina sit. dicentibus illis. mentiris: quia is qui fecit eam homo bonus est. respondit. nequaꝙ̄ mentior. vitulus iste qui inter pauperes est diuisus in quinta generatione fuit ab illa vacca q̄ per rapinā habebatur. Et sic tis mirati sunt qui aderant. Hec Cesarius.

Quidam peregrinationes fecit cum iniustis rebus. Exemplum. xi.

d Iues quidā hō
iuit ad diuersa limina sctōꝝ: ꝛ q̄cq̄d in via expenderat totū p vsurā acquisiuit. tandē ꝓpter diuersos labores infirmabat vsqꝫ ad mortē. Populus eū̄ planxit eum ꝛ oīs quasi sanctū cū credebant: et sic iacens per tres dies sine loquela. quarta die omnibus circumstantibus clamauit dicens. Nullus oret pro me. qꝛ damnatus sum ꝛ iudicatus. Et quesierūt de bonis opib us ei⁹. Rn̄dit. mihi nihil ꝓsunt pegrinationes mee et opera mea q̄ in peccato mortali feci. qꝛ de vsura est illa pecunia quaꝫ sic expendi: quam debui alijs restituere. Ergo patet ꝙ deus de male acquisitis non vult honorari.

In discipulo de tempore.

Puer nouem annorum qui a familia matris accōmodauit denarios quomodo punitus est. sermone. ciiij. I.

Item miles quidaꝫ rapuit vaccam vidue dicens: si ego non facerem tunc alius faceret sermone. ciiij. F.

Itē quidaꝫ nutriebat multas columbas et dixit si cōtra deum esset ꝙ recederent. ꝛ sic oīs recesserunt. Hoc quere sermo. lxxxj. L.

Item pater quidaꝫ habuit duos filios: et vn⁹ fact⁹ est heremita ꝛ alter dānat⁹ ē cū pre et maledixerūt sibinuicē i iferno. ser. xxiij. R.

Itē puer quidā furatus est germano suo obolū quō in puteuꝫ ꝓiectus est ser. cxliij. L.

Item monachus quidam denarium pro naulo non soluit. sermone. d. L.

Itē famul⁹ quidā furat⁹ est dn̄o suo ficus et nō potuit eucharistiā accipe de manu beati Thome apostoli. sermone. xxiij. D.

Iteꝫ rusticus qui furatus est palum quomodo in agone manifestauit euꝫ dyabolus cum palo ignito. sermo. ciiij. D.

Item d. uca quidam sepultus est in inferno: ꝛ arbor ꝓcessit ab eo: ꝛ in ramis pepēderunt heredes ipsi⁹. Quere sermone. cxiiij. E.

Item miles quidā visus est in scala in inferno ꝓpter iniustas res. et fuit. x. in ordine de ista ꝓgenie. sermo. xxv. M. et. ciiij. M.

Item pater quidam dixit ad filium vt digitum suum teneret ad ignem donec diceret vnum Aue maria. sermone. xxvi. O.

Item ruffus discipul⁹ beati Cyrilli damnatus est propter res cum ludo acquisitas. sermone. xij. M.

Religiosus. Religiosi crucifigunt se cum xp̄o. Exemplum. xij.

i N quadam do:
mo ordīs cuiusdā ꝯuersus q̄dā fuit bon⁹ ꝛ disciplinat⁹ rudolfus noīe. cui diuinit⁹ multa reuelabant. Hic cū nocte q̄dā dictis matutinis añ lucē sub diuo staret: et orōnes q̄sdaꝫ diceret xp̄m in aere crucifixū pendentē vid. t. ꝛ circa eū. xv. hoīes singulos in singlis crucib⁹. Et his decē erāt monachi ꝛ q̄nqꝫ cōuersi oēs ei bn̄ noti. vtpote cōgregationis sue ꝓfessi. ita aer fuit illumīat⁹ et xp̄i p̄sentia vt singulos bn̄ discerneret. Cūqꝫ stupefact⁹ staret ob tam mirabilē visioneꝫ dn̄s de cruce clamauit. Nosti rudolfe qui sunt hi quos vides circa me crucifixos: Rn̄dente cōuerso. noui dn̄e qui sunt: sed q̄d sit qḋ video prorsus nō intelligo. Subiunxit dn̄s. hi soli ex omni congregatione meā crucifixi sunt mee passioni vitam suam conformantes.

Religiosi debent esse contenti in cibo conuentus. Exemplum. xiij.

r Eligiosa quedā
p̄sona q̄ lauti⁹ ceteris in vino: piscib⁹: et q̄nqꝫ carnib⁹ vixit. vidit in visione fratres in refectorio cum da cibaria sumere. Tunc beata v̄go maria cuꝫ multo comitatu affuit. ꝛ cū aureo cocleari dedit de electuario qḋ puelle tenebāt singulis. Cūqꝫ venisset ad illam p̄sonā singulareꝫ nihil ei dedit dicens. Non habebis qꝛ singl'aris es. Ista persona hec videns singularitatem deposuit: ꝛ gustauit quod omnem dulcedinem superauit.

Requies. Senex quidā. lxx. annis in heremo nō habuit requiem. Exemplū. xiiij.

f Rater q̄d. i sedēs
singularis turbabat̄ a dyabolo per multas tēptatōnes ꝓgēs ad abbatē

theodoꝝ dixit q̃ turbaret̃. senex aũt dixit ei
vade humilia mentē tuã ⁊ subdere te ⁊ habi
ta cũ alijs. Abijt aũt in montē ⁊ mãsit cum
alijs. ⁊ reuersus postea ad senē dixit. nec cuꝫ
alijs hoĩbus quietē inuenio. ⁊ dixit ei senex.
si solitariꝰ nõ req̃escis: neq̃ cũ alijs cõcorda
ris. cur voluisti te monachũ facere: nõne vt
sustineas tribulationes: Dic autē mihi quot
annos habuisti in habitu isto: Rñdit: octo.
Ait senex. Crede mihi habeo in isto habitu.
lxx. annos: nec vna die potui requiem inueni
re. ⁊ tu in octo annis requiem habere vis.

Ridere. Quidã nimis freq̃ncter risit:
quomodo punitus est. Exemplum. xv.

In quodã mona

sterio i quo sctũs patriciꝰ fuit abbas
legit̃ quēdã fuisse monachũ cuiꝰ san
ctitati inuidebant demones. sed q̃ nemo si
ne crimine est. hoc solũ viciũ habebat: q̃ ni
mis cito et sine vtili cã in risum prũpebat. ⁊
q̃ scd̃m dei iudiciũ cuꝫ culpa pena deleatur
huic pene debebat̃. iõ pmisit deꝰ vt ipm̃ dor
mientē demones asportarēt ⁊ p triduũ deti
nuerũt eũ: ⁊ postea ad lectũ suũ grauiter vul
neratũ ⁊ flagellatũ detulerũt. q̃ cõfessus fuit
se horrẽda et stupenda ⁊ tremenda vidisse: q̃
postea supuixit. xv. an. nec tñ eiꝰ vulnera po
terant aliquo medicamine curari. sꝫ sp̃ recen
tia manebãt ⁊ apta. quorũ q̃dã ad mensurã
vniꝰ digiti pfunda erãt. Viꝛ Gilbertus vt
legit̃ vulnera se sepe tractasse dixit et cũ suis
manibꝰ sepelisse testatꝰ est. Dicꝰ autē vir q̃
hoc viderat qñ videbat aliquē leuit̃ ridenteꝫ
vel icoposite se hñtē dicebat. O si scires q̃ta
huic dissolutioni pena debet̃ dissolutiões ⁊
mores incompositos forsitan emendares.

Capitulũ de littera. S. Sepultura.

Epũs qui pp̃ter pecuniaꝫ sepeliuit hoĩem
prauũ quomodo punitus est. Exemplum. i.

Episcopꝰ q̃dã

accepto precio valerium pra
uum hoiem in ecclesia sepeli
ri permisit. Eadem vero no
cte qua sepultus est beatus
Faustinꝰ martir. in cuiꝰ ecclesia corpus illiꝰ
praui hoĩs fuit humatuꝫ suo custodi apparuit
dicens. Uade ⁊ dic ep̃o vt pijciat hinc has
fetentes carnes quas hic posuit. q̃d si nõ fe
cerit die tertio moriet̃ ipe. et epũs nõ curauit

amonitionē illius. Die aũt tertio ep̃s eiusdē
ciuitatis cũ vespertina hora sanꝰ et incolumis
ad lectũ iuisset subitanea ⁊ inopinata morte
mortuus est. Hec Grego. in dyalogo. li. iiij.

Quidã de nocte tractꝰ est de ecclia. Exē. ij.

Quidã in puersus

hõ ⁊ maliciosus ⁊ lubricꝰ Ualētinꝰ
noĩe. cũ corpꝰ illiꝰ in ecclia scti Syri
martiris sepultũ esset. nocte aũt media in ea
dē ecclia facte sũt voces ac si q̃s eũ ea violent̃
depelleret̃ atq̃ foras traheret̃. ad q̃s nimirũ
voces cõcurrerũt custodes ⁊ viderũt quosdã
teterrimos spũs q̃ eundē valentinũ p pedes
quadaꝫ ligatura strinxerunt: ⁊ eũ ab ecclesia
clamantē ⁊ nimiũ vociferantē detrahebant.
Mane aũt facto aperiẽtes sepulcruꝫ in quo
idē valẽtinꝰ positꝰ fuerat corpus eius nõ in
uenerunt. Cũq̃ extra ecclesiã eũ quererēt, p
iectum inuenerunt eum extra locum sacratũ
adhuc ligatum sicut fuerat extra ecclesiã tra
ctus. Hec Gregorius. iiij. li. dyalogoꝝ.

Usurarius in monasterio sepultus inquie
tauit monachos. Exemplum. iij.

Usurariꝰ quidaꝫ

in quodã claustro a monachis est se
pultꝰ. Ipe de nocte egrediens sepul
crũ eiulãdo ⁊ clamãdo discooprirebat domũ.
monachos mirabiliter inq̃etauit. baculo p
cutiebat. ⁊ de mane inuentꝰ est extra ciuita
teꝫ in campo. Iterũ repositus est in sepulcro
suo. Q̃d cũ pluries factũ fuisset adiuratꝰ est a
quodã viro sancto vt diceret quare ipe ⁊ mo
nachi quietē nõ haberēt. Et ille. De me de
speratuꝫ est: quia sicut vsuris meis infestaui
paupes die ac nocte: ita modo amplius nõ
quiescã. vos aũt quiescere poteritis si corpus
meũ de claustro eieceritis. quod ⁊ factuꝫ est.
et postea ab eo non sunt molestati.

In discipulo de tempore.

Usurarius queꝫ asinus portauit infra pa
tibulum: et ibi sepultus est in sepulcro patrũ
suorum. Quere sermone. cxiiij. B.

Seruire deo.

Seruus xp̃i tria debet habere. Exem. iiij.

Legit̃ in vita bea

ti francisci: q̃ cũ semel oraret ⁊ a deo
deuotis orõibꝰ dep̃caretur vt ei re
uelare dignaretur, vt dignus seruus esse mic

reretur. Facta est ad cũ vox de celo dicens qñ de me cogitas aut de me loq̃ris: aut scḋz me aliquid operaris. tunc seruus meus eris. cũ cõtraria operaris seruus alterius efficiens. Vñ Augustinus. Nulli placere studeas nisi soli deo in vita tua.

In discipulo de tpe.

Seruiendũ est deo ex caritate. Vñ legitur exemplũ q̃ diabolus venit ad quendã senem ⁊ iuuenẽ suum esse de numero dãnatoꝝ dixit ipse tamen iuuenis eque bñ seruire voluit deo ꝓpter suam infinitam bonitatez. ser. clv. V.

Societas.

Clericus ꝓpter malã societatẽ est suspẽsus

Exemplum. v.

d Vo clerici iuerũt ad tabernã quãdã in q̃dã ciuitate i q̃ erãt cãt⁹ dulces ⁊ solatia magna ⁊ multa. Inuitati sunt ab illis q̃ ibi erant ad potũ. dicit vn⁹. nõ intrabo. q: dicit phs. Nõ est transeundũ ꝑ viã gentis inq̃. Illo ṽo recedẽte alter intrauit. ⁊ cũ alter eẽt ibi. ecce iudex q̃rens illos q̃ erãt ibi q: fecerũt homicidiũ in alio loco: ⁊ tam clericũ q̃ illos suspendit. Cũ aũt clericus suspẽderetur dixit. modo scio. sz tarde. fatuus est qui non credit philosopho de vitando consortio prauorum. propter consortium enim tale hec patior.

Somnia.

Sõnia seducũt hoies. Exemplum. vi.

q Vidã attendens sõnia ⁊ sõniauit cũ lõgo tpe victurũ. Cũq3 multas pecunias ꝓ longioris vite stipẽdijs collegisset. subito defũct⁹ ẽ ⁊ oia post se reliq̃t ⁊ nihil secũ nisi opa bona sua vł mala portauit.

Sortilegia.

Quare plures mulieres damnanť q̃ viri.

Exemplum. vij.

l Egiť quod q̃dam necromãtic⁹ ꝯuersus ad fidẽ. vna vice adiurauit demonẽ vt sibi indicaret an plꝭs viri dãnarenť an plꝭs mulieres. Rñdit demon q̃ plꝭs mulieres. ⁊ ille dixit. quõ hoc potes dicere cũ sunt multi vsurarij. raptores. lusores. adulteri. bibuli. ⁊ blasphemi. cui diabol⁹. imo sic ẽ vt dixi. ⁊ ille. dic mihi cãm q̃re plꝭs mulieres dãnanť. ⁊ noluit idicare sibi. tũc coegit illũ. ⁊ ille ait. ꝓpter sortilegia et diuinationes: q: vt plurimũ falsificãt fidẽ sctã catholicã cũ carminib⁹ et diuinationibus exẽplo eue ꝑme matris q̃ plus credidit diabolo loquenti ex serpente q̃ ip̃o deo q̃ ꝓhibuit eis comedere de ligno scientie boni ⁊ mali: sz eua credidit diabolo dicẽti. Nequaq̃ moriemini sed eritis sicut dij scientes bonum ⁊ malum.

Nobilem dixit diabolus moriturũ i terra sancta. Exemplum. viij.

n Obilis quidam vir strẽnu⁹ ⁊ ꝑpotẽs iter suos nocte q̃dã ꝑ siluã t̃ribilẽ trãsiẽs audiuit vocẽ mulier[is] q̃si i vicino cãtant[is]. ⁊ dixit suis. est ne q̃s vestrũ q̃ mecũ vadat mulierẽ illã cãtantẽ videre: oib⁹ ergo dissimulãtib⁹ ⁊ ꝓhibẽtib⁹ ille precit sol⁹. ⁊ inuenit stantẽ sub arbore q̃si nigrã monialẽ extẽsis i celũ manib⁹ ⁊ cantantẽ. quã cũ iterrogasst q̃d ageret ait. S laudo deũ meũ. Credẽs ergo ille aliquã sctãz eẽ rogauit eã dicẽs. Dic mihi obsecro q̃d futurũ est mihi. ⁊ illa. Multa inq̃t mala fecisti ⁊ adhuc facies deuictis inimicis tuis trãsmarinã crucẽ suscipiẽs trãsfretabis ⁊ i xp̃i seruitio morieris. Ad hec ṽba gaudens ille recessit vt ei ꝑdictũ est. facta cede hoim inimicos deuicit. q̃ cũ ꝑstolaret crucis ꝯsignationẽ vt trãsfretaret; incidit i acutissimã febrẽ. Rogãtib⁹ ergo ⁊ cõsulẽtibus phisicis ⁊ amicis vt ꝯfiteret pctã ⁊ peniteret ⁊ cõicaret ecclesiastic[is] sacramẽtis. q: periculũ ei imminere videretur. noluit ille nullomodo reputãs se moriturũ. Cũq3 sup hoc phisici mirarenť fratrẽ illi⁹ carnalẽ magne idolis clericũ vocauerũt. cui fratris periculũ imminentes sup salutẽ aie eius ad monendũ instãti⁹ cõsulebãt. Mox ad fratrẽ ingressus cleric⁹ arguit periculosius ifirmãtẽ. ⁊ ille. tu inq̃t vt alij stulti⁹ mihi istas. q: optime scio q̃ modo neq̃q̃ moriar. cui cleric⁹ cũ lacrimis dixit. ⁊ vñ h⁰ habes frater carissime: ⁊ ille tandẽ. sic dictũ ẽ mihi q̃ crucẽ accepturus sũ ⁊ i t̃ra sctã i xp̃i seruitio moritur⁹: ad hec ṽba frať ei⁹ tact⁹ dolore cordis itrinsec⁹. ṽe inq̃t carissime ãtiquus ille hostis diabol⁹ tuo nũc isidiať calcaneo q̃ etiã mẽdacio suo nũc te nitiť decipe moriturũ. age ergo salutis tue cãz ꝑitere ⁊ impleas q̃d rogo nec mora. decũbẽs aduocari petijt ꝑsbiterũ postulat veniã. crimẽ ꝯfiteť. statuit testamẽtum accepit corp⁹ xp̃i. iungiť. exhalat spũ. ⁊ sic vt credim⁹ ab isidijs demonum liberaťnec diu

postea defuncti frater clericus bonitatē xpi in mortuo recognoscens. predicatorum ordines intrans multa in seculo dereliq̄t.

Quidam demonibus ꝑparauerunt mēsas vt sic ditarentur. Exemplum. ix.

c Um sanctus ger

man⁹ declinasset ad quoddā hospitium vidit post cenā mēsas iterū ꝑparari ⁊ cū admirat⁹ q̄siuisset q̄b⁹ talia ꝑpararet. dixit ei hospita sua q̄ bonis reb⁹ q̄ de nocte incedebāt vt ipsi. de hoc ditarent̄ in reb⁹ tpalib⁹. Unū vir sctūs de nocte vigilās cū demones i forma hūana venissent ⁊ cū ad mensas sedissent illis de domo in lectis suis q̄escentibus vir sctūs surrexit: ⁊ demones nō ꝑmisit abire de domo. Et excitās illos i domo inq̄rens ab eis si ꝑsonas illas cognoscerēt. q̄ cū dicerēt q̄ sic. vir sctūs misit illos ad domos vicinoꝝ suorū vt viderēt si eēnt ibi: ⁊ inuenerūt eos in domibus suis. Qd̄ cū viro sctō retulissent coegit demones iud care seipos. ⁊ ꝯfessi sunt se esse demones. ⁊ sic hoīes illudere.

Mulier quedā in extremis dixit Kuckuc. Exemplum. x.

c Grotauit quedā

mulier vsq̄ ad mortē ⁊ dixit ei filia sua. mr̄ mitte ꝑ sacerdotē vt ꝯfitearis pctā tua. Cui mr̄. Ad q̄d: Si modo sum infirma cras vel post cras ero sana. Filia vo videns eā deteriorari adduxit plures vicinos vt eā silr̄ āmonerent. q̄bus illa. q̄d dicitis aut q̄d timetis: ego nō moriar añ. xij. annos audiui cuculum q̄ dixit mihi. Tandē in illo ꝑiculo obmutuit. ⁊ tūc misit filia sua ꝑ sacerdotē. q̄ venit ⁊ attulit qd̄ debuit: ⁊ ad eam veniens querit si aliq̄d velit ꝯfiteri. Illa solū dicebat kuckuc. Item sacerdos offerens ei corpus domini et querit iterum si credit esse saluatorē. ⁊ illa rn̄dit. Kuckuc. ⁊ sic reuertente sacerdote p⁹ paululum obijt.

Quidā putabat se adhuc. xxij. ānos viuere Exemplum. xi.

c Onuersus quidā

religiosus cū auē q̄ cucul⁹ dr̄ a voce nomē habēs crebri⁹ audiuit cantātē vices interruptōis numerauit ⁊. xxij. fuerunt eos ꝑ ānis totidē vite sue ꝯputauit. Eia inq̄t certo. xxij. ānis viuā. ⁊ ꝓpt̄ q̄d me tāto tpe i or dine macerabo redibo ad sclm̄ ⁊ gaudebo in sclo ⁊ scli delitijs iplear. ⁊. xx. ānis fruar. duobus vo ānis q̄ supsunt penitebo. Sꝫ dn̄s iesus q̄ omne augurīū odit. aliter q̄ ille q̄ h⁹ ordinauit hoc disposuit. Nā duos annos quos penitētie ordinauit eū i hoc seculo viuere ꝑmisit. ⁊ ānos. xx. vel tijs ordinatos iusto suo iudicio subdux. ⁊. q̄z p⁹ ānos duo ille miser obijt.

In discipulo de tpe.

Comes q̄dā iuit ad phitonissas. ⁊ interrogauit eā de duob⁹ cū q̄s quō ipa mentita est. Hoc q̄re de tpe. ser. xli. I.

Itē heremita q̄dā vidit diabolū custodire porcos in agro. hoc q̄re ser. xli. O.

Speculūcte primos. In discipl'o de tpe

Sacerdos q̄ abhorruit leprosos intūi q̄ ꝯfessiones coꝝ ꝑ murū audiuit. silr̄ ⁊ q̄dam famulus abhomiabat leprosos itm̄ q̄ noluit eis porrigere elemosinā. ⁊ ābo isti facti sūt leprosi. hoc q̄re de tpe ser. lv. N.

Itē aduocatus q̄dā in agone dixit se esse cattum et sic obijt. quia pauperes spreuit. sermone. lix. L.

Superbia vestium.

Mulier quedam ꝓpter supbiā vestiū ꝑdidit sensus. Exemplum. xij.

q Uedam mulier

ꝯiunx cuiusdā militis q̄dā nocte vidit se i sōnis portare quoddā vexillū qd̄ colore sanguineo erat intinctū. h⁹ āt vidit cū ꝑgnās eēt. euigilās aūt a sōno sēsus ꝑdidit ꝯtinue ⁊ aliena cepit loq̄ viro suo valde mirāte. ⁊ post paululū videbat sibi xpianam fidē quā hācten⁹ habuerat int̄ māmillas suas esse ⁊ inde ꝯtinue exire. sic diabol⁹ eā ludificauit cui⁹ aiam venari cupiebat. amici q̄ ei⁹ cōtristati magno merore ꝑ tāto infortunio qd̄ ei accidit assumētes eā duxerūt ad loca sctōꝝ si forte obtineret sibi sanitatē. Pernoctauit i ecclesia scē trinitatis. sꝫ sctā trinitas. s. vn⁹ deus i tribus ꝑsonis noluit ei sanitatē tribuere. q̄ salutis ei donū seruabat regie. s. genitrici dei marie. post hoc facta ē aq̄ bn̄dicta a plib⁹ ꝑsbiteris multis exorcismis adiurata. etiā multis bn̄dictōib⁹ roborata i quā dū venisset mersa ex i firmitate deterior reddita ē vt multo magis laborare i fama capitis. Peracto āt āni circlo p⁹ q̄ infirmitatē inciderat appropinquāte die festo purificatōis btē marie vgīs ꝑducta ē ad quādam eccl'am i ex honorē ipius conditam. Ib

ergo dū pnoctaret appuit ei btā v̄go Maria
dicēs sibi q̄ ppter suū nimiū ornatū ⁊ ppē sup
biā suā ⁊ ppter nimia ɔplacētia quā habuit
in vestibus ⁊ pulcritudine corporis sui hoc acci
dit. ⁊ si se emēdare vellet ⁊ amodo hūilita
ti studere eā vellet sanare. Que pmittēs hec
⁊ signāo eā beata v̄go Maria sana surrexit ⁊
ista suis charis intimauit. ⁊ postmodum lau
dabiliter vixit.

Mulier quedā circūdata ē demonib⁹ ad mo
dum glirium. Exemplum. xiij.

[d] Je quadā domi
nica cū sacerdos ī eccl'ia cui⁹ erat ple
ban⁹ circuiret. ⁊ cū aq̄ bn̄dicta ppl'm
aspgeret ad ostiū eccl'ie veniēs matronā quā
dā cū pōpa venientē ad similitudinē pauonis
varijs ornamētis pictā obuiā habuit. i cuius
vestimētorum cauda quā trahebat post se lō
gissimā multitudinē demonū sedere cōspexit
erant enī pui vt glires. nigri vt ethiopes. ore
cachinnātes. manibus plaudētes. ⁊ sicut pi
sces itra sagenā ɔclusi saltātes. quos vt vidit
pleban⁹ vocauit ppl'm. demones ne fugerent
adiurauit. Territa illa stetit vt visionē ppl'us
videre mereret. q̄ vir bon⁹ ⁊ iustus fuit i orō
nibus obtinuit. Intelligēs igit̄ mulier ob ve
stimentoꝝ supbiā se sic a demonib⁹ ihabita
tā. domū rediit ⁊ vestē mutauit. ⁊ tā ipsi q̄ ce
teris feminis eadem visio occasio facta est hu
militatis. Hec Cesarius.

Mulier ornata est rete dyaboli. Ex. xiiij.

[ſ] Vror beati Ber
nardi venit eū visitare in ornatu va
no ⁊ nimis supfluo. ideo btūs bern̄
sororē suā eē negauit. Tūc illa ɔpūcta ⁊ lacri
mis ɔfusa rn̄dit. Et si peccatrix sum. tn̄ xp̄s p
talib⁹ mori dignat⁹ es. Ueniat ergo frat̄ me⁹
seruus iesu xp̄i. ⁊ iubeat q̄c̄q̄d vult. para sum
ei obedire. ⁊ deposito ornatu venit ad eā beat⁹
bern̄. ⁊ ait. Sufficiat enī matrē xp̄i imitari. quā
stultissimū est deū tali ornatu puocare. q̄ va
nus ornat⁹ non ē aliud nisi rete diaboli. ⁊ gla
dius igne⁹ bis acutus occidēs habentē in aīa
p supbiā. ⁊ aspicientē p luxuriā. de q̄bus aīa
bus redditura es rōnem in die nouissimo et
erit aīa tua p aīa illius quē sic occidisti. ⁊ illa
ɔpuncta ex v̄bis beati bern̄. postmodū secu
lum deseruit ⁊ cum licentia mariti sui religio
nem intrauit ⁊ laudabiliter vixit.

Multi demones visi sunt circa hoīem pes
simum. Exemplum. xv.

[e] Rat quidā p̄sci
ens diē mortis sue. p̄dixit ceteris fra
trib⁹ suis ipm diē. appropinquante
aūt hora mortis sue itrauit q̄dā vald' faci
norosus hō claustrum ⁊ stetit ī ambitu claustri.
Eadē hora ɔgregati sūt oēs frēs ⁊ p̄stolabā
tur mortē fratris sicut p̄dixerat. Tūc dixit fra
ter infirmus astātibus. inuanū expectatis aīe
exitū q̄z mori nō possū q̄diu ille pessim⁹ ma
lefactor presens ē in claustro. video enim tot
demones circa ipm q̄ numerari nō possunt.
Un̄ aīa mea timet egredi de corpe meo nisi
ipe prius deijciat. ⁊ mox illo eiecto frat̄ obdor
miuit ī dn̄o. Qd̄ cū ille pctōr ex fratrū relatio
ne intellexisset. statim ɔpūctus et ɔfessus or
dinē intrauit. ⁊ vitam sanctam in dn̄o ɔsum
mauit feliciter.

Comitē quendā diabolus in equo eduxit
Exemplū. xvi.

[a] Linandus refert
q̄ cū petrus abbas cluniacēsis quā
dā die solēni ⁊ comes matisconēsis
in pprio palatio resideret cū multis alijs. Re
pēte hō ignot⁹ insidiēs equo p ostiū palatij i
gressus cūctis vidētib⁹ ⁊ mirātib⁹ vsq̄ ad ipm
comitē puenit dicēs se eū velle alloq̄. imperās
ei vt surgeret ⁊ sequeretur eū. Qui nō valēs resi
stere surrexit ⁊ ad ostium palatij pcessit. vbi
equū paratū inuenit quē iussus statim ascen
dit ⁊ frenū ille accipiēs q̄ ppter eū venerat ve
locissimo cursu p aera cūctis cernētib⁹ ferre ce
pit. Ille aūt miserabiliter clamās. Succurri
te ciues succurrite: totam ciuitatē commouit
Oēs āt eū p aera currentē aspexerunt. q̄diu
naturalis acie oculoꝝ videre potuerunt. Sicq̄
tandem subtractus visibus hoīm factus est
eternus socius demonū.

Miles ne pderet famā audacie sue noluit
in agone mortis ɔfiteri. Exemplū. xvij

[m] Iles quidā mul
tū audax fuit ⁊ fidelis mundo serui
uit. ⁊ ei placuit mūd⁹. ⁊ h p. xliij. an
nos ī tota vita sua deū nunq̄ veraciter ex cor
de inuocauit nec aliq̄n ɔfessus fuit. Ultimo in
firmabatur ad mortē ⁊ multi amici ei⁹ vene
rūt ad eū rogātes vt ɔfiteret̄ ⁊ deū inuocaret in

suū adiutorē. Infirmus rñdit hoc nō faciaz vos satis qz mūdus me diligit ꝓpter meaz audaciā. Si nō ꝯfiterer τ deū inuocarē boīs dicerēt ꝙ timore mortis hoc facerē τ sic ꝑderem honorē meū. Nolo ergo ꝯfiteri vt nō perdam honorē meū τ laudē meā quā p. xlij. annos fideliter totis virib⁹ ꝯsummaui. Post statim mortu⁹ ē τ diaboli accipiētes aīam ei⁹ cū magno strepitu τ eiulatu ꝑduxerunt ad infernum ꝓfundum.

Quidā nobilis dixit. q̄s est q̄ possit michi resistere. Exemplum. xviij.

Nobilis quidam superb⁹ erat τ cū hoc potēs. τ ex superbia sua paupes despexit itiū. ꝙ nec eis loq̄ nec salutari vellet. Quadā die cū eēt i magno gaudio τ multos nobiles inuitasset dixit ad suos hospites. Quis est q̄ possit michi resistere? Rñdit sibi q̄dā senex miles. dicēs Ille q̄ humiles exaltat τ supbos humiliat. s. deus q̄ nos creauit τ tibi oīa q̄ habes vł possides donauit. Noblis dixit. ea q̄ habeo ex iure hereditario possideo. τ ea p meme tēpi ac q̄siui τ augmētaui. sz qz ille miser deo nō dedit gl̄iam q̄ est dator τ largitor oīm bonorū statum ꝑmisit cū deus morti subitance coram oībus hospitib⁹ suis τ diaboli aīam suaz rapuerūt τ tormētis īfernalibus deportauerūt

In discipulo de tpe.

Comitissa q̄dā solum ꝓpter ornatū vestiuz damnata est. hoc q̄re ser. cclx. I.

Mulier q̄dā dixit dn̄e ad q̄d valet confessio dū retineo supbum habitū τ nō habeo ꝓpositū dimittend. ser. lviij. H.

Sacerdos q̄dam vidit matrem in sporta ignea τ serpentes circūcingebant caput τ collum eius. τ cathenas habuit in brachijs τ pedibus. ser. lxxxiij. I.

Quidā vidit diabolū eq̄tare in cauda mulieris τ cecidit in lutū. lxxxij. H.

Qui ꝑmitus vtebat purpura a fulmine est ꝑcussus. τ sic obijt. hoc q̄re ser. lxxx ij. H.

Itē v̄go q̄dā habuit remorsū cōsciētie ꝙ debuit aliū colorē portare ꝙ ouis habuit a q̄ vestem recepit. ser. lxxxiij. I.

Itē virginē dissolutā voluit diabol⁹ recipe ꝓpter chorea τ etiā ꝓpter ornatū vestiuz. sermone. cxlij. M.

Itē miles q̄dā diabolū secū inuestitu supbo duxit. τ sic ad torneamētū iuit. Hoc pariter. ante. F. xviij.

Supbia sp̄ualis

Elatio mētis oīa bona opa ꝑdit. Exē. xix

Enex quidam dixit. Qn̄ cogitatio vane gl̄ie vel supbie te impugnat. ꝑscrutare teipm̄ si oīa mādata dei seruas. si inimicos tuos diligis si gaudes ī gl̄ia inimici. τ ꝯtristaris ī deiectione eius. τ si nō habes hoc. tūc seru⁹ inutil' es τ oībus hoībus plus peccas τ nec de te sentias q̄d grāde sciens seu sapias. sz si q̄cq̄d aliud feceris scias ꝙ elata cogitatio oīa bona dissoluit

Diabol⁹ ośdit se fratri ī forma btē v̄ginis Marie. Exemplum. xx.

Quidaz frater ordinis ꝑdicatoꝝ in orōe τ lacrimis q̄si ꝯtinuis studiū τ scolas τ sermones dimiserat τ tot⁹ deuotioni intentus. Cui diabolus ī forma btē Marie v̄ginis frequēter appēs. reuelabat ei multa τ eius statum mirū laudabat. Cū aūt hoc priori suo narrasset q̄ fuit hō discret⁹ τ litteratus. iniūxit ei ꝙ si rediret spueret ī faciē ei⁹. qz si itaq̄ ē btā v̄go Maria ē ita hūilis ꝙ nō indignabit. sz excusatā habebit obedientiā tuā. Si vo diabol⁹ supbus ē τ ꝯfusus recedet. Qđ cū frater complesset diabol⁹ ꝯmotus τ indignatus ait. Maledictus tu et q̄ docuit te ista. τ cōfusus aufugit τ extunc nunq̄ apparuit.

Virgo q̄dā ꝓpter ꝯplacētiā suiipsi⁹ dānata est. Exemplum. xxi.

Quedam virgo a iuuētute seruiuit deo. quādā tn̄ supbiā sp̄ualē ī se habuit ī ꝯplacētia sui ipsi⁹ q̄ venit ad extrema τ ep̄s loci illi⁹ ꝑsonaliter eā visitabat τ cū sacramētis eā ꝓcurabat τ ꝓpter sanctitatē vite ipi⁹ v̄gis dixit circūstātib⁹. merito ista dies esset celebranda. in qua ista v̄go deuota τ sctā est moritura. Illa vba ista audiuit τ valde sibi ipsi ꝯplacuit τ sic obiit. τ infra spaciū. xxx. dierū appuit ipi ep̄o dicēs se eē damnatā ꝓpter suiipsi⁹ ꝯplacentiaz τ sp̄alē supbiā quā in se habuit in extremis suis. qn̄ illa vba audiuit. Vn̄ Bern̄. Multo melius est esse peccatorē humilē ꝙ iustuz arrogantem. qđ a dn̄o apte ośditur vbi phariseus τ publicanus in exemplum ducunt.

In discipulo de tpe.

Uirgo q̄dā arctā vitā duxit et solūmodo ꝓpter spirituale suꝑbiā dānata est: qꝛ spreuit et contēnebat alios. sermo. cxxxvij. X.

Itē latro q̄ ex humilitate dixit ad heremitā: vtinā essem talis q̄lis tu es. ⁊ heremita ex elatione mētis rn̄dit. hoc tu libēter deberes velle. ⁊ sic dānat⁹ est. hoc quere ser. lxxij. X.

Itē̄ inclusa quedā dixit se esse pessimā. ⁊ ab alijs noluit hoc audire. ser. c. T.

Itē cōuersus quidā sensit mirā dulcedinē in sacramēto eucharistie. et voluit aliū frēm osculari: vt etiā sentiret illā ⁊ totū ꝑdidit. sermone. lxxij. X.

Itē monachus in heremo ꝓpter elatōnē mētis deceptus est a dyabolo. ser. cvij. O.

Itē hypocrita ē sic simea. exēplū de sutore ⁊ simea q̄ sibijp̄i collum abscidit. ser. c. U.

Capitulū de littera. T. Tēpestas.

Sacramentum eucharistie fugat tempestates demonum. Exemplum. i.

IN aquilegia fuit

q̄dā venerād⁹ ꝑsbyter florenti⁹ noīe: vir plen⁹ fide. Quadā aūt vice dum demones hūani generis hostes deo ꝑmittēte aera ꝑturbassent. facta ē nubiū horribilis dispositio, ⁊ tā vehemēs ⁊ valida elementorū vētorūq3 collisio vt inde gignerent̄ tonitrua terribilit̄ mugiētia a q̄b⁹ ꝓcedūt fulgura. inde q3 exibat vorax flāma que nō solū segetes olineta: vineas: ⁊ edificatiōes ꝑdicte ciuitatis sz etiā adiacētes regiones cōbussit. imo lapides redegit i cineres. Lapides ꝟo grād inis tā magni fuerūt vt ouor exederēt q̄titates. Nōnulli ꝟ hāc inauditā tēpestatē ⁊ corporū superioꝝ videntes cōmotiōes. putabāt diē vltimu venisse. et recedētes velut amētes absconderūt se in speluncis a facie tēpestatis. Tūc ꝑfat⁹ ꝑsbyter corp⁹ dn̄icū accepit ⁊ grādini et tēpestati opposuit. magnaq3 voce clamauit O demones demōes hui⁹ aure intētores sustinete et videre. ecce cōditor oīm seculoꝝ adest iudex vester. redēptor nr̄. Mira res. mox vt ꝑsbyter illa ꝟba clamauit audit⁹ est ab oībus rugit⁹: strepit⁹: ⁊ vlulat⁹ demonū fugiētiū: ⁊ i aere vociferātiū. Ue ve nob. adest nūc fili⁹ ꝟginis. pereat q̄ eū adduxit. qꝛ viam nobis nocendi abstulit. His dictis ꝓtinus illa malignātiū turba oīno disparuit. ⁊ tanta serenitas in momēto sequebat q̄ etiā nec vestigium nubecule in aere appareret.

Tempestas maris exorta est propter peccata mali hominis. Exemplum. ij.

Peregrini quidaz

cū quodā tp̄e trāsfretarēt i succursuz scte terre orta est eis i mari tēpestas tā valida vt nauis ip̄a opiret̄ fluctib⁹ ⁊ spes oīs nautaꝝ deficeret videntes añ oclos mortē. ceperūt singuli vnusquisq3 sibi vicino de peccatis suis ꝯfiteri ⁊ cōfessionē facere. ⁊ merito. Nā ꝓpter vni⁹ hoīs peccata dn̄s candē excitauerat tēpestatē. Erat enī i naui illa miserrim⁹ ⁊ fetidissim⁹ hō cui⁹ pctā fuerunt tā grauia. tā turpia. tam horrēda. tam in quātitate q̄ in qualitate: vt nec ip̄m mare pondus illoꝝ posset portare cū natura eius consueuit abluere imundicias quaslibet corꝑales. quō equanimiter sustineret tantas immūdicias spūales creatori suo cōtrarias. Timens igit̄ homo ille peccator vite sue simul ⁊ aie ⁊ ꝓpt̄ se omnes alios periclitari: considerans surrexit. Audite fratres audite. si propter peccata tempestas hec orta est. ego occasio sum tāti periculi rogo vt audiatis cōfessionem meam. Tacentibus omnibus cepit voce valida tantum venenum peccatorum euomere: vt aures humane etiam horrerent audire. Mira clementia dei. Mox vt massam iniq̄tatis per confessionez eiecit mare furens siluit. Et facta est tranquillitas magna vt oēs mirarentur. Mira mirāda succedūt. statim vt nauis ad littus peruenit audita peccata deus de singuloꝝ memoria deleuit. Unde permisit vt quādiu erant in naui confessum confundi in aspectu illoꝝ: sed ne exeuntes forte eius peccata propalarent: vel ei improperarent induxit obliuionem. Bene retinuerunt se in mari fuisse periclitantes et hoīem aliq̄d esse confessuz. sed quid dixerit prorsus ignorauerunt. Hec Cesarius.

Miles prouincie Tolen̄. qui maledixit nubibus celi.

Exemplum. iij.

Miles quidā pro

uincie Tolen̄. cū videret in occidentali parte aerē obscurari quasi tonitruū futurū ait. ecce dyabolus iteruz vult venire. Erāt enī tūc frequētia tonitrua. Uix sermonē finierat: ⁊ ecce orta tonitrua filiū suuz in sinu matris seu nutricis perculerūt ip̄a ine

columni pmanētetꝫ ꝛ ī alijs edificijs ꝛ iumē tis blasphem⁹ ille ē flagellat⁹: vt disceret de cetero non blasphemare. vñ stultū est vt hō mortalis cinis et vermis ponat in celum os suum. Hec Cesarius.

De magnitudine grandinū. Exemplū. iiij.

In partib⁹ prouicie apud lemonicas tpe estatis. porre fratruz pdicatoꝝ eiusdē ciuitatis narrāte pcepim⁹ tāte magnitudinis grādines cecidisse vt ī vrbib⁹ villis ꝛ castris tecta frāgerent ꝛ demolirent̄ vinee. fruges redigerēt in paleas hoīes extra tecta. volucres. ī agris et pecora necarent̄. q̄liter aūt se immiscuerit sathanas breuiter audiam⁹. Uinearuz custos sub tugurio imminētib⁹ tēpestatib⁹ latitabat et audiuit voces clamātiū ī aere. Caue caue. et ali⁹: q̄d cauebo: ꝛ pm⁹. vineā petri richardi ne leseris. Sopita ḡ postmodū tēpestate vinea petri richardi immunis repta ē a lesura. Erat aūt petr⁹ richardi vsurari⁹ pessim⁹: et obnoxi⁹ multis malis. Ex quo ꝯsiderādū est ꝙ ī comitatu spirituū nephādoꝝ amicos imo poti⁹ inimicos vt sanct⁹ loq̄tur demōes habuisset q̄ ei bona sua. et si nō ad vite solaciū: tñ ad ppetue dānatōis cumulū reseruassent. Hec Buil. In discipl'o de tpe.

Quidā exercerūt arietes in choreis. et in illo anno tēpestas deuastauit oīes segetes circūquaqꝫ. sermo. xxxvij. X.

In anglia erāt quodā tpe segetes pulcerrime: ꝛ quoddā gen⁹ muscarū deuastauit oēs segetes. ꝛ ī alis erat scptū ira dei. ser. cviij. T.

Itē tēpestas occidit duos iuuenes ī lecto et iuuenis in medio illorum mansit illesus. sermo. cviij. S.

Duo frēs erāt ꝛ vn⁹ orauit ꝓ pluuia sepi⁹ et pluebat: sꝫ ali⁹ totū cōmisit deo et vberes fruct⁹ illo anno habuit. q̄re sermo. cviij. T.

Item salue regina valet cōtra tempestatē vt patet infra in promptuario de beata virgine. ꝛc. Temporalia.

Quidā cōgregauit multā pecuniam et statim obijt. Exemplum. v.

Diues quidaz totā spem habuit ī diuitijs ꝛ ꝯgregauit magnā sūmā pecunie ꝛ nullū heredeꝫ habuit. Uno die sedebat ꝛ cogitabat se moriturū et nō posset tūc diuitijs suis vti et dixit. Aīa mea multa habes bona. q̄cq̄d desideras hīī potes habere. horrea mea plena sunt frugib⁹: et ciste mee plene sūt auro ꝛ argēto. cellaria mea plena sūt vino. ḡ aīa mea semꝑ leta sis ꝛ nō recedas. Statī audiuit vocē dicentē sibi. stulte hac nocte morte morieris subitanea: ꝛ q̄ cōgregasti cu⁹ erūt: diaboli repetēt aīam tuā a te: ꝛ in infernū deducēt. qd̄ ꝛ sic factū est. Eadeꝫ eñi nocte moriebat̄ sine ꝯtritōne ꝛ sine ꝯfessione et satisfactōne.

Quidam in extremis petiuit auxiliuz a diuitijs suis. Exemplum. vi.

Diues quidaz cū in morte auxiliū īplorasset a diuitijs suis: ꝛ nō posset ab eis hr̄e nisi ait. O fallaces diuitie toto corde vos honoraui ꝛ amaui. ꝛ in tāta necītate posit⁹ nō aliqd̄ ꝯsiliū vel auxiliū a vobis possuz habere. parate estis me deserere nec vultis me sequi. ego ꝑ̄termittā ꝛ relinquā vos. Et his dictis distribuit omnia bona sua pauperibus.

Nō nud⁹ egredit̄ de hoc mūdo. Exē. vij.

Erat quidaz princeps sarracenorū cū mortē sibi īminere ꝯspiceret pānū lineū de quo sudariū cōsuedū erat erexit in signū. ꝛ fecit circūferri p pcone suū dicēteꝫ. Hec dicit dñs n̄r ꝑ̄nceps. cū eñi dñs essem. xx. regionū: hoc solū de glīa mea ꝛ diuitijs meis mecū auferā.

Pauper mechanicus semper fuit letus. Exemplum. viij.

Pauper qdā ī laborauit manib⁹ ꝛ vix sufficientē victū acq̄rebat. nocte ei q̄cqꝫ p⁹ cenā nihil remanebat. tñ q̄̄ oī nocte cātabat ꝛ letabat̄ cū vxore: ꝛ postea secur⁹ dormiebat. Uicinis aūt de hoc mirātib⁹ dixit vn⁹. ego reddā eū talē ꝙ amepli⁹ cātare nō curabit. Tunc p̄ūtib⁹ aliq̄bus proiecit sacculū pecunie ante ostium pauperis. De mane dum pauper exiret ad querenduz victum pecuniā inuenit: et reuersus est domū ꝛ abscōdit eā. veniēte aūt nocte cepit anxi⁹ esse: ꝛ cogitare ne argueret̄ de furto. vel ne latrones possent sibi pecuniam furari. vel si de ea emeret possessiones. vl̄ de ea negociaretur possent hoīes habere suspitionem. Sic ergo cogitationibus occupatus. nec cantabat nec gaudebat; sed tristis

erat et cogitatiuus. Tunc vicini ceperunt ab eo querere cur ita tristis eet. et cum nollet veritatem fateri. dixit ad eos pecunie. ego veritatem scio. tali die et loco meam pecuniam in domum tuam detulisti. pluribus nobis videntibus. At ille timens et erubescens fatebatur se pecuniam inuenisse aut domum suam. et ait. Maledicta sit illa pecunia que me tantum affecit. et quia postquam eam inueni gaudium non habui et longe plus sum tristatus et fatigatus aio quam fuerim corpe quotidie manibus propriis laborando. tolle pecuniam tuam bone vicine vt cantare et letari valeam vt prius.

Heremita quidam plus dilexit cattam quam sanctus Gregorius papatum. Exemplum. ix.

Eremita quidam

b vir magne virtutis. qui omnia propter deum reliquerat: et nihil preter vnam cattam possidebat. orauit ad dominum vt sibi ostenderet cum quo future remuneratois mansionem sperare deberet. Responsum est ei a domino quod cum beato Gregorio papa. At ille ingemiscens. parum sibi voluntariam paupertatem profuisse putabat. si cum eo mansionem reciperet qui tot diuitijs abundaret. Alia nocte audiuit dominum dicentem sibi. Cur audes paupertatem tuam gregorij diuitias comparare. cum magis illam cattam eam quotidie palpando diligere comprobaris. quam ille tantas diuitias.

Deus non permittit suos fame mori.
Exemplum. x.

Eatus maximus

b in tempore persecutionis fidei cognoscens quod pre senio non posset martirium sustinere siluas adijt. Cum erat fame siti et gelu afflictus ad terram corruit semiuiuus. Sanctus autem felix qui presbiter fuerat ab eo ordinatus tormentis adiudicatus et vinculis ligatus testulis acutis nudus supponitur. sed media nocte ab angelo deducitur solutus. se iussus maximum papam iussit eum querere in silua. Peruenit ergo felix quo nesciebat. sed deo volente cito reperit papam in terram prostratum. clausis oculis strictisque dentibus tam pene mortuum. Anxiatus ergo cum nullum in promptu cibum haberet quem pendiuanti administrare posset de celo missum munus contemplatur. Ecce enim de spina proxima pendentem vidit racemum pulcerrimum. de quo in os eius expressit vinum de quo statim fuit refocillatus. Quis hoc fecit nisi dominus iesus xpistus qui curam gerit suorum famulorum et nunquam permittit eos fame perire. vnde dr in psal.

Iacta cogitatum tuum in domino et ipse te enutriet. Item in ps. Nunquam vidi iustum derelictum.

Angelus seruiuit heremite infirmanti.
Exemplum. xi.

Grotauit senex

e quidam solitarius. et quia neminem habebat qui ei ministraret. seu obsequium faceret aut seruiret. nemo eum venit visitare eum per triginta dies. nullo veniente ad eum misit deus angelum suum qui ministraret ei per. vij. dies. Postea vero recordati sunt aliqui fratres ipsius senis et dixerunt ad inuicem. Quoniam frater noster non apparet. eamus et videamus ne forte infirmetur. Et surgentes venerunt ad eum et cum pulsarent ad ostium spelunce eius. discessit angelus ab eo. senex autem clamabat dicens Discedite a me fratres. qui leuantes ostium cum cardine flentes introierunt. Qui interrogantes eum quare sic clamaret. Et dixit eis. quia. xxx. diebus laboraui in infirmitatibus. et nemo me visitauit. et ecce septem dies sunt ex quo dominus angelum suum misit qui ministraret mihi: sed cum venistis ad ostium angelus recessit a me. et hec dicens obdormiuit et pausauit in domino. Hec in vitaspatrum.

Quidam posuit sportam cum denarijs ante igressum ecclie. Exemplum. xij.

Enit vir quidam

v magnus ignotus portans secum aurum in sichi. et rogabat presbiterum vt erogaret pauperibus fratribus. dixit autem ei presbiter. Non opus habent fratres. Et cum nimis vehemens eet et non acquiesceret. posuit sportam cum solidis in igressu ecclesie et dixit presbiter. qui opus habet tollat. et neo tetigit. quidam autem nec aspexerunt. et dixit ei senex. Suscepit deus oblationem tuam. vade et da illud pauperibus et valde edificatus discessit.

In discipulo de tempore.

Lapicida quidam fuit pauper et bonus. sed postquam fuit ditatus tunc totus tyrannus factus est et oppressor pauperum. hoc quere ser. xxiij. F.

Dux quidam qui erat pestis transtulit se vltra aquam ad alia loca tempore famis ne audiret clamorem pauperum. qualiter ad dei iudicium citatus est. et subijt subitanee. ser. lxxiij. E.

Item quidam abscondit thesaurum in muro et non potuit confiteri donec sacerdos portaui corpus xpisti tunc diabolus aufugit. ser. cl. T

Tempus.

Quod dampnati deflent amare tempus gratie consumptum in presenti vita. quere ser. iij. T.

Temptatio.

Diabolus nō pōt nocere nisi inquantū deus ei pmittit. Exemplum. xiij.

i In villa quadaȝ

diocesis coloniēsi, cāpanari⁹ quidā fuit habēs votū pegrinatōis. h cū die quadā dixisset cū quadā femīa ville sue, ꝙ mane pariter ituri eēnt. Illa eū rogauit vt matutin⁹ pulsaret matutinas ppter solis feruoreȝ ⁊ ardorē. ⁊ pmisit. Et eadē nocte diabol⁹ ad lectū eius veniēs tetigit eū ⁊ ait. pulsa matutinas. sicq; discessit. Qui mox surgēs ⁊ lumē ardēs in eccl'a respiciēs. cū aūt primū gallicātum esse deprehēdisset. putās ꝙ a pdicta femina eēt excitat⁹. de ecclia exiuit volēs illi dicere vt iret dormitū: q2 nimis mane eēt. eam minime inueniēs ȝ bouē nigrū ꝯtra se astantē vidit. Qui emissa lingua hoīem tetigit. eūq; sup dorsum suū iactauit. ⁊ p aera cū illo volitās supra pinaculū turris castri qd̄ cyseburg dr deposuit. cui cū diceret. Times ne aliquid modo: rn̄dit ille dei pmissione huc duct⁹ sū. nihil ꝯtra me potens nisi ꝙtum ille pmiserit. Ad qd̄ diabolus fac mihi homagiū. vulgariter, adorē mo. ⁊ ego te deponā ⁊ dabo tibi diuitias multas. qd̄ si nō feceris. vel fame morieris in hoc loco vel precipitio interibis. Cui cāpanarius spem habēs i deū dixit. Adiuro te p nomē dn̄i nostri iesu xp̄i ne me ledas. et vt me sine periculo corpis mei dponas. Mox diabolus tollens illum iuxta villam quādaȝ Gernersȝheim satis incōmode deposuit. cū aūt lucē diei eiusdē ville hoīes ad matutinas solēnes cū faculis pperātes eū in agro in magno defectu repiss. nt atq; refocillassent. Auditis his q̄ ei ꝯtigerāt satis mirati sunt. quarto v̄o die regressus est in domū suā. situ tam domoꝝ ꝙ locoꝝ atq; edificioꝝ q̄ aū nunꝙ viderat tā plene oīnibus exposuit. vt de raptu eius nihil penitus dubitarēt. Ecce habes ꝙ diabolus hoīeȝ ledere ⁊ nocere non pōt. nisi quātum pmissuȝ sibi fuerit a deo. hec cesari⁹.

Quidā vidit diabolū cū multis vasculis.

Exemplum. xiiij.

a Abbas machari⁹

dū manebat solus i supiori solitudine ifer⁹ aūt plena eēt frib⁹ multis. Sero p viā aspiciebat: vidit demonē venientē i figura hoīs vestitū tunica linea pforata ⁊ p singula foramina vasculū puū pendebat. Et dixit ille senex. Quo vadis mal gne: rn̄dit. vado ꝯmouere frēs hos q̄ sūt ifer⁹. Et dixit senex. ppter qd tot vascula tecū fers. Rn̄dit. Gustū fero fratrib⁹ ⁊ ideo tāta fero vt si vnū nō placuerit ostēdaȝ aliud. si aūt illd̄ displicuerit porrigo aliud. ⁊ fieri non pōt nisi vnuȝ ex illis aliqd̄ placeat. ⁊ hec dicēs discessit. pmansit senex viā circūspiciēs vsq; dū rediret ⁊ dū rediret dixit salueris. rn̄dit ille. Quō michi salud v̄bū dicis. q2 oēs mihi ꝯtrarij facti sūt nullus ꝯsilijs meis acqeuit. Et dixit senex. ergo nullū habes amicū. rn̄dit. vnuȝ habeo amicū ipe mihi ꝯsensit. Cūq; nomē ab ipo quereret. rn̄dit. ꝙ Theopētius dr. Discedēte aūt diabolo. Abbas ille reqsiuit cellā theopentij ⁊ iussit eū ꝯfiteri oēs cogitatōes pnas qbus a demone impugnabat. ⁊ ita discessit i ppriā solitud. nē. Et iterū viā circūspiciens vidit demonē redeuntē ⁊ reqsiuit ab eo quō frēs agerēt. Et ille dixit male. qm̄ oēs facti sunt agrestes. ⁊ qd̄ oībus peius ē. vnū quē habui amicū obedientē mihi, ⁊ ipe nescio quō ⁊ vnū puersus est. ⁊ p oībus ampli⁹ asperior mihi visus est. ⁊ iuraui nō ibi accedere nisi post multum tpis. ⁊ hoc dicēs discessit. hoc h̄etur i vitaspa.

Quidā vidit multos demones i claustro ⁊ nisi vnū in foro. Exemplum. xv.

l Legit̄ in vitaspa

trū ꝙ qdā heremita duct⁹ ē ab angelo ad quendā locū vbi erat congregatio monachoꝝ. ⁊ vidit ibi multitudineȝ maximā demonū volantiū ad modū muscaꝝ in oībus officinis eoꝝ. Veniens aūt ad forū ciuitatis vidit in ciuitate vnū solū demonem satis ociosum supra portā ciuitatis. Querēti aūt vnde hoc esset. Rn̄dit angelus q̄ cum ducebat. ꝙ oēs voluntatē diaboli facerēt. et iō vnus diabolus ad coꝝ custodiā sufficiebat. i abbatia oēs aūt diabolo resistebant. ⁊ ideo ipos multi impugnabant.

Iuuenes debēt reuelare secreta cordiū senibus. Exemplum. xvi.

a Abbas serapion

solebat frequent̄ mīoꝝb⁹ frib⁹ istructōis grā de seipo narrare dicēs. Cū adhuc essēȝ puul⁹, ⁊ cū abbate theona pmanerem: hec mihi consuetudo erat inimico immittente. postꝙ comedissem cū sene hora. ix.

vnū paximatiū quottidie in sinu meo latētē abscōdi. q̄ ē fere ignorāte sene occulte comedi. Cūq; hoc diu ꝯtinuassem et sic in ꝯsciētia mea redargueꝛ9 sui; q̄ male facere. Cōtigit ꝑ dei ꝓuidentiā q̄ frēs edificationis cā ad cellam senis venirent. Cūq; refectōne trāsacta senex icepisset eos informare plurib9 bonis amonitionibus ad vltimū intulit dicēs. Nihil sic noxiū est mōachis ⁊ letificat demōes q̄ q̄ si celēnt cogitationes suas prib9 spūalibus. Tūc ego adhuc puul9 cōpūctus corde extimaui seni secreta cordis mei esse patefacta. deinde cordis mei cōpūctione crescēte in apertos singu'tus lacrimasq; prorūpens cepi amarissime flere ⁊ ꝯtinuo eieci d̄ sinu meo paximatiū quē viciosa cōsuetudine clanculū ꝑmerā comedendū. Cūq; in mediū ꝓferens quō quottidie ederem occulte ꝓstrat9 in pauimēto cū venie postulatione cōfessus sum: et vbtim ꝓfusis lacrimis orōnib9 eoꝝ veniā apud deū postulabā. Tūc senex dixit. cōfide fili miꝗ; hodie cōfessio tua liberauit te a captiuitate dyaboli. et de inimico tuo hodie triumphasti. Needū senex v̄ba cōpleuerat. Et ecce statim velut lampas magna accensa de medio sinu procedens tanto fetore cellam repleuit: vt vix in ea residere possemus. Itaq; scd̄m sententiā senis ita est in me virtute confessionis d̄natio diabolica totaliter extincta vt nunq̄ mihi vlterius tale quid accident. Hoc legitur in vitaspatrum.

Dyabolus apparuit mulieri in specie mariti defuncti. Exemplum. xvij.

In ciuitate senēsi

i maritꝰ cuiusdā iuuenis d̄ne mortuꝰ est ⁊ sepultꝰ. qui post aliquos dies apparuit vxori dū esset sola i camera: ita pulcer sicut vnq̄ fuerat. iuuēcula assecurata ab eo loq̄baꝰ amplexabaꝰ et osculabaꝰ: et tota die stabat in camera cū suo marito: nec videbaꝰ esse ita tristis sic ꝯsueuerat. qn̄ mortuꝰ fuerat maritꝰ eiꝰ. Tūc socrus admirabaꝰ ⁊ aspiciēs ꝑ foramē vidit istā cum marito. ⁊ stupefacta statim misit ꝓ fratre vno ꝑdicatore expto. ⁊ notificauit sibi totū factū: et frater portauit sub cappa corpꝰ d̄nicū. Et statim dyabolus q̄ intrauerat corpꝰ mariti sui mortui: ⁊ cōseruabat illud ita q̄d videbaꝰ viuū exiuit: ⁊ corpus totū fetidū remāsit plenū vermib9. ⁊ fecerūt inq̄ri in sepulcro occulte ⁊ ibi nō erat corpus: ⁊ sic fecerūt cū ecōuerso occulte sepeliri.

Senex quidam desperit iuuenem propter temptationes. Exemplum. xviij.

Quidam frater tur

q piter ipugnatꝰ ꝯfessus ē seni: q̄ nō benigne eū corripuit: s; deterrēs eū dixit eū eē idignū noie mōachi q̄ tā vilit̄ tēptareꝰ. ac ille d̄sperās relicta cella iuit ad secl'm. Qui dū ꝑgeret dispositōne diuīa occurrit ei abbas apoloniꝰ: ⁊ cognita cā q̄re fugeret cōsolatꝰ ē eū blāde dicēs. Ego frat i hac nocte valde hmōi vexatōibꝰ vexor. Reuersusq; est frater ad cellā suā. Tunc accessit apoloniꝰ ad ostiū celle senioris qui eū desꝑare fecerat. et orauit vt alterꝰ fratris bellū sentiret: ⁊ ille liberareꝰ. Quo facto vidit ꝑuū ethiopē immittentē sagittas ignitas in senē. q̄ vehementer accensus ad seculū reuertebaꝰ. cui occurrens Apolonius dixit. reuertere ad cellā tuā et recognosce fragilitatē tuā: et cōpatere ꝓximis tuis: ⁊ facta orōne liberatꝰ fuit. Hoc legiꝰ in vitaspatrū.

Abbatissa vicit temptationes carnis. Exemplum. xix.

Abbatissa sacra i

a pugnabaꝰ. xxx. annis a spū fornicatōis: et petebat a deo fortitudinē s; nō amotionē. cui tandē appuit spūs fornicationis corpaliter dicēs. vicisti me. cui illa. nō ego te vici: sed d̄ns meꝰ ihs xp̄s vicit te.

Uirgo quedam primo habuit temptationem carnis: et postea fidei. Exemplum. xx.

In sinsia quādā

i v̄ginē religiosā ⁊ inclusā tēptauit dyabolꝰ ꝑ stimulū carnis. ⁊ cū sepe rogasset cū lacrimis stimulū a se auferri. Apparuit ei angelꝰ ⁊ ait sic. vis ab hac tēptatione liberari: dic versiculū istū. Cōfige timore tuo carnes meas: ⁊ illa habens. q̄d ⁊ ipsa fecit. angelo recedēte liberata est. Et statim innasꝯt eā tēptatio blasphemie. Et cepit dubitare de fide xp̄iana ⁊ de deo. ⁊ tūc incepit inuocare diuinā misericordiā. ⁊ iterū petijt liberari. cui apparens angelꝰ ait. putas te vincere sine tēptatione: necesse est vt habeas vnā istarū. ⁊ elegit virgo primā tēptatōnē tanq̄ humanam. refutans aliam tanq̄ dyabolicam.

Frater quidam. xl. dies sustinuit temptationes luxurie. Exemplum. xxi.

d · Emones i specie pulcrarū mulierū trāsformati quēdā frēz.xl.dieb⁹ pessime tēptauerūt: sz illo viriliter reluctāte de⁹ aspiciens bonū certamen eius donauit illi vt nullum vltra calorem carnalis concupiscentie pateretur.

Conuersus quidam voluit fieri episcopus et inductione dyaboli. Exemplum.xxij.

c Onuersus qdaz monachus intīū lrās didicerat: ita vt textū legere sciret. hmōi itaqꝫ occasione illect⁹ ꝛ decept⁹. libellos sibi ad hoc idoneos occul'e fecit cōscribi. cepitqꝫ i vicio ꝓprietatis delectari. Cūqꝫ hmōi studiū eidē cōuerso ꝓhiberet amore discēdi apostasiam incurrit. modicū tū ꝓpter etatē ꝓfecit. deinde ad monasteriū penitēns duct⁹ rediens et hoc vsqꝫ tert'o actitās nunc ad scolas vt scolaris eundo. nunc reuertēdo dyabolo copiosam in se prebuit materiam decipiēdi. visibiliter enī illi apparens in spē angeli ait. disce fortiter: qꝛ futurū est ꝛ diffinitū a deo vt halberstaten. ep̄s efficieris. Stult⁹ ille dyaboli dolū nō obseruās sperabat in se antiqua miracula renouanda fore. Quid plura? quadaz die seductor se cōuerso ingerēs clara voce et hilari facie dicebat. hodie ep̄s halberstaten. mortu⁹ est. festina venire ad ciuitatem cui a deo antistes destinat⁹ es. ipsius enī consiliū nō pōt mutari. Statim miser de mōasterio silenter exiens nocte eadē in domo cuiusdaz honesti sacerdotis hospitat⁹ est. vt aūt ad sedez suā gloriose poneret. nocte ante lucē surgens equū hospitis valde bonū furatus est: quē strauit ꝛ cappam induit ascēdit ꝛ abijt. Mane familia dāno cognito apostatā insequēs apprehendit a qua ad iudiciū seculare cū furto tract⁹ ꝛ per iniaz dānatus nō cathedrā sicut ep̄s: sz sicut fur patibulū ascendit. vn̄ vides ad quē finē dyaboli promissio tēdit. Hec Cesarius.

Demones temptando homines retardāt diem iudicij. Exemplum.xxiij.

c Vm quidaz sanctus pr̄ ad dn̄z exorassz vt spūs 'ornicatōis q̄ eū grauit' tēptabat ei visibilit' appareret. tūc demō ei i forma hūana apparuit. quo viso sanct⁹ vir ait. qd tibi ꝓficit q me tantū tēptas? Nā studiū tuū tendit totaliter ad tēptandū: ꝛ hoīes inducere ad peccanduz. Rn̄dit dyabol⁹. scio inqt ꝛ verū est qd loqueris: sz dicā tibi causam tēptatōnis. scio enī q q̄to pl⁹ hoīes peccare fecero: tāto illā diē iudicij magis retardabo in q̄ durā illā sniam me expecto auditurū Ite maledicti in ignē eternū: q̄ parat⁹ est dyabolo ꝛ angel' ei⁹. Ut executionē illi⁹ snie saltē ad tempus valeam retardare. ideo volo homines libenter inducere ad peccatum.

In discipulo de tempore

Quidā tēptabat' d pctō blasphemie ꝛ dixit. blasphemia tua sup te factā. q̄re.xxv.Y.

Juuenis quidā meruit vna nocte. vij. coronas resistendo tēptationib⁹. ser.cli.ff.

Dyabol⁹ tēptauit quēdam monachū de lapsu carnis: ꝛ postmodū finalit' induxit euz in peccatū luxurie. quere ser.xl.ff.

Quidam ꝓiecit se in profundam foueam ex iussu dyaboli: quē credebat esse angelum dei. sermo.xviij.Q.

Monach⁹ i heremo ꝓpt' elationē mētis tēptat⁹ ꝛ decept⁹ est a dyabolo. ser.cvij.O.

Dyabol⁹ maritū ꝛ vxorē induxit q volebant se suspendere. sermo.xix.D.

Mulier ꝑparauit sibi laqueū ad suspēdendū seipam qualiter liberata fuit ser. xiiij. D.

Juuenis habitās in heremo ad quē venit dyabol⁹ dicēs prēz suū defūctū esse vt cito rediret ꝛ bona patris paupibus distribueret. cxl.D.

Trinitas.

Augustinus vidit puerum cum chocleari circa mare. Exemplum.xxiiij.

i N tempore quo btūs augustin⁹ libros d trinitate cōposuit illi tale miraculū de⁹ primo ostēdit. Iponēsis ciuitas affrice nobilis in q̄ btūs augustin⁹ ep̄atui administrabat super littus maris pulcerrime sita erat. Btūs aug. in cōsuetudine hēbat vt post diurnū studiuz et laborē vespe sup litt⁹ maris sequētib⁹ lōge ep̄is ꝛ clericis suis qui eū pro cōsilio ꝛ negocijs vniuersalis ecclesie frequentabāt sol⁹ antecedēs deambularet: ne. s. ei⁹ cōtēplationē vel studiū visus colloquentiū impediret. Cū g̃ sic sol⁹ incederet puerulū mire pulcritudinis super littus maris sedentē inuenit. qui facta puula fossa in terra sicut pueri in plateis ludere solēt chocleari argēteo aquā hauri

ebat de mari ꝛ in illā paruulā fossam infundebat: quē vt btūs Aug̃. ita sedētē vidit pedes mox pressit ꝛ stetit. inde puerū salutat ꝛ inq̃rit q̃d agat: ꝛ puer cū magno seno r̄ndēs dixit. volo totū illud mare exbaurire. ꝛ isti fosse si possuz infūdere totaliť. quo risso puerili vir sctūs in risuz decentissimū ꝓcitat⁹ r̄ndit. et quō inq̃t o bone puer poteris illud ingēs mare pͣuo coclearí q̃ exbauris huic pͣuule fosse infundere? ꝛ mox puer. Possibili⁹ est inq̃t mihi hoc facere q̃ð intēdo q̃ꝫ te iplere id ifm q̃ð cogitas. Ad hoc btūs aug̃. mirabiliť stupefact⁹ q̃d hoc esset interrogauit. et puer. cogitatu ait voluis et estimas voluminise breui cōcludere q̃d sit illud indiuidue trinitatis inexplicabile sacrm̄. ꝛ hoc quidē anteq̃ꝫ possis cōplere pot⁹ isti fosse pͣuule tot⁹ maris vndas infundā. Hec dicēs puer repēte disparuit. Beat⁹ autē Augu. xp̄m in facto suo glorificans q̃ꝫ verum puer dixerat mox aduertit.

Aqua nix glacies vnū sūt. Exemplū. xxv.

Ude⁹ q̃dam op

posuit se sacerdoti dicēs q̃ꝫ pr̄ ꝛ fili⁹ et spūssctūs neq̃ꝫ posset vnū significare. ꝛ q̃ꝫ ostēderet sibi tres res vnū significātes sibi i honore vel' et laudē. R̄ndēs aūt sacerdos dixit ꝛ bn̄ soluit. sic aq̃ nix glacies idē significāt: ita pr̄ ꝛ fili⁹ ꝛ spūssctūs. et sic iude⁹ est cōfusus. Quidā noluit abnegare sanctā trinitatē ꝓpter diuitias. Exemplū. xxvi.

Pud tholetuz hi

spanie q̃dā magn⁹ necromātic⁹ erat dict⁹ mgr̄ machimita. ꝛ fuit ibidē q̃dā scutifer nobilis genere. pulcer corpe. reb⁹ paup. q̃ erubescens paupͣtatē suā accessit ad dictū magistꝝ dicēs ei q̃ꝫ si vellet sibi bn̄ facē ipe seruiret ei libenť ꝛ acq̃esceret ꝯsilio suo. ꝛ dixit ei magr̄ q̃ꝫ acciperet auē venaticā i manu ꝛ iret sol⁹ ad aucupiū i siluā. vbi dū diu stetisset facto vespe visum fuit scutifero q̃ꝫ corā eo fluui⁹ maxim⁹ transiret ꝛ quoddā castrū magne et mirabiľ structure eēt vltra fluuiū cui⁹ pulcritudinis similitudinē aū nō viderat. et dū stupēs a mgr̄o q̃reret q̃d hoc eēt q̃ꝛ h° aū nō viderat: nec de illo aū audiuerat. Ait ei mgr̄ q̃ꝫ esset illud castrū dn̄i sui q̃ multa bona fecerut sibi ꝛ oīb⁹ volētib⁹ sibi seruire. et dixit ei q̃ꝫ ad illud castrū declinarēt ꝛ ibi pnoctarēt. et dixit ei q̃ꝫ oporteret ipm facere homagiū illi q̃ morat in illo castro q̃ amore ei⁹ faceret ei multa bona. Ille r̄ndit q̃ꝫ ad cōsiliū suū oīa libenť faceret. Et cū ille nō auderet transire fluuiū q̃ ꝓfundissim⁹ ꝛ rapidissim⁹ videbat magr̄o pͥmo trāseūte ille subsequitur. Tunc speculator castri clamauit q̃s esset q̃ trāsiret. Clamauit magr̄. ego amic⁹ dn̄i regis. Tunc aperiebantur porte. pons inclinabať. fere. lx. iuuenes pulcerrimi ꝛ ornatissimi occurrerūt et eos in suū castrū deduxerūt. Occurrunt et milites: virgines: ꝛ mulieres: ꝛ iuuenes dicētes dn̄o. Bn̄ veniāt amici charissimi dn̄i regis. Introduxerūt etiā eos vsq̃ꝫ ad palaciū regis: q̃ descēdit de thalamo aureo ꝛ fec̄ magistrū sedere circa se. Rex querit cām vie sue. q̃ dixit q̃ꝫ ꝓpter seruū suū q̃ paup erat sed nobilis vt eū reciperet et cā sui eū exaltaret. q̃ r̄ndit q̃ꝫ libenť amore sui h° faceret. tūc rex ait. oportet pͥmo vt abneges pr̄em ꝛ filiū ꝛ spm̄ sctm̄. et ille obstupuit ꝛ dexterā retraxit. se signās signo crucis ait. ego credo i pa. et. fi. et spm̄. s. Quo facto cū maxima illa multitudie et maximo sonitu tota illa curia cum rege et magr̄o oīa menia illa pcipitata in abissuz descēderūt solo iuuene illo pdicto remanente.

Capitulum de. V. Uenatio.

Duo filij imperatoris in venatione se mutuo interimerunt. Exemplum. i.

Bbas miletus

qui cuz aliq̃n habitaret cū duobus discipulis suis in finib⁹ persarum. exierunt duo filij imperatoris sc̄dm consuetudinem in venationez. et miserunt rethia per longum per miliaria. xl. vt quecūq̃ꝫ intra rethia inuenirent occiderēt. Inuētus est autez senex cum discipulis suis intra rethia. et cum viderent eum pilosum ꝛ terribilem aspectu admirati sunt. ꝛ dixerunt ei. Homo es aut spiritus aliquis dic nobis? Et dixit eis. Homo suz peccator ꝛ exiui flere peccata mea: ꝛ adoro filiū dei viui. Illi autē dixerūt ei. Et nō est de⁹ nisi sol ꝛ ignis ꝛ aq̃. ipos adora ꝛ sacrifica eis. Et ille r̄ndit. Iste creature dei sunt ꝛ erratis: sed obsecro vos cōuertimini ꝛ cognoscite deū verū qui ꝛ ista creauit ꝛ cetera oīa. Illi aūt deridentes dixerūt. cōdēnatū ꝛ crucifixū tu dicis verū deuz. Et ille r̄ndit. Etiaz ipm qui crucifixit peccatum et qui occidit mortē hunc dico esse verū deum. Illi autē tam ipsi q̃ꝫ fratribus qui cuz

eo erant inferentes tormenta cogebant eos sacrificare. et duos quidem fratres post plurima tormēta decapitauerūt. senem autē diebus multis torquebant. Postea vero statuerunt eum in loco quodā et sagittabant ad ipm quasi ad signū. vnus a dorso, alius a pectore. et dixit eis senex. quō facti estis ad consensum in vnū vt effundatis sanguinē innocentē? Crastino in momento in hac hora q̄ modo est remanebit sine filijs mater vestra: et priuabitur aspectu vestro. et proprijs sagittis sanguinē vestrū inuicem effundetis. Illi autem subsannantes verba eius exierunt in crastino vt venarent. Et contigit vt euaderet de retibus eorum ceruus vnus. et ascenderunt equos et currebant vt cōprehenderent ceruū. qui cum iactassent sagittas post ipm inuicē percusserunt se et mortui sunt iuxta verbū qd predixit eis senex.

In discipulo de tempore.

Nobilis quidam qui venationibus in diebus festiuis semper insistebat: et de missa et de verbo dei modicum curauit: et vxor eius peperit ei monstrum. sermone. xxij. D.

Itē miles quidā secutus est ferā in venationibus et amplius nunquam visus est. ser. xxij. E.

Itē miles quidam visus est in purgatorio et habuit auē in manu q̄ ipm mordebat et lacerabat: quia venationi deditus erat. ser. xxij. E.

Verbum dei.

Religiosus quidam paucis verbis cōuertit grossum hominem. Exemplum. ij.

Homo quidā diues et potēs vxorem habuit deo deuotā. ipse vero secūdum viuit et nullius deuotionis fuit. Accidit autē vt quidā frater religiosus iter agens declinauit in domū suam: et dū cōsederēt pariter rogabat vxor viri fratrem religiosum vt aliquā exhortationē faceret coram marito suo. Cui ille. si vult inquit audire maritus vester dicā ei aliq̄ vtilia. Tunc dixit maritus. libenter audiā. dūmodo breuiter dicatis. ad qd ille. breuiter inquit dicā. rogo tamen vt attente audiatis verba q̄ profero. Et adiecit. Scriptū est. bonū qd tibi fieri vis proximo tuo facias. Et subiunxit. si verba ista memoriter seruaueritis sine dubio saluabimini. tūc cepit apud se cogitare quod hoc semper seruare vellet. qd et fecit. Trāsacto autē aliquo tempore dū esset in via vidit aliquod molēdinū destructū per oīa et combustū. et dū recoleret quod ex iussu suo hoc factū fuerit misit procuratorē suū vt cōponeret cū illo ad quē pertinebat illud molēdinū. Similiter ceteros quos offenderat quātū potuit placabat. Accidit autē vt de via cū ad domū rediret occurrit ei valde pauper. quē vidēs vocauit ad domum suā vt ibi recrearet. etiā locauit eū ad mensam suam circa se: vt de cibis suis sibi daret. Post cenā vero locauit eū ad quiescēdū ad foras ostij domus in q̄ ipse dominus et domina dormiebāt. Pauper autē cū aliquantulū dormiuisset cepit sitire. quia mēsa hospitij huius condita cibaria hic parata, et insolita comederat. et dū propter hoc heret bibere importune gratulabatur sitis nimia fatigatus. et quia tota familia a remotis posita dormiebat solus hospes audiēs nimia motus surrexit et q̄siuit quid obesset ei. at ille dixit. domine sitio pro eo. tūc dominus volēs sibi aquā afferre de cisterna: et dū hauriret aquam cecidit in cisternā et submersus est. Post lōgū autē tempus dū q̄siuisset eū familia sui inuenerūt eū in cisterna et circulū aureū in collo eius in q̄ scriptū erat quod anteq̄ corpus eius infrigidaretur aīa eius in celū rapta fuit.

Pastor gregis audiuit sermonem vnum: et sic saluatus est. Exemplū. iij.

Quidā pastor propter gregis custodiā raro ad ecclesiam et ad sermonē et ad missam iuit. semel pertrāsiēs ciuitatē intrauit ecclesiam: et audiuit predicare quod quelibet creatura docet peccatū vitare et deū diligere. vnde edificatus visis creaturis cogitauit. illa creatura deo seruit et deo obedit. Aqua in nutriēdo. aues in cātando. herbe in erigēdo se. et sic de alijs. Vnde viso semel bufone rñdit. nunquid talē me oīpotens creare potuit? quē cōtinue peccatis offendo ingratus eius beneficijs infinitis. factus et creatus ad imaginē illius et beatitudinē cōsequendā redēptus illius passione. vnde eū laudare debuisti: et illius obsequijs mancipari. Unde cōuersus ad penitentiā a quodā sancto viro sufficienter informatus laudabiliter in dei seruicio perseuerauit.

Peccator magnus quidam audiuit vnum sermonem: et sic saluatus est. Exemplum. iiij.

Cum semel sanctus Bern. predicaret in quadā ciuitate in quodā cemiterio duo ribaldi valde peccatores erāt q̄ multa mala fecerūt. quorum vnus videns hoies euntes ad sermonem etiā voluit ire vt audiret sermonē. et dixit ei alius. quo diabolus ducet te modo q̄ nunquam fecisti aliqd bonū et

modo vis ire incipe bonū facere et sermonem audire: ꝛ incipit ei dicere opprobria. Ille tñ iuit. ꝛ cū cepisset ꝑdicare ꝯtra illos q̄ dicebāt malū ꝛ ducebāt malā vitā cepit habere cōtritionē ꝛ dolorē ꝓ pctīs ꝛ cepit flere. Et btūs Bern̄. vidit circa collū eius cathenā magnā plusq̄ centū carrucas habentē: ſ; ad quālibꝫ lacrimā quā flebat cadebat vna carruca ð cathena. tunc btūs Bernardus cepit instantius ꝛ ardentius ꝑdicare ꝛ vitia detestari ꝛ peccator cepit fortius flere. Itē tandē cathena fuit oīno dissoluta. post sermonē vocauit eū btūs bern̄. ꝛ ꝯfortauit eū ꝛ et āmonitione ei⁹ cōfessus est oīa pctā sua: ꝛ sic postea sancte vixit. Et alius miser ribaldus socius suus i peccatis mansit ligatus eque cathena forti vel fortiori q̄ ille fuisset. q2 nō iuit ad sermonē. Unde patet q̄ vtile est audire v̄bum dei. Grego. Cibus mentis est audire v̄bum dei.

Utile est audire v̄bum dei etiā si non retineatur. Exemplum. v.

q

Uidaꝫ frater dixit ad senē. ecce abba frequēter iter rogo seniores patres vt dicāt michi āmonitionē ꝓ salute aīe mee: ꝛ q̄cq̄d mihi dixerint nihil retineo. Erāt aūt seni duo vasa vacua ꝛ dixit ei senex. vade ꝛ affer vnū ex illˀ vasis ꝛ mitte aquā ꝛ laua id et effunde et pone illud madidum i locū suum. fecitq̄ frater ita semel et bis. ꝛ dixit ei senex vtraq̄ vasa simul affer huc. ꝛ cū attulisset dixit ei senex quale ex vtrisq̄ ē madidi⁹? R̄ndit frat̄. Ubi aquā misi ꝛ laui. tūc dixit ei senex. sic ē de aīa filii. q̄ frequēter audit v̄ba dei: q̄uis nihil retineat ex his que interrogat. tamen plus mundatur q̄ ille qui non requirit. Hec in vitaspatrum.

Fratres audiendo v̄bū dei dormitauerūt. Exemplum. vi.

ſ

Enex quidā qui sedebat i heremo rogauit deū vt donaret ei ne dormitaret aliqñ cū spiritualiū rerū ratio fieret. si aūt detractiōis aut odij ei v̄ba essent statim corruet in somnum ne huiōi venenū aures acciperent. h̄ dicebat diabolū studiosum esse vt moueret homines ad v̄ba ociosa. ipugnatorē aūt totius doctrine spūalis atq̄ rei. hoc aūt vtebat exēplo loquēte eo q̄t aliqñ de vtilitate aīaꝝ ad quosdā frēs tā pfūdo somno occupati sunt vt nec palpebre oculoꝝ moueri possent. ego aūt r̄ndere volēs demoniacū esse ociosa v̄ba introduxi. ad q̄ð illi gaudētes stati a sōno sunt excitati ego aūt ingemiscēs dixi vsq̄ nūc de celestibꝰ rebus loq̄bar. ꝛ oīs vestrū oculi sōno tenebant grauissimo. Qñ aūt sermo ociosus iuent⁹ est oēs ꝓpter audire cepistis. ꝓpt̄ q̄ð rogo carissimi frēs cognoscēte⁹ maligni demonis op⁹ cē attēdite vobis i incipijs custodite vos a sōno qñ aliq̄ð spūale fiat vel audit. h⁹ i vitas.

Quidā nolūt audire veritatē ꝛ ideo fugiūt veritatē. Exemplum. vij.

e

Xemplū contra eos q̄ fugiūt sermones: ꝛ nolūt audire vitatē similes sunt cuidā cōtracto de quo d̄r q̄ cū btūs Martin⁹ iret de villa in villam ꝑdicando ꝛ miracula faciendo. ipse semꝑ ante eū fugiebat de villa in villaꝫ de ciuitate in ciuitatē. timēs ne si curaret eū amitteret questū ꝛ victū amitteret. Sic raptores. adulteri. fallaces. timent sermones: ꝛ nolūt intelligere vt se emendarent et bene agerent.

Rusticus quidam noluit audire v̄ba dei. Exemplum. viij.

q

Uidā rusticus q̄ nunq̄ voluit audire sermōes: ſ; frequēt̄ stabat i cemiterio dū fabulādo mortuus ē. Cū aūt ad eccl̄aꝫ ē delat⁹ ꝛ sacerdos ꝛ alij clerici officiū legēdo ꝛ cātando circa corpus facerēt imago crucifixi cepit obturare aures suas cū digitis. manibꝰ a cruce separatis. Q̄ð cū hoīes circūstantes aspicerēt mirabantur. Tūc sacerdos ait ad ppl'm. scitis quale signū ē: vos debetis scire q̄ iste q̄ iacet h̄ mortuus modo est in manu diaboli. ideirco q2 sic obturauit aures ne audiret v̄ba dei ita de⁹ obturat aures suas ne audiat p̄ces quas iā ꝓ eo fundimus: ꝛ cessauerunt oēs ꝓ eo orare ꝛ sepultus est extra cemiterium.

Predicās v̄bū dei habebit magnū ꝑmiū in celo. Exemplum. ix.

q

Uidaꝫ sacerdos bonus ꝑdicator cū morti appropinquaret. amic⁹ eius quidam in domino eum adiurauit vt se post mortem suā. xxx. die de suo statu certificaret. ꝛ illo mortuo pul hic orauit. die. xxx. apparuit ei mortuus sacerdos i cappa scaraletica tota monilibꝰ aureis

decorata. inter q̄ vnū incōpabiliter ab aliis
dist is bebat i pectore. quē cū id de statu re
quisisset: t ille bn̄ diceret. q̄sinit eū in tali ve
ste incederet. t ille. hanc vestē habeo ꝓpter ze
lum t amorē quē habui ad ꝓximos. Mon
lia aūt tot accepi quot ꝓuerti peccātes. Moni
le aūt qđ vides i pectore ideo recepi. quia vnū
peccatorē ꝯuerti de quo nulla spes erat salutis
t ille. qs status est prochialiū plebanoꝝ. Cui
ille. pauci saluabunt: q: vix̄ lati q̄ ducit ad in
fernū suis subditis sic replēt q eos vix capiat
Vix̄ ipi tāta vigēt cupiditate vt nihil curēt de
aiabus dūmodo bona habeāt subditoꝝ. Et
inqt q ꝑiculosius ē q: illud qđ debēt i vsus
pauperū ꝯuertere expendūt cū ꝑsonis vil. b?
t sic disparuit. Predicatori di
xit xp̄s veni sequere me. Exemplū. x.

Acerdoti cuidaz

s religioso ordis p̄mōstratēsis. ꝓceptū
est ꝯtra sarracenos crucem ꝑdicare.
Cūq; in ipa predicatōe holez deponeret cui
dā socio suo post mortē appuit suscitanti de
statu suo sic r̄ndit. Uidebat mihi mea pena
satis lōga. Cū enī morerer nonnisi demōes
circa me vidi q̄ aiaz meā ceperūt abducere di
cētes nunq̄ bn̄ seruasti ꝓfessionē nec obedīe
tiā abbati tuo ꝓmissam. nec alicui sincere ꝑ
dicasti dnm tuū. Cūq; in hunc modū diuer
sa diuersa ꝯtra me ꝓponerēt necesse q̄ pro me
r̄nderet. ecce xp̄s venit dicens. sequere me q: tu
ꝑdicasti me. t mox oīs turba demonū ad in
star fumi disparuit. t ego xp̄m secutus sū ad
gl̄iam. nullam autem aliam penam excepto
illo terrore passus sum.

Demones obserant aures ne audiatur ver
bum dei. Exemplum. xi.

Eligiosus quidā

r in quodā sermone vidit demones et
adiurauit eū vt sibi diceret q̄d ibi fa
ciebat t quomodo vocaretur. Respōdit. Ego
suz demon t vocor claudens aures. t habeo
mecum tres socios. vnus vocat claudens cor
secundus claudens os. tercius claudens bur
sam. ne per satisfactionem peccatum dimitta
tur. Hec Jacobus devitriaco.

In discipulo de tpe.

Quidam miles flagitiosus quō sit cōpun
ctus t penitentiam egit. sermone. lxx. Q.

Comes lubricus q̄ audiuit ꝑdicare illud di
ctum Ezech. In quacunq; hora peccator inge
muerit saluus erit. t sic ꝯpunctus est. hoc q̄re
de tempore sermone lxviij. G.

Uetula

Uetula quedam decepit fraudulēter iuuē
culam. Exemplum. xij.

Ir quidaz vadēs

v romā reliq̄t vxori castissime t pulcer
rime domū suā quā cū prudēter rege
ret vidēs eā iuuenis q̄dā egredientē exarsit a
more eius t p se t p alios eā sollicitās ꝯtēnsit
t dona eius spernunt ab ea. Cū aūt videret
quedam vetula eundē iuuenē languentez et
flentē extorsit cām ab eo t ꝓmisit q faceret q eā
haberet. q̄ caniculā quā habebat fecit ieiuna
re pl'ibus diebus. t finaliter dans ei panē cō
fectū cū sinapi. t accedēs ad domā iuuēcule
honorifice est ab ea suscepta ꝓpter speciē reli
gionis quā habebat. Cū aūt videret flentem
caniculā quā vetula adduxerat t q̄reret causā
cepit vetula flere dicēs q canicula illa fuit fi
lia sua castissima t pulcerrima quā de? in canē
mutauerat. Et sic ad fletū deputauerat eo q
amore suo dimisit mori quēdā iuuenē q̄ amo
re eius lāguebat. Ad hec v̄ba illa iuuencula
pandit vetule de amore iuuenis q̄ eā impete
bat. Et vetula ait. videte q̄ misericordit de?
agit vobiscum q fecit vos videre plagas filie
mee ne vobis simile contingat: t de consilio
vetule iuuencula consensit in amorem eius t
peccatum commisit cum eo.

Uetula q̄ voluit facere discordiā iter viruz
t vxorem quō incarcerata est ꝑpetuo tꝑibus
Hoc quere ante. xvij. M.

Item vetula quedā docuit iuuenculas au
di. vide. tace. Quere ante. M. xviij.

Itez vetula cui diabolus ꝓmisit duos cal
ceos vt discordiam seminaret inter virum et
mulierez. Hoc q̄re de tpe ser. xcvi. R.

Uidua.

Item vidua quedam dixit vir me? adhuc
viuit q̄diu ego vixero. ser. xcvi. U.

Item iuuenis vidua cui apparuit beatus
petrus apl's in agone. ibidem. xcvi. X.

Uirginitas. Uirgo quedam q̄si fa
tua reputabatur. Exemplū. xiij.

Arrat sctūs basi

n li? ep̄s dicēs. Fuit in quodā mona
sterio feminaz quedā v̄go q̄ stultaz

se esse ꝛ demonē se habere simulabat: q̄ vsq̄
adeo ab oibus alijs ꝑ errāte habebatur: ita
vt nec cibū quidē cū ea caperent. Talē siq̄dez
elegerat vitā vt a coq̄na nunq̄ recederet do-
nec totius illic monasterij impleret officium.
Et erat scd̄m vulgare prouerbiū vniuerse do
mus spongea. Impletū est a se ꝛ hoc rebus
ꝓbans q̄ in sanctis libris scriptū legimus.
Si q̄s ex vobis putat se sapientē esse in hoc
mūdo sit stultus vt sapiens fiat. Hec igit̄ in
uolutū pānis habebat caput: ita q̄ omnib⁹
seruiebat. cetere autē virgines tonse cucullis
cooperiebātur. Nulla aliq̄n poterat hanc de
tl. virginib⁹ videre manducantē. Nunq̄ per
omne tēpus suū sedit ad mensam. Nullā vel
modicā partē panis accepit ꝑ micas tantū.
detergens mensas ꝛ abluēs ollas. his solis
elimonijs contenta viuebat. Nulli vnq̄ fecit
iniuriā. nullus ipsius murmur audiuit. nulli
autē paruū aut satis locuta est vnq̄. Et cer
te cum ab omnibus cederetur cum oīm vine
ret odio. maledicta oīm sustineret sancto pi-
cario cui⁹ hoc vocabulū erat ꝓbatissimo vi
ro semp̄q̄ in deserto viuenti astitit angelus
dn̄i quadam die sedēti in loco q̄ dicitur pro-
phinee. affatusq̄ est eū his verbis. Cur inq̄t
grāde de te aliq̄d credis vt sanctus in huius
modi degens loco? vis videre mulierem san
ctiorē te? vade ad thabinensiotarū monaste
rium feminarū: et vnā ex eis illic inuenies in
capite habentē coronā: ipsamq̄ cognosce te
esse meliorē· que dum contra populus tantū
modo sola dieb⁹ ac noctib⁹ pugnat· cor ip̄i⁹
nunq̄ a deo recessit. Tu autem in vno loco re
sidens· neq̄ quoq̄ aliquando ꝓgrediens per
oēs vrbes aīo ꝛ cogitatione vagaris. Sta
tim ad supradictū monasteriū venit et magi
stros ibidem rogauit vt introducerent eū ad
habitaculum feminarū. Quem more illi vita
gl'iosum ꝛ etiā ꝑfectioris etatis videntes cū
fiducia grandi introduci fecerūt. Ingressus
autem desiderauit omnes sorores inspicere.
inter quas solū illā ꝑpter quam venerat nō
videbat. Ait autē ad postremū. oēs inquit
mihi adducite. Deesse enī mihi videtur ali-
qua. Dicunt ad eū. vnā inquiūt stultā habe-
mus interius in coquina. sic enim eas que a
demone vexantur appellāt. Et ille. exhibete
inquit ad me ipsam vt videam. Quo audito
supra memoratam vocare ceperunt: que cuz
nollet audire sentiens vt credo aliquid; aut
fortassis hoc ipsa iam diuina reuelatione co
gnoscens dicūt ei. sanctus Picari⁹ te videre
desiderat. Erat vir fame ꝛ nois grandis. Cū
aūt ei fuisset exhibita vidissetq̄ panno fron-
tem ipsi⁹ inuolutaz ꝓicit se ad pedes ipsius
dicens. Bñdic me inq̄t. q̄ ad illius pedes et
ipsa similiter proiecit se dicens. Tu me bene
dic domie. Omnes sorores obstupuerunt si-
mul dicentes· Noli abba talem iniuriā susti-
nere. Fatua est enim ista quam cernis. Tunc
sanct⁹ Picari⁹ ipsis oibus. vos inq̄t estis fa
tue. Nam hec vestra et mea est corona. Sic
enī vocāt ille feminas sp̄uales: sed deprecor
deum vt ipsam in die iudicij merear videre.
Quo audito oēs ad pedes ipsius ꝓciderūt
singule varia peccata propria ei confitentes.
Alia enī abluens sordes aque sup eam effu
disse dicebat. Alia vero colaphis eā se verbe
ratam sepe memorabat. Alia vero sinapi na
res ipsi⁹ repletas esse a se deflebat. Cetere q̄s
diuersas referebant se ei iniurias irrogasse.
Pro q̄bus oibus ille sctis fusis deo ꝑcibus
egressus est. Post paucos aūt dies nō ferēs
illa tantā sui gloriā tantoq̄ se nolens soroꝝ
honore cumulari grauariq̄ se credēs excusa
tionibus singularum est egressa de monaste
rio illo occulte. q̄ quo ierit. in queq̄ se miserit
locū: vel quo fine decesserit ad nulli⁹ noticiā
potuit peruenire. Hec in vitaspatrum.

Uirgo quedā abscidit sibi nasum ne nup
tui traderetur. Exemplum. xiiij.

Egit quod que:

I dā nobil' vgo cusenna noīe de q̄ di
cit̄ q̄ vouerat castitatē ī annis pue-
rilib⁹ dn̄o: ꝛ votū suū qd̄ vouerat adiplebat
se corā deo et hoibus ꝑernās irreꝑhēsibilē.
Pater hui⁹ secularis videns eam formosam
licet inuitā: ꝛ in oibus virib⁹ renitentē cuidā
comiti nobili desponsauit. At virgo illa ple-
na sp̄ū sancto intrabat capellā: et proyciens
se in terrā rogabat reginā misericordie: vt eā
in voto castitatis cōseruaret. Et aduertēs q̄
rōne sue pulcritudinis iacturā castitatis pa-
tiebatur. accepto cultello· ampli⁹ inq̄t vana
pulcritudo occasio peccati non eris. Et hoc
dicto nasum sibi prescidit et labia. et pater ti
rannus hoc audiēs: vocato quodam crudeli
suo rustico filiam illi tradidit in ancillā. man
dans vt sub obtētu grauē illam seruicijs ru
sticanis mācipaGret. Et rustic⁹ cōpati nesciēs

nobili sanguini vltra modū eam laborib⁹ et plagis affligebat. Et hec illa oīa patienter deuincebat. deo regratians ꝙ in illum statū eā deduxisset in quo aliqͩ ꝓ deo sustineret. Cum vero in dei seruicio septē annis ꝑmansisset in vigilia natalis xp̄i de nocte vt mos est xp̄ianis comedere: familiā ad mensam sedente ipsa cucurrit ad stabulū vt laudes redderet suo creatori. Sed rusticus non visa virgine arrepto baculū eam quesiuit. et directis oculis in stabulo in quo eam sepius orantē inuenit. Ecce lux totū stabulū cooperuit: et putans esse ignē, ꝓpius accessit. et ecce virgo maria cū multitudine virginū et angeloꝝ eā cōfortabat dicens. Constans esto filia: qꝛ ꝓ hoc seruicio dabit̄ tibi corona regni celestis. Q̄ rusticus videns totam familiā clamore magno cōuocauit̄ et viderūt eufemi ā nasum et labia pulcerrima habētē ⁊ facie rutilantē: vt oīs q̄ eā videret de īmenso dono pulcritudinis deū laudaret. Cūqꝫ pater eius hoc audisset veniā petens in loco stabuli claustrum virginū cōstruxit, in quo sancta eufemia deo seruiēs post paucos annos quieuit in dn̄o.

Virgo quedam potius submergi voluit: ꝙ castitatem perdere. Exemplum. xv.

Um leodiēsis ci

c uitas deuastaret̄ a brabātinis multe mlieres et ꝟgines zelo castitatis corpoꝝ se ꝑiculo exposuerūt. Dū aūt vna earū ꝑiculose laboraret ī fluuio, duo ex hostib⁹ in nauicula ad eā venientes eā ad nauē traxerūt vt ei turpiter cōmiscerent̄. Malluit autē iterū ī fluuio submergi ꝙ corrūpi. A naui autē ꝓsiluit int̄ vndas. dumqꝫ nauis ex impetu salientis submergeret̄ simul illi duo submersi ꝑierunt. Illa, vo ꝑ grām dei sine dāno corporis ⁊ aīe obsequēte fluuio ad litt⁹ ꝑuenit.

Virginem innocentem angelus liberauit a suspendio. Exemplum. xvi.

Uella quedā so

p ciata cuidā latroni in habitu pueri furtū nesciens, furtū a latrone accipiens portādū. Latro aūt audiēs strepitū post se currentiū intellexit illos esse quib⁹ ista abstulerat: ⁊ diuertente eo. Et cū nulla ei valeret excusatio quasi ad secessum vadēs. capit̄ puer cū furto ⁊ suspendio adiudicat̄. Sacerdoti ꝯfitet̄ ⁊ totū ꝓcessuꝫ agit. Fur ī nemore querit̄ ⁊ capit̄. fure allegante q'debet puniri sup̄ quē furtū inuentū est. Illud etiā oīo suū esse negabat. puella morti cōdēnatur. Sed sacerdote ꝓcurāte ꝑ examen candentis ferri veritas cōprobat̄. Puelle eīm manu⁹ tangēs candens ferrū illesa ꝑmāsit: et manus furis fuit ꝯtinue exusta. Tūc fure suspēso cognat⁹ ei⁹ insaniēs ipo de patibulo deposito puellā suspenderat. Mox autē affuit angelus q̄ eā sustētauit: nec aliquā molestiā sensit: sed magnā dulcedinē. magnāqꝫ melodiaꝫ audiuit. Dictū est ei ꝙ aīa sororis sue agnetis cū tali melodia celū intrauit illa hora ⁊ tu intrabis et sequens eam post bienniū. Biduo sic pendens pastores credentes eā mortuā inciso fune nō more cadauerū cū pondere cecidit: sed ab angelo sustētata paulatī dimissa ad terrā stetit. dixitqꝫ angel⁹ ei. ecce nūc libera es. vade quo vis. que ait, veronā ire ꝓposui. statimqꝫ ī momēto posita ē int̄ veronā. hec aūt ꝯtigerūt iuxta ciuitatē augustā. ab augusta autem vsqꝫ ad veronā septē diete cōputantur.

Virginem leo liberauit a corruptione. Exemplum. xvij.

Eatus ābrosius

b narrat de quadā ꝟgine quā pagani ad ꝓstibulū traxerūt: qꝛ idol' sacrificare noluit. et qꝛ virū accipe nolebat volebant eā libidine maculare et occidere. Cū aūt q̄dā eā iam teneret ⁊ ipa ꝓ posse repugnaret. ⁊ facta orōne leo ꝑ mediā trāsiēs ciuitatē ad ꝓstibulū cucurrit: ⁊ arrepto hoīe illo respiciēs ad ꝟginē nō statī laniabat: sꝫ mādatū ꝟgīs expectabat. at ille cepit ꝟginī supplicare vt leoni īparet ne eū occideret. illa ꝟo, volēs ꝓ malo reddere bonuꝫ de dentib⁹ leonis liberauit hoīeꝫ: et cūctis ꝯterritis ꝟgo intacta euasit domino cooperāte.

Miles liberauit virginē in ꝓstibulo a corruptione. Exem. xviij.

Eatus ambrosi⁹

b recitat de ꝟgine q̄daꝫ q̄ erat pulcra valde ⁊ xp̄iana: ⁊ suā occultabat pulcritudinē. q̄ dū nubere nollet opponit̄ ei titulus xp̄ianitatis. ⁊ ꝓponit̄ vnū ex duob⁹ eligēdū. s. vt dijs sacrificaret: vel lupanari exponeret̄. sacrificare noluit. tūc exponit̄ lupanari. Audiens hoc miles q̄dā xp̄ian⁹ similis in facie ⁊ pulcritudine illi puelle indut⁹ armis: equo veniēs ad lupanar: ⁊ dixit se esse xp̄ia

nã ꝛ venisse ꝓ liberatõe sua. induitq́ puellã vestib⁹ suis ꝛ ipse se vestib⁹ puelle induit. ipam quoq́ equo suo iposuit ꝛ abire iussit. ipe aũt mãsit ibi. Cũq́ venissent alij causa luxurie ꝑficiẽde. inuenerũt virũ nõ mulierẽ. Tenui q̃ vniuersi dixerũt alter ad alterũ audiuim⁹ q́ xp̃s ꝯuertit aquã in vinũ. nũc aũt mutauit feminã in virũ. fugiam⁹ cito q̃d u sum⁹ id qḋ sumus

Angelus ostendit viã duab⁹ ṽginibus que errauerunt. Exemplũ. xix.

Virgo deuota eli

zabeth noie. cũ socia bõ[ ]ctiã deuota sil ꝑegrinabãt. Et ꝯtigit eis ĩ via q́ deuia sunt secute. Pauefacte ergo ꝓpter siluarũ ꝓximã infortuniũ flere ceperũt quibus flẽtibus vehemẽter subito iuuenis apparuit corã eis. erat iuuenis crine crispo ꝛ colore croceo. alba indutus tunica. ꝛ albo pano collobio suꝑducto. Salutatis ergo ipis ab eis quo ꝑgerent inq̃sivit. Rñdentibus illis, ad villam libenter ire vellemus. si viam sciret inquirũt. Et ille. sao inq̃t me sequimini. Illo igitur cũ silẽtio ꝓcedente. ille sequũtur. nec fuit aliqua earum que aliud loqui poterat pre nimio mẽtis gaudio vel stupore. At ille ꝓperantes viderunt villam subito in ictu oculi ductorez iuuenem ꝑdiderunt. Que mox ꝓstrate in terrã amare ceperunt flere q́ ductori tãto nihil amplius sunt locute. Ad eos autẽ post lacrimas redeuntes exinde in spũali vita tali solatio ꝓfecerunt. Cõsimile ꝓpe duobus fratribus accidit. Hoc Guillermus.

Virgo quedam ꝑcussit cadauer ad caput ĩ quo erat diabolus. Exemplum. xx.

Fuit in quadã vil

la noie vinella ṽgo deo digna. mortuis parẽtib⁹ i domo fratris militis relicta ẽ. ꝓ cisterciẽsi eiũ ordine diu laborãs neq́ ad effectũ ꝓducere valẽs. fortiꝰ ĩ animo statuit scḋm posse suũ etiã in seculo ordinem obseruare. Incessit eiñ sine lineis. obseruauit ieiunia. silentium tenuit. carnes non comedit hora matutinali surrexit ad ecclesiam et ĩ ecclesia horas regulares exoluit. Contigit autẽ q́ ea ignorãte mortuũ corpus cuiusdã defũcti vespere ad ecclesiam deferretur ꝛ solum corp⁹ ad feretrum relinq̃retur. Surgens aũt media nocte ṽgo quam diximus inuenit q̇dẽ mortuum: sed parũ aut nihil timuit, Recedit ꝛ horas incepit dicere. Hoc vt vidit diabolus inuidebat ei ꝛ corpus intrans mortuũ ꝛ loculum ꝑmo monit. Virgo igitur se ꝯsignans cõstãter ait ꝛ clamauit. Diabole cõquiesce miserrime ꝯquiesce. q: nihil ꝯtra me poteris agere. ꝛ mox diabolus surgẽs cũ corpe. Vere inquit nunc potero contra te. ꝛ meas iniurias ad te passas frequentius vindicabo. Hec vt illa vidit ꝑterrito corde baculum fixa cruce ãbabus manibus rapuit ꝛ in caput mortuum feriens ad terrã ꝓiecit ꝛ sic fideli audacia dyabolum effugauit. Itaq́ ṽgo xp̃i cum angustia laborauit vt cadauer deiectum in feretrũ collocaret. sed frustra: q: non potuit. Veniẽs autem mane cum custode presbiter miratur deiectum corpus de feretro ꝛ vulneratum in capite. querit quid actum sit. fatetur ṽgo cuz lachrimis rogans obnixius reuelari corpus. negat. ille. allegans visurum populum potius per gestam rem excitandum in laudes christi. Mox turbata virgo vbi presbiterum. inuincibilem ꝛ inexorabilem vidit vanam christianez gloriam et erubescentiam formidans domuz fratris cognationem ꝛ patriam dereliq̃t. Nec vnq̃ ad eum postea rediit. sed vsq́ ad mortẽ in vinella permansit. ꝛ in humilitate xp̃o spõso suo fideliter seruiuit. Hoc Guillermus.

Xp̃us vestiuit agnetem suam sponsam. Exemplum. xxi.

Christus sponsus

ṽginum ṽgines ab omni opprobrio ꝛ confusione custodit. sicut beataz agnetam cum fustigaretur nuda. crine soluto tantam densitatem crinium dedit ei dominꝰ ꝛ longitudinem vt pulcrius crinibus ornaretur q̃ vestibus. Et cum esset in patibulo eam lumine de celo misso vestiuit.

Xp̃s ꝑ triduum sustentauit ṽginem in patibulo. Exemplum. xxii.

Item legit̃ de san

cta Eulalia q́ multa supplicia ꝑtulit a daciano preside. cuius corpꝰ iussit tyrannus suspendi. dum per triduum permaneret in patibulo suspensum corpus deus vestiuit lumine de celo misso: ꝛ animam morientis viderunt astantes in celum ascendere quasi in similitudine columbe nitentis.

Christus pascit virgines. Exemplum. xxiii.

Ijnstus pascit et

c nutrit ṽgines sicut legit fecisse bea
te eugenie ṽgini q̄ cū multa suppli/
cia sub galieno iṗatore sustinuisset ignis τ a/
que τ alioꝝ tormētoꝝ gñā supasset τ euasisset
illesa tādē dausa tenet̄ i obscurissimo carcere
sine oīni cibo τ lumīe. In quo eā xp̄us visita
uit τ pauit ī meso lumie τ cādidissimo carce/
rē illustrauit. q̄ cū p⁹ multos dies mortua cre
deret̄ appuit corpulētior τ pulcrior q̄ꝑ p⁹us fuit
Xp̄s liberauit ṽginē sponsam suā a diuer
sis martirijs. Exemplū. xxiij

Egit in passione

t eufemie q̄ cū eēt speciosa valde τ ec
clesiata p̄fessa est se eē xp̄ianā. vēit ad
eā p̄sceus iudex i carcerē volēs eā opprimere. ip
sa aūt ait. adiuua me saluator me⁹ ihu xp̄e a/
mator τ spōsus ca/ſtoꝝ aiāꝝ. Ip̄a aūt xp̄i ad
iutorio ꝯualuit τ p̄scum potentē vicit. Tunc
priscus indignatus q̄ a muliere victus eēt fe
cit fieri rotas bombilēs i qb⁹ ṽginē ꝯtereret
Cūq̄ ministri eā ꝯfitentē xp̄m audirēt dicē
tē. Saluator mūdi salua me τ libera me. An
gelus statim descendit et rotas illas ꝯterens
et illā illesā reddēs τ liberatā. ministri aūt p
cussi palisi facie mutata. Cū aūt p̄ses confu
sus ꝯminaret̄ ei q̄ iterficeret eā in fornace ar/
dēti. ait. Nō timeo habēs adiutorē xp̄m τ cō
culcabo adiutorio ei⁹ oēs tyrānicos isultus
τ terrorē eoꝝ. Cū aūt iuberet eā tyrann⁹ in for
nacē ꝯpa quā parauerat. mitter cui p̄cepat h⁰
dixit. ei q̄ nō posset in eā manū mittere. qz vi
debat circa fornacē viros gl'iosos patos for/
nacē dispgere τ eam illesam et imaculatā cu/
stodire. Alter seruus dixit q̄ nō poterat face/
re: qz videbat circa fornacē candidatoꝝ exerci
tum eā expectantē. Hi duo in carcerem missi
sunt et eos custodire fec'it. tandē martyrio co
ronati sunt. tūc piectā eā sup ignē. susceperunt
eā angeli dei dispgentes ignē huc atq̄ illuc.
Postea i carcere p septē dies p capillos suos
suspensa. negato cibo τ potu: sz quotidie ab
angelo refecta est. Post hoc posita est inter
magnos lapides q̄ dei adiutorio mox in pul
uere sunt redacti. Postq̄ꝑ hec oīa supasset mis
sa in foueam plenam vrsis et leonibus. et ibi
vrsos et leones supauit. tunc a carnifice gla
dio percussa migrauit ad dn̄m. percussor autem
eius a leone deuorabatur. Priscus τ appolo
nius in furiā sunt conuersi ita q̄ seipos come
dentes mortui inuenti sunt.

Quidam voluit violare ṽginē: τ excecatus
est. Exemplum. xxv.

Vidaz ab impa

q tore obtinuit vt sctā Anastasiā sibi
p vxore daret̄. pmittēs q̄ a xp̄iani/
tate eā reuocaret. q̄ cū multipliciter eā attem/
ptasset ꝓmissionibus. minis et suppliciis. et
ip̄a in quadā camera immobilis p triduū per
māsisset sine cibo et potu et somno vir intrās
ad eā voluit violare eā. et sic excecatus circūi/
bat i camera nec valebat exire. Cū aūt clama
ret p̄ dolore oculoꝝ intrātes famuli eū emise
runt τ ad ydola adduxerūt eū vt responsa ac
ciperet a demonib⁹ vtrū sua ifirmitate curare
tur. Dixerūt q̄ nō: sz ꝓpter illō q̄d fecerat ana
stasie sciret quoq̄ ip̄e q̄ in iferno eternalit̄ eēt
cruciand⁹. Qui percuti⁹ sup̄ modū et turbat⁹
cū reduceret̄ inter man⁹ famuloꝝ subito mor
tuus est. Ip̄a aūt anastasia post multas affli
ctiones p xp̄o passas carceris et exilij incēdij.
et extensione corporis. super quattuor palos
spiritum deo reddidit.

In discipulo de tpe.

Miles q̄ violauit ṽginē quō in auribus pu
nitus est. τ bufonem igneum in corpore suo
sustinuit. Hoc quere sermone. xcvi. U.

Uirtutes.

De ṽtutib⁹ qnq̄ fratrū. Exemplū. xxvi.

Vidaz sctus ab

q bas q̄siuit a qnq̄ fratrib⁹ suis q̄ sibi
p̄ ceteris placuerūt ṽtutes τ vitā ip
soꝝ qualiter vixissent postq̄ꝑ religiosi facti es/
sēt. Primus dixit. Ego sic vixi q̄ singulis die
bus omnia peccata mea ita cum dolore cor/
dis pertractaui. τ quicquid contra deum illa
die egi cum tanta contritione confessus sum
quasi eadem mori deberem. Secundus dixit
Omne tempus meum in duas partes diuisi
Unam oratōnum deuotionem dedi. aliaz la
boribus τ seruitijs fratrum vbiq̄ potui i
minimo sicut in maximo fideliter expendi.
Tercius dixit. Ego dedi me totum operibus
mīe et compassioni. ita vt flerem cum flenti
bus τ gauderem cum gaudentibus. Quart⁹
dixit. Ego semper me adiunxi vbi despectus
habebar: τ sic meipsum rexi vt ad plenaz hu
militatem τ pacientiam peruenirē. Quintus

dixit. Ego sic vixi vt nullū hoīeꝫ turbaui. nec ab aliq° turbat⁹ sū. abbas sibi hec reuelari petiuit a deo. ⁊ vox de celo venit dicēs. Ego do me. Ego pmitto me inuenire. ego vendo me. ⁊ pmitto me furari. ego pmitto me ab hoīe supari. Tūc abbas nō intelligens orauit sibi manifestius illa declarari. Tūc vox venit d̄ celo dicens. Ego do me penitēti. ego permitto me in orationib⁹ et laboribus fratrū inuenire ego vendo me illi qui ꝑ tnnns ꝑpatif ⁊ cōgaudet. ego pmitto me furari ab humili ⁊ despecto. ⁊ ego pmitto me supari ab homine qui nullū conturbat: sed stat in pace. Tūc abbas q̄siuit quis melior esset inter illos. Tunc venit vox de celo dicens, qui nullum turbauit nec turbatus est.

De exercitijs q̄nqꝫ fratrū. Exēplū. xxvij

Abbas quidā habuit q̄nqꝫ frēs qb⁹ ꝑcepit vt vnusquisqꝫ referret ꝟtutē suā. Pri⁹ dixit. x. ānis quottidie feci generalē ꝯfessionem Secūdus dixit quottidie bonā attētionem p viginti ānos studui habere i orōe. Tercius dixit p. xxx. ānos quottidie q̄ntum potui misericors fui ⁊ sitraui infirmatoriū querēs cui seruirē. Quart⁹ dixit p. xl. ānos neminē cōturbaui. oīa paciēter sustinui. Quint⁹ dixit p. l. annos q̄siui despectionē ⁊ nō inueni mihi simile i humilitate. Abbas igit deū rogauit vt sibi ostenderet qs inter illos melior esset. ⁊ venit ad eū vox dicēs. Pri⁹ seipm dat dn̄o. secūdus inuenit dn̄m. tercius portat dn̄ꝫ. quartus emit dn̄m. quintus vincit dn̄m.

De ꝟtutib⁹ triū heremitaꝝ. Exēplū. xxviij.

Erant tres heremite q̄ cū q̄rerent inter se de ꝟtutib⁹ dixit vn⁹. q ꝑpt̄ dilectionē dei plus sp desidero turbari q̄ mihi turbationes eueniāt. Alt dixit q p dilectōe dei nūq̄ me iudicantē iudicaui. Et req̄situs cur omitteret dixit ꝑpt̄ tres causas. Prio qꝛ inuenio me eē peiorē q̄ ipse q̄ locut⁹ est. scd̄o qꝛ null⁹ curat mea ꝟba. ⁊ nō credāt mihi dn̄i de me mala loquēti loquor. Tercio si hodie mal⁹ ē q̄ mihi hodie ifert molestiā cras posset esse melior q̄ ego. Terci⁹ dixit pl⁹ me q̄ te diligentē diligo. ⁊ dn̄ quererē q̄ ille esset q̄ plus te q̄ se diligit. dixit ibus q̄ p me panē et regnū ꝯtempsit corpus dedit penis quasi nihil charius sibi haberet.

Unctiō extrema

Sacramentū extreme vnctionis ꝓlongat vitam. Exemplum. xxix.

Quidā vir magnorū operū in extremis laborās. Cū iter rogat⁹ fuisset si oleo scō pungi vellet r̄ndit. nolite obsecro talia dicere qꝛ oēs q̄ inunguntur illi moriūtur. Et his dict̄ spm̄ reddidit sed cū linteaminibus inolui deberet deo volente spm̄ resumpsit. ⁊ oculos aperiēs locut⁹ est dicens. quia extreme vnctōis salutare sacramentū abhorrui. c. annis ignibus purgatorij iusto dei iudicio torquebor sed si punct⁹ fuissē. vtiqꝫ de hac egritudine conualuissēꝫ Sacra enim vnctio non est mortis acceleratio sed dilatio. hecqꝫ verbis finitis animam econuerso exhalauit.

Punitio vxoris q̄ impediuit vnctionē sui mariti. Exemplū. xxx.

Miles quidam diues ⁊ strēnu⁹ in sctānib⁹ exercitijs et torneamētis ⁊ bastiludijs exercitatis sim⁹. religiosos ⁊ clericos i magna reuerētia ⁊ honore habebat ⁊ eisdē in domo sua liberaliter ministrabat. Hic cū vehementē l̄guorē incidisset. ⁊ post fidelē ꝯfessionē. ⁊ dominici corpis perceptionē. ⁊ a religiosis ⁊ clericis q̄ ibi aderāt req̄situs fuisset si oleū scm̄ desideraret. r̄ndit. ita desidero et ex toto corde requiro Qd̄ vxor ei⁹ audiēs. ⁊ nimis carnaliter eū diligēs fieri nō pmisit. donec intellectū pdidit. ⁊ agonizare cepit. Cūqꝫ ītactus fuisset ⁊ per sex horas iacebat imobilis: vt putaretur esse mortuus. tandē resumpto spū vocauit vxorē dicēs. heu heu vxor mea dilecta qd̄ fecisti q̄re decepisti me ⁊ tu decepta es si cum intellectū habui inunctus fuissē: p̄culdubio. xxx. dies a tormentis purgatorij euasissem modo per sexcentū in penis manebo. ⁊ vtiqꝫ. xxx. annis ibi fuissem nisi hoc religiosoꝝ ⁊ clericoꝝ quos semp dilexi deuota intercepisset oratō. Tu vero qꝛ huius negligentie causa extitisti impunita non transibis sed vsqꝫ in finem vite tue paralitica iacebis. His dictis miles i bona confessione discessit ⁊ vxor eius incurabili paralisi percussa. post. xxv. annos plena pacientia migrauit ad dominū.

Sacra vnctio disponit animam ad celū. Exemplum. xxxi.

r Eligiosus quidā ordinis pdicatoꝝ bonifacius noie q̄ cū peteret sacrā vnctionē a fratre ri chardo eiusdē ordinis. distulit ipe vocare cō uentū ꝛ iuit dormitū. post matutinas autē cū ad infirmū venisset. ait ille. O frat qd fecis ti si in sero corpus dn̄i suscepissem. nūc essē in palatio qd vidi. vbi erat magister reginal dus. ꝛ frat rupertus. ꝛ alij sctī patres q̄ obierāt q̄ occurrētes mihi cū magno gaudio me reci piētes inter se me fecerūt sedere. Cūqꝫ cū illis gauderē. ecce dn̄s xp̄s itrauit palatiū. et ait ad me oportet te recedere hinc. qꝛ nondū me re cepisti. Vn̄ si sero cōicatus et iunctus vt petebā fuissem. cū sctīs patribus ꝛ fratribus nr̄is vtiqꝫ remāsissem i palatio tā iocūdo. hoc i vitaspatrū.

Voluntas.

Malā voluntatē habens vulnerat xp̄m. Exemplum. xxxij.

q Uidā stans i mala voluntate peccādi. ꝛ etiā erat pec cator magnus. Qui vidēs btām vgi nē habentē i gremio puerū ihm ꝛ videbat ei puer ille pulcerrimus in facie; sꝫ i corpe erat ac si esset trāsfossus cū cultellis i toto corpe suo ꝛ. vgo btā ait peccatori. Qualiter placet tibi iste puer? Qui rn̄dit. pulcerrimus est si nō esset trāsfossus ꝛ sic vulneratus in corpe. Que ait. cu ius reus est iste homo q̄ hoc fecit. Qui rn̄dit. mala morte moriat. rn̄dens aūt beata vgo. Tu es homo ille q̄ cuꝫ tuo malo pposito de nuo flagellas ꝛ crucias filium meū ꝛ sic fiat tibi sicut dixisti. ꝛ diabolus in tali malo ppo sito fregit sibi collum.

In bonis qn̄qꝫ deus recipit voluntatē p facto. Exemplum. xxxiij.

q Uidam dominus castri habuit sacerdotē sibi celebrā tē solēnia missaꝝ ꝛ ipm vocari fecit vt se pparaet ad missā. Sacerdote aūt veniē te vidit ipm dn̄s castri cū q̄nqꝫ demonibus ob sessuꝫ ꝛ nullus alius videre potuit. nec ipe sacer dos sciuit. ꝛ angelū suū longe stantē: ꝛ cum appropinqret eccl̄ie reliqnit eū tres demōes. Cū aūt se oīno ad missā ↄfessiōe facta ppas set. duni sciuit cū alij duo. ꝛ oēs q̄nqꝫ stabant [illegible] lupi rapaces isidiando qn̄ [illegible] suo offi [illegible] cidisset. Et āgl's dn̄i saltabat sup hume rum eius. Sacerdote stāte in canone dn̄s ca stri extracto gladio āputauit sacerdoti caput suū. Interfectione facta dn̄s cepit ↄtristari ꝛ a dn̄o papa penitentiā reqrere. q̄ dixit vade ꝛ fac qd fatuus tuus iubet te facere. Dn̄s vero letus ad ppriā puenit. ꝛ fatuū suū diligēt cepit tra ctare. Quodā vo die vocauit fatuū ꝛ dixit si bi qd faciā qꝛ interfeci sacerdotē? Qui rn̄dit. si ipm iterfecisti pmittas sic te iterficere. Cū vo sepius hoc attēptasset. ꝛ fatuus sp̄ eadē vba rn̄deret. Cogitante dn̄o q aliqd significaret. Rogauit seruū vt q̄ veniaꝫ fecisset sibi caput suum amputaret. Facta aūt venia ꝛ ex tracto gladio ad amputandū sibi caput. venit sacerdos mortuus coram altari et dixit sibi. Surge. dn̄s habet voluntatem p facto. Reli gio aūt tibi qd mihi fecisti. qꝛ in glīa dei pa tris sum. Surrexit dn̄s ꝛ habituꝫ assumpsit religiosum. ꝛ ex castro fecit fieri claustrum. in quo domino nostro iesu christo seruiuit vsqꝫ in finem vite sue.

Apostata ↄtritus post mortē inuētus ē in habitu ordinis sui. Exemplum. xxxiiij.

b Eatus bernardus monachū habuit q̄ suadēte dyabo lo ordis habitū deposuit. ꝛ prochi am quādā ad regendū suscepit. ꝛ ex ↄcubina secū manēte genuit filios ꝛ filias. Accidit igi tur vt p annos plimos ibi eēt. nec abbas sci ens p villā in q̄ monachus habitabat trāsiret ꝛ ad domū illius hospitādi grā diuerteret. Quē ille cognoscēs ꝛ quasi ppriū fratrē cū multa reuerētia accipiēs deuote ministrauit. ꝛ taꝫ ipi q̄ socijs ac iumētis necessaria copiose minstra uit. nec tn̄ cognitus est ab abbate. Mane cū vir sctūs dictis matutinis paratus eēt ad eūdū nec posset ē loq̄ eo q matutinus surgens iuisset ad eccl'iam. Ait filio illius sacerdotis vade ꝛ de fer nunciū istū dn̄o tuo. erat aūt puer idē mu tus a natiuitate. q̄ pcepto obediens et sapiē tia in se virtutem sentiens ad patrem cucurrit. ꝛ sancti patris vba absolute valde expssit di cens. hec ꝛ hec mādat tibi pater abbas. Pat primā vocē audiēs ꝛ p gaudio lacrimas effū dens ꝛ secūdo ꝛ tercio eadē vba repetere ad monuit. ꝛ qd sibi abbas fecerit diligenter in quisiuit. Cui ille nihil mihi aliud fec. ꝛ sed so lūmodo michi dixit Uade ꝛ dic dn̄o tuo hec vba. Ad tā ergo euidēs miraculū sacerdos ↄ pūctus festinanter ad sanctū virū venit seqꝫ

cū lacrimis ad pedes prostrauit. Dñe pater
inqͭ monach⁹ vester talis et talis fui. et tali
tpe a monasterio recessi. Rogo ꝗ paternitatē
vestrā: vt liceat mihi redire vobiscum ad mo
nasteriū. qꝛ de⁹ in aduētu vestro visitauit cor
meū. Cui sēcūs Boñ. Expecta me hic ꝛ ego
peracto negocio cito reuertēs ducā te mecū.
Timens ille mortem quā prius nō tim. batr
ūd. t. Dñe timeo interim mori. Ad hoc ille
inqͭ. p certo scias: qꝛ si in tali cōditōe ac p
posito mortu⁹ fueris corā deo monach⁹ in
ueniēris: ꝛ sic recessit. Cū em̄ abbas redqͭ il
lūcꝫ sic recēter mortuū ac sepultū aud. eo. se
pulcrū aperiri p̄cepit. dicentib⁹ ꝗ aderant qd
facere vellet. Rñdit. volo videre vtꝝ in sepul
cro iaceat mōach⁹ vel cleric⁹. Clericū inqͭunt
in habitu seculari sepeliuimus. Reiecta terra
abiecta veste qua sepultus fuit: ꝛ in tonsura
monachi cunctis apparuit: et magnificatus
est ab omnibus deus: qui voluntatē pro fa
cto reputat et accipit. Hec Cesarius.

In discipulo de tempore.

Latro qui in volūtate bona ad heremitā
venit. ꝛ ipse spreuit eū. ꝛ quō arbor eum occi
dit: ꝛ stati aīa ei⁹ ad celū euolauit. ser. cl. O.

Itē latro quidam orauit vnum pater no
ster coram crucifixo: ꝛ sic saluatus est. Quere
sermone. xlix. R.

Voluptas.

Ducissa delicata quomodo postmodum
computruit. Exemplum. xxxv.

Vx quidam vxo
rē habuit ꝗ ita tenere et delicate vi
uebat vt coib⁹ aqͣs ablucre se dedi
gnaret: sꝫ serui ei⁹ de rore celi vndicꝫ collecto
laboriose ei balneū p̄pabāt. Cibos nō tange
bat nisi postꝗ̄ fuissent p eunuchos in frusta
cōcisi. aureis fuscinul' ori suo adhibebat. cu
biculū suū ita redolebat ꝙ vix sit auditu cre
dibile. Dū sic viueret iudicio dei percussa vi
uens cōputruit: vt iam null⁹ fetorē ei⁹ ferre
posset. Relinqͭntib⁹ ꝗ eā oībus famulis vna
sola ancilla in seruicio suo permansit: q nō si
ne speciērū redolentiū auxilio trāsire potuit:
sꝫ q̄si captum ei ministrās diē clausit extremum.

In discipulo de tempore.

Qui voluptuose viuit ꝛ nihil sibi ppt deū
subtraxit: ꝛ tn̄ bona opa fecit ieiunando. ele
mosinas dādo: ꝛ quō postmodū a deo iudi
cat⁹ fuit. quere ser. iiij. L. Votum.

Virgo votiua que voluit contrahere ma
trimonium. Exemplum. xxxvi.

Vedā virgo fide
liter in castitate btē marie vginis serui
ens: ꝛ se ei ꝛ filio ei⁹ i castitate vsqꝫ ad mortē
seruire obligās. sꝫ scelob⁹ ei⁹ actibus hostis
antiq̄ nō destitit inuidia. ꝗ potētis cuiusdam
oculos forme ei⁹ inuitās totū ei⁹ animū i amo
rē vginis cōuertit: quā cū blādicijs ꝛ pmis
sionib⁹ crebri⁹ attēptabat vt eā vxorē habere
mereret. glias et diuitias: ꝛ ppt deū oīa bo
na sibi pmisit. nō cū segni⁹ quotidie purgēt
ꝙ intētos ei⁹ diabol⁹ cor ei⁹ ad tn̄i scel⁹ istiga
bat. Quid plura? crebro nimia fatigata tur
bine corruit. et spōsa eterni regis mortal' hoīs
vxor fieri acqͥescens. renūciās xp̄o ꝛ eternis bo
nis mortalē spōsū ꝛ trāsitoria bona sibi ele
git. cōstitui' dies nupciaꝝ: ꝛ nocte imediate
p̄cedēte diē nupciaꝝ. cū in domo parētū illa
nocte q̄escerēt vidit illa nocte in somnis serap
tā sup os putei. ꝗ enormi amplitudine ꝛ p
fund. tate oris sui aquit baratrū qd tam ima
nes exhalabat fetores vt vniuersū hui⁹ mū
di aerē videret inficere. tam densas fumi ne
bulas: vt solem hui⁹ claritatē videret de celo
effugasse. Cumqꝫ totum serpētibus ꝛ vermi
bus scaturiret: ꝛ a demonib⁹ eos ꝗ int⁹ torq̄
bant horribili murmure rugitu. vidit repente
ethiopes quosdā ignitos de medio exilientes
et alias deputatas tormētis absqꝫ differētia
crudeliter imergētes. a qbus ꝛ ipsa arrepta.
et cū traherent inter ipsos iam desparātis an
gustias respiratiōe ꝛ circūspiciēs scilicet auxilia
tor. vidit antiquā dn̄am suam dei genitricē
virginem mariam: sed nimis a longe. et sic a
se auersam vt eius visionē vix a lōge aliquā
speciē posset colligere. tandē toto corde ꝛ oī
conatu cōuersa ad illā nomē suū valde inclu
mans. O dn̄a inqͭt subueni ancille tue tā in
amara necītate p̄stitute. at illa ppi⁹ accedēs.
Tu inqͭt ꝗ es? Ego sū inqͭt o dn̄a ancilla tua
tuo famulatui tueqꝫ memorie semp deuota.
at illa inqͭt: absit. tu mea nō es: imo illi⁹ quē
me cōtēpta ꝛ filio meo p̄elegisti ipe tibi sub
ueniat: ipe te liberet. Illa vero improperātis
verba nō ferens. aīo inqͭt. O dn̄a longe sit a
me: longe a corde meo eius memoria. tu ve
ro libera ancillam tuam ꝛ nō differas. O do
mina quia iam absorbet me profundū. iam
vrget super me puteus os suum. Cumqꝫ se in

hunc modū excusaret et illā intraret. inimici q3 ei⁹ eā trahebāt nullas dātes inducias. Accessit pietatis mř sancta dei genitrix maria. ad eā sua manu manū ei⁹ tetigit ꝛ tenuit. pcul inimici illico facti sunt: nec respicere eā audētes cui tantū matris dñi videbant adesse patrociniū. Tunc eā ipa blande alloquens ꝛ benigne cōsolās. hi inqt sūt fructus carnis. hoc premiū voluptatis. in hanc pcipitatōis voraginē precipitē te dabas ꝛ nesciebas. iā expta caue. et ad recupandā gratiā ei cui deseruit castitas totis virib⁹ ꝛ viscerib⁹ insiste: et ego te pcib⁹ meis iuuabo. dixit ꝛ abijt. Illa vero reddita sibi aia ꝛ sic euigilauit. aderant amici diuitis illi⁹ querentes qd fieri deberet. at illa inquit. Procul discedite ministri mortis ꝛ incētores ignis eterni. illisq3 a facie sua cū summa indignatione pturbatis parentibus ꝛ oibus ibi congregatis rem totā aperuit. Et illi hoc audientes liberā eam dimiserunt. ꝛ illa totis viribus se in pnie luctu ꝛ antiquo pposito reddens instabat inquantū poterat recupare grām dñe nostre dei genitricis virginis marie: et filij eius domini nostri ihū xpi. Et sic in bono salubri pposito postmodum finiuit vitam suam.

Uotiuus quidam obijt sine sacramentis et damnatus est. Exemplum. xxxvij.

i N diocesi traiectē si erat qdā rustic⁹ vsurari⁹ hodescalcus nomie. tpe pdicatōis scte crucis ipe crucē ꝛ votū redemit p qnq3 libras traiectenses. ꝛ circūuenit dolo dispensatorē cum posset dedisse. xlviij. libras: nec tū filios exheredasset. Iste sedebat i tabnis dicēs. vos stolidi trāsibitis mare in picvlo vite vestre ꝛ expenditis substantiā vestrā: redemi enī pro quinq3 libris votū meū vitā meā: ꝛ manebo domi. ꝛ tū similem vobis habeo mercedem. Nocte quadā cū iaceret cū vxore sua audiuit in molēdino suo q erat cōtiguū domui sue motū qsi rotas molētes. et dixit puero suo. vade et vide qd sit in molendino. Puer iuit et redijt horrore pcussus. cui dñs. qd ē tibi: at ille tant⁹ horror inuasit me in ostio molēdini q cōpulit me redire. At ille. Etiā si dyabol⁹ ibi sit ego vadā et videbo qd sit. iniecta toga scapulis venit ad molendinū. erat enī nud⁹. ostiū apuit et introspexit. vidit duos eqos nigerrimos ꝛ virū nigrū stantē circa eos. Qui dixit ad rusticū. festina ascende ad equū istū q ppter te adduct⁹ est. Ille rustic⁹ expauit. At ille niger. qd tardas? pijce vestē tuā ꝛ veni. Erat enī vestis cruce effigiata. Ille despat⁹ ex vocatōne dyabolice virtutis reiecta veste equum ascendit: ꝛ vir niger ascendit alteꝝ equū: ꝛ statim deducti sūt ad diuersa loca penarū. vbi ille miser vidit prēz ꝛ matrē ꝛ alios qplurimos quos cognouit. ꝛ vidit ibi quēdā militē belia de castro hoest insidentē vacce furenti auerso capite: ita q dorsū habuit ad cornua vacce. que huc atq3 illuc discurrebat: ꝛ crebris ictib⁹ dorsum militis cruciabat. Et cū qreret rustic⁹ quare illas penas sustineret. Rūdit. vaccā istā rapui sine mīa cuidā vidue: et iō oportet me hanc penā pati sine mīa ab ea. Ostēsa est ei sedes ignita ꝛ dictū est ei. modo reuertēris ad domū tuā: post tres dies reuerteris ad locū istū: et mercedē accipies in ista sede. Mox a demone reduct⁹ semiuiu⁹ inuentus est in molēdino ab vxore et familia: et dixit eis oīa q viderat et cōtingebāt. et qsi sub despatione vocat⁹ est sacerdos q cōsolaret eū: ꝛ ad cōfessionē ꝛ cōtritionē cum amoneret. Rūdit. Quid prodest ꝑ hac ista: nō possū cōteri: q: supfluū ꝛ inanū video me cōteri. et video qd in me sit dispositū necesse est adimpleri. Sic miser sine sacramentis ecclesie defunctus est.

Uotiuus quidam per triduum amisit visum. Exemplum. xxxviij.

d Uctor quidā litterat⁹ valde cū vouisset se pdicatoꝝ ordinē intraturū: et iā eundē diē assignasset frib⁹ apud mediolanū. retract⁹ a scolarib⁹ ꝛ seculari vanitate iuit ad aliā ciuitatē vt ibi doceret. ne frēs pdicatoꝝ ordinis tam freqnter videret: s3 eodē die quo puaricat⁹ ē pactū visū pdidit: ꝛ sic p tres dies cec⁹ pmāsit. Tandē pctm cognoscens. tandem visum recepit et ordinē intrauit: ꝛ in eo deuote permansit: et vitam in bono finiuit.

Periculosū est differre votū. Exem. xxxix.

q Uidā iuuenis io hānes noīe vouit q ordinē cistercien. intraret: s3 accidia p'eu⁹ penituit. loco voti fecē pegrinatōē sci iacobi. a q cū rediēs a suis amicis fuisset suscept⁹ valde honorifice dormiēs vidit se i sōno corā dño cū q erāt be

atus petrus paulus iacobus et iohes et alij apostoli. et btus petr⁹ vt ei videbat tenebat in manu librū pulcerrimū. Quē dñs pcepit aperi. vidit dict⁹ iohes litteris aureis nomē suū scriptū qd pcepit dñs deleri. et btūs iacobus ante dñm se pstrauit rogās ne nomē sui peregrini deleret. Tūc nō exaudiuit eū dñs: sed dñs improperauit dicto iohanni dure valde et cū magna indignatōe q cū videret et pteñeret votū suum adimplere. pcepit btō Petro vt nomen suū deleret. Btūs aūt iacobus adhuc semel pstrauit se añ dñm rogās ne deleretur nomē eius peregrini, pmittēs p eo q infra .xv. dies votū ipleret. Ipe aūt excitatus a somno gratias retulit suo fideiussori pmittēs q ipse terminū anticiparet. et sic ipse acceptās ordinē cisterciēsi intrauit. factus pmo abbas clarevallis. post eps apud valentiam vbi dicitur cum multis miraculis claruisse et vitā feliciter terminasse.

Uotū demones pceperūt in sartaginem
Exemplum .xl.

Egit in libro pe

tri cluniaceñ. q qdā sacerdos in pictauia multorum vitiorum seru⁹. q cum a priore bonevallis monit⁹ fuisset frequēter vt sclo renūciaret. et vitā suā emēdaret et ordinē intraret q vouit sed votū non ipleuit. Incepit aūt subito grauiter infirmari. q cū misisset pro priore. q veniēs amonuit eū vt pmissum adipleret et facere non differret. Subito clamare cepit. O pater ora p me. q duo vrsi venerūt ad deuorādū me. Illo vero cum alijs astantibus orante mox liberatus est. Sed nec sic iplebat pmissum. et ecce iterū cepit clamare petens orationes dicens. ecce ignis occurrit ad deuorandū me. sed tunc iterum liberatus est ad orōnes bonorum virorum. Sz pmissuz adhuc cōplere ptemnens quasi despando ad dei iudiciū raptus audiuit ptra se ferri sentētiā de mal suis et de fractione voti. et a raptu subito rediēs retulit corā oibus visa et audita: et q ab eo esset pcisa ois spes salutis. Et addidit. Ecce assūt duo demones portantes vnā magnā sartaginē vt frixar in ea metentes q cum hoc diceret vna gutta friture cecidit sup manus eius que vsq ad ossa eum oibus videntibus deuorauit. Et tūc ipe ait. nūc credite. ecce iam demones in sartaginē me pijciūt. et hec dicens expirauit. et vitam sine contritione finiuit.

Quidam sancto michaeli vouit vaccā et vitulum. Exemplum .xli.

Rusticus quidā

cū duceret vaccā et vitulū ad mōtē scti michaelis. q de periculo maris timēs qr qñq viā attingit fluctus cū inuasit exclamās dixit. O scē michael adiuua me et libera me et dabo tibi vaccā et vitulū. sic liberatus dixit. bene fatu⁹ erat sctūs michael. q credebat q darē sibi vaccā meā et vitulū meum Et iterū inuasit fluctus eū. et iterum exclamauit et dixit. O bone michael adiuua me et libera me et dabo tibi vaccā et vitulū. et sic liberatus iterum dixit o scē michael nec vaccā nec vitulū habebis. Cū aūt sic quasi securus incederet. ecce iterū fluctus inuoluēs eū et suffocās eū et vaccam et vitulum cum eo suffocauit.

Usura.

Pro vsurarijs defūct' nō ē orādū. Exē. xlij

Uidam sacerdos

orauit p patre suo vsurario. et manus ipius ptremuerūt sibi i missa. et beat⁹ berñ. orauit qd hoc significaret. et angls apparuit ei dicēs. Nephas ē orare p vsurario. q iā dānatus ē. Et btūs berñ. phibuit sacerdoti ne amplius p patre oraret. et ille sacerdos amplius non orauit p anima patris sui et sic tunc cessauit tremor manū suarum.

Quidā accepit cappā ab vsurario quō punitus est. Exemplum .xliij.

Um anima beati

Fursei egressa esset de corpe. demones añ tribunal iudicis accusabāt eā nō inueniebāt qd ei obijceret. nisi q aliqñ cappā a quodā feneratore recepat. sz angelis sctis orātib⁹ p ipo decreuit dñs vt aīa ad corpus rediret et penitētiā ageret. vñ vn⁹ demō traxit aīam ei⁹ quo cappā acceperat i ei⁹ facie piecit. Unā postq fuerat suscitat⁹ apparuit in facie eius exustio ex aīa feneratoris igne gehēne succensa. Nec tamen creditur sanctum virū sciuisse illam cappam fuisse fenore acquisitā sed inquirere debuit. Hoc Arnoldus.

Quidam construxit ecclesiam de vsuris.
Exemplum .xliiij.

Um quidā vsu

rari⁹ ecclesiā de vsuris et rapinis cō-

struxisset epi'ad eius dedicationem vocauit Episcopo igitur cũ suis clericis officiũ dedicationis pagente vidit retro altare diabolũ in cathedra stantẽ in habitu epali ⁊ dixit epo quare tu ecclam meam consecras: eccla iã; qz hec ecclesia merito ad me ptinet. qz de vsuris et rapinis edificata est. Cum ergo eps cuz clericis fugeret continue ipse diabolꝰ grãdi strepitu ecclesiam destruxit.

Usurarius quidã in agone dixit denarios comedo. Exemplum.xlv.

In diocesi coloni

iensi miles qdã defunctꝰ ẽ. vsurariꝰ ad modũ notatꝰ ⁊ auarꝰ q cũ īfirmaretur, ⁊ tandẽ materia ascendẽte in cerebrum factus est freneticus, Cumqꝫ quottidie dẽtes ⁊ os moueret, dixerunt ei ministri sui. Quid comedit dñe: Rñdit ille. denarios ego mastico. Uisũ enĩ fuerat ei ꝙ demones in os eiꝰ denarios infunderent. Nõ possũ inqt sustinere demones istos. ponite me ad monasterium. qa forsitan illic oratõibus seu ꝑ oratões bonorum hominũ liberabor. Qui cum delatꝰ fuisset clamauit. reportate me plures enim demones hic video ꝙ in domo. sic miser delatus ⁊ a demonibus agitatus expirauit. Ecce ꝙ execrabile vitium sit vsura in tormentis ostenditur cunctis.

Usurarius quidã miserabiliter ẽ defũctus Exemplum.xlvi.

Uit quidam vsu

f rarius in brabãtie ptibꝰ nequã valde qz nobiles multos ⁊ potẽtes exhereditauerat. ⁊ paupes supra modũ expoliauerat. hic frequenter occurrens religiosis. rogabat quasi cum lacrimis ꝑ seorari. sed i nullo penitus se correxerat. accidit aũt ꝙ repentina infirmitate correptus est. ⁊ cum ad exitum appropinquaret. Ecce subito duo ingẽtes canes tenebrarum lectum iacentis ambiebant Ipse vero ptracta lingua ꝑ ꝑa ipa; linguam ad lõgitudinem pedis distendẽs. mirabiliter expirauit. ⁊ sic miserabiliter mortuus est.

Usuraria quedam bursam cum pecunia fecit secum sepelire. Exemplum.xlvii.

Ue sorores simul

d habitabant matre mortua diuiserunt hereditatem. Altera mox portionem suã dedit ad vsuram. ⁊ faciẽs cistã firmaz cõgregauit multã pecuniã. ⁊ nõ ꝯpatieb sit sorori paupcule. Cõtigit aũt vsurariã sororẽ infirmari vsqꝫ ad mortẽ. q vocauit sororẽ vt causa germanitatis ei ministraret qd ⁊ illa fecit. sperans se aliqd accepturã. Illa vidẽs se nõ posse euadere mortẽ sorore emissa accessit ad cistaz tollens ex ea duas crumenas plenas pecunia. ⁊ cinxit se ad nudũ circa ventrem. ⁊ crumenas sub oibus vestibus abscõdit. ⁊ sorore reuersa ait. Rogo te vt cũ mortua fuero a nullo pmittas me nudari. sz in eisdẽ vestibus in qbus iã iaceo. me in sepulcꝛ ponas atqꝫ sepelias. Quid plura. illa morit ⁊ sepelit sicut postulauerat. Potẽti viro ad quẽ villa illa ptinebat ꝙ vsuraria illã mortua esset intonuit. qui statim aduocatũ suũ misit. vt pecuniã huius defuncte vsurarie tolleret. Qui veniẽs aperuit archã accepit claues ⁊ nihil inuenit. ⁊ cũ exqreret pecunias a sorore inocẽte ⁊ torqret eã ꝑpẽ hoc cepit soror de petitiõe ꝑdicta cogitare. et suspitionẽ habere de põdere corpis mortue. qd cũ recitasset aduocato. Rogauit aduocatꝰ sacerdotẽ vt liceret sibi effodere corpꝰ vsurarie sacerdos admisit. aptũ ẽ sepulcrũ. Mira res nudato corpe viderũt ambo. s. sacerdos ⁊ aduocatus. maximũ serpentẽ q frequẽter caput suum erigens ⁊ festinanter mittens in os mulieris ⁊ sulphur ⁊ ignẽ spuẽs in os eius. Quo viso territi sunt valde ⁊ clamauerũt. Reiiate terraz velociter. Diabolus enim est qui punit vasculum eius atqꝫ illudit ⁊ reuersus aduocatus ad dñm retulit ei omnia que viderat.

In discipulo de tpe.

Usurariꝰ qdã tria debebat facere. s. cõteri ꝯfiteri ⁊ vsuras restituere. q dixit. pzima duo libenter faciã. ⁊ tercium nullo modo faciam. Hoc quere de tempore. cviij. K.

Itẽ vsurariꝰ qdã in agone sibi portari fecit vasa aurea ⁊ argentea. ⁊ qñ aĩa recreari non potuit. sed dolor continue augmentabatur tũc recommendauit eam demonibus. Hoc quere sermone. cxviij. L.

Itẽ vsurariꝰ quẽ asinus portauit sfra patibulum et ibi sepultus est. quere ser. cxiij. B.

Itẽ eps quidam sepeliuit in ecclesia sancti faustini vsurarium. Hoc quere ante. S. 4.

Item vsurariũ quedã dyaboli per pedes extraxerunt de ecclesia. Hoc quere aũ. S.ij. Item vsurarius quidaꝫ in claustro fuit sepultus: nec ipse nec monachi requiem habere potuerunt donec ipsum econuerso extumulauerunt. ante. S.iij.

Item vsurarij quidam propter penitentiã et restitutionem saluati sunt. Duo exempla pla quere supra. R.iij. et. iiij.

Capitulum. de. X. Xpianus.

Quidã posuit iudeo xp̄m pro fideiussore. Exemplum. i.

In vrbe bisãtina fuit quidã xpian⁹ qui patrimoniuꝫ suum expẽdit. et cum iam nec pecunias nec amictum: nec etiam xpianuꝫ a quo mutuaretur inueniret. iudeũ quendam adijt obnixe rogans vt ei mutuo aliquid concederet. Qui cum vadem omnino peteret: et ille penitus nõ haberet quid ei traderet. quia inquit alium vadem inuenire nequeo. velles a me pro vade accipere dominuꝫ ihesum xp̄m quem colo. Ille ait. Ihesum xp̄m deum esse non credo. Sed quia hominẽ iustum et prophetam eum esse non dubito hunc mihi pro vade si dederis indubitanter accipio. Ille respondit. Fiat vt dicis. Xpianus accepta pecunia nauem emit. mercimonijs onerat. ad longinquas partes se trãsfert. venditis mercimonijs suis ditatur. Cunctꝫ iam nisi vnus dies superesset reddendi pecuniam: et ipse valde longe distaret a loco. Contristatus valde tamen ad se reuersus ait. Nonne deum tuum ihesum pro te fideiussorem dedisti? Ipsi ergo pecuniam trade vt creditori restituat quomodo velit. Confestim ergo scrinium fieri fecit pecuniam iudeo debitã iusto pondere inclusit mari: et ei qui mare fecit gubernandũ cõmisit. Mira res. Sub vna nocte per multa equorum spacia scrinium bisantine illabitur vrbi: et iudei mane astitit domui. Iude⁹ ergo exiens mane ꝑtensa manu arripuit scrinium: et lecto suo supposuit. Post aliquantulum temporis quando xpianus reuersus fuit. iudeus xpiano improperando dixit. O veraces xpiani. Ille autem ait. Cur ita ista loqueris? Quia inquit ille: pecuniam a me accepisti et eam die statuto mihi non reddidisti. At ille ait. Omne quod mihi prestiteras tibi reddidi: et ipsum habeo testem quem et dedi fideiussoreꝫ. Mecum ergo veni et eius ipse testimonium audi. Omnes igitur ecclesiam adeunt: et imagini saluatoris cum multis assistunt. Tunc xpianus inquit. Domine ihesu sicut deus et homo verus es filius testimonium perhibe veritati. Utrum huic iudeo reddiderim quicquid mihi prestiterat. Tunc audientibus cunctis hominibus ymago respondit. Testimonium perhibeo tibi ꝙ die constituto omne prestitum ei reddidisti. His indicijs ꝙ scrinium in quo pecunia data est sub lecto ipsius iacet. Audiens autem iudeus stupuit: et signa cognouit. Et relicto iudaysmo fidei xpiane cum omni domo sua se commisit.

Capitulum de. Y. Ymago.

Mulier nobilis quedam nomĩauit ymaginem beate virginis marie rumbulam. Exemplum. i.

In capella cuiusdam castri quedam vetus ymago beate Marie virginis fuit: in sinu tenens filium. Non quidem per opus bene formata: sed multa ꝟtute dotata. Matrona igitur quedam huius castri die quodam in capella stans ipsam ymagineꝫ respiciens et sculpture indignãs ait. Ut quid stas hic tu vetus rumbula? Beata maria mulierem stultiloquam non apud filium accusans: sed penam pro culpa futuram alteri matrone predicens ait. Quia domina illa vocauit me vetulam rumbulam: ideo semper misera erit ꝙdiu viuet. Post paucos dies ab omnibus bonis mobilibus et immobilibus a ꝓprio filio eiecta miserabiliter mẽdicauit vsqꝫ ad mortem. penam luens stultiloquij.

Iudeus quidam proiecit ymaginem beate Marie in cloacam.

Exemplum. ij.

Egit etiã quod

l in cõstātinopoli qdā iude⁹ imaginē btē marie ỽgis i tabula breui signa tā vl̄ figuratā parieti in domo cuiusdā affixā cõspiaes intrrogauit cui⁹ eēt hec ꝑpria figura faciei: cui a quodā rñdēte dr̄ ꝙ eēt figura sancte marie semꝑ virginis. Qđ audiēs infelix iste iude⁹ incredul⁹ dyabolo instigāte candem de pariete valde irat⁹ tulit imaginē. ad viciniā cucurrit domū. ibiqꝫ imaginē sanctaꝫ ob xp̄i ex maria nati dehonorationem in humana stercora proiecit. et ibi desuꝑ sedens ꝑ idem foramen ventrē purgauit suꝑ imaginē beate marie virginis. Et post illā turpissimā ventris purgationē ille infelicissimus hõ recessit. digna quippe ⁊ ignominiosa morte defunctus est: et postea nunꝙ̄ apparuit.

Puerulus quidam porrexit xp̄o panem. Exemplum.iij.

Puerulus quidā

p accepto pane domū mrīs egredit: et huc illucqꝫ deābulādo vt moris est hmōi paruul⁹ panē quē acceꝑat comedebat. Cõtigit aūt vt ī quodā loco vbi btē dei genitricis marie imago in vlnis tenens puerum erat posita idē puer transitum haberet. Quā intuens ⁊ puerili suauitate blandiēs ei dē puero ait. O chare puer ꝗ libens offero tibi sume. Illa vero imago licet pro excitanda intuētiū deuotione formata. tñ vtpote sine sensu mansit immobilis: vt nec panē qui ꝑbebatur accepit: nec risum loquendi reddidit. Puer in incepto ꝑsistens vt secū de pane ederet rogabat ⁊ exorabat. Cūqꝫ diuti⁹ modo alludēdo. modo supplicando apud ipsuꝫ obtinere quereret: vt quātuꝫ deo placeret innocentis simplicitatis postulatio patesceret. Tandē eadē imago virtute diuina operante manū extendit. panē qui prebebatur accepit dicēs. Ecce panem: sicut vis accipio. sed euꝫ post triduum tibi reddere volo. Puer itaqꝫ hac audita responsione domū letus rediit: ⁊ sine mora infirmitate tactus lecto decubuit. Jam tertius dies aduenerat: et vocāte dño sanctissime marie virginis filio animā reddidit. precepturus eterne vite panes et celestis regni mansionem.

Quidam fregit imagini xp̄i brachium. Exemplum.iiij.

Iudeaꝫ mulier in

g secuta a latronibus retro colūnā cui btē ỽginis imago īminebat: quā qdā illoꝝ lapidādo brachiū imaginis pueri ibi cõfregit. inde mox sanguis copiose emanādo cūctos ī admiratione ⁊ dei laudē induxit ꝑcussore eodē obstinato quē ideo coram omnibus hoībus dyabolus suffocauit.

Itē quidā blasphemādo xp̄m et ventrem ꝗ eū genuerat: mox a fulgore ꝑcussus cecidit stāte nimia aeris serenitate fulgēte asi. D.iij

Itē plura exempla de imaginibus xp̄i et marie. Quere supra. P.xl. ⁊ deinceps.

Ypocrita.

Quidam in extremis datus est draconi. Exemplum.v.

Pocrita quidaꝫ

y monachus apud hoīes magne estimatōis hēbat. bon⁹ eñ videbat: sꝫ cū se cū fratrib⁹ ieiunare simularet occulte comedit. Qui dū morti appropinqꝫsset ⁊ maxime infirmaretur. frēs oēs vocati sūt: ꝗ venientes aliqđ boni se ab eo audire sperabāt: sꝫ iam dat⁹ hosti coact⁹ est prodere suā simulationē dicēs. Quia occulte comedebā. ideo iā draconi dat⁹ sum. ꝗ cauda sua pedes meos ligans: caput suū in os meū mittens spiritū meū ebibit. et his dictis desꝑatus expirauit et spūm reddidit: et male mortuus est.

In discipulo de tempore.

Ypocrita est sicut simea. vt pꝫ in isto exemplo de sutore ⁊ simea que s. hypsi collū abscīdit cum cultello sutoris. sermone. c.U.

Item inclusa quedā et quadā ypocrisi dixit se esse pessimam: sed ab aliis hominibus noluit hoc audire. ibidem sermone. c.T.

Promptuarium exemplorum discipuli explicit.

Tabula

Tabula

Tabula

Tabula promptuarij exemplorū scd'm ordinem alphabeti explicit.

Prologus in promptuariū discipuli de mi
raculis beate Marie virginis incipit.

O laudem dei

omnipotentis cū sepe recitant̄ mi
racula que per sanctos suis diui
na potentia. multo magis sc̄te
dei genitricis marie debent referri p̄conia: q̄
et melle sūt dulciora. Ergo ad roborādas in
eius amorē fideliū mētes intēdo ex diuersis
libris colligere opusculum qđ noiari debeat
prōptuariū discipuli de miraculis btē marie
v̄ginis. quō btā v̄go viris: mlierib⁹: pueris:
in vita: in morte: ₇ post mortē: in oib⁹ neces
sitatib⁹ ₇ angustijs subuenit. vñ Bern. Si
leat miaʒ tuā btā v̄go q̄ te inuocatā deuote i
necessitatibus suis sibi meminerit defuisse.
Vñ Ansel. Ab initio renocatōis hūane oī
bus sub tuū p̄sidiū cōfugiētib⁹ huc usq̄ suc
curristi. Et idarco preconij creatura oīm laus
de dignissima dici et esse meruisti.

Imperatrici subuenit maria in maximis
angustijs. Exemplum. i.

Uit qdaʒ roma

nus imperator qui habuit vxorem
genere et moribus nobilissimā: et si
mul caste vixerūt. Venit aūt in mentē impa
toris vt pergeret visitare sepulcrū xp̄i: et etiā
alia loca scōꝝ. Recepto itaq̄ assensu ab im
peratrice: ₇ impatricē fratri suo carnali cōmi
sit. Et sic peregre p̄ficiscēs. Ipse aūt dictus
frater specie imperatricis deceptus in amorē
ei⁹ vehementer exarsit: ₇ ei amorē suū apuit.
Cūq̄ ei pluries molestus esset: ₇ illa penit⁹
renuaret. Tandē diē sibi assignauit in qua
se sibi velle satisfacere promisit. Iterim vero
turrim parare p̄misit: in q̄ duos adolescētes
et duas puellas ad seruiendū fratri impato
ris in ea cōcauit: vt necessaria queq̄ sibi cū
funib⁹ sursū traherēt. Determiato aūt die
quo impatrix ₇ iuuenis turrim illā priuatim
cōscēderēt: vt ille qđ desiderabat expleret ga
uisus est. Sed illo precunte ₇ intrāte turrim
pudica dña in domū redijt: recepto fratre ipa
toris in turri. Sedit aūt sub impatrice roma
pacifica donec imperator rediret ad propria.
Post quinq̄ annos audiēs impatrix aduentū
impatoris gauisa ē valde. Iussitq̄ nobiles
et maiores clerici secū in occursū ei⁹ exire et
vicos ciuitatis ornari decēter. frēteq̄ impa
toris de turri emisit: et vt fratri obui⁹ exiret. q̄ cū
in occursum illi⁹ exiret: impatricē p̄ cunctis ei
grauiter infamauit. Req̄s i⁹ eū a fratre cur tā
pallidus esset. Rñdit cū lacrimis. Mi frater
charissime meretrix pessima cōiunx tua f. e cū
multis fornicari cōsueuit ₇ q̄ me ip̄m in peccm̄
secū p̄cipitare tēptauit. Null⁹ eni ab ei⁹ am
plexu ex quo recessisti p̄hibit⁹ est: qđ ferre nō
potui. Ideo in qdaʒ turri me inclusit. Audi
ens impator hmōi dolore cordis p̄cussus: in
terrā corruit. post spaciū vnius hore surrexit
et cōfortat⁹ astantiū cōsolatōnib⁹ equū ascē
dit. In crastino aūt impatrix cum comitatu
multo p̄uenit ad virū suū. q̄ cū illū amplecti
vellet p̄cussa ab eo grauiter in faciē cōfusa ce
cidit. Vocatis a q̄ duob⁹ seruis impator ait.
Quia nō est cū meretrice certandū. ite ducite
eā ad insulā p̄fundā ad decollatōnē. Qui cū
ad locū vbi decollāda erat puenissent admi
rātes ei⁹ pulcritudinē dic. et ad inuicē. pus q̄
interficiat cognoscami⁹ eā. q2 nō est in mūdo
pulcrior. Irruētib⁹ illis in eā. illa suspiciēs i
celū voce lacrimabili dei respectū et virginis
sancte marie efflagitabat auxiliū. Quidā aūt
nobilis heros nō longe iter faciēs cū comita
tu multoꝝ q̄ limina aploꝝ atq̄ loca sanctoꝝ
visitauerat. audiētes clamorē mulieris vide
rūsq̄ tā venerabilē p̄sonā a seruos impudicos
distrahere. eāq̄ de manib⁹ eoꝝ liberauerūt. ₇
ip̄a dñm rogauit: vt eam in ancillā saluo ho
nore reciperet. Cui petitioni ei⁹ libēter annuēs
illā ad propria perduxit secum. Quam vxor
ei⁹ honorifice recipiens. vnicū ei filiū ad edu
candū cōmisit. Paruulo autem suscepto illa
nutrire adhibuit eo diligentiā: q̄ si ip̄a eum ge
nuisset. Erat qdā miles frater dñi q̄ ad amo
rē ei⁹ p̄tingere cupiēs. blandis sermonibus
ac mlitis p̄suasionib⁹ eā sollicitauit. illa vero
se caste eū diligere rñdens amore dñi sui cu
ius frater erat. nubere vero oino negauit. q̄p
obrē miser in aio cepit tractare quō eā interi
ceret. itaq̄ in tēpestate noctis venit ad locū
vbi illa dormiebat cū infante: ₇ guttur pue
ri filij dñi sui cultro per mediū scauit: ac gla
diū in manu mulieris relinquēs recessit. Cū
ergo sanguis occisi pueri p̄ lectū decurreret ₇
latus mulieris infīceret excitata vehementer
expauit ₇ exclamauit. Pat ₇ mr̄ cōcito de le
cto surgētes venerūt cū lumine ad filiū: quē
iugulatū videntes ₇ in manu mlieris cultrū
quantus dolor eos inuasit. et omnē familiā

vix explicari potest. vēit deniq; sceleratissim⁹
homicida fictas lacrimas fundēs dixit fratri
Addantis hnc meretricē in multis criminib⁹
in alia patria iudicatā interfici. ideo iussi tra-
das. At heros ille nobilis ꝛ verax ei⁹ eam inter-
fici phibēs, mi Manerūt nautis ad portū
pximi maris, vt eā in alienā terrā ducerēt. Ue-
nit ergo ipatrix cū seruis ad nauē ꝛ lacrimā-
do intrauit nauē. cū naute diu in mari nauigas-
sent. psiderata eius pulcritudie allocuti sunt
eam vt eis assentiret. ꝛ ipa supplicante amo-
re iesu xpi ꝛ btē ṽginis marie ne ei vim infer-
rent. Qui in quadā rupe vsq; q̄ asi eos emine-
bat ipa supplicite cāncedebant vbi cū totam
nocte orōnes fecit fletu isomnē ꝛ ipa induano ie-
iunio afflicta parū obdormiuit. appuit ei glo-
sa maria regina celi dicēs ei. Collige herbā q̄
est sub capite tuo. ꝛ q̄buscūq; leprosis dabis
bibere in noīe dn̄i saluabunt. Exaltata ergo
mulier de visione letificata herbā collegit. et
cyrothecas de manibus suis extrahens iple-
uit. Hora aūt tercia nauta a deo missi iter fa-
ciētes iuxta rupē illā voce iri ab ea applicuerit.
Qui vidētes eā venerabilē esse psonā ꝯdolen-
tes ꝛ receptā in naui duxerūt ad portū. Egres-
sa aūt de naui inuenit leprosum cui dedit d̄ her-
ba bibere ꝛ statī sanatus est. Exijt fama ei⁹
de lōge lateq;. Et venit ad ciuitatē illā i qua
erat impius ille leprosus effectus: q̄ fratris fi-
liū in sinu huius dn̄e occiderat. Adhuc mul-
tis pbus adducta: sȝ nec ab ipa familia do-
mus cognita. rogatur obnixe a fratre illius le-
prosi vt ei subueniat. ꝛ q̄cq̄d mercedis velit:
recipiat. Illa se subuenire pmittit: si de oib⁹
pctis corā ea ꝛ fratre ꝛ vxore fratris pfess⁹ fue-
rit. ꝛ ille q̄dē pfitēs multa dixit. sȝ celabat sce-
lus qd̄ in eā ꝯmisit. Rn̄dit ei mulier nil ei pfi-
cere medicinā suā abscōdito vno pctō. tūc ait
frater suus. aperi cor tuū ꝛ si q̄d aduersuȝ me
male egisti. totū tibi indulgeo. Resolut⁹ itaq;
i lacrimas qualiter egerat manifestauit. Au-
diēs heros expauit vehemēter dicēs se plus
de amissione nobilissime mulieris q̄ de mor-
te filij tristē esse. at illa rn̄dit. Dn̄e nuꝫ ego suȝ
illa: q̄ malū p malo non reddā. sed bonuȝ p
malo retribuaȝ. restitutoq; illo sanitati. roga-
bāt vt ibi maneret ꝛ quē sanauerat i sponsuȝ
acciperet: q̄bus nō acq̄escens recessit: ꝛ sanan-
do leprosos romā incognita venit ibiq; plu-
rimos a lepra curauit. sȝ ꝛ fratrē ipatoris vl-
ciscēte deo inuaserat lepra grauissima vsq; ad
mortem. Ad quē curandū adducta sȝ a nullo
cognita. Sicut modo ꝛ huic pctū suū qd̄ in eā
ꝯmiserat pfiteri coram papa ꝛ impatore fecit
Quo audito impator fletu pugno faciē per-
cutiens pcutiens miserū se exclamauit. flebant
quoq; oēs q̄ aderāt ꝛ audierāt recordantes
ipatricis egregie. at illa fletus illoꝝ nō susti-
nēs. sanato pus inuenēdo. ait q: ego sum ista.
tunc q̄ta leticia romā ipleuerat. nō est facile
enarrare. Uoluit eā q; imperator quasi a deo
resuscitatā in vxorē ꝛ dn̄am recipere. sed illa itra
se aliter agēs. dixit ad papā. Uotū fec. i tribu-
latōibus ꝛ angustijs meis dn̄o nr̄o iesu xp̄o
ꝛ btē marie ṽgini. Et sic enarrauit oīa q̄ pas-
sa fuit. me nulli vlteri⁹ viro ꝯiungere. sȝ in mo-
nachali veste castitatē seruare. Redratur ergo
oia mea de manu tua si times vel diligas ho-
minē plus q̄ deum: veste sancta non vetaue-
ris me. Tunc ille mox eam induit ꝛ benedixit
Vec Uinc. in spe. hi to. pma pte. li. viij. c. xc.
ꝛ sequenti.

Mulieri impregnanti subuenit Maria.
Exemplum. ij

In loco qui dicit

tumba est ecclia sc̄i michaelis ar-
chāgeli honorifice ꝯstructa. q̄ locus
Oceano and' ipius citu terribilis ē pp̄ter ac-
cessum et recessuȝ maris adueniētib⁹ aq̄bus ꝛ
limina sc̄i michaelis archangeli petere ꝯside-
rātibus bis i die sinū pteudit. nō aūt vt cetera
maria gradatim. verū p̄cipiti cursu ac terrifi-
co sonitu occurrēs. sepe itercipit iter agentes.
quadā igit̄ festiuitate ip̄ius archāgeli. turbis
ad eꝰ limina ꝑꝑantibus. ecce iā i medio are-
ne positis. Erat aūt iter eos mulier q̄dā pau-
percula vicina partu: oīno iā grauida. Sonitus
terribilis maris subito intonuit ꝛ cūctis p̄pe-
ti cursu amētiū more fugiētib⁹. illa mulier so-
la remāsit. vsu etiā pedū p̄ nimio terrore atq;
labore destituta. Irruerūt eciā in eā dolores
subiti clamabat ei ciulatu mirabiliter auxili-
um petens. sed vnusq̄sq; seipm tueri cupiens
audire dissimulabat. Igitur humano deficiē-
te auxilio. recurrit ad dn̄m deum lacrimabili
voce inuocans. ꝛ eius genitricem mariā. san-
ctumq; archangelū michaelem. Popul⁹ q̄q;
omnis ad hoc spectaculum consistens mani⁹
ad sidera tendens. dei ꝛ matris eius auxiliuȝ
flebiliter inuocabat. Uniuersis autēȝ xp̄i au-
xilium implorantibus. aduenit pia dei geni-

trix & vt videbatur mulieri manica sup eã pie cta ita intactã a trisono ĩpetu maris reddidit. vt nec etiã minima gutta toti⁹ ibyssi vestimēta illi⁹ ptingeret. Ipa vo quasi i tutissimo habitaculo posita filiũ peperit sine timore ĩ illo pmanēs donec iterũ mare fluct⁹ suos ĩ se retrahens liberũ iter eundi mulieri pberet. itaq̃ cũ puero ad litus venit. Et que sola in mari relicta erat exiens iam nõ sola miraculi spectaculum omni populo prebuit. Vic. Vinc. in spe. histo. pma pte li. viij. c. lxxxv.

Uxor militis q̃ pdidit sensũ & maria subuenit ei. Exemplum. iij.

Mulier quedã coniux cuiusdã militis q̃dã nocte vidit ĩ somnis portare vexillũ qđ colore sanguineo erat ĩtinctũ. hoc aũt vidit cũ eēt pgnãs pignere filij quē postea habuit. Evigilans aũt a somno sensum pdidit ptinuo & cepit aliena loq: viro suo valde mirãte. Et post paululum videbat̃ sibi fidē xpianã quã i bactenus habuerat inter mãmillas suas esse: & inde ptinuo exire. Sic diabolus eã ludificabat cuius aĩam venari cupiebat. Amici quoq̃ cõtristati de tã magno ifortunio qđ videbatur ei accidisse. eã assumētes duxerũt p loca sctõrum si forte obtinerēt sibi sanitatis gaudiũ: pnoctauerũt ĩ eccl'ia sctē trinitatis. sz sctã trinitas. s. vnus deus in tribus psonis. nec tũc voluit sanitatē tribuere ei. q2 salutis ei⁹ donũ seruabat regine btē videlicet genitrici marie. post hec facta est aqua benedicta a pl'ibus pbitens multis exorcismis adiurata. multis bñdictionib⁹ roborata. in aqua dũ fuisset immersa ita vt ex infirmitate deterior facta ē vt multomagis laboraret insania magna capitis. Peracto aũt anni circulo postq̃ ĩfirmitatē inciderat appropinquante purificatõis solennitate sctē Marie pducta est ad quandã ecclesiã in honore ipius pditã q̃ i medio grandis silue oliue vt ferf a grecis pstructa. difficilis valde ab eccl'ijs. satis tamē pgrua ad habitãdũ heremitis. Ibi ergo dũ pnoctaret in iam dicta solēnitate meritis eiusdem vginis. ita facta est sana ac si nunq̃ aliquid mali habuisset. Nam & sensus quem amiserat ei ex ĩtegro rediijt & sanitatem capitis plenissime recuperauit. vnde cum ipsa ipe vir eius et ceteri amici laudem retulerunt deo & gloriose virgini ipsius genitrici.

Monachũ ebriosum liberauit Maria a potestate demonũ. Exemplum. iiij.

Maria virgo quē dã monachũ sibi deuotũ a diabolo liberauit. & etiã a psuetudine ebriẽ direuocauit. Vñ legit̃ q̃ cũ q̃dã mõach⁹ deuot⁹ btē vgini cellariũ abbatie intrasset. forti vino adeo se ingurgitauit. q̃ fact⁹ est q̃si sine sensu. Ubi cũ mãsisset vsq̃ post paululũ a vino excitatus temptabat ire ad eccl'iã p claustrũ. occurrit ei diabol⁹ ĩ specie tauri maximi volens ipm cornibus trãsfodere. tũc affuit ei quedã virgo speciosissima diffusa cesarie super humeros suos. tenēs in dextera mapulã lineã & increpãs diabolũ: & iubens eũ a familia dei discedere. statim vtraq̃ visio disparuit Cũ aũt idē monach⁹ inceptũ pageret iter. & ecclesie appropinquaret. affuit diabolus in specie canis horribilis & ex ĩpetu in eũ exiliēs. affuit & pdicta puella cũ abire pcellēs. & eũ iterũ liberũ faciēs. & sic visio disparuit. Et ecclesiam intrãte affuit diabolus ĩ specie leonis ĩmanissimi rugiēs & in eũ impetũ faciēs quasi eũ deuoraturus. sed appruit statim btã virgo vgam in manu tenēs ptra diabol' & pminãs ei alia acriora supplicia sustinere. q̃ statim vt fumus disparuit. Puella aũt pdictũ mõachũ p manũ accipiēs. fecit eũ statim mente sanũ ac sobriũ. ac si nihil bibisset & ad lectum suũ reducens & signum crucis in fronte eius imprimens. & monens ne de cetero talia facere presumeret. sed in mane patri suũ confiteret̃ tali monacho familiari suo. Et quicquid imponeret adimpleret. cui ante monachus quereret quenam esset. r̃ndit. Ego sum Maria mater xpi. qđ audiens & pcidens ad pedes eius ipsam tenere cupiens illa celos ascendit.

Latro q̃dam ieiunauit vigilias Marie et nõ potuit mori sine sacramētis. Exēplũ. v.

Quidã maximus latro fuit & sceleratissim⁹ nõ cogitãs nisi đ seruitio diaboli. hoc tñ bonũ hēbat q̃ vigi'lias btē marie deuote ieiunabat ĩ pane & aqua. & cũ ibat ad furtũ salutabat eã ea deuotione qua poterat rogãs eã vt nõ pmitteret eũ mori ĩ peccato mortali. Cũ aũt capt⁹ suspēderet̃. p triduũ pepēdit & non potuit mori. Cũ aũt vocaret transeuntes vt sibi adducerent sacerdotē. Aduenientē eo cũ indi

ce ⁊ ꝓp̄lo remouerī de patibulo dicēs. ꝙ btā ṽgo cū sustētabat ⁊ sic liber dimittit. ac postmodū vitā suā laudabiliter finiuit.

Maria visitauit frēs laborātes. Exem. v.

m Iles deposito cī
gulo militari ordinē cisterciēn. i clarauallē igressus ē. Quodā tpe messis cū ad laborē cū frib⁹ exisset iussus ē. bic se dere et q̄escere: qz īnosus erat: nec babuit cōsuetudinē laborādi. sedēs ꝑo tenebat cor suū et egrescēs ꝙ nō laboraret cū his laborātib⁹ itaqȝ loq̄bat apud se. O miser homūcio q̄nti sapiētes ꝙ̄ti nobiles scd̄m carnē bic laborāt q̄ si vias seculi ingredi voluissent grandē nomē habituri erāt. ⁊ tu sedes bic tota die ociosus. inueterate dierū maloꝝ. cū aūt te portent pōdus diei ⁊ estꝰ delicati iuuēculi ⁊ nobiles viri. Hec loquēs apud se vidit in visu de colle sup̄iori descēdere cādidatam turbā cui preerat quedā mulier pulcerrima: et ante eā alie due que in manibus suis manutergia portabant. hec dn̄a veniēs cū cuneo suo salutauit frēs i osculo scō: ⁊ suscepit in amplexꝰ charitatis sue. due ab⁹ q̄ꝫ comitib⁹ lintheola p̄ten dentib⁹ extergebat puluerē et sudorē de monachoꝝ frōtib⁹. Miles hoc vidēs: ⁊ ꝙ mater dei maria esset ignorās. dentibus suis in frēs fremebat: dicebatqȝ apud se, O quales frēs. qualis. religio. vbi sic femine recipiunt. et nō solū ad cōspectū et colloquiū: sed etiaȝ ad amplexū et osculuȝ. Cui taliter cogitanti vna de candidata illa multitudine appropians dixit. Quid ipudēter cogitas o homo? dn̄a hec quā cernis est maria mater ihū: que venit videre messores suos: eos consolādo ⁊ adiuuando tanq̄ꝫ filios charissimos. In reuelationis huiꝰ cōsolatione miles cōfortatꝰ et edificatꝰ est in dei genitrice maria: ⁊ in fratribus suis ⁊ sibi sp̄ualis fortitudine laborauit: ⁊ vitā in bono finiuit. Hec Uincentiꝰ in spe. hysto. li. v ij. c. cvij.

Eccliaȝ fabricare placet marie. Exem. vij.

e Cclesia quedam
edificata ē i honore btē marie ṽgis: et cū edificaret adducte sunt colūne mire magnitudinis. q̄ cū leuari nō possēt ac dieb⁹ singlis casso labore plures hoīes fatigarent apparuit artifici ṽ rō o maria ꝑ visuȝ dicens. Noli molestus esse. cōiunge tibi tres pueros de scolis quoꝝ adiutorio q̄d vis imple. qd̄ ⁊ factū est. Et ꝓp̄lus venit videre hoc mirandū miraculū: vt q̄d multitudo viroꝝ fortiū leuare nequiuerat. tres pueri nondum perfecte etatis summa velocitate sublevarent.

Maria ṽgo sustētauit mūdū. Exem. viij.

b Eatꝰ dominicus
cum p̄ ordinis confirmatione apud deum ⁊ apud dn̄m papam instaret. Quadā nocte orans rome in ecclesia vidit in visione dn̄m ihm xp̄m stantē in aere. et tres lanceas contra mundū vibrantē. Cui ad genua procidens virgo maria rogabat ꝙ misericors his quos redemerat fieret ⁊ iustitiam mīa temperaret. Ad quā filius aiebat. Nonne vides quāte iniurie mihi fiunt: et quō mali xp̄iani cū peccatis suis rursū me crucifigūt? iusticia mea tanta mala non patitur impunita. Tunc dixit mater ei. sicut tu scis qz omnia nosti: hec est via ꝑ quā eos ad te reduces. habeo vnuȝ seruū fidelē quē mittes in mundū: vt annunciet et cōuertetur: ⁊ te querent oīm saluatorē. Aliū etiā ei seruū dabo in adiutorem qui similiter operetur. Tunc filius inq̄t. Mater ecce placatus suscepi faciem tuā. verumtamen ostende mihi quos vis ad tantū officiū destinare. Tunc dn̄a mater beatū dn̄icum offerebat dn̄o nostro ihū xp̄o. cui dn̄s. tunc bn̄ ⁊ studiose faciet q̄ dixisti. Attulit et btm̄ frācisciū: et hunc similiter saluatori cōmēdauit. Beatꝰ igit̄ dn̄icꝰ in visione ista socium dū gēter cōsiderās quē ante nō nouerat. In crastinū cū eū in ecclia reperisset. ex his q̄ nocte viderat recognouit. ⁊ in oscula scā ruens et sinceros amplexos dixit. Tu es sociꝰ meꝰ tu curres pariter mecū. stemꝰ simul et aduersarius nullus ꝑualebit. visionem etiā predictā ei enarrauit. Ex tunc facti sunt cor vnū et aīa vna in deo: q̄d ⁊ in suis posteris mandauerunt obseruari in perpetuum.

Maria placat iram filij sui.

Exemplum. ix.

s Acerdos q̄daȝ
gn ibelinꝰ noīe. huic i. a. teꝰ misa secreta reuelata sunt. Cuȝ enim in oratione staret factus est in excessu mētis raptus ante tribunal christi. Ad cuius dexteram angelum cum tuba stare conspexit. quē christus clara voce cunctis patrie celestis ex

erat⁹ audiẽtib⁹ sic allocut⁹ est. Buccina qđ cũ factũ fuisset tã valida erat vox tube: vt totus mũdus q̃si foliũ de arbore tremere videretur. qui cũ secũdo diceret. buccina adhuc semel. mater mĩe v̾go maria faciẽs mũdũ si denuo buccinaret cõsumari ceteris sanctis tacẽtib⁹ surgẽs ad pedes filij ꝓstrat. et vt sniam differret mũdo q̃ parceret cũ instantia m̃ra supplicauit. Cui xp̃s r̃ndit. Mater mũdus tot⁹ ĩ maligno posit⁹ est: ⁊ sic me suis peccatis irritat: vt vel sniaȝ suspẽdere vel hoĩ parcere nõ debeã. Nõ solũ laici: sed et clerici et monachi vias suas prorsus corrũpũt: et me de die in diẽ offendunt. Tunc illa. parce dilecte fili. et si nõ ꝓpter illos malos: saltẽ propter amicos meos: ⁊ sic xp̃s placatus est.

Multitudo populi aliq̃n punitur ꝓpter delictum vnius. Exemplum .x.

Friso quidã noīe et arte pugil extitit: q̃ quotiẽs de taberna ebri⁹ ad domũ redijt. totiens vxorẽ v̾bis ⁊ plagis tribulauit. Tpe quodã timore mortis infirmitatẽ simulãs ne posset notari corpus dñi sibi dari postulauit. Venienti sacerdoti: pugil cũ cypho ceruisie ebrius occurrit ⁊ eũ bibere monuit. ⁊ cũ ille r̃nderet corpus dñi porto: nõ nõ bibã. Irat⁹ Friso cũ cypho pixidẽ ꝑcussit. ⁊ oẽs hostie tanq̃ stelle radiãtes vise sunt q̃s sacerdos gemens in pixidẽ collegit ⁊ tristis abijt. Friso v̾o a decano ꝓuincie citat⁹ ⁊ excõicat⁹ est: sed nõ curauit. Et sic postmodũ in breui tempe miser obijt. Et eodẽ anno ihs xp̃s eandẽ ꝓuinciaȝ terribiliter plagauit. Nã mare in partib⁹ eiusdem ꝓuincie frisie terminos suos egrediens multarũ ꝓuinciaꝝ terrã occupauit villas deleuit tantã hoĩm extinguẽs multitudiẽ: vt sũma centũ milia hoĩm trãscẽderet: et cuȝ cã plage ppl'm lateret. matrone cuidam multũ deuote apparuit btã dei genitrix dicẽs. ꝓpter iniuriã filij mei in sacro corpis ei⁹ factã submersa est frisia. Et mox adiecit mr̃ mĩe: leua oculos tuos cõtra mare. qđ cũ fecisset contẽplata est pixidẽ a pugile ꝑcussaȝ in sũmitate fluctuũ natantẽ. Que cũ intãtũ appropinq̃sset vt posset agnosci ait. Ecce corp⁹ filij mei. In loco ergo vbi displuȝ est edificari debet ecclesia: et debet exhiberi tanta reuerẽtia q̃nta sepulcro dñico. Quidaȝ v̾o p̾diues ex p̾dicti pugilis domo ecclesiã in honorẽ beate virginis marie edificauit. Ex his patet q̃ quãdoq̃ ꝓpter pctm̃ vni⁹ punit̾ tota cõitas. Vñ de hoc dicitur in decre. Q̃ñq̃ multitudo ꝓpter vnius delictum punitur. di. xlv. sed illud.

Imago beate virginis sudauit. Exem. x[i]

In quadam ecclesia cuȝ sacerdos celebraret ⁊ ppl's astaret. imago dei genitricis vehementer sudare cepit: vt astãtes notarẽt ⁊ mirarẽtur atq̃ ipe sudoꝝ guttule peplis matronaꝝ extergerent. Nutu dei obsessus eadẽ hora adfuit. req̄sit⁹ de cã r̃ndit. q̃d statis admirãtes. Fili⁹ marie manũ extenderat ad feriendum quã si nõ ipa retinuisset mũdus iam minime subsisteret. ecce hec cã sudoris est. ⁊ territi sũt oẽs audiẽtes v̾ba tã stupẽda. Hec Cesari⁹.

[redacted] Exemplum .xij.

Quidam sanct⁹ pi[redacted]

Septẽ gaudia btẽ marie v̾gis. Exem. xiij.

Septẽ gaudia beate v̾gis q̃ ipa cuidã religioso reuelauit. Primũ q̃ soli⁹ gl'ie mee plenitudo oẽm gl'iaȝ angeloꝝ et sctõꝝ antecedit. Secũdũ est q̃ sup oẽs choros angeloꝝ ꝓxima sum scte trinitati. Tertiũ gaudiũ est q̃ oẽs ciues regni celestis me tanq̃ sũmi regis matrẽ venerãtes honorant. Quartũ est q̃ sicut dies a sole fit amena: sic tota curia celestis a mea p̾sentia venusta iocũdatur. Quintuȝ est q̃ sũme trinitatis et mea est vna voluntas.

et quodcūq mihi placuerit tota trinitas ineffabili fauore consentit. Sextum est q omnibus in hoc seculo mihi seruientibus: iuxta mee voluntatis arbitriū recōpensat. Septimū est q omino certa sum et secura q mee glie plenitudo nunq̄ marcescet et nūq̄ decrescet.

Maria liberauit filium cuiusdam mulieris a captiuitate. Exemplum. xiiij.

Femina quedam

simplicis et recte vite sanctā mariā venerabat dei genitricē, psternens añ imaginē suā frequenter flores et herbas. Cōtigit eiusdē femine vnicū filiū captiuari. Mater aūt incōsolabiliter flebat: et beatam mariā virginem deuote p liberatione filij sui orabat. Uidens aūt q nihil pficeret ecclias intrauit: et imaginē beate vginis sic alloquitur. O beata vgo maria pro liberatione filij mei te sepe rogaui et nō exaudisti me. igit sicut filius meus ablat⁹ est mihi. sic et ego filiū tuū auferā: et obsidē in custodiā p filio meo ponam. Et imaginē pueri accipiens de gremio marie domū abijt: et lintheolo mūdo inuoluit: et in cista diligēter inclusit. Et ecce sequenti nocte beata maria iuueni captiuo apparuit et eū exire precepit. eiq dixit. matri tue dices vt mihi filium meū det. Qui veniens ad matrem et qualiter liberatus esset narrauit. Illa autem plurimū gaudens imaginē filij marie reportauit: et gratias ei retulit.

Maria liberauit puellam paruulam a lupo. Exemplum. xv.

Matrona quedā

honesta et deuota summo honore imaginē btē vgis honorabat. salutatōes. orōnes. multasq venias corā illa faciens. Tempore vero quodā cū filiā paruulā in villā prima tradidisset. et infantula iam ludens in area. lupus ludentem raptam cū ea ad siluā cucurrit. Quem quidā cum clamore magno insecuti sine exceptione puelle sunt reuersi. Et qbus vn⁹ in castrū cucurrit et matri in mensa sedēti raptū filie nunciās ait. Dn̄a lupus comedit filiā vestrā. Cui illa turbata nimis ridit. Certe lupus nō comedit filiam meā. Mox tn̄ a mēsa surrexit et in multa cordis amaritudine capellā intrans imaginem saluatoris de sinu mr̄is euulsit. Statimq ꝯtra illā cū multis lacrimis in hec verba prorupit. Dn̄a nunq̄ rehabebis filiū tuum: nisi mihi restituas filiā meā. Mira benignitas atq humilitas regine celi q̄ si timeret filio suo carere si mulier nō rehaberet filiam. lupo ꝑtinus imperauit et puellam dimisit. Insecuti itaq plures lupi vestigia iux fruteta deambulantes repierunt, videntes vestigia dentiū lupi in guttture ei⁹ cute suphiciali⁹ incisa i testimoniū tanti miraculi ad hoc reseruata. tunc filiā ad mrēs ducētes. mox vt illā sanā vidit exercita letissima ad imaginē cucurrit. et puerū in sinū eius restituens ait. qr restituisti mihi filiam meam: et ego restituo tibi filium tuum.

Maria preseruauit puerū ab igne illesuꝫ. Exemplum. xvi.

Quedam mulier

hanc orōnē Aue maria sp cū magna deuotōne dicebat. q̄ cū deberet cibū deferre suo marito ad cāpū et non haberet aliquem cui puerū suū cōmitteret cepit orōnē suā dicere deuote. s. Aue maria rc. et sic puerū btē vgini cōmisit dicēs. Nō habeo quēq̄ cui puerū meū cōmittā nisi tibi. et sic puerū reliqt et ad cāpū iuit ad maritū. Cū aūt interim ignis exortus est in prima domo eiusdē ciuis clamorib⁹ recurrit de cāpo ad domū. inuenerūt totā domū cōbustā. et dolētes vō puero plusq̄ de domo et de amissione rerū ipsa clamauit. O btā vgo tibi cōmēdaui puerū. et puerū quesierunt et illesuꝫ oīno inuenerunt.

Paruulus quidam xpo puero panem dedit: et postmodum obijt. Exemplum. xvij.

Mira locus est su

pra rhenū famosus vbi adorat ymago dei genitricis: q ad sanctū Bertinū vulg⁹ locata est. Ubi qdā paruul⁹ cū matre in eadē ecclia orante micasturā panis manu tenens accessit. frangensq micā imagini xpi porrexit. bis vel ter quibus theutonica verba solent. et plorare cepit: pa pa. Tandem imago cunctipotētis paruuli infantē sibi complectens. et his verbis phibet affari. pa pape. noli flere. post modicū vo meū palpabis. Audiuit mater et tremuit. Superuenientiq seniori canonico mater miraculū retulit. qui prudēter rem intelligēs. obseruauit infantem a die pdicta: et post triduū nō habebis ipm. Protinus infans febre correptus in triduo moritur: et sic ad xp̄m puenit. Hec illustri

v v

centi⁹ in speculo hystoriali libro .viij. c. xcix.

Maria virgo preseruabat puerum iudei in fornace. Exemplum .xviij.

Apud bituricas cu

m xpiani die pasche cōicarent. int̃ pueros xpianos puer iudeus q̃dã altare accedēs corp⁹ dñi cū eisdē percepit. Rediens ad parentes τ interrogat⁹ vñ venisset. r̃ndit se cū socijs pueris ad ecclīam iuisse: et cum eis cōicasse. Tunc pater eius vehementer iratus puerū in fornacē ardentē proiecit: sed statim beata virgo maria puerū illesum ab igne seruauit. Mater vero pueri mltos xpianos et iudeos cū suis clamorib⁹ cōgregauit. Qui videntes puerū in fornace viuentem extractuȝ interrogauerūt cū quō nō sensisset doloreȝ. q̃ r̃ndit. q̃ est sup altare xpianoꝝ sibi appuisse: et totū incendiū suo pallio deposuisse. Tunc intelligentes ymaginē beate marie fuisse: iudeū patreȝ pueri in fornacē miserūt. τ statim exusto eo multi in fide feruentiores fuerunt.

Maria virgo castissima succurrebat iudee in partu. Exemplum .xix.

Quedã mulier iu

dea in partu laborās τ clamās penevsq̃ ad exituȝ aie angustiabat̃. obstetricuȝ q̃ obstupuerat solertia. solamq̃ mortē tāti doloris finē p̄stolabat̃. Interea dū int̃ angustias aie et corpis anhelaret subito lux celi⁹ emissa sup eam enituit: τ vox pariter cū luce intonuit dicēs. Inuoca nomē marie et salua eris. inuoca matrē ihū τ liberaberis. luce foris subtracta: sȝ in v̄tute v̄bi salutaris int⁹ radicata mlier toto corde fidel̃ τ p̄fidēs in dño marie nomen inuocauit magna voce et stati felici partu filiū edidit carens oī dolore. Audiētes aūt femine iudeoꝝ que aderant inuisum sibi nomen turbabant̃ τ studebant in cāce: et nisi de celo oculus dei respexisset forsitā in eodeȝ loco carū trucidata manibus animam exhalasset. Itaq̃ maria suffragāte seuientium etiam mulierū cruentas manus euasit. et post dies purificatōnis sue assumptis filijs suis ad ecclesiam confugit ac legalibus institutis τ iustificationib⁹ carnis abrenuncians iugum xpi suaue recepit. Hec vincentius in speculo hystoriali. li. viij. c. xcix.

In episcopum est electus quidam ex iussu beate virginis marie. Exemplum .xx.

In vrbe papia fu

it q̃dã cleric⁹ noīe hieronim⁹. q̃ btãȝ mariā mltū diligebat: τ ei mōis oībus placere satagebat. Defuncto itaq̃ ep̄o eiusdē ciuitatis collecti clerici ieiunauerūt vt de⁹ eis ostēderet quē in ep̄m esse vellet. Interim beata virgo maria cuidā appuit dicens. vade et dic pplo vt accipiāt cancellariū meū et statuāt eū hui⁹ vrbis ep̄m. et ille requirēs quisnaȝ esset ille. beata maria r̃ndit sibi. Ille inq̃t qui vocat̃ hieronim⁹: q̄ est in dei seruicio die nocteq̃ strēnuus. Et factuȝ est q̄ qui beate marie seruire studuerat in hac vita tātū honorē meruit: τ i aīa felicitatē intrauit.

Maria reseruauit famulos suos in honore debito. Exemplum .xxi.

Erat in quodã ce

nobio frater q̃dã hieronim⁹ noīe: pictor q̃dã optim⁹. q̄ assuet⁹ semp v̄gis marie staturā omni studio v̄tute decorare τ ornare studebat et solebat. aduersarij quidã dyaboli p̄ ptraiu faciebat turpissimã. de forme. omniq̃ ima[…] ut illas[…]. post [illegible] ipsius imaginē in [illegible] spuens. Odie [illegible] dyabol⁹ cepit hieron mū stimulare vehementissime luxurie libidine. cogitās vindicare se ex p̄petrata iniuria. Demū apparuit ei dyabolus in specie dñe pulcerrime: que pollicebat̃ secū gaudere si vell. t sibi consentire. et r̃ndit hieronim⁹ cuncta patrare si vellet cōsensum ei p̄bere. D[…] ei e[…] tu es loci illi⁹ sacrista. At ille: vtiq̃. Inq̃t ista. Accipe ḡ thesauros quos sub tuo officio habes. maxime aūt auri et argenti frāge. similiq̃ oīa ponas i sacco et tunc ad me venies did gauisur⁹. Hieronim⁹ autē pollicet̃ hec agere. τ cū talia oparetur cepit dyabolus vociferare. Currite dñi: currite dñi. q̄ hieronim⁹ p̄datur ecclie thesauros. Cum vero monachi currerent et hieronimū reperissent calices et cruces et cetera in auro et argento fregisse admirati sunt valde. τ interrogātes quidnã esset volens rōne se tueri tim[…] ac tremens obmutuit. At illi q̄ sero erat ligauerūt eum ad columnā. Dyabolus vero ad ip̄m veniens il[…]debat ei dicēs. Nōne ea ille q̄ me tam deformē depingebas: et in faciē spuebas: q̄ me illusisti illusi te. Ecce nuser [illegible] abetis. Dic ergo marie tue quaȝ ita pulcram faciebas vt te nunc adiuuet. Recor

datus itaqȝ hieronim⁹ miserationis dei geni
tricis toto corde cepit eã inuocare vt i tãta af
flictõ.b⁹ dignaret' sibi succurrere. Ip̃a q̃dem
mater pietatis apparuit ei ꝛ ait. Cõfortare i dño
hieronime. ꝛ deinceps ꝯstãs esto ꝛ caueas ti
bi ab astutia diaboli qr te nõ deserã in his tri
bulatõ.b⁹. Et stati apprehenso diabolo liga
uit eũ ad columnã. soluto hieronimo. Sic vero
a dño ammonitus hora ꝯpetenti pulsat ma
tutinũ. ꝛ accensis lampadibus ꝛ apert' libris
stetit in loco ꝯsueto. Uenientib⁹ siquidem fra
tribus atqȝ in eccl'ia hieronimũ intuentibus
sitt ad columnã ligatuȝ mirati mirantur quid
nam hoc esset reperientes sacristam ꝯsuetum
officium ꝛ eccl'ie thesauros solito modo cõsi
stentes. Euntes ad columnã repererunt dia
bolũ. quẽ ipse fuerũt eo maxime ỹ derato. At
ille stridẽs ꝛ clamãs aufugit. deniqȝ ꝯfessus
hieronimus scelus suum cepit narrare miam
ỹginis marie qual'ter sibi misericorditer ꝛ po
tenter in tali necessitate subuenit.

Due sorores que fuerant false infamate.
Exemplum. xxij.

Paupcula quedã

p

ãbas filias suas i obsequiũ btẽ ma
rie ỹginis tradidit diligẽter cui erat
deuota. q̃bus ob paupertatẽ de corruptione ti
mẽs btẽ marie ỹgini eas recõmẽdauit añ al
tare suũ dicẽs. O dña has duas filias meas
tibi offero mũdas ꝛ ỹgines ꝛ q̃cq̃d iure in
eis habeo hoc tibi do quas nutrire non valeo
Quaȝ etiã manus manib⁹ btẽ marie coniunxit
in argumentũ deuotõnis huius. Qu b⁹ mox
domũ remeãtib⁹ iuuenis splendid⁹ ꝯ fenibus
centũ libras eisdẽ dedit. vñ sublenata eorum
miseria ecõtra emuli eaȝ dixerũt eas meretri
ces esse. ꝛ mr̃ eis dixit. ite ad matrẽ vestrã bea
tã mariã ỹginẽ vt huiꝰ vr̃e ifamie subueniat cã
deuote exorãdo. quo facto illis ãbabus i qua
dã solẽnitate btẽ marie ỹginis in platea com
morantib⁹ in ꝯspectu oium. āgelus xp̄i ď celo de
scẽdẽs serta floꝝ dedit eis dicens. Hec serta
mr̃ vestra btã ỹgo in argumẽtũ vr̃e ỹginita
tis trãsmisit. vñ stupefact⁹ ꝑnceps illi⁹ tre et
oĩs pp̃ls. q̃ quidẽ ꝑnceps tre vna cũ populo
duo monasteria scĩmonialiũ ꝯstruxit i hono
rẽ btẽ marie ỹginis ꝛ magnifice dotauit ꝛ eas
dẽ duas sorores illis duob⁹ monasterijs ꝓfe
cit. ꝛ sic infamatores eaꝝ ꝯfusi sunt ꝛ ipse ho
norifice ab infamia liberate sunt ꝓpter quod
omnis populus beatam virginẽ honorabat
ꝛ amplius diligebat.

Maria liberauit mulierem innocentem a
morte. Exemplum. xxiij.

Adulter quidam

a

habuit vxorẽ ꝓbã ꝛ deuotã btẽ vir
ginis sȝ miser adult' oduit eã multũ
ꝓpter ꝯstantiam mariti mulier ad tãtã deue
nit inopiã ꝙ oportebat nutrire puerũ cuiusdam
militis. Adult' ob odiũ vxoris sue venit occulte
ꝛ amputauit puero guttur ꝛ recessit. Mane dũ
mulier euigilasset cũ volẽs lactare vidit pueꝝ
occisum ꝛ in trĩ clamorẽ prorupit ꝙ oẽs q̃ ade
rant in hospitio vigilarent. Istud modo late
it patrẽ ꝛ matrẽ ꝛ oẽs q̃ aderant in ciuitate.
mulier deꝑhensa duct' ad iudiciũ. ꝛ cum esset
adiudicata morti ꝛ non habens ꝓlocutorem
suspiciens in celum dixit. O maria tu scis in
nocentiã meã. me tibi recõmẽdo. Uix ỹbis fi
nitis venit vna dña q̃ puerũ speciosum porta
bat. q̃ his ỹbis omnes alloq̃tur. Sustinete
vos iudices qr iste puer erit hodie iudex. Sta
tim puer alloq̃batur iudicẽ. Sic oꝫ cẽ iudiciũ
de homicidio. occisus apportetur ꝛ tunc re
sponsio mulieris audietur. De sapiẽtia hui⁹
pueri omnes mirabant'. ꝛ statim puer occisus
apportatus fuit. tunc dixit puer in iudicio. Ju
ste iudicate filiũ hoĩs. ꝛ dixit puero occiso. In
noĩe dñi surge ꝛ noĩa illum q̃ te occidit. Sta
tim puer surrexit q̃ erat occisus q̃ añ non fuit
locutus cepit loq̃ ꝛ dig'to ostendẽs occisorẽ
Sic muliere dimissa adulter deꝑhensus est
Interim dña cũ puero euanuit. ꝛ adult' alli
gatus ad caudam equi miserunt interiit.

Maria liberauit abbatissam ab infamia.
Exemplum. xxiiij.

Queda abbatissa

q

quãtũ poterat moniales suas religi
ose gubernãs ꝛ ad custodiã discipli
ne coartãs eas i odiũ sui de bono studio ꝓuo
cauit ꝛ istinctu diaboli occulto dei iudicio cũ
dapifero suo luxurie crimen incurrit. At illa
grauidã se cognoscẽs moniales vt prius ad re
gulã nihilominus astringebat. vñ cũ eã ampli⁹ ꝯ
cutere tandem incestum ꝛ cibum muliebri sa
gacitate ab eis ꝓ certo grauida esse deprehen
ditur. ꝛ stati cũ grauissimis accusatõibus oc
cultationes tanti criminis epõ deferunt. Im
minẽte ergo aduentu eiusdẽ abbatissa i qua

dam priuata capella vbi orare solebat effusa in lacrimas btām ꝟginē deuotissime deꝑcis. Tandē in oratione paululum soporabat tunc btā ꝟgo maria cū duobus angelis eam allo- quit̄ ꝛ data peccati venia ꝺclaidā oro īfami am illi pollicet̄. statimqꝫ dixit duob⁹ anglis vt eā ab onere plus exonerarent ꝛ cuidā here mite in vicino manenti ꝑ septē annos puerū nutriendū offerrēt. Quo facto liberatā ab op probrio monuit vt caueret deinceps a pctō: sciās tñ, inqt te prius ab epō multis oppro brijs fatigandā sed ne timueris qꝛ facile ho ram ꝑtransibis. Post hec epūs veniēs capitu lum intrauit ꝛ abbatissam venire precepit. et accedens ꝯtumeliosa arguens de capitulo exi re ꝯpellit. At illa nil timens ipōtenus forīs ste tit. missi ad eā duo clerici vt crimē explorarēt cū nullū signū ꝑ in ea grauidatōis inuenirent. epūs ad pedes eius corruit. veniā petijt. ꝛ om nes detractores illius et monasterio eius⁹ abi re ꝑcepit. abbatissa vo epō in ꝯfessione totū factū narrauit. Et ille benedicēs deū ad here mitā duos clericos pro causa pueri inqrenda transmisit. Uenerūt ergo et didicerunt ab illo puerum ista nocte natum ꝛ a duob⁹ iuuenti bus ad eum paulo ante delatum: ꝛ ex parte btē Marie fuisse sibi ꝯmendatum. Audiens hoc epūs mirabiliter letus puer⁹ septē annis nutriendum in manu heremite dimisit. Et ip se puer postea litteris et vita ydoneus eidem epō in epātu successit.

Maria reseruauit apostatricē in honore. Exemplum. xxv.

In mōasterio quo

dā scīmonialiū ꝑ multos ānos vir go qdā degebat noīe beatrix. Erat eñ corꝑe speciosa. mēte deuota. ꝛ in obseqo dei genitricis feruentissima. Quotiēs illa spāles orōes cū summa reuerentia ferrent⁹ offerre potuit ꝑ ma ximis delitijs reputauit. facta vo custrix hec egit tanto deuotius qnto liberi⁹. Quā clerc⁹ qdā vidēs ꝛ cōcupiscēs pcari cepit. illa verba sponte latuit ītocqꝫ tanto spontam⁹ instāte serpēs antiqu⁹ eā vehementer incēdit vt pca⁹ eius flāmā amoris ferre nō posset. Accedens vo ad altare btē ꝟginis q̄ ibi patrona erat. sic ait. Dn̄a qnto deuoti⁹ potui tibi seruiui. ecce claues tibi resigno. tēptatōes carnis diutius sustinere nō valeo. positis sup altare clauib⁹ clam secuta est clericum. quam cum miser ille corrupisset post dies paucos eam abiecit. Il la cū hoc nō haberet vñ viueret ꝛ ad claustrū redire erubesceret. facta est meretrix. in quo vi cio cum publice annos ꝑlimos transegisset. die quadam in habitu seculari ad portam ve nit monasterij. Que cū dixisset portarie nosti beatricē quondā hui⁹ monasterij custricē? rn̄ dit optime. Est eñ dn̄a ꝓba et scā ꝛ sine qre la ab infantia vsqꝫ in hunc diē in hoc mona sterio ꝯuersata. Illa vba ista notans sed non ꝯsiderans dū abire vellet. mater mīe ī effigie mulieris ei appens ait. ego ꝑ qndecī annos absentie tue officiū tuū suppleui. reuertere er tem in domū tuā. ꝛ ꝑnīam age qꝛ null⁹ hoim nouit excessum tuum. In forma siquidem et in habitu illius dei genitrix vices egerat custo die. Que mox egressa qdiu vixit gratias egit Marie virgini ꝛ ꝑ ꝯfessionem circa se gesta manifestauit confessori suo.

Maria liberauit mulierem ab adulterio. Exemplum. xxvi.

Atrona quedam

m cuiusdā honesti militis vxor instinctu diaboli aliū admisit. Que post tēpus aliqd īspiratōe diuina ducta pnīa de crimine do luit ꝛ ab adulterio ꝑsus cessauit. Ille vo ma riti absentiā obseruās domū illi⁹ intrauit: ꝛ cū eā solā reperisset vbis solitis ad crimē eā inui tauit. qd cū illa rēnuerat vir rēnuentē opꝑme re nisus est. ꝛ cū videret illi nō posse resistere ad totius castitatis patronā ꝯfugit dicēs. Ro go te dn̄a vt ꝑ illud scām Aue maria me libe res. Ad qd vbum ois vtus defecit in milite ꝛ emarcuit ꝛ sic femina ꝑ incorrupta euasit. nec amplius vbum adulterij facere presumpsit ad eam miles nec ausus fuit.

Maria liberauit adolescentē a tēptatōne honeste mulieris. Exēplū. xxvij.

Iles qdam etate

m adolescēs cū quodā milite dn̄o suo a quo ī feudat⁹ erat habitabat. ꝛ licꝫ etate floreret. plus tñ florebat ꝟginitate. Inuidia igitur diaboli opante ab vxore dn̄i sui grauis sime cepit tēptari q cū ꝑ annū de eadē tēpta retur sub mora, verecundia dn̄e sue qd pateret aperuit a qua repulsus amplius affligebatur casta erat eñ matrona ꝛ viro suo fidelis. Ue niens igit̄ ꝑstatus miles ad quendā heremi tam passionem suam illi cū lacrimis ꝯfessus

est. Cui vir sctūs fiducialiter rn̄dēs. ecce sanū tibi dabo cōsiliū p annū istuz singulis dieb⁹ beatā virginē mariā centū vicib⁹ angelico salutabis ꝟsiculo: ꝛ quicqd volueris p illā impetrabis. Sciebat em̄ ꝙ castitatis amatrix iuuenē castū nō desereret. Cunq iuuenis in multa simplicitate beate virgini iniunctum obsequiū ipenderet. die quadā sedēs in mensa dn̄i sui recordat⁹ est ꝙ dies ea terminꝰ esset anni. Et stati surgens equū suū ascendēs. vicinā eq intrans ecclesiam. orōnes solitas expleuit. Qui cū exiret ecclesiā vidit matronā pulcerrimā eē m decorē humanā transcendentē: equū suū ꝛ frenū tenentē. Miratus quenam esset. Rn̄dit. Placet tibi ne species mea? Dicente milite. Nunꝙ pulcriorem te vidi. Illa subiūxit. Ego ero vxor tua. Accede ad me: ꝛ dabo tibi osculū. Dixitq. nunc iniciate sunt nupcie. et in tali corā filio meo pficientur. ex quo ꝟbo cognouit eā esse matrē dn̄i: cui⁹ castitas gaudet humani integritati. Ab illa vero hora tam plene a tēptatione libat⁹ est vt etiā vxor dn̄i sui miraretur. Hec cū heremite recitasset p ordinē: ille laudās dei pietate dixit. ego volo interesse diei nuptiarū. Adueniēte autez die cōstituta. psente heremita miles agonizās spm̄ exhalauit: et celestē thalamū promissas nupcias celebraturus intrauit.

Maria succurrit homini in extremis.

Exemplum. xxviij.

Erat qdaz plebanus ad modū locuples q̄ hēbat famulū suū hoīem surdū ꝛ mutū: quem huo raro separȓ. Tandē idē mut⁹ ad tantā puenit egritudinē vt lecto decūbēs mortez expectaret. Tunc beata ꝟgo venit ad eū in ipso mortis articulo: et salutauit eū dicens. Saluet te ihs xp̄s fili⁹ me⁹. Et in salutatiōe illico cepit loq. Beata virgo dixit. Fac tibi venire sacerdotē ꝛ age pniaz ꝛ ɔfitere pure peccata tua: ꝛ sume eucharistiā. i. corpus dn̄i nr̄i ihu xp̄i filij mei: et alia eccl̄astica sacra. et postea ducā te in requiē tibi preparataz. Cui fecit sibi vocari sacerdotē: cui cōfessus est ꝛ cōicatus. Cōmunione facta tunc oīs q̄ aderāt admirātes interrogabāt eu quid ei accidisset ꝙ loqueret: q: nunꝙ ex ore ei⁹ verbū fuisset auditu. Rn̄dit ꝙ beata virgo visibiliter eū visitasset ꝛ iussisset fieri sic pelibatū est. et dedisset ei loquelā. Tunc interrogauerūt eū si vnꝙ ei aliqd seruicij exhibuisset. Rn̄dit se ignorasse nec antea sciuisse vel audiuisse: sed cum dn̄m suū sabbato die sp ieiunare vidisset et pp̄terea die sequenti nihil cparit. intelligens ꝙ dn̄s su⁹ aliqd boni intēderet: et sic etiā cū dn̄o suo cantictione ieiunasset. Tunc audiens dixit plebanus: verū qdez est. semp sabbato in honore beate virginis mane quo ego solitus sui ieiunare ꝛ ipse ieiunauit mecū. Hoc omnes audientes cū admiratione magna ꝛ voce iocūda laudauerūt deū ꝛ gloriosam virginē mariaz matrē eius: q nō derelinquit sperātes in se: ꝛ seruientes sibi per infinita secula seculorum.

Maria in extremis liberauit quendaz abbatem a dampnatione. Exemplum. xxix.

Quidā monach⁹ q certi monasterij benric⁹ noīe fuit: q cū abbatia esset sine abbate multis mōis vt eā haberet q̄siuit. qd tn̄ erat ɔ volūtatē monachoꝝ eiusdē loci. sꝫ q̄ nimis p̄ eos eēt tn̄ p ꝟtutē regis q̄ tūc erat ibi fuit posit⁹ i abbatez. rex tn̄ qz postꝙ vidit ꝙ abbati suo et mōachis eiusdē loci displicebat eū de loco eodē abstulit ꝛ misit i abbatiā de balis q lōge ab eodē loco distabat: ꝛ ibi aliꝙdiu mansit. postea rediit ad locū certhesij: ꝛ iterū manere cepit. Nō multo ꝟo post tpis postꝙ reuersus est incurrit in eū qdā grauis infirmitas q̄ ꝛ mortu⁹ est. quis aut vite benric⁹ in ecclesia q̄ agebat valde eēt reprehensibilis. tn̄ sanctā mariā diligebat multū. eiq sc̄dm possibilitatē suā sp seruiebat. ꝛ de ea sepi⁹ i septimana bis vl ter missaz celebrabat. Cū aūt ab eadē infirmitate valde esset afflict⁹ moriq timeret. mandauit abbati suo vt ad eū veniret. Cūq aīe ꝙ moreret recōciliaret ne pp̄ter ptā sua puniret vel dānaret. Dū ḡ sic ab infirmitate grauaret. adhucq in loco vbi iacebat se ꝟteret. nesciēs qd potissimū agere potuisset qd eū adiuuare posset: rogauit monachos q̄ ibi erant vt pp̄ter deū ei miam facerent: ꝛ p ei⁹ angustijs q̄s patiebar oīpotētis dei miam exorarent quatin⁹ ei miam faceret: ei⁹ aīam cus de corpore exiret. a penis quas timebat liberaret. Interim vero dū ab abbate suo ꝛ mōachis in monasterio letanie ꝛ orōnes fierēt obiuit ꝛ sic is mortuo fuit. Monachi vero q̄ pro eo orōnes faciebāt vt hoc audierūt stati ad eū cucurrerūt tristes et dolētes ꝙ anteꝙ moreret iuunct⁹ nō fuisset ꝛ cōione corpis ꝛ sanc

gnū a dn̄o nō pcepisset. Cum aūt ante eum stetissent et videntes eū mutū ⁊ sicut mortuū iacentē ignorātes qd ei deberēt facere: q2 sicut nec viuo rectitudinē suā facere poterant: sic nec mortuū sepelire audebāt. Dum itaq3 in circuitu ei⁹ essent. spumamq3 de ore ei⁹ nō modicā exire cōspicerent. magisq3 mortuū ꝙ viuū esse crederēt. subito respirauit ⁊ se plangere cepit et manū ad se retrahere: et ita dicere. Dn̄a sctā maria mater grās tibi reddo de hoc ꝙ me in hoc liberatā habes ⁊ ꝙ ego dānationē sicut ꝓmeruerā nō incurri. q dānatio mihi cit⁹ affuisset: nisi tua miseratio tuūq3 auxiliū mihi ꝓpiciū aduenisset. Dn̄a sctā maria grās tibi reddo imensas de hoc ꝙ filiū tuū dulcissimū dn̄m meū hodie ꝓ me rogasti quatin⁹ eius corp⁹ ⁊ sanguinē sumere: et rectitudinē meā quā xpian⁹ habere deberet nō amitterē. Post hoc rogauit priorē et ceteros fratres qui ibi erāt vt corp⁹ dn̄i afferrent: eumq3 cōicarent. Cu3 itaq3 corpus dn̄i allatū fuisset. cepit cum lacrimis dicere et veraciter ex ore ꝯfiteri ꝙ hoc veraciter esset corpus dn̄i qd̄ de virgine sumpsit ⁊ ꝓ peccatoribus in cruce pepēdit: et deinde cōicatus est. Quo facto rogauit vt eum citius ponerent. His omnibus peractis vsq3 in finē congruū ꝑductus bn̄dixit omnes monachos qui ibi erāt ⁊ absoluit. ⁊ monachi similr ei fecerunt. Deinde posuerant eū super cilicium. statimq3 spiritū reddidit letus et hilaris. Cuius aīam sicut illi crediderūt q ibi affuerūt: et hec q de illo acciderāt viderūt. sctā maria quā dulciter inclamauerat suscepit: ⁊ ad locū bonū ꝑduxit. Post hec sepelierunt eū in capitulo benedicentes deum: ⁊ laudauerunt sanctam mariam matrem domini que ei talem misericordiam fecerat sicut ipsi tunc viderunt.

Heretici excaderunt sacerdoti linguam et maria sibi restituit. Exemplum.xxx.

Um catholici cō

tra albienses hereticos cruce signati duo honesti clerici ꝑ terrā illorū trāsitū facerent cū eccliā3 vidissent in via desolatam. ait vnus alteri: sabbatū3 est. intremus hanc ecclesiā vt dicamus missam in honore sancte marie virginis. Portabant enī secum librū ⁊ calicē. indumētaq3 sacerdotalia. sed anteꝙ missa esset cōpleta hereticis ꝑditi sūt q armata manu intrātes ⁊ sacerdote3 de ecclesia trahentes linguā eius rad cit⁹ absciderunt. Quē socius cū multo labore mutilatū deducēs monachis eū cōmendauit. Hi vero sicut viri catholici et religiosi sacerdotē mutilatū ꝓpter fidē xpi ⁊ genitricis ei⁹ honorem multū deuote suscipientes omnē ei humanitatē exhibuerūt. In nocte vo epiphanie cu3 solēnes decantarētur vigilie baculo parietes pulsans ministros aduocauit: qui cū quererent qd vellet. et ille in oratoriū deportari significaret. volentes parcere ei non acquieuerunt. Tandē importunitate eius attenta in ecclesiā eu3 ducētes ante altare quoddā deposuerunt. Qui cū matrē misericordie tota mētis deuotione inuocasset. illa ei apparens et carnem lingue formā habentē in manu tenens dixit orātiq3: ꝓpter fidē filij mei ⁊ honorem meū lingua tua priuatus es: ecce nouā tibi restituo. aperi os tuū. Qd̄ cū fecisset digitis ori ei⁹ immissis radici precise carnē eandē coniunxit et vniuit. sicq3 disparuit. Qui cū zacharias mox in vocē laudis erumpens clara voce clamauit Aue maria. et vsq3 in finem. Qua3 salutationem cum crebrius repeteret. stupentes accurrerunt ministri. accurrerūt de choro monachi. de tam grādi miraculo deū eiusq3 genitricē glorificātes. nō igitur immemor nec ingratus collati sibi bn̄ficij clericus in eode3 cenobio factus est monachus. Hec Cesari⁹.

Maria in presentia hereticorum cecum illuminauit. Exemplum.xxxi.

Egitī ecclesiasti

ca hystoria ꝙ qdā erat didimus ex vtero mr̄is cec⁹ nat⁹. Hic ꝑcapiscēs dei sapientiā seruauit dei mādata: ⁊ de⁹ prebuit eā sibi. Cum aūt ꝓ fide3 cōtra iudeos et hereticos frequēs haberet cōflict⁹ verboru3 hic hereticorū perfidiā sepissime confutauit. Unde a quibusdā sepius audiuit improperiū cecitatis. dicentib⁹ sibi ꝙ gratis seruiret eis qui illuminare eū nō possent. Tunc petijt inducias confidens in deo ꝙ deus ⁊ beata virgo maria eū illuminare curarēt. Tunc a sancto Bonifacio romano pontifice indicto ieiunio triduano deo studuerunt elemosinis ⁊ orationibus supplicare. His expletis precibus et plurib⁹ cōuocatis cecus stans in medio xpianorum, ⁊ hereticoru3 responsorium Gaude maria virgo cunctas hereses ⁊c. cu3 versu ad laudem beate virginis deuotissime

decantabat. Et statim coram eum hac clarissime vidit. Et multitudo infidelium corde sunt ad fidem conversi. Hic modo thomamis moleunt quod quottidie ob memoriam tanti facti risonum illud decantant ad laudem virginis gloriose.

Maria clerico linguam et faciem reintegravit
Exemplum. xxxij.

Lericus quidam bte virgini devotus. Cui per ecclesiam contigeret transitus cum omni humilitate et devotione genuflexo illa angelica salutatione eam honoravit dicens. Ave maria etc. Rursus genuflexo. btus venter qui te portavit xpe et ubera que lactaverunt dominum et salvatorem nostrum. Hic aliquando molestia corporis tactus desperatus erat. tantusque dolor inoleuit ut linguam et labia sua dentibus suis manducarent idipsum de membris suis facturus si permitteret. Cumque iam lingua et labijs penitus assumptis vehementer in alijs membris se lederet. iaceretque horrendus aspectu sensibus corporis exemptus. vidit iuxta lectuli sui caput plorantem assistere pulcrum facie et reuerendo aspectu. quem tum dat intelligi angelus eius erat. hic egroti sui erumnas plorans in hunc modum lamentari videbatur. quid o domina mea. fons pietatis hoccine est gratie et glorie salvandorum. hecque est lingua que beatificando ventrem ubera et partum tuum longo usu et ardenti affectu salutare sic assuefacta. ut pene nihil aliud sonare nosceret in ecclesia dei. O domina si tu dees tuis quis aderit suis? Non sic domina non sic ad nihilum deveniet spes hominum si in te incipiunt non invenire refugium. Hec cum ille in auribus tristis egri declamaret: et in eius tristi oculis declararet. apparuit utique mater domini et quasi satisfaciens de negligentia in servulum suum de qua insultabatur. ad lectulum egri propius accedit. Extractoque ubere visa est per ipsum mittere in os egri. et sancti lactis sui rorem infuso subito sue lingue integritatem et labijs antiquum decorem: et in toto eius corpore pristinam restauravit sanitatem: et surrexit sanus et incolumis factamque circa se miam omnibus cepit predicare et postmodum et sua dei servitio mancipans de cetero duxit vitam religiosam et bonam.

Maria Johanni damasceno restituit manum abscisam. Exemplum. xxxiij.

Rudentius et gestis damasceni Johes damascenus virgo permanens virginis beate marie devotus grecis litteris et artibus liberalibus instructus in scribendo. cantando. dictando. gratiosus captus a sarracenis filium domini in cuius patrem esset rat in dictamine in scriptura. et in aliis ad sacram pertinentibus sic instruxit. ut in dictamine. littera et voce. non nisi Johes putaretur. Amatus Johes a Theodosio imperatore cuius ac ad eum esset discipulus iudia agitaf. litteras dictavit et scripsit traditionem imperatoris et imperij continentem. quas furtive constantinopolim misit. et palatioque imperatoris pucta inventa est. Et lecta modus dictandi et forma littere dinoscatur esse Johannis. Ab imperatore Johannes accersitus cunctis et universis dominaf. et prodito imperij appellatur. Ostensa est ei littera. Rndit ve domine formam scribendi et modum dictandi meum esse cognosco sed testis est mihi deus quod hec non feci. Cunctis ergo perstrepentibus in eum. eo quod veritatem non faceret et eum esse mortis damnantibus iudices qz amicus imperatoris fuerat non debere eum mori sed manum qua tm nephas perpetraverat abscindi sententiaverunt. Quo facto in detestationem tanti sceleris suspensa est manus abscisa in monasterio ipsius Johannis. qui mox ad imaginem specialis domine sue marie adveniens discooperto vulnere et extento brachio eam deprecabatur dicens. Hec o domina mea nostrorum prima sunt mentorum digne me pro meritis peccatorum flagellari volvisti. sed et quid instrumentum officium tuus promisisti penitus abscidi. hec quippe manus hymnorum laudis tue cantica sepius scribendo parabat: et corpus et sanguinem filij tui offerebat. Cumque talia poraret ipsi in lectulo suo nec plene vigilanti nec dormienti beata virgo cum magno lumine hilarique facie eidem apparens dixit. quid agis inquit puer fidelissime? Hen inquit ille. Domina quid interrogas? Ubi eras cum hec paterer? ecce ad meum uno tuum dedecus in ecclesia pendet abscisa dictus tui manus. Et illa. confortare fili inquit in domino. his dictis eo videre ecclesiam exijt delatamque inde manum eius brachio restituit. Tunc ille gratias agens facto mane convocatis fratribus manum ostendit. moxque missam de bta virgine alta voce celebravit. Imperator autem audito miraculo pedester ad eum venit. et manum deosculans ab eo inquirit si quem alicubi cognosceret qui suum dictandi genus et scribendi formam haberet. Quod ille quidem ei retulit. eique veritas diligentius inquisita innotuit.

Maledicū a deo plagatū maria sanauit Exemplum.xxxiiij.

Quidam grossus ⁊ iracundꝰ hō cū quadā die p villas deābularet· lapidis offensio pedū quē nudū hēbat sibi lesit. ⁊ vt doleret, subito machina maledixit ⁊ diabolū noīauit dicens lapidē illū in noīe diaboli ibi positū fuisse et vix finito sermōe quasi repēte violēta iectiōe aque feruētis totā faciē ꝑfūdi sentiēs sed ad domū suā reductꝰ tota facies eiꝰ in tumorē cōuersa. oculi. nasus. ⁊ os. ita tumore excrescente disparuerūt vt nō nisi menstrū ī facie videref. Quattuor aūt diebꝰ euolutis inflatio illa paululū exinaniri cepit pustulis ⁊ vesicis turgētibus repleta est vt ab oībus elephantico morbo pcussus diceref. Post morbꝰ ad īferiora descēdēs a renibꝰ vsq ad summū pedum articulos tā miserabiliter occupauit. sicq tota illa īferior ps corꝑis īsensibilis mā sit vt si igne ardere qdē posset. tū ignē oīno sētire nō posset. Nunq̄ de lecto ꝑ se surgēs. nūq̄ ad sedendū se erigere vel in quodlibet latus reclinare. sed semꝑ resupinus iacere studebat. tū in doloribus suis pacientiā seruare. ⁊ deo semꝑ grās agere ⁊ pctā sua p̄oculis habere. ⁊ p eis humiliter deo supplicare· Quadā die resurrectiōis dñice cū aud ret pulsare ad missā caput erigens et v sus p̄fatū locū ptensis manibus saluatoris clementiā exorabat. Et ecce subito vidit quandā pulcerrimā mulierē sibi assistere que ait· Noueris p̄ces tuas exauditas a domino iesu xp̄o filio meo, fac ergo qd̄ moneo ⁊ fac te ferri ad ecclīam meam: ⁊ ibi corā imagine mea, p salute tua interueni. ⁊ statim sentiēs virtutem diuini auxilij. Qd̄ cum ille fecisset dei auxilio ⁊ matris eiꝰ ꝓ suffragio ad plenum sanatus est.

Maria ⁊ sanctus ypolitus sanauerūt quēdam maledicū· Exēplū.xxxv.

Villicus quidā noīe Petrꝰ. i festo marie magdalene aratro boues iunxit. Et cū iratus opus ceptū maledicerret: bouē ⁊ aratrū fulmine cōsumunf ⁊ ip̄m petrū q̄ hoc fuerat imp̄ecatus, ꝑinꝰ sacer ignis arripuit. ⁊ carnibus ⁊ neruis tibie ⁊ cruris iam ꝯsumptis ad eccliā btē marie magdalene cuiꝰ festū infregerat afferri se petijt. Quo facto ignis ex toto extīctꝰ est in corꝑe suo: sz non sanatus. Audiuit aūt loquētes de quadā ecclīa btē v̄gīs marie miraculis insignita. Ad quā deuehi postulauit. Ascensa naui ⁊ sedēs i pupi illi sua tibia a sua compage resoluit. ⁊ ille patiēter hoc sustulit ⁊ cum ad ecclīam venisset, p̄a nocte btā v̄go quā fideliter implorauit cum sancto ypolito in visione appruit. ⁊ eidē sancto ypolito vt ipsum petrum sanaret impauit· Statim sanctꝰ ypolitus coram tibiam ⁊ pedem illiꝰ circūq; recolligens in momento sanauit.

Plaga illoꝝ q̄ occiderūt hoīem i ecclīa sancte marie v̄ginis. Exemplum.xxxvi.

Rex quidā milites cū odio haberēt quendā virū ⁊ q̄rerēt occidere illū. inuēta oportunitate sine amicoꝝ p̄sidio reperiētes cū impetū fecerūt vt interficerēt. At ille ꝯsciꝰ fugit in ecclesiā in honore scē marie ꝯsecratā. si forte ob reuerētiā eiꝰ posset iminēs euadere periculū ⁊ mortē. illi v̄o crudeles ⁊ irreuerēter ecclīam ingressi absq vlla miseratōe peremerūt eū corā altari. Ob quā rē cōmota est aduersus eos scā maria ⁊ mox vlciscēte deo oīpotente tantam p̄sumptionē igne accensi sunt. q̄ singulorum membra cepit vehemēter exurere. Qui diuinam sup se sentientes vltionē nimio dolore coacti ad dep̄candā ip̄am dei genitricem quam multū offenderāt cū magna cordis cōtritione ꝯuersi sunt. Quoꝝ p̄cibus ip̄a virgo sancta que est semꝑ pietate repleta clementer liberauit eos ab igne quo vrebātur largiente deo. Non tamen ex toto sanitas redd ta est. Statim aūt postq̄ ꝑgere potuerunt epō adierunt qd̄ egisset vel quid eis accidisset narrauerunt ⁊ a deo penitentiā sibi dari poposcerūt. Quibus epīs iudicens penitentiam armoꝝ quibus ip̄m virum peremerunt loco penitentie put sibi visum est eis imposuit. v deliq vt indesinenter ea sup se ferrent ⁊ congrue penitērent. donec deo ⁊ sancte eius genitrici satisfacerent.

Monialis lesit sibi tibiam ⁊ maria sanauit eam. Exemplum.xxxvij.

Contigit i quodā cenobio sctimonialiū res valde delectabil. Erat eīn ibi soror q̄dā vite ꝓbabilis multūq feruens in obsequio beate marie virgis. hec cum in genuflectione nimio

īpellēte feruore tp̄e quedā genu vulnera sūt atq̄ ī mendicī ī infirmario dormiret. visa ē ei ī somnis astare btā v̄go pīxidē vnguēti portans ī manu sua imissisq̄ digitis de eodē vnguēto puntit vulnera v̄gīna. statimq̄ tāta fragrantia affuit vt sorores ī primo dormientes odore illi⁹ excitate surgerēt ⁊ ad lectū ei⁹ venirent. eo q̄ mirarēt ibi sentirēt v̄tus odoris dormientē excitauerūt. Quā cū ꝯsuluissent vñ eēt odor tantus. Illa cause non ignara nihil illis dicere voluit. ideo remāēs vt erat dormitum. Que cū rursum obdormisset itez̄ affuit mater dñi secū illā ducēs pducens in pomerium Cui manū sub mentum ponens dixit. modo dimitte te sup genua tua qđ cum fecisset dñā nr̄a subiunxit de cetero sic modeste debes petere veniam. Hec cesarius.

Iuuenis q̄dam ꝯsumpsit patrimoniū suū ⁊ Maria subuenit ei. Exemplum. xxviij

Iuuenis quidaz

in germanie ptib⁹ mortuis parētib⁹ malorū ꝯsortio depranat⁹ ē hereditatē preclarā ī ludo tesserū ⁊ tabernis totalr̄ dissipauit hīc vagabund⁹ ⁊ miser p patriaz ferebat. Qui ⁊ si alias stult⁹. castitatē tñ corpis ꝯseruauit. Cui q̄dā miles patru⁹ eius nō modicū miser⁹ obuiūq̄ cū quadā die habēs alloq̄tur dicēs. Male tibi ꝯpetit ꝯsobrine carissime taliter aberrare. q̄ cū ar⁹ genere p hūanitaz ⁊ magistrū efficere potuisses. nisi te talis insania rapuisset. Cui⁹ v̄ba cū quasi muliebria iuuenis derideret. subiūxit miles. Est ne aliqđ charē mi qđ p me facere tu auderes? At iste. Ē vtiq̄. ⁊ miles. volo ergo vt gl'iosam dei genitricē mariā salutes. l. vicibus omni die. Cui cū cachinnando rīderet. hec semel vtinam ⁊ nō omni die dicerē. patruus insistit dicēs hoc facere modis oībus optebit. si q̄n q̄ oculis misericordie te gl'iosa v̄go respiciat. ⁊ p tua miseria filiū suū interpellat. Ad cui⁹ v̄ba iuuenis annuit ⁊ recessit. inde post annū ꝯtigit patruum videre iuuenē quē et si p̄missum seruasset interrogat. ⁊ ille. sic mam inq̄t ⁊ nollē vllatenus non seruasse. Remissius ē cū mihi q̄ ante erga mundana. Cui patru⁹ cum gaudio dixit. ergo ⁊ sic sequēti anno seruiciū matri xp̄i ī salutatōibus duplicabis. ⁊ iuuenis fiat inquit. Exacto aūt secūdo anno reuersus ē ad patruum dicens. Iam suffragante matre xp̄i eius vecordia iuuenes mei stat⁹ euanuerūt et firmo benefaciendi ꝓposito volūtatis mee cōstantia stabilit. Cui patru⁹ cū lachrimis dixit bñdicta sit pietas mr̄. ⁊ tibi quoq̄ carissime grās refero q̄ salubri ꝯsilio ꝯcredidisti. nihil ergo restat vt anno ꝑsenti ꝓpositū tuū finez capiat. Et si dignū inuenero. condignas tibi nuptias prepabo. Tu aūt medio tp̄e auxiliatricē tuā in salutatōibus terne quinquagene sedulus honorare. ꝯsensit iuuenis stabilis inuentus est. ⁊ euoluto anno fecit patruus qđ p̄misit iuueni. Cōstituit nuptias ⁊ instaurato prandio et vtraq̄ pte ꝯuenerunt parentele. Positis quoq̄ mēsis ⁊ lotis manib⁹ cum iaz sponsus ⁊ sponsa comestum pariter ꝯsedissent. ⁊ inopinato memor sponsus nondū se pēsionis sue debite salutatōes illa die gl'iose v̄ginis occupat⁹ alias ꝯsoluisse. repente surgēs susurrat patruo vt paululū indulgeant fercula ministrando. Quo annuēte solus iuuenis intrat thalamū. soluit matri xp̄i qđ vouerat. tāto deuotius q̄to dementius se ꝓbauerat erandi tum. Nec mora vt extremā salutationē terne quinquagene iam ꝯpleuit. Apparuit ei gloriosa v̄go maria lucidior sup solē tres regas ī tunica iuueni vnā anteriorē. ⁊ duas laterales ostendens. Ecce inq̄t salutatōes tue litt. ⁊ aureū scripte q̄bus me tribus q̄nquagenis sedulus honorasti. ⁊ quō in tuo corpe licet vani⁹ ⁊ vagus. tñ v̄ginitatis mundiciam conseruasti. Mox te leta febris corripiet ⁊ ad me tercia die sine vlla carnis corruptōe peruenies: hec dicto gl'iosa v̄go disparuit. Iuuenis aūt egressus hortabat ꝯuiuas letari ⁊ epulari ⁊ gaudere se vo ab appetitu comedēdi destitutū. ad p̄sens cū eis nō posse esse notans. Singulis quoq̄ ad mensam sedētibus ⁊ comedētibus iuuenis interim lectū ascēdit ⁊ facto prandio sponsaz suā p̄rimū ⁊ amicos in thalamū ꝯuocat. et eis qđ sibi ꝯtigerat indicauit. Mortu⁹ autē iuuenis die tercia vt p̄dixit. Sponsa vo eius nulli postmodum nubere volens. ī sancta virginitate p̄mansit.

Maria pōt etiā subuenire ī piculo maris. Exemplum. xxix.

Erat nauis in me

dio maris pegrinis onusta quorū deuotio orationū grā p̄tea hierosolimitanas adibat. Hui⁹ nauta cū sensisset nauem hiare ī ferri⁹ ⁊ aq̄s irrūpe ⁊ se nullatenus subueñire posse. festin⁹ cimbā q̄ inh⁹ erebat ī mare de

posnit ⁊ cū ep̄o quedā ⁊ alijs q̄bu'dā nobilio
rib⁹ in eā descēdit. vn⁹ tñ cū descēdere vellet
ī mare decidit. pelagiq̄ statī ad ima mersus
nusq̄ cōparuit. Nauta v̄o quos in naui reliq̄
rat alloquēs mortis oībus iminere discrimē
nō euitandū p̄monuit. ⁊ vt peccā sua cōfitentes
suas aīas d̄o deuote cōmendarēt admonuit.
q̄ ⁊ ita fecerūt. nec lōgū interfuit mora illis ī ce
lum clamantib⁹. Et ecce nauis subintrātib⁹
aq̄s biatu maris penit⁹ absorpta est. Ep̄s v̄o
cū ceteris lacrimosa fundēs suspiria sociorū
aīas d̄no cōmendabat quaꝝ corpa tā horren
do discrimine perire videbat. Cūq̄ p̄ equore
as vndas oculoꝝ aciē circūuolueret si forte a
liqua suffocatoꝝ corpoꝝ indicia videre posset
Ecce marinis e fluctib⁹ colūbas speciosas ali
cui quidā vnā alibi duas vl' plēs subito vidit
emergere. celiq̄ secreta sub celeri volatu pene
trare. quas cū socioꝝ aīas aduerteret ee. quā
tum fleuerat prius. q2 socios p̄uocari viderat
tanto tunc magis deflebat. q2 cū socijs prefo
catus non erat. Qui cum tandē amba dedu
ctus terre cum socijs applicuisset. ecce soanm
q̄ inter duas cecidisse naues in mari videbat
de mari subito viuū et incolumē vidēt exire.
Querūt stupentes ⁊ de recepto socio exultan
tes q̄d ei acciderit. quō a maximis fluctib⁹ sic
liberari potuit. q̄ ait. Beate genitricis dei cū
in aquam caderem nomen exclamaui. Sicq̄
eius memoriā babendo ⁊ nomen declaman
do ad ima pelagi deueni. At ip̄a mie mat' vir
go Maria q̄ memoꝝ suoꝝ immemor nulla
tenus potest esse mihi sub vndis astitit. pal
lioq̄ suo me clementer contexit ⁊ precū sub
aquis vsq̄ ad litus p̄duxit. hec eo dicēte lau
des deo referunt. ⁊ mater mie ab oīb⁹ diuul
gatur atq̄ p̄dicatur. Hec Vincē. in spe. histo.
li. viij. c. lxxxviij.

Qu. dā p̄ m̄isoriū ꝯfelix n.āq̄ liberati sunt a
p̄iculo mortis. Exemplū. xl.

Abbas quidaꝫ in

medio maris britannici nimia tēpe
state cū alijs multis opp̄ssus est a
deo. vt oēs de vita desparēt. Itaq̄ alij btm̄
nicolaū alij btm̄ andreā. vel quēlibet aliū
sctm̄ inuocabāt. vnus q̄sq̄ eū sanctū quē ma
gis familiarē babuerat ī necessitate sua fami
liari⁹ inuocabat. Cūq̄ viderat abbas oēs istos
min⁹ potētes scōs inuocare nemīnē āt mr̄ mie
q̄ babet ptāt3 sup celū ⁊ terrā ⁊ mare uolare

quid agitis inquit fratres. quid ceteros scōs
illosq̄ q̄ minus possunt tm̄ inuocatis. ⁊ ipam
q̄ plus oībus pōt relinq̄tis. bonū q̄dē est q̄d
facitis. sed multo meli⁹ si eam vna voce mr̄ē
mie acclamaretis. Quo illo percepto omnes
vna voce matrē dei nominauerūt. ocīq̄ vt sui
misereat' p̄clamant. Ip̄e quoq̄ abbas q̄ pre
ter vnū pomū nihil penit⁹ comederat. q̄q̄ p̄
duos dies ac noctes ita afflictus erat q̄ vix
respirare poterat. Illud m̄isoriū ꝯfelix nāq̄
⁊c. cū suo v̄su. s. Ora p̄ pp̄lo: deuotissime cū
monachis suis cātare cepit. vix q̄ finierat po
pulus hec cū lamētatōne ⁊ monachi cū deuo
tione. Et ecce ī summitate mali lux magna ī
star cerei app̄uit noctisq̄ tenebras fugās p̄ēs
q̄ erāt ī naui sua claritate p̄fudit. totaq̄ pela
gi cessauit tēpestas. ⁊ celi regina iubēte facta
est tranq̄llitas. Nec multū post dies seren⁹ il
luxit. ⁊ terre ad quā tēdebat nauis applicuit
Hec Vinceñ. in spe. histo. li. viij. c. lxxix.

Incarcerati debent innocare mariam.
Exemplum. xli.

Miles quidam ca

ptus est ⁊ diu īcarcerat⁹ cū pecuniā
p̄ sua solutōe spopōdisset extract⁹ d̄
carcere posit⁹ est in domo superiori. cui addita
sunt vincula ⁊ serui ad custodiā deputati. No
cte igit' q̄dā cū eēt dormiēs iter sex satellites
q̄ eū custodiebāt. d̄nam nr̄am deuote inuoca
uit. ⁊ sic obdormiēs audiuit vocē. Cōfide btā
v̄go liberabit te. Ad q̄d v̄bū euigilās gaui
sus ē ꝫ de visione cogitās vtrū v̄a eēt an fanta
stica scire volēs. mox vt digitū admonuit pedē
suū sine difficultate manus a catbena libera
uit. Sepius ista ante attēptauerat sed non p̄
fecerat. Cūq̄ ex motu vinculoꝝ vnus miles.
vnus ex seruis euigilasset. tertius miles cir
culū reponere voluit: sed non potuit. Tūc in
telligens tale miraculū dei genitricis meritis
circa se gestū. seruis rursus obdormiēte leniter
surrexit ⁊ vincula tenens ī vno pede p̄ lintbea
mē se dimisit p̄ fenestrā ⁊ fugit. q̄d cū cōpensis
sent custodes cū tubis ⁊ canib⁹ insecuti sunt
sed cū minime inuenire potuerūt. q̄ⁱma circū
quaq̄ cū circundederūt. q̄ postmodū veniēs
ad ecclesiam eosdē circulos quos secū deporta
uit. p̄ gratiaꝝ actione sup altare btē v̄gis ob
tulit. Hec cesarius.

Theophilus q̄ negauit fidē ⁊ v̄ginem ma
riā. ⁊ btā v̄go ei subuenit. Exemplū. xlij.

Fuit quidam nobilis theophil' noie: q cū depaupatus fuisset cepit desparare t cogitare qd faceret. tandē cogitauit vt iret ad diuinū t cū dyabolo loqret. vt ei i reb' mūdanis subueniret. qd sic factū est. Dyabol' vo cū prob' theophilū sollicitaret vt eius diuitias restitueret. q'siuit a theophilo si facere posset t vellet q proponeret. rn̄dit q vellet: t iurauit. Qui veniēs trib' noctib' successiue prima nocte abrenunciauit baptismo. secunda suo creatori tertia ipsi matri mie. Dyabol' vero considerans suū affectū dixit. hanc abiuratione si p cirographū scriptū tuo sanguie pfirmaueris et huc ad me deportaueris tūc oia cōsūmata sunt. qd sic factū est cirographū scriptū sanguine theophili sigillo diaboli pfirmatū est. Contigit quodā die q theophil' pnia duct' cepit flere: et cū fletu corā imagine btē marie virginis se prosternere: t inuocauit btā vginē mariā cū deuotione. Sz btā virgo maria semp fuit miseratrix t benigna. ipa miserata ei' indulsit q fecerat. Et cū ipse theophil' pstrat' ante altare multū fleret et rogaret imaginē btē marie virginis. dei imago q̄si irata ipm audire noluit: t faciē vertit ab ipso. Qd videns beata virgo collocauit filij sui imaginē in altari. et vna cū theophilo dyabolum adijt. t per beatā virginē reformatus est gratie dei: t cirographū abrenunciatōnis quod dyabolo dederat dyabolū reddere precepit. Et sic theophilus conuersus est: t tandē peruenit ad gaudia celi.

Maria subuenit peccatori in extrema necessitate. Exemplum. xlij.

Miles quidā nobilis pctor magn' tpe quodā ab inimicis capt' est q occidere eū decreuerūt: q eis humiliter supplicauit dicēs. Rogo vos intuitu diue mie vt ad modicū tps mortē differatis. quo alicui sacerdoti possim peccata mea cōfiteri. Illi aūt corpale ei' occasionē vel libationē timētes nō cōsenserūt. Precipiētib' igit vt se psterneret ad decollandū dixit hoc verbū. Dñe tu nosti volūtatē meā. Et subiunxit. Aiam meā cōmēdo virginis filio. Sicq decollatus est. Erat eodē tempore quidam obsessus vicinus. Cui cum astantes audita eius morte. Modo inquiunt habetis gaudium magnū propter aiam illius facinorosi militis. lugubri voce respondit: nequaq. Unum enim verbum moriens protulit propter quod ipse saluatus est.

Maria liberauit lictorem a damnatione. Exemplum. xliij.

Preco quidā cui' officiū erat suspēdēdi hoies t cruciā diante imagines btē marie virginis transiens suis patrocinijs se cōmēdauit. quadā itaq die cū ibi psisteret t oraret venit nūci' iudicis dicēs q veniret t vnū suspēderet. et ipso in itinere existente venerūt sui inimici et occiderūt eū. Erat aūt i eadē ciuitate sacerdos qdā scte vite: qui singulis noctib' circuibat oēs ecclesias ciuitatis. Surgens autē ea nocte q occisus est preco: t volens ire ad ecclesiā beate marie. Ueniēs aūt ad cemiteriū ibidē plenū hoibus: inter quos multos mortuos vidit quos dū viuerent cognouit. interrogauit aūt ex ipis vnū qd hoc esset: t pter qd tanta multitudo hoim cōuenisset. q rn̄dit Preco vnus occisus est: et aiam ei' maligni spūs suā esse dicūt: quā pia mater maria cōtra suā esse dicit. Judex aūt de' venturus est partis vtriusq causā auditur'. pter hoc cōuenim'. Sacerdos aūt intra se cogitabat. alicubi abscōdar causē hui' finē expectaturus. Cū ibi se abscōderet vidit sedē supra quam iudex veniēs sedebat assūpta sibi matre maria. Uenerūt aūt t demones preconē cathenatū adducētes. pbabāt multis modis q cor iure eēt aia preconis. Ecōtra maria dicit q eadē hora cum occisus esset se suis patrocinijs cōmendasset. ob hui' aiam causam suā asserebat. Judex vo hoc audiēs suis desiderijs volens obedire: ne tamen demonibus iniurias irrogaret sententiā ptulit: vt aia ad corpus rediret vsq peniteret de malis. et constituit q communis oratio pro aia illa a papa institueretur. Et quesitū fuit qs hoc pape indicaret. Respōdit beata virgo. Uocate sacerdotem qui ibi latet absconditus p quē p intersignio pape missa fuit rosa tante pulcritudinis q papa visa hec credebat verbis illius.

Maria vgo subuenit latroni in extremis. Exemplum. xliv.

Quidam fuit magnus latro: qui non aliquod bonū

feccrat nisi q̄ beate virgini vnū sabbatū ieiunauit: et ei vnā missam cōparauit vt eū conuerteret añ mortē suā. Cui beata v̄go apparuit dicens. filiū meū ꝓ te rogaui vt cōuertaris a tuis peccatis: q̄ tibi banc gratiā fecit q̄ ante mortē tuā dabit tibi quinq̄ verba loq̄ q̄ te a peccatis tuis liberabunt. postea vero latro capitur et in vinculis detinet: q̄ tertio die ad suspendiū ducebatur: et in via dedit sibi deus magnā cōtritionē. ⁊ in ista vera cōtritōne dixit illa q̄nq̄ verba cū magna deuotiōe. Deꝰ propitius esto mihi peccatori. Qui statim cū deo reconciliatus fuit: et sic saluatus est.

Maria reconciliauit xp̄o monachum.
Exemplum. xlvi.

Jrqdā z lōgo tē

v pore deuotꝰ ordinē intrauit cisterciē. in quo ⁊ sic diu sctē vixit. tandē tñ a dyaboli tēptatione deuictꝰ i ꝑctm̄ cecidit et multis p hᵒ occasionē scādali dedit ꝓ quo vt in ordine illo cōsuetū est grauissime tribulatus ad cor cū amarissima penitentia rediit: ⁊ ad gl'iosam xp̄i matrē totaliter in lacrim̄ ⁊ precibꝰ se cōtulit. In magno ḡ luctu p tp̄us nō modicū positꝰ. tandē die quadā orauit ⁊ raptꝰ in excessu mētis gl'iosam virginē vidit et in brachio eiꝰ q̄si lactentē puulū sup oēm pulcritudinē speciosū. Qui cū videret mr̄ē ꝓ se filio supplicantē instabat ille se a pctō ⁊ a tribulationibꝰ liberari: et ad grām prioris vite restitui. sed cū puer q̄si renitens vultum auerteret: ⁊ mater ecōtra puerū in alterā ptē brachij transferret cōmodiꝰ vultui eiꝰ benignitatis ingereret. Illeq̄ iterū vultū auerteret: ⁊ aduersus mater frequētiꝰ rogitaret. tandēq̄ post mira et pia certat mater in filio: et vultum eius in piaculū seruauit ⁊ peccatū homini ad indulgentiam: et statum prioris vite ad gratiāq̄ condonauit.

Maria subuenit ancille que peccauit cū milite. Exemplum. xlvij.

Nepatu carnotē

i si ancilla cuiusdam militis cum ipso peccabat. et dn̄am suā vxorē illiꝰ de hoc frequētiꝰ offendebat. et cū illa iuuēcula sic peccaret: tamen beate virgini quotidie salutationē angelicā flexis genibꝰ septies offerebat: ⁊ hoc dn̄a sua bñ sciebat. Quadā aūt die nimis irata dixit ei. Ueni certe per cognatos meos te fecissem occidi pro marito meo quē mihi sic totiens abstulisti: sed sancta dei genitrix hac nocte mihi apparuit precipiens ne tibi nocerē: qz ancilla eiꝰ es. et ꝓmisit mihi q̄ de te pacē mihi faceret. Statim illa cōpuncta. q̄ñquidē dulcissima mr̄ dei me dignatꝰ est vocare ancillā suā: ecce ꝓmitto tibi q̄ verā ip̄a de me faciet pacem q̄ nunq̄ vlterius iniuriā tibi faciā. sed pro amore dn̄e nr̄e amodo recedā. Et statim de ep̄atu exiēs ad monasteriū bone spei in ep̄atu cameracensi deuenit. et ibi deo ⁊ btē marie vsq̄ ad mortem seruiuit.

Maria subuenit adultere. Exem. xlviij.

Widā vxor e sua

q sciēte cū alia carnaliter vixit. q̄uiter hec sustinēs q̄relā: in eccl'ia sctē marie v̄gini deposuit. supplicās vindicari de illa q̄ ei virū abstulerat. Sancta maria apparens ei dixit. quō possum ei malū inferre. Nā singl'is diebꝰ centies mihi flectit genua. mulier vo cōmota dixit. Ex quo me nō vis vindicare filio tuo querimoniā deferā. et egressa de eccl'ia verba hec mussitabat. Adultera itaq̄ veniens ei obuiā quererat q̄d diceret. Que ait. de te cōquesta sū v̄gini marie. ⁊ r̄ndit mihi q̄ nihil mali tibi inferret eo q̄ centū genuflectiones ei quotidie exhibes: et super hoc murmuro. verūtamē spero q̄ filiꝰ eiꝰ me vindicabit. Quo audito statim adultera ꝓicit se ad pedes eiꝰ veniā postulās ⁊ firmiter promittēs q̄ nunq̄ cū marito suo delinqueret.

Quidam accendit vnam candelam in honore virginis marie. Exemplum. xlix.

Jles qdam iuue

m nis ⁊ huic seclo deditꝰ hēbat vxorē btē marie valde deuotā. hec diu et multū ꝓ mariti sui conuersione beate marie supplicauit. Et ecce nocte quadaz maritꝰ spiritu rapitur ad dei iudiciū: vbi de oībus suis excessibus accusatus conuincitur. Et cū esset ab omnibus derelictus iudex dixit. Est ne hic aliquis sanctorum quem vnq̄ honorauerat? Respondit maria virgo. O domine semel ob reuerentiam meam cereum magnū dedit. Fac ipsum oro ob illius causam misericordiam inuenire. Cui iudex. Propter tuas inquit preces indulgeo vt tueatur se eodem cereo quantuz pōt. Cum igitur demones cū

rape vellēt cū cādela ardēti ꝯbussit eos ⁊ viriliter se defēdēt. ſ; ꝑ angustia ⁊ timore i quibꝰ laborauit iacēs in lecto fortiter sudauit. ⁊ vlulauit itſ; ꝙ vxor vigilauit. Mane igit̃ ad cū missa fuerit cutē suā hispidē quasi corticē de arbore. pilos lōgos canos ac duros barbāq; ꝓlixā: ⁊ suspicās adulterū clamauit. Seruis aūt ad arma currētibus exp̃giscēs nō potuit loq̃: sed quasi bos bombiliꝰ insonuit. Et certissime nisi deduxisset eis certū intersignum sue ꝑsone ipm vtiq; interfecissent. Tandem aliqliter ꝯpos rōnis effectus recitauit oibus seriē rei geste. Ipe autē plene cōuersus de hereditate sua fecit hospitale ⁊ ibidē vna cū vxore sua deo seruiēs ⁊ gratias agēs signa correctionis ⁊ oīmode emendationis sue oībus hominibus ostendit vbo pariter ⁊ exemplo.

Gutta sanguinis xp̄i ꝑponderat oia pctā mundi. Exemplum. l.

f Uit quidaz solo

noīe religiosus. ad oia q̃ ad religiōē spectāt durꝰ ⁊ negligēs. Victū ꝯsueuit btām v̄ginē orare ⁊ semel die ac per diem centū aue maria. Hic ductꝰ ad extrema raptꝰ est in extasim. ⁊ demones cū summo iudici ꝑsentabāt petētes sentenciā vt eiꝰ tanq̃ ꝓpus iudicaret. Deus igit̃ faciēs pctā sua multipliciter dixit eū fore dānādū. Interea venit beata v̄go offerens cedulas in qbꝰ ꝯtinebantur oia aue maria. petēs a filio vt secūdario ad iudicium ꝓcederet. demones v̄o attulerūt multos libros suoꝝ petōꝝ abutrisq; ꝑtibus libri ponebant̃ in statera. ſ; peccata preponderabāt. Tūc btā v̄go videns se nihil ꝓficere filio suo deuotissime supplicabat dicēs. Recordare dilecte ꝙ de mea substantia recepisti substātiā visibilē. palpabilē. ⁊ passibilē. ⁊ da mihi vnā guttā sanguinis tui fusam ꝓ petōribꝰ i passione tua. Et ille. impossibile est mr̃ tibi aliq̃d denegari. veruntm̃ scias ꝙ vnica gutta sanguinis mei ꝑponderat oibus pctis totiꝰ mundi. Accipe itaq; qđ petisti. quā accipiēs posuit ad stateram: ⁊ oia ꝑdicta pctā religiosi quasi fauillam ꝑponderabāt. Tūc demones discedentes confusi clamabant dicentes. Nimis misericors est dn̄a xp̄ianis vnde deficimꝰ quotiens se de conflictu intromittit. Reducta est ergo anima ad corpus ⁊ ipe postea ꝯualescēs omnia narrauit et factus est monachus.

Rusticum liberauit Maria a damnatōne

Exemplum. lii

e Rat vir quidam

secularis rurali operi deditꝰ. ⁊ aliis mūdanis studiis occupatꝰ. Qui dū multis ānis acribꝰ ēēt incentiuus. etiā dū terras suā exararet q̃tū poterat vicinis suis surripiebat. ⁊ metas suas trāsgrediēs ingenibꝰ suis terram alioꝝ furtum sociabat. Victū sctām genitricē mariā in mēte habebat. ⁊ plerumq; eā deuote salutabat. Iste ergo cū ēēt defūctꝰ ꝯuenerūt demones aīam eiꝰ se rape ꝯtēdētes Affuerūt etiā angeli q̃ ꝓferrēt bona ab eo facta. Ceperūt demones cōtra eū ꝓferre innumera mala. Cūq; et hoc exultātes putarēt vicisse. intulit vnꝰ ex angelis ꝙ ēēt solitus cū magna deuotione salutare sctām genitricem dei mariā. Hec audientes spūs immundi relicta hoīs aīa recesserunt ab ea confusi. sicq; aīa illa erepta ab aduersarioꝝ ptāte ꝑpetuā damnatōnē euasit. largiēte deo ꝑ merita sue genitricis que cum eo ineternum sit benedicta.

Quidam ieiunauit ⁊ non potuit mori sine confessione. Exemplum. liii.

v Ir quidaz pom

nis litteratꝰ ⁊ ꝑius dux i suis partibus fuisse ꝑdonē cedeq; inhiātē homini. hic ab inimicis captꝰ i decliuio mōtis ibidē decollat̃. delapsis v̄o v̄go maria dat cōtritionē verā ac ꝯfessionē. Unus inimicoꝝ ꝓ sacerdote cucurrit: ſ; sacerdos appropinquare noluit. nec audebat. nisi caput corpi cōiungeret. quo facto cōfessionē audiuit. In cuius fine sacerdos q̃siuit cur mori nō potuisset. At ille causā miraculi dixit. Iuuenis audiui q̃ quicunq; cōfessionē adipisci āt mortē q̃ ob reuerentiā btē v̄ginis quartā feriā vel sabbatū ieiunaret. hoc ⁊ seruaui. Nec q̃cq̃ aliud boni feci. absolutusq; spiritum efflauit.

Fur decapitatus nō potuit mori sine sacramentis. Exemplum. liiii.

q Uidam furque

siuit quādā pauperculā decipere: ⁊ reperiēs ꝙ ieiunaret tā paruula puella q̃rens cām. Rn̄dit illa. q2 q̃cunq; sabbatinis diebꝰ ad honorē btē marie ieiunat. nūq̃ moritur sine vera penitentia. Quod gratant̃ ille suscipiēs impleuit. cuius caput tandē p̃cisus clamauit confessio confessio. vn̄ circūstantes

stupefacti ꝑ ꝯfessione ei sacerdotē adduxerūt
q̄ postq̄ illi⁹ caput corpori ꝯiunxerūt post de-
uotã ⁊ salubrē ꝯfessionē dixit. Hoc bn̄ficium
hu⁹ꝯnīc meruit ꝑ btām ỽginē mariā. cui⁹ sab
batū deuote ieiunauit. vt sine sacramētis ⁊ re
medijs nequaq̄ periret. Demones hinc circū-
stantes non valentes ferre btē ỽginis ꝑsenti
am nec sacram confessionem fugierunt. Quo
dicto ⁊ sacramentis susceptis deuote quieuit
in pace.

Raptor decapitatus non potuit mori sine
sacramentis. Exemplum. liiij.

Domicell⁹ assidue
d salutabat btāʒ ỽginē q̄ postea in ꝑ
da decɋ̄ēsus q̄uis caput: loq̄lã tn̄
nō amisit quousq̃ ꝯfessionē suã integraliṫ fe-
cisset ⁊ corpus domini deuote suscepisset.

Quidā ieiunauit quattuor vigilias marie.
Exemplum. lv.

Tres fres a quodā
t mi͛ite castellano penitus exhereditati
erāt. Vn̄ in vicinis nemorib⁹ latitātes
multa mala trāseuntib⁹ inferebāt. Quorū du
os idē miles ꝓpter hoc ꝯprehēsus suspendit.
Vn̄ terci⁹ ꝓuocatus acri⁹ timēs tn̄ si caperet
nemo ei pceret. Cuidā monacho ꝯsciam suaʒ
ꝯfessus. cui cuʒ monach⁹ diceret vt deīceps
abstineret. ille r̄ndit. oīno se cessare non posse
nisi prius ꝗd cū milite ī vltionē fratrū suorū
sagitta vel gladio trāsfixisset. tn̄ inq̄t quattu-
or vigilias btē marie. s. Purificationis. annū
ciationis. assumptionis. ⁊ natiuitatis eius ī
pane et aqua ieiunare ꝓposui. ne ꝑ beā ỽgo
sine cōfessiōe ⁊ viatico sinat mori. ad hoc mo
nachus. bonū est inq̄t: sed pax aut nihil ꝓfi-
cit ex quo peccandi ꝓpositū non relinq̄s. Abi
ens ergo post paululū ab eodē milite ⁊ armi
geris ei⁹ ꝯp̄hendiṫ ⁊ a furentiū gladijs concise
ratur: ⁊ mebris oībus dissipatis cū mori nō
posset nec loq̄laʒ amitteret. frustra inq̄t labo
ratis. q: me nisi ꝑus ꝯfessum ⁊ cōicatuʒ occi
dere non potestis. Adducunt sacerdotē. nec
mora affuit presbiter ⁊ confessus cuʒ viaticū
suscepisset ꝓtinus expirauit.

In extremis nos ꝯmēdare debem⁹ beate
virgini Marie. Exemplū. lvi

Quidā grauissima
⁊ desꝑata īfirmitate grauat⁹. hoc tam
solum intendebat quo iesu xp̄o ⁊ btē Marie
suū exitū ꝯmēdaret. Cūq̃ de obitu sic sollicit⁹
estuaret btā ỽgo apparuit ⁊ si se cognosceret re
q̄siuit ⁊ eo negante. r̄ndit. ego suʒ mr̄ xp̄i ma
ter mīe ⁊ pietatis. Ex his ỽbis ille plurimum
confortatus. obitum suum securius expecta-
uit. credens q̄ qui matrē mīe diligeret ꝓcul-
dubio mīam inueniret.

Quottidie salutare debem⁹ ỽginē mariaʒ
Exemplum. lvij

Miles quidā quot
m tidie salutauit btām ỽginē mariā cum
de mane surgeret ⁊ cū de sero dormitū
se poneret cum Aue maria. ⁊ nil boni plus
fecit. Et gratia virginis saluatus est.

Maria ỽgo et sanctus petrus liberauerūt
monachum a damnatione. Exemplū. lviij

Quidā religiosus
q in monasterio scti petri male vixit.
Hic aliq̄n cū q̄busdā fratrib⁹ potio-
nē medicinalē ꝓ corpis salute accipiēs ⁊ post
hoc statim sine ꝯfessione ⁊ sacra cōione defū-
ctus ē cui⁹ aīa a demonib⁹ ducebaṫ ad īferna
lia claustra. Qd̄ cernēs sctūs petr⁹ cuius erat
monachus. accessit ad dn̄m ihm̄ xp̄m ꝓ ani-
ma fratris deprecabaṫ. Cui dn̄s. ignoras q̄
quē q̄ ꝓpheta me inspirante dixit. Dn̄e q̄s ha
bitabit in tabernaculo tuo ⁊c. q̄ ingrediṫ sine ma
cula ⁊ opatur iusticiā. quō hic pōt saluꝰ fieri.
cū neq̃ sine macula ingressus neq̃ vt debuit
iusticiā opatus est. Hoc audiēs sctūs petr⁹ ve
nit ad btām ỽginē mariā vt ipa intercederet
secū ꝓ aīa illa: ⁊ cū surrexisset sancta dei geni
trix a/n suū filiū cum sanctis ỽginibus dixit ei
filius. q̄d a me poscas dulcissima mater cum
meis carissimis sororibus. Cui cū sctā maria
r̄ndisset. q̄ ꝓ aīa fratris defuncti rogaret. xp̄s
illi ait. q: tibi placet vt indulgentiā consequa
tur. cōcedo ꝓpter ꝓces tuas vt aīa ipa ad cor
pus reuertaṫ. vt acta de malis penitentia de-
mū eterna reḋe ꝑfruaṫ. Hoc cū sctā maria ỽgo
sancto petro innotuit. confestim sctūs petr⁹
magna claue quam tenebat demones fuga-
uit. ⁊ aīam fratris de ptāte eorum eripuit. et
duobus angelis commendauit vt ipam ani
mam ad corpus reducerent. At ille frater de
morte resurgens q̄ sibi ꝯtigerant vel q̄ vide-
rat narrauit ⁊ quō a diabolorꝫ ptāte eēt erept⁹
suffragijs sancte marie atq̃ sancti petri apl̄i.

Hore beate virginis deuote sunt dicende.
Exemplum.lix.

In domo quadā

i bys[p]anie ordīnis cisterciēs. fūt puer
si vt vita illoꝝ sit alijs ī exēplū. ex q̄
bus vn⁹ in obseq̄o beate virginis ita feruēs
extitit ac deuot⁹: ꝛ ita ī horis ei⁹ decantādis
intent⁹ vt nō solū in singulis versib⁹: sꝫ etiā
singulis sillabis memoriā haberet marie vir
ginis. sicq̄ℨ horas cū maximis laboribus cō
tinuauit. Qui cū annos.xvij. fecisset in ordi
ne grauiter infirmat⁹ est: et ministrauit ei so
cius su⁹ ex licētia prioris. Sciēs aūt eū virū
sanctū: ꝛ in seruicio dei et genitricis eius de
uotissimū vt aliquid sibi diceret ad edificatio
nē intuitu mutue charitatis flagitauit. cui il
le rn̄dit. Heri dn̄a nr̄a visitauit me. q̄ℨ die
septima ad dn̄m essem migratur⁹ ꝓdixit mihi.
et adiecit. q2 ꝓ cūctis mortalib⁹ mihi intenti⁹
seruisti: ꝛ ego tibi faciā qd̄ nōdū alicui feci.
collūq̄ℨ meū brachijs strīgēs dedit mihi oscu
lū. Cū vero agonizaret die ꝓdicta vir beatus
ꝓor dormiēs cellā in qua iacebat. turbā cādi
datoꝝ introire vidit. q̄ ꝓpter aīam illius edu
cendā se venisse dicebāt. statimq̄ℨ ad ꝑcussio
nem tabule surrexit exercitatus accucurrit. ꝛ q̄
esset celestis exercit⁹ a q̄b⁹ deuot⁹ dei genitri
cis famul⁹ foret deduced⁹ minime dubitauit.

Quid orandū sit in extremis. Exemplū.lx.

Um quidaꝫ reli

c giosus seruiuissꝫ deo in ordine.xxx.
annis. cū grauit̄ īfirmat⁹ vellet mori cō
uenit multitudo demonū querentiū aīam ei⁹.
Quos cū vidisset cepit clamare. Ue mihi q̄
vnq̄ ordinē istū intraui. melius mihi fuisset
ranā vel bestiā fuisse. ꝛ frēs audiētes clamo
rē suū cōuenerant ꝛ orauerunt ꝓ eo. Ad quē
accedens seruitor suus dixit ei. O pr̄: q̄re ista
dicitis: Nōne ꝑ apud nos bon⁹ hō fuistis?
Dicite ꝗ pr̄ post me. Maria mater gr̄e: mat̄
mie ꝛc̄. Qd̄ cū dixisset et modicū iacuisset ce
pit dicere. Bene mihi q̄ vnq̄ intraui ordinē
istū: ꝛ q̄ vnq̄ nat⁹ fui. ꝛ frēs audiētes ei su
bitā mutatiōnē ceperūt q̄rere q̄d hoc fuisset
q̄ sic clamādo clamasset. Rn̄dit: iō clamaui
q2 demones innumeri cōuenerūt volētes aīam
meā raperē. sꝫ cū o pxillum orōnē ꝓdicā statī
venit ad me mater misericordie. Ad cui⁹ ad
uentum omnis multitudo demonum reces
sit: et modo me inuitauit ad suum conuiuiū.
Et sic emisit spiritum.

Maria liberauit animam de portis infer
ni. Exemplum.lxi.

Quidaꝫ vir multū

q venerebat beatā v̄ginē. At crimiale
quoddā pctm̄ cōmisit qd̄ nunq̄ cō
fessus fuerat q̄ puduit eū dicere. Post mltū
vero temporis penitentia ductus quesiuit se
cretum ꝛ confessus est deo: ꝛ dixit. Deus ꝓ
picius esto mihi peccatori. Ego cōmisi tale
peccatū qd̄ nunq̄ ausus fui cōfiteri alicui ho
mini pre pudore. hoc cōfiteor tibi deus: ꝛ oro
te vt ignoscas mihi illud: ꝛ vt talē satisfactio
nē mihi inspires q̄ emendē. Cumq̄ℨ illa me
ditando diceret. apparuit ei dyabolus in for
ma sacerdotis ꝛ dixit. quid meditaris: q̄ ait.
Ego multo tempore celaui crimiale peccatū
q2 puduit me dicere. ꝛ dyabol⁹. hoc iniungo
tibi vt hoc pctm̄ nunq̄ confitearis ꝛ credas
tibi esse remissuꝫ. q̄ statī ꝓmisit sibi hoc. Cū
q̄ℨ vir ille veniret ad extremā horam vite sue
angeli cōtendebāt cuꝫ demonib⁹ ꝓ aīa illi⁹.
Et dixerūt demones. scptū est: q2 dn̄s dicit.
Qualē te inuenio talē te iudico. scd̄m hec dā
nandus est iste: q2 in pctō mortali inuent⁹ est.
et statim suscipiētes aīaꝫ deducerunt ad infer
nuꝫ cū gaudio. Cūq̄ℨ venissent ad portas in
ferni occurrit eis beata virgo maria: et dixit.
q2 euꝫ dolose decepistis ne cōfiteret̄ mortale
pctm̄ qd̄ cōmiserat. precipio vobis ꝑ tremen
dū dieꝫ iudicij: vt aīam ad corpus reducatis
q̄ illud pctm̄ qd̄ se sperabat ꝑ illusiōnes ve
stras emendasse recipiendo vitam emendet.

Mors diuitis viri: ꝛ mors pauperculae vi
due. Exemplum.lxij.

Quidā parrochie

q preerat p̄sbyter in seculo potēs et glo
riosus: sed nō min⁹ vicijs q̄ diuitijs
plenus. Hic sub cura sua habebat diuitē no
bilem: et pauperculam viduaꝫ. qui vno tem
pore decubentes responsum mortis accepe
runt in semetipsis. vocat⁹ est p̄sbyter vt mo
rientem diuitem visitaret. et accepta cōfessio
ne. data cōmunione. exituram aīam deo cō
mendaret. Qui de rapienda solūmodo lana
de oue. nō curando sollicitus vt nuncio ꝛ di
uitis vidit ire festinauit. intrauit palacium.
penetrauit cubiculuꝫ. iacebat diues purpura

et serico circundat⁹. auro ⁊ gēmis honorat⁹.
sup plumarū mollicīē resupinat⁹. vbi etiā in-
uenit circūstātiū multitudinē seductoria adu-
latione diuitiꝫ solacia ꝓsoluentē. Cōiunx ⁊ fi-
liꝫ atq̃ oīs familia diuitem lamētabant. Inte-
rim supuenit q̄dā ex pte vidue cuiusdā diuitis eā in
extremis agentē. xp̄iane salutis postulare sa-
cramētū. sꝫ p̄sbyter dū se totū daret ad lacrimā
diuitis pctōres nihil r̄ndit. At dyacon⁹ ꝓpe cir-
cūstans ꝑ muliere desolata ad cor ei⁹ loquens
ait. Grāde nobis piaculū et feminę piculū si
nostra negligentia sine cōfessionis ⁊ sacri mi-
sterij pticipatiōe eā in gre contingeret. Cui ille
cōmoto p̄sbyter ait. O parū sani capitis cōsi-
liū: ꝓ vili vidua nobilē relinquere patrociniū.
Ne turberis inq̄t dyacon⁹. ego si iubes infir-
mā visitabo. Hoc fauente p̄sbytero dyacon⁹
cito discessit. sumptaq̃ salutari hostia ad vi-
due tuguriū puenit q̄ rebus q̄dē vacua: sed
bonis opib⁹ plena. sup humū durā et paruo
stramine cōstratā colligebat mēbra nimis ate-
nuata. Ille itaq̃ dyaconus sacro eucharis-
tie ad domū paupcule appropinquās ⁊ ante
ianuā stans ⁊ oculos leuās famule xp̄i i cello
tam ... vidit existere exambiis de celo. Mater
enim ... maria assistebat cū choro virginali.
q̄ pa... tenebat linthcolū et vultū egrotantis a
sudorib⁹ tergēdo satagebat circa freq̄ns mi-
nister... His visis dyacon⁹ stupēs stetit emi-
nus: se... d celi regina et admirāti multū affabi-
lis visa ... dei filioq̃ toto corpore in terrā
ꝓstrata adorauit eucharistiā cū suis virgini-
bus. quib⁹ erectis data fiducia vir dei intra-
uit. Maria etiā sedē parāte ⁊ ne timeret hor-
tante sedit. vidue ꝯfessionē accepit. cōionem
dedit. ⁊ psalmis obitū ei⁹ ꝯmuniuit. deinde
cū gaudio ad domū diuitis ꝑrexit. At ... ille
in limine vidit nigros cattos circūuolantes
lectū diuitis quos miser ille videns et nimis
infestos sentiens rugiebat clamans. Tollite
cattos tollite. misero subuenite. Un⁹ tandē
ethiops voce minax. vultu terribili. vncum
quē manib⁹ gestabat faucibus imerens pctō-
ris. infelix aīa nullū in tota cōuersatione sua
refrigeriū cōsciā repiēs pauet ⁊ trepidat. mi-
serū mors paulati occupat. Deinde ethiops
ille furens vncū violenter de palpantib⁹ fau-
cib⁹ extraxit. et horribilē dans vocē infelicē
spiritū reddidit. Irruentes ceteri malicie cōpli-
ces i peccatricē aīa flagris vulnerib⁹ afficiē-
tes inuexerūt i locū tenebrarū et lacū mortis
eterne. Cū hoc aspiceret dyacon⁹ tremor tenu-
it eū: ⁊ cadēs fact⁹ est i mētis excessu. sꝫ mox
ei apparens mater regis glie. ne timeas inq̄t
charissime. nō tibi dyabolica nocebit mali-
gnitas cui parata est bīdictio celestis. His bl-
diciis recreat⁹ postq̄ ad se rediit consolatiā
sine grās repēdit. ⁊ ex his reuelatōib⁹ nō pa-
rū ꝓfecit. Hec vin. in spe. hysto. li. viij. c. xcvi.

Militem in torneamentis occisum iussit
maria sepeliri in cemiterio. Exemplum. lxiij.

Omes q̄dā no-

c bilis ad torneamēta ꝓperās venit i
q̄ndā ciuitatē in q̄ erat puella pulc̄
valde: ita q̄ pulcritudo ei⁹ p totā ꝓuinciā diu-
ulgabat. hāc comes ꝯspiciēs parētib⁹ multa
spopōdit: sꝫ a puella amore v̄ginitatis quā
btē marie deuouerat oīa illa tp̄alia ꝓmissa
ꝓ nihilo reputant. Tandē violēter de domo
patris deducit ad comitis hospiciū. Ex quo
vero iposita i ꝓfundū lacū quē trāsire debat
cad.e. sublata igit̄ iterū deducit in q̄dā passa
collocat quousq̃ aliis ornamētis et vestib⁹
decoret. Ipa aūt voti sui nō imemor regine
celi suā pudiciciā cōmēdauit. fleus largiter ⁊
deuote ꝓstrationib⁹: genuflexionib⁹. ⁊ orōni-
bus insistebat. Comes p factū audiuit q̄ btē
marie vouit. Qui ꝯfusus de ꝯsciā ei⁹ ⁊ cōpū-
ctus ꝓpter reuerētiā btē marie v̄ginis ipam
incorruptā mox patri cōmisit ⁊ remisit. pro-
mittēs bona fide q̄ nō rediret donec claustꝝ
ꝯstrueret ⁊ v̄ginē collocaret i eodē. sꝫ heu in
ludo vulnꝰ letale suscipiens morte scelerā est
ꝑcuss⁹: ⁊ scdm ius canonicū extra cemiteriū
tumulat⁹. Beata maria apparēs loci epō se-
cundo ⁊ tertio increpauit: ⁊ iussit cū xp̄ianis
suū militē sepeliri. Qui cōuocatis cognatis
et parētib⁹ su.e referēs eis visionē. gaudent
oēs q̄ ꝓpter bonū ꝓpositū suū in sacro lo-
co sepeliri deberet. Ipsi vero super sepulcꝝ
suū cenobiū q̄d deuouerat cōstruunt. vbi ea-
dem virgo postmodū facta est abbatissa.

Clericum iussit beata virgo Maria sepe-
liri in cemiterio. Exemplum. lxiiij.

Uidā clericus in

q quodā loco morabat qui erat leuis
morib⁹: ⁊ curis secularib⁹ p oīa dedi-
tus. hic tn̄ sctāz mariā sp̄ i veneratōe retinuit
et eā frequēter salutatōne angelica salutauit.
q̄ dū ab inimicis suis esset occisus: socii eū

irreligiosam vitā duxisse. decreuerūt eum esse extra cimiteriū sepeliendū: qd̄ et fecerūt. Qui dū p. xxx. dies sic iacuisset. btā v̄go cuidā sacerdoti apparuit dicēs. Cur sic iniuste cō meū capellanū pcessistis vt poneretis eū extra cimiteriū. Quo interrogāte quisnam esset ille. scā maria rn̄dit. Ille q̄ ante. xxx. dies a vob est sepult⁹ extra cimiteriū. nā mihi deuotissime seruiebat et corā altari meo me sepissime salutabat. Eit⁹ igitur pgite et eū in loco decenti sepelite. Hoc cū dixisset vehemēter admirati tumulū ei⁹ aperuerunt. Et in ore eius florē pulcrū inuenerūt et linguā integrā et sanā viderūt. Intellexerunt omnes qui aderant ppterea hoc accidisse. qz ore suo dei genitrici impendisset obsequiū: quod sibi multū placuit: et delato corpe eius ad cemiterium cum laudibus deducentes illud sepelierunt.

Dyaconum irreligiosum iussit maria sepeliri in cemiterio. Exemplum. lxv.

Rati ecclesia bea

te marie virginis dyacon⁹ quidā in ei⁹ obseq̄o ad modū deuot⁹. frequēter ire furiosusq; fremitus accēsus. Cōtigit aut̄ quadā die vt ille cū 'pat⁹ esset intrare et quosdā pcuteret. Ipsis aut̄ q̄ spectabant vim insanie ei⁹ nō ferentib⁹: et eo pcutiente iam repcutientibus idē diacon⁹ furoris sui pmia digna recepit: et letali ictu transuerberatus triste huius vite finē sortit⁹ est. Epūs v̄o loci illius dum cām diligenti⁹ examinasset pdictū dyaconū qz male intentōnis vitā finiuit. fratrū corone indignū reputat: et cum magna abiectione a monasterio exclusū int̄ laicos et abiectione sepeliri fecit et mādauit. qd̄ et ita factū est. et ecce media nocte btā dei genitrix maria epo in somnis astitit. durequ illū p iniuria defuncti arguēs. festinato inqt et diaconū quē de claustro suo eiecisti int̄ fr̄es suos debito cū honore vtpote mee veneratōis cultorē fac sepeliri et mei cōtemptus et illi⁹ iniurie supplicia solues. Nec mora facta. Epūs stupes de lecto surrexit: q̄ mane cōuocās oēm clerū q̄ in somnis audierat narrauit. morq; hunc ad monasteriū r. portatū cū magna reuerētia sepeliuit.

Scholarem a iudeis occisum resuscitauit virgo maria. Exemplum. lxvi.

Colaris quidā

in ecclesia vbi statutū est q̄ rn̄sorium Gaude maria. quotidie cū versu Gabrielē in quo est. Erubescat iude⁹ et c̄. iussus est ppter vocis sue dulcedinē decantare. Iudei g̃ ad vineas suas ante ecclesiā trāsitū facientes et ex h' bis erubescentiā sustinētes. scholarē capere adducūt et in vineis perimūt. mox illis abeuntib⁹ gl'iosa v̄go maria puerū resuscitās iubet eū suā laudē cū fiducia decantare. Iudei aūt eandē vocē cognoscentes et audientes admiratōne pculsi secrete pquirunt a puero. Rn̄dit siquidē se ab eis occisū: sed p reginā sum pristine vite restitutus. Hoc cognito iudei non paruo numero conuertuntur ad gloriose virginis marie gloriam.

Maria liberauit monialē a purgatorio. Exemplum. lxvii.

Uit quedā sācti

monialis i quodā claustro dn̄az sūmo studio famulatrix: q̄ pre cūctis sororib⁹ amabat. hec nāq; alijs pl⁹ studebat ieiunijs et orōnib⁹: et alijs virtutū exercitijs q̄ plurimis. quib⁹ placens altissimo et eius genitrici manebat in cenobio tali degens obsequio: sz vt vidit diabol⁹ q̄ semp manet inuidus q ab ea sic esset repulsus suasit illi minare pcepta dei spernere: et virginitatē quā in mēte seruabat et in corpe violare. Post q̄ aūt̄ cecidit ingemuit: ac sal⁹ cōmissū abhorruit q̄ deū et ei⁹ genitricē offensos habuit. mox v̄o ad pedes abbatisse humiliter se prostrauit spōdēs se facturā q̄cqd pcepit. Cui mr̄ ipsa lis benigne cōpatiēs iniūxit ei penitentiā p quā posset deo offerre cōdignā satisfactionē: sz prius vita caruit q̄ peniteret. Post mortē vero dure est tradita penis q̄s p suis pctis sustinuit. Quadā g̃ nocte in visione ostēdit se abbatisse quā vt vidit nō expauit: sz pstatim inq̄sivit si i penis erat an extra illis iam exijsset. Ad hec illa rn̄dit. sū i penis mr̄ et valde tristis et heu mihi misere. nec pctā mea adhuc sunt dimissa. Sum enī mr̄ laicas feminas depauperata. pdidiq; stolā pmā virginalē quā hebā qñ fui virgo casta et deo dicata: sz hoc scias qz salua ero p mariā beatissimā i futuro. illa nāq; beatissima stella maris q̄ est aiaz nr̄az cōsolatrix cū essem in magna angustia ad me venit. tota fulgens vt sol: quā ego recognoscēs esse sanctā virginē mariā exclamaui flēs et dicēs. O mr̄ mie q̄d faciā: heu mihi ad q̄d nata sum q̄ sic cecidi: vbi eras gl'iosa qñ hec

ingressa sum? O dn̄a dulcissima si clamantē
me audisti: cur vocē meā sprevisti? Nonne vi
des istos ignes q̄ me vrunt? incendunt enim
me nec oīno cōsumūt. O maria mater virgo
iam succurre festinanter: et in his doloribus
nō sinas me diuti⁹ cruciari: sed clementer ex-
audi me q̄ tā frequenter amaui te. quō tu po
tes mei oblivisci quam totiēs salutaui: τ q̄
me tibi semꝑ cōmendabā et orabā ꝑ oībus
quos recepit ecclīa sancta. heu mihi si appa-
ret q̄ inuanū laboraui. Ad hanc vocē mihi
mater dei rn̄dit. ego ero tibi filia in proximo
ꝓpicia. Nam prius finiet pena quā meruisti.
Nam peccasti plurimū relinquens me. τ filiū
meū cui virgo despōsata eras eiq̄ cōsecrata:
et maxime me ad iracundiā ꝓuocasti. Nam
q̄ spernit filiū meū etiā honorat me nimiū. sꝫ
q̄ me quottidie salutabas et mihi studiose
seruiebas. sis ergo secura q̄ nō peribis in etñū
sed saluaberis. Eas nāq̄ q̄ suas preces mihi
totaliter fundunt volo potenter in oībus pi
culis corpis τ aīe adiuuare. Post q̄ sic locuta
est mihi reliquit me cōfortatam. Nunc que-
so dn̄a mea τ mater mea charissima: stude il
li seruire et deuote obedire vt possis ei⁹ grāꝫ
inuenire. Abbatissa hec audiēs valde gauisa
fa est: τ mane surgēs iubet oēs sorores ad se
venire: et eis que viderat reuelauit. Monet
etiam vt diligant matrē dei τ illi soluāt om-
nes preces quas ei decantabat soror ꝑdicta.

Maria liberauit mulierem a damnatōne
que scienter obticuit peccatum in cōfessione.
Exemplum. lxviij.

Ulier quedā ho

m nestē cōuersatōnis: q̄ q̄uis cōiugio
copulata secularē habitū. vitā tñ re-
gularē duxit. verūtamen i adolescētia flagi-
tiuꝫ cōmiserat qd̄ nulli ausa dicere ꝑ pudore
fuit. Dū sacerdoti confiteret̄ palliato crimine
sic conclusit. de oībus q̄ dixi et q̄ nō dixi red-
do me culpabilē. τ frequēter hec dicēs suspi
rauit grauiter. Hoc sacerdos ↄsiderās callide
tēptabat elicere qd̄ latebat. du nō posset mo
nuit vt priori vicini monasterij suā ↄscientiā
reuelaret: τ ipse caute eā inuestigare pluries:
sꝫ nec ille aliq̄d ex ea extorquere potuit. So-
lebat tñ illa mulier quottidie corā altari vel
imagine beate v̄ginis ꝑdictū lapsum cū flet
bus ↄqueri. Tande cū sic mortua esset: τ cum
exequias filia que in remotiori vico erat expe

ctaret̄. τ illa tandē veniēs cū vlulatu τ gemi
tu sparsis crinib⁹ amplexa corp⁹ matris cla-
maret. heu mat̄ cur me miserā deseruisti: ita vt
astātes ad lamēta cōuerteret. matris aīa sta
tim reuersa est: τ q̄si de somno euigilans ait.
Dn̄o iubēte reuixi. dissolute velamina τ sur
gā. que soluta sacerdos vocat̄: cunctisq̄ exꝑsit.
q̄ se ꝑpri⁹ beate v̄ginis intercessione liberatā
testans. Cunctis ad miraculū cōfluentibus
ait. Ego tortorib⁹ tradita ad penā trahebar
sꝫ beata v̄go succurrēs me ducētib⁹ dixit. cur
suā ancillā ducere ꝑsumerēt: et vt cito donec
a dn̄o sentētiaret̄ me deponerēt ait. Quo fa-
cto accedens ad filiū suū orauit dicens. Oro
fili ne dānetur aīa q̄ suū corā me reatū deplo
rauit totiēs. Cui dn̄s. Nosti mater q̄ sine cō
fessione saluari nequit: sed q̄ tibi negare ni-
hil possum reuertatur τ cōfiteatur: et sic libe
rabit̄. mox missus angel⁹ me reduxit. facta ḡ
confessione reuertar. quo dicto signāns se capi
te in feretro inclinato spiritum exhalauit.

Dyabol⁹ nō potuit militē strangulare q̄
quottidie salutauit v̄ginē mariā. Exem. lxx.

Uidaꝫ miles ha

q bēs castrū oēs transeuntes sine mīa
spoliauit. hic v̄ginē mariā quottidie
salutauit. Quadā vice monach⁹ sctūs p̄tran
siēs quē ꝑdict⁹ miles spoliare p̄cepit. vir aūt
sctūs rogauit p̄dones vt ipm̄ ad dn̄m duce-
rerēt: q̄ haberet sibi aliqua secreta reuelare.
Adduct⁹ aūt ad dn̄m rogauit vt totā fami-
liā suā vocaret vt cū ꝑdicantē audiret. qd̄ cū
factū esset dixit. Nequaq̄ hic estis oēs. q̄ di
ligēter q̄rite τ inuenietis aliquē. τ inuenerūt
camerariū abesse τ adduxerūt. tunc dixit san
ctus. vere ille est queꝫ quero. cū ḡ venisset ad
mediū et videret virū dei reuolutis hiãnde
oculis τ capite sicut insan⁹ se agitabat τ acce-
dere ꝓpt⁹ nō audebat. Tunc vir sctūs dixit.
Adiuro te in noīe dei. p. τ. f. τ. s. s. vt quis sis
dicas: τ quare huc veneris. Cui ille. Heu co-
gor ꝓdere secretū meū. ego nō sum hō sꝫ de-
mon. et. xiiij. annis cū illo milite māsi: q̄ prin-
ceps nr̄ me huc misit vt die q̄ miser iste marie
consuetā salutatonē non diceret diligentius
obseruarē vt cū a dn̄o potestate accepta cōti
nuo strangularē. et sic nostro cōsortio perpe
tue sociaret. Miles aūt hec audiēs expauit:
et ad pedes monachi prouolutus veniā pe-
tiit: et vitam suam in melius emendauit.

Quidā cū centum Aue maria fecit crinale gloriose virgini marie. Exemplum. lxx.

E Rat quidā nobi

lis hñs vxorē deo ⁊ btē marie deuo tā. Sȝ cū nō haberet filiū rogabāt deū vt eis plē daret. qđ ⁊ factū est. quē cū oī q̄ poterāt diligētia nutriuit. Cū aūt fili⁹ ad annos discretōis puenisset ⁊ videret alios pueros crinalia de rosis ⁊ florib⁹ habere sibi faciebat ⁊ ad ecclaȝ deportabat vbi imaginē v̄gis gl'iose inuenit ⁊ ei crinalia offerebat ⁊ ei⁹ capiti deuote iponebat. ⁊ sic quottidie faciebat cū ei tpꝰ aderat oportunū. Uenit ergo tpꝰ cū parentes eius cū nuptijs tradere vellent. eis pvirib⁹ restitit: sȝ v̄ginitatē suā deo ⁊ btē marie virgini obtulit dicens se deo et beate marie virgini matri eius velle ppetue famulari. Postea vo factus est monachus ⁊ in bona vita de die in diē in melius pficiēs. s; d cū videret q̄ priorē psuetudinē ⁊ deuotione vlterius facere nō posset. qr rosas et flores non habebat. cūqȝ erat monachus non ei licebat florib⁹ occupari ne alios scādalizaret. cogitās tñ q̄ quottidie centū Aue maria diceret et inde crinale btē marie faceret. sicqȝ faciebat quottidie cū lacrimis ⁊ puro corde. Factū est vna dieȝ ⁊ p negocijs monasterij sui qr fact⁹ erat abbas viā plurimam ire deberet. oblitus est sui pmissi et equū cum suis famulis ascendens p silvā magnā preterijt. ⁊ cū eū oēs pcessisset ⁊ solus esset. cepit cogitare q̄ illo die laudes solitas btē v̄gini non soluisset. statiqȝ descēdēs de equo psuetas orationes deuote psoluit. ⁊ cū sic staret in oratione venit qdā latro post tergū volēs eū occidere ⁊ equū suū ⁊ alias res auferre. ⁊ cū a tergo eo ignorāte lācēā vibraret vidit puerū pulcerrimū de ore ipius quasi singulas rosas recipe ⁊ inde crinale cū centū rosis cōpositū sibi puer iposuit. qđ videns latro ad pedes ei⁹ pcidit ⁊ veniā ab eo petijt. narrās oēm rei seriem ⁊ toti⁹ facti integrā v̄itatem. factusqȝ est bonus monachus ⁊ vitā bonā visqȝ ad diē mortis sue laudabilit' et feliciter psummauit ⁊ in pace quieuit.

Maria libauit clericū a dānatōe. Exē. lxxi

C Lericus quidam

erat q̄ nihil boni faciebat imo vitijs splenus erat. solū hoc bonū hēbat q̄ horas btē v̄gis marie sedule ⁊ deuote dicebat. Cū aūt quadā dieȝ fluuiū trāsiret vt libidinē suā expleret. cogitās q̄ matutinū nō diu dixerat icepit illđ dicere Aue maria grā plena ab inundationibus submergit nec ex hoc salutationē dimisit. sed cū venisset in illa verba dñs tecū. suffocat ⁊ a demonibus capit. sȝ iniuria eis a btā v̄gine defendit. ⁊ eius meritis ad iudiciū corā xpo ꝓpellit vbi post multas altercatōes allegauit v̄go maria. Fili tu dixisti vbi te inuenero ibi te iudicabo. Itē ex verbis tuis iustificaberis. ergo hic cū iste licet male vixerit. finaliter tñ i meis laudib⁹ in q̄bus semꝑ fuit assiduus vitā finiuit. queso vt corā te inueniat grām. Si mihi credere nolunt demones q̄ ita sit respiciāt i os eius. qđ demones facientes inuenerūt rubri. aiū litteris aureis Aue maria gratia plena. ⁊ tūc ꝯfusi recesserunt. tūc iudex pcepit aīam ad corp⁹ redire. ⁊ vitā in melius commutare. quod et fecit.

Nomen Marie est multum dulce in ore. Exemplum. lxxij.

I Uxta ecclesiam

sancti seuerini in colonia iclusus qdā habitabat. hūc cū matrone ciuitatis visitarēt. ⁊ vna ei ꝯfessa fuisset q̄ domine nre nomē dicere nō possȝ sine mira qdā dulcedine cū tāte grē reqsita aut singlis dieb⁹ in honore eius q̄nqȝ Aue maria cū tondē venijs dicere ꝯsueui p q̄ tantā dulced.nē merui vt ois oris mei saliua tpe orōis i mel videat ꝯuersa. Qđ cū audisset iam dictus inclusus. exemplo deuote femine p ebdomadā angelicam salutationem pfato modo ⁊ numero cōpleuit. ⁊ excrescentē dulcedinē sentire cepit in illi⁹ dulcissime salutatōis ꝓlatiōe in ore ⁊ in gutture vt melius dulcedinē lōge trāscēderet xpi dulcedo.

Maria liberauit peccatricē a dānatōe. Exemplum. lxxiij.

F Uit quedā pecca

trix mulier q̄ nunq̄ aliqđ bonū fecerat nisi q̄ dieb⁹ singlis btām v̄ginē salutabat āgelica salutatōe. s. Aue maria. ⁊ ī vno sabbato ad laudē ⁊ glaȝ ei⁹ vnā missā cōparauit. Hec aūt dū esset vicina morti dixit dñā regina et mater licet nunq̄ aliquid boni fecerim. tamen confido misericordie tue et commendo tibi spiritum meum. Uenerūt autem demones volentes accipere animā eius. venit et mater misericordie et animaȝ eius ac

cep.t. ꝛ instanter demones dixerunt nostra ē. Maria dixit. Nescitis: quia me quottidie salutauit angelica salutatione. ꝛ ad honorem meū missam ꝯparauit ꝛ in agone mihi aīam ꝯmēdauit. Illi dixerūt plurima crimina cōmisit. Quibus Maria dixit ꝙ illa aīa nunꝙ̄ dāparetur que mihi seruierit ꝛ qui animā suam mihi committeret que demones aufugit. et animam secum letanter duxit.

Nomē marie demones nō possunt audire Exemplum. lxxiiij.

Inclusa quedam

i dia a demone sub spē angeli illudebat. non eīn sibi data fuit discretio spirituū diabol' sepius atq; sepi' falsa circūfusus claritate illi apparuit ꝛ feminā simplicē familiari' alloquēs miro mō ludificauit. Req̄sita vō a ꝯfessore suo quō se haberet. Cui cū respōderet optime. sacerdos sicut vir prudens visionis ei' fiduciā ꝯsiderās cām inq̄siuit. cui cū ꝯfiteretur ꝙ ab angelo dn̄i frequēter visitaretur. sciēs ille dicēte aplo. angelū tenebrarum trāsfigurare se i angelū lucis. Rn̄dit qn̄ āgls denuo te visitauerit dices. rogo dn̄e mi vt dominā nrām mihi ostēdas. qd si fecerit visa ea genua flectes ꝛ dices. Aue maria. ꝛ si tūc substiterit fictio nō est. Sin aūt scias te ab illo illudi. qd cū fecisset sicut edocta fuerat. ait diabolus. vt q̄d desideras eā videre: sufficere tibi debet p̄ntia mea. illa forti' instante vgo q̄dā mire pulchritudinis se oculis eius subiecit. Qua visa mox ad pedes eius se ꝓuoluit dicēs Aue maria. ꝛ in turbinē fantasma resoluitur quā inimicus euanescēs intantū terruit vt amens effecta vix post annū ꝛ dimidiū sensū vt prius recuperaret. vides neq̄ꝯ ponderis sit nomen Marie. Vec Cesarius.

Aue maria fugat demones. Exēplū. lxxv.

Bunne ciuitate di

b ocesis colon̄. sacerdos q̄dā noie petrus eiusdē eccl'e vicari'. Iste nescio quo dei iudicio i camere sue ostio se suspēdit. cui' ꝯcubina noie Adelbeidis tam horrenda eius morte territa sclm deseruit ꝛ in cenobio quodā sanctimonialiū religionis habitum suscepit. Die igr̄ quadā dū stās i dormitorio de fenestra ꝓspiceret ꝯtēplata est iuuenē demonē stantē iuxta puteū muro dormitorij contiguū. Qui euidente vnū pedē sup lignū quo puteus ambiebat posuit. ꝛ altero quasi volādo se ad ipsam in fenestrā deposuit. quā cū extensa manu p caput rapere conaret. territa retrorsum cecidit. ꝛ exclamauit pene exanimis facta. Audito ergo clamore accurrerūt sorores in lectū suū illā reclinātes. recedētib' aūt illis cū paululū respirasset. et sola atq; iaceret demō iterum affuit. ꝛ vbis q̄busdā amatorijs eā sollicitare cepit. Cui cū ꝯtradiceret intelligēs eū malignū spm̄. Rn̄dēs ille dixit. bona adelbeidis noli sic dicere. ꝯsenti mihi ꝛ ego faciam te habere virum honestū ꝓbum nobilē atq; diuitem. quare fame te crucias in hoc paupe loco. vigilijs. ieiunijs. aliisq; multis incōmodis. cū tps te interficiēdo: reuertere ad sclm. vtere delitijs quas de' homini creauit nob. Ibi me duce deesse poterit. tū culla. doleo ꝙ tam diu secuta sum nō acq̄escā tibi. ꝛ hec vba audiēs demō disparuit. Deinde cū spūs ille nequissimus die noctuq; eēt ei infestissimus suasit ei quedā ex sororib' vt aquā bn̄dictā sp paratā haberet. quo veniente aspgeret. alie vō vt eundē si aquā nō haberet ꝯsignificaret. Oīa q̄dē hec tēptauit: sꝫ modicū ei ꝓfuit. Nā quotiēs ꝯ cū signū factū vidit ꝓpt aspersionē: siue etiā ꝯsignificationē ad modicū quidē cessauit sed mox rediit. Tūc vna alia etate maturior atq; prudentior suasit ei quatinus demoneꝫ ꝓpius accedere sineret. ꝛ tūc alta voce salutationem angelicam in eius faciem iacularetur Quod cum fecisset diabolus quasi sagitta esset percussus vel turbine impulsus aufugit. nec vnꝙ̄ propius ei ex illa hora accedere presumpsit.

Nomini marie flectere debemus genua. Exemplum. lxxvi.

Miles quidā intra

m uerat ordinē cisterciēn. ꝛ cū infirmatus grauit' fuisset cepit desꝑare ꝓpt multitudinē pctōꝝ q̄ in seculo añ ingressum ordinis ꝯmisit. ꝛ cū sic posit' fuisset in angustia clamauit ad beām vgīnē q̄ apparēs ei cōsolata est eū. Qui letificat' ꝛ mutat' est. Et cū reqreret ab abbate de tali subita mutatione narrauit ei quō beā vgo maria sibi apparuit. Et abbas ām̄irans cepit q̄rere si vnꝙ̄ aliquid boni fecisset ꝓpter beatam virginem. et ille dixit. Nunꝙ̄ omisi quando audiui nomē ei' quin flecterem genua mea ob reuerentiā gloriose virginis marie. et sic saluatus est miles

Per nomen Marie vincitur dyabolus. Exemplum.lxxvij.

Puelle cuidam in domo patris dyabolus in forma multiplici apparens sepe ferreque eam duxerat in amentiam: et ipsa proposuerat intrare ad ordinem cisterciensium. nocte apparuit ei dyabolus suadens ei mundi delicias. volens eam avertere de religione predicit ei omnia incommoda religionis. Respondit illa. quid mihi erit si id dederis quod mihi promittis mortua fuero? Ad quod verbum dyabolus tacuit et rapuit puellam. et conabatur precipitare de fenestra. que cum diceret salutationem angelicam. dyabolus dimisit illam dicens. Si ieris ad religionem semper tibi adversabor. et si hac hora illam matrem non nominasses occidissem te. hoc dicto virginem valde comprimens in canem transmutatus et exiliens de fenestra non comparuit.

Pulcritudo virginis marie. Exem.lxxviij.

Prior quidam ordinis predicatorum devotus qui habuit plures fratres in conventu suo: qui erga beatam virginem in orationibus devoti erant. Accidit autem ut quadam magis solito succedentibus aliis: vel ad studium: vel ad quietem ipse dies que et noctes continuavit in precibus virginis marie. Ipse enim ob illa meruit solacium obtinere. Et contigit ut eo solo in ecclesia remanente. vidit gloriosam virginem mariam super altare cum filio suo in maxima claritate. Hec ut vidit frater ne esset fantasma dixit que cum magna reverentia et humilitate cordis. O gloriosissima mater et domina non sum dignus solus videre quod video. rogo suppliciter ut si vere es mater christi ut appareas conventui in quo servi sunt veri et gratie tue ferventissimi dilectores. Hec ut dixit mater pietatis annuit: et toti conventui in magna claritate apparuit. Referebant autem fratres qui hoc viderunt quod nihil occidit nec clarius videri posset a mortalibus oculis et fratres flentes misericorditer et orabant benignissimam matrem ut secundo et tercio eis sic appareret ut primo ne forte primo fuisset dyabolica illusio in nomine sancte marie et individue sancteque trinitatis fratrum precum instantia fugaret. Ac cum si nullus ipsi conventio vel maius ipsi ad bdial. secundo et tercio secundum formam sepius dicta toti se conventui gloriosa dei genitrix demonstravit. Facta autem sunt hec in uno conventu ordinis predicatorum: ut tali ac tam speciali miraculo regina misericordie sibi deditum ordinem comprobaret. Hec Guilhelmus.

Quidam vidit pulcritudinem Marie: et perdidit unum oculum. Exemplum.lxxix.

Quidam clericus pauper beatissime virginis multum devotus: quod ardenti animo diu desiderabat videre pulcritudinem virginis marie. Post multa tempora angelus domini ex parte virginis marie destinatus salutavit clericum et dicens. domina mea maria que est domina angelorum et hominum regina celi et terre exaudivit orationes tuas: et mandavit tibi quod tali die et hora veniet ad te et videbis eam: sed scias quod si eam videbis: amplius cecus eris. Ad quod clericus. Libenter volo perdere lumen ut ipsam semel videre merear. Cum autem audisset angelum cepit ille sollicitus esse et cogitare quid ultra facies postquam oculos amittes. tunc non potens lucrari scribendo panem tuum: sed oportebit te esse amplius miserum et mendicum. et postmodum cogitavit in seipso et dixit. quando beata maria venerit unum oculum apertum ad videndum eam et alium claudam. et sic unum oculum tantum amittam. et si unus oculus mihi remanserit sufficiet mihi. Cum autem postea gloriosa virgo apparuisset et tantam pulcritudinem et claritatem aspexisset. quanta nunquam verbis exprimi: vel etiam corde cogitari posset. et cum manum altero oculo supposuisset ne cum illo videret illam. et cum postea manum deponeret: ut eam ambobus oculis inspiceret. beata virgo disparuit et eam ultra non vidit. Tunc uno orbatus oculo quo eam viderat altero remanente quo eam non viderat ipse se acriter arguens mestus nimium dicebat. Heu miser quare unum oculum clausi et ambos oculos non aperui. ut eam cecus essem ut eam plenius vidissem. Tunc diu beatam virginem mariam exoravit ut eam videre posset iterato quod altero libenter carere vellet. tunc misit iterum angelum qui dicebat. Mandat tibi domina angelorum adventum suum. ex quo vis et altero oculo orbari. Cui ille. Etiam domine si mille oculos haberem optarem perpetuo perdere. dummodo eam possem secundario perfecte videre. Cui angelus. ipsa clementissima domina mandat tibi quod videbis eam et superstitem oculum non amittes. et insuper reparabis oculum perditum. Quod non multo tempore post totum sic fuit factum. et beata virgo maria apparens ei videndam se exhibuit: et amissum oculum ei restituit. Ex quo possumus perpen

dere quanta sit pulcritudo virginis marie: et q̄ delectabile est eā oculis videre. de q̄ sanct⁹ anselm⁹ in meditationib⁹ suis dicit. Pulcra es maria ad intuēdū: amabil' ad āplexādū: delectabil' ad videndū. sūma enī leticia post deū est te intueri: et in tuis laudib⁹ delectari.

Quidā vidit pulcritudinē virginis marie et statim euolauit ad celum. Exemplū. lxxx.

Uidam iuuenis

q erat q̄ assidue cogitabat et mirabat' pulcritudinē mris ihū xpi singulis dieb⁹ ac noctib⁹. Cumq̄ vellet dormire dixit Aue maria. et corp⁹ et aīam btē vgini cōmēdauit. orans sic vt imensā pulcritudinē ei⁹ mereretur in celesti curia videre. et cū de mane surgeret cōmēdauit se itez btē vgini eadē orōne deuote eā implorādo. Cū aūt quodā mane deuotissime orasset. astitit btā virgo maria ostēdens ei imensā pulcritudinē et dixit. Desideras videre meā pulcritudinē. Rñdit. O regina celorū q̄uis indignus sim: tñ toto corde desidero. Tunc btā virgo dixit. cōspice decorē meū quo decorauit me. et cū eā vidisset dixit. Si a tua pulcritudine separari debuero nunq̄ de cetero cōsolabor. dixit btā virgo maria. et quo affectas meā pulcritudinē iā aīaz tuā de corpe sepabo et mecū et cū filio meo phēniter pmanebis. et his dictis aīa iuuenis soluta ē a corpe: et cū btā vgine maria et ab angel'i celū gl'iosissime deportata ē.

Ymagines beate virginis dehonestantes misere pierunt. Exemplum. lxxxi.

Extra castrum ru

e dulphi est qdā abbatia q̄ dolis vocat. et sup̄ colūnā ecclie ipi⁹ est unago lapidea ad honorē btē vgis sculpta. Ad quā cū qdā paupcula mlier veniret gra orādi. aderāt ibi i atrio duo ꝓbatores: q̄ ipropērātes mlieri et imaginē blasphemabāt. vn⁹ etiā lapides in imaginē ꝓijciens vno lapide pcussit et confregit brachiū pueri ihū. et cum manus illa lapidea cecidisset exierunt gutte sanguis a brachio: ac si fuisset viuētis hoīs. statimq̄ i eodē loco ille q̄ lapidē ꝓiecerat expirauit. alter vo cū vellet morientis eius brachia sua colligē vt ei aliq̄d ꝓberet adiutoriū statī arrept⁹ ē a demonio et in sequēti die defūct⁹ ē. Etiā sequēti die cū mlta turba cōuenirēt vt imaginē et sanguis statū videret: ip̄i viderunt

nib⁹ ꝑdicta imago scidit vestimenta sua. scapulare q̄d circa eā erat lapideū. et collū suū q̄d firmatū erat monili lapideo. et pect⁹ denudauit vsq̄ ad mamillas ꝓpē ignominiā et iniuriā q̄ illata fuerat sibi et filio suo. hoc factū est sub anno dni. Mcxxxv. tpe quo guerra erat inter philippū regē frācie et henricū regē anglie. hoc vīn. in spe. hy. li. viij. c. cx.

Sarraceni non poterant mutilare imaginem virginis Marie. Exemplum. lxxxij.

Quondā scte ma

q rie basilicā ingressi sarraceni in oēs sctōꝝ imagines q̄ in maceria erāt depicte hastilium suorū cuspides vibrauerunt. huic oculū eruerūt. illi nasuz vl' pedē trūcauerūt. oēs prorsus tenebratis aculeis dissulcauerūt. ad imaginez scte marie tñ ut insani. nihilq̄ ibi q̄uis oēs seue tēptantes turbare potuerūt: sz cū marie tēptarent vir. h⁹ effusio iacte man⁹ erāt aut tremore irrite aut aliū delate. hoc vīn. in spe. hy. li. viij. c. q̄bus sup̄.

Maria virgo liberauit ciuitatē obsessaz. Exemplum. lxxxiij.

St quoddā mu

e nicipiū aurelianēsi ciuitati ꝓximuz q̄d auctio nūcupat. vbi ecclias i honore btē marie vgīs ciues edificauerāt. q̄ cū aliqñ obsessi ab host. h⁹ ultra opidū gemerēt magis i dei genitric' marie auxilio q̄ in virib⁹ ꝓprijs ꝓfidētes cū pu'l et mlierib⁹ ecclias petierūt: et imagini scte marie vgīnis deuote assistētes cordis et oris clamore ei⁹ auxiliū deposcūt. cōplentisq̄ ꝓb⁹ lacrimosis redeūtes imaginē suā detulerūt et ad tutelā et terrorē hostiū i porta statuerūt. q̄dā aūt ex oīb⁹ stās i porte custodia p⁹ imaginē mittēs i aduersarios iacla magnā stragē de hostib⁹ faciebat. hūc latentē q̄dā aspiciēs. neq̄ssime inq̄t mortē nō effugies: nec iam tibi subuenire poterit effigies nā i portā deserēs vrbē apire festies. Cumq̄ vibrasset hostis iaculū i ancē illū sagittariū mirabile dictu imago genu erexit: et iaculo se obijciēs illud excepit. sicq̄ hoīem deuotū sibi ab imminēt periculo defendit. q̄ gaudēs p vginē se mirabilit liberatū stati sagittas in aduersariū dirigit. blasphemū deiecit. dispulsisq̄ p ora ppli rumor facti miraculi ad hostes q̄ puenit. Clamatur ab oībus q̄ scā dei mater pugnat p ciuib⁹ loci illi⁹. Hoc au-

dicentes hostes paci annuũt. ecctiam dñe nr̃e
adeũt. ⁊ magna donaria offerẽtes de cetero
se nihil loco illi nociturs sub testificatõne ꝓ
mittũt. co sq̃ in hodiernũ diẽ imago illa de
fendit ⁊ ꝑmanet in eodẽ loco iaculũ adhuc
gerens in pollice erecto. Hoc Vincẽ. in spe.
hist. li. viij. c. lxxxiij.

Pictorem sustentauit maria ne caderet.
Exemplum. lxxxiiij.

Uidã pictor dia

q bolũ cũ cornib⁹ ⁊ ceteris mẽbris vt
turpi⁹ poterat ⁊ magis horribilẽ de
pinxit. Idẽ vo imaginẽ btẽ marie v̄ginis ita de
cẽtẽ ⁊ ita pulcrã vt potuit depinxit diuersis co
lorib⁹. De hoc vo diabolus irat⁹ ⁊ inuidẽs ꝓ
stulãs accedẽs ad pictorẽ q̃siuit dicẽs. cur eũ
tã horribilẽ ⁊ deformẽ ⁊ btãm v̄ginẽ mariã
tã pulcrã ⁊ decentẽ depingeret. Qui rñdit ꝙ
ita se res ĩ v̄itate haberet sicut facta pictura
ostẽdit. Diabolus vo irat⁹ pictorẽ ab alto vbi
depinxit imaginẽ btẽ marie v̄ginis q̃dã die vo
luit ꝑcipitare. ꝯfregitq̃ lignũ ĩ q̊b⁹ stabat pi
ctor. q̃ ⁊ casum petijt mox imago piissime vir
ginis pictori manũ porrexit. ⁊ cũ ne caderz fir
miter retinuit. sicq̃ eum a demone custodiuit

Ymago Marie in igne illesa permansit.
Exemplum. lxxxv.

St ⁊ alia ecclesia

e ĩ honore scti michaelis ĩ mõte que dr̃
tũba maris ꝯstituta. Contigit aũt vt
quodã tp̃e incẽderet illa ecctia dei iudicio ful
gore in eã de celo cadẽte. Erat aũt ibidẽ ima
go btẽ v̄ginis ex ligno ꝯstructa. habẽs sup ca
put ĩ modũ mitre velamẽ. Cũ igit̃ ignis puẽ
nisset ad locũ vbi erat imago illa oĩa q̃ erãt ĩ
circuitu ꝯbussit. ip̃ã vo imaginẽ q̊si expaue
scẽs oĩno ĩtactã reliq̃t. Ita vt etiã velamẽ cã
didũ qd̃ gestabat ĩ capite odore fumi nõ vale
ret aliquaten⁹ obscurari. Euasit etiã ab igne
vnũ flabellũ de pẽnis pauonis. qd̃ erat iuxta
eam ip̃i ymagini. Digna prorsus ostẽsio mi
raculi illius qr imaginẽ suã defendit ab igne
ostendens ꝙ sibi seruientes. ab igne eterno li
berare faciliter possit.

De imagine v̄ginis marie quã sanct⁹ Lu
cas fecit. Exemplum. lxxxvi.

Um ymago san

cte marie v̄ginis ꝑ manu⁹ luce euan
geliste needũ adhibitis coloribus designata
⁊ inumbrata eẽt. subito repta est imago illi⁹
admirabili decore ꝑfulgens. vtpote non ope
manuũ carnaliũ: sed dei oĩpotẽtis virtute de
picta. P⁹ aliqd̃ tp̃s illa imago nõ absq̃ dei
vt credim⁹ nutu romani ꝑ quendã virũ deo
plenũ est adducta. Eodẽ tp̃e degebãt rhome
tres fratres. Tempulus. Seruulus. ⁊ Cerua
lus. q̃ manebãt in loco q̃ tunc tp̃is dicebatur
sctẽ agathe in turre. Quoꝝ vni videlicet Tem
pulo dñs appens ait. Ymaginẽ celeberrime
v̄ginis ab eo q̃ eam adduxit romã acq̃rere sa
tage. ⁊ ĩ ecctia q̃ tuo adiacet ostio reuerentissi
me stude collocare. Qd̃ ⁊ factũ est vñ tres ꝑ
noiati fratres eo deuotius ibi vsq̃ ad finem
vite sue habitauerũt. Quidã postea clerici iui
dia excitati a papa Sergio obtinuerũt vt illa
venerabilis imago in lateranẽsi collocaretur
palatio. sue enĩz auaricie consulentes aiebãt
maximam rem maximo loco collocandã. Dũ
ergo cũ numerosa hoĩm multitudine aduenis
sent. sacratissimãq̃ imaginem ancillis dei
que ibi castissime ⁊ regulariter ꝯuersabantur
singultu maximo renitentibus abstulissent.
venerunt ad locum q̃ dr̃ splen. vbi terribilibus co
ruscationibus ingentibusq̃ tonitruis diui
nitus ꝯsternati mouere amplius gressus nul
latenus ꝑsumpserunt. Quo audito sup̃noia
tus pontifex nimio terrore ꝯcussus est ad eũ
locum illum reuerenter vbi manibus vt credi
tur ãgelicis depicta imago detinebatur oĩpo
tenti dño aliquantulũ supplicauit. Ac deĩde
surgens ab orõe ꝑ semet:ip̃m eam vsq̃ ad la
teranense palatium baiulauit: ⁊ illic reueren
dissime collocauit. Sequenti nocte stupẽdo
⁊ incomprehẽsibili miraculo ꝑnoiata imago
ad eũdẽ locũ diuinit⁹ ẽ reducta. Hoc audito
iam supius noiatus ꝑsul ꝯpericns ad hanc
sacrosanctã ecctiam deuotus ac diuino amo
re ꝯcussus aduenit. cumq̃ diligenter inquire
rent ab ancillis dei q̃ ibi degebant qua hora
vidissent eã nocte ad locũ pristinũ reuocatã
abbatissa q̃ magne procul dubio grauitatis et
sanctitatis erat ingenti ꝑmisso fletu ad eiusdẽ
aptica vestigia corruit dicens. media vo nocte
dũ nimis angustiarer ob vtrice dñe mee abla
tam figurã. meroribus atq̃ ꝑ pctis meis oĩ
potentẽ dñm erectis brachijs obsecrarem. ve
lut auẽ volatilẽ ingredientẽ atq̃ ĩ loco semet
ip̃am strenue collocantẽ vidi. pontifex aũt vna
cum suis ꝑfecto sapientissimis ꝯsiliarijs ali

te miseris acminetamen solitū non despiciēs miraculo semetipm in ꝯspectu ceteꝝ q̄ aderāt culpabile reddidit. atq̄ in eodē loco missarū solemnia deuotissime celebrauit. postea dona plurima dicte domui omnipotētis liberalit tribuit. atq̄ p continuandis luminaribus eiusdem eccle ac sustinēs oleum constituit venerande illi ymagini omni tempore per ministros lateranensi palatij ministrari.

De salue regina et pcessione post ꝯpletoriū
Exemplum. lxxxvij.

Dnorū emulus

dyabolꝰ q̄ vniuersoꝝ oīm nō timuit aggredi. Bononie et parisius vbi cū maxime impugnabāt fratres p̄dicatorum ordinis p se et suos satellites est aggressꝰ. Nā sicut dixerūt q̄ tūc p̄sētes fuerūt huic fornaces ardentē sup se cadentē mōstrabāt illi formas delicate mulieris amplectentis se p̄tendebāt huic asinū cornutū illi serpentē ignitū offerebant. alij alia ludicra et v̄bera inferebāt ment(?) et pp̄ter nocturnā fantasma et demonū illusiones vicissim cogerent fratres custodire vigilias noctis sup alios descentes. Insup et aliq̄ in frenesim cadebāt et alij bombulenter clamabant. Ad singularē vitam ergo spem in mariam potentissimā et pijssimā ꝯfugientes fratres statuerūt vt in honore eius post ꝯpletoriū heret solemnis pcessio cū salue regina. statim ergo sunt fugata fātasmata et vexati curati. Et frat̄ q̄dam filius cuiusdā regis q̄ insanus erat fuit plenissime liberatus. Et tunc oīa ꝓspera ordini successerunt. hīi placitā aūt deo et m̄ri sue hmōi pcessionē ꝯtrariꝰ ppłoꝝ deuotio dulces lacrime pia suspiria et admirāde visiones declarant. multi enī viderut q̄ et dixerunt fratribus ad altare btē v̄ginis egredientibus ipam v̄ginem cū multitudine supnoꝝ ciuiū a summo celo ꝓgredi. Et dum ad illud v̄bū. o dulcis maria inclinarent ipam illis inclinantibus pariter inclinare et ipis regredientibus ipam ad celum reuerti.

Auicula attulit Salue regina.
Exemplum. lxxxviij.

Vz salue regina

p̄mo venisset ad noticiā. i loco quodā illud p̄ces bn̄e decātarēt. et q̄dā dn̄a et deuotōe eādē āiphonā cātare affecta et ecce vna diez q̄dā auicla illā attulit i q̄dā cedula bn̄ scripta et volauit i locū orōis ipius

Illa v̄o multū exhilarata gratias egit beate virgini marie toto corde.

Populus ꝯsueuit ꝯcurrere ad salue regina
Exemplum. lxxxix.

In lūbardia vbi

dū a fratribus ꝑdicatoribus de btā v̄gine salue regina more solito cātaret et ꝯuentus eēt ad locū illū vbi dr. Et ihm bn̄dictū fructū ventris tui rē. et affectꝰ plurimoꝝ astātiū eēt accensus grā spūali. ecce btā v̄go vna cū filio suo apparuit dicēs. O dilectissimi filij ꝑsallite fortiter et laudate quia ihm filiū meū in p̄nti et i futuro vobis ostēdam. et cū hoc dixisset puerū palam omnibꝰ ostēdit eis. Quod cū rector chori vidisset cūctis vidētibꝰ raptꝰ fuit i extasi. ita q̄ q̄ esset uel cū esset: et deuotissime iubilabat hoc miraculū pp̄ter humilitatē annis plurimis reuelare distulerunt. Postq̄ v̄o patefactuz est ad dei gliam et honorē v̄ginis gliose. tūc ꝯfluētibꝰ q̄ plurimis. siue essent hospitibꝰ vel alijs officijs occupati. tn̄ salue regina noluerūt negligere: sz instanter ad eā salutandā currebant. ab ea resalutatōis fructū felicissimū ꝓmereri.

Salue regina valet contra tonitrua.
Exemplum. xc.

Vidā sacerdos

q ad oēs horas suas dicere ꝯsueuit illā antiphonā. Salue regina. Et cū quadā vice campū trāsiret et quādā inclusam visitare vellet ecclaz solitariā hītantē. sūt tonitrua tā valida vt vires ābulādi sibi adimerēt. Veniēs tandē cū multo labore et timore ad ecclesiā itrauit. et corā altari se ꝓsternēs p ipsa tēpestate dñam nr̄am v̄ginē mariā iterpellauit. et ecce matrona v̄ginea vultus miri decoris eū allocuta ē dicēs. q̄ āiphonā Salue regina libēter ac freq̄nter decitas. nunq̄ tonitrua neq̄ fulmina quoꝝ timore sepꝰ affligeris te ledēt. sicq̄ ad altare redeūs i ocls suis disparuit. et statiz intellexit q̄ ipa eēt clemens pia ac dulcis maria. Hec cesarius.

Mulieres parturiētes debēt dicere Salue regina. Exemplum. xci.

Mlier que cū sep

m tē dieb' ptus discrimina sustineret et iā bn̄a i ꝓgrediēs derelicta fuiss; ab oibꝰ votū fec̄ btō frācisco. et eiꝰ cepit meritis auxiliū iuocare. Emisso āt voto celeriter obdormiuit. viditq̄ in somnis btm̄ frāciscū dulcit̄

se alloquentē ac reqrentē vtrū faciē eius cognosceret. Et si antiphonā vginis gliose .s. salue regina. ad honorē vginis recitare sciret. Q̄ rńdente se habere noticiam vtriusq;. Incipe ait sanct⁹ franciscus antiphonā illā vgis gliose .s. salue regina. q̄ cū illā pcatur fructū quē vgo peperit. ptinuo a cunctis liberata pressuris infante peperit speciosum gratias agens regine celi que p beati francisci merita ipsius dignata fuerat misereri.

Salue regina valet hominibus in extremis. Exemplum. xcij.

Erat quidā canonic⁹ regularis dū ille ageret in extremis timuit q̄dē illō Eccl'e. ix. Nescit hō vtrū amore vel odio dign⁹ sit. tn̄ nullatenus despauit. Quē btissima vgo maria visibili forma dulcissimis vbis alloqtur dicēs. Ne timeas nunq̄ dānaberis. imo sicut me p ātiphonam salue regina sepi⁹ honorasti. sic p me i regno filij mei mecū: et cū oīb⁹ scīs coronaberis. Qd cū fratrib⁹ suis letāter referret visionis veritatē p sequentē rei certitudinē pbauit. qr in pximo cū magno tripudio expirauit. Hui⁹ gre particeps erit oīs hō q ipaz priuati vl ī publico p hāc ātiphonā .s. sal. regi. studuerit collaudare.

Officiū salue sancta parēs. quare dicendū est post dici officiū. Exemplum. xciij.

In ordine carthusiensiū olim fuit tēptatio deo pmittēte: q vix aliqs poterat ordinē sustinere. Quiscūm idiota deuot' orōib⁹ dn̄o supplicabāt vt eis remediū aliqd efficax ostēdere dignaret. Ecce cuidā patri sāctissimo diuinit⁹ ē rńsum. vt officiū salue scā parēs. post dici officiū diceret. Qd cū fieret oīs tēptatio tunc cessauit. et ordo p̄lat⁹ in suo vigore pmāsit. Vn̄ multi religiosi eadē spe ipm officiū frequenter solebant dicere et dicunt.

Sacerdos qdā nō sciuit aliā missam nisi de beata vgine. Exemplū. xciiij

Fuit quidā sacerdos idiota. nullā sciēs missam nisi de btā dn̄a maria. et cū de illa quottidie celebraret. et de hoc accusaret. pbibit⁹ ē ab epo de cetero nō celebrare aliquā missam Qui cū eēt ī tribulatōe et egeret. btāmq; vginē inuocaret. illa ei apparens ait. Vade ad epz et dic ei ex pte mea. vt tibi restituat officiū tuū rńdente sacerdote. dn̄a nr̄a ego paup sum et psona despecta nō me audiet neq; mihi patebit accessus ad eū. Btā vgo adiūxit. Vade et ego viā tibi pparabo. Et ille. O dn̄a vgo maria nō credit vbis meis. rńdit illa. dices ei p signo q̄ in tali hora et in tali loco dū cilicium suū resarciret. ego illud ex pte vna tenebā adiuuādo eū: statim credet tibi. Mane sine impedimēto sacerdos intrans ad epm et beate dei genitricis deferens nunciū. Cum ille diceret: vt̄ credam te ab ea missum. pdictū signū de cilicio subiūxit. Quo audito beat⁹ pōtifex stupēs simul ac pauens. rńdit. ecce reddo tibi vt tuā missam de dn̄a nostra btā vgine maria celebres ac frequentes. et ora p me semp.

De die dn̄ico. Exemplū. xcv

Notandū quod sicut dies dn̄ica dedicata ē resurrectioni: et sexta feria passioni dn̄i. sic dies sabbati dedicata est gliose vgini marie. et hoc multiplici rōe. Prima est qr passio scōrū pficitur i ea. quo die celebrant. btā aūt vgo et si nō est passa martirio carnis. Passa tamē fuit martirio mētis. iuxta illud Luc. ij. Tuaz ipsius aīam ptrāsibit gladi⁹ doloris. Et istud martiriū fuit in ea ptinuatū p totā sextā feriā et in sabbato sequenti. Sexta aūt feria dedicata est martirio filij. et ideo sequēs sabbatū dedicari debuit martirio matris. Scd̄a rō qr sicut in die sabbati de⁹ reqeuit ab oī opere suo. sic xp̄s intrās marie vterū reqeuit in ei⁹ vētre et mēte. In nullo enī alio scō spūsscūs reqem plene habuit nisi in xp̄o et vgie maria Qr in alijs scīs habuit aliqd repugnās: scz tē pctī veniale. In xp̄o aūt et vgie maria nihil repugnās inuenit. et ideo pfecte ibi reqeuit. Tercia ratio ē qr de⁹ diē sabbati bn̄dixit sic btā vgo fuit ab oibus bn̄dicta. Nā pr̄ elegit eā in filiā. filius in matrē. spūssanct⁹ i sponsam. et ab angelo bn̄dicta est q̄ eaz salutauit et a toto mundo q̄ eā veneratur et laudat. Quarta ratio. qr sabbatū est medium inter diē gaudiosam. s. diē dn̄icam. et penosam. s. sextaz feriam. Sic ipsa est mediatrix inter deū et hoīes Quinta ratio quia ī die sabbati tota fides perijt et in sola vgine remāsit. et ideo merito hec dies sibi dedicata fuit.

Quō btā vgo maria iuuat hoīem in vita. Exemplum. xcvi.

l Egit̃ in dialogo cesarij q̄ iuuenis q̄dā cui' p̄r moriēs multas diuitias dimiserat. q̄ tātum studebat torneamētis ⁊ vanitatib' hui' mūdi in vestibus ⁊ i equis vt oīa bona sua effūderet ⁊ cuidā militi iuxta se manēti multa vēdidisset. ⁊ loco pignoris exposuisset. ille voluit recedere de terra sua: ⁊ villic' suus vidēs eū tristē ait. Dñe quare estis tristis. valde dixit ei. Rn̄dit libēter vellē. si cū deo possēt habere diuitias. Rn̄dit villicus. sequimini me ⁊ bene erit vobis. Et statim dñs secut' ē suū villicū. ⁊ duxit eū p̄ q̄sdā nem' in loc̄ū palustrē. vbi cepit loq̄ cū diabolo villicus. Territ' dñs q̄siuit ab eo cū quo loq̄ret̃. Rn̄dit cū diabolo. et iuuenis plus timuit. Et ait villicus diabolo. Adduxi vobis hoiem nobilē. supplicās vt eū antiq̄s diuitijs restituatis. Cui diabol' si voluerit mihi esse deuotus ego dabo ei diuitias ⁊ honores sup oēs cognatos ⁊ vicinos suos. Cui villicus. libēter erit vobis obseq̄osus ⁊ fidelis si habuerit ista. Cui diabol' oportet eum abrenūciare altissimo. q̄d cū iuuenis rēnueret dixit villicus, q̄d timetis p̄ferre vnicū v̄bum dicēdo abrenūcio. Tandē iuuenis iduct' suasu villici abnegauit altissimū. cui diabol' adhuc op' imp̄fectū est. etiā abrenūciare oꝫ matri altissimi. illa em̄ est q̄ nobis maximū dānuꝫ infert. Quos em̄ fili' p̄ iusticiā p̄dit. mater p̄ miam ⁊ indulgentiā addueit. ad q̄d iuuenis multū expauit. ⁊ turbat' sup modum rn̄dit. hoc nunq̄ faciā. quare inq̄t villic' fecisti. q̄d maius fuit. facite ergo q̄d minus est. abnegastis creatorē. abnegate nūc ⁊ creaturā. at ille. ego nunq̄ eam negabo. ⁊ si deberē p̄petuo mēdicare. ⁊ sic imp̄fecto op̄e redierūt. Et i itinere venerūt ad quandā ecc̄liam sc̄ti martini [?] in quā iuuenis exiliēs de equo itrauit equum p̄mittēs villico. ⁊ an̄ ortū aurore an̄ altare beate v̄ginis tenētis filiū in vlnis cepit eā inuocare intimo corde. Erat aūt sup idē altare ymago ip̄ius ip̄m puer̄ in sinu habēs. Et ecce meritis ip̄ius p̄clarissime stelle maris. ver' lucifer oriri cepit in corde sepedicti adolescētis. Tandē em̄ dñs p̄pter honorē matris quam nō negauerat. donare dignat' ē petitionem. vt p̄ fletu rugiret. ⁊ p̄ planctu ecc̄liam clamoribus repleret. Eadē hora supueniē miles sup̄dict' q̄ bona sua in vadio hebat. Et videns ostium ecc̄lie apertū. putās ibi diuina celebrari forās intrauit. Inueniensq̄ iuuenē corā altari sibi bene notū lacrimātē. ⁊ putās q̄ defleret suā paupertatē retro quandā columnā latēter secessit. ⁊ reuentū expectās. Cūq̄ instāter inuocaret btām v̄ginē iuuenis. ⁊ non auderet inuocare deū altissimū quē negauerat vtroq̄ audiente btē v̄ginis imago locuta est filio suo quē tenebat i vlnis i hec v̄ba. Dulcissime fili miserere homini huic. puer v̄o nihil matri rn̄dit: sed faciē ab ea auertit. Cūq̄ iterū rogaret filiū p̄ hoie. puer matri dorsum v̄tit dicens. Hō iste negauit me q̄d ei faciā. Post hec v̄ba imago btē v̄ginis surrexit. puer̄ ibi sup altare posuit cuiusq̄ pedibus p̄na se p̄strauit: ⁊ ait. Rogo fili vt p̄pter me dimittas peccatuꝫ. mox infans matreꝫ eleuās rn̄dit illi. mr̄ nunq̄ aliq̄d negare tibi potui. ecce p̄pter te totū dimitto. Surgēsq̄ iuuenis exiuit de ecclesia tristis quidē de culpa sua sꝫ hilaris de indulgētia. Exiuit quoq̄ post eū sup̄dictus miles latēter ⁊ quasi rē ignoraret. q̄siuit quare tam humidos haberet oculos. Rn̄dit de vēto est. Et ille dñe nō me latet causa tristicie. habeo vnicā filiā si vultis eā ducere in vxorē oīa v̄ra vobis cū illa restituā. Insup ad diuitiarum mear̄ heredē vos p̄stituā. ad hec iuuenis let' effectus rn̄dit. Si hoc facere dignaremi plurimū mihi placeret. Reuersus itaq̄ miles ad vxorē suā rem ei p̄ ordinē retulit. Consensit illa celebrant̃ nuptie iuueni sub noie dotꝫ oīa bona sua restituūtur. Et iuuenis iste postmodū oībus diebus vite sue regratiabat̃ btē virgini marie. ⁊ ei fideliter vsq̄ ad mortē seruiuit q̄ p̄ eam meruit remissionē peccator̄ suorum. Insuper etiam consolationem temporalium bonorum.

Maria subuenit homini i morte ⁊ quare merito sabbatinis dieb' v̄go gl'iosa a quolibet hoie ē honorāda. Exemplum. xcvij.

l Egit̃ in dialogo cesarij q̄ i vicinia ciuitatꝫ treuerensis [?] silua ē in q̄ latro noiatissim' v̄sabat̃ a quo multi dep̄dabant̃ ⁊ q̄ se defendere volebant nec poterāt occidebant̃. Hic tamen cū quodā die monachū quendā ordis p̄dicator̄ obuiā haberet. sperās q̄ pecunias haberet ⁊ portaret. ait latro. nisi volūtarie sequaris me occidā te. quē cū monach' seq̄ret̃ ⁊ q̄reret̃ i via q̄s eēt vel q̄d opis haberet. respōdit ille Ego suꝫ latro ille famos' nomē suū exponēs

Cui cū monachꝰ diceret. Jā incepistis canescere ⁊ nō timetis pīculū aīe vr̄e. rn̄dit nō plꝰ q̄ pecꝰ. ⁊ tacuit mōachꝰ. Veniēs aūt ī speluncā illꝰ ait intra se. si possem hūc hoīez conuertere magnū p̄stare deo obsequiū. Dixitq̄ ad latronē. si licet mihi aliq̄d interrogare vos. rn̄dēte illo. licet. monachꝰ subiūxit. q̄lis erit tu vita vr̄a a p̄ncipio? rn̄dit ille: pessima. q̄n puer erā cū oībus socijs meis cōtendebā. factus adolescēs furto operā dedi. deinde in virū p̄ficiens latrocinia exercui. in q̄bꝰ adeo p̄fici vt hodie caput et magr̄ sūz oīm latronū huiꝰ p̄uincie. Ad quē monachꝰ. nunq̄d times penas eternas hmōi opibꝰ p̄paratas? dicēte illo. De aīa mihi nulla q̄stio est q̄ perdita est. monachꝰ rn̄dit. q̄d si possem vob ostēdere viā salutis: velletis mihi acq̄escere an nō? Ait latro. etiā consentirem. Et ille. Jeiunate vnā diē in ebdomada ī honore sancte genitricis dei marie: et nullū eodē die ledatis, et sciatis p̄ certo q̄ grām obtinebitis apud eiꝰ filiū. rn̄dit latro. hoc reuera faciā. etiā voueo q̄ nihil eadē die comedā. nullū depredabo. nullū ledā. Elegitq̄ diē sabbati nihil in illo mali operās, imo plurimos de sociox manibus dep̄dādos siue ocadendos ad honorez btē virginis marie eripuit. Eodē die incidenti in p̄ circuitū ab hostibꝰ infestabant: ⁊ exeuntes satellites ciuitatis cū hostes die sabbati insequerēt iā dictū latronē inermē p̄pter sabbatū cū ceteris ceperūt. ⁊ cū esset fortissimꝰ nō se defēdebat cū caperet: nec se excusabat: nec loq̄ voluit nisi rogatꝰ cū duceret. Veniēs in ciuitatē mox est cognitꝰ: ⁊ patibulo adiudicatus est. Nutu tñ dei vt credit̄ sup pulcritudinē corporis eiꝰ iudices moti in hoc conuenirēt vt p̄uincia abiurata viueret. qđ cū ille abnueret ⁊ diceret nō faciā. meliꝰ est eñi vt h̄ petā mea luam q̄ in futuro. rn̄derūt: sine tñ vt decolleris. Nec curo inq̄t q̄lis sit pena dūmodo occidar. At illi. vis vt tibi vocet̄ sacerdos? rn̄dit. nō est nece. oēs eñi xp̄iani estis. oībus vobis petā mea q̄ vnq̄ in hac p̄senti vita cōmisi confiteor. Qđ cū fecisset cū multa cōtritiōne nūq̄ se aliq̄d boni fecisse detestat̄: p̄ter illud ieiuniuz qđ a monacho didicerat. sicq̄ ex ciuitatē ductꝰ decollatꝰ est: ⁊ in eodē loco sepultꝰ. nocte eadē vigiles portax circa eiꝰ tumulū luminaria celitꝰ emissa viderunt. Quinq̄ eñi matrone corpꝰ eiꝰ effodientes ⁊ caput corpi adaptātes posuerūt ī feretro mire texture purpura supposita. et q̄bꝰ q̄ttuor singulas cādelas ardētes in manibꝰ h̄ntes: p q̄ttuor p̄tes feretrū tollētes. Quinta q̄ clarissima oīm erat cū cādela sequēte ad portā ciuitatis vsq̄ venerūt corpꝰ ibi deponentes. Custodes itaq̄ ista vidētes timuerūt putātes eē fātasma. Quibꝰ vna illarū dicebat. Dicite ep̄o vr̄o vt capellanū meū a vob decollatū in tali loco ecclesie honorifice ⁊ reuerēter sepeliat. minas addēs si negligeret: et noiauit se mariā esse. Mane vo cū hec ep̄o nūciata essent cū clero ⁊ p̄plo exiēs purpurā deposuit. caput p̄sum corpi vnitū vidēs expauit. texturāq̄ purpure humanū artificiū excedētē admirās relatis credidit. hoīemq̄ cū timore ⁊ honore maxio. nō vt latronez: sed vt xp̄i martirē in loco designato sepeliuit. ab illo igit̄ t̄pe vsq̄ hodie vix aliq̄s adultꝰ inuenit̄ in illa p̄uincia q̄ eiꝰ exemplo die sabbati in honorem dn̄e nostre Marie nō ieiunet.

Maria subuenit homini etiam quandoq̄ post mortem. Exemplum. xcviij.

Uit in britannia iuuenis q̄dā nobil. q̄ q̄uis seclo dedit̄: tñ btē v̄gini fuit deuotꝰ. in hꝰ q̄ ei singlis dieb̄ ter q̄nq̄genas salutatiōes p̄soluit: q̄ infirmatꝰ ad extrema perductꝰ est. Cūq̄ diu iacuisset mortuꝰ reuixit: et mulieri assidēti sibi clamās dixit. Cito voca sacerdotē. Sacerdote adueniēte corā oībꝰ p̄fitebat̄ dicēs. Ego fui raptꝰ ad tribunal xp̄i. et cū in tribus criminib accusarer a demonibꝰ ⁊ ferri deberet snīa ꝯ me. p̄ijssima mater xp̄i rogauit filiū suū vt ad corpꝰ redirē locum p̄nie suscepturus. qđ ⁊ factū est. Vnū de petis erat q̄ decimas ex agris meis ⁊ bonis sacerdoti subtraxi. Secundus q̄ pisces cū socijs meis religiosis p̄sonis fui furatꝰ. Terciū q̄ segetes paupez cū canibꝰ venaticis p̄culcaui. Ad hec rustica ab eo dānuz passi dixerūt. cur debuistis dn̄e p̄ his dānari: cum vobis hec puro corde dimisimus? At ille. Vestra remissio nō sufficit mihi ad salutem: q̄ dn̄or erā ad soluendum q̄ vos ad relaxandū. Hec dicens iussit damna restitui: et sic discessit.

Item aliud exemplū de beata virgine maria in quo cognoscere poteris quomodo peccatores ⁊ mali homines conuertuntur: et boni erunt per merita gloriose virginis marie. Exemplum. xcix.

q Uit quidaȝ vir nobilis: sed tirann⁹ totus erga suos et alienos. Cū ḡ oēs vindictā peterēt a deo de eo: ⁊ hūc ꝯtinngit īfirmari ad mortē. q̄ aduocās ep̄m loci illi⁹ pure cōfessus est. a q̄ petiuit vt sibi sanitatē impetraret a deo ꝓ futuro. tū pri⁹ iuramēto q̄ de cetero nemmē lederet. Quo cōualescente amplius īdifferenter oēs lesit: ita q̄ nō solū eis: ȝ etiā ep̄o oēs mala diceret. Post hec aūt ītirmat⁹ ē ⁊ ep̄pus itaḡne sacro sicut p̄us: vt oia eius mebra arderent ita vt de vita desparet. vocauit igit̃ ep̄m ꝓmittens satisffactionem de iuramento non seruato: vt iterū ꝓ eo oraret vt sanus fieret. q̄ renuit cū indignatōne recedens. Appropinquāte aūt morte clamauit et respexit in celū. et ibi vidit in aere pendentē filiū dei in cruce et matrē suā sibi astantē ⁊ orātē ꝓ se. Ac ibe ait. Mater nō possum facere. ecce eni rursuȝ crucifixit me. ⁊ elidit a ceteris meis sanguinem. Quod videns peccator ingemuit exclamans voce magna. O bone ihesu si te crucifixi pccis meis: matrē tuā tñ sp̄ honoraui. Ieiunauerat eni oi sabbato ad honorē btē v̄ginis marie. Cūq̄ sic clamaret audiuit vocē ihesu dicentē: mater orasti. ecce mater dedi eū t. bi: et sanat⁹ est. q̄ postmodū vēdiciis oibus suis restituit ablata: et ingressus claustrū vbi deo seruiuit et beate marie virgini vsq̄ in fineȝ vite sue.

Q: magna salus ⁊ gratia latuit in rosario domine nostre marie. Hoc patebit g sequēs scriptum.

Exemplum. c.

F Rater quidaȝ ordinis carthusien. dei ⁊ ei⁹ genitricis amore cōpulsus. vnū ad fideliū deuotionē freq̄ntandū cōposuit rosariū gl'iose dñe nr̄e sc̄e marie. q: magna i illo sal⁹ ⁊ gr̄a latet: ⁊ maior q̄ hucusq̄ scium⁹. Quidā eni de pr̄ib⁹ q̄ obiuit anno dñi. M.cccc.xx.ti. in domo treuerēn. carthusien. ordinis in sc̄ptis reliq̄t. q̄liē vn⁹ eoꝝ q̄ se in eodē rosario exercere cōsueuit deduct⁹ fuit in sp̄ū vsq̄ ad empireū celū. vbi inter mlta archana que audiuit et vidit. etiaȝ clarissime vidit q̄ id. m rosariū ꝓsentabat cō'pectum altissimi. Et q̄ia beatissima v̄go maria cū v̄ginib⁹ suis oīs angeli et sancti vniuersi q̄ ad celū venerūt ab adam vsq̄ ad illud tp̄s oēs accesserūt: ⁊ oipotenti deo gr̄as egerūt: ⁊ bn̄dixerūt ꝓ illius rosarii scia exercitiis q̄ hūt circa illud i celo et in terra. et orauerūt ꝓ cūctis religiosis et deuotis hoib⁹ q̄ se i illo exercēt vt gr̄a ⁊ pax ei ampliq̄gatur in terris ⁊ gl'ia acrescat in celis. Itē vidit ⁊ audiuit q̄ p̄dicti oēs sc̄i ⁊ angeli dei ipm rosariū deuotissime decantabāt cū suis meditationib⁹. addētes ad q̄ālibet meditationē seu clausulā vice ihū xp̄i ibidē add tas alla iocūdissimo cātu. quotiēs eni nomē beatissime marie v̄gīs ibi noīabāt. hūilit̃ se inclinabāt. ad nomē vo ihū xp̄i genua deuotissime singuli flectebant. iuxta dictū ap̄li. In noīe dñi nr̄i ihū xp̄i oē genu flectat̃ celestiū ⁊ terrestriū ⁊ infernoꝝ ⁊c. Dictū etiā fuit illi clara ⁊ ap̄ta allocutōne q̄ quotiēs q̄s dictū rosariū cōpleret cū suis meditatōnib⁹ adiūctis totiens plenaȝ oim pctōꝝ ꝯpōeret remissiones. Uidit etiā innumerabiles pulcerrimas: lucidissimas: immarcessibiles: ac odoriferas coronas: q̄ reseruant̃ his q̄ se exercēt deuote in eodem. Et totiens addit̃ illi huiōi corona quotiēs q̄s sertū huiōi ad laudē dei ⁊ ei⁹ genitricis fecerit seu dixerit. Itē talia nō semel sed pluries alq̄n vna die gaudia ista celestia vidit ⁊ audiuit. Et q̄nq̄ etiā in corpe cōsolationē magnā ac ꝯfortat onēq̄ peragē solebat scdm q̄d se in ipo rosario deuote exercere poterat. ⁊ licet se i suis scriptis nō noīauerit ipm. tñ eundē q̄ hec scripsit fore minime dubitam⁹. Talis eni cōuersationis fuit inter fr̄es: tante deuotōnis: paciētie. litterature: grē: ⁊ fortitudinis: etiā i corpe licet rigidius viueret q̄ preceteris ceteris meruit huiōi meruit habere reuelationes. Sic tñ eadē q̄ diuinit⁹ cognouit prudēter occultare sciuit: vt cōfratrū ꝯuersationi singularitatē nō ostēdit. ȝ solacia sua et cōsolatiōn⁹ cūctis extat o Rūsuȝ igit̃ deuotissime supplicam⁹ deū ⁊ sue genitricis amatoribus. q̄ten⁹ vt optāt in celis sancti se in ꝓnotato deuote exercēāt rosario: ⁊ alios doceāt. atq̄ diuulgēt hoib⁹ tā litteratis q̄ laicis lingua latina atq̄ vulgari: vt tanto laus dei ⁊ gaudium sanctoꝝ crescat quanto plus illis hoc placet si diffusius fuerit deuotis intimatum hominibus.

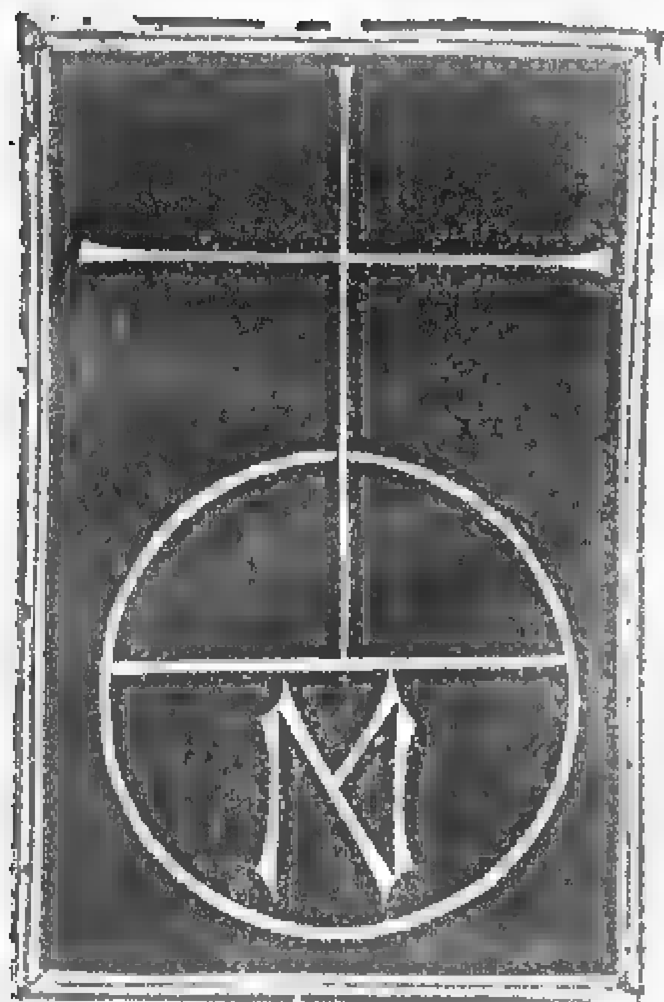
Explicit promptuarium discipuli de miraculis beate Marie virginis.

Tabula

Incipit tabula promptuarij discipuli de miraculis gloriose virginis marie.

Finit opꝰ ꝑutile sim
plicibus curam animarũ gerentibus: per ve-
nerabilem et deuotum Johãnem herolt: sancti
cti Dominici sectatorem professum: de tem-
pore et de sanctis cũ promptuario exemplo-
rum atq; tabulis collectum Discipulus nun
cupatũ. Impressum anno a xp̄i natali octua
gesimoseptimo: supra millesimum quaterq;
centesimum.

Laus deo



Domine da mihi gratiam ut possim flere passionem

Manuel de Girón

[illegible]